

* ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟΣ ἦτοι ΣΥΝΑΓΩΓΗ

ΤΩΝ ΘΕΟΦΘΟΓΓΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ

ΤΩΝ ΘΕΟΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ἈΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ :-

Ἀπὸ πάσης Γραφῆς Θεοπνεύστης ἐκναυθοιοθεΐας

ΟΪΚΕΪΩΣ ΤΕ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΩΣ ἘΚΤΕΘΕΪΣΑ ΠΑΡΑ
ΠΑΤΕΡ Τῶ ὍΣΙΩΤΑΤΩ ΜΟΝΑΧῶ

καὶ κτήτορος Μονῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκῃς Ἐνεργεπιδος,
ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΤΙΝῶ ΕΠΙΚΑΛΩΜΕΝῶ

Ἐμειδισμένη τὸ πρῶτον μετὰ πλήρους ἑρμηνείας εἰς
τὴν ἀπλὴν Ἑλληνικὴν τῶν ἐμπεριεχομένων, κειμένων
Εἰκονογραφημένη κατὰ τὴν παραδοξὴν
Πεπλοτισμένη διὰ πλείεστων ὑπομνημάτων :

᾽ΘΚΔΟΞΙΩ ᾽ΕΚΤΗ

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

ἔκδιδεται

ἀναλώμασι καὶ ἐπιμελείᾳ
ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Οἰνόητος
ΜΑΘΘΑΪΟΥ ΛΑΓΓῆ

ΔΑΛΛΗΒ' ἈΘῆΝΑΙ 1992

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον δεόν νά φέρῃ τήν ιδιόχειρον
ὑπογραφήν τοῦ Ἐκδότου ἢ τήν σφραγίδα αὐτοῦ.

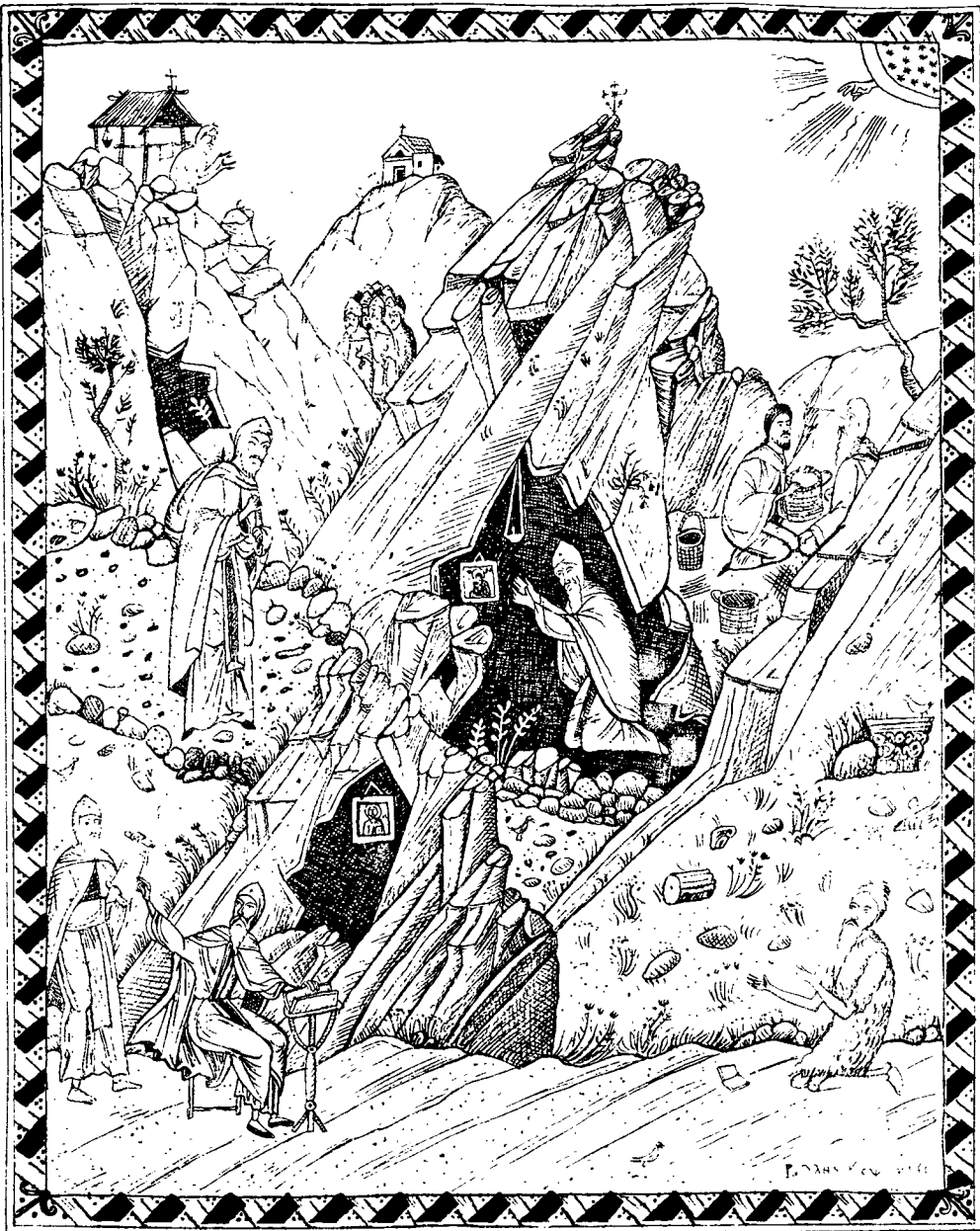

Ο ΤΙΜΙΟΣ ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ

«**Α**μὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγγίγεται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μέζων Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ» (ὁ Κύριος διὰ τὸν Προδρόμον) (Ματθ. ια', 11).
 «Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν Οὐρανῶν». (Ματθ. γ', 2).
 «Ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας». (Ματθ. γ', 8).

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΩΝ ΑΣΚΗΤΙΚΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

«**Π**εριήλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος, ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὕπασι τῆς γῆς» (Εβρ. ια', 37).

· ὙΠΟΘΕΣΙΣ 4 ·

“Οτι οὐ δεῖ ἐξ ὑπονοιῶν κατακρίνειν ἡ
δὼς πιστεύειν ταῖς ὑπονοίαις.

Δὲν πρέπει ἀπὸ ὑπονοίας νὰ κατακρίνη κανεὶς, οὔτε ἀκόμη
καὶ νὰ διδῇ ἐμπιστοσύνην εἰς τὰς ὑπονοίας.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου
τοῦ Ἐλεήμονος.

ΟΝΑΧΟΣ ΤΙΣ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ, κόρην εὐειδῆ ἐπαγόμενος, περιήει
τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ τινὲς τῶν τῆς Ἐκκλησίας θεασάμενοι τοῦτον
ὥς ἐπὶ σκανδάλῳ δῆθεν τῶν πολλῶν περιάγοντα, εἰσηγοῦνται τῷ Μα-
καρίῳ Ἰωάννῃ καὶ ὅς, τοῖς ἐκείνων ὑπαχθεὶς λόγοις, αἶτε κατὰ ζῆλον
θεῖον οἰηθεὶς αὐτοὺς τὴν ὑπόμνησιν πεποιεῖσθαι, αὐτόν τε καὶ τὴν
κόρην κελεύει τυφθῆναι σφοδρῶς· εἰθ' οὕτως ἐν φυλακαῖς διαιερέν-
τας κατακλεισθῆναι. Ὡς δὲ γέγονε τὸ κελευσθέν, καὶ αἱ φυλακαὶ τού-
τους ἐλάμβανον, νύξ τε ἤδη παρῆν, ὄναρ τῷ Πατριάρχῃ ὁ Μοναχὸς
ἐφίσταται, τὸν νῶτον ὑποδεικνύων κατεστιγμένον, λέγων τε πρὸς αὐτόν, ἀπλῶς οὐ-
τω καὶ ἀφελῶς· «Τί δέ; ἀρέσκει σοι ταῦτα, δέσποτα; πιστεύσον ταύτην γοῦν τὴν
μίαν, ἡπάτησαι καὶ αὐτὸς ὡς ἄνθρωπος». Ἀνεθείς δὲ τοῦ ὕπνου μεταστέλλεται
παραχρῆμα τὸν Μοναχόν, ἐξάγων ἀπὸ τῆς φυλακῆς, μόλις βαδίζειν δυνάμενον
ὑπὸ τῶν πληγῶν, εἰτα ἐπιβαλὼν αὐτοῦ τῇ ὄψει τοὺς ὀφθαλμούς, ἐπέγνων τοῦτον
εἶναι τὸν δραθέντα· βουλούμενός τε μαθεῖν εἰ καὶ τοσαύτας πληγὰς ὅσας διή καὶ
κατὰ τοὺς ὕπνους φέρων ἐδείκνυτο, κελεύει λεντίῳ διαζωσάμενον, τὸν νῶτον ὑπο-

γυμνώσαι· κρείττονι δὲ τάχα προνοίᾳ τοῦ λευτίου διαλυθέντος, ἑξεκαλύφθη τὰ κεκρυμμένα μόρια, καὶ ὥρᾳτο ὁ Μοναχὸς ἀπόκοπος ὀλίγον καὶ τὴν αἰδῶ πεπηρωμένος· εἰ καὶ διὰ τὴν τῆς ἡλικίας ἀκμὴν πρότερον οὐκ ἀπελέλυτο ὑπονοίας· εὐθέως οὖν τοὺς κατειπόντας αὐτοῦ τῶν οἰκείων ἐξώσας βαθμῶν, ἐπὶ τρισὶ χρόνοις ἀπείργει τῆς Ἐκκλησίας· τῷ δὲ θεοφιλεῖ Μοναχῷ ἀπελογεῖτο τὰ προσήκοντα, καὶ συγγνώμην αὐτῷ ἤξει, τοῦ κατὰ ἄγνοιαν ἁμαρτήματος· πλὴν, τοῦτο μόνον οὐκ ἔχω, ἔλεγεν, ἐπαινεῖν, τὸ ἀφυλάκτως ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτὸν περιάγειν, Μοναχὸν ὄντα, καὶ νέον οὕτως ὀρώμενον, γυναικὰ τε ἐπισύρρεσθαι καὶ πολλοῖς ἀφορμῇ ἐναι σκανδάλου.

Ὁ δὲ μετὰ τῆς προσηκούσης αἰδοῦς τε καὶ μετριότητος, εὐλογητὸς Κύριος, δέσποτα, εἶπεν, οὐ ψεύδομαι· οὐ πολλαῖς πρότερον ἡμέραις κατὰ τὴν Γάζαν μοι γενομένων, κἀκείθεν εἰς προσκύνησιν τῶν Ἀγίων Κύρου καὶ Ἰωάννου ἐπειγομένων, συναντῶ μοι πρὸς ἐσπέραν ἡ κόρη αὕτη· καὶ τοῖς ποσὶ τοῖς ἐμοῖς προσπίπτει, συνοδεῦσαι μοι δεομένη, τῷ βούλεσθαι γενέσθαι Χριστιανήν, Ἑβραία γὰρ ἦν. Ἐγώ γε σὺν τῷ ἀπὸ Θεοῦ δέισας κατάκριμα, εἰρηκότος μὴ τινος καταφρονεῖν τῶν μικρῶν, ὑπακούσας παρεδεξάμην τὴν συνοδίαν· ἄλλως τε καὶ θαρδύσας ὅτι μοι μελὼν οὕτως ἔχοντι, οὐκ ἂν εἴη τῷ ἐχθρῷ ὀφθῖον πειρασμὸν μοι ἐπισκενάσαι· ἐκεῖσε μέντοι γενόμενος, ἤτοι ἐν τοῖς Ἀγίοις, καὶ τὰς εὐχὰς ἀποδούς, κατηχηθῆναι τε ταύτην πεποίηκα· καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε, καρδίας ἀπλότῃ περιάγω, καὶ προσαιτῶν τρέφω, σπεύδων, εἰ δυνατός γενοίμην, καὶ παρθενῶν αὐτὴν ἐγκατατάξαι.

Ταῦτα ἀκούσαντα τὸν Μακάριον, βαβαὶ πόσοι φῶναι κρύφιοι τῷ Θεῷ δοῦλοι, κἄν ἡμῖν οὗτοι τυγχάνουσιν ἄγνωστοι· τὸν μέντοι Μοναχὸν νομίμασιν ἕκαστον δωρονμένου, ἐκεῖνος οὐ παρεδέξατο· ὁ Μοναχὸς, εἰπὼν, εἰ ἔχει πίστιν, οὐ δεῖται χρημάτων· εἰ δὲ χρημάτων ὅλως ἔρῃ, πίστεως πάντως ἐστὶν ἔρημος. Ταῦτα εἰπὼν καὶ προσκύνησιν ποιησάμενος ἀπὼν ὤχετο.

2. Ὁ δὲ Μακάριος τοῖς συνοῦσι παρῆγει ἐκκλίνειν παντάπασιν τὰς κατὰ τῶν Μοναχῶν κατηγορίας, τὸ ἀξιοιήλωτον ἐκεῖνο ὄρημα Κωνσταντίνου τοῦ ἐν Βασιλεῦσιν αἰοδίδμου ἐπιφθεγγόμενος, ὃς ἐν τῇ κατὰ Νίκειαν Συνόδῳ λιβελλοῦς κατηγοριῶν κατὰ τινων Ἐπισκόπων ἐπιδιδόμενους οὐ παρεδέξατο, εἰρηκῶς, ὅτι κἄν πορνεύοντι Ἐπισκόπῳ ἢ Μοναχῷ περιέτυχον, τὴν χλαμύδα τὴν ἐμὴν ἀνασχόν, ἐπέθηκα ἂν αὐτῷ, ὥστε μὴ ὑπὸ τινος ὀφθαλμοῦ ὀφθῆναι· εὐ εἰδὼς ἐκεῖνος, ὅτι τὰ τῶν τοιούτων ἀνδρῶν ἐλαττώματα δῆλα τοῖς πολλοῖς καθιστάμενα, οὐ μόνον τὰ αἰδοῦς εἴξα καὶ τιμῆς καταφρονεῖσθαι παρασκευάζουσιν, ἀλλὰ καὶ πολλὴ παράκλησις εἰς κακίαν καὶ ἀφορμὴν γίνονται. Διὸ δὴ καὶ ὁ θαυμάσιος ἀνάγραφτον καὶ εἰς τὸ ἔξης τὸ τοῦ ἀποκόπου Μοναχοῦ καὶ πρὸ ὀμμάτων τιθέμενος, καὶ τοῖς κατὰ τοῦ Μεγάλου Βιταλίου λεγομένοις, οὐδαμῶς προσεῖχεν.

Ὅς οὗτος αὐτὸς Βιτάλιος πρότερον τῇ τοῦ Μοναχοῦ Σερίδωνος ἐφησυχάσας μονῇ, κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον εἰς Ἀλεξάνδρειαν παρεγένετο, ἔνθα δὴ καὶ πολιτείαν μέτεισιν, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δηλαδὴ, πρὸς μὲν ἀνθρώπους καὶ λίαν εὐδιάβλητον, πρὸς δὲ Θεόν, καὶ σφόδρα κεχαρισμένην, ὥς τὸ τέλος ἔδειξεν.

Εἰσελθὼν γὰρ τὴν πόλιν ὁ γέρον, ἐξηκοστὸν ἤδη ἔτος ὑπερβερηκῶς, ἔργον ἔσχεν ἐπιμελέας, τὰς ἐν τοῖς χαμαιτυπείοις πάσας ἀπογράφασθαι πόρνas, ἄρχεται δὲ καὶ μισθὸν δουλεύειν ὁμολογήσας, δάδεκα τῆς ἡμέρας ὁβολοὺς λαμβάνειν, ὃν τοῦ μὲν ἐνὸς θέρμους ὠνοῦμενος, τούτοις μετὰ δυσμὰς ἐπεσιτεῖτο ἡλίου, τοὺς δὲ λοιποὺς κατὰ μίαν τῶν νυκτῶν εἰς μίαν τῶν πορνῶν πορευόμενος ἐδίδου, λάβε ταυτὶ λέγων, καὶ τήρησόν μοι τῇ νυκτὶ τῇ δε σεαυτὴν ἀμόλυντον. Καὶ οὕτω ποιῶν, διετέλει παρ' ὅλην τὴν νύκτα πρὸς τῇ γωνίᾳ τοῦ καταγωγίου τῆς γυναικὸς ἐκείνης ἱσταμένος, γόνυ τε κλίνων, καὶ τὴν γλῶσσαν ἀπαυστον τοῖς ψαλμοῖς ἐπιτρέπων, καὶ χεῖρας ἱεσίοις αἶρων ὑπὲρ αὐτῆς πρὸς Θεόν, ξῶθεν δὲ ἐξίων ὁρκούς αὐτὴν κατελάμβανε, μηδενὶ τοῦτο ποιῆσαι καταφανές.

Μίαν τοίνυν περιφρονῆσαι τοὺς ὄρκους τολμήσασαν, καὶ δῆλα τὰ ἀπόδῃτα θέσθαι, δαίμονι κάτοχον διὰ προσευχῆς ὁ γέρον ποιεῖ, ὥς μηκέτι τῶν ἄλλων μηδὲ μίαν τολμήσαι, ἔκφορα τὰ κατὰ τὸν αὐτοῦ βίον ποιῆσαι· αὐτὸς γὰρ πρὸς ἓν ἑώρα μόνον, τὴν τῶν ψυχῶν σωτηρίαν, τοῖς δὲ τὴν γλῶτταν κατ' αὐτοῦ κινουῖσι, καὶ συγγνώμην μᾶλλον τῆς ἁμαρτίας προσηύχετο· πολλοῖς δὲ σωτηρίας αἷτιον τὸ ἐπιτήδευμα τοῦτο κινέσθαι τοῦ γέροντος· δρῶσαι γὰρ αἱ γυναῖκες τὴν τε παννύχιον αὐτοῦ σιάσιν καὶ τὴν τὰ θεία διὰ παντὸς ᾄδουσαν γλῶσσαν αὐτὴν τε τὴν ὑπὲρ τῆς μεταβολῆς αὐτῶν καὶ τοῦ σωθῆναι διηνεκῇ προσευχὴν, τῶν φαύλων ἀφιστάμεναι πράξεων, σωφροσύνης ἐπεμελοῦντο καὶ αἱ μὲν νομίμοις συνήποντο· αἱ δέ, οὕτως ἔμενον, ἀποστᾶσαι τῶν πονηρῶν πράξεων· αἱ δὲ καὶ τέλεον τῷ κόσμῳ ἀποτασόμεναι, τὸν τῶν Μοναχῶν εἰλόντο βίον· οὐδεὶς μέντοι διέγνω τὴν ἓν τῷ ἀφανεῖ κατὰ Θεὸν αὐτοῦ πολιτείαν, ἄχρι καὶ τῷ βίῳ περιῶν ἦν.

Διαδὴ τοῦτο καὶ ἐξιώντι ποτὲ τοῦ καταγωγίου τῆς τῶν πορνῶν πρωτευούσης συναντᾷ τις τῶν ἀκολάστων ἐπ' αὐτὸ τοῦτο εἰσὼν ἐκεῖνος, ὥς τε βδελυρίαν ἑαυτῷ πρίσθαι, καὶ παῖει τὸν ὅσιον κατὰ κόρῃς, ὅλη χειρὶ, ἕως τίνος, εἰπὼν, χριστεμπαῖκτα, τῶν φαύλων οὐκ ἀποστήσῃ πράξεων· πρὸς ταῦτα τὸν γέροντα φάναι· ταπεινέ, μέλλει σοι ἐπικροτηθῆναι ῥάπισμα, ὥς μικροῦ πᾶσαν τὴν Ἀλεξάνδρειαν πρὸς τὰς σὰς ἐπισυναχθῆναι κραυγὰς.

Χρόνος τῷ μετοξὺ ἱκανός, καὶ ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἀνὴρ πρὸς Κύριον ἐκδημεῖ, ἓν τι μικροτάτῳ κελίῳ ὧν, ὃ κατὰ τὴν λεγομένην Ἑλιούπολιν κτισάμενος ἦν, καθ' ἣν μικρόν τι εὐκτήριον ἐκ γειτόνων ἔχων, πολλὰς ἔν αὐτῷ συναίξεις ἐποιεῖ.

Κοιμηθέντος οὖν αὐτοῦ καὶ μηδενὸς αἰσθόμενου, ἐφίσταται τις παραχρῆμα δύσμορφος αἰθίοψ τῷ ῥαπίσαντι αὐτὸν ἀκολάστῳ, καὶ παῖει βαρὺ τι καὶ ἔντονον αὐτῷ κατὰ τῶν παρεῶν ῥάπισμα, οὕτως ἰσχυρῶς, ὥς τὸν κρότον ἄχρι καὶ μηκίστου διαστήματος ἀκουστὸν γενέσθαι, ἐπειπεῖν τε αὐτῷ· δέξαι τουτὶ τὸ ῥάπισμα, ὅπερ ὁ Μοναχός σοι Βιτάλιος πέπομφεν, ὥς προείπεν.

Αὐτίκα γοῦν ὁ ἄθλιος ἐκυλίετο δαιμονῶν, καὶ συνηθροίσθησαν ἐπ' αὐτῷ μικροῦ πᾶσα ἡ Ἀλεξάνδρεια, κατὰ τὴν τοῦ δικαίου πρόδῃσιν· μόλις γοῦν ποτε μετὰ πολλὴν ὕστερον τὴν ὥραν ἑαυτοῦ γενόμενος, ῥήγγνυσιν τὰ ἱμάτια, καὶ διαναστάς, δρόμῳ πρὸς τὸν τοῦ ἁγίου οἰκίσκον ἐχώρει, ἐλέησόν με, κράζων, δοῦλε τοῦ Θεοῦ Βιτάλιε, μέγαλα εἰς Θεὸν καὶ εἰς σὲ ἁμαρτήσαντα.

Πάντων οὖν ὁρώντων ὅσοι παρόντες ἔτυχον, ὥς τῷ οἰκίσκῳ τοῦ γέροντος ἤγγισε, ῥίψαν αὐτὸν τὸν δαιμόνιον, καὶ σπαράξαν, ἀφῆκεν· ἐπεὶ οὖν ταῦτα εἶδον, ἔσω τοῦ οἰκίσκου γενόμενοι εὗρον τὸν ὅσιον ἐπὶ γόνυ κλιθέντα, καὶ Θεῷ διὰ προσευχῆς τὴν ψυχὴν παραθέμενον, εἶτα τῷ ἐδάφει προσκύψαντες, γραφὴν ὁρῶσιν ἔχουσαν οὕτως.

«Ἄνδρες Ἀλεξανδρεῖς, μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε ἕως ἂν ἔλῃ ὁ Κύριος»· ἔξωμολογεῖτο τοιγαροῦν ἐπὶ πάντων ὁ τοῦ δαίμονος ἀντιθεῖς, ἅτε εἵργασται κατὰ τοῦ δικαίου, καὶ ἄπερ ἤκουσε προφητικῶς παρ' αὐτοῦ ῥηθέντα, ἃ δὴ καὶ πέπονθεν.

Ἀνηγγέλη οὖν ταῦτα παραχρῆμα τῷ Πατριάρχῃ, καὶ αὐτὸς ἅμα παντὶ τῷ κλήρῳ παραγενόμενος, ὥς ἀνέγνω τὴν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους γραφὴν, παρ' ὀλίγον, εἰπεν, εἰ τοῖς λόγοις τῶν ἐνδιαβαλλόντων ὑπαχθεῖς ἦν, ἐμοὶ ἂν ἐκεῖνο ἐπεκροτήθη τὸ ῥάπισμα.

Τότε συναθροίζονται καὶ τὸ τῶν πορνῶν ἅμα σιμῆος πρὸς τὴν τοῦ τιμίου σώματος κηδεῖαν, προεκόμιζόν τε αὐτὸ ἁρώμασι καὶ λαμπάσι, τὴν στέρησιν ἐκθύμως ἀποκλαιόμεναι, τῆς πολὺ τὸ ὠφέλιμον ῥεοῦσης αὐτοῦ διδασχῆς· ἐξηγοῦν τότε τὸν αὐτοῦ βίον, ὥς οὐ κατὰ τι πονηρὸν τὴν εἰς αὐτὰς εἴσοδον ἐποιεῖτο, οὔτε μὴν ὀφθεῖν ποτὲ μιᾶς αὐτῶν, οὐδὲ χειρὶ χεῖρας προσβαλὼν, ἢ ἐπὶ πλευρᾷ ὅλως κατακλιθεῖς.

Πρὸς μέντοι τοὺς ἐγκαλοῦντας ταύταις τὴν σιωπὴν, καὶ ὅτι πολλοῖς ἐν τεῦθεν σκανδάλου γεγόνασιν αἷτιαι τὴν ἐκείνου παραγγελίαν εἰς ἀπολογίαν προέ-

τειναν, καὶ τὴν ὑπὸ δαίμονος ἐπισκῆψασαν εἰς παιδείαν τῇ παρακουσάσῃ μάστιγα. Αὐτὸς δὲ ὁ τὸ ῥάπισμα δεδωκὼς καὶ ἀντιλαβὼν, οὐ διέλιπε ποτὲ ἀπὸ τοῦδε, τῷ τάφῳ προσεδρεύων τοῦ Μακαρίου, θησαυρῷ πολλῶν χαρισμάτων ἀποδειχθέντι, τὴν μνήμην τὴν ἐκείνου, κατὰ τὸ ἔθος διὰ ψαλμοφδίας ποιούμενος, εἰτα καὶ χρόνοις ὀλίγοις ὕστερον, τῇ μονῇ τοῦ Μοναχοῦ Σερίδωνος ἀποκείρεται, καὶ τὸ τοῦ θεοῦ Βιταλλίου κελλίον κατὰ τὴν πολλὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν ἐγχειρισθεὶς διετέλεσεν οὕτω τὸν ἡσύχιον βίον ἐκεῖσε μετιὼν ἄχρι καὶ τελευτῆς.

Ἔτι γε μὴν καὶ ὁ Πατριάρχης πολλὰς ὁμολόγει τῷ Θεῷ χάριτας, παρ' ὃ μὴ συγχωρηθεῖν ἀνάξιόν τι φθέγγασθαι ἢ ἐννοῆσαι τῆς μακαρίας ἐκείνης καὶ αὐοδίου ψυχῆς, πολλοὶ τε τῶν Ἀλεξανδρέων τὰ μεγάλα ἐβελτιώθησαν, προχείρως περὶ τὸ κρίνειν ἔχοντες, καὶ τὴν πονηρὰν ταύτην ἀπομαθόντες συνήθειαν. Ἐλεγε δὲ καὶ πρὸς τινὰς ὁ Πατριάρχης, ὅτι δεῖ ἀδελφοὶ προσέχειν ὑμᾶς μὴ εὐκόλους εἶναι πρὸς τὴν κατάκρισιν· ἐγὼ γάρ ποτε βίον τινὸς τῶν μεγάλων Πατέρων ἀναγνώσκων, τοιοῦτω τινὶ ὠφελείας μεστῷ διηγήματι περιέτυχον. Εἶχε δὲ οὕτως.

3. Εἰς Τύρον τὴν πόλιν Μοναχοὶ δύο διακονίαν δῆπου πληροῦντες ἀφίκοντο. Θάτέρῳ δὲ τούτων εἰς τόπον παριόντι τινά, μία τῶν πορνῶν, ἥς τοῦτομα Πορφυρία, εἶπετο κράζουσα· Πάτερ τίμιε, σῶσόν με, οἶα τὴν πόρνην Ἰησοῦς ὁ Χριστός. Ὁ δὲ μηδὲν τῶν ἀνθρωπίνων ὑπολογισάμενος λαβόμενος αὐτῆς τῆς χειρὸς, ὑπὸ πολλῶν ὀρώντων τοῖς ὀφθαλμοῖς, διὰ μέσης τῆς πόλεως ἔξεισι· φῆμι τοιγαροῦν πανταχοῦ διέδρευσεν ὥς εἴη ὁ Μοναχὸς ἐκεῖνος, εἰς γυναικα τὴν Πορφυρίαν λαβὼν, διέοῦσαι τε ἡ πόρνη σὺν αὐτῷ πόλεις καὶ καὶ κόμας, βράβει περιτυγχάνει χαμαὶ κειμένη, ὅπερ ἐπὶ τὸ ἀναθρέψαι φιλανθρώπως ἀνελομένη, βυστάζουσα ἦν.

Χρόνῳ δὲ ἐπὶ τὴν ὕστερον, Τύριοι καταλαβόντες ἔνθα οὗτοι διέτριβον, καὶ τὸ παιδίον ὑπὸ γε τῆς πόρνης ἰδόντες ἠγκαλισμένον, ὥς περ ἐγγελῶντες, καὶ τοῦ γενναίου τοῦδε ἀνδρὸς κατειρωνευόμενοι, ἀληθῶς, ἔλεγον πρὸς αὐτήν, οὐχ ἡμαρτες τοῦ σκοποῦ, καλὸν γάρ σοι τὸ ἐκ τοῦ Μοναχοῦ τέκνον ἀποκεκῆται. Οἱ καὶ εἰς Τύρον ἐπανελθόντες, λόγον ἀπανταχοῦ διέσπειρον, ἐκ τοῦ Μοναχοῦ ταύτην παιδίον ἀποτεκεῖν, σαφεῖς ἐκείνου διασφῶζον τοὺς χαρακτῆρας.

Οὕτω σχεδὸν οἱ ἄνθρωποι ἔτοιμοι πιστεῦσαι ταῖς ὑπονοίαις, καὶ μάλιστα φαῦλοι καὶ μοχθηροὶ ὄντες, καὶ οἴκοθεν ἔχειν τὰς τοῦ πιστεῦναι ἀφορμὰς δυνάμενοι· εὐθὺς γάρ ὥς περ ἑαυτοὺς ἐκ τοῦ ἐγγυτάτου λαμβάνοντες μάρτυρας, κατηγοροῦσι τῶν ἄλλων ὁρῶντες, ἅμα μὲν τοῖς τοιοῦτοις νοήμασί τε καὶ ῥήμασιν ἐντροφῶν βουλόμενοι, ἅμα δέ, καὶ ἑτέρους εἰς μοχθηρίας ὁμοίους ἔχειν ἐπιθυμοῦντες, καὶ οὕτω φεύγειν σπουδάζοντες τὰς ἐκ τοῦ συνειδύτος πληγὰς.

Ὁ μέντοι Μοναχὸς ἐκεῖνος ὁ τίμιος ἀποκείρας τὴν Πορφυρίαν, καὶ τὸ τῶν Μοναχῶν αὐτῇ σῆμα περιθεὶς, Πελαγίαν μετονομάζει, καὶ εἰς Παρθενῶνα δίδωσιν ἡσυχάζειν. Ἐπει δὲ προέγγω τὴν ἡμέραν τῆς ἑαυτοῦ τελευτῆς, παραλαβὼν ἀκείνην ἐπάνεισι πρὸς τὴν Τύρον, ἣν δὲ καὶ τὸ παιδίον αὐτῇ συνεπόμενον, ἑπτὰ χρόνων σχεδὸν γεγονός.

Διεδόθη δὲ αὐτῶν εἰς πάντας ἡ ἀφίξις, ὥς ἡ Πορφυρία μετὰ γε τοῦ Μοναχοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐπανάκει· εἰθ' οὕτως νοσήσαντι καὶ πρὸς θάνατον ἀφορῶντι τῷ Μοναχῷ, πλείστοι τῶν οἰκητῶρων ἐπισκέψεως χάριν αὐτῷ προσέβαλον, ὧν ἐπ' ὄψεσι θυμιατήριον ἐνεχθῆναι κελεύσας ἀνθρώκων πλήρης πυρός, καὶ εἰς ἀκοὰς πάντων, εὐλογητὸς Κύριος, ἔφη, ὁ πάλαι τὴν βάτον τηρήσας ἀφλεκτον, οὕτως μοι εἴη μάρτυς πιστός, ὅτι ὥς περ οὐχ ἦπατο τῶν ἐμῶν ἱματίων ἡ καυστικὴ αὕτη τοῦ πυρὸς δύναμις, οὕτως οὐδὲ ἐγὼ γυναικὸς ἠψάμην παρ' ὅλον τὸν τῆς ζωῆς μου χρόνον.

Τοῦτο πάντες ἀκούσαντες κατεπλάγησαν, δόξαν τῷ Θεῷ διδόντες, ὃς γε τοιαῦτα τοὺς ἐν κρυπτῷ αὐτοῦ θεράποντας, φανερώς οἶδε δοξάζειν.

Ταῦτα ποιήσας τε καὶ λέξας ὁ Μοναχός, εἰς χείρας Θεοῦ τὴν ψυχὴν παρατί-

θεται. Διὰ δὴ ταῦτα, παρεγγυῶμαι πᾶσι, τέκνα πνευματικά, καθὰ δὴ καὶ προέφην, μὴ προχείρους ὑμᾶς πρὸς τὸ κατακρίνειν, ἀλλ' ἑαυτοὺς δόποσιν δύναμις ἀσφαλιζέσθαι.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΝΑΣ Μοναχὸς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον διερχόμενος ἀπὸ τὴν Ἀλεξανδρείαν εἶχε μαζί του καὶ μίαν ὥραιοπρόσωπον κόρην· μερικοὶ τότε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τῆς Ἐκκλησίας τὸν εἶδον καὶ καταγγέλλουν εἰς τὸν Μακάριον Ἰωάννην τὸ περιστατικόν, ὅτι διήθεν ἢ συντροφιά τοῦ Μοναχοῦ καὶ τῆς κόρης πολλοὺς σκανδαλίζει. Αὐτὸς δὲ παρασυρθείς ἀπὸ τοὺς λόγους των καὶ νομίσας, ὅτι κάνουν αὐτὴν τὴν ὑπόμνησιν κινούμενοι ἀπὸ θεῖον ζῆλον, διατάσσει νὰ συλλάβουν τὸν Μοναχὸν καὶ τὴν κόρην καὶ νὰ τοὺς δείρουν σκληρότατα· κατόπιν δὲ νὰ τοὺς κλείσουν χωριστὰ εἰς τὴν σκοτεινότεραν φυλακὴν.

Ἀφοῦ δὲ ἐξετελέσθη ἡ διαταγὴ καὶ ἐφυλακίσθησαν ὁ Μοναχὸς μετὰ τῆς κόρης, καὶ τὸ σκότος τῆς νυκτὸς ἐκάλυψε τὴν πόλιν τῆς Ἀλεξανδρείας, κατὰ τὰ μεσάνυκτα ἓνα τρομακτικὸν ὄνειρον κατετάραξε τὸν Πατριάρχην· παρουσιάζεται ὁ Μοναχὸς ἀποκαλύπτων τὸ καταπληγωμένον σῶμά του καὶ λέγει ἀπευθυνόμενος πρὸς αὐτὸν μὲ ἀπλότητα καὶ ἀφέλειαν· «Τί λοιπόν; σοῦ ἀρέσουν αὐτά, Δέσποτα; Πίστευσε, ὅτι αὐτὴν ἐδῶ τοῦλάχιστον τὴν φορὰν ἔχεις ἀπατηθῇ καὶ σὺ ὡς ἄνθρωπος».

Ἐγερθεὶς ὁ Πατριάρχης ἐκ τοῦ ὕπνου ἀμέσως στέλλει καὶ καλεῖ πλησίον του τὸν Μοναχόν, ἀφοῦ τὸν ἐξήγαγεν ἀπὸ τὴν φυλακὴν· οὗτος δὲ μόλις ἠδύνατο νὰ βαδίζῃ ἀπὸ τὰ πολλὰ τραύματα. Ὁ Πατριάρχης τὸν ἐκοίταξε μετὰ προσοχῆς καὶ ἀνεγνώρισεν εἰς τὸ πρόσωπόν του τὸν Μοναχὸν τὸν ὁποῖον εἶδεν εἰς τὸν ὕπνον του!

Ἐπιθυμῶν δὲ νὰ μάθῃ, ἐάν, πράγματι, τόσας πληγὰς εἶχε, ὅσας ἔφερε καὶ κατὰ τὴν ἐμφάνισιν εἰς τὸ ὄνειρον, διατάσσει νὰ ἀπογυμνωθῇ, ἀφοῦ καλύψῃ τὰ ἀπόκρυφα μέλη του μὲ μίαν πετσέταν. Κατὰ θεῖαν ὁμῶς οἰκονομίαν ἐλύθη ἡ πετσέτα καὶ ἀπεκαλύφθησαν τὰ ἀπόκρυφα μέλη του. Καὶ τότε, ἐνῶ ὁ Μοναχὸς εἶχε γίνει κατακόκκινος ἀπὸ τὴν ἐντροπὴν, ἀπεδείχθη, ὅτι ἦτο ἀνίκανος διὰ τὴν ἁμαρτίαν, ἐπειδὴ ἦτο εὐνοῦχος· ἂν καὶ λόγῳ τοῦ νέου τῆς ἡλικίας, δὲν ἦτο δυνατόν ἐνωρίτερον νὰ ἀπαλλαγῇ πάσης ὑπονοίας. Ἀμέσως λοιπὸν ὁ Πατριάρχης, κατὰπληκτος ἀπὸ τὰ γεγονότα, ἀπεμάκρυνε τοὺς κατηγόρους τοῦ Μοναχοῦ ἀπὸ τὰ ἐκκλησιαστικά των ἀξιώματα καὶ τοὺς ἐπέβαλε τὴν ποινὴν τῆς τριετοῦς ἀργίας. Εἰς δὲ τὸν θεοφιλῆ Μοναχὸν ἀπελογεῖτο δεόντως καὶ ἐξήτει παρ' αὐτοῦ συγχώρησιν διὰ τὸ κακόν, πὺ τοῦ ἐπροξένησε, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τὴν κατάστασίν του. Ἀλλὰ δὲν δύναμαι, ἔλεγεν, ὁ Πατριάρχης πρὸς τὸν Μοναχόν, νὰ ἐπαινέσω καὶ τὴν ἰδικὴν σου ἐνέργειαν, καθ' ἣν, ἐνῶ εἶσαι Μοναχὸς καὶ φαίνεσαι τόσον νέος, περιφέρεσαι εἰς τὰς πόλεις καὶ σύρεις πλησίον σου μίαν γυναῖκα, σκανδαλίζων τοιοῦτοτρόπως τοὺς περισσοτέρους.

Ἐκεῖνος δὲ μὲ τὴν ἀρμόζουσαν ἐντροπὴν καὶ μετριότητα ἀπῆν-

τησεν· «Ἄς εἶναι εὐλογητὸς ὁ Κύριος, Δέσποτα· σὲ διαβεβαιῶ, ὅτι δὲν ψεύδομαι. Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εὐρισκόμουν εἰς Γάζαν, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ, ἐνῶ ἐπῆγαινα νὰ προσκυνήσω τοὺς Ἁγίους Κύρον καὶ Ἰωάννην, μὲ συναντᾷ κατὰ τὸ ἐσπέρας ἡ κόρη αὐτῇ· ἀμέσως μὲ σεβασμὸν πίπτει ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν μου παρακαλοῦσά με νὰ τὴν συνοδεύσω, διότι ἐπεθύμει νὰ γίνῃ Χριστιανή· ἡ κόρη αὐτῇ ἦτο Ἑβραία. Ἐγὼ λοιπὸν, φοβηθεὶς τὴν τιμωρίαν τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος διέταξε νὰ μὴ περιφρονῶμεν κανένα ἀπὸ τὰ ἀσήμενα πλάσματά του, μετὰ προθυμίας ἀκούσας τὴν παράκλησιν αὐτὴν, ἀπεφάσισα νὰ τὴν συνοδεύσω. Δὲν εἶχον ἄλλωστε λόγον νὰ φοβηθῶ πειρασμικὴν ἐνέργειαν, διότι εὐρίσκομαι εἰς τὴν κατάστασιν τῆς σωματικῆς ἀναπηρίας. Ἀφοῦ λοιπὸν ἔφθασα ἐκεῖ, δηλαδὴ εἰς τὸν Ναὸν τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων, καὶ ἐπραγματοποίησα τὸ τάξιμόν μου, ἐδίδαξα εἰς αὐτὴν τὴν Χριστιανικὴν Πίστιν. Ἐκτοτε μὲ αἰσθήματα ἀγνὰ τὴν ἔχω μαζί μου διὰ νὰ τὴν προστατεύω καὶ τὴν συντηρῶ μὲ τὰ ἐλέη τῶν Χριστιανῶν, φροντίζω δέ, ἐὰν δυνηθῶ, νὰ τὴν κατατάξω εἰς γυναικεῖον Μοναστήριον».

Μόλις ἤκουσεν αὐτὰ ὁ Μακάριος ἐκεῖνος Πατριάρχης ἀνεφώνησε κατὰπληκτος· «Βαβαί! Πόσοι δοῦλοι τοῦ Θεοῦ ζοῦν χωρὶς θόρυβον καὶ ἐπιδειξίς, ἔστω καὶ ἐὰν παραμένουν εἰς ἡμᾶς ἄγνωστοι!» Ἀμέσως δὲ προσφέρει ὡς δῶρον εἰς τὸν Μοναχὸν ἑκατὸν νομίσματα· ἐκεῖνος ὁμως ἡρνήθη νὰ τὰ δεχθῇ ἀπαντῶν· «Ἐὰν ὁ Μοναχὸς ἔχῃ πίστιν, δὲν χρειάζεται χρήματα· ἐὰν πάλιν ἀγαπᾷ τὰ χρήματα, τότε ἡ ψυχὴ του εἶναι ἔρημος ἀπὸ πίστιν». Ἀφοῦ εἶπεν αὐτὰ καὶ ἡσπᾶσθη τὴν χεῖρα τοῦ Πατριάρχου ἀνεχώρησε.

2. Τότε ὁ Πατριάρχης συνεβούλευσε τοὺς παρευρισκομένους νὰ ἀποφεύγουν τὰς ἐναντίον τῶν Μοναχῶν κατηγορίας· ἐπανέλαβε δὲ καὶ μίαν ὑπέροχον φράσιν τοῦ αἰοιδίμου βασιλέως Ἁγίου Κωνσταντίνου, τὴν ὁποῖαν ἀπηύθυνε πρὸς μερικοὺς, ποὺ τοῦ ἐπέδωσαν λιβέλλους ἐναντίον Ἐπισκόπων, κατὰ τὴν πρώτην ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικὴν Σύνοδον· ἀπορρίπτων τὰς κατηγορίας ἐκεῖνας ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος εἶπε· «Ἐὰν συνήντων πορνεύοντα Ἐπίσκοπον ἢ Μοναχόν, ἐκβάλλων τὴν βασιλικὴν μου χλαμύδα, θὰ ἔρριπτα αὐτὴν ἐπάνω του, ὥστε νὰ τὸν καλύψω διὰ νὰ μὴ τὸν ἴδῃ κανεὶς ἁμαρτάνοντα». Καὶ συνέχισεν ὁ Πατριάρχης· ἐγνώριζε καλῶς ἐκεῖνος, ὅτι τὰ ἐλαττώματα τῶν τοιούτων ἀνδρῶν (Μοναχῶν καὶ Ἐπισκόπων), ὅταν φανερωθοῦν εἰς τοὺς πολλοὺς, ὄχι μόνον προκαλοῦν ἀνυποληψίαν τῶν ἀξίων τιμῆς καὶ σεβασμοῦ ἐκκλησιαστικῶν ἀξιωμάτων, ἀλλὰ διὰ τῶν τοιούτων κακῶν παραδειγμάτων δικαιολογοῦν τὰς παρεκτροπὰς τῶν οἱ ζητοῦντες ἀφορμὴν.

Ἐξ αἰτίας λοιπὸν τοῦ περιστατικοῦ τοῦ εὐνούχου Μοναχοῦ, τὸ ὁποῖον διετήρησε ζωηρὸν εἰς τὴν ψυχὴν του, δὲν ἔδωσεν οὐδεμίαν προσοχὴν εἰς τὰς συκοφαντίας ἐναντίον τοῦ Μεγάλου Βιταλίου ὁ ἀειμνηστος ἐκεῖνος Πατριάρχης Ἰωάννης ὁ Ἐλεήμων.

Τί συνέβη μὲ τὸν Βιτάλιον;

Αὐτὸς προηγουμένως ἐφησύχαζεν εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ὁσίου Σε-
ρίδωνος· ἀναχωρήσας δὲ ἀπὸ τὴν Μονὴν ἐγκατεστάθη εἰς Ἀλεξάν-
δρειαν, ὅπου ἐπολιτεύθη τοιοῦτοτρόπως, ὥστε οἱ ἄνθρωποι εὐκόλως
νὰ τὸν κατηγοροῦν, ὁ Θεὸς ὁμως εἰς τὸ ἔπακρον νὰ τὸν δοξάσῃ, ὅπως
ἀπεδείχθη ἐκ τῶν ὑστέρων.

Ὁ Γέρων Βιτάλιος λοιπόν, ὅταν ἤλθεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν,
εἶχεν ὑπερβῆ τὸ ἐξηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του· ἀμέσως μὲ ἐπιμέλειαν
ἤρchiσε νὰ καταγράψῃ ὅλας τὰς πόρνas, ποὺ εὗρισκοντο εἰς τὰ χαμαι-
τυπεῖα. Ἐν τῷ μεταξὺ ἀνέλαβεν ἐργασίαν, ἐκ τῆς ὁποίας ἐλάμβανεν ὡς
μισθὸν δώδεκα ὀβολοὺς τὴν ἡμέραν. Ἀπὸ αὐτὰ τὰ χρήματα διέθετεν
ἓνα ὀβολόν, διὰ νὰ ἀγοράσῃ λούπινα, τὰ ὁποῖα ἔτρωγε μετὰ τὴν
δύσιν τοῦ ἡλίου· τοὺς ὑπολοίπους δὲ ὀβολοὺς διέθετε κατὰ τὸν ἀκό-
λουθον τρόπον: Καθ' ἐκάστην νύκτα μετέβαινε καὶ εἰς ἓνα κατα-
γώγιον τῆς ἁμαρτίας καὶ συνήντα ἁμαρτωλὸν γυναῖκα· πρὸς αὐτὴν
προσφέρων τὰ χρήματα ἔλεγε· «Πάρε αὐτὰ τὰ χρήματα καὶ σὲ παρα-
καλῶ αὐτὴν τὴν νύκτα μὴ διαπράξῃς, πρὸς χάριν μου, τὴν ἁμαρτίαν». Ἐκεῖνος δὲ παρέμενε ὅλην τὴν νύκτα εἰς μίαν γωνίαν τοῦ καταγω-
γίου, ὅπου γονυπετῆς δὲν ἔπαυε νὰ προσεύχεται θερμῶς ὑπὲρ τῆς ψυ-
χῆς τῆς ἁμαρτωλοῦ ἀπαγγέλλων μέχρι πρωῒας Ψαλμούς. Μόλις δὲ ἤρ-
χιζε νὰ χαράξῃ ἀνεχώρει, ἀφοῦ προηγουμένως ἐξώρχιζε τὴν γυναῖκα
τῆς ἁμαρτίας νὰ μὴ ἀποκαλύψῃ εἰς οὐδένα τὸ διάβημα αὐτό.

Καὶ πράγματι τὸ γεγονός αὐτὸ διετεθεῖτο μυστικόν. Μόνον μία
ἐξ αὐτῶν κάποτε ἐτόλμησε νὰ περιφρονήσῃ τοὺς δοθέντας ὀρκους
καὶ νὰ ἀποκαλύψῃ τὸ ἔργον τοῦ γέροντος· ἐδαιμονίσθη ὁμως ἀμέσως
μὲ τὴν προσευχὴν του, ὥστε αἱ ἄλλαι νὰ φοβηθοῦν καὶ καμμία νὰ μὴ
τολήσῃ πλέον νὰ φανερώσῃ κάτι ἀπὸ τὸν βίον του. Ὁ δοῦλος τοῦ
Θεοῦ Βιτάλιος εἰς ἓν μόνον ἀπέβλεπεν, τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν τῶν
ἁμαρτωλῶν ἐκείνων γυναικῶν· ἐναντίον δὲ τῶν κατ' αὐτοῦ φλυαρούν-
των δὲν ἠγανάκτει, ἀλλὰ προσηύχετο νὰ τοὺς συγχωρήσῃ ὁ Θεὸς διὰ
τὰς συκοφαντικὰς των κρίσεις. Τὸ ἔργον δὲ αὐτὸ ἐγένετο ἀφορμὴ εἰς
πολλὰς νὰ σωθοῦν· διότι βλέπουσαι αἱ ἁμαρτωλαὶ γυναῖκες τὴν ὀλο-
νύκτιον ἀγρυπνίαν τοῦ γέροντος, τὸ ἀκατάπαυστον τῆς ψαλμωδίας
καὶ τὴν ἐπίμονον προσευχὴν του διὰ τὴν μεταβολὴν των, συνεκινεοῦντο
ἀπομακρυνόμεναι τῶν αἰσχροῶν πράξεων καὶ φροντίζουσαι μὲ ἐπιμέ-
λειαν διὰ τὴν σωφροσύνην· καὶ ἄλλαι μὲν ἐξ αὐτῶν ἐλάμβανον νόμι-
μον σύζυγον διὰ τοῦ Μυστηρίου τοῦ γάμου, ἄλλαι ἀπεμακρύνοντο ὀρι-
στικῶς τοῦ ἐπονειδίστου ἐπαγγέλματος, ἄλλαι δὲ πάλιν τελειῶς ἀπο-
τασσόμεναι τὸν κόσμον προετίμων τὸν ἀνώτερον βίον τῶν Μοναχῶν.
Πάντως κανεῖς, ἐν ὅσῳ ἔζη, δὲν ἀντελήφθη τὸν θεάρεστον καὶ φιλάν-
θρωπον αὐτοῦ βίον, τὸν ὁποῖον ἀθορύβως μετήρχετο.

Κάποτε ὁμως, ἐνῶ ἐξήρχετο ἀπὸ τὴν κακόφημον συνοικίαν
τῆς πρωτευούσης, συνηντήθη μὲ ἓνα ἀκόλαστον καὶ διεφθαρμένον

ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος εἰσήρχετο πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἁμαρτίας εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ καταγωγίου· οὗτος λοιπὸν ἠγανάκτησε, δῆθεν, ἀπὸ ἀηδίας πρὸς τὸν γέροντα καὶ τοῦ καταφέρει μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῆς χειρὸς του κτύπημα εἰς τὸν αὐχένα λέγων συγχρόνως· «Πότε πλέον θὰ ἀπομακρυνθῇς τῶν αἰσchrῶν σου πράξεων, χριστοκάπηλε;». Ὁ γέρον εἰς τὴν ἐπίθεσιν αὐτὴν ἀπήντησε· «Πτωχὲ ἄνθρωπε, πρόκειται νὰ σοῦ καταφερθῇ ἡχηρότατον ῥάπισμα, τὸ ὁποῖον θὰ σοῦ προξενήσῃ τόσον πόνον, ὥστε εἰς τὰς κραυγὰς σου θὰ συγκεντρωθῇ σχεδὸν ὅλη ἡ Ἀλεξανδρεία».

Μετὰ ἀπὸ ἀρκετὸν χρόνον ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος τοῦ Θεοῦ Βιτάλιος ἀπέρχεται πρὸς Κύριον· εὕρισκετο δὲ τότε εἰς ἐξοχικὴν τινα συνοικίαν καλουμένην Ἑλιούπολιν, κατοικῶν εἰς μικρότατον κελλίον, τὸ ὁποῖον ἔκτισεν ὁ ἴδιος πλησίον ἑνὸς μικροῦ οἰκίσκου, τὸν ὁποῖον παρεχώρησαν οἱ γείτονες καὶ ἐγένοντο θρησκευτικαὶ συνάξεις.

Τὸν θάνατόν του καίτοι οὐδεὶς ἀντελήφθη ὥς ἐξῆς ἐγνώσθη· συγχρόνως μὲ τὴν εἰς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ Ὁσίου ἐμφανίζεται εἰς τὸν διεφθαρμένον ἐκεῖνον ἄνθρωπον, πού ἐρράπισε τὸν Ὁσιον, ἓνας ἀπαίσιος καὶ φοβερὸς αἰθίσψ· κτυπᾷ δὲ αὐτὸν τόσον ἔντονα καὶ ἡχηρῶς εἰς τὰς παρειάς, ὥστε ὁ κρότος νὰ γίνῃ αἰσθητὸς εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν· καὶ τοῦ λέγει· «Λάβε αὐτὸ τὸ ῥάπισμα, τὸ ἔχει στείλει διὰ σὲ ὁ Μοναχὸς Βιτάλιος, ὅπως προεῖπεν». Ἀμέσως δὲ ὁ δυστυχὴς ἐδαιμονίσθη καὶ ἐκυλίετο εἰς τὸν δρόμον· τόσον δὲ μεγίστη ὑπῆρξεν ἡ ἐντύπωσις τοῦ κόσμου ἀπὸ τὸ περιστατικὸν αὐτό, ὥστε προσέτρεξαν ὅλοι σχεδὸν οἱ κάτοικοι τῆς Ἀλεξανδρείας, ὅπως ἀκριβῶς εἶχε προεῖπει ὁ Ἅγιος. Ἀφοῦ συνῆλθε μετὰ ἀπὸ ἀρκετὴν ὥραν, ἔσχιζε τὰ ἐνδύματά του καὶ τρέχων δρομαίως πρὸς τὸ κελλίον τοῦ Ἀγίου, ἐφώναζε σπαρακτικὰ· «Ἐλέησόν με, δοῦλε τοῦ Θεοῦ Βιτάλιε, διότι πάρα πολὺ ἡμάρτησα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπέναντί σου».

Ἐν τῷ μεταξὺ προσέτρεξαν ἀρκετοί· ὅταν δὲ ἔφθασαν ἔξωθι τοῦ κελλίου τοῦ Ὁσίου ἐνώπιον πάντων κατελήφθη καὶ πάλιν ὑπὸ τοῦ δαίμονος, καὶ ἀφοῦ ἐπὶ πολὺ τὸν ἐσπάραξε, τὸν ἀφῆκε. Βλέποντες αὐτὰ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς παρατυχόντας εἰσῆλθον εἰς τὸ κελλίον τοῦ γέροντος, διὰ νὰ τοῦ ἀναγγείλουν τὸ γεγονός. Ἐμειναν ὁμως κατάπληκτοι· ὁ Ὁσιος εἶχε παραδώσει εἰς τὸν Θεὸν τὴν μακαρίαν ψυχὴν του, καθ' ἣν στιγμὴν γονατιστὸς προσηύχετο· εἰς τὴν στάσιν αὐτὴν τὸν εἶδον οἱ εἰσελθόντες. Ἐν συνεχείᾳ κύπτοντες εἰς τὸ ἔδαφος παρετήρησαν, ὅτι εἶχον γραφῇ τὰ ἐξῆς ἐπ' αὐτοῦ· «Ἄνδρες Ἀλεξανδρεῖς, μὴ κρίνετε τίποτε προῶρως, ἕως οὔ ἔλθῃ ὁ Κύριος». Τότε καὶ ὁ δαιμονισθεὶς ἐξωμολογεῖτο ἐνώπιον ὅλων καὶ ὅσα ἐναντίον τοῦ δικαίου ἔκαμε καὶ ὅσα προφητικὰ λόγια παρ' ἐκείνου ἤκουσε, τὰ ὁποῖα τώρα προσφάτως ἐξεπληρωθῆσαν εἰς αὐτόν.

Ἀμέσως ἐπληροφόρησαν τὸν Πατριάρχην περὶ ὅλων αὐτῶν· ἐκεῖνος τότε, χωρὶς ἀναβολήν, καταφθάνει συνοδευόμενος ἀπὸ ὅλον

τὸν Κληρὸν τοῦ. Μόλις δὲ ἀνέγνωσε τὴν περιέργον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους γραφὴν, ἀνεφώνησεν ἑκπληκτος· «Ἐὰν ἔδίδα σημασίαν εἰς τοὺς λόγους τῶν κατηγορῶν τοῦ μακαρίου αὐτοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὸ πρόσωπον τὸ ἰδικόν μου θὰ κατεφέρετο τὸ ἡχηρὸν ἐκεῖνο ῥάπισμα». Πληροφορηθεῖσαι τὴν εἰδῆσιν τοῦ θανάτου καὶ αἱ πρῶην διεφθαρμέναι γυναῖκες τῆς πόλεως, τὰς ὁποίας ὁ Ὅσιος εἶχεν ὁδηγήσει εἰς μετάνοιαν, συνεκεντρώθησαν ὅλαι διὰ τὰ παρακολουθήσουν τὴν κηδεῖαν τοῦ τιμίου σώματος· ἐναποθέτουςαι δὲ εἰς αὐτὸ ἀρώματα μετὰ θρήνου ἑκλαιον τὴν στέρησίν του, διηγούμεναι ἐν τῷ μεταξὺ πόσον εἶχον ὠφεληθῇ ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν του. Ἀνέφερον τὴν ἐνάρετον ζωὴν, τὴν ὁποίαν ἔζη, ὥστε ὅχι μόνον δὲν ἐκοιμήθη εἰς τὸ πλευρὸν μιᾶς ἐξ αὐτῶν, ἢ ἔκαμε ἀναιδῆ χειρονομίαν, ἀλλ' οὔτε κἂν ἐσήκωσε τοὺς ὀφθαλμούς του διὰ τὰ παρατηρήσῃ μίαν ἀπὸ αὐτάς.

Εἰς τὰς ἀφηγήσεις αὐτὰς μερικοὶ κατηγοροῦν τὰς γυναῖκας, διότι δὲν ἀπεκάλυπτον αὐτὰ καὶ ἐγένοντο τοιοῦτοτρόπως πρόξενοι ὥστε καὶ ὁ κόσμος νὰ σκανδαλίζεται, ἀλλὰ καὶ ὁ μακάριος ἐκεῖνος νὰ συκοφαντηται. Πρὸς αὐτοὺς ἀπολογούμεναι ἔλεγον· «Εἶχε δώσει εἰς ἡμᾶς τοιαύτην παραγγελίαν καὶ μᾶς εἶχε δεσμεύσει μὲ ἐπιτίμια νὰ τὴν σεβασθῶμεν». Χαρακτηριστικῶς δὲ διηγοῦντο τὸ ὑπὸ τοῦ δαίμονος πάθημα ἐκείνης, ἡ ὁποία ἠθέτησε τὴν ὑπόσχασίν της.

Ὁ δὲ ῥάπισθεις ὑπὸ τοῦ Αἰθίοπος τόσον θαυμαστῶς, ὅστις ὡς γνωστὸν μὲ θρασύτητα εἶχε προηγουμένως ῥάπισει τὸν Ὅσιον, ἀφοῦ συνῆλθε καὶ ἐθεραπεύθη, δὲν ἔπαυσε, μετὰ τὸν ἐνταφιασμόν, νὰ ἐπισκέπτεται συνεχῶς τὸν τάφον τοῦ Ὁσίου, ἀναδειχθέντα πηγὴν πολλῶν θαυμάτων, καὶ ἐπετέλει κατ' ἔτος διὰ ψαλμῶν τὴν μνήμην αὐτοῦ. Μάλιστα δὲ μετὰ ἀπὸ ὀλίγα ἔτη ἑκάρη Μοναχὸς εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ἀββᾶ Σερίδωνος, ὅπου παρέμεινε μέχρι τοῦ θανάτου του εἰς τὸ κελίον τοῦ Ὁσίου Βιταλίου, τὸν ὁποῖον ἠύλαβεῖτο πάρα πολύ.

Ὁ Πατριάρχης Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Ἐλεήμων ἠὺχαρίσκει πάρα πολὺ τὸν Θεόν, διότι συνεκρατήθη καὶ δὲν ἐσκέφθη ἢ δὲν εἶπε λόγον ἀνάξιον καὶ προσβλητικὸν διὰ τὸν μακάριον καὶ ἀοίδιμον ἐκεῖνον Ὅσιον. Ἀλλὰ καὶ πολλοὶ κάτοικοι τῆς Ἀλεξανδρείας, οἱ ὁποῖοι μὲ εὐκολίαν κατέκριναν, διωρθώθησαν καὶ τὴν πονηρὰν αὐτὴν συνήθειαν ἀπέβαλον.

Λαμβάνων δὲ ἀφορμὴν ὁ Πατριάρχης ἔλεγεν, ὅτι πρέπει νὰ προσέχωμεν νὰ μὴ εἴμεθα εὐκολοὶ εἰς τὴν κατάκρισιν· ἀνέφερε δὲ καὶ τὸ κατωτέρω ὠφέλιμον περιστατικόν, τὸ ὁποῖον ἀνέγνωσεν εἰς τὸν βίον ἐνὸς ἐκ τῶν μεγάλων Πατέρων. Εἶναι δὲ τοῦτο τὸ ἑξῆς.

3. Εἰς τὴν πόλιν Τύρον ἔφθασαν δύο Μοναχοὶ δι' ὑπηρεσίαν τινά. Ἐνῶ δὲ ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν διήρχετο ἀπὸ ἑνα σημείου τῆς πόλεως, τὸν συναντᾷ μία πόρνη, ὀνομαζομένη Πορφυρία, καὶ ἡ ὁποία ἔκραζε· «Τίμιε

πάτερ, σῶσόν με, ὅπως ἔσωσε τὴν πόρνην καὶ ὁ Χριστός». Ἐκεῖνος δέ, χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰς κρίσεις των, τὴν ἐπῆρεν ἀπὸ τὸ χέρι ἐνώπιον ὄλων καὶ ἐξῆλθε μετ' αὐτῆς ἀπὸ τὴν πλατεῖαν τῆς πόλεως. Ἀμέσως λοιπὸν διεδόθη ἡ φήμη, ὅτι ὁ Μοναχὸς ἐκεῖνος ἔλαβε τὴν Πορφυρίαν ὡς γυναῖκά του. Διερχομένη δὲ μετ' αὐτοῦ τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία συναντᾷ κάποτε τυχαίως ἓνα ἐγκαταλελειμμένον βρέφος, τὸ ὁποῖον παρέλαβεν ἀπὸ φιλανθρωπίαν νὰ τὸ ἀναθρέψῃ.

Μετὰ ἀπὸ ὀλίγον καιρὸν ἔρχονται μερικοὶ Τύριοι εἰς τὸ μέρος, ὅπου παρέμενον ὁ Μοναχὸς μετὰ τὴν ἄλλοτε κοινὴν αὐτὴν γυναῖκα· μόλις δὲ εἶδον νὰ ἔχῃ εἰς τὴν ἀγκάλῃν τῆς τὸ βρέφος, ἤρχισαν νὰ γελοῦν καὶ νὰ εἰρωνεύωνται πικροχόλως τὸν γενναῖον ἐκεῖνον ἄνδρα καὶ περιπαίζοντες ἔλεγον πρὸς αὐτήν· «Δὲν ἔπεςες ἔξω εἰς τοὺς ὑπολογισμοὺς σου· ὠραῖον τέκνον ἔχεις γεννήσει ἐκ τοῦ Μοναχοῦ». Ἐπανελθόντες δὲ εἰς Τύρον διέδιδον παντοῦ, ὅτι ἡ Πορφυρία ἀπέκτησε τέκνον ἐκ τοῦ Μοναχοῦ, τὸ ὁποῖον ὁμοιάζει καταπληκτικῶς πρὸς αὐτόν.

Οἱ ἄνθρωποι εἶναι πάντοτε πρόθυμοι νὰ πιστεύουν τὰς διαδόσεις· καὶ τοῦτο διότι εἶναι διεφθαρμένοι καὶ κακοί. Ἐξ ἰδίων δὲ κρίνοντες καὶ τὰ ἄλλότρια, νομίζουν καὶ τοὺς ἄλλους ὁμοίους αὐτῶν, εὐρίσκοντες δὲ καὶ ἄλλους προθύμους εἰς τὸ νὰ συκοφαντοῦν, ἀρχίζουν εὐκόλως νὰ κατηγοροῦν τοὺς ἄλλους, καὶ διότι εὐχαριστοῦνται εἰς τὰς τοιαύτας ὑποψίας καὶ τοὺς συκοφαντικὸν λόγους, ἀλλὰ καὶ διότι ἐπιθυμοῦν νὰ ἔχουν καὶ ἄλλους μὲ τοὺς ὁποίους νὰ ὁμοιάζουν εἰς τὴν κακίαν, ὥστε τοιουτοτρόπως νὰ ἀποφεύγουν τοὺς ἐλέγχους τῆς συνειδήσεως αὐτῶν.

Ὁ συκοφαντηθεὶς τίμιος ἐκεῖνος Μοναχὸς ἔκαμε τὴν Πορφυρίαν Μοναχὴν καὶ τὴν μετωνόμασε εἰς Πελαγίαν ὀδηγήσας αὐτὴν εἰς Παρθενῶνα διὰ νὰ μονάσῃ. Μετὰ δὲ ἀπὸ καιρὸν, προγνωρίσας τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου του, ἀφοῦ παρέλαβε καὶ ἐκείνην, ἐπιστρέφουν εἰς Τύρον συνοδευόμενοι καὶ ἀπὸ τὸ παιδίον, τὸ ὁποῖον ἦτο τότε ἐπὶ τὰ περίπου ἑτῶν.

Ἀμέσως διεδόθη, ὅτι ἔφθασαν εἰς τὴν πόλιν ἡ Πορφυρία μετὰ τοῦ συζύγου τῆς Μοναχοῦ! Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Μοναχὸς ἡσθένησε καὶ ἐπρόκειτο νὰ ἀποθάνῃ. Πληροφορηθέντες αὐτὸ πολλοὶ κάτοικοι προσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν, ὅπου διέμενε, διὰ νὰ τὸν ἐπισκεφθοῦν. Τότε ὁ Μοναχὸς παραγγέλλει νὰ τοῦ φέρουν θυμιατήριον γεμάτον μὲ ἀνημμένους ἄνθρακας· ὑπὸ τὰ βλέμματα δὲ ὄλων ἠγγισεν εἰς τὸ θυμιατήριον τὰς χεῖράς του καὶ τὰ ἐνδύματά του, χωρὶς νὰ καῇ. Εἰς τοὺς καταπλήκτους θεατὰς εἶπε· «Ἄς εἶναι εὐλογημένος ὁ Κύριος, ὁ ὁποῖος κατὰ τὸν παλαιὸν καιρὸν διετήρησε τὴν βάτον ἀφλεκτον· αὐτὸν ἐπικαλοῦμαι ὡς ἀξιόπιστον μάρτυρα, ὅτι ὅπως ἀκριβῶς ἡ δύναμις τοῦ πυρὸς αὐτοῦ δὲν κατακαίει τὰ ἐνδύματά μου, τοιουτοτρόπως καὶ ἐγὼ δὲν ἠγγισα καθόλου γυναῖκα εἰς ὅλην μου τὴν ζωὴν».

Ὅταν ἤκουσαν αὐτὸ ὅλοι οἱ παριστάμενοι κατεπλάγησαν, δο-

ξάζοντες τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος διὰ τοιούτων θαυμάτων γνωρίζει νὰ δοξάζῃ φανερώς τοὺς ἐργάτας του, πὺν ἐργάζονται κρυπτῶς καὶ ἀθορύβως τὴν ἀρετὴν.

Μετὰ ἀπὸ αὐτὰ πὺν εἶπε καὶ ἔκαμεν ὁ Μοναχὸς παρέθεσε εἰς χεῖρας Θεοῦ τὴν μακαρίαν ψυχὴν του. Δι' αὐτὸ λοιπὸν συμβουλεύω ὅλα μου τὰ πνευματικὰ τέκνα, ὅπως προεῖπον, νὰ μὴ εἶναι εὐκολοὶ εἰς τὴν κατάκρισιν, ἀλλ' ὅσον δύνανται νὰ περιφρουροῦν τοὺς ἑαυτούς των ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἐγκλημα.

Β'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου.

Α ΔΕΛΦΕ, ἐὰν θέλῃς τίποτε λαβεῖν, καὶ χρειαν αὐτοῦ ἔχῃς, μὴ γογγύσῃς κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου, λέγων, ὅτι διατὶ οὐκ ἐνόησε δοῦναί μοι αὐτὸ ἀφ' ἑαυτοῦ; ἀλλ' εἶπε ἐν παῤῥησίᾳ, ἐν ἀπλότητι, ὅτι ποιήσων ἀγάπην, δὸς μοι τόδε, ὅτι χρειαν αὐτοῦ ἔχω· αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ ἀγνεία ἐν καρδίᾳ ἡ ἀγία· ἐὰν γὰρ μὴ εἴπῃς, γογγύσῃς δὲ καὶ μέμψῃ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ἔχεις τὸ κρῖμα.

Ἑρμηνεία

Α ΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, ἐὰν ἐπιθυμῇς νὰ λάβῃς ἓνα πρᾶγμα, τοῦ ὁποίου ἔχεις ἀνάγκην, μὴ ἀγανακτήσῃς ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ σκεπτόμενος, ὅτι διατὶ δὲν τὸ ἀντελήφθῃ νὰ τὸ προσφέρῃ εἰς ἐμὲ μόνος του· ἀλλὰ μὲ αὐθόρμητον ἀδελφικὸν θάρρος εἶπε πρὸς αὐτόν· «Κάμε ἀγάπην καὶ δὸς εἰς ἐμὲ αὐτὸ τὸ ἀντικείμενον, διότι τὸ χρειάζομαι». Αὐτὸ εἶναι ἡ ἀγία ἀγνότης τῆς καρδίας· ἐὰν ὅμως δὲν ἐκφράσῃ τὴν ἐπιθυμίαν σου φανερώς, ἀλλὰ γογγύσῃς ἐσωτερικῶς καὶ κατηγορήσῃς τὸν ἀδελφόν σου, τότε ἐσφαλές.

Γ'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

Ο ΤΑΣ τῶν ἄλλων ἁμαρτίας περιεργαζόμενος, ἡ ἐξ ὑπονοίας τὸν ἀδελφὸν κατακρίνων, οὐπὼ ἐβαλεν ἀρχὴν μετανοίας, οὐδὲ ἐρευνᾷ τοῦ γινῶναι τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας, ἐν ἀληθείᾳ βαρυτέρας οὔσας μολύβδου πολυταλάντου, οὐδὲ ἔγνω πόθεν γίνεται ὁ ἄνθρωπος βαρυκαρδίας, ἀγαπῶν μταιότητα, καὶ ζητῶν ψεῦδος· διὰ τοῦτο ὡς ἄφρων καὶ ἐν σκότει διαπορευόμενος, ἀφείς τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας τὰς τῶν ἄλλων φαντάζεται, ἡ οὔσας, ἡ νομιζομένας ἐξ ὑπονοίας.

Ἑρμηνεία

Ε ΚΕΙΝΟΣ ὁ ὁποῖος ἐκ περιεργείας ἀσχολεῖται μὲ τὰς ἁμαρτίας τῶν ἄλλων καὶ κατακρίνει τὸν ἀδελφόν του, διότι τὸν ὑποψιάζεται, ἀκόμη δὲν ἤρχισε τὸ ἔργον τῆς μετανοίας, ἀλλ' οὔτε καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐλέγξῃ τὰς ἰδικὰς του ἁμαρτίας, αἱ ὁποῖαι πραγματικῶς εἶναι βαρύτεραι καὶ ἀπὸ τὴν μεγαλυτέραν ποσότητα μολύβδου· οὔτε ἀντελήφθῃ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἀπὸ ποῖαν αἰτίαν καθίσταται ὁ

ἄνθρωπος βαρυκάριος, ἀγαπῶν τὴν ματαιότητα καὶ ζητῶν τὸ ψεῦδος. Ἐξ ἀφορμῆς δὲ αὐτῶν, ὡς ἀπερίσκεπτος καὶ προχωρῶν διὰ μέσου πνευματικοῦ σκοτόυ, ἐγκαταλείπει τὴν φροντίδα διὰ τὰς ἰδικὰς του ἁμαρτίας, ὥστε νὰ ἀπαλλαγῇ αὐτῶν, καὶ ἀσχολεῖται διὰ τῆς φαντασίας του μὲ τὰς ἁμαρτίας τῶν ἄλλων, ἀνεξαρτήτως ἐὰν ἔχουν γίνει πραγματικῶς ἢ νομίζῃ αὐτός, ἐξ ὑπονοίας, ὅτι ἔχουν γίνει.

Δ'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ πιστεύων ταῖς ὑπονοίας αὐτοῦ, πολεμηθεὶς δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας, ἀπῆλθε πρὸς τινα γέροντα, λέγων, ὅτι οἱ δύο ἀδελφοὶ ἐκείνοι μετ' ἀλλήλων εἰσὶν· ἔγνω δὲ ὁ γέρον ὅτι ὑπὸ δαιμόνων χλευάζεται, καὶ βουλόμενος ἐλέγξει αὐτόν, πέμψας ἐφώνησεν αὐτοὺς καὶ ἐλθόντας, ἀνέπασσε. Καὶ ὅτε ὁψὲ ἐγένετο, ἔθηκε ψίαθον τοῖς δύο ἀδελφοῖς, καὶ ἐσκέπασεν αὐτοὺς ἐνὶ στρώματι, λέγων ὅτι τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ ἅγια εἰσὶ. Καλέσας δὲ τὸν μαθητὴν αὐτοῦ, ἐκέλευσε λαβεῖν ἐκεῖνον τὸν ἀδελφὸν κατ' αὐτῶν, καὶ ἀποκλείσαι εἰς κελλίον παρὰ μέρος· αὐτὸς γάρ, φησιν, ἔχει τὸ πάθος ἐν ἑαυτῷ καὶ διὰ τοῦτο καὶ περὶ ἄλλων τὰ ὅμοια λογίζεται.

2. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν· γέγραπται, ἃ εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου, ταῦτα διαμαρτύρου· ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν ψηλαφήσητε ταῖς χερσὶν ὑμῶν μὴ μαρτυρήσετε· ἀδελφὸς γάρ τις ἐχλευάσθη ἐν τινι τοιούτῳ, ἔχων πονηρὰς ὑπονοίας κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ· ἐν μίᾳ ὥς εἶδε δῆθεν αὐτόν ὡς μετὰ γυναικὸς ἁμαρτάνοντα καὶ ταραχθεὶς, καὶ σφόδρα πολεμηθεὶς, ἀπελθὼν ἔνυξεν αὐτοὺς τῷ ποδὶ αὐτοῦ λέγων· παύσασθε λοιπόν, ἕως πότε; καὶ ἰδοὺ εὐρέθησαν θιαλοὶ σίτου, τοῦ ἐνὸς τῷ ἐτέρῳ ἐπικειμένον· διὰ τοῦτο εἶπον ὑμῖν, ὅτι καὶ ἐὰν ψηλαφήσητε ταῖς χερσὶν ἡμῶν, μὴ ἐτοίμως ἐλέγχετε.

3. Εἶπε γέρον· μὴ θήσης εἰς τὴν καρδίαν σου κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου κατηγορίαν, περὶ οἷου δὴ τινος πρᾶγματος.

Ἐρμηνεία

ΚΑΠΟΙΟΣ ἀδελφός, ὁ ὁποῖος ἔδιδε προσοχὴν εἰς τοὺς λογισμούς του, συνέβη νὰ πολεμηθῇ καὶ ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας· ἀμέσως λοιπὸν ἀπῆλθεν εἰς ἓνα γέροντα καὶ εἶπεν εἰς αὐτόν, ὅτι δύο γνωστοὶ των Μοναχοὶ ἀσχημονοῦν μεταξύ των. Ὁ γέρον ἀντελήφθη, ὅτι τὸν περιπαίζουσιν οἱ δαίμονες καὶ ἠθέλησε νὰ τὸν ἐλέγξῃ· πρὸς τοῦτο ἔστειλε καὶ ἐκάλεσε πλησίον του τοὺς συκοφαντηθέντας ἀδελφούς, τοὺς ὁποίους, μόλις ἦλθον, περιεποιήθη.

Ὅταν δὲ ἐνύκτωσεν, ἔστρωσε ψάθαν διὰ τοὺς δύο ἐκείνους ἀδελφούς, καὶ τοὺς ἐσκέπασε, καὶ τοὺς δύο, μὲ ἓνα σκέπασμα, λέγων, ὅτι τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ εἶναι ἅγια. Ἀφοῦ ἐφώνησε δὲ τὸν ὑποτακτικόν του, τὸν διέταξε νὰ παραλάβῃ τὸν ἀδελφὸν ἐκεῖνον, πού εἶπεν ἐναντίον τῶν δύο Μοναχῶν, καὶ νὰ τὸν ἀποκλείσῃ εἰς πλησίον κελλίον· διότι, ἐπεξήγησεν ὁ γέρον, ὁ ἴδιος ἔχει τὸ πάθος μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του, διὰ τοῦτο καὶ ἐξ ἰδίων σκέπτεται τὰ ὅμοια διὰ τοὺς ἄλλους.

2. Εἶπε κάποτε ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν· εἶναι γεγραμμένον· αὐτά, τὰ

ὅποια εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου, δι' αὐτὰ νὰ εἶσαι βέβαιος· ἐγὼ σὰς λέγω, ὅτι καὶ ἐὰν ἀκόμη ψηλαφήσετε μὲ τὰς χεῖράς σας, νὰ μὴ σπεύσετε δημοσίως νὰ ἐπικυρώσητε οὐδέν, διότι κάποιος ἀδελφὸς κατέστη καταγέλαστος διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ. Ἴδού πως· Διετῆρει πονηροὺς λογισμοὺς ἐναντίον ἐνὸς ἀδελφοῦ του· κάποτε λοιπὸν βλέπει αὐτὸν νὰ ἁμαρτάνη, δῆθεν, μετὰ γυναικὸς. Ἐταράχθη καὶ πάρα πολὺ ἐπολεμήθη· ἀμέσως δὲ πλησιάζει πρὸς τὸ σύμπλεγμα τῆς νομιζομένης ἁμαρτίας καὶ σκουντᾷ μὲ τὸν πόδα του, λέγων μὲ ὀργήν· «Παύσατε λοιπόν, ἕως πότε θὰ ἀσχημονεῖτε;» Τί νομίζετε τότε, ὅτι συνέβη; Ἀντὶ νὰ ἁμαρτάνουν ἄνθρωποι, ὅπως ἐνόμισε τὸ θῦμα τῶν λογισμῶν του, ἦσαν δύο δεμάτια σίτου, τὸ ἓνα ἐπάνω εἰς τὸ ἄλλο. Δι' αὐτὸ σὰς λέγω, συνέχισεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, καὶ ἐὰν ἀκόμη ψηλαφήσητε μὲ τὰς χεῖράς σας, νὰ μὴ σπεύδετε πρὸς ἔλεγχον.

3. Εἶπεν ἓνας γέρων Μοναχὸς· μὴ συλλάβης εἰς τὴν καρδίαν σου οὐδεμίαν κατηγορίαν ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ σου, δι' ὅ,τι δῆποτε πρᾶγμα.

·ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β·

“Οτι οὐδὲ τὸν προφανῶς ἁμαρτάνοντα δεῖ κατακρίνειν οὐδὲ ἐξουθενεῖν τινα, ἀλλὰ προσέχειν ἑαυτῷ, καὶ μὴ περιεργάζεσθαι τὰ ἀλλότρια· ὁ γὰρ προσέχων τοῖς ἰδίοις κακοῖς, τὸν πλησίον κατακρίνειν οὐ δύναται.

Δὲν πρέπει κανεῖς οὔτε τὸν ἀποδεδειγμένως ἁμαρτάνοντα νὰ κατακρίνῃ καὶ νὰ ἐξευτελίξῃ, ἀλλὰ νὰ προσέχῃ τὸν ἑαυτὸν του, καὶ νὰ μὴ ἀσχολῇται φιλοπεριεργῶς μὲ ξένας ὑποθέσεις· διότι ἀσφαλῶς ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος προσέχει τὰ ἰδικὰ του σφάλματα, δὲν δύναται νὰ κατακρίνῃ τὸν πλησίον.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου
Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος

ΕΟΣ ΤΙΣ, ἀκολάστοις ὁρμαῖς χρώμενος, ἀνὰ τὴν πόλιν περιῶν Ἀλεξάνδρειαν, παρθένον τινα τῶν τὸν μοναχικὸν βίον ἀσπασαμένων, τῆς εὐθείας ἀποπλανήσας, εἶτα ἐντρούφημα τῆς ἑαυτοῦ θέμενος ἀσελγείας, μετ' ὀλίγον εἰς τὸ Βυζάντιον σὺν αὐτῇ ἀπέδρα· ὅπερ μαθόντι τῷ θεοσεσίῳ Ἰωάννῃ, λύπης κατέστη πολλῆς αἷτιον, καὶ τὸ τοῦ λόγου, λίθον πάντα ἐκίνει, σπεύδων αὐτοὺς ὅτι τάχος τοῦ πτώματος ἀναλαβεῖν. Χρόνου δὲ τῷ μεταξὺ διαγενομένου διήγησιν πρὸς τινα τῶν ἐκ τοῦ κλήρου ψυχωφελῇ τοῦ Μακαρίου διηγουμένου καὶ ἡ περὶ τοῦ νέου ἐκείνου καὶ νεωτερικὰ δρᾶσαντος ἔτυχεν οὕτω παρενεχθῆναι, ὃν εὐθύς οἱ τότε παρόντες ὥς ἐκ μιᾶς ἅπαντες γλώττης κατέκρινόν τε καὶ ἀπεκήρυττον· οὐ δύο μόνον ἀπώλειαν ψυχῶν τὸ φαινόμενον ὄφλειν αὐτὸν λέγοντες, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἐτέρων, οἷς εἰς πονηρὸν κατέστη παρόδειγμα.

Τούτους οὖν τῆς προχείρου ταύτης κατακρίσεως ἐπιμεμφόμενος ὁ Μακάριος, μὴ οὕτως, εἶπεν, ὦ τέκνα, μὴ εὐκολοὶ ἔστέ τὴν γλῶτταν πρὸς τὸ κατηγορεῖν τοῦ πλησίον, ἐπεὶ καὶ ὑμεῖς δυσὶ κακοῖς μέλλετε περιπίπτειν, ἐνὶ μὲν, τοῦ μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνειν διακελευομένου τὴν ἐντολὴν παραβαίνοντες, ὃς καὶ ἐν ᾧ κρίματι τὸν ἀδελφὸν κρίνομεν, κριθῆσεσθαι ἀποφαίνεται, ἐτέρῳ δὲ ὅτι τὸ νῦν γινόμενον ἀγνοοῦντες κριτὰς ἑαυτοὺς ἐκείνου κατὰ πολλὴν καθίζετε τὴν εὐχέριαν· ἀδῆλον γὰρ πάντως εἴτε εἰς δεῦρο τῷ ἁμαρτήματι παραμένουσιν, εἴτε μετεβάλλοντο πρὸς διόρθωσιν. Διὸ παραινῶ ὑμῖν, τῷ τὰ πάντα εἰδότε Θεῷ παραχωρεῖν τὴν τοῦ πλησίον κρίσιν· ἔστι γὰρ ὅτε καὶ συμβαίνει, τὴν μὲν τοῦ πεπορευκότος ἢ ἄλλο τι πεπλημμεληκότος ἁμαρτίαν ἐν τῷ φανερῷ πραχθεῖσαν εἰδέναι, τὴν δὲ μετάνοιαν κατὰ τὸ κρυπτὸν τελεσθεῖσαν ἀγνοεῖν, καὶ ὃν ἡμεῖς ὡς πόρνον κατακρίνομεν· οὗτος λοιπὸν ὡς σῶφρων παρὰ Θεῷ δειδικαίωται.

Ἑρμηνεία

ΕΝΑΣ νέος ἐλαυνόμενος ἀπὸ ἀκολάστους ὁρμάς περιήρχετο κάποτε τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Ἀφοῦ δὲ ἀπεπλάνησε μίαν παρθένον, προοριζομένην νὰ ἐνταχθῇ εἰς τὸν μοναχικὸν βίον, κατέστησεν αὐτὴν ἐπαίσχυντον ἀντικείμενον τῆς ἀσελγοῦς ἀπολαύσεως του. Μετὰ ἀπὸ ὀλίγον φεύγει κρυφίως ὁ νέος μετὰ τῆς ἀποπλανηθείσης εἰς τὸ Βυζάντιον. Αὐτὸ τὸ περιστατικὸν μόλις τὸ ἔμαθεν ὁ θεσπέσιος Ἰωάννης ἐλυπήθη πάρα πολὺ καί, κατὰ τὴν παροιμίαν, πάντα λίθον ἐκίνει φροντίζων μετὰ σπουδῆς καὶ ὅσον τὸ δυνατόν συντομώτερον νὰ ἀναστήσῃ τὰ δύο ἐκεῖνα πλάσματα ἀπὸ τὸν ἡθικὸν θάνατον.

Μετὰ παρέλευσιν ἄρκετοῦ χρόνου διηγεῖτο ὁ Μακάριος μίαν ψυχωφελῇ ἱστορίαν εἰς κάποιον κληρικόν· συμπτωματικῶς δὲ ἀνέφερε καὶ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ νέου ἐκεῖνου, ὅστις ἔδρασεν ὡς ὄργανον τῶν νεανικῶν του ἐπιθυμιῶν. Μόλις ἤκουσαν αὐτὸ μερικοὶ ἐκ τῶν παρευρισκομένων, ὡς ἀπὸ συμφώνου μὲ ἓνα στόμα κατηγοροῦν καὶ ἀπεδοκίμαζον, ἰσχυριζόμενοι, ὅτι αὐτὸ τὸ ἁμαρτωλὸν φαινόμενον τοῦ νέου μετὰ τῆς ἄλλοτε παρθένου, ὅχι μόνον τὴν ἀπώλειαν τῶν δύο ψυχῶν ἐπέφερε, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἄλλων, εἰς τοὺς ὁποίους κατέστη κακὸν παράδειγμα.

Αὐτοὺς λοιπὸν ἐπιτιμῶν ὁ Μακάριος, ἐξ αἰτίας τῆς εὐκόλου αὐτῆς κατακρίσεως, ἔλεγε: «Μὴ πράττετε οὕτω, εὐλογημένα μου τέκνα, μὴ κινεῖτε εὐκόλως τὴν γλῶσσαν διὰ νὰ κατηγορῆτε τὸν πλησίον, διότι τοιοῦτοτρόπως πράττοντες εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ περιπέσητε εἰς δύο κακά· τὸ πρῶτον εἶναι ἡ παράβασις τῆς ἐντολῆς Ἐκείνου, ὅστις διέταξε νὰ μὴ καταδικάζωμεν, πρὶν ἔλθῃ ἡ ὠρισμένη ὥρα, οὐδένα, καὶ ὁ ὁποῖος εἶπεν ἐπὶ πλέον ὅτι «ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε» (Ματθ. Ζ', 2), τὸ δὲ δεύτερον κακὸν εἶναι, ὅτι, ἐνῷ ἀγνοεῖτε τὴν παροῦσαν κατάστασιν τοῦ συνανθρώπου σας, μὲ μεγάλην εὐκολίαν τὸν καταδικάζετε διὰ παρελθόντα ἁμαρτήματα, χωρὶς ἀσφαλῶς νὰ γνωρίζετε ἐὰν ἐξακολουθῇ νὰ παραμένῃ εἰς τὴν ἁμαρτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν τὸν κατακρίνετε, ἢ ἐὰν διωρθώθῃ. Δι' αὐτὸ σᾶς συμβουλεύω νὰ ἀφίνετε τὴν κρίσιν τοῦ πλησίον εἰς τὸν Παντογνώστην Θεόν, διότι συμβαίνει ἐνίοτε νὰ γνωρίζωμεν μὲν τὴν ἁμαρτίαν ἐκεῖνου, ὅστις ἔχει πορνεύσει ἢ περιέπεσεν εἰς ἄλλο σφάλμα, ἐπειδὴ ἐτελέσθη φανερώς, νὰ ἀγνοοῦμεν ὅμως τὴν ἐν κρυπτῷ πραγματοποιηθεῖσαν μετάνοιαν, εἰς τρόπον ὥστε αὐτός, τὸν ὁποῖον ἡμεῖς κατακρίνομεν ὡς πόρνον, νὰ ἔχῃ δικαιωθῇ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ εἶναι πλέον σῶφρων.

Β'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΠΙΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός· ὅτι ἄλλη ἀρετὴ οὐκ ἔστιν, ὥς τὸ μὴ ἐξουθενεῖν.

2. Ἀδελφός τις ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ἰωσήφ λέγων· τί ποιήσω ὅτι οὔτε κα-

κοπαθῆσαι δύναμαι, οὔτε ἐργάσασθαι καὶ δοῦναι ἀγάπην. Λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· εἰ οὐ δύνασαι τούτων οὐδὲ ἐν ποιῆσαι, κἄν τήρησον τὴν συνείδησίν σου μὴ λογίσασθαι τι κατὰ τοῦ πλησίον σου κακὸν καὶ ἐξουθενήσαι αὐτὸν καὶ σωθήσῃ.

3. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα λέγων· πῶς δύναται ἄνθρωπος ἐκφυγεῖν τὸ κατακρίνειν τὸν πλησίον; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἡμεῖς καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν δύο εἰκόνες ἐσμέν· ἢ δ' ἂν ὥρα ὁ ἄνθρωπος ἑαυτῷ προσέχη καὶ μέμνηται, εὐρίσκεται ἐντιμος παρ' αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· ὅτε δὲ ἑαυτῷ φαινηταὶ καλός, εὐρίσκει τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ κακὸν ἐνώπιον αὐτοῦ.

4. Καὶ ἕτερος ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν αὐτὸν γέροντα λέγων· ταράσσομαι, καὶ θέλω ἀφείναι τὸν τόπον μου· λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· οὐκ εἶσιν ἀληθῆ ἃ ἤκουσας· λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· ναί, Πάτερ· καὶ γὰρ ὁ εἰπὼν μοι ἀδελφὸς πιστός ἐστι· λέγει ὁ γέρων· οὐχί, τέκνον· οὐκ ἔστι πιστός· εἰ γὰρ ἦν πιστός, οὐκ ἂν ἔλεγέ σοι ταῦτα· εἰ γὰρ ἀκούσας ὁ Θεὸς τῆς φωνῆς τῶν Σοδόμων, οὐκ ἐπίστευσεν, εἰ μὴ εἶδε τοῖς ὀφθαλμοῖς, οὐδὲ ἡμεῖς ὀφειλομέν ποτε πιστεῦσαι τοῖς λεγομένοις. Ἐφ' ὃ ὁ ἀδελφός· κἀγὼ εἶδον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου· ἀκούσας δὲ ὁ γέρων προσέσχεν ἐν τῇ γῇ καὶ λαβὼν μικρὸν κάρφος, λέγει τῷ ἀδελφῷ· τί ἐστι τοῦτο; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός· κάρφος ἐστίν· εἰτα προσέσχεν ὁ γέρων εἰς τὴν στέγην τοῦ κελλίου, καὶ εἶπε· τί ἐστιν ἐκεῖνο; ἔφη ὁ ἀδελφός· δοκὸς ἐστι. Λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· θές εἰς τὴν καρδίαν σου ὅτι ὥς τὸ μικρὸν κάρφος τοῦτο εἰσὶν αἱ ἁμαρτίαι τοῦ ἀδελφοῦ σου, αἱ δὲ οἰκτεῖαί σου ὥς ἡ δοκὸς αὕτη· εἰ οὖν προσέχεις ταῖς σαῖς, οὐδὲν τὰς ἐκείνου λογίσῃ.

5. Εἶπεν ὁ αὐτός, ὅτι ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Μωϋσῆν λέγων· ποίω τρόπῳ νεκροὶ ὁ ἄνθρωπος ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ πλησίον; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἐὰν μὴ θῇ ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ὅτι ἤδη τριετίαν ἔχει ἐν τῷ μνημείῳ, οὐ φθάνει εἰς τὸν λόγον τοῦτον.

6. Ἦλθον ποτὲ ἀδελφοὶ δύο πρὸς τὸν Ἀββᾶν Παμβῶ καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ εἰς λέγων· Ἀββᾶ, ἐγὼ ζευγάρια νηστεύω, καὶ ζευγος ψωμίων ἐσθίω· ἄρα σφίζομαι ἢ πλανῶμαι; εἶπε δὲ καὶ ὁ ἄλλος· Ἀββᾶ, ἐγὼ καταλύω ἐκ τοῦ ἐργοχειρίου μου δύο κερατίων τὴν ἡμέραν, καὶ κρατῶ διὰ τὴν τροφήν μου μικρὰ νομία, τὰ δὲ ἄλλα εἰς ἀγάπην δίδωμι· ἄρα σφίζομαι ἢ πλανῶμαι; ὁ δὲ γέρων οὐκ ἀπεκρίθη αὐτοῖς, καίπερ πολλὰ παρακαλοῦσι. Μετὰ δὲ τέσσαρας ἡμέρας ἠβουλήθησαν ἀναχωρῆσαι· οἱ δὲ κληρικοὶ παρεκάλουν αὐτοὺς λέγοντες· μὴ θλιβῆτε, ἀδελφοί, ὁ Θεὸς παρέχει ὑμῖν τὸν μισθόν· οὕτως ἐστὶν ἡ συνήθεια τοῦ γέροντος· οὐ ταχέως λαλεῖ, ἂν μὴ πληροφορήσῃ αὐτὸν ὁ Θεός. Εἰσηλθόν οὖν οἱ ἀδελφοὶ πρὸς τὸν γέροντα καὶ εἶπον αὐτῷ· Ἀββᾶ, εὗξαι ὑπὲρ ἡμῶν· ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἀπελθεῖν θέλετε; ἀπεκρίθησαν, ναί· καὶ ἀναλαβὼν τὰς πράξεις αὐτῶν ἐν ἑαυτῷ, γράφων ἐπὶ τὴν γῆν ἔλεγε· Παμβῶ, δύο νηστεύων, καὶ ζευγος ψωμίων ἐσθίω· ἄρα ἐν τούτῳ γίνεται Μοναχός; οὐχί· καὶ Παμβῶ, ἐργάζεται δύο δύο κερατίων καὶ δίδωσιν αὐτὰ ἀγάπῃν· ἄρα ἐν τούτῳ γίνεται Μοναχός; οὐπω· εἶπε δὲ αὐτοῖς· καλαὶ μὲν αἱ πράξεις· ἐὰν δὲ φυλάξης τὴν συνείδησιν ἀπὸ τοῦ πλησίον σου, οὕτως σφίζῃ· καὶ πληροφορηθέντες ἀπῆλθον μετὰ χαρᾶς.

7. Ἐλεγεν ἡ Μακαρία Συγκλητική, ὅτι ὁ στήκων βλεπέτω μὴ πέσῃ· ὁ μὲν γὰρ πεσὼν, μίαν ἔχει φροντίδα· τοῦ ἀναστῆναι· ὁ δὲ στήκων, φυλασσέσθω τοῦ μὴ πεσεῖν· καὶ γὰρ τὰ παραπτώματα διάφορα· καὶ ὁ μὲν πεσὼν, τοῦ μὲν στήκειν ἐστέρεται· κείμενος δὲ οὐ πάνυ τι ἐβλάβη· ὁ δὲ ἐστὼς μὴ εὐτελιζέτω, μὴ πεσὼν εἰς κατώτερον κατενεχθῇ βόθρον, καὶ τελείως διαφθαρεῖ· εἰκὸς γὰρ ὑπὸ τοῦ βάρους τοῦ βόθρου καὶ τὴν κραυγὴν ἡττηθεῖσαν καὶ ἀποκρυβεῖσαν, μηδὲ

δύνασθαι βοηθῆσαι αἰτῆσαι, καθά φησι καὶ ὁ Μέγας Δαβὶδ· «Μὴ καταπιέτω με βυθός· μηδὲ συσχέτω ἐπ' ἐμὲ φρέαρ τὸ στόμα αὐτοῦ». Ὁ πρῶτος πεσὼν, ἔμεινεν· ὅρα σὺ μὴ καταπεσών, βρῶμα γένῃ θηρίων· ὁ πεσὼν οὐκ ἀσφαλίζεται τὴν θύραν, σὺ δὲ μηδόλως νυστάξης, ἀλλ' αἰετὶ τὸ θεῖον ἐκεῖνο μελῶδει ῥητόν, τὸ φάσκον· «φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου, μήποτε ὑπνώσω εἰς θάνατον».

8. Ἀνὴρ Ἅγιος θεωρήσας τινὰ ἁμαρτήσαντα, κλαύσας πικρῶς εἶπεν· οὗτος σήμερον, καὶ γὰρ πάντως αὖριον, καὶ οὗτος μὲν πάντως μετανοεῖ, ἐγὼ δὲ οὐ πάντως μετανοῶ.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Εἰ ΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός· δὲν ὑπάρχει ἄλλη ἀρετὴ εὐγενεστέρα, ὅπως ἐκεῖνη, τὴν ὁποῖαν πραγματοποιεῖ ὁποῖος δὲν ἐξευτελίζει τὸν πλησίον.

2. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ἰωσήφ· τί νὰ κάνω, διότι οὔτε νὰ κακοπαθήσω διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ ἤμπορῶ, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ ἐργασθῶ καὶ νὰ δώσω ἐλεημοσύνην. Εἰς ἀπάντησιν ὁ γέρων τοῦ λέγει· «Ἐὰν δὲν ἤμπορῇς νὰ κάνῃς τίποτε ἀπὸ αὐτά, τοῦλάχιστον διατήρησον τὴν συνειδήσιν σου καθαρὰν ἀπὸ λογισμοὺς κατακρίσεως ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ σου καὶ ἀπόφευγε νὰ τὸν ταπεινώνης. Ὅλουτοτρόπως ἀσφαλῶς θὰ σωθῇς».

3. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα· «Πῶς ἤμπορεῖ ἓνας ἄνθρωπος νὰ ἀποφύγῃ τὴν κατάκρισιν τοῦ πλησίον;» Ὁ γέρων ἀπήντησεν ὡς ἐξῆς· «Ἡμεῖς καὶ οἱ ἀδελφοί μας ἀποτελοῦμεν δύο εἰκόνας. Ἐφ' ὅσον δὲ ὁ ἄνθρωπος προσέχει τὸν ἐσωτερικόν του βίον καὶ αὐτοκατηγορεῖται, τότε βλέπει καλὸν καὶ ἔντιμον τὸν ἀδελφόν του· ἐφ' ὅσον ὁμως αὐτοκολακεύεται καὶ θεωρεῖ τὸν ἑαυτὸν του καλόν, τότε εὐρίσκει, ὅτι ὁ ἀδελφός του εἶναι κακός».

4. Ἕνας ἄλλος ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἴδιον γέροντα· «Ταράσσομαι καὶ θέλω νὰ ἐγκαταλείψω τὸν τόπον μου». Τοῦ ἀπαντᾷ ὁ γέρων· «Δὲν εἶναι ἀληθὴ αὐτά, ποὺ ἤκουσας ἐναντίον τοῦ πλησίον σου· μὴ φεύγῃς λοιπόν». Ὁ ἀδελφὸς ἐπαναλαμβάνει· «Καὶ ὁμως εἶναι ἀληθὴ, γέροντα, διότι ὁ ἀδελφός ποὺ μὲ ἐπληροφόρησεν εἶναι ἀξιόπιστος καὶ ἔχει φόβον Θεοῦ». Ἀπαντᾷ πάλιν ὁ γέρων· «Ὁχι, τέκνον μου, δὲν εἶναι πιστός· διότι ἐὰν ἦτο πιστός δὲν θὰ σοῦ ἔλεγεν αὐτά τὰ πράγματα· ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς δὲν ἔδωκεν ἐμπιστοσύνην ἀκούσας τὰς αἰσχροὺς κραυγὰς τῶν κατοίκων τῶν Σοδόμων, ἀλλ' ἐπέισθη μόνον ἐφ' ὅσον εἶδε τὴν κατάστασιν μὲ τοὺς ὀφθαλμούς του· πῶς λοιπὸν ἡμεῖς νὰ βασιζώμεθα εἰς τὰ λεγόμενά τινος;» Εἶπεν ὁ ἀδελφός· «Καὶ ἐγὼ εἶδον μὲ τοὺς ὀφθαλμούς μου τὸν ἀδελφὸν αὐτὸν νὰ ἁμαρτάνῃ».

Μόλις ἤκουσεν αὐτὸ ὁ γέρων ἔρριψε τὸ βλέμμα του πρὸς τὴν γῆν καὶ ἀφοῦ ἔλαβεν ἓνα μικρὸ ξυλαράκι, τὸ ἐπέδειξεν εἰς τὸν ἀδελφὸν καὶ

τοῦ λέγει· «Τί εἶναι αὐτό;» Ὁ ἀδελφὸς ἀπήντησε· «Ξυλαράκι». Ἐν συνεχείᾳ ὁ γέρον· ἐρριψε τὸ βλέμμα του πρὸς τὴν στέγην τοῦ κελλίου καὶ ὑποδεικνύων μίαν δοκόν, λέγει· «Αὐτὸ τί εἶναι;» Ὁ ἀδελφὸς ἀπήντησε, «Δοκός». Καὶ τότε ἀπαντᾷ διδασκικώτατα ὁ γέρον· «Πίστευσε εἰλικρινῶς, ὅτι ὡς αὐτὸ τὸ μικρὸ ξυλαράκι εἶναι αἱ ἁμαρτίαι τοῦ ἀδελφοῦ σου, αἱ δὲ ἰδικαί σου ὅπως αὐτὴ ἡ δοκός. Ἐὰν λοιπὸν προσέχῃς τὰς προσωπικὰς σου ἁμαρτίας,¹ καθόλου δὲν θὰ σκέπτεσαι τὰς ἁμαρτίας ἐκεῖνου».

5. Ὁ ἴδιος πάλιν εἶπεν, ὅτι ἓνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Μωϋσῆ· «Κατὰ ποῖον τρόπον ἀπονεκρῶνεται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸν πλησίον, ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχῃ δι' αὐτόν;» Καὶ ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆ· «Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος δὲν βάλῃ εἰς τὴν καρδίαν του τὴν σκέψιν, ὅτι εὐρίσκεται νεκρὸς τριετίαν ὁλόκληρον εἰς τὸν τάφον, δὲν φθάνει ποτὲ εἰς τὴν κατάστασιν αὐτῆν».

6. Ἦλθον κάποτε δύο ἀδελφοὶ εἰς τὸν Ἀββᾶν Παμβῶ· τότε ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν ἠρώτησεν· «Ἐγὼ νηστεύω δύο ἡμέρας ἐν συνεχείᾳ καὶ τὴν τρίτην τρώω δύο μικρὰ ψωμάκια· ἄραγε μὲ τὴν τακτικὴν μου αὐτὴν ὑπάρχει ἐλπίς νὰ σωθῶ ἢ πλανῶμαι;» Ἐν συνεχείᾳ καὶ ὁ ἄλλος ἠρώτησεν· «Ἐγώ, Ἀββᾶ, συντηροῦμαι ἀπὸ τὸ κέρδος τοῦ ἐργοχειροῦ μου ἐκ τοῦ ὁποίου κερδίζω δύο κεράτια⁽¹⁾ τὴν ἡμέραν, καὶ κρατῶ διὰ τὴν τροφὴν μου μικρὰ νομίσματα, τὰ δὲ ὑπόλοιπα τὰ δίδω εἰς τοὺς ἀδελφοὺς ἐλεημοσύνην· ἄραγε διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ σφίζομαι, ἢ εὐρίσκομαι εἰς τὴν πλάνην;» Ὁ γέρον ὅμως οὐδόλως ἀπήντα εἰς τὰς ἐρωτήσεις αὐτάς, μ' ὅλον ὅτι πολὺ τὸν παρεκάλουν. Μετὰ λοιπὸν ἀπὸ τέσσαρας ἡμέρας, ἀφοῦ παρέμειναν ἄπρακτοι, ἀπεφάσισαν οἱ ἀδελφοὶ νὰ ἀναχωρήσουν.

Τὰ μέλη τῆς συνοδίας τοῦ γέροντος, οἱ κληρικοί, παρηγόρουν τοὺς ἀδελφούς· «Μὴ στενοχωρηθῆτε, ἀδελφοί, ἔλεγον· ὁ Θεὸς θὰ σᾶς προσφέρῃ τὴν ἀμοιβὴν διὰ τὸν κόπον σας ἐκ τῆς ἐπισκέψεως αὐτῆς· αὐτὴ εἶναι ἡ συνήθεια τοῦ γέροντος, νὰ μὴ ἀπαντᾷ ἀμέσως δι' ὅσα ζητήματα τὸν ἐρωτοῦν, ἐὰν προηγουμένως δὲν τὸν πληροφορήσῃ περὶ τούτων ὁ Θεός».

Ἀφοῦ μὲ αὐτοὺς τοὺς λόγους ἠρέμησαν οἱ ἐπισκέπται εἰσῆλθον εἰς τὸ κελλί τοῦ γέροντος, διὰ νὰ τὸν ἀποχαιρετήσουν καὶ τοῦ εἶπον· «Ἀββᾶ, νὰ εὐχесαι καὶ δι' ἡμᾶς». Ὁ γέρον τοὺς ἠρώτησε· «Θέλετε νὰ φύγετε;» «Μάλιστα» ἀπήντησαν ἐκεῖνοι. Σκεφθεὶς τότε ὁ Ἀββᾶς τὰ ἔργα τῶν δύο ἐκείνων ἀδελφῶν ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ, ἐνῶ συγχρόνως ἔγραφεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους· ἰδοὺ δὲ τί ἔλεγε μόνος του· «Παμβῶ, νὰ νηστεύῃ κανεὶς δύο ἡμέρας συνεχῶς καὶ νὰ τρώγῃ ἐν συνεχείᾳ τὴν τρίτην δύο

1) Τὸ κεράτιον ἦτο μικρὸν ἀργυροῦν νόμισμα τῆς ἐποχῆς τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ἴσον πρὸς τὸ 1/18 τῆς δραχμῆς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

μικρὰ ψωμάκια, ἄραγε διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ καθίσταται τέλειος Μοναχός; *Ὁχι ἀκόμη!» Καὶ πάλιν ἠρώτησε· «Παμβώ, ὅταν ἐργάζεται κανεῖς καὶ κερδίῃ δύο κεράτια, προσφέρῃ δὲ αὐτὰ ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον του ὡς ἐλεημοσύνην, ἄραγε διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ καθίσταται κανεῖς τέλειος Μοναχός; *Ὁχι ἀκόμη!»

Τότε, ὡς νὰ συνήρχετο ἀπὸ ἑκστασιν, ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς ἀδελφούς καὶ λέγει· «Καλὰ καὶ θεάρεστα τὰ ἔργα· ἐὰν ὁμως κατορθώσῃ κανεῖς νὰ διατηρήσῃ καὶ τὴν συνείδησίν του καθαρὰν ἀπὸ φθόνου καὶ ἄλλας κακίας ἀπέναντι τοῦ ἀδελφοῦ του, ἀσφαλῶς διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ θὰ σωθῇ». Οἱ ἀδελφοὶ πλήρεις χαρᾶς διὰ τὴν πληροφορίαν, πού ἐδέχθησαν εἰς τὴν ψυχὴν των, ἀνεχώρησαν!

7. Ἡ μακαρία Συγκλητικὴ ἔλεγεν· «Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἵσταται εἰς τὴν ἀρετὴν, ἃς προσέχη μὴ πέσῃ. Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἔπεσεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, μίαν φροντίδα ἔχει, νὰ ἀναστηθῇ πάλιν διὰ τῆς μετανοίας· αὐτὸς ὁμως πού παραμένει, πρέπει νὰ φυλάγεται διαρκῶς, διὰ νὰ μὴ πέσῃ, διότι καὶ τὰ παραπτώματα, εἰς τὰ ὁποῖα εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ πέσῃ, εἶναι διάφορα. Αὐτός, πού περιέπεσεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ἐστερήθη τῆς χαρᾶς νὰ ἵσταται εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀρετῆς· παραμένων δὲ τραυματισμένος δὲν ἐξημιώθη πάρα πολύ.

Ἐκεῖνος ὁμως, ὅστις παραμένει εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς ἀρετῆς ὀρθίος, ἐὰν δὲν αὐτομηδενίζεται, ἐὰν δὲν ταπεινοῦται, εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ καταπέσῃ εἰς βόθρον βαθύτερον καὶ νὰ διαφθαρῇ καθ' ὅλοκληρίαν· διότι εἶναι φυσικὸν τὸ βάθος τοῦ βόθρου (δηλαδὴ ἡ πτώσις) νὰ νικᾷ οἰανδήποτε γοερὰν ἐπὶ κλησιν βοηθείας καὶ νὰ τὴν ἀποκρύπτῃ, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ ζητήσῃ βοήθειαν, ὅπως ἀκριβῶς λέγει καὶ ὁ Λαβίδ· «Μὴ καταπιέτω με βυθός· μηδὲ συσχέτω ἐπ' ἐμὲ φρέαρ τὸ στόμα αὐτοῦ». (Ψαλμ. ξη' 16). Ἐκεῖνος, πού ἔπεσε πρῶτος ἀπὸ σέ, παρέμεινεν εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν καὶ δὲν ἐχειροτέρευσεν ἢ θέσις του· πρόσεξε σὺ μὴ τυχόν, ὅταν καταπέσῃς, γίνῃς τροφὴ τῶν νοητῶν θηρίων. Ἐκεῖνος πού ἔπεσε δὲν φρουρεῖ τὴν θύραν τῆς ψυχῆς του (δηλ. δὲν προσέχει τοὺς λογισμοὺς του)· σὺ ὁμως καθόλου μὴ νυστάξης, μὴ μετριάσης τὴν προσοχὴν σου, ἀλλὰ πάντοτε νὰ ὑποψάλλῃς τὸ θεῖον ἐκεῖνο ῥητόν, πού λέγει· «φώτισον τοὺς ὀφθαλμοὺς μου, μήποτε ὑπνώσω εἰς θάνατον» (Ψαλμ. ιβ' 3) (').

8. Ἐνας Ἅγιος Ἀσκητὴς μόλις ἀντελήφθη κάποιον, ὁ ὁποῖος

1) Τὸ νόημα τῶν συστάσεων τῆς Ἁγίας αὐτῆς Ἀσκητρίας εἶναι τὸ ἑξῆς· ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ ἀγρυπνῇ ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ του, διότι εἶναι ἐνδεχόμενον, ἐξ ἁμελείας ἢ ἀπροσεξίας, νὰ περιπέσῃ εἰς κατάστασιν πνευματικῆς ναρκώσεως, τῆς ὁποίας ὁ κίνδυνος εἶναι φοβερώτερος ἀπὸ οἰανδήποτε κατακόρυφον πτώσιν εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Τοῦτο συνιστᾷ καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος· «Ὡστε ὁ δοκῶν ἐστᾶναι βλέπῃ μὴ πέσῃ» (Α' Κορινθ. α', 12).

ἡμάρτησεν, ἔκλαυσε πικρῶς καὶ εἶπεν· «Αὐτὸς ἔπεσε σήμερον, ἐγὼ δὲν ἀποκλείεται νὰ πέσω αὖριον. Καὶ αὐτὸς μὲν ὁπωσδήποτε μετανοεῖ, ἐγὼ ὁμως δὲν εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἀσφαλῶς θὰ μετανοήσω».

Γ'. Ἀντιόχου τοῦ Παντέκτου

Τὸ κατακρίνειν τὸν πλησίον χειρὸν πάντων ἐστὶ τῶν παθῶν· οὐ μόνον γὰρ ἔνοχον βαρυτάτης κολάσεως τὸν κατακρίνοντα ἀπεργάζεται, ὡς τὴν τοῦ Θεοῦ ἀξίαν προαρπίζοντα, καὶ ἀντίθεον ὡς εἰπεῖν ἐν τούτῳ γεγόμενον, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐκεῖνο, εἰς ὃ τὸν ἕτερον κατακρίνει καὶ ἑαυτὸν περιπεσεῖν, τῆς τοῦ Θεοῦ σκέπης καὶ βοηθείας, διὰ τὸ κατακρίνειν, γυμνούμενος· καὶ ὁ μὲν κατακρινόμενος ἐλαφροῦται τοῦ βάρους, εἰ οὐ δυσανασχετεῖ πρὸς τὸν κατακρίναντα· ὁ δὲ κατακρίνων εἰς ἑαυτὸν ἐπισπᾶται τὸ ἐκείνου φορτίον, καθὰ ἡμῖν ὁ Φαρισαῖος καὶ ὁ Τελώνης ὑπέδειξαν τοῦτο σαφέστατα.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Η ΚΑΤΑΚΡΙΣΙΣ τοῦ πλησίον εἶναι χειροτέρα ἀπὸ ὅλα τὰ πάθη· ὄχι μόνον διότι καθιστᾷ τὸν κατακρίνοντα ἔνοχον αὐστηροτάτης τιμωρίας, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ οὗτος μετὰ θράσους ἀρπάζει ἐκ τῶν προτέρων τὸ ἀξίωμα τοῦ Θεοῦ ὡς Δικαστοῦ, τὸ ὁποῖον μόνον Ἐκεῖνος ἔχει καὶ καθίσταται, τρόπον τινά, εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἀντίθεος, ἀλλὰ καὶ διότι, ἀπογυμνούμενος τῆς Σκέπης καὶ τῆς βοηθείας τοῦ Θεοῦ, ἐξ αἰτίας τῆς κατακρίσεως, εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ περιπέσῃ καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὸ σφάλμα, διὰ τὸ ὁποῖον κατακρίνει τὸν ἀδελφόν του. Καὶ ἐκεῖνος, ποὺ κατακρίνεται, ἐὰν δὲν γογγύζῃ κατὰ τοῦ κατακρίνοντος, ὠφελεῖται ψυχικῶς, διότι μετριάζεται τὸ βάρος τῆς ἁμαρτίας ἐξ ἀφορμῆς τῆς περιφρονητικῆς εἰς βάρος του κατακρίσεως· αὐτὸς ὁμως ποὺ κατακρίνει, ἀναλαμβάνει ἐπάνω του καὶ τὸ φορτίον τῆς ἁμαρτίας τοῦ κατακρινομένου, ὅπως ἀκριβῶς δηλοῦται τοῦτο σαφέστατα εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου.

Δ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ἐν πολλοῖς ὦν κόποις, ἐὰν ἴδῃ τινὰ ἐν πάσῃ ἁμαρτίᾳ ἥ ἀμελεῖα ὄντα, καὶ ἐξουθενώσῃ αὐτόν, εἰς μάτην ἐστὶ πᾶσα ἡ μετάνοια αὐτοῦ, ὅτι ἀπεβρόχθη μέλος Χριστοῦ, κρίνας αὐτό, καὶ μὴ ἐάσας τὸ κρίμα τῷ κριτῇ καὶ Θεῷ, μηδὲ προσχὼν ταῖς οἰκείαις ἁμαρτίαις. Πάντες γὰρ ἐν τῷ παρόντι βίω, ὡς ἐν ἰατρείῳ ἐσμέν, ὁ μὲν πονῶν τὸν ὀφθαλμόν, ὁ δὲ τὴν χεῖρα, ὁ δὲ σύριγγα ἔχων καὶ ὅσα εἰσὶ τῶν ἀσθενημάτων· καὶ εἰσὶν ἐξ αὐτῶν τραύματα ἤδη θεραπευθέντα· ἀλλ' ὅταν φάγῃ τι τῶν βλαπτόντων ὁ δὲ ταῦτα θεραπευθεὶς, πάλιν ἀναλύεται. Οὕτως ἐστὶ καὶ ὁ ἐν μετανόια ὢν, καὶ κρίνων ἢ ἐξουθενῶν τινα, πάλιν γὰρ ἀναλύει τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ· τῶν γὰρ ἐν ἰατρείῳ ὄντων, διάφορα ἀσθενήματα ἐχόντων, ἐὰν ὁ εἰς περὶ τοῦ οἰκείου πάθους βοᾷ, μὴ τι ἕτερος ἐρεῖ, διατὶ βοᾷς; Οὐχὶ ἕκαστος περὶ τοῦ ἰδίου ἔννοει; Οὕτως εἰ ἦν πάθος τῶν ἁμαρτιῶν μου, οὐκ ἂν ἔβλεπον εἰς ἄλλον ἁμαρτάνοντα· πάντες γὰρ οἱ ἐν ἰατρείῳ ἀνακαίμενοι, πρὸς τὸν ἱατρὸν ἕκαστος φυλάττει ἑαυτόν, μὴ ἐσθίων τὸ βλάπτον τὸ τραῦμα αὐτοῦ· τίς δ' ἔστιν ὁ μὴ ἔχων τραῦμα;

2. Πᾶς γὰρ ὁ μετὰ τὸ Ἅγιον Βάπτισμα ἁμαρτήσας, οὐ δύναται ἀμεριμνήσαι,

ὑπὸ μετάνοιαν ὦν, καὶ κἄν ποιήσῃ δυνάμεις μεγάλας καὶ ἰάσεις, καὶ ἀναστήσῃ νεκρούς, καὶ ἔχῃ πάσαν τὴν γνῶσιν, ἐφ' ὅσον ἡμαρτεν, οὐ δύναται ἀμεριμνήσῃ, ὅτι ὑπὸ μετάνοιάν ἐστι. Τί δέ ἐστι τὸ ἡμαρτεν; ἡ ἐμπεσὼν τῷ σώματι εἰς πορνείαν, εἴτε κατὰ φύσιν, εἴτε παρὰ φύσιν, ἢ τῷ ὀφθαλμῷ σῶμα ἐμπαθῶς ἐθεάσατο, ἢ κλέψας, ἢ ἔν τινι κλαπείς τῶν λοιπῶν ἁμαρτημάτων, ἢ καὶ μέχρι τοῦ γεύσασθαι τινος λάθρα, περιβλεπόμενος τοῦ μὴ ὁρᾶσθαι ὑπὸ τινος, ἢ ἐτέρου θέντος τὸ μηλωτάριον αὐτοῦ περιεργασάμενός τι ἔχει, ὃ γὰρ ταῦτα ποιῶν, τὸν Ἰησοῦν ὑβρίζει. Καὶ εἶπεν αὐτῷ· τίς, τοσαύτην ἔχει ἀκριβείαν, Πάτερ; καὶ ἀπεκρίθη· ὃν τρόπον ὃ διορυγῇ ποιήσας εἰς τοῖχον καὶ χρήματα λαβών, ἡπατήθη ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οὗτος· ὃ γὰρ ἐκείνον νικήσας, καὶ τοῦτον ἐνίκησεν· ὃ γὰρ ἐν μικροῖς ἡττώμενος, καὶ ἐν μεγάλοις ἡττᾶται.

3. Ἐὰν ἴδῃς πρόσκομμα τοῦ ἀδελφοῦ σου, μὴ ἐξουδενώσῃς αὐτόν, ἵνα μὴ ἐμπέσῃς εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν σου· πρόσεχε μήποτε ὀνειδίσης τινὰ διὰ σχῆμα αὐτοῦ, καὶ βλάβῃς τὴν ψυχὴν σου.

4. Τῷ Ἀγίῳ Πέτρῳ τῷ Ἀποστόλῳ ἔδειξεν ὁ Θεὸς μηδένα ἄνθρωπον ἡγεῖσθαι κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον, ἐπειδὴ ἡγιασθὴ αὐτοῦ ἡ καρδιά, διὰ τοῦτο ἡγιασθὴ ὅλος ὁ ἄνθρωπος· τῷ δὲ ἔχοντι τὴν καρδίαν εἰς τὰ πάθη, οὐδεὶς παρ' αὐτῷ ἡγιάσται, ἀλλὰ κατὰ τὰ πάθη τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, νομίζει πάντα ἄνθρωπον εἶναι καὶ κἄν εἴπῃ αὐτῷ τις, ὅτι ὁ δεῖνα ὁ ἄνθρωπος καλὸς ἐστίν, εὐθὺς ὀργίζεται· ὑμεῖς δὲ ἀγαπητοί, φυλάξτε ἐαυτοὺς μὴ ψέξαι τινά, μήτε ἐν τῷ στόματι, μήτε ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν.

5. Ἐὰν ἡ ἐξουδένωσις πολεμῇ τὴν καρδίαν σου τοῦ ἐξουδενῶσαι τὸν πλησίον, μνησθῇτι ὅτι διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς παραδίδωσί σε εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν σου, καὶ ἀναπαύῃ· τοῦτο γὰρ γίνωσκε, ὅτι ἄνθρωπος ἔχων κατηγορίαν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, μακρὰν ἐστίν ἀπὸ τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

ΕΑΝ ἕνας ἄνθρωπος, εὐρίσχομενος εἰς ἀξιέπαινον μέτρον πνευματικῆς προσπαθείας, ἴδῃ κάποιον νὰ εὐρίσκεται εἰς τὴν ἁμαρτίαν ἢ νὰ εἶναι ἀμελὴς καὶ περιφρονήσῃ ἢ προσβάλῃ τὸν τοιοῦτον, αὐτὸς κατέστρεψεν ὅλον τὸ ἔργον τῆς ἰδικῆς του μετανοίας, διότι ἐπέταξεν ἕνα μέλος ἀπὸ τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ καταδικάσας αὐτὸ καὶ μὴ ἀφίσας τὸ δικαίωμα τῆς κρίσεως εἰς τὸν ἀδέκαστον Κριτὴν καὶ Θεόν, οὔτε ἐνδιαφερθεὶς διὰ τὰς ἰδικὰς του ἁμαρτίας. Διότι ὅλοι, κατὰ τὴν περίοδον τῆς παρουσίας ζωῆς, εἴμεθα ὅπως οἱ ἀσθενεῖς εἰς τὴν αἰθουσαν ἀναμονῆς ἰατροῦ· ἄλλος ὑποφέρει ἀπὸ τὸν ὀφθαλμόν του, ἄλλου πονεῖ ἡ χεὶρ, ἄλλος ἔχει συρίγγιον, καὶ ἐν γένει ἀπὸ ὅσας ἀσθενείας ὑπάρχουν, ὑποφέρουν οἱ ἀσθενεῖς αὐτοί· μερικὰ ἀπὸ τὰ τραύματα αὐτὰ ἔχουν πλέον θεράπευθῇ· ἀλλ' ὅταν ὁμως ἐκεῖνος, πὺν ἐθεραπεύθη ἀπὸ αὐτά, φάγῃ κάτι ἐκ τῶν ὅσων βλάπτουν, τότε ὁ ἀσθενὴς ἐπανέρχεται εἰς τὴν προτέραν του κατάστασιν.

Τοιοιτοτρόπως συμβαίνει καὶ μὲ ἐκεῖνον, ὃ ὁποῖος εὐρίσκεται εἰς κατάστασιν μετανοίας, καὶ κατακρίνει ἢ περιφρονεῖ κάποιον· ὁ τοιοῦτος καταστρέφει πάλιν τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ· διότι ἐάν, μεταξὺ τῶν εὐρίσχομένων εἰς ἰατροῦν καὶ μαστιζομένων ὑπὸ διαφόρων ἀσθενειῶν,

ἀναστενάξῃ κάποιος διὰ τὸ προσωπικόν του πάθος, θὰ τοῦ εἴπῃ ὁ ἄλλος διατὶ ἀναστενάξεις; Μήπως ὁ καθεὶς τὴν προσωπικὴν του ἀσθενειαν δὲν σκέπτεται; Τοιοῦτοτρόπως θὰ ἔπρεπε νὰ πράττω καὶ διὰ τὰ πάθη τῶν ἁμαρτιῶν μου, ὁπότε δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ παρατηρῶ ἄλλον ἁμαρτάνοντα· διότι ὅλοι οἱ ἀναμένοντες εἰς ἰατρεῖον, πρὸς τὸν ἱατρὸν ἐπιφυλάσσονται νὰ ὁμιλήσουν καὶ νὰ ἐκθέσουν τὴν ἀσθενειάν των, χωρὶς, ἐν τῷ μεταξύ, οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν νὰ τρώγῃ αὐτό, ποὺ βλάπτει τὴν πληγὴν του. Ποῖος δὲ εἶναι ἐκεῖνος, ποὺ δὲν ἔχει τραῦμα;

2. Ὁ καθεὶς λοιπόν, ποὺ ἡμάρτησε μετὰ τὸ Ἅγιον Βάπτισμα, δὲν δύναται νὰ ἀδιαφορῇ, διότι εὐρίσκεται ὑπὸ μετάνοιαν· καὶ ἐὰν ἀκόμη πραγματοποιήσῃ μεγάλα θαύματα, καὶ θεραπεύσῃ ἀσθενεῖς, καὶ ἀναστήσῃ νεκρούς, καὶ ἀποκτήσῃ ὅλην τὴν θείαν γνῶσιν, ἐφ' ὅσον ἡμάρτησε, δὲν δύναται νὰ ἀδιαφορήσῃ, διότι τελεῖ ὑπὸ τὴν θεραπείαν τῆς μετανοίας. Τί σημαίνει δέ, ὅτι ἡμάρτησεν; Ἡ ὅτι περιέπεσε διὰ τοῦ σώματός του εἰς τὴν πορνείαν, (εἴτε ἁμαρτάνων κατὰ τοὺς ὅρους τῆς φύσεως εἴτε ἀσελγῶν παρὰ φύσιν), ἥ ὅτι διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ φιληδόνως παρετήρησε τὸ σῶμα ἄλλου ἀνθρώπου, ἥ ὅτι ἔκλεψε, ἥ ὅτι παρεσύρθη εἰς ἓν ἐκ τῶν ὑπολοίπων ἁμαρτημάτων, ἥ ὅτι ἀκόμη ἐδοκίμασε κρυφίως φαγητόν, προσέχων νὰ μὴ γίνῃ ἀντιληπτὸς ὑπὸ οὐδενός, ἥ ὅτι περιειργάσθη τί ἔχει τὸ ἐπανωφόρι ἄλλου, τὸ ὁποῖον ἐκεῖνος εἶχε κάπου τοποθετήσῃ· αὐτὸς λοιπόν, ποὺ κάνει αὐτά, ὑβρίζει τὸν Ἰησοῦν.

Ἀκούων ἐκ τῶν ἀκροατῶν κάποιος ἠρώτησεν αὐτόν· «Ποῖος, πάτερ μου, τηρεῖ τόσῃν ἀκριβείαν εἰς τὴν ζωὴν του;» Ὁ γέρων τότε ἀπήντησεν· «ὅπως ἀκριβῶς ἐνίκηθη ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἤνοιξε τρύπαν εἰς τοῖχον καὶ ἔκλεψε χρήματα, τοιοῦτοτρόπως νικᾶται καὶ αὐτὸς ποὺ δὲν τηρεῖ ἀκριβείαν εἰς τὴν ζωὴν του· διότι ὁ ἴδιος ὁ Διάβολος ἐνίκησε καὶ ἐξηπάτησε καὶ τὸν πρῶτον καὶ τὸν δεύτερον. Αὐτὸς δέ, ποὺ νικᾶται εἰς μικρὰ σφάλματα, θὰ νικηθῇ καὶ εἰς μεγάλυτερα, διότι δὲν συνηθίζει νὰ ἀνθίσταται».

3. Ἐὰν ἀντιληφθῇς ἐλάττωμα τοῦ ἀδελφοῦ σου, μὴ περιφρονήσῃς καὶ προσβάλλῃς αὐτόν, διὰ νὰ μὴ περιπέσῃς εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν σου (τοῦ διαβόλου). Πρόσεχε μήπως εἰρωνευθῇς κανένα διὰ τὴν ἐμφάνισίν του καὶ βλάβῃς τοιοῦτοτρόπως τὴν ψυχὴν σου.

4. Εἰς τὸν Ἅγιον Ἀπόστολον Πέτρον ἐφάνερωσεν ὁ Θεός, ὅτι κανένα ἄνθρωπον δὲν πρέπει νὰ νομίζῃ μεμολυσμένον ἢ ἀκάθαρτον· ἐφ' ὅσον ἡγιασθῇ ἡ καρδία του, ὁλόκληρος ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἁγιασθῇ. Ἐκεῖνος δέ, τοῦ ὁποῖου ἡ καρδία ὑπηρετεῖ τὰ πάθη, νομίζει κάθε ἄνθρωπον ὁμοίόν του, διότι τὸν κρίνει κατὰ τὸ περιεχόμενον τῆς καρδίας του. Ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος, φθάνει μέχρι τοῦ σημείου νὰ ὀργισθῇ, ἐὰν κάποιος τοῦ εἴπῃ· «Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εἶναι καλός». Σεῖς δὲ

ἀγαπητοί μου, προσέξατε μὴ κατηγορήσητε κανένα, ὄχι μόνον διὰ λόγου, ἀλλὰ οὔτε καὶ κατὰ διάνοιαν ἀκόμη.

5. Ἐὰν πολεμῆσαι ἀπὸ τὸν λογισμὸν τῆς περιφρονήσεως τοῦ ἀδελφοῦ σου καὶ ἐπιθυμῆς νὰ τὸν προσβάλῃς, νὰ ἐνθυμῆσαι τότε, ὅτι δι' αὐτὸ σὲ παραδίδει ὁ Θεὸς εἰς τοὺς ἐχθρούς σου· ἡ σκέψις αὐτῇ θὰ σὲ ἡσυχάζῃ. Διότι αὐτὸ μόνον γινώριζε, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, πὺν κατηγορεῖ τὸν ἀδελφόν του, εὗρίσκεται μακρὰν ἀπὸ τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ (δηλ. εἶναι ἀνάξιος νὰ τὸν λυπηθῇ διὰ τὰ σφάλματά του ὁ Θεός):

Ε'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

Α ΔΕΛΦΕ, ὅταν ἀκούσης τὴν παράβασιν τοῦ Ἀδάμ καὶ τῆς Εὕας, ἐν ἀρχῇ μὲν, εἰδικῶς ἐπ' ἐκείνους γεγεννημένην πίστευε, νυνὶ δὲ νοητῶς ἐπ' ἐμοὶ καὶ σοὶ γενομένην εὐρήσεις· ἰδοὺ γὰρ διὰ τοῦ Βαπτίσματος τῆς Ἐκκλησίας ἀναγεννηθέντες, καὶ ἐν τῷ Παραδείσῳ ταύτης τεθέντες, τὴν ἐντολὴν τοῦ ἀναγεννήσαντος ἡμᾶς παρέβημεν· καθότι τοῦ Κυρίου κελεύσαντος πάντας τοὺς ὁμοπίστους ἀγαπᾶν, καὶ τὸν ἐκ πάντων ἐρχόμενον καρπὸν ὡς ἀγαθὸν δι' ὑπομονῆς ἐσθίειν, κατὰ τὸ εἰρημένον· «ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ Παραδείσῳ βρώσει φαγῇ» ἡμεῖς τοῖς τοῦ ὄψεως λογισμοῖς χρησάμενοι, τοὺς μὲν ὡς καλοὺς ἡγαπήσαμεν, τοὺς δὲ ὡς πονηροὺς ἐμισήσαμεν· ὅπερ ἐστὶ τὸ ξύλον τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν, δηλονότι μὴ ὑποφέροντες τὸν πλησίον ἐν τοῖς ἡτιήμασιν, ἀλλ' ἐν ταῖς τροπαῖς ἕκαστον ἐφευρίσκοντες· καὶ ἐν μὲν τοῖς δοκοῦσι καλοῖς ἀγαπῶντες, ἐν δὲ τοῖς νομιζομένοις κακοῖς μισοῦντες. Τοῦτου τοῦ ξύλου ἀπογευσάμενος ὁ νοῦς, εὐθὺς περιπίπτει τοῖς αὐτοῖς ἡτιήμασι, καὶ εὐρίσκει τὴν αὐτοῦ γύνωσιν διὰ τῆς πονηρᾶς ἐφευρέσεως, ἣν πρῶτον οὐκ ἥπιστατο, διὰ συμπαθείας ἐπικεκαλυμμένην· ἐκ τούτου ἀκολούθως καὶ κατὰ διάνοιαν θανατούμεθα, οὐχὶ τοῦ Θεοῦ τὸν θάνατον ποιήσαντος, ἀλλὰ τοῦ ἀνθρώπου τὸν πλησίον μισήσαντος· ὁ Θεὸς γὰρ θάνατον οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ τέρεται ἐπ' ἀπωλεία ζώντων, οὔτε κινεῖται πάθει ὀργῆς, οὔτε ἐπινοεῖ πρᾶγμα εἰς ἄμυναν, οὔτε ἀλλοιοῦται πρὸς τὴν ἐκάστων ἀξίαν· ἀλλὰ πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησεν, ὑπὸ νόμου πνευματικῷ κρίνεσθαι προορίσας. Διὰ τοῦτο οὐ λέγει τῷ Ἀδάμ, «ἦ δ' ἂν ἡμέρᾳ φάγητε ἐγὼ θανατώσω ὑμᾶς»· ἀλλὰ ἀσφαλιζόμενος, τὸν τῆς δικαιοσύνης προλέγει νόμον, καὶ φησιν· «ἦ δ' ἂν ἡμέρᾳ φάγητε θανάτῳ ἀποθανεῖσθε»· καὶ οὕτω δὲ ἐκάστω πρᾶγματι καλῶς τε καὶ κακῶς φυσικῶς ἐπακολουθεῖν τὸ δέον ἀπένειμεν, καὶ οὐκ ἐπινοητικῶς ὡς τινες νομίζουσιν, οἱ τὸν πνευματικὸν ἀγνοοῦντες νόμον.

2. Ἡμεῖς δὲ οἱ μερικῶς τοῦτον ἐπιστάμενοι, γινώσκειν ὀφείλομεν, ὅτι εἴ τινα τῶν ὁμοπίστων ὡς κακὸν μισήσωμεν, καὶ ἡμεῖς ὡς κακοὶ ὄντες, ὑπὸ Θεοῦ μισηθῆσόμεθα· καὶ εἴ τινα ὡς ἁμαρτωλὸν τῆς μετανοίας ἀποβάλλομεν, καὶ ἡμεῖς ὡς ἁμαρτωλοὶ ὄντες, τῆς μετανοίας ἀποβληθῆσόμεθα· καὶ εἰ οὐκ ἀφίωμεν τῷ πλησίον τὰ ἁμαρτήματα, οὐδὲ ἡμῖν ἀφεθήσεται.

3. Τοῦτον τὸν νόμον καὶ ὁ νομοθέτης Χριστὸς φανεροποιῶν, εἶρηκε· «μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῇτε, καὶ μὴ καταδικάσητε, ἵνα μὴ καταδικασθῇτε· ἄφετε καὶ ἀφεθήσεται ὑμῖν». Τοῦτον καὶ ὁ Ἅγιος Παῦλος εἰδὼς ἔλεγεν· «ὁ κρίνων τὸν ἕτερον, ἑαυτὸν κατακρίνει»· ὁμοίως καὶ ὁ προφήτης· «σὺ ἀποδώσεις ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ»· καὶ ἕτερος Προφήτης ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ· «ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω λέγει Κύριος». Καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, πᾶσα γραφὴ παλαιὰ τε καὶ καινὴ, σαφῶς ὑμῖν τοῦτον ὑποδείκνυσιν τὸν νόμον· ὅπως πνευματικὸν αὐτὸν εὐρόντες καὶ

μυστικῶς προωρισμένον, ἐπὶ πάσῃ ἡμῶν τῇ τροπῇ φοβηθέντες, οὐ μόνον προφανῶς, ἀλλὰ καὶ κρυπτῶς ἀγαπᾶν τοὺς ἀδελφούς σπεύσωμεν· οὐ γάρ ἐστι Μωσαϊκὸς νόμος τὰ φανερά κρίνων, ἀλλὰ πνευματικὸς καὶ τὰ κρυπτὰ ἐλέγχων· ὃς καὶ τὸν παλαῖον ἐπλήρωσε κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου εἰπόντος· «οὐκ ἤλθον καταλῦσαι τὸν νόμον, ἀλλὰ πληρῶσαι».

4. Ἐνα οὖν σκοπὸν ἔχειν ὀφείλομεν ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ, καὶ πράγματι, τό, ὑπὸ ἀνθρώπων διαφόρως ἀδικούμενοι, χαίρειν καὶ μὴ λυπεῖσθαι· χαίρειν δέ, οὐχ ἁπλῶς οὐδὲ ἀκόπως, ἀλλ' ὅτι εὖρομεν ἀφορμὴν ἀφιέναι τῷ ἁμαρτήσαντι, καὶ λαβεῖν ἄφεσιν τῶν ἡμετέρων ἁμαρτιῶν· αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀληθὴς θεογνωσία, καὶ πάσης γνώσεως περιεκτικωτάτη, δι' ἧς δυνάμεθα παρακαλεῖν τὸν Θεὸν καὶ εἰσακούεσθαι· αὕτη ἐστὶν ἡ τῆς προσευχῆς καρποφορία, διὰ ταύτης ἡ εἰς Χριστὸν πίστις ἀναδείκνυται, διὰ ταύτης γὰρ ἐξ ὅλης καρδίας ἀγαπᾶν τὸν Θεόν, καὶ τὸν πλησίον ὡς ἑαυτοὺς δυνάμεθα, διὰ ταύτην ὀφείλομεν μετὰ ἀγρυπνίας καὶ πάσης κακουχίας τὸν Θεὸν παρακαλεῖν, ὅπως τὰ σπλάγχνα καὶ ἡ καρδιά ἀνοιγέντα εἰσδέξωνται αὐτὴν καὶ μὴ ἀποβάλωσι. Τότε γὰρ καὶ τὴν κρυπτῶς δεδομένην ἡμῖν χάριν διὰ τοῦ Ἀγίου Βαπτίσματος, οὐκέτι ἀδήλως, ἀλλ' ἐν πάσῃ πληροφορίᾳ καὶ αἰσθήσει ἐνεργοῦσαν εὐρήσωμεν, διὰ τοῦ ἀφιέναι τοῦ πλησίον τὰ ἁμαρτήματα. Ταύτης δὲ τῆς ἀρετῆς κωλυτικαὶ εἰσι κακίαι δύο, ἡδονὴ συμμιγεῖσα τῷ σώματι, καὶ κενοδοξία, ἃς χρὴ πρότερον κατὰ νοῦν παραιτεῖσθαι, καὶ οὕτως τὴν ἀρετὴν ταύτην κρατῆσαι.

5. Ταύταις οὖν ἑαυτοὺς προδοῦντες, μηδένα αἰτιώμεθα μήτε τὸν Σατανᾶν, μήτε τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ πολεμήσωμεν τῷ θελήματι, καὶ μὴ καταφρονήσωμεν· ἐμφύλιος γάρ ἐστιν ὁ πόλεμος, καὶ ἐνδοθέν ἐστι, καὶ οὐδεὶς τῶν ἔξωθεν δύναται συμπολεμῆσαι ἡμῖν· ἕνα ἔχομεν σύμμαχον, τὸν μυστικῶς ἡμῖν διὰ τοῦ Βαπτίσματος ἐγκεκρυμμένον Χριστόν, ἀνίκητον καὶ ἀλάθητον· συμμαχήσει δὲ ἡμῖν ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ κατὰ δύναμιν ποιήσωμεν· ταῦτα δὲ τὰ δύο πολεμοῦντα ἡμῖν, τὴν Εὐὰν ἠπάτησαν καὶ τὸν Ἀδὰμ ἐπλάνησαν.

6. Ἡ μὲν ἡδονὴ ἔδειξε τὸ ξύλον ὡς καλὸν εἰς βρωσιν καὶ ὠραῖον τοῦ κατανοῆσαι, ἡ δὲ κενοδοξία, τὸ ἔσεσθαι ὡς θεοὶ γινώσκοντες καλὸν καὶ πονηρόν. Καθάπερ οὖν ὁ Πρωτόπλαστος Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐὰ ἠσχύνοντο ἀλλήλους, οὕτω καὶ ἡμεῖς τὴν ἀκακίαν τῶν νοερῶν ὀφθαλμῶν ἀποβαλόντες, καὶ ἑαυτοὺς γυμνοῦς ὀρῶντες ἀλλήλους κατὰ συνείδησιν αἰσχυρόμεθα· καὶ ἰδοὺ φύλλα συκῆς συζῶμεν, ἔξωτέροις ῥήμασι καὶ σχήμασι, καὶ νοήμασι, καὶ δικαιολογίαις ἐνδύοντες. Ὁ δὲ Κύριος κατασκευάζει ἡμῖν τὸ ἐκ δερμάτων ἔνδυμα καὶ λέγει· «Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν, κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν»· καὶ τὰ ἀκόλουθα παραινεῖ λέγων· Ὁ εὐρών τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, τοῦτέστιν ἐν μνησικακίᾳ, ἢ ἄλλῃ ἁμαρτίᾳ, οὕτως ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὁ ἐνταῦθα ἀπολέσας αὐτήν, τοῦτέστι σταυρώσας, εἰς ζωὴν αἰώνιον εὐρήσει αὐτήν.

7. Ὁ ἔχων τι χάρισμα, καὶ συμπάσχει τοῖς μὴ ἔχουσι, διὰ τῆς συμπαθείας φυλάττει τὸ δῶρημα· ὁ δὲ ἀλαζών, ἀπολέσει αὐτὸ τοῖς τῆς ἀλαζονείας πειρασμοῖς περικρούόμενος.

8. Τὰ σὰ περιεργάζου καὶ μὴ τὰ ἀλλότρια· καὶ οὐ μὴ συληθῇ σου τὸ νοερὸν ἐργαστήριον.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

ΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, δταν ἀκούσης διὰ τὴν παράβασιν τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς Εὐας, πρέπει νὰ πιστεύσης, ὅτι πραγματικῶς εἶχε γίνεи τότε ἀπὸ ἐκείνους· τὸ γεγονὸς ὁμῶς αὐτὸ τῆς παραβά-

σεως ἐπαναλαμβάνεται μετὰ ταῦτα ἀπὸ μένα, ἀπὸ σένα, ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ὅχι βεβαίως κατὰ τρόπον πραγματικόν, ἀλλὰ νοητόν· καὶ ἰδοὺ πῶς· διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος ἀνεγεννήθημεν καὶ ἐτοποθετήθημεν εἰς τὸν νοητὸν Παράδεισον τῆς Ἐκκλησίας. Εἰς αὐτὸν ὅμως τὸν Παράδεισον εὐρεθέντες παρέβημεν τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος μᾶς ἀνεγέννησε διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος. Ἀλλὰ ποῖαν ἐντολὴν παρέβημεν; Ὁ Κύριος διέταξε νὰ ἀγαπῶμεν ὅλους τοὺς ὁμοπίστους ἀδελφούς· νὰ θεωρῶμεν δὲ διὰ τῆς ἀγογγύστου ὑπομονῆς τὰ ἔργα των ὡς καλὸν καρπὸν, τὸν ὁποῖον εὐχαρίστως νὰ ἐσθίωμεν, συμφώνως πρὸς ἐκεῖνο, πού εἶχεν εἰπεῖ ὁ Θεὸς εἰς τοὺς πρωτοπλάστους· «ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ Παραδείσῳ βρώσει φαγῇ». (Γενεσ. β', 16). Ἡμεῖς ὅμως παρασυρόμενοι ἀπὸ τοὺς λογισμούς, πού ἐμβάζει εἰς ἡμᾶς ὁ νοητὸς ὄφης, ἄλλους μὲν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν ἐχαρκτηρίσαμεν καλοὺς καὶ τοὺς ἠγαπήσαμεν, ἄλλους, ἐξ ἀντιθέτου, ἐθεωρήσαμεν κακοὺς καὶ τοὺς ἐμισήσαμεν. Αὕτῃ ἀκριβῶς ἡ διάκρισις καὶ ὁ διαχωρισμὸς εἰς κακοὺς καὶ καλοὺς εἶναι τὸ δένδρον τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ πονηροῦ. Αὐτὸ δὲ ὀφείλεται εἰς τὴν ἄρνησιν νὰ ὑπομείνωμεν τὰ σφάλματα τοῦ πλησίον ἡμῶν, ἐξετάζοντες μετὰ προσοχῆς τὴν διαγωγὴν ἐνὸς ἐκάστου. Ὅσοι δὲ φαίνονται καλοὶ τοὺς ἀγαπῶμεν· ὅσους δὲ νομίζομεν, ὅτι εἶναι κακοί, τοὺς μισῶμεν.

Τοὺς καρποὺς αὐτοῦ τοῦ δένδρου μόλις δοκιμάσῃ ὁ νοῦς (δηλαδή μόλις σχηματίσωμεν τὰς σκέψεις αὐτὰς διὰ τὸν πλησίον), ἀμέσως τότε περιπίπτει εἰς τὰ ἴδια ἐκεῖνα σφάλματα, τὰ ὁποῖα κατέκρινε καὶ τότε βλέπει τὴν γύμνωσίν του, ἡ ὁποία προέκυψεν ἀπὸ τὴν πονηρὰν ἀνακάλυψιν τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ ἀδελφοῦ. Αὐτὴν τὴν γύμνωσιν δὲν τὴν ἀντελαμβάνετο προηγουμένως, διότι ἦτο σκεπασμένος μὲ τὴν φιλάδελφον συμπάθειαν. Ἐξ αἰτίας δὲ τῆς ἀπογυμνώσεως αὐτῆς κατὰ φυσικὴν συνέπειαν θανατοῦται ἡ διάνοια ἡμῶν, ὅχι διότι ὁ Θεὸς ἐπέβαλε τὸν θάνατον, ἀλλὰ διότι ὁ ἄνθρωπος ἐμίσησε τὸν πλησίον. Διότι ὁ Θεὸς δὲν ἔκαμε τὸν θάνατον, οὔτε εὐχαριστεῖται εἰς τὴν ἀπώλειαν τῶν ζώντων, οὔτε κινεῖται ἀπὸ τὸ πάθος τῆς ὀργῆς, οὔτε σκέπτεται νὰ ἀμυνθῇ κατὰ τοῦ κακοῦ, οὔτε μεταβάλλεται ἡ διάθεσις του ἀπὸ τὴν ἀξίαν ἢ ἀναξιότητα τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ὅλα τὰ ἐδημιούργησε μὲ σοφίαν καὶ ἐκανόνισεν ὥστε νὰ ῥυθμιζῶνται ἀπὸ τὸν νόμον τοῦ πνεύματος, δηλαδή τὸν ἡθικόν. Δι' αὐτὸ δὲν λέγει εἰς τὸν Ἀδὰμ, «κατὰ τὴν ἡμέραν, πού θὰ γευθῇτε τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ, ἐγὼ θὰ σᾶς θανατώσω», ἀλλὰ ἐδραιώνων τὸ θεῖον αὐτὸ καθεστὼς τῆς ἡθικῆς νομοθεσίας, προεξαγγέλλει τὸν νόμον τῆς θείας Δικαιοσύνης προειδοποιῶν· «Ἡ δ' ἂν ἡμέρα φάγητε, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε». (Γενεσ. β', 17). Τοιοῦτοτρόπως συνέδεσε τὸ καλὸν μὲ τὴν ἀμοιβὴν καὶ τὸ κακὸν μὲ τὴν τιμωρίαν, ὥστε κατὰ τρόπον φυσικὸν νὰ ἀντιστοιχῇ ἡ ἀμοιβὴ πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ ἡ τιμωρία πρὸς τὴν κακίαν, χωρὶς νὰ παρίσταται ἀνάγκη εἰς ἐκάστην περιπτώσιν ὁ ἴδιος νὰ τὸ ἐπινοῇ,

ὅπως, ἐσφαλμένως, νομίζουν ὅσοι ἀγνοοῦν τοὺς ἡθικοὺς νόμους.

2. Ἡμεῖς ὁμως, οἱ ὅποιοι γνωρίζομεν, ἔστω καὶ ἀτελῶς, τοὺς νόμους αὐτούς, πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν ἡμῶν, ὅτι ἐὰν μισήσωμεν κάποιον ἀπὸ τοὺς ὁμοπίστους ἀδελφούς μας, διότι εἶναι κακός, ἀσφαλῶς θὰ μᾶς μισήσῃ ὁ Θεός, ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς εἴμεθα κακοί. Ἐπίσης καὶ ἐὰν κάποιον τὸν κρίνωμεν μὲ ἀυστηρότητα ὡς ἁμαρτωλὸν καὶ δὲν τὸν θεωρήσωμεν ἄξιον μετανοίας, τότε καὶ ὁ Θεὸς ὁμοίως θὰ μᾶς κρίνῃ καὶ δὲν θὰ μᾶς ἀξιώσῃ τῆς μετανοίας. Τέλος ἐὰν δὲν συγχωρήσωμεν εἰς τὸν πλησίον τὰ ἁμαρτήματά του, οὔτε καὶ ὁ Θεὸς θὰ συγχωρήσῃ ἡμᾶς. Αὐτὰ πρέπει νὰ ἔχωμεν πάντοτε ὑπ' ὄψιν μας.

3. Τὸν νόμον αὐτὸν ὁ Χριστός, ὡς νομοθέτης, ἐπικυρῶν εἶχεν εἶπει· Μὴ κρίνετε, διὰ νὰ μὴ κριθῆτε, μὴ καταδικάσητε, διὰ νὰ μὴ καταδικασθῆτε ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· συγχωρεῖτε τοὺς συνανθρώπους σας, διὰ νὰ σᾶς συγχωρήσῃ ὁ Θεός. Τὸν νόμον αὐτὸν καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐγνώριζε, δι' αὐτὸ καὶ ἔλεγε· Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος κρίνει τὸν ἄλλον, τὸν ἑαυτὸν τοῦ κατακρίνει. Μὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα ὠμίλησε παλαιότερον καὶ ὁ Προφητὰναξ Δαβὶδ· Σύ, Θεέ μου, θὰ ἀποδώσῃς εἰς ἕκαστον ἄνθρωπον τὴν ἀμοιβὴν ἢ τὴν τιμωρίαν, ἀναλόγως τῆς ἡθικῆς ποιότητος τῶν ἔργων του». Καὶ ἓνας ἄλλος Προφήτης, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Θεοῦ, ἔλεγεν· Εἰς ἐμὲ ἀνήκει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβάλλω τὴν δικαίαν τιμωρίαν, ἐγὼ θὰ ἀποδώσω ἀναλόγως τῶν ἔργων εἰς ἕκαστον ἄνθρωπον, λέγει ὁ Κύριος. Καὶ διὰ νὰ εἴπωμεν συντόμως, τόσον ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, ὅσον καὶ ἡ Καινὴ μὲ σαφήνειαν μᾶς υποδεικνύουν τὸν νόμον αὐτόν, ὥστε νὰ ἀντιληφθῶμεν, ὅτι εἶναι πνευματικός, καὶ ἀναφέρεται εἰς τὸν ἐσωτερικὸν ἄνθρωπον. Δι' αὐτό, χωρὶς ἀναβολήν, πρέπει εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις νὰ σεβασθῶμεν τὸν νόμον αὐτόν καὶ νὰ ἀγαπήσωμεν τοὺς ἀδελφούς μας ὄχι μόνον μὲ ἐξωτερικὰς ἐκδηλώσεις, ἀλλὰ μὲ ἐσωτερικὴν εἰλικρίνειαν, διότι ὁ νόμος αὐτὸς δὲν ὁμοιάζει μὲ τὸν Μωσαϊκόν, πὺ ἐκρίνε μόνον τὰ φανερώς γινόμενα, ἀλλ' ὡς πνευματικὸς ἐλέγχει καὶ τὰς ἀπραγματοποιήτους σκέψεις τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλωστε μὲ αὐτὸν τὸν πνευματικὸν νόμον ὁ Κύριος συμπλήρωσε τὸν Μωσαϊκόν, ὅπως καὶ ὁ ἴδιος εἶπε· «Οὐκ ἦλθον καταλῦσαι [τὸν Νόμον], ἀλλὰ πληρῶσαι» (Ματθ. ε', 17).

4. Ἐνα λοιπὸν σκοπὸν ὀφείλομεν νὰ ἐπιδιώκωμεν παντοῦ καὶ πάντοτε καὶ ὑπὸ οἰασδήποτε συνθήκας· νὰ χαιρώμεθα καὶ νὰ μὴ λυπούμεθα, ὁσάκις ἀδικούμεθα διαφοροτρόπως ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Νὰ χαιρώμεθα δὲ οὐχὶ ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ διότι μᾶς δίδεται ἡ ἀφορμὴ νὰ συγχωρήσωμεν αὐτόν, ὁ ὁποῖος μᾶς ἐλύπησεν, ὥστε νὰ λάβωμεν καὶ ἡμεῖς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Αὕτη, ἡ πρὸς τὸν λυπήσαντα ἡμᾶς ἀδελφὸν ἀνεξικακία, ἐξασφαλίζει τὴν πραγματικὴν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ καὶ περιέχει ἡ γνῶσις αὕτη ὅλα ὅσα ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ ὁ ἄν-

θρωπος· συγχρόνως δὲ παρέχει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν δύναμιν, ὅσakis παρακαλεῖ τὸν Θεόν, νὰ εἰσακούεται ἀπὸ Αὐτόν. Αὐτῇ, ἡ ἐκ τῆς ἀνεξικακίας θεογνωσία, εἶναι ὁ ὥραιος καὶ πολύτιμος καρπὸς τῆς προσευχῆς· δι' αὐτῆς φανερόνεται ἡ πίστις, πού ἔχομεν πρὸς τὸν Χριστόν, διότι δι' αὐτῆς ἀποκτῶμεν τὴν δύναμιν νὰ ἀγαπῶμεν τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας μας καὶ τὸν πλησίον μας ὅπως τὸν ἑαυτὸν μας. Διὰ τὴν ἀπόκτησιν αὐτῆς τῆς θεογνωσίας ὀφείλομεν μὲ ἀγρυπνίας καὶ σωματικὰς κακουχίας νὰ παρακαλῶμεν τὸν Θεόν, ὥστε νὰ ἀνοίξῃ ἀπὸ συγκλίनेσιν ἡ καρδιά μας νὰ τὴν δεχθῇ καὶ νὰ μὴ τὴν ἀποδιώξῃ.

Τότε, ὅταν ἀποκτήσωμεν τὴν ἀρετὴν αὐτὴν, καὶ τὴν χάριν τῆς υἱοθεσίας, ἡ ὁποία μᾶς ἐδόθη διὰ τοῦ Ἀγίου Βαπτίσματος, κατὰ μυστικὸν τρόπον, θὰ τὴν αἰσθανθῶμεν νὰ ἐνεργῇ εἰς ἡμᾶς, οὐχὶ ἀφανῶς, ἀλλὰ μὲ κάθε πληροφορίαν καὶ ἐσωτερικὴν αἴσθησιν· καὶ τοῦτο διότι εἶχομεν τὴν δύναμιν νὰ συγχωρήσωμεν τὰς ἁμαρτίας τοῦ πλησίον.

Αὐτὴ ἡ ἀρετὴ δύο κακίας ἔχει ἀντιθέτους, πού τὴν ἐμποδίζουν νὰ ἐκδηλωθῇ· τὴν σαρκικὴν ἡδονὴν καὶ τὴν κενοδοξίαν. Ἀπὸ αὐτὰς τὰς κακίας πρέπει νὰ ἀπομακρυνθῶμεν ἐνωρίτερον κατὰ τὴν διάνοιαν, καὶ ἐλεύθεροι πλέον νὰ ἐπιδιώξωμεν νὰ ἀποκτήσωμεν τὴν ἀρετὴν αὐτὴν.

Ὅταν λοιπὸν εἰς αὐτὰς τὰς κακίας προδώσωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας (τὰς ψυχὰς μας), ἃς μὴ θεωρῶμεν ὑπεύθυνον κανένα, οὔτε τὸν σατανᾶν, οὔτε τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ ἃς πολεμήσωμεν ἐναντίον τοῦ κακοῦ θελήματος καὶ ἃς μὴ ὑπερηφανευόμεθα. Ὁ πόλεμος εἶναι μεταξὺ τῶν λογισμῶν ἡμῶν, ἐσωτερικός, καὶ κανεὶς, ἐκτὸς τοῦ ἐσωτερικοῦ μας ἀνθρώπου, δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ συμμαχήσῃ μαζί μας εἰς τὸν πόλεμον αὐτόν. Ἐνα μόνον σύμμαχον ἔχομεν, τὸν Χριστόν, ὁ ὁποῖος, μετὰ τὸ Ἅγιον Βάπτισμα, εὐρίσκεται κυρμένον κατὰ τρόπον ἀνεξιχνίαστον, μυστικόν, ἐντὸς ἡμῶν. Αὐτὸς πράγματι εἶναι ἀνίκητος καὶ ἀλάνθαστος, θὰ συμμαχήσῃ δὲ μὲ ἡμᾶς εἰς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον αὐτόν, ἐάν, ὅσον δυνάμεθα, ἐκτελέσωμεν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ.

Αὐταὶ δὲ αἱ δύο κακαί, πού μᾶς πολεμοῦν, καὶ τὴν Εὐὰν ἐξηπάτησαν καὶ τὸν Ἀδὰμ παρεπλάνησαν.

Ἐκ τῶν δύο αὐτῶν κακιῶν ἡ μὲν ἡδονὴ παρουσίασε τὸ δένδρον ὡς κατάλληλον διὰ νὰ φάγουν τὸν καρπὸν του, καὶ ὡς ὥραιον ἔργον τὴν βαθυτέραν γνῶσιν τῶν πραγμάτων· ἡ δὲ κενοδοξία ἐκέντρισε τοὺς πρωτοπλάστους μὲ τὴν σκέψιν, ὅτι θὰ εἶναι τάχα θεοί, ἀφοῦ θὰ γνωρίζουν τὸ καλὸν καὶ τὸ κακόν.

Ὅπως λοιπὸν ἀκριβῶς οἱ πρωτόπλαστοι, ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐὰ, ἐντρέποντο βλέποντες ἀλλήλους γυμνοὺς, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡμεῖς, ὅταν ἀποβάλωμεν τὴν ἀκακίαν τῶν νοερῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἀντικρύζωμεν γυμνὰς τὰς ψυχὰς μας, ἡ συνειδήσίς μας θὰ μᾶς κάμῃ νὰ ἐντρέπώμεθα. Καὶ τότε θὰ ῥάβωμεν φύλλα συκῆς, δηλαδὴ θὰ προσπαθῶμεν νὰ ἀποκρύψωμεν τὴν ψυχικὴν ἡμῶν γυμνότητα μὲ περιέργα λόγια, μὲ σκέψεις, μὲ σχήματα, μὲ δικαιολογίας. Τότε ὁ Κύριος θὰ κα-

τασκευάσῃ καὶ θὰ μᾶς προσφέρῃ ἔνδυμα ἀπὸ δέρμα λέγων εἰς ἡμᾶς· «ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ἡμῶν»· (Λουκ. κβ', 19) καὶ συμβουλευὼν ἡμᾶς ὡς ἐξῆς· ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος θὰ ἀντιληφθῇ, ὅτι ἡ ψυχὴ του εὐρέθη εἰς τὴν μνησικακίαν ἢ εἰς ἄλλην ἁμαρτίαν, αὐτὸς θὰ πρέπῃ διὰ τῆς ἀσκήσεως νὰ τὴν παιδαγωγήσῃ· ἐκεῖνος δὲ ὁ ὁποῖος ἀνοικτιρμόνως θὰ παιδεύσῃ αὐτὴν εἰς τὸν παρόντα βίον, αὐτὸς ἀσφαλῶς θὰ τὴν κερδήσῃ εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν.

Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος, ἂν καὶ ἔχῃ κάποιο χάρισμα, ὅμως συμπάσχει μὲ αὐτοὺς ποὺ δὲν ἔχουν, αὐτὸς μὲ τὴν συμπάθειαν αὐτὴν διαφυλάσσει τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἀγέρωχος καὶ ὁ ὑπερήφανος θὰ χάσῃ τὴν δωρεὰν αὐτὴν τοῦ Θεοῦ, διότι κτυπᾶται ἀπὸ τοὺς πειρασμοὺς τῆς ἀλαζονείας.

Τὰ σφάλματά σου καὶ τὰς ἀτελείας σου νὰ περιεργάζεσαι καὶ ὄχι τὰς ξένας ὑποθέσεις, διὰ νὰ μὴ κυριευθῇ ὑπὸ τοῦ διαβόλου τὸ ἐργαστήριον τῆς διανοίας σου.

γ'. Τοῦ Ἀγίου Ἀναστασίου τοῦ Σιναΐτου

Ἐρώτησις

Π ΟΙΩ τρόπῳ δυνησόμεθα μὴ κρίνειν τὸν προφανῶς ἁμαρτάνοντα ;

Ἀποκρίσις

Μνημονεύοντες τοῦ Κυρίου λέγοντος· «Μὴ κρίνετε καὶ οὐ μὴ κριθῆτε, μὴ καταδικάζετε καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε». Καὶ τοῦ Ἀποστόλου παραινοῦντος καὶ φάσκοντος· «Ὁ δοκῶν ἐστᾶναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ». Καὶ ἄλιν· «Ὁ κρίνων τὸν ἕτερον, σκαυτὸν κατακρίνει»· οὐδεὶς γὰρ οἶδε τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰμὴ τὸ Πνεῦμα τὸ ἐνοικοῦν ἐν αὐτῷ κατὰ τὴν τοῦ Σωτῆρος φωνήν.

Πολλοὶ γὰρ πολλάκις ἐνώπιον ἀνθρώπων ἁμαρτάνοντες, εἰτα κρυπτῶς τῷ Θεῷ ἐξομολογούμενοι, τὴν ἄφεσιν ἐκομίσαντο, καὶ εὐαρεστήσαντες Πνεῦμα Ἅγιον ἔλαβον. Καὶ οἱ παρ' ἡμῖν νομιζόμενοι ἁμαρτωλοὶ, εἰσὶ παρὰ τῷ Θεῷ δίκαιοι. Τὴν μὲν γὰρ ἁμαρτίαν ἐθεασάμεθα, τὰς δὲ ἀγαθοεργίας, αἷς κρυπτῶς εἰργάσαντο, οὐκ ἔγνωμεν. Διὸ οὐκ ὀφειλόμεν τινα κατακρίνειν, κἂν αὐτοῖς τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν ἴδωμεν αὐτὸν ἁμαρτάνοντα.

Δέκα γὰρ βήματα ὑπαναχωρήσαντος ἡμῶν τοῦ ἁμαρτήσαντος, οὐκ οἶδαμεν τὴν ἐν κρυπτῷ ἐργασίαν αὐτοῦ τί ἐποίησε μετ' αὐτοῦ ὁ Θεός. Ἰούδας ὁ προδότης, διαφευγούσης τῆς Πέμπτης, σὺν τῷ Χριστῷ καὶ τοῖς μαθηταῖς ἦν· ὁ δὲ ληστής, ἐν τοῖς κακούργοις καὶ ἀνδροφόνους. Καταλαβούσης δὲ τῆς Παρασκευῆς, ὁ μὲν Ἰούδας ἀπῆλθεν εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, ὁ δὲ ληστής τὸν Παράδεισον ᾤκησε σὺν τῷ Χριστῷ.

Διὰ γούν τὰς τοιαύτας αἰφνιδίους μεταβολάς, καλὸν τὸ μὴ κρίναι ἀνθρώπων ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Χριστός, ὁ ἐπιστάμενος τὸν νοῦν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀνακαλύπτων τὰ κρυπτὰ τῶν καρδιῶν· πᾶσαν γὰρ τὴν κρίσιν δέδωκεν ὁ Πατὴρ τῷ Υἱῷ, ὥστε ὁ κρίνων ἦτοι τὸν πλησίον τὸ ἀξίωμα τοῦ Κριτοῦ ἤρπασε, καὶ ἀντίχριστος ὁ τοιοῦτός ἐστιν· ἄλλως τε εἰσὶ τινες, οἱ διὰ ποικίλων πειρασμῶν τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτημάτων λαμβάνουσιν, οὓς ἡμεῖς οὐ γινώσκομεν· ἄλλοι διὰ σωματικῆς ἀσθενείας καὶ μακρονοσίας καθαιροῦνται. «Παιδεύων γάρ, φησιν, ἐπαίδευσέ με ὁ Κύριος, τῷ δὲ θανάτῳ οὐ παρέδωκέ με».

Καὶ ὁ Ἀπόστολος· «κρινόμενοι ὑπὸ Κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ

κόσμῳ κατακριθῶμεν» ὅπερ καὶ ἐπὶ τοῦ πορνεύσαντος ἐποίησεν, ἐπιτρέψας παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ σατανᾷ εἰς ὀλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως· δι' οὗ μανθάνομεν, ὅτι καὶ οἱ δαιμονῶντες, ἐὰν μετ' εὐχαριστίας ὑπομένωσι, σώζονται διὰ τῆς παιδείας· ἕτεροι καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐπιθανάτῳ αὐτῶν νόσφ' διὰ θερμῶν δακρύων τὸν Θεὸν ἐδυσώπησαν, καὶ ἐλέους ἔτυχον, ὡς Ἐζεκίας ὁ βασιλεὺς.

Ἄλλοι κρυπτῶς μεταξὺ ἑαυτῶν καὶ τοῦ Θεοῦ διαθήκας καὶ μετανοίας ποιησάμενοι, ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν τοῦ βίου μεταστάντες ἐσώθησαν. Ἐν ᾧ γὰρ εὑρεθῇ ὁ ἄνθρωπος, ἐν αὐτῷ καὶ κρίνεται, εἴτε ἐν τῷ ἀγαθῷ, εἴτε ἐν τῷ πονηρῷ. Καθὼς διὰ Ἰεζεκιήλ τοῦ Προφήτου ἀπεφάνητο ὁ Θεὸς εἰπών· Ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος πάσας τὰς ἀδικίας, καὶ ἀποστραφῇ ποιήσῃ δικαιοσύνην, τῶν ἀνομίων αὐτοῦ οὐ μὴ μνησθῶ· ἐν ᾧ γὰρ εὗρω αὐτόν, ἐν αὐτῷ καὶ κρίνω αὐτόν.

Εἰσι δέ τινες οἱ καὶ διὰ δικαίων ἀνδρῶν τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ἔκομισαντο. Θέλημα γὰρ τῶν φοβουμένων αὐτὸν ποιήσει ὁ Κύριος. Καὶ τούτου μάρτυς ἡ θεία Γραφή· Καὶ γὰρ Ἀαρὼν, δι' εὐχῶν τοῦ Μωϋσέως συνεχωρήθη, ποιήσας τὸν μόσχον τῷ Ἰσραὴλ ἐν Χωρῆβ. Ὁμοίως καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ Μαριάμ τῆς λέπρας ἐκαθαρίσθη, τοῦ Μωϋσέως ὑπὲρ αὐτῆς τὸν Θεὸν δυσωπήσαντος. Καὶ ὁ Ναβουχοδονόσορ δέ, δι' εὐχῶν τοῦ Προφήτου Δανιήλ, ἐλέους παρὰ Θεοῦ ἔτυχε.

Πολλάκις δὲ καὶ οἱ Ἅγιοι Ἀγγελοι, ἅτε Θεοῦ θεράποντες γνήσιοι, καὶ πολλὴν τὴν παρῆρσίαν πρὸς Αὐτὸν ἔχοντες, ὡς μηδαμῶς εἰς Αὐτὸν ἁμαρτάνοντες, ἔστιν ὅτε αἰτοῦντες παρ' αὐτοῦ, ὁ μὲν τοῦδε τοῦ ἀνθρώπου τὴν σωτηρίαν, ὁ δὲ τοῦδε, καὶ παρέχει αὐτοῖς ὁ Θεός, ὁ νυκτὸς καὶ ἡμέρας λατρευόμενος ὑπ' αὐτῶν καὶ ἐαρεστούμενος, τὰ αἰτήματα αὐτῶν, ὥσπερ καὶ οἱ ἐπίγειοι βασιλεῖς ἔστιν ὅτε ἀξιούς θανάτου χαρίζονται τοῖς γνήσιοις φίλοις αὐτῶν, ὑπ' αὐτῶν παρακαλούμενοι. Οἱ γὰρ Ἅγιοι Ἀγγελοι λίαν εἰσι φιλόανθρωποι καὶ συμπαιθεῖς πρὸς τὸ γένος ἡμῶν. Ἐπειδὴ διὰ τῆς ἡμετέρας σαρκὸς ἡξιώθησαν ἰδεῖν τὸν Θεὸν Λόγον, ὡς ἐξ αἰῶνος ἰδεῖν ἐπεθύμουν. Καὶ μαρτυροῦσι τῷ λόγῳ Πέτρος καὶ Παῦλος οἱ κορυφαῖοι· ὁ μὲν Πέτρος λέγων, ὅτι ἐχαρίσατο ἡμῖν ὁ Θεὸς ἀγαθὰ, εἰς ᾗ ἐπιθυμοῦσιν Ἀγγελοι παρακύψαι· τοῦτέστι τὸν Θεὸν οὕτω τρανῶς θεωρῆσαι, ὃν ἡμεῖς πρὸ τῶν Ἀγγέλων ἡνίκα ἐσαρκώθη ἐωράκαμεν. Ὁ δὲ Παῦλος περὶ τῆς Ἀναλήψεως Χριστοῦ βοᾷ λέγων· Νυνὶ δὲ ἀνήλθεν ὁ Χριστὸς ὀφθῆναι ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις διὰ τῆς Ἐκκλησίας. Διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν λίαν εἰσι φιλόανθρωποι οἱ Ἅγιοι Ἀγγελοι, διὸ καὶ ὁ Κύριος ἔφη· «Χαρὰ γίνεται καὶ ἑορτὴ παρ' αὐτοῖς ἐν οὐρανῷ, ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι». Ὅθεν καὶ ἐκάστῳ τῶν πιστῶν, ἡνίκα βαπτισθῇ, Ἀγγελος ὑπὸ Θεοῦ δίδεται φύλαξ καὶ ὁδηγός, καὶ διδάσκαλος. «Ὅρατε γάρ, φησιν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, μὴ καταφρονήσητε ἐνός τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οἱ Ἀγγελοι αὐτῶν διὰ παντός βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ Πατρὸς μου ἐν τοῖς οὐρανοῖς».

Ὁ οὖν εἰς φυλακὴν τοῦ ἀνθρώπου δοθεὶς Ἀγγελος, ἐὰν εἴρῃ τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἐνεπιστεῦθη, ἀγαπῶντα τὸ ἀγαθόν, καὶ βιάζομενον ἑαυτὸν κατὰ δύναμιν ποιῆσαι αὐτό, συνεργεῖ αὐτῷ, δυσωπῶν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸν φιλόανθρωπον Θεόν, καὶ αἰτούμενος χάρισσασθαι αὐτῷ τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ δίδωσιν αὐτῷ ὁ Θεὸς τὴν αἴτησιν αὐτοῦ.

Εἰ γὰρ ἄνδρες δίκαιοι, ὡς εἶπον, αἰτησόμενοι τὸν Θεὸν πολλάκις ἔσωσαν ἁμαρτωλοὺς, πόσῳ γε μᾶλλον οἱ Ἅγιοι Ἀγγελοι τοῦτο ἰσχύουσι.

Μὴ τοίνυν κατακρίνωμεν ἄνθρωπον, κἂν προφανῶς αὐτὸν ἁμαρτάνοντα ἴδωμεν, ἀλλὰ μᾶλλον νουθετήσωμεν ἐν ταπεινώσει καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ εὐξώμεθα· εἰ δὲ μὴ ἀρκεῖ τὰ ῥηθέντα εἰς πίστωσιν προσθήσωμεν καὶ ἕτερα.

Εἶπε γάρ μοι, ἀγαπητέ, τίς ἐπίστευσεν ἂν ὁρῶν Ῥαάβ τὴν πόρνην ἐν Ἰερριχῷ προφανῶς πορνεύουσαν, ὅτι συνεχώρησεν αὐτὴν ὁ Θεὸς πάσας τὰς πορνείας αὐτῆς, καὶ ἐδικαίωσεν αὐτήν, διὰ τὴν ὑποδοχὴν τῶν κατασκόπων τοῦ Ἰσραὴλ;

ἡ Τελώνην, τὸν ἄρπαγα καὶ ἄδικον τὸν μετὰ Φαρισαίου προσευχόμενον, ὅτι δι' ἑνὸς στεναγμοῦ ἰλεώσατο τὸν Θεόν, καὶ κατέβη δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ; ἢ τὸν Σαμψὼν τὸν διαχειρησάμενον ἑαυτόν, ὅτι ἐν τοῖς Ἀγίοις τὴν μερίδα ἔχει, καθὼς ὁ Παῦλος μαρτυρεῖ; ἢ τὸν Μανασῆ τὸν ἐπὶ πεντήκοντα ἔτη καὶ δύο τοῖς εἰδώλοις λατρεύσαντα, καὶ ὅλον τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραὴλ παρανομεῖν ποιήσαντα καὶ ἀποστήσαντα τοῦ Θεοῦ, τοῦτον τίς ἂν ἐνόμισεν ὅτι ἐν μιᾷ ὥρᾳ διὰ μικρᾶς προσευχῆς συγχωρήσεως ἔτιχε, καθὼς ἡ γραφὴ ἱστορεῖ; ἀποκλεισθεὶς γὰρ εἰς ζῶδιον χαλκοῦν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Ἀσσυρίων, καὶ ἔνδον ὢν τοῦ ζωδίου, προσηύξατο τῷ Θεῷ τὴν οἰκίαν προσευχὴν, καὶ θεῖα δύναμις διεῤῥάγη τὸ ζῶδιον, καὶ μετήγαγεν αὐτόν Ἄγγελος Κυρίου εἰς Ἱερουσαλήμ, ὥς διηγοῦνται οἱ ἱστοριογράφοι, καὶ ἔζησε λοιπὸν ἐν μετανοίᾳ. Καὶ ἵνα τὰ παλαιὰ παραδράμω, τοῦ Ἀγίου ληστοῦ τοῦ ἐν τῷ σταυρῷ ἐπιμνησθεῖς, καταπαύσω τὸν λόγον. Ἄρα γὰρ εἰ κρυπτῶς ἐπράχθη τὸ ἐπ' αὐτῷ μυστήριον, ἐπίστευσεν ἂν ὅλως ἄνθρωπος τῶν ἐπὶ τῆς γῆς; ὅτι ἐκεῖνος ὁ μιαιρός, ὁ πολλοὺς συλήσας καὶ ἀποκτείνας μικροὺς τε καὶ μεγάλους, δικαίους τε καὶ ἀδίκους, ὁ καὶ ἄλλους τὴν ληστρικὴν διδάξας παρανομίαν, οὗτος δι' ἑνὸς ῥήματος, ἐν τῷ τέλει τοῦ βίου ἐδικαιώθη, καὶ πρὸ πάντων τὸν παραδείσειον ᾤκησε;

Ταῦτα οὐ μάτην μακρολογήσας διεξῆλθον, ἀλλ' εἰδὼς τὴν τῶν πολλῶν γλῶσσαν ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον ὀξεῖαν οὖσαν εἰς τὸ κατακρίνειν τὰ ἀλλότρια, οἷτινες κἂν μυρία ἀγαθὰ ἐν ἀνθρώπῳ ἴδωσι, θεάσονται δέ τι καὶ ἐλάττωμα παρ' αὐτῷ ὥς ἀνθρώπῳ, οὐδείς γὰρ φησὶν ἀναμαρτήτος, εἰμὴ μόνον ὁ Θεός, καταλιμπάνοντες καὶ παραρῶντες τὰ μυρία ἐκείνα κατορθώματα, ἐκείνο μόνον τὸ βραχὺ ἐλάττωμα διηνεκῶς φέρουσι καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους διαφημίζουσιν, οἷς καὶ ἀξίως ἢ παρὰ Θεοῦ ἐλεύσεται τιμωρία, οὐ μόνον τῆς ἑαυτῶν ἕνεκα, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν ἄλλων βλάβης καὶ ἀπωλείας.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ἑρώτησις

ΚΑΤΑ ποῖον τρόπον θὰ δυνηθῶμεν νὰ μὴ κρίνωμεν τὸν ὀφθαλμοφανῶς ἁμαρτάνοντα;

Ἀπάντησις

Θὰ τὸ ἐπιτύχωμεν αὐτό, ἐφ' ὅσον θὰ ἐνθυμούμεθα, διὸ ὁ Κύριος λέγει· «Μὴ κρίνετε ἵνα μὴ κριθῆτε», (Ματθ. ζ', 1), μὴ καταδικάζετε διὰ νὰ μὴ καταδικασθῆτε. Ἐπίσης νὰ ἐνθυμούμεθα καὶ τὸν Ἀπόστολον, ὁ ὁποῖος συμβουλεύει καὶ λέγει· «Ὁ δοκῶν ἐστᾶναι, βλεπέτω μὲ πέση». (Α' Κορινθ. ι' 12). Εἰς ἄλλο δὲ πάλιν μέρος· «Πᾶς ὁ κρίνων· ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις»· (Ρωμ. β', 1). Διότι οὐδεὶς γνωρίζει τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰμὴ τὸ πνεῦμα τὸ κατοικοῦν εἰς αὐτόν, ὅπως εἶπε ὁ Κύριος ἡμῶν.

Διότι πολλοὶ ἄνθρωποι, ἐνῶ ἁμαρτάνουν πολλὰς φορὰς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, μετὰ ἐξομολογοῦνται κρυπτῶς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ συγχωροῦνται ὑπ' Αὐτοῦ εὐαρεστοῦντες Αὐτόν καὶ λαμβάνοντες Ἅγιον Πνεῦμα. Καὶ ἐκεῖνοι, ποὺ ἀπὸ ἡμᾶς θεωροῦνται ἁμαρτωλοὶ, διότι δὲν γνωρίζομεν τὴν μετάνοιάν των, ἔχουν δικαιωθῆ ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ. Καὶ τοῦτο διότι ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι εἶδομεν μετὰ προσοχῆς τὴν ἁμαρτίαν, τὴν ὁποίαν διέπραξεν ὁ συνάνθρωπός μας, τὰς ἀγαθοεργίας ὁμως, τὰς ὁποίας κρυφίως ἐπετέλεσε, δὲν γνωρίζομεν. Δι' αὐτὸ δὲν πρέπει κα-

νένα νὰ κατακρίνωμεν, ἔστω καὶ ἐὰν μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν τὸν ἀντελήφθῃμεν νὰ ἁμαρτάνῃ.

Μόλις ἀπομακρυνθῶμεν ἀπὸ τὸν ἁμαρτήσαντα δέκα βήματα, δὲν εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ γνωρίζωμεν οὔτε τι ἔκαμε κρυφίως ὁ ἁμαρτωλός, ἀλλ' οὔτε τί ἐνήργησε δι' αὐτὸν ὁ Θεός. Ὁ Ἰούδας ὁ προδότης πρὸς τὸ βράδυ τῆς Μεγάλης Πέμπτης ἦτο μαζὶ μὲ τὸν Χριστὸν καὶ τοὺς μαθητάς, ἐνῷ ὁ ληστής μὲ κακούργους καὶ δολοφόνους· καὶ ὁμως μόλις ἦλθεν ἡ Παρασκευὴ ὁ μὲν Ἰούδας ἐκολάσθη, διότι ἐπρόδωσε τὸν Κύριον, ἐνῷ ὁ ληστής, διότι μετενόησεν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, κατῴκησεν εἰς τὸν Παράδεισον μαζὶ μὲ τὸν Χριστόν.

Δι' αὐτὰς λοιπὸν τὰς αἰφνιδίους μεταβολὰς καλὸν εἶναι ὁ ἀνθρώπος νὰ μὴ κρίνῃ, μέχρις ὅτου ἔλθῃ ὁ Χριστός, ὁ ὁποῖος γνωρίζει καλῶς τὴν διάνοιαν καὶ τὰς σκέψεις τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὡς καρδιογνώστης δὲν τοῦ διαφεύγει τίποτα ἀπὸ τὰ κρυφὰ τῶν καρδιῶν. Ἐκτὸς αὐτοῦ ὅλην τὴν ἐξουσίαν τοῦ Δικαστοῦ παρεχώρησεν ὁ Πατὴρ εἰς τὸν Υἱόν, ὥστε ἐκεῖνος, ὅστις κρίνει τὸν πλησίον, νὰ ὑποκλέπῃ τὸ ἀξίωμα τοῦ Δικαστοῦ καὶ νὰ καθίσταται τοιουτοτρόπως ἀντίχριστος. Ἄλλωστε μερικοὶ συγχωροῦνται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀφοῦ περιέπεσαν προηγούμενως εἰς πολλὰς θλίψεις καὶ ποικίλους πειρασμούς, χωρὶς ἡμεῖς νὰ γνωρίζωμεν αὐτό. Ἄλλοι πάλιν καθαρίζονται ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν διὰ μέσου σωματικῆς ἀσθενείας καὶ μακρᾶς νόσου. Μήπως δὲν λέγει εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν, ὅτι «Παιδεύων ἐπαίδευσέ με ὁ Κύριος καὶ τῷ θανάτῳ οὐ παρέδωκέ με;» (Ψαλμ. ριζ' (117), 18). Δηλαδή, ὁ Κύριος μὲ διορθώνει ὡς καλὸς Παιδαγωγὸς μὲ διαφόρους θλίψεις, ἀλλ' ὁμως δὲν μὲ θανατώνει διὰ τοῦ αἰωνίου τῆς ἁμαρτίας θανάτου.

Σχετικῶς καὶ ὁ Ἀπόστολος λέγει· «Κρινόμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ Κυρίου παιδεύομεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν» (Α' Κορινθ. ια', 32). Αὐτὸ ἔκανε καὶ διὰ τὸν πορνεύσαντα τῆς Κορίνθου, ὅπως μᾶς διηγεῖται ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, παραχωρήσας νὰ παραδοθῇ αὐτὸς εἰς τὸν Σατανᾶν διὰ τὴν ὁλοσχερῇ τιμωρίαν τῆς ἁμαρτησάσης σαρκός, προκειμένου νὰ σωθῇ ἡ ψυχὴ του κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Δευτέρας Παρουσίας. Ἀπὸ τὸ περιστατικὸν αὐτὸ μανθάνομεν, ὅτι καὶ οἱ δαιμονιζόμενοι, ἐὰν ἀγογγύσως ὑπομείνωσι τὴν δοκιμασίαν τῶν αὐτῆν, σφύζονται μὲ αὐτὴν τὴν τιμωρίαν. Μερικοὶ ἄλλοι, ὅπως ὁ Ἐζεκίας, κατῴρθωσαν μὲ τὰ θερμὰ τῶν δάκρυα νὰ ἐκδυσωπήσουν τὸν Θεὸν καὶ νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν τιμωρίαν τῆς ἐπιθανατίου νόσου, εὐσπλαγχνιζόμενος αὐτοὺς ὁ Θεός.

Ἄλλοι πάλιν, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζουν οἱ ἄνθρωποι, ἀφοῦ συνεφιλώθησαν μὲ τὸν Θεὸν καὶ ἐξετέλεσαν κανόνα μετανοίας, εἰς ὀλίγας ἡμέρας ἀναχωρήσαντες ἐκ τοῦ βίου τούτου ἐσώθησαν. Διότι ὁ ἄνθρωπος κρίνεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς οἵανδήποτε ψυχικὴν κατάστασιν θὰ εὐρεθῇ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, εἴτε καλὴν εἴτε κακὴν. Τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν διεκήρυξεν ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς διὰ στόματος τοῦ Προφήτου Ἰεζε-

κιήλ εἰπὼν μεταξὺ ἄλλων· Ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος πάσας τὰς ἀδικίας, καὶ ἀποστραφεῖς ποιήσῃ δικαιοσύνην, δὲν θέλω ἐνθυμηθεῖ τὰς ἀνομίας αὐτοῦ διότι εἰς ὅποιαν κατάστασιν εὕρω αὐτόν, εἰς αὐτὴν καὶ θὰ τὸν κρίνω.

Ὑπάρχουν καὶ μερικοί, οἱ ὅποιοι συνεχωρήθησαν ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας των, διότι προσηυχήθησαν ὑπὲρ αὐτῶν δίκαιοι καὶ εὐσεβεῖς ἄνδρες· ὁ Θεὸς πάντοτε πραγματοποιεῖ τὰς εὐσεβεῖς ἐπιθυμίας ὧν σέβονται αὐτόν. Αὐτὸ ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν Ἀγίαν Γραφήν· ὁ Ἀαρὼν συνεχωρήθη διὰ τὴν ἁμαρτίαν τῆς κατασκευῆς τοῦ χρυσοῦ μόσχου ἐν Χωρὴβ διὰ νὰ τὸν προσκυνήσουν ὡς εἰδωλον οἱ Ἑβραῖοι, ἐπειδὴ προσηυχήθη δι' αὐτόν ὁ Μωϋσῆς. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀδελφὴ του ἡ Μαριὰμ ἐκαθάρίσθη ἀπὸ τὴν λέπρα, διότι ὁ Μωϋσῆς παρεκάλει τὸν Θεὸν δι' αὐτήν. Καὶ ὁ Ναβουχοδονόσωρ χάρις εἰς τὴν προσευχὴν τοῦ Προφήτου Δανιὴλ ἐφείλκυσε τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ.

Πολλὰς φορὰς καὶ οἱ Ἅγιοι Ἀγγελοὶ δύνανται νὰ ζητήσουν κάτι ἀπὸ τὸν Θεόν, τὴν σωτηρίαν διαφόρων ἀνθρώπων, διότι εἶναι εἰλικρινεῖς ὑπηρέται τοῦ Θεοῦ καὶ ἔχουν ἀπέναντί Του θάρρος, ἐπειδὴ ποτὲ δὲν ἁμαρτάνουν ἐνώπιόν του. Καὶ ὁ Θεός, ὁ ὅποιος ἡμέραν καὶ νύκτα λατρεύεται ἀπὸ αὐτοὺς καὶ εὐχαριστεῖται, ἱκανοποιεῖ ἀμέσως τὴν ἐπιθυμίαν των καὶ πραγματοποιεῖ τὰ αἰτήματά των.

Συμβαίνει δηλαδὴ μὲ τοὺς Ἅγίους Ἀγγέλους ὅ,τι ἀκριβῶς καὶ εἰς τοὺς εἰλικρινεῖς φίλους τῶν ἐπιγείων βασιλέων, πού ἀπὸ ἀγάπην πρὸς αὐτοὺς, χαρίζουν τὴν ζωὴν εἰς ὅσους καταδίκους ἐκεῖνοι τὸν παρακαλέσουν. Οἱ Ἅγιοι Ἀγγελοὶ ἀγαποῦν πάρα πολὺ τοὺς ἀνθρώπους καὶ συμπαθοῦν τὸ γένος μας, ἐπειδὴ καὶ ὁ ἀπερίγραπτος Θεὸς Λόγος ἔγινεν ἄνθρωπος καὶ τοιοῦτοτρόπως ἡξιώθησαν νὰ τὸν ἴδουν, ὅπως ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἐπεθύμουν. Αὐτὸ δὲ τὸ ἐπιβεβαιώνουν μὲ τὴν διδασκαλίαν τοὺς οἱ κορυφαῖοι Πέτρος καὶ Παῦλος· καὶ ὁ μὲν Πέτρος λέγει, ὅτι ὁ Θεὸς ἐχάρισεν εἰς ἡμᾶς τοιαῦτα ἀγαθὰ, τὰ ὅποια οἱ Ἅγιοι Ἀγγελοὶ ἐπιθυμοῦν ἀμυδρῶς μόνον νὰ ἴδουν· δηλαδὴ νὰ ἴδουν τόσον μεγαλοπρεπῶς τὸν Θεόν, τὸν ὅποιον ἡμεῖς ἡξιώθημεν νὰ ἴδωμεν πρὸ τῶν Ἀγγέλων, ἀπὸ τὴν στιγμήν τῆς διὰ σαρκὸς Γεννήσεώς του. Ὁ δὲ Παῦλος ἀναφερόμενος εἰς τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου διακηρύσσει μὲ ἐνθουσιασμόν· τὴν ὥρην μὲν ἡμεῖς ἀνῆλθεν ὁ Χριστὸς εἰς τοὺς οὐρανοὺς, διὰ νὰ τὸν ἴδουν αἱ Ἀρχαὶ καὶ αἱ Ἐξουσίαι διὰ μέσου τῆς Ἐκκλησίας. Ἐξ αἰτίας λοιπὸν αὐτῆς τῆς προσφορᾶς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους οἱ Ἅγιοι Ἀγγελοὶ ἀγαποῦν πάρα πολὺ τοὺς ἀνθρώπους. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Χριστὸς λέγει· «Χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι». (Λουκ. ιε' 7). Εἰς ἕκαστον ἀπὸ τοὺς πιστοὺς, μόλις βαπτισθῇ, δίδεται ἀπὸ τὸν Θεὸν ἓνας Ἀγγελος ὡς φύλαξ αὐτοῦ ὁδηγὸς καὶ διδάσκαλος. Δι' αὐτόν ἀκριβῶς τὸν λόγον καὶ ὁ Κύριος εἶπε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· «Ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων (τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ), λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οἱ Ἀγγελοὶ αὐτῶν ἐν οὐρα-

νοῖς διὰ παντός βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς». (Ματθ. ιη', 10) Ὁ Ἄγγελος λοιπόν, ὁ ὁποῖος ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ περιφρουρῇ τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν ἀντιληφθῇ, ὅτι αὐτὸς ποὺ τοῦ ἐνεπιστεύθη ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ τὸ ἀγαθὸν καὶ καταβάλλει σκληρὰν προσπάθειαν νὰ τὸ πραγματοποιήσῃ, τὸν βοηθεῖ καὶ παρακαλεῖ χάριν αὐτοῦ τὸν Θεόν, ὥστε ἀφοῦ τοῦ συγχωρήσῃ τὰς ἁμαρτίας, νὰ τὸν σώσῃ· καὶ ὁ φιλόανθρωπος Θεὸς εὐχαρίστως πραγματοποιεῖ τὴν αἴτησιν αὐτὴν τοῦ Ἀγγέλου.

Διότι, ὅπως εἶπον προηγουμένως, πολλὰς φορὰς ἄνδρες δίκαιοι καὶ εὐσεβεῖς ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ τὸ ἐπέτυχον· δὲν ἔχουν λοιπὸν τὴν δύναμιν νὰ ἐπιτύχουν αὐτὸ οἱ Ἅγιοι Ἄγγελοι;

Ἄς μὴ κατακρίνωμεν λοιπὸν κανένα ἄνθρωπον, ἔστω καὶ ἐὰν τὸν ἴδωμεν νὰ ἁμαρτάνῃ ὀφθαλμοφανῶς· εἶναι προτιμότερον μὲ ταπεινώσιν νὰ συμβουλευσώμεν αὐτὸν καὶ νὰ προσευχηθῶμεν χάριν αὐτοῦ. Ἐὰν δὲ ὅσα ἐλέγχθησαν ἀνωτέρω δὲν θεωροῦνται ἄρκετὰ νὰ πείσουν τὸν ἀναγνώστην διὰ τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν, θὰ ἀναφέρωμεν ἀκόμη καὶ ἄλλα.

Εἰπέ μου σὲ παρακαλῶ· ποῖος, ὅταν θὰ ἔβλεπεν εἰς τὴν Ἱερικὴν τὴν Ραὰβ τὴν πόρνην νὰ ἁμαρτάνῃ ἀπροσηματίστως, θὰ ἐπίστευεν ὅτι ὁ Θεὸς τὴν συνεχώρησε δι' ὅλας τὰς ἁμαρτίας της καὶ τὴν ἐδικαίωσεν, διότι ὑπεδέχθη καὶ ἐβοήθησε τοὺς κατασκόπους τοῦ Ἰσραὴλ; Ἡ ποῖος θὰ ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ, ὅτι ὁ ἄδικος καὶ κλέπτης Τελώνης, ποὺ προσηυχήθη μαζὶ μὲ τὸν Φαρισαῖον εἰς τὸν Ναόν, κατεπράυνε τὴν δικαίαν κατ' αὐτοῦ ὀργὴν τοῦ Θεοῦ καὶ συνεχωρήθη ἀναχωρήσας ἐξηγνισμένος ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας εἰς τὴν οἰκίαν του, ἐξ ἀφορμῆς ἐνὸς εἰλικρινοῦς καὶ βαθυτάτου στεναγμοῦ πρὸς τὸν Θεόν; Ἀλλὰ μήπως λησμονεῖ κανεὶς, ὅτι ὁ Σαμψών, παρ' ὅλον ὅτι ἠτύοκτόνησεν, ἐν τούτοις εὐρίσκεται μεταξὺ τῶν Ἀγίων, ὅπως ἐπιβεβαιώνει ὁ Παῦλος; Δὲν εἶναι ἄραγε σπουδαία καὶ ἀξιομνημόνευτος ἡ περίπτωσις τοῦ Μανασσῆ, ὁ ὁποῖος καίτοι ἐλάτρευεν εἰς τὰ εἰδῶλα πενήντα δύο ἔτη καὶ τοιουτοτρόπως ἔγινεν ἀφορμὴ νὰ παρανομήσῃ καὶ νὰ ἀποστατήσῃ ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαός, μέσα εἰς μίαν ὥραν διὰ μιᾶς μικρᾶς εἰλικρινοῦς προσευχῆς συνεχωρήθη ἀπὸ τὸν Θεόν, ὅπως διηγεῖται ἡ Ἀγία Γραφή; Ὅπως εἶναι γνωστὸν ἀπὸ τὰς ἀφηγήσεις τῶν ἱστορικῶν τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀσσυρίων περιώρισε τὸν Μανασσῆ εἰς χάλκινον ὁμοίωμα ζῶου· εὐρισκόμενος λοιπὸν εἰς τὸν φρικτὸν αὐτὸν περιορισμὸν προσηυχήθη μὲ πόνον ψυχῆς εἰς τὸν Θεόν καὶ ἀπηύθυνε τὴν γνωστὴν ἐκείνην ἰδικήν του προσευχήν· καί, ὦ τοῦ θαύματος! μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ ἔσπασε τὸ χάλκινον ὁμοίωμα τοῦ ζώου καὶ ὠδήγησεν αὐτὸν Ἄγγελος Κυρίου εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅπου ἔζησε τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς του ἐν μετανοίᾳ. Καὶ διὰ νὰ ἀφήσω τὰ παλαιὰ παραδείγματα, ὑπενθυμίζω τὴν περίπτωσιν τοῦ Ἀγίου ληστοῦ εἰς τὸν Σταυρόν, ὁ ὁποῖος

ἔσωθη εἰς μίαν στιγμήν εἰλικρινοῦς μετανοίας. Μὲ τὸ παράδειγμα δὲ αὐτὸ θὰ σταματήσω τὸν λόγον.

Κανεῖς ἄνθρωπος ἀπὸ ὅσους εὕρισκονται εἰς τὴν γῆν δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ εἰς τὴν μεταστροφὴν τοῦ ληστοῦ, ἐφ' ὅσον τὸ μυστήριον τῆς μετανοίας ἐπραγματοποιήθη κατὰ τρόπον κρυπτὸν καὶ ἀθόρυβον!

Πῶς εἶναι δυνατόν, θὰ διηρωτῶντο, ἐκεῖνος ὁ ἀπαίσιος, ποὺ ἐλήστευσε πολλοὺς καὶ ἐφόνευσε μικροὺς καὶ μεγάλους, δικαίους καὶ ἀδίκους, αὐτὸς ποὺ ἐδίδαξε καὶ ἄλλους νὰ παρανομοῦν καὶ νὰ εἶναι λησταί, πῶς εἶναι δυνατόν ἓνας τοιοῦτος ἄνθρωπος μὲ μίαν μόνον φράσιν, τὸ «Μνήσθητί μου, Κύριε» (Λουκ. κγ', 42), νὰ δικαιωθῇ εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του, νὰ σωθῇ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καί, τὸ κυριώτερον, νὰ γίνῃ ὁ πρῶτος οἰκιστῆς τοῦ Παραδείσου;

Ὅλα αὐτά, ποὺ ἀνέφερα, ἐπεκταθεῖς μάλιστα εἰς τὴν ἀφήγησίν μου, τὰ ἀνέφερα, διότι γνωρίζω πάρα πολὺ καλὰ ὅτι ἡ γλῶσσα πολλῶν ἀνθρώπων, ὅταν κατακρίνῃ τοὺς ἄλλους, εἶναι περισσότερον κοφτερὴ ἀπὸ κάθε ἄλλη δίστομον μάχαιραν. Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, καὶ ἐὰν ἀκόμη ἰδοῦν ἅπειρα καλὰ νὰ κάνῃ ἓνας ἄνθρωπος, μόλις ἀντιληφθοῦν ἓνα ἐλάττωμα εἰς τὸν χαρακτῆρά του (διότι κανεῖς δὲν εἶναι ἀναμάρτητος, παρὰ μόνον ὁ Θεός) ἀμέσως λησμονοῦν καὶ παραβλέπουν ὅλα τὰ ἄλλα κατορθώματά του, καὶ ἐκεῖνο τὸ παραμικρὸν ἐλάττωμα πάντοτε παρουσιάζουν καὶ μὲ χαιρεκακίαν τὸν διαπομπεύουν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Εἰς τὰς κεφαλὰς λοιπὸν τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν, τῶν συκοφαντῶν καὶ κατηγόρων, δικαίως θὰ ἐκσπάσῃ ἡ τιμωρία τοῦ Θεοῦ, ὄχι μόνον ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἰδικῶν των ἁμαρτιῶν, ἀλλὰ καὶ διότι μὲ τὴν κατάκρισιν καὶ τὴν συκοφαντίαν των πολλοὺς παρέβλαψαν ψυχικῶς καὶ κατέστρεψαν.

Ζ'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

ΟΥΚ ἔστι φριξαι καὶ ἐκπλαγῆναι καὶ ἐκστῆναι τῇ διανοίᾳ, ὅτι ὁ μὲν Θεὸς καὶ Πατὴρ κρίνει οὐδένα, πᾶσαν δὲ τὴν κρίσιν δέδωκε τῷ Υἱῷ; Ὁ δὲ Υἱὸς αὐτοῦ κράζει· μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῇτε; Ὁ δὲ Παῦλος ὁμοίως, μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Κύριος· καὶ ἐν ᾧ κρίματι κρίνεῖς τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις; Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἀφέντες τὰς ἐαυτῶν ἁμαρτίας, ἤραν τὴν κρίσιν ἀπὸ τοῦ Υἱοῦ, καὶ καταδικάζουσιν αὐτούς; Καὶ ὁ μὲν οὐρανὸς ἐξέστη ἐπὶ τοῦτο, ἡ γῆ δὲ ἔφριξεν, αὐτοὶ δὲ οὐκ αἰσχύνονται ἀναισθητοῦντες.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

ΕΙΝΑΙ δυνατόν νὰ μὴ φριξῇς, νὰ μὴ καταπλαγῇς, νὰ μὴ σαλεύσῃ τὸ μυαλό σου, ὅταν σκεφθῇς, ὅτι ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ κανένα δὲν κρίνει, ἀλλὰ παρεχώρησε τὴν ἐξουσίαν τοῦ κρίναι τοῦ εἰς τὸν Υἱόν; ὁ Υἱὸς πάλιν κραυγάζει πρὸς τοὺς ἀνθρώπους· «Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῇτε» (Ματθ. ζ', 1)· τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος παρομοίως τονίζει· «Μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Κύριος» (Α' Κορινθ. δ', 5)· καὶ «Ἐν ᾧ κρίματι κρίνεῖς τὸν

ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις» (Ρωμ. β', 1) καὶ ὅλως ἀντιθέτως πρὸς τὴν ἐνέργειαν τοῦ Πατρὸς, τὴν ἐντολὴν τοῦ Υἱοῦ καὶ τὴν γνώμην τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, οἱ ἄνθρωποι, ἐγκαταλείψαντες τὰς ἁμαρτίας των, ὑπέκλεψαν τὴν ἐξουσίαν τοῦ Κριτοῦ ἀπὸ τὸν Υἱόν, καί, ὡς ἀναμάρτητοι δῆθεν, δικάζουν καὶ καταδικάζουν τοὺς συνανθρώπους των!!!

Διὰ τὸ θράσος αὐτὸ ὁ οὐρανὸς ἐξέστη, ἡ γῆ ἐφριξε, αὐτοὶ ὁμως οἱ κατὰλαλοι καὶ συκοφάνται παραμένουν ἀναίσθητοι καὶ δὲν ἐντρέπονται.

Η'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

Γ ΕΡΟΝΤΟΣ τινος πλησίον ᾧκει ἀδελφὸς ἀμελέστερος, μικρὸν ἐν τῇ ἀσκήσει ὑπάρχων· τοῦτω μέλλοντι ἀποθνήσκειν παρεκάθητό τινες τῶν ἀδελφῶν, καὶ θεωρῶν αὐτὸν ὁ γέρων ἰλαρῶς καὶ μετὰ χαρᾶς ἐκδημοῦντα τοῦ σώματος, βουλόμενος οἰκοδομήσαι τοὺς παρακαθημένους ἀδελφούς, λέγει αὐτῷ· «Ἀδελφέ, πάντες γινώσκομεν, ὅτι οὐ πάνυ σπουδαίως ἐγένου εἰς τὴν ἀσκήσιν, καὶ πόθεν οὕτω προθύμως πορεύῃς;» καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός· «Πίστευσον, Πάτερ, ἀλήθειαν λέγεις· πλὴν ἀπ' ἧς ἐγενόμην Μοναχός, οὐκ οἶδα ὅτι ἔκρινα ἄνθρωπον, ἢ ἐμνησιμάκησα τινί, ἀλλ' εἴ ποτε συνέβη διαφορὰ πρὸς τινα, τῇ αὐτῇ ὥρᾳ διηλασσόμενην αὐτῷ. Βούλομαι οὖν εἰπεῖν τῷ Θεῷ· Δέσποτα, σὺ εἶπας μὴ κρίνετε καὶ οὐ μὴ κριθῆτε· καὶ ἄφετε, καὶ ἀφειθήσεται ὑμῖν·» Ἐφη οὖν αὐτῷ ὁ γέρων· «Εἰρήνη σοι, τέκνον, ὅτι καὶ δίχα κόπου ἐσώθης».

2. Ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων ὅτ' ἔβλεπε πρᾶγμα, ἦτοι σφάλμα παρὰ τινος γενόμενον, καὶ ἤθελεν ὁ λογισμὸς αὐτοῦ κατακρίναι, ἔλεγεν ἑαυτῷ· «Ἀγάθων, πρόσεχε σὺ μὴ ποιήσης αὐτό»· καὶ οὕτως ὁ λογισμὸς αὐτοῦ ἡσύχαζεν.

3. Εἶπε ποτὲ τῷ Ἀββᾷ Ἀμμωνᾷ ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος προφητεύων, ὅτι ἔχεις προκόψαι εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ· ἐξήγαγε δὲ αὐτὸν ἔξω τοῦ κελλίου, καὶ δείξας αὐτῷ λίθον, εἶπεν· «Υῖρισον τοῦτον καὶ τύψον αὐτόν». Ὁ δὲ ἐποίησεν οὕτως. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος· οὕτω καὶ σὺ καταλαβεῖν μέλλεις τὸ μέτρον τοῦτο. Ὁ καὶ ἐγένετο. Ἐπὶ τῷ αὐτῷ γὰρ ἀνεξικακίαν καὶ ἀγαθότητα ὁ Ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς προέκοψεν, ὥς καὶ ἀγνοῆσαι ὅλως τὴν κακίαν. Καὶ γὰρ γενομένην αὐτῷ Ἐπισκόπῳ, προσήνεγκάν τινα παρθένον διαφθαρεῖσαν ὑπὸ τινος καὶ λαβοῦσαν ἐν γαστρί, ἅμα δὲ καὶ τὸν αὐτὴν διαφθεῖραντα, καὶ λέγουσι τῷ Ἐπισκόπῳ· Δὸς αὐτοῖς ἐπιτίμιον. Ὁ δὲ σφραγίσας τὴν κοιλίαν τῆς γυναικὸς, ἐκέλευσε δοθῆναι αὐτῇ ἑξ ἑξυγὰς σινδονίων, εἰπὼν· «Μήποτε, ὥς ἀπέρχεται γεννηῖσαι, ἀποθάνῃ, ἢ αὐτὴ ἢ τὸ παιδίον, καὶ οὐ μὴ εὖρη κηδευθῆναι». Οἱ δὲ κατ' αὐτῆς ἐντυχόντες, ἰδόντες τὸ γεγονός, λέγουσιν αὐτῷ· «Τί τοῦτο ἐποίησας; δὸς αὐτοῖς ἐπιτίμιαν»· ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς· «Βλέπετε, ἀδελφοί, ὅτι ἐγγύς ἐστι τοῦ θανάτου· καὶ τί ἔχω ἐγὼ ποιῆσαι;» καὶ τοῦτο εἰπὼν ἀπέλυσεν αὐτήν, καὶ οὐκ ἐτόλμησεν ὁ γέρων κρίναι αὐτήν.

4. Ὁ αὐτὸς ἦλθε ποτὲ εἰς τινα τόπον γεύσασθαι, καὶ ἦν τις ἐκεῖ ἀδελφὸς ἔχων φήμην κακὴν, ἥγουν πόρνου· συνέβη δὲ τότε καὶ τὴν γυναῖκα μεθ' ἧς ὁ ἀδελφὸς ἔπασχε παρῆναι ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ. Οἱ οὖν ἐν τῷ τόπῳ ἔκειντο οἰκοῦντες, γνόντες οὖσαν τὴν γυναῖκα ἐν τῷ κελλίῳ τοῦ ἀδελφοῦ, ὥρμησαν διῶξαι αὐτὸν ἐκ τοῦ κελλίου αὐτοῦ· μαθόντες δὲ ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος Ἀμμωνᾶς πλησίον αὐτῶν ἐστιν, ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτόν, ὅπως παραγένῃται σὺν αὐτοῖς, καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ ἐλεγχθέντος τοῦ ἀδελφοῦ, ἐκδιώξωσιν αὐτόν. Ὁ δὲ ἀδελφὸς νοήσας, προλαβὼν ἔκρυψε τὴν γυναῖκα εἰς πῖθον μέγαν, τὴν ὁπλὴν κατὰ τὸ ἄνω μέρος

ἔχοντα. Ἐγὼ δὲ ὁ Ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς ὁ ἐποίησεν ὁ ἀδελφός, καὶ ὡς παραγενόμενος εἰσηλθεν εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἀδελφοῦ, ἐκάθισεν ἐπάνω τοῦ πίθου, καὶ ἐκέλευσε ζητηθῆναι τὸ κελλίον, ἥτοι ἐρευνηθῆναι περὶ τῆς γυναικός.

Ὡς οὖν ψηλαφήσαντες ἀκριβῶς πανταχοῦ καὶ οὐχ εὐρέθη ἡ γυνή, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς· Ὁ Θεὸς συγχωρήσαι ἡμῖν· καὶ εὐξάμενος ἐποίησε πάντας ἀναχωρήσαι. Εἶτα κατασχὼν τὴν χεῖρα τοῦ ἀδελφοῦ, ἔφη αὐτῷ· «Πρόσεχε σεαυτῷ ἀδελφέ»· καὶ τοῦτο εἰπὼν ἀπῆλθεν.

5. Ἀδελφός τις ἡμαρτήσας, ἐχωρίζετο τῆς ἀδελφότητος ὑπὸ τοῦ Πρεσβυτέρου, ἀναστὰς δὲ ὁ Ἀββᾶς Βησσαρίων συνεξῆλθεν αὐτῷ, λέγων, ὅτι καὶ γὰρ ἁμαρτωλὸς εἰμι.

6. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας· «Ἐὰν ἔλθῃ σοι λογισμὸς τοῦ κρῖναι τὸν πλησίον ἐπὶ τινὶ ἁμαρτήματι, πρῶτον λογίζου καθ' ἑαυτόν, ὅτι πλεῖον ἁμαρτωλὸς ὑπάρχεις, καὶ ἃ νομίζεις πράττειν καλὰ, μὴ πίστευε ὅτι ἤρρεσαν τῷ Θεῷ, καὶ οὐ τολμήσεις κρῖναι τὸν πλησίον».

7. Εἶπε πάλιν· «Τὸ μὴ κρῖναι τὸν πλησίον, καὶ τὸ ἐξουθενεῖν ἑαυτόν, τρόπος ἐστὶν ἀναπαύσεως τῆς συνειδήσεως».

8. Γέρων τις εἶδε τινὰ ἀδελφὸν συμφθειρόμενον τινί, καὶ οὐκ ἤλεγξεν αὐτόν, εἰπὼν πρὸς ἑαυτόν· «Εἰ ὁ Θεὸς ὁ πλάσας αὐτοὺς βλέπων οὐ καίει αὐτούς, ἐγὼ τίς εἰμι ἵνα ἐλέγξω αὐτούς;».

9. Παρέβαλεν ὁ Ἀββᾶς Ἰσαὰκ ὁ Θηβαῖος εἰς Κοινόβιον, καὶ ἰδὼν ἀδελφὸν σφαλέντα, κατέκρινεν αὐτόν. Εἶτα ἀναχωρήσας τοῦ Κοινοβίου, ἐξῆλθε πάλιν εἰς τὴν ἔρημον. Ἀγγελὸς Κυρίου ἐλθὼν ἔστη ἔμπροσθεν τῆς θύρας τοῦ κελλίου αὐτοῦ καὶ οὐ συνεχώρει αὐτῷ εἰσελθεῖν. Ὁ δὲ γέρων παρεκάλει λέγων· τί ἔστι τὸ πρᾶγμα, ἢ τὸ αἵτιον; καὶ φησὶν ὁ Ἀγγελὸς πρὸς αὐτόν· «Ὁ Θεὸς ἀπέστειλέ με λέγων σοι· ποῦ κελεύεις βάλλω τὸν σφαλέντα ἀδελφόν, ὃν ἔκρινας;» καὶ ἀκούσας ὁ γέρων μετενόησεν εὐθύς λέγων· «Ἡμάρτηκα, συγχώρησόν μοι»· καὶ εἶπεν ὁ Ἀγγελὸς· «Ἐγείραι. Συνεχώρησέ σοι ὁ Θεός. Φύλαξε δὲ τοῦ λοιποῦ μὴ κρῖναι τινά, ἕως οὗ ἔλθῃ ὁ Κύριος».

10. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Μακαρίου τοῦ Μεγάλου, ὅτι γέγονε, καθὼς ἔστι γεγραμμένον, Θεὸς ἐπίγειος· ὥσπερ γὰρ ἐστὶν ὁ Θεὸς σκέπων τὸν κόσμον, οὕτως καὶ ὁ Ἀββᾶς Μακάριος σκέπων ἦν τὰ ἐλαττώματα [τῶν ἀνθρώπων] ἃ ἔβλεπεν, ὡς μὴ βλέπων, καὶ ἃ ἤκουεν, ὡς μὴ ἀκούων.

11. Ἀδελφός ἐσφάλη ποτὲ εἰς Σκήτιν, καὶ γενομένου συνεδρίου, ἀπέστειλαν πρὸς τὸν Ἀββᾶν Μωϋσῆν. Ὁ δὲ οὐκ ἠθέλεν ἐλθεῖν. Πάλιν ἀπέστειλεν ὁ Πρεσβύτερος πρὸς αὐτόν λέγων· «Ἐλθέ, ὅτι σὲ ὁ λαὸς περιμένει». Ὁ δὲ ἀναστὰς καὶ λαβὼν σφυριδα τετριμμένην καὶ γεμίσας ἄμμου ἐβάσταξε καὶ οὕτως ἦλθεν. Οἱ οὖν Πατέρες ἐξελθόντες εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ καὶ ἰδόντες αὐτὸν σφυρίδα ἐπὶ τοῦ ὤμου βαστάζοντα, ἠρώτησαν αὐτόν λέγοντες· «Τί ἔστι τοῦτο, Πάτερ;» καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ γέρων· «Αἱ ἁμαρτίαι μου εἰσιν ὀπίσω μου καταρρέουσαι, καὶ οὐ βλέπω αὐτάς, καὶ ἦλθον ἐγὼ σήμερον ἁμαρτήματα κρῖναι ἀλλότρια». Οἱ δὲ ἀκούσαντες, οὐδὲν ἐλάλησαν τῷ ἀδελφῷ, συγχωρήσαντες αὐτῷ.

12. Ὁ αὐτὸς εἶπεν· «Ὅτι ὀφείλει ὁ ἀνθρώπος ἀποθανεῖν ἀπὸ παντὸς ἀνθρώπου, τοῦ μὴ κρῖναι τινὰ ἐν τινί. Ὅτε γὰρ ἡ χεὶρ Κυρίου ἀπέκτεινε πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ Αἰγύπτου οὐκ ἦν οἶκος, ἐν ᾧ οὐκ ἦν τεθνηκώς». Λέγει αὐτῷ τις ἀδελφός· «Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ λόγος, Πάτερ;» καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· «Ὅτι ἐὰν ἐάσωσιν ἡμᾶς ἰδεῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, οὐ μὴ ἴδωμεν τὰς ἁμαρτίας τοῦ πλησίον

ἡμῶν. Μωρία γάρ ἐστιν ἀνθρώπων ἔχοντι τὸν ἑαυτοῦ νεκρόν, ἀφεῖναι αὐτόν, καὶ ἀπελθεῖν κλαῦσαι τὸν τοῦ πλησίον· τὸ δὲ ἀποθανεῖν ἀπὸ τοῦ πλησίον, τοῦτο ἐστὶ, τὸ βαστάσαι σου τὰς ἁμαρτίας, καὶ ἀμεριμνεῖν ἀπὸ παντὸς ἀνθρώπου τοῦ μὴ εἰπεῖν· Οὗτος κακός· καὶ μὴ ποιῆσαι κακὸν μηδενὶ ἀνθρώπῳ· καὶ μὴ λογίζεσθαι πονηρόν ἐν τῇ καρδίᾳ τινά· μηδ' ἐξουθενῶσαι τινά, ποιοῦντα κακόν· μηδὲ πεισθῆναι τῷ κακοποιούντι τῷ πλησίον αὐτοῦ, ἢ συγχαρῆναι αὐτῷ. Ὅμοίως δὲ καὶ τῷ κατακλαυῶντι, μηδὲ ἔχειν ἔχθραν μετὰ τινος ἀνθρώπου, ἢ μισῆσαι τινά, καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ εἰρήνη· ἐν τούτοις ἑαυτόν, ἀδελφέ, παρακάλει καὶ ἀσφάλιζε, εἰδὼς ὅτι πρὸς ὀλίγον χρόνον ὁ κάματος καὶ εἰς αἰεὶ ἡ ἀνάπαυσις».

13. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββῆν Ποιμένα λέγων· «Εἰπέ μοι πῶς γένωμαι Μοναχός;» καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· «Εἰ θέλεις εὗρεῖν ἀνάπαυσιν καὶ ὧδε καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι, ἐπὶ παντὶ πράγματι, λέγε· ἐγὼ τίς εἰμὶ; καὶ μὴ κρίνε τινά».

14. Ἦκουσέ ποτε ὁ Πρεσβύτερος τοῦ Πηλουσίου περὶ τινων ἀδελφῶν, ὅτι συνεχῶς εἰς τὴν πόλιν ἀπέρχονται, καὶ λούονται καὶ ἀμελοῦσιν ἑαυτῶν. Καὶ ὡς ἤλθον εἰς τὴν σύναξιν, ἦρεν ἀπ' αὐτῶν τὸ σχῆμα. Μετὰ δὲ τοῦτο ἔτυψεν αὐτόν ἡ συνειδήσις αὐτοῦ, καὶ μετημελήθη καὶ ἤλθε πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα μεθύων τοῖς λογισμοῖς, βυστάζων καὶ τοὺς λεβήτονας τῶν ἀδελφῶν, καὶ ἀναγγέλλει τὸ πρᾶγμα τῷ γέροντι. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρων· Οὐκ ἔχεις σὺ τίποτε τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου; Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων ὅμοιον τοῦ Ἀποστόλου. «Ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις, τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων· ἰδοὺ οὖν καὶ σὺ ὡς οἱ ἀδελφοί, εἰ γὰρ καὶ μικρὸν μετέχεις τῆς παλαιότητος, ὑπόκεισαι πάντως τῇ ἁμαρτίᾳ». Ὑποστρέψας οὖν ὁ Πρεσβύτερος ἐκάλεσε τοὺς ἀδελφούς, ἔνδεκα ὃν τας, καὶ μετονόησεν αὐτοῖς, καὶ ἐνδύσας αὐτοὺς τὸ Μοναχικὸν σχῆμα πάλιν, ἀπέλυσεν.

15. Ἠρώτησεν ἀδελφὸς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα λέγων· Ἐὰν ἴδω πταῖσμα τοῦ ἀδελφοῦ μου, καλὸν ἐστὶ σκεπάσαι αὐτό; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· Ἐν ᾗ ἂν ὥρα σκεπάσωμεν τὸ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν πταῖσμα καὶ ὁ Θεὸς σκεπάξει τὸ ἡμέτερον καὶ ἐν ᾗ ἂν ὥρα ἐκφάνωμεν τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ ὁ Θεὸς ἐκφάνει τὸ ἡμέτερον. Ἀδελφὸν ἐνταῦθα οὐ τὸν συζῶντα καὶ ἐν τῷ αὐτῷ Κοινοβίῳ διάγοντά φησιν, ἀλλ' ἢ τὸν πλησίον οἰκοῦντα, ἢ καὶ συνοικοῦντα μὲν, μὴ τὸν ὑπ' αὐτόν δὲ ὄντα Πατέρα· τοῦ γὰρ τοιοῦτου κρύπτειν καὶ παρὰβλέπειν ἄξιόν τι ἁμάρτημα, τὸ ἑαυτοῦ σκοπούμενον ἕκαστον. Τοῖς γὰρ κοινὸν ἔλκουσι βίον, ἅτε διαφόροις σώμασιν ἐνὸς σώματος φροντίζειν ἀλλήλων ὡς οἰκείων μελῶν οἱ τῶν Πατέρων θεσμοὶ ἐγκελεύονται, καὶ ὑπομιμνήσκουν ἀλλήλων ἐν ταπεινώσει τὰ δέοντα, εἴπου σφαλλομένους τοὺς ἑαυτῶν ἀδελφούς ἴδωσιν, εἰ δὲ μὴ πείθονται διορθώσασθαι ἐκ τῆς ὑπομνήσεως, ἀναφέρειν περὶ τούτων τῷ προεστῶτι, καὶ οὕτω τὴν πρὸς τοὺς ἀδελφούς ἀγάπην ἀφοσιῶν.

16. Ἐτερος ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν αὐτὸν λέγων· Ἐὰν ἴδω ἀδελφόν, περὶ οὗ ἤκουσα πταῖσμα, οὐ θέλω εἰσενεγκεῖν αὐτόν εἰς τὸ καλλίον μου· ἂν δὲ ἴδω καλόν, χαίρω μετ' αὐτοῦ· ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων· εἰ ποιεῖς τῷ καλῷ μικρὸν ἀγαθόν, διπλασίασον αὐτὸ μετ' ἐκείνου οὗ ἤκουσας· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ἀσθενῶν, καὶ τοιεῖ καὶ μετὰ σοῦ ἔλεος ὁ Θεός.

17. Ἦν γάρ τις ἐν Κοινοβίῳ ὀνόματι Τιμόθεος· ὁ δὲ ἡγούμενος ἀκούσας φήμην περὶ τινος τῶν ἐκεῖ ἀδελφῶν περὶ πειρασμοῦ, ἥτοι ἁμαρτίας, ἠρώτησε τὸν Τιμόθεον περὶ αὐτοῦ· ὁ δὲ συνεβούλευσεν αὐτῷ ἐκβαλεῖν τὸν ἀδελφόν. Ὡς οὖν ἐξέβαλεν αὐτόν, εὐθὺς ἐτέθη ὁ τοῦ ἀδελφοῦ πειρασμὸς ἐπάνω τοῦ Τιμοθέου, ἕως οὗ ἐκινδύνευσεν. Ἐκλαίεν οὖν ὁ Τιμόθεος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ λέγων· Ἠμάρτηκα. συγχώρησόν μοι· καὶ ἤλθεν αὐτῷ φωνὴ λέγουσα· Τιμόθεε, μὴ νομίσης ὅτι ταῦτά σοι

δι' ἄλλο τι συνέβη, ἥ ὅτι παρείδες τὸν ἀδελφόν σου ἐν καιρῷ πειρασμοῦ αὐτοῦ.

18. Ἐσφάλῃ ποτὲ ἀδελφὸς ἐν Κοινοβίῳ. Ἦν δὲ ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις ἀναχωρητῆς, καὶ πολλῶ χρόνῳ οὐ προῆλθεν· ἐλθὼν οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀββᾶς τοῦ Κοινοβίου, ἀνῆγγελεν αὐτῷ περὶ τοῦ σφαλέντος ἀδελφοῦ. Ὁ δὲ εἶπε· διώξατε αὐτόν. Καὶ ἐκβληθεὶς ὁ ἀδελφὸς ἐκ τοῦ Κοινοβίου, εὐρὼν χαράδραν εἰσῆλθεν ἐν αὐτῇ, καὶ ἔμενε κλαίων. Εὐκαίρῃσαν δὲ ἀδελφοὶ ἐκ τοῦ Κοινοβίου καὶ ἀπήρχοντο πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα, καὶ διερχόμενοι ἤκουσαν τοῦ ἀδελφοῦ ἐκ τῆς χαράδρας κλαίοντος· καὶ εἰσελθόντες, εὗρον αὐτὸν ἐν μεγάλῳ πόνῳ, καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν ἄραι πρὸς τὸν γέροντα, καὶ οὐκ ἤθελε, λέγων· Ὡδε ἀποθανοῦμαι. Ὡς οὖν ἀπῆλθον πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα, διηγῆσαντο αὐτῷ περὶ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ παρεκάλεσεν αὐτοὺς ὁ γέρων ὑποστρέψαντας εἰπεῖν τῷ ἀδελφῷ ὅτι ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν φωνεῖ σε. Καὶ ἀκούσας ὁ ἀδελφὸς ἦλθε πρὸς τὸν γέροντα καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὁ γέρων τεθλιμμένον, ἀναστὰς ἡσπάσατο καὶ χαριεντιζόμενος παρεκάλεσε γεύσασθαι· ἔπειτα ἀπέστειλεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν τινὰ τῶν μετ' αὐτοῦ πρὸς τὸν ἀναχωρητὴν λέγων· ἐκ πολλῶν ἐτῶν ἐπέθυσμον σε ἰδεῖν, ἀκούων τὰ περὶ σοῦ, καὶ ἀπὸ ὀκνηρίας ἀμφοτέρων οὐ συνετύχομεν ἀλλήλοις· ὁ δὲ ἀναχωρητῆς, καίτοι ἐκ τοῦ κελλίου μὴ ἐξερχόμενος, ἀκούσας εἶπεν· εἰ μὴ ὁ Θεὸς ἐπληροφόρησε τὸν γέροντα, οὐκ ἂν ἔπεμψε πρὸς με· καὶ ἀναστὰς, ἦλθε πρὸς αὐτόν· καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους, μετὰ χαρᾶς ἐκάθισαν. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν· Δύο ἀνθρώποι ἦσαν ἐν τόπῳ τινί· καὶ ἀμφοτέροι νεκροὺς εἶχον, ἀφῆκε δὲ ὁ εἰς τὸν νεκρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθε κλαῦσαι τὸν τοῦ ἐτέρου. Ἀκούσας δὲ ὁ γέρων κατενύγη ἐπὶ τῷ λόγῳ, ἀναλογισάμενος ὁ ἐποίησεν εἰς τὸν ἀδελφόν, καὶ εἶπε· Ποιμὴν ἄνω εἰς τὸν οὐρανόν, ἐγὼ δὲ κάτω εἰς τὴν γῆν.

19. Ἠρώτησάν τινες τῶν Πατέρων τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα λέγοντες· εἰ ἰδόμεν τινὰ ἀδελφὸν ἁμαρτάνοντα, θέλεις ἐλέγξωμεν αὐτόν; ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἐγὼ τέως εἰ ἔχω χρεῖαν παρελθεῖν διὰ τῶν ἐκεῖ, καὶ ἶδω αὐτὸν ἁμαρτάνοντα, ὑπερβαίνω αὐτὸν καὶ οὐκ ἐλέγχω.

20. Πάλιν ἠρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· πῶς οὕτως ἠνέσχετο ὁ Ἀββᾶς Νισθερῶ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ; καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ γέρων· εἰ ἐγὼ ἤμην, καὶ τὸ κερβικάριον ἐτίθουν πρὸς κεφαλὴν αὐτοῦ. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ἀνούβ· καὶ τί εἶχες εἰπεῖν τῷ Θεῷ; ἔφη αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν· ἔρῳ, ὅτι, Δέσποτα, σὺ εἶπας πρῶτον ἔκβαλε τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

21. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα λέγων· τί ποιήσω; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· γέγραπται· «τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ ἀναγγελῶ καὶ μεριμνήσω ὑπὲρ τῆς ἁμαρτίας μου».

22. Ἐλθόντος ποτὲ τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένους εἰς τὰ μέρη τῆς Αἰγύπτου οἰκῆσαι, πλησίον αὐτοῦ τις ἀδελφὸς ἔμεγεν ἔχων γυναῖκα, καὶ οὐδέποτε ἤλεγεν αὐτόν. Συνέβη δὲ αὐτὴν ἐν νυκτὶ γεννηῆσαι, καὶ νοήσας ὁ γέρων, ἐκάλεσε τὸν ἀδελφόν αὐτοῦ τὸν μικρότερον λέγων· λάβε μετὰ σοῦ ἐν κνίδιον οἶνου, καὶ δὸς τῷ γείτονι ὅτι χρῆζει σήμερον· καὶ οὐκ ᾔδεισαν οἱ μετὰ τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένους ἀδελφοὶ τὸ πρᾶγμα· ὁ δὲ ἐποίησε, καθὼς συντάξεν αὐτῷ ὁ γέρων. Δεξάμενος δὲ τὸν οἶνον ὁ ἀδελφός, καὶ κατανυγείς, ἀπέλυσε τὴν γυναῖκα μετ' ὀλίγας ἡμέρας, δοὺς αὐτῇ εἴ τι εἶχε· καὶ προσελθὼν τῷ γέροντι εἶπεν· ἐγὼ ἀπὸ τῆς σήμερον μετανοῶ· καὶ ἐπεστηρίζεν αὐτῷ ὁ γέρων. Καὶ ἀπελθὼν ὁ ἀδελφὸς ὠκοδόμησε πλησίον ἑτερον τοῦ γέροντος ἑαυτῷ κελλίον· καὶ δι' αὐτοῦ εἰσῆρχετο πρὸς τὸν γέροντα, καὶ ἐφωταγώγει αὐτὸν ὁ γέρων τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ οὕτως ἐκέρδησε τὸν ἀδελφόν.

23. Ἐγένετό ποτε συνέδριον εἰς Σκῆτιν περὶ σφαλέντος ἀδελφοῦ, καὶ ἐλάλουν

οἱ Πατέρες, ὁ δὲ Ἀββᾶς Πίωρ ἐσιώπα ὕστερον δὲ ἀναστὰς ἐξῆλθε, καὶ λαβὼν σάκκον ἐπλήρωσε ψάμμου, καὶ ἐβάσταζεν εἰς τὸν ὄμον αὐτοῦ ὀπισθεν, λαβὼν δὲ καὶ μαλάκιον μικρὸν ἔβαλεν ἐν αὐτῷ ὀλίγην καὶ ἐβάσταζεν ἔμπροσθεν, καὶ οὕτως εἰσῆλθεν εἰς τὸ συνέδριον. Ἐπερωτηθεὶς δὲ παρὰ τῶν Πατέρων τί ἂν εἴη τοῦτο, εἶπεν· Οὗτος ὁ σάκκος, ὁ τὴν πολλὴν ἔχων ψάμμου, τὰ ἐμὰ ἐστὶ πλημμελήματα, ἃ πολλὰ ὄντα καὶ ἀναρίθμητα, ἀφήκα αὐτὰ ὀπίσω, τοῦ μὴ βλέπειν αὐτά, καὶ πονῆσαι περὶ αὐτῶν καὶ κλαῦσαι· καὶ ἰδοὺ ταῦτα τὰ μικρὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου, ἔμπροσθέν μου ἔβαλον, καὶ εἰς αὐτὰ ἀδολεσχῶν κρίνω αὐτόν. Οὐ χρὴ δὲ οὕτω ποιεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον τὰ ἐμὰ ἔμπροσθέν μου ἐνεγκεῖν, καὶ παρακαλεῖν τὸν Θεὸν συγχωρῆσάι μοι· καὶ ἀναστάντες εἶπον· ὄντως αὕτη ἐστὶν ἡ τῆς σωτηρίας ὁδός.

24. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Παφνούτιος· ὁδεύων ἐν μιᾷ ἐπλανήθην, καὶ γέγονα πλησίον κώμης, καὶ εἶδον τινὰς ὁμιλοῦντας ἀλλήλοις, ἦγουν ἄνδρα μετὰ γυναικός, καὶ εὐθὺς ἐστὴν δεόμενος ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν μου, καὶ ἰδοὺ παρέστη μοι Ἄγγελος κατέχων ῥομφαίαν καὶ λέγει μοι· Παφνούτιε, πάντες οἱ κρίνοντες τοὺς ἀδελφούς αὐτῶν ἐν ταύτῃ τῇ ῥομφαίᾳ ἀπολοῦνται· σὺ δὲ ὅτι οὐκ ἔκρινας, ἀλλ' ἔταπεινώσας ἑαυτὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὥς σὺ τὴν ἁμαρτίαν ποιήσας, διὰ τοῦτο τὸ ὄνομά σου γέγραπται ἐν βίβλῳ ζώντων.

25. Εἶπε γέρων· μὴ κρίνης τὸν πόρνον, ἐὰν αὐτὸς ὑπάρχῃς σώφρων· ὡσαύτως γὰρ τὸν νόμον παραβαίνεις· ὁ γὰρ εἰπὼν μὴ πορνεύσης, εἶπε καὶ μὴ κρίνης.

26. Ἐλεγον περὶ τινος γέροντος, ὅτι ἐκάθητο ἐν Αἰγύπτῳ ἐν μονοκελίῳ, εἷχε δὲ ἔθος τις ἀδελφὸς παραβάλλειν αὐτῷ καὶ μία παρθένος. Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν συνέβη αὐτοὺς ἀπαντῆσαι πρὸς τὸν γέροντα, ἣν δὲ ὄψα· καὶ μὴ δυνάμενος ἀπολῦσαι αὐτούς, ἔθηκε τὸ ψιᾶθιον καὶ ἐκοιμήθη μέσον αὐτῶν. Ἐπηρεία δὲ τοῦ ἐχθροῦ, πολεμηθέντες ἑκάτεροι, ἐτέλεσαν τὴν ἁμαρτίαν· αἰσθανθεὶς δὲ ὁ γέρων, οὐδὲν ἐλάλησεν αὐτοῖς· πρωῒς δὲ γενομένης προέπεμψεν αὐτούς, μηδὲ μίαν αὐτοῖς δεῖξας στυγνότητα· οἱ δὲ πορευόμενοι ἤρξαντο ἐπὶ τῇ ἁμαρτίᾳ μεταμέλῃσθαι καὶ ὀδυνᾶσθαι σφόδρα· καὶ ὑποστρέψαντες πρὸς τὸν γέροντα, μετενόησαν αὐτῷ εἰπόντες μετὰ δακρύων· Ἀββᾶ, οὐκ ἐνόησας πῶς ἐχλεύασεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς, καὶ ἁμαρτῆσαι πεποίηκεν· ὁ δὲ ἔφη, ναί· οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ· καὶ ποῦ ἦν ὁ λογισμὸς σου κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν, ὅτι οὐκ ἀνέκοψας ἡμᾶς τῆς μυσσαρᾶς ἐκείνης καὶ αἰσχυρᾶς πράξεως, δι' ἣν ἄρτι τῇ λύπῃ φλέγονται ἡμῶν αἱ καρδίαι· καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ὁ ἐμὸς λογισμὸς κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν, ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Χριστός, ἐκεῖ ἦν στήκων καὶ κλαίων. Καὶ λαβόντες διδάταξιν μετανοίας ἀπὸ τοῦ γέροντος ἀπῆλθον, καὶ ἐγένοντο σκευὴ ἐκλογῆς.

27. Ἦν τις γέρων καθ' ἡμέραν ἐσθίων τρεῖς παξάματας, παρέβαλε δὲ αὐτῷ ἀδελφός· καὶ ὥς ἐκάθισαν γεύσασθαι, παρέθηκεν ὁ γέρων τῷ ἀδελφῷ τρεῖς παξάματας· εἷτα ἑωρακὼς αὐτὸν χρῆζοντα, ἤνεγκεν αὐτῷ ἄλλας τρεῖς· ὥς οὖν ἐκορέσθησαν καὶ ἀνέστησαν, κατέκρινεν ὁ γέρων τὸν ἀδελφόν, καὶ λέγει αὐτῷ· οὐ χρὴ, ἀδελφέ, ὑπουργεῖν τῷ σαρκί· ὁ δὲ μετενόησε τῷ γέροντι, καὶ ἐξῆλθε· τῇ οὖν ἐξῆς ὥς ἦλθεν ἡ ὥρα τοῦ γεύσασθαι τὸν γέροντα ἔθηκεν ἑαυτὸν κατὰ τὸ ἔθος τρεῖς παξάματας, καὶ φαγὼν αὐτοὺς ἔτι ἐπέαινα· καὶ ἐπέσχεεν αὐτὸν καὶ τῇ ἐξῆς πάλιν τὸ αὐτὸ ὑπέστη· καὶ ὥς πεινῶν ἐπεῖχεν ἑαυτὸν διὰ τὸ μὴ θέλειν τὴν συνήθειαν ὑπερβῆναι, ἤρξατο ἀδυνατεῖν καὶ ἔγνω ὁ γέρων ὅτι ἐγκατάλειψις τοῦ Θεοῦ ἐγένετο αὐτῷ· καὶ ῥίψας ἑαυτὸν εἰς ἔδαφος, ἐδέετο τοῦ Θεοῦ μετὰ δακρύων, περὶ τῆς γενομένης εἰς αὐτὸν ἐγκαταλείψεως, τίνος ἔνεκεν ταύτην ὑπέστη· καὶ παραστὰς αὐτῷ Ἄγγελος εἶπε· τοῦτό σοι συνέβη, διότι κατέκρινας τὸν ἀδελφόν σου· ἵνα μάθῃς ὅτι ὁ δυνάμενος ἐγκρατεῦσθαι ἢ ἄλλο τι ἀγαθὸν ποιῆσαι, οὐκ ἐξ ἰδίας δυνάμεως ποιεῖ, ἀλλ' ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ ἐστίν, ἡ ἐνισχύουσα αὐτόν.

28. Ἄνῃρ ἅγιος θεωρήσας τινὰ ἁμαρτάνοντα, δακρύσας εἶπεν· οὗτος σήμερον, κἀγὼ πάντως αὔριον.

29. Εἶπεν ὁ αὐτός· κἀν ὅπως τις ἁμάρτη ἐπὶ πηροσίᾳ σου μὴ κρίνης αὐτόν, ἀλλ' ἔχε ἑαυτὸν ἁμαρτωλότερον, κἀν κοσμικὸς εἴη.

30. Εἰπέ τις τῶν Πατέρων· οὐκ ἔστιν ἔθνος ὑπὸ τὸν οὐρανόν, ὡς τὸ τῶν Χριστιανῶν· καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ πάλιν, ὡς ἡ τάξις τῶν Μοναχῶν· ταῦτα δὲ μόνα εἰσὶ τὰ μεγάλως αὐτοὺς βλάπτοντα, ἡ πρὸς ἀλλήλους μνησικακία καὶ ἡ κατάκρισις, ἧς ὁ ἀποβάλλων τῆς ἑαυτοῦ καρδίας, Ἀγγελικὸν ἐπὶ τῆς γῆς βίον βιοῖ.

31. Ἐγένοντο ἀδελφοὶ δύο ἐν Κοινοβίῳ μεγάλοι· καὶ κατηξιώθησαν τοῦ ὁρᾶν ἑκάτερος χάριν τινὰ ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· ποτὲ οὖν εἰς ἐξ αὐτῶν διὰ τινὰ χρεῖαν ἔξω τοῦ Κοινοβίου γενόμενος ἐν ἡμέρᾳ Παρασκευῇ, εἶδε τινά, πρωτὰς ἔτι οὔσης, ἐσθίοντα καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐν ταύτῃ τῇ ὥρᾳ ἐσθίεις; καὶ τοῦτο ἐν Παρασκευῇ; Ἐγένετο δὲ τῇ ἐξῆς σὺναξις κατὰ τὸ ἔθος· καὶ ἀτενίσας ὁ ἕτερος ἀδελφὸς ἐπ' αὐτῷ, οὐκ εἶδε τὴν χάριν ὡς σὺνήθης, καὶ ἐλυπήθη· καὶ ὡς ἐπανῆλθον εἰς τὸ κελλίον, λέγει αὐτῷ· τί ἐποίησας, ἀδελφέ; οὐ γὰρ εἶδον ἐπὶ σοὶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν· ἐγὼ οὔτε ἐν πράξει, οὔτε ἐν λογισμῷ σύννοιδά τι πονηρὸν ἐν ἑμαυτῷ· λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· οὔτε λόγον τινὲ ἐλάλησας; καὶ μνησθεὶς ἑκεῖνος εἶπε· χθὲς ἔξω τοῦ Κοινοβίου εἶδον τινὰ ἐσθίοντα πρωτῇ, καὶ εἶπον αὐτῷ· ἐν ταύτῃ τῇ ὥρᾳ ἐσθίεις ἐν Παρασκευῇ; αὕτη ἐστὶν ἡ ἁμαρτία μου· ἀλλὰ συγκοπίασόν μοι καὶ ἐποίησαν οὕτως· καὶ μετὰ τὰς δύο ἑβδομάδας εἶδεν ὁ ἀδελφὸς πάλιν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐλθοῦσαν εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ παρεκλήθησαν εὐχαριστήσαντες τῷ Κυρίῳ.

32. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· ἐὰν ἀπέλθω πρὸς τινὰ τῶν γερόντων καὶ ἐρωτήσω αὐτόν· ὅτι θέλω μείναι πρὸς τὸν δεῖνα, οἶδε δέ, ὅτι οὐ συμφέρει μοι, τί ἔχει ἀποκριθῆναι μοι; ἐὰν γὰρ εἴπῃ μοι μὴ ἀπέλθης, οὐ κατακρίνει αὐτόν τῷ λογισμῷ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ταύτην τὴν λεπτότητα οὐ πολλοὶ ἔχουσιν, ἥτοι τὴν πανουργίαν καὶ δούτητα· ἐὰν μὲν οὖν ἔχῃ ἡ κίνησις πάθος, ἤγουν ἐξ ἐμπαθείας λέγει μισῶν ἢ διαβάλλων τὸν ἄνδρα, ἑαυτὸν βλάπτει καὶ οὐδὲ ὁ λόγος ἔχει δύναμιν, καὶ συμφέρον ἦν αὐτῷ εἰπεῖν οὐκ οἶδα, καὶ ἑαυτὸν ἐλευθερώσαι· εἰ δὲ ἐλευθέρωται ἀπὸ πάθους, οὐ κατακρίνει τινὰ· ἑαυτὸν δὲ αἰτιώμενος λέγει· φῦσει ἐγὼ ἀσύστροφός εἰμι, καὶ τάχα οὐ συμφέρει σοι· καὶ ἐὰν ὁ ἐρωτῶν συνετός, οὐκ ἔτι ὑπάγει πρὸς ἑκείνον τὸν ἄνδρα περὶ οὗ ἠρώτησε τὸν γέροντα· οὐ γὰρ διὰ κακίαν εἶπεν ὁ γέρων, ἀλλ' ἵνα τὸ μὴ αὐξηθῇ κακόν· τοῦτέστι, προνοοῦμενος τῆς τοῦ ἐρωτήσαντος σωτηρίας ἐλάλησε, διὸ καὶ δυνατός ἐστιν ὁ λόγος πληροφοροῦναι τὸν ἀκούοντα· εἴ γε κἀκεῖνος συνετός ὢν ἐν πίστει δέχεται, καὶ τῆς πληροφορίας αἰσθανθεὶς τὸ συμβουλευθῆν ἐκ πληροῦ.

33. Ἦκουσέ τις τῶν Ἀγίων, ὅτι ἀδελφὸς τις ἐνέπεσεν εἰς πορνείαν, καὶ εἶπεν· ὦ! κακῶς ἐποίησε. Μετὰ οὖν ὀλίγας ἡμέρας ἐκοιμήθη ὁ ἀδελφός· καὶ ἦλθεν Ἄγγελος τοῦ Θεοῦ μετὰ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀδελφοῦ πρὸς τὸν γέροντα, καὶ λέγει αὐτῷ· ἶδε δὴ ἐκρίνας, ἐκοιμήθη· ποῦ οὖν κελεύεις βάλλω αὐτόν; εἰς βασιλείαν ἢ εἰς κόλασιν; καὶ ἔμεινεν ὁ γέρων ἕως τελευτῆς αὐτοῦ δεόμενος τοῦ Θεοῦ συγγνώμης τυχεῖν περὶ τούτου μετὰ δακρύων πολλῶν καὶ πόνων μεγάλων.

34. Εἶπε γέρων· ἐἴν ἴδης τινὰ γελῶντα ἢ ἐσθίοντα πολλά, μὴ κρίνης αὐτόν, ἀλλὰ μάλλον εἰπέ· μακάριός ἐστιν οὗτος, ἁμαρτίας μὴ ἔχων, καὶ διὰ τοῦτο χαίρει ἡ ψυχὴ αὐτοῦ.

35. Εἶπε γέρων· ἐὰν ἴδης τοῖς ὀφθαλμοῖς σου τινὰ πίπτοντα, εὐθύς εἰπέ· ἀνάθεμά σοι σατανᾶ· οὗτος γὰρ πρᾶγμα οὐκ ἔχει· καὶ ἀσφάλαι τὴν καρδίαν σου

τοῦ μὴ κρίναι τὸν ἀδελφόν σου, ἐπεὶ ἀναχωρεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἀπὸ σοῦ· λέγει δὲ πάλιν πρὸς ἑαυτὸν· ὥς οὗτος ἡτήθη, οὕτω καὶ γὰρ καὶ κλαῖε καὶ ζῆτει βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, καὶ συμπάθει τῷ ἀκουσίως παθόντι· οὐδεὶς γὰρ θέλει ἁμαρτῆσαι εἰς Θεόν, ἀλλὰ πάντες ἀπατώμεθα.

36. Διηγῆσατό τις γέρων· ὅτι καθεζομένῳ μοι ποτὲ ἐν ἀκροτάτῃ ἐρήμῳ, παρέβαλέ τις ἀδελφὸς ἐκ Κοινοβίου ἐπισκέψεως χάριν· ἡρώτων οὖν αὐτόν· πῶς ἔχουσιν οἱ Πατέρες; Καὶ λέγει μοι· καλῶς διὰ τῶν εὐχῶν σου· εἰτα ἡρώτησα καὶ περὶ τίνος ἀδελφοῦ, κακὴν φήμην ἔχοντος, καὶ εἶπέ μοι· πιστεύσον, Πάτερ, οὐπω ἡλλάγη τῆς φήμης ἐκείνης· ἐγὼ δὲ ὡς ἤκουσα εἶπον· οὐφ· καὶ ἅμα τῷ εἰπεῖν τοῦτο καταφέρομαι εἰς ὕπνον, καὶ γέγονα ἐν ἐκστάσει, καὶ θεωρῶ ἑμαυτὸν ἔμπροσθεν τοῦ Ἁγίου Κρανίου ἱστάμενον, καὶ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν μέσον τῶν δύο ληστῶν ἐσταυρωμένον, καὶ ὥρμησα προσκυνῆσαι, καὶ ὡς γέγονα πλησίον, ἐπέτρεψε τοῖς παρεστώσιν Αὐτῷ Ἁγίοις Ἀγγέλοις μεγάλη τῇ φωνῇ λέγων· βάλετε αὐτὸν ἔξω ὅτι ἀντίχριστός μοι ἐστί· πρὶν ἢ γὰρ κρίνω, αὐτὸς κατέκρινε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Ὡς οὖν διωκόμενος ἦλθον ἐξελθεῖν, ἐκρατήθη τὸ παλλίον μου ἐν τῇ θύρᾳ, ἀσφαλισθεῖσι αἰφνιδίως, καὶ ἔσας αὐτὸ ἐκεῖ ἐξῆλθον, καὶ εὐθέως διῦπνισθον. Συμβαλὼν δὲ τὰ ὁραθέντα μοι λέγω τῷ παραβάλλοντι ἀδελφῷ· πονηρὰ αὕτη ἡ ἡμέρα ἐμοί· ὁ δὲ εἶπε· τίνος ἔνεκα, Πάτερ; καὶ τότε διηγησάμην αὐτῷ ἃ εἶδον· καὶ εἶπον· τὸ παλλίον μου, ἡ σκέπη τοῦ Θεοῦ ἦν ἡ ἐπ' ἐμοί, καὶ ἐστερήθην αὐτῆς, καὶ ἔκτοτε ἐπὶ Κυρίου τῆς δόξης, ἑπτὰ ἔτη ἐποίησα πελαζόμενος εἰς τὰς ἐρήμους, μὴ ἄρτου γευσάμενος, μὴ ὑπὸ στέγην ἐλθὼν, μὴ ἀνθρώπῳ συντυχών, ἕως οὗ πάλιν εἶδον τὸν Κύριόν μου ἐπὶ τοῦ Κρανίου ὁμοίως ἐπιτρέφαντά μοι ἀποδοθῆναι τὸ παλλίον μου.

37. Ἠρώτησέ τις γέροντα λέγων· διατί οὐ δύναμαι οἰκῆσαι μετὰ ἀδελφῶν; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· διότι τὸν Θεὸν οὐ φοβῇ· εἰ γὰρ ἐμνημόνευες τοῦ γεγραμμένου ὅτι ἐν Σοδόμοις ἐσώθη ὁ Λὼτ μηδένα κατακρίνας, καὶ σὺ ἂν εἰς μέσον θηρίων ἔβαλες ἑαυτὸν οἰκῆσαι.

38. Εἶπε γέρων· ὅτι εἴκοσιν ἔτη ἔμεινα πρὸς ἓνα λογισμὸν πολεμῶν καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ ἵνα πάντας ἀνθρώπους ὡς ἓνα βλέπω.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΠΛΗΣΙΟΝ εἰς ἓνα Γέροντα κατοικοῦσε ἓνας ἀδελφός, ὀλίγον χρόνον ἔχων εἰς τὴν ἄσκησιν· αὐτὸς δὲν ἐφρόντιζεν ὅσον ἔπρεπε διὰ τὰ μοναχικά του καθήκοντα. Ὅταν δὲ ἐπρόκειτο νὰ ἀποθάνῃ, εὐρισκόμενος εἰς τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς ζωῆς του, προσῆλθον κοντά του μερικοὶ ἐκ τῶν ἄλλων Μοναχῶν, διὰ πνευματικὴν συντροφίαν καὶ παρηγορίαν. Ὁ Γέρων ἔβλεπε μὲ εὐχάριστον κατάπληξιν, ὅτι τὸ πρόσωπον τοῦ μελλοθανάτου δὲν εἶχε τὴν ἀγριότητα, ποὺ διακρίνει συνήθως τὸν ἀνθρώπον, ὅταν ἀποθνήσκει· ἀπ' ἐναντίας ἦτο χαρούμενος ὁ Μοναχὸς αὐτὸς καὶ γελαστός. Τότε ὁ συνετὸς Γέρων, διὰ νὰ ὠφελήσῃ πνευματικῶς τοὺς παρευρισκομένους, λέγει εἰς αὐτόν· «Ἀδελφέ μου, ὅλοι γνωρίζομεν, ὅτι δὲν ἐπέδειξες τόσον σπουδαῖον καὶ ἀξιόλογον ἀγῶνα εἰς τὴν μοναχικὴν ἄσκησιν· πῶς λοιπὸν ἐτοιμάζεσαι νὰ ταξιδεύσῃς τὸ φορικτὸν αὐτὸ ταξίδιον μὲ τόσον εὐχάριστον διάθεσιν;»

Εἰς τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν ἀπήντησεν ὁ Μοναχός· «Πραγματικῶς, Πάτερ μου, ἀλήθειαν λέγεις· ἤμουν ἀμελὴς εἰς τὰ καθήκοντα τῆς μοναχικῆς πολιτείας· ἀλλὰ ἀπὸ τότε, ποὺ ἐγίνα Μοναχός, δὲν κατέκρινα κανένα ἄνθρωπον, δὲν ἐκράτησα κακίαν μὲ κανένα, ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἀποτε προέκυψε μικρὰ φιλονεικία μὲ συνάνθρωπόν μου, ἐπεδίωξα τὴν ἰδίαν ὥραν νὰ συμφιλιωθῶ μαζί του. Σκέπτομαι λοιπὸν νὰ εἰπῶ εἰς τὸν Θεόν· Σὺ εἶπες, μὴ κατακρίνετε διὰ νὰ μὴ κατακριθῆτε· συγχωρήσατε τοὺς συνανθρώπους σας καὶ θὰ σᾶς συγχωρήσῃ ὁ Θεός·» «Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε» (Ματθ. ζ', 1) καὶ «Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ Πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος» (Ματθ. ζ', 14). Κινῶν τότε τὴν κεφαλὴν του ὁ Γέρων εἶπεν· «Ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ἅς εἶναι μαζί σου, τέκνον μου, διότι καὶ χωρὶς τὸν κόπον τῆς μοναχικῆς ἀσκήσεως ἐσώθης, ἐπειδὴ ἀπέφυγες τὴν κατάκρισιν».

2. Ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων, ὅταν ἔβλεπε κάποιον νὰ σφάλῃ καὶ τὸν παρεκλίνει ὁ λογισμὸς του νὰ τὸν κατακρίνῃ, ἔλεγεν εἰς τὸν ἑαυτὸν του· «Ἀγάθων, πρόσχε σὺ μὴ κάνῃς τὸ ἴδιον»· καὶ τότε ἡ σκέψις του ἤρε-
μοῦσε.

3. Ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος προεφήτευσεν διὰ τὸ μέλλον τοῦ Ἀββᾶ Ἀμμωνᾶ καὶ τοῦ εἶπε· «Σὺ, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, θὰ εὐδοκίμησῃς εἰς τὴν ἀσκησιν καὶ θὰ πληρωθῇ ἡ ψυχὴ σου ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ». Ἐξῆλθον δὲ τοῦ κελλίου καὶ ἀφοῦ ὑπέδειξεν εἰς αὐτὸν μίαν πέτραν τοῦ εἶπε· «Ὑβρίσει καὶ κτύπησε αὐτὴν τὴν πέτραν». Ὁ Ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς προθύμως ἐξετέλεσε τὴν ἐντολὴν αὐτὴν, χωρὶς βεβαίως νὰ δεχθῇ ἀπάντησιν ἢ παράπονον ἀπὸ τὴν πέτραν. Τότε ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος τοῦ λέγει· «Καὶ σὺ εἰς τὸ ἴδιον μέτρον τῆς ἀπαθείας πρόκειται νὰ φθάσῃς, ὥστε, ὅπως ἡ πέτρα αὐτὴ, νὰ μὴ ἐνοχλῆσαι ἀπὸ τὰς ἀδίκους ἐπιθέσεις καὶ τὴν κακίαν τῶν ἀνθρώπων». Πράγματι αὐτὸ καὶ ἐγίνε. Τόσον πολὺ προώδευσεν εἰς τὴν ἀνεξικακίαν καὶ τὴν καλωσύνην, ὥστε νὰ μὴ σκέπεται καθόλου τὸ κακόν.

Ὁ Ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς ἐγίνε μετὰ ταῦτα Ἐπίσκοπος. Συνέβη δὲ τότε τὸ ἐξῆς χαρακτηριστικὸν περιστατικόν· ἔφεραν ἐνώπιόν του μίαν παρθένον, ἡ ὁποία εἶχε διαφθαρεῇ καὶ καταστῇ ἔγκυος· μαζί μὲ αὐτὴν ὠδήγησαν ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκόπου καὶ τὸν διαφθορέα τῆς καὶ λέγουν οἱ συνοδοὶ εἰς τὸν Ἐπίσκοπον· «Σεβασμιώτατε, νὰ ἐπιβάλλῃς εἰς αὐτοὺς αὐστηρὰν ποινήν». Πρὸς κατάπληξιν ὅλων ὁ Ἐπίσκοπος ἐσφράγισε τὴν κοιλίαν τῆς γυναικὸς μὲ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, διέταξε δὲ νὰ δοθοῦν εἰς αὐτὴν ἑξ̄ ζευγάρια σεντόνια, λέγων· «Χρειάζονται αὐτά, διότι εἶναι ἐνδεχόμενον τώρα ποὺ θὰ φύγῃ νὰ γεννήσῃ καὶ νὰ ἀποθάνῃ ἢ ἡ ἴδια ἢ τὸ βρέφος καὶ νὰ μὴ εὐρεθοῦν ἐκείνην τὴν στιγμήν τὰ ἀπαραίτητα σάβανα».

Ο
Ο
Γ
Ο
Γ

Α
Γ
Α
Θ
Ω
Ν
*

Ραλλας
Καψιδης
61

Ἐκεῖνοι ποὺ κατήγγειλαν τὴν γυναῖκα, μόλις εἶδον τὴν γενναίω-
 δωρίαν τοῦ Ἐπισκόπου, λέγουν εἰς αὐτόν· «Διατί κάμεις αὐτὸ τὸ πρᾶ-
 γμα; Πρέπει νὰ ἐπιβάλῃς εἰς αὐτὴν αὐστηρὰν τιμωρίαν». Τότε μὲ
 γλυκύτητα ἀπαντᾷ πρὸς τοὺς κατηγόρους ὁ Ἐπίσκοπος· «Βλέπετε,
 ἀδελφοί μου, ὅτι ἡ γυναῖκα αὕτη, λόγῳ τῆς ἐπιτόκου καταστάσεώς
 της, εὐρίσκεται πολὺ πλησίον εἰς τὸν θάνατον· τί δύναμαι ἐγὼ νὰ κά-
 μω;» Λέγων δὲ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἔδωκεν ἐντολὴν εἰς αὐτὴν νὰ φύ-
 γῃ, χωρὶς νὰ τολμήσῃ νὰ τὴν κρίνῃ.

4. Κάποτε πάλιν προσεκλήθη καὶ ἦλθεν εἰς ἓνα μέρος διὰ νὰ φά-
 γῃ. Εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ἔζη κάποιος Μοναχός, διὰ τὸν ὁποῖον ὑπῆρχε
 διάχυτος ἡ φήμη ὅτι ἦτο πόρνος. Κατὰ σύμπτωσιν μάλιστα, τὴν ἡμέ-
 ραν ἐκείνην τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Ἐπισκόπου, παρευρίσκειτο εἰς τὸ κελ-
 λίον καὶ ἡ γυναῖκα, μετὰ τῆς ὁποίας ἐλέγετο ὅτι ἡμάρτανε. Οἱ κάτοι-
 κοι λοιπὸν τῆς περιοχῆς ἐκείνης, μόλις ἀντελήφθησαν τὴν παρουσίαν
 εἰς τὸ κελλίον τοῦ Μοναχοῦ τῆς ὑπόπτου γυναικός, ἐσκέφθησαν νὰ
 εἰσέλθουν βιαίως εἰς τὸ κελλίον τοῦ Μοναχοῦ διὰ νὰ τὴν ἀποδιώξουν.
 Ἐν τῷ μεταξὺ πληροφορηθέντες, ὅτι εὐρίσκειτο μεταξύ των καὶ ὁ Ἐ-
 πίσκοπος Ἀμμωνᾶς, ἦλθον καὶ τὸν παρεκάλεσαν, ἀφοῦ ἐξέθεσαν τὴν
 κατάστασιν, νὰ μεταβοῦν ἀπὸ κοινοῦ εἰς τὸ κελλίον τοῦ Μοναχοῦ, διὰ
 νὰ τὸν ἐλέγξῃ σφοδρότατα ὁ Ἐπίσκοπος καὶ ἐν συνεχείᾳ νὰ ἐκδιώξῃ
 ἀπὸ τὴν περιοχὴν τὸ ζεῦγος τῆς ἁμαρτίας.

Ὁ Μοναχὸς ἀντιληφθεὶς τί ἡτοιμάζετο ἐναντίον του ἐπρόλαβεν
 ἐγκαίρως καὶ ἀπέκρυψε τὴν γυναῖκα εἰς ἓνα μεγάλο πιθάρι, τὸ ὁποῖον
 εἶχε τὸ στόμιον εἰς τὸ ἄνω μέρος.

Ὁ Ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς, ὡς προορατικὸς ποὺ ἦτο, ἐγνώριζε τὴν
 πρᾶξιν αὐτὴν τοῦ Μοναχοῦ καὶ μόλις ἔφθασε καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελ-
 λίον, ἐκάθισε μὲ τρόπον ἐπάνω εἰς τὸ πιθάρι καὶ διέταξε νὰ γίνῃ συ-
 στηματικὴ ἔρευνα εἰς τὸ κελλίον διὰ νὰ ἀνευρεθῇ ἡ γυναῖκα τῆς
 ἁμαρτίας.

Λεπτομερέστατα ἔψαξαν ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ κελλίου, χωρὶς νὰ
 δυνηθοῦν νὰ ἀνεύρουν τὴν γυναῖκα. Μετὰ τὴν ἄκαρπον αὐτὴν ἔρευ-
 ναν εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς· «Βλέπετε; ὁ Θεὸς νὰ σᾶς συγχωρήσῃ».
 Καὶ ἀφοῦ ἠυχήθη δι' ὅλους, διέταξε τοὺς ἐπισκέπτας νὰ φύγουν. Ὁ-
 ταν δὲ ἔμεινε μόνος εἰς τὸ κελλίον, ἔπιασε ἀπὸ τὴν χεῖρα τὸν Μοναχὸν
 καὶ ἐνῶ μὲ τὸ βλέμμα του τοῦ ἔδωκε νὰ καταλάβῃ, ὅτι ἀντελήφθη τὰ
 πάντα, τοῦ εἶπε γεμᾶτος στοργῇ· «Πρόσεχε σεαυτῷ, ἀδελφέ». Χωρὶς
 νὰ εἰπῇ δὲ τίποτε ἄλλο ἀνεχώρησε.

5. Ἐνας Μοναχός, ἐπειδὴ ἡμάρτησε, ἀπεπέμπετο ἀπὸ τὴν ἀδελφό-
 τητα ὑπὸ τοῦ Προεσβυτέρου. Κατόπιν τῆς ἐνεργείας αὐτῆς ὁ Ἀββᾶς
 Βησσαρίων ἐσηκώθη καὶ ἔφυγε μαζὶ μὲ τὸν ἀδελφὸν λέγων· «Καὶ ἐγὼ
 εἶμαι ἁμαρτωλός».

6. 'Ο Ἀββᾶς Ἡσαΐας ἔδωσε τὴν ἐξῆς συμβουλὴν εἰς τοὺς μαθητάς του· «Ἐὰν σὲ ἐνοχλήσῃ ὁ λογισμὸς νὰ κατακρίνης τὸν πλησίον δι' ἁμαρτίαν, τὴν ὁποίαν ἔκανε, πρῶτον καὶ κύριον νὰ σκεφθῇς, ὅτι σὺ εἶσαι περισσότερον ἁμαρτωλὸς ἐκείνου· ἔπειτα νὰ εἶσαι βέβαιος, ὅτι καὶ ὅσα καλὰ νομίζεις ὅτι ἔπραξες, δὲν ἦσαν ἀρεστὰ εἰς τὸν Θεόν. Μὲ τὰς σκέψεις αὐτάς ἀσφαλῶς δὲν θὰ ἔχῃς τὴν τόλμην νὰ κατακρίνης τὸν πλησίον σου».

7. 'Ο ἴδιος πάλιν εἶπεν· «'Ο καλύτερος τρόπος νὰ ἀναπαύσῃς τὴν συνειδησίην σου εἶναι νὰ μὴ κατακρίνης τὸν πλησίον καὶ νὰ ταπεινώῃς τὸν ἑαυτὸν σου».

8. Ἐνας Γέρων Μοναχὸς εἶδεν ἓνα ἀδελφὸν νὰ αἰσχροσυγγῇ μὲ κάποιον ἄλλον, χωρὶς νὰ τὸν ἐλέγξῃ. Δὲν τὸν ἤλεγξε δέ, διότι ἐσκέφθη· «Ἄν ὁ Θεός, ποὺ τοὺς ἔπλασε, τοὺς βλέπει καὶ δὲν τοὺς καίει, ποῖος εἶμαι ἐγὼ διὰ νὰ τοὺς ἐλέγξω;»

9. 'Ο Ἀββᾶς Ἰσαὰκ ὁ Θηβαῖος ἦλθεν εἰς ἓνα Κοινόβιον, ὅπου εἶδεν ἓνα ἀδελφὸν νὰ σφάλλῃ καὶ τὸν κατέκρινε. Μετ' ὀλίγον καιρὸν, ἀφοῦ ἐτελείωσε τὴν ἐργασίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἦλθεν εἰς τὸ Κοινόβιον, ἀνεχώρησεν ἐξ αὐτοῦ καὶ ἐβγῆκε πάλιν εἰς τὴν ἔρημον. Μόλις ὁμοῦς ἐπλησίασεν εἰς τὸ κελλίον του καὶ ἡτοιμάζετο νὰ ἀνοίξῃ διὰ νὰ εἰσέλθῃ, ἓνας Ἄγγελος Κυρίου ἐνεφανίσθη ἔμπροσθεν τῆς θύρας καὶ δὲν τοῦ ἐπέτρεπε νὰ εἰσέλθῃ. 'Ο Γέρων τότε μὲ γλυκύτητα καὶ ταπεινοφροσύνην τὸν παρεκάλει λέγων· «Τί ἔκανα, διὰ ποίαν αἰτίαν δὲν μοῦ ἐπιτρέπεις τὴν εἴσοδον;» Καὶ ὁ Ἄγγελος τοῦ Κυρίου ἀπαντᾷ· «Μὲ ἔστειλεν ὁ Θεὸς διὰ νὰ σὲ ἐρωτήσω, ποῦ διατάσσεις νὰ βάλῃς τὸν ἀδελφόν τοῦ Κοινοβίου ποὺ ἔσφαλε καὶ τὸν κατέκρινες;»

Μόλις ἤκουσεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὁ Γέρων καὶ ἀντιληφθεὶς τὴν αἰτίαν, μετενόησε διὰ τὴν κατάκρισιν τοῦ ἀδελφοῦ του, εἰς τὴν ὁποίαν προέβη καὶ ἀμέσως εἶπε· «Πραγματικῶς ἔχω ἁμαρτήσῃ συγχώρησόν με». Καὶ ὁ Ἄγγελος μὲ γλυκύτητα τοῦ ἀπήντησε. «Σῆκ' ὁ Θεὸς σὲ συνεχώρησε· πρόσθε δὲ ὁμοῦς ἀπ' ἐδῶ καὶ ἔμπροδς νὰ μὴ κατακρίνης κανένα, ἕως ὅτου ἔλθῃ ὁ Κύριος, εἰς τὸν ὁποῖον μόνον ἀνήκει ἡ ἐξουσία νὰ κρίνῃ τοὺς πάντας».

10. 'Ο Ἀββᾶς Μακάριος ὁ Μεγάλος, καθὼς ἔλεγον αὐτοὶ ποὺ τὸν ἐγνώρισαν, κατάρθωσε νὰ γίνῃ ἐπίγειος Θεός, σύμφωνα μὲ τὸ ρητὸν «Ἐγὼ εἶπα, θεοὶ ἐστε» (Ἰωάνν. ι', 34). Τὸ ἐπέτυχε δὲ αὐτό, διότι, ὅπως ὁ Θεὸς σκεπάζει τὸν κόσμον καὶ τὸν προστατεύει μὲ τὴν καλωσύνην του, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Ἀββᾶς Μακάριος, ὅταν ἔβλεπεν ἐλαττώματα εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἢ ἤκουεν, ὅτι σφάλλουν, τοὺς ἐσκέπαζεν ἀπὸ καλωσύνης, ὥς νὰ μὴ εἶδε καὶ ἤκουσε τίποτα.

11. Κάποτε εἰς μίαν σκῆτην ἔσφαλε κάποιος ἀδελφὸς καὶ οἱ Πατέρες ἔκαμαν σύναξιν, διὰ νὰ τὸν δικάσουν. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐκάλεσαν εἰς τὴν σύναξιν καὶ τὸν Ἀββᾶν Μωϋσῆν. Ἐκεῖνος ὁμως δὲν ἤθελε νὰ ἔλθῃ. Καὶ πάλιν ὁ προϊστάμενος τῆς συνάξεως τὸν ἐκάλεσεν ἐκ νέου λέγων· «Ἐλα, διότι σὲ ἀναμένουν ὅλοι οἱ Πατέρες». Τότε ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς ἐξεκίνησεν, ἀφοῦ ἐγέμισεν ἓνα τρύπιο ζεμπίλι μὲ ἄμμον καὶ τὸ ἔβαλεν εἰς τοὺς ὥμους του. Μὲ τὸ φορτίον δὲ αὐτὸ ἦλθεν εἰς τὸν τόπον τῆς συνάξεως.

Οἱ Πατέρες, σεβόμενοι τὸν Ἀββᾶν Μωϋσῆν, μόλις ἐπληροφορήθησαν, ὅτι ἔρχεται, ἐβγήκαν διὰ νὰ τὸν προῦπαντήσουν. Ἀλλὰ καθὼς τὸν εἶδαν μὲ τὸ περίεργον ἐκεῖνο φορτίον, τοῦ ζεμπιλιοῦ δηλαδή, ἀπὸ τὶς τρύπες τοῦ ὁποίου ἔτρεχεν ἡ ἄμμος, κατάπληκτοι τὸν ἠρώτησαν· «Τί εἶναι αὐτό, Πάτερ;» Καὶ ὁ Γέρων ἀπήντησεν εἰς αὐτούς· «Εἶναι αἱ ἁμαρτίαι μου, ποὺ γλυστροῦν ἀπὸ πίσω μου χωρὶς νὰ βλέπω αὐτάς· καὶ ὁμως μὲ τέτοιο φορτίον ἁμαρτιῶν ἦλθον ἐγὼ σήμερον ἐδῶ, διὰ νὰ δικάσω ξένα ἁμαρτήματα». Οἱ Πατέρες, ποὺ ἀπετέλουν τὴν σύναξιν, μόλις ἤκουσαν τὰ λόγια αὐτά, ἀντελήφθησαν τὴν σημασίαν των. Δι' αὐτὸ τίποτε δὲν εἶπον εἰς τὸν ἀδελφόν, ποὺ ἐπρόκειτο νὰ δικάσουν, ἀλλὰ τὸν συνεχώρησαν.

12. Ὁ ἴδιος, ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς, εἶπε κάποτε εἰς μίαν σύναξιν ἀδελφῶν· «Πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀποθάνῃ, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν συνάνθρωπόν του, ὥστε νὰ μὴ κατακρίνῃ κανένα διὰ τίποτε. Διότι ὅταν ὁ Κύριος ἐφόρευσε τὰ πρωτότοκα τέκνα τῶν Αἰγυπτίων, δὲν ὑπῆρχε σπίτι Αἰγυπτίου, ποὺ νὰ μὴ ἔχῃ νεκρόν». Κάποιος ἀδελφὸς ἀπὸ τοὺς ἀκούοντας ἐρωτᾷ· «Τί θέλεις νὰ εἰπῇς μὲ αὐτά, Πάτερ;» Καὶ ὁ Γέρων Μωϋσῆς ἀπήντησεν· «Ἐὰν ἡμπορέσωμεν νὰ ἴδωμεν τὰς ἁμαρτίας μας, ἀσφαλῶς δὲν θὰ ἔχωμεν τὴν δύναμιν νὰ παρατηρήσωμεν τὰς ἁμαρτίας τῶν συνανθρώπων μας. Διότι εἶναι πραγματικῶς τρέλλα δι' ἓνα ἄνθρωπον, ποὺ ἔχει λείψανον εἰς τὸ σπίτι του, νὰ τὸ ἀφήσῃ καὶ νὰ μεταβῇ εἰς γειτονικὸν σπίτι διὰ νὰ κλαύσῃ τὸν νεκρὸν τοῦ πλησίον, ἀντὶ νὰ κλαύσῃ εἰς τὸ σπίτι του τὸν ἰδικόν του νεκρόν.

Τὸ δὲ νὰ ἀποθάνῃς ἀπὸ τὸν πλησίον σημαίνει νὰ σηκώσῃς τὸ βάρος τῶν ἁμαρτιῶν σου καὶ νὰ μὴ ἐνδιαφέρεσαι διὰ τὸ τί κάνει ὁ καθεὶς ἄνθρωπος καὶ νὰ λέγῃς, κατακρίνων, αὐτὸς εἶναι κακός· ἐπίσης νὰ μὴ κάνῃς κακὸν εἰς οὐδένα ἄνθρωπον, οὔτε νὰ σκεφθῇς μέσα σου πονηρὰ διὰ κάποιον, οὔτε νὰ ντροπιάσῃς μὲ σκληρότητα ἐκεῖνον ποὺ ἔκανε κακόν, οὔτε νὰ πιστεύσῃς τοὺς ἰσχυρισμοὺς ἐκείνου ποὺ ἔκακοποίησε μὲ ὅποιονδήποτε τρόπον τὸν πλησίον του καὶ νὰ τὸν δικαιώσῃς δι' αὐτὸ ποὺ ἔκανε, δίδων εἰς αὐτὸν συγχαρητήρια, οὔτε νὰ δώσῃς προσοχὴν εἰς ἐκεῖνον, ποὺ κατηγορεῖ τὸν πλησίον του, οὔτε νὰ ἔχῃς ἔχθραν μὲ κανένα, ἢ νὰ μισῇς ἄλλον· ὅλα αὐτὰ ἐξασφαλίζουν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου τὴν εἰρήνην. Αὐτὰ νὰ ἐπιδιώκῃς, ἀδελφέ

μου, καὶ μὲ αὐτὰ νὰ διασφαλίζῃς τὴν ψυχὴν σου, ἔχων ὑπ' ὄψιν σου, ὅτι ὁ κόπος διὰ τὴν ἐπιτυχίαν αὐτῶν διαρκεῖ ὀλίγον χρόνον, ὅσον ἡ ἐπίγειος ἡμῶν ζωὴ, ἐνῶ ἡ ἀνάπαυσις θὰ εἶναι παντοτείνη, ἀρχίζουσα ἀπ' ἐδῶ καὶ συνεχιζομένη εἰς τὴν αἰωνιότητα».

13. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε κάποτε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα· «Δὲν μοῦ λέγεις, Γέροντα, πῶς θὰ ἡμπορέσω νὰ γίνω τέλειος Μοναχός;» Εἰς ἀπάντησιν ὁ Γέρων τοῦ εἶπεν· «Ἐὰν θέλῃς νὰ ἀπολαύσῃς ἐσωτερικὴν γαλήνην καὶ ἀνάπαυσιν καὶ ἐδῶ καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν, εἰς κάθε περίπτωσιν νὰ λέγῃς μὲ ταπείνωσιν· ποῖος εἶμαι ἐγώ; καὶ νὰ μὴ κατακρίνῃς κανένα».

14. Ἐπληροφορήθη κάποτε ὁ Πρεσβύτερος τοῦ Πηλουσίου, ὅτι μερικοὶ Μοναχοὶ καταβαίνουν συχνὰ εἰς τὴν πόλιν καὶ λούονται εἰς τὰ δημόσια λουτρὰ καὶ δὲν φροντίζουν διὰ τὰ πνευματικά των καθήκοντα. Μόλις δὲ ἦλθεν εἰς τὴν σύναξιν τῶν Μοναχῶν, ἀμέσως, ἐνώπιον ὅλων, ἀφῆρσεν ἀπὸ τοὺς ἀπροσέκτους αὐτοὺς Μοναχοὺς τὸ μοναχικὸν σχῆμα, ὡς τιμωρίαν διὰ τὰς πράξεις των. Μετὰ ὅμως ἀπὸ αὐτὸ τὸν ἔτυπεν ἡ συνειδήσις του καὶ μετενόησε διὰ τὴν διαπόμπευσιν τῶν ἀδελφῶν ἐκείνων. Σὰν μεθυσμένος δὲ ἀπὸ τὴν πάλιν τῶν λογισμῶν ἦλθε πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα, μεταφέρον καὶ τὰ μοναχικὰ ἐνδύματα τῶν ἀποσχηματισθέντων, ἀδελφῶν ἐξιστορῶν εἰς αὐτὸν τὴν υπόθεσιν.

Ἀφοῦ τὸν ἤκουσε μετὰ προσοχῆς ὁ Γέρων, τὸν ἠρώτησε· «Δὲν ἔχεις σὺ τίποτε ἀπὸ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον; τελείως τὸν ἔχεις ἀποβάλει;» Ὁ Πρεσβύτερος ἀπήντησεν· «Ἀκόμη διατηρῶ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον». Τότε ὁ Γέρων ἐπαναλαμβάνει αὐτοῦσιον τὸ ρητὸν τοῦ Ἀποστόλου· «Ἐνῶ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις, τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων» (Ρωμ. β' 1)· καὶ μετὰ τὸ ρητὸν προσέθεσε· «Νὰ λοιπόν, ὅτι καὶ σύ, ὅπως καὶ οἱ ἀδελφοί, ὑπόκεισαι ὅπως δὴποτε ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἁμαρτίας, ἔστω καὶ ἐὰν μόνον ὀλίγον μετέχῃς τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου». Κατόπιν τοῦ διαλόγου αὐτοῦ ἐγύρισε ὁ Πρεσβύτερος καὶ ἀμέσως ἐκάλεσε τοὺς ἀδελφούς, ἑνδεκα τὸν ἀριθμὸν. Ἀφοῦ δὲ ἐξεδήλωσεν ἐνώπιόν των τὴν μετάνοιάν του, τοὺς ἐνέδυσσε καὶ πάλιν μὲ τὸ μοναχικὸν σχῆμα, καὶ ἐν συνεχείᾳ τοὺς ἀπέλυσε.

15. Ἄλλος πάλιν ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα· «Γέροντα, ἐὰν ἀντιληφθῶ τὸ πταῖσμα τοῦ ἀδελφοῦ μου, εἶναι καλὸν νὰ τὸ σκεπάζω;» Ὁ Γέρων ἀπήντησεν· «Ὅσάκις σκεπάζομεν τὸ πταῖσμα τοῦ ἀδελφοῦ μας, σκεπάζει καὶ ὁ Θεὸς τὰς ἁμαρτίας μας· καὶ ὅσάκις τὸ φανερώνομεν, φανερώνει καὶ ὁ Θεὸς τὰς ἁμαρτίας μας. Ἀδελφὸν δὲ ἐννοοῦμεν εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος κατοικεῖ πλησίον μας, ἢ συγκατοικεῖ μαζί μας, ἀλλὰ δὲν ἔχει τὸν ἴδιον πνευμα-

τικὸν πατέρα· αὐτοῦ ἀξίζει νὰ σκεπάζωμεν καὶ νὰ παραβλέπωμεν τὸ ἁμάρτημα, διότι ὁ καθεὶς πρέπει νὰ ἐξετάζη μετὰ προσοχῆς τὰς προσωπικάς του ἁμαρτίας.

Δι' ἐκείνους ὅμως ποὺ ἀνήκουν εἰς τὴν αὐτὴν ἀδελφότητα ὑπὸ τὸν ἴδιον πνευματικὸν πατέρα, οἱ θεσμοὶ τῶν πατέρων μᾶς διατάσσουν, ὅτι πρέπει νὰ φροντίζουν ὁ ἓνας διὰ τὸν ἄλλον, ὅπως ὁ καθεὶς φροντίζει διὰ τὰ μέλη τοῦ σώματός του, ἐπειδὴ ἡ ζωὴ των εἶναι κοινή, ἔστω καὶ ἐὰν ὑπάρχουν πολλὰ σώματα. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ὀφείλει ὁ καθεὶς νὰ ὑπενθυμίῃ μὲ ταπεινῶσιν εἰς ἐκεῖνον ποὺ σφάλει τὰ πρέποντα· ἐὰν δὲ δὲν διορθωθοῦν οἱ σφάλλλοντες μὲ τὰς ἀδελφικὰς αὐτὰς ὑπομνήσεις, τότε νὰ ἀναφέρουν δι' αὐτοὺς εἰς τοὺς προσεστώτας καὶ τοιουτοτρόπως, διὰ τοῦ ἀδελφικοῦ αὐτοῦ ἐνδιαφέροντος, νὰ ἐξαγιαζοῦν τὴν μεταξὺ των ἀγάπην».

16. Ἐνας ἄλλος ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἴδιον, τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα· «Ἐὰν συναντήσω κάποιον ἀδελφόν, διὰ τὸν ὁποῖον ἤκουσα, ὅτι περιέπεσεν εἰς ἁμάρτημα, δὲν θέλω νὰ τὸν βάλω εἰς τὸ κελλί μου· ἐὰν ὅμως συναντήσω ἄλλον καλόν, ποὺ ἔχει ἀγαθὴν φήμην, εὐχαριστοῦμαι μαζί του». Ὁ Γέρων τότε τοῦ ἀπαντᾷ· «Ἐὰν προσφέρῃς μικρὰν καλὴν σύνه̄ν πρὸς τὸν καλόν, ὀφείλεις νὰ διπλασιάσῃς αὐτὴν χάριν ἐκεῖνου, ποὺ ἤκουσες, ὅτι ἔσφαλε, διότι αὐτὸς εἶναι ὁ ἄρρωστος καὶ τότε θὰ σὲ ἐλεήσῃ καὶ σὲ ὁ Θεός».

17. Εἰς κάποιον Κοινόβιον ἐμόναζεν ἓνας Μοναχός, ποὺ ἐλέγετο Τιμόθεος. Εἰς τὸ Κοινόβιον αὐτὸ διεδόθη μία κακὴ φήμη εἰς βάρος ἐνὸς ἄλλου Μοναχοῦ, ὅτι δηλαδὴ οὗτος ἡμάρτησε. Τότε ὁ Ἠγούμενος ἐζήτησε τὴν γνώμην τοῦ Τιμοθέου τί νὰ κάμῃ καὶ ὁ Τιμόθεος τὸν συνέβουλεψε νὰ τὸν ἐκδιώξῃ ἐκ τοῦ Κοινοβίου. Πράγματι λοιπὸν τὸν ἐξεδίωξεν. Ἀλλ' ἰδοὺ τί συνέβη μετὰ τὸ περιστατικὸν αὐτό! Ὁ Τιμόθεος ἠνωχλήθη ἐπικινδύνως ἀπὸ τὸν πειρασμὸν τοῦ ἐκδιωχθέντος ἀδελφοῦ καὶ παρ' ὀλίγον νὰ περιπέσῃ εἰς τὴν ἰδίαν ἁμαρτίαν! Ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του ὁ Τιμόθεος ἤρχισε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ κραυγάζῃ· «Θεέ μου, συγχώρησέ με».

Εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν εὐρισκόμενος ἀκούει μίαν θαυμαστὴν φωνὴν νὰ τοῦ λέγῃ· «Τιμόθεε, ὅλα αὐτὰ τὰ παθαίνεις, διότι περιεφρόνησες καὶ ἐγκατέλειψες τὸν ἀδελφόν σου κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ πειρασμοῦ του».

18. Κάποτε εἰς ἓνα Κοινόβιον περιέπεσεν εἰς σφάλμα ἓνας ἀδελφός. Εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Κοινοβίου καὶ εἰς μικρὰν ἀπ' αὐτοῦ ἀπόστασιν ἔζη κάποιος ἀσκητής, ὁ ὁποῖος ἐπὶ πολλὰ ἔτη δὲν ἐξῆλθε τοῦ κελλίου του. Πρὸς αὐτὸν λοιπὸν ἦλθεν ὁ Ἠγούμενος τοῦ Κοινοβίου καὶ τοῦ ἀνέφερε τὴν περίπτωσιν τοῦ ἀδελφοῦ ποὺ ἔσφαλε. Ὁ Ἀ-

σκητής, μόλις ἤκουσε, συνέστησε νὰ τὸν ἐκδιώξουν ἀπὸ τὸ Κοινόβιον. Πράγματι λοιπὸν τὸν ἐξεδιώξαν καὶ ἐκεῖνος κατῆλθεν εἰς μίαν βαθεῖαν χαράδραν καὶ παρέμενε εἰς αὐτὴν κλαίων καὶ θλιβόμενος.

Κατὰ σύμπτωσιν τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας μερικοὶ ἀδελφοὶ τοῦ Κοινοβίου, μεταβαλόντες πρὸς συνάντησιν τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένος, διῆλθον ἀπὸ τὴν χαράδραν τῆς ὁδύνης καὶ τῶν δακρύων τοῦ ἐκδιωχθέντος ἀδελφοῦ. Ἀπὸ εὐσπλαγχνίαν κατῆλθον εἰς τὴν χαράδραν καὶ συνήντησαν τὸν δυστυχῆ ἐκεῖνον νὰ εἶναι συντετριμμένος ἀπὸ τὸν πόνον καὶ τὴν θλίψιν. Μὲ στοργὴν δὲ καὶ γλυκύτητα τὸν παρεκάλεσαν νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ καὶ νὰ μεταβοῦν ὅλοι μαζὶ εἰς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα. Ὁ δυστυχὴς ὅμως ἐκεῖνος ἠρονεῖτο καὶ κλαίων ἔλεγε· «Ἀφήσατέ με νὰ ἀποθάνω ἐδῶ». Ἀφοῦ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὸν μεταπέισουν, ἀνεχώρησαν καὶ μετέβησαν εἰς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα, πρὸς τὸν ὅποιον καὶ ἐξιτόρησαν λεπτομερῶς τὴν περίπτωσιν τοῦ ἀδελφοῦ. Συγκινηθεὶς ἀπὸ τὴν ἀφήγησιν αὐτὴν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν παρεκάλεσε τοὺς ἀδελφοὺς νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν χαράδραν καὶ νὰ εἰποῦν εἰς τὸν ἀδελφόν· «Σὲ καλεῖ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν νὰ ἔλθῃς εἰς τὸ κελλί του».

Κατόπιν αὐτοῦ ὁ ἀδελφὸς ἦλθεν ἐπὶ τέλους πλησίον τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένος. Μόλις τὸν εἶδεν ἀπὸ μακρὰν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ἦλθε κοντά του, τὸν ἡσπᾶσθη, τοῦ γλυκομίλησε, διότι ἦτο πολὺ θλιμμένος, καὶ τὸν παρεκάλει, χαριεντιζόμενος, νὰ φάγῃ ὀλίγον. Ἀφοῦ δὲ ἀνέπαυσε καὶ ἠρέμησε τὸν Μοναχὸν ἔστειλεν ἓνα ὑποτακτικόν του πρὸς τὸν Ἀσκητὴν καὶ τοῦ ἐμήνυσε τὰ ἑξῆς· «Ἀπὸ πολὺν καιρὸν εἶχον ἐπιθυμίαν νὰ σὲ γνωρίσω, διότι ἤκουον πολλὰ τὰ καλὰ διὰ σέ. Ἀλλὰ καὶ οἱ δύο μας, ἀπὸ ἀμέλειαν, δὲν κατωρθώσαμεν νὰ συναντηθῶμεν μέχρι σήμερον».

Ὁ Ἀναχωρητής, ἂν καὶ δὲν ἐξήρχετο τοῦ κελλίου του, ἤκουσε τὴν πρόσκλησιν καὶ εἶπε· «Διὰ νὰ μοῦ στείλῃ τὴν εἴδησιν αὐτὴν ὁ Γέρων κάτι τὸν ἔχει πληροφορήσει ὁ Θεός». Ἀμέσως λοιπὸν ἔφυγεν ἀπὸ τὸ μέρος, πού ἐκάθητο, διὰ νὰ συναντήσῃ τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα.

Μόλις συνηντήθησαν, ἀντήλλαξαν τὸν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν καὶ ἤρχισαν χαροῦμενοι νὰ συζητοῦν.

Εἰς μίαν στιγμὴν λέγει πρὸς τὸν Ἀσκητὴν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν· «Δύο ἄνθρωποι ἔζων εἰς ἓνα χωρίον· ἕξαφνα μίαν ἡμέραν ἀπέθανον καὶ τῶν δύο αὐτῶν γειτόνων συγγενεῖς καὶ οὕτω ὁ καθεὶς εἶχεν εἰς τὸ σπίτι του νεκρόν· ὁ ἓνας ὅμως ἐξ αὐτῶν ἐγκατέλειψε τὸν νεκρὸν στὸ σπίτι του καὶ ἔφυγε διὰ νὰ κλαύσῃ τὸν νεκρὸν τοῦ γείτονός του!!» Μόλις ἤκουσε τὴν διήγησιν αὐτὴν ὁ Ἀσκητής συνεκινήθη καὶ ἀνελογίσθη, ὅτι εἰς αὐτὸν ἀρμόζει ἡ ἱστορία, ἐξ αἰτίας τῆς συμπεριφορᾶς του πρὸς τὸν ἐκδιωχθέντα ἀδελφὸν τοῦ Κοινοβίου, δι' αὐτὸ καὶ ἀνεφώνησεν· «Ὁ Ποιμὴν εὕρεσκαται εἰς τὸν οὐρανόν, ἐνῶ ἐγὼ κάτω εἰς τὴν γῆν».

19. Ἠρώτησαν μερικοὶ Πατέρες τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα· «Θέλεις, Ἀβ-

βᾶ, νὰ ἐλέγξωμεν ὅποιον προσωπικῶς ἀντιληφθῶμεν, ὅτι ἁμαρτάνει;» Μὲ ἡρεμίαν τότε ὁ Ἀββᾶς τοὺς ἀπαντᾷ· «Πάντως ἐγώ, ἐὰν παραστῇ ἀνάγκη νὰ περάσω ἀπὸ τὸ μέρος, ποὺ εὐρίσκεται κάποιος καὶ τὸν ἰδῶ προσωπικῶς νὰ ἁμαρτάνῃ, θὰ προσπεράσω χωρὶς νὰ τὸν ἐλέγξω».

20. Πάλιν τὸν ἠρώτησαν· «Πῶς ὁ Ἀββᾶς Νισθερῶ ὑπέμεινε μὲ τόσην προδότητα τὸν μαθητὴν του;» Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν τοὺς ἀπήντησε· «Ἐὰν ἡμουν ἐγὼ θὰ ἐτοποθέτουν καὶ τὸ μαξιλάρι ὑπὸ τὴν κεφαλὴν του». Εἰς αὐτὸ παρετήρησεν ὁ Ἀββᾶς Ἀνούβ· «Πῶς ὅμως θὰ ἡμποροῦσες νὰ δικαιολογήσῃς τὴν συμπεριφορὰν σου αὐτὴν εἰς τὸν Θεόν;» Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν τοῦ ἐξήγησεν· «Θεέ μου—θὰ τοῦ εἰπῶ—Σὺ διέταξες πρῶτον νὰ βγάλῃ ὁ ἄνθρωπος τὸ δοκάρι ἀπὸ τὸν ὀφθαλμόν του καὶ τότε, ἀφοῦ ἰδῇ καθαρὰ, νὰ βγάλῃ τὸ μικρὸ ἀχυράκι ἀπὸ τὸν ὀφθαλμόν τοῦ ἀδελφοῦ του» («Ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου» Ματθ. ζ', 5).

21. Ἕνας ἄλλος ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα, τί νὰ κάμῃ· καὶ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν τοῦ ἀπήντησε· «Τὸ τί πρέπει νὰ κάμῃς ἔχει γραφῇ εἰς τὸν ψαλμὸν τοῦ Δαβὶδ—«Τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ ἀναγγελῶ καὶ μεριμνήσω ὑπὲρ τῆς ἁμαρτίας μου»—(Ψαλμὸς λζ' (37), 19).

22. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ἤλθε κάποτε εἰς τὰ μέρη τῆς Αἰγύπτου, διὰ νὰ κατοικήσῃ. Πλησίον του διέμενεν ἀδελφὸς ἔχων συνείσακτον γυναῖκα. Τὸν ἀδελφὸν αὐτὸν οὐδέποτε ἤλεγξε διὰ τὴν παράβασιν αὐτῇ. Μίαν νύκτα ἐγέννησεν ἡ γυναῖκα ἐκείνη. Ἀμέσως ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ἀντελήφθη περὶ τίνος πρόκειται. Ἀντὶ ὅμως νὰ ἐλέγξῃ σκληρῶς τὸν ἁμαρτήσαντα μὲ τοιαύτην ἁμαρτίαν ἀδελφόν, ἀπ' ἐναντίας ἐκάλεσε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν μικρότερον καὶ τοῦ εἶπε· «Πάρε μαζί σου ἓνα κνίδιον (μικρὸν πῆλινον δοχεῖον) κρασί καὶ πρόσφερε το εἰς τὸν γείτονα, διότι ἔχει ἀνάγκην σήμερον». Οἱ ἄλλοι ὑποτακτικοὶ τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένος δὲν ἀντελήφθησαν τίποτε ἀπὸ ὅλα αὐτά. Ὁ ἀδελφὸς ἔκαμε αὐτὸ ποὺ τὸν διέταξεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν.

Ὁ ἀδελφός, ποὺ ἡμάρτησε, μόλις ἐδέχθη τὸ δῶρον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς καλωσύνης, ἐνῶ ἀνέμενεν ἐλέγχους καὶ περιφρόνησιν, κατενύγη, ἔνοιωσε τὸ ἁμάρτημά του καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀπεμάκρυνε τὴν γυναῖκα, ἀφοῦ τῆς ἔδωσε, διὰ συντήρησίν της, ὅ,τι εἶχε. Κατόπιν, συντετριμμένος, προσῆλθεν εἰς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα καὶ τοῦ εἶπε· «Ἐγὼ ἀπὸ σήμερα μετανοῶ». Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν μὲ γλυκύτητα καὶ στοργὴν ἤρχισε νὰ τὸν ἐπιστηρίζῃ εἰς τὴν μετάνοιαν. Ἐκτίσε δὲ ὁ ἀδελφός αὐτὸς καὶ ἓνα ἄλλο κελλάκι πλησίον τοῦ γέροντος καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐπεκοινῶνει τακτικὰ μὲ τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα. Ἐκεῖνος δὲ μὲ τὴν συνετὴν διδασκαλίαν του ἐφώτιζε καὶ καθωδήγει αὐτὸν εἰς τὸν δρόμον τοῦ Θεοῦ,

πού ἔπρεπε νὰ ἀκολουθῇ. Καὶ τοιοῦτοτρόπως μὲ τὴν συμπεριφορὰν αὐτὴν ἐκέρδισεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν τὸν ἁμαρτήσαντα ἀδελφόν.

23. Εἰς μίαν Σκήτην συνεδρίαζον οἱ Πατέρες τῆς Σκήτης δι' ἓνα ἀδελφόν, ὁ ὁποῖος εἶχε σφάλει. Ὅλοι οἱ πατέρες ὠμίλουν καὶ ἕκαστος ἔλεγε τὴν γνώμην του· μόνον ὁ Ἀββᾶς Πῖωρ ἐσιώπα καὶ ἦτο σκεπτικός. Χωρὶς δὲ νὰ γίνῃ ἀντιληπτὸς ἐξῆλθεν, ἐπῆρεν ἓνα σακκὶ καὶ τὸ ἐγέμισεν ἄμμον. Τὸ σακκὶ αὐτὸ τὸ ἐσήκωσεν εἰς τὸν ὁμὸν του ὀπίσω. Συγχρόνως δὲ ἐγέμισεν ἓνα μικρὸν ὄστρακον μὲ ἄμμο καὶ τὸ ἐκρατοῦσεν εἰς τὰς χεῖρας του. Ἔτσι δὲ καθὼς ἦτο, μὲ τὸν βαρὺν σάκκον ὀπίσω εἰς τὴν πλάτην του καὶ τὸ μικρὸν ὄστρακον εἰς τὰς χεῖρας του, εἰσῆλθεν εἰς τὸ Συνέδριον.

Ἰδόντες τὸ θέαμα αὐτὸ οἱ Πατέρες τὸν ἠρώτησαν τί σημαίνουν αὐτά. Ἐκεῖνος τότε ἀπήντησε· «Τὸ σακκὶ αὐτὸ μὲ τὴν πολλὴν ἄμμον εἶναι τὰ πλημμελήματά μου, τὰ ὁποῖα, ἐπειδὴ εἶναι πολλὰ καὶ ἀναρίθμητα, ἔρριξα ὀπίσω μου, διὰ νὰ μὴ τὰ βλέπω, καὶ νὰ μὴ κουρασθῶ διὰ τὴν ἐξάλειψίν των καὶ νὰ κλαύσω δι' αὐτά. Καὶ ἰδοὺ τώρα! Ἐγὼ τοποθετήσῃ ἔμπροσθέν μου τὰ ἐλάχιστα πλημμελήματα τοῦ ἀδελφοῦ μου καὶ εἰς αὐτὰ ἀπασχολοῦμαι φλυαρῶν καὶ κατακρίνων τὸν ἀδελφόν μου. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ κάμω ἔτσι· ἀπ' ἐναντίας πρέπει νὰ φέρω ἔμπροσθέν μου τὰ προσωπικά μου ἁμαρτήματα καὶ νὰ παρακαλῶ τὸν Θεὸν νὰ μὲ συγχωρήσῃ δι' αὐτά». Εἰς τὸ ἄκουσμα τῶν βαθυστοχάστων αὐτῶν λόγων, κατανυγέντες οἱ Πατέρες ἠγέρθησαν καὶ ἀνεφώνησαν· «πράγματι αὕτη εἶναι ἡ ὁδὸς τῆς σωτηρίας»!

24. Ὁ Ἀββᾶς Παφνούτιος ἀνέφερε τὸ ἐξῆς περιστατικόν· κάποτε —λέγει— ἐνῶ ἐβάδιζα, ἔχασα τὸν δρόμον καὶ περιεπλανήθην, εὗρεθεις πλησίον ἑνὸς χωρίου. Ἐξάφνα συνήντησα δύο ἄτομα, ἓνα ἄνδρα καὶ μίαν γυναῖκα, νὰ εὗρίσκωνται μεταξύ των εἰς στάσιν ἀρεπῇ. Ἀμέσως τότε ἤρχισα νὰ προσεύχωμαι διὰ τὰς ἁμαρτίας μου, διὰ νὰ μὴ μοῦ μείνῃ εὐκαιρία νὰ κατακρίνω καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀπεμακρύνθην. Καθ' ὁδὸν ἐνεφανίσθη ἐνώπιόν μου Ἄγγελος μὲ μίαν ῥομφαίαν εἰς τὴν χεῖρα καὶ μοῦ λέγει· «Παφνούτιε, ὅλοι οἱ κατακρίνοντες τοὺς ἀδελφούς των, μὲ αὐτὴν τὴν ῥομφαίαν (τὸ σπαθί) φονεύονται. Σὺ ὅμως, ἐπειδὴ δὲν κατέκρινες, ἀλλ' ἐταπεινώθης ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ, ὥς νὰ ἦσουν σύ, πού ἔπραξες τὴν ἁμαρτίαν, διὰ τοῦτο τὸ ὄνομά σου ἀνεγράφη εἰς τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς».

25. Ἐνας Γέρων Ἀσκητῆς ἔλεγε· «Μὴ κατακρίνης τὸν πόρνον, ἐὰν σὺ διατηρῇσαι σώφρων· διότι τοιοῦτοτρόπως καὶ σὺ γίνεσαι παραβάτης νόμου. Ὁ ἴδιος—δηλαδή ὁ Θεὸς—πού εἶπε μὴ πορνεύσης, εἶπε καὶ μὴ κατακρίνης».

26. Διηγοῦντο τὸ ἐξῆς περιστατικόν, δι' ἓνα ἅγιον Γέροντα, πού

παρέμεναν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Οὗτος εἶχε ἓνα μόνον μικρὸ κελλάκι, εἰς τὸ ὁποῖον εἶχεν συνήθειαν νὰ προσέρχεται, διὰ νὰ ὠφεληθῇ, ἓνας ἀδελφός· τὴν αὐτὴν συνήθειαν εἶχε καὶ μία παρθένος.

Μίαν ἡμέραν συνηντήθησαν καὶ οἱ δύο εἰς τὸ μικρὸ κελλάκι τοῦ Γέροντος. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐβράδυνασε καὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀναχωρήσουν. Ὁ Γέρων τότε ἔστρωσε τὴν ψάθα καὶ ἐκοιμήθησαν καὶ οἱ τρεῖς μαζί, μὲ τὸν Γέροντα εἰς τὸ μέσον αὐτῶν. Τὴν νύκτα, ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ δαίμονος, ἐπολεμήθησαν ὁ ἀδελφὸς καὶ ἡ παρθένος καὶ διέπραξαν ἁμαρτίαν. Ὁ Γέρων, καίτοι ἀντελήφθη τὸ συμβάν, ἐν τούτοις τίποτε δὲν εἶπεν εἰς αὐτούς. Ἀπ' ἐναντίας τὸ πρῶτ' μὲ καλὴν σύνهην τοὺς κατευώδωσε, χωρὶς νὰ ἐπιδείξῃ πρὸς αὐτοὺς οὐδεμίαν σκληρότητα. Ἐκεῖνοι δὲ ἐνῶ ἐπροχωροῦσαν πρὸς τὴν πόλιν ἤρχισαν νὰ δοκιμάζουν σκληρὰς τύψεις τῆς συνειδήσεως, νὰ μετανοοῦν δι' ὅσα ἔκαμαν καὶ νὰ ὑποφέρουν πάρα πολύ.

Ἀντὶ λοιπὸν νὰ συνεχίσουν τὴν πορείαν των πρὸς τὴν πόλιν, ἐγύρισαν ὀπίσω πρὸς τὸν Γέροντα, μετενόησαν καὶ ἤρχισαν μετὰ δακρύων νὰ ἐξομολογοῦνται πρὸς αὐτόν· «Ἀββᾶ—τοῦ λέγουν—δὲν ἐπῆρες εἴδησιν πῶς μᾶς διεπόμπευσεν ὁ σατανᾶς καὶ μᾶς ἔκαμνε νὰ ἁμαρτήσωμεν;» «Τὸ ἀντελήφθη», ἀπήντησεν ὁ Γέρων. Τότε καὶ οἱ δύο κατὰπληκτοὶ τὸν ἐρωτοῦν· «καὶ ποῦ ἦτο ὁ νοῦς σου αὐτὴν τὴν ὥραν καὶ δὲν μᾶς ἐμπόδισες ἀπὸ τὴν βδελυρὰν καὶ αἰσχροὴν ἐκείνην προᾶξιν, διὰ τὴν ὁποῖαν τώρα φλογίζονται ἀπὸ τὴν λύπην καὶ μεταμέλειαν αἱ καρδίαι μας;» Εἰς ἀπάντησιν ὁ Γέρων μὲ συγκίνησιν τοὺς λέγει· «Ἐκείνην τὴν ὥραν ὁ νοῦς μου εὗρίσκετο ἔμπροσθεν τοῦ Γολγοθᾶ, ὅπου ἔσταυρώθη ὁ Χριστὸς καὶ ἐκεῖ παρέμενε κλαίων». Ἀφοῦ δὲ ἔλαβον τὸν κανόνα τῆς μετανοίας των ἀπὸ τὸν Γέροντα, ἀνεχώρησαν ἀναδειχθέντες σκευὴ ἐκλογῆς.

27. Εἰς ἐκείνους τοὺς χρόνους ἔζη ἓνας Γέρων Μοναχός, ὁ ὁποῖος ἔτρωγε τρία μόνον παξιμάδια τὴν ἡμέραν. Κάποτε τὸν ἐπεσκέφθη ἓνας ἀδελφός. Ὅταν ἦλθεν ἡ ὥρα τοῦ φαγητοῦ, ὁ Γέρων παρέθηκεν εἰς τὸν ἀδελφὸν τρία παξιμάδια. Μετά, ἐπειδὴ ἀντελήφθη ὅτι πεινᾷ ἀκόμη, τοῦ ἔφερεν ἄλλα τρία. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐχόρτασαν καὶ ἡγέρθησαν ἐκ τῆς τραπέζης, ὁ Γέρων ἐπετίμησε τὸν ἐπισκέπτην του καὶ τοῦ εἶπε· «Δὲν πρέπει, ἀδελφέ μου, νὰ φροντίζῃς τόσον πολὺ διὰ τὸ σαρκίον». Ὁ ἐπισκέπτης ἔβαλε μετάνοιαν εἰς τὸν Γέροντα καὶ ἀνεχώρησε.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν, κατὰ τὴν ὥραν τοῦ φαγητοῦ, ἔφαγε, κατὰ τὴν συνήθειαν, τὰ τρία παξιμάδια ὁ Γέρων, ἀλλ' ἤρχισε νὰ πεινᾷ. Πάντως συνεκράτει τὸν ἑαυτὸν του. Τὸ ἴδιον πάλιν συνέβη καὶ τὴν ἐπομένην ἡμέραν. Κατεχόμενος ἀπὸ ἰσχυρὸν αἰσθημα πείνης ὑπέφερε τρώγων τὰ τρία μόνον παξιμάδια, ἀλλὰ καὶ δὲν ἀπεφάσιζε νὰ παραβῇ τὴν συνήθειάν του. Τοῦτο εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ ἀδυνατίσῃ. Ἐπειδὴ ὁμως τὸ φαινόμενον αὐτὸ δὲν εἶχε συμβῇ ἐπὶ τόσα ἔτη ἀσκήσεως,

ἀλλὰ μόνον τώρα τελευταίως, ἀντελήφθη ὁ Γέρων ὅτι τοῦτο ἦτο ἐγκατάλειψις Θεοῦ. ἤρχισε τότε μετὰ δακρύων καὶ γονυκλισιῶν νὰ παρακαλῇ τὸν Θεὸν νὰ τοῦ φανερώσῃ διὰ ποίαν αἰτίαν τὸν ἐγκατέλειψεν, ὥστε νὰ μετανοήσῃ. Παρουσιασθεὶς τότε Ἄγγελος Κυρίου τοῦ εἶπε· «Αὐτὸ σοῦ συνέβη, διότι κατέκρινες τὸν ἀδελφόν σου καὶ διὰ νὰ μάθῃς, ὅτι ἐκεῖνος, πὺν ἐγκρατεύεται, ἡ πραγματοποιοιεῖ ἄλλην ἀρετὴν, δὲν τὸ ἐπιτυγχάνει ἐξ ἰδίας δυνάμεως, ἀλλ' ἡ ἀγαθότης καὶ ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ τὸν ἐνισχύει».

28. Ἐνας ἅγιος ἄνθρωπος, μόλις εἶδε κάποιον νὰ ἀμαρτάνῃ, εἶπε μὲ δάκρυα· «αὐτὸς ἡμάρτησε σήμερα καὶ ἐγὼ ὅπωςδήποτε αὔριο».

29. Ὁ ἴδιος πάλιν εἰς ἄλλην περίπτωσιν εἶπεν· «Ἐὰν κανεῖς μὲ ὅποιονδήποτε τρόπον ἀμαρτήσῃ ἐνώπιόν σου, μὴ τὸν κατακρίνῃς, ἀλλὰ νὰ θεωρῇς τὸν ἑαυτὸν σου ἀμαρτωλότερον ἀπὸ ἐκεῖνον, ἔστω καὶ ἐὰν πρόκειται περὶ κοσμικοῦ».

30. Ἐνας ἀπὸ τοὺς ἀσκητικοὺς πατέρας εἶπε τὸ ἐξῆς· «Δὲν ὑπάρχει κάτω ἀπὸ τὸν οὐρανὸν γένος καλύτερον ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς, οὔτε μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν τάξις καλυτέρα ἀπὸ τοὺς Μοναχοὺς. Ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα βλάπτουν καὶ τοὺς Χριστιανοὺς καὶ τοὺς Μοναχοὺς περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλο, εἶναι ἡ μεταξὺ τῶν μνησικακία καὶ ἡ κατάκρισις, τὰ ὁποῖα ἐφ' ὅσον δυνηθῇ κανεῖς καὶ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὴν καρδίαν του, θὰ ζήσῃ πραγματικῶς ἀγγελικὸν βίον ἐπάνω εἰς τὴν γῆν».

31. Εἰς ἓνα Κοινόβιον ἔζων δύο ἀδελφοὶ ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας, ἔως ὅτου ἐμεγάλωσαν εἰς τὸν μοναχικὸν βίον. Οὗτοι ἠξιώθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νὰ βλέπῃ ὁ ἓνας εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἄλλου ἓνα ὁρατὸν ἐξωτερικὸν σημεῖον Χάριτος. Κάποτε λοιπὸν ἓνας ἀπ' αὐτοὺς ἐβγῆκεν ἀπὸ τὸ Κοινόβιον διὰ μίαν ὑπηρεσίαν· ἦτο ἡμέρα Παρασκευή. Κατὰ σύμπτωσιν πρωτὶ-πρωτὶ εἶδε κάποιον νὰ τρώγῃ καὶ νὰ μὴ σέβεται τὴν ἡμέραν. Τότε ὁ Μοναχὸς τὸν ἠλεγξε, διότι χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν του τὴν ἐπιβεβλημένην νηστείαν τῆς Παρασκευῆς ἔτρωγε πρωτὶ-πρωτὶ.

Ἀφοῦ ἐξεπλήρωσε τὴν ἀποστολήν του ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Κοινόβιον ὁ Μοναχός. Κατὰ τὴν καθιερωμένην λοιπὸν σύναξιν εἶδε κατὰ πρόσωπον τὸν ἐπιστρέψαντα Μοναχὸν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ δὲν διέκρινε τὸ σημεῖον τῆς Χάριτος, ὡς συνήθως, καὶ ἐλυπήθη. Ἀφοῦ δὲ ἐπέστρεψαν εἰς τὸ κελλίον, περίλυπος τὸν ἐρωτᾷ·

—Τί ἔκαμες, ἀδελφέ μου, καὶ δὲν ἐμφανίζεται εἰς τὸ πρόσωπόν σου τὸ σημεῖον τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ;

— Εἰλικρινῶς σοῦ λέγω, ὅτι ἡ συνειδησίς μου δὲν μὲ ἐλέγχει οὔτε διὰ πονηρὰν πράξιν, ἀλλ' οὔτε καὶ δι' αἰσχρὸν λογισμόν.

— Μήπως εἶπες τίποτε εἰς κανένα;

Ἀφοῦ λοιπὸν ἐσκέφθη καλῶς ὁ Μοναχός, ἐνεθυμήθη τὴν περὶ-
πτωσιν ἐκείνου, ποῦ ἔτρωγε τὸ πρῶτ' ἡς Παρασκευῆς, καὶ εἶπε· «Χθὲς
ἔξω τοῦ Κοινοβίου εἶδον τινὰ τρώγοντα καὶ εἶπον εἰς αὐτόν· σήμε-
ρον Παρασκευὴν τρώγεις ἀπ' αὐτὴν τὴν ὥραν;». Αὕτῃ λοιπὸν εἶναι
ἡ ἁμαρτία μου, συνεπέρανε. Καὶ τότε παρεκάλεσε τὸν ἀδελφὸν λέγων·
«Ἔλα λοιπὸν νὰ συγκοπιάσωμεν εἰς μετάνοιαν δύο ἑβδομάδας καὶ
νὰ παρακαλέσωμεν τὸν Θεὸν νὰ μὲ συγχωρήσῃ».

Πράγματι λοιπὸν ἔτσι ἔκαμαν καὶ μετὰ δύο ἑβδομάδας εἶδε
καὶ πάλιν ὁ ἀδελφὸς τὸ ὁρατὸν σημεῖον εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἐτέρου,
ἀπόδειξις, ὅτι ἦλθε καὶ πάλιν ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ εἰς αὐτόν. Μὲ αὐτὸ
παρηγορήθησαν καὶ ἠύχαρίστησαν τὸν Θεόν.

32. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα·—Ἐὰν μεταβῶ εἰς διακριτι-
κὸν Γέροντα, διὰ νὰ τὸν ἐρωτήσω, ἐὰν πρέπει νὰ παραμείνω εἰς κά-
ποιον, καὶ ἐκεῖνος γνωρίζει, ὅτι αὐτὸ τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι συμφέρον
τῆς ψυχῆς μου, τί πρέπει νὰ μοῦ ἀπαντήσῃ; Ἐὰν μοῦ εἰπῇ, μὴ πη-
γαίνεις, δὲν τὸν κατέκρινε τότε μὲ τὸν λογισμόν του;

— Αὐτὴν τὴν λεπτολόγον διάθεσιν, δηλαδὴ τὴν λεπτομερῇ ἀνί-
χνευσιν τῶν σκέψεων, ὀλίγοι μόνον τὴν διαθέτουν, ἀπῆντησεν ὁ Γέρον·
πάντως ἐὰν ἡ ἐνέργειά του ὀφείλεται εἰς πάθος, δηλαδὴ ἀπὸ ἐμπά-
θειαν καὶ μῖσος ἀπαντήσῃ δυσμενῶς δι' ἓνα ἄνθρωπον ἢ τὸν κατηγο-
ρήσῃ, τὸν ἑαυτὸν του βλάπτει, διότι ὁ λόγος του δὲν ἔχει καμμίαν
ἀξίαν. Πάντως τὸ συμφέρον τῆς ψυχῆς του ἀπαιτεῖ, εἰς τὴν περι-
πτωσιν αὐτὴν, νὰ ἀπαντήσῃ, ὅτι δὲν γνωρίζω νὰ σὲ πληροφορήσω
δι' αὐτό, ποῦ ζητεῖς καὶ νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν ἑαυτὸν του ἀπὸ τὸ πάθος.
Ἐφ' ὅσον δὲ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὸ πάθος, κανένα δὲν κατακρίνει πλέον,
ἀλλὰ κατακρίνων τὸν ἑαυτὸν του προφασίζεται ἄγνοιαν τοῦ περὶ οὗ
ἐρωτᾶται, λέγων· «Ἐκ φύσεως, ἀδελφέ μου, εἶμαι ἀκοινωνήτος καὶ
δὲν συναναστρέφομαι κανένα· μὴ μὲ ἐρωτᾷς λοιπόν».

Ἐφ' ὅσον δὲ ὁ ἐρωτῶν εἶναι συνετὸς δὲν πηγαίνει εἰς τὸ πρό-
σωπον ἐκεῖνο, διότι ἀντελήφθη τὸ νόημα τοῦ Γέροντος καὶ τὴν ἀγα-
θὴν του πρόθεσιν, ὅτι μεριμνῶν διὰ τὴν ἰδικὴν του σωτηρίαν ὠμίλη-
σεν οὕτως. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ λόγος τοῦ συμβουλευόντος εἶναι δυνατὸς
νὰ πληροφορήσῃ τὸν ἀκούοντα, ὥστε νὰ ἐφαρμώσῃ τὴν συμβουλὴν.

33. Ἐπληροφορήθη κάποτε ἓνας Ἅγιος Ἀσκητής, ὅτι ἓνας ἀδελ-
φὸς περιέπεσεν εἰς πορνείαν καὶ εἶπε· ὦ, ἄσχημα ἔκανε!

Μετὰ ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας ἀπέθανεν ἐκεῖνος ὁ ἀδελφός. Ἀμέσως
λοιπὸν ἐνεφανίσθη εἰς τὸν Γέροντα ἓνας Ἄγγελος Κυρίου, συνοδεύων
τὴν ψυχὴν τοῦ κοιμηθέντος ἀδελφοῦ καὶ τοῦ λέγει μὲ αὐστηρότητα·

— Κοίταξε αὐτὸν ποῦ κατέκρινες, ἐκοιμήθη! Ποῦ διατάσσεις
λοιπὸν νὰ τὸν τοποθετήσω, εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἢ εἰς τὴν
κόλασιν;

Ὁ Γέρων μετὰ τὴν ὀπτασίαν αὐτὴν παρέμεινεν ἕως τὸ τέλος τῆς ζωῆς του, παρακαλῶν τὸν Θεόν, μετὰ δακρύων πολλῶν καὶ σκληρῶν ἀγώνων μετανοίας, νὰ τὸν συγχωρήσῃ διὰ τὸ ἁμάρτημα αὐτό.

34. Ἐνας Γέρων εἶπε κάποτε· ἐὰν ἰδῆς κανένα νὰ τρώγῃ πολὺ καὶ ἀδιακρίτως ἢ νὰ γελᾷ ἀδιαφόρως, μὴ τὸν κατακρίνης· εἰπέ, καλύτερα, εὐτυχῆς ὁ ἄνθρωπος αὐτός, διότι δὲν ἔχει ἁμαρτίας καὶ δι' αὐτὸ χαίρεται ἢ ψυχὴ του.

35. Ἐνας Ἅγιος Γέρων Ἀσκητὴς εἶπεν· ἐὰν ἰδῆς κάποιον μὲ τὰ μάτια σου νὰ πίπτῃ εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ἀμέσως νὰ εἰπῇς· ἀνάθεμα εἰς ἐσένα, σατανᾶ (!). Μὲ τὸν τρόπον δὲ αὐτὸν περιφρουρεῖς τὴν καρδίαν σου ἀπὸ τὴν κατάκρισιν καὶ δὲν ἀναχωρεῖ ἀπὸ σὲ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Ἐν συνεχείᾳ δὲ νὰ λέγῃς εἰς τὸν ἑαυτὸν σου· ὅπως αὐτὸς ἐνίκηθη ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, τοιοῦτοτρόπως εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ νικηθῶ καὶ ἐγώ. Μὲ δάκρυα δὲ νὰ ζητῇς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ συμπάθῃς αὐτόν, πὺ χωρὶς τὴν θέλησίν του ἔπαθε, διότι, πράγματι, κανεὶς δὲν θέλει νὰ ἁμαρτήσῃ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ὅλοι, ὅσakis ἁμαρτάνομεν, ἐξαπατῶμεθα ὑπὸ τοῦ Διαβόλου.

36. Ἐνας ἄλλος Ἀσκητὴς διηγῆθη τὸ ἐξῆς περιστατικόν. Κάποτε παρέμενα εἰς ἓνα ἀπομακρυσμένον σημεῖον τῆς ἐρήμου. Μὲ ἐπεσκέψθη λοιπὸν μίαν φορὰν ἓνας γνωστὸς ἀδελφὸς ἀπὸ τὸ Κοινόβιον.

— Τί κάμουν—τοῦ λέγω—οἱ Πατέρες;

— Δι' εὐχῶν σου εἶναι καλὰ καὶ ὑγιαίνουν, μοῦ ἀπαντᾷ.

Κατόπιν τὸν ἠρώτησα καὶ διὰ κάποιον ἀδελφὸν ἔχοντα κακὴν φήμην καὶ μοῦ λέγει:

— Σὲ διαβεβαιῶ, Γέροντά μου, ὁ ἴδιος εἶναι πάντοτε, εἰς τίποτε δὲν ἡλλαξεν. Εἰς τὴν πληροφορίαν αὐτὴν δὲν εἶπα τίποτα, ἀπλῶς μία λέξις ἐξέφυγε ἀπὸ τὰ χεῖλή μου, ὡς αὐθόρμητος πόνος.

— Οὐφ! ἔκαμα.

Καὶ ὁμως ἰδοὺ τὶ μοῦ συνέβη. Μόλις εἶπα αὐτό, ἀμέσως κατελήφθην ἀπὸ τὴν ἀνάγκην τοῦ ὕπνου καὶ περιέπεσα εἰς ἔκστασιν, καὶ βλέπω ὅτι εὐρέθην ἐπάνω εἰς τὸν Ἅγιον τόπον τοῦ Κρανίου τοῦ Γολγοθᾶ καὶ ἐπ' αὐτοῦ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ἐσταυρωμένον μεταξὺ τῶν δύο ληστῶν. Ἀπὸ πόνον καὶ συγκίνησιν ὤρμησα νὰ προσκυνήσω τὸν Κύριόν μας. Μόλις ὁμως ἐπλησίασα, ὁ Κύριος ἐστράφη πρὸς τοὺς παρισταμένους πλησίον του Ἁγίους Ἀγγέλους καὶ μὲ ἰσχυρὰν φωνὴν τοὺς διατάσσει.

— Ἐκδιώξατέ τον αὐτόν, διότι εἶναι δι' ἐμὲ ἀντίχριστος· πρὶν ἐγὼ δικάσω, αὐτὸς κατέκρινε τὸν ἀδελφόν του.

1) Ἡ φράσις αὕτη δὲν θεωρεῖται βλασφημία, διότι ὁ σατανᾶς οὕτως ἢ ἄλλως εἶναι κατηραμένος ἀπὸ τὸν Θεόν.

Ἐνῷ δὲ ἐξεδιωκόμενην βιαίως ἀπὸ τὸν θαυμαστὸν ἐκείνον χῶρον, κλείει ἑξαφνα ἢ θύρα καὶ μοῦ πιάνει τὸ ῥάσον μου. Ἐγὼ τὸ ἄφησα καὶ ἔφυγα καὶ ἀμέσως ἐξύπνησα.

Ἐμβαθύνων δὲ καὶ ἐξηγῶν τὰ ὅσα εἶδα, λέγω εἰς τὸν ἐπισκέπτην ἀδελφόν.

— Αὐτὴ ἡ ἡμέρα εἶναι δι' ἐμὲ πονηρὰ καὶ ἀμαρτωλή.

— Διατί, πάτερ; μὲ ἐρωτᾷ ὁ ἀδελφός. Τότε τοῦ ἐξιστόρησα τὸ ὄραμά μου. Τὸ πλεόν θαυμαστόν, ἀλλὰ καὶ δι' ἐμὲ ὀδυνηρόν, ὑπῆρξεν ἡ στέρησις τοῦ ῥάσου, τὸ ὁποῖον συμβολίζει τὴν σκέπην τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ ὁποῖον ἐκρατήθη ἀπὸ τὴν θαυμαστὴν ἐκείνην θύραν.

Ἀπὸ τότε, ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη περιεπλανώμενη ἐνώπιον τοῦ Κυρίου τῆς Δόξης εἰς τὰς ἐρήμους, χωρὶς νὰ γεύωμαι ἄρτου, χωρὶς νὰ παραμένω ὑποκάτω στέγης, χωρὶς νὰ συναναστρέφωμαι μὲ ἀνθρώπους. Καὶ τότε μόνον ἡσύχασα, ὅταν εἶδον καὶ πάλιν τὸν Κύριόν μου εἰς τὸν Κρανίου τόπον, ὅπως καὶ τὴν πρώτην φορὰν, καὶ ἐπέτρεψε νὰ μοῦ ἐπιστραφῇ τὸ ῥάσον, δεῖγμα τῆς ἐπανόδου εἰς ἐμὲ τῆς σκέπης τοῦ Θεοῦ.

37. Κάποιος ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα.

— Διατί δὲν ἡμπορῶ νὰ συγκατοικήσω μὲ ἀδελφούς;

— Διότι—τοῦ ἀπήντησε ὁ Γέρον—δὲν φοβεῖσαι τὸν Θεόν. Ἐὰν εἶχες ὑπ' ὀψιν σου—συνέχισε—τὴν γραφὴν, ποὺ ἀναφέρει, ὅτι ὁ Λῶτ ἐσώθη μέσα εἰς τὰ Σόδομα, ἐπειδὴ δὲν κατέκρινε κανένα, τότε καὶ σὺ θὰ ἡμποροῦσες καὶ μὲ θηρία ἀκόμη νὰ συγκατοικήσης χωρὶς κανένα φόβον.

38. Ἕνας Ἀσκητὴς διηγεῖτο, ὅτι ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη ἐπέμεινε ἀγωνιζόμενος δι' ἓνα μόνον λογισμὸν καὶ παρακαλῶν τὸν Θεὸν νὰ τοῦ δώσῃ τὴν δύναμιν νὰ θεωρῇ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ὡς ἓνα, χωρὶς διακρίσεις.

Θ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΜΗ ἐξουθένει κοσμικόν, Μοναχέ, ἐν τῇ διανοίᾳ σου· μόνον γὰρ ὁ Κύριος γινώσκει τὰ κρύφια τῆς καρδίας· τίμα δὲ πάντα διὰ τὸν Κύριον ὅπως καὶ σὲ τιμήσῃ ὁ πάντων Κύριος.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

ΜΟΝΑΧΕ, νὰ μὴ ἐκμηδενίζῃς τὸν κοσμικὸν εἰς τὴν σκέψιν σου, διότι μόνον ὁ Κύριος γνωρίζει τὰ κρύφια τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων. Διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ ὅλους νὰ τιμᾷς, ὥστε νὰ τιμήσῃ καὶ σὲ ὁ Κύριος τῶν ὅλων.

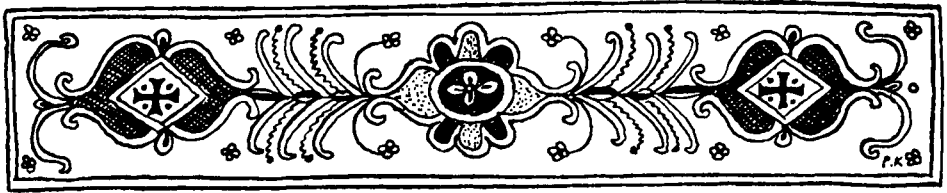
Ι'. Τοῦ Πατρὸς

Θ Αἴμασις ὁ Πατὴρ τὸ ἐν τῇ διανοίᾳ σου προσέθηκεν· ἔστι γὰρ ποτε τοὺς κοσμικοὺς ἅπαντας τῇ γλώττῃ συμφερόντως ἐξουθενεῖν διὰ τοὺς φιλοκόσμους τῶν Μοναχῶν, ἢ τοὺς τῇ ἀπογνώσει ἐγγίζοντας, καὶ αὐτὸς οὕτως ἐν ἄλλῃ διαφόρῳ ἐδίδαξεν.

Ἑρμηνεία

ΠΑΡΑ πολὺ ὥραϊα ὁ Ὅσιος Πατὴρ Ἐφραίμ ἐτοποθέτησεν εἰς τὴν ἀνωτέρω συμβουλὴν του τὰς λέξεις καὶ τὴν ἔννοιαν «ἐν τῇ διανοίᾳ σου»· διότι εἶναι δυνατόν νὰ ἐξουθενῇ καὶ τοὺς κοσμικοὺς, διὰ τῆς γλώσσης του μόνον, χωρὶς νὰ μετέχη καὶ ἡ διάνοιά του, πρὸς τὸ συμφέρον Μοναχῶν τινῶν, οἵτινες αἰσθάνονται ἀγάπην καὶ κλίσιν πρὸς τὸν κόσμον, ἢ κινδυνεύουν νὰ περιπέσουν, ἀπὸ ἐλέγχους τῆς συνειδήσεως, εἰς ἀπόγνωσιν, ὅπως ἄλλωστε καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἅγιος Ἐφραίμ εἰς ἄλλην περιπτώσιν οὕτως ἐδίδαξεν.

· ὙΠΟΘΕΣΙΣ Γ΄

“Οτι οὐ δεῖ τινα ἐν τοῖς μὴ κατ’ ἐντολὴν σκανδαλίζειν· καὶ τί δύναται τὸ τοῦ σκανδάλου ὄνομα· καὶ ὅτι οὐ δεῖ σκανδαλίζεσθαι· τοὺς δὲ σκανδαλιζομένους θεραπεύειν.

Δὲν πρέπει κανεῖς νὰ σκανδαλίσῃ μὲ πράξεις, ἐκτελουμένας χωρὶς ἐντολὴν. Καὶ τί ἡμπορεῖ νὰ κάμῃ τὸ σκάνδαλον. Δὲν πρέπει κανεῖς νὰ σκανδαλίζεται· Νὰ θεραπεύῃ δὲ τοὺς σκανδαλιζομένους.

Α΄ Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΔΕΛΦΟΙ ἀπὸ Κοινοβίου ἐξεληθόντες, παρέβαλον εἰς τὴν ἔρημον πρὸς Ἀναχωρητὴν· ὃ δὲ ἐδέξατο αὐτοὺς μετὰ χαρᾶς, καὶ ὥς ἔθος ἐστὶ τοῖς ἐρημίταις, ἰδὼν αὐτοὺς ἀπὸ κόπου, παρέθηκε τράπεζαν παρὰ τὴν ὥραν, καὶ εἴ τι εἶχε παρέθηκεν αὐτοῖς, καὶ ἀνέπαυσεν αὐτούς· ὅτε δὲ ὀψὲ ἐγένετο, ἔβαλον τοὺς δώδεκα ψαλμούς, ὁμοίως καὶ τὴν νύκτα· ὥς δὲ ὁ γέρον κατὰ μόνας ἠγρύπνει, ὥς ἤκουσεν αὐτῶν κοινολογουμένων πρὸς ἀλλήλους καὶ λεγόντων ὅτι οἱ Ἀναχωρηταὶ εἰς τὴν ἔρημον ἀναπαύονται πλεῖον ἡμῶν τῶν ἐν Κοινοβίοις, καὶ μελλόντων αὐτῶν ὑπάγειν πρῶτ’ πρὸς τὸν γέροντα, τὸν γείτονα αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· ἀσπάσασθε αὐτὸν ἐξ ἐμοῦ καὶ εἶπατε αὐτῷ· μὴ ποτίσης τὰ λάχανα· ὃ δὲ ἀκούσας ἐνόησε τὸ ῥῆμα, καὶ ἐκράτησεν αὐτοὺς ἕως ἑσπέρας ἐργαζομένους νῆστεις· ὥς ἐγένετο ὀψὲ, ἐποίησε μεγάλην σῦναξιν καὶ εἶπε· καταλύσωμεν ὅτι ἀπὸ κόπου ἐστέ· καὶ εἶπε ἅλιν· οὐκ ἔχομεν ἔθος καθ’ ἡμέραν ἐσθίειν, δι’ ὑμᾶς δὲ γενομένα μικρόν· καὶ παρέθηκεν αὐτοῖς ἄρτον ξηρόν καὶ ἄλας εἰπών· χρειά ἐστὶ δι’ ὑμᾶς ἑορτὴν ποιῆσαι· καὶ ἔβαλεν ὀλίγον ἄλας εἰς τὸ ὄξος, καὶ ἀναστάντες μετὰ τὸ φαγεῖν, ἔβαλον σῦναξιν ἕως μεσονυχτίου καὶ λέγει αὐτοῖς· οὐ δυνάμεθα δι’ ὑμᾶς τε λέσαι ὅλον τὸν κανόνα, ἵνα ἀναπαύσῃσθε μικρόν· πρῶτας δὲ γενομένης, ἤθελον ἀπελθεῖν· ὃ δὲ παρεκάλει αὐτοὺς λέγων· μέναιτε χρόνον μεθ’ ἡμῶν· εἰ δὲ μή, κἄν διὰ τὴν ἐντολὴν κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἐρήμου τρεῖς ἡμέρας· οἱ δὲ ἰδόντες ὅτι οὐκ ἀπολύει αὐτοὺς, ἀναστάντες ἔφυγον λάθρα.

2. Κατῆλθόν ποτε δύο Μοναχοὶ ἀπὸ Αἰγύπτου εἰς Σκῆτιν, καὶ παρέβαλον τοῖς γέροισι καὶ μετὰ τὸ συντυχεῖν, ὥς ἐκαθέσθησαν φαγεῖν, εἶδον τοὺς σκητιώτας λαύρως ἐσθιόντας ὥς ἀπὸ λιμοῦ τῆς αὐτῶν ἀσκήσεως, καὶ ἐσκανδαλίσθησαν· μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Πρεσβύτερος, ἠθέλησε θεραπεύσαι αὐτούς, καὶ ἐκήρυξεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ λέγων τοῖς ἀδελφοῖς· νηστεύσατε, καὶ τείνατε τὴν πολιτείαν τῆς ἀσκήσεως ὑμῶν, ἀδελφοί· ἤθελον δὲ οἱ παραβαλόντες Αἰγύπτιοι ἀναχωρῆσαι καὶ ὁ Πρεσβύτερος οὐ συνεχώρησε.

Μείναντες οὖν εἰς τὴν πρώτην ἐνήστευσαν καὶ ἐσκοτίσθησαν· ἐποίησε δὲ αὐτοὺς νηστεύειν δύο δύο, οἱ δὲ σκητιῶται ἐνήστευον τὴν ἑβδομάδα· καὶ γενομένου τοῦ Σαββάτου, ἐκάθησαν φαγεῖν οἱ Αἰγύπτιοι μετὰ τῶν γερόντων· θορυβουμένων δὲ τῶν Αἰγυπτίων φαγεῖν, εἰς τις τῶν γερόντων ἐκράτησε τὰς χεῖρας αὐτῶν λέγων· μετ' ἐπιστήμης φάγετε ὡς Μοναχοί· ὁ δὲ εἰς ἐξ αὐτῶν ὤθησεν αὐτοῦ τὴν χεῖρα, ἀπόλυσόν με λέγων, ἀποθνήσκω γὰρ ὅλην τὴν ἑβδομάδα ἔψημα μὴ φαγών· εἰ οὖν ὑμεῖς διὰ δύο νηστεύοντες οὕτως ἐξελίπετε, πῶς εἰς τοὺς ἀδελφοὺς ἐσκανδαλίσθητε, οἷτινες διαπαντὸς ταύτην τὴν ἄσκησιν ἐπιτελοῦσι; καὶ μετενόησαν αὐτοῖς, καὶ ὠφεληθέντες ἀπῆλθον μετὰ χαρᾶς.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΜΕΡΙΚΟΙ ἀδελφοὶ ἀπὸ ἑνα Κοινόβιον ἐξῆλθον εἰς τὴν ἔρημον, διὰ νὰ ἐπισκεφθοῦν ἕνα Ἀσκητὴν. Ὁ Ἀσκητὴς τοὺς ὑπεδέχθη μὲ μεγάλην χαρὰν, καὶ καθὼς συνηθίζουν οἱ Ἀσκηταί, ἐπειδὴ τοὺς εἶδε κουρασμένους ἀπὸ τὴν πορείαν, τοὺς ἔστρωσε τραπέζι ἐνωρίτερον τῆς ὠρισμένης ὥρας καὶ τοὺς ἐφίλευσε μὲ ὅ,τι εἶχεν εἰς τὸ πτωχόν του ἀσκητήριον. Τοιοῦτοτρόπως τοὺς ἠύχαρίστησε.

Μόλις ἐβράδυσεν ἐκ τῆς ὅλης ἀκολουθίας μόνον δώδεκα ψαλμοὺς ὥρισεν· ὁμοίως καὶ τὴν νύκτα μέρος τῆς ἀκολουθίας διέταξε, χάριν τῶν ἀδελφῶν. Κατὰ τὰ μεσάνυκτα, ἐνῷ ὁ Ἀσκητὴς ἠγρύπνει μόνος του, ἤκουσε τοὺς ἐπισκέπτας του νὰ σιγοσυζητοῦν μετὰξὺ των καὶ νὰ λέγουν, ὅτι οἱ Ἀναχωρηταὶ ἀναπαύονται εἰς τὴν ἔρημον περισσότερον ἀπὸ ἡμᾶς εἰς τὰ Μοναστήρια.

Τὸ πρῶτ' οἱ ἐπισκέπται Μοναχοὶ ἡτοιμάζοντο νὰ ἐπισκεφθοῦν ἕνα γείτονα τοῦ Ἀσκητοῦ· ὁ Γέρων λοιπὸν τοὺς λέγει.

— Χαιρετίσατέ τον ἐκ μέρους μου καὶ εἰδοποιήσατέ τον, σὰς παρακαλῶ, νὰ μὴ ποτίσῃ τὰ λάχανα.

Πράγματι μετεβίβασαν εἰς τὸν Ἀσκητὴν τοὺς χαιρετισμοὺς καὶ τὴν εἶδσιν τοῦ Ἀσκητοῦ. Ἐκεῖνος ἀμέσως ἀντελήφθη τὸ βαθύτερον νόημα τῆς πληροφορίας καὶ δι' αὐτὸ ἄφησε τοὺς ἐπισκέπτας του νὰ ἐργάζωνται νηστικοὶ μέχρι τὸ βράδυ.

Μόλις ἐνύκτωσεν, ἐπραγματοποίησε σύναξιν μεγάλην καὶ εἶπε πρὸς τοὺς ἐπισκέπτας του.

— Καίτοι ἔχομεν κανόνα νηστείας, ἃς φάγωμεν, διότι ἔχετε κοπιάσει. Ὡς γνωστόν, ἡμεῖς ἔχομεν συνηθίειαν νὰ νηστεύωμεν ὅλην τὴν ἑβδομάδα, ἀλλὰ πρὸς χάριν ὑμῶν θὰ φάγωμεν ὀλίγον.

Λέγων δὲ αὐτὰ ἔστρωσε τραπέζι μὲ ὀλίγον ξηρὸν ἄρτον καὶ ἀλάτι. Καὶ ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς ἐπισκέπτας του προσέθεσε:

— Πρέπει νὰ ἐορτάσωμεν τὴν ἐπίσκεψίν σας.

Ὡς ἐορτάσιμον δὲ φαγητὸν προσέθεσεν ὀλίγον ἀλάτι εἰς ξίδι.

Ἀφοῦ δὲ ἠγέρθησαν, ὁ Ἀσκητὴς ἐκάλεσε τοὺς ἀδελφοὺς διὰ τὴν καθιερωμένην νυκτερινὴν ἀκολουθίαν. Τὸ μεσονύκτιον διέκοψε τὴν ἀκολουθίαν καὶ εἶπεν εἰς τοὺς ἐπισκέπτας.

— Ἀπὸ ἀγάπην πρὸς ὑμᾶς δὲν ἐτελέσαμεν ὁλόκληρον τὸν κα-

νόνα τῆς νυκτερινῆς ἀκολουθίας, διὰ νὰ μὴ κουρασθῇτε καὶ νὰ ἀναπαυθῇτε ὀλίγον.

Τὸ πρῶτ' οἱ ἐπισκέπται ἐζήτουν τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἀσκητοῦ διὰ νὰ φύγουν. Ἐκεῖνος ὁμως τοὺς παρεκάλει νὰ παραμείνουν ὀλίγον χρόνον, ἢ τοῦλάχιστον, σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολήν, τρεῖς ἡμέρας, ὅσας συνηθίζουν νὰ φιλοξενοῦν τοὺς ἐπισκέπτας των οἱ ἐρημίται.

Οἱ ἐπισκέπται, ἀφοῦ εἶδον, ὅτι δὲν τοὺς δίδει τὴν εὐλογίαν νὰ ἀναχωρήσουν ἔφυγαν κρυφίως διὰ τὸ Κοινόβιον.

2. Δύο Μοναχοὶ κατῆλθον ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον εἰς Σκήτην, διὰ νὰ ἐπισκεφθοῦν τοὺς Γέροντας. Ἀφοῦ λοιπὸν συνωμίλησαν ἐπ' ὀλίγον, ἐκάθησαν νὰ φάγουν. Κατὰ τὸ φαγητὸν ἔβλεπον τοὺς ἀδελφούς τῆς Σκήτης νὰ τρώγουν μὲ μεγάλην βουλμίαν, σὰν πεινασμένοι, ἐξ αἰτίας τῆς ἀσκήσεώς των. Αὕτῃ ἡ κατάστασις ἐσκανδάλισε τοὺς ἐξ Αἰγύπτου ἐπισκέπτας. Μόλις ἀντελήφθη αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὁ Πρεσβύτερος τῆς Σκήτης ἠθέλησε νὰ ἐπαναπαύσῃ τὴν σκανδαλισθεῖσαν συνείδησίν των.

Δι' αὐτό, ὅταν μετέβησαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐφώνασε κοντὰ τοὺς ἀδελφούς καὶ τοὺς λέγει :

— Νὰ νηστεύσητε καὶ νὰ ἐντείνετε τὰς προσπαθείας τῆς ἀσκήσεώς σας, ἀδελφοί μου. Δὲν ἐπέτρεψε δὲ εἰς αὐτοὺς νὰ ἀναχωρήσουν, καίτοι οὗτοι ἠθελον.

Ἀφοῦ λοιπὸν παρέμειναν, ἐνήστευσαν τελείως τὴν πρώτην ἡμέραν καὶ ἤρχισαν νὰ ζαλίζωνται. Ὑπεχρέωσε δὲ αὐτοὺς νὰ νηστεύουν δύο συνεχεῖς ἡμέρας καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς δευτέρας νὰ τρώγουν. Οἱ ἀδελφοὶ τῆς Σκήτης ἐνήστευον μίαν συνεχῇ ἑβδομάδα. Μόλις ἦλθε τὸ Σάββατον, κατὰ τὴν καθιερωμένην ὥραν τοῦ φαγητοῦ, παρεκάθησαν εἰς τὴν τράπεζαν οἱ Γέροντες τῆς Σκήτης μαζὶ μὲ τοὺς ἐπισκέπτας τῆς Αἰγύπτου,

Τότε οἱ Αἰγύπτιοι ἤρχισαν μὲ θορυβώδεις κινήσεις τὰ τρώγουν ἀτάκτως, κατευθυνόμενοι ἀπὸ τὴν μεγάλην τους πείναν. Κάποιος ἀπὸ τοὺς Γέροντας, ποὺ παρέμεναν εἰς τὴν Σκήτην, τοὺς ἐκράτησεν ἀπὸ τὰς χεῖρας, ὑποδεικνύων εἰς αὐτούς, ὅτι ὁ τρόπος αὐτὸς τοῦ φαγητοῦ δὲν ἀρμόζει εἰς Μοναχοὺς, οἱ ὁποῖοι πρέπει νὰ τρώγουν μὲ εὐπρέπειαν καὶ σύνεσιν.

Ἕνας ἐκ τῶν δύο Αἰγυπτιωτῶν τοῦ ἔσπρωξε βιαίως τὴν χεῖρα καὶ τοῦ εἶπε :

— Ἀφῆσέ με, διότι πεθαίνω ἀπὸ τὴν πείναν· ὅλην τὴν ἑβδομάδα δὲν ἔφαγα φαγητὸν μαγειρευμένον.

Τότε, λίαν ἐπικαίρως, τοὺς λέγει Ἕνας ἐκ τῶν Γερόντων.

— Ἐὰν σεῖς, νηστεύοντες μόνον δύο συνεχεῖς ἡμέρας, καὶ τὴν τρίτην τρώγοντες, ἔχετε ἀφανισθῇ ἀπὸ τὴν πείναν, διατί ἐσκανδαλίσθητε διὰ τοὺς ἀδελφούς, οἱ ὁποῖοι τόσον σκληρὰν ἀσκησιν ἐκτελοῦν

νηστεύοντες πάντοτε ὁλόκληρον τὴν ἑβδομάδα;

Μὲ τὴν συνετὴν αὐτὴν παρατήρησιν ὠφελήθησαν οἱ Αἰγύπτιοι καὶ μετενόησαν, διότι ἔσκανδαλίσθησαν ἀδίκως, ἀναχωρήσαντες περιχαρεῖς ἀπὸ τὴν Σκήτην.

Β'. Τοῦ Ἀγίου Βαρσανουφίου

ΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε γέροντα λέγων· ἐὰν ποιῶ τι πρᾶγμα ὥς νομίζω μετὰ λόγου, καὶ διορθοῦται μέ τις εἰς αὐτὸ οὐ κατὰ λόγον, ἀπολογία· σωμαι αὐτῷ, ἢ σιωπήσω φεύγων τὴν κενοδοξίαν; ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἐὰν οὐκ ἔχῃ ἀνάγκην ἢ ἀπολογία, σιώπα· ἐὰν δὲ τὸ πρᾶγμα παρέχῃ λογισμόν τῷ ἀδελφῷ σου, ἀντίλεξον τῇ κενοδοξίᾳ καὶ θεράπευσον αὐτόν· ἔφη ὁ ἀδελφός· ἐὰν πρᾶγμα ποιῶ τῶν μέσων, ἦτοι εἰς ὃ οὐκ ἔστιν ἁμαρτία, καὶ οἶδα ὅτι ἐὰν καταλάβῃ με ὁ δεῖνα ἀδελφός ποιοῦντα αὐτὸ σκανδαλίζεταί εἰς ἐμὲ καὶ κρύπτω αὐτὸ ἀπὸ κενοδοξίας, αἰσχύνομαι γὰρ ἐὰν ἴδῃ με, ἄρα ὀφείλω διὰ τὴν κενοδοξίαν μὴ κρύψαι; ἢ κρύψαι διὰ τὸ σκάνδαλον; εἰ δὲ καὶ μὴ οἶδα ἀκριβῶς ὅτι σκανδαλίζεται, ἀλλ' ὑπονοῶ, τί ποιήσω; ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἐὰν καταγινώσκῃ σου ἡ καρδιά ὅτι σκανδαλίζεται ὁ ἀδελφός σου, σκέπασον, καὶ μὴ δώσης αὐτῷ λογισμόν, ἐὰν δὲ ἀκριβῶς οὐκ οἶδας, ἀλλ' ὑπονοεῖς, μὴ φροντίσης.

2. Ἡρώτησεν ὁ ἀδελφός· ἐὰν εἴπω τινὶ ρῆμα κενοῦν αὐτόν καὶ μὴ νοήσῃ τὸν λόγον, ἄρα ὀφείλω μετανοῆσαι αὐτῷ ἢ σιωπῆσαι, καὶ μὴ δοῦναι αὐτῷ λογισμόν; ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἐὰν μὴ νοήσῃ ὁ ἀδελφός ὅτι ἐκέντησας αὐτόν, σιώπα καὶ οὐ ταράσσεις αὐτόν, ἀλλὰ σπουδάσων τῷ Θεῷ βαλεῖν μετάνοιαν ὑπὲρ τούτου· ἔφη ὁ ἀδελφός· εἰπέ μοι, δέσποτα, ποταπὴ ἔστιν ἡ ἐν τοῖς πράγμασιν ἐλευθερία, καὶ πῶς δεῖ αὐτῇ κεχρησθαι.

3. Ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἐλευθερία ἔστιν ἡ φανερώς λεγομένη ἀλήθεια· τυχὸν γὰρ χρήζει τις τροφῆς ἢ ἐνδύματος ἢ καθόλου οἰουδήποτε πράγματος, καὶ ὀφείλει καθαρῶς λέγειν τῷ δυναμένῳ παρασχεῖν, οὐ γὰρ πρὸς πάντα ἄνθρωπον χρὴ τῇ ἐλευθερίᾳ κεχρησθαι, ἀλλ' ἐπιτετηρημένως πρὸς πρόσωπα τὰ δυνάμενα τὴν ἐλευθερίαν ἀσκανδάλιστως δέξασθαι.

4. Ὁ μὲν γὰρ ἔχων διάκρισιν οἰκοδομεῖται καὶ χαίρει ἐν αὐτῇ· ὁ δὲ μὴ ὦν τοιοῦτος, σκανδαλίζεται, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ κεχρημένος αὐτῇ ὀφείλει μὴ ἐμπαθῶς κεχρησθαι πρὸς τὸ θεραπεύσαι τὸ ἐνοχλοῦν αὐτῷ πάθος, ἀλλὰ πρὸς τὴν χρείας συμπλήρωσιν· εἰ οὖν οὔτε πρόσωπον σκανδαλίζεται, οὔτε πάθος ὑπόκειται, δεῖ κεχρησθαι τῇ ἐλευθερίᾳ.

5. Εἰ δὲ τις ἐν αὐτῇ σκανδαλίζεται, δεῖ οἰκονομεῖν καὶ μὴ ἀφυλάκτως κεχρησθαι καὶ σκανδαλίζειν τὸν πλησίον· τυχὸν γὰρ ἔστι τις ἀπὸ κόπου καὶ θέλει ταχύτερον γεύσασθαι· ἄλλος δὲ τις ἀκούων ἢ ὁρῶν τούτον, τοῦτο θέλοντα ἢ ποιοῦντα, σκανδαλίζεται, ἢ καὶ περὶ πράγματος αἰτεῖς καὶ οὐκ οἰκοδομεῖται ὁ ἀδελφός· προσήκει οὖν ἰδίᾳ ῥηθῆναι περὶ τοῦ ζητουμένου τῷ δυναμένῳ παρασχεῖν καὶ φυλάξαι τὸν λογισμόν τοῦ ἀδελφοῦ ἀβλαβῇ ὥς οὖν εἴρηται, καλὴ ἔστιν ἡ ἐλευθερία ἐν φόβῳ Θεοῦ γινομένης.

6. Διαφρίσεις δὲ αὐτὴν οὕτως· ἐὰν χρήζων πράγματος μὴ εἴπῃς τῷ δυναμένῳ σοι τοῦτο παρασχεῖν, περιμένων ἐκεῖνον ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦτο ποιῆσαι, καὶ συμβαίνει ὅτι ἐκεῖνος μὲν ἄγνοεῖ ὧν χρήξεις, ἢ καὶ εἰδὼς ἐπελάθετο, ἢ καὶ δοκιμάσαι σε θέλων τοῦτο ποιεῖ, εἰ ἔχεις ὑπομονήν, σὺ δὲ εὐρίσκη κατ' αὐτοῦ γογγύζων ἢ σκανδαλιζόμενος, εἰς αὐτόν ἁμαρτάνεις.

7. Εἰ οὖν χρὴσθαι τῇ ἐλευθερίᾳ, καὶ φανερώς εἴπῃς αὐτῷ, οὐδὲν τούτων γίνεται προευντρέπισον δὲ τὸν λογισμόν σου, ἵνα ἐὰν αἰτήσας ὅπερ ζητεῖς, μὴ λάβῃς, μὴ θλιβῇς ἢ σκανδαλισθῇς ἢ γογγύσῃς· ἀλλ' εἰπέ τῷ λογισμῷ, ἢ οὐ δύναται μοι

παρασχεῖν, ἢ οὐκ εἰμι ἄξιος, οὐδὲ συμφέρει μοι, καὶ διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς οὐ συνεχώρησε δοῦναί μοι, καὶ βλέπε μὴ ἀφορῶν εἰς τὴν γενομένην ἀποτυχίαν, διὰ ταύτην κόψῃς τὴν πρὸς αὐτὴν ἐλευθερίαν· ἀλλ' ὅταν σοι ἡ χρεία ὀτιοῦν ἀπαιτῇ, πάλιν αἰτῆσαι παρ' αὐτοῦ, φυλάττων ὥς εἴρηται πανταχοῦ ἑαυτὸν ἐπὶ τῇ ἀποτυχίᾳ ἀτάραχος.

8. Ὅμοιως δὲ καὶ ἂν τις ἀφ' ἑαυτοῦ ἐρωτήσῃ σε περὶ πράγματος οὗ χρήζεις, εἰπὲ τὴν ἀλήθειαν· εἰ δὲ συναρπαγείς εἴπῃς, ὅτι οὐ χρήζω, μὴ αἰδεσθῆς, ἀλλὰ ἀνάλαβε σεαυτὸν καὶ εἰπέ· συγχώρησόν μοι, ὅτι ἠκοντίσθην εἰπὼν μὴ χρήζειν, κατῴζω γὰρ τοῦ λαβεῖν.

9. Ἐφη ὁ ἀδελφός· ὅτε δὲ οὐ πεπληροφόρημαι, ἀλλ' ἀμφιβάλλω τὸ πρόσωπον πρὸς ὃ ἔχω τὸ πρᾶγμα, εἰ σκανδαλίζεται ἡ οὐ, ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ἐλευθερίᾳ, τί ποιήσω; ἀπεκρίθη ὁ γέρον· δύνασαι διὰ δοκιμῆς γινῶναι αὐτὸ εἰ σκανδαλίζεται ἡ μὴ· τυχὸν γὰρ ἂν χρήζεις φαγεῖν, μὴ εἴπῃς αὐτῷ δός μοι, ἀλλ' εἰπέ· βλέπω ἑμαυτὸν πεινῶντα διὰ τὴν δε τὴν αἰτίαν, καὶ ἀκούων ἐκεῖνος φανερός γίνεται, καὶ ἐκ τοῦτου μανθάνεις αὐτοῦ τὴν διάθεσιν εἰ σκανδαλίζεται ἡ μὴ· εἶπεν ὁ ἀδελφός· καὶ πῶς λέγεις, Πάτερ, ὅτι τὸ αἰτεῖν φανερώς οὐ χρήζω ἐλευθερία ἐστὶ; καὶ πῶς ἐρωτηθεὶς ὁ μέγας γέρον παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ Ἰωάννου, εἰ ὀφείλει κόψαι τρώγειν τὰς ὁπώρας, ἐπέτρεψεν αὐτῷ μεταλαμβάνειν τῶν παρεχομένων αὐτῷ, μὴ μέντοι αἰτεῖν, ἵνα λάβῃ, δοκεῖν οὖν ἐνταῦθα κωλύειν αὐτὸν τῆς ἐλευθερίας;

10. Ἀπεκρίθη ὁ γέρον· Ὁ λογισμὸς ἐπετίθετο τῷ Ἰωάννῃ παντελῶς μὴ φαγεῖν, καὶ ἐρωτηθεὶς ὁ μέγας γέρον εἶπεν, ὅτι τοῦτο ἐκ τῶν δαιμόνων ὑπεβλήθη, καὶ βουλούμενος διελέγξαι αὐτούς, εἶπεν· ἀφ' ἑαυτοῦ μὴ ζητήσης, καὶ νοήσεις τὴν κακίαν τῶν ἐχθρῶν, ὁ γὰρ λέγων σοι μὴ δ' ὅλως φάγῃς, αὐτὸς ἔχει σοι ὑποθέσθαι γογγύζειν, ἂν μικρόν τι σοι δοθῇ ἢ μηδόλως δοθῇ· τούτου οὖν χάριν οὕτως αὐτῷ ἀπεκρίνατο· ἄλλως τε δέ, ἐντολὴν αὐτῷ ταύτην δέδωκεν· ὅπου δὲ οὐκ ἔστιν ἐντολή, τότε συμφέρει ἡ ἐλευθερία.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ὑπέβαλε τὴν ἐξῆς ἐρώτησιν εἰς Γέροντα Ἀσκητὴν.

— Ἐὰν ἐκτελῶ μίαν ὑπηρεσίαν, τὴν ὁποίαν νομίζω ἀπαράιτητον καὶ σύμφωνον μὲ τὴν λογικὴν, καὶ κάποιος προσπαθεῖ νὰ μὲ διορθώσῃ, χωρὶς νὰ ἔχῃ δίκαιον, πρέπει νὰ ἀπολογηθῶ καὶ νὰ τοῦ ἐξηγήσω πῶς ἔχει τὸ πρᾶγμα ἢ νὰ μὴ ὁμιλήσω καθόλου, ἀποφεύγων τοιοῦτοτρόπως τὴν κενοδοξίαν;

Εἰς τὴν παρατήρησιν αὐτὴν ὁ Γέρον ἀπαντᾷ·

— Ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ λόγος νὰ ἀπολογηθῇς, μὴ ὁμιλήσης· ἂν ὅμως ἡ ὑπόθεσις σκανδαλίσῃ τὸν ἀδελφόν σου καὶ τοῦ ἐνοχλῇ τὸν λογισμόν, τότε μὴ φοβηθῇς τὴν κενοδοξίαν, ἀλλὰ νὰ τοῦ δώσης τὰς ἀναγκαίας ἐξηγήσεις καὶ νὰ τοῦ ἡρεμήσῃς τὴν συνείδησιν.

Κατόπιν αὐτοῦ ὁ ἀδελφὸς ἠρώτησεν ἐκ νέου τὸν διακριτικὸν Γέροντα.

— Ἐὰν ἐκτελῶ μίαν ἐργασίαν ἡθικῶς ἀδιάφορον, δηλαδὴ οὔτε καλὴν οὔτε κακὴν, καὶ ἀντιληφθῶ, ὅτι ἂν ἰδῇ τὴν ἐργασίαν αὐτὴν ἓνας ἀδελφὸς θὰ σκανδαλισθῇ μὲ ἐμέ, τότε τί ἐκ τῶν δύο πρέπει νὰ κάμω· νὰ ἀποκρύψω τὴν ἐργασίαν αὐτὴν, ἐπειδὴ θὰ ἐντρέπωμαι νὰ μὲ ἰδῇ, ὅποτε θὰ ἔχω ὑποπέσει εἰς τὸ πάθος τῆς κενοδοξίας ἢ νὰ μὴ

ἀποκρύψω τὴν ἐργασίαν, ὅποτε θὰ ἔχω ἀποφύγει τὴν κενοδοξίαν, ὄχι ὁμως καὶ τὸν σκανδαλισμὸν τοῦ ἀδελφοῦ; Ἐὰν πάλιν δὲν εἶμαι βέβαιος διὰ τὴν ψυχικὴν διάθεσιν τοῦ ἀδελφοῦ, ἀλλ' ἀπλῶς ὑποπτεύομαι τὰς ἀντιδράσεις του, τί πρέπει νὰ κάνω;

Ὁ Γέρων ἀπήντησεν:

— Ἐὰν σὲ κατηγορῇ ἡ συνειδήσις σου, ὅτι σκανδαλίζης τὸν ἀδελφόν σου μὲ τὴν ἐνέργειάν σου, ἔστω καὶ ἐὰν αὕτη εἶναι ἠθικῶς ἀδιάφορος, ἀπόκρυψέ την καὶ μὴ τὸν ἐμβάλης εἰς λογισμούς· ἐὰν ὁμως δὲν εἶσαι βέβαιος περὶ αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπλῶς τὸ ὑποπτεύεσαι, τότε μὴ φροντίσης δι' αὐτό.

2. Ἄλλος πάλιν ἀδελφὸς ὑπέβαλε τὴν ἐξῆς ἐρώτησιν:

— Ἐὰν εἴπω εἰς κάποιον πειρακτικὸν λόγον καὶ ἐκεῖνος δὲν ἀντιληφθῇ τὸ νόημα, πρέπει νὰ τοῦ ζητήσω συγχώρησιν ἢ εἶναι προτιμότερον νὰ σιωπήσω καὶ νὰ μὴ τὸν ταράξω μὲ λογισμούς;

Ὁ Γέρων ἀπήντησεν:

— Ἐὰν ὁ ἀδελφός σου δὲν ἀντιληφθῇ, ὅτι τὸν ἐκέντησες μὲ τὸν λόγον σου, σιώπησε καὶ μὴ τὸν ἐνοχλήσης· προσπάθησε δὲ ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ ζητήσης μετάνοιαν δι' αὐτό.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ ἴδιος ἀδελφὸς ἠρώτησεν:

— Ἐξηγήσέ μου, Δέσποτα, ποῖα εἶναι ἡ ἐλευθερία εἰς τὸν βίον καὶ πῶς πρέπει κανεὶς νὰ ἐφαρμόξῃ αὐτήν;

3. — Ἐλευθερία εἶναι — ἀπήντησεν ὁ Γέρων — ἡ ἀλήθεια, ὅταν λέγεται χωρὶς δισταγμόν. Ἐὰν π.χ. ἔχη ἀνάγκην κανεὶς ἀπὸ τροφήν, ἢ ἀπὸ ἔνδυμα, ἢ ἀπὸ ὅ,τιδήποτε πρᾶγμα, ὀφείλει ἀπεριφράστως νὰ τὸ ζητήσῃ ἐκ μέρους ἐκείνου, πού ἔχει τὴν ἐξουσίαν νὰ τὸ προσφέρῃ· διότι δὲν πρέπει πρὸς οἷονδήποτε ἄνθρωπον νὰ κάμωμεν χρῆσιν τῆς ἐλευθερίας αὐτῆς, ἀλλ' ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον ἀπέναντι προσώπων, πού ἔχουν τὴν δύναμιν νὰ σεβασθοῦν τὴν ἐλευθερίαν αὐτὴν καὶ νὰ ικανοποιήσουν τὸ αἶτημα, χωρὶς νὰ σκανδαλισθοῦν.

4. Διότι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἔχει διάκρισιν, οἰκοδομεῖται πνευματικῶς καὶ εὐχαριστεῖται, χαίρεται εἰς αὐτὴν τὴν ἐλευθερίαν. Ἐκεῖνος ὁμως, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει διάκρισιν, σκανδαλίζεται ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας. Ὅστις κάνει χρῆσιν τῆς ἐλευθερίας, ὀφείλει νὰ χρησιμοποίῃ αὐτὴν οὐχὶ πρὸς ἱκανοποίησιν ἐνοχλοῦντος αὐτὸν πάθους, ἀλλὰ πρὸς θεραπείαν βιοτικῆς ἀνάγκης. Ἐὰν λοιπὸν δὲν σκανδαλίζεται πρόσωπον, ἀλλ' οὔτε κινούμεθα ἀπὸ πάθος, τότε δυνάμεθα νὰ ἀσκοῦμεν τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθερίας.

5. Ἐὰν κάποιος ἀδελφὸς σκανδαλίζεται ἀπὸ τὴν χρῆσιν τῆς ἐλευθερίας, τὴν ὁποίαν δικαιοματικῶς ἀσκοῦμεν, τότε πρέπει μετὰ συνέσεως νὰ ἐξοικονομοῦμεν τὴν περίστασιν καὶ νὰ φυλασσώμεθα, ὥστε νὰ μὴ σκανδαλίζωμεν τὸν πλησίον ἐκ τῆς ἐξασκήσεως τοῦ δικαιώματος τῆς ἐλευθερίας. Π.χ. εἶναι κάποιος κουρασμένος ἀπὸ τὴν ἐργασίαν καὶ θέλει νὰ φάγῃ ἐνωρίτερον τῶν ἄλλων· ὁ ἄλλος ὁμως, πού

ἀκούει ἢ βλέπει τὰ πράγματα αὐτὰ καὶ αὐτὸν ποὺ θέλει αὐτά, σκανδαλίζεται· ἢ συμβαίνει νὰ ζητῆς κάποιο πρᾶγμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ὁμως δὲν οἰκοδομεῖται πνευματικῶς ὁ ἀδελφός. Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς πρέπει ἰδιαιτέρως νὰ ἀπευθυνθῇς διὰ τὸ ζητούμενον εἰς ἐκεῖνον, ποὺ ἔχει ἐξουσίαν νὰ σοῦ τὸ δώσῃ, ὥστε τοιουτοτρόπως νὰ μὴ βλάβῃς τὸν λογισμόν καὶ τὴν συνείδησιν τοῦ ἀδελφοῦ. Ἐξ ὧων εἵπομεν συμπεραίνομεν, ὅτι εἶναι καλὴ ἡ ἐλευθερία, ἐφ' ὅσον τὴν ἀσχεῖ κανεὶς μὲ φόβον Θεοῦ.

6. Τὴν ἐλευθερίαν τὴν καταστρέφεις κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον: Ἄς ὑποθέσωμεν, ὅτι ἔχεις ἀνάγκην ἐνὸς πράγματος καὶ δὲν ἀπευθύνεσαι εἰς ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν δύναμιν νὰ τὸ προσφέρῃ, ἀλλ' ἀναμένεις μόνος του νὰ μαντεύσῃ τὸν λογισμόν σου καὶ νὰ σοῦ τὸ προσφέρῃ. Συμβαίνει ὁμως ἐκεῖνος ἢ νὰ ἀγνοῇ ποῖα πράγματα ἔχεις ἀνάγκην, ἢ καὶ ἐὰν γνωρίζῃ νὰ λησμονήσῃ, ἢ, ἀκόμη, δὲν ἱκανοποιεῖ τὴν ἐπιθυμίαν σου, ἐπιθυμῶν νὰ σὲ δοκιμάσῃ, ἐὰν ἔχῃς ὑπομονήν. Τοιουτοτρόπως σὺ γογγύζεις κατ' αὐτοῦ, ὅτι δῆθεν σὲ περιφρονεῖ, σκανδαλίζεσαι καὶ ἁμαρτάνεις.

7. Ἐὰν ὁμως κάμῃς χρῆσιν τῆς ἐλευθερίας σου καὶ ἀπεριφράστως διατυπώσῃς τὸ αἷτημά σου, τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν συμβαίνει. Πάντως καλὸν θὰ εἶναι νὰ προετοιμασθῇς ψυχικῶς, ὥστε εἰς τὴν περίπτωσιν ποὺ δὲν λάβεις αὐτό, ποὺ ζητεῖς, νὰ μὴ στενοχωρηθῇς, ἢ νὰ μὴ σκανδαλισθῇς, ἢ νὰ μὴ γογγύσῃς. Νὰ εἰπῇς μὲ τὸν νοῦν σου· διὰ νὰ μὴ μοῦ δώσῃ αὐτό, ποὺ ἐζήτησα, ἢ δὲν θὰ ἔχῃ τὴν δύναμιν νὰ μοῦ τὸ προσφέρῃ, ἢ δὲν θὰ εἶμαι ἄξιός, ἢ δὲν θὰ εἶναι συμφέρον τῆς ψυχῆς μου καὶ δι' αὐτὸ δὲν ἐπέτρεψεν ὁ Θεὸς νὰ ἱκανοποιηθῇ τὸ αἷτημά μου. Πρότεχε δὲ μὴ τυχὸν ἐπηρεαζόμενος ἀπὸ τὴν σημειωθείσαν ἀποτυχίαν καταστρέψῃς τὴν ἐπιβαλλομένην ἐλευθερίαν, ὥστε, ἐὰν πάλιν χρειασθῇς κάτι, νὰ τὸ ζητήσῃς ἐλευθέρως ἀπὸ τὸν ἔχοντα τὴν δύναμιν, προετοιμαζόμενος, ὅπως εἶπον, νὰ παραμείνῃς ἀτάραχος εἰς περίπτωσιν ἀποτυχίας.

8. Ἐπίσης ἐὰν κάποιος σὲ ἐρωτήσῃ διὰ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἔχεις ἀνάγκην, νὰ εἰπῇς τὴν ἀλήθειαν, ὅτι τὸ χρειάζεσαι. Ἐὰν πάλιν ἐντροπιασθῇς καὶ ἀρνηθῇς πρὸς στιγμὴν, μὴ διστάσῃς νὰ εἰπῇς εἰς ἐκεῖνον, ποὺ σὲ ἠρώτησε· συγχώρεσέ με, ἀδελφέ μου, διότι μὲ ἐκέντησεν ἡ ὑπερηφάνεια καὶ σοῦ εἶπα ὅχι· ἀπ' ἐναντίας ἔχω ἀνάγκην νὰ λάβω αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, ποὺ μοῦ ἐπρότεινες.

9. Ἀφοῦ ἤκουσε τὴν ὥραιαν αὐτὴν διδαχὴν ὁ ἀδελφός, ἠρώτησεν ἐκ νέου τὸν Γέροντα:

— Ἐὰν δὲν ἔχω ἐσωτερικὴν πληροφορίαν διὰ τὰς ψυχικὰς διαθέσεις τοῦ προσώπου, ποὺ δύναται, καὶ ἀμφιβάλλω, ἐὰν θὰ σκανδαλισθῇ ἢ ὅχι διὰ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὸ θάρρος μου αὐτό, τί πρέπει νὰ κάμω; Εἰς τὴν νέαν αὐτὴν ὁρθὴν ἀπορίαν ὁ Γέρων ἀπήντησεν.

— Ἥμπορεῖς νὰ τὸν δοκιμάσῃς, ἐὰν σκανδαλίζεται ἢ ὅχι. Ἐάν,

π. χ., ἔχῃς ἀνάγκην φαγητοῦ, μὴ εἴπῃς εἰς αὐτὸν κατ' εὐθείαν, δός μου νὰ φάγω· ἀλλὰ διατύπωσε πλαγίως τὸ αἶτημά σου, ὥς ἐξῆς· πεινῶ, διότι ἐκοπίασα πολὺ σήμερον. Ὅταν ἐκεῖνος σὲ ἀκούσῃ, ἀσφαλῶς θὰ ἐκδηλωθῇ, ὁπότεν σὺ θὰ ἀντιληφθῇς τὰς διαθέσεις του, ἐὰν δηλαδὴ σκανδαλίζεται ἢ ὄχι.

Εἰς τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν τοῦ Γέροντος παρετήρησεν ὁ ἀδελφός.

— Πάτερ μου, εἶπες, ὅτι τὸ νὰ ζητῶ ἀνεμποδίστως αὐτό, ποὺ ἔχω ἀνάγκην, εἶναι ἐλευθερία· πῶς ὁμως ὅταν ἠρωτήθῃ ὁ Μέγας Γέρων ἀπὸ τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννην, ἐὰν πρέπη νὰ κόψῃ ὁπωρικά, διὰ νὰ τρώγῃ, ἐκεῖνος τοῦ ἐπέτρεψε νὰ τρώγῃ μόνον ἀπ' ὅσα τοῦ ἐδίδον, χωρὶς νὰ ζητῇ τίποτε; φαίνεται λοιπὸν, ὅτι ἐδῶ τὸν ἐμποδίζει ἀπὸ τὴν ἐλευθερίαν.

10. Εἰς τὴν ἀπορίαν αὐτὴν ἀπήντησεν ὡς ἐξῆς ὁ Γέρων:

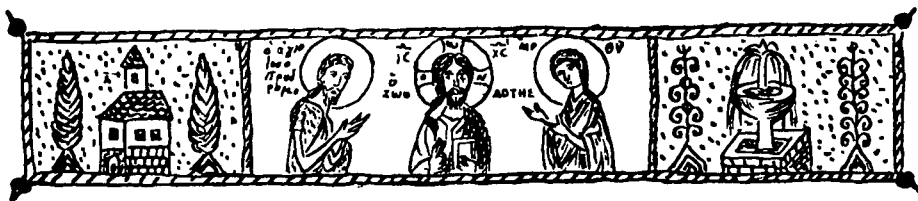
— Ὁ ἀδελφὸς Ἰωάννης εἶχε κατὰ νοῦν νὰ μὴ φάγῃ καθόλου. Ὁ διακριτικὸς ὁμως ἐκεῖνος Γέρων ἀντελήφθη, ὅτι ἡ σκέψις αὐτὴ δὲν ἦτο κατὰ Θεόν, ἀλλ' ὑπεβλήθη εἰς τὸν Ἰωάννην ὑπὸ τοῦ δαίμονος καὶ ἐπιθυμῶν νὰ τὸ ἀποδείξῃ εἶπε· μόνος σου νὰ μὴ ζητήσῃς τίποτε· καὶ τότε θὰ ἀντιληφθῇς τὴν κακίαν τῶν ἐχθρῶν, διότι αὐτός, ποὺ σοῦ ὑποδεικνύει τώρα νὰ μὴ φάγῃς καθόλου, θὰ σὲ κἀνῃ νὰ γογγύσῃς, ὅταν σοῦ προσφέρουν ὀλίγον μόνον ἢ δὲν σοῦ προσφέρουν καθόλου. Δι' αὐτὸ λοιπὸν ἀπήντησε τοιοῦτοτρόπως ὁ μέγας Γέρων, ὅταν τὸν ἠρώτησεν ὁ Ἰωάννης· ἐκτὸς ὁμως αὐτοῦ τοιαύτην ἐντολὴν εἶχε δώσει εἰς τὸν ὑποτακτικόν του. Ἡ ἐλευθερία δὲν συμφέρει, ὅπου δὲν ὑπάρχει ἐντολή.

Γ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΕΑΝ οἰκῇς μετὰ ἀδελφῶν, μὴ γίνου ἀφορμὴ τινὶ χωρισθῆναι τῆς ἀδελφότητος, ἵνα μὴ κριθῇς ἐν ἐκείνῳ τῷ κόσμῳ· φυλάσσου δὲ σφόδρα τοῦ μὴ σκανδαλίσαι τινά, καὶ οὐ μὴ ἀφορισθῇς ἐκ Βασιλείας τῶν οὐρανῶν μετὰ τῶν ποιούντων τὰ σκάνδαλα.

Ἐρμηνεία

ΟΤΑΝ συγκατοικῇς μαζὶ μὲ ἄλλους ἀδελφούς, πρόσεξε μὴ γίνῃς αἰτία καὶ φύγῃ κανεὶς ἀπὸ τὴν ἀδελφότητα, διὰ νὰ μὴ κατακριθῇς εἰς τὸν ἄλλον κόσμον. Νὰ προφυλάγῃς νὰ μὴ σκανδαλίσῃς μὲ τὴν συμπεριφορὰν σου κανένα ἐκ τῆς ἀδελφότητος, ὥστε νὰ μὴ ἐκδιωχθῇς ἀπὸ τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, μαζὶ μὲ ἐκείνους ποὺ κάμνουν σκάνδαλα.

·ΥΠΟΘΕΣΙΣ Δ·

“Οτι δεῖ τὸν Χριστιανὸν αἰχμαλωτίζειν πᾶν νόημα εἰς Χριστόν· οἱ γὰρ πνευματικοί, καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν κοσμικῶν ἢ καὶ φανύλων πραγμάτων, εἰς ἀγαθὰς ἐννοίας χειραγωγοῦνται.

Πρέπει ὁ Χριστιανὸς νὰ αἰχμαλωτίζῃ κάθε του σκέψιν εἰς τὸν Χριστόν· διότι οἱ πνευματικοί, καὶ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς, καὶ ἀπὸ αἰσχροῦς ἀκόμη παραστάσεις ἐξάγουν ἀγαθὰς καὶ ὑψηλὰς ἐννοίας,

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τῆς Ἀγίας Πελαγίας

ΟΤΕ τοῦ ἐν Ἀντιοχείᾳ Ἀρχιερέως μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν Ἐπισκόπων ἔξωθεν τοῦ Ναοῦ τοῦ Μάρτυρος Ἰουλιανοῦ συγκαθημένων, καὶ τὰ ψυχωφελῇ ὁμιλούντων, παρήει ἡ Πελαγία τῇ συνήθει χρωμένη καὶ σκευῇ καὶ στολῇ, ἐπὶ τινος ὀχήματος καθημένη, πολλοῖς τε παραπεπομένη, καὶ τὸν πλησίον ἄερα χρωονῦσα τε καὶ μυρίζουσα, τὸ μὲν τῇ τῶν μύρων ὁσμῇ, τὸ δὲ τῇ τῶν λίθων καὶ μαργάρων αὐγῇ ταύτην οἷν παριοῦσαν ἀνερυθριάστως οὕτω κτὶ ἱταμῶς ὁ τῶν Ποιμένων ἰδόντες χορός, οἱ μὲν ἄλλοι, ἅτε δὴ μὴ πλέον τῶν ὁρωμένων ἔχοντες ἐνορᾶν, θέαν αὐτῆς κατεγίνωσκον πορνικῇ, καὶ οὐδὲ προσιδεῖν ὅλως ὑπέμενον, ἀλλ' ἤρυθρίων καὶ ἀπεστρέφοντο.

2. Νόννος δὲ ἄρα ἦδει καὶ τάναντία πολλάκις ἐκ τῶν ἐναντίων καρποῦσθαι, καὶ δι' οὗ κέντρον ἡδονῆς ἄλλος ἂν ἴσως ἐδέξατο τὴν ψυχὴν, τοῦτο δὲ οὗτος ἔσχεν ὑπέκκαυμά τι πρὸς ἀρετὴν ἀνθ' ὧν καὶ τῆς πόρνης οὐκ ἀφίστη τὸν ὀφθαλμόν, ἀλλὰ καὶ παρουσίας, πρὸς αὐτὴν ἀτενὲς ἑώρα, καὶ ἀπιούσης, αὐτὸς ἐπὶ τῆς θέας εἶχετο.

3. Μέγα δὲ στενάξας, καὶ δακρύων πλησθεὶς, ἑαυτὸν ὁ μακάριος ἀπεκλαίετο καὶ τὸν ἐκείνης καλλωπισμὸν κατάκρισιν ἔλεγεν ἑαυτοῦ, εἶπερ ἐκείνη σωμάτων ἐρώσα φθαρτῶν, καὶ ταῦτα ἐπὶ λύμῃ τῇ ἑαυτῆς, καὶ τι γνήσιον ἔχουσα κάλλος τοῖς μέλεσιν ἐπανθοῦν, ὅμως οὐκ ἀποκνεῖ ἐπιδημιουργοῦσα τῷ φυσικῷ κάλλει καὶ ἐπιτεχνωμένη, καὶ τισι τοῦτο μηχαναῖς ἐπιλαμπρύνουσα καὶ ὑπογραφαῖς, ἵνα κλέψῃ δούλην πικρὰν ἡδονήν· ἡμεῖς δέ, οἷς μὲν ἀθάνατος ὁ ἐρώμενος, προσθήσω δ' ὅτι καὶ ἔραστής, ἀθάνατος δὲ ὁ νυμφών, ἡ δὲ χάρις, τοῖς ὄντως κεκαλλωπισμένοις μηδὲ γηράσκουσα, τοσοῦτον ἀπέχομεν τὴν ἀθάνατον καλλωπίζειν ψυχὴν, ὥς τε καὶ τὸ φυσικὸν αὐτῆς κάλλος αἰσχύνοντες οὐκ ἐπαισχυνόμεθα, ἀλλ' ἐφρυβρίζομεν ἑαυτούς, καὶ τῆς ἡδονῆς ἐκείνης τῆς ἀπορῥήτου καὶ θαυμαστῆς ἐλεφινῶς ἀπειρογόμεθα· καὶ ταῦτα μηδὲ τὴν ἀπρητημένην ἡμῖν ἀγνοοῦντες κόλασιν, καὶ τὰ ἐκείθεν δικαστήρια.

4. Οὕτω φησὶν ἐκεῖνος οὐ μόνον πρὸς γε τὸ παρὸν ἀποβλέπων, ὥς οἶμαι, ἀλλ'

М
в
в

ПЕЛ
Г
в

ἤδη καὶ τὸ μέλλον τῷ νῷ προσοῶν καὶ εἰδὼς ὡς οὐ μετὰ πολὺ καὶ τοῦ τῆς ψυχῆς αὐτῆς ἡττηθήσονται κάλλους καὶ πόρνῃς φανοῦνται πρὸς ἀγῶνας πνευματικῶν δευτέροι.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Ἀρχιερεὺς τῆς Ἀντιοχείας μὲ τοὺς Ἐπισκόπους του ἐκάθηντο ἔξω ἀπὸ τὸν Ναὸν τοῦ Μάρτυρος Ἰουλιανοῦ καὶ συνωμίλουν διάφορα ψυχωφελῆ ζητήματα. Ἐξαφνα διέρχεται ἔμπροσθέν των ἀναιδέστατα καὶ προκλητικώτατα ἡ Πελαγία, καθισμένη ἐπάνω εἰς ἓνα ὄχημα, μὲ τὴν συνηθισμένην ἐμφάνισιν καὶ στολήν. Ἦκολουθεῖτο ἀπὸ πολλοὺς ἀμαρτωλοὺς θαυμαστάς της· ὁ ἀέρας γύρω ἐμύριζεν ἀπὸ τὰ ἀρώματά της καὶ ἥστραπτεν ἡ περιοχὴ ἀπὸ τὴν λαμπρότητα τῶν πολυτίμων λίθων καὶ τῶν μαργαριταριῶν, ποὺ ἔφερε.

Μόλις εἶδον οἱ ἱεροὶ ἐκεῖνοι Ποιμένες νὰ προσπερνᾷ τόσον ἀδιάντροπα, ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν τὴν κατηγοροῦν διὰ τὴν πορνικὴν ἐμφάνισιν, μὴ δυνάμενοι νὰ διαβλέψουν κάτι ὑψηλότερον ἀπὸ αὐτὸ τὸ θέαμα τῆς στιγμῆς, χωρὶς νὰ μποροῦν οὔτε ἀπλῶς νὰ τὴν κοιτάξουν· ἄλλοι ἐκοκκίνιζον ἀπὸ ἐντροπὴν καὶ ἐγύριζον τὸ βλέμμα τῶν ἄλλοι.

2. Εἰς δὲ ἐκ τῶν Ἐπισκόπων, ὁ Νόννος, ὅστις ἐγνώριζεν ἀκριβῶς τὴν τέχνην νὰ ὠφελῇται πνευματικῶς ἀπὸ τὰς πλέον ἀντιθέτους καταστάσεις, καὶ ἀπὸ ἐκεῖνο ποὺ ἄλλος θὰ ἐδοκίμαζεν εἰς τὴν ψυχὴν του τὸ κέντρισμα τῆς ἐφάμαρτου ἡδονῆς, αὐτὸς τὸ ἐχρησιμοποιοῖ ὡς σπινθῆρα διὰ νὰ λάμψῃ ἡ ἀρετὴ, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς ἄλλους Πατέρας, δὲν ἐσήκωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς του ἀπὸ τὴν πόρνην, ὅταν ἐνεφανίσθη καὶ ἀφόβως τὴν ἐβλεπε, ὅταν ἐπλησίασε. Καὶ ὅταν ἀκόμη ἀπεμακρύνθη τὴν παρηκολούθει.

3. Τότε ἀνεστέναξε βαθεῖα καὶ ἐγέμισαν οἱ ὀφθαλμοὶ του δάκρυα· ἤρχισε δὲ νὰ θρηνῇ τὸν ἑαυτὸν του ὁ μακάριος ἐκεῖνος Πατὴρ.

Ὅταν τὸν ἠρώτησαν οἱ ἄλλοι Πατέρες, αὐτὸς εἶπε τὰ ἑξῆς:

— Ὁ καλλωπισμὸς τῆς ἀμαρτωλῆς αὐτῆς γυναικὸς εἶναι δι' ἐμὲ ἔλεγχος καὶ κατάκρισις. Ἐκείνη, ποὺ ἐρωτεύεται σώματα φθαρτὰ μολύνουσα τὸν ἑαυτὸν της, δὲν κουράζεται νὰ ἐνισχύῃ τὴν ὁμορφιά της, ἂν καὶ λόγῳ τῆς ἡλικίας της ἀνθίξῃ τὸ κάλλος εἰς τὰ μέλη της, καὶ μηχανεύεται διαφόρους τρόπους νὰ ὑπογραμμίσῃ καὶ λαμπρύνῃ αὐτήν, διὰ νὰ ὑποκλέψῃ μίαν δούλην τῆς φθορᾶς, τὴν πικρὰν ἡδονήν. Κατ' ἀντίθεσιν ὁμως πρὸς αὐτὴν ἡμεῖς, ποὺ ἀγαπῶμεν τὸν ἀθάνατον Ἰησοῦν, τὸν καὶ παντοτεινὸν ἐραστὴν τῆς ψυχῆς μας καὶ ποὺ προσοριζόμεθα δι' ἀθανάτους καὶ αἰωνίους γάμους καὶ ποὺ ἡ χάρις εἰς τοὺς πραγματικὰ στολισμένους ποτὲ δὲν γηράσκει, τόσον πολὺ ἀμελοῦμεν νὰ στολίζωμεν τὴν ἀθάνατον ψυχὴν μας, ὥστε δὲν ἐντρεπόμεθα καὶ ὅταν ἀκόμη καταισχύνωμεν τὸ φυσικὸν αὐτῆς κάλλος. Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν προσβάλλομεν τοὺς ἑαυτοὺς μας καὶ ἀξιοθρηνητῶς ἐμποδίζομε-

θα ἀπὸ τὴν ἀπόρρητον καὶ θαυμαστὴν ἐκείνην ἡδονὴν τῶν οὐρανῶν. Καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ διαπραττομεν, παρ' ὅλον ὅτι γνωρίζομεν καλῶς τὴν προητοιμασμένην διὰ τοὺς ἀμελεῖς κόλασιν καὶ τὰ πέραν τοῦ τάφου δικαστήρια.

4. Αὐτὰ εἶπεν ὁ Ἅγιος ἐκεῖνος Πατήρ, ὁ Νόννος, ἀναφερόμενος ὄχι μόνον εἰς τὸ παρόν, ποὺ τοῦ ἔδωσε τὴν ἀφορμὴν τῶν στοχασμῶν αὐτῶν, ἀλλὰ καί, ὡς προορατικός, ποὺ ἦτο, προφητεύων καὶ τὸ μέλλον τῆς ἀμαρτωλῆς γυναικὸς Πελαγίας. Μὲ τὸν φωτισμὸν δηλαδὴ τοῦ Θεοῦ ἔβλεπε καθαρῶς, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου πολλοὶ θὰ νικηθοῦν εἰς τοὺς πνευματικοὺς ἀγῶνας ἀπὸ τὸ ψυχικὸν αὐτῆς κάλλος καὶ θὰ ὑστερήσουν κατὰ πολὺ ἀπὸ τὰς ἰσκητικὰς ἐπιτυχίας μιᾶς πρῶην πόρνης.

Β'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΑΙΕΡΧΟΜΕΝΟΣ ποτε ὁ Ἀββᾶς Μακάριος μετὰ ἀδελφῶν διὰ τῆς Αἰγύπτου, ἤκουσε παιδίου λέγοντος τῇ μητρὶ αὐτοῦ· Ἀμμᾶ, πλούσιος ἀγαπᾷ με, καὶ μισῶ αὐτόν, καὶ πτωχός μισεῖ με, καὶ ἀγαπᾷ αὐτόν· καὶ ἀκούσας ὁ γέρον ἐθαύμασε· καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ ἀδελφοί· τί ἐστὶ τὸ ῥῆμα τοῦτο, Πάτερ, ὅτι ἐθαύμασας; καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ γέρον· Ἀληθῶς ὁ Κύριος ἡμῶν πλούσιός ἐστι καὶ ἀγαπᾷ ἡμᾶς, καὶ οὐ θέλομεν αὐτοῦ ἀκοῦσαι· ὁ δὲ ἐχθρός ἡμῶν διάβολος πτωχός ἐστι καὶ μισεῖ ἡμᾶς, καὶ ἀγαπᾷμεν αὐτοῦ τὴν ἀκαθαρσίαν.

2. Ἦλθόν ποτέ τινες τῶν ἀδελφῶν πειράσαι τὸν Ἀββᾶν Ἰωάννην τὸν Κολοβόν, ὅτι οὐκ ἠφίει τὸν λογισμὸν αὐτοῦ ῥεμφθῆναι, οὐδὲ ἐλάλει πρᾶγμα τοῦ αἰῶνος τούτου· καὶ λέγουσιν αὐτῷ· εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ, ἔβρεξε γὰρ ἐφέτος πολὺ καὶ ἔπιον οἱ φοῖνικες, καὶ ἐκβάλλουσι λευκάδας καὶ εὐρίσκουσιν οἱ ἀδελφοὶ τὸ ἐργόχειρον αὐτῶν· καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης· οὕτως ἐστὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὅταν καταβαίνει εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, ἀνανεοῦνται καὶ ἐκβάλλουσι λευκάδας ἐν τῷ φόβῳ Θεοῦ.

3. Ὁ μακάριος Ἀθανάσιος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀλεξανδρείας παρεκάλεσε τὸν Ἀββᾶν Παμβῶ κατελθεῖν ἐκ τῆς ἐρήμου εἰς Ἀλεξάνδρειαν· κατελθὼν οὖν καὶ ἰδὼν γυναῖκα θεατρικὴν, ἐγένετο σύνδακρυς· τῶν δὲ παρόντων πυνθανομένων διατί ἐδάκρυσε, δύο με, ἔφη, κελίηκεν, ἐν μὲν ἡ ἐκείνης ἀπώλεια, ἕτερον δέ, οὐ τοιαύτην σπουδὴν ἔχω πρὸς τῷ ἀρέσαι τῷ Θεῷ, ὅσον αὐτῇ ἵνα ἀρέσῃ ἀνθρώποις αἰσχροῖς.

Ἐρμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ἐπερνοῦσεν ὁ Ἀββᾶς Μακάριος μαζὶ μὲ τοὺς ἀδελφοὺς ἀπὸ τὰ μέρη τῆς Αἰγύπτου. Ἐνα παιδί εἶλεγε πρὸς τὴν μητέρα του.

— Μητέρα, ἓνας πλούσιος μὲ ἀγαπᾷ, ἀλλ' ἐγὼ τὸν μισῶ· ἀπ' ἐναντίας ἓνα πτωχόν, ποὺ μὲ μισεῖ, τὸν ἀγαπῶ.

Τὴν φράσιν αὐτὴν τὴν ἤκουσεν ὁ Γέρον καὶ ἐθαύμασε.

Μόλις ἀντελήφθησαν τὸν θαυμασμὸν αὐτὸν οἱ συνοδοιπόροι του τὸν ἠρώτησαν:

— Μὰ ποῖον νόημα ἀνεκάλυψες εἰς τὴν φράσιν αὐτὴν τοῦ παιδιοῦ, Πάτερ, καὶ ἐθαύμασες;

Τότε ὁ σοφὸς καὶ Ἅγιος Γέρων ἀπήντησε πρὸς αὐτοῦς.

— Ἴδου τί μοῦ ὑπενθύμισεν ἡ φράσις αὐτή. Πράγματι ὁ Κύριος μας εἶναι πλούσιος καὶ μᾶς ἀγαπᾷ· καὶ ὁμως ἡμεῖς δὲν θέλομεν νὰ τὸν ἀκούσωμεν καὶ νὰ ἐκτελέσωμεν τὸ θέλημά του. Ἀπ' ἐναντίας ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν διάβολος εἶναι πτωχὸς καὶ μᾶς μισεῖ· καὶ ὁμως ἡμεῖς ἀγαπῶμεν αὐτὸν καὶ τὴν ἀκαθαρσίαν του.

2. Μίαν φορὰν ἤλθον μερικοὶ ἀδελφοὶ εἰς τὴν καλύβην τοῦ Ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ Κολοβοῦ διὰ νὰ τὸν δοκιμάσουν, ἐπειδὴ δὲν ἄφηνε ποτὲ τὸν λογισμόν του νὰ ρεμβάζῃ ἀσκόπως, ἀλλ' οὔτε καὶ ὠμίλει δι' ὕλικά ζητήματα τῆς προσκαίρου αὐτῆς ζωῆς.

Ἀφοῦ λοιπὸν τὸν ἐχαιρέτησαν, τοῦ λέγουν.

— Εὐχαριστοῦμεν τὸν Θεόν, διότι ἐφέτος ἔβρεξε πολὺ καὶ ἐποτίσθησαν ἀρκετὰ τὰ φοινικόδενδρα, ὥστε νὰ πετάξουν λευκὰ βλαστάρια, καὶ νὰ εὗρουν οἱ πατέρες ὕλικὸν διὰ τὸ ἐργόχειρόν των.

Ἀντὶ ἄλλης ἀπαντήσεως, σχετικῶς μὲ τὸ ὕλικὸν αὐτὸ ζήτημα, τοὺς εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός.

— Τοιαύτη εἶναι, ἀδελφοί μου, καὶ ἡ ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καταβαίνει εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων καὶ οὗτοι ἀνανεοῦνται καὶ ἐκβλαστάνουν νέους βλαστοὺς ἀρετῶν, χωρὶς νὰ ὑπερηφανεύονται δι' αὐτό, σκεπαζόμενοι ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ.

3. Ὁ Μακάριος Ἀθανάσιος, ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας παρεκάλεσε τὸν Ἀββᾶν Παμβὼ νὰ καταβῇ ἀπὸ τὴν ἔρημον εἰς τὴν Ἀλεξάνδρεια. Πράγματι ὁ Ἀββᾶς ὑπήκουσεν.

Ἀφοῦ λοιπὸν κατέβη εἰς Ἀλεξανδρείαν συνήντησε μίαν γυναῖκα τοῦ θεάτρου, ἡθοποιόν. Μόλις τὴν εἶδεν ἐπλημμύρισαν οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ δάκρυα.

— Διατί, πάτερ, κλαίεις; τὸν ἠρώτησαν οἱ παρευρεθέντες.

— Δύο αἰτίαι μὲ παρεκίνησαν εἰς αὐτό, ἀπήντησεν ὁ Ἀσκητής. Πρῶτον μὲν ἡ ψυχικὴ ἀπώλεια τῆς γυναικὸς αὐτῆς καὶ δεύτερον, διότι δὲν ἔχω ἐγὼ τέτοιο ἄγρυπνον ἐνδιαφέρον νὰ ἀρέσω εἰς τὸν Θεόν, ὅπως αὐτὴ φροντίζει νὰ ἀρέσῃ εἰς αἰσχροὺς ἀνθρώπους.

Γ'. Τοῦ Ἁγίου Ἐφραίμ

Ἡ ΓΑΠΗΤΕ· εἰάν ἡ ψυχὴ σου εὐθεῖα ὑπάρχῃ πρὸς Κύριον, ἐκ πάντων ὠφεληθήσῃ· εἰάν ἴδῃς πραγματευτήν, εἰπὲ ἐν σεαυτῷ· ψυχὴ, οὗτος τῶν προσκαίρων ἐπιθυμῶν, τοσαῦτα κοπιᾷ καὶ ὑπομένει, ἵνα συνάξῃ τὰ μὴ εἰς τέλος αὐτῷ διαμένοντα, σὺ δέ, διατὶ τῶν αἰδίων ἀμελεῖς; εἰάν ἰθεάσῃ δικαζομένους, πάλιν εἰπὲ πρὸς σεαυτόν· ψυχὴ, οὗτοι ἐπ' οὐδενὶ δέοντι τοσαύτην σπουδὴν καὶ φιλονεικίαν πρὸς ἀλλήλους ἐνδείκνυνται, σὺ τῶν μυρίων τα-

λάντων ὀφειλέτις οὐσα, οὐ προσπίπτεις τῷ Θεῷ ὥς δεῖ, ἵνα τῆς ἀφέσεως ἐπιτύχῃς ;

2. Ἐὰν ἰδῇς οἰκοδομοῦντας, λέξον αὐτοῖς· ψυχὴ, οὗτοι οἰκίας πηλίνας οἰκοδομοῦντες, σπουδῇ κέχρηται τελειῶσαι τὸ ἔργον ὅπερ προέθεντο, σὺ δὲ καταφρονεῖς τῶν αἰωνίων μονῶν καὶ οὐκ ἀγωνίζῃ ἀνεγείραι ἐν ἑαυτῇ τὸ τοῦ Θεοῦ σκήνωμα ἐκ τῆς συνθέσεως καὶ ἀρμολογίας τῶν ἀρετῶν ; καὶ ἵνα μὴ καθ' ἐν λέγοντες μηκύνωμεν τὸν λόγον, εἴ τι ἐὰν ἴδωμεν ἐν τῷ βίῳ, σπουδάσωμεν τοὺς κοσμοκτοὺς λογισμοὺς, καὶ τὰ βιοτικά φρονήματα εἰς τὰ πνευματικά μεταφέρειν, καὶ πάντως ἐκ πάντων ὠφεληθῶμεθα τῆς Χάριτος ἡμῖν συνεργοῦσης.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Α ΓΑΠΗΤΕ μου, ἐὰν ἡ ψυχὴ σου εἶναι καθαρὰ καὶ εὐθεῖα ἀπέναντι τοῦ Κυρίου, ἀπὸ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ βίου αὐτοῦ θὰ ἡμπορέσῃς νὰ ὠφεληθῇς. Ἐὰν ἰδῇς πραγματευτήν, θὰ εἴπῃς μετὰ τὸν νοῦν σου· ψυχὴ μου, αὐτὸς ἀπὸ ἐπιθυμίαν νὰ κερδίσῃ πρόσκαιρα ὑλικά ἀγαθὰ κοπιάζει πάρα πολὺ καὶ πολλὰ ὑπομένει, διὰ νὰ συγκεντρώσῃ πράγματα, ποὺ δὲν παραμένουν εἰς τὴν ἐξουσίαν του μέχρι τέλους· σὺ ὅμως διατὶ δὲν φροντίζεις δι' αὐτά, ποὺ εἶναι αἰώνια καὶ ἄφθαρτα ; Ἐὰν πάλιν ἰδῇς αὐτοὺς ποὺ ἀντιδικοῦν δι' ὑλικάς ἀφορμάς, εἰπέ· ψυχὴ μου, οὗτοι χωρὶς καμίας ἀνάγκης ἐπιδεικνύουν τόσον ζῆλον καὶ διαπληκτίζονται τόσον κραυγαλέως μεταξὺ των· σὺ ποὺ χρεωστεῖς εἰς τὸν Θεὸν μύρια (=10.000) τάλαντα, διατὶ δὲν ἱκετεύεις, προσπίπτουσα, ὅπως πρέπει, τὸν Θεὸν διὰ νὰ ἐπιτύχῃς τὴν διαγραφὴν τοῦ χρέους ;

2. Ἐὰν ἰδῇς κτίστας νὰ οἰκοδομοῦν οἰκίας, νὰ εἴπῃς πάλιν· ψυχὴ μου, αὐτοὶ ἐδῶ, ἂν καὶ κτίζουν οἰκίας ἀπὸ λάσπην, ἐν τούτοις ἐπιδεικνύουν μεγάλον ζῆλον, διὰ νὰ τελειώσουν τὸ ἔργον ποὺ ἐσχέδιασαν· σὺ διατὶ ἀδιαφορεῖς διὰ τὰς αἰωνίους μονὰς καὶ δὲν ἀγωνίζεσαι νὰ ἀνεγείρῃς εἰς τὴν ψυχὴν σου τὸ κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ, συνθέτουσα καὶ συναρμολογοῦσα διὰ τῆς θελήσεως τὰς ἀρετάς ;

Καὶ διὰ νὰ μὴ μακρηγορῶ ἀναφέρων μίαν πρὸς μίαν τὰς διάφορους περιπτώσεις, πρέπει νὰ φροντίσωμεν τοὺς κοσμικοὺς λογισμοὺς καὶ τὰς σκέψεις, ποὺ γεννῶνται ἀπὸ τὴν ὑλικὴν θεάν τῶν πραγμάτων τῆς παρούσης ζωῆς, νὰ μεταβάλλωμεν εἰς πνευματικούς. Τοιοῦτοτρόπως ὅπωςδήποτε ἀπὸ ὅλα θὰ ὠφεληθῶμεν μετὰ τὴν βοήθειαν καὶ τὴν συμπαράστασιν τῆς θείας Χάριτος.

ὙΠΟΘΕΣΙΣ Ε΄

Περὶ δόλου καὶ πονηρίας, ἀπλότητός τε καὶ ἀκακίας· πόθεν τίκτονται· καὶ τίς ἡ ἐξ αὐτῶν βλάβη καὶ ὠφέλεια· καὶ περὶ φθόνου.

Περὶ δόλου καὶ πονηρίας, ἀπλότητος καὶ ἀκακίας. Ἀπὸ ποῦ γεννῶνται, καὶ ποία ἡ ἐξ αὐτῶν βλάβη καὶ ὠφέλεια. Καὶ περὶ φθόνου.

Α΄. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΑΠΛΟΤΗΣ καὶ τὸ μὴ μετρεῖν ἑαυτὸν ἀγιάζει τὴν καρδίαν ἀπὸ τοῦ πονηροῦ, ὅς τις δὲ περιπατεῖ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἐν πονηρίᾳ οὐ μὴ παρέλθῃ αὐτῷ λύπη καρδίας· ὅς τις λαλεῖ ἄλλο, καὶ ἔχει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἄλλο ἐν πονηρίᾳ, πᾶσα ἡ λειτουργία τοῦ τοιούτου ματαία.

2. Μὴ κολληθῇς τινι τοιούτῳ, ἵνα μὴ σπιλωθῇς ἐκ τοῦ ἰοῦ αὐτοῦ τοῦ μεμιασμένου· περιπάτησον μετὰ τῶν ἀκάκων, ἵνα κοινωνῶς γένη τῆς δόξης αὐτῶν καὶ τῆς ἀγνείας· μὴ σχῇς πονηρίαν εἰς ἄνθρωπον, ἵνα μὴ τοὺς κόπους σου ἀργοὺς ποιήσῃς· ἀγνισὸν σου τὴν καρδίαν μετὰ πάντων, ἵνα θεωρήσῃς τὴν εἰρήνην τοῦ Θεοῦ ἐν σοί· ὥς περ γὰρ εἰάν τις κρουσθῇ ὑπὸ σκορπίου, ὁ ἰὸς αὐτοῦ περιέρχεται εἰς ὅλον τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ βλάπτει τὴν καρδίαν αὐτοῦ, τοιαύτη ἐστὶν ἡ πρὸς τὸν πλησίον κακία ἐν καρδίᾳ· ὁ γὰρ ἰὸς αὐτῆς κεντεῖ τὴν ψυχὴν, κινδυνεύει ἀπὸ τῆς πονηρίας. Ὅς τις οὖν φέιδεται τῶν κόπων αὐτοῦ ἵνα μὴ ἀπόλωνται, ταχέως ἐκτινάσσει ἀφ' ἑαυτοῦ τὸν σκορπίον τοῦτον, τοῦτέστι τὴν πονηρίαν καὶ κακίαν.

3. Ἐὰν ἀδελφὸς παρατίθῃται σοι τι, μὴ ἀνοίξῃς αὐτὸ μαθεῖν τί ἔχει, χωρὶς αὐτοῦ· εἰάν δὲ ἔστιν ἔντιμον σφόδρα τὸ παρατιθέμενόν σοι, εἶπε αὐτῷ· δός μοι αὐτὸ εἰς τὰς χεῖράς μου.

4. Ἐὰν ὁ ζῆλός σε θλίβῃ, μνησθῇτι ὅτι Χριστοῦ μέλη ἐσμέν πάντες, καὶ ὅτι ἡ τιμὴ καὶ τὸ ὄνειδος τοῦ πλησίον πάντων ἡμῶν ἐστί, καὶ ἀναπαύη.

Ἐρμηνεία

Η ΑΠΛΟΤΗΣ τοῦ χαρακτηῆρος καὶ τὸ νὰ μὴ θεωρῇ κανεὶς τὸν ἑαυτὸν του σπουδαῖον ἀγιάζουν τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν καθιστοῦν ἀπρόσβλητον ἀπὸ τὸν διάβολον. Ὅποιος περιπατεῖ μαζὶ μὲ τὸν ἀδελφόν του καὶ ἔχει πονηρίαν εἰς τὴν καρδίαν του ἐναντίον του, δὲν θὰ φύγῃ ποτὲ ἡ λύπη ἀπὸ τὴν ψυχὴν του. Ὅποιος ἄλλα λαλεῖ διὰ τῶν χειλέων, καὶ ἄλλα πονηρὰ πράγματα αἰσθάνεται εἰς τὴν καρδίαν του, ὅ,τιδήποτε κάμνῃ εἶναι μάταιον καὶ δὲν ἔχει ἀξίαν.

2. Πρόσεξε νὰ μὴ προσκολληθῇς εἰς ἓνα τοιοῦτον, διὰ νὰ μὴ μολυνθῇς ἀπὸ αὐτὸ τὸ δηλητήριον τοῦ ψυχικῶς ἀκαθάρτου. Κάμε συντροφιά μὲ τοὺς ἀθώους, διὰ νὰ ἐπικοινωνήσῃς μὲ τὴν δόξαν αὐτῶν καὶ μὲ τὴν ἀγνότητά των. Μὴ πονηρευθῇς ἐναντίον οὐδενὸς ἀνθρώπου, ἐὰν θέλῃς νὰ μὴ χάσουν τὴν ἀξίαν των οἱ πνευματικοὶ σου κόποι. Καθάρισε τὴν καρδίαν σου ἀπὸ ὅλας τὰς πονηρὰς σκέψεις, ὥστε ὅλους νὰ τοὺς βλέπῃς μὲ ἀπλότητα, καὶ θὰ ἰδῇς τὴν εἰρήνην τοῦ Θεοῦ νὰ βασιλεύῃ εἰς τὴν ψυχὴν σου. Ἡ κακία τοῦ ἀνθρώπου ἐναντίον τοῦ πλησίον του ὁμοιάζει μὲ τὸ δηλητήριον, ποὺ χύνει ὁ σκορπιὸς εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸ ὁποῖον ἀφοῦ διατρέξῃ ὅλον τὸ σῶμα καταστρέφει καὶ τὴν καρδίαν του. Ἀκριβῶς, ὅπως τὸ δηλητήριον τοῦ σκορπιῦ εἶναι καὶ ἡ κακία, ποὺ αἰσθανόμεθα ἐναντίον τοῦ πλησίον· διότι τὸ δηλητήριον αὐτῆς τῆς κακίας μολύνει τὴν ψυχὴν καὶ τοιοῦτοτρόπως αὕτη κινδυνεύει νὰ χαθῇ ἀπὸ τὴν πονηρίαν.

Ὅποιος λοιπὸν λυπεῖται τοὺς πνευματικοὺς κόπους του καὶ τὰς προσπαθείας τῆς ἀσκήσεώς του, διὰ νὰ μὴ χάσουν τὴν ἀξίαν των, πετᾷ γρήγορα ἀπ' ἐπάνω του αὐτὸν τὸν ἐπικίνδυνον σκορπιόν, δηλαδὴ τὴν πονηρίαν καὶ τὴν κακίαν.

3. Ὅταν ἓνας ἀδελφὸς σοῦ προσφέρῃ κάτι, μὴ σπεύσῃς νὰ τὸ ἀνοίξῃς διὰ νὰ ἰδῇς τί περιέχει, χωρὶς τὴν ἀδειάν του. Ἐὰν δὲ διαπιστώσῃς, ὅτι τὸ προσφερόμενον εἰς σὲ ἔχει ἀξίαν μεγάλην, τότε εἰπὲ εἰς αὐτόν, νὰ σοῦ τὸ δώσῃ εἰς τὰς χεῖρας.

4. Ἐὰν δοκιμάζῃς φθόνον διὰ τὴν πρόοδον τοῦ πλησίον, σκέψου, ὅτι ὅλοι εἴμεθα μέλη τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅτι τόσον ἡ τιμὴ, ὅσον καὶ ἡ κατασχύνῃ τοῦ πλησίον, εἶναι τιμὴ καὶ κατασχύνῃ ὅλων ἡμῶν. Μὲ τὴν σκέψιν αὐτὴν ἀσφαλῶς θὰ ἀναπαυθῇς.

Β'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

ΤΟΥ φθονοῦντος τὴν λύπην κόπῃ στῆσαι, συμφορὰν γὰρ ἰδίαν ἡγεῖται τὸ ἐν σοὶ φθονούμενον, καὶ οὐ δυνατόν ἄλλως στῆσαι, εἰ μὴ τι κρύψῃς αὐτό, εἰ δὲ πολλοὺς μὲν ὠφελεῖ, ἐκεῖνον δὲ λυπεῖ, ποίου μέρους περιφρονήσεις;

2. Ἀναγκαῖον οὖν τῆς τῶν πολλῶν γενέσθαι ὠφελείας, κάκεινου κατὰ δύναμιν μὴ ἀμελεῖν, μηδὲ τῇ τοῦ πάθους πονηρίᾳ συναπαχθῆναι ὥς οὐχὶ τῷ πάθει ἀλλὰ τῷ πάσχοντι ἀμυνόμενος καὶ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἡγεῖσθαι αὐτὸν ὑπερέχοντα ἑαυτοῦ, καὶ ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ καὶ πράγματι προτιμᾶν αὐτόν.

3. Τὸν δὲ σὸν φθόνον δύνασαι στήσαι, ἐὰν ἐν οἷς χαίρει ὁ ὑπὸ σοῦ φθονούμενος συγκαίρῃς καὶ ἐν οἷς λυπῇται συλλυπῇ· πληρῶν τὸ τοῦ Ἀποστόλου, τὸ χαίρειν μετὰ χαιρόντων καὶ κλαῖειν μετὰ κλαιόντων.

Ἑρμηνεία

ΤΗΝ λύπην, τὴν ὁποῖαν αἰσθάνεται ὁ φθονερός διὰ τὴν ἀξίαν σου, πρέπει ἔστω καὶ μὲ κόπον μεγάλον νὰ τὴν ἀποδιώξῃς ἀπ' αὐτοῦ· διότι ὁ φθονερός θεωρεῖ συμφορὰν τοῦ

τὸ προτέρημά σου, διὰ τὸ ὅποιον σὲ φθονεῖ. Δὲν δύνασαι δὲ κατ' ἄλλον τρόπον νὰ τὴν ἀποδιώξης, παρὰ ἀποκρύπτων τὸ προτέρημά σου. Ἐὰν ὁμως τὸ προτέρημα αὐτὸ ὠφέλῃ πολλοὺς μέν, τὸν φθονερὸν δὲ λυπεῖ, σὺ τί πρέπει νὰ προτιμήσῃς καὶ διὰ ποῖον νὰ ἀδιαφορήσῃς;

2. Εἶναι βεβαίως ἀναγκαιότερα ἢ ὠφέλεια τῶν πολλῶν, ἀλλὰ καί, κατὰ δύναμιν, νὰ μὴ ἀδιαφορήσῃς διὰ τὸν φθονερὸν, ὥστε νὰ μὴ καταστραφῇ καὶ αὐτὸς ἐξ αἰτίας τοῦ πονηροῦ του πάθους. Θὰ ἀμυνθῇς δὲ ὄχι ἐναντίον τοῦ ἀλόγου καὶ ἀπροσώπου πάθους, ἀλλ' ἐναντίον τοῦ δυστυχοῦς πάσχοντος· μὲ ταπεινοφροσύνην θὰ τὸν θεωρῇς καλύτερον ἀπὸ σένα, παντοῦ δὲ καὶ πάντοτε καὶ εἰς κάθε περίπτωσιν νὰ τὸν προτιμᾷς.

3. Τὸν φθόνον πάλιν, ποὺ δοκιμάζεις σύ, θὰ τὸν ἀναχαιτίσῃς, ὅταν χαίρεσαι δι' ὅσα χαίρεται ὁ φθονούμενος ἀπὸ ἐσένα καὶ ὅταν λυπῇσαι, μαζὶ μὲ τὸν φθονούμενον ἀπὸ ἐσένα, δι' ὅσα τὸν λυποῦν. Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ἐφαρμόζεις τὴν σύστασιν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου· «Χαίρειν μετὰ χαιρόντων καὶ κλαῖειν μετὰ κλαιόντων». (Ρωμ. ιβ' 15).

Γ'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

ΤΩΝ προφανῶς ἀδικούντων, πονηρότερός ἐστίν ὁ λαθροκακοῦργος, διό· περ ἐκεῖνος καὶ βαρυτέρας κολάζεται.

2. Ὁ δόλους συμπλέκων, καὶ κεκρυμμένως κακοποιῶν, ὅφιος ἐστὶ κατὰ τὴν Γραφήν, ἐγκαθήμενος κατὰ τὴν ὁδόν, καὶ δάκνων πτέρναν ἵππου· ὁ ἐν τῷ αὐτῷ εἰς τινα μὲν ἐπαινῶν, εἰς τινα δὲ ψέγων τὸν πλησίον, οὗτος κενοδοξία καὶ φθόνῳ κεκράτηται, καὶ διὰ μὲν τῶν ἐπαίνων κρύπτειν πειράται τὸν φθόνον, διὰ δὲ τῶν ψόγων, ἑαυτὸν εὐδοκιμώτερον ἐκείνου συνίστησιν.

3. Ὡς περ οὐκ ἐστίν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πρόβατα βόσκειν καὶ λύκους, οὕτως οὐ δυνατὸν ἐλέους τυχεῖν δολοποιοῦντα τὸν πλησίον.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΑΠΟ ἐκείνους, ποὺ ἀδικοῦν τὸν πλησίον φανερώς, πονηρότερος καὶ πλεόν καταχθόνιος εἶναι αὐτὸς ποὺ τὸν βλάπτει κρυφίως· δι' αὐτὸ ἀκριβῶς καὶ βαρύτερον αὐτὸς τιμωρεῖται.

2. Ἐκεῖνος, ποὺ κακοποιεῖ μὲ τὰς δολοπλοκίας καὶ χωρὶς νὰ φανερώνηται ὁ ἴδιος, κατὰ τὴν Ἀγίαν Γραφήν, εἶναι φίδι, ποὺ ἐνεδρεύει εἰς τὸν δρόμον καὶ δαγκώνει τὴν πτέρναν τοῦ ἵππου. «Ὁφιος ἐφ' ὁδοῦ, ἐγκαθήμενος ἐπὶ τρίβου, δάκνων πτέρναν ἵππου». (Γεν. μθ', 17). Ἐκεῖνος, ποὺ ἄλλοτε μὲν ἐπαινεῖ τὸν πλησίον, ἄλλοτε δὲ τὸν κατηγορεῖ, ἀσφαλῶς ἔχει νικητῇ ἀπὸ δύο πάθῃ, τὴν κενοδοξίαν καὶ τὸν φθόνον. Προσπαθεῖ δὲ νὰ ἀποκρύψῃ τὸν φθόνον μὲ τοὺς ἐπαίνους, ἐνῶ μὲ τὰς κατηγορίας ἐναντίον τοῦ πλησίον ἐπιδιώκει νὰ ἐμφανίσῃ τὸν ἑαυτὸν του τελειότερον.

3. Ὅπως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ συμβοσκήσουν λύκοι μὲ πρόβατα, τοιοῦτοτρόπως δὲν ἡμπορεῖ ἐκεῖνος ποὺ καταδολιεύεται τὸν πλησίον νὰ τύχη ἐλέους καὶ συμπαθείας (ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ).

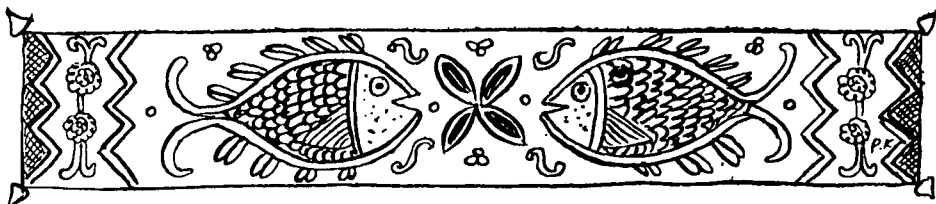
Δ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

Ο ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΣ καὶ σιωπῶν ἐν πονηρίᾳ, κρύπτει μνησικαίαν ἐν καρδίᾳ, ὁ δὲ ἀπολογούμενος ἐν προόρτητι εἰρηνικῇ, ἀμνησικάκος ἐστι.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΕΚΕΙΝΟΣ, ποὺ ἀπὸ πονηρίαν σιωπᾷ, ὅταν ἐλέγχεται, κρύπτει μνησικαίαν εἰς τὴν καρδίαν του· ἐκεῖνος ὅμως, ποὺ μὲ εἰρήνην καὶ προόρτητα ἀπολογεῖται εἰς ὅσα τὸν ἐλέγχουν, αὐτὸς πράγματι εἶναι ἀμνησικάκος.

ὙΠΟΘΕΣΙΣ Σ΄

Ὅτι οἱ τῶν ἀπλάστων ἀνδρῶν καὶ ἑαυτοὺς ταπεινούντων καταφρονοῦντες καὶ κατειρωνευόμενοι, τὰ μέγιστα ἁμαρτάνουσιν.

Περὶ ἐκείνων, ποὺ εἰρωνεύονται καὶ περιφρονοῦν τοὺς ἀπονηρευτοὺς καὶ αὐτοταπεινουμένους ἀνθρώπους. Πόσον οὗτοι ἁμαρτάνουν.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ

ΠΑΝΙΟΝΤΙ ποτὲ τῷ Μεγάλῳ Γρηγορίῳ ἀπὸ τῆς τῶν Κομάνων ἀστυγείτονος πόλεως ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ πόλιν, ἐπειδὴ ἅπασι πρόδηλον ἦν, ὅτι πρὸ πάντων τῷ ἀνδρὶ τούτῳ διεσπούδαστο τὸ πάντοτε πρὸς τὴν τῶν δεομένων παραμυθίαν βλέπειν, δύο τινὲς ἐκ τῶν Ἑβραίων, εἴτε πρὸς κέρδος ὀρώντες, εἴτε τινα καὶ μῶμον κατὰ τοῦ ἀνδρὸς ἐπινοοῦντες, ὥς εὐκόλως πρὸς τὸ ἐξαπατᾶσθαι διακειμένου, παραφυλάσσουσιν αὐτοὶ τὴν ὁδόν, δι' ἧς διέρχεσθαι ἔμελλε, καὶ τούτων ὁ μὲν τεθινᾶναι δόξας, τεταμένος ἐν ὑπτίῳ τῷ σχήματι κατὰ τὸ πλάγιον τῆς λεωφόρου προέκειτο, ὁ δὲ ἕτερος, ἐπικωκύνων δῆθεν τῷ κειμένῳ, τὰς τῶν

θρηγνούντων φωνὰς ὑπεκρίνετο, καὶ παριόντα τὸν μέγαν ἐπεβοᾶτο λέγων· ἄθρόφ συσχεθέντα θανάτῳ τὸν δαίλαιον τοῦτον, γυμνὸν κείσθαι, καὶ πρὸς ταφὴν ἀπαράσκευον, ἔδεῖτο τε τοῦ μεγάλου μὴ περιῦδεῖν ὑπ' αὐτῷ τὴν ὁσίαν, ἀλλ' οἴκτον τινα τῆς πενίας λαβόντα, παρασχεῖν ἐκ τῶν ἐνόντων τὸν ἔσχατον κῆσμον ἐπιβληθῆναι τῷ σώματι.

2. Ὁ μὲν ταῦτα λέγων καὶ τὰ τοιαῦτα ἰκέτευεν· ὁ δὲ μελήσας οὐδέν, τὴν περικειμένην αὐτῷ διπλοῦδα ἐπιβαλὼν τῷ κειμένῳ τοῦ πρόσω τῆς ὁδοιπορίας εἵχετο· ἐπειδὴ δὲ διαβάντος, ἐφ' ἑαυτῶν ἦσαν οἱ ταῦτα κατ' αὐτοῦ παίζαντες, μεταβαλὼν ἐκεῖνος ὁ ἀπατεὼν τὸν ἐσχηματισμένον θρηγνὸν εἰς γέλωτα, διανίστασθαι τῷ κειμένῳ παρακαλεύετο, ὅφ' ἡδονῆς τῷ ἐκ τῆς ἀπάτης αὐτοῖς προσγενομένῳ κέρδει ἐπικαγχάζων.

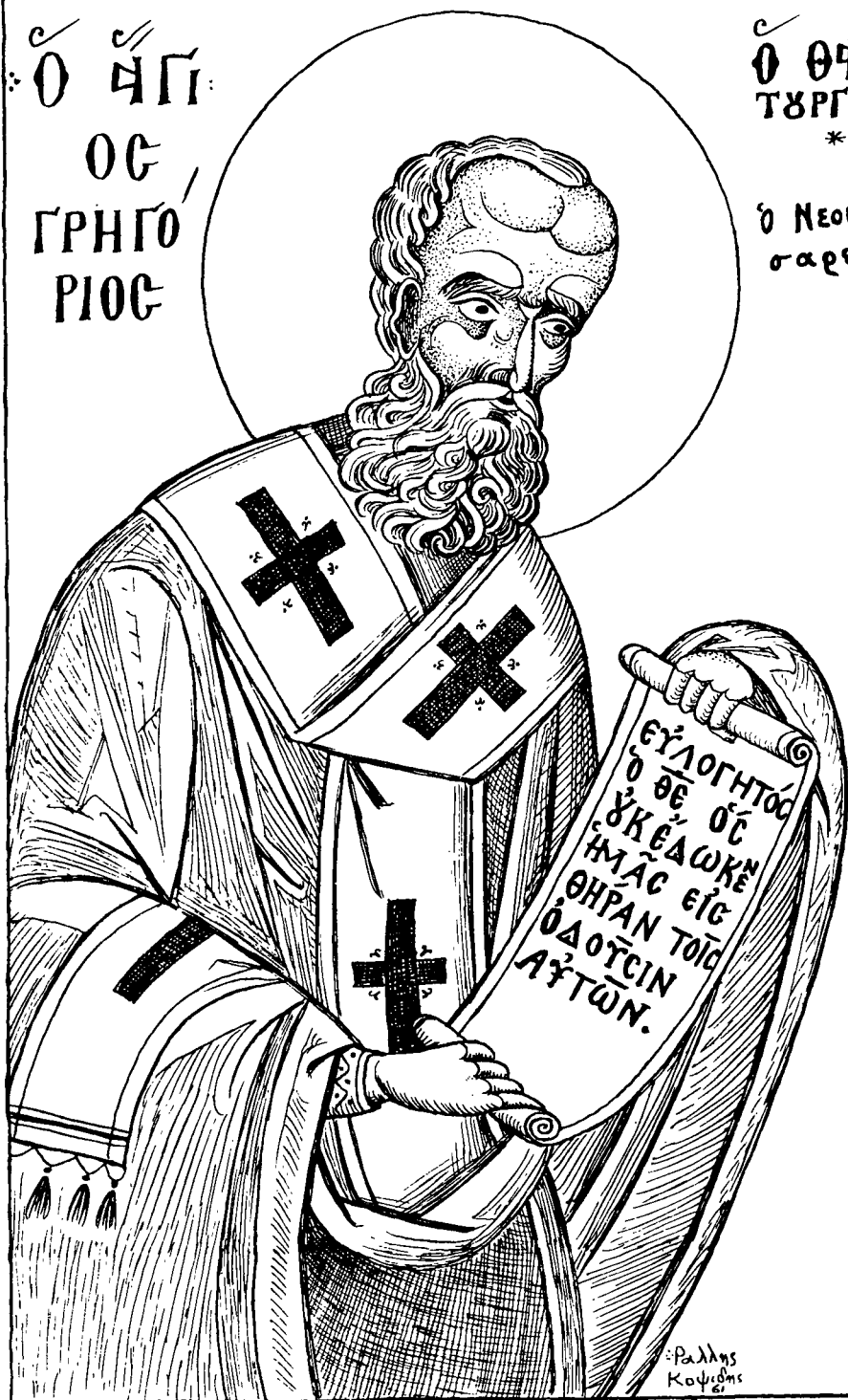
3. Ὁ δὲ ἦν ἐν ὁμοίῳ τῷ σχήματι, μηδενὸς ὑπακούων τῶν λεγομένων· τοῦ δὲ γεγονωτέρῳ τῇ φωνῇ κεχορημένου, καὶ ἅμα τῷ ποδὶ διεγείροντος, οὐδὲν μᾶλλον ὁ κείμενος οὔτε τῆς φωνῆς ἐπήκουσεν, οὔτε τῆς πληγῆς ἐπηρεσθάνετο· ἀλλ' ἦν ὁμοίως ἐκτεταμένος τῷ σχήματι· νεκρὸς γὰρ ἦν, ὁμοῦ τῇ ἐπιβολῇ τοῦ ἱματίου, κατ' ἀλήθειαν ἐν τῷ θανάτῳ γενόμενος, δν ἐπὶ τῇ ἀπάτῃ τοῦ μεγάλου καθυπεκρίνετο, ὥς τε μὴ ψευσιθῆναι τὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον, ἀλλ' οὐ χάριν ἐδόθη παρ' αὐτοῦ τὸ ἱμάτιον, ἐν τούτῳ τοῖς λαβοῦσι γενέσθαι χρήσιμον.

4. Εἰ δὲ σκυθρωπὸν εἶναι δοκεῖ τὸ τοιοῦτον ἔργον τῆς τοῦ μεγάλου πίστεώς τε καὶ δυνάμεως, ξενιζέσθω μηδεῖς, πρὸς τὸν Ἀπόστολον Πέτρον ὁρῶν· καὶ γὰρ

Ο ΑΓ.
ΟΡ
ΓΡΗΓΟ
ΡΙΟΣ

Ο ΘΥΤΗ
ΤΥΡΓΟΣ
*

Ο ΝΕΟΜΑΙ-
σαρείας

Ράλλης
Κοψιδης

ἐκεῖνος, οὐ δι' ὧν εὐηργέται μόνον τὴν προσοῦσαν ἐπεδείκνυτο δύναμιν, καὶ τῇ σκιᾷ μόνῃ τοῦ σώματος τὰ τῶν ἀρῶστων τῶν πάθη ἰώμενος, ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἀνανίου πρὸς τὴν ἐνοικοῦσαν τῷ Ἀποστόλῳ δύναμιν καταφρονητικῶς διατεθέντος καταδικάζει τὸν θάνατον, ὥς ἂν οἶμαι τῷ κατ' ἐκεῖνον φόβῳ πᾶν τὸ καταφρονεῖν ἐν τῷ λαῷ σωφρονέστερον γένηται, τῷ φοβεῶν ὑποδείγματι, πρὸς τὸ μὴ περιπεσεῖν τοῖς ὁμοίοις παιδαγωγούμενον.

5. Εἰκότως οὖν καὶ ὁ μιμητὴς Πέτρου τὸν κατὰ τοῦ Πνεύματος χρήσασθαι τῇ ἀπάτῃ ἐπιχειρήσαντα, ἀληθεῦσαι περὶ τοῦ ψεύδους καὶ ἐν τῷ ἀπατεῶνι τὸ ψεῦδος μεταγαγεῖν εἰς ἀλήθειαν· δικαίως οὖν οἱ τῆς τοῦ μεγάλου δυνάμεως ὡς ἐνόμισαν καταπαίζαντες, παιδεύμα τοῖς ἄλλοις ἐγένοντο μὴ κατατολμᾶν τῆς ἀπάτης, ἐφ' ἧς ὁ Θεὸς γίνεται τῶν τολμηθέντων κατήγορος.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΙΣ ὅλους ἦτο γνωστόν, ὅτι ὁ Μέγας Γρηγόριος (') ἐφρόντιζε πάρα πολὺ νὰ παρηγορῇ καὶ νὰ ἀνακουφίῃ τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην. Κάποτε λοιπὸν ἐπέστρεφεν εἰς τὴν πόλιν τοῦ ἀπὸ τὴν γειτονικὴν πόλιν Κόμανα. Μόλις τὸ ἀντελήφθησαν αὐτὸ δύο Ἑβραῖοι, ποὺ ἐγνώριζαν τὸν χαρακτῆρά του, ἐσκέφθησαν νὰ τὸν παραφυλάξουν εἰς τὸν δρόμον, εἴτε διότι ἤθελον νὰ κερδίσουν κάτι ἀπὸ τὴν ἀγαθότητά του, εἴτε διότι ἐπεδίωκον νὰ τὸν διακωμωδήσουν, ὡς δῆθεν ἀφελῇ καὶ εὐκόλως ἐξαπατῶμενον.

Πράγματι λοιπὸν, καθὼς τὸν εἶδον νὰ ἔρχεται ἀπὸ μακριά, ὁ ἓνας ἐξάπλωσε πλησίον τοῦ δρόμου καὶ ὑπεκρίνετο τὸν νεκρόν· ὁ ἄλλος πάλιν προσεποιεῖτο, ὅτι δῆθεν ἐπεριποιεῖτο τὸν νεκρὸν καὶ ἔκανε, ὅτι τὸν ἐθρήνει. Τὴν στιγμὴν δέ, ποὺ διήρχετο ἔμπροσθέν των ὁ μέγας οὗτος Ἅγιος, ἐκραύγαζε θλιβερῶς:

— Αὐτὸς ὁ δυστυχὴς ἀπέθανεν ἀπὸ αἰφνίδιον θάνατον καὶ παραμένει τώρα γυμνὸς καὶ χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ εἰς τὸν ἔρημον αὐτὸν τόπον τίποτε διὰ νὰ τοῦ ἐτοιμάσῃ κανεὶς τὴν ταφήν. Μὲ ὑποκριτικὰ δὲ δάκρυα παρεκάλει τὸν Ἅγιον νὰ μὴ παραβλέψῃ τὸν ἄγραφον νόμον τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὸν νεκρόν, ἀλλὰ νὰ εὐσπλαγχνισθῇ κάπως τὴν προκειμένην πτωχείαν καὶ δυστυχίαν καὶ νὰ δώσῃ κάτι ἀπὸ ὅ,τι ἔχει, διὰ νὰ βάλουν εἰς τὸ νεκρὸν αὐτὸ σῶμα τελευταῖον στολίδι.

2. Καὶ ὁ μὲν ὑποκριτὴς αὐτὸς Ἑβραῖος τοιαῦτα ἔλεγε καὶ μὲ αὐτὰ παρεκάλει. Ὁ δὲ Ἅγιος, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ τίποτε, ἀφοῦ ἔβγαλε τὸν μανδύαν μὲ τὸν ὁποῖον ἦτο ἐνδεδυμένος, τὸν ἔρριπεν εἰς αὐτὸν ποῦ ἦτο ἔμπρὸς του καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του.

Μόλις ἐπροσπέρασεν ὁ Ἅγιος καὶ παρέμειναν μόνοι των οἱ περιπαῖξαντες αὐτόν, ἀμέσως ὁ ἀπατεὼν ἐκεῖνος ἥλλαξε τὸ ὑποκριτικὸν σχῆμα τοῦ θρήνου, ἤρχισε νὰ γελᾷ καὶ νὰ προκαλῇ τὸν ἐξαπλωμένον

1) Πρόκειται περὶ τοῦ ἐν Ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Ἐπισκόπου Νεοκαισαρείας τοῦ θαυματουργοῦ, ἐορταζομένου κατὰ τὴν 17ην Νοεμβρίου. (Βλ. ἡμέτερος «Μέγας Συναξαριστὴς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας», Τόμος ΙΑ' σελ. 433).

νὰ σηκωθῇ. Εἶχε δὲ ξεκαρδισθῇ ἀπὸ τὰ γέλια καὶ ἦτο ὅλο χαρὰ διὰ τὸ κέρδος, πὺν τοὺς ἀπέφερεν ἡ ἀπάτη.

3. Τί τρομακτικὸν ὅμως! Ὁ ἄλλος, ὁ συνεταῖρος τῆς ἀπάτης, παρήμενεν ἀκίνητος εἰς τὴν ἰδίαν στάσιν, χωρὶς νὰ ἀκούῃ τίποτα ἀπ' ὅσα ἔλεγεν ἐκεῖνος. Καίτοι δὲ ἐφώναζε δυνατώτερα καὶ τὸν ἐσκουντοῦσε μὲ τὸ πόδι, ἐν τούτοις οὐδὲν ἠσθάνετο ὁ ἐξαπλωμένος. Παρήμενεν εἰς τὴν ἰδίαν στάσιν, χωρὶς νὰ ἀκούῃ οὔτε τὰς φωνάς, οὔτε νὰ αἰσθάνεται πόνον ἀπὸ τὸ σκούντημα.

Εἶχε πράγματι ἀποθάνει! Μόλις εἶχεν ἀκουμπήσει ἐπάνω του τὸ ἱμάτιον τοῦ Ἀγίου, ἐπῆλθε καὶ ὁ θάνατος, τὸν ὁποῖον ὑπεκρίνετο, διὰ νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν Ἅγιον. Τοιουτοτρόπως δὲν ἐξηπατήθη ὁ Ἅγιος, ἀλλ' ἀπέβη χρήσιμον τὸ ἱμάτιον διὰ τὸν σκοπὸν, πὺν τὸ ἐξήτησαν.

4. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πίστεως καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀνδρὸς φαίνεται θλιβερόν. Ἀλλὰ κανεὶς ἄς μὴ ξαφνιάζεται δι' αὐτό· ἄς ἐνθυμηθῇ τὴν δρᾶσιν τοῦ Μεγάλου Ἀποστόλου Πέτρου. Καὶ ἐκεῖνος λοιπὸν ἐφανέρωνε τὴν μεγάλην δύναμιν, πὺν τοῦ ἔδωσεν ὁ Θεός, ὅχι μόνον μὲ εὐεργετικὰς θαυματουργίας (ὥστε καὶ μόνον μὲ τὴν σκιὰν τοῦ σώματός του νὰ θεραπεύῃ ἀρρώστους), ἀλλὰ καὶ καταδικάζων εἰς θάνατον τὸν Ἀνανίαν, πὺν κατεφρόνησε τὴν δύναμιν ἐκείνην. Καίτοι δὲ σκληρὰ ἡ τιμωρία τοῦ Ἀνανίου, ἐν τούτοις ἐνέπνευσεν εὐεργετικὸν φόβον εἰς ὅλους, διὰ νὰ γίνουν σωφρονέστεροι ὅσοι εἶχον διάθεσιν νὰ καταφρονήσουν καὶ νὰ παιδαγωγοῦνται ἀπὸ τὸ φοβερὸν παρὰδειγμα, διὰ νὰ μὴ περιπέσουν εἰς παρόμοια σφάλματα.

5. Πολὺ φυσικὸν λοιπὸν καὶ ὁ μιμητὴς τοῦ Πέτρου νὰ ἐπιτύχῃ τὸ ἴδιον ἀποτέλεσμα ἐναντίον ἐκείνου, πὺν ἠθέλησε νὰ ἐξαπατήσῃ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ νὰ πραγματοποιήσῃ εἰς τοὺς ἀπατεῶνας ἐκείνους τὴν ψευδῇ πρᾶξιν, μὲ τὴν ὁποίαν ἐπεδίωξαν νὰ κοροϊδεύσουν τὸν Ἅγιον καὶ νὰ ὠφεληθοῦν ἀπὸ αὐτόν. Δικαίως λοιπὸν μὲ τοιαύτην τιμωρίαν ἐτιμωρήθησαν οἱ δύο ἀσεβεῖς Ἑβραῖοι, πὺν ἐνόμισαν, ὅτι ἤμποροῦσαν νὰ παίξουν μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Μεγάλου αὐτοῦ Ἀγίου καὶ ἔγιναν παρὰδειγμα εἰς τοὺς ἄλλους νὰ μὴ τολμοῦν νὰ χρησιμοποιήσουν ἀπάτην, τῆς ὁποίας τοὺς τολμηροὺς δράστας ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς κατηγορεῖ καὶ τιμωρεῖ.

Β'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

Εἶς ἄνθρωπος πονικός, καὶ φιλοπονῶν περισσοτέρως εἰς τὰς ἀρετὰς, μὴ τις αὐτὸν ἐξουθενείτω, μᾶλλον δὲ πρέπει προσλαμβάνεσθαι τοὺς τοιούτους· ὅτι καὶ τῷ Θεῷ εὐάρεστοί εἰσι, καὶ τῇ συνοδίᾳ χρήσιμοι, καὶ πειθέτωσαν ὑμᾶς αἱ δύο παρεμβολαί, ἡ τῶν Ἑβραίων καὶ ἡ τῶν ἁλλοφύλων, καὶ Δαβὶδ μονομαχῶν μετὰ Γολιάθ· ἅμα δὲ καὶ οἱ περιπεσόντες ἐν τῷ ναυαγίῳ τῆς θαλάσσης καὶ χάριν τοῦ εὐεργέντος σὺν αὐτοῖς δικαίον διασωθέντες καθὼς γέγραπται· μὴ φοβοῦ Παῦλε, Καίσαρὶ σε δεῖ παραστήναι, καὶ ἰδοὺ κεχάρισται σοὶ ὁ Θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΑΝ εὐρεθῇ ἄνθρωπος ἐργατικὸς καὶ ἐπιμελούμενος τὰς ἀρετὰς περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ὥς μὴ τὸν περιφρονήσῃ κανεῖς. Ἀπ' ἐναντίας, τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς πρέπει νὰ τοὺς ἔχωμεν πλησίον ἡμῶν καὶ νὰ τοὺς ἀγαπῶμεν στοργικῶς, διότι εἶναι καὶ εἰς τὸν Θεὸν ἀγαπητοὶ καὶ εἰς τὴν συνοδίαν χρήσιμοι. Ὁποῖος ἀμφιβάλλει, ὥς παραδειγματισθῇ ἀπὸ τὰ δύο στρατόπεδα τῶν Ἑβραίων καὶ τῶν ἐχθρῶν των καὶ τὴν μονομαχίαν τοῦ Δαβὶδ μὲ τὸν Γολιάθ. Ἐπίσης ἀξίζει νὰ ἐνθυμηθῶμεν ἐκείνους, ποὺ ἐναυάγησαν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐσώθησαν ὅλοι ἀξιοθαυμάστως, χάρις εἰς τὸν δίκαιον Παῦλον εἰς τὸν ὁποῖον εἶπεν ὁ Θεός· «Μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρί σε δεῖ παραστήναι· καὶ ἰδοὺ κεχάρισται σοι ὁ Θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ». (Πραξ. κζ', 24).

ὑΠΟΘΕΣΙΣ 3'

“Οτι δεῖ τὸν πιστὸν ἂ ποιεῖ, καλῶ συνειδῶτι ποιεῖν καὶ μὴ φαύλῳ· ὁ γὰρ Θεὸς ἐκάστου πρᾶξιν οὐ καθ’ ὃ φαίνεται, ἀλλὰ πρὸς τὸν σκοπὸν κρίνει τοῦ πράττοντος.

Πρέπει ὁ πιστὸς ὅ,τι κάνει νὰ τὸ κάνει ἀπὸ ἀγαθὴν συνειδήσιν καὶ ὅχι ἀπὸ πονηράν, διότι ὁ Θεὸς κρίνει τὰς πράξεις ἐνὸς ἐκάστου ὅχι κατὰ τὸ φαινόμενον αὐτῶν, ἀλλὰ κατὰ τὴν προαίρεσιν καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ πράττοντος.

Α'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

ΟΛΛΑ, Πέτρε, νομίζονται μὲν καλὰ εἶναι, οὐκ εἰσὶ δέ, διότι ἀγαθῇ διαθέσει οὐ γίνονται, τοῦτο δὲ καὶ ὁ Κύριος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἔφη· ἔάν ὁ ὀφθαλμὸς σου πονηρὸς ἔστιν, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται· ἐκάστου γὰρ πράγματος, ἔάν ἡ ἀρχὴ μετὰ δολιότητος γένηται, πᾶν τὸ ἐπακολουθοῦν ἔργον σκολιὸν εὐρίσκεται.

2. Ἔλεγε Γέρων περὶ τοῦ Μωϋσέως, ὅτι ὅτε ἐπάταξε τὸν Αἰγύπτιον προσέσχεν ὧδε κῆκεῖσε, τοῦτέστι τοῖς λογισμοῖς αὐτοῦ, καὶ οὐδένα ἔβλεπεν, ἦγουν, εἶδεν ὅτι οὐδὲν κακὸν βλέπει ἑαυτὸν ποιοῦντα, ἀλλὰ διὰ τὸν Θεὸν ἦν ποιῶν, καὶ τότε ἐπάταξε τὸν Αἰγύπτιον.

3. Ἔστι πρᾶγμα προφανῶς ἐπιτελούμενον ὡς καλόν, καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ ἐπιτελοῦντος εἰς ἀγαθόν· οὐ μόνον δὲ ἔργα ποιοῦσιν τινες, ἀλλὰ καὶ λόγους λαλοῦσι τῷ τρόπῳ ᾧ εἰρήκαμεν· οἱ μὲν γὰρ ἀλλάσσουσι πρᾶγμα κατὰ ἀπειρίαν ἢ ἄγνοιαν, οἱ δὲ ἐναλλάσσουσι κατὰ πρόθεσιν πονηρίας, ἕτεροι δὲ κατὰ σκοπὸν εὐσεβείας.

4. Ὁ ἐν προβολῇ ἐπαίνου ἐγκρύπτων διαβολήν, δυσεύρετός ἐστι τοῖς ἀπλουστέροις· ὁμοίος δὲ τούτῳ ἐστὶν ὁ κενοδοξῶν ἐν ταπεινῷ σχήματι, οἷτινες ἐπὶ πολὺ κατασοφίζόμενοι τὴν ἀλήθειαν, ἐν τῷ ψεύδει παραχωρηθέντες ὕστερον διὰ τῶν πραγμάτων ἐλέγχονται.

5. Ἔστι ποιῶν τι προφανὲς ὡς καλόν, τὸν πλησίον ἀμυνόμενος, καὶ ἔστιν ὁ ἐν τῷ μὴ ποιῆσαι αὐτὸ ὠφεληθεὶς κατὰ διάνοιαν, ἔστιν ἔλεγχος κατὰ κακίαν καὶ ἄμυναν, καὶ ἔστιν ἄλλος κατὰ φόβον Θεοῦ καὶ ἀλήθειαν, κατὰ διάνοιαν ἐπεδείκνυν ἐαυτὸν τῷ Δεσπότῃ, ἄνθρωπος γὰρ εἰς πρόσωπον, Θεὸς δὲ εἰς καρδίαν ὁρᾷ· ἁμαρτάνων λαθραίως, μὴ νόμιζε λανθάνειν· πάντα γὰρ γυνὰ καὶ τετραχελισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς δὲν ἡμῖν ὁ λόγος.

6. Ὁ Θεὸς τὰς πράξεις κατὰ τὰς προθέσεις λογίζεται· δῶγ γάρ σοι, φησιν, ὁ Κύριος κατὰ τὴν καρδίαν σου· ἔστιν ὁ ποιῶν ἐντολήν, προφανῶς δουλεύων πάθει, καὶ διὰ πονηρῶν λογισμῶν ἀγαθὴν πρᾶξιν ἀφανίζων.

7. Ἄλλο πρᾶξις ἐντολῆς καὶ ἄλλο ἁρετῆς, κἂν ἐξ ἀλλήλων τὰς ἀφορμὰς λαμ-

βάνουσι· πράξις ἐντολῆς λέγεται, ἐν τῷ πράξει τὸ προστεταγμένον, ἀρετῆς δέ, ἐν τῷ ἀρέσκειν τῇ ἀληθείᾳ τὸ γινόμενον.

8. Ὡσπερ εἷς μὲν ἐστὶν ὁ αἰσθητὸς πλοῦτος, κατὰ δὲ κτῆσιν πολυμερῆς, οὕτω μία ἐστὶν ἡ ἀρετὴ, πολυτρόπους ἔχουσα τὰς ἐργασίας· ὁ θέλων τι πράξει, καὶ μὴ δυνάμενος, ὥς ποιήσας ἐστὶ παρὰ τῷ καρδιογνώστη Θεῷ· τοῦτο καὶ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπὶ τοῖς κακοῖς νοητέον· ὁ νοῦς ἐκτὸς τοῦ σώματος ἀγαθὰ καὶ κακὰ ἐκτελεῖ πολλά, τὸ δὲ σῶμα ἐκτὸς τοῦ νοὸς οὐδὲν τούτων ἐπιτελέσαι δυνήσεται, διότι ὁ νόμος τῆς ἐλευθερίας πρὸ τῆς πράξεως ἀναγινώσκεται.

9. Πάντων τῶν πραττομένων ὑφ' ἡμῶν τὸν σκοπὸν ζητεῖ ὁ Θεός, εἴτε δι' αὐτὸν πράττομεν εἴτε δι' ἄλλην αἰτίαν· ὅταν ἀκούσης τῆς Γραφῆς λεγούσης, ὅτι Σὺ ἀποδώσεις ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, οὐ τὰ παρὰ τὸν ὁρθὸν σκοπὸν γινόμενα, εἰ καὶ δοκεῖ καλὰ εἶναι, ὁ Θεὸς καλὰ ἀποδίδωσιν, ἀλλὰ τὰ κατὰ τὸν ὁρθὸν δηλονότι, οὐ γὰρ εἰς τὰ γινόμενα, ἀλλ' εἰς τὸν σκοπὸν τῶν γινόμενων ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ ἀφορᾷ.

10. Εἰσὶ τινὰ πολλὰ φύσει καλὰ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων γινόμενα, ἀλλ' οὐ καλὰ πάλιν διὰ τινὰ αἰτίαν, οἷον νηστεία καὶ ἀγρυπνία, προσευχὴ καὶ ψαλμωδία, ἐλεημοσύνη καὶ ξενοδοχία· φύσει οὖν ταῦτα καλὰ ἔργα εἰσὶν, ἀλλ' ὅταν διὰ κενοδοξίαν γίνονται, οὐκ ἔστι καλὰ.

11. Μισθοὶ τῶν πόνων τῆς ἀρετῆς εἰσὶν ἡ ἀπάθεια καὶ ἡ γνῶσις· αὗται γὰρ πρόξενοι γίνονται Βασιλείας οὐρανῶν, ὥς καὶ τὰ πάθη καὶ ἡ ἀγνώσια κολάσεως αἰωνίου· ὁ οὖν τούτους διὰ δόξαν ἀνθρώπων ζητῶν, καὶ μὴ δι' αὐτὸ τὸ καλόν, ἀκούσῃ παρὰ τῆς Γραφῆς λεγούσης· αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΠΟΛΛΑ πράγματα, Πέτρε (¹), νομίζονται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ὅτι εἶναι καλὰ, ἐνῶ πράγματι δὲν εἶναι, διότι δὲν πραγματοποιιοῦνται ἀπὸ ἀγαθὴν διάθεσιν. Αὐτὸ διεκήρυξε καὶ ὁ Κύριος εἰς τὸ Εὐαγγέλιον· «Ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται». (Ματθ. ῥ', 23). Ἐὰν ἡ αἰτία καὶ ἡ ἀφορμὴ μιᾶς πράξεως εἶναι ἡ δολιότης, τότε καὶ ὅλη ἡ πράξις μετὰ τῶν συνεπειῶν της θὰ εἶναι διεστραμμένη.

2. Ἕνας Γέρων Ἀσκητῆς ἔλεγε τὸ ἐξῆς περὶ τοῦ Μωϋσέως· πρὶν σκοτώσῃ τὸν Αἰγύπτιον εἶδε μετὰ προσοχῆς ἐδῶ καὶ ἐκεῖ· δηλαδὴ ἐξήτασε μὲ λεπτομέρειαν τὰς σκέψεις του, τὴν πρόθεσίν του, ἀφοῦ δὲ διεπίστωσεν, ὅτι κανένα δὲν βλάπτει, ἀλλὰ πρὸς δόξαν Θεοῦ σκέπτεται νὰ κάμῃ ὅ,τι ἀπεφάσισε, τότε ἐκτύπησε τὸν Αἰγύπτιον.

3. Ὑπάρχει πράξις, ἡ ὁποία πράγματι ἐπιτελεῖται ὡς καλὴ, καθιστᾷ ὅμως αὐτὴν τοιαύτην ὁ σκοπὸς ἐκείνου, πού τὴν ἐπιτελεῖ. Ὅχι μόνον δὲ αἱ πράξεις ἐκτελοῦνται κατὰ τὸν τρόπον αὐτόν, πού προεῖπομεν, ἀλλὰ μερικοὶ καὶ λόγους διατυπώνουν τοιουτοτρόπως, δηλαδὴ καλοὺς ἢ κακοὺς ἀναλόγως τῆς προθέσεώς των. Πράγματι ἄλλοι ἄν-

1) Πέτρος εἶναι τὸ ἕτερον πρόσωπον μετὰ τοῦ ὁποίου πλέκει τοὺς Διαλόγους τοῦ ὁ Ἁγίου Γρηγόριος ὁ Πάπας τῆς Ρώμης, ὅστις διὰ τοὺς Διαλόγους τούτους, τοὺς ὁποίους συνέγραψεν, ἀπεκλήθη Διάλογος. Ὁ Πέτρος ἦτο Διάκονος τοῦ Ἀγίου.

θρωποι ἀπὸ ἀπειρίαν ἢ ἄγνοιαν μεταβάλλουν τὰ πράγματα, ἄλλοι πάλιν ἀπὸ πονηρὰν πρόθεσιν, καὶ ἄλλοι, τέλος, ἀπὸ σκοπὸν εὐσεβείας.

4. Δυσκόλως ἀνακαλύπτεται ἀπὸ τοὺς ἀφελεῖς ἐκεῖνος, ποὺ ὑποκρύπτει συκοφαντίαν ἐναντίον τοῦ πλησίον κάτω ἀπὸ, δῆθεν, ἔπαινον αὐτοῦ. Μὲ τὸν τύπον αὐτὸν ὁμοιάζει ἐκεῖνος ποὺ κάνει τὸν ταπεινὸν ἀπὸ κενοδοξίαν. Καὶ οἱ δύο αὐτοὶ τύποι ξεσκεπάζονται ἀπὸ τὰ πράγματα, ἂν καὶ προσπαθοῦν νὰ συγκαλυφθοῦν μὲ τὸ ψεῦδος, παραποιοῦντες τραγικῶς τὴν ἀλήθειαν.

5. Εἶναι δυνατόν νὰ κάνῃ κανεὶς ὀλοφάνερον καλόν, διὰ νὰ ὑπερασπίσῃ τὸν πλησίον· καὶ εἶναι δυνατόν, ἀντιθέτως, νὰ ὠφεληθῇ κανεὶς ψυχικῶς, χωρὶς νὰ πραγματοποιήσῃ τοιοῦτον καλόν. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ ἐλέγχουν τὸν πλησίον ἀπὸ κακίαν καὶ πρόθεσιν ἐκδικήσεως καὶ ἄλλοι ἀπὸ φόβον Θεοῦ καὶ σεβασμὸν πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Τὰς σκέψεις σου καὶ τὰς ἐνθυμήσεις σου φανέρωνε πρὸς τὸν Θεόν· Αὐτὸς γνωρίζει τὸν ἑαυτόν σου, ὁ πάντων Δεσπότης. Ὁ ἄνθρωπος κρίνει τὸν συνάνθρωπόν του ἀπὸ τὰς ἐξωτερικὰς του ἐκδηλώσεις, διότι βλέπει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ· ὁ Θεὸς ὅμως βλέπει τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ κατὰ τὰς διαθέσεις αὐτῆς τὸν κρίνει. Ὅταν ἁμαρτάνῃς κρυφά, νὰ μὴ νομίζῃς, ὅτι θὰ ἀποφύγῃς τὸ βλέμμα τοῦ Θεοῦ, διότι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ εἶναι ὅλα γυμνὰ καὶ τετραχλησμένα. Πρὸς Αὐτὸν ἀνῆκει καὶ ἡ ἀπολογία ἡμῶν.

6. Ὁ Θεὸς κρίνει τὰς πράξεις ἡμῶν, ἀναλόγως τῶν προθέσεών μας, διότι λέγει· «Δῶν σοι» ὁ Κύριος, «κατὰ τὴν καρδίαν σου» (Ψαλμ. ιθ', 5). Εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ πραγματοποιῇ κανεὶς ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ εἰς τὰ μάτια τοῦ κόσμου, καὶ ὅμως νὰ δουλεύῃ πνευματοκτόνον πάθος καὶ μὲ τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς νὰ καταστρέφῃ τὴν ἀγαθὴν πρᾶξιν.

7. Διαφέρει ἡ πρᾶξις ποὺ ὀφείλεται εἰς ἐντολήν, ἀπὸ τὴν πρᾶξιν, ποὺ ὀφείλεται εἰς ἀρετὴν, καίτοι ἡ μία ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἄλλην. Πρᾶξις ἐντολῆς εἶναι ὅταν ἐκτελῇ κανεὶς αὐτό, ποὺ ἔχει διαταχθῇ· πρᾶξις δὲ ἀρετῆς, ὅταν αὐτὸ ποὺ ἔγινεν εἶναι ἀπολύτως σύμφωνον μὲ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὴν ἀλήθειαν.

8. Ὅπως δὲ ἀκριβῶς ἓνας εἶναι ὁ ὕλικὸς πλοῦτος, διαιρεῖται ὅμως κατὰ τὴν κτῆσιν του ὑπὸ τῶν κατόχων εἰς πολλοὺς, τοιοῦτοτρόπως μία εἶναι καὶ ἡ ἀρετὴ, διακρινομένη ὅμως εἰς πολλοὺς τρόπους ἐφαρμογῆς της.

Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐπιθυμεῖ νὰ πράξῃ κάτι, ἀλλὰ δὲν ἔχει τὴν δύναμιν, χαρακτηρίζεται καὶ κρίνεται ἀπὸ τὸν καρδιογνώστην Θεὸν ὡς νὰ ἐπραγματοποίησε τὸ ἐπιθυμητόν. Αὐτό, ὁ χαρακτηρισμὸς δηλαδὴ μιᾶς πράξεως ἐκ τῆς προθέσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἰσχύει καὶ διὰ τὰς καλὰς καὶ διὰ τὰς κακὰς πράξεις. Ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ἔχει τὴν δύναμιν νὰ πραγματοποιῇ πολλὰς πράξεις, εἴτε ἀγαθὰς εἴτε κακὰς, μακρὰν τοῦ σώματος.

Τὸ σῶμα ὅμως μόνον, χωρὶς τὴν ἐπενέργειαν τοῦ νοός, τίποτε

ἀπὸ αὐτά, εἴτε καλὰ εἴτε κακὰ, δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ πραγματοποιήσῃ· διότι ὁ νόμος τῆς ἐλευθερίας εἶναι πνευματικὸς καὶ συνυπάρχει ἐν τῇ διανοίᾳ πρὸ τῆς πράξεως.

9. Ὁ Θεὸς ἐξετάζει τὸν σκοπὸν ὧν, ὅσα πράττομεν, εἴτε ἐνεργοῦμεν πρὸς δόξαν Αὐτοῦ, εἴτε ἐπιδιώκομεν ἄλλα πράγματα. Ὅταν λέγῃ ἡ Ἀγία Γραφή· «Ὅτι σὺ ἀποδώσῃς ἐκάστω, κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ» (Ψαλμ. ξα', 13), ἐννοεῖ, ὅτι ὁ Θεὸς ἀποδίδει ἐκεῖνα τὰ ἔργα ποὺ ἐπραγματοποιήθησαν ὡς καλὰ, πρὸς ἀγαθὸν σκοπὸν καὶ ὄχι ἐκεῖνα, ποὺ ἂν καὶ φαίνωνται ὅτι εἶναι καλὰ, ἐν τούτοις δὲν ἐπραγματοποιήθησαν ἀπὸ ἀγαθὴν προαίρεσιν. Τοῦτο δὲ διότι ὁ Θεὸς δὲν ἐξετάζει αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ τὰ γεγονότα, ἀλλὰ τὸν σκοπὸν τῶν γεγονότων, ἀπὸ τὸν ὁποῖον καὶ κρίνει τὰς πράξεις.

10. Ὑπάρχουν μερικαὶ πράξεις, ποὺ ἐκτελοῦν οἱ ἄνθρωποι, ἐκ φύσεως καλὰ καὶ ἀγαθαί, καὶ ὅμως αἱ πράξεις αὗται χάνουν τὴν ἀξίαν των, διότι ὁ ἄνθρωπος ἐπιδιώκει δι' αὐτῶν ἄλλους σκοπούς. Π.χ. ἡ νηστεία, ἡ ἀγρυπνία, ἡ προσευχή, ἡ ψαλμωδία, ἡ ἐλεημοσύνη, ἡ περιθάλψις ξένων καὶ ἄλλα παρόμοια ἔργα εἶναι ἐκ φύσεως καλὰ· ἐν τούτοις ὅμως τὰ καλὰ αὐτὰ ἔργα χάνουν τὴν ἀξίαν των, ὅταν ὁ ἄνθρωπος τὰ ἐκτελῇ διὰ κενοδοξίαν.

11. Τὸ κέρδος ἐκ τῶν κόπων τῆς ἀρετῆς εἶναι ἡ ἀπάθεια καὶ ἡ ὑψηλὴ πνευματικὴ γνῶσις. Δι' αὐτῶν, τῆς ἀπαθείας καὶ τῆς γνώσεως, ἐξασφαλίζει ὁ ἄνθρωπος τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὅπως, πάλιν, τὰ πάθη καὶ ἡ ἀγνώσις γίνονται πρόξενοι τῆς αἰωνίου κολάσεως. Ὁ ἐπιζητῶν λοιπὸν κέρδη ἐκ τῶν καρπῶν τῆς ἀρετῆς διὰ νὰ τὸν ἐπαινέσουν οἱ ἄνθρωποι καὶ ὄχι δι' αὐτὴν ταύτην τὴν ἀξίαν αὐτῶν, θὰ ἀκούσῃ τὴν Γραφὴν νὰ λέγῃ δι' αὐτόν· «Αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε» (Ἰακ. δ' 3).

Β'. Τοῦ Ἀγίου Ἰσαὰκ

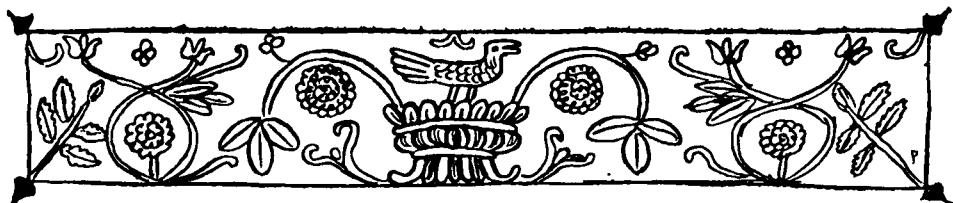
ΑΡΕΤΗ ἐστὶν οὐχὶ φανέρωσις τῶν πολλῶν καὶ διαφόρων πράξεων, τῶν διὰ τοῦ σώματος ἐπιτελουμένων, ἀλλ' ἡ σοφωτάτη καρδία ἐν τῇ ἐλπίδι αὐτῆς· συνάπτει γὰρ ἐν τοῖς κατὰ Θεὸν ἔργοις ὁ ὀρθὸς σκοπός.

Ἡ μὲν διάνοια δύναται χωρὶς σωματικῶν πράξεων ἐπιτελέσαι τὸ ἀγαθόν, τὸ δὲ σῶμα ἐκτὸς τῆς σοφίας τῆς καρδίας, κἂν ἐργάσῃται, οὐ δύναται ὠφεληθῆναι.

Ἑρμηνεία

ΑΡΕΤΗ δὲν εἶναι ἐπίδειξις πολλῶν καὶ διαφόρων πράξεων, ποὺ ἐπιτελοῦνται διὰ μέσου τοῦ σώματος· ἀλλὰ τὸ περιεχόμενον σοφωτάτης καρδίας, τὴν ὁποῖαν στηρίζει ἡ ἐλπίς πρὸς τὸν Θεόν. Τὴν καρδίαν αὐτὴν συνδέει πρὸς τὰ κατὰ Θεὸν ἐπιτελούμενα ἔργα ὁ ὀρθὸς σκοπός.

Ἡ διάνοια δύναται νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ ἀγαθόν καὶ χωρὶς σωματικὰς ἐνεργείας· τὸ σῶμα ὅμως, εἰδὼς δὲν κατευθύνεται ἀπὸ σοφὴν καρδίαν, καὶ ὅταν ἀκόμη ἐπιτελῇ ἔργα καλὰ, δὲν ὠφελεῖται.

ἙΠΙΘΕΣΙΣ Η΄

“Οτι μέγα ἀγαθὸν ἡμῖν ἐκ Θεοῦ δεδώρηται ἡ συνείδησις
καὶ μεγάλα συνεργεῖ τὸν αὐτῆς ὑπακούοντα.

*Μέγα ἀγαθὸν ἔχει δωρηθῆ εἰς ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἡ συνείδησις. Πάρα
πολὺ δὲ βοηθεῖ ἐκείνον ποὺ ὑπακούει εἰς αὐτήν.*

Α΄. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΠΙΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων, χρῆ τὸν Μοναχὸν μὴ ἔᾶσαι τὴν συνείδη-
σιν αὐτοῦ κατηγορεῖσθαι αὐτοῦ εἰς οἰονδήποτε πρᾶγμα.

2. Ἐλεγον οἱ Γέροντες, ὅτι ἡ ψυχὴ πηγὴ ἐστίν· ἐὰν ῥοῦξις αὐ-
τὴν καθαρίζεται, ἐὰν δὲ προσχώσης ἀφανίζεται· οἶμαι, ψυχὴν τὸ συ-
νειδὸς λέγειν· ὅ, ὁ μὲν ὑπακούων διαφανέστερον δείκνυσιν, ὁ δὲ
παρακούων καὶ καταπατὼν ἁμαρτοῖ.

Ἑρμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΑΓΑΘΩΝ εἶπεν, ὅτι ὁ Μοναχὸς πρέπει νὰ μὴ ἀφή-
σῃ τὴν συνείδησίν του νὰ τὸν κατηγορήσῃ δι’ ὅ,τιδήποτε
πρᾶγμα.

2. Οἱ ἀσκητικοὶ Πατέρες ἔλεγον, ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ὡσὰν τὴν πι-
γὴν. Ἐὰν τὴν βαθύνης σκάπτων αὐτὴν καθαρίζεται καὶ τὸ ἀναβλῦ-
ζον ὕδωρ εἶναι διαυγές· ἐὰν πάλιν τὴν γεμίσης χώματα, καταστρέφε-
ται. Νομίζω, ὅτι ψυχὴν ἐννοεῖ τὴν συνείδησιν, τὴν ὁποῖαν καθιστᾷ
διαυγεστέραν αὐτὸς ποὺ ὑπακούει εἰς αὐτήν· ἀπ’ ἐναντίας τὴν κατα-
μαυρίζει ἐκεῖνος ποὺ παρακούει καὶ καταπατεῖ αὐτήν.

Β΄. Τοῦ Ἀγίου Ἡσαΐου τοῦ Ἀναχωρητοῦ

Α ΔΕΛΦΟΙ· ζηλώσωμεν πάντας τοὺς Ἀγίους τοὺς μὴ ὑπακούσαντας τῇ
ἁμαρτίᾳ μέχρι θανάτου, ἀλλ’ ὑπακούσαντας τῇ ἰδίᾳ συνειδήσει αὐ-
τῶν, καὶ κληρονομήσαντας τὴν οὐράνιον Βασιλείαν· προσέχωμεν οὖν
καὶ ἡμεῖς ἐν φόβῳ Θεοῦ τῇ συνειδήσει ἡμῶν, ἕως οὗ καὶ αὕτη ἐλευ-
θερώσῃ ἐαυτὴν μεθ’ ἡμῶν, ὥπως γένηται μετὰ ἡμῶν καὶ αὐτῆς ἐνωσις.

2. Καὶ λοιπὸν αὕτη γίνεται ἡμῖν φύλαξ, δείκνυσασα ἡμῖν ἕκαστον εἰς ὃ ἐκ-
κόπτομεν· ἐὰν δὲ μὴ ὑπακούσωμεν αὐτῆς, ἀποστήσεται ἀπ’ ἡμῶν, καὶ καταλίπη

ἡμᾶς, καὶ ἐμπεσοῦμεθα εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ οὐκέτι ἡμᾶς ἐλεήσουσι, καθὼς ἐδίδαξεν ἡμᾶς ὁ Δεσπότης ἡμῶν λέγων· «γινῶθι τὸν ἀντίδικόν σου ἕως οὗ εἴ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ, μήποτε σε παραδῶ τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτὴς τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ βληθῇς εἰς φυλακὴν. Ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως οὗ ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην»· ἀντίδικον λέγουσι τὴν συνειδήσιν εἶναι, ὅτι ἀνθίσταται τῷ ἀνθρώπῳ θέλοντι ποιῆσαι τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ἐὰν μὴ ἀκούσῃ αὐτῆς ὁ ἄνθρωπος παραδίδωσιν αὐτὸν τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Α ΔΕΛΦΟΙ, ἃς φροντίσωμεν μετὰ ζήλου νὰ μιμηθῶμεν ὅλους τοὺς Ἀγίους, οἱ ὅποιοι ἀντεστάθησαν μέχρι θανάτου πρὸς τὴν ἁμαρτίαν, ὑπακούσαντες εἰς τὴν συνειδήσιν των καὶ κληρονομήσαντες οὕτω τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Μὲ φόβον Θεοῦ λοιπὸν ἃς προσέχωμεν τὴν συνειδήσιν ἡμῶν, μέχρις ὅτου ἀπελευθερωθῇ καὶ αὐτή, μαζὶ μὲ ἡμᾶς, ἀπὸ τὰς κακὰς ἐπιδράσεις καὶ τὰ πάθη καὶ τοιουτοτρόπως ἐναρμονισθῶν αἱ πράξεις ἡμῶν μὲ τὰς ὁρθὰς ἐπιταγὰς αὐτῆς, ὥστε νὰ βασιλεύῃ εἰς τὸν ψυχικόν μας κόσμον ἀπόλυτος ἁρμονία σκέψεων, διαθέσεων καὶ ἀγαθῶν πράξεων.

2. Ἐφ' ὅσον θὰ ἐπιτύχωμεν αὐτό, τότε ἡ συνειδήσις θὰ καταστῇ ἄγρυπνος φύλαξ εἰς ἡμᾶς, ὑποδεικνύουσα κάθε τι ποὺ πρέπει νὰ ἀποφύγωμεν. Ἐὰν ὁμως δὲν ὑπακούσωμεν εἰς τὰς ἐπιταγὰς αὐτῆς, τότε ὁ φύλαξ αὐτὸς θὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ ἡμᾶς καὶ θὰ μᾶς ἐγκαταλείψῃ, ὁπότεν εὐκόλως θὰ περιπέσωμεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, δηλαδὴ τῶν παθῶν μας, οἱ ὅποιοι καθόλου δὲν θὰ μᾶς εὐσπλαγχνισθῶν. Αὐτὸ ὑπονοεῖ καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν, ὅταν διδάσκῃ εἰς τὸ Εὐαγγέλιόν του· «γινῶθι τὸν ἀντίδικόν σου ἕως οὗ εἴ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ, μήποτε σε παραδῶ τῷ κριτῇ καὶ ὁ κριτὴς σε παραδῶ τῷ ὑπηρέτῃ καὶ βληθῇς εἰς φυλακὴν. Ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως οὗ ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην». (Ματθ. ε', 26). Οἱ ἐρμηνευταὶ λέγουν, ὅτι ἀντίδικος εἶναι ἡ συνειδήσις τῶν ἀνθρώπων, διότι ἀνθίσταται πρὸς αὐτόν, ὁσάκις θελήσῃ νὰ ἐπιτελέσῃ τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς. Ἐφ' ὅσον δὲ δὲν ἀκούσῃ ὁ ἄνθρωπος, τότε τὸν παραδίδει εἰς τοὺς ἐχθρούς του.

Γ'. Τοῦ Ἀγίου Μάρκου

Ζ ΗΤΩΝ θεραπείαν, ἐπιμέλῃσαι τῆς συνειδήσεως, καὶ ὅσα λέγει σοι ποιήσον, καὶ εὐρήσεις τὴν ὠφέλειαν.

2. Πολλαὶ συμβουλίαι τοῦ πέλας, πρὸς δὲ τὸ συμφέρον ἐκάστῃ τῆς ἰδίας γνώμης οὐδὲν ἁρμοδιώτερον, εἴπερ τὸ συνειδὸς ἐκκαθαίρεται.

3. Τὰ κρυπτά ἐκάστου ὁ Θεὸς οἶδε καὶ ἡ συνειδήσις, καὶ διὰ τούτων αὐτῶν λαμβανέτω διόρθωσιν.

4. Ὁ ἐν θεωρίᾳ συνειδήσεως μὴ ἐγκαρτερῶν, οὐδὲ τοὺς σωματικοὺς κόπους ὑπὲρ εὐσεβείας καταδέχεται.

5. Φυσικὴ βίβλος ἐστὶν ἡ συνειδήσις· ὁ ἐμπράκτως ἀναγινώσκων αὐτήν, λαμβάνει πείραν θείας ἀντιλήψεως.

6. Συνειδήσεις ἀγαθὴ διὰ προσευχῆς εὐρίσκεται· καὶ προσευχὴ καθαρὰ, διὰ συνειδήσεως· θᾶτερον γὰρ θᾶτερον κατὰ φύσιν προσδέεται.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΤΑΝ ζητῆς θεραπείαν διὰ τὴν ψυχὴν σου, φρόντισε τὴν συνειδήσιν σου καὶ κάμε αὐτὸ ποὺ σοῦ λέγει· ἀσφαλῶς δὲ θὰ εὖρης ὠφέλειαν.

2. Πολλοὶ εἶναι αἱ συμβουλαι τῶν τρίτων· δὲν ὑπάρχει ὁμως καταλληλότερα, διὰ τὸ συμφέρον τοῦ ἀνθρώπου, ἀπὸ τὴν προσωπικὴν του γνώμην, ἐφ' ὅσον βεβαίως ἡ συνειδήσεις εἶναι καθαρὰ.

3. Ὁ Θεὸς μόνον γνωρίζει τὰ κρυπτὰ ἐκάστου ἀνθρώπου· αὐτὸς δὲ καὶ ἡ συνειδήσεις, ἡ ὁποία καὶ αὐτὴ γνωρίζει, δύνανται νὰ διορθώσουν αὐτὰ τὰ κρυπτὰ.

4. Ὅποιος δὲν ἐρευνᾷ ἐπιμελῶς τὰς ὑποδείξεις τῆς συνειδήσεώς του, αὐτὸς οὔτε τοὺς σωματικοὺς κόπους χάριν τῆς εὐσεβείας θὰ δυνηθῇ νὰ ἐπιτύχη.

5. Ἡ συνειδήσεις εἶναι φυσικὸν βιβλίον· ἐκεῖνος λοιπόν, ποὺ τὸ διαβάζει καὶ πράττει κατὰ τὰς ὑποδείξεις του, ἀποκτᾷ πείραν τῆς φροντίδος τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν ἄνθρωπον.

6. Ἡ ἀγαθὴ συνειδήσεις ἀποκτᾶται διὰ τῆς προσευχῆς· ἡ δὲ καθαρὰ προσευχὴ ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς συνειδήσεως. Καὶ ἡ προσευχὴ καὶ ἡ συνειδήσεις, κατὰ φυσικὸν λόγον, ἔχουν ἀνάγκην ἢ μία τῆς ἄλλης.

Δ'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

Μ Η ἀτιμάσης τὴν συνειδήσιν, ἄριστά σοι αἰεὶ συμβουλεύουσιν· γνώμην γὰρ θεῖαν καὶ ἀγγελικὴν σοι ὑποτίθεται, καὶ τῶν κρυπτῶν τῆς καρδίας μολυσμάτων ἐλευθεροῖ, καὶ παρρησίαν πρὸς Θεὸν ἐν τῇ ἐξόδῳ τοῦ βίου χαρίζειται.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Μ Η περιφρονήσης τὴν συνειδήσιν σου, διότι πάντοτε σὲ συμβουλεῦει τὸ καλύτερον. Γνώμην θεϊκὴν καὶ ἀγγελικὴν σοῦ προτείνει, σὲ ἀπελευθερώνει ἀπὸ ἐνόχους καὶ ἁμαρτωλὰς σκέψεις, τὰς ὁποίας μόνον αὐτὴ γνωρίζει, καὶ ἐξασφαλίζει εἰς σέ, τὸν ἄνθρωπον, τὴν δυνατότητα νὰ ἴδῃς καὶ νὰ ὁμιλήσῃς ἐλευθέρως πρὸς τὸν Θεόν, κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου, διότι θὰ σὲ ἔχη διαφυλάξει ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν.

ἙΠΙΘΕΣΙΣ Θ΄

**“Οτι δεῖ προσέχειν δεῖ καὶ πάντοθεν ἑαυτοὺς ἀσφαλίζεισθαι,
ὥς τοῦ ἐχθροῦ πάντοθεν καὶ διὰ πάντων προσβάλλοντος.**

**Πρέπει πάντοτε νὰ προσέχωμεν καὶ νὰ περιφρουρῶμεν τοὺς ἑαυτοὺς
μας ἀπὸ ὅλα τὰ σημεῖα, ἐπειδὴ ὁ ἐχθρὸς ἀπὸ παντοῦ καὶ
δι’ ὅλων τῶν μέσων προσβάλλει.**

Α΄. Ἐν τῷ Βίῳ τῆς Ὁσίας Συγκλητικῆς

Αἰς συνελθούσαις Μοναχαῖς ἔλεγεν ἡ Ἁγία Συγκλητική, ὅτι δεῖ ἡμᾶς κατὰ τῶν ἐχθρῶν παντοίως ὀπλιζεσθαι· καὶ γὰρ καὶ ἐκ τῶν ἔξωθεν προσβάλλουσι, καὶ ἐκ τῶν ἔνδοθεν πολεμοῦσι· καὶ ὥς περ ἡ ναῦς, ποτὲ μὲν ὑπὸ τῶν ἐκτὸς τρικυμιῶν καταβαπτίζεται, ποτὲ δὲ ὑπὸ τῆς ἔνδον ἀντλίας ὑποβρύχιος γίνεται, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ ἄλλοτε μὲν διὰ τῶν ἔξωθεν τῶν πνευμάτων προσβολῶν κινδυνεύει, ἄλλοτε δὲ διὰ τῶν ἔνδον λογισμῶν προδίδοται· δεῖ οὖν καὶ τὰς ἔξωθεν τῶν πνευμάτων ἐπιτηρεῖν προσβολὰς καὶ τὰς ἔνδον διὰ τῶν λογισμῶν ἀνιχνεύειν κακίας, καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς λογισμοὺς γρηγορεῖν· καὶ γὰρ συνεχῶς ἐφίστανται, καὶ λανθανόντως τῇ ἀπωλείᾳ παραπέμπουσι.

2. Ἐπὶ μὲν γὰρ ταῖς ἔξωθεν τρικυμίαις βοώντων τῶν ναυτῶν πολλάκις ἡ σωτηρία διὰ τῶν ἑγγυτάτων πλοίων γίνεται, διὰ δὲ τῆς ἀντλίας καὶ κοιμωμένων ἴσως τῶν πλωτῆρων καὶ ζάλης μὴ οὔσης εἰσπεσοῦσα ἡ θάλασσα τὸ σκάφος ἐβύθισε. Δεῖ οὖν ἐπιπονωτέραν τὴν προσοχὴν πρὸς τοὺς λογισμοὺς ἐνδείκνυσθαι· ὁ γὰρ ἐχθρὸς καθάπερ οἶκον τὴν ψυχὴν βουλόμενος καθελεῖν, ἢ ἀπὸ τῶν θεμελίων ποιεῖται αὐτῆς τὴν καταστροφὴν, ἢ ἀπὸ τῆς ὀροφῆς ἀρχόμενος πᾶσαν αὐτὴν διαφθείρει, ἢ καὶ διὰ τῶν θυρίδων εἰσελθὼν, πρῶτον τὸν οἰκοδεσπότην δεσμεῖ καὶ οὕτως χειροῦται τὰ πάντα. Θεμέλιος μὲν οὖν ἐστὶ τὰ καλὰ ἔργα, ὀροφὴ δὲ ἡ πίστις, θυρίδες δὲ αἱ αἰσθήσεις, καὶ διὰ πάντων πολεμεῖ ὁ ἐχθρὸς.

3. Διὸ πολυφθαλμον δεῖ εἶναι τὸν σωθῆναι βουλόμενον, οὐκ ἔχομεν δὲ ἐνταῦθα τὸ ἀμέριμον, λέγει γὰρ ἡ γραφή· βλέπew μὴ πέση ὁ δοκῶν ἐστάναι· θάλασσα γὰρ ὁ βίος ἡμῶν. Τῆς μὲν θαλάσσης, τὰ μὲν ἐστὶ πετρώδη, τινὰ δὲ καὶ θηρίων γέμει, τινὰ δὲ γαληνά εἰσι καὶ οὐ τοσοῦτον κυμαίνονται· ἡμεῖς δὲ ἐν τοῖς γαληνιώσι μέρεσι τῆς θαλάσσης ταύτης πλέειν δοκοῦμεν, οἱ δὲ κοσμικοὶ ἐν τοῖς κινδυνώδεσι· καὶ ἡμεῖς μὲν ἡμέρας πλέομεν, ὑπὸ τοῦ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης ὁδηγούμενοι, ἐκεῖνοι δὲ νυκτὸς ὑπὸ τῆς ἀγγασίας φερόμενοι· ἀλλ’ ἐνδέχεται πολλάκις τὸν κοσμικὸν ἐν σκότει καὶ χειμῶνι τυγχάνοντα βοήσαντα καὶ ἀγρυπνήσαντα σῶσαι τὸ ἑαυτοῦ σκάφος, ἡμᾶς δὲ ἐν γαλήνῃ ὄντας, ὑπὸ ἀμελείας βυθισθῆναι, ἀφέντας τὸ τῆς δικαιοσύνης πηδάλιον· βλέπew οὖν ὁ στήκων μὴ πέση· ὁ μὲν γὰρ πεσὼν, μίαν ἔχει φροντίδα, τοῦ ἀναστῆναι, ὁ δὲ γε στήκων βλέπew μὴ πεσεῖν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Η ΑΓΙΑ ΣΥΓΚΛΗΤΙΚΗ ἔλεγε πρὸς τὰς συγκεντρωθείσας Μοναχάς:

— Ἀδελφαί, ἡμεῖς ἐπιβάλλεται νὰ ἐξοπλιζώμεθα ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν τῆς σωτηρίας μας δι' ὧν τῶν μέσων. Τοῦτο δὲ διότι οἱ ἐχθροὶ καὶ ἀπ' ἔξω ἐπιτίθενται, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ψυχῆς μᾶς πολεμοῦν. Ὅπως δὲ ἀκριβῶς τὸ πλοῖον ἄλλοτε μὲν βυθίζεται ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν τρικυμίαν, ἄλλοτε πάλιν ἀπὸ τὰ ὕδατα ποὺ συγκεντρώνονται εἰς τὸ κύτος αὐτοῦ ἀπὸ ἐσωτερικὰ ρήγματα τοῦ σκάφους, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ ψυχὴ ἄλλοτε μὲν διακινδυνεύει ἀπὸ τὰς ἐξωτερικὰς ἐπιθέσεις τῶν πονηρῶν πνευμάτων, ἄλλοτε πάλιν παραδίδεται εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν ἀπὸ τοὺς ἐσωτερικοὺς λογισμοὺς. Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον πρέπει νὰ παρακολουθῶμεν καὶ τὰς ἐπιθέσεις τῶν πονηρῶν πνευμάτων, ποὺ προέρχονται ἀπ' ἔξω, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀνακαλύπτωμεν τὰς κακίας, ποὺ ὀφείλονται εἰς τοὺς ἐσωτερικοὺς λογισμοὺς· πολὺ δὲ περισσότερον νὰ ἐπαγρυπνῶμεν διὰ τοὺς λογισμοὺς, διότι καὶ ἀδιακόπως μᾶς ἐνοχλοῦν διὰ τῆς παρουσίας των, ἀλλὰ καὶ διότι χωρὶς νὰ τὸ ὑποπτευθῶμεν μᾶς ὀδηγοῦν εἰς τὴν καταστροφὴν.

2. Καὶ ὅταν τὸ πλοῖον κινδυνεύῃ ἀπὸ σφοδρὰν θαλασσοταραχὴν, οἱ ναῦται συνήθως κραυγάζουν ἀπεγνωσμένως, καὶ πολλὰς φορὰς σφύζονται μὲ τὴν βοήθειαν τῶν πλοίων, τὰ ὁποῖα εὗρίσκονται κοντὰ εἰς αὐτό· ἐὰν ὅμως ὑποστῇ ἐσωτερικὸν ρήγμα, καὶ οἱ ναῦται κοιμῶνται ἀμέριμνοι, τότε θὰ πλημμυρίσῃ τὸ κύτος ἀπὸ ὕδατα, ὁπότεν, καὶ ἐὰν ἀκόμη δὲν ὑπάρχῃ τρικυμία, τὸ σκάφος θὰ βυθισθῇ.

Πρέπει λοιπὸν ἡ προσοχὴ ἡμῶν διὰ τὸν ἔλεγχον τῶν λογισμῶν νὰ εἶναι τελείως ἀγρυπνος· διότι ὁ ἐχθρὸς ἐπιθυμῶν νὰ κατακρημνίσῃ τὴν ψυχὴν, ὅπως ὁ ληστής τὴν οἰκίαν, ἢ τὴν καταστρέφει ἀπὸ τὰ θεμέλια, ἢ ἀρχίζει τὸ ἀπαίσιον ἔργον τοῦ ἀπὸ τὴν σκεπὴν, ἢ, ἀκόμη, εἰσέρχεται αἰφνιδίως ἀπὸ τὰ παράθυρα καὶ ἀφοῦ δέσῃ τὸν οἰκοδεσπότην, τότε, ἐλεύθερος πλέον, ὑποτάσσει τὰ πάντα. Εἰς τὴν εἰκόνα, ποὺ ἀνέφερα, θεμέλια εἶναι τὰ καλὰ ἔργα· σκεπὴ ἢ πίστις καὶ παράθυρα αἱ αἰσθήσεις. Δι' ὧν αὐτῶν μᾶς πολεμεῖ ὁ ἐχθρὸς.

3. Δι' αὐτὸ ἐκεῖνος, ποὺ θέλει νὰ σωθῇ, πρέπει νὰ ἔχῃ τὰ μάτια του δεκατέσσαρα. Εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν δὲν πρέπει νὰ παραμένωμεν ξένοιαστοι, διότι, ὅπως λέγει ἡ Ἁγία Γραφή· «Ὁ δοκῶν ἐστᾶναι βλέπέτω μὴ πέσῃ». (Α' Κορινθ. ι', 12). Ἡ παροῦσα ζωὴ ὁμοιάζει μὲ θάλασσαν, ὅπου εἰς ἄλλα μέρη αὐτῆς ὑπάρχουν ἐπικίνδunoι ὕφαλοι, ἀλλὰ εἶναι γεμᾶτα ἀπὸ φοβερὰ θαλάσσια θηρία, καὶ μερικὰ εἶναι γαλήνια καὶ δὲν ἐνοχλοῦνται τόσον πολὺ ἀπὸ θαλασσοταραχὴν. Ἡμεῖς οἱ Μοναχοὶ ἔχομεν τὴν γνώμην, ὅτι διαπλέομεν τὴν περιοχὴν τῆς θαλάσσης, ποὺ ἐπικρατεῖ γαλήνην, ἐνῶ οἱ κοσμικοὶ τὴν ὑπὸ τρικυμίας ἐνοχλουμένην θάλασσαν. Ἐπὶ πλέον ἡμεῖς οἱ Μοναχοὶ πλέομεν ὑπὸ τὸ φῶς τῆς πνευματικῆς ἡμέρας, ὀδηγούμενοι ἀπὸ τὸν Ἥλιον τῆς Δι-

καιοσύνης, ἐνῷ ἐκεῖνοι, οἱ κοσμικοί, πλανῶνται μέσα εἰς τὸ ἐπικίνδυνον σκότος, τὴν νύκτα, ποὺ προκαλεῖ ἡ ἀγνωσία των. Παρ' ὅλα ταῦτα συμβαίνει συνήθως νὰ διασώσῃ ὁ κοσμικὸς τὸ σκάφος του, δηλαδὴ τὴν ψυχὴν του, ἂν καὶ πλήσσεται ὑπὸ θαλασσοταραχῆς καὶ ταξιδεύει ὑπὸ ἀπειλητικὴν νύκτα, διότι ἐβόησε πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἡ προσοχὴ του παρέμεινεν ἄγρυπνος· ἐνῷ ὁ Μοναχός, ποὺ εὐρίσκεται εἰς περιεσχὴν γαλήνης, ἐβυθίσθη ἀπὸ τὴν ἀμέλειάν του, διότι ἄφησε νὰ τοῦ φύγῃ ἀπὸ τὰς χεῖράς του τὸ πηδάλιον τῆς δικαιοσύνης. Ἄς προσέχῃ λοιπὸν ἐκεῖνος ποὺ στέκει εἰς ἀσφαλὲς μέρος νὰ μὴ πέσῃ. Διότι ἐκεῖνος, ποὺ ἔπεσε, μίαν φροντίδα ἔχει, πῶς νὰ ἀνασηκωθῇ διὰ τῆς μετανοίας, ἀλλ' ὁμως αὐτὸς ποὺ στέκει ἅς μὴ ἐπαναπαύεται καὶ ἅς προσέχῃ διὰ νὰ μὴ πέσῃ.

Β'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

Ο ΑΒΒΑΣ Βησσαρίων ἀποθνήσκων ἔλεγεν, ὅτι ὀφείλει εἶναι ὁ Μοναχὸς ὡς τὰ Χερουβὶμ καὶ τὰ Σεραφὶμ ὅλος ὀφθαλμός.

2. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, ὅτι οὐ δεόμεθα τινος, εἰμὴ νηφούσης καρδίας.

3. Εἶπε πάλιν· ἡ πονηρία τῶν ἐχθρῶν, ὅπισθεν αὐτῶν ἐστὶ κεκρυμμένη.

4. Ὁ αὐτὸς εἶπεν, ὅτι ἠρώτησεν ἀδελφὸς τὸν Ἀββᾶν Σίμωνα λέγων· ἐὰν ἐξέλθω ἐκ τοῦ κελλίου μου καὶ εὕρω τὸν ἀδελφόν μου περισπώμενον, κἄγὼ περισπῶμαι μετ' αὐτοῦ καὶ ἐὰν εὕρω αὐτὸν γελῶντα, κἄγὼ γελῶ μετ' αὐτοῦ, καὶ ὅταν εἰσέλθω εἰς τὸ κελλίον μου, οὐκ ἀφίεμαι ἀνάπαυσιν ἔχειν· λέγει αὐτῷ ὁ γέρον· θέλεις ἐὰν ἐξέλθῃς ἐκ τοῦ κελλίου σου καὶ εὕρῃς τοὺς γελῶντας, καὶ συγγελάσαι, καὶ τοὺς λαλοῦντας καὶ συλλαλῆσαι, καὶ ὅταν ἔλθῃς εἰς τὸ κελλίον σου εὐρεῖν ἑαυτὸν ὡς ἦς; ἔσω τήρει φυλακὴν, καὶ ἔξω τήρει φυλακὴν.

5. Παρέβαλέ τις τῶν γερόντων πρὸς ἄλλον γέροντα, καὶ λαλούντων αὐτῶν, εἶπεν ὁ εἰς· ἐγὼ ἀπέθανον τῷ κόσμῳ· λέγει αὐτῷ ὁ ἄλλος· μὴ θαρσύνῃς ἑαυτῷ, ἀδελφέ, ἕως ἂν ἐξέλθῃς ἐκ τοῦ σώματος· εἰ γὰρ σὺ λέγεις ὅτι ἀπέθανον, ἀλλ' ὁ Σατανᾶς οὐκ ἀπέθανεν.

6. Ἀνδρὶ ἀγίῳ κατὰ τὴν ὥραν, ἣν ἔμελλε τελευτᾶν, ἐπιστάς ὁ Σατανᾶς εἶπε, σὺ ἐξείλησάς με· καὶ ἀποκριθεὶς ὁ γέρον εἶπεν· ἀκμὴν οὐκ οἶδα.

7. Ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων μέλλων τελευτᾶν ἔμεινε τρεῖς ἡμέρας ἀνεωγμένους ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς, ἔνυξαν δὲ αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ λέγοντες· Ἀββᾶ Ἀγάθων, ποῦ εἶ; ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· ἐνώπιον τοῦ κριτηρίου τοῦ Θεοῦ ἵσταμαι· ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ ἀδελφοί· καὶ σὺ φοβῇ, Πάτερ; ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ γέρον· τέως ἐποίησα τὴν δύναμίν μου εἰς τὸ φυλάξαι τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἀνθρωπὸς εἰμι· πόθεν οἶδα εἰ τὸ ἔργον μου ἤρесе τῷ Θεῷ; λέγουσιν αὐτῷ οἱ ἀδελφοί· οὐκ εἰ πεποιθὼς ἐπὶ τὸ ἔργον σου, ὅτι κατὰ Θεόν ἐστιν; ἔφη ὁ γέρον· οὐ θαρσύνω, εἰ μὴ τῷ Θεῷ ἀπαντήσω, ἄλλο γάρ ἐστι τὸ τοῦ Θεοῦ κρίμα, καὶ ἄλλο τὸ τῶν ἀνθρώπων· ὥς δὲ ἤθελον ἐρωτῆσαι αὐτὸν καὶ ἕτερον λόγον, λέγει αὐτοῖς· ποιήσατε ἀγάπην, μὴ λαλεῖτε ἄρτι μετ' ἐμοῦ, ὅτι ἀσχολοῦμαι, καὶ ἐτελειώθη ἐν χαρᾷ· ἐώρων γὰρ αὐτὸν ἀναγόμενον, ὃν τρόπον ἀσπάζεται τις τοὺς ἑαυτοῦ φίλους καὶ ἀγαπητούς.

8. Ποτὲ τῷ Ἀββᾶ Μακαρίῳ ἀπιδόντι πρὸς βαθυτάτην ἔρημον, ὑπήντησεν αὐτῷ τις γηρεὸς πάνυ, ἀχθοφωρὼν, καὶ κατὰ παντὸς τοῦ σώματος περικείμενος ἀγγείων πλήθος· ἦν δὲ ἐν ἑκάστῳ ἀγγεῖῳ πτερόν· καὶ ταῦτα ἀντὶ περιβολαίου ἐφόρει· τοῦτον οὖν ἰδὼν ὁ Ἀββᾶς Μακάριος ἔστη, κῆκεῖνος ἠρώτησεν αὐτόν· τί ποιεῖς ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ πλανώμενος; ὁ δὲ ἀπεκρίθη· Θεὸν εὐρεῖν θέλω, φεύγω τὴν πλάνην, σὺ δὲ τίς εἰ, ὦ πρεσβύτα; γνῶρίζε μοι· ξένον γάρ σου τὸ σχῆμα ὁρῶ τῆς ἀνθρωπίνης συνηθείας, καὶ τίνα εἰσὶ ταῦτα τὰ περιέχοντά σε.

Ὁ δὲ θεῖα δύναμις ἀοράτως ἐκβιαζόμενος, καὶ ἄκων ὡμολόγησεν εἰπὼν· ἐγὼ εἰμι ὃν λέγετε Σατανᾶν καὶ Διάβολον, ταῦτα δὲ τὰ περικείμενά μοι εἰσιν, ἐν οἷς τοὺς ἀνθρώπους ἀποπλανῶν ἔλκω πρὸς ἑμαυτόν, καὶ κατὰ παντὸς μέλους καὶ μέρους τὸ προσφυεὲς ἐκάστῳ ἐπάγων δέλεαρ, καὶ πτεροῖς ἐπιθυμιῶν τὰς τούτων καρδίας ἀνακινῶ καὶ καταστρέφω τούτους πειθόμενους μοι, εὐφραίνομαι ἐπὶ τῇ πτώσει τῶν ὑπ' ἐμοῦ ἡττωμένων.

Ἀκούσας δὲ ὁ Ἅγιος Μακάριος καὶ θαρξήσας πρὸς αὐτὸν εἶπε· τοῦ Χριστοῦ σε εἰς παίγνιον παραδεδωκότος τοῖς αὐτοῦ δούλοις, πῶς ἔτι τοιαῦτα μεγαλαυχεῖς; ὅμως φράσον μοι κατ' εἶδος ὧν ἔχεις φαρμάκων τὴν δύναμιν· εἰς τοῦτο γὰρ ἐφάνης, ἵνα μάθωμέν σου τὰς πολυτρόπους μαγγανείας, καὶ μὴ συντιθέμεθά σου τῇ γνώμῃ· ὁ δὲ ἔφη· λέγω σοι καὶ μὴ θέλων τὴν ἐμὴν ἐπιστήμην, ὁ γὰρ ἰδεῖν σε ταῦτα παρασκευάσας, ἐκεῖνος κἄμὲ λέγειν σοι περὶ τούτων βιάζεται· μάνθανε οὖν τὴν αἰτίαν ἐκάστου ἀγγείου.

Ἐὰν εὖρω τινὰ ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου ἀδιαλείπτως μελετῶντα, ἐμποδίζεν ἐπιχειρῶν, ἐπιχρίων ἐκ τοῦ περὶ τὴν κεφαλὴν μου ἀγγείου, κεφαλαλίαν αὐτῷ ἐμποιῶν· τὸν δὲ ἄγρυπνεῖν εἰς ὕμνους καὶ εὐχὰς μέλλοντα, λαβὼν ἐκ τοῦ περὶ τὰς ὀφρῦάς μου ἀγγείου, καὶ τῷ πτερῷ προσχρίσας, εἰς νυσταγμὸν καταφέρω καὶ ὑπνοῦν ἐκβιάζομαι· ἃ δὲ φέρω περὶ τὰς ἀκοὰς ἀγγεῖα, εἰς παρακοὴν εἰσιν ἡτρεπισμένα, καὶ διὰ τούτων πείθω τοὺς θέλοντας σωθῆναι μὴ ἀκούειν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὰ δὲ περὶ τὴν ὁσφρησίν μου, μύροις εὐωδίας τοὺς νέους εἰς πορνείαν κινῶ· τοῖς δὲ περὶ τὸ στόμα ἐσκευασμένοις φαρμάκοις δελεάζω τοὺς ἀσκοῦντας δι' ἡδονῆς βρωμάτων καὶ γαστριμαργίας ποιεῖν ἃ θέλω, ἐπιπέμπων αὐτοῖς καὶ τὸ τῆς καταλαιᾶς εἰδος, καὶ τὸ τῆς αἰσχρολογίας, οἳ καὶ λαβόντες τὰ σπέρματα εἰς πληθὺς ἐμοὶ καρπῶν φίλων ταῦτα γεωργοῦσι.

Ἐκ δὲ τῶν τραχίλων μου ἀγγείων, τοὺς κατ' ἀρετὴν ζῶντας ὑπερφηανῶς περιχρίσας, εἰς ὑψηλοφροσύνην ἐπαίρω, καὶ οὕτω καταφέρω αὐτοὺς εἰς ἀπώλειαν, ἐτέρους δὲ εἰς ἀνθρωπαρέσκειαν καὶ δόξαν ἀνθρωπίνην πείθω ἐκμαίνεσθαι καὶ τούτοις δεσμήσας αὐτούς, μακρὰν τοῦ Θεοῦ ἀπάγω· ἃ δὲ περὶ τὸ στήθος μου βλέπεις, τῶν ἐμῶν ἐννοιῶν εἰσὶ δοχεῖα, ἐξ ὧν ποτίζων τὰς καρδίας τὴν ἐμὴν μέθην τῆς ἀσεβείας, σκοτίζω τὰς εὐσεβεῖς γνώμας τῶν θελόντων ἐνθυμεῖσθαι τὰ μέλλοντα, καὶ τῇ λήθῃ τὴν μνήμην αὐτῶν ἀφανίζω· τὰ δὲ περὶ τὴν κοιλίαν μου ἀγγεῖα ἀναισθησίας εἰσὶ πεπληρωμένα, δι' ὧν ἀλόγως καὶ κτηνωδῶς ζῆν τοὺς ἀνθρώπους παρασκευάζω, τὰ δὲ ὑπὸ τὴν γαστέρα μοι συνόντα πρὸς μίξεις ἀθέτους καὶ ἀσελγείας καὶ ἀκολασίας· τούτους διερεθίζουσι, τὰ δὲ ἐν χερσίν, εἰς τὴν τῶν φθινοῦντων καὶ τῶν φόνων ὑπηρεσίαν μοι ἡτρεπισται, τὰ δὲ περὶ τὸν νῶτον καὶ τοὺς ὤμους ἡρτημένα ὁ γνόφος εἰσὶ τῶν ἐμῶν πειρατηρίων, δι' ὧν ἰσχυρῶς ἐπιβουλεύω τοὺς ἐμὲ πολεμεῖν πειρωμένους, καὶ ποιῶν ἐνέδρας ἐκ τῶν ὀπίσω, ὁρᾶσω τοὺς δυναστεῖα πεποιθότας.

Τὰ δὲ περὶ τοὺς μηροὺς καὶ σκέλη καὶ ἕως τῶν ποδῶν ἡρτημένα μοι, παγίδες καὶ βρόχοι ποικίλοι τε καὶ διάφοροι καὶ πολὺπλοκοι, ἐξ ὧν ἐπιθρᾶίνων, ταράσσω τὰς ὁδοὺς τῶν εὐθέων καὶ ἐμποδίζω αὐτοὺς τρέχειν τὸν τῆς εὐσεβείας δρόμον, ἐν τῇ ἐμῇ ὁδῷ βαδίζειν αὐτοὺς ἐφελκόμενος· ἐν μέσῳ γὰρ καθήμενος τῶν ὁδῶν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, καὶ ἐνισχύω τούτους εἰς τὴν ἐμὴν πορείαν, εἰς ἣν οἱ ἐκκλίνοντες ἀρνοῦνται τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας παντάπασιν· σὺ δὲ οὐκ ἤβου-

λήθης ὅλως ἀκοῦσαί μου κἀν ἄπαξ, ἵνα ἔχω μικρὰν παραμυθίαν, ἀλλὰ φλέγεις με πάντοτε προσιόντα σοι, ὅπλον ἔχων μέγα, διὸ σπεύδω φυγεῖν εἰς τοὺς ἐμούς δούλους· σὺ γὰρ ἔχεις καλὸν δεσπότην καὶ οἱ σύνδουλοί σου, πρῶτος ὁμιλοῦντα ὑμῖν καὶ διατηροῦντα ὑμᾶς ὡς ἴδια τέκνα.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ γέρον ὁ Ἅγιος ἐσφράγισεν ἑαυτὸν εἰπὼν· εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ παραδιδούς σε εἰς αἰσχύνην τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπ' αὐτόν, ὃς καὶ φυλάξαι τελείως ἀπὸ τῆς σῆς ἀπάτης, καὶ πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν, καὶ σὲ καταργῆσαι μακρὰν ἀπελαύνων ἡμῶν· ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ἀφανὴς ἐγένετο, καπνὸν ὥσει πυρὸς ἐπιδείξας, ὁ δὲ Ἀββᾶς Μακάριος εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ ἀπῆει τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων.

9. Ἐλεγον περὶ τινος γέροντος, ὅτι ἐδεήθη τοῦ Θεοῦ ἰδεῖν τοὺς δαίμονας καὶ ἀπεκαλύφθη αὐτῷ ὅτι οὐ χρεῖαν ἔχεις ἰδεῖν αὐτούς· ὁ δὲ γέρον παρεκάλει λέγων· Κύριε, δυνατὸς εἰ σκεπᾶσαι με τῇ χειρὶ σου· ὁ δὲ Θεὸς ἀπεκάλυψε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ εἶδεν αὐτούς, ὅτι ὡς περ μέλισσαι κυκλοῦσι τὸν ἄνθρωπον, βρύχοντες ἐπ' αὐτόν τοὺς ὀδόντας αὐτῶν, Ἄγγελος δὲ Κυρίου ἐπετίμα αὐτούς.

10. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας ὅτι ὅμοιός εἰμι στρουθίῳ τὸν πόδα δεθέντι ὑπὸ παιδίου, καὶ ἐὰν αὐτῷ χαυνώσῃ, εὐθέως ἀνίπταται νομίζον ἀπολελῦσθαι· ἐὰν δὲ καθελκύσῃ αὐτῷ τὸ παιδίον, πάλιν καταφέρει αὐτό, οὕτω καὶ ἐμαυτὸν ὀρώ· τοῦτο δὲ λέγω, ὅτι οὐ δεῖ τινα ἀμεριμνῆσαι ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς διὰ τὴν ποικίλην κακίαν τοῦ ἐχθροῦ.

11. Εἶπε πάλιν· ἐὰν ἄνθρωπος ποιήσῃ μεγάλας δυνάμεις, καὶ ἰάσεις, καὶ ἔξη πᾶσαν γνῶσιν καὶ ἀναστήσῃ νεκρούς, ἐφ' ὅσον ἔπεσεν εἰς ἁμαρτίαν, οὐ δύναται ἀμεριμνῆσαι ὅτι ὑπὸ μετάνοιάν ἐστι.

Ποιήσωμεν οὖν τὴν δύναμιν ἡμῶν, ἀδελφοί, καὶ παραρξίζωμεν ἑαυτοὺς ἐγνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ ἐλεήσει ἡμᾶς καὶ ἀποστείλῃ ἡμῖν τὴν δύναμιν τοῦ ἐκδύσασθαι τὴν βαρύντητα τῶν ἀκαθάρτων παθῶν, καὶ γὰρ οὐ σιωπᾷ ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν πᾶσαν ὥραν θηρεύων ἡμᾶς, θέλων ἀρπάσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν· ὁ δὲ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς ἐστι μεθ' ἡμῶν ἐπιτιμῶν αὐτῷ διὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ ἐντολῶν, ἐὰν φυλάξωμεν αὐτάς.

Μακάριος ἄνθρωπος ὁ ἐν γνῶσει αἰσχυνόμενος καὶ δεόμενος ὑπὲρ ἀφέσεως αὐτῶν, οὐαὶ δὲ τοῖς ἀναλώσασι τὸν χρόνον αὐτῶν ἐν ἀμελείᾳ· ἐνόμισαν γὰρ ἁναμάρτητοι εἶναι, καταπατοῦντες τὴν ἰδίαν συνειδησιν, μὴ βουλόμενοι παρ' αὐτῆς κατανύσσεσθαι, μηδὲ ἐπιγινώσκοντες ὅτι οὐκ ἔστι μικρὸν τὸ παραμικρὸν εἶναι.

Καθάπερ γὰρ ὁ γεωργὸς πᾶν σπέρμα σπείρων, ἐὰν μὴ τελεσφορηθῇ μάταιον αὐτὸ ἔχει, καὶ ἀχθεται ἐπὶ τῇ κόπῳ αὐτοῦ διὰ τὸ μὴ τελεσφορηθῆναι, οὕτως ὁ ἄνθρωπος, ἐὰν γνῶ πάντα τὰ μυστήρια, καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ποιήσῃ δυνάμεις πολλὰς καὶ ἰάματα, καὶ ἔστιν ἐν κακοπαθείαις πολλαῖς καὶ ποιικίλαις, καὶ γυμνὸς ἕως αὐτοῦ τοῦ ἐνδύματος, ἀκμὴν ὑπὸ φόβον ἐστὶ μὴ θαρρῶν τῇ ἑαυτοῦ συνειδήσει· ἔτι γὰρ ἔχει ἐχθροὺς καὶ ἐπιβούλους καὶ θηρευτάς, ἕως οὗ φθάσῃ εἰς τὴν ἀγάπην· τότε γὰρ ἀκούει, ὅτι ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει, ἀλλὰ πάντα πιστεύει, καὶ ἐλπίζει, καὶ ὑπομένει· ὁ οὖν ἔχων τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, ἀγωνίζεται ἐν πάσῃ δυνάμει αὐτοῦ ποιῆσαι τὴν κακοπαθειαν ἐν μερίδι ἀδιαλείπτῳ καὶ φυλακῇ καὶ τότε εὐρίσκει ἑαυτὸν ἀνάξιον ὄντα εἰπεῖν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ.

12. Εἶπεν ὁ αὐτός· ἀδελφέ, ἐν ὅσῳ εἰ ἐν τῷ σώματι, μὴ ἀπολύσης σου τὴν καρδίαν· ὡς περ γὰρ ἄνθρωπος οὐ δύναται πεποιθέναι ἐπὶ τινι καρπῷ αὐτοῦ ἀνερχομένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ, οὐ γὰρ οἶδε τί αὐτῷ ἀποβαίνει πρὶν ἐγκλεισθῆναι ἐν τοῖς θησαυροῖς αὐτοῦ, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος, οὐ δύναται ἀπολύσαι τὴν καρδίαν ἑαυτοῦ, ἕως ἔχει πνὸν ἐν τῇ ῥίνι αὐτοῦ· ὡς γὰρ ὑπὸ τοῦ σώματος τοῦ ζῶντος

καὶ ὑποκειμένου ταῖς ἀσθενείαις ὁ ἄνθρωπος οὐκ οἶδε ποῖον πάθος ἀπαντήσει αὐτῷ μέχρι τῆς ἐσχάτης ἀναπνοῆς, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς οὐ δύναται ἀμεριμνήσαι ἐν ὅσῳ ἔστιν ἐν τῷ τόπῳ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, ἦτοι τῷ παρόντι βίῳ, ἀλλὰ χρῆ πάντοτε ἀναβοᾷν πρὸς τὸν Θεόν, διὰ τὴν βοήθειαν αὐτοῦ καὶ τὸ ἔλεος.

Ἀδελφοί, δεῖ καὶ τοὺς πνευματικούς καὶ ἐν προκοπῇ τυγχάνοντας, καὶ ἐπ' αὐτοῖς ὡς εἰπεῖν τοῖς λεπτοῖς καὶ ὀλίγοις, ἀσφαλιζεσθαι ἑαυτοὺς ἕως ἐσχάτης αὐτῶν ἀναπνοῆς· φησὶ γάρ, ὁ ἐξουθενῶν τὰ ὀλίγα, κατὰ μικρὸν πεσεῖται· καὶ μὴ εἴπῃς πῶς δύναται ὁ πνευματικὸς καταπεσεῖν; τοιοῦτος γὰρ διαμένων οὐ καταπίπτει. Ὅταν δέ τι μικρὸν τῶν ἐναντίων καταδέξηται, καὶ ἐπ' αὐτῷ μείνῃ ἀμετανόητος, ἐκείνο αὐτὸ τὸ μικρὸν χρονίσαν καὶ αὐξηθὲν οὐκέτι ἀνέχεται ὁρφανικῶς αὐτῷ συνεῖναι, ἀλλ' ἔλκει αὐτὸ πρὸς τὴν ἰδίαν συγγένειαν, σχοινίου δίκην τῇ μακρᾷ φιλίᾳ βιαίως ἐπισπώμενον· καὶ εἰ μὲν διὰ τῆς προσευχῆς μαχησάμενος ἀποκόψῃ, ἐμμένει τοῖς ἰδίοις μέτροις, μέντοι γε ὑπολείψας τῆς προσοῦσης αὐτῷ ἀπαθείας τοσοῦτον, ὅσον ἀπέτεμεν ἡ τοῦ τυχόντος κακοῦ προσπάθεια· εἰ δὲ τέλος συναπάγοιτο τῇ ἐπεκτάσει τοῦ κρατοῦντος τῆς μάχης, καὶ τῆς προσευχῆς κόπον περιστελλόμενος, ἀνάγκη δελεάζεσθαι καὶ ὑπὸ ἄλλων παθῶν.

Καὶ οὕτως ὑπὸ διαδοχῆς ἐκάστου κατὰ μικρὸν ἐκ συνηθείας ἀπαγόμενος, κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀπαγωγῆς, ἀποσχοινίζεται τῆς θείας βοηθείας, καὶ φέρεται εἰς μείζονα κακά, λοιπὸν ἕως καὶ μὴ βουλόμενος ὑπὸ βίας τῶν προκεκρατηκότων.

Τὰ μικρὰ ἁμαρτήματα εὐτελίζει ὁ διάβολος· ἄλλως γὰρ ἐπὶ μείζονα κακά ἀγαγεῖν οὐ δύναται· ἐν δι' ἑνὸς τὰ κακὰ λαμβάνει τὴν δύναμιν, ὥς περ καὶ τὰ ἀγαθὰ δι' ἄλλήλων αὐξάνεται, καὶ τὸν αὐτῶν ἔνοχον μειζόνως ἐπὶ τὰ πρόσω προτρέπονται.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΑΒΒΑΣ ΒΗΣΣΑΡΙΩΝ εἰς τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ βίου του, ὀλίγον πρὶν ἀποθάνῃ, ἔλεγεν, ὅτι ὁ Μοναχὸς ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ εἶναι πολυόμματος, δηλαδή ὁλος ὀφθαλμούς, ὅπως τὰ Χερουβὶμ καὶ τὰ Σεραφίμ.

2. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν εἶπεν, ὅτι ἀπὸ τίποτε δὲν ἔχομεν ἀνάγκην, ἐκτὸς ἀπὸ ἡρεμον καὶ ἀπαθῆ καρδίαν.

3. Ὁ ἴδιος πάλιν εἶπεν, ὅτι οἱ ἐχθροὶ τῆς ψυχῆς μας ἀποκρύπτουν ὑποκριτικῶς ὀπισθεν αὐτῶν τὴν πονηρίαν των.

4. Ὁ ἴδιος ἀνέφερε καὶ τὸν ἐξῆς διάλογον μεταξὺ ἐνὸς ἀδελφοῦ καὶ τοῦ Ἀββᾶ Σίμωνος.

— Ἐὰν ἐξέλθω ἀπὸ τὸ κελλί μου — ἠρώτησεν ὁ ἀδελφὸς — καὶ συναντήσω κάποιον νὰ ἀσχολῇται μὲ κάτι, καὶ ἐγὼ ἀσχολοῦμαι μαζί του· ὅταν συναντήσω κάποιον νὰ γελά καὶ ἐγὼ γελῶ μαζί του. Διατί ὁμως ὅταν μετὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸ κελλίον μου δὲν δύναμαι νὰ ἔχω ἀνάπαυσιν καὶ ἡρεμίαν;

— Ἐχεις τὴν ἀξίωσιν — ἀπήντησεν ὁ Γέρων — ἐξερχόμενος τοῦ κελλίου σου νὰ γελάς καὶ νὰ συνομιλῇς μὲ αὐτούς, ποὺ συναντᾷς καὶ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν σου εἰς τὸ κελλίον σου νὰ παραμείνης ὁ ἴδιος, ὅπως ἦσουν; Αὐτὸ δὲν εἶναι δυνατόν. Καὶ ἐντὸς τοῦ κελλίου σου νὰ ἐπαγρυπνῇς, καὶ ἐκτὸς τοῦ κελλίου σου ὁμοίως.

5. Κάποτε συνηντήθησαν δύο Γέροντες καὶ καθὼς ὠμίλουν μεταξύ των, εἶπεν ὁ ἕνας ἐξ αὐτῶν.

— Ἐγώ, ἀδελφέ μου, ἀπέθανον διὰ τὸν κόσμον.

— Μὴ ἔχεις θάρρος εἰς τὸν ἑαυτὸν σου—τοῦ ἀπαντᾷ ὁ ἄλλος—παρὰ μόνον ὅταν ἡ ψυχὴ σου ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ σῶμα· σὺ ἰσχυρίζεσαι, ὅτι ἀπέθανες διὰ τὸν κόσμον, δὲν ἀπέθανεν ὁμοῦς ὁ Σατανᾶς.

6. Εἰς ἓνα ἅγιον ἄνθρωπον ἐνεφανίσθη ὁ Σατανᾶς κατὰ τὴν στιγμήν τοῦ θανάτου του καὶ τοῦ εἶπε:

— Σὺ, μοῦ ἐξέφυγες.

— Ἀκόμῃ δὲν γνωρίζω, ἐὰν σοῦ ἐξέφυγα, ἀπήντησεν ὁ Γέρον.

7. Ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων τὰς τρεῖς τελευταίας ἡμέρας τῆς ζωῆς του παρέμενε μὲ ἀνοικτοὺς τοὺς ὀφθαλμούς. Οἱ συμμαστοὶ του, ποὺ τὸν ἔβλεπον εἰς αὐτὴν τὴν ἔκστασιν, χωρὶς νὰ ὀμιλῇ, τὸν ἐσκούντησαν ὀλίγον καὶ τοῦ εἶπον:

— Ἀββᾶ Ἀγάθων, ποῦ εὗρίσκεσαι;

— Στέκω ἐνώπιον τοῦ φοβεροῦ κριτηρίου τοῦ Θεοῦ.

— Καὶ σὺ Πάτερ, φοβῆσαι τὸ δικαστήριον αὐτό;

Εἰς τὴν ἀπορίαν αὐτὴν τῶν Μοναχῶν ἀπήντησε καὶ πάλιν ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων.

— Μέχρι πρὸ ὀλίγου προσεπάθησα μὲ ὅλην μου τὴν δύναμιν νὰ ἐφαρμόσω τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ εἶμαι ἄνθρωπος. Ἀπὸ ποῦ λοιπὸν γνωρίζω, ὅτι τὸ ἔργον μου θὰ εἶναι ἀρεστὸν εἰς τὸν Θεόν;

— Δὲν εἶσαι βέβαιος, Πάτερ, ὅτι αὐτὸ ἦτο κατὰ Θεόν;

— Δὲν ἔχω ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν ἑαυτὸν μου. Τότε θὰ ἡσυχάσω, ὅταν συναντήσω τὸν Θεόν, διότι ἄλλη εἶναι ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ καὶ ἄλλη ἡ κρίσις τῶν ἀνθρώπων.

Ἐνῶ δὲ ἐπεχειρῶσαν οἱ ἀδελφοὶ νὰ τοῦ ὑποβάλουν καὶ ἄλλην ἐρώτησιν, ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων τοὺς εἶπε:

— Σᾶς παρακαλῶ, κάμετε ἀγάπην καὶ μὴ μοῦ ὀμιλῆτε πλέον, διότι εἶμαι ἀπησχολημένος. Λέγων δὲ αὐτὰ παρέδωκε τὸ πνεῦμά του χαρούμενος.

Οἱ παριστάμενοι ἔβλεπον αὐτὸν νὰ φεύγῃ ἀπὸ τὸν κόσμον τὸσον χαρούμενος ὥς νὰ ἐχαιρέτα φίλους του καὶ ἀγαπητοὺς.

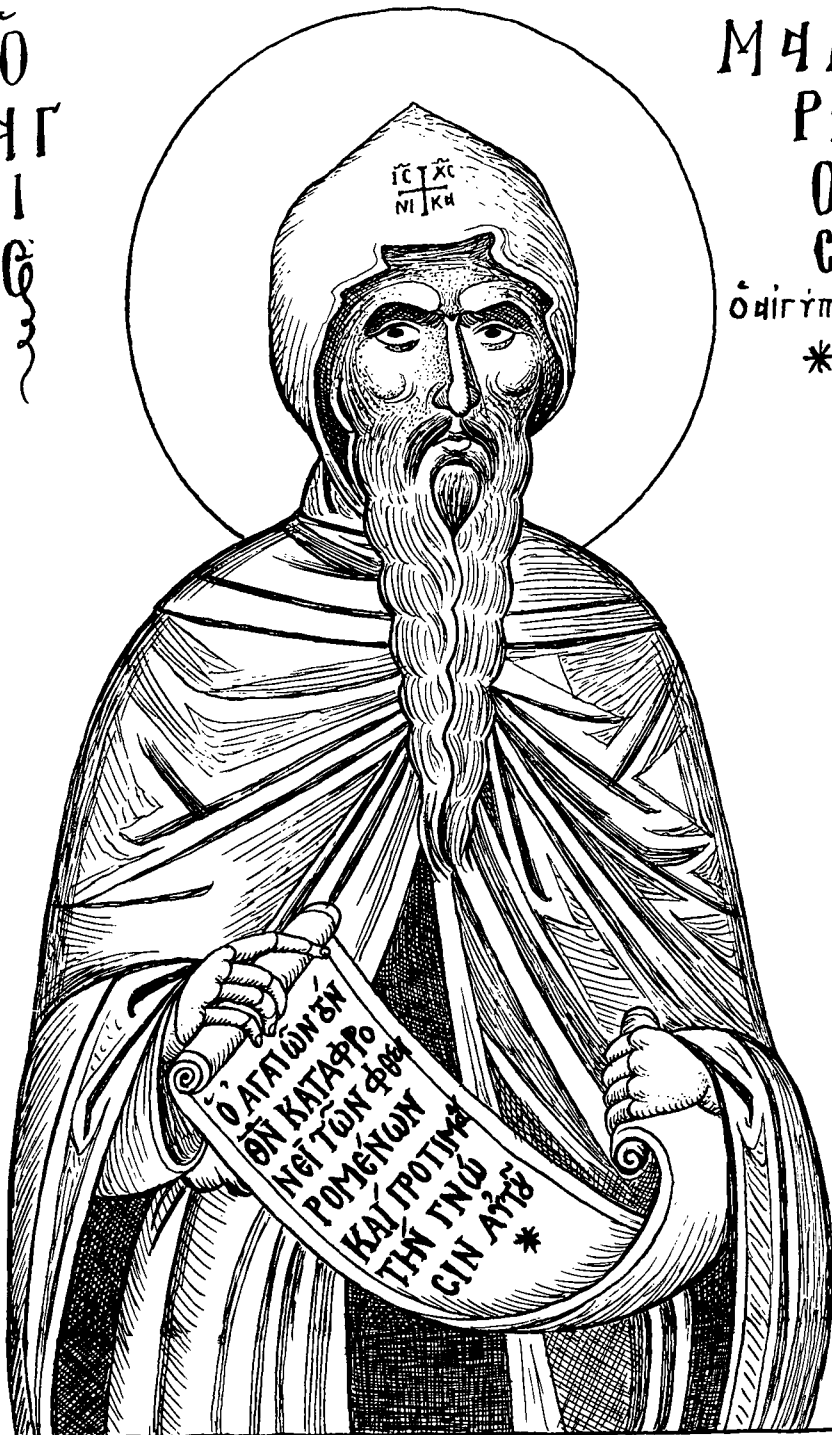
8. Κάποτε ὁ Ἀββᾶς Μακάριος ἀνεχώρησε διὰ τὴν βαθυτέραν ἔρημον. Καθ' ὁδὸν συνήντησεν ἓνα γηραλέον, ὁ ὁποῖος ἦτο πάρα πολὺ φορτωμένος μὲ ἓνα περίεργον φορτίον. Εἰς ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ σώματος του εἶχε διάφορα ἀγγεῖα. Εἰς ἕκαστον δὲ ἀγγεῖον ὑπῆρχε καὶ ἀπὸ ἓνα πτερόν. Αὐτὸ δὲ τὸ περίεργον φορτίον εἶχεν ὥς ἔνδυμα.

Μόλις εἶδεν αὐτὸν τὸν γέροντα ὁ Ἀββᾶς Μακάριος ἐσταμάτησε κατάπληκτος.

Ὁ
4Γ
1
6

ΜΗΚΗ
ΡΙ
Ο
C
Ὁ ΗΓΙΓΥΠΤΙΟΣ
*

Βίλλης
Κοψιδης
61

— Τί κάμνεις περιπλανώμενος εἰς αὐτὸν τὸν ἔρημον τόπον; ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν ὁ γέρον.

— Θέλω νὰ εὕρω τὸν Θεὸν εἰς τὴν ἡσυχον αὐτὴν ἐρημίαν καὶ νὰ φύγω τὴν πλάνην, ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς· σὺ ὁμως, ἐξήγησέ μου, γέροντα, ποῖος εἶσαι; Διότι ὁ τρόπος τῆς ἐνδυμασίας σου εἶναι παράξενος καὶ ἀσυνήθιστος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους· αὐτὰ δὲ μὲ τὰ ὁποῖα εἶσαι φορτωμένος τί εἶναι;

Ὁ παράξενος ἐκεῖνος διαβάτης τότε, πιεζόμενος κατὰ τρόπον ἀόρατον ἀπὸ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ, ὡμολόγησε τὴν ιδιότητά του.

— Ἐγὼ εἶμαι—εἶπεν—αὐτός, ποὺ σεῖς ὀνομάζετε Διάβολον ἢ Σατανᾶν. Αὐτὰ δὲ τὰ ὁποῖα φέρω ὡς ἐνδυμα εἶναι τὰ φάρμακά μου, μὲ τὰ ὁποῖα ἀποπλανῶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τοὺς τραβῶ κοντὰ μου. Ἐν ἑκάστῳ ἐκ τῶν ἀγγείων περιέχει καὶ τὸ κατάλληλον δι' ἑκάστων μέρος ἢ μέλος τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος δόλωμα, μὲ τὸ ὁποῖον τὸν παρασύρω εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Μὲ αὐτὰ δὲ τὰ πτερὰ τῶν ἐπιθυμιῶν ἀναστατώνω τὰς καρδίας των καὶ τοιοῦτοτρόπως καταστρέφω αὐτοὺς ποὺ δίδουν ἐμπιστοσύνην εἰς ἐμένα. Ἀφοῦ δὲ τὰ ἐπιτύχω ὅλα αὐτὰ διασκεδάζω καὶ χαίρομαι διὰ τὴν πτῶσιν αὐτῶν, ποὺ νικῶνται ἀπὸ ἐμένα.

Μόλις ἤκουσεν αὐτὰ ὁ Ἅγιος Μακάριος, χωρὶς νὰ χάσῃ τὸ θάρρος του, εἶπε πρὸς τὸν Διάβολον.

— Ἀφοῦ πλέον ὁ Χριστὸς διὰ τοῦ σταυρικοῦ Του θανάτου σὲ κατέστησε παῖγνιον εἰς τοὺς πιστοὺς του δούλους, πῶς ἔχεις τὴν δύναμιν νὰ καυχᾶσαι ἀκόμα διὰ νίκας ἐναντίον τῶν ἀνθρώπων; Ἐν πάσῃ περιπτώσει φανέρωσέ μου τὴν δύναμιν ἐνὸς ἐκάστου ἀπὸ τὰ εἶδη τῶν φαρμάκων. Ἄλλως τε δι' αὐτὸ ἐπέτρεψεν ὁ Θεὸς νὰ φανερωθῇς ἐμπρὸς μου διὰ νὰ μάθωμεν τοὺς διαφόρους τρόπους, μὲ τοὺς ὁποίους ἐξαπατᾷς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ νὰ μὴ ἐμπιστευόμεθα πλέον εἰς τὰς συμβουλὰς σου.

Εἰς αὐτὰ ὁ Διάβολος ἀπήντησε.

— Χωρὶς νὰ θέλω, εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ σοῦ φανερώσω τὰ μυστικὰ τῆς ἐπιστήμης μου, διότι αὐτὸς ποὺ ἐπρονόησε νὰ ἰδῇς αὐτά, ἐκεῖνος μὲ ὑποχρεώνει καὶ μένα αὐτὴν τὴν στιγμήν νὰ σοῦ ὁμιλήσω δι' αὐτὰ ὅλα· μάθε λοιπὸν τὴν χρησιμότητα ἐνὸς ἐκάστου ἀγγείου.

Ὅταν εὕρω κάποιον νὰ μελετᾷ συνεχῶς τὸν Νόμον τοῦ Κυρίου (τὴν Ἀγίαν Γραφήν), προσπαθῶ νὰ τὸν ἐμποδίσω ἀπὸ τὸ ἔργον αὐτό· πρὸς τοῦτο ἐπαλείφω αὐτὸν ἀπὸ τὸ περιεχόμενον τοῦ ἀγγείου ποὺ ἔχω εἰς τὴν κεφαλὴν μου καὶ τοιοῦτοτρόπως τοῦ προκαλῶ πονοκέφαλον. Ἐκεῖνον πάλιν, ποὺ πρόκειται νὰ ἀγρυπνήσῃ τὴν νύκτα, προσευχόμενος καὶ ὑμῶν τὸν Θεόν, τὸν ἀλείφω μὲ τὸ πτερὸν ἀπὸ τὸ περιεχόμενον τοῦ ἀγγείου, ποὺ ἔχω εἰς τὰ φρύδια μου καὶ μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν τοῦ φέρω νύστα καὶ τὸν ἀναγκάζω νὰ κοιμᾶται. Αὐτὰ τὰ ἀγγεῖα, ποὺ ἔχω κοντὰ εἰς τ' αὐτιά μου, ἔχουν προετοιμασθῇ διὰ νὰ ἐπι-

τυγχάνουν τὴν παρακοήν, μὲ αὐτὰ δὲ ξεγελῶ αὐτοὺς ποὺ θέλουν νὰ σωθοῦν, ὥστε νὰ μὴ ἀκοῦν συμβουλὰς καὶ λόγους ἀληθείας. Μὲ αὐτὰ ποὺ ἔχω κοντὰ εἰς τὴν μύτην μου παρακινῶ τοὺς νέους εἰς πορνείαν ἐρεθίζων αὐτοὺς μὲ εὐωδιασμένα μύρα. Μὲ τὰ φάρμακα ποὺ ἔχω εἰς τὰ ἀγγεῖα, ποὺ εἶναι κοντὰ εἰς τὸ στόμα μου, δελεάζω τοὺς ἀσκητὰς μὲ τὴν ἡδονὴν φαγητῶν, διὰ νὰ τοὺς καταντῶ εἰς τὴν πολυφαγίαν καὶ νὰ κάνουν αὐτὰ ποὺ θέλω, ἀκόμη προμηθεύω εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τὸ περιεχόμενον τῶν ἀγγείων αὐτῶν τὴν κατηγορίαν καὶ τὴν αἰσχρολογίαν· αὐτοὶ δὲ μόλις λάβουν ὀλίγα σπέρματα ἀπὸ τὰ εἶδη αὐτά, καλλιεργοῦν πρὸς χάριν μου πλῆθος τοιοῦτων ἀγαπητῶν εἰς ἐμὲ καρπῶν.

Ἀπὸ τὸ περιεχόμενον τῶν ἀγγείων ποὺ ἔχω ἐπάνω εἰς τὸν τράχηλόν μου, ἀλείφω μὲ τὸ μίasma τῆς ὑπερηφανεῖας αὐτοὺς, ποὺ ζοῦν εἰς τὴν ἀρετὴν, ὥστε νὰ τοὺς σηκώσω ὑψηλὰ μὲ τὴν ὑψηλοφροσύνην καὶ ἀπὸ ἐκεῖ νὰ τοὺς κατακημνίσω ἀσφαλῶς εἰς τὸ βάραθρον τῆς ἀπωλείας. Ἄλλους πάλιν καταφέρνω νὰ ξετρελλαίνωνται πῶς νὰ ἀρέσουν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ πῶς νὰ κερδίζουν τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, μὲ τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν δὲ τοὺς δίδω καὶ τὴν κenoδοξίαν καὶ τοιουτοτρόπως τοὺς ἀπομακρύνω ἀπὸ τὸν Θεόν. Ὅσα βλέπεις εἰς τὸ στήθος μου εἶναι δοχεῖα μὲ τὰς σκέψεις μου καὶ τὰς ἐννοίας μου γεμισμένα. Ἀπὸ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν ποτίζω τὰς καρδίας μὲ τὴν παρoφροσύνην τῆς ἀσεβείας μου καὶ θολώνω τὰς κατὰ Θεὸν σκέψεις αὐτῶν ποὺ θέλουν νὰ ἐνθυμοῦνται τὰ μέλλοντα διὰ νὰ σωφρονίζωνται, καὶ ἐξαφανίζω τὴν ἐνθύμησιν αὐτῶν ἀπὸ τὴν διάνοιαν αὐτῶν μὲ τὴν λημοσύνην. Αὐτὰ τὰ ἀγγεῖα, ποὺ ἔχω εἰς τὴν κοιλίαν μου, εἶναι γεμᾶτα ἀπὸ ἀναισθησίαν καὶ ἀναιδέϊαν, ἀπὸ τὸ περιεχόμενον τῶν ὁποίων κάνω τοὺς ἀνθρώπους νὰ ζοῦν ὡς κτήνη καὶ ἄλογα. Μὲ αὐτὰ ποὺ ἔχω κάτω ἀπὸ τὸν ὀμφαλόν μου ἐρεθίζω τοὺς ἀνθρώπους, ὥστε νὰ ρίπτωνται εἰς μοιχείας, πορνείας, ἀσελγείας καὶ διαφόρους ἀκολασίας. Αὐτὰ τὰ ἀγγεῖα, ποὺ σηκώνω εἰς τὰς χεῖράς μου, ἔχουν ἐτοιμασθῇ νὰ ἐξυπηρετοῦν τὸν φόνον καὶ τὸν φθόνον. Ἐκεῖνα, ποὺ εἶναι κρεμασμένα εἰς τὴν πλάτην μου καὶ τοὺς ὥμους μου, μοῦ χρησιμεύουν νὰ συσκοτίζω τὰς πειρασμικὰς μου παγίδας, διὰ τῶν ὁποίων σκευωρῶ ἐναντίον ἐκείνων ποὺ ἐπιχειροῦν νὰ μὲ πολεμοῦν, καὶ δολιευόμενος ἀφανῶς, χωρὶς νὰ μὲ ἀντιλαμβάνωνται, καταρρίπτω ὀρμητικῶς αὐτοὺς, ποὺ ἔχουν ἐμπιστοσύνην εἰς τὰ μεγάλα τῶν κατορθώματα.

Ὅσα ἀγγεῖα κρέμονται εἰς τοὺς μηρούς καὶ τὰ σκέλη μέχρι τῶν ποδῶν μου, εἶναι γεμᾶτα ἀπὸ πολυπλόκους παγίδας καὶ βρόχους, μὲ τὰ ὁποῖα παρενοχλῶ τὴν πορείαν τῶν τιμίων καὶ εἰλικρινῶν ἀνθρώπων, τοὺς ἐμποδίζω νὰ βαδίζουν τὸν δρόμον τῆς εὐσεβείας καὶ τοὺς τραβῶ διὰ νὰ βαδίζουν τὸν ἰδικόν μου δρόμον, διότι παρευρισκόμενος εἰς τὴν διασταύρωσιν τῶν ὁδῶν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, τοὺς προτρέπω καὶ τοὺς ἐνισχύω νὰ ἀκολουθήσουν τὸν δρόμον μου. Ὅσοι ἀκολουθοῦν τὸν δρόμον μου καὶ παρεκκλίνουν, ἀρνοῦνται πλεον τελεῖως τὸν

δρομόν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀρετῆς. Σὺ ὁμως δὲν ἠθέλησες καθόλου νὰ μὲ ἀκούσῃς, ἔστω καὶ μίαν φορὰν, διὰ νὰ παρηγορηθῶ ὀλίγον. Ἄπ' ἐναντίας μὲ κατακαίεις πάντοτε ὁσάκις σὲ πλησιάζω, διότι διαθέτεις ἰσχυρὸν ὄπλον ἐναντίον μου. Δι' αὐτὸ καὶ ἐγώ, μετὰ τὴν ἀποτυχίαν μου, τρέχω καὶ καταφεύγω εἰς τοὺς ἰδιικούς μου δούλους, διότι σὺ καὶ οἱ σύνδουλοί σου ἔχετε καλὸν Δεσπότην, ποὺ σὰς ὀμιλεῖ μὲ προαότητα καὶ σὰς προφυλάσσει ὥς γνήσια τέκνα του.

Μόλις ἤκουσεν αὐτὰ τὰ καταπληκτικὰ πράγματα ὁ Ἅγιος Γέρων ἐσφραγίσθη μὲ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ καὶ εἶπεν· «Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ποὺ σὲ παρέδωκεν εἰς ὅσους ἐλπίζουν εἰς Αὐτόν, διὰ νὰ σὲ ἐντροπιάζουν μὲ τὴν εὐσέβειάν των· εἶθε καὶ ἐμὲ νὰ φυλάξῃ μέχρι τέλους τῆς ζωῆς μου ἀπὸ τὴν ἀπάτην σου, καθὼς καὶ ὅσους ἐπικαλοῦνται τὸ Ἅγιον ὄνομά του. Σὲ δὲ καὶ τὸ κράτος τῆς ἁμαρτίας νὰ καταργήσῃ ἀποδιώκων σε μακρὰν ἀπὸ ἡμᾶς».

Ἐνῷ δὲ ὁ Ἅγιος Μακάριος ἔλεγεν αὐτά, ἄφαντος ἐγένετο ὁ Σατανᾶς, ἀφοῦ πρὸς στιγμὴν παρουσιάσθη καπνὸς πύρινος.

Κατόπιν αὐτοῦ ὁ Ἀββᾶς Μακάριος ὑψαρίστησε τὸν Θεὸν καὶ ἐπροχώρησε μὲ χαρὰν εἰς τὸν δρόμον του.

9. Ἐλεγον, ὅτι κάποτε ἓνας Ἅγιος Γέρων παρεκάλεσε τὸν Θεὸν νὰ ἰδῇ τοὺς δαίμονας· ὁ Θεὸς τοῦ ἐφάνέρωσεν, ὅτι δὲν παρίστατο ἀνάγκη νὰ τοὺς ἰδῇ. Ὁ Γέρων ὁμως παρεκάλει ἐπιμόνως τὸν Θεὸν καὶ ἔλεγε· «Κύριέ μου, εἶσαι δυνατός νὰ μὲ προφυλάξῃς μὲ τὸ χέρι σου, ὥστε νὰ μὴ διατρέξω κίνδυνον». Ὁ Θεὸς ἐνέδωκεν εἰς τὴν παράκλησίν του καὶ διὰ νὰ ὠφελήσῃ ψυχικῶς καὶ αὐτὸν καὶ ἄλλους, τὸν κατέστησεν ἱκανὸν νὰ ἰδῇ μὲ τοὺς ὀφθαλμούς του τοὺς δαίμονας. Πράγματι λοιπὸν εἶδεν, ὅτι οἱ δαίμονες σὰν μέλισσαι περιτριγυρίζουν τὸν ἄνθρωπον, καὶ τρίζουν ἀπὸ φθόνον τοὺς ὀδόντας των δι' αὐτόν· Ἄγγελος δὲ Κυρίου τοὺς ἐπέπληττε.

10. Εἶμαι ὁμοιος μὲ ἓνα μικρὸ σπουργίτι — ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας—ποὺ τὸ ἓνα του πόδι τὸ ἔχει δέσει κάποιο παιδί· ἐὰν τὸ παιδί λίγο χαλαρώσῃ τὸν σπάγγον, μὲ τὸν ὁποῖον τὸ κρατεῖ δεμένον, ἀμέσως πετᾷ, διότι νομίζει, ὅτι ἐξέφυγεν· ὅταν πάλιν τὸ παιδί τραβήξῃ τὸν σπάγγον τὸ κατεβάξῃ κάτω. Μ' αὐτὸ τὸ μικρὸ σπουργίτι ὁμοιάζω καὶ ἐγώ. Τὸ λέγω δὲ αὐτό, διότι κανεὶς δὲν πρέπει νὰ ξενοιάζῃ, ἐφ' ὅσον ζῇ, διότι ὁ ἐχθρὸς μας ὁ διάβολος εἶναι κακὸς καὶ πολυμήχανος.

11. Ὁ ἴδιος πάλιν Ἀββᾶς Ἡσαΐας ἔλεγεν· Ἐὰν ἓνας ἄνθρωπος πραγματοποιήσῃ θαύματα καὶ θεραπείας, ἀκόμη δὲ ἀναστήσῃ καὶ νεκροὺς καὶ γνωρίσῃ ὅλα τὰ μυστήρια, ἐφ' ὅσον περιέπεσε εἰς ἁμαρτίαν, δὲν μπορεῖ νὰ ζῇ χωρὶς φροντίδα καὶ ἀγωνίαν, διότι εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἐπιτύχῃ τελείαν καὶ πραγματικὴν μετάνοιαν, χωρὶς τὴν ὁποίαν τίποτε ἄλλο δὲν θὰ τὸν ὠφελήσῃ.

Ἐμπρὸς λοιπόν, ἀδελφοί μου, ἃς λάβωμεν τὸ θάρρος καὶ ἃς προσπέσωμεν μὲ ταπεινοφροσύνην ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· ἀσφαλῶς τότε ἡ ἁπειρος καλωσύνη τοῦ Θεοῦ θὰ μᾶς εὐσπλαγχνισθῇ καὶ θὰ μᾶς ἐνισχύσῃ μὲ μίαν καταπληκτικὴν δύναμιν, ὥστε νὰ ἀποβάλωμεν ἀπὸ ἐπάνω μας τὸ ἀπαίσιον φορτίον τῶν ἀκαθάρτων παθῶν. Καὶ τοῦτο, διότι δὲν σταματᾷ οὔτε μίαν στιγμὴν ὁ ἐχθρὸς καταδιώκων ἡμᾶς ὅπως ὁ κυνηγὸς τὸ θήραμά του, ἀποφασισμένος νὰ ἀρπάξῃ τὰς ψυχὰς ἡμῶν. Ἄς μὴ φοβηθῶμεν ὅμως· ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι κοντὰ μας καὶ τὸν συγκρατεῖ τιμωρῶν αὐτὸν διὰ τῶν ἁγίων Του ἐντολῶν, ἐφ' ὅσον βεβαίως σεβασθῶμεν καὶ ἐφαρμόσωμεν τὰς ἐντολὰς αὐτάς.

Εὐτυχὴς εἶναι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ποὺ ἔχει ἐπίγνωσιν τῆς ἀθλιότητος τῶν παθῶν καὶ ἐντρέπεται δι' αὐτὰ καὶ παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ αὐτά. Ἀλλοίμονον δὲ εἰς ὅσους κατεσπατάλησαν τὸν χρόνον τῆς ζωῆς των εἰς πνευματικὴν ἀδιαφορίαν καὶ ἀμέλειαν. Εἶναι δυστυχεῖς αὐτοί, διότι ἐνόμισαν, ὅτι εἶναι ἀναμάρτητοι παραβιάζοντες τὴν συνειδήσιν των καὶ ἀποφεύγοντες νὰ ἐνοχληθοῦν ἀπὸ τὰς ὑποδείξεις της, οὐδὲ διακρίνοντες, ὅτι οὐδεμία πρᾶξις ἢ σκέψις δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶσι μικρὰ καὶ ἀσήμαντα πράγματα, ὅσον καὶ ἐὰν φαίνωνται μικρὰ καὶ ἀσήμαντα.

Πόσον λυπεῖται ὁ γεωργὸς καὶ θεωρεῖ μάταιον τὸν κόπον του, ὅταν δὲν καρποφορήσουν τὰ διάφορα σπέρματα, ποὺ ἔσπειρεν! Ἔτσι εἶναι καὶ ὁ ἄνθρωπος. Καὶ ἐὰν ἀκόμη φθάσῃ νὰ γνωρίσῃ ὅλα τὰ μυστήρια, καὶ νὰ κάμῃ θησαυρὸν τῆς ψυχῆς του ὅλην τὴν γνῶσιν, καὶ νὰ πραγματοποιήσῃ καταπληκτικὰ θαύματα καὶ θεραπείας, καὶ νὰ ὑποστῇ ἐκουσίως πολλὰς καὶ ποικίλας κακοπαθείας, καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ σημεῖον ὥστε διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ νὰ ἀπογυμνωθῇ ἀπὸ τὸ μοναδικὸν ἔνδυμά του, παρ' ὅλα ταῦτα, ἀκόμη ἐξακολουθεῖ νὰ εὐρίσκεται ὑπὸ τὸν φόβον καὶ τὴν ἀγωνίαν, μήπως δὲν καρποφορήσουν οἱ κόποι του, ἐπεὶδὴ ἡ συνειδήσις του δὲν τοῦ ἐπιτρέπει νὰ ἔχῃ θάρρος εἰς τὸν ἑαυτὸν του. Διότι μέχρις ὅτου φθάσῃ εἰς τὴν τελείαν ἀγάπην, ἔχει πολλοὺς φανεροὺς καὶ ἀφανεῖς ἐχθρούς, ποὺ τὸν κυνηγοῦν.

Μόνον ὅταν φθάσῃ εἰς τὴν κατάστασιν τῆς τελείας ἀγάπης, θὰ ἀκούῃ, ὅτι ἡ ἀγάπη «πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει, ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει». (Α' Κορινθ. ιγ', 78). Ἐκεῖνος λοιπόν, ποὺ πραγματικῶς αἰσθάνεται τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ψυχὴν του, ἀγωνίζεται μὲ ὅλην τὴν δύναμίν του νὰ κακοπαθήσῃ καὶ ταλαιπωρηθῇ διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ εἰς μίαν συνεχῆ καὶ ἀσταμάτητον προσπάθειαν διὰ τὴν περιφρούρησιν τῆς ψυχῆς του· εἰς τὴν κατάστασιν δὲ αὐτὴν διαπιστώνει, ὅτι εἶναι ἀνάξιος καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ νὰ προφέρῃ ἀπὸ τὸ στόμα του.

12. Ὁ ἴδιος, ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας, εἶπε· Πρόσεξε, ἀδελφέ μου, μὴ ἐγκαταλείψῃς ἀφροῦρητον ἀπὸ προσοχὴν τὴν καρδίαν σου· ὅπως ἀκρι-

βῶς ὁ γεωργὸς δὲν μπορεῖ νὰ ἔχη ἐμπιστοσύνην εἰς τοὺς καρπούς του, ποὺ σιγὰ - σιγὰ ὠριμάζουσιν εἰς τοὺς ἀγρούς, διότι δὲν γνωρίζει τί μπορεῖ νὰ τοῦ συμβῇ πρὶν τοὺς συγκεντρώσῃ εἰς ἀποθήκας καὶ ἐκεῖ τοὺς ἀσφαλίσῃ, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ ἄνθρωπος δὲν πρέπει νὰ ἀφήσῃ ἐλευθέραν, χωρὶς ἔλεγχον τὴν καρδίαν του, ἐφ' ὅσον ἀναπνέει. Διότι ὅπως ὁ ἄνθρωπος δὲν γνωρίζει ποῖα ἀσθένεια εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ προσβάλλῃ τὸ σῶμά του ἐν ὅσῳ ζῇ, τοιοῦτοτρόπως δὲν εἶναι βέβαιος καὶ εἰς ποῖον πάθος δύναται νὰ περιπέσῃ. Δι' αὐτὸ δὲν πρέπει, ἐφ' ὅσον εὐρισκόμεθα εἰς τὸν τόπον τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, δηλαδὴ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, νὰ ἡσυχάζωμεν καὶ νὰ ἀδιαφορῶμεν, ἀλλὰ πάντοτε πρέπει νὰ ἀναβοῶμεν γοερῶς πρὸς τὸν Θεόν, ἐπικαλούμενοι τὴν βοήθειαν καὶ τὸ ἔλεος Αὐτοῦ.

Ἀδελφοί μου, καὶ σεῖς οἱ πνευματικοί, πού, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, εὐρίσκεσθε εἰς μέτρον τελειότητος, πρέπει νὰ περιφρονεῖτε τοὺς ἑαυτοὺς σας μέχρι τελευταίας ἀναπνοῆς καὶ ἀπὸ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ἀδιόρατα καὶ ἐλάχιστα ἐλαττώματα, ἀπὸ τὰς ἀσημάντους ἀπροσεξίας. Τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ λέγει· «Ὁ ἐξουθενῶν τὰ ὀλίγα κατὰ μικρὸν πεσεῖται». (Σειρᾶχ ιθ', 1) δηλαδὴ ἐκεῖνος ποὺ περιφρονεῖ τὰ παραμικρὰ ἐλαττώματα, σιγὰ - σιγὰ θὰ πέσῃ εἰς μεγάλας ἁμαρτίας. Καὶ μὴ ἐρωτήσης· μά, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ κρημνισθῇ ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος; Βεβαίως ἐφ' ὅσον διατηρηθῇ τοιοῦτος, δὲν κατακρημνίζεται! Ὅταν ὁμως καλοδεχθῇ εἰς τὴν ψυχὴν του κάτι ἀσήμαντον ἀπὸ τὰ ἀντίθετα, καὶ εὐχαριστηθῇ μὲ αὐτό, χωρὶς νὰ μετανοήσῃ, τότε ἐκεῖνο τὸ μικρὸν καὶ ἀσήμαντον μὲ τὸν χρόνον αὐξάνεται καὶ δὲν ἀνέχεται πλέον νὰ εὐρίσκεται μόνον του ὡς ὀρφανόν, ἀλλὰ τραβᾷ μετὰ βιαιότητος τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὴν οἰκογένειαν τῶν παθῶν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει τὸ μικρὸν αὐτὸ ἐλάττωμα, μεταβάλλον τὴν μακροχρόνιον φιλίαν του εἰς σχοινίον δουλείας μὲ τὸ ὅποιον τὸν σύρει. Καὶ ἐὰν μὲν ὁ ἄνθρωπος κατορθώσῃ διὰ τοῦ ἀγῶνος καὶ τῆς προσπαθείας τῆς προσευχῆς νὰ ἀποκόψῃ τὸ ἐλάττωμα αὐτό, ἔχει καλῶς· παραμένει καὶ πάλιν εἰς τὰ προηγούμενα μέτρα τῆς πνευματικῆς τελειότητος ὑστερήσας τὸσον μόνον ἀπὸ τὴν προϋπάρχουσαν ἀπάθειαν, ὅσον ἐχρειάσθη διὰ νὰ νικήσῃ τὸ ἐλάττωμα αὐτό. Ἐὰν ὁμως εἰς τὸ τέλος περιορίσῃ τὸν κόπον τῆς προσευχῆς καὶ παρασυρθῇ ἀπὸ τὴν ἐπέκτασιν τῆς δυνάμεως τοῦ πολεμοῦντος ἐχθροῦ, τότε κατὰ φυσικὴν συνέπειαν ἡ ψυχὴ του θὰ ἀρχίσῃ νὰ ἐξαπατᾶται καὶ ἀπὸ ἄλλα πάθη. Τοιοῦτοτρόπως ὁ ἄνθρωπος θὰ ἀποχωρίζεται ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπὸ τὴν θείαν βοήθειαν, διότι τὸ ἓνα πάθος θὰ διαδέχεται τὸ ἄλλο καὶ ἀπὸ τὴν δύναμιν τῆς συνηθείας παρασυρόμενος θὰ ὀδηγῇται εἰς μεγαλύτερα κακά, ἐφ' ὅσον ἡ θέλησίς του θὰ ἔχῃ ἐξασθενήσῃ ἀπὸ τὴν βίαν τῶν ἐλαττωμάτων, τὰ ὁποῖα προηγουμένως τὸν ἐνίκησαν.

Ὁ Διάβολος τὰ μικρὰ ἁμαρτήματα τὰ περιφρονεῖ· ἀλλὰ χωρὶς αὐτὰ δὲν ἔμπορεῖ νὰ ὀδηγήσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰ μεγαλύτερα. Τὸ

ένα μαζί με τὸ ἄλλο πολλαπλασιάζουν τὴν δύναμιν τοῦ κακοῦ, ὅπως ἀκριβῶς καὶ τὰ καλὰ πολλαπλασιάζονται, ὅταν συνυπάρχουν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου. Τότε μάλιστα διεγείρουν ἀποτελεσματικῶς τὴν ψυχὴν, πού ἔχει συναφθῇ μαζί των, ὥστε νὰ φθάσῃ εἰς ἀνώτερα πνευματικά ὕψη.

Γ'. Παλλαδίου

ΜΟΝΑΧΟΣ τις ἦν οἰκῶν κατὰ τὴν ἐνδοτέραν ἔρημον σφόδρα φιλήσυχος· ὃς ταύτην μόνην διαπαντὸς εἶχε τὴν ἐργασίαν, τὸ ἐν εὐχαῖς καὶ ὕμνοις καὶ θεωραῖς διαπαντὸς σχολάζειν, πολλῶν δὲ καὶ ἀποκαλύψεων ἡξιώθη, ποτὲ μὲν ἐργηγόρως, ποτὲ δὲ καὶ καθ' ὕπνον· καὶ σχεδὸν τῆς ἀθανάτου ζωῆς ἐπέληπτο τῶν ἰχνῶν, καὶ ἀσωμάτου· οὐκ ἐφρόντιζεν ὁλως περὶ διαίτης, καὶ τῆς τοῦ σώματος διοικήσεως, ἀλλ' ἀπαξ τὰ καθ' ἑαυτὸν Θεῷ ἀναθέμενος, ἐξότου τὴν ἔρημον ὥκησε, τοῦ κόσμου καὶ τῆς οἰκουμένης ἀπαναστάς, καὶ γέμων τῆς εἰς Θεὸν ἐλπίδος, τῶν σωματικῶν οὐδενὸς ἐποιεῖτο λόγον.

2. Τῆς οὖν τοιαύτης στεροῆς πίστεως ἀμειβόμενος αὐτὸν ὁ Θεός, διὰ δύο ἡ τριῶν ἡμερῶν ἄρτον αὐτῷ δι' Ἀγγέλου παρεῖχεν, ὃν καὶ εἰσερχόμενος ὁ Ἀσκητῆς εἰς τὸ σπήλαιον, ἥνίκα ἡσθιάνετο δεομένου τοῦ σώματος, εὗρισκε, καὶ εὐχαριστῶν τῷ Δεσπότῃ, τὴν χρεῖαν ἀπεδίδου τῷ σώματι· εἶτα πάλιν τῶν θείων ὕμνων, καὶ προσευχῶν, καὶ θεωριῶν συνήθως ἀπῆλauen, ἀδιαστάτως ὡς εἰπεῖν τούτων ἐχόμενος, καὶ τούτοις ἐντροφῶν ἀεὶ καὶ εὐφραινόμενος· ἔθαλλεν οὖν τοῖς πνευματικοῖς ὁσμέραι, καὶ ἐπεδίδου εἰς τὴν πρὸς Θεὸν ἀγάπην καὶ παρῶσίαν, καὶ σχεδὸν ὡς ἐν χερσὶν ἦδη ἔχων τὴν ἀμείνω λῆξιν, οὕτω διέκειτο.

3. Θαρῶν τῆς οὖν ἑαυτοῦ, καὶ τοῦ ἐναγώνιος εἶναι μικρὸν ὑπενδούς διὰ τὴν τῆς ἀπαθείας αὐτοῦ πεποιθήσιν, ἐπιβουλῆς ἐπειράθη δαιμονικῆς, ὑφ' ἧς καὶ τελείως ἂν ἐνικήθη, καὶ κατηνέχθη πτώμα ἐξαισίον, εἰ μὴ ταχὺ αὐτοῦ ἀντελάβετο ὁ ἐν ἐλέει ἀνείκαστος Κύριος.

4. Οὕτω γὰρ αὐτοῦ τῇ οἰκείᾳ πολιτείᾳ θαρῶν τῆς οἰκείας, καὶ οἰθηθέντος ἑαυτὸν ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς εἶναι, ὡς τοιούτων ἀξιωθέντα, καὶ ἐν τῇ ἀσκήσει γηράσαντα, μετὰ μικρὸν ἑαυτῷ γεννᾶται ἡδὴ εἰς γῆρας, ὡς εἶπον, ἐλάσαντι πρῶτον τὶς μικρὰ ῥαθυμία ὡς μηδὲ ἐπαισιθάνεσθαι σχεδὸν τούτου αὐτῆς, εἶτα εἰς μείζον προέκοψεν, ὡς καὶ εἰς τελείαν αὐτοῦ λίπτειν αἰσθῆσιν· καὶ γὰρ ὀκνηρότερος ἐκ τῶν ὕπνων πρὸς τοὺς συνήθεις ὕμνους καὶ τὰς πρῶσενχὰς διανίστατο, καὶ ἡ προσευχὴ οὐχ οὕτως ἐκτεταμένη καὶ ἀπερίσπαστος, καὶ τὸ σῶμα πλείονος ἀναπαύσεως ἐπεθύμει, καὶ ὁ νοῦς νεύειν ἤρξατο κάτω, καὶ ῥεμβασμούς τινας οἱ λογισμοὶ ἔπασχον.

5. Μετὰ ταῦτα καὶ ἀτοπία τις ἐν τοῖς κρυφίοις τῆς ψυχῆς ἐνεφύετο, ἀλλ' ὁ πρὸς τὰ κρείττονα ἐθισμὸς ἀπῆγε ταύτης τὸν νοῦν ταχέως, καὶ ἀνθεῖλκεν ὅλως πρὸς τὰ θειότερα.

6. Ἐν ᾧ οὖν ὁ Ἀσκητῆς τὰς μειώσεις οὐκ ἀπεβάλλετο, οὐδὲ διανέστη ἐπὶ τὴν ἴσιν τοῦ κακοῦ, ἀλλ' ὡς εὐτελοῦς αὐτοῦ ἴσως κατεφρόνει, μὴ λογισάμενος ὅτι τὰ παροράματα μεγάλως τὴν σπουδὴν τῶν ἀγωνιστῶν καταβλάπτουσιν, αὖξιν ἐν αὐτῷ ἡ κακία ἐλάμβανε καὶ οἱ ἀτοποὶ λογισμοὶ πυκνότερον τούτῳ προσέβαλλον, καὶ δυσκόλως αὐτοῦ ἀπηλλάττοντο· ἡδὴ δὲ καὶ ἡ τῆς ἐπιθυμίας ἔνδον ἀνῆπτετο φλόξ, καὶ τὴν καρδίαν ἐθέρμαινεν.

7. Ἦρξατο οὖν ὁ Ἀσκητῆς ἐνδιδόναί τῷ πάθει, καὶ οἱ αἰσχιστοὶ λογισμοὶ περιεγίνοντο τοῦ νοῦς αὐτοῦ, καὶ εἰς τὸν κόσμον ἀπῆγον αὐτόν· ὁ δὲ ἐπισχῶν, ἐπὶ τὴν συνήθη προσευχὴν καὶ τὸν ὕμνον ἐτράπη, εἶτα εἰσελθὼν ἐν τῷ σπηλαίῳ, εὗρε μὲν τὸν ἄρτον ὁμοίως παρακείμενον, οὐ καθαρὸν δὲ ὡς τὸ πρότερον, ἀλλ'

ὥς ἀπὸ μυῶν βεβρωμένον, ρυπῶντά τε καὶ ἀνεπιμέλητον, καὶ ἐκπλαγεῖς ἐπὶ τούτῳ, σκυθρωπὸς γέγονε καὶ ἐστέναξεν, ὅμως μετέσχε καὶ ἀνεκτήσατο. Τρίτῃ νύξ ἐπελάβετο μετὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ κακοῦ, καὶ ἐκραταιοῦτο μᾶλλον ὁ πόλεμος, καὶ σφοδρότερον ἢ ἐπιθυμία τοῦτον ἀνέφλεγε, καὶ ὥς συμπαρούσης γυναικὸς καὶ συνανακειμένης ὁ λογισμὸς διετίθετο, ὅμως ἀναστὰς ὥς συνήθως ἐπὶ τοὺς ὕμνους καὶ τὰς προσευχὰς ὥρμησεν, οὐκέτι καθαρὰς ἔχων τὰς ἐνθυμήσεις, ἀλλὰ πυκνὰ μεταστρεφόμενος ᾧδε κᾷκεισε, καὶ τὸν νοῦν αἰχμαλωτιζόμενος.

8. Οὕτως οὖν κᾷκείνην τὴν ἡμέραν διελθὼν, ἐσπέρας ἐπανήλθεν ἄρτου δεόμενος· καὶ εὗρε μὲν ἐν τῷ συνήθει τόπῳ τὸν ἄρτον, ἡχρεωμένον δὲ ὅλως, καὶ οἷα ὑπὸ κυνῶν καὶ μυῶν βεβρωμένον, χωρὶς δὲ καὶ ψυχὰς τινὰς τῆς βρώσεως λείψανα· τότε βαρυθυμήσας ὅλως, στένει μὲν καὶ πενθεῖ, οὐχ ὅσον ἱκανόν, οὐδ' ὅσον ἀναστεῖλαι τὴν ἀτοπίαν· τραφεῖς οὖν, οὐχ ὅσον ἠθελεν, ὥς ἦλθεν ἀναπαυθῆναι, οὐχ οἷός τε ἦν ἀνάπαυσιν εὗρεῖν, ἀλλ' οἱ λογισμοὶ πάντοθεν αὐτὸν περισχόντες, εὐθύς αἰχμάλωτον αὐτὸν εἰς τὸν κόσμον ἀπῆγον· ἀναστὰς οὖν ἐπὶ τὴν οἰκουμένην ἀπῆει, διὰ τῆς ἐρήμου νυκτοπορῶν· βαδίζων οὖν πᾶσαν τὴν νύκτα, καὶ τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ, ὥς ἔτι πολὺ τῆς οἰκουμένης ἀπείχε, κατενόει πάντοθεν καὶ κύκλῳ περιεσκόπει, εἴ που Μοναστήριον ἴδῃ ἐν ᾧ εἰσελθὼν ἀναπαύσεται.

9. Ἀναφανέντος δὲ τινος ἀσκητηρίου ἀδελφῶν, τοῦτ' προσῆλθε καὶ ἐδέχθη παρ' αὐτῶν ἀσμένως· ὥς γὰρ Πατέρα γνήσιον οἱ ἀδελφοὶ θεασάμενοι, πρῶτα μὲν ἔγνωσαν αὐτοῦ τοὺς πόδας, λίαν γὰρ ὑπὸ τοῦ μακροῦ χρόνου ἐρῶντο, εἰτα εὐξάμενοι καὶ τράπεζαν παραθέντες ἤξιον τῶν εὐρεθέντων μεταλαβεῖν· ὁ δὲ καὶ μετέλαβε, καὶ ἱκανῶς ἑαυτὸν ἀνεκτήσατο.

10. Ἐπειτα οἱ ἀδελφοὶ ἐδυσώπουν τὸν ἀσκητὴν λόγον αὐτοῖς σωτηρίας εἰπεῖν, καὶ οἷαις μεθόδοις δύνανται σωθῆναι ἐκ τῶν παγίδων τοῦ διαβόλου, καὶ πῶς τῶν αἰσchrῶν λογισμῶν περιγέγωνται· ὁ δὲ γέρων πολλὰ περὶ ἀσκήσεως αὐτοῖς καὶ τῆς τῶν λογισμῶν πάλης παρήνευσε, προσθεὶς ὅτι δεῖ τοὺς ἀγωνιζομένους προθύμως τοῖς πόνοις ἐγκατερεῖν ἐλπίδι τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, καὶ τοῖς ἐν οὐρανοῖς ἀπολαύσεως, εἰς ἣν ὀλίγῳ ὕστερον μεταστήσονται.

11. Πανσάμενος δὲ τῆς νουθεσίας, καὶ μικρὸν ἐν ἑαυτῷ γενόμενος, διελογίζετο, πῶς ἄλλους νουθετῶν, αὐτὸς ἀνουθέτητος ἔμεινε, καὶ ἐπιγνοὺς τὴν ἰδίαν ἥτιαν, ἀναστὰς δρομαῖος εἰς τὴν ἔρημον· πάλιν ἐξώρει, καὶ ἐν τῷ πρὶν σπηλαίῳ γενόμενος, καὶ σάκκον καὶ σποδὸν ἑαυτῷ ὑποστρώσας, ἔκειτο στένων ἐκ βάθους καὶ τὴν ἁμαρτίαν ἀποκλαιόμενος.

12. Οὕτω πενθὼν καὶ τῷ Θεῷ ἐξομολογούμενος, ἤτει συγχώρησιν, καὶ οὐ πρότερον ἀνέστη χαμόθεν, οὐδὲ τῶν στεναγμῶν καὶ τῶν θρήνων ἐπαύσατο, ἕως ἕξατονήσας, καὶ εἰς ὕπνον κατενεχθεὶς, ἤκουσεν ἐν ὄνειρῳ φωνῆς Ἀγγέλου λεγούσης πρὸς αὐτόν· ἐδέξατο ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιάν σου, καὶ ἠλέησέ σε, καὶ πρόσχε τοῦ λοιποῦ μὴ ἀπατηθῆς· ἐλεύσονται δὲ οἱ ἀδελφοὶ οὓς ἐνουθέτησας παρακαλοῦντές σοι, καὶ κομιούσῃ σοι εὐλογία, ᾧς ὑποδεξάμενος, σὺν αὐτοῖς μεταλήψῃ, καὶ δι' αὐτῶν εἰς τὸ ἑξῆς ἄρτους δεχόμενος, εὐχαρίσται διαπαντός τῷ Θεῷ.

13. Ἐκτοτε οὖν διετέλει πενθὼν ἑαυτὸν παρὰ πάντα τὸν ἐπίλοιπον αὐτοῦ βίον καὶ τὴν θείαν ἐκεῖνην ζημιωθείς τράπεζαν.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

ΕΝΑΣ Μοναχὸς ἠσκήτευσεν εἰς βαθεῖαν ἔρημον καὶ ἡγάπα ὑπερβολικῶς τὴν ἡσυχίαν. Οὗτος ὥς μοναδικὴν ἐργασίαν εἶχε τὴν διαρκῆ ἐνασχόλησιν εἰς τὴν νοερὰν προσευχὴν, εἰς τοὺς ὕμνους πρὸς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὴν ὑψηλὴν θεωρίαν τοῦ νοῦ. Ἐξ αἰτίας τῆς πνευματικῆς αὐτῆς τελειότητος ἠξιώθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νά

ἴδῃ πολλὰς ἀποκαλύψεις, ἄλλοτε μὲν ξυπνητός, ἄλλοτε πάλιν εἰς τὸν ὀλίγον ὕπνον, διὰ τοῦ ὁποίου ἀνέπαυε τὸ σκληρῶς γυμναζόμενον σῶμά του. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ἡ ζωὴ του ὀλίγον ἀπείχε νὰ εἶναι ἀσώματος καὶ ἀθάνατος. Δὲν ἐφρόντιζε καθόλου μὲ τὸ πῶς θὰ συντηρεῖται καὶ θὰ τρέφῃ τὸ σῶμά του. Ἀπὸ τότε πού ἐγκατέλειψε τὸν κόσμον καὶ κατέφησεν εἰς τὴν ἔρημον, ἡ ψυχὴ του ἐγέμισεν ἀπὸ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίδα καὶ ἐπέριψε τὴν μέριμνάν του εἰς τὸν Κύριον, χωρὶς νὰ κἀνῃ καθόλου λόγον διὰ τὰ προβλήματα τοῦ σώματος.

2. Δι' αὐτὴν λοιπὸν τὴν ἀκλόνητον καὶ σταθερὰν πίστιν καὶ ἀφοσίωσίν του ὁ Θεὸς τὸν ἀντήμειψε μὲ τὸ ἐξῆς χάρισμα: Κάθε δύο ἡ τρεῖς ἡμέρας ὁ Θεὸς τοῦ ἀπέστελλεν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἄρτον δι' ἐνὸς Ἀγγέλου. Ὅσάκις δὲ ὁ Ἀσκητὴς ἠσθάνετο, ὅτι τὸ σῶμά του εἶχεν ἀνάγκην τροφῆς, εἰσῆρχετο εἰς τὸ σπήλαιον καὶ εὑρισκε τὸν οὐράνιον αὐτὸν ἄρτον, τὸν ὁποῖον ἔτρωγεν ἀφοῦ ἠὺχαρίσται τὸν Δεσπότην διὰ τὴν δωρεὰν αὐτήν. Ἀμέσως δὲ κατόπιν ἐπεδίδετο εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῆς θείας ἡδονῆς, πού παρεῖχον εἰς αὐτὸν οἱ θεῖοι ὕμνοι, αἱ προσευχαὶ καὶ αἱ θεωρίαι. Σφοδρῶς δὲ καὶ χωρὶς διακοπῆν ἐπεθύμει τὰ δῶρα αὐτὰ τῆς Χάριτος, τοὺς ὕμνους, τὴν θεωρίαν καὶ τὴν ἀδιάλειπτον εὐχὴν, καὶ ἐντροφεύσεν εἰς αὐτὰ καὶ ἦτο πάντοτε χαρούμενος. Ἦκμαζε δέ, ὅπως τὸ καταπράσινον δένδρον, εἰς τοὺς πνευματικούς ἀγῶνας καὶ ἡμέραν μὲ τὴν ἡμέραν προώδευεν εἰς τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεόν, ἐπικοινωνῶν μετ' Αὐτοῦ ἐλευθέρως καὶ μετὰ θάρρους. Εἰς τὴν ψυχικὴν αὐτὴν κατάστασιν εὐρισκόμενος ἀσφαλῶς ἐκράτει εἰς χεῖρας του τὸ πλεόν ἄριστον καὶ κατὰ Θεὸν τέλος τοῦ βίου. Μὲ τὴν ἐντύπωσιν δὲ αὐτὴν παρέμενεν.

3. Ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον ἐκινδύνευσε· διότι πιστεύσας, ὅτι εἶναι πλεόν ἀπαθής, ἐξεθαρευθῆ καὶ σιγὰ - σιγὰ περιώρισε τὸν ἀγωνιστικόν του ζῆλον καὶ τὴν ἀσκητικὴν του προσπάθειαν. Τότε δὲ ἀκριβῶς προσεβλήθη ἀπὸ πειρασμικὴν ἐνέργειαν, ἐξ αἰτίας τῆς ὁποίας παρ' ὀλίγον θὰ συνετρίβετο ὑπὸ τοῦ διαβόλου καὶ θὰ κατέπιπτεν εἰς χεῖρας τοῦ πτώμα ἐξαίσιον, ἐὰν συντόμως δὲν ἔσπευδεν εἰς βοήθειάν του ὁ Κύριος, πού εἶναι πράγματι ἀφάνταστα ἐλεήμων καὶ συμπαθεῖ φιλοστόργως τὸν ἄνθρωπον.

4. Μόλις λοιπὸν ἐπίστευσεν ἐνσυνειδήτως, ὅτι ὁ τρόπος τῆς ζωῆς του ἦτο ὁ τελειότερος καὶ ἤρχισε νὰ ὑπερηφανεύεται, ὅτι τάχα εὐρίσκεται εἰς καλλιτέραν πνευματικὴν κατάστασιν ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους, ἀφοῦ ἡξιώθη τοιούτων χαρισμάτων καὶ ἐγήρασεν εἰς τοὺς ἀσκητικούς ἀγῶνας, ἀμέσως τότε παρουσιάζεται εἰς τὴν ψυχὴν του μία μικρὰ καὶ ἀνεπαίσθητος ὀκνηρία, τόσον ἀσήμαντος, ὥστε καὶ ὁ ἴδιος, ἂν καὶ ἐγήρασεν ἀγωνιζόμενος κατὰ τοῦ διαβόλου, δὲν ὑπωπτεύθη τὴν παρουσίαν της. Ὅλιγον δὲ κατ' ὀλίγον ἐμεγάλωνεν ἡ ψυχικὴ αὐτὴ ὀκνηρία καὶ τὴν ἀντελαμβάνετο πλεόν καὶ ὁ ἴδιος, διότι δὲν ἐξυπνοῦσεν ἀπὸ τὸν ὕπνον διὰ τὴν νυκτερινὴν ἀκολουθίαν τόσον πρόθυμα, ὅσον

ἄλλοτε, ἡ προσευχή δὲν ἐτελεῖτο ἀπερισπάστως, οὔτε ἦτο μακρᾶς διαρκείας, ὅπως πρότερον καὶ τὸ σῶμα, τοῦ ὁποίου προηγουμένως δὲν ἡσθάνετο τὴν παρουσίαν, ἤρχισε τώρα νὰ κουράζεται καὶ νὰ ἐπιζητῇ περισσοτέραν ἀνάπαυσιν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ἡγεμὼν νοῦς, πού εὐρίσκετο διαρκῶς εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἡσχολεῖτο μὲ θείας θεωρίας, ἤρχισε τώρα νὰ κύπτῃ πρὸς τὴν γῆν, οἱ δὲ λογισμοὶ περιεπλανῶντο ἀνήσυχα εἰς φιλογητῖνους περιπλανήσεις.

5. Μετὰ ἀπὸ ὅλα αὐτὰ καὶ κάποια ἀπρέπεια ἐφύτρωνεν εἰς τὴν σιωπηλὴν καὶ ἀνεξερευνήτον περιοχὴν τῆς ψυχῆς, τὸ ὑποσυνείδητον δηλαδή. Ἡ μακρὰ ὁμως συνήθεια πρὸς ἔργα καὶ σκέψεις ὑψηλοτέρας ἀπεμάκρυνεν ἀμέσως τὴν ψυχὴν ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀπρέπειαν καὶ τὴν ἔσυρεν, ἀντιθέτως, πρὸς πνευματικώτερα ζητήματα.

6. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ὁ Ἀσκητὴς δὲν ἐφρόντιζε νὰ ἀποδιώξῃ τὰ συμπτώματα αὐτά, πού ὠφείλοντο εἰς τὴν μείωσιν τῆς ἀντιστάσεως καὶ δὲν ἡγέρθη ἀποφασιστικὸς διὰ νὰ θεραπεύσῃ τὸ κακόν, ἀλλὰ τὸ περιφρονοῦσε θεωρῶν αὐτὸ ἀσήμαντον, ἡ κακία ἐμεγάλωνε καὶ οἱ ἄτοποι λογισμοὶ συχνότερον τὸν ἠνώχλουν καὶ μετὰ δυσκολίας ἀπεμακρύνοντο ἀπὸ αὐτόν· δὲν εἶχε λάβει ὑπ' ὄψιν τοῦ ἐγκαίρως ὁ εὐλογημένος, ὅτι τὰ μικροσφάλματα, πού δὲν τοὺς δίδομεν προσοχήν, καταστρέφουν ἀποτελεσματικῶς τὸν ζῆλον καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀγωνιστῶν. Καὶ νά! Ἐξ αἰτίας τῆς ἀμελείας αὐτῆς ἀναψε μέσα εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἡ φλόγα τῆς κακῆς ἐπιθυμίας καὶ ὑπέκαιε τὴν καρδίαν τοῦ.

7. Τότε ἤρχισε σιγὰ - σιγὰ ὁ Ἀσκητὴς νὰ δίδῃ θέσιν εἰς τὸ πάθος καὶ νὰ ὑποχωρῇ πρὸ αὐτοῦ, ἐνῶ οἱ αἰσχροὶ λογισμοὶ ἐγίνοντο κύριοι τοῦ νοός τοῦ καὶ τὸν ἔφερον ὀπίσω εἰς τὸν κόσμον.

Ἡ πτώσις αὐτὴ ἀνησύχησε τὸν Ἀσκητὴν καὶ ἀπεφάσισε πλέον νὰ ἀντισταθῇ, ριφθεὶς εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς συνηθισμένης τοῦ προσευχῆς καὶ τῶν ὕμνων. Μετὰ εἰσῆλθεν εἰς τὸ σπήλαιον, ὅπου εὔρε μὲν, ὡς καὶ πρότερον, φυλαγμένον τὸν ἄρτον, πού ὡς γνωστὸν ἐστέλλετο ἀπὸ τὸν οὐρανόν, ὅχι ὁμως καθαρὸν ὅπως προηγουμένως, ἀλλὰ ἀπεριποίητον καὶ λερωμένον, ὥσάν νὰ τὸν εἶχον φάγει ποντικοί. Ἐξεπλάγῃ δι' αὐτὸ καὶ ἐθλίβῃ ἀναστενάζων. Πάντως ἔφαγε τὸν ἄρτον καὶ ἀνέκτησεν ἐπ' ὀλίγον δυνάμεις. Ἦδη ἔφθασεν ἡ τρίτη νύκτα, ἀπὸ τότε πού ἤρχισε τὸ κακὸν καὶ ὁ πόλεμος ἐνεδυναμοῦτο περισσότερον, ἡ σαρκικὴ ἐπιθυμία σφοδρότερον τὸν κατέφλεγε καὶ οἱ λογισμοὶ ἔφερον εἰς τὸν νοῦν τοῦ ζωηρὰν τὴν εἰκόνα τῆς ἁμαρτίας, ὡς νὰ ἦτο παρούσα γυνὴ καὶ νὰ εὐρίσκοντο ἐξαπλωμένοι μαζί. Ἐντρομος ἡγέρθη κατὰ τὴν συνηθισμένην ὥραν διὰ τοὺς ὕμνους καὶ τὰς προσευχὰς τῆς νυκτός· δὲν ἠμποροῦσεν ὁμως νὰ ἔξῃ καθαρὰς τὰς σκέψεις καὶ ὁ νοῦς περιστρεφόμενος ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἠχημαλωτίζετο ἀπὸ τὰς διαφόρους ἀτόπους παραστάσεις.

8. Οὕτω λοιπὸν ἐπέρασε καὶ ἐκείνην τὴν ἡμέραν· τὸ ἐσπέρας ἐπέστρεψεν εἰς τὸ σπήλαιον αἰσθανόμενος τὴν ἀνάγκην τροφῆς. Καὶ πρᾶ-

γματι εὐρέθηκε τὸν ἄρτον εἰς τὸ συνηθισμένον μέρος, τελείως ὁμως ἄχρηστον, ὥς νὰ εἶχε φαγωθῇ ἀπὸ σκύλους καὶ ποντικούς, ὅχι ὀλόκληρον, ἀλλὰ, ὥς λείψανα τῆς εὐλογημένης ἐκείνης τροφῆς, μερικὰ ψιχία. Ἐξ αἰτίας αὐτοῦ ἐμελαγχόλησε καὶ ἐθλίβη· ἀναστενάζει δὲ ἀπὸ ψυχικὸν πένθος καὶ δακρύζει, ὅχι ὁμως τόσον ἀρκετά, ὥστε νὰ σταματήσῃ τὴν ἀκαταστασίαν τῆς ψυχῆς του. Ἀφοῦ λοιπὸν ἔφαγεν ἀπὸ τὰ λείψανα ἐκεῖνα τῆς τροφῆς, χωρὶς πάντως νὰ χορτάσῃ ὅσον ἠθέλεν, ἐπῆγε νὰ ἀναπαυθῇ. Ποῦ ὁμως νὰ εὕρῃ ἀνάπαυσιν; Οἱ λογισμοὶ ἐπαναστατήσαντες τὸν ἐπολιόρκουν ἀπὸ ὅλα τὰ σημεῖα καὶ ἀμέσως τὸν ἔσυραν αἰχμάλωτον εἰς τὸν κόσμον.

Καὶ νὰ τὸ ἀποτέλεσμα! Ὁ Ἀσκητὴς ἐκεῖνος, ποῦ ἐπὶ τόσα ἔτη παρέμενεν εἰς τὴν βαθυτέραν ἔρημον, ἠγέρθη ἐκείνην τὴν ὥραν καὶ ἀνεχώρησε διὰ τὸν κόσμον, βαδίζων ὅλην τὴν νύκτα καὶ τὴν ἐπομένην ἡμέραν, διότι ἀπεῖχε πολὺ ἀπὸ πολιτείας. Κατάκοπος δὲ ἔρριπτε τὸ βλέμμα του γύρω - γύρω καὶ ἀνεζήτη μετὰ προσοχῆς μήπως ἴδῃ κανὲν Μοναστήριον, ὥστε νὰ εἰσέλθῃ καὶ νὰ ἀναπαυθῇ ὀλίγον.

9. Πράγματι μετ' ὀλίγον συνήντησεν ἓνα Ἀσκητήριον, εἰς τὸ ὁποῖον προσῆλθεν. Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἀσκητηρίου αὐτοῦ μὲ χαρὰν τὸν ὑπεδέχθησαν. Τὸν εἶδον ὡς πραγματικὸν τοὺς πατέρα· δι' αὐτὸ καὶ πρῶτα-πρῶτα μὲ προθυμίαν τοῦ ἔπλυναν τοὺς πόδας, ποῦ ἀπὸ πολλὸν καιρὸν εἶχον ρυπωθῇ πάρα πολὺ. Μετὰ προσευχηθέντες παρέθεσαν τράπεζαν καὶ ἀπῆτουν ἀπὸ τὸν Ἀσκητὴν νὰ φάγῃ ἀπὸ τὰ εὐρεθέντα. Ἐκεῖνος πρᾶγματι ἔφαγε καὶ ἀρκετὰ συνῆλθεν.

10. Ἀφοῦ ἔφαγον, ἐπιμόνως ἰκέτευον τὸν Ἀσκητὴν οἱ ἀδελφοὶ νὰ τοὺς ὁμιλήσῃ λόγους σωτηρίας καὶ μὲ ποίους τρόπους θὰ ἠμπορέσουν νὰ διαφύγουν ἀπὸ τὰς παγίδας τοῦ διαβόλου, ἀκόμη δὲ καὶ πῶς θὰ κατανικήσουν τοὺς αἰσχροὺς λογισμοὺς.

Ὁ Γέρων τότε εὐχαρίστως ἐπ' ἀρκετὸν συνεβούλευσεν αὐτοὺς διὰ τοὺς ἀσκητικούς ἀγῶνας, τὴν πάλιν τῶν λογισμῶν καὶ ἄλλα παρόμοια ψυχοφελῆ ζητήματα. Εἰς αὐτὰ προσέθεσεν, ὅτι οἱ ἀγωνιζόμενοι πρέπει ἀταράχως νὰ ἐπιμένουν εἰς τοὺς κόπους τῆς ἀσκήσεως, ἐνισχυόμενοι ἀπὸ τὴν ἐλπίδα τῶν μελλόντων ἀγαθῶν τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ τῆς ἀπολαύσεως τῆς γλυκείας πατρίδος τῶν οὐρανῶν, εἰς τὴν ὁποίαν μετὰ ἀπὸ ὀλίγον θὰ ἀπέλθουν.

11. Μὲ τὴν νουθεσίαν αὐτὴν ἐστήριξε τοὺς ἀδελφούς, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος κατενύγη! Δι' αὐτὸ καὶ μόλις ἔπαυσε νὰ ὁμιλῇ, συνεκεντρώθη ἐπ' ὀλίγον εἰς τὸν ἑαυτὸν του καὶ ἤρχισε νὰ σκέπτεται σοβαρῶς, ὅτι ἐνῶ συμβουλευε τοὺς ἄλλους καὶ τοὺς ὑποδεικνύει τὰ πρέποντα, αὐτὸς παρέμεινεν ἀνουθέτητος. Αὐταὶ αἱ σκέψεις ἀνεδείχθησαν σωτήριοι, διότι ἀντελήφθη, ὅτι ὁ ἴδιος ἐνικήθη ὑπὸ τοῦ διαβόλου· ἀμέσως λοιπὸν τότε χωρὶς χρονοτριβὴν ἠγέρθη, ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὸ φιλόξενον Ἀσκητήριον καὶ ἐπέστρεψε κυριολεκτικῶς τρέχων εἰς τὴν ἔρημον πάλιν, ὅπου εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνο τὸ γνωστὸν σπήλαιον. Συντετριμμένος

δὲ καὶ μετανοῶν διὰ τὴν πτώσιν του καὶ τὴν ἥτταν αὐτὴν, ἐρρίφθη εἰς στάκτην καὶ σάκκον, τὰ ὁποῖα ἔστρωσε, καὶ κλαίων διὰ τὴν ἁμαρτίαν του αὐτὴν, μὲ βαθυτάτους στεναγμούς ἐπέζητει τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ.

12. Βαρύτατα δὲ πενθῶν ἀπὸ τὴν συναίσθησιν τῆς πτώσεώς του ἐξωμολογεῖτο εἰς τὸν Θεὸν τὰ ἀτοπήματά του, τὰ ὁποῖα τὸν ὠδήγησαν εἰς αὐτὴν καὶ ἐζήτει μὲ ψυχικὴν συντριβὴν συγχώρησιν. Δὲν ἔπαυσε δὲ νὰ ἀναστενάζῃ καὶ νὰ θρηνῇ, οὔτε καὶ ἀνεσηκώθη ἀπὸ τὸ ἔδαφος, εἰς τὸ ὁποῖον εἶχε πέσει γονατιστὸς καὶ κακουχούμενος, μέχρι τῆς στιγμῆς, πού, τελείως πλέον ἐξηντλημένος, ἀπεκοιμήθη.

Τότε, εἰς ἓνα ἀποκαλυπτικὸν ὄνειρον, ἤκουσεν ἓνα Ἄγγελον νὰ τοῦ ὁμιλῇ:

— Μὴ λυπεῖσαι, διότι ὁ Θεὸς ἐδέχθη τὴν μετάνοιάν σου καὶ σὲ ἠλέησε διὰ τῆς συγγνώμης του. Πρόσεχε τώρα πλέον εἰς τὸ μέλλον νὰ μὴ ἀπατηθῇς πάλιν ἀπὸ τὸν διάβολον. Πρὸς ἐπιβεβαίωσιν δὲ τῆς ἀληθείας τῶν λόγων μου, σὲ πληροφορῶ, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἔλθουν ἐδῶ ἐκεῖνοι οἱ ἀδελφοί, τοὺς ὁποίους συνεβούλευσες, διὰ νὰ σὲ τιμήσουν μὲ τὴν ἐπίσκεψίν των. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ θὰ σοῦ φέρουν ὡς δῶρον ἀγάπης διάφορα ἀγαθὰ. Νὰ τὰ δεχθῇς εὐχαρίστως καὶ ἀπὸ αὐτὰ νὰ φάγῃς. Ἀπὸ ἐδῶ δὲ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς θὰ δέχεσαι ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἀδελφούς τὴν τροφὴν σου, πάντοτε δέ, εἰς ὅλην σου τὴν ζωὴν, νὰ εὐχαριστῇς τὸν Θεὸν διὰ τὴν εὐσπλαγχνίαν του αὐτὴν. Πράγματι, ὅπως ἀπεκάλυπεν ὁ Ἄγγελος, τὸν ἐπεσκέφθησαν οἱ ἀδελφοί.

13. Ἀπὸ τότε διήλθε τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς του εἰς πνευματικὸν πένθος. Καίτοι δὲ ἡ ἐπίλοιπος ζωὴ του ἦτο ἀξία τῆς μετανοίας του, ἐν τούτοις δὲν ἐγεύθη πλέον ἀπὸ τὴν ἐπουράνιον καὶ θείαν ἐκείνην τράπεζαν.

Δ'. Τοῦ Ἁγίου Μαξίμου

ΕΚΚΛΙΝΟΝ ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιήσον ἀγαθόν, τοῦτέστι πολέμησον τοὺς ἐχθρούς, ἵνα μειώσῃς τὰ πάθη, καὶ πάλιν πολέμησον ἵνα ζητήσῃς τὰς ἀρετάς· καὶ μετέπειτα νῆψε, ἵνα διαφυλάξῃς αὐτάς, καὶ τοῦτο ἂν εἴῃ τὸ ἐργάζεσθαι καὶ φυλάσσειν.

2. Μοναχὸς τις νεώτερος, οὗ πάνυ πόρῳ τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου οἰκῶν, γέροντάς τινας πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἀντώνιον ἀπionτας ἰδὼν, καὶ κατανοήσας αὐτοὺς κάμνοντας ἐν τῇ ὁδῷ, ἐπέταξεν ὀνάγρους καὶ ὑπακούσαντες ἦλθον καὶ ἐβάστασαν τοὺς γέροντας, καὶ ἀπήγαγον πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἀντώνιον· οἱ οὖν γέροντες ἀπήγειλαν τῷ Ἀββᾷ Ἀντωνίῳ τὸ σημεῖον ὃ εἰς αὐτοὺς ὁ νέος ἐκεῖνος ἐποίησε, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος· ὁ Μοναχὸς οὗτος πλοῖφ μοι παρεικάζεται, μεστῷ ὄντι πολλῶν ἀγαθῶν, οὐκ οἶδα δὲ εἰ ἤξει εἰς τὸν λιμένα.

Χρόνου δὲ διεληθόντος, καθήμενος ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος, ἤρξατο αἰφνιδίως κλαίνειν καὶ ὁδύρεσθαι, καὶ τίλλειν τὰς τρίχας· καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ προσελθόντες ἡρώτων· τί γέγονεν ὅτι οὕτω περιπαθῶς ἀποδύρεται· καὶ ἀπεκρίθη

αὐτοῖς ὁ Γέρων· μέγας στῦλος τῆς Ἐκκλησίας ἄρτι ἔπασεν· ἔλεγε δὲ περὶ τοῦ νεω-
τέρου Μοναχοῦ· ἀλλὰ ἀπελθόντες, φησίν, ἕως αὐτοῦ, ἴδετε τὸ γεγονός.

Οἱ δὲ ἀπῆλθον, καὶ εὐρίσκουσιν αὐτὸν ἐπὶ ψιαθίου καθήμενον καὶ ἀπο-
κλαιόμενον τὴν ἁμαρτίαν, ἣν εἰργάσατο· καὶ ἑωρακὼς τοὺς μαθητὰς τοῦ Γέρον-
τος λέγει αὐτοῖς· εἶπατε τῷ Γέροντι ἵνα παρακαλέσῃ τὸν Θεόν, δέκα μόνον ἡμέ-
ρας ἐνδοῦναί μοι καὶ ἐλπίζω ἀπολογήσασθαι· καὶ ἀπελθόντων τῶν ἀδελφῶν, ἐν-
τὸς πέντε ἡμερῶν ἐτελεύτησεν.

3. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Βησσαρίων· ὅταν ταπεινούμεθα καὶ προσέχωμεν, μήπως
χαρᾶς ἐπείσειλθούσης ἀλλοτρίας, καυχησώμεθα ἢ τὴν καρδίαν ἀπολύσωμεν, καὶ
παραδοθῶμεν εἰς πόλεμον· πολλάκις γὰρ ὁ Θεὸς διὰ τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ποιεῖ
μεθ' ἡμῶν ἔλεος, καὶ ἀποτρέπει τὸν Σατανᾶν ἐξ ἡμῶν, εἰ δὲ ἡμεῖς ἀμεριμνήσαν-
τες τὸν εἰς αὐτὸν φόβον καὶ τὴν προσοχὴν ἀπορρίψωμεν, εὐθὺς εἰς πειρασμοὺς
πάλιν παραδιδόμεθα.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΚΚΛΙΝΟΝ ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιήσον ἀγαθόν. (Ψαλμ. λγ',
15)· αὐτὸ τὸ ρητόν, ἔλεγεν ὁ Ἅγιος Μάξιμος, σημαίνει· πο-
λέμησε τοὺς νοητοὺς ἐχθρούς, διὰ νὰ μειώσῃς τὴν ἔντασιν
τῶν παθῶν· συγχρόνως δὲ προσπάθησε νὰ ἀποκτήσῃς τὰς ἀρετάς. Ἐν
συνεχείᾳ δὲ διατήρησε τὸν ἑαυτὸν σου εἰς κατάστασιν νηφαλιότητος
καὶ πνευματικῆς ἐγρηγόρσεως, ὥστε νὰ περιφρουρήσῃς αὐτὰς τὰς ἀρε-
τάς. Αὐτὸ πάλιν εἶναι τὸ νόημα τῆς ἐντολῆς, πὺ ἐδωσεν ὁ Θεὸς εἰς
τοὺς πρωτοπλάστους, ὅταν τοὺς ἐτοποθέτει εἰς τὸν Παράδεισον. «Ἐρ-
γάζεσθαι αὐτὸν καὶ φυλάσσειν» (Γεν. β', 15).

2. Πλησίον τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου κατοικοῦσεν ἓνας Μοναχὸς νέος
κατὰ τὴν ἡλικίαν. Κάποτε λοιπὸν εἶδε μερικοὺς Γέροντας νὰ πηγαί-
νουν πρὸς τὸ Ἀσκητήριον τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου καὶ ἐπειδὴ ἀντελή-
φθη, ὅτι ἡ ὁδοιπορία τοὺς εἶχε καταπονήσει, προσέταξε, μὲ τὴν δύ-
ναμιν τοῦ Θεοῦ, μερικοὺς ἀγρίους ὄνους, οἱ ὅποιοι ἔβοσκον ἐκεῖ πλη-
σίον, νὰ ἔλθουν κοντὰ του. Πράγματι δὲ αὐτὰ τὰ ἄλογα ζῶα ὑπήκου-
σαν καὶ ἦλθον, ὅποτε τὰ ἐχρησιμοποίησαν οἱ Πατέρες ὡς πειθαρχικὰ
ὑποζύγια καὶ μετέφεραν αὐτοὺς εἰς τὸν Ἅγιον Ἀντώνιον.

Μόλις ἔφθασαν, διηγήθησαν εἰς τὸν Ἀββᾶν Ἀντώνιον τὸ θαῦ-
μα τῆς ἐξημερώσεως τῶν ὀνάντων, πὺ ἔκαμεν ὁ νέος ἐκεῖνος Μονα-
χός. Ἀφοῦ ἤκουσε τὴν διήγησιν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος εἶπε·

— Πατέρες μου, ὁ Μοναχὸς αὐτὸς ὁμοιάζει μὲ πλοῖον, πὺ εἶ-
ναι φορτωμένον μὲ πολλὰ ἀγαθὰ· δὲν γνωρίζω ὅμως, ἐὰν τελικῶς θὰ
φθάσῃ σῶον εἰς τὸν λιμένα τοῦ προορισμοῦ του.

Μετὰ παρέλευσιν ἐνὸς χρονικοῦ διαστήματος καὶ ἐνῶ ἐκάθητο
ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος μετὰ τῶν μαθητῶν του, ἔξαφνα ὁ μέγας αὐτὸς
Ἀσκητὴς καὶ προορατικὸς Πατὴρ ἤρχισε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ θρηνῇ καὶ
νὰ τραβᾷ τὰ μαλλιά του.

Πρὸ τοῦ θεάματος αὐτοῦ ἔντρομοι οἱ μαθηταὶ του τὸν ἐπλη-

οίασαν ἀκόμη περισσότερον καὶ τὸν ἠρώτησαν:

— Ἀββᾶ, τί συνέβη καὶ τόσον ἀπαρηγόρητα καὶ πολυστένακτα θρηνεῖς;

— ὦ! Αὐτὴν τὴν στιγμὴν μέγας στῦλος τῆς Ἐκκλησίας κατέπεσεν!

— Ποῖος, Πάτερ; ἠρώτησαν μὲ ἀγωνίαν οἱ μαθηταί.

— Ἐκεῖνος ὁ νέος Μοναχὸς πηγαίνετε ὁμῶς ἕως ἐκεῖ, διὰ νὰ ἰδῇτε. Πράγματι μετέβησαν οἱ μαθηταὶ καὶ εὗρον τὸν Μοναχὸν αὐτὸν νὰ ἔχη πέσει ἐπάνω εἰς τὸ ψαθὶ καὶ νὰ κλαίῃ διὰ τὴν ἁμαρτίαν, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν.

Ἀνασηκώσας δὲ τοὺς δακρυσμένους ὀφθαλμούς του καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου, λέγει πρὸς αὐτοὺς μὲ φωνὴν διακοπτομένην ἀπὸ λυγμούς.

— Πατέρες μου, ἡμάρτησα· εἶπατε ὁμῶς εἰς τὸν Ἅγιον Γέροντα νὰ παρακαλέσῃ τὸν Θεὸν νὰ μοῦ χάρισῃ δέκα ἡμέρας καὶ ἐλπίζω, ὅτι ἡ εὐσπλαγχνία τοῦ Θεοῦ θὰ μὲ βοηθήσῃ εἰς τὸ διάστημα αὐτὸ νὰ ἐπανορθωθῶ, ὥστε νὰ ἔχω ὁμολογίαν κατὰ τὴν ὥραν τῆς κρίσεως.

Ἀφοῦ ἀνεχώρησαν οἱ ἀδελφοί, εἰς διάστημα πέντε ἡμερῶν ἀπέθανεν.

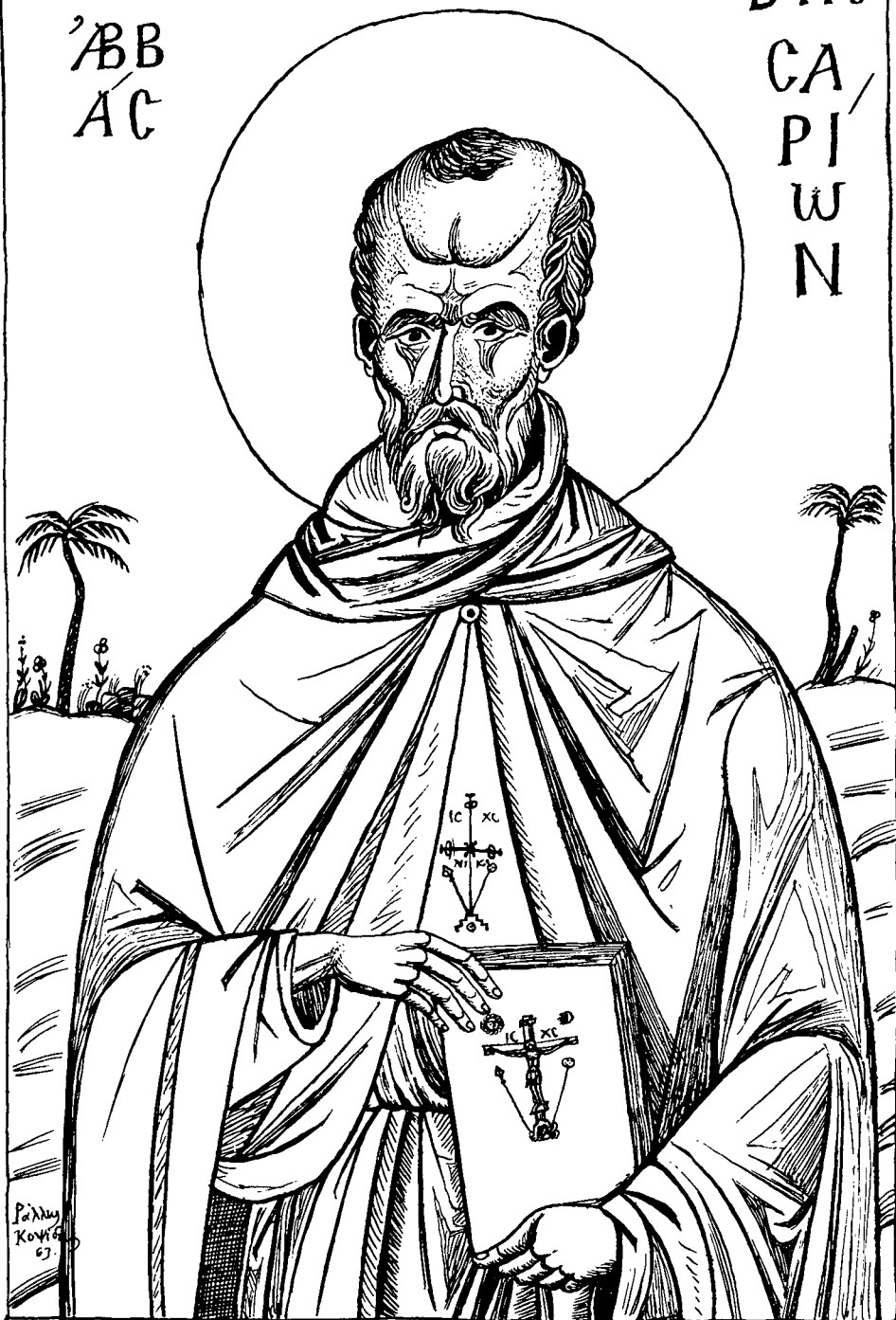
3. Ὁ Ἀββᾶς Βησσαρίων εἶπεν, ὅτι ὅταν, λόγῳ τῆς μετανόιας, αὐτοταπεινούμεθα καὶ συντριβόμεθα, πρέπει νὰ προσέχωμεν, μήπως εἰσέλθῃ κρυφίως εἰς τὴν ψυχὴν μας μία ξένη χαρά, ὅχι πνευματικὴ, καὶ ἀμέσως καυχηθῶμεν διὰ τὴν δῆθεν πνευματικὴν μας κατάστασιν καὶ ἀφήσωμεν ἑλευθέραν καὶ ἀφροῦρητον τὴν καρδίαν μας, ὁπότεν ἀσφαλῶς θὰ περιπέσωμεν εἰς πόλεμον.

Πολλὰς φορὰς ὁ Θεός, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὴν ἀσθενειάν μας, κάμνει συγκατάβασιν καὶ μᾶς εὐσπλαγχνίζεται ἀπομακρύνων ἀπὸ ἡμᾶς τὸν Σατανᾶν. Ἐὰν ὁμῶς ἡμεῖς παύσωμεν νὰ φοβούμεθα τὸν Σατανᾶν καὶ τὰς παγίδας του καὶ δὲν προσέχωμεν πλέον ὅσον πρέπει, τότε ἀμέσως περιπίπτομεν πάλιν εἰς πειρασμούς καὶ βασανιζόμεθα.

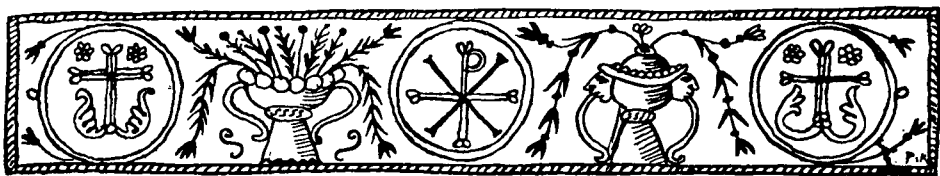

Ο
ΑΒΒ
ΑC

ΒΗC
CA
PI
W
N

ΡΑΙΛΛΥ
ΚΟΝΙC
67.

ἙΠΙΘΕΣΙΣ Ι΄

Ὅτι δεῖ ἑαυτοὺς ἀνακρίνειν καὶ τὰ μὲν σφάλματα διορθοῦσθαι, τὰ δὲ καλὰ ἐπαυξάνειν.

Πρέπει νὰ ἐξετάζωμεν μετὰ προσοχῆς τοὺς ἑαυτοὺς μας, ὥστε νὰ διορθῶνωμεν τὰ σφάλματα καὶ νὰ πολλαπλασιάζωμεν τὰ καλὰ.

Α΄. Ἐν τῷ βίῳ τῆς Ἀγίας Συγκλητικῆς

ΛΕΓΕΝ ἡ Μακαρία Συγκλητικὴ ὅτι οἶδα τινὰ κατ' ἄρετὴν βιοῦντα, ὅστις καθεζόμενος ἐν τῷ κελλίῳ ἐπετηρεῖ τῶν λογισμῶν τὰς προσβολάς, καὶ ἐμέτρει σημειούμενος, ποῖος πρῶτος, ποῖος δεύτερος, καὶ ἕκαστον αὐτῶν πόσον χρόνον κατεῖχε, καὶ εἰ ὑστέρησεν ἢ προέφθασεν ὑπὲρ τὴν παρελθούσαν ἡμέραν, καὶ ἐντεῦθεν ἀκριβῶς διεγίνωσκε τὴν τε τοῦ Θεοῦ χάριν, καὶ τὴν οἰκείαν καρτερίαν καὶ προκοπὴν, καὶ τὴν τοῦ ἐχθροῦ καθαίρεσιν.

2. Δέον οὖν καὶ ἡμᾶς τοὺς τοιοῦτους ὑποδεξαμένους κανόνας φυλάττειν· εἰ γὰρ οἱ τὰς προσκαιροὺς πραγματευόμενοι καθ' ἑκάστην τὰ ἑαυτῶν ἀνασκοποῦσι, καὶ πρὸς μὲν τὰ πλείονα καὶ τὰ κέρδη χαίρουσι, πρὸς δὲ τὰς ζημίας λυποῦνται, πολὺ μᾶλλον ἡμᾶς προσήκει τὸ ἀγρυπνεῖν τὸν ἀληθινὸν θησαυρὸν ἐμπορευομένους, καὶ τῶν μὲν πλειόνων ἀγαθῶν ἐφίεσθαι, εἰ δὲ καὶ μικρὰ κλοπὴ τις τοῦ ἐχθροῦ ἀναφανῇ βαρέως μὲν φέρειν καὶ τὴν βλάβην ἑναποκλαίεσθαι· οὐ μὴν καὶ ἀπογινώσκειν ἑαυτῶν καὶ πάντα ῥίπτειν διὰ τὸ ἐν πταῖσμα.

3. Ἐχεις τὰ ἐνενήκοντα ἑννέα πρόβατα, ζῆτει τὸ ἀπολωλός· μὴ πτοηθῆς διὰ τὸ ἓν, καὶ ἀποφύγῃς τὸν Δεσπότην, ἵνα μὴ ὁ αἰμοβόρος διάβολος πᾶσάν σου τὴν ἀγέλην τῶν πράξεων αἰχμαλωτίσας ἀπολέσῃ, ἔρημον εὐρὼν τῆς σκέπης τοῦ Δεσπότου. Μὴ οὖν λιποτακτῆσθαι διὰ τὸ ἓν· ἀγαθὸς ἐστὶν ὁ Δεσπότης, δέχεται σε δσάκις ἂν πρὸς αὐτὸν ἐπιστρέψῃς καὶ σπούδασον διὰ μετανοίας γνησίας κἄκεῖνο ἀνακαλέσασθαι.

Ἑρμηνεία

Η ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητικὴ ἀνέφερε κάποτε τὸ ἐξῆς περιστατικόν:

«Γνωρίζω ἓνα δοῦλον τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ζῇ ἐναρέτως· αὐτὸς παραμένων ἔγκλειστος εἰς τὸ κελλίον του παρηκολούθει μετὰ προσοχῆς τὰς ἐπιθέσεις τῶν λογισμῶν καὶ ὑπελόγιζε ποῖος λογισμὸς ἐπετέθη πρῶτος, ποῖος δεύτερος, πόσον χρόνον παρετάθη ἢ προσβολή, καί, τέλος, ἂν ἡ ἐπίθεσις ὑπῆρξεν ἰσχυροτέρα ἀπὸ τὴν προηγουμένην ἡμέραν. Ἀπὸ τὴν ἔρευναν αὐτὴν ἔβγαζε μὲ ἀκριβείαν τὸ σύμπερασμα διὰ τὴν βοήθειαν τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ, τὴν ἰδικὴν του καρ-

τερικότητα καὶ πρόοδον καὶ τὴν συντριβὴν τοῦ ἔχθροῦ.

2. Πρέπει καὶ ἡμεῖς, συνέχισεν ἡ Μακαρία Συγκλητική, νὰ μάθω-
μεν τοὺς κανόνas αὐτοὺς διὰ νὰ τοὺς ἐφαρμόζωμεν. Διότι ἐὰν οἱ
ἀσχολούμενοι μὲ προσκαίρους καὶ ματαίας ὑποθέσεις κάθε ἡμέραν
ἐξετάζουν προσεκτικῶς αὐτάς καὶ εὐχαριστοῦνται ὡσάκις διαπιστώ-
νουν προόδους καὶ κέρδη, ἀπ' ἐναντίας δὲ λυποῦνται διὰ τὰς ζημίας,
πόσον μᾶλλον ἐπιβάλλεται εἰς ἡμᾶς νὰ ἐπαγρυπνῶμεν, ἐφ' ὅσον ἐμπο-
ρευόμεθα πραγματικὸν θησαυρόν, ὅπως εἶναι ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς
μας; Πρέπει λοιπὸν νὰ ἀσχολούμεθα μὲ τὸν ὑπολογισμόν αὐτόν, νὰ
ἐπιθυμῶμεν τὴν ἀπόκτησιν περισσοτέρων πνευματικῶν ἀγαθῶν, ἀρε-
τῶν, καὶ ἐὰν ὁ ἔχθρός, ἐξ ἀμελείας μας, ὑποκλέψῃ κάτι ἀπὸ τὰ πνευ-
ματικά αὐτὰ ἀγαθὰ, νὰ στενοχωρούμεθα διὰ τὴν κλοπὴν αὐτὴν καὶ
νὰ θρηνῶμεν διὰ τὴν προσγενομένην ζημίαν. Ἐπὶ πλέον δὲ νὰ κατη-
γορῶμεν μὲ αὐστηρότητα τὸν ἑαυτὸν μας καὶ ὅλα νὰ τὰ θυσιάζωμεν,
προκειμένου νὰ ἐπανορθώσωμεν τὸ ἕνα πταῖσμα.

3. Ἐχεις εἰς τὴν διάθεσίν σου τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα πρόβατα·
πρέπει νὰ ἀναζητήσῃς καὶ αὐτό, ποῦ ἔχει χαθῇ. Μὴ δειλιάσῃς νὰ ἐπα-
νορθώσῃς τὸ ἕνα σου πταῖσμα καὶ τοιουτοτρόπως μὴ ἀπομακρυνθῇς
ἀπὸ τὸν Δεσπότην· εἶναι φόβος ὁ αἰμοβόρος διάβολος, ἐκμεταλλευόμενος
τὴν ἀμέλειάν σου, νὰ σὲ αἰχμαλωτίσῃ καὶ τοιουτοτρόπως νὰ χάσῃς
ὅλον τὸν θησαυρόν τῶν καλῶν σου πράξεων, ὅπως ὁ ποιμὴν, ποῦ νι-
κᾶται ἀπὸ τὸν ὕπνον, κινδυνεύει νὰ χάσῃ ὁλόκληρον τὸ κοπάδι του.
Θὰ τὸ ἐπιτύχῃ δὲ αὐτὸ ὁ διάβολος, διότι θὰ σὲ εὖρῃ ἔρημον καὶ μα-
κρὰν ἀπὸ τὴν προστατευτικὴν σκέπην τοῦ Δεσπότη.

Μὴ φοβηθῇς λοιπὸν καὶ λιποτακτῆσῃς ἐξ αἰτίας τοῦ ἐνὸς σφάλ-
ματος· ὁ Δεσπότης εἶναι ἀγαθὸς καὶ σὲ ἀναμένει νὰ σὲ δεχθῇ φιλο-
στόργως, ὡσάκις ἐπιστρέψῃ· πρὸς αὐτόν καὶ ζητήσῃς μετάνοιαν· φρόν-
τισε λοιπὸν νὰ ἐπανορθώσῃς καὶ τὸ ἕνα παραμικρὸν ἐκεῖνο πταῖσμα
μὲ εἰλικρινῇ καὶ βαθεῖαν μετάνοιαν.

Β'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

Ε

ΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Νισθερώ, ὅτι ὀφείλει ὁ Μοναχὸς καθ' ἐσπέραν καὶ
πρῶι λόγον ποιεῖσθαι ἐν ἑαυτῷ, καὶ λέγειν· τί ὦν θέλει ὁ Θεὸς
ἐποίησα, καὶ τί ὦν θέλει ὁ Θεὸς οὐκ ἐποίησα; καὶ οὕτω διανύειν αὐ-
τοῦ τὴν ζωήν.

2. Ἡρώτησεν ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς τὸν Ἀββᾶν Σιλουανόν, λέγων· δύναται ἄν-
θρωπος καθ' ἡμέραν βάλλειν ἀρχήν; καὶ εἶπεν ὁ γέρων· ἐὰν ἔστιν ἐργάτης, δύ-
ναι καὶ καθ' ὥραν βάλλειν ἀρχήν.

3. Εἶπε γέρων· ἐὰν ἐπιλάβῃ ἀσκήσεως καὶ χανωνθῇς, πάλιν ἐπιχείρησον, καὶ
μὴ παύσῃ ἕως θανάτου τοῦτο ποιῶν· ὅπου γὰρ φθασθῇ ἄνθρωπος, ἐκεῖ ὑπάγει,
εἴτε εἰς ἀμέλειαν, εἴτε εἰς ἐγκράτειαν· ἐρεῦνα οὖν σεαυτὸν καθ' ἐκάστην ἡμέραν
καὶ ἐβδομάδα, καὶ μῆνα, καὶ ἐνιαυτόν, εἰ προέκοψας εἰς ἡσυχίαν, εἰς νηστείαν, εἰς
προσευχήν, πλέον δὲ πάντων, εἰς ταπεινώσιν· αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀληθὴς προκοπὴ

τῆς ψυχῆς, ἵνα καθ' ἡμέραν ταπεινοτέραν ἑαυτὴν λογίζεται, ἐνθυμουμένη τὰ σφάλματα, ἀπερ διηνεκῶς πταίει, καὶ ἡγείται πάντα ἀνθρώπον βελτίονα ἑαυτῆς· χωρὶς γὰρ τούτου τοῦ λογισμοῦ ὁ ἄνθρωπος κἄν σημεῖα ποιήσῃ, κἄν νεκροὺς ἀναστήσῃ, μακρὰν εὐρίσκεται ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

4. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Βενιαμίν, τὴν βασιλικὴν ὁδὸν πορεύεσθε, καὶ τὰ μίλια μετρεῖτε, καὶ οὐκ ὀλιγωρεῖτε.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΑΒΒΑΣ Νισθερῶ ἔλεγεν εἰς τοὺς μαθητάς του, ὅτι ὁ Μοναχὸς πρέπει κάθε πρωτὶ καὶ κάθε βράδυ νὰ ἐξετάζῃ μετὰ προσοχῆς τὸν ἑαυτόν του, καὶ νὰ λέγῃ· «Τί ἔκαμα ἀπὸ αὐτά, ποὺ θέλει ὁ Θεός· καί, ἀπ' ἐναντίας, τί δὲν ἔκαμα ἀπὸ αὐτά ποὺ θέλει ὁ Θεός;» Μὲ τὴν αὐτοεξέτασιν δὲ καὶ τὸν αὐτοέλεγχον αὐτὸν νὰ περνᾷ ἡ ζωὴ του.

2 Ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Σιλουανόν:

— Ἀββᾶ, εἶναι δυνατόν ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀρχίζῃ καὶ πάλιν κάθε ἡμέραν νὰ βάζῃ πνευματικὴν ἀρχήν;

— Ἐὰν εἶναι πραγματικὸς ἐργάτης, ὅχι μόνον ἀπὸ κάθε ἡμέραν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ κάθε ὥραν ἐπιβάλλεται νὰ ἀρχίζῃ τὸ ἔργον τῆς πνευματικῆς του οἰκοδομῆς, χωρὶς νὰ ἀπογοητεύεται ἀπὸ τὴν ἀντίδρασιν τοῦ διαβόλου.

3. Ἐνας Ἅγιος Γέρον ἐῖπε τὴν ἐξῆς πολύτιμον συμβουλὴν:

«Ἐὰν ἀρχίσῃς, ἀγαπητέ, τὸ ἔργον τῆς ἀσκήσεως καὶ ἀμέσως περιπέσης εἰς κατὰπτωσιν καὶ νωθρότητα, πρόσεξε μὴ παραμείνης ἐπὶ πολὺ· προσπάθησε καὶ πάλιν νὰ βάλῃς νέαν ἀρχὴν καὶ μὴ ἀποκάμῃς νὰ καταβάλλῃς προσπάθειας μέχρι νὰ ἀποθάνῃς, διότι ἀπὸ τὸν βαθμὸν καὶ τὴν ἔντασιν τῆς προσπάθειας σου ἐξαρτᾶται καὶ ἡ πνευματικὴ σου προκοπή. Μετριωτάτη καὶ ἀσθενὴς προσπάθεια ὁδηγεῖ εἰς ἀμέλειαν, ἐνῶ ἐντατικὴ προσπάθεια ἐξασφαλίζει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν ἐγκράτειαν.

Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον νὰ ἐρευνᾷς τὸν ἑαυτόν σου κάθε ἡμέραν, κάθε ἐβδομάδα, κάθε μῆνα, κάθε χρόνον, ἐὰν προώδευσες εἰς τὴν πνευματικὴν ἡσυχίαν, εἰς τὴν νηστείαν, τὴν προσευχὴν καὶ τὰ λοιπὰ ἔργα τῆς ἀσκήσεως. Περισσότερον ὁμως ὄλων νὰ ἐξετάζῃς ἐὰν ἐπέτυχες εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ταπεινώσεως, διότι ἡ πραγματικὴ προκοπὴ τῆς ψυχῆς παρατηρεῖται, ἐφ' ὅσον καθ' ἐκάστην ἡμέραν θεωρεῖται αὕτη ταπεινότερα, σκεπτομένη τὰ σφάλματα, εἰς τὰ ὁποῖα διαρκῶς περιπίπτει καὶ νομίζουσα, ὥς ἐκ τούτου, ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι καλύτεροι ἀπὸ αὐτήν.

Χωρὶς αὐτὴν τὴν σκέψιν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἐὰν ἀκόμη κάμη θαύματα, καὶ ἐὰν ἀκόμη ἀναστήσῃ νεκροὺς, εὐρίσκεται μακρὰν τοῦ Θεοῦ.

4. Ὁ Ἀββᾶς Βενιαμὶν ἔλεγε· νὰ βαδίζετε τὴν βασιλικὴν ὁδὸν καὶ νὰ ὑπολογίζετε τὰ μίλια, ποὺ διανύετε (δηλαδὴ νὰ ἐρευνᾶτε τὴν προόδον σας) καὶ τότε ἀσφαλῶς θὰ ἀποφύγετε τὴν ἀμέλειαν.

Γ'. Τοῦ Ἀγίου Ἡσαΐου

Α ΙΑΛΟΓΙΖΟΥ καθ' ἐκάστην ἕν τισιν ἔπαισας, καὶ ἐὰν εὗξη ὑπὲρ αὐτῶν, ὁ Θεὸς σοι αὐτὰ συγχωρεῖ· ἀνάγκρινε σεαυτὸν ἐνταῦθα αἰεὶ, τί ὕστερεῖς, καὶ οὐ κοπιᾷσεις ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἀνάγκης τοῦ θανάτου· ἐτοίμαζε σεαυτὸν ἀπαντῆσαι τῷ Θεῷ, καὶ ποιήσεις τὸ θέλημα αὐτοῦ· ἐρεῦνα σεαυτὸν καθ' ἡμέραν ποῖον πάθος ἐνίκησας, καὶ μὴ πιστεύσης σεαυτῷ· τὸ γὰρ ἔλεος καὶ ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἐστίν.

2. Ἐγειρόμενος καθ' ἐκάστην, μνημόνευε, ὅτι λόγον δώσεις τῷ Θεῷ περὶ παντὸς ἔργου καὶ λόγου καὶ διανοήματος, καὶ οὐχ ἁμαρτήσεις εἰς αὐτόν, ἀλλ' ὁ φόβος αὐτοῦ παροικήσει σοι.

Ε ρ μ η ν ε ι α

Ν Α σκέπτεσαι καθ' ἐκάστην εἰς ποῖα ζητήματα ἔπαισες καὶ ἐὰν παρακαλέσῃς με συντριβὴν τὸν Θεὸν διὰ τὰ σφάλματα αὐτά, ἀσφαλῶς ὁ Θεὸς θὰ σοῦ τὰ συγχωρήσῃ. Νὰ ἀνακρίνῃς πάντοτε τὸν ἑαυτόν σου, ἐφ' ὅσον ζῇς, διὰ νὰ ἀνακαλύπτῃς εἰς τί ὕστερεῖς· ἀσφαλῶς τότε δὲν θὰ δοκιμάσῃς κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου τὴν φορικτὴν ἀγωνίαν τοῦ φόβου ἐξ αἰτίας τῶν σφαλμάτων σου. Νὰ εἶσαι πάντοτε ἐτοιμος διὰ τὴν συνάντησιν τοῦ Θεοῦ καὶ τότε προθύμως θὰ ἐκτελέσῃς τὸ θέλημά του. Ἐξέταζε μετὰ προσοχῆς καθ' ἐκάστην ἡμέραν ποῖον πάθος ἡδυνήθῃς νὰ νικήσῃς καὶ ποτὲ νὰ μὴ ἐμπιστευθῇς εἰς τὸν ἑαυτόν σου, ὅτι ᾔθην με τὰς δυνάμεις σου κατάρθωσες κάτι· διότι ὁ Θεὸς σὲ ἤλεσε καὶ σοῦ ἔδωσε τὴν δύναμιν νὰ νικήσῃς.

2. Ὅσακις, καθ' ἐκάστην, ἐγείρεσαι ἐκ τῆς κλίνης σου, νὰ ἐνθυμῇσαι, ὅτι θὰ δώσῃς λόγον εἰς τὸν Θεὸν διὰ κάθε σου πράξιν, διὰ κάθε σου λόγον, ἀλλὰ καὶ διὰ κάθε σου σκέψιν ἀκόμῃ· τότε δὲν θὰ ἁμαρτήσῃς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ θὰ συγκατοικῇ πάντοτε μετὰ σοῦ.

Δ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

Α ΔΕΛΦΟΙ, ἔμποροὶ ἐσμεν πνευματικοί, καὶ εἰκόκαμεν τοῖς βιοτικοῖς ἔμποροις, οἵτινες καθ' ἐκάστην ἡμέραν ψηφίζουσι τὸ κέρδος καὶ τὴν ζημίαν, καὶ ἐὰν εὗρωσιν ἑαυτοὺς ζημιωθέντας, σπουδάζουσι καὶ μεριμνῶσι πῶς ἀνασώσωσι τὴν ζημίαν.

2. Οὕτω καὶ σύ, ἀγαπητέ, ἐν ἐκάστη ἡμέρᾳ, καθ' ἐσπέραν καὶ πρωΐ, ἀκριβῶς κατανόει τὴν σὴν ἐμπορίαν, καὶ ἐν μὲν τῇ ἐσπέρᾳ εἰσερχόμενος εἰς τὴν καρδίαν σου λογίζου καὶ λέγε ἐν ἑαυτῷ· ἄρα μὴ ἐν τινι παρῶξυνα τὸν Θεόν; μὴ λόγον ἐλάλησα ἀργόν; ἢ ἡδιαφόρησα ἢ παρῶξυνα τὸν ἀδελφόν μου, ἢ κατελάλησα τινός; ἄρα μὴ τὸ στόμα μου ἔψαλλεν, ἢ δὲ διάνοιά μου ἐφαντάζετο τὰ τοῦ κόσμου;

μὴ ἐπὶ ἡλθέ μοι ἐπιθυμία σαρκός, καὶ ἡδέως αὐτὴν ἐδεξάμην; μὴ ἡττήθην εἰς τὰς γηΐνας φροντίδας ὅλως ἀποστάς τῆς τοῦ Θεοῦ μνήμης;

3. Ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια λογίζου καθ' ἑαυτόν, καὶ εἰ εὖρης ἔν τινι τούτων ζημιωθέντα, σπούδασον τὴν ζημίαν ἀνασώσασθαι· στέναξόν τε καὶ κλαῦσον δεόμενος τοῦ Θεοῦ ἵνα μὴ πάλιν εἰς ταῦτα ζημιωθῇς· ἐν δὲ τῇ πρώτῃ ταῦτα ἐν σεαυτῷ μελέτα, καὶ λέγε· πῶς ἄρα παρῆλθον τὴν νύκτα ταύτην, ἐκέρδησά τι ἐν αὐτῇ ἢ ἐζημιώθην, ἐργηγόρησεν ὁ νοῦς μετὰ τοῦ σώματος; ἐδάκρυσαν οἱ ὀφθαλμοί μου; μὴ κατηνέχθην ὕπνῳ ἐν τῇ γονυκλισίᾳ; μὴ προσέβαλόν μοι πονηροὶ λογισμοὶ καὶ οὐκ εὐθὲς τούτους ἀνестρεψάμην, ἀλλ' ἡδέως αὐτοὺς ἐμελέτησα;

4. Οὕτως οὖν ἀναψηλαφῶν ἑαυτόν, εἰ ἔν τινι τούτων ἡττήθης, ἀγωνίῃσαι τὴν ἡτταν ἀνακαλέσασθαι, καὶ στήσον φύλακα ἐν τῇ καρδίᾳ σου ἵνα μὴ τὸ αὐτὸ πάλιν πάθῃς· ἐὰν οὕτως δεῖ μεριμνᾶς, σφῆζεις τὴν σεαυτοῦ ἐμπορίαν, ἐν τοῖς τῶν οὐρανῶν ταμείοις ἀσφαλῶς ταύτην ἀποτιθέμενος.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΔΕΛΦΟΙ μου, εἵμεθα ἔμποροι πνευματικοί. Ὅμοιάζομεν δὲ μὲ τοὺς ἐμπόρους τῆς παρούσης ζωῆς, οἱ ὅποιοι κάθε ἡμέραν ὑπολογίζουσιν τὸ κέρδος καὶ τὴν ζημίαν· ὁσάκις δὲ κατὰ τὸν ὑπολογισμόν αὐτὸν διαπιστώσουν, ὅτι ἐζημιώθησαν, σκέπτονται καὶ φροντίζουν πῶς θὰ ἐπανορθώσουν τὴν ζημίαν.

2. Τοιοῦτοτρόπως πρέπει καὶ σύ, ἀγαπητέ μου, νὰ ἐνεργῇς καθ' ἐκάστην ἡμέραν, πρῶτ' καὶ βράδυ, νὰ ὑπολογίζῃς ἐπακριβῶς τὴν ἐμπορικὴν σου δραστηριότητα. Τὸ βράδυ, κατὰ μίαν κατανυκτικὴν αὐτοσυγκέντρωσιν καὶ περισυλλογὴν, νὰ σκέπτεσαι καὶ νὰ συνομιλῇς εἰλικρινῶς μὲ τὸν ἑαυτόν σου λέγων· Ἄραγε μήπως εἰς καμμίαν περιπτώσιν παρῶξυνα τὸν Θεόν; μήπως περιέπεσα εἰς ἀργολογίαν; μήπως δὲν ἐπέδειξα ἐνδιαφέρον διὰ τὸ πνευματικὸν συμφέρον τοῦ ἀδελφοῦ μου ἢ τὸν παρῶξυνα; μήπως ἐκακολόγησα κανένα; Ἄραγε, ὅταν τὰ χεῖλή μου ἔψαλλον ὕμνους πρὸς τὸν Θεόν, μήπως ἡ διάνοιά μου ἐφάνταζετο τὰς κοσμικὰς ματαιότητας; Μήπως μὲ ἠνώχλησε σαρκικὴ ἐπιθυμία, καὶ εὐχαρίστως ἐδέχθην τὴν ἐνόχλησιν αὐτήν; Μήπως αἱ σωματικαὶ φροντίδες μὲ ἀπερρόφησαν καὶ ἐγκατέλειψα τελείως τὴν μνήμην τοῦ Θεοῦ;

3. Αὐτὰ καὶ τὰ παρόμοια μὲ αὐτὰ νὰ σκέπτεσαι κατὰ τὴν ἐσπερινὴν περισυλλογὴν καὶ ἐὰν ἀνακαλύψῃς, ὅτι εἰς ἕνα σημεῖον ἀπὸ αὐτὰ ἐζημιώθης, φρόντισε νὰ ἐπανορθώσῃς τὴν ζημίαν. Στέναξε καὶ κλαῦσε παρακαλῶν ἐπιμόνως τὸν Θεὸν νὰ σὲ βοηθήσῃ, ὥστε νὰ μὴ ζημιωθῇς καὶ πάλιν εἰς τὰ ἴδια πράγματα.

Ὅταν δὲ ἐπέλθῃ ἡ πρώτη, ἀφοῦ αὐτοσυγκεντρωθῇς, τὰ ἐξῆς νὰ σκέπτεσαι καὶ νὰ λέγῃς· Πῶς, ἄραγε, ἐπέρασα τὴν νύκτα αὐτήν; Ἐκέρδισα κατ' αὐτήν τίποτε ἢ ἐζημιώθην; Ἠγρύπνησε καὶ ὁ νοῦς μου μαζὶ μὲ τὸ σῶμα; Εἶχον πνευματικὰ δάκρυα; Μήπως ἀπεκοιμήθην κατὰ τὴν γονυκλισίαν; Μήπως ἐδέχθην τὴν προσβολὴν πονηρῶν

λογισμῶν καὶ δὲν ἔσπευσα ἀμέσως νὰ τοὺς ἀποκρούσω, ἀλλὰ τοὺς ἐξή-
τασα φιληδόνως;

4. Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν ἐρευνῶν μετὰ προσοχῆς τὸν ἑαυτὸν σου,
ἐὰν διαπιστώσης, ὅτι ἐνικήθης κάπου, νὰ ἀγωνισθῇς νὰ ἐπανορθώσης
τὴν ἡττὰν αὐτὴν καὶ νὰ ἐγκαταστήσης φρουρὸν εἰς τὴν καρδίαν σου,
διὰ νὰ μὴ πάθῃς πάλιν τὰ ἴδια. Ἐὰν τοιοῦτοτρόπως πάντοτε φροντί-
ζῃς, διασφύξεις τὸ πνευματικόν σου ἐμπόρευμα διασφαλίζων αὐτὸ εἰς
τὰ ταμεῖα τοῦ οὐρανοῦ.

ὙΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄

**Ὅτι τῷ πιστῷ οὐκ ἀκίνδυνον καὶ ἡ μίᾳ ἐντολῇ παράβασις,
ὥς λαβόντι δύναμιν τῆς ἐργασίας πασῶν καὶ ταύτας
ἀπαιτουμένων, καὶ ἡ μικρὰ κακία καταβλάπτει
τὰ μέγιστα.**

*Διὰ τὸν πιστὸν εἶναι ἐπικίνδυνος ἡ παράβασις καὶ μίᾳ ἔστω ἐντολῇ,
ἐπειδὴ ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν δύναμιν γὰρ τὰς ἐκτελεῖ ὅλας
ἐπίσης καὶ ἡ μικρὰ κακία βλάπτει πάρα πολὺ.*

Α΄. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Παχωμίου

ΛΕΓΕΝ ὁ Μέγας Παχώμιος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· εἶπατέ μοι, ἀδελφοί, ἐὰν ἡ οἰκία ἔχουσα μονὰς ἑκατὸν διαφέρουσα τῷ οἰκοδεσπότῃ, ἀγοράσῃ δὲ ἄλλος παρ' αὐτοῦ μίαν, τὴν ἐνδοτέραν, μὴ κωλύεται εἰσελθεῖν εἰς τὸ ἴδιον καταγώγιον; οὕτω καὶ ὁ πιστός, ἐὰν ἡ ἔχων πάντας τοὺς καρποὺς τοῦ πνεύματος, τῇ δὲ οἰκείᾳ ἀμελείᾳ καὶ ἐπιβουλῇ τοῦ ἐχθροῦ ἀλλοτριωθῇ ἐνὸς ἐξ αὐτῶν, δόλῳ τὴν ἀρετὴν ἀποδόμενος, οὐκ ἔσται ἀσθενὴς ἐν τούτῳ τῷ μέρει, ὃ ἐκὼν ἐξεχώρησεν;

2. Ἐὰν γὰρ μὴ νήψας διαναστῇ τῇ ψυχῇ καὶ ἑαυτὸν ἀσφαλίσῃ, διὰ τῆς μικρᾶς ταύτης τοῦ ἐχθροῦ παρεισδύσεως, πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἀρετὴν προσαπόλλυσιν, ὥς περ οἱ ἐν πολέμῳ πρὸς τοὺς ἀντιπάλους φραξάμενοι, καὶ δι' ἐνὸς γυμνωθέντος μέρους καιρίαν τὴν πληγὴν δραξάμενοι, καὶ περὶ αὐτὸ τὸ ζῆν κινδυνεύσαντες· δεῖ οὖν ἕκαστον ἡμῶν ἀσφαλίζεσθαι ἑαυτόν, καὶ πάσαις ταῖς ἀρεταῖς καλλωπίζειν· οὐ μικρὰ γὰρ ζημία τῷ τὴν μικρὰν ἀρετὴν παραβλέψαντι.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΜΕΓΑΣ ΠΑΧΩΜΙΟΣ ἔλεγεν εἰς τοὺς μαθητάς του· Ἐὰν ὑπάρχῃ κάπου μία οἰκία ἔχουσα ἑκατὸν διαμερίσματα, ἡ ὁποία εἶναι πολὺ χρήσιμος καὶ ἀπαραίτητος εἰς τὸν οἰκοδεσπότην, κάποιος δὲ ἄλλος ἀγοράσῃ ἀπὸ τὸν ἰδιοκτήτην αὐτὸν τὸ ἐνδοτέρον διαμέρισμα, μήπως τάχα ὁ ἀγοραστὴς αὐτὸς θὰ ἐμποδίζεται νὰ εἰσέρχεται ἀνά πᾶσαν στιγμὴν εἰς τὸ διαμέρισμά του διερχόμενος διὰ τῆς οἰκίας τοῦ ἰδιοκτήτου, ἐφ' ὅσον ἐξηγόρασε παρ' αὐτοῦ τὸ δικαίωμα τοῦτο; Μὲ τὸν οἰκοδεσπότην αὐτὸν ὁμοιάζει καὶ ὁ πιστός, ὃ

ἌΓΓΕ
ΛΟΣ

ΚΩ

Ο
ΑΓΙ
ΟΣ
ΠΑΧΩ
ΜΗ
ΟΣ

ὁποῖος ἡξιώθη νὰ ἔχη ὅλους τοὺς καρποὺς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· ἐὰν ὅμως, ἐξ αἰτίας τῆς προσωπικῆς του ἀμελείας καὶ τῆς ἐχθρικῆς ἐπιβουλῆς τοῦ διαβόλου, χάσῃ ἓνα ἐξ αὐτῶν τῶν πολυτίμων καρπῶν ἐξαπατηθεὶς δολίως ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἀρετὴν, τὴν ὁποῖαν εἰργάζετο, δὲν θὰ ἐξασθενήσῃ εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον, τὸ ὁποῖον μὲ τὴν θέλησίν του παρεχώρησεν εἰς τὸν διάβολον;

2. Ἐὰν λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς δὲν ἀποτινάξῃ τὴν ἀμέλειαν τῆς ψυχῆς του καὶ δὲν ἐξαναστῇ ἀπὸ τὸν ἐπικίνδυνον ὕπνον τῆς ἀδιαφορίας, διασφαλίζων τὸν ἑαυτὸν του μὲ ἐπαγρύπνησιν καὶ προσοχήν, ἀσφαλῶς θὰ χάσῃ καὶ τὰς ὑπολοίπους αὐτοῦ ἀρετάς, ἐξ ἀφορμῆς τῆς μικρᾶς αὐτῆς διεισδύσεως τοῦ διαβόλου εἰς τὴν ψυχὴν του. Ὡς παραδειγματισθῶμεν ἀπὸ τὴν μάχην· οἱ ἀγωνιζόμενοι ἐνισχύουν τὰς ἑναντι τῶν ἀντιπάλων των φρουράς· ὅταν ὅμως σημειωθῇ ἓνα ἐλάχιστον ρῆγμα εἰς τὴν παράταξιν, εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ δεχθῶν ἀποφασιστικὸν κτύπημα καὶ νὰ διακινδυνεύσουν σοβαρῶς καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν των. Πρέπει λοιπὸν ἕκαστος ἐξ ἡμῶν νὰ περιφρουρῇ τὸν ἑαυτὸν του, ὥστε νὰ εἶναι ἀσφαλὴς καὶ νὰ καλλιεργῇ ὅλας τὰς ἀρετάς μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἐνδιαφέροντος. Εἰς ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος παραβλέπει καὶ τὴν ἐλάχιστην ἀρετὴν, ἡ ζημία θὰ εἶναι μεγάλη.

Β'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ τις ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα λέγων· δύναται ἄνθρωπος πεποιθέναι ἐπὶ τῇ μιᾷ πράξει; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός, ὅτι ἐγὼ θέλω τὸν ἄνθρωπον μεταλαβεῖν τι μικρὸν ἐκ πασῶν τῶν ἀρετῶν, καὶ μὴ μιᾶς διηνεκῶς ἔχεσθαι.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ὑπέβαλεν εἰς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα τὴν ἐξῆς ἐρώτησιν:

— Δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ ἔχη ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν ἑαυτὸν του, ὅταν ἐκτελέσῃ ἐπιτυχῶς μίαν μόνον ἀρετὴν;

— Πρὸς ἐξε τί εἶπεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός—ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν·—ἔλεγε λοιπὸν ὁ Ἅγιος αὐτὸς Ἀσκητής, ὅτι προτιμᾷ ὁ ἄνθρωπος νὰ μετέχῃ ὀλίγον ὅλων τῶν ἀρετῶν, παρὰ νὰ φροντίζῃ διαρκῶς διὰ μίαν καὶ νὰ ἀμελῇ διὰ τὰς ὑπολοίπους.

Γ'. Τοῦ Ἁγίου Ἡσαΐου

ΑΔΕΛΦΟΙ, ὀφειλέται ἐσμέν πάντες ἐπιτελέσαι πάσας τὰς ἀρετάς, κατὰ τὴν δύναμιν ἡμῶν, ὁ μικρὸς κατὰ τὴν μικρότητα, καὶ ὁ μέγας κατὰ τὴν μεγαλειότητα αὐτοῦ· καὶ γὰρ οἱ βάλλοντες τὰ δῶρα αὐτῶν ἐν τῷ γαστροφυλακίῳ πλούσιοι ἦσαν· ἀλλ' ἐχάρη μᾶλλον κατὰ τῆς πενιχρᾶς

χήρας διὰ τὰ δύο αὐτῆς λεπτά ὁ πάντων Κύριος· εἰς γὰρ τὴν προαίρεσιν ἡμῶν προσέχει ὁ Θεός, καὶ κατ' αὐτὴν δέχεται καὶ τὰ παρ' ἡμῶν γινόμενα· οὐαὶ οὖν τῇ ψυχῇ τῇ μὴ βουλομένῃ φυγεῖν ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας, ὅτι πολλὰς ἔχει θλίψεις ἐκ τῶν φθονούντων καὶ συναντώντων αὐτήν.

2. Ὅτε γὰρ ἦν ὁ λαὸς ἐν Αἰγύπτῳ, ἥσθιον καὶ ἔπινον ἐν εὐθηνίᾳ, πλὴν δουλεύοντες τῷ Φαραῶ· καὶ ὅτε ἀπέστειλεν αὐτοῖς ὁ Κύριος βοήθειαν, τοῦτέστι τὸν Μωϋσῆν ὅπως λυτρώσεται αὐτοὺς ἐκ τοῦ Φαραῶ, τότε κατεπονθήθησαν καὶ ἐθλίβησαν, καὶ ἐν πάσαις ταῖς πληγαῖς αἷς ἐπήγαγε Κύριος τῷ Φαραῶ, οὐκ ἐθαῖρθησε Μωϋσῆς ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ αὐτῶν, ἕως οὗ γέγονε καιρὸς, καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς αὐτόν· ἔτι μίαν πληγὴν ἐπάξω τῷ Φαραῶ, καὶ ἔρεις αὐτῷ, ἀπόλυσον τὸν λαόν μου ἐπεὶ πατάξω τὸν πρωτότοκόν σου· τότε λοιπὸν ἐθαῖρθησε Μωϋσῆς, καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεός· λάλησον λάθρα εἰς τὰ ὦτα τοῦ λαοῦ μου, καὶ αἰτήσῃ ἕκαστος ἄνθρωπος τὸν πλησίον, καὶ γυνὴ τὴν γείτονα σκευὴ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ καὶ ἱματισμόν, καὶ ἐπίθετε τοῖς τραχήλοις τῶν τέκνων ἡμῶν, καὶ σκυλεύσατε τοὺς Αἰγυπτίους· καὶ ἐξ αὐτῶν τινὰ ἠνάλωσαν, ἕως ἐποίησαν τὴν σκηνήν.

3. Λέγουσι δὲ οἱ γέροντες τὰ σκευὴ, καὶ τὸν ἱματισμόν, τὰς αἰσθήσεις εἶναι, αἱ δουλεύουσι τῇ ἐχθρᾷ· ἐὰν οὖν μὴ ἀποστήσῃ ταύτας τελείως ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῆς ἐχθρας ἵνα καρποφορήσῃσι τῷ Θεῷ, ἡ σκέπη τῆς ἀναπαύσεως τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔρχεται ἐπ' αὐτόν· καὶ ἡ νεφέλη δὲ ἐν τῇ σκηνῇ οὐκ ἐπεσκίασεν ἔτι ἐλαττουμένη, ἀλλὰ τελειωθείσῃ ἐπεσκίασεν· ὁμοίως καὶ ἐπὶ τοῦ Ναοῦ οἰκοδομημένου, ἐν ὧσφι τὸ ἔλειπεν οὐκ ἐπεσκίασεν ἡ νεφέλη, ὅτε δὲ ἐτελειώθη καὶ εἰσηγένηται τὰ αὐματα καὶ τὰ στέατα τῶν ὀλοκαυτωμάτων, καὶ ὥσφρανθη τῆς εὐωδίας ὁ Θεός, τότε ἐπεσκίασε τὸν οἶκον ἡ νεφέλη· δηλοῦντος τοῦ λόγου, ὅτι ἐὰν μὴ ἀγαπήσῃ ἄνθρωπος τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας καὶ προσκολληθῇ αὐτῷ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, ἡ σκέπη τῆς ἀναπαύσεως τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔρχεται ἐπ' αὐτόν.

4. Ὡς περ γὰρ πλοῖον παρὰ τι ὄν τῆς χρείας αὐτοῦ οὐ δύναται πλεῦσαι, οὕτως ἀδύνατον τὴν ψυχὴν περάσαι τὰ κύματα τῶν παθῶν, ἔχουσαν παρὰ τι τῶν ἀρετῶν· καὶ ὥς περ στρατιώτης ἐξερχόμενος πολεμῆσαι τοὺς ἐχθροὺς τοῦ βασιλέως, οὐ δύναται ἀντιστῆναι αὐτοῖς, ἔχων παρὰ τι τῆς πανοπλίας, οὕτως ἀδύνατον Μοναχὸν ἀντιστῆναι τοῖς πάθεσιν ἔχοντα παρὰ τι τῶν ἀρετῶν· καὶ ὥς περ πόλις τετελειωμένη ἔχουσα μικρόν τι τοῦ τεύχους κατεστραμμένον, εὐάλωτός ἐστι τοῖς ἐχθροῖς καὶ οἱ φυλάκες παρὰ τὰς θύρας εἰσίν, ἀλλ' οὐ δύναται κωλύσαι τοὺς πολέμιους τοῦ μὴ εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν, εἰ μὴ οἰκοδομηθῇ τὸ κατεστραμμένον, οὕτως ἀδύνατον τῷ ἀσκητῇ Μοναχῷ ἀντιστῆναι τοῖς ἐχθροῖς κατακυριευομένῳ ὑπὸ πάθους.

5. Οὐκ ἐγὼ ταῦτα λέγω, ἀλλ' ἡ θεία Γραφή· γέγραπται γὰρ ἐν τῇ Γενέσει· εἶπεν ὁ Θεὸς τῷ Νῶε· σὲ μόνον εἶδον δίκαιον ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ καὶ τέλειον· πάλιν εἶπε τῷ Ἀβραάμ· γενοῦ ἄμμεπτος ἐναντίον μου, καὶ διαθήσομαί σοι διαθήκην αἰώνιον· τὸ αὐτὸ δὲ καὶ περὶ τοῦ Ἰωβ ἐμαρτύρησε· καὶ Ἰσαὰκ δὲ εὐλογῶν Ἰακώβ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ· ὁ Θεός μου ἐνισχύσαι σε, ἕως οὗ δυνηθῇς ἀπὸ τὴν θέλημα αὐτοῦ ποιῆσαι.

6. Ὁ δὲ Ἐκκλησιαστής διδάσκων ἡμᾶς ὅτι ἐλάχιστον πάθος ἀφανίζει πᾶσαν τὴν δύναμιν τῶν ἀρετῶν, λέγει· μυῖαι θανοῦσαι, σαπριοῦσι σκευασίαν ἐλαίου· γέγραπται δὲ καὶ ἐν τῷ Ἰεζεκιήλ· ἐν ἣ ἂν ἡμέρᾳ πλανηθῇ ὁ δίκαιος ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, οὐ μὴ μνησθῶ· καὶ ὁ Ἀπόστολος λέγει· μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοί· ὁ δὲ Ἰακώβός φησιν, ὅτι ἐὰν φυλάξῃ τις ὅλον τὸν νόμον, πταίσῃ δὲ ἐν ἐνί, γέγονε πάντων ἔνοχος.

7. Εἰ δὲ καὶ ἐξ ἱστοριῶν θέλομεν τοῦτο μαθεῖν, ἐνθυμηθώμεν τοῦ Ἀχαρ, ὃς διὰ τοῦ κλέψαι ἐκ τοῦ ἀναθέματος τῆς Ἱερικῶ, τῆς τοῦ Θεοῦ βοηθείας ἐγύνωψε πάντα τὸν λαόν, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἔτι ὁ Ἰσραὴλ ἀντιστῆναι τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ, οὐδὲ ἐξελθεῖν εἰς παράταξιν, ἕως οὗ περιῶρῃ τὸν Ἀχαρ. Βλέπομεν δὲ καὶ τὸν

Σαούλ ἐκπεσόντα τῆς βασιλείας διὰ τὸ λαβεῖν ἀνάθεμα ἐκ τοῦ Ἀμαλήκ· καὶ διὰ τὸ ἀγνόημα δὲ τοῦ Ἰωνάθαν, ὃ ἀγνοῶν ἐποίησε παραβάς τὸν ὅρκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, οὐκ εἰσήκουσεν ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

8. Καὶ Ἀνανίας δὲ καὶ Σαπφείρα ἡ γυνὴ αὐτοῦ λαβόντες ἐν ἑκ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου καὶ ψευσάμενοι ἔπεσον παρὰ χρῆμα παρὰ τοὺς πόδας τῶν Ἀποστόλων καὶ ἐξέψυσαν· καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ τοιαῦτα δύναται τις παραστήσαι περὶ τοῦτου, ἕκ τε τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Νέας Γραφῆς· ἀλλὰ τῷ εὐγνώμονι ἀρκοῦσι ταῦτα. Τοῦτο δὲ γνωστὸν ἔστω, ὅτι ἀδύνατον τῷ ἀνθρώπῳ ποιοῦντι κακά, ποιῆσαι καλὰ· δυνατὸν δὲ τῷ ἀνθρώπῳ πονηρὰ ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἀγαθοῦ ποιῆσαι, ἁμαρτάνων οὐ μετανόει· εἰ ἀληθῶς μετενόει, οὐχ ἡμάρτανεν· ὁ γὰρ μετανοήσας, οὐκ ἔχει ὥρας Θεοῦ, ἐν αἷς ὀφείλει εὐπραγεῖν, καὶ ὥρας τοῦ διαβόλου, ἐν αἷς δεῖ ἀσωτεύεσθαι, οὐδὲ καιρὸν εὐσεβείας ἔχει, καὶ πάλιν καιρὸν παρανομίας· οὐ ποτὲ δοῦλος Θεοῦ, καὶ ποτὲ δοῦλος διαβόλου, ἀλλ'· αἰεὶ ὁ αὐτός ἐστιν.

9. Ὁ γὰρ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, φησὶν ὁ Κύριος, δοῦλος τῆς ἁμαρτίας ἐστίν. Ὁ δὲ δοῦλος τῆς ἁμαρτίας, Θεῷ δουλεύειν οὐ δύναται· ὥς αὐτὸς πάλιν ὁ ἀψευδὴς Κύριος ἐν Εὐαγγελίοις λέγει· οὐδεὶς δύναται δυοὶ κυρίους δουλεύειν· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομίας, φησὶν ὁ Ἀπόστολος; ἢ τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; τίς δὲ συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαν; τίς δὲ συγκατάθεσις Ναφ̄ Θεοῦ, μετὰ εἰδῶλων; καθαρίσωμεν ἑαυτούς, φησιν, ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, καὶ τότε ἐπιτελοῦμεν ἁγιωσύνην ἐν ἀγάπῃ Χριστοῦ, ἥτοι πᾶσαν ἀγαθοεργίαν· ὁ γὰρ τὰ πλεῖστα τῶν ἁμαρτημάτων διαφυγών, ὅφ' ἐνός δὲ καὶ τοῦ τυχόντος κυριευόμενος, οὐκ ἐλεύθερος· ὅ γὰρ τίς ἡττητὰ, τούτῳ καὶ δεδούλωται καὶ ὁ ὑπὸ τῶν μικρῶν εὐχερῶς νικώμενος, πλεον μᾶλλον τοῖς μεγάλοις δεδούλωται· ἀδύνατον γὰρ κρατῆσαι τῶν μεγάλων παθῶν, ἐὰν μὴ πρῶτον νικήσῃ τὰ εὐτελέστερα.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Η ΔΕΛΦΟΙ, ἔχομεν ὑποχρέωσιν νὰ ἐκτελοῦμεν ὅλας τὰς ἀρετάς, ἀναλόγως τῆς δυνάμεως ἡμῶν· ὁ μικρὸς ὅσον τοῦ ἐπιτρέπει ἡ μικρότης του καὶ ὁ μέγας χωρὶς ὑπολογισμόν, κατὰ τὸ μέτρον τῆς μεγαλειότητός του.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Κυρίου, ὅσοι ἔρριπτον τὴν ἐλεημοσύνην των εἰς τὸ γαζοφυλάκιον ἦσαν κατὰ τὸ πλεῖστον πλούσιοι· ὁ Κύριος ὁμως περισσότερον ἔχάρη ἀπὸ τὴν ἐλεημοσύνην τῶν δύο λεπτῶν τῆς πτωχῆς ἐκείνης χήρας. Καὶ τοῦτο διότι ὁ Θεὸς ἐξετάζει μετὰ προσοχῆς τὴν προαίρεσιν ἡμῶν, ἀναλόγως δὲ αὐτῆς χαρακτηρίζει ὡς κακὰ ἢ ἀγαθὰ καὶ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα πράττομεν.

Ἀλλοίμονον εἰς τὴν ψυχὴν, ποὺ δὲν θέλει νὰ ἐγκαταλείψῃ ὅλας τὰς ἁμαρτίας, διότι πολλὰς θλίψεις θὰ δοκιμάσῃ ἀπὸ τοὺς φθονοῦντας αὐτήν, τὴν ὥραν ποὺ θὰ τοὺς ἀντιμετωπίσῃ κατὰ τὴν πνευματικὴν μάχην.

2. Ὅταν ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Ἰσραὴλ, εὗρίσκετο εἰς Αἴγυπτον, ἔτρωγον καὶ ἔπινον μὲ ἀφθονίαν, ἦσαν ὁμως δοῦλοι εἰς τὸν Φαραῶ. Ὅταν ὁ Κύριος ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς βοήθειαν, δηλαδὴ τὸν Μωϋσῆ διὰ νὰ τοὺς λυτρώσῃ, τότε ἤρχισε νὰ τοὺς τυραννῇ ὁ Φαραῶ καὶ νὰ στενοχωροῦνται οἱ Ἑβραῖοι. Ὁ Μωϋσῆς παρ' ὅλας τὰς πληγὰς, μὲ τὰς ὁποίας ὁ Θεὸς ἐτιμῶρει τοὺς Αἰγυπτίους καὶ τὸν Φαραῶ, δὲν ἐξεθαρευθῆ δι' αὐτὴν των τὴν ζημίαν, μέχρις ὅτου ἦλθεν ὁ κατὰλληλος

καιρὸς καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Θεός· Ἀκόμη μίαν τιμωρίαν (πληγὴν) θὰ καταφέρω ἐναντίον τοῦ Φαραώ. («Ἐτι μίαν πληγὴν ἐγὼ ἐπάξω ἐπὶ Φαραώ», Ἑξοδος ια', 1) καὶ τότε θὰ εἰπῇς εἰς τὸν Φαραώ· Ἄφησε ἐλεύθερον τὸν λαόν μου, διότι θὰ φονεύσω ὅλα τὰ πρωτότοκα τέκνα τοῦ λαοῦ σου· («καὶ τελευτήσῃ πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ Αἰγύπτῳ» Ἑξοδος ια', 5). Μετὰ τὴν πληροφορίαν αὐτὴν ἔλαβε θάρρος ὁ Μωϋσῆς. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Θεὸς τοῦ συνέστησε· «Ἀάλησον οὖν κρυφῇ εἰς τὰ ὦτα τοῦ λαοῦ, καὶ αἰτησάτω ἕκαστος παρὰ τοῦ πλησίον σκεύη ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ καὶ ἱματισμόν» (Ἑξοδος ια', 2) [= νὰ συμβουλευσῇς, χωρὶς νὰ γίνῃς ἀντιληπτὸς ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους, ὥστε ἕκαστος Ἰσραηλίτης καὶ Ἰσραηλίτισσα νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν γείτονά του οἰκιακὰ σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ καὶ ἐνδύματα καὶ νὰ τὰ φορτώσουν εἰς τὸν τράχηλον τῶν τέκνων των, ὥστε νὰ μὴ γίνουν ἀντιληπτοί. Ὅσον δύνασθε δὲ ἀπογυμνώσατε τοὺς Αἰγυπτίους]. Ἀπὸ αὐτὰ δὲ τὰ σκεύη, ὡς γνωστόν, ἔδαπάνησαν κατὰ τὴν κατασκευὴν τῆς σκηνῆς τοῦ Μαρτυρίου.

3. Οἱ Γέροντες Ἀσκηταὶ ἐρμηνεύουν τὴν περικοπὴν αὐτὴν ὡς ἐξῆς· τὰ σκεύη καὶ ὁ ἱματισμὸς συμβολίζουν τὰς αἰσθήσεις, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἐχθροῦ τῆς ψυχῆς μας, τοῦ διαβόλου. Ἐὰν λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀπομακρύνῃ τὰς αἰσθήσεις τελείως ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ διαβόλου, ὥστε δι' αὐτῶν νὰ ἐπιτύχῃ μίαν πνευματικὴν καρποφορίαν πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεὸς δὲν ἀναπαύει διὰ τῆς παντοδυνάμου του Σκέπης τὸν ἄνθρωπον.

Ὅπως δὲ πληροφοροῦμεθα ἀπὸ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην καὶ τὸ ὁρατὸν σημεῖον τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Θεοῦ, ἡ Νεφέλη, δὲν ἐπεσκίασε τὴν Σκηνὴν τοῦ Μαρτυρίου, ἐφ' ὅσον εἶχεν ἑλλείψεις, ἀλλὰ μόνον ὅταν ἐτελείωσεν ('). Ὡσαύτως, καὶ ὅταν ἐκτίζετο ὁ Ναὸς τοῦ Σολομῶντος, ἡ Νεφέλη ἐπεκάθισε ἐπὶ τοῦ Ναοῦ τότε μόνον, ὅταν ὅλα εἶχον τελειώσει καὶ προσέφερον εἰς τὸν Θεὸν θυσίαν ὀλοκαυτωμάτων, τὰ αἵματα καὶ τὰ στέατα (= λίπη) τῶν ζώων καὶ ὠσφράνθη ὁ Θεὸς τὴν πνευματικὴν εὐωδίαν τῆς θυσίας (").

Ἡ διήγησις αὕτη φανερώνει, ὅτι διὰ νὰ ἐπισκιάσῃ καὶ ἀναπαύσῃ ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, πρέπει προηγουμένως ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀγαπήσῃ τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος του καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας του καὶ νὰ προσκολληθῇ εἰς αὐτὸν μὲ ὅλην του τὴν καρδίαν.

4. Διότι ὅπως ἀκριβῶς τὸ πλοῖον δὲν δύναται νὰ ἀποπλεύσῃ ἐκ τοῦ λιμένος, ἐφ' ὅσον ἔχει ἀνάγκην καὶ τοῦ παραμικροτέρου ἐφοδίου, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ ψυχὴ δὲν δύναται νὰ διαπεράσῃ τὰ κύματα τῶν παθῶν, ἐὰν παρουσιάσῃ μίαν ἑλλειψιν εἰς τὰς ἀρετάς.

1) «Καὶ ἐκάλυψεν ἡ Νεφέλη τὴν Σκηνὴν τοῦ Μαρτυρίου καὶ δόξης Κυρίου ἐπλήσθη ἡ Σκηνή» (Ἑξόδ. μ', 28).

2) «Καὶ ἐγένετο ὡς ἐξηλθόν οἱ Ἱερεῖς ἐκ τοῦ Ἀγίου καὶ ἡ νεφέλη ἐπλήσθη τὸν οἶκον· καὶ οὐκ ἠδύναντο οἱ Ἱερεῖς στήκειν λειτουργεῖν ἀπὸ προσώπου τῆς νεφέλης, ὅτι ἐπλήσθη δόξα Κυρίου τὸν οἶκον» (Γ' Βασ. η', 10—11).

Ὅπως δὲ καὶ ὁ στρατιώτης, πού ἐξέρχεται εἰς πόλεμον ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν τοῦ βασιλέως, δὲν δύναται νὰ ἀντιμετωπίσῃ αὐτοὺς νικηφόρως, ἐὰν ἔχῃ κατώτερον ὅπλισμόν, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Μοναχὸς δὲν δύναται νὰ ἀπονεκρώσῃ τὰ πάθη του, ἐφ' ὅσον ὕστερεῖ ἔστω καὶ εἰς μίαν ἀρετήν.

Τέλος, ὅπως ἀκριβῶς μία πόλις, πού εἶναι περικτειχισμένη, ἐφ' ὅσον ἔχει ἓνα ἐλάχιστον ρῆγμα εἰς τὸ τεῖχος, εὐκόλως θὰ κυριευθῇ ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς, ἔστω καὶ ἐὰν οἱ φρουροὶ ἀγρυπνοῦν εἰς τὴν θύραν, (χωρὶς νὰ δύνανται νὰ ἐμποδίσουν τὴν εἰσόδον εἰς τοὺς ἐχθρούς, ἐφ' ὅσον δὲν ἐπισκευασθῇ τὸ κατεστραμμένον σημεῖον), τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Ἀσκητὴς Μοναχὸς δὲν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὸν νοητὸν ἐχθρόν, ὅταν κυριεύεται ἀπὸ ἓνα πάθος.

5. Αὐτὰ δὲν τὰ λέγω ἀφ' ἑαυτοῦ μου, ἀλλὰ τὰ διδάσκει σαφῶς ἡ Ἀγία Γραφή. Εἰς τὴν Γένεσιν ἔχει γραφῇ· «Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεὸς πρὸς Νῶε· εἰσελθε σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου εἰς τὴν Κιβωτόν, ὅτι σὲ εἶδον δίκαιον ἐναντίον μου ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ» (ζ', 1). Εἰς ἄλλο πάλιν σημεῖον γράφει· «᾿Ωφθη Κύριος τῷ Ἀβραμ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐγὼ εἰμι ὁ Θεός σου· εὐαρέσκει ἐνώπιον ἐμοῦ καὶ γίνου ἄμemptos, καὶ θήσομαι τὴν διαθήκην μου ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ ἀνὰ μέσον σοῦ» (ιβ', 1—3). Τὰ αὐτὰ περίπου πληροφορεῖ ἡ Ἀγία Γραφή καὶ περὶ τοῦ Ἰωβ. Καὶ ὁ Ἰσαάκ, ὅταν ἠυλόγει τὸν Ἰακώβ, τὸν υἱὸν αὐτοῦ, εἶπεν· Ὁ Θεός μας εἶθε νὰ σὲ ἐνισχύσῃ, ὥστε νὰ ἐκτελέσῃς ὅλον τὸ θέλημα αὐτοῦ «Ὁ δὲ Θεός μου εὐλογῆσαι σε καὶ αὐξήσαι σε καὶ πληθύναι σε, καὶ ἔσῃ εἰς συναγωγὰς ἐθνῶν». (Γεν. κη', 3).

6. Ὁ Ἐκκλησιαστὴς διδάσκων ἡμᾶς, ὅτι ἓνα παραμικρὸν πάθος ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ἀχρηστεύσῃ τὴν ἀξίαν τῶν ἀρετῶν, λέγει τὰ ἐξῆς· «Μυῖαι θανατοῦσαι σαλριοῦσι σκευασίαν ἐλαίου ἡδύσματος» (Ἐκκλ. ι', 1). Εἰς τὸ βιβλίον, ἐπίσης, τοῦ Προφήτου Ἰεζεκιήλ ἀναφέρεται τὸ ἐξῆς· «Ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ πλανηθῇ δίκαιος ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, οὐ μὴ μνησθῶ» ('). Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀπόστολος (Παῦλος) λέγει· «Οὐκ οἶδατε, ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ;» (Α' Κορινθ. ε', 6). Σχετικῶς μὲ τὰ ἀνωτέρω καὶ ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος λέγει· «Ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσῃ, πταίσῃ δὲ ἐν ἐνί, γέγονε πάντων ἔνοχος» (Ἰακ. β', 10).

7. Ἐὰν δὲ δὲν εἶναι ἀρκεταὶ αἱ πληροφορίαι αὐταὶ τῆς Ἀγίας Γραφῆς νὰ μᾶς πείσουν, ὑπάρχουν καὶ ἱστορικὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα ἐπικυροῦν τὰς ἀληθείας αὐτάς. Ἐπὶ παραδείγματι· ἄς φέρωμεν εἰς τὴν μνήμην μας τὸν Ἀχαρ, ὁ ὁποῖος ἔγινεν αἰτία νὰ στερηθῇ ὅλος ὁ λαὸς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ ἔκλεψεν ἀπὸ τὰ ἀφιερῶματα τῆς Ἱερικῶς ἀποτέλεσμα τῆς ἁμαρτίας τοῦ Ἀχαρ ὑπῆρξεν ἡ ἀδυναμία

1) «Ἐν δὲ τῷ ἀποστρέψαι δίκαιον ἐκ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ καὶ ποιῆσαι ἀδικίαν κατὰ πάσας τὰς ἀνομίας, ἃς ἐποίησεν ὁ ἄνομος, πᾶσαι αἱ δικαιοσύναι αὐτοῦ, ἃς ἐποίησεν, οὐ μὴ μνησθῶσιν» (Ἰεζεκιήλ ιη', 24).

τῶν Ἰσραηλιτῶν νὰ παραταχθοῦν εἰς μάχην καὶ νὰ ἀντιμετωπίσουν τοὺς ἐχθροὺς, μέχρις οὗτου ἀπεμάκρυναν τὸν Ἀχαρ. «Καὶ ἐπλημέλησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πλημμέλειαν μεγάλην καὶ ἐνοσφίσαντο ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος· καὶ ἔλαβεν Ἀχαρ υἱὸς Χαρμὶ υἱοῦ Ζαμβρὶ υἱοῦ Ζαρά ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος· καὶ ἐθυμώθη Κύριος ὀργῇ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ» καὶ τὰ λοιπά, ὅσα ἀναγράφονται εἰς τὸ ζ' κεφάλαιον τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ. Ὁ Σαουλ ἐξέπεσε τῆς βασιλείας, διότι ἀφῆρεσε μέρος ἀπὸ τὰ λάφυρα τοῦ νικηθέντος Ἀμαλήκ, τὰ ὅποια, κατὰ τὸν νόμον τῶν Ἑβραίων, ἦσαν ἀφιερωμένα ἀναθήματα εἰς τὸν Θεόν (Α' Βασιλειῶν κεφάλαιον ιε'). Ἐπίσης εἶναι γνωστὴ ἡ ἱστορία τοῦ Ἰωνάθαν, ὁ ὁποῖος, χωρὶς νὰ ἔχη ὑπ' ὄψιν του τὸν ὄρκον τοῦ πατρὸς του Σαουλ νὰ νηστεύσῃσιν ὁλόκληρον τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἔφαγε καὶ ἐγένετο πρόξενος, μὲ τὴν ἀκουσίαν αὐτὴν ἁμαρτίαν του, νὰ μὴ εἰσακούσῃ ὁ Θεὸς τοὺς Ἰσραηλίτας τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ νὰ νικηθῶσιν (Α' Βασιλειῶν ιδ', 24—35, 43—44).

8. Ἐκ τῶν Πράξεων ἐπίσης τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων πληροφοροῦμεθα, ὅτι διὰ νὰ εἴπουν ψεύδη ὁ Ἀνανίας καὶ ἡ σύζυγός του Σαπφείρα καὶ νὰ παρακρατήσουν ἓνα μέρος ἀπὸ τὴν τιμὴν τοῦ πωληθέντος κτήματος, ἀμέσως ἐξεψύχησαν καὶ ἔπεσαν νεκροὶ πρὸ τῶν ποδῶν τῶν Ἀποστόλων. (Πράξ. Ἀποστ. ε', 1—11). Πολλὰ δὲ ἄλλα παραδείγματα δύναται κανεὶς νὰ παρουσιάσῃ καὶ ἀπὸ τὴν Παλαιάν καὶ ἀπὸ τὴν Καινὴν Διαθήκην, διὰ νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι δὲν ἡμπορεῖ νὰ εἶναι ὁ ἄνθρωπος τέλειος, ἐφ' ὅσον παρουσιάζει ὠρισμένας ἀδυναμίας ἢ περιπίπτει εἰς πάθη, ἔστω καὶ παραμικρά. Εἶναι ὅμως ἀρκετὰ τὰ προαναφερθέντα παραδείγματα, διὰ νὰ διδάξουν καὶ πείσουν τὸν καλοπροαίρετον ἄνθρωπον.

Αὐτὸ δὲ ἂς εἶναι γνωστὸν εἰς ὅλους· ὅτι δηλαδὴ εἶναι ἀδύνατον ὁ ἄνθρωπος, ποὺ ἐκτελεῖ ἐνίοτε κακὰς πράξεις, νὰ ἐκτελέσῃ καὶ καλὰς. Ἐνῶ, ἀπ' ἐναντίας, εἶναι δυνατὸν ὁ ἄνθρωπος νὰ διαπράξῃ τὸ κακόν, καίτοι ἐπιδιώκει τὸ ἀγαθόν. Αὐτὸ συμβαίνει ὁσάκις ἁμαρτάνει καὶ δὲν μετανοεῖ. Ἐὰν ἀπὸ καρδίας μετενόει, δὲν θὰ ἡμάρτανεν. Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος εἰλικρινῶς ἔχει μετανοήσῃ, δὲν διαμοιράζει τὸν ἡμερήσιον χρόνον του εἰς ὥρας τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὰς ὁποίας ὀφείλει νὰ ἐκτελῇ τὸ ἀγαθόν, καὶ εἰς ὥρας τοῦ διαβόλου, κατὰ τὰς ὁποίας ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διάγῃ ἀσώτως· οὔτε ἐπίσης διακρίνει τὸν χρόνον του εἰς καιρὸν εὐσεβείας καὶ εἰς καιρὸν παρανομίας, διότι δὲν εἶναι δυνατὸν ἄλλοτε μὲν νὰ εἶναι δοῦλος τοῦ Θεοῦ καὶ ἄλλοτε δοῦλος τοῦ διαβόλου, ἀλλὰ πάντοτε θὰ εἶναι αὐτὸς ποὺ εἶναι.

9. Ὁ Κύριος εἰς τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον λέγει· «Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας» (Ἰωάννου η', 34)· ἐκεῖνος δὲ ποὺ εἶναι δοῦλος τῆς ἁμαρτίας, δὲν εἶναι ποτὲ δυνατὸν νὰ ὑπηρετῇ τὸν Θεόν. Αὐτὸ ὑπονοεῖ ὁ Κύριός μας, ὅταν λέγῃ, ἐπίσης, εἰς τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον· «Οὐδεὶς δύναται δυοὶ κυρίοις δουλεύειν» (Ματθαίου ζ',

24). Ἐπίσης καὶ ὁ Ἀπόστολος (Παῦλος) λέγει· «Τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομίας; τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; Τίς δὲ συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαν; ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; τίς δὲ συγκατάθεσις Ναῶ Θεοῦ μετὰ εἰδώλων;» (Β' Κορινθ. ζ', 14-16). Δι' αὐτὸ ἀκριβῶς καὶ συνιστᾷ ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος· «Καθαρίζομεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος» (Β' Κορινθ. ζ', 1) καὶ τότε ἀσφαλῶς θὰ τελειοποιούμεθα εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀγιωσύνης μὲ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, δηλαδὴ θὰ εὐδοκίμῳμεν εἰς τὰ ἀγαθὰ ἔργα.

Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος διέφυγε τὰ περισσότερα τῶν ἀμαρτημάτων, ἀλλὰ κυριεύεται ἀπὸ ἑνα τυχαῖον, δὲν εἶναι ἐλεύθερος, ὅπως λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος· «Ὁ γὰρ τις ἡττηται, τούτω καὶ δεδούλωται» (Β' Πέτρου β', 19). Ἐκεῖνος δὲ πάλιν, ὁ ὁποῖος εὐκόλως κατανικᾶται ἀπὸ τὰ μικρά, πολὺ περισσότερον θὰ ὑποδουλωθῇ εἰς τὰ μεγάλα, διότι εἶναι ἀδύνατον νὰ καταβάλλῃ κανεὶς τὰ μεγάλα πάθη, ἐφ' ὅσον προηγουμένως δὲν κατάρθωσε νὰ κατανικήσῃ τὰ παραμικρότερα.

Δ'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

Ο ΛΟΓΟΣ τοῦ Θεοῦ, τὴν αὐτὴν τῆς βασιλείας ἐπέχει δύναμιν, καὶ τοὺς ἀκούοντας ὀφειλέτας ἔργου δείκνυσι, συνεισφέρων ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν λεγόμενων τὴν δύναμιν· εἰ μὴ γὰρ τοῦτο δοθῇ, πῶς ὁμοία ἐστὶν ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμη, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔκρυσεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία ἕως οὗ ἐξυμῶθη ὅλον, ἣ καθότι ἡ τὸν τοῦ Κυρίου ὑποδεξαμένη λόγον διάνοια, ἔκρυσεν εἰς τὴν τριμερῆ ὑπόστασιν, σώματος, λόγου, καὶ πνεύματος καὶ ψυχῆς κατὰ τὸν Ἀπόστολον; καὶ πᾶσαν αὐτῶν τὴν ἐν τοῖς λογισμοῖς λεπτότητα, ἀλεύρου δίκην πολυμερῶς διακεχυμένην, εἰς μίαν τῆς πίστεως ζύμην συνήγαγεν, ἔξομοιωθῆναι τῷ ἐνεργοῦντι λόγῳ καθόλου περιμένουσα.

2. Τοῦτο δὲ ἀληθὲς ἂν εἴη, ὁπότε καθαρὸς καὶ τοὺς Ἀποστόλους εἶναι ἔφη, διὰ τὸν λόγον, ὃν ἤκουσαν, τῇ συνεισφερομένῃ τῷ λόγῳ δυνάμει, πρὸς ἐργασίαν ἀποχρησαμένους· ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνεργῆς ὑπάρχει· διὸ τοὺς μὴ χρησαμένους τῇ τοιαύτῃ συνεισφορᾷ, ὡς ἀπίστους κατέκρινεν εἰπὼν· εἰ μὴ ἤλθον καὶ εἶπον αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν.

3. Πάντες οὖν οἱ βαπτισθέντες ὀφειλέται ἐσμὲν τελείως τῷ Χριστῷ πιστεῦσαι, καὶ πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐργάσασθαι, εἰληφότες τῆς τοιαύτης ἐργασίας παρ' αὐτοῦ τὴν δύναμιν· τοῦτο δὲ οὐχ ὡς μίαν κατὰ μίαν ἐντολὴν ὀφείλοντες καὶ μονομερῶς ἐκάστην ἐργάζεσθαι, ἀλλὰ διὰ τῶν περιεκτικῶν συλλαβεῖν τὰς ἐνικὰς, καὶ οὕτω πάσας τελεσιουργῆσαι συντόμως· καὶ τὰς μερικὰς δὲ κατὰ σύμβασιν ὑπαντῶσας μὴ παραπεμψάμεθα.

4. Ἐνικὰ μὲν οὖν εἰσι τὰ προστάγματα ταῦτα, οἶον· παντὶ τῷ αἰτοῦντί σε δίδου καὶ τὸν αἶροντα τὰ σὰ μὴ κωλύσης, καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῆς· περιεκτικὸν δέ, τὸ ἐπὶ τούτοις, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς καὶ ἄρον τὸν σταυρὸν σου καὶ ἀκολούθει μοι· σταυρὸν λέγων τὴν τῶν ἐπερχομένων θλίψεων ὑπομονήν.

5. Ὁ οὖν πάντα διαδοὺς πτωχοῖς, καὶ ἄρας τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, πάσας τὰς προειρημένας ἐντολὰς ἐφ' ἅπαξ ἐποίησε· καὶ πάλιν φησὶν· οὐ πορνεύσης, οὐ μοιχεύσης, καὶ ὅσα τοιαῦτα· καὶ ἐπὶ τούτοις, λογισμοὺς καθαιροῦντες, καὶ πᾶν ὑψω-

μα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ καθαιρῶν λογισμούς, πάσας τὰς προειρημένους αἰτίας ἀπέκλεισεν.

6. Εἰ οὖν συνετάφημεν τῷ Χριστῷ διὰ τοῦ Βαπτίσματος, ὁ δὲ ἀποθανὼν δεδικαιώται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἁμαρτία ἡμῶν οὐκ ἐτι κυριεύει, ὀφείλομεν πάσας τὰς ἐντολάς ποιεῖν, ἵνα εὐρωμεν τὴν δεδομένην ἡμῖν διὰ τοῦ Βαπτίσματος τελειότητα· εἰ δὲ οὐ ποιοῦμεν, ἀπιστοὶ ἔσμεν· πίστις γὰρ ἔστιν οὐ μόνον τὸ εἰς Χριστὸν βαπτισθῆναι ἀλλὰ καὶ τὸ ποιεῖν τὰς ἐντολάς Αὐτοῦ. Εἰ οὖν ἡμεῖς τῶν ἐντολῶν ἀμελοῦντες ἐγκείμεθα ταῖς ἡδοναῖς προαιρέσει, δικαίως ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας κρατούμεθα, ὥς περ κύων ἐπὶ τὸν ἴδιον ἔμετον ἐπιστρέφοντες, κατὰ τὴν Γραφήν.

7. Καὶ γὰρ ἐν μὲν τῷ Βαπτίσματι ἐλευθεροῦται ὁ ἄνθρωπος, κατὰ τὴν δωρεάν τοῦ Χριστοῦ, ὥστε μὴ βίᾳ ἐισφέρεσθαι, ἀλλὰ δύνασθαι τὰ τῆς ἐλευθερίας ἔργα ποιεῖν, εἰ βούλεται· κατὰ δὲ τὸ ἴδιον θέλημα, ὅπου ἀπαγῇ, ἐκεῖ ἐμμένει, καὶ βεβήπτισται, διὰ τὸ ἀβίαστον εἶναι τὸ αὐτεξούσιον· τὸ γὰρ θέλημα, καὶ μετὰ τὸ Βάπτισμα, οὔτε ὁ Θεὸς οὔτε ὁ Σατανᾶς βιάζεται· ὅταν οὖν λέγει, ὅτι βιασται ἀρπάξουσι τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, τοῦτο περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος λέγει, ἵνα βιάσῃται ἕκαστος ἡμῶν μετὰ τὸ Βάπτισμα μὴ τρέπεσθαι ἐπὶ τὸ κακόν, ἀλλ' ἐπὶ τὸ ἀγαθὸν ἐμμένειν· εἰ γὰρ βίαν ἐπάσχομεν ὑπὸ τῶν ἐξουσιῶν, πάντως ἡδύνατο ὁ ἐλευθερώσας ἡμᾶς Θεὸς καὶ ἀτρέπτους βίᾳ ποιῆσαι.

8. Νῦν δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' Αὐτὸς μὲν διὰ τοῦ Βαπτίσματος τῆς κατὰ βίαν δουλείας ἐξήγαγε, καταργήσας τὴν ἁμαρτίαν διὰ τοῦ Σταυροῦ, καὶ ἐντολάς ἐλευθερίας ἔθετο· ἁμαρτάνειν δέ, ἢ μὴ, ταῖς ἐντολαῖς τῷ ἰδίῳ θελήματι παρεχώρησεν· αἱ οὖν ἐντολαὶ καθὼς ἂν ἐπιτελοῦνται, κατ' αὐτὸ τὴν πρὸς τὸν ἐλευθερώσαντα ἀγάπην σημαίνουσι· καθὼς δὲ ἂν ἀμελῶνται ἢ ἐλλείπωσι, τὴν πρὸς τὰς ἡδονὰς ἡδυπάθειαν ἐπιδεικνύουσιν.

9. Οἱ οὖν λέγοντες ὅτι θέλομεν ποιῆσαι τὰς ἐντολάς καὶ οὐ δυνάμεθα, ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ μετὰ τὸ Βάπτισμα κατ' ἐξουσίαν κρατούμενοι, γινώτωσαν, ὅτι οὐχὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι τέλειον τὸ Ἅγιον Βάπτισμα, καὶ μὴ χαρίζεσθαι τελείαν ἐλευθερίαν τῆς ἁμαρτίας καὶ δύναμιν τῆς ἐργασίας πασῶν τῶν ἐντολῶν, πάλιν ὑποχείριοι γίνονται· ὁ γὰρ νόμος φησὶ τοῦ Πνεύματος τῆς ζωῆς ἡλευθέρωσέ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου, καὶ τελείαν ἔδωκε λύσιν.

10. Ἡμέτερον δέ ἐστιν, ἢ δῆσιν πάλιν ἑαυτοὺς διὰ τῆς προσπαθείας, ἢ λελυμένους εἶναι διὰ τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν· εἰ οὖν καὶ μισομένη ἡ ἁμαρτία, ἡγουν ὁ πονηρὸς λογισμὸς, κρατεῖ κατ' ἐξουσίαν τὸν νοῦν· συμβαίνει γὰρ, καὶ οὐκ ἀντιλέγω· ὅμως τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐγκατάλειμμα τῆς τοῦ Ἀδὰμ ἁμαρτίας, ἀλλὰ τῆς μετὰ τὸ Βάπτισμα ἀθετησίας· ὅταν γὰρ μετὰ τὸ Ἅγιον Βάπτισμα δυνάμενοι ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολάς, καὶ οὐ ποιοῦμεν αὐτάς, τότε καὶ μὴ θέλοντες ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας κρατούμεθα, ἕως ἂν διὰ μετανοίας τὸν Θεὸν παρακαλέσωμεν πρὸς πάσας τὰς ἐντολάς αὐτοῦ κατορθοῦμενοι, καὶ ἐξαλείψει ἡμῶν τὴν τῆς ἀθετησίας ἁμαρτίαν.

11. Δύο οὖν εἰσιν αἰτίαι τῆς τοῦ κακοῦ ἐνεργείας καὶ αἱ δύο ἐξ ἡμῶν εἰσι· μία μὲν ἐνεργοῦσα κατὰ ἀναλογίαν τῆς τῶν ἐντολῶν ἐλλείψεως, ἑτέρα δὲ ἀπαρατήτως κρατοῦσα, διὰ τὴν μετὰ τὸ Βάπτισμα κακοπραγίαν, ἣν ὁ Θεὸς μόνος ἀναιρεῖ δι' ἐλεημοσύνης καὶ προσευχῆς καὶ τῆς τῶν ἐπερχομένων ὑπομονῆς παρακαλούμενος, ἅπερ καὶ αὐτὰ παρέχει ἡμῖν λεληθότως ἢ διὰ τοῦ Βαπτίσματος ἡμῖν δεδομένη τελεία Χάρις· ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται, καὶ οὐ παύεται ἕως ἐξολοθρεύσει Κύριος σπέρμα ἐκ Βαβυλῶνος.

12. Λόγισαί μοι, δώδεκά εἰσι πάθη τῆς ἀτιμίας· ἐν ἐξ αὐτῶν ἀγαπῆσης θελήματι, ἐκεῖνο ἀναπληρώσει τὸν τόπον τῶν ἑνδεκα· μὴ ἀφῆς ἀνεξάλειπτον ἁμαρτίαν καὶ βραχυτάτη τυγχάνει, ἵνα μὴ ὕστερον ἐπὶ μείζον κακὸν παρασύρῃ σε.

13. Ἐμπερόμενος ἐν ἀρχῇ κακοῦ, μὴ λέγε οὐ μὴ νικήσῃ με· καθὼς γὰρ ἂν ἐμφέρῃ, κατὰ τοσοῦτον ἤδη νενίκησαι· ἕκαστον γὰρ τῶν γινομένων, ἀπὸ μικροῦ

ἄρχεται, καὶ κατὰ μέρος τρεφόμενον, λαμβάνει τὴν αὔξησιν· δίκτυόν ἐστι πολὺ-πλονον ἢ τῆς κακίας μέθοδος· ὁ μερικῶς ἐμπλακεὶς ἐὰν ἀμελήσῃ, περιεκτικῶς περισφίγγεται· οὐδὲ μία τῶν ἀρετῶν μόνη καθ' ἑαυτὴν ἀνοίγει τὴν φυσικὴν ἡμῖν θύραν, ἐὰν μὴ πᾶσαι ἀκολουθῶς ἀλλήλων ἐξηγητηνταὶ ὁ ὑπὸ τῶν μικρῶν εὐχερῶς νικώμενος, καὶ τοῖς μεγάλοις ἐξ ἀνάγκης δεδούλωται, ὁ δὲ τούτων καταφρο-νῶν, κᾶκείνους ἐν Κυρίῳ ἀντιστήσεται.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΛΟΓΟΣ τοῦ Θεοῦ ἔχει τὴν ἰδίαν δύναμιν μὲ τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν καὶ καθιστᾷ αὐτούς, ποὺ τὸν ἀκούουν, ὑποχρέους νὰ τὸν ἐφαρμόσουν, ἐνισχύων συγχρόνως καὶ τὴν καρδίαν τοῦ ἀκούοντος, ὥστε εὐκόλως νὰ τὸν ἐκτελέσῃ. Διότι, ἐὰν δὲν παραδεχθῶμεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, τότε πῶς θὰ ἐξηγήσωμεν τὴν παραβολικὴν φράσιν· «Ὁμοία ἐστὶ (δηλαδὴ ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν) ζύμη, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔκρυσεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐξυμῶθη ὅλον;» (Λουκ. ιγ', 21). Αὐτὸ ἀσφαλῶς σημαίνει, ὅτι ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου, ἣ ὁποία ἤκουσεν εὐπροσδέκτως τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἔκρυσεν αὐτὸν ὑπὸ τὴν τριμερῇ τοῦ ἀνθρώπου ὑπόστασιν (Λ' Θεσ]κεῖς ε', 23). Ἡ διάνοια δὲ ἀμέσως συνεκέντρωσεν ἐπιμελῶς ὅλους τοὺς λεπτοτάτους λογισμοὺς αὐτῆς, οἱ ὅποιοι, ὅπως ἡ κόνις τοῦ ἀλεύρου, εἶναι ἐσκορπισμένοι εἰς διάφορα μέρη, καὶ κατεσκεύασε τὴν ζύμην τῆς πίστεως, ἀναμένουσα νὰ ἐξομοιωθῇ ἡ ζύμη αὐτὴ τελείως μὲ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἐνεργεῖ εἰς τὴν καρδίαν μας ἀφομοιωτικῶς.

2. Αὕτῃ δὲ εἶναι ἡ ἀκριβὴς σημασία· δι' αὐτὸ καὶ ὁ Κύριος εἶπεν, ὅτι οἱ Ἀπόστολοι εἶναι καθαροί, «Ἦδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε διὰ τὸν λόγον, ὃν λελάληκα ὑμῖν» (Ἰωάν. ιε', 3) ἐπειδὴ τὸν λόγον, τὸν ὁποῖον ἤκουσαν ἀπὸ Αὐτόν, συνεργούσης καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ λόγου, ἐρησιμοποίησαν ἐπωφελῶς δι' ἔργα ἀγαθὰ· διότι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι πηγὴ ζωῆς καὶ παρέχει τὴν δύναμιν ἡθικῆς ἐνεργείας. «Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνεργῆς καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν» (Ἐβρ. δ', 2). Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον καὶ ὁ Κύριος κατέκρινεν ἐκείνους, οἱ ὅποιοι δὲν ἐρησιμοποίησαν ἐπωφελῶς τὴν εὐεργετικὴν δύναμιν τοῦ λόγου, τοὺς ἐχαράκτηρισε δὲ ἀπίστους καὶ εἶπε περὶ αὐτῶν· «Εἰ μὴ ἤλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν» (Ἰωάν. ιε', 22).

3. Ὅσοι λοιπὸν ἔχομεν βαπτισθῇ ἔχομεν ὑποχρέωσιν νὰ πιστεύσωμεν τελείως εἰς τὸν Χριστὸν καὶ νὰ ἐργασθῶμεν ὅλας τὰς ἐντολὰς Αὐτοῦ, διότι ἔχομεν λάβει ἀπὸ Αὐτόν τὴν δύναμιν τῆς πνευματικῆς αὐτῆς ἐργασίας. Ἡ ὑποχρέωσις αὕτῃ δὲν σημαίνει, ὅτι ὀφείλομεν νὰ ἐργαζώμεθα μίαν - μίαν ἐντολὴν μονομερῶς καὶ ἀσχέτως πρὸς τὰς ὑπολοίπους· ἀπ' ἐναντίας ὑποχρεούμεθα νὰ ἀρχίσωμεν τὴν πνευματικὴν ἡμῶν προσπάθειαν ἀπὸ τὰς γενικὰς καὶ δι' αὐτῶν νὰ πραγματοποιήσωμεν καὶ τὰς εἰδικὰς. Τοιοῦτοτρόπως δὲ ἐργαζόμενοι νὰ φέρωμεν ἐπιτυχῶς εἰς αἴσιον πέρας καὶ εἰς σύντομον χρονικὸν διάστημα ὅλας

τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου. Ἐπίσης δὲν πρέπει ἀκόμη νὰ περιφρονήσωμεν καὶ τὰς ἐντολὰς ἐκεῖνας, ποὺ ἀναφέρονται εἰς εἰδικὰς περιπτώσεις καὶ τὰς συναντῶμεν ἐντελῶς τυχαίως εἰς τὴν ζωὴν μας.

4. Ἰδοὺ δὲ τί ἐννοοῦμεν εἰδικὰς καὶ γενικὰς ἐντολὰς. Π.χ. «Παντὶ τῷ αἰτοῦντι σε δίδου» (Λουκᾶ ς', 30). «Ἀπὸ τοῦ αἵροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει» (Λουκᾶ ς', 30). «Τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῆς» (Ματθαίου ε', 42)· αὐτὰ ὅλα εἶναι εἰδικαὶ ἐντολαί, δηλαδὴ ἀναφέρονται εἰς ἓνα ὠρισμένον ἄτομον. Ἐνῶ τὰ «Πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς» (Ματθαίου ιθ', 21), «Ἄρον τὸν σταυρόν σου καὶ ἀκολούθει μοι» (Ματθαίου ιθ', 21) εἶναι γενικαὶ ἐντολαί, διότι ἀφοροῦν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, διότι, μεταξὺ τῶν ἄλλων, ὅταν λέγῃ σταυρόν ἐννοεῖ τὴν ὑπομονήν, τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν νὰ ἐπιδείξωμεν, ὅταν παρουσιασθοῦν εἰς τὴν ζωὴν μας αἱ θλίψεις.

5. Ἐκεῖνος λοιπὸν ὁ ὁποῖος σκορπίζει εἰς τοὺς πτωχοὺς ὅλα τὰ ἀγαθὰ του καὶ ἐξοπλίζεται μὲ τὴν ὑπομονήν, διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰς θλίψεις, ἐφήρμοσεν εἰς τὴν ζωὴν του ὅλας γενικῶς τὰς προηγουμένας ἐντολὰς, ποὺ ἐχαρκτηρίσαμεν ὡς εἰδικὰς. Ἄλλου πάλιν τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ λέγει: «Οὐ πορνεύσης», «Οὐ μοιχεύσης» (Ἑξοδος κ', 13) καὶ τὰ παρόμοια· ἐκτὸς ὅμως αὐτῶν, εἰς ἄλλην περίπτωσιν ἀναφέρει «Λογισμοὺς καθαιροῦντες», (Β' Κορινθ. ι', 5) καὶ «Πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ» (Β' Κορινθ. ι', 5). Ἐκεῖνος λοιπὸν, ποὺ ἀποδιώκει (καταστρέφει) τοὺς αἰσχροὺς λογισμοὺς, ἀπέκλεισεν ὅλας τὰς αἰτίας, ποὺ ὀδηγοῦν εἰς θανασίμους ἁμαρτίας.

6. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν συνετάφημεν τῷ Χριστῷ, «Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ» (Ρωμ. ς', 4), διὰ τοῦ Ἀγίου Βαπτίσματος, ἐκεῖνος δὲ ὅστις κατὰ τοιοῦτον μυστικὸν τρόπον ἀπέθανεν, ἔχει δικαιωθῆ ἀπὸ τὴν ἐνοχὴν τῆς ἁμαρτίας, «Ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας» (Ρωμ. ς', 7), ὀφείλομεν πλέον νὰ ἐκτελῶμεν ὅλας τὰς ἐντολὰς, διὰ νὰ ἀποκτήσωμεν τὴν τελειότητα, ἣτις μᾶς ἐδόθη δυνητικῶς διὰ τοῦ Ἀγίου Βαπτίσματος. Ἐὰν δὲ δὲν ἐκτελῶμεν τὰς ἐντολὰς αὐτὰς εἵμεθα ἄπιστοι· διότι πίστις εἶναι ὄχι μόνον τὸ νὰ βαπτισθῶμεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ νὰ τηρῶμεν τὰς ἐντολὰς Αὐτοῦ. Ὅταν λοιπὸν ἡμεῖς ἀμελοῦμεν τὰς ἐντολὰς αὐτὰς καὶ ἡ προαίρεσις ἡμῶν εἶναι ἐστραμμένη εἰς τὰς ἡδονάς, τότε κατὰ φυσικὸν λόγον, θὰ εἵμεθα αἰχμάλωτοι τῆς ἁμαρτίας, ἐπιστρέφοντες, ὅπως ὁ κύων, εἰς τὸν ἐμετόν μας, «Κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα» (Β' Πέτρου β', 22), ὅπως λέγει καὶ ἡ Ἁγία Γραφή.

7. Ὡς γνωστὸν διὰ τοῦ Ἀγίου Βαπτίσματος ἀπελευθεροῦται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς ἁμαρτίας, χάρις εἰς τὴν δωρεάν τοῦ Χριστοῦ, ὥστε νὰ μὴ παρασύρεται ὑπ' αὐτῆς βιαίως, ἀλλὰ νὰ ἔχῃ τὴν δυνατότητα, ἐφ' ὅσον τὸ ἐπιθυμεῖ, νὰ ἐκτελῇ τὰ ἔργα τῆς ἐλευθερίας, δηλαδὴ τὰς ἀρετάς. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ αὐτεξούσιον τοῦ ἀνθρώπου δὲν παραβιάζεται, ἔστω καὶ ἐὰν ἔχῃ βαπτισθῇ ὁ ἄνθρωπος, δι' αὐτὸ ὅπου

ἀγαπᾷ, ἐκεῖ καὶ παραμένει, κατὰ τὸν λόγον τῆς προσωπικῆς του θελήσεως. Διότι τὴν προσωπικὴν θέλησιν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα, οὔτε ὁ Θεὸς οὔτε ὁ Σατανᾶς τὴν παραβιάζουν. Ὅταν λοιπὸν λέγῃ ἡ Ἀγία Γραφή, ὅτι οἱ «βιασταὶ ἀρπάζουσι τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν» (Ματθ. ια', 12) ἐννοεῖ, ὅτι ἕκαστος ἀπὸ ἡμᾶς πρέπει νὰ ἐπιβληθῇ τόσον εἰς τὸν ἑαυτὸν του, ὥστε ἡ προσωπικὴ του θέλησις νὰ μὴ στραφῇ πρὸς τὸ κακόν, ἀλλὰ νὰ παραμείνῃ σταθερῶς εἰς τὸ ἀγαθόν, μετὰ τὸ Βάπτισμα. Διότι ἐὰν ὑφιστάμεθα ἐπὶ τῆς ψυχῆς ἡμῶν ἐξωτερικὴν πίεσιν ὑπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ Θεοῦ ἢ τοῦ Σατανᾶ, ὥστε τὸ ἐν ἡμῖν καλὸν ἢ κακὸν νὰ ἦτο ἀποτέλεσμα βίας ἐξωτερικῆς, τότε θὰ ἡδύνατο ὁ ἐλευθερωτὴς ἡμῶν Θεὸς νὰ μᾶς καταστήσῃ διὰ τῆς βίας ὅλως διόλου ἀμετακινήτους εἰς τὸ ἀγαθόν.

8. Τώρα ὅμως δὲν συμβαίνει τοιοῦτον πρᾶγμα, δηλαδὴ τὸ ἀγαθὸν ἢ τὸ κακὸν νὰ εἶναι ἀποτέλεσμα βιαίας ἐξωτερικῆς ἐπιβολῆς· ἀπ' ἐναντίας ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Βαπτίσματος μᾶς ἀπῆλλαξεν ἀπὸ πᾶσαν ἐξαναγκαστικὴν δουλείαν τοῦ διαβόλου, καταλύσας τὸ κράτος καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἁμαρτίας μὲ τὴν σταυρικὴν του θυσίαν, καὶ ἔθεσεν ἐνώπιον ἡμῶν ἐντολὰς διὰ νὰ παραμείνωμεν ἐλεύθεροι ἀπὸ τὸ κακὸν καὶ τὴν ἁμαρτίαν. Τὸ νὰ παραβῶμεν δὲ ἢ ὅχι τὰς ἐντολὰς αὐτὰς ἐξαρτᾶται, κατὰ τιμητικὴν πρὸς ἡμᾶς παραχώρησιν τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τὴν προσωπικὴν μας θέλησιν. Ἀνάλογος λοιπὸν πρὸς τὴν προθυμίαν τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἐντολῶν αὐτῶν εἶναι καὶ ἡ ἀγάπη ἡμῶν πρὸς τὸν Κύριον, ποὺ μᾶς ἡλευθέρωσε. Κατὰ τὸ μέτρον δὲ τῆς ἀμελείας ἡμῶν πρὸς αὐτὰς ἢ καὶ τῆς παντελοῦς παραβάσεώς των, ἀποδεικνύομεν καὶ τὸ μέτρον τῆς καταστρεπτικῆς ἐπιδράσεως τῶν ἡδονῶν τοῦ βίου ἐπὶ τῆς ψυχῆς μας.

9. Ἐκεῖνοι λοιπὸν οἱ ὁποῖοι ἰσχυρίζονται λέγοντες, ὅτι θέλομεν νὰ ἐκπληρώσωμεν τὰς ἐντολὰς, ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα, διότι καὶ μετὰ τὸ Βάπτισμα ἀκόμη ἐξουσιαζόμεθα ἀπὸ τὴν δύναμιν τοῦ κακοῦ, ἃς γνωρίζουν, ὅτι αὐτὸ συμβαίνει οὐχὶ διότι δὲν εἶναι τέλειον τὸ Βάπτισμα καί, ὥς ἐκ τούτου, δὲν προσφέρει τελειωτικὴν ἐλευθερίαν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, οὔτε τὴν δύναμιν νὰ ἐργασθοῦν ὅλας τὰς ἐντολὰς, ἀλλ' εἰς ἄλλην αἰτίαν, ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ὁποίας μεταπίπτουν καὶ πάλιν εἰς τὸ κακόν. Ὅτι δὲ τὸ Βάπτισμα παρέχει τελείαν τὴν ἐλευθερίαν ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ προσφέρει τὴν δύναμιν τοῦ ἀγαθοῦ εἰς τὸν ἀνθρώπον, ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν γνώμην τοῦ Ἀγίου Παύλου. «Ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἡλευθέρωσέ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου» (Ρωμ. η', 2). Ἄρα πρόκειται περὶ τελείας καταργήσεως τοῦ κράτους τῆς ἁμαρτίας.

10. Ἡ ἐπαναιχμαλωσία μας ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, ὀφειλομένη εἰς τὴν συμπάθειαν πρὸς τὸ κακόν, ἢ ἡ διατήρησις τῆς ἐλευθερίας μας, στηριζομένη εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν ἐντολῶν, ἀποτελοῦν καρποὺς τοῦ αὐτεξουσίου, δηλαδὴ τῆς προσωπικῆς μας θελήσεως. Δὲν ἀντιλέγω δέ, ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ συμβῇ νὰ αἰχμαλωτίσῃ ἡ ἁμαρτία, δηλαδὴ ὁ πο-

νηρὸς λογισμός, τὴν διάνοιαν τοῦ ἀνθρώπου, ἂν καὶ ὁ ἄνθρωπος μισῇ τὴν ἁμαρτίαν· «Οὐ γὰρ ὁ θέλω τοῦτο πράσσω, ἀλλ' ὁ μισῶ τοῦτο ποιῶ» (Ρωμ. ζ', 15). Αὐτὸ ὁμως δὲν εἶναι κατάλοιπον εἰς τὴν ψυχὴν μας τῆς ἁμαρτίας τοῦ Ἀδάμ, ἀλλὰ ἀποτέλεσμα τῆς προσωπικῆς, ὅφ' ἐνὸς ἐκάστου, παραβάσεως τῶν ἐντολῶν, μετὰ τὸ Ἅγιον Βάπτισμα. Διότι ὅταν, μετὰ τὸ Ἅγιον Βάπτισμα, δὲν ἐκτελῶμεν τὰς ἐντολὰς, ἂν καὶ ἔχωμεν ὀπλισθῇ μὲ δύναμιν νὰ ἐκτελῶμεν ὅλας ἀνεξαιρέτως, τότε καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλωμεν κυριευόμεθα ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, μέχρις ὅτου ἀκούσῃ ὁ Θεὸς τὰς ἱκεσίας μας, νὰ μᾶς συγχωρήσῃ τὴν ἁμαρτίαν τῆς ἐκουσίας ἀθετήσεως τῶν ἐντολῶν Του καὶ ἀποδείξωμεν ἐμπράκτως τὴν μετάνοιαν ἡμῶν, ὅποταν θὰ ἀνακτήσωμεν καὶ πάλιν τὴν ἱκανότητα τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν.

11. Εἰς δύο λόγους ὀφείλεται ἡ ἐνέργεια τοῦ κακοῦ· καὶ οἱ δύο προέρχονται ἀπὸ ἡμᾶς. Κατὰ τὸν πρῶτον λόγον ἡ ἐνέργεια τοῦ κακοῦ εὐρίσκεται εἰς ἀναλογίαν μὲ τὴν παράλειψιν τῶν ἐντολῶν· δηλαδὴ ὅσον μεγαλυτέρα εἶναι ἡ παράβασις, τόσον δραστικώτερα ἀποβαίνει· καὶ ἡ ἐνέργεια τοῦ κακοῦ. Ὁ δεῦτερος λόγος τῆς ἐνεργείας τοῦ κακοῦ, ἐξ αἰτίας τοῦ ὁποίου κυριαρχεῖ ἀποτελεσματικώτερον τὸ κακόν, ὑπάρχει εἰς τὴν μετὰ τὸ Ἅγιον Βάπτισμα ἐκουσίαν διάπραξιν πονηρῶν ἔργων. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν μόνον ὁ Θεὸς ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ἀφανίσῃ τὴν γενεσιουργὸν αὐτὴν τοῦ κακοῦ αἰτίαν, ἐφ' ὅσον τὸν παρακαλέσῃ ὁ ἄνθρωπος διὰ θερμῆς προσευχῆς, τὸν ἐξιλεώσῃ δι' ἐλεημοσύνης καὶ ἐπιδείξῃ ὑπομονὴν εἰς τὰς ἐπερχομένας δοκιμασίας· ἂν καὶ τὰς προὔποθέσεις αὐτὰς τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ ἀφανίσῃ τὴν ἐπικίνδυνον ροπὴν πρὸς τὴν ἁμαρτίαν, (τὴν προσευχήν, τὴν ἐλεημοσύνην καὶ τὴν ὑπομονὴν εἰς τὰς δοκιμασίας) τὰς παρέχει εἰς ἡμᾶς, χωρὶς νὰ τὸ ἀντιληφθῶμεν, ἡ Χάρις πού ἐδόθη εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ τοῦ Ἀγίου Βαπτίσματος. Ἐκεῖνος, πού ἀγωνίζεται ἐναντίον τοῦ κακοῦ, εἰς ὅλα ἐγκρατεύεται καὶ δὲν σταμάτῃ, παρὰ μόνον ὅταν ὁ Κύριος ἐξονώσῃ τὸ «Σπέρμα ἐκ Βαβυλῶνος» (Ἰερεμ. κζ', 16).

12. Ὡς ὑποθέσωμεν, ὅτι ὑπάρχουν δώδεκα πάθη ἀτιμίας· ἐὰν δὲ θεληματικῶς ἀγαπήσῃς ἓνα ἀπὸ αὐτά, ἀσφαλῶς αὐτὸ θὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς τὴν καρδίαν σου τόπον καὶ διὰ τὰ ὑπόλοιπα ἔνδεκα. Μὴ ἀφήσῃς ἁμαρτίαν, ὅσον μικρὰ καὶ ἐὰν εἶναι, χωρὶς νὰ τὴν ἀποσβέσῃς διὰ τῆς μετανοίας, διότι εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ σὲ παρασύρῃ αὐτὴ εἰς μεγαλύτερον κακόν.

13. Ὅταν ἔχῃς παρασυρθῇ ὀλίγον ἀπὸ τὸ κακόν καὶ εὐρίσκεσαι ἀκόμη εἰς τὴν ἀρχήν, νὰ μὴ λέγῃς, ὅτι ἐμένα δὲν θὰ μὲ νικήσῃ τὸ κακόν· διότι ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς ὑποχωρήσεώς σου πρὸς τὸ κακόν ἔχεις ἤδη νικηθῇ ὑπ' αὐτοῦ. Κάθε δὲ ἓνα ἀπὸ τὰ μεγάλα ἐγκλήματα, πού ἔχουν γίνεῖ, ἤρχισεν ἀπὸ μικρὰν καὶ ἀνυπολόγιστον αἰτίαν, καὶ τρεφόμενον ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἔλαβε τὴν ἐπικίνδυνον ἀνάπτυξιν. Ἡ μέθοδος τῆς κακίας ὁμοιάζει μὲ πολύπλοκον δίκτυον· ἐκεῖνος πού ὀλί-

γον ἔχει ἐμπλακῇ εἰς αὐτό, ἐὰν ἀδιαφορήσῃ, ὁλόκληρος θὰ περισφιγ-
χθῇ εἰς τὸ τέλος, ὥστε νὰ μὴ ἡμπορῇ νὰ φύγῃ. Οὐτε μόνον μία ἀρετὴ,
καθ' ἑαυτὴν θεραπευομένη, μᾶς ἐξασφαλίζει τὴν φυσικὴν θύραν τῆς
σωτηρίας, ἐὰν ὅλαι μαζὶ, ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης, δὲν ἐκτελῶνται,
ἐφ' ὅσον ἄλλωστε ἀλληλοεξαρτῶνται. Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος νικᾷται εὐκό-
λως ἀπὸ μικρὰ καὶ ἀσήμαντα ἐλαττώματα, κατ' ἀνάγκην θὰ ὑποδου-
λωθῇ καὶ εἰς μεγάλα πάθη· ἀπ' ἐναντίας, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος καταδικά-
ζει τὰ μικρὰ, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Κυρίου θὰ ἀντισταθῇ καὶ εἰς τὰ
μεγάλα.

Ε'. Τοῦ Ἀγίου Διαδόχου

Η ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ πασῶν ἐστὶ τῶν ἀρετῶν ἐπώνυμος· δεῖ οὖν τὸν ἐγ-
κρατευόμενον πάντα ἐγκρατεύεσθαι· ὥσπερ γὰρ ἀνθρώπου οἶονδῃ-
ποτε τῶν μελῶν τῶν λεπτोटάτων ἀφαιρεθέν, τὸ πᾶν τοῦ σώματος
ἄμορφον ἀπεργάζεται, καὶ τὸ λοιπὸν βραχὺ λίαν ἦ, οὕτω καὶ ὁ μιᾶς παραμελῶν
ἀρετῆς, ὅλην ὡς οὐκ οἶδε τὴν ἐγκράτειαν ἀφανίζει.

2. Χρὴ οὖν μὴ μόνον τὰς σωματικὰς φιλοπονεῖν ἀρετάς, ἀλλὰ καὶ τὰς τὸν
ἔσω ἡμῶν ἀνθρώπον καθαιρεῖν δυναμένας· ποῖον γὰρ ὄφελός ἐστι τῷ τὸ σῶμα
παρθένον τηρήσαντι, εἰ τὴν ψυχὴν ὑπὸ τοῦ τῆς παρακοῆς μεμοίχευται δαίμονος;

3. Ἡ πῶς στεφανωθήσεται ὁ γαστριμαργίας μὲν, καὶ πάσης σωματικῆς ἐπι-
θυμίας φεισάμενος, οἰήσεως δὲ καὶ φιλοδοξίας μὴ ἐπιμελησάμενος;

4. Τῆς πλάστιγγος τῆς τὸ φῶς τῆς δικαιοσύνης ἀντισταθμίζειν μελλούσης
μηδὲ μιᾶς ἀνεχομένης λείψεως τοῖς τὰ ἔργα τῆς δικαιοσύνης διαπραξαμένοις
ἐν πνεύματι ταπεινώσεως.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

Η ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ εἶναι τὸ γενικὸν ὄνομα ὅλων τῶν ἀρετῶν, ὡς
περικλείουσα μέσα της ὅλας δι' αὐτὸ λοιπὸν ὁ ἐγκρατευόμε-
νος εἰς ὅλα πρέπει νὰ ἐγκρατεύεται. Διότι, ὅπως ἀκριβῶς τὸ
ἀνθρώπινον σῶμα χάνει τὴν ἀρτιμέλειάν του καὶ καθίσταται ἄμορ-
φον, ὅταν ἀφαιρεθῇ ἀπὸ αὐτὸ ἓνα μέλος, ὅσονδῆποτε μικρὸν καὶ ἐὰν
εἶναι, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἐκεῖνος, ὅστις παραμελεῖ μίαν ἀρετὴν, χωρὶς
ἴσως νὰ τὸ ὑποπτεύεται, καταστρέφει ὁλόκληρον τὴν ἐγκράτειαν.

2. Πρέπει λοιπὸν ὁ ἐγκρατευόμενος νὰ καλλιεργῇ φιλοπόνως ὅχι
μόνον τὰς ἀρετάς, ποὺ ἔχουν ὡς ἐπίκεντρον τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ ἐκεί-
νας, ποὺ ἔχουν τὴν δύναμιν νὰ καθαιροῦν καὶ λαμπρύνουν τὸν ἔσωτε-
ρικὸν ἀνθρώπον. Διότι ποῖον, π. χ., θὰ εἶναι τὸ κέρδος εἰς τὸν ἀν-
θρώπον, ποὺ διετήρησε τὸ σῶμά του παρθένον, ἀλλ' ἡ ψυχὴ του ὅμως
ἐμοιχεύθη ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς παρακοῆς;

3. Ἡ πῶς εἶναι δυνατόν νὰ στεφανωθῇ ἐκεῖνος, ποὺ ἀπέφυγε μὲν
ἐπιμελῶς τὴν γαστριμαργίαν, ὡς καὶ πᾶσαν ἄλλην σωματικὴν ἐπιθυ-
μίαν, ἀλλ' ὅμως δὲν ἐφρόντισε καθόλου νὰ πολεμήσῃ τὴν κακίαν τῆς
οἰήσεως καὶ τῆς ὑπερηφανείας;

4. Ἡ ἀκριβοδικαία πλάστιγγ τῆς μελλούσης κρίσεως **θὰ ζυγίσῃ,**

ὑπὸ τὸ φῶς τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀξίαν τοῦ ἀνθρώπου, χω-
ρίς νὰ τῆς διαφύγῃ οὐδεμία παράλειψις, **καὶ θὰ δικαιώσῃ** μόνον ἐκεί-
νους, ποὺ διέπραξαν ἔργα δικαιοσύνης μὲ πνεῦμα ταπεινώσεως.

ε'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

Ο ΚΥΡΙΟΣ μετὰ τὴν ἀνάστασιν εἶπε τοῖς Ἀποστόλοις· «πορευθέντες
μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ
Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐ-
τοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν»· ὥστε, ὅσα ἐνετείλατο δεῖ τηρεῖν πάντα
ἄνθρωπον βαπτιζόμενον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἀγίου
Πνεύματος· τούτου γὰρ χάριν τῇ ὁρθῇ πίστει, τὴν πασῶν τῶν ἐντολῶν ὁ Κύριος
συνέβηκε τήρησιν, ὡς εἰδὼς ὅτι ἀμήχανον τὴν μίαν διαζευχθεῖσαν τῆς μιᾶς σφύ-
ζειν τὸν ἄνθρωπον.

2. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Δαβὶδ τὴν ὁρθὴν ἔχων πίστιν πρὸς τὸν Θεόν, ἔλεγε· πρὸς
πάσας τὰς ἐντολάς σου κατωρθούμην· πᾶσαν ὁδὸν ἄδικον ἐμίσησα· κατὰ γὰρ
πάσης ὁδοῦ ἄδικον πᾶσαι ἡμῖν αἱ ἐντολαὶ ὑπὸ τοῦ Κυρίου δεδωρηται· καὶ ἔὰν
παρλειφθῇ μία, τὴν ἀντικειμένην αὐτῇ ὁδὸν τῆς κακίας ἀντεισάγει πάντως· δέ-
δωκε δὲ ἡμῖν καὶ δύναμιν ὁ Κύριος τοῦ πάσας τὰς ἐντολάς αὐτοῦ τηρεῖν ἐν τῷ
εἰπεῖν· «ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄψεων καὶ σκορπίων,
καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ».

3. Ταύτην τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν λαβὼν ὁ Παῦλος ἔλεγε· «μιμηταὶ μου
γίνεσθε, καθὼς καὶ ὁ Χριστοῦ»· καὶ ἄλιν· «οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἑσταύ-
ρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις»· καὶ ἄλιν· «ἐμοὶ κόσμος ἑσταύ-
ρωται, καὶ ὁ κόσμος ἐμῷ»· αἱ δὲ ἐντολαὶ πᾶσαι, εἰ καὶ πολλαὶ εἰσιν, ἐνὶ λόγῳ ἀνα-
κεφαλαιοῦνται, ἐν τῷ «ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου,
καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν»· ὁ οὖν ἁγωνιζόμενος, εἰ τοῦτον κρατεῖ τὸν
λόγον, πάσας ὁμοῦ τὰς ἐντολάς κατορθοῖ.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΚΥΡΙΟΣ ἡμῶν, μετὰ τὴν Ἀνάστασιν του, εἶπεν εἰς τοὺς
Ἀποστόλους· «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη βα-
πτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ
καὶ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνε-
τειλάμην ὑμῖν» (Ματθ. κη', 19—20). Ὡστε ὅσα διέταξε πρέπει νὰ τὰ
σέβεται καὶ νὰ τὰ ἐκτελῇ ἐκεῖνος, ποὺ ἐβαπτίσθη εἰς τὸ ὄνομα τοῦ
Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς
τὸν λόγον καὶ ὁ Κύριος συνήρμωσεν ἀδιασπᾶστος τὴν ὑποχρέωσιν τῆς
τηρήσεως ὅλων τῶν ἐντολῶν μὲ τὴν ὁρθὴν πίστιν, ἐπειδὴ ἐγνώριζε
καλῶς, ὅτι μόνον ἡ μία, ἐφ' ὅσον ἀποσπασθῇ ἀπὸ τὴν ἄλλην, εἶναι
ἀδύνατον νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπον· «Ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά
ἐστίν» (Ἰακ. β', 20).

2. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Δαβὶδ ἔχων τὴν ὁρθὴν πίστιν πρὸς τὸν Θεὸν
ἔλεγε· «Πρὸς πάσας τὰς ἐντολάς σου κατωρθούμην· πᾶσαν ὁδὸν ἄδι-
κον ἐμίσησα» (Ψαλμ. ριγ', 118). Αἱ ἐντολαὶ ἔχουν δωρηθῇ εἰς ἡμᾶς
ὑπὸ τοῦ Κυρίου, διὰ νὰ ἀντιμετωπίσωμεν πᾶσαν ὁδὸν ἄδικον. Δι'
αὐτὸ καὶ ἔὰν μία παρλειφθῇ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διανοίγει ὅπως δι-

ποτε τὴν ὁδὸν τῆς ἀντιθέτου πρὸς τὴν ἀρετὴν αὐτὴν κακίας. Ἐκτὸς ὁμως τῶν ἐντολῶν, ὁ Κύριος ἔχει δώσει εἰς ἡμᾶς καὶ τὴν δύναμιν νὰ ἐκτελέσωμεν ὅλας τὰς ἐντολάς Αὐτοῦ. Σχετικῶς εἶπεν· «Ἴδοὺ δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄψεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ· καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ» (Λουκᾶ ἰ', 19).

3. Αὐτὴν τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν ὅταν ἔλαβεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἔλεγε· «Μιμηταὶ μου γίνεσθε, καθὼς καὶ γὰρ Χριστοῦ» (Α' Κορινθ. ια', 1). Ὁ αὐτὸς δὲ Ἀπόστολος εἰς ἄλλο σημεῖον λέγει· «οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις» (Γαλατ. ε', 24). Καὶ ἄλλου· «Ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται καὶ γὰρ τῷ κόσμῳ» (Γαλατ. στ', 14). Ὅλαι δὲ αἱ ἐντολαί, ἂν καὶ εἶναι πολυαῖ, ἐν τούτοις συνοψίζονται εἰς μίαν πρότασιν· «Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν» (Λουκ. ι'. 27). Ἐκεῖνος λοιπὸν ποὺ ἀγωνίζεται τὸν ἀγῶνα τῶν ἀρετῶν, ἐὰν ἐφαρμόξῃ αὐτὴν τὴν πρότασιν, ἀσφαλῶς θὰ ἐκτελέσῃ ὅλας τὰς ἐντολάς.

Ζ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαὰκ

Ε ΟΙΚΑΣΙ τὰ πάθη κυναρίοις τοῖς εἰωθόσι σχολάζειν ἐν τοῖς μακαλαρίοις, ἅτινα μόνῃ φωνῇ ἀποδιδράσκουσιν, ἀμελούμενα δὲ ὡς λέοντες παμμεγέθεις ἐπέρχονται.

2. Ἐξουδένωσον τὴν μικρὰν ἐπιθυμίαν καὶ ἥδη κινουμένην ἐν σοί, ἵνα μὴ πυρωθῇς τῆς σφοδροτάτης αὐτῆς ἐκκαύσεως· ἡ γὰρ πρὸς τὰ μικρὰ πράγματα ἐπιμέλεια καὶ ὑπομονὴ τὸν ἐκ τῶν μεγάλων πραγμάτων κίνδυνον ἀποσοβεῖ· εἰ δέ τις μὴ νικήσῃ τὰ εὐτελέστερα, πῶς τῶν μεγάλων περιγενήσεται;

3. Δεῖξον τῷ Θεῷ τὴν ὑπομονήν σου ἐν τοῖς μικροῖς, ἵνα μὴ ζητήσῃ παρὰ σοῦ τὰ μεγάλα, καὶ ἑστωσάν σοι τὰ μικρὰ ὄρος, ἵνα διὰ τούτων καταβάλλῃς τὸν ἀντίπαλον, καὶ μὴ δυνηθῇ εἰς τὰ μεγάλα ἐπενεγκεῖν.

4. Ὁ γὰρ μὴ πειθόμενος τῷ ἐχθρῷ, οἷον μὴδὲ πέντε βήματα ἐξελθεῖν ἐκ τοῦ κελλίου αὐτοῦ ὑποβάλλοντι, πότε πεισθίσεται ἐξελθεῖν ἐκ τῆς ἐρημίας; ἢ πλησιάσαι κώμῃ; καὶ ὁ μὴ καταδεχόμενος παρακῆσαι διὰ θυρίδος ἐκ τοῦ ἡσυχαστηρίου αὐτοῦ διὰ τὴν ὑποβολὴν τοῦ ἐχθροῦ, πῶς ὑπακούσεται τῷ ὑποτιθεμένῳ ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτοῦ;

5. Ὁ μόλις πειθόμενος ἐν ἐσπέρᾳ μετασχεῖν τροφῆς ἐλαχίστης, πῶς ὑπὸ τῶν τῆς ὀλιγορίας καὶ γαστριμαργίας λογισμῶν δελεασθήσεται; ἵνα πρὸ καιροῦ μεταλάβῃ τροφῆς· καὶ ὁ ἐκ τῶν εὐτελῶν ἐρυθριῶν ἐμπλησθῇ, πῶς τῶν πολυτελῶν ὀρεχθήσεται; καὶ ὁ μὴδὲ πρὸς τὸ ἴδιον σῶμα πειθόμενος κατιδεῖν, πῶς ἀλλότρια κάλλη περιεργάσεται;

6. Αὕτη ἐστὶν ἡ διάκρισις τῆς πρὸς τὸν ἐχθρὸν πάλης καὶ ἀντιστάσεως· διὰ ταύτης οἱ σοφοὶ οὐ συγχωροῦσιν ἑαυτοὺς πρὸς μεγάλους ἀγῶνας καὶ πολέμους ἐλθεῖν, ἀλλ' ἐν τοῖς μικροῖς τὴν ὑπομονὴν ἐνδεικνύμενοι, φυλάττονται δι' αὐτῆς τοῦ μὴ εἰς μεγάλους κόπους ἐλθεῖν· ὁ δὲ ἐν τοῖς μικροῖς ἐξ ἀρχῆς καταφρονῶν καὶ ἡττώμενος, ἀφορμὴν παρέχει τῷ ἐχθρῷ πολεμεῖν αὐτὸν καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις· οἷον πρῶτον ὁ διάβολος τὴν ἀδιάλειπτον προσευχὴν τῆς καρδίας ἀγωνίζεται ἀφα-

νίσαι, εἴθ' οὕτως πείθει καὶ τοὺς τεταγμένους καιροὺς τῆς εὐχῆς καὶ τοῦ δεδομένου κανόνος τοῦ σωματικῶς γινομένου καταφρονῆσαι.

7. Πάλιν χαυνῶσαι τὸν λογισμὸν ἐπιχειρεῖ, ἵνα πρὸ τοῦ καιροῦ μετάσχη τροφῆς, καὶ λοιπὸν μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς ἐγκρατείας, εἰς ἀκρασίαν καὶ ἀσωτείαν τὸν ἄνθρωπον πολεμεῖ· πάλιν ὑποτίθῃσι τῷ ἀνθρώπῳ, ἐλάχιστον ἡγεῖσθαι ἀτενίσαι εἰς τὴν γύμνωσιν τοῦ ἑαυτοῦ σώματος, ἢ εἰς ἄλλην τινὰ καλλονὴν τῶν ἰδίων μελῶν, ὅταν ἀποδύηται τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἢ ὅταν πρὸς ὕδωρ στῇ, ἢ καθίσῃ πρὸς χρεῖαν τοῦ σώματος· ὁμοίως καὶ τὸ εἰσαγάγει τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἀφυλάκτως ἔνδοθεν τῶν ἱματίων αὐτοῦ, καὶ ἀψασθαι τοῦ ἰδίου μέλους.

8. Καὶ εἰ ἔν τινι τούτων πείσῃ τὸν ἄνθρωπον ὑπακοῦσαι αὐτῷ, τότε ὑποβάλλει αὐτῷ ἄλλα μείζονα καὶ βαρύτερα, καὶ ὁ ἀσκητὴς ὁ πρῶν τὴν ἀσφάλειαν τοῦ νοδὸς φυλάσσει καὶ τὸν μικρὸν δεμβασμὸν ζημίαν ἡγούμενος, τότε ἀνοίγει καθ' ἑαυτοῦ τῇ ἁμαρτίᾳ πικρὰς καὶ χαλεπὰς εἰσόδους· οἱ γὰρ λογισμοὶ τῷ ἐν σωλῇνι ὕδατι ὁμοιοῦνται, καὶ ὅσον μὲν συνέχονται πάντοθεν, ἐν εὐταξίᾳ πορεύονται, ἐὰν δὲ μικρὰν ἔξοδον εὗρωσι, κατάλυσιν φραγμοῦ καὶ ἐρήμωσιν πολλὴν ἐργάζονται.

9. Ἰσταιται αἰεὶ ὁ ἐχθρὸς ἐξεναντίας ἡμῶν περισκοπῶν διὰ ποίας ὁδοῦ τῶν αἰσθητηρίων ἡμῶν ἀνοιχθείσης ὑπὸ τῆς ἀμελείας ἐν ἡμῖν εἰσέλθῃ, καὶ ἦν ἂν κατανόησιν ἀφύλακτον, δι' αὐτῆς ὁ δόλιος τὰ αὐτοῦ ἐξαποστέλλει ἡμῖν· ἀλλ' ἡμεῖς ἀλλάξωμεν τοὺς μεγάλους πόνους ἐν τοῖς μικροῖς, καὶ εὐχερῶς αὐτοῦ κατισχύσωμεν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΤΑ ΠΑΘΗ ὁμοιάζουν μὲ μικρὰ σκυλάκια, τὰ ὅποια ἔχουν συνηθίσει νὰ συχνάζουν ἔξω ἀπὸ τὰ κρεοπωλεῖα· αὐτὰ λοιπὸν φεύγουν ἀμέσως μόλις τοὺς βάλῃ κανεὶς τὴν φωνήν. Ὅταν ὁμως τὰ ἀφήσῃς ἐλεύθερα, ἀποθρασύνονται καὶ ἐπιτίθενται ὡς μεγάλοι λέοντες.

2. Ἐκμηδένισε καὶ ἀποδίωξε τὴν μικρὰν ἐπιθυμίαν, ἣ ὁποία μόλις ἤρχισε νὰ κινῆται εἰς τὴν ψυχὴν σου, διὰ νὰ μὴ καταφλεγῇς ἀπὸ τὸ σφοδρότατον αὐτῆς πῦρ, ὅταν πλέον θὰ ἔχῃ γιγαντωθῇ μέσα σου. Διότι ἡ φροντίς τὴν ὁποίαν ἐπιδεικνύομεν ἐγκαίρως καὶ ἡ ὑπομονὴ νὰ ἐξαλείψωμεν τὰ διάφορα μικρὰ πράγματα, ἀπομακρύνουν τὸν θανάσιμον κίνδυνον πού προκαλοῦν τὰ μεγάλα πράγματα. Ἐὰν δὲ κανεὶς δὲν κατορθώσῃ νὰ νικήσῃ τὰ πλέον ἀσήμαντα, πῶς τότε θὰ καταβάλλῃ τὰ σοβαρὰ καὶ ἀξιόλογα;

3. Δεῖξε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὑπομονὴν κατὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν μικρῶν καὶ ἀνυπολογίστων ἐνοχλήσεων τοῦ ἐχθροῦ, διὰ νὰ μὴ ζητήσῃ ἀπὸ σὲ σκληροτέρας θυσίας. Τὸ νὰ προσέχῃς καὶ νὰ ἀπέχῃς ἀπὸ τὰ διάφορα αὐτὰ μικροσφάλματα, ἃς εἶναι διὰ σὲ νόμος ἀπαράβατος καὶ ἃς χρησιμεύουν ὡς προϋπόθεσις, ὥστε δι' αὐτῶν νὰ νικήσῃς τὸν Διάβολον, καὶ νὰ μὴ δυνηθῇ νὰ σὲ φέρῃ εἰς μεγαλύτερα.

4. Ἐὰν ὁ Ἀσκητὴς δὲν ὑπακούσῃ εἰς τὸν διάβολον, πού τὸν παρακινεῖ νὰ βγῇ πέντε μόνον βήματα ἀπὸ τὸ κελλί του, εἶναι ποτὲ δυνατόν νὰ πεισθῇ ἀπὸ τὸν διάβολον νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἔρημον; ἢ νὰ μεταβῇ εἰς πόλεις; Ὁ Ἀσκητὴς πάλιν πού δὲν ἀποφασίζει νὰ σκύψῃ ὀλίγον

μόνον ἀπὸ τὸ παραθυράκι τοῦ ἡσυχαστηρίου του, διὰ νὰ μὴ δεχθῇ τὴν προσβολὴν τοῦ ἐχθροῦ, εἶναι δυνατόν νὰ ὑπακούσῃ εἰς αὐτὸν καὶ νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ κελλὶόν του;

5. Ἐκεῖνος, ποὺ μόλις καὶ μετὰ βίας δέχεται νὰ φάγῃ τὸ ἀπόγευμα ὀλίγον φαγητόν, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ παγιδευθῇ καὶ νὰ ἐξαπατηθῇ ἀπὸ λογισμοὺς ἀμελείας καὶ λαιμαργίας, ὥστε νὰ φάγῃ πρὸ τῆς ὥρισμένης, διὰ τὸν Ἀσκητὴν, ὥρας; Ἡ πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ὀρεχθῇ πολυτελεῖ φαγητά, ἐκεῖνος ποὺ ἐντρέπεται νὰ χορτάσῃ καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν λιτὴν ξηροφαγίαν τοῦ Μοναχοῦ; Αὐτὸς πάλιν, ποὺ δὲν πεῖθεται ἀπὸ τὸν διάβολον νὰ προσέξῃ τὸ ἰδικόν του σῶμα, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ περιεργασθῇ τὴν ὠραιότητα ξένων σωμάτων;

6. Αὐτὸ εἶναι τὸ διακριτικὸν γνῶρισμα τῆς πάλης ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ καὶ τῆς κατ' αὐτοῦ ἀντιστάσεως. Ἐχοντες αὐτὸ τὸ γνῶρισμα ὑπ' ὄψιν των οἱ σοφοὶ δὲν ἀφήνουν τοὺς ἑαυτοὺς των νὰ ἐκτεθῶσιν εἰς μεγάλους ἀγῶνας καὶ πολέμους· ἀλλ' ἀντιμετωπίζοντες νικηφόρως δι' ὑπομονῆς τὰς μικρὰς ἐπιθέσεις τοῦ διαβόλου, προφυλάσσονται ἐπιτυχῶς ἀπὸ τοὺς κόπους καὶ τὸν κίνδυνον, ποὺ ἔχουν αἱ μεγαλύτεραι συγκρούσεις μὲ τὸν διάβολον. Ἐκεῖνος, ποὺ δὲν δίδει σημασίαν εἰς τὰ διάφορα μικροπράγματα εὐθύς ἐξ ἀρχῆς καὶ νικᾶται ἀπὸ αὐτά, δίδει ἀφορμὴν εἰς τὸν ἐχθρὸν νὰ τὸν πολεμῇ καὶ εἰς μεγάλα ζητήματα. Παραδείγματος χάριν· ὁ διάβολος πρῶτον ἀγωνίζεται νὰ ἐξαφανίσῃ τὴν ἀδιάλειπτον εὐχὴν ἀπὸ τὴν καρδίαν καὶ εὐκόλως μετὰ ταῦτα πεῖθει τὸν ἄνθρωπον νὰ ἀδιαφορήσῃ καὶ νὰ παραλείψῃ τὴν προσευχὴν, ποὺ γίνεται εἰς προσδιωρισμένας ὥρας, καθὼς καὶ τὸν σωματικὸν κανόνα.

7. Εἰς ἄλλην πάλιν περίπτωσιν προσπαθεῖ ὁ διάβολος νὰ ἀποχαυνώσῃ τὸν λογισμὸν τοῦ Ἀσκητοῦ, ὥστε νὰ γευθῇ φαγητόν πρὸ τῆς κεκανονισμένης ὥρας. Ἀποῦ λοιπὸν ἐπιτύχῃ καὶ καταργήσῃ τὴν ἐγκράτειαν, πολεμεῖ νὰ παρασύρῃ τὸν ἄνθρωπον πέραν πάσης ἡθικῆς τάξεως καὶ πειθαρχίας, δηλαδὴ εἰς ἀκρασίαν καὶ ἀσωτείαν. Ἄλλοτε πάλιν ἐπιδιώκει νὰ ἐμβάλλῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν πονηρὰν σκέψιν, νὰ θεωρῇ ὡς ἀσήμαντον πρᾶγμα τὴν μετὰ φιληδόνου προσοχῆς θεωρῶσιν τῆς σωματικῆς του γυμνότητος, ἢ τὴν αὐτάρεσκον παρατήρησιν ἄλλης τινὸς ὠραιότητος τῶν μελῶν του, ὅταν ἀποδύεται τὰ ἐνδύματά του, ἢ ὅταν εὗρεθῇ πρὸ τοῦ ὕδατος, καὶ ἀντικατοπτρίζεται εἰς αὐτὸ τὸ σῶμά του, ἢ ὅταν καθίσῃ διὰ τὴν φυσικὴν ἀνάγκην τῆς ἀφοδεύσεως τοῦ σώματος. Ἐπίσης εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐμβάλλει, εἰς ἄλλην περίπτωσιν, τὴν σκέψιν νὰ βάλῃ ἀπροσέκτως τὸ χεῖρ του μέσα ἀπὸ τὰ ἱμάτιά του καὶ νὰ ἐγγίσῃ τὰ μέλη του.

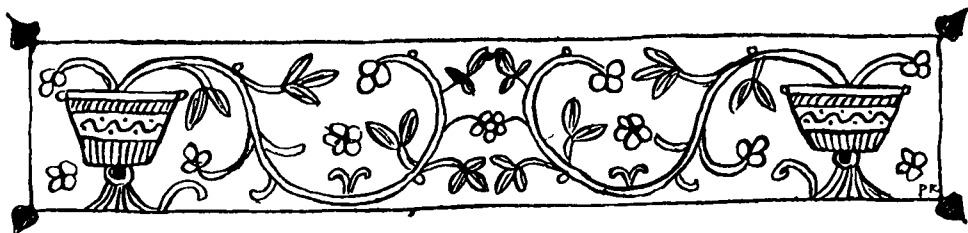
8. Ἐὰν λοιπὸν κατορθώσῃ καὶ παρασύρῃ τὸν ἄνθρωπον πρὸς μίαν ἐκ τῶν ὑποδείξεών του αὐτῶν, τότε ἀποθρασύνεται καὶ ὑποβάλλει εἰς αὐτὸν μεγαλύτερα καὶ σοβαρότερα πράγματα. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἀσκητής, ὁ ὁποῖος προηγουμένως μετὰ προσοχῆς ἡγρούπνει διὰ νὰ ἔχῃ περιορισμένην καὶ ἡσφαλισμένην τὴν διάνοιάν του καὶ ὡς ἐκ τούτου

ἐθεώρει σημαντικὴν ζημίαν καὶ τὴν παραμικροτέραν περιπλάνησιν τῆς σκέψεώς του, φθάνει εἰς τὸ σημεῖον ὃ ἴδιος νὰ ἀνοίξῃ εἰς τὴν ἀμαρτίαν πικρὰς καὶ χαλεπὰς θύρας, ὥστε δι' αὐτῶν νὰ εἰσέλθῃ καὶ νὰ τὸν τυραννήσῃ. Ἄς μὴ λησμονῶμεν, ὅτι οἱ λογισμοὶ ὁμοιάζουν μὲ ὕδωρ, τὸ ὁποῖον διοχετεύεται διὰ σωλῆνος· ὅπως δὲ ἀκριβῶς τὸ ὕδωρ, ἐφ' ὅσον δὲν συναντᾷ ὁπὴν εἰς τὸν σωλῆνα, δὲν ἐξακοντίζεται ἐπιζημίως, τοιοῦτοτρόπως καὶ οἱ λογισμοὶ ἐφ' ὅσον συγκρατοῦνται ἀπὸ παντοῦ διαβαίνουν μὲ εὐταξίαν· ἐφ' ὅσον ὅμως συναντήσουν μίαν διέξοδον (=δηλαδὴ τὴν συγκατάθεσιν τῆς ψυχῆς μας) τότε ἐπιτυγχάνουν καὶ πραγματοποιοῦν καταστροφὴν παντὸς ἐμποδίου καὶ ἐρήμωσιν.

9. Ὁ ἐχθρὸς τῆς ψυχῆς μας, ὁ διάβολος, παραμένει πάντοτε ἀπέναντί μας καὶ κατασκοπεύει μετὰ προσοχῆς ποίαν θύραν τῶν αἰσθητηρίων θὰ τοῦ ἀνοίξῃ ἢ ἀμέλειά μας διὰ νὰ εἰσέλθῃ. Μόλις δὲ ἀντιληφθῇ μίαν θύραν ἀφρούρητον, ἀμέσως ὁ παμπόνηρος εἰσάγει εἰς τὴν ψυχὴν μας δι' αὐτῆς τὰς ἀποσκευάς του. Ἄς φροντίσωμεν ὅμως ἡμεῖς νὰ ἀντικαταστήσωμεν τοὺς μεγάλους κόπους, (ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὸν πόλεμον μὲ τὰ μεγάλα πάθη) μὲ μικροὺς (ποὺ ὀφείλονται εἰς τὴν εὐκόλῳ ἀντιμετώπισιν τῶν πονηρῶν λογισμῶν) καὶ χωρὶς δυσκολίαν θὰ τὸν κατανικήσωμεν.

· ὙΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ' ·

**“Οτι τῶν τὴν θείαν γνῶσιν λαβόντων, καὶ τῶν εὐλαβῶν
καὶ Μοναχῶν ἁμαρτήματα, καὶ τὰ μικρὰ μεγάλοις
βασάνοις ἐξετάζονται.**

**Ἐκεῖνοι, οἱ Μοναχοὶ καὶ εὐλαβεῖς λαϊκοί, ποὺ ἔλαβον παρὰ Θεοῦ
τὴν θείαν γνῶσιν τιμωροῦνται μὲ μεγάλας τιμωρίας
καὶ διὰ τὰ παραμικρὰ πταίσματα.**

Α'. Ἐν τῷ διηγήματι τῶν περιόδων τοῦ Θεολόγου

ΕΤΑ τὴν τοῦ Κυρίου Ἀνάληψιν, τῶν Ἀποστόλων ἐν Γεθσημανῇ
συνηγμένων, καὶ κατὰ τὴν Ἐκείνου πρόσταξιν εἰς πάντα τὸν κόσμον
διασκοπούμενων πορεύεσθαι, ἵνα τοὺς ἐξ ἔθνων μαθητεύσωσι, τὰ τῆς
οἰκουμένης μέρη κλήροις διμερίζον· ἔπεσεν οὖν ὁ τῆς Ἀσίας κληρὸς
ἐπὶ Ἰωάννῃ.

2. Ὁ δὲ βαρέως ἤνεγκε, λογισμῷ μᾶλλον ἀνθρωπίνῳ ἢ πίστει τα-
λαντεύσας τὸ κατορθούμενον, τῷ πάντῃ κατείδωλον εἶναι ταύτην καὶ
δυσανάκλητον λογισάμενος ἔπεσθαι· ὅθεν καὶ διαταγῷ περιπέπτωκε.

3. Συνεῖς δὲ θᾶττον ὥς ἐξ ἀσθενείας τῶν λογισμῶν προσπταῖοσαι
τῷ Κυρίῳ προδέδοται, ὑπαχθεὶς παρὰ τὸ εἰκὸς τῷ ὀλίσθῳ τοῦ διαταγμοῦ, ἐδά-
κρυσσε καὶ πεσὼν δεηθῆναι τοῦ Κυρίου τοὺς Ἀποστόλους ἡτήσατο δοθῆναι συγ-
γνώμην αὐτῷ· ἔφη τε πρὸς αὐτοὺς, δακρύων ἅμα καὶ στένων· ἤμαρτον, Πατέρες
καὶ ἀδελφοί, ἐπὶ τῷ κλήρῳ τῆς Ἀσίας ἀνιαθεὶς, καὶ μονονουχὶ ἐξασθενήσας τῇ
πίστει καὶ μὴ ἐπιμνησθεὶς τῆς τοῦ Κυρίου προῤῥήσεως εἰπόντος, πάντα δυνατὰ
τῷ πιστεύοντι· διὸ καὶ ἐγνωρίσθη μοι ὥς μεγάλην εἰσπραχθήσομαι δίκην, τούτου
ἔνεκεν, διαποντίῳ κινδύνῳ παραδοθείς· εὐχὴ οὖν ἐκτενὴς γενέσθω πρότερον, καὶ
ὥς ὁ Κύριος ἐκέλευσε πορευσόμεθα.

4. Εὐχόμενοι οὖν ἀπήεσαν εἰς τοὺς κληρωθέντας αὐτοῖς τόπους, ἕκαστος
προσλαβόμενος μεθ' ἑαυτοῦ εἰς ὑπηρέτην ἓνα τῶν ἑβδομήκοντα. Λαβὼν ὁ Ἰωάν-
νης τὸν Πρόχωρον εἰς Ἰόππην κατήχθησαν, εἰτα τῇ ἐξῆς ἐμβάντες εἰς πλοῖον εἰς
τὴν Ἀσίαν ἀπέπλεον.

5. Ἦρξατο οὖν ὁ Ἰωάννης δακρύειν, καὶ φησὶ πρὸς τὸν Πρόχωρον, μηδενὸς
ἄλλου ἀκούοντος· ἦσαν γὰρ ἐν τῷ ἐσχάτῳ τόπῳ τοῦ πλοίου καθήμενοι· τέκνον
Πρόχωρε, θλίψις κινδύνου θαλασσίῳ ἐπέρχεται μοι καὶ πολλὰ τιμωρηθήσεται μου
τὸ πνεῦμα, περὶ δὲ ζωῆς ἢ θανάτου οὐκ ἀπεκάλυψέ μοι ὁ Θεός· ἐάν οὖν αὐτὸς
διασωθῇς, βάδιζε ἐπὶ τὴν Ἀσίαν, καὶ πρὸς τῇ Ἐφέσῳ γενόμενος, ἐπίμεινον ἐκεῖσε

• Ἡ τῷ ἁγίῳ Ἰωάννῳ τῷ
θεολόγῳ διάσωσις ἐκ τῷ
ναυαγίου

μῆνας τρεῖς· καὶ εἰ μὲν διὰ τοσούτου παραγένωμαι, τὴν διακονίαν ποιούμεθα· εἰ δὲ μὴ, ὑπόστρεφε εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου, καὶ ὁ ἔαν ἐπιτρέψῃ σοι, ἐκεῖνο ποιήσον. Ὅτε δὲ τοῦτο ἔλεγεν ὁ Ἰωάννης ὥρα ἦν ὡς δεκάτῃ τῆς ἡμέρας.

6. Εὐθύς οὖν λαίλαπος ἀγρίας διεγερθείσης, ὑπὸ τῆς βίας τῶν κυμάτων διεῖρα τὸ πλοῖον, καὶ πάντων εἰς τὴν θάλασσαν ἐκπεσόντων, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες, ἔξ καὶ τεσσαράκοντα ὄντες, νεύσει Θεοῦ ἄλλος ἄλλου σκεύους ἢ ξύλου λαβόμενοι, πρὸς τὴν χέρσον ἀβλαβεῖς διεσώθησαν· μόνος δὲ ὁ Ἰωάννης τῷ πελάγει ἐναπελείφθη.

7. Ὁ οὖν Πρόχωρος ἐκ Σελευκείας ἀπάρας, ἐκεῖ γὰρ ἐξεβράσθη, διὰ τεσσαράκοντα ἡμερῶν τὴν Ἀσίαν καταλαμβάνει, καὶ τι χωρίον διῆει παράλιον, Μαρμαρεώτην καλούμενον· ἀτενίσας δὲ τῇ θαλάσῃ, ἐθεάσατο οὖν μεγίστῳ καὶ ἐπηρμένῳ κύματι, τῇ χέρσῳ προσδηγνυμένῳ, ἐκβρασσόμενον ἀνθρώπων.

8. Ἐδραμεν οὖν ἀντιλαβέσθαι αὐτοῦ· ὁ δὲ προφθάσας ἀνέστη, καὶ ἐπιγνόντες ἀλλήλους, ἐκ περιχαρείας περιεπλάκησαν δακρύνοντες, καὶ τῷ κηδεμόνι Θεῷ εὐχαριστοῦντες ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ἀλλήλων καὶ ἀπολήψεως. Εἶτα μικρὸν ἀναλαβὼν ἑαυτὸν ὁ Ἰωάννης διηγῆσατο τῷ Προχώρῳ, ὡς τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ νύκτας τὸ ὑπερθαύμαστον, θεία δυνάμει συνεχόμενος, καὶ διαπορθευόμενος ἀρῶντος ἐπὶ τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης πεποίηκε, διδασκόμενος πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μάλλον ἢ τῇ ἀσθενείᾳ τῶν ἀνθρωπίνων λογισμῶν, καὶ πείθεσθαι ἀνενδοιάστως τοῖς ὑπ' αὐτοῦ κελευομένοις.

9. Εἶπεν ὁ μακάριος Ἐπιφάνιος, ὅτι ὁ Θεὸς τοῖς μὲν ἁμαρτωλοῖς μετανοοῦσι καὶ τὸ κεφάλαιον ἀφίησιν, ὡς τῇ πόρῃ καὶ τῷ τελῶνι· τοὺς δὲ δικαίους ἀπαιτεῖ καὶ τόκους, καὶ τοῦτο ἐστὶν ὁ τοῖς Ἀποστόλοις ἔλεγεν· «ὅτι ἔαν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ἡμῶν πλεόν τῶν Φαρισαίων καὶ Γραμματέων, οὐ μὴ εἰσέλθῃτε εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν».

10. Εἶπε γέρων· ὁ Θεὸς ἀνέχεται τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου, τὰς δὲ ἁμαρτίας τῆς ἐρήμου οὐκ ἀνέχεται· ὁ μὲν γὰρ ἐν τῷ κόσμῳ ἔχει πολλὰς προφάσεις τοῦ ἁμαρτάνειν, ὁ δὲ τοῦ κόσμου ἀναχωρήσας οὐδὲ μίαν, ὅσον ἐκ τῶν ἔξωθεν, ἔαν αὐτὸν φυλάτῃ καὶ ἀγωνίζεται.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

ΜΕΤΑ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου οἱ Ἀπόστολοι εἶχον συγκεντρωθῆ εἰς Γεθσημανῇ· συμφώνως λοιπὸν μετὰ τὴν διαταγὴν Ἐκεῖνου, ὅταν ἀκόμη εὗρίσκετο ἐπὶ τῆς γῆς, νὰ διδάξουν τοὺς εἰδωλολάτρᾳς πορευόμενοι εἰς ὅλον τὸν κόσμον, «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη» (Ματθ. κη', 19), προσδιωρίζον διὰ κλήρων τὴν περιοχὴν, πού θὰ μετέβαινεν ἕκαστος ἐκ τῶν Ἀποστόλων διὰ νὰ κηρύξῃ. Εἰς τὸν Ἀπόστολον λοιπὸν Ἰωάννην ἔπεσεν ὁ κληρὸς νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ἀσίαν.

2. Ἐκ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ ὁ Ἀπόστολος ἐλυπήθη καὶ ἐστενοχωρήθη, διότι ἀμφέβαλλε διὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀποστολῆς του καὶ δὲν ἦτο βέβαιος διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ κηρύγματος· τοῦτο ἀσφαλῶς συνέβη εἰς αὐτόν, διότι δὲν εἶδε τὸ ζήτημα μετὰ πίστιν, ἀλλ' ἐπηρεάσθη ἀπὸ ἀνθρώπινον λογισμόν καὶ ἐσκέφθη, πρὸς στιγμὴν, ὅτι ἡ Ἀσία ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον εἰδωλολατρεῖ καὶ ὡς ἐκ τούτου μετὰ μεγάλης δυσκολίας θὰ προσέλθῃ πλησίον τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν ὑψη-

λήν Του διδασκαλίαν. Ἐξ ἀφορμῆς τῶν σκέψεων αὐτῶν ἤρχισε καὶ νὰ διστάξῃ.

3. Ἀντελήφθη ὁμως συντόμως, ὅτι διὰ τῶν ἀσθενῶν αὐτῶν λογισμῶν ἔσφαλεν εἰς τὸν Κύριον καὶ ἐφάνη ἄπιστος εἰς Αὐτόν, νικηθεὶς, χωρὶς λόγον, ἀπὸ τὴν ἀμφιβολίαν καὶ τὸν δισταγμόν. Ἀμέσως τότε ἤρχισε νὰ δακρῇ καὶ πίπτων εἰς τοὺς πόδας τῶν ἄλλων Ἀποστόλων ἐξῆτει παρ' αὐτῶν νὰ παρακαλέσουν τὸν Κύριον νὰ τὸν συγχωρήσῃ· συγχρόνως δὲ ἐξωμολογεῖτο πρὸς αὐτοὺς λέγων μετὰ δακρύων καὶ στεναγμῶν· Πατέρες καὶ ἀδελφοί μου, ἡμάρτησα, διότι ἐδυσφόρησα, ἐπειδὴ μοῦ ἔλαχεν ὁ κλῆρος τῆς Ἀσίας καὶ σχεδὸν ἐξησθένησεν ἡ πίστις μου, μὴ ἐνθυμηθεὶς τοὺς προφητικoὺς λόγους τοῦ Κυρίου, ὅτι εἰς τὸν πιστεύοντα εἶναι ὅλα δυνατά· «πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι» (Μάρκ. θ', 23). Διὰ τὴν δυσφορίαν μου καὶ ὀλιγοπιστίαν αὐτὴν μοῦ ἀπεκάλυψεν ὁ Θεός, ὅτι θὰ τιμωρηθῶ αὐστηρῶς εἰς μίαν ἐπικίνδυνον θαλασσίαν περιπέτειαν. Ἄς προσευχηθῶμεν πάντως προηγουμένως εἰς τὸν Κύριον μὲ ψυχικὴν ἔντασιν καὶ ἃς φύγωμεν ὁ καθείς εἰς τὸν προορισμὸν ποῦ ἔταξεν εἰς ἡμᾶς ὁ Κύριος.

4. Ἀφοῦ λοιπὸν προσηυχήθησαν, ἀνεχώρησαν εἰς τοὺς διαφόρους τόπους, ποῦ ἐκκληρώθησαν εἰς ἓνα ἕκαστον, παραλαβόντες πλησίον των ὡς βοηθόν, διὰ νὰ τοὺς ὑπηρετῇ, ἓνα ἐκ τῶν ἑβδομήκοντα Ἀποστόλων. Ὁ Ἰωάννης παρέλαβεν ὡς βοηθὸν τὸν Πρόχωρον· μαζὶ δὲ κατήλθον εἰς Ἰόππην, ἀπὸ ὅπου τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἐπέβησαν εἰς πλοῖον καὶ ἀνεχώρησαν διὰ τὴν Ἀσίαν.

5. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ταξιδίου ὁ Ἰωάννης ἦτο θλιμμένος καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐδάκρυζεν. Εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν εὗρισκόμενος καλεῖ πλησίον του τὸν Πρόχωρον καὶ ἀφοῦ ἐκάθησαν εἰς τὴν ἄκρην τοῦ πλοίου, διὰ νὰ μὴ τοὺς ἀκούῃ κανεὶς, εἶπεν ὁ Ἰωάννης.

— Τέκνον μου, Πρόχωρε, αἰσθάνομαι νὰ με ἀπειλῇ θλίψις ἐξ αἰτίας θαλασσίου κινδύνου καὶ πολὺ θὰ τιμωρηθῇ τὸ πνεῦμά μου· δὲν μοῦ ἐφάνέρωσεν ὁμως ὁ Θεὸς ἐὰν θὰ ἀποθάνω ἢ θὰ ἐπιζήσω ἀπὸ τὸν κίνδυνον αὐτόν. Ἐὰν λοιπὸν σὺ διασωθῇς ἀπὸ τὸν κίνδυνον αὐτόν, πηγαινε εἰς τὴν Ἀσίαν καί, ἀφοῦ φθάσῃς εἰς τὴν Ἐφεσον, περίμενέ με ἐκεῖ περίπου τρεῖς μῆνας. Ἐὰν κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ φθάσω καὶ ἐγώ, τότε πραγματοποιοῦμεν τὴν ὑπηρεσίαν, ποῦ μᾶς ἀνέθεσεν ὁ Θεός. Ἐὰν ὁμως, λόγῳ θανάτου, δὲν ἔλθω, τότε νὰ γυρίσῃς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα πλησίον τοῦ Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου, καὶ αὐτὸ ποῦ θὰ σοῦ ἀναθέσῃ, νὰ τὸ ἐκτελέσῃς προθύμως. Ὅταν ἔλεγεν αὐτὰ ὁ Ἰωάννης ἡ ὥρα ἦτο περίπου δεκάτῃ τῆς ἡμέρας (!).

1) Ὡς γνωστὸν ἡ ἀρίθμησις τῶν ὥρῶν τοῦ 24ώρου παρὰ τοῖς Ἀνατολικοῖς καὶ Βυζαντινοῖς ὑπελογίζετο διαφοροτρόπως. Ἡ δύσις τοῦ ἡλίου ἦτο πάντοτε ἡ 12ῃ ὥρᾳ! Ἐπομένως ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος 10ῃ τῆς ἡμέρας ὑποδηλοῖ χρόνον ἐγγὺς τῆς δύσεως.

6. Ἀμέσως καὶ ὅλως αἰφνιδίως ἠγέρθη εἰς τὸ πέλαγος φοβερὰ καταιγὶς καὶ τὸ πλοῖον κατεστράφη λόγῳ τῆς σφοδρότητος τῶν κυμάτων. Οἱ ἐπιβαίνοντες ἐρρίφθησαν εἰς τὴν θάλασσαν· ἐξ αὐτῶν τεσσαράκοντα ἐξ (46), προνοίᾳ Θεοῦ, διεσώθησαν εἰς τὴν ξηρὰν ἀβλαβεῖς, χρησιμοποιοῦντες ὡς σωσίβια ἄλλος ξύλα καὶ ἄλλος ἄλλα τοῦ πλοίου ἀντικείμενα. Μόνον ὁ Ἰωάννης ἐγκατελείφθη εἰς τὸ πέλαγος!

7. Τὸν Πρόχωρον τὰ κύματα τὸν ἔρριψαν εἰς Σελεύκειαν, ἀπὸ ὅπου ἀνεχώρησε καὶ ἐπὶ 40 ἡμέρας ὁδοιπορῶν ἐφθασεν εἰς Ἀσίαν, καὶ συγκεκριμένως εἰς ἓνα παράλιον χωρίον αὐτῆς ὀνομαζόμενον Μαρμαρεώτην. Ἐξαφνα, ἐνῶ παρετήρει τὴν θάλασσαν, βλέπει ἓνα τεράστιον καὶ ὑψηλὸν κύμα νὰ σπάῃ εἰς τὴν παραλίαν καὶ νὰ ἐκβράζῃ ἓνα ἄνθρωπον!

8. Ἔτρεξε τότε διὰ νὰ βοηθήσῃ τὸν ναυαγὸν καὶ τί νὰ ἰδῇ! Ἦτο ὁ διδάσκαλός του, ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης! Τότε ἐκεῖνος συνῆλθε καὶ ἐσηκώθη καὶ ἀναγνωρίσαντες ἀλλήλους ἐνηγκαλίσθησαν μετὰ τῶν κατασπαζόμενοι ὁ ἓνας τὸν ἄλλον μετὰ δακρύων. Περιχαρεῖς δὲ ἠύχαριστήσαν τὸν Θεόν, ποῦ τόσον στοργικῶς ἐφρόντισε δι' αὐτούς, ὥστε νὰ τοὺς σώσῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ συναντηθοῦν τόσον θαυμαστῶς! Μετά, ἀφοῦ συνῆλθεν ὀλίγον ὁ Ἰωάννης, ἤρχισε νὰ διηγῇται εἰς τὸν Πρόχωρον τὸ θαῦμα τῆς διασώσεώς του.

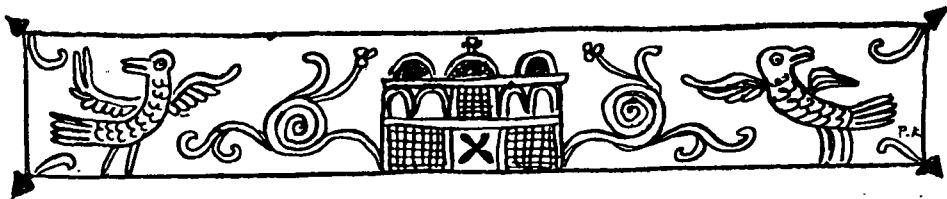
— Ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ νύκτας, κατὰ τρόπον ὑπερθαύμαστον, ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ μὲ διεφύλαττε καὶ μὲ κατηύθυνεν ὡς πλοῖον ἐπὶ τῶν κυμάτων.

Ἐὰν μὲ ἐρωτήσῃς, Πρόχωρε, τίνι τρόπῳ; Τί νὰ σοῦ εἰπῶ· μυστηριωδῶς καὶ ἀρρήτως!

Ἀπὸ ὅλην αὐτὴν τὴν περιπέτειαν ἓνα μεγάλο δίδαγμα ἀπεκόμισα· ὅτι εἶναι προτιμότερον νὰ ἐμπιστευόμεθα εἰς τὸν Θεόν, παρὰ εἰς τὰς ἀσθενεῖς ἡμῶν δυνάμεις καὶ νὰ πειθαρχῶμεν, χωρὶς φόβον, εἰς ὅσα ὁ Θεὸς μᾶς διατάσσει.

9. Ὁ μακάριος Ἐπιφάνιος εἶπε κάποτε τὸ ἐξῆς: Ὁ Θεὸς εἰς ὅσους ἁμαρτωλοὺς μετανοοῦν, χαρίζει καὶ τὸ κεφάλαιον· αὐτὸ συνέβη μὲ τὴν πόρνην, τὸν τελώνην καὶ τοὺς λοιπούς. Ἀπὸ τοὺς δικαίους ὅμως ἀπαιτεῖ καὶ τοὺς τόκους. Αὐτὸ σημαίνουν οἱ λόγοι τοῦ Κυρίου. «Ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων οὐ μὴ εἰσέλθῃτε εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν» (Ματθ. ε', 20).

10. Ἐνας Γέρων Ἀσκητὴς εἶπεν: Ὁ Θεὸς ἀνέχεται τὰς ἁμαρτίας τῶν ἀνθρώπων, ποῦ ζοῦν εἰς τὸν κόσμον· δὲν συγχωρεῖ ὅμως εὐκόλως τὰς ἁμαρτίας τῶν Ἀσκητῶν τῆς ἐρήμου, διότι ὁ κοσμικὸς ἔχει πολλὰς εὐκαιρίας νὰ ἁμαρτήσῃ, ἐνῶ ὁ Ἀσκητὴς οὐδεμίαν ἀπὸ ὧν ὑπάρχουν εἰς τὸν κόσμον, ἐφ' ὅσον βεβαίως περιφρουρεῖ τὸν ἑαυτὸν του καὶ ἀγωνίζεται ἐναντίον τῶν λογισμῶν του.

ἘΠΙΘΕΣΙΣ ΙΓ΄

Ὅτι δεῖ γενναίως πρὸς τὴν ἀκηδίαν ἰστασθαι καὶ τὴν ἐκ δαιμόνων λύπην, καὶ περὶ ὑπομονῆς.

Πρέπει νὰ ἀντιστεκώμεθα μὲ γενναιότητα ἐναντίον τῆς ἀκηδίας, νὰ ἀντιμετωπίζωμεν τὴν ἐκ τοῦ δαίμονος λύπην, καὶ νὰ ἔχωμεν ὑπομονήν.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τῆς Ἀγίας Συγκλητικῆς

ἸΠΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητικὴ πρὸς τὰς συνελθούσας, ὅτι ἔστι λύπη ἐπωφελής, καὶ ἔστι λύπη φθοροποιός· τῆς οὖν χρησίμης λύπης τὸ μὲν ἔστι περὶ τῶν οἰκείων ἡμαρτιῶν στένειν, τὸ δὲ καὶ περὶ τῆς τοῦ πλησίον ἀγνωσίας, τὸ δὲ πρὸς τὸ μὴ ἐκπεσεῖν τῆς προθέσεως· τὸ δὲ ἵνα τῆς τελειοτάτης ἐφάψῃται ἀρετῆς.

2. Ἔστι δὲ καὶ παρὰ τοῦ ἐχθροῦ τις ὑποβαλλομένη λύπη, ἀλογίας μεστή, ἣτις καὶ ἀκηδία παρὰ τινων ὀνομάζεται· δεῖ δὲ ταύτην εὐχῇ μάλιστα καὶ ψαλμωδία ἀποσοβεῖν, λογιζομένης ἡμᾶς ὡς οὐδεὶς ἐν τῷ βίῳ ἄφρων καὶ ἄλυπός ἐστι.

3. Φησὶ γὰρ ἡ Γραφή· πᾶσα κεφαλὴ εἰς πόνον καὶ πᾶσα καρδία εἰς λύπην· καὶ ἐν βραχεῖ λόγῳ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τὸν μονήρη βίον καὶ τὸν κοσμικὸν πάντα διέλαβε· διὰ μὲν γὰρ τοῦ πόνου τῆς κεφαλῆς, τὴν μοναδικὴν πολιτείαν διέγραψε· κεφαλῆς γὰρ τύπον τὸ ἡγεμονικὸν τῆς ψυχῆς ἐπέχει· καθὼς καὶ ἀλλαχοῦ λέγει, ὅτι τοῦ σοφοῦ οἱ ὀφθαλμοὶ ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτοῦ· ἐν ταύτῃ γὰρ τὸ διορατικὸν εἶναι λέγουσιν· ὁ δὲ πόνος σημαίνει, ὅτι πᾶσα ἀρετῆς βλάβησις ἐκ πόνων προέρχεται.

4. Διὰ δὲ τῆς ἐν καρδίᾳ λύπης, τὸ ἄστατον καὶ μοχθηρὸν ἐδήλωσεν ἦθος· ὥς γὰρ ἡ καρδία ἀεικίνητός τέ ἐστι, καὶ θυμοῦ καὶ λύπης οἰκητήριον εἶναι λέγεται, οὕτω κἀκεῖνοι τῆς ἀκαταστασίας καὶ λύπης οὐδέποτε ἀπαλλάττονται τέλεον· καὶ γὰρ μὴ δοξαζόμενοι λυποῦνται, τῶν ἄλλοτρίων ὀρεγόμενοι τήκονται, πενόμενοι δυσφοροῦσι, πλουτοῦντες ἐκμαίνονται, μὴδὲ ὕπνου μεταλαβεῖν συγχωροῦμενοι ταῖς μερίμναις καὶ τῇ τῶν προσόντων φυλακῇ.

5. Μὴ οὖν ὑποσύρωμεν ἡμεῖς τῷ φρονήματι, λέγουσαι τοὺς ἐν κόσμῳ ἀμερίμνους τυγχάνειν· ὥς γὰρ πρὸς σύγκρισιν, μάλλον ἡμῶν κοπιῶσιν, οὐ πᾶσι δὲ εἰσὶν ἀρμόδια τὰ λεγόμενα, ἀλλὰ μόνοις τοῖς τὸν μονήρη βίον μετερχομένοις· ὥς γὰρ τοῖς ζώοις οὐ μία τροφή, οὕτως οὐδὲ τοῖς ἀνθρώποις συμφέρεи ὁ αὐτὸς λόγος· οὐ δεῖ γάρ, φησὶ, νέον οἶνον βάλλειν εἰς ἀσκούς παλαιούς· ἄλλως γὰρ ἐστιῶνται οἱ θεωρίας καὶ γνώσεως ἀξιούμενοι, ἐτέρως δὲ οἱ ἀσκητικῆς καὶ πρακτικῆς ἐπιμελούμενοι, καὶ ἐτέρως οἱ κατὰ κόσμον.

6. Ὡς γὰρ τῶν ζώων, τινὰ μὲν ἔστι χερσαῖα, τινὰ δὲ ἔνυδρα, τινὰ δὲ πτηνά, οὕτω καὶ τῶν ἀνθρώπων· οἱ μὲν τὸν μέσον βίον κατέχουσιν ὥς τὰ χερσαῖα,

οἱ δὲ πρὸς τὰ ὑψηλὰ ἀτεινίζουσιν, ὥς τὰ πτηνά, οἱ δὲ τοῖς ὕδασι τῶν ἁμαρτιῶν εἰσι κεκαλυμμένοι, ὥς ἰχθύες· «ἤλθον γάρ, φησιν, εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης καὶ καταιγὶς κατεπόντισέ με»· ἡμεῖς οὖν ὥς ἀετοὶ περοφυήσασαι τῶν ὑψηλοτέρων ἀεὶ ὀρεγώμεθα.

7. Ἀδελφέ, ἔχε ὑπομονὴν τελείαν ἐν ᾧ ἐκλήθης ἔργῳ, καὶ μὴ γίνου ἀκηδιαστής, μισῶν τοὺς διὰ Κύριον κόπους· εἰ γὰρ δέσμοι εἴμεν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, μὴ ἐπαισχυνθῶμεν τὴν ἄλυσιν τῶν δι' Αὐτὸν θλίψεων, ἀλλὰ μετὰ χαρᾶς ταύτην ὑπομένωμεν, τὴν ἄλυσιν Αὐτοῦ προσδοκῶντες τὴν ἐξ οὐρανοῦ, ἵνα ἡμᾶς συνναριθμήσῃ τῷ χορῷ τῶν Ἀγίων.

8. Οἱ γὰρ κοινωνήσαντες τοῖς παθήμασιν Αὐτοῦ, κοινωνοὶ ἔσονται καὶ τῆς παρακλήσεως· εἰ δὲ καὶ περὶ τοῦ κόπου τοῦ ἔργου δυσφορεῖ τις, ἐννοησάτω πόσοι εἰσὶ κατὰ τὸν κόσμον χειρολγοὶ καὶ ποδαλγοί, οὐ μόνον πλούσιοι, ἀλλὰ καὶ πένητες, οἱ οὐδὲ ἐν νυκτί, οὐδὲ ἐν ἡμέρᾳ ἀναπαύονται, ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τῶν πόνων ἀεὶ τρυχόμενοι, καὶ τῇ τοιαύτῃ ἀρῶστίᾳ ὥς ἐν ἀλύσει ἀεὶ πεπέδονται.

9. Ἡμεῖς δὲ κτησώμεθα ἐκουσίον πόνον καὶ αὐθαίρετον ὑπομονήν, διὰ τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἔδραϊαν οὖν ἀεὶ καρδίαν ἔχωμεν, καὶ εἰ συμβῇ ἡμῖν μὴ χρὰ ἀκηδία, μὴ εὐθύς ὀλιγοψυχήσωμεν, ἀλλὰ βιασώμεθα ἑαυτοὺς, ὥς περ εὐψιδῶσι ὁδοιπόρους· καὶ γὰρ τῷ τοιούτῳ, ὅταν συμβῇ μαλακία ἐν τῇ ὁδῷ, οὐκ ἐνδίδωσι τῆς ὁδοῦ τοῦ σκοποῦ, κἄν μακρὰ ᾖ, ἀλλὰ παρακαλεῖ ἑαυτὸν λέγων· ἔτι μικρὸν καὶ ἔλευσθ ἐν τῷ καταλύματι καὶ ἀναπαύσῃ· καὶ ὁ Κύριος, βλέπων τὴν βίαν, παρέχει αὐτῷ ἰσχὺν τὴν ἀνωμαλίαν κουφίζων· ἡ γὰρ νοθήρια καὶ ἡ ὀκνηρία πενίας εἰσὶ πρόξενoi, οὐ μόνον τῶν κατὰ πνεῦμα χαρισμάτων, ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ σάρκα χρεῶν.

10. Μὴ οὖν ὀλιγωρῶμεν, ἀδελφοί, δουλεύοντες ἀλλήλοις διὰ τὸν Κύριον· πολλοὶ γὰρ παιδίσκης ἐρασθέντες, ἡρετίσαντο δουλεύειν διὰ τὴν ποθουμένην, μηδὲ ἀκηδιῶμεν καθιεζόμενοι ἐν τῷ κελίῳ, μνημονεύοντες ὅτι οἱ Ἅγιοι Μάρτυρες κατὰκλειστοὶ ὑπῆρχον ἐν δεσμοῖς σιδηροῖς, μετὰ καὶ ἄλλων πολλῶν βασάνων.

11. Μὴ οὖν ἀποφύγωμεν τὴν στενοχωρίαν τοῦ κελίου· οὐ γὰρ ἄδικος ὁ Θεὸς ἐπιλαθῆσθαι τοῦ κόπου σου, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς σκοτίας, ἥς ἀνέχῃ ἐν τῷ κελίῳ καθιεζόμενος, ἐπιλάμψει σοὶ τὸ φῶς τῆς ἀληθείας, καθὼς γέγραπται· «ἐξανέτειλεν ἐν σκότει φῶς τοῖς εὐθέσι»· μηδὲ ἐκκακῶμεν ἐργαζόμενοι, μνημονεύοντες ὅτι πολλοὶ τῶν Ἀγίων ἐν τοῖς μετάλλοις ἐπέμποντο διὰ τὸν Κύριον· ἄρα οὖν εἰ ἡμεν ἡμεῖς ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις, προεδιδώμεν τὴν ἑαυτῶν ζωὴν διὰ τὰς στρεβλώσεις καὶ τὰς ἀνάγκας;

12. Μιμνησκώμεθα ἀεὶ, ἀδελφοί, τῶν εὐεργεσιῶν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν τοῦ πλάσαντος ἡμᾶς κατὰ πάντα, τοῦ ἐξάγοντος ἀνέμους ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ πρὸς διακονίαν ἡμῶν, τοῦ ἀνάγοντος νεφέλας ἐξ ἐσχάτου τῆς γῆς πρὸς ὑπηρεσίαν ἡμῶν, τοῦ πληθύνοντος κτήνη, πτηνά, ἔνυδρα πρὸς ὑπηρεσίαν τοῦ γένους ἡμῶν, τοῦ ποιήσαντος τὸν ἥλιον εἰς φῶς τῆς ἡμέρας, καὶ τὴν σελήνην καὶ τὰ ἄστρα εἰς φῶς τῆς νυκτὸς διὰ τὸ γένος ἡμῶν, καὶ σώσαντος ἡμᾶς διὰ τοῦ μυστηρίου τοῦ Σταυροῦ Αὐτοῦ τοῦ τιμίου· δουλεύσωμεν αὐτῷ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ καὶ ἐλπίδι ἀγαθῇ, ὅτι πάροικοι ἔσμεν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ, κατὰ τὸν λέγοντα· «πάροικος καὶ παρεπίδημος εἰμί, καθὼς πάντες οἱ πατέρες μου».

13. Ἀδελφέ, ἐγκαρτέρει ἐν ᾧ τόπῳ καθέξῃ, τῇ ὀλιγορίᾳ ἀνθιστάμενος· οὐ γὰρ ἐν τῇ μεταβάσει καὶ διαστάσει ἡμερῶν τὰ πάθη, ἀλλ' ἐν τῇ τοῦ νοῦ προσοχῇ· ὑπομονῆς γὰρ ἔχομεν χρεῖαν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες τύχωμεν τῶν ἐπαγγελιῶν, ὁ δὲ τῇ ἀκηδίᾳ συμπεριφερόμενος, μακρὰν ἀφέστηκε τῆς ὑπομονῆς, καθάπερ καὶ ὁ νοσῶν τῆς ὑγείας· ἡ οὖν ἀρετὴ ἐν τῇ ὑπομονῇ καὶ οὐκ ἐν τῇ ἀκηδίᾳ γνωρίζεται, ἡ δὲ ὑπομονὴ ἀναεουμένη κρατύνεται ἐν τῷ τὸν νοῦν προσασχολεῖσθαι τῇ θεωρίᾳ καὶ μελέτῃ τῶν προσδοκωμένων.

14. Ἐκείθεν γὰρ παινόμενος ὁ νοῦς λαμβάνει ἰσχύν, καθάπερ καὶ τὸ σῶμα

ὑπὸ τῶν αἰσθητῶν βρωμάτων, εἰ δὲ ἀμοιρῇσοιεν ὁ νοῦς ταύτης τῆς χάριτος καὶ τῆς ἀξίας, τῷ ὄντι πτωχὸς καὶ ἀσθενὴς ἀποκαθίσταται· ἀποτιναξάμενος οὖν τὴν προσπάθειαν τῶν ὕλικῶν, σκόλαζε τὸν νοῦν πρὸς ἐκείνην τὴν ἔνθεον ἐργασίαν, καὶ οὐκ ἀνάγκην ἔξεις μεταφέρειν τὸ σῶμα ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, καὶ διακόπτειν τὴν μελέτην ἐν ταῖς ἀποδημίαις διχα εὐλόγου αἰτίας καὶ τῆς τῶν προεστηκότων ἐπιτροπῆς· ἡ γὰρ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐντὸς ἡμῶν ἐστίν, ὡς φησιν ὁ Κύριος.

15. Ἀναλόγισαι δέ, ἀγαπητέ, καὶ πόσοι ἐν τῷ κόσμῳ διαφόρως εἰσὶ στεροῦμενοι, ὡς τινες διὰ τὴν ἀπορίαν τὰ ἑαυτῶν ἐν ὑποθήκῃ παρέθεντο, ἐτέρων δὲ τέκνα δυνάστων αἰχμαλωσίᾳ πεσόντα καὶ εἰς δουλείαν πραινέντα, δουλεύουσιν οἰκτροτέροις αὐτῶν ἢ καὶ βαρβάροις ἐν γῇ ἄλλοτρίᾳ· ἄλλοι δὲ πτωχοὶ ὄντες καὶ μηδὲ τῆς ἐφημέρου τροφῆς εὐποροῦντες, ἐρῶν μένοιο εἰσὶ ἐν ταῖς πλατείαις καὶ ὀύμαις τῶν πόλεων, ῥάκεσιν εὐτελέσι καὶ διεσχισμένοις καὶ ῥυπαροῖς τῷ ψύχει καὶ τῷ καύματι προσταλαιπωροῦντες, τινὲς δὲ αὐτῶν καὶ νόσοις χαλεπαῖς ἐξετάζονται· ἔων γὰρ λέγειν τοὺς ἐν φυλακαῖς κατακεκλεισμένους καὶ μετὰλλοις κακοπαθοῦντας· ἡμῖν δὲ οὐ πολὺ ἐστίν, ὅτι ἔχομεν τὴν σκέπην ταύτην, ἣν ἡμῖν ἔχαρισατο ὁ Θεός, καὶ τὴν ἀμεριμνίαν τῶν κοσμικῶν πραγμάτων καὶ ταραχῶν;

16. Τούτων μέμνησο, καὶ ἔση εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ, ἔνεκεν τῶν ἀπειρῶν αὐτοῦ εὐεργεσιῶν, ὧν ἐποίησε καὶ ποιεῖ καθ' ἡμῶν· καὶ αὐτοῖς δὲ τοῖς δοκοῦσιν εὐημερεῖν, κατὰ τὸν βίον, τί ἀγαθὸν ὁ κόσμος παρέχει, εἰμὴ μόνον κόπους καὶ μερίμνας τοῦ βίου ἀπείρους; καὶ γὰρ ἔλαβέ τις γυναῖκα; ἀρχὴ μερίμνης· ἐγέννησεν υἱόν; φροντὶς ἑτέρα· ἐτέχθη ἑτερός; πλείων ἡ μερίμνα· ἀπέθανεν ὁ εἰς υἱός; κατέλιπε τοῖς γεννήτορσιν αὐτοῦ πένθος ἀπαρμύθητον, εἰ δὲ καὶ ὁ ζῶν ἀποβῇ κακῶρων, ὀδυνῶνται οἱ γονεῖς περὶ αὐτοῦ μᾶλλον ἢ περὶ τοῦ τεθνεῶτος.

17. Τέλος δὲ πάντων ὅταν ἔλθῃ τῷ ἀνδρὶ ἡ ὥρα τοῦ θανάτου, πλέον ὑπὲρ τῆς εἰς τὴν σύμβιον αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα συμπαθείας ὁ τελευτῶν θλίβεται, καὶ τὰ σπλάγχνα ταράττεται ἢ ὑπὸ τῆς τοῦ θανάτου ὀδύνης, λογιζόμενος, ὅτι τὴν μὲν χῆραν κατέλιπε, τὰ δὲ ὀρφανά. Τούτων δὲ πάντων ἡλευθέρωσεν ἡμᾶς ὁ τοῦ Χριστοῦ ζυγός, ὁ χρηστός τε καὶ ἐλαφρότατος· μέγιστα δὲ συμβάλλεται πρὸς ἀκηδίας ἀποτροπὴν καὶ ἡ τοῦ θανάτου μνήμη. Δεῖ οὖν τὸν ὑπ' αὐτῆς ἐνοχλούμενον πρῶτον μὲν δέεσθαι τοῦ Θεοῦ ἵνα παρὰσχη αὐτῷ ὑπομονὴν τε καὶ μακροθυμίαν, εἶτα καὶ παρακαλεῖν τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν λέγοντα· «ἵνα τί περιλύπος εἰ ἡ ψυχὴ μου; καὶ ἵνα τί συνταράσσεις με; ἔλπισον ἐπὶ τὸν Θεὸν ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριον τοῦ προσώπου μου καὶ ὁ Θεός μου».

18. Μὴ γὰρ διαπαντὸς δεῖ ἡμᾶς κατοικεῖν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ; ἄκουε τοῦ λέγοντος· «πάροικος ἐγὼ εἰμι ἐν τῇ γῇ καὶ παρεπίδημος, καθὼς πάντες οἱ πατέρες μου». Ἀναλόγισαι τοὺς προενοικήσαντας ἐν τῷ Μοναστηρίῳ, ὧς σὺ παροικεῖς, καὶ γινώθι ὅτι καθάπερ κάκεινοι παρῆλθον ἐκ τοῦ αἰῶνος τούτου, οὕτω καὶ ἡμᾶς Θεοῦ βουλήσει δεῖ παροικήσαντας ἀπιέναι, ἡ δὲ ἀληθὴς ζωὴ μετὰ τὴν τελευτὴν ὑπάρχει· διὸ καὶ ὁ Προφῆτης ἐκείνην τὴν ζωὴν ἐπιποθῶν, ἔβόα πρὸς τὸν Θεὸν λέγων· «ὅν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλῃφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, οὕτως ἐπιποθεῖ ἡ ψυχὴ μου πρὸς σὲ ὁ Θεός· πότε ἔξω καὶ ὀφθῆσομαι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ»;

19. Ὡς γὰρ δεσμοτῆριον ἡγοῦντο οἱ Ἅγιοι τὸν παρόντα βίον, ὅθεν καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· «Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, Δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ». Οὕτω καὶ ὁ Ἀπόστολος τὴν ἐπιθυμίαν εἶχε τοῦ ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι· ἐὰν γὰρ ὁ ἀνθρώπος μισήσῃ τὸν κόσμον τούτον καὶ τὴν ἀπάτην αὐτοῦ, καὶ ποιήσῃ τὰ οὐράνια, δοῦλον ἑαυτὸν παρίστησι τῷ Κυρίῳ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ καὶ ψυχῇ, καὶ ζητεῖ πρὸς τὰ ποθούμενα ἀπελθεῖν· διὸ καὶ οὐδέποτε κατισχύσαι αὐτοῦ ἡ ὀλιγωρία καὶ ἀκηδία δυνήσεται· ἐφ' ὅσον δὲ ἡ ψυχὴ τὰ γῆινα φαντάζεται, αἱ ποικιλίαι τῶν ἐπιθυμιῶν τοῦ κόσμου τούτου καὶ αἱ μάταιαι ἡδοναὶ προσαγόμεναι αὐτῇ διὰ τῶν λογισμῶν, ἐκλύουσι τὸν τόνον αὐτῆς, ὅθεν καὶ ὀλιγωρεῖ.

Η ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητική ανέπτυξε τὴν ἐξῆς διδασκαλίαν περὶ ἀκηδίας καὶ λύπης πρὸς τὰς Μοναχάς, αἱ ὁποῖαι συνεκέν-
τρώθησαν:

Ἄδελφαί μου, εἶπεν, ἡ λύπη τὴν ὁποῖαν δοκιμάζει ὁ ἄνθρωπος διακρίνεται εἰς δύο κατηγορίας· ἡ μία ἐξ αὐτῶν ὠφελεῖ καὶ ἡ ἄλλη καταστρέφει. Τὴν ὠφέλιμον λύπην θὰ τὴν διακρίνωμεν ἀπὸ τὰ ἐξῆς γνωρίσματα· ὁ λυπούμενος κλαίει καὶ ὀδύρεται διὰ τὰς ἰδικὰς του ἁμαρτίας, ὅπως ἐπίσης καὶ διὰ τὴν πνευματικὴν ἄγνοιαν τοῦ πλησίον· ἐκτὸς δὲ αὐτῶν ὁ κατὰ Θεὸν λυπούμενος στενοχωρεῖται φοβούμενος μήπως παρεκκλίνῃ ἀπὸ τὸν σκοπὸν τῆς σωτηρίας του, ἀλλὰ καὶ διότι ἔχει τὴν ἀγωνίαν νὰ ἐγγίσῃ ἐνωρίτερον τὴν ἀπροσπέλαστον τελειότητα.

2. Ἐκτὸς ὁμως τῆς λύπης αὐτῆς, ἡ ὁποία ἀναβιβάζει τὸν ἄνθρωπον, ὑπάρχει καὶ ἡ ἄλλη, τὴν ὁποῖαν ἐμπνέει εἰς ἡμᾶς ὁ ἐχθρὸς τῆς ψυχῆς μας, ὁ διάβολος, καὶ εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἀπερισκεψίαν. Αὕτῃ ἡ λύπη ὀνομάζεται ἀπὸ μερικοὺς ἀκηδία, δηλαδὴ μελαγχολικὴ διάθεσις τῆς ψυχῆς καταδικάζουσα εἰς πνευματικὴν ἀδράνειαν τὸν ἄνθρωπον. Αὐτὴν τὴν ἀκηδίαν πρέπει μὲ τὴν ἀδιάλειπτον εὐχὴν καὶ τὴν ψαλμωδίαν νὰ ἀποδιώκωμεν, σκεπτόμεναι, ὅτι κανεὶς ἀπερίσκεπτος εἰς τὴν ζωὴν δὲν ζῇ χωρὶς τοιαύτας λύπας, διότι ἡ ἀφροσύνη, ὡς πηγὴ κοσμι-
κῶν μεριμνῶν, πάντοτε προκαλεῖ λύπην (').

3. Ἡ Ἁγία Γραφή σχετικῶς λέγει· «Πᾶσα κεφαλὴ εἰς πόνον καὶ πᾶσα καρδία εἰς λύπην» (Ἡσ. α', 5). Εἰς αὐτὴν δὲ τὴν σύντομον ἐκφρασιν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα συμπεριέλαβε τὴν μοναχικὴν καὶ ὅλην τὴν κοσμικὴν ζωὴν· διότι ὅταν λέγῃ περὶ τοῦ πόνου τῆς κεφαλῆς, περιέγραψε τὴν μοναχικὴν πολιτείαν, ἐπειδὴ ἡ κεφαλὴ σημαίνει τὸ ἡγεμονικὸν τῆς ψυχῆς, ὅπως λέγει καὶ εἰς ἄλλο σημεῖον· «Τοῦ σοφοῦ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐν κεφαλῇ αὐτοῦ» (Ἐκκλ. β', 14). Εἰς τὴν κεφαλὴν λέγουν, ὅτι ἐδρεύει τὸ διορατικόν. Ὁ δὲ πόνος σημαίνει, ὅτι ἡ καρποφορία τῆς ἀρετῆς ἐν γένει εἶναι ἀποτέλεσμα σκληρῶν κόπων καὶ προσπαθειῶν.

4. Ἀντιθέτως διὰ τῆς λύπης, ἡ ὁποία ἐδρεύει εἰς τὴν καρδίαν (πᾶσα καρδία εἰς λύπην), ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐφάνέρωσε τὸν φιλοτάραχον καὶ πονηρὸν χαρακτῆρα. Διότι ὅπως ἀκριβῶς ἡ καρδία δὲν σταματᾷ καὶ εἶναι, καθὼς λέγουν, ἔδρα τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς λύπης, τοιουτοτρόπως καὶ οἱ φιλοτάραχοι καὶ πονηροὶ χαρακτῆρες οὐδέποτε ἀπολυτροῦνται καθ' ὅλοκληρίαν ἀπὸ τοὺς βιοτικοὺς περισπασμοὺς καὶ τῆς ἐκ τούτων λύπης. Οἱ τοιοῦτοι λυποῦνται ὅταν δὲν δοξάζωνται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, λειώνουν ὅταν ἐπιθυμοῦν τὰ ξένα ἀγαθὰ καὶ δὲν δύνανται νὰ τὰ ἀπολαύσουν, στενοχωροῦνται ὅταν εἶναι πτωχοί, τρελλαίνονται ὅταν πλουτίσουν, ἐξ αἰτίας δὲ τῶν μεριμνῶν καὶ τῆς ἀγωνίας νὰ περιφρου-

1) Ἄφρων ἐννοεῖται, εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν, ὁ πολυμέριμνος καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν. Ὁ πλούσιος ἄφρων τοῦ Εὐαγγελίου ἐδοκίμαζε λύπην, διότι δὲν εἶχε μέρος διὰ νὰ συνάξῃ τὴν πρωτοφανῆ καρποφορίαν τῶν ἁγρῶν του.

ρήσουν τὰ πλεονεκτήματά των οὔτε τὸν ὕπνον χαίρονται καὶ δὲν τὸν ἀπολαμβάνουν.

5. Ἄς μὴ μᾶς παρασύρῃ λοιπὸν πρὸς τὰ κάτω ἢ σκέψις, ὅτι οἱ κοσμικοὶ δὲν ἔχουν φροντίδας· ἐὰν κάμωμεν μίαν πρόχειρον σύγκρισιν, θὰ διαπιστώσωμεν, ὅτι κουράζονται περισσότερον ἀπὸ ἡμᾶς. Βεβαίως αὐτὰ ποὺ λέγομεν δὲν ἀφοροῦν ὅλους, ἀλλὰ μόνον ἐκείνους, ποὺ πραγματικῶς πορεύονται τὸν μοναχικὸν βίον. Διότι ὅπως ἀκριβῶς διὰ τὰ ζῶα δὲν ὑπάρχει μία τροφή ὠρισμένη, τοιουτοτρόπως καὶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους δὲν ὠφελεῖ ἡ αὐτὴ διδασκαλία. Σχετικῶς λέγει ἡ Ἁγία Γραφή, ὅτι δὲν πρέπει «νέον οἶνον βάλλειν εἰς ἀσχοὺς παλαιούς» (Ματθ. θ', 17). Ἀπὸ ἄλλην πνευματικὴν τράπεζαν τρώγουν ἐκεῖνοι, ποὺ ἡξιώθησαν τῆς ὑψηλῆς θεωρίας καὶ μυστικῆς γνώσεως, ἀπὸ ἄλλην οἱ ἐπιδιδόμενοι εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς ἀσκήσεως, καὶ ἀπὸ ἄλλην ὅσοι ζοῦν ἀκόμη κατὰ κόσμον.

6. Καὶ ὅπως ἀκριβῶς μεταξὺ τῶν ζώων ἄλλα ζοῦν εἰς τὴν ξηράν, ἄλλα μέσα εἰς τὸ ὕδωρ καὶ ἄλλα πετοῦν ὑψηλά, τοιουτοτρόπως συμβαίνει καὶ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων· ἄλλοι βαδίζουν τὴν μέσην ὁδόν, ὅπως τὰ χερσαῖα· ἄλλοι πάλιν ἔχουν προσηλωμένην σταθερῶς τὴν προσοχήν των καὶ τὴν διάνοιάν των ὑψηλά, ὅπως τὰ πτηνά· ἄλλοι, τέλος, ἔχουν τελειῶς καλυφθῇ ἀπὸ τὰ ζοφερὰ ὕδατα τῆς ἁμαρτίας, ὅπως οἱ ἰχθεῖς. Ἰδοὺ τί λέγει διὰ τὴν τελευταίαν περίπτωσιν ἡ Ἁγία Γραφή· «Ἦλθον εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης καὶ καταιγὶς κατεπόντισέ με» (Ψαλμ. ξη', 3). Ἡμεῖς λοιπόν, ὅπως οἱ ἄετοί ποὺ ἔβγαλαν πλέον πτερὰ καὶ ἐνίσχυσαν τοιουτοτρόπως τὰς πτέρυγάς των, ἅς ἐπιθυμοῦμεν ἐντόνως πάντοτε τὰ ὑψηλότερα.

7. Ἀδελφέ μου, νὰ ἐπιδείξης τελείαν ὑπομονὴν κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ἔργου, εἰς τὸ ὅποιον ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἐκλήθης καὶ νὰ μὴ γίνεσαι ἀδιάφορος, ἀποφεύγων τοὺς κόπους χάριν τοῦ Κυρίου καὶ μισῶν αὐτούς. Διότι, ἐὰν πράγματι θεωρῶμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας δεσμίους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ὁ ὁποῖος μᾶς ἔσωσε, δὲν πρέπει νὰ ἐντρεπώμεθα διὰ τὴν ἀλυσίδα τῶν θλίψεων, τὰς ὁποίας ὑφίστάμεθα χάριν Αὐτοῦ. Ἀπ' ἐναντίας μετὰ χαρᾶς πρέπει νὰ ὑπομένωμεν τὴν σειρὰν αὐτὴν τῶν θλίψεων, προσμένοντες μετ' ἐλπίδος τὴν ἐπιβράβευσιν ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὥστε ἡ χάρις τοῦ μισθαποδότου Θεοῦ νὰ προσθέσῃ καὶ ἡμᾶς εἰς τὸν χορὸν τῶν Ἀγίων.

8. Διότι εἶναι ἀναμφισβήτητον, ὅτι ὅσοι ἐδοκίμασαν, μὲ τὴν θέλησίν των, τὰ παθήματα τοῦ Κυρίου ἀσφαλῶς θὰ καταστοῦν μέτοχοι καὶ τῆς παρηγορίας Αὐτοῦ, δηλαδὴ τῆς ἐπουρανίου Βασιλείας. Ἐὰν δὲ κανεὶς στενοχωρῆται ἐξ αἰτίας τοῦ κόπου, ποὺ προκαλεῖ τὸ ἔργον τοῦ Μοναχοῦ, ἅς σκεφθῇ πόσοι εἰς τὸν κόσμον ὑποφέρουν ἀπὸ ἰσχυροὺς πόνους τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν, ὅχι μόνον πλούσιοι, ἀλλὰ καὶ πτωχοί, οἱ ὁποῖοι οὔτε ἡμέραν οὔτε νύκτα ἡσυχάζουν, ἀλλὰ βασανίζονται διαρκῶς ἀπὸ τὴν δριμύτητα τῶν πόνων. Οἱ τοιοῦτοι φαίνονται

πράγματι ὥς νὰ εἶναι δεμένοι μὲ ἰσχυρὰν ἀλυσίδα, ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἀσθένειά των.

9. Ἡμεῖς ἅς ἀποκτήσωμεν θεληματικὸν πόνον καὶ ἅς ἐπιδείξωμεν αὐτοπροαίρετον ὑπομονήν, χωρὶς νὰ μᾶς ἐπιβάλλουν αὐτὰ οἱ ἄλλοι ἢ ἡ ἀνάγκη, χάριν τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἐὰς διατηρῶμεν πάντοτε λοιπὸν καρδίαν σταθερὰν καὶ ἀσάλευτον, καὶ ἐὰν κάποτε μᾶς συμβῇ μία παραμικρὰ πνευματικὴ ἀδράνεια, ἅς μὴ χάσωμεν ἀμέσως τὸ θάρρος μας, ἀλλὰ ἅς πιέσωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας, διὰ νὰ ἀντισταθῶμεν ἐπιτυχῶς, ὅπως ἀκριβῶς ὁ ἀνδρεῖος ὁδοιπόρος. Ὡς γνωστόν, ὁ ὁδοιπόρος, ὅταν κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν του ἐξασθενήσῃ ὀλίγον, δὲν ὑποχωρεῖ, αὐτε ἐγκαταλείπει τὸν ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τῆς πορείας του, ὅσον μακρὰν καὶ ἂν εὐρίσκεται αὐτός, ἀλλὰ παρηγορεῖ τὸν ἑαυτὸν του λέγων· κάμε ὀλίγην ὑπομονήν καὶ θὰ φθάσῃς εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ὅπου θὰ ἀναπαυθῇς. Ὁ δὲ Θεός, ποὺ βλέπει τὴν προσπάθειαν του, τὸν ἐνισχύει καὶ μετριάζει τὴν κόπωσιν. Ἡ βραδυκινήσια καὶ ἡ ὀκνηρία γίνονται πρόξενοι πείνης καὶ δυστυχίας, καὶ ἐπιφέρουν ζημίαν ὃχι μόνον εἰς τὰ πνευματικὰ χαρίσματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν θεραπείαν τῶν σωματικῶν ἀναγκῶν.

10. Ἐὰς φροντίζωμεν λοιπὸν μετ' ἐνδιαφέροντος, ἀδελφοί, νὰ ἐξυπηρετῶμεν ὁ εἰς τὸν ἕτερον πρὸς χάριν τοῦ Κυρίου, διότι πολλοὶ εἶναι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ὃχι διὰ τὸν Κύριον, ἀλλὰ διὰ μίαν νεαρὰν κόρην, ἐπειδὴ τὴν ἠγάπησαν καὶ ἐπόθησαν νὰ τὴν λάβουν ὥς σύζυγον ἐπροτίμησαν νὰ γίνουν δοῦλοι εἰς τὴν οἰκογένειάν της (!). Οὐτε πάλιν νὰ ἀδιαφορῶμεν διὰ τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας μας, νικώμενοι ἀπὸ μελαγχολίαν, ἐπειδὴ καθήμεθα εἰς τὸ κελλίον μας, ἐνθυμούμενοι, ὅτι οἱ Ἅγιοι Μάρτυρες ἦσαν κατάκλειστοι εἰς σιδερόφρακτα κελλία τῶν φυλακῶν, τυραννόμενοι ἀπὸ φρικτὰ βασανιστήρια.

11. Ἐὰς μὴ ἀποφύγωμεν λοιπὸν τὴν θλιψὶν καὶ τὰς δυσχερείας τοῦ κελλίου, διότι δὲν εἶναι ἄδικος ὁ Θεὸς νὰ λησμονήσῃ τὸν κόπον, ποὺ γίνεται χάριν Ἐκείνου. Ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὴν ἀκόμη τὴν σκοτεινίαν τοῦ κελλίου, τὴν ὁποίαν ἀνέχεσαι παραμένων εἰς αὐτό, θὰ σὲ καταυγάσῃ μὲ τὸ φῶς τῆς ἀληθείας, ὅπως λέγει καὶ τὸ ρητὸν τῆς Ἀγίας Γραφῆς· «ἐξανάτεϊλεν ἐν σκότει φῶς τοῖς εὐθέσι» (Ψαλμ. ρια', 4). Οὐτε νὰ δυσανασχετῶμεν, ὅταν ἐργαζώμεθα, ἔχοντες πάντοτε ὑπ' ὄψιν, ὅτι πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Ἁγίους ἀπεστέλλοντο, χάριν τῆς ἀγάπης των πρὸς τὸν Κύριον, εἰς τὰ μεταλεῖα, ὅπου, ὥς γνωστόν, ἡ ἐργασία εἶναι σκληροτάτη. Μήπως, ἐὰν ἐξούσαμεν εἰς τοὺς χρόνους ἐκείνους τῶν μαρτύρων, θὰ ἐφθάναμεν εἰς τὸ σημεῖον νὰ προδώσωμεν τὴν πνευματικὴν ἡμῶν ζωὴν, διὰ νὰ ἀποφύγωμεν τὰ μαρτύρια καὶ τὰς πιέσεις;

12. Νὰ ἐνθυμούμεθα διαρκῶς, ἀδελφοί, τὰς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἔπλασεν ἡμᾶς κατὰ πάντα τελείους, ὅστις ἐξάγει «ἀνέμους ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ» (Ψαλμ. ρλδ', 7) πρὸς ὑπηρεσίαν ἡμῶν, «ἀνάγων νεφέ-

λας ἐξ ἐσχάτων τῆς γῆς» (Ψαλμ. ρλδ', 7) δι' εὐκολίαν ἡμῶν, πολλαπλασιάζει τὰ κτήνη, τὰ πτηνά, τοὺς ἰχθεῖς διὰ νὰ ἐξυπηρετοῦν τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἐποίησε τὸν ἥλιον διὰ νὰ μᾶς φωτίξῃ τὴν ἡμέραν, τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας διὰ νὰ μᾶς φωτίζουν τὴν νύκτα. Καὶ ὑπεράνω ὅλων αὐτῶν, ἃς μὴ λησμονῶμεν, ὅτι μᾶς ἀπελύτρωσε καὶ μᾶς ἔσωσεν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ μυστηρίου τοῦ Τιμίου Αὐτοῦ Σταυροῦ. Ἄς ὑπηρετήσωμεν λοιπὸν Αὐτὸν τὸν Εὐεργέτην μας μὲ βαθυτάτον σεβασμὸν συγκλονιζόμενοι πρὸ τοῦ μεγαλείου Του, ἀλλὰ καὶ πλήρεις ἐλπίδων ἀγαθῶν, διότι εἰς τὴν ζωὴν αὐτὴν εἵμεθα προσωρινοί, ὅπως ἀκριβῶς λέγει καὶ ὁ Προφητάναξ Δαβὶδ· «Πάροικος ἐγὼ εἰμι ἐν τῇ γῇ καὶ παρεπίδημος, καθὼς πάντες οἱ πατέρες μου». (Ψαλμ. λη', 13).

13. Ἀδελφέ μου, παράμεινε μεθ' ὑπομονῆς καὶ σταθερότητος εἰς οἰονδήποτε τόπον ἀσχεῖσαι, ἀγωνιζόμενος ἐναντίον τῆς πνευματικῆς καταπτώσεως καὶ ἀμελείας. Τὰ πάθη δὲν ἐξημερώνονται μὲ τὴν ἐγκράτειαν τοῦ τόπου τῆς μετανοίας καὶ τὴν μετάβασιν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἀλλὰ μόνον μὲ τὴν ἐπαγρύπνησιν τῆς διανοίας· διότι ἐκείνου τοῦ πράγματος, πὺ ἐχομεν ἀνάγκην διὰ νὰ ἐκτελέσωμεν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἐπιτύχωμεν τῶν ὑποσχέσεων Αὐτοῦ, εἶναι μόνον ἡ ὑπομονή. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος καταλαμβάνεται ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς νωθρότητος καὶ τῆς ἀμελείας καὶ διάγει μὲ ἀκηδὴν εὗρίσκεται μακρὰν τῆς ὑπομονῆς, ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ ἀσθενὼν μακρὰν τῆς ὑγείας. Ἡ παρουσία τῆς ἀρετῆς καθίσταται αἰσθητὴ διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ οὐχὶ διὰ τῆς εὐερεθίστου νωθρότητος καὶ ἀμελείας εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν πνευματικῶν ἔργων· ἡ ὑπομονὴ πάλιν ἀνανεοῦται καὶ ἐνδυναμώνεται ἐφ' ὅσον ὁ νοῦς ἀσχολεῖται ἀδιαλείπτως μὲ τὴν μυστικὴν θεωρίαν καὶ μὲ τὴν μελέτην τῶν ὅσων μετὰ βεβαιότητος ἀναμένομεν νὰ ἀπολαύσωμεν κατὰ τὴν αἰώνιον ζωὴν.

14. Ἀπὸ τὰς θείας αὐτὰς ἐνασχολήσεις τρεφομένη πλουσίως ἡ διάνοια λαμβάνει δύναμιν, ὅπως ἀκριβῶς τὸ σῶμα παχαίνει, ἐφ' ὅσον γεύεται τὰς ὑλικὰς τροφάς.

Ἐὰν ὁ νοῦς μας στερηθῇ τῆς χάριτος καὶ τῆς ἀξίας αὐτῆς, δηλαδὴ τῆς ὑψηλῆς θεωρίας καὶ τῆς ἐνδεδεχούσης μελέτης τῶν προσδοκωμένων, πράγματι τότε καταντᾷ πτωχὸς καὶ ἀσθενής. Ἀποτίναξε λοιπὸν ἀπὸ ἐπάνω σου, ὅπως τὴν σκόνην, τὴν ἐναγώνιον μέριμναν διὰ τὰ ὑλικά πράγματα καὶ νὰ ἀπασχολῇς τὴν διάνοιάν σου μὲ τὴν πλήρη θείου μεγαλείου ἐργασίαν ἐκείνην· ὅταν δὲ συμβῇ αὐτό, τότε ἀσφαλῶς δὲν θὰ ἔχῃς ἀνάγκην νὰ μετοικῇς ἀπὸ τόπου εἰς τόπον καὶ νὰ διακόπτῃς τὴν ὑψηλὴν μελέτην τῆς διανοίας σου ἐξ ἀφορμῆς τῶν ταξιδίων σου αὐτῶν, πὺ γίνονται χωρὶς σοβαρὰν αἰτίαν καὶ χωρὶς τὴν ἄδειαν τῶν προεστώτων σου. Διότι, ὅπως λέγει ὁ Κύριος, «ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ἡμῶν ἐστίν» (Λουκ. ιζ', 21).

15. Σκέψου, ἀγαπητέ μου, πόσοι ἄνθρωποι εἰς τὸν κόσμον ὑποφέρουν καὶ στεροῦνται διαφοροτρόπως· διὰ νὰ ἀρκεσθῶμεν δὲ εἰς ὀλίγας

περιπτώσεις, ἀναφέρομεν τὰ ἑξῆς: μερικοί, λόγῳ ἀνεχείας, ὑποθήκευσαν τὰ κτήματά των, χωρὶς νὰ δυνηθοῦν νὰ τὰ ἀποδεσμεύσουν ἀπὸ τὴν ὑποθήκην. Ἄλλοι, πάλιν, ἔχασαν τὰ τέκνα των, διότι τὰ ἡχμαλώτισαν ξένοι ἐχθροὶ των ἡγεμόνες καὶ οἱ ὁποῖοι τὰ ἐπώλησαν ὡς δούλους· ἔκτοτε δὲ ὑπηρετοῦν ὡς δούλοι ἢ εἰς χειροτέρους αὐτῶν ἢ εἰς βαρβάρους εἰς ξένα μέρη. Ἄλλοι, τέλος, ἐπειδὴ εἶναι τόσοι πτωχοί, ὥστε νὰ στεροῦνται καὶ τοῦ καθημερινοῦ των ἄρτου, ἐπαιτοῦν εἰς τὰς πλατείας καὶ τὰς ὁδοὺς τῶν πόλεων ὑποφέροντες ἀπὸ τὸ κρῦο καὶ τὴν ζέστην, διότι καλύπτουν τὰ πεινασμένα σώματά των μὲ καταξέσχισμένα καὶ ῥυπωμένα ῥάκη· μερικοὶ μάλιστα ἀπὸ αὐτοὺς βασανίζονται ἀπὸ φρικτὰς νόσους, χωρὶς νὰ ἀναφέρω εἰς τὸν πίνακα τῶν δυστυχῶν ἐκείνους, ποὺ ὑποφέρουν, διότι ἔχουν καταδικασθῇ εἰς ἀναγκαστικὴν ἐργασίαν μεταλλείων.

16. Κατόπιν ὅλων αὐτῶν δὲν πρέπει νὰ θεωρῶμεν ὡς μεγάλο δῶρον, τὸ ὅτι εὕρισκόμεθα ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτὴν, τὴν ὁποίαν μᾶς ἔχαρισεν ὁ Θεὸς καὶ δὲν καταπονούμεθα ἀπὸ τὴν φροντίδα τῶν κοσμικῶν πραγμάτων, ποὺ τόσοι ταράσσουν τὸν ἄνθρωπον; Αὐτὰ νὰ ἐνθυμῆσαι καὶ νὰ εὐχαριστῆς διαρκῶς τὸν Θεόν, ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἀναριθμητῶν αὐτοῦ εὐεργεσιῶν, τὰς ὁποίας μᾶς προσέφερε καὶ μᾶς προσφέρει καθ' ἑκάστην. Ἄλλὰ καὶ εἰς αὐτοὺς, οἱ ὁποῖοι φαίνονται, ὅτι εὐτυχοῦν εἰς τὴν ζωὴν των, τί καλὸν τοὺς προσφέρει ὁ κόσμος; Τίποτε ἄλλο, παρὰ μόνον κόπους καὶ ἀναριθμητοὺς φροντίδας καὶ περιορισμούς! Καὶ πράγματι! Ἐνυμφεύθης; Ἥχοιςες τὴν φροντίδα τῆς οἰκογενείας! Ἐγέννησες τὸν πρῶτον υἱόν; Ἄλλαι φροντίδες! Μετ' ὀλίγον ἐγεννήθη καὶ δεῦτερον τέκνον; Μεγαλύτεραι μέριμναι! Ἀπέθανεν ὁ ἕνας υἱός; Πενθοῦν καὶ κλαίουں ἀπαρηγόρητα οἱ γονεῖς του! Ἐὰν μάλιστα συμβῇ ὁ ἐπιζήσας υἱὸς νὰ γίνῃ κακός, τότε οἱ γονεῖς θρηγοῦν περισσότερον δι' αὐτόν, παρὰ διὰ τὸν ἀποθανόντα!

17. Ἡ ἀποκορύφωσις δὲ τοῦ πόνου καὶ τῆς ὀδύνης φθάνει, ὅταν ἔλθῃ ἡ στιγμή τοῦ θανάτου διὰ τὸν ἄνδρα· οὗτος, καίτοι μελλοθάνατος, δὲν ταράσσεται τόσο ἀπὸ τὸν ἐπικείμενον θάνατον, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν συμπάθειαν πρὸς τὰ τέκνα καὶ τὴν σύζυγον, συγκλονιζόμενος ἀπὸ τὴν θλίψιν καὶ ταρασσόμενος ἀπὸ τὴν σκέψιν, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἐγκαταλείψῃ χήραν καὶ ὀρφανά! Ἀπὸ ὅλους αὐτοὺς τοὺς θλιβεροὺς περισπασμούς καὶ τὴν φρικτὴν ὀδύνην μᾶς ἡλευθέρωσεν ὁ ζυγὸς τοῦ Χριστοῦ, ὁ χρηστὸς καὶ πάρα πολὺ εὐκολοβάστακτος «Ὁ γὰρ ζυγὸς μου χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον μου ἑλαφρόν ἐστιν» (Ματθ. ια', 30). Εἰς τὴν ἀπομάκρυνσιν τῆς πνευματικῆς νωθρότητος καὶ ἀδρανείας συντελεῖ ἀποτελεσματικῶς ἡ ἀνάμνησις τοῦ θανάτου. Ἐκεῖνος λοιπόν, ποὺ ἐνοχλεῖται ἀπὸ τὰς ἀδυναμίας αὐτάς, τῆς νωθρότητος δηλαδὴ καὶ τῆς ἀδρανείας, πρέπει πρῶτον μὲν νὰ παρακαλῇ θερμῶς τὸν Θεόν, διὰ νὰ τοῦ δώσῃ ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν, ἐν συνεχείᾳ δὲ νὰ προτρέπῃ τὴν ψυχὴν του λέγων· «Ἴνα τί περιλύπος εἶ, ἡ ψυχὴ μου, καὶ

ἵνα τί συνταράσσεις με ; ἔλπισον ἐπὶ τὸν Θεὸν ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ· σωτήριον τοῦ προσώπου μου, ὁ Θεός μου» (Ψαλμ. ββ', 5).

18. Ἄλλωστε μήπως πρόκειται αἰωνίως νὰ παραμείνωμεν εἰς τὴν ζωὴν αὐτὴν; Πρόσεξε νὰ ἰδῇς τί λέγει ἡ Ἁγία Γράφη· «Πάροικος ἐγὼ εἰμι ἐν τῇ γῇ καὶ παρεπίδημος, καθὼς πάντες οἱ πατέρες μου» (Ψαλμ. λη', 13). Φέρε εἰς τὸν νοῦν σου, ὅτι εἰς αὐτὸ τὸ Μοναστήριον, ποὺ σὺ κατοικεῖς, εἶχον προηγουμένως κατοικήσει ἄλλοι καὶ μάθε, ὅτι ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖνοι ἔφυγον ἀπὸ τὴν ζωὴν αὐτὴν, τοιουτοτρόπως καὶ ἡμεῖς, μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ κατοικήσωμεν ὅλγον, πρέπει νὰ ἀναχωρήσωμεν. Ἡ πραγματικὴ ζωὴ ὑπάρχει μετὰ τὸν θάνατον. Αὐτὴν, τὴν μετὰ θάνατον ζωὴν, μετὰ σφοδρότητος ποθῶν ὁ Προφητάναξ ἐκραύγαζε μὲ ὄλην τὴν δύναμιν τῶν πνευμόνων του· «Ὅν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, οὕτως ἐπιποθεῖ ἡ ψυχὴ μου πρὸς σε ὁ Θεός· ἐδίψησεν ἡ ψυχὴ μου πρὸς τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα· πότε ἦξω καὶ ὀφθῆσομαι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ;» (Ψαλμ. μα', 2—3).

19. Οἱ Ἅγιοι Πατέρες ἐθεώρουν τὴν παροῦσαν ζωὴν ὡς μίαν φυλακὴν δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον καὶ ὁ πρεσβύτες Συμεὼν, κατὰ τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Κυρίου, ἔλεγεν· «Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, Δέσποτα, ἐν εἰρήνῃ» (Λουκ. β', 29). Τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος διακατείχeto ὑπὸ τῆς ζωηρᾶς ἐπιθυμίας νὰ ἀποθάνῃ κατὰ τὸ σῶμα, διὰ νὰ ζῇ αἰωνίως μὲ τὸν Χριστόν. «Τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι· πολλῷ γὰρ μᾶλλον κρεῖσσον» (Φιλιπ. α', 23). Ἐὰν λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος μισήσῃ τὸν κόσμον αὐτὸν καὶ τὴν ἀπάτην, τὴν ὁποίαν ἐμπνέει εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅτι τάχα κάτι εἶναι, καὶ ποθήσῃ τὰ ἐπουράνια ἀγαθὰ, τότε πραγματικῶς θὰ ἀναδειχθῇ δοῦλος τοῦ Κυρίου μὲ ὄλην του τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν καὶ θὰ ἐπιζητήσῃ νὰ ἀναχωρήσῃ, ὥστε νὰ ἀπολαύσῃ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα διὰ τῆς ἐλπίδος ποθεῖ. Τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν ποτὲ δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ τὸν καταβάλλῃ ἡ ἀδιαφορία καὶ ἡ πνευματικὴ ἀδράνεια. Ἐφ' ὅσον ὅμως ἡ ψυχὴ τὰ γήϊνα ἐπιθυμεῖ καὶ διὰ τῆς φαντασίας ἀπέρχεται πρὸς αὐτά, τότε τὰ διάφορα εἶδη τῶν ἐπιθυμιῶν τοῦ κόσμου αὐτοῦ καὶ αἱ μάταιαι ἡδοναί, εἰσερχόμεναι εἰς αὐτὴν (τὴν ψυχὴν) διὰ τῶν λογισμῶν, θὰ παραλύουν τὴν πνευματικὴν αὐτῆς ἔντασιν, καὶ δι' αὐτὸ θὰ ἀδιαφορῇ.

Β'. Ἀντιόχου τοῦ Παντέκτου

Ο ΤΗΣ ἀκηδίας δαίμων δεινὸς λίαν ἐστὶ καὶ βαρύντατος, ὃς τις περὶ ὥραν ἕκτην ἐπιπίπτει τῷ Μοναχῷ, ἀγωνίαν αὐτῷ ἐμποιῶν καὶ ἀπεχθῶς ἔχειν πρὸς τὸν τόπον, μᾶλλον δὲ καὶ τοὺς συνδιατρίβοντας ἀδελφοὺς καὶ πᾶν ἔργον, καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Θείας Γραφῆς.

2. Ἀναγινώσκων δὲ χασμάται πολλά, πρὸς ὕπνον καταφέρεται εὐχερῶς, τρίβει τὰς ὄψεις καὶ διατείνει τὰς χεῖρας, καὶ τοῦ βιβλίου τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀποστήσας, ἐνατενίζει τῷ τοίχῳ· πάλιν ἐπιστρέψας, ἀνέγνω μικρόν, καὶ ἀναπτύσων,

τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ τέλη τῶν λόγων περιεργάζεται, ἀριθμῇ τὰ φύλλα, καὶ τὰς τετραδάς ἐπιψηφίζει· ψέγει ἢ ἐπαινεῖ τὸ γράμμα καὶ τὴν κόσμησιν τοῦ βιβλίου, ὕστερον δὲ πτύξας αὐτό, ὑπέθηκε τῇ κεφαλῇ, καὶ καθεύδει ὑπνῶν, οὐ πάνυ εἰς βάθος· ἡ γὰρ πείνα, ἣν ἡ ἀκηδία αὐτῷ προξενεῖ, διεγείρει αὐτοῦ τὴν ψυχὴν, καὶ οὐκ ἔξ αὐτὸν καθεύδειν ἐπὶ πολὺ.

3. Μετὰ μικρὸν οὖν ἀναστὰς, τὴν ὥραν καταμανθάνει, τῇ τοῦ ἡλίου ἀκτῖνι ἀτενίζων πυκνῶς, καὶ τὸν καιρὸν τῆς ἐστίασεως προσδεχόμενος, ἐστῶτα ἔχει τὰ ὦτα πότε ἀκούσει τοῦ σημαντήρος τοῦ καλοῦντος ἐπὶ τὴν τράπεζαν, καὶ ἀκούσας, εὐπρόθυμος γίνεται, καὶ εὖγε εὖγε τῇ καρδίᾳ ἐπιφωνεῖ.

4. Ἀκηδιαστὴς Μοναχὸς εἰς διακονίαν ὀξὺς, καὶ ἐντολὴν λογίζεται τὴν τοῦ πάθους πληροφορίαν· ὁ ἀσθενῶν οὐκ ἀρκεῖται τροφῇ μιᾷ, καὶ ἀκηδιαστὴς Μοναχὸς οὐκ ἐμμένει ἔργῳ ἐνί, ἀλλὰ μεταβαίνει συνεχῶς ἐκ τούτου εἰς τοῦτο, καὶ ἐξ ἐκείνου πάλιν εἰς ἄλλο· πᾶσιν ἐπιχειρεῖ, καὶ πάλιν δυσαρεστεῖ, καὶ οὐδὲ ἐν τελειοῖ. Ἀσθενούντων ἐπισκέψεις, ἢ ἀδελφῶν πνευματικῶν ὁμιλίας, ἢ μνείας Ἀγίων καὶ πανηγύρεις προβάλλεται ὁ ἀκηδιαστὴς, πληροφορεῖ δὲ τὸν ἴδιον σκοπόν. Νεφέλῃ ἀνυδρος διώκεται ὑπὸ ἀνέμου, καὶ Μοναχὸς ὑπομονὴν μὴ ἔχων, ὑπὸ πνεύματος ἀκηδίας.

5. Ἀκηδιαστὴς Μοναχὸς εἰς μὲν ἀργολογίαν εὐπρόθυμος, εἰς δὲ προσευχὴν καὶ λίαν ἀπρόθυμος· βάλλων ἐν τῇ κέλλῃ τὴν σύναξιν περισπασμῶν προφάσεις ζητεῖ, καὶ τοῦτο μὲν, φησιν, ἀνεπιτηδείως κεῖται· ἐκεῖνο δὲ οὐ χρεῖα ὧδε εἶναι· πολλάκις καὶ τοῦ ἐργοχείρου ἐχόμενος, οὕτω ποιεῖται τὴν σύναξιν.

6. Ὁφθαλμὸς ἀκηδιαστοῦ ταῖς θυρίσιν ἀτενίζει πυκνῶς, καὶ ἡ διάνοια αὐτοῦ τοὺς ἐπισκεπτομένους φαντάζεται· ἔτρισεν ἡ θύρα· κἄκεῖνος ἐξήλατο· φωνῆς ἤκουσε; καὶ διὰ τῆς θυρίδος παρέκλυσε, καὶ οὐκ ἀφίσταται ταύτης, ἕως ἂν ναρκήσῃ αὐτῇ ἐπικείμενος. Ἀκηδιαν θεραπεύει ὑπομονὴ πρὸς τοὺς πειρασμούς, καὶ τὸ πάντα ποιεῖν μετὰ προσεδρείας καὶ φόβου Θεοῦ.

7. Τάξον ἑαυτῷ μέτρον ἐν παντὶ ἔργῳ, καὶ μὴ πρότερον ἀποστῆς, πρὶν τελείσης αὐτό· προσεύχου συνεχῶς καὶ εὐτόνως, καὶ πνεῦμα ἀκηδίας ἐκφεύξεται ἀπὸ σου· προσευχόμενος δὲ λέγε ταῦτα τοῦ Δαβὶδ ὀήματα, συνετῶς ἐν αἰσθήσει ψυχῆς σου καὶ συντριμμῷ· «ταχὺ εἰσάκουσόν μου, Κύριε· ἐξέλιπε τὸ πνεῦμά μου, μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἐταπείνωσεν ὁ ἐχθρὸς τὴν ψυχὴν μου, ἐκάθισέ με ἐν σκοτεινοῖς, ὡς νεκροὺς αἰῶνος, καὶ ἠκηδίασεν ἐπ' ἐμέ τὸ πνεῦμά μου, ἀλλὰ σύ, Κύριε, μὴ ἐγκαταλίπῃς με, ἀλλ' ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμέ καὶ ἐλέησόν με» καὶ «ποίησον μετ' ἐμοῦ σημεῖον εἰς ἀγαθόν, καὶ ἰδέτωσαν οἱ μισοῦντές με καὶ αἰσχυνθήτωσαν, ὅτι σύ, Κύριε, ἐβοήθησάς μοι καὶ παρεκάλεσάς με».

Ἐρμηνεία

Ο ΤΗΣ ΑΚΗΔΙΑΣ δαίμων (δηλαδή τῆς πνευματικῆς ἀδρανείας) εἶναι πάρα πολὺ φοβερὸς καὶ καταθλιπτικός. Αὐτὸς περὶ τὴν ἕκτην ὥραν (') ἐπιτίθεται ἐναντίον τοῦ Μοναχοῦ, τοῦ προκαλεῖ δυσφορίαν, τὸν κάμνει νὰ μισῇ τὸν τόπον, πού εὐρίσκεται, ἀκόμη δὲ νὰ δυσφορῇ καὶ μὲ τοὺς συμβιοῦντας ἀδελφούς, μὲ κάθε ἐργασίαν καὶ μὲ αὐτὴν ἀκόμη τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

2. Ὅταν δὲ ἀναγινώσκῃ, χασμουριέται συχνά, εὐκόλως νυστάζει, τρίβει τοὺς ὀφθαλμούς του, τεντώνει τὰς χεῖρας καὶ ἀπομακρύνων τὸ βλέμμα του ἀπὸ τὸ βιβλίον παρατηρεῖ χωρὶς σκοπὸν τοὺς τοίχους·

ἐπανερχόμενος πάλιν εἰς τὸν ἑαυτὸν του διαβάζει ὀλίγον, καὶ ἀνοίγων τὸ βιβλίον περιεργάζεται, χωρὶς ἐνδιαφέρον, τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος τῶν διαφόρων λόγων, μετρεῖ τὰ φύλλα καὶ ὑπολογίζει τὰ τεύχη, κατηγορεῖ ἢ ἐπαινεῖ τὴν λεκτικὴν διατύπωσιν, τὰ γράμματα ἢ τὴν διακόσμησιν τοῦ βιβλίου, καὶ μετὰ, ἀφοῦ τὸ διπλώσῃ (¹), τὸ τοποθετεῖ κάτω ἀπὸ τὸ προσκέφαλόν του καὶ πλαγιάζει διὰ νὰ κοιμηθῇ· ὁ ὕπνος ὁμως αὐτὸς δὲν εἶναι οὔτε διαρκὴς οὔτε βαθύς, διότι ἡ πείνα, τὴν ὁποίαν προξενεῖ εἰς αὐτὸν ἡ ἀκηδία, κεντρίζει τὴν ψυχὴν του καὶ δὲν τὸν ἀφήνει νὰ κοιμηθῇ ἐπὶ πολὺ.

3. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐγερθῇ μετὰ ἀπὸ ὀλίγον, ζητεῖ νὰ πληροφορηθῇ τὴν ἀκριβῆ ὥραν προσηλώνων κάθε τόσον τὸ βλέμμα του εἰς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας, πού προσπίπτουν εἰς τὸ κελλί του, ὥστε ἐκ τῆς θέσεως τοῦ ἡλίου νὰ ὑπολογίσῃ τὴν ὥραν τοῦ φαγητοῦ. Ἐχει τεντωμένα διαρκῶς τὰ αὐτιά του, ἀνυπομονῶν διὰ νὰ ἀκούσῃ τὸ σήμαντρον, πού καλεῖ εἰς τὴν τράπεζαν τοὺς Μοναχοὺς διὰ νὰ φάγουν. Μόλις δὲ ἀκούσῃ τὸ σήμαντρον γίνεται χαρούμενος καὶ μονολογεῖ· «ώραίᾱ, ὥραίᾱ!»

4. Ὁ Μοναχὸς πού ἀδρανεῖ καὶ ἀμελεῖ διὰ τὰ πνευματικά, ὁ ἀκηδιαστὴς, εἶναι πρόθυμος ὅταν τοῦ ἀναθέτουν κάποιο διακόνημα· θεωρεῖ δὲ ὡς ἐντολήν, τὴν ὁποίαν ὀφείλει νὰ ἐκτελέσῃ, τὴν ἐσωτερικὴν πληροφορίαν, πού δὲν ὀφείλεται εἰς τὴν ἀγαθὴν συνείδησιν ἀλλὰ εἰς τὸ πάθος, πού τὸν κυριεύει. Ὅπως δὲ ὁ ἄρρωστος δὲν περιορίζεται, λόγῳ τῆς ἀσθενείας του, εἰς ἓνα φαγητόν, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ ἀκηδιαστὴς Μοναχὸς δὲν εὐδοκίμεῖ εἰς μίαν ὠρισμένην ἐργασίαν, ἀλλὰ διαρκῶς ἀλλάσσει εἶδος ἐργασίας καὶ μεταβαίνει ἀπὸ τὸν ἓνα τόπον εἰς τὸν ἄλλον. Μὲ ὅλα καταπιάνεται, καὶ συντόμως στενοχωρεῖται, χωρὶς ἐν τῷ μεταξὺ νὰ τελειοποιήσῃ τίποτε ἀπὸ αὐτά, πού ἤρchiσε. Διὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἀκαταστασίαν καὶ ἐπιπολαιότητά του αὐτὴν ὁ ἀκηδιαστὴς Μοναχὸς ἐπικαλεῖται ἄλλοτε μὲν ἐπισκέψεις πρὸς ἀσθενεῖς, ἄλλοτε συναντήσεις πνευματικῶν ἀδελφῶν, ἄλλοτε ἐορτὰς Ἀγίων καὶ πανηγύρεις, ἐκτελεῖ δὲ πάντοτε αὐτὸ πού θέλει ὁ ἴδιος. Ὅπως τὸ σύννεφον, πού δὲν καταλήγει εἰς βροχὴν, τὸ κυνηγᾷ ὁ ἄνεμος, τοιουτοτρόπως καὶ τὸν Μοναχόν, πού δὲν ἔχει ὑπομονήν, τὸν καταδιώκει τὸ πνεῦμα τῆς ἀκηδίας.

5. Ὁ ἀκηδιαστὴς Μοναχὸς εἶναι πάντοτε πρόθυμος εἰς φλυαρίαν, ἐνῶ, ἀντιθέτως, οὐδεμίαν προθυμίαν ἐπιδεικνύει διὰ τὴν προσευχὴν. Ὅταν δὲ γίνεται ἡ σύναξις διὰ τὴν καθιερωμένην ἀκολουθίαν, αὐτὸς παραμένει εἰς τὸ κελλί του προφασιζόμενος, ὅτι θὰ ἀναγνώσῃ ἐκεῖ τὴν ἀκολουθίαν, διὰ νὰ ἐκτελέσῃ καὶ διήθην ἐπείγουσαν ἐργασίαν, ἀναζητεῖ δὲ ἀφορμὰς διὰ νὰ περισπᾶται ὁ νοῦς του ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀσχολούμενος μὲ

1) Τὰ παλαιὰ βιβλία, ὡς γνωστόν, δὲν εἶχον οὔτε τὸ σχῆμα οὔτε τὴν μορφήν τῶν σημερινῶν. Ἦσαν διφθέραι ἢ πάπυροι εἰλισσόμενοι, (=τυλισσόμενοι) ὅπως ἀκριβῶς τὸ χαρτί, πού τυλίγεται εἰς σχῆμα κυλίνδρου (=ρολοῦ).

διάφορα πράγματα. Καὶ πότε μὲν διορθώνει κάτι, πού, δῆθεν, δὲν εἶναι καλὰ τοποθετημένον· δι' ἄλλο πάλιν ἀντικείμενον ἰσχυρίζεται, ὅτι δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ εὕρεσκαται ἐκεῖ· συνήθως ἀρχίζει νὰ ἀσχολῇται καὶ μὲ τὸ ἐργόχειρόν του, χωρὶς νὰ εἶναι καιρός. Ὑπὸ τὸ κράτος δὲ τῶν ἐκνευριστικῶν αὐτῶν περισπασμῶν πραγματοποιοιεῖ τὴν ἀκολουθίαν.

6. Ὁ ἀκηδιαστὴς Μοναχὸς προσηλώνει συχνὰ τὸ βλέμμα του εἰς τὴν θύραν καὶ μὲ τὴν φαντασίαν του βλέπει εἰς τὸ κελλί του διαρκῶς ἐπισκέπτας. Ἐτριξεν ὀλίγον ἡ θύρα; Ἀμέσως ἐκεῖνος ἐπήδησε διὰ νὰ ἀνοίξῃ, φανταζόμενος, ὅτι κάποιος πρόκειται νὰ ἔλθῃ! Ἦκουσε φωνήν; Ἀμέσως σκύβει ἀπὸ τὸ παραθυράκι τοῦ κελλίου, διὰ νὰ ἴδῃ. Δὲν ἀπομακρύνεται δὲ ἀπὸ τὸ παραθυράκι, παρὰ μόνον, ὅταν μουδιάσῃ, καθὼς εἶναι σκυμμένος εἰς αὐτό. Τὴν ἀκηδίαν θεραπεύει ἡ ἀγόγγυστος ἐγκαρτέρησις εἰς τοὺς πειρασμοὺς καὶ ἡ ὑπομονή, ὅπως ἐπίσης καὶ ἡ ἐκτέλεσις τῶν καθηκόντων μετὰ ζήλου, ἐπιμονῆς καὶ φόβου Θεοῦ.

7. Εἰς κάθε ἐργασίαν, πού πρόκειται νὰ ἐκτελέσῃς, νὰ ὀρίσῃς τὸ ὄριον μέχρι τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ φθάσῃς καὶ νὰ μὴ παραιτηθῇς τῶν προσπαθειῶν σου πρὶν τὸ ἐκπληρώσῃς. Νὰ προσεύχεσαι ἔχων ἐπίγνωσιν τῶν λεγομένων καὶ πληρῶν τὴν ψυχὴν σου μὲ τὰς ἐννοίας τῶν προσευχῶν καὶ τότε, ἀσφαλῶς, τὸ πνεῦμα τῆς ἀκηδίας θὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ σέ. Ὅταν προσεύχεσαι, νὰ ἐπαναλαμβάνῃς μετὰ προσοχῆς, συντριβῆς ψυχῆς καὶ συναισθανόμενος τὴν βαθυτέραν σημασίαν των, τοὺς λόγους τοῦ Δαβίδ· «Ταχὺ εἰσάκουσόν μου, Κύριε· ἐξέλιπε τὸ πνεῦμά μου, μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ.... ὅτι ἐταπείνωσεν ὁ ἐχθρὸς τὴν ψυχὴν μου.... ἐκάθισέ με ἐν σκοτεινοῖς ὡς νεκροὺς αἰῶνος, καὶ ἠκηδίασεν ἐπ' ἐμὲ τὸ πνεῦμά μου, ἀλλὰ σύ, Κύριε, μὴ ἐγκαταλίπῃς με, ἀλλ' ἐπίβλεπον ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με» (Ψαλ. ρμβ', 3, 4, 7). Καὶ τοὺς στίχους τοῦ ἐτέρου ψαλμοῦ· «Ποίησον μετ' ἐμοῦ σημεῖον εἰς ἀγαθὸν καὶ ἰδέτωσαν οἱ μισοῦντές με καὶ αἰσχυνθήτωσαν, ὅτι σύ, Κύριε, ἐβοήθησάς μοι καὶ παρεκάλεσάς με» (Ψαλ. πε', 17).

Γ'. Ἡσαΐου τοῦ Ἀναχωρητοῦ

ΔΕΛΦΕ, φύλαξον σεαυτὸν ἀπὸ τῆς ἀκηδίας· αὕτη γὰρ ἀφανίζει τὸν καρπὸν τοῦ Μοναχοῦ· ἐὰν οὖν ἀγωνίζῃ πρὸς πάθος, μὴ ἐκκακίσῃς ἀλλὰ παρὰρῶν σεαυτὸν τῷ Θεῷ λέγων· οὐ δύναμαι πρὸς αὐτό, Κύριε, βοήθησόν μοι τῷ ταλαιπῶρῳ, εἰπὲ ἐν ὅλῃ σου καρδίᾳ καὶ ἀναπαύῃ· μὴ εἰσέλθῃς δὲ ὅλως εἰς κελλίον τοῦ ἀδελφοῦ σου, ἀλλὰ κάθου ἐν τῷ ἰδίῳ κελλίῳ σου ἐν φόβῳ Θεοῦ, προσέχων τῷ ἐργοχείρῳ σου, καὶ τῇ μελέτῃ καὶ τῇ εὐχῇ· καὶ μηδὲ κατανοήσῃς τὸ ἐργόχειρον αὐτοῦ, εἰ εἰργάσατο ἐκεῖνος ὑπὲρ σέ, ἢ σὺ ὑπὲρ αὐτόν.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

ΔΕΛΦΕ μου, ἀπὸ τὴν ἀκηδίαν νὰ προφυλάττεσαι, διότι ἡ ἀκηδία (δηλαδὴ ἡ πνευματικὴ ἀδράνεια καὶ ἀδιαφορία) κατὰστρέφει ὅλους τοὺς καρποὺς τοῦ μοναχικοῦ ἀγῶνος.

Ἐὰν λοιπὸν ἀγωνίζεσαι, διὰ τὸ νὰ κατανικήσῃς κάποιο πάθος, μὴ δειλιάσῃς ἀπὸ τὴν δριμύτητα τοῦ ἀγῶνος, ἀλλὰ νὰ ῥίψῃς τὸν ἑαυτὸν σου ὡς ἱκέτην εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Κυρίου καὶ νὰ λέγῃς με συντριβὴν καὶ ταπεινώσιν πρὸς αὐτόν· «Δὲν ἔχω, Κύριέ μου, τὴν δύναμιν νὰ ἀντιμετωπίσω τὸ πάθος αὐτό, βοήθησέ με τὸν ταλαίπωρον». Ὁταν εἰπῇς αὐτὰ με ὅλην σου τὴν καρδίαν, θὰ δοκιμάσῃς ἐσωτερικὴν ἀνάπαυσιν καὶ γαλήνην. Τότε ἀσφαλῶς καὶ ὁ Θεὸς θὰ σὲ ἀναπαύσῃ ἀπὸ τὴν μάχην αὐτήν.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς δοκιμασίας αὐτῆς νὰ μὴ εἰσέλθῃς καθόλου εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἀδελφοῦ σου, ἀλλὰ νὰ παραμείνῃς ἔγκλειστος εἰς τὸ ἰδικόν σου κελλίον αἰσθανόμενος εἰς τὴν ψυχὴν σου τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ φροντίζῃς τὸ ἐργόχειρόν σου, νὰ μελετᾷς καὶ νὰ λέγῃς νοερῶς τὴν ἀδιάλειπτον εὐχὴν· «Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με τὸν ἁμαρτωλόν». Ποτὲ νὰ μὴ ἐπιζητήσῃς νὰ προσέξῃς, ἐὰν ὁ ἀδελφός σου εἰργάσθῃ τὸ ἐργόχειρόν του χειρότερα ἢ καλλίτερα ἀπὸ σέ.

Δ'. Τοῦ Ἀγίου Μάρκου

Ε ἌΝ ἀκηδιάσῃς ὑπὸ κακίας πολυτρόπως θλιβόμενος, μνημόνευσον τῆς ἐξόδου καὶ τῶν χαλεπῶν κολάσεων· κρεῖσσον δὲ τὸ προσκολληᾶσθαι τῷ Θεῷ διὰ προσευχῆς καὶ ἐλπίδος, ἢ μνήμας ἔχειν ἐξωτέρας κἂν ἐπωφελεῖς τυγχάνουσιν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Α ΔΕΛΦΕ μου, ἐὰν περιπέσῃς εἰς ἀκηδίαν καὶ παντοιοτρόπως στενοχωρηθῇς ὑπὸ τῆς κακίας αὐτῆς, νὰ ἐνθυμηθῇς ἀμέσως τὴν ὥραν τοῦ θανάτου καὶ τὴν φοβεράν κόλασιν. Καλλίτερον ὅμως θὰ εἶναι νὰ προσκολληθῇς πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τῆς προσευχῆς καὶ τῆς ἐλπίδος πρὸς τὴν εὐσπλαγχνίαν Αὐτοῦ, παρὰ νὰ ἔχῃς εἰς τὴν ψυχὴν σου τὰς φοβεράς τῆς κολάσεως εἰκόνας, ὅσον καὶ ἐὰν εἶναι ὠφέλιμοι.

Ε'. Τοῦ Ἀββᾶ Κασσιανοῦ

Τ Ο ΔΕΙΝΟΝ πνεῦμα τῆς λύπης, ὅταν περιδραῖχται τῆς τοῦ ἀνθρώπου ψυχῆς καὶ ὅλην αὐτὴν σκοτίσῃ, πάσης αὐτὴν ἀγαθῆς ἐργασίας κωλύει, καὶ πάσης κακίας ἐμπίπλησι· καὶ γὰρ οὐκ εὐχὰς ἐκτελεῖν μετὰ προθυμίας συγχωρεῖ, οὐ τῶν ἱερῶν ἀναγνώσεων τῇ ὠφελείᾳ ἐγκαρτερεῖν, ὀργίλον καὶ μανιώδη τὸν ἄνθρωπον πρὸς τοὺς ἀδελφούς ὑποδείκνυσιν, καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ ἐπάγγελμα μῖσος ἐμποιεῖ, καὶ πάντα ἀπλῶς τὰ σωτηριώδη βουλευματα τῆς ψυχῆς ἢ λύπη συγχέουσα, καὶ τὴν εὐτονίαν αὐτῆς καὶ καρτερίαν παραλύσασα, ὡς ἄφρονα ταύτην καὶ παραπλήγῃ ἐργάζεται τῷ τῆς ἀπογνώσεως ἐνδύσασα λογισμῷ.

2. Ὡσπερ σῆς ἱμάτιον καὶ σκώληξ ξύλον, οὕτω καὶ ἡ λύπη τὴν τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴν κατεσθίει, ἐκκλίνειν πείθουσα ἀγαθὴν συντηχίαν, καὶ οὐδὲ παρὰ τῶν γνησίων φίλων λόγον συμβουλίας δέχεσθαι συγχωροῦσα, οὐδὲ χρηστὴν ἀπόκρισιν ἢ εἰρηνικὴν ἐπιτρέπουσα τοῦτοις μεταδοῦναι, ἀλλὰ πᾶσαν τὴν ψυχὴν ἐπιλαβοῦσα πικρίας αὐτῇ καὶ ἀηδίας πληροῖ· καὶ λοιπὸν ὑποβάλλει αὐτὴν φεύγειν τοὺς ἀν-

θρώπους, ὡς αἰτίους αὐτῇ τῆς ταραχῆς γινομένους, καὶ οὐ συγχωρεῖ αὐτὴν ἐπιγινώ-
ναι ὅτι οὐκ ἔξωθεν, ἀλλ' ἐνδοθεν ἔχει ἀποκειμένην τὴν νόσον, ἥτις τότε φανε-
ροῦται, ὅταν οἱ πειρασμοὶ ἐπιστάντες διὰ τῆς γυμνασίας, εἰς τὸ ἐμφανὲς ταύτην
προσενέγκωσιν· οὐδέποτε γὰρ ὑπὸ ἄλλου βλαβήσεται ἄνθρωπος, εἰ μὴ ἐνδοθεν ἔχει
ἀποκειμένας αἰτίας.

3. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ τῶν ψυχῶν ἰατρός, ὁ
μόνος ἐπιστάμενος ἀκριβῶς ἅτε δημιουργὸς τὰ ψυχικὰ σφάλματα, καὶ ἀρμοζούσας
ἐπιτιθεῖς τοῦτοις τὰς ἰατρείας, οὐ τὰς τῶν ἀνθρώπων συνδιατριβὰς παραγγέλλει κα-
ταλιμπάνειν, ἀλλὰ τὰς ἐν ὑμῖν τῆς κακίας αἰτίας ἐκκόπτειν, γινώσκων τὴν ὑγίαν
τῆς ψυχῆς οὐκ ἐν τῷ χωρισμῷ τῶν ἀνθρώπων κατορθοῦσθαι, ἀλλ' ἐν τῇ συνδια-
γωγῇ τῶν ἐναρέτων ἀνδρῶν καὶ τῇ γυμνασίᾳ.

4. Ὁ οὖν διὰ τινὰς εὐλόγους δῆθεν προφάσεις καταλιμπάνων τοὺς ἀδελφούς,
γινωσκέτω ἀκριβῶς ὡς οὐ τὰς τῆς λύπης ἀφορμὰς ἐκκόπτει τῇ ἀναχωρήσει, ἀλλὰ
μόνον ἐναλλάττει αὐτὰς τῆς ἐναποκειμένης ἔνδον ἐν αὐτῷ νόσου, καὶ δι' ἑτέρων
πραγμάτων ταύτας ἀνακινούσας· διὰ τοῦτο μὴ τινὰς τῶν ἔξωθεν αἰτιώμεθα
ἐπὶ ταῖς ταραχαῖς τῶν παθῶν ἡμῶν, ἀλλ' ἑαυτοὺς μόνους, καὶ πᾶς ὁ ἀγὼν ἔστω
ἡμῖν κατὰ τῶν ἔνδον παθῶν· τούτων γὰρ διὰ τῆς τοῦ Θεοῦ βοηθείας ἐξ ἡμῶν ἐκ-
βληθέντων, οὐ μόνον μετὰ ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ μετὰ θηρίων ἀγρίων εὐκόλως συν-
διατρίψωμεν, κατὰ τὸ εἰρημένον ὑπὸ τοῦ μακαρίου Ἰωβ· «θῆρες ἀγριοὶ εἰρηνεύ-
σουσί σοι».

5. Προηγούμενως οὖν ἀγωνισώμεθα κατὰ τοῦ πνεύματος τῆς λύπης τοῦ ἐπι-
φέροντος ἡμῖν τὴν ἀπόγνωσιν, ὅπως τῆς ἡμετέρας καρδίας τῇ εἰς Θεὸν ἐλπίδι
αὐτὸ ἀπελάσωμεν· τοῦτο γὰρ τὸν Κάϊν μετὰ τὴν ἀδελφοκτονίαν οὐ συνεχώρησε
μετανοῆσαι, οὔτε τὸν Ἰούδαν μετὰ τὴν τοῦ Δεσπότης προδοσίαν· ἐκείνην μόνην
ἀσκήσωμεν, τὴν ἐπὶ μετανοίᾳ τῶν ἡμετέρων ἁμαρτημάτων μετ' ἐλπίδος ἀγαθῆς
γινομένην, καὶ τὴν ἐπὶ τῇ κτήσει τῶν ἐν οὐρανοῖς ἀγαθῶν ἐπιτηδευομένην, ἥτις
καὶ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ μακαρίζεται, λέγοντος· «Μακάριοι οἱ πενθοῦντες», καὶ τὰ
ἐξῆς· καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου ἐγκωμιάζεται φάσκοντος· «ἡ κατὰ Θεὸν λύπη μετά-
νοια ἀμεταμέλητον εἰς σωτηρίαν κατεργάζεται».

6. Αὕτη γὰρ ἡ σωτήριος λύπη τῇ ἐλπίδι τῆς μετανοίας τρέφουσα τὴν ψυχὴν,
χαρὰς ἔστι σύμμικτος· ὅθεν καὶ παρασκευάζει τὸν ἄνθρωπον πρὸς πᾶσαν ἀγαθὴν
ἐργασίαν πρόθυμον καὶ ὑπήκουον, εὐπρόσοιτον, πρᾶον, ἀνεξίκακον, ὑπομονητικὸν
πρὸς πάντα πόνον ἀγαθόν, οἷα δεῖ κατὰ Θεὸν τυγχάνουσα, ὡς ἐκ τούτου λοιπὸν
τοὺς καρποὺς τοῦ πνεύματος ἐν τῷ ἀνθρώπῳ γνωρίζεσθαι, τοῦτέστιν ἀγάπην,
χαρὰν, εἰρήνην, μακροθυμίαν, ἀγαθότητα, πίστιν, ἐγκράτειαν.

7. Τῆς δὲ ἐναντίας λύπης οὗτοί εἰσιν οἱ καρποὶ· ἀκηδία, ἀνυπομονησία, θυ-
μός, μῖσος, ἀντιλογία, ἀπόγνωσις, εὐχῆς ὀκνηρία καὶ ψαλμωδίας· ἦν τινα λύπην
οὕτως ὀφείλομεν φεύγειν, ὡς τὴν πορνείαν καὶ τὴν φιλαργυρίαν καὶ τὸν θυμὸν,
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν παθῶν· αὕτη δὲ θεραπεύεται διὰ προσευχῆς καὶ ψαλμωδίας, καὶ
τῆς εἰς Θεὸν ἐλπίδος, καὶ μελέτης τῶν θείων λογίων, καὶ τῆς ἐν πειρασμοῖς
ὑπομονῆς.

8. Ἐὰν γὰρ μὴ εὖρη τὸν Μοναχὸν κατησφαλισμένον ἐν τούτοις τοῖς ὅπλοις,
ἄστατον αὐτὸν καὶ ῥεμβρὸν ἀποδείκνυσιν, καὶ ῥάθυμον, καὶ ἄεργον, καὶ μοναστή-
ρια πολλὰ περιέρχεσθαι παρασκευάζει, καὶ μηδενὸς ἄλλου φροντίζειν ἢ τοῦ περι-
σκοπεῖν ποῦ ἄριστα καὶ πότοι γίνονται· οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἢ διάνοια τοῦ ἀκηδια-
στοῦ φαντάζεται ἢ τοὺς ἐκ τούτων μετεωρισμούς· λοιπὸν δὲ καὶ εἰς κοσμικὰ πρά-
γματα αὐτὸν ἐνδεσμεῖ καὶ κατ' ὀλίγον δελεάζει ταύταις ταῖς ἐπιβλαβέσιν ἀσχολίαις,
ἧς ἂν καὶ αὐτοῦ τοῦ μοναχικοῦ ἐπαγγέλματος τελείως αὐτὸν ἐκβάλῃ.

9. Ταύτην τὴν νόσον βαρυτάτην οὖσαν εἰδὼς ὁ Ἀπόστολος, καὶ βουλόμενος
αὐτὴν ἐκ τῶν ἡμετέρων ψυχῶν ἀνασπάσαι, τὰς αἰτίας, ἀφ' ὧν μάλιστα τίκεται,
δείκνυσιν λέγων· «παραγγέλλομεν ὑμῖν ἀδελφοὶ ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰη-

σοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος, καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν, ἣν παρέλαβεν ἐξ ἡμῶν· αὐτοὶ γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς, ὅτε οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρὰ τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα ἐξ ὑμῶν· οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς δώμεν τύπον ὑμῖν, εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς· καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ἡμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω· μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους· τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι, τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν».

10. Ἀκούσωμεν πῶς σαφῶς ἡμῖν ἀποδείκνυσιν ὁ Ἀπόστολος τὰς αἰτίας τῆς ἀκηδίας· ἀτάκτους γὰρ καλεῖ τοὺς μὴ ἐργαζομένους, ἐνὶ ᾧματι πολλὴν κακίαν ἐμφαίνων· ὁ γὰρ ἀτακτος καὶ ἀνευλαβὴς τυγχάνει, καὶ προπετὴς περὶ λόγων, καὶ εἰς λοιδορίαν πρόχειρος, καὶ λοιπὸν εἰς ἡσυχίαν ἀνεπιτήδειος, καὶ τῆς ἀκηδίας δοῦλος· παραγγέλλει οὖν στέλλεσθαι ἀπ' αὐτοῦ, ἥγουν ἀφοριζέσθαι ὡς ἀπὸ λοιμικῆς νόσου, εἰτά φησι, καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν, ἣν παρέλαβον ἐξ ἡμῶν, διὰ τῆς λέξεως ταύτης ἐμφαίνων ὑπερηφάνους αὐτοὺς εἶναι καὶ καταφρονητάς, καὶ τῶν Ἀποστολικῶν παραδόσεων καταλυτάς· καὶ πάλιν φησὶν· οὐκ ἐφάγομεν δωρεὰν ἄρτον παρὰ τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα.

11. Βαβαί! ὁ διδάσκαλος τῶν ἐθνῶν, ὁ κήρυξ τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ μετάρσιος ἔως τρίτου οὐρανοῦ, ὁ λέγων προστεταχέναι τὸν Κύριον τοὺς τὸ Εὐαγγέλιον καταγγέλλοντας ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου ζῆν, ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ νυκτὸς καὶ ἡμέρας εἰργάζετο πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα.

12. Τί τοίνυν ἡμεῖς ποιήσωμεν ἀκηδιῶντες ἀπὸ τοῦ ἔργου, καὶ σωματικὴν ἀνάπαυσιν διώκοντες, οἷς οὔτε κήρυγμα Εὐαγγελίου ἐνεχειρίσθη, οὔτε τῶν Ἐκκλησιῶν ἡ μέριμνα; ἀλλὰ δεικνύων τὴν τικτομένην βλάβην ἐκ τῆς ἀργίας ἐπιφέρει· «μηδὲν ἐργαζόμενοι ἀλλὰ περιεργαζόμενοι»· ἀπὸ ἀργίας ἀταξία, ἀπὸ ἀταξίας πᾶσα κακία. Τούτοις τοῖς Ἀποστολικοῖς διδάγμασιν οἱ κατὰ τὴν Αἴγυπτον Ἄγιοι Πατέρες πεπαιδευμένοι, οὐδένα καιρὸν ἀργοὺς εἶναι τοὺς Μοναχοὺς ἐπιτρέπουσι, καὶ μάλιστα τοὺς νεωτέρους, εἰδότες ὡς διὰ τῆς ὑπομονῆς τοῦ ἔργου καὶ ἀκηδίας ἀπελαύνουσι καὶ τὴν ἑαυτῶν τροφὴν προσπορίζουσι καὶ τοῖς δεομένοις βοηθοῦσιν.

13. Οὐ μόνον γὰρ τῆς ἑαυτῶν χρείας ἐργάζονται ἕνεκα, ἀλλὰ καὶ ξένοις καὶ πτωχοῖς καὶ τοῖς ἐν φυλακαῖς ἐκ τοῦ ἰδίου ἔργου ἐπιχορηγοῦσι, πιστεύοντες τὴν τοιαύτην εὐποιαν θυσίαν ἀγίαν εὐάρεστον τῷ Θεῷ γίνεσθαι· καὶ τοῦτο δὲ λέγουσιν οἱ Πατέρες, ὅτι ὁ ἐργαζόμενος ἐνὶ δαίμονι πολλάκις πολεμεῖ, καὶ ὑπ' αὐτοῦ θλίβεται, ὁ δὲ ἀργὸς ὑπὸ μυριῶν πνευμάτων αἰχμαλωτίζεται· καλὸν δὲ πρὸς τοῦτοις καὶ λόγον ἐπιμνησθῆναι τοῦ Ἀββᾶ Μωϋσέως, ὃν πρὸς ἐμὲ ἀπεφθέγατο.

14. Καθесθεῖς γὰρ ἐγὼ ὀλίγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὠχλήθην ὑπὸ ἀκηδίας, καὶ παρέβαλον αὐτῷ καὶ εἶπον, ὅτι χυθεῖ ὀχλήθης ὑπὸ ἀκηδίας, καὶ ἔξασθενήσας σφόδρα, οὐ πρότερον ἀπηλλάγην αὐτῆς, ἕως οὐ ἀπῆλθον καὶ παρέβαλον τῷ Ἀββᾶ Παύλῳ· ἀπεκρίθη δέ μοι πρὸς ταῦτα ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς καὶ εἶπε· θάρσει, οὐ σεαυτὸν ἀπὸ ταύτης ἡλευθέρωσας, ἀλλὰ μᾶλλον ἔκδοτον καὶ δοῦλον παρέδωκας· γίνωσκε τοίνυν ὅτι βαρυτέρως σε ὡς λιποτάκτην πολεμήσει, εἰ μὴ τοῦ λοιποῦ δι' ὑπομονῆς καὶ προσευχῆς καὶ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν σπουδᾶς ταύτην καταγωνίσασθαι.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΤΟ ΦΟΒΕΡΟΝ πνεῦμα τῆς λύπης, δταν καταλάβῃ ἐξ ὁλοκλήρου τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ κατορθώσῃ νὰ τὴν σκοτεινιάσῃ μὲ τὰ νέφη τῆς ἀπογοητεύσεως, τότε τὴν ἐμποδίζει

ἀπὸ τὴν ἐκτέλεσιν παντὸς καλοῦ ἔργου, ἐνῶ ἀντιστοιχῶς τὴν γεμίζει μὲ παντὸς εἶδους πονηροῦς λογισμοὺς καὶ μὲ πᾶσαν, ἐν γένει, κακίαν. Συγκεκριμένως δὲν ἀφήνει τὴν ψυχὴν νὰ ἐκτελῇ μὲ προθυμίαν τὰς ὠρισμένας προσευχὰς καὶ νὰ ψιθυρίσῃ τὴν ἀδιάλειπτον εὐχὴν, οὔτε νὰ ἀνέχεται καρτερικῶς τὴν ἀκρόασιν τῶν ἱερῶν ἀναγνώσεων, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὠφελεῖται. Καθιστᾷ δὲ τὸν αἰχμάλωτόν του ἀνθρώπον εὐερέθιστον, ὥστε οὗτος εὐκόλως νὰ ὀργίζεται ἀπέναντι τῶν ἀδελφῶν του καί, ὅταν αὐτοὶ τοῦ ὁμιλοῦν, νὰ φαίνεται ὡς τρελλός. Συγχρόνως ἐμπνέει μῖσος καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ ψυχοσωτήριο ἔργον, καί, διὰ νὰ τελειώσωμεν, αὐτὴ ἡ σατανικὴ λύπη διαταράσσει ὅλας τὰς κατὰ Θεὸν σκέψεις, πὺν ὑποβοηθοῦν τὴν σωτηρίαν, καὶ ἀφοῦ παραλύσῃ τελείως τὴν γενναιότητα καὶ καρτερικότητα τῆς ψυχῆς, καταβυθίζει τὸν ἀνθρώπον εἰς τὸν λογισμόν τῆς ἀπελπισίας, ὥστε οὗτος νὰ συμπεριφέρεται ὡς ἀπερίσκεπτος καὶ παράλυτος πνευματικῶς.

2. Ἡ λύπη κατατρῶγει τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως ἀκριβῶς ὁ σκῶρος τὰ ἐνδύματά μας καὶ ὁ σάραξ (σαράκι) τὸ ξύλον καὶ πείθει τὸν ἀνθρώπον νὰ ἀποφεύγῃ τὴν καλὴν συναναστροφὴν, νὰ μὴ ἀνέχεται νὰ ἀκούσῃ ἀπὸ τοὺς πραγματικοὺς φίλους λόγους συμβουλευτικοὺς καὶ νὰ μὴ ἀπαντᾷ πρὸς αὐτοὺς εἰρηνικὰ καὶ ὠφέλιμα. Ἀφοῦ καταλάβῃ ἡ σατανικὴ αὐτὴ λύπη τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου τὴν γεμίζει ἀπὸ πικρίαν καὶ δυσαρέσκειαν. Ἡ τοιαύτη λύπη, ὡς πονηρὸν πνεῦμα, ὑποψιθυρίζει συμβουλευούσα τὸν ἀνθρώπον νὰ ἀποφεύγῃ τοὺς ἀνθρώπους, ὡς αἰτίους δῆθεν τῆς ἐσωτερικῆς του ταραχῆς καὶ ἀνωμαλίας καὶ δὲν ἀφήνει αὐτὸν νὰ ἀντιληφθῇ, ὅτι ἡ νόσος αὐτῇ τῆς ψυχῆς δὲν ὀφείλεται εἰς ἐξωτερικοὺς λόγους, ἀλλ' εἶναι καταχωμένη εἰς τὰ βάθη τῆς ὑπάρξεώς μας καὶ ἐκδηλοῦται τότε μόνον, ὅταν ἐξ αἰτίας τῆς ἀσκήσεως ἐμφανισθοῦν οἱ πειρασμοί, ὁπότε φέρουν καὶ αὐτὴν εἰς φῶς. Διότι ὁ ἀνθρώπος οὐδέποτε εἶναι δυνατόν νὰ βλαβῇ ὑπὸ τινος ἄλλου ἐξωτερικῶς, παρὰ μόνον ἀπὸ αἰτίας πὺν ὑπάρχουν ἀφανεῖς εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς του.

3. Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ἱατρὸς τῶν ψυχῶν μας, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος μόνον γνωρίζει, ὡς δημιουργός, τὰ σφάλματα τῆς ψυχῆς καὶ ἐπιβάλλων εἰς αὐτὰ τὰς καταλλήλους θεραπείας, μᾶς διατάσσει ὅχι νὰ ἐγκαταλείπωμεν τὰς μετὰ τῶν ἀνθρώπων συναναστροφάς, ἀλλὰ νὰ ἀποκόπτωμεν τὰς ρίζας τοῦ κακοῦ ἀπὸ μέσα μας, διότι πολὺ καλῶς γνωρίζει, ὅτι ἡ ὑγεία τῆς ψυχῆς δὲν διατηρεῖται ὅταν ἀποχωριζώμεθα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας διατηρεῖται διὰ τῆς συμβιώσεως μὲ ἐναρέτους ἀνδρας καὶ διὰ τῆς συνεχοῦς προσπαθείας καὶ ἀσκήσεως.

4. Ἐκεῖνος λοιπόν, ὁ ὁποῖος ἐγκαταλείπει τοὺς πνευματικούς του ἀδελφούς, προφασιζόμενος δῆθεν εὐλόγους αἰτίας, θὰ πρέπει νὰ γνωρίσῃ μετὰ βεβαιότητος, ὅτι δὲν ἀποκόπτει τὰς ἀφορμὰς τῆς λύπης διὰ τῆς τοιαύτης ἀναχωρήσεως, ἀλλ' ἀπλῶς ἀντικαθιστᾷ αὐτὰς μὲ ἄλλας,

Ο ΑΒΒΑΣ
ΑΜΜΩΝΑΚ

ἐφ' ὅσον παραμένει ἐσωτερικῶς ἡ νόσος καὶ ἐπιδεινοῦται παροξυνομένη ἀπὸ διάφορα περιστατικά. Ὡς ἐκ τούτου ἃς μὴ ἐπικαλούμεθα ὡς αἰτίας ἄλλους, ἐκτὸς ἀπὸ ἡμᾶς μόνον, διὰ τὰ δικαιολογήσωμεν τὴν ἀναταραχὴν τῶν παθῶν μας· ὅλη δὲ ἡ προσπάθεια ἡμῶν ἃς στραφῇ εἰς τὴν ἐκμηδένισιν τῶν ἐσωτερικῶν μας παθῶν. Διότι ὅταν αὐτὰ τὰ πάθη ἀποδιωχθοῦν ἀπὸ τὴν ψυχὴν μας, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, τότε ἀσφαλῶς θὰ δυνηθῶμεν ὄχι μόνον ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ ἄγρια θηρία νὰ συναναστρεφώμεθα, συμφώνως καὶ μὲ ἐκεῖνο, ποὺ εἶπεν ὁ μακάριος Ἰώβ· «Θῆρες γὰρ ἄγριοι εἰρηνεύσουσί σοι» (Ἰώβ ε', 23).

5. Ἄς ἀγωνισθῶμεν λοιπὸν κατ' ἀρχὴν κατὰ τοῦ κακοῦ πνεύματος τῆς λύπης, ἡ ὁποία γεννᾷ εἰς τὴν ψυχὴν μας τὴν ἀπογοήτευσιν· αὐτὴν τὴν ἀπογοήτευσιν, ἡ ὁποία δὲν ἀφῆκε τὸν Κάϊν νὰ μετανοήσῃ μετὰ τὴν ἀδελφοκτονίαν, οὔτε τὸν Ἰούδαν μετὰ τὴν προδοσίαν τοῦ Κυρίου, αὐτὴν πρέπει μὲ τὴν θερμὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίδα νὰ ἐξορίσωμεν ἀπὸ τὴν καρδίαν μας. Ἄς καλλιεργήσωμεν δὲ εἰς τὴν ψυχὴν μας ἐκείνην μόνον τὴν λύπην, ἡ ὁποία γεννᾶται ἀπὸ τὴν ἐπίγνωσιν τῶν ἁμαρτημάτων μας καὶ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ μετανοήσωμεν δι' αὐτά, συνοδεύεται δὲ ἀπὸ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν καλὴν ἐλπίδα, ὅτι θὰ τύχωμεν τῆς εὐσπλαχνίας Του. Αὕτη, ἡ κατὰ Θεὸν λύπη, εἶναι ἐπιτηδεῖα νὰ μᾶς ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀπόκτησιν τῶν ἐπουρανίων ἀγαθῶν, δι' αὐτὸ καὶ ὁ Κύριός μας τὴν ἐγκωμιάζει λέγων· «Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται» (Ματθ. ε', 4). Καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὡς ἐξῆς τὴν ἐγκωμιάζει· «Ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται» (Β' Κορινθ. ζ', 10).

6. Αὕτη λοιπὸν ἡ σωτηριώδης λύπη τρέφει τὴν ψυχὴν μὲ τὴν ἐλπίδα, ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴν μετάνοιαν, καὶ δι' αὐτὸν τὸν λόγον εἶναι ἀνάμικτος ἀπὸ χαρὰν, ὥστε νὰ καθιστᾷ τὸν ἀνθρώπον πειθαρχικὸν καὶ πρόθυμον δι' ἐκτέλεσιν πάσης πνευματικῆς ἐργασίας, γλυκομίλητον, πρᾶον, ἀνεξίκακον, ἱκανὸν νὰ ὑπομένῃ πάντα πόνον χάριν τοῦ ἀγαθοῦ. Ἐπειδὴ λοιπὸν εἶναι κατὰ Θεὸν ἡ τοιαύτη λύπη, δι' αὐτὸν τὸν λόγον πληροὶ καὶ τὸν ἀνθρώπον ἀπὸ τοὺς καρποὺς τοῦ πνεύματος, δηλαδὴ ἀγάπην, χαρὰν, εἰρήνην, μακροθυμίαν, ἀγαθότητα, πίστιν, ἐγκράτειαν. «Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια» (Γαλατ. ε', 22—23).

7. Ἡ ἀντίθετος λύπη, ἡ ὁποία δὲν εἶναι κατὰ Θεόν, ἀλλὰ τὴν ἐμπνέει ὁ διάβολος εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, αὐτοὺς τοὺς καρποὺς παράγει· τὴν ἀκηδίαν, τὴν ἀνυπομονηρίαν, τὸν θυμὸν, τὸ μῖσος, τὴν ἀντιλογίαν, τὴν ἀπογοήτευσιν, τὴν ὀκνηρίαν κατὰ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς καὶ τῆς ψαλμωδίας. Αὐτὴν τὴν ἀντίθετον καὶ διαβολικὴν λύπην ὀφειλομεν νὰ ἀποφεύγωμεν, ὅπως ἀποφεύγωμεν τὴν πορνείαν, τὴν φιλαργυρίαν, τὸν θυμὸν καὶ τὰ λοιπὰ πάθη. Αὕτη δὲ ἡ λύπη, ἡ ἀντίθετος καὶ διαβολικὴ, θεραπεύεται διὰ προσευχῆς καὶ ψαλμωδίας, καὶ ἐφ' ὅσον

ἐλπίσωμεν εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ, μελετῶμεν μετὰ προσοχῆς τοὺς λόγους τοῦ Θεοῦ, πὺν εὐρίσκονται εἰς τὰς θείας Γραφὰς καὶ ἐπιδείξωμεν ἀγόγγυστον ὑπομονὴν κατὰ τῶν ἐπερχομένων πειρασμῶν.

8. Ἐὰν λοιπὸν ὁ Μοναχὸς δὲν εὐρεθῇ κατοχυρωμένος μὲ αὐτὴν τὴν πνευματικὴν ἄμυναν καὶ ἀσφάλειαν, καθίσταται ἀκατάστατος, ἐπιπόλαιος, φυγόπονος, περιπλανᾶται ἀσκόπως εἰς διάφορα μέρη, περιέρχεται πολλὰ Μοναστήρια καὶ διὰ τίποτε ἄλλο δὲν φροντίζει, παρὰ νὰ ἐξετάσῃ μετὰ προσοχῆς εἰς ποῖον μέρος πράγματα ποιοῦνται πλούσια γεύματα καὶ φαγοπότια· διότι ὁ ἀδιάφορος καὶ πνευματικῶς ἀδρανῆς Μοναχὸς δὲν σκέπτεται τίποτε τὸ ὑψηλὸν καὶ πνευματικόν, ἀλλὰ ἐπιμόνως φαντάζεται ματαίας ὄνειροπολήσεις. Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον καὶ ἡ τοιαύτη ψυχικὴ ἀκαταστασία δεσμεύει τὴν ψυχὴν τοῦ Μοναχοῦ εἰς τὰς κοσμικὰς ἀσχολίας, ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον τὸν δელιάζει μὲ ἐπιβλαβεῖς φροντίδας, μέχρις οὗ τὸν ἀπομακρύνῃ τελείως καὶ ἀπὸ τὰς μοναχικὰς του ὑποσχέσεις.

9. Γνωρίζων ὁ Ἀπόστολος Παῦλος πόσον βαρεῖα καὶ ἐπικίνδυνος εἶναι ἡ νόσος αὐτὴ καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ἐκρίζωσῃ αὐτὴν ἀπὸ τὰς ψυχὰς μας ὑποδεικνύει εἰς ἡμᾶς τὰς ἀφορμάς, ἀπὸ τὰς ὁποίας κυρίως γεννᾶται καὶ μᾶς συμβουλεύει· «παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν, ἣν παρέλαβεν παρ' ἡμῶν· αὐτοὶ γὰρ οἶδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἡτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρὰ τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τίνα ἐξ ὑμῶν· οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς δώμεν τύπον ὑμῖν, εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς· καὶ γὰρ ὅτε ἤμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω· ἀκούομεν γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους· τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν» (Β' Θεσ. κ' γ', 6—13).

10. Ὡς προσέξωμεν μὲ πόσῃ σοφίᾳ φανερῶναι εἰς ἡμᾶς ὁ Ἀπόστολος τὰς αἰτίας τῆς ἀκηδίας. Ὀνομάζει ἀτάκτους αὐτοὺς, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐργάζονται τὸ ἀγαθόν, ἐκφράζων τοιοῦτοτρόπως μὲ μίαν μόνον λέξιν πολλὴν κακίαν. Καὶ πράγματι ὁ ἀτακτος, ἐκεῖνος δηλαδὴ πὺν δὲν ἔχει εἰς τὴν ζωὴν του τάξιν καὶ ρυθμόν, εἶναι συγχρόνως καὶ ἀνευλαβὴς καὶ αὐθάδης κατὰ τὰς συζητήσεις, εὐκόλως κακολογεῖ, ἀνίκανος διὰ τὴν ἡσυχαστικὴν ζωὴν καὶ τέλος εἶναι αἰχμάλωτος τῆς πνευματικῆς ἀδρανείας, δηλαδὴ τῆς ἀκηδίας. Ἀπὸ αὐτὸν λοιπὸν τὸν τύπον, τὸν ἀτακτον, μᾶς παραγγέλλει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος νὰ ἀπομακρυνώμεθα, δηλαδὴ νὰ ἀποχωρίζωμεθα ἀπὸ αὐτόν, ὡς ἀπὸ μολυσματικῆς νόσου. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει· «Καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν, ἣν παρέλαβον παρ' ἡμῶν» (Β' Θεσ. γ', 6)· μὲ τὰς λέξεις αὐτὰς

ὁ Ἀπόστολος ὑποδηλοῖ, ὅτι ὁ ἄτακτος εἶναι συγχρόνως ὑπερήφανος, καταφρονητὴς καὶ ἀσεβῶς καταργεῖ τὰς ἀποστολικὰς παραδόσεις. Καὶ προχωρεῖ ὁ Μέγας Ἀπόστολος· «Οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρὰ τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα ὑμῶν» (Β' Θεσ. γ', 8).

11. Πῶ! πῶ! Τί καταπληκτικὸν εἶναι αὐτό, ποὺ ἀφηγεῖται ὁ Ἀπόστολος Παῦλος! Ὁ διδάσκαλος τῶν Ἑθνῶν, ὁ κήρυξ τοῦ Εὐαγγελίου, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἀνῆλθε μέχρι τρίτου οὐρανοῦ, ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος εἶπεν, ὅτι ὁ Κύριος ἔχει διατάξει νὰ ἀποζοῦν ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου ὅσοι διδάσκουν αὐτό, «οὕτω καὶ ὁ Κύριος διέταξε τοῖς τὸ Εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου ζῆν» (Α' Κορινθ. θ', 14), νὰ ἀποκαλύπτῃ διὰ τὸν ἑαυτὸν του, ὅτι εἰργάζετο μὲ κόπον καὶ μὲ μόχθον νύκτα καὶ ἡμέραν, διὰ νὰ μὴ ἐπιβαρύνῃ οὐδένα!

12. Ὅταν ἓνας Παῦλος τοιουτοτρόπως ἐμόχθῃ καὶ εἰργάζετο, τί θὰ κάμωμεν ἡμεῖς, οἱ ἀδιαφοροῦντες διὰ πᾶσαν ἐργασίαν καὶ ἐπιδιώκοντες τὴν σωματικὴν ἀνάπαυσιν, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ ἔχωμεν ἀναλάβει οὔτε τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, οὔτε τὴν μέριμναν καὶ φροντίδα τῶν Ἑκκλησιῶν; Οὗτος, ὁ Παῦλος, ὑποδεικνύων τὴν βλάβην, ποὺ γεννᾶται ἀπὸ τὴν ἀργίαν, λέγει ἐπὶ πλέον διὰ τοὺς ἄτάκτους καὶ ἀργούς· «Μηδὲν ἐργαζόμενοι, ἀλλὰ περιεργαζόμενοι», διότι ἀπὸ τὴν ἀργίαν προέρχεται ἡ ἀταξία καὶ ἀπὸ τὴν ἀταξίαν παντὸς εἶδους κακία. Οἱ Μοναχοὶ τῆς Αἰγύπτου, οἱ Ἅγιοι αὐτοὶ Πατέρες, ἔχοντες μορφωθῇ μὲ τὰ ἀποστολικά αὐτὰ διδάγματα, δὲν ἐπιτρέπουν νὰ παραμένουν οἱ Μοναχοὶ καὶ μάλιστα οἱ νεώτεροι ποτὲ ἄεργοι, διότι γνωρίζουν πολὺ καλῶς, ὅτι διὰ τῆς ἐπιβαλλομένης κατὰ τὴν ἐργασίαν ὑπομονῆς, καὶ τὴν ἀκηδῖαν ἀπομακρύνουν ἀπὸ κοντά τους, ἀλλὰ καὶ τὴν τροφὴν τῶν ἐξοικονομοῦσι, καὶ τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην βοηθοῦν.

13. Διότι οἱ Μοναχοὶ δὲν ἐργάζονται μόνον χάριν τῶν προσωπικῶν τῶν ἀναγκῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ προμηθεύουν τὰ ἀπαραίτητα εἰς τοὺς ξένους, εἰς τοὺς πτωχοὺς, εἰς τοὺς φυλακισμένους, πιστεύοντες ὅτι ἡ ἀγαθοεργία αὐτὴ ἀποβαίνει θυσία ἁγία καὶ εὐπρόσδεκτος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Οἱ Πατέρες ἐπίσης λέγουν καὶ αὐτὴν τὴν χαρακτηριστικὴν ἀλήθειαν, ὅτι ὁ ἐργαζόμενος πολεμεῖ συχνάκις μὲ ἓνα δαίμονα καὶ ἀπὸ αὐτὸν μόνον στενοχωρεῖται, ἐνῷ, ἀπ' ἐναντίας, ὁ ἀργὸς αἰχμαλωτίζεται ἀπὸ ἀναρίθμητα πονηρὰ πνεύματα. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ καὶ ὥς ἐπίλογον τῶν ὅσων ἀνέφερα, ἀξίζει νὰ σᾶς διηγηθῶ ἓνα διδακτικὸν λόγον, τὸν ὁποῖον μοῦ εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς, εἰς κάποιο προσωπικόν μου περιστατικόν.

14. Κάποτε, ἀφοῦ παρέμεινα ὀλίγον εἰς τὴν ἔρημον, ἠνωχλήθην ὑπὸ ἀκηδίας· διὰ νὰ διασκεδάσω λοιπὸν τὸ πνεῦμα αὐτὸ μετέβην πρὸς συνάντησιν ἐνὸς ἄλλου Ἀσκητοῦ, τοῦ Ἀββᾶ Παύλου. Ὅταν συνήντησα, μετ' ὀλίγας ἡμέρας, τὸν Ἀββᾶν Μωϋσῆν τοῦ λέγω:

— Ἀββᾶ, πρὸ ἡμερῶν μὲ ἠνώχλησεν ἀκηδία καὶ δὲν ἠσύχα-

σα παρὰ μόνον ὅταν ἀπῆλθον καὶ συνήντησα τὸν Ἀββᾶν Παῦλον.

Τότε ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς μου εἶπε τὰ ἑξῆς:

— Ἔχε θάρρος καὶ προσοχήν, διότι δὲν ἀπληθευθερώθης ἀπὸ τὴν ἀκηδῖαν, ἀλλὰ μᾶλλον κατέστης αἰχμάλωτος αὐτῆς καὶ ἐτέθης εἰς τὴν διάθεσίν της. Λάβε ὑπ' ὄψιν σου, ὅτι τώρα σκληρότερον θὰ σὲ πολεμήσῃ, ὥς λιποτάκτην. Δι' αὐτὸ ἀπ' ἐδῶ καὶ ἐμπρὸς φρόντισε νὰ κατανικήσῃς τὴν ἀκηδῖαν διὰ τῆς προσευχῆς, τῆς ὑπομονῆς καὶ τοῦ φροντισμένου ἐργοχείρου σου.

Γ'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

ΠANTA τὰ ἄλλα πάθη τοῦ θυμικοῦ μέρους τῆς ψυχῆς ἢ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ μόνον ἐφάπτεται, ἢ καὶ τοῦ λογιστικοῦ, ὥς ἡ λήθη καὶ ἡ ἄγνοια· ἡ δὲ ἀκηδῖα πασῶν τῶν τῆς ψυχῆς δυνάμεων ἐπιδρασσομένη, πάντα σχεδὸν ὁμοθυμαδὸν κινεῖ τὰ πάθη, διὸ τῶν ἄλλων παθῶν ἐστι βαρύτερον· καλῶς οὖν ὁ Κύριος ταύτης φάρμακον δεδωκώς, ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν εἴρηκεν.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

ΟΛΑ τὰ ἄλλα πάθη ἔχουν σχέσιν μόνον μὲ τὸ θυμικὸν ἢ τὸ ἐπιθυμητικόν, ἢ τὸ λογιστικὸν μέρος τῆς ψυχῆς, ὅπως π. χ. ἡ λήθη καὶ ἡ ἄγνοια· ἐν ἀντιθέσει πρὸς αὐτά, ἡ ἀκηδῖα, ἐπειδὴ ἐπενεργεῖ ἐφ' ὅλων τῶν ψυχικῶν δυνάμεων καὶ ἐπηρεάζει αὐτάς, κινεῖ σχεδὸν συγχρόνως, ὥς ἀπὸ συμφώνου, ὅλα τὰ ἄλλα πάθη καὶ δι' αὐτὸ καθίσταται τὸ πλεόν ἐπικίνδυνον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα. Ὁρθότατα λοιπὸν ὁ Κύριός μας ὑποδεικνύων τὸ κατ' αὐτῆς φάρμακον παρηγγελεν «Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν» (Λουκᾶ κα', 19).

Ζ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΟΑΒΒΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ καθεζόμενός ποτε ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν ἀκηδίᾳ γέγονε καὶ πολλῇ σκοτώσει λογισμῶν, καὶ ἔλεγε πρὸς τὸν Θεόν· Κύριε, θέλω σωθῆναι, καὶ οὐκ ἔωσί με οἱ λογισμοί· δίδαξόν τί ποιήσω ἐν τῇ θλίψει μου· πῶς σωθῶ;

Ἀναστὰς οὖν καὶ προελθὼν τῆς κέλλης μικρόν, ὁρᾷ τινα ὁ Ἀντώνιος ἑαυτῷ ὅμοιον καθεζόμενον καὶ ἐργαζόμενον, εἶτα ἀνιστάμενον ἀπὸ τοῦ ἔργου καὶ προσευχόμενον, καὶ πάλιν καθεζόμενον, καὶ τὴν σειρὰν πλέκοντα (τοῦτο γὰρ τὸ ἔργον εἰργάζετο ὁ φανεῖς), καὶ αὐτίς δὲ μετὰ τὸ ἐργάσασθαι ἐφ' ἱκανόν, εἰς προσευχὴν ἀνιστάμενον· ἦν δὲ Ἀγγελος Κυρίου ἀποσταλεὶς εἰς διόρθωσιν καὶ ἀσφάλειαν τοῦ Ἀντωνίου, ὃς καὶ πρὸς αὐτὸν ἔφησεν· οὕτω ποιεῖ καὶ σφῆρι. Ὁ δὲ Ἀντώνιος, τοῦτο ἀκούσας, πολλὴν χαρὰν ἔσχε καὶ θάρσος, τὴν ἀκηδῖαν ἀποβαλὼν καὶ οὕτω ποιῶν ἐσφῆζετο.

2. Εἰπέ τις ἀδελφὸς τῷ Ἀββᾷ Ἀντωνίῳ Πάτερ, θλίβουσί με οἱ λογισμοὶ λέγοντες, ὅτι οὐ δύνασαι νηστεύειν, οὔτε ἐργάζεσθαι· κἂν ἐπισκέπτου τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ τοῦτο γὰρ ἀγάπη ἐστίν· ὁ δὲ γέρων, εἰδὼς τὰς μηχανὰς τῶν δαιμό-

νων, λέγει αὐτῷ· ὕπαγε φάγε, πίε, κοιμῶ, καὶ μὴ ἐργάσῃ, μόνον τοῦ κελλίου σου μὴ ἀποστῆς· ἦδει γὰρ ὁ γέρον· ὅτι ἡ τοῦ κελλίου ὑπομονὴ φέρει τὸν Μοναχὸν εἰς τὴν τάξιν αὐτοῦ. Ὡς οὖν ὑποστρέψας ὁ ἀδελφὸς ἐποίησε τρεῖς ἡμέρας καὶ ἡκηδίασε, καὶ εὐρὼν μικρὰ θαλλία ἐσχισεν αὐτά, τῇ δὲ ἐξῆς ἤρξατο πλέκειν· καὶ πεινάσας, εἶπε τοῖς λογισμοῖς· Ἰδοὺ ἄλλα μικρὰ θαλλία εἰσὶ, πλέξω κἀκεῖνα, καὶ ἐσθιώ· καὶ ὡς ἐπλεξεν, εἶπε πάλιν· ἀναγνώσω μικρόν, καὶ τότε ἐσθιώ· καὶ ἀναγνούς, βάλλω τοὺς μικροὺς μου ψαλμούς, καὶ μετὰ ἀμεριμνίας ἐσθιώ καὶ οὕτω κατὰ μικρὸν Χάριτι Θεοῦ προκόπτων ἐγένετο δόκιμος, τὴν ἀκηδῖαν νικήσας καὶ θάρσος λαβὼν κατὰ τῶν λογισμῶν ἐνίκα αὐτούς.

3. Ἡρωτήθη γέρον ὑπὸ ἀδελφοῦ εἰπόντος· διατί ἀκηδιῶ ἐν τῷ κελλίῳ μου καθεζόμενος· καὶ ἀπεκρίθη· διότι οὐχ εἰώρακας ἀκμὴν οὔτε τὴν ἐλπίζομένην ἀνάπαισιν, οὔτε τὴν ἐσομένην κόλασιν· εἰ γὰρ ταῦτα ἀκριβῶς εἶδες, εἰ σκωλήκων ἔγχεμε τὸ κελλίον σου, ὥστε σε ἐν αὐτοῖς ἕως τραχήλου δεδυνέναι, ἦτοι κεχωσμένον εἶναι, ὑπέμενες ἂν μὴ ἀκηδιῶν.

4. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· οἱ λογισμοὶ μου ῥέμβονται, καὶ θλίβομαι· ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρον· σὺ κάθου εἰς τὸ κελλίον σου, καὶ αὐτοὶ πάλιν ἔρχονται· ὥς περ γὰρ ἡ ὄνος, ἐὰν ἡ δεδεμένη, ὁ δὲ πῶλος αὐτῆς λελυμένος ὢν σκιρτᾷ ὧδε κἀκεῖ, καὶ ὅπου δ' ἂν ἀπέλθῃ, πάλιν πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ ἐπανέρχεται, οὕτω καὶ οἱ λογισμοὶ τοῦ διὰ τὸν Θεὸν ἐγκαρτεροῦντος ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ, εἰ καὶ πρὸς μικρὸν ῥέμβονται, ἀλλὰ πάλιν πρὸς αὐτὸν ἐπιστρέφουσιν.

5. Διηγῆσατό τις τῶν Πατέρων λέγων, ὅτι ὄντος μου ἐν Ὁξυρρύγχῃ, ἦλθον πτωχοὶ ἀδελφοὶ ἐκεῖ ἐν Σαββάτῳ ὧσέ ἵνα λιβώσιν ἀγάπην, καὶ κοιμωμένων ἡμῶν, εἰς ἕξ αὐτῶν ἔχων ψιάθιον μόνον, οὗ τὸ ἡμισυ ἔκειτο ὑποκάτω αὐτοῦ, τὸ δὲ ἡμισυ ἐπάνω, ἐπήγγυτο ὑπὸ τοῦ κρύους (ἦν γὰρ ψυχρὰ πολλή)· ἐγὼ οὖν ἐξελθὼν πρὸς ὕδωρ, ἤκουσα αὐτοῦ ἐν τῷ ὀδυνᾶσθαι καὶ τρέμειν ὑπὸ τοῦ ψύχους, παρακαλοῦντος ἑαυτὸν καὶ τοιαῦτα πρὸς Θεὸν λέγοντος· «εὐχαριστῶ σοι, Κύριε, ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς σου, οἷς ποιεῖς μετ' ἐμοῦ· πόσοι γὰρ εἰσιν ἄρτι ἐν τῇ φυλακῇ σιδηρὰ φοροῦντες, ἄλλοι δὲ τοὺς πόδας εἰς τὸ ξύλον ἡσφαλισμένοι, μηδὲ τὸ ὕδωρ ἑαυτῶν δυνάμενοι ποιῆσαι, ἐγὼ δὲ ὡς βασιλεὺς εἰμι ἐκτείνων τοὺς πόδας μου»· καὶ ταῦτα ἀκούσας ἐγὼ, διηγησάμην τοῖς ἀδελφοῖς εἰς οἰκοδομὴν καὶ ὠφέλειαν.

6. Τίς τῶν Πατέρων περιώρισεν ἑαυτὸν μὴ ἐξελθεῖν τοῦ κελλίου ἐν πάσῃ τῇ Ἀγίᾳ Τεσσαρακοστῇ τῶν νηστειῶν ἕως τὸ Πάσχα· ὁ δὲ διάβολος, ὁ αἰεὶ τοῖς ἀγωνιζομένοις φθονῶν, ἐπλήρωσεν ὅλον τὸ σπήλαιον αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἕως τῆς στέγης, κορέων ὥς καὶ τοὺς τοίχους καλύπτεσθαι ὑπ' αὐτῶν, καὶ τὸν ἄρτον, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ πάντα αὐτοῦ γεμισθῆναι τῶν κορέων· ὁ δὲ ὑπομένων γενναίως τὸν πειρασμὸν ἔλεγεν, ὅτι ἐὰν με δεῖ ἀποθανεῖν, οὐκ ἐξέρχομαι ἕως τῆς Ἀγίας Ἐορτῆς. Τῇ δὲ τρίτῃ ἑβδομαδί τῶν Ἀγίων νηστειῶν, ὁρᾷ ἀπὸ πρωΐας καὶ ἰδοὺ πληθὺς ἀδιήγητον μυρμηκῶν εἰσῆει εἰς τὸ σπήλαιον, οἱ καὶ καθάπερ ἐπὶ πολέμῳ ἐπὶ τοὺς κόρες ὁρμήσαντες, πάντας ἐφόνευσαν, καὶ βαστάσαντες τοῦ σπηλαίου ἐξήγαγον· καὶ ὁ γέρον ἀπαλλαγείς τοῦ πειρασμοῦ, ἠὲ χαρίσται τῷ Θεῷ.

7. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα λέγων· τί ποιήσω, ὅτι ὀλιγορῶ ἐν τῷ καθέζεσθαι με· καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρον· μηδένα ἐξουιενήσης ἢ κατακρίνης ἢ καταλαλήσης, καὶ ὁ Θεὸς παρέχει σοι ἀνάπαισιν, καὶ γίνεται σοι τὸ κάθισμα ἀτάραχον.

8. Ἀδελφός τις ἐν τῇ ἐρήμῳ ὢν, καὶ ἡσυχάζων ἐν τῷ κελλίῳ, ὑπὸ τῆς ἀκηδείας ἐπολεμεῖτο δεινῶς ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ κελλίου, ἔλεγε δὲ πρὸς ἑαυτόν· διατί ἀκηδιᾷς, ἄθλιε, καὶ ζητεῖς ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ κελλίου· οὐκ ἀρκεῖ σοι τοῦτο, εἰ καὶ

μηδὲν ποιεῖς ἀγαθόν, τὸ μηδένα σκανδαλίζειν ἢ θλίβειν, ἢ καὶ αὐτὸς σκανδαλίζεσθαι καὶ θλίβεσθαι ὑπὸ τινος; γινώθι ἀπὸ πόσων κακῶν ἐρξούσατό σε ὁ Κύριος· οὐκ ἀργολογεῖς, οὐκ ἀκούεις τὰ μὴ συμφέροντα, οὐχ ὁρᾷς τὰ βλάπτοντα, εἰς σοὶ πόλεμός ἐστι, τῆς ἀκηδίας, καὶ δυνατός ἐστιν ὁ Θεὸς καὶ τοῦτον καταργῆσαι, εἰ ἐν ταπεινώσει καὶ συντριβῇ καρδίας ἀδιαλείπτως προσπίπτεις αὐτῷ καὶ ἐπικαλῇ τὴν Αὐτοῦ βοήθειαν· γινώσκει δέ σου καὶ τὴν ἐν πᾶσιν ἀσθενείαν, καὶ οὐ συγχωρήσει σοὶ πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασαι. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τοῦ ἀδελφοῦ πρὸς ἑαυτὸν λέγοντος, πολλὰ παρακλήσεις ἐγένετο αὐτῷ διὰ τῆς τοῦ Θεοῦ Χάριτος, τὴν δὲ διδιχὴν ἔσχε ταύτην παρὰ τῶν Ἀγίων Πατέρων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ γηρασάντων, καὶ μεγάλην ἐκ τῆς ἀσκήσεως πλουτησάντων τὴν πρὸς Θεὸν οἰκειότητά.

9. Ἐρωτήθη γέρον, διατί οὐδέποτε ὀλιγώρησας; καὶ ἀπεκρίθη· ἐπειδὴ καθ' ἡμέραν ἀποθανεῖν προσδοκῶ.

10. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα διὰ τὴν ἀκηδίαν, καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· ἡ ἀκηδία ἐπὶ πάσῃ ἀρχῇ ἀγαθοῦ πολεμεῖ τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ οὐκ ἔστι χεῖρον αὐτῆς πάθος· ἀλλ' ἐὰν γνωρίσῃ αὐτὴν ἄνθρωπος, ὅτι αὕτη ἐστίν, ἀναπαύεται, ἤγουν εἰς ὑπομονὴν καὶ σπουδὴν ἑαυτὸν διεγείρας.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος, παραμένων εἰς τὴν ἔρημον, περιέπεσεν εἰς ἀκηδίαν καὶ ἤρχισε νὰ σκοτιζῇται ἀπὸ τοὺς διαφόρους λογισμούς. Εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν εὐρισκόμενος ἔκραζε γοερῶς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἔλεγε· «Κυρίέ μου, θέλω νὰ σωθῶ καὶ δὲν μὲ ἀφήνουν οἱ λογισμοί· δίδαξόν με πῶς νὰ ἀποδιώξω τὴν θλίψιν μου αὐτὴν καὶ νὰ σωθῶ».

Ἀφοῦ λοιπὸν ἠγέρθη ἐκ τῆς θέσεώς του καὶ ἐπλησίασεν ὀλίγον πρὸς τὴν ἔξοδον τοῦ κελλίου του, βλέπει ὁ Ἀντώνιος ἕνα ἄνθρωπον, ὅμοιον μὲ αὐτόν, νὰ κάθεται καὶ νὰ ἀσχολῇται μὲ τὸ ἐργόχειρόν του· ἐν συνεχείᾳ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἠγείρετο ἀπὸ τὴν ἐργασίαν του καὶ προσήχετο καὶ πάλιν ἐκάθητο καὶ ἔπλεκε τὴν σειρὰν τῶν σχοινίων (διὰ τὸ ζεμπίλι) (μὲ αὐτὸ τὸ ἐργόχειρον ἡσχολεῖτο ὁ ἐμφανισθεὶς) καὶ ἀμέσως πάλιν, ἀφοῦ ἐπὶ ἀρκετὸν εἰργάσθη, ἠγέρθη διὰ τὴν προσευχήν. Αὐτὸς δὲ ὁ περιεργὸς ξένος ἦτο Ἄγγελος Κυρίου, ὅστις ἀπεστάλη διὰ νὰ διορθώσῃ καὶ ἐπιστηρίξῃ τὸν Ἀντώνιον, καὶ ὅστις ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν Ἀντώνιον τοῦ εἶπεν· «Οὕτω κάμνε καὶ θὰ σωθῇς». Ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος, μόλις ἤκουσεν αὐτὴν τὴν πληροφορίαν, ἐχάρη πάρα πολὺ καὶ ἔλαβε θάρρος καὶ ἀφοῦ ἀπέβαλε τὴν ἀκηδίαν ἐπορεύετο, ὅπως ἐμπράκτως τοῦ ἀπέδειξεν ὁ Ἄγγελος καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐσώθη.

2. Κάποιος ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ἀντώνιον:

— Πάτερ μου, οἱ λογισμοὶ μὲ στενοχωροῦν ἐπιφέροντες εἰς τὴν ψυχὴν μου θλίψιν, διότι μοῦ λέγουν, ὅτι σὺ δὲν ἔχεις τὴν δύναμιν νὰ νηστεύῃς, οὔτε νὰ ἀσχολῇσαι μὲ τὸ σκληρὸν ἐργόχειρον τῶν Ἀσκητῶν· τοῦλάχιστον, ἐγκαταλείπων τὸ κελλίον σου, νὰ ἐπισκέπτεσαι τοὺς ἀσθενεῖς, διότι καὶ τοῦτο εἶναι ἀγάπη.

Ὁ Γέρων, ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος, ἐπειδὴ ἐγνώριζε τὰς παγίδας τοῦ πολυμηχάνου διαβόλου καὶ ὅτι ἡ μεθ' ὑπομονῆς καὶ ἐγκατεργήσεως παραμονὴ εἰς τὸ μοναχικὸν κελλίον ἐπαναφέρει τὸν Μοναχὸν εἰς τὴν τάξιν τοῦ μοναχικοῦ βίου, ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς εἰς τὸν ἐρωτήσαντα.

— Πήγαινε εἰς τὸ κελλίον σου, φάγε, πῖε καὶ κοιμήσου· μὴ κάμης καμμίαν ἐργασίαν, ἀρκεῖ νὰ μὴ ἐγκαταλείψῃς τὸ κελλίον σου.

Πράγματι ὁ ἀδελφός, μετὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ Γέροντος, ἐπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον του καὶ ἐπορεύθη ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, ὅπως τοῦ ὑπέδειξεν ὁ Γέρων. Χωρὶς ἐργασίαν ὁμως ἐστενοχωρήθη· δι' αὐτὸ τὴν τρίτην ἡμέραν, ἀφοῦ εὗρε μερικὰ βλαστάρια φοινίκων, ἀπ' αὐτὰ ποὺ πλέκουν οἱ Μοναχοὶ τὰ καλάθια καὶ τὰ ζεμπιλία, ἤρχισε νὰ τὰ σχίξῃ καὶ νὰ πλέκῃ καὶ αὐτός. Παρ' ὅλον δὲ ὅτι ἐπείνασεν, ἀντέτεινεν εἰς τὸν λογισμόν του· ἅς κάμω ὑπομονὴν νὰ πλέξω καὶ αὐτὰ τὰ ὀλίγα βλαστάρια, ποὺ εὗρήκα καὶ κατόπιν τρώγω. Ἀφοῦ δὲ τὰ ἐπλεξε καὶ αὐτά, εἶπε πάλιν εἰς τὸν ἑαυτὸν του· ἅς ἀναγνώσω καμμίαν ψυχωφελῆ ἀνάγνωσιν καὶ ἀφοῦ, ἐν συνεχείᾳ, τελειώσω καὶ τὴν μικράν μου ἀκολουθίαν, τότε ξένοιαστος πλέον θὰ καθίσω νὰ φάγω. Οὕτω δὲ ὀλίγον κατ' ὀλίγον, μὲ τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ, προκόπτων εἰς τὴν ἀσκητικὴν ζωὴν ἀνεδείχθη δόκιμος· νικήσας δὲ τὴν ἀκηδίαν ἔλαβε θάρος ἐναντίον τῶν λογισμῶν καὶ συνεχῶς ἐνῖκα αὐτούς.

3. Κάποτε μετὰξὺ ἐνὸς Γέροντος Ἀσκητοῦ καὶ ἐνὸς νεωτέρου ἀδελφοῦ διημείφθη ὁ ἑξῆς διάλογος:

— Διατί, Γέροντά μου, ὅταν κάθηναι εἰς τὸ κελλίον μου καταλαμβάνομαι ἀπὸ ψυχικὴν κατάπτωσιν καὶ ἀκηδίαν;

— Διότι δὲν ἔχεις ἀκόμη ἴδει οὔτε τὴν ἀνάπαυσιν τῶν Δικαίων, τὴν ὁποίαν ἐλπίζομεν, οὔτε τὴν ἐπερχομένην εἰς τοὺς ἀσεβεῖς τιμωρίαν. Ἐὰν ἐγνώριζες ἀκριβῶς τὰς δύο αὐτὰς μεταθανατίους καταστάσεις, μίαν τῶν ὁποίων ὅπωςδήποτε θὰ κληρονομήσωμεν, τότε καὶ ἐὰν ἀκόμη τὸ κελλίον σου ἦτο γεμᾶτον ἀπὸ σκόληκας, ὥστε νὰ ἦσουν χωμένος μέσα εἰς αὐτοὺς καὶ νὰ τοὺς ἐφηρες ὡς ἔνδυμα, ἀσφαλῶς θὰ ὑπέμενες χωρὶς νὰ δοκιμάζῃς ἀκηδίαν.

4. Ἐπίσης ἓνας ἄλλος ἀδελφὸς ὑπέβαλε τὴν ἑξῆς ἐρώτησιν εἰς ἓνα Γέροντα:

— Οἱ λογισμοὶ μου περιφέρονται εἰς ἀσκόπους καὶ ματαίας περιπλανήσεις· ἐξ αἰτίας δὲ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ θλίβομαι.

— Σὺ νὰ κάθεσαι μὲ ὑπομονὴν εἰς τὸ κελλίον σου—ἀπήντησεν ὁ Γέρων—καὶ ἐκεῖνοι πάλιν θὰ ἐπιστρέφουν ἀπὸ τοὺς ματαίους ῥεμβασμούς. Οἱ λογισμοὶ ὁμοιάζουν μὲ ἓνα ἄτακτον καὶ ζωηρὸν πουλαράκι. Ἐὰν ἡ θήλεια ὄνος εἶναι δεμένη μὲ ἀσφάλειαν κάπου, τότε τὸ πουλαράκι, ἐπειδὴ εἶναι λυμένο, τρέχει, πηδᾷ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ· ὅσον ὁμως καὶ ἐὰν ἀπομακρυνθῇ, ἐπανάρχεται πρὸς τὴν μητέρα του. Τὸ ἴδιον συμ-

βαίνει καὶ μὲ τοὺς λογισμοὺς ἐκείνου, ὁ ὁποῖος χάριν τοῦ Θεοῦ ὑπομένει ἐγκλειστος εἰς τὸ κελλίον του· ἐὰν πρὸς στιγμὴν περιπλανηθῶν, ἀμέσως ὅμως ἐπιστρέφουν πρὸς αὐτόν.

5. Κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρας διηγήθη τὸ ἐξῆς περιστατικόν:

Εὐρίσκόμην κάποτε — εἶπεν — εἰς Ὁξύρρυγχον· τὸ Σάββατον λοιπὸν ἦλθον ἐκεῖ μερικοὶ πτωχοὶ ἀδελφοί, διὰ νὰ λάβουν ἐλεημοσύνην. Ἐνας ἐξ αὐτῶν εἶχε μόνον μίαν τριμμένην ψάθαν καὶ ἐτοποθέτει τὴν μιστὴν ἀπὸ κάτω διὰ στρῶμα καὶ μὲ τὴν ὑπόλοιπον ἐσκεπάζετο. Ἦτο ὅμως κρύο καὶ τὴν νύκτα ἔκαμνεν ὑπερβολικὸν ψῦχος. Εἰς μίαν λοιπὸν στιγμὴν τῆς νυκτός, ὅπου ἐσηκώθηκα διὰ νὰ μεταβῶ δι' ὑπηρεσίαν, ἀντελήφθην τὸ ἐξῆς θαυμαστόν· ὁ ἀδελφὸς αὐτὸς εἶχε παγώσει· καθὼς δὲ ὑπέφερε καὶ ἔτρεμεν ἀπὸ τὸ κρύο, παρηγόρει τὸν ἑαυτὸν του διὰ τῶν ἐξῆς εὐχαριστηρίων λόγων πρὸς τὸν Θεόν: «Κύριέ μου, σὲ εὐχαριστῶ δι' ὅλα τὰ ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα μοῦ παρέχεις· πόσοι αὐτὴν τὴν στιγμὴν εὐρίσκονται εἰς τὰς φυλακὰς φέροντες σκληρὰ δεσμά! πόσοι ἐξ αὐτῶν ἔχουν προσηρμοσμένους τοὺς πόδας των εἰς τὸ ξύλον (!), διὰ νὰ μὴ μετακινῶνται, ὥστε νὰ μὴ δύνανται οὔτε αὐτὴν τὴν σωματικὴν των ἀνάγκην νὰ ἐκπληρώσουν! Ἀπέναντι αὐτῶν ἐγὼ εἶμαι ὡς βασιλεὺς, δυνάμενος νὰ ἀπλῶνω ἀνέτως τοὺς πόδας μου». Μόλις ἤκουσα ἐγὼ αὐτά, διηγήθη ἁμέσως εἰς τοὺς ἀδελφοὺς πρὸς πνευματικὴν των οἰκοδομὴν καὶ ψυχικὴν των ὠφέλειαν.

6. Ἐνας ἄλλος ἐκ τῶν Πατέρων ἔθρεσεν ἐκούσιον περιορισμὸν εἰς τὸν ἑαυτὸν του νὰ μὴ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ κελλίον, καθ' ὅλην τὴν περίοδον τῆς νηστείας τῆς Ἀγίας Τεσσαρακοστῆς, μέχρι τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα. Τί τοῦ κάμνει λοιπὸν ὁ διάβολος, ὁ ὁποῖος φθονεῖ τοὺς ἀγωνιζομένους; Ἐγέμισεν ὅλον τὸ ἀσκητικόν του σπήλαιον, ἀπὸ τὸ ἔδαφος ἕως τῆς στέγης, μὲ κορέους· τόσον ἦτο τὸ πλῆθος τῶν κορέων, ὥστε νὰ σκεπασθοῦν καὶ οἱ τοῖχοι, καὶ νὰ γεμίσουν τὸ ψωμί, τὸ σταμνί, ποὺ ἐγέμιζε μὲ νερό, καὶ ὅλα ἐν γένει τὰ πρᾶγματα τοῦ κελλίου. Ὁ Ἀσκητὴς ὅμως ὑπέμεινεν ἀγογγύστως καὶ μὲ γενναιοῦτητα τὴν δοκιμασίαν αὐτὴν λέγων ἐπιτακτικῶς εἰς τὸν ἑαυτὸν του· «Δὲν πρόκειται νὰ ἐξέλθω τοῦ κελλίου μου πρὸ τῆς Ἀγίας Ἑορτῆς, ἔστω καὶ ἐὰν πρόκειται νὰ ἀποθάνω ἀπὸ τὴν δοκιμασίαν αὐτήν». Ἴδου ὅμως πόσον ἐπεβραβεύθη ἡ ὑπομονὴ του καὶ ἡ ἀπόφασις αὐτή! Κατὰ τὴν τρίτην ἑβδομάδα τῶν Νηστειῶν εἰσορμᾷ εἰς τὸ σπήλαιον ἀπροσμέτρητον πλῆθος μυρμηκῶν, οἱ ὁποῖοι, ὅπως οἱ στρατιῶται εἰς τὸν πόλεμον, ἐπιτίθενται μὲ ὀρμὴν ἐναντίον τῶν κορέων, τοὺς φονεύουν ὅλους καὶ μετὰ τοὺς βγάζουν ἀπὸ τὸ σπήλαιον. Ὁ Ἱέρων, κατόπιν αὐτοῦ, ἠὺχαρίσκει τὸν Θεόν, διότι ἀπηλλάγη ἀπὸ τὸν πειρασμὸν αὐτόν.

1) Τὸ ξύλον ἦτο ἓν εἶδος λαβίδος συγκλειούσης τοὺς πόδας τοῦ καταδίκου, ὀλίγον ὑπεράνω τῶν ἀστραγάλων, ὥστε νὰ μὴ μετακινῆται οὗτος.

7. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα :

— Τί πρέπει νὰ κάμω, Πάτερ μου, διότι περιπίπτω εἰς ψυχικὴν κόπωσιν καὶ ἀδιαφορίαν, ὅταν παραμένω εἰς τὸ κελλίον μου ;

Εἰς αὐτὰ ἀπήντησεν ὁ Γέρον :

— Νὰ μὴ περιφρονήσης κανένα, οὔτε νὰ τὸν κατηγορήσης, οὔτε νὰ τὸν κατακρίνης· νὰ εἶσαι βέβαιος τότε, ὅτι ὁ Θεὸς θὰ σοῦ χάριση ἀνάπαυσιν. καὶ θὰ παραμένης εἰς τὸ κελλίον σου χωρὶς ψυχικὴν ταραχήν.

8. Ἐνας ἀδελφὸς παρέμενεν εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἡσύχαζε μόνος μέσα εἰς τὸ κελλίον του, ἀλλ' ὅμως ἐπολεμεῖτο φοβερῶς ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἀκηδίας, πιεζόμενος νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ κελλίον του. Ἀγωνιζόμενος δὲ καὶ βιάζων τὸν ἑαυτὸν του ἔλεγε : « Διὰ τὴν περιπίπτεις εἰς ψυχοκτόνον μελαγχολίαν καὶ ἀκηδίαν, ἄθλιε ; Δὲν σοῦ εἶναι ἀρκετὸν τὸ ὅτι, ἂν καὶ δὲν ἐκτελεῖς κανένα ἀγαθὸν ἔργον, οὐδένα στενοχωρεῖς ἢ σκανδαλίζεις ; Ἐπίσης, ὅτι καὶ σὺ ὁ ἴδιος δὲν σκανδαλίζεσαι καὶ δὲν θλίβεσαι ἀπὸ κανένα ἄλλον ; Λάβε ὑπ' ὄψιν σου ἀπὸ πόσα κακὰ σὲ ἐλύτρωσεν ὁ Κύριος· δὲν ἀργολογεῖς (= δὲν λέγεις ἀσκόπους καὶ ἐπιβλαβεῖς συζητήσεις), δὲν ἀκοῦς αὐτά, ποὺ βλάπτουν τὴν ψυχὴν, δὲν βλέπεις πράγματα ἐπιζήμια ψυχικῶς· ἔναν μόνον πόλεμον ἀντιμετωπίζεις, τὴν ἀκηδίαν· ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν πόλεμον εἶναι εἰς θέσιν ὁ Θεὸς νὰ τὸν καταπαύσῃ, ἐὰν συνεχῶς προσπίπτῃς πρὸς Αὐτὸν καὶ μὲ ταπεινώσῃ καὶ συντριβὴν καρδίαν τὸν ἐπικαλεῖσαι καὶ ἐπιζητῇς τὴν βοήθειάν Του. Ἐπὶ πλέον ὁ Θεὸς γνωρίζει καὶ τὴν ἀσθενειάν σου εἰς ὅλα τὰ σημεῖα, ὥστε νὰ μὴ ἐπιτρέπῃ νὰ πειρασθῇς περισσότερον ἀπὸ τὴν δύναμίν σου.

Διὰ τῶν σκέψεων αὐτῶν καὶ διὰ τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ πολλὴν παρηγορίαν ἐδοκίμασεν ὁ ἀδελφὸς αὐτός. Αὐτὴν δὲ τὴν διδασκαλίαν, τὴν ὁποίαν ἀπηύθυνε πρὸς τὸν ἑαυτὸν του, παρέλαβεν ἀπὸ τοὺς Ἀγίους Πατέρας, οἱ ὅποιοι ἐγήρασαν ἀσκούμενοι εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἀπέκτησαν, ὡς ἐκ τούτου, μεγάλην παρηγορίαν πρὸς τὸν Θεόν.

9. — Διὰ τὴν, Γέροντα—ἠρώτησαν κάποτε ἕνα Ἀσκητὴν—ποτὲ δὲν περιέπεσες εἰς κατάστασιν πνευματικῆς ἀδιαφορίας καὶ ἀμελείας ;

— Διότι καθ' ἑκάστην ἡμέραν—ἀπήντησεν ἐκεῖνος—περιμένω νὰ ἀποθάνω.

10. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα :

— Πληροφόρησέ με, Γέροντά μου, περὶ τῆς ἀκηδίας !

— Ἡ ἀκηδία—ἀπήντησεν ἐκεῖνος—πολεμεῖ τὸν ἄνθρωπον, ὅσάκις οὗτος ἀρχίζει νὰ προσπαθῇ τὴν ἐκτέλεσιν ἐνὸς ἔργου ἀγαθοῦ· πραγματικῶς δὲ δὲν ὑπάρχει χειρότερον πάθος ἀπὸ αὐτήν. Ὅταν ὅμως ὁ ἄνθρωπος διαπιστώσῃ τὴν παρουσίαν της, δὲν πρέπει νὰ ἀνη-

συχῇ, διότι δύναται νὰ τὴν ἐκμηδενίσῃ, ἐφ' ὅσον ἐπιστρατεύσῃ ἀμέσως τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν ἀνύστακτον φροντίδα του.

Η'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

Ο ΛΙΓΩΡΟΣ Μοναχὸς καὶ ἀκηδιαστής, λογισμοῦ τινος ἐπελθόντος, κλείσας τὴν θύραν τοῦ κελλίου αὐτοῦ περιφέρεται ὧδε κἀκείσε, ὡς πλοῖον ἀπηδάλτων· ὁ δὲ μεθ' ὑπομονῆς καθεζόμενος, οὐ συναπάγεται τοῖς ματαίοις λογισμοῖς.

2. Ψυχῇ ὀλιγορούση, δὸς λόγον παρακλήσεως, καὶ Κύριος στηρίξει σὴν καρδίαν.

3. Πολλοὺς τόπους δοκιμάσει ἄεργος Μοναχὸς καὶ ἀκηδιαστής, ξίφος δέ ἐστι κατὰ τοῦ δαίμονος τῆς ἀκηδίας ἡ τοῦ θανάτου μνεῖα καὶ τῶν κολάσεων.

4. Ἀρχὴ καὶ τέλος τῶν πιστῶν, πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη· τῶν δὲ χαλεπῶν χαλεπωτέρα ἡ ἀκηδία ὑπάρχει, μάλιστα δὲ ἐὰν σχῇ σύμμαχον τὴν ἀπιστίαν· πλήρεις γὰρ οἱ καρποὶ αὐτῆς τοῦ θανατηφόρου.

5. Μνημόνευε, ἀγαπητέ, τοῦ φοβεροῦ βήματος διαπαντός, καὶ ἔσται σοι στήριγμα καὶ ἀντιπολεμήσεις τοὺς ἐπιβουλεύοντας κατὰ τῆς ψυχῆς σου.

6. Φονοκτονεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ὁ ἐκκλίνων ἀπὸ τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου, χαρὰν δὲ ἀνεκλάλητον κληρονομήσει πᾶς ὁ τηρῶν αὐτὰς ἐν ἀληθείᾳ.

7. Ἀκηδιαστὴ Μοναχῷ ἡ ὀλιγορία ἀνθίσταται· τὸν δὲ ἔχοντα ὑπομονὴν πολεμεῖ ὑψηλοφροσύνη, ὁ δὲ φοβούμενος τὸν Κύριον ἐν ἀληθείᾳ ἀμφοτέρων περιγίνεται.

8. Μοναχὸς ἀκηδιαστής πολλὰ ζημιωθήσεται· ὁ δὲ νήφων, οὐδὲ μιᾶς ὥρας καταφρονήσει.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΑΜΕΛΗΣ Μοναχὸς, ὁ ὁποῖος δὲν φροντίζει διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του, μόλις δεχθῇ τὴν ἐπίθεσιν ἐνὸς λογισμοῦ, κλείει τὴν θύραν τοῦ κελλίου του καὶ ἐξερχόμενος περιφέρεται ἀσκόπως ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ὅπως ἀκριβῶς τὸ πλοῖον, ποῦ κατεστράφη τὸ πηδάλιόν του ἀπὸ τὴν τρικυμίαν. Ἐκεῖνος ὅμως, ὁ ὁποῖος παραμένει εἰς αὐτὸ μὲ ὑπομονὴν καὶ ἐγκαρτέρησιν, δὲν παρασύρεται ἀπὸ τοὺς ματαίους λογισμοὺς.

2. Ψυχὴν, ἡ ὁποία κατεσχέθη ἀπὸ ἀμέλειαν καὶ ὀλιγορίαν, φρόντισε νὰ συμβουλευῇς μὲ προτρεπτικὴν διδασκαλίαν, καὶ ὁ Κύριος, εἰς ἀνταμοιβήν, θὰ στηρίξῃ καὶ τὴν ἰδικήν σου καρδίαν.

3. Εἰς πολλὰ μέρη θὰ ἐγκατασταθῇ ἀλληλοδιαδόχως ὁ Μοναχὸς, ὁ ὁποῖος δὲν ἐκτελεῖ μίαν ἐργασίαν καὶ δὲν αἰσθάνεται εἰς τὴν ψυχὴν του τὴν ἀγωνίαν τῆς πνευματικῆς φροντίδος. Ἡ ἐνθύμησις τοῦ θανάτου καὶ τῆς κολάσεως τῶν ἁμαρτωλῶν εἶναι ἀποτελεσματικὸν ξίφος ἐναντίον τοῦ δαίμονος τῆς ἀκηδίας.

4. Ἐναρξίς τῆς πνευματικῆς προκοπῆς τῶν πιστῶν καὶ σκοπὸς τοῦ ἀγῶνός των πρέπει νὰ εἶναι ἡ πίστις, ἡ ἐλπίς καὶ ἡ ἀγάπη. «Νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα» (Α' Κορινθ. ιγ', 13). Τὸ φοβερώτερον ἀπὸ ὅλα τὰ φοβερά εἶναι ἡ ἀκηδία, τότε μάλιστα, ὅταν ἀποκτήσῃ καὶ σύμμαχον τὴν ἀπιστίαν. Οἱ καρποὶ τῆς ἀκηδίας εἶναι γεμᾶτοι ἀπὸ δηλητήριον, ποῦ φέρει τὸν θάνατον.

5. Νὰ ἐνθυμῆσαι, ἀγαπητέ μου, εἰς ὄλην σου τὴν ζωὴν τὸ φοβερὸν βῆμα, ἀπὸ τοῦ ὁποίου θὰ κρίνη ὁ Θεὸς τοὺς ἀνθρώπους κατὰ τὴν Δευτέραν Παρουσίαν· ἡ τοιαύτη ἐνθύμησις θὰ εἶναι διὰ σὲ στήριγμα εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἀρετῆς, ὥστε νὰ πολεμήσῃς ἐπιτυχῶς αὐτοὺς οἱ ὅποιοι φθοιοῦν καὶ πολεμοῦν τὴν ψυχὴν σου.

6. Δολοφονεῖ τὴν ψυχὴν τοῦ ἐκείνος, ὁ ὁποῖος παρεκκλίνει (=λοξοδρομεῖ) ἀπὸ τὴν ὁδὸν τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου· ἀντιθέτως αὐτός, ὁ ὁποῖος πραγματικῶς θὰ ἐφαρμόσῃ εἰς τὴν ζωὴν τοῦ τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου, θὰ κληρονομήσῃ ἀπερίγραπτον χαρὰν.

7. Ὁ Μοναχὸς, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀμελὴς καὶ ἀδιάφορος, ἀντιμετωπίζει τὸν κίνδυνον τῆς ὀλιγορίας· ἐκεῖνος πάλιν, ὁ ὁποῖος ἐπιδεικνύει ὑπομονὴν εἰς τοὺς πειρασμούς, ἀπειλεῖται ἀπὸ τὴν ὑψηλοφροσύνην, ὅτι δῆθεν κάτι κατώρθωσε. Μόνον αὐτός, ὁ ὁποῖος φοβεῖται πραγματικῶς τὸν Κύριον, καθίσταται ἀπρόσβλητος καὶ ἀπὸ τὴν ὀλιγορίαν καὶ ἀπὸ τὴν ὑψηλοφροσύνην.

8. Ἀμελὴς καὶ ἀδιάφορος Μοναχὸς πολλὰς ζημίας θὰ ὑποστῇ· ὁ νηφάλιος ὅμως καὶ ἀπαθὴς οὔτε μίαν ὥραν δὲν θὰ περιφρονήσῃ, ἀλλὰ θὰ τὴν ἐκμεταλλευσθῇ πρὸς ψυχικὴν του ὠφέλειαν.

Θ'. Τοῦ Ἀγίου Ἰσαὰκ

ΝΕΦΕΛΗ μικρὰ σκεπάζει τὸν κύκλον τοῦ ἡλίου, μετὰ δὲ τὴν νεφέλην ὁ ἥλιος λίαν ἐστὶ θερμός· οὕτω καὶ ἡ ἀκηδία μικρὰ καλύπτει τὴν ψυχὴν ἐκ τοῦ θείου φωτός, ἡ δὲ μετ' αὐτὴν χαρὰ μεγάλη ἐστίν.

2. Ὅταν πληθυνθῇ ἡ ὑπομονὴ ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν, σημεῖόν ἐστιν, ὅτι ἐλάβομεν ἐν κρυπτῷ τὴν χαρὰν τῆς παρακλήσεως, ἡ δὲ ἰσχὺς τῆς ὑπομονῆς δυνατωτέρα ἐστὶ τῶν ἐννοιῶν τῆς χαρᾶς τῶν ἐμπιπτουσῶν ἐν τῇ καρδίᾳ.

Ἐρμηνεία

ΜΙΑ νεφέλη μικρὰ δύναται πρὸς στιγμὴν νὰ σκεπᾷ τὸν κύκλον τοῦ ἡλίου· ἀφοῦ ὅμως ἡ νεφέλη διαλυθῇ, ὁ ἥλιος καὶ θερμότερος καὶ λαμπρότερος καθίσταται. Τοιοῦτοτρόπως συμβαίνει καὶ μὲ τὴν ἀκηδίαν· ἐπ' ὀλίγον σκεπάζει τὴν ψυχὴν, ὥστε νὰ μὴ αἰσθάνεται τὸ θεῖον φῶς· ὅταν ὅμως, μὲ τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ, παρέλθῃ ἡ ἀκηδία, τότε ἡ χαρὰ, τὴν ὁποίαν δοκιμάζει ἡ ψυχὴ, εἶναι μεγάλη.

2. Ὅταν ἡ ὑπομονὴ πολλαπλασιασθῇ εἰς τὰς ψυχὰς ἡμῶν, νὰ εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι ὁ Θεός, κατὰ μυστικὸν τρόπον, μᾶς προσέφερε τὴν χαρὰν τῆς παρηγορίας Του, διότι ἡ ὑπομονὴ εἶναι σημεῖον Χάριτος. Ἡ ἐνέργεια καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὑπομονῆς συγκινοῦν τὴν καρδίαν ἰσχυρότερον ἀπὸ ὅλας τὰς μορφὰς τῆς χαρᾶς, τὰ ὁποῖα δύναται νὰ δοκιμάσῃ αὕτη.

Ι'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΗΛΘΕ ποτε ὁ Ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς περᾶσαι τὸν ποταμόν, καὶ εὔρε τὸ πορθεῖον πεφιλοκαλημένον, ἦγουν μὴ πλέον, ἀλλὰ περιποιούμενον, καὶ παρεκαθέσθη αὐτῷ· καὶ ἰδοὺ ἄλλο σκάφος εἰς τὸν τόπον ἦλθε, καὶ

ἐπέρασε τοὺς εὐρεθέντας ἐκεῖ, οἱ καὶ ἔλεγον τῷ Γέροντι, ὅτι περᾶν ἔμελλον· δεῦρο καὶ σὺ πέρασον μεθ' ἡμῶν. Ὁ δὲ ἀπεκρίθη αὐτοῖς· εἰ μὴ εἰς τὸ δημόσιον πορθμεῖον, οὐκ ἀναβαίνω· εἶχε δὲ δέσμην θαλλίων καὶ ἐκάθητο πλέκων σειρὰν, καὶ πάλιν λύων αὐτήν, ἕως οὗ γέγονε τὸ πορθμεῖον καὶ οὕτως ἐπέρασεν. Ἐβαλον οὖν αὐτῷ μετάνοιαν οἱ ἀδελφοὶ λέγοντες· τί τοῦτο ἐποίησας; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Γέρων εἶπεν· ἵνα μὴ πάντοτε σπουδάζοντος τοῦ λογισμοῦ περιπατῶ, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ὑπόδειγμά ἐστιν, ἵνα μετὰ καταστάσεως βαδίζωμεν τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΑΒΒΑΣ Ἀμμωνᾶς⁽¹⁾ ἤλθε κάποτε πλησίον ἐνὸς ποταμοῦ, διὰ νὰ περάσῃ εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην. Τὸ μικρὸν ὁμως πλοῖον, τὸ ὅποιον μετέφερεν ἐκ τῆς μιᾶς ὄχθης εἰς τὴν ἄλλην τοὺς ἀνθρώπους, δὲν ἐταξίδευε, διότι τὸ ἐπεσκεύαζον. Ὁ Ἀββᾶς λοιπὸν παρέμεινεν ἀναμένων τὴν ἐπισκευὴν τοῦ πλοιαρίου. Ἐν τῷ μεταξὺ κατέφθασεν ἄλλο πλοιάριον, διὰ νὰ παραλάβῃ αὐτούς, οἱ ὅποιοι εὐρέθησαν ἐκεῖ. Μερικοὶ ἐξ αὐτῶν ἀπευθυνόμενοι πρὸς τὸν Ἀββᾶν τοῦ ἔλεγον :

— Γέροντα, πρόκειται νὰ περάσωμεν ἀπέναντι· ἔλα καὶ σὺ νὰ περάσῃς μαζί μας.

Εἰς αὐτὴν τὴν πρόσκλησιν ὁ Ἀββᾶς ἀπήντησεν ὥς ἐξῆς :

— Ἔως οὔτου τελειώσῃ ἡ ἐπισκευὴ τοῦ καθιερωμένου διὰ τὸ δρομολόγιον δημοσίου πλοιαρίου, δὲν ἀναβαίνω εἰς ἄλλο. Θὰ περιμένω νὰ ταξιδεύσω ἀπέναντι μὲ αὐτό.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐπισκευῆς ὁ Ἀββᾶς, διὰ νὰ μὴ παραμένῃ ἀργός, ἔπλεκε μερικὰς σειρὰς ζεμπιλίου ἀπὸ μίαν δέσμην θαλλίων⁽²⁾ καὶ ὅταν ἐτελείωνε διέλυε πάλιν τὴν σειρὰν αὐτήν. Τοιοῦτοτρόπως ἀπασχολούμενος ἐπέρασεν ὁ καιρὸς καὶ ἐτελείωσεν ἡ ἐπισκευὴ τοῦ πλοιαρίου, μὲ τὸ ὅποιον διεπεραιώθη ἀπέναντι.

Μόλις τὸν συνήντησαν οἱ ἀδελφοί, ἔβαλαν ἐνώπιόν του μετάνοιαν, διότι τὸν εὐλαβοῦντο καὶ τοῦ εἶπαν :

— Διατί τὸ ἔκαμες αὐτό, Γέροντα, καὶ ἀνέμενες τὴν ἐπισκευὴν τοῦ δημοσίου πλοιαρίου, ἐνῷ ὑπῆρχεν ἡ δυνατότης νὰ ἔλθῃς ἐνωρίτερον ;

— Διὰ νὰ μὴ περιπατῶ πάντοτε—ἀπήντησεν ὁ Γέρων—ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἐναγωνίου βίας τῶν λογισμῶν, ἐπὶ θυσίᾳ τῆς ἐσωτερικῆς γαλήνης καὶ ἡσυχίας. Τὸ περιστατικὸν τῆς καθυστερήσεως τοῦ πλοιαρίου εἶναι καὶ αὐτὸ ἓνα παράδειγμα, σύμφωνα μὲ τὸ ὅποιον ὀφείλομεν νὰ βαδίζωμεν τὸν δρόμον τοῦ Θεοῦ μετὰ πνευματικῆς καταστάσεως, δηλαδὴ μὲ ἐσωτερικὴν γαλήνην καὶ ἡρεμίαν, χωρὶς νὰ ἀδημονῶμεν καὶ νὰ ταρασσώμεθα.

1) Βλέπε εἰκόνα ἐν σελίδι 165.

2) Τρυφεροὶ βλαστοὶ τῶν φοινίκων, κατάλληλοι διὰ πλέξιμον.

· ὙΠΟΘΕΣΙΣ ΙΔ' ·

“Οτι δεῖ τὸν ἀγωνιστὴν καὶ ἀσθενοῦντα τοῦ σώματος μὴ πάντῃ ταῖς ἡδοναῖς ἐφίεσθαι καὶ καταλύειν τὴν ἀσκήσιν, ἣ ἐν λατρείαις τὴν ὑγείαν ἐλπίζειν, ἀλλ’ ἐν Θεῷ, οὗ οἰκονομία καὶ ἀρῶστίαι προσγίνονται.

Πρέπει ὁ ἀγωνιστής, καὶ ὅταν ἀκόμη εἶναι ἀρρωστος, νὰ μὴ ποθῇ καθόλου τὰς ἡδονὰς καὶ νὰ καταργῇ τὴν ἀσκήσιν ἢ νὰ στηρίξῃ τὴν ἐλπίδα τῆς θεραπείας του εἰς λατρείας, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος παραχωρεῖ καὶ τὰς ἀσθενείας.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Παχωμίου

ΜΕΓΑΣ ΠΑΛΑΜΩΝ, ὁ τοῦ Ὁσίου Παχωμίου διδάσκαλος, γέρων ἤδη ὢν καὶ πάσχων τὸν σπλῆνα ἐκ τῶν ὑπεράγαν ἀσκήσεων, εἶχε τὸ σῶμα αὐτοῦ ὄλον ἀσθενές· ποτὲ μὲν γὰρ ἦσθιε μήτε ὕδατος μεταλαμβάνων, ποτὲ δὲ ἔπινε μὴ ἐσθίων ὄλως.

2. Παρακαλούμενος ὑπὸ ἀδελφῶν τινων, ἐλθόντων πρὸς αὐτόν, μὴ πᾶν κατατρυχεῖν τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἀλλ’ ἐπιμελείας ἀξιῶσαι τινός, ἵνα μὴ ἐπὶ πολὺν κατατεινόμενον ἀλγηδόνας αὐτῷ παρέχῃ, μόλις ποτὲ τὰ τῇ νόσῳ ἀνήκοντα πρὸς ὀλίγας ἡμέρας μεταλαβεῖν ἐπέστη.

3. Γνούς δὲ καὶ ἐν τούτῳ, ὅτι μειζόνως ὁ πόνος ἐπέμενε, κατέλιπεν ἑκεῖνα τὰ βρώματα, εἰπὼν οὕτως· εἰ οἱ Μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ κατακοπτόμενοι τὰ μέλη, τὰς κεφαλὰς ἀποτεμνόμενοι, καὶ κατακαιόμενοι, τῇ εἰς Θεὸν ἔως θανάτου ἐνεκαρτέρουν, πῶς ἐγὼ ἐν μικροτάτῳ πόνῳ ῥαθυμίας ἑμαυτὸν ζημιώσω; καὶ φόβῳ προσκαίρου θλίψεως δειλανδρίσω; καὶ τοι πεισθεὶς καὶ μεταλαβὼν τῶν δοκούντων τὸ σῶμα ἀναπαύειν βρωμάτων, οὐδὲν ὠφελήθην· ἀναδραμὼν τοιγαροῦν χρῆσθαι τῇ προτέρᾳ ἀσκήσει, ἐν ἣ ἔστιν, ὡς ἔγωγε πέπεισμαι, πᾶσα ἀνάπαυσις, ἐν ἣ καὶ ἰαθῆσομαι· οὐ γὰρ κατὰ ἀνθρώπον ταύτην μετέρχομαι, ἀλλὰ διὰ Θεὸν ἀγωνίζομαι.

4. Οὕτως οὖν ἀνδρείως ἀσκούμενος, μετὰ μῆνα ἡμερῶν ἐνόσησεν ἀρῶστίαν, ἐν ἣ καὶ ἐπεσκέψατο αὐτὸν ὁ Κύριος, καὶ παρόντας τοῦ Παχωμίου, κοσμίως συστείλας ἑαυτόν, ἐν γῆρᾳ καλῶ ἀνεπαύσατο.

5. Ποτὲ τῶν ἀδελφῶν σὺν τῷ μεγάλῳ Παχωμίῳ ἔν τινι νήσῳ θρύα θερίσαι πορευθέντων, καὶ τοῦ Θεοδώρου τὰ πρὸς ἐστίασιν αὐτοῖς ἐτοιμάζοντος, νόσῳ σωματικῇ συσχεθεὶς ὁ Πατὴρ ὑπέστρεψεν· ῥιγῶντι δὲ αὐτῷ, ἐπέβαλεν ὁ Θεόδωρος στρώμα τρίχινον· ὁ δὲ σφόδρα ἐπὶ τῷ γεγονότι ἀνιαιεῖς, ἄρον τοῦτο, ἔφη, ἀπ’ ἐμοῦ, καὶ ῥίπον ἐπάνω μου ψιᾶδιον κατὰ τὸ εἰωθὸς τοῖς ἀδελφοῖς.

6. Τούτου δὲ γενομένου, πάλιν, ὡς περ ἐπιλαθόμενος ὁ Θεόδωρος τῆς ἀκρι-

βείας τοῦ Γέροντος, δράκα φοινίκων λαβών, ἐπεδίδου αὐτῷ, καὶ παρεκάλει μεταλαβεῖν· ὁ δὲ θεασάμενος μετὰ δακρῶν λέγει αὐτῷ· ἄρα, ἀδελφέ, ἐπειδὴ ἡμεῖς ἐπ' ἐξουσίαν ἔχομεν τοὺς τῶν ἀδελφῶν καμάτους, καὶ τὰς χρείας αὐτῶν οἰκονομοῦμεν, διὰ τοῦτο, ὥς ἔτυχεν, ὀφείλομεν ἁπλῶς ἑαυτοὺς ἀδιαφορίαις ἐκδιδόναι, καὶ ἡ παρὰ τὴν χρείαν, ἡ παρὰ τὸν καιρὸν, ἡ παρὰ τὸ εἰωθὸς τι διαπράττεσθαι; Ποῦ οὖν ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ; εἰπὲ γάρ μοι, ἀδελφέ, διηλθες πάσας τὰς καλύβας καὶ ἐπέστης μὴ εἶναι ἐν αὐταῖς τινας ἀσθενεῖς; μὴ πλανῶ, Θεόδωρε, καὶ γὰρ καὶ ἐπὶ μεγάλῳ καὶ ἐπὶ μικρῷ παρανομεῖν τὸ ἴσον ἐστίν· ἐκείνων τοίνυν τὰς θλίψεις ἀσμένως Θεῷ ὑπομενόντων, ἡμεῖς οὐχ ὑποίσωμεν;

7. Κατὰ δὲ τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ χάριν ἐδοκίμαζε τὰς νόσους εἴ τινες εἶεν, ἥδει γὰρ σαφῶς τοὺς δαίμονας διὰ πάσης ἐπινοίας ἐμποδίζειν τοῖς πιστοῖς πειρωμένους. Ἀμέλει γοῦν κατέλαβεν αὐτόν ποτε ἐν τῇ Μονῇ σφοδρότατος πυρετός, καὶ ἦν ἄσιτος ἐπὶ πέντε ἡμέρας· συνεῖς δὲ τέχνην εἶναι ταύτην τοῦ πονηροῦ, τοῦ αἰετοβουλομένου τοὺς ἁγίους ἐμποδίζειν, οὐ διέλειπεν εἰς τὰς ἀρχάς ἐγειρόμενος καὶ θερμῶς πρὸς ὃν ἐπόθει Θεὸν τὰς ἱκεσίας ποιούμενος· μετὰ βραχὺ οὖν κουφισθεὶς τῆς νόσου, εἰς τὴν τῶν ὑγιαίνοντων ἀδελφῶν ἐκαθέσθη τράπεζαν, εὐχαριστῶν τῷ Κυρίῳ, τῷ τοιαύτην αὐτῷ διάκρισιν χαρισαμένῳ. Τοιοῦτος δὲ ὢν, οὐδ' ὅλως ἡμέλει τῶν ἀσθενῶν, ἀλλ' ἦν ἀγαθὸς καὶ συμπαθὴς εἰς τοὺς ἀδελφούς, εἰ καὶ τις ἄλλος.

8. Καὶ ποτε δὲ πάθος τι ἐνσκήψαν τῇ κεφαλῇ τοῦ Θεοδώρου δριμείας αὐτῷ τὰς ἀληθινὰς παρῆχετο· καὶ αὐτὸς μὲν ἤγει περιοδείας τυχεῖν, ὁ δὲ Παχώμιος ἔφη· νομίζεις, ἀδελφέ, ὅτι συμβαίνει πάθος ἢ ἕτερόν τι τοιοῦτον, ἄνευ τῆς τοῦ Θεοῦ συγχωρήσεως; διό, τέκνον, ὑπόμεινον, καὶ ἡνίκα βούλεται Κύριος ἰάσεται σε· ἴδε, τέως δοκιμάζει, γίνεαι εὐχαριστῶν ὥς τέλειος Ἰώβ, ὅπως τὴν ἀνάπαυσιν ἔξης· καλὴ μὲν τῷ ἀσκητῇ ἡ κατὰ Θεὸν ἐν ταῖς εὐχαῖς καὶ τῇ ἐγκρατεῖᾳ ὑπομονή, δύναται δὲ καὶ ἀρῶστων μείζονα δέξασθαι τὸν μισθὸν τῇ καρτερίᾳ καὶ τῇ μακροθυμίᾳ.

9. Καὶ ἕτερος δὲ ἀδελφὸς ἐν τῇ αὐτῇ Μονῇ, Ζαχαῖος ὀνόματι, μετὰ πολλὴν τῆς ἀσκήσεως χρόνον, λώβην ὑποστάς τοῦ σώματος, κεχωρισμένην μὲν εἶχεν ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν τὴν κέλλαν, ἄλατι καὶ ἄρτῳ μόνους χρῶμενος εἰς μετάληψιν πάντα τὸν τῆς ἀσκήσεως αὐτοῦ χρόνον, εἰργάζετο δὲ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπίσης τοῖς ὑγιαίνουσι ψάθιον· τσαύτην δὲ ὑπέμεινε συντριβήν, ὥς πολλάκις ἐν τῷ πλέκειν ὑπὸ τῶν σχοινίων τῶν ψιαθίων τὰς χεῖρας κεντούμενος αἵματος ἀφιέναι σταγόνας, καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἔργου δεικνῦναι τὴν καρτερίαν, ἣν εἶχε.

10. Καίπερ δὲ ἐν τσαύτῃ ἀσθενεῖς ὢν, οὐκ ἀπελείφθη ποτὲ τῆς συνάξεως τῶν ἀδελφῶν, οὐδὲ ἐκοιμήθη ἐν ἡμέρᾳ ποτὲ ἕως ἐξόδου αὐτοῦ· εἰώθει δὲ κατὰ νύκτα, πρὸ τοῦ καθευδῆσαι, ἀποστηθίζειν ἐκ τῶν ἁγίων γραφῶν καὶ πληροῦν τὸν κανόνα, καὶ οὕτω σφραγισάμενος ὅλον τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ δοὺς τῷ Θεῷ δόξαν ἀνακλίνεσθαι· ἐγειρεσθαι δὲ κατὰ τὸ μεσονύκτιον, καὶ ἕως πρωτὶ τὴν ὑμνωδίαν πληροῦν.

11. Τούτου ποτὲ τὰς χεῖρας θεασάμενός τις ἀδελφὸς ὑπὸ τῆς βίας τοῦ ἔργου δεινῶς τετραυματισμένας καὶ ἡμαγμένας, λέγει αὐτῷ· ἀδελφέ, τί κοπιᾷς οὕτως ἐργαζόμενος, καὶ μάλιστα ἐν τοιαύτῃ ἐξεταζόμενος νόσῳ; μὴ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ σὴ ἀργία; ἡ κρίμα ἔξεις παρὰ τῷ Θεῷ μὴ ἐργαζόμενος; εἶδεν Αὐτὸς ὅτι πάσχεις, καὶ οὐδεὶς ἔχων τοιαύτην θλίψιν ἡψατο ἔργου ποτέ, μάλιστα δὲ μὴδὲ ἔχων τὸν ἀναγκάζοντά σε· ἄλλοις ἐπαρκοῦμεν σὺν Θεῷ ξένοις τε καὶ πτωχοῖς, καὶ σοὶ τῷ ἰδίῳ ἡμῶν καὶ τηλικούτῳ Πατρὶ προθύμως οὐ δουλεύσωμεν; ἐκείνου δὲ ἀποκριθέντος, ὥς ἀδύνατόν μοι ἐστὶ μὴ ἐργάζεσθαι, ἔφη ὁ ἀδελφός· εἰ οὕτω δοκεῖ σοι, κἂν ἐλαίῳ καθ' ἑσπέραν ἀλειφῇ σου τὰς χεῖρας πρὸς τὸ μὴ κοπιᾶν μὴδὲ αἰμάττεσθαι.

12. Ὁ δὲ πεισθεὶς, ἐποίησε μὲν ὥς ἐδιδάχθη, τοσοῦτον δὲ μᾶλλον ὑπὸ τῶν θρῶν κεντούμενος ἐβλάβη, ὥς μὴδὲ δύνασθαι ὑποφέρειν μηκέτι τὰς ἐκεῖθεν αὐτῷ

προσγινόμενας ὀδύνας· καὶ παραγενομένῳ τῷ μεγάλῳ Παχωμίῳ πρὸς τὸ ἐπισκέψασθαι αὐτὸν ἐν τῷ κελλίῳ, ἀπήγγειλεν αὐτῷ τὴν περιοδείαν, ὃ δὲ λέγει αὐτῷ· ὑπολαμβάνεις, ἀδελφέ, ὅτι σε τὸ ἔλαιον ὠφελεῖ; τίς δέ σε καὶ ἠνάγκασεν οὕτω κοπιῶν, ὥς τε προφάσει τοῦ ἔργου τῷ αἰσθητῷ ἐλαίῳ μᾶλλον ἢ τῷ Θεῷ τὰς ἐλπίδας τῆς ὑγείας ἀναθῆναι; μὴ γὰρ ἀδύνατον ἦν τῷ Θεῷ θεραπεῦσαι σε; ἢ ἀγνοεῖ τὰς ἀσθενείας ἡμῶν καὶ ὑπομνήσεως δεῖται; ἢ παρορᾷ μισῶν ἡμᾶς ὃ φύσει φιλόνηρωπος; ἀλλὰ τὴν ὠφέλειαν τῆς ψυχῆς οἰκονομῶν, συγχωρεῖ τὰς θλίψεις, ἵνα φέροντες γενναίως, καρτερίαν ἐπιδειξώμεθα, Αὐτῷ τὸ πᾶν ἀνατιθέντες, ὅτε θέλει καὶ ὥς θέλει τὴν τῶν πόνων ἀνάπαυσιν χαρίσασθαι· ὃ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει· συγχώρησον, Πάτερ, καὶ εὖξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, ὅπως καὶ ταύτην καὶ πάσας μου τὰς ἁμαρτίας ὁ Δεσπότης ἐξαλείψῃ Θεός.

13. Διεβεβαίωσαντο οὖν τινες περὶ τούτου, ὅτι ἐνιαυτὸν ὁλόκληρον ἐπένθει ἑαυτὸν ἔνεκεν τούτου, διὰ δύο ἡμερῶν μεταλαμβάνων τροφῆς.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΜΕΓΑΣ ΠΑΛΑΜΩΝ, ὁ διδάσκαλος τοῦ Ὁσίου Παχωμίου, ὅταν ἐγήρασεν, ὑπέφερεν ἀπὸ τὸν σπλῆνά του, λόγῳ τῶν ὑπερβολικῶν ἀσκήσεων, καὶ δι' αὐτὸ εἶχε τὸ σῶμα τοῦ ἀσθενικόν. Ἐφθασε δὲ εἰς τὸ σημεῖον αὐτό, διότι ἄλλοτε μὲν ἔτρωγε, χωρὶς νὰ πίνῃ καθόλου νερό, ἄλλοτε πάλιν ἔπινεν ὀλίγον νερό, χωρὶς νὰ τρώῃ καθόλου.

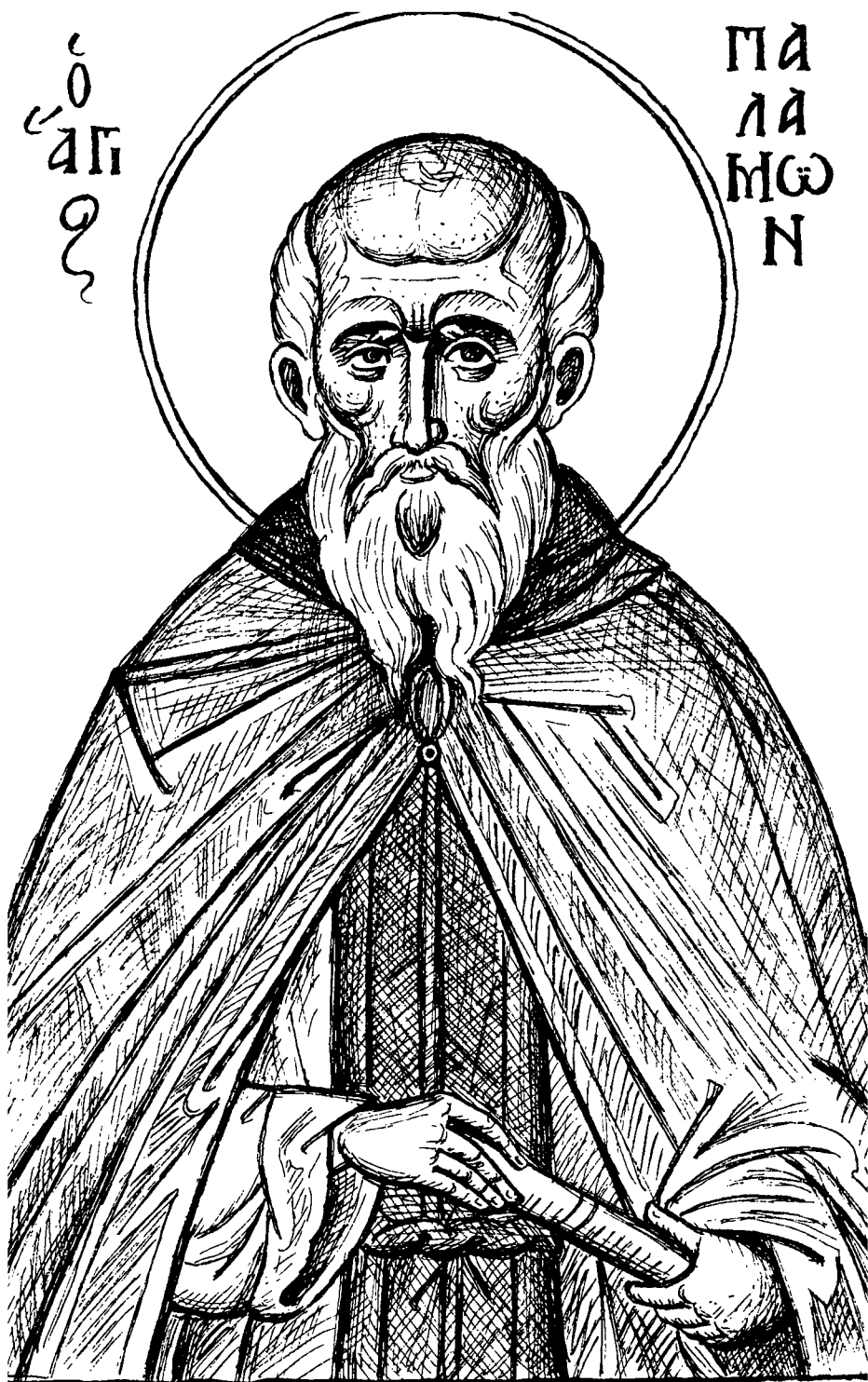
2. Κάποτε λοιπὸν τὸν ἐπεσκέφθησαν μερικοὶ ἀδελφοί, οἱ ὅποιοι τὸν παρεκάλεσαν νὰ μὴ καταπονῇ τόσον αὐστηρῶς τὸ σῶμά του, τώρα ποὺ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ νὰ τὸ φροντίσῃ ὀλίγον, ὥστε νὰ μὴ τοῦ προκαλῇ πόνους ὑπερβολικῶς βασανιζόμενον· ὁ Μέγας Παλάμων μόλις καὶ μετὰ βίας ἐδέχθη, χάριν τῆς ἀγάπης, νὰ λάβῃ τὰ ἀρμόδια διὰ τὴν νόσον φάρμακα ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας.

3. Ἀντιληφθεὶς ὅμως, ὅτι καὶ παρ' ὅλην αὐτὴν τὴν φροντίδα, ὁ πόνος ἤϋξανεν, ἐγκατέλειπε τὰς ἰδιαιτέρας τροφὰς καὶ εἶπε πρὸς τοὺς μαθητάς του:

— Ἐὰν οἱ Μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ, καίτοι τοὺς κατέκοπτον τὰ μέλη, τοὺς ἀπέκοπτον τὴν κεφαλὴν, ἢ, τέλος, τοὺς κατέκαιον, ἐπέμενον μέχρι τελευταίας στιγμῆς νὰ πιστεύουν εἰς τὸν Θεόν, διατὶ ἐγὼ νὰ ζημιώσω τὴν ψυχὴν μου ἐπιζητῶν νωθρότητα καὶ ἀνάπαυσιν ἐξ ἀφορμῆς ἐνὸς τόσον μικροῦ πόνου; Καὶ ὁ φόβος τῆς προσωρινῆς αὐτῆς ἐκ τοῦ πόνου στενοχωρίας νὰ μὲ καταστήσῃ δειλὸν καὶ ἀνάνδρον; Ἐφ' ὅσον βεβαίως πεισθεὶς ἐδοκίμασα τὰ φαγητά, ποὺ θεωροῦνται κατὰλληλα διὰ τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ σώματος, καὶ οὐδόλως ὠφελήθην, δι' αὐτὸ λοιπόν, ἀφοῦ ἐπανέλθω εἰς τὴν προηγουμένην τακτικὴν μου, θὰ ἐφαρμόσω τὴν ἀσκησιν, μὲ τὴν ὁποίαν ἐπὶ τόσα ἔτη ἔζησα, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν, καθὼς εἶμαι βέβαιος, ὑπάρχει ἀνάπαυσις καὶ διὰ τῆς ὁποίας θὰ θεραπευθῶ. Ἐγὼ εὐρίσκομαι εἰς τὴν ἀσκησιν ἐπὶ τόσα ἔτη ὅχι χάριν ἀνθρώπου, ἀλλὰ ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸν Θεὸν ἀγωνιζόμενος, ἵνα προσεγγίσω καὶ αἰσθανθῶ Αὐτόν.

4. Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν αὐστηρῶς, ὥς καὶ πρότερον, ἀσκούμενος,

ПА
ЛА
МОН

С
В
Я
Т
Ы

ἡσθένησε μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς μηνός. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀσθενείας αὐτῆς τὸν ἐπεσκέφθη ὁ Κύριος· παρευριασκομένου δὲ πλησίον του καὶ τοῦ μαθητοῦ του Παχώμιου, ἀφοῦ σεμνοπρεπῶς προητοιμάσθη, ἀνεπαύθη ἐλθὼν εἰς τίμιον γῆρας.

5. Κάποτε ὁ Μέγας Παχώμιος μετέβη μετὰ τῶν ὑποτακτικῶν του εἰς μίαν νῆσον, διὰ νὰ θερίσουν θρύα (¹)· ἐνῷ δὲ ὁ Θεόδωρος ἡτοίμαζε τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὸ φαγητόν, ἔξαφνα ἀσθενήσας ὁ Μέγας Παχώμιος ἐγύρισεν ὀπίσω. Ἐπειδὴ δὲ ἔτρεμεν, ὁ Θεόδωρος τοῦ ἔρριξε τρίχινον σκέπασμα, διὰ νὰ ζεσταθῇ. Μόλις ἀντελήφθη αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὁ Γέρον, ἐστενοχωρήθη πάρα πολὺ καὶ εἶπεν εἰς τὸν Θεόδωρον:

— Πάρε το αὐτὸ ἀπὸ ἐπάνω μου καὶ ρίψε μου ψάθια, ὅπως συνηθίζουν καὶ οἱ ἀδελφοὶ νὰ σκεπάζωνται, ὅταν κατακλίνωνται.

6. Μόλις ἐγένεν αὐτό, ὁ Θεόδωρος, ὡς νὰ ἐλησμόνησεν ὅτι ἡ ἐπιθυμία τῆς μοναχικῆς ἀκριβείας ὑπεκίνησε τὸν Γέροντα νὰ ζητήσῃ τὴν ψάθαν, ἀφοῦ ἔλαβε μίαν χοῦφτα χουρμάδες, τοὺς προσέφερεν εἰς τὸν Μέγαν Παχώμιον καὶ τὸν παρεκάλει νὰ τοὺς φάγῃ. Ὁ Ἅγιος ἐκεῖνος Ἀσκητῆς ἐδάκρυσε βλέπων τοὺς καρπούς αὐτοὺς καὶ λέγει εἰς τὸν Θεόδωρον μὲ λύπην.

— Ἄραγε, ἀδελφέ μου, ἐπειδὴ ἔχομεν εἰς τὴν ἐξουσίαν μας τοὺς κόπους τῶν ἀδελφῶν μας, διὰ νὰ ἐξοικονομῶμεν τὰς ἀνάγκας των, πρέπει τυχαίως καὶ χωρὶς διάκρισιν, ἀδιαφοροῦντες διὰ τὴν τάξιν, νὰ κάνωμεν κάτι ἢ χωρὶς σοβαρὰν ἀνάγκην ἢ ἀκαιρῶς ἢ παρὰ τὴν συνήθειαν; Ποῦ, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ; Εἶπέ μου, ἀδελφὲ Θεόδωρε, μήπως ἐγύρισες ὅλας τὰς καλύβας τῶν Μοναχῶν καὶ διεπίστωσες, ὅτι δὲν ὑπάρχουν εἰς αὐτάς ἀσθενεῖς; [αὐτοὶ λοιπὸν οἱ ἀσθενεῖς ἔχουν τὸ δικαίωμα, χωρὶς εὐλογίαν, νὰ γευθοῦν ἰδιαιτέρως τροφάς;] Μὴ αὐταπαταῖσαι, Θεόδωρε, διότι ἡ παρανομία ὑπάρχει, ἀνεξαρτήτως ἐὰν ἡ παράβασις ἀφεώρα μικρὰ ἢ μεγάλα ζητήματα. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ἐκεῖνοι οἱ ἀσθενεῖς, ποὺ εὗρισκονται αὐτὴν τὴν στιγμήν εἰς τὰς καλύβας των, εὐχαρίστως, πρὸς χάριν τοῦ Θεοῦ, ὑπομένουν ἀγογγύτως τὰς θλίψεις των, ἡμεῖς δὲν θὰ ὑποφέρωμεν τὴν δοκιμασίαν αὐτήν;

7. Κατὰ τὸ μέτρον δὲ τῆς δοθείσης εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Χάριτος εἶχε τὴν δύναμιν νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν αἰτίαν καὶ τὴν φύσιν τῶν διαφορῶν νόσων, διότι μετὰ βεβαιότητος ἐγνώριζε πόσον οἱ δαίμονες προσπαθοῦν νὰ ἐμποδίσουν τοὺς πιστοὺς εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀρετῆς μηχανευόμενοι τὸ πᾶν. Κάποτε λοιπὸν εὗρισκόμενος εἰς τὴν Μονὴν κατελήφθη ὅλως αἰφνιδίως ὑπὸ σφοδροτάτου πυρετοῦ, ἐξ αἰτίας τοῦ ὁποίου παρέμεινεν ἐντελῶς νηστικὸς ἐπὶ πέντε ἡμέρας. Ἀντιληφθεὶς ὁμως ἐγκαίρως, ὅτι αὐτὸς ὁ πυρετὸς εἶναι τέχνη τοῦ πονηροῦ, ὁ ὁποῖος πάντοτε θέλει νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸ ἀγαθόν, δὲν παρέλειπεν οὔτε μίαν ἡμέραν νὰ σηκώνεται εἰς τὴν κεκανονισμέ-

1) Βαλτώδη φυτὰ κατάλληλα διὰ πλέξιμον.

νην ὥραν διὰ νὰ ἰκετεύῃ θερμῶς τὸν Θεόν, τὸν ὁποῖον τόσον ἰσχυρῶς ἐπόθει. Μετὰ δὲ ἀπὸ ὀλίγον, καὶ ἀφοῦ ἐβελτιώθη κάπως ἡ ὑγεία του, παρεκάθησε καὶ εἰς τὴν τράπεζαν τῶν ἀδελφῶν, πού ἦσαν ὑγιεῖς, εὐχαριστῶν ἀπὸ καρδίας τὸν Κύριον, ὁ ὁποῖος τοῦ ἐχάρισε τὴν ἱκανότητα νὰ διακρίνῃ τὰς μεθόδους τοῦ διαβόλου. Ἐχὼν δὲ εἰς τὴν καρδίαν του τὸ πνεῦμα αὐτὸ τῆς διακρίσεως ἐφρόντιζε μὲ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον διὰ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ ἦτο πάντοτε γλυκὺς καὶ καλὸς ἀπέναντι τῶν ἀδελφῶν ὅσον οὐδεὶς ἄλλος.

8. Μίαν φορὰν ὁ Θεόδωρος ὑπέστη ἰσχυρὸν κεφαλόποντον, ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ὁποῖου ὑπέφερε δριμύτατα. Εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν εὐρισκόμενος ἐξήτησεν ἀπὸ τὸν Παχώμιον εὐλογίαν, διὰ νὰ περιοδεύσῃ χάριν θεραπείας.

Τότε ὁ Μέγας Παχώμιος μὲ γλυκύτητα τοῦ εἶπε τὰ ἑξῆς:

— Ἐχεις τὴν γνώμην, ἀδελφέ μου, ὅτι ἐπέρχεται εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀσθένεια ἢ ἄλλη συμφορά, χωρὶς νὰ τὸ ἐπιτρέψῃ ὁ Κύριος; Δι' αὐτὸ, τέκνον μου, κάμε ὑπομονὴν καὶ ὁπότεν θελήσῃ ὁ Κύριος θὰ σὲ θεραπεύσῃ. Πρόσεξε, καθ' ὃν χρόνον σὲ δοκιμάζει ὁ Κύριος, νὰ εὐχαριστῇς Αὐτόν, ὥς νὰ εἶσαι τέλειος Ἰώβ, ὥστε νὰ ἀπολαύσῃς τὴν ἐσωτερικὴν γαλήνην καὶ ἀνάπausιν. Εἰς τὸν Ἀσκητὴν εἶναι καλὴ καὶ ὠφέλιμος ἡ συμφώνως πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ὑπομονή, ἡ ὁποία ἐπιδεικνύεται κατὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ἐγκρατείας καὶ εἰς τὰς προσευχάς· ἔχει ὁμοῦς οὗτος τὴν δυνατότητα, διὰ τῆς ἀγογγύστου καρτερίας καὶ τῆς ἀνεξικακίας, τὰς ὁποίας ὀφείλει νὰ ἐπιδείξῃ, ὅταν ἀρρωσταίνη, νὰ ἀπολαύσῃ μεγαλύτερον τὸν μισθὸν του.

9. Εἰς τὸ μέγα Μοναστήριον τοῦ Ὁσίου Παχωμίου, ἐμόναζεν ἓνας ἄλλος ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος Ζαχαῖος ('). Αὐτὸς λοιπόν, μετὰ ἀπὸ πολλὰ ἔτη ἀσκήσεως, προσεβλήθη ἀπὸ λέπραν. Οὗτος διετήρει μὲν χωριστὸν κελλίον, ὅπου παρέμενε μόνος του, ἐξηκολοῦθει ὁμοῦς νὰ ἐκτελῇ ἅπαντα τὰ ἀσκητικά του καθήκοντα, ὥς καὶ πρότερον. Οὕτω, ἀντὶ τροφῆς, μετελάμβανε μόνον ὀλίγου ἄρτου καὶ ἁλατος, εἰργάζετο μὲ τοὺς ἄλλους ἀδελφούς καθ' ἑκάστην ἡμέραν εἰς τὴν κατασκευὴν ψιαθίων, ἐπιδεικνύων ἀγόγγυστον ὑπομονήν, ὀφειλομένην εἰς τὴν ἐκ τῆς συναισθήσεως τῶν ἁμαρτιῶν του συντριβήν. Συχνάκις μάλιστα, καθὼς ἐπλεκε τὸ ψιάθιον, ἐτραυμάτιζε διὰ τῶν σχοινίων τὰς χεῖράς του, ὥστε νὰ ἐξέρχεται αἷμα. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ σωματικὸς πόνος καὶ ἡ ἀπογοήτευσις δὲν τὸν ἔφεραν εἰς κατάστασιν ἀπογνώσεως καὶ ἀγανακτήσεως.

10. Παρ' ὅλον δὲ ὅτι κατετρώχετο ὑπὸ τοιαύτης ἀσθενείας, ἐν τούτοις οὐδέποτε ἀπουσίασεν ἀπὸ τὴν σύναξιν τῶν ἀδελφῶν, οὔτε καὶ ἐκοιμήθη τὴν ἡμέραν, διὰ νὰ ἀναπαυθῇ, μέχρι τῆς στιγμῆς τοῦ θανά-

1) Ἐν ἄλλοις οὗτος ὀνομάζεται Ἀθηνόδωρος, ἴσως δὲ τοῦτο νὰ ἦτο τὸ πρῶτον τοῦ ὄνομα.

του του. Συνήθιζε δὲ κάθε βράδυ, πρὶν νὰ κοιμηθῇ, νὰ ἀποστηθίσῃ, διὰ τῆς μελέτης, περικοπὰς ἐκ τῆς Ἀγίας Γραφῆς, νὰ ἐκτελῇ τὸν κανόνα του, νὰ σφραγίσῃ διὰ τοῦ σημείου τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ὅλον αὐτοῦ τὸ σῶμα καὶ ἀφοῦ ἡὐχαρίσται τὸν Θεὸν νὰ πίπτῃ ἐπὶ τῆς κλίνης, διὰ νὰ κοιμηθῇ. Κατὰ τὸ μεσονύκτιον ἡγείρετο ἐκ τῆς κλίνης καὶ ἐτέλει μέχρι πρωτὰς τὴν καθιερωμένην ἀκολουθίαν.

11. Κάποτε ἓνας ἀδελφὸς παρετήρησε τὰς χεῖρας τοῦ Ζακχαίου, ποὺ ἦσαν καταματωμένα καὶ γεμᾶται τραύματα, ἀπὸ τὴν ἐπίμονον προσπάθειαν τῆς ἐργασίας· τότε κατάπληκτος λέγει πρὸς αὐτόν:

— Ἀδελφέ μου, διατί τόσον ὑπερανθρώπως κοπιᾷς, ἐφ' ὅσον μάλιστα βασανίζεσαι ἀπὸ τόσον σκληρὰν ἀσθενείαν; Μήπως θὰ εἶναι ἁμαρτία νὰ ἀναπαυθῇς ἀπέχων ἐκ τῆς ἐργασίας; ἢ νομίζεις, ὅτι θὰ κατακριθῇς ἀπὸ τὸν Θεόν, διότι δὲν θὰ ἐργάζεσαι ἐξ αἰτίας τῆς καταστάσεως αὐτῆς; Γνωρίζει ὁ Θεὸς ὅτι ὑποφέρεις· οὐδεὶς δέ, εὐρισκόμενος ὑπὸ τὸ κράτος τοιούτων δορυμυμάτων πόνων καὶ ἀφορήτου θλίψεως, ἡγγισε καὶ τὸ ἐργόχειρόν του. Ἄλλωστε οὐδεὶς σὲ ἐξαναγκάζει νὰ ἐργασθῇς, καί, δόξα τῷ Θεῷ, ἔχομεν ὅλα τὰ καλὰ διὰ νὰ βοηθήσωμεν καὶ ἄλλους ἀκόμη, ξένους καὶ πτωχοὺς· δὲν θὰ εἶναι λοιπὸν εἰς ἡμᾶς δυνατόν νὰ ἐξυπηρετήσωμεν προθύμως καὶ σὲ τὸν ἴδιον, ποὺ εἶσαι ἰδικὸς μας καὶ μάλιστα τόσον ἐκλεκτὸς καὶ καλὸς Πατὴρ;

Εἰς αὐτὰ ὁ ἀδελφὸς ἀπήντησε:

— Μοῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ἐργάζωμαι!

— Ἐφ' ὅσον τὸ θεωρεῖς καλὸν νὰ ἐργάζεσαι, ἐργάζου· τοῦλάχιστον ὅμως νὰ ἀλείφῃς τὰς χεῖράς σου μὲ ἔλαιον κάθε βράδυ, διὰ νὰ μὴ ματώνουν καὶ ὑποφέρεις.

12. Ὁ Ζακχαῖος ἐπέισθη εἰς τὴν σύστασιν αὐτὴν καὶ ἔκαμεν, ὅπως τοῦ ὑπέδειξαν. Παρ' ὅλα ταῦτα ὅμως τόσον πολὺ ἡρεθίσθησαν αἱ χεῖρές του ἀπὸ τὰ κεντήματα τῶν βούρλων, ὥστε νὰ μὴ δύναται καθόλου νὰ ὑποφέρῃ τοὺς προκαλουμένους ἀπὸ αὐτὰ φρικτοὺς πόνους. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Μέγας Παχώμιος τὸν ἐπεσκέφθη εἰς τὸ κελλίον του, διὰ νὰ ἐξετάσῃ τὰ περὶ αὐτοῦ· ἐκεῖνος δὲ τοῦ ἐξιστόρησε λεπτομερῶς τὴν κατάστασίν του ἀπὸ τὴν ἀρχὴν μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης, τοὺς πόνους του, τὴν συγκατάβασίν του νὰ ἐπαλείφῃ τὰς πληγὰς του δι' ἐλαίου κ.λ.π.

Ὁ Μέγας Παχώμιος, ἀφοῦ τὸν ἤκουσε μετὰ προσοχῆς, τοῦ εἶπε:

— Νομίζεις, ἀδελφέ μου, ὅτι σὲ ὠφελεῖ τὸ ἔλαιον; Ποῖος ὅμως σὲ ἠνάγκασε νὰ κοπιᾷς τόσον, ὥστε, προφασιζόμενος τὴν ἐργασίαν, νὰ στηρίζῃς τὰς ἐλπίδας διὰ τὴν ὑγείαν σου εἰς τὸ ὑλικὸν ἔλαιον καὶ ὄχι εἰς τὸν Θεόν; Μήπως εἶναι ἀδύνατον εἰς τὸν Θεὸν νὰ σὲ θεραπεύσῃ; Ἡ μήπως δὲν γνωρίζει τὰς ἀσθενείας μας καὶ ἔχει ἀνάγκην νὰ τὰς ὑπενθυμίσωμεν; Ἡ ὁ φύσει φιλόανθρωπος Θεὸς ἀδιαφορεῖ διὰ τοὺς πόνους μας, ὥς νὰ μᾶς μισῇ; Ὁχι βεβαίως, ἀλλ' ἀποβλέπων καὶ ἐπιδιώκων τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς μας, ἐπιτρέπει τὰς θλίψεις καὶ δο-

κιμασίας, ὥστε ὑπομένοντες μὲ γενναιότητα αὐτάς, νὰ ἐπιδείξωμεν καρτερίαν καὶ ὑπομονήν· «Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περιπέσῃτε ποικίλοις, γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν» (Ἰακώβου α', 2—3). Ἄς ἐμπιστευθῶμεν τὸ πᾶν εἰς Αὐτόν, ἵνα Ἐκεῖνος χάριση εἰς ἡμᾶς τὴν ἀνάπαυσιν ἐκ τῶν πόνων, ὅποταν καὶ ὅπως θελήσῃ. Τί λέγεις λοιπόν;

— Συγχώρησόν με, Πάτερ μου, ἀπήντησεν ὁ Ζαχαῖος, καὶ κάμε προσευχὴν δι' ἐμέ, διὰ νὰ ἐξαλείψῃ ὁ Θεὸς καὶ αὐτὴν τὴν ἁμαρτίαν τῆς ὀλιγοπιστίας μου καὶ ὅλας τὰς ἄλλας.

13. Μερικοί, ἐκ τοῦ αὐτοῦ Μοναστηρίου, ἐβεβαίωνον ἀργότερον κατηγορηματικῶς, ὅτι ὁ Ζαχαῖος, μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Μεγάλου Παχωμίου, ἐπὶ ἐν ὁλόκληρον ἔτος ἐπένθει δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν λαμβάνων μόνον ἀνὰ δύο ἡμέρας ἐλαχίστην τροφήν.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τῆς Ἀγίας Συγκλητικῆς

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητικὴ ὅτι εἰ νηστεύειν προέθου, μὴ προφασίσῃ νόσον καὶ δι' αὐτῆς ἀποστῇς τῆς νηστείας· καὶ γὰρ καὶ οἱ μὴ νηστεύοντες, τοῖς αὐτοῖς πολλάκις ἢ καὶ χαλεπωτέροις νοσήμασι περιέπεσον· ἤρξω τοῦ καλοῦ, μὴ ἀπόσχη αὐτοῦ, τοῦ ἐχθροῦ διὰ ἀρρώστιας σε ἀνακόψαντος, ἀλλὰ διὰ τῆς ὑπομονῆς σου ἐκεῖνος μᾶλλον καταργηθήτω.

2. Καὶ γὰρ καὶ οἱ πλεῖν ἀρχόμενοι, πρῶτον μὲν δεξιῷ πνεύματος τυγχάνουσιν ἀπλῶσαντες τὰ ἱστία, ἔπειτα δὲ καὶ ἐναντίος ἄνεμος αὐτοῖς ἀναντᾷ, ἀλλ' οὐκ εὐθύς οἱ ναῦται διὰ τὴν μικρὰν ζάλην τὴν ναῦν ἀποσκευάζουσι· μικρὸν δὲ ἤσυχάσαντες, ἢ καὶ ἀπομαχεσάμενοι πρὸς τὴν ταραχήν, παρελθούσης αὐτῆς, ἐκείνοι ἀβλαβῶς πάλιν τὸν πλοῦν ποιοῦνται.

3. Οὕτω καὶ ἡμεῖς, ἐναντίον πνεύματος προσπεσόντος, τὸν σταυρὸν ἀντὶ ἱστίου τανύσαντες ἀδεῶς τὸν πλοῦν ἐκτελέσωμεν.

Ἑρμηνεία

ΕΥΚΛΗΤΙΚΗ ἡ μακαρία ἔλεγεν, ὅτι, ἐὰν πράγματι ἀπεφάσις νὰ νηστεύῃς, δὲν πρέπει νὰ καταργήσῃς τὴν νηστείαν προφασιζόμενος νόσον. Μήπως ἄλλωστε — συνέχισε διδάσκουσα — καὶ ἐκεῖνοι, ποὺ δὲν νηστεύουν, δὲν ἔχουν περιπέσει εἰς τὰς ἰδίας ἢ καὶ ἀκόμη ὀδυνηρότερας ἀσθενείας ἀπὸ τοὺς νηστεύοντας; Ἐφ' ὅσον ἤρχισες τὸ καλόν, μὴ τὸ ἐγκαταλείψῃς, διότι ὁ ἐχθρὸς σὲ ἀνέκοψε ἀπὸ τὸν ζῆλόν σου μὲ τὴν πρόφασιν τῆς ἀρρώστιας! Ἀπ' ἐναντίας, εἶναι προτιμότερον διὰ τῆς ὑπομονῆς σου νὰ καταργήσῃς τὴν ἐξουσίαν του.

2. Ἄς παραδειγματισθῶμεν ἀπὸ τοὺς ναυτικούς. Ὅταν πρόκειται νὰ ταξιδεύσουν, κατ' ἀρχὴν μὲν ἀπλώνουν τὰ ἱστία, ἐφ' ὅσον πνεύση εὐνοϊκὸς ἄνεμος· ἀφοῦ δὲ ἀνοιχθῶν εἰς τὸ πέλαγος, συναντοῦν καὶ ἀντίθετον ἄνεμον· ἢ μικρὰ ὅμως αὐτὴ ζάλη ἐκ τῆς ἐλαφροῦς θαλασσοταραχῆς δὲν πτοεῖ τοὺς ναύτας, ὥστε ἀμέσως νὰ ἐλαφρώσουν τὸ πλοῖον ρίπτοντες τὸ φορτίον εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀφοῦ δὲ ἤσυχάσουν ὀλίγον, μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς γαλήνης, ἢ ἀκόμη, ἐφ' ὅσον παρέστη ἀνάγ-

κη, ἀφοῦ ἀγωνισθοῦν σκληρῶς κατὰ τῆς τρικυμίας, συνεχίζουσιν καὶ πάλιν μὲ εὐχαρίστησιν τὸ ταξιδίδιον των, χωρὶς νὰ βλαβοῦν.

3. Τοιουτοτρόπως ἃς ἐνεργήσωμεν καὶ ἡμεῖς, ὅσας κίς μᾶς ἐνοχλή-σῃ ἀντίθετον πνεῦμα· ἃς ἀπλώσωμεν ἀντὶ ἰστίου τὸν Τίμιον Σταυ-ρὸν (σφραγιζόμενοι δι' αὐτοῦ) καὶ ἀφόβως ἃς ἐκτελέσωμεν τὸ ταξί-διον, δηλαδὴ τὴν ἀσκησιν, τὴν ὁποίαν ἀπεφασίσαμεν.

Γ'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Λουκᾶ, τοῦ ἐν Ἑλλάδι

ΜΟΤΕ ὁ ἐχθρὸς, ὄντι τῷ Ἀγίῳ ἐν τῇ νήσῳ τῇ πλησίον τοῦ καλαμίου, διὰ τὴν Τούρκων ἔφοδον, πληγὴν αὐτῷ βαρεῖαν καὶ χαλεπὴν ἐξευρί-σκει· ἐν γὰρ τοῖς παιδογόνοις αὐτοῦ μορίοις κνησμὸν ἐπιβάλλει, οὕτω χαλεπὸν τε καὶ ἄγριον, ὃς ὄναρ αὐτῷ ἐπιφανεῖς, βοτάνην ὑποδεικνύει, διὰ ταύτης λέγων, τοῦ μὲν λυποῦντος εὐρίσκεις ἴασιν, πλὴν ἄλλ' ἴσθισα φῶς, ὅτι τοῦ ἐντεῦ-θεν ὀφειλομένου μισθοῦ τῆς ὑπομονῆς ἀποτεύξῃ.

2. Εἴτα διεγερθεὶς ἐκεῖνος, οὐ κακῶς ἐφάνη περὶ τὴν αἵρεσιν τοῦ λυσιτελοῦν-τος διαιτητής, οὐδ' ἄνεσιν τοῦ πρὸς μικρὸν αὐτὸν διοχλήσαντος αἰωνίας προέκρι-νεν ἀντιδόσεως, ἀλλ' εἴλετο ἀσχεῖν οὕτως, ἕως ὅ τῶν γνώσεων Κύριος, καὶ προ-θέσει μόνῃ πράξεως συντέλειαν ἐπιγράφων, καὶ τὴν πληγὴν ὧς οἶδεν ἰάσατο, καὶ τελείως τῷ ἀθλητῇ τοὺς μισθοὺς εἰς τὸ μέλλον ἐταμιεύσατο.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

ΚΑΠΟΤΕ ὁ ἐχθρὸς τῆς ψυχῆς μας, ὁ διάβολος, ἐπροξένησεν εἰς τὸν Ἅγιον μίαν δύσκολον καὶ βαρεῖαν ἀσθένειαν, ἣ ὁποία προεκάλει ἀνυπόφορον φαγούραν εἰς τὰ γεννητικὰ του ὄργανα. Αὐτὸ συνέβη, ὅταν ὁ Ἅγιος διέμενεν ἐπ' ὀλίγον πλησίον τῆς νήσου τοῦ Καλαμίου, διὰ νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ τὴν ἔφοδον τῶν Τούρκων· ἀπὸ τὴν φοβερὰν αὐτὴν καὶ σκληρὰν δοκιμασίαν δὲν ἠδύνατο νὰ ἡσυχάσῃ. Μίαν δὲ νύκτα ἐμφανισθεὶς ὁ πειράζων εἰς τὸν ὕπνον του τοῦ ὑποδει-κνύει θεραπευτικὸν βότανον, διὰ νὰ ἀπάλλαγῃ τῆς ἐνοχλήσεως· συγ-χρόνως ὁμοῦ τοῦ λέγει:

— Μὲ τὸ βότανον αὐτὸ ἀσφαλῶς θὰ εὗρῃς τὴν ὑγείαν σου· ἀλλὰ πρέπει νὰ γνωρίζῃς, ὅτι θεραπευόμενος θὰ χάσῃς τὴν ἀμοιβὴν τῆς ὑπομονῆς, διὰ τῆς ὁποίας τόσον ἀγογγύστως ἀντιμετωπίζεις αὐτὴν τὴν ἀσθένειαν.

2. Ὁ Ὅσιος Λουκᾶς ἀφυπνισθεὶς μετὰ τὸ ἐνύπνιον δὲν ἐδυσκο-λεύθη νὰ ἐκλέξῃ, ὥς ἄριστος διαιτητής, τὸ ὠφέλιμον. Οὕτω δὲν προε-τίμησε τὴν προσωρινὴν ἀνακούφισιν ἀπὸ τὴν αἰωνίαν ἀνταπόδοσιν, ἀλλ' ἐξέλεξεν εὐχαρίστως τὴν ταλαιπωρίαν τοῦ σώματος. Κατόπιν τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς ὁ Κύριος, ὁ ὁποῖος τὰ πάντα γνωρίζει, καὶ ὅστις ἐκτιμᾷ τὴν ἀξίαν μιᾶς πράξεως πρὶν αὕτη συντελεσθῇ, ἐκ μόνης τῆς προθέσεως τοῦ ἀνθρώπου, θεραπεύει διὰ θαύματος τὸν ἀθλητὴν αὐ-τὸν τῆς ὑπομονῆς, ἀλλὰ καὶ τοῦ προσυπελόγησε μὲ ἀκριβείαν τὴν ἀξίαν τῆς ἀρετῆς του εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν.

Δ'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

ΤΩΝ ΑΡΕΤΩΝ, αἱ μὲν εἰσι σωματικάι, αἱ δὲ ψυχικάι· καὶ σωματικαὶ μὲν εἰσιν, οἷον νηστεία, ἀγρυπνία, διακονία, χαμευνία, ἐργόχειρον πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τίνα, ἢ πρὸς μετάδοσιν, καὶ τὰ ἐξῆς· ἐὰν οὖν ἕκ τινος ἀνάγκης ἢ περιστάσεως σωματικῆς, οἷον ἀρδωστίας, ἢ τινος τῶν τοιούτων, συμβῇ ἡμῖν μὴ δυνηθῆναι ἐκτελέσαι τὰς προειρημένους σωματικὰς ἀρετάς, συγγνώμην ἔχομεν παρὰ Κυρίου, τοῦ καὶ τὰς αἰτίας εἰδότος· τὰς δὲ ψυχικὰς μὴ ἐκτελοῦντες, οὐδεμίαν ἔχομεν ἀπολογίαν· οὐ γάρ εἰσιν ὑπὸ ἀνάγκην.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΤΑΣ ΑΡΕΤΑΣ τὰς διακρίνομεν εἰς σωματικὰς καὶ ψυχικὰς. Καὶ σωματικαὶ ἀρεταί, δηλαδὴ πραγματοποιούμεναι διὰ σωματικῆς ταλαιπωρίας, εἶναι ἡ νηστεία, ἡ ἀγρυπνία, ἡ ἐξυπηρέτησις τῶν ἀδελφῶν, ἡ κατὰ γῆς κατάκλισις κατὰ τὸν ὕπνον, τὸ ἐργόχειρον διὰ νὰ μὴ ἐπιβαρύνωμεν ἢ διὰ νὰ προσφέρωμεν ἕκ τοῦ προϊόντος αὐτοῦ ἐλεημοσύνην καὶ τὰ παρόμοια μὲ αὐτά. Ἐὰν λοιπὸν συμβῇ νὰ μὴ δυνηθῶμεν νὰ ἐκτελέσωμεν μίαν ἐκ τῶν ἀρετῶν αὐτῶν, ἐξ αἰτίας μιᾶς ἀνάγκης ἢ σωματικοῦ ἐμποδίου, ὅπως π.χ. ἡ ἀσθένεια, ἀσφαλῶς θὰ μᾶς συγχωρήσῃ ὁ Θεός, ὁ ὅποιος γνωρίζει τὰς αἰτίας τῶν πράξεών μας. Ἐὰν ὁμως παραμελήσωμεν μίαν ἐκ τῶν ψυχικῶν ἀρετῶν, δηλαδὴ ὅσων δὲν ἀπαιτοῦν σωματικὴν προσπάθειαν, δὲν θὰ δυνηθῶμεν νὰ δικαιολογηθῶμεν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, διότι οὐδεμία ὑλικὴ ἀνάγκη τὰς δεσμεύει.

Ε'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΛΕΓΟΝ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀμώη, ὅτι ἡσθένει κλινήρης ὢν ἐπὶ πολλὰ ἔτη, καὶ οὐδέ ποτε ἀφῆκε τὸν λογισμὸν αὐτοῦ προσχεῖν εἰς τὸ ἐσώτερον κελλίον καὶ κατανοῆσαι τίνα εἰσὶ τὰ ἐν αὐτῷ κείμενα· ἔφερον γὰρ αὐτῷ, οἷα ἀσθενοῦντι, ἐδέσματα διάφορα· εἰσερχομένου δὲ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ κελλίον ἐκεῖνον, καὶ ἐξερχομένου καὶ ἐπικομιζομένου βρώματά τίνα, ἐκάμμεν ὁ Γέρων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἴδῃ τίνα εἰσὶν αἱ βαστάζει ὁ ἀδελφός. Τοσαύτην ἀχρίβειαν καὶ ἀσθενῶν ὁ Γέρων ἐνεδείκνυτο, καὶ ἡσφαλίζετο ἑαυτὸν τοῦ μὴ προσχεῖν ἡδονὴν λάρυγγος, ἢ τι ζητῆσαι τῶν καταθυμίων αὐτῷ· ἦρκεῖτο καὶ εὐηρέσκει οἷς ὁ μαθητὴς ἡτοίμαζεν αὐτῷ καὶ προσέφερεν· ὁ καὶ ἡμεῖς, ὅση δύναμις, μιμεῖσθαι σπουδάζομεν.

2. Ἡσθένησέ ποτε βαρεῖαν ἀσθενείαν ὁ Ἀββᾶς Ἰσαὰκ καὶ ἐχρόνισεν ἐν αὐτῇ· ἀδελφὸς δὲ τις ὑπηρετῶν αὐτῷ ἐποίησεν αὐτῷ μικρὰν ἀνῆραν, καὶ ἔδωκε μυξάρια εἰς αὐτήν, καὶ προσήνεγκε τῷ Γέροντι· ὁ δὲ Γέρων ἰδὼν, οὐ προσίετο· παρεκάλει οὖν ὁ ἀδελφὸς λέγων· λάβε μικρόν, Ἀββᾶ· καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· φύσει, ἀδελφέ, ἡθελον ποιῆσαι ἐν τῇ ἀσθενείᾳ τριάκοντα ἔτη.

3. Ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος ἄπαξ κακωθεὶς, ἡγουν ἀσθενήσας, ἔλεγε πρὸς ἑαυτόν· καὶ κακώθητι καὶ ἀπόθανον· ἐὰν δὲ ἀπαιτήσης με παρὰ καιρὸν φαγεῖν, οὐδὲ τὴν καθημερινὴν σοι τροφήν ἀρέχω, ἥτοι τὴν ἐξ ἔθους.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΚΕΙΝΟΙ, πού ἐγνώρισαν τὸν Ἀββᾶν Ἀμών, ἔλεγον περὶ αὐτοῦ τὸ ἐξῆς καταπληκτικὸν περιστατικόν· εὗρίσκετο ἐπὶ πολλὰ ἔτη κλινήρης λόγῳ ἐπιπόνου ἀσθενείας. Καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα οὐδέποτε ἄφησε τὸν λογισμὸν του νὰ προσέξῃ, μετὰ περιεργείας, διὰ νὰ ἐξετάσῃ ποῖα πράγματα ὑπάρχουν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ κελλίου. Ἐκτὸς ὁμως αὐτῆς τῆς ἐκουσίας ἀδιαφορίας, τὸν διέκρινε καὶ μία ἄλλη ἄσκησις· ἐπειδὴ ἦτο ἀσθενής, τοῦ προσέφερον οἱ Πατέρες διάφορα πράγματα, τὰ ὁποῖα ἐτοποθέτουν εἰς ἐσωτερικὸν μέρος, τὸ ἰδιαίτερον τρόπον τινά, τοῦ κελλίου· ὅταν λοιπὸν ὁ μαθητὴς του εἰσῆρχετο εἰς τὸ ἰδιαίτερον αὐτὸ καὶ ἐξήρχετο διὰ νὰ τοῦ φέρῃ φαγητά, ὁ Γέρων ἔκλειε τοὺς ὀφθαλμούς του, διὰ νὰ μὴ ἴδῃ τί βασιτάζει ὁ ἀδελφός. Τόσῃ λεπτομερῇ ἀκρίβειαν ἐφήρμοζεν ὁ Γέρων, καίτοι ἀσθενής, περιφρουρῶν τὸν ἑαυτὸν του νὰ μὴ δώσῃ σημασίαν εἰς ἡδονὰς λάρυγγος ἢ νὰ ζητήσῃ κάτι ἀπὸ αὐτά, πού τὸν ἠὺχαρίστουν. Περιωρίζετο ἀγογγύστως καὶ παρέμενεν εὐχαριστημένος εἰς ὅσα τοῦ ἠτοίμαζε καὶ τοῦ προσέφερον ὁ μαθητὴς του.

Ἄς προσπαθίσωμεν καὶ ἡμεῖς, ὅσον δυνάμεθα, νὰ μιμηθῶμεν τὸ παράδειγμα αὐτοῦ τοῦ Γέροντος.

2. Κάποτε ὁ Ἀββᾶς Ἰσαὰκ προσεβλήθη ἀπὸ μίαν βαρεῖαν ἀσθένειαν καὶ παρέμεινεν ἀσθενῶν ἐπὶ πολὺ διάστημα. Ἐνας δὲ ἀδελφός, πού τὸν ὑπηρετεῖ, τοῦ παρεσκεύασε, διὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ, ὀλίγον χυλὸν μὲ δαμάσκηνα καὶ τὸν προσέφερον εἰς τὸν Γέροντα. Μόλις εἶδε τὸ παρασκεύασμα αὐτὸ ὁ Γέρων δὲν τὸ ἐπλησίασε καθόλου. Ὁ ἀδελφός, πού τὸν περιεποιεῖτο, τὸν παρεκάλει καὶ τοῦ ἔλεγε:

— Πάρε ὀλίγον, Ἀββᾶ.

— Πραγματικῶς, ἀδελφέ μου, ἐπεθύμουν νὰ παραμείνω εἰς τὴν κατὰστασιν αὐτὴν τῆς ἀσθενείας τριάκοντα ἔτη.

3. Ὁ Ἀββᾶς Λογγῖνος μίαν φορὰν ἡσθένησεν· ἀπευθυνόμενος λοιπὸν πρὸς τὸν ἑαυτὸν του ἔλεγεν:

— Καὶ νὰ ὑποφέρῃς καὶ νὰ ἀποθάνῃς ἀκόμη! ἐὰν μοῦ ζητήσῃς νὰ φάγω πέραν τῆς ὠρισμένης ὥρας, θὰ σοῦ ἀποστερήσω καὶ αὐτὸ τὸ καθημερινὸν φαγητόν, πού ἐπιτρέπει ἡ μοναχικὴ συνήθεια.

γ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΟΚΥΡΙΟΣ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ φησὶν· τὸν ἐν ὀλίγῳ ἄπιστον, καὶ ἐν πολλῷ ἄπιστον εἶναι· διὰ μὲν τοῦ ὀλίγου τὰ κατὰ τὸν βίον τοῦτον δηλῶν ἐπαγγέλματα· οἷον τροφάς, ἐνδύματα, καὶ ὅσα περὶ τὸ σῶμα, ὑπὲρ ὧν μηδὲ μεριμνᾷν ἐκέλευσεν, ἀλλ' αὐτῷ τὴν περὶ τούτων ἐπιτρέπειν φροντίδα· διὰ δὲ τοῦ πολλοῦ τὰ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος δωρήματα, ἅπερ δὴ καὶ παραρχεῖν ὑπέσχετο τοῖς πιστεύουσιν αὐτῷ, καὶ διηνεκὴ τὴν ὑπὲρ τούτων ἔχουσι μέ-

οιμναν καὶ αἰτοῦσι διὰ παντός· «Ὑμεῖς γάρ, φησι, ζητεῖτε τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν».

2. Ὡστε τὰ ὀλίγα ταῦτα καὶ πρόσκαιρα ἔλεγχος ἐκάστω καὶ δοκίμιον γίνεται τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως· ὁ γὰρ πιστεύσας, ὅτι καὶ ἡμῶν μηδὲν περὶ αὐτῶν μεριμνῶντων, περὶ τῶν μελλόντων μόνον τὴν φροντίδα ποιουμένων, ἐκεῖνος ὡς ἐπηγγείλατο ἀφθόνως αὐτὰ παρέξει, δηλὸς ἐστὶν ὅτι καὶ περὶ τῶν αἰωνίων πεπίστευκε, καὶ γνησίως ταῦτα ἐπιζητεῖ· καὶ δηλον ἐκ τούτου.

3. Πιστεύεις δυνατόν εἶναι γενέσθαι υἱὸν σε Θεοῦ καὶ συγκληρονόμον Χριστοῦ, καὶ αἰῶνας ὅλους συμβασιλεύειν Αὐτῷ; καὶ πάντως ἔρεῖς· διὰ ταύτην γὰρ τὴν αἰτίαν κόσμῳ καὶ τοῖς ἐν κόσμῳ ἀποταξάμενος, τῷ Κυρίῳ δουλεύειν ἡρετίσάμην. Κατάμαθε τοιγαροῦν σεαυτὸν, μήποτε σε γήϊναι πάλιν κατέχουσι μέριμναι, καὶ φροντίς πολλὴ τῶν τοῦ σώματος, περὶ ὧν ἐκελεύσθης μὴ μεριμνᾶν· καὶ εἰ τοῦτο εἶη, ψευδῶς περὶ τῶν μελλόντων πιστεύειν ἔφησας.

4. Εἰ γὰρ ἐκεῖνα τὰ μέλλοντα καὶ μεγάλα καὶ ἀφθαρτα ἀγαθὰ λήψεσθαι ἀδιστακτικῶς ἐπίστευσας, οὐκ ἂν περὶ τῶν μικρῶν τούτων καὶ φθειρομένων τῷ Κυρίῳ ἠπίστησας, ἐπαγγειλαμένῳ σοι ταῦτα ἀνελλιπῶς χορηγεῖν, ἃ καὶ θηρίοις καὶ πετεινοῖς καὶ ἄσεβέσιν ἀνθρώποις ὁ ἀγαθὸς δίδωσι· πῶς οὖν περὶ τῶν εὐτελῶν τούτων καὶ γηϊνῶν Αὐτῷ ἀπιστῶν, περὶ τῶν οὐρανίων καὶ αἰδίων λέγεις πιστεύειν;

5. Λοιπὸν ἔρωτῶ σε καὶ τοῦτο· πιστεύεις δυνατόν εἶναι τὸν Χριστὸν ἴσιν τῇ ψυχῇ σου τῶν ἑαυτῆς τραυμάτων καὶ τῶν παθῶν παρασχεῖν; ἔρεῖς πάντως ὅτι πιστεύω, ἐπὶ ταύτης γὰρ ἔστηκα τῆς ἐλπίδος· σκέψαι τοίνυν μήποτε κἀνταῦθα σεαυτὸν ἀπατάς, σωματικῶν ἕνεκα νόσων ἰατροὺς προσκαλούμενος, καθάπερ ἀσθένειαν τοῦ Χριστοῦ καταγνοῦς, ὡς μὴ δυναμένου θεραπεῦσαι σε, ᾧ σεαυτὸν ἐνεπίστευσας.

6. Δηλον γὰρ ὅτι, ὥσπερ τὸ σῶμα πλέον ἐστὶ τοῦ ἐνδύματος, κατὰ τὸν Κυρίου λόγον, οὕτω καὶ τοῦ σώματος ἡ ψυχὴ, καὶ εἰ τὰ ἐξ ἀνθρώπων ἀνίατα τραύματα τῆς ψυχῆς ἰάσιμα τῷ Χριστῷ εἶναι πεπίστευκας, πολλῶ μᾶλλον καὶ τὰ τοῦ σώματος ἐπίστευσας ἂν, καὶ αὐτὸν μόνον ἡξίους, ἰατρικῶν ἐπιτηδευμάτων ὑπεριδών.

7. Ἄλλ' ἔρεῖς πάντως, ὅτι οὐδὲ τὰ ἐκείνων κεκώλυκεν ὁ Θεός, αὐτὸς ἀνείς τὰς βοτάνας εἰς θεραπείαν τοῦ σώματος· σύμφημι κἀγώ, ἀλλὰ μάθε τίσιν ἀνῆκε ταῦτα; καὶ γὰρ διὰ τὴν παράβασιν τῆς ἐντολῆς ἐκπεσόντος τοῦ ἀνθρώπου τῆς ἐν Παραδείσῳ τρυφῆς, καὶ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἐξορίστου παρατεμφθέντος, πάθει τε καὶ νοσήμασι τῆς σαρκὸς παραπεσόντος, κατὰ πολλὴν ὁ Θεὸς ἀγαθότητα συγκεχώρηκε ταῦτα τοῖς τοῦ κόσμου τούτου ἀνθρώποις, τοῖς ὁλοκλήρως τῷ Θεῷ ἑαυτοὺς πιστεύειν μὴ δυναμένοις· σὲ δὲ τὸν βουλούμενον τέλειον εἶναι καὶ ἕξον τοῦ κόσμου, καὶ υἱὸν γενέσθαι Θεοῦ, ἀνωτέρω τε τοῦ πρώτου καὶ ἀπαυτοῦς ἀνθρώπου, ἅτε καὶ μεζοντας τὰς ἐπαγγελίας δεξάμενον, προσήκει καινότεραν πάντως καὶ τὴν πολιτείαν, καὶ τὴν διάνοιαν, καὶ τὴν πίστιν παρὰ πάντας τοὺς τοῦ κόσμου ἀνθρώπους ἔχειν.

8. Ἐπεὶ τί κωλύει καὶ σὲ γάμῳ καὶ πλούτῳ καὶ ἐμπορίαις καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς τοῦ κόσμου χρῆσθαι; καὶ ταῦτα γὰρ περὶ τὸν ἀνθρώπον εἶναι ὁ Θεὸς ᾧκονόμησεν, ὑπεύθυνον ἤδη, ὡς εἴρηται, τῇ ἁμαρτίᾳ γενόμενον, ὧν σὺ πάντων ἐκτὸς γέγονας, ἵνα Θεῷ ἐνωθῇς. Ὡσπερ οὖν ἐκείνων, οὕτω καὶ τῶν ἰατρικῶν ἐπιτηδευμάτων ἀπέχεσθαί σε προσήκον, ὡς τῷ Χριστῷ ἑαυτὸν ὁλοκλήρως πιστεύσαντα, τῷ τὰ πάντα παρέχειν τοῖς ἑαυτοῦ δούλοις ἐπαγγειλαμένῳ.

9. Ὡστε ὁ βουλούμενος ἐν ἀληθείᾳ Χριστοῦ ἀνθρωπος εἶναι, καὶ παραδόξῳ ἀκοῇ πιστεύσας, ἅπερ εἰσὶ πόλεως οὐρανοῦ κληρονομία, Βασιλείας αἰωνίου τρυφῆς, καρδίας ἁγιασμός, καὶ ἡ διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος παντελὴς κάθαρσις, καὶ τὴν περὶ τοῦ σώματος μέριμναν ἅπασαν τῷ Θεῷ πιστεύειν ὀφείλει· πρὸς δὲ καὶ

τὴν πενίαν πλοῦτον ἡγεῖσθαι, καὶ τὴν κακουχίαν ἀνάπαυσιν, τὸ ὄνειδός τε τιμὴν, καὶ τὴν ὕβριν δόξαν· τοῦτο γινώρισμα τῶν τοῦ Χριστοῦ δούλων, καὶ τοῖς Αὐτοῦ λόγοις ἐν ἀληθείᾳ πάσῃ πεπιστευκότων.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΚΥΡΙΟΣ λέγει εἰς τὸ Εὐαγγέλιον· ὁ ἄπιστος εἰς τὸ ὀλίγον θὰ ἀναφανῇ ἄπιστος καὶ εἰς πολλά· «Ἐφη αὐτῷ ὁ Κύριος αὐτοῦ· εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ! ἐπὶ ὀλίγα ἤς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω» (Ματθ. κε', 21). Διὰ τῆς λέξεως «ὀλίγα» ἐννοεῖ ὁ Κύριος τὰ ζητήματα, ποὺ ἀπασχολοῦν τὸν παρόντα βίον, ὅπως π.χ. τροφάς, ἐνδύματα καὶ ὅσα ἐν γένει ἀναφέρονται εἰς τὴν περιποίησιν τοῦ σώματος. Διὰ τὰ ζητήματα αὐτὰ μᾶς διέταξεν ὁ Κύριος νὰ μὴ μεριμνῶμεν, ἀλλὰ νὰ ἀναθέωμεν τὴν φροντίδα τῶν πραγμάτων αὐτῶν εἰς Ἐκεῖνον. «Μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες, τί φάγωμεν ἢ τί πίωμεν ἢ τί περιβαλώμεθα, πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ· οἶδε γὰρ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρήζετε τούτων ἀπάντων· ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην Αὐτοῦ καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν» (Ματθ. ζ', 31-33). Διὰ τῆς λέξεως «πολλά» ἐννοεῖ τὰ ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα θὰ δωρήσῃ κατὰ τὸν μέλλοντα αἰῶνα, καὶ τὰ ὁποῖα, βεβαίως, ὑπεσχέθη νὰ παραχωρήσῃ εἰς αὐτοὺς ποὺ τὸν πιστεύουν καὶ φροντίζουν διαρκῶς καὶ ἐναγωνίως δι' αὐτὰ καὶ ἐπιζητοῦν πάντοτε αὐτά· «Ὑμεῖς γάρ», εἶπεν ὁ Κύριος, «ζητεῖτε πρῶτον τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην Αὐτοῦ καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν».

2. Ὡστε αὐτὰ τὰ ἀσήμαντα καὶ πρόσκαιρα ἀποβαίνουν κριτήριον καὶ δοκιμαστήριον τῆς πίστεώς μας εἰς τὸν Χριστόν· διότι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος θὰ πιστεύσῃ, ὅτι, ἐφ' ὅσον ἡμεῖς δὲν θὰ μεριμνῶμεν καθ' ὅλοκληρίαν δι' αὐτὰ τὰ πρόσκαιρα, ἀλλ' ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον φροντίζομεν διὰ τὰ μέλλοντα, τότε ὁ Θεὸς θὰ μᾶς ἐξασφαλίσῃ καὶ τὰ πρόσκαιρα ἀφθόνως, συμφώνως πρὸς τὴν ὑπόσχεσίν του· ὁ τοιοῦτος, εἶναι φανερόν, ὅτι ἔχει πιστεύσει καὶ περὶ τῶν αἰώνιων καὶ εἰλικρινῶς ἐπιζητεῖ αὐτά. Αὐτὸ θὰ φανῇ ἀπὸ τὰ ἐξῆς:

3. Πιστεύεις ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃς υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπομένως νὰ καταστῇς συγκληρονόμος τοῦ Χριστοῦ συμβασιλεύων μετ' Αὐτοῦ εἰς τὴν ἀτελεύτητον αἰωνιότητα; «Εἰ δὲ τέκνα καὶ κληρονόμοι, κληρονόμοι μὲν Θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ, εἴπερ συμπάσχομεν, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν» (Ρωμ. ἡ', 17). Ὅπως δὲ ποτε εἰς τὴν ἀνωτέρω ἐρώτησιν θὰ ἀπαντήσῃς μετὰ βεβαιότητος, ναί· διότι ἀκριβῶς δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν ἐγκατέλειπα τὸν κόσμον καὶ τὰ εὐχάριστα τοῦ κόσμου καὶ ἐξέλεξα ἐλευθέρως τὴν ὑπηρεσίαν αὐτὴν πρὸς τὸν Κύριόν μου.

Θαυμασία ἢ ἀπάντησις αὕτη! Ἐξέτασε λοιπὸν μετὰ προσοχῆς τὸν ἑαυτὸν σου, μήπως καὶ πάλιν σὲ αἰχμαλωτίζουν αἱ βιοτικαὶ μεριμναὶ καὶ ὑπερβολικὰ φροντίζεις διὰ τὸ σῶμά σου, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς

τὴν διαταγὴν, τὴν ὁποίαν ἔλαβες νὰ μὴ μεριμνᾷς δι' ὅλα αὐτά. Ἐὰν δὲ πράγματι αὐτὸ συμβαίνει, τότε ψευδῶς ἰσχυρίσθης, ὅτι μετὰ βεβαιότητος πιστεύεις εἰς τὰ μέλλοντα.

4. Διότι, ἐὰν πράγματι μετὰ σταθερᾶς καὶ ἀμετακινήτου πίστεως εἶχες προσηλωθῇ εἰς ἐκεῖνα τὰ ἄφθαρτα καὶ μεγάλα ἀγαθὰ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, καὶ ἐπίστευες, ὅτι θὰ τὰ ἀπολαύσῃς, οὐδόλως πλέον θὰ ἀμφέβαλλες, ὅτι ὁ Κύριος, ὅπως ὑπεσχέθη, ἀνελλιπῶς θὰ ἐχορήγει εἰς σέ καὶ αὐτὰ τὰ ἐλάχιστα καὶ φθειρόμενα τοῦ καθ' ἡμέραν βίου, τὰ ὁποῖα ἄλλωστε, ἐπειδὴ εἶναι ἀγαθός, τὰ προσφέρει γενναιοδῶρως καὶ εἰς τὰ θηρία καὶ εἰς τὰ πετεινὰ καὶ εἰς τοὺς ἀσεβεῖς ἀνθρώπους. Πῶς λοιπὸν ἰσχυρίζεσαι, ὅτι πιστεύεις περὶ τῶν ἐπουρανίων καὶ αἰδίων ἐκείνων ἀγαθῶν, ἐφ' ὅσον δι' αὐτὰ τὰ ἀσήμαντα καὶ γῆϊνα δὲν ἔχεις ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Κύριον;

5. Ἐπὶ πλέον σὲ ἐρωτῶ καὶ διὰ τὸ ἐξῆς· Πιστεύεις, ὅτι εἶναι δυνατόν ὁ Χριστὸς νὰ θεραπεύσῃ τὴν ψυχὴν σου ἀπὸ τὰ πάθη τῆς καὶ τὰ τραύματά της; Θὰ ἀπαντήσῃς βεβαίως, ὅτι πιστεύω, διότι εἰς αὐτὴν τὴν ἐλπίδα ἐπάνω ἔχω στηριχθῇ. Σκέψου ὅμως μήπως καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἐξαπατᾷς τὸν ἑαυτόν σου, ἐφ' ὅσον προσκαλεῖς ἰατροὺς διὰ τὴν σωματικὴν σου ἀσθένειαν, κατηγορῶν οὕτω τὸν Χριστὸν δι' αὐτὴν, ὅτι δηθὲν δὲν δύναται νὰ σὲ θεραπεύσῃ, καίτοι σὺ ἐνεπιστεύθης τὸν ἑαυτόν σου εἰς Ἐκεῖνον.

6. Διότι εἶναι ὀλοφάνερρον, ὅτι ὅπως ἀκριβῶς τὸ σῶμα ἀξίζει περισσότερον ἀπὸ τὸ ἔνδυμα, συμφώνως μὲ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, «οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖον ἐστὶ τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος;» (Ματθ. ζ', 25) τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ ψυχὴ εἶναι πολυτιμότερα τοῦ σώματος· καὶ ἐὰν πραγματικῶς ἔχῃς πιστεύσει, ὅτι τὰ ἀθεράπευτα, ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, τραύματα τῆς ψυχῆς, εἶναι ἰάσιμα ἀπὸ τὸν Χριστόν, πολὺ περισσότερον θὰ ἐπίστευες ὅτι τὰ σωματικὰ τραύματα δύναται νὰ τὰ θεραπεύσῃ ὁ Χριστὸς καὶ Αὐτὸν μόνον θὰ παρεκάλεις, παραβλέπων τὰς ἰατρικὰς συνταγὰς.

7. Ἄλλ' ἴσως ἀντιπαρατηρήσῃς εἰς ὅσα λέγω· ὁ Θεὸς δὲν ἔχει ἐμποδίσει τοὺς ἀνθρώπους νὰ κάνουν χρῆσιν τῶν φαρμάκων τῶν ἰατρῶν, ἐφ' ὅσον ὁ ἴδιος ἐκβλαστάνει τὰ θεραπευτικὰ βότανα διὰ τὴν θεραπείαν τοῦ σώματος. Καὶ ἐγὼ συμφωνῶ μαζί σου· πλὴν ὅμως μάθε εἰς ποίους ἀνήκουν αὐτά. Ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος, ἐξ αἰτίας τῆς παραβάσεως τῆς ἐντολῆς, ἐξέπεσε τῆς ἀπολαύσεως τοῦ Παραδείσου καὶ παρέπεμψθη ἐξόριστος εἰς τὸν κόσμον αὐτόν, περιέπεσε καὶ εἰς σωματικὰ πάθη καὶ νοσήματα· τότε ὁ Θεός, ἀπὸ πολλὴν ἀγαθότητα καὶ μακροθυμίαν κινούμενος, παρεχώρησε τὴν χρῆσιν τῶν φαρμακευτικῶν αὐτῶν βοτάνων εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ κόσμου αὐτοῦ, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν τὴν δύναμιν νὰ πιστεύσουν εἰς τὸν Θεὸν καὶ νὰ ἀφιερωθοῦν ἐξ ὀλοκλήρου εἰς Αὐτόν. Διὰ σέ ὅμως, ὁ ὁποῖος ἐπιθυμεῖς νὰ γίνῃς τέλειος καὶ νὰ ἀποξενωθῇς τοῦ κόσμου αὐτοῦ, διὰ νὰ γίνῃς υἱὸς τοῦ

Θεοῦ κατὰ χάριν, ἀνώτερος ἀκόμη καὶ αὐτοῦ τοῦ πρώτου καὶ ἀπα-
θοῦς ἀνθρώπου, ἐφ' ὅσον ἄλλωστε ἐδέχθη δι' αὐτήν σου τὴν προαί-
ρεσιν καὶ μεγαλυτέρας τὰς ὑποσχέσεις ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἐπιβάλλεται νὰ
ἀποκτήσης καὶ τελειότεραν πολιτείαν καὶ διάνοιαν καὶ πίστιν περισ-
σοτέραν ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους τοῦ κόσμου αὐτοῦ.

8. Ἄλλωστε ἐὰν δὲν εἶχες τοιαύτην πρόθεσιν, τί σὲ ἠμπόδιζε καὶ
νὰ ὑπανδρευθῇς καὶ πλούτη νὰ ἀποκτήσης καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ τοῦ
προσκαίρου τούτου κόσμου νὰ ἀπολαύσης; Καὶ αὐτὰ ὁ Θεός, κατ' οἰ-
κονομίαν, παρεχώρησεν εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ νὰ ἀπολαμβάνῃ μετὰ
τὴν πτώσιν, ἀφοῦ κατέστη ὑπεύθυνος πλέον λόγῳ τῆς ἁμαρτίας· ἀπὸ
αὐτὰ ὅλα λοιπὸν σὺ ἀπεξενώθης, διὰ νὰ ἐνωθῇς μὲ τὸν Θεόν. Ὅπως
λοιπὸν ἐκουσίως ἀπεξενώθης ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ αὐτά, τοιουτοτρόπως ἐπι-
βάλλεται νὰ ἀπέχῃς καὶ ἀπὸ τὰς ἱατρικὰς συνταγὰς, ἐφ' ὅσον ἐπίστευ-
σες καὶ ἐξ ὀλοκλήρου ἀφιερώθης εἰς τὸν Χριστόν, ὁ ὁποῖος ὑπεσχέθη
νὰ τὰ ἐξασφαλίσῃ ὅλα πλουσίως εἰς τοὺς δούλους Του.

9. Ὡστε ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐπιθυμεῖ νὰ γίνῃ πράγματι ἄνθρωπος
τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπίστευσεν εἰς τὰς ὑπὲρ λόγον φρικτὰς ἀληθείας, ὅπως
εἶναι ἡ κληρονομία τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἡ αἰώνιος καὶ ἀτε-
λεύτητος ἀπόλαυσις αὐτῆς, ὁ ἁγιασμός τῆς καρδίας καὶ ἡ τελεία κά-
θαρσις τῆς ψυχῆς διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὁφείλει νὰ ἐμπιστευθῇ
εἰς τὸν Θεόν καὶ ὅλην τὴν φροντίδα τοῦ σώματος. Καὶ ἐπὶ πλέον, ὁφεί-
λει νὰ θεωρῇ τὴν πενίαν ὡς πλοῦτον, τὴν κακουχίαν ὡς ἀνάπαυσιν,
τὴν καταισχύνην ὡς τιμὴν, καὶ τὴν ὕβριν καὶ τὴν περιφρόνησιν ὡς δό-
ξαν. Αὐτὰ ὅλα εἶναι τὰ γνωρίσματα τῶν γνησίων δούλων τοῦ Χριστοῦ,
οἱ ὁποῖοι ἔχουν πραγματικῶς πιστεύσει εἰς τοὺς λόγους του.

·ΝΠΟΘΕCIC IC·

Πώς δεῖ καὶ πότε καὶ ποίαις λατρείαις χρῆσθαι, καὶ ὅτι οὐ δεῖ τὸν Μοναχὸν χάριν λατρείας σωματικῆς τῆς Μονῆς ἀπόδημον γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἀρρωστοῦντα ἐν ταύτῃ προσκαρτερεῖν, ταῖς τῶν ἀδελφῶν θεραπείαις ἀρκούμενος.

Πώς καὶ πότε πρέπει νὰ ἐπιζητοῦμεν λατρείας καὶ ποίας λατρείας· δὲν πρέπει ὁ Μοναχὸς χάριν σωματικῆς λατρείας νὰ φεύγῃ ἀπὸ τὸ Μοναστήρι, ἀλλὰ καὶ ἀρρωστος νὰ μένῃ εἰς αὐτὸ ἀρκούμενος εἰς τὰς θεραπείας τῶν ἀδελφῶν.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΙΗΓΗΣΑΝΤΟ περὶ τοῦ Ἐπισκόπου τῆς Ὁξυρρύγχου, ὀνόματι Ἀκφύ, ὅτι ὅτε ἦν ἐν τῇ ἐρήμῳ, πολλὰς σκληραγωγίας ἐποίει, ὅτε δὲ ἐγένετο Ἐπίσκοπος ἠθέλησε χρῆσασθαι τῇ αὐτῇ σκληραγωγίᾳ καὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὐκ ἴσχυσε. Καὶ ἐξῆλθεν ἑαυτὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ λέγων· μὴ ἄρα διὰ τὴν Ἐπισκοπὴν ἀπῆλθεν ἡ Χάρις ἀπ' ἐμοῦ; Καὶ ἀπεκαλύφθη αὐτῷ, ὅτι οὐκ ἀπέστη, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖ ἐρημος ἦν, καὶ μὴ ὄντος ἀνθρώπου, ὁ Θεὸς ἀντελαμβάνετο, ὥδε δέ, κόσμος ἐστὶ, καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀντιλαμβάνονται σου.

2. Γέρων τις ἦν ἐν σκῆτι, καὶ ἐμπεσὼν εἰς ἀσθενεῖαν μεγάλην, ὑπηρετεῖτο παρὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ βλέπων ὁ γέρων ὅτι κοπιῶσιν οἱ ἀδελφοὶ ἐνεκεν αὐτοῦ, ἔλεγεν· ὑπάγω εἰς Αἴγυπτον ἵνα μὴ παραλύω τοὺς ἀδελφούς. Ἐφῆν δὲ αὐτῷ ὁ Ἀββάς Μωϋσῆς· μὴ ἀπέλθῃς, ἐπεὶ εἰς πορνείαν ἔχεις πεσεῖν. Ὁ δὲ λυπηθεὶς εἶπεν· ἀπέθανε τὸ σῶμά μου, καὶ ταῦτα μοι λέγεις;

3. Ἀπῆλθεν οὖν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἀκούσαντες οἱ ἄνθρωποι πολλὰ προσέφερον αὐτῷ· καὶ παρθενεύουσα δὲ τις ἦλθε κατὰ πίστιν ὑπηρετεῖν τῷ γέροντι καὶ γέγονεν αὐτῷ συνήθεια· μετὰ οὖν χρόνον τινὰ ἀναρῶνθεις, ἔπεσε μετ' αὐτῆς καὶ ἐν γαστρὶ ἡ γυνὴ ἔλαβεν.

4. Οἱ δὲ ἄνθρωποι, ὁρῶντες αὐτὴν ἐν γαστρὶ ἔχουσαν, ἠρώτων αὐτὴν πόθεν συνέλαβεν; ἡ δὲ ἀπεκρίνατο, ἐκ τοῦ γέροντος· οἱ δὲ οὐκ ἐπίστευον αὐτῇ· ὁ δὲ γέρων ἔλεγε πρὸς αὐτοὺς· ἐγὼ ἐποίησα τοῦτο, ἀλλὰ φυλάξατέ μοι τὸ τικτόμενον παιδίον.

5. Ὡς οὖν ἐτέχθη καὶ ἀπεγαλακτίσθη, ἐλθὼν ὁ γέρων καὶ λαβὼν τὸ παιδίον, ἀπῆλθε πάλιν εἰς σκῆτιν, καὶ ἐπιτηρήσας ἡμέραν ἑορτῆς, θείς αὐτὸ ἐπὶ τοῦ ἰδίου ὤμου, ἦλθεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ εἰσῆλθεν ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ βασιάζων τὸ παιδίον ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ.

6. Ἰδόντες αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ ἔκλαυσαν, ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· βλέπετε τὸ παιδίον τοῦτο; υἱὸς τῆς παρακοῆς ἐστίν· ἀσφαλιζέσθε οὖν ἑαυτούς, ἀδελφοί, ὅτι

εἰς τὸ γῆράς μου τοῦτο ἐποίησα, καὶ εὐξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ. Καὶ ἀπελθὼν εἰς τὸ κελίον αὐτοῦ ἔβαλεν ἀρχὴν τῆς πρώτης αὐτοῦ ἐργασίας.

7. Ἀδελφός τις ἐδήχθη ποτὲ ὑπὸ ὄφρεως, καὶ εἰσῆλθεν εἰς πόλιν τινὰ περιοδεύῃν· ὑπεδέξατο δὲ αὐτὸν γυνὴ εὐλαβής, καὶ φοβουμένη τὸν Κύριον, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν. Ὡς οὖν ἔσχε μικρὰν ἄνεσιν, ἤρξατο ὁ διάβολος σπείρειν αὐτῷ λογισμοὺς αἰσχυροὺς εἰς αὐτήν· ἐκείνης οὖν ἐλθούσης συνήθως εἰς τὸ διακονῆσαι αὐτῷ, ὁ ἀδελφὸς ἦψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς.

8. Ἡ δὲ συνεῖσα τὸν τοῦ ἐχθροῦ πόλεμον εἶπεν αὐτῷ· μὴ οὕτω, Πάτερ· Χριστὸν ἔχεις, Χριστὸν ἐνδέδουσαι, ἀγγελικὸν σχῆμα περικλίσαι, μνήσθητι τῆς λύπης καὶ τῆς μετανοίας, ἥς μέλλεις μετανοεῖν ὕστερον ἐν τῷ κελίῳ καθήμενος, μνήσθητι τῶν στεναγμῶν καὶ τῶν δακρύων, ὧν ἔχεις δακρύειν ἐπὶ πολὺ, καὶ ἄλλης κακοπαθείας, ἣν κακοπαθήσεις διὰ βραχείαν καὶ σαπρὰν ἡδονήν.

9. Ὁ δὲ ταῦτα ἀκούσας παρὰ τῆς σώφρονος ἐκείνης γυναικός, ἥσχύνθη καὶ μὴδὲ δυνάμενος εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἀτενίσαι, λοιπὸν ἤθελε φυγεῖν· ἐκείνη δὲ πάλιν ἀναλαμβάνουσα αὐτὸν ἐν σπλάγχνοις Χριστοῦ, ἔλεγε· μηδὲν διατραπῆς καὶ ἀπέλθης, μήπω τελείως θεραπευθεῖς, ἀλλὰ μέινον ἔτι μικρόν· χρεῖαν γὰρ ἔχεις ἀκμὴν περιοδεύῃν, οἱ δὲ λογισμοὶ ἐκείνοι οὐ τῆς σῆς καθαρᾶς ἦσαν ψυχῆς, ἀλλὰ τοῦ φθονεροῦ διαβόλου ὑπῆρχον ὑποβολαί. Καὶ οὕτω πείσασα αὐτὸν καὶ ἔτι μικρὸν προσμεῖναι, καὶ θεραπεύσασα, ἀπέλυσε μετὰ ἐφοδίων ἐν εἰρήνῃ.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΑΙΑ τὸν Ἐπίσκοπον τῆς Ὁξυρρύγχου, τὸν Ἀπφύ, διηγοῦνται τὰ ἐξῆς· Ὅταν οὗτος ἡσκήτευεν εἰς τὰς ἐρήμους πάρα πολὺ ἐσκληραγωγεῖτο. Ὅταν ἔγινεν Ἐπίσκοπος ἠθέλησε καὶ ἐντὸς τῆς πόλεως νὰ ἐφαρμόσῃ εἰς τὴν ζωὴν του τὴν αὐτὴν σκληραγωγίαν· πλὴν ὁμως δὲν ἡδυνήθη.

Ἡ ἀδυναμία του αὐτὴ τὸν ἐλύπησε καὶ προσπίπτων εἰς τὸν Θεὸν μετὰ πόνου ἔλεγε· «Μήπως, ἄραγε, ἐξ αἰτίας τοῦ Ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος ἀπεμακρύνθη ἀπ' ἐμοῦ ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ;»

Τότε ὁ Θεὸς τοῦ ἀπεκάλυψεν, ὅτι δὲν ἀπεμακρύνθη ἡ Χάρις ἀπὸ αὐτόν, ἀλλ' εἰς τὴν ἐρημον ἐφρόντιζε δι' αὐτὸν ὁ Θεός, ἐπειδὴ δὲν εἶχε κανένα πλησίον του· ἐδῶ ὁμως εἰς τὴν πολιτείαν ὑπάρχουν ἄνθρωποι νὰ φροντίσουν δι' αὐτόν!

2. Ἐνας Γέρων παρέμενεν εἰς σκήτην· κάποτε λοιπὸν περιέπεσεν εἰς σωματικὴν ἀσθένειαν καὶ ἐξυπηρετεῖτο ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς. Ἐπειδὴ ὁμως ἔβλεπεν, ὅτι ἐξ αἰτίας του κουράζονται οἱ ἀδελφοί, εἶπε· θὰ μεταβῶ εἰς Ἀλεξάνδρειαν, διὰ νὰ μὴ ἐξαντλῶ τοὺς ἀδελφούς.

Τὴν ἀπόφασίν του αὐτὴν καταδικάζων ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς τοῦ εἶπε μὲ αὐστηρότητα·

— Πρόσεξε, μὴ ἀναχωρήσῃς εἰς Ἀλεξάνδρειαν, διότι πρόκειται νὰ πέσῃς εἰς πορνείαν.

— Λόγω τοῦ γήρατος (ἀπήντησεν ὁ Γέρων μὲ λύπην) ἀπώλεσε τὸ σῶμά μου τὴν ἀκμὴν, καὶ εἶναι ὥς νεκρόν· τί εἶναι αὐτά, ποῦ μοῦ λέγεις;

3. Πράγματι λοιπόν ὁ Γέρων ἔφυγε διὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, παρὰ τὰς συστάσεις τοῦ Ἀββᾶ Μωϋσῆ. Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως, ἐκ σεβασμοῦ, τὸν ἐπεριποιήθησαν πολὺ, μόλις ἐπληροφορήθησαν τὴν ἄφιξίν του. Μεταξὺ αὐτῶν προσήρχετο καὶ ἔξυπηρέτει τὸν Γέροντα καὶ μία εὐλαβὴς γυνή, προετοιμαζομένη διὰ τὴν μοναχικὴν πολιτείαν. Μὲ τὸ πρόσωπον αὐτὸ ἐξοικειώθη ὁ Γέρων. Ἰδοὺ ὁμως τὸ ὀλέθριον ἀποτέλεσμα τῆς ἐξοικειώσεως αὐτῆς· ἀφοῦ μετὰ ἀπὸ ὥρισμένον χρόνον ἔγινε καλὰ ὁ Γέρων, συνεσκοτίσθη ἡ διάνοιά του καὶ ἐκοιμήθη μαζὶ μὲ τὴν γυναῖκα καταστήσας αὐτὴν ἔγκυνον.

4. Οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι τὴν ἔβλεπον εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν τῆς κυοφορίας καὶ ἐγνώριζον τὸν ἀρχικόν της σκοπὸν κατάπληκτοι τὴν ἡρώτων:

— Ποῖος σὲ κατέστησεν ἔγκυνον;

— Ἐκεῖνος ὁ Γέρων Ἀσκητής, ἀπῆντα αὕτη.

Τόσον ὁμως ὁ κόσμος ἠύλαβεῖτο τὸν Ἀσκητήν, ὥστε δὲν τὴν ἐπίστευε.

Τότε ὁ Γέρων κατησχυμένος καὶ συντετριμμένος ἔλεγεν:

— Ἐγὼ διέπραξα τοῦτο· ἀλλά, παρακαλῶ, νὰ μοῦ διαφυλάξετε τὸ παιδίον, διὰ νὰ τὸ ἀναλάβω μετὰ τὴν γέννησίν του.

5. Πράγματι λοιπόν, ἀφοῦ ἐγεννήθη τὸ παιδίον καὶ ἀφοῦ ἔπαυσε πλέον νὰ τρέφεται ἀπὸ τὸ μητρικὸν γάλα, τὸ παρέλαβεν ὁ Γέρων καὶ ἀνεχώρησε μαζὶ μὲ αὐτὸ εἰς τὴν σκήτην. Εἰς μίαν δὲ ἐπίσημον ἐορτὴν ἔβαλε τὸ παιδί εἰς τὸν ὠμόν του καὶ μετ' αὐτοῦ εἰσῆλθεν εἰς τὸν Ναόν, κατὰ τὴν ὥραν τῆς Θείας Λειτουργίας, γενόμενος οὕτω θέατρον ἐνώπιον ὀλοκλήρου τοῦ λαοῦ.

6. Τὸ θλιβερόν αὐτὸ θέαμα προεκάλεσε τὰ δάκρυα τῆς συμπόνοιας τῶν ἀδελφῶν, ἀναλογισθέντων τὴν τραγικὴν πτώσιν. Ὁ δὲ Γέρων, συναισθανόμενος πλήρως τὴν πτώσιν του καὶ ἐνθυμούμενος τοὺς προφητικoὺς λόγους τοῦ Ἀββᾶ Μωϋσῆ, εἶπε πρὸς ὅλους μὲ συντετριμμένην φωνήν.

— Βλέπετε, ἀδελφοί μου, τὸ παιδί αὐτό; Εἶναι υἱὸς τῆς παρακοῆς μου! Περιφρουρήσατε λοιπόν τὸν ἑαυτόν σας καὶ μὴ ἔχετε ποτὲ αὐτοπεποίθησιν, διότι ἐγὼ διέπραξα τὸ ἔγκλημα αὐτὸ κατὰ τὸ γῆράς μου. Καὶ τώρα σᾶς παρακαλῶ κάμετε προσευχὴν δι' ἐμέ.

Μετὰ ταῦτα ἀνεχώρησεν εἰς τὸ κελλίον του καὶ ἤρχισε πάλιν ἐξ ἀρχῆς τὸ ἔργον τῆς μοναχικῆς ἀσκήσεως.

7. Κάποτε ἓνα ἀδελφὸν τὸν ἐδάγκωσεν ἓνα φίδι· ἐκεῖνος τότε διὰ νὰ θεραπευθῇ ἀπὸ τοὺς ἰατροὺς κατέβηκεν εἰς τὴν πόλιν. Μία δὲ εὐλαβὴς γυνή, ποὺ ἐσέβετο τὸν Κύριον, τὸν ὑπεδέχθη εἰς τὴν οἰκίαν της καὶ τὸν ἐθεράπευσεν ἀπὸ τὸ δάγκωμα τοῦ φιδιοῦ. Μόλις ὁμως ὁ Μοναχὸς ἐθεραπεύθη ὀλίγον ἀπὸ τοὺς πόνους, ἤρχισε νὰ ἐνοχλῇται ἀπὸ τὸν διάβολον, ὁ ὅποιος ἔσπειρεν εἰς τὴν ψυχὴν του αἰσχροὺς λογισμοὺς

διὰ τὴν εὐλαβῇ γυναῖκα. Ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν δὲ τῶν αἰσχυρῶν αὐτῶν λογισμῶν ὁ Μοναχός, ὅταν εἰσῆλθεν ἡ γυνὴ διὰ νὰ τὸν περιποιηθῇ, ἤγγισε τὴν χειρὰ της κατὰ τρόπον πονηρόν.

8. Ἀμέσως τότε ἡ γυνή, ἀντιληφθεῖσα τὸν πόλεμον τοῦ διαβόλου εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Μοναχοῦ, περίτρομος ἀλλὰ καὶ μὲ φιλάδελφον στοργὴν εἶπε πρὸς τὸν Μοναχόν:

— Μῆ, Πάτερ μου· πρόσσεχε· ἔχεις ἐνδυθῇ τὸν Χριστόν· περιβάλλεσαι μὲ τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα. Θυμήσου τὴν σφοδρὰν λύπην καὶ τὴν μετάνοιαν εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ἀποδυθῇς ὕστερον εἰς τὸν κελλίον σου· θυμήσου τοὺς στεναγμοὺς καὶ τὰ δάκρυα, ποὺ θὰ χύσης ἄφθονα, καθὼς ἐπίσης καὶ τὰς κακοπαθείας διὰ τῶν ὁποίων θὰ τιμωρήσῃς τὸν ἑαυτὸν σου ἐξ αἰτίας μιᾶς συντόμου καὶ σαπρᾶς ἡδονῆς.

9. Ὁ Μοναχὸς εἰς τὸ ἄκουσμα τῶν λόγων τῆς σώφρονος γυναικὸς ἠσθάνθη μεταμέλειαν καὶ αἰσχύνην. Δὲν εἶχε δὲ τὴν δύναμιν οὔτε εἰς τὸ πρόσωπον νὰ τὴν ἴδῃ. Μὲ σκυμμένην δὲ τὴν κεφαλὴν ἐσηκώθη διὰ νὰ φύγῃ, πρὶν ὀλοκληρωθῇ ἡ θεραπεία. Καὶ πάλιν ἡ φιλεύσπλαγχνος καὶ εὐλαβῆς γυναῖκα συγκρατοῦσα αὐτὸν χάριν τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ τοῦ ἔλεγε:

— Μὴ ἀλλάξῃς γνώμην καὶ φύγῃς, χωρὶς νὰ θεραπευθῇς τελείως· μείνε ἀκόμῃ ὀλίγον, διότι πρέπει νὰ ὀλοκληρωθῇ ἡ θεραπεία. Ἐκεῖνοι δὲ οἱ κακοὶ λογισμοί, οἱ ὁποῖοι σὲ ἠνώχλησαν, δὲν προέρχονται ἀπὸ τὴν καθαρὰν σου ψυχὴν, ἀλλὰ ἦσαν προσβολαὶ τοῦ φθονεροῦ διαβόλου. Μὲ τοὺς λόγους αὐτοὺς τὸν ἔπεισε νὰ παραμείνῃ ὀλίγον καὶ ἀφοῦ τὸν ἀπεθεράπευσε τελείως τοῦ ἔδωσε καὶ ἐφόδια ὑλικά διὰ τὸ κελλί του καὶ τοιοῦτοτρόπως τὸν ἄφησε νὰ φύγῃ εἰρηνικῶς.

Β'. Τοῦ Πατρὸς

ΟΡΑΣ πῶς καὶ οὗτος ὁ ἀδελφός, διὰ τὴν εἰς Θεὸν ἀνεπιστίαν καὶ τὴν ὀλιγωρίαν, καὶ τὸ ἀδεῶς εἰς πόλιν παραγενέσθαι διὰ ἱατρείαν πάθους σωματικοῦ, καταλειφθεὶς ὑπὸ τῆς Χάριτος, ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ κατεκυριεύθη; Καὶ πάντως ἂν καὶ οὗτος εἰς τὴν αὐτὴν προᾶξιν κατέπεσεν, εἰ ἔσχε τὴν θαυμασίαν ταύτην γυναῖκα καταπειθῇ, ἀλλ' ἐστηρίχθη ὑπ' αὐτῆς ὁ Μοναχὸς εἰς τὸ μὴ τελείως καταπεσεῖν, ὃ καὶ ἡμεῖς φοβούμενοι φυλαξόμεθα.

Ἐρμηνεία

ΒΛΕΠΕΙΣ πῶς καὶ αὐτὸς ὁ ἀδελφός, περὶ τοῦ ὁποίου ἡ ἀνωτέρω διήγησις, διὰ νὰ μὴ ἐλπίζῃ εἰς τὸν Θεὸν καὶ διὰ νὰ καταφρονήσῃ τὴν μοναχικὴν ἀκρίβειαν κατῆλθεν ἀφόβως εἰς τὴν πόλιν διὰ σωματικὴν ἱατρείαν, βλέπεις πῶς ἀπεγυμνώθη ἀπὸ τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκυριεύθη ἐξ ὀλοκλήρου ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ;

Ὅπως δὲ καὶ αὐτὸς εἰς τὸ ἴδιον ἀμάρτημα θὰ περιέπιπτε (τὴν πορνείαν), ἐὰν συνεφώνει μαζί του καὶ ἡ θαυμασία ἐκείνη γυναῖκα. Εὐτυχῶς ὁμως δι' αὐτόν, ἐστηρίχθη ἀπὸ τὴν γυναῖκα καὶ οὕτω

ἀπέφυγε τὴν τελείαν πτώσιν. Φοβούμενοι καὶ ἡμεῖς τὴν πτώσιν αὐτὴν, ἃς προφυλαχθῶμεν ἀπὸ τὰς παγίδας τοῦ διαβόλου.

Γ'. Τοῦ Διαδόχου

Ι ΑΤΡΟΥΣ μετακαλεῖσθαι ἐν τῷ καιρῷ τῶν νόσων, οὐδὲν τὸ κωλύον· ἐπειδὴ γὰρ ἔμελλεν ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης πείρας ποτὲ συλλέγεσθαι ἡ τέχνη, διὰ τοῦτο προὔπηρχε τὰ φάρμακα· πλὴν οὐ χρὴ εἰς αὐτοὺς τὴν ἐλπίδα τῆς ἰάσεως ἔχειν, ἀλλ' εἰς τὸν ἀληθινὸν ἡμῶν Σωτῆρα καὶ ἰατρὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

2. Ταῦτα δὲ λέγω τοῖς ἐν Κοινοβίοις ἢ ἐν πόλεσι τὸν σκοπὸν τῆς ἐγκρατείας κατορθοῦσι, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι αὐτοὺς ἐκ τῶν συμβαινουσῶν περιστάσεων ἀπανστον ἔχειν διὰ τῆς ἀγάπης τὴν ἐνεργείαν τῆς πίστεως· ἄλλως τε δέ, καὶ διὰ τὸ μὴ εἰς κενοδοξίαν αὐτοὺς καὶ πειρασμὸν ἐμπίπτειν τοῦ διαβόλου, ἐξ ὧν τινες ἰατρῶν μὴ χρήζουσιν ἐπὶ πολλῶν ἐπαγγέλλονται.

3. Εἰ δέ τις τὸν ἀναχωρητικὸν βίον ἐν ἐρημοτέροις τόποις κατορθοῖ μεταξὺ δύο ἢ τριῶν ὁμοτρόπων ἀδελφῶν, μόνῳ τῷ Κυρίῳ ἑαυτῷ ἰωμένῳ ἡμῶν/ πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν προσαγέτω ἐν πίστει, κἂν ὅποιοις οὖν περιπίπτει πάθεσιν· ἔχει γὰρ τῶν νόσων ἱκανὴν παρήγορον τὴν ἐρημίαν μετὰ Κύριον.

4. Ὅθεν οὔτε τῆς ἐνεργείας ὁ τοιοῦτος πένεται ποτὲ τῆς πίστεως, ἐπειδὴ μάλιστα οὔτε ποῦ ἐνδείξασθαι αὐτόν, τὴν ἐκ τῆς ὑπομονῆς εὐρίσκει ἀρετὴν καλῶ παρῃπετάσματος κεχωρημένος τῇ ἐρημίᾳ· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ὁ Κύριος κατοικίζει μονοτρόπους.

• Ε ρ μ η ν ε ι α

Τ ΙΠΟΤΕ δὲν ἐμποδίζει νὰ καλῆς πλησίον σου ἰατροὺς, ὅταν εἶσαι ἄρρωστος· ἐπειδὴ δὲ ἀκριβῶς ἐπρόκειτο ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης πείρας νὰ διαμορφωθῇ ἡ ἱατρικὴ τέχνη, δι' αὐτὸ προὔπηρχον τὰ φαρμακευτικὰ βότανα· δὲν πρέπει ὁμως νὰ στηρίζωμεν εἰς τοὺς ἰατροὺς τὴν ἐλπίδα τῆς θεραπείας, ἀλλ' εἰς τὸν πραγματικὸν Σωτῆρα καὶ Ἰατρὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

2. Αὐτὰ δὲ τὰ λέγω δι' αὐτοὺς, οἱ ὅποιοι μονάζουσιν εἰς τὰ Κοινόβια ἢ ἐπιχειροῦν νὰ κατορθώσουν τὸν ἀγῶνα τῆς ἐγκρατείας εἰς τὰς πόλεις, ἐπειδὴ αὐτοὶ δὲν δύνανται, λόγῳ τῶν συνθηκῶν ὑπὸ τὰς ὁποίας διάγουσιν, νὰ διατηρήσουν ἀμείωτον τὴν ἔντασιν τῆς πίστεως, ποὺ γεννᾶται ἀπὸ τὴν φλόγα τῆς ἀγάπης. Ἀλλως τε οἱ οὕτω διάγοντες πρέπει νὰ ἐπιζητοῦν τὴν βοήθειαν τῶν ἰατρῶν, διὰ νὰ μὴ περιπέσουν εἰς κενοδοξίαν, ὡς θεραπευθέντες, δηθεν, ὑπὸ τοῦ Κυρίου, διότι ἦσαν αὐτοὶ μόνον ἄξιοι μέσα εἰς τὸ Κοινόβιον ἢ τὴν πολιτείαν καὶ τοιούτοτρόπως ἐμπλακοῦν εἰς τὰς παγίδας τοῦ διαβόλου διακηρύσσοντες, ἀπὸ ἐγωϊσμόν, ὅτι δὲν ἔχουν ἀνάγκην ἰατρῶν!

3. Ἐὰν ὁμως κανεὶς ἀγωνίζεται τὸν ἀναχωρητικὸν βίον εἰς τὴν ἔρημον, συνασκούμενος τὸ πολὺ μαζὶ μὲ δύο ἢ τρεῖς ἀδελφούς, ποῦ κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ αὐτοὶ πολιτεύονται, τότε πρέπει νὰ ἐμπιστεύεται τὸν ἑαυτόν του, εἰς οἵασδήποτε καὶ ἐὰν περιπέσῃ ἀσθενείας, μόνον εἰς τὸν Κύριον, διότι Αὐτὸς ἐξ ἑαυτοῦ ἔχει τὴν δύναμιν νὰ θε-

ραπεύη «πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν» (Ματθ. δ', 23). Ὁ ἀναχωρητής, μετὰ τὸν Κύριον, ἔχει παρήγορον σύντροφον τὴν ἐρημίαν.

4. Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον ὁ ἀναχωρητής οὐδέποτε αἰσθάνεται τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἐστερημένον ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τῆς πίστεως, ὅπως ὁ χορτασμένος ποτὲ δὲν πεινᾷ· ἄλλωστε ὁ ἀναχωρητής δὲν ἔχει κανένα πλησίον τοῦ διὰ τὸ φανερώσει τὴν κατάστασίν του. Τοιοῦτοτρόπως ἐξασφαλίζει θαυμάσιον παραπέτασμα, τὴν ἐρημίαν, διὰ τὸ ἀποκρύψει μὲ αὐτὴν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τὴν ὑψηλὴν ἀρετὴν τῆς ὑπομονῆς. Δι' αὐτὸ καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, λέγει· «Ὁ Θεὸς κατοικίζει μονοτρόπους ἐν οἴκῳ» (ψαλμ. ξξ', 7).

Δ'. Τοῦ Ἁγίου Βαρσανουφίου

ΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε γέροντα λέγων· ἐπειδὴ εἰς τὴν διακονίαν τοῦ νοσοκομείου ἐδοκιμάσατέ με εἶναι, δῆλωσόν μοι, Πάτερ, εἰ ὀφείλω ἀναγινώσκειν ἱατρικὰ τινα καὶ ἐπιτηδεύειν αὐτὰ ἀπ' ἑμαυτοῦ, ἢ μᾶλλον ἀμεριμνήσω ἀπὸ τῶν τοιούτων καὶ φύγω αὐτὰ ὡς περισπῶντα τὸν νοῦν, μήπως καὶ ὡς μὴ νήφοντί μοι κενοδοξίαν γεννήσωσιν, ἀρκούμενος οἷς οἶδα λόγοις, καὶ ποιῶν ὅσα δι' ἐλαίων καὶ πυριῶν καὶ ἐπιχρισμάτων, καὶ τῶν τοιούτων ἀπλῶς, ἢ καὶ οἱ μὴ ἀναγινώσκοντες ποιεῖν ἐπιχειροῦσιν;

2. Ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἐπειδὴ οὐκ ἤλθομεν ἀκμὴν εἰς τελειότητα, ἵνα τελείως ἀπαλλαγώμεν τῶν παθῶν τῆς αἰχμαλωσίας, συμφέρει μᾶλλον οὐκ ἀδολεσχεῖν εἰς τὰ ἱατρικὰ ἢ εἰς τὰ πάθη, ἀλλὰ εἰς τὸν θανατοῦντα καὶ ζωοποιοῦντα Θεόν, τὸν λέγοντα· πατάσω, καὶ γὰρ ἴασομαι. Ἀναγινώσκων οὖν αὐτά, ἢ καὶ ἐρωτῶν τινὰς περὶ αὐτῶν, μὴ ἐπιλάβῃ ὅτι ἄνευ τοῦ Θεοῦ οὐ γίνεται ἴασις τινί· ὁ ἐπιβαλὼν οὖν ἑαυτὸν, ὀφείλει ὀνόματι Θεοῦ ἐπιβαλεῖν, καὶ βοηθεῖ αὐτῷ. Ἡ ἱατρικὴ τέχνη οὐ κωλύει τινὰ θεοσεβεῖν, ἀλλ' ἔχε αὐτὴν ὡς τὰ ἐργόχειρα τῶν ἀδελφῶν, μετὰ φόβου Θεοῦ ποιεῖ, ἢ ποιεῖς, καὶ φυλάττεις αὐτήν.

3. Ἐφη ὁ ἀδελφός· ἐπειδὴ ἄλλοτε μοὶ εἶπας, ὅτι καὶ ἐν τούτῳ κόπτει τις τὸ ἴδιον θέλημα, ἐν τῷ μὴ φιλονεκῆσαι ποτε στήσαι τὸ ἴδιον θέλημα ἢ τὸν ἴδιον λόγον· τί οὖν, Πάτερ, ὅτι προσφέρω πρᾶγμα ἀρδύστω φέλιμον καὶ ἴσως βλάπτει αὐτόν, καὶ θλίβομαι ὡς θέλημα ποιήσας· καὶ πάλιν βλέπω, ὅτι ὄλην τὴν ἡμέραν ἐν τῷ περισπασμῷ εἰμι, καὶ σχεδὸν οὐδὲ μνημονεῦσαι τοῦ Θεοῦ συγχωροῦμαι· εἰπέ οὖν μοι, τί ποιήσω; πιστεύω γάρ, ὅτι ἔνθεν μοὶ ἐστὶν ἡ σωτηρία.

4. Ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἐὰν νομίζων ὅτι τὸ πρᾶγμα τοῦτο συμβάλλεται τῷ ἀσθενοῦντι, ἴστας τὸν λόγον σου, καὶ συμβῇ ἐκ τούτου βλαβῆναι αὐτόν, ὁ Θεὸς προσέχων τῇ καρδίᾳ σου οὐ κατακρίνει σε· οἶδε γὰρ ὅτι θέλων ὠφελῆσαι ἔβλαψας. Ἐὰν δέ τις ἔμπειρος εἴπῃ σοι, καὶ καταφρονήσας ἀκοῦσαι αὐτοῦ, ποιήσεις ὃ δοκεῖ σοι, ὑπερηφανία ἐστὶ καὶ θέλημα.

5. Περὶ δὲ τοῦ περισπασμοῦ ἀκουσον· πολλοὶ ἀεὶ ἀκούουσι περὶ πόλεως, καὶ συμβαίνει αὐτοὺς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, μὴ γινώσκοντες ὅτι αὕτη ἐστὶν· ἀδελφέ, ὅλην τὴν ἡμέραν εἰ εἰς τὴν μνήμην τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐ γινώσκεις; τὸ γὰρ ἔχειν ἐντολήν, καὶ φυλάσσειν σχολάσαι αὐτήν, καὶ ὑποταγὴ ἐστὶ, καὶ μνήμη Θεοῦ.

6. Καὶ καλῶς εἰπέ σοι ὁ ἀδελφός Ἰωάννης· ἔκβαλε πρῶτον τὰ φύλλα, ἡγουν τὰς ἐνεργείας τῶν παθῶν, καὶ κελεύσει Θεοῦ ἐκβαλεῖς καὶ τοὺς καρπούς, ἦτοι αὐτὰ τὰ πάθη· μὴ εἰδὼς οὖν τὸ συμφέρον ἐξακολούθησον τοῖς εἰδόσιν· αὕτη ἐστὶν ἡ ταπεινότης, καὶ εὐρίσκεις τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ· καὶ καθὼς εἶπας ὅτι ἔνθεν μοὶ ἐστὶν ἡ σωτηρία, καλῶς εἶπας τοῦτο· οὐκ ἦν γὰρ ἄνευ Θεοῦ ἡ ἔλευσίς σου, ἀλλ' ὁ Θεὸς ὠδήγησέ σε.

7. 'Ενδυναμώθητι ἐν Κυρίῳ· οὐ μικρὸν γὰρ κέρδος καρποῦσαι ἐκ τοῦ περι-
σπασμοῦ, οὐ λέγεις.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἠρώτησε κάποτε Γέροντα:

—'Επειδὴ, Γέροντά μου, μὲ ἐκρίνατε κατάλληλον διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ νοσοκομείου, ἵνα ὡς νοσοκόμος ὑπηρετῶ τοὺς ἀσθε-
νεῖς ἀδελφούς, ἐξηγήσέ μου: μήπως πρέπει νὰ μελετήσω μερικὰ ἱατρι-
κὰ βιβλία καὶ νὰ ἀσκοῦμαι ἀπὸ αὐτά, ὥστε νὰ ἀνταποκρίνωμαι ἀποτε-
λεσματικώτερον εἰς τὸ καθήκόν μου, ἢ θὰ εἶναι προτιμότερον νὰ ἀδια-
φορήσω τελείως δι' αὐτά καὶ νὰ τὰ ἀποφύγω, διὰ νὰ μὴ περισπασθῇ
ἡ διάνοιά μου ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καὶ διὰ νὰ μὴ μὲ ρίψῃ ἡ ἀνάγνωσις τῶν
εἰς τὸ πάθος τῆς κενοδοξίας, ἐφ' ὅσον, τοιουτοτρόπως, θὰ ἀπολέσω
τὴν πνευματικὴν μου διαύγειαν καὶ ἐτοιμότητα, καὶ νὰ ἄρκεσθῶ εἰς
τὰ πρακτικά, πού γνωρίζω, ἐφαρμόζων αὐτά, χωρὶς ἐπιστημονικότη-
τα, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι πού δὲν ἔχουν σπουδάσει ἱατρικὴν, δηλαδὴ τὰς
ἐλαίας, τὰ καταπλάσματα, τὰς ἐντριβὰς καὶ τὰ τοιαῦτα;

2. Εἰς τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν ὁ Γέρων ἀπήντησεν:

—'Επειδὴ ἀκόμη δὲν ἔχομεν φθάσει εἰς μέτρον τελειότητος, διὰ
νὰ ἀπαλλαγῶμεν τελείως ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν παθῶν, τὸ συμ-
φέρον τῆς ψυχῆς μας ἐπιβάλλει νὰ μὴ ἀσχολούμεθα εἰς τὰς φλυαρίας
τῶν ἱατρικῶν μελετῶν ἢ εἰς τὴν φύσιν τῶν σωματικῶν παθῶν, ἀλλὰ
νὰ ἀφιερωθῶμεν ὁλοψύχως εἰς τὸν Θεόν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐξαρτᾶται καὶ
ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ὁποῖος λέγει· «Πατάξω, κἀγὼ ἰάσομαι»
(Δευτερον. λβ', 39). Κτυπῶ δηλαδὴ θανασίμως καὶ ἐγὼ πάλιν θὰ θε-
ραπεύσω τὸ κτύπημα αὐτό. Ὅταν λοιπὸν μελετᾷς τὰ ἱατρικὰ αὐτὰ βι-
βλία ἢ ὁσάκις ἐρωτᾷς τοὺς γνωρίζοντας περὶ διαφόρων ἱατρικῶν ζη-
τημάτων, μὴ λησμονῆς ποτέ, ὅτι χωρὶς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ κανεῖς
δὲν δύναται νὰ θεραπεύσῃ ἢ νὰ θεραπευθῇ. Ἐκείνος λοιπόν, ὁ ὁποῖος
ἀναλαμβάνει ἐπάνω του τὴν εὐθύνην τοῦ ἱατροῦ, ὀφείλει ἐν ὀνόματι
τοῦ Θεοῦ νὰ ἀναλάβῃ καὶ τότε ἀσφαλῶς ὁ Θεὸς θὰ τὸν βοηθήσῃ.

Ἡ ἱατρικὴ τέχνη δὲν ἐμποδίζει κανένα νὰ εἶναι θεοσεβής· ἀλλ'
ὅμως νὰ ἀσκῇ αὐτὴν ὅπως οἱ ἀδελφοὶ τὸ ἐργόχειρον, δηλαδὴ ὡς δευ-
τερεύουσιν ἐνασχόλησιν, μετὰ τὴν προσευχὴν καὶ τὴν προσπάθειαν
τῆς ψυχικῆς ἀνατάσεως· ὅ,τι κάνεις, μετὰ φόβου Θεοῦ νὰ τὸ κάνῃς καὶ
τότε ἀσφαλῶς θὰ διατηρήσῃς ἐπωφελῶς, χωρὶς νὰ ζημιωθῇς ψυχικῶς,
τὴν ἀποστολὴν αὐτὴν τοῦ ἱατροῦ.

3. Ἀφοῦ μετὰ προσοχῆς ἤκουσεν αὐτὰ ὁ ὑποτακτικὸς ἠρώτησεν ἐκ
δευτέρου τὸν Γέροντα:

— Γέροντά μου, εἰς ἄλλην περίπτωσιν μοῦ ἀνέφερες, ὅτι κό-
πτει κανεὶς τὸ θέλημά του καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν
οὐδέποτε φιλονικεῖ μετὰ τινος, διὰ νὰ ἐπιβάλλῃ τὸ ἰδικόν του θέλημα
ἢ διὰ νὰ ἐπιμελῇ εἰς αὐτό, πού εἶπε· ἐν τῇ ἐνασχήσει ὅμως τῶν κα-

θηκόντων μου μοῦ συμβαίνουν τὰ ἐξῆς: ἐγὼ προσφέρω εἰς τὸν ἄρρωστον πρᾶγμα (φαγητόν, φάρμακον), τὸ ὅποιον θεωρῶ ὡφέλιμον· αὐτὸ ὁμως, ἀντὶ νὰ ὡφελήσῃ τὸν ἀσθενῆ, τὸν βλάπτει. Ἐξ αἰτίας αὐτοῦ θλίβομαι, διότι νομίζω, ὅτι ἔκαμα τὸ θέλημά μου. Βλέπω δὲ ὅτι ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξαντλοῦμαι εἰς τὰς φροντίδας καὶ μερίμνας διὰ τὴν περιποίησιν τῶν ἀσθενῶν, εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε νὰ μὴ μοῦ ἐπιτρέπουν οἱ περισπασμοὶ αὐτοὶ οὔτε τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ νὰ ἐνθυμηθῶ. Εἰπέ μου λοιπὸν τί νὰ κάμω, διότι πιστεύω, ὅτι ἀπὸ τὴν καλὴν ἐκτέλεισιν τῆς ὑπηρεσίας μου αὐτῆς, θὰ ἐξαρτηθῇ ἡ σωτηρία μου.

4. Εἰς τὰς ἀπορίας αὐτὰς ἀπήντησε καὶ πάλιν ὁ Γέρων ὡς ἐξῆς: — Ἐὰν δικαιολογῇς τὴν ὑπόδειξίν σου πρὸς τὸν ἀσθενῆ, διότι νομίζεις, ὅτι αὐτὸ τὸ πρᾶγμα συντελεῖ εἰς τὴν θεραπείαν τοῦ ἀσθενοῦς καὶ συμβῇ, μετὰ ταῦτα, ὁ ἀσθενὴς νὰ βλαφθῇ ἀπὸ τὴν ὑπόδειξίν σου αὐτήν, ὁ Θεὸς δὲν θὰ σὲ καταδικάσῃ, διότι ὡς καρδιογνώστης γνωρίζει, ὅτι τὸν ἔβλαψες οὐχὶ ἀπὸ κακὴν καὶ δολίαν πρόθεσιν, ἀλλ' ἐξ ἀτυχοῦς περιστάσεως. Ἐὰν ὁμως κάποιος ἐμπειρότερος ἀπὸ σὲ σοῦ ὑποδείξῃ διαφορετικὸν πρᾶγμα ἀπὸ αὐτό, ποὺ εἶχες ὑπ' ὄψιν σου καὶ σὺ περιφρονήσῃς ἀπὸ ὑπερηφάνειαν τὴν ὑπόδειξιν αὐτήν καὶ ἐκτελέσῃς αὐτό, ποὺ ἐθεώρησες σὺ ὡς καλόν, τότε ἀσφαλῶς ὑπέπεσες εἰς ὑπερηφάνειαν καὶ ἔκαμες τὸ θέλημά σου.

5. Ὅσον ἀφορᾷ δὲ διὰ τὸν περισπασμὸν ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ ἱατρικοῦ καθήκοντος, περὶ τοῦ ὁποίου μὲ ἠρώτησας, ἀκουσε: Πολλοὶ ἔχουν ἀκούσει νὰ γίνεταί λόγος περὶ πόλεως· καὶ ὁμως συμβαίνει, ὅταν ἕκ τινος ἀνάγκης εἰσέλθουν εἰς μίαν πόλιν, νὰ μὴ τὸ ἀντιληφθῶν, διότι ἡ διάνοιά των, ἡ μνήμη των εἶναι κατειλημμένη ἀπὸ τὴν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ. Δὲν ἔχεις ἀντιληφθῇ, ἀδελφέ μου, ὅτι ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐφ' ὅσον ἐκτελεῖς ἐπιμελῶς τὰ ἔργα σου, εὐρίσκεσαι εἰς θέσιν νὰ ἐπικοινωνῇς μὲ τὸν Θεὸν καὶ ἐπομένως νὰ τὸν ἐνθυμήσῃς; Διότι τὸ νὰ λάβῃς ἐντολήν ἀπὸ τοὺς προεστῶτας καὶ νὰ καταβάλῃς φιλότιμον προσπάθειαν νὰ τὴν ἐκπληρώσῃς ἀγογγύστως, τοῦτο θεωρεῖται καὶ ὡς ὑποταγή, ἀλλὰ καὶ μνήμη τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἀπαιτεῖ τὴν ὑπακοήν.

6. Ὅρθῶς λοιπὸν σοῦ εἶπεν ὁ ἀδελφὸς Ἰωάννης, ὅτι πρῶτον πρέπει νὰ ἀφαιρέσῃς τὰ φύλλα, δηλαδὴ τὰς ἐνεργείας τῶν παθῶν, καὶ μετὰ τοὺς καρπούς, δηλαδὴ αὐτὰ τὰ ἴδια πάθη κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος θὰ σοῦ δώσῃ καὶ τὴν ἀνάλογον δύναμιν. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἀκόμη, λόγῳ τῆς ἀπειρίας σου εἰς τὰ πνευματικά, δὲν εἶσαι εἰς θέσιν νὰ γνωρίζῃς τὸ ψυχικόν σου συμφέρον, πρέπει νὰ ἐφαρμόζῃς τὰς ὑποδείξεις αὐτῶν ποὺ γνωρίζουν. Αὐτὸ εἶναι ἡ ταπείνωσις καὶ ταπεινούμενος θὰ εὕρῃς τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ. «Ὁ Θεὸς ὑπερηφάνους ἀντιτάσσεται ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν Χάριν» (Ἰακ. δ', 6). Καὶ ὅπως εἶπες προηγουμένως, ὅτι ἀπὸ τὴν καλὴν ἐκτέλεισιν τῆς ὑπηρεσίας σου αὐτῆς θὰ ἐξαρτηθῇ ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς σου, καλῶς τὸ ἐσκέφθης. Δι' αὐτὸ

καὶ ἡ προσέλευσίς σου ἐδῶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συνέβη χωρὶς τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ· ὁ Θεὸς σὲ ὠδήγησε.

7. Σοῦ εὐχομαι λοιπὸν νὰ ἐνδυναμωθῇς μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Κυρίου, διότι δὲν εἶναι καὶ μικρὸν τὸ κέρδος, τὸ ὁποῖον συνάγεις ὡς καρπὸν εἰς ἀποθήκην, ἀπὸ αὐτὸ τὸ ὁποῖον σὺ ὀνομάζεις περισπασμόν.

Ε'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραὶμ

ΜΗ ἀμέλει ἀρρώστου, διότι γέγραπται· ὅς φράσσει τὰ ὦτα αὐτοῦ τοῦ μὴ ἀκοῦσαι ἀσθενοῦς, καὶ αὐτὸς ἐπικαλέσεται καὶ οὐκ ἔσται ὁ εἰσακούων.

2. Ἐὰν κακοῦται ὁ ἀδελφός σου, συγκοπίασον αὐτῷ, ἵνα ἀξιωθῇς ἀκοῦσαι παρὰ τοῦ Κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων ἐποιήσατε, ἐμοὶ ἐποιήσατε.

3. Ὁ ἀμελῶν ἀσθενοῦς, παροργίζει τὸν παιδεύοντι αὐτόν, καὶ ὁ ἐπιχαίρων πτώματι ἀδελφοῦ αὐτοῦ, πεσεῖται πτώμα ἐξαισίων.

4. Ἀγαπητέ, ἐὰν ἔμπειρος ᾖς τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης καὶ θεραπείσης, νηφάλιος γίνου, μήποτε ἄλλους θεραπεύειν θέλων ἑαυτὸν ἐμπαθῇ ἀποδείξης, τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· μὴ βλασφημεῖσθω ἡμῶν τὸ ἀγαθόν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΜΗ ἀδιαφορῆς δι' τὸν ἄρρωστον, διότι ἔχει γραφῇ· ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος κλείει τὰ αὐτιά του, διὰ νὰ μὴ ἀκούσῃ τὸν πόνον τοῦ ἀσθενοῦς, ὅταν εὐρεθῇ εἰς παρομοίαν ἀνάγκην, δὲν θὰ εὐρεθῇ κανεὶς διὰ νὰ τὸν εἰσακούσῃ (1).

2. Ἐὰν κακοπαθῇ ὁ ἀδελφός σου, ἔχεις ὑποχρέωσιν καὶ σὺ νὰ συγκακοπαθῇς μαζί του καὶ νὰ προσπαθῇς νὰ τὸν ἀνακουφίσῃς, διὰ νὰ ἀξιωθῇς νὰ ἀκούσῃς, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως, τὸν Κύριον νὰ σοῦ λέγῃ· «Ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε» (Ματθ. κε', 40).

3. Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἀμελεῖ διὰ τὸν ἀσθενῆ, παροργίζει τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος τὸν παιδεύει· καὶ ὅταν κανεὶς αἰσθάνεται βαθεῖαν χαρὰν διὰ τὸ θανάσιμον σφάλμα τοῦ ἀδελφοῦ του, ἀσφαλῶς θὰ πέσῃ καὶ ὁ ἴδιος ὡς πτώμα, πὺν προκαλεῖ θλιβερὰν κατάπληξιν.

4. Ἀγαπητέ, ἐὰν ἐκμάθῃς τὴν ἱατρικὴν ἐπιστήμην καὶ ἀποκτήσῃς τὴν ἱκανότητα νὰ θεραπεύῃς ἄλλους, πρόσεξε νὰ παραμείνης νηφάλιος καὶ ἀνεπηρέαστος ἀπὸ διαφόρους λογισμούς, ὅπως ἡ ὑπερηφάνεια· διότι τότε ἐπιθυμῶν νὰ θεραπεύσῃς τοὺς ἄλλους, θὰ φανῇς ὁ ἴδιος γεμᾶτος πάθη, καὶ τότε, ἐξ αἰτίας σου, θὰ βλασφημεῖται τὸ ἀγαθόν. «Μὴ βλασφημεῖσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν» (Ρωμ. ιδ', 16), ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος.

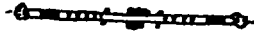

1) «Ὅς φράσσει τὰ ὦτα αὐτοῦ τοῦ μὴ ἀκοῦσαι ἀσθενοῦς, καὶ αὐτὸς ἐπικαλέσεται καὶ οὐκ ἔσται ὁ εἰσακούων». (Παροιμ. Σολομ. κα', 13).

ἙΠΙΘΕΣΙΣ ΙΣ΄

Ὅτι οὐ δεῖ τὸν Μοναχὸν ἄνευ ἀνάγκης λούεσθαι
ἢ ὅλως γυμνοῦσθαι.

Ἀνὰ πρόπαι δὲ Μοναχός, χωρὶς σοβαρὰν ἀνάγκην, νὰ λούεται
ἢ νὰ γυμνῶνται τελείως.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου

ΜΕΓΑΣ Ἀντώνιος αἰεὶ ἀσκήσει πολλῇ καὶ συντονωτάτῃ ἐκέχρητο· ἐνήστευε γὰρ διηνεκῶς, τὸ τε ἔνδυμα εἶχεν ἔνδον μὲν τρίχινον, ἔξωθεν δὲ δερμάτινον, ὃ καὶ ἕως τελευτῆς τετήρηκεν· ἀλλ' οὐδὲ ἡνέσχετό ποτε οὔτε τὸ σῶμα διὰ ὕπνον ὑδατι λούσασθαι, οὔθ' ὅλως τοὺς πόδας νίψασθαι, κἂν ἀπλῶς αὐτοὺς εἰς ὕδωρ χωρὶς ἀνάγκης ἐμβαλεῖν, ἀλλ' οὐδὲ γυμνωθέντα τις αὐτὸν ἑώρακεν, οὔθ' ὅλως παρὰ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ζωὴν, ἀφ' οὗ γέγονε Μοναχός, τὸ σῶμά τις εἶδεν Ἀντωνίου γυμνόν.

2. Ποτὲ οὖν καθήμενος ἐν τῷ ὄρει, ἀναβλέψας εἶδε τινα ἐν τῷ ἀέρι ἀναγόμενον, πολλήν τε τῶν ἀπαντῶντων γινομένην τὴν χαράν· θανάτων οὖν καὶ μακαρίζαν τὸν τοιοῦτον, καὶ θέλων μαθεῖν, τίς ἂν εἴη οὗτος, ἤκουσε φωνῆς λεγούσης ταύτην εἶναι τοῦ Ἀμμοῦν τὴν ψυχὴν τοῦ ἐν τῇ Νιτρὶα Μοναχοῦ· (ἦν δὲ αὐτὸς ἕως γήρωος Ἀσκητὴς διαμείνας).

3. Πολλὰ δὲ δι' αὐτοῦ σημεία γεγενῆσθαι λέγεται, ἐξ ὧν ἔστι καὶ τοῦτο. Ποτὲ χρείας γενομένης παρελθεῖν αὐτὸν τὸν ποταμὸν τὸν καλούμενον Λύκον, ἦν δὲ τότε πλημμύρα τῶν ὑδάτων, ἠξίωσε τὸν σὺν αὐτῷ Θεόδωρον μακρὰν ἀπ' αὐτοῦ γενέσθαι, ἵνα μὴ ἀλλήλους ἰδῶσι γυμνοὺς ἐν τῷ διανήχεσθαι τὸ ὕδωρ, εἴτα ἀπελθόντος τοῦ Θεοδώρου ἠσχύνητο πάλιν καὶ ἑαυτὸν ἰδεῖν· ὥς οὖν ἠσχύνητο καὶ ἐφρόντιζεν, ἐξαίφνης ἀπηνέχθη εἰς τὸ πέραν ἀρπαγείς.

Ἑρμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ἠσκεῖτο μὲ ἰσχυρὰν καὶ ἐντατικὴν ἀσκήσιν· οὕτω διαρκῶς ἐνήστευεν, ἐφόρει ἔνδυμα ἐσωτερικῶς μὲν τρίχινον, ἐξωτερικῶς δὲ δερμάτινον, τὸ ὅποιον καὶ διετήρησε μέχρι τοῦ θανάτου του. Ἐπὶ πλέον οὐδέποτε ἠνέχθη νὰ πλύνῃ μὲ ὕδωρ τὸ σῶμά του διὰ λόγους καθαριότητος, οὔτε κἂν τοὺς πόδας του νὰ νίψῃ ἢ χωρὶς ἀνάγκην νὰ ἔμβῃ εἰς ὕδωρ. Κανεὶς δὲν τὸν εἶδε νὰ γυμνοῦται· καθ' ὅλην δὲ αὐτοῦ τὴν ζωὴν οὐδεὶς εἶδε γυμνόν τὸ σῶμα τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου.

Ο
ΑΓ
Θ

ΑΜ
Μ
Θ
Η

2. Κάποτε λοιπόν, ἐνῶ ἐκάθητο εἰς τὸ ὄρος καὶ ἐσῆκωσε τὴν κεφαλὴν του πρὸς τὸν οὐρανόν, βλέπει μίαν ψυχὴν νὰ ἀνυψοῦται εἰς τὸν αἴρα καὶ νὰ τὴν ὑποδέχωνται μὲ μεγάλην χαρὰν οἱ Ἅγιοι Ἀγγελοι. Ἐθαύμασε λοιπὸν καὶ ἐμακάρισε τὸν ἄνθρωπον, τοῦ ὁποῦ ἡ ψυχὴ μὲ τόσῃ λαμπρότητι ἀνῆρχετο εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἐπιθυμῶν νὰ πληροφορηθῇ ποῖος ἦτο ὁ Ἅγιος, ἤκουσε μίαν φωνὴν ἵνα τοῦ λέγῃ:

— Αὕτῃ εἶναι ἡ ψυχὴ τοῦ Ὁσίου Ἀμμοῦν, ποὺ ἡσκήτευσεν μέχρι βαθυτάτου γήρατος εἰς τὴν ἔρημον τῆς Νιτρίας.

3. Ὁ Ὁσιος Ἀμμοῦν, ὅπως λέγεται παρὰ πολλῶν, ἐπραγματοποίησε πολλὰ θαύματα. Μεταξὺ τῶν πολλῶν αὐτῶν θαυμάτων εἶναι γνωστὸν καὶ αὐτό· κάποτε ἐπρόκειτο νὰ περάσῃ τὸν ποταμὸν Λύκον, ὅστις εἶχε πλημμυρίσει ἀπὸ τὰς πολλὰς βροχὰς κατὰ τὸν χειμῶνα. Ἦτο λοιπὸν ἀνάγκη νὰ περάσουν ἀπέναντι μαζὶ μὲ τὸν μαθητὴν του Θεόδωρον, ὅστις τὸν συνώδευεν. Ἄλλος τρόπος δὲν ὑπῆρχε παρὰ μόνον ἡ κολύμβησις. Πρὸ τῆς ἀνάγκης αὐτῆς ἐπέβαλεν εἰς τὸν Θεόδωρον νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀρκετά, ὥστε νὰ μὴ ἴδωσιν ὁ εἰς τὸν ἄλλον γυμνόν, καθ' ἣν στιγμὴν θὰ εὕρισκωνται εἰς τὸ ὕδωρ. Παρ' ὅλον δὲ ὅτι ἀπεμακρύνθη ὁ Θεόδωρος καὶ ἔμεινε μόνος τοῦ ὁ Ἀμμοῦν, ἐν τούτοις δὲν ἀπεφάσισε νὰ ἐκδυθῇ τῶν ἱματίων του καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ὕδωρ, διότι κατῆσχύνετο καὶ μόνος τοῦ ἀκόμη νὰ ἴδῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ γυμνόν. Εὕρισκόμενος δὲ εἰς ψυχικὴν ταραχὴν καὶ ταλαντευόμενος ἀπὸ τὴν αἰσχύνην, μὴ ἀποτολμῶν τὴν τοιαύτην διάβασιν τοῦ ποταμοῦ, ἔξαφνα ἀοράτως καὶ θαυμαστῶς μετεφέρθη εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην, ἀρπαγείς, ὡς φαίνεται, ὑπὸ Ἀγίων Ἀγγέλων.

Β'. Ἐν τῇ διηγῇσει τῶν Ἀγίων Πατέρων τῶν ἐν Σινᾷ καὶ Ραϊθῶ ἀναιρεθέντων

ΜΕΤΑ πολλοὺς τῶν Ἀγίων ἀποκτεῖναι οἱ βάρβαροι, τὴν ἔρημον διερχόμενοι, εἶδον τόπον τινὰ χλοερὸν καὶ πολλοῖς κατάκομον δένδροις, καὶ εὐθὺς ὡς εἶχον τάχους ἐπ' αὐτὸν ἔτρεχον.

2. Πλησιάζαντες δὲ, οἰκῆματί τινι μικρῷ ἐντυγχάνουσιν, ἐν ᾧ περ ἡσκειτο μερᾶκιον, οὗ τὸ μεγαλόψυχον καὶ γενναῖον καὶ αὐτοῖς τοῖς βαρβάροις ἄξιον θαύματος ἐνομίσθη· οὕτε γὰρ ὑποδεῖξαι τούτοις λαυθάνοντά τινα μοναστήρια, καὶ ταῦτα τὸν θάνατον ἐκφυγεῖν, ἠνέσχετο (τοῦτο γὰρ ἦν ὑποσχεθὲν αὐτῷ παρὰ τῶν βαρβάρων), οὕτε μὴν ἐξελθεῖν τοῦ δωματίου, οὐθ' ὅλως ἀποδύσασθαι τὸν χιτωνίσκον ὑπῆκουε· τὸ μὲν μηνῦσαι τινάς, λαθεῖν δυναμένους, προδοσίαν εἰπών, τὸ δὲ ὅλως ὑπακοῦσαι προσοτιοῦν βιαζόμενον, ἀνανδρίαν εἶναι καὶ μαλακίαν ψυχῆς· τοῖς γὰρ ἀσκουμένοις τὸ μεγαλόψυχον προσεῖναι δεῖ, φησὶν, καὶ οὐ θέμις εἶχειν φόβω, ἢ ἀπειλαῖς, καὶ μέγαν ἔχειν δοκῶσι τὸν κίνδυνον· ὁδὸς γὰρ ἡ συνήθεια ἐπὶ τὰ μείζω γίνεται, καὶ ἡ δειλία, κρατεῖν ἀπαξ μαθοῦσα, καταφρονεῖν κελεύει καὶ τῶν μεγάλων καλῶν, καὶ αὐτὴν δὲ τὴν εὐσέβειαν ὕστερον προδιδόναι, ἐπὰν ὁ τῶν δεινῶν φόβος προκατεργασμένην εὖρη δειλίαν τὴν γνώμην.

3. Εἰ γὰρ νῦν εὐκόλως, ἔφη, προήσομαι τῆς γνώμης τὸ αὐτεξούσιον, εὐλαβηθεὶς τὸ συντόμως ἀποθανεῖν, πῶς αἰκισμῶν καὶ στρεβλώσεων ἐπαπειλουμένων

οὐχὶ ῥῶον αὐτομολήσω πρὸς τὴν ἀσέβειαν, τὸ ἀνώδυνον ἐθισθεὶς τοῦ συμφέροντος προτιμᾶν.

4. Ὅθεν τὸ τυχεῖν ὧν ἡλπίζετε ἀπειπόντες, μὴ ὀκνήσητε ποιεῖν, ὅπερ βούλεσθε· οὔτε γὰρ τόπους ἐν οἷς οἰκοῦσιν οἱ θεοφιλεῖς, καίτοι γε εἰδώς, ὑποδείξαιμι καὶ τὴν θύραν, ὑμῶν κελευόντων, οὐκ ἐξελεύσομαι, οὔτε τὸ ἱμάτιον ἀποδύσομι ἵνα μέ τις αἰσθανόμενον ἔτι καὶ τῆς προαιρέσεως ὄντα κύριον, ὄψεται γυμνόν, καὶ σῶμα κατίδοιτο τοῖς ἑμοῖς ἕως νῦν ἀθέατον ὀφθαλμοῖς· μετὰ δὲ θάνατον, εἰς ἀναισθητοῦντα λοιπόν, ἐνεργεῖτω πᾶν ὅτιοῦν βούλεται ἕκαστος· τῆς ὁμότητος γὰρ τῶν δρώντων, ἀλλ' οὐχὶ τῆς τοῦ πάσχοντος γνώμης ἐστὶν ἡ μέμψις.

5. Ἐνδον τοίνυν θανοῦμαι ὥς κέκρικα ἐνδεδυμένος, καὶ οὐ πράξω τι παρὰ τὴν γνώμην, προδοὺς ἑμαυτὸν ὡς ἀνδράποδον· ἐν τῷ σκάμματι, ὃ ἡγωνισάμην ἀναιρεθῆσθαι μᾶλλον, καὶ τάφος ἔσται μοι τοῦτο δὴ τὸ δωματίον, ἰδρῶτας ἀρετῆς πρότερον καὶ νῦν ἀνδραγαθίας αἷμα δεξάμενον.

6. Οὕτως αὐτὸν παρῶρσισάμενον οὐκ ἐνεγκόντες οἱ ἀλιτῆριοι, ἀλλὰ πρὸς τὸ γενναῖον τοῦ φρονήματος δξύτητα κινηθέντες, τοσαύταις αὐτὸν συγκόπτουσι ταῖς πληγαῖς, ὅσαι τῷ σώματι χωρηταὶ ἦσαν· ἕκαστος γὰρ ἐναποσκύψαι τὸν θυμὸν τὸν ἴδιον εἰς αὐτὸν βουλευθεὶς, οὐκ ἐνόμιζεν ἱκανὴν ἄμυναν τὰς τῶν προλαβόντων μαχαίρας, ἂν μὴ καὶ αὐτὸς οἰκία χειρὶ βαπτίσας τὸ ξίφος, τὴν ἀγανάκτησιν οὕτω σχοίῃ παραμυθῆσασθαι.

7. Οἱ πλείονες οὖν νεκρὸν ἢ ζῶντα τὸν μεγαλόψυχον κατατρώσαντες, οὕτως ἀνεχώρουν, σφαδάζοντες τοῖς θυμοῖς, ὅτι μὴ πρὸς πλείονα τιμωρίαν αὐτοῖς ἐπήρκεσε τὸ σωματίον.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Δ ΦΟΥ οἱ βάρβαροι ἐφόνευσαν πολλοὺς ἐκ τῶν Ἀγίων Ἀσκητῶν καὶ διήρχοντο τὴν ἔρημον, εἶδον μίαν πρασίνην ὅασιν κατὰφυτον ἀπὸ πολλὰ πυκνοφυτευμένα δένδρα. Μόλις τὴν εἶδον λοιπὸν ἀπὸ μακρὰν ἤρχισαν νὰ τρέχουν πρὸς αὐτὴν μὲ ὄσιν δύναμιν ταχύτητος εἶχον.

2. Μόλις ἐπὶ τέλους κατέφθασαν, συναντοῦν τυχαίως ἓνα μικρὸν κελλίον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἡσκήτευσεν ἓνας νεανίσκος. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ νεανίσκος ἐπέδειξεν ἀφάνταστον μεγαλοψυχίαν καὶ γενναιότητα, ὥστε καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ βάρβαροι νὰ καταπλαγοῦν. Ὁ μεγαλόψυχος καὶ γενναιόφρων αὐτὸς νεανίσκος δὲν ἔστρεψε νὰ ὑποδείξῃ εἰς τοὺς βαρβάρους Μοναστήρια τῆς ἐρήμου, τὰ ὅποια διέφυγον τὴν προσοχὴν των, καίτοι τοῦ ὑπεσχέθησαν, ὅτι δὲν θὰ τὰ κατέστρεφον καὶ δὲν θὰ ἐφόνευσον τοὺς Μοναχοὺς· ἀλλ' οὔτε καὶ ὑπήκουσεν, ἐνῶ διετάχθη παρ' αὐτῶν, νὰ ἐξέλθῃ τοῦ ἀσκητικοῦ τοῦ κελλίου, οὔτε καὶ ἐδέχθη νὰ βγάλῃ ἀπ' ἐπάνω του τὸν χιτωνίσκον, τὸ μόνον ἔνδυμα, ποὺ ἐκάλυπτε τὴν γυμνότητά του.

Ἀπαντῶν δὲ εἰς τὰς πιέσεις καὶ ἀπολογούμενος διὰ τὴν ἄρνησίν του ἔλεγεν ὁ νεανίσκος αὐτός: Τὸ νὰ φανερώσω μερικοὺς, οἱ ὁποῖοι δύνανται νὰ ἀποκρυβοῦν, εἶναι προδοσία· τὸ δὲ νὰ ὑποκύψω καὶ ἐπ' ἐλάχιστον εἰς οἷονδήποτε ἐκβιασμόν, χωρὶς ἀντίστασιν, τοῦτο εἶναι ἀνανδρία καὶ ἀδυναμία ψυχῆς. Διότι, ὅπως λέγουν, ἡ μεγαλοψυχία πρέπει νὰ εἶναι γνώρισμα καὶ ἰδιότης τοῦ Ἀσκητοῦ, ὁ ὁποῖος δὲν εἶ-

ναι σωστὸν νὰ τρομάξῃ ἀπὸ τὸν φόβον καὶ τὰς ἀπειλάς, ὅσοσδήποτε σοβαρὸς κίνδυνος καὶ ἂν τὸν ἀπειλῇ. Ἡ συνήθεια τῆς ὑποχωρήσεως πρὸ τοῦ φόβου καὶ τῶν ἀπειλῶν εἶναι ἡ ὁδὸς ποὺ ὁδηγεῖ ἀσφαλῶς καὶ εἰς μεγαλυτέρας πτώσεις· ἡ δὲ δειλία, ἐφ' ὅσον, ἔστω καὶ διὰ μίαν φοράν, ἐπεβλήθη ἐπὶ τῆς ψυχῆς, τότε τὴν διατάσσει νὰ περιφρονῇ καὶ μεγάλας ἀρετάς, τέλος δὲ νὰ προδίδῃ καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν εὐσέβειαν, εὐθύς ὡς ὁ φόβος περὶ τῶν ἐπερχομένων, δῆθεν, φοβερῶν συνεπειῶν εὗρη τὴν προαίρεσιν τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἔχῃ τελείως ἐκ τῶν προτέρων ἐξασθενήσῃ ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς δειλίας.

3. Ἐὰν χάσω λοιπόν, ἐσκέφθη ὁ νεανίσκος, τόσον εὐκόλως τὴν δυνατότητα νὰ ἐξουσιάξῃ ἡ ψυχὴ μου τὰς σκέψεις μου, φοβούμενος μήπως φονευθῶ, δὲν θὰ εἶναι ἐπόμενον πλέον εὐκόλως νὰ λιποτακτῇ πρὸς τὴν ἀσέβειαν, ὅταν ὑπάρχῃ ἡ ἀπειλὴ τῶν σωματικῶν μαρτυρίων, συνηθισμένως νὰ προτιμῶ τὰ ἀνώδυνα καὶ ὄχι τὸ συμφέρον τῆς ψυχῆς μου;

4. Δι' αὐτὸ (εἶπεν ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς βαρβάρους ὁ νεανίσκος) μὴ βραδύνετε νὰ κάμετε αὐτὸ ποὺ θέλετε, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχει περίπτωσις νὰ ἐπιτύχητε αὐτό, ποὺ ἐλπίζετε· διότι ἐγὼ δὲν πρόκειται νὰ σᾶς ὑποδείξω τοὺς τόπους, ποὺ κατοικοῦν οἱ θεοφιλεῖς Ἀσκηταί, ἂν καὶ τοὺς γνωρίζω, οὔτε θὰ ἐξέλθω τοῦ κελλίου μου, ἔστω καὶ ἂν μὲ διατάσσετε ἀπειλητικῶς, ἀλλ' οὔτε καὶ τὸ ἔνδυμά μου θὰ ἀποβάλλω διὰ νὰ ἴδητε γυμνὸν τὸ σῶμα, ποὺ μέχρι σήμερον εἶναι ἀθέατον καὶ εἰς τοὺς ἰδίους μου ὀφθαλμούς, ἐφ' ὅσον διατηρῶ εἰσέτι τὰς αἰσθήσεις μου καὶ εἶμαι ἀκόμη κύριος τοῦ ἑαυτοῦ μου. Ὅταν πλέον ἀποθάνω, τότε καθεὶς ἀπὸ σᾶς ἅς κάμῃ ὅ,τι θέλει εἰς τὸ νεκρὸν καὶ ἀναίσθητον σῶμά μου· διότι τότε ἄξιον κατηγορίας θὰ εἶναι οἱ δράσται διὰ τὴν ὁμότητά των καὶ ὄχι ὁ πάσχων, διότι ὡς νεκρὸς δὲν θὰ ἔχῃ ἐλευθέραν γνώμην.

5. Ἐντὸς τοῦ κελλίου μου λοιπόν θὰ ἀποθάνω ἐνδεδυμένος, ὅπως ἐλευθέρως ἔχω ἀποφασίσει, καὶ δὲν θὰ κάμω τίποτε ἀντίθετον πρὸς τὴν ἐλευθέραν μου αὐτὴν ἀπόφασιν, παραδιδόμενος ὡς δοῦλος. Εἰς αὐτὸ ἐδῶ τὸ χαράκωμα, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐπολέμησα ἐναντίον τοῦ διαβόλου, προτιμῶ νὰ ἀποθάνω καὶ τὸ κελλίον αὐτὸ πρέπει νὰ ἀποβῇ τάφος μου, δεχθὲν ἀρχικῶς μὲν τοὺς ἰδρωτάς διὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ἀρετῆς καὶ τώρα τὸ αἷμα τοῦ μαρτυρίου.

6. Τὸ θάρρος αὐτό, μὲ τὸ ὁποῖον ὠμίλησεν ὁ νεανίσκος, δὲν τὸ ὑπέφεραν οἱ ἀλιτῆριοι αὐτοὶ κακοποιοί· ἀλλὰ ἐξοργισθέντες ἀπὸ τὴν γενναιότητα τοῦ φρονήματός του καταπληγώνουν τὸ σῶμά του μὲ τόσα τραύματα, ὅσα ἡδύνατο νὰ χωρέσῃ αὐτό· διότι ὁ καθεὶς ἐξ αὐτῶν ἐπιθυμῶν καὶ ὁ ἴδιος νὰ ἐξακοντίσῃ ἐπάνω εἰς τὸ ἀσκητικὸν αὐτὸ σῶμα τὸν θυμὸν του δὲν ἱκανοποιεῖτο ἀπὸ τὰ κατ' αὐτοῦ μαχαιρώματα τῶν προηγουμένων, ἂν ὁ ἴδιος δὲν κατεβύθιζε τὸ ξίφος του εἰς τὸν αἰμόφυρτον νεανίσκον καταπραΰνων τοιοῦτοτρόπως τὴν ἀγανάκτησίν του.

7. Οἱ περισσότεροι λοιπὸν ἀνεχώρησαν, ἀφοῦ προηγουμένως κατεπλήγωσαν τὸν μεγαλόψυχον νεανίσκον καὶ ζῶντα καὶ νεκρὸν ἀκόμη, ἀφρίζοντες ἀπὸ τὸν θυμὸν των, διότι τὸ ἀσθενικὸν αὐτὸ σωματάκι δὲν τοὺς ἔφθασε διὰ μεγαλυτέρας τιμωρίας.

Γ. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἰωαννικίου τοῦ Μεγάλου

ΜΑΡΕΒΑΛΕ ποτε τῷ θαυμαστῷ Ἰωαννικίῳ Εὐστράτιος, ὁ τῆς Ἀγαύρων Μονῆς Ἡγούμενος, μετὰ καὶ τινων ἐτέρων, καὶ καιρὸς αὐτοῖς ἐν τῇ ὁμιλίᾳ ἐτίρβη· ἀνὴρ δέ τις, Ἡλίας τοῦνομα, ἐκ γειτόνων, ἀσκούμενος τῷ Ἀγίῳ, αὐτόν τε τὸν μέγαν καὶ τοὺς συνεληλυθότας σὺν Εὐστρατίῳ εἰσΐα.

2. Ὁ δέ γε θεῖος Ἰωαννίκιος ματαιότητα τοῦ βίου κατηγορῶν, καὶ τοῖς λόγοις ὑποφαίνων τὸ ἄστατον αὐτοῦ τε καὶ ἄπιστον, κοινῶς μακρύνειν ἐκέλευε τῶν πόλεων καὶ χωρίων, Ἡλία γε μᾶλλον τῶν ἄλλων προσηκεν, εἶπε, τοῦτο ποιεῖν· καὶ οὗτος, θάρσει, ἔφη, τὸ ἐπὶ τοῦτο, Πάτερ Ἰωαννίκιε, καὶ πλείονά γε πρὸς τοῦτο πίστιν παρείχε τὸ ἐν τοῖς προλαβοῦσιν ἔτεσι πλείοσιν ἐρημικόν τε αὐτοῦ καὶ ἄμικτον.

3. Μία τοιγαροῦν ἡμέρα ἐπὶ τῇ ἐτέρᾳ ἦγετο, ἀφ' οὗ ταῦτα τῷ Ἀγίῳ ἐλέχθη, καὶ ὁ Μοναχὸς Ἡλίας ἐκεῖνος αὐτῷ προσελθὼν, εὐχὴν ἐζητεῖτο, ἔφ' ᾧ διὰ νόσον αὐτῷ ἐπισκῆψασαν, ἐν τινι τῶν ἀναδιδόντων χωρίων θερμὰ ὕδατα παραγενέσθαι· ἐπεὶ δὲ ὁ μὲν οὐκ ἐβούλετο, ὁ δὲ ἐπέκειτο, καὶ τέλος τῇ τοῦ ἀδελφοῦ ἀσθενείᾳ συγκαταβὰς ὁ Ἅγιος ἐξέπεμπε τοῦτον.

4. Σχεδὸν οὐδὲ τῇ τῶν θερμῶν ὑδάτων ἐπιφανείᾳ ὑπέμεινε πλησιάσαι, καὶ λιποψυχήσας, καὶ παρὰ τῶν ἐκεῖ τυχόντων ἀρθεῖς, ἐν τινὶ τε τῶν πρὸς τῷ ὄρει κελλίων κατακλιθεῖς, περὶ μέσας νύκτας τὴν ἐντεῦθεν ἐκδημίαν ἐστείλατο, τοσοῦτον τοῖς προτέροις αὐτοῦ τῆς ἀσκήσεως πόνοις χάριν εἰδώς, ὅσον ἐπὶ τῷ τελευταίῳ τούτῳ μετεμέλετο λογισμῷ, ὅτι περ ὅλως ὑπῆρξε θεραπείᾳ σώματος.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Ἡγούμενος τῆς Μονῆς Ἀγαύρων Εὐστράτιος, συνοδευόμενος ἀπὸ μερικὸς φίλους, ἐπεσκέφθη τὸν θαυμαστὸν Ἰωαννίκιον, καὶ κατηνάλωσαν ἀρκετὸν καιρὸν εἰς τὴν πνευματικὴν αὐτὴν συνομιλίαν. Κάποιος δὲ γειτονικὸς τοῦ Ἀγίου Ἀσκητῆς, ὀνομαζόμενος Ἡλίας, ἐφιλοξένει εἰς τὸ κελλίον του καὶ τὸν Ἅγιον καὶ τὸν Ἡγούμενον καὶ τὴν συνοδείαν των.

2. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Ἅγιος Ἰωαννίκιος κατηγορεῖ τὴν ματαιότητα τοῦ βίου καὶ διὰ παραστατικῶν λόγων ἔδειχνεν, ὅτι οὗτος εἶναι ἄστατος καὶ δὲν δύνανται κανεῖς νὰ τοῦ ἔχη ἐμπιστοσύνην· διὰ τοῦτο συνεβούλευε τοὺς ἀκροατάς του νὰ ἀπομακρύνωνται ἀπὸ τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία. Τὴν σύστασιν αὐτὴν, ὡς εἶπε, περισσότερον τῶν ἄλλων ὀφείλει νὰ προσέξῃ καὶ νὰ ἐκτελέσῃ ὁ Ἡλίας.

Εἰς τὴν παρατήρησιν αὐτὴν ὁ Ἀσκητῆς Ἡλίας ἀπήντησεν:

— Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ μὴ μὲ φοβῆσαι, Πάτερ Ἰωαννίκιε· ἄλλωστε δύνασαι νὰ βεβαιωθῇς περὶ τούτου ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἐπὶ τόσα ἔτη, ποὺ παρῆλθον, παρέμεινα συνεχῶς εἰς τὴν ἐρημον καὶ ἀπέ-

φυγα νὰ κατέλθω εἰς πόλεις καὶ νὰ συναναστραφῶ μετὰ κοσμικῶν ἀνθρώπων.

3. Ἄλλ' ἰδοὺ! Μίαν ἀκριβῶς ἡμέραν μετὰ τὸν προφητικὸν ὑπαινιγμὸν τοῦ Ἁγίου Ἰωαννικίου περὶ ἐπικειμένης ἀναχωρήσεως τοῦ Ἡλία, παρουσιάζεται ὁ δεύτερος εἰς τὸν πρῶτον καὶ ζητεῖ εὐχὴν, διὰ νὰ μεταβῇ εἰς χωρίον μὲ ἱαματικά θερμὰ ὕδατα, διότι ἀπροσδοκῆτως προσεβλήθη ἀπὸ νόσον. Ὁ Ἅγιος ἤρνεϊτο ἐκ φόβου πνευματικῆς ζημίας τοῦ Ἡλία· οὗτος ὁμως ἐπέμενεν ἐπιθυμῶν νὰ θεραπευθῇ. Τέλος εὐσπλαγχνιζόμενος ὁ Ἅγιος Ἰωαννίκιος τὸν Ἡλίαν διὰ τὴν ἀσθένειάν του τοῦ χορηγεῖ τὴν ἄδειαν.

4. Ἄλλ' ὁμως ὁ Ἡλίας, καίτοι μὲ τὴν ἄδειαν τοῦ Γέροντος ἀνεχώρησεν, ἐν τούτοις δὲν ἐπρόφθασεν οὔτε τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ἱαματικῶν ὑδάτων νὰ ἀντικρύσῃ, διότι ἐλιποθύμησε, προφανῶς ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς ταραχῆς. Ἀφοῦ δὲ ἐδέχθη τὰς περιποιήσεις τῶν παρατυχόντων καὶ συνῆλθεν ὀλίγον, μετεφέρθη ὑπὸ τούτων εἰς ἓνα ἐκ τῶν μοναχικῶν κελλίων, πού εὐρίσκοντο πλησίον τοῦ ὄρους, ὅπου καὶ ἀνεπαύθη. Κατὰ δὲ τὰ μεσάνυκτα ἀνεχώρησεν ἐξ αὐτοῦ τοῦ κελλίου εἰς τὴν ἔρημον, αἰσθανόμενος εὐγνωμοσύνην εἰς τὸν Θεὸν διὰ τοὺς προηγουμένους κόπους τῆς ἀσκήσεως, τῶν ὁποίων ἡ ἀνάμνησις καὶ ἡ δύναμις τὸν ἐβοήθησαν νὰ ἀλλάξῃ γνώμην καὶ νὰ μὴ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἔρημον, ἔστω καὶ διὰ θεραπείαν. Καί, ὦ τοῦ θαύματος! ἡ εὐχάριστος αὐτῇ ψυχικῇ μεταστροφή τοῦ προσέφερε καὶ τὴν σωματικὴν θεραπείαν.

Δ'. Τοῦ Ἁγίου Ἐφραίμ

ΟΥ ΔΕΙ τὸν Μοναχὸν νίπτεσθαι τὸ σῶμα ἐμπαθῶς ἢ τοὺς πόδας καθάπερ οἱ φιλήδονοι· ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνοι διὰ τῆς τοῦ σώματος φιλοκαλίας καὶ τῶν ἱματίων ἀγρεύουσι τὰς ἡδονάς, οὕτως ὁ εὐσεβεὶς ἀγωνιστὴς διὰ τῶν ἐναντίων τοῖς ἐναντίοις ἀντιπαράσσεται.

Ἐρμηνεία

ΔΕΝ πρέπει ὁ Μοναχὸς νὰ πλύνῃ τὸ σῶμα ἢ τοὺς πόδας του ἡδυπαθῶς, ὅπως κάνουν οἱ φιλήδονοι κοσμικοί· διότι ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖνοι οἱ φιλήδονοι ἐπιδιώκουν τὰς ἡδονάς διὰ τοῦ καλλωπισμοῦ τοῦ σώματος καὶ τῆς λαμπρότητος τῶν ἱματίων, ἀντιστρόφως καὶ ὁ ἀγωνιστὴς τῆς εὐσεβείας ὀφείλει νὰ πολεμῇ τὰ ἀντίθετα πρὸς τὸν σκοπὸν του, δηλαδή τὰς ἡδονάς, μὲ τὰ ἐναντία, δηλαδή τὴν περιφρόνησιν τοῦ σώματος καὶ τοῦ ἱματίου.

Ε'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΕΑΝ παραβάλης εἰς ἀδελφόν, καὶ κοπιήσῃς ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ θέλῃς μικρὸν ἔλαιον ἀλείψασθαι διὰ τὸν κόπον τῆς ὁδοῦ, τοὺς πόδας σου μόνον ποίησον ἀλειφθῆναι, αἰδούμενος ἀποκαλύψαι αὐτούς, τὸ δὲ σῶμά σου μὴ εἰσῆς ἀλείψαι ἐλαίῳ, ἐκτὸς ἀνάγκης ἢ ἀσθενείας.

Ὁ ἅγιος,
 Ἰωάννης
 ὁ μέγας

2. Ἐὰν δὲ καθημένον σου ἐν τῷ κελλίῳ ἔλθῃ ἀδελφὸς ξένος πρὸς σέ, ποιήσῃ αὐτῷ καὶ σὺ ὁμοίως, τοὺς πόδας αὐτοῦ ἀλείψον, καὶ εἰπὲ αὐτῷ· ποιήσων ἀγάπην καὶ λάβε μικρὸν ἔλαιον, καὶ βάλε ἐντός σου.

3. Ἐὰν δὲ μὴ θελήσῃ λαβεῖν μετὰ ἀναπαύσεως, μὴ κοπώσης αὐτόν· ἐὰν δὲ ἔστι γέρον πρακτικὸς, βιάσαι αὐτόν, ἕως οὗ ἀλείψῃς αὐτόν ὅλον.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΕΑΝ ἐπισκεφθῇς ἀδελφὸν καὶ λόγῳ τῆς ὁδοιπορίας κοπιήσῃς, μὲ ὀλίγον μόνον ἔλαιον νὰ ἀλείψῃς τοὺς πόδας σου, διὰ νὰ συνέλθῃς κάπως ἐκ τοῦ κόπου· καὶ τότε ἀκόμῃ, συστελλόμενος ἀπὸ ἐντροπὴν νὰ γυμνώσῃς τοὺς πόδας σου ἐνώπιον ἄλλων. Τὸ δὲ σῶμά σου νὰ μὴ τὸ ἀλείψῃς μὲ ἔλαιον, ἐκτὸς ἐὰν εἶναι σοβαρὰ ἀνάγκη ἢ ἀσθένεια.

2. Ἐὰν πάλιν εὐρίσκεσαι εἰς τὸ κελλίον σου καὶ σὲ ἐπισκεφθῇ ἀδελφὸς ἀπὸ ξένον μέρος νὰ τὸν περιποιηθῇς ἀναλόγως, δηλαδὴ ἀλείψῃς τοὺς πόδας τοῦ μὲ ἔλαιον καὶ προσφέρων εἰς αὐτόν μικρὰν ποσότητα, προτρέπων αὐτόν δι' ἀδελφικῶν συστάσεων, νὰ ἀλείψῃ καὶ τὸ σῶμα τοῦ, εἰσερχόμενος εἰς ἰδιαιτέρον μέρος.

3. Ἐὰν ὁ φιλοξενούμενος ἀπὸ σὲ ἀδελφὸς δὲν δεχθῇ ἀμέσως τὴν προσφορὰν σου αὐτήν, μὴ γίνῃς φορτικὸς. Μόνον ἐὰν ὁ ξένος σου εἶναι Γέρον ἀπλοῦς, καὶ ἀσχολεῖται μὲ τὴν πρακτικὴν, ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχῃ φόβος νὰ σκανδαλισθῇ ἀπὸ τὴν ἐπιμονήν σου, νὰ ἐπιμείνῃς νὰ ἀλείψῃς ὅλον τοῦ τὸ σῶμα, διὰ νὰ ἀναπαυθῇ ἐκ τοῦ κόπου.

ς'. Τοῦ Ἀγίου Διαδόχου

ΤΟ ΛΟΥΤΡΩ παραβάλλειν οὐκ ἂν τις ἁμαρτωλὸν ἢ παράλογον ἀποφαίνοιτο· τὸ δὲ δι' ἐγκρατείας καὶ τούτου ἀπέχεσθαι, καὶ ἀνδρεῖον λέγω, καὶ σωφρονέστατον· οὔτε γὰρ τὸ σῶμα ἐκθηλύνει ἢ ἐνῆδονος ἐκείνη ὑγρασία, οὔτε μὴν εἰς γυμνότητος ὑπόμνησιν τοῦ Ἀδάμ τῆς ἀδόξου ἐρχόμεθα, ἵνα καὶ τῶν ἐκείνου φύλλων εἰς τὸ σκεπάσαι τὴν δευτέραν τῆς αἰσχύνης φροντίσωμεν πρόφασιν, εἴτε μάλιστα ἀπὸ τῆς τοῦ βίου ἐξωλείας πρὸ μικροῦ ἐκπηδήσαντες ἀγνεία τοῦ ἑαυτῶν σώματος τῷ κάλλει τῆς σωφροσύνης ἐνωθῆναι ὀφείλομεν.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

Η ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ τοῦ λουτροῦ, διὰ νὰ λουσθῶμεν, δὲν θὰ ἡδύνατο νὰ χαρακτηρισθῇ, ἐκ πρώτης ὄψεως, ὡς ἐντελῶς ἁμαρτωλὸν ἢ παράλογον πρᾶγμα· τὸ νὰ ἀπέχωμεν ὅμως αὐτοῦ δι' ἐγκράτειαν, ἔχω τὴν γνώμην, ὅτι τὸ τοιοῦτον εἶναι καὶ ἀνδρεῖον καὶ σωφρονέστατον· διότι οὔτε τὸ σῶμα καθιστᾷ θηλυπρεπὲς ἢ προκαλοῦσα ἡδονὴν ὑγρολουσία, ἀλλ' οὔτε ὅμως ἢ διὰ τὸ λουτρὸν γύμνωσις μᾶς ὑπενθυμίζει τὴν ἀδόξον γυμνότητα τοῦ Ἀδάμ, εἰς τὴν ὁποίαν περιέπεσε λόγῳ τῆς παραβάσεως, ὥστε, τοῦλάχιστον, νὰ φροντίσωμεν, ὅπως ἐκεῖνος, νὰ σκεπάσωμεν καὶ ἡμεῖς μὲ φύλλα σωφροσύνης τὴν δευτέραν πρόφασιν

τῆς αἰσχύνης μας, ἐφ' ὅσον μάλιστα ὀφείλομεν νὰ συνενώσωμεν τὴν ἀγνείαν τοῦ σώματος μὲ τὸ κάλλος τῆς σωφροσύνης, ἀφοῦ πρὸ ὀλίγου μόλις ἐξήλθομεν τῆς διαφθορᾶς τοῦ κόσμου.

Ζ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΑΙΗΓΗΣΑΤΟ ἡμῖν ὁ Ἀββᾶς Παλλάδιος, ὅτι ποτέ, φησιν, εἰσελθὼν εἰς Ἀλεξάνδρειαν σὺν τῷ Ἀββᾷ Δανιὴλ διὰ τινὰ χρεῖαν, συνηντήσαμεν τινι νεωτέρῳ ἐξιόντι ἀπὸ βαλανείου· ἦν δὲ λουσάμενος. Καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὁ Γέρων ἐστέναξε, καὶ λέγει μοι· ὁρᾷς τοῦτον τὸν ἀδελφόν; βλασφημηθῆναι ἔχει τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δι' αὐτοῦ. Ἀλλὰ ἀκολουθήσωμεν αὐτῷ, ὅπως ἴδωμεν αὐτὸν ποῦ μένει.

2. Καὶ ἀκολουθήσαντες εἰσῆλθομεν ὀπίσω αὐτοῦ· καὶ λαβὼν αὐτὸν ὁ Γέρων κατ' ἰδίαν λέγει· ἀδελφέ, νεώτερον ὄντα σε καὶ ὑγιῇ, οὐ πρέπει λούεσθαι· πέπεισο γάρ, τέκνον, ὅτι πολλοὺς σκανδαλίζεις, οὐ μόνον κοσμικοὺς, ἀλλὰ καὶ Μοναχοὺς· ἀπεκρίθη ἐκεῖνος τῷ Γέροντι· «Εἰ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην»· ἀλλὰ γέγραπται· «Μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴκριθῆτε». Τότε βάλλει αὐτῷ ὁ Γέρων μετάνοιαν λέγων· συγχώρησόν μοι διὰ τὸν Κύριον, ὅτι ὡς ἀνθρώπος ἐσφάλην. Καὶ ἐξήλθομεν ἐξ αὐτοῦ, καὶ λέγω τῷ Γέροντι· μήπως ἀσθενής ἐστίν ὁ ἀδελφός, καὶ οὐκ ἔχει κριμα;

3. Ὁ δὲ Γέρων στενάξας καὶ δακρύσας ἔφη· πληροφορήσει σε ἡ ἀλήθεια, ἀδελφέ, πλείονας τῶν πενήκοντα δαιμόνων εἶδον κυκλοῦντας καὶ ἐπιχέοντας αὐτῷ βόρβορον, καὶ αἰθιόπισσαν καθιμένην ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ καὶ καταφιλοῦσαν αὐτόν, καὶ ἄλλην αἰθιόπισσαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ κοσσίζουσαν αὐτόν, καὶ ἀναισχυντίαν διδάσκουσαν, καὶ τοὺς δαίμονας κύκλῳ παρεπομένους καὶ χαίροντας ἐπ' αὐτῷ· τὸν δὲ Ἅγιον Ἀγγελον οὐκ εἶδον, οὔτε πλησίον, οὔτε πόρῳ αὐτοῦ· ὅθεν τεκμαίρομαι, πάσης αἰσχυρουργίας πεπληρωῆσθαι αὐτόν.

4. Μαρτυροῦσι δὲ τῷ λεγομένῳ καὶ αὐτὰ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, αἵγια καὶ μαλακὰ καὶ δίμιτα ὄντα· ἔτι δὲ καὶ τὸ οὕτως ἀναισχύντως ἐν μέσῳ τάντης τῆς πόλεως ἀναστρέφεσθαι, ἐν ἧ καὶ οἱ ἐν τῇ ἀσκήσει γηράσαντες εἰσερχόμενοι διὰ χρεῖας ἀπαραιτήτους, παρ' αὐτὰ σπουδάζουσιν ἐξελθεῖν, ἵνα μὴ τινὰ βλάβην ψυχικὴν ὑπομείνωσιν.

5. Ἄλλως τε καὶ εἰ μὴ φίλαυτος ἦν καὶ φιλήδονος καὶ φιλόπορνος οὗτος, οὐκ ἂν ἀνερευθριάστως ἑαυτόν τε ἐγύμνου ἐν βαλανίῳ, καὶ ἑτέρους ὁμοίως γυμνοὺς ἐθεώρει, τῶν Ἀγίων Πατέρων ἡμῶν Ἀντωνίου καὶ Παχωμίου, Ἀμμοῦν τε καὶ Σεραπίωνος καὶ τῶν λοιπῶν θεοφόρων Πατέρων θεοπισάντων, ἵνα μὴ δαίς τῶν Μοναχῶν ἄνευ μεγάλης ἀρῶστίας καὶ ἀνάγκης γυμνοῖ ἑαυτόν· καὶ αὐτοὶ γὰρ διὰ τινὰ ἀναγκαίαν χρεῖαν ποταμοὺς περάσαι βουλόμενοι καὶ πορθμεῖον μὴ ὄντος, γυμνωθῆναι μὴ ἀνεχόμενοι, διὰ τὸ αἰδεῖσθαι τὸν παραπεμπόμενον αὐτοῖς Ἅγιον Ἀγγελον, καὶ τὸν φωτίζοντα ἥλιον, καίτοι ὑπὸ ἀνθρώπου μὴ θεωρούμενοι, τὸν Θεὸν ἐδυσώπουν καὶ ὑπὸ τὸν αἰθέρα διεβαίνον, τοῦ φιλανθρώπου καὶ παντοδυνάμου Θεοῦ τὴν δικαίαν αὐτῶν καὶ εὐλαβείας γέμουσαν αἰτήσιν ἐτοίμως προσδεχομένου, καὶ παραδόξως ἐκπληροῦντος, καὶ εἰς ἔργον ἀνύοντος. Ταῦτά μοι εἰπὼν ὁ Γέρων, ἡσύχασεν.

6. Ὑποστρεψάντων δὲ ἡμῶν εἰς σκῆτιν, οὐ πολλὰ διῆλθον ἡμέραι καὶ ἐλθόντες οἱ ἀδελφοὶ ἀπὸ Ἀλεξανδρείας διηγήσαντο, ὅτι ὁ ἀδελφός ὁ δεῖνα ὁ Πρεσβύτερος (εἶχε γὰρ καὶ χειροτονίαν), ὁ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Ἰσιδώρου καθημέρος, ὁ πρὸ μικροῦ ἐλθὼν ἀπὸ Κωνσταντίνου (ἦν δὲ οὗτος περὶ οὗ εἶπεν ὁ Γέρων), εὐρέθη μοιχεύων τὴν γυναῖκα τοῦ Σελενταρείου, καὶ κρατηθεὶς ὑπὸ τῶν δούλων αὐτοῦ καὶ γειτόνων ἀπετμήθη τοὺς δύο διδύμους αὐτοῦ σὺν τῷ μορίῳ

τοῦ σώματος, καὶ μετὰ τὴν ἔκτομὴν ἐπιζήσας τρεῖς ἡμέρας ἐτελεύτησε, γεγωνῶς πᾶσι τοῖς Μοναχοῖς αἰσχύνῃ καὶ ὄνειδος.

7. Ἐγὼ δὲ ἀκούσας, ἀναστὰς ἀπῆλθον πρὸς τὸν Ἀββᾶν Δανιὴλ καὶ διηγήσαμην αὐτῷ τὰ συμβάντα· καὶ ἀκούσας ὁ Γέρων ἐδάκρυσε καὶ εἶπε· παίδευσις ὑπερῆφάνῳ πτώμα· δηλοῖ δὲ ὁ Γέρων, ὥς εἰ μὴ ὑπερῆφανίαν ἐκείνος νοσῶν τὴν συμβουλὴν αὐτοῦ κατεδέξατο, οὐκ ἂν τὸ τοιοῦτον ὑπέστη, δι' οὗ καὶ οἱ λοιποὶ παιδευθήσονται ὑπερῆφανοὶ τῷ ἐκείνου πτώματι τὸν τοιοῦτον κρημνὸν ἐκκλίνειν ἐκδιδασκόμενοι.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΑΒΒΑΣ Παλλάδιος διηγήθη κάποτε εἰς ἡμᾶς τὸ ἐξῆς περιστατικόν· «Κάποτε μετέβημεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν μαζὶ μὲ τὸν Ἀββᾶν Δανιὴλ διὰ μίαν σοβαρὰν ἀνάγκην. Διερχόμενοι διὰ τῶν ὁδῶν τῆς Ἀλεξανδρείας συνηντήσαμεν ἓνα νέον Μοναχόν, ὅστις ἐξήρχετο ἀπὸ δημόσιον λουτρόν, ὅπου προηγουμένως, φαίνεται, εἶχε λουσθῇ. Μόλις τὸν εἶδεν ὁ Γέρων ἀνεστέναξε καὶ μοῦ λέγει· βλέπεις αὐτὸν τὸν εὐλογημένον; θὰ γίνῃ ἀφορμὴ νὰ βλασφημηθῇ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ! Ἄς τὸν παρακολουθήσωμεν, διὰ νὰ ἴδωμεν ποῦ μένει.

2. Πράγματι λοιπὸν τὸν ἠκολουθήσαμεν. Μόλις ἐφθάσαμεν εἰς τὸ κατάλυμά του, τὸν παραλαμβάνει ἰδιαιτέρως ὁ Γέρων, διὰ νὰ τὸν συμβουλευσῇ. Πρόσεξε, ἀδελφέ μου — τοῦ λέγει — ἐπειδὴ εἶσαι νεώτερος καὶ φαίνεσαι καὶ ὑγιής δὲν πρέπει νὰ λούεσαι, διότι τοιοιυτοτρόπως γίνεσαι ἀφορμὴ νὰ σκανδαλίζωνται πολλοὶ ὅχι μόνον ἐκ τῶν κοσμηκῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν Μοναχῶν. Τότε ἐκεῖνος ἀπαντᾷ εἰς τὸν Γέροντα. Ἐὰν ἀκόμῃ ἐπεδίωκον νὰ εἶμαι ἀρεστὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους, δὲν θὰ ἦμουν φίλος τοῦ Χριστοῦ· «Εἰ γὰρ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δούλος οὐκ ἂν ἦμην» (Γαλ. α', 10). Ἐχει δὲ γραφῇ — συνέχισεν ὁ εὐλογημένος ἐκεῖνος νέος—ὅτι δὲν πρέπει νὰ κρίνετε, διὰ νὰ μὴ κριθῆτε. «Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε» (Ματθ. ζ', 1). Ὁ Γέρων τότε λυπούμενος ἔβαλε μετάνοιαν λέγων· «Διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Κυρίου συγχώρησόν με, διότι ὡς ἄνθρωπος ἔσφαλα ἐλέγξας σε». Ἀμέσως δὲ ἐξήλθομεν τοῦ δωματίου. Καθ' ὁδὸν λέγω εἰς τὸν Γέροντα· «Μήπως, Γέροντά μου, εἶναι ἀσθενής ὁ ἀδελφὸς καὶ λούεται διὰ λόγους θεραπευτικούς, ὅποτε δὲν ἔχει εὐθύνην;»

3. Ὁ Γέρων τότε ἀνεστέναξε καὶ δακρυσμένος μοῦ ἀπήντησεν· «Ἐχε ὑπομονὴν καὶ θὰ σὲ πληροφορήσῃ ἡ ἀλήθεια, ἀδελφέ μου· εἶδον νὰ τὸν κυκλῶνουν περισσότεροι ἀπὸ πεντήκοντα δαίμονες καὶ νὰ ρίχνουν ἐπάνω του βόρβορον· μία δὲ ἀραπίνα ἐκάθητο ἐπάνω εἰς τοὺς ὤμους του καὶ τὸν κατεφίλει· ἄλλη δέ, ἐπίσης ἀραπίνα, ἀπὸ ἐμπρὸς νὰ τὸν προκαλῇ φιληδόνως καὶ νὰ τὸν διδάσκη νὰ εἶναι ἀδιάντροπος. Οἱ δαίμονες ἐχόρευον γύρω του χαρούμενοι καὶ ἀλαλάζοντες. Τὸν Ἅγιον Ἀγγελον δὲν τὸν εἶδον οὔτε πησίον, οὔτε μακρὰν αὐτοῦ. Δι' αὐτὸ συμπεραίνω, ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ νέου αὐτοῦ ἔχει γεμίσει ἀπὸ αἰσχροῦς λογισμοῦς καὶ εἶναι ἱκανὸς διὰ πᾶσαν ἀθεμιτουργίαν.

4. Τὰς σκέψεις μου αὐτὰς ἐπιβεβαιοῦν καὶ αὐτὰ τὰ ἐνδύματά του,

τὰ ὅποια εἶναι πολυτελῆ, ἐλαφρά, ἀπὸ τρίχας αἰγὸς καὶ ἀπὸ λεπτὰ ὑφάσματα. Ἐπὶ πλέον δὲ καὶ ὁ ἴδιος κυκλοφορεῖ ἀδιάντροπα μέσα εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ αὐτοὶ οἱ γέροντες Ἀσκηταί, ὅταν εἰσέρχωνται διὰ σοβαράς τῶν ἀνάγκας, βιάζονται ἀμέσως νὰ ἐξέλθουν, διὰ νὰ μὴ ὑποστῶσι καμμίαν ψυχικὴν βλάβην.

5. Ἄλλωστε ἐὰν δὲν ἦτο πράγματι φίλαντος, φιλήδονος καὶ ῥέπων πρὸς τὰ πορνικὰ ἁμαρτήματα, δὲν θὰ ἀπεγυμνοῦτο, χωρὶς νὰ κοκκινίξῃ, εἰς τὰ δημόσια λουτρά καὶ νὰ βλέπῃ τοὺς ἄλλους νὰ ἀπογυμνοῦνται, κατὰ παράβασιν τῶν νόμων, ποὺ ἐθέσπισαν οἱ Ἅγιοι Πατέρες ἡμῶν Ἀντώνιος, Παχώμιος, Ἀμμοῦν, Σεραπίων καὶ οἱ λοιποὶ θεοφόροι Πατέρες, νὰ μὴ ἀπογυμνοῦται ὁ Μοναχὸς χωρὶς μεγάλην ἀσθένειαν ἢ μεγάλην ἀνάγκην· οὗτοι, καθὼς διηγοῦνται οἱ παλαιότεροι, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ περάσουν ποταμὸν καὶ ἐβιάζοντο ὑπὸ μεγάλῃς καὶ σοβαρᾶς ἀνάγκης, δὲν ἠνείχοντο νὰ γυμνωθοῦν, διὰ νὰ περάσουν κολυμβῶντες (ὁσάκις δὲν ὑπῆρχε τὸ πλοιάριον), ἐπειδὴ ἐντρέποντο τὸν συνοδεύοντα Ἅγιον Ἀγγελον, τὸν ἥλιον, τὰ ἄψυχα, ἐφ' ὅσον οὐδεὶς ἄνθρωπος εὗρίσκετο εἰς τὴν ἔρημον, διὰ νὰ τοὺς ἴδῃ· εἰς τὴν δύσκολον αὐτὴν στιγμὴν παρεκάλουν θερμῶς τὸν Θεὸν καὶ Ἐκεῖνος ἱκανοποιῶν τὸ μετ' εὐλαβείας διατυπούμενον αἷτημά των, διότι πάντοτε εἶναι ἕτοιμος ὁ Θεὸς νὰ ἀκούσῃ τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς μετέφερε διὰ θαύματος εἰς τὸν ἀέρα, τελειώνοντες οὕτω παραδόξως τὸ ἀναγκαῖον ἔργον των. Αὐτὰ μοῦ εἶπεν ὁ Γέρων καὶ ἠρέμησεν.

6. Ὅταν ἐπεστρέψαμεν εἰς τὴν σκήτην μας, δὲν παρῆλθον πολλαὶ ἡμέραι, καὶ ἰδοὺ τι παράδοξον ἠκούσθη· μερικοὶ ἀδελφοὶ ἐπανελθόντες ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον μᾶς διηγήθησαν, ὅτι ἓνας ἀδελφὸς Ἱερεὺς, ποὺ ἐκάθητο εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἰσιδώρου καὶ εἶχεν ἀφιχτῇ πρὸ ὀλίγου ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν συνελήφθη ἐπ' αὐτοφώρῳ νὰ μοιχεύῃ τὴν γυναῖκα τοῦ Σελενταρείου. Μόλις αὐτὸ ἐγνωστοποιήθη συνελήφθη ἀμέσως ὑπὸ τῶν δούλων τοῦ Σελενταρείου καὶ τῶν γειτόνων, οἵτινες τοῦ ἀπέκοψαν τὰ γεννητικὰ ὄργανα. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐν μέσῳ φρικτῶν πόνων ἀπέθανεν ὁ μοιχὸς, ἐντροπιασμένος καὶ κατησχυμένος. Ὁ δυστυχὴς αὐτὸς ἦτο ὁ Ἱερομόναχος ἐκεῖνος, περὶ τοῦ ὁποίου προεφήτευσεν ὁ Ἀββᾶς Δανιήλ.

7. Ὅταν ἐγὼ ἤκουσα τὰ διατρέξαντα, ἐπῆγα ἀμέσως εἰς τὸν Ἀββᾶν Δανιήλ καὶ διηγήθητι εἰς αὐτὸν τὰ συμβάντα. Μόλις τὰ ἐπληροφορήθη αὐτὰ ὁ Ἀββᾶς ἐδάκρυσε καὶ εἶπεν. Ἡ τιμωρία εἰς τὸν ὑπερήφανον εἶναι τὸ πτώμα, δηλαδή ὁ ἐκ τῆς ἁμαρτίας θάνατος. Ἐπεξηγήσῃ δὲ ὁ Γέρων, ὅτι ἂν δὲν ἦτο ὑπερήφανος καὶ κατεδέχετο τὴν συμβουλὴν μου, ἀσφαλῶς δὲν θὰ ὑφίστατο τὸν ἀτιμωτικὸν αὐτὸν θάνατον. Μὲ τὸν ἴδιον τρόπον θὰ τιμωρηθοῦν καὶ ὅσοι εἶναι ὑπερήφανοι καὶ δὲν θέλουν νὰ ἀκούσουν συμβουλὰς, νὰ ἀποφύγουν τὸν ἐπικίνδυνον κρημνὸν τῆς ἁμαρτίας.

Η'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

Β ΓΑΠΗΤΕ ἀδελφέ· εἰπέ μοι τίνος χάριν νίπτεις τὸ πρόσωπόν σου ὕδατι; πάντως ἵνα τῷ πλησίον σου ἀρέσῃς, καὶ δηλὸς εἴ ἐκ τούτου, ὅτι οὐπω διέπτυσας τὰ πάθη τῆς σαρκὸς σου, ἀλλ' ἐν τούτοις ἔτι δε-

δούλωσαι.

2. Εἰ οὖν θέλεις νίψασθαί σου τὸ πρόσωπον, νίψον αὐτὸ δάκρυσι, καὶ πλῦνον αὐτὸ κλαυθμῷ, ἵνα λάμψη μετὰ δόξης ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Ἀγίων Ἀγγέλων· πρόσωπον γὰρ νιπτόμενον δάκρυσι, κάλλος ἐστὶν ἀμάραντον.

3. Ἀλλ' ἴσως ἔρεῖς μοι, ἐρυθριαῖν σε τὸν ῥύπον τοῦ προσώπου σου· ἀλλ' ἴσθι, ὥς ὁ ῥύπος τῶν ποδῶν καὶ τοῦ προσώπου σου μετὰ ἀγνῆς καρδίας ὑπὲρ ἥλιον λάμψει μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Ἀγίων δυνάμεων.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

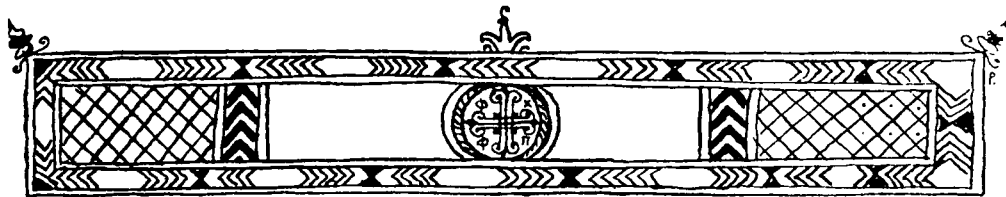
Β ΓΑΠΗΤΕ ἀδελφέ, εἰπέ μου χάριν τίνος πλύνεις τὸ πρόσωπόν σου μὲ ὕδαρ; Ἀσφαλῶς διὰ νὰ ἀρέσῃς εἰς τὸν πλησίον σου· ἀπὸ αὐτὸ ὅμως φανερώνεις, ὅτι δὲν περιώρισες ἀκόμη τὰ πάθη τῆς σαρκὸς, ἀλλ' ἐξακολουθεῖς νὰ εἶσαι ὑποτεταγμένος εἰς αὐτά.

2. Ἐὰν ἐπιθυμῇς νὰ νίψῃς τὸ πρόσωπόν σου, νίψε το μὲ δάκρυα καὶ πλῦνε το μὲ τὸν κλαυθμὸν τῆς μετανοίας, διὰ νὰ λάμψῃς ἐνδόξως ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Ἀγίων Ἀγγέλων. Διότι πρόσωπον νιπτόμενον μὲ δάκρυα, εἶναι πράγματι ἀμάραντον κάλλος.

3. Ἴσως θὰ μοῦ ἀπαντήσῃς εἰς τὰς συστάσεις μου αὐτάς, ὅτι θὰ κοκκινίξῃς ἀπὸ ἐντροπὴν ἐὰν τὸ πρόσωπόν σου εἶναι ρυπαρόν. Γνώριζε ὅμως, ὅτι ὁ ῥύπος τοῦ προσώπου, ὅπως καὶ ὁ ῥύπος τῶν ποδῶν, συνοδευόμενος ἀπὸ ἀγνὴν καὶ καθαράν καρδίαν θὰ σὲ κάμῃ νὰ λάμψῃς περισσότερον καὶ ἀπὸ τὸν ἥλιον ἀκόμη ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Ἀγίων Ἀγγελικῶν Δυνάμεων.

ὙΠΟΘΕΣΙΣ 12.

**Ὅτι οὐκ ἔστι τι ἀόριστον παρὰ τῷ Θεῷ· πάντα δὲ τὰ γινόμενα,
καὶ αὐτοὶ οἱ αἰφνίδιοι θάνατοι, τοῦ Θεοῦ
προγνώσει ὠρισμένοι εἰσίν.**

**Δὲν ὑπάρχει τίποτε ἀκαθόριστον ἀπὸ τὸν Θεόν· ὅλα ὅσα γίνονται,
καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ αἰφνίδιοι θάνατοι, ἔχουν προκαθορισθῆ
ὑπὸ τῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ.**

Α'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

ΝΑΣΤΑΣΙΟΣ τις ἀνὴρ εὐλαβῆς, πρεσβυτέρως ἦν Μονῆς, ἧς καλεῖται
᾿Υπόκρημνον· λίθος δὲ τις τῆς Μονῆς ταύτης παμμεγέθης ὑπέρκειται.

2. Ἐν μιᾷ οὖν νυκτί, φωνὴ γέγονεν ὥς ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ λίθου
λέγουσα· ᾿Αναστάσιε, δεῦρο· εἶτα ἡ φωνὴ καθεξῆς καὶ ὁκτὼ ἀδελ-
φούς ἐτέρους ἐκάλεσε· ταύτης δὲ ἡ συνοδεία πᾶσα κατήκοος γέγονε,
καὶ ἔγνωσαν πάντες, ὅτι τῶν κεκλημένων ὁ θάνατος ἐπλησίασε.

3. Πρῶτος οὖν ὁ δίκαιος ᾿Αναστάσιος μετὰ μικρὸν ἐκοιμήθη,
εἶτα καθεξῆς καὶ οἱ λοιποὶ πρὸς Κύριον ἐξεδήμησαν, καὶ ἡ φω-
νὴ τούτους ἐκέλευσε. Θαυμαστὸν δέ τι πρᾶγμα τότε συνέβη· τοῦ γὰρ
σεβασμίου ἀνδρὸς ᾿Αναστασίου μεταστάντος, ἀδελφός τις ἦν ἐν τῷ Μοναστη-
ρίῳ, ὃς χωρὶς αὐτοῦ ζῆσαι οὐκ ἤθελε.

4. Τοῖς οὖν ποσὶν αὐτοῦ προσκυλινδούμενος, μετὰ δακρύων ἱκέτευσεν αὐτὸν
λέγων· οὕτως ἔχεις πρὸς ὃν ἀπέρχῃ, μὴ ἐάσης με χωρὶς σου ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ
ἐπὶ ἡμέρας ποιῆσαι· πρὸ οὖν τῆς ἑβδομάδος καὶ αὐτὸς λοιπὸν ἐκοιμήθη, ὥς οὐκ
ἦν μετὰ τῶν ἄλλων κεκλημένος· φανερόν ἐστιν οὖν, ὅτι τὴν τοιούτου μετέστασιν
μόνη ἡ τοῦ ᾿Αγίου ᾿Αναστασίου ἐνήργησε προσευχῇ.

Πέτρος

5. Ἐκ τούτου μανθάνομεν ὅτι οἱ παρὰ τῷ Κυρίῳ τέλειοι ὄντες, ἐπακουσθῆ-
ναι πολλάκις δύνανται καὶ εἰς αὐτά, ἅπερ προωρισμένα οὐχ ὑπάρχουσι.

Γρηγόριος

6. Οὐδαμῶς ἐπακουσθῆναι δύνανται ἐν τοῖς μὴ οὔσι προωρισμένοις· ἅπερ δὲ
εὐχόμενοι οἱ Ἅγιοι λαμβάνουσιν ἢ ποιοῦσιν, ἥδη προωρισμένα εἰσίν, ὅπως διὰ
προσευχῆς τούτων ἐπιτεύξωνται· καὶ αὕτη ἡ τῆς αἰωνίου Βασιλείας κληρονομία
παρὰ τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς προορισθεῖσα ὑπάρχει, διὰ δὲ
πολλοῦ καμάτου καὶ δεήσεως ταύτην αὐτοὺς λαμβάνειν ἠψύδοκῃσεν.

Πέτρος

7. Ἦθελον τηλαυγῶς μοι δειχθῆναι, ἐὰν ἡ προόρισις τῇ εὐχῇ συνεργεῖ.

Γρηγόριος

8. Τοῦτο, Πέτρε, καὶ ἐκ τῆς κατὰ τὸν Ἀβραάμ ἱστορίας σαφῶς δύνασαι γνῶ-

ναι· ὥς γὰρ οἶδας, τῷ Ἀβραάμ ὁ Θεὸς εἶπεν· ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα· καὶ πάλιν, Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθηκά σε· καὶ πάλιν, εὐλογῆσω σε καὶ πληθύνῃ τὸ σπέρμα σου, καὶ τὰ ἐξῆς· καὶ φανερόν ἐστιν, ὅτι διὰ τοῦ Ἰσαὰκ πληθύνει τὸ σπέρμα τοῦ Ἀβραάμ· εὐδόκησεν ὁ Θεός.

9. Εἰ οὖν ἐν τῷ Ἰσαὰκ ἦν ὥρισμένον πληθύνει τὸ σπέρμα τοῦ Ἀβραάμ, διατὶ σύζυγον στείραν ὁ Ἰσαὰκ ἔσχε; γέγραπται γὰρ ὅτι ὁ Ἰσαὰκ ἠτήσατο τὸν Κύριον περὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ ἔδωκε σύλληψιν τῇ Ῥεβέκκᾳ· φανερόν οὖν ἐντεῦθεν ὑπάρχει, ὅτι ἡ προορισίς τῇ εὐχῇ πληροῦται, δι' ἧς ἀκουσθεὶς ὁ Ἰσαὰκ ἔτεκνοποίησεν, ἐν ᾧ ἦν ὁ Θεὸς προορίσας πληθύνει τὸ σπέρμα τοῦ Ἀβραάμ.

Π έ τ ρ ο ς

10. Οὐδέν μοι ἐπὶ τῷ ζητήματι τοῦτο ἀμφίβολον καταλέλειπται, ἀλλὰ σαφῇ τῆς ἀπορίας ἔσχον τὴν λύσιν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΙΣ ΜΙΑΝ Μονήν, ἡ ὁποία ὀνομάζεται Ὑπόκρημνον, ὑπῆρχε κάποιος εὐλαβὴς Ἡγούμενος, ὁ Ἀναστάσιος. Ὑπεράνω τῆς Μονῆς αὐτῆς ὑψοῦτο ἕνας παμμεγέθης βράχος.

2. Κάποτε λοιπόν, μίαν νύκτα, ἠκούσθη ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ βράχου αὐτοῦ μία φωνή, ἡ ὁποία ἔλεγεν· «Ἀναστάσιε, ἔλα». Ἐν συνεχείᾳ δὲ ἡ φωνὴ αὐτὴ ἐκάλεσε κατ' ὄνομα καὶ ἄλλους ὁκτὼ ἀδελφούς τῆς Μονῆς αὐτῆς. Τὴν φωνὴν αὐτὴν ἤκουσαν εὐκρινῶς ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Μοναστηρίου καὶ ἀντελήφθησαν ἀμέσως, ὅτι οἱ κατονομασθέντες ὑπὸ τῆς περιέργου αὐτῆς φωνῆς, θὰ ἀπέθνησκον συντόμως.

3. Καὶ πράγματι· ἐντὸς ὀλίγου ἐκοιμήθη ὁ δίκαιος Ἀναστάσιος· ἐν συνεχείᾳ δὲ ἀπεδήμησαν πρὸς Κύριον καὶ ὅλοι, ὧν τὰ ὀνόματα ἠκούσθησαν τὴν νύκτα ἐκείνην, μετὰ τὴν σειρὰν μάλιστα πρὸς κατωνομάσθησαν ὑπὸ τῆς φωνῆς. Ἐκτὸς δὲ αὐτοῦ συνέβη καὶ τὸ ἐξῆς ἀξιοθαύμαστον περιστατικόν. Μεταξὺ τῆς ἀδελφότητος ὑπῆρχε κάποιος Μοναχός, ὁ ὁποῖος τόσον ὑπερηγάπα τὸν σεβάσμιον Ἡγούμενον, τὸν Ἀναστάσιον, ὥστε ὅταν οὗτος ἐκοιμήθη κατωδύρετο γοερῶς, διότι δὲν ἤθελε νὰ ζήσῃ χωρὶς αὐτόν.

4. Συρόμενος λοιπὸν οὗτος πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τοῦ Ἀναστασίου καὶ καταφιλῶν αὐτοὺς τὸν ἱκέτευε καὶ τοῦ ἔλεγε μετὰ δάκρυα· «Ἐπειδὴ ἔχεις παρησίαν ἐνώπιον Ἐκείνου, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπέρχεσαι, μὴ με ἀφήσῃς νὰ ζήσω χωρὶς ἐσένα περισσότερον τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν εἰς τὴν παροῦσαν αὐτὴν ζωήν». Καὶ ὦ τοῦ θαύματος! Πρὶν ἀκόμῃ ἐκπνεύσῃ ἡ ἑβδομάς ἐκοιμήθη καὶ αὐτός, καίτοι δὲν ἦτο μετὰ τῶν κληθέντων ὑπὸ τῆς φωνῆς ἐκείνης. Ἀπὸ αὐτὸ ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ μετὰστασίς του ὑπῆρξε θαυμαστὸν ἀποτέλεσμα τῆς προσευχῆς τοῦ Ἀγίου Ἀναστασίου.

Π έ τ ρ ο ς

5. Ἀπὸ τοῦ περιστατικὸν αὐτὸ πληροφορούμεθα, ὅτι ὁ Κύριος πολλὰς φορὰς ἐπακούει τὰς προσευχὰς ὧν εἶναι τέλειοι καὶ πραγματοποιεῖ χάριν αὐτῶν πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν προορισθῇ.

Γρηγόριος

6. Αἱ προσευχαὶ τῶν δικαίων καθόλου δὲν δύνανται νὰ ἐπακουσθῶσι διὰ πράγματα, τὰ ὅποια δὲν εἶναι προωρισμένα νὰ γίνουν. Ἐκεῖνα δὲ τὰ ὅποια λαμβάνουν παρὰ τοῦ Θεοῦ ἢ ἐπιτυγχάνουν διὰ τῶν προσευχῶν των οἱ Ἅγιοι, ἔχουν ἤδη προορισθῇ νὰ συμβῶσι διὰ τῶν προσευχῶν των. Καὶ αὕτῃ ἀκόμη ἡ κληρονομία τῆς αἰωνίου Βασιλείας, καίτοι, ἔχει προορισθῇ ὑπὸ τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ εἰς τοὺς ἐκλεκτούς, ἐν τούτοις οἱ ἐκλεκτοὶ αὐτοὶ τὴν ἀπολαμβάνουν, κατ' εὐδοκίαν Θεοῦ, μόνον κατόπιν πολλῶν κόπων καὶ προσευχῶν.

Πέτρος

7. Ἐπεθύμουν νὰ μάθω μὲ σαφῆναιαν, ἐὰν ὁ προορισμὸς καὶ ἡ προσευχὴ συνεργάζονται εἰς τὴν πραγματοποίησιν ἐνὸς ἀποτελέσματος, δεδομένου ὅτι ὁ μὲν προορισμὸς εἶναι ἐνέργεια τῆς παγγνωσίας τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ ἡ εὐχὴ εἶναι ἐνέργεια τῆς ἐλευθέρως βουλήσεως τοῦ ἀνθρώπου.

Γρηγόριος

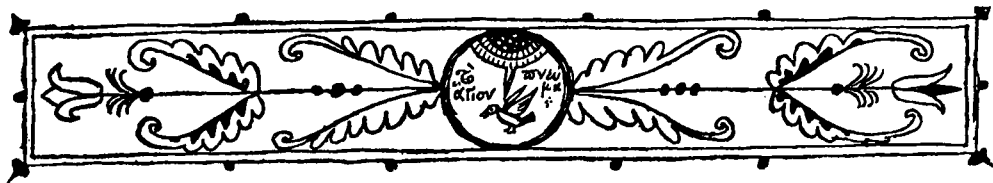
8. Αὐτό, Πέτρε, δυνάμεθα νὰ τὸ ἀντιληφθῶμεν σαφῶς ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀβραάμ. Ὅπως γνωρίζεις, ὁ Θεὸς εἶπεν εἰς τὸν Ἀβραάμ· «Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα» (Γεν. κα', 12)· καὶ πάλιν· «Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε» (Γεν. ιζ', 5)· καὶ πάλιν· «Εὐλογήσω σε καὶ πληθύνων πληθυνῶ τὸ σπέρμα σου» (Γεν. κβ', 17)· καὶ ἐν γένει ἡκουσας ὅσα σχετικὰ ἀναφέρει ἡ Παλαιὰ Διαθήκη περὶ τῆς ὑποσχέσεως τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Ἀβραάμ. Ἐξ ὧν αὐτῶν τῶν χωρίων ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ Θεὸς ἡυδόκησε νὰ αὐξηθῇ τὸ γένος τοῦ Ἀβραάμ διὰ τοῦ Ἰσαάκ.

9. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν εἶχε προορισθῇ νὰ πληθυνθῇ τὸ γένος τοῦ Ἀβραάμ διὰ τοῦ Ἰσαάκ, τότε διατί ὁ Ἰσαάκ νὰ ἀποκτήσῃ σύζυγον στείραν; Ὡς γνωστὸν ἔχει γραφῇ εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην, ὅτι ὁ Ἰσαάκ παρεκάλει τὸν Κύριον περὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ ἔδωκε σύλληψιν εἰς τὴν Ρεβέκκαν ('). Ἐκ τοῦ χωρίου αὐτοῦ ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ προορίσις (δηλαδή ὁ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ προορισμὸς) διὰ τῆς προσευχῆς συντελεῖται· ὅπως ἀκριβῶς διὰ προσευχῆς ἐτεκνοποίησεν ὁ Ἰσαάκ, καίτοι διὰ τῆς τεκνοποιήσεως τοῦ Ἰσαάκ εἶχε προορίσει ὁ Θεὸς τὸν πολλαπλασιασμὸν τοῦ γένους τοῦ Ἀβραάμ.

Πέτρος

10. Καμμίαν ἀμφιβολίαν δὲν ἔχω πλέον ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, διότι ἡ ἀπορία μου ἐλύθη σαφέστατα.

1) «Ἐδέετο δὲ Ἰσαὰκ Κυρίου περὶ Ρεβέκκας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ὅτι στείρα ἦν. Ἐπήκουσε δὲ αὐτοῦ ὁ Θεός, καὶ συνέλαβεν ἐν γαστρὶ Ρεβέκκα ἡ γυνὴ αὐτοῦ». (Γεν. κέ', 21).

·ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ·

Περὶ τῆς ἐν ἀσθενείαις ὑπομονῆς, καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας, καὶ ὅτι τισὶ τῶν ἐναρέτων οἰκονομικαὶ παιδεύσεις ἐκ Θεοῦ ἐπάγονται εἰς τελείαν κάθαρσιν.

Περὶ τῆς ὑπομονῆς, πού πρέπει νὰ ἐπιδεικνύωμεν εἰς τὰς ἀσθενείας· εἰς μερικoὺς ἐναρέτους ἐπιτρέπονται καὶ οἰκονομικαὶ τιμωρίαι ἀπὸ τὸν Θεόν, διὰ τὴν ὁλοκληρωτικὴν τῶν κάθαρσιν.

Α'. Τοῦ Διαδόχου

ΕΥΛΑΒΕΣΤΑΤΟΣ Πατὴρ ὁ καλούμενος Σπαῖς, Μοναστήρια ἔκτισε διάφορα ἐν τόπῳ τῷ καλουμένῳ Κάμπλε· τοῦτον δὲ ὁ Παντοδύναμος καὶ ἐλεήμων Θεὸς ἐνταῦθα παιδεύσας, ἐκ τῶν αἰώνιων βασάνων ἐξείλετο· τῆς γὰρ μεγίστης αὐτοῦ οἰκονομίας καὶ τὴν ἀπειλὴν ἔδειξε καὶ τὴν συμπάθειαν, πόσον γὰρ αὐτὸν μαστίζων ἡγάπα ὕστερον ἔδειξεν, ὁλοκλήρως αὐτὸν ἱασάμενος.

2. Τοὺς γὰρ αὐτοῦ ὀφθαλμοὺς μέχρι τεσσαρακονταετοῦς διαστήματος τῇ ἐπιμονῇ τοῦ σκότους τῆς τυφλώσεως ἐπήρωσε, μὴδὲ μικρὰν αὐτὴν ὁράσεως αὐτῷ καταλείψας· ταύτην δὲ τὴν μάστιγα οὐδεὶς ὑπενέγκαι δύναται, εἰ μὴ αὐτὸς ὁ ἐλεήμων Πατὴρ ὁ τὴν βάσανον παρέχων ὑπομονὴν δωρήσεται· διὰ γὰρ τῆς ἀνυπομονησίας τισὶν ἁμαρτίαν ἢ παιδεύσεις αὐτὴ καὶ οὐκ ὠφέλειαν προστίθῃσι. Τούτου ἕνεκα εἰδὼς ὁ Θεὸς τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν ταῖς μάστιξιν Αὐτοῦ καὶ ὑπομονὴν ἀναμίσγει, ἵνα καὶ παιδεύων τὰ ἐκλεκτὰ Αὐτοῦ τέκνα δίκαιος φανῇ, εἶτα καὶ δικαίως αὐτοῖς σπλαγχνισθῇ.

3. Διὸ καὶ τὸν εὐλαβέστατον τοῦτον ἄνδρα, εἰ καὶ τῷ ἔξωθεν σκότει ἡμαύρωσεν, ἀλλὰ τῷ ἔνδον φωτὶ οὐδέποτε ἐγκατέλειπεν, ὅς ἐν ὅσῳ τῇ τοῦ σώματος μάστιγι ἐχειμάζετο εἶχε διὰ τῆς τοῦ Πνεύματος σκέπης παράκλησιν καρδίας· ἐπεὶ δὲ τεσσαρακοστὸν ἔτος ἐν τῇ τυφλώσει διήνυσεν, πάλιν ὁ Κύριος τὸ φῶς αὐτῷ παρέδωκε, καὶ ἐν τῷ ἐγγίζειν τῷ θανάτῳ αὐτοῦ ἐμνημόνευσεν, ἐκέλευσέ τε αὐτὸν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ κτισθεῖσι Μοναστηρίοις τὸν τῆς ζωῆς λόγον κηρύττειν, ἵνα ὁ τὸ τοῦ σώματος ἀναλαβὼν φῶς, τὸ τῆς καρδίας αὐτῶν ἀνοιξῇ.

4. Ὁ δὲ τῇ προστάξει τοῦ κελεύσαντος ὑπακούσας, τὰ τῶν ἀδελφῶν Κοινόβια ἐγύρυσεν, καὶ τὰς τῆς ζωῆς ἐντολάς, ἃς πράττων μεμάθηκε, τοῦτοις παρέθετο· μετὰ δὲ πεντεκαδεκάτην ἡμέραν ἐπανελθὼν ἀπὸ τοῦ κηρύγματος ἐν τῷ Μοναστηρίῳ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοὺς ἀδελφούς προσκαλεσάμενος, καὶ σταθεὶς ἐν μέσῳ αὐτῶν, τοῦ δεσποτικοῦ Σώματος καὶ Αἵματος μετέλαβε, καὶ σὺν αὐτοῖς τὰς μυστικὰς τῶν ψαλμῶν ὑμνωδίας ἐπετέλεσεν· ἔτι δὲ αὐτῶν ψαλλόντων αὐτὸς τῇ εὐχῇ ἐπιμείνας, τὴν ψυχὴν ἀποδédωκε.

5. Πάντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ περιστερὰν ἐξεληθοῦσαν εἶδον, καὶ τῆς τοῦ εὐκτηρίου στέγης διανοιγείσης, τῶν ἀδελφῶν θεωρούντων, πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀνῆλθε· διὰ δὲ τοῦ τοιούτου σχήματος τῆς περιστερᾶς ἔδειξεν αὐτοῖς ὁ παντοδύναμος Θεὸς ἐν ποίᾳ ἀκραιότητι καρδίας ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐδούλευσε τῷ Θεῷ.

Ὁ ΑΒΒΑΣ
ΣΠΑΙΣ

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΕΥΛΑΒΕΣΤΑΤΟΣ Πατήρ, πού ὠνομάζετο Σπαίς, ἔκτισε πολλά Μοναστήρια εἰς ἓνα τόπον, γνωστὸν μὲ τὸ ὄνομα Κάμπλε. Αὐτὸν λοιπὸν τὸν ἐνάρετον Γέροντα ὁ ἐλεήμων καὶ παντοδύναμος Θεὸς τὸν ἐπαίδευσεν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν καὶ τὸν ἀπήλλαξεν ἀπὸ τὰ αἰῶνια βάσανα τῆς ἀτελευτήτου κολάσεως. Εἰς αὐτὸν ἔδειξε τὸ μέγεθος τῆς πρὸς τὸν ἄνθρωπον θαυμαστῆς Του οἰκονομίας καὶ δι' ἀπειλῆς καὶ διὰ συμπαθείας· διότι πόσον πράγματι ἐξ ἀγάπης ἐπαίδευσεν αὐτόν, διὰ τῆς μάστιγος τῆς ἀσθενείας, τὸ ἀπέδειξεν ἐκ τῶν ὑστέρων διὰ τῆς παντελοῦς θεραπείας του.

2. Οὗτος λοιπὸν ὁ ἀσκητικὸς καὶ εὐλαβέστατος Γέρων ἀπώλεσε τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν του τελείως καὶ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη δὲν ἔβλεπε καθόλου. Αὐτὴν δὲ τὴν μάστιγα τῆς τυφλώσεως κανεῖς δὲν δύναται νὰ ὑποφέρῃ, ἔὰν ὁ ἐλεήμων Πατήρ, πού δίδει τὸ βασανιστήριον αὐτό, δὲν τὸν ἐξοπλίσῃ μὲ ὑπομονήν· διότι μερικοὺς ἢ παιδευτικὴ τιμωρία, ἀντὶ νὰ τοὺς ὠφελήσῃ, τοὺς κάνει νὰ ἁμαρτάνουν, ἐπειδὴ δὲν ἔχουν ὑπομονήν. Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον ὁ Θεός, ἐπειδὴ γνωρίζει τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν, ἀναμιγνύει μὲ τὰς μάστιγας Του τὴν ὑπομονήν, ὥστε καὶ δίκαιος νὰ φανῇ, ὅταν παιδεύῃ τὰ ἐκλεκτὰ Αὐτοῦ τέκνα, ἀλλὰ καί, κατὰ λόγον, δικαιοσύνης, νὰ τὰ εὐσπλαγχνισθῇ, μετὰ τὴν παιδείαν, διὰ νὰ τὰ ἐπανορθώσῃ.

3. Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν καὶ τὸν εὐλαβέστατον αὐτὸν ἄνδρα, τὸν Σπαί. Καίτοι τὸν περιετύλιξε μὲ τὸ ἐξωτερικὸν σκότος τῆς τυφλώσεως, ἐν τούτοις δὲν ἐπέτρεψε ποτὲ νὰ τὸν ἐγκαταλείψῃ τὸ ἐσωτερικὸν φῶς· οὕτω ἐν ὧσφ ὑπέφερε καὶ ἐβασανίζετο ἀπὸ τὴν σωματικὴν μάστιγα, ἐπὶ τοσοῦτον ἢ σκέπη τοῦ Παναγίου Πνεύματος τοῦ ἐγέμιζε μὲ παράκλησιν καὶ παρηγορίαν τὴν καρδίαν. Ἀφοῦ λοιπὸν διήνυσεν καὶ τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος τυφλός, ὁ Κύριος τοῦ ἔδωσε πάλιν τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ τοῦ ἐφάνέρωσε τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου του. Συγχρόνως ὁ Κύριος τὸν διέταξε νὰ κηρύξῃ τὸν λόγον τῆς ζωῆς εἰς τὰ ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντα Μοναστήρια, διὰ νὰ φέρῃ αὐτὸς ὁ ἴδιος, πού πρὸ ὀλίγου ἀνέκτισεν τὸ σωματικὸν φῶς, καὶ τὸ πνευματικὸν εἰς τὰς καρδίας τῶν Μοναχῶν.

4. Πράγματι ὁ εὐλαβέστατος Γέρων περιώδευσε τὰ Κοινόβια ἐμπιστευόμενος εἰς τὴν εὐλάβειαν τῶν Μοναχῶν τὰς ἐντολὰς τῆς ζωῆς, τὰς ὁποίας ὁ ἴδιος εἶχε μάθει διὰ τῆς πράξεως. Μετὰ ἀπὸ 15 (δεκαπέντε) ἡμέρας ἐπανῆλθεν ἀπὸ τὴν περιοδείαν εἰς τὸ Μοναστήριόν του. Ἀμέσως δὲ τὴν ἐπομένην ἐκάλεσε πλησίον του, εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Μοναστηρίου, τὴν ἀδελφότητα, ὅπου, πλαισιούμενος ἀπὸ τὰ πνευματικά του τέκνα, μετέλαβε τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, καὶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς ἔψαλλε τοὺς ὕμνους τῆς θείας Εὐχαριστίας, καὶ ἐτελείωσε τὰς μυστικὰς εὐχὰς αὐτῆς· ἐνῶ δὲ ἔψαλλον ἀκόμη τὰ πνευματικά του τέκνα,

οὗτος ἡσύχως καὶ ἀθορύβως ψελλίζων τὴν ἀδιάλειπτον εὐχὴν, παρέδωκεν εἰς τὸν Θεὸν τὴν ψυχὴν του.

5. Ὅσοι παρευρίσκοντο τὴν στιγμήν ἐκείνην εἰς τὸν Ναὸν εἶδον νὰ ἐξέρχεται ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Ἀγίου Ἡγουμένου μία περιστερὰ καὶ νὰ ἀνυψοῦται πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀπὸ τὴν στέγην, ἡ ὁποία θαυμαστῶς ἦνοιξε διὰ νὰ καταστῇ ἐμφανὴς ἡ ἀνοδος. Διὰ τῆς περιστερᾶς αὐτῆς ὁ παντοδύναμος Θεὸς ἐπέδειξεν εἰς αὐτοὺς μὲ πόσῃν ἀκεραιότητά χαρακτηρὸς καὶ ἀγνότητά καρδίας ἐδούλευσεν ἐπὶ τόσα ἔτη ὁ μακάριος αὐτὸς ἄνθρωπος, καίτοι τυφλός, τὸν Θεόν.

Β'. Τοῦ αὐτοῦ Διαδόχου

Ο ΤΑΝ πρὸς τὰς συμβαινούσας ἡμῖν σωματικὰς ἀνωμαλίας λίαν ἀπεχθανώμεθα, εἰδέναι δεῖ ὅτι ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἔτι δεδούλωται ταῖς ἐπιθυμίαις τοῦ σώματος· διόπερ τὰς ὑλώδεις ποθοῦσα εὐπραγίας, οὔτε ἀναχωρῆσαι τῶν καλῶν τοῦ βίου βούλεται, ἀλλὰ καὶ μεγάλην ἠγείται ἀσχολίαν τὸ μὴ δύνασθαι διὰ τὰς νόσους κεχρῆσθαι τοῖς τοῦ βίου ὠραίοις.

2. Ἐὰν δὲ εὐχαρίστως τὰς ἐκ τῆς νόσου προσδέχεται ἀνίας, οὐ μακρὰν οὔσα τοῖς τῆς ἀπαθείας ὕροις γνωρίζεται· ὅθεν καὶ τὸν θάνατον ὥς πρόφασιν ὄντα ζωῆς μᾶλλον ἀληθινῆς τότε μετὰ χαρᾶς ἀπεκδέχεται· ὃν τρόπον μὴ μαλαχθεῖς, ἡ καὶ θερμανθεῖς ὁ κηρὸς ἐπὶ πολὺ, οὐ δύναται τὴν ἐπιτιθεμένην αὐτῷ σφραγίδα δέξασθαι, οὕτως οὐδὲ ὁ ἄνθρωπος, ἐὰν μὴ διὰ πόνων καὶ ἀσιθνεσιῶν δοκιμασθῇ, οὐ δύναται χωρῆσαι τῆς τοῦ Θεοῦ ἀρετῆς τὴν σφραγίδα.

3. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ μὲν Κύριος λέγει τῷ θεσπεσίῳ Παύλῳ· Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου, ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται· αὐτὸς δὲ ὁ Παῦλος καυχᾶται λέγων· «ἥδιστα οὖν καυχῆσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ». Καὶ αὐτὸς μὲν ἀσθενείας λέγει τὰς ἐπαναστάσεις τῶν ἐχθρῶν τοῦ Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, αἵτινες συνεχῶς αὐτῷ τε καὶ τοῖς τότε Ἀγίοις συνέβαινον, ἵνα μὴ ὑπεραίρωνται, ὥς αὐτὸς λέγει, τῇ ὑπεροχῇ τῶν ἀποκαλύψεων, ἀλλὰ μᾶλλον ἐνέμενον διὰ τῆς ταπεινώσεως ἐν τῷ σχήματι τῆς τελειότητος διὰ τῶν πυκνῶν ἐξουθενώσεων, τὸ θεῖον δῶρον δόσιως φυλάττοντες.

4. Ἡμεῖς δὲ νῦν ἀσθενείας τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς λέγομεν, καὶ τὰς σωματικὰς ἀνωμαλίας· τότε μὲν γὰρ ἐπειδὴ αἰκίας θανατηφόρους καὶ διαφόρους ἐτέραις θλίψει τὰ σώματα τῶν κατὰ τῆς ἀμαρτίας ἀγωνιζομένων Ἀγίων παρεδίδοντο, ἐπάνω ἦσαν πολὺ τῶν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει ἐκ τῆς ἀμαρτίας ἐπισεληθόντων παθῶν· νῦν δὲ ἐπειδὴ διὰ τὸν Κύριον ἡ εἰρήνῃ πληθύνεται τῶν ἐκκλησιῶν, διὰ τοῦτο δεῖ συνεχέσι μὲν ἀνωμαλίαις θλίβεσθαι τὸ σῶμα, λογισμοῖς δὲ πονηροῖς τὰς ψυχὰς δοκιμάζεσθαι τῶν τῆς εὐσεβείας ἀγωνιστῶν, ἵνα καὶ πίσις κενοδοξίας καὶ μετεωρισμοῦ ἐκτὸς ὑπάρχωσι, καὶ χωρῆσαι δυνηθῶσιν, ὥς ἔφην, ἐν ταῖς καρδίαις, διὰ τῆς πολλῆς ταπεινώσεως, τὴν τοῦ Θεοῦ κάλλους σφραγίδα, κατὰ τὸν λέγοντα Ἅγιον· ἐσημειώθη ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου, Κύριε.

5. Δεῖ οὖν εὐχαριστοῦντας ὑπομένειν τὴν βουλὴν τοῦ Κυρίου· οὕτω γὰρ ἡμῖν εἰς λόγον δευτέρου μαρτυροῖ λογισθῆσεται τὸ τε συνεχὲς τῶν νόσων, καὶ ὁ πρὸς τοὺς δαιμονιώδεις λογισμοὺς πόλεμος· ὁ γὰρ τότε λέγων τοῖς Ἀγίοις ἐκείνοις Μάρτυσι, διὰ τῶν ἀνόμων ἀρχόντων ἀρνήσασθαι τὸν Χριστόν, ποθήσατε δὲ τὰς βιοτικὰς δόξας, καὶ νῦν ταῦτα ἐφέστηκε, δι' ἑαυτοῦ τοῖς δούλοις τοῦ Θεοῦ ἀδιαλείπτως λέγων.

6. Ὁ τότε ἀलगύνων τὰ τῶν δικαίων σώματα, καὶ ὑβρίζων ἐσχάτως τοὺς τιμίους διδασκάλους διὰ τῶν ὑπηρετούντων τοῖς διαβολικοῖς ἐκείνοις φρονήμασιν, αὐ-

τὸς καὶ νῦν τοῖς τῆς εὐσεβείας ὁμολογηταῖς ἐπάγει τὰ διάφορα πάθη μετὰ ὕβρεων πολλῶν καὶ ἐξουθενώσεων· διὰ τοῦτο καὶ ἡμᾶς χρὴ μετὰ ἀσφαλείας καὶ ὑπομονῆς τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν κατεργάζεσθαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· ὑπομένων γάρ, φησιν, ὑπέμεινα τὸν Κύριον καὶ προσέσχε μοι.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΟΤΑΝ ὑπερβολικῶς δυσφοροῦμεν διὰ τὰς σωματικὰς ἀνωμαλίας καὶ ἀσθενείας, πὺν μᾶς συμβαίνουν, καὶ στενοχωροῦμεθα ἐξ αὐτῶν, πρέπει νὰ γνωρίζωμεν, ὅτι ἡ ψυχὴ ἡμῶν εἶναι ἀκόμῃ ὑποδουλωμένη εἰς τὰς σωματικὰς ἐπιθυμίας. Καὶ δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον, ἐπειδὴ ἀκόμῃ ποθεῖ τὰς ὕλικας ἀνέσεις, δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὰ τερπνὰ τοῦ παρόντος κόσμου, παραλλήλως δὲ θεωρεῖ ὡς τρομακτικὴν καὶ φοβερὰν ἀδημονίαν τὸ νὰ μὴ ἡμπορῇ, ἐξ ἀφορμῆς τῆς νόσου, νὰ ἀπολαύσῃ τὴν ὕλικὴν ὡραιότητα τῆς ζωῆς.

2. Ἐὰν δέ, ἀπ' ἐναντίας, μετὰ χαρᾶς ὑπομένῃ τὰς ταλαιπωρίας καὶ τὰ βάσανα τῆς νόσου, τότε ἡ τοιαύτη ψυχὴ εὐκόλως ἀναγνωρίζεται, ὅτι δὲν ἀπέχει καὶ πολὺ ἀπὸ τὴν κατάστασιν τῆς κατὰ Θεὸν ἀπαθείας. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν καὶ αὐτὸν ἀκόμῃ τὸν θάνατον ἡ τοιαύτη ψυχὴ τὸν ἀναμένει εὐχαρίστως, διότι τὸν θεωρεῖ ὡς μοναδικὴν εὐκαιρίαν διὰ τὴν κληρονομίαν τῆς αἰωνίου ζωῆς. Ὅπως δὲ ἀκριβῶς τὸ κερὶ δὲν ἡμπορεῖ νὰ συγκρατήσῃ τὸν τύπον τῆς μολυβδόσφραγιδος οὔτε ὅταν εἶναι τελείως ἀκατέργαστον, ἀλλ' οὔτε καὶ ὅταν τακῇ ἐπὶ πολὺ λόγῳ τῆς θερμότητος, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἐὰν δὲν δοκιμασθῇ ἀπὸ τὸν πόνον καὶ τὰς ἀσθενείας, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διατηρήσῃ τὴν σφραγίδα τῆς κατὰ Θεὸν ἀρετῆς.

3. Λι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον καὶ ὁ Κύριος λέγει εἰς τὸν θεσπέσιον Παῦλον· «Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου, ἡ γὰρ δύναμις μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται» (Β' Κορ. ιβ', 9). Ὁ ἴδιος δὲ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὅταν αἰσθάνεται καύχησιν λέγει· «Ἦδιστα οὖν μᾶλλον καυχῆσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ» (Β' Κορ. ιβ', 9). Ὁ Παῦλος, ὅταν λέγῃ ἀσθενείας, ἐννοεῖ τὰς ἐπιθέσεις τῶν ἐχθρῶν τοῦ Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, αἱ ὁποῖαι ἐξεδηλοῦντο τακτικῶς καὶ ἐναντίον του καὶ ἐναντίον τῶν Ἀγίων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, διὰ νὰ μὴ ὑπερηφανεύωνται, ὅπως ὁ ἴδιος λέγει, ἀπὸ τὴν ὑπεροχὴν τῶν ἀποκαλύψεων (')· ἀπ' ἐναντίας δέ, περισσότερον παρέμενον εἰς τὴν κατάστασιν τῆς τελειότητος, ἐξ αἰτίας τῆς ταπεινώσεως, ἡ ὁποία προήρχετο ἀπὸ τοὺς συνεχεῖς ἐξευτελισμούς, διαφυλάσσοντες τοιουτοτρόπως μετὰ προσοχῆς τὸ θεῖον δῶρον αὐτῆς τῆς τελειότητος.

4. Ἡμεῖς σήμερον ὀνομάζομεν ἀσθενείας τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς καὶ τὰς ἐκ τῶν ἀσθενειῶν σωματικὰς ἀνωμαλίας. Διότι τότε μὲν ἐπειδὴ καθημερινῶς οἱ κατὰ τῆς ἀμαρτίας ἀγωνιζόμενοι ἄνθρωποι παρε-

1) «Καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι». (Β' Κορ. ιβ', 7).

δίδοντο εἰς βασανιστήρια, ποὺ ἐπέφερον τὸν θάνατον, καὶ εἰς ἄλλας σωματικὰς θλίψεις, εὗρισκοντο πολὺ ὑπεράνω τῶν παθῶν, ποὺ προκαλεῖ ἡ ἁμαρτία εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. Τώρα ὁμως, χάρις εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Κυρίου, ἐπεκτείνεται ἡ εἰρήνη τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἐκλείπει πλέον ἡ περίοδος τῶν διωγμῶν· διὰ τὸν λόγον αὐτὸν πρέπει νὰ στενοχωρῇται τὸ σῶμα μὲ συνεχεῖς ταλαιπωρίας, εἴτε ἐξ ἀσθενειῶν εἴτε ἐξ ἄλλων αἰτιῶν, νὰ δοκιμάζωνται δὲ αἱ ψυχαὶ τῶν ἀγωνιστῶν τῆς εὐσεβείας μὲ τὰς ἐπιθέσεις τῶν πονηρῶν λογισμῶν, ὥστε νὰ ἀπαλλαγῶσιν οὗτοι ἀπὸ τὸ πάθος τῆς κενοδοξίας καὶ τὸν κίνδυνον τοῦ μετεωρισμοῦ καὶ νὰ δυνηθῶσιν, ὅπως ἀνέφερον προηγουμένως, νὰ ἀποτυπώσουν εἰς τὴν καρδίαν των, μὲ τὴν δύναμιν τῆς πολλῆς ταπεινώσεως, τὴν σφραγίδα τοῦ Θεοῦ κάλλους, σύμφωνα μὲ τὸ θεῖον λόγιον· «Ἐσημειώθη ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου Σου, Κύριε» (Ψαλ. δ', 7).

5. Πρέπει λοιπὸν μετ' εὐχαριστήσεως καὶ ἀγογγύστως νὰ ὑπομῶμεν τὰς βουλὰς τοῦ Κυρίου, διότι ἡ ὑπομονὴ αὐτὴ θὰ θεωρηθῇ δεύτερον μαρτύριον δι' ἡμᾶς, δηλαδὴ τὸ νὰ μὴ ἀγανακτῶμεν διὰ τὰς συνεχεῖς ἀσθενείας καὶ τὸν πόλεμον ἐναντίον τῶν λογισμῶν, ποὺ ἐμπνέουν οἱ δαίμονες. Ἄς μὴ λησμονῶμεν, ὅτι ἐκεῖνος, ποὺ προέτρεπε τότε τοὺς Ἀγίους Μάρτυρας, διὰ στόματος τῶν ἀνόμων ἀρχόντων, νὰ ἀρνηθοῦν τὸν Χριστὸν καὶ νὰ ποθήσουν τὴν δόξαν τοῦ παρόντος κόσμου, αὐτὸς καὶ τώρα ὁ ἴδιος ἐμφανίζεται καὶ ὑποδεικνύει τὰ ἴδια εἰς τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ. Καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ διάβολος.

6. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ ἴδιος ὁ διάβολος, ποὺ προκαλοῦσε τοὺς πόνους εἰς τὰ σώματα τῶν δικαίων καὶ ἐξυβρίζει τελευταίως τοὺς τιμίους διδασκάλους διὰ στόματος τῶν ὑπηρετούντων εἰς τὰ διαβολικὰ φρονήματα, αὐτὸς καὶ τώρα ἐπιφέρει τὰ διάφορα πάθη εἰς τοὺς ὁμολογητὰς τῆς εὐσεβείας μαζὶ μὲ πολλὰς προσβολὰς καὶ ἐξευτελισμούς. Ἐχοντες καὶ ἡμεῖς ὑπ' ὅψιν μας ὅλα αὐτὰ πρέπει μὲ ὑπομονὴν καὶ ἀσφάλειαν νὰ ἐτοιμάζωμεν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως, τὸ ὁποῖον συνίσταται εἰς τὴν ἀγόγγυστον ἀντιμετώπισιν τῶν θλιβερῶν τοῦ βίου, ὅπως λέγει καὶ τὸ γραφικὸν ἐκεῖνο ρητόν· «Ὑπομένωνν ὑπέμεινα τὸν Κύριον καὶ προσέσχε μοι» (Ψαλ. λθ', 1).

Γ'. Ἐν τῷ βίῳ τῆς Ἀγίας Συγκλητικῆς

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητικὴ, ὅτι πολλαὶ αἱ τοῦ διαβόλου παγίδες· διὰ πενίας οὐ μετεκίνησε ψυχὴν; καὶ πλοῦτον προσάγει εἰς δέλεαρ· δι' ὕβρεων καὶ ὀνειδισμῶν οὐκ ἴσχυεν; ἐπαίνους καὶ δόξαν προβάλλεται· διὰ τῆς ὑγείας ἡτήθη; νοσοποιεῖ τὸ σῶμα· ταῖς γὰρ ἡδοναῖς μὴ δυνηθεὶς ἀπατήσαι, διὰ τῶν ἀκουσίων πόνων τὴν παρεκτροπὴν τῆς ψυχῆς πειρᾶται ποιῆσαι.

2. Νόσους γάρ τινες βαρυτάτας ἐξ αἰτήσεως ἐπάγει, ἵνα διὰ τῆς ὀλιγορίας θολώσῃ ἡμῶν τὴν πρὸς Θεὸν ἀγάπην· ἀλλ' εἰ καὶ κατατέμνεται τὸ σῶμα, καὶ πυρετοῖς σφοδροτάτοις καταφλέγεται, ἔτι μὴν καὶ δίψει ἀσχέτῳ φρύγεται, εἰ μὲν ἁμαρτωλὸς ὢν ταῦτα ὑφίσταται, μνήσθητι τῆς αἰωνίου κολάσεως, καὶ τοῦ αἰω-

νίου πυρός, καὶ τῶν ἀνυποίστων τιμωριῶν, καὶ οὐκ ὀλιγορήσεις πρὸς τὰ παρόντα.

3. Χαίρει δὲ ὅτι ἐπεσκόπησέ σε ὁ Θεός, καὶ τὸ εὐφημον ἐνεῖνο ῥητὸν ἐπὶ τῆς γλώττης ἔχει, λέγων μετὰ τοῦ προφήτου· «Παιδεύων ἐπαίδευσέ με ὁ Κύριος, τῷ δὲ θανάτῳ οὐ παρέδωκέ με τῆς ἁμαρτίας»· σίδηρος ἐτύγγανες; ἀλλὰ διὰ πυρὸς τὸν ἰὸν ἀποβάλλεις· εἰ δὲ δίκαιος ὢν ἀρῶστίης; ἀπὸ τῶν μεγάλων ἐπὶ τὰ μείζω προκόπτεις· χρυσὸς εἰ; ἀλλὰ διὰ πυρὸς δοκιμώτερος γίνῃ.

4. Ἐδόθη σοι Ἄγγελος σατὰν τῇ σαρκί; ἀγαλλιω· βλέπε τίνος ὅμοιος γέγονας, Παύλου τοῦ μεγάλου φωστῆρος τῆς οἰκουμένης· διὰ πυρετοῦ δοκιμάζῃ; διὰ ῥίγους παιδεύει; λοιπὸν καὶ αὐτὸς διελθὼν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος, ἐτοίμην εὐρήσεις καὶ τὴν ἀναψυχήν. Τυχὼν τῶν προλαβόντων, προσδόκα τὸ ἐπόμενον.

5. Μὴ λυπηθῇς ὡς διὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ σώματος εἰς εὐχὴν στῆναι ἢ ψάλλειν μετὰ φωνῆς; οὐ δύνη· πάντα μὲν γὰρ ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ἀκόλουθα ἡμῖν ἡνύετο πρὸς καθαιρέσιν τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν· καὶ γὰρ νηστεία, καὶ χαμευνία, διὰ τὰς αἰσχίστους ἡμῶν ἡδονὰς νενομοθέτηνται· εἰ δὲ νόσος ταῦτα ἡμ-blυνε, περιττὰ ἐκεῖνα.

6. Τί δὲ λέγω περιττὰ; μᾶλλον μὲν οὖν ὥς περ μείζονι καὶ ὑψηλοτέρῳ φαρμάκῳ τῇ νόσῳ, τὸ τῆς σαρκὸς εἰς τέλος καθήρηται φρόνημα· καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μεγάλη ἄσκησις, τὸ ταῖς νόσοις ἐγκαρτερεῖν καὶ εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ.

7. Ἀφαιρούμεθα ὑπὸ τῆς νόσου ὀφθαλμόν; μὴ βαρέως ἐνέγκωμεν· τὰ γὰρ τῆς ἀπληστίας ἀπεβάλλομεν ὄργανα, τοῖς δὲ ἔνδον ὀφθαλμοῖς τὴν δόξαν Κυρίου κατοπιριζόμεθα.

8. Ἐκοφεύσαμεν; εὐχαριστήσωμεν· τὴν γὰρ ματαίαν ἀκοὴν οὐκέτι παραδεξώμεθα· τοῖς δὲ νοεοῖς ὡσὶ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου διὰ παντὸς ἀκουσόμεθα.

9. Τὰς χεῖρας ἢ τοὺς πόδας πεπόνθαμεν; τὰ ἐνεργοῦντα τῇ ἁμαρτίᾳ μέλη λυσιτελῶς ἀφηρέθημεν· ἔχομεν τὰς ἔνδον χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, δι' ὧν τὸν τε ἐχθρὸν καταπολεμήσωμεν, καὶ τὴν πρὸς οὐρανὸν φέρουσαν τρίβον ἀσφαλῶς βαδιούμεθα.

10. Ὅλον τὸ σῶμα κάμνει τῇ ἀρῶστίᾳ; ἀλλὰ τῷ ἔσω ἀνθρώπῳ ἡ τελεία ὑγεία προσγίνεται.

11. Μὴ οὖν ἀδημονήσωμεν ἀρῶστοῦντες, ἀλλ' εὐχαριστήσωμεν τῷ Θεῷ τῷ πάντα συμφερόντως οἰκονομοῦντι, καὶ πολλάκις διὰ τῆς προσκαίρου τοῦ φθειρομένου σώματος ἀρῶστίας, τῇ ἀθανάτῳ ψυχῇ ὑγείαν καὶ σωτηρίαν χαριζομένῳ αἰτίδιον.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

Η ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητικὴ ἔλεγεν, ὅτι ὁ διάβολος ἔχει πολλὰς παγίδας. Μὲ τὴν πτωχείαν καὶ τὴν δυστυχίαν δὲν κατῴρθωσεν νὰ μετακινήσῃ ψυχὴν πρὸς τὸ κακόν; παρουσιάζει τὸν πλοῦτον, διὰ νὰ δελεάσῃ τὸν ἄνθρωπον. Δὲν κατῴρθωσεν αὐτό, ποῦ ἤθελε, μὲ τὰς ὕβρεις καὶ τοὺς ἐξευτελισμοὺς ἐναντίον τοῦ εὐσεβοῦς; διὰ νὰ τὸν ἀποσπάσῃ, τὸν προσβάλλει μὲ τὴν ἡδονὴν τοῦ ἐπαίνου καὶ τῆς δόξης. Ἐνικῆθη ὁ διάβολος ἀπὸ τὴν ὑγείαν τοῦ ἀνθρώπου, διότι οἷ' τως τὴν ἐχρησιμοποίησεν εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν εὐσέβειαν; ἀρρωσταίνει τὸ σῶμα, ἐφ' ὅσον δὲν ἡδυνήθη νὰ ἐξαπατήσῃ τὴν ψυχὴν μὲ τὰς ἡδονάς. Τοιοῦτοτρόπως μὲ τοὺς ἀθελήτους πόνους ἀποπειρᾶται νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἡθικὴν παρεκτροπὴν τῆς ψυχῆς.

2. Βαρυτάτας καὶ ὀδυνηροτάτας λοιπὸν νόσους, κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ, προξενεῖ εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὥστε διὰ τῆς ἀμελείας μας, ἐξ

αίτίας τῶν πόνων τοῦ σώματος, νὰ θολώσῃ τὴν ἀγάπην μας πρὸς τὸν Θεὸν καὶ νὰ μετριάσῃ τὸν ζήλόν μας. Ἄλλ' ἡμεῖς, ἔστω καὶ ἐὰν σφαγιάζεται τὸ σῶμα ἀπὸ τοὺς φρικτοὺς πόνους, καὶ κατακαίεται ἀπὸ ὑψηλὸν πυρετόν, καὶ ἐὰν ἀκόμη καταξηραίνωνται τὰ ἐντόσθιά μας ἀπὸ ἰσχυρὰν δίψαν, δὲν πρέπει νὰ ὑποκύψωμεν καὶ νὰ ἀγανακτήσωμεν. Ἐάν, ἀδελφέ μου, εἶσαι ἁμαρτωλὸς καὶ τὰ ὑφίστασαι αὐτά, ἐνθυμήσου τὴν αἰώνιον κόλασιν, τὸ αἰώνιον πῦρ καὶ τὰς ἀφαντάστους τιμωρίας καὶ τότε ἀσφαλῶς δὲν θὰ φοβηθῇς ἀπὸ τὰς παρούσας δοκιμασίας, ὥστε νὰ ἀμελήσῃς τὴν σωτηρίαν σου.

3. Ἀπεναντίας, νὰ εἶσαι χαρούμενος, διότι σὲ ἐπεσκέφθη ὁ Θεὸς καὶ νὰ ἐπαναλαμβάνῃς συνεχῶς τὴν παρήγορον καὶ ἀνακουφιστικὴν φράσιν τοῦ Προφήτου· «Παιδεύων ἐπαίδευσέ με ὁ Κύριος, καὶ τῷ θανάτῳ οὐ παρέδωκέ με» (Ψαλ. ριζ', 18). Ἦσουν ὡς ὁ σίδηρος κατὰ τὴν σταθερότητα; νὰ χαίρεσαι καὶ πάλιν, διότι μὲ τὴν φλόγα τῶν δοκιμασιῶν ἀποβάλλεις τὴν σκουριὰν τῶν παθῶν. Ἐὰν πάλιν ἦσουν δίκαιος, πιστὸς τηρητῆς τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ καὶ εὐλαβής, μὴ θορυβεῖσαι, ὅταν ἀρρωσταίνῃς, διότι προκόπτεις ἀπὸ τὰ μεγάλα κατορθώματα πρὸς τὰ μεγαλύτερα. Νομίζεις ὅτι εἶσαι, κατὰ τὴν ἀξίαν, χρυσός; Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει διὰ τοῦ πυρὸς τῶν δοκιμασιῶν θὰ ἀναφανῇς λαμπρότερος, ὅπως ὁ χρυσὸς εἰς τὸ καμίνι τοῦ χρυσοχόου.

4. Ἐχει δοθῇ εἰς τὴν σάρκα σου «Ἄγγελος σατᾶν» (Β. Κορ. ιβ', 7). Μὰ τότε μὲ ἐνθουσιασμόν πρέπει νὰ εὐχαριστῇσαι, διότι κατ' ὁρῶσες νὰ γίνῃς ὁμοιος μὲ κάποιον μεγάλον· μὲ ποῖον; Μὲ τὸν μέγαν Παῦλον, τὸν φωστῆρα τῆς οἰκουμένης! Μὲ πυρετὸν δοκιμάζεσαι; Μὲ ρῖγος παιδεύεσαι; Ἀσφαλῶς τότε νὰ ἔχῃς ὑπ' ὄψιν σου, ὅτι ἀφοῦ διήλθες διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος (κατὰ τὸ γραφικόν) ἀσφαλῶς θὰ εὕρῃς καὶ ἐτοίμην τὴν ἀναψυχὴν ('). Ἀφοῦ ὑπέστης τὰ προηγηθέντα, δηλαδή τὴν διὰ τοῦ πυρετοῦ καὶ ρίγους δοκιμασίαν, νὰ ἀναμένης μετ' εὐχαριστήσεως καὶ τὰ ἀκολουθοῦντα, δηλαδή τὴν ἀπὸ τοῦ Κυρίου ἀνάπαυσιν καὶ ἀναψυχήν.

5. Μὴ λυπηθῇς, διότι ἐκ τῆς ἀσθενείας τοῦ σώματος δὲν θὰ ἤμπορέσῃς νὰ παραμείνῃς ὀρθίος κατὰ τὴν προσευχὴν ἢ νὰ ψάλλῃς μὲ δυνατὴν φωνήν· διότι ὅλα αὐτά καὶ ὅσα ἀκολουθοῦν αὐτά, δηλαδή ἡ νηστεία καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ ἐλάφους ὕπνος, ἔχουν νομοθετηθῇ πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν αἰσchrῶν ἡδονῶν καὶ διὰ νὰ μᾶς ὠφελήσουν εἰς τὴν κατανίκησιν τῶν ἐπιθυμιῶν τῆς σαρκός. Ἐφ' ὅσον ὁμως ἡ νόσος κατεμάρανε τὰς σαρκικὰς ἐπιθυμίας καὶ ἐξηφάνισε τὰς αἰσchrὰς ἡδονάς, τὰ πνευματικὰ ἐκεῖνα μέτρα εἶναι πλέον περιττά.

6. Καὶ διατὶ λέγω ἀπλῶς περιττά; Περισσότερον ἀρμόζει νὰ εἴπω,

1) «Διήλθομεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος, καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς ἀναψυχήν». (Ψαλμ. ξε', 12).

ὅτι ἡ νόσος εἶναι τὸ τελειότερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον φάρμακον, διὰ τὸ ἐξαλειφθῆ τὸ σαρκικὸν φρόνημα. Καὶ δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον ἡ σπουδαιότερα ἀσκησις εἶναι ἡ ὑπομονή, τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν τὸ ἐπιδεικνύωμεν εἰς τὰς νόσους καὶ ἡ ὑποχρέωσις μας τὸ εὐχαριστοῦμεν τὸν Θεὸν διὰ τὴν δοκιμασίαν αὐτὴν.

7. Ἐχάσαμεν ἀπὸ τὴν ἀσθενεῖαν τοὺς ὀφθαλμούς μας; Ἄς μὴ φέρωμεν βαρέως τὴν ἀπώλειαν αὐτὴν· ἄς εἴπωμεν εἰς τὸν ἑαυτὸν μας· τί ἐχάσαμεν; τὰ ὄργανα τῆς ἀπληστίας, ἐνῶ τὴν δόξαν τοῦ Κυρίου τὴν βλέπομεν καθαρὰ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ψυχῆς!

8. Κατέστημεν ὑπὸ ἀσθενείας κωφοί; ἄς εἴμεθα εὐχαριστημένοι, δὲν θὰ ἀκούσωμεν πλέον ψυχοφθόρους συζητήσεις, ἐνῶ μὲ τὰ νοερὰ ὦτα θὰ ἀκούωμεν πάντοτε τὸν λόγον τοῦ Κυρίου.

9. Ἐχουν ἀσθενήσει αἱ χεῖρες ἢ οἱ πόδες ἡμῶν; Ἀπλούσιατα ἔχουν ἀχρηστευθῆ, διὰ τὸ καλὸν τῆς ψυχῆς μας, τὰ μέλη, ποὺ συντελοῦν εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Διαθέτομεν τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας τῆς ψυχῆς, διὰ τῶν ὁποίων καὶ τὸν ἐχθρὸν θὰ κατανικήσωμεν καὶ μὲ ἀσφάλειαν θὰ βαδίσωμεν τὸ μονοπάτι, ποὺ ὁδηγεῖ πρὸς τὸν οὐρανόν.

10. Ὀλόκληρον τὸ σῶμα ὑποφέρει ἀπὸ τὴν ἀσθενεῖαν; ὁ ἐσωτερικὸς ὅμως ἄνθρωπος πλουτίζεται διὰ τῆς τελείας ψυχικῆς ὑγείας καὶ ἐνδυναμοῦται!

11. Ἄς μὴ ἀδημονῶμεν λοιπόν, ὡς ἂν ἀρρωσταίνομεν, ἀλλ' ἄς εὐχαριστῶμεν τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος ρυθμίζει ὅλα τὰ πράγματα πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ψυχῆς μας καὶ δι' αὐτὸ πολλάκις, διὰ μιᾶς προσωρινῆς ἀσθενείας τοῦ φθειρομένου σώματος, προσφέρει δωρεὰν εἰς τὴν ἀθάνατον ψυχὴν ὑγείαν καὶ σωτηρίαν παντοτεινὴν.

Δ'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Λουκᾶ

ΜΟΝΑΧΟΣ τις Γρηγόριος ὄνομα, συνήθης ὢν τῷ Ἀγίῳ Λουκᾶ, ποτὲ σὺν αὐτῷ τὰς ἡμέρας τῶν νηστειῶν τὰς ἱερὰς διανύων, οὗ διελίμπανε προσίων αὐτῷ καὶ ὑπὲρ τῆς συντροφον δεόμενος ἀσθενείας Θεοῦ δεηθῆναι καὶ ἀπαλλαγὴν αὐτῷ εὔξασθαι τοῦ πιέζοντος· ἦν γὰρ νοσερὸν ἔχων τὸ σῶμα, καὶ ὁ στόμαχος αὐτῷ ἀρῶστω πάνυ διέκειτο.

2. Ἐκείνου δὲ ἀναβαλλομένου διὰ μετριοφροσύνην, καὶ μείζον ἢ κατὰ τὴν αὐτοῦ δύναμιν εἶναι τὸ αἶτημα ἰσχυριζομένου, ὁ Γρηγόριος καὶ ἄλ' ὧν καὶ θαδῶν (ἥδει γὰρ ὅπως ἐκείνῳ τὰ πρὸς Θεὸν) οὐκ ἀφίστατο, ἀλλ' ἐπέμενε τὴν αἰτησὶν ἐπισπεύδων, ἕως οὗ πλεῖον εἴργειν αὐτὸν μὴ δυνάμενος ὁ θαυμάσιος ἔφη· ταπεινὲ Γρηγόριε, ὑγιῶς ἔχων εἰ, οὐκέτι γὰρ ἐκ βρωμάτων ὀδυνήσῃ τὸν στόμαχον, τοῦτο εἰς ἔργον ἔξβη καὶ καθαρὰς ὑγείας ἀπῆλυσεν ὁ ἀνὴρ.

Ἐρμηνεία

ΕΝΑΣ ΜΟΝΑΧΟΣ, ποὺ ἐλέγετο Γρηγόριος, ἦτο γνωστὸς μὲ τὸν Ἅγιον Λουκᾶν. Αὐτὸς λοιπόν ὁ Μοναχὸς διήνυε τὰς ἡμέρας τῶν νηστειῶν μαζί μὲ τὸν Ἅγιον· καθ' ὅλον τὸ διάστημα αὐ-

τὸ δὲν παρέλειπε νὰ παρακαλῇ τὸν Ἅγιον νὰ προσεύχεται καὶ νὰ δέεται εἰς τὸν Θεὸν διὰ νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ μίαν ἐνοχλητικὴν σύντροφον ἀσθένειαν, ἐκ τῆς ὁποίας ὑπέφερε πολὺ· ὁ Μοναχὸς αὐτὸς εἶχε ἀσθενικὸν σῶμα καὶ ἐπόνει πολὺ ἀπὸ τὸ στομάχι του.

2. Τὴν ἱκανοποίησιν τῆς παρακλήσεως αὐτῆς, δηλαδὴ νὰ προσευχθῇ διὰ τὴν θεραπείαν ἐκ τῆς νόσου, διαρκῶς τὴν ἀνέβαλλεν ὁ Ἅγιος, διότι δὲν ἐθεώρει τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἁξίον, ἀπὸ μετριοφροσύνης, διὰ τὸ ἔργον αὐτό. Ἰσχυρίζετο δὲ ὅτι τὸ αἰτούμενον ἀπὸ τὸν Γρηγόριον ἦτο ἀνώτερον τῶν δυνάμεων του. Ὁ Γρηγόριος ὁμως δὲν ἐπείθετο καὶ ἐπέμενε φορτικῶς εἰς τὴν παράκλησίν του, διότι ἐγνώριζε καλῶς ποίαν παρρησίαν εἶχε πρὸς τὸν Θεὸν ὁ Ἅγιος Λουκᾶς. Τοιούτοτρόπως δὲ διήρχετο ἡ ζωὴ τοῦ Γρηγορίου μεταξὺ πόνων καὶ ἐλπίδων. Πρὸ τῆς ἐπιμονῆς αὐτῆς δὲν ἠδύνατο νὰ διαφύγῃ ὁ Ἅγιος ἐκεῖνος καὶ θαυμάσιος Ἀσκητής, ἀλλ' οὔτε καὶ εὑρισκε λόγους νὰ τὸν ἐμποδίσῃ ἀπὸ τὰς καθημερινὰς παρακλήσεις του. Δι' αὐτὸ καὶ μίαν ἡμέραν τοῦ λέγει:

— Εὐλογημένε μου ἀδελφὲ Γρηγόριε, ποὺ στολιζέσαι ἀπὸ τὴν ἀρετὴν τῆς ταπεινώσεως, θὰ γίνῃς καλὰ καὶ ποτὲ πλέον, ἐξ ἀφορμῆς τοῦ φαγητοῦ, δὲν θὰ σοῦ πονέσῃ τὸ στομάχι.

Καὶ ὦ τοῦ θαύματος! Ὁ λόγος ἐγινεν ἔργον καὶ ἔκτοτε ὁ Γρηγόριος ἀπήλαυσε σταθερᾶς ὑγείας.

Ε'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΕἰΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας· ἐὰν ἀσθενείᾳ σε καταλάβῃ ἡσυχάζοντα ἐν κελλίῳ, μὴ ὀλιγορῆσης, ἀλλ' εὐχαρίστησον τῷ Κυρίῳ· εἰ δὲ ταράσσεται ἡ ψυχὴ σου, εἰπὲ αὐτῇ· οὐ συμφέρει σοὶ ἡ ἀσθένεια αὕτη ὑπὲρ τὴν γέννηαν εἰς ἣν μέλλεις ἀπελθεῖν; καὶ ἡσυχάσει ἐν σοί.

2. Ποτὲ οὖν ἀσθενοῦντα τοῦτον τὸν Ἅγιον ἐπεσκέψατο ὁ μαθητὴς αὐτοῦ ὁ Ἀββᾶς Πέτρος καὶ ἰδὼν αὐτὸν σφόδρα κάμνοντα, ἐλυπήθη· ὁ δὲ γέρων παραμυθούμενος αὐτὸν εἶπεν, ὅτι μόλις ἐγγίζων ἐν ταῖς τοιαύταις ἀσθενείαις δύναμαι μνησθῆναι τῆς πικρᾶς ὥρας τοῦ θανάτου καὶ τῆς κρίσεως· διότι ἡ ὑγεία τῆς σαρκὸς ὡφέλειαν οὐκ ἔχει· ζητεῖ γὰρ τὴν ἰδίαν ῥῶσιν πρὸς τὸ ἐχθρεῦσαι τῷ Θεῷ· δένδρον ποτιζόμενον καθ' ἡμέραν οὐ ξηραίνεται εἰς τὸ καρποφορῆσαι.

3. Ὁ αὐτὸς ἀσθενῶν ὁμοίως εἶπε πρὸς αὐτόν· κόπος, ἔχων ἀναπαύσεως προσδοκίαν, οὐκ ἔχει βίρος· διὸ οὐδὲ ἐγὼ ἐν τῷ κόπῳ τῆς ἀσθενείας πάννυ βροῦμαι, συνέχει δέ με μᾶλλον ὁ φόβος τῆς σκοτεινοτάτης ὥρας ἐκείνης, ὅταν ἀποῤῥιφῶ ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐδεὶς ἔσται λοιπὸν ὁ ὑπακούων μου, οὐδὲ ἔσται τις προσδοκία ἀναπαύσεως.

Ἑρμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ἡσαΐας ἔλεγεν εἰς τοὺς μαθητάς του· Ἐὰν ἀσθενήσης, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡσυχαστικῆς σου προσπαθείας εἰς τὸ μοναχικὸν σου κελλίον, πρόσεξε νὰ μὴ σὲ ἐπηρεάσῃ αὐτό, ὥστε νὰ παραμελήσῃς τὰ καθήκοντά σου· ἀπ' ἐναντίας νὰ εὐχαριστήσῃς τὸν

Κύριον. Ἐὰν δέ, ἐξ αἰτίας τῆς ἀσθενείας, ταράσσεται καὶ ἀγωνιᾷ ἡ ψυχὴ σου, τότε νὰ τὴν ἐπιπλήξης καὶ νὰ τῆς εἴπῃς: Δὲν εἶναι προτιμότερα ἢ ἀσθένεια αὐτὴ, ἀπὸ τὴν γέννηαν τοῦ πυρός, εἰς τὴν ὁποίαν, λόγῳ τῶν ἁμαρτιῶν σου, πρόκειται νὰ ἀπέλθῃς; Ἀσφαλῶς μετὰ ἀπὸ τὴν σκέψιν αὐτὴν θὰ ἡσυχάσῃ ἐντός σου ἡ ταραγμένη ψυχὴ σου.

2. Κάποτε λοιπόν, πού ἦτο ἄρρωστος ὁ Ἅγιος αὐτός, τὸν ἐπεσκέφθη ὁ μαθητὴς του, ὁ Ἀββᾶς Πέτρος· μόλις δὲ τὸν εἶδε νὰ ὑποφέρῃ ὑπερβολικῶς ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν, τὸν ἐλυπήθη. Τότε ὁ ἀσθενὼν ἤρchi-σε νὰ παρηγορῇ τὸν μαθητὴν του καὶ τοῦ λέγει:

— Διατί λυπεῖσαι; Ἡ ἀσθένεια εἶναι ψυχροσωτήριος· μόλις καταλάβουν οἱ πόνοι τῆς ἀσθενείας τὸ σῶμα, τότε μόνον ἡμπορῶ νὰ ἐνθυμηθῶ τὴν πικρὰν ὥραν τοῦ θανάτου καὶ τῆς κρίσεως. Πρέπει νὰ γνωρίζῃς, ὅτι ἡ ὑγεία τῆς σαρκὸς δὲν προξενεῖ οὐδεμίαν ὠφέλειαν εἰς τὴν ψυχὴν, διότι τὸ σῶμα ἐπιζητεῖ τὴν εὐρωστίαν πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ ἐναντιωθῇ εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Συμβαίνει τὸ ἴδιον μὲ τὸ δένδρον, τὸ ὁποῖον ποτίζεται ἀνελλιπῶς καθ' ἐκάστην, τὸ πότισμα τὸ αὐξάνει, ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἐμποδίζει νὰ καρποφορήσῃ.

3. Ὁ ἴδιος πάλιν, ὅταν ἄλλοτε ἦτο ἀσθενής, ἔλεγε πρὸς τὸν μαθητὴν του:

— Κόπος, ὁ ὁποῖος συνοδεύεται ἀπὸ τὴν προσδοκίαν ὑλικῆς καὶ σωματικῆς ἀναπαύσεως, δὲν ἔχει τὸν χαρακτήρα μαρτυρίου καὶ ὥς ἐκ τούτου δὲν ἐπιφέρει βάρος. Δι' αὐτὸ καὶ ἐγὼ δὲν αἰσθάνομαι πάρα πολὺ τὸ βάρος τῆς ἀσθενείας, ἐπειδὴ προσδοκῶ καὶ ἐπιδιώκω τὴν θεραπείαν. Ἀπ' ἐναντίας· περισσότερον μὲ κατέχει ὁ φόβος τῆς φοβερᾶς καὶ σκοτεινῆς στιγμῆς τοῦ θανάτου, ὅταν σκέπτομαι, ὅτι, λόγῳ τῶν ἁμαρτιῶν μου, ὁ Θεὸς θὰ μὲ ἀπορρίψῃ περιφρονητικῶς ἀπὸ τὸ πρόσωπόν του, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ κανεὶς νὰ ἀκούσῃ τὸν στεναγμόν μου καὶ νὰ μὲ βοηθήσῃ καὶ χωρὶς νὰ προσδοκῶ οὐδεμίαν πλεον ἀνάπαυσιν, διότι ἡ κόλασις εἶναι ἀτελεύτητος. Αὐτὸ εἶναι τὸ βάρος, ὑπὸ τὸ ὁποῖον δικαιολογημένως στενάζει ὁ ἄνθρωπος.

ε'. Βαρσανουφίου

Α ΔΕΛΦΟΣ κοσμικὸς τοῦ αὐτοῦ μεγάλου Γέροντος, γέρων καὶ αὐτὸς ὦν τῇ ἡλικίᾳ τοῦ σώματος, ἐλθὼν πρὸς τὸ Κοινόβιον, ἐν ᾧ ὁ Ἅγιος ἡσύχαζεν, ἔπεμψαν αὐτὸν αὐτῷ συντηχεῖν.

2. Ὁ δὲ Γέρων ἐδήλωσεν αὐτῷ ταῦτα· ἐγὼ ἀδελφὸν τὸν Ἰησοῦν ἔχω· ἐὰν δὲ καὶ σὺ καταφρονήσας τοῦ κόσμου Μοναχὸς γένη, τότε ἀδελφός μου εἶ.

3. Ταῦτα ἀκούσας μετὰ πολλοῦ κλαυθμοῦ ἀνεχώρησε, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐλθὼν ἀπειάξατο ἐκεῖ· καὶ μετὰ τινα χρόνον, ἀσθενείᾳ σώματος περιπεσὼν, καὶ ὕδρω-πικιάσας, ἔπεμψε πρὸς τὸν Γέροντα αἰτῶν, ἵνα ἐκ τοῦ πάθους κουφισθῇ.

4. Ὁ δὲ ἀπεκρίθη αὐτῷ ταῦτα· ἡ ἀσθένεια αὕτη οὐκ ἡλθὲ σοι δι' ἄλλο τι, ἀλλ' ἵνα μὴ ἀπέλθῃς ἁκαρπὸς πρὸς τὸν Θεόν· ἐὰν οὖν ὑπομείνης καὶ εὐχαριστήσῃς, ἀντὶ πολιτείας λογίσεται σοι, ὅτι οὐκ ἐχρόνισας ἐν τῷ σχήματι τῷ μοναχικῷ· καὶ ἐκ μέρους δὲ ἡ θλίψις αὕτη ἐγένετό σοι, ὅτι ἐψήφισάς με τὸν μηδὲν ὄντα,

καὶ σαυτόν, ἐμὲ μὲν ὡς μέγαν ἄνθρωπον, σεαυτὸν δὲ ὡς ἀδελφὸν τοιούτου ἀνθρώπου, καὶ οὐκ οἶδες ὅτι τέκνα ἐσμὲν τῆς παραβάσεως Ἀδάμ, καὶ γῆ ἐσμεν καὶ σποδός.

5. Εὐχαρίστησον οὖν τῷ ἐνεγκόντι σε εἰς τοιαύτην κατάστασιν· εἰ εἶχομεν δὲ τὴν ταπείνωσιν τοῦ Ἰησοῦ, εἶχομεν εἰπεῖν· τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνες οἱ ἀδελφοί μου, καὶ τὰ ἐξῆς.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΑΒΒΑΣ Βαρσανούφιος εἶχεν ἓνα σαρκικὸν ἀδελφόν, γέροντα κατὰ τὴν ἡλικίαν, κοσμικόν, ποῦ ἔζη εἰς τὴν πολιτείαν. Κάποτε λοιπὸν ὁ κοσμικὸς αὐτὸς ἦλθεν εἰς τὸ Κοινόβιον, ὅπου ἐμόναζεν ὁ Ἀββᾶς Βαρσανούφιος. Τὸν ἔστειλαν δὲ οἱ Μοναχοί, διὰ νὰ συναντήσῃ τὸν ἀδελφόν του.

2. Ὁ Ἅγιος ἐκεῖνος Ἀσκητής, ἀντὶ νὰ δείξῃ τὴν χαράν του, διότι μετὰ ἀπὸ τόσα ἔτη ἔβλεπε τὸν ἀδελφόν του, εἶπε ξηρῶς πρὸς αὐτόν :

— Ἐγὼ μόνον τὸν Ἰησοῦν ἔχω ἀδελφόν· ἐσένα θὰ σὲ καταστήσω ἀδελφόν μου, μόνον ἐφ' ὅσον περιφρονήσῃς τὸν κόσμον καὶ γίνῃς Μοναχός.

3. Ὁ κοσμικὸς, μόλις ἤκουσεν αὐτά, ἐστενοχωρήθη καὶ ἀφοῦ ἔκλαυσε πολὺ ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ Κοινοβίου. Μετ' ὀλίγον καιρὸν, ἀφοῦ ἐσκέφθη καλῶς, ἐγκατέλειπεν ὁ κοσμικὸς τὴν πολιτείαν καὶ ἐγίνε Μοναχός. Κάποτε λοιπὸν ἡσθένησε σωματικῶς καὶ ὑπέστη ὕδρωπικίαν, ἐκ τῆς ὁποίας ὑπέφερε πάρα πολὺ. Ὑποφέρων δὲ ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν ἔστειλε πρὸς τὸν Ἀββᾶν Βαρσανούφιον ἄνθρωπον καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τὸν βοηθήσῃ, ὅπως δύναται, διὰ νὰ ἀνακουφισθῇ ἀπὸ τὸ πάθος.

4. Τότε ὁ Γέρον Ἀσκητής διεμήνυσε πρὸς τὸν ἀδελφόν του :

— Ἡ ἀσθένεια αὕτη σὲ κατέλαβε, διὰ νὰ μὴ ἀναχωρήσῃς πρὸς τὸν Θεὸν χωρὶς καρποὺς ἀσκήσεως· ἐὰν λοιπὸν ἐπιδείξῃς ὑπομονὴν καὶ ἀγογγύστως εὐχαριστήσῃς τὸν Θεὸν διὰ τὴν δοκιμασίαν αὐτήν, ὁ Θεὸς θὰ σοῦ λογαριάσῃ αὐτήν τὴν ταλαιπωρίαν τοῦ σώματος ὡς ἀγῶνα μοναχικῆς πολιτείας, ἐπειδὴ δὲν ἔκαμες πολλὰ ἔτη ὡς Μοναχός. Ἐκτὸς ὅμως αὐτοῦ ἡ θλίψις τῆς ἀσθενείας ἔχει καὶ ἓνα ἄλλον σκοπὸν· τὸ ἔκαμε ὁ Θεὸς διὰ νὰ σὲ ταπεινώσῃ, ἐπειδὴ καὶ ἐμένα, τὸν μηδαμινόν, μὲ ἐθεώρησες ὡς σπουδαῖον ἄνθρωπον, καὶ τὸν ἑαυτόν σου ἐπίσης, ὡς ἀδελφὸν τοιούτου τάχα ἀνθρώπου, χωρὶς νὰ λάβῃς ὑπ' ὄψιν σου, ὅτι εἴμεθα καὶ οἱ δύο τέκνα τῆς παραβάσεως τοῦ Ἀδάμ· ὡς τοιαῦτα δὲ δὲν ἀξίζομεν περισσότερον ἀπὸ τὸ χῶμα καὶ τὴν στάκτην.

5. Εὐχαρίστησε λοιπὸν, ἀδελφέ μου, τὸν Θεόν, διότι σὲ ἔφερεν εἰς αὐτήν τὴν κατάστασιν, ἐκ τῆς ὁποίας τόσον θὰ ὠφεληθῇς. Ἐὰν δὲ εἴχαμεν τὴν ταπείνωσιν τοῦ γλυκυτάτου Ἰησοῦ, τότε θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ποῖα εἶναι ἡ μητέρα μας καὶ ποῖοι οἱ ἀδελφοί μας, καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα ἀνέφερεν εἰς τὸ Εὐαγγέλιόν του ὁ Ἰησοῦς. «Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἔφη· ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου· ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς μου τοῦ

ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν» (Ματθ. ιβ', 49—50).

Ζ'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΓΕΡΩΝ τις ἦν, καὶ συνεχῶς ἔκακοῦτο καὶ ἡσθένει· συνέβη δὲ αὐτὸν ἓνα ἐνιαυτὸν μὴ κακωθῆναι, καὶ ἐδυσφόρει δεινῶς καὶ ἔκλαιε λέγων· ἐγκατέλιπέ με ὁ Θεὸς καὶ οὐκ ἐπεσκέψατό με.

2. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν· ἐάν εἰσι τρεῖς ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ ὁ μὲν εἰς ἡσυχάζει καλῶς, ὁ δὲ ἄλλος ἀσθενεῖ καὶ εὐχαριστεῖ, ὁ δὲ ἕτερος ὑπηρετεῖ μετὰ καθαροῦ λογισμοῦ, οἱ τρεῖς μιᾶς ἐργασίας εἰσὶ.

3. Ἡσθένήσέ τις Γέρων ποτὲ εἰς τὰ κελλία καταμόνας καθήμενος, καὶ μὴ ἔχων τὸν ὑπηρετοῦντα αὐτῷ, ἀνιστάμενος εἴ τι εὗρισκεν ἐν τῷ κελλίῳ μετελάμβανε, καὶ οὕτως ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, μὴ τινος ἐλθόντος εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ. Διελθουσῶν οὖν τριάκοντα ἡμερῶν, ὥς οὐδεὶς ἦλθε πρὸς αὐτόν, ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς Ἀγγελον ὑπηρετεῖν αὐτῷ, καὶ ἔμενε μετ' αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτὰ.

4. Εἶτα ἐμνήσθησαν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἦλθον εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ· ὥς οὖν ἔκρουσαν, ὑπεχώρησεν ὁ Ἀγγελος, ὁ δὲ γέρων ἔκραζεν ἔσωθεν· ὑπάγετε ἐντεῦθεν, ἀδελφοί· οἱ δὲ καταβαλόντες τὴν θύραν εἰσῆλθον, καὶ ἡρώτων αὐτὸν διατί ἔκραζεν· ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, ὅτι τριάκοντα ἡμέρας εἶχον κοιτῶν, καὶ οὐδεὶς ἐπεσκέψατό με, καὶ ἰδοὺ ἑπτὰ ἡμέραι εἰσὶν, ἀπ' οὗ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς Ἀγγελον ὑπηρετεῖν μοι, ὥς δὲ ἦλθετε, ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐκοιμήθη. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ θανμάσαντες ἐδόξασαν τὸν Θεόν.

5. Εἶπε Γέρων· ἐὰν ἔλθῃ σοι ἀρῶστία σώματος μὴ ὀλιγώρει· εἰ γὰρ θέλει σε ὁ Δεσπότης κακοῦσθαι τῷ σώματι, σὺ τίς εἰ ὁ δυσχεραίνων; οὐκ Αὐτός σου φροντίζει ἐν πᾶσι; μὴ πάρεξ αὐτοῦ ζῆς; ἀνεξικάκει οὖν, καὶ παρακάλει Αὐτόν σοι παρασχεῖν τὰ συμφέροντα, τοῦτό ἐστι τὸ θέλημα Αὐτοῦ, κάθου μετὰ μακροθυμίας καὶ φάγε ἀγάπην.

6. Μοναχὸς ἐν πᾶσιν ἀγωνιζόμενος κατὰ τοῦ Σατανᾶ, ἐξεκόπη τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ οὐκ ἠύξατο ἀναβλέψαι, ἀλλ' ὑπομονὴν εἶχε, καὶ διὰ τὴν καρτερίαν αὐτοῦ ἔχαρίσατο αὐτῷ ὁ Θεὸς τὴν ὄρασιν καὶ ἀνέβλεψεν.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

ΕΝΑΣ γέρων Ἀσκητὴς συνεχῶς ὑπέφερεν ἀπὸ ἀσθενείαν· κάποτε λοιπόν, ἐπὶ ἓν ἔτος, διῆλθε τελείως ὑγίης, χωρὶς νὰ κακοπαθήσῃ ἀπὸ ἀσθενείαν. Ἡ κατάστασις αὐτὴ τὸν ἔκαμε νὰ στενοχωρῆται ὑπερβολικῶς καὶ νὰ κλαίῃ, διότι, ὅπως ἔλεγε, τὸν ἐγκατέλειψεν ὁ Θεὸς καὶ δὲν τὸν ἐπεσκέψθη.

2. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ἔλεγε τὸ ἐξῆς· Ἐὰν τρεῖς ἀδελφοὶ ἀσκητεύουν εἰς τὸ ἴδιον μέρος καὶ ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν ἡσυχάζει ὅπως πρέπει, ὁ δεύτερος εἶναι ἄρρωστος καὶ εὐχαριστεῖ ἀγογγύστως τὸν Θεόν καὶ ὁ τρίτος τοὺς ἐξυπηρετεῖ μετὰ προθυμίας, διατηρῶν συγχρόνως καθαρὸν τὸν λογισμόν του, ἀσφαλῶς τότε καὶ οἱ τρεῖς ἐν καὶ μόνον ἔργον συγχρόνως κατεργάζονται, τὸ ἔργον τῆς ἀρετῆς.

3. Κάποτε ἕνας γέρων Ἀσκητής, πού ἔζη ἐντελῶς μόνος εἰς τὸ κελλίον του, ἡσθένησεν. Ἐπειδὴ δὲ δὲν εἶχε κανένα νὰ τὸν ὑπηρετῇ, παρέμενε μόνος καὶ ὁσάκις τὸ ἐπέτρεπον αἱ δυνάμεις του ἐσηκώνετο ἐκ τῆς κλίνης καὶ ἔτρωγεν ὀλίγον ἀπὸ ὅ,τι ὑπῆρχεν εἰς τὸ κελλίον. Τοιοῦτοτρόπως παρῆλθον τριάκοντα ἡμέραι, χωρὶς νὰ ἀντιληφθῇ κανεὶς ἐκ τῶν γειτόνων του τίποτε. Τὴν δοκιμασίαν αὐτὴν τὴν ἀντιμετώπισε χωρὶς νὰ γογγύσῃ. Τότε ὁ Θεός, ἐπιβραβεύων τὴν ἀγογγυστον ὑπομονήν του, ἔστειλεν Ἀγγελον διὰ νὰ τὸν ὑπηρετῇ. Ὁ Ἀγγελος παρέμεινεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Μοναχοῦ ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας.

4. Ἐν τῷ μεταξὺ τὸν ἐνεθυμήθησαν οἱ ἀδελφοί, καὶ ἦλθον εἰς τὸ κελλίον του διὰ νὰ τὸν ἐπισκεφθοῦν. Μόλις λοιπὸν ἐκτύπησαν τὴν θύραν τοῦ κελλίου, διὰ νὰ τοὺς ἀνοίξῃ ὁ Μοναχός, ἀνεχώρησεν ὁ Ἀγγελος. Ὁ γέρων Ἀσκητής λυπούμενος διὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτὴν τοῦ οὐρανίου ἐπισκέπτου ἔκραζεν ἀπὸ μέσα πρὸς τοὺς ἀδελφούς:

— Πηγαίνετε ἀπὸ ἐδῶ, ἀδελφοί μου.

Ἐκεῖνοι ἀνησυχοῦντες παρεβίβασαν τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθον· τὸν ἡρώτων λοιπὸν μετὰ περιεργείας, διατί ἔκραζε καὶ δὲν ἦνοιγεν; Ὁ γέρων Ἀσκητής μετὰ συγκινήσεως τοὺς ἀπεκάλυψε τὸ περιστατικόν. Ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας, τοὺς ἔλεγεν, ὑπέφερα πολὺ ἄρρωστος καὶ κανεὶς ἀπὸ σᾶς δὲν μὲ ἐπεσκέφθη. Καὶ νά, πρὸ ἑπτὰ ἡμερῶν ὁ Κύριός μας μοῦ ἀπέστειλεν Ἀγγελόν του, διὰ νὰ μὲ ὑπηρετῇ· μόλις λοιπὸν ἦλθατε, ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὸ κελλίον μου ὁ Ἀγγελος. Μόλις ἐτελείωσε τὴν ἀφήγησίν του ὁ Γέρων, ἐκοιμήθη· κατάπληκτοι δὲ οἱ ἀδελφοί ἀπὸ θαυμασμὸν ἐδόξασαν τὸν Θεόν.

5. Ἐνας γέρων Ἀσκητής ἔλεγε πρὸς τοὺς μαθητάς του· ἐὰν ἄρρωστήσετε, μὴ ἀμελῆτε τὰ καθήκοντά σας, ἀπορροφούμενοι ἀπὸ τὴν φροντίδα τῆς θεραπείας· διότι ἐὰν ὁ Δεσπότης τῶν ὄλων ἐπιθυμῇ νὰ σὲ ταλαιπωρήσῃ σωματικῶς πρὸς ψυχικὴν σου ὠφέλειαν, σύ, ποῖος εἶσαι, πού δυσανασχετεῖς εἰς αὐτὴν τὴν δεσποτικὴν πρόθεσιν; Μήπως Αὐτὸς δὲν ἔχει τὴν φροντίδα σου δι' ὅλα τὰ ζητήματα, πού σὲ ἀπασχολοῦν; Μήπως ἔῃς χωρὶς τὸ θέλημά Του; Νὰ ἀνέχεσαι λοιπὸν μὲ ὑπομονὴν τὴν σωματικὴν αὐτὴν δοκιμασίαν καὶ νὰ παρακαλῇς τὸν Θεὸν νὰ σοῦ χαρίξῃ τὰ συμφέροντα διὰ τὴν ψυχὴν σου· αὐτὸ εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, ὑπόμενέ το χωρὶς νὰ ἀγανακτῇς καὶ χόρτασε ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Κυρίου.

6. Ἐνας ἄλλος Μοναχός, ὅστις μὲ ἀνδρείαν ἠγωνίζετο ἐναντίον τοῦ Σατανᾶ, ἐτυφλώθη! Τυφλὸς δὲ ὢν δὲν παρεκάλεσε τὸν Θεὸν νὰ ἀναβλέψῃ, ὑπομένων ἀγογγύστως τὸ φρικτὸν μαρτύριον τοῦ σκότους. Ὁ Θεὸς ἐπιβραβεύων τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν καρτερίαν του αὐτὴν τοῦ ἔδωκε καὶ πάλιν τὴν ὁρασίν του καὶ ὁ Μοναχὸς αὐτὸς διὰ θαύματος ἀνέβλεψεν.

Η'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

Ἡ ΓΑΠΗΤΕ, ἐὰν περιπέσης ἀρῶστίᾳ, μνήσθητι τοῦ λέγοντος, «Τέκνον, μὴ ὀλιγῶρει παιδείας Κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος· ὃν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει· μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται»· ὁ κατακεκλεισμένος ἐν φυλακῇ καὶ δοκῶν ἀνταίρειν κατὰ βασιλέως, τί ὠφελήθησεται; ὁ δὲ προσπίπτων καὶ παρακαλῶν, οὗτος μᾶλλον οἰκτειρηθήσεται.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ἡ ΓΑΠΗΤΕ ΜΟΥ, ἔλεγεν ὁ Ἅγιος Ἐφραίμ, ἐὰν περιπέσης εἰς ἀσθένειαν, ὅσονδήποτε σοβαρὰ καὶ ἐὰν εἶναι, νὰ ἐνθυμῆσαι τὸ ρητόν· «Υἱέ, μὴ ὀλιγῶρει παιδείας Κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος· ὃν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱόν, ὃν παραδέχεται» (Παροιμῖαι Σολομῶντος γ', 11—12). Ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ποῦ ἔχει κλεισθῇ εἰς τὴν φυλακὴν, καταδικασθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως, εἰς τί θὰ ὠφελήθῃ σκεπτόμενος πῶς νὰ ἐπαναστατήσῃ ἐναντίον τοῦ βασιλέως; Ἀπ' ἐναντίας, ἐκεῖνος ποῦ μετανοεῖ καὶ παρακαλεῖ νὰ τύχῃ χάριτος, ἀσφαλῶς αὐτὸς θὰ προκαλέσῃ τὸν οἶκτον τοῦ βασιλέως καὶ θὰ ἐξέλθῃ τῆς φυλακῆς.

·ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ·

·Οτι καὶ βιαίῳ θανάτῳ πολλάκις συμφερόντως
οἱ δίκαιοι παραδίδονται.

·Ο Θεὸς ἐπιτρέπει, ὥστε καὶ οἱ δίκαιοι, πολλὰς φορές,
νὰ ἀποθνήσκουν μὲ βίαιον θάνατον.

Α'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

ΒΑΛΕΝΤΙΟΣ ἐν τῇ τῶν Ῥωμαίων πόλει, κῆμοῦ καὶ τοῦ ἐμοῦ Μοναστηρίου προεστώς, πρότερον δὲ ἐν τῇ χώρᾳ τῆς Βαλλερίας τὸ αὐτοῦ Μοναστήριον ἐποίμαινεν· οὗτος ἐξηγεῖτο, ὅτι θυμομαχοῦντες οἱ Λογγόβαρδοι, ἐκείσε ἐλθόντες, δύο Μοναχοὺς αὐτοῦ εἰς κλάδους δένδρων ἐκρέμασαν· οἵτινες κρεμασθέντες, ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀπέθανον.

2. Ὁψίας δὲ γενομένης, ἐκατέρωχ αὐτῶν τὰ πνεύματα λαμπραῖς ἐκείσε καὶ φανεραῖς ταῖς φωναῖς ψάλλοντα ἠκούοντο, ὥς καὶ ἀκούσαντες οἱ φονεύσαντες αὐτοὺς, λίαν ἐφοβήθησαν, ταύτης δὲ τῆς ψαλμωδίας τὰς φωνὰς ἐν τοῖς σκηνώμασιν ἀκουσθῆναι εὐδόκησεν, ὅπως οἱ ζῶντες ἐν σαρκὶ μάθωσιν, ὅτι ἐὰν τῷ Θεῷ γνησίως δουλεῦσαι ἀγωνίζωνται, καὶ μετὰ τὸν τῆς σαρκὸς θάνατον ἀληθῶς ζῶσι.

3. Καὶ τοῦτο δὲ ἔτι ἐν τῷ Μοναστηρίῳ ὑπάρχων παρὰ εὐλαβεστάτων ἀνδρῶν ἔγνω.

4. Ἐλεγον γὰρ ὅτι ἐν τῇ χώρᾳ, τῇ καλουμένῃ Σούρα, ὑπῆρχέ τις ἀνὴρ πάνυ τῇ ζωῇ εὐλαβέστατος, Πατὴρ Μοναστηρίου, ὀνόματι Σουρανός· ὃς τοῖς πρὸς αὐτὸν ἐρχομένοις αἰχμαλώτοις ἅπερ ἅπαντα ἐν τῷ Μοναστηρίῳ πράγματα εἶχεν ἐδωρήσατο, ἕως καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ τὰ τῶν ἀδελφῶν, καὶ τὰ ἐν τῷ κελλαρίῳ ἅπαντα εἰς ἐλεημοσύνην δέδωκεν, εἴ τι δὲ καὶ ἐν τῷ κήπῳ ὑπῆρχεν, ἅπαντα ἐξωδίασεν.

5. Πάντων δὲ τῶν πραγμάτων πληρωθέντων, αἴφνης Λογγόβαρδοι ἐπῆλθον αὐτῷ, καὶ τοῦτον κρατήσαντες χρυσίον ἐπεζήτητον. Ὁ δὲ διεβεβαίουτο μηδὲν τὸ σύνολον ἔχειν· τότε ἐν τῷ γεινιάζοντι ὄρει ὑπ' αὐτῶν ἀνηνέχθη, ἐν ᾧ ὕλη ἦν παμμεγέθης καὶ κάταλος.

6. Αἰχμάλωτος δὲ τις ἐκείσε φυγὼν ἐν ὑποκούφῳ δένδρῳ ἐκρύπτετο, ὃς καὶ τὸ γεγονός ἀνήγγειλεν. Ἐν αὐτῷ οὖν τῷ τόπῳ εἰς τῶν Λογγοβάρδων τὴν μάχαιραν ἐκβαλὼν τὸν προλεχθέντα εὐλαβέστατον ἄνδρα ἐφόνευσε, τοῦ δὲ σκηνώματος αὐτοῦ ἐν τῇ ὕλῃ πεσόντος, πᾶσα ἡ ὕλη καὶ τὸ ὄρος ἐδονήθη, φωνῆς ὡς περ ἀφ' αἰσῆς τῆς γῆς, μὴ δύνασθαι τῆς ἀγιοσύνης αὐτοῦ τὸ βάρος ὑποφέρειν.

7. Ἐτερος ἐν τῇ χώρᾳ Μάρσῃ Διάκονος πάνυ τῇ πολιτείᾳ εὐλαβέστατος ἦν· καὶ τοῦτον δὲ οἱ Λογγόβαρδοι κρατήσαντες, εἰς δὲ ἐξ αὐτῶν τὴν μάχαιραν κρατήσας, τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀπέτεμεν. Ὡς δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἔπεσεν, ἐκεῖνος ὁ τῇ

κεφαλὴν αὐτοῦ ἀποτεμών, ἀκαθάρτω πνεύματι συσχεθεῖς, εἰς τοὺς πόδας τοῦ θανόντος ἔπεσεν ἵνα δειχθῇ, ὅτι ἐπειδὴ φίλον τοῦ Θεοῦ ἐφόνευσε, τῷ τοῦ Θεοῦ ἐχθρῷ παρεδόθη.

Πέτρος

8. Τί τοῦτο ὑπάρχει, αἰτῶ σε, ὅτι ὁ παντοδύναμος Θεὸς οὕτως ἀποθανεῖν παραχωρεῖ οὐς μετὰ θάνατον Ἀγίους εἶναι ἀποφαίνει;

Γρηγόριος

9. Γέγραπται ὅτι οἷω ἂν θανάτῳ προφθασθῇ ὁ δίκαιος, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ οὐκ ἀφαιρεθῆσεται ἀπ' αὐτοῦ· ὅθεν τοῖς ἀγαθοῖς ἐν τῇ αἰωνίῳ ζωῇ τὰ ἀγαθὰ πλεονάζουσιν, εἰ καὶ πρὸς τὸ παρὸν μικρῷ θανάτῳ τελευτήσωσι.

10. Πολλάκις δὲ καὶ μικρὸν πταῖσμα τούτοις ὑπολέλειπται, ὅπερ ἐν τῷ βιαίῳ θανάτῳ ἐκκοπήναι ὀφείλει· διὸ καὶ συμβαίνει, ἐτι ζώντων αὐτῶν, τοὺς ἐναντίους κατ' αὐτῶν ἐξουσίαν λαβεῖν, ἵνα μετὰ τὴν τελευτὴν ἡ ἐκδίκησις τῆς ἐκείνων ὁμότητος δι' αὐτῶν τῶν ὑπ' ἐκείνων ἀναιρεθέντων γένηται· καθὼς καὶ ἐπὶ τοῦ προλεχθέντος Διακόνου γέγονεν· ὁ γὰρ συγχωρηθεὶς τούτον φονεῦσαι, νεκρωθέντος αὐτοῦ, χαρῆναι ἐπάνω αὐτοῦ οὐ συνεχωρήθη.

11. Τοῦτο δὲ καὶ ἐκ τῆς θείας Γραφῆς ἔστι μαθεῖν· καὶ γὰρ κἀκεῖ τὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον τὸν ἐν Σαμαρείᾳ ἀποσταλέντα, ἐπειδὴ διὰ τὴν παρακοὴν αὐτοῦ λέων αὐτὸν ἐν τῇ ὁδῷ ἐφόνευσε· γέγραπται γάρ, ὅτι ἔστη ὁ λέων πλησίον τῆς ὄνου, ἐκ δὲ τοῦ πτώματος οὐκ ἔφαγεν· ὅθεν δείκνυται, ὅτι ἡ τῆς παρακοῆς ἁμαρτία ἐν αὐτῷ τῷ θανάτῳ συνεχωρήθη· ὅν γὰρ ὁ αὐτὸς λέων ζῶντα ἐφόνευσε, τούτου ἄψασθαι φονευθέντος οὐκ ἐτόλμησεν· ἐπειδὴ γὰρ ἐκεῖνος ἐν τῇ ζωῇ πταίσματι ὑποπεσὼν, διὰ τοῦ θανάτου τοῦ βιαίου δίκαιος γέγονεν, ὁ λέων ὁ πρότερον τὴν ζώην τοῦ ἁμαρτωλοῦ θανατώσας, μετὰ θάνατον τὸ τοῦ δικαίου πτῶμα ἐφύλαξε.

12. Συμβαίνει δὲ πολλάκις τὰς τῶν δικαίων ψυχὰς ἐν τῷ μέλλειν τοῦ σώματος χωρίζεσθαι τὸν θάνατον σφόδρα δειλιᾶν καὶ φοβεῖσθαι· καὶ περὶ τίνος ἁγίου ἀνέμαθον, ὅτι ἐν τῷ θανάτῳ ἐλθὼν σφόδρα ἐφοβήθη· μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς ἐν στολῇ λευκῇ ἐπιφανείς, ἔδειξεν ἐν ποίᾳ δόξῃ ὑπῆρχε· καὶ λέγομεν, ὅτι εἰ εἶχον τινὰ πταίσματα οὗτοι, διὰ τοῦ φόβου ἐκείνου ταῦτα παντελῶς ἐκαθαρίσθισαν.

Ἐρμηνεία

ΕΝΑΣ ΜΟΝΑΧΟΣ, κατῴκει εἰς τὴν Ρώμην, ὠνομάζετο Βαλέντιος, καὶ ἦτο Ἠγούμενος τοῦ Μοναστηρίου μου καὶ πνευματικὸς μου Πατήρ. Αὐτὸς λοιπόν, μεταξὺ τῶν ἄλλων, διηγεῖτο εἰς ἡμᾶς, ὅτι ὅταν ἐποίμαινε ἓνα Μοναστήριον εἰς Βαλλερίαν, οἱ Λογοβάρδοι ἐπολέμουν πεισματωδῶς· οὗτοι πλήρεις πολεμικῆς λύσεως καὶ μένους συνέλαβον δύο Μοναχοὺς, ὑποτακτικούς του, πού ἐπέστρεφον ἀπὸ μίαν διακονίαν, καὶ τοὺς ἐκρέμασαν ἀπὸ τὰ δένδρα. Οἱ Μοναχοὶ αὐτοὶ αὐθιμερὸν ἀπέθανον.

2. Τὴν ἰδίαν ἡμέραν, τοῦ φορικτοῦ αὐτῶν θανάτου, ὅταν ἐνύκτωσε, ἤκούοντο εἰς τὸ μέρος τῆς ἐκτελέσεώς των αἱ ψυχαὶ τῶν δύο αὐτῶν Μοναχῶν νὰ ψάλλουν μὲ κρυσταλλίνας καὶ ἀγγελικὰς φωνάς, τὰς ὁποίας ἤκουον ὅλοι, ἀκόμη δὲ καὶ οἱ φονεύσαντες αὐτούς, οἱ ὁποῖοι μάλιστα ἐκ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ ἐταράχθησαν. Αὐταὶ αἱ φωναὶ ὁ Θεὸς ἐπέτρεψε νὰ ἀκουσθῶσιν εἰς ὅλα τὰ πλησίον μέρη, ὅπου διέμενον ἄνθρωποι, διὰ νὰ πεισθοῦν οἱ ζῶντες ὅτι, ἐφ' ὅσον δουλεύσουν

τὸν Θεὸν δι' εἰλικρινοῦς ἀσκητικοῦ ἀγῶνος, τότε καὶ μετὰ τὴν ἐκ τοῦ σώματος ἐκδημίαν θὰ ζῶσι πραγματικῶς.

3. Θὰ σᾶς διηγηθῶ προσέτι καὶ τὸ κατωτέρω περιστατικόν, τὸ ὁποῖον ἐπληροφορήθην παρ' εὐλαβεστάτων ἀνδρῶν, ὅτε ἀκόμη εὐρισκόμην εἰς τὸ ἀνωτέρω Μοναστήριον.

4. Εἰς μίαν χώραν, ἣτις ὠνομάζετο Σούρα, ἔζη ἓνας εὐλαβέστατος Ἡγούμενος Μοναστηρίου, πού τὸν ἔλεγον Σουρανόν. Αὐτὸς ὁ ἐνάρετος καὶ εὐλαβὴς ἀνθρώπος ἐδώρησεν ὅλα τὰ ἀντικείμενα τοῦ Μοναστηρίου εἰς τοὺς αἰχμαλώτους τῶν Λογγοβάρδων, πού κατέφευγον εἰς αὐτόν. Ἐφθασε μάλιστα νὰ προσφέρῃ ὡς ἐλεημοσύνην εἰς τοὺς δυστυχεῖς αὐτοὺς αἰχμαλώτους καὶ τὰ ἱμάτιά του καὶ τὰ ἱμάτια τῶν ἀδελφῶν, καὶ τὰ τροφίμα τῆς ἀποθήκης καὶ αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς καρπούς τοῦ κήπου. Τὰ ἐξώδευσε τελειῶς ὅλα.

5. Ἀφοῦ λοιπὸν δὲν εἶχε πλέον τίποτε, ἐπέρχονται ἐναντίον του οἱ Λογγοβάρδοι καί, ἀφοῦ τὸν ἔδεσαν, τοῦ ἐξήτουν νὰ τοὺς παραδώσῃ χρυσίον. Ὁ Ἅγιος τοὺς ἐβεβαίωνεν, ὅτι δὲν ἔχει ἀπολύτως τίποτε. Οἱ βάρβαροι ὅμως δὲν ἐπέιθοντο· πλήρεις δὲ θυμοῦ τὸν σύρουν βιαίως εἰς τὸ γειτονικὸν ὄρος, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπῆρχε δάσος μεγάλο καὶ πυκνόν.

6. Τὸ μαρτύριον δὲ τοῦ ἁγίου αὐτοῦ ἀνθρώπου τὸ παρηκολούθει κάποιος φυγὰς αἰχμάλωτος, ὁ ὁποῖος εἶχε κρυφθῇ εἰς τὴν κουφάλα ἐνὸς δένδρου, καὶ ὁ ὁποῖος τὸ ἀπεκάλυψε μετὰ ταῦτα. Εἰς αὐτὸ λοιπὸν τὸ δάσος ἓνας Λογγοβάρδος ἐφόνευσε διὰ μαχαίρας τὸν ἀναφερθέντα εὐλαβέστατον Σουρανόν. Μόλις ὅμως τὸ σῶμα του νεκρὸν πλέον κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ δάσους, ὅλον τὸ δάσος καὶ τὸ ὄρος συνεκλονίσθη ὡς ἀπὸ σεισμικὴν δόνησιν. Ἠγανάκτει καὶ διεμαρτύρετο, τρόπον τινά, ἡ γῆ, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ βαστάσῃ τὸ βάρος τοῦ ἐγκλήματος ἐναντίον ἐνὸς τοιοῦτου Ἁγίου.

7. Εἰς τὴν χώραν Μάρσην ἔζη ἓνας εὐλαβέστατος καὶ ἡθικώτατος Διάκονος. Καὶ αὐτὸν οἱ Λογγοβάρδοι τὸν συνέλαβον αἰχμάλωτον. Ἐνας ἐκ τῶν βαρβάρων αὐτῶν τὸν ἀπεκεφάλισε διὰ μαχαίρας. Μόλις δὲ τὸ σῶμα του κατέπεσε νεκρὸν, ὁ ἀπαίσιος αὐτὸς βάρβαρος ἐδαιμονίσθη καὶ ἔπεσε παρὰ τοὺς πόδας τοῦ νεκροῦ. Αὐτὸ τὸ σημεῖον ἔγινε διὰ νὰ ἀποδειχθῇ, ὅτι παρεδόθη εἰς τὸν διάβολον πρὸς τιμωρίαν του, ἐπειδὴ ἐφόνευσε φίλον τοῦ Θεοῦ.

Πέτρος

8. Σὲ παρακαλῶ, ἐξήγησέ μου· ὁ Παντοδύναμος Θεὸς τοιοῦτον θάνατον παραχωρεῖ εἰς ὅσους ἀναδεικνύει Ἁγίους μετὰ θάνατον;

Γρηγόριος

9. Ἐχει γραφῇ ὅτι μὲ οἰονδήποτε θάνατον καὶ ἐὰν ἀποθάνῃ ὁ δίκαιος, ἡ ἀρετὴ του δὲν πρόκειται νὰ ἀφαιρεθῇ, διότι θὰ τοῦ ὑπολογι-

σθῇ ὡς ἀξιόμισθος ἀγὼν κατὰ τὴν αἰώνιον ζωὴν, ὅπου πλεονάζουν τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ, ἔστω καὶ ἐὰν ἐτελεύτησε μὲ σκληρὸν καὶ βίαιον θάνατον.

10. Πολλὰς φορὰς δὲ συμβαίνει νὰ ὑπάρχῃ εἰς τὸν βίον τῶν δικαίων καὶ κάποιο παραμικρὸν σφάλμα, τὸ ὁποῖον ἀποκόπτεται ἐκ τῆς ψυχῆς διὰ τοῦ βιαίου θανάτου. Δι' αὐτὸ καὶ συμβαίνει ἐνίοτε, ἐνῶ ἀκόμη ζοῦν οἱ δίκαιοι, νὰ λάβουν κατ' αὐτῶν ἐξουσίαν οἱ διάφοροι ἐχθροὶ καὶ βάρβαροι καὶ νὰ τοὺς φονεύσουν, ὥστε μετὰ τὸν τοιοῦτον ἀδικὸν καὶ σκληρὸν θάνατον αὐτῶν νὰ τιμωρηθῇ ἡ ὁμότης τῶν κακῶν ἐκείνων ἀνθρώπων, ἐξ αἰτίας τῶν ὑπ' αὐτῶν φονευθέντων. Τὸ τοιοῦτον ἀκριβῶς συνέβη καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ Διακόνου, ποὺ ἀνέφερα ἀμέσως προηγουμένως· ἐκεῖνος, πού, κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ, τὸν ἐφόνευσε, δὲν ἡδυνήθη νὰ χαρῇ ἐπάνω τοῦ νεκροῦ θύματός του, διότι ἀμέσως ἐδαιμονίσθη.

11. Τὸ τοιοῦτον εἶναι δυνατόν νὰ τὸ πληροφορηθῇ κανεὶς καὶ ἀπὸ τὴν Ἀγίαν Γραφήν. Ἀναφέρεται εἰς αὐτὴν διὰ τὸν ἄνθρωπον τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἀπεστάλη εἰς τὴν Σαμάρειαν, ὅτι ἐξ αἰτίας τῆς παρακοῆς του ἐφονεύθη καθ' ὁδὸν ὑπὸ ἐνὸς λέοντος. Ἐν συνεχείᾳ δὲ ἀναφέρει τὸ ἱερὸν βιβλίον, ὅτι ὁ λέων παρέμεινε πλησίον τῆς ὄνου, ποὺ μετέφερε τὸν ἄνθρωπον, χωρὶς νὰ φάγῃ καθόλου οὔτε ἀπὸ τὸ πτώμα τοῦ ὑπ' αὐτοῦ φονευθέντος, οὔτε καὶ τὴν ὄνον. Ἀπὸ αὐτὸ τὸ περιεργὸν περιστατικὸν (διότι ὁ λέων ὡς γνωστὸν κατατρώγει σάρκας ζῶων καὶ ἀνθρώπων) ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦ βιαίου καὶ τραγικοῦ αὐτοῦ θανάτου ἐτιμωρήθη θεόντως διὰ τὴν παράβασίν του, καὶ ἀποκατασταθεὶς οὕτως ἐδικαιώθη ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον καὶ ὁ ἴδιος ὁ λέων, ἐνῶ προηγουμένως ὡς ἁμαρτήσαντα τὸν ἐφόνευσεν, ἀμέσως κατόπιν μεταβάλλεται εἰς φρουρὸν τοῦ πτώματος ἐνὸς δικαίου(!).

1) Τὸ ἱστορικὸν τοῦ ἐνταῦθα ἀναφερομένου περιστατικοῦ ἔχει ὡς ἑξῆς : Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σολομώντος (975 π. Χ.) ὁ Ἱεροβοὰμ τεθεὶς ἐπὶ κεφαλῆς τῶν δέκα φυλῶν ἐπανεστάτησε κατὰ τοῦ υἱοῦ καὶ διαδόχου τοῦ Σολομώντος Ροβοὰμ καὶ ἵδρυσε τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραήλ, ἔδραν ἔχων τὴν Βαιθήλ. Εἰς τὸν Ροβοὰμ παρέμειναν πισταὶ δύο μόνον φυλαί, τοῦ Ἰούδα καὶ τοῦ Βενιαμίν. Τὸ βασίλειον αὐτοῦ ὠνομάσθη βασίλειον τοῦ Ἰούδα, ἔδρα δὲ αὐτοῦ ἦσαν τὰ Ἱεροσόλυμα. Ὁ Ἱεροβοὰμ διὰ νὰ ἀποκόψῃ πάντα δεσμὸν μεταξὺ τῶν ἀποσχισθεισῶν ἀπ' ἀλλήλων φυλῶν καὶ νὰ ἀποτρέψῃ τὴν μετάβασιν τῶν ὑπ' αὐτὸν Ἰσραηλιτῶν πρὸς προσκύνησιν εἰς Ἱεροσόλυμα, κατεσκεύασε δύο χρυσοὺς μόσχους καὶ τὸν μὲν ἓνα ἔστησεν ἐν Βαιθήλ, τὸν δὲ ἕτερον εἰς Δάν. Ὡρισε δὲ νὰ γίνωνται ἐκεῖ μεγάλοι ἑορταὶ καὶ θυσίαι εἰδωλολατρικαί.

Εἰς μίαν τοιαύτην θυσίαν εἰς Βαιθήλ, ἐλθὼν ἐκ τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα ὁ ἐνταῦθα ἀναφερόμενος ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ἀποσταθεὶς ἐκ Θεοῦ, ἤλεγξε τὸν βασιλέα Ἱεροβοὰμ· οὗτος ἠθέλησε διὰ τοῦτο νὰ τὸν συλλάβῃ καὶ νὰ τὸν τιμωρήσῃ. Κατὰ πρόρρησιν ὅμως τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ ἐξηράνθη ἡ χεὶρ τοῦ βασιλέως καὶ ἄλλα θαυμαστὰ συνέβησαν· ὅθεν θεραπεύσας τὸν βασιλέα ἀφέθη ἐλεύ-

12. Ἄλλοτε πάλιν συμβαίνει αἱ ψυχαὶ τῶν δικαίων ἀνθρώπων, ὅταν πρόκειται νὰ ἀποσπασθοῦν ἐκ τοῦ σώματος, νὰ φοβοῦνται ὑπερβολικὰ τὸν θάνατον καὶ νὰ δειλιοῦν. Συγκεκριμένως μὲ ἐπληροφόρησαν τὸ ἐξῆς δι' ἓνα ἄγιον ἄνθρωπον· οὗτος μόλις ἔφθασεν ἡ ὥρα τοῦ θανάτου ἤρχισε νὰ φοβῇται καὶ νὰ δειλιᾷ πάρα πολύ. Μετὰ τὸν θάνατόν του ὁμως ἐνεφανίσθη εἰς τοὺς μαθητάς του μὲ ὁλόλευκην στολὴν καὶ τοὺς ἔδειξεν εἰς ποῖαν δόξαν ὑπῆρχεν. Ἐξ αὐτοῦ συμπεραίνομεν, ὅτι ὁ φόβος τοῦ θανάτου καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ προσγενομένη εἰς τὴν ψυχὴν ἀγωνία ἐξήλειψε τὰ ὀλίγα πταίσματα, τὰ ὁποῖα ὡς ἄνθρωποι ἐνδεχομένως θὰ εἶχον.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ

τοῦ Ἀγίου Στεφάνου τοῦ Νέου (¹)

ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ἐν τῷ Πραιτωρίῳ διάγοντος, καὶ τοῖς λοιποῖς Ὅσις Παράσι τοῖς συγκεκριμένοις αὐτῷ ὁμιλοῦντος τὰ ψυχωφελῆ καὶ σωτήρια, αἵφνης εἰσπηδήσαντες, ὥσπερ τινες ἄγριοι θῆρες οἱ τῷ τυράνῳ τὰ κεχαρισμένα δρᾶσαι βουλόμενοι, καὶ εἰς γῆν τὸν Ἅγιον διαλαβόντες, καὶ ταράξαντες, κάλων τε τῶν σιδηρῶν ἐκδήσαντες, οἷς τοὺς πόδας αὐτὸς πεπέδητο, ἐπὶ τὴν δημοσίαν ἔλκοντες ἐξῆγον ὁδόν, λάξ ἐναλλόμενοι, λίθοις βάλλοντες, ξύλοις παίοντες, οὐδένα τρόπον ἀφιέντες τιμωρίας καὶ ὕβρεως.

2. Ὡς δὲ τὴν πρώτην πύλην τοῦ πραιτωρίου ἐλκόμενος ἦγετο, καὶ ἤδη κατὰ τὰ προπύλαια ἦν τοῦ εὐκτηρίου Θεοδώρου λέγω τοῦ Μάρτυρος, τὰς χεῖρας ἐν τῇ γῇ ἀντερείσας, καὶ μικρὸν διάρας τὴν κεφαλὴν, τὴν τελευταίαν προσκύνησιν τῷ Μάρτυρι ἀπεδίδου· καὶ γὰρ οὐδὲ ἐν τοιαύτῃ χρώμενος συμφορᾷ τοῦ φιλευσεβοῦς ἐξελάθετο, ὃν ἰδὼν τις μαιφόνος, Φιλομάτιος τοῦνομα, μανίας ἀλόγου πλησθεὶς ἔφη· ὁρᾷς, ὁ ἀμνημόνευτος, οἷα δὴ καὶ μάρτυς τελευτᾶν βούλεται;

3. Ταῦτα εἰπὼν, πρὸς τοὺς ἐκεῖσε σίφωνας ἀποτρέχει, οἱ διὰ τοὺς, ὡς εἰκός, συμβαίνοντας ἐμπρησμοὺς ἦσαν, καὶ ξύλον αὐτῶν ἀποσπάσας, οὗ τι μικρόν, φθάσει τοῦτον συρόμενον, καὶ παῖει κατὰ τῆς μήνιγγος ὅλην χειρὶ, καὶ οὕτως εὐθὺς

θερος. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς τοῦ Θεοῦ ἐξετέλεσε πλήρως καὶ καλῶς τὴν ἀποστολὴν του. Εἶχεν ὁμως ἐντολὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ νὰ μὴ φάγῃ ἄρτον καὶ νὰ μὴ πῖν ὕδωρ εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν καλῶς ἐτήρησε τὴν ἐντολὴν μὴ πεσθεῖς οὔτε ὑπὸ τοῦ βασιλέως διὰ νὰ φάγῃ. Φεύγων δὲ δι' ἄλλης ὁδοῦ ἐξηπατήθη ὑπὸ τινος, ὅστις τοῦ εἶπε ψευδῶς ὅτι ἦτο ἀπεσταλμένος παρὰ τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ τοῦ δώσῃ νὰ φάγῃ, καὶ ἔφαγεν ἄρτον καὶ ἔπιεν ὕδωρ. Διὰ τὴν ἔστω καὶ ἀκουσίαν αὐτὴν παράβασιν, ἐτιμωρήθη νὰ φονευθῇ ὑπὸ τοῦ λέοντος διὰ νὰ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν γῆν τῶν πατέρων του. Εὐθὺς ὁμως, ὡς κατεσπάραξεν αὐτὸν ὁ λέων καὶ διὰ τοῦ μαρτυρίου ἐξέπλυνε τὴν ἁμαρτίαν τῆς παραβάσεως, ἡμποδίσθη ὁ λέων νὰ ἐγγίσῃ τὸ μαρτυρικὸν αὐτοῦ λείψανον, μάλιστα δὲ προσετάχθη νὰ γίνῃ καὶ φύλαξ αὐτοῦ καὶ τῆς ὄνου. (Βλέπε πλατύτερον εἰς τὸ ιγ' Κεφάλαιον τῆς Γ' τῶν Βασιλειῶν).

1) Οὗτος εἶναι ὁ Ὅσιος πατὴρ ἡμῶν καὶ Ὁμολογητὴς Στέφανος ὁ Νέος, ὁ μαρτυρήσας διὰ τὴν προσκύνησιν τῶν ἁγίων Εἰκόνων. Οὗτος ἐφορτάζεται κατὰ τὴν κη' (28ην) Νοεμβρίου (βλέπε ἡμέτερον «Μέγαν Συναξαριστὴν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας», Τόμ. ΙΑ', ἐκδ. α', σελ. 640—665).

ἀνελών, ἐκείνον μὲν δηλαδὴ Μάρτυρα, ἑαυτὸν δὲ Μάρτυρος ἀναιρέτην τῶν πάντων ἐναγέστατον καθιστᾷ.

4. Ὅρα δὲ καὶ τὴν δίκην· οὐ γὰρ ἔμελλεν ὥς περ αὐτῇ τὰ πολλὰ ἔθος, ἀλλ' ὀξέως ἐχώρει, καὶ ἅμα τῷ πληῆξαι, καὶ αὐτὸς εἰς γῆν καταφέρεται, δαιμονία πληγῇ παταχθεὶς, τοὺς ὀδόντας δὲ δεινότατα τετριγῶς καὶ ἀφρὸν παραπτύων τοῦ στόματος, καὶ διέμενεν οὕτως ἡ χαλεπὴ αὐτῇ μάστιξ ἄχρι τέλους συνέχουσα τὸν ἄθλιον καὶ παιδεύουσα.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΟΣΙΟΣ Στέφανος παρέμενεν εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ Πραιτωρίου καὶ ἐδίδασκε τὰ πρὸς ψυχικὴν σωτηρίαν ὠφέλιμα εἰς τοὺς μαθητάς του, οἱ ὅποιοι, μαζὶ μὲ αὐτόν, εἶχον κλεισθῇ εἰς τὸν ἴδιον τόπον. Εἰς μίαν λοιπὸν στιγμήν καὶ ἐντελῶς ἀπροσδοκῆτως εἰσορμοῦν εἰς τὴν φυλακὴν, ὡς ἄγρια θηρία, ἐκεῖνοι ποὺ ἤθελαν νὰ εὐχαριστήσουν τὸν τύραννον μὲ τὴν ἀπάνθρωπον δρᾶσιν των καὶ ἀφοῦ τὸν ἔρριψαν κατὰ γῆς καὶ τὸν ἐκουνοῦσαν μὲ ὀρμήν, τοῦ ἔβγαλαν τὰ σιδερένια καὶ ξύλινα δεσμὰ ἀπὸ τὰ πόδια του καὶ τὸν ἔσυραν εἰς τὸν δημόσιον δρόμον. Ἐκεῖ ἤρχισαν νὰ τὸν κλωτσοῦν, νὰ τὸν πετροβολοῦν, νὰ τὸν κτυποῦν μὲ ξύλα καὶ ἐν γένει νὰ χρησιμοποιοῦν κάθε τρόπον βασανισμοῦ καὶ προσβολῆς.

2. Εἰς τοιαύτην κατάστασιν εὐρισκόμενος καὶ συρόμενος πάντοτε ἔφθασεν εἰς τὴν πρώτην πύλην τοῦ Πραιτωρίου· εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ εὐρίσκεται ὁ Ναὸς τοῦ Μάρτυρος Θεοδώρου. Μόλις λοιπὸν ὁ Ὅσιος διήρχετο, συρόμενος, ἀπὸ τὰ προπύλαια τοῦ Ναοῦ, προσεκύνησε διὰ τελευταίαν φορὰν τὸν Μάρτυρα, στηρίζας ἐπ' ὀλίγον τὰς χεῖράς του ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὑψώσας ἐλαφρῶς τὴν κεφαλὴν του πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ναοῦ, διότι καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἀξιοθρήνητον κατάστασιν εὐρισκόμενος δὲν ἐλησμόνησε τὸ καθῆκον αὐτοῦ τῆς εὐσεβείας. Μόλις ἀντελήφθη τὴν κίνησιν αὐτὴν τοῦ Ὁσίου ἕνας αἰμοχαρής, ὁ Φιλομάτιος, κατελήφθη ἀπὸ παράλογον μανίαν, ἀπὸ λύσσαν, καὶ δεικνύων τὸν αἰμόφυρτον Ὅσιον εἶπε :

— Βλέπεις, ποὺ αὐτὸς ὁ ἀμνημόνευτος (!), θέλει νὰ πεθάνῃ ὡς Μάρτυς; Πῶς σοῦ φαίνεται;

3. Μόλις εἶπεν αὐτά, τρέχει πρὸς τὰς πλησίον ἐκεῖ εὐρισκομένης ἐγκαταστάσεις διὰ τὴν κατάσβεσιν πυρκαϊῶν, αἱ ὁποῖαι συχνὰ συνέβαινον, ἀποσπᾷ μίαν μεγάλην δοκὸν καὶ ἐπιστρέφει πάλιν πρὸς τὸν ἀπανθρώπως συρόμενον Ὅσιον καὶ τὸν κτυπᾷ μὲ ὅλην τὴν δύναμίν του εἰς τὰ μηνίγγια του. Μὲ τὸ κτύπημα αὐτὸ τὸν ἐφόνευσεν ἀμέσως, ἀναδείξας τοιουτοτρόπως τὸν μὲν Ὅσιον Μάρτυρα, τὸν ἑαυτὸν του δὲ περισσότερον ἀπὸ ὅλους κατηραμένον φονέα ἐνὸς τοιούτου Ἀγίου.

4. Ἄκουσε τώρα καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καταδίκην τοῦ αἱμοστα-

1) Ἀμνημονεύτους ἀπεκάλουν τοὺς Ὁρθοδόξους ἀγωνιστὰς οἱ Εἰκονομάχοι.

ὁ
αὐτὸς

ὁ ὁμολογητὴς

ἡ
νῆς

ὁ νεός

γοῦς αὐτοῦ φονέως, ἡ ὁποία ἐπῆλθεν ἀμέσως, καὶ δὲν ἐβράδυνε καθόλου, ὅπως συνήθως συμβαίνει. Μόλις κατέφερε τὸ θανατηφόρον κατὰ τοῦ Ἀγίου κτύπημα ὁ Φιλομάτιος αὐτός, κατέπεσε καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὴν γῆν δαιμονισθεὶς! Ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ δαίμονος εὐρισκόμενος ἔτριξε τοὺς ὀδόντας καὶ ἔβγαξεν ἀφροὺς ἀπὸ τὸ στόμα, προκαλῶν τὸν φόβον τῶν βλεπόντων. Ἡ φοβερά δὲ αὐτὴ μάστιξ ἐτιμώρει καὶ κατεῖχε τὸν ἄθλιον αὐτὸν μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του.

Γ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

Η ΡΩΤΗΣΕΝ ὁ Ἀββᾶς Μάρκος τὸν Ἀββᾶν Ἀρσένιον λέγων· διατί εἰσὶ τινες καλοὶ ἄνθρωποι καὶ ἐν τῷ ἀποθνήσκειν αὐτοὺς μετὰ πολλῆς θλίψεως καὶ σωματικῶν ἀναγκῶν μεγάλων, οὕτω χωρίζονται; ὁ δὲ ἀπεκρίθη· ἵνα, ὡς περ ἐν ἄλλαι ἀλισθέντες ἐνταῦθα, καθαροὶ ἀπέλθωσιν ἐκεῖ.

2. Ἐν τῇ Λαύρᾳ τοῦ Ἑπταστόμου, ἣτις διέστηκε τῆς Λαύρας τοῦ Ὁσίου Σάββα ἐπτά σταδίους, ἦν τις Ἀναχωρητὴς θαυμαστός, ὀνόματι Ἰωάννης, εἶχε δὲ καὶ μαθητὴν, ὃς θεωρῶν τὰ γινόμενα ὑπὸ τῶν Περσῶν κακὰ τῇ Ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ πόλει, παρεκάλει τὸν Γέροντα εἰπεῖν αὐτῷ, εἰ μέλλει ἡ πόλις ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν καταληφθῆναι.

3. Ὁ δὲ πρῶτα μὲν ἀνένευε λέγων· πόθεν ἐγὼ ἐπίσταμαι περὶ τούτου, ἄνθρωπος ἀμαρτωλὸς ὢν;

4. Ὡς δὲ ἐπέμενε ὁ νέος παρακαλῶν καὶ θέλων μαθεῖν, ἔφη ὁ γέρον· δακρύσας· ἐπειδὴ θεωρῶ σε, ὦ τέκνον, ἐμπόνως θέλοντα περὶ τούτου μαθεῖν, ἐγὼ σοι ἐρῶ ὅσα ὁ Θεὸς ἔδειξε μοι· πρὸ τῶν πέντε ἡμερῶν τούτων ἤμην ἀδολεσχῶν περὶ τούτου καὶ προσευχόμενος, θεωρῶ ἑμαυτὸν ἀρπαγέντα ἔμπροσθεν τοῦ Ἀγίου Κρανίου, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἔκραζον σὺν τῷ κλήρῳ τὸ Κύριε ἐλέησον· ἀτενίσας δὲ θεωρῶ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν προσηλωμένον τῷ Σταυρῷ, καὶ τὴν Παναγίαν Θεοτόκον τὴν Δέσποιναν τοῦ κόσμου δυσωποῦσαν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, ὁ δὲ ἀπεστρέφετο τὸν λαὸν λέγων· οὐ μὴ ἐπακούσομαι αὐτῶν, ἐβεβήλωσαν γὰρ τὸ θυσιαστήριόν μου.

5. Οὕτως οὖν κράζοντες τὸ Κύριε ἐλέησον σὺν στεναγμοῖς ἤλθομεν εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου, ἐγὼ δὲ ἀπελθὼν προσκυνῆσαι ἐν τῷ τόπῳ ἐν ᾧ εὕρηνται τὰ τίμια ξύλα τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ, ὁρῶ βύρβορον ἐκείθεν ἀναδιδόμενον, καὶ ἐπὶ τὸν Ναὸν καταρρέοντα, καὶ τινες δὲ δύο ἱεροπρεπεῖς αὐτῷ παρεστήκεισαν, οἷς καὶ εἶπον· οὐ φοβεῖσθε τὸν Θεόν, ὅτι οὐδὲ εὐξασθαι δύναμειν ἐκ τοῦ βορβόρου; πόθεν ἡ τοσαύτη δυσωδία ἐνταῦθα;

6. Οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν· ἐκ τῶν ἀνομιῶν τῶν κληρικῶν τοῦ τόπου τούτου ἐγὼ δὲ πρὸς αὐτούς· καὶ οὐ δύνασθε τὸν βύρβορον καθαρίσαι, ὅπως συγχωρηθῶμεν εὐξασθαι; λέγουσιν ἐκεῖνοι· πιστεύσον, ἀδελφέ, οὐ μὴ καθαρισθῶσι τὰ ὧδε ἄλλως εἰ μὴ διὰ πυρός.

7. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Γέρον· ἐδάκρυσε καὶ λέγει πάλιν τῷ μαθητῇ· καὶ τοῦτο δὲ σοι φημί, τέκνον· ἐξῆλθεν ἀπόφασις, ἵνα ἐγὼ ἀποκεφαλισθῶ, καὶ πολλὰ παρεκάλεσα τὸν Θεόν, ἵνα συγχωρηθῇ μοι, καὶ ἀπεκάλυψέ μοι, ὅτι ἀπόφασίς ἐστι, καὶ πάντως γενέσθαι ἔχει.

8. Ὅθεν καὶ ἔτι ταῦτα λαλοῦντος τοῦ Γέροντος, ἰδοὺ οἱ βάρβαροι ἤλθον ἐπ' αὐτόν, καὶ ὁ μὲν μαθητὴς δειλιάσας ἔφυγεν, ὁ δὲ Γέρον· κρατηθεὶς ὑπ' αὐτῶν ἀνῆρέθη. Μετὰ οὖν τῷ ὑποχωρῆσαι τοὺς βαρβάρους, ἐπανελθὼν ὁ μαθητὴς, καὶ εὐρὼν τὸν Γέροντα τεθνεῶτα, ἐδάκρυσε πικρῶς, καὶ λαβὼν ἐκήδευσεν αὐτὸν μετὰ τῶν Πατέρων.

9. Καθημένων ποτὲ ἑπτὰ ἀδελφῶν μετὰ τοῦ Ἀββᾶ Μωϋσέως, ἔφη αὐτοῖς ὁ Γέρων· ἰδοὺ σήμερον βάρβαροι εἰς σκῆτιν ἔρχονται, ἀλλ' ὑμεῖς ἀναστάντες φύγετε· οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· σὺ οὖν οὐ φεύγεις, Ἀββᾶ; Ἐφη ὁ Γέρων· ἐγὼ τοσαῦτα ἔτη προσδοκῶ τὴν ἡμέραν ταύτην, ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος τοῦ Δεσπότου εἰπόντος· «Πάντες οἱ λαβόντες μάχαιραν, ἐν μαχαίρᾳ ἀποθανοῦνται» καὶ νῦν φεύξομαι; Οὐδαμῶς.

10. Λέγουσιν οἱ ἀδελφοί· οὐδὲ ἡμεῖς φευξόμεθα, ἀλλὰ μετὰ σοῦ ἀποθανούμεθα. Εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ Γέρων· ἐγὼ πρᾶγμα οὐκ ἔχω, ἕκαστος δὲ βλεπέτω πῶς καθέζεται. Καὶ ἐπισχὼν μικρὸν ἔφη· ἰδοὺ οἱ βάρβαροι ἐγγίζουσι τῇ θύρᾳ· καὶ εἰσελθόντες ἐφόνευσαν αὐτούς, εἰς δὲ ἔξ αὐτῶν ἐκρύβη ὀπίσω τῆς θύρας, καὶ εἶδεν ἑπτὰ στεφάνους ἑλθόντας καὶ στεφανώσαντας αὐτούς.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΑΒΒΑΣ Μάρκος ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ἀρσένιον:

— Διατί μερικοὶ καλοὶ ἄνθρωποι, ὅταν ἀποθνήσκουν, μετὰ μεγάλης θλίψεως καὶ πολλῆς σωματικῆς ταλαιπωρίας ἀποχωρίζεται ἡ ψυχὴ τῶν ἀπὸ τὸ σῶμά των;

— Διὰ νὰ ἀπέλθωσι καθαροὶ ἀπὸ κάθε ἐνοχλῆν (ἀπήνητησεν ὁ Ἀββᾶς Ἀρσένιος) ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὴν αἰωνιότητα. Ἀλατίζονται, τρόπον τινά, ἐδῶ μὲ τὸ ἀλάτι τῆς ταλαιπωρίας καὶ τῶν θλίψεων, διὰ νὰ καταστοῦν ἐκλεκτοί.

2. Εἰς τὴν Λαύραν τοῦ Ἑπταστόμου, ἡ ὁποία ἀπέχει 7 (ἑπτὰ) στάδια (¹) ἀπὸ τὴν Λαύραν τοῦ Ὁσίου Σάββα, ἔζη ἓνας ἀξιοθαύμαστος Ἀναχωρητής, ὁ Ἰωάννης. Οὗτος εἶχεν ἓνα μαθητὴν, ὁ ὁποῖος βλέπων αὐτὰ πού ἔκαμαν οἱ Πέρσαι ἐναντίον τῆς ἀγίας πόλεως τῶν Ἱεροσολύμων, παρεκάλει τὸν Γέροντά του, τὸν ἀναχωρητὴν Ἰωάννην, νὰ τοῦ εἰπῇ ἂν πρόκειται ἡ πόλις νὰ κυριευθῇ ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς.

3. Ὁ Ὁσιος κατ' ἀρχὰς ἠρνεῖτο καὶ ἔλεγεν:

— Ἀπὸ ποῦ ἐγώ, τέκνον μου, πού εἰμαι ἀμαρτωλὸς ἄνθρωπος νὰ γνωρίζω αὐτό, πού μοῦ ζητεῖς;

— Γέροντα, μὴ μοῦ ἀρνεῖσαι αὐτὸ πού θέλω νὰ μάθω, ἐπέμενεν ὁ μαθητής.

4. Κατόπιν αὐτῆς τῆς ἐπιμονῆς ἐδάκρυσεν ὁ Γέρων καὶ τοῦ εἶπε:

— Ἐπειδὴ σὲ βλέπω μετὰ πόνου νὰ ἐπιθυμῇς νὰ μάθῃς αὐτὸ τὸ ζήτημα, θὰ σοῦ εἰπῶ ὅσα μοῦ ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς πρὸ πέντε ἀκριβῶς ἡμερῶν. Ἄκου λοιπόν. Καθὼς μὲ ἀπασχολοῦσε ἐπιμόνως ἡ σκέψις αὐτῇ, τοῦ μέλλοντος δηλαδὴ τῆς Ἱερᾶς Πόλεως, καὶ προσηυχόμεν, βλέπω τὴν ἐξῆς τρομακτικὴν ὁπτασίαν. Μοῦ ἐφάνη, ὅτι ἀνηρπάγη καὶ εὐρέθην πρὸ τοῦ φρικτοῦ Γολγοθᾶ. Πλήθος δὲ κόσμου μετὰ τῶν Ἱερέων ἔκραζον· «Κύριε, ἐλέησον». Ὑψώσας δὲ τὸ βλέμμα μου, βλέπω τὸ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν προσηλωμένον ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρόν. Κάτω δὲ τοῦ Σταυροῦ τὴν Κυρίαν καὶ Δέσποιναν τοῦ κόσμου

1) Στάδιον, παλαιὸν μέτρον μήκους, ἀντιστοιχοῦν πρὸς 185 μέτρα.

ἱκετευτικῶς νὰ ἐκδυσωπῇ τὸν Ἑσταυρωμένον Ἰησοῦν χάριν τοῦ λαοῦ. Εἰς τὰς μητρικὰς Αὐτῆς ἱκεσίας ἀπήντησεν ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ Σταυροῦ ὁ Ἰησοῦς, ἀποστρεφόμενος τὸν παρευρισκόμενον λαόν.

— Δὲν ἀκούω τὰς προσευχὰς των, διότι μὲ τὰς ἁμαρτίας των ἐβεβήλωσαν τὸ θυσιαστήριόν μου.

5. Κατόπιν αὐτοῦ, μὲ περισσοτέραν ἔντασιν καὶ βαθέως ἀναστενάζοντες ἐκράζομεν τὸ «Κύριε, ἐλέησον». Τοιουτοτρόπως ὅλοι ἤλθομεν εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου. Τότε ἐγὼ ἀπεχώρησα ὀλίγον ἀπὸ τὸ πλῆθος καὶ ἐπῆγα νὰ προσκυνήσω εἰς τὸν τόπον εἰς τὸν ὁποῖον φυλάσσονται τὰ Τίμια ξύλα τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ. Ἀλλὰ τί νὰ ἰδῶ! Ἀπὸ ἓνα σημεῖον, ὅπου ὑπῆρχεν ὁ Σταυρός, ἀνεδίδετο δυσώδης βόρβορος καὶ ἐχύνετο εἰς τὸ κέντρον τοῦ Ναοῦ. Δύο δὲ ἱεροπρεπεῖς ἄνδρες ἐστέκοντο μετ' εὐλαβείας ἐκατέρωθεν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Εἰς αὐτοὺς ἀπευθυνόμενος εἶπον: Δὲν φοβεῖσθε τὸν Θεόν; Πῶς ἀνέχεσθε τὴν κατάστασιν αὐτὴν τοῦ βορβόρου, ἐκ τῆς ὁποίας δὲν δυνάμεθα οὔτε νὰ προσευχηθῶμεν; Ἀπὸ ποῦ προέρχεται αὕτη ἡ δυσωδία τοῦ βορβόρου;

6. Ἐκεῖνοι δὲ οἱ δύο ἄνδρες μοῦ ἀπήντησαν: Αἰτία εἶναι αἱ ἀνομίαι τῶν κληρικῶν αὐτοῦ τοῦ τόπου! Δευτερολογῶν πάλιν ἠρώτησα τοὺς δύο αὐτοὺς ἄνδρας: Δὲν ἠμπορεῖτε νὰ καθαρῶσετε αὐτὸν τὸν βόρβορον, ὥστε νὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ προσευχή μας ἐδῶ; Καὶ τότε οἱ δύο ἐκεῖνοι ἄνδρες μοῦ ἐφάνέρωσαν τὰ φοβερὰ γεγονότα:

— Πίστευσε, ἀδελφὲ (μοῦ εἶπον), ὅτι ἡ κατάστασις αὕτη ἐδῶ μόνον διὰ τοῦ πυρὸς θὰ καθαρισθῇ. Δὲν εἶναι δυνατόν κατ' ἄλλον τρόπον.

7. Λέγων αὐτὰ ὁ Γέρων ἐδάκρυσεν· ἀφοῦ συνῆλθεν ὀλίγον συνέχισε τὴν προφητικὴν ἀφήγησιν πρὸς τὸν μαθητὴν του:

— Ἀκόμη θὰ σοῦ εἶπω καὶ αὐτό, τέκνον μου. Ἡ ἀπόφασις δι' ἐμὲ εἶναι νὰ ἀποκεφαλισθῶ. Πάρα πολὺ παρεκάλεσα τὸν Θεὸν νὰ ἀποφύγῃ αὐτὸν τὸν φρικτὸν θάνατον καὶ μοῦ ἀπεκαλύφθη, ὅτι εἶναι ἀπόφασις καὶ πρέπει νὰ ἐκπληρωθῇ.

8. Καὶ πράγματι! ἐνῶ ὁ Γέρων διηγεῖτο πρὸς τὸν μαθητὴν του αὐτά, εἰσώρμησαν οἱ βάρβαροι εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀμέσως συνέλαβον αὐτόν. Ὁ μαθητὴς κατῴρωθωσε νὰ διαφύγῃ, ἐνῶ τὸν Γέροντα τὸν ἐφόνευσαν. Μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν βαρβάρων ἐπέστρεψεν ὁ μαθητὴς καὶ εὔρε νεκρὸν τὸν Γέροντά του. Ἀφοῦ δὲ τὸν ἔκλαυσε πικρῶς τὸν ἐκήδευσε μαζὶ μὲ τοὺς Πατέρας.

9. Κάποτε ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς ἐκάθητο μαζὶ μὲ ἐτέρους ἐπὶ ἀδελφούς. Εἰς μίαν στιγμὴν ἀπευθυνόμενος πρὸς αὐτοὺς ὁ Γέρων τοὺς λέγει:

— Σηκωθῆτε νὰ φύγετε, διότι σήμερον θὰ ἐπιδράμουν βάρβαροι εἰς τὴν σκῆτιν μας.

— Σύ, διατί δὲν φεύγεις, ἀφοῦ τὸ γνωρίζεις; τὸν ἠρώτησαν οἱ ἀδελφοί.

Εἰς τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν ὁ Γέρων ἀπήντησεν.

— Τόσα χρόνια ἀναμένω τὴν πολύτιμον αὐτὴν στιγμήν, διὰ νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ· «Πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρᾳ ἀποθаноῦνται» (Ματθ. κς', 52) καὶ τώρα νὰ φύγω; καθόλου δὲν θὰ κινηθῶ ἀπὸ ἐδῶ! (')

10. Λέγουσι τότε οἱ ἀδελφοὶ πρὸς τὸν Γέροντα:

— Ἐ! τότε καὶ ἡμεῖς δὲν σὲ ἐγκαταλείπομεν μόνον! θὰ ἀποθά-
νωμεν μαζί σου!

— Ἐγὼ δὲν ἔχω λόγον νὰ σᾶς ἐμποδίσω. Ὁ καθείς σας ἃς ἐξε-
τάσῃ ἐπισταμένως τὴν ψυχικὴν του διάθεσιν καὶ ὑπευθύνως ἃς λάβῃ
τὴν ἀπόφασίν του, ἐὰν θὰ καθίσῃ.

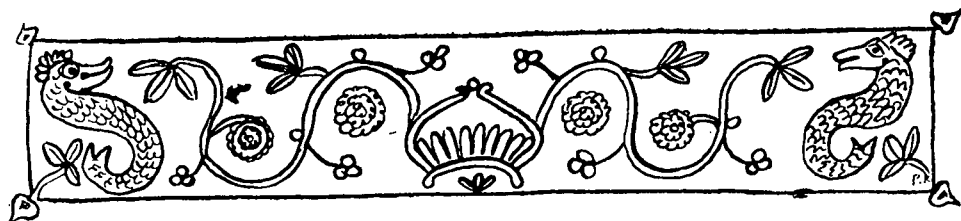
Ἀφοῦ ἐπέρασε μία μικρὰ περίοδος σιωπῆς, εἶπε πάλιν πρὸς τοὺς
μαθητάς του:

— Νά, οἱ βάρβαροι ἔφθασαν. Αὐτὴν τὴν στιγμήν εὐρίσκονται
πρὸ τῆς θύρας.

Δὲν ἐπρόλαβε νὰ τελειώσῃ τὸν λόγον του καὶ πράγματι εἰσελ-
θόντες βιαίως οἱ βάρβαροι τοὺς ἐφόνευσαν ὅλους. Ἕνας ἐκ τῶν μα-
θητῶν του, πρὸς ἐκρύβη πίσω ἀπὸ τὴν θύραν καὶ διέφυγε τὸν θάνα-
τον τῶν βαρβάρων, εἶδεν ἐπὶ στεφάνους, πρὸς ἐστεφάνωσαν τὸν Ἀβ-
βᾶν Μωϋσῆν καὶ τοὺς ἕξ μαθητάς του.

1) Ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς ἦτο πρότερον ληστής καὶ μετανοήσας ἐγένετο Μο-
ναχός, δι' αὐτὸ λέγει ὅτι ἀναμένει νὰ θανατωθῇ, διὰ νὰ ἐξιλεωθῇ διὰ τοὺς φό-
βους τῆς περιόδου ἐκείνης.

· ὙΠΟΘΕΣΙΣ Κ' ·

**Ὅτι οὐ δεῖ ξενίζεσθαι, διὰ τι περιστάτικόν
δικαίους ἀνδράσι συμβῇ.**

**Δὲν πρέπει νὰ παραξενευώμεθα, διὰ συμβῇ κατὰ
περιστάτικόν εἰς δικαίους ἀνθρώπους.**

Α'. Παλλαδίου

Ν ΤΩ ΟΡΕΙ τῆς Νιτρίας γέγονεν ἀνὴρ θαυμαστός, ὀνόματι Βενιαμίν, ζῶν βιώσας ἐνάρετον ἐπὶ ἔτη ὀγδοήκοντα, καὶ εἰς ἄκρον ἀσκήσας τὴν ἀρετὴν, κατηξιώθη χάρισματος ἱαμάτων, ὥς πάντα, ᾧ ἂν χειρὰς ἐπιτίθει ἢ ἔλαιον εὐλογήσας ἐδίδου, πάσης ἀπαλλάττεσθαι ἀρρώστιας τὸν ἐνοχλούμενον.

2. Οὗτος πρὸ ὀκτῶ μηνῶν τῆς κοιμήσεως αὐτοῦ ὑδρωπίασε, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ὠγκώθη τὸ σῶμα αὐτοῦ, ὥς μὴ δύνασθαι τὸν μικρὸν δάκτυλον τῆς χειρὸς αὐτοῦ ταῖς δυοῖν χερσὶ περιλαβεῖν. Μὴ δυνάμενοι οὖν ἡμεῖς ἀτενίζειν τῇ τοῦ πάθους δεινότητι, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν ἀπ' αὐτοῦ ἐστρέφομεν.

3. Τότε λέγει ἡμῖν ὁ μακάριος· εὐχασθε, τέκνα, ἵνα μὴ μου ὁ ἔσθωθεν ἄνθρωπος ὑδρωπιάσῃ· τοῦτο γὰρ τὸ σῶμα, οὔτε εὐπαθιοῦντα μέ τι ὦνησεν, οὔτε δυσπαθιοῦντα παρέβλαψε.

4. Τοὺς ὀκτῶ οὖν μηνὰς ἐκείνους ὁ δίφρος αὐτοῦ πλατύτατος ἐγένετο, ἐν ᾧ αἰὲ ἐκαθέζετο, μηκέτι ἐν κλίνῃ ἀναπεσεῖν δυνάμενος διὰ τὰς λοιπὰς χρεῖας τοῦ σώματος, καὶ ἐν τούτῳ ὧν τῷ ἀνιάτῳ πάθει ἄλλους ἴατο, τοὺς ἐν οἰφδήποτε νοσήματι συνεχομένους.

5. Τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ, αἱ φλιαὶ τῆς θύρας καὶ αἱ παραστάδες ἐπήρθησαν, ἵνα δυνηθῇ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐξεκρηθῆναι τοῦ κελλίου· τοσοῦτος ἦν ὁ ὄγκος τοῦ σώματος τοῦ μακαρίου καὶ ἀοιδίμου Βενιαμίν.

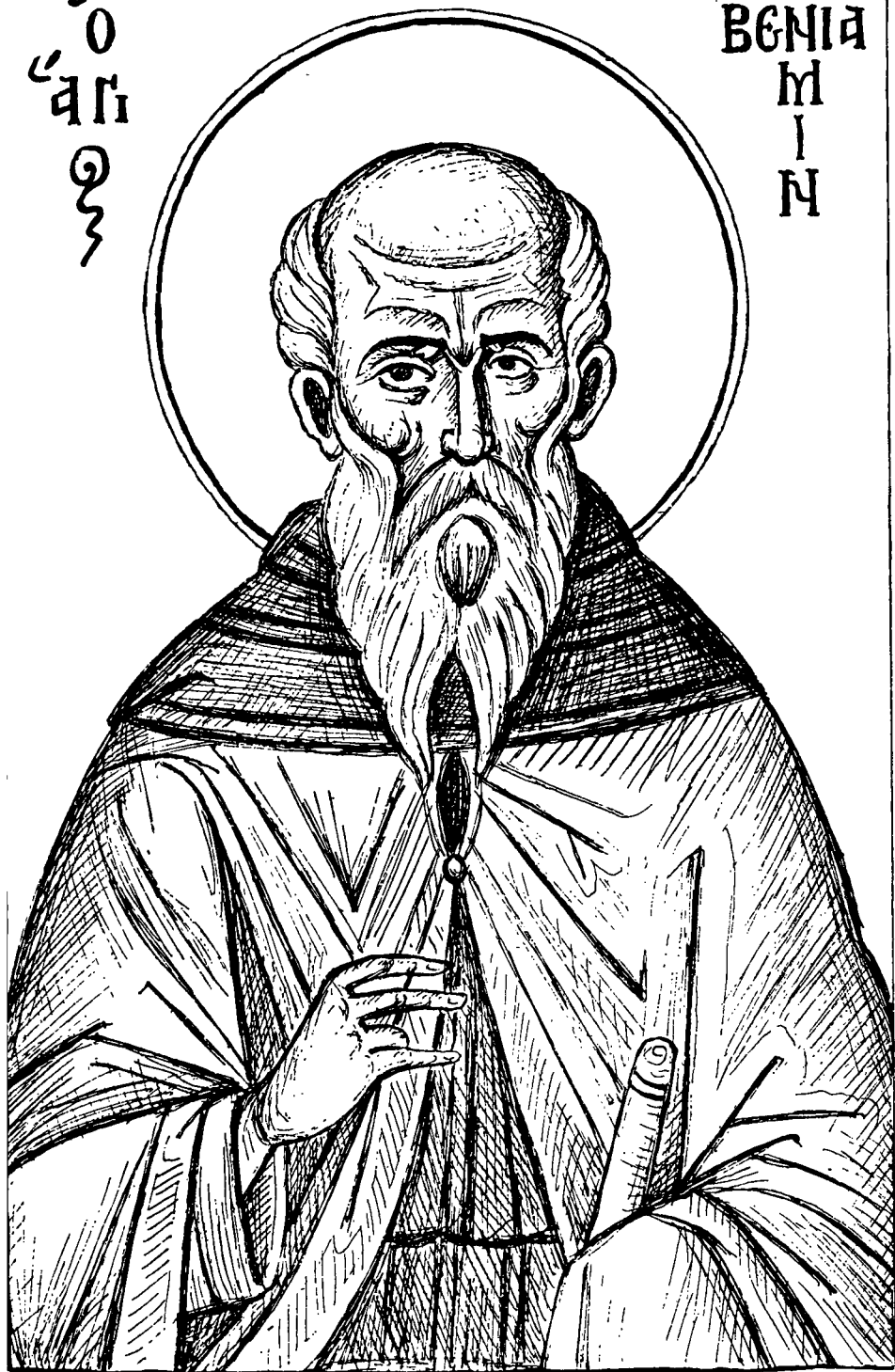
Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας ἔζη κάποτε ἓνας ἀξιοθαύματος Ἀσκητής, ποῦ ἐλέγετο Βενιαμίν. Οὗτος ἔζη ἐπὶ ὀγδοήκοντα ἔτη ζῶν ἴαν ἐνάρετον, λόγῳ δὲ τῆς ἀσκήσεώς του ἔλαβε παρὰ Θεοῦ τὸ χάρισμα τῆς θεραπείας διαφόρων ἀσθενειῶν. Εἶχε τὴν δύναμιν, ὥστε εἰς οἰονδήποτε ἀσθενῆ ἀκουμποῦσε τὴν χεῖρά του ἢ εὐλόγει ἔλαιον καὶ τοῦ τὸ προσέφερεν, ἀμέσως ὁ ἀσθενὴς οὗτος ἐθεραπεύετο ἀπὸ πάσαν ἀσθένειαν, ποῦ ὑπέφερε.

2. Οὗτος ὀκτῶ μηνὰς πρὸ τῆς ὁσίας αὐτοῦ κοιμήσεως ἔπαθεν

Св
аг
г

ВЕНІА
М
І
Н

ὕδρωπικίαν καὶ τόσον πολὺ διωγκώθη ἐκ τῆς ἀσθενείας τὸ σῶμά του, ὥστε τὸ μικρὸν δάκτυλον τῆς χειρὸς του νὰ μὴ ἡμποροῦν καὶ μὲ τὰς δύο παλάμας νὰ τὸ περιβάλουν. Τόσον δὲ φοβερὸν ἦτο τὸ θέαμα τοῦ ἀσθενοῦς, ὥστε ἡμεῖς δὲν εἶχομεν τὴν δύναμιν νὰ τὸν βλέπωμεν καὶ δι' αὐτὸ ἐστρέψαμεν ἄλλοῦ τὸ πρόσωπόν μας.

3. Καὶ ὅμως εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν ὁ Ἅγιος Ἀσκητὴς δὲν ἔχασεν οὔτε ἶχνος ἀπὸ τὴν ἀρετὴν του· ἀπ' ἐναντίας! εἶχε τὴν δύναμιν νὰ μᾶς λέγῃ:

— Προσευχηθῆτε, τέκνα μου, νὰ μὴ ὑδρωπιάσῃ ὁ ἐσωτερικὸς μου ἄνθρωπος· διότι αὐτὸ τὸ σῶμα, ποὺ βλέπετε, οὔτε ὅταν ἦτο ὑγιὲς μὲ ὠφέλησε εἰς τίποτε ψυχικῶς, οὔτε ὅταν ἀρρώσταινε, μὲ ἔβλαψε.

4. Κατὰ τοὺς ὀκτὼ μῆνας τῆς ἀσθενείας του, ἐπειδὴ δὲν ἡμποροῦσε πλεον νὰ πέσῃ εἰς τὸ κρεβάτι, ἐκάθητο διαρκῶς εἰς τὸ κάθισμα, τὸ ὁποῖον, λόγῳ τοῦ ὄγκου τοῦ ἀσθενοῦς, διαρκῶς ἐπλατύνετο. Ἐκεῖ δὲ ἐξετέλει καὶ τὰς διαφόρους ἀνάγκας τοῦ σώματος. Εἰς αὐτὴν δὲ τὴν ἀνίατον κατάστασιν εὐρισκόμενος εἶχε τὴν δύναμιν νὰ θεραπεύῃ τοὺς ἐκ διαφόρων ἀσθενειῶν πάσχοντας.

5. Ὅταν ἐκοιμήθη, τόσον πολὺ εἶχε διογκωθῇ τὸ σῶμα τοῦ μακαρίου καὶ ἀοιδίμου Βενιαμίν, ὥστε διὰ νὰ βγάλουν τὸν νεκρὸν ἀπὸ τὸ κελλί του παρέστη ἀνάγκη νὰ ἀφαιρέσουν καὶ τὰ στηρίγματα τῆς θύρας διὰ νὰ μεγαλώσῃ τὸ ἀνοιγμα τῆς εἰσόδου.

Β'. Τοῦ αὐτοῦ

ΣΤΕΦΑΝΟΣ τις Λίβυς τὸ γένος ἐκ πλαγίου τῆς Μαρμαρικῆς καὶ τοῦ Μαριώτου, ἐπὶ ἐξήκοντα ἔτη ἐκαθέσθη, εἰς ἄκρον γενόμενος ἀσκητῆς καὶ διακριτικὸς.

2. Οὗτος κατηξιώθη χαρίσματος τοιούτου, ὥς πάντα τὸν ἐν οἰκῇ ποτε λύπη ὄντα, συντυχόντα αὐτῷ, ἄλπου ἀναχωρεῖν ἀπ' αὐτοῦ· ὃ συντυχόντες αὐτῷ καὶ Ἀμώνιος καὶ Εὐάγγελος, αὐτοῖ μοι διηγήσαντο, ὅτι κατελάβομεν αὐτὸν δεινῇ ἀρρώστῳ περιπεσόντα.

3. Κατ' αὐτοὺς γάρ, ὥς εἶπον, τοὺς τόπους τῶν διδύμων καὶ τῆς βαλάνου ἔλκος ἐποίησε, τὴν λεγομένην φαγέδαιναν, καὶ ἐπεμελεῖτο παρὰ τινος ἱατροῦ, καὶ ταῖς μὲν χερσὶ θαλλοὺς ἔπλεκεν, ἡμῖν δὲ ἔλαλει, οὕτω δὲ εὐχαρίστως καὶ ὑπομονητικῶς τὴν συμφορὰν ἔφερεν, ὥς ἄλλου τινὸς διακοπτομένου καὶ οὐκ αὐτοῦ τῶν γὰρ μελῶν αὐτοῦ, καθάπερ τριχῶν ἀνεπαισθήτως ἀποκοπτομένων, ἀτρεπτος ἔμενεν ὑπερβολῇ παρασκευῆς θεϊκῆς.

4. Αἰσιόμενος δὲ ἡμᾶς ὁ μακάριος λυπουμενούς, λέγει ἡμῖν· μὴ βλαβῆτε, τέκνα· οὐδὲν γὰρ ὧν ποιεῖ ὁ Θεὸς κακία ποιεῖ ποτέ, ἀλλὰ τέλει χρηστῷ· ἴσως γὰρ ὑπεύθυνα ἦν τὰ μέλη κολάσεων, καὶ συμφέρον ἐστὶ ταῦτα ὧδε δοῦναι δίκην, ἢ μετὰ τὴν ἔξοδον τοῦ ἐνθάδε σταδίου.

5. Οὕτως ἡμᾶς τῆς ὑπομονῆς λόγοις παρακαλέσας ἐστήριξεν ἐγκαρτερεῖν ἐν τοῖς θλιβεροῖς, καὶ μηδὲν ξενίζεσθαι εἰ καὶ Ἅγιοι ταῦτα πάσχουσι τὰ δεινά.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΣΤΕΦΑΝΟΣ, κατὰ τὴν καταγωγὴν, ποὺ ἐλέγετο Στέφανος, προερχόμενος ἀπὸ τὴν μεταξὺ Μαρμαρικῆς καὶ Μαρεώτου

χώραν, ἐπὶ ἐξήκοντα ἔτη ἡσκήτευσεν αὐστηρότατα ἀναδειχθεὶς εἰς τὸ τέλος τέλειος Ἀσκητῆς καὶ ἱκανὸς νὰ διακρίνῃ, ἀπὸ θεῖον φωτισμόν, τὰς σκέψεις καὶ τοὺς λογισμοὺς τῶν ἄλλων.

2. Οὗτος, μεταξὺ ἄλλων, εἶχε καὶ τὸ χάρισμα νὰ διαλύῃ τὴν λύπην ἀπὸ τὴν ψυχὴν τῶν προσερχομένων εἰς αὐτόν, ἀπὸ οἰανδήποτε αἰτίαν καὶ ἐὰν προήρχετο αὕτη, καὶ νὰ καθιστᾷ αὐτοὺς χαρούμενους καὶ εὐδιαθέτους. Ὁ Ἀμμώνιος λοιπὸν καὶ ὁ Εὐάγριος, οἱ ὅποιοι συχνὰ τὸν ἐπεσκέπτοντο, μοῦ διηγήθησαν τὸ ἐξῆς περιστατικόν, τὸ ὅποιον ἐκ προσωπικῆς ἀντιλήψεως ἐγνώρισαν.

3. Κάποτε ἡσθένησε βαρέως ἀπὸ μίαν φοβερὰν πληγὴν, τὴν φαγέδαιναν, ἣ ὁποία ἀνεπτύχθη εἰς τὴν περιοχὴν τῶν γεννητικῶν του ὀργάνων. Διὰ τὴν ἀσθένειαν αὐτὴν τὸν περιεποιεῖτο κάποιος ἰατρός. Τόσον ὅμως ἡ κατάστασις του, ὅσον καὶ ἡ φροντίς τοῦ ἱατροῦ δὲν τὸν ἡμπόδισαν οὔτε ἀπὸ τὸ ἐργόχειρον (τὸ πλέξιμον βλαστῶν φοινικοδένδρων πρὸς κατασκευὴν ζεμπιλίων), ἀλλ' οὔτε καὶ ἀπὸ τὴν πρὸς ἡμᾶς διδακτικὴν του ὁμιλίαν. Μὲ ἀφάνταστον δὲ ὑπομονὴν καὶ εὐχαρίστησιν ἐσήκωνε τὸν Σταυρὸν τῆς δοκιμασίας αὐτῆς, ὥστε ἐδημιουργεῖ τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι δὲν ὑπέφερεν αὐτός, ἀλλὰ ἄλλος. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ ἀσθένεια ἐπροχώρει ἐπικινδύνως, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ πῖπτουν αἱ σάρκες του ἀπὸ τὴν σηψαιμίαν, ὅπως πῖπτουν αἱ τρίχες τοῦ σώματος, χωρὶς τοῦτο νὰ γίνεται ἀντιληπτόν. Καὶ ὅμως ὁ ἅγιος αὐτὸς ἄνθρωπος παρέμενε σταθερὸς καὶ ἀμετάβλητος, λόγῳ ἀκριβῶς τῆς ὑπερβολικῆς ἐσωτερικῆς προσπαθείας, διὰ προσευχῆς καὶ ὑπομονῆς.

4. Εἶχε μάλιστα τὴν δύναμιν ὁ μακάριος, ὁσάκις μᾶς ἀντελαμβάνετο ὅτι ἐλυπούμεθα διὰ τὴν κατάστασίν του αὐτὴν, νὰ μᾶς λέγῃ: μὴ στενοχωρῆσθε καὶ μὴ σκανδαλίζεσθε, τέκνα μου· τίποτε ἀπὸ ὅσα κάνει ὁ Θεός, δὲν κάνει ἀπὸ κακίαν· ἀπ' ἐναντίας, ἐπιδιώκει διὰ τῶν παθημάτων ἀγαθὸν ἀποτέλεσμα. Ἰσως τὰ μέλη αὐτά, πὺν ὑποφέρουν, νὰ ἦσαν ἔνοχα καὶ δι' αὐτὸ τιμωροῦνται. Εἶναι λοιπὸν πρὸς τὸ συμφέρον μου αὐτό, διότι διὰ τῆς προσκαίρου αὐτῆς τιμωρίας, ἀπαλλάσσομαι τῆς αἰωνίου μετὰ θάνατον τοιαύτης.

5. Μὲ τοιοῦτους λόγους περὶ ὑπομονῆς μᾶς παρηγόρει ὁ μακάριος αὐτὸς Ἀσκητῆς καὶ μᾶς ἐστήριζε νὰ ἀνεχώμεθα ἀγογγύστως τὰ θλιβερά, χωρὶς νὰ παραξενευόμεθα, ὅταν καὶ οἱ Ἅγιοι ἀκόμη ὑποφέρουν ἀπὸ τοιαύτας φοβερὰς δοκιμασίας.

Γ'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

ΕΝ Τῇ ΕΚΚΛΗΣΙΑ τῆς Ἀγκώνων πόλεως Ἐπίσκοπος ἦν πάνυ εὐλαβέστατος, Μαρκελλῖνος τοῦνομα· τούτου τοὺς πόδας τοσοῦτον ἡ τῆς ποδαλγίας νόσος κατέσχευεν, ὥς μηδὲ βαδίσαι αὐτὸν ὁλως δύνασθαι, ἀλλ' ὅπου χρεῖα ἦν αὐτῷ ἀπελθεῖν, φορεῖω μετακομίζεσθαι.

2. Ἐν μᾶ οὖν διὰ τινος ἀμέλειαν πταίσαντος, ἐν τῇ αὐτοῦ πόλει τῇ εἰρημνῇ, ἐμπρησμός γέγονε μέγιστος· τοῦ οὖν πυρὸς σφοδρῶς κατανεμομένου τὴν πό-

λιν, καὶ μὴδὲ ὑπὸ τινος ἀνθρωπίνης ἐπινοίας οἰσθηθῆναι δυναμένης τῆς φλογός, ἀλλ' ἀπειλούσης τῇ πόλει παντελῇ τὴν ἀπώλειαν, ἥδη δὲ καὶ πολὺ μέρος τῆς πόλεως ἀναλώσαντος, κατέλαβεν ὁ Ἐπίσκοπος χερσὶ βασταζόμενος καὶ ὀδυνώμενος σφόδρα τῇ ἀπωλείᾳ τῆς πόλεως· τοῖς τοῦτον βασταζοῦσι παρεκελεύσατο φέροντες θεῖναι αὐτὸν κατέναντι τοῦ πυρός, ὃ καὶ γέγονε, καὶ εἰς ἐκεῖνον ἐτέθη τὸν τόπον, εἰς ὃν πᾶσα ἡ φλόξ κλεισθεῖσα ἐφαίνετο.

3. Ἦρξατο οὖν θαυμαστῶ τινι τρόπῳ τὸ πῦρ πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρέφειν, ὥς περ εὐλαβηθὲν τὸν Ἐπίσκοπον, καὶ οἷα φωνὴν ἀφ' ἐνὸς μὴ δύνασθαι αὐτὸν παρελθεῖν· οὕτως οὖν ἡ φλόξ δεσμευθεῖσα, καὶ πρὸς ἑαυτὴν ὑποστρέψασα, τελείως ἐσβέσθη. Κατανοεῖς οὖν, Πέτρε, ποίαν οὕτως ὁ ἄνθρωπος ἔσχε τὴν ἀρετὴν, ὅτι ἀσθενὴς ὢν καὶ καθεζόμενος, τὴν τοιαύτην φλόγα κατέσβεσεν;

Πέτρος

4. Κατανοῶ καὶ λίαν ἐκπλήττομαι.

Ἐρμηνεία

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ τῆς πόλεως Ἀγκῶνος ἦτο Ἐπίσκοπος ὁ ὑπερευλαβέστατος Μαρκελλῖνος. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ ἐκλεκτὸς Ἐπίσκοπος προσεβλήθη ἀπὸ ἰσχυρὰν ποδαλγίαν, εἰς σημεῖον ὥστε νὰ μὴ δύναται πλέον νὰ βαδίσῃ, ἀλλ' ὅπου παρίστατο ἀνάγκη νὰ μεταβῇ, μετεφέρετο διὰ φορείου.

2. Κάποτε λοιπὸν, ἐξ ἀφορμῆς ἀπροσεξίας ἐνὸς κατοίκου τῆς πόλεως, ἐξεργράγη εἰς τὴν πόλιν τοῦ ἀσθενοῦς Ἐπισκόπου Μαρκελλίνου μεγάλη πυρκαϊά. Τὸ πῦρ ἤρχισε νὰ ἐξαπλοῦται ἐπικινδύνως εἰς ὅλην τὴν πόλιν καὶ καμμία ἀνθρωπίνη δύναμις δὲν ἠδύνατο νὰ κατανικήσῃ τὰς φλόγας, αἱ ὁποῖαι ἠπείλουν νὰ καταστρέψουν τελείως τὴν πόλιν αὐτήν. Πρὸ τῆς ἀπειλῆς αὐτῆς καὶ ἐνῶ εἶχεν ἀποτεφρωθῇ ἀρκετὸν μέρος τῆς πόλεως ὁ Ἐπίσκοπος πονῶν διὰ τὴν συμφορὰν αὐτὴν ἐξῆλθεν εἰς τὸν τόπον τῆς πυρκαϊᾶς, βασταζόμενος εἰς τὰς χεῖρας. Εἰς μίαν στιγμὴν, δονούμενος ἀπὸ ἰσχυρὰν συγκίνησιν διὰ τὴν συμφορὰν ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς, διέταξε τοὺς βασταζόντας νὰ τὸν φέρουν καὶ νὰ τὸν τοποθετήσουν ἀκριβῶς ἀπέναντι τοῦ πυρὸς πλησίον τοῦ χώρου τῆς καταστροφῆς.

3. Μόλις τὸν μετέφεραν καὶ τὸν ἐτοποθέτησαν συνέβη τὸ ἐξῆς παράδοξον θαῦμα: Αἱ φλόγες περιορίσθησαν καὶ τὸ πῦρ, κατὰ θαυμαστὸν τρόπον, ἤρχισε νὰ περιμαζεύεται, ὥς νὰ ἐφοβεῖτο τὸν Ἐπίσκοπον καὶ νὰ ἐφώναζεν, ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ περάσῃ τὴν θέσιν, ὅπου ἔμενεν ὁ Ἐπίσκοπος. Τοιουτοτρόπως λοιπὸν συνεστάλη τὸ πῦρ καὶ ἐντὸς ὀλίγου κατεσβέσθη τελείως.

— Βλέπεις λοιπὸν, Πέτρε, πόσον μεγάλην ἀρετὴν εἶχεν ὁ ἄνθρωπος αὐτός; Εἶχε τὴν δύναμιν καὶ ἀσθενὴς ἀκόμη καὶ χωρὶς νὰ μετακινήται, λόγῳ τῆς ἀσθενείας του, νὰ κατασβέσῃ τόσον φοβερὰν πυρκαϊάν.

Πέτρος

4. Τὸ βλέπω, καὶ καταπλήσσομαι.

Δ'. Ἐν τῷ βίῳ τῆς Ἀγίας Συγκλητικῆς

Ο ΡΩΝ ὁ μισόκαλος δαίμων τὴν μακαρίαν Συγκλητικὴν κούφως τῶν αὐτοῦ ὑπεριπταμένην παγίδων, καὶ οὐ μόνον αὐτήν, ἀλλὰ καὶ πολλὰς ἄλλας, δι' ὧν τε ἐποίει καὶ ἐδίδασκε συγκροτοῦσαν εἰς τὴν κατ' αὐτοῦ νίκην, ἐξαιτεῖται λοιπὸν ταύτην πρὸς τὸν τελευταῖον ἀγῶνα, καὶ τῶν ἐντοσίων αὐτῆς ἀψάμενος, βαθιεῖαν αὐτῇ τὴν πληγὴν ἐνῆκε, καὶ τὸ ἀναγκαιότατον πρὸς τὸ ζῆν μόριον, τὸν πνεύμονα, πλήττει δεινῶς, καὶ ἀφορήτους αὐτῇ ἐμποιεῖ ἀλγηδόνας, καὶ οὕτω κατ' ὀλίγον αὐτῆς τὴν ζωὴν ἐδαπάνα.

2. Ἐνεχώρει μὲν γὰρ καὶ ἐν βραχεῖ καιρῷ, ἐπεὶ ταύτην ἐξαιτησάμενος ἔλαβε, συντεμεῖν αὐτῆς τὴν τελευταίην· ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ὥς περ αἱμοβόρος δῆμιος διὰ πολλῶν πληγῶν καὶ χρόνου μακροῦ τὴν οἰκείαν ὁμότητα ἐθεράπευε, κῆκείνην ἀπαγορεῦσαι πρὸς τὸ τοῦ χρόνου μήκος καὶ τὸ βαρὺ τῶν κολάσεων ἐπειράτο.

3. Καὶ διὰ τοῦτο κατὰ μικρὸν ἀναλύων τὸν πνεύμονα, διὰ τῶν ἐναγομένων πνυσμάτων τοῦτον ἀπέβαλλε· πρὸς δὲ καὶ πυρετοὺς ἀδιαλείπτους ὑπανῆψεν αὐτῇ, οἱ καὶ ῥίνης δίκην τὸ πολὺσθλον σῶμα ἐδαπάνων τε καὶ ἀνήλισκον.

4. Καὶ ὥς περ οἱ δικασταί, ὀπηνίκα βούλονται τοὺς ἀμαρτήσαντας καὶ κατὰ δίκους γεγονότας βαρυτέρας ὑποσχεῖν τιμωρίας, δι' ὀλίγου πυρὸς κατὰ μικρὸν ἀναλωθῆναι αὐτοὺς προστάττουσιν, οὕτω καὶ ὁ ἐχθρὸς, ἐκ τῶν ἐντοσίων αὐτῆς τὸ πῦρ ἐξάπτων, ἅπαν τὸ σῶμα αὐτῆς κατηνάλου καὶ ἐπεβόσκειτο, καὶ ἀπauστον ἐν νυχτὶ καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἐπῆγε τὴν τιμωρίαν.

5. Τρία μὲν οὖν καὶ ἥμισυ ἔτη ἡ γενναία, διὰ τῶν εὐκλεῶν τούτων πόνων πρὸς τὸν ἐχθρὸν ἀπεμάχετο, γενναίως τὰς πληγὰς καὶ εὐχαρίστως ὑποφέρουσα, καὶ μὴ συμπιπτουσα τῷ φρονήματι, μᾶλλον δὲ καὶ γενναϊότερον ὠπλίετο κατ' αὐτοῦ, καὶ πολλοὺς ὑπ' αὐτοῦ τραυματιζομένους ταῖς διδασκαλαῖς ἰάτο.

6. Ὁ δὲ ταῦτα ὀρῶν ἤχθετο, καὶ μὴ φέρων τὴν ἥτταν, τῇ γενναίᾳ καὶ ἐτέραν τιμωρίαν βαρυτάτην προστίθει· πλήττει τὰ φωνητικὰ ὄργανα, τὴν προφορὰν τοῦ λόγου στήσαι ὁ δόλιος μηχανώμενος καὶ πολλοὺς στερεῖσαι τῆς ἐξ αὐτοῦ ὠφελείας.

7. Ἀλλ' εἰ καὶ ἡ ἀκοὴ τῶν προσιόντων τῆς ἐκ τῶν λόγων ὠφελείας ἐστέρητο, ἀλλ' ἡ ὄψις αὐτῶν ἐκέρδαινε μεῖζονα· τῷ γὰρ δριμεῖ τοῦ πάθους οἱ παραγεγονότες ἐνατενίζοντες, καὶ τῆς μακαρίας τὸ ἐν τοῖς πόνοις καρτερὲς κατανοοῦντες καὶ μεγαλόψυχον, καὶ αὐτοὶ ἐκκρατιοῦντο τὴν γνώμην, καὶ εἰς τὸν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ πόλεμον ἐγίνοντο εὐτολμότεροι,

8. Πόθεν οὖν ὁ ἐχθρὸς τῆς πληγῆς ἤρξατο; ἐκ τοῦ στόματος· ὅθεν καὶ τὰ τῶν λόγων ἦσαν γλυκύτατα νάματα καὶ μίαν μύλην ὀδυνήσας, σήπει πάραυτα τὸ οὐλον, καὶ ἐκπίπτει μὲν ἡ μύλη, ἡ δὲ νομὴ διατρέχει εἰς ἅπασαν τὴν γένυν, καὶ γίνεται φθορὰ τῆς ὑποκειμένης σαρκός, καὶ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις τερηδονίζεται τὸ ὀστέον, καὶ μετὰ δύο μῆνας γίνεται ἔκτρησις· καὶ πᾶς δὲ ὁ πέραξ τὸς ἰσχυρῶς ἐμεμελάνωτο, καὶ τὸ ὀπτοῦν δὲ καὶ αὐτὸ φανέν κατ' ὀλίγον ἐδαπανᾶτο.

9. Ἐκ δὲ τῆς σήψεως βαρυτάτη δυσωδία καὶ ἀνύποιτος ἀπέπλει, ὥς τε τὰς ὑπουργούσας μηδὲ πλησιάσαι αὐτῇ δυναμένας, διὰ τὸ τῆς δυσωδίας ἀπάνθρωπον· εἰ δέ ποτε καὶ ὑπὸ τῆς ἀναγκαιᾶς χρείας καλούμεναι ἐγγίσει αὐτῇ ἤθελον, θυσιματῶν ἀποκαίουσai πληθὺς εἰσήεσαν, καὶ συντόμως αὐτῆς ὑπεχώρουν, τὸ δεινὸν ἐκ τῆς δυσωδίας ἐκείνο μὴ φέρουσαι.

10. Ἡ δὲ γενναία, ὥς ἐν ὀφθαλμοῖς ὀρώσα τὸν ἀντίπαλον ἐνώπιον αὐτῆς ἐστῶτα, ἀνδρείως αὐτῷ ἀντεμάχετο καὶ οὐκ ἠνείχετο ὅλως ἀνθρώπινόν τι προσαχθῆναι τῇ νόσφ βοήθημα, καὶ περ πολλῶν τῶν συνελθουσῶν γυναικῶν ἀξιουσῶν διὰ τὴν ἑαυτῶν ἀσθένειαν, καὶ μύρω τινὶ ὑπαλείψαι τὸ ἔλκος, ἵνα τὸ πολὺ τῆς δυσωδίας ἀπελαθῇ, φορητὴν αὐταῖς θῆσῃ τὴν μετ' ἐκείνης διαγωγὴν· ἀλλ' ἡ μακαρία οὐ κατεδέχετο, νομίζουσα διὰ τῆς ἀνθρωπίνης συμμαχίας καθαιρεῖσθαι τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀγῶνος.

11. Αἱ οὖν παροῦσαι ἰατρὸν τινα μετακαλεσάμεναι, δι' ἐκείνου ἐπεχείρουν πεῖσαι αὐτὴν θεραπείας τινὸς τυχεῖν· ἡ δὲ πάλιν οὐχ ὑπήκουε λέγουσα· τί με τῆς ἀγαθῆς ταύτης πάλης ἐκκόπτετε; τί ζητεῖτε τὸ φαινόμενον, ἀγνοοῦσαι τὸ κρυπτόμενον; τί πολυπραγμονεῖτε τὸ γινόμενον, τὸν ποιοῦντα μὴ θεωροῦσαι;

12. Καὶ ὁ ἰατρός φησι πρὸς αὐτήν· οὐχ ἔνεκεν θεραπείας τινὸς ἢ παραμυθίας προσφέρομεν φάρμακον, ἀλλ' ἵνα τὸ νεκρωθὲν ἀπαλλοτριωθὲν μόριον θάψωμεν, πρὸς τὰς παρούσας μὴ διαφθαρήναι· ὅπερ γὰρ εἰς τοὺς τεθνῶτας ποιοῦσι, τοῦτο καὶ ἡμεῖς προσάγομεν, ἀλόην ἅμα καὶ μυρσίνην, οἷνῳ δεύσας ἐπιτίθημι.

13. Ἡ δὲ καταδεξαμένη τὴν συμβουλίαν ἠνέσχετο, τὰς συνελθούσας μᾶλλον ἐλεήσασα· ἐκαθαίρετο γὰρ διὰ τούτου ἡ ἀμετρία τῆς δυσωδίας. Μυσὶ μὲν οὖν καὶ πρὸς τοῦτον τὸν ἀγῶνα ἐνήθλησε, δυνάμει δὲ θείᾳ συνεκρατεῖτο τὸ σῶμα· τὰ γὰρ αὐτῷ συνιστῶντα ἐξέλιπον παντελῶς· οὔτε γὰρ τροφῆς μεταλαβεῖν ἠδύνατο, τοιαύτης σήψεως καὶ δυσωδίας ἐπικρατούσης, οὔτε ὅλας ὑπνώσαι δριμυτάταις ἀλγηδόσι βαλλομένη διηνεκῶς, ὅν' ὧν ὁ ὕπνος ἀνεκόπτετό τε καὶ ἀπηλαύνετο.

14. Ὡς δὲ τῷ τέλει τοῦ ἀγῶνος προσήγγισε καὶ τὸν τῆς δικαιοσύνης στέφανον ἀναδήσασθαι ἔμελλεν, ἐπιστασίας Ἀγγέλων νοερῶς ἐχώρησε, καὶ ἐλλάμψεις ἀνεκκλήτου φωτός, καὶ Παρθένων Ἀγίων χοροὺς προτρεπομένους αὐτῇ τὴν ἄνοδον.

15. Καὶ ὥς περ ἐν ἑαυτῇ γενομένη, ταῖς παρούσαις, ἃ εἶδεν, ἀπηγγεῖλε, γενναίως τε φέρειν πρὸς τοὺς πόνους καὶ μὴ ὀλιγωρεῖν προετρέψατο· προσέθετο δέ, ὅτι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας τοῦ σώματος χωρισθῆσομαι κατὰ τὴν δε τὴν ὥραν.

16. Διελθουσῶν δὲ τῶν τριῶν ἡμερῶν, καθ' ἣν ὥραν προεῖπεν, ἀπῆλθε πρὸς Κύριον, ἔπαυλον τῶν ἀγῶνων παρ' αὐτοῦ ληφομένη τὴν μακαρίαν ἐν οὐρανοῖς διαγωγὴν καὶ ἀπόλαυσιν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Β ΛΕΠΩΝ ὁ μισόκαλος διάβολος τὴν εὐλογημένην ἀσκήτριαν, τὴν Ὅσιαν Συγκλητικὴν, νὰ ὑπερπηδᾷ μὲ εὐκολίαν τὰς παγίδας του καὶ νὰ μὴ παγιδεύεται ἀπὸ αὐτάς, ἀλλὰ καὶ τὰς ἄλλας Μοναχὰς νὰ προφυλάσῃ μὲ τὸ παράδειγμα καὶ τὴν διδασκαλίαν της, ἔστενοχωρεῖτο, διότι ἐνικᾶτο ἀπὸ γυναῖκας. Δι' αὐτὸ ἀποφασίζει νὰ τὴν περιπλέξῃ εἰς μίαν τελευταίαν καὶ ἀποφασιστικὴν μάχην, μὲ τὴν ὁποῖαν ἤλπιζε νὰ τὴν κατανικήσῃ. Καὶ τί κάμνει λοιπόν; Προσβάλλει διὰ φρικτῆς ἀσθενείας τὰ ἐντόσθια αὐτῆς καὶ πρὸ παντὸς τὸ ἀπαράιτητον διὰ τὴν ζωὴν ὄργανον, τοὺς πνεύμονας. Διὰ τῆς ἀσθενείας αὐτῆς (πιθανῶς νὰ ἐπρόκειτο περὶ φυματιώσεως), προεκάλεσε φρικτοὺς πόνους καὶ τοιουτοτρόπως ἡ ζωὴ της ὀδυνηρῶς ἐδαπανᾷτο.

2. Τόση ἦτο ἡ μανία τοῦ διαβόλου κατὰ τῆς Ὅσιας Συγκλητικῆς, ὥστε ἐπεδίωκε συντομώτατα νὰ προκαλέσῃ τὸν θάνατόν της, ἐφ' ὅσον, κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ, ἦτο ἐλεύθερος νὰ βασανίσῃ τὸ σῶμά της. Ὡς σκληρὸς δὲ καὶ ἀπαίσσιος δῆμιος, ποὺ διψᾷ δι' αἷμα, ἐπεδίωκε νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸ πάθος του αὐτὸ ἐπαυξάνων τὰς πληγὰς της καὶ πολλαπλασιάζων τὸν χρόνον τῆς δοκιμασίας της. Συγχρόνως μὲ τὰς βαρεῖας αὐτὰς τιμωρίας προσεπάθει νὰ τὴν κάμῃ νὰ γογγύσῃ διὰ τὴν μακροχρόνιον καὶ ὀδυνηρὰν αὐτῆς ἀσθένειαν.

3. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὁ πνεύμων τῆς ἀσθενοῦς κατετρώγετο ὑπὸ τοῦ μικροβίου, καὶ τὸν ὁποῖον μὲ τὸν ἐκ τῆς φυματιώσεως βῆλα καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ ἐμπτύσματα ὀλίγον κατ' ὀλί-

γον ἀπέβαλλεν. Ἐπιπροσθέτως τὴν κατέφλεγε διὰ συνεχῶν ὑψηλῶν πυρετῶν, οἱ ὅποιοι, ὅπως ἡ λίμα τοῦ σιδηρουργοῦ, διέλυον τὸ πολυβασανισμένον σῶμα τῆς Ὁσίας.

4. Ἡ ταλαιπωρία αὐτῇ τῆς Ὁσίας Συγκλητικῆς ὑπενθύμιζε τὴν τακτικὴν μερικῶν αὐστηρῶν δικαστῶν τοῦ καιροῦ ἐκείνου, οἵτινες, ὅταν ἤθελον νὰ τιμωρήσουν βαρύτερον καταδικασθέντας ἐγκληματίας, διέτασσον νὰ ριφθοῦν εἰς ὀλίγην πυράν, ὥστε νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ πολὺ ἡ ὀδύνη τοῦ βραδέος αὐτοῦ θανάτου. Τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ διάβολος ἐνήργει ἐπὶ τῆς Ὁσίας· ἤναψε τὴν φλόγα τοῦ πυρετοῦ εἰς τὰ ἐντόσθιά της, ἀπὸ ἐκεῖ δὲ ὁ πυρετὸς αὐτὸς ἐτρέφετο ἀπὸ τὸ ἐξησθενημένον καὶ ἀναλισκόμενον ἀπὸ τοὺς πόνους σῶμα, ὥστε ἀπαύστως, ἡμέραν καὶ νύκτα, τὴν ἐτιμῶρει.

5. Ἐπὶ τριάμισυ λοιπὸν ἔτη ἡ γενναία Συγκλητικὴ ἠγωνίζετο νικηφόρως ἐναντὶον τοῦ ἐχθροῦ διὰ τῶν ἐνδόξεων αὐτῶν πόνων καὶ σωματικῶν πληγῶν, τὰ ὅποια εὐχαρίστως καὶ ἀγογγύστως ὑπέμενε, χωρὶς καθόλου νὰ καταπέσῃ τὸ ἀσκητικόν της φρόνημα καὶ νὰ μετριασθῇ ἡ ψυχικὴ της διάθεσις. Ἀπ' ἐναντίας μάλιστα, ἡ ταλαιπωρία τοῦ σώματος καὶ ἡ δριμύτης τῶν πόνων τὴν ἔκαμαν γενναιοτέραν καὶ τὴν ἐξωπλιζον ἀποτελεσματικώτερον κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ, τοῦ διαβόλου, ὥστε διὰ τῶν πολυτίμων καὶ ὑψηλῶν διδασκῶν της νὰ θεραπεύῃ πολλοὺς τραυματιζομένους ὑπ' αὐτοῦ.

6. Ὁ διάβολος βλέπων τὴν ψυχικὴν αὐτὴν γενναιότητα καὶ τὴν δρᾶσιν τῆς Ὁσίας ἐστενοχωρεῖτο καὶ μὴ ὑποφέρων νὰ νικᾶται ἀπὸ μίαν γυναῖκα προσθέτει καὶ ἄλλην, βαρυτέραν ἀκόμη τιμωρίαν, ἐπὶ τῆς Ὁσίας. Οὕτω διὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ ἀποστερήσῃ πολλοὺς ἀπὸ τὴν ὠφέλειαν τῶν λόγων τῆς Ὁσίας Συγκλητικῆς σκέπτεται ὁ πολυμήχανος νὰ ἀχρηστεύσῃ τὴν φωνήν της καὶ πρὸς τοῦτο πλήττει τὰ φωνητικὰ ὄργανα τῆς Ὁσίας.

7. Μετὰ ταῦτα δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ὁμιλῇ ἡ Ὁσία καὶ οἱ ἐπισκέπται της ἐστερήθησαν τῆς ὠφελείας τῶν διδασκῶν της· ἐν τούτοις ὁμως, ἐὰν τὰ ὦτα των δὲν ἐγλυκαίνοντο, οἱ ὀφθαλμοὶ των περισσότερον κέρδος ἀπέφερον εἰς τὴν ψυχὴν των, διότι οἱ προσερχόμενοι βλέποντες μετὰ προσοχῆς τὸ δριμύτατον πάθος τῆς ἀσθενείας καὶ ἀντιλαμβανόμενοι τὴν ἀγόγγυστον ὑπομονὴν τῆς μακαρίας εἰς τοὺς πόνους καὶ τὴν παραδειγματικὴν της μεγαλοψυχίαν, ἀσφαλῶς καὶ οἱ ἴδιοι ἐστηρίζοντο περισσότερον εἰς τὴν εὐσέβειαν καὶ ἐγίνοντο τολμηρότεροι εἰς τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ ἐχθροῦ.

8. Ἀπὸ ποῦ, ἀπὸ ποῖον σημεῖον τοῦ σώματος, ὁ ἐχθρὸς ἤρχισε τὰς πληγὰς; Ἀπὸ τὸ στόμα!

Δι' αὐτὸ καὶ ἐχάθησαν τὰ γλυκύτατα νάματα τῶν λόγων, ποὺ ἐξεπήγαζον ἀπὸ τὸ στόμα τῆς Ὁσίας. Ὡς νὰ μὴ ἤρκει δὲ ἡ θλιβερά αὐτῇ σιωπὴ, εἰς τὴν ὁποίαν ἀκουσίως ὑπεβλήθη ἡ Ὁσία, καὶ ἰδοὺ ἐτέρω φρικτὴ καὶ ὀδυνηρὰ δοκιμασία.

Ἐπόνεσεν ἓνα δόντι τῆς Ὀσίας· ἀπὸ τὸ δόντι αὐτὸ σαπίζει ὁλόκληρον τὸ οὖλον. Καὶ τὸ μὲν δόντι κατεστράφη καὶ ἔπεσε· ἐξ αἰτίας ὅμως αὐτοῦ ἐσχηματίσθη ἀπόστημα, τὸ ὁποῖον διέβρωσεν ὁλόκληρον τὴν κάτω σιαγόνα καὶ κατέστρεψε καὶ ἐξωτερικῶς ἀκόμη τὴν σάρκα τῆς σιαγόνος. Μέσα δὲ εἰς τεσσαράκοντα ἡμέρας ὅλα τὰ ὁστᾶ τῆς κάτω σιαγόνος προσβάλλονται ἀπὸ τερηδόνα καὶ μετὰ δύο μῆνας ἐτρέυπησε τὸ μάγουλο καὶ ἐμελάνιασεν ὁλόκληρος ἡ περιοχὴ τοῦ προσώπου εἰς τὸ σημεῖον αὐτό. Ἡ σχηματισθεῖσα ὁπὴ ἐμεγάλωσε καὶ ἀπ' αὐτὴν ἐφαίνοντο τὰ ὁστᾶ τῆς σιαγόνος, τὰ ὁποῖα σιγὰ-σιγὰ κατετρῶγοντο ἀπὸ τὴν τερηδόνα.

9. Ἐξ αἰτίας δὲ τῆς σήψεως ὁ χῶρος, ὅπου παρέμενεν ἡ ἀσθενής, κατελήφθη ἀπὸ μίαν βαρεῖαν καὶ ἀνυπόφορον δυσσομίαν, ὥστε αὐταὶ πού ἐξυπηρέτουν τὴν Ὀσίαν νὰ μὴ δύνανται νὰ τὴν πλησιάσουν λόγῳ αὐτῆς τῆς δυσωδίας. Ὅσάκις δὲ ἐπρόκειτο νὰ πλησιάσουν τὴν ἀσθενῆ διὰ κατεπείγουσάν τινα ἀνάγκην τῆς, ἔκαιον ἀρωματικὰ φυτὰ προηγουμένως καὶ συντομώτατα εἰσῆρχοντο εἰς τὸ κελλί τῆς ἀσθενοῦς, ἐξερχόμεναι ἀμέσως, μὴ ἀνεχόμεναι τὴν φοβερὰν ἐκείνην δυσσομίαν.

10. Ἡ γενναία Συγκλητικὴ ἀντηγωνίζετο μὲ ἀνδρείαν τὸν διάβολον, ὡς νὰ τὸν ἐβλεπεν ἔμπροσθέν τῆς διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς καὶ δὲν ἐδέχετο καμμίαν ἀνθρωπίνην βοήθειαν εἰς τὴν νόσον τῆς. Ἀπέκρουσε μάλιστα πρότασιν πολλῶν γυναικῶν, πού ἦλθον μίαν ἡμέραν κοντά τῆς, καὶ τὴν παρεκάλουν ἐπιμόνως νὰ δεχθῇ νὰ βάλλῃ εἰς τὰς πληγὰς τοῦ σώματός τῆς ὀλίγον ἄρωμα, ὥστε νὰ μετριασθῇ ἡ δυσσομία καὶ νὰ ἡμποροῦν νὰ τὴν συναναστρέφονται. Τὸ τοιοῦτον τὸ ἐζήτουν ὡς χάριν δι' ἑαυτάς. Ἡ μακαρία ὅμως Ἀσκήτρια δὲν ἤκουε τὰς συστάσεις καὶ ὑποδείξεις αὐτάς, διότι ἐνόμιζεν, ὅτι διὰ τῆς παρασχεθησομένης ἀνθρωπίνης βοηθείας θὰ ἐξέπιπτε τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀγῶνος, πού τόσον σκληρῶς διεξῆγε καὶ οὕτω θὰ ἔχανε παρὰ Θεοῦ τὸν μισθόν τῆς.

11. Αἱ ὑποτακτικαὶ τῆς ἔστειλαν καὶ ἐκάλεσαν πλησίον τῆς ἀσθενοῦς ἓνα ἱατρόν. Ἀνέθεσαν δὲ εἰς τὸν ἱατρόν νὰ τὴν πείσῃ νὰ δεχθῇ κάποιαν παραμικρὰν θεραπείαν. Ματαίως ὅμως! Ἡ Ἁγία Συγκλητικὴ δὲν ὑπήκουεν εἰς τὰς συστάσεις καὶ ὑποδείξεις τοῦ ἱατροῦ. Ἀπευθυνομένη δὲ πρὸς τὸν ἱατρόν καὶ τὰς Μοναχὰς τοὺς ἔλεγεν:

— Διατί μὲ ἐμποδίζετε ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀγαθὴν καὶ ὠφέλιμον πάλην; Διατί προσέχετε τὰ φαινόμενα (δηλαδὴ τὰς πληγὰς, τὰς κακώσεις) καὶ ἀγνοεῖτε τί κρύπτεται κάτω ἀπὸ αὐτά; (δηλαδὴ ὁ φθόνος τοῦ διαβόλου καὶ ἡ κατ' αὐτοῦ πάλη;) Διατί μετὰ τοσαύτης φροντίδος περιεργάζεσθε αὐτὸ πού συμβαίνει, ἐνῶ δὲν δύνασθε νὰ παρατηρήσετε τὸν δράστην καὶ αἷτιον αὐτῶν τῶν γεγονότων;

12. Εἰς τοὺς λόγους αὐτοὺς τῆς Ἁγίας ὁ ἱατρὸς ἀπήντησε.

— Δὲν σοῦ προσφέρωμεν φάρμακον διὰ νὰ σὲ θεραπεύσωμεν ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν, ἥ διὰ νὰ σοῦ ἀνακουφίσωμεν τοὺς πόνους! Τοιαύτη δυνατότης δὲν ὑπάρχει. Τὸ φάρμακον, πού θὰ σοῦ δώσωμεν, ἔχει

σκοπὸν νὰ θάψῃ τὰ νεκρωθέντα σημεῖα τοῦ σώματός σου, ποὺ εἶναι ξένα πλεόν πρὸς αὐτό. Τοῦτο δὲ τὸ κάμνομεν, διὰ νὰ μὴ βλαφθῶσιν αἱ Μοναχαὶ αὐταί, ποὺ εἶναι κοντά σου. Θὰ κάμωμεν δηλαδὴ διὰ τὰ νεκρὰ μόρια τοῦ σώματός σου, αὐτὸ ποὺ κάμνομεν εἰς τοὺς ἀποθανόντας. Ἐπάνω εἰς τὰς σάπιας σάρκας θὰ βάλω ἀλόην καὶ μυρσίνην, ποὺ θὰ τὰς ἔχω μουσκέψῃ με κρασί (!).

13. Τότε ἡ Ἀγία ἐδέχθη τὰς συμβουλὰς αὐτὰς τοῦ ἱατροῦ, ὃχι χάριν τοῦ ἑαυτοῦ της, ἀλλ' ἐκ συμπαθείας πρὸς τὰς συγκεντρωθείσας ὑποτακτικὰς της. Κατόπιν τῆς ἐπεμβάσεως αὐτῆς τοῦ ἱατροῦ ἐμετριάσθη κατὰ πολὺ ἡ δυσσομία. Μὲ κολοβωμένον πλεόν σῶμα ἡγωνίσθη τὸν ὑπόλοιπον ἀγῶνα της. Μόνον δὲ ἀπὸ τὴν θεῖαν δύναμιν συνεκρατεῖτο τὸ σῶμα αὐτό, τὸ ὁποῖον κυριολεκτικῶς διελύθη ἀπὸ τὰς σάρκας καὶ τὰ μέλη, ποὺ τὸ συνιστοῦσαν. Εἰς τὴν ἀθλίαν αὐτὴν κατάστασιν εὕρισκομένη δὲν ἠδύνατο οὔτε νὰ τρώγῃ, ἐφ' ὅσον ἡ σῆψις καὶ ἡ ἐκ ταύτης δυσωδία ἦσαν τόσον ἀποπνικτικαί, ἀλλ' οὔτε καὶ καθόλου νὰ κοιμηθῇ, ἐνοχλουμένη διαρκῶς ἀπὸ δριμυτάτους πόνους, ἐξ ἀφορμῆς τῶν ὁποίων ὁ ὕπνος της διεκόπτετο καὶ ἐχάνετο.

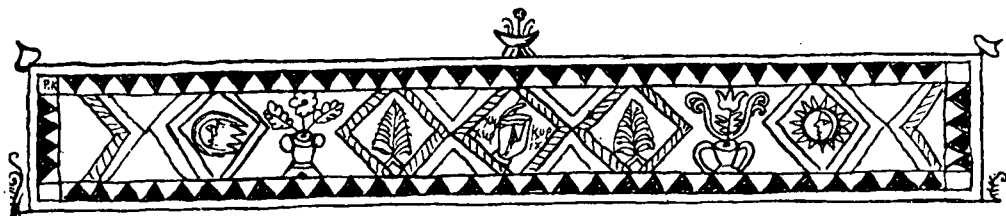
14. Μόλις δὲ ἐπλησίαζε τὸ τέλος τοῦ ἀγῶνος αὐτοῦ καὶ ἐπρόκειτο νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ Θεοῦ τὸν στέφανον τῆς δικαιοσύνης διὰ τὴν ἀγόγυστον ὑπομονὴν της, ἔφθασεν εἰς τοιαύτην πνευματικὴν κατάστασιν, ὥστε νοερῶς νὰ βλέπῃ ἐπισκέψεις Ἀγίων Ἀγγέλων καὶ νὰ καταυγάζεται ἀπὸ ἀνεκλάλητον φῶς, συνοδεῖται δὲ ἀγίων παρθένων νὰ τὴν προτρέπουν διὰ τὴν ἐνδοξὸν ἄνοδον.

15. Κατὰ διαστήματα δέ, ὡς νὰ συνήρχετο ἀπὸ ὅσα ἔβλεπεν ἐν ἐκστάσει, ἀνέφερεν εἰς τὰς παρευρισκομένας αὐτά, ποὺ ἔβλεπε καὶ τὰς συνεβούλευε νὰ ὑπομένουν μετὰ γενναιότητος τοὺς πόνους καὶ νὰ μὴ χαλαρώνουν τοὺς πνευματικούς των ἀγῶνας. Ἐν τέλει τοὺς εἶπεν, ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας θὰ ἀποχωρισθῇ ἡ ψυχὴ της ἀπὸ τὸ σῶμα, εἰς ὧραν, τὴν ὁποίαν προσδιώρισε.

16. Πράγματι μετὰ τὴν πάροδον τῶν τριῶν ἡμερῶν καὶ κατὰ τὴν ὥραν ἀκριβῶς, ποὺ προεῖπεν, ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον, λαβοῦσα ἀπὸ Αὐτὸν ὡς ἑπαθλὸν τὴν εὐτυχισμένην ζωὴν ἐν οὐρανοῖς καὶ τὴν ἀπολαυσιν τῶν αἰώνιων ἀγαθῶν.

(1) Ἡ ἀλόη εἶναι φυτὸν μὲ φαρμακευτικὰς ιδιότητας, ὀνομάζεται δὲ οὔτω καὶ ὁ χυμὸς αὐτοῦ, ὅστις ξηραίνεται, ὡς ἡ ρητίνη· ἡ δὲ μυρσίνη εἶναι ἡ κοινῶς λεγομένη μυρτιά. Ὁ οἶνος ἐπίσης ἔχει ἀπολυμαντικὰς καὶ στυπτικὰς ιδιότητας, ὅγῳ τοῦ περιεχομένου οἰνοπνεύματος.

ὙΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄

Ὅτι δεῖ τὸν πιστὸν, καὶ τῶν ἀναγκαίων κἂν ποτε συμφερόντως στερηθῇ, μὴ ὀλιγωρεῖν εὐθὺς, ἀλλ' εὐχαριστεῖν καὶ ὑπομένειν τὸν Κύριον, καὶ ἀδιστακτως ἐλπίζειν ὡς πάντως ὁ ἀγαθὸς Θεὸς αὐτοῦ προνοήσεται. Καὶ ὅτι αἰσχρὸν τῷ Ἀσκητῇ, ὑπηρέτῃ ὄντι Θεοῦ, κοσμικοῖς προσιέναι, καὶ τὰ πρὸς χρεῖαν αἰτεῖν κἂν ἐν ἐνδείᾳ πιέζεται.

Πρέπει ὁ πιστὸς καὶ διὰν ἀκόμη κάποτε στερηθῇ, πρὸς τὸ συμφέρον του, τῶν ἀναγκαίων, νὰ μὴ λιποψυχήσῃ ἀμέσως, ἀλλὰ νὰ εὐχαριστεῖ τὸν Κύριον καὶ νὰ ὑπομένῃ, καὶ νὰ ἐλπίξῃ, χωρὶς δισταγμόν, ὅτι ὁπωσδήποτε ὁ καλὸς Θεὸς θὰ προνοήσῃ καὶ δι' αὐτόν.

Εἶναι αἰσχρὸν διὰ τὸν Ἀσκητήν, ποὺ εἶναι ὑπηρέτης τοῦ Θεοῦ, νὰ συναναστρέφεται μὲ κοσμικοὺς καὶ νὰ ζητῇ παρ' αὐτῶν τὰ πρὸς συντήρησιν, ἔστω καὶ ἂν ὑποφέρῃ.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου

ΟΡΤΗ ἦν, καὶ ἑορτῶν ἡ πρώτη καὶ κυρία, αὐτό φημι τὸ Θεῖον Πάσχα. Τῆς ἱερᾶς οὖν νυκτὸς ἡ μὲν ἡμέρα παρῆν, τοῖς δὲ τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου φοιτηταῖς τῶν ἀναγκαίων εἰς βρώσιν οὐδὲν ἦν, οὐκ ἄρτος, οὐκ ἔλαιον, οὐκ ἄλλο τι τῶν ἐδωδίσμων οὐδέν. Ὁ μὲν οὖν τῶν μαθητῶν χορὸς ἤχθετο, δώδεκα ἤδη τὸν ἀριθμὸν ὄντες· ἤχθετο δὲ οὐχ ὑπὲρ ἑαυτῶν μόνον, ἀλλ' ὅτι μὴδὲ τοῦ προσφερομένου πρὸς θυσίαν ὑπάρχοντος, ἄθυτον αὐτοῖς τὸ Πάσχα, καὶ σώματος τοῦ Χριστοῦ χωρὶς ἔμελλε τελεσθῆσθαι, καὶ τὸν διδάσκαλον περιστάντες, τὴν ἐνδειαν ἀπήγγελλον.

2. Ὁ δὲ τοσοῦτον εἰρηκῶς, εὐπρεπῇ τὴν ἱερὰν μόνον τράπεζαν γενέσθαι χρή, τὸ λοιπὸν ἔφη μὴδενὶ περὶ μὴδενὸς ἔστω λόγος· ὁ γὰρ πάλαι τὸν Ἰσραὴλ ἐν ἐρήμῳ τὰς τοσαύτας χιλιάδας, εἰτα καὶ ὕστερον οὐκ ὀλίγον πλῆθος διαθρέψας εἰς κόρον, αὐτὸς οὖν καὶ ἡμῶν ἔστι προνοῶν, οὔτε περὶ τὴν δύναμιν ἀσθενέστερος νῦν, οὔτε περὶ τὴν χορήγησιν ἀτονώτερος γεγὼνός.

3. Ταῦτα μὲν ἐκεῖνος ἔφη· ἀλλ' ὅπως αὐτῷ τὰ ῥήματα καὶ εἰς πραγμάτων δύναμιν τὸ τάχος ἐξέβη, ὡς τῆς ἐλπίδος τοῦς φοιτητάς οὐ διέψευσεν, ὁ λόγος ἤδη ἔρεῖ. Ὡς περ γὰρ πάλαι τὸ πρόβατον ἐν φυτῷ Σαβὲκ τῷ Ἀβραὰμ παρέστη πρὸς ὀλοκάρπωσιν ἑτοιμον, οὕτω δὴ καὶ τῷ δε τῷ μακαρίῳ.

4. Τοῦ ἡλίου τὴν γῆν ἀπολιπόντος ἤδη, ζευγὸς ἡμιόνων ἄγων τις παραγίνεται, φόρτος τε ποικίλης τροφῆς ἀνδράσιν Ἀσκηταῖς οἰκεῖος ἐκομίζετο· καὶ οὐκ αὐτὸς ἀπὴν ὁ τῆς ἱερᾶς τραπέζης ὀρώμενός τε καὶ νοούμενος ἄρτος, ἀλλὰ τοῖς

ἄλλοις συνῆν, ἐφ' ᾧ καὶ μᾶλλον οἱ μαθηταὶ ἥσθησαν· τὰ δὲ κομισθέντα μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς αὐτῆς διήρκεσαν.

5. Ἄλλοτε πάλιν ἀνὴρ τις τῶν πλουσίων καὶ ἀγαθοῖς ἔργοις πλουτεῖν ἐγνωκώς, τὸν οἰκεῖον βίον ἐπ' εὐλογίαις διέσπειρε, καὶ ὕλην σωτηρίας ψυχῶν τὴν τῶν χρημάτων ὕλην ἐποίη· πᾶσιν οὖν τοῖς ἄλλοις, καὶ προηγουμένως τοῖς κατὰ Θεὸν ζῶσι, καὶ μακρὰν οὖσι τοῦ κόσμου διὰ τῷ ἐγγίξειν Θεῷ ἀφθόνως μεταδιδούς, τοῖς τοῦ Θεοδοσίου μόνοις κατὰ λήθην ἢ ἀγνοίαν τῆς εὐποιίας οὐκ ἐκοινωνήσεν, ἢ τάχα καὶ τοῦ Θεοῦ τὸν Ἅγιον ἐν τούτῳ δοκιμάζοντος ἢ δοξάζοντος.

6. Οἱ μὲν οὖν μαθηταὶ προσιόντες ἠνώχλουν τῷ διανομεῖ, φανερόν ἑαυτὸν τε καὶ κείνοις ποιεῖν, καὶ μετὰ πολλῆς ἐνέκειντο τῆς σπουδῆς, μὴδὲν γὰρ ἔχειν ᾧ τὸ λοιπὸν τραφήσονται· οἱ γε κερατίων μὲν ἠγπῶν οὐκ ὀλίγων, ἔστι δ' ὅτε καὶ τούτων ἐπιλιπόντων, τὰ καταλειφθέντα ἐκ τῶν φοινίκων ὅστ' ἔψοντες, τούτοις τὸ τῆς πείνης παραμύθιον.

7. Οὕτως ἐκείνοι ἀνθρώπον αἰεὶ τὸ λαθεῖν σπεύσαντα, δῆλον γενέσθαι διὰ μικροψυχίας ἠνάγκαζον, καὶ τὸν εἰς Θεὸν ῥέπειν ὀφθαλμοὺς εἰθισμένον, πρὸς ἀνθρώπους ὀρέγειν τὰς χεῖρας ἀγενῶς ἡπείγον, χεῖρα τὴν ἀνοιγομένην ἀπολιπόντα, καὶ πᾶν ζῶον εὐδοκίας ἀποπληροῦσαν, οἶονεὶ στένωσιν αὐτοῖς ἢ μικρολογίαν τό γε νῦν ἔχον κατεγνωκότα.

8. Οἱ μὲν οὖν ἡθύμουν, ὁ δὲ παραινῶν ἡρέμα· τίς, ἔλεγε, τῶν πρόποτε θαρρήσας Θεῷ μέχρι παντὸς κατελείφθη; ἢ τίς ὑπομείνας Αὐτὸν εἰς τὸ τέλος οὐ παρακλῆται; ὅς πᾶσαν ψυχὴν ἐμπίπλησιν, ὅς ἐτοιμάζει κόραξι βορὰν καὶ τοῖς νεοσσοῖς τῶν κοράκων, ἵνα καὶ Ἰῶβ ἅμα καὶ τὸν θείον Δαβὶδ εἰσαγάγῃ συμφθεγγομένους.

9. Γινώμεν ὅσον τῷ μεταξὺ ἀνθρωπίνης ἐστὶ σπουδῆς καὶ προνοίας θεϊκῆς, μέχρι καὶ τῶν ἐσχάτων ἡκούσης, καὶ εἰσόμεθα ὅπως, καὶ ὧν ἔκοντες διὰ Χριστὸν ἀπέστημεν, τούτων αὐθις κατὰ Χριστοῦ πρόνοιαν θαυσιῶς ἀπολαύομεν.

10. Ταῦτα εἶπε, καὶ μετ' ὀλίγον ἀναφαίνεται τις ζῶον ἄγων πεφορτισμένον· ἀπῆει δὲ οὐ πρὸς τὴν τοῦ Μεγάλου μονήν, ἀλλὰ σκοπὸς αὐτῷ, ταύτην μὲν παρελθεῖν, ἀλλαχοῦ δέ που καταθεῖναι τὸν φόρτον. Ὡς δὲ πλησίον τῆς Μονῆς ἦδη ἦν, καὶ ἄκοντα τὸν ἄνδρα τὸ ὑποζύγιον ἰστή, καὶ πολλὰς τῇ μαστίγι ἐντείνοντι τὰς πληγὰς, ἐκεῖνο πέτραις ὁμοίως ἀκίνητον ἦν.

11. Εὗ τοίνυν ὑπολαβὼν ὁ ἄνθρωπος μὴ ἀθεεῖ τοῦτο γίνεσθαι, στρέψας παραχορῆμα τὴν τάξιν, ὥς ὀδηγῷ μᾶλλον αὐτὸς ἐχρητὸ τῷ ζῶντι, καὶ τὸν χαλινὸν ὑπ' ἀνείς, ἐδίδου φέρεσθαι ἢ περ αὐτῷ ἢ ὁρμή· οὕτω τοῦ ἀνδρὸς πράξαντος, τὸ ζῶον εὐθέως ἀλλαχοῦ μὲν οὐδαμοῦ ἀλλ' ὥς περ τινὸς ἀοράτως τὸν χαλινὸν ἔλκοντος καὶ εὐθύνοντος, εὐθὺ τῆς Μονῆς ἐχώρει.

12. Ἐνθα δὴ καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄνθρωπος καὶ τὴν ἔνδειαν, ἣ τούτους συνεῖχεν, ὥς πλείστην μαθῶν, καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας τὸ ἀπόρρητον ἐκπλαγεῖς, ὅπως ἐκείνοις μὲν πρόφασιν στεφάνων τῆς ἐνδείας τὸ λυπηρόν, αὐτῷ δὲ τοῦ λυπηροῦ τὴν λύσιν ἐμηχανήσατο, καὶ ὅτι πρὸς τοῦτο φανερώς ἢ τοῦ ζῶου ἀπείθεια, καλούσης αὐτὸν τῆς προνοίας θρέψαι ψυχάς, Θεῷ μὲν λειτουργούσας, ἀσθενεῖα δὲ καμνούσας τοῦ λειτουργοῦ σώματα.

13. Ταῦτα δὲ ἐκείνος καταμαθὼν, διπλῇ παρέσχε τὸν ἀριθμὸν, καθ' ὃν ὁ πρῶτος διανομεὺς ἐδίδου τὸν ἔλεον. Τὸ λοιπὸν οὖν οἱ μαθηταὶ τοῦ διοχλεῖν αὐτῷ παυσάμενοι καὶ μικροψυχεῖν, τοῦ μιμεῖσθαι μᾶλλον ἔσπευδον καὶ ζηλοῦν τὸν Πατέρα τῆς πρὸς Θεὸν ἐλπίδος καὶ πίστεως.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Η ΤΟ Η ΠΡΩΤΗ καὶ κυρία ἐξ ὧν τῶν ἐορτῶν, τὸ Ἅγιον Πάσχα. Εἶχεν ἤδη παρέλθει ἡ ἱερὰ νύξ καὶ ἀνέτελλεν ἡ ἡμέρα

τῆς πανηγύρεως καὶ οἱ ὑποτακτικοὶ τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου, οἱ ὅποιοι ἦσαν τότε δώδεκα τὸν ἀριθμόν, δὲν εἶχον τίποτε ἀπὸ τὰ ἀπαραίτητα τρόφιμα, οὔτε ἄρτον, οὔτε ἔλαιον. Ἡ ἔνδεια αὐτῇ τοὺς ἐστενοχώρει πάρα πολὺ, ὅχι μόνον διότι δὲν εἶχον οἱ ἴδιοι τρόφιμα κατὰ τὴν ἐορτήν, ἀλλὰ καὶ διότι δὲν θὰ ἤμποροῦσαν νὰ τελέσουν τὴν θείαν λειτουργίαν καὶ ἐπομένως θὰ ἐώρταζον τὸ Πάσχα χωρὶς τὴν μυστικὴν θυσίαν τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ. Τότε καὶ οἱ δώδεκα μαθηταὶ τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου παρουσιάσθησαν ἐνώπιον τοῦ Διδασκάλου τῶν καὶ τοῦ ἀνέφεραν τὴν παντελῆ ἔλλειψιν τροφίμων.

2. Ἀφοῦ τοὺς ἤκουσε μετὰ στοργῆς ὁ Μέγας Ἀσκητής, ἀπήντησε : — Πρέπει νὰ ἔχετε ἐτοιμασμένην διὰ τὴν θείαν λειτουργίαν τὴν Ἀγίαν Τράπεζαν. Αὐτὸ μόνον. Κατὰ τὰ ἄλλα μὴ ἀσχολεῖσθε μὲ τίποτε. Μὴ λησμονεῖτε—συνέχισεν—ὅτι ἐκεῖνος πού διέθρεψε, κατὰ τρόπον θαυμαστόν, τόσας χιλιάδας Ἰσραηλιτῶν εἰς τὴν ἔρημον (') καὶ πάλιν μετὰ, ἀρκετὸν πληθὺς, ὥστε νὰ χορτάσουν (²), αὐτὸς καὶ τώρα φροντίζει δι' ἡμᾶς. Εἶναι δὲ γνωστόν, ὅτι ὁ φιλόστοργος αὐτὸς χορηγὸς καὶ προνοητὴς ἡμῶν οὔτε ἔχει ἐξασθενήσει τώρα τελευταίως, οὔτε καὶ κατέστη φειδωλότερος κατὰ τὴν χορήγησιν τῶν ἀναγκαίων ἀγαθῶν. Ἄς μὴ ἀπελπιζώμεθα λοιπόν.

3. Αὐτὰ εἶπεν εἰς τοὺς ὑποτακτικούς του ὁ Μέγας Θεοδόσιος. Καὶ ὦ τοῦ θαύματος! Ὡς νὰ εἶχον δύναμιν οἱ λόγοι αὐτοὶ καὶ ἀμέσως ἐπραγματοποιήθησαν, διὰ νὰ δικαιωθοῦν αἱ ἐλπίδες τῶν μαθητῶν!

Ὅπως ἀκριβῶς κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸν Ἀβραάμ τὸ πρόβατον ἐτοιμον διὰ τὴν θυσίαν μέσα ἀπὸ τὸν θάμνον Σαβέκ (³), χωρὶς νὰ τὸ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν τοῦ ὁ Ἀβραάμ, τοιοῦτοτρόπως καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ μακαρίου Θεοδοσίου κάτι παρόμοιον συνέβη.

4. Συγκεκριμένως μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἔρχεται ἓνας ἄνθρωπος ὁδηγῶν δύο ἡμιόνους. Τὰ ζῶα αὐτὰ ἦσαν κατάφορτα ἀπὸ τὰς ἀπαιτήσεις διὰ τοὺς Ἀσκητὰς τροφὰς εἰς μίαν θαυμαστὴν ποικιλίαν εἰδῶν. Ἀπὸ τὸ θαυμαστὸν αὐτὸ φορτίον, πού μετεφέρετο εἰδικῶς διὰ τὴν συνοδείαν τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου, δὲν ἔλειπον οὔτε τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν θείαν λειτουργίαν πρόσφορα. Ἀπὸ τὸ περιστατικὸν αὐτὸ εὐχαριστήθησαν πάρα πολὺ οἱ μαθηταί. Τὰ τρόφιμα δὲ αὐτὰ τοὺς ἔφθασαν μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς.

5. Ἄλλοτε πάλιν συνέβη τὸ ἐξῆς χαρακτηριστικὸν περιστατικόν. Ἕνας πλούσιος ἄνθρωπος, πού ἐγνώριζε νὰ πλουτῇ εἰς ἔργα ἀγαθὰ, διεσκόρπιζεν εἰς ἐλεημοσύνας τὴν περιουσίαν του. Μετέβαλλε δὲ τοι-

1) «Οἱ δὲ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἔφαγον τὸ μὲν ἔτη τεσσαράκοντα» (Ἐξ. ις', 35).

2) «Καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν» (Ματθ. ιδ', 20).

3) «Καὶ ἀναβλέψας Ἀβραάμ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ εἶδε, καὶ ἰδοὺ κριὸς εἰς κατεχόμενος ἐν φυτῷ Σαβέκ τῶν κεράτων» (Γεν. κβ', 13).

ουτοτρόπως τὰ χρήματά του εἰς πολύτιμον ὕλικὸν σωτηρίας ψυχῶν. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ εἶχον ἀνάγκην, ἐχορήγει τὰ ἀγαθὰ· προτιμοῦσεν ὅμως πάντοτε αὐτούς, ποὺ εὐρίσκοντο μακρὰν τοῦ κόσμου, διὰ νὰ προσεγγίσουν τὸν Θεόν. Εἰς αὐτοὺς μὲ ἀφθονίαν ἔδιδεν ἐλεημοσύνην. Περιέργως ὅμως ὁ ἐλεῆμων αὐτὸς ἄνθρωπος καὶ φίλος τῶν Ἀσκητῶν, μόνον εἰς τοὺς Μοναχοὺς τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου δὲν ἔδωσεν οὐδέποτε τίποτε, εἴτε διότι τοὺς εἶχε λησμονήσει, εἴτε διότι τοὺς ἀγνοοῦσε, εἴτε, ἴσως, διότι ὁ Θεὸς ἐδοκίμαζε τὸν Ἅγιον ἢ ἤθελε νὰ τὸν δοξάσῃ.

6. Οἱ μαθηταὶ λοιπὸν τοῦ Ἁγίου προσερχόμενοι εἰς τὸν διανομέα, ὅταν οὗτος ἤρχετο εἰς τὸν τόπον τῶν Ἀσκητῶν, τὸν ἠνώχλουν, διὰ νὰ τοὺς γνωρίσῃ καὶ καταστήσῃ γνωστὴν τὴν ἔνδειάν των· ἐπέμενον δὲ εἰς τὴν προσπάθειάν των αὐτὴν, διότι πράγματι δὲν εἶχον κανένα, ἀπὸ τὸν ὁποῖον νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν τροφήν των. Κάπου - κάπου εἶχον εἰς τὴν διάθεσίν των μερικὰ χαροῦπια· ὁσάκις δὲ ἐτελείωναν καὶ αὐτά, τότε ἔψηναν τὰ κουκούτσια ἀπὸ τοὺς χουρμάδες τῶν φοινίκων καὶ τὰ ἔτρωγον, διὰ νὰ ξεγελοῦν τὴν πείναν των.

7. Μὲ τὴν συμπεριφορὰν των αὐτὴν καὶ μὲ τὴν μικροψυχίαν των ἐξηνάγκαζον τὸν Ἅγιον Θεοδόσιον, ἄνθρωπον ποὺ ἐπεδίωκε πάντοτε νὰ ζῇ ἀφανῶς καὶ ποὺ ἦτο συνηθισμένος μόνον πρὸς τὸν Θεὸν νὰ ἐκτείνῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς του, τὸν ἐξηνάγκαζον νὰ φανερώνηται καὶ τὸν ἐπίεζον νὰ ἀπλῶνῃ ὡς ἐνοχλητικὸς ἐπαίτης τὰς χεῖρας του πρὸς ἀνθρώπους, καὶ οὕτω νὰ ἐγκαταλείπῃ τὴν γενναιόδωρον ἐκείνην χεῖρα, ποὺ γεμίζει μὲ ὅλα τὰ ἀγαθὰ τὰς διαφόρους ὑπάρξεις ('). Ὑπεχώρει δὲ καὶ ἐκεῖνος, διότι ἀντελαμβάνετο τὴν ἀδυναμίαν των, ἀπὸ τὴν ὁποίαν προήρχετο καὶ στενοχώρια καὶ ἡ ἐπίμονος φροντίς των διὰ ζητήματα ἀσήμαντα καὶ ἀνάξια λόγου.

8. Οἱ ὑποτακτικοὶ τοῦ Ἁγίου Θεοδοσίου μελαγχολοῦσαν καὶ ἐσκυθρόπαζον· οὗτος ὅμως μὲ ἡρεμίαν τοὺς συνεβούλευε καὶ τοὺς ἔλεγε :

— Ποτὲ κανεῖς, ἀπὸ ὅσους ἐστήριξαν τὸ θάρρος των καὶ τὰς ἐλπίδας των εἰς τὸν Θεόν, δὲν ἐγκατελείφθη τελείως εἰς τὴν ζωὴν του. Ποῖος εἶναι αὐτός, ποὺ ἐπέδειξεν ὑπομονὴν μέχρι τέλους, χωρὶς νὰ δεχθῇ τὴν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἱκανοποιητικὴν παρηγορίαν; Μὴ λησμονήτῃ, ὅτι δι' ὅλους φροντίζει Ἐκεῖνος, ποὺ ἱκανοποιεῖ ὅλας τὰς κατὰ Θεὸν ἐπιθυμίας παντὸς ἀνθρώπου· Ἐκεῖνος, ποὺ ἐξασφαλίζει τὴν τροφήν τῶν κοράκων καὶ συντηρεῖ καὶ τοὺς νεοσσοὺς αὐτῶν, διὰ νὰ σᾶς ὑπενθυμίσω καὶ τὰ ὅσα λέγουν ὁ Ἰωβ (²) μετὰ τοῦ Δαβὶδ (³).

1) «Οἱ ὀφθαλμοὶ πάντων εἰς Σὲ ἐλπίζουσι, καὶ σὺ δίδως τὴν τροφήν αὐτῶν ἐν εὐκαιρίᾳ. Ἀνδίγεις σὺ τὰς χεῖράς σου καὶ ἐμπιπλᾷς πᾶν ζῶον εὐδοκίας» (Ψαλμ. ρμδ', 15—16).

2) «Τίς δὲ ἠτοίμασε κόρακι βορὰν; νεοσσοὶ γὰρ αὐτοῦ πρὸς Κύριον κεκράγασι πλανώμενοι, τὰ σῖτα ζητοῦντες» (Ἰωβ, λη', 41).

3) «Καὶ διδόντι τοῖς κτήνεσι τροφήν αὐτῶν, καὶ τοῖς νεοσσοῖς τῶν κορά-

9. Ἄς μάθωμεν πόσον μεγάλη διαφορά ὑπάρχει μεταξὺ τῆς ἀνθρωπίνης φροντίδος καὶ τῆς Θείας Προνοίας, ἡ ὁποία ἐνεργεῖ καὶ εἰς τὰς πλέον ἀσημάντους περιπτώσεις τῆς ζωῆς. Ἐφ' ὅσον δὲ γνωρίσωμεν τὴν διαφορὰν αὐτήν, τότε θὰ πρέπει νὰ εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι καὶ αὐτά, τὰ ὁποῖα δι' ἀγάπην Χριστοῦ ἐγκατελείψαμεν, ἀσφαλῶς, χάρις εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, θὰ τὰ ἀπολαμβάνωμεν πλουσιοπαρόχως.

10. Μόλις ἐτελείωσε τὴν διδαχὴν τοῦ αὐτήν, ἐμφανίζεται ἓνας ἄγνωστος, πὺν ὠδήγει ἓνα ζῶον φορτωμένον μὲ διάφορα εἶδη. Τὸ περιέργον ἦτο τὸ ἐξῆς: Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς κατηυθύνετο ἀλλοῦ διὰ νὰ ἀποθέσῃ τὸ φορτίον τοῦ ζῶου, καὶ ὄχι εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου, τὴν ὁποίαν ἐσκόπευε νὰ προσπεράσῃ. Ὅταν ὁμως ἔφθασε πλησίον τῆς Μονῆς, τὸ ζῶον, παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ ὁδηγοῦ του, ἐσταμάτησεν ἀποτόμως· παρέμεινε δὲ ἀκίνητον ὡς βράχος, καίτοι ὁ ὁδηγός του τὸ ἐκτυποῦσε σκληρότατα.

11. Πρὸ τῆς ἐπιμονῆς αὐτῆς τοῦ ζῶου ὁ ἄνθρωπος, κατ' ἀγαθὴν σκέψιν, ἐσκέφθη μήπως τὸ περιστατικὸν αὐτὸ ὠφείλετο εἰς θεϊαν ἐνέργειαν. Δι' αὐτὸ ἀμέσως ἀντιστρέφει τοὺς ὁρους τῆς πορείας καὶ ἀφήνει τὸ ζῶον νὰ προπορευθῇ αὐτό, ὡς ὁδηγός. Ἀφοῦ λοιπὸν τὸ ἡλευθέρωσεν ἀπὸ τὸν χαλινόν, τὸ ἄφησε νὰ πηγαίνῃ, ὅπου ἡ ὁρμή του τὸ ὠδήγει. Τότε τὸ ζῶον, χωρὶς νὰ περιπλανᾶται ἀσκόπως, ἀλλ' ὡς νὰ τὸ ὠδήγει κάποιος καὶ νὰ τὸ ἔσυρεν ἀπὸ τὸν χαλινόν, ἐπροχώρησε κατ' εὐθείαν πρὸς τὴν Μονὴν τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου.

12. Ἀκολουθῶν τὸ ζῶον εἰσῆλθεν εἰς τὴν Μονὴν καὶ ὁ ἄγνωστος ἄνθρωπος, ὅστις κατάπληκτος ἔμαθε πόσον ὑπέφερον οἱ Ἀσκηταὶ ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν τῶν τροφίμων καὶ τὴν δυστυχίαν. Περισσότερον ὁμως κατεπλάγῃ ἀντιληφθεὶς μὲ πόσον θαυμαστὸν τρόπον ἐνήργησεν ἡ Θεία Πρόνοια, ὥστε καὶ εἰς τοὺς Ἀσκητὰς νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸν στέφανον τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς καρτερίας μὲ τὴν λύπην τῆς δυστυχίας, αὐτὸν δὲ νὰ χρησιμοποιοῦσιν ὡς ὄργανόν της, διὰ νὰ δοθῇ λύσις εἰς τὴν λύπην αὐτήν. Εἰς τὴν ἐπιτυχίαν δὲ τοῦ σχεδίου αὐτοῦ συνετέλεσε, κατὰ τρόπον ὀλοφάνερον, ἡ πεισμοσύνη τοῦ ζῶου. Διὰ τοῦ πείσματος τοῦ ζῶου τὸν ὠδήγησεν ἡ Θεία Πρόνοια νὰ διαθρέψῃ ψυχάς, πὺν εὐηρέστουν διὰ τῆς πολιτείας των τὸν Θεόν, καὶ αἱ ὁποῖαι ὁμως ὑπέφερον καὶ ἐταλαιπωροῦντο ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀσθενείας τοῦ ὑπηρέτου τῆς ψυχῆς, τοῦ σώματος.

13. Ὁ καλὸς αὐτὸς καὶ ἄγνωστος εἰς τοὺς Ἀσκητὰς ἄνθρωπος, μόλις κατενόησε τὰ θαυμαστὰ αὐτὰ πράγματα, διπλάσια ἀγαθὰ προσέφερεν, ἀπ' ὅσα ἐχορήγει ὡς ἐλεημοσύνην ὁ πρῶτος διανομέας. Κατόπιν τοῦ θαύματος αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ ἔπαυσαν πλέον νὰ ἐνοχλοῦν τὸν Μέγαν Θεοδόσιον καὶ νὰ λιποψυχοῦν ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐνδείας. Ἀπ' ἐναντίας! ἐφρόντιζον μετὰ σπουδῆς νὰ μιμοῦνται τὸν πνευματικόν

των Πατέρα καὶ νὰ ἀμιλλῶνται πρὸς αὐτὸν μετὰ ζήλου εἰς τὴν πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν καὶ ἐλπίδα.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Σάββα

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΣΑΒΒΑ ἐν τῷ Καστελλίῳ πλείους οἰκοδομῆσαι καταγωγὰς σπεύδοντος, καὶ τὸν τόπον εἰς Κοινόβιον ἀποτάξει, καὶ περὶ ταύτας τῶν ὑπ' αὐτῷ καταπιεζομένων, μηδενὸς δὲ φροντίζοντος τῶν ἀναγκαίων, καὶ ὧν ἀπαραίτητος ἡ χρεία, Θεός, ᾧ γε κατὰ νοῦν ὁ τόπος ᾤκίζετο, καὶ Οὗ τὸ μὴ μεριμνᾶν ἐντολὴ τί φάγωμεν, μηδὲ τί πίνωμεν, ὁ καὶ μητρὸς περὶ ἡμᾶς φιλοστοργότερος, καὶ πατρὸς κηδεμονικώτερος, Αὐτὸς καὶ πρὸς τοῦτο φέρουσαν ὄψιν Μαρκιανῷ τῷ πάντα χρηστῷ ἐπιπέμπει, ὃς ἄρα καὶ τῶν ἐν Βηθλέεμ Κοινοβίων ἀρχηγὸς ἦν, καὶ κοινῇ τῶν πανταχοῦ Μοναχῶν πολλὴν ἐτίθειτο κηδεμονίαν.

2. Ἐώρα γοῦν νυκτὸς οὗτος Ἀγγελικὴν οἶα καὶ ξένην μορφήν, ἥδὺ καὶ κάλιστα ἀπολάμπουσαν, ἑφκει δὲ καὶ τοιαῦτα φωνεῖν πρὸς αὐτόν· σὺ μὲν, Μαρκιανέ, λέγουσα, ἀλυπὸς τε καὶ ἄπρονος διανυκτερεύεις, οὐδενὸς τῶν τοῦ σώματος ἐνδεῆς ὢν, τῷ δὲ δούλῳ τοῦ Θεοῦ Σάββα διὰ πολλὴν τὴν πρὸς τὸν Δεσπότην στοργήν, πολλοὺς ἐν τῷ Καστελλίῳ σὺν ἅμα τισὶν ἀδελφοῖς ὑπομένοντι μόχθους συγχὴν τῶν ἀναγκαίων ἡ ἀπορία, καὶ οὐδεὶς ὁ καὶ ὀλίγα τῶν πρὸς χρείαν αὐτοῖς κοινωνήσων· μετὰδος τοιγαροῦν, ὧν ἔχεις, μηδὲν τὸ παράπαν ὑπερτιθέμενος, ἵνα μὴ πλείονι καὶ ἔτι πιέζοιτο ἐνδεῖα.

3. Καὶ ταῦτα μὲν ἡ ὄψις· ὁ Μαρκιανὸς δὲ μηδὲν αὐτίκα διαμελήσας, πολλὰ τῶν ἐπιτηδείων ἐπιστέλλει τῷ Σάββα, τοῖς τῇ Μονῇ διακονοῦσιν ὑποζυγίοις ἐπὶ τὸ μετακομίζειν αὐτὰ χρησάμενος. Ὁ δὲ δεξάμενος τὰ πεμφθέντα, καὶ ἥτις ἡ τῆς ἀποστολῆς αἰτία μεμαθηκώς, σύμβολον καὶ τοῦτο θεραπείας Θεοῦ περὶ τὸν τοῦτο συνοικισμὸν ἐποιεῖτο. Καὶ ὁμοῦ μὲν θερμώτερον εἶχετο τῆς πρὸς τὸν Δεσπότην εὐχαριστίας, ὁμοῦ δὲ καὶ τὴν τοῦ Κοινοβίου οἰκοδομὴν συντονωτέραν ἐτίθει.

4. Μετὰ τοῦτο δὲ καὶ Ἡλία τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων σπουδὴν ποιούμενου, ὥς τε συναθροῖσαι πρὸς ἑαυτὸν παρὰ τῇ Ἐπισκοπῇ τῆς Ἀγίας Ἀναστάσεως τοὺς τῶν Μοναχῶν σπουδαίους ἔν τισι κελλίῳ, περὶ τὸν Πύργον Λαβίδ διεσκεδασμένοις, καὶ πάντων τῶν τοιούτων Μοναχῶν ἐκεῖ συναθροιζομένων, ὁ θείος Σάββας πολλὰ τῶν κελλίων, ὧν οἱ Μοναχοὶ ἀπανίσταντο πριάμενος, εἰς ξενίαν τῶν παραβαλλόντων τῇ Λαύρᾳ καὶ αὐτὰ προσετίθει.

5. Ἐβούλετο δὲ καὶ τᾶλλα ὠνήσασθαι προσεχῶς τε ὄντα τῇ Λαύρᾳ καὶ αὐτά, καὶ τῷ σκοπῷ χρήσιμα, ἀλλ' ἡ τοῦ χρυσοῦ ἐνδεῖα προῖστατο τῇ θελήσει καὶ περὶ τὴν κτήσιν θερμότητα ἔχων, οὐκ εἶχεν ὁμοῦς καὶ τὴν χεῖρα συναιρομένην· οὐδὲν γὰρ ἔτερον ὑπελείφθη, ὅτι μὴ νομίσματος ἡμῶν.

6. Ἀλλ' ἐκεῖνος τὸ εὐφορον τοῦ Θεοῦ καὶ σοφὸν καὶ πρὸς πάντα ἰσχυρὸν εἰδώς, κἀκείνῳ τὸ πᾶν ἐπιτρέψας, ὃ τέως εἶχε, τοῖς τῶν κελλίων δεσπόταις ὡς ἀρῶραβῶνα κατέβαλεν, ἐπαγγεῖλάμενος εἰ μὴ τὴν ἐπιούσαν καὶ τὸ λοιπὸν ἀποδῶ, καὶ τοῦ ἤδη καταβληθέντος καταπεσεῖν.

7. Ὁ μὲν οὖν οὕτω πρὸς τοὺς Μοναχοὺς συμπεφωνηκώς, πρὸς μόνην ἐώρα τὴν ἀκένωτον δεξίαν. Ἦκει δὲ τις ξένος ἀγνώως τὸ παράπαν· ἦκει δὲ ὡς περ ἐκ θείας ἀποστολῆς, καὶ μηδὲν εἰπὼν, ἢ παρ' αὐτοῦ πάλιν ἀκούσας, ἐβδομήκοντα πρὸς τοῖς ἑκατὸν δωρεῖται χρυσοῦς· καὶ δούς, εὐθύς ἀπὼν ᾤχετο, μηδὲ ὄνομα, ὃ καλεῖται, γνωρίσας.

8. Συμβιβαλὼν τε ὁ Σάββας εὐθέως, ὅθεν, καὶ ὅπως ταχίστη τῶν δόθέντων ἡ χορηγία, καὶ ὅτι προδήλως ἐκ τοῦ Θεοῦ, παραχρῆμά τε τὴν τιμὴν τῶν κελλίων κατεβάλετο, καὶ οἶκον εἰς ὑποδοχὴν ἐτέρων τῶν ἀπὸ τῆς ξένης παραβαλλόντων ἐδείματο Μοναχῶν· ἀλλὰ καὶ δύο τῷ Καστελλίῳ καταγωγὰς προσεκτήσατο, τὴν μὲν πρὸς τὴν ἁγίαν πόλιν, τὴν ἐτέραν δὲ εἰς Ἱερικῶ.

9. Ἐπειτα δὲ μετὰ τὴν ἄδικον ἐκείνην Ἡλιοῦ τοῦ τῆς Παλαιστίνης προεστώτος ὑπερορίαν, λιμὸς ἄγαν καὶ σπάνις τῶν ἀναγκαίων, πρὸς δὲ καὶ αὐχμὸς, καὶ ἄκρις, καὶ βαρεῖαι τινὲς μάστιγες, παρ' ὅλους πέντε χρόνους τὴν Παλαιστίνην ἐπίεζον. Ἐπὶ δὲ ὄντων τῶν ὑπὸ τὴν σύστασιν τοῦ θείου Σάββα εἰληφότων, καὶ ὧν αὐτὸς τὴν πρόνοιαν, σὺν Θεῷ, ἐποιεῖτο Μοναστηρίων, οὐδενὶ τούτων πρόσδοτον ἐνενόησεν οὐδεμίαν, ἀλλὰ Θεῷ τὸ πᾶν τῆς φροντίδος αὐτῶν ἐπιτρέψας.

10. Καὶ αὐτῶν ὁμοίως τῇ τῶν ἀναγκαίων ἐνδείᾳ πιεζομένων, ἐκεῖνος οὐ μόνον οὐδὲν μικρόψυχον καὶ τῷ καιρῷ προσήκον ἢ ἔπαθεν ἢ ἐφθέγγετο, ἀλλὰ καὶ τοὺς τῶν Μοναστηρίων Ἡγουμένους συγκαλὼν παρήνει μὴ ἀλύειν ἐν τούτοις, μηδὲ τῶν τοῦ σώματος ὅλους μηδὲν μεριμνᾶν, ἀλλὰ τῷ εἰδότει Πατρὶ πιστεύειν, ὅτι τούτων ἐπιδεῖς ἡμεῖς, καὶ τὴν αὐτῶν χορηγίαν τῆς πολυαρκοῦς αὐτοῦ δεξιᾶς ἀπαρτήσαντες.

11. Οὕτως οὖν εὐγνωμόνως τοῦ Σάββα καὶ γενναίως διακειμένου, εἰς τοσοῦτον ποτὲ καὶ τὴν ὑπ' αὐτοῦ Λαύραν ἐπελελοίπει τὰ ἀναγκαῖα, ὥς μηδὲ τοῦ εἰς θυσίαν ἄρτου τῷ Θεῷ καὶ προσφορᾷς εὐπορεῖν' πρόσσεισι τοίνυν ὁ τὴν διακονίαν πεπιστευμένος, μηνύων αὐτῷ τὴν συμφοράν, καὶ ἅμα περὶ τῆς ἐγγιζούσης Κυριακῆς ἰσχυρῶς διαβεβαιούμενος, ὥς ἀτελέστατα δῆπου τὰ τῆς θείας ἔσται τηνικαῦτα μυσταγωγίας, μήτε ἄρτου τῇ Λαύρᾳ προσόντος εἰς προσφοράν, μήτε τινὸς ἄλλου τῶν ἀναγκαίων.

12. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐκεῖνος ἡ δὲ μεγάλη τῷ ὄντι καὶ θαυμασία ψυχὴ οὐδὲ οὕτως ἀπεγνώκει κηδεμονίαν Θεοῦ καὶ προνοίας ὁδοὺς ἀπορρήτους, ἀλλ' ἐγὼ, φησι, πρὸς αὐτούς, οὐμενοιν Θεοῦ λειτουργίας οὐδαμῶς κωλύσω, εἰ δὲ τοσαύτη τῶν ἀναγκαίων ἡ ἔνδεια, κειμήλιόν τι τῶν ἱερῶν ἀποδοθέν, τὰ εἰς λειτουργίαν ἡμῖν ποριεῖται, πλὴν ἀλλὰ πιστὸς ὁ τὴν αὖριον μερίμνης ἐλευθέραν, ὅσα γε εἰς σώματος χρεῖαν μένειν ἡμῖν διακελευόμενος, εἶπε.

13. Καὶ μήπω τῆς Κυριακῆς ἐπιστάσης, ἤκουσί τινες ὥς αὐτόν, καθάπερ ἐκ προνοίας ἀπεσταλμένοι, τριάκοντα φόρτους ὑποζυγίων ὁμοῦ διακομιζόμενοι· ὁ δὲ φόρτος σῖτος ἦν καὶ οἶνος καὶ ἔλαιον, καὶ ἄλλα Μοναχοῖς ἀνδράσιν εἰς τροφήν ἐπιτήδεια, ὥς σχεδὸν τὴν Λαύραν στενόχωρεῖσθαι τοῖς ἐδωδίμοις.

14. Αὐτίκα τοίνυν ὁ θείος Σάββας τῷ πρὸ μικροῦ τὴν ἔνδειαν ὑπομνήσαντι μικρολόγως, τί λέγεις, φησίν; ἔασομεν τὰ τῆς λειτουργίας; ὁ δὲ συνελθὼν τῶν ἐλεγχον εἶναι λογισμῶν τῷ πρὸς Θεὸν ἐλπίζειν οὐκ ἐξῳσμένων, πίπτει πρὸς τοῖς ἐκεῖνου ποσὶ, συγγνώμην αἰτῶν, καὶ μικροψυχίας οὕτως ἄγενοὺς μετάνοιαν θερμὴν ἀντεισφέρων.

15. Κἄκεῖνος ταχέως τε αὐτόν τῷ μαθητῇ δίδωσι καὶ παραινεῖ τὰ προσήκοντα, μὴ οὕτω μικροψυχεῖν λέγων, ἀλλὰ τῶν θείων ἐλπίδων θαρσύνοντας ἔχεισθαι, καὶ τὸ τοῦ Δαβίδ, ἐπιρροῖται τὴν μερίμναν πρὸς Θεόν, ᾧ πολλῷ καὶ πατέρων πλείω μέλει περὶ ἡμῶν.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΤΑΝ ὁ Ὅσιώτατος Σάββας προσεπάθει μετὰ ζήλου νὰ κτίσῃ εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Καστελλίου (¹) πολλὰ μοναχικὰ κελλία, διὰ νὰ μεταβάλῃ τὸν τόπον εἰς Κοινόβιον, κανεῖς δὲν ὑπῆρχε, πού νὰ φροντίζῃ διὰ τὰ ἀπαραίτητα ἐφόδια καὶ δι' αὐτὸ ἐβασανίζοντο πολὺ οἱ Μοναχοὶ του.

1) Καστέλλιον εἶναι λέξις λατινικὴ καὶ σημαίνει φρούριον. Ὡνομάζετο δὲ τὸ ὄρος ἐκεῖνο Καστέλλιον, διότι ὑπῆρχεν ἐκεῖ ἀρχαῖον ρωμαϊκὸν φρούριον.

Ὁ Θεὸς ὁμως, τὸν ὅποιον οἱ Μοναχοὶ ᾔθελον νὰ εὐχαριστήσουν μὲ τὸ κτίσιμον τῶν μοναχικῶν κελλίων, (διότι θὰ μετεβάλλετο ὁ τόπος εἰς κέντρον λατρείας τοῦ Θεοῦ) καὶ ὁ ὁποῖος ἔδωκε τὴν ἐντολὴν νὰ μὴ μεριμνῶμεν τί θὰ φάγωμεν καὶ τί θὰ πῖωμεν (¹), καὶ ποὺ εἶναι πλέον φιλόστοργος καὶ ἀπὸ τὴν μητέρα μας, ἀλλὰ καὶ μᾶς φροντίζει περισσότερο ἀπὸ τὸν πατέρα μας, ὁ ἴδιος ἐβοήθησεν ἀποτελεσματικῶς καὶ τὸν Ἅγιον Σάββαν εἰς τὸ ἔργον του μὲ τὸν ἐξῆς τρόπον. Ἐκεῖ πλησίον διέμενεν ὁ ἐκλεκτὸς Μαρκιανός, ποὺ ἦτο πνευματικὸς ἀρχηγὸς τῶν Κοινοβίων εἰς τὴν Βηθλεὲμ καὶ ἐφρόντιζε δι' ὅλους ἐν γένει τοὺς Μοναχοὺς τῆς περιοχῆς.

2. Αὐτὸν λοιπὸν τὸν ἐκλεκτὸν Μαρκιανὸν εἰδοποιεῖ ὁ Θεὸς δι' ἐνὸς ἀποκαλυπτικοῦ ὁράματος. Ἐνα βράδυ, ἀφοῦ εἶχε πλέον προχωρήσει ἡ νύκτα, βλέπει ὁ Μαρκιανὸς ἕνα ξένον καὶ ἄγνωστον ἐπισκέπτην, τοῦ ὁποῖου ἔλαμπε τὸ πρόσωπόν ἀπὸ καλωσύνης καὶ εὐγένειας. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ φωτεινὸς Ἄγγελος τοῦ λέγει τὰ ἐξῆς:

— Σὺ, Μαρκιανέ, διέρχῃσαι ἀμέριμνος τὴν νύκτα σου, χωρὶς λύπας καὶ πόνους, διότι δὲν σοῦ λείπει τίποτε ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ σώματος. Ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὁμως Σάββας, ἀπὸ υπερβολικὴν ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς τὸν Θεὸν ὑπομένει ἀγογγύστως, μαζὶ μὲ μερικοὺς ἀδελφούς, πολλὰς στενοχωρίας ἐκεῖ μέσα εἰς τὸ Καστέλλιον, διότι σχεδὸν πάντοτε στεροῦνται τὰ ἀπαραίτητα ὑλικά ἐφόδια, καὶ δὲν ὑπάρχει κανεὶς διὰ νὰ τοὺς συνδράμῃ ἔστω καὶ ὀλίγον. Πρέπει λοιπόν, Μαρκιανέ, — συνέχισεν ὁ Ἄγγελος — νὰ τοῦ στείλῃς μερικὰ πράγματα, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀναβολῆς, διὰ νὰ μὴ πιέζηται περισσότερο ἀπὸ τὴν παντελῇ ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαιῶν.

3. Αὐτὰ τὸν ἐπληροφόρησε τὸ ὄραμα· κατόπιν αὐτοῦ ὁ Μαρκιανός, χωρὶς καθόλου νὰ ἀμελήσῃ, ἀποστέλλει πρὸς τὸν Ἅγιον Σάββαν πολλὰ ἐφόδια, χρησιμοποιήσας διὰ τὴν μεταφορὰν αὐτῶν τὰ ὑποζύγια τῆς Μονῆς. Ὁ Ἅγιος Σάββας, μόλις ἐδέχθη τὰ ὑλικά αὐτὰ ἀγαθὰ καὶ ἐπληροφορήθη τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς των, ἐδόξασε μὲ εὐγνωμοσύνην τὸν Θεὸν καὶ ἐθεώρησε τὸ γεγονὸς ὡς ἀπόδειξιν τῆς συγκαταθέσεως τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν μοναχικὸν συνοικισμὸν τῆς περιοχῆς. Κατόπιν αὐτοῦ θερμότερον πλέον ἐλάτρευε τὸν Θεόν, ποὺ τόσον θαυμαστῶς τὸν ἐπροστάτευεν, ἐντατικώτερον δὲ ἡσχολεῖτο μὲ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Κοινοβίου.

4. Μετὰ ταῦτα, ἐπειδὴ ὁ Ἥλλας, ὁ τότε Πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων, εἶχε πόθον νὰ συναθροίσῃ πλησίον του πολλοὺς σπουδαίους Μοναχοὺς, ὠκοδόμησε Μοναστήριον πλησίον εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν του, παρὰ τὸν Ναὸν τῆς Ἀναστάσεως, καὶ συνεκέντρωσεν ἐκεῖ τοὺς σπουδαιότερους ἐκ τῶν Μοναχῶν τῆς Ἀγίας Πόλεως, ποὺ παρέμενον πρό-

1) «Μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες, τί φάγωμεν ἢ τί πῖωμεν ἢ τί περιβαλώμεθα» (Ματθ. ζ', 31).

τερον εἰς διάφορα κελλία πλησίον τοῦ πύργου τοῦ Δαβίδ. Τὰ κελλία αὐτὰ τῶν Μοναχῶν ποὺ μετεκομίσθησαν τὰ ἡγόρασεν ὁ Ἅγιος Σάββας, διὰ νὰ τὰ κάμῃ πανδοχεῖα καὶ νὰ ὑποδέχεται εἰς αὐτὰ τοὺς ξένους, οἱ ὁποῖοι ἤρχοντο εἰς τὴν Λαύραν.

5. Ἐσκέπτετο δὲ συντόμως νὰ ἀγοράσῃ καὶ τὰ ἄλλα κελλία, ποὺ ἦσαν πλησίον εἰς τὴν Λαύραν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶχον ἐπίσης ἀναχωρήσει οἱ πρότερον κατοικοῦντες Μοναχοὶ καὶ νὰ τὰ χρησιμοποιήσῃ διὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν. Ἡ οἰκονομικὴ ὁμως στενότης ἀνέστελλε τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς θελήσεώς του αὐτῆς. Οὕτω κατεκαίετο ἀπὸ τὴν σφοδρὰν ἐπιθυμίαν τῆς ἀποκτήσεως τῶν ἀπαραιτήτων αὐτῶν κελλίων, χωρὶς ὁμως νὰ ἔχῃ ἀπὸ πουθενὰ οὐδεμίαν βοήθειαν, καὶ χωρὶς νὰ διαθέτῃ τίποτε πλεόν ἄλλο ὑλικὸν ἐφόδιον, παρὰ μόνον ἥμισυ νόμισμα.

6. Παρ' ὅλα ταῦτα ὁ Ὅσιος Σάββας δὲν ἀπηλπίσθη, οὔτε ἔχασε τὸ θάρρος του· ἀπ' ἐναντίας, γνωρίζων καλῶς πόσον ἀφθύνως ἐπιχορηγεῖ ὁ Θεὸς τοὺς ἐλπίζοντας εἰς αὐτόν, ἀλλὰ καὶ πόσον πανσόφως ἐξοικονομεῖ τὰ διάφορα ζητήματα, ὥς καὶ τὸ μέγεθος τῆς παντοδυναμίας Του, ἀνέθεσεν εἰς Αὐτὸν τὸν φιλόστοργον Πατέρα τὰ πάντα. Γεμᾶτος λοιπὸν ἀπὸ πεποίθηςιν εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ ἀποτολμᾷ μίαν, πράγματι, θαρραλέαν πρᾶξιν· ὅσα εἶχε τὰ συνεκέντρωσε καὶ τὰ ἔδωσεν εἰς τοὺς ἰδιοκτῆτας τῶν κελλίων ὥς ἄρραβῶνα, ὑποσχεθεὶς συγχρόνως εἰς αὐτούς, ὅτι ἐὰν τὴν ἐπομένην ἡμέραν δὲν κατέβαλε καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἀξίας των, θὰ ἔχανε καὶ τὴν προκαταβολὴν αὐτὴν.

7. Αὐτὴν τὴν τολμηρὰν συμφωνίαν ἔκαμε πρὸς τοὺς ἰδιοκτῆτας τῶν κελλίων Μοναχοὺς καὶ ἐνεπιστεύετο, διὰ τὴν ἐκπλήρωσίν της, εἰς μόνην τὴν ἀδαπάνητον γενναιοδωρίαν τοῦ Θεοῦ. Αἱ σκέψεις του καὶ ἀποφάσεις του αὐταί, ἐπειδὴ ἦσαν κατὰ Θεόν, ἐπεβραβεύθησαν κατὰ θαυμαστὸν τρόπον!

Ἴδου λοιπὸν τί συνέβη!

Εἰς τὴν Λαύραν ἦλθε κάποιος ξένος, ὅστις ἡγνόει τελείως τὰ ζητήματα τοῦ Ὁσίου Σάββα. Ἦλθε δὲ κατευθυνόμενος εἰς τὴν ἐνέργειάν του αὐτὴν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Χωρὶς δὲ νὰ ἀκούσῃ σχετικὴν παράκλησιν τοῦ Ὁσίου Σάββα καὶ τῆς συνοδείας του καὶ χωρὶς νὰ εἴπῃ τίποτε δωρίζει, κατὰ τρόπον μυστικόν, ἑκατὸν ἐβδομήκοντα χρυσᾷ νομίσματα. Ἀφοῦ δὲ ἄφησε τὴν δωρεάν του, ἔφυγε κρυφίως χωρὶς νὰ εἴπῃ οὔτε τὸ ὄνομά του.

8. Ἀμέσως ὁ Ὅσιος Σάββας ἐγνώρισεν ἀπὸ ποῦ προήρχετο ἡ τόσον σύντομος αὐτῇ ἐπιχορήγησις τοῦ χρήματος· ἀσφαλῶς ὠφείλετο εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ. Δι' αὐτὸ ἀμέσως καταβάλλει τὴν ἀξίαν τῶν κελλίων καὶ συγχρόνως ἔκτισε καὶ ἕτερον οἶκημα, διὰ νὰ ὑποδεχθῇ τοὺς Μοναχοὺς, ποὺ θὰ ἤρχοντο ἀπὸ ξένα μέρη. Κατώρθωσεν ἀκόμη νὰ ἀποκτήσῃ ἡ Λαύρα, ποὺ ᾠκοδομήθη εἰς τὸ Καστέλλιον, δύο μετόχια· ἓνα εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἓνα εἰς τὴν Ἱερικώ.

9. Ὅταν ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Ἠλίας ὅλως ἀδίκως ἐξωρί-

σθη, ἐνέσκηψεν εἰς τὴν Παλαιστίνην φοβερὰ πείνα καὶ ἔλλειψις τροφίμων. Καὶ ὥς νὰ μὴ ἤρκουν αὐτὰ καὶ ἄλλαι βαρεῖαι μάστιγες ἔπληξαν τὴν περιοχὴν, ὅπως ξηρασία καὶ ἀνομβρία καὶ ἐπιδρομὴ ἀκρίδων. Ἡ δοκιμασία αὕτῃ ἐκράτησε πέντε ὁλόκληρα ἔτη. Καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα ὁ Ὅσιος Σάββας δὲν ἡσχολήθη μὲ τὴν ἐξασφάλισιν εἰσοδήματος εἰς οὐδὲν ἐκ τῶν ἑπτὰ Μοναστηρίων, τὰ ὅποια εἶχεν ἰδρύσει ὁ ἴδιος καὶ διὰ τὰ ὅποια, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἐφρόντιζεν. Ἀνέθεσε τὴν φροντίδα τῆς συντηρήσεώς των εἰς τὸν Θεόν.

10. Καὶ αὐτὰ, ὥς ἦτο ἐπόμενονον, ὑπέφερον ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν ἀγαθῶν· καὶ ὁμως ὁ Ὅσιος Σάββας οὔτε ἐπηρεάσθη ἀπὸ τὴν κατάστασιν αὐτὴν, οὔτε διετύπωσε κανὲν παράπονον· ἀπ' ἐναντίας, συγκεντρῶνων τοὺς Ἡγουμένους τῶν Μοναστηρίων αὐτῶν, τοὺς συνεβούλευε νὰ μὴ θλίβωνται διὰ τὴν δοκιμασίαν αὐτὴν, οὔτε νὰ ἀδημονοῦν, οὔτε καὶ νὰ φροντίζουν καθόλου διὰ τὰς σωματικὰς των ἀνάγκας, ἀλλὰ νὰ ἔχουν ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν ἐπουράνιον Πατέρα των, ὁ ὁποῖος γνωρίζει τὰς ὑλικὰς αὐτὰς ἀνάγκας καὶ εἶναι εἰς θέσιν, διὰ τῆς παντοδυναμίας Αὐτοῦ, πλουσίως νὰ τὰς ἱκανοποιήσῃ.

11. Πάντοτε ἡ μακαρία ψυχὴ τοῦ Ὁσίου Σάββα ἦτο πλήρης εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Θεὸν καὶ γενναιότητος, διὰ τῆς ὁποίας ἀντιμετώπιζεν ἀγογγύστως τὰς διαφόρους δοκιμασίας. Κάποτε μάλιστα συνέβη καὶ ἀπὸ τὴν ἰδικὴν του Λαύραν νὰ λείψουν ὅλα τὰ ἀναγκαῖα πρὸς συντήρησιν, εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε νὰ μὴ εὑρίσκεται οὔτε τὸ ἀπαραίτητον πρόσφορον διὰ τὴν καθιερωμένην λειτουργίαν τῆς Κυριακῆς. Προσέρχεται λοιπὸν ὁ ἐντεταλμένος εἰς τὸ διακόνημα τῆς Ἐκκλησίας Μοναχὸς καὶ ὥς νὰ ἀνέφερεν εἰς τὸν Ὅσιον ἀνεπανόρθωτον συμφορὰν, τοῦ λέγει στενοχωρημένος:

— Πάτερ, εἶναι ἀδύνατον νὰ γίνῃ τὴν Κυριακὴν λειτουργία, διότι δὲν ἔχομεν οὔτε ἄρτον, οὔτε τὰ ἄλλα ἀπαραίτητα πράγματα ποὺ ἀπαιτοῦνται.

12. Ἀφοῦ ὁ Μοναχὸς εἶπεν αὐτὰ μὲ κατώδυνον θλίψιν, τὰ ἤκουσε μὲ ἡρεμίαν ὁ Ὅσιος, τοῦ ὁποίου ἡ μεγάλῃ, πράγματι, καὶ θαυμασίᾳ ψυχῇ οὐδόλως ἀμφέβαλλεν, ὅτι ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ φροντίς, τὴν ὁποίαν ἔχει δι' αὐτούς, ἀσφαλῶς θὰ εὔρῃ τρόπους, ἀγνώστους εἰς τὸν ἄνθρωπον, διὰ νὰ τοὺς ἐξαγάγῃ ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἀδιέξοδον. Ἀπευθυνόμενος λοιπὸν πρὸς τοὺς ἀνησύχους καὶ ἀδημονοῦντας Μοναχοὺς τοὺς καθησύχασεν ὡς ἑξῆς:

— Ἐγὼ νομίζω ὅτι δὲν θὰ ἐμποδισθῶμεν καθόλου ἀπὸ τοῦ νὰ τελέσωμεν τὴν Κυριακὴν τὴν ἱεράν μας λειτουργίαν. Ἐὰν δὲ ὑπάρχῃ τόσον ἀπόλυτος ἔλλειψις τῶν ἀναγκαίων εἰς ἡμᾶς, θὰ χρησιμοποιήσωμεν ἓνα ἀπὸ τὰ πολύτιμα ἀφιερώματα ἀπὸ αὐτά, ποὺ προσφέρουν οἱ προσκυνηταί, καὶ ἐκ τῆς ἀξίας του θὰ ἀγοράσωμεν τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὴν θεῖαν λειτουργίαν. Εἶμαι ὁμως βέβαιος, ὅτι εἶναι ἀξιόπιστος ἐκεῖνος ποὺ μᾶς παρήγγειλε νὰ μὴ μεριμνῶμεν διὰ τὴν λύσιν τῶν προβλη-

μάτων τῆς συντηρήσεως τῆς αὐριανῆς ἡμέρας καὶ ἐπομένως, ἐὰν ἔχω-
μεν πίστιν, θὰ ἐξεύρη τρόπον νὰ μᾶς βοηθήσῃ.

13. Καὶ πράγματι ἐπεβραβεύθη πλουσίως ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ Ὁ-
σίου πρὸς τὸν Θεόν! Πρὶν ἔλθῃ ἡ Κυριακὴ ἔρχονται μερικοὶ ἀνθρω-
ποι εἰς τὴν Λαύραν, πραγματικοὶ Ἄγγελοι τῆς θείας Προνοίας, φέ-
ροντες τριάκοντα φορτώματα τροφίμων καταλλήλων διὰ τοὺς Μονα-
χοὺς, ἥτοι σῖτον, οἶνον, ἔλαιον καὶ ἄλλα. Ἦτο δὲ τόσον τὸ πλῆθος
τῶν τροφίμων, ὥστε δὲν εἶχον καταλλήλους ἀποθήκας εἰς τὴν Λαύ-
ραν διὰ τὴν τοποθέτησίν των.

14. Κατόπιν τοῦ θαύματος αὐτοῦ ὁ θεῖος Σάββας καλεῖ ἀμέσως
τὸν Μοναχόν, πού πρὸ ὀλίγου τοῦ ὑπέδειξε μὲ τόσῃν μικροψυχίαν τὴν
ἐλλειπιν, καὶ τὸν ἐρωτᾷ :

— Λοιπὸν τί λέγεις ; Θὰ ἀφήσωμεν τὴν θείαν λειτουργίαν ;

Ὁ Μοναχὸς ἀντελήφθη, ὅτι σκοπὸς τῆς ἐρωτήσεως ἦτο νὰ ἐλέγ-
ξῃ τοὺς λογισμοὺς ὧσων δὲν ἔχουν τὴν δύναμιν νὰ ἐλπίζουν πρὸς τὸν
Θεόν· δι' αὐτὸ πίπτει εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ὁσίου Σάββα καὶ ζητεῖ
μετὰ θερμῆς μετάνοιαν διὰ τὴν ἀχαρακτήριστον μικροψυχίαν τὴν
ὀποίαν ἔδειξεν.

15. Ὁ Ὁσιος Σάββας ἀμέσως συνεχώρησε τὸν μαθητὴν του καὶ
τὸν συνεβούλευσε νὰ μὴ χάνῃ τὸ θάρος του, ἀλλὰ νὰ ἐλπίζῃ σταθε-
ρῶς εἰς τὸν Θεὸν καὶ νὰ ἐπιρρίπτῃ τὴν μέριμνάν του εἰς Αὐτόν, ὅπως
λέγει καὶ ὁ Δαβίδ (1), διότι ὁ Θεὸς πολὺ περισσότερον καὶ ἀποτελεσμα-
τικώτερον ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς πατέρας φροντίζει δι' ἡμᾶς.

Γ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΔΕΛΦΕ, ἐὰν συμβῇ σοι ἀσθενεῖα περιπεσεῖν, μὴ γράφῃς περὶ χρειῶν
τοῖς κατὰ σάρκα συγγενέσι σου ἢ γνωστοῖς ἄλλοις καὶ φίλοις τοῖς
κατὰ κόσμον, μηδὲ φεῦγῃς ἐπὶ νεκρὰν βοήθειαν καὶ σκέπην ἀνθρωπί-
νην, ἀλλὰ μακροθύμησον μᾶλλον ἐλπίζων ἐπὶ Κύριον, καὶ ἐκδεχόμενος τὸ παρ'
αὐτοῦ ἔλεος, ἵνα σε κυβερνήσῃ κατὰ πάντα.

2 Ὁ γὰρ συγχωρήσας σε συμφορόντως ἀρῶσθῆσαι, αὐτὸς σου καὶ προνοήσε-
ται, καὶ οὐκ ἑάσει σε πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασαι, κατὰ τὴν Γραφήν· τούτῳ οὖν
εὐαρεστεῖν ἐν πᾶσιν σπουδάζωμεν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ἡμῶν.

3. Οἶδα γὰρ ἀδελφόν, ὃς ἀρῶσθῆσαι ποτὲ, ἐβιάζετο εἰς τὸ ἔργον, κλαίων δὲ
κατ' ἰδίαν ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ παρεκάλει τὸν Κύριον ὑγίαν αὐτῷ χαρίσασθαι,
λέγων· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, οἶδα ὅτι ἡ ἀρῶσθῆταί τοῦ σώματος εἰς θεραπείαν
ἐστὶ τῆς ψυχῆς μου, ἀλλ' ἵνα μὴ γένωμαι εἰς βάσταγμα τοῖς ἀδελφοῖς μου, δέο-
μαί σου, φιλάνθρωπε, αὐτὸς τῇ παρὰ σοῦ χάριτι ἴασαί μου τὴν ψυχὴν καὶ τὸ
σῶμα, ὅτι σὺ εἶ ὁ τοῦ ἐλέους Θεός, καὶ ὁ ἱατρὸς τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων
ἡμῶν, καὶ δέξαι μου τὴν μετάνοιαν, καὶ ἐν ἐμοὶ δεῖξον τὴν μεγαλοσύνην σου,
καὶ τὰ ἀπειρα καὶ ἀνεξιχνίαστα ἔλεή σου, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς.

4. Οὕτω δεόμενος τοῦ Θεοῦ, ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ εὐθὺς ἰάθη.

1) «Ἐπίρριπον ἐπὶ Κύριον τὴν μέριμνάν σου, καὶ αὐτὸς σε διαθρέψει».
(Ψαλ. νδ', 23).

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, ἐὰν κάποτε ἀσθενήσης, μὴ γράφῃς διὰ τὰς ἀνάγκας σου εἰς τοὺς σαρκικούς σου συγγενεῖς ἢ εἰς τοὺς γνωστούς σου καὶ τοὺς κοσμικούς σου φίλους, οὔτε καὶ νὰ καταφεύγῃς εἰς τὴν ἀνθρωπίνην βοήθειαν καὶ σκέπην, πού διὰ σὲ εἶναι νεκρά, κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν σου, καὶ οὐδεμίαν δύναμιν διαθέτει. Ἀπ' ἐναντίας· ὅταν ἀσθενήσης, προσπάθησε νὰ μὴ ὀλιγοψυχήσης, νὰ φανῇς καρτερικός, ἐλπίζων εἰς τὸν Κύριον, ἀναμένων μετὰ βεβαιότητος τὸ ἔλεος Αὐτοῦ καὶ ἐπιζητῶν διὰ τῆς προσευχῆς σου παρ' Αὐτοῦ νὰ σὲ ὁδηγήσῃ ἀσφαλῶς εἰς τὴν θείαν ὁδόν.

2. Διότι δὲν πρέπει νὰ λησμονῇς, ὅτι ὁ Κύριος ἐπέτρεψε νὰ ἀρρώστησῃς κατὰ τὸ σῶμα, διὰ νὰ ὠφεληθῇς ψυχικῶς· νὰ εἶσαι λοιπὸν βέβαιος, ὅτι δὲν θὰ σὲ ἀφήσῃ νὰ δοκιμασθῇς περισσότερον ἀπὸ αὐτὸ πού δύνασαι, ὅπως μᾶς διαβεβαιώνη διὰ μέσου τῆς Ἀγίας Γραφῆς ('). Ἄς προσπαθῶμεν λοιπὸν πάντοτε νὰ εὐχαριστῶμεν τὸν Θεόν, διότι αὐτὸς φροντίζει δι' ἡμᾶς.

3. Κάποτε ἐγνώρισα κάποιον ἀδελφόν, ὁ ὁποῖος, ὅταν ἀρρώστησεν, ἐβίαζε τὸν ἑαυτὸν του νὰ ἐκτελῇ τὸ ἔργον του, ἐνῶ μόνος του, χωρὶς νὰ τὸν ἀντιλαμβάνεται κανεὶς, ἔκλαιε εἰς τὸ κελλίον του καὶ παρακάλει τὸν Κύριον νὰ τοῦ χαρίσῃ τὴν υγείαν του. Κατὰ τὴν προσευχὴν του, εἰς ἓνα τόνον στοργικῆς οἰκειότητος, ἔλεγε πρὸς τὸν Κύριον· «Κύριέ μου Ἰησοῦ Χριστέ, γνωρίζω ὅτι ἡ ἀρρώστειά μου αὕτη, ἡ ὁποία ταλαιπωρεῖ καὶ βασανίζει τὸ σῶμά μου, ἔχει σκοπὸν τὴν θεραπείαν τῆς ψυχῆς μου· διὰ νὰ μὴ γίνωμαι ὅμως βάρος εἰς τοὺς ἀδελφούς μου, σὲ παρακαλῶ, ὡς φιλόανθρωπος πού εἶσαι, νὰ θεραπεύσῃς μὲ τὴν χάριν σου καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμά μου, διότι σὺ εἶσαι ὁ μόνος ἱκανὸς ἱατρὸς τῶν ψυχῶν μας καὶ τῶν σωμάτων. Δέξου λοιπὸν καὶ τὴν ἰδικήν μου μετάνοιαν, διότι ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν μου ὑποφέρω, καὶ δεῖξε εἰς ἑμένα τὴν μεγαλωσύνην σου, καθὼς καὶ τὰς ἀναριθμήτους καὶ ἀνεξερευνήτους εὐσπλαχνίας σου».

4. Διὰ τοῦ θερμοῦ αὐτοῦ τρόπου προσευχόμενος ὁ ἀδελφὸς αὐτὸς πράγματι ἔγινε καὶ πάλιν καλά, χωρὶς καθόλου νὰ σταματήσῃ ἀπὸ τὴν ἐργασίαν του.

Δ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΔΕΛΦΕ, πρόσεχε σεαυτῷ ἀκριβῶς, ὡς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὧν πάντοτε, ἵνα παρὰ μηδενὸς μηδὲν ἐλπίζῃς, εἰ μὴ παρ' αὐτοῦ μόνου μετὰ πίστεως· καὶ εἴ τινος χρήσεις, δέου τοῦ Θεοῦ τοῦ γενέσθαι σοι τὴν

1) «Πιστὸς δὲ ὁ Θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθαι, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν» (Α' Κορινθ. ι', 13).

χρείαν κατὰ τὸ αὐτοῦ θέλημα, καὶ ἐν οἷς εὐρίσκεις, εὐχαρίσται τῷ Θεῷ πάντοτε, ὡς αὐτοῦ σοι δεδωκότος.

2. Καὶ ἐὰν ὑστερηθῇς τινος τὸ καθόλου, μὴ ἐλπίσης ἐπ' ἄνθρωπον, μηδὲ λυπηθῇς, μηδὲ γογγύσης κατὰ τινος, ἀλλὰ βάσταζε προθυμῶς καὶ ἀταράχως λογιζόμενος, ὅτι ἄξιός εἰμι πολλῶν θλίψεων διὰ τὰς ἁμαρτίας μου, πλὴν ἐὰν θέλῃ με ὁ Θεὸς ἐλεῆσαι δύναται, καὶ οὕτω σοῦ διανοουμένου αὐτὸς πᾶσάν σου τὴν χρείαν πληρώσει.

3. Ὅταν ἄνθρωπος ἄνθρωπον ὠφελήσῃ ἐν λόγοις ἢ ἐν ἔργοις ἢ ἐν πράγματι, Θεοῦ εἶναι τὴν χάριν ὁμολογεῖτωσαν ἀμφότεροι, ὁ δὲ μὴ συνιῶν τοῦτο, παρὰ τοῦ συνιέντος ἐξουσιασθῆσεται.

4. Ὁ ἐπαινῶν τὸν πλησίον κατὰ τινὰ ὑπόκρισιν ἢ δοσοληψίαν, ὀνειδῆσει αὐτὸν ἐν καιρῷ, καὶ αὐτὸς ἐντραπήσεται.

5. Ὅταν διὰ σωματικὴν παροχὴν, ἄνθρωπον ὡς ἀγαθόν, ἐκτὸς τοῦ Θεοῦ, ἐπαινέσης, ὕστερον ὁ αὐτὸς πονηρὸς σοι καταφανήσεται.

6. Πᾶν ἀγαθὸν παρὰ Κυρίῳ οἰκονομικῶς ἐπέρχεται, καὶ οἱ φέροντες αὐτὸ εἰσιν ἀγαθοῦ διάκονοι.

7. Ὁ ἀσπάλαξ ὑπὸ γῆν ἔρπων, τυφλός, εἰς ἀστέρας ἰδεῖν οὐ δύναται, καὶ ὁ μὴ πιστεύων περὶ προσκαίρων, οὔτε περὶ αἰώνιων πιστεύειν δύναται.

8. Χάρις πρὸς χάριτος ἢ ἀληθῆς γνώσις ἀνθρώποις δεδωρηται παρὰ Θεοῦ, πρὸ πάντων τῷ δωρησαμένῳ πιστεύειν τοὺς μετόχους αὐτῆς ἐκδιδάσκουσα.

9. Περὶ ὧν τις ἤλπισε πρὸς Θεόν, οὐκέτι περὶ ἐκείνων τῷ πλησίον διαμάχεται.

10. Πάντων τῶν κακῶν προηγείται ἡ ἄγνοια, δευτέρα δὲ ταύτης ἐστὶν ἡ ἀπιστία.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Α ΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, πρόσεχε λεπτομερῶς τὸν ἑαυτὸν σου, διότι πάντοτε εὐρίσκεσαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· ἀπὸ κανένα δὲ ἄνθρωπον νὰ μὴ ἐλπίζης τίποτε. Τὰς ἐλπίδας σου νὰ τὰς στηρίξεις εἰς τὴν πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν. Ἐὰν δὲ ἔχῃς ἀνάγκην ἐνὸς πράγματος, παρακάλει τὸν Θεὸν νὰ πραγματοποιηθῇ τὸ αἰτημά σου, ὅπως Ἐκεῖνος θέλῃ. Εἰς οἵανδήποτε δὲ περίστασιν καὶ ἂν εὐρίσκεσαι, νὰ εὐχαριστῇς δι' ὅλα τὸν Θεόν, διότι ἐκεῖνος δίδει εἰς τὸν ἄνθρωπον ὅλα.

2. Ἐὰν σοῦ λείψῃ τελείως κάτι, μὴ ἐλπίσης νὰ σοῦ τὸ προσφέρῃ ἄνθρωπος, οὔτε νὰ λυπηθῇς διὰ τὴν ἀπώλειαν αὐτὴν, οὔτε καὶ νὰ γογγύσης ἐναντίον κάποιου διὰ τὴν κατάστασίν σου αὐτήν. Ἀπ' ἐναντίας μάλιστα νὰ ὑπομείνης μὲ προθυμίαν τὴν δοκιμασίαν αὐτήν, χωρὶς νὰ ταραχθῇς καὶ νὰ λέγῃς εἰς τὸν ἑαυτὸν σου· «Καὶ χειρότερα μοῦ ἔπρεπον, διότι, λόγῳ τῶν ἁμαρτιῶν μου, εἶμαι ἄξιός διὰ πολλὰς θλίψεις. Ἀλλὰ ἐὰν ὁ Θεός, ὡς πολυεύσπλαγχνος, θέλῃ, δύναται νὰ μὲ ἐλεήσῃ». Ὅταν σὺ σκέπτεσαι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ ἐμπιστευθῇς τὸν ἑαυτὸν σου εἰς τὸν Θεόν, ὁ Θεὸς θὰ ἱκανοποιήσῃ ὅλας σου τὰς ἀνάγκας, ἀποβλέπων βεβαίως εἰς τὸ ψυχικόν σου συμφέρον.

3. Ὅταν ἓνας ἄνθρωπος ὠφελήσῃ τὸν συνάνθρωπόν του ἢ δι' ἔργων ἢ διὰ τῆς προσφορᾶς εἰς αὐτὸν ἀποραιτήτων πραγμάτων, ἢ, ἀκόμη, καὶ διὰ λόγων (συμβουλευτικῶν, παρακλητικῶν), θὰ πρέπει τότε καὶ οἱ δύο νὰ θεωρήσουν τὴν πρᾶξιν αὐτὴν ὡς χάριν Θεοῦ καὶ νὰ τὸ ὁμολογήσουν. Ἐὰν ἓνας ἐκ τῶν δύο δὲν ἀντιληφθῇ, αὐτὸ τὸ πρᾶγμα,

ὅτι δηλαδή χάρις Θεοῦ ἦτο τὸ νὰ ὠφελήσῃ ἢ νὰ ὠφεληθῇ, τότε ἀσφαλῶς αὐτὸς ποὺ δὲν ἀντελήφθη τὸ νόημα, θὰ ἐξουσιασθῇ ἀπὸ ἐκεῖνον ποὺ τὸ ἀντελήφθη (=ὅταν ἀπὸ τὴν σχέσιν μεταξὺ εὐεργέτου καὶ εὐεργετηθέντος λείψῃ ὁ χαρακτήρ πράξεως, ὀφειλομένης εἰς τὴν θεϊαν χάριν, τότε γεννᾶται εἰς μὲν τὴν ψυχὴν τοῦ εὐεργέτου ἡ ἔπαρσις, εἰς δὲ τὴν ψυχὴν τοῦ εὐεργετηθέντος τὸ δουλικὸν συναίσθημα).

4. Ἐκεῖνος, ποὺ ἐπαινεῖ ὑποκριτικῶς τὸν πλησίον, ὅταν μετ' αὐτοῦ συζητῇ ἢ ἐξ αἰτίας μιᾶς ἐπωφελοῦς συναλλαγῆς, ἀσφαλῶς θὰ ἔλθῃ ἡμέρα, ποὺ θὰ τὸν κατηγορήσῃ, καὶ τότε ἀσφαλῶς θὰ ἐντραπῇ ὁ πρὸ ὀλίγου δεχθεὶς τοὺς ἐπαινετικούς λόγους.

5. Ὅταν ἐπαινέσῃς ἓνα ἄνθρωπον καὶ τὸν χαρακτηρίσῃς ἀγαθόν, ἐνῶ μόνον ὁ Θεὸς εἶναι ἀγαθός, ἐπειδὴ σοῦ προσέφερε μίαν ὕλικὴν ἐκδούλευσιν ἢ ὕλικά πράγματα, μετὰ ἀπὸ ὀλίγον, ὅταν πλέον δὲν θὰ σὲ ὠφελῇ ὕλικῶς, θὰ σοῦ φανῇ πονηρὸς καὶ κακός.

6. Κάθε ἀγαθὸν ποὺ γίνεται ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ἀνθρώπων ὀφείλεται εἰς τὸν Κύριον, ἐνεργοῦντα κατ' οἰκονομίαν πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ ἀνθρώπου. Ἐκεῖνοι δὲ ποὺ ἐκτελοῦν τὴν ἀγαθὴν πράξιν, εἶναι ἀπλῶς ὑπηρέται τοῦ ἀγαθοῦ.

7. Ὁ τυφλοπόντικας ζῇ κάτω ἀπὸ τὴν γῆν διαρκῶς· ἐξ αἰτίας τοῦ τρόπου αὐτοῦ τῆς ζωῆς του κατέστη τυφλὸς καὶ δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἰδῇ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἀστέρων ἀκόμη. Κάτι ἀνάλογον συμβαίνει καὶ μὲ τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὴν παροχὴν τῶν προσκαίρων ὕλικῶν πραγμάτων· αὐτὸς ἀσφαλῶς δὲν ἡμπορεῖ νὰ πιστεύσῃ οὔτε περὶ τῶν αἰώνιων ἀγαθῶν, ποὺ ὑπεσχέθη ὁ Θεὸς εἰς τοὺς ἀγαπῶντας Αὐτόν.

8. Ἡ πραγματικὴ γνῶσις εἶναι μία μικρὰ χάρις τοῦ Θεοῦ προσφερομένη εἰς τὸν ἄνθρωπον πρὸ τῆς μεγαλειώδους χάριτος τῆς αἰωνίου δόξης τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Αὕτῃ ἔχει δωρηθῇ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, διὰ νὰ διδάξῃ σαφῶς αὐτοὺς ποὺ τὴν κατέχουν, ὅτι πρέπει νὰ ἔχουν ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Θεὸν δι' ὅλα τὰ ζητήματα.

9. Δι' ὅσα πράγματα ὁ ἄνθρωπος κατ' ἀλήθειαν ἔχει στηρίξει τὰς ἐλπίδας του εἰς τὸν Θεόν, ποτὲ πλέον δὲν δύναται νὰ φιλονικήσῃ δι' αὐτὰ μὲ τὸν πλησίον του.

10. Ὅσα κακὰ συμβαίνουν, ὀφείλονται πρῶτον εἰς τὴν ἄγνοιαν καὶ ὕστερον εἰς τὴν ἀπιστίαν.

Ε'. Τοῦ Ἀγίου Ἰσαὰκ

ΕΑΝ ΠΙΣΤΕΥΗΣ ὅτι ὁ Θεὸς πρόνοιάν σου ποιεῖται, τί μεριμνᾷς καὶ φροντίζεις περὶ προσκαίρων καὶ τῶν τῆς σαρκὸς χρειῶν;

2. Εἰ δὲ οὐ πιστεύεις ὅτι πρόνοιάν σου ποιεῖται ὁ Θεός, καὶ διὰ τοῦτο φροντίζεις ἐκτὸς αὐτοῦ τὰ τῆς χρειᾶς σου, ταλαιπωρότερος εἰ πάντων ἀνθρώπων, καὶ ἵνα τί καὶ ζῆς;

3. Ἐπίρρησον ἐπὶ Κύριον τὴν μέμνην σου, καὶ οὐ μὴ πτοηθῇς πτόησιν ἐπερχομένην σοι· καθάπερ ἑαυτὸν ἀφιέμωσας τῷ Θεῷ, ἐν ἀναπαύσει νοδὸς διάγε.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ε ΑΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙ πιστεύης, ὅτι ὁ Θεὸς προνοεῖ διὰ σέ, τότε διατί μεριμνᾷς καὶ φροντίζεις διὰ τὰ πρόσκαιρα καὶ τὰ ὑλικὰ ζητήματα;

2. Ἐὰν πάλιν δὲν πιστεύης εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ καὶ δι' αὐτὸ ἀγωνιωδῶς φροντίζεις νὰ ἐπιλύσης, μακρὰν Ἐκείνου, τὰ ζητήματά σου, τότε εἶσαι ὁ πλέον ταλαίπωρος ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους· πρὸς τίνα δὲ σκοπὸν ζῆς;

3. «Ἐπίρριπον ἐπὶ Κύριον τὴν μέριμνάν σου» (Ψαλ. νδ', 23), καὶ κανεῖς φόβος δὲν θὰ σέ φοβήσῃ, ἐξ οἵασδήποτε ἀφορμῆς. Ἐφ' ὅσον ἀφιέρωσες τὸν ἑαυτὸν σου εἰς τὸν Θεόν, νὰ ζῆς μὲ ἥρεμον τὴν σκέψιν, ὅτι ὁ Θεὸς σέ προστατεύει.

Γ'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

Μ ΑΝΤΑ μὲν ἄνθρωπον ἐκ ψυχῆς ἀγαπητέον, ἐπὶ τῷ Θεῷ δὲ μόνῳ τὴν ἐλπίδα θετέον καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος θεραπευτέον· ἐὰν μὲν γὰρ αὐτὸς ἡμᾶς συντηρῇ, οἳ τε φίλοι πάντες ἡμᾶς περιέπουσι καὶ οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν πρὸς ἡμᾶς ἀδυνατοῦσιν· ἐπὶ δὲ ἡμᾶς ἀποστρέφεται, καὶ οἱ ἐχθροὶ πάντες καθ' ἡμῶν ἰσχύουσιν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Η Α ΑΓΑΠΑΣ μὲν ὁλοψύχως κάθε ἄνθρωπον, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸν Θεὸν νὰ στηρίζῃς τὰς ἐλπίδας σου καὶ μὲ ὅλην σου τὴν δύναμιν νὰ τὸν ὑπηρετῇς. Ὅταν ὁ Θεὸς μᾶς συντηρῇ μὲ τὴν πρόνοιαν καὶ τὴν ἀγάπην Του, τότε καὶ οἱ φίλοι φιλοστόργως θὰ μᾶς πλησιάζουν καὶ θὰ μᾶς περιποιοῦνται, ἐνῷ οἱ ἐχθροὶ μας δὲν θὰ ἠμποροῦν νὰ μᾶς κάμουν κακόν. Ὅταν ὁμως ὁ Θεὸς μᾶς ἀποστραφῇ, τότε ὅλοι οἱ ἐχθροὶ μας θὰ μᾶς καταβάλλουν.

Ζ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

Ε ΠΕ Γέρων· οἱ Ἅγιοι, ἔχοντες τὸν Θεὸν ἐν ἑαυτοῖς, καὶ τὰ ὧδε κληρονομοῦσι διὰ τῆς ἀπαθείας καὶ τὰ ἐκεῖ· ἐπεὶ καὶ ταῦτα κᾠκεῖνα τοῦ Χριστοῦ ἐστί, καὶ οἱ ἔχοντες αὐτόν, ἔχουσι καὶ τὰ αὐτοῦ· ὁ δὲ ἔχων τὸν κόσμον, ἤγουν τὰ πάθη, καὶ τὸν κόσμον ἔχη, οὐδὲν ἔχει, εἰμὴ τὰ πάθη τὰ κυριεύοντα αὐτοῦ.

2. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Εὐπρέπιος· εἰ πιστεύεις τὸν Θεὸν πιστὸν εἶναι καὶ δυνατόν, εἰς αὐτὸν ἔλπιζε μόνον καὶ μεθέξεις τῶν αὐτοῦ· εἰ δὲ ὀλιγωρεῖς, δηλόν ἐστιν ὅτι οὐ πιστεύεις αὐτὸν τοιοῦτον εἶναι· ὁ γὰρ μὴ πιστεύων αὐτῷ ἐν τοῖς κατὰ σέ πράγμασι, πῶς ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις πιστεύεις αὐτὸν δυνατόν εἶναι, καὶ πάντα δύνασθαι;

3. Ἐλέγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Μωϋσέως εἰς σκῆτιν, ὅτι ὥς ἔμελλεν εἰσελθεῖν εἰς τὴν πέτραν, ἦτοι εἰς τὸ σπήλαιον, ἐν ᾧ κατώκησεν, ἐκοπίασεν ὁδεύων ἕως ἔλθῃ ἐκεῖ, καὶ ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ· πῶς δύναμαι τὸ ὕδωρ μου συναγαγεῖν ὧδε; καὶ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ λέγουσα· εἴσελθε καὶ μηδενὸς φροντίσης.

4. Εἰσῆλθεν οὖν, καὶ μετὰ τοῦτο παρέβαλον αὐτῷ τινες τῶν Πατέρων, καὶ οὐκ εἶχεν εἰμὴ ἐν λαγίνιον ὕδατος, ὃ καὶ ἔψοντος αὐτοῦ μικρὸν φακὸν ἀνηλώθη· ὁ δὲ γέρων ἐθλίβετο καὶ ἀγωνιῶν εἰσήρχετο καὶ ἐξήρχετο καὶ ἤρχετο τῷ Θεῷ, καὶ ἰδοὺ νεφέλη ἦλθεν ἐπάνω αὐτῆς τῆς πέτρας, καὶ ἔβρεξεν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥς γεμί-
σαι πάντα τὰ ἀγγεῖα αὐτοῦ.

5. Μετὰ δὲ τοῦτο λέγουσιν αὐτῷ οἱ παραβαλόντες Πατέρες· εἰπέ ἡμῖν, διατί συνεχῶς εἰσέρχου καὶ ἐξέρχου; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Γέρων· δίκην ἐποιούμην μετὰ τοῦ Θεοῦ λέγων, ὅτι ἡνεγκάς με ὧδε καὶ ἰδοὺ ὕδωρ οὐκ ἔχω, ἵνα πῶσιν οἱ δοῦ-
λοί σου, καὶ τούτου χάριν εἰσηρχόμην καὶ ἐξερχόμην, παρακαλῶν τὸν Θεόν, ἕως οὗ ἔπεμψεν ἡμῖν.

6. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Σιλουανός· ἐγὼ δοῦλός εἰμι, καὶ ὁ Κύριός μου εἰπέ μοι, ἐργάζου τὸ ἔργον μου, κἀγὼ σὲ τρέφω, τὸ δὲ πόθιν, μὴ ζῆται· ἐγὼ οὖν, εἰ μὲν ἐρ-
γάζομαι, ἐκ τοῦ μισθοῦ μου ἐσθίω, ἡγουν ἐκ τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ.

7. Προσῆνεγκέ τις Γέροντι χρήματα λέγων· ἔχε αὐτὰ εἰς ἀνάλωμά σου, ὅτι ἐγή-
ρασας καὶ ἀσθενεῖς (ἦν γὰρ λελωβημένος). Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Γέρων· ἐξήκοντα ἔτη ἔχω ἐν τῇ ἀσθενείᾳ ταύτῃ, καὶ οὐδενὸς ὑστερήθην, τοῦ Θεοῦ ἐπιχορηγοῦντος καὶ τρέφοντός με ἀνελλιπῶς, καὶ σὺ νῦν ἡλθες ἀραι τὸν τροφέα μου; καὶ οὐ κατε-
δέξατο λαβεῖν.

8. Διηγῆσαντο οἱ Γέροντες περὶ τινος κηπουροῦ, ὅτι εἰργάζετο καὶ πάντα τὸν κόπον αὐτοῦ παρεῖχεν εἰς ἀγάπην, κατέχων μόνον τὸ ἑαυτοῦ ἀνάλωμα. Ὑστε-
ρον δὲ ὑπέβαλεν αὐτῷ ὁ σατανᾶς λέγων· σύναξον σεαυτῷ ὀλίγον κέρμα, μήπως γηράσῃς ἢ κακωθῇς, καὶ χρεῖαν σχῇς ἀναλωμάτων· καὶ συνήγαγε καὶ ἐγέμισε κεράμιον κέρματος.

9. Καὶ μετὰ τοῦτο συνέβη αὐτὸν ἀσθενῆσαι καὶ σαπῆναι τὸν πόδα αὐτοῦ, καὶ ἀναλῶσαι τὸ κέρμα αὐτοῦ εἰς ἱατρούς, καὶ μηδὲν ὠφελῆσαι. Ὑστερον δὲ ἔρχεται τις ἔμπειρος ἱατρὸς καὶ λέγει αὐτῷ· ἐὰν μὴ κοπῇ ὁ πούς σου, ὅλον τὸ σῶμά σου σαπῆσεται, καὶ ἐκρίθῃ, ἵνα πρισθῇ ὁ πούς αὐτοῦ τῇ ἐπαύριον.

10. Τῇ δὲ νυκτὶ ἐκείνῃ, ἐλθὼν ὁ κηπουρὸς εἰς ἐαυτόν, καὶ μεταμεληθεὶς ἐφ' ὃ ἔπραξε, συναγαγὼν τὸ κέρμα, καὶ ἐπ' αὐτῷ ἐλπίσας μᾶλλον ἢ ἐπὶ τὸν Θεὸν τὸν διοικοῦντα τὰ πάντα καὶ διατρέφοντα καὶ στεναῖας, ἔκλαυσε καὶ εἶπε· μνήσθητι, Κύριε, τῶν εὐτελῶν μου ἔργων τῶν προτέρων, ὧν ἐποίουν ἐργαζόμενος καὶ παρέ-
χων τοῖς ἀδελφοῖς μου, μᾶλλον δὲ πρὸ τούτων, τῆς σῆς ἀγαθότητος καὶ τῶν ἀπειρῶν σου οἰκτιρμῶν, καὶ ἐλέησόν με κατὰ τὸ μέγα καὶ πλούσιόν σου ἔλεος.

11. Καὶ ταῦτα εἰπόντι παρέστη αὐτῷ Ἀγγελος Κυρίου καὶ λέγει αὐτῷ· ποῦ ἔστι τὸ κέρμα ὃ συνῆξας; καὶ ποῦ ἔστιν ἡ βουλή, ἣν ἐβουλεύσω; ὁ δὲ σφόδρα κατανυγεῖς καὶ δακρύσας, εἶπεν· ἥμαρτον, Κύριε, καὶ συγχώρησόν μοι, καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν οὐκέτι αὐτὸ ποιῶ· τότε ἤψατο ὁ Ἀγγελος τοῦ ποδὸς αὐτοῦ, καὶ εὐθέως ἰάθη, καὶ ἀναστὰς ἔωθεν ἀπῆλθεν εἰς τὸν ἀγρόν ἐργάσασθαι.

12. Ἦλθε δὲ ὁ ἱατρὸς μετὰ βραχὺ κατὰ τὴν συνταγὴν πρίσαι αὐτοῦ τὸν πόδα, καὶ μὴ εὐρὼν αὐτόν, ἥρῳτα περὶ αὐτοῦ, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· ἀπὸ πρωτὶ ἀπῆλθεν ἐργάσασθαι εἰς τὸν ἀγρόν. Ὁ δὲ ἱατρὸς ἀπῆλθεν εἰς τὸν ἀγρόν, ἐν ᾧ ἐκεῖνος εἰργάζετο, θέλων ἰδεῖν αὐτόν· καὶ θεασάμενος αὐτὸν σκάπτοντα τὴν γῆν ἐδόξασε τὸν Θεόν, τὸν παραδόξως αὐτὸν θεραπεύσαντα.

13. Ἀσκητῆς τις ὑπὸ φιλαργυρίας πολεμούμενος εἰργάζετο περισσὸν κοπιῶν πᾶν, καὶ ἐκ τοῦ ἐργοχείρου αὐτοῦ συνήγαγε νόμισμα ἓν, εἴτα δεύτερον, εἴτα τρί-
τον, εἴτα ἐσπούδασεν αὐτὰ ποιῆσαι πέντε, καὶ συναγαγὼν τὰ πέντε, εὐθύς περι-
πίπτει πάθει σωματικῷ, ἥτοι ἀσθενείᾳ, καὶ ὀγκωθεὶς ὁ πούς αὐτοῦ ἔβρουεν ἔλκεσιν.

14. Ὁ δὲ μετεπέμψατο ἱατρούς, καὶ ἀνῆλῶσε τὰ πέντε νομίσματα· μὴ θεραπευ-
θέντος δὲ τοῦ πάθους, ἀλλὰ καὶ χείρονος γεγονότος, καὶ τοῦ ποδὸς αὐτοῦ τελείως

σαπέντος, ἐλθὼν τελευταῖον ἱατρός, λέγει αὐτῷ, ὅτι ὀφείλει ὁ πούς σου κοπῆναι, Ἀββᾶ, ἐπεὶ ὅλον τὸ σῶμά σου σῆπει· ὁ δὲ διὰ τὴν ἀνάγκην κατένευσε τὴν τομήν, καὶ ὠρίσθη τῇ ἐπαύριον κοπῆναι τὸν πόδα αὐτοῦ.

15. Τῇ δὲ νυκτὶ κλαίοντος αὐτοῦ καὶ τὸν Θεὸν ἱκετεύοντος, ἐφίσταται αὐτῷ Ἀγγελος καὶ λέγει αὐτῷ· ποιεῖς πέντε νομίσματα; καὶ ὡς ἐν ἐκστίασει γενομένου αὐτοῦ, κατέχει ὁ Ἀγγελος τὸν πόδα αὐτοῦ, καὶ τῇ χειρὶ ἀπαλείψας τὸ πάθος, παραχρῆμα αὐτὸν ἐθεράπευσε, καὶ ἀφανὴς γέγονεν· ὁ δὲ ἐν ἑαυτῷ γενόμενος, καὶ γνοὺς ὅτι ἐθεραπεύθη, ἠὲ χαρίσεται τῷ Θεῷ.

16. Ἐωθεν οὖν ἐλθὼν ὁ ἱατρός κατὰ τὴν συνταγὴν, ἔκρουσε τὴν θύραν, ὁ δὲ ἀναστὰς ὑπήντησεν αὐτῷ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὁ ἱατρός περιπατοῦντα ἐθαύμασε, καὶ μαθὼν τὸ γεγονός, γέγονε Χριστιανός, Ἑλλήνων.

· Ε ρ μ η ν ε ι α

ΕΝΑΣ Γέρων Ἀσκητὴς εἶπε τὰ ἐξῆς πρὸς τοὺς μαθητάς του:

— Οἱ Ἅγιοι, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς κατοικεῖ εἰς τὰς ψυχὰς των, κατορθώνουν καὶ τὰ ἐγκόσμια νὰ κερδίσουν, διότι δὲν ἔχουν πάθος διὰ τὴν ἀπόκτησίν των, ἀλλὰ καὶ τὰ αἰώνια. Τὸ ἐπιτυγχάνουν δὲ αὐτό, διότι καὶ τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ καὶ τὰ ἐπουράνια εἶναι τοῦ Χριστοῦ, ὡς δημιουργοῦ καὶ παροχέως αὐτῶν· ἐπομένως ὅσοι ἔχουν τὸν Χριστὸν μέσα των, ἔχουν καὶ ἐκεῖνα, πὺν παρέχει Ἐκεῖνος. Αὐτὸς ὅμως πὺν ἔχει εἰς τὴν ψυχὴν του κοσμικὸν φρόνημα, δηλαδὴ τὰ πάθη, καὶ ἐὰν ἀκόμη κατακτήσῃ τὸν κόσμον, τίποτε δὲν θὰ κατέχη, παρὰ μόνον τὰ πάθη, πὺν τὸν κυριεύουν.

2. Ὁ Ἀββᾶς Εὐπρέπιος ἔλεγεν:

— Ἐὰν πράγματι πιστεύῃς, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἄξιος τῆς ἐμπιστοσύνης σου, ἀλλὰ καὶ δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς ἐπιθυμίας σου, τότε μόνον εἰς Αὐτὸν νὰ πιστεύῃς καὶ ἀσφαλῶς θὰ καταστῇς μέτοχος τῶν εὐεργεσιῶν Του. Ἐὰν ὅμως ἀδιαφορῇς καὶ κάπως ἀνησυχῇς, φανερώνεις μὲ τὰς διαθέσεις σου αὐτάς, ὅτι δὲν πιστεύεις, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πράγματι ἄξιος ἐμπιστοσύνης καὶ δυνατός. Διότι ἐκεῖνος πὺν δὲν πιστεύει, ὅτι ὁ Θεὸς ἔχει τὴν δύναμιν νὰ τὸν βοηθήσῃ εἰς τὰς προσωπικὰς του ὑποθέσεις, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ πιστεύσῃ εἰς τὴν παντοδύναμον πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ξένων πρὸς τὸ ἄτομόν του ζητημάτων; Καὶ ἐπομένως, ὅτι ὅλα δύναται νὰ τὰ ἐπιτύχῃ;

3. Διηγοῦντο εἰς μίαν σκῆτην διὰ τὸν Ἀββᾶν Μωϋσῆν τὸ ἐξῆς περιστατικόν:

Ἀπεφάσισε, διὰ νὰ ἐπιτείνῃ τὴν ἀσκησίν του, νὰ εἰσέλθῃ εἰς ἀπομεμακρυσμένον σπήλαιον, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ ἐγκατεστάθῃ τελικῶς.

Διὰ νὰ φθάσῃ ὅμως ἕως ἐκεῖ ἐκοπίασε βαδίζων ἀρκετὸν διάστημα, διὰ μέσου ἀγόνου καὶ ἀνύδρου περιοχῆς. Μόλις ἐφθασε διελογίσθη: Πῶς θὰ ἤμπορῶ νὰ συγκεντρώω ἐδῶ τὸ ἀπαραίτητον νερό; Δὲν εἶχεν ὅμως προφθάσει νὰ τελειώσῃ τὴν σκέψιν του καὶ ἤκουσε μίαν προστακτικὴν φωνήν.

— Εἴσελθε εἰς τὸ σπήλαιον καὶ διὰ τίποτε μὴ φροντίζῃς!

4. Κατόπιν αὐτοῦ εἰσῆλθε καὶ ἐγκατεστάθη. Ὀλίγον μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ ἡλθον νὰ τὸν ἐπισκεφθοῦν μερικοὶ ἐκ τῶν Πατέρων. Ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς εἶχε μόνον ἓνα μικρὸν σταμνάκι νερό, ποὺ τὸ ἐχρησιμοποίησε διὰ νὰ μαγειρεύσῃ ὀλίγην φακῆν. ἤρχισε λοιπὸν νὰ στενοχωρῆται διὰ τὴν ἔλλειψιν αὐτὴν τοῦ ὕδατος. Ἐξ αἰτίας δὲ τῆς θλίψεως καὶ ἀγωνίας αὐτῆς εἰσῆρχετο καὶ ἐξήρχετο ἀπὸ τὸ σπήλαιον, προσευχόμενος εἰς τὸν Θεὸν νὰ τὸν βοηθήσῃ, ὅπως ἐκεῖνος γνωρίζῃ. Καὶ ὦ τοῦ θαύματος! Ἐνα σύννεφον ἡλθεν ἐπάνω ἀπὸ τὸ σπήλαιον, καὶ ἔβρεξεν ἀρκετά, ὥστε νὰ δυνηθῇ ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς νὰ γεμίσῃ ὅλα τὰ δοχεῖα μὲ νερό.

5. Μετὰ ταῦτα ἡσύχασε· τότε τὸν ἐρωτοῦν οἱ Πατέρες, ποὺ τὸν ἐπεσκέφθησαν.

— Ἀββᾶ Μωϋσῆ, ἐξήγησέ μας, διατί πρὸ ὀλίγου συνεχῶς εἰσῆρχετο καὶ ἐξήρχετο τοῦ σπηλαίου;

— Μὲ τὸ θάρος, ποὺ ἐμπνέει ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη καὶ μὲ ἐλπίδα ἀντιδικοῦσα μὲ τὸν Θεὸν καὶ τοῦ ἔλεγα: Σὺ μὲ ἔφερες ἐδῶ· ἐγὼ ὑπῆκουσα. Τώρα ὅμως δὲν ἔχω νερό, διὰ νὰ πίνουν οἱ δοῦλοί σου. Ἐξ ἀφορμῆς δὲ αὐτοῦ εἰσηρχόμην καὶ ἐξηρχόμην παρακαλῶν τὸν Θεὸν νὰ προσφέρῃ αὐτό, ποὺ ὅσον καὶ ἐὰν κατεπονούμην δὲν ἦτο δυνατόν νὰ τὸ εὔρω συντόμως. Ἡμουν βέβαιος διὰ τὸ θαῦμα αὐτὸ καὶ παρεκάλουν τὸν Θεόν, μέχρις ὅτου ἔστειλε εἰς ἡμᾶς τὸ ἀπαραίτητον ὕδωρ.

6. Ὁ Ἀββᾶς Σιλουανὸς διδάσκων ἔλεγεν. Ἐγὼ εἶμαι δοῦλος καὶ ὁ Κύριός μου μὲ διέταξε νὰ ἐργάζωμαι τὸ ἔργον Του, ὑποσχεθεὶς ὅτι θὰ μὲ διατρέφῃ κατὰ τρόπον ἄρρητον καὶ θαυμαστόν, ποὺ δὲν ἡμπορῶ νὰ γνωρίζω. Δι' αὐτὸ λοιπὸν καὶ ἐγὼ ἐργάζομαι χωρὶς ἀντίρρησης καὶ τρέφομαι ἀπὸ τὸν μισθόν μου, δηλαδὴ ἀπὸ τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν.

7. Κάποιος ἐλεήμων ἄνθρωπος προσέφερεν εἰς ἓνα γέροντα Ἀσκητὴν χρήματα καὶ τοῦ εἶπε:

— Πάρε αὐτὰ νὰ ἔχῃς ἓνα μικρὸν ἀπόθεμα διὰ τὰς ἀνάγκας σου, ἐπειδὴ ἐγήρασες καὶ εἶσαι συγχρόνως ἀσθενής (ἦτο πράγματι ὁ Γέρον λωβός).

— Ἐξήκοντα ἔτη εὐρίσκομαι εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν—τοῦ ἀπῆντησεν ὁ Γέρον—καὶ τίποτε δὲν μοῦ ἔλειπεν, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς συχνῶς μὲ τρέφει καὶ μοῦ προσφέρει αὐτά, ποὺ χρειάζομαι. Καὶ σὺ ἡλθες τώρα ἐδῶ νὰ ἀπομακρύνῃς ἀπὸ κοντά μου τὸν τροφέα μου;

Τὰ δὲ προσφερόμενα χρήματα δὲν κατεδέχθη νὰ κρατήσῃ.

8. Οἱ Πατέρες διηγήθησαν τὴν ἐξῆς ὠφέλιμον διήγησιν περὶ ἐνὸς κηπουροῦ.

Ἐνας κηπουρὸς ὅ,τι ἀπεκόμιζεν ἐκ τῆς ἐργασίας του τὸ ἔδιδεν

ἐλεημοσύνην, κρατῶν μόνον ὅσα τοῦ ἦσαν ἀπολύτως ἀπαραίτητα διὰ τὴν συντήρησίν του.

Κάποτε ὁ διάβολος τοῦ ἔβαλε τὸν λογισμόν νὰ συγκεντρώσῃ μερικά χρήματα, διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰ γηρατεῖά του ἢ διὰ νὰ ἔξῃ μίαν μικρὰν ἀποταμίευσιν, μήπως ἀσθενήσῃ. Ὁ κηπουρὸς δεχθεὶς τὸν λογισμόν ἐγέμισε μίαν στάμναν ἀπὸ κέρματα.

9. Τί συμβαίνει ὁμως μετὰ ταῦτα;

Ἦσθένησε καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐσάπησε τὸ πόδι του. Ἦναγκάσθη τότε νὰ δαπανήσῃ ὅλα τὰ χρήματα εἰς τοὺς ἰατροὺς, χωρὶς οὐδόλως νὰ ὠφεληθῇ.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν ἰατρῶν, ποὺ τὸν ἐπεσκέφθησαν, ἔρχεται καὶ ἓνας ποὺ τοῦ λέγει:

— Ἐὰν δὲν ἀποκοπῇ τὸ πόδι σου, ὅλον σου τὸ σῶμα θὰ σαπίσῃ. Κατόπιν τῆς διαγνώσεως αὐτῆς ἀπεφασίσθη τὴν ἐπομένην νὰ ἀποκοπῇ μὲ χειρουργικὸν πριόνι τὸ σάπιο πόδι.

10. Τὴν προηγουμένην τῆς ἐπικινδύνου ἐγχειρήσεως νύκτα, ἀνελογίσθη ὁ κηπουρὸς τὴν αἰτίαν τῆς συμφορᾶς του καὶ μετανόησας διὰ τὴν ὀλιγοπιστίαν του, ἐξ αἰτίας τῆς ὁποίας συνεκέντρωνε χρήματα καὶ δὲν ἐτέλει, ὡς καὶ πρότερον, ἐλεημοσύνας, στηρίζας τὰς ἐλπίδας του. εἰς τὸ χρῆμα καὶ ὄχι εἰς τὸν Θεόν, ποὺ διοικεῖ τὰ πάντα, ἤρχισε νὰ κλαίῃ μὲ ἀναστεναγμοὺς καὶ μετὰ δακρύων νὰ λέγῃ: Κύριέ μου, ἐνθυμίσου τὰ προηγούμενα τιποτένια ἔργα τῆς ἐλεημοσύνης μου, τὰ ὁποῖα ἔκαμα ἀπὸ τὴν ἐργασίαν μου πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου· ἐπειδὴ δὲ αὐτὰ εἶναι πράγματι ἀνάξια λόγου καὶ εὐτελεῖ, ἐνθυμήσου, Κύριέ μου, τῆς ἀγαθότητός Σου, τῶν ἀπειρῶν σου οἰκτιρισμῶν. Συγχώρησέ με διὰ τὴν ὀλιγοπιστίαν μου, ἐξ ἧς τιμωροῦμαι, καὶ ἐλέησόν με, ὅχι διότι τὸ ἀξίζω, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέγα καὶ πλούσιον ἔλεός Σου.

11. Μόλις εἶπεν αὐτὰ μὲ πόνον, παρουσιάζεται ἔμπροσθέν του ἓνας Ἀγγελος Κυρίου καὶ λέγει εἰς αὐτόν:

— Ποῦ εἶναι τὰ κέρματα ποὺ συνεκέντρωσες; Τί ἀπέγινεν ἡ σκέψις, τὴν ὁποίαν ἔκανες, διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃς τὰ γηρατεῖά σου καὶ τὰς ἀσθενείας σου;

Μὲ τοὺς λόγους αὐτοὺς ὁ κηπουρὸς συνεκινήθη, κατενύγη πολὺ καὶ μὲ δάκρυα εἶπε πρὸς τὸν Ἀγγελον:

— Ἠμάρτησα, Κύριε, συγχώρησόν με. Ἀπὸ ἐδῶ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς δὲν θὰ ἐπαναλάβω τὸ τῆς ὀλιγοπιστίας ἔργον.

Τότε ἤγγισεν ὁ Ἀγγελος τὸ σάπιο πόδι καὶ ἀμέσως, διὰ θαύματος, ἐθεραπεύθη. Πρωτὶ-πρωτὶ δὲ ἡγέρθη τῆς κλίνης του καὶ μετέβη εἰς τὸν κῆπον νὰ ἐργασθῇ.

12. Ὀλίγον μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ κηπουροῦ ἦλθεν ὁ ἰατρός, διὰ νὰ ἀποκόψῃ τὸ σαπισμένο πόδι. Ἀνήσυχος δέ, διότι δὲν τὸν εὗρεν, ἐζήτηι πληροφορίας δι' αὐτόν. Κατάπληκτος μανθάνει τότε ὁ ἰατρός, ὅτι ἀπὸ τὸ πρωτὶ μετέβη εἰς τὸν ἀγρὸν διὰ νὰ ἐργασθῇ.

Ὁ ἰατρός, ἐπιθυμῶν νὰ τὸν ἴδῃ, μετέβη εἰς τὸν ἀγρόν, ὅπου εἰργάζετο καὶ μόλις τὸν εἶδε νὰ σκάπη, χωρὶς νὰ πονῇ, διότι εἶχε θεραπευθῇ, ἐδόξασε τὸν Θεόν, πὺν τόσον παράδοξα τὸν ἐθεράπευσε.

13. Ἐνας Ἀσκητὴς πολεμούμενος ἀπὸ λογισμοὺς φιλαργυρίας εἰργάζετο περισσότερον ἀπ' ὅ,τι ἀπηρεῖτο, διὰ νὰ καλύψῃ τὰς ὀλίγας ἀνάγκας τοῦ κοπιᾶζων ἀσκόπως. Ἀπὸ τὸ ἐργόχειρόν τοῦ ἀπεταμίευσε κατ' ἀρχὴν ἓνα νόμισμα, ἐν συνεχείᾳ δεῦτερον καὶ μετὰ τρίτον· ἐφρόντισε δὲ νὰ τὰ κάμῃ πέντε.

Ἀφοῦ πλέον εἶχεν εἰς τὴν διαθεσὶν τοῦ πέντε νομίσματα ἐχάρη ὀλίγον σκεπτόμενος ἀνθρωπίνως.

Ἴδου ὅμως τί τοῦ συμβαίνει! Ἡσθένησε σοβαρῶς καὶ διωγκώθη τὸ πόδι τοῦ μέχρι σημείου νὰ σκάσῃ τὸ δέριμα καὶ νὰ γεμίσῃ πληγὰς.

14. Ὁ Μοναχὸς ἐκάλεσεν ἰατροὺς καὶ κατεδαπάνησεν εἰς ματαίαν θεραπείαν καὶ τὰ πέντε νομίσματα.

Δυστυχῶς ὅμως ὄχι μόνον δὲν ἐθεραπεύθη, ἀλλὰ ἐγίνε χειρότερα, διότι τὸ πόδι τοῦ ἐσάπησε τελείως.

Εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν τὸν ἐπεσκέφθη τελευταίως ἓνας ἰατρός καὶ τοῦ λέγει :

— Δυστυχῶς, Ἀββᾶ, ἄλλη θεραπεία δὲν χωρεῖ· πρέπει νὰ κοπῇ τὸ πόδι, διότι ὑπάρχει κίνδυνος νὰ σαπίσῃ ὁλόκληρον τὸ σῶμά σου.

Ὁ Μοναχὸς ἐξ ἀνάγκης, διότι δὲν ἐγίνετο διαφορετικὰ, ἐδέχθη τὴν ἐπώδυνον αὐτὴν ἀποκοπὴν τοῦ ποδός. Συνεφώνησε δὲ μετὰ τοῦ ἱατροῦ νὰ γίνῃ τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἡ ἐγχείρησις.

15. Τὴν νύκτα, πὺν προηγεῖτο τῆς ἐγχειρήσεως, δὲν ἠδύνατο νὰ ἡσυχάσῃ ὁ Μοναχὸς· ἔκλαιε καὶ ἰκέτευε τὸν Θεὸν νὰ τὸν λυπηθῇ.

Εἰς τὴν δραματικὴν τοῦ αὐτοῦ ἀγωνίαν τὸν ἐπισκέπτεται Ἄγγελος Κυρίου καὶ τοῦ λέγει :

— Κατάρθωσες λοιπὸν νὰ συγκεντρώσῃς πέντε νομίσματα ;

Περιέπεσε δὲ εἰς ἑκτασιν ὁ Μοναχὸς καὶ ὁ Ἄγγελος Κυρίου κρατεῖ τὸ πόδι τοῦ, τὸ καθαρίζει ἀπὸ τὰς σεσηπώδεις πληγὰς καὶ θεραπεύει τὸν Μοναχόν, ἐξαφανισθεὶς ἀμέσως. Ὁ Μοναχὸς, ἀφοῦ συνῆλθεν ἀπὸ τὴν ἑκτασιν καὶ διεπίστωσεν ὅτι πράγματι ἐθεραπεύθη, ἠυχαρίστει τὸν Θεόν.

16. Πρωτῶ - πρωτῶ ἦλθεν ὁ ἰατρός διὰ τὴν ἐγχείρησιν. Κτυπᾷ τὴν θύραν τοῦ κελλίου καὶ ἐγερθεὶς ὁ Μοναχὸς ἐκ τῆς κλίνης τοῦ τελείως ὑγιής, τὸν ὑπεδέχθη.

Μόλις τὸν εἶδεν ὁ ἰατρός νὰ βαδίζῃ ἐθαύμασε καὶ ἐζήτησε νὰ μάθῃ τί συνέβη.

Κατάπληκτος τότε ἐπληροφορήθη τὸ θαῦμα.

Κατόπιν αὐτοῦ ὁ ἰατρός ἀπὸ εἰδωλυλάτρης, πὺν ἦτο, ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἐγίνε Χριστιανός.

· ὙΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ ·

Τίς ἔστιν ὁ ἀφρόνως τὴν εἰς Χριστὸν ἔχων ἐλπίδα.

Ποία ἐλπίς εἰς τὸν Χριστὸν εἶναι παράλογος.

Α'. Τοῦ Ἀγίου Ἰσαὰκ τοῦ Σύρου

ΣΤΙΝ ἐλπίς τινι ἐπὶ τῷ Θεῷ διὰ τῆς καρδιακῆς πίστεως, ἥτις ἀληθῆς πέφυκεν, ὥς μετὰ διακρίσεως καὶ γνώσεως γενομένη· καὶ ἔστιν ἄλλω παρηλλαγμένη, ἐξ ἀσυνεσίας καὶ ὀκνηρίας ἐγγινομένη· ἥτις καὶ ψευδὴς ὑπάρχει.

2. Ἄνθρωπος γὰρ ὁ μὴ παντελῶς φροντίδα ποιούμενος τῶν ἐπικήρων πραγμάτων, ἀλλ' ὅλον ἑαυτὸν παραθέμενος τῷ Θεῷ, καὶ πᾶσαν τὴν αὐτοῦ σχολήν τε καὶ ἐπιμέλειαν εἰς τὴν Αὐτοῦ λατρείαν καὶ εὐαρέστησιν ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ διηνεκῶς ἐνδεικνύμενος, καὶ διὰ τοῦτο ἀμελῶν εὐτρεπίσαι ἑαυτῷ τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν τοῦ σώματος, οὗτος καλῶς καὶ ἐπιστημόνως ἐλπίζει ἐπὶ Κύριον, ὅτι αὐτὸς ἐτοιμάσει αὐτῷ τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν.

3. Δίκαιον γάρ ἐστι καὶ τὸν Θεὸν πᾶσαν εἰς τὸν τοιοῦτον ἐνδείκνυσθαι ἐπιμέλειαν καὶ χορηγεῖν αὐτῷ τὰ ἐν χρεῇ ἀπόνως, ὥς ὑπηρετῇ αὐτοῦ γνησίῳ, καὶ φυλάττοντι τὴν ἐντολὴν Αὐτοῦ τὴν λέγουσαν· «Ζητεῖτε πρῶτον τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν δικαιοσύνην Αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν».

4. Τῷ γὰρ οὕτως ὁλοκλήρως ἑαυτὸν εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ λατρείαν ἀφιερῶσαντι, ἅπας ὁ κόσμος ὥς πῆρ τις δοῦλος ἔτοιμα αὐτῷ παρέχει, καὶ τῷ θελήματι αὐτοῦ ὑποτάσσεται, καὶ τοῖς λόγοις ὑπηρετεῖ, οἷα δεσπότη τούτῳ ἐν πᾶσι πειθόμενος.

5. Ἵνα γὰρ μὴ ἀργήσῃ ὁ τοιοῦτος ἐκ τῆς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ παραστάσεως, καὶ τῆς πρὸς Αὐτὸν διηνεκοῦς ὁμιλίας καὶ νεύσεως, ἥς μόνης ἀδιαλείπτως ἐπιμελούμενος οὐδενὸς ἄλλου τὸ παράπαν φροντίζειν ἀνέχεται, πρέπον ἐστὶ πᾶσαν τὴν κτίσιν ὑπηρετεῖν αὐτῷ, καὶ ἀπόνως καὶ ἀμερίμνως τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν αὐτῷ χορηγεῖν, τοῖς τοῦ κοινοῦ Δεσπότητος πειθομένη κελεύσμασιν, ὃς τοὺς Αὐτῷ γνησίως δουλεύοντας τροφὴν ὥς τὰ πετεινά, ἀκόπως καὶ ἀφροντίστως παρέσχετο.

6. Καλὴ οὖν καὶ λελογισμένη ἡ τοῦ τοιοῦτου ἐλπίς, καὶ οὐκ ἐνδέχεται μὴ ἐπιτυγχάνειν αὐτῆς τὸν οὕτως ἔχοντα.

7. Εἰ δέ τις τῇ γῇ ἔτι καὶ τῇ τῶν γητίνων προσπαθειᾷ τὸν νοῦν ἔχων προσηλωμένον, καὶ τὸν χοῦν ἐσθίοντα μετὰ τοῦ ὄψεως, μετεωρισμοῖς τε καὶ αἰχμαλωσίαις καρδίας, τάχα δὲ καὶ ἀργολογίαις γινόμενος ἔκδοτος, τανύων τε τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐν τῇ ἀργίᾳ, λέγει ὅτι πιστεύω τῷ Θεῷ χορηγήσαί μοι τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν, ἀκούσεται πάντως ὁ τοιοῦτος τοῦ Θεοῦ ταῦτα καὶ πρὸς αὐτὸν διὰ τοῦ Προφήτου λέγοντος, ὅτι ἐγγίξεις μοι τῷ στόματι, ἡ δὲ καρδιά σου πόρθῳ ἐστὶν ἀπ' ἐμοῦ, καὶ βούλει μαθεῖν τὰς ὁδοὺς μου, αἰτῶν κρίσιν καὶ δικαιοσύνην, ὥς περ

τις δικαιοσύνην ποιῶν, καὶ μὴ καταλιπὼν μου τὰ δικαιώματα· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἀδελφόςθεος Ἰάκωβος ἐρεῖ πρὸς αὐτόν· «εἰ πιστεύεις τῷ Θεῷ, καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι καὶ φοβίτουνσιν· ἀλλ' ἡ πίστις καὶ ἔργων δέεται, ἄνευ δὲ τῶν ἔργων νεκρά ἐστι».

8. Μὴ πλανῶ, ὦ ἄφρον· προηγουμένος ἐστιν ὁ διὰ τὸν Θεὸν κόπος καὶ ἰδρώς, ὁ ἐν τῇ γεωργίᾳ τῶν ἀρετῶν, τῆς εἰς Θεὸν ἐλπίδος· καὶ σὺ οὖν, εἰ πιστεύεις ὅτι ὁ Θεὸς προνοεῖται τῶν κτισμάτων Αὐτοῦ, καὶ δυνατός ἐστιν εἰς πάντα, ἐπιδείξει καὶ ἐργασίαν τῇ πίστει σου πρέπουσαν, καὶ τότε ἔξεις τὸν Θεὸν ὑπακούοντά σου, καὶ πάντων, ὧν δέη, τὴν χορηγίαν σοι ἄπονον παρεχόμενον, ἔτι τε καὶ παντός σε κινδύνου καὶ πάσης βλάβης καὶ θλίψεως ἐξαιρούμενον.

9. Πᾶσι γὰρ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις διακριτικῶς ἐκέλευσεν ὁ Θεὸς τὰ κατ' αὐτοὺς διοικεῖν, καὶ συγκιρναῖν τῇ τοῦ Θεοῦ προνοίᾳ καὶ τῇ γνώσει, ἣν παρ' Αὐτοῦ ἔλαβον.

10. Ὁ μὲν τοι πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ζωὴν τῷ Θεῷ ἀναθέμενος, καὶ μόνης φροντίζων τῆς Ἐκείνου εὐαρεστήσεως, οὐ δέεται διὰ ταύτης τῆς γνώσεως τὰ καθ' ἑαυτὸν διοικεῖν· ἔχει γὰρ ἀντὶ ταύτης τὴν πίστιν, δι' ἧς καθαιρεῖται πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ λογισμοὺς ἀνθρωπίνους, ἧ φυσικοὺς, οὐ προσέεται, ὥς ὑπεραναβάς τὴν φύσιν καὶ Θεῷ κολληθεὶς, διὰ τῆς ἀδιστακτοῦ καὶ στεῤῥῆς πίστεως, δι' ἧς τολμᾷ καὶ κατὰ παντός, οὐχ ὥς πειράζων τὸν Κύριον, ἀλλ' ὥς θαρῶν Αὐτῷ, καὶ καθωπλισμένος τὴν τοῦ πνεύματος ἀήτητην δύναμιν.

11. Περὶ τοῦ τοιοῦτου ἀληθῶς ἐρεῖ ὁ Θεός· «μετ' αὐτοῦ εἰμι ἐν θλίψει· ἐξελοῦμαι αὐτόν καὶ δοξάσω αὐτόν· μακρότῃ ἡμερῶν ἐμπλήσω αὐτόν, καὶ δεῖξω αὐτῷ τὸ σωτήριόν μου».

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΥΠΑΡΧΕΙ ἡ ἀληθὴς πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίς καὶ ἡ ψευδὴς τοιαύτη. Ἡ ἀληθὴς πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίς στηρίζεται ἐπὶ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀπὸ καρδίας πίστεως καὶ γεννᾶται μετὰ διακρίσεως καὶ γνώσεως. Ἡ ψευδὴς ἐλπίς εἶναι τελείως παρηλλαγμένη καὶ ὀφείλεται εἰς ἔλλειψιν συνέσεως καὶ εἰς ὀκνηρίαν.

2. Πράγματι! Ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος καθόλου δὲν φροντίζει διὰ τὰ φθαρτὰ πράγματα τοῦ κόσμου αὐτοῦ, ἀλλ' ἔχει ἀφιερωθῇ ὁλόκληρος εἰς τὸν Θεόν, διαρκῶς δὲ νύκτα καὶ ἡμέραν προσπαθεῖ νὰ τὸν λατρεύῃ καὶ νὰ τὸν εὐαρεστήῃ, διαθέτων πρὸς τοῦτο ὁλόκληρον τὴν φροντίδα καὶ ὅλον τοῦ χρόνον, ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς καλῶς καὶ μετὰ βαθείας γνώσεως καὶ συνέσεως ἐλπίζει εἰς τὸν Θεόν, ὅτι θὰ φροντίσῃ διὰ τὰς ὑλικὰς του ἀνάγκας.

3. Διὰ τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν εἶναι δίκαιον καὶ ὁ Θεὸς νὰ ἐπιδείξῃ πρὸς αὐτὸν ὅλην τὴν φιλόστοργον φροντίδα Του καὶ νὰ τοῦ χορηγήσῃ ἀκόπως τὰ πρὸς συντήρησιν, διότι εἶναι γνήσιός Του ὑπηρέτης καὶ φυλάσσει τὴν θεῖαν Του ἐντολὴν «ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν δικαιοσύνην Αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν» (Ματθ. ζ', 33).

4. Εἰς αὐτὸν λοιπόν, ὁ ὁποῖος τόσον προθύμως ἀφιερῶθῃ ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ, ὅλος ὁ κόσμος τοῦ τὰ προσφέρει

ἔτοιμα καὶ πειθαρχεῖ εἰς τὸ θέλημά του, καὶ ὥς δοῦλος ἐκτελεῖ τὰς ἐντολάς του, ὑπακούων ὥς πρὸς δεσπότην του.

5. Εἶναι δὲ πρόπον ὁλόκληρος ἡ κτίσις νὰ ὑπηρετῇ αὐτόν, διὰ νὰ μὴ καθυστερήσῃ ἀπὸ τὴν ἀγίαν του ἐνασχόλησιν, τὴν συνεχῇ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ παρουσίᾳ, τὴν διαρκῇ μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐπικοινωνίαν καὶ ἀσυγκράτητον πρὸς Αὐτὸν ροπήν. Ἀπασχολούμενος ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς μὲ τὴν χωρὶς διαλείμματα ἀγίαν καὶ ὑψηλὴν αὐτὴν ἐπιμέλειαν, καὶ ἀπορροφώμενος ἐξ αὐτῆς τῆς θείας ἐνασχολήσεως, δὲν συγχωρεῖ εἰς τὸν ἑαυτὸν του νὰ φροντίξῃ διὰ τίποτε ἄλλο. Δι' αὐτόν ἀκριβῶς τὸν λόγον ἡ φύσις, ὡς θεραπαινὶς τοῦ κοινοῦ τῶν ὅλων Δεσπότη, ἐκτελεῖ τὰ προστάγματά Του καὶ χορηγεῖ εἰς τὸν ἐκλεκτόν Του δοῦλον ὅλα τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν συντήρησιν, χωρὶς αὐτὸς νὰ κοπιᾷ, καὶ νὰ μεριμνᾷ. Ὁ Δεσπότης καὶ Κύριος τῶν ὅλων φροντίζει διὰ μέσου τῆς φύσεως δι' ὅλους τοὺς ἐκλεκτούς του δούλους, ὅπως τρέφει καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, χωρὶς αὐτὰ νὰ φροντίζουν καὶ νὰ κοπιᾷ.

6. Ἡ ἐλπίς λοιπὸν τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ, ποῦ ἐγκατέλειπε τὰ πάντα διὰ τὸν Θεὸν καὶ τὴν ἀγάπην Του, εἶναι καλὴ, χωρὶς παραλογισμοὺς καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ἐπιτύχῃ τῶν προσδοκωμένων ἀγαθῶν ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος.

7. Ἐκτὸς ὅμως τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ τοῦ ἀφιερωμένου εἰς τὸν Θεόν, ὑπάρχει καὶ ὁ ἀντίθετος. Εἶναι ἐκεῖνος, ποῦ εἶναι ἀκόμη δεμένος μὲ τὴν γῆν καὶ ἡ σκέψις του εἶναι αἰχμαλωτισμένη ἀπὸ τὴν προσπάθειαν τῶν γηίνων ἔργων καὶ φροντίδων· ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐξακολουθεῖ νὰ τρέφεται, ὅπως ὁ ὄφις, μὲ τὸ χῶμα, δηλαδὴ ἱκανοποιεῖ τὴν διάνοιάν του μὲ ταπεινὰς καὶ χαμαιζήλους σκέψεις. Ἡ καρδιά του πλανᾶται ἀσκόπως εἰς ἀπραγματοποιήτους ἐπιθυμίας, αἱ ὁποῖαι καὶ τὸν αἰχμαλωτίζουν, καὶ ὁ ἴδιος ρέπει εὐκόλως εἰς ἄσκοπον καὶ ἐνοχλητικὴν φλυαρίαν. Εὐρίσκεται συνήθως ξαπλωμένος ἀπὸ ὀκνηρίαν καὶ τενηνῶν τοὺς πόδας του λέγει· «Πιστεύω ὅτι ὁ Θεὸς θὰ μοῦ χορηγήσῃ τὰ ἀπαραίτητα».

Αὕτῃ ἡ ἐλπίς εἶναι ψευδής, διότι γεννᾶται εἰς ἄνθρωπον στερούμενον πνευματικότητος, ἀργόσχολον καὶ ὀκνηρόν. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς θὰ ἀκούσῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν αὐτά, ποῦ ὁ Θεὸς πληροφορεῖ διὰ τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου· «Ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς χεῖλεσιν αὐτῶν τιμῶσι με, ἡ δὲ καρδιά αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ» (Ἡσ. κθ', 13 — 14). Καὶ ἀλλαχοῦ ὁ αὐτὸς λέγει· «Καὶ γινῶναι μου τὰς ὁδοὺς ἐπιθυμοῦσιν, ὡς λαὸς δικαιοσύνην πεποιηκώς, καὶ κρίσιν Θεοῦ αὐτοῦ μὴ ἐγκαταλελοιπώς», (Ἡσ. νη', 2). Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀδελφός Θεὸς Ἰάκωβος θὰ εἰπῇ πρὸς τὸν ἄνθρωπον αὐτόν· «Σὺ πιστεύεις ὅτι ὁ Θεὸς εἷς ἐστι· καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι καὶ φοβήσονται» (Ἰακ. β', 19)· ἀλλ' ἡ πίστις ἔχει ἀνάγκην νὰ ἐκδηλωθῇ μὲ ἔργα· ἐὰν δὲ δὲν ἐκδηλώνεται μὲ ἔργα, τότε ἡ πίστις αὐτὴ εἶναι νεκρά. «Ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστίν» (Ἰακ. β', 20).

8. Μὴ πλανᾶσαι, ἀπερίσκεπτε ἄνθρωπε, διότι πρέπει νὰ γνωρίζῃς τὰ ἑξῆς: Πρέπει νὰ προηγηθῇ ὁ κόπος καὶ ὁ ἰδρῶς διὰ τὸν Θεόν, πού προέρχεται ἀπὸ τὴν καλλιέργειαν τῶν ἀρετῶν, καὶ μετὰ νὰ ἀκολουθήσῃ ἡ γνησία καὶ ἀληθὴς πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίς. Καὶ σὺ λοιπόν, ἐὰν πράγματι πιστεύῃς, ὅτι ὁ Θεὸς φροντίζει διὰ τὰ πλάσματά Του καὶ εἶναι δυνατὸς εἰς ὅλα, πρέπει νὰ ἐμφανίσῃς ἐργασίαν πρὸς τὸν Θεόν, πού νὰ ἀρμόζῃ εἰς τὴν πίστιν αὐτήν. Τότε δέ, ἐφ' ὅσον θὰ ἐργάζεσαι διὰ τὸν Θεόν, θὰ ἔχῃς τὴν μοναδικὴν εὐκαιρίαν ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς νὰ ἀκούῃ εὐχαρίστως τὰ αἰτήματά σου καὶ χωρὶς σὺ νὰ κοπιάζῃς, νὰ σοῦ χορηγῇ ὅσα ἔχεις ἀνάγκη· ἐκτὸς δὲ τῆς φροντίδος αὐτῆς θὰ σὲ προφυλάσῃ ὁ Θεὸς ἀπὸ ὅλους τοὺς κινδύνους, τὰς ζημίας καὶ τὰς θλίψεις, εἰς τὰς ὁποίας ὑπόκειται ὁ ἄνθρωπος.

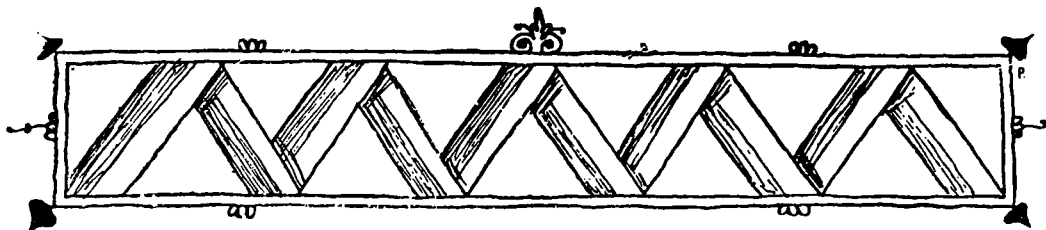
9. Ὅλους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ὁ Θεὸς διέταξε μὲ διάκρισιν καὶ προσοχὴν νὰ τακτοποιοῦν τὰς ὑποθέσεις των καὶ νὰ ἀντιμετωπίζουν τὴν ζωὴν μὲ τὴν ἱκανότητα τῆς γνώσεως, τὴν ὁποίαν ἔλαβον ἀπὸ τὸν Θεόν, διασφαλίζων αὐτοὺς καὶ διὰ τῆς Θείας Προνοίας.

10. Ἐκεῖνος ὁμως, πού ἀφιέρωσεν ὁλόκληρον τὴν ζωὴν του εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἀποκλειστικῶς φροντίζει πῶς νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Θεόν, δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ τακτοποιήσῃ τὴν ζωὴν του μὲ τὴν γνῶσιν καὶ τὴν σοφίαν, πού ἐδώρησεν εἰς πάντα ἄνθρωπον ὁ Θεός. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἀντὶ τῶν πνευματικῶν αὐτῶν ὅπλων, πού διαθέτουν ὅλοι, ἔχει τὴν ἀκλόνητον καὶ τὴν ἀκράδαντον πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν, μὲ τὴν δύναμιν τῆς ὁποίας κατακρημνίζεται κάθε ἔπαρσις, πού ἀντιστέκεται εἰς τὴν ἐσωτερικὴν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ, τὴν θείαν ἐνόρασιν. Ὁ ἄνθρωπος αὐτός, πού ἡ καρδία του κατελήφθη ἐξ ὁλοκλήρου ἀπὸ τὴν τοιαύτην πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν, δὲν ἐνοχλεῖται πλέον ἀπὸ ἀνθρωπίνους λογισμούς (1), πού εἶναι τελείως φυσικοὶ διὰ τοὺς ἄλλους, διότι ἀνέβη ὑψηλότερον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ προσεκολλήθη εἰς τὸν Θεόν, διὰ τῆς ἀδιστακτοῦ καὶ ἀκλονήτου αὐτῆς πίστεως. Μὲ τὴν δύναμιν τῆς πίστεως αὐτῆς ἀποτολμᾷ κάθε τι, πού θεωρεῖται ὡς ἐκ τῆς φύσεώς του ἀκατόρθωτον, ὅχι διὰ νὰ πειράξῃ τὸν Κύριον, ἀλλὰ διότι στηρίζει τὸ θάρρος του εἰς Αὐτὸν καὶ ἔχει ἐξοπλισθῇ μὲ τὴν ἀκαταγώνιστον δύναμιν τοῦ Παναγίου Πνεύματος.

11. Διὰ τὸν εὐλογημένον καὶ μακάριον αὐτὸν ἄνθρωπον ἰσχύουν πραγματικῶς οἱ λόγοι τοῦ Θεοῦ· «Μετ' αὐτοῦ εἰμι ἐν θλίψει· καὶ ἐξελοῦμαι αὐτόν, καὶ δοξάσω αὐτόν· μακρότητι ἡμερῶν ἐμπλήσω αὐτόν, καὶ δεῖξω αὐτῷ τὸ σωτήριόν μου» (Ψαλμ. 4', 15—16).

1) «Λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα ἑπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ» (Β. Κορινθ. ι', 5).

ἘΠΟΘΕΣΙΣ ΚΓ΄

“Οτι μηδὲ τὴν τυχοῦσαν ἐντολὴν δεῖ προδιδόναι διὰ τινὰ
σωματικὴν χρεῖαν, κἂν κατεπείγουσα ᾖ,
ἢ διὰ φόβον ἀνθρώπινον.

Δὲν πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ παραβαίῃ καὶ τὴν παραμικροτέραν ἐντολὴν
διὰ σωματικὴν ἀνάγκην, ὅσον σοβαρὰ καὶ νὰ εἶναι,
ἢ διὰ φόβον ἀνθρώπινον.

Α.΄ Ἐν τῷ βίῳ

τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος

ΟΥ ΠΟΛΛΟΥ ΠΛΗΘΟΥΣ τὴν περσικὴν χεῖρα διαφυγόντος καὶ εἰς
τὴν Ἀλεξάνδρειαν καταπεφυγότος, τῶν τροφῶν σφόδρα σπανιζουσῶν
(τῷ μάλιστα κατ' ἐκεῖνο καιροῦ· μηδὲ τὸν Νεῖλον, ὥς περ σύνηθες, ποι-
ήσασθαι τὴν ἀνάβασιν), καὶ τῶν τῆς Ἐκκλησίας χρημάτων ἀναλωθέν-
των, ἀπηναγκάσθη ὁ Μέγας Ἰωάννης χιλίας χρυσοῦ λίτρας παρὰ τινων
ἐκδανείσασθαι.

2. Ὡς δὲ καὶ ταύτας ἀνήλωσε, πολλή τις ἐκλόνει αὐτὸν φροντὶς
καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας ἐδεῖτο πόρον ἐν ἀπόροις ποιήσασθαι,
ἀλλὰ καὶ οὕτως εἰς ἔσχατον ἀπορίας ἐληλακώς, οὐχ ἥτιων ὥφθη τῆς
συμφορᾶς, οὐ τοὺς θείους νόμους καὶ τὰς ἱερὰς ἡσχυνε διατάξεις, οὐδὲ καθυφῆκέ
τι τοῦ μὴ πρὸς ἀκριβείαν ἰθύνειν τὸ πιστευθὲν ποίμνιον.

3. Ταύτη τοι καὶ κληρικός τις τῶν δευτέρους γάμοις ὠμληκῶτων, πλούτου
περιττῶς ἔχων, τοῦ τῶν Διακόνων βαθμοῦ ἐφιέμενος, τὴν στένωσιν ταύτην τοῦ
Πατριάρχου μεμαθηκώς, καὶ τὸν καιρὸν ἀρπάσας ὥς ἐπιτήδειον, εἰ γε χρήμασι τὴν
ἐνδεῖαν θεραπεύσας, αὐτὸς ἐπιτύχοι τοῦ ποθομένου, χάρτην ἐγχειρίζει τῷ μακα-
ρίῳ, οὕτω πως ἔχοντα τὴν συνέχουσαν στένωσιν τὴν μεγαλόδωρον δεξιὰν τοῦ
ἐμοῦ Δεσπότη καταμαθὼν οὐ δέον ἡγησάμην ἐμὲ μὲν ἐν ἀπολαύσει διάγειν καὶ
ἀφθονίᾳ, τὸν Δεσπότην δὲ τὸν ἐμὸν ἐν στενώσει διατελεῖν· εἰσι τοίνυν παρ' ἐμοί
σίτου μὲν χιλιάδες πολλάί, χρυσοῦ δὲ λίτραι ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα.

4. Ταῦτα δέομαι δοτῆῃν παρὰ σοῦ τῷ Χριστῷ, εἰ μόνον ἄξιος κριθεῖν τῆς
Αὐτοῦ διακονίας, διὰ τῆς σῆς ἁγίας χειροτονίας· εἴρηται γάρ που τοιοῦτον παρὰ
τοῦ Ἀποστόλου λεχθέν, ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετὰθεσις γίνεται.

5. Μεταστέλλεται τοίνυν ὁ Πατριάρχης ἰδίᾳ τὸν ἄνδρα, αἰσχύνειν τοῦτον ἐπὶ
πολλῶν μὴ βουλόμενος, καὶ φησι πρὸς αὐτόν· ἢ μὲν προσαγωγή σου, τέκνον, πολλή.
καὶ τῷ νῦν καιρῷ ἀναγκαῖα, ἐπίμωμος δέ, καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἀπαράδεκτος.

6. Οὐκ ἀγνοεῖς γάρ ὅτι τὰ κατὰ νόμον προσαγόμενα πρόβατα, εἰ μὴ ἄμωμα
ᾖν, εἰ καὶ μεγάλα ἐτύγχανεν ὄντα, εἰς θυσίαν ἀπόρροδεκτα ᾖν, καθ' ἣν αἰτίαν οὐδὲ

τὰ τοῦ Καὶν τῷ Θεῷ προσηνέχθη· τὸ δὲ ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσιν γίνεσθαι, τοῦτο περὶ τοῦ παλαιοῦ νόμου εἰρησθαι τῷ Ἀποστόλῳ γινώσκομεν, ἄλλον καὶ κατὰ νοῦν· ἐπεὶ, τί σοι δοκεῖ τὸ παρὰ τῷ Ἀδελφοθέῳ Ἰακώβῳ, ἔχει δὲ οὕτω· τὸν πάντα τὸν νόμον τελέσαντα, πταίσαντα δὲ ἐν ἐνί, ἔνοχον εἶναι πάντων. Τοὺς δὲ ἀδελφοὺς ἡμῶν τοὺς πένητας κἂν ἡμεῖς ἀπορησάμεν, ἀλλ' ὃ γε θρέψας εἰς δεῦρο Θεός, αὐτὸς περὶ τούτων καὶ τοῦ λοιποῦ φροντιεῖ, μόνον εἰ ἡμεῖς τὰς ἐντολάς Αὐτοῦ εἴημεν ἀκινήτους διατηροῦντες.

7. Τί γὰρ ἀδύνατον ἢ δυσχερὲς τῷ τοὺς πέντε ἄρτους ἐν ἐρήμῳ ποτὲ πληθύναντι, καὶ τοὺς δέκα μοδίους ἐν τῷ σιῶνι τῷ ἑμῷ εὐλογήσαντι εἰς πολὺ πληθὺς αὐξῆσαι· διὸ σοι, τέκνον, τὸ ἐν ταῖς Πράξεσι πρὸς Σίμωνα εἰρημένον ἀρμόσει, ὅτι οὐκ ἔστι σοι μερίς, οὐδὲ κλήρος ἐν τούτῳ τῷ μέρει.

8. Οὕτω τὸν ἑαυτοῦ οἶκον ἐκείνος ἀποπεμφθεὶς ἄπρακτος ὑπῆρχε καταλαβών, καὶ μηνύεται τῷ μεγάλῳ, δύο τῶν τῆς Ἐκκλησίας πλοίων τῷ λιμένι κατάραι, σίτου πολλὰς χιλιάδας ἐκ Σικελίας ἄρτι διακομίζοντα, ὅπερ ἀκούσας ἐκεῖνος, εἰς γόνατα πεσὼν, ἠὺχαρίσκει τῷ Θεῷ λέγων· ὅτι οἱ ἐκζητοῦντές Σε, Κύριε, καὶ τὰς ἐντολάς Σου φυλάττοντες, οὐκ ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ· διὸ, μεγαλύνω τὸ Πανίγιον ὄνομά Σου, ὅτι μὴ συνεχώρησας τῷ δούλῳ σου χρημάτων ὄνιον τὴν χάριν Σου θέσθαι.

9. Οὕτως ἐν στενώσει πλατυνθεὶς ὁ ἀοίδιμος, οὐ προήκατο τῆς ἀναγκαίας χρείας τὴν τοῦ κανόνος ἀκριβειαν.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

ΟΤΑΝ πληθὺς πολὺ προσφύγων διαφυγὸν τὴν περσικὴν αἰχμαλωσίαν κατέφυγεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, τότε παρουσιάσθη καὶ μεγάλη ἔλλειψις τροφίμων, διότι, κατὰ σύμπτωσιν, τὸ ἔτος ἐκεῖνο δὲν ἀνυψώθη ἡ στάθμη τῶν ὑδάτων τοῦ Νείλου, ὥστε νὰ ὑπάρξῃ ἐσοδεία (!). Εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν ποὺ ἐδημιουργήθη, ὁ Μέγας Πατριάρχης, ὁ Ἰωάννης ὁ Ἐλεήμων, εὐρέθη εἰς πολλὴν δύσκολον θέσιν, προκειμένου νὰ βοηθήσῃ τοὺς πρόσφυγας καὶ τοὺς πεινῶντας. Ἐπειδὴ δὲ ἐξώδευσε τὰ χρήματα τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν φιλανθρωπικὴν τοῦ αὐτοῦ προσπάθειαν, ἠναγκάσθη νὰ δανεισθῇ ἀπὸ μερικὸν χιλίας λίτρας χρυσοῦ διὰ τὸ ἔργον τῆς προνοίας.

2. Ὅταν ἐξώδευσε καὶ αὐτά, ἤρχισε νὰ ἀγωνιᾷ ἀπὸ τὴν εὐθύνην τῆς φροντίδος. Παρεκάλει τὸν φιλάνθρωπον Θεὸν νὰ τοῦ ἐξασφαλίσῃ διέξοδον ἀπὸ τὸ ἀδιέξοδον αὐτὸ εἰς τὸ ὁποῖον περιῆλθε. Παρ' ὅλον δὲ ποὺ ἔφθασεν εἰς τοιαύτην κρίσιμον κατάστασιν διὰ τὴν ἐξεύρεσιν τῶν ἀναγκάων, ἐν τούτοις δὲν ἐφάνη κατώτερος τῆς συμφορᾶς οὔτε κατήσχυνε τὰς ἱερὰς διατάξεις καὶ τοὺς θείους νόμους διὰ τῆς παραβάσεως αὐτῶν, ἀλλ' οὔτε καὶ παρημέλησε τίποτε ἀπὸ ὅσα εἶναι ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἀκριβῆ διαποίμανσιν τοῦ ἐμπιστευθέντος ποιμνίου.

3. Τὸ ὑψηλὸν αὐτὸ φρόνημα τοῦ Ἁγίου Πατριάρχου ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸ ἐξῆς περιστατικόν· Ἐνας κατώτερος κληρικὸς (ἴσως Ἀναγνώ-

1) Εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅπου αἱ βροχαὶ εἶναι σπανιώταται, οἱ καλλιεργούμενοι ἀγροὶ ποτίζονται ἐκ τοῦ ποταμοῦ Νείλου, ὅταν τὰ ὕδατα αὐτοῦ ἀνυψωθοῦν καὶ ἐκχειλίζουν.

στης), ὅστις εἶχεν ἔλθει εἰς δεύτερον γάμον, ἐπεθύμει νὰ λάβῃ τὸν βαθμὸν τοῦ Διακόνου. Αὐτὸς λοιπόν, ἐπειδὴ εἶχεν εἰς τὴν διάθεσιν του πολλὰ χρήματα, μόλις ἐπληροφορήθη τὴν στενοχωρίαν αὐτὴν τοῦ Πατριάρχου, ἐσκέφθη νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὴν δυσκολίαν αὐτὴν διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸ ποθούμενον, ἐπιλύων διὰ τῶν χρημάτων του τὸ πρόβλημα τῆς οἰκονομικῆς ἀνεχείας τοῦ Πατριάρχου. Πρὸς τοῦτο ἀποστέλλει εἰς τὸν Πατριάρχην ἐπιστολήν, ἔχουσαν περίπου ὡς ἑξῆς· «Μόλις ἐπληροφορήθην, ὅτι ὁ Δεσπότης μου στενοχωρεῖται ἀπὸ ἑλλειψιν ἀγαθῶν καὶ δὲν δύναται ἡ πλουσιοπάροχος χεὶρ του νὰ ἐργάζεται τὸ καλόν, ἐσκέφθην, ὅτι δὲν εἶναι σωστὸν ἐγὼ μὲν νὰ περνῶ μὲ ἀφθονίαν, ὁ δὲ Δεσπότης μου νὰ ὑποφέρῃ. Ἐχω εἰς τὴν διάθεσίν μου πολὺς χιλιάδας ὀκάδας σίτου καὶ χρυσάφι ἑκατὸν πενήντα λίτρας».

4. Αὐτὰ τὰ ἀγαθὰ παρακαλῶ νὰ δοθοῦν ἀπὸ Σὲ εἰς τὸν Χριστόν, ἐφ' ὅσον κριθῶ ἄξιός νὰ τὸν ὑπηρετήσω χειροτονούμενος ἀπὸ Σὲ Διάκονος. Ἄλλωστε καὶ ὁ Ἀπόστολος δικαιολογεῖ μίαν τοιαύτην παρέκκλισιν διὰ τοῦ λόγου του· «Ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετὰθεσις γίνεται» (Ἐβρ. ζ', 12).

5. Μόλις ἔλαβεν αὐτὴν τὴν ἐπιστολήν ὁ Πατριάρχης στέλλει καὶ καλεῖ πλησίον του κατ' ἰδίαν τὸν ἄνδρα, διότι δὲν ἤθελε νὰ τὸν καταισχύνῃ ἐνώπιον πολλῶν ἄλλων. Ἀφοῦ συνηνητήθησαν τοῦ λέγει· «Τέκνον μου, ἡ προσφορά σου εἶναι ἀρκετὰ ὑπολογίσιμος διὰ τὴν ποσότητά της καὶ διὰ τοῦτο ἀπολύτως ἀναγκαῖα εἰς τὴν παρούσαν περίστασιν· ἡ πρόθεσίς σου ὅμως καὶ τὰ ἐλατήριά σου τὴν καθιστοῦν ἀξιολογώμενον καὶ δι' αὐτὸ δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ».

6. Θὰ πρέπει νὰ ἔχῃς ὑπ' ὄψιν σου, ὅτι τὰ προσφερόμενα πρὸς θυσίαν πρόβατα, καὶ ἐὰν ἀκόμη ἦσαν παχέα καὶ εὐτραφῆ, ἀπερρίπτοντο ἀπὸ τὸν Μωσαϊκὸν νόμον, ἐφ' ὅσον δὲν ἦσαν καθαρὰ καὶ ἄμωμα ('). Ἄλλωστε καὶ τὴν θυσίαν τοῦ ΚΑΪΝ δὲν τὴν ἐδέχθη ὁ Θεός, διότι οἱ σκοποὶ του καὶ ἡ πρόθεσίς του δὲν ἦσαν ἀγνοὶ καὶ καθαροί. Τὸ ἀποστολικὸν δὲ χωρίον, πὺν ἐπεκαλέσθη, ὅτι δηλαδὴ «ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετὰθεσις γίνεται» (Ἐβρ. ζ', 12), εἶναι γνωστὸν ὅτι ὑπὸ τοῦ ἰδίου τοῦ Ἀποστόλου ἀναφέρεται εἰς τὸν παλαιὸν νόμον καὶ εἶναι ἄλλη ἡ σημασία του. Ἀντιθέτως εἰς τὴν ὑπόθεσίν σου ἐφαρμόζεται αὐτό, πὺν εἶπεν ὁ ἀδελφότης Ἰάκωβος· «Ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσῃ, πταίσῃ δὲ ἐν ἐνί, γέγονε πάντων ἔνοχος» (Ἰάκ. β', 10)· ὅσον ἀφορᾷ δὲ τοὺς πτωχοὺς καὶ δυστυχεῖς ἀδελφούς μας καὶ ἐὰν ἀκόμη ἡμεῖς, λόγῳ ἀκατανικήτου ἀδιεξόδου, δὲν δυνηθῶμεν νὰ τοὺς συντηρήσωμεν, ὁ Θεός, ὅστις μέχρι σήμερον τοὺς διέθρεψε, θὰ φροντίσῃ δι' αὐτοὺς καὶ καθ' ὅλας τὰς ἡμέρας· ἀρκεῖ ἡμεῖς νὰ σεβασθῶμεν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ μὴ τὰς μετακινήσωμεν ἐξ οἵαυδῃποτε αἰτίας.

1) «Καὶ ἄνθρωπος ὃς ἂν προσενέγκῃ θυσίαν... ἢ ἐκ τῶν προβάτων, ἄμωμον ἔσται εἰσδεκτόν, πᾶς μῶμος οὐκ ἔσται ἐν αὐτῷ...» (Λευϊτικὸν κβ', 21).

7. Διότι μήπως δὲν δύναται ἢ μήπως δυσκολεύεται Αὐτός, ποὺ ἐπολλαπλασίασεν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς πέντε ἄρτους, ὥστε νὰ χορτάσουν ἀρκεταὶ χιλιάδες ἀνθρώπων, δὲν δύναται, λέγω, νὰ εὐλογήσῃ καὶ τοὺς δέκα μοδίους σίτου, ποὺ ἔχω εἰς τὴν ἀποθήκην μου καὶ νὰ πληθύνῃ τὸν σῖτον; Δι' αὐτό, τέκνον μου, θὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς σὲ αὐτὸ ποὺ ἀναφέρουν αἱ Πράξεις τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων διὰ τὸν Σίμωνα· «Οὐκ ἔστι σοι μερίς, οὐδὲ κληρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ» (Πράξ. η', 21).

8. Δὲν εἶχεν ἀκόμη προφθάσει νὰ φθάσῃ εἰς τὴν οἰκίαν του ὁ τοιουτοτρόπως ἀποπεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου καὶ λαμβάνει ὁ μέγας οὗτος Ἅγιος τὴν ἐξῆς εἰδησιν: δύο πλοῖα τῆς Ἐκκλησίας προσωρμίσθησαν εἰς τὸν λιμένα μεταφέροντα ἐκ Σικελίας πολλὰς χιλιάδας λίτρας σίτου. Μόλις ἤκουσε τὴν εἰδησιν αὐτὴν ὁ Πατριάρχης ἐγονάτισε καὶ εὐχαριστοῦσε τὸν Θεὸν λέγων· «Ἐκεῖνοι, ποὺ Σὲ ζητοῦν, Κύριε, καὶ φυλάσσουν τὰς ἐντολάς Σου δὲν θὰ ζημιωθοῦν τίποτε, οὔτε θὰ στερεηθοῦν τὰ ἀπαραίτητα ἀγαθὰ (*). Μεγαλύνω τὸ πανάγιον ὄνομά Σου, Κύριέ μου, διότι δὲν ἐπέτρεψες εἰς τὸν δοῦλόν Σου νὰ μεταβάλῃ τὴν χάριν Σου εἰς ἐμπόρευμα».

9. Τοιουτοτρόπως ἀνεκουφίσθη ἀπὸ τὴν στενοχωρίαν του ὁ ἀοίδιμος, διότι δὲν ἐπροτίμησε νὰ θυσιάσῃ τὴν ἀκρίβειαν τοῦ κανόνος διὰ τὰς ὑλικάς ἀνάγκας.

Β'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΔΕΛΦΕ, νῆφε αἶψά, καὶ πρόσχε σεαυτῷ, καὶ μὴ λάβῃς πρόσωπον κατὰ τῆς ψυχῆς σου, μὴ μικρόν, μὴ μέγα, μὴ δυνάστην· οὐδεὶς γὰρ δυνήσεται σε ἐξελεῖσθαι ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ ἀσβέστον· ἀκουε τοῦ λέγοντος· τί γὰρ ὠφεληθήσεται ἄνθρωπος, ὅταν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ;

2. Μὴ οὖν ἀπολέσῃς τὴν πρὸς Θεὸν δόξαν, διὰ τιμὴν ἢ δόξαν ἀνθρωπίνην, ἢ διὰ βρώμην ἢ διὰ πόμα ἢ ἔνδυμα ἢ ἄλλο τι τῶν ἀναγκαίων· ταῦτα μὲν γὰρ πάντα εἰς φθορὰν χωροῦσιν, αἱ δὲ πράξεις ἐκάστου, εἴτε ἀγαθαί, εἴτε φαῦλαι, γράφονται καὶ εἰς τὸν αἰῶνα μένουσιν ἀνεξάλειπτοι.

3. Τὰ ἄνω φρόνει, μὴ τὰ ἐπὶ γῆς, ἵνα ἐπιτύχῃς τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Πατρὸς τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ἀπολαύσῃς τῆς δόξης τῶν Ἀγίων τῶν εὐαρεστησάντων Αὐτῷ.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

ΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, νὰ εἶσαι πάντοτε νηφάλιος καὶ νὰ προσέχῃς τὸν ἑαυτόν σου. Ποτὲ νὰ μὴ ἐπηρεάσῃ τὴν ψυχὴν σου ἀνθρώπου πρόσωπον, εἴτε μικροῦ, κατὰ τὴν κοινωνικὴν θέσιν, εἴτε μεγάλου, εἴτε δυνάστου. Κανεῖς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους δὲν θὰ ἡμπορέσῃ νὰ σὲ γλυτώσῃ ἀπὸ τὸ ἀσβεστον πῦρ τῆς κολάσεως. Πρόσεξε τί λέγει

1) «Πλούσιοι ἐπτώχευσαν καὶ ἐπεινάσαν, οἱ δὲ ἐκζητοῦντες τὸν Κύριον οὐκ ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ» (Ψαλμ. λγ', 11).

τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ· «Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ;» (Ματθ. ις', 26).

2. Μὴ χάσῃς λοιπὸν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, ἐξ αἰτίας τῆς προσκαίρου δόξης καὶ τιμῆς τῶν ἀνθρώπων, διὰ φαγητόν, ἢ ποτόν, ἢ ἔνδυμα ἢ ὅ,τι δῆποτε ἄλλο ἀπὸ τὰ ὑλικά πράγματα. Ὅλα αὐτὰ τὰ ὑλικά πράγματα φθείρονται καὶ καταστρέφονται· αἱ πράξεις ὁμως ἐνὸς ἐκάστου, καὶ αἱ ἀγαθαὶ καὶ αἱ πονηραί, γράφονται καὶ μένουν παντοτεινά, χωρὶς νὰ σβύσουν.

3. Ἀδελφέ μου, ὁ νοῦς σου πρὸς τὰ ἐπουράνια νὰ στρέφεται καὶ αὐτὰ νὰ σκέπτεται· ὅχι τὰ ἐπίγεια, ποὺ εἶναι πρόσκαιρα, διὰ νὰ ἐπιτύχῃς ὅσα ὑπεσχέθη ὁ ἐπουράνιος Πατὴρ εἰς τὰ τέκνα του καὶ ἀπολαύσῃς τὴν δόξαν, ποὺ ἀπολαμβάνουν ὅσοι εὐηρέστησαν τὸν Κύριον, δηλαδή οἱ Ἅγιοι.

ὑΠΟΘΕCΙC ΚΔ'

**“Οτι δεῖ τὸν πιστὸν κἄν ποτε καὶ θορύβοις ἐμπέσῃ, μὴ τοῖς ἔξωθεν
συσχηματίζεσθαι πράγμασιν, ἀλλὰ πρὸς τὸν Θεὸν ἀποβλέπειν,
καὶ τὸ ἐκείνῳ ἀρέσκον ποιεῖν.**

**Πρέπει ὁ πιστός, καὶ ἐὰν ἀκόμῃ περιπέσῃ εἰς θορύβους, νὰ μὴ μεταβληθῇ
ὑπὸ τῶν ἑξωτερικῶν συνθηκῶν, ἀλλὰ πάντοτε πρὸς τὸν Θεὸν
νὰ ἀποβλέπῃ καὶ νὰ κάμῃ ἐκεῖνο, ποὺ ἀρέσει εἰς Αὐτόν.**

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Σάββα

ΟΥ ΟΣΙΟΥ Πατρὸς ἡμῶν Σάββα τῇ Κωνσταντινουπόλει ἐπιδεδιμη-
κότος τὸ δεύτερον, γνώμῃ καὶ δεήσει Πέτρου τοῦ τηnikaῦτα Ἱεροσο-
λύμων Πατριάρχου, ἐπὶ τῷ διαπρεβεύσασθαι πρὸς τὸν βασιλέα καὶ
λύσαι τὴν κατὰ τῶν ἐν Παλαιστίνῃ Χριστιανῶν αὐτοῦ ἀγανάκτησιν,
καὶ ἀπαλλάξαι αὐτοὺς τῶν ἐπηρεζομένων κινδύνων, ὧν ὑφίστασθαι
ἔμελλον, συκοφαντηθέντες ὡς αἰτίοι γεγονότες τῆς τῶν Σαμαρειτῶν
στάσεως, καὶ ἀποστασίας.

2. Τούτου οὖν τῇ πόλει ἐγγίσαντος, καὶ λαμπρῶς λίαν ὑπὸ τοῦ
βασιλέως Ἰουστινιανοῦ εἰσδεχθέντος, καὶ γὰρ ἐπειδὴ πόρῳθεν ἔτι
προϊόντα διέγνων ὁ βασιλεὺς, τῆς καθέδρας, ὡς εἶχεν, ἔξαναστὰς, εὐλαβῶς ἄγαν τὴν
ιεράν ἐκείνην κεφαλὴν κατησπάζετο. εἶτα καὶ συγκαθεσθέντος αὐτῷ, ὁ μὲν ἐνεφά-
νισε τῷ βασιλεῖ δι' ἃ παραγέγονεν, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐτοίμως ταῦτα χαρισάμενος τῷ
Ἀγίῳ, οὐ μέχρι τούτων ἴσθησι τὸ πρόθυμον τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ τὴν ἐσχάτην ἐνόμι-
ζεν ὑπομένειν ζημίαν, εἰ μὴ βασιλικῶς αὐτὸν εὐεργετήσῃ καὶ φιλοτίμως, ἀμέλει
καὶ σφοδρῶς ἐπέκειτο, καὶ πρόσοδόν τινα χρημάτων τοῖς ὑπ' αὐτῷ Μοναχοῖς
ἐντίξαι.

3. Ὁ δὲ προσόδων μὲν, ἔφη, καὶ χρημάτων, ὅσον ἐπὶ ταῖς ἀναγκαίαις χρεαίαις,
Ἐκεῖνος ἡμῖν φροντιστής, ὁ καὶ λαὸν ἐν ἐρήμῳ πλουσίως ἀπειθοῦντα ποτε διαθρέ-
ψας, καὶ ὕδωρ ἐκ πέτρας ἐξαγαγών, καὶ παρέχων, οὐ τῶν ἀναγκαίων μόνον, ἀλλὰ
καὶ τῶν περιττῶν πολλάκις τὴν χορηγίαν.

4. Σοὶ δὲ εἰ μέλει τοσοῦτον, ὦ βασιλεῦ, καὶ χάριτος ἡμετέρας, πάρεισι καὶ
ἄλλαι οὐ μικραὶ καὶ ἀξιαὶ παριδεῖν ἀφορμαί, δι' ὧν ἔξεις τὸ περὶ ἡμᾶς φιλότιμον
ἐπιδείξασθαι· καὶ ἐξῆς αἰτεῖται ὁ αὐτὸς κοινωφελεῖς αἰτήσεις τινάς, οἷον τοῖς Πα-
λαιστινοῖς ἀτέλειαν ἐπὶ χρόνον τινὰ χαρίσασθαι, κακῶς ὑπὸ Σαμαρειτῶν παθοῦσι·
τοῖς κατὰ προσκύνῃσιν τοῦ Ζωοποιοῦ Τάφου πρὸς τὴν Ἀγίαν ἀφικνουμένοις Πό-
λιν οἶκον τινὰ εἰς κατάληξιν τε καὶ κατάλυμα ἀνεγείραι· παῦσαι τὰς αἰρέσεις τὰς
ἔτι διενοχλούσας ταῖς Ἐκκλησίαις, καὶ τοῖς ἑαυτοῦ Μοναστηρίοις φρούριόν τι εἰς
καταφυγὴν ἐξ ἐφόδου πολεμίας οἰκοδομήσαι.

5. Τοιαύτας οὖν πρὸς τὸν βασιλέα τοῦ θείου Σάββα τὰς αἰτήσεις προτείναν·

τος, καθάπερ ἐκ πολλοῦ διψῶν ἐκεῖνος χαρίσασθαι τῷ Ἀγίῳ, γραφῶν εὐθὺς ἦν, προστάσων, διατάγματα πανταχοῦ πέμπων, πάντα ποιῶν, ὥστε μὴ ἀναμοναῖς δοθῆναι ταῦτα καὶ χρόνου τριβαῖς, ἵνα μὴ τῶν γινομένων ἡ βραδύτης χαρίτων οὕτω καλῶν ἀμβλύνη φιλοτιμίαν.

6. Οὕτως οὖν ἀπασχολουμένου τοῦ βασιλέως περὶ τὰς αὐτοῦ αἰτήσεις, ἅμα Τριβουνιανῷ τῷ κοιαιστωρί, περὶ τὴν καλουμένην Μαгнаύραν, σύνεδρον δὲ καὶ τὸν ἄνδρα πεποιημένου, ὡς εἴρηται, ἐκεῖνος ἤδη τῆς τρίτης ὥρας καταλαβούσης, τὸν βασιλέα καταλιπών, ἰδίᾳ πον τὰς εἰθυίας εὐχὰς ἀπεδίδου Θεῷ, τοῖς ἱεροῖς τοῦ Δαβὶδ Ψαλμοῖς προσκείμενος.

7. Ἱερεμίου δὲ τῶν μαθητῶν ἐνὸς προσελθόντος αὐτῷ, καὶ τι δὴ ποτε, Πάτερ, εἰπόντος οὕτω σπουδὴν πᾶσαν τοῦ βασιλέως εἰσφέροντος, καὶ περὶ τοῦ πληρῶσαι σου τὰς αἰτήσεις θερμότατα διαπονουμένου, σὺ τοῦτον ἀπολιπών, ἄλλα-χοῦ νῦν διάγεις;

8. Ἐκεῖνος ἄγαν ἐλευθερίως ὑπολαβών, οὐδὲν ἀπεικός, ὃ τέκνον, ἔφη, αὐτός τε γάρ, ὃ προσῆκεν αὐτῷ ποιεῖ, καὶ ἡμεῖς πάντως τὸ ἡμῖν ὀφειλόμενον· οὕτως οὐδὲν αὐτὸν τοῦ τῆς χρείας καιροῦ πρὸς ἀγενῆ βλέπει κολακαίαν ἢ ἄλλην τινὰ παρεσκεύαζε δουλοπρέπειαν, ἀλλὰ τῇ προσηκούσῃ πρὸς πάντας ἐκέχρητο συμμε-τρίᾳ σεμνότητός τε καὶ φιλοσοφίας πολὺν ἐποιεῖτο λόγον.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΟΣΙΩΤΑΤΟΣ Πατὴρ ἡμῶν Σάββας μετέβη διὰ δευτέραν φορὰν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καί οἱ πιν ἀποφάσεως τοῦ τότε Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Πέτρου, ὃ ὁποῖος καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ ταξίδιον αὐτό, διὰ νὰ παρακαλέσῃ θερμῶς τὸν βασιλέα νὰ παύσῃ οὗτος τὴν ἀγανάκτησίν του ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν τῆς Παλαιστίνης καὶ νὰ ἀνακαλέσῃ τὰς ἐναντίον αὐτῶν ἀποφασισθείσας τιμωρίας, τὰς ὁποίας ἀφεύκτως θὰ ὑφίσταντο, διότι τοὺς διέβαλον εἰς τὸν αὐτοκράτορα, ὅτι δῆθεν ἐγένοντο αἵτιοι νὰ ἐπαναστατήσουν καὶ ἀποστατήσουν οἱ Σαμαρεῖται.

2. Ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ὁ Α΄, μόλις ἐπληροφορήθη τὴν ἀφίξιν του εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐχάρη καὶ τοῦ ἡτοίμασε λαμπρὰν ὑποδοχὴν εἰς τὸ ἀνάκτορόν του· ὃ σεβασμός του μάλιστα εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀσκητοῦ ἦτο τοιοῦτος, ὥστε ὅταν τὸν ἀντελήφθη νὰ εἰσέρχεται εἰς τὴν αἵθουσαν, ἐσηκώθη ἀπὸ τὸν θρόνον του ἀμέσως καὶ μὲ εὐλάβειαν κατησπάζετο τὴν ἁγίαν κεφαλὴν τοῦ Ὁσίου. Μετά, ἀφοῦ ἐκάθισαν πλησίον ὁ εἰς τοῦ ἄλλου, ὁ Ὁσιος Σάββας ἐξέθεσεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα τὸν σκοπὸν τοῦ ταξιδίου του. Ἀφοῦ μετὰ προσοχῆς ἤκουσεν ὁ αὐτοκράτωρ τὸν Ὁσιον μετὰ προθυμίας, χάριν αὐτοῦ, συνεχώρησε τοὺς Χριστιανούς τῆς Παλαιστίνης καὶ ἀνεκάλεσε τὰς αὐστηρὰς ἀποφάσεις του. Ἡ προθυμία ὁμως τοῦ αὐτοκράτορος νὰ εὐχαριστήσῃ, ὅσον τὸ δυνατόν, περισσότερον τὸν Ὁσιον δὲν ἱκανοποιήθη μόνον μὲ τὴν συγγνώμην πρὸς τοὺς Χριστιανούς τῆς Παλαιστίνης· ἀπ' ἐναντίας ὁ εὐσεβὴς αὐτὸς αὐτοκράτωρ ἐθεώρει ὡς σοβαρὰν ζημίαν τὸ νὰ μὴ εὐεργετήσῃ βασιλικῶς τὸν Ὁσιον καὶ μάλιστα μὲ μεγάλην γενναιοδωρίαν. Ἡ σκέψις αὕτῃ μετ' ἐπιτάσεως τὸν ἀπησχόλει στριφογυρίζουσα εἰς τὴν διάνοιάν του· μεταξὺ δὲ τῶν δωρεῶν, τὰς ὁποίας ἀπεφάσισε νὰ

προσφέρει εἰς τὸν Ὅσιον, ἦτο καὶ ἡ ἐξασφάλις εἰς τοὺς Μοναχοὺς τοῦ Ὁσίου μιᾶς σταθεροῦς χρηματικῆς προσόδου. Ἀνεκοίνωσε λοιπὸν ὁ αὐτοκράτωρ εἰς τὸν Ὅσιον τὰς σκέψεις του καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ δεχθῇ τὴν προσφορὰν του.

3. Ὁ Ὅσιος, χωρὶς νὰ θαμβωθῇ ἀπὸ τὴν βασιλικὴν αὐτὴν τιμὴν καὶ γενναιοδωρίαν, ἀπήντησε μὲ εὐγένειαν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα :

— Διὰ τὴν ἐξεύρεσιν ὧσων πραγμάτων εἶναι ἀναγκαῖα πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν διαφόρων ἀναγκῶν μας, φροντίζει Ἐκεῖνος, ποὺ διέδρεψε κάποτε τὸν ἀπειθῇ καὶ σκληροτράχηλον ἐβραϊκὸν λαὸν εἰς τὴν ἔρημον καὶ τοῦ ἐξησφάλισεν ὄχι μόνον τὰ ἀπολύτως ἀπαραίτητα, ἀναβλύσας ὕδωρ ἐκ πέτρας (1), ἀλλὰ καὶ μερικὰ πράγματα ἐντελῶς δευτερεύοντα.

4. Εἰς σὲ λοιπόν, βασιλεῦ, ἐφ' ὅσον ἡ καρδίᾳ σου διαφλέγεται ὑπὸ ζωηρᾶς ἐπιθυμίας νὰ μᾶς εὐχαριστήσης, ὑπάρχει καὶ ἄλλη δυνατότης, ἀξιόλογος καὶ οὐχὶ εὐκαταφρόνητος, νὰ ἐπιδείξης ἀπέναντι ἡμῶν τὴν εὐγενικὴν σου φιλοτιμίαν. Ἄκουσε λοιπὸν πόσα καλὰ ἡμπορεῖ νὰ πραγματοποιήσῃ ἡ βασιλικὴ σου γενναιοδωρία : Νὰ ἐπιβάλης, δι' ὠρισμένον χρόνον, ἀτέλειαν ἐκ φόρων εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Παλαιστίνης, οἱ ὅποιοι ἐδεινοπάθησαν ἀπὸ τοὺς Σαμαρείτας. Νὰ ἰδρύσῃς ξενῶνα εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, διὰ νὰ παραμένουν εἰς αὐτὸν ὅσοι φθάνουν εἰς τὴν Ἀγίαν Πόλιν διὰ νὰ προσκυνήσουν τὸν Ζωοποιὸν Τάφον τοῦ Λυτρωτοῦ. Νὰ καταπαύσῃς τὰς αἱρέσεις, ποὺ ἐξακολουθοῦν ἀκόμη νὰ ταράσσουν τὰς ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίας. Καί, τέλος, ἐὰν δὲν εἶναι τολμηραὶ καὶ ὑπερβολικαὶ αἱ αἰτήσεις αὐταί, νὰ κατασκευάσῃς φρούρια εἰς τὰ Μοναστήρια μας, ὥστε νὰ καταφεύγουν εἰς αὐτὰ οἱ Μοναχοὶ κατὰ τὴν περίοδον ἐχθρικῶν ἐπιθέσεων.

5. Αὐτὰ τὰ αἰτήματα ὑπέβαλε πρὸς τὸν βασιλέα ὁ Ὅσιος Σάββας. Μόλις ἤκουσε, μετὰ προσοχῆς τὰ αἰτήματα αὐτὰ ὁ βασιλεὺς, ἀμέσως σπεύδει νὰ τὰ ἱκανοποιήσῃ, ὥς νὰ ἀνέμενε μοναδικὴν εἰς τὴν ζωὴν του εὐκαιρίαν νὰ εὐχαριστήσῃ τοιοῦτον Ἅγιον. Πρὸς τοῦτο ἐκάθισεν εἰς τὸ ἰδιαίτερον γραφεῖον του καὶ ἤρχισε νὰ συντάσῃ διάφορα διατάγματα, νὰ ἀπευθύνῃ ἐπιστολὰς ὅπου ἔπρεπε, καὶ ἐν γένει νὰ ἐκτελῇ ὅ,τι ἐπεβάλλετο πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐπιθυμίας τοῦ Ἁγίου Σάββα, φοβούμενος μήπως καὶ ἡ παραμικροτέρα ἀναβολὴ καὶ βραδύτης μετριάζουν τὸν φλογερὸν τοῦ ζῆλον καὶ ἀμβλύνουν τὴν φιλοτιμίαν του νὰ πραγματοποιήσῃ τόσον λαμπρὰς πράξεις πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἐπιθυμιῶν τοῦ Ἁγίου Σάββα.

6. Διὰ τὰ ζητήματα αὐτὰ ἀπασχολεῖτο ὁ βασιλεὺς μὲ τὸν Τριβωνιανόν, τὸν πρωτοσύμβουλόν του, εἰς τὴν μεγάλην αἵθουσαν τῶν συν-

1) «Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν... καὶ πατάξεις τὴν πέτραν, καὶ ἐξελεύσεται ἐξ αὐτῆς ὕδωρ, καὶ πίεται ὁ λαός. Ἐποίησε δὲ Μωϋσῆς οὕτως» (Ἐξοδ. ιζ', 5—6).

εδριάζεων. Εἰς τὴν συνεργασίαν βασιλέως καὶ Τριβωνιανοῦ συμμετεῖχε καὶ ὁ Ἅγιος ὡς σύνοδος δίδων τὴν γνώμην του πῶς ἐπεθύμει νὰ τακτοποιηθοῦν καλλίτερα τὰ ζητήματα αὐτά. Ὅταν ὁμως ἤλθεν ἡ τρίτη ὥρα (!) ἐγκατέλειψε τὸν βασιλέα μόνον ὁ Ὅσιος καὶ ἀπῆλθε κάπου κατ' ἰδίαν διὰ τὸ καθῆκον τῆς συνηθισμένης ἱερᾶς προσευχῆς ἀφοσιούμενος κυρίως εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ψαλμῶν τοῦ Δαβίδ.

7. Ἐνας δὲ ἐκ τῶν μαθητῶν του, ὁ Ἰερεμίας, ἐλθὼν εἰς τὸ ἰδιαιτερον διαμέρισμα, ὅπου προσήχето ὁ Ὅσιος Σάββας, τοῦ λέγει κάπως στενοχωρημένος.

— Πάτερ μου, ὁ βασιλεὺς καταβάλλει κάθε φροντίδα νὰ ἱκανοποιήσῃ τὰς ἐπιθυμίας σου καὶ κουράζεται διὰ σέ· διατὶ λοιπὸν σὺ τὸν ἐγκαταλείπεις μόνον καὶ περνᾷς τώρα τὴν ὥραν σου μακρὰν αὐτοῦ;

8. Εἰς τὴν παρατήρησιν αὐτὴν τοῦ μαθητοῦ του ἀπαντᾷ ὁ Ἅγιος Σάββας χωρὶς περιστροφᾶς καὶ δικαιολογίας, ὅπως ἀκριβῶς ἦσθάνετο.

— Τέκνον μου, τίποτε τὸ περιεργον δὲν συμβαίνει· ἐκεῖνος κάμνει τὸ καθῆκον του· πρέπει λοιπὸν καὶ ἡμεῖς τὸ καθῆκον μας νὰ κάμωμεν.

Οὐδέποτε ἡ ὑλικὴ ἀνάγκη ἠδυνήθη νὰ καταστήσῃ τὸν Ἅγιον αὐτὸν Ἀσκητὴν, τὸν Ὅσιον Σάββαν, κόλακα ἢ δουλοπρεπῇ· ἀπ' ἐναντίας συμπεριεφέρετο πρὸς ὅλους, μὲ τὴν ἀρμόζουσαν συμμετρίαν, οἱ δὲ λόγοι του ἐκοσμοῦντο ἀπὸ σεμνότητα καὶ ἦσαν φιλοσοφημένοι,

Β'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

Η ΡΩΤΗΘΗ ἡ Ἀμμάς Θεοδώρα, ὅτι πῶς δύναται τις ἐν μέσῳ θορύβων γενόμενος καὶ κοσμικοὺς λόγους ἀκούων ἔχειν τὸν νοῦν μετὰ τοῦ Θεοῦ; καὶ ἀπεκρίθη ὡς περ ὅταν καθίσσης εἰς τράπεζαν, ἐν ἣ εἰσιν ἐδέσματα πολλά, καὶ λαμβάνεις μὲν, οὐχ ἡδέως δέ, οὐ κατακρίνη, οὕτω καὶ ἐὰν λόγοι κοσμικοὶ κατ' ἀνάγκην εἰς τὰς ἀκοάς σου εἰσέλθωσι, τὴν καρδίαν σου ἔχε πρὸς τὸν Θεόν, καὶ μὴ ἐπιλάβῃ αὐτοῦ· καὶ ταύτῃ τῇ διαθέσει μὴ ἡδέως ἀκούων, οὐ τοσοῦτον βλαβήσῃ.

2. Εἶπε Γέρων· ἡ μέλισσα ὅπου ὑπάγει, μέλι ποιεῖ· καὶ ὁ Μοναχὸς ὅπου εὐρεθῇ, τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ ἐργάζεται.

3. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν· ὅτι ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Σισώης, ὅτι ἔστιν αἰσχύνη, ἀφοβίας ἔχουσα ἁμαρτίαν· ὅταν γάρ τις ἐνδοξαζόμενος, ἤγουν αἰσχυνόμενος τοὺς ἀνθρώπους, οὐ ποιεῖ τὸ καλόν, ἀφοβίας Θεοῦ ἔγκλημα ἑαυτῷ περιάπτει.

4. Εἶπε Γέρων· ὅπου ἐὰν ὑπάγῃς, πρόσεχε σεαυτῷ διαπαντός, ὅτι τοῦ ἐρωδιοῦ ἡ κατοικία ἡγεῖται αὐτῶν· ἤγουν ὁ Μοναχὸς ἐρωδιῷ παρεικάζεται διὰ τὸ ἄσκειον καὶ φιλέρημον, ὅπου ἂν ὑπάγῃ, τὴν ἑαυτοῦ κατοικίαν ἔχει προηγουμένην, καὶ πᾶς τόπος κατοικία αὐτῷ ἐστὶ· σπούδαζε οὖν, ἐν ᾧ ἂν τόπῳ εὐρεθῇς, ποιεῖν τὸν κανόνα σου, καὶ μὴ ἀμελεῖν τῶν τεταγμένων προσευχῶν· φροντίζε δὲ καὶ τῶν ἐννοιῶν, ὅση δύναμις· καὶ πᾶσαν θλίψιν ἔχε πρὸ ὀφθαλμῶν σου· ταῦτα δὲ ἄνευ προσοχῆς καὶ κόπου πολλοῦ κατορθωθῆναι οὐ δύνανται.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Κ ΑΠΟΤΕ ἠρώτησαν τὴν Ἀμμὰς (=Γερόντισσα) Θεοδώραν: — Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ζῇ κανεὶς μέσα εἰς κοσμικοὺς θορύβους, νὰ ἀκούῃ κοσμικοὺς λόγους καὶ νὰ κατορθώσῃ νὰ ἔχῃ προσηλωμένον τὸν νοῦν τοῦ εἰς τὸν Θεόν;

— Ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνει—ἀπήντησεν ἡ Ὅσια—καὶ εἰς μίαν τράπεζαν, ὅπου σὲ ἐκάλεσαν· ὑπάρχουν ἐπάνω εἰς τὴν τράπεζαν αὐτὴν πολλὰ φαγητά. Ὅταν ἀπὸ ὅλα τὰ φαγητά, ἔστω καὶ ἐὰν δὲν σὲ εὐχαριστοῦν, λαμβάνεις, καὶ δοκιμάζεις ὀλίγον, κατ' ἀνάγκην, τότε δὲν κατακρίνεσαι δι' αὐτό. Ὅταν λοιπὸν καὶ ἐξ ἀνάγκης, καὶ παρὰ τὴν θέλησίν σου, ἀκούσης κοσμικοὺς λόγους, μὴ τοὺς ἀφήσης νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν καρδίαν σου, τὴν ὁποίαν νὰ ἔχῃς διαρκῶς ἐστραμμένην πρὸς τὸν Θεόν. Πρόσεχε τὸν Θεὸν νὰ μὴ λησμονήσης. Μὲ αὐτὴν τὴν ψυχικὴν διάθεσιν, ἐφ' ὅσον χωρὶς εὐχαρίστησιν θὰ ἀκούῃς τοὺς κοσμικοὺς αὐτοὺς λόγους, δὲν θὰ ζημιωθῇς τόσον πολὺ.

2. Ἐνας γέρον Ἀσκητὴς εἶπε τὴν ἐξῆς σοφὴν γνώμην· ἡ μέλισσα, ὅπου καὶ νὰ ὑπάγῃ, μέλι κάμνει. Καὶ ὁ Μοναχός, ὅπου καὶ νὰ εὗρεθῇ, τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ ὀφείλει νὰ ἐργάζεται.

3. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ἐπανέλαβε τὴν ἐξῆς διδακτικὴν καὶ ὠφέλιμον γνώμην τοῦ Ἀββᾶ Σισῶη: Ὑπάρχει ἐντροπή, ποὺ ἐξομοιώνεται μὲ τὴν ἁμαρτίαν τῆς ἀφοβίας. Καὶ ἰδοὺ πῶς συμβαίνει αὐτό. Ὅταν ἓνας ἄνθρωπος, διὰ νὰ δοξασθῇ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, δὲν κάμνει τὸ καλόν, διότι ὡς ἀνθρωπάρεσκος ἐντρέπεται τοὺς ἀνθρώπους, ἀσφαλῶς περιπίπτει εἰς τὸ ἐγκλημα τῆς ἀφοβίας τοῦ Θεοῦ (!).

4. Ἐνας ἄλλος Γέρον ἔλεγεν· ὅπου καὶ ἐὰν πηγαίνῃς, νὰ προσέχῃς πάντοτε τὸν ἑαυτόν σου, καὶ νὰ μὴ λησμονῇς τὴν ἀλληγορικὴν ρῆσιν· «Τοῦ ἐρωδιοῦ ἡ κατοικία ἡγεῖται αὐτῶν» (Ψαλμ. ργ', 17). Κατὰ τὴν ἔννοιαν δηλαδὴ τοῦ ρητοῦ αὐτοῦ ὁ Μοναχὸς παρομοιάζει μὲ τὸν ἐρωδιόν, διότι καὶ τὸ πτηνὸν αὐτὸ ἀγαπᾷ τὴν ἔρημον καὶ δὲν φροντίζει διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς φωλεᾶς· ὅπου δὲ μεταβαίνει ἔχει ἐτοίμην τὴν φωλεάν του, ἡ ὁποία τὸν ἀναμένει, ἐπειδὴ ὁλος ὁ τόπος εἶναι κατοικία του. Φρόντιζε λοιπὸν καὶ σύ, ὅπουδὴποτε καὶ ἐὰν εὗρεθῇς, νὰ ἐκτελῇς τὸν κανόνα σου καὶ νὰ μὴ ἀμελῇς τὰς ὠρισμένας προσευχάς. Ἀκόμη νὰ ἔχῃς εἰς τὸν νοῦν σου, ὅσον δύνασαι, τὰς ὑψηλὰς ἐννοίας καὶ θείας θεωρίας καὶ νὰ φέρῃς πρὸ ὀφθαλμῶν σου τὴν θλίψιν, ἡ ὁποία θὰ σὲ καταλάβῃ, ἐὰν κολασθῇς. Ὅλα ὅμως αὐτὰ διὰ νὰ κατορθωθοῦν χρειάζεται προσευχή, ἀγρυπνος προσοχή καὶ πολλὸς κόπος.

1) «Μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλίαν, ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι τοῦ Χριστοῦ, ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐκ ψυχῆς, μετ' εὐνοίας δουλεύοντες ὡς τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις» (Ἐφεσ. ζ', 6—7).

ὑΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ΄

“Οτι δεῖ τὸν τῷ Θεῷ ἀρέσαι ζητοῦντα, τὰς ἐκ τῶν ἀνθρώπων
ἀτιμίας ἢ τιμὰς εἰς οὐδὲν λογίζεσθαι.

Αὐτός, πού θέλει νὰ εὐαρεστῇ εἰς τὸν Θεόν, οὐδόλως πρέπει νὰ λαμβάνῃ
ὑπ’ ὄψιν του τοὺς ἐξευτελισμοὺς ἢ τὰς τιμὰς τῶν ἀνθρώπων.

Α΄. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΔΕΛΦΟΣ παρέβαλε τῷ Ἀγίῳ Μακαρίῳ τῷ Αἰγυπτίῳ, καὶ εἶπεν αὐτῷ·
Ἀββᾶ, εἰπέ μοι ρῆμα πῶς σωθῶ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· Ὑπαγε εἰς
τὰ μνημεῖα, καὶ ὕβρισον τοὺς νεκρούς.

2. Ἀπελθὼν οὖν ὁ ἀδελφός ὕβρισε καὶ ἐλίθασε· καὶ ἐλθὼν ἀπήγ-
γειλε τῷ Γέροντι· ὁ δὲ εἶπεν· οὐδέν σοι ἐλάλησαν; Ἀπεκρίθη ὁ ἀδελ-
φός· οὐχί. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ὑπαγε πάλιν αὐρίον καὶ δόξασον
αὐτούς.

3. Ἀπελθὼν οὖν ὁ ἀδελφός, ἐδόξασεν αὐτούς, λέγων· Ἀπόστολοι,
Ἅγιοι καὶ Δίκαιοι· καὶ ὑποστρέψας πρὸς τὸν Γέροντα, εἶπεν· Ἐδόξα-
σα· ὁ δὲ ἔφη· Οὐδέν σοι ἀπεκρίθησαν; Λέγει ὁ ἀδελφός· Οὐδαμῶς. Τότε λέγει
αὐτῷ ὁ Γέρων· Οἶδας πόσα ἡτίμασας αὐτούς καὶ οὐδέν σοι ἀπεκρίθησαν, καὶ
πόσα ἐδόξασας καὶ οὐδέν σοι ἐλάλησαν; Οὕτω ποιεῖ καὶ σύ, ἐὰν θέλῃς σωθῆναι.
Γενοῦ νεκρός, καὶ μήτε τὴν ἀτιμίαν τῶν ἀνθρώπων, μήτε τὴν τιμὴν λογίσῃ, ὥς
οἱ νεκροί, καὶ δύνασαι σωθῆναι.

4. Εἶπεν ἡ Ἀμμᾶς Σάρδᾶ· ἐὰν εὕξωμαι τῷ Θεῷ, ἵνα πάντες οἱ ἄνθρωποι
πληροφορῶνται εἰς ἐμέ, εὐρεθήσομαι εἰς τὴν θύραν ἐκάστου μετανοοῦσα, ἀλλὰ
μᾶλλον εὕξωμαι τὴν καρδίαν μου ἀγνὴν εἶναι μετὰ πάντων.

5. Εἶπε Γέρων· μὴ θέλε εἶναι ἀκαταφρόνητος.

6. Ὁ αὐτὸς εἶπεν· οὐαὶ ἀνθρώπῳ, ὅταν τὸ ὄνομα αὐτοῦ μεῖζόν ἐστι τῆς ἐρ-
γασίας αὐτοῦ.

7. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος, ὅτι ἔρχεται καιρός, ἵνα οἱ ἄνθρωποι μανῶσι·
καὶ ἐπὶ ἴδωσί τινα μὴ μαινόμενον, ἐπαναστήσονται αὐτῷ λέγοντες· ὅτι σὺ μαῖνη,
διὰ τὸ μὴ εἶναι ὅμοιον αὐτοῖς· οἷς οὐ δεῖ ὅλως προσέχειν τὸν ἀγωνιζόμενον.

Ἐρμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ἐπεσκέφθη τὸν Ἅγιον Μακάριον τὸν Αἰ-
γύπτιον. Μεταξὺ των δὲ διημείφθη ὁ ἐξῆς διάλογος:

— Ἀββᾶ — ἠρώτησεν ὁ ἐπισκέπτης — συμβούλευσέ με πῶς δύ-
ναμαι νὰ σωθῶ;

— Πήγαινε εἰς τὰ μνήματα—ἀπήντησεν ὁ Ἅγιος Μακάριος—
νὰ ὑβρίσης τοὺς νεκροὺς καὶ μετὰ ἔλα νὰ σοῦ εἰπῶ.

2. Πράγματι μετέβη ὁ ἀδελφὸς εἰς τὸ νεκροταφεῖον καὶ ὕβρισεν,
ἔρριψε πέτρας εἰς τοὺς τάφους καὶ ἐπέστρεψε πρὸς τὸν Γέροντα.

— Ἐ! λοιπόν,—τὸν ἐρωτᾷ ὁ Ἅγιος Μακάριος—τί συνέβη;

— Τοὺς ὕβρισα, τοὺς ἐπετροβόλησα!

— Τί σοῦ ἀπήντησαν οἱ νεκροὶ δι' ὅσα τοὺς εἶπες;

— Τίποτε!

— Νὰ ὑπάγῃς πάλιν αὐριον εἰς τὰ ἴδια ἐκεῖνα μνήματα καὶ
νὰ τοὺς ἐπαινέσῃς.

3. Τὴν ἄλλην ἡμέραν, ἐκτελῶν τὴν ἐντολὴν τοῦ Ἀγίου Μακαρίου
ὁ Μοναχός, μετέβη εἰς τὰ ἴδια μνήματα καὶ ἤρχισε νὰ τοὺς ἐπαινῇ,
ἀποκαλῶν αὐτοὺς Ἀποστόλους, Ἀγίους, Δικαίους. Ἀφοῦ ἐτελείωσε
τὸ ἔργον αὐτὸ ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὸν Ἀββᾶν Μακάριον, ὁ ὁποῖος
τὸν ἠρώτησεν:

— Ἐκαμες αὐτό, ποῦ σοῦ εἶπα;

— Μάλιστα, Γέροντα· ἐπῆγα, τοὺς ἐπῆνεσα καὶ τοὺς ἐδόξασα!

— Καὶ τί σοῦ εἶπαν λοιπόν;

— Τίποτε!

— Εἶδες, τέκνον μου, πόσον τοὺς προσέβαλες καὶ τίποτε δὲν
σοῦ εἶπαν· ἀλλὰ καὶ πόσον τοὺς ἐδόξασας καὶ ἐσιώπησαν! Ἔτσι καὶ
σὺ νὰ κάνῃς, ἐὰν θέλῃς νὰ σωθῇς! Νὰ γίνῃς νεκρὸς καὶ νὰ μὴ λαμ-
βάνῃς ὑπ' ὄψιν σου οὔτε τὰς κατὰ σοῦ ἀτίμους ἐπιθέσεις τῶν ἀνθρώ-
πων, οὔτε τοὺς ἐπαίνους των, ὅπως ἔκαμαν οἱ νεκροί, τοὺς ὁποῖους
ἐπεσκέφθης. Τότε μόνον θὰ ἡμπορέσῃς νὰ σωθῇς.

4. Ἡ Ἀμμᾶς (=Γερόντισσα) Σάρρα ἔλεγεν· ἐὰν παρακαλέσω τὸν
Θεόν, νὰ πληροφοροῦνται ἐσωτερικῶς ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τὰς ἐναντι
αὐτῶν ψυχικὰς μου διαθέσεις, τότε, ἐφ' ὅσον εἰσακουσθῇ ἡ δέησίς
μου, θὰ πρέπει νὰ εὐρίσκωμαι πρὸ τῶν θυρῶν των καὶ νὰ μετανοῶ,
διότι ἐνδεχομένως αἱ διαθέσεις μου νὰ μὴ ἀνταποκρίνωνται εἰς τὴν
πραγματικότητα· ἢ θὰ τοὺς ἐπαινῶ ὑπερβαλλόντως, ἢ θὰ τοὺς κρίνω
ἀδίκως. Ἀπ' ἐναντίας θὰ παρακαλέσω τὸν Θεὸν νὰ παραμένῃ ἡ καρ-
διά μου ἀγνή, χωρὶς νὰ αἰσθάνεται πάθος τι, ἔπαινον ἢ κατάκρισιν,
ἀπέναντι πάντων.

5. Ἐνας γέρον Ἀσκητὴς εἶπε· νὰ μὴ θέλῃς, ἄνθρωπε, τὸ νὰ μὴ σέ
καταφρονοῦν οἱ ἄνθρωποι.

6. Ὁ ἴδιος Ἀσκητὴς ἔλεγεν· ἀλλοίμονον εἰς τὸν ἄνθρωπον, ποῦ ἡ
περὶ αὐτοῦ ἀγαθὴ φήμη τῶν συνανθρώπων του εἶναι μεγαλυτέρα τῆς
ἐργασίας του.

7. Ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος, ἀναφερόμενος εἰς τὴν πνευματικὴν κατά-

στασιν τῶν ἀνθρώπων τοῦ μέλλοντος ἔλεγεν· Θὰ ἔλθῃ ἐποχή, ποὺ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι θὰ εἶναι μανιακοί· ὅταν δὲ συναντοῦν κάποιον, ποὺ εἶναι γνωστικός, θὰ ἐπαναστατοῦν κατ' αὐτοῦ καὶ θὰ τοῦ λέγουν· εἶσαι τρελλός! Θὰ λέγουν δὲ αὐτό, διότι δὲν θὰ τοὺς ὁμοιάξῃ εἰς τὴν μανίαν. Τοὺς μανιακοὺς ὁμῶς αὐτοὺς καθόλου δὲν πρέπει νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν του ὁ ἀγωνιζόμενος τὸν ἀγῶνα τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς ἀρετῆς.

Β'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

Α ΔΕΛΦΟΙ, εἴ ποτε συμβῇ ἡμᾶς ὀνειδισθῆναι περὶ ἀγαθοῦ ἔργου, μὴ ἐντραπῶμεν τὸν ὀνειδισμόν τὸν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀδίκως ἡμῖν ἐπαγόμενον, καὶ πράξωμεν ἃ μὴ δεῖ· γέγραπται γάρ· «Λαὸς μου, οὗ ὁ νόμος μου ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν· μὴ φοβεῖσθε ὀνειδισμόν ἀνθρώπων, καὶ τῷ φαυλισμῷ αὐτῶν μὴ ἡττάσθε· ὥς γὰρ ἱμάτιον βρωθήσεται ὑπὸ χρόνου, καὶ ὥς ἔριον βρωθήσεται ὑπὸ σήτός· ἡ δὲ δικαιοσύνη μου εἰς τὸν αἰῶνα ἔσται, καὶ τὸ σωτήριόν μου εἰς γενεὰς γενεῶν»· καὶ πάλιν λέγει· «Ἐγὼ οὐκ ἀπειθῶ οὐδὲ ἀντιλέγω· τὸν νῶτόν μου ἔδωκα εἰς μάστιγας, τὰς δὲ σιαγόνας μου εἰς ῥαπίσματα, τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ἀπέστρεψα ἀπὸ αἰσχύνης ἐμπυτσματῶν· καὶ Κύριος Κύριος βοηθός μοι ἐγενήθη· διὰ τοῦτο οὐκ ἐνετράπην, ἀλλ' ἔθῃκα τὸ πρόσωπόν μου ὡς στερεὰν πέτραν· καὶ ἔγνων ὅτι οὐ μὴ αἰσχυνθῶ».

2. Διό περ καὶ ἡμεῖς, ἀγαπητοί, κἂν ὑβρίζομεθα, ἢ ἐμπαιζόμεθα, ἢ ἄλλο τι τῶν δεινῶν πάσχωμεν παρὰ τῶν ἀνθρώπων, ἔνεκεν τοῦ ἀγαθοῦ, μὴ δειλιάσωμεν, μηδὲ ἐγκαταλίπωμεν τὴν εὐθείαν ὁδόν, κατὰ τὸν Προφήτην τὸν λέγοντα· «ἐὰν παρατάξῃται ἐπ' ἐμὲ παρεμβολή, οὐ φοβηθήσεται ἡ καρδιά μου»· καὶ πάλιν· «ὑπερήφανοι παρηνόμουν ἕως σφόδρα, ἀπὸ δὲ τοῦ νόμου σου οὐκ ἐξέκλινα καὶ ἔνεκα σοῦ ὑπήνεγκα ὀνειδισμόν καὶ ἐκάλυψεν ἐντροπὴ τὸ πρόσωπόν μου»· λέγει δὲ καὶ ὁ Σωτὴρ· «Μακάριοι ἐστέ ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι», καὶ τὰ ἑξῆς.

3. Μὴ οὖν αἰσχυνθῶμεν, ἀγαπητοί, κληθῆναι ὑποκριταὶ ὑπὸ τῶν ἀθετούντων τὰς ἐντολάς τοῦ Κυρίου· δηλὸν γάρ ὅτι οὐ κατὰ διόρθωσιν ἡμῶν τὴν μνήμην τῆς ὑποκρίσεως ἄγουσιν, ἀλλ' ἵνα ἐντραπέντες, ἀναιδεῖς ὁμοίως καὶ αὐθάδεις καὶ ἀλόγριοι τῆς εὐλαβείας καὶ πάσης ἄλλης ἀρετῆς γενώμεθα· τοὺς γὰρ εὐλαβεῖς, ὑποκριτὰς ὀνομάζουσιν.

4. Ἡμεῖς δὲ μὴ ἐντραπέντες τοὺς ὀνειδισμοὺς αὐτῶν, ἀπαιδευσίαν ἀναλάβωμεν· τοῖς γὰρ ἀπαιδεύτοις θάνατος συναντᾷ κατὰ τὴν Γραφήν· λέγει δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ· «Ἐὰν ἡ καρδιά ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν, παρῶνσιαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν»· καὶ πάλιν· «εἰ ὀνειδίξεσθε ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, μακάριοι, ὅτι τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ Πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπέπνυται· μή τις γὰρ ἡμῶν πασχέτω ὥς φονεὺς καὶ ὥς κλέπτης· εἰ δὲ ὥς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω· δοξαζέτω δὲ τὸν Θεὸν ἐν τῷ ὀνόματι τούτῳ»· καὶ «εἰ ὁ δίκαιος μόλις σφύζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται»·

5. Φεύγωμεν οὖν τὴν παρῶνσιαν καὶ τὸν γέλωτα· ταῦτα γὰρ καταστρέφει τὴν ψυχὴν τοῦ Μοναχοῦ· διὸ λέγει· «Μακάριος ἀνὴρ, ὃς καταπτύσσει πάντα δι' εὐλάβειαν καὶ τὸς γελοιόταστους ἀνθρώπους καὶ ἀπροσεχείς ἐκτρεπώμεθα. Τίς γάρ, φησι, μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; ἢ τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; τίς δὲ συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαν;»

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

Α ΔΕΛΦΟΙ, ἐὰν κάποτε συμβῇ νὰ μᾶς εἰρωνευθοῦν οἱ ἄνθρωποι δι' ἐν ἀγαθὸν ἔργον, τὸ ὅποῖον ἐπετελέσαμεν, δὲν

πρέπει νὰ ἐντραπῶμεν διὰ τὴν ἄδικον αὐτὴν εἰρωνείαν καὶ σπεύσωμεν νὰ κάμωμεν ἐκεῖνα, ποὺ δὲν πρέπει, διὰ νὰ μᾶς ἐπαινέσουν. Μὴ λησμονῶμεν αὐτό, ποὺ ἔχει γραφῇ· «Λαὸς μου, οὗ ὁ νόμος μου ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ φοβεῖσθε ὄνειδισμόν ἀνθρώπων, καὶ τῷ φαυλισμῷ αὐτῶν μὴ ἡττάσθε· ὥσπερ γὰρ ἱμάτιον βρωθήσεται ὑπὸ χρόνου καὶ ὥσει ἔριον βρωθήσεται ὑπὸ σιτῆρος, ἡ δὲ δικαιοσύνη μου εἰς τὸν αἰῶνα ἔσται, τὸ δὲ σωτήριόν μου εἰς γενεὰς γενεῶν» (Ἦσ. νά', 7—8). Ἀλλοῦ πάλιν λέγει· «Ἐγὼ δὲ οὐκ ἀπειθῶ, οὐδὲ ἀντιλέγω· τὸν νῶτόν μου ἔδωκα εἰς μάστιγας, τὰς δὲ σιαγόνας μου εἰς ραπίσματα, τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ἀπέστρεψα ἀπὸ αἰσχύνῃς ἐμπτυσμάτων, καὶ Κύριος Κύριος βοηθός μοι ἐγενήθη, διὰ τοῦτο οὐκ ἐνετράπην, ἀλλ' ἔθηκα τὸ πρόσωπόν μου ὡς στερεὰν πέτραν, καὶ ἔγνων ὅτι οὐ μὴ αἰσχυνθῶ» (Ἦσ. ν', 5—7).

2. Δι' αὐτὸ ἀκριβῶς καὶ ἡμεῖς, ἀγαπητοί, καὶ ἐὰν ἀκόμη ὑβριζώμεθα, καὶ ἐὰν ἐμπαιζώμεθα, καὶ ὅ,τιδήποτε κακὸν πάσχωμεν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἐπειδὴ ἐκτελοῦμεν τὸ ἀγαθόν, ἅς μὴ δειλιάσωμεν, οὔτε νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὸν ἴσιον δρόμον, ἐφαρμόζοντες τὴν ὑπόδειξιν τοῦ προφητάνακτος Δαβίδ. «Ἐὰν παρατάξῃται ἐπ' ἐμὲ παρεμβολή, οὐ φοβηθήσεται ἡ καρδία μου» (Ψαλμ. κς', 3). Ἡ τὴν ἄλλην συμβουλήν· «Ὑπερήφανοι παρηνόμουν ἕως σφόδρα, ἀπὸ δὲ τοῦ νόμου Σου οὐκ ἐξέκλιναν» (Ψαλμ. ριη', 51). Καὶ «Ὅτι ἔνεκά Σου ὑπήεγκα ὄνειδισμόν, ἐκάλυψεν ἐντροπὴ τὸ πρόσωπόν μου» (Ψαλ. ξη', 8). Ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ὁ Σωτὴρ μᾶς λέγει· «Μακάριοι ἐστέ, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν, ψευδόμενοι ἔνεκεν ἐμοῦ» (Ματθ. ε', 11).

3. Ὡς μὴ ἐντραπῶμεν λοιπόν, ἀγαπητοί, νὰ ὀνομασθῶμεν ὑποκριταὶ ἀπὸ τοὺς παραβάτας τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου. Εἶναι φανερόν, ὅτι οἱ τοιοῦτοι τύποι μᾶς χαρακτηρίζουν ὑποκριτὰς ὅχι διὰ νὰ μᾶς διορθώσουν, ἀλλὰ διὰ νὰ μᾶς κάμουν νὰ χάσωμεν τὴν ἠθικὴν μας εὐθυξίαν καὶ νὰ γίνωμεν καὶ ἡμεῖς, ὡς ἐκεῖνοι, ἀναιδεῖς, αὐθάδεις, νὰ ἀποξενωθῶμεν ἀπὸ τὴν εὐλάβειαν καὶ ἀπὸ κάθε ἄλλην ἀρετὴν. Διότι οἱ ἄνθρωποι τῆς ἁμαρτίας ὀνομάζουν ὑποκριτὰς τοὺς εὐλαβεῖς.

4. Ὡς προσέξωμεν λοιπόν καὶ πάλιν, ἀδελφοί, νὰ μὴ παρασυρθῶμεν ἀπὸ τοιοῦτους χαρακτηρισμοὺς καὶ ἐντραπῶμεν ἀπὸ τοιαύτας ἁμαρτωλὰς εἰρωνείας. Ἀλλοίμονον τότε· κινδυνεύομεν νὰ ἀπολέσωμεν τὴν κατὰ Χριστὸν ὠφέλιμον μόρφωσιν τῆς εὐσεβείας καὶ νὰ γίνωμεν ἀπαιδευτοί, ὅποταν, κατὰ τὴν Ἀγίαν Γραφήν, μᾶς ἀναμένῃ ὁ θάνατος. «Ἀπαιδεῦτοις συναντᾷ θάνατος» (Παρ. Σολ. κδ', 8). Ἐνθυμηθῆτε τί λέγει ἡ Ἀγία Γραφή εἰς ἄλλο σημεῖον· «Ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν, παρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν» (Α' Ἰωάν. γ', 21). Ἀλλοῦ πάλιν ἡ Ἀγία Γραφή μᾶς ὑπενθυμίζει· «Εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι, ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ δυνάμεως καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται· κατὰ μὲν αὐτοὺς

βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ἡμᾶς δοξάζεται. Μὴ γάρ τις ἡμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς ἢ κλέπτης ἢ κακοποιὸς ἢ ὡς ἄλλοτριοεπίσκοπος· εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν Θεὸν ἐν τῷ μέρει τούτῳ» (Α' Πέτρ. δ', 14—16). Ὁλίγον δὲ περαιτέρω ὁ αὐτὸς θεῖος Ἀπόστολος λέγει· «Εἰ ὁ δίκαιος μόλις σφάζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἀμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται;» (Α' Πέτρ. δ', 18).

5. Ἄς ἀποφεύγωμεν λοιπόν, ἀδελφοί μου, τὸ ἀναιδὲς θάρρος καὶ τὸν γέλωτα, διότι αὐταὶ αἱ κακαὶ συνήθειαι καταστρέφουν τὴν ψυχὴν τοῦ Μοναχοῦ. Ἡ Ἁγία Γραφὴ μακαρίζει καὶ ἐπαινεῖ ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος «Καταπύσσει πάντα δι' εὐλάβειαν» (Παροιμ. Σολ. κη', 14). Ἄς ἀποστρεφώμεθα δὲ τοὺς φαιδρὺς καὶ εὐκολογελῶντας ἀνθρώπους, καθὼς καὶ τοὺς ἀπροσέκτους. Διότι καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ λέγει· «Τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομίας; Τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; Τίς δὲ συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαν; ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου;» Β' (Κορινθ. ζ', 14—15).

Γ'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

ΟΡΘΩΣ μετανοῶν ὑπὸ ἀνόμων γλευάζεται, τοῦτο δὲ ἐστὶν αὐτῷ τεκμήριον εὐαρεστήσεως.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΚΕΙΝΟΣ ποὺ εἰλικρινῶς μετανοεῖ γλευάζεται ἀπὸ τοὺς ἀνόμους καὶ ἀμαρτωλούς· αὐτὸ ὁμῶς εἶναι καὶ ἀπόδειξις, ὅτι εὐχαριστεῖ τὸν Θεόν.

Δ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΛΕΓΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβὸς τῷ μαθητῇ αὐτοῦ τέκνον, τιμήσωμεν τὸν Ἐνα, καὶ πάντες τιμῶσιν ἡμᾶς· ἐὰν δὲ καταφρονήσωμεν τοῦ Ἐνός, ὃς ἐστὶν ὁ Θεός, καταφρονοῦσιν ἡμῶν πάντες καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγομεν,

2. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Ματόης περὶ τοῦ Ἀββᾶ Τιθόη, ὅτι οὐχ εὐρίσκει ἀνθρώπος ἀνοιξάει τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς αὐτὸν ἐν τινὶ πράγματι· ἀλλ' ὥσπερ τὸ καθαρὸν χρυσίον ἵσταται ἐν ζυγῷ, οὕτω καὶ ὁ Ἀββᾶς Τιθόης.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΟΑΒΒΑΣ Ἰωάννης ὁ Κολοβὸς ἔλεγε πρὸς τὸν μαθητὴν του. — Τέκνον μου, ὥς τιμήσωμεν τὸν Ἐνα καὶ ὅλοι θὰ μᾶς τιμήσουν· ἐὰν δὲ περιφρονήσωμεν τὸν Ἐνα, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ Θεός, θὰ μᾶς περιφρονήσουν ὅλοι καὶ τότε ὁδηγούμεθα εἰς βεβαίαν ἀπώλειαν.

2. Ὁ Ἀββᾶς Ματόης, ὁμιλῶν περὶ τοῦ Ἀββᾶ Τιθόη, ἔλεγεν ὅτι δὲν εὐρίσκεται κανεὶς ποῦ νὰ ἡμπορῇ νὰ τοῦ ὁμιλήσῃ δι' ὁτιδήποτε πρᾶγμα, διότι ὅπως τὸ καθαρὸν χρυσάφι τὸ ζυγίζουν μὲ ζυγὸν ἀκριβείας, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Ἀββᾶς Τιθόης ἀκούει καὶ ὁμιλεῖ μόνον περὶ ὧν ἔχουν ἀξίαν.

· ὙΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣ' ·

Ὅτι δεῖ ἐν κρυπτῷ τὴν ἀρετὴν μετιέναι, καὶ μὴ φανητιᾶν ἢ καυχᾶσθαι, καὶ περὶ κενοδοξίας καὶ ἀνθρωπαρεσκείας· καὶ πόθεν ἡ κενοδοξία τίκτεται, καὶ τίνα ἐργάζεται, καὶ πῶς ἀναιρεῖται.

Πρέπει τὴν ἀρετὴν νὰ τὴν ἀσκῇ ὁ ἀνθρώπος κρυφά, χωρὶς ἐπιδείξεις ἢ καυχῆσιολογίας. Τί εἶναι κενοδοξία καὶ τί ἀνθρωπαρέσκεια· ἀπὸ ποῦ γεννᾶται ἡ κενοδοξία, ποῖα κακὰ ἐπιφέρει καὶ πῶς πολεμεῖται.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τῆς Ἀγίας Συγκλητικῆς

ΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητικὴ πρὸς τὰς συνελθούσας, ὅτι μεγάλων ἂν ὄντως ἡξιώθημεν ἀγαθῶν, εἰ τοσούτους ἐφέρομεν πόνους ζητοῦντες τὸ δόκιμον ἀργύριον τῶν ἐντολῶν, ὅσοις ἀνιαιροῖς περιπίπτουσιν οἱ τοῦ ματαίου κόσμου θηραταί.

2. Καὶ γὰρ ναυάγια ὑπομένουσι· πειρατηρίοις προσομιλοῦσι· λησταῖς περιπίπτουσι· καὶ συντόμως εἰπεῖν, μυρίων ἄλλων δεινῶν ἀνέχονται, καὶ πολλάκις κερδαίνοντες, πένητας ἑαυτοὺς καλοῦσι διὰ τοὺς φθονοῦντας, καὶ τὸ κέρδος κρύπτουσιν.

3. Ἡμεῖς δέ, οὐ μόνον οὐ κατατολμῶμεν ὑπὲρ τῶν εὐτελεστέρων κινδύνων διὰ τὸ ἀληθινὸν κέρδος, ἀλλ' εἴ ποτε καὶ βραχὺ πονήσασαι μικροῦ τινος ἀγαθοῦ εὐπορήσαιμεν, μεγαλύνομεν ἑαυτάς, καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐκείνο τοῖς ἀνθρώποις μετὰ προσθήκης ἐπιδεικνύομεν· καὶ λοιπὸν διὰ τοῦ φανητισμοῦ αὐτὸ πάλιν σκορπίζομεν.

4. Καὶ οἱ μὲν κοσμικοί, κἂν πολλὰ κερδήσωσιν, ἔτι τῶν πλειόνων ἐφίενται· ἡμεῖς δὲ καὶ τοῖς ὀλίγοις ἐκείνοις ὥς μεγάλοις δὴ τισιν ἀρκεσθεῖσαι, κοπιάσαι ἔτι πρὸς τὸ μείζονα κατορθῶσαι οὐ προθυμούμεθα.

5. Δεῖ οὖν αἰεὶ μὲν τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτείνεσθαι, τῶν ὑψηλοτέρων δὲ ὀρέγεσθαι, πᾶσαν τε σπουδὴν τίθεσθαι ὑπὲρ τοῦ λανθάνειν τὸ κέρδος· ὥς περ γὰρ θησαυροὺς φανερωθεὶς σπανίζεται, οὕτω καὶ ἀρετὴ γνωριζομένη καὶ δημοσιευομένη ἀφανίζεται.

6. Οἱ δὲ τὰ ἑαυτῶν κατορθώματα ἐκδιηγούμενοι, πειράσθωσαν καὶ τὰ ἐλαττώματα, ἃ ἔχουσι, λέγειν· εἰ δὲ ταῦτα κρύπτουσιν ἔνεκεν τοῦ μὴ ψεχθῆναι, φυλακτέον μὴ ἐκδιγεῖσθαι τὰ ἑαυτῶν κατορθώματα, ἵνα μὴ τοῖς ἀνθρώποις γνωσθέντα ἀπόλονται.

7. Οἱ γὰρ κατ' ἀρετὴν βιοῦντες, τὰ μὲν μικρὰ ἑαυτῶν παίσματα, μετὰ καὶ προσθήκης, ὧν οὐκ ἔπραξαν ἐκδιηγοῦνται, τὴν ἐκ τῶν ἀνθρώπων δόξαν ἀποβάλλοντες, τὰ δὲ κατορθώματα κρύπτουσι πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ψυχῆς, ἵνα μὴ τούτων

διαγνωσθέντων ἐπαινεθῶσι παρὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὴν σπουδὴν χαυνωθέν-
τες ἀπολέσωσιν.

8. Ὡς γὰρ ὁ κηρὸς τήκεται ἀπὸ προσώπου πυρός, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ ὑπὸ ἐπαί-
νων διαχεῖται, καὶ τὸν ἑαυτῆς ἀποβάλλει τόνον.

9. Ἐν κοινοβίῳ μὲν οὔσαι, τὴν ὑπακοὴν μᾶλλον τῆς ἀσκήσεως προκρίνωμεν·
ἡ μὲν γὰρ ὑπεροψίαν διδάσκει, ἡ δὲ ὑπακοὴ ταπεινοφροσύνην ἡμῖν προξενεῖ.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Η ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητικὴ διδάσκουσα τὰς συγκεντρωθείσας
πλησίον της Μοναχὰς ἔλεγε:

— Πραγματικῶς, ἀδελφαί μου, θὰ εἶχομεν ἀξιωθῇ πολλῶν καὶ
μεγάλων πνευματικῶν ἀγαθῶν, ἐὰν κατὰ τὴν ἀναζήτησιν τοῦ γνησίου
νομίσματος, τῆς ἐφαρμογῆς δηλαδὴ τῶν ἐντολῶν, κατορθώναμεν νὰ
ὑπομένωμεν τόσους κόπους, ὅσους ὑφίστανται, ἀνιαροὺς καὶ ματαίους,
αὐτοὶ πὺρ κυνηγοῦν τὴν ματαιότητα τοῦ κόσμου.

2. Οἱ κυνηγοὶ τῆς κοσμικῆς ματαιότητος ὑπομένουν ναυάγια, ἀν-
τιμετωπίζουν πολλὰς δοκιμασίας, περιπίπτουν εἰς ληστὰς, καὶ διὰ νὰ
μὴ μακρηγορῶμεν, ἀνέχονται ἀναριθμήτους δυσκολίας, διὰ νὰ ἐπιτύ-
χουν τὸν σκοπὸν τους. Πολλὰς φορὰς δὲ ἐνῶ κερδίζουν ἀρκετά, ἐν τού-
τοις ὀνομάζουν τοὺς ἑαυτοὺς των πένητας, καὶ ἀποκρύπτουν τὰ κέρδη
των, διὰ νὰ μὴ προκαλέσουν τὸν φθόνον τῶν κακοποιῶν ἀνθρώπων.

3. Ἡμεῖς ὁμως, αἱ ὁποῖαι ἐπιδιώκομεν ὄχι τὴν ἐπίγειον ματαιότη-
τα, ἀλλὰ τὴν ἐπουράνιον δόξαν καὶ αἰωνιότητα, δὲν τολμῶμεν νὰ ἐκ-
τεθῶμεν εἰς τοὺς πλέον ἀσημάντους κινδύνους διὰ νὰ καρπωθῶμεν τὸ
πραγματικὸν κέρδος. Ἐὰν δὲ τύχη κάποτε καὶ κουρασθῶμεν ὀλίγον
καὶ πραγματοποιήσωμεν μικράν τινα ἀρετὴν, ἀμέσως φουσκώνομεν
ἀπὸ κενοδοξίαν καὶ τὸ μικρὸν ἐκεῖνο ἀγαθὸν τὸ μεγαλοποιοῦμεν ἐνώ-
πιον τῶν ἀνθρώπων, ὥστε μὲ τὴν ἀθλίαν αὐτὴν ἐπίδειξιν ἀμέσως τὸ
διασκορπίζομεν καὶ τὸ καταστρέφομεν.

4. Ἀκόμη καὶ εἰς ἄλλο σημεῖον ὑστεροῦμεν ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς·
ἐνῶ οἱ κοσμικοί, καὶ ἐὰν ἀκόμη κερδίσουν πολλὰ, ἐν τούτοις ἐπιθυ-
μοῦν ἀκόμη περισσότερα νὰ ἀποκτήσουν, ἡμεῖς ἀρκούμεναι εἰς τὰς
ἀσημάντους ἐκείνας ἐπιτυχίας, τὰς ὁποίας διογκώνομεν, ὥστε νὰ φα-
νοῦν μεγάλαι, δὲν προθυμοποιούμεθα νὰ κοπιάσωμεν, διὰ νὰ κατορ-
θώσωμεν ἀκόμη μεγαλυτέρας ἀρετάς.

5. Πρέπει λοιπὸν πάντοτε, κατὰ τὸν θεῖον Παῦλον, νὰ προσδεύω-
μεν πρὸς τὰ ἐμπρός, «τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος» (Φίλιπ. γ', 14)
καὶ νὰ νοσταλγοῦμεν τὰ ὑψηλότερα, νὰ καταβάλλωμεν δὲ κάθε φροντί-
δα, ὥστε νὰ ἀποκρύπτωμεν τὰ πνευματικὰ κέρδη, καὶ νὰ μὴ τὰ δια-
κηρύσσωμεν, ὅπως οἱ ὑποκριταί. Διότι ὅπως ἀκριβῶς, ὅταν ἀποκαλυ-
φθῇ ἓνας θησαυρός, διαρπάζεται καὶ ὥς ἐκ τούτου καθίσταται πλέον
δυσεύρετος, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ ἀρετὴ, ὅταν δημοσιεύεται καὶ τὴν
μαθαίνουν οἱ ἄνθρωποι, χάνει τὴν ἀξίαν της καὶ ἐξαφανίζεται.

6. Αὐτοί, πὺρ μὲ αὐταρέσκειαν διηγοῦνται τὰ κατορθώματά των,

ἐὰν θέλουν νὰ εἶναι εἰλικρινεῖς, πρέπει νὰ ἀποπειραθοῦν νὰ εἴπουν καὶ τὰ ἐλαττώματά των. Ἐφ' ὅσον δὲ ἀποκρύπτουν τὰ ἐλαττώματά των, διὰ νὰ μὴ τοὺς κατηγορήσουν, πρέπει νὰ προφυλάσσονται, ὥστε καὶ τὰ προτερήματά των νὰ μὴ διηγοῦνται εἰς τοὺς ἀνθρώπους, διὰ νὰ μὴ χάσουν τὴν ἀξίαν των διὰ τῆς κοινολογήσεως.

7. Ὅσοι πράγματι ζοῦν ἐναρέτως, διὰ νὰ ἀποφύγουν τὸν ἔπαινον καὶ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, διηγοῦνται εἰς αὐτοὺς διάφορα μικροπταίσματα, ποὺ συνήθως κάμνουν οἱ ἄνθρωποι ὡς νέοι, διογκώνοντες μάλιστα αὐτά, ὥστε νὰ φαίνονται τρομακτικώτερα· διὰ νὰ ἀσφαλίσουν δὲ τὴν ψυχὴν των ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ διὰ νὰ μὴ χάσουν τὴν ἀξίαν τῆς ἀρετῆς, ἐπαινοῦμενοι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἀποκρύπτουν ἐπιμελῶς τὰ κατορθώματά των. Ἀποκρύπτοντες δὲ αὐτὰ δὲν διατρέχουν τὸν κίνδυνον νὰ ἐξατμισθῇ ὁ ζῆλός των καὶ νὰ μαρανθῇ ἡ πρὸς τὴν ἀρετὴν φιλοτιμία των.

8. Ὅπως ἀκριβῶς τὸ κερὶ λειώνει ὅταν πλησιάζῃ τὴν φωτιά, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ ψυχὴ παραλύει ἀπὸ τοὺς ἐπαίνους καὶ χάνει τὴν ἀγωνιστικὴν τῆς διάθεσιν.

9. Ἐφ' ὅσον μονάζομεν εἰς Κοινόβιον πρέπει νὰ προτιμῶμεν τὴν ὑπακοὴν πρὸς τοὺς προϊσταμένους ἀπὸ τὴν ἀσκησιν· διότι ἡ ἀσκησις δυνατὸν νὰ μᾶς γεννήσῃ τὴν ὑπεροψίαν, ἐνῶ ἡ ὑπακοὴ διασφαλίζει τὸν Μοναχὸν μὲ τὴν ταπεινοφροσύνην.

Β. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΚΑΘΗΤΟ ποτε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός, καὶ ἐστέναξεν, ἀγνοῶν ὅτι ἔστι τις ὀπισθεν αὐτοῦ· στραφεὶς δὲ καὶ ἰδὼν, ἔβαλε μετάνοιαν λέγων· συγχώρησόν μοι, Ἀββᾶ, οὐπω κατηχήθην.

2. Διηγῆσατο ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ ὁ τοῦ Πηλουσίου, ὅτι ὅτε ἐκαθήμην εἰς τὸ Σινᾶ, ἦν ἐκεῖ ἀδελφὸς ἀσκητῆς ἄκρος καὶ εὐειδῆς τῇ θεωρίᾳ τοῦ σώματος, καὶ ἤρχετο εἰς τὴν σύναξιν φορῶν τὸ πολύρρημον καὶ μικρὸν μαφόριον παλαιόν.

3. Ἐγὼ οὖν θεωρῶν αὐτὸν διηνεκῶς οὕτως εἰς τὴν σύναξιν ἐρχόμενον, ἐν μιᾷ λέγω αὐτῷ· ἀδελφέ, οὐ βλέπεις τοὺς ἀδελφούς πῶς ὡς Ἀγγελοι Θεοῦ εἰς τὴν σύναξιν ἔρχονται· σὺ δὲ διατὶ πάντοτε οὕτως ἔρχῃ; ὁ δὲ ἔφη· συγχώρησόν μοι, Ἀββᾶ, ὅτι οὐκ ἔχω ἄλλα· καὶ λαβὼν αὐτὸν ἐν τῷ κελλίῳ μου, ἔδωκα αὐτῷ λεβίτωνα, καὶ εἴ τινος ἄλλου ἔχρηξε· καὶ ἐφόρει λοιπὸν ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀδελφοί, καὶ ἦν ἰδεῖν αὐτὸν ὡς Ἀγγελον.

4. Ἐγένετο δὲ ποτε χρεῖα τοῖς Πατράσιν ἀποστεῖλαι δέκα ἀδελφούς πρὸς τὸν βασιλέα, διὰ τινὰ χρεῖαν· καὶ ἐψηφίσαντο καὶ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀποστελλομένων· ὡς δὲ ἔμαθε τοῦτο, ἔβαλε μετάνοιαν τοῖς Πατράσι λέγων· διὰ τὸν Κύριον, συγχωρήσατέ μοι, ὅτι δοῦλός εἰμι τινος μεγάλου τῶν ἐκεῖ, καὶ ἐὰν γνωρίσῃ με, ἀποσχηματίσει με, καὶ φέρεי πάλιν εἰς τὸ δουλεύειν αὐτῷ.

5. Οἱ οὖν Πατέρες ἀκούσαντες τοῦτο, ἀφῆκαν αὐτόν· ὕστερον δὲ ἔμαθον παρὰ τινος ἀκριβῶς ἐπισταμένου αὐτόν, ὅτι ὅτε ἦν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐπαρχος Πραιτωρίων ὑπῆρχε, καὶ ἵνα μὴ γνωρισθῇ καὶ ὀχλήσιν εὖρη ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, τοῦτο προεφασίσατο. Οὕτως οἱ Πατέρες τὴν δόξαν καὶ τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ κόσμου τούτου ἔφυγον.

Ο ΑΓ

Ι
Ο
Γ

222
10
0
ΚΟ
ΛΟ
ΒΟ
Γ

ΡΑΙΛΛΗΣ
ΚΟΝΙΔΗΣ

6. Εἶπε Γέρων· ἡ φεύγων φεύγε τοὺς ἀνθρώπους, ἡ ἐμπαίζων ἐμπαιξον τῷ κόσμῳ καὶ τοῖς ἀνθρώποις, μωρὸν σεαυτὸν ὥς τὰ πολλὰ ποιῶν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβὸς ἐκάθητο εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἀνεστέναξεν ἀπὸ κατάνυξιν, χωρὶς νὰ ἀντιληφθῇ, ὅτι ὀπισθεν τοῦ εὗρίσκεται ἄλλος. Μόλις ἐγύρισε καὶ τὸν εἶδε τοῦ ἔβαλε μετάνοιαν καὶ τοῦ εἶπε· «Συγχώρησόν με, Ἀββᾶ, διότι ἀκόμη δὲν ἔχω διδαχθῇ πῶς πρέπει νὰ συμπεριφέρωμαι».

2. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ, ποὺ ἡσκήτευσεν εἰς τὸ Πηλούσιον, διηγῆται τὴν κατωτέρω ὠφέλιμον ἱστορίαν·

—Ὅταν ἤμουν εἰς τὸ Σινᾶ, παρέμενε καὶ ἓνας ἀδελφὸς ποὺ ἡσκήτευσεν αὐστηρότατα. Οὗτος ἦτο ὠραῖος καὶ εἶχεν ἀθλητικὸν παράστημα. Εἰς τὴν σύναξιν τῶν ἀδελφῶν ἤρχετο φορῶν πολύρραφον καὶ μικρὸν παλαιὸν ἐπανωφόριον.

3. Ἐγὼ λοιπὸν βλέπων αὐτὸν νὰ ἔρχεται συνεχῶς εἰς τὴν σύναξιν μὲ τὴν ἀμφίεσιν αὐτὴν, ἡ ὁποία δὲν ἦτο σύμφωνος μὲ τὸ Μοναχικὸν σχῆμα, ἔλαβα τὸ θάρος μίαν ἡμέραν καὶ τοῦ λέγω·

—Ἀδελφέ μου, δὲν παρατηρεῖς πῶς ἔρχονται οἱ ἀδελφοὶ εἰς τὴν σύναξιν; Φέρουν ἀπλᾶ καὶ ταπεινὰ ἐνδύματα καὶ ὁμοιάζουν ὥς Ἄγγελοι Θεοῦ! Σὺ διατί πάντοτε προσέρχεσαι μὲ τὴν ἐμφάνισιν αὐτήν;

—Συγχώρησέ με, Ἀββᾶ, δὲν ἔχω ἄλλα νὰ φορέσω—ἀπήντησε.

Ἀφοῦ τελείωσεν ἡ σύναξις, ἐπήγαμε μαζὶ εἰς τὸ κελλίον μου καὶ τοῦ ἔδωσα ἓνα κολόβιον καὶ ὅ,τι ἄλλο εἶχεν ἀνάγκην.

Ἐκτοτε ἐφόρει τακτικῶς αὐτά, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ἀδελφοί, καὶ ἦτο πράγματι ὥς Ἄγγελος Θεοῦ!

4. Κάποτε παρέστη ἀνάγκη εἰς τοὺς Πατέρας τῆς σκήτης νὰ ἀποστείλουν δέκα ἀδελφούς, ὥς ἐπιτροπὴν, εἰς τὸν βασιλέα. Μεταξὺ αὐτῶν, ποὺ ἐπρόκειτο νὰ ἀποστείλουν, ἐξέλεξαν καὶ τὸν ἐν λόγῳ ἀδελφόν. Οὗτος μόλις ἔμαθε τὴν ἐκλογὴν του, ἐλυπήθη· ἔβαλε μετάνοιαν εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ τοὺς εἶπε·

—Πατέρες, συγχωρήσατέ με καὶ ἐπιτρέψατέ μου νὰ μὴ λάβω μέρος εἰς τὴν ἐπιτροπὴν, ποὺ θὰ μεταβῇ εἰς τὸν βασιλέα, διότι εἶμαι δοῦλος ἐνὸς μεγιστᾶνος, καὶ ἐὰν θὰ μὲ ἀναγνωρίσῃ, θὰ μὲ ὑποχρεώσῃ νὰ ἀποβάλω τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ νὰ γίνω πάλιν δοῦλός του.

5. Κατόπιν τῆς παρακλήσεως αὐτῆς οἱ Πατέρες δὲν ἐπέμειναν καὶ τὸν ἀπήλλαξαν τῆς ὑπηρεσίας αὐτῆς. Μετά, ἀφοῦ οἱ ὑπόλοιποι μετέβησαν εἰς τὴν ἀποστολὴν των, ἐπληροφορήθησαν ἀπὸ κάποιον, ποὺ ἐγνώριζε καλῶς τὸν ἐν λόγῳ ἀδελφόν, ὅτι δὲν ἦτο δοῦλος—ἀπ' ἐναντίας ἦτο στρατιωτικὸς διοικητὴς μιᾶς ἐπαρχίας. Διὰ νὰ μὴ ἀναγνωρισθῇ δὲ καὶ ἐνοχληθῇ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἐκ σεβασμοῦ καὶ περιεργείας θὰ ἔσπευδον νὰ τὸν ἴδουν, προεφασίσθη αὐτό, διὰ

νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἀποστολὴν εἰς τὰ ἀνάκτορα. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον οἱ Πατέρες ἀπέφευγον τὴν δόξαν τοῦ κόσμου καὶ τὰς περιποιήσεις τῶν ἀνθρώπων.

6. Ἐνας γέρων Ἀσκητὴς ἔλεγεν· ἡ νὰ ἀποφεύγῃς τοὺς ἀνθρώπους διὰ τῆς ἐξ αὐτῶν φυγῆς, ἡ νὰ ἐμπαίξῃς τὸν κόσμον προσποιούμενος εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸν μωρόν, διὰ νὰ μὴ σὲ ἐπαινοῦν.

Γ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΕΑΝ ἀποταξάμενος τῷ βίῳ ἐξέλθῃς ἐκ τῆς γῆς σου, καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ καταπιύσῃ σε Κύριος ὁ Θεὸς εἰς τόπον, ἐν ᾧ μέλλεις αὐτῷ δουλεύειν, μὴ θελήσῃς ἐξενεγκεῖν ὄνομα ἐν τῷ τόπῳ, κἂν ἄρχων ὑπῆρχες μέγας σφόδρα ἐν τῇ γῇ σου, ἀλλ' εἰπὲ τῷ λογισμῷ σου καὶ τοῖς ἀνθρώποις, ὥς καὶ ὁ Προφήτης· «πτωχὸς καὶ πέννης εἰμι ἐγὼ» καὶ ὁ Θεὸς ἀντιλήψεται σου καὶ ὑψώσει σε.

2. Μοναχέ, μὴ ἔξω εὐλάβειαν δείκνυσο, ἐν δὲ τῷ κελίῳ ἀδιαφορίαν, ἵνα μὴ παρομοιωθῇς τίφοις κεκονιαμένοις, οἱ ἔξωθεν μὲν φαίνονται λευκοί, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων ἀνθρωπίνων καὶ ἀκαθαρσίας· ἐν παντὶ γὰρ τόπῳ εἰς ἐστὶν ὁ Θεός, πρὸς δὲν ἀφορῶν αἰεὶ, ποιεῖ, αἰ ποιεῖς, καὶ οὐχ ἁμαρτήσεις ποτέ.

3. Οἰκία οἰκοδομηθεῖσα ἐπὶ ψάμμου οὐ σταθήσεται· καὶ ἄσκησις συγκαταμειγμένη τῇ ἀνθρωπαρεσκειᾷ οὐ διαμενεῖ· ὁ δὲ κατεργαζόμενος ἐν φόβῳ Θεοῦ, τὸν μισθὸν οὐ ζημιωθήσεται· ἕως τίνος κατακρύψῃ ἡ γῆ τὸν ἐσπαρμένον ἐν αὐτῇ σπῆρον· πάντως ἕως ἀναλάβῃ τὴν ὁσμὴν τοῦ ὕδατος, τότε ἐξανατελεῖ πολλαπλασίονα μετὰ κάλλους τὰ ἐν αὐτῇ ἐσπαρμένα.

4. Καὶ σὺ οὖν, ἀγαπητέ, ἔργασαι κρυπτῶς τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ λαμπρῶς τὰς ἀντιμισθίας ἀνταποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ· ἐὰν φανῇς ἐν ὀφθαλμοῖς ἀδελφῶν σου ὥς τὸ χρυσίον καθαρὸς, σὺ ἡγοῦ σεαυτὸν ὥς τὸ ἀχρεῖον σκεῦος, καὶ φεύξῃ ὑπερηφανίαν, τὴν μισουμένην ὑπὸ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων.

5. Ὅρα, ἀγαπητέ, μήπως, περισσοτέρας τιμῆς ὀρεγόμενος, ἐπισπάσῃ σεαυτῷ ἀτιμίαν· ἀληθῶς τιμὴ ἀνδρὶ πάντα τὰ κατὰ Θεὸν πράττειν, ἀτιμία δὲ μεγάλη παρβαίνειν ἐντολὰς.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, ἐὰν ἐγκαταλείψῃς τὸν κοσμικὸν βίον, καὶ φύγῃς μακρὰν ἀπὸ τὸν τόπον σου καὶ τοὺς συγγενεῖς σου, διὰ νὰ ὑπηρετήσῃς τὸν Κύριον, εἰς τόπον, ποῦ θὰ σὲ ἐγκαταστήσῃ ὁ ἴδιος, πρόσεξε νὰ μὴ σὲ παρασύρῃ καμμία κρυφὴ ματαιοδοξία καὶ θελήσῃς νὰ ἀκουσθῇ τὸ ὄνομά σου εἰς τὴν νέαν σου πνευματικὴν πατρίδα· ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἀκόμη διετέλεσες μέγας καὶ ἐξακουστὸς ἄρχων εἰς τὴν χώραν σου, νὰ εἰπῇς εἰς τὸν λογισμὸν σου καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους αὐτό, ποῦ ἔλεγεν ὁ προφητάναξ Δαβὶδ· «Πτωχὸς καὶ πέννης εἰμι ἐγὼ» (Ψαλμ. πε', 1). Τότε ἀσφαλῶς καὶ ὁ Θεὸς θὰ φροντίσῃ διὰ σὲ καὶ θὰ σὲ ὑψώσῃ.

2. Μοναχέ, μὴ ἐπιδεικνύῃς ἔξω, εἰς τοὺς ἀνθρώπους, εὐλάβειαν, εἰς δὲ τὸ κελλίον σου, ὅταν εὗρίσκεσαι μόνος σου καὶ δὲν σὲ βλέπουν οἱ ἄνθρωποι, ἀδιαφορίαν. Ἐὰν συμπεριφέρεσαι μὲ τὴν ὑποκρισίαν αὐ-

τήν, ἀσφαλῶς θὰ εἶσαι ὅμοιος μὲ καλλιμαρμάρους τάφους, οἱ ὅποιοι ἀπ' ἔξω μὲν φαίνονται λευκοὶ καὶ ὡραῖοι, ἀπὸ μέσα ὅμως εἶναι γεμάτοι ἀπὸ σκελετοὺς νεκρῶν καὶ ἀπὸ ἄλλας ἀκαθαρσίας. Εἰς ὅλα τὰ μέρη ὁ ἴδιος Θεὸς ὑπάρχει, πρὸς τὸν ὅποιον πρέπει νὰ ἀποβλέπης πάντοτε καὶ νὰ κάνης ὅσα πρέπει. Τότε ἀσφαλῶς ποτὲ δὲν θὰ ἀμαρτήσης.

3. Σπίτι τὸ ὅποιον ἔκτισαν ἐπάνω εἰς τὴν ἄμμον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ σταθῇ· ἀλλὰ καὶ ἄσκησις, πὺ εἶναι ἀνακατεμένη μὲ ἐπιθυμίαν νὰ ἀρέσῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διατηρηθῇ. Ἐκεῖνος ὅμως, πὺ ἐκτελεῖ τὸ μοναχικὸν ἔργον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔργον τῆς ἀρετῆς γενικώτερον, μὲ φόβον Θεοῦ, ποτὲ δὲν θὰ χάσῃ τὴν ἀξίαν του, ὅπως ὁ ἐργαζόμενος εἰς εὐσυνείδητον ἐργοδότῃν δὲν χάνει τὸν μισθὸν του. Μέχρι πότε ἡ γῆ ἡμπορεῖ νὰ ἀποκρύπτῃ τὸν σπόρον, πὺ ἔχει σπαρῇ ἐντὸς αὐτῆς; Ἀσφαλῶς μόλις ἡ γῆ δεχθῇ τὴν πρώτην βροχήν, τότε θὰ ἐκβλαστήσῃ περισσότερα καὶ ὡραιότερα αὐτά, πὺ ἔχουν σπαρῇ μέσα της.

4. Καὶ σὺ λοιπόν, ἀγαπητέ μου, νὰ ἐργασθῇς κρυπτῶς καὶ χωρὶς ἐπίδειξιν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ Θεὸς θὰ σοῦ ἀνταποδώσῃ τὸν κόπον σου φανερῶς, μὲ ὀξιοζήλευτον λαμπρότητα, ἐνώπιον ὅλων. Ἐὰν ἡ ἐργασία σου ἐφελέκυσῃ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀδελφῶν σου καὶ σὲ θεωρήσουν οὕτοι ὡς καθαρὸν χρυσάφι, σὺ νὰ ἔχῃς τὴν γνώμην διὰ τὸν ἑαυτὸν σου, ὅτι εἶσαι πρᾶγμα εὐτελὲς καὶ τιποτένιο. Μὲ τὰς σκέψεις αὐτὰς θὰ ἀποφύγῃς τὴν ὑπερηφάνειαν, τὴν ὁποῖαν μισεῖ καὶ ὁ Θεός, ἀλλὰ μισοῦν καὶ οἱ ἄνθρωποι.

5. Πρόσεχε, ἀγαπητέ μου, νὰ μὴ νοσταλγήσῃς τιμὰς περισσοτέρας, διότι τότε ὑπάρχει κίνδυνος νὰ καταστήσῃς τὸν ἑαυτὸν σου ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἄτιμον καὶ ἐπονειδιστον. Πραγματικὴ τιμὴ διὰ τὸν ἄνθρωπον εἶναι νὰ ἐκτελῇ ὅλα, ὅσα θέλει ὁ Θεός· μεγάλη δὲ ἀτιμία δι' αὐτὸν νὰ παραβαίνῃ τὰς ἐντολὰς του.

Δ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΕΑΝ ἡ ἐν πολιτείᾳ κακουχῶν τὸ σῶμά σου διὰ τὸν Θεόν, ἡ δὲ ἀνθρωπότης ζηλώσῃ καὶ τιμῇ σε δι' αὐτήν, ἄφες αὐτήν καὶ ἐπιβαλοῦ εἰς ἄλλην, ἵνα μὴ ὁ κόπος σου εἰς ἄργον γένηται.

2. Ἐὰν δὲ παρῇλθῃς τὴν κενοδοξίαν, μὴ πρόσχῃς τῇ ἀνθρωπότητι, εἰδὼς ὅτι εἰς ὃ ποιεῖς συμπεῖθεταί σοι καὶ ὁ Θεός.

3. Ὡς περ οἰκίας μὴ ἐχούσης θύρας μὴδὲ θυρίδας καὶ τὸ βουλούμενον τῶν ἐρπετῶν εἰσέρχεται ἐν αὐτῇ, οὕτως ἐστὶν ὁ ποιῶν τὸν κόπον αὐτοῦ καὶ μὴ φυλάσων αὐτόν.

4. Ὡς περ ἰὸς κατατρώγει σίδηρον, οὕτως ἡ τιμὴ τῶν ἀνθρώπων τὴν καρδίαν, ἐὰν πεισθῇ αὐτῇ.

5. Ὡς περ σμίλαξ συμπλακεῖς ἀμπέλῳ ἀφανίζει τὸν καρπὸν αὐτῆς, οὕτως ἡ κενοδοξία ἀφανίζει τὸν καρπὸν τοῦ Μοναχοῦ, ἐὰν πεισθῇ αὐτῇ.

6. Μέγα οὖν καὶ τίμιον νομίζω τὸ τὴν κενοδοξίαν νικῆσαι, καὶ προκόψαι εἰς γνῶσιν Θεοῦ. Ὁ γὰρ ἐμπεσὼν εἰς τὰς αἰσχυρότητας τοῦ δεινοῦ πάθους τῆς κενοδοξίας, τῆς εἰρήνης ἄλλοτριεῖται, καὶ σκληρύνεται τὴν καρδίαν πρὸς τοὺς Ἀ-

γίους, καὶ φθόνος οἰκεῖ ἐν αὐτῷ, καὶ σφάττεται ὑπὸ τῶν δαιμόνων, καὶ ἐν τέλει τῶν κακῶν αὐτοῦ εἰς ὑψηλοφροσύνην ἐπίπτει τὴν ἄθειον.

7. Σὺ δέ, ὦ πιστέ, ἔχε κρυπτοὺς τοὺς πόνοὺς σου, καὶ φρόντισον ἐν πόνῳ καρδίας σου, μὴ ἀφέληται αὐτὸ ἡ γλῶσσά σου, καὶ παραδῷ τοῖς ἐχθροῖς σου· ἐὰν θέλῃς παρὰ Κυρίου ἐπικαλυφθῆναι τὰς ἁμαρτίας σου, μὴ φανεροποιήσῃς τοῖς ἀνθρώποις τὰς ἐαυτοῦ ἀρετάς· ὁ γὰρ ποιοῦμεν ἐπὶ ταύτας, τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς ἐπ' ἐκείνας ἐργάζεται.

8. Κρύψας ἀρετὴν, μὴ ἐπαίρου δικαιοσύνην ἐκτελῶν· δικαιοσύνη γὰρ ἔστιν οὐ μόνον τὸ κρύπτειν τὰ καλὰ, ἀλλὰ καὶ τὸ μὴδὲν ἐννοεῖν τῶν ἀπηγορευμένων.

9. Ἀσφάλισαι λόγον ἀπὸ καυχήσεως, καὶ λογισμὸν ἀπὸ οἰήσεως, ἵνα μὴ παρὰ ἁπορηθῇς πράξιαι τὰ ἐναντία· οὐ γὰρ ἐξ ἀνθρώπων μόνον τελεσιουργεῖται τὸ ἀγαθόν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΑΝ ΕΥΡΙΣΚΕΣΑΙ μέσα εἰς πολιτείαν καὶ κοπιάζῃς σωματικῶς πρὸς δόξαν Θεοῦ, καὶ οἱ ἄνθρωποι τὸ ἀντιληφθοῦν καὶ σὲ μακαρίσουν τιμῶντές σε διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτὴν, νὰ ἐγκαταλείψῃς τὴν πολιτείαν αὐτὴν καὶ νὰ μεταβῇς εἰς ἄλλην, διὰ νὰ μὴ πάῃ χαμένος ὁ κόπος σου διὰ τὴν ἀρετὴν.

2. Ἐὰν πράγματι διέφυγες τὸν κίνδυνον τῆς κενοδοξίας, τότε δὲν πρέπει νὰ προσέχῃς εἰς τὰς κρίσεις τῶν ἀνθρώπων, διότι, ὅπως γνωρίζεις, βλέπει ὁ Θεὸς τὰ καλὰ σου ἔργα καὶ συμφωνεῖ μαζί σου.

3. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος κοπιάζει καὶ ἀγωνίζεται διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ δὲν φροντίζει νὰ ἀποκρύπτεται, ὥστε νὰ μὴ ἀντιλαμβάνωνται οἱ ἄνθρωποι τὴν καλὴν του αὐτὴν ἐργασίαν, ὁμοιάζει πρὸς οἰκίαν, τῆς ὁποίας ἔχουν ἀφαιρεθῇ ἡ θύρα καὶ τὰ παράθυρα καὶ ὥς ἐκ τούτου εὐκόλως εἰσέρχεται ἐντὸς αὐτῆς ὁποιοδῆποτε ἐρπετὸν θελήσῃ.

4. Ὅπως ἀκριβῶς ἡ σκουριὰ κατατρώγει τὸν σίδηρον, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ ἔπαινος τῶν ἀνθρώπων διαφθείρει τὴν καρδίαν, ἐφ' ὅσον ὁ ἐπαινούμενος βεβαίως πιστεύσῃ τὸν ἔπαινον.

5. Ὅπως ἀκριβῶς ὁ ἀναρριχώμενος θάμνος, ὁ σμίλαξ, ἐξαφανίζει τὸν καρπὸν, ὅταν ἀναρριχηθῇ ἐπάνω εἰς τὴν ἄμπελον, τοιουτοτρόπως καὶ ἡ κενοδοξία καταστρέφει τοὺς πνευματικoὺς καρποὺς τοῦ Μοναχοῦ, ὅταν κατιλάβῃ καὶ κατακτήσῃ τὴν καρδίαν του.

6. Ἐχω λοιπὸν τὴν γνώμην, ὅτι εἶναι μεγάλον πρᾶγμα καὶ πολῦτιμον τὸ νὰ νικήσῃ ὁ Μοναχὸς τὴν κενοδοξίαν καὶ νὰ προκόψῃ εἰς τὴν πραγματικὴν θεογνωσίαν. Αὐτὸς ὁ ὁποῖος θὰ ἐμπλακῇ εἰς τὰς αἰσχροὺς παγίδας τῆς κενοδοξίας, τοῦ φοβεροῦ αὐτοῦ πάθους, χάνει τὴν εἰρήνην τῆς ψυχῆς του, σκληραίνει ἡ καρδιά του ἀπέναντι τῶν Ἀγίων τοῦ Θεοῦ, δηλαδὴ τῶν τιμίων ἐργατῶν τῶν ἐντολῶν Του, γεμίζει ἐσωτερικῶς ἀπὸ φθόνον, σφάζονται ἀπὸ τοὺς δαίμονας τοῦ φθόνου τὰ σπλάγχνα του, ὡσάκως βλέπει τὴν πρόοδον τῶν ἀδελφῶν του, καὶ τὸ τέλος ὅλων αὐτῶν τῶν κακιῶν εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ μισουμένη ὑψηλοφροσύνη, εἰς τὴν ὁποίαν καταβαρυνθροῦται ὁ κενοδόξος.

7. Σὺ δέ, ὦ πιστέ, φρόντιζε νὰ ἔχῃς ἀποκεκρυμμένους ἀπὸ τοὺς

άνθρώπους τοὺς κόπους, ποὺ καταβάλλεις διὰ τὴν ἀρετὴν· πρόσεξε τὸ ὥραϊον αὐτὸ μυστικὸν νὰ μὴ τὸ προδώσῃ ἡ γλῶσσά σου, καὶ τοιουτοτρόπως σὲ παραδώσῃ εἰς τοὺς ἐχθρούς σου. Ἐὰν ἐπιθυμῇς ὁ Κύριος νὰ παραβλέψῃ τὰς ἁμαρτίας σου, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Κρίσεως, πρέπει καὶ σὺ νὰ προσέξῃς νὰ μὴ φανερώσῃς εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὰς ἀρετάς σου κατὰ τὴν παροῦσαν ζωὴν· διότι αὐτὸ ποὺ θὰ κάμωμεν ἡμεῖς διὰ τὰς ἀρετάς μας, θὰ κάμῃ καὶ ὁ Θεὸς διὰ τὰς ἁμαρτίας μας.

8. Ὅταν ἀποκρύπτῃς τὰς ἀρετάς σου, μὴ νομίσης, ὅτι τάχα ἐκτελεῖς δικαιοσύνην, ὥστε νὰ καυχᾶσαι δι' αὐτό· δικαιοσύνη εἶναι ὅχι μόνον νὰ ἀποκρύπτῃς τὰς ἀρετάς σου, ἀλλὰ καὶ τίποτε νὰ μὴ σκέπτεσαι ἀπὸ ὅσα ἔχουν ἀπαγορευθῇ.

9. Νὰ προφυλάσῃς τοὺς λόγους σου ἀπὸ καυχήματα ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, τὰς δὲ ἀνεκφράστους σκέψεις σου ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴν αὐταρέσκειαν, ὅτι τάχα κάτι εἶσαι, δηλαδὴ τὴν οἴησιν (!), διὰ νὰ μὴ παραχωρήσῃ ὁ Θεὸς νὰ περιπέσῃς εἰς τὰς ἀντιθέτους κακίας, καὶ οὕτω πράξῃς τὰ ἀντίθετα ἐκείνων διὰ τὰ ὅποια καυχᾶσαι. Μὴ λησμονῇς δέ, ὅτι ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἀγαθοῦ δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἀνθρωπίνης μόνον δραστηριότητος, ἀλλὰ καὶ τῆς θείας Χάριτος, ἡ ὅποια συνεργάζεται μὲ τὸν ταπεινόν.

Ε'. Τοῦ Ἀγίου Ἰσαὰκ

ΚΥΩΝ ὁ λείχων τὸ ρινίον, ἐκ τοῦ ἰδίου αἵματος πίνει, καὶ ἐκ τῆς γλυκύτητος οὐκ αἰσθάνεται τῆς ἑαυτοῦ βλάβης.

2. Οὕτω καὶ ὁ Μοναχὸς ὁ πίνων κενοδοξίαν, ἐκ τῆς ἰδίας ζωῆς συμπίνει, καὶ οὐ γινώσκει τὴν ἑαυτοῦ βλάβην, ἐκ τῆς γλυκύτητος τῆς πρὸς ὥραν γινομένης.

3. Ἡ κοσμικὴ δόξα, ὕψαλός ἐστι πέτρα, πάντοθεν ὑπὸ τῶν ὑδάτων καλυπτομένη, καὶ οὐ γινώσκεται τῷ ναύτῃ τῷ δι' αὐτῆς παρερχομένῳ, ἕως ἂν προσρήξῃ ταύτη τὸ πλοῖον, καὶ ποιῇσαν ὁπῆν, γεμισθῇ τε ὕδατος καὶ παραπεμφθῇ τῷ βυθῷ.

4. Οὕτω καὶ ἡ κενοδοξία οὐ παύεται τὰ πικρὰ καὶ ταραχώδη τοῦ κόσμου ὕδατα τῇ ψυχῇ ἐμβάλλουσα τοῦ ἐν αὐτῇ προσκρούσαντος, ἕως ἂν αὐτὸν βυθίσῃ καὶ ἀπολέρῃ.

5. Περὶ ταύτης εἶπον οἱ Πατέρες, ὅτι τὰ ἀπαξ ἡτηθέντα πάθη δι' ἀσκήσεως καὶ χρόνου πολλοῦ, συντόμως ἀνακαλεῖται, καὶ ἀνακαινίζει ἐν τῇ ψυχῇ.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΚΥΩΝ (ὁ σκύλος), ποὺ γλύφει τὴν λίμαν πίνει τὸ αἷμα του χωρὶς νὰ ἀντιλαμβάνεται τὴν ζημίαν, ἐπειδὴ γλυκαίνεται ἀπὸ τὸ αἷμα του.

1) Θαυμάσια ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας διακρίνει τὰς δύο μορφὰς τοῦ ἐγωϊσμοῦ· τὴν μίαν, ἡ ὅποια ἐξωθεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς καυχησιολογίαν, τὴν καύχησιν, ὅπως τὴν ὀνομάζει καὶ τὴν ἄλλην, ἡ ὅποια ἔχει τὴν μορφὴν ἐσωτερικῆς αὐταρέσκειας, διὰ νομιζομένην τελειότητα, τὴν οἴησιν.

2. Τὸ ἴδιον ὑφίσταται καὶ ὁ Μοναχὸς ποὺ εὐχαριστεῖται ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν· διὰ τῆς κενοδοξίας καταπίνει τὴν πνευματικὴν του ζωὴν καὶ τὴν ἐξαφανίζει· δὲν ἀντιλαμβάνεται ὅμως τὴν βλάβην αὐτήν, ἐξ αἰτίας τῆς γλυκύτητος, ποὺ προκαλεῖ εἰς αὐτόν, πρὸς στιγμὴν, τὸ πάθος τῆς κενοδοξίας.

3. Ἡ δόξα τοῦ κόσμου τούτου, τὴν ὁποῖαν ἐξασφαλίζουν οἱ ἄνθρωποι μὲ τοὺς ἐπαίνους των, ὁμοιάζει μὲ βράχον, ποὺ εὐρίσκεται κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης καὶ δὲν φαίνεται, ἐπειδὴ τὸν σκεπάζουν τὰ ὕδατα. Τὴν παρουσίαν τοῦ ἐπικινδύνου αὐτοῦ βράχου δὲν τὴν ὑποπτεύεται ὁ ναύτης, ποὺ περνᾷ μὲ τὸ πλοῖον του ἀπὸ ἐπάνω, δι' αὐτὸ καὶ ἀνύποπτος πίπτει ἐπὶ τοῦ ὑφάλου αὐτοῦ βράχου, ὁπότε ἀνοίγει εἰς τὸ πλοῖον ὁπή, γεμίζει ἀπὸ τὴν θάλασσαν καὶ ἀμέσως βυθίζεται.

4. Τὸ ἴδιον κακὸν ἐπιφέρει εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ ἡ κενοδοξία· δὲν σταμάτᾳ ἀπὸ τοῦ νὰ βάζῃ μέσα εἰς τὴν ψυχὴν ἐκεῖνου, ποὺ προσέκρουσεν ἐπάνω εἰς αὐτήν, τὰ πικρὰ καὶ ἀφρισμένα κύματα τῆς κοσμικῆς ματαιότητος, ἕως ὅτου τὸν βυθίσῃ εἰς διάφορα πάθη καὶ τὸν κατastreψῇ.

5. Δι' αὐτὴν τὴν κενοδοξίαν εἶπον οἱ Πατέρες, ὅτι, ἐξ αἰτίας τῆς, τὰ πάθη, ποὺ κατ' ἀρχὴν ἐνίκησεν ὁ Μοναχὸς διὰ σκληρᾶς καὶ μακροχρονίου ἀσκήσεως, συντόμως ἐπανερχονται καὶ ξαναζωντανεύουν εἰς τὴν ψυχὴν.

ε'. Τοῦ Ἀββᾶ Κασσιανοῦ

ΤΟ ΤΗΣ ΚΕΝΟΔΟΞΙΑΣ πάθος πολύμορφόν ἐστι καὶ λεπτότατον, καὶ οὐδὲ ταχέως οὐδὲ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πειραζομένου καταλαμβάνομενον· καὶ γὰρ τῶν ἄλλων παθῶν αἱ προσβολαὶ φανερώτεραι τυγχάνουσι, καὶ εὐκολωτέραν τὴν πρὸς αὐτὰς μάχην ἔχουσι, τῆς ψυχῆς ἐπιγινώσκουσης τὸν πόλεμον, καὶ διὰ τῆς ἀντιδρόσεως καὶ προσευχῆς τοῦτον εὐθὺς ἀποτρεπούσης.

2. Ἡ δὲ τῆς κακίας κενοδοξία, πολύμορφος οὖσα, ὥς εἴρηται, δυσκαταγώνιστός ἐστι· καὶ γὰρ ἐν παντὶ ἐπιτηδεύματι παρουφίσταται, ἐν σήματι, ἐν φωνῇ, ἐν λόγῳ, ἐν ἔργῳ, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, ἐν εὐχῇ, ἐν ἀναγνώσει, ἐν ἡσυχίᾳ, ἐν μακροθυμίᾳ· διὰ πάντων γὰρ τούτων ἐπιχειρεῖ τὸν στρατιώτην τοῦ Χριστοῦ κατατοξεύειν.

3. Καὶ γὰρ ὃν τινα μὴ δυνηθῇ πολυτελεῖα ἐνδυμάτων πρὸς κενοδοξίαν ἀπατήσαι, τοῦτον δι' εὐτελοῦς ἐσθῆτος ἐπιχειρεῖ πειράζειν· καὶ ὃν οὐκ ἴσχυσε διὰ τιμῆς ἐπάξαι, τοῦτον δῆθεν διὰ τοῦ φέρειν ἀτιμίαν εἰς ἀπόνοιαν αἶρει· καὶ ὃν οὐκ ἠδυνήθη πειράσαι δι' ἐπιστήμης λόγων κενοδοξεῖν, τοῦτον διὰ σιωπῆς, ὥς ἡσυχον, δελεάζει· καὶ ὃν οὐκ ἴσχυσε διὰ πολυτελείας βρωμάτων χαυνώσαι, τοῦτον διὰ νηστείας πρὸς ἔλαιον ἐκλείπει· καὶ ἀπλῶς πᾶν ἔργον, πᾶν ἐπιτήδευμα, πρόφασιν πολέμου παρέχει τῷ πονηρῷ τούτῳ δαίμονι· ἔτι δὲ πρὸς τούτοις, καὶ κληρὸν φαντάζεσθαι ὑπομένειν ὑποβάλλει.

4. Μέννημαι γάρ τινος Γέροντος, ἥνίκα ἐν σκῆτι διέτριβον, ἀπελθόντος εἰς κελλίον ἀδελφοῦ ἐπισκέψεως χάριν, καὶ ὥς ἐπλησίασεν αὐτοῦ τῇ θύρᾳ, ἀκούει ἔνδοθεν λαλοῦντος αὐτοῦ, καὶ νομίσας ὁ Γέρων ἀπὸ γραφῆς μελετᾶν, ἔστη ἀκροώμενος, καὶ αἰσθάνεται αὐτοῦ ὑπὸ τῆς κενοδοξίας παραφρονοῦντος καὶ ἑαυτὸν χει-

ροτονοῦντος Διάκονον, καὶ τοῖς κατηχομένοις ἀπόλυσιν παρέχοντος.

5. Ὡς οὖν ἤκουσε τοῦτο ὁ Γέρων, τέλος ᾤθήσας τὴν θύραν εἰσῆλθε, καὶ ἀπαντήσας αὐτῷ ὁ ἀδελφός, προσεκίνησε κατὰ τὸ ἔθος, καὶ ἤξιον μαθεῖν αὐτοῦ εἰ πολλὴν ὥραν ἔχει ἐν τῇ θύρᾳ ἱστάμενος· ὁ δὲ γέρων ἀπεκρίθη πρὸς αὐτόν, ἄρτι φησὶν ἦλθον, ὅτε σὺ τὴν ἀπόλυσιν ἐπετέλεις· ὁ δὲ ἀδελφὸς ἐρυθριάσας καὶ κατανυγεῖς ἔπεσε παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Γέροντος, καὶ παρεκάλει αὐτὸν εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ, ἵνα ρυσθῇ ἐκ τῆς τοιαύτης πλάνης.

6. Τούτου δὲ ἐμνήσθην, δεῖξαι βουλόμενος εἰς ὅσην ἀναισθησίαν φέρει τὸν ἄνθρωπον οὗτος ὁ δαίμων· ὁ βουλόμενος τοίνυν τελείως ἀθλήσας καὶ τὸν τῆς διακαιοσύνης στέφανον ἀναδήσασθαι, πᾶσι τρόποις σπουδασάτω τὸ πολύμορφον τοῦτο θηρίον νικῆσαι, μνημονεύων ἀεὶ τοῦ προφητικοῦ τούτου ῥήματος· Κύριος διεσκόρπισεν ὅσα ἄνθρωπαρέσκων· καὶ μηδὲν ποιεῖτω περιβλεπόμενος τὸν τῶν ἀνθρώπων ἔπαινον, ἀλλὰ τὸν παρὰ τοῦ Θεοῦ μισθὸν ἐπιζητεῖτω μόνον, ἀποθρίπτων ἀεὶ τοὺς ἐπερχομένους ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ λογισμούς, καὶ ἐπαινοῦντας αὐτὸν καὶ ἐξουθενεῖτω ἑαυτὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· οὕτω γὰρ δυνήσεται σὺν Θεῷ ἀπαλλαγῆναι τοῦ πνεύματος τῆς κενοδοξίας.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΤΟ ΠΑΘΟΣ τῆς κενοδοξίας εἶναι πολύμορφον καὶ πολὺ δυσδιάκριτον· δι' αὐτὸ καὶ ἐκεῖνος, πού προσβάλλεται ἀπὸ αὐτό, δὲν τὸ ἀντιλαμβάνεται ἀμέσως. Αἱ ἐπιθέσεις τῶν ἄλλων παθῶν διακρίνονται ἀμέσως καὶ δι' αὐτὸ εὐκόλως πολεμοῦνται ἀπὸ τὴν ψυχὴν, πού γνωρίζει νὰ πολεμῇ τὰ πάθη. Ἀμέσως δηλαδὴ ἡ ψυχὴ ἀντιστέκεται εἰς τὰς ἐπιθέσεις καί, διὰ τῆς προσευχῆς, ἀποτρέπει τὸν πόλεμον.

2. Ἡ κακία ὅμως τῆς κενοδοξίας, ὅπως εἶπον, ἐπειδὴ εἶναι πολύμορφος, δι' αὐτὸ καθίσταται καὶ δυσκολοπολέμητος· διότι εἰς κάθε πνευματικὸν ἔργον ὑπάρχει πλησίον καὶ ἡ κενοδοξία· ὅχι δὲ μόνον εἰς κάθε πνευματικὸν ἔργον, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλας τὰς μορφὰς καὶ ἐκδηλώσεις τοῦ βίου ἐνυπάρχει ἡ δυνατότης τῆς κενοδοξίας· εἰς τὸ βᾶδισμα, εἰς τὴν φωνήν, εἰς τὴν ὁμιλίαν, εἰς τὴν ἐργασίαν, εἰς τὴν ἀγρυπνίαν, εἰς τὴν νηστείαν, εἰς τὴν προσευχὴν, εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, εἰς τὴν ἡσυχίαν, εἰς τὴν φιλάδελφον ἀνεκτικότητα τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ πλησίον, εἰς ὅλα αὐτὰ ἐνυπάρχει ἡ δυνατότης τῆς κενοδοξίας, διότι δι' ὅλων αὐτῶν ὁ διάβολος τῆς κενοδοξίας προσπαθεῖ νὰ πληγώσῃ μὲ τὸ τόξον τοῦ πάθους τὸν στρατιώτην τοῦ Χριστοῦ.

3. Ὅποιον δὲν ἡμπορεῖ νὰ τὸν ρίψῃ εἰς τὴν κενοδοξίαν μὲ τὴν πολυτέλειαν τῶν ἐνδυμάτων, αὐτὸν προσπαθεῖ νὰ τὸν κάμῃ νὰ ὑπερηφανευθῇ μὲ τὴν τιποτένια ἐσθῆτα· καὶ ὅποιον ὁ διάβολος δὲν κατῴρεθωσε νὰ τοῦ φουσκώσῃ τὰ μυαλὰ μὲ τοὺς ἐπαίνους τῶν ἀνθρώπων, διότι δὲν εὐρέθη κανεὶς νὰ τὸν ἐπαινέσῃ, αὐτὸν τὸν κάμνει νὰ παραφρονήσῃ ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν, μὲ τὴν σκέψιν, ὅτι τάχα ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ὑπομένῃ ἀγογγύστως τὴν περιφρόνησιν καὶ τὴν ἀτιμίαν. Ὅποιον πάλιν δὲν ἡπόρεσε νὰ τὸν πειράξῃ μὲ τὴν μόρφωσιν καὶ τὴν ρητορικὴν ἱκανότητα, αὐτὸν προσπαθεῖ νὰ τὸν ἀγκιστρῶσῃ εἰς τὸ πάθος τῆς κενοδοξίας μὲ τὸ δόλωμα τῆς σιωπῆς, ὅτι τάχα ἐπέτυχεν εἰς τὴν ἡσυχίαν. Αὐτόν, πού δὲν κατάφερε νὰ ἀποχαυνώσῃ διὰ μέσου τῶν

πολυτελῶν φαγητῶν, αὐτὸν τὸν παγιδεύει μὲ τὸν ἔπαινον τῶν ἀνθρώπων, ἐπειδὴ νηστεύει. Καὶ διὰ νὰ μὴ ἐπεκτείνωμαι καὶ μακρηγορῶ, λέγω συντόμως, ὅτι ὁ διάβολος τῆς κενοδοξίας χρησιμοποιεῖ κάθε ἐργασίαν, κάθε συνήθειαν τοῦ ἀνθρώπου, ὡς ἀφορμὴν διὰ νὰ ἐπιτύχη τὸν σκοπὸν του.

Ἐπὶ πλέον δὲ ὁ διάβολος ἐμπνέει εἰς τὸν κενοδόξον τὴν ιδέαν, ὅτι τάχα καὶ κληρικός, λόγῳ τῶν ἀρετῶν του, εἶναι ἄξιος νὰ γίνῃ, ἢ καὶ ὅτι εἶναι κληρικός, χειροτονηθεὶς κατ' εὐθείαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ!

4. Σχετικῶς ἐνθυμούμαι τὸ ἐξῆς χαρακτηριστικὸν περιστατικὸν ἀπὸ μίαν σκῆτην, εἰς τὴν ὁποίαν παρέμενον.

Ἕνας γέρων Μοναχὸς μετέβη πρὸς ἐπίσκεψιν ἐνὸς ἄλλου ἀδελφοῦ συμμοναστοῦ του. Μόλις λοιπὸν ἐπλησίασε τὴν θύραν τοῦ κελλίου ἀκούει ὁ ἐπισκέπτης νὰ ὁμιλῇ μέσα εἰς τὸ κελλίον τοῦ ὁ ἀδελφός. Κατ' ἀρχὴν ὁ Γέρων, ὁ ἐπισκέπτης, ἐνόμισεν, ὅτι ὁ ἀδελφὸς ἀναγινώσκει μεγαλοφώνως τὰς Γραφὰς καί, διὰ νὰ μὴ τὸν διακόψῃ, ἐστάθη νὰ ἀκούσῃ. Δὲν ἤργησεν ὁμως νὰ ἀντιληφθῇ, ὅτι ὁ ἀδελφός, ὑπὸ τὸ κράτος τῆς κενοδοξίας, παρελογίζετο καὶ ἐφαντάζετο ὅτι ἐχειροτονεῖτο Διάκονος, μάλιστα δὲ καὶ ἔκαμε τὴν ἀπόλυσιν τῶν κατηχουμένων, ὡς νὰ εὕρισκετο πρὸ τῆς λειτουργίας τῶν πιστῶν!

5. Μόλις ἀντελήφθη ὁ Γέρων αὐτὴν τὴν παραφροσύνην, χωρὶς καὶ νὰ κτυπήσῃ, ἔσπρωξε τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλίον. Ὁ ἀδελφός, τὸν ὑπεδέχθη, τοῦ ὑπέβαλε τὴν συνηθισμένην ἐδαφιαίαν ὑπόκλισιν καὶ ἐπιμόνως ἐζήτηι νὰ μάθῃ ἀπὸ αὐτὸν ἐὰν ἐστέκετο ἐπὶ πολλὴν ὥραν πρὸ τῆς θύρας. Τότε ὁ Γέρων μὲ ἐλεγκτικὸν ὕφος τοῦ εἶπε:

— Ἦλθον, μόλις σὺ ἔκαμες τὴν καθιερωμένην εἰς τὴν θείαν λειτουργίαν ἀπόλυσιν τῶν κατηχουμένων.

Τότε ὁ ἀδελφός, ἀντιληφθεὶς τὸν ὑπαινιγμὸν τοῦ Γέροντος, ἐκοκκίνισεν ἀπὸ ἐντροπὴν καὶ συνελθὼν ἀπὸ τὴν παραφροσύνην τῆς κενοδοξίας του, ἔπese κλαίων εἰς τοὺς πόδας τοῦ Γέροντος καὶ τὸν παρεκάλει νὰ προσευχηθῇ εἰς τὸν Θεόν, διὰ νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὴν ἐπικίνδυνον αὐτὴν πλάνην.

6. Αὐτὸ τὸ περιστατικὸν τὸ ἀνέφερα, διότι ἐπιθυμῶ νὰ ἀποδείξω πόσῃν ἀναισθησίαν ἐπιφέρει εἰς τὸν ἄνθρωπον ὁ δαίμων τῆς κενοδοξίας. Ἐκεῖνος λοιπὸν ποὺ θέλει νὰ ἀναδειχθῇ τέλειος ἀθλητής, ὥστε νὰ νικήσῃ καὶ νὰ λάβῃ τὸν στέφανον, ποὺ προσφέρει ὡς ἔπαθλον ὁ δίκαιος Θεός, ἅς φροντίσῃ μὲ ὅλα τὰ μέσα νὰ καταβάλλῃ τὸ πολύμορφον αὐτὸ θηρίον, ἐνθυμούμενος πάντοτε τὸ ρητὸν τοῦ Προφήτου· «Ὅτι ὁ Θεὸς διεσκόρπισεν ὅσα ἄνθρωπαρέσκων» (Ψαλμ. νβ', 6).

Τίποτε δὲ δὲν πρέπει νὰ κάμῃ ὁ Μοναχός, ἀλλὰ καὶ ὁ λαϊκὸς Χριστιανὸς ἀκόμη, ἐπιδιώκων τὸν ἔπαινον τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ νὰ ἐπιζητῇ μόνον τὴν ἀμοιβήν, τὴν ὁποίαν δίδει ὁ Θεός. Ὁ ἄνθρωπος, ποὺ θέλει νὰ εὐαρεστήσῃ εἰς τὸν Θεόν, πρέπει νὰ ἀπορρίπτῃ πάντοτε τοὺς κακοὺς λογισμοὺς ποὺ ἐνοχλοῦν τὴν καρδίαν του, ὑπὸ τὸ προσφι-

λὲς καὶ ἀπατηλὸν σχῆμα τοῦ αὐτοεπαίνου, καὶ νὰ αὐτοεξευτελίζεται ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἔχων ἐπίγνωσιν τῆς ἐκ τῆς ἀμαρτίας ἀθλιότητος. Μόνον διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ θὰ ἡμπορέσῃ, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς κενοδοξίας.

Ζ'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

Ο ΤΑΝ τινὰ νικήσης τῶν ἀτιμωτέρων παθῶν, οἷον ἡ γαστριμαργίαν, ἡ πορνείαν, ἡ ὀργήν, ἡ πλεονεξίαν, εὐθύς ἐφίπταται ἐπὶ σὲ ὁ τῆς κενοδοξίας λογισμός· ἐὰν δὲ καὶ τοῦτον νικήσης, ὁ τῆς ὑπερηφανίας διαδέχεται· πάντα τὰ ἄτιμα πάθη τῆς ψυχῆς τὸν τῆς κενοδοξίας ἀπελαύνουσι λογισμόν· καὶ πάντων τῶν προειρημένων ἡττημένων, ἐπ' αὐτὴν αὐτὸν ἀναλύουσιν.

2. Ὅταν ἴδῃς Ἡρώδη καὶ Πιλάτον ἀλλήλοις φιλιᾶζοντας ἐπὶ τῇ ἀναίρεσει τοῦ Χριστοῦ, τότε νόμι τὴν εἰς τὸ αὐτὸ συνδρομὴν τοῦ τε τῆς πορνείας καὶ τῆς κενοδοξίας δαίμονος, ἐπὶ τῷ θανατῶσαι τὸν λόγον τῆς ἀρετῆς, καὶ τὴν γνῶσιν ἀλλήλοις συμφωνούντων.

3. Ὁ μὲν γὰρ κενοδόξος δαίμων, πνευματικὴν γνῶσιν ὑποκρινόμενος, παρὰ πέμπει τῷ δαίμονι τῆς πορνείας, ὁ δὲ τῆς πορνείας καθ' ὑποχώρησιν, καθαρότητα προσποιούμενος, ἀναπέμπει τῷ δαίμονι τῆς κενοδοξίας· διὸ λαμπρὰν περιθεῖς ἐσθῆτα, φησὶν, ὁ Ἡρώδης ἀνέπεμψε Πιλάτῳ τὸν Ἰησοῦν.

4. Κενοδοξίαν ἀναίρει ἡ κρυπτὴ ἐργασία, ὑπερηφανίαν δὲ τὸ τῷ Θεῷ ἐπιγράφειν τὰ κατορθώματα· ὁ διὰ κενοδοξίαν τὰς ἀρετὰς μετερχόμενος, δηλὸν ὅτι καὶ τὴν γνῶσιν διὰ κενοδοξίαν μετέρχεται· ὁ δὲ τοιοῦτος οὐδὲν πρὸς οἰκοδομὴν πράττει, ἡ διαλέγεται, ἀλλ' ἐν πᾶσι τὴν παρὰ τῶν βλεπόντων ἡ ἀκουόντων δόξαν θηρώμενος· ἐλέγχεται δὲ τὸ πάθος, ὅταν τινὲς τῶν προειρημένων τοῖς ἔργοις ἡ τοῖς λόγοις αὐτοῦ ψόγον ἐπιφέρωσι, καὶ διὰ τοῦτο σφόδρα λυπεῖται· οὐ διὰ τὸ ἐκείνους μὴ οἰκοδομεῖσθαι (οὐδὲ γὰρ τοῦτο εἶχε σκοπόν), ἀλλὰ διὰ τὸ αὐτὸν ἐξουδενωθῆναι.

5. Κενοδοξία καὶ φιλαργυρία ἀλλήλων εἰσὶ γεννήτρια· οἱ μὲν γὰρ κενοδοξοῦντες πλουτοῦσιν, οἱ δὲ πλουτοῦντες κενοδοξοῦσιν, ἀλλ' ὥς κοσμικοί· ἐπεὶ ὁ Μοναχὸς ἀκτήμων ὢν μᾶλλον κενοδοξεῖ· ἀργύριον δὲ ἔχων, κρύπτει αὐτὸ αἰσχυρόμενος, ὥς ἀνοικεῖον πρᾶγμα τοῦ σχήματος ἔχων.

6. Τῆς τοῦ Μοναχοῦ κενοδοξίας ἴδιον τὸ ἐπ' ἀρετῇ κενοδοξεῖν, καὶ τοῖς ταύτῃ ἀκολουθοῦσι· τῆς δὲ ὑπερηφανίας αὐτοῦ, τὸ ἐπὶ κατορθώμασιν ἐπαίρεσθαι καὶ ἐξουθενεῖν τοὺς λοιπούς· καὶ τὸ ἐαυτῷ ταῦτα καὶ μὴ τῷ Θεῷ ἐπιγράφειν.

7. Τῆς δὲ τοῦ κοσμικοῦ κενοδοξίας καὶ ὑπερηφανίας ἴδιον, τὸ ἐπὶ κάλλει, καὶ πλούτῳ, καὶ δυναστείᾳ, καὶ φρονήσει ἐπαίρεσθαι καὶ κενοδοξεῖν.

8. Οὐ μικρὸς ἀγὼν κενοδοξίας ἀπαλλαγῆναι· ἀπαλλάττεται δέ τις διὰ κρυπτῆς τῶν ἔργων ἐργασίας, καὶ συχνότερας προσευχῆς· σημεῖον δὲ τῆς ἀπαλλαγῆς, τὸ μηκέτι μνησικακεῖν τῷ κακολογῆσαντι ἢ τῷ κακολογοῦντι.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΤΑΝ κατανικήσης μερικὰ ἀπὸ τὰ ἀτιμότερα πάθη, ὅπως τὴν γαστριμαργίαν, τὴν πορνείαν, τὴν ὀργήν, τὴν πλεονεξίαν, ἀμέσως πετυχεῖ πρὸς τὴν καρδίαν σου ὁ λογισμὸς τῆς κενοδοξίας· ἂν κατορθώσῃς νὰ νικήσῃς καὶ αὐτόν, τότε δέχῃς δευτέραν ἐπίθεσιν ἀπὸ τὸν λογισμὸν τῆς ὑπερηφανείας ('). Ὅλα τὰ πάθη τῆς

1) Ἐδῶ ὁ Ἅγιος Μάξιμος διαστέλλει τὴν κενοδοξίαν ἀπὸ τὴν ὑπερη-

ψυχῆς, ποὺ ἐπιφέρουν ἀτιμίαν καὶ αἰσχύνην, ἀποδιώκουν τὸν λογισμόν τῆς κενοδοξίας, διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀπεργάζεται κάτι, ποὺ νὰ ἐφελκύσῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων καὶ νὰ ἐπισπάσῃ τὴν δόξαν των· ὅταν δὲ κατορθώσῃ νὰ νικήσῃ ὅσα ἀνέφερα προηγουμένως, τότε ἀνοίγει εἰς τὴν ψυχὴν τὸν δρόμον πρὸς τὸν λογισμόν τῆς κενοδοξίας.

2. Ὅταν ἀναγνώσῃς εἰς τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον τὸν Ἡρώδην καὶ τὸν Πιλάτον νὰ συμφιλιώνωνται μεταξύ των, διὰ νὰ θανατώσουν τὸν Ἰησοῦν (¹), τότε, ἐρμηνεύων ἀλληγορικῶς τὸ περιστατικόν, νὰ βλέπῃς μὲ τὸν νοῦν σου μίαν ἄλλην συνεργασίαν· τὴν συνεργασίαν τοῦ δαίμονος τῆς κενοδοξίας καὶ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας διὰ νὰ θανατώσουν εἰς τὴν ψυχὴν τὴν ιδέαν καὶ τὴν πρόθεσιν τῆς ἀρετῆς, ἐξοικειομένων τοιουτοτρόπως, μεταξύ των, τῶν δύο ἐπικινδύνων παθῶν, τῆς πορνείας καὶ τῆς κενοδοξίας. Ἡ ἀθλία αὕτῃ συνεργασία διεξάγεται κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον:

3. Ὁ δαίμων τῆς κενοδοξίας, κρυπτόμενος κάτω ἀπὸ τὴν γνῶσιν δῆθεν ὑψηλῶν πνευματικῶν ζητημάτων, ἐμβάλλει εἰς τὴν ψυχὴν μίαν ἀλαζονικὴν αὐτοπεποίθησιν καὶ καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ἀπρόσεκτον· ἀπρόσεκτον δὲ καὶ ἀλαζόνα τὸν στέλλει εἰς τὸν δαίμονα τῆς πορνείας. Μὲ τὴν σειρὰν τοῦ τώρα ὁ δαίμων τῆς πορνείας, ἀποφεύγων ἀμέσως νὰ ῥίψῃ τὴν ψυχὴν εἰς τὸν βόρβορον τῆς πορνείας, ἐπιτυγχάνει νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν προσποίησιν τῆς καθαρότητος, ἐφ' ὅσον ἐξωτερικῶς τοῦλάχιστον διετήρησε τὰ γνωρίσματα τῆς ἐγκρατείας, ἔστω καὶ ἐὰν ἐσωτερικῶς, κατὰ νοῦν καὶ διάνοιαν, περιέπεσεν εἰς ἀτόπους λογισμούς· διὰ τῆς προσποιητῆς αὐτῆς καθαρότητος, ἐφ' ὅσον τὸ ἐσωτερικὸν εἶναι βρωμερόν, ἐπισπᾷ τὸν ἔπαινον τῶν ἀνθρώπων καὶ οὕτω ὁ δαίμων τῆς πορνείας ἐπιστρέφει τὴν ψυχὴν εἰς τὸν δαίμονα τῆς κενοδοξίας. Αὕτῃ εἶναι ἡ συνεργασία τῶν δύο δαιμόνων, ἀποβλέπουσα εἰς τὴν καταστροφὴν τῆς ιδέας τῆς ἀρετῆς εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, ὅποταν ὁ ἄνθρωπος ἀμαχητὶ πλεόν παραδίδεται εἰς τὴν ἀμαρτίαν. Δι' αὐτό, λέγει τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ἀφοῦ ὁ Ἡρώδης ἐφόρεσεν εἰς τὸν Ἰησοῦν λαμπρόν καὶ πολύτιμον ἔνδυμα, τὸν ἐξαπέστειλεν εἰς τὸν Πιλάτον (²).

φάνειαν. Ὁρθῶς, διότι πρῶτον ὁ ἄνθρωπος θὰ ἐπιθυμήσῃ τὴν παρ' ἀνθρώπων δόξαν (κενοδοξίαν) καὶ μετὰ θὰ θεωρήσῃ ἑαυτὸν ἱστάμενον ἐπὶ ἐπιπέδου ὑψηλοτέρου τῶν ἄλλων (ὑπερηφάνεια).

1) «Ἐγένοντο δὲ φίλοι ὃ τε Ἡρώδης καὶ ὁ Πιλάτος ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προὔπηρχον γάρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτοὺς» (Λουκ. κγ', 12),

2) «Ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐμπαίζων, περιβαλὼν αὐτῷ ἑσθῆτα λαμπρὰν ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ» (Λουκ. κγ', 11). Εἰς τὴν ἀλληγορικὴν αὐτὴν ἐρμηνείαν τοῦ εὐαγγελικοῦ περιστατικοῦ ὁ Ἅγιος Μάξιμος διαβλέπει τὸ ἑξῆς νόημα: Ὁ Πιλάτος, ὡς ἐκπρόσωπος τῆς ὑπερηφάνου Ρώμης, ἐνδιαφερόμενος μόνον διὰ τὴν ἐξωτερικὴν λαμπρότητα, ἐνσαρκώνει τὸ πνεῦμα τῆς κενοδοξίας. Ὁ Ἡρώδης μὲ τοὺς ἀθέτους ἔρωτάς του (εἶχε

4. Τὴν κενοδοξίαν ἐξαφανίζει ἡ κρυπτή, ἀπὸ τὰ βλέμματα τῶν ἀνθρώπων, πνευματικὴ ἐργασία· ἡ δὲ θυγάτηρ τῆς κενοδοξίας, ἡ ὑπερφάνεια, ἐξαφανίζεται τότε, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀποδίδῃ τὰ κατορθώματα τῆς ἀρετῆς τοῦ ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς τὸν Θεόν. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος προσπαθεῖ νὰ πραγματοποιήσῃ τὰς ἀρετὰς διὰ νὰ κερδίσῃ τὴν ματαίαν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, εἶναι φανερόν ὅτι καὶ τὴν θρησκευτικὴν διδασκαλίαν τὴν κάμνει μόνον καὶ μόνον διὰ τὴν κενοδοξίαν καὶ τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς τίποτε δὲν κάμνει χάριν πνευματικῆς οἰκοδομῆς, ἀλλὰ καὶ αἱ συζητήσεις του δὲν ἔχουν σκοπὸν τὸ θεῖον αὐτὸ ἔργον· εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις, καὶ ὅταν πράττῃ ἢ καὶ ὅταν διδάσκῃ, μετὰ μανίας κυνηγᾷ τοὺς ἐπαίνους καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ποὺ τὸν βλέπουν ἢ τὸν ἀκούουν. Ὅτι δὲ πράγματι αὐτὸ συμβαίνει, δηλαδὴ τὸ ἐλατήριον τῶν ἐνεργειῶν του εἶναι ἡ κενοδοξία, ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν λύπην, τὴν ὁποῖαν δοκιμάζει, ὁσάκις μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ τὸν ἀκούουν ἢ τὸν βλέπουν κατηγορήσωσιν ἢ καὶ αὐστηρῶς ἐλέγξωσι τοὺς λόγους ἢ τὰς πράξεις του· ἡ σφοδρὰ δὲ λύπη, τὴν ὁποῖαν δοκιμάζει ὁ κενοδόξος ἀπὸ τὴν κατάκρισιν τῶν πράξεων του ἢ τῶν λόγων του, δὲν ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι δὲν ἐπέτυχεν ἡ πνευματικὴ οἰκοδομὴ τῶν ἀδελφῶν (αὐτὸ οὕτε καὶ τὸ ἐπεδίωκεν), ἀλλὰ εἰς τὸ ὅτι τὸν ἐταπεινώσαν καὶ δὲν τοῦ προσέφεραν ἐπαίνους, τιμὰς καὶ καὶ δόξαν.

5. Ἡ κενοδοξία συγγενεύει καὶ μὲ τὴν φιλαργυρίαν· ἡ μία γεννᾷ τὴν ἄλλην· οἱ κενοδόξοι (αὐτοὶ ποὺ κυνηγοῦν τοὺς ἐπαίνους καὶ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων) εὐκόλως πλουτοῦν, διότι ἐκμεταλλεύονται τὰς περὶ αὐτῶν διαθέσεις τῶν ἄλλων· ἐκεῖνοι πάλιν ποὺ ἀποκοτοῦν πλούτη, περιπίπτουν εἰς τὴν κενοδοξίαν, διότι οἱ ἄνθρωποι, διὰ νὰ ὠφεληθοῦν κάτι ἐξ αὐτῶν, τοὺς ἐπαινοῦν καὶ τοὺς δοξάζουν. Ἡ σχέση αὐτὴ μεταξὺ τῆς κενοδοξίας καὶ τῆς φιλαργυρίας πραγματοποιεῖται εἰς τοὺς κοσμικοὺς· καὶ ὁ Μοναχὸς ὅμως, παρ' ὅλον ὅτι εἶναι ἀκτήμων, ἐν τούτοις περισσότερον τῶν κοσμικῶν ἐνίστε κενοδοξεῖ. Ἡ κενοδοξία τοῦ Μοναχοῦ δὲν στηρίζεται εἰς τὴν ἐπίδειξιν πλούτου, διότι οὗτος, ὁσάκις ἀποκτήσῃ χρήματα, φροντίζει νὰ τὰ ἀποκρύπτῃ, αἰσθανόμενος ἐντροπὴν ἀπὸ τὴν κατοχὴν χρημάτων, ἐπειδὴ δὲν ταιριάζει ὁ πλοῦτος πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ Μοναχοῦ.

6. Χαρακτηριστικὸν γνῶρισμα τῆς κενοδοξίας τοῦ Μοναχοῦ εἶναι ἡ προσπάθειά του νὰ ἐφελκύῃ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀνθρώπων διὰ τὴν

παρ' ἑαυτῷ τὴν Ἡρωδιάδα, σύζυγον τοῦ ἀδελφοῦ του), ἐνσαρκώνει τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας. Οἱ δύο αὐτοὶ ἄνδρες, «ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτοὺς» (Λουκᾶ κγ', 12) συνεφιλιώθησαν τὰς παραμονὰς τῆς ἀνόμου καταδίκης τοῦ Ἰησοῦ! Τί ἦτο δὲ ὁ Ἰησοῦς; Ἡ ἐνσάρκωσις τῆς Ἀρετῆς!

Ἡ κενοδοξία λοιπὸν (ὁ Πιλάτος) καὶ ἡ προσποιουμένη καθαρότητα πορνεία (ὁ Ἡρώδης) συμφιλιώνονται πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐξαφανίσεως τοῦ Πνεύματος τῆς Ἀρετῆς (τοῦ Ἰησοῦ).

ἀρετὴν καὶ δι' ὅσα ἀκολουθοῦν τὴν ἀρετὴν. Ὡσαύτως χαρακτηριστικὸν γνῶρισμα τῆς ὑπερηφανείας τοῦ Μοναχοῦ εἶναι ἡ καύχησίς του διὰ τὰ κατορθώματα τῶν πνευματικῶν του ἀγώνων καὶ ἡ περιφρόνησις του πρὸς τοὺς λοιπούς. Κοινὸν δὲ γνῶρισμα καὶ τῶν δύο ἀνωτέρω παθῶν τοῦ Μοναχοῦ εἶναι ἡ μὴ ἀπόδοσις τῶν κατορθωμάτων του εἰς τὸν Θεόν, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ ὁποίου τὰ ἐπετέλεσεν.

7. Ὁ ὑπερήφανος πάλιν καὶ κενόδοξος κοσμικὸς καυχᾶται διὰ τὴν ὠραιότητά του, τὸν πλοῦτον του, τὴν δύναμίν του, τὰς γνώσεις του καὶ δι' αὐτῶν ἐπιδιώκει νὰ ἐπισπάσῃ τὸν ἔπαινον καὶ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων.

8. Λέν εἶναι εὐκόλον πρᾶγμα νὰ ἀπαλλαγῇ κανεὶς ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν. Κατορθώνει δὲ ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀπαλλαγῇ μόνον διὰ τῆς μακρὰν τῆς ἀνθρωπίνης προσοχῆς, ἐν κρυπτῷ, διεξαγωγῇ τοῦ πνευματικοῦ ἔργου καὶ διὰ τῆς συχνῆς προσευχῆς.

Καὶ πῶς καταλαβαίνει κανεὶς, ὅτι ἔχει ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ τὴν κενοδοξίαν;

Ὅταν φθάσῃ εἰς τὸ σημεῖον νὰ μὴ μνησικακῇ ἐναντίον ἐκείνου, ποὺ τὸν ἐκακολόγησε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ τὸν κακολογῇ!

Η'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΛΕΓΟΝ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀρσενίου καὶ τοῦ Ἀββᾶ Θεοδώρου τοῦ τῆς Φέρμης, ὅτι ὑπὲρ πάντας ἐμίσουν τὴν τῶν ἀνθρώπων δόξαν· καὶ ὁ μὲν Ἀββᾶς Ἀρσένιος οὐκ ὑπήντα ταχέως τινί· ὁ δὲ Ἀββᾶς Θεόδωρος ὑπήντα μὲν, ὡς ρομφαία δὲ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ.

2. Ἦν τις Ἀσκητὴς μέγας καὶ ἱερεὺς, Εὐλόγιος καλούμενος, ὃς ἐνήστευε δύο δύο· πολλάκις δὲ καὶ ὅλην τὴν ἑβδομάδα ἄσιτος εἴλκεν· ὅτε δὲ κατέλυεν, ἄρτον μόνον καὶ ἄλας ἥσθιεν· οὗτος διὰ τὴν ἄσκησιν αὐτοῦ ἐδοξάζετο ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.

3. Ἐν μιᾷ δὲ παρέβαλε τῷ Ἀββᾶ Ἰωσήφ εἰς Πανεφῶ, προσδοκῶν μείζονα τινα σκληραγωγίαν ἰδεῖν ἐπ' αὐτῷ· καὶ δεξιόμενος αὐτὸν ὁ Γέρων μετὰ χαρᾶς, ἐκέλευσε τῷ αὐτοῦ μαθητῇ οἷς ἔχουσι ποιῆσαι παράκλησιν· εἶτα, ὡς ἐκάθισαν ἵνα φάγωσι, λέγουσιν οἱ μαθηταὶ Εὐλογίου· οὐκ ἐσθίει ὁ Πρεσβύτερος, πλὴν ἄρτου καὶ ἄλατος· ὁ δὲ Ἀββᾶς Ἰωσήφ σιωπῶν ἔτρωγεν.

4. Ἐμεινεν οὖν ὁ Εὐλόγιος σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἡμέρας τρεῖς, καὶ οὐκ ἤκουσαν αὐτοῦ ἢ τινος τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ψάλλοντος ἢ εὐχομένου (κρυπτῇ γὰρ ἦν ἡ ἐργασία αὐτοῦ)· καὶ ἐξηλθον μὴ ὠφεληθέντες.

5. Κατ' οἰκονομίαν δὲ γίνεται γνῶφος, καὶ πλανηθέντες ὑπέστρεψαν πρὸς τὸν Γέροντα, καὶ πρὸ τοῦ κροῦσαι τὴν θύραν ἤκουσαν αὐτοῦ μετὰ τῶν μαθητῶν ἔνδοθεν ψάλλοντος, καὶ προσμειναντες ἐπὶ πολὺ, ὡς ἐκεῖνοι τῆς ψαλμωδίας οὐκ ἐπαύοντο, ἔκρουσαν. Καὶ αἰσθόμενοι τοῦ κρούσαντος ἔσωθεν, εὐθὺς τὴν ψαλμωδίαν κατέπαυσαν καὶ ἐδέξαντο αὐτοὺς χαίροντες.

6. Ὅντος δὲ καύσωνος καὶ τοῦ Εὐλογίου διψήσαντος, εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ βαλὼν ὕδωρ εἰς τὸ βαυκάλιον, ἔδωκεν αὐτῷ, ἦν δὲ μεμιγμένον ἐκ τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ ποταμοῦ· καὶ γευσάμενος ὁ Εὐλόγιος οὐκ ἠδυνήθη πιεῖν, καὶ ἐν ἑαυτῷ γενόμενος, προσέειπε τῷ Γέροντι λέγων· τί ἔστι τοῦτο, Ἀββᾶ; ὅτι ὄντων ἡμῶν μεθ' ὑμῶν οὐκ ἐψάλλατε, ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐξελθεῖν ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν, τότε τῆς

ψαλμωδίας ἐπὶ πολὺ εἵχεσθε· ὁμοίως δὲ καὶ τότε μὲν ἔμπροσθεν ἡμῶν οἶνον ἐπίνετε, νῦν δὲ γευσάμενος τοῦ παρ' ὑμῶν ὕδατος εὖρον αὐτὸ ἀλμυροῦν, καὶ σχεδὸν ἄποτον;

7. Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ Γέρων· ὁ ἀδελφός, ὁ τὸ ὕδωρ κομίσας, σαλός ἐστι, καὶ κατὰ πλάνην ἔμιξεν αὐτῷ θαλάσσιον· ὁ δὲ παρεκάλει τὸν Γέροντα εἰπεῖν αὐτῷ τὴν ἀλήθειαν· τότε λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· ἔκεινο τὸ μικρὸν τοῦ οἴνου ποτήριον, τῆς ἀγάπης ἦν, τοῦτο δὲ τὸ ὕδωρ ἐστὶ τὸ τοῖς ἀδελφοῖς σύνηθες· τοιοῦτον γὰρ διὰ παντὸς πίνουσιν· ὁμοίως καὶ περὶ τῆς ψαλμωδίας ἀπελογήθη, ὅτι κατ' οἰκονομίαν τὴν ἰδίαν ἐργασίαν ἔκρουσαν, ποιοῦντες ἐν τῷ ἀφανεῖ.

8. Καὶ λοιπὸν ἐδίδαξε καὶ αὐτὸν οἰκονομικὸν εἶναι καὶ διακριτικόν, καὶ ἔκοψεν ἀπ' αὐτοῦ πάντα τὰ ἀνθρώπινα, ἐν τῷ κρυπτῷ πείσας ἐργάζεσθαι καὶ αὐτὸν ἀπὸ τότε· καὶ τὰ μεγάλα ὠφελήθεις ὁ Εὐλόγιος, εἶπε τῷ Γέροντι· ὄντως ἐν ἀληθείᾳ ἐστὶν ἡ ἐργασία ὑμῶν.

9. Διηγῆσατό τις τῶν πατέρων περὶ τοῦ Ἀββᾶ Θεοδώρου τοῦ τῆς Φέρμης, ὅτι ἀπῆλθον ποτὲ τῇ δειλῇ πρὸς αὐτόν, θέρους ὄντος, καὶ εὖρον αὐτὸν φοροῦντα κεκομμένον λεβίτωνα, καὶ τὸ στήθος αὐτοῦ γυμνόν, καὶ τὸ κουκούλιον αὐτοῦ ἔμπροσθεν κείμενον· καὶ ὁμιλοῦντων ἡμῶν, ἰδοὺ τις κόμης ἦλθεν ἰδεῖν αὐτόν· καὶ ὡς ἔκρουσεν, ἐξῆλθεν ὁ Γέρων ἀνοῖξαι· καὶ ὑπαντήσας αὐτῷ, ἐκάθισεν εἰς τὴν θύραν σὺν τῷ ἐλθόντι, καὶ ἐλάλει αὐτῷ· ἐγὼ δὲ ἔλαβον κόμμα μαφορίου, καὶ ἐσκέπασα τοὺς ὤμους αὐτοῦ· ὁ δὲ Γέρων τῇ χειρὶ κρατήσας, ἔξῳιψεν αὐτό.

10. Καὶ ὡς ἀπῆλθεν ὁ κόμης, εἶπον αὐτῷ Ἀββᾶ, τί τοῦτο ἐποίησας; ἦλθεν ὁ ἀνθρώπος ὠφελθῆναι μὴ γὰρ βλαβῆναι; καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· τί λέγεις μοι, Ἀββᾶ; ἀκμὴν τοῖς ἀνθρώποις δουλεύειν ὀφείλομεν; ἐποίησαμεν τὴν χρεῖαν καὶ ἀπῆλθεν· ὁ θέλων οὖν ὠφελθῆναι, ὠφελθῆτω, καὶ ὁ θέλων σκανδαλισθῆναι σκανδαλισθῆτω· ἐγὼ δὲ ὡς ἂν εὕρεθῶ, οὕτως ἀπαντῶ.

11. Παρήγγειλε δὲ τῷ μαθητῇ αὐτοῦ Ἰνα ἐάν τις ἔλθῃ ἰδεῖν θέλων τὸν Γέροντα, μὴ εἴπῃ αὐτῷ τίποτε ἀνθρώπινον, ἥτοι ψεύδος, δι' ἀνθρωπαρέσκειαν λεγόμενον, ἀλλ' ἐὰν τρώγῃ ὁ Γέρων, εἰπεῖν τῷ ἐλθόντι ὅτι τρώγει, καὶ ἐὰν κοιμᾶται εἰπεῖν ὅτι κοιμᾶται· οὕτως ὑπερβαλλόντως ὁ Γέρων τὴν ἀνθρωπίνην δόξαν ἐμίσησεν· ἡμεῖς δὲ καὶ ὡς ἀσθενεῖς τὴν θαυμασίαν ταύτην ἐργασίαν τοῦ Γέροντος ἐντελῶς μιμήσασθαι οὐ δύναμεθα, καὶ τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν οὕτω πατῆσαι, ἀλλὰ καὶ γὰρ ἐν οἷς μολύνομεν τὴν συνειδήσιν, αὐτὴν βδελυξώμεθα, καὶ μὴ διὰ τὸ ἀνθρώποις ἀρέσαι, ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ γενώμεθα.

12. Ἀδελφός τις ἠρώτησε τὸν αὐτὸν λέγων· θέλεις, Ἀββᾶ, ἥτοι ἐπιτρέπεις, μικρὰς ἡμέρας μὴ φαγεῖν με ἄρτον; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Γέρων· καλῶς ποιεῖς, καὶ γὰρ καγὼ ἐποίησα οὕτω· λέγει ὁ ἀδελφός· θέλω σὺν λαβεῖν τὰ ἐρεβίνθιά μου εἰς τὸ ἀρτοκοπεῖον, καὶ ποιῆσαι αὐτὰ ἄλευρον· καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· εἰ ὑπάγεις ὁλως εἰς τὸ ἀρτοκοπεῖον, ποιήσον τὸν ἄρτον σου καὶ τίς ἡ χρεῖα τῆς ἐξαγωγῆς ταύτης;

13. Ἀδελφός τις ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Μώτιον λέγων· ἐὰν ἀπέλθω μείναι εἰς τόπον, θέλεις διδάξω ἐκεῖ; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Γέρων· ἐὰν οἰκῆσθαι εἰς τόπον, μὴ θελήσῃς ἑαυτῷ ἐκβαλεῖν ὄνομα, ὅτι οὐκ ἐξέρχομαι εἰς σύναξιν, ἢ εἰς ἀγάπην οὐκ ἐσθίω· ταῦτα γὰρ ὄνομα ποιοῦσι κενόν, καὶ ὕστερον εὐρήσεις ὀχλήσιν· οἱ γὰρ ἀνθρώποι, ὅπου ἂν εὐρίσκωσι ταῦτα, ἐκεῖ τρέχουσι.

14. Σὺ ὅυν, ὅπου ἂν καθίσσης, ἴσος φαίνου τοῖς πᾶσι, καὶ εἴ τι βλέπεις τοὺς ἐυλαβετέρους ποιοῦντας εἰς οὐς πληροφοροῇ, ποιήσον καὶ αὐτὸς καὶ ἀναπαύῃ· δύο γὰρ ἀγαθὰ κερδαίνεις ἐκ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἰσότητος, καὶ ταπεινώσιν κτώμενος, καὶ διαφεύγων τὴν ἐκ τῶν ἀνθρώπων δόξαν καὶ ὀχλήσιν.

15. Ὁ Ἀββᾶς Νισθερὼ ὁ Μέγας περιεπάτει μετὰ ἀδελφοῦ τινος ἐν τῇ ἐρήμῳ

καὶ ἰδόντες δράκοντα ἔφυγον· καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· καὶ σὺ φοβῇ, Πάτερ· ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Γέρων· οὐ φοβοῦμαι, τέκνον, ἀλλὰ συμφέρει ὅτι ἔφυγον, ἐπεὶ οὐκ εἶχον ἐκφυγεῖν τὸ πνεῦμα τῆς κενοδοξίας, ἦτοι ὑπερηφανίας.

16. Ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Δανιήλ, ὅτι παρεβάλομέν ποτε τῷ Ἀββᾷ Ποιμένι, καὶ ἐγευσάμεθα ὁμοῦ· ὥς δὲ ἀνέστημεν ἀπὸ τῆς τραπέζης, εἶπεν ἡμῖν· ὑπάγετε ἀναπανθῆτε μικρόν, ἀδελφοί· ἀπῆλθε δὲ κῶκκινος εἰς τὸ ἑαυτοῦ κελλίον· οἱ μὲν οὖν ἄλλοι, οἱ σὺν ἡμοῖ ἐλθόντες, ἀπῆλθον ἀναπανθῆναι, ἐγὼ δὲ παρέμεινα λαλῆσαι τῷ Γέροντι κατὰ μόνας βουλόμενος· ὥρμησα οὖν ἀπελθεῖν πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ, ὥς εἶδε με ἐρχόμενον, ἔθηκεν ἑαυτὸν ὥς κοιμώμενον· αὕτη γὰρ ἦν ἡ ἐργασία τοῦ Γέροντος, τὸ πάντα ποιεῖν ἐν κρυπτῷ.

17. Ἦλθέ ποτε ὁ Ἀββᾶς Ἀδέλφιος ὁ Ἐπίσκοπος Ἡλιουπόλεως εἰς τὸν Ἀββᾶν Σισών, εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου, καὶ μέινας παρὰ τῷ Γέροντι, ὥς ἔμελλεν ἐξελθεῖν, ἐποίησεν αὐτὸν ὁ Γέρων μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν φαγεῖν ἔτι πρωίας οὔσης, καὶ νηστείας, ἦγουν νησιτίμου ἡμέρας· τεθείσης οὖν τραπέζης, ἐκάθισε καὶ ὁ Γέρων μετ' αὐτῶν φαγεῖν, καὶ ὥς ἤρξατο ἐσθίειν, ἰδοὺ ἀδελφοὶ ἔκρουσαν, καὶ εἶπεν ὁ Γέρων τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· ὑπαγε δὸς αὐτοῖς μικρὰν ἀθήραν, ὅτι ἀπὸ κόπου εἰσὶ.

18. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ἀδέλφιος· ἄφες πρὸς τὸ παρόν, ἵνα μὴ εἴπωσιν, ὅτι ὁ Ἀββᾶς Σισώης ἀπὸ πρωίας ἐσθίει· προσχὼν δὲ αὐτῷ ὁ Γέρων, λέγει τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· ὑπαγε δὸς αὐτοῖς· οἱ δὲ ἐλθόντες, ὥς εἶδον τὴν ἀθήραν, εἶπον τῷ ἀδελφῷ τῷ ταύτην ἐνεγκόντι· ξένους ἔχετε· μὴ καὶ ὁ Γέρων μεθ' ὑμῶν ἐσθίει· οἱ δὲ εἶπον, ναί.

19. Οἱ δὲ ἀκούσαντες, ἤρξαντο θλίβεσθαι καὶ λέγειν· ὁ Θεὸς συγχωρήσαι ὑμῖν, ὅτι ἀφήκατε τὸν Γέροντα φαγεῖν ἄρτι, ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ἔνεκεν τούτου ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἔχει κοπιάσαι· ἤκουε δὲ ταῦτα καὶ ὁ Ἐπίσκοπος, καὶ ἔβαλε μετὰ νοιαν τῷ Γέροντι λέγων· συγχώρησόν μοι, Ἀββᾶ, ὅτι ἀνθρώπινόν τι ἐλογισάμην, σὺ δὲ τὸ τοῦ Θεοῦ ἐποίησας· ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Σισώης· ἐὰν μὴ ὁ Θεὸς δοξάσῃ ἄνθρωπον, ἡ δόξα τοῦ ἀνθρώπου οὐδέν ἐστιν.

20. Ἔλεγον περὶ τῶν σκητιωτῶν, ὅτι εἰ κατέλαβέ τις τὴν ἐργασίαν αὐτῶν, ἦγουν ἔγνω, οὐκέτι ὥς ἄρετὴν εἶχον αὐτήν, ἀλλ' ὥς ἁμαρτίαν.

21. Εἶπε Γέρων· ἡ ἀνθρωπαρέσκεια πᾶσαν τὴν ποιότητα τοῦ ἀνθρώπου ἀναίρει, ἦγουν τὴν διάθεσιν, ἢ καὶ ἕξιν ἐνάρετον, καὶ ἀφίησιν αὐτὸν ξηρόν.

22. Εἶπε πάλιν· ὁ φανερῶν καὶ δημοσιεύων τὰ καλὰ ἔργα αὐτοῦ, ὁμοίός ἐστι τῷ σπεῖροντι ὑπεράνω τῆς γῆς, καὶ ἐλθόντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγον αὐτά· ὁ δὲ κρύπτων τὴν πολιτείαν αὐτοῦ, ὥς ἐν αὐτῷ μέσον τῆς γῆς σπεύρων, ὁς καὶ θερίζει πολλαπλασίονα.

Ἐρμηνεία

Α ΙΗΓΟΥΝΤΟ διὰ τὸν Ἀββᾶν Ἀρσένιον καὶ τὸν Ἀββᾶν Θεόδωρον, ποὺ ἠσκήτευσεν εἰς Φέρμην, ὅτι ἐμίσουν τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων περισσότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους. Διὰ τὴν ἀποφεύγουν δὲ τὴν ματαίαν αὐτὴν δόξαν ὁ μὲν Ἀββᾶς Ἀρσένιος ἔκαμε πολλὸν χρόνον νὰ συναντήσῃ ἄνθρωπον· ὁ δὲ Ἀββᾶς Θεόδωρος δὲν ἀπέφευγε μὲν τὴν συνάντησιν, ἀπευθυνόμενος ὁμως καὶ συζητῶν μετὰ τῶν ἀνθρώπων ἥτο τόσο ἀπότομος κατὰ τὴν ὁμιλίαν του, ὥς ἡ ρομφαία. Τοιοῦτοτρόπως δὲν προεκάλει τὴν συμπάθειαν τῶν ἀνθρώπων.

2. Κάποτε ἔζη ἓνας μεγάλος Ἀσκητής, ὅστις ἦτο καὶ Ἱερεὺς. Τὸν ἔλεγον Εὐλόγιον. Αὐτὸς λοιπὸν ἐνήστευε δύο συγχρόνως ἡμέρας ἢ καὶ ὀλόκληρον τὴν ἑβδομάδα τὴν ἐπερνοῦσε χωρὶς νὰ φάγῃ ἀπολύτως τίποτε. Ὅταν δὲ κατέλειπεν, ἔτρωγε μόνον ὀλίγον ἄρτον καὶ ἀλάτι. Τὸν Εὐλόγιον διὰ τὴν ἀσκησὶν τοῦ τὸν ἐδόξαζον πολὺ οἱ ἄνθρωποι.

3 Μίαν ἡμέραν ὁ Εὐλόγιος ἐπεσκέφθη τὸν Ἀββᾶν Ἰωσήφ, ὅστις παρέμενεν εἰς Πανεφῶ, καὶ ἀνέμενε νὰ συναντήσῃ πλησίον αὐτοῦ σκληροτέραν ἀσκησιν. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ τὸν ὑπεδέχθη χαρούμενος καὶ ἔδωσεν ἐντολὴν εἰς τὸν μαθητὴν τοῦ νὰ ἐτοιμάσῃ τράπεζαν, πρὸς τιμὴν τῶν ἐπισκεπτῶν, ἀπὸ ὅσα ἔχουσιν. Ὅταν ἦλθεν ἡ ὠρισμένη ὥρα ἐκάθισαν διὰ νὰ φάγουν. Οἱ μαθηταί, πού συνώδευον τὸν Εὐλόγιον, εἶπον εἰς τὸν Ἀββᾶν Ἰωσήφ: Ὁ Πρεσβύτερος δὲν τρώγει παρὰ μόνον ἄρτον καὶ ἀλάτι. Εἰς τὴν παρατήρησιν αὐτὴν ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ οὐδεμίαν ἀπάντησιν ἔδωσεν, ἀλλὰ ἔτρωγε σιωπηλός.

4. Ὁ Εὐλόγιος λοιπὸν μὲ τοὺς μαθητάς του παρέμειναν τρεῖς ἡμέρας· κατὰ τὸ διάστημα τῶν τριῶν αὐτῶν ἡμερῶν δὲν ἤκουσαν οὔτε τὸν Ἀββᾶν Ἰωσήφ, οὔτε κανένα ἀπὸ τὴν συνοδείαν τοῦ νὰ ψάλλῃ ἢ νὰ προσεύχεται ἐκφώνως. Αὐτὸ δὲ συνέβη, διότι ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ καὶ ἡ συνοδεία τοῦ ἐξετέλουν τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν σιωπηλῶς καὶ μακρὰν τῆς προσοχῆς τῶν ἄλλων. Μετὰ ἀπὸ τρεῖς ἡμέρας οἱ ἐπισκέπται ἀνεχώρησαν, χωρὶς νὰ συναντήσουν αὐτό, πού ἀνέμενον, καὶ ὥς ἐκ τούτου δὲν ὠφελήθησαν.

5. Τί οἰκονομεῖ ὁμως ὁ Θεὸς διὰ τὴν ψυχικὴν των ὠφέλειαν;

Καθὼς ἐπέστρεφον εἰς τὴν σκῆτῃν των ἔγινεν ὁμίχλη καὶ ἐσκοτείνιασε σχεδὸν ὁ τόπος· ὁ Εὐλόγιος λοιπὸν μὲ τὴν συνοδείαν τοῦ περιπλανήθησαν εἰς τὴν ἔρημον· περιπλανώμενοι δὲ εὗρέθησαν πάλιν πρὸ τοῦ ἀσκητηρίου τοῦ Ἀββᾶ Ἰωσήφ. Ἐνῶ δὲ ἠτοιμάζοντο νὰ κτυπήσουν τὴν θύραν, διὰ νὰ τοὺς ἀνοίξουν, ἔξαφνα ἤκουσαν ἀπὸ μέσα νὰ ψάλλουν οἱ Μοναχοί. Τόσον δὲ κατανυκτικὴ ἦτο ἡ ψαλμωδία, ὥστε παρέμειναν ἀκροώμενοι ἀρκετὸν διάστημα, χωρὶς ὁμως νὰ κατιπαύῃ ἢ ψαλμωδία. Τότε ἠναγκάσθησαν νὰ κτυπήσουν. Μόλις ἀντελήφθησαν τὰ κτυπήματα οἱ Μοναχοί τοῦ Ἀββᾶ Ἰωσήφ ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ κελλίου, ἀμέσως ἐσταμάτησαν τοὺς ψαλμοὺς καὶ ἤνοιξαν, ὑποδεχθέντες μετὰ χαρᾶς τοὺς ξένους.

6. Τὴν πρώτην αὐτὴν κατάπληξιν διεδέχθη καὶ δευτέρα.

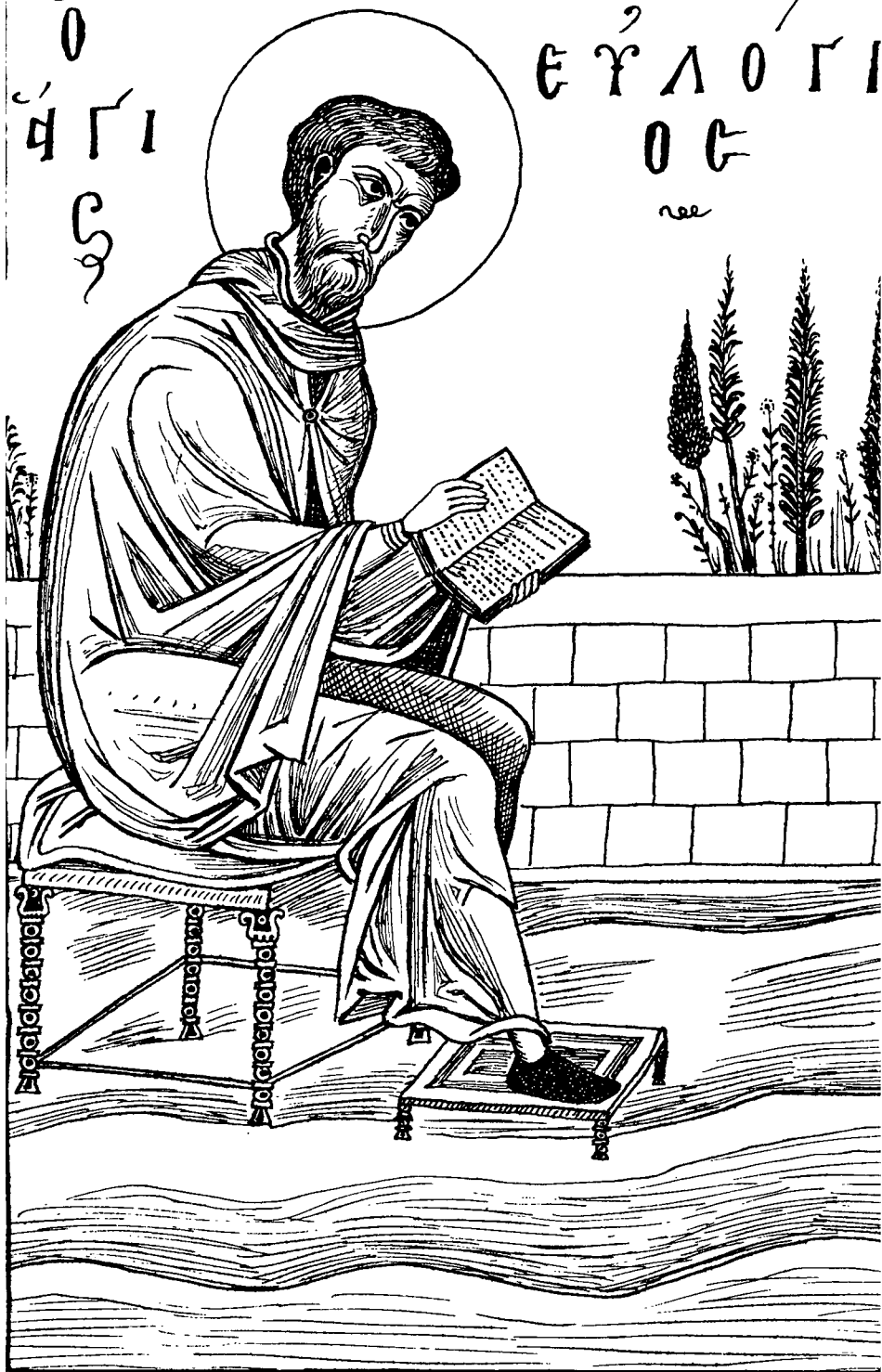
Ὁ Εὐλόγιος, λόγῳ τῆς ζέστης, ἐδίψασε καὶ ἐζήτησε νερό. Ἐνας λοιπὸν ἐκ τῶν Μοναχῶν τοῦ Ἀββᾶ Ἰωσήφ τοῦ προσέφερε μὲ ἓνα πήλινον δοχεῖον νερὸ ποταμίσιον, πού εἶχεν ὁμως ἀνακατευθῇ μὲ θαλασσινόν. Μόλις τὸ ἔβαλεν εἰς τὸ στόμα τοῦ ὁ Εὐλόγιος δὲν ἠδυνήθη νὰ τὸ πιῇ.

Ἀμέσως δὲ ἀντελήφθη, ὅτι αὐτὸ ἐγένετο δι' ἀσκησιν καὶ δι' αὐτὸ ἔπεσε γονατιστὸς πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Ἀββᾶ Ἰωσήφ καὶ τοῦ εἶπε:

— Τί εἶναι αὐτό, πού βλέπω, Ἀββᾶ; Ὅταν εἴμεθα μαζί δὲν

ο
γι
ς

ΕΥΛΟΓΙ
Ος
~

ἐψάλλετε καθόλου, ἐνῷ ἀφοῦ ἐφύγαμεν ἡσυχολήθητε ἐπὶ μακρὸν μὲ τὴν ψαλμοῦδιαν. Εἰς τὴν τράπεζαν πάλιν, ὅταν ἐκαθίσταμεν νὰ φάγωμεν, ἐπίνατε οἶνον. Τώρα ὁμως διαπιστώνω, ὅτι σεῖς χρησιμοποιεῖτε διὰ νὰ πίνετε νερὸ ἄλμυρό, ποὺ σχεδὸν δὲν ἡμπορεῖ νὰ τὸ πιῇ κανεὶς.

7. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ, καταβάλλων καὶ τὴν ὑστάτην προσπάθειαν νὰ ἀποφύγῃ τὸν ἐπαινὸν καὶ τὰ ἐγκώμια τῶν ἀνθρώπων, ἀπήντησεν :

— Εὐλογημένε, λάθος ἐγένεν· ὁ ἀδελφός, ποὺ σοῦ προσέφερε νερό, εἶναι ὀλίγον ἐλαφρὸς κατὰ τὸν νοῦν καὶ τὸ ἰνακάτεψε μὲ θαλασσινό, χωρὶς νὰ τὸ προσέξῃ.

Αὐτὴν ὁμως τὴν ἐξήγησιν δὲν τὴν ἐδέχθη ὁ Εὐλόγιος καὶ δι' αὐτὸ μετ' ἐπιμονῆς παρεκάλει τὸν Γέροντα, νὰ τοῦ εἰπῇ τί ἀκριβῶς συμβαίνει.

Ὑπὸ τὴν πίεσιν αὐτὴν ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ ἠναγκάσθη νὰ τοῦ ἀποκαλύψῃ, μὲ μεγάλην του στενοχωρίαν, τὴν ἀλήθειαν.

— Ἐκεῖνος ὁ ὀλίγος οἶνος, ποὺ παρεθέσαμεν εἰς τὸ φαγητόν, ἦτο διὰ τὴν ἀγάπην σας. Οἱ Μοναχοὶ πίνουν μόνον ἀπὸ τὸ ὑφάλμυρον αὐτὸ ὕδωρ. Ἐπίσης, ὅταν εἴμεθα μόνοι, ψάλλομεν, ὅπως ἤκουσες. Ὅταν ὁμως ἔχωμεν ἐπισκέπτας, διὰ νὰ ἀποφεύγωμεν τοὺς ἐπαίνους, ἀποκρύπτομεν ἀπὸ τὴν προσοχὴν τῶν τὴν ἐργασίαν ἡμῶν δι' αὐτὸ δὲν ἐψάλλαμεν τότε, κατ' οἰκονομίαν, περιφρουροῦντες τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἀπὸ τῆς κενοδοξίας.

8. Ἐκ τῆς ἀφορμῆς αὐτῆς καὶ κατ' ἐπιθυμίαν τοῦ Ἀββᾶ Εὐλόγιου, συνέχισεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ.

— Οἱ Μοναχοὶ πρέπει νὰ εἶναι διακριτικοὶ καὶ νὰ ἐξοικονομοῦν μὲ σύνεσιν τὰς διαφόρους καταστάσεις, ὥστε οὔτε νὰ σκανδαλίζουν, οὔτε νὰ διεγείρουν τοὺς ἐπαίνους καὶ τὰ ἐγκώμια τῶν ἀνθρώπων.

Μὲ τὴν ὥραν αὐτὴν διδασκαλίαν ἀπέκοψεν ἀπὸ τὸν Ἀββᾶν Εὐλόγιον τὰ ὀλίγα ἔχνη τῆς ἀνθρωπαρεσκείας καὶ τὸν ἐπεισε νὰ ἐργάζεται πλέον κρυπῶς, μακρὰν τῆς ἀνθρωπίνης προσοχῆς.

Ὁ Εὐλόγιος καὶ οἱ μαθηταὶ του ὠφελήθησαν πάρα πολὺ. Ἀναχωροῦντες δὲ εἶπεν ὁ Εὐλόγιος πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἰωσήφ.

— Αὐτό, πράγματι, ποὺ κάνετε, εἶναι ἡ γνησία ἐργασία τῶν Μοναχῶν.

9. Ἐνας Ἀσκητὴς διηγῆθη τὸ ἐξῆς περιστατικὸν διὰ τὸν Ἀββᾶν Θεόδωρον τῆς Φέρμης.

Κάποτε—ἐλεγεν ὁ Ἀσκητὴς αὐτός—μετέβην ἕνα ἀπόγευμα διὰ νὰ τὸν ἐπισκεφθῶ. Ἦτο καλοκαίρι καὶ τὸν εὐρήκα νὰ φορῇ ἕνα πλεκτὸν ἐσχισμένον τόσον, ὥστε ᾤφηνεν ἀκάλυπτον τὸ στήθος του ἀπὸ τὴν μέσσην καὶ ἐπάνω. Τὸ δὲ κουκούλιόν του δὲν τὸ ἐφόρει, ἀλλὰ ἦτο ριγμένον ἔμπροσθέν του.

Ἐνῷ δὲ συζητούσαμεν, ἦλθεν ἕνας ἀξιωματοῦχος ἐκ τῆς πόλεως διὰ νὰ τὸν ἰδῇ. Μόλις ἐκτύπησεν ὁ ξένος, ἐπετάχθη ἔτσι ὅπως ἦτο ὁ

Ἀββᾶς Θεόδωρος καὶ τὸν ὑπεδέχθη. Ἐκάθισε μαζί του εἰς τὴν θύραν καὶ ἤρχισαν νὰ συνομιλοῦν. Τότε ἐγώ, διὰ νὰ μὴ συνομιλῇ ἡμίγυμνος, ἔλαβον ἓνα μικρὸ κομμάτι παλαιοῦ ἐπανωφορίου καὶ τὸ ἔρριξα ἐπάνω εἰς τοὺς ὤμους του. Ἀμέσως ὅμως ὁ Γέροντος τὸ ἐπῆρε μὲ τὴν χεῖρα του καὶ τὸ ἔρριψε κάτω.

10. Ὅταν ἔφυγεν ὁ ἐπισκέπτης μας, τοῦ εἶπον :

— Διὰ τί, Ἀββᾶ, τὸ ἔκαμες αὐτό; ὁ ἄνθρωπος ἤλθε διὰ νὰ ὠφεληθῇ, ἢ μήπως διὰ νὰ βλαβῇ; Τί ἐντύπωσιν θὰ ἀπεκόμισεν, ἔτσι ποὺ σὲ εἶδε; Πῶς ἐξηγεῖς τὴν στάσιν σου αὐτήν;

— Μήπως ἔχεις τὴν γνώμην, ὅτι πρέπει ἀκόμη νὰ δουλεύωμεν τοὺς ἀνθρώπους, διὰ νὰ εἴμεθα ἀνθρωπάρεσκοι; Ἐκάμαμεν τὴν δουλειὰ μας καὶ ἔφυγεν. Ὅποιος λοιπὸν ἔχει ἐπιθυμίαν νὰ ὠφεληθῇ, θὰ ὠφεληθῇ· ὅποιος πάλιν ἀναζητεῖ ἀφορμὰς διὰ σκανδαλοθηρίαν, ἃς σκανδαλισθῇ. Ἐγὼ πάντως ὅπως εὐρεθῶ, χωρὶς νὰ προσποιηθῶ, διὰ νὰ ἀρέσω εἰς τοὺς ἀνθρώπους, θὰ ὑποδέχωμαι τοὺς ἐπισκέπτας μου.

11. Μετὰ τὴν ἐξήγησιν αὐτὴν ἔδωσε καὶ τὴν ἐξῆς ἐντολὴν εἰς τὸν μαθητὴν του:

— Ἐὰν ἔλθῃ κανεὶς νὰ μὲ ἰδῇ, νὰ τοῦ εἰπῇς τὴν ἀλήθειαν· ἐὰν τρώγω, θὰ τοῦ εἰπῇς τρώγει, ἐὰν κοιμοῦμαι, θὰ τοῦ εἰπῇς κοιμᾶται. Δὲν θὰ μεταβάλλῃς τὴν πραγματικότητα, διὰ νὰ τοῦ δημιουργήσῃς ψευδῇ ἐντύπωσιν, χάριν ἀνθρωπαρεσκείας.

Τόσον πολὺ ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος ἀπέφευγε τὴν ἀνθρωπίνην δόξαν, τὴν ὁποίαν θανασίμως ἐμίσει.

Ἡμεῖς, ποὺ πληροφοροῦμεθα τὰ λαμπρὰ αὐτὰ παραδείγματα, καὶ ἐὰν ἀκόμη δὲν ἠμποροῦμεν νὰ μιμηθῶμεν καθ' ὅλοκληρίαν τὴν ἀξιοθαύμαστον αὐτὴν πνευματικὴν ἐργασίαν τοῦ Γέροντος, διότι εἴμεθα ἀκόμη ἀσθενεῖς, ὥστε νὰ καταπατήσωμεν τελείως τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν, τοῦλάχιστον ὅμως νὰ τὴν σιχαθῶμεν, ὅσάκις μολύνει τὴν συνειδησίην μας, διὰ νὰ μὴ γίνωμεν ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ, ἐπιδιώκοντες νὰ ἀρέσωμεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

12. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἴδιον Ἀββᾶν Θεόδωρον :

— Μοῦ ἐπιτρέπεις, Ἀββᾶ, ὀλίγας ἡμέρας νὰ μὴ φάγω ἄρτον;

— Καλὰ κάμνεις—τοῦ ἀπήντησε—καὶ ἐγὼ τὸ ἴδιον ἔκαμα.

— Ἐπιθυμῶ λοιπὸν νὰ πάρω τὰ ρεβίθια μου καὶ νὰ πάω εἰς τὸ ἀρτοποιεῖον νὰ κάμω ἀλεύρι.

— Ἐὰν ἔχῃς σκοπὸν νὰ μεταβῇς εἰς τὸ ἀρτοποιεῖον, πῆγαινε καλύτερα νὰ ζυμώσῃς τὸ ψωμί σου. Εἰς τί ἐχρειάζετο ὅμως ὅλη αὕτη ἡ συζήτησις;

13. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶ Μώτιον:

— Ἐὰν φύγω εἰς ἓνα μέρος, ποὺ ἔχω ὑπ' ὄψιν μου, θέλεις νὰ διδάξω τοὺς ἀνθρώπους τοῦ μέρους ἐκείνου;

— Πρόσεξε, τέκνον μου,—ἀπήντησεν ὁ Γέρων. Ὃπου κατοικήσης, μὴ ἐπιδιώξης νὰ προβάλης τὸ ὄνομά σου. Καὶ θὰ προβάλης τὸ ὄνομά σου, ἐφελκύων τοὺς ἐπαίνους τῶν ἀνθρώπων, ὅταν σὲ ἀντιληφθοῦν νὰ ζῇς αὐστηρὰ καὶ νὰ λέγῃς π.χ., ἐγὼ παραμένω ἐγκλειστος καὶ δὲν δύναμαι νὰ προσέλθω εἰς τὴν σύναξιν τῶν ἀδελφῶν, ἢ νηστεύω καὶ δὲν δύναμαι νὰ παρακαθίσω εἰς τράπεζαν διὰ νὰ φάγω.

Κάτι τέτοια διαφημίζουν χωρὶς λόγον τὸν ἄνθρωπον καὶ μετὰ θὰ ἐνοχληθῇς, διότι οἱ ἄνθρωποι—ἐξ εὐλαβείας—ὅπου ἀνακαλύπτουν τοιαύτας ἀρετὰς (τὰς ὁποίας θεωροῦν τελειότητας) ἐκεῖ τρέχουν μετὰ προθυμίας.

14. Σὺ λοιπόν, ὅπου πρόκειται νὰ παραμείνης, νὰ ζῇς, ὅπως ζοῦν καὶ οἱ ἄλλοι, διὰ νὰ μὴ φαίνεσαι ἀνώτερος ἀπὸ αὐτοὺς. Ἐὰν βλέπῃς νὰ κάνουν κάτι ἐπὶ πλεόν οἱ εὐλαβέστεροι, διὰ τοὺς ὁποίους ἔχεις τὴν πληροφορίαν τῆς Χάριτος, ὅτι κατὰ Θεὸν καὶ γνησίως ἐργάζονται, φρόντιζε καὶ σὺ νὰ τὸ κάμῃς, διὰ νὰ ἀναπαύῃς τὸν λογισμόν σου. Μὲ τὴν ὁμοιότητα αὐτὴν τῆς ζωῆς σου, πρὸς τὴν ζωὴν τῶν ἄλλων, δύο πολῦτιμα ἀγαθὰ κερδίζεις· καὶ ταπεινῶσιν ἀποκτιᾶς, ἀλλὰ καὶ ἀποφεύγεις τοὺς ἐπαίνους καὶ τὴν ἐνόχλησιν τῶν ἀνθρώπων, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ σὲ ρίψουν εἰς τὴν κενοδοξίαν.

15. Κάποτε ὁ Μέγας Νισθερώ, ὁ Ἀββᾶς, ἐβάδιζεν εἰς τὴν ἔρημον μαζὶ μὲ ἓνα ἄλλον ἀδελφόν. Ἐξαφνα βλέπουν μέγαν ὄφιν καὶ ἐκ φόβου ἔφυγον.

Ὅταν ἀπεμακρύνθησαν ἀπὸ τὸ ἐπικίνδυνον αὐτὸ ἐρπετόν, λέγει ὁ ἀδελφὸς εἰς τὸν Ἀββᾶν Νισθερώ :

— Καὶ σύ, Πάτερ μου, ἐφοβήθης;

— Δὲν φοβοῦμαι, τέκνον μου, ἀλλὰ συμφέρει νὰ ἀποφεύγωμεν τὸν κίνδυνον, ἀπομακρυνόμενοι ἐξ αὐτοῦ, διότι τοιοῦτοτρόπως δὲν θὰ πολεμηθῶμεν ἀπὸ τὸ κακὸν πνεῦμα τῆς κενοδοξίας, δηλαδὴ τῆς ὑπερηφανείας (').

16. Ὁ Ἀββᾶς Δανιὴλ διηγεῖτο τὸ ἐξῆς περιστατικόν: Κάποτε, ἔλεγε, συνηντήθημεν μὲ τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα καὶ ἐφάγαμεν μαζί. Ὅταν δὲ ἐτελείωσε τὸ φαγητόν καὶ ἐσηκώθημεν ἀπὸ τὸ τραπέζι, μᾶς εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν· ἀδελφοί, πηγαίνετε τώρα νὰ ξεκουρασθῇτε λιγάκι. Οἱ σύντροφοί μου λοιπὸν ἀπεχώρησαν διὰ νὰ ἀναπαυθοῦν· ἐγὼ ὁμως παρέμεινα ὀλίγον, διότι ἐπεθύμουν νὰ συνομιλήσω ἰδιαιτέρως μὲ τὸν

1) Ἡ σκέψις αὕτη τοῦ Ἀγίου Ἀσκητοῦ εἶναι ἐμπεποτισμένη ἀπὸ κατανυκτικὴν ταπεινῶσιν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ παράδειγμα τοῦ εἰς τὴν ἔρημον πειρασθέντος Ἰησοῦ· «Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γάρ, ὅτι τοῖς Ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ καὶ ἐπὶ χειρῶν ἄρουσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, πάλιν γέγραπται· οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου» (Ματθ. δ', 6—7).

Γέροντα. Πρὸς τὸν σκοπὸν λοιπὸν αὐτὸν εἰσῆλθον εἰς τὸ κελλὶον τοῦ Γέροντος. Ὁ Ἀββᾶς, ποὺ δὲν ἀνέμενε ἐπίσκεψιν, προσήυχετο. Μόλις ὁμως μὲ ἀντελήφθη, ἀμέσως ἔπεσεν εἰς τὸ κρεβάτι του καὶ προσεποιεῖτο τὸν κοιμισμένον. Μὲ αὐτὸν τὸν ἀξιέπαινον τρόπον εἰργάζετο ὁ Γέρων· κρυφά, χωρὶς ἐπιδείξεις, χωρὶς νὰ τὸν προσέχουν οἱ ἄνθρωποι.

17. Κάποτε ὁ Ἀββᾶς Ἀδελφίος, ὁ Ἐπίσκοπος Ἡλιουπόλεως, ἐπεσκέφθη τὸν Ἀββᾶν Σισῶην, ποὺ διέμενε εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου. Πλησίον του παρέμεινε ἀρκετὰς ἡμέρας. Ὅταν δὲ ἐπρόκειτο νὰ ἀναχωρήσῃ, ὁ Ἀββᾶς Σισῶης ἡτοίμασε φαγητὸν διὰ τὸν Ἀββᾶν Ἀδελφίον καὶ τὴν συνοδείαν του, καίτοι ἦτο πρῶτ' καὶ ἡμέρα μάλιστα νηστείας. Ἀφοῦ λοιπὸν ἡτοιμάσθη ἡ τράπεζα ἐκάθισε καὶ ὁ Ἀββᾶς Σισῶης νὰ φάγῃ μαζί των. Μόλις ἤρχισαν νὰ τρώγουν ἐκτύπησεν ἡ θύρα. Τότε ὁ Ἀββᾶς Σισῶης, χωρὶς νὰ διακόψῃ τὸ φαγητὸν του, ἀπευθύνεται πρὸς τὸν ὑποτακτικόν του καὶ τοῦ λέγει:

— Πήγαινε καὶ δῶσε τοὺς ὀλίγον πληγοῦρι, διότι οἱ ἀδελφοί, ποὺ μᾶς ἦλθαν, εἶναι κουρασμένοι.

18. Παρεμβαίνων ὁ Ἀββᾶς Ἀδελφίος καὶ διὰ νὰ μὴ κατηγορήσωσι τὸν Γέροντα, ἐπειδὴ ἔτρωγεν εἰς ἀκατάλληλον ὥραν, λέγει:

— Ἄς παραμείνωσιν ὀλίγον ἔξω, ἕως ὅτου φύγωμεν, διὰ νὰ μὴ εἴπουν, ὅτι ὁ Ἀββᾶς Σισῶης τρώγει εἰς ἀκατάλληλον ὥραν.

Ὁ Ἀββᾶς Σισῶης, ἀφοῦ τὸν ἐκοίταξεν ὀλίγον, ἐπανελάβε πάλιν πρὸς τὸν μαθητὴν του τὴν ἐντολήν:

— Πήγαινε, φίλεψέ τους, ὅπως σοῦ εἶπα. Οἱ ἀδελφοί, ποὺ ἦλθον τὴν ὥραν ἐκείνην, μόλις εἶδον τὰ φιλεύματα, ποὺ τοὺς παρέθεσαν, ἠρώτησαν τὸν ὑποτακτικόν, ποὺ τὰ ἔφερεν.

— Ἐχετε ξένους;

— Μάλιστα, ἀπήντησεν ὁ ὑποτακτικός.

— Μήπως τρώγει μαζί σας καὶ ὁ Γέροντας;

— Μάλιστα, ἐπανελάβεν.

19. Οἱ ἀδελφοί, μόλις ἤκουσαν αὐτό, ἤρχισαν νὰ στενοχωροῦνται.

— Ἀχ! εὐλογημένοι — τοὺς εἶπον — ὁ Θεὸς νὰ σᾶς συγχωρήσῃ, ποὺ ἀφήσατε τοιαύτην ὥραν, καὶ μάλιστα εἰς ἡμέραν νηστείας, τὸν Γέροντα νὰ φάγῃ. Ἡ μήπως δὲν γνωρίζετε, ὅτι δι' αὐτὴν τὴν συγκατάβασιν θὰ ἀγωνισθῇ σκληρῶς ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας;

Τὴν συζήτησιν αὐτὴν τὴν ἤκουσε καὶ ὁ Ἐπίσκοπος. Ἀμέσως δὲ ἐσηκώθη καὶ ἔβαλε μετάνοιαν εἰς τὸν Ἀββᾶν λέγων συγκινημένος πρὸς αὐτόν:

— Συγχώρεσέ με, Ἀββᾶ, διότι ἐγὼ ἐσκέφθην ὡς ἄνθρωπος, ἐνῶ σὺ ἐξετέλεσας αὐτό, ποὺ διατάσσει ὁ Θεός (!).

— Ἐὰν ὁ Θεὸς δὲν δοξάσῃ τὸν ἄνθρωπον, καμμίαν ἀξίαν δὲν

1) Ὁ Ἐπίσκοπος δηλαδὴ συνέστησεν εἰς τὸν Ἀσκητὴν νὰ ἀποκρύψῃ τὴν

ἔχει ἡ δόξα τῶν ἀνθρώπων. Ἄς μὴ μᾶς ἐνοχλοῦν λοιπὸν οἱ ἔπαινοι ἢ αἱ ἐπικρίσεις τῶν ἀνθρώπων.

20. Ὅσοι ἐγνώρισαν ἐκ τοῦ πλησίον τοὺς Μοναχοὺς, ποὺ ἔζων αὐστηρῶς εἰς τὰς σκήτας, ἔλεγον περὶ αὐτῶν ὅτι ἐὰν κανεῖς ἀντελαμβά-
νετο τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν των, ἐθεώρουν πλέον αὐτὴν ὥς ἀμαρ-
τίαν, καὶ ὄχι ὥς ἀρετὴν.

21. Ἐνας γέρον Ἀσκητὴς εἶπεν, ὅτι ἡ ἀνθρωπαρέσκεια καταστρέ-
φει τὸ ἐσωτερικὸν ἥθος τοῦ ἀνθρώπου, δηλαδὴ τὴν διάθεσιν νὰ ἐκτε-
λῇ τὸ ἀγαθόν, ἢ καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν συνήθειαν τῆς ἀρετῆς, καὶ τὸν
ἀφήνει ξηρόν, ὅπως τὸ ἄγονον ἔδαφος εἰς τὸ ὁποῖον δὲν φυτρώνει
τίποτε.

22. Ὁ ἴδιος πάλιν ἐχρησιμοποίησε τὴν κατωτέρω ὥραϊαν παρο-
μοίωσιν διὰ τὸν ἀνθρωπάρεσκον:

— Ἐκεῖνος, ποὺ φανερώνει τὰ καλὰ τοῦ ἔργα καὶ τὰ γνωρίζει ὁ
κόσμος, ὁμοιάζει μὲ αὐτὸν ποὺ σπέρνει, ἀλλὰ οἱ σπόροι πέφτουν ἔξω
ἀπὸ τὸ καλλιεργημένον χωράφι καὶ ἔρχονται τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ
καὶ τοὺς τρώγουν. Ἀπ' ἐναντίας, αὐτὸς ποὺ ἀποκρύπτει εἰς τὴν σιω-
πὴν τὴν πνευματικὴν του πολιτείαν, ὁμοιάζει μὲ ἐκεῖνον, ποὺ προσέ-
χει καὶ ρίπτει τοὺς σπόρους μέσα εἰς τὰ αὐλάκια τοῦ καλλιεργημένου
χωραφιοῦ· αὐτὸς ἀσφαλῶς πολλὰ θὰ θερίσῃ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ θε-
ρισμοῦ:

παρατυπίαν ἀπὸ τοὺς ἐλλιόντας ἀδελφούς, διὰ νὰ μὴ κατηγορηθῇ ἐνῶ ὁ Ἀσκη-
τῆς, διὰ νὰ μὴ ὑποκριθῇ, προετίμησε τὴν κατάκρισιν τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ ἀπὸ τὴν
ἀνθρωπαρέσκειαν.

1) Ἡ παρομοίωσις στηρίζεται εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ Σπορέως (Ματθ.
ιγ', 3—9, Μάρκ. δ', 3—9, Λουκ. η', 5—9).

ὑΠΟΘΕCΙC Κ2

“Οτι οὐ δεῖ μεταδιώκειν τὰς φιλάς τῶν κατὰ κόσμον περιφανῶν.

Δὲν πρέπει νὰ ἐπιδιώκωμεν τὰς φιλάς τῶν κατὰ κόσμον ἐπιφανῶν.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἀρσενίου

ΜΕΓΑΣ ΑΡΣΕΝΙΟΣ οὐ μόνον τοῖς πλησίον ἀξιοθέατος ἦν, καὶ πολλοῖς πρὸς αὐτὸν ἰοῦσιν ὠφελείας αἴτιος, ἀλλὰ καὶ μήκοθεν οὐκ ὀλίγοι φοιτῶντες, πολὺν ἔρωτα εἶχον ὄψιν τε ἰδεῖν Ἀρσενίου καὶ τοῖς αὐτοῦ ῥήμασιν ἐνεστιαθῆναι.

2. Ἀπανταχοῦ γὰρ ἡ τῆς ἀρετῆς ἐκείνου διέδραμε φήμη, καὶ τὰς ἀκοὰς πεπλήρωκε πάντων, δι' ἣν αἰτίαν καὶ πολλοὶ τῶν Ἀλεξανδρέων ὡς αὐτὸν ἤεσαν, ὥστε καὶ αὐτὸν ἐκείνῳ Θεόφιλον, φημὶ δὴ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, μέγα τὸ πρᾶγμα ἠγησάμενον, καὶ περὶ ἐλαχίστου τούς τῆς ὁδοῦ κόπους θέμενον ἅμα τῷ Ἀρχοντι τῆς πόλεως ἀφικέσθαι καὶ λόγων ὠφελείας δεῖσθαι τῶν παρ' αὐτοῦ.

3. Ὁ δὲ μικρὸν ἀποσιωπήσας, εἰτα καὶ ἀπεκρίνατο· καὶ ἐὰν ὑμῖν εἴπω τι, ὁμολογεῖτε τοῦτο φυλάξαι; καὶ αὐτοὶ εὐθὺς κατετίθεντο· ὁ δὲ, ἔνθα ἂν καὶ ἀκούσῃτε Ἀρσένιον εἶναι, τοῦτο δὴ φυλακτέον ὑμῖν, τοῦ μὴ ἐθελῆσαι ποτὲ πρὸς αὐτὸν ἀφικέσθαι· εὐφρανε τὸ ῥηθὲν αὐτούς, οὐκ ἐλύπησε, τὸ φιλήσυχον τοῦ ἀνδρὸς τούτου καὶ μέτριον ἄκρως μεμαθηκότας.

4. Πλὴν ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα γούν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τὴν πρὸς αὐτὸν ἀφικίν ἐκζητήσαντος, καὶ διὰ τινος ἐρωμένου, εἰ γε δὴ παραγενομένην διανοίξειεν αὐτῷ τὴν θύραν, εἰ παραγένη ἔφησεν, ἀνοίξω· εἰ δέ σοι ἀνοίξω, εὐδὴλον ὅτι καὶ πολλοῖς ἑτέροις, τὸ δὲ λειπόμενον, ἐμὲ τῶν ἐνταῦθα μακρὰν ἀποστήναι· τοῦτο ἀκούσαντα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, μὴ προσθῆναι ἔτι μηδὲν τοιοῦτον παρ' αὐτοῦ αἰτῆσαι.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΡΣΕΝΙΟΣ ἦτο περιζήτητος ὄχι μόνον εἰς ὅσους παρέμενον κοντά του, ἀλλὰ ὠφέλει ψυχικῶς καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, πού ἤρχοντο εἰς τὴν σκήτην του. Ἐπὶ πλέον καὶ πολλοὶ ἄλλοι, μακρὰν αὐτοῦ εὐρισκόμενοι, ἔτρεφον φλογερὰν ἐπιθυμίαν νὰ ἴδουν τὸ πρόσωπόν του καὶ νὰ τραφοῦν ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν του.

2. Εἰς ὅλα τὰ μέρη εἶχε τρέξει ἡ φήμη τῆς ἀρετῆς του καὶ ὅλοι εἰχον ἀκούσει περὶ αὐτοῦ. Ἐξ αἰτίας τῆς καλῆς αὐτῆς φήμης πολλοὶ καίτοι τῆς Ἀλεξανδρείας ἤρχοντο πρὸς αὐτόν, διὰ νὰ τὸν γνωρίσουν καὶ νὰ λάβουν τὴν εὐλογίαν του. Καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ Πατριάρχης Ἀ-

λεξανδρείας, ὁ Θεόφιλος, τὸ ἐθεώρησε σπουδαῖον πρᾶγμα νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ δι' αὐτό, χωρὶς νὰ ὑπολογίσῃ τοὺς κόπους τῆς ὁδοιπορίας, τὸν ἐπεσκέφθη μαζί μὲ τὸν διοικητὴν τῆς πόλεως, αἰσθανόμενος τὴν ἀνάγκην νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς διδασκαλίας του. Ὁ Μέγας Ἀρσένιος, ἀφοῦ ὑπεδέχθη φιλοφρόνως τοὺς ὑψηλοὺς αὐτοὺς ξένους, ἐπὶ τι διάστημα τοὺς παρετήρει σιωπηλός.

3. Μετὰ τὴν χαρακτηριστικὴν αὐτὴν σιωπὴν τοὺς ἠρώτησεν:

— Ἐὰν σᾶς εἰπῶ κάτι, ἤμπορεῖτε νὰ μὲ βεβαιώσετε, ὅτι θὰ τὸ ἐφαρμόσετε;

Οἱ ἐπισκέπται του τὸν ἐβεβαίωσαν, ὅτι θὰ ἐφαρμόσουν τὰς ὑποδείξεις του.

Τότε ἐκεῖνος συνέχισεν:

— Αὐτό, ποὺ ζητῶ ἀπὸ σᾶς νὰ φυλάξετε, εἶναι νὰ μὴ θελήσετε ποτὲ νὰ μεταβῇτε ἐκεῖ, ποὺ θὰ ἀκούσετε, ὅτι εὐρίσκεται ὁ Ἀρσένιος!

Ἡ σύστασις αὐτὴ ἰδιαιτέρως ἐχαροποίησε τοὺς ἐπισκέπτας τοῦ Μεγάλου Ἀρσενίου, χωρὶς νὰ τοὺς λυπήσῃ ἡ ἀξίωσις του νὰ ἀποφεύγῃ τοὺς ἀνθρώπους. Εἰς τοὺς λόγους αὐτοὺς διέκριναν τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν μετριοφροσύνην τοῦ Μεγάλου Ἀρσενίου.

4. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν Μέγαν Ἀρσένιον νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ εἰς Ἀλεξάνδρειαν· ἐπίσης παρεκάλεσεν ὁ Θεόφιλος ἕνα προσφιλὲς εἰς τὸν Ἀσκητὴν πρόσωπον, νὰ ἐρωτήσῃ ἐὰν θὰ τοῦ ἦνοιγε τὴν θύραν τοῦ κελλίου του, ὅταν θὰ ἤρχετο καὶ πάλιν. Εἰς τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν ὁ Μέγας Ἀρσένιος ἀπήντησεν, ὅτι ἐφ' ὅσον ἔλθῃς, θὰ σοῦ ἀνοίξω· ὅχι μόνον δὲ εἰς σὲ θὰ ἀνοίξω, ἀλλὰ καὶ εἰς πολλοὺς ἄλλους, ποὺ θὰ ἔλθουν ἐδῶ· τότε ὁμως ἕνα πρᾶγμα θὰ ἀπομένῃ πλέον εἰς ἐμέ· νὰ ἀπομακρυνθῶ ἀπὸ ὅσους θὰ συναχθοῦν ἐδῶ. Μόλις ἤκουσεν αὐτὸ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ ἀντελήφθη, ὅτι ὁ Μέγας Ἀρσένιος δὲν ἐνθουσιάζεται ἀπὸ τὴν φιλίαν καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν σπουδαίων ἀνθρώπων τοῦ κόσμου, ἐσταμάτησε πλέον καὶ δὲν ἐζήτησε τίποτε σχετικόν.

Β'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΗΝ ΤΙΣ ΚΟΜΗΣ ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ Ἀββᾶ Ὡρ, Λογγίνος καλούμενος, καὶ πολλὰς ἐλεημοσύνας ἐποίει, καὶ παραβαλὼν τινι τῶν Πατέρων παρεκίλευσεν ἵνα ἀπαγάγῃ αὐτὸν πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ὡρ. Ἀπελθὼν οὖν πρὸς τὸν Γέροντα ὁ Μοναχός, ἐνεκωμίαζε τὸν κόμητα, ὅτι καλὸς ἐστὶ, καὶ πολλὰς ἐλεημοσύνας ποιεῖ, καὶ νοήσας ὁ Γέρων λέγει· ναί, καλὸς ἐστὶ· ὁ δὲ Μοναχός ἤρξατο παρακαλεῖν αὐτὸν λέγων· συγχώρησον αὐτῷ, Ἀββᾶ, ἵνα ἔλθῃ καὶ ἴδῃ σε· καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Γέρων εἶπε· φύσει οὐ περὶ τὴν φάραγγα ταύτην, οὐδὲ βλέπει με.

2. Ἐμεινέ τις Μοναχός Αἰγύπτιος ἐν προαστείῳ Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ νέου βασιλέως· διαβαίνων δὲ τὴν ὁδὸν ἐκείνην ὁ βασιλεὺς, κατέλιπε πάντας καὶ ἔρχεται μόνος, καὶ στὰς πρὸ τῆς θύρας τοῦ Μοναχοῦ,

ο
ο
ο
ο
ο

ω
P
e

Ραλλας
Κοψιδης
63.

ἔκρουεν· ὁ δὲ ἀνοίξας ἐπέγνω μὲν τίς ἦν, ἐδέξατο δὲ αὐτὸν ὡς ἕνα ταξεώτην.

3. Ὡς οὖν εἰσῆλθεν, ἐποίησεν ὁ Γέρων εὐχήν καὶ ἐκάθισαν· ἠρώτησε δὲ αὐτὸν ὁ βασιλεὺς· πῶς οἱ Πατέρες οἱ ἐν Αἰγύπτῳ; ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· πάντες εὐχονται τὴν σωτηρίαν σου· ἀναστὰς δὲ ὁ Γέρων, ἔβρεξεν αὐτῷ ἄρτους καὶ ἔβαλε μικρὸν ἔλαιον καὶ ἄλας, καὶ παραθεῖς αὐτῷ εἶπε· φάγε μικρόν· ὁ δὲ ἔφαγε, καὶ ἐπέδωκεν αὐτῷ ὕδωρ καὶ ἔπιεν· εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ βασιλεὺς· οἶδας τίς εἰμι; καὶ φησιν ὁ Γέρων· ὁ Θεὸς οἶδέ σε· εἶτα ἐκεῖνος· Θεοδόσιος εἰμί, ὁ βασιλεὺς· καὶ εὐθὺς προσεκύνησεν αὐτῷ ὁ Γέρων.

4. Λέγει πάλιν ὁ βασιλεὺς· Μακάριοι ἡμεῖς οἱ ἀμέριμνοι τοῦ βίου· ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω, ὅτι καίπερ ἐν τῇ βασιλείᾳ γεννηθεῖς, οὐδέ ποτε ἀπῆλυσας ἄρτου καὶ ὕδατος ὡς σήμερον, πάνν γάρ ἡδέως ἔφαγον· ἤρξατο δὲ ἀπὸ τότε τιμὰν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς· ὁ δὲ Γέρων ἀναστὰς, ἔφυγε καὶ ἦλθε πάλιν εἰς Αἴγυπτον.

5. Εἶπε Γέρων· μὴ ἔχε γινῶσιν μετὰ Ἱγουμενόνου, μηδὲ σύχναζε πρὸς αὐτόν· ἐκ τούτου γὰρ καὶ παῤῥησίαν ἔξεις, καὶ τοῦ ἡγεῖσθαι λοιπὸν ἐπιθυμήσεις.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗΝ, πού ἡσκήτευεν ὁ Ἀββᾶς Ὡρ, εἰς μίαν πόλιν πλησίον αὐτῆς, ἔζη ἕνας κόμης, ὀνομαζόμενος Λογγίνος. Ὁ Λογγίνος αὐτὸς ἦτο ἐλεήμων καὶ εὐλαβής. Ἐπειδὴ δὲ ἐσέβετο πολὺ τὸν Ἀββᾶν Ὡρ, τὸν ὅποιον μόνον ἐκ φήμης ἐγνώριζεν, παρεκάλεσεν ἕνα Μοναχὸν νὰ τὸν ὀδηγήσῃ πλησίον τοῦ ὀνομαστοῦ αὐτοῦ Ἀσκητοῦ. Ὁ Μοναχός, πού ἐγνώριζε πόσον δυσκόλως δέχεται ὁ Ὡσιος Ὡρ κοσμικοὺς ἀνθρώπους, ἦλθε μίαν ἡμέραν εἰς αὐτὸν καὶ ἤρχισε νὰ ἐπαινῇ τὸν Λογγίνον, ἐξαίρων τὰς ἀρετὰς του καὶ τὰς ἐλεημοσύνας του. Ὁ Γέρων ἀντελήφθη τὸν σκοπὸν τῶν ἐπαίνων καὶ τῶν ἐγκωμίων καὶ τοῦ ἀπαντᾶ· πράγματι καλὸς εἶναι· ὁ Θεὸς νὰ τὸν στηρίξῃ.

Ὁ Μοναχὸς τότε, ὡς νὰ ἔλαβε θάρρος, ἤρχισε νὰ τὸν παρακαλῇ:

— Γέροντά μου, κάμε ἀγάπην νὰ τοῦ ἐπιτρέψῃς νὰ ἔλθῃ νὰ σὲ γνωρίσῃ.

— Εἶναι ἀδύνατον, ἀπήντησεν ὁ Ὡσιος Ὡρ, νὰ περάσῃ αὐτὸ τὸ φεράγγι καὶ νὰ μὲ ἰδῇ.

2. Ἐνας Μοναχὸς ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον διέμενεν εἰς ἕνα προάστιον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, κατὰ τὴν ἐποχὴν, πού ἐβασίλευεν εἰς τὸ Βυζάντιον ὁ αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος ὁ Μικρός.

Μίαν λοιπὸν ἡμέραν διήρχετο ἐκ τοῦ δρόμου, ὅπου ἦτο ὁ οἰκίσκος τοῦ Μοναχοῦ, ὁ αὐτοκράτωρ. Οὗτος ἀμέσως ἐγκατέλειψε τὴν συνοδείαν του καὶ ἐκτύπησε τὴν θύραν τοῦ μοναχικοῦ καταλύματος. Εἰς τοῦτο προέβη ὁ αὐτοκράτωρ ἐξ ἐνὸς αἰσθήματος σεβασμοῦ πρὸς τὸ μοναχικὸν σχῆμα. Ὁ Μοναχὸς ἤνοιξε καὶ ἀντελήφθη ἀμέσως τὴν ἰδιότητα τοῦ ἐπισκέπτου του, πλὴν ὁμως τὸν ὑπεδέχθη ὡς ἕνα κοινὸν ἄνθρωπον, χωρὶς ἰδιαιτέρας φιλοφρονήσεις.

3. Ἀφοῦ εἰσῆλθεν ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ὁ Γέρων ἔκαμε τὴν καθιερωμένην εὐχήν, ἐκάθισαν καὶ ἤρχισαν νὰ συζητοῦν.

— Πῶς περνοῦν, Γέροντα, οἱ Πατέρες εἰς τὴν Αἴγυπτον; ἠρώ-
τησεν ὁ αὐτοκράτωρ.

— Ὅλοι εὖχονται διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς σου, ἀπήντησε
μὲ ἀπλότητα ὁ Γέρων.

Ἐνῷ δὲ συνεζήτουν, ἠγέρθη ὁ Γέρων καὶ ἔβρεξεν ὀλίγα παξι-
μάδια· αὐτὰ τὰ παξιμάδια μὲ ὀλίγον ἔλαιον καὶ ἀλάτι τὰ παρέθεσεν
ἐνώπιον τοῦ αὐτοκράτορος, διὰ νὰ τὸν φιλεύσῃ.

— Φάγε ὀλίγον, εἶπεν ὁ Γέρων πρὸς τὸν αὐτοκράτορα.

Ὁ αὐτοκράτωρ μὲ εὐχαρίστησιν καὶ προθυμίαν ἔφαγε τὰ προσ-
φερθέντα· τοῦ προσέφερε δὲ καὶ ὕδωρ καὶ ἔπιεν.

Εἰς μίαν στιγμὴν ἐρωτᾷ ὁ αὐτοκράτωρ τὸν Μοναχόν·

— Γνωρίζεις ποῖος εἰμαι;

— Ὁ Θεὸς σὲ γνωρίζει, ἀπήντησε χωρὶς ταραχὴν ὁ Μοναχός.

— Εἰμαι ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος.

Τότε ὁ Μοναχὸς ὑπέβλεπε τὸν ὀφειλόμενον σεβασμὸν πρὸς τὸν
αὐτοκράτορα, χωρὶς ἄλλας δουλοπρεπεῖς ἐκδηλώσεις.

4. Κατόπιν αὐτοῦ συνέχισε πάλιν ὁ αὐτοκράτωρ·

— Σεῖς οἱ Μοναχοὶ εἰσθε πράγματι μακάριοι, διότι δὲν ἐνο-
χλεῖσθε ἀπὸ τὰς μερίμνας τοῦ βίου. Πραγματικὰ σοῦ λέγω, Γέροντά
μου, ὅτι ἂν καὶ ἔχω γεννηθῇ μέσα εἰς τὰ βασιλικά παλάτια, ἐν τού-
τοις ποτὲ δὲν ἔφαγα μὲ τόσῃν εὐχαρίστησιν ψωμί καὶ νερό, ὅπως σή-
μερα, πού μὲ τὴν καρδιά μου τὰ ἀπῆλαυσα.

Ἀπὸ τότε ὁ βασιλεὺς περιέβαλε μὲ ἰδιαιτέραν εὐνοίαν καὶ τιμὴν
τὸν Μοναχόν. Ὁ Μοναχὸς ὅμως, στενοχωρούμενος διὰ τὴν εὐνοίαν
αὐτήν, ἀνεχώρησεν ἀμέσως καὶ ἦλθε πάλιν εἰς τὴν Αἴγυπτον.

5. Ἕνας γέρων Μοναχὸς εἶπε τὴν ἐξῆς πολύτιμον συμβουλὴν· νὰ
ἀποφεύγῃς νὰ γνωρίζῃς μὲ προεστῶτα ἢ ἄρχοντα καὶ νὰ μὴ συχνά-
ζῃς πλησίον του, διότι ἀπὸ τὴν γνωριμίαν καὶ τὴν οἰκειότητα αὐτὴν
εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἀποκτήσῃς θάρος καὶ ἀδιαντροπίαν, ἀλλὰ καὶ
νὰ ἐπιθυμήσῃς νὰ ἐξουσιάζῃς καὶ σύ.

Γ'. Ἑσαΐου τοῦ Ἀναχωρητοῦ

Ε ΠΙEN ὁ Ἀββᾶς Ἑσαΐας· οὐαὶ ἡμῖν ὅτι, ἐκ πενήτων καὶ ἀδόξων ὄν-
τες γονέων, ἑαυτοὺς ἠγνοήσαμεν, καὶ πενίαν καὶ ἀτιμίαν ἀγαπᾶν διὰ
τὸν Θεὸν ἐπαγγεiliάμενοι, τοῖς πλουσίοις καὶ ἐνδόξοις συγκρίνεσθαι
φιλονικοῦμεν· οὐαὶ ἡμῖν, ὅτι τοῖς πλουσίοις καὶ δυνάσταις συντυγχάνοντες, ἀρέ-
σκειν σπουδάζοιεν, τοὺς δὲ πένητας καὶ ἱκετικῶς προσιόντας ἡμῖν ὥς ὀχληροὺς
ἀποστρεφόμεθα.

2. Ἦκουσέ ποτε ὁ ἄρχων τῆς χώρας περὶ τοῦ Ἀββᾶ Μωϋσέως καὶ ἀπῆλθεν
εἰς Σκήτιν ἰδεῖν αὐτόν· προσδραμόντες δὲ τινες ἀνήγγειλαν τῷ Γέροντι τὴν τοῦ
ἄρχοντος ἔλευσιν, καὶ ἀκούσας ὁ Γέρων ἀνέστη φυγεῖν εἰς τὸ ἔλος· καὶ ὥς ἀπῆει,

ἀπήντησε τῷ ἄρχοντι καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ καὶ εἶπον αὐτῷ· εἰπέ ἡμῖν, Γέρον, ποῦ ἔστιν ἡ κέλλα Μωϋσέως; ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· τί θέλετε ἀπ' αὐτοῦ; ἐκεῖνος ἀνθρῶπος σαλός ἐστι· καὶ ἀκούσας ὁ ἄρχων οὐ προσέθετο ἀπελθεῖν πρὸς αὐτόν.

3. Παραγενόμενοι δὲ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, λέγει τοῖς κληρικοῖς· ἐγὼ ἀκούων τὰ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Μωϋσέως, κατήλθον ἰδεῖν αὐτόν, καὶ ἰδοὺ ὑπήντησεν ἡμῖν Γέρων ὑπάγων εἰς Αἴγυπτον, καὶ εἶπομεν αὐτῷ, ποῦ ἔστιν ἡ κέλλα τοῦ Ἀββᾶ Μωϋσέως; καὶ εἶπεν ἡμῖν· τί θέλετε ἀπ' αὐτοῦ, ἐκεῖνος σαλός ἐστιν· οἱ δὲ κληρικοὶ ἀκούσαντες ἔλυπθήσαν καὶ εἶπον· ποταπὸς ἦν ὁ γέρων ὁ ταῦτα λαλήσας κατὰ τοῦ Ἁγίου; ἀπεκρίθη ὁ ἄρχων· Γέρων παλαιὰ φορῶν, μακρὸς καὶ μελανός· οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· αὐτός ἐστιν ὁ Μωϋσῆς; ταῦτα δὲ εἶπεν ὑμῖν, διότι ὑπηγητήσατε αὐτῷ, ἵνα λαθὼν παρέλθῃ ὑμᾶς· καὶ ὠφελήθεις ὁ ἄρχων ἀνεχώρησεν.

4. Ἦλθέ ποτε ὁ ἄρχων ἰδεῖν καὶ τὸν Ἀββᾶν Σίμωνα· ὁ δὲ ἀκούσας ἔλαβε τὴν ζώνην, καὶ ἀπῆλθεν εἰς φοῖνικα καθαρῖσαι αὐτόν· οἱ δὲ μετὰ τοῦ ἀρχοντος, ἔλθόντες καὶ ἰδόντες αὐτόν τὸν φοῖνικα καθαρίζοντα, ἔκραξαν λέγοντες· Γέρον, ποῦ ἔστιν ὁ ἀναχωρητής; ὁ δὲ εἶπεν· οὐκ ἔστιν ὧδε ἀναχωρητής· καὶ ἀκούσαντες ἀπῆλθον.

5. Ἄλλοτε πάλιν ἕτερος ἄρχων ἦλθεν ἰδεῖν αὐτόν· καὶ προλαβόντες οἱ κληρικοὶ εἶπον αὐτῷ· Ἀββᾶ, ἐτοίμασον, ὅτι ὁ ἄρχων, ἀκούων περὶ σοῦ, ἔρχεται εὐλογηθῆναι παρὰ σοῦ· ὁ δὲ ἔφη· ναί, ἐγὼ ἐτοιμάζω ἑαυτόν· καὶ φορέσας τὸ κεντῶνιον αὐτοῦ, καὶ λαβὼν ἄρον καὶ τυρὸν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, ἀναστὰς εἰς τὸν πυλῶνα ἐκάθισεν ἐσθίαν· ἔλθων δὲ ὁ ἄρχων μετὰ τῆς τάξεως αὐτοῦ, καὶ ἰδόντες αὐτόν, ἐξουθένησαν αὐτόν λέγοντες· οὗτός ἐστιν ὁ ἀναχωρητής περὶ οὗ ἠκούσαμεν; καὶ εὐθέως ἀνέκαμψαν.

6. Κοινοβιάρχης τις ἦν ἔχων πολλὴν δόξαν παρὰ τῶν ἀνθρώπων (ἦν δὲ Πατὴρ διακοσίων Μοναχῶν)· ποτὲ δὲ τῷ τούτων Κρινοβίῳ παρέβαλεν ὁ Χριστὸς ἐν εἵδει πτωχοῦ γέροντος γνωρίμου αὐτῷ πρῶτ', καὶ παρεκάλει τὸν θυρωρὸν εἰπεῖν τῷ Ἀββᾷ, ὅτι ὁ δεῖνα ὁ συνάδελφός ἐστιν· ὁ δὲ θυρωρὸς μόλις πεισθείς, εἰσῆλθε μηνῦσαι περὶ αὐτοῦ· εὗρε δὲ τὸν Ἀββᾶν τισὶ ξένοις διαλεγόμενον, καὶ προσμείνας ὀλίγον ἀνήνεγκε περὶ τοῦ πτωχοῦ γέροντος· ὁ δὲ ἀπεκρίθη αὐτῷ μετ' ὀργῆς λέγων· οὐχ ὀρᾷς με μετὰ τῶν ἀνθρώπων λαλοῦντα; ἄφες τῷς ἄρτι.

7. Καὶ ὑποσταλεις ὁ θυρωρὸς ὑπεχώρησε· καὶ ὑποστρέψας, εἶπε τῷ δῆθεν πτωχῷ γέροντι τὴν τοῦ προεστῶτος ἀπολογία. Ὁ δὲ μακρόθυμος καὶ ἀνεξίκακος Κύριος ἔμεινε καὶ ἔτι ἐν τῷ πυλῶνι παρακαθήμενος, καὶ περὶ πέμπτην ὥραν πλούσιός τις τῷ Κοινοβίῳ παρέβαλεν, ᾧ τινι γοργῶς ὁ θυρωρὸς ὑπακούσας ἤνοιξε, καὶ ἀνήνεγκε τῷ Κοινοβιάρχῃ περὶ αὐτοῦ· ὁ δὲ ἐξελθὼν μετὰ σπουδῆς, ὑπήντησεν αὐτῷ πρὸς τὴν θύραν.

8. Ἰδὼν δὲ αὐτόν ὁ πλούσιος ἐν ἑλέει, ταπεινῶν καὶ φίλος Θεός, προσελθὼν ἐν τῷ εἵδει τοῦ πτωχοῦ γέροντος, παρεκάλει λέγων, ὅτι λαλήσαι σοι θέλω, Ἀββᾶ· ὁ δὲ, μὴδὲ ἀποκρίσεως αὐτὸν βεβήσας, εἰσῆλθε σὺν τῷ πλουσίῳ, σπουδάζων ἐτοιμάσαι αὐτῷ ἄριστον· μετὰ οὖν τὸ ἀριστήσαι τὸν πλούσιον προσπέμφας αὐτόν ὁ Ἀββᾶς ἕως τῆς θύρας, ὑπέστρεψε, ταῖς πολλαῖς φροντίσιν αἰχμαλωτισθείς, καὶ ἐπιλαθόμενος τῆς παρακλήσεως τοῦ πτωχοῦ καὶ ἀνεξικάκου γέροντος.

9. Ὁψίας δὲ γενομένης, ὡς οὐδεὶς τὸν εὐλογημένον ἐκεῖνον ξένον ἐκάλεσεν, ἡ ὄλως ἡβίωσε, προσελθὼν αὐτῇς τῷ θυρωρῷ, παρήγγειλε ταῦτα τῷ προεστῶτι εἰπεῖν· εἰ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων θέλεις, ἐγὼ σοὶ διὰ τὸν πρότερόν σου κόπον καὶ τὰς πολλὰς σου πολιτείας, ἐκ τῶν τεσσάρων μερῶν πέμπω παραβαλεῖν σοὶ, ἐπειδὴ χρῄζειν καὶ χρῄσθαι θέλεις, τῶν δὲ ἀγαθῶν τῆς ἐμῆς Βασιλείας οὐ μὴ γεύσῃ· καὶ ἐκ τούτων τῶν ῥημάτων ἐγνώσθη ὁ Παντοκράτωρ πτωχός.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΑΒΒΑΣ ΗΣΑΪ·ΑΣ ἔλεγε πρὸς τοὺς σιμωναστὰς του· ἀλλοίμονόν μας, διότι ἐλησμονήσαμεν, ὅτι ἔχομεν γεννηθῇ ἀπὸ ἀφανεῖς καὶ ἀδόξους γονεῖς καὶ ὅτι ἔχομεν ὑποσχεθῇ, δι' ἀγάπην Θεοῦ, νὰ ἐπιδιώκωμεν καὶ νὰ ἀγαπῶμεν τὴν πτωχείαν καὶ τὴν ἀφάνειαν· λησμονήσαντες δὲ αὐτά, φροντίζομεν μετὰ σφοδρότητος νὰ ἑξομοιωώμεθα μὲ τοὺς ἐνδόξους καὶ πλουσίους ἐπιζητοῦντες τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλοίμονόν μας, διότι καταβάλλομεν προσπαθείας νὰ συναναστροφώμεθα τοὺς ἰσχυροὺς καὶ τοὺς πλουσίους καὶ νὰ ἀρέσωμεν εἰς αὐτούς, ἐνῶ, ἀπ' ἐναντίας, ἀποφεύγομεν ὡς ἐνοχλητικούς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀφανεῖς, ποὺ παρακαλοῦν νὰ μᾶς πλησιάσουν.

2. Κάποτε ὁ ἄρχων τῆς χώρας ἐπληροφορήθη διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ Ἀββᾶ Μωϋσέως· ἀνεχώρησε λοιπὸν διὰ τὸ μέρος, ὅπου ὑπῆρχεν ἡ σκῆτη, ἐπιθυμῶν νὰ γνωρίσῃ τὸν Ἀββᾶν Μωϋσῆ.

Μερικοὶ Μοναχοί, ποὺ ἐπληροφορήθησαν τὴν ἀφίξιν τοῦ ἄρχοντος, ἔτρεξαν ἐνωρίτερον πρὸς τὸν Ἀββᾶν Μωϋσῆ καὶ τὸν ἐπληροφόρησαν διὰ τὴν ἐπικειμένην ἐπίσκεψιν.

Μόλις ἤκουσε τὴν εἶδσιν αὐτὴν ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς ἀνεχώρησε διὰ τὸ ἔλος (¹), ὥστε νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἐπίσκεψιν τῶν ἐπισήμων.

Καθ' ὁδὸν ὁμως συνήντησε τὸν ἄρχοντα μετὰ τῆς συνοδείας του. Ἐνας ἐκ τῆς συνοδείας τὸν ἠρώτησε:

— Γέροντα, ποῦ εἶναι τὸ κελλὶ τοῦ Μωϋσέως;

— Τί γυρεύετε ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἀνθρωπον; Εἶναι τρελλός!

Ὅταν ἤκουσε τὸ πρᾶγμα αὐτὸ ὁ ἄρχων, χωρὶς νὰ ὑποπτευθῇ ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς καὶ ὅτι ἀπὸ ταπεινώσιν κατηγόρει τὸν ἑαυτὸν του, ἐματαίωσε τὸν σκοπὸν τῆς ἐπισκέψεώς του καὶ ἐπέστρεψεν ὀπίσω.

3. Ἀφοῦ δὲ ἔφθασαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν λέγει πρὸς τοὺς κληρικοὺς:

— Πατέρες, μανθάνων τὴν καλὴν φήμην περὶ τοῦ Ἀββᾶ Μωϋσέως, ἀπεφάσισα νὰ μεταβῶ εἰς τὴν σκῆτην διὰ νὰ τὸν γνωρίσω. Ἐνας ὁμως γέρων Μοναχός, ποὺ μετέβαινεν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ὁ ὁποῖος ἐφαίνετο σεβαστός, ὅταν τὸν ἠρωτήσαμεν νὰ μᾶς ὑποδείξῃ τὸ κελλὶ τοῦ Μωϋσέως, μᾶς εἶπε· τί τὸν θέλετε; αὐτὸς εἶναι τρελλός! Ἐβγαλα λοιπὸν τὸ συμπέρασμα, ὅτι δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ ἐπισκεφθῶμεν ἓνα τρελλόν, δι' αὐτὸ καὶ ἐπέστρεψα.

Οἱ κληρικοὶ ἐλυπήθησαν διὰ τὸ περιστατικὸν αὐτὸ καὶ ἠθέλησαν νὰ πληροφορηθοῦν ποῖος ἦτο αὐτός, ποὺ ἐλάλησε τόσον σκληρῶς κατὰ τοῦ Ἀγίου. Πρὸς τοῦτο ἠρώτησαν τὸν ἄρχοντα:

— Ποῖα χαρακτηριστικὰ εἶχεν ὁ Γέρων, ποὺ σᾶς ἔδωσε τὴν πληροφορίαν αὐτήν;

1) Οὗτως ἐκαλεῖτο ὁ τόπος, διότι ἦτο περιοχὴ ἐλώδης.

— Ἦτο γέρων, ἐφόρει παλαιὰ καὶ ἐφθαρμένα ἐνδύματα, ὕψηλός καὶ μαῦρος.

— Αὐτὸς ἦτο ὁ Μωϋσῆς, ἀπήντησαν μὲ συγκίνησιν οἱ Κληριοί· σὰς εἶπε δὲ αὐτά, διότι τὸν συναντήσατε καὶ ἐπεθύμει, ἀπὸ ταπείνωσιν, νὰ ἀποφύγῃ τὴν συνάντησίν σας.

Ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἔμπρακτον ταπεινοφροσύνην τοῦ Ἀγίου ὠφελήθη ὁ ἄρχων καὶ εὐχαριστημένος ἀνεχώρησε διὰ τὴν ἔδραν του.

4. Ὁ ἄρχων μετέβη κάποτε εἰς τὴν ἔρημον, διὰ νὰ γνωρίσῃ καὶ τὸν Ἀββᾶν Σίμωνα. Ὁ Ἀββᾶς, μόλις ἐπληροφορήθη τὸν σκοπὸν τοῦ ἄρχοντος, ἐφόρεσε τὴν ζώνην του καὶ ἀνεχώρησε πρὸς ἓνα φοινικόδενδρον, διὰ νὰ τὸ καθαρίσῃ.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἐφθασαν εἰς τὸ σημεῖον αὐτό, ὅπου εἰργάζετο ὁ Ἀββᾶς, ὁ ἡγεμὼν μὲ τοὺς ἀνθρώπους του. Μόλις τὸν εἶδαν νὰ καθαρίζῃ τὸ φοινικόδενδρον, ἐφώναξαν ἀπὸ μακριά:

— Γέροντα, ποῦ εἶναι ὁ Ἀναχωρητής;

— Δὲν εὐρίσκεται ἐδῶ κανένας Ἀναχωρητής! Ὅταν δὲ ἤκουσαν τὴν πληροφορίαν αὐτὴν ὁ ἡγεμὼν καὶ οἱ σύντροφοί του ἀνεχώρησαν.

5. Ἐνας ἄλλος ἄρχων ἠθέλησε καὶ αὐτὸς νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἔρημον, διὰ νὰ γνωρίσῃ τὸν Ἀββᾶν Σίμωνα.

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ κληρικοὶ τοῦ Ναοῦ τῆς Σκήτης μετέβησαν συντόμως εἰς τὸ κελλίον τοῦ Ἀββᾶ καὶ τοῦ εἶπον:

— Ἀββᾶ, ἐτοιμάσον, διότι ἐντὸς ὀλίγου θὰ σὲ ἐπισκεφθῇ ὁ ἄρχων, νὰ τὸν εὐλογήσῃς, ἐπειδὴ σὲ εὐλαβεῖται ἀπὸ ὅσα ἔχει ἀκούσει διὰ σέ.

— Ναί, θὰ ἐτοιμασθῶ· ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς.

Πράγματι ἐφόρεσε ἓνα παλαιομανδύαν, ἐπῆρε εἰς τὸ χέρι του ψωμί καὶ τυρὶ καὶ ἐκάθισεν εἰς τὴν ἐξώθυραν τρώγων. Ἐν τῷ μεταξὺ ἦλθεν ὁ ἄρχων μὲ τοὺς ἀξιωματικούς του καὶ ὅταν τὸν εἶδον εἰς αὐτὴν τὴν στάσιν, νὰ τρώγῃ χωρὶς νὰ εἶναι ἡ ὥρα τοῦ φαγητοῦ καὶ νὰ παραμένῃ ἀργός, τοῦ ἔρριξαν ἓνα περιφρονητικὸ βλέμμα καὶ εἶπαν μὲ εἰρωνείαν:

— Αὐτὸς εἶναι ὁ Ἀναχωρητής; κρῖμα εἰς τὰ καλὰ λόγια, ποὺ ἠκούσαμεν.

Ἀμέσως δὲ χωρὶς καμμίαν ἄλλην συζήτησιν ἀνεχώρησαν.

6. Ἐξῆς κάποτε ἓνας Κοινοβιάρχης, ποὺ ἦτο πνευματικὸς πατὴρ διακοσίων Μοναχῶν. Τὸν Ἠγούμενον αὐτὸν τὸν ἐτίμων καὶ τὸν ἐδόξαζον πολὺ οἱ ἄνθρωποι. Μίαν ἡμέραν ἦλθεν εἰς τὸ Κοινόβιον αὐτοῦ τοῦ Ἠγουμένου ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὑπὸ τὸ σχῆμα ἐνὸς πτωχοῦ Γέροντος Ἀσκητοῦ, γνωστοῦ εἰς τὸν Ἠγούμενον. Ἦλθε πρῶτ'—πρῶτ' καὶ παρεκάλει τὸν θυρωρὸν νὰ ἀναγγείλῃ εἰς τὸν Ἠγούμενον, ὅτι τὸν ζητεῖ ὁ τάδε γνωστός του.

Ὁ θυρωρὸς ἀπεφάσισε, χωρὶς διάθεσιν, νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸν ἀγνωστὸν τοῦ αὐτὸν πτωχὸν καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ Κοινόβιον νὰ ἀναφέρῃ σχετικῶς εἰς τὸν Ἑγούμενον. Ἐκείνην τὴν στιγμήν ὁ Ἑγούμενος συνεζήτη μετὰ τινῶν ξένων ἀφοῦ λοιπὸν ἐπερίμεναν ὀλίγον, ἀνέφερον εἰς αὐτὸν διὰ τὸν πτωχόν, πὺν ἀνέμεναν εἰς τὸ θυρωρεῖον.

Μόλις τὸν ἤκουσεν ὁ Ἑγούμενος τοῦ ἀπαντᾷ μὲ ὀργήν.

— Δὲν βλέπεις, ὅτι συζητῶ μὲ τοὺς ἐπισήμους αὐτοὺς ἀνθρώπους; Ἀφῆσέ με τώρα, μὴ μὲ ἐνοχλεῖς.

7. Τρομαγμένος ὁ θυρωρὸς ἔφυγε σιγὰ-σιγὰ καὶ ἀνέφερον εἰς τὸν κατὰ τὸ σχῆμα πτωχὸν Γέροντα τὸν λόγον, διὰ τὸν ὁποῖον δὲν ἤμποροῦσε νὰ τὸν δεχθῇ ὁ Ἑγούμενος. Ὁ μακρόθυμος καὶ ἀνεξίκακος Κύριος, χωρὶς νὰ ὀργισθῇ διὰ τὴν διαγωγὴν αὐτὴν τοῦ Ἑγουμένου, ἐκάθισεν καὶ ἐπερίμενε μὲ ἀγόγγυστον ὑπομονὴν εἰς τὸ θυρωρεῖον. Κατὰ τὴν πέμπτην ὥραν τῆς ἡμέρας (11ην π.μ.) ἕνας πλούσιος ἦλθεν εἰς τὸ Κοινόβιον. Μόλις τὸν ἀντελήφθη ὁ θυρωρὸς ἔτρεξε γρήγορα-γρήγορα καὶ τοῦ ἠνοιξε· ἀμέσως δὲ τρέχει εἰς τὸν Ἑγούμενον καὶ ἀναφέρει τὸν ἐπισκέπτην. Αὐτοστιγμὴ ὁ Ἑγούμενος βγαίνει ἀπὸ τὸ Μοναστήρι, κατεβαίνει εἰς τὸ θυρωρεῖον καὶ ὑποδέχεται μὲ πολλὰς φιλοφρονήσεις τὸν πλούσιον ἐπισκέπτην.

8. Μόλις τὸν εἶδεν ὁ πλούσιος εἰς εὐσπλαγχνίαν καὶ φίλος τῶν πτωχῶν Θεός, πὺν ἐκρύπτετο ὑπὸ τὸ σχῆμα τοῦ πτωχοῦ γέροντος, τὸν ἐπλησίασε καὶ τοῦ λέγει ἱκετευτικῶς:

— Σὲ παρακαλῶ, Ἀββᾶ, θέλω νὰ σοῦ ὁμιλήσω.

Ὁ Ἀββᾶς ὁμως τὸν περιεφρόνησε, χωρὶς νὰ τοῦ δώσῃ καμμίαν σημασίαν καὶ εἰσῆλθε μαζί μὲ τὸν πλούσιον εἰς τὸ Μοναστήρι, διὰ νὰ τοῦ ἐτοιμάσῃ ἐκλεκτὰ φαγητά.

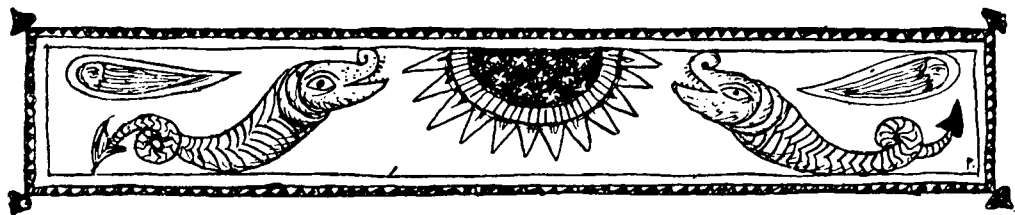
Ἀφοῦ λοιπὸν ἔφαγε καλὰ-καλὰ ὁ πλούσιος, ἠτοιμάσθη νὰ ἀναχωρήσῃ. Ὁ Ἑγούμενος φιλοφρονέσται τὸν κατευδῶσε μέχρι τοῦ θυρωρεῖου· αἰχμαλωτισμένος δὲ ἀπὸ τὰς πολλὰς φροντίδας, ἐγύρισεν ὀπίσω, χωρὶς νὰ ἐνθυμηθῇ τὸν πτωχὸν καὶ ἀνεξίκακον Γέροντα, πὺν τόσον τὸν παρεκάλεσε νὰ τοῦ ὁμιλήσῃ.

9. Ὅταν πλέον ἐβράδυνε καὶ ἀφοῦ κανεὶς δὲν ἐφώνησε τὸν εὐλογημένον ἐκεῖνον ξένον καὶ δὲν τοῦ ἔδωκε ἅν προσοχήν, ἦλθε πάλιν εἰς τὸν θυρωρὸν καὶ τοῦ παρήγγειλε νὰ εἰπῇ τὰ ἑξῆς εἰς τὸν Ἑγούμενον:

— Ἀφοῦ θέλεις τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, ἐγώ, ἀνταμείβων σε διὰ τὴν προηγουμένην ἀσκησίν σου καὶ τὸν καλὸν τρόπον τῆς ζωῆς σου, θὰ σοῦ στείλω ἀπὸ τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος ἐπισκέπτας, ἐπειδὴ σοῦ ἀρέσουν αἱ ἐπισημότητες καὶ αἱ τιμαί. Ἀλλὰ δὲν θὰ δοκιμάσῃς ὁμως ποτὲ τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐπουρανίου Βασιλείας μου.

Ἀπὸ τὰ λόγια αὐτὰ ἀνεγνωρίσθη ὅτι ὁ πτωχὸς αὐτὸς ἦτο ὁ Παντοκράτωρ Κύριος.

ὙΠΟΘΕΣΙΣ ΚΗ΄

“Οτι οὐ δεῖ ἐξ αὐταρεσκείας ποιεῖν ὑπὲρ τοὺς λοιποὺς ἀδελφοὺς
τοὺς συνόντας ἐν τῇ Μονῇ.

Δὲν πρέπει νὰ κάμνωμεν τίποτε περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀδελφοὺς
τῆς Μονῆς, ἐξ αἰσθήματος αὐταρεσκείας.

Α΄. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Εὐθυμίου

Ὁ ΜΕΓΑΛΩ ΕΥΘΥΜΙΩ παράλογον πάντι ἐδόκει καὶ βλαβερὸν τὸ
τινάς τῶν ἀδελφῶν, καὶ μάλιστα νέους ὄντας, πλείονα τοῖς λοιποῖς ἐν
τῷ Κοινοβίῳ φανεράν καὶ δεδημοσιευμένην ἐπιδείκνυσθαι νηστείαν,
καὶ τὸν κοινὸν λύειν κανόνα τῶν ἀδελφῶν, ἰδίῳ θελήματι καὶ νόμῳ
στοιχοῦντας, οὐδὲ σαλπίζεσθαι τὸ ἀγαθὸν ἐκεῖνο, οὐδὲ μὴν ἐκδηλόν
εἶναι καὶ διαβεβοημένον, ἀλλ’ ὥς οἷόν τε λανθάνειν ἠβούλετο.

2. Διὰ τοῦτο ἀρίστην ἔλεγεν ἐγκράτειαν εἶναι τὴν τὸν κόρον μὴ
φθάνουσαν καὶ δεομένοις ἡμῖν ἔτι, τὴν τροφὴν ἰστώσαν, ὅπερ ἔστι
τὸ παραμικρὸν τῆς χρείας τροφῆς κοινωνεῖν· κρυφίως δὲ πρὸς τὰ τῆς
σαρκὸς ἰστασθαι πάθη, καὶ ἀσφαλῶς πάντοθεν συμπεφράχθαι τοῖς ὅλοις τῶν
ἀρετῶν, ἔστι δὲ ταῦτα· ταπεινώσεις, σωφροσύνη, μελέτη, διάκρισις, καὶ ἡ κατὰ Θεὸν
ὑπακοή, καὶ τῷ ὄντι θεομίμητος ἀρετή.

Ἐρμηνεία

Ο ΕΥΘΥΜΙΟΣ ὁ Μέγας ἐθεώρει τελείως παράλογον καὶ βλα-
βερὸν πρᾶγμα τὴν ὑπὸ μερικῶν Μοναχῶν, καὶ μάλιστα τῶν
νεωτέρων, ἐπίδειξιν νηστείας φανεράς μεγαλυτέρας τῆς νηστείας τῶν
ἀδελφῶν τοῦ Κοινοβίου. Μὲ τὴν δημοσίευσιν τῆς νηστείας αὐτῆς κα-
ταργεῖται ὁ κοινὸς εἰς ὅλους τοὺς ἀδελφοὺς κανὼν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐ-
τοὶ καθιερώνουν ἄλλον νόμον, ὑπαγορευόμενον ὑπὸ τοῦ θελήματός
των. Δὲν ἤθελεν ὁ Μέγας Εὐθύμιος νὰ διασαλπίζουν τὸ ἀγαθόν, νὰ
τὸ φανερώνουν καὶ νὰ τὸ κάμνουν περιβόητον· ἀπ’ ἐναντίας, ἐπεθύ-
μει νὰ κρύπτεται ὅσον τὸ δυνατόν ὁ ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθόν.

2. Διὰ τοῦτο ὁ Μέγας Πατὴρ ἐχαράκτηριζεν ὡς ἀρίστην ἐγκρά-
τειαν τὸ νὰ τρώγωμεν τόσον, ὥστε νὰ μὴ χορταίνωμεν καὶ νὰ αἰσθα-
νώμεθα ἀκόμη τὴν ἀνάγκην τροφῆς· κρυφὰ δὲ καὶ χωρὶς ἐπιδείξεις νὰ
ἀνθιστάμεθα πρὸς τὰ πάθη τῆς σαρκὸς καὶ νὰ περιφρουρούμεθα ἀσφα-
λῶς ἀπὸ παντοῦ μὲ τὰ ὅπλα τῶν ἀρετῶν· αὐτὰ δὲ τὰ ὅπλα εἶναι ἡ τα-

πείνωσις, ἡ σωφροσύνη, ἡ μελέτη, ἡ διάκρισις, καὶ ἡ κατὰ Θεὸν ὑπακοή, ἡ ὅποια εἶναι πράγματι θεομίμητος ἀρετή.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Παχωμίου

ΟΣΙΟΣ ΠΑΧΩΜΙΟΣ ἀδελφόν τινα, οὐκ ὀρθῶς πορευόμενον, ἀλλὰ τῷ ἰδίῳ ἑξακολουθοῦντα θελήματι, κατ' ἰδίαν λαβὼν, παρῆνει λέγων αὐτῷ· «Ἀδελφέ, λέγει ὁ Κύριος, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρός»· καὶ αὐτὸς ὀφείλεις ἀκούειν ἡμῶν· ὁρῶ γάρ σε φθονούμενον ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ τὸν κάματον σου διὰ πολλῶν συλοῦμενον.

2. Στοιχεῖ οὖν τῷ κανόνι, καὶ ὅταν καλῇ πρὸς ἐστίαισιν, μὴ διαμεινης ἄσιτος, ἀλλὰ συνερχόμενος μετὰ τῶν ἀδελφῶν μεταλάμβανε καὶ αὐτὸς μεμετρημένως τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ παρατιθεμένου σοι ἐσθίματος, καὶ μήτε πάνυ κορεσθῆς, εὐτονος τῷ σώματι ὑπάρχων, μήτε πάλιν ἄτονος ὢν, τὸ σῶμα σφόδρα κατατήξῃς· ἀλλ' ἑαυτὸν δουλαγωγεῖ πρὸς τὰς δυνάμεις τοῦ σώματος, ἄχρις ἂν τὸν τῆς καυχήσεως νικήσῃς δαίμονα· πολὺς γάρ σοι ἐπίκειται.

3. Ὁ δὲ ἀκούσας, πρὸς μὲν τὸ παρόν, ἐπέισθη τῇ συμβουλίᾳ· αὐτῇ δὲ ἐπηκολούθη τῇ πλάνῃ λέγων· τί τοῦτο; ποῦ γέγραπται μὴ νηστεύσης, μὴ ἀσκήσης; οὕτως οὖν αὐτοῦ ἑξακολουθοῦντος ταῖς ἰδίαις ὁρμαῖς κατεκυρίευσεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς.

4. Καλέσας δὲ ὁ Μέγας τὸν Θεόδωρον, λέγει αὐτῷ· οἶδας ὅτι σφόδρα με λυπεῖ τὰ κατὰ τὸν ἀδελφὸν τόνδε; ἀπελθὼν τοίνυν ἐπίσκεψαι αὐτόν, καὶ γινῶθι τί διαπράττεται· ὁ δὲ πορευθεὶς εὗρε μὲν αὐτὸν ὥσανεὶ εὐχόμενον, παρηλλαγμένα δὲ ῥήματα· προεῖμενον, καὶ ἐπανελθὼν ἐδήλωσε τῷ μεγάλῳ τὴν ἀδολεσχίαν αὐτοῦ.

5. Διαλογιζόμενος δὲ ὁ Θεόδωρος τὴν ἐνέργειαν τοῦ διαβόλου, καὶ τὸν ποικίλον πρὸς ἡμᾶς αὐτοῦ πόλεμον, ἐθαύμασε καὶ ἐφοβήθη σφόδρα, ἐννοῶν μετ' ὅσης ἄρα νήψεως τὸν μονάζοντα χρῆ πρὸς τὰς ἀντιτέχνους ἴστασθαι ὁρμὰς τοῦ ἀντιπάλου· ἐλθόντος οὖν τοῦ Ἀγίου καὶ εὐχὴν ποιήσαντος ὑπὲρ αὐτοῦ, ὁ πανοικτίρμων Κύριος ἰάσατο αὐτόν· καὶ αὐτὸς σωφρονισθεὶς ἐφύλαξεν ἑαυτὸν τοῦ λοιποῦ τοῖς ἐμυροσθεν ἐπεκτεινόμενος.

6. Ἐλεγεν οὖν τοῖς συνελθούσιν ἀδελφοῖς ὁ Παχώμιος· μεγάλης δεῖ, νήψεως, ἀδελφοί, πρὸς τὸ σωθῆναι· καὶ γὰρ ἀκούω τῶν πονηρῶν πολλάκις καυχωμένων δαιμόνων, ἐφ' οἷς ἀπατῶσι τοὺς ἀσκητάς· τοιγαροῦν τηρήσατε ἑαυτοὺς πάντοτε, καὶ τειχίσεσθε τῷ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ, τῷ γὰρ θελήματι Αὐτοῦ ἑξακολουθοῦντων ἡμῶν, οἱ ἐχθροὶ πρὸς ἡμᾶς οὐκ ἰσχύουσι· τέφρα γάρ εἰσι καὶ καπνός, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς ὑπόστασις ἀπὸ προσώπου τῶν φοβουμένων τὸν Κύριον.

7. Ἐγένετό ποτε καθημένου τοῦ μεγάλου Παχωμίου ἐν τόπῳ τινὶ τῆς Μονῆς μετὰ ἄλλων τινῶν μεγάλων ἀδελφῶν· ἐγένετο δὲ ἀδελφόν τινα τῶν ἐκεῖσε ὄντων ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ, δύο ψιθία ποιήσαντα, προθεῖναι αὐτὰ ἔμπροσθεν τοῦ κελλίου αὐτοῦ, κατέναντι τοῦ τύπου, οὗ μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἐκαίεζτο ὁ μακάριος· τοῦτο δὲ ἐποίησε, τῷ κενοδοξίας ἐπαιρόμενος λογισμῷ, οἰόμενος ἐπαινεθῆναι παρὰ τοῦ Ὁσίου, ὅτι τοῦ κανόνος ἔχοντος ἐν ψιθίῳ τῆς ἡμέρας ποιεῖν ἕκαστον ἀδελφόν, ἐκεῖνος τὸ ἔργον ἐδιπλασίασε.

8. Ἰδὼν δὲ ὁ Μέγας τὸ γεγονός καὶ γνούς, ὅτι πρὸς ἐπίδειξιν ἐποίησε τοῦτο ὁ ἀδελφός, στενάξας μέγα, εἶπε τοῖς συγκαθημένοις αὐτῷ ἀδελφοῖς· βλέπετε τοῦτον τὸν ἀδελφόν; ἐργασάμενον μὲν ἀπὸ πρωτῆς ἕως ἄρτι, ὅλον δὲ τὸν κόπον αὐτοῦ τῷ διαβόλῳ χαρισάμενον, καὶ μηδὲν τοῦ ἔργου αὐτοῦ εἰς παραμυθίαν τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς ἔασαντα· ὅτι τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ ἠγάπησε· καὶ τῷ μὲν καμᾶτῳ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀνῆλωσε, κενὴν δὲ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τῆς ἀπὸ τῶν ἔργων ἀπολαύσεως κατέστησε.

9. Καλέσας οὖν τὸν ἀδελφὸν ἐκεῖνον ἐπετίμησεν αὐτῷ, καὶ παρήγγειλεν ἵνα

ἐρχομένων τῶν ἀδελφῶν, κατέχων τὰ δύο ψιάθια, στὰς ὀπισθεν αὐτῶν εἴπη· δέομαι ὑμῶν, ἀδελφοί, εὐξασθε ὑπὲρ τῆς ἀθλίας μου ψυχῆς, ἵνα ὁ πανοικτίρμων Θεός, ταῖς ὑμετέραις εὐχαῖς, ἐλέησῃ αὐτήν, προκρίναςαν μᾶλλον τὰ δύο ψιάθια ταῦτα τῆς Βασιλείας Αὐτοῦ.

10. Καὶ πάλιν ἐν τῷ ἐσθίειν τοὺς ἀδελφούς, ἐκέλευσε τὸν αὐτὸν τρόπον ἐστάναι ἐν μέσῳ μετὰ τῶν ψιαθίων, ἕως οὗ ἀναστῶσιν ἐκ τῶν τραπεζῶν οἱ ἀδελφοί· καὶ μετὰ ταῦτα ἐκέλευσεν αὐτὸν ἐγκλεισθῆναι μόνον εἰς κελλῖον, καὶ ἐπὶ πενταμηνιαῖον χρόνον καθ' ἑκάστην ἡμέραν δύο ψιάθια ποιεῖν, καὶ ἐσθίειν ἄρτον μετὰ ἄλλοτος μόνον καὶ μηδένα τῶν ἀδελφῶν συντυγχάνειν αὐτῷ.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΟΣΙΟΣ ΠΑΧΩΜΙΟΣ εἶχε κάποιον ὑποτακτικόν, ὁ ὁποῖος δὲν ἐβάδιζε μετὰ τὴν ἀπαιτουμένην μοναχικὴν ὀρθότητα, ἀλλὰ ἔκαμνε τὸ θέλημά του· μίαν ἡμέραν λοιπὸν τὸν παρέλαβεν ἰδιαιτέρως καὶ τὸν συνεβούλευσε μετὰ ἀδελφικὴν στοργήν. Μεταξὺ ἄλλων τοῦ ἔλεγε:

— Ἀδελφέ μου, ὁ ἴδιος ὁ Κύριος λέγει· κατῆλθον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὄχι διὰ νὰ κάμω τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ ἐπουρανοῦ μου Πατρός, πού με ἀπέστειλε (!). Καὶ σὺ λοιπὸν πρέπει νὰ ὑπακούῃς εἰς ἡμᾶς, διότι βλέπω, ὅτι σὲ φθονεῖ ὁ διάβολος καὶ προσπαθεῖ με κάθε τρόπον νὰ σοῦ ληστεύσῃ τοὺς κόπους σου.

2. Πρόσεχε λοιπὸν νὰ ἐφαρμόζῃς τὸν κανόνα τοῦ Κοινοβίου καὶ ὅταν εἶναι ἡ ὥρα τοῦ κοινοῦ φαγητοῦ, σὺ νὰ μὴ μένης νηστικὸς δι' ἀσκησιν. Προσερχόμενος μαζὶ μετὰ τοὺς ἀδελφούς εἰς τὴν τράπεζαν τρῶγε καὶ σὺ με ἐγκράτειαν ἀπὸ τὸν παρατιθέμενον ἄρτον καὶ τὸ φαγητόν, ὥστε οὔτε πολὺ διὰ νὰ χορτάσῃς, ὅταν αἰσθάνεσαι τὸ σῶμα σου ἄκμαϊον, ἀλλ' οὔτε πάλιν καὶ δι' ἀμέτρου νηστείας νὰ τὸ καταπονήσῃς, ὅταν αἰσθάνεσαι κουρασμένος. Νὰ δουλαγωγῇσαι καὶ νὰ ἀσκήσῃς ἀναλόγως τῆς ἀντοχῆς τοῦ σώματος, μέχρις ὅτου νικήσῃς τὸν δαίμονα τῆς καυχήσεως, διότι πολὺ ἐνοχλεῖσαι ἀπὸ αὐτόν.

3. Ὁ ἀδελφὸς ἐδέχθη πρὸς στιγμὴν τὴν συμβουλὴν τοῦ Ὁσίου Παχωμίου καὶ τὴν ἐφήρμοσε. Μετ' ὀλίγον ὁμως πάλιν περιέπεσεν εἰς τὴν πλάνην του καὶ ἤρχισε τὰ ἴδια. Διὰ νὰ δικαιολογήσῃ δὲ τὴν ἰδιορρυθμίαν του ἔλεγε· ποῦ ἔχει γραφῇ νὰ μὴ νηστεύῃς καὶ νὰ μὴ ἀσκητεύῃς; Ἐπομένως δὲν παραβαίνω νόμον Θεοῦ! Μὲ τὴν τακτικὴν του ὁμως αὐτήν, τῆς πορείας δηλαδὴ κατὰ τὸ θέλημά του, τὸν κατενίκησεν εἰς τὸ τέλος ὁ ἐχθρὸς, ὁ διάβολος.

4. Ἀνησυχῶν διὰ τὴν πνευματικὴν κατάστασιν τοῦ ἐν λόγῳ ἀδελφοῦ ὁ Μέγας (Παχώμιος) καλεῖ πλησίον του τὸν Θεόδωρον καὶ τοῦ λέγει:

— Γνωρίζεις πόσον στενοχωροῦμαι διὰ τὸν ἀδελφόν μας. Θέλω νὰ μάθω πῶς βαδίζει! Σὲ παρακαλῶ λοιπὸν νὰ μεταβῇς πρὸς ἐπίσκεψίν του καὶ νὰ ἰδῇς τί κάμνει.

1) «Ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρός». (Ἰωάν. ε', 30).

Πράγματι ὁ Θεόδωρος μετέβη εἰς τὸ κελλί τοῦ ἀδελφοῦ. Τὸν εὔρε δὲ ὡς νὰ προσηύχeto, ἀλλ' ὄχι μὲ τὰς καθιερωμένας εὐχάς· ἀπήγγελλεν ἀκατανοήτους φράσεις. Ἀποῦ ἐπέστρεψεν ὁ Θεόδωρος ἀνέφερεν εἰς τὸν Μέγαν (Παχώμιον) τὴν φλυαρίαν τοῦ Μοναχοῦ.

5. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Θεόδωρος ἐσκέπτετο πόσον πολυμήχανος εἶναι ὁ διάβολος καὶ μὲ πόσῃν ποικιλίᾳ παγίδων πολεμεῖ τὸν ἄνθρωπον· κατεπλάγη δὲ καὶ ἐφοβήθη πάρα πολύ. Ἐνόησε δὲ ἀρκετὰ καλὰ μὲ πόσον ἀγρυπνον προσοχὴν καὶ νηφαλιότητα πρέπει ὁ Μοναχὸς νὰ ἀντιμετωπίζῃ τὰς διαφόρους πολυτέχνους ἐπιθέσεις τοῦ ἀντιπάλου. Μόλις ἐπληροφορήθη ὁ Ὅσιος Παχώμιος τὸν πνευματικὸν κίνδυνον, ποὺ διέτρεχεν ὁ ἀδελφὸς ἐκεῖνος, ἤλθε πλησίον του καὶ προσηυχήθη μὲ θέρμην ὑπὲρ αὐτοῦ. Καὶ ὦ τοῦ θαύματος! Ὁ πανοικτίρμων Κύριος τὸν ἐθεράπευσεν. Ἐκτοτε καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτός, ποὺ τόσον ἐκινδύνευsen ἀπὸ τὴν ιδιορρυθμίαν του, ἐσωφρονίσθη, ἔβαλε μυαλό, περιεφρούρησε τὸν ἑαυτόν του ἀπὸ τὰς παγίδας τοῦ διαβόλου καὶ ἤρχισε πλῆρον νὰ βελτιοῦται, «τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος» (Φιλιπ. γ', 14) κατὰ τὸν οὐρανοβάμονα Ἀπόστολον.

6. Μετὰ τὸ περιστατικὸν αὐτὸ ὁ θεῖος Παχώμιος, ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς συγκεντρωθέντας Μοναχοὺς, ἔλεγεν· «Ἀδελφοί μου, ἀπαιτεῖται μεγάλη ἐπαγρύπνησις καὶ νηφαλιότης διὰ νὰ σωθῶμεν· πολλὰς φορὰς ἀκούω τοὺς πονηροὺς δαίμονας νὰ κανχῶνται μὲ τί τρόπους ἐξαπατοῦν τοὺς Ἀσκητάς. Φροντίζετε λοιπὸν νὰ περιφρουρῆτε τοὺς ἑαυτοὺς σας πάντοτε καὶ νὰ ὀχυρώνεσθε διὰ τῆς ἐπικλήσεως τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ· διότι ἐφ' ὅσον θὰ πορευώμεθα συμφώνως μὲ τὸ θέλημά Του, τίποτε δὲν θὰ ἡμπορέσουν νὰ μᾶς κάμουν οἱ ἐχθροί, οἱ ὅποιοι, κατὰ τὴν δύναμιν, εἶναι πράγματι στάκτη καὶ καπνὸς καὶ δὲν ἡμποροῦν νὰ σταθοῦν ἐνώπιον ἐκείνων, ποὺ σέβονται τὸν Κύριον.

7. Ὁ Μέγας Παχώμιος ἐκάθητο κάποτε εἰς ἓνα μέρος τοῦ Μοναστηρίου συνομιλῶν μὲ μερικοὺς ἀδελφούς, μεγαλυτέρους τῶν ἄλλων, κατὰ τὴν ἡλικίαν ἀλλὰ καὶ τὸν χρόνον τῆς μοναχικῆς ζωῆς. Καθὼς λοιπὸν συνομιλοῦν, ἓνας ἀδελφὸς τῆς Μονῆς ἐτοποθέτησεν ἐπιδεικτικὰ ἔμπροσθεν τοῦ κελλίου του δύο ψάθες, τὰς ὁποίας ἐπλεξε τὴν ἡμέραν ἐκείνην, εἰς τρόπον ὥστε νὰ φαίνωνται ἀπὸ τὸν Ὅσιον Παχώμιον καὶ τοὺς συνομιλητάς του. Αὐτὸ τὸ ἔκαμε φουσκωμένος ἀπὸ τὸν λογισμὸν τῆς κενοδοξίας, διότι ἐφραντάζετο, ὅτι θὰ τὸν ἐπαινοῦσεν ὁ Ὅσιος, ἐπειδὴ παρήγαγε διπλάσιον ἔργον ἀπ' αὐτὸ ποὺ ἐπέβαλλεν ὁ κανὼν εἰς τοὺς Μοναχοὺς. Ὁ κανὼν δηλαδὴ ὑπεχρέωνε τοὺς Μοναχοὺς νὰ κατασκευάσουν μίαν ψάθαν τὴν ἡμέραν, ἐνῷ ὁ ἐν λόγῳ Μοναχὸς κατασκεύασε δύο.

8. Μόλις εἶδεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὁ Ὅσιος καὶ ἀντιληφθεὶς, ὅτι χάριν ἐπιδείξεως τὸ ἔκαμεν ὁ Μοναχός, ἀνεστέναξε βαθέως καὶ εἶπεν εἰς τοὺς συνομιλητάς του· «Βλέπετε αὐτὸν τὸν ἀδελφόν; εἰργάσθη μὲ ζήλον ἀπὸ τὸ πρῶτ' ἕως τώρα· δυστυχῶς ὅμως ὅλον τὸν κόπον τοῦ τὸν

ἐχάρισεν εἰς τὸν διάβολον! Δὲν ἐκράτησε τίποτε δι' ἀνακούφισιν τῆς ψυχῆς του ἐκ τοῦ ἔργου αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἐπροτίμησε τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων περισσότερον ἀπὸ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. Μὲ τὸν κόπον τοῦ ἐργοχείρου ἐξήντηλσε τὸ σῶμά του, ἀλλὰ ἡ ψυχὴ του δὲν ὠφελήθη οὐδόλως, οὔτε θὰ ἀπολαύσῃ τὴν πνευματικὴν ἀπόλαυσιν ἐκ τῶν ἔργων του».

9 Ἐν συνεχείᾳ ἐκάλεσεν ὁ Ὅσιος τὸν ἀδελφὸν ἐκεῖνον καὶ τὸν ἐπέπληξεν αὐστηρῶς. Τοῦ ἐπέβαλε δὲ καὶ τὴν ἐξῆς πνευματικὴν ποιήν: Ἐδωσεν ἐντολὴν νὰ προσέλθουν ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ τῆς Μονῆς· ἀφοῦ δὲ προσῆλθον, ὑπεχρέωσε τὸν παρασυρθέντα ὑπὸ τῆς κενοδοξίας Μοναχὸν νὰ λάβῃ τὰς δύο ψάθας καὶ ἀφοῦ σταθῇ εἰς τὸ τέλος τῆς σειρᾶς, ὡς ἔσχατος πάντων, νὰ λέγῃ εἰς τοὺς ἀδελφούς, ποὺ θὰ ἀπερχονται: «Σᾶς παρακαλῶ, ἀδελφοί μου, νὰ προσευχηθῇτε διὰ τὴν ἀθλίαν μου ψυχὴν, νὰ τὴν ἐλεήσῃ ὁ πανοικτίρμων Κύριος μὲ τὰς εὐχὰς Σας, ἐπειδὴ ἐπροτίμησε τὸν ξπαινον τῶν ἀνθρώπων διὰ τὰ δύο αὐτὰ ψαθὰ ἀπὸ τὴν ἐπουράνιον Βασιλείαν Του».

10. Μετά, πάλιν κατὰ τὴν ὥραν, ποὺ ἔτρωγον οἱ ἀδελφοὶ εἰς τὴν κοινήν τράπεζαν, τὸν ὑπεχρέωσε νὰ παραμένῃ ὄρθιος εἰς τὸ μέσον τῆς τραπέζης μὲ τὰς ψάθας εἰς τὰς χεῖρας, ἕως ὅτου τελειώσουν τὸ φαγητὸν καὶ ἀναχωρήσουν τῆς τραπέζης οἱ ἀδελφοί. Τέλος τὸν προσέταξε νὰ κλεισθῇ μόνος του εἰς τὸ κελλί του ἐπὶ πέντε μῆνας, κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὁποίων νὰ κατασκευάζῃ ἡμερησίως δύο ψάθες καὶ νὰ τρώγῃ μόνον ψωμὶ μὲ ἀλάτι, χωρὶς νὰ τὸν πλησιάζῃ κανεὶς ἐκ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν τῆς Μονῆς.

Γ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΛΕΓΟΝ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Δανιήλ, ὅτι ὅτε ἤλθον οἱ βάρβαροι εἰς Σκήτιν, ἔφυγον οἱ Πατέρες, ὁ δὲ ὑπελείφθη εἰπών· εἰ μὴ φροντίζει μου ὁ Θεός, ἵνα τί καὶ καθέξομαι ὧδε; Καὶ παρῆλθε διὰ τῶν βαρβάρων, καὶ οὐκ εἶδον αὐτόν· τότε λέγει πρὸς ἑαυτόν· ἴδου ἐφρόντισέ μου ὁ Θεός, καὶ οὐκ ἀπέθανον· ποίησον οὖν καὶ σὺ τὸ ἀνθρώπινον, καὶ φύγε ὡς οἱ Πατέρες.

Ἐρμηνεία

ΑΝΑΦΕΡΟΥΝ τὸ ἐξῆς περιστατικὸν διὰ τὸν Ἀββᾶν Δανιήλ. Κάποτε εἰς τὴν σκήτην ἔκαμαν ἐπιδρομὴν βάρβαροι. Πρὸ τοῦ κινδύνου τῆς βαρβαρικῆς ἐπιδρομῆς οἱ Πατέρες ἔφυγον εἰς ἀσφαλέστερα μέρη. Ὁ Ἀββᾶς Δανιήλ δὲν ἠδυνήθη νὰ φύγῃ ἐγκαίρως καὶ παρέμεινεν ὀπίσω. Μὲ βαθεῖαν δὲ πίστιν πρὸς τὸν Θεὸν εἶπεν· ἐὰν ὁ Θεὸς δὲν φροντίζῃ διὰ τὴν προστασίαν μου, τότε διατί νὰ παραμένω καὶ εἰς τὴν ἔρημον; Ἐπέρασε δὲ πράγματι διὰ μέσου τῶν βαρβάρων, χωρὶς νὰ τὸν ἰδῇ κανεὶς. Κατόπιν αὐτοῦ καὶ ἐπειδὴ ἀκόμη ὑπῆρχεν ὁ κίνδυνος, εἶπε πάλιν εἰς τὸν ἑαυτόν του· ὁ Θεὸς μὲ ἐπροστάτευσεν καὶ δὲν μὲ ἐφόνευσαν οἱ βάρβαροι. Ἄς λάβω τώρα καὶ ἐγὼ τὰ ἀνθρώπινα μέτρα ἀσφαλείας καὶ ἄς φύγω, ὅπως οἱ Πατέρες, ἀπὸ τὴν ἐπικίνδυνον αὐτὴν περιοχὴν.

Δ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΕΑΝ ἐν Κοινοβίῳ, ἀδελφέ, καθέζη, μὴ ἐκκλίνης ἐκ τοῦ θεσμοῦ καὶ ἀποστολικοῦ κανόνος· τὰ γὰρ μικρὰ δοκοῦντα εἶναι παροράματα οὐ τὴν τυχοῦσαν βλάβην ἐμποιοῦσι. Καλὸν οὖν καὶ πάνυ καλὸν τὸ μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ τὰ τῆς φιλαυτίας ἔργα πράσσοντα ὑπὸ κατὰ γνώσιν γίνεσθαι, ἀλλ' ὁμοίως τοῖς ἄλλοις τὰ πάντα ποιεῖν, καὶ ἀπαντᾶν ἅμα τοῖς δημοφύχοις ἀδελφοῖς τῇ συνάψει, τῇ ἀγρυπνίᾳ, τῷ ἐργοχειρῷ, τοῖς παρέρργοις, ὅπερ ἔστι σημεῖον μέγιστον ταπεινοφροσύνης.

2. Ὅμοιως τῇ τραπέζῃ δίχα σωματικῆς ἀρῶστίας, καὶ μὴ κρατεῖσθαι θελήματι ἰδίῳ, ἥγουν φουσήματι κενῷ, ἀλλὰ τῷ κανόνι ἀκολουθεῖν ἐν πάσῃ εὐλαβείᾳ, καὶ φόβῳ Θεοῦ, κἂν ἴσως δις τῆς ἡμέρας ἐσθίειν παραδέδοται, μετάλαβε τῶν σιτίων μετὰ εὐχαριστίας, καὶ εἴ τι ποιούσιν οἱ εὐλαβέστεροι τῶν ἀδελφῶν, ποιεῖ καὶ αὐτὸς ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, καὶ προκόψει συντόμως ἐν Κυρίῳ.

3. Εἰ δὲ ἔλθῃ εἰς διάκρισιν ὁ λογισμός, ὥς πολλὰ τὰ παρατιθέμενα ἐπὶ τῆς τραπέζης· ἀλλ' ἐννοηθῶμεν ὅτι οὐ διὰ τῆς ἡμῶν διαταγῆς ἢ παρασκευῆς τῶν ἐδώδιμων γεγένηται, εἰ δὲ πάλιν πενιχρὰ καὶ στενὰ τὰ εὐκαιρούμενα, καὶ ἀρξῆται δυσφορεῖν ὁ λογισμός ἐπὶ τούτοις, λογισώμεθα, ὅτι ὁ τῆς δόξης Κύριος ἐνανθροπήσας, κριθίνους ἄρτους μεταλαβεῖν οὐκ ἀπηξίωσε.

4. Δεῖ οὖν ἐν συνέσει πνευματικῇ ἀπαντᾶν τῷ πολέμῳ δι' ἐκάστης μεθόδου, καὶ ἀποκρούεσθαι αὐτοῦ τὰς μαγγανείας διὰ τῆς σταυροφόρου δυνάμεως. Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι πολλάκις τῶν ἀδελφῶν τινι ὁ ἐχθρὸς δίδωσι προθυμίαν πολλήν εἰς ἀσκησιν καὶ σκληραγωγίαν καὶ πολιτείαν ἄκαν· καὶ εἰ μὲν ἔστιν ὁ ἀδελφὸς ταπεινόφρων καὶ τὸ οἰκεῖον ἀπαρνησάμενος θέλημα, οὐ καταθαρῶει ἑαυτὸν τοῖς ἀπατηλοῖς λογισμοῖς, ἀλλ' ἢ ἀποδιώκει τούτους εὐθύς, ἢ ἀπαγγέλλει τῷ προεστῶτι, καὶ πειθαρχεῖ τῇ ἐκείνου παραινέσει καὶ συμβουλίᾳ.

5. Εἰ δὲ ἔστιν ἰδιόρρηθμος καὶ αὐτάρεσκος, κρύπτει αὐτοῦ τὸ πάθος, καὶ οὐκ ἀποκαλύπτει τινί, καὶ ἐνδοῦναι τῆς ἀσκήσεως μὴ βουλούμενος ἐξέρχεται ἐκ τοῦ τόπου τῆς ἀδελφότητος χωρισθεὶς, ἵνα δηθὲν χρήσῃται τῇ ἐπιθυμίᾳ ὥς θέλει καὶ οὕτως ἐκπίπτει εἰς τελείαν ἀπώλειαν, παραδοθεὶς εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, καὶ κατακυριευθεὶς ὑπ' αὐτῶν· οὐ γὰρ ὁ θεμέλιος αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν ὠκοδόμητο, ἥτοι τὴν ταπεινοφροσύνην, καὶ τὴν πίστιν τὴν ἄσειστον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ἄμωμον, ἥγουν τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν καὶ ὑπερηφάνειαν· διὸ καὶ κατασεισθεὶς ὑπὸ τῆς βροχῆς, καὶ τῶν ποταμῶν καὶ τῶν ἀνέμων, ἔπεσεν εἰς τὸν τῆς ἀπογνώσεως βυθὸν τὸν ὀλέθριον.

6. Καὶ γὰρ μετὰ τὸ διαιρεθῆναι αὐτὸν τῆς ἀδελφότητος, τοιοῦτοις λογισμοῖς ὁ πειράζων μετέρχεται· φαντάζει γὰρ αὐτὸν ἔκτασιν χρόνου καὶ μακροζωίαν, καὶ λέγει· κόπος ἔστιν ὑπομεῖναι σε ἄχρι τέλους ἐν τῇ σκληραγωγίᾳ ταύτῃ, μήπως καὶ εἰς τέλος ἐξασθενήσῃ σου τὸ σῶμα, καὶ οὐκέτι αὐτῷ ἐπαρκεῖν δυνήσῃ· καὶ οὕτω κατακυριεύσας αὐτόν, εἰς ἀδιαφορίαν αὐτὸν ἐκδίδωσι, καὶ κατακρημνίζει εἰς τὴν ἀπόγνωσιν, τῆς τοῦ Θεοῦ βοηθείας ἀποστάσης αὐτοῦ, διὰ τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ αὐταρέσκειαν.

Ἑρμηνεία

ΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, ἐὰν μονάζῃς εἰς Κοινόβιον, μὴ παρεκκλίνης ἀπὸ τοῦ τυπικὸν τοῦ Κοινοβίου καὶ τὸν ἀποστολικὸν κανόνα, δηλαδὴ τὴν κοινοβιακὴν ζωὴν (·). Ἐχε δὲ ὑπ' ὄψιν σου, ὅτι αὐτά, ποῦ

1) «Πάντες δὲ οἱ πιστεύσαντες ἦσαν ἐπὶ τὸ οὗτο καὶ εἶχον ἅπαντα κοινὰ καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον....» (Πραξ. β', 44—45). «Τοῦ δὲ

θεωροῦνται μικραὶ ἀπροσεξίαι, ἐπιφέρουν ἀνυπολόγιστον βλάβην. Εἶναι λοιπὸν καλόν, καὶ μάλιστα πάρα πολὺ καλόν, νὰ μὴ ὑψηλοφρονῆς, οὔτε νὰ κάμνης ἔργα ἐμπνεόμενα ἀπὸ ἐγωῖσμόν καὶ νὰ τίθῃσαι τοιουτοτρόπως ὑπὸ κατηγορίαν. Νὰ ἐνεργῇς ὅλα τὰ καθήκοντά σου συμφώνως μὲ τοὺς ἄλλους, νὰ συναντᾷσαι μὲ τοὺς ὁμοψύχους ἀδελφούς σου εἰς τὴν σύναξιν τῆς Μονῆς, εἰς τὸ ἐργόχειρον, νὰ βοηθῇς καὶ σὺ ἀπὸ κοινοῦ εἰς τὰ βοηθητικὰ ἔργα τῆς Μονῆς, πρᾶγμα ποὺ ἀποδεικνύει μεγίστην ταπεινοφροσύνην.

2. Ἐπίσης νὰ λαμβάνης μέρος εἰς τὴν κοινὴν τράπεζαν τῶν ἀδελφῶν, ἐφ' ὅσον δὲν εἶσαι ἄρρωστος, καὶ νὰ μὴ παραμένης μακρὰν αὐτῆς μὲ τὸ θέλημά σου, ἀπὸ ἐγωῖσμόν. Νὰ ἐφαρμόζης πάντοτε τὸ τυπικὸν τοῦ Κοινοβίου μὲ μεγάλην εὐλάβειαν καὶ φόβον Θεοῦ. Καὶ ἐὰν ἀκόμη ἡ παράδοσις τοῦ Κοινοβίου ἔχει καθιερώσει δύο φορὰς τὴν ἡμέραν φαγητόν, νὰ τρώγῃς καὶ σὺ μὲ εὐχαρίστησιν τὰς παρατιθεμένας τροφάς. Καὶ ἐν γένει νὰ κάμνης καὶ σὺ μὲ καθαράν συνείδησιν αὐτὰ ποὺ κάμνουν οἱ εὐλαβέστεροι ἐκ τῶν Μοναχῶν καὶ τότε ἀσφαλῶς σύντομα θὰ προκόψῃς, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Κυρίου, εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν.

3. Ἐὰν ὁ λογισμός σου ἀρχίξῃ νὰ ἐξετάξῃ ὅτι πολλὰ φαγητὰ προσφέρονται εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ἐνοχλεῖται δι' αὐτό, σκέψου, ὅτι τὰ φαγητὰ αὐτὰ δὲν ἡτοιμάσθησαν κατόπιν προσωπικῆς σου ἐντολῆς. Ἐὰν πάλιν, ἀντιθέτως, στενοχωρεῖται ὁ λογισμός σου, διότι τὰ φαγητὰ θεωροῦνται ἀσήμαντα, ὀλίγα καὶ ὄχι χορταστικά, σκέψου, ὅτι ὁ Κύριος τῆς δόξης, ὅταν ἐγένετο ἄνθρωπος, κατεδέχθη νὰ φάγῃ κριθαρένιο ψωμί.

4. Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη μὲ πνευματικὴν σύνεσιν νὰ ἀντιμετωπίζωμεν τὰς διαφόρους μεθόδους, μὲ τὰς ὁποίας μᾶς πολεμεῖ ὁ ἐχθρὸς καὶ νὰ ἀποκρούωμεν τὰ πονηρά του τεχνάσματα μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Σταυροῦ. Πρέπει δὲ νὰ γνωρίζωμεν, ὅτι εἰς μερικοὺς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὁ ἐχθρὸς ἐμπνέει μεγάλην προθυμίαν εἰς ἄσκησιν καὶ σκληραγωγίαν καὶ τελειοτάτην ζωὴν, προφανῶς διὰ νὰ ῥίψῃ τὸν πειθόμενον εἰς τὰς συμβουλὰς του εἰς κενοδοξίαν καὶ ὑπερηφάνειαν. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτήν, ἐφ' ὅσον ὁ ἀδελφὸς εἶναι ταπεινόφρων καὶ ἔχει ἀπαρνηθῇ τὸ θέλημά του, δὲν ἐμπιστεύεται εἰς τοὺς λογισμοὺς αὐτοὺς, ποὺ εἶναι ἀπατηλοί· ἀλλὰ ἥ τοὺς διώκει ἀμέσως ἢ τοὺς ἐξομολογεῖται εἰς τὸν προεστῶτα καὶ ὑπακούει εἰς ὅ,τι ἐκεῖνος τὸν συμβουλεύσῃ καὶ τὸν καθοδηγήσῃ.

5. Ἐὰν ὅμως εἶναι ἰδιόρρυθμος καὶ εὐχαριστεῖται ἀπὸ ὅσα κάμνει, ἀποκρύπτει τὸ πάθος αὐτό, δὲν τὸ φανερώνει σὲ κανένα, διότι δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν λογισμόν τῆς κατὰ μόνας ἀσκήσεως. Κυ-

---

πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ καρδιά καὶ ἡ ψυχὴ μία, καὶ οὐδὲ εἰς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινὰ» (Πραξ. δ', 32—33).

ρειευμένος δὲ ἀπὸ τοὺς ἀπατηλοὺς λογισμοὺς ἐγκαταλείπει τὸ Κοινόβιον καὶ τὴν ἀδελφότητα, διὰ νὰ καλλιεργήσῃ, δῆθεν, τὴν ἐσωτερικὴν του ἐπιθυμίαν πρὸς αὐστηροτέραν ἄσκησιν, ὅπως αὐτὸς θέλει. Τοιοῦτοτρόπως, χωρὶς τὴν καθοδήγησιν καὶ τὴν συμβουλὴν οὐδενός, πίπτει εἰς ὀλοκληρωτικὴν ἀπώλειαν, παραδίδεται εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον καὶ εἰς τὸ τέλος αἰχμαλωτίζεται.

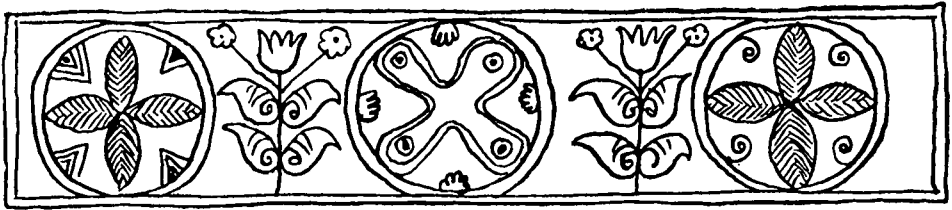
Ἡ πτώσις δὲ καὶ ἡ ἀπώλεια αὕτῃ συνέβη, διότι δὲν ἐστήριξε τὰ θεμέλια τοῦ πνευματικοῦ του ἔργου ἐπάνω εἰς τὴν πέτραν ('), δηλαδὴ τὴν ταπεινοφροσύνην καὶ τὴν ἀκλόνητον πίστιν, ἀλλ' ἐπάνω εἰς τὴν ἄμμον, δηλαδὴ τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν. Δι' αὐτὸ καὶ ὅταν ἐδέχθη τὴν ἐπίθεσιν τῆς βροχῆς, τῶν ποταμῶν καὶ τῶν ἀνέμων, ἐσείσθη καὶ κατέπεσεν εἰς τὸν καταστρεπτικὸν βυθὸν τῆς ἀπελπισίας καὶ τῆς καταδίκης.

6. Ὁ τοιοῦτος ἀδελφός, ὅταν ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὴν ἀδελφότητα, ἐνοχλεῖται ἀπὸ τὸν διάβολον μὲ τοὺς ἐξῆς λογισμοὺς. Τὸν κάμνει, π.χ. νὰ φαντάζεται, ὅτι θὰ ζήσῃ πολλὰ χρόνια καὶ θὰ παραμείνῃ ἐπ' ἀρκετὸν διάστημα εἰς τὴν ἄσκησιν τῆς ἐρήμου· εἶναι κόπος — τοῦ ὑποβάλλει τότε ὁ κακὸς λογισμὸς—νὰ ὑπομείνης μέχρι τέλους τῆς ζωῆς σου εἰς αὐτὴν τὴν σκληραγωγίαν· δὲν ἀποκλείεται νὰ καταπέσουν τελείως αἱ σωματικαὶ σου δυνάμεις καὶ νὰ μὴ δύναται πλέον τὸ σῶμα σου νὰ σὲ βοηθήσῃ εἰς τὴν ἄσκησιν.

Μὲ αὐτοὺς τοὺς λογισμοὺς τῆς φιλαυτίας τὸν κατανικᾷ ὁ διάβολος, τὸν ρίπτει εἰς πνευματικὴν ἀδιαφορίαν καί, τέλος, τὸν γκρεμίζει εἰς τὴν φοβερὰν ἀπελπισίαν καὶ αὐτοκαταδίκην, διότι ἀπεμακρύνθη πλέον ἀπὸ πλησίον του ἡ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, λόγῳ τῆς ὑπερηφανείας καὶ τῆς ἐπιθυμίας του νὰ ἀρέσῃ μόνον εἰς τὸν ἑαυτὸν του.

1) «Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιωσάμενος αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ὠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν· καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ καὶ οὐκ ἔπεσε· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν» (Ματθ. ζ', 24—25). Καί· «...τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν» (Λουκ. ζ', 48).

ὑΠΟΘΕCΙC ΚΘ

“Οτι καὶ μόνη ἡ ὑπερηφανία ἀπολέσαι τὸν Χριστιανὸν δύναται, καὶ ὅτι οἱ φυσιούμενοι ἐπὶ κατορθώμασιν, ἐγκαταλειφθέντες ὑπὸ τῆς Χάριτος, πίπτουσιν.

Καὶ μόνον ἡ ὑπερηφάνεια εἶναι ἱκανὴ νὰ καταστρέψῃ τὸν Χριστιανόν. Ἐκεῖνοι ποὺ φυσικῶνουν ἀπὸ ὑπερηφάνειαν διὰ, δῆθεν, κατορθώματα, ἐγκαλείπονται ἀπὸ τὴν Θεῖαν Χάριν καὶ πίπτουν θανασίμως.

Α'. Παλλαδίου

ΥΑΛΗΣ τις, τὸ γένος Παλαιστινός, τὴν ἔρημον καταλαβὼν, ᾤκησε μεθ' ἡμῶν ἐπὶ πλείστον χρόνον, ὅστις μεγάλη βίου σκληραγωγία τὴν ἄκραν ἄσκησιν κατορθώσας, εἰς ὑπερηφανίαν ὀλίσθησε, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ὑπὸ τοῦ δαίμονος ἡπατήθη, ὥς δοκεῖν Ἀγγέλου αὐτῷ συντυγχάνειν καὶ τὰ πρὸς ἐκάστην διακονίαν εὐτρεπίζειν.

2. Καί ποτε σφυρίδα ῥάπτοντος αὐτοῦ ἐν ἐσπέρᾳ, σκοτίας οὕσης βαθείας, καὶ τὴν βελόνην ἀπολέσαντος δι' ἧς ἔρῃαπτεν, ὥς διηγούνται οἱ τούτου συνήθεις, λαμπάδα αὐτῷ ἀνῆψεν ὁ δαίμων, ὥς καὶ εὔρειν τὴν βελόνην, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐφυσιώθη ὁ ἄθλιος.

3. Ἄλλοτε πάλιν συνέβη ξένους τινὰς δώρας ἐνεγκεῖν τῇ ἀδελφότητι, ὁ δὲ κύριος Μακάριος ὁ Πρεσβύτερος ἀπέστειλε πρὸς δρόακα ἐκάστῳ εἰς τὰ κελλία, ὁμοίως καὶ τούτῳ τῷ ἀθλίῳ Οὐάλη. Ὁ δέ, τὸν κομίσαντα ἔτυψε καὶ ὕβρισε, λέγων· εἰπέ Μακαρίῳ, οὐκ εἰμί σου χεῖρων, ἵνα σὺ μοι εὐλογίαν πέμψῃς.

4. Καὶ γυνὸς ὁ Μακάριος τὴν πλάνην αὐτοῦ, μεθ' ἡμέρας ἀπῆλθε παρακαλέσαι αὐτόν, καὶ λέγει αὐτῷ· ἀδελφε Οὐάλη, ἐπαίχθης, παῦσαι, καὶ δεήθητι τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ οὐ προσέσχηκε τῇ παραίνεσει ἀπειθῶν καὶ ἀντιλέγων. Πληροφορηθεὶς οὖν ὁ διάβολος ὅτι εἰς ἄκρον αὐτῷ πείθεται, σχηματίζει ἑαυτὸν εἰς τὸν Σωτήρα, καὶ παραγίνεται πρὸς αὐτόν νυκτὸς ἐν φαντασίᾳ μετὰ δαιμόνων χιλίων λαμπαδηφόρων, δεικνύων τροχὸν πύρινον, καὶ ἐν μέσῳ τὸν Σωτήρα σχηματίζων, καὶ ἕνα προλαβόντα καὶ λέγοντα αὐτῷ· ἡράσθη σου ὁ Χριστὸς διὰ τὴν τοῦ βίου σου καθαρότητα καὶ πολιτείαν, καὶ παρεγένετο πρὸς σέ τοῦ ἰδεῖν σε· ἔξελθε τῆς κέλης σου καὶ τοῦτον πόρρωθεν ἐστῶτα ἰδών, κύψας προσκύνῃσον.

5. Ὁ δὲ προελθὼν εἶδε παρὰταξιν λαμπαδηφόρων, καὶ ὥς ἀπὸ σταδίου τὸν Ἀντίχριστον, καὶ πεσὼν προσεκύνῃσεν· ἐπὶ τοσοῦτον δὲ ἐφρενοβλάβησεν αἰχμαλωτισθεὶς ὁ ἄθλιος, ὥς μεθ' ἡμέρας ἐλθόντα αὐτόν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ πάντων εἰπεῖν· ἐγὼ κοινωνίας χρεῖαν οὐκ ἔχω, τὸν Χριστὸν γὰρ ἐώρακα σήμερον.

6. Τότε λαβόντες αὐτόν οἱ Πατέρες δεσμοῖσι σιδήρῳ ἐπὶ ἕνα χρόνον, καὶ συνεχέσι ταῖς ὑπὲρ αὐτοῦ εὐχαῖς, καὶ ποικίλῃ ἀδιαφορήσει καὶ ἀπραγμοτέρῳ βίῳ τὸ οἴημα αὐτοῦ καθελόντες, ἀπεθεράπευσαν· τοῖς γὰρ ἐναντίοις τὰ ἐναντία ἰάματα.

7. Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ἐγὼ τε καὶ οἱ μακάριοι Διάκονοι Εὐάγριος καὶ Ἀλβίνος, συνελθόντες, ἀπήλθομεν πρὸς Κρόνιον καὶ Ἰάκωβον καὶ Παφνούτιον τοὺς Ὅσιους Πατέρας, καὶ ἐζητοῦμεν μαθεῖν παρ' αὐτῶν τὰς αἰτίας τῶν παραπτωμάτων τῶν ἐκπιπτόντων ἀδελφῶν.

8. Ταύτην οὖν τὴν κρίσιν οἱ τῆς διακρίσεως λύχνοι ἡμῖν δεδώκασι, φήσαντες, ὅτι πάντα τὰ γινόμενα διαιρεῖται εἰς δύο, εἰς τε εὐδοκίαν Θεοῦ, καὶ συγχωρησιν· ὅσα τοίνυν γίνεται κατ' ἀρετὴν εἰς δόξαν Θεοῦ, ταῦτα εὐδοκίᾳ Θεοῦ γίνονται· ὅσα δὲ ἐπιζήμια καὶ ἐπικίνδυνα καὶ ἐκπτωτικά, ταῦτα συγχωρήσει Θεοῦ γίνονται ἐξ ἀλογίας ἢ ὑπερηφανίας τῶν καταλιμπανομένων· ἀδύνατόν γάρ τὸν ὀρθῶς φρονούντα καὶ εὐσεβῶς βιοῦντα, ἐγκαταλειφθῆναι καὶ παραπεσεῖν πταίσμασιν αἰσχύνῃς ἢ πλάνῃς δαιμόνων.

9. Ὅσοι τοίνυν διεφθαρμένῳ σκοπῷ ἢ ἀνθρωπαρεσκείᾳ ἢ οἰήσεως λογισμῷ μετέρχονται τὴν ἀρετὴν, συμβαίνει αὐτοῖς καὶ σφάλμασι περιπεσεῖν, πρὸς τὸν κατεφθαρμένον αὐτῶν σκοπόν, τοῦ Θεοῦ ἐγκαταλιπόντος αὐτούς, ὅπως αἰσθόμενοι τὴν ἐκ τῆς μεταβολῆς ἀλλοίωσιν διορθώσονται, ἢ τὴν προᾶξιν, ἢ τὴν πρόθεσιν· ποτὲ μὲν γὰρ ἡ πρόθεσις ἐξαμαρτάνει, ποτὲ δὲ καὶ ἡ προᾶξις· οἷον, ὡς τὸν ἀκόλαστον ποιεῖν ἐλεημοσύνην ἐπὶ νεωτέρας διὰ τέλος αἰσχρόν, ἢ πάλιν ὀρθῶ μὲν σκοπῷ ἐλεεῖν νοσοῦντας, ἢ γεγηράκοντας, ἢ ἀπὸ πλούτου ἐκπεσόντας, φειδωλῶς-δὲ ἢ μετὰ γογγυσμοῦ· καὶ εἶναι τὸν μὲν σκοπὸν ὀρθόν, τὴν δὲ προᾶξιν ἀναξίαν τοῦ σκοποῦ, ἐν ἀφειδίᾳ δὲ καὶ ἰλαρότητι δεῖ ἐλεεῖν.

10. Ἐλεγον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι προτερήματά εἰσιν ἐν πολλαῖς ψυχαῖς· αἱ μὲν γὰρ εὐφυῖαν ἔχουσι διακονίας· αἱ δὲ ἐπιτηδειότητα ἀσκήσεως· ἀλλ' ὅτε μὴ δι' αὐτὸ τὸ καλὸν γέωνται, ἢ κατὰ θεῖον σκοπόν, μήτε ἢ ἐκ τοῦ προτερήματος προᾶξις, μήτε ἢ εὐφυῖα τῆς διακονίας οὐ μόνον οὐκ ὠφελοῦσιν, ἀλλὰ καὶ βλάβης αὐτὰ γίνονται· καὶ ὁ πεφუსιωμένος δὲ ἐπὶ εὐροῖᾳ λόγων, οὐκέτι ἐπιγράφει τῷ Θεῷ τὴν δωρεὰν τῆς εὐφυΐας, ἢ τὴν χορηγίαν τῆς γνώσεως, ἀλλὰ τῇ ἰδίᾳ φύσει ἢ ἀσκήσει.

11. Ἀφιστᾷ οὖν ὁ Θεὸς τὸν Ἀγγελον τῆς προνοίας, τὸν ἐπὶ ταύτῃ τῇ χάριτι τεταγμένον, καὶ καταδυναστεύεται ὡς ἀβοήθητος ὑπὸ τοῦ ἀντικειμένου. Ὁ ἐπὶ τῇ εὐφυΐᾳ ἐπαιρόμενος περιπίπτει ἀκολασίᾳ, ὅπως ἡ κυνώδης, ἢ κτηνώδης ἀκολασία ἐξελάσῃ τὸν δαίμονα τῆς ὑπερηφανίας.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

ΚΑΠΟΤΕ ἤλθεν εἰς τὴν ἔρημον ἓνας ἀπὸ τὴν Παλαιστίνην, ποὺ ἐλέγετο Οὐάλης. Αὐτὸς ἔμεινε κοντά μας ἀρκετὸν καιρὸν καὶ κατώρθωσε, πράγματι, λόγῳ τῆς μεγάλης σκληραγωγίας, νὰ φθάσῃ εἰς ὑψηλὰ μέτρα ἀσκήσεως. Δυστυχῶς ὁμως, ἐπειδὴ δὲν ἐπρόσεξεν, ἐγλύστρησεν εἰς τὸ πάθος τῆς ὑπερηφανείας καὶ τόσον πολὺ ἐξηπατήθη ἀπὸ τὸν δαίμονα, ὥστε νὰ νομίξῃ, ὅτι συναναστρέφεται μὲ Ἀγγέλους, οἱ ὅποιοι καθημερινῶς τὸν ἐξυπηρετοῦν.

2. Μίαν μάλιστα ἡμέραν συνέβη τὸ ἐξῆς χαρακτηριστικὸν περιστατικόν· ἤρχισε νὰ σκοτεινιάξῃ, μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου· ὁ Οὐάλης ἐξακολουθοῦσε νὰ ἀσχολῇται μὲ τὸ ἐργόχειρόν του, νὰ θᾶπτη ζεμπίλι. Ὅταν πλέον εἶχε νυκτώσει ἀρκετά, τοῦ ἔπεσεν ἀπὸ τὰς χεῖρας ἡ βελόνη. Καὶ καθὼς διηγοῦνται οἱ γνωστοί του, ὁ δαίμων ἤναψε λαμπάδα καὶ τοῦ ἀνεῦρε τὴν βελόνην! Μετὰ ἀπὸ αὐτὸ τὸ περιστατικὸν ἐφούσκωσε πλέον ὁ ἄθλιος ἀπὸ ὑπερηφάνειαν.

3. Κάποτε ἄλλοτε πάλιν μερικοὶ ξένοι προσέφεραν εἰς τὴν ἀδελφού-

τητα ὀπωρικά. Ὁ δὲ ὀσιώτατος Μακάριος, ὁ Πρεσβύτερος, τὰ ἐμοίρα-
σε καὶ ἔστειλεν ἀπὸ μία χοῦφτα εἰς ἕκαστον κελλίον. Δὲν ἐξέχασεν, ὡς
ἦτο ἐπόμενον, οὔτε τὸν ἄθλιον Οὐάλην, πρὸς τὸν ὁποῖον ἔστειλε τὴν
εὐλογίαν τῶν καρπῶν.

Αὐτὸς ὅμως ὄχι μόνον δὲν ἐδέχθη τὸ δῶρον τῆς ἀγάπης, ἀλλὰ
προσέβαλεν, ἐκτύπησε καὶ ὕβρισε τὸν ἀδελφόν, πού τὸ ἔφερε καὶ τοῦ
εἶπε μὲ ἀλαζονείαν:

— Εἰπὲ εἰς τὸν Μακάριον, πού ἔστειλεν αὐτὸ τὸ δῶρον, ὅτι δὲν
εἶμαι κατώτερός του, διὰ νὰ μοῦ στέλλῃ εὐλογίας!

4. Ἀπὸ αὐτὸ ἀντελήφθη ὁ Μακάριος τὴν πλάνην τοῦ Οὐάλη καὶ
μετὰ ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας τὸν ἐπεσκέφθη εἰς τὸ κελλίον του, διὰ νὰ τὸν
νουθετήσῃ στοργικῶς. Μεταξὺ δὲ ἄλλων τοῦ εἶπε:

— Ἀδελφέ μου Οὐάλη, σὲ ἐμπαίζει ὁ διάβολος· πρόσεξε, σταμά-
τησε νὰ τὸν πιστεύῃς καὶ παρακάλεσε τὸν Θεὸν νὰ σὲ λυτρώσῃ ἀπὸ
τὴν παγίδα αὐτῇν.

Ὁ Οὐάλης οὐδεμίαν προσοχὴν ἔδωσεν εἰς τὰς συμβουλὰς αὐτάς.
Ἀπ' ἐναντίας· ὠμίλησε μὲ αὐθάδειαν καὶ δὲν ὑπήκουσε. Κατόπιν αὐ-
τοῦ ἐβεβαιώθη πλέον ὁ διάβολος, ὅτι ὁ Οὐάλης ὑπακούει τελείως εἰς
αὐτόν. Καὶ τί κάμνει νὰ τὸν παραπλανήσῃ ἀκόμη περισσότερον; Με-
τασχηματίζεται ὁ διάβολος εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστὸν καὶ τὸν ἐπισκέ-
πεται τὴν νύκτα, χρησιμοποιοῦν διὰ τὸ τέχνασμά του τὴν ἐξημμένην
φαντασίαν τοῦ ἐγωπαθοῦς Οὐάλεντος. Κατὰ τὴν παραπλανητικὴν αὐ-
τὴν ὁπτασίαν ὁ μετασχηματισθεὶς εἰς Σωτῆρα διάβολος συνωδεύετο
ἀπὸ χιλίους λαμπαδηφόρους δαίμονας· ἡ μορφή τοῦ Σωτῆρος ἐσχημα-
τίζετο μέσα εἰς ἓνα πύρινον τροχόν. Ἐνας ἐκ τῶν δαιμόνων προέτρεχε
τῆς σατανικῆς συντροφιάς καὶ τοῦ ἔλεγε:

— Οὐάλη, ὁ Χριστὸς σὲ ἠγάπησε καὶ διὰ τὴν καθαρότητα τοῦ
βίου σου καὶ τὴν θεάρεστον πολιτείαν σου ἦλθεν εἰς τὸ κελλί σου νὰ
σὲ ἰδῇ. Ἐβγα λοιπὸν ἀπὸ τὸ κελλί σου καὶ ἀφοῦ σταθῇς ἀπὸ μακριὰ
ιδέ τον καὶ μετὰ σκύψε καὶ προσκύνῃσέ τον.

5. Πράγματι ὁ πλανηθεὶς Οὐάλης ἐξῆλθε τοῦ κελλίου του καὶ εἶδε
τὴν περιεργὸν παράταξιν τῶν λαμπαδηφόρων, ἐξ ἀποστάσεως δὲ περι-
που χιλίων μέτρων τὸν Ἀντίχριστον, μετασχηματισθέντα, ὡς εἵπομεν,
εἰς τὸν Σωτῆρα· ἔπεσε δὲ καὶ τὸν προσεκύνησε. Μετὰ ἀπὸ τὴν σατα-
νικὴν αὐτὴν ὁπτασίαν τόσον φοβερὰν σύγχυσιν ὑπέστη ὁ νοῦς του,
ὥστε μετὰ ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας ἦλθεν εἰς τὸν Ναὸν τῆς σκῆτης καὶ εἰς
ἐπήκοον πάντων ἐφώνησεν:

— Ἐγὼ δὲν ἔχω πλέον ἀνάγκην νὰ μεταλαμβάνω ἐδῶ, διότι τὰς
ἡμέρας αὐτάς εἶδον μὲ τοὺς ὀφθαλμούς μου τὸν Χριστόν.

6. Κατόπιν αὐτοῦ τὸν ἐπίασαν οἱ Πατέρες, τὸν ἔδεσαν μὲ ἀλυσί-
δας ἐπὶ ἓνα χρόνον καὶ ἤρχισαν νὰ παρακαλοῦν συνεχῶς τὸν Θεὸν νὰ
τὸν θεραπεύσῃ ἀπὸ τὸ σατανικὸν αὐτὸ πάθος. Παραλλήλως μὲ πολ-
λὰς προσβολὰς, πού τοῦ ἔκαμαν καὶ μὲ τὴν ἀπραξίαν εἰς τὴν ὁποίαν

τὸν ὑπέβαλαν, τοῦ ἐξηφάνισαν τὴν φαντασίαν, ποὺ εἶχε διὰ τὸν ἑαυτόν του καὶ τὸν ἐθεράπευσαν τελείως. Τὰ διάφορα πάθη θεραπεύονται μὲ τὰς ἀντιθέτους θεραπείας, ὅπως π. χ. ἡ ὑπερηφάνεια μὲ τὴν καταφρόνησιν καὶ τὰς προσβολάς.

7. Μίαν ἡμέραν ἐγὼ καὶ οἱ μακάριοι Διάκονοι Εὐάγγελος καὶ Ἀλβῖνος μετέβημεν ἀπὸ κοινοῦ πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν Ὁσίων Πατέρων Κρονίου, Ἰακώβου καὶ Παφνουτίου, προκειμένου νὰ μάθωμεν ἀπὸ αὐτοὺς ποῖα εἶναι τὰ αἷτια τῶν παραπτωμάτων τῶν ἀδελφῶν, ποὺ ἐκπίπτουν ἀπὸ τὸ μοναχικόν των ἀξίωμα καὶ χάνουν τὴν ἀξίαν των.

8. Οἱ Πατέρες λοιπὸν αὐτοί, ποὺ εἶναι πραγματικοὶ λύγχοι διακρίνοντες μὲ τὸ φῶς των τοὺς λογισμοὺς καὶ τὰς διαθέσεις τῶν ἀνθρώπων, διετύπωσαν τὴν ἐξῆς γνώμην: Ὅσα συμβαίνουν εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων—μᾶς εἶπον—δυνάμεθα νὰ τὰ διαιρέσωμεν εἰς δύο κατηγορίας· εἰς αὐτά, ποὺ συμβαίνουν κατ' εὐδοκίαν Θεοῦ καὶ εἰς αὐτά, ποὺ συμβαίνουν κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ. Ὅσαι λοιπὸν πράξεις ἐκτελοῦνται κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἀρετῆς καὶ συντελοῦν εἰς τὴν δόξαν τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ, αὐταὶ πραγματοποιοῦνται κατ' εὐδοκίαν Θεοῦ. Ἀντιθέτως ὅσαι πράξεις ἐπιφέρουν ψυχικὴν ζημίαν εἰς τὸν ἀνθρώπον, προκαλοῦν κινδύνους καί, τέλος, συντελοῦν εἰς τὴν ἡθικὴν ἔκπτωσιν τοῦ ἀνθρώπου, αὐταὶ συμβαίνουν κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ, καὶ ὀφείλονται εἰς τὴν ἀπερισκεψίαν ἢ καὶ εἰς τὴν ὑπερηφάνειαν αὐτῶν, ποὺ τοὺς ἐγκατέλειπεν ἡ θεία Χάρις, λόγῳ τῆς διαγωγῆς των. Διότι εἶναι ἀδύνατον — λέγουν οἱ Πατέρες — αὐτός, ὁ ὁποῖος φρονεῖ ὀρθῶς περὶ τὴν πίστιν καὶ ζῇ μὲ εὐσέβειαν νὰ ἐγκαταλειφθῇ ἀπὸ τὴν θείαν Χάριν καὶ νὰ περιπέσῃ εἰς σφάλματα, ποὺ φέρουν ἐντροπὴν, ἢ εἰς δαιμονικὰς πλάνας.

9. Ὅσοι ὁμως ἐπιδιώκουν νὰ ἐκτελέσουν τὴν ἀρετὴν κατευθυνόμενοι ἀπὸ εὐτελῆ ἐλατήρια, ὅπως ἡ ἀνθρωπαρέσκεια καὶ ὁ λογισμὸς τῆς ὑπερηφανείας, ἢ ἀποβλέπουν εἰς διεφθαρμένους σκοπούς, τοὺς ἐγκαταλείπει ὁ Θεὸς καὶ περιπίπτουν εἰς σφάλματα, ἀνάλογα τοῦ ἁμαρτωλοῦ των σκοποῦ. Τὸ ἐπιτρέπει δὲ ὁ Θεὸς αὐτὸ διὰ νὰ ἀντιληφθῶν τὴν ἐπικίνδυνον μεταβολήν, εἰς τὴν ὁποίαν περιέπεσαν καὶ νὰ διορθώσουν τὴν ἁμαρτωλὴν πρόθεσιν των ἢ τὴν κακὴν των πράξιν· διότι ὁ ἀνθρώπος ἄλλοτε σφάλλει κατὰ τὴν πρόθεσιν καὶ ἄλλοτε κατὰ τὴν πράξιν. Παραδείγματος χάριν, ὅταν ἕνας διεφθαρμένος ἀνθρώπος διδῇ ἐλεημοσύνην εἰς μίαν νεωτέραν γυναῖκα, διὰ νὰ τὴν παρασύρῃ εἰς ἀκολασίαν, τότε ὁ ἀνθρώπος αὐτὸς ἁμαρτάνει κατὰ τὴν πρόθεσιν· ἀπ' ἐναντίας, ὅταν ἕνας ἀνθρώπος ἐλεῇ ἀσθενεῖς ἢ γέροντας ἢ πτωχεύσαντας, μὲ ἀγαθὴν πρόθεσιν καὶ ἄγνόν σκοπὸν, ἀλλὰ τσιγκουνεύεται εἰς αὐτά, ποὺ δίνει, ἢ τὰ προσφέρει μὲ γογγυσμόν, ὁ ἀνθρώπος αὐτός, καίτοι ἐπιδιώκει καλὸν σκοπόν, ἐν τούτοις ὁμως ἁμαρτάνει κατὰ τὴν πράξιν, διότι ἡ ἐλεημοσύνη πρέπει νὰ γίνεται ἀφειδώλευτα καὶ μὲ ἔσω-

τερικὴν εὐχαρίστησιν· «Ἰλαρόν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός» (Β' Κοριν. θ', 7).

10. Ἐπὶ πλέον οἱ Ὅσιοι αὐτοὶ Πατέρες ἔλεγον καὶ τὰ ἐξῆς: Πολλοὶ ἄνθρωποι ἔχουν λάβει παρὰ τοῦ Θεοῦ ὠρισμένα προτερήματα· π.χ. ἄλλοι ἔχουν εὐφυΐαν εἰς τὸ διακόνημά των, ἄλλοι πάλιν ἐπιτηδειότητα εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀσκήσεως, ὥστε μὲ εὐκολίαν νὰ ἀγωνίζωνται. Ἐφ' ὅσον ὁμως τὰ προτερήματα αὐτὰ δὲν χρησιμοποιοῦνται διὰ τὸ ἀγαθόν, ἢ δὲν συντελοῦν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν ἑνὸς θείου σκοποῦ, τότε οὔτε ἡ προᾶξις, ποὺ ὀφείλεται εἰς τὸ προτέρημα, οὔτε ἡ εὐφυΐα μὲ τὴν ὁποίαν ἐξετελέσθη ἡ ὑπηρεσία ὠφελοῦν ψυχικῶς τὸν ἄνθρωπον, ποὺ κατέχει τὸ προτέρημα· ἀπ' ἐναντίας μάλιστα τότε τὸ προτέρημα γίνεται αἰτία βλάβης. Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος εἶναι φουσκωμένος ἀπὸ ἐγωϊσμόν, διότι τάχα ὁμιλεῖ καλὰ, δὲν ἀποδίδει πλέον εἰς τὸν Θεὸν τὸ χάρισμα τῆς εὐφυΐας αὐτῆς, καὶ δὲν τὸν θεωρεῖ χορηγὸν τῶν γνώσεών του· νομίζει, ὅτι τὰ προτερήματα αὐτὰ εἶναι τῆς φύσεώς του ἢ ἀποτελέσματα τῆς προσπαθείας του (').

11. Τότε λοιπὸν καὶ ὁ Θεὸς ἀπομακρύνει ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον τὸν Ἀγγελοῦ τῆς προνοίας Του, αὐτὸν ποὺ ἔχει τάξει διὰ τὸ χάρισμα αὐτό, καὶ ὁ ἄνθρωπος αὐτός, χωρὶς βοήθειαν πλέον, βασανίζεται ἀπὸ τὸν διάβολον.

Ἐκεῖνος, ποὺ καυχᾶται διὰ τὴν εὐφυΐαν του, περιπίπτει εἰς ἀκολασίαν, ὥστε ὁ κιναιδισμὸς ἢ ἡ κτηνωδία νὰ τὸν ταπεινώσῃ καὶ νὰ ἐκδιώξῃ τὸν δαίμονα τῆς ὑπερηφανείας.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τῆς Ἀγίας Συγκλητικῆς

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητικὴ πρὸς τὰς συνελθούσας, ὅτι ἐκάστη ἡμῶν διπλοῦς ὁ φόβος ἐπείκειται, ἢ τοῦ μὴ ἐπιστρέψαι πρὸς τὰ ἀρχαῖα δι' ὀλιγορίας τῷ ἐχθρῷ προσπαλαίουσας, ἢ τοῦ μὴ τρέχουσας σκελισθῆναι· ὁ γὰρ ἐχθρὸς ἡμῶν διάβολος ἢ ὀπισθεν ἔλκει πρὸς ἑαυτόν, ὀπηνίκα βραδεῖαν καὶ νωθράν τὴν ψυχὴν θεάσεται, ἢ δοκοῦσαν αὐτὴν σπουδαίαν εἶναι πρὸς ἄσκησιν, ὑπεισέρχεται λεπτῶς καὶ κεκρυμμένως διὰ τῆς ὑπερηφανίας καὶ τελείως τὴν ψυχὴν ἀπόλλυσι.

2. Τοῦτο τὸ ὄπλον ἔσχατον τῷ ἐχθρῷ ἐστίν, ὡς μείζον τῶν ἄλλων πρὸς τὸν καθ' ἡμῶν πόλεμον· δι' οὗ γὰρ αὐτὸς κατεβλήθη, διὰ τούτου καὶ τοὺς δυνατωτέρους τῶν ἀνθρώπων πειρᾶται καθαιρεῖν· ὥσπερ γὰρ οἱ δεινότατοι τῶν πολεμιστῶν μετὰ τὸ δαπανῆσαι τὰ λεπτότερα βέλη τότε, ἐπικρατούντων ἔτι τῶν ἐναντίων, τελευταῖον τὴν ἰσχυροτέραν προβάλλονται μάχαιραν, οὕτω καὶ ὁ διάβολος, μετὰ τὸ ἐκκενῶσαι πάντα τὰ βέλη αὐτοῦ, τότε τῷ ἰσχυροτέρῳ ξίφει τῇ ὑπερηφανίᾳ ἐσχάτη χρᾶται πρὸς τὴν τοῦ ἀγωνιζομένου καθαίρεσιν.

3. Τίνα δὲ τὰ πρῶτα βέλη αὐτοῦ; δεῖλον ὡς γαστριμαργία, φιληδονία, πορνεία, δι' ὧν τοῖς νέοις οἶσθε πολεμεῖν· ἐπακολουθεῖ δὲ τούτοις φιλαργυρία, πλεονεξία, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια· ὅταν οὖν τούτοις, Θεοῦ Χάρτι, ὁ Ἀσκητὴς περιγένηται, τότε τοῖς ἄλλοις ἀπορῆσας ὁ δολιόφρων, ὑποβάλλει αὐτῷ ἔννοιαν καὶ μεγε-

1) Ἡ θαυμασία αὕτη ἀποψις ἀποτελεῖ ἐφαρμογὴν τῆς σχετικῆς διδασκαλίας τοῦ Ἀπ. Παύλου· «Τί δὲ ἔχεις, ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβὼν;» (Α' Κορινθ. δ', 7).

Ε
ΑΓΙΑ

ΣΥΓ
ΚΛΗ
ΤΙ
ΚΗ

Ραλλιας
Κογισης
1963

θύνει τοῦτον ἀκρατῶς κατὰ τῶν ἀδελφῶν ἐπαίρεσθαι· κατελιφέναι γὰρ αὐτὸν φαντάζει τὰ τοῖς πολλοῖς ἀγνοούμενα, καὶ ὅτι ἐν νηστείαις καὶ ἀγρυπνίαις καὶ τῇ λοιπῇ ἀσκήσει τοὺς πολλοὺς ὑπερβάλλει, καὶ ἐτέρων δὲ ἀνδραγαθημάτων αὐτῷ πλήθος ἀπαριθμεῖ.

4. Ἐτι δὲ καὶ τὴν μνήμην τῶν ἁμαρτημάτων ἐκ τοῦ νοὸς ἀπαλείφει, καὶ εἰς λήθην αὐτὸν τελείαν ἐγκαθιστᾷ τῶν οἰκείων πλημμελημάτων, πρὸς τὸ μὴ δυνῆσθαι τοῦτον λοιπὸν πρὸς τὸν Θεὸν εἰπεῖν τὴν λατρικὴν ἐκείνην φωνήν, σοὶ μόνῳ ἤμαρτον, ἐλέησόν με, ἀλλ' ὥσπερ αὐτὸς κατὰ διάνοιαν εἶπε τὸ ἀναβήσομαι καὶ θήσω τὸν θρόνον μου καὶ τὰ ἔξῃς, οὕτω καὶ τοῦτον φαντάζει εἰς ἀρχάς τε καὶ πρωτοκαθεδρίας, ἔτι δὲ διδασκαλίας καὶ ἱαμάτων ἐνεργείας.

5. Ἡ οὖν ἀπατωμένη οὕτω ψυχὴ φθίρεται καὶ ἀπόλλυται, δυσιάτῳ ἔλκει πληγείσα· τί οὖν δεῖ ποιεῖν ἡμᾶς τῶν τοιούτων λογισμῶν παρόντων; ἀδιαλείπτως μελετᾶν τὰ θεῖα ἐκεῖνα λόγια, τὸ ἐγὼ εἰμι σκώληξ καὶ οὐκ ἄνθρωπος, καὶ ἐγὼ εἰμι γῆ καὶ σποδός· ἔτι γε μὴν καὶ τὸ τοῦ Ἡσαίου, ὡς πᾶσα δικαιοσύνη ἀνθρώπου ὡς ὄγκος ἀποκαθημένης, καὶ τὰ τοιαῦτα.

6. Καὶ εἰ γε καθ' ἑαυτὴν ἀναχωρεῖ ἡ τοὺς ψυχοφθόρους τούτους λογισμοὺς ὑποδεξαμένη, εἰσερχέσθω εἰς Κοινόβιον καὶ ἀναγκαζέσθω καὶ δεύτερον τῆς ἡμέρας ἐσθίειν, εἴπερ δι' ὑπερβολὴν ἀσκήσεως τούτῳ ἐάλω τῷ πάθει, καὶ παρὰ τῶν συνηλικίων δὲ ἐπιτιμασθῶ καὶ ὀνειδιζέσθω ὡς μὴδὲν ἀγαθὸν πράττουσα, καὶ πᾶσαν ὑπερησίαν ποιεῖτω.

7. Ἐξηγείσθωσαν δὲ αὐτῇ καὶ βίοι Ἀγίων ἔξοχοι, καὶ αἱ συνοῦσαι πειράσθωσαν ἐκτείνειν ἑαυτὰς πρὸς ἀσκήσιν, ἵνα ἐκεῖνη θεωροῦσα, ἑαυτὴν ἐλάττονα νομίσῃ· καὶ λεγέτωσαν πρὸς αὐτὴν συνεχῶς, τί φυσιοῦσαι καὶ ὑψηλοφρονεῖς; τυχὸν ὅτι οἶνον οὐ πίνεις; ἄλλοι δὲ οὐδὲ ὕδατος κορέννυνται· ὅτι ἔλαιον οὐκ ἐσθίεις, οὐδὲ ἐψητόν; ἄλλοι δὲ οὐδὲ ἄρτω χρῶνται, ἀλλὰ βοτάναις ἀγροίαις παραμυθοῦνται τὴν τοῦ σώματος ἔνδειαν· ὅτι ἕως ὅψε νηστεύεις; ἕτεροι δύο καὶ τρεῖς ἡμέρας συνάπτουσιν· ἀλλ' ὅτι οὐ λούῃ μέγα φρονεῖς; πολλοὶ τῶν κοσμικῶν, καὶ διὰ πάθους σωματικόν, τούτῳ οὐδόλως ἐχρήσαντο.

8. Ἀλλὰ θαυμάζεις ἑαυτῇ ὅτι ἐν χαρᾷ καθεύδεις καὶ ἐν τριχίνῃ στρωμνῇ; ἄλλοι δὲ χαμευνοῦσι διηνεκῶς· ἀλλ' εἰ καὶ τοῦτο ποιήσεις, οὐδὲν μέγα· τινὲς καὶ λίθους ἑαυτοῖς ὑποστρώσαντες, πρὸς τὸ μὴ καθ' ἡδονὴν ἐπὶ τῶν φυσικῶν τυχεῖν, τινὲς δὲ καὶ ἐκρέμασαν ἑαυτοὺς δι' ὅλης νυκτός· ἀλλ' εἰ καὶ ταῦτα πάντα ποιήσεις, καὶ τὴν ἀκροτάτην ἐπιτελέσεις ἀσκήσιν, μὴδέ ποτε μέγα φρονήσης.

9. Καὶ γὰρ τὰ δαιμόνια πλείω πεποιήκασιν καὶ ποιοῦσιν τῶν ἀνθρώπων· οὐ ἂρ ἐσθίουσιν, οὔτε πίνουσιν, οὔτε κόσμου τι χρῆζουσιν, οὔτε κοιμῶνται ὅλως· ἀλλὰ κἂν ἐν ἐρήμῳ διάγῃς, εἰ γε καὶ ἐν σπηλαίῳ οἰκοῦσα δοκεῖς μέγα τι ποιεῖν· ἐκ τούτων τῶν λογισμῶν καὶ πράξεων δυνατόν Θεοῦ Χάριτι τὴν ὑπερηφανίαν ἰάσεσθαι· ὥσπερ γὰρ τὸ σφοδρῶς ἐκφυσώμενον πῦρ, διασκορπιζόμενον ἀπόλλυται, οὕτω καὶ ἡ ἀρετὴ ἀφίπταται δι' ὑπεροψίαν, κἂν πολλὴν σφοδρότητα ἀσκήσεως λάβῃ, καὶ ὥσπερ μάχαιρα ἐπ' ἄκμονος ῥαδίως ὑπὸ λίθῳ καταγνῦται, οὕτω καὶ ἡ ἀσκήσις ἐπιτεταμένη, συντόμως ἐκ τοῦ ὑπερηφανεῦσθαι ἀπόλλυται.

10. Ὅθεν προσήκει πανταχόθεν ἀσφαλιζεσθαι τὴν ψυχὴν, καὶ τὴν ἀκροτάτην ἀσκήσιν ἐκ τοῦ καύσωνος τῆς ὑπερηφανίας ἐκκαιομένην ἐπικάμπτειν πρὸς τοὺς σκιώδεις τόπους, ἔσθ' ὅτε καὶ περιτέμνῃ τὰ περιττά, πρὸς τὸ τὴν ῥίζαν εὐθαλεστέραν γενέσθαι· μέγιστον γάρ ἐστιν ἐν κακοῖς ὑπερηφανία· καὶ τοῦτο δῆλον, ἐκ τοῦ ἐναντίου αὐτοῦ ἀγαθοῦ τῆς ταπεινοφροσύνης, ἥτις, οὕτω μεγάλη ἐστίν, ὡς πᾶσας μὲν τὰς ἀρετὰς μιμεῖσθαι τὸν διάβολον, ταύτην δὲ μὴ εἰδέναι ὅλως τί ἐστιν.

Ἐρμηνεία

Η ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητικὴ διδάσκουσα τὰς Μοναχὰς ἔλεγε πρὸς αὐτάς, ποὺ συνεκεντρώθησαν πλησίον τῆς: Προσέχετε,

διότι ἐκάστη ἀπὸ ἡμᾶς ἀντιμετωπίζει διπλοῦν φόβον· ἢ δηλαδὴ κινδυνεύει, ἀπὸ ἀμέλειάν της νὰ πολεμήσῃ τὸν νοητὸν ἐχθρόν, νὰ μὴ ἔλθῃ ποτὲ εἰς τὴν ἀρχαίαν τάξιν τοῦ μοναχικοῦ βίου, ἢ ἐξ αἰτίας πνευματικῆς βραδύτητος καὶ νωθρότητος νὰ μὴ δυνηθῇ νὰ τρέξῃ εἰς τὸ στάδιον τῶν ἀσκητικῶν ἀγώνων καὶ νὰ ὑποσκελισθῇ ἀπὸ τὸν διάβολον. Διότι ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν διάβολος ἢ ἐκ τῶν ὀπισθεν μᾶς τραβᾷ κοντά του, ὡςάκις διαπιστώσῃ, ὅτι ἡ ψυχὴ μας εἶναι βραδυκίνητος εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ νωθρά, ἢ, ἐφ' ὅσον θεωρήσῃ αὐτὴν πρόθυμον καὶ εὐκίνητον εἰς τὴν ἀσκησιν, εἰσέρχεται κρυφίως ἐντὸς τῆς ψυχῆς, τῆς μεταδίδει τὸ πάθος τῆς ὑπερηφάνειας καὶ οὕτω τὴν καταστρέφει τελείως.

2. Τὴν ὑπερηφάνειαν τὴν διαθέτει ὁ ἐχθρὸς ὡς τὸ τελευταῖον καὶ ἀποτελεσματικὸν ὄπλον, μεγαλύτερον τῶν ἄλλων, κατὰ τὸν ἐναντίον ἡμῶν πόλεμον. Μὲ ὅ,τι πάθος ὁ ἴδιος ἐξέπεσε τῆς ἀγγελικῆς δόξης, μὲ τὸ ἴδιον μέσον ἐπιδιώκει νὰ καταβάλλῃ τοὺς ἰσχυροτέρους εἰς τὴν ἀρετὴν. Καὶ τὸ πάθος αὐτὸ εἶναι ἡ ὑπερηφάνεια. Συμβαίνει δὲ μὲ τὸν διάβολον αὐτό, πὺ παρατηρεῖται εἰς τοὺς ἐμπειροτέρους πολεμιστάς. Οὗτοι, ὡς γνωστόν, ὅταν ἐξοδεύσουν ὅλα τὰ βέλη των, τότε, ἐφ' ὅσον ἐξακολουθοῦν νὰ νικοῦν οἱ ἐχθροί, ὡς τελευταῖον ὄπλον κατ' αὐτῶν χρησιμοποιοῦν καὶ τὴν φοβερὰν μάχαιραν. Τοιοῦτοτρόπως ἐνεργεῖ ἐναντίον τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁ διάβολος· ἀφοῦ ἐκτοξεύσῃ ὅλα τὰ βέλη του κατὰ τοῦ πολεμουμένου ὑπ' αὐτοῦ ἀνθρώπου, τότε χρησιμοποιεῖ καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν, ὡς ἰσχυρότερον ξίφος, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἐξόντωσιν τοῦ ἀγωνιζομένου ἀνθρώπου.

3. Ποῖα δὲ εἶναι τὰ πρῶτα βέλη; Τὰ πρῶτα βέλη, πὺ χρησιμοποιεῖ ἐναντίον τοῦ Μοναχοῦ, εἶναι ἡ γαστριμαργία, ἡ φιληδονία, ἡ πορνεία, διὰ τῶν ὁποίων ἔχει συνηθίσει νὰ πολεμῇ τοὺς νέους· ἐὰν δὲν ἀποδώσουν τὰ ὅπλα αὐτά, ἐὰν δηλαδὴ δὲν καταβάλλῃ τὸν Μοναχόν, τότε χρησιμοποιεῖ τὴν φιλαργυρίαν, τὴν πλεονεξίαν καὶ τὰ ὅμοια μὲ αὐτά. Ὅταν λοιπὸν καὶ αὐτὰ τὰ ἀντιμετωπίσῃ ἐπιτυχῶς, μὲ τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ, ὁ Ἀσκητής, χωρὶς νὰ τραυματισθῇ, τότε ὁ δόλιος, βλέπων, ὅτι δὲν ἀπέδωσαν τὰ προηγούμενα ὅπλα του, τοῦ ἐμπνέει πονηρῶς τὴν σκέψιν, ὅτι τάχα κάτι εἶναι· τὸν φουσκώνει σιγὰ - σιγὰ καὶ τὸν κάμνει νὰ ὑπερηφανεύεται ἐναντίον τῶν ἀδελφῶν καὶ νὰ τοὺς περιφρονῇ· τὸν κάμνει νὰ φαντάζεται, ὅτι δῆθεν ἔχει κατανοήσῃ αὐτὸς αὐτά, πὺ οἱ περισσότεροι ἀγνοοῦν καὶ ὅτι εἶναι ἀνώτερος τῶν ἄλλων συμμοναστῶν του κατὰ τὰς ἀγρυπνίας, τὴν νηστείαν καὶ τὴν ὑπόλοιπον ἀσκησιν. Ἀλλὰ καὶ πλῆθος ἄλλων ἀνδραγαθημάτων τοῦ ἐμπνέει νὰ ὑπολογίζῃ!

4. Ἐπὶ πλέον καταφέρει ὁ διάβολος νὰ ξεχνᾷ ὁ ὑπερήφανος Μοναχὸς τὰ ἁμαρτήματά του καὶ τὸν ὑποβάλλει εἰς ἐπικίνδυνον ἀμνησίαν τῶν ὧσων σφάλλει, ὥστε νὰ μὴ ἡμπορέσῃ νὰ ἀπευθύνη πλέον πρὸς τὸν Θεὸν τὴν κατανυκτικὴν ἐκείνην δέησιν «Σοὶ μόνῳ ἡμαρτον» (Ψαλμ. ν', 4), ἐλέησόν με, διὰ τῆς ὁποίας θὰ θεραπευθῇ ἀπὸ τὰ σφάλ-

ματά του. Ὅπως δὲ ὁ διάβολος, ὅταν ἀπεφάσιζε τὴν κατὰ τοῦ Θεοῦ ἀποστασίαν, εἶπε μὲ τὸν νοῦν του· θὰ ἀναβῶ ἐπάνω ἀπὸ τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ καὶ θὰ στήσω ἐκεῖ τὸν θρόνον μου⁽¹⁾, τοιουτοτρόπως ἐμπνέει, καὶ εἰς τὸν ὑπερήφανον νὰ φαντάζεται ἀρχάς, πρωτοκαθεδρίας, ἀκόμη δὲ ὅτι εἶναι καὶ ἱκανὸς νὰ ἐνεργῇ θεραπείας ἐπὶ ἀσθενῶν καὶ νὰ διδάσκη τοὺς ἄλλους.

5. Ἡ ψυχὴ λοιπόν, ποὺ κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν ἐξαπατᾶται ὑπὸ τοῦ διαβόλου, καταστρέφεται σιγὰ - σιγὰ καὶ χάνεται, διότι ἐκτυπήθη μὲ δυσκολοθεράπευτον πληγὴν. Τί πρέπει λοιπόν ἡμεῖς νὰ κάμωμεν, ὅταν ἀντιληφθῶμεν εἰς τὴν ψυχὴν μας τὴν παρουσίαν τοιούτων πονηρῶν λογισμῶν;

Πρέπει συνεχῶς νὰ μελετῶμεν καὶ νὰ στοχαζώμεθα τὴν σημασίαν τῶν λόγων τοῦ Θεοῦ· «Ἐγὼ εἰμι σκώληξ καὶ οὐκ ἄνθρωπος» (Ψαλμ. κα', 7), «Ἐγὼ εἰμι γῆ καὶ σποδὸς» (Γεν. η', 27) ἀκόμη καὶ ἐκεῖνο ποὺ ἀναφέρει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας· «Πᾶσα δικαιοσύνη⁽²⁾ ἀνθρώπου ὡς ῥάκος ἀποκαθημένης⁽³⁾» (Ἡσαΐας ξδ' 6) καὶ ὅλα ἐν γένει τὰ σχετικὰ ῥητά.

6. Ἐὰν δὲ ἡ Μοναχὴ, ποὺ ἐδέχθη μέσα εἰς τὴν ψυχὴν της τὰς ψυχολαβεῖς αὐτὰς σκέψεις, οἰκειοθελῶς καὶ ἄνευ γνώμης τῆς Ἡγουμένης, θέλῃ νὰ ἀναχωρήσῃ ὡς Ἀσκήτρια εἰς τὴν ἔρημον, νὰ ὑποχρεωθῇ νὰ εἰσέρχεται πάλιν εἰς τὸ Κοινόβιον καὶ νὰ ἐξαναγκάζεται νὰ τρώγῃ δύο φορὰς τὴν ἡμέραν, ἐφ' ὅσον ἐκυριεύθη ἀπὸ τὸ πάθος τῆς ὑπερηφανεῖας λόγῳ τῆς ὑπερβολικῆς ἀσκήσεως. Αἱ συνομήλικοί της, ποὺ μονάζουν εἰς τὸ ἴδιον Κοινόβιον, νὰ τὴν ἐπιτιμοῦν καὶ νὰ τὴν εἰρωνεύωνται, ὅτι δὲν κάμει κανένα καλόν· ἐπὶ πλεόν δὲ νὰ ἐκτελῇ ὅλας τὰς εὐτελεῖς ὑπηρεσίας τῆς Μονῆς.

7. Νὰ διηγοῦνται ἐπίσης εἰς αὐτὴν βίους Μεγάλων Ἀγίων, ποὺ ἔλαμψαν εἰς ἄσκησιν καὶ ἀγαθὰ ἔργα, καὶ αἱ ἄλλαι Μοναχαὶ τοῦ Κοινοβίου νὰ προσπαθοῦν νὰ ἐντείνουν τὴν ἄσκησίν των, ὥστε βλέπουσά νὰ ἀντιληφθῇ, ὅτι εἶναι κατωτέρα ἀπ' ὅ,τι ἐφαντάσθη. Καθημερινῶς δὲ αἱ σωφρονέστεραι τῶν ἄλλων Μοναχῶν νὰ τῆς λέγουν:

— Διατί εἶσαι φαντασμένη καὶ ὑψηλοφρονεῖς; Ἐπειδὴ δὲν πίνεῖς τυχὸν κρασί; Ἄλλοι, λόγῳ αὐστηρεῆς ἀσκήσεως, οὔτε νερὸ δὲν χορταίνουσι!

Μήπως ἐπειδὴ νηστεύεις ἀπὸ ἔλαιον ἢ δὲν τρώγεις ψημένον φαγητόν; Ἄλλοι Ἀσκηταὶ οὔτε ψωμὶ δὲν τρώγουν, ἀλλὰ παρηγοροῦν τὴν ἐκουσίαν πείναν των μὲ ὀλίγα ἄγρια χόρτα!

Ἀλλὰ καὶ τὸ ὅτι νηστεύεις ὅλην τὴν ἡμέραν ἕως ἀργὰ τὸ βρά-

1) «Ἀναβήσομαι ἐπάνω τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ στήσω τὸν θρόνον μου, καθιῶ ἐν ὄρει ὑψηλῇ, ἐπὶ τὰ ὄρη τὰ ὑψηλὰ τὰ πρὸς Βορρᾶν, ἀναβήσομαι ἐπάνω τῶν νεφῶν, ἔσομαι ὅμοιος τῷ ὑψίστῳ» (Ἡσ. ιδ', 14).

2) Δικαιοσύνην ἐννοεῖ ἐδῶ τὴν ἀρετήν.

3) Ἀποκατεστημένη=γυνὴ ἔχουσα τὰ καταμήνια.

δυ δὲν εἶναι σπουδαῖον κατόρθωμα· ἄλλοι νηστεύουν συνεχῶς δύο καὶ τρεῖς ἡμέρας!

Φαντάζεσαι, ὅτι εἶναι μεγάλο πρᾶγμα, ἐπειδὴ δὲν λούζεσαι; Μὴ λησμονῆς, ὅτι καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν κοσμικῶν, λόγῳ ἀσθενείας, ποτὲ δὲν ἐλούσθησαν!

8. Θαυμάζεις τὸν ἑαυτὸν σου, διότι κοιμᾶσαι εἰς μίαν ψάθαν (¹) καὶ ἐπάνω εἰς τρίχινον στρῶμα; Τίποτε τὸ σπουδαῖον! Ἄλλοι κοιμῶνται κατ' εὐθείαν εἰς τὸ χῶμα συνεχῶς.

Καὶ αὐτὸ ἀκόμη ἐὰν τὸ κατορθώσης, δὲν ἐπέτυχες καὶ μεγάλο πρᾶγμα! Ὑπάρχουν Ἀσκηταί, ποὺ ἔστρωσαν πέτρες καὶ ἐκοιμήθησαν ἐπάνω εἰς αὐτάς, διὰ νὰ μὴ δοκιμάσουν τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ φυσιολογικοῦ ὕπνου. Ἄλλοι δὲ πάλιν ὄλην τὴν νύκτα ἐκρεμάσθησαν ἐκουσίως.

Τέλος καὶ ἐὰν ὅλα αὐτὰ τὰ κατορθώσης καὶ ἐπιτύχῃς τὴν αὐστηροτέραν ἀσκησιν, ποτὲ δὲν πρέπει νὰ ὑψηλοφρονήσης.

9. Διὰ τί ἄλλωστε νὰ ὑψηλοφρονήσης; Καὶ τὰ ἴδια τὰ δαιμόνια ἔχουν κατορθώσει καὶ κατορθώνουν περισσότερα ἀνδραγαθήματα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους· διότι οὔτε τρώγουν, οὔτε πίνουν, οὔτε ἔχουν ἀνάγκην στολισμοῦ, οὔτε κἂν μίαν στιγμὴν κοιμῶνται. Δι' αὐτὸ καὶ σύ, καὶ ἐὰν ἀκόμη ζῆς εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἔχῃς τὴν γνώμην, ὅτι κάτι σπουδαῖον κατορθώνεις, ἐπειδὴ κατοικεῖς εἰς ἓνα σπήλαιον, πρόσεξε διότι θὰ χάσουν τὴν ἀξίαν των ὅλα αὐτά, ἐφ' ὅσον δὲν κατανικήσῃς τὴν ὑπερηφάνειαν. Τὴν ὑπερηφάνειαν αὐτὴν εἶναι δυνατὸν νὰ τὴν θεραπεύσῃς, μὲ τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ, χρησιμοποιοῦσα ἐπιτυχῶς τὰς ἀνωτέρω σκέψεις καὶ πράξεις.

Καὶ πρέπει νὰ τὴν θεραπεύσῃς, διότι ὅπως ἀκριβῶς ἡ φωτιά, τὴν ὁποῖαν φυσῶμεν, ὅταν σκορπίσῃ σβύνει, τοιοῦτοτρόπως χάνει τὴν ἀξίαν της καὶ ἡ ἀρετή, ὅταν ἐμφανισθῇ ἡ ὑπεροψία εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, ἔστω καὶ ἐὰν ἡ ἀσκησις, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν προῆλθεν ἡ ἀρετή, ὑπῆρξε σφοδροτάτη. Καὶ ὅπως ἀκριβῶς τὴν μάχαιραν ἡμπορεῖ ἐπάνω εἰς τὸ ἀμόνι νὰ τὴν σπάσῃ καὶ τὴν ἀχρηστεύσῃ μία πέτρα, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ πλέον ἐντεταμένη ἀσκησις χάνεται συντομώτατα ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνειαν τοῦ Ἀσκητοῦ.

10. Δι' αὐτὸ πρέπει ἀπὸ ὅλα τὰ σημεῖα νὰ περιφρουρῇται ἡ ψυχὴ καὶ τὴν σκληροτέραν ἀσκησιν, τὴν ὁποῖαν φλογίζει ὁ καύσων τῆς ὑπερηφανείας, νὰ τὴν φέρωμεν εἰς σκιεροὺς τόπους, καί, ἐν ἀνάγκῃ, νὰ κόπῃ κανεὶς καὶ τὰ περιττά, ὥστε νὰ ἐνισχύεται ἡ ρίζα καὶ νὰ ἀποβαίνει ἰσχυροτέρα, διότι τὸ μεγαλύτερον ἀπὸ ὅλα τὰ κακὰ εἶναι ἡ ὑπερηφάνεια. Τὸ μέγεθος τῆς κακίας τῆς ὑπερηφανείας ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἀντιθέτου ἀρετῆς, ποὺ ἀντιστοιχεῖ εἰς αὐτήν, τῆς ταπεινοφροσύνης· ὅλας τὰς ἀρετὰς δύναται νὰ τὰς μιμηθῇ ὁ διάβολος, αὐτὴν ὁμῶς καθ' ὁλοκληρίαν δὲν γνωρίζει τί εἶναι.

1) Χαράδριον ὠνόμαζον κυρίως τὴν σήμερον λεγομένην κουρελοῦ.

Γ'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

Ε ΙΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἰσιδωρος εἰ νομίμως ἀσκεῖτε, νηστεύοντες μὴ τυφοῦσθε· εἰ δὲ ἐπὶ τούτῳ μέγα φρονεῖτε, τίς χρεῖα τοῦ νηστεύειν; συμφέρει γὰρ ἀνθρώπῳ μᾶλλον κρέα ἐσθίειν, ἢ νηστεύειν καὶ τυφοῦσθαι καὶ μεγαλυχεῖν.

2. Ἐλεγον οἱ Γέροντες, ὅτι ἐὰν ἴδῃς νεώτερον τῷ θελήματι αὐτοῦ ἀναβαίνοντα εἰς τὸν οὐρανόν, κράτησον αὐτοῦ τὸν πόδα καὶ ῥίψον αὐτὸν κάτω· συμφέρει γὰρ αὐτῷ.

3. Παρέβαλόν ποτε τρεῖς ἀδελφοὶ τινὶ Γέροντι εἰς σκῆτιν, καὶ ἠρώτησεν ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν λέγων· Ἀββᾶ, ἔλαβον τὴν Παλαιὰν καὶ Καινὴν Διαθήκην ἀπὸ στήθους· καὶ ἀποκριθεὶς ὁ γέρων εἶπεν· ἐγέμισας τὸν ἄερα λόγων· καὶ ὁ δευτερός ἠρώτησε λέγων· κἀγὼ τὴν Παλαιὰν καὶ Καινὴν ἔγραψα ἐμαυτῷ· καὶ σὺ τὰς θυερίδας ἐγέμισας χαριτίων· καὶ ὁ τρίτος εἶπε· κἀμοῦ εἰς τὸν χυτρόποδα βρούα ἀνέβησαν· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γέρων· καὶ σὺ τὴν φιλοξενίαν ἐδίωξας ἀπὸ σοῦ.

4. Εἶπε Γέρων, ὅτι καθεζομένου μου ποτε ἐγγὺς ἐτέρου Γέροντος, παρέβαλεν αὐτῷ Παρθένος λέγουσα· Πάτερ, ἐνήστευσα διακοσίας Κυριακάς ἐξ ἑξ· ἀπήγγειλα δὲ καὶ τὴν Παλαιὰν καὶ Καινὴν, τί ἐτι μοι λείπει ἵνα ἐργάσωμαι; καὶ ἀπεκριθὴ ὁ Γέρων· καὶ τίς ὁ τούτων καρπὸς παρὰ σοί; ἐγένετό σοι ἡ ἐξουδένωσις ὥς τιμή; ἔφη ἐκείνη· οὐχί· ἡ ζημία ὥς τὸ κέρδος σοι λογίζεται; ἢ οἱ ξένοι ὥς οἱ κατὰ σάρκα συγγενεῖς; ἢ ἡ ἔνδεια ὥς ἡ δαψίλεια; ἢ δὲ εἶπεν, οὐδαμῶς· ὁ δὲ Γέρων ἔφη· λοιπὸν οὐκ ἐνήστευσας ἐξ ἑξ, οὐδὲ Παλαιὰν καὶ Καινὴν ἀπήγγειλας, ἀλλὰ ἀπατᾷς σεαυτήν· ἀπέλθι ἐργάζου, οὐδὲν γὰρ ἔχεις.

5. Ἦν τις Μοναχὸς ἐν Θηβαίῳ, ἀκροτάτην ἀσκησιν καὶ πολιτείαν ἔχων· καὶ γὰρ ἀγρυπνίαις διηνεκέσι καὶ προσευχαῖς ἐσχόλαζε, καὶ τελείαν ἀκτημοσύνην ἐπεδείκνυτο, καὶ νηστεία τοσοῦτον προσεῖχεν, ὥστε ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος ἐν τῇ Κυριακῇ πρὸς ἐσπέραν τρέφεσθαι τοῖς παρατυχοῦσιν ὁσπρίοις ἢ ἀγρίαις βοτάναις, παραμυθούμενος τῆς φύσεως τὴν ἀσθένειαν· ἐπὶ πολὺν οὖν διετελέσε χρόνον οὕτω βιούς.

6. Ἀλλ' ὁ τῆς κακίας εὐρετῆς διάβολος, τῆς ἀρετῆς τούτῳ φθονήσας, ἔσπευσε τοῦτον καταβαλεῖν διὰ τοῦ τῆς ὑπερηφανίας πτώματος, δι' οὗπερ κἀκείνος κατέπεσεν· ὑποβάλλει οὖν αὐτῷ λογισμοὺς οἰήσεως λέγων, ὅτι ἀκροτάτην μετέρχη ἀσκησιν, καὶ ἦν οὐδεὶς ἄλλος κατορθῶσαι δύναται· δεῖ οὖν σε καὶ σημείων ἐπιδεῖξιν ποιήσασθαι, ἵνα καὶ σὺ προθυμότερος πρὸς τὴν ἀσκησιν γένη, καὶ τοὺς ἀνθρώπους οἰκοδομήσης, ὀρῶντας τὰ θαυμάσια τοῦ Θεοῦ, καὶ δοξάζοντας τὸν Πατέρα ἡμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Αἰτήσωμεν οὖν τὴν τῶν σημείων ἐνέργειαν, αὐτὸς γὰρ ὁ Σωτὴρ εἶρηκεν· αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ταύτην οὖν τὴν δέησιν μετὰ αἰτήσεως ἐκτενεστάτης προσήγε τῷ Θεῷ.

7. Ὁ δὲ φιλόανθρωπος Θεός, ὁ θέλων πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι, ἰδὼν τὴν πλάνην αὐτοῦ καὶ μνησθεὶς τοῦ κόπου αὐτοῦ τῆς ἀσκήσεως, οὐ συνεχώρησεν αὐτὸν νικηθῆναι ὑπὸ τοῦ πονηροῦ· ἔρχεται οὖν αὐτῷ ἔννοια, καὶ ἐλογίσαστο, ὅτι φησὶν ὁ Ἀπόστολος, οὐχ ἱκανοὶ ἐσμεν ἐξ ἑαυτῶν τι λογίσασθαι· εἰ οὖν ὁ τοιοῦτος εἶπεν οὐχ ἱκανός εἰμι, πόσον μᾶλλον ἐγὼ διδασκαλίας δέομαι; ἀπέλθω οὖν πρὸς τὸν δε τὸν Ἀναχωρητὴν, καὶ ὁ ἐὰν εἴπῃ μοι καὶ συμβουλευσῃ, ὥς ἐκ Θεοῦ δέξομαι ὁδηγίαν εἰς τὸ σωθῆναι.

8. Ἦν δὲ ὁ Ἀββᾶς, πρὸς δὲν ὑπήγε, μέγας καὶ ὀνομαστός, προκόψας εἰς θεωρίαν, καὶ δυνάμενος ὠφελῆσαι τοὺς ἐντυγχάνοντας. Καὶ δὴ ἐξελθὼν τῆς κέλλης ἦλθε πρὸς αὐτόν, καὶ εἰσελθόντος εἶδεν ὁ Γέρων δύο πιθήκους εἰς τοὺς ὠμούς

αὐτοῦ καθημένους ἐκατέρωθεν, καὶ ἀλύσει τὸν τράχηλον αὐτοῦ περιβάλλοντας καὶ κατέχοντας, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἑκάτερον ἔλκοντας· καὶ ἰδὼν, ἐπέγνω τούτους εἶναι τὸν μὲν τῆς κενοδοξίας, τὸν δὲ τῆς ὑπερηφανίας δαίμονας· ἦν γὰρ ὁ ἀνὴρ θεοδιδάκτος· στενάξας οὖν, ἐδάκρυσεν ἡσυχῇ, καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν καὶ τὸν συνήθη ἀσπασμὸν ἐκαθέσθισαν ἐπὶ ὥραν μίαν μὴ λαλοῦντες· τοῦτο γὰρ σύννηθες τοῖς ἐκεῖσε Πατράσι.

9. Εἴτα λέγει ὁ παραγενόμενος· Πάτερ, ὡφέλυσόν μοι, καὶ δός μοι ὑποθήκας ὁδοῦ σωτηρίας. Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· οὐχ ἱκανὸς εἰμι, τέκνον, εἰς τοῦτο· καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς χρηζῶ χειραγωγίας· ὁ δὲ πρὸς αὐτόν· μὴ παραιτοῦ, κύριε Ἀββᾶ, τοῦ ὡφελῆσαί με· πεπληροφόρημαι γὰρ εἰς σέ, καὶ ἔδωκα τὸν λογισμόν μου δεξασθαι τὴν συμβουλίαν σου. Ὁ δὲ πάλιν ἀνένευε λέγων· ὅτι οὐκ ἀκούεις μου, διὰ τοῦτο παραιτοῦμαι· ὁ δὲ ἐπέκειτο καὶ διεβεβαίωτο λέγων, εἴ τι ἂν εἴπης μοι, ἀκούσω σου ὥς Ἀγγέλου.

10. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· λάβε τὸ βαλάντιον τοῦ κέρματος τούτου, καὶ ὕπαγε εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀγόρασον δέκα ἄρτους, καὶ δέκα ξέστας οἴνου, καὶ δέκα λίτρας κρέατος καὶ φέρε ὧδε. Ὁ δὲ ἀκούσας περίλυπος γέγονεν· ὅμως δεξάμενος ἐπορεύετο, ἐν δὲ τῇ ὁδῷ πολλοὺς λογισμοὺς ἀνεκίνει, καὶ ἀπορῶν ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ· τί ἔδοξε τῷ Γέροντι τοῦτο; καὶ πῶς ἀγοράσω ταῦτα; σκανδαλίσονται γὰρ οἱ κοσμικοί, ἐμοῦ ταῦτα λαμβάνοντος.

11. Κλαίων οὖν καὶ αἰσχυρόμενος ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ δι' ἄλλου μὲν τὸν ἄρτον, δι' ἄλλου δὲ τὸν οἶνον ὠνήσατο, περὶ δὲ τοῦ κρέατος ἠπορεῖτο λέγων· οὐαί μοι τῷ ἀθλίῳ, πῶς κρέα ἀγοράσω; ἢ δι' ἑαυτοῦ ἢ δι' ἄλλων; ὅμως εὐρών τινα κοσμικὸν μετὰ αἰσχύνης ἔδωκεν αὐτῷ τὸ κέρμα καὶ ἀγοράσας ὁ κοσμικός, ἔφερε τὸ κρέας τῷ Μοναχῷ.

12. Λαβὼν δὲ ἐκεῖνος αὐτὸ καὶ τὰ λοιπά, ἦνεγκε πρὸς τὸν Γέροντα. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Γέρων· οἶδας ὅτι δέδωκάς μοι λόγον, ἵνα, ὃ ἂν εἴπω σοι, ἐπακούσῃς· λάβε οὖν ταῦτα καὶ ὕπαγε εἰς τὸ κελλίον σου καὶ εὐχόμενος μεταλάμβανε ἄρτον ἕνα, καὶ ἔσπτην οἴνου καὶ λίτραν κρέατος καθ' ἡμέραν, καὶ μετὰ δέκα ἡμέρας πάλιν ἐλθὲ πρὸς μέ.

13. Ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ τολμῶν ἀντειπεῖν, λαβὼν ἀπῆει κλαίων καὶ ἀνιόμενος, καὶ λέγων ἐν ἑαυτῷ· οἶμοι! ἐκ ποίας νηστείας εἰς τί κατήντησα; ἄρα ποιήσω ἢ οὐ; ἀλλ' ἂν μὴ ποιήσω, παρακούσω τῷ Θεῷ, ὅτι λόγον δέδωκα, ἵνα, ὃ ἂν εἴπω μοι ὁ Γέρων, τοῦτο ποιήσω ὥς ἀπὸ Θεοῦ δεξάμενος· καὶ νῦν ἐπιδε, Κύριε, ἐπὶ τὴν ἀθλιότητά μου, καὶ ἐλέησόν με, συγχωρήσας τὰς ἁμαρτίας μου, ὅτι ἰδοὺ ἀναγκάζομαι πρᾶξαι παρὰ πρόθεσιν, ἣν εἶχον, τῆς ἐγκρατείας μου.

14. Καὶ οὕτω πενθῶν εἰς τὴν κέλλαν ἦλθε· καὶ καθὼς ἐνετείλατο ὁ Γέρων, οὕτως ἐποίησε, καὶ ἐν τῷ μέλλειν ἐσθίειν, ἔβρεχε τὰ σιτία τοῖς δάκρυσι, λέγων πρὸς τὸν Θεόν· ἵνα τί ἐγκατέλιπες με; καὶ διήγαγεν οὕτω τὰς δέκα ἡμέρας κλαίων καὶ ὀδυρόμενος, καὶ ἑαυτὸν ἀνάξιον τοῦ σχήματος λογιζόμενος.

15. Ὁ δὲ Θεὸς, προσχὼν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ἔδωκε παράκλησιν εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ, καὶ ἐπέγνω διατὶ συνέβη αὐτῷ ἀδιαφορηαί, ὥς ἐνόμιζε, καὶ ἠυχαρίστησε τῷ φιλανθρώπῳ Θεῷ, λέγων ἐν ἑαυτῷ· ὄντως πᾶσα δικαιοσύνη ἀνθρώπου, ὥς ὁίκος ἀποκατημένης· καὶ πάλιν, ἂν μὴ Κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον, καὶ φυλάξῃ πόλιν, εἰς μάτην ἠγρύπνησεν ὁ οἰκοδομῶν, ἢ ὁ φυλάσσων. Ἐπανέρχεται οὖν πρὸς τὸν Γέροντα καταπεπονημένος τῷ σώματι πλέον, ἢ ὅτε τὰς ἐβδομάδας διέτελε ἄσιτος.

16. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Γέρων οὕτω τεταπεινωμένον, τοὺς δὲ πιθήκους ἀφανεῖς γενομένους, ἡγαλλίασατο σφόδρα, καὶ χαίρων ὑπεδέξατο αὐτόν, καὶ ποιήσαντες εὐχὴν ἐκαθέσθισαν σιωπῶντες.

17. Εἴτα λέγει ὁ Γέρων· τέκνον, ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς ἐπεσκέψατό σε, καὶ οὐκ εἴασε τὸν ἐχθρὸν κατακυριεύσαί σου· εἴωθε γὰρ ὁ πονηρὸς τοὺς ἀγωνιζομένους,

ἐπὶ τὸν οὐκ δυναθῆναι τῆς ἀσκήσεως ἐκκόψαι, εἰς τὰ ὑπέρμετρα προτρέπεσθαι, ἵνα διὰ τούτων εἰς τὸν τῆς οἰήσεως βόθρον καταποντίσῃ, καὶ οὐκ ἔστι τούτου τοῦ πάθους τι παρὰ τῷ Θεῷ βδελυκτότερον.

18. Σὺ οὖν ὁδῷ βασιλικῇ πορεύου, κατὰ τὴν γραφὴν, καὶ μὴ ἐκκλίνῃς δεξιὰ ἢ ἀριστερά, ἀλλὰ μεσότητι κέχρησο ἐν τῇ μεταλήψει, μέτρῳ ἐσθίων τὸ καθ' ἐσπέραν· εἰ δὲ γένηται σοι χρεῖα ἢ διὰ πάθος, ἢ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν λύσαι τὴν ὥρισμένην ὥραν, ἢ πάλιν παρ' ἡμέραν μεταλαμβάνειν, μὴ διακριθῇς· οὐ γὰρ ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ Χάριν ἐσμέν.

19. Ἐσθίων γε μὴν, μὴ θέλε κορέννυσθαι, ἀλλ' ἔπεχε σεαυτὸν εἰς ἐγκράτειαν· μάλιστα ἀπὸ τῶν λιγνοτέρων βρωμάτων, τὰ εὐτελέστερα ἀσπάξου πάντοτε, καὶ τὴν καρδίαν σου τήρῃ παντοίως ἀσκῶν ταπεινοφροσύνην· «Θυσία, γάρ, Θεῷ, ὡς φησὶν ὁ Προφήτης· πνεῦμα συντετριμμένον, καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει»· καὶ πάλιν ὁ αὐτός· «Ἐταπεινώθην καὶ ἔσωσέ με ὁ Κύριος». Πᾶσαν οὖν τὴν ἐλπίδα σου, τέκνον, ἐπιθῶντας πρὸς Κύριον, πορεύου ἐν εἰρήνῃ τὴν ὁδόν σου, καὶ αὐτὸς ποιήσει καὶ ἐξοίσει ὡς φῶς τὴν δικαιοσύνην σου, καὶ τὸ κρίμά σου ὡς μεσημβρίαν.

20. Οὕτως οὖν ὠφελήσας τὸν ἀδελφόν, καὶ στηρίξας καὶ τοῖς εὐρεθεισιν, εὖωχθῆς μετ' αὐτοῦ, ἀπέλυσεν αὐτὸν εὐφραινόμενον, καὶ τῷ Κυρίῳ εὐχαριστοῦντα, καὶ λέγοντα· «Ἐπιστρεψάτωσάν με οἱ φοβούμενοί σε, καὶ οἱ γινώσκοντες τὰ μαρτύριά σου», Κύριε· καὶ «Παιδεύων ἐπαίδευσέ με ὁ Κύριος, καὶ τῷ θανάτῳ οὐ παρέδωκέ με»· καί, «Παίδεῦσέ με δίκαιος ἐν ἐλέει καὶ ἐλέγξαι με». Καὶ πρὸς ἑαυτόν· «Ἐπίστρεψον, ψυχῇ μου, εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου, ὅτι Κύριος εὐηργέτησέ σε», καὶ τὰ ἐξῆς· καὶ οὕτως εἰσελθὼν εἰς τὸ κελλίον ἐβίωσε κατὰ τὰς ὑποθήκας τοῦ Γέροντος, καὶ γέγονε Μοναχὸς δοκιμώτατος.

21. Ἀδελφὸς ἐκάθητο ἔξω τῆς κώμης ἑαυτοῦ, καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη οὐκ ἀνέβη εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἔλεγε τοῖς ἀδελφοῖς· ἰδοὺ πόσα ἔτη ἔχω καὶ οὐκ ἀνέβην εἰς κώμην, καὶ ὑμεῖς, κἂν ἅπαξ, ἀναβαίνετε· εἶπε δὲ τῷ Ἀββᾷ Ποιμένι περὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· ἐγὼ ἤμην ἀναβαίνων τὴν νύκτα καὶ κυκλῶν τὴν κώμην, ἵνα μὴ καυχᾶται ὁ λογισμός μου, ὡς μὴ ἀναβαίνοντός μου.

22. Γέρων τις ἀναχωρητής, πλανώμενος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ, ὅτι κατῶρθωσα τὰς ἀρετάς, καὶ ἠΐξατο τῷ Θεῷ λέγων· δεῖξον μοι, Κύριε, ἐὰν ὑστερῶ τινὸς καὶ ποιήσω. Θέλων δὲ ὁ Θεὸς ταπεινώσαι τὸν λογισμὸν αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ· ὕπαγε πρὸς τὸν δε τὸν Ἀρχιμανδρίτην, καὶ εἰ τι σοι λέγει ποιήσον. Ἀπεστάλη οὖν Ἀγγελος τῷ Ἀρχιμανδρίτῃ λέγων· ἰδοὺ ὁ δεῖνα ὁ Ἀναχωρητὴς ἔρχεται πρὸς σέ· ἔρωτήσάι σε, καὶ εἰπέ αὐτῷ λαβεῖν φραγγέλιον καὶ βόσκειν χοίρους.

23. Ὡς οὖν ἦλθεν ὁ Γέρων πρὸς τὸν Ἀρχιμανδρίτην, ἀσπασάμενοι ἀλλήλους ἐκάθισαν, καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἀναχωρητής· εἰπέ μοι, τί ποιήσω ἵνα σωθῶ; ἔφη αὐτῷ ὁ Ἀρχιμανδρίτης· εἰ τι οὖν ἐάν σοι εἴπω, ποιεῖς; ὁ δὲ εἶπε, ναι· καὶ λέγει αὐτῷ· λάβε τὸ φραγγέλιον, καὶ ὕπαγε βόσκε χοίρους· ἀπελθὼν οὖν ὁ Ἀναχωρητὴς ἐποίησεν οὕτω, καὶ ἔβασκε τοὺς χοίρους. Οἱ οὖν ἰδόντες αὐτὸν τότε βόσκοντα τοὺς χοίρους, ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· ὁρᾶτε τὸν μέγαν Ἀναχωρητὴν; ἰδοὺ ἐξέστη καὶ δαιμόνιον ἔχει, καὶ βόσκει χοίρους. Ἰδὼν δὲ ὁ Θεὸς τὴν ταπεινώσειν αὐτοῦ, καὶ ὅτι μεγαλοψύχως ὑπέμεινε τοὺς ὀνειδισμοὺς τῶν ἀνθρώπων, ἀπέλυσε πάλιν αὐτὸν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

24. Ἀδελφὸς ἡρώτησε Γέροντα λέγων· τί ποιήσω, ὅτι ἡ ὑπερηφανία θλίβει με; ἔφη αὐτῷ ὁ Γέρων· καλῶς ποιεῖς, σὺ γὰρ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· καὶ ἐπὶ τούτῳ κατακυγεῖς ὁ ἀδελφός, ἔβαλε μετάνοιαν λέγων· συγχώρησόν μοι, ὅτι οὐδὲν τοιοῦτον ἐποίησα· ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· εἰ ὁ ποιήσας αὐτὰ ἐν ταπεινοφροσύνῃ ἦλθε, σὺ, ὁ πηλός, διατί κενοδοξεῖς; τί γὰρ ἔστι τὸ ἔργον σου, ἄθλιε;

25. Εἶπε Γέρων, ὅτι ὅσα καταλαβεῖν ἡδυνήθην, οὐκ ἔδευτέρωσα, ὅτι ὅσα κατώρθωσα, οὐδ' ἀνελογισάμην αὐθις, τῶν ὀπισθεν ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμ-
προσθεν ἐπεκτεινόμενος.

26. Ἀδελφός τις ἐπολεμεῖτο ὑπὸ λογισμοῦ οἰήσεως λέγων, ὅτι ἤδη κατώρθω-
σας, ψυχὴν, τὰς ἀρετάς. Θέλων δὲ νικῆσαι τοῦτον ὁ ἀδελφός, τὴν χεῖρα αὐτοῦ προσ-
ῆγγιζεν ὑποκάτω τοῦ ὑπὸ καιομένου λέβητος, καὶ ἔλεγε πρὸς ἑαυτόν· ἴδου καίη,
μηκέτι ὑψηλοφρόνει.

27. Οἱ γὰρ τρεῖς παῖδες μέσον τῆς φλογὸς ὑπάρχοντες, καὶ μὴ καιόμενοι, οὐκ
ἐπῆρθησαν τῇ καρδίᾳ, ἀλλ' ἐν ταπεινώσει πολλῇ ὑμνοῦντες τὸν Θεὸν ἐν μέσῳ τῆς
καμίνου, ἔλεγον ἐν ψυχῇ συντετριμμένῃ καὶ πνεύματι ταπεινώσεως προσδεχθείη-
μεν ἐνώπιόν Σου· σὺ δὲ ἐν ἀνέσει ἱστάμενος ὑψηλοφρονεῖς; καὶ ἐν τούτῳ ἐνίκα
τὸν τῆς ὑπερηφανίας δαίμονα.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΑΒΒΑΣ ΙΣΙΔΩΡΟΣ εἶπεν. Ἐὰν ἐπιθυμεῖτε νὰ ἐκτελῇτε
τὴν ἀσκησίν σας συμφώνως μὲ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, προτί-
χετε νὰ μὴ ἀλαζονεύεσθε, ὅταν νηστεύετε. Ἐὰν ὑπερηφανεύεσθε, διότι
νηστεύετε, τότε ποῖα ἡ ἀνάγκη τῆς νηστείας;

Εἶναι προτιμότερον εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ τρώγῃ κρέατα, παρὰ
ὅταν νηστεύῃ, καὶ ἐξ ἀφορμῆς τῆς νηστείας, νὰ κομπάζῃ καὶ νὰ ὑπε-
ρηφανεύεται.

2. Οἱ Γέροντες ἔλεγον, ὅτι ἐὰν κάποτε ἴδῃς νεώτερον νὰ ἀναβαίνειν
εἰς τὸν οὐρανόν, χωρὶς ὅμως νὰ ὑπακούῃ εἰς Γέροντα, ἀλλὰ μόνον εἰς
τὸ θέλημά του, τότε κράτησέ τον ἀπὸ τὸ πόδι καὶ ρίξε τον κάτω. Αὐ-
τὸ τὸν συμφέρει καλύτερα.

3. Κάποτε τρεῖς ἀδελφοὶ ἐπεσκέφθησαν ἓνα Γέροντα εἰς τὴν σκή-
την του, πρὸς ὠφέλειαν. Ὁ ἓνας ἐξ αὐτῶν τοῦ εἶπεν:

— Ἀββᾶ, ἔμαθα ἀπ' ἐξω τὴν Παλαιὰν καὶ Καινὴν Διαθήκην.

— Ἐγέμισες τὸν ἀέρα μὲ λόγια, τοῦ ἀπήντησεν ὁ Γέρων.

Μὲ τὴν σειράν του ὁ δεύτερος τοῦ λέγει:

— Ἐγώ, Ἀββᾶ, ἀντέγραψα τὴν Παλαιὰν καὶ τὴν Καινὴν Δια-
θήκην, διὰ νὰ τὴν ἔχω πάντοτε μαζί μου.

— Καὶ σὺ, — ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς — ἐγέμισες μὲ χαρτιὰ τὰ συρ-
τάρια τῶν ἐρμαρίων (γτουλαπίων).

Ὅταν ἤλθε καὶ ἡ σειρά τοῦ τρίτου, εἶπεν εἰς τὸν Ἀββᾶν:

— Εἰς τὸ τζάκι μου, Ἀββᾶ, ἐφύτρωσαν χόρτα (!).

— Καὶ σὺ — τοῦ ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς — ἐξεδίωξες ἀπὸ τὸ κελλί
σου τὴν φιλοξενίαν.

1) Τοῦτο εἶπε ὑπονοῶν ὅτι δι' ἀσκησιν δὲν ἔτρωγε φαγητὸν μαγειρευμέ-
νον, ἀρκούμενος εἰς τὴν ξηροφαγίαν. Ὁ Γέρων ὅμως ἀντιστρέφων τὸν λόγον εἶ-
πεν, ὅτι τοῦτο σημαίνει ἔλλειψιν φιλοξενίας.

4. Ἐνας γέρον· Ἀσκητὴς διηγήθη τὴν ἐξῆς ἱστορίαν:

Κάποτε εἶχον γείτονα ἓνα ἄλλον Γέροντα. Αὐτὸν λοιπὸν τὸν Γέροντα ἐπεσκέφθη μίαν ἡμέραν μία παρθένος καὶ τοῦ εἶπε:

— Πάτερ μου, ἐνήστευσα μέχρι σήμερον διακοσίας Κυριακάς, ἀνὰ ἑξ ἑξ μαζί (!). Ἀνέγνωσα καὶ ἀπεστήθισα ὁλόκληρον τὴν Παλαιὰν καὶ Καινὴν Διαθήκην· θέλω νὰ μοῦ εἰπῇς τώρα, εἰς τί ὑστερῶ ἀκόμη, ὥστε νὰ ἐργασθῶ διὰ τὴν ἀναπλήρωσίν του.

Καὶ ὁ Γέρον· μὲ τὴν σειρὰν του τὴν ἠρώτησε:

— Καὶ τί ἐκέρδισες ἀπὸ ὅλα αὐτά; Ἐφθασες εἰς τὸ σημεῖον νὰ θεωρῇς τὰς κατὰ σοῦ προσβολὰς ὡς τιμὴν σου;

— Ὁχι, ἀπήντησεν ἡ Ἀσκήτρια.

— Ἐφθασες εἰς τὸ σημεῖον νὰ θεωρῇς τὴν ζημίαν ὡς κέρδος; Τοὺς ξένους ὡς κατὰ σάρκα συγγενεῖς σου; Τὴν πενίαν ὡς πλησμονήν;

— Καθόλου, ἀπήντησε πάλιν ἡ Ἀσκήτρια.

— Λοιπὸν δὲν ἐνήστευσας ἀνὰ ἑξ ἑξ, οὔτε ἀνέγνωσες τὴν Παλαιὰν καὶ τὴν Καινὴν Διαθήκην. Τίποτα δὲν ὠφελήθης ἀπὸ ὅλα αὐτά. Τὸν ἑαυτὸν σου μόνον ἐμπαίζεις. Πήγαινε νὰ ἐργασθῇς, τίποτα δὲν κατῴρθωσες.

5. Ἐξῆς κάποτε εἰς τὴν Θηβαΐδα ἓνας Μοναχός. Οὗτος ἡδυνήθη νὰ φθάσῃ εἰς μέτρα τελειοτάτης ἀσκήσεως καὶ ζωῆς. Συνεχῶς ἡγρύπνει καὶ προσηύχεται. Ἦτο τελείως ἀκτῆμων καὶ ἡ νηστεία του ἦτο τόσον αὐστηρά, ὥστε μόνον μίαν φορὰν τὴν ἐβδομάδα, πρὸς τὴν ἐσπέραν τῆς Κυριακῆς, ἔτρωγεν ὀλίγον μερικὰ ὄσπρια ἢ καὶ ἄγρια τοῦ βουνοῦ χόρτα μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ ἱκανοποιῇ τὴν ἀδυναμίαν τῆς φύσεως. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ἔζησεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη.

6. Αὐτὸν λοιπὸν τὸν Ἀσκητὴν ἐφθόνησε διὰ τὴν ἀρετὴν του ὁ ἐφευρέτης τῆς κακίας διάβολος. Δι' αὐτὸ καὶ ἔσπευσε νὰ τὸν νικήσῃ καὶ νὰ τὸν ῥίψῃ εἰς τὴν ἁμαρτίαν διὰ τῆς ὑπερηφανείας, μὲ τὴν ὁποίαν καὶ αὐτὸς ἐξέπεσεν. Ἀρχίζει λοιπὸν νὰ τοῦ ἐμπνέῃ λογισμοὺς ὅτι τάχα κάτι εἶναι, ὅτι ὑποβάλλεται εἰς τόσον αὐστηρὰν ἀσκησιν, ὥστε κανεὶς νὰ μὴ δύναται νὰ τὸν φθάσῃ. Πρέπει λοιπὸν — τοῦ ἐνέπνεεν ὁ διάβολος — νὰ κάμῃς τώρα πλέον καὶ θαύματα, ὥστε καὶ σὺ νὰ ἀποβῇς προθυμότερος εἰς τὴν ἀσκησιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ποὺ θὰ βλέπουν τὰ θαύματά σου, νὰ ὠφελῇς καὶ νὰ οἰκοδομῇς, καὶ νὰ τοὺς κάμῃς νὰ δοξάζουν τὸν ἐπουράνιον Πατέρα. Ἄς ζητήσωμεν λοιπὸν ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν δύναμιν νὰ ἐνεργῶμεν θαύματα, διότι ὁ ἴδιος ὁ Σωτὴρ ἔχει εἶπει· «Αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν» (Ματθ. ζ', 7).

1) Τὸ ὅτι ἐνήστευεν ἀνὰ ἑξ ἑξ, σημαίνει ὅτι ἐπὶ ἑξ συνεχεῖς ἡμέρας ἐνήστευεν παραμένονσα τελείως ἄσιτος. Κατόπιν ἑξ ἡμέρας ἔτρωγε τὴν κεκανονισμένην ἅπαξ τῆς ἡμέρας τροφήν· ἀκολούθως ἤρχιζε πάλιν τὴν ἐξαήμερον νηστείαν καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς.

Ὁ Ἀσκητὴς ἤκουσε τὴν συμβουλὴν αὐτὴν τοῦ διαβόλου καὶ ἤρ-
χισε νὰ παρακαλῇ μετ' ἐπιμονῆς τὸν Θεόν.

7. Ὁ φιλόανθρωπος ὁμως Θεός, «ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σω-
θῆναι» (Α' Τιμοθ. β', 4), βλέπων τὴν πλάνην τοῦ Ἀσκητοῦ καὶ ἔχων
ὑπ' ὄψιν Του πόσον ἐκοπίασεν εἰς τὴν ἄσκησιν, δὲν ἐπέτρεψε νὰ νι-
κηθῇ ἀπὸ τὸν πονηρὸν διάβολον.

Οὕτω κατ' ἐμπνευσιν Θεοῦ ἐσκέφθη τὸ ἀποστολικὸν λόγιον·
«Οὐχ ὅτι ἱκανοὶ ἐσμεν ἀφ' ἑαυτῶν λογίσασθαι τι» (Β' Κορινθ. γ', 5).
Ἐν συνεχείᾳ δὲ διελογίσθη· «Ἐὰν ἕνας τόσον μέγας καὶ Ἅγιος Ἀπό-
στολος εἶπε, δὲν εἶμαι ἱκανὸς μόνος μου νὰ σκεφθῶ τίποτε, πόσον
μᾶλλον ἐγὼ ἔχω ἀνάγκην διδασκαλίας καὶ συμβουλῆς; Θὰ μεταβῶ λοι-
πὸν πρὸς ἐκείνον τὸν γνωστὸν Ἀναχωρητὴν· αὐτὰ δὲ πού θὰ μοῦ εἴπῃ
καὶ θὰ μὲ συμβουλευσῇ, θὰ τὰ δεχθῶ ὡς ὁδηγίας, πού μοῦ ἔδωσεν ὁ
Θεὸς διὰ τὴν σωτηρίαν μου».

8. Αὐτὸς δὲ ὁ Ἀββᾶς, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ, εἶχε
μεγάλην ἀρετὴν καὶ φήμην· εἶχεν ἐμβαθύνει εἰς τὴν θεωρίαν καὶ ἦτο
ἱκανὸς νὰ ὠφελήσῃ αὐτοὺς πού τὸν ἐπλησίαζον. Ἐξῆλθε λοιπὸν ἀπὸ
τὸ κελλί του καὶ μετέβη εἰς ἐκείνον τὸν περιφνημὸν Ἀναχωρητὴν.

Ἐνῷ εἰσῆρχετο εἰς τὸ κελλί τοῦ ἀναχωρητοῦ, βλέπει ἐκεῖνος ἕνα
φοβερὸν θέαμα· βλέπει δύο πιθήκους νὰ κάθηνται εἰς τοὺς ὤμους τοῦ
Ἀσκητοῦ, ἕναν πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἕναν πρὸς τὰ ἀριστερά, νὰ τοῦ ἔχουν
δέσει μὲ ἀλυσίδας τὸν λαιμὸν καὶ νὰ τὸν τραβοῦν μὲ αὐτὰς ὁ καθένας
πρὸς τὸ μέρος του.

Μόλις ὁ προορατικὸς ἐκεῖνος Γέρων τοὺς εἶδεν, ἀντελήφθη ἀμέ-
σως, ὅτι ὁ ἕνας εἶναι ὁ δαίμων τῆς κενοδοξίας καὶ ὁ ἄλλος ὁ δαίμων
τῆς ὑπερηφανείας (·). Εἰς τὴν διάκρισιν αὐτὴν τῶν πνευμάτων καὶ τῶν
λογισμῶν, ὁ Γέρων εἶχε διδαχθῇ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

Ἐξ αἰτίας τοῦ ἀπαισίου αὐτοῦ θεάματος ὁ προορατικὸς Ἀναχω-
ρητὴς ἀνεστένεξε καὶ ἐδάκρυσε σιωπηλῶς. Μετὰ τὴν καθιερωμένην
λοιπὸν εὐχὴν καὶ τὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμὸν τῆς εἰρήνης, ἐκάθισαν ἐπὶ
μίαν ὥραν ὁ ἕνας ἀπέναντι τοῦ ἄλλου, χωρὶς νὰ συνομιλοῦν μεταξὺ
των. Αὐτὴ ἡ συνήθεια ἐπεκράτει μεταξὺ ἐκείνων τῶν Πατέρων.

9. Ἀφοῦ ἔληξεν ἡ σιωπὴ ὠμίλησε πρῶτος ὁ ἐπισκέπτης καὶ εἶπε·

— Πάτερ, ὠφελήσέ με καὶ συμβούλευσέ με πῶς νὰ σωθῶ.

— Τέκνον μου, δὲν εἶμαι ἱκανὸς — ἀπήντησεν ὁ Γέρων — δι'
αὐτὸ πού μοῦ ζητεῖς· διότι καὶ ἐγὼ ἔχω ἀνάγκην ἀπὸ ἀνθρώπου, πού
θὰ μὲ ὁδηγήσῃ ἀπὸ τὴν χεῖρα διὰ νὰ σωθῶ.

— Μὴ ἀποφεύγῃς, κύριε Ἀββᾶ μου, νὰ μὲ ὠφελήσῃς, — ἐπανε-

1) Καὶ πάλιν ἔδῳ βλέπομεν τὴν διυστολήν μεταξὺ κενοδοξίας καὶ ὑπερη-
φανείας. Κενοδόξος εἶναι κυρίως ὁ ἀγαπῶν τοὺς εὐτελεῖς καὶ ἐπιπολαίους ἐπαί-
νους τῶν ἀνθρώπων· ὑπερήφανος δὲ ὁ περιφρονῶν τοὺς ἀνθρώπους ἐξ ἑνὸς αἰ-
σθήματος ὑπεροψίας.

λαβεν ὁ ἐπισκέπτης—διότι ἡ ψυχὴ μου μὲ ἔχει πληροφορήσει, ὅτι ἀπὸ σέ πρέπει νὰ ἀναμένω τὴν ἀπαραίτητον συμβουλὴν· δι' αὐτὸ ἔθεσα ὡς ὄρον εἰς τὸν ἑαυτὸν μου νὰ δεχθῶ τὴν συμβουλὴν σου καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἦλθα νὰ σέ ἐπισκεφθῶ.

— Δὲν πρόκειται νὰ μὲ ἀκούσης εἰς ὅ,τι θὰ σοῦ εἰπῶ, ἀντέτεινε πάλιν ὁ Γέρον, καὶ δι' αὐτὸ σιωπῶ.

— Σὲ διαβεβαιῶ, ὅτι θὰ σέ ἀκούσω ὡς Ἀγγελον, ἐπέμενεν ὁ ἐπισκέπτης.

10. Ἰδὼν τὴν ἐπιμονὴν αὐτοῦ ὁ Γέρον λέγει :

— Τότε ἄκουσε τί θὰ κάμης· πάρε αὐτὸ τὸ σακκουλάκι μὲ τὰ χρήματα καὶ πῆγαινε εἰς τὴν πόλιν· μὲ τὰ χρήματα αὐτὰ θὰ ἀγοράσῃς δέκα ἄρτους, δέκα ξέστας (¹) κρασί καὶ δέκα λίτρας κρέας· ἀφοῦ δὲ τὰ ἀγοράσῃς, θὰ τὰ φέρῃς ἐδῶ.

Μόλις ἄκουσε τὴν ἐντολὴν αὐτὴν ὁ ἐπισκέπτης ἐλυπήθη πάρα πολὺ. Ἐπειδὴ ὅμως ἔδωσε τὸν λόγον του, ἐδέχθη τὴν ἐντολὴν καὶ ἀνεχώρησε διὰ τὴν πόλιν.

Καθ' ὁδὸν ἀπησχολεῖτο μὲ διαφόρους σκέψεις καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ἐξηγήσῃ, διατί τὸν διέταξεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν πλήρης ἀπορίας· διατί νὰ ἀποφασίσῃ ἓνα τέτοιο πρᾶγμα ὁ Γέρον; Πῶς τοῦ ἦλθε; Πῶς νὰ τὰ ἀγοράσῃ αὐτὰ τὰ πράγματα; Θὰ σκανδαλισθοῦν ἐξ αἰτίας μου οἱ κοσμικοί, ὅταν θὰ τὰ ἀγοράσῃ καὶ θὰ τὰ μεταφέρῃ.

11. Μὲ κλάμματα καὶ καταντροπιασμένος ἔφθασεν ἐπὶ τέλους εἰς τὴν πόλιν. Ἦρχισε δὲ νὰ προμηθεύεται τὰ εἶδη δι' ἄλλων προσώπων· μὲ ἄλλον ἠγόρασεν τὸν ἄρτον, καὶ μὲ ἄλλον τὸν οἶνον. Ὅταν ἦλθε καὶ ἡ σειρὰ νὰ ἀγοράσῃ τὸ κρέας ἐστενοχωρεῖτο ὑπερβολικὰ καὶ ἐμονολόγει· ἀλλοίμονον εἰς ἐμὲ τὸν ἄθλιον! πῶς νὰ ἀγοράσῃ κρέας; Ἡ ὁ ἴδιος, ἡ δι' ἄλλου τινός; Ἐπὶ τέλους εὔρε κάποιον κοσμικόν, εἰς τὸν ὁποῖον ἔδωσε τὰ χρήματα καὶ τοῦ ἠγόρασε κρέας.

12. Ἀφοῦ συνεκέντρωσε τὰ εἶδη αὐτὰ ὁ Μοναχὸς ἐπέστρεψεν εἰς τὸν διακριτικὸν Γέροντα πρὸς τὸν ὁποῖον καὶ τὰ παρέδωκεν.

— Ἐνθυμεῖσαι, ὅτι μοῦ ἔδωσες τὸν λόγον σου, ὅτι θὰ ἐκτελέσῃς αὐτά, πὺν θὰ σοῦ εἰπῶ; Τὸν ἠρώτησεν ὁ Γέρον.

— Μάλιστα, ἐνθυμοῦμαι.

— Πάρε λοιπὸν τὰ εἶδη αὐτὰ καὶ πῆγαινε εἰς τὸ κελλί σου· ἀφοῦ δὲ ἐπαναλαμβάνεις τὴν εὐχὴν, νὰ τρώγῃς κάθε ἡμέραν ἓνα ἄρτον, ἓνα ξέστην οἶνου καὶ μίαν λίτραν κρέατος. Μετὰ δὲ ἀπὸ δέκα ἡμέρας, ὅταν θὰ τὰ ἔχῃς φάγει, νὰ ἔλθῃς πάλιν κοντά μου.

13. Περίλυπος ἤκουσε τὴν ἐντολὴν αὐτὴν ὁ Ἀσκητής! Τί νὰ κάμῃ ὅμως; Εἶχε δώσει τὸν λόγον του. Δι' αὐτὸ χωρὶς νὰ τολμᾷ νὰ φέρῃ ἀντίρρησην, ἐπῆρε τὰ τρόφιμα καὶ ἔφυγε στενοχωρημένος καὶ κλαίων·

1) Ρωμαϊκὸν μέτρον διὰ τὴν μέτρησιν ὑγρῶν.

καθ' ὁδὸν ἔλεγε μόνος του· ἀλλοίμονον! ὕστερα ἀπὸ τόσον αὐστηρὰν νηστείαν ποῦ κατήντησα! Νὰ ἐκτελέσω τὴν ἐντολὴν ἢ ὄχι; Ἐὰν ὁμως δὲν ἐκτελέσω τὴν ἐντολὴν, θὰ παρακούσω τὸν ἴδιον τὸν Θεόν, διότι ἔθεσα ὄρον εἰς τὸν ἑαυτὸν μου ὅ,τι μοῦ εἶπη ὁ Γέρων νὰ τὸ θεωρήσω ὡς θέλημα Θεοῦ. ὦ! Θεέ μου, ἰδὲ μὲ εὐσπλαγχνίαν τὴν ἀθλιότητά μου, ἐλέησόν με καὶ συγχώρησον τὰς ἁμαρτίας μου· ἰδοὺ ἀναγκάζομαι νὰ κάμω κάτι ἀντίθετον μὲ τὴν πρόθεσιν, ποῦ εἶχα νὰ ἐγκρατεύωμαι.

14. Μὲ εἰλικρινῇ δὲ συντριβὴν καὶ βαθύτατον πένθος ἦλθεν εἰς τὸ κελλί του. Ὅπως δὲ τοῦ εἶπεν ὁ Γέρων, ἐνήργησεν· ὅταν ἐπρόκειτο νὰ φάγῃ τὰ εἶδη τοῦ κανόνος, ἔβρεχε μὲ δάκρυα τὰς τροφὰς καὶ ἔλεγε· Θεέ μου, διατί μὲ ἐγκατέλειπες; Μὲ πόνον δὲ καὶ μὲ δάκρυα, ἀναστενάζων καὶ θλιβόμενος ἐπέρασε τὰς δέκα ἡμέρας τοῦ κανόνος του, σκεπτόμενος μήπως πλέον εἶναι ἀνάξιος καὶ τοῦ μοναχικοῦ σχήματος, ποῦ ἔφερεν.

15. Ὁ Θεός, ἐκτιμήσας τὴν ταπείνωσίν του, τὸν παρηγόρησε καὶ τὸν κατέστησεν ἱκανὸν νὰ ἀντιληφθῇ, διατί ἔφθασεν εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον τῆς ἀδιαφορίας, ὅπως ὁ ἴδιος ἐχαράκτηριζε τὴν κατάστασίν του· δι' αὐτὸ ἠὺχαρίστησε τὸν φιλόανθρωπον Θεὸν καὶ ἔλεγε μόνος του· «Πράγματι, πᾶσα δικαιοσύνη ἀνθρώπου, ὡς ράκος ἀποκαθημένης»· καὶ τὸ ἄλλο· «Ἐὰν μὴ Κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον, εἰς μάτην ἐκοίπασαν οἱ οἰκοδομοῦντες· ἐὰν μὴ Κύριος φυλάξῃ πόλιν, εἰς μάτην ἠγρύπνησεν ὁ φυλάσσων» (Ψαλμ. ρκ', 1). Τοσαύτη δὲ ὑπῆρξεν ἡ συντριβὴ του, ὥστε μετὰ τὰς δέκα ἡμέρας ἐπανερχεται πρὸς τὸν Γέροντα μὲ περισσότερον ἐξηντηλμένον τὸ σῶμά του, παρ' ὅσον ὅταν παρέμενεν ἐπὶ ἑβδομάδας νηστικός.

16. Μόλις τὸν εἶδεν ὁ προορατικὸς Γέρων νὰ ἔχῃ ταπεινωθῇ τόσον πολὺ καὶ νὰ ἔχουν ἀποχωρήσει οἱ πίθηκοι, ποῦ ἐπεκάθηντο εἰς τοὺς ὤμους του, ἐχάρη πάρα πολὺ καὶ τὸν ὑπεδέχθη μὲ ὑπερβολικὴν εὐχαρίστησιν. Ἀνταλλάξαντες δὲ τὴν καθιερωμένην εὐχὴν παρέμειναν, κατὰ τὴν συνήθειαν, σιωπῶντες.

17. Μετὰ λαβῶν τὸν λόγον ὁ Γέρων ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ:

— Τέκνον μου, ὁ φιλόανθρωπος Θεὸς σὲ ἐπεσκέφθη· δὲν ἄφησε τὸν ἐχθρὸν νὰ σὲ νικήσῃ τελείως καὶ νὰ σὲ ἀχρηστεύσῃ. Διότι ὁ διάβολος συνηθίζει νὰ προτρέπῃ τὸν ἀγωνιζόμενον εἰς ἀσκητικὰς ὑπερβολάς, ὡσάκεις δὲν κατορθώσῃ νὰ τὸν ἀνακόψῃ ἀπὸ τοὺς ἀσκητικούς του ἀγῶνας· τοῦτο δὲ τὸ κάμνει, διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ τὸν ρίψῃ εἰς τὸν λάκκον τῆς οἰήσεως, τοῦ νὰ νομίζῃ δηλαδή, ὅτι εἶναι σπουδαῖος Ἀσκητής. Ἀπὸ τὸ πάθος δὲ αὐτό, δὲν ὑπάρχει πλέον μισητὸν διὰ τὸν Θεόν.

18. Δι' αὐτὸ λοιπόν, τέκνον μου, πρέπει νὰ ἀκολουθῇς πάντοτε τὴν βασιλικὴν ὁδόν, ὅπως λέγει ἡ Ἀγία Γραφή, καὶ νὰ ἀποφεύγῃς τὰς ἀκρότητας, εἴτε πρὸς τὰ δεξιὰ, εἴτε πρὸς τὰ ἀριστερά. Ὅσον ἀφορεῖ τὴν τροφήν, νὰ ἐπιδιώκῃς πάντοτε τὴν καθιερωμένην μετριότητα,

τρώγων ὀλίγον φαγητὸν κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκάστης ἡμέρας. Ἐὰν δὲ σοῦ συμβῇ καμμία ἔκτακτος ἀνάγκη, ἢ ἀσθενήσης, ἢ ἐξ οἰασθήποτε ἄλλης αἰτίας, μὴ διστάσης νὰ ἀλλάξης τὴν καθωρισμένην ὥραν, τρώγων ἐνωρίτερον ἢ ἀργότερον. Ἐὰν πάλιν θελήσης, ἐπὶ τὸ αὐστηρότερον, νὰ τρώγῃς ἡμέραν παρ' ἡμέραν, μὴ τὸ θεωρήσῃς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα σπουδαῖον, διότι ἐκεῖνο, ποὺ θὰ μᾶς σώσῃ, δὲν εἶναι ἡ ἀκρίβεια τοῦ νόμου, ἀλλὰ ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ (!).

19. Ὅταν τρώγῃς, μὴ ἐπιθυμῇς νὰ χορταίνῃς· νὰ συγκρατῇσαι χάριν ἐγκρατείας, ὅσakis μάλιστα εἰς τὴν τράπεζάν σου ἔχεις λιπαροτέρας τροφάς. Νὰ προτιμᾷς διὰ τροφήν σου φαγητὰ πρόχειρα, χωρὶς πολλὰς οὐσίας καὶ γεῦσιν. Πρόσεχε νὰ διατηρῇς τὴν καρδίαν σου καθαράν ἀπὸ τοὺς διαφόρους πονηροὺς λογισμοὺς· αὐτὸ δὲ θὰ τὸ ἐπιτύχῃς, ἐφ' ὅσον παντοιοτρόπως καλλιεργεῖς εἰς τὴν σκέψιν σου καὶ ἐφαρμόξεις εἰς τὴν ζωὴν σου τὴν ταπεινοφροσύνην. Νὰ ἐνθυμῇσαι τί εἶπεν ὁ Προφήτης Δαβὶδ· «Θυσία τῷ Θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον· καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει» (Ψαλμὸς ν', 19)· καὶ «Ἐταπεινώθην καὶ ἔσωσέ με» (Ψαλμ. ριδ', 6). Τὴν ἐλπίδα σου ὅλην, τέκνον μου, νὰ τὴν στηρίζῃς εἰς τὸν Θεόν· περιπάτει εἰρηνικὰ εἰς τὸν δρόμον τῆς ζωῆς σου, νὰ εἴσαι δὲ βέβαιος, ὅτι ὁ Κύριος θὰ κάμῃ καὶ Ἐκεῖνος τὸ καθήκόν Του καὶ θὰ παρουσιάσῃ ὡς φῶς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων τὴν ἀρετὴν σου καὶ τὸ δίκαιόν σου θὰ λάμψῃ ὅπως ἡ μεσημβρία (²).

20. Ἀποῦ λοιπὸν μὲ τὰς πολυτίμους αὐτὰς συμβουλὰς ὠφέλησε ψυχικῶς τὸν Ἀσκητὴν καὶ τὸν ἐστήριξεν εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν ἀρετὴν, ἔφαγον μὲ εὐχαρίστησιν ἀπὸ τὰ εὐρεθέντα εἰς τὴν καλύβην τοῦ Γέροντος καὶ τὸν ἄφησε νὰ φύγῃ διὰ τὸ κελλί του, χαίροντα καὶ εὐχαριστοῦντα τὸν Κύριον.

Ἀπερχόμενος δὲ ὁ Ἀσκητὴς διὰ τὸ κελλί του ἔλεγε μόνος του μὲ ψυχικὴν ἀγαλλίασιν διαφόρους ψαλμοὺς, ὡς «Ἐπιστρεψάτωσάν με οἱ φοβούμενοί σε καὶ οἱ γινώσκοντες τὰ μαρτύριά σου» (Ψαλμ. ριη', 79). «Παιδεύων ἐπαίδευσέ με ὁ Κύριος καὶ τῷ θανάτῳ οὐ παρέδωκέ με» (Ψαλμ. ριζ', 18). «Παιδεύσει με δίκαιος ἐν ἐλέει καὶ ἐλέγξει με» (Ψαλμ. ρμ', 5). Ὡς νὰ ἀπηυθύνετο δὲ πρὸς τὸν ἑαυτὸν του, μεταξὺ ἄλλων, ἔλεγεν· «Ἐπίστρεψον, ψυχὴ μου, εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου, ὅτι Κύριος εὐηργέτησέ σε» (Ψαλμ. ριδ', 7). Μὲ αὐτὴν δὲ τὴν καταनुκτικὴν μυστικὴν συνομιλίαν ἔφθασεν ἐπὶ τέλους εἰς τὸ κελλί του, ὅπου ἔζησε

1) «Ἀμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ γὰρ ἔστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν» (Ρωμ. ζ', 14). Καὶ «Χάριτί ἔστε σεσωσμένοι» (Ἐφεσ. β', 5).

2) «Ἐλπίσον ἐπὶ Κύριον, καὶ ποιεῖ χρηστότητα,..... καὶ δώσει σοι τὰ αἰτήματα τῆς καρδίας σου· ἀποκάλυψον πρὸς Κύριον τὴν ὁδόν σου, καὶ ἔλπισον ἐπ' αὐτόν, καὶ αὐτὸς ποιήσει, καὶ ἐξοίσει ὡς φῶς τὴν δικαιοσύνην σου καὶ τὸ κρῖμα σου ὡς μεσημβρίαν» (Ψαλμ. λς', 3—6).

συμφώνως μὲ τὰς συμβουλὰς τοῦ εὐλαβεστάτου ἐκείνου Γέροντος καὶ ἀνεδείχθη σπουδαῖος Μοναχός.

21. Ἐνας ἀδελφὸς παρέμενε μονάζων ἔξω ἀπὸ τὸ χωρίον τοῦ ἐπὶ πολλὰ ἔτη· καθ' ὅλον δὲ αὐτὸ τὸ διάστημα οὔτε μίαν ἡμέραν δὲν ἐπῆγε μέσα εἰς τὴν πόλιν. Καυχώμενος δὲ κάπως διὰ τὸ κατόρθωμά του αὐτὸ ἔλεγεν εἰς τοὺς ἄλλους Μοναχοὺς· «Εἶδατε; ἔγω τόσα χρόνια εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν καὶ δὲν ἐπῆγα καθόλου εἰς τὸ χωρίον, ἐνῶ σεῖς, ἔστω καὶ διὰ μίαν φορὰν, πηγαίνετε».

Κάποτε συνήντησε καὶ τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα καὶ τοῦ ἐπανέλαβε τὸ κατόρθωμά του. Εἰς ἀπάντησιν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν τοῦ εἶπεν. «Ἐγὼ τὴν νύκτα ἐγύριζα τὸ χωριό, χωρὶς νὰ μπαίνω μέσα, διὰ νὰ μὴ εὐρίσκη ἀφορμὴν ὁ λογισμὸς μου νὰ μὲ ἐπαινῇ, ὅτι τάχα εἶχα τόσῃν αὐτοκυριαρχίαν ὥστε νὰ μὴ ἀνέβω ἕως τὸ χωριό».

22. Ἐνας γέρον· Ἀναχωρητὴς ἐπὶ ἔτη ἐπλανᾶτο εἰς τὴν ἔρημον· ἔλεγε δὲ μόνος του· κατώρθωσα τὰς ἀρετάς, ποὺ ἐπιβάλλονται εἰς τὴν μοναχικὴν ζωὴν. Κατὰ τὴν προσευχὴν του παρεκάλει τὸν Θεόν· «Θεέ μου, δεῖξε μου ἂν σὲ κάτι ὑστερῶ καὶ δὲν τὸ κατώρθωσα· σοῦ ὑποσχομαι, ὅτι θὰ τὸ κάμω».

Ὁ Θεός, θέλων νὰ τὸν ταπεινώσῃ, διὰ νὰ μὴ περιπέσῃ εἰς τὸ ἀμάρτημα τοῦ ἐγωῖσμοῦ, τοῦ ἀπεκάλυψε· «Πήγαινε εἰς ἐκεῖνον τὸν Ἀρχιμανδρίτην (') καὶ νὰ κάμῃς αὐτό, ποὺ θὰ σοῦ εἴπῃ». Συγχρόνως ἀπέστειλεν ἕνα Ἀγγελον πρὸς τὸν Ἀρχιμανδρίτην καὶ τοῦ μετέδωσε τὴν ἐξῆς ἐντολὴν· «Ἐντὸς ὀλίγου θὰ σὲ ἐπισκεφθῇ ὁ τάδε Ἀναχωρητὴς νὰ σὲ ἐρωτήσῃ. Θὰ τοῦ εἴπῃς λοιπὸν νὰ πάρῃ ἕνα φραγγέλιον καὶ νὰ βόσκη χοίρους».

23. Πράγματι ἐντὸς ὀλίγου κατέφθασεν ὁ Ἀναχωρητὴς καὶ ἀφοῦ ἀντήλλαξαν τὸν καθιερωμένον ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν ἐκάθισαν. Ἀμέσως ἐρωτᾷ ὁ Ἀναχωρητὴς τὸν Ἀρχιμανδρίτην·

— Εἰπέ μου, τί νὰ κάμω διὰ νὰ σωθῶ;

— Ὅ,τι καὶ ἂν σοῦ εἴπῳ, θὰ τὸ ἐκτελέσῃς;

— Μάλιστα, ἀπήντησεν ὁ Ἀναχωρητὴς.

— Λοιπὸν, πάρε τὸ φραγγέλιον καὶ πήγαινε νὰ βόσκης χοίρους.

Ἀμέσως ὁ Ἀναχωρητὴς προθύμως ἐξετέλεσε τὴν ἐντολὴν τοῦ Ἀρχιμανδρίτου καὶ μετέβη νὰ βόσκη χοίρους.

Αὐτοὶ λοιπὸν, ποὺ τὸν ἔβλεπον νὰ βόσκη χοίρους, ἐξεπλήσσοντο καὶ ἔλεγον μεταξὺ των·

— Βλέπετε τὸν μέγαν Ἀναχωρητὴν; Ἐσάλευσεν ὁ νοῦς του, ἔχει δαιμόνιον καὶ κατήντησε νὰ βόσκη χοίρους!

1) Ἀρχιμανδρίτης ἐλέγετο, κατ' ἀρχήν, ὁ πνευματικὸς καὶ ἐκκλησιαστικὸς ἄρχων τοῦ μοναστικοῦ συνοικισμοῦ, ὅστις περιεβάλλετο διὰ μεγάλης μάνδρας. Ὁ ἄρχων λοιπὸν τῆς μάνδρας, Ἀρχιμανδρίτης.

Αὐτὸς ὁμως, ὁ Ἀναχωρητής, ἤκουε ἀταράχως, καὶ χωρὶς νὰ λυπῇται τοὺς ὀνειδιστικούς αὐτοὺς λόγους.

Βλέπων λοιπὸν ὁ Θεὸς τὴν ταπείνωσίν του καὶ ὅτι μὲ μεγαλοψυχίαν ὑπέμενε τοὺς ἐξευτελισμοὺς τῶν ἀνθρώπων, τὸν ἀπέλυσεν ἀπὸ τὴν δοκιμασίαν αὐτὴν καὶ ἐπανῆλθε πάλιν εἰς τὸν τόπον του.

24. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα:

— Τί νὰ κάμω; Μὲ στενοχωροῦν λογισμοὶ ὑπερηφανείας!

— Καλὰ κάμνεις—ἀπήντησεν ἐλεγκτικῶς ὁ Γέρων· — σὺ βεβαίως ἐδημιούργησες τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν!

Μὲ τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν συνῆλθεν ὁ ἀδελφός, ἀντελήφθη τὴν ἀθλιότητά του, ἔβαλε μετάνοιαν εἰς τὸν Γέροντα καὶ εἶπε:

— Συγχώρησέ με· τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἔκαμα ἐγώ. Ὅλα τὰ ἐδημιούργησε μόνον ὁ Θεός.

— Ἐὰν λοιπὸν ὁ Δημιουργὸς ὄλων αὐτῶν ἦλθε μὲ ἄσημον σχῆμα καὶ ἦτο ταπεινόφρων, σὺ ὁ ἀσήμαντος πηλὸς διατὶ εἶσαι κενόδοξος; Ποῖον εἶναι τὸ ἔργον σου, ἄθλιε, διὰ τὸ ὅποιον θέλεις νὰ καυχᾶσαι;

25. Ἐνας γέρον Ἀσκητὴς ἀναφερόμενος εἰς τὴν ζωὴν του ἔλεγεν: «Ἀπὸ ὅσα ἔπραξα, ὅσα ἠδυνήθην νὰ ἀντιληφθῶ τί ἦσαν κατὰ τὴν ἡθικὴν των ἀξίαν καὶ δὲν τὰ ἔκρινα ὡς ὀρθά, δὲν τὰ ἐπανέλαβα· ὅσα πάλιν ἦσαν σπουδαῖα καὶ ἀξιόλογα καὶ τὰ κατώρθωσα, οὐδὲ κἄν τὰ ἐσκέφθην μετὰ, διὰ νὰ μὴ περιπέσω εἰς αὐταρέσκειαν καὶ ὑπερηφανευθῶ. Τοιοῦτοτρόπως ἐπορευόμην εἰς τὸν βίον· «τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος» (Φιλιπ. γ', 14).

26. Ἐνας ἀδελφὸς ἐπολεμεῖτο ὑπὸ λογισμοῦ αὐταρεσκειᾶς φανταζόμενος, ὅτι κάτι δῆθεν ἐπέτυχεν· τοῦ ἔλεγε δὲ ὁ λογισμὸς μὲ ἱκανοποιήσιν· ψυχὴ μου, κατώρθωσες νὰ πραγματοποιήσης τὰς ἐπιβαλλομένας ἀρετὰς τοῦ μοναχικοῦ βίου. Θέλων δὲ νὰ κατανικήσῃ τὸν ἐπικίνδυνον αὐτὸν λογισμόν, προέβαινεν εἰς τὴν ἐξῆς ἐπώδυνον ἀσκησιν. Ὅταν ἄναβε τὸ καζάνι, διὰ φαγητὸν ἢ δι' ἄλλην ἐργασίαν, ἔφερε τὴν χεῖρα του πλησίον τῆς φωτιᾶς· αἰσθανόμενος δὲ τὸν πόνον τοῦ ἐγκαύματος, ἢ ὑποπτευόμενος τοῦτον, ἔλεγεν ἐπιτιμῶν τὸν ἑαυτὸν του· λοιπόν, καίεσαι; Μὴ ὑψηλοφρονεῖς πλέον!

27. Διότι οἱ Ἅγιοι Τρεῖς Παῖδες, ἃν καὶ δὲν ἐκάησαν, ὅταν ἐρρίφθησαν εἰς τὸ μέσον τοῦ πυρός, ἐν τούτοις δὲν ἐπῆρεν ἀέρα τὸ μυαλό τους καὶ δὲν ὑπερηφανεύθη ἡ καρδιά των, ἀλλ' ὕμνουν τὸν Θεὸν μὲ μεγάλην ταπείνωσιν ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν καιομένην κἀμινον. Ἐλεγον δὲ πρὸς τὸν Θεὸν μὲ ψυχικὴν συντριβὴν καὶ γεμᾶτοι ταπείνωσιν· εἶθε, Θεέ μου, νὰ εἴμεθα ἄξιοι, διὰ νὰ μᾶς δεχθῇς ἐνώπιόν Σου (!)!

1) «Ἄλλ' ἐν ψυχῇ συντετριμμένη καὶ πνεύματι ταπεινώσεως προσδεχθείημεν» (Δανιὴλ γ', Προσευχή, 15)

Σὺ λοιπόν, ποὺ περνᾷς ἀνέτως, χωρὶς τὴν φρίκην μαρτυρίων, διατὶ ὑψηλοφρονεῖς;

Μὲ τὴν ἄσκησιν δὲ αὐτὴν καὶ μὲ τὰς σκέψεις αὐτὰς ἐνίκα τὸν δαίμονα τῆς ὑπερηφανείας.

Δ'. Ἀντιόχου τοῦ Παντέκτου

ΥΠΕΡΗΦΑΝΟΣ Μοναχός, δένδρον ἄκαρπον καὶ ἄρριζον καὶ οὐ μὴ ἐνέγκῃ προσβολὴν ἀνέμου· καὶ ὥσπερ πομφόλυξ ῥαγεῖσα ἀφανίζεται, οὕτω μνήμη ὑπερηφάνου μετὰ θάνατον ὄλλυται· καὶ ὥσπερ ἡ τοῦ ταπεινοῦ προσευχὴ κάμπτει Θεόν, οὕτως ἡ τοῦ ὑπερηφάνου δέησις παροργίζει τὸν Ὑψιστον.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΥΠΕΡΗΦΑΝΟΣ Μοναχός ὁμοιάζει μὲ δένδρον, ποὺ οὔτε βαθείας ρίζας ἔχει, οὔτε καρπὸν φέρει, ὥς ἐκ τούτου δὲν δύναται νὰ ἀνθέξῃ τὴν πνοὴν τοῦ ἀνέμου. Ὅπως δὲ ἀκριβῶς ἡ πομφόλυξ (=σαπουνόφουσκα) ἐξαφανίζεται μόλις σπᾶσῃ, τοιοῦτοτρόπως χάνεται καὶ ἡ ἀνάμνησις τοῦ ὑπερηφάνου μετὰ τὸν θάνατόν του. Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν προσευχὴν τοῦ ταπεινοῦ, ἡ ὁποία προσελκύει τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ, ἡ δέησις τοῦ ὑπερηφάνου παροργίζει τὸν Ὑψιστον.

Ε'. Τοῦ Ἀββᾶ Κασσιανοῦ

ΚΑΘΑΠΕΡ νόσος λοιμικὴ καὶ φθοροποιὸς οὐχ ἐν μέλος τοῦ σώματος, ἀλλ' ὅλον διαφθείρει, οὕτω καὶ ὑπερηφανία οὐ μέρος τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ πᾶσαν αὐτὴν ἀχρειοῖ καὶ ἀπόλλυσι· τῶν μὲν γὰρ ἄλλων παθῶν ἕκα στον, εἰ καὶ ταράσσει τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ πρὸς μίαν πολεμεῖ τὴν ἀντικειμένην αὐτῷ ἀρετὴν, καὶ ταύτην νικᾷσαι φιλονεικεῖ· οἷον, ἡ γαστριμαργία τὴν ἐγκράτειαν διαφθεῖραι σπουδαίνει· ἡ πορνεία τὴν σωφροσύνην· καὶ ἡ φιλαργυρία τὴν ἀκτημοσύνην· ὁ θυμὸς τὴν πραότητα καὶ τὰ λοιπὰ τῆς κακίας εἶδη, τὰς ἐναντιουμένας αὐτοῖς ἀρετάς.

2. Ἡ δὲ ὑπερηφανία, ὅταν κυριεύσῃ τῆς ἀθλίας ψυχῆς, ὥσπερ τις χαλεπώτατος τύραννος, μεγάλην πόλιν καὶ ὑψηλὴν παραλαβὼν, ὅλην αὐτὴν καταστρέφει καὶ ἕως τῶν θεμελίων αὐτῶν κατασκάπτει· καὶ μῆρτυς τούτων ὁ Ἄγγελος ἐκεῖνος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσὼν διὰ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτοῦ, ὃς φῶς ὢν καὶ ἑωσφόρος καλούμενος, σκότος διὰ τὴν οἴησιν γέγονε, καὶ εἰς ἄδην ριφθεὶς, ἀντὶ τῆς οὐρανοῦ δόξης, πῦρ ἐκκληρονόμησεν ἄσβεστον καὶ κόλασιν ἀτελεύτητον.

3. Ταῦτα οὖν ἐνθυμούμενοι φοβηθῶμεν, καὶ πάσῃ φυλακῇ τὴν καρδίαν ἡμῶν τηρήσωμεν ἀπὸ τοῦ δλεθρίου πνεύματος τῆς ὑπερηφανίας, ἐπιλέγοντες ἑαυτοῖς ἀεὶ τὸ τοῦ Ἀποστόλου, ὅταν τινὰ ἀρετὴν κατορθώσωμεν· «οὐκ ἐγώ, ἀλλ' ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί»· καὶ λογιζόμενοι τὸ ὑπὸ τοῦ Κυρίου εἰρημένον· «ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν», καὶ τὸ τοῦ Προφήτου, «ἐὰν μὴ Κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον, εἰς μάτην ἐκοπίασαν οἱ οἰκοδομοῦντες», καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Ἰακώβου, «πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον, ἄνωθέν ἐστι καταβαῖνον παρὰ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων». Ὅτι γὰρ χάριτι καὶ ἐλέει Θεοῦ ἡ σωτηρία ἡμῶν προηγίνεται· μάρτυς ἀπαράγραπτος ὁ ἐν τῷ σταυρῷ ληστής, ὃς οὐκ

ἀρετῆς ἔπαθλον τὴν τῶν οὐρανῶν Βασιλείαν ἐκληρονόμησεν, ἀλλ' ἔλεει καὶ χάριτι.

4. Ἐπὶ τῇ τῶν παθῶν ἀνενεργσίᾳ, ἡ ὑπερηφανία ἐπισυμβαίνει, ἡ τῶν αἰτιῶν ἀποκοπτομένων, ἡ τῶν δαιμόνων δολερῶς ὑποχωρούντων. Ὁ τῆς ὑπερηφανίας δαίμων διπλὴν ἔχει τὴν πονηρίαν· ἡ γὰρ ἑαυτῷ ἀναπείθει τὸν Μοναχὸν ἐπιγράφειν τὰ κατορθώματα καὶ οὐχὶ τῷ Θεῷ, τῷ πάντων τῶν καλῶν χορηγῷ καὶ βοηθῷ πρὸς κατόρθωσιν, ἡ τοῦτο μὴ πειθόμενον, τοὺς ἔτι ἀμελεστέρους τῶν ἀδελφῶν ὑποβάλλει ἐξουθενεῖν.

5. Ἀγνοεῖ δὲ καὶ οὗτος ὁ ἐνεργούμενος, ὅτι τὴν τοῦ Θεοῦ βοήθειαν ἀναπαίθει αὐτὸν ἀπαρνεῖσθαι· εἰ γὰρ ἐκείνους ὡς μὴ δυνηθέντας κατορθῶσαι ἐξουθενεῖ, ἑαυτὸν δηλονότι ὡς ἐξ ἰδίας δυνάμεως κατορθώσαντα εισάγει, ὅπερ ἐστὶν ἀμῆχανον, τοῦ Κυρίου εἰπόντος, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν.

6. Ἐπειδὴ ἡ ἡμετέρα ἀσθένεια πονομένη ἐπὶ τὰ καλὰ, ἄνευ τοῦ χορηγοῦ τῶν καλῶν, εἰς τέλος αὐτὰ ἀγαγεῖν οὐ δύναται· ὁ γὰρ ἐγνωνκὼς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τὴν ἀσθένειαν, οὗτος εἴληψε πείραν τῆς θείας δυνάμεως, καὶ ὁ τοιοῦτος, δι' αὐτῆς μὲν κατώρθωσεν, οὐκ ἐξουθενεῖ δὲ ποτὲ οὐδένα ἀνθρωπον· οἶδε γὰρ ὅτι ὥσπερ αὐτῷ ἐβοήθησε, καὶ πολλῶν παθῶν χαλεπῶν ἡλευθέρωσε, δυνατός ἐστι καὶ πᾶσι βοηθεῖν, ὅτε θέλει, καὶ μάλιστα τοῖς δι' Αὐτὸν ἀγωνιζομένοις, εἰ καὶ κρίμασι τισι πᾶντας ὑπ' ἐν τῶν παθῶν οὖν ἀπαλλάττει, ἀλλ' ἰδίους καιροῖς, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος ἰατρός, ἕκαστον τῶν παιδευόντων ἰᾶται.

7. Εἰ θέλεις γενέσθαι ἐπιγνώμον καὶ μέτριος, καὶ τῷ πάθει τῆς οἰήσεως μὴ δουλεύειν, αἰετὶ ζῆτει ἐν τοῖς οὔσι τί ἐστι κρυπτόμενον τὴν σὴν γνώσιν; καὶ εὐρίσκων πάμπαν, καὶ διάφορα πράγματα λανθάνοντά σε, θαυμάσεις ἐπὶ τῇ σῇ ἰδιωτεῖᾳ καὶ ἀγνωσίᾳ, καὶ συστελεῖς τὸ φρόνημα· καὶ ἑαυτὸν ἐπιγνοὺς συνήσεις πολλά, καὶ μεγάλα, καὶ θαυμαστά πράγματα, ἐπὶ τὸ νομίζειν εἰδέναι οὐκ ἔῃ προκόπτειν εἰς τὸ εἰδέναι.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΠΩΣ ἀκριβῶς μία μολυσματικὴ καὶ καταστρεπτικὴ ἀσθένεια δὲν καταστρέφει μόνον ἓνα μέλος τοῦ σώματος, ἀλλὰ τὸ ἀχρηστεύει ὁλόκληρον, τοιουτοτρόπως ἀκριβῶς καὶ ἡ ὑπερηφάνεια ὁλόκληρον τὴν ψυχὴν ἐξαχρειώνει καὶ ὀδηγεῖ εἰς ἀπώλειαν. Διότι κάθ' ἓνα ἀπὸ τὰ διάφορα πάθη, ἂν καὶ ἐνοχλεῖ τὴν ψυχὴν, ἐν τούτοις μόνον πρὸς τὴν ἀντίθετόν του ἀρετὴν πολεμεῖ καὶ μονομαχεῖ· π. χ. ἡ γαστριμαργία μονομαχεῖ μὲ τὴν ἐγκράτειαν καὶ ἐπιδιώκει νὰ τὴν καταστρέψῃ· ἡ πορνεία μὲ τὴν σωφροσύνην, ἡ φιλαργυρία μὲ τὴν ἀκτημοσύνην, ὁ θυμὸς μὲ τὴν πραότητα καὶ ἐν γένει τὰ διάφορα εἶδη τῆς κακίας μὲ τὰς ἀντιστοιχοῦσας πρὸς αὐτὰ ἀρετάς.

2. Ἡ ὑπερηφάνεια ὅμως, ὅταν καταλάβῃ τὴν ἀθλίαν ψυχὴν, ὁμοιάζει μὲ φοβερώτατον τύραννον, ὁ ὅποῖος ἀφοῦ κυριεύσῃ μεγάλῃν καὶ ὑψηλὴν πόλιν, τὴν καταστρέφει ὁλόκληρον καὶ τὴν κατασιγάπτει ἐκ θεμελίων. Μάρτυς, ποὺ ἐπικυρώνει τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν ποὺ λέγω, εἶναι ὁ Ἅγγελος ἐκεῖνος, ποὺ ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνειάν του κατέπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· αὐτὸς καίτοι ἦτο ὁλος φῶς, ὀνομαζόμενος ὡς ἐκ τούτου Ἑωσφόρος, μετεβλήθη ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνειάν του εἰς σκότος, ἐρρίφθη εἰς τὸν Ἄδην ἀπὸ τὴν δόξαν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐκληρονόμησεν ἄσβεστον πῦρ καὶ ἀτελεύτητον κόλασιν.

3. Ἀναλογιζόμενοι λοιπὸν αὐτά, ἃς φοβηθῶμεν καὶ ἃς περιφρου-

ρήσωμεν τὴν καρδίαν ἡμῶν ἀπὸ τὴν ἐπιδρομὴν τοῦ καταστρεπτικοῦ πνεύματος τῆς ὑπερηφανείας. Ὅσάκις δὲ κατορθώσωμεν καμμίαν ἀρετὴν, ἃς λέγωμεν πάντοτε εἰς τὸ τέλος, μὲ ἐπίγνωσιν, τὸ ἀποστολικὸν λόγιον· «Οὐκ ἐγώ, ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ἡ σὺν ἐμοί» (Α' Κορινθ. ιε', 10). Ἄς σκεπτώμεθα ἐπίσης αὐτό, ποὺ εἶπεν ὁ Κύριός μας· «Ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν» (Ἰωάν. ιε', 5), αὐτὸ ποὺ εἶπεν ὁ Προφήτης· «Ἐὰν μὴ Κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον, εἰς μάτην ἐκοπίασαν οἱ οἰκοδομοῦντες» (Ψαλμ. ρκς', 1). Ἀρκετὰ ὠφέλιμον διὰ τὸν ἀγῶνα ἐναντίον τοῦ ἐγωῖσμοῦ εἶναι καὶ αὐτό, ποὺ εἶπεν ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος· «Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστι καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων» (Ἰακώβ. α', 17). Ὅτι δὲ ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς μας ἔξαρτᾶται ἀπὸ τὴν χάριν καὶ τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ, ἀδιάψευστος μάρτυς εἶναι ὁ ληστής ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρόν. Αὐτὸς ἐκληρονόμησε τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν οὐχὶ ὡς ἐπαθλον τῆς ἀρετῆς του, ἐφ' ὅσον ἦτο ληστής, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ ἔλεος καὶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ.

4. Ὅταν πλέον ἀδρανοῦν τὰ πάθη καὶ δὲν ἐνοχλοῦν τὴν ψυχὴν, τότε παρουσιάζεται ἡ ὑπερηφάνεια· αὐτὸ δὲ συμβαίνει ἢ διότι ἀποκόπτονται αἱ αἰτίαι, ποὺ προκαλοῦν τὰ πάθη, λόγῳ τῆς ἀσκήσεως, ἢ διότι ὑποχωροῦν μὲ δολιότητα οἱ δαίμονες, διὰ νὰ παγιδεύσουν τὸν Ἀσκητὴν. Ὁ δαίμων τῆς ὑπερηφανείας ἔχει διπλὴν πονηρίαν· ἢ πείθει τὸν Μοναχὸν νὰ ἀποδίδῃ τὰ κατορθώματα εἰς τὴν προσωπικὴν του ἰκανότητα καὶ ὄχι εἰς τὸν Θεόν, ποὺ εἶναι χορηγὸς ὅλων τῶν καλῶν καὶ βοηθεῖ τὸν ἄνθρωπον νὰ ἐπιτύχῃ τὰ κατορθώματα, ἢ ὅταν ὁ Μοναχὸς δὲν πεισθῇ εἰς αὐτό, τοῦ ἐμπνέει περιφρόνησιν πρὸς τοὺς ἄλλους, ποὺ δὲν εἶναι τόσον ἐπιμελεῖς, ὅσον αὐτός.

5. Ἀγνοεῖ δὲ ὁ οὕτως ἐνοχλούμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι περιφρονητῶν τοιοῦτοτρόπως τοὺς ἀδελφούς του, παραπείθεται ἀπὸ τὸν πειράζοντα νὰ ἀπαρνηθῇ τὴν βοήθειαν καὶ τὴν συμπαράστασιν τοῦ Θεοῦ εἰς τὰ κατορθώματά του· διότι ἐφ' ὅσον προσβάλλει καὶ περιφρονεῖ τοὺς ἄλλους, ἐπειδὴ τάχα δὲν κατώρθωσαν μὲ τὴν δύναμιν των τὰς ἀρετάς, εἶναι ὡς νὰ παραδέχεται, ὅτι αὐτὸς μὲ τὴν δύναμιν του κατώρθωσεν αὐτά, διὰ τὰ ὁποῖα καυχᾶται. Αὐτὸ ὅμως εἶναι ἄτοπον, ὡς ἀντιτιθέμενον εἰς αὐτὰ ποὺ εἶπεν ὁ Κύριος, ὅτι· «Χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν» (Ἰωάν. ιε', 5).

6. Ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος, μετὰ τὴν πτώσιν, κατέστη ἀσθενὴς πνευματικῶς, κουράζεται διὰ νὰ κατορθώσῃ τὰ ἀγαθὰ δι' αὐτὸ δὲν ἡμπορεῖ νὰ ὀλοκληρώσῃ τὴν προσπάθειαν τοῦ ἀγαθοῦ, χωρὶς τὴν βοήθειαν τοῦ χορηγοῦ τῶν καλῶν, τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸς λοιπόν, ποὺ ἔχει γνωρίσει τὴν ἀσθένειαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, αὐτὸς μόνον εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀντιληφθῇ πόσον ἀναγκαῖα εἶναι ἡ θεία δύναμις εἰς τὸ ἔργον τοῦ ἀγαθοῦ. Αὐτὸς ἔχει ἤδη λάβει πείραν τῆς θείας δυνάμεως καὶ δι' αὐτῆς ἐπέτυχεν ὅ,τι καλὸν ἔχει εἰς τὸ ἐνεργητικόν του· ὁ τοιοῦτος ἄν-

θρωπος ποτὲ δὲν περιφρονεῖ, οὔτε προσβάλλει κανένα. Δὲν περιφρονεῖ δὲ κανένα, διότι γνωρίζει ἐξ ἰδίας πείρας, ὅτι ὅπως ἀκριβῶς ἡ θεία δύναμις τὸν ἐβοήθησε καὶ τὸν ἀπηλευθέρωσεν ἀπὸ πολλὰ φοβερὰ πάθη, τοιοῦτοτρόπως ὁ Θεός, ὁ χορηγὸς τῆς δυνάμεως αὐτῆς, εἶναι ἱκανὸς νὰ βοηθήσῃ ὅλους, ὅταν θέλῃ, καὶ μάλιστα ἐκείνους ποὺ ἀγωνίζονται ἀπὸ ἀγάπην πρὸς Αὐτόν· ἂν καί, δι' οὓς λόγους μόνον ὁ Θεὸς γνωρίζει, δὲν ἀπολυτρώνει ἀμέσως ὅλους ἀπὸ τὰ πάθη, ἀλλὰ εἰς ἐποχὰς καταλλήλους, ποὺ Ἐκεῖνος θὰ κρίνῃ ὡς ἱατρὸς φιλάνθρωπος καὶ ἐπιστήμων, ποὺ γνωρίζει νὰ θεραπεύῃ καθένα ἀνάλογα μὲ τὴν περίπτωσίν του.

7. Ἐὰν θέλῃς νὰ γίνῃς μετριόφρων καὶ συνετὸς καὶ νὰ μὴ ὑποδουλωθῇς εἰς τὸ πάθος τῆς ὑπερηφάνειας, πάντοτε νὰ ἐρευνᾷς τὰ βάθη τῶν ὄντων, διὰ νὰ μαθαίνῃς αὐτὰ ποὺ δὲν γνωρίζεις· τοιοῦτοτρόπως θὰ ἀνακαλύψῃς πάρα πολλά, ἀπὸ ὅσα μέχρι τώρα ἀγνοοῦσες, θὰ θαυμάσῃς τὴν ἀμάθειάν σου καὶ τὴν ἀφέλειάν σου καί, ὡς εἶναι φυσικόν, θὰ ταπεινώσῃς τὸ φρόνημά σου.

Ἀφοῦ δὲ πραγματικῶς καταλάβῃς τὸν ἑαυτόν σου, πόσα ἀγνοεῖς καὶ εἰς πόσα ὑστερεῖς, ἀσφαλῶς τότε πολλὰ καὶ σπουδαῖα ἀξιοθαύμαστα πράγματα θὰ γνωρίσῃς.

Μὴ λησμονῇς, ὅτι τὸ νὰ νομίζῃς ὅτι τὰ γνωρίζεις ὅλα, δὲν σὲ ἀφήνει ποτὲ νὰ προκόψῃς εἰς τὴν γνῶσιν (!).

1) Θαυμασία ἡ διδασκαλία τοῦ Ἀββᾶ Κασσιανοῦ. Προδίδει βαθυτάτην χριστιανικὴν ἐπίγνωσιν, ἀλλὰ καὶ ἀξιοθαύμαστον φιλοσοφικὸν στοχασμόν. Μή-τηρ τῆς φιλομαθείας εἶναι ἡ συναίσθησις τῆς ἀγνοίας, καρπὸς δὲ αὐτῆς ἡ πολυμάθεια. Ἡ τελευταία μάλιστα ἀποψις του, μᾶς ὑπενθυμίζει τὸν Σωκράτην διακηρύσσοντα πόσον κακὸν εἶναι τὸ «οἶσθε εἰδέναι ἃ μὴ εἶδεν».

ὑΠΟΘΕCΙC Λ'

Πόθεν ἡ βλασφημία τίκτεται καὶ πῶς θεραπεύεται.

Ἀπὸ ποῦ γεννᾶται ἡ βλασφημία καὶ πῶς θεραπεύεται.

Α'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΔΕΛΦΟΣ τις ἐπολεμήθη εἰς βλασφημίαν, καὶ ἡσυχύνετο εἰπεῖν ὅπου γὰρ ἤκουσε μεγάλους Γέροντας, παρέβαλεν αὐτοῖς ὥστε ἀναγγεῖλαι, ἔπειτα ἡσυχύνετο ὁμολογῆσαι, καὶ ὑπέστρεφεν οὕτω. Πολλάκις παρέβαλε καὶ τῷ Ἀββᾷ Ποιμένι, καὶ εἰς αὐτὸν ὁμοίως ἐποίει καὶ οὐδὲν ὠμολόγει αἰσχυρόμενος.

2. Ὁ δὲ Γέρων ἐννόει αὐτὸν ἔχοντα λογισμοὺς καὶ ἔλυπεῖτο, τοῦ ἀδελφοῦ μὴ ἀναγγέλλοντος. Ἐν μιᾷ οὖν προπέμπων αὐτόν, εἶπεν ἄδελφέ, ἰδοὺ τοσοῦτον χρόνον ἔρχη ὧδε διὰ τὸ ἀπαγγεῖλαί μοι τοὺς λογισμοὺς, οὓς ἔχεις, καὶ ὅταν ἔλθῃς οὐ θέλεις αὐτοὺς εἰπεῖν, ἀλλὰ θλιβόμενος ὑποστρέφεις πάλιν ἔχων αὐτούς· εἰπέ οὖν τί ἐστίν, ὃ ἔχεις; ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· εἰς βλασφημίαν Θεοῦ πολεμεῖ με ὁ διάβολος καὶ ἡσυχνόμην εἰπεῖν, νῦν δὲ λέγω· καὶ διηγησάμενος αὐτῷ τὸν λογισμόν, ἔλαφρύνθη.

3. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Γέρων· μὴ θλίβου, τέκνον, ἀλλ' ὅταν ἔρχεται ὁ λογισμὸς οὗτος λέγε· ἐγὼ πρᾶγμα οὐκ ἔχω, ἡ βλασφημία σου ἐπάνω σου, Σατανᾶ· τοῦτο γὰρ τὸ πρᾶγμα οὐ θέλει ἡ ψυχὴ μου· πᾶν δὲ πρᾶγμα, ὃ οὐ θέλει ἡ ψυχὴ, ὀλιγοχρόνιον ἐστί· καὶ θεραπευθεὶς ὁ ἀδελφὸς ἀπῆλθεν.

4. Ἀδελφὸς ἠρώτησέ τινα τῶν Πατέρων περὶ τοῦ λογισμοῦ τῆς βλασφημίας λέγων· θλίβεται ἡ ψυχὴ μου, Ἀββᾶ, ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς βλασφημίας, ἀλλὰ ποίησον ἔλεος, καὶ εἰπέ μοι πόθεν συνέβη; καὶ τί ποιήσω;

5. Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· ὁ τοιοῦτος λογισμὸς ἐπισυμβαίνει ἡμῖν ἐκ τοῦ καταλαλεῖν καὶ ἐξουθενεῖν καὶ κατακρίνειν· μᾶλλον δὲ ἐξ ὑπερηφανίας, καὶ ἐκ τοῦ ποιεῖν τινα τὰ θελήματα αὐτοῦ, καὶ ἀμελεῖν τῆς προσευχῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκ τοῦ ὀργίζεσθαι, καὶ θυμοῦσθαι, ἅπερ πάντα σημεῖα εἰσι τῆς ὑπερηφανίας· αὕτη γὰρ εἰς τὰ προλεχθέντα πάθη ἐμβιβάζει ἡμᾶς, καὶ κτεῖθεν ὁ τῆς βλασφημίας γεννᾶται λογισμός· καὶ εἰ χρονίσει ἐν τῇ ψυχῇ, παραδίδωσιν αὐτὸν ὁ δαίμων τῆς βλασφημίας εἰς τὸν τῆς πορνείας. Πολλάκις δὲ καὶ εἰς ἑκστασιν φρενῶν φέρει, καὶ εἰ μὴ ἀνανήψῃ ὁ ἀνθρώπος ἀπόλλυται.

Ἐρμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ἐπολεμεῖτο ὑπὸ τοῦ διαβόλου εἰς λογισμοὺς βλασφημίας· τὸ πάθος του ὅμως αὐτὸ ἐντρέπετο νὰ τὸ ἀποκαλύψῃ.

Ὅπου λοιπὸν ἐπληροφορεῖτο, ὅτι ὑπάρχουν ὀνομαστοὶ καὶ ἐνάρετοι Γέροντες, προσέτρεχεν εἰς αὐτούς, διὰ νὰ ἐξομολογηθῇ· ἀμέσως ὁμως μετενόει, ἐντρέπετο νὰ ὁμολογήσῃ τὸ σφάλμα του καὶ ἀπεχώρει ἄπρακτος. Πολλὰς φορὰς ἐπεσκέφθη τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα· ἀλλὰ καὶ πάλιν τὰ αὐτὰ ἐπανελάμβανε καὶ τίποτε δὲν ἀνέφερεν ἐξ ἐντροπῆς.

2. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ἀντελαμβάνετο, ὅτι ὁ ἀδελφὸς αὐτὸς ἐβασανίζετο ἀπὸ λογισμοὺς καὶ ἐλυπεῖτο, διότι δὲν τοὺς ἐξωμολογεῖτο. Κάποιαν ἡμέραν ἐπὶ τέλους ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, ἐνῶ τὸν προέπεμπεν διὰ νὰ φύγῃ, τοῦ εἶπε :

— Ἀδελφέ μου, βλέπω ὅτι τόσον καιρὸν ἔρχεσαι ἐδῶ διὰ νὰ μοῦ ἐξομολογηθῇς τοὺς λογισμοὺς σου· ὅταν ὁμως εὔρεθῇς πλησίον μου, ἀποφεύγεις νὰ τοὺς εἴπῃς, καὶ φεύγεις πάλιν μὲ θλιψὶν εἰς τὴν ψυχὴν σου, διότι τοὺς κρατεῖς μέσα σου. Εἰπέ μου λοιπὸν τί εἶναι αὐτό, πὺν σὲ βασανίζει;

— Ὁ διάβολος μὲ πολεμεῖ διὰ νὰ βλασφημῶ τὸν Θεὸν καὶ ἐντρεπόμεν νὰ τὸ εἰπῶ, ἀπήντησεν ὁ ἀδελφός! Τώρα ὁμως, μὲ τὸ θάρρος, πὺν μοῦ ἐνέπνευσες, θὰ σοῦ τὰ εἰπῶ ὅλα.

Πραγματικῶς δὲ μὲ εἰλικρίνειαν ἐξέθεσε τοὺς λογισμοὺς του καὶ ἠρέμησεν ἡ συνείδησίς του.

3. Ἀφοῦ ἤκουσε τὴν ἐξομολόγησίν του ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, τὸν συμβούλευσε μὲ τοὺς ἐξῆς λόγους :

— Τέκνον μου, μὴ στενοχωρεῖσαι. Ὅταν σοῦ ἔρχεται ὁ λογισμὸς τῆς βλασφημίας, νὰ λέγῃς εἰς τὸν διάβολον, πὺν τὸν ἐμπνέει· ἐγὼ δὲν ἔχω κανένα λόγον νὰ βλασφημῶ τὸν Θεόν. Ἡ βλασφημία, πὺν φέρεις εἰς τὴν σκέψιν καὶ τὰ χεῖλή μου, ἃς εἶναι ἐπάνω σου, Σατανᾶ. Ἡ ψυχὴ μου δὲν ἐπιθυμεῖ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, τὴν βλασφημίαν. Αὐτὸ δὲ πὺν δὲν θέλει ἡ ψυχὴ, διαρκεῖ ὀλίγον μόνον χρόνον.

Μὲ τὰς πολυτίμους αὐτὰς συμβουλὰς θεραπευθεὶς ὁ ἀδελφός, ἀπεχώρησε.

4. Ἕνας ἀδελφὸς ἠρώτησε κάποιον ἀπὸ τοὺς Πατέρας διὰ τὸν λογισμὸν τῆς βλασφημίας.

— Βαθύτατα στενοχωρεῖται ἡ ψυχὴ μου, Ἀββᾶ—εἶπεν—ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς βλασφημίας· ἀλλά, ὡς ἐλεημοσύνην σοῦ τὸ ζητῶ, ἐξηγήσέ μου ἀπὸ ποῦ καὶ πῶς μοῦ παρουσιάσθη αὐτὸ τὸ κακόν; ὑπόδειξέ μου, τί νὰ κάμω;

5. Εἰς τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν ὁ Γέρων ἀπήντησεν ὡς ἐξῆς :

— Ὁ λογισμὸς αὐτὸς ἐμφανίζεται εἰς τὴν ψυχὴν μας, ὁσάκις αὐτὴ περιπέσῃ εἰς τὰ πάθη τῆς συκοφαντίας, τῆς προσβολῆς καὶ περιφρονήσεως τοῦ συνανθρώπου μας, καὶ τῆς κατακρίσεως· ἀκόμη μεταξὺ τῶν αἰτιῶν πὺν προκαλοῦν τὴν βλασφημίαν, εἶναι καὶ ἡ ὑπερηφάνεια, ἡ ἰδιορρυθμία⁽¹⁾, ἡ ἀμέλεια τῆς προσευχῆς, ἡ ὀργή, ὁ θυμὸς, τὰ ὁποῖα

1) Ἰδιορρυθμία καλεῖται ἡ κατ' ἴδιον τρόπον διαβίωσις τοῦ Μοναχοῦ. Ὁ-

εἶναι, ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, σημάδια τῆς ὑπερηφανείας· διότι ἡ ὑπερηφάνεια μᾶς ρίπτει εἰς τὰ ἀνωτέρω πάθη, ἀπὸ τὰ ὁποῖα γεννᾶται ὁ λογισμὸς τῆς βλασφημίας. Ἐφ' ὅσον δὲ ὁ λογισμὸς τῆς βλασφημίας παραμείνῃ ἐπ' ἀρκετὸν χρόνον εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, τότε ὁ δαίμων παραδίδει τὸν ἀνθρώπον εἰς τὴν πορνείαν. Πολλὰς φορὰς δὲ ἡ βλασφημία, ἐὰν δὲν συνέλθῃ ὁ ἀνθρώπος, τὸν κάμνει τρελλὸν καὶ τὸν καταστρέφει ἐξ ὁλοκλήρου.

Β'. Τοῦ Ἀγίου Ἀναστασίου τοῦ Σιναΐτου

Ἑρῳτησις

ΠΟΘΕΝ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου πολλάκις λαλεῖ τινὰς ἔνδοθεν λογισμοὺς καὶ λόγους αἰσχροὺς καὶ ἀκαθάρτους καὶ ὕπαροὺς ἀκουσίως καὶ ἀπροαιρέτως;

2. Πολλάκις δὲ καὶ ῥήματά τινα ἄθεα καὶ βλάσφημα, κατὰ τὴν Αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν Ἀγίων Μυστηρίων τῷ καιρῷ τῶν συνάξεων καὶ προσευχῶν, καὶ τῆς θείας μεταλήψεως, ὥστε πολλάκις τινες ἐξ ἀθυμίας καὶ ἀπογνώσεως τῶν τοιούτων ἀθέων καὶ δυσφήμων ῥημάτων οὐκ ἐκ Χριστιανού· ἐαυτοὺς εἶναι ἐνόμισαν.

3. Ἄλλοι δὲ καὶ ἀνελεῖν ἐαυτοὺς ἐσκέψαντο, ὥς ἐλπίδα σωτηρίας μὴ ἔχοντες, ἐννοοῦμενοι τὸν τοῦ Κυρίου λόγον τὸν φάσκοντα· «ὅτι τῷ βλασφημοῦντι εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ, οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι».

Ἀποκρισις

4. Ὁ μὲν τοιοῦτος λογισμὸς συμβαίνει τοῖς πολλοῖς ἐξ ὑπερηφανείας ἐαυτῶν, τοῦ Θεοῦ συγχωροῦντος τῷ Σατανᾷ πειράζειν αὐτούς, ἵνα ταπεινωθέντες εἰς μετάνοιαν ἔλθωσιν, ἀπορριψάντες τὸ ὑψηλὸν φρόνημα.

5. Ἄλλοις πάλιν εὐλαβέσι καὶ φιλοθέοις οὖσι, ἀπὸ φθόνου δαιμονικοῦ, διὸ καὶ τινες τῶν κατὰ τὴν ἔρημον Ὀσίων καὶ Ἀσκητῶν ἐναρέτων τῷ τοιούτῳ περιπίπτουσι λογισμῷ.

6. Τὸ δὲ χαλεπώτερον τοῦ πολέμου τοῦτο ἐστίν, ὅτι οὐδεὶς πειραζόμενος ὑπ' αὐτοῦ τολμᾷ ὅλως ἐξαιρεῖν τὸν λογισμὸν ἀνθρωπίναις ἀκοαῖς, νομίζων ὅτι οὐδεὶς ἕτερος τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἀνθρώπων τοιούτους μαρὸς καὶ βλασφήμους λογισμοὺς ἔχει.

7. Καὶ πᾶσαν μὲν ἄλλην ἁμαρτίαν ποιήσας τις, θαρσύνεται ἐξομολογήσασθαι τῷ πλησίον, τοῦτον δὲ τὸν λογισμὸν οὐδαμῶς· ἀλλὰ ἥνίκα αὐτὸν ἐνθυμεῖται ὁ ἀνθρώπος, νομίζει πάραυτα, ἡ ὑπὸ τῆς γῆς καταπίνεσθαι ἀνεωχθείσης ὑποκάτω αὐτοῦ, ἡ πυρὶ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνειν ἀναλίσκεσθαι· ὅθεν καὶ τινες ὑπὸ τοῦ πλήθους τῆς ἐξ αὐτοῦ λύπης καὶ ἀπογνώσεως ἐκτῆκονται μαραινόμενοι.

8. Τινὲς δὲ καὶ σκληρὰ ἀσκήσει καὶ παντοδαπῇ κακουχίᾳ τὰ ἐαυτῶν κατεδᾶπάνησαν σώματα, ἐλπίζοντες ἐλευθερωθῆναι τοῦ λογισμοῦ, ἀλλ' οὐκ ἴσχυσαν τούτου ἀπαλλαγῆναι· ὁ γὰρ τοιοῦτος πειρασμὸς οὐκ ἐκ θελήματος τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ ἀκουσίως ἐκ δαιμονικῆς ἐπηρείας καὶ μόνης ἐπέρχεται. Διὸ καὶ ἀκατάκριτός ἐστι πᾶς πιστὸς καὶ ἀνάιτιος ἐξ αὐτοῦ.

ταν δηλαδὴ οὗτος δὲν ὑποτάσσεται εἰς πνευματικὸν Πατέρα καὶ Γέροντα καὶ δὲν συμμορφοῦται πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Κοινοβίου, ἀλλὰ πορεύεται κατὰ τὸ ἴδιον αὐτοῦ θέλημα.

9. Πῶς γὰρ δυνατόν ἡμᾶς τὸν αὐτὸν Θεὸν καὶ προσκυνεῖν καὶ βλασφημεῖν; οὐδὲ γὰρ αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες τοὺς θεοὺς οὓς σέβουσι, τούτους καὶ βλασφημοῦσι· πόσω γε μᾶλλον ἡμεῖς τὸν Κύριον ἡμῶν, καὶ δημιουργόν, καὶ προνοητήν, ὃν προσκυνούμεν, ὃν δοξάζομεν, ὃν ἐπικαλούμεθα, ὃν μόνον Θεὸν καὶ Δεσπότην ἡμῶν γινώσκουμεν καὶ ὁμολογοῦμεν, ᾧ λατρεύομεν σώματί τε καὶ πνεύματι, καὶ διηνεκῶς προσεδρεύομεν, δι' ὃν οἴκους, καὶ πατρίδας, καὶ πατέρας, καὶ μητέρας, καὶ ἀδελφούς, καὶ συγγενεῖς, καὶ φίλους, καὶ γυναῖκας, καὶ τέκνα, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτῶν σάρκα ἀπαρνησάμενοι, ἑσταυρώσαμεν ἑαυτοὺς πάσαις ἡδοναῖς καὶ ἡδυπαθείαις καὶ ἀναπαύσεσι προθύμως, καὶ σὺν πάσῃ χαρᾷ, καὶ τὴν κακουχίαν, καὶ ξενιτείαν, καὶ πτωχείαν, καὶ τὰς λοιπὰς θλίψεις φέρομεν, ἕκ τε δαιμόνων καὶ ἀνθρώπων πολεμούντων τῇ ἀληθείᾳ, καὶ ἡμᾶς διωκόντων, καὶ βλασφημούντων, καὶ λυπητοῖς μυριοῖς ὑποβαλλόντων, καὶ ταύτας, οὐ θλίψεις, καὶ λύπας, ἀλλ' ἀνέσεις καὶ τρυφὰς μᾶλλον ἡγούμεθα, διὰ τὴν εἰς τὸν Δεσπότην ἀγάπην, ὑπὲρ οὗ εἰ καὶ πολλάκις ἦν ἀποθανεῖν ἐχάρημεν ἂν, καὶ μεθ' ἡδονῆς τοῦτο κατεδεξάμεθα.

10. Πῶς οὖν τὸν μόνον Θεὸν ἡμῶν, ὃν οὕτως ἀγαπῶμεν τε καὶ σεβόμεθα, ὑβρίζειν τοῦτον καὶ βλασφημεῖν ἅμα θελήσωμεν; ἀδύνατον τοῦτο παντελῶς καὶ ἀνένδεκτον· οὐκ ἔξ ἡμετέρας οὖν αἰτίας οὗτος ὁ πειρασμός, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐπηρείας τοῦ δαίμονος· εἰ γὰρ ἔξ ἡμῶν ἦν, πάντως ἂν καὶ διὰ στόματος ταῦτα τὰ ῥήματα ἐφθεγγόμεθα, νῦν δὲ αἰρούμεθα μᾶλλον πυρὶ καυθῆναι πρότερον, ἢ τοιαύτας φθιγγασθαι βλασφημίας.

11. Χρὴ δὲ ἡμᾶς καὶ τοῦτο λογίσασθαι, ὅτι πᾶσα μὲν ἁμαρτία, τῶν ἐφ' ἡμῖν ἐστί· καὶ ἐκουσίως εἰς ταύτην ἐρχόμεθα, τοῖς οἰκείοις πειθόμενοι πάθει· τοὺς γὰρ πονηροὺς λογισμοὺς θελήσει παραδεχόμενοι τὰ πάθη ἀνακινούμεν· εἴτα ὑπὸ τῶν παθῶν εἰς τὰς πράξεις συνελαυνόμεθα.

12. Εἰ δὲ θέλομεν ἀντιστῆναι τοῖς λογισμοῖς, καὶ ἔξ αὐτῶν τούτους ἀποδιῶξαι, δυνάμεθα, σὺν Θεῷ, προσευχῇ συνεχεῖ χρώμενοι κατ' αὐτῶν καὶ τοῖς λοιποῖς τῆς κακίας φαρμάκοις· τοῦτον δὲ τὸν ἀλάστορα καὶ σφόδρα ἀποβαλεῖν θέλοντες, καὶ κατ' αὐτοῦ τῷ Θεῷ ἐντυγχάνοντες, καὶ πᾶσαν ἄσκησιν καὶ κακουχίαν ἐπιτηδεύοντες, διώξαι ἀφ' ἡμῶν οὐ δυνάμεθα· διὰ τοῦτο πάντως, ὅτι ἄλλότριος ἡμῶν ὁλως ἐστί, καὶ ἀκούσιος, καὶ μόνης τῆς ἐπηρείας τοῦ Σατανᾶ.

13. Ὅθεν καὶ ἀνέγκλητοί ἐσμεν, καὶ ἀκατάγνωστοι παρὰ τῷ Θεῷ· μόνον γὰρ ὑπὲρ τῶν ἐκουσίων παθῶν καὶ λογισμῶν, οὓς κωλύσαι δυνάμεθα καὶ οὐ κωλύομεν, ἀπαιτούμεθα λόγον ὑπὸ Θεοῦ, οὐχ ὑπὲρ τῶν ἀκουσίως ἐπερχομένων ἡμῖν.

14. Πνεῦμα γὰρ ὑπάρχων ὁ δαίμων, ἀοραίως εἰς τὰ ὦτα τῆς ἀσωμάτου ἡμῶν ψυχῆς, καὶ μὴ βουλομένης αὐτῆς, τὰ τοιαῦτα ἅθεα ῥήματα φθιγγεται· καὶ τοῦτο μάλιστα ποιεῖ, ὅτε εἰς προσευχὴν παριστάμεθα ἢ γόνυ κλίνομεν τῷ Θεῷ, καὶ ἐντυγχάνομεν κατ' αὐτῶν· πολλάκις δέ, καὶ παρὰ τὴν σύναξιν καὶ τὴν μετάληψιν τῶν φρικτῶν μυστηρίων, βουλόμενος πάντως ὁ μικρὸς ἀποστήσαι ἡμᾶς καὶ ἐμποδίσαι τὴν πρὸς Θεὸν νεύσεως καὶ τῆς ζωοποιοῦ μεταλήψεως.

15. Ἰμεῖς οὖν μαθόντες τὸν δόλον τοῦ πονηροῦ, μηδαμῶς τὸν τοιοῦτον πειρασμὸν εἰς μέτρον ἔχωμεν, ἀλλ' ἐπὶ ἀρχεται ὁ δαίμων ἐν ἡμῖν τὰ τοιαῦτα φθέγγεσθαι, λέγωμεν πρὸς αὐτόν· ἐπιστρέφει ὁ πόνος σου ἐπὶ τὴν κεφαλὴν σου, πονηρὲ καὶ ἀκάθαρτε δαῖμον, καὶ ἐπὶ κορυφὴν σου ἡ βλασφημία σου καταβήσεται· ἐγὼ γὰρ Κύριον τὸν Θεόν μου προσκυνῶ, καὶ αὐτῷ μόνον λατρεύω πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου· σὺ δὲ ὑπὲρ ταύτης τῆς βλασφημίας σου βαρυντέραν ἔξεις τὴν κόλασιν, ὥς ἀποστάτης Θεοῦ, καὶ γλῶσσαν κατ' αὐτοῦ κινῶν ἅθεον. Τούτῳ τῷ τρόπῳ καὶ οὐκ ἄλλῳ τινὶ δύναται τις νικῆσαι τὸν τῆς βλασφημίας δαίμονα.

16. Γνωσόμεθα δὲ καὶ ἐκ τούτου, μὴ εἶναι ἡμέτερον τὸν τοιοῦτον λογισμὸν, ἀλλὰ τοῦ ὑπεναντίου, ὅτι καὶ μισούμενος ἔξ ἡμῶν παραμένει ἐπὶ πολὺ, καὶ οὐκ ἀφίσταται· ἐπὶ γὰρ τῶν ἄλλων λογισμῶν καὶ παθῶν, τὸ ὁλοψύχως ἀπὸ καρδίας ἡισούμενον ὀλιγοχρόνιον ἐστί, καὶ αὐτομόλως ἀφανίζεται· οὗτος δὲ ὁ τῆς βλασφη-

μίας, καὶ οὕτω μισούμενος ὑφ' ἡμῶν, οὐκ ἀναχωρεῖ, ἀλλ' ἐπὶ πλείστον προσμένει, ὥς καὶ ἐκ τούτου φαίνεσθαι, ὅτι οὐ λογισμὸς ἐστὶ τῶν ἐφ' ἡμῖν, ἀλλὰ πειρασμὸς σατανικὸς καὶ ἐπήρεια· πρὸς δὲ πλείονα πίστωσιν, καὶ τινος ἱστορίας παλαιᾶς μνημονεύσωμεν.

17. Ἰστορήται γὰρ παρὰ Φίλωνι τῷ ἱστορικῷ, ὅτι τῷ μακαρίῳ Πέτρῳ τῷ Ἐπισκόπῳ Ἀλεξανδρείας καὶ Μάρτυρι, τὶς τῶν τῆς σκήτηως Πατέρων, τοιοῦτον ἀνέθετο λογισμὸν ἐνοχλούμενος χαλεπῶς ὑπ' αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἀπεκρίθη ὁ μακάριος Πέτρος· ἀπελθε, τέκνον, τῶν λοιπῶν ἁμαρτημάτων σου φρόντισον, τὸ δὲ ὑπὲρ τοῦ λογισμοῦ τοῦτου κρίμα καὶ ἔγκλημα ἐπ' ἐμοὶ κατάλιπε· ἀκατάκριτος γὰρ ἐστὶ πᾶς ὁλοψύχως πιστεύων καὶ προσκυνῶν τὸν Θεόν, ἐκ τοῦ τοιοῦτου λογισμοῦ· τὸ γὰρ ὅλον ἐπήρεια τοῦ διαβόλου ἐστὶ, βουλομένου κωλύσαι ἡμᾶς τῆς κατ' αὐτοῦ πάλης, καὶ ἀποσπάσαι τῆς πρὸς Θεὸν δουλείας καὶ προσεδρείας· καὶ εἰ βούλει, ἐξ ἑμαυτοῦ σοι τοῦτο πιστώσομαι διηγησάμενός σοι, ὃ αὐτὸς ἐπαθὼν τε καὶ ἔμαθον.

18. Ποτέ γὰρ καὶ γὰρ σφοδρῶς ὑπὸ τοιοῦτου ὀχλούμενος λογισμοῦ, ἀνεθέμην αὐτῷ τῷ Θεοῦ θεράποντι διαφρονεῖν, καὶ ἐπληροφόρησέ μοι κακεῖνος λέγων· ὅτι ἐν τῷ καιρῷ τῆς ὁμολογίας σου ἐν αὐτῷ τῷ δικαστηρίῳ, ἥνικα βασάνοις διαφόροις καὶ δεινοῖς τὸ σῶμά σου κατεξέετο καὶ πυρὶ κατεκαίετο, ὁ δαίμων ἐνδοθέν μου βλασφημίας ἐφθάρχετο.

19. Πρὸς ὃν ἐμβοιμησάμενος μετὰ θυμοῦ, εἶπον· ὦ πονηρὲ καὶ πάσης κακίας δημιουργέ· ὅλον ἑμαυτὸν εἰς μυρίας κολάσεις καὶ θανάτους δέδωκα, ἵνα μὴ τὸν Κύριόν μου ἀρνήσωμαι ἢ βλασφημήσω, καὶ σὺ λογισμοῦς μοι βλασφημίας ἀποφθέγγῃ; εἰ τὸν Θεόν μου βλασφημῶ, πῶς ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ ἴδιον αἷμα ἐκχέω, καὶ τὸ σῶμα κατατεμνόμενος; Ὁμολογῶ τοῦτον καὶ ἐνώπιον πάντων προσκυνῶ· πρόδηλον ὅτι ἡ μὲν καλὴ ὁμολογία καὶ μαρτυρία, ἐμὴ ἐστίν· ἡ δὲ κατὰ τοῦ Θεοῦ βλασφημία σὴ ἐστὶ, καὶ ἐπὶ σὲ ἀποστρέφεται· αὕτη τοῦ μακαρίου Πέτρου πρὸς τὸν Ἀσκητὴν ἢ διήγησις καὶ παραίνεσις.

20. Ἐμαθὼν δὲ καὶ περὶ τοῦ Ὁσίου Παμβῶ, ὅτι καὶ οὗτος ὑπὸ τοῦ τοιοῦτου δαίμονος ἐνοχληθεὶς ποτε, καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ, ἤκουσε φωνῆς ἄνωθεν λεγούσης πρὸς αὐτόν· Παμβῶ, Παμβῶ, μὴ ἀθύμει ἐπὶ ἀλλοτριᾷ ἁμαρτίᾳ, ἀλλὰ περὶ τῶν σῶν φρόντισον πράξεων, τὰς δὲ τοῦ πονηροῦ βλασφημίας ἐπ' αὐτὴν κατάλιπε.

21. Καὶ ἡμεῖς οὖν, ἀδελφοί, καταφρονήσωμεν αὐτοῦ ὥς σατανικοῦ καὶ ἀλλοτριῶν ἡμῶν, καὶ οὕτω καὶ τῆς ἐξουδενώσεως δυνησόμεθα ἀπαλλαγῆναι αὐτοῦ, Θεοῦ Χάρτι· οὐ γὰρ ἄλλως τούτου περιγενέσθαι ἰσχύσομεν· τὰ γὰρ λοιπὰ πάθη καὶ οἱ διὰ τῶν λογισμῶν πόλεμοι καὶ ἴστανται καὶ χρόνου δέονται καὶ ὕλης, καὶ δύνανται ὁ ἄνθρωπος ἀντιμαχεῖσθαι καὶ κωλύσαι αὐτά.

22. Οὗτος δὲ ὁ λογισμὸς, δίκην ἀστραπῆς ἢ βέλους πετομένου ἢ ῥιπῆς ὀφθαλμοῦ, ὀξέως καὶ ἀφθάστως παρατρέπει τὴν ψυχὴν· καὶ οὐκ ἐστὶν αὐτὸν κρατῆσαι, ἢ ἀντιπολεμῆσαι· διὸ καὶ ἀδύνατον κωλύσαι αὐτόν, καὶ φιμῶσαι τὸ στόμα τοῦ ἄσωμάτου δαίμονος.

Ἐρμηνεία

Ἐρώτησις

ΑΠΟ ΠΟΙΑΝ αἰτίαν ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου πολλὰς φορὰς λαλεῖ, ἀπὸ μέσα της, αἰσχροὰ λόγια, ἀκάθαρτα, καὶ ρυπαρὰ καὶ σχηματίζει ἀναλόγους σκέψεις, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ καὶ νὰ τὸ ἐπιδιώκῃ;

2. Πολλὰς φορὰς ἐπίσης ἡ ψυχὴ τολμᾷ, παρὰ τὴν θέλησίν της βεβαίως, νὰ ἐκφράζῃ καὶ λόγια ἄθεα καὶ βλάσφημα, στρεφόμενα κατὰ τοῦ ἰδίου τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἱερῶν Μυστηρίων, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν

ὧραν τῶν ἀκολουθίων, τῆς προσευχῆς καὶ τῆς Θείας Μεταλήψεως!

Τόση μάλιστα εἶναι ἡ σφοδρότης καὶ ἡ ρυπαρότης τοῦ περιέργου αὐτοῦ μονολόγου τῆς ψυχῆς, ὥστε μερικοὶ καταλαμβάνονται ἀπὸ βαθυτάτην λύπην καὶ ἀπελπισίαν καὶ φθάνουν εἰς τὸ σημεῖον, ἐξ αἰτίας τῶν ἀθῶων καὶ ἀπρεπῶν αὐτῶν ἐσωτερικῶν λόγων, νὰ μὴ θεωροῦν τοὺς ἑαυτοὺς των οὔτε χριστιανοὺς πλέον!

3. Ἄλλοι πάλιν τόσον πολὺ ἀπεγοητεύθησαν ἀπὸ τὸ περιέργον καὶ ἐνοχλητικὸν αὐτὸ πάθος, ὥστε ἐσκέφθησαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὸν ἀγῶνα τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς των, διότι, κατὰ τὴν γνώμην των, δὲν ἔχουν πλέον ἐλπίδα σωτηρίας, φέροντες κατὰ νοῦν καὶ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου· «Ἡ δὲ τοῦ Πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται.... οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι» (Ματθ. ιβ', 31—32).

Ἀπόκρισις

4. Ὁ λογισμὸς αὐτὸς τῆς βλασφημίας γεννᾶται εἰς τοὺς περισσοτέρους ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνειάν των· ὁ Θεὸς ἐπιτρέπει εἰς τὸν Σατανᾶν νὰ τοὺς πειράξῃ, διὰ νὰ ταπεινωθοῦν ἀπὸ τὸ πάθος αὐτό, νὰ μετανοήσουν καὶ νὰ διώξουν ἀπὸ ἐπάνω των τὴν ὑψηλοφροσύνην.

5. Ἄλλοι πάλιν, οἱ ὅποιοι εἶναι εὐλαβεῖς καὶ φιλόθεοι, ἐνοχλοῦνται μὲ τὸν λογισμὸν αὐτόν, ἐπειδὴ τοὺς φθονεῖ ὁ Σατανᾶς· δι' αὐτὸ εἰς τὸν λογισμὸν αὐτὸν τῆς βλασφημίας περιπίπτουν καὶ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Ὁσίους καὶ ἐναρέτους Ἀσκητάς, ποὺ κατοικοῦν εἰς τὴν ἔρημον.

6. Τὸ δὲ δυσκολώτερον σημεῖον εἰς τὸν πόλεμον αὐτὸν εἶναι τοῦτο· κανεὶς ἀπὸ ὅσους ἐνοχλοῦνται ἀπὸ τὴν ἀκούσιον αὐτὴν βλασφημίαν δὲν τολμᾷ νὰ ἐξομολογηθῇ τὸν λογισμὸν αὐτὸν εἰς ἄνθρωπον, διότι νομίζει ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ἐκ τῶν ἀνθρώπων, ποὺ κατοικοῦν εἰς τὸν κόσμον, ἔχει μέσα του τόσον μιαινοὺς καὶ βλασφήμους λογισμοὺς.

7. Ὅποιανδήποτε δὲ ἄλλην ἁμαρτίαν καὶ ἐὰν κάμῃ ὁ ἄνθρωπος, παίρνει τὸ θάρος νὰ τὴν ἐξομολογηθῇ εἰς τὸν πλῆσιόν του· αὐτὸν ὅμως τὸν λογισμὸν τῆς βλασφημίας καθόλου δὲν ἀποφασίζει νὰ τὸν ἐμπιστευθῇ κατὰ τὴν ἐξομολόγησίν του. Ὅσάκις σκέπτεται τὴν κατάστασίν του ὁ ἐνοχλούμενος ὑπὸ τοιούτων λογισμῶν, τὴν θεωρεῖ τόσον φοβεράν, ὥστε νομίζει, ὅτι θὰ ἀνοίξῃ ἡ γῆ νὰ τὸν καταπιῇ, ἢ ὅτι θὰ πέσῃ φωτιὰ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν νὰ τὸν καύσῃ. Δι' αὐτὸ καὶ μερικοὶ τόσον πολὺ λειώνουν ἀπὸ τὴν λύπην καὶ τὴν ἀπελπισίαν, διὰ τὴν κατάστασίν των, ὥστε ὁμοιάζουν μὲ ἄνθη ποὺ μαραίνονται.

8. Ἄλλοι πάλιν ἐπιζητοῦντες νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὸν λογισμὸν αὐτόν, ἐξήντησαν τελείως τὰ σώματά των μὲ σκληρὰν ἄσκησιν καὶ παντὸς εἶδους σκληραγωγίαν. Παρ' ὅλα ταῦτα δὲν κατάφεραν νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὴν φοβεράν αὐτὴν ἐσωτερικὴν τυραννίαν. Καὶ τοῦτο, διότι ὁ λογισμὸς αὐτὸς δὲν ὀφείλεται εἰς τὴν θέλησιν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ ὁ ἄνθρωπος, προκαλεῖται ἀπὸ δαιμονικὴν ἐνέργειαν. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον καὶ ὁ πιστός, ποὺ ὑφίσταται τὴν

ἐνόχλησιν καὶ τὸν πόλεμον αὐτόν, δὲν δύναται νὰ κατηγορηθῇ οὔτε νὰ θεωρηθῇ ὑπεύθυνος τοῦ ἀκουσίου αὐτοῦ λογισμοῦ τῆς βλασφημίας.

9. Διότι καὶ λογικῶς ἐξεταζόμενον τὸ ζήτημα, πῶς εἶναι δυνατόν ἡμεῖς, πού πιστεύομεν εἰς τὸν Θεόν, νὰ προσκυνοῦμεν καὶ νὰ βλασφημοῦμεν συγχρόνως τὸν ἴδιον Θεόν; Διότι οὔτε καὶ οἱ εἰδωλολάτραι ἀκόμη δὲν περιπίπτουν εἰς τὸν παραλογισμόν αὐτὸν νὰ βλασφημοῦν τοὺς θεοὺς, τοὺς ὁποίους σέβονται. Πῶς λοιπὸν εἶναι δυνατόν ἡμεῖς νὰ περιπέσωμεν εἰς τοιαύτην κατάστασιν, πού λατρεύομεν τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν; Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ βλασφημῶμεν ἡμεῖς τὸν Κύριόν μας, τὸν Δημιουργόν, Αὐτόν, πού προνοεῖ δι' ἡμᾶς, Αὐτόν, πού προσκυνοῦμεν, πού δοξάζομεν, Αὐτόν, πού ἐπικαλούμεθα εἰς τὰς ἀνάγκας ἡμῶν, Αὐτόν πού θεωροῦμεν ὡς μόνον Θεὸν καὶ Δεσπότην μας, καὶ ὁμολογοῦμεν; Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ βλασφημῶμεν Αὐτόν, πού λατρεύομεν καὶ διὰ τῆς ἀσκήσεως τοῦ σώματος καὶ διὰ τοῦ πνεύματος ἡμῶν καὶ ἐνώπιον τοῦ Ὁποίου διαρκῶς παριστάμεθα; Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ βλασφημῶμεν Αὐτόν, χάριν τοῦ Ὁποίου καὶ οἶκους, καὶ πατρίδας, καὶ πατέρας, καὶ μητέρας, καὶ ἀδελφούς, καὶ συγγενεῖς, καὶ φίλους, καὶ γυναῖκας καὶ παιδιὰ, ἀλλὰ καὶ τὰ ἴδια τὰ σώματα ἡμῶν ἀπρηνήθημεν; Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ βλασφημῶμεν Αὐτόν, χάριν τοῦ Ὁποίου ἐσταυρώθημεν ἐκουσίως ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρὸν τῆς ἀσκήσεως, νεκρώσαντες ὅλας τὰς ἡδονάς, τὰς ἡδυπαθείας, τὰς ἀναπαύσεις μὲ προθυμίαν καὶ χαρὰν, ὑπομένοντες δὲ ἀγογγύστως κακουχίας, ξενιτειάν, πτωχείαν καὶ ὅλας τὰς θλίψεις;

Εἶναι ποτὲ δυνατόν μὲ τὴν θέλησιν ἡμῶν νὰ βλασφημῶμεν τὸν Κύριον καὶ Δεσπότην ἡμῶν, τὸν ὁποῖον τόσον πολὺ ἠγαπήσαμεν, ὥστε νὰ πολεμοῦμεθα πραγματικῶς καὶ ἀπὸ ἀνθρώπους καὶ ἀπὸ δαίμονας, οἱ ὁποῖοι μᾶς διώκουν, μᾶς βλασφημοῦν, μᾶς προκαλοῦν ἀναριθμήτους θλίψεις, καὶ τὰ ὁποῖα χάριν τοῦ ὀνόματός Του τὰ θεωρῶμεν, ἀντιθέτως, ἀνέσεις καὶ ἀπολαύσεις, ἀντιμετωπίζοντες μάλιστα μὲ χαρὰν καὶ εὐχαρίστησιν καὶ αὐτὸν ἀκόμη τὸν θάνατον, καὶ πολλάκις, ἐὰν ἦτο δυνατόν, νὰ ἀποθάνωμεν, χάριν τοῦ Κυρίου μας;

10. Πῶς λοιπὸν θὰ θελήσωμεν συγχρόνως νὰ βλασφημήσωμεν τὸν μόνον Θεὸν ἡμῶν, τὸν ὁποῖον τόσον ἀπολύτως καὶ παραφόρως ἀγαπῶμεν καὶ σεβόμεθα; Τὸ τοιοῦτον εἶναι ἀδύνατον καὶ καθ' ὁλοκληρίαν ἀπαράδεκτον. Ἡ αἰτία τοῦ πειρασμοῦ αὐτοῦ δὲν ὀφείλεται εἰς τὴν θέλησιν μας, ἀλλ' εἰς ἐνέργειαν τοῦ διαβόλου. Ἐὰν μὲ τὴν θέλησιν μας συνέβαινεν ὁ πειρασμὸς αὐτός, τότε θὰ ἐκφωνοῦσαμεν καὶ διὰ τοῦ στόματος ἡμῶν τὰ λόγια αὐτά, πού σχηματίζονται εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μας.

Τώρα ἡμεῖς ὅμως ὄχι μόνον δὲν τὰ ἐκφωνοῦμεν, ἀλλὰ θὰ προτιμούσαμεν καλλίτερα νὰ καῶμεν ζωντανοὶ εἰς τὴν φωτιάν, παρὰ νὰ ἐλέγαμεν τοιαύτας βλασφημίας.

11. Πρέπει νὰ σκεπτώμεθα καὶ τοῦτο· ὅτι δηλαδὴ κάθε ἁμαρτία

ἐξαργτᾶται ἀπὸ ἡμᾶς καὶ περιπίπτομεν μὲ τὴν θέλησίν μας εἰς αὐτὴν ὑπακούοντες εἰς τὰ ἀνάλογα πάθη μας· διότι ἀνακινοῦμεν εἰς τὴν ψυχὴν μας τὰ πάθη, ἀπὸ τὴν στιγμὴν, ποὺ θὰ δώσωμεν προσοχὴν, μὲ τὴν θέλησίν μας, εἰς τοὺς διαφόρους πονηροὺς λογισμοὺς. Μετὰ πλέον τὰ πάθη μᾶς παρασύρουν εἰς τὰς αἰσχροὺς καὶ ἁμαρτωλὰς πράξεις.

12. Δυνάμεθα δὲ μεταχειριζόμενοι τὴν συνεχῆ προσευχὴν καὶ τὰ διάφορα κατὰ τῆς κακίας φάρμακα ἐναντίον τῶν πονηρῶν αὐτῶν λογισμῶν, νὰ ἀντισταθῶμεν κατ' αὐτῶν καὶ νὰ τοὺς ἀποδιώξωμεν μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἐφ' ὅσον θὰ θελήσωμεν. Αὐτὸν ὅμως τὸν ἄθλιον λογισμὸν τῆς βλασφημίας, καίτοι μετὰ σφοδρότητος ἐπιθυμοῦμεν νὰ τὸν ἀποδιώξωμεν καὶ προσευχόμεθα δι' αὐτὸ πρὸς τὸν Θεόν, ὑποβαλλόμενοι συγχρόνως εἰς αὐστηρὰν ἄσκησιν καὶ κακουχίαν, ἐν τούτοις δὲν δυνάμεθα νὰ τὸν ἀποδιώξωμεν ἀπὸ ἡμᾶς. Καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀκόμη ἀποδεικνύεται, ὅτι εἶναι τελείως ξένος πρὸς τὸν ψυχικόν μας κόσμον καὶ μᾶς ἐνοχλεῖ, παρὰ τὴν θέλησίν μας, ἀπὸ μόνην τὴν ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ.

13. Εἴμεθα λοιπὸν τελείως ἀνεύθυνοι ἀπὸ πᾶσαν κατηγορίαν καὶ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ καταδικασθῶμεν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δι' αὐτό· διότι ὁ Θεὸς θὰ μᾶς ζητήσῃ λόγον μόνον διὰ τὰ πάθη καὶ τοὺς λογισμοὺς, ποὺ συμβαίνουν μὲ τὴν θέλησίν μας, καὶ τὰ ὅποια ἡδυνάμεθα νὰ ἐμποδίσωμεν καὶ δὲν ἡμποδίσαμεν· δὲν θὰ δώσωμεν ὅμως λόγον καὶ διὰ τοὺς λογισμοὺς, ποὺ μᾶς ἔρχονται χωρὶς τὴν θέλησίν μας.

14. Ὁ δαίμων, ἐπειδὴ εἶναι πνεῦμα, πλησιάζει, χωρὶς ἡμεῖς νὰ τὸ ἀντιληφθῶμεν, τὴν ἀσώματον ψυχὴν μας, καί, παρὰ τὴν θέλησίν της, ψιθυρίζει εἰς αὐτὴν τὰ ἄθεα λόγια τῆς βλασφημίας. Ἐχει μάλιστα τὸ θράσος νὰ ἐνοχλῇ τὴν ψυχὴν μας τὴν ὥραν, ποὺ κάμνομεν προσευχὴν ἢ μετανοίας καὶ παρακαλοῦμεν τὸν Θεὸν νὰ μᾶς βοηθήσῃ ἐναντίον του. Πολλὰς φορὰς δὲ ἀκόμη μᾶς ἐνοχλεῖ καὶ κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀκολουθίας εἰς τὸν Ναόν, ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτὴν τὴν φορικτὴν στιγμὴν τῆς μεταλήψεως τῶν Τιμίων Δώρων. Εἰς αὐτὸ δὲ προβαίνει ὁ μιὰρὸς δαίμων, διότι θέλει ὅπωςδὴποτε νὰ μᾶς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ νὰ μᾶς ἐμποδίσῃ νὰ ἐπικοινωνήσωμεν μὲ Αὐτόν, ὅπως ἐπίσης καὶ νὰ δεχθῶμεν εἰς τὴν ψυχὴν μας τὴν Μετάληψιν, ποὺ φέρει ζωὴν εἰς τὸν ἄνθρωπον.

15. Ἡμεῖς λοιπόν, ἐφ' ὅσον ἐμάθαμεν πλέον τὴν ἀπάτην τοῦ πονηροῦ, ἃς μὴ ὑπολογίζωμεν καθόλου τὸν πειρασμὸν αὐτὸν τῆς βλασφημίας. Ὅταν δὲ ἀρχίξῃ ὁ δαίμων νὰ μᾶς ψιθυρίξῃ τὰ βλάσφημα αὐτὰ λόγια, ἡμεῖς ἃς τοῦ λέγωμεν· πονηρὲ καὶ ἀκάθαρτε δαίμον, ματαίως κοπιᾷς· ὁ κόπος σου νὰ μὲ θλίψῃς, εἰς τὴν κεφαλὴν σου θὰ γυρίσῃ καὶ ἡ βλασφημία, τὴν ὁποίαν μοῦ ἐμπνέεις, θὰ κατέβῃ ἐπάνω σου (!),

1) «Ἐπιστρέψει ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ κορυφὴν αὐτοῦ ἡ ἀδικία αὐτοῦ καταβήσεται (Ψαλμ. ζ', 17).

διότι ἐγὼ προσκυνῶ τὸν Κύριον καὶ Θεόν μου καὶ Αὐτὸν μόνον θὰ λατρεύω, ἐφ' ὅσον ζῶ (1). Σὺ, πονηρὲ δαίμων, ἐξ αἰτίας τῆς βλασφημίας σου αὐτῆς, προετοιμάξεις διὰ τὸν ἑαυτὸν σου σφοδροτέραν τὴν κόλασιν καὶ διότι εἶσαι ἐπαναστάτης ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ διότι τολμᾷς ἀκόμη καὶ νὰ τὸν βλασφημῇς. Μόνον μὲ τὸν τρόπον αὐτόν, καὶ ὄχι μὲ κανέναν ἄλλον, θὰ ἡμπορέσῃ κανεὶς νὰ νικήσῃ τὸν δαίμονα τῆς βλασφημίας.

16. Ἐκτὸς τῶν ἄλλων λόγων, ποὺ ἀνεφέραμεν προηγουμένως, καὶ ἐκ τοῦ ἐξῆς προσθέτου ἐπιχειρήματος δυνάμεθα νὰ ἀντιληφθῶμεν, ὅτι δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θέλησίν μας ὁ λογισμὸς τῆς βλασφημίας, ἀλλ' ὀφείλεται ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὸν διάβολον· ὅλοι οἱ ἄλλοι λογισμοὶ καὶ τὰ πάθη, ἐφ' ὅσον ὀλοψύχως καὶ ἀπὸ καρδίας τὰ μισήσωμεν, παραμένουν ὀλίγον χρόνον καὶ μετὰ φυγαδεύονται· ἀντιθέτως ὁ λογισμὸς τῆς βλασφημίας, καίτοι τὸν μισοῦμεν καὶ τὸν ἀπεχθανόμεθα, ἐν τούτοις δὲν ἀπομακρύνεται ἀπὸ ἡμᾶς, ἀλλὰ παραμένει ἐπὶ πολὺ καὶ δὲν ἀναχωρεῖ. Ἀπὸ αὐτὴν λοιπὸν τὴν πείσμονα παραμονὴν τοῦ ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ λογισμὸς αὐτὸς τῆς βλασφημίας εἶναι σατανικὴ ἐνέργεια καὶ ἐπήρεια καὶ δὲν ὀφείλεται εἰς τὴν θέλησίν μας. Πρὸς ἰσχυροτέραν δὲ ἀπόδειξιν ἃς ἀναφέρωμεν καὶ μίαν παλαιὰν χαρακτηριστικὴν ἱστορίαν.

17. Ὁ Φίλων ὁ ἱστορικὸς διηγεῖται τὴν ἐξῆς ἱστορίαν:

Ἐνας Μοναχὸς ἀπὸ τὴν σκήτην τῶν Πατέρων ἡνωχλεῖτο σφοδρῶς ἀπὸ ἓνα τοιοῦτον λογισμὸν βλασφημίας. Τὸν λογισμὸν λοιπὸν αὐτὸν ἐξωμολογήθη εἰς τὸν μακάριον Πέτρον, Ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας καὶ Μάρτυρα. Ἀφοῦ ἤκουσε τὴν ἐξομολόγησιν τοῦ Μοναχοῦ, ἰδοὺ τί ἀπήντησεν ὁ Ἅγιος ἐκεῖνος Ἐπίσκοπος:

— Πήγαινε, τέκνον μου, καὶ φρόντισε διὰ τὰ ὑπόλοιπα ἁμαρτήματά σου· τὴν εὐθύνην καὶ τὴν ἐνοχὴν διὰ τὸν λογισμὸν αὐτὸν ἄφησέ την εἰς ἐμένα. Μὴ λησμονῇς—συνέχισεν ὁ Ἐπίσκοπος Πέτρος—ὅτι ἐκεῖνος ποὺ πιστεῦει ὀλοψύχως εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν προσκυνεῖ εἶναι τελειῶς ἀνεύθυνος ἀπὸ τὸν λογισμὸν αὐτόν. Ὁ λογισμὸς αὐτὸς εἶναι καθ' ὀλοκληρίαν διαβολικὴ ἐπήρεια καὶ πονηρὰ ἐφευρέσις τοῦ Σατανᾶ, θέλοντος δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου νὰ μᾶς ἐμποδίσῃ ἀπὸ τὴν ἐναντίον του πάλην καὶ νὰ μᾶς ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὴν διαρκὴ σκέψιν καὶ ἐπικοινωνίαν μὲ τὸν Θεόν. Καί, ἐὰν θέλῃς, θὰ σοῦ διηγηθῶ μίαν προσωπικὴν μου περίπτωσιν, τί ἔπαθα καὶ τί ἐδιδάχθην, διὰ νὰ βεβαιωθῇς καὶ σὺ περὶ τούτου.

18. Κάποτε καὶ ἐγὼ ἡνωχλήθην σφοδρῶς ὑπὸ ἐνὸς τοιούτου λογισμοῦ βλασφημίας. Τὸν ἐξωμολογήθην λοιπὸν εἰς τὸν θεράποντα τοῦ Θεοῦ Παφνούτιον. Τότε ἐκεῖνος μοῦ εἶπε τὰ ἐξῆς:

—Ὅταν εἶχον συλληφθῇ ὡς Χριστιανὸς καὶ μὲ ὠδήγησαν εἰς

1) «Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· «Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ, γέγραπται γάρ, Κύριον τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις» (Ματθ. δ', 10).

τὸ δικαστήριον, διὰ τὰ μὲ δικάσουν διὰ τὴν ὁμολογίαν μου, εἰς αὐτὴν τὴν φοβερὰν στιγμὴν, ὅπου οἱ δῆμιοι ἐβασάνιζαν μὲ φοβερὰ βασανιστήρια τὸ σῶμα μου καὶ μὲ κατέκαιον μὲ φωτιάν, τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὁ δαίμων ἐψιθύριζε μέσα εἰς τὴν ψυχὴν μου βλασφημίας!

19. Αὐτὸν λοιπὸν τὸν δαίμονα ἐπιτιμῶν μὲ θυμὸν καὶ ταρασσόμενος ἀπὸ ἀγανάκτησιν τοῦ ἔλεγον: «ὦ πονηρὲ καὶ δημιουργὲ πάσης κακίας, ὁλόκληρος ἔχω δοθῇ εἰς παντοειδῆ βασανιστήρια καὶ φρικτοὺς θανάτους, διὰ τὰ μὴ ἀρνηθῶ τὸν Κύριόν μου ἢ διὰ τὰ μὴ βλασφημήσω καὶ σὺ ψιθυρίζεις μέσα εἰς τὴν ψυχὴν μου λογισμοὺς βλασφημίας; Ἐὰν εἶχον πρόθεσιν νὰ βλασφημήσω τὸν Θεόν μου, τότε διατί χύνω τὸ αἷμα μου δι' Αὐτὸν καὶ πληγώνεται ἀπὸ τὰ βασανιστήρια τὸ σῶμα μου; Ὁμολογῶ τὸν Θεόν μου καὶ ἐνώπιον ὅλων τὸν προσκυνῶ· εἶναι λοιπὸν ὁλοφάνερον, ὅτι ἡ μὲν καλὴ ὁμολογία καὶ τὸ μαρτύριον χάριν τοῦ Θεοῦ εἶναι τῆς θελήσεώς μου· ἡ δὲ κατὰ τοῦ Θεοῦ βλασφημία εἶναι ἐνέργεια ἰδική σου καὶ ὥς τοιαύτη εἰς σὲ πάλιν γυρίζει».

Αὕτῃ ἦτο ἡ διήγησις καὶ συμβουλὴ τοῦ μακαρίου Πέτρου πρὸς τὸν Ἀσκητὴν.

20. Καὶ διὰ τὸν Ὅσιον Παμβῶ ἔμαθον ἐπίσης τὸ ἐξῆς: Κάποτε καὶ αὐτὸς ἠνωχλήθη ὑπὸ λογισμοῦ βλασφημίας. Ὄταν δὲ παρεκάλει τὸν Θεὸν νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν ἐνόχλησιν αὐτὴν, ἤκουσεν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν μίαν φωνὴν ποῦ τοῦ ἔλεγε· «Παμβῶ, Παμβῶ, μὴ στενοχωρεῖσαι διὰ ξένην ἁμαρτίαν, ἀλλὰ μόνον νὰ φροντίζῃς διὰ τὰς πράξεις σου· τὰς βλασφημίας, ποῦ ἐμπνέει ὁ πονηρός, ἄφησέ τας ἐπάνω του».

21. Καὶ ἡμεῖς λοιπόν, ἀδελφοί, ἃς περιφρονήσωμεν τὸν λογισμὸν αὐτόν, ὥς ἀνήκοντα εἰς τὸν Σατανᾶν καὶ τελείως ξένον πρὸς τὴν θέλησίν μας. Τοιοῦτοτρόπως περιφρονοῦντες τὸν λογισμὸν αὐτόν, θὰ δυνηθῶμεν, μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, νὰ ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ αὐτόν. Δὲν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος νὰ ἡμπορέσωμεν νὰ καταβάλωμεν τὸν λογισμὸν αὐτόν. Τὰ ἄλλα πάθη καὶ οἱ πόλεμοι, ποῦ σηκώνουν εἰς τὸν ἄνθρωπον οἱ λογισμοί, παραμένουν ἀρκετὸν εἰς τὴν ψυχὴν μας, καὶ ἀπαιτεῖται κατάλληλος χρόνος καὶ ὕλικά μέσα διὰ τὴν τυχόν πραγματοποίησίν των, ὥς ἐκ τούτου δίδεται ὁ χρόνος εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ τὰ ἀντιπολεμήσῃ καὶ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀνάπτυξίν των.

22. Οἱ λογισμοὶ ὅμως τῆς βλασφημίας παρουσιάζονται εἰς τὴν ψυχὴν μὲ τὴν φευγαλεότητα τῆς ἀστραπῆς, τὴν ταχύτητα τοῦ βέλους ποῦ πετᾷ, τὴν συντομίαν τοῦ ἀνοιγοκλεισίματος τοῦ ὀφθαλμοῦ· τόσον γρήγορα καὶ ἔντονα περνοῦν ἀπὸ τὴν ψυχὴν. Δὲν ὑπάρχει δὲ τρόπος νὰ τοὺς καθηλώσῃ κανεὶς ἢ νὰ τοὺς ἀντιπολεμήσῃ. Λόγω δὲ ἀκριβῶς τῆς ταχύτητος μὲ τὴν ὁποίαν διέρχεται ἀπὸ τὴν ψυχὴν ὁ λογισμὸς αὐτὸς εἶναι ἀδύνατον νὰ προλάβῃ τὸ πνεῦμα νὰ τὸν ἐμποδίσῃ καὶ νὰ κλείσῃ τὸ στόμα τοῦ ἀσωμάτου δαίμονος.

Γ'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

ΟΤΑΝ ἄρξῃται ὁ νοῦς εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ προκόπτειν, τότε καὶ ὁ δαίμων τῆς βλασφημίας ἄρχεται ἐκπειράζειν αὐτόν· καὶ τοιούτους αὐτῷ λογισμοὺς ὑποβάλλει, οἷους ἀνθρώπων μὲν οὐδεὶς, μόνος δὲ ἑαυτοῦ πατὴρ διάβολος ἐφευρίσκει· τοῦτο δὲ ποιεῖ, φθονῶν τῷ θεοφιλεῖ, ἵνα εἰς ἀπόγνωσιν ἐλθῶν ὥς τοιαῦτα διανοηθεῖς, μηκέτι τολμήσῃ διὰ τῆς συνήθους προσευχῆς πρὸς Αὐτὸν ἀναπτῆναι.

2. Οὐδὲν δὲ ἐντεῦθεν ὠφελεῖται ὁ ἀλάστωρ πρὸς τὸν ἴδιον σκοπόν, ἀλλὰ καὶ μάλιστα βεβαιότερους ἡμᾶς ἀπεργάζεται· πολεμούμενοι γὰρ καὶ ἀντιπολεμοῦντες, δοκιμώτεροι καὶ γνησιώτεροι εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ εὕρισκόμεθα, ἢ δὲ ῥομφαία αὐτοῦ εἰσέλθοι εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ, καὶ τὰ τόξα αὐτοῦ συντριβεῖν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΟΤΑΝ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ἀρχίξῃ νὰ προσδεύῃ πνευματικῶς καὶ νὰ διαφλέγεται ἀπὸ ἀγάπην πρὸς τὸν Θεόν, τότε καὶ ὁ δαίμων τῆς βλασφημίας ἀρχίζει νὰ πειράξῃ τὸν ἄνθρωπον. Καὶ τόσον φρικτοὺς λογισμοὺς τοῦ ἐμπνέει, πὺν εἶναι ἀδύνατον νὰ τοὺς φαντασθῇ ἄνθρωπος, πάρα μόνον ὁ ἐμπνευστὴς τῆς βλασφημίας διάβολος, πὺν τοὺς ἐφευρίσκει. Αὐτὸ δὲ τὸ κάμνει, διότι φθονεῖ τὸν ἄνθρωπον, πὺν ἀγαπᾷ τὸν Θεόν· διὰ νὰ τὸν φέρῃ εἰς ἀπόγνωσιν, ἐπειδὴ ἐσκέφθη τοιαύτας βλασφημίας, καὶ νὰ μὴ τολμήσῃ πλέον νὰ ἀναπτέρωσῃ τὸν νοῦν του πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τῆς συνήθους προσευχῆς.

2. Τίποτε ὅμως δὲν κερδίζει ἀπὸ τὴν δολίαν αὐτὴν ἐνέργειαν ὁ ἄθλιος διὰ τὸν σκοπὸν του· ἀπ' ἐναντίας μᾶς καθιστᾷ περισσότερον σταθεροὺς εἰς τὴν ἀσκησιν. Διότι, ὅταν πολεμούμεθα καὶ ἀντιπολεμῶμεν τὸν διάβολον, ἀναδεικνυόμεθα περισσότερον ἱκανοὶ καὶ γνήσιοι εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ· εἴθε δὲ ἡ ρομφαία Αὐτοῦ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ διαβόλου καὶ ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ νὰ συντρίψῃ τὰ τόξα του.

ὑΠΟΘΕCΙC ΛΑ΄

Ὅτι μεγίστη ἐν ἀρεταῖς ἡ διάκρισις καὶ δεῖ τὸν πιστὸν μετ' αὐτῆς ποιεῖν ἢ ποιεῖ· τὰ γὰρ ἀδιακρίτως καὶ ἀσκόπως γινόμενα, καὶν καλὰ ὦσιν, οὐδὲν ὠφελοῦσι, ποτὲ δὲ καὶ βλάπτουσιν.

Μεταξὺ τῶν ἀρετῶν μεγαλυτέρα εἶναι ἡ διάκρισις· ὁ πιστὸς πρέπει νὰ ἐνεργῇ, ὅσα πράττει, μὲ διάκρισιν. Διότι ὅσα γίνονται ἀσκόπως καὶ χωρὶς διάκρισιν, καὶ ἐὰν ἀκόμη εἶναι καλὰ, δὲν ὠφελοῦν, κάποτε δὲ καὶ βλάπτουν.

Α΄. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΙΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος, ὅτι εἰσὶ τινες κατατρίψαντες τὰ σώματα αὐτῶν ἐν τῇ ἀσκήσει, καὶ διὰ τὸ μὴ ἐσχηκέναι αὐτοὺς διάκρισιν, μακρὰν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ γεγόνασιν.

2. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς, ὅτι ποιεῖ ὁ ἄνθρωπος ὅλον τὸν χρόνον αὐτοῦ βαστάζων ἀξίνην, καὶ οὐχ εὐρίσκει κατενεγκεῖν τὸ δένδρον· ἔστι δὲ ἄλλος ἔμπειρος τοῦ κόπτειν, καὶ δι' ὀλίγου καταφέρει τὸ δένδρον· ἔλεγε δὲ τοῦτον εἶναι τὸν ἔχοντα τὴν διάκρισιν.

3. Ἡρωτήθη Γέρων· τί ἔστι τὸ ἔργον τοῦ Μοναχοῦ; Καὶ ἀπεκρίθη· ἡ διάκρισις.

4. Ὁ αὐτὸς εἶπεν, ὅτι μείζων πασῶν τῶν ἀρετῶν ἐστὶν ἡ διάκρισις.

5. Εἶπε Γέρων· νοῦν μὲν πλανώμενον ἴστησιν ἀνάγνωσις καὶ ἀγρυπνία καὶ προσευχή· ἐπιθυμίαν δὲ φλεγομένην, μαραίνει πείνα καὶ κόπος καὶ ἀναχώρησις· θυμὸν ταρασσόμενον, καταπαύει ψαλμωδία καὶ μακροθυμία καὶ ἔλεος, καὶ ταῦτα τοῖς προσήκουσι χρόνοις τε καὶ μέτροις γινόμενα· τὰ γὰρ ἄκαιρα καὶ ἄμετρα, ὀλιγοχρόνια· τὰ δὲ ὀλιγοχρόνια, βλαβερά μᾶλλον καὶ οὐκ ὠφέλιμα.

6. Ἡρώτησεν ὁ Ἀββᾶς Λογγῖνος τὸν Ἀββᾶν Λούκιον λέγων· θέλω ξενитеυσαι. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Γέρων· ἐὰν μὴ κρατήσης τῆς γλώσσης σου, οὐκ εἰ ξένος ὅπου ἐὰν ἀπέλθης· καὶ ὧδε οὖν κρατήσον τῆς γλώσσης σου καὶ ξένος εἰ. Λέγει αὐτῷ πάλιν, θέλω νηστεῦσαι. Ἐφη ὁ Γέρων· εἶπεν Ἡσαΐας ὁ Προφήτης, ἐὰν κάμψῃς ὥσει κρίκον τὸν τράχηλόν σου, οὐδ' οὕτως κληθήσεται νηστεία δεκτή, ἀλλὰ μᾶλλον κράτησον τῶν πονηρῶν λογισμῶν· λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον· θέλω φυγεῖν τοὺς ἀνθρώπους. Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· ἐὰν μὴ πρότερον κατορθώσης μετὰ τῶν ἀνθρώπων, οὐδὲ κατὰ μόνας δύνασαι κατορθώσαι.

7. Εἶπε Γέρων· μὴ πρότερον ποίει τι, πρὶν ἐξετάσης τὴν καρδίαν σου, εἰ κατὰ Θεὸν γίνεται ὃ μέλλεις ποιεῖν.

8. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος· ὁ τύπων τὸ μαζὶν τοῦ σιδήρου, πρῶτον σκοπεῖ ἐν ἑαυτῷ τί μέλλει ποιεῖν; δρέπανον ἢ μάχαιραν ἢ πέλεκυν, καὶ πρὸς ὃ τυπώσῃ, ἐργάζεται. Οὕτως καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν λογιζέσθαι ποῖαν ἀρετὴν μετερχόμεθα, ἵνα μὴ εἰς κενὸν κοπιῶμεν.

9. Εἶπε Γέρον, ὅτι τὰ ὑπέρμετρα πάντα τῶν δαιμόνων εἰσὶν.

10. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν· τὸ μὴ προορᾶν τὰ πράγματα ἡμᾶς, οὐκ ἔξ ἡμᾶς εἰς τὰ βέλτιστα προκόψαι.

11. Εἶπε Γέρον· οὐδέποτε προέβην ποδὸς βῆμα, εἰ μὴ πρότερον ἔμαθον ποῦ ἔθην καὶ τὸν πόδα μου· ἄλλ' εἰστήκειν κατανοῶν καὶ ὅπως μὴ ἐνδιδοῦς, ἄχρις ἂν με ὁ Θεὸς ὁδηγήσῃ.

12. Εἶπε πάλιν· ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου ὧν πράττω, ἐννοῶ πρότερον καὶ ἀποβλέπω εἰς τὸν καρπὸν αὐτοῦ τί τέσσεται, εἴτε ἐν τοῖς λογισμοῖς, εἴτε ἐν ταῖς πράξεσιν.

13. Ἔλεγον οἱ Γέροντες, ὅτι ὥσπερ τὸ πῦρ καίει τὰ ξύλα, οὕτως τὸ ἔργον τοῦ Μοναχοῦ ὀφείλει καίειν τὰ πάθη.

14. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Νισθηρὸν τὸν μέγαν, λέγων· ποῖον καλὸν πρᾶγμα ἐστὶν ἵνα ποιήσω καὶ ζήσωμαι ἐν αὐτῷ; ἀπεκρίθη ὁ Γέρον· οὐ πᾶσαι αἱ ἐργασίαι πᾶσιν ὁμοίως συνέρχονται· λέγει γὰρ ἡ Γραφή, ὅτι ὁ Ἀβραάμ φιλόξενος ἦν καὶ ὁ Θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ· καὶ Ἡλίας ἠγάπα τὴν ἡσυχίαν, καὶ ὁ Θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ, καὶ ὁ Δαβὶδ ταπεινὸς ἦν, καὶ Θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ· ὁ οὖν θεωρεῖς τὴν ψυχὴν σου θέλουσαν κατὰ Θεόν, καὶ ἐπιτηδαιοτέρως εἰς αὐτὸ ἔχεις, τοῦτο ἐλοῦ καὶ ποιεῖ, τηρῶν τὴν καρδίαν σου, καὶ σωθήσῃ.

15. Ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα λέγων· εἰπέ μοι δῆμα πῶς σωθῶ; ὁ δὲ ἔφη· σπουδᾶσωμεν ἐργάσασθαι κατὰ μικρόν, καὶ ζήσόμεθα.

16. Ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Σισώης· θέλω ἐργασίαν ἐλαφρὰν καὶ ἐμμένουσιν, ἢ ἐπίπονον ἐξ ἀρχῆς, καὶ ταχέως ἐκκοπτομένην.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΑΒΒΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ εἶπεν, ὅτι ὑπάρχουν μερικοὶ Ἀσκηταί, οἱ ὅποιοι κυριολεκτικῶς κατέστρεψαν τὰ σώματά των εἰς τὴν ἄσκησιν· ἐπειδὴ ὁμως δὲν εἶχον διάκρισιν, παρέμειναν μακρὰν τοῦ Θεοῦ.

2. Ὁ Ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς εἶπεν, ὅτι ἕνας ἄνθρωπος περιέρχεται ὅλον τὸν χρόνον ἀσκόπως βαστάζων μίαν ἀξίνην, χωρὶς νὰ εὕρισκῃ τὸ δένδρον, ποῦ θὰ κτυπήσῃ διὰ νὰ τὸ κόψῃ· ἄλλος πάλιν, ἐμπειρότερος εἰς τὴν κοπὴν τῶν δένδρων, ἐντὸς ὀλίγου κόπτει τὸ δένδρον. Αὐτὸς ποῦ κόπτει ἀμέσως τὸ δένδρον, εἶναι αὐτός, ποῦ ἔχει διάκρισιν.

3. Ἐνας Γέρον ἠρωτήθη· ποῖον εἶναι τὸ ἔργον τοῦ Μοναχοῦ;
Ἡ διάκρισις, ἀπήντησεν ἐκεῖνος!

4. Ὁ ἴδιος γέρον Ἀσκητὴς ἔλεγεν, ὅτι μεταξὺ τῶν ἀρετῶν μεγαλυτέρα εἶναι ἡ διάκρισις.

5. Ἐνας γέρων Ἀσκητὴς ἔλεγε· τὸν νοῦν, ὅταν περιπλανᾶται ἀσκόπως, τὸν ἐπαναφέρει καὶ τὸν συγκρατεῖ ἡ ἀνάγνωσις, ἡ ἀγρυπνία καὶ ἡ προσευχή· ὅταν ἡ φιλήδονος ἐπιθυμία φλογίξη τὴν καρδίαν, εἶναι εὐκόλον νὰ τὴν μαράνη κανεῖς μὲ πείναν, μὲ ταλαιπωρίαν καὶ μὲ τὴν ἀναχώρησιν εἰς ἐρημικοὺς τόπους· ὅταν ὁ θυμὸς ταράσῃ τὸν ἐσωτερικόν μας κόσμον, εὐκόλως καταστέλλεται μὲ τὴν ψαλμωδίαν, τὴν μακροθυμίαν καὶ τὴν εὐσπλαγχνίαν· αὐτὰ βεβαίως τὰ ἀντίδοτα τῶν παθῶν, ὠφελοῦν τότε μόνον, ὅταν ἐκτελοῦνται εἰς τὸν καιρόν, πού πρέπει καὶ μὲ τὴν ἐπιβαλλομένην συμμετρίαν. Καὶ τοῦτο, διότι ὅσα πρᾶγματοποιοῦνται μὲ ὑπερβολὴν καὶ χωρὶς νὰ τὸ καλῇ ἡ ἀνάγκη τῆς στιγμῆς, ὀλίγον μόνον χρόνον διαρκοῦν. Ἐκεῖνα πάλιν πού διαρκοῦν ὀλίγον μόνον χρόνον, ὅχι μόνον δὲν ὠφελοῦν, ἀλλὰ συνήθως βλάπτουν ( ).

6. Μεταξὺ τοῦ Ἀββᾶ Λογγίνου καὶ τοῦ Ἀββᾶ Λουκίου διημείφθη κάποιε ὁ ἑξῆς διάλογος:

Λογγῖνος: Θέλω νὰ φύγω, νὰ ἀναχωρήσω εἰς ξένον μέρος, νὰ εἶμαι ἄγνωστος.

Λούκιος: Ἐὰν δὲν συγκρατήσῃς τὴν γλῶσσαν σου, πουθενὰ δὲν θὰ ἠμπορέσῃς νὰ παραμείνῃς ξένος· ἀπ' ἐναντίας καὶ εἰς τὸν τόπον αὐτόν, πού εἶσαι γνωστός, ἐὰν συγκρατήσῃς τὴν γλῶσσαν σου, θὰ εἶσαι ὡς ξένος μεταξὺ ἀγνωστων.

Λογγῖνος: Θέλω νὰ νηστεύσω αὐστηρῶς.

Λούκιος: Μὴ λησμονῇς αὐτὸ πού εἶπεν ὁ Προφήτης Ἡσαΐας· ὅτι δηλαδὴ ἐὰν δυνηθῇς μὲ τὴν νηστείαν νὰ στραβώσῃς τὸν τράχηλόν σου καὶ νὰ τὸν κάμῃς ὡσὰν τὸν κρίκον τῆς ἀλυσίδος, πάλιν δὲν πρέπει νὰ νομίζῃς ὅτι ἡ νηστεία σου εἶναι ἀξιόλογος καὶ εὐπρόσδεκτος ἀπὸ τὸν Θεόν, ἐφ' ὅσον δὲν κατορθώσῃς νὰ συγκρατήσῃς τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς, ὥστε νὰ μὴ σὲ ἐνοχλοῦν.

Λογγῖνος: Θέλω νὰ φύγω ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, νὰ ζῶ μόνος.

Λούκιος: Ἐὰν δὲν κατορθώσῃς ἐνωρίτερον νὰ ζῇς εἰρηνικὰ μὲ τοὺς ἀνθρώπους, ποτὲ δὲν θὰ ἠμπορέσῃς νὰ ζήσῃς μόνος σου χωρὶς πειρασμούς.

7. Ἐνας γέρων Ἀσκητὴς εἶπε· τίποτε νὰ μὴ κάμῃς, ἐὰν προηγουμένως δὲν ἔξετάσῃς μετὰ προσοχῆς εἰς τὴν καρδίαν σου αὐτὸ πού πρόκειται νὰ κάμῃς, διὰ νὰ βεβαιωθῇς, ὅτι εἶναι κατὰ Θεόν.

8. Ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος ἔλεγεν εἰς τοὺς μαθητάς του· ἐκεῖνος, πού

---

1) Τὸ νόημα τῆς πολυτίμου αὐτῆς συμβουλῆς τοῦ ἀγνώστου Ἀσκητοῦ εἶναι ἡ ἀνάγκη τοῦ μέτρου εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ ἀσκητικοῦ βίου. Τὸ μέτρον αὐτό, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν ἀνάγκην τῆς στιγμῆς, συνιστᾷ τὴν ἀρετὴν τῆς διακρίσεως· τὴν ἀρετὴν αὐτὴν θὰ ἡδυνάμεθα νὰ διατυπώσωμεν μὲ τὴν φράσιν· ὅπως πρέπη, ὅσον πρέπει καὶ ὅταν πρέπη.

ἐπεξεργάζεται μικρὰν μᾶζαν μετάλλου, διὰ νὰ κατασκευάσῃ ἓνα σιδηροῦν ἐργαλεῖον, προηγουμένως σκέπτεται μετὰ προσοχῆς τί πρόκειται νὰ κατασκευάσῃ· δρεπάνι, ἢ μαχαίρι, ἢ πέλεκυν; Ἀναλόγως δὲ τῆς ἀποφάσεώς του κατασκευάζει τὸ καλούπι καὶ ἐργάζεται μὲ συγκεκριμένον σχέδιον.

Τοιοιουτρόπως καὶ ἡμεῖς, διὰ νὰ μὴ κουραζώμεθα ἀσκόπως, πρέπει νὰ σκεπτόμεθα ποίαν ἀρετὴν πρόκειται νὰ πραγματοποιήσωμεν, ὥστε ἀναλόγως καὶ μετὰ σκοποῦ νὰ ἀγωνιζώμεθα.

9. Ἐνας γέρων Ἀσκητὴς ἔλεγεν· Ὅσα γίνονται χωρὶς μέτρον καὶ διάκρισιν εἶναι ὑπερβολαί. Ὅλαι δὲ αἱ ὑπερβολαὶ εἶναι σατανικαί.

10. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ἔλεγεν· ἔφ’ ὅσον δὲν ἐξετάζομεν μετὰ προσοχῆς ἐκ τῶν προτέρων ἐκεῖνα, μὲ τὰ ὁποῖα θὰ ἀσχοληθῶμεν, οὐδέποτε θὰ ἠμπορέσωμεν νὰ προοδεύσωμεν εἰς τὰ καλλίτερα.

11. Ἐνας γέρων Ἀσκητὴς ἔλεγε. Ποτὲ δὲν ἐκίνησα τὸ πόδι μου, ἔστω καὶ κατὰ ἓνα βῆμα, ἐὰν δὲν ἐγνώριζα ἐκ τῶν προτέρων ποῦ θὰ τὸ ἐτοποθέτουν. Ἐστεκόμουν σκεπτόμενος βαθέως καὶ δὲν ἀπεφάσιζα τίποτε, ἐὰν δὲν μὲ ὠδήγει ὁ Θεός.

12. Ὁ ἴδιος Γέρων εἶπε πάλιν· ὅσα πράττω, εἴτε εἶναι μικρά, εἴτε μεγάλα, τὰ σκέπτομαι καλῶς ἐκ τῶν προτέρων καὶ ἐξετάζω μετὰ προσοχῆς, πρὶν τὰ ἐκτελέσω, ποῖον καρπὸν θὰ ἀποφέρουν ὄχι μόνον εἰς ἔργα, ἀλλὰ καὶ εἰς λογισμούς.

13. Οἱ γέροντες Ἀσκηταὶ ἔλεγον· ὅπως ἡ φωτιὰ καίει τὰ ξύλα, τοιοιουτρόπως καὶ τὸ ἔργον τοῦ Μοναχοῦ πρέπει νὰ κατακαίῃ τὰ πάθη.

14. Μεταξὺ ἐνὸς ἀδελφοῦ καὶ τοῦ μεγάλου Ἀββᾶ Νισθερῶ ἐγένετο ὁ ἑξῆς διάλογος:

Ἀδελφός: Ποία εἶναι ἡ καλὴ πράξις, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἐκτελέσω, διὰ νὰ ζήσω, χάριν αὐτῆς, εἰς τὴν αἰωνιότητα;

Ἀββᾶς Νισθερώ: Δὲν ὑπάρχουν ὠρισμένοι πράξεις δι’ αὐτὸ πού ζητεῖς, διότι ὅλαι αἱ πνευματικαὶ ἐργασίαι δὲν προσαρμόζονται, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, μὲ ὅλους τοὺς χαρακτῆρας. Τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν τὴν βλέπομεν στηριζομένην ἐπὶ τῆς Ἀγίας Γραφῆς· ὁ Ἀβραάμ, π.χ., ἦτο φιλόξενος καὶ ὁ Θεὸς ἐπανεπαύετο εἰς αὐτόν. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Προφήτην Ἡλίαν ἐπανεπαύετο, ὁ ὁποῖος ἠγάπα τὴν ἡσυχίαν. Ὁ Δαβὶδ ἦτο ταπεινὸς καὶ ὁ Θεὸς ἦτο μαζί του.

Αὐτὸ λοιπόν, πού βλέπεις, ὅτι προτιμᾷ, ἡ ψυχὴ σου καὶ εἶναι κατὰ Θεόν, συγχρόνως δὲ αἰσθάνεσαι τὸν ἑαυτόν σου ἱκανὸν νὰ τὸ ἐκτελέσῃ, αὐτὸ νὰ προτιμήσῃς, διὰ νὰ πράξῃς. Ἐφ’ ὅσον δὲ διατηρήσῃς

τὴν καρδίαν σου ἐλευθέραν ἀπὸ πονηροῦς λογισμοὺς καὶ ἀθεμίτους ἐπιθυμίας, ἀσφαλῶς θὰ σωθῇς.

15. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησεν ἕνα Γέροντα: Εἰπέ μου, πῶς νὰ σωθῶ;
 Ὁ Γέρων ἀπήντησεν: Ἄς φροντίσωμεν νὰ ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν καὶ τὴν ἀρετὴν ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ θὰ ζήσωμεν τὴν πνευματικὴν ζωὴν, διὰ τῆς ὁποίας θὰ σωθῶμεν.

16. Ὁ Ἀββᾶς Σισώης ἔλεγε· προτιμῶ ἐργασίαν ἐλαφράν, ἡ ὁποία θὰ διατηρῆται, παρὰ εὐθύς ἐξ ἀρχῆς κοπιαστικὴν, διὰ τὴν ὁποίαν ὁμως γρήγορα θὰ καταπέσῃ ὁ ζῆλος, καὶ θὰ παραμείνῃ ἡμιτελής.

Β'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

ΜΗΔΕΝ λογίζου ἢ πράττει ἄνευ σκοποῦ τοῦ κατὰ Θεόν· ὁ γὰρ ἀσκόπως ὁδοιπορῶν, ματαιοπονήσει. Ὅταν ὁ νοῦς τοῦ κατὰ Θεὸν σκοποῦ ἐπιλάβηται, τότε τὸ προφανὲς ἔργον τῆς ἀρετῆς ἀνόνητον γίνεται.

Ἑρμηνεία

ΤΙΠΟΤΕ νὰ μὴ σκέπτεσαι ἢ νὰ πράττῃς χωρὶς σκοπὸν, σύμφωνον μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· διότι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος βαδίζει εἰς τὴν ζωὴν του χωρὶς σκοπὸν, ἀσφαλῶς θὰ ματαιοπονήσῃ.

Ὅταν ὁ νοῦς λησμονήσῃ τὸν κατὰ Θεὸν σκοπὸν τῶν πράξεων, τότε καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ ὀλοφάνερρον ἔργον τῆς ἀρετῆς οὐδεμίαν ὠφέλειαν ἐπιφέρει.

Γ'. Τοῦ Ἀββᾶ Κασσιανοῦ

ΟΤΕ ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Σκήτεως, ὅπου τῶν Μοναχῶν οἱ δοκιμώτατοι, παρεγενόμεθα, ἐγὼ τε καὶ ὁ Ἅγιος Γερμανὸς ὁ φίλος μου, καὶ ἐθεασάμεθα τὸν Ἀββᾶν Μωϋσῆν, ἄνδρα Ἅγιον καὶ πνευματοφόρον, ὃν παρεκαλοῦμεν μετὰ δακρύων εἰπεῖν ἡμῖν λόγον οἰκοδομῆς, δι' οὗ οὐ δυνησόμεθα ἐπιβῆναι τῆς τελειότητος, καὶ παρακληθῆις πολλὰ ὁ Γέρων εἶπεν οὕτως.

2. Τέκνα, πᾶσαι αἱ τέχναι καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα σκοπὸν τινὰ τῶν ἔργων προηγουμένων ἔχουσι, πρὸς ὃν περ ἀφορῶντες οἱ ἄνθρωποι τὰ οἰκεῖα ἔργα θυμίζουσι, καὶ οὕτω τοῦ ζητουμένου τέλους ἐπιτυγχάνουσιν· οἷον, ὁ γεωργός, ποτὲ μὲν τοῦ ἡλίου τὴν φλόγα, ποτὲ δὲ τὸ δριμύ τοῦ ψύχους ὑπομένων, προθύμως τὴν γῆν ἐργάζεται, σκοπὸν ἔχων καθαρὰν ταύτην βοτανῶν καὶ ἀκανθῶν ἀποδεῖξαι, τέλος δὲ τὴν ἐκ τῶν καρπῶν ἀπόλαυσιν.

3. Καὶ ὁ στρατευόμενος δέ, οὔτε τοὺς ἐκ τῶν πολέμων κινδύνους, οὔτε τὰς ἐκ τῆς ξενητείας ταλαιπωρίας ὑφορᾷται, ἀλλὰ προθύμως ὑφίσταται, σκοπὸν ἔχων ἀνδραγαθῆσαι· τέλος δέ, τὸ ἐπὶ τῇ ἀνδραγαθίᾳ ἀξίωμα, καὶ τὴν ἐκ τούτου τιμὴν, καὶ τὸ κέρδος· καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν πάντες οἱ τέχνην τινὰ ἢ ἐπιτήδευμα μετερχόμενοι, ἔχουσι πάντως σκοπὸν τινὰ προηγουμένον, πρὸς ὃν ἂ πράττουσιν ἀπευθύνουσιν, ἕως εἰς τέλος ὃ προέθεντο καταντήσωσι.

4. Καὶ τῆς ἡμετέρας τοίνυν ἐπαγγελίας σκοπὸς μὲν ἔστιν ἡ καθαρότης τῆς καρδίας, τέλος δέ, ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν· ἀδύνατον οὖν ἄνευ καθαρότητος καρδίας τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐλθεῖν ἐφ' ἡμᾶς· ἐν τούτῳ τοίνυν τῷ σκοπῷ πάν-

Ὁ
ΑΓΙ
Ο
Σ

ΜΩϚ
ΣΗΣ
Ὁ
ΑΓΙΟΥ
*

τοτε ὁ ἡμέτερος νοῦς ἔστω, καὶ πάντα ἡμῶν τὰ διανοήματα, καὶ τὰ ὅματα, καὶ τὰς πράξεις πρὸς αὐτὸν ἀπευθύνειν ἀεὶ σπουδάζωμεν· κἄν ποτε συμβῇ τὴν καρδίαν ἐκστῆναι ἀπὸ εὐθείας ὁδοῦ, παραυτίκα ταύτην ἐπαναγάγωμεν, καὶ ἐπανορθώωμεν, ὥσπερ τεκτονικῶ κανόνι τῷ σκοπῶ χρώμενοι.

5. Ὁ δὴ καὶ ὁ μακάριος Παῦλος ὁ Ἀπόστολος εἰδὼς καὶ ποιῶν λέγει· «τῶν μὲν ὅπισθεν ἐπιλανθάνομενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος· κατὰ σκοπὸν διώκων ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως». Ὑπὲρ τούτου οὖν τοῦ σκοποῦ καὶ ἡμεῖς πάντα ποιῶμεν, ὑπὲρ τούτου πάντων καταφρονοῦμεν, καὶ πατριδος καὶ γένους, καὶ χρημάτων, καὶ ὅλου τοῦ κόσμου, καὶ τὰς ἡδονὰς πατοῦμεν, καὶ τοῖς ἀδικοῦσιν οὐκ ἀποδίδομεν, οὐδὲ τοῖς ὑβρίζουσιν ἢ καὶ πλήττους ἐπεξερχόμεθα· ἀλλὰ πάντα στέγομεν, πάντα ὑπομένομεν, ἵνα τὴν καθαρότητα τῆς καρδίας κτησώμεθα· εἰ δὲ τοῦ σκοποῦ τούτου ἐπιλανθόμεθα, ἀνάγκη πάντως ὡς ἐν σκοτίᾳ περιπατεῖν ἡμᾶς, καὶ ἔξω τῆς εὐθείας βαδίζοντας πολλὰ προσκόπτειν καὶ πλανᾶσθαι.

6. Τοῦτο γὰρ πολλοῖς συμβαίνει, οἵτινες ἐν ἀρχῇ τῆς ἀποταγῆς καταφρονήσαντες πλούτου, καὶ χρημάτων πολλῶν, καὶ πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ὕστερον ὑπὲρ δικέλλης, ἢ σαφίδος, ἢ καλάμου, ἢ βιβλίου, θυμοῦνται καὶ ταράσσονται, καὶ τὴν αὐτὴν τῆς ὁργῆς διάθεσιν, καὶ ὑπὲρ τῶν ἐλαχίστων ὕλῶν, πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἐνδείκνυνται· καὶ τὴν ἐπιθυμίαν δὲ πολλάκις καὶ ἐν εὐτελεσί πράγμασιν ἐκπληροῦσι, πρὸς τι τῶν οὐδαμινῶν προσπαθῶς ἔχοντες, καὶ τὰς ἡδονὰς αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς εὐτελεσιν ἐκπληροῦντες.

7. Οὗτοι οὖν οὐκ ἂν τοῦτο ἔπασχον, εἰ ἐμνημόνευον τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν τῶν πραγμάτων κατεφρόνησαν· διὰ γὰρ τὴν εἰς Θεὸν ἀγάπην καὶ τὸν πλησίον πάντων καταφρονοῦμεν, ἵνα ταύτην κτησώμεθα, καθαροὶ τῇ καρδίᾳ γενόμενοι, ἐκ πάσης ἡδονῆς καὶ δόξης τοῦ κόσμου· ὁ γὰρ τῆς τῶν ὕλῶν προσπαθείας ἑαυτὸν χωρίσας, καὶ μισῶν πᾶσαν ἡδονὴν καὶ δόξαν τοῦ κόσμου, εἰρηνεύει πρὸς πάντας· διὸ καὶ καθαρὰν πάντως τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν ἀποτελεῖ.

8. Διὰ δὲ τῆς καθαρότητος τῆς καρδίας ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐπέρχεται· «μακάριοι, γάρ φησιν, οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὁψονται»· μανθάνομεν οὖν ἐκ τούτου, ὅτι ἡ τελειότης, οὐ τῇ ἀποταγῇ τῶν πραγμάτων καὶ τῇ τοῦ κόσμου ἀναχωρήσει παραχρῆμα ἐπισυμβαίνει, ἀλλὰ μετὰ τὴν κατορθώσασιν τὴν εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπην, ἥτις τὴν καθαρότητα προξενεῖ τῆς καρδίας.

9. Χρὴ οὖν ἡμᾶς διὰ ταύτην πάντα ποιεῖν, καὶ ἡδονῆς πάσης καὶ δόξης καταφρονεῖν, καὶ νηστείας καὶ ἀγρυπνίας καὶ λοιπῆς πάσης κακουχίας ἡδέως ἀνέχεσθαι, καὶ ἀναγνώσασιν καὶ ψαλμοῖς εὐτόνως προσομιλεῖν, τῆς περιποιούσης τὴν κάθαρσιν τῆς καρδίας, ὡς εἴρηται, εἴποτε συμβῇ κατὰ τινα ἀναγκαίαν κατὰ Θεὸν ἀσχολίαν, ἀπὸ τῆς συνήθους νηστείας καὶ ἀναγνώσεως καὶ λοιπῆς ἀσκήσεως ἐμποδισθῆναι· οὐ γὰρ τοσοῦτον ἔσται ἡμῖν ἐκ τῆς νηστείας, καὶ τῆς ἀναγνώσεως, ὡς ἡ βλάβη ἐκ τοῦ περιφρονῆσαι τὸν ἀδελφόν, καὶ λυτῆσαι τοῦτον· καὶ γὰρ αἱ νηστεῖαι καὶ ἀγρυπνίαι, καὶ ἡ μελέτη τῶν γραφῶν, καὶ ἡ ἀποταγὴ ὅλου τοῦ κόσμου, οὐκ ἔστι τελειότης, ὡς εἶπομεν, ἀλλὰ τελειότητος ἐργαλεῖα.

10. Ἐπειδὴ ἡ τελειότης οὐκ ἐν τούτοις εὐρίσκεται, ἀλλὰ διὰ τούτων προσγίνεται, εἰς μάτην τοίνυν ἐπὶ νηστείᾳ καὶ ἀγρυπνίᾳ, καὶ ἀκτημοσύνῃ, καὶ ἀναγνώσει γραφῶν σεμνυνόμεθα, ὅταν μὴ τὴν πρὸς Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπην κατορθώσωμεν· ὁ γὰρ τὴν ἀγάπην κατορθώσας, καθαρὸς ἐστὶ τῇ καρδίᾳ, καὶ τὸν Θεὸν ἐν ἑαυτῷ ἔχει, καὶ ὁ νοῦς αὐτοῦ μετὰ τοῦ Θεοῦ ἀεὶ ἐστὶ, καὶ τὸ ἐκείνου κάλλος φαντάζεται.

11. Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι εἰ μὴ ὁ Μοναχὸς πάσῃ δυνάμει καὶ σπουδῇ τῇ διακρίσει ἐπακολουθεῖ καὶ πάντα δι' αὐτῆς δοκιμάζει, οὕτω καὶ διαλογίζεται, καὶ λέγει καὶ πράττει, ἐπάναγκές ἐστιν ἑαυτὸν ὡς ἐν νυκτὶ πλανώμενον, οὐ μόνον τοῖς χαλεπωτάτοις τῆς κακίας βόθροις περιπίπτειν, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὁμαλοῖς καὶ ὀρθοῖς προσκόπτειν.

12. Ἡ γὰρ διάκρισις οὐ μικρά ἐστιν ἀρετὴ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπισημοτάτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος χαρισμάτων μία τυγχάνει· καθὼς καὶ ὁ Ἀπόστολος διδάσκει λέγων· «ὃ μὲν δίδεται διὰ τοῦ Πνεύματος λόγος σοφίας, ἄλλω δὲ λόγος γνώσεως, κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ἄλλω δὲ διάκρισις πνευμάτων»· καὶ μετ' ὀλίγον ἐπιφέρει, «πάντα δὲ ἐνεργεῖ, τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα».

13. Ἡ γὰρ διάκρισις ἀκρόπολις ἐστὶ, καὶ βασιλεῖς τις ἐν ταῖς λοιπαῖς ἀρεταῖς· αὕτη γὰρ, ὃ ἐὰν προσγένηται, διδάσκει αὐτὸν πᾶσαν ἑλλειψιν καὶ ὑπερβολὴν ἐκκλίνειν καὶ ὁδῷ βασιλικῇ ὁδεύειν αἰεὶ, καὶ οὔτε ἐκ τῶν δεξιῶν διὰ τῶν ὑπερβολικῶν καὶ εὐλογοφανῶν πραγμάτων συγχωρεῖ κλέπτεσθαι, οὔτε ἐκ τῶν ἀριστερῶν κατασύρεσθαι πρὸς ὀρθυμίαν καὶ χαύνωσιν.

14. Ἀλλ' ὥσπερ ὀφθαλμός τις καὶ λύχνος τῆ ψυχῇ γίνεται, καὶ πάντα ὡς εἰσιν ὑποδείκνυσιν τῷ ἀνθρώπῳ τὰ φαῦλα ἀπὸ τῶν κρείττωνων σὺν ἀκριβεῖα χωρίζουσα, καὶ τίνα μὲν ἐκ τῆς τῶν ἐναντίων ἐνέδρας εἰσὶ, τίνα δὲ ἐκ τῆς ἄνω προνοίας χωρίζουσα τυγχάνει, καὶ θεαρέστως αὐτὸν παρασκευάζουσα ζῆν, καὶ ἀπλανῶς καὶ ἀπροσκόπτως ὁδεύειν τὴν σκοτεινὴν ταύτην καὶ τραχεῖαν τοῦ βίου ὁδόν, τῷ ταύτης φωτὶ ἀκολουθοῦντα καὶ ὁδηγούμενον· αὕτη καὶ τὰς ἀρετὰς κρατύνει, καὶ αὐτὸ τοῦτο, τὸ ἀρετὰς εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι δίδωσιν· εἰ δὲ ταύτης διαιρεθῶσιν, οὐδὲ ἀρεταὶ ὅλως εἰσὶν, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ὡς κακίαι λογίζονται.

15. Πολλοὶ γὰρ καὶ νηστείας καὶ ἀγρυπνίας κατατριβέντες, καὶ ἐν ἐρήμῳ ἀναχωρήσαντες, καὶ ἀκτημοσύνην εἰς ἄκρον ἀσκήσαντες, καὶ ἐλεημοσύνην ἐπὶ τοσοῦτον κατορθώσαντες, ὥς μηδὲ ἀρκεῖν αὐτοῖς τὰ ὄντα εἰς μετάδοσιν πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς προαιρέσεως, καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀρετὴν ἐπιδειξάμενοι, ὕστερον ἐλεεινῶς ἐκπεπτώκασιν καὶ πρὸς κακίαν ὠλισθήσαν· τοῦτο δὲ ἔπαθον, διὰ τὸ μὴ ἐσχηκέναι τὸ τῆς διακρίσεως χάρισμα· καθὰ δὴ καὶ ὁ Μέγας Ἀντώνιος μεταξὺ πάντων τῶν Πατέρων περὶ αὐτῶν ἀπεφώνητο, ὃ καὶ σύμψηφοι οἱ λοιποὶ Πατέρες ἐγένοντο. Ἵνα δὲ καὶ ἀπὸ ἱστοριῶν τὸν λόγον πιστοσώμεθα.

16. Ὁ Σαουλ ἐκεῖνος, ὁ πρῶτος πιστευθεὶς τὴν βασιλείαν τοῦ Ἰσραὴλ, ἐπειδὴ τοῦτον τὸν λύχνον τῆς διακρίσεως οὐκ ἔσχε, σκοτωθεὶς τὴν διάνοιαν, οὐκ ἔγνω διακρίναι, ὅτι μᾶλλον τοῦ προσενεγκεῖν θυσίαν ἀρεστὸν ὑπῆρχε Θεῷ τὸ ὑπακοῦσαι αὐτὸν τοῦ Ἁγίου Σαμουὴλ, καὶ ἀνελεῖν τὸν Ὠγ, τὸν βασιλεῖα τοῦ Ἀμαλὴκ· φεισάμενος δὲ αὐτοῦ, δι' ὃν ἐνόμιζε θεραπεύειν Θεόν, δι' ἐκείνων προσκρούει καὶ τῆς βασιλείας ἀπόβλητος γίνεται· εἰ δὲ δεῖ, παραγαγεῖν καὶ νεαρὰ παραδείγματα.

17. Ἀναμνησθετε τοῦ Γέροντος Ἡρώνης, ὃν καὶ ὑμεῖς πάντως οὐκ ἀγνοεῖτε, καὶ τὸ ἐλεεινὸν πτώμα τῶν μυρίων θρῆνων ἄξιον, ὃ ἔπαθεν, ἐπ' ὅψειν ἡμῶν· οὕτως γὰρ πεντήκοντα ἔτη ἐν τῇ ἐρήμῳ διατρέψας, καὶ μεγάλη σκληρογωγία καὶ συντόνῳ ἐγκρατεῖα χρησάμενος, καὶ τὴν ἀκροτάτην ἐρημίαν καὶ μόνωσιν ὑπὲρ πάντας τοὺς ἐνταῦθα μεταδιώξας, μετὰ τοὺς τοσοῦτους ἀγῶνας καὶ κόπους εἰς χαλεπὸν ἐξέπεσε κίνδυνον, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἐν ἑαυτῷ τὴν διάκρισιν.

18. Τῷ γὰρ ἰδίῳ λογισμῷ ἀκολουθῶν, ἐπὶ τοσοῦτον τὴν νηστείαν καὶ τὸ ἀφιδιάζειν τῶν ἀνθρώπων μετεδίωξεν, ὥς μηδὲ κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ Ἁγίου Πάσχα παραγινέσθαι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἵνα μὴ συνερχόμενος τοῖς Πατράσι καὶ ἀδελφοῖς καὶ συνεσθίῳ αὐτοῖς ἀναγκασθῇ μεταλαβεῖν ὁσπρίου, ἢ ἄλλου τινὸς ἐψητοῦ τῶν παρατιθεμένων ἐν τῇ τραπέζῃ, καὶ δόξῃ ἐκπεπτώκεναι τοῦ ἰδίου σκοποῦ καὶ ὅρου.

19. Ἐπὶ πολὺ οὖν ἐν τούτῳ τῷ οἰκείῳ θελήματι ὑπαγόμενος, καὶ μακρύνων ἑαυτὸν τῶν Πατέρων, ὕστερον δαίμονα ὡς Ἀγγελον φωτὸς ὑπέδεξατο, καὶ τοῦτον προσκυνήσας, ἐπιτάσσεται ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὸ μεσονύκτιον εἰς φρέαρ βαθύτατον ἑαυτὸν ῥίψαι, ὥς ἂν γνῶ διὰ πείρας, οἷας παρὰ Θεοῦ τετύχηκε τιμῆς, διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς αὐτοῦ ἀρετῆς, καὶ τοὺς κατὰ Θεὸν καμάτους, καὶ οὐδαμῶς τοῦ λοιποῦ κινδύνῳ τινὶ ὑποκείμεται.

20 Ὁ δὲ μὴ διακρίνας τῷ λογισμῷ τίς ὁ τὴν τοιαύτην αὐτῷ ὑποτιθεῖς συμβουλὴν, ἀλλὰ πιστεύσας τῇ πλάνῃ ὡς ἀληθεῖα, ἔδωκεν ἑαυτὸν κατὰ τὸ μεσονύκτιον ἐν τῷ φρεάτι· καὶ μετ' οὐ πολὺ οἰκονομία Θεοῦ γνόντες οἱ ἀδελφοὶ τὸ συμβάν, μόλις αὐτὸν μετὰ καμάτου πολλοῦ ἠδυνήθησαν ἡμιθανῆ ἀνασπᾶσαι· καὶ μετὰ τὸ ἐλκυσθῆναι ἐπιζήσας δύο ἡμέρας τῇ τρίτῃ ἀπέθανε, καταλιπὼν τοῖς ἀδελφοῖς καὶ τῷ πρεσβυτέρῳ Παφνουτίῳ πένθις ἀπαραμύθητον, ὅστις φιλανθρωπία πολλῇ κινούμενος, καὶ μεμνημένος τῶν πολλῶν αὐτοῦ κόπων, καὶ τῶν πολυαριθμῶν ἐτῶν, ὧν ἐν τῇ ἐρήμῳ διεκατέρησεν, οὐκ ἐχώρισεν αὐτὸν τῆς ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων προσφορᾶς, ἵνα μὴ συναριθμηθεῖ τῷ βιοθανάτῳ.

21. Καὶ ἀδελφοὶ δέ τινες δύο, μένοντες πέραν τῆς κατὰ τὴν Θηβαῖδα ἐρήμου, ὅπου ποτὲ ὁ μακάριος Ἀντώνιος διέτριβεν, ἐν μιᾷ ἔδωκαν ἑαυτοῖς γνώμην πορευθῆναι εἰς τὴν ἐνδοτέραν ἔρημον, μεγάλην οὖσαν καὶ ἀγέωργητον, κρίναντες παρ' ἑαυτοῖς μὴ τροφὴν τινα παρὰ ἀνθρώπου λαβεῖν, εἰμὴ ἦν αὐτὸς ὁ Κύριος θαυματοποῶν παράσχει.

22. Ἐπὶ πολὺ οὖν πλανωμένων αὐτῶν κατὰ τὴν ἔρημον, καὶ ἐξατονούντων αὐτῶν τῇ πείνῃ, οἱ Μάξιες, οἱ πάντων ἐθνῶν σχεδὸν ἀγριώτεροι καὶ ὠμότεροι, ὡς πόρρωθεν αὐτοὺς εἶδον οὕτω κατατετηγμένους καὶ μικρὸν ἀναπνέοντας, μεταβαλόντες ἐκ Θείας Προνοίας τὴν σύντροφον ἀγριότητα εἰς φιλανθρωπίαν, μετὰ ἄρτον αὐτοῖς ὑπῆρτησαν.

23. Καὶ ὁ μὲν εἰς ἀδελφός, διακρίσεως αὐτῷ ὑπέσειλθούσης, μετὰ χαρᾶς καὶ εὐχαριστίας ὑπεδέξατο τούτους· καὶ μεταβλὼν ἐνίσχυσε λογισάμενος, ὡς οὐκ ἂν οἱ οὕτως ὦμοι καὶ ἄγριοι καὶ ἀεὶ ἀνθρωπίνους αἵμασι χαίροντες, συνεπάθουν αὐτοῖς ἐξητονηκόσιν ἤδη, καὶ τροφὴν προσήνεγκαν, εἰ μὴ ὁ Θεὸς τούτους ἐκίνησεν· ὁ δὲ ἄλλος τὴν τροφὴν παραιτησάμενος, ὥσανεὶ ὑπὸ ἀνθρώπου προσενεχθεῖσαν, καὶ ἐμμείνας τῇ ἀδιακρίτῳ βουλῇ, τῇ ἀτονίᾳ τῆς ἀσιτίας ἐξέλιπεν.

24. Εἰ καὶ τὰ μάλιστα τοῖνυν τὴν ἀρχὴν ἀμφοτέροι κακῶς βουλευσάμενοι, ἀλόγιστον καὶ ὀλεθρίαν γνῶμην ἑαυτοῖς εἰσηγήσαντο, ὅμως ὁ εἰς τῇ διακρίσει μετὰ τοῦτο χρησάμενος, ὁ προπετῶς καὶ ἀπαρφυλάκτως ὥρισε, τοῦτο καλῶς ἐπανωρθώσατο· ὁ δὲ ἕτερος, ἐν τῇ ἄφρονι βουλῇ διακατερῆσας καὶ διακρίσεως ἐκτὸς εὐρεθείς, θάνατον, ὃν ὁ Κύριος ἀποστρέφειν ἐβούλετο, αὐτὸς ἑαυτῷ ἐπεσπάσατο.

25. Τί δὲ εἶπω καὶ περὶ ἐκείνου τοῦ Ἀσκητοῦ, οὗ τὸ ὄνομα ἐκὼν ὑπερβήσομαι, διότι περίεστιν; ὅστις δαίμονα πολλάκις ὡς Ἄγγελον ὑποδεξάμενος, καὶ ἀποκαλύψεις δι' αὐτοῦ λαμβάνων, καὶ φῶς λυχναῖον συνεχῶς ἐν τῇ κέλλῃ αὐτοῦ βλέπων, ὕστερον προστάσσεται ὑπ' αὐτοῦ τὸν ἴδιον υἱὸν συμμένοντα αὐτῷ ἐν τῷ Μοναστηρίῳ θυσίαν προσενεγκεῖν τῷ Θεῷ, ὡς ἐκ τούτου τῆς Πατριάρχου Ἀβραάμ τιμῆς ἀξιωθησόμενον; οὗ τινος τῇ συμβουλίᾳ τοσοῦτον ὑπήχθη, ὥστε τὴν τοῦ υἱοῦ σφαγὴν ἔργῳ ἂν ἐξετέλεσεν, εἰ μὴ αὐτὸν ὁ υἱὸς θεασάμενος μάχαιραν ἀκονοῦντα, παρὰ συνήθειαν, καὶ δεσμὰ ἐτοιμάζοντα, οἷς τοῦτον ὡς δόλοκαύτωμα δεσμεῖν ἐμέλλε, φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐκομίσαστο.

26. Καὶ μακρὸν ἂν εἴη καταλέγειν ὅσοι ἐνεπαίχθησαν καὶ ἐξ ἀρετῆς εἰς κακίαν ὠλισθήσαν, διὰ τὸ μὴ εὐρεῖν αὐτοὺς τὴν διάκρισιν τὴν πασῶν τῶν ἀρετῶν ῥίζαν, καὶ κεφαλὴν, καὶ σύνδεσμον· αὕτη δὲ ἄλλως οὐ προσγίνεται τῷ ἀνθρώπῳ, εἰ μὴ ἀληθινὴν ἔχει ταπεινώσιν· δεῖγμα δὲ ἀληθινῆς ταπεινώσεως, τὸ μὴ μόνον ἄπερ πρὶν ἴττομεν, ἀλλὰ καὶ ἄπερ ἐνθυμούμεθα ἀποκαλύπτειν τοῖς Πατράσι, καὶ ἐν μηδενὶ τῷ ἰδίῳ λογισμῷ πιστεύειν, ἀλλὰ κατὰ πάντα τοῖς λόγοις τῶν Πατέρων ἀκολουθεῖν, καὶ ἐκεῖνο καλὸν ἢ κακὸν εἶναι πιστεύειν, ὅπερ ἂν αὐτοὶ δοκιμάσωσιν· αὕτη γάρ ἡ ἐργασία τὸν Μοναχὸν ἀβλαβῶς διαβαίνειν παρασκευάζει τὴν τοῦ βίου ὁδόν, καὶ ὑπεράνω πασῶν τῶν τοῦ διαβόλου παγίδων γινόμενον, καὶ πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀνάγειν τὸν ταύτῃ ἀκολουθοῦντα.

27. Ἀδύνατον γὰρ τὸν κρίσει καὶ γνώμῃ τῶν προβεβηκότων τὸν ἑαυτοῦ βίον ρυθμίζοντα ἀπάτῃ περιπεσεῖν δαιμόνων· ὁ οὖν μὴ τῷ κριτηρίῳ τῆς ἑαυτοῦ διανοίας καταπιστεύων, ἀλλ' ἐν πάσῃ τῇ διδαχῇ καὶ διατυπώσει τῶν Πατέρων ἀκολουθῶν, ταχέως, σὺν Θεῷ, ἀξιούται καὶ τοῦ χαρίσματος τῆς ἀληθινῆς διακρίσεως, ἥτις διδάσκει τὸν Μοναχὸν τὰς ὑπερβολὰς αἰεὶ φεύγειν, ὡς βλαβεράς, ἐπὶ τε διαίτης καὶ ὕπνου καὶ λοιπῆς ἀσκήσεως· καὶ γὰρ ἔγνωμέν τινες διὰ γαστριμαργίας μὲν μὴ ἡττηθέντας, διὰ ἀμέτρου δὲ νηστείας καταβληθέντας, καὶ πρὸς αὐτὰ τὰ πάθη τὰ ἐκ τῆς γαστριμαργίας ὀλισθήσαντας, διὰ τὴν προσγενομένην ἐκ τῆς ἀμέτρου νηστείας ἀσθένειαν.

28. Κἀγὼ δὲ μέμνημαί ποτε ἐκ τῆς ἀλόγου νηστείας τοιοῦτόν τι πεπονθώς· ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ ἐνήστευσα, ὥστε σβεσθῆναι μου τελείως τὴν ὄρεξιν τῆς τροφῆς, καὶ ἐπὶ πολὺν ἄσιτος διαμένων οὐκ ἐπεθύμουν τροφῆς, οὐδ' ἥσθιον, εἰ μὴ τινες παραγενόμενοι καὶ ἄκοντά με ἀνορέκτως φαγεῖν ἐβιάζοντο· καὶ οὕτω βιαζόμενος, κατὰ μικρὸν πάλιν τὴν ὄρεξιν διήγειρα.

29. Καὶ τῇ ἀγρυπνίᾳ δὲ τοσοῦτον ἔχρησάμην, ὥστε τελείως ἀποστήναί μου τὸν ὕπνον· τοῦτο δὲ οἶμαι καὶ ἐξ ἐπιβουλῆς δαιμόνων συνέβη, καὶ μικροῦ ἐκινδύνευσσα ἂν ἐπὶ πλείστας νύκτας διατελῶν ἄπνους, εἰ μὴ ὁ φιλόανθρωπος Κύριος παρακληθῆις ὑπ' ἐμοῦ, ὕστερον παρέσχε μοι ὑπνῶσαι καὶ τὴν τῆς φύσεως ἐσθήριξεν ἀσθένειαν.

30. Βαρύτερος οὖν ἐκινδύνευσσα ἐπὶ τῇ ἀμέτρῳ ἀσιτίᾳ καὶ ἀγρυπνίᾳ, ἣ ἐπὶ τῇ γαστριμαργίᾳ καὶ τῷ κόρῳ τοῦ ὕπνου.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΟΤΑΝ ἤμουν εἰς τὴν ἔρημον τῆς σκήτης — ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Κασσιανὸς — ἐκεῖ ποὺ ἀσκητεύουν οἱ ἐκλεκτότεροι τῶν Μοναχῶν, ἐπεσκέφθημεν μίαν ἡμέραν, μετὰ τοῦ Ἀγίου Γερμανοῦ τοῦ φίλου μου, τὸν Ἀββᾶν Μωϋσῆν, ὁ ὁποῖος ἦτο Ἅγιος καὶ εἶχε πνεῦμα εἰς τὴν καρδίαν του.

Τὸν Ἀββᾶν Μωϋσῆν μὲ δάκρυα παρεκαλούσαμεν νὰ μᾶς εἴπῃ ἐποικοδομητικούς λόγους, μὲ τοὺς ὁποίους θὰ ἤμπορούσαμεν νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν τελειότητα. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπὶ πολὺ τὸν παρεκαλέσαμεν, μᾶς εἶπε τὰ ἑξῆς ὁ Γέρων Μωϋσῆς:

2. Τέκνα μου, ὅλαι αἱ τέχναι καὶ ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα στηρίζονται, εἰς σκοπὸν ἐκ τῶν προτέρων καθορισθέντα, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου οἱ ἄνθρωποι ρυθμίζουν τὰ ἔργα των καὶ πραγματοποιοῦν τὸ ἐπιδιωκόμενον ἀποτέλεσμα. Παραδείγματος χάριν, ὁ γεωργὸς καλλιεργεῖ μὲ προθυμίαν τὴν γῆν, ὑπομένων ἄλλοτε μὲν τὸν καύσωνα τοῦ ἡλίου καὶ ἄλλοτε δριμύτατον ψυχρος, ἔχων ὡς σκοπὸν ἐκ τῶν προτέρων νὰ τὴν καθαρῇ ἀπὸ διάφορα βότανα καὶ ἀγκάθια, καὶ ἐπιδιώκων, ὡς ἀποτέλεσμα, νὰ ἀπολαύσῃ τοὺς καρπούς, ποὺ θὰ παραγάγῃ.

3. Καὶ ὁ στρατευόμενος πάλιν δὲν λογαριάζει οὔτε τοὺς πολεμικοὺς κινδύνους, οὔτε τὰς ταλαιπωρίας τῆς ξενιτειᾶς, ἔχων ὡς σκοπὸν ἐκ τῶν προτέρων νὰ ἀνδραγαθήσῃ, τέλος δέ, διὰ τῆς ἀνδραγαθίας, τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν ἐκ τοῦ ἀξιώματος τιμὴν καὶ τὸ κέρδος. Καὶ ἐν συντομίᾳ, ὅλοι οἱ μετερχόμενοι μίαν τέχνην ἢ ἓνα ἐπάγγελμα ἔχουν ὅπως δῆποτε· θέσει ἐκ τῶν προτέρων ἓνα σκοπὸν, σύμφωνα μὲ τὸν ὁποῖον

διεξάγουν τὰς ἐργασίας των, μέχρις οὗτου πραγματοποιήσουν τὸ ἀποτέλεσμα, τὸ ὁποῖον ἐπιδιώκουν.

4. Κατ' ἀναλογία, καὶ ἡ ἡμετέρα μοναχικὴ ὁμολογία ἔχει ὡς σκοπὸν τὴν καθαρότητα τῆς καρδίας, ἐπιδιώκει δέ, ὡς ἀποτέλεσμα, τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

Εἶναι λοιπὸν ἀδύνατον ἄνευ καθαρότητος καρδίας νὰ ἐγκαθιδρυθῇ μέσα μας ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Πρὸς αὐτὸν λοιπὸν τὸν σκοπὸν, τὴν καθαρότητα τῆς καρδίας, ἃς εἶναι πάντοτε ἐστραμμένος ὁ νοῦς μας· ἃς φροντίζωμεν δὲ ὅπως ὅλαι ἡμῶν αἱ σκέψεις, οἱ λόγοι καὶ τὰ ἔργα ρυθμίζονται ἀπὸ αὐτὸν τὸν σκοπὸν. Ἐὰν δὲ συμβῇ κάποτε νὰ ἀπομακρυνθῇ ἡ καρδιά μας ἀπὸ τὴν εὐθειαν ὁδόν, τὴν ὁποίαν μᾶς ὑποδεικνύει ὁ ἀνωτέρω σκοπός, πρέπει ἀμέσως νὰ φροντίσωμεν νὰ τὴν ἐπαναφέρωμεν εἰς αὐτὴν καὶ νὰ τὴν ἐπανορθώσωμεν, χρησιμοποιοῦντες τὸν σκοπὸν, ὅπως οἱ κτίσται χρησιμοποιοῦν τὸ ἀλφάδι, τὸ ζῦγι καὶ τὸ ράμμα, διὰ νὰ κατασκευάζουν ἴσους τοὺς τοίχους.

5. Ὁ μακάριος Ἀπόστολος Παῦλος γνωρίζων καλῶς τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπάρξεως σκοποῦ εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν καὶ ἐφαρμόζων ὁ ἴδιος τὴν ἐμπειρίαν αὐτὴν λέγει. «Ἐν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, κατὰ σκοπὸν διώκω ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Φιλιπ. γ', 14). Χάριν λοιπὸν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς κάμνομεν τὸ πᾶν, χάριν αὐτοῦ ὅλα περιφρονοῦμεν, καὶ πατρίδα, καὶ οἰκογένειαν, καὶ καταγωγὴν, καὶ χρήματα καὶ ὅλον τὸν κόσμον. Διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ καταπατοῦμεν τὰς ὑλικὰς ἡδονάς, δὲν ἀνταποδίδομεν τὴν ἀδικίαν εἰς αὐτούς, πού μᾶς ἀδικοῦν, καὶ δὲν ἀντιδρῶμεν, ὅταν μᾶς κτυποῦν καὶ μᾶς πληγώνουν, ἀλλὰ τὰ σκεπάζομεν ὅλα διὰ τῆς μακροθυμίας καὶ τὰ ὑπομένομεν, διὰ νὰ ἀποκτήσωμεν τὴν καθαρότητα τῆς καρδίας. Ἐὰν δὲ λησμονήσωμεν τὸν σκοπὸν αὐτόν, κατ' ἀνάγκην θὰ βαδίζωμεν μέσα εἰς τὸ σκότος καὶ θὰ περιπατῶμεν ἔξω τῆς εὐθείας ὁδοῦ, σκοντάπτοντες καὶ περιπλανώμενοι.

6. Διότι μὲ πολλοὺς συμβαίνει τὸ ἐξῆς: Αὐτοὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ μοναχικοῦ των σταδίου, ὅταν προσῆλθον νὰ λάβουν τὸ μοναχικὸν σχῆμα, περιεφρόνησαν πλοῦτον, χρήματα πολλά, καὶ ὅλα ὅσα ὑπάρχουν εἰς τὸν κόσμον· ὕστερον ὁμως, ἐπειδὴ δὲν ἐθεμελίωσαν τὴν ζωὴν των ἐπάνω εἰς σκοπόν, ταράσσονται καὶ θυμῶνουν διὰ μίαν δικέλλαν (σκαπάνην), διὰ μίαν καρφίτσαν, ἥ δι' ἓνα καλάμι, ἥ βιβλίον, καὶ ἔχουν ἀκόμη καὶ διάθεσιν νὰ ὀργισθοῦν πρὸς τοὺς ἀδελφούς δι' ἀσήμαντα σκευή. Πολλὰς φορὰς δὲ διεμόρφωσαν εἰς τὴν καρδίαν των καὶ αὐτὴν τὴν ἐπιθυμίαν, ἥ ὁποία εἶναι στοιχεῖον τοῦ κόσμου, ἐπιδείξαντες ἐμπάθειαν δι' ἀνάξια λόγου ἀντικείμενα, αἰσθανθέντες ἡδονὴν δι' αὐτὰ καὶ ἱκανοποιηθέντες μὲ τὰ εὐτελῆ αὐτὰ πράγματα.

7. Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι δὲν θὰ ὑφίσταντο τὴν ψυχικὴν αὐτὴν κατὰπτωσιν, ἐὰν ἐνεθυμοῦντο διαρκῶς τὸν σκοπόν, χάριν τοῦ ὁποίου περιε-

φρόνησαν τὸν κόσμον καὶ τὰ τοῦ κόσμου. Διότι διὰ νὰ πραγματοποιήσωμεν τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον, περιφρονοῦμεν ὅλα, διὰ νὰ τὴν ἀποκτήσωμεν, καὶ γινόμεθα καθαροὶ κατὰ τὴν καρδίαν, ἀποδιώκοντες ἐξ αὐτῆς πᾶσαν ἡδονὴν καὶ δόξαν τοῦ κόσμου. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος κατάρθωσε νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴν ἐμπαθῇ διάθεσιν πρὸς τὴν ὕλην, νὰ μισήσῃ ὅλας τὰς ἡδονάς, ἀλλὰ καὶ τὴν δόξαν, μὲ τὴν ὁποίαν περιβάλλει ὁ κόσμος τοὺς ἀνθρώπους του, ὁ ἀνθρώπος αὐτὸς διατηρεῖ εἰρηνικὰς σχέσεις μὲ ὅλους καὶ εἰς τὸ τέλος διαφυλάττει ὅπως-δήποτε τὴν καρδίαν του καθαρὰν.

8. Ἐφ' ὅσον δὲ ὁ ἀνθρώπος κατορθώσῃ νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν καθαρότητα τῆς καρδίας του, κατέκτησεν ἤδη τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἰδοὺ τί λέγει καὶ ὁ Κύριος· «Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται» (Ματθ. ε', 8). Ἀπὸ αὐτὸν λοιπὸν τὸν μακαρισμὸν μανθάνομεν, ὅτι ἡ τελειότης δὲν πραγματοποιεῖται ἀμέσως, ὡς διὰ μαγείας, μὲ τὴν ἀναχώρησιν ἐκ τοῦ κόσμου καὶ τὴν καθιερωμένην, κατὰ τὴν προσέλευσιν εἰς τὸν μοναχικὸν βίον, ἀπόταξιν τῶν κοσμικῶν πραγμάτων, ἀλλὰ ἀφοῦ ὁ ἀνθρώπος κατορθώσῃ νὰ ἀγαπήσῃ τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης αὐτῆς ἐπιτύχῃ τὴν καθαρότητα τῆς καρδίας.

9. Δι' αὐτὸ πρέπει καὶ ἡμεῖς, χάριν τῆς ἀγάπης αὐτῆς καὶ τῆς καθαρότητος, ὅλα ὅσα ἐπιβάλλονται νὰ κάμνωμεν, καὶ ὅλας τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς δόξας τοῦ κόσμου νὰ περιφρονῶμεν, νὰ ἀνεχώμεθα μὲ εὐχαρίστησιν νηστείαν, ἀγρυπνίαν καὶ ὅλας τὰς κακουχίας τῆς ἀσκήσεως, καὶ ἀκούραστα νὰ ἀσχολούμεθα μὲ τὰς ἀναγνώσεις καὶ τοὺς ψαλμούς. Ἐὰν δὲ κάποτε συμβῇ νὰ ἐμποδισθῶμεν ἀπὸ τὴν νηστείαν, τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν ὑπόλοιπον ἄσκησιν, ἐξ αἰτίας σοβαρᾶς πνευματικῆς ἀσχολίας, δὲν πρέπει οὐδόλως νὰ ἀδιαφορήσωμεν διὰ τὴν ἀγάπην, ἡ ὁποία, ὅπως εἴπομεν, διευκολύνει τὴν καθαρότητα τῆς καρδίας. Διότι δὲν ἐπιφέρουν καὶ τόσῃν ὠφέλειαν ἢ συνήθης νηστεία καὶ ἡ ἀνάγνωσις, ἐφ' ὅσον περιφρονοῦμεν τὸν ἀδελφόν μας καὶ τοῦ προκαλοῦμεν λύπην· αὐτὴ ἡ περιφρόνησις καὶ ἡ λύπη μᾶς βλάπτουν πάρα πολύ. Αἱ νηστεῖαι, αἱ ἀγρυπνίαι, ἡ μελέτη τῶν γραφῶν καὶ ἡ ἐγκατάλειψις τοῦ κόσμου ὁλοκλήρου δὲν συνιστοῦν τελειότητα· εἶναι, ὅπως εἴπομεν, τὰ μέσα μὲ τὰ ὁποῖα θὰ ἐπιτύχωμεν τὴν τελειότητα.

10. Ἐφ' ὅσον δὲν πραγματοποιήσωμεν τὴν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπην, ματαίως καμαρώνομεν διὰ τὴν νηστείαν μας, τὴν ἀκτημοσύνην μας, τὴν ἀγρυπνίαν μας, τὴν ἀνάγνωσιν τῶν γραφῶν, ἐπειδὴ δὲν ἔγκειται εἰς αὐτὰ ἡ τελειότης, ἀλλὰ δι' αὐτῶν δύναται καθεὶς νὰ τὴν ἐπιτύχῃ.

Ἐκεῖνος ποὺ ἐφήρμοσε τὴν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπην, καὶ τὴν ζῇ, εἶναι καθαρὸς κατὰ τὴν καρδίαν καὶ ἔχει τὸν Θεὸν μέσα του· ὁ νοῦς του εὐρίσκεται πάντοτε πλησίον τοῦ Θεοῦ καὶ διαρκῶς φαντάζεται τὴν ἀνέκφραστον τοῦ Θεοῦ ὠραιότητα.

11. Πρέπει δὲ καὶ τοῦτο νὰ γνωρίζωμεν· ἐφ' ὅσον ὁ Μοναχὸς δὲν βαδίζει εἰς τὴν ζωὴν τοῦ μὲ διάκρισιν, κατ' ἀνάγκην θὰ περιπλανηθῇ, ὅπως ὅταν βαδίζῃ κανεὶς τὴν νύκτα, καὶ θὰ πέσῃ ὅχι μόνον εἰς τοὺς φοβεροὺς λάκκους τῆς κακίας, ἀλλ' εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ σκοντάψῃ καὶ εἰς τὰ ὁμαλὰ καὶ ἴσια. Δι' αὐτὸ μὲ ὄλην τοὺς τὴν δύναμιν καὶ τὴν φροντίδα πρέπει νὰ πορεύεται μὲ διάκρισιν, νὰ ἐξετάζῃ ὅλα μὲ διάκρισιν καί, ὡς ἔχων πνεῦμα διακρίσεως, νὰ σκέπτεται, νὰ ὁμιλῇ καὶ νὰ πράττῃ.

12. Ἡ διάκρισις δὲν εἶναι μικρὰ ἀρετὴ· ἀλ' ἐναντίας εἶναι ἀπὸ τὰ ἐπισημότερα χαρίσματα τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Τὴν πραγματικότητα αὐτὴν τὴν διδάσκει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Ἰδοὺ τί λέγει· «Ὁ μὲν γὰρ διὰ τοῦ Πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας, ἄλλω δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα.... ἄλλω δὲ διακρίσεις πνευμάτων» (Α' Κοριν. ιβ', 8—10). Ἐν συνεχείᾳ δὲ συμπληρώνει· «Πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἔν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα» (Α' Κορινθ. ιβ', 11).

13. Ἡ διάκρισις εἶναι ἡ ἀκρόπολις καὶ ἡ βασίλισσα μεταξὺ τῶν ἀρετῶν· διότι ὁποῖος τὴν καλλιεργήσῃ, τὸν διδάσκει νὰ ἀποφεύγῃ τὰ ἄκρα, δηλαδὴ τὴν ἔλλειψιν καὶ τὴν ὑπερβολήν. Ὁ ἔχων τὴν διάκρισιν βαδίζει πάντοτε τὴν βασιλικὴν ὁδόν· ὁ τοιοῦτος δὲν ἐπιτρέπει εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ οὔτε νὰ τὸν κλέπτῃ ὁ διάβολος ἐκ δεξιῶν, διὰ μέσου ὑπερβολικῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα φαίνονται κατ' ἀρχὴν λογικά, ἀλλ' οὔτε καὶ ἐξ ἀριστερῶν νὰ πίπτῃ εἰς πνευματικὴν ἀπροθυμίαν, ὀκνηρίαν καὶ νωθρότητα.

14. Ἡ διάκρισις εἶναι διὰ τὴν ψυχὴν ὀφθαλμὸς καὶ λυχνάρι· παρυσιάζει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὰ πράγματα ὅπως εἶναι, ξεχωρίζει μὲ ἀκριβείαν τὰ μὴ ἔχοντα ὑπόληψιν καὶ σημασίαν ἀπὸ τὰ σπουδαῖα, ὅπως, ἐπίσης, ποῖα ἐκ τῶν πραγμάτων ὀφείλονται εἰς παγίδα τοῦ διαβόλου καὶ ποῖα εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ. Ἡ διάκρισις καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ἱκανὸν νὰ ζῇ θεαρέτως καὶ νὰ ἀποφεύγῃ τὴν πλάνην· νὰ βαδίζῃ, χωρὶς νὰ σκοντάπτῃ, τὴν σκοτεινὴν καὶ ἀνώμαλον ὁδὸν τοῦ βίου, ἐφ' ὅσον παρακολουθεῖ τὸ φῶς τῆς διακρίσεως καὶ ὁδηγεῖται ἀπὸ αὐτό. Ἡ διάκρισις δυναμώνει τὰς ἀρετάς, καί, σχεδόν, ἐξασφαλίζει εἰς αὐτάς τὸν χαρακτηρισμὸν καὶ τὴν πραγματικότητα τῶν ἀρετῶν. Ἐὰν αἱ ἀρεταὶ χωρισθοῦν ἀπὸ τὴν διάκρισιν, παύουν νὰ εἶναι ἀρεταί· συνήθως μάλιστα καὶ κακίαι πλέον θεωροῦνται (!).

15. Πολλοὶ ἄνθρωποι, καίτοι κατεξηντλήθησαν εἰς νηστείας καὶ ἀγρυπνίας, ἂν καὶ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἐφήρμοσαν εἰς τὸ ἔπακρον τὴν ἀκτημοσύνην, καίτοι ἀνεδείχθησαν τόσον ἐλεήμονες, ὥστε νὰ μὴ ἔχουν πλέον τί νὰ δώσουν, διὰ νὰ ἱκανοποιήσουν τὴν ἀγίαν των

1) Τὸ νόημα τῆς ἐξαιρετικῆς αὐτῆς θέσεως εἶναι, ὅτι ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀπεργάζεται μὲ διάκρισιν τὸ ἀγαθόν, εἶναι ἐνδεχόμενον ἀντὶ ἀρετῆς νὰ πραγματοποιῇ τὴν κακίαν· παραδείγματος χάριν, ἡ προσφορὰ ἐλεημοσύνης, χάριν ἐπιδείξεως, δὲν εἶναι ἀρετὴ, ἀλλὰ κακία.

αὐτὴν ἐπιθυμίαν, ὥστερον ἐξέπεσαν τραγικῶς ἀπὸ τὸ ὕψος τῶν ἄρε-
των, ποὺ ἐπραγματοποίησαν, καὶ ἐγλύστρησαν εἰς τὴν κακίαν.

Ὑπέστησαν δὲ τὴν τραγικὴν αὐτὴν πτώσιν, ἐπειδὴ δὲν εἶχον
ἀποκτήσει τὸ χάρισμα τῆς διακρίσεως.

Αὐτὰ εἶναι σύμφωνα μὲ ὅσα καὶ ὁ Μέγας Ἀντώνιος, μεταξὺ
ὄλων τῶν Πατέρων, περὶ διακρίσεως ἐδίδαξε καὶ τὰ ὁποῖα ὅλοι οἱ
Πατέρες ἐπικροτοῦν.

Ἄλλ' ἄς ἐπικυρώσωμεν τὰς ἀπόψεις αὐτὰς καὶ ἀπὸ τὴν ἱστορίαν:

16. Ὁ Σαούλ, ὁ πρῶτος βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ, ἰδοὺ τί ἔπαθε, διὰ
νὰ μὴ ἔξη ὡς ὁδηγὸν τὸ λυχνάρι τῆς διακρίσεως· ὁ Σαμουήλ, ὁ Ἅγιος
τοῦ Θεοῦ Προφήτης, τὸν διέταξε νὰ φονεύσῃ τὸν βασιλέα τῶν Ἀμα-
ληκῶν Ἀγάγ (!). Ὁ Σαούλ ὅμως ἀντὶ νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸν Προφή-
την Σαμουήλ, ποὺ ἦτο ἄρεστον εἰς τὸν Θεόν, προσέφερε θυσίαν, λυ-
πηθεὶς τὸν Ἀγάγ. Τοιοῦτοτρόπως χωρὶς διάκρισιν καὶ μὲ σκοτισμένον
τὸν νοῦν κάμνει αὐτό, ποὺ ὁ ἴδιος θεωρεῖ ὡς θεάρεστον καὶ ὀρθόν,
προσκρούσας εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, μὲ αὐτὰ ἀκριβῶς ποὺ ἐνόμιζεν,
ὅτι τὸν ὑπηρετεῖ, καὶ οὕτω χάνει τὴν βασιλείαν (!).

Ἄλλ' ἄς ἐνθυμηθῶμεν καὶ σύγχρονα παραδείγματα.

17. Δὲν θὰ ἔχετε βεβαίως λησμονήσει τὸν Γέροντα Ἡρώνα καὶ
τὴν ἀξιοθρήνητον πτώσιν του, τὴν ὁποῖαν ὑπέστη ἔμπρὸς εἰς τοὺς
ὀφθαλμοὺς μας. Αὐτὸς λοιπὸν ἔζησεν εἰς τὴν ἔρημον πενήντα ὀλόκλη-
ρα ἔτη καὶ κατώρθωσε νὰ ὑπερβῇ ὅλους κατὰ τὴν μεγάλην σκληραγω-
γίαν καὶ τὴν ἀκαταπόνητον ἐγκράτειαν, ἀπομονωθείς εἰς αὐστηροτά-
την μοναξιάν. Καὶ ὅμως μετὰ ἀπὸ τόσους ἀγῶνας καὶ κόπους περιέπε-
σεν εἰς φοβερὸν κίνδυνον, ἀκριβῶς διότι δὲν εἶχε πνεῦμα διακρίσεως.

18. Ὁ Ἡρὼν ἠκολούθει εἰς τὴν ζωὴν μόνον τὸν ἰδικόν του λογι-
σμόν· τόσον δὲ πολὺ ἐπέιθετο εἰς τὸν λογισμόν του καὶ ἐφήρμοσεν αὐ-
στηροτάτην νηστείαν καὶ φυγὴν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ὥστε καὶ κατ'
αὐτὴν τὴν ἐορτὴν τοῦ Πάσχα δὲν κατέβαιναν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ
νὰ μὴ συναναστραφῇ τοὺς Πατέρας καὶ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἀναγκασθῇ
εἰς τὴν κοινὴν τράπεζαν νὰ φάγῃ κανένα ὄσπριον ἢ, ἐν πάσῃ περι-
πτώσει, ψημένον φαγητόν, ἀπὸ ὅσα κατὰ τὰ μοναχικὰ ἔθιμα παρατί-
θενται τὸ Πάσχα. Εἶχε τὴν γνώμην, ὅτι διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ θὰ ἐξέ-
πιπτεν ἀπὸ τὸν σκοπὸν του καὶ τὸν κανόνα του.

1) Ἐν τῷ κειμένῳ τῆς ἐν Βενετία ἐκδόσεως γράφεται ἐσφαλμένως Ὡγ, διὸ
καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ κειμένῳ, χάριν πιστῆς ἀντιγραφῆς, ἀφέθη Ὡγ, ἐνταῦθα ὅμως
διορθοῦται εἰς τὸ ἀκριβὲς Ἀγάγ. Ὁ Ὡγ ἦτο βασιλεὺς τῆς Βασάν, ἐξολοθρευθεὶς
ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως (1450 π.Χ.), ὁ δὲ Ἀγάγ τῶν Ἀμαληκῶν, θανατωθεὶς ὑπὸ
τοῦ Σαμουήλ (1080 π.Χ.).

2) «Καὶ περιποιήσατο Σαούλ καὶ πᾶς ὁ λαὸς τὸν Ἀγάγ ὧντα.....» (Α' Βασιλ. ιε', 9). (Θάνατος Ἀγάγ, ἐνθ. ἀνωτ. στ. 32—33. Θάνατος Σαούλ, ἐνθ. ἀνωτ. λα', 4. Ἡ ὅλη ἱστορία τοῦ Σαούλ, ἐνθ. ἀνωτ. κεφ. ι', — λα').

19. Ἐπ' ἀρκετὸν λοιπὸν κατηυθύνετο ἀπὸ τὸ θέλημά του καὶ ἀπεμακρύνετο, διὰ νομιζομένην ἀρετὴν, ἀπὸ τοὺς Πατέρας. Ὑστερον ὁμως ὑπεδέχθη τὸν διάβολον, ὡς Ἀγγελον φωτός, τὸν προσεκύνησε καὶ λαμβάνει παρ' αὐτοῦ τὴν ἐξῆς φοβερὰν ἐντολήν: Νὰ βγῇ ἀπὸ τὸ κελλί του τὸ μεσονύκτιον καὶ νὰ πέσῃ εἰς ἓνα πηγάδι βαθύ, διὰ νὰ ἀντιληφθῇ, δῆθεν, προσωπικῶς ποίας τιμῆς ἡξιώθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, νὰ μὴ ὑφίσταται πλέον οὐδένα κίνδυνον ἀπὸ οὐδεμίαν αἰτίαν, εἰς ἐπιβράβειυσιν τῆς ὑπερβολικῆς του ἀρετῆς καὶ τῶν πολλῶν του κόπων.

20. Ὁ Ἀββᾶς Ἡρων, χωρὶς νὰ διακρίνῃ ποῖος εἶναι αὐτός, ποὺ τοῦ ἔδιδεν αὐτὴν τὴν συμβουλὴν, ἐπίστευσε τὴν πλάνην ὡς ἀλήθειαν καὶ ἔπεσε τὸ μεσονύκτιον εἰς τὸ πηγάδι. Κατ' οἰκονομίαν ὁμως Θεοῦ, ἀντελήφθησαν ἐντὸς ὀλίγου οἱ ἀδελφοὶ τί συνέβη καὶ μετὰ πολλοῦ κόπου ἠδυνήθησαν νὰ τὸν ἀνασύρουν ἀπὸ τὸ πηγάδι ἡμιθανῇ. Μετὰ τὴν ἀνέλκυσιν αὐτὴν ἔζησεν ὁ Ἀββᾶς Ἡρων δύο ἀκόμη ἡμέρας καὶ κατὰ τὴν τρίτην ἀπέθανεν, ἀφήσας εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ τὸν Ἱερέα Παφνούτιον ἀπαρηγόρητον πένθος. Ὁ Ἱερεὺς Παφνούτιος παρακινούμενος ἀπὸ αἴσθημα φιλανθρωπίας καὶ ἐνθυμούμενος τοὺς πολλοὺς του κόπους καὶ τὰ πολλὰ ἔτη, ποὺ ὑπέμεινε εἰς τὴν ἔρημον, τὸν ἐμνημόνευεν, εἰς τὴν θείαν λειτουργίαν, κατὰ τὴν προσφορὰν ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων, διὰ νὰ μὴ λογισθῇ ὡς αὐτοκτονήσας.

21. Ἐξ ἴσου διδακτικὸν εἶναι καὶ τὸ περιστατικὸν δύο ἀδελφῶν. Οὗτοι διέμενον πέραν τῆς ἐρήμου τῆς Θηβαΐδος, ὅπου ἡσκήτευσεν ὁ Μέγας Ἀντώνιος. Μίαν ἡμέραν ἀπεφάσισαν ἀπὸ συμφώνου νὰ πορευθοῦν εἰς τὴν βαθυτέραν ἔρημον, ἥ ὁποία εἶναι ἀχανὲς καὶ τελείως ἀκαλλιέργητος. Ἐθεσαν δὲ ὡς ὅρον καὶ κανόνα εἰς τὸν ἑαυτὸν των νὰ μὴ δεχθοῦν τροφὴν ἀπὸ ἄνθρωπον, μέχρις ὅτου ὁ Θεὸς διὰ θαύματος τὴν προσφέρῃ εἰς αὐτούς.

22. Ἐπὶ πολὺ λοιπὸν περιεπλανῶντο εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἐξηντλήθησαν ἀπὸ τὴν πείναν· εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν τοὺς εἶδον ἀπὸ μακρὰν οἱ Μάξικες⁽¹⁾, οἱ ὁποῖοι εἶναι οἱ ὠμότεροι καὶ ἀγριώτεροι ἀπὸ ὅλους τοὺς λαούς· παρ' ὅλην δὲ τὴν ἔμφυτον ἀπανθρωπίαν των, μόλις τοὺς εἶδον ἀπὸ μακρὰν τόσον σκελετωμένους καὶ μετὰ δυσκολίας ἀναπνέοντας τοὺς ὑπεδέχθησαν μὲ συμπάθειαν καὶ τοὺς προσέφερον ἄρτους, μεταβαλόντες, κατὰ θεῖαν πρόνοιαν, τὴν συνήθη αὐτῶν ἀγριότητα εἰς φιλανθρωπίαν.

23. Ὁ ἓνας ἐκ τῶν δύο ἀδελφῶν, εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ὁποίου ὑπείσῃλθε πνεῦμα διακρίσεως, μὲ χαρὰν καὶ εὐχαρίστησιν ὑπεδέχθη τοὺς Μάξικας, ἔφαγεν ἀπ' αὐτά, ποὺ τοὺς προσέφεραν καὶ ἀνέλαβεν· ἐσκέφθη τότε πολὺ ὀρθῶς, ὅτι ἄνθρωποι τόσον ὠμοὶ καὶ ἀγριοὶ καὶ εὐχα-

1) Οἱ Μάξικες ἦσαν ἄγριος μαυριτανικὸς λαὸς τῆς ἀρχαιότητος, κατοικοῦντες τὴν Ἀφρικὴν ἐνθα νῦν τὸ Ἀλγέριον.

ριστούμενοι πάντοτε μὲ τὰ ἀνθρώπινα αἵματα, δὲν ἦτο ποτὲ δυνατὸν νὰ τοὺς συμπαθήσουν, τώρα ποὺ ἐξηντλήθησαν καὶ νὰ τοὺς προσφέρουν τροφήν, ἐὰν ὁ Θεός, ὡς διὰ θαύματος, δὲν τοὺς παρεκίνει εἰς αὐτό. Ἀντιθέτως ὁμοῦς ὁ ἄλλος δὲν ἔλαβε τὴν τροφήν, ποὺ τοῦ προσέφεραν, ἐπειδὴ, τάχα, τὴν προσέφεραν ἄνθρωποι, καὶ ἐπιμένοντας εἰς τὴν ἀδιάκριτον ἀπόφασίν του ἀπέθανεν ἀπὸ πείναν καὶ ἐξάντλησιν.

24. Εἰς τὸ περιστατικὸν αὐτὸ τῶν δύο ἀδελφῶν βλέπομεν τὸ ἐξῆς: Ἄν καὶ οἱ δύο κατ' ἀρχήν, ἀπὸ ἀπερισκεψίαν, συνεφώνησαν καὶ ἔλαβον κακὴν καὶ καταστρεπτικὴν δι' ἑαυτοὺς ἀπόφασιν, ἐν τούτοις ὁ μὲν ἕνας, χρησιμοποιήσας μετὰ ταῦτα τὴν διάκρισιν, ἐσώθη ἐπανορθώσας αὐτὸ ποὺ ἀπερισκέπτως καὶ προπετῶς ἔθεσεν ὡς ὄρον θεοδικίας· ὁ ἄλλος ὁμοῦς, ἐπιμένοντας εἰς τὴν ἀπερίσκεπτον ἀπόφασιν καὶ ἐξακολουθῶν νὰ ἐνεργῇ χωρὶς διάκρισιν, ὁ ἴδιος κατεδίκασε καὶ παρέδωκε τὸν ἑαυτὸν τοῦ εἰς τὸν θάνατον, τὸν ὁποῖον ὁ Κύριος ἠθέλησε νὰ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ κοντὰ του.

25. Ἀλλὰ τί νὰ εἶπω καὶ δι' ἐκεῖνον τὸν Ἀσκητὴν, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα δὲν ἀναφέρω, ἐπειδὴ ζῇ ἀκόμη ἐδῶ πλησίον; Οὗτος πολλὰς φορές ὑπεδέχθη τὸν δαίμονα ὡς Ἄγγελον καὶ ἐλάμβανε δι' αὐτοῦ ἀποκαλύψεις· ὁ ἴδιος διηγεῖτο, ὅτι ἔβλεπε πῶς λυχναριοῦ εἰς τὸ κελλί του. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ Ἀσκητὴς προσετάχθη ὑπὸ τοῦ δαίμονος νὰ προσφέρῃ τὸν υἱὸν του, ὁ ὁποῖος ἔμενε μαζὶ του εἰς τὸ Μοναστήρι, ὡς θυσίαν εἰς τὸν Θεόν, διὰ νὰ ἀξιώσῃ, δῆθεν, τῆς τιμῆς τοῦ Πατριάρχου Ἀβραάμ. Ἀδιάκριτος δὲ καθὼς ἦτο, ἀδιαμαρτυρήτως ἐδέχθη τὴν συμβουλὴν αὐτὴν καὶ παρ' ὀλίγον νὰ ἐξετέλει καὶ ἐμπράκτως τὴν σφαγὴν τοῦ υἱοῦ του, ἐὰν οὗτος δὲν ἐσφῆζετο τὴν τελευταίαν στιγμὴν διὰ τῆς φυγῆς. Τὴν πρόθεσιν τοῦ Γέροντος ἀντελήφθη ὁ υἱός, ὅταν τὸν εἶδε νὰ ἀκονίζει τὴν μάχαιραν καὶ νὰ ἐτοιμάζῃ τὰ δεσμά, μὲ τὰ ὁποῖα θὰ τὸν ἔδενεν ὡς ὀλοκαύτωμα!

26. Καὶ ἀσφαλῶς θὰ ἐμακρολογούσα, ἐὰν ἀνέφερα ὅσους ἐνεπαίχθησαν ὑπὸ τοῦ διαβόλου καὶ ἐγλύστρησαν ἀπὸ τὴν ἀρετὴν εἰς τὴν κακίαν, ἐπειδὴ δὲν ἐχρησιμοποίησαν τὴν διάκρισιν, ἡ ὁποία εἶναι ρίζα ὅλων τῶν ἀρετῶν, ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ μεταξὺ τῶν σύνδεσμος. Ἡ διάκρισις αὕτη δὲν ἀποκτᾶται κατ' ἄλλον τρόπον ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, παρὰ μὲ τὴν ἀληθινὴν ταπείνωσιν. Ἀπόδειξις δὲ τῆς πραγματικῆς ταπεινώσεως εἶναι ἡ ἀποκάλυψις εἰς τοὺς πνευματικοὺς ἡμῶν Πατέρας ὅχι μόνον τῶν ὅσων κάμνομεν, ἀλλὰ καὶ τῶν ὅσων σκεπτόμεθα. Νὰ μὴ ἐμπιστευόμεθα καθόλου εἰς αὐτὸ ποὺ μᾶς ὑπαγορεύει ὁ λογισμὸς μας, ἀλλὰ νὰ ἐφαρμόζωμεν πιστῶς τὰς συμβουλὰς τῶν Πατέρων, καὶ νὰ πιστεύωμεν ὅτι καλὸν ἢ κακὸν εἶναι αὐτό, ποὺ ἐκεῖνοι, κατόπιν δοκιμῆς, θὰ κρίνωσι. Διότι μόνον αὕτη ἡ ἐργασία ἐξασφαλίζει εἰς τὸν Μοναχὸν ἀβλαβὴ διάβασιν τῆς ὁδοῦ τοῦ ἐπιγείου βίου, τὸν καθιστᾷ

ἄνωτον ἀπὸ ὅλας τὰς παγίδας τοῦ διαβόλου καὶ μεταφέρει εἰς τὸν οὐρανὸν αὐτόν, πού ἀκολουθεῖ τὴν ταπεινώσιν.

27. Εἶναι τελείως ἀδύνατον νὰ πέσῃ θῦμα τῆς ἀπάτης τῶν δαιμόνων αὐτοὺς πού ρυθμίζει τὴν ζωὴν του σύμφωνα μὲ τὴν κρίσιν καὶ τὴν γνώμην τῶν μεγαλυτέρων κατὰ τὴν ἡλικίαν Πατέρων. Αὐτοὺς λοιπόν, πού δὲν ἔχει ἐμπιστοσύνην εἰς τὸ κριτήριον τῆς διανοίας του, ἀλλ' εἰς ὅλα τὰ ζητήματα ἀκολουθεῖ τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν συμβουλὴν τῶν Πατέρων, θὰ ἀξιωθῇ συντόμως, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, νὰ λάβῃ τὸ χάρισμα τῆς ἀληθινῆς διακρίσεως, ἡ ὁποία διδάσκει τὸν Μοναχὸν νὰ ἀποφεύγῃ ὡς ἐπιβλαβεῖς τὰς ὑπερβολὰς, περὶ διαίτης, περὶ ὕπνου καὶ τῆς ἐν γένει ἀσκήσεως. Ἐκ πείρας γνωρίζομεν μερικοὺς, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐνικήθησαν μὲν ἀπὸ τὸ πάθος τῆς γαστριμαργίας, κατεβλήθησαν ὁμως ἀπὸ ὑπερβολικὴν νηστείαν καὶ κατέπεσαν εἰς τὰ πάθη τῆς γαστριμαργίας ἐξ αἰτίας τῆς ἐπελθούσης ἐκ τῆς ἀπερισκέπτου νηστείας ἀσθενείας.

28. Καὶ ἐγὼ ἐνθυμοῦμαι, ὅτι κάποτε εἶχα πάθει κάτι τέτοιο ἀπὸ ἀπερίσκεπτον νηστείαν. Εἰς τὸσον αὐστηρὰν καὶ διαρκῇ νηστείαν ὑπεβλήθην, ὥστε νὰ χάσω τελείως τὴν ὄρεξίν μου διὰ φαγητόν· παραμένων δὲ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας νηστικός, δὲν ἐπεθύμουν πλέον τὴν τροφήν, καὶ δὲν ἔτρωγα, παρὰ μόνον ὅταν μὲ ἐξηνάγκαζον οἱ προσερχόμενοι νὰ φάγω διὰ τῆς βίας καὶ χωρὶς ὄρεξιν. Τοιοῦτοτρόπως δὲ ἐξαναγκάζομενος νὰ φάγω, ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐπανέκτησα τὴν ὄρεξίν μου.

29. Καὶ τὴν ἀγρυπνίαν δὲ τὸσον πολὺ τὴν ἐχρησιμοποιοῦν, ὥστε τελείως ἔχασα τὸν ὕπνον μου. Νομίζω δὲ ὅτι αὐτὸ μοῦ συνέβη καὶ ἀπὸ ἐπιβουλὴν δαιμόνων· ἐπὶ πολλὰς δὲ νύκτας παραμένων ἄϋπνος ἐκινδύνευσα ἀρκετά. Ἀπὸ τὸν κίνδυνον αὐτὸν μὲ διέσωσεν ὁ Κύριος, ὡς φιλάνθρωπος, τὸν ὁποῖον παρεκάλεσα καὶ μετὰ μοῦ ἔδωσε πάλιν ὕπνον καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐστήριξε τὴν ἀσθενείαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.

30. Περισσότερον λοιπὸν ἐκινδύνευσα ἀπὸ τὴν ἀσυλλόγιστον καὶ ἀδιάκριτον νηστείαν καὶ ἀγρυπνίαν, παρὰ ἀπὸ τὴν γαστριμαργίαν καὶ τὴν πολυϋπνίαν.

Δ'. Τοῦ Ἁγίου Μαξίμου

ΕΙ ΘΕΛΕΙΣ εἶναι δίκαιος, ἀπόνεμε ἐκάστω τῶν ἐν σοὶ μερῶν τὰ κατ' ἀξίαν, ψυχῇ λέγων καὶ σώματι· καὶ τῷ μὲν λογικῷ τῆς ψυχῆς ἀναγνώσματα καὶ θεωρήματα πνευματικά, καὶ προσευχάς· τῷ δὲ θυματικῷ, ἀγάπην πνευματικὴν, τὴν τῷ μίσει ἀντικειμένην· τῷ δὲ ἐπιθυμητικῷ, σωφροσύνην καὶ ἐγκράτειαν· τῷ δὲ σαρκίῳ διατροφήν καὶ σκεπάσματα, τὰ μόνον ἀναγκαῖοτατα.

2. Κατὰ φύσιν ὁ νοῦς ἐνεργεῖ, ὅταν τὰ πάθη ἔχῃ ὑποτεταγμένα, καὶ τοὺς λόγους τῶν ὄντων ἐνεργεῖ, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν διάγει.

3. Ὡς περ ὑγεία καὶ νόσος πρὸς τὸ σῶμα θεωρεῖται τοῦ ζώου, καὶ φῶς καὶ σκότος πρὸς τὸν ὀφθαλμόν, οὕτως ἀρετὴ καὶ κακία πρὸς τὴν ψυχὴν, καὶ γνῶσις καὶ ἀγνοσία πρὸς τὸν νοῦν· μὴ οὖν ὅλην τὴν σχολήν σου περὶ τὴν σάρκα ἔχε, ἀλλὰ ὀρισὼν αὐτῇ τὴν κατὰ δύναμιν ἀσκήσιν, καὶ ὅλον τὸν νοῦν σου ἐπὶ τὰ ἐν-

δον τρέψον· «ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἔστιν ὠφέλιμος, ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ἔστιν ὠφέλιμος».

4. Ὁ τὴν πνευματικὴν ὁδὸν ὀδεύειν μὴ ἐπιστάμενος, τῶν ἐμπαθῶν νοημάτων οὐ ποιεῖται φροντίδα, ἀλλ' ὅλην τὴν σχολὴν περὶ τὴν σάρκα ἔχει, καὶ ἡ γαστριμαργεῖ καὶ ἀκολασταίνει, λυπεῖται καὶ ὀργίζεται καὶ μνησικακεῖ, καὶ ἐντεῦθεν τὸν νοῦν σκοτίζει, ἡ ἀμέτρῳ ἀσκήσει κέχρηται καὶ θολοὶ τὴν διάνοιαν.

5. Οὐδὲν τῶν εἰς χρῆσιν ἡμῖν δοθέντων ἀναιρεῖ ἡ Γραφή, ἀλλὰ τὴν ἀμετρίαν κολάζει, καὶ τὴν ἀλογιστίαν διορθοῦται· οἶον, οὐ κωλύει ἐσθίειν, οὐδὲ χρήματα ἔχειν καὶ ὀρθῶς διοικεῖν, ἀλλὰ κωλύει γαστριμαργεῖν, φιλαργυρεῖν καὶ τὰ ἐξῆς· ἀλλ' οὐδὲ τὸ νοεῖν ταῦτα κωλύει, διὰ τοῦτο γὰρ καὶ γεγόνασιν, ἀλλὰ τὸ ἐμπαθῶς νοεῖν.

6. Αἱ μὲν ἐντολαὶ τοῦ Κυρίου διδάσκουσιν ἡμᾶς τοῖς μέσοις εὐλόγως κεκοησθαι πράγμασιν, ἡ δὲ εὐλογος τῶν μέσων χρῆσις, τὴν τῆς ψυχῆς καθαίρει κατὰστασιν· ἡ δὲ καθαρὰ κατὰστασις, τίκει τὴν διάκρισιν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΑΝ ΘΕΛΗΣ νὰ εἶσαι δίκαιος, πρέπει νὰ μοιράξης εἰς κάθε ἓνα μέρος, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀποτελεῖσαι, τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν, αὐτὸ πού ἔχει ἀξίαν δι' αὐτό. Καὶ εἰς μὲν τὸ λογικὸν τῆς ψυχῆς νὰ προσφέρῃς ἀναγνώσματα, πνευματικὰς θεωρίας καὶ προσευχάς· εἰς τὸ θυμικὸν τῆς ψυχῆς ἀγάπην πνευματικὴν, ἡ ὁποία εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὸ μῖσος· εἰς τὸ ἐπιθυμητικὸν σωφροσύνην καὶ ἐγκράτειαν. Εἰς δὲ τὸ σῶμα σου πάλιν νὰ προσφέρῃς τὴν ἀναγκαίαν τροφήν καὶ τὰ ἀπαραίτητα σκεπάσματα (1), τὰ μόνα πού εἶναι ἀναγκαῖα δι' αὐτό.

2. Ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ἐνεργεῖ φυσιολογικῶς, ὅταν ἔχη ὑποτάξει τὰ πάθη· τότε ἀναζητεῖ τὰς αἰτίας τῶν ὄντων καὶ ἀνάγει τὰ πάντα εἰς τὸν Θεόν.

3. Ὅπως ἀκριβῶς ἡ ὑγεία καὶ ἡ νόσος ἀποτελοῦν καταστάσεις τοῦ σώματος τοῦ ζῴου, τὸ φῶς καὶ τὸ σκότος ιδιότητες τοῦ ὀφθαλμοῦ, τοιούτοτρόπως ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία ἀναφέρονται εἰς τὴν ψυχὴν, ἡ γνῶσις δὲ καὶ ἡ ἀγνοσία εἰς τὸν νοῦν. Μὴ ἔχῃς λοιπὸν ὅλην σου τὴν φροντίδα διὰ τὴν σάρκα· ἀλλὰ καθόρισε διὰ τὸ σῶμα σου τὴν ἀσκήσιν, πού ἀντέχει, καὶ στρέψε ὅλον σου τὸν νοῦν διὰ νὰ ἐξωραίσῃς τὸν ἐσωτερικόν σου κόσμον· διότι ἡ σωματικὴ ἀσκήσις ἐπ' ὀλίγον μόνον εἶναι ὠφέλιμος· ἡ ἐκ τῆς εὐσεβείας ὅμως ὠφέλεια διαρκῶς παραμένει (2).

4. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δὲν γνωρίζει νὰ βαδίζῃ τὴν πνευματικὴν ὁδόν, δὲν φροντίζει νὰ διορθῶνῃ τὰς ἐμπαθεῖς σκέψεις του· οὗτος νομίζων ὅτι τὸ ἀποκλειστικὸν ἐμπόδιον πρὸς τὴν τελειότητα εἶναι ἡ σάρκα, ὅλην του τὴν φροντίδα τὴν διαθέτει δι' αὐτήν. Συνέπεια τῆς μονομε-

1) «Ἐχόντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθῆσόμεθα» (Α' Τιμόθ. ζ', 8)

2) «Γύμναζε σαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν· ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἔστιν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς, τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης» (Α' Τιμόθ. δ', 7—8).

ροῦς αὐτῆς φροντίδος εἶναι ἢ νὰ περιπίπτῃ εἰς τὴν γαστριμαργίαν, τὴν ἀκολασίαν, τὴν λύπην, τὴν ὀργὴν καὶ τὴν μνησικακίαν, καὶ ἐκ τούτων νὰ σκοτίζῃ τὸν νοῦν του, ἢ ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν καὶ ἄμετρον ἄσκησιν νὰ θολοῦται ἡ διάνοιά του.

5. Ἡ Ἀγία Γραφή τίποτε δὲν ἀπαγορεύει ἀπὸ ὅσα ἔχουν δοθῇ εἰς ἡμᾶς πρὸς νόμιμον χρῆσιν· ἀλλὰ μόνον τὴν κατάχρησιν καταδικάζει καὶ διορθώνει τὴν ἀπερισκεψίαν. Παραδείγματος χάριν, δὲν μᾶς ἐμποδίζει νὰ τρώωμεν, οὔτε νὰ ἔχωμεν χρήματα καὶ συνετῶς νὰ τὰ διαχειριζώμεθα, ἐμποδίζει ὅμως νὰ εἴμεθα γαστριμαργοί, φιλάργυροι καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Ἀλλ' οὔτε καὶ ἀπλῶς νὰ τὰ σκεπτώμεθα μᾶς ἐμποδίζει ἡ Ἀγία Γραφή· δι' αὐτὸ ἀλλωστε καὶ ἔχουν γένει. Καταδικάζει μόνον τὴν ἐμπαθεῖ περὶ αὐτὰ ἐνασχόλησιν, ἥτις ὁδηγεῖ εἰς πονηρὰν ἐπιθυμίαν.

6. Αἱ ἐντολαὶ τοῦ Κυρίου μᾶς διδάσκουν νὰ κάμνωμεν συνετὴν χρῆσιν τῶν διάφορων πραγμάτων ὡς μέσων· ἡ συνετὴ χρῆσις τῶν μέσων αὐτῶν καθαίρει τὴν κατάστασιν τῆς ψυχῆς· ἡ δὲ καθαρὰ κατάστασις γεννᾷ τὴν διάκρισιν.

Ε'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΠΡΟ τοῦ ἐνάρξασθαι πράγματος, νόει τὴν ἔκβασιν αὐτοῦ, καὶ πρὸ μάχης, λογίζου τὸν ἀντικείμενον· γέγραπται γάρ, ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ τηρεῖ ἑαυτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἄπτεται αὐτοῦ.

2. Μὴ σὲ εὗρῃ ὁ ἐχθρὸς, Μοναχέ, ποιοῦντα τι ἔξω τοῦ ἐπαγγέλματός σου, καὶ οὐ μὴ σε πιθήσει ποτέ.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΜΡIN APXISHS μίαν ἐργασίαν, νὰ σκέπτεσαι τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς· καὶ πρὸ τῆς μάχης νὰ ἐξετάζῃς μετὰ προσοχῆς τὸν ἀντίπαλον· διότι ἔχει γραφῇ· ἐκεῖνος ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὸν Θεὸν προφυλάσσει τὸν ἑαυτόν του καὶ ὁ πονηρὸς δὲν τὸν ἐγγίζει (').

2. Μοναχέ, πρόσσεξε μὴ σὲ εὗρῃ ὁ ἐχθρὸς (=ὁ διάβολος) νὰ κάμνης κάτι ποὺ δὲν ἀρμόζει εἰς τὸ μοναχικόν σου σχῆμα· ἐφ' ὅσον δὲν θὰ συμβῇ αὐτό, ποτὲ μὴ τὸν φοβηθῇς.

ς'. Τοῦ Ἀγίου Ἰσαὰκ

Η ΑΝΑΠΑΥΣΙΣ καὶ ἀργία ἀπώλειά εἰσι τῆς ψυχῆς, καὶ πλείω τῶν δαιμόνων δύνανται βλάψαι αὐται.

2. Τὸ σῶμα τὸ ἀσθενές, ὅταν ἀναγκάσῃς εἰς ἔργα περισσότερα τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, σκότωσιν ἐπὶ σκοτώσει ἐμποιεῖς τῇ ψυχῇ, καὶ σύγχυσιν αὐτῇ μᾶλλον ἐπιφέρεις.

3. Τὸ δὲ σῶμα τὸ ἰσχυρόν, ἐὰν ἐν τῇ ἀναπαύσει καὶ τῇ ἀργίᾳ ἐκδῶς, πᾶσα

1) «Οὐδαμὲν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐχ ἁμαρτάνει, ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Θεοῦ τηρεῖ ἑαυτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἄπτεται οὐτοῦ» (Α' Ἰωάν. ε', 18—19).

κακία τελεσθήσεται ἐν τῇ ψυχῇ τῇ οἰκούσῃ ἐν αὐτῷ· καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἀγαθοῦ ἀποβάλλει καὶ αὐτὴν τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ στρέφει αὐτὴν εἰς τὸ τῶν ὀλεθρίων ἐπιθυμεῖν.

4. Εἰ δὲ μεθυσθῇ ἡ ψυχὴ ἐν τῇ χαρᾷ τῆς ἐλπίδος αὐτῆς καὶ τῇ εὐφροσύνῃ τοῦ Θεοῦ, ἀναισθητεῖ τὸ σῶμα τῶν θλίψεων, ἅν ἀσθενὲς ἢ· καὶ βαστάζει διπλοῦν βάρος καὶ οὐ κατανοεῖ, διὰ τὸ συναπολαύειν τῇ ψυχῇ τῆς τοῦ πνεύματος τροφῆς τε καὶ παρακλήσεως.

5. Ἡ καρδία πεπληρωμένη λύπης ὑπὲρ τῆς ἀσθενείας καὶ ἀδυναμίας τῶν σωματικῶν πράξεων ἀναπληροῖ τὸν τόπον διὰ τῆς λύπης πάσης τῆς σωματικῆς ἐργασίας. Αἱ πράξεις τοῦ σώματος ἐκτὸς τῆς λύπης τῆς διανοίας, ὡς περ σῶμα ἀψυχόν ἐστιν.

6. Ὁ δὲ τῇ καρδίᾳ περίλυπος καὶ ταῖς αἰσθήσεσι λελυμένος, ὁμοίός ἐστιν ἀνθρώπῳ υἷὸν μονογενῇ ἔχοντι, καὶ τοῦτον ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶν ἀποσφάττοντι· ἡ γὰρ λύπη τῆς διανοίας Θεοῦ δόσις τιμία ἐστί, καὶ ὁ βαστάζων αὐτὴν καθὼς πρέπει, βαστάζει ἐν ἑαυτῷ ἀγιότητα.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Η ΜΑΛΘΑΚΟΤΗΣ καὶ ἡ ἀργία καταστρέφουν τὴν ψυχὴν καὶ ἡμποροῦν νὰ τὴν βλάβουν περισσότερον καὶ ἀπὸ τοὺς δαίμονας ἀκόμη.

2. Τὸ ἀσθενικὸν σῶμα, ὅταν τὸ ἐξαναγκάσῃ νὰ ἐργασθῇ περισσότερον ἀπὸ τὴν δύναμίν του, προκαλεῖς εἰς τὴν ψυχὴν μεγάλην σκοτοδίνην καὶ μᾶλλον τὴν κάμνεις νὰ θολώνῃ.

3. Τὸ ἰσχυρὸν καὶ εὖρωστον σῶμα, ὅταν τὸ ἀφήσῃς εἰς τὴν μαλθακότητα καὶ τὴν ἀργίαν, τότε ὀδηγεῖς καὶ τὴν ψυχὴν, ποῦ ἐνοικεῖ εἰς αὐτό, νὰ πραγματοποιήσῃ ὅλας τὰς κακίας. Εἰς τὴν κατάστασιν δὲ αὐτῆς τῆς ἐπικινδύνου μαλθακότητος καὶ αὐτὴ ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἀγαθοῦ διαστρέφεται, ὥστε ἡ ψυχὴ νὰ μὴ ἐπιθυμῇ πλέον τὸ κατὰ Θεὸν ἀγαθόν, ἀλλὰ τὰ καταστρεπτικὰ καὶ ἐπιζήμια.

4. Ἐφ' ὅσον δὲ ἡ ψυχὴ μεθύσῃ ἀπὸ τὴν πνευματικὴν χαράν, τὴν ἐλπίδα τῆς αἰωνιότητος καὶ τὴν εὐφροσύνην τοῦ Θεοῦ, τότε καὶ τὸ σῶμα, καὶ ἐὰν ἀκόμη εἶναι ἀσθενικόν, δὲν αἰσθάνεται τὰς θλίψεις. Τότε συμβαίνει νὰ σηκῶνῃ αὐτὸ διπλοῦν βάρος, ἀπ' ὅ,τι δύναται, καὶ νὰ μὴ τὸ ἀντιλαμβάνεται, διότι συναπολαμβάνει μὲ τὴν ψυχὴν τὴν πνευματικὴν ἀπόλαυσιν καὶ ἐλπίδα, καὶ τὴν κατὰ Θεὸν χαράν.

5. Ὅταν ἡ καρδία δοκιμάζῃ λύπην διὰ τὰς ἡθικὰς ἀτελείας τῶν σωματικῶν πράξεων, τότε ἡ λύπη αὐτὴ ἀντικαθιστᾷ κάθε σωματικὴν ἐργασίαν. Αἱ δι' ἀσκησιν κακουχίαι τοῦ σώματος, ὅταν δὲν συνοδεύωνται ἀπὸ τὴν λύπην τῆς διανοίας, ὁμοιάζουν μὲ σῶμα χωρὶς ψυχὴν.

6. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δοκιμάζει εἰς τὴν καρδίαν του λύπην διὰ τὰς ἡθικὰς του ἀτελείας καὶ ἔχει ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν αἰσθησεων, ὁμοιάζει μὲ ἄνθρωπον, ποῦ ἔχει μονογενῇ υἷὸν καὶ ἐτοιμάζεται νὰ τὸν σφάξῃ μὲ τὰς ἰδίας του τὰς χεῖρας· διότι ἡ λύπη τῆς διανοίας εἶναι δῶρον πολύτιμον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκεῖνος ποῦ τὴν κρατεῖ ὅπως πρέπει, διατηρεῖ μέσα του τὴν ἀγιότητα.

· ὙΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ ·

“Οτι ἄνευ τῆς ἁνωθεν βοηθείας, οὔτε κακίας ἀπαλλαγῇ, οὔτε ἀρετῆς περιποίησις τῷ ἀγωνιζομένῳ προσγίνεται καὶ διὰ τὴν υἱοθεσίαν οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ’ ἐκ Χάριτος γίνεται.

Χωρὶς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ δὲν δύναται ὁ ἀγωνιζόμενος οὔτε ἀπὸ τῆς κακίας νὰ ἀπαλλαγῇ, οὔτε τὴν ἀρετὴν νὰ πραγματοποιήσῃ. Ἡ υἱοθεσία δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν ἔργων μας ἀλλὰ τῆς Θείας Χάριτος.

Α'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

ΟΙΗΣΑΣ ἀρετὴν, μνήσθητι τοῦ εἰρηκότος. «ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν»· πάσης γὰρ ἀρετῆς κατάρχει ὁ Θεός, ὡς ἐκ τοῦ μεσημερινοῦ φωτὸς ὁ ἥλιος. Ὁ Κύριος πᾶσαν ἐντολὴν ὀφειλομένην φησὶν· «ὅταν πάντα ποιήσητε τὰ προστεταγμένα ὑμῖν, τότε εἴπατε, ὅτι ἄχρειοι δοῦλοι ἐσμέν, καὶ ὁ ὀφειλομεν ποιῆσαι πεποιθήκαμεν». διὰ τοῦτο οὐκ ἔστι μισθὸς ἔργων ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἀλλὰ Χάρις Δεσπότης πιστοῖς δούλοις ἡτοιμασμένη· οὐκ ἀπαιτεῖ δοῦλος ὡς μισθὸν τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ’ εὐαρεστεῖ ὡς ὀφειλέτης, καὶ κατὰ Χάριν ἐκδέχεται.

2. Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς Γραφάς, καὶ τοῖς εὐδουλεύουσιν αὐτῷ τὴν ἐλευθερίαν χαρίζεται· φησὶ γάρ· «εὐ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἐγένου πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω, εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου». Οὕτω δοῦλός ἐστι πιστός ὁ ψιλῇ γνῶσει ἐπερειδόμενος, ἀλλ’ ὁ δι’ ὑπακοῆς τῷ ἐντειλαμένῳ Χριστῷ πιστεύων. Ὁ τὸν Δεσπότην τιμῶν, ποιεῖ τὰ κελεύόμενα· σφαλὲς δὲ ἡ παρακούσας, ὑπομένει ὡς ἴδια τὰ ἐπερχόμενα.

3. Τινὲς μὴ ποιῶντες τὰς ἐντολὰς πιστεύειν ὀρθῶς νομίζουσι· τινὲς δὲ ποιῶντες, ὡς μισθὸν ὀφειλόμενον τὴν Βασιλείαν ἐκδέχονται· ἀμφοτέρω δὲ τῆς ἀληθείας ἐπεσφάλησαν, παρὰ δεσπότην δούλοις μισθὸς οὐ κεχρεώσεται· οὐδ’ αὖ πάλιν οἱ μὴ δουλεύσαντες ὀρθῶς ἐλευθερίας τυγχάνουσιν.

4. Εἰ Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν, κατὰ τὰς Γραφάς, καὶ οὐ ζῶμεν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι, δηλονότι δούλευεν αὐτῷ ἕως θανάτου κεχρεωστήκαμεν· πῶς οὖν ὀφειλομένην τὴν υἱοθεσίαν λογισόμεθα;

5. Χριστὸς Δεσπότης κατ’ οὐσίαν, καὶ Δεσπότης κατ’ οἰκονομίαν, διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος ἐξηγόρασε, καὶ τοῖς οὕτω πιστεύουσιν τὴν Χάριν ἔδωκεν.

6. Ὅταν ἀκούσῃς τῆς Γραφῆς λεγούσης διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος ἐξηγόρασε κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, οὐκ ἔργα λέγει γέννησις ἢ Βασιλείας ἀντάξια, ἀλλ’ ἔργα τῆς εἰς αὐτὸν ἀπιστίας ἢ πίστεως· καθάπερ ὁ Χριστὸς ἀποδίδωσιν ἐκάστω, οὐχ ὡς συναλλάκτης πραγμάτων, ἀλλ’ ὡς Θεὸς κτίστης καὶ ἀγοραστὴς ἡμῶν.

7. Ὅσοι τοῦ λουτροῦ τῆς παλιγγενεσίας ἡξιώθημεν, τὰ ἀγαθὰ ἔργα οὐ δι' ἀνταπόδοσιν προσφέρομεν, ἀλλὰ διὰ φυλακὴν τῆς δοθείσης ἡμῖν καθαρότητος· πᾶν ἔργον ἀγαθόν, ὃ διὰ τῆς ἡμετέρας ἐργαζόμεθα φύσεως, ἀπέχεσθαι μὲν ποιεῖ τοῦ ἐναντίου κακοῦ, προσθήκην δὲ ἁγιασμοῦ ἐκτὸς Χάριτος ποιῆσαι οὐ δύναται.

8. Ὁ ἐγκρατὴς ἀπέχεται γαστρομαργίας· ὁ ἀκτῆμων πλεονεξίας· ὁ ἡσυχος, πολυλογίας· ὁ σεμνός, πορνείας· ὁ αὐτάρκης, φιλαργυρίας· ὁ πρᾶος, ταραχῆς· ὁ ταπεινόφρων, κενοδοξίας· ὁ ὑποτακτικός, φιλονεικίας· ὁ ἐλεγκτικός, ὑποκρίσεως· ὁμοίως ὁ εὐχόμενος ἀπέχεται ἀνελπιστίας· ὁ πτωχός, πολυχρηματίας· ὁ ὁμολογητής, ἀρνήσεως· ὁ μάρτυς, εἰδωλολατρίας.

9. Βλέπεις πῶς πᾶσα ἀρετὴ, ἣ ἕως θανάτου ἐπιτελουμένη, οὐδὲν ἕτερον ἢ ἁμαρτίας ἐστὶν ἀποχῇ; φύσεως ἐστὶν ἔργον, οὐ Βασιλείας ἀντάλλαγμα· ἄνθρωπος μὲν φυλάσσει τὰ τῆς ἑαυτοῦ φύσεως· Χριστὸς διὰ σταυροῦ τὴν υἱοθεσίαν χαρίζεται· ὁ ποιῶν ἀγαθὸν καὶ ζητῶν ἀνταπόδοσιν οὐ δουλεύει Θεῷ, ἀλλὰ τῷ ἰδίῳ θελήματι· οὐκ ἐστὶν ἁμαρτήσαντα τὴν ἀνταπόδοσιν διαδράσαι, εἰ μὴ διὰ μετανοίας προσηκούσης τῷ πράγματι.

10. Τινὲς λέγουσιν, οὐ δυνάμεθα ποιῆσαι τὸ ἀγαθόν, ἐὰν μὴ ἐναργῶς δεξώμεθα τὴν Χάριν τοῦ Πνεύματος· αἰεὶ οἱ προαιρέσει ταῖς ἡδοναῖς ἐγκείμενοι παραιτοῦνται τὸ κατὰ δύναμιν· ἢ μὲν Χάρις τοῖς ἐν Χριστῷ βαπτισθεῖσι μυστικῶς δίδωρηται, ἐνεργεῖ δὲ κατὰ ἀναλογίαν τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν καὶ κρυφίως βοηθεῖν ἡμῖν ἡ Χάρις οὐ παύεται· ἐφ' ἡμῖν δὲ ἐστι ποιεῖν ἢ μὴ ποιεῖν τὸ ἀγαθόν κατὰ δύναμιν.

11. Πρῶτον μὲν θεοπρεπῶς διεγείρει τὴν συνείδησιν, ὅθεν καὶ κακοποιοὶ μετανόησαντες, τῷ Θεῷ εὐηρέστησαν· πάλιν ἐν διδασκαλίᾳ τοῦ πλησίον ἐγκρύπτεται, ἔστι δ' ὅτε ἐν τῇ ἀναγνώσει τῇ διανοίᾳ παρέπεται, καὶ διὰ φυσικῆς ἀκολουθίας ἐκδιδάσκει τὸν νοῦν τὴν ἑαυτῆς ἀλήθειαν· εἰ οὖν τῆς μερικῆς ἀκολουθίας τὸ τάλαντον μὴ κρύψωμεν, εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου ἐναργῶς εἰσελευσόμεθα. Ὁ πρὸ τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν τὰς εὐεργεσίας τοῦ πνεύματος ἐπιζητῶν, ὁμοίός ἐστι δούλῳ ἀργυρωνήτῳ, ὃς ἅμα τῷ ἀγορασθῆναι σὺν ταῖς ὥναις καὶ ἐλευθερίαν γραφήναι παραζητεῖ.

12. Τοῖς ὑπὲρ εὐσεβείας πόνοις ἐπακολουθεῖ ἀντίληψις· τοῦτο δὲ γνωστόον διὰ νόμου θείου καὶ συνειδήσεως· σπόρος οὐκ αὐξηθήσεται δίχα γῆς καὶ ὕδατος, καὶ οὐκ ὠφελήθησεται ἄνθρωπος, ἐκτὸς ἐκουσίων πόνων καὶ θείας ἀντίληψεως.

13. Ὁ ὀρθῶς μετανοῶν οὐκ ἀντελλογεῖ τὸν κόπον τοῖς παλαιοῖς ἁμαρτήμασιν, ἀλλ' ἢ δι' ἑαυτοῦ τὸν Θεὸν ἐξευμενίζεται, εἰ ὅσα ἔχει τῇ φύσει ἡμῶν καλὰ καθ' ἡμέραν ποιεῖν αὐτὰ κεχρεωστήκαμεν· τί λοιπὸν περὶ τῶν προγεγεννημένων κακῶν Θεῷ ἀνταποδώσομεν; ὅσην ἂν ὑπερβολὴν ἀρετῆς σήμερον ποιήσωμεν, παρελθούσης ἀμελείας ἔλεγχός ἐστιν, οὐκ ἀνταπόδοσις.

14. Φόβος Θεοῦ ἀναγκάζει ἡμᾶς πολεμεῖν τῇ κακίᾳ· ἡμῶν δὲ πολεμούντων, ἡ Χάρις τοῦ Κυρίου ἀναιρεῖ αὐτήν.

15. Ἀδελφοί, ὁ ἀγὼν ἡμῶν πρόσκαιρός ἐστιν, ἡ δὲ ἀνταπόδοσις καὶ τὰ ἔπαθλα αἰώνια· ὅσον δὲ τις προθύμως ἀγωνίζεται, τοσοῦτον καὶ ὁ ἐχθρός, εἰς μάιναν ἐξαπτόμενος, σφοδρότερον αὐτῷ ἐπιτίθεται· ἀλλ' ἡ τοῦ Θεοῦ Χάρις οὐκ ἐνδιαλείπει τὴν ἑαυτῆς χάριν καὶ βοήθειαν τῷ πολεμούντι παρέχουσα, εἰ ταύτην ἐκεῖνος ὀλοψύχως ἐπικαλεῖται.

16. Εἰ δὲ τις χαυνώσας ἑαυτὸν ὀκνήσει ταύτην ἐπικαλέσασθαι εἰς ἀντίληψιν, καὶ κυριευθῇ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ὥς μὴ βοηθούμενος ὑπ' αὐτῆς, ἑαυτὸν αἰτιάσθω τῆς ῥαθυμίας· ὥς περ γὰρ εἴ τις ὑγίεις ἔχων τὰς χεῖρας, ἀφθονίας προκειμένης ἐδεσμάτων ὀκνοίη ταύτας ἐκτείνει καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀπολαῦσαι, αἴτιος ἑαυτοῦ εἰς τὸ λιμῶναι γίνεται, οὕτω καὶ ὁ ἀμελῶν ἐπικαλεῖσθαι τὴν Χάριν, καὶ τῆς παρ' αὐτοῦ δυνάμεως ἐμπλησθῆναι, ἑαυτῷ τὴν πτῶσιν προξενεῖ καὶ ἀπώλειαν.

17. Ὁ οὖν νήφων διὰ παντός, καὶ ταύτην ἐπικαλούμενος, ἀξιοῦται τῆς παρ'

αυτῆς ἀντιλήψεως· ἥτις καὶ τὸν ἐχθρὸν συντόμως καταβαλοῦσα, τίθησιν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, δοξάζει τὸν ἀνθρώπον καὶ δοξάζεται· χωρὶς δὲ ταύτης, καρδία ἑαυτῇ ἐπαρκέσαι οὐ δύναται, οὔτε κατάνυξιν κτήσασθαι, οὔτε ἐξομολογήσασθαι θεόν· τῷ δεσπότη, οὔτε ἄλλο τι ἐνεργῆσαι τῶν ἀγαθῶν· ἀλλὰ πτωχὴ τις καὶ ἐνδεὴς τῶν καλῶν ὑπάρχει, καὶ οἰκοῦσιν ἐν αὐτῇ οἱ ὀυπαροὶ καὶ ἀπευκταῖοι λογισμοί, ὥς περ νυκτικόραξ ἐν οἰκοπέδῳ.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΣΑΚΙΣ ἐπιτύχης νὰ πραγματοποιήσῃς μίαν ἀρετὴν, νὰ ἐνθυμείσαι Αὐτὸν ποὺ εἶπεν, «ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδὲν» (Ἰωάν. ιε', 5)· διότι ἀρχὴ πάσης ἀρετῆς εἶναι ὁ Θεός, ὅπως ἀκριβῶς αἰτία τοῦ καθημερινοῦ φωτὸς ὁ ἥλιος. Ὁ Κύριος λέγει, «ὅτι ὁφείλομεν νὰ ἐκτελέσωμεν τὰς ἐντολάς· ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν, ὅτι ὁ ὀφείλομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν» (Λουκ. ιζ', 10). Συμφώνως μὲ αὐτὰ καὶ ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν δὲν προσφέρεται ὡς μισθὸς δι' ὅσα καλὰ ἔργα ἐπιτελεῖ ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' εἶναι συνέπεια τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, Χάρις τοῦ Δεσπότη, ἡ ὁποία ἔχει ἐτοιμασθῇ διὰ νὰ δοθῇ εἰς πιστοὺς καὶ ἀφωσιωμένους εἰς Αὐτὸν δούλους. Διὰ νὰ ἀντιληφθῶμεν καλλίτερον τὸ νόημα τῆς Χάριτος, ἃς σκεφθῶμεν τὸ ἐξῆς· ἓνας δούλος δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἐλευθερίαν ὡς μισθὸν δι' αὐτὰ ποὺ προσφέρει εἰς τὸν κύριόν του (¹)· ὅταν ὅμως ὡς χρεώστης, μὲ τὴν διαγωγὴν του, εὐχαριστήσῃ τὸν δανειστήν, τότε ἀπὸ εὐχαρίστησιν τοῦ χαρίζεται τὸ δάνειον. Αὐτὸ εἶναι τὸ νόημα τῆς Χάριτος (²).

2. Κατὰ τὰς Ἀγίας Γραφὰς ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν ὡς υπεύθυνος, καίτοι ἀναμάρτητος, διὰ νὰ μᾶς προσφέρῃ τὴν λύτρωσιν ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν καὶ νὰ χαρίσῃ εἰς τοὺς καλῶς ὑπηρετοῦντας Αὐτὸν τὴν ἡθικὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἀναγέννησιν. Αὐτὸ ἐξάγεται ἀπὸ τὴν δεσποτικὴν φράσιν· «Εὖ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἡς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου» (Ματθ. κε', 21). Δοῦλος δὲ πιστὸς δὲν εἶναι ἐκεῖνος, ποὺ ἐπαναπαύεται μόνον εἰς τὴν γυμνὴν γνῶσιν, ἀλλ' ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος φανερώνει τὴν πίστιν του πρὸς τὸν ἐντολοδότην Χριστὸν δι' ὑπακοῆς πρὸς Αὐτόν. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος τιμᾷ εἰλικρινῶς τὸν Δεσπότην, ἐκτελεῖ εὐχαρίστως καὶ προθύμως τὰ ὑπ' Αὐτοῦ διατασσόμενα· ὅταν δὲ περιπέσῃ εἰς σφάλμα ἢ παρακούσῃ, ὑφίσταται ἀγογγύστως καὶ μὲ ὑπομονὴν τὰς συνεπείας τῶν πράξεων, διὰ τὰς ὁποίας εὐθύνεται.

3. Μερικοὶ νομίζουν, ὅτι ὠφελοῦνται, ὅταν πιστεύουν ὀρθῶς, χωρὶς νὰ ἐκτελοῦν τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ· ἄλλοι πάλιν ἐκτελοῦντες τὰς

1) Νόμος ἦτο οὗτος τοῦ θεσμοῦ τῆς δουλείας, ἥτις ἐπεκράτει κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καὶ μέχρις τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ὅτε πλέον κατηργήθη.

2) Εἶναι προφανὴς ἡ ἐπίδρασις τοῦ πνεύματος τῆς παραβολῆς τῶν μυρῶν ταλάντων (Ματθ. ιη', 24).

ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, ἔχουν τὴν γνώμην, ὅτι ὁ Θεὸς τοὺς χρεωστεῖ ὡς μισθὸν τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὅλοι, ὅσοι σκέπτονται κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, ἔχουν λάθος· ὁ Δεσπότης, ἀκριβῶς διότι εἶναι Δεσπότης, δὲν ἔχει χρεωθῆ με κανένα μισθὸν πρὸς τοὺς δούλους, ἀκριβῶς διότι εἶναι δούλοι· ἄλλ' οὔτε πάλιν καὶ ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι δὲν ἐργάζονται τὸ ἀγαθὸν ὅπως πρέπει, δικαιοῦνται ἐλευθερίας.

4. Ἐφ' ὅσον ὁ Χριστὸς ἀπέθανε χάριν ἡμῶν, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν Ἀγίων Γραφῶν, καὶ δὲν ζῶμεν πλέον διὰ τοὺς ἑαυτοὺς μας, ἀλλὰ χάριν Ἐκείνου ποὺ ἀπέθανε καὶ ἀνεστήθη δι' ἡμᾶς, εἶναι φανερόν, ὅτι ἔχομεν ὑποχρέωσιν νὰ δουλεύωμεν Αὐτὸν μέχρι θανάτου. Πῶς λοιπὸν νομίζομεν, ὅτι ὁ Θεὸς μᾶς ὀφείλει, ὡς μισθόν, τὴν υἰοθεσίαν;

5. Ὁ Χριστὸς εἶναι Δεσπότης καὶ κατ' οὐσίαν καὶ κατ' οἰκονομίαν· κατ' οὐσίαν μὲν διότι μᾶς ἐδημιούργησεν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος· κατ' οἰκονομίαν δέ, διότι ὅταν ἀπεθάναμεν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, μᾶς ἐξηγόρασε μὲ τὸ ἴδιον αἱμὰ Του καὶ μᾶς προσέφερε τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἐλευθερίαν.

6. Ὅταν ἀκούσῃς νὰ λέγῃ ἡ Ἀγία Γραφή, ὅτι ὁ Θεὸς θὰ «ἀποδώσῃ ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ» (Ρωμ. β', 6), μὴ νομίσῃς ὅτι ἐννοεῖ ὡς ἔργα τὰς πράξεις διὰ τὰς ὁποίας θὰ προσφερθῇ ὡς μισθὸς ἢ γέεννα τοῦ πυρὸς ἢ ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν· ἀλλ' ἔργα ὀφειλόμενα εἰς τὴν πίστιν ἢ ἀπιστίαν πρὸς Αὐτόν. Ὁ Χριστὸς ἀποδίδει εἰς τὸν καθένα κατὰ τὰ ἔργα του, ὅχι ὡς ἔμπορος πραγμάτων, ἀλλ' ὡς Θεός, ποὺ μᾶς ἐδημιούργησε καὶ μᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς ἁμαρτίας.

7. Ὅσοι ἔχομεν ἀξιωθῆ τοῦ Λουτροῦ, δι' οὗ ἀναγεννώμεθα καὶ πάλιν, δηλαδὴ τοῦ Ἀγίου Βαπτίσματος, ὀφείλομεν νὰ ἐκτελῶμεν τὰ ἀγαθὰ ἔργα, ὅχι διὰ νὰ προσφέρωμεν ἀνταπόδοσιν τῆς δοθείσης διὰ τοῦ Ἀγίου Βαπτίσματος Χάριτος, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὴν καθαρότητα, τὴν ὁποίαν ἐκερδίσσαμεν διὰ τοῦ Μυστηρίου. Κάθε ἔργον ἀγαθόν, τὸ ὁποῖον πραγματοποιοῦμεν διὰ τῆς ἡμετέρας (=ἀνθρωπίνης) φύσεως, μᾶς καθιστᾷ μὲν ἱκανοὺς νὰ ἀπέχωμεν ἀπὸ τὸ ἀντίθετον κακόν, δὲν ἡμπορεῖ ὅμως νὰ μᾶς προσθέσῃ ἀγιότητα, τὴν ὁποίαν μόνον ἡ θεία Χάρις ἐξασφαλίζει.

8. Ὁ ἐγκρατὴς διὰ τῆς ἐγκρατείας ἀπέχει ἀπὸ τὴν γαστριμαργίαν· ὁ ἀκτῆμων τῆς πλεονεξίας· ὁ ἥσυχος τῆς πολυλογίας· ὁ σεμνὸς τῆς πορνείας· ὁ αὐτάρκης τῆς φιλαργυρίας· ὁ πρᾶος τῆς ταραχῆς· ὁ ταπεινόφρων τῆς κενοδοξίας· ὁ ὑποτακτικὸς τῆς φιλονεικίας· ὁ ἐλεγκτικὸς τῆς ὑποκρισίας. Ἐπίσης ἐκεῖνος, ποὺ διαρκῶς προσεύχεται, ἀπέχει διὰ τῆς εὐχῆς ἀπὸ τὴν ἀπελπισίαν· ὁ πτωχὸς τοῦ ἁμαρτωλοῦ πλούτου· ὁ ὁμολογητὴς τῆς ἀρνήσεως· ὁ ὑφιστάμενος βασανιστήρια, διὰ τὸν Χριστόν, ἀποφεύγει τὴν εἰδωλολατρίαν.

9. Βλέπεις λοιπόν, ὅτι ἐκάστη ἀρετὴ, τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος μέχρι θανάτου πραγματοποιεῖ, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἀποχὴ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν; Ἡ ἀρετὴ εἶναι ἔργον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ ὅχι

νόμισμα μὲ τὸ ὁποῖον ἀνταλλάσσει ὁ ἄνθρωπος τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἀσκῶν λοιπὸν τὴν ἀρετὴν ὁ ἄνθρωπος περιφρουρεῖ τὰ προσόντα τῆς φύσεώς του. Ὁ Χριστὸς διὰ τῆς σταυρικῆς θυσίας χαρίζει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν υἱοθεσίαν. Ἐκεῖνος, ποὺ ἐκτελεῖ τὸ ἀγαθὸν καὶ ζητεῖ ἀνταπόδοσιν, δὲν ὑπηρετεῖ τὸν Θεόν, ἀλλὰ τὸν ἐγωϊσμόν του (=τὸ θέλημά του). Ἔνας, ποὺ θὰ ἁμαρτήσῃ, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἐκ Θεοῦ ἀνταπόδοσιν τῆς ἀφέσεως τῆς ἁμαρτίας, παρὰ μόνον ἐφ' ὅσον ὑποβληθῇ εἰς τὴν μετάνοιαν, ποὺ ἀρμόζει εἰς τὴν περὶπτωσίν του.

10. Μερικοὶ λέγουν, ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ κάμωμεν τὸ ἀγαθόν, ἐὰν δὲν γίνῃ αἰσθητὴ ἡ παρουσία τῆς Χάριτος εἰς ἡμᾶς· εἶναι παρατηρημένον, ὅτι αὐτῶν, ποὺ ἡ προαίρεσις κλίνει πρὸς τὰς ἡδονάς, παραιτοῦνται πάντοτε τῆς προσπαθείας νὰ κάμουν αὐτό, ποὺ ἡμποροῦν καὶ μόνοι των.

Ἡ μὲν Χάρις—τὴν ὁποῖαν ἐπιζητοῦν—ἔχει δωρηθῇ εἰς τοὺς βαπτισθέντας εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τρόπον, ποὺ δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἐλέγξῃ ἡ ἀνθρωπίνη λογικὴ· ἡ δὲ ἐνέργειά της ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν βαθμὸν προθυμίας, μὲ τὴν ὁποῖαν κατεργαζόμεθα τὰς ἐντολάς τοῦ Κυρίου, καὶ δὲν παύει ποτὲ νὰ μᾶς βοηθῇ εἰς τὸ ἔργον τοῦ ἀγαθοῦ, χωρὶς ὅμως νὰ φαίνεται. Ὡστόσο εἶναι εἰς τὸ αὐτεξούσιον ἡμῶν νὰ κάμωμεν ἢ νὰ μὴ κάμωμεν τὸ ἀγαθόν, κατὰ τὸ μέτρον τῆς δυνάμεως ἡμῶν.

11. Ἡ θεία Χάρις ἐνεργεῖ κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον· πρῶτον μὲν ἀφυπνίζει τὴν συνείδησιν τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε αὕτη νὰ κρίνῃ ὅπως θέλει ὁ Θεός· δι' αὐτὸ βλέπομεν καὶ κακοποιοὺς ἀκόμη νὰ μετανοοῦν καὶ νὰ εὐχαριστοῦν τὸν Θεὸν κατὰ τὴν ὑπόλοιπον ζωὴν των. Εἰς ἄλλην πάλιν περιπτώσειν ἡ Χάρις ἐνεργεῖ διὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ πλησίον, ὥς νὰ εἶναι κρυμμένη εἰς αὐτήν· ἄλλοτε πάλιν, κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν ὠφελίμων καὶ διδακτικῶν βιβλίων, παρακολουθεῖ τὴν διάνοιαν καὶ διὰ τῆς φυσικῆς σειρᾶς τῶν διδασκομένων ἐν τῷ βιβλίῳ διδάσκει τὸν νοῦν μας διὰ τὴν πραγματικότητα αὐτῆς. Ἐὰν λοιπὸν προσέξωμεν ἀπὸ ὅλα αὐτὰ νὰ ὠφεληθῶμεν, ἐξόχως θὰ ἀπολαύσωμεν τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου μας. Ἐκεῖνος, ποὺ ζητεῖ νὰ ἀπολαύσῃ τὰς εὐεργεσίας, ποὺ δωρίζει τὸ Πνεῦμα, πρὶν νὰ ἐργασθῇ διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐντολῶν, ὁμοιάζει μὲ δοῦλον ἀγορασθέντα μὲ χρήματα (') καὶ ὅστις μόλις τὸν ἠγόρασεν ὁ κύριός του, ἐπιζητεῖ νὰ γραφῇ εἰς τὸ συμβόλαιον τῆς ἀγορᾶς του καὶ ἡ ἀπονομὴ τῆς ἐλευθερίας του.

12. Εἰς τοὺς κόπους, ποὺ καταβάλλονται χάριν τῆς εὐσεβείας, ἔρχεται ἀμέσως ὡς βοήθεια καὶ εὐλογία ἢ προστασία τοῦ Θεοῦ (=τὸν κοπιάζοντα χάριν τῆς εὐσεβείας βοηθεῖ καὶ εὐλογεῖ ὁ Θεός). Αὐτὸ ἡμ-

1) Οἱ δοῦλοι αὐτοὶ ἐλέγοντο ἀργυρώνητοι· διότι εἶχον ἀγορασθῇ δι' ἀργυρίων, ἥτοι χρημάτων τῆς ἐποχῆς.

ποροῦμεν νὰ τὸ μάθωμεν ἀπὸ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν συνείδησιν· ὁ σπόρος δὲν ἡμπορεῖ νὰ φυτρώσῃ καὶ νὰ μεγαλώσῃ τὸ ἐξ αὐτοῦ φυτὸν χωρὶς ἔδαφος καὶ ὕδωρ· κατ' ἀναλογίαν καὶ ὁ ἄνθρωπος δὲν θὰ ὠφεληθῇ πνευματικῶς χωρὶς τοὺς κόπους, πού ἐξ ἰδίας προαιρέσεως καταβάλλει, ἀλλὰ καὶ χωρὶς τὴν προστασίαν καὶ βοήθειαν τοῦ Θεοῦ.

13. Αὐτός, πού μετανοεῖ εἰλικρινῶς καὶ γνησίως, δὲν ὑπολογίζει τὸν κόπον τῆς μετανοίας ὡς ἐξίλασμόν διὰ τὰ παλαιὰ ἁμαρτήματα, ἀλλὰ μόνος του, ὁ ἴδιος, προσπαθεῖ νὰ συμφιλιωθῇ μὲ τὸν Θεόν. Ἐφ' ὅσον ὅσα καλὰ ἔχει ἡ φύσις ἡμῶν, ὀφείλομεν καθημερινῶς νὰ τὰ ἐκτελῶμεν (¹), τί ἀπομένει λοιπὸν νὰ προσφέρωμεν εἰς τὸν Θεὸν ὡς λύτρα διὰ προγενέστερα ἁμαρτήματα; Ἄλλωστε ὅσον πολλὰς ἀρετὰς καὶ ἐὰν ἐκτελέσωμεν σήμερον, δὲν ἀντισταθμίζουν προγενεστέρας ἁμαρτίας, διότι διὰ τὴν ἀμέλειαν, πού ἐπεδείξαμεν εἰς τὸ παρελθόν, νὰ ἐκτελέσωμεν τὰ ὀφειλόμενα, μόνον ἔλεγχος χρειάζεται· ὅχι ἀνταπόδοσις, δηλαδὴ ἐξαγορά (²).

14. Ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ μᾶς ἀναγκάζει νὰ πολεμῶμεν ἐναντίον τῆς κακίας· ὅταν ὅμως ἡμεῖς ἀγωνιζώμεθα μὲ διάθεσιν, τότε ἡ Χάρις τοῦ Κυρίου τὴν ἐξαφανίζει.

15. Ἀδελφοί, ὁ ἀγὼν ἡμῶν ἐναντίον τῆς κακίας εἶναι προσωρινός, διαρκεῖ ὅσον καὶ ὁ ἐπίγειος βίος μας· ἡ ἀνταπόδοσις ὅμως καὶ τὰ ἔπαθλα διὰ τὸν ἀγῶνα αὐτὸν εἶναι αἰώνια καὶ ἀθάνατα. Ὅσον κανεὶς ἀγωνίζεται μὲ μεγαλυτέραν προθυμίαν εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτόν, τόσον περισσότερον φουντώνει ἀπὸ μανίαν ἐναντίον τοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ τοῦ ἐπιτίθεται μὲ μεγαλυτέραν σφοδρότητα. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ φοβῇται ὁ ἀγωνιζόμενος, διότι ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ οὔτε στιγμήν δὲν παραλείπει νὰ χαριτώνῃ καὶ νὰ βοηθῇ τὸν πολεμοῦντα, ἐφ' ὅσον βεβαίως καὶ ἐκεῖνος τὴν ἐπικαλεῖται μὲ ὅλην τὴν ψυχὴν.

16. Ἐὰν ὅμως κανεὶς ἀποχαυνωθῇ καὶ ἀμελήσῃ νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ πρὸς βοήθειάν του, καὶ συμβῇ νὰ κυριευθῇ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, διότι δὲν ἐξησφάλισε τὴν συμμαχίαν τοῦ Θεοῦ, τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἄς θεωρῇ αἴτιον αὐτῆς τῆς ἀπροθυμίας. Διότι ὅπως ἀκριβῶς, ὅταν κανεὶς ἔχῃ ὑγιεῖς τὰς χεῖρας του καὶ εὐρίσκειται ἐνώπιον τραπέζης μὲ πολλὰ φαγητά, γίνεται ὁ ἴδιος αἴτιος τῆς πείνης του, ἐφ' ὅσον δὲν ἀπλώνει τὰς χεῖρας του νὰ πάρῃ ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἐκεῖνος, πού ἀμελεῖ νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ πλουτισθῇ μὲ τὴν δύναμίν της, προκαλεῖ ὁ ἴδιος τὴν πτώσιν του καὶ τὴν ἀπώλειάν του.

17. Ἐκεῖνος λοιπόν, πού εἶναι πάντοτε νηφάλιος καὶ συνεχῶς ἐπι-

1) Καλὰ τῆς φύσεως ὠνόμασεν ἀνωτέρω ὁ αὐτὸς Πατὴρ τὰς ἀρετὰς.

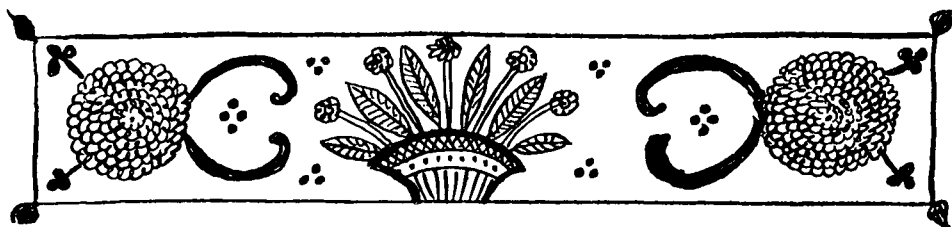
2) Ἡ θαυμασία καὶ δογματικῶς ὑγιεστάτη αὐτὴ ἀποψις, τῆς καθ' ὑποχρέωσιν ἀσκήσεως τῆς ἀρετῆς, ἀναιρεῖ τὴν περὶ ἀξιομισθίας καὶ υπερτάκτων ἔργων διδασκαλίαν τῆς Λυτικῆς Ἐκκλησίας.

καλεῖται τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ, ἀξιῶνεται τῆς ἐξ αὐτῆς βοηθείας. Ἡ Χάρις αὕτη τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ κατανικήσῃ συντόμως τὸν ἐχθρόν, τὸν ρίπτει κατεντροπιασμένον κάτω εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἀγωνιστοῦ, δοξάζει τὸν ἄνθρωπον, καὶ δοξάζεται διὰ τῆς νίκης αὐτῆς ἐναντίον τοῦ δαίμονος. Χωρὶς ὅμως τὴν συμμαχίαν καὶ τὴν συμπαράστασιν τῆς Χάριτος, μόνη τῆς ἡ καρδία δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἀντεπεξέλθῃ εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτόν, οὔτε νὰ ἀποκτήσῃ κατάνυξιν, οὔτε νὰ ἐξυμνήσῃ ὅπως πρέπει τὸν Δεσπότην, οὔτε, ἐν πάσῃ περιπτώσει, νὰ κατορθώσῃ κάτι ἀπὸ τὰ ἀγαθά. Θὰ παραμένῃ ἡ τοιαύτη καρδία μία πτωχὴ καὶ ἐστερημένη τῶν καλῶν καὶ θὰ κατοικοῦν μέσα εἰς τὴν καρδίαν αὐτὴν ρυπαροὶ καὶ ἀπόβλητοι λογισμοί, ὅπως εἰς τὰ ἐρείπια κατοικοῦν νυκτοπούλια (').

1) «Ἐγενήθη ὥσει νυκτικόραξ ἐν οἰκοπέδῳ» (Ψαλμ. ρα', 7).

ὑΠΟΘΕCΙC ΛΓ'

**Τίς ἡ τῶν πειρασμῶν αἰτία, καὶ τίς ἡ ἐκ τούτων ὠφέλεια,
καὶ τίς ἡ διαφορὰ.**

**Ποία εἶναι ἡ αἰτία τῶν πειρασμῶν· ποία ἡ ἐξ αὐτῶν ὠφέλεια
καὶ ποία ἡ μεταξὺ των διαφορὰ.**

Α'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

ΔΕΛΦΟΙ, οὐδεὶς τῶν συμβαινόντων πειρασμῶν ἐκάστω ἀδίκως ἐπέρ-
χεται, ἀλλὰ πάντα κατὰ δικαίαν κρίσιν τοῦ Θεοῦ· τῶν μὲν ὑπὲρ τῶν
ἰδίων κακῶν πασχόντων, τῶν δὲ ὑπὲρ τῶν τοῦ πλησίον. Λέγει ἡ
Γραφή, εἰς κόλπον ἐπέρχεται πάντα τοῖς ἀδίκοις· παρὰ γὰρ Κυρίου
πάντα τὰ δίκαια· καὶ πάλιν· πάντα τὰ ἔργα Κυρίου μετὰ δικαιοσύνης·
καὶ ὁ σπείρει ἕκαστος, τοῦτο καὶ θερίσει.

2. Τοῦτο τὸ φρόνημα ἔχων καὶ ὁ Ἅγιος Δαβὶδ, ὑπὸ τοῦ Σεμεὶ
θλιβόμενος, κελεύσει Θεοῦ, διὰ ἰδίαν αἰτίαν ὠμολόγει θλίβεσθαι· τοῦτο
καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ φανεροποιῶν ἔλεγεν· «ἐγνων, Κύριε, ὅτι δικαιοσύνη
τὰ κρίματά σου καὶ ἀληθεία ἐταπείνωσάς με»· καὶ πάλιν· «ὄνειδος ἄφρονι ἔδω-
κάς με, ἐκωφώθην καὶ οὐκ ἤνοιξα τὸ στόμα μου, ὅτι σὺ ἐποίησας».

3. Καὶ Ἡσαΐας δὲ καὶ Ἰερεμίας, Ἰεζεκιήλ τε καὶ Δανιήλ καὶ οἱ λοιποὶ Προ-
φῆται, τῷ τε λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσι τὰ μέλλοντα κατὰ τὴν ἐκάστου ἀμαρτίαν ἐπέρ-
χεται αὐτοῖς προεφῆτεον, ἅμα καὶ τὰς αἰτίας τῆς ἐπιφορᾶς δηλώσαντες· φησὶ
γάρ· ἀνθ' ὧν ἐλάλουν τὰ δε, καὶ ἐποιοῦν τὰ δε, ἐπέλθῃ αὐτοῖς τὰδε καὶ τὰδε.

4. Τελείου γὰρ ἀνδρός ἐστὶ ἀληθόργητον εἶναι ἐν τοῖς ἰδίοις ἡτιτήμασιν· εἰ
δὲ τὰ προφανῆ ἡτιτήματα δυσκατανόητά εἰσι, πολλῷ μᾶλλον τὰ ἐνθυμήματα· ἡμεῖς
δὲ τὸ πλεῖστον τῆς ἑαυτῶν κακίας ἀγνοοῦντες, ταρασσόμεθα ἐν ταῖς ἐπιφοραῖς.

5. Γνωσόμεθα οὖν ὡς λογικοί, ὅτι πρὸς τὴν ἡμῶν ὠφέλειαν ἐπιφέρει ὁ Κύ-
ριος τὰς ἐπαγωγάς, καὶ πολλὰ καλὰ δι' αὐτῶν ἐν ἡμῖν ἐργάζεται· πρῶτον, εὐρε-
σιν τῶν κρυπτῶν ἡμᾶς κατεχουσῶν φαύλων ἐννοιῶν· μετὰ τὴν τούτων εὐρεσιν
καὶ ταπεινοφροσύνην προστίθῃσιν ἀληθινὴν, καὶ ἀσχημάτιστον· εἰτα τῆς ματαίας
οἰήσεως ἀποκάλυψιν, κατὰ τὸ γεγραμμένον· «διέκλυσαν πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν
ἀνομίαν, ὅπως ἂν ἐξολοθρευθῶσιν εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος».

6. Ἐὰν οὖν τὰς ἐπιφορὰς μὴ μετὰ πίστεως καὶ εὐχαριστίας ὑπομένωμεν, τὴν
ἐγκεκρυμμένην κακίαν εὐρεῖν οὐ δυνάμεθα· ταύτης δὲ τρανῶς μὴ εὐρεθείσης, οὔτε
τοὺς ἐνεστώτας φαύλους λογισμοὺς ἀπορῥίψαι δυνάμεθα, οὔτε τῶν προγεγενη-
μένων ἱλασμὸν ζητῆσαι, οὔτε περὶ τῶν μελλόντων ἀσφάλειαν δεῖξασθαι· πλὴν χρὴ
γινώσκειν καὶ τοῦτο, ὅτι αἱ ἐπιφοραὶ καὶ οἱ ἔλεγχοι, τὰς αἰτίας εἰς τὸ φανερὸν
οὐκ ἐξομοιοῦνται, κατὰ δὲ τὸ πνευματικὸν πᾶσαν ἀποσφῶνουν δικαιοσύνην.

7. Τοῦτο δὲ καὶ διὰ τῆς Ἀγίας Γραφῆς γινῶναι δυνάμεθα· μὴ γὰρ οἱ ὑπὸ τοῦ πύργου τοῦ Σιλωὰμ ἀποθανόντες, ἐτέροις πύργον ἐπικατέσσειαν· καὶ οἱ ἀπαχθέντες εἰς μετάνοιαν ἐν Βαβυλῶνι ἑβδομήκοντα ἔτη, ἄλλους τινὰς αἰχμαλώτους ἔλαβον εἰς μετάνοιαν·

8. Οὐχ οὕτως εἰσὶν αἱ παιδευτικαὶ συμβάσεις· ἀλλ' ὥς περ οἱ στρατιῶται, ὅταν φωραθῶσιν ἁμαρτήσαντες, αἰκίζονται μὲν, οὐ τὰ αὐτὰ δὲ πάσχουσιν, οἷα φαῦλα πεποιθήκασιν, οὕτω καὶ πάντες παιδευόμεθα διὰ τῶν ἐπερχομένων, εὐκαίρως μὲν καὶ ἄρμοζόντως καὶ πρὸς μετάνοιαν, οὐχ ὁμοιοτρόπως δέ, οὐδὲ ἐν τῷ καιρῷ τῷ αὐτῷ, οὐδὲ διὰ τῶν αὐτῶν πραγμάτων· καὶ τοῦτο ἐστὶν ὃ ἄγει τοὺς πολλοὺς εἰς ἀπιστίαν τῆς τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνης, ἡ τοῦ καιροῦ ὑπέρθεσις καὶ ἡ τῶν ἐπιφορῶν ἀνομοιότης.

Ἐ ρ ὠ τ η σ ι ς

9. Οὐκοῦν ἐπειδὴ πολλὰ ἡμῖν ἐπέρχονται θλιβερὰ πράγματα, τοῦτο μὲν δι' ἀνθρώπων, φθονούντων, καταλαλούντων, διαβαλλόντων, συκοφαντούντων, κολασούντων, πλανώντων, ἀποστερούντων, σκανδαλιζόντων, καταφρονούντων, μισούντων, πολεμούντων, τυπτόντων, ἐπηρεαζόντων, διωκόντων, καὶ ὅσα ἀνθρώποις παρὰ ἀνθρώπων ἐπέρχεται, ἡ καὶ παρὰ τοῦ ἰδίου σώματος, σφριγῶντος, πολεμοῦντος, ἀναπαύσεως ζητούντος, ποικίλοις νοσήμασι περιπίπτοντος, ἡ καὶ τὰ ἐκτὸς τούτων συμβαίνοντα δῆγματα, κυνῶν ἢ ἰοβόλων, ἢ σαρκοβόρων θηρίων· πρὸς τούτοις, λοιμοί, σεισμοί, παγετοί, καύσωνες, γῆρας, πενία, μόνωσις, καὶ ὅσα τοιαῦτα.

10. Τοῦτο δὲ διὰ τῶν πνευμάτων τῆς πονηρίας, πρὸς ἃ τὴν πάλην ἡμῶν ὁ Ἀπόστολος ἐφάνερωσε, τὰς πράξεις ἡμῶν καὶ τοὺς λόγους ἐπιτηρούντων· δι' ὧν ἀκολούθως καὶ τοὺς λογισμοὺς ἡμῶν εἶναι καταστοχάζονται· εἰ μὴ γὰρ ὁ αὐτεξούσιος ἡμῶν νοὺς ταῖς δοκιμαστικαῖς ἐξαπινιαῖς προσομιλήσει, καὶ ἀφείλει τὴν καθολικὴν ἐλπίδα λογισμοὺς ἀνακινήσει, οὔτε λόγοι προσφέρονται, οὔτε πράξεις ἀνακινουῦνται.

11. Αὐτὸς δὲ εἶρηκας, ὅτι πᾶσαι αἱ συμφοραί, κατὰ αἰτίαν ἀναλόγως ἐκάστω ἐπέρχονται· φανέρωσον ἡμῖν τὰς αἰτίας, ἵνα ὄντως πιστεύσωμεν ὅτι ὑπεύθυνοι τῶν ἐπιφορῶν ἐσμεν, καὶ ὀφείλομεν ὑπομένειν τὰ ἐπερχόμενα θλιβερά, ἵνα μὴ ἐν τῇ κρίσει οὐ μόνον ὡς ἁμαρτωλοί, ἀλλ' ὡς καὶ τὴν ἴασιν μὴ προσδεξάμενοι, βαρύτεραν ἔξωμεν τὴν κόλασιν.

Ἀ π ό κ ρ ι σ ι ς

12. Πάσης συμβάσεως αἰτία ἐστὶν ὁ ἐκάστου λογισμὸς· εἶχον δὲ εἰπεῖν ὅτι καὶ οἱ λόγοι καὶ αἱ πράξεις· ἐπεὶ δὲ ταῦτα πρὸ ἐννοίας οὐ προέρχονται, τούτου χάριν τὸ πᾶν τοῖς λογισμοῖς ἐπιγράφωμαι· τοῦ λογισμοῦ οὖν προηγουμένου, λοιπὸν καὶ αἱ πράξεις παρέχουσιν ἡμῖν τὴν εἰς ἀλλήλους κοινωνίαν.

13. Δύο δὲ εἰσὶν οἱ τρόποι τῆς κοινωνίας, εἰς ἀπὸ ἀγάπης, καὶ εἰς ἀπὸ κακίας· διὰ δὲ τῆς κοινωνίας, ὡς οὐκ οἶδαμεν ἀλλήλους ἀναδεχόμεθα· ταῖς δὲ ἀναδοχαῖς, αἱ ἐπιφοραὶ ἀκολουθοῦσι, καθὼς φασιν αἱ Γραφαί· «ὁ ἐγγνώμενος τὸν ἑαυτοῦ φίλον, ἐχθρῷ παραδίδωσι τὴν ἑαυτοῦ χεῖρα»· οὕτως ἕκαστος οὐ μόνον ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὰ ἐπερχόμενα φέρει, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τοῦ πλησίον ἐφ' οἷς αὐτὸν ἀνεδέξατο.

Ἐ ρ ὠ τ η σ ι ς

14. Ἀξιοῦμεν μαθεῖν τὸν ἕνα τρόπον τῆς ἀναδοχῆς, λέγομεν δὲ τὸν ἀπὸ κακίας γινόμενον.

Ἀ π ό κ ρ ι σ ι ς

15. Ἡ ἀπὸ κακίας ἀναδοχὴ ἀκούσιός ἐστιν, οὕτω δὲ συμβαίνει· ἀναδέχεται τοὺς πειρασμούς, ὡς οὐ θέλει, ὁ ἀποστερῶν τοῦ ἀποστερουμένου, ὅμοιος δὲ συκοφαντῶν τοῦ συκοφαντουμένου, ὁ πλεονεκτῶν τοῦ πλεονεκτουμένου, ὁ καταπονῶ

* Ὁ ἈΒΒΑΣ ΝΙΚΟΦΩ *

Παλινο
Κοψισμος
63

τοῦ καταπονουμένου, ὁ καταλαλὼν τοῦ καταλαλουμένου, καὶ ἵνα μὴ καθ' ἓν λέγω, πᾶς ὁ ἀδικῶν, τοῦ ἀδικουμένου ἀναδέχεται τοὺς πειρασμούς.

16. Τούτοις δὲ μαρτυρεῖ ἡ Γραφή λέγουσα· «δίκαιος ἐκ θήρας ἐκδύνει, ἀντ' αὐτοῦ δὲ παραδίδεται ἀσεβής»· καὶ πάλιν· «ὁ ὀρύσσων βόθρον τῷ πλησίον, ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν, καὶ ὁ κυλίων λίθον, ἐφ' ἑαυτὸν κυλιεῖ. Εἰ οὖν ἡ ἡμῶν ἀδικία Θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησι, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, τί ἐροῦμεν; μὴ ἀδικος ὁ Θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργὴν τοῖς μὴ παιδευομένοις διὰ τῶν ἐπιφορῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ταύτας ἀγριαινομένους; μὴ γένοιτο.

Ἑ ρ ὡ τ η σ ι ς

17. Δόξα σοι ὁ Θεός· ταῦτα οὕτως ἔχειν πιστεύομεν δι' ἀκολουθίας ἐπακούσαντες, λοιπὸν εἰπὲ ἡμῖν καὶ τὴν ἐξ ἀγάπης ἀναδοχὴν.

Ἀ πό κ ρ ι σ ι ς

18. Ἐξ ἀγάπης ἀναδοχὴ ἐστίν, ἣν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς παρέδωκεν ἡμῖν, πρῶτον ἰασάμενος ἡμῶν τὰς ἀσθενείας τῆς ψυχῆς, εἰτα θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν, αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, τὴν φύσιν καθαρὰν ἀποκαθιστῶν, τοῖς βεβαίως Αὐτῷ πιστεύουσι θανάτου λύτρωσιν παρεχόμενος, θεοσέβειαν παραδιδούς, εὐσέβειαν διδάσκων, ὑπὲρ ἀγάπης κακοπαθῶν ἕως θανάτου.

19. Ὑποδεικνύων τὴν ἐν τούτοις ὑπομονήν, διὰ τῆς τοῦ πνεύματος παρουσίας, χαρισάμενος ἡμῖν τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, διὸ καὶ τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν πειρασμούς ἀναδέχεται· ὀνειδιζόμενος, μυκτηριζόμενος, συκοφαντούμενος, ῥαπιζόμενος, δεσμούμενος, παραδιδόμενος, κολαφιζόμενος, ὄξος καὶ χολὴν ποτιζόμενος, καὶ τί πλεονεῖπω; ἥλοις καταπειρούμενος καὶ σταυρούμενος, καὶ λόγῃ νυσσούμενος, οὕτως ἡμῖν διὰ σαρκὸς καὶ πνεύματος κοινωνήσαι καὶ τὰ ὑπὲρ ἡμῶν πάθη δεξάμενος, πᾶν τοῖς ἰδίοις παραδέδωκε τὸν νόμον τοῦτον, Ἀποστόλοις, Προφῆταις, Πατράσι, Πατριάρχαις, τοῖς μὲν προδιδάξας διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τοῖς δὲ ὑποδείξας διὰ τοῦ ἀχράντου Σώματος.

20. Ταύτην τὴν ἀναδοχὴν ἐμφαίνων ἔλεγε· «Μὴ φοβεῖσθε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον», καὶ πάλιν, «ἐγὼ ὑπὲρ αὐτῶν ἀγιάζω ἑμαυτόν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ᾧσιν ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ»· καὶ πάλιν, «μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ». Ὅθεν καὶ ὁ Ἅγιος Παῦλος μιμούμενος τὸν Κύριον ἔλεγε· «νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ἀναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὅ ἐστιν ἡ Ἐκκλησία», καὶ αὐτὸς τὴν ἐξ ἀγάπης ἀναδοχὴν αἰνιτιόμενος.

21. Βούλει σαφέστερον ἐπιγνῶναι, πῶς ἡμῖν πάντες οἱ Ἀπόστολοι δι' ἐννοίας καὶ λόγου καὶ πράξεως ἐκοινωνήσαν, καὶ διὰ τῆς κοινωνίας τοὺς ἡμῶν ἀνεδέξαντο πειρασμούς; διὰ μὲν ἐννοίας, τὰς Γραφὰς ἡμῖν διανοίγοντες, τοὺς Προφῆτας παρατιθέμενοι, τῷ Χριστῷ πιστεύειν ὡς λυτρωτῇ, πείθοντες λατρεύειν Αὐτῷ, ὡς κατὰ φύσιν Υἱῷ Θεοῦ πληροφοροῦντες, ὑπὲρ ἡμῶν προσευχόμενοι, δακρύνοντες, ἀποθνήσκοντες, καὶ ὅσα ἐπὶ τῆς πιστῆς ἐστὶν ἐννοίας.

22. Διὰ δὲ λόγων παρακαλοῦντες, νουθετοῦντες, ἐπιτιμῶντες, ἐλέγχοντες τὴν ὀλιγοπιστίαν ἡμῶν, ὀνειδίζοντες, τὴν ἀγνοσίαν ἡμῶν ἐπισκώπτοντες, τὴν εὐσέβειαν ἀνακηρύττοντες, τὸν Χριστὸν ὁμολογοῦντες, τὴν κακοπιστίαν ἀνακόπτοντες ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ τόπῳ, καὶ πράγματι· τῷ ψεύδει μὴ συντιθέμενοι, τῷ καυχώμένῳ κατὰ σάρκα μὴ συνομιλοῦντες, κενოდόξῳ μὴ συνδιατρίβοντες, ἀλαζύνα μηδόλως καταπτίψοντες, πονηρευόμενον ἐξουθενοῦντες, τοὺς ταπεινοὺς προσιέμενοι, τοὺς εὐλαβεῖς οἰκειούμενοι, καὶ ἡμᾶς τὰ αὐτὰ ποιεῖν διδάξαντες.

23. Διὰ δὲ πράξεως «διωκόμενοι, μυκτηριζόμενοι, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, φυλακίζόμενοι, ἀποκτενούμενοι», καὶ ὅσα τοιαῦτα ἔπαθον ὑπὲρ ἡμῶν. Οὕτω δὴ οὖν διὰ τῆς κοινωνίας ἀνεδέξαντο ἡμῶν τοὺς πειρασμούς· «εἴτε

γάρ φησι θλιβόμεθα, εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας».

24. Τὸν νόμον οὖν δεξάμενοι παρὰ Κυρίου, αὐτοὶ πάλιν ἡμῖν παραδεδώκασι λέγοντες· «εἰ ὁ Κύριος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ ἡμῶν τέθηκεν, ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς τὰς ψυχὰς ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν τιθέναι»· καὶ πάλιν, «ἀλλήλων τὰ βάρη βασιάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὴν νόμον τοῦ Χριστοῦ».

25. Εἰ οὖν ἔγνωμεν τοὺς δύο τρόπους τῆς εἰς ἀλλήλους κοινωνίας καὶ τὴν ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθοῦσαν ἀναδοχὴν, καὶ τοὺς κατὰ ἀναλογίαν συμβαίνοντας πειρασμούς, μὴ περιεργαζόμεθα, πῶς, ἢ πότε, ἢ διὰ τίνος ἐπέρχονται· τῷ γὰρ ἐκάστῳ προσφυνές, καὶ τὴν ἀνυπέρθετον αὐτῶν ἔπειξιν, καὶ τὴν πάσης τῆς κτίσεως εἰς τοῦτο συνεργίαν, μόνου τοῦ Θεοῦ ἐστὶν εἰδέναι· ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν πιστεύειν τῇ τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνῃ, καὶ γινώσκειν ὅτι πᾶν τὸ ἐπελθὸν ἡμῖν ἀκουσίως, ἢ δι' ἀγάπην, ἢ διὰ κακίαν ἡμῖν ἐπὶ ἤλθε· καὶ διὰ τοῦτο ὑπομένειν χρὴ καὶ μὴ ἀπωθεῖσθαι αὐτό, ἵνα μὴ προσθῶμεν ἁμαρτίας ἔφ' ἁμαρτίαις ἡμῶν.

26. Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι τρεῖς τρόποι τῆς θεοσιβείας εἰσὶ, δι' ὧν ὁ ἄνθρωπος δύναται σωθῆναι· ὁ μὲν πρῶτος, τὸ μὴ ἁμαρτάνειν, ὁ δεύτερος, τὸ τὸν ἁμαρτήσαντα ὑπομένειν τὰ ἐπερχόμενα θλιβερά, ὁ δὲ τρίτος, τὸν μὴ ὑπομένοντα πενθεῖν ἐπὶ τοῖς τῆς ὑπομονῆς ἐλλείμμασι. Καθότι ὧδε μὴ διορθωθέντα διὰ τῶν προσφυνῶν συμβάσεων, ἐξ ἀνάγκης λοιπὸν εἰς τὴν ἐκείθεν κρίσιν καθυπάγουσιν· εἰ μὴ τι ἂν πενθοῦντας ἡμᾶς καὶ τεταπεινωμένους ἰδὼν ὁ Θεός, ὥς οἶδε, τῇ παντοδυνάμῳ Αὐτοῦ Χάρτι ἐξαλείψει τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν.

27. Ἡμεῖς δὲ εἰ καὶ τὸ πρῶτον ὥς δυσκατόρθωτον τελέσαι οὐ δυνηθῶμεν, ἀλλὰ γε τοῦ δευτέρου μὴ ἀμελήσωμεν· εἰ δὲ μή, κἂν τοῦ τρίτου ἐπιμελησώμεθα, ἵνα μὴ τῆς σωτηρίας τελείως ἐκπέσωμεν.

28. Πρὸ δὲ πάντων παρακαλῶ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀκριβῶς προσέχειν τοῖς εἰρημένοισι, ἵνα μὴ καὶ ἡμεῖς ἀνωφελεῖς τοὺς ὑπὲρ τῶν λόγων πειρασμούς ὑπομένωμεν, καὶ ὑμεῖς διὰ ῥαθυμίας τὰ εἰρημένα λήθῃ παραδῶτε· ἡ γὰρ λήθῃ, ῥαθυμίας θυγάτηρ, ἀμφοτέρω δὲ ἀπιστίας ἔκγονα τυγχάνει· σύμβασις ὁδυνηρά, μνήμην Θεοῦ παρέχει τῷ συνετῷ, θλίβουσα κατὰ ἀναλογίαν τὸν ἐπιλανθανόμενον τοῦ Θεοῦ· πᾶς ἀκούσιος πόνος γινέσθω σοι μνήμης Θεοῦ διδάσκαλος, καὶ οὐκ ἐπιλείψει σε ἀφορμὴ πρὸς μετάνοιαν.

29. Πᾶσα θλίψις κατὰ Θεὸν ἔργον ἐστὶν ἐνυπόστατον εὐσεβείας· ἡ γὰρ ἀληθινὴ ἀγάπη δι' ἐναντίων δοκιμάζεται· μὴ λέγε κεκτησθαι ἀρετὴν ἐκτὸς θλίψεως, ἀδόκιμος γάρ ἐστι διὰ τὴν ἄνεσιν· πάσης ἀκουσίῳ θλίψεως ἀναλογίζου τὴν ἔκβασιν, καὶ εὐρήσεις ἐν αὐτῇ ἁμαρτίας ἀναίρεσιν· διὰ θλίψεως τὰ ἀγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις ἡτοίμασται, ὁμοίως καὶ τὰ κακὰ διὰ κενοδοξίας καὶ ἡδονῆς.

30. Εἴ τις, προφανῶς ἁμαρτάνων καὶ μὴ μετανῶν, οὐδὲν ἔπαθεν ἕως ἐξόδου, τοῦτον νόμιζε ἀνίλεω εἶναι τὴν κρίσιν ἐκεῖ. Ὡς περ τοὺς κακοσίτους ἀψίνθιον ὠφελεῖ τὸ πικροτάτον, οὕτω τοῖς κακοτρόποις κακὰ πάσχειν συμφέρει· τοὺς μὲν γὰρ εὐεκτηῖν, τοὺς δὲ μετανοεῖν παρασκευάζει τὰ φάρμακα.

31. Ἐὰν μὴ θέλῃς κακοπαθεῖν, μηδὲ κακοποιεῖν θέλε, διότι τοῦτο ἐκείνῳ ἀπαραβίτως ἀκολουθεῖ· ὁ γὰρ σπείρει ἕκαστος, τοῦτο καὶ θερίσει· ἐκουσίως τὰ φῶλα σπείροντες, καὶ ἀκουσίως θερίζοντες, τὴν δικαιοκρισίαν τοῦ Θεοῦ ὀφείλομεν θαναμάζειν· ὁ μὴ αἰρούμενος τοὺς ὑπὲρ ἀληθείας πόνους ἐκουσίως, ὑπὸ τῶν ἀκουσίων χαλεπωτέρως παιδεύεται.

32. Ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ μὴ ποιῶν αὐτὸ κατὰ δύναμιν, διὰ μικρῶν πόνων τοὺς μεγάλους ἐκφεύζεται. Μὴ πᾶσαν θλίψιν ἐπέρχεσθαι τοῖς ἀνθρώποις διὰ ἁμαρτίας νόμιζε· εἰσὶ γὰρ εὐαρεστοῦντες καὶ πειραζόμενοι· γέγραπται γάρ, «ἀσβεῖς καὶ ἄνθρωποι ἐκδιωχθήσονται»· ὁμοίως· «οἱ ἐν Χριστῷ θέλοντες ζῆν εὐσεβῶς, διωχθήσονται».

33. Ὁ τὸν Δεσπότην τιμῶν, ποιεῖ τὰ κελευόμενα, σφαλεῖς δὲ ἡ παρακούσας,

υπομένει ὡς ἴδια τὰ ἐπερχόμενα. Φιλομαθὴς ὢν, γίνινυ καὶ φιλόπονος· ἡ γὰρ ψιλὴ γνώσις φυσιολῶν τὸν ἄνθρωπον· οἱ ἀπροσδοκῆτως ἡμῖν συμβαίνοντες πειρασμοί, οἰκονομικῶς ἡμᾶς φιλοπόνους διδάσκουσι, καὶ μὴ βουλομένους εἰς μετάνοιαν ἔλκουσιν.

34. Αἱ ἐπερχόμεναι θλίψεις τοῖς ἀνθρώποις τῶν ἰδίων κακῶν εἰσιν ἔκγονα, ἐὰν δὲ αὐτὰς διὰ προσευχῆς ὑπομείνωμεν, εὐρίσκομεν πάλιν ἀγαθῶν πραγμάτων ἐπιφοράν. Σημεῖον γνώσεως ἀληθοῦς ἡ τῶν θλιβερῶν ὑπομονὴ καὶ τὸ μὴ αἰτιασθαι τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ ταῖς ἑαυτῶν συμφοραῖς.

35. Ὁ τὰς ἔξωθεν ἐπιφορὰς δικαιοσύνης Θεοῦ παραγενομένης εὐρηκῶς, οὗτος ζητῶν τὸν Κύριον εὖρε γινώσιν μετὰ δικαιοσύνης· ἐὰν νοήσῃ, κατὰ τὴν Γραφὴν, ὅτι ἐν πάσῃ τῇ γῇ τὰ κρίματα τοῦ Κυρίου, γενήσεται σοι πᾶσα σύμβασις θεοσεβείας διδάσκαλος· νοῦς ἐπιλαθόμενος τῆς ἀληθοῦς γνώσεως, ὑπὲρ τῶν ἐναντίων ὡς συμφερόντων τοῖς ἀνθρώποις διαμάχεται. Ὅταν ἐφάμαρτος ψυχὴ τὰς ἐπερχομένης θλίψεις οὐ καταδέξεται, τότε οἱ Ἄγγελοι περὶ αὐτῆς λέγουσιν· ἰατρεύσαμεν τὴν Βαβυλῶνα καὶ οὐκ ἰάθη.

36. Εἰς τὰς ἀκουσίους ὁδύνας τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ θαυμασίως ἐγκέκρυπται, τὸν ὑπομένοντα εἰς μετάνοιαν ἔλκον καὶ ἀπαλλάττον τῆς αἰωνίου κολάσεως. Εἰ οὐκ ἔστι ὁρῶντες εὐρεῖν τὸν χωρὶς πειρασμῶν εὐαρεστήσαντα, εὐχαριστεῖν δεῖ τὸν Θεὸν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσιν· εἰ μὴ νυκτερινῆς ἄγρας ἀπέτυχεν ὁ Πέτρος, οὐκ ἂν τῆς ἡμερινῆς ἐπέτυχε· καὶ εἰ μὴ αἰσθητῶς ἐτυφλώθη ὁ Παῦλος, οὐκ ἂν πνευματικῶς ἀνέβλεψε· καὶ εἰ μὴ ὡς βλάβος φημι ἐσυκοφαντήθη ὁ Στέφανος, οὐκ ἂν τῶν οὐρανῶν αὐτῷ ἀνοιχθέντων τὸν Θεὸν ἐθεάσατο.

37. Ὡς περ ἡ κατὰ Θεὸν ἐργασία, ἀρετὴ λέγεται, οὕτω καὶ ἡ παρὰ προσδοκίαν θλίψις, πειρασμὸς ὀνομάζεται· ὁ Θεὸς τὸν Ἀβραὰμ ἐπείραζε, τὸντέστι πρὸς τὸ συμφέρον ἔθλιβεν, οὐχ ἵνα μάθῃ ὁποῖος ἐστίν· ἥδει γὰρ αὐτὸν ὁ εἰδὼς τὰ πάντα πρὶν γενέσεως αὐτῶν, ἀλλ' ὅπως ἀφορμὰς αὐτῷ παράσχη τελείας πίστεως.

38. Πᾶσα θλίψις ἐλέγχει τὴν ῥοπὴν τοῦ θελήματος, εἴτε δεξιὰ ὀρέπει, εἴτε ἀριστερά· διὰ τοῦτο ἡ συμβατική θλίψις πειρασμὸς λέγεται, τῶν μετόχων πείραν τῶν κεκρυμμένων θελημάτων παρέχουσα.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΔΕΛΦΟΙ, οὐδεὶς ἐκ τῶν πειρασμῶν, πού συμβαίνουν εἰς τὸν καθένα μας, ἐπέρχεται ἀδίκως· ὅλα συμβαίνουν κατὰ τὴν δικαίαν κρίσιν τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἄλλοτε μὲν πάσχομεν ἐξ αἰτίας τῶν ἰδικῶν μας ἁμαρτιῶν, ἄλλοτε πάλιν ἐξ αἰτίας τῶν κακῶν, πού ἐπροξενήσαμεν εἰς τὸν πλησίον. Σχετικῶς ἡ Ἀγία Γραφὴ λέγει· «εἰς κόλπους ἐπέρχεται πάντα τοῖς ἀδίκοις, παρὰ δὲ Κυρίου πάντα τὰ δίκαια» (Παροιμ. ις', 33)· εἰς ἄλλο πάλιν σημεῖον γράφει· «πάντα τὰ ἔργα τοῦ Κυρίου μετὰ δικαιοσύνης» (Παροιμ. ις', 4)· «ὁ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει» (Γαλ. ζ', 7).

2. Αὐτὸ τὸ ὀρθὸν φρόνημα περὶ τῶν συμβαινόντων πειρασμῶν ἔχων καὶ ὁ Ἅγιος Δαβίδ, ὅταν ἐστενοχωρεῖτο ὑπὸ τοῦ Σεμεὶ ('), κατὰ

1) Ὁ Σεμεὶ κατήγετο ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Βενιαμὴν καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Σαούλ, κατῴκει δὲ εἰς Βαουρίμ. Ὅταν δὲ διήρχετο ἐκεῖθεν ὁ Δαβίδ φεύγων καὶ καταδιωκόμενος ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του Ἀβессαλώμ, ἐξῆλθεν ὁ Σεμεὶ καὶ ὕβριζε, κατηρᾶτο καὶ ἐλιθοβόλει τὸν Δαβίδ. Οἱ συνοδευόντες τὸν Δαβίδ ἀξιωματικοὶ ἠθέλησαν τότε νὰ φονεύσουν τὸν Σεμεὶ, ἀλλ' ὁ Δαβίδ τοὺς ἀπέτρεψε λέγων· «Ἄφε-

διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, ὡμολόγει, ὅτι ὑπέφερεν ἐξ αἰτίας του. Τὸ φρόνημά του αὐτὸ ἀναπτύσσων εἰς ἓνα ἐκ τῶν ψαλμῶν του ἔλεγεν· «Ἐγνων, Κύριε, ὅτι δικαιοσύνη τὰ κρίματά σου, καὶ ἀληθεία ἐταπείνωσάς με» (Ψαλμ. ριγ', 75). Εἰς ἄλλο πάλιν σημεῖον τῶν Ψαλμῶν γράφει σχετικῶς· «ὄνειδος ἄφρονι ἔδωκάς με· ἐκωφώθην καὶ οὐκ ἤνοιξα τὸ στόμα μου, ὅτι σὺ εἶ ὁ ποιήσας με» (Ψαλμ. λη', 9—10).

3. Καὶ οἱ Προφῆται Ἡσαΐας, Ἰερεμίας, Ἰεζεκιήλ καὶ Δανιήλ καὶ οἱ ὑπόλοιποι προεφήτευσον καὶ εἰς τὸν Ἑβραϊκὸν λαὸν καὶ εἰς τὰ ἔθνη, ὅτι ὅσα κακὰ ἐπρόκειτο νὰ ἐπέλθουν, εἶχον τὴν αἰτίαν των εἰς τὰς ἁμαρτίας των· εἰς τὰς προφητείας των αὐτὰς ἐφανέρωνον συγκεκριμένως καὶ τοὺς λόγους τῆς ἐπερχομένης συμφορᾶς. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ συνήθης τύπος τῶν προφητειῶν των ἦτο· «ἀντὶ αὐτῶν ποὺ ἐλαλήσατε καὶ ἐπράξατε, θὰ σᾶς συμβοῦν τὰ ἐξῆς».

4. Χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τοῦ τελείου ἀνδρὸς εἶναι νὰ μὴ καταλαμβάνεται ἀπὸ βαθὺν ὕπνον, ὅμοιον μὲ λήθαργον, ὅταν πρόκειται νὰ ἐξετάσῃ τοὺς λόγους τῶν πτώσεών του. Ἐὰν δὲ εἶναι δύσκολον νὰ ἀντιληφθῇ κανεὶς τὴν προέλευσιν τῶν πτώσεων, ποὺ εἶναι ὀλοφάνε-ραι, κατὰ μείζονα λόγον εἶναι δύσκολον νὰ κατανοήσῃ τὴν φύσιν καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν σκέψεων, ποὺ ὠδήγησαν εἰς τὰς πτώσεις. Ἡμεῖς, ἐπειδὴ δὲν γνωρίζομεν τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν κακιῶν μας, ταρασ-σόμεθα διὰ τὰς συμφορὰς, ποὺ ἐπέρχονται εἰς ἡμᾶς.

5. Ἄς μάθωμεν λοιπόν, ὡς λογικοὶ ποὺ εἴμεθα, ὅτι ὁ Κύριος πρὸς ψυχικὴν μας ὠφέλειαν μᾶς κάμνει νὰ ὑποφέρωμεν, ἀπεργαζόμενος εἰς ἡμᾶς πολλὰ καλὰ ἀπὸ τὰς θλίψεις αὐτάς. Καὶ πρῶτον μᾶς κατευθύνει νὰ ἀνακαλύψωμεν τὰς κρυφὰς κακὰς σκέψεις, ποὺ κατέχουν τὴν ψυχὴν μας. Ἀφοῦ ἀνακαλύψωμεν τὰς αἰσχρὰς αὐτάς σκέψεις, γεννᾶται εἰς τὴν ψυχὴν μας εἰλικρινὴς καὶ ἀνυπόκριτος ταπεινοφροσύνη. Τέλος, διὰ τῶν ἐπερχομένων, θελήσει Θεοῦ, θλίψεων, ἀποκαλύπτομεν καὶ τὴν ματαίαν οἴησιν, ποὺ ἐνδεχομένως θὰ βασιλεύῃ μέσα μας, ὅπως λέγει καὶ τὸ γραφικὸν ρητόν· «Καὶ διέκυψαν πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν, ὅπως ἂν ἐξολοθρευθῶσιν εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος» (Ψαλμ. 4α', 8).

6. Ἐὰν λοιπόν δὲν ὑπομένωμεν τὰς διαφόρους θλίψεις μετὰ πίστεως πρὸς τὸν Θεὸν καὶ εὐχαριστίας πρὸς Αὐτόν, δὲν θὰ ἡμπορέσω-

---

τε αὐτὸν καταρᾶσθαι, ὅτι εἶπεν αὐτῷ Κύριος· εἴπως ἴδοι Κύριος ἐν τῇ ταπεινώσει μου, καὶ ἐπιστρέψῃ μοι ἀγαθὰ ἀντὶ τῆς κατάρας αὐτοῦ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ» (Β', Βασιλ. ις', 11—12). Παρὰ δὲ τὴν ἀνεξικακίαν τοῦ Δαβὶδ ὁ Σεμεὶ ἐξηκολούθει τρέχων ἐπὶ τῆς πλευρᾶς τοῦ ὄρους καὶ ὑπεράνω τῆς ὁδοῦ ποὺ ἔφευγεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐλιθοβόλει αὐτόν. Ἀλλὰ καὶ ὅταν ὁ Δαβὶδ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀβεσσαλὼμ ἐπέστρεψε νικητῆς, οἱ δὲ ἀκόλουθοί του ἐζήτησαν νὰ θανατώσουν τὸν Σεμεὶ, πεσὼν οὗτος εἰς τοὺς πόδας τοῦ Δαβὶδ, ἐζήτηε συγχώρησιν, εἶπε δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Δαβὶδ· «Οὐ μὴ ἀποθάνῃς» (Β', Βασιλ. ιθ', 23) καὶ τοῦ ἐχάρισε τὴν ζωὴν. Τὸν Σεμεὶ ἐθανάτωσε, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Δαβὶδ, ὁ Σολομὼν δι' ἐτέραν παρὰβασιν (Γ' Βασιλ. γ', 39—46).

μεν νὰ ἀνακαλύψωμεν τὴν κακίαν, ποὺ ἔχει κρυφθῇ μέσα μας. Ἐφ' ὅσον δὲ δὲν κατορθώσωμεν νὰ ἀνακαλύψωμεν ἀποφασιστικῶς αὐτὴν, οὔτε καὶ τοὺς ἐνυπάρχοντας αἰσχροὺς λογισμοὺς θὰ ἡμπορέσωμεν νὰ ἀποβάλωμεν, οὔτε νὰ ζητήσωμεν συγχώρησιν δι' ὅσα κακὰ ἔχομεν κάμει, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ διασφαλισθῶμεν ἐναντι μελλοντικῶν κακῶν. Ἐκτὸς ὅμως αὐτῶν καὶ τοῦτο πρέπει νὰ γνωρίζωμεν· αἱ θλίψεις καὶ αἱ τιμωρίαι δὲν εἶναι πάντοτε, κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν, ἀνάλογοι καὶ ὅμοιαι πρὸς τὰς αἰτίας, ποὺ τὰς προεκάλεσαν· διὰ τῶν συμβαινουσῶν ὅμως αὐτῶν θλίψεων καὶ τῶν τιμωριῶν διασφύζεται ἡ ἀρχὴ τῆς δικαιοσύνης, κατὰ τὸ ἐσωτερικὸν καὶ πνευματικὸν μέρος ( ).

7. Τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν δυνάμεθα νὰ τὴν ἀντιληφθῶμεν καὶ ἀπὸ παραδείγματα ἐκ τῆς Ἀγίας Γραφῆς· μήπως ἐκεῖνοι ποὺ ἐφονεύθησαν ὑπὸ τὰ ἐρείπια τοῦ πύργου τοῦ Σιλωάμ (*), ἐφόνευσαν ἄλλους συσσείσαντες πύργον διὰ νὰ καταπέσῃ, ἢ μήπως οἱ ὀδηγηθέντες εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς Βαβυλῶνος, ἐπὶ ἑβδομήκοντα ἔτη (**), διὰ νὰ ὑποβληθοῦν εἰς μετάνοιαν Ἰσραηλῖται εἶχον προηγουμένως αἰχμαλωτίσει ἄλλους διὰ νὰ τοὺς ἐξαναγκάσουν εἰς μετάνοιαν ;

1) Ὑπὸ τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου γίνεται διαστολὴ μεταξὺ τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς τῶν γεγονότων καὶ τῆς ἐσωτερικῆς τῶν συναρτήσεως, καὶ ἡ μὲν ἐξωτερικὴ μορφή, τὸ «φανερὸν», εἶναι αὐτὸ ποὺ βλέπομεν· ἡ δὲ ἐσωτερικὴ συνάρτησις, τὸ «πνευματικόν», ἀποτελεῖ, τρόπον τινὰ, διεργασίαν τοῦ μεταφυσικοῦ παράγοντος, ἐπιζητοῦντος τὴν περιφρούρησιν ὑψηλῶν ἰδανικῶν, ὡς ἡ δικαιοσύνη.

2) «Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασι ; οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήτε πάντες ὡσαύτως ἀπολείσθη» ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα καὶ ὀκτώ, ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωάμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς, δοκεῖτε ὅτι οὗτοι ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἱερουσαλὴμ ; οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήσητε, πάντες ὁμοίως ἀπολείσθη» (Λουκ. ιγ', 2—6).

3) Ἡ ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων ἑβδομηκονταετὴς αἰχμαλωσία τῶν Ἰουδαίων καὶ μεταφράς αὐτῶν εἰς Βαβυλῶνα, ἔλαβε χώραν μεταξὺ τῶν ἐτῶν 606—536 π.Χ. Οἱ Ἰουδαῖοι συνεντρίβησαν καὶ ὠδηγήθησαν αἰχμάλωτοι εἰς Βαβυλῶνα κατὰ τέσσαρας διαδοχικὰς ἐπιδρομὰς τοῦ Ναβουχοδονόσορος. Ἡ πρώτη ἐγένετο κατὰ τὸ ἔτος 606 π.Χ., ὅτε ὁ Ναβουχοδονόσορ, κατατροπώσας τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων Ἰωακείμ, ἀπῆγαγεν εἰς Βαβυλῶνα πολλοὺς Ἰουδαίους, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸν Δανιὴλ καὶ τοὺς Τρεῖς Παῖδας (Δ' Βασιλ. κδ', 1, Δαν. α', 1—14). Ἡ δευτέρα ἐπιδρομὴ ἐγένετο κατὰ τὸ δέκατον ἢ ἐνδέκατον ἔτος (594 ἢ 593 π.Χ.) τῆς βασιλείας τοῦ αὐτοῦ Ἰωακείμ (Β' Παραλ. λς', 6). Ἡ τρίτη μετὰ τρεῖς μῆνας ἀπὸ τῆς δευτέρας ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰωακείμ, τὸν ὅποιον συλλαβὼν ὁ Ναβουχοδονόσορ ἀπῆγαγεν, ὡς καὶ ὑπὲρ τοὺς μυριάς Ἰουδαίους (Δ' Βασιλ. κδ', 10—16). Ἡ δὲ τετάρτη καὶ τελευταία ἐπιδρομὴ ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Ναβουχοδονόσορος βασιλεύοντος τοῦ τελευταίου βασιλέως τῶν Ἰουδαίων Σεδεκίου τῷ 588 π.Χ. (Δ' Βασιλ. κε', 1—7). Κατ' αὐτὴν ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐπιδραμὼν κατὰ τῶν Ἱεροσολύμων αἰφνιδιαστικῶς, συνέλαβε τὸν Σεδεκίαν αἰχμάλωτον, ἐθανάτωσεν ἐνώπιον αὐτοῦ τὰ τέκνα του, αὐτὸν δὲ ἐτύφλωσεν· ἔπειτα κατέκαυσε τὸν ναὸν καὶ λαφυραγωγῆτας καὶ καταστρέψας τὴν Ἱερουσαλὴμ ἀπῆγαγε τοὺς Ἰουδαίους εἰς Βαβυλῶνα (Ἱερ. νβ', 1—11). Ἐν αὐτῇ παρέμειναν οἱ Ἰουδαῖοι μέχρι τοῦ ἔτους 536 π.Χ. ὁπότε ὁ Κύρος ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Ἱεροσόλυμα.

8. Ἐξ αὐτῶν τῶν ὀλίγων γραφικῶν παραδειγμάτων συμπεραίνομεν, ὅτι τὰ περιστατικά, ποὺ συμβαίνουν διὰ λόγους παιδαγωγικῆς προνοίας, δὲν ὁμοιάζουν μὲ τὰς αἰτίαις, ποὺ τὰ προεκάλεσαν. Μὲ τὰ περιστατικά τῆς παιδαγωγικῆς προνοίας συμβαίνει αὐτό, ποὺ παρατηρεῖται εἰς τοὺς στρατιώτας· οἱ στρατιῶται, ὅταν συλληφθοῦν διὰ διάφορα σφάλματα, τιμωροῦνται μὲν, χωρὶς ὅμως νὰ ὑφίστανται τὰ ὅσα αἰσχρὰ διέπραξαν. Οὕτω καὶ ἡμεῖς ὅλοι τιμωρούμεθα διὰ μέσου τῶν συμβαινόντων λυπηρῶν περιστατικῶν, εἰς τὸν κατάλληλον χρόνον, ὅπως πρέπει καὶ διὰ νὰ μετανοήσωμεν, ὅχι ὅμως μὲ τὸν ἴδιον τρόπον, ποὺ ἡμαρτήσαμεν, εἰς τὸν ἴδιον χρόνον καὶ διὰ τῶν ἰδίων πραγμάτων.

Ἐκεῖνο δὲ ποὺ ὁδηγεῖ μερικοὺς νὰ μὴ πιστεύουν εἰς τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀκριβῶς αὐτό· ἡ χρονικὴ ἀπόστασις μεταξὺ ἁμαρτίας καὶ τιμωρίας καὶ ἡ ἀνομοιότης μεταξὺ τοῦ τρόπου, ποὺ ἡμαρτήσαμεν καὶ τοῦ τρόπου, ποὺ τιμωρούμεθα.

Ἑ ρ ὠ τ η σ ι ς

9. Πολλὰ λοιπὸν εἶναι τὰ θλιβερὰ περιστατικά, τὰ ὁποῖα πλήσσουν καὶ ταλαιπωροῦν τὸν ἄνθρωπον· τὰ θλιβερὰ αὐτὰ περιστατικά ἄλλοτε μὲν ὀφείλονται εἰς ἀνθρώπους φθονερούς, κατηγορούς, διαβολεῖς, συκοφάντας, κόλακας, πλάνους, ἄρπαγας, σκανδαλοποιούς, ἀλαζόνας, ἀνθρώπους μὲ μῖσος εἰς τὴν καρδίαν των, ταραχοποιούς, ἐκδικητικούς, ἐνοχλητικούς, διώκτας καὶ ἐν γένει ἀνθρώπους, ποὺ τὸ πᾶν δύνανται νὰ μηχανευθοῦν καὶ νὰ πράξουν ἐναντίον τῶν συνανθρώπων των. Ἐκτὸς ὅμως τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων, μερικὰ ἐκ τῶν θλιβερῶν αὐτῶν περιστατικῶν ὀφείλονται καὶ εἰς τὸ ἴδιον τὸ σῶμα μας, ὅταν τοῦτο εἶναι ρωμαλέον, ὅταν πολεμῇ τὸ πνεῦμα, ὅταν ζητῇ ἀναπαύσεις, ὅταν περιπίπτῃ εἰς διαφόρους ἀσθενείας. Ἄλλοτε πάλιν τὰ θλιβερὰ αὐτὰ περιστατικά ὀφείλονται εἰς ἄλλα αἷτια, ὅπως τὰ δαγκώματα τῶν σκύλων, τῶν δηλητηριωδῶν φιδιῶν, τῶν θηρίων, ποὺ τρώγουν ἀνθρώπους καὶ τέλος εἰς φυσικὰ γεγονότα, ὅπως ἡ πεῖνα, αἱ ἀσθένειαι, οἱ σεισμοί, ἡ ζέστη, τὸ γῆρας, ἡ πτωχεία, ἡ μοναξιὰ καὶ τὰ παρόμοια.

10. Δὲν εἶναι ὅμως μόνον ὑλικά τὰ αἷτια τῶν διαφόρων θλίψεων, ὅπως αὐτὰ ποὺ περιέγραψα ἀνωτέρω· ἓνα μεγάλο μέρος τῶν θλίψεων ὀφείλεται καὶ εἰς τὰ πνεύματα τῆς πονηρίας, ἐναντίον τῶν ὁποίων μᾶς ὑπέδειξεν ὁ Ἀπόστολος νὰ πολεμῶμεν⁽¹⁾· τὰ πνεύματα αὐτὰ τῆς πονηρίας κατασκοπεύουν τὰς πράξεις καὶ τοὺς λόγους μας. Διὰ τῆς κατασκοπίαις αὐτῆς, ὡς γνωστόν, προσπαθοῦν νὰ μαντεύσουν τοὺς λογισμούς μας· ἐφ' ὅσον λοιπὸν ὁ κυρίαρχος νοῦς μας δὲν δώσῃ ἀμέσως

1) «Ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πᾶλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευματικά τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις». (Ἐφεσ. ζ', 12).

σημασίαν εἰς τὰς δοκιμαστικὰς αὐτὰς ἐνεργείας τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἀπομακρυνόμενος ἀπὸ τὴν μόνην πραγματικὴν ἐλπίδα τῆς αἰωνιότητος ἀρχίσῃ νὰ ἀπασχολῇται μὲ τοὺς ὑποβολιμαίους αὐτοὺς λογισμούς, τότε οὔτε ἔνοχοι λόγοι προφέρονται, οὔτε κακαὶ πράξεις ἐκτελοῦνται.

11. Ὅλα αὐτά, ποὺ σοῦ ἐξέθεσα, δι' ἓνα λόγον τὰ ἐξέθεσα· νὰ φανερώσῃς εἰς ἡμᾶς τὰς αἰτίας, ἐξ ἀφορμῆς τῶν ὁποίων, ὅπως μᾶς εἶπες, προξενοῦνται εἰς τὸν κάθε ἓνα ὅλαι αἱ συμφοραί, ὁθενδὴποτε καὶ ἂν προέρχωνται. Καὶ τοῦτο διὰ νὰ πιστεύσωμεν πράγματι, ὅτι εἴμεθα ὑπεύθυνοι τῶν δοκιμασιῶν αὐτῶν, ὀφείλοντες νὰ ὑπομένωμεν τὰς θλίψεις, ὥστε νὰ μὴ ἀντιμετωπίσωμεν, κατὰ τὴν Δευτέραν Παρουσίαν, αὐστηροτέραν τιμωρίαν, ὅχι μόνον ὡς ἁμαρτωλοὶ, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀνοήτως ἀρνηθέντες τὴν θεραπείαν τῆς ἡθικῆς μας νόσου.

Ἀπάντησις

12. Ὅλων τῶν ἀνθρωπίνων ἐνεργειῶν γενεσιουργὸς αἰτία εἶναι ὁ λογισμὸς μας· θὰ ἡμποροῦσα ἀκόμη νὰ εἰπῶ, ὅτι καὶ αὐτὰ ποὺ λέγομεν καὶ αὐτὰ ποὺ πράττομεν, ἐφ' ὅσον δὲν προηγούνται τῶν σκέψεων, ἀλλὰ ἀκολουθοῦν αὐτάς, κατ' ἀνάγκην πρέπει νὰ τὰ ἀποδώσωμεν εἰς λογισμούς. Πᾶσα δραστηριότης λοιπὸν ὀφείλεται κατ' ἀνάγκην εἰς τοὺς λογισμούς. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν προηγεῖται ὁ λογισμὸς πάσης δραστηριότητός μας, ἐπόμενον εἶναι αἱ ὑπ' αὐτοῦ, τοῦ λογισμοῦ, διαμορφούμεναι πράξεις νὰ προσδιορίζουν τὸν χαρακτῆρα τῆς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἐπικοινωνίας.

13. Κατὰ δύο δὲ τρόπους, ἀναλόγους τῆς ποιότητος καὶ διαθέσεως τοῦ λογισμοῦ, ἐπικοινωνοῦν οἱ ἄνθρωποι μεταξὺ τῶν· ὁ ἓνας τρόπος ὀφείλεται εἰς τὴν ἀγάπην καὶ ὁ ἄλλος εἰς τὴν κακίαν. Διὰ τῆς ἐπικοινωνίας ἀναγνωρίζομεθα μεταξὺ μας ὡς ἄνθρωποι. Συνέπεια τῶν ἀναγνωρίσεων αὐτῶν εἶναι πλέον καὶ τὰ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὑπ' αὐτῶν ὡς αἰτίων, συμβαίνοντα. Ἡ Ἁγία Γραφή λέγει: «Υἱέ, ἐὰν ἐγγυῇσῃ σὸν φίλον, παραδώσεις σὴν χεῖρα ἐχθρῷ» (Παροιμ. ς', 1). Οὕτω ὁ καθεὶς δὲν εὐθύνεται μόνον δι' ὅσα συμβαίνουν εἰς τὸν ἑαυτόν του, ἀλλὰ καὶ δι' ὅσα συμβαίνουν εἰς τὸν πλησίον, ἐπὶ ὧν πραγμάτων ἀνέλαβε τὰς εὐθύνas.

Ἐρώτησις

14. Παρακαλοῦμεν νὰ μάθωμεν τὸν ἓνα τρόπον τῆς ἀναλήψεως τῶν εὐθυνῶν καὶ τῶν πειρασμῶν τοῦ πλησίον, τὸν προερχόμενον ἀπὸ τὴν κακίαν.

Ἀπάντησις

15. Ἡ ἀνάληψις τῶν εὐθυνῶν καὶ τῶν πειρασμῶν τοῦ πλησίον, ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴν κακίαν, δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θέλησιν τοῦ ἀνθρώπου· τοιοῦτοτρόπως δὲ συμβαίνει· ἀναλαμβάνει κανεὶς τὰς εὐθύνas διὰ τοὺς πειρασμούς τοῦ πλησίον, χωρὶς νὰ θέλῃ· π.χ. αὐτὸς

πὺν εἶναι ἄρπαξ, εὐθύνεται διὰ τὰς θλίψεις καὶ τοὺς πειρασμοὺς ἐκείνου ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀρπάζει. Κατὰ τὴν αὐτὴν λογικὴν, αὐτὸς πὺν συκοφαντεῖ, εὐθύνεται διὰ τὰς θλίψεις καὶ τοὺς πειρασμοὺς ἐκείνου, τὸν ὁποῖον συκοφαντεῖ· αὐτὸς πὺν ἀθεμίτως πλουτεῖ, ἐκείνου εἰς βάρος τοῦ ὁποῖου πλουτεῖ· αὐτὸς πὺν ταλαιπωρεῖ, ἐκείνου τὸν ὁποῖον ταλαιπωρεῖ· αὐτὸς πὺν κατηγορεῖ, ἐκείνου τὸν ὁποῖον κατηγορεῖ· καὶ διὰ νὰ εἶπω συντόμως, αὐτὸς ὁ ὁποῖος ἀδικεῖ, ἀναλαμβάνει τὰς εὐθύνας καὶ τὰς θλίψεις ἐκείνου τὸν ὁποῖον ἀδικεῖ.

16. Τὴν ἄποψιν αὐτὴν ἐπικυρώνει μὲ τοὺς ἐξῆς λόγους καὶ ἡ Ἀγία Γραφή· «Δίκαιος ἐκ θήρας ἐκδύνει, ἀντ' αὐτοῦ δὲ παραδίδεται ὁ ἀσεβής» (Παροιμ. ια', 8). «Ὁ ὀρύσσων βόθρον τῷ πλησίον, ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν, ὁ δὲ κυλίων λίθον, ἐφ' ἑαυτὸν κυλίει» (Παρ. κς', 27). Ἐὰν λοιπὸν ἡ ἀδικία ἡμῶν εἰς βάρος τοῦ πλησίον συνιστᾷ, κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ, τί δυνάμεθα νὰ εἶπωμεν; Μήπως εἶναι ἄδικος ὁ Θεός, ὅστις ὀργίζεται ἐναντίον ἐκείνων, πὺν δὲν συμμορφώνονται μὲ τὰς δοκιμασίας, ἀλλὰ ἀγανακτοῦν ἐναντίον αὐτῶν καὶ ἀγριεύουν; Μὴ γένοιτο!

Ἑ ρ ὠ τ η σ ι ς

17. Δόξα σοι ὁ Θεός. Αὐτὰ λοιπόν, πὺν μᾶς ἐξέθεες, πιστεύομεν, ὅτι πράγματι ἔτσι εἶναι, προσέξαντες τὴν φυσικὴν σειρὰν τῶν πραγμάτων. Εἰπὲ λοιπὸν τώρα εἰς ἡμᾶς καὶ τὴν ἀνάληψιν τῶν εὐθυνῶν τῶν θλίψεων καὶ τῶν συμφορῶν τοῦ πλησίον, πὺν προέρχεται ἀπὸ ἀγάπην.

Ἀ π ά ν τ η σ ι ς

18. Ἀνάληψις τῶν θλίψεων καὶ τῶν συμφορῶν ἀπὸ ἀγάπην εἶναι ἐκεῖνη, τῆς ὁποίας τὸν αἰώνιον καὶ ἄφθαρτον τύπον παρέδωκεν εἰς ἡμᾶς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Οὗτος, ἀφοῦ πρῶτον ἐθεράπευσε τὰς ἀσθενείας τῆς ψυχῆς, μετὰ συνεχῶς καὶ μέχρι συντελείας τῶν αἰώνων θεραπεύει πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν ἀδυναμίαν(¹), σηκώνει ἐπάνω Του τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου(²), καθαρίζει ἀπὸ πάντα μολυσμὸν καὶ ρύπον τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἀπολυτρώνει ἐκ τοῦ θανάτου τοὺς ἀκλονήτως πιστεύοντας εἰς Αὐτόν, παραδίδει θεοσέβειαν, διδάσκει ἀγάπην. Ὅλα δὲ αὐτὰ τὰ ἐπέτυχε διὰ τῆς ἀγάπης κακοπαθήσας χάριν αὐτῆς μέχρι θανάτου.

19. Διὰ τῆς θυσίας Του καὶ τῶν παθῶν Του ὑποδεικνύει εἰς ἡμᾶς τὴν ὑπομονὴν εἰς τὰς θλίψεις· διὰ τῆς παρουσίας τοῦ Πνεύματος ἐχάρισεν εἰς ἡμᾶς τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ, «ἃ ὀφθαλμοὶ οὐκ εἶδε, καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεός

1) «Θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ» (Ματθ. 8', 23, θ', 35, ι', 1).

2) «Ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου» (Ἰωάν. α', 29).

τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν» (Α΄ Κορινθ. β', 9). Χάριν δὲ τῶν μελλόντων αὐτῶν ἀγαθῶν ἀναλαμβάνει ἐπάνω του τοὺς πειρασμούς, πὺν ἔπρεπε νὰ ὑποστῶμεν ἡμεῖς· οὕτω, καίτοι ἀναμάρτητος καὶ ἀνεύθυνος, ὑπέστη ὀνειδισμούς, μυκτηρισμούς, συκοφαντίας, ραπίσματα, δεσμά, προσοσίας, κολαφισμούς, γεῦσιν ὄξους καὶ χολῆς. Καὶ τί νὰ εἶπω ἐπὶ πλέον; Μὲ καρφιά ἐκαρφώθη, ἐσταυρώθη, ἐτρυπήθη μὲ λόγχην εἰς τὴν πλευράν. Τοιοῦτοτρόπως ἐπεκοινώνησε μὲ ἡμᾶς διὰ σαρκὸς καὶ πνεύματος καὶ κατεδέχθη, χάριν ἡμῶν, πάθη, παραδώσας καὶ πάλιν εἰς τοὺς ἰδικούς του τὸν νόμον αὐτόν· εἰς τοὺς Ἀποστόλους, τοὺς Προφῆτας, τοὺς Πατέρας, τοὺς Πατριάρχας. Καὶ τοὺς μὲν πρὸ Αὐτοῦ Προφῆτας καὶ Πατριάρχας προεδίδαξε διὰ τοῦ φωτισμοῦ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τοὺς μετ' Αὐτὸν δὲ ἐδίδαξε διὰ τοῦ παραδείγματος τοῦ Ἀχράντου Αὐτοῦ Σώματος.

20. Τὴν ἐξ ἀγάπης ἀνάληψιν τῶν θλίψεων καὶ τῶν πειρασμῶν ἀποκαλύπτων ἔλεγεν· «Ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον» (Ἰωάν. ιζ', 33). «Καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἀγιάζω ἑμαυτόν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὧσιν ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ» (Ἰωαν. ιζ', 19). «Μεῖζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ» (Ἰωάν. ιε', 13). Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἅγιος Παῦλος μιμούμενος τὸν Κύριον ἔλεγε· «Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ἀναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ Σώματος Αὐτοῦ, ὃ ἐστὶν ἡ Ἐκκλησία» (Κολ. α', 24). Διὰ τῆς φράσεως αὐτῆς καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὑπαινίσσεται τὴν ἀπὸ ἀγάπην ἀνάληψιν τῶν θλίψεων καὶ τῶν πειρασμῶν.

21. Ἐπιθυμεῖς νὰ κατανοήσης σαφέστερον πῶς ὅλοι οἱ Ἀπόστολοι ἐπεκοινώνησαν μὲ ἡμᾶς διὰ τῆς μυστικῆς διδασκαλίας, τοῦ κηρύγματος, τοῦ ἐμπράκτου βίου, καὶ διὰ τῆς ἐπικοινωνίας αὐτῆς πῶς ἀνέλαβον τοὺς πειρασμούς ἡμῶν; Πρόσεχε! Διὰ τῆς μυστικῆς διδασκαλίας, ἐρμηνεύοντες εἰς ἡμᾶς τὰς Γραφάς, παρουσιάζοντες τὸ βαθύτερον νόημα τῶν Προφητῶν, πείθοντες ἡμᾶς νὰ πιστεύωμεν εἰς τὸν Χριστὸν ὡς Λυτρωτὴν καὶ νὰ λατρεύωμεν Αὐτόν, διὰ τὸν ὁποῖον μᾶς πληροφοροῦν, ὅτι εἶναι κατὰ φύσιν Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Πρὸς ἐμπέδωσιν δὲ τῆς μυστικῆς αὐτῆς διδασκαλίας εἰς τὰς ψυχὰς μας προσηύχοντο ὑπὲρ ἡμῶν, ἐδάκρυον, ἀπέθνησκον διὰ μαρτυρίων. Ἐν γένει ἐνῆργουν εἰς ἡμᾶς ὅσα ἀνέφερεν ἡ μυστικὴ διδασκαλία διὰ νὰ πιστεύσωμεν.

22. Ἡ διὰ τοῦ κηρύγματος ἐπικοινωνία τῶν Ἀποστόλων μὲ ἡμᾶς συνίστατο εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν παρηγορίαν, τὴν νοουθεσίαν, τὴν ἐπιτίμησιν, τὸν ἔλεγχον τῆς ὀλιγοπιστίας ἡμῶν καὶ τὸν ὀνειδισμόν αὐτῆς. Τὴν θρησκευτικὴν ἀμάθειαν ἐκαυτηρίαζον, τὴν εὐσέβειαν ἀνεκήρυττον, τὸν Χριστὸν ὡμολόγουν, παρημποδίζον τὴν ἐπέκτασιν τῆς πλάνης πάντοτε, παντοῦ καὶ καθ' οἷονδῆποτε τρόπον. Δὲν ἠνείχοντο τὸ ψεῦδος, δὲν συναναστρέφοντο τὸν κατὰ σάρκα καυχώμενον καὶ τὸν κενόδοξον, δὲν ἐφοβοῦντο τὸν ἀλαζόνα, ἐξηυτέλιζον τὸν πονηρευόμε-

νον, ἐπλησίαζον τοὺς ταπεινοὺς, ἔκαμνον φίλους τοὺς εὐλαβεῖς καὶ ἐδίδαξαν καὶ ἡμᾶς τὰ ἴδια νὰ κάμνωμεν.

23. Ὡσαύτως οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι ἐπεκοινωνήσαν μὲ ἡμᾶς καὶ διὰ τοῦ ἐμπράκτου βίου, διωκόμενοι, ἐξευτελιζόμενοι, ὑποφέροντες ἀπὸ μυρίας ἐλλείψεις, ταλαιπωρούμενοι, φυλακιζόμενοι, φονευόμενοι μαρτυρικῶς ὑπὸ τῶν εἰδωλολατρῶν, καὶ ὅσα ἐν γένει παρόμοια ἔπαθον χάριν τῆς πνευματικῆς ἡμῶν ὠφελείας (¹). Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν διὰ τῆς ἐπικοινωνίας των αὐτῆς ἀνέλαβον τοὺς πειρασμοὺς ἡμῶν, ὥστε νὰ ἀπαιλλαγῶμεν ἡμεῖς ἐξ αὐτῶν. Οἱ ἴδιοι ἔλεγον· «Εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας... καὶ ἡμεῖς πάσχομεν, καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ἡμῶν...» (Β' Κορινθ. α', 6—7).

24. Οἱ Ἀπόστολοι λοιπὸν, ἀφοῦ ἐδέχθησαν τὸν νόμον ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Κύριον, τὸν παρέδωσαν ἐν συνεχείᾳ εἰς ἡμᾶς. Σχετικῶς ἔλεγον: Ἐὰν ὁ Κύριος κατεδέχθη νὰ λάβῃ θάνατον ὑπὲρ ἡμῶν, ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς νὰ θέσωμεν ἑαυτοὺς εἰς κίνδυνον θανάτου ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μας (²). Καὶ πάλιν· «Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ» (Γαλατ. ζ', 2) (³).

25. Ἐὰν λοιπὸν, κατόπιν τῶν ἀνωτέρω, ἀντελήφθημεν καλῶς τοὺς δύο τρόπους, κατὰ τοὺς ὁποίους οἱ ἄνθρωποι ἐπικοινωνοῦν μεταξὺ των (τὸν ὀφειλόμενον εἰς κακίαν καὶ τὸν ὀφειλόμενον εἰς ἀγάπην) καὶ τὴν ἐξ ἀνάγκης ἐπακολουθοῦσαν ἀνάληψιν εὐθυνῶν, δι' ὅσα συμβαίνουν, καὶ τοὺς ἀναλόγως τοῦ χαρακτῆρος τῆς ἐπικοινωνίας συμβαίνοντας πειρασμοὺς, ἃς μὴ περιεργαζόμεθα πλέον τὸ διατί, ἢ πότε, ἢ διὰ μέσου τίνος ἐπέρχονται εἰς ἡμᾶς οἱ πειρασμοί. Διότι μόνον ὁ Θεὸς δύναται νὰ γνωρίσῃ ποία δοκιμασία ἀρμόζει εἰς ἕνα ἕκαστον, ἐκ ποίας ἀνάγκης ἢ αἰτίας συμβαίνει, καὶ τὴν συνδρομὴν τῆς φύσεως εἰς τὸ ἔργον τῆς δοκιμασίας. Ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ εἴμεθα ἀπολύτως βέβαιοι διὰ τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ γνωρίζωμεν, ὅτι κάθε θλιβερὸν περιστατικόν, πὺ ἐπῆλθεν εἰς ἡμᾶς παρὰ τὴν θέλησίν μας, ἢ ἀπὸ ἀγάπην ἢ διὰ κακίαν συνέβη εἰς ἡμᾶς· πάντως ὁμως πρὸς τὸ πνευματικὸν ἡμῶν συμφέρον. Δι' αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ ὑπομένωμεν καὶ νὰ μὴ ἐπιδιώκωμεν μὲ ἀγανάκτησιν νὰ τὸ ἀπομακρύνωμεν, διὰ νὰ μὴ προσθέσωμεν ἁμαρτίας ἐπάνω εἰς ἁμαρτίας.

26. Πρέπει δὲ καὶ τοῦτο νὰ γνωρίζωμεν· ὅτι τρεῖς τρόποι θεοσε-

1) «Ἄλλοι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πείραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς· ἐλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον... ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι...» (Ἑβρ. ια', 36—37).

2) «Ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκε· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς τιθέναι» (Α' Ἰωάν. γ', 16).

3) Τὸ νόημα τῆς περικοπῆς αὐτῆς εἶναι τὸ ἑξῆς: Οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι περιεπλάκησαν εἰς θλίψεις, πειρασμοὺς καὶ περιπετείας διότι ἐπεθύμουν νὰ ὤφε- λήσουν τὴν ἀνθρωπότητα.

βείας υπάρχουν, διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ σωθῇ. Ὁ πρῶτος εἶναι τὸ νὰ κατορθώσῃ ὁ ἄνθρωπος νὰ μὴ ἁμαρτήσῃ· ὁ δεύτερος τὸ νὰ ὑπομένῃ, αὐτὸς ποὺ ἡμάρτησε, τὰ θλιβερὰ ἐπακόλουθα τῆς ἁμαρτίας του· καὶ ὁ τρίτος τὸ νὰ πενθῇ, αὐτὸς ποὺ ἡμάρτησε καὶ δὲν ἔχει ὑπομονήν, διὰ τὴν ἔλλειψιν αὐτὴν τῆς ὑπομονῆς, δεδομένου, ὅτι ἐφ' ὅσον δὲν διορθωθῇ ὁ ἁμαρτήσας εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν διὰ τῶν καταλλήλων παιδαγωγιῶν, κατ' ἀνάγκην θὰ τιμωρηθῇ εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν· ἐκτὸς ἐὰν μᾶς ἴδῃ ὁ Θεὸς νὰ ἔχωμεν ταπεινωθῇ καὶ νὰ θλιβώμεθα διὰ τὴν ἔλλειψιν αὐτὴν τῆς ὑπομονῆς, ὁπότεν Ἐκεῖνος, ὅπως γνωρίζει, μὲ τὴν Παντοδύναμον Χάριν Του, θὰ ἐξαλείψῃ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν.

27. Ἡμεῖς λοιπόν, ἐφ' ὅσον δὲν κατορθώσωμεν νὰ ἐφαρμόσωμεν τὸν πρῶτον τρόπον θεοσεβείας, τὸ νὰ μείνωμεν δηλαδὴ ἀναμάρτητοι, διότι εἶναι δύσκολον, σχεδὸν ἀδύνατον, νὰ τὸ κατορθώσῃ κανεὶς, τοῦλάχιστον ἂς μὴ ἀμελήσωμεν τὸν δεύτερον· ἐὰν ὁμοῦ καὶ τὸν δεύτερον τρόπον θεοσεβείας δὲν κατορθώσωμεν, ὁπωςδήποτε πρέπει νὰ φροντίσωμεν διὰ τὸν τρίτον, διὰ νὰ μὴ χάσωμεν τελείως τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἡμῶν.

28. Πρὸ παντός, ἀδελφοί μου, σᾶς παρακαλῶ νὰ προσέχετε μὲ ἐνδιαφέρον αὐτά, ποὺ σᾶς λέγω, ὥστε καὶ ἐγὼ νὰ μὴ ὑπομένω χωρὶς ὠφέλειαν τοὺς πειρασμοὺς ἐκ τῆς διδασκαλίας, ἀλλὰ καὶ σεῖς νὰ μὴ παραδώσετε μὲ τὴν ἀπροθυμίαν σας εἰς τὴν λήθην αὐτά, ποὺ σᾶς εἶπα. Ἡ λήθη εἶναι θυγάτηρ τῆς ἀδιαφορίας· ἀλλὰ καὶ αἱ δύο γεννῶνται ἀπὸ τὴν ἀπιστίαν. Ἐνα ὀδυνηρὸν περιστατικὸν ἐπαναφέρει εἰς τὸν συνετὸν τὴν μνήμην τοῦ Θεοῦ (¹)· καὶ αὐτὸν ποὺ ἐλησμόνησε τὸν Θεόν, ἀναλόγως τοῦ μεγέθους τῆς λήθης, τὸν θλίβει. Κάθε πόνος, ποὺ συμβαίνει χωρὶς νὰ τὸν θελήσωμεν, ἂς μᾶς διδάξῃ τὴν ἐνθύμησιν τοῦ Θεοῦ. Ἀσφαλῶς τότε δὲν θὰ μᾶς λείψῃ ἀφορμὴ νὰ μετανοήσωμεν.

29. Πᾶσα κατὰ Θεὸν θλίψις εἶναι πραγματικὸν ἔργον εὐσεβείας· τοῦτο δὲ διότι ἡ πραγματικὴ ἀγάπη δοκιμάζεται, ἐὰν εἶναι εἰλικρινής, ἀπὸ ἀντίθετα γεγονότα. Νὰ μὴ λέγῃς, ὅτι ἔχω ἀποκτήσει τὴν ἀρετὴν, χωρὶς νὰ δοκιμάσῃς θλίψιν, διότι ἡ ἀρετὴ δὲν συμβιβάζεται μὲ τὴν ἀνεσιν. Νὰ σκέπτεσαι πάντοτε ποῖον θὰ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα μιᾶς θλίψεως, ἡ ὁποία σοῦ συνέβη χωρὶς τὴν θέλησίν σου, καὶ τότε ἀσφαλῶς θὰ ἀνακαλύψῃς, ὅτι διὰ τῆς θλίψεως αὐτῆς θὰ πραγματοποιηθῇ ἐξάλειψις ἁμαρτίας. Ὁ ἄνθρωπος τὰ πραγματικὰ ἀγαθὰ τὰ ἀπολαμβάνει διὰ θλίψεων (²)· ἐνῶ ἀπ' ἐναντίας τὰ κακὰ τὰ κερδίζει διὰ τῆς κενοδοξίας καὶ τῆς ἡδονῆς.

1) «Κύριε, ἐν θλίψει ἐμνήσθην σου, ἐν θλίψει μικρᾷ ἢ παιδείᾳ σου ἡμῖν» (Ἑσ. κς', 16).

2) «Ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» (Πραξ. ιδ', 22).

30. Ἐὰν κανεῖς ἁμαρτάνῃ κατὰ τρόπον ὀφθαλμοφανῇ, ἐνώπιον ὄλων, καὶ δὲν μετανοεῖ, ἀλλὰ καὶ δὲν ὑφίσταται οὐδεμίαν θλίψιν μέ-
 χρι τοῦ θανάτου του, νὰ εἶσαι βέβαιος, ὅτι δι' αὐτὸν ἡ τιμωρία κατὰ
 τὸ δικαστήριον ἐκεῖνο τὸ πάνδημον θὰ εἶναι αὐστηροτάτη, χωρὶς οὐ-
 δεμίαν εὐσπλαγχνίαν. Ὅπως ἀκριβῶς ἐκείνους, ποὺ δὲν χωνεύουν τὸ
 φαγητόν των, ἀπὸ στομαχικὰς διαταραχάς, ὠφελεῖ ἓνα πικρότατον βό-
 τανον, τοιοῦτοτρόπως καὶ εἰς ἐκείνους ποὺ ἐμφανίζουσιν κακὸν τρόπον
 ζωῆς συμφέρει νὰ ὑποφέρουν, χάριν τῆς ψυχικῆς των σωτηρίας. Εἰς
 αὐτοὺς ποὺ ὑποφέρουν δίδουν ὄρεξιν τὰ φάρμακα καὶ εἰς αὐτοὺς ποὺ
 ἁμαρτάνουν, διεγείρουν πόθον μετανοίας αἱ δοκιμασίαι.

31. Ἐὰν δὲν ἐπιθυμῇς νὰ ὑποφέρῃς ἀπὸ παιδαγωγικὰς θλίψεις,
 τότε νὰ ἀποφεύγῃς νὰ ἐκτελῇς καὶ πράξεις ἀξίας τιμωριῶν, διότι ἡ
 παιδαγωγὸς τιμωρία εἶναι συνέπεια τῶν ἐφαρμάτων πράξεων. Εἶναι
 φυσικὸς νόμος νὰ θερίξῃ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸ ποὺ σπέρνει ('). Ἐφ' ὅσον
 λοιπὸν μὲ τὴν θέλησίν μας σπείρομεν τὰ αἰσχρά, δὲν πρέπει νὰ ἐπλησ-
 σώμεθα, ὅταν θὰ θερίσωμεν, χωρὶς νὰ τὸ θέλωμεν, τὰς συνεπείας τῆς
 δικαίας κρίσεως τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνος, ποὺ δὲν προτιμᾷ ἐλευθέρως καὶ
 μὲ τὴν θέλησίν του, τοὺς κόπους χάριν τῆς ἀληθείας, τιμωρεῖται σκλη-
 ρότερον ἀπὸ πόνους, ποὺ δὲν τοὺς ἠθέλησεν.

32. Αὐτός, ποὺ ἐγνώρισεν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν τὸ ἐξετέλε-
 σεν, ὅπως ἔπρεπε καὶ ἀναλόγως μὲ τὴν δύναμίν του, ἀλλ' ἡμέλησεν
 κάπως, θὰ ὑποπέσῃ εἰς πειρασμοὺς διὰ νὰ τιμωρηθῇ ἐδῶ διὰ τὴν
 ἀμέλειάν του, καὶ οὕτω νὰ ἀποφύγῃ τὰς μεγάλας τιμωρίας τῆς κολά-
 σεως. Μὴ νομίζῃς, ὅτι κάθε θλίψις, ποὺ δοκιμάζει ὁ ἄνθρωπος, ὀφεί-
 λεται εἰς ἁμαρτίαν. Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, ποὺ ἐνῶ εὐαρεστοῦν τὸν
 Θεόν, πειράζονται ἀπὸ θλίψεις. Εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφὴν ὑπάρχει ἡ
 φράσις· «Καὶ σπέρμα ἀσεβῶν ἐξολοθρευθήσεται» (Ψαλμ. λς', 28).
 ἀλλὰ καὶ ἑτέρα φράσις· «Καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν ἐν
 Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται» (Β' Τιμ. γ', 12).

33. Ὁ καλὸς καὶ πιστὸς δοῦλος, ποὺ τιμᾷ τὸν Δεσπότην, ἐκτελεῖ
 προθύμως αὐτὰ ποὺ ἐπιτάσσει· ὅταν δὲ σφάλῃ ἢ παρακούσῃ, τότε
 χωρὶς γογγυσμὸν ὑφίσταται τὰς συνεπείας, διὰ τὰς ὁποίας θεωρεῖ τὸν
 ἑαυτὸν του ὑπεύθυνον. Ὅταν ἀγαπᾷ τὴν μάθησιν, νὰ ἀγαπᾷ καὶ
 τοὺς κόπους χάριν τῆς ἀρετῆς· διότι ἡ γυμνὴ γνῶσις, ποὺ δὲν συνο-
 δεύεται ἀπὸ προσπάθειαν δι' ἐνάρετον βίον, καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον
 ὑπερήφανον, φουσκωμένον ἀπὸ τὴν ἐπαρσιν τῆς δῆθεν μορφώσεώς
 του. «Ἡ γνῶσις φυσιοῖ» (Α' Κορ. η', 2). Οἱ πειρασμοί, ποὺ συμβαί-
 νουν εἰς τὴν ζωὴν μας, χωρὶς νὰ τοὺς ἀναμένωμεν, κατ' οἰκονομίαν
 Θεοῦ συμβαίνουν, διὰ νὰ μᾶς διδάξουν τὴν ἀγαθὴν σκοπιμότητα τῶν
 κόπων καὶ τῶν πόνων καὶ νὰ μᾶς τραβήξουν εἰς τὴν μετάνοιαν, ἔστω
 καὶ παρὰ τὴν θέλησίν μας.

1) «Ὁ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει» (Γαλάτ. ζ', 7).

34. Αἱ θλίψεις, πού παρατηροῦνται εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων, εἶναι συνέπεια τῶν προσωπικῶν των ἐλαττωμάτων, ἁμαρτιῶν καὶ κακιῶν· ἐὰν ὁμως τὰς ὑπομείνωμεν ἀγογγύστως διὰ προσευχῆς, ἐπανακτῶμεν καὶ πάλιν, δι' αὐτῶν, ἀγαθὰ πράγματα. Ἀπόδειξις γνώσεως, πραγματικῆς καὶ βαθείας, εἶναι νὰ ὑπομένωμεν τὰ θλιβερὰ γεγονότα, χωρὶς νὰ θεωρῶμεν τοὺς συνανθρώπους μας ὡς αἰτίαν τῶν ἰδικῶν μας συμφορῶν.

35. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἀνεκάλυψεν, ὅτι αἱ ἔξωθεν προερχόμεναι δοκιμασίαι κατὰ δικαιοσύνην Θεοῦ ἐπέρχονται, οὗτος ἀναζητῶν τὸν Κύριον, πράγματι εὗρε τὴν ἐπιζητούμενην γνῶσιν καὶ ἀντελήφθη τὴν οὐσίαν τῆς δικαιοσύνης. Ἐὰν ἀντιληφθῇς, συμφῶνως πρὸς τὴν Ἀγίαν Γραφήν, ὅτι τὰ κρίματα τοῦ Θεοῦ δεσπόζουν ἐπάνω εἰς ὅλην τὴν γῆν, τότε κάθε περιστατικὸν τῆς ζωῆς σου θὰ σοῦ χρησιμεύῃ ὡς διδάσκαλος θεοσεβείας. Νοῦς, ὁ ὁποῖος ἐλησμόνησε τὴν ἀληθῆ γνῶσιν, τὴν βαθεῖαν καὶ ἐσωτερικὴν, ἀγωνίζεται διὰ τὰ πνευματικῶς ἀντίθετα, τὰ ὁποῖα, ἐσφαλμένως, θεωρεῖ ὡς συμφέροντα εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ὁταν μία ἁμαρτωλὸς ψυχὴ δὲν ὑπομένῃ τὰς ἐπερχομένας θλίψεις, τότε οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ λέγουν δι' αὐτήν· «Ίατρεύσαμεν τὴν Βαβυλῶνα καὶ οὐκ ἰάθη» (Ἱερει. κη', 9).

36. Εἰς τοὺς πόνους, πού ὑφιστάμεθα, παρὰ τὴν θέλησίν μας, εἶναι κεκρυμμένον τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, κατὰ τρόπον ἀξιοθαύμαστον· τὸ ἔλεος αὐτὸ τραβᾷ εἰς μετάνοιαν τὸν ὑπομένοντα τοὺς πόνους καὶ τὸν ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὴν αἰώνιον κόλασιν. Ἐφ' ὅσον δὲν εἶναι δυνατόν εὐκόλως νὰ εὕρωμεν ἐκεῖνον, πού χωρὶς πειρασμοὺς εὐηρέστησε τὸν Θεόν, τότε πρέπει νὰ εὐχαριστοῦμεν τὸν Θεὸν δι' ὅσα μᾶς συμβαίνουν. Ἰδοὺ καὶ ἀπὸ τὴν Ἀγίαν Γραφήν τί διδασκόμεθα: Ἐὰν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος δὲν ἐκοπίαζε διὰ τὸ ἄκαρπον νυκτερινὸν ψάρεμα, δὲν θὰ ἐπετύγγανε τὸ πλοῦσιον κατὰ τὴν ἡμέραν (Ἰωάν. κα', 1—14). Ἐὰν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος δὲν ἐτυφλῶνετο αἰσθητικῶς ἔξω ἀπὸ τὴν Δαμασκόν, δὲν θὰ ἀνέβλεπε πνευματικῶς μετὰ ταῦτα (Πράξ. θ', 8—9). Ἐὰν ὁ Πρωτομάρτυς Στέφανος δὲν ἐσυκοφαντεῖτο ὡς βλάσφημος, καὶ δὲν ἐλιθοβολεῖτο ἀδίκως, δὲν θὰ ἤνοιγον πρὸς τιμὴν τοῦ οἱ οὐρανοὶ καὶ δὲν θὰ ἔβλεπε τὸν Θεόν (Πράξ. ζ', 54—60).

37. Ὅπως ἀκριβῶς ἢ κατὰ Θεὸν ἐργασία ὀνομάζεται ἀρετή, τοιούτοτρόπως καὶ ἡ θλίψις, τὴν ὁποῖαν δὲν ἀναμένομεν, ἀλλ' ἐπέρχεται ἀπροσδοκῆτως, ὀνομάζεται πειρασμός. Ὁ Θεὸς ἐπείραζε τὸν Ἀβραάμ, δηλαδὴ τὸν ἐστενοχῶρει, πρὸς τὸ ψυχικόν του συμφέρον, ὅχι διὰ νὰ μάθῃ ποῖος εἶναι (διότι τὸν ἐγνώριζε καλῶς Αὐτὸς πού γνωρίζει τὰ πάντα πρὶν γίνου), ἀλλὰ διὰ νὰ τοῦ δώσῃ ἀφορμὰς νὰ τελειοποιήσῃ τὴν εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεὸν πίστιν του.

38. Κάθε θλίψις ἐλέγχει τὸν δρόμον, πού ἀκολουθεῖ τὸ θέλημα τοῦ ἀνθρώπου· ἐὰν δηλαδὴ τὸ θέλημα τοῦ ἀνθρώπου κατευθύνεται δεξιὰ ἢ ἀριστερά. Δι' αὐτὸ καὶ ἡ θλίψις, πού μᾶς συμβαίνει, λέγεται

καὶ πειρασμός, δηλαδή δοκιμασία, παρέχουσα τὴν εὐκαιρίαν εἰς τοὺς δοκιμάζοντας τὴν θλίψιν νὰ γνωρίσουν τὰς ἀφανεῖς διαθέσεις τῆς ψυχῆς των.

Β'. Ἰσαὰκ τοῦ Σύρου

ΕΠΙΕ τις τῶς Ἀγίων, ὅτι Μοναχὸς μὴ θεαρέστως δουλεύων τῷ Κυρίῳ, καὶ σπουδαίως ἀγωνιζόμενος εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς, ἀλλὰ ἀμελῶς περὶ τὴν ἀσκήσιν τῶν ἀρετῶν διακείμενος, πάντως παραχωρεῖται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πειρασμοῖς ποικίλοις, καὶ ἀσθενείαις περιπεσεῖν, ἵνα μὴ ἐκ τῆς πολλῆς ἀργίας νεύσῃ ἐπὶ τὰ πονηρά· διὰ τοῦτο γοῦν ἐπιρρίπτει ὁ Θεὸς πειρασμοὺς ἐπὶ τοὺς ραθύμους καὶ ἀμελεῖς, ἵνα ἐν αὐτοῖς ἀδολεσχῶσι καὶ μὴ ἐν τοῖς ματαίοις.

2. Μνημόνευε οὖν τοῦ Θεοῦ ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ πειρασμοὺς οὐ φοβηθήσῃ· ἡ φύσις σου δεκτικὴ τῶν παθῶν γέγονε, καὶ τοῦ παρόντος κόσμου οἱ πειρασμοὶ πολλοί, καὶ οὐκ ἀπέχουσιν ἀπὸ σοῦ τὰ κακά, ἀλλ' ἔνδοθέν σου βρύουσι, καὶ ὑποκάτω τῶν ποδῶν σου, καὶ οὐδὲ ἐκ τοῦ τόπου, οὐ ἔστηκας, μὴ σαλευθῇς, καὶ ὅταν ὁ Θεὸς ἐπισκέψῃται καὶ ἐπινεύσῃ, ἐλευθεροῖ καὶ κουφίξει σε ἐξ αὐτῶν.

3. Καθίπερ γὰρ ἐγγίζουσιν ἀλλήλοις τὰ βλέφαρα, οὕτω καὶ οἱ πειρασμοὶ ἐγγὺς τῶν ἀνθρώπων εἰσὶ· τοῦτο δὲ ὥκονόμησεν ὁ Θεὸς ἐν σοφίᾳ διὰ τὴν σὴν ὠφέλειαν, ὅπως ἐπιμόνως κρούςῃ τὴν θύραν Αὐτοῦ καὶ φόβῳ τῶν θλιβερῶν, ἐνσπάρῃ ἡ μνήμη Αὐτοῦ ἐν τῇ σῇ διανοίᾳ, καὶ πλησιάσῃς Αὐτῷ διὰ τῶν ἐντεύξεων, καὶ ἀγιασθῇ σου ἡ καρδία τῇ διηνεκεῖ Αὐτοῦ μνεῖα, καὶ δεομένου σου, εἰσακούσῃται σου, καὶ μαθήσῃ ὅτι ὁ Θεὸς ἔστιν ὁ ἐξαιρούμενος σε, καὶ αἰσθανθῇς τοῦ πλάσαντός σε καὶ ὡννύοντος καὶ φυλάσσοντος.

Ἐρμηνεία

ΕΝΑΣ ἐκ τῶν Ἀγίων εἶπεν· «Ὅταν ἓνας Μοναχὸς δὲν ὑπηρετῇ, ὅπως θέλῃ ὁ Θεός, τὸν Κύριον, καὶ δὲν ἀγωνίζεται μετὰ ζήλου διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας ἀμελεῖ διὰ τὴν καλλιέργειαν τῶν ἀρετῶν, τότε ἐπιτρέπει ὁ Θεὸς νὰ περιπέσῃ εἰς διαφόρους πειρασμοὺς καὶ διαφόρους ἀσθενείας (1), διὰ νὰ μὴ καταντήσῃ, ἐξ ἀφορμῆς τῆς πολλῆς ἀργίας, εἰς τὰ πονηρά. Δι' αὐτὸ λοιπὸν ὁ Θεὸς δίδει ἐπάνω εἰς τοὺς ραθύμους καὶ ἀμελεῖς πειρασμοὺς, διὰ νὰ ἀσχολοῦνται μὲ αὐτοὺς καὶ ὅχι μὲ πράγματα μάταια, ἐμπνεόμενα ἀπὸ τὴν ραθυμίαν καὶ ἀμέλειαν.

2. Νὰ ἐνθυμῇσαι λοιπὸν τὸν Θεὸν πάντοτε, καὶ δὲν θὰ φοβηθῇς ποτὲ τοὺς πειρασμοὺς. Ἡ φύσις σου, ἄνθρωπε, μετὰ τὴν πτώσιν τῶν πρωτοπλάστων ἐγένεν ἐπιρρεπὴς εἰς τὰ διάφορα φυσικὰ καὶ ἡθικὰ πάθη· οἱ πειρασμοὶ τοῦ παρόντος κόσμου εἶναι πολλοὶ καὶ δὲν εὐρίσκονται μακρὰ ἀπὸ σὲ τὰ διάφορα κακά, ἀλλὰ πηγάζουν ἀπὸ μέσα σου, ἀπὸ κάτω ἀπὸ τοὺς πόδας σου. Σὺ, ὅμως, πρόσεξε, μὴ μετακινήθῃς ἀπὸ τὸν τόπον εἰς τὸν ὁποῖον ἔχεις σταθῇ καὶ ὅταν ὁ Θεὸς θὰ εἴπῃ ἐπὶ σὲ

1) «Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περιπέσῃτε ποικίλοις» (Ἰακ. α', 2).

μετ' εὐμενείας τὸ βλέμμα του καὶ θὰ σὲ ἐπισκεφθῇ, θὰ σὲ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὰς δυσκολίας καὶ θὰ ἐλαφρώσῃ τὸ φορτίον τῶν πειρασμῶν σου.

3. Ὅπως ἀκριβῶς τὰ βλέφαρα τῶν ὀφθαλμῶν μας εἶναι τόσον κοντά, καὶ ἐγγίζουσι τὸ ἓνα τὸ ἄλλο, τόσον πλησίον τῶν ἀνθρώπων εἶναι καὶ οἱ διάφοροι πειρασμοὶ (=δοκιμασίαι). Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τὸ οἰκονόμησεν ὁ Θεὸς πανσόφως διὰ τὴν ὠφέλειάν σου· διὰ νὰ κρούῃς συνεχῶς καὶ ἀκαταπαύστως τὴν θύραν τοῦ ἐλέους Αὐτοῦ καί, ἐξ αἰτίας τοῦ φόβου τῶν θλιβερῶν, νὰ φυτευθῇ ἡ μνήμη τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν διάνοιάν σου. Οὕτω θὰ Τὸν πλησιάσῃς διὰ τῶν ἐπιμόνων δεήσεων σου, θὰ ἀγιασθῇ ἡ καρδιά σου ἀπὸ τὴν ἀκατάπαυστον ἐνθύμησιν τοῦ Θεοῦ, καί, ἐφ' ὅσον θὰ τὸν ἐπικαλεῖσαι, θὰ σὲ εἰσακούσῃ. Τότε θὰ ἀντιληφθῇς καὶ σύ, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι Αὐτὸς ποὺ θὰ σὲ ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὰς συμφοράς, θὰ αἰσθανθῇς εἰς τὴν ψυχὴν σου τὴν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ σου, ὁ ὁποῖος σὲ ἐνισχύει κατὰ τῶν πειρασμῶν καὶ σὲ περιφρουρεῖ ἀπὸ τὰ κακά.

Γ'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

ΤΑ ΣΥΜΒΑΙΝΟΝΤΑ ἡμῖν λυπηρά, πρὸς παιδείουσιν ἡμῖν συμβαίνει, ἢ πρὸς παρελθόντων ἁμαρτημάτων ἀναίρεσιν, ἢ πρὸς ἐνεστώσης ἀμειλείας διόρθωσιν, ἢ πρὸς μελλόντων ἁμαρτημάτων ἀνακοπήν.

2. Ὁ οὖν λογιζόμενος ὅτι δι' ἐν τούτων συνέβη ὁ πειρασμός, οὐκ ἀγανακτεῖ τυπτόμενος, ἢ ἀδικούμενος, ἢ ἄλλο τι πάσχων τῶν λυπηρῶν· μάλιστα καὶ συνειδὼς ἑαυτῷ ἁμαρτίας, οὐδὲ αἰτιᾶται τὸν δι' οὗ ὁ πειρασμός, κἂν γὰρ δι' αὐτοῦ κἂν ἄλλου, πιεῖν τῶν θείων κριμάτων· τὸ ποτήριον, ἀλλ' εἰς Θεὸν ἱποβλέπει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ συγχωρήσαντι, καὶ ἑαυτὸν αἰτιᾶται, καὶ δέχεται τὴν παιδείαν προθύμως, ὥς περ ὁ Δαβὶδ ἐπὶ τοῦ Σεμεϊ.

3. Ὁ δὲ ἄφρων αἰτεῖ μὲν πολλάκις τὸν Θεὸν ἐλεηθῆναι, καὶ τῶν χαλεπῶν ἐλευθερωθῆναι, ἐρχόμενον δὲ τὸ ἔλεος οὐ παραδέχεται, ἐπειδὴ οὐχ ὥς ἐκεῖνος ἠθέληεν, ἀλλ' ὥς ὁ ἱατρὸς τῶν ψυχῶν συμφέρειν ἡγήσατο, καὶ διὰ τοῦτο ὀλιγορεῖ καὶ θορυβεῖται καὶ ποτὲ μὲν τοῖς ἀνθρώποις θυμομαχεῖ, ποτὲ δὲ εἰς τὸ θεῖον βλασφημεῖ, καὶ μὲν τοι καὶ τὴν ἀγνομοσύνην δεικνύει, καὶ παράκλησιν οὐ λαμβάνει.

4. Οἱ κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ πειράζοντες ἡμᾶς, ἢ τὸ ἐπιθυμητικὸν τῆς ψυχῆς ἐκθερμαίνουσιν, ἢ τὸ θυμικὸν ἐκταράττουσιν, ἢ τὸ λογιστικὸν αὐτῆς ἐμποδίζουν, ἢ τὸ σῶμα ὀδύναις περιβάλλουσιν, ἢ τὰ σωματικά διαρπαύουσιν, ἢ δι' ἑαυτῶν ἡμᾶς οἱ δαίμονες ἐκπειράζουσιν, ἢ τοὺς μὴ φοβούμενους τὸν Θεὸν καθ' ἡμῶν ἐφοπλίζουσι· δι' ἑαυτῶν μὲν, ὅταν ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἰδιάσωμεν ὥς περ καὶ τὸν Κύριον ἐν τῇ ἐρήμῳ· διὰ τῶν ἀνθρώπων δέ, ὅταν μετ' αὐτῶν συνδιατρίβωμεν, ὥς περ καὶ τὸν Κύριον διὰ τῶν Φαρισαίων.

5. Ἀλλ' ἡμεῖς εἰς τὸν τύπον ἡμῶν ἀποβλεπόμενοι, ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς ἀποκρουσόμεθα. Πᾶσα σχεδὸν ἁμαρτία δι' ἡδονῆς γίνεται· καὶ πᾶσα ἀναίρεσις διὰ κακοπαθείας καὶ λύπης, ἢ ἐκουσίου διὰ μετανοίας, ἢ οἰκονομικῆς δι' ἐπιφορᾶς παρὰ τῆς προνοίας ἐπαγομένης· «εἰ γὰρ ἑαυτοὺς ἐκρίνομεν, φησὶν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα· κρινόμενοι δὲ ὑπὸ Κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν».

6. Οἱ μὲν τῶν πειρασμῶν, ἡδονάς, οἱ δὲ λύπας, οἱ δὲ ὀδύνas σωματικὰς τοῖς ἀνθρώποις προσάγουσι· κατὰ γὰρ τὴν ἐγκειμένην τῇ ψυχῇ τῶν παθῶν αἰτίαν, καὶ τὸ φάρμακον τῶν ψυχῶν ὁ ἱατρὸς διὰ τῶν αὐτοῦ κριμάτων ἐπιτίθεισιν.

7. Ὅταν σοι ἔλθῃ ἐξ ἀπροσδοκήτου πειρασμός, μὴ τὸν δι' οὗ αἰτιῶ, ἀλλὰ τὸ

διατίζῃται· καὶ εὐρίσκων διόρθωσαι· ὁ μὲν γὰρ ἐχέφρων, τῶν θείων κριμάτων ἀναλογιζόμενος τὴν ἱατρειάν, εὐχαρίστως φέρει τὰς διὰ τούτων αὐτῷ ἐπισυμβαίνουσας συμφοράς, μηδένα ἄλλον τούτων αἴτιον, ἢ τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας λογιζόμενος.

8. Ὁ δὲ ἄφρων τὴν τοῦ Θεοῦ ἀγνοῶν σοφωτάτην πρόνοιαν, ἁμαρτάνων καὶ παιδευόμενος, ἢ τὸν Θεόν, ἢ τοὺς ἀνθρώπους τῶν ἑαυτοῦ κακῶν αἴτιον λογίζεται· οὕτως ἀκριβῶς θέλει σωθῆναι ὁ τοῖς ἱατρικοῖς φαρμάκοις μὴ ἀνθιστάμενος· ταῦτα δὲ εἰσιν ὀδύνη καὶ λύπαι, διὰ ποιικιλίας ἐπιφορῶν ἐπαγόμεναι· ὁ δὲ ἀνθιστάμενος οὐκ οἶδε τί ἐνταῦθα πραγματεύεται, οὐδὲ τί ἐντεῦθεν ὦνησόμενος ἀπελεύσεται.

9. Ὅταν εὖρης εἰρήνην ἐν τῇ ὁδῷ σου ἀναλλοίωτον, τότε φοβήθητι, διότι μακρὰν ἀπέχεις ἀπὸ τῆς εὐθείας τρίβου τῆς πατουμένης ὑπὸ τῶν μοχθηρῶν ποδῶν τῶν Ἀγίων· ὅσον γὰρ ὀδεύεις ἐν τῇ βασιλικῇ ὁδῷ, καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ πόλει πλησιάζεις, ἢ ἰσχύς τῶν πειρασμῶν ἀπαντᾷ σοι· καὶ ὅσον προκόπτεις, τοσοῦτον τοὺς πειρασμοὺς κατὰ σοῦ εὐρίσκεις πληθυνομένους· ὅταν οὖν αἰσθῇ ἐν τῇ ψυχῇ σου ἰσχυροτέρους τοὺς ἐχθροὺς προσπαλαίοντας, ἥτοι πειρασμούς, τότε γινώθι, ὅτι καὶ μείζονα εἴληφας ἐκ τῆς Χάριτος δύναμιν καὶ προσετέθη σοι βαθμὸς προκοπῆς ὑψηλοτέρας· κατὰ γὰρ τὴν δοθεῖσαν σοι Χάριν συγχωρεῖ καὶ ὁ Θεὸς ἐπενεχθῆναι σοι τοὺς πειρασμούς.

10. Οὐκ ἔρχεται δὲ πειρασμός, εἰ μὴ πρότερον δέξεται ἡ ψυχὴ μέγεθος ὑπὲρ τὸ μέτρον αὐτῆς, καὶ τῆς χάριτος αὐξήσιν, καὶ μαρτυρεῖ τῷ λεγομένῳ αὐτός τε ὁ Κύριος μετὰ τὸ Βάπτισμα πειρασθεῖς, καὶ οἱ Ἀπόστολοι μετὰ τὸ δέξασθαι τὸν Παράκλητον, τότε συγχωρηθέντες εἰς πειρασμοὺς ἔλθειν· τοῖς γὰρ κοινωνοῦσι τῶν ἀγαθῶν, ἀρμόδιόν ἐστιν ὑπομεῖναι καὶ τοὺς δι' αὐτῶν πειρασμούς· ἄνευ γὰρ θλίψεως, οὐδενὶ δίδοται ἀγαθόν.

11. Προηγεῖται μὲν οὖν ἡ Χάρις τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῷ νοῒ δυναμοῦσα αὐτὸν καὶ οἷα στρατιώτην εἰς πόλεμον ἐφοπλίζουσα· μετὰ δὲ τὴν τοῦ πειρασμοῦ ἔκβασιν καὶ νίκην, τότε καὶ ἡ αἰσθησις τῆς ψυχῆς τῆς Χάριτος γεύεται, καὶ ἐν ἀναπαύσει ταύτης καταρρυφᾷ.

12. Εἰ δέ τις ἀσθενῆς ὢν, μᾶλλον δὲ δειλὸς καὶ ἀπρόθυμος, οὐ βούλεται συμπεφρόντως πειρασθῆναι, καὶ περὶ τούτων αἰτούμενος τὸν Θεὸν εἰσακουσθήσεται παρ' Αὐτῷ. Γινώθι ὅτι καθόσον ἀνικανοὶ πρὸς τοὺς μεγάλους πειρασμούς, κατὰ τοσοῦτον καὶ πρὸς μεγάλα χαρίσματα ὑπάρχει ἀνίκανος· καὶ ὥς περ ἐκωλύθη ἐξ αὐτοῦ ἔφοδος τῶν πειρασμῶν τῶν μεγάλων, οὕτω κωλύεται ἐκ τούτου καὶ τὰ μέγала χαρίσματα.

13. Πειρασμοὺς δὲ φημι οὐ τοὺς κοσμικοὺς, οἷτινες γίνονται διὰ τὸ χαλινῶσαι τὴν κακίαν, οὐδὲ τὰς σωματικὰς ταραχὰς λέγω, ἀλλὰ τοὺς ἀρμόζοντας Μοναχοὺς ἐν τῇ ἡσυχίᾳ αὐτῶν, ἐν οἷς ἡ τοῦ ἀγωνιζομένου ψυχὴ δοκιμάζεται καὶ προκόπτει κατὰ Θεόν· οἷον, ὁκνηρίαν, βάρος τοῦ σώματος, χαύνωσιν τῶν μελῶν, ἀκηδیان, σύγχυσιν τῆς διανοίας, ὑπόνοιαν ἀσθενείας τοῦ σώματος, ἀνελπιστίαν πρὸς ὥραν, σκότωσιν λογισμῶν, ἔκλειψιν τῆς ἐξ ἀνθρώπων βοηθείας, ἔνδειαν τῆς σωματικῆς χρείας καὶ τὰ τούτοις ὅμοια.

14. Πρέπει οὖν ἡμᾶς, ἐν τῷ καιρῷ τῶν τοιούτων πειρασμῶν, δύο τινὰ ἐναντία ἀλλήλοις ἔχειν, ἥγουν χαρὰν τε καὶ φόβον· χαρὰν μὲν ὅτι ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ Χριστοῦ βαδίζοντες εὐρισκόμεθα, ἥτις ἐκ τῶν πειρασμῶν δηλοῦται· φόβον δέ, μήπως οὐ κατὰ δοκιμὴν καὶ προκοπὴν, ἀλλ' ἐνεκεν τῆς ὑπερηφανίας ἡμῶν πειραζόμεθα· ὅμως ἡ Χάρις σοφίζει τοὺς ταπεινόφρονας, καὶ δίδωσι διακρίναι καὶ γινῶναι τίνες οἱ ἐκ τῆς ὑπερηφανίας πειρασμοὶ εἰς παιδείαν καὶ ἔλεγχον ἐπαγόμενοι, καὶ τίνες οἱ ἐκ τῶν ῥαπισμάτων τῶν ἐξ ἀγάπης τυπτομένων. Ἐνεκα τοῦ ἐν τῷ ἀγαθῷ αὐξήσῃ τὸν ἀνθρώπον, καὶ μείζονος ἀξιωθῇαι τῆς Χάριτος.

15. Ἐκ τούτων γὰρ τῶν δευτέρων κτᾶται ὁ ἄνθρωπος τὴν εἰς Θεὸν ἐλπίδα βεβαίαν, καὶ τὸ μὴ ἐπ' ἄλλῃ τινὶ πεποιθέναι· ἔτι δὲ καρδίαν ταπεινὴν καὶ νεκρὰν

πρὸς πᾶν τὸ φαινόμενον, καὶ πρὸς τούτοις, μᾶλλον δὲ διὰ τούτων, ἔρχεται λοιπὸν καὶ εἰς ἐπιθυμίαν καὶ ἀγάπην τοῦ Κτίσαντος. Ταύταις δὲ ταῖς ἐπιφοραῖς καὶ ἡ παράκλησις συγκεκριμένη ἐστὶ, καὶ οὐκ εἰς πολὺ διαμένουσα, καὶ τῷ σκότει τὸ φῶς καὶ τῷ πολέμῳ αἱ ἀντιλήψεις παραπέμπονται.

16. Οἱ δὲ χάριν τῆς καρδιακῆς ἐπάρσεως ἦτοι τῆς ὑπερηφανίας ἐκ παραχωρήσεως Θεοῦ ἐπερχόμενοι πειρασμοί, λίαν τὴν ψυχὴν βαροῦσι καὶ εἰς ἀμνηχανίαν ἐμβάλλουσιν, ἐπιτιθέντες αὐτῇ βάρος ὑπὲρ τὴν ἑαυτῆς δύναμιν, καὶ εἰς βλασφημίαν ἢ ἄλλην τινὰ ἁμαρτίαν ὠθοῦντες καὶ βιαζόμενοι ἢ διὰ τῶν ψυχικῶν παθῶν αἰφνιδίως τῷ ἀνθρώπῳ ἐπαναστάντων, καὶ ῥαγδαίως κατ' αὐτοῦ φερομένων, ἢ διὰ τῶν σωματικῶν ὀδυνῶν καὶ ἀσθενειῶν, καὶ συμβάσεων ἐτέρων ἐξ ἀνθρώπων ἐπαγομένων, ἢ ἐξ ἄλλης τινὸς περιστάσεως, οἷον τοῦ πεσεῖν ἐξ ὕψους καὶ συντριβῆναι τὸ σῶμα, ἢ κλυδωνι θαλάσσης περιπεσεῖν καὶ πρὸς τῇ ἀποβολῇ τῶν ἰδίων ἐλθεῖν καὶ εἰς τὸ κινδυνεῦσαι λοιπὸν σχεδὸν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, ὅσα ὑπὲρ δύναμιν ἐπάγονται τῷ ἀνθρώπῳ καὶ οὐ σύντομον εὐρίσκει ἐν αὐτοῖς τὴν ἀντίληψιν.

17. Ταῦτα δὲ διὰ τὴν ὑπερηφανίαν ἐκ συγχωρήσεως Θεοῦ ἐπιφέρονται· λοιπὸν οὖν ἐκ τοῦ ἡθους καὶ τοῦ μεγέθους τοῦ πειρασμοῦ συγκρινομένου πρὸς τὴν σὴν δύναμιν, τῆς σῆς διανοίας καὶ πολιτείας τὰς ὁδοὺς καταλάμβανε.

18. Καὶ τοῦτο δὲ χρὴ εἰδέναι, ὅτι ὅταν βουληθῇ ὁ Θεὸς ἐπὶ πλεῖον θλιβῆναι τὸν ἄνθρωπον, παραχωρεῖ αὐτὸν ἐλθεῖν εἰς τὰς χεῖρας τῆς μικροψυχίας, ἐν ᾗ κραταιουμένη κατ' αὐτοῦ ἡ ἀκηδία, γεύει αὐτὸν τοῦ ψυχικοῦ πνιγμοῦ, ἦτοι τῆς κολλάσεως τῆς γενένης, καὶ ἐκ τούτου ἐπέρχεται αὐτῷ τὸ πνεῦμα τῆς ἐκστάσεως, ἐξ οὗ πηγάζονται οἱ μύριοι πειρασμοί, ἡ σύγχυσις, ὁ θυμὸς, ἡ βλασφημία, ἡ μεμψιμοιρία, οἱ διεστραμμένοι λογισμοί, ἡ ἀπὸ χώρας εἰς χώραν μετάβασις, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις.

19. Τούτων δὲ πάντων μία ἐστὶν ἡ θεραπεία, δι' ἧς ἡ ψυχὴ εὐρίσκει παράκλησιν, ἡ ταπεινώσις τῆς καρδίας, ἡ ἐκ τῆς εὐχῆς καὶ τῆς ἐκχύσεως τῶν δακρύων, καὶ τοῦ παραρῶντος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐξουδενεῖν ἑαυτὸν τῷ ἀνθρώπῳ ἐγγινόμενη, ἄνευ δὲ ταύτης οὐκ ἔστι τῶν πειρασμῶν τούτων ἀπαλλαγῆναι· αὕτη γὰρ δίδωσι τῷ ἀνθρώπῳ ὑπομονήν, δι' ἧς ἐλαφρύνεται τὸ βῆρος τῆς θλίψεως, καὶ παράκλησις ἐπέρχεται, ἢ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην προστίθῃσιν, καὶ τὴν ἐν τῷ Πνεύματι τῷ Ἀγίῳ χαρὰν τε καὶ ἀγαλλίασιν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΤΑ ΛΥΠΗΡΑ γεγονότα, πού συμβαίνουν εἰς ἡμᾶς, συμβαίνουν πρὸς σωφρονισμόν καὶ παιδευσιν ἡμῶν· ἢ διὰ τὰ συγχωρηθῶν περασμένα ἁμαρτήματα, ἢ διὰ τὰ διορθωθῆναι ὑπάρχουσα ἀμέλεια ἢ διὰ τὰ ἐμποδισθῆναι ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ μελλοντικὰ ἁμαρτήματα.

2. Ἐκεῖνος λοιπόν, πού σκέπτεται, ὅτι διὰ μίαν ἐκ τῶν τριῶν αὐτῶν αἰτιῶν συνέβη ὁ πειρασμός, δὲν ἀγανακτεῖ ὅταν ἀσθενῇ, ἢ ἀδικῇται, ἢ πάσῃ κατὰ λυπηρόν. Ἀπ' ἐναντίας μάλιστα· ἐπειδὴ ἔχει ἐπίγνωσιν τῶν ἁμαρτιῶν του, οὐδὲ καὶ θεωρεῖ αἷτιον τῆς θλίψεως του ἐκεῖνον διὰ τοῦ ὁποίου ἐπῆλθεν εἰς αὐτὸν ὁ πειρασμός· διότι γνωρίζει, ὅτι ὑποχρεοῦται, εἴτε ὁ ἴδιος, εἴτε δι' ἄλλου τινός, νὰ πῆν μέχρι σταγόνος τὸ ποτήριον τῆς θείας Δικαιοσύνης. Δι' αὐτό, κατὰ τὸ στάδιον τῆς δοκιμασίας του ἀποβλέπει εἰς τὸν Θεόν, τὸν εὐχαριστεῖ, διότι ἐπέτρεψε τὴν δοκιμασίαν αὐτήν, θεωρεῖ τὸν ἑαυτὸν τοῦ αἷτιον τοῦ πει-

Ο ΑΒΒΑΣ

ΛΟΥΚΙΟΣ

ρασμοῦ καὶ μετὰ προθυμίας ὑπομένει τὴν παιδείαν αὐτήν, ὅπως ὁ Λαβίδ τότε μὲ τὸν Σεμεϊ (¹).

3. Ἀπ' ἐναντίας, ὁ ἄφρων ζητεῖ ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐπιμόνως νὰ ἐλεσθῇ καὶ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὰ δυσάρεστα· ὅταν ὅμως ἔλθῃ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ δὲν τὸ ἀναγνωρίζει, οὔτε εὐχαριστεῖται, διότι τὴν ἐπίσκεψιν αὐτὴν τοῦ Θεοῦ τὴν ἠθέλε μὲ τὸν ἰδικόν του τρόπον, καὶ ὄχι ὅπως ὁ ἱατρὸς τῶν ψυχῶν μας ἐθεώρησε, ὅτι συμφέρει εἰς τὰς ψυχὰς ἡμῶν. Ἐπειδὴ δὲ τὰ πεπραγμένα δὲν συνέβησαν ὅπως αὐτὸς τὰ προσδοκοῦσε, δι' αὐτὸ ἀμελεῖ, ἀδιαφορεῖ καὶ ἀνησυχεῖ· καὶ ἄλλοτε μὲν ταράσσεται καὶ ἐνοχλεῖται μὲ τοὺς ἀνθρώπους, ἄλλοτε βλασφημεῖ τὸ θεῖον· μὲ τὸν τρόπον του δὲ αὐτὸν καὶ ἀγνωμοσύνην ἐπιδεικνύει καί, ὡς εἶναι ἐπόμενον, δὲν λαμβάνει ἐκ Θεοῦ τὴν ἀναμενομένην παρηγορίαν.

4. Ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι, κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ, μᾶς πειράζουν, ἢ θερμαίνουν εἰς τὴν ψυχὴν μας εὐτελεῖς ἐπιθυμίας, ἢ διεγείρουν τὸν θυμὸν καὶ τὴν ὀργὴν μας, ἢ παρεμποδίζουν τὴν λειτουργίαν τοῦ λογικοῦ μας (²), ὡσαύτως οἱ κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ πειράζοντες ἡμᾶς προκαλοῦν εἰς ἡμᾶς σωματικούς πόνους, ἢ μᾶς κλέπτουν τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν συντήρησιν καὶ περιθάλψιν τοῦ σώματος. Ἐπίσης καὶ οἱ δαίμονες δι' ἡμῶν τῶν ἰδίων, ἢ δι' ἄλλων, μᾶς πειράζουν, ἢ καὶ κατ' εὐθείαν οἱ ἴδιοι οἱ δαίμονες· ἀλλὰ καὶ ἐκείνους, ποὺ δὲν φοβοῦνται τὸν Θεόν, κινοῦν ἐναντίον ἡμῶν οἱ δαίμονες. Οἱ ἴδιοι οἱ δαίμονες μᾶς πολεμοῦν, ὅταν ἀπομακρυνθῶμεν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, διὰ νὰ ἀσκητεύσωμεν μόνοι εἰς τὴν ἔρημον, ὅπως ἀκριβῶς ἐπείραξαν καὶ τὸν Κύριον εἰς τὴν ἔρημον (Ματθ. 8', 1—10). Διὰ μέσου τῶν ἀνθρώπων μᾶς πειράζουν οἱ δαίμονες, ὅταν συναναστρεφώμεθα μὲ τοὺς ἀνθρώπους, ὅπως πάλιν ἐπείραξαν τὸν Κύριον διὰ τῶν Φαρισαίων.

5. Ἡμεῖς ὅμως ἀποβλέποντες εἰς τὸν ἰδανικὸν τύπον, τὸν ὁποῖον πρόπει νὰ ἐνσάρκώσωμεν, θὰ ἀποκρούσωμεν αὐτοὺς καὶ εἰς τὴν ἔρημον καὶ εἰς τὴν μετὰ τῶν ἄλλων ἐπικοινωνίαν. Ὅλοι σχεδὸν αἱ ἁμαρτίαι πραγματοποιοῦνται διὰ τῆς ἐφαμάрту ἡδονῆς, καὶ ἀποδιώκονται μὲ τὴν κατὰ Θεὸν λύπην καὶ τὴν σκληραγωγίαν· ἡ λύπη αὕτη δύναται νὰ ἐπέλθῃ εἰς τὴν καρδίαν μας ἢ θεληματικῶς διὰ τῆς μετανοίας, ἢ, κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ, διὰ θλίψεως προσγενομένης ὑπὸ τῆς παιδαγωγούσης προνοίας τοῦ Θεοῦ. Εἶναι γνωστὸν τὸ ρητόν· «Εἰ γὰρ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα· κρινόμενοι δὲ ὑπὸ Κυρίου παιδεύομεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν» (Α' Κορινθ. ια', 31—32).

1) Βλέπε ὑποσημείωσιν σελ. 404.

2) Ὁ Ἅγιος Μάξιμος ἔχει ὑπ' ὄψιν του, ὡς καὶ ἄλλοι Πατέρες, τὴν τριμερῇ διαίρεσιν τῆς ψυχῆς, ἥτοι τὸ ἐπιθυμητικόν, τὸ θυμικόν, τὸ λογιστικόν. Καὶ τὸ μὲν ἐπιθυμητικὸν εἶναι ἡ ἔδρα τῶν ἐπιθυμιῶν, τὸ θυμικὸν τῶν διαφόρων συναισθημάτων, τὸ δὲ λογιστικὸν τῶν λογισμῶν καὶ τῆς σκέψεως.

6. Ἐκ τῶν πειρασμῶν ἄλλοι μὲν ἐπιφέρουσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐφαμάτους ἡδονάς, ἄλλοι λύπας, ὁδηγούσας εἰς ἀπόγνωσιν, ἄλλοι δέ, τέλος, πόνους καὶ ταλαιπωρίας τοῦ σώματος· ἀναλόγως λοιπὸν πρὸς τὴν ὑπάρχουσαν εἰς τὴν ψυχὴν μας αἰτίαν τῶν παθῶν, ὁ ἱατρὸς τῶν ψυχῶν προσφέρει τὸ κατάλληλον φάρμακον, ποὺ τὸ κρίνει ἐκεῖνος ἀπαραιτήτον.

7. Ὅταν σοῦ συμβῇ πειρασμός, χωρὶς νὰ τὸν ἀναμένῃς, μὴ θεωρῇς ὑπεύθυνον αὐτόν, διὰ τοῦ ὁποίου σοῦ ἐπῆλθεν ὁ πειρασμός· εἶναι προτιμότερον νὰ ἀναζητῇς εἰς τὸν ἑαυτόν σου τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν σοῦ συνέβη ὁ πειρασμός αὐτός. Ὅταν δὲ τὴν ἀνακαλύψῃς, τότε νὰ φροντίσῃς νὰ διορθωθῇς. Ὁ μυαλωμένος καὶ συνετὸς ἄνθρωπος λαμβάνων ὑπ' ὄψιν του, ὅτι ὁ Θεὸς διὰ τῶν ἀνεξιχνιάστων Του βουλῶν προσφέρει τὴν θεραπείαν τῶν ἁμαρτιῶν, ὑπομένει μὲ εὐχαρίστησιν τὰς συμφορὰς ποὺ ἐπέρχονται εἰς αὐτόν, διὰ τῶν ἀνεξιχνιάστων αὐτῶν βουλῶν τοῦ Θεοῦ, χωρὶς νὰ θεωρῇ κανένα ἄλλον ὡς αἷτιον τῶν συμφορῶν αὐτῶν, ἐκτὸς τῶν ἁμαρτιῶν του.

8. Ὁ ἀπερίσκεπτος ὅμως καὶ ἀνόητος, ἀγνοῶν τὴν σοφωτάτην πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, διὰ τῆς ὁποίας διορθώνει φιλοστόργως τοὺς σφάλλοντας, ὁσάκις ἁμαρτάνει καὶ παιδαγωγικῶς τιμωρεῖται, θεωρεῖ ὡς αἰτίους τῶν συμφορῶν του ἢ τὸν Θεὸν ἢ τοὺς ἀνθρώπους. Ἐκεῖνος πρᾶγματι θέλει νὰ σωθῇ, ποὺ δὲν ἀντιστέκεται εἰς τὰ φάρμακα τῆς θεραπείας του. Τὰ φάρμακα δὲ αὐτὰ εἶναι ὁδύνη καὶ λύπαι, ποὺ προκαλοῦνται εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ διαφόρων περιστατικῶν. Αὐτὸς λοιπόν, ποὺ ἀντιστέκεται εἰς τὰ φάρμακα αὐτά, δὲν γνωρίζει οὔτε τί γυρεύει εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἀλλ' οὔτε καὶ τί θὰ ἀπολαύσῃ εἰς τὴν μέλλουσαν ἐξαγοράζων ἀπὸ ἐδῶ τὴν ὠφέλειαν καὶ τὸ κέρδος.

9. Ὅταν συναντήσῃς εἰς τὸν δρόμον τῆς ζωῆς σου συνεχῇ καὶ ἀδιατάρακτον εἰρήνην, πρέπει νὰ φοβῇσαι, ὅτι εὗρίσκεσαι πολὺ μακρὰν ἀπὸ τὴν εὐθείαν ὁδόν, ποὺ ἐπάτησαν οἱ κουρασμένοι πόδες τῶν Ἀγίων. Ὅσον περισσότερον, κατὰ τὴν πορείαν τοῦ βίου, εὗρίσκεσαι ἐπὶ τῆς βασιλικῆς ὁδοῦ καὶ πλησιάζῃς τὴν πόλιν τοῦ Θεοῦ, τόσο καὶ ἐντονώτερον ἀντιμετωπίζεις τὴν δύναμιν τῶν πειρασμῶν. Ὅσον δὲ προοδεύεις εἰς τὴν ἀρετὴν, τόσο καὶ περισσότερον θὰ πολλαπλασιάζωνται οἱ κατὰ σοῦ πειρασμοί. Ὅταν λοιπὸν ἀντιληφθῇς εἰς τὴν ψυχὴν σου, ὅτι οἱ νοητοὶ ἐχθροί, οἱ δαίμονες, σὲ πολεμοῦν σφοδρότερον, καὶ οἱ πειρασμοὶ ἠυξήθησαν, τότε νὰ γνωρίζῃς, ὅτι ἔχεις λάβει καὶ περισσότεραν δύναμιν ἀπὸ τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ; καὶ σοῦ προσετάθη ὑπὸ τοῦ ἀγωνοθέτου Κυρίου ἕνας ἀκόμη βαθμὸς διὰ τὴν ἐπὶ τὰ ὑψηλότερα προκοπὴν σου· διότι ἀναλόγως τοῦ μέτρου τῆς Χάριτος ποὺ σοῦ ἐδόθη, ἐπιτρέπει καὶ ὁ Θεὸς τὴν κατὰ σοῦ ἐπίθεσιν τῶν πειρασμῶν.

10. Δὲν ἐπιτρέπει ὁ Θεὸς νὰ ἔλθῃ πειρασμός, ἐὰν ἡ ψυχὴ δὲν φθάσῃ ἐνωρίτερον εἰς πνευματικὴν κατάστασιν ἀνωτέραν τῆς συνήθους,

καὶ δὲν αὐξηθῇ ἡ Χάρις. Τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν ἐπιβεβαιώνει ὁ ἴδιος ὁ Κύριος, ὅστις ἐπειράσθη εἰς τὴν ἔρημον μετὰ τὴν βάπτισίν Του (Ματθ. δ', 1—10) καὶ οἱ Ἀπόστολοι, οἱ ὁποῖοι ὁ Κύριος ἐπέτρεψε νὰ πειρασθοῦν, ἀφοῦ πρότερον ἐδέχθησαν τὴν Χάριν τοῦ Παρακλήτου. Εἰς αὐτοὺς, οἱ ὁποῖοι ἀπολαμβάνουν τὰ ἀγαθὰ, ταιριάζει νὰ ὑπομείνουν καὶ τοὺς πειρασμοὺς χάριν τῆς ἀπολαύσεως τῶν ἀγαθῶν αὐτῶν. Χωρὶς θλίψιν κανεὶς δὲν ἀπολαμβάνει ἀγαθόν.

11. Προηγεῖται λοιπὸν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου ἡ Χάρις καὶ ἀκολουθεῖ ὁ πειρασμός, διὰ νὰ δυναμώσῃ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν ἀντιμετώπισίν του, ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ στρατιώτης ἐξοπλίζεται πρὶν μεταβῇ εἰς τὸν πόλεμον. Ἀφοῦ δὲ παρέλθῃ ὁ πειρασμός καὶ νικῇ ἡ ψυχὴ, τότε καὶ ἡ ψυχὴ αἰσθάνεται τὴν παρουσίαν τῆς Χάριτος, εὐχαριστεῖται καὶ ἀπολαμβάνει τὴν μετὰ τὸν πόλεμον ἡρεμίαν.

12. Ἐὰν δὲ συμβῇ νὰ εἶναι κάποιος ἀσθενής ἢ μᾶλλον δειλὸς καὶ χωρὶς προθυμίαν ἀγῶνος, ἀσφαλῶς αὐτὸς δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ πειρασθῇ (=δοκιμασθῇ) πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ψυχῆς του. Παρακαλῶν δὲ τὸν Θεὸν νὰ ἀποφύγῃ τὸν ἀγῶνα αὐτόν, ἀσφαλῶς θὰ εἰσακουσθῇ ἀπ' Αὐτόν. Μάθε ὅμως, ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτός, ὅπως εἶναι ἀνίκανος νὰ ἀντιμετωπίσῃ μεγάλους πειρασμοὺς, ἔτσι εἶναι ἀνίκανος νὰ ἀπολαύσῃ καὶ μεγάλα χαρίσματα. Καὶ ὅπως ἀκριβῶς προεφυλάχθη ἀπὸ τὰς ἐπιθέσεις μεγάλων πειρασμῶν, τοιουτοτρόπως, ἐκ τῆς δειλίας του αὐτῆς, θὰ ἐμποδισθῇ καὶ ἀπὸ τὴν ἀπόλαυσιν μεγάλων χαρισμάτων.

13. Ὅταν δὲ λέγω πειρασμοὺς, ἐννοῶ ὅχι ἐκείνους, πού ἐνοχλοῦν τοὺς κοσμικοὺς, διὰ νὰ συγκρατήσουν τὴν κακίαν, οὔτε τὰς ταραχὰς τοῦ σώματος· ἐννοῶ ἐκείνους, πού ταιριάζουν εἰς τοὺς Μοναχοὺς, ἀσκουμένους εἰς τὴν φιλέρημον ἡσυχίαν των, καὶ διὰ τῶν ὁποίων πειρασμῶν δοκιμάζεται ἡ ψυχὴ τοῦ ἀγωνιζομένου καὶ προοδεύει κατὰ Θεόν. Τοιοῦτοι δὲ πειρασμοί, τοὺς ὁποίους καλεῖται νὰ ἀντιμετωπίσῃ ὁ Μοναχός, εἶναι ἡ ὀκνηρία, ἡ σωματικὴ κατὰπτωσις, ἡ χαύνωσις τῶν μελῶν, ἡ ταραχὴ τῆς διανοίας, ἡ κατὰ φαντασίαν σωματικὴ ἀσθένεια, προσωρινὴ ἀπελπισία, ἡ συσκότισις τῶν λογισμῶν, ὁ φόβος διὰ τὴν ἔλλειψιν τῆς ἐξ ἀνθρώπων βοηθείας, ἡ πτωχεία διὰ τὴν κάλυψιν τῶν σωματικῶν ἀναγκῶν καὶ τὰ παρόμοια μὲ αὐτά.

14. Ἡμεῖς λοιπὸν πρέπει, ὅταν ἐνοχλούμεθα ἀπὸ τοὺς πειρασμοὺς αὐτοὺς, νὰ δοκιμάζωμεν δύο ἀντίθετα πράγματα, τὴν χαρὰν καὶ τὸν φόβον· χαρὰν μὲν διότι ἡξιώθημεν νὰ βαδίζωμεν τὴν ὁδὸν πού ἡκολούθησεν ὁ Κύριος, ὁδὸν πειρασμῶν καὶ θλίψεων, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰς δοκιμασίας πού ὑφίστάμεθα. Φόβον δὲ μήπως οἱ πειρασμοί, τοὺς ὁποίους δοκιμάζομεν, ὀφείλονται εἰς τὴν ὑπερηφάνειαν ἡμῶν, καὶ δὲν ἀποβλέπουν εἰς τὴν κατὰ Θεὸν δοκιμὴν καὶ προκοπὴν ἡμῶν. Τὸν φόβον ὅμως αὐτόν, δυνάμεθα νὰ τὸν διασκεδάσωμεν ἐπικαλούμενοι τὸν φωτισμὸν τῆς θείας Χάριτος, ἡ ὁποία καθιστᾷ σοφοὺς τοὺς ταπεινόφρονας καὶ τοὺς δίδει τὴν ἱκανότητα νὰ διακρίνουν καὶ νὰ μάθουν

ἀκριβῶς, ποῖοι ἐκ τῶν πειρασμῶν ἔχουν σκοπὸν νὰ ἐλέγξουν καὶ νὰ διορθώσουν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ ποῖοι προέρχονται ἀπὸ τὰ στοργικὰ ραπίσματα τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ αὐξήσουν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ ἀγαθὸν καὶ νὰ τὸν ἀξιώσουν μεγαλυτέρας Χάριτος.

15. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν δοκιμασιῶν, εἰς τὰς ὁποίας ὑποβάλλει τὸν ἄνθρωπον ἡ Ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ὁ ἄνθρωπος ἐνισχύει καὶ σταθεροποιεῖ τὴν ἐλπίδα του πρὸς τὸν Θεὸν καὶ παύει πλέον νὰ ἔχη ἐμπιστοσύνην εἰς ἄλλον διὰ τὴν σωτηρίαν του, ἐκτὸς τοῦ Θεοῦ. «Μὴ πεποιθάτε ἐπ' ἄρχοντας, καὶ ἐφ' υἱοὺς ἀνθρώπων, οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία» (Ψαλμ. ρμε', 3). Ἐκτὸς τῆς ἐλπίδος, ἡ καρδιά τοῦ φιλοστόργως δοκιμαζομένου ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καθίσταται ταπεινὴ καὶ παραμένει ἀσυγκινητος, ὡς ὁ νεκρὸς, ἀπὸ τὰ ἀπατηλὰ φαινόμενα τοῦ κόσμου. Τέλος διὰ τῶν ραπισμάτων τῆς πατρικῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ ὁ ἄνθρωπος φθάνει πλέον νὰ ἐπιθυμῇ μόνον τὸν Δημιουργόν του καὶ Αὐτὸν μόνον νὰ ἀγαπᾷ. Εἰς τὰς δοκιμασίας αὐτάς, διὰ τῶν ὁποίων ὁ Θεὸς ἐπιδιώκει τὸν πλουτισμὸν τοῦ ἀνθρώπου μὲ τοὺς θησαυροὺς τῆς Χάριτος, κρύπτεται μαζὶ καὶ ἡ παρηγορία δι' αὐτάς· τοιουτοτρόπως δὲν παραμένει ἐπὶ πολὺ ἡ θλίψις διὰ τὴν δοκιμασίαν, ἐναλλάσσονται δὲ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου αἱ διάφοροι ψυχικαὶ καταστάσεις μεταξὺ τῆς ἀθυμίας καὶ τῆς ἐλπίδος, ὅπως τὸ φῶς μὲ τὸ σκότος· μαζὶ μὲ τὸν ἐκ τῶν δοκιμασιῶν αὐτῶν πόλεμον συμβαδίζουν καὶ αἱ πολλαπλᾷ ἐκδηλώσεις τῆς βοήθειας τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν δοκιμαζόμενον.

16. Ἀντιθέτως πρὸς τὰς δοκιμασίας αὐτάς, οἱ πειρασμοί, οἱ ὁποῖοι συμβαίνουν εἰς τὸν ἄνθρωπον, κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ ἐξ αἰτίας τῆς ἐπάρσεως τῆς καρδίας καὶ τῆς ὑπερηφανείας, πιέζουν πύρα πολὺ τὴν ψυχὴν, ὥστε ὁ ἄνθρωπος νὰ μὴ ξέρῃ τί νὰ κάμῃ, διότι αἰσθάνεται τὸ βάρος τῶν πειρασμῶν ἰσχυρότερον ἀπὸ τὴν δύναμίν του. Οἱ πειρασμοὶ αὐτοὶ ἐξωθοῦν τὸν ἄνθρωπον εἰς βλασφημίας, εἰς διαφόρους ἄλλας ἁμαρτίας καὶ τὸν ἐξαναγκάζουν εἰς τὸ κακόν. Ταλαιπωροῦν καὶ καταδυναστεύουν τὸν ἄνθρωπον ἢ διὰ τῆς αἰφνιδίας ἐπαναστάσεως κατ' αὐτοῦ καὶ ἀπροσδοκήτου ἐπιθέσεως τῶν παθῶν τῆς ψυχῆς, ἢ διὰ σωματικῶν πόνων καὶ ἀσθενειῶν, ἢ διὰ θλίψεων, πὺρ προκαλοῦν ἄλλοι ἄνθρωποι. Ἀκόμη ὁ πειραζόμενος ὑπὸ τοιούτων πειρασμῶν ὑφίσταται διάφορα τραγικὰ περιστατικά, ὅπως π.χ. ἡ πτώσις ἀπὸ ὕψους καὶ τὸ σπάσιμο τῶν μελῶν τοῦ σώματος, ἡ τὸ ναυάγιον εἰς τρικυμιῶδη θάλασσαν, ὅπου ἐκτὸς τῆς ἀπωλείας τῶν ἀποσκευῶν, ἔρχεται εἰς κίνδυνον καὶ αὐτὴ ἡ ζωὴ καὶ ἐν γένει πολλὰ δραματικὰ γεγονότα, ὑπέρτερα τῆς δυνάμεως, συμβαίνουν εἰς τὸν ἄνθρωπον αὐτόν, χωρὶς νὰ ἀνευρίσκη καὶ σύντομον τὴν βοήθειαν, εἰς τὰς τοιαύτας δοκιμασίας.

17. Ὅλα αὐτὰ ἐπιτρέπει ὁ Θεὸς νὰ τὰ ὑφίσταται ὁ ἄνθρωπος ἐξ αἰτίας τῆς ὑπερηφανείας του. Πῶς σκέπτεσαι λοιπὸν καὶ πῶς πορεύεσαι εἰς τὴν ζωὴν, φρόντιζε νὰ τὸ ἀντιλαμβάνεσαι ἀπὸ τὸν χαρακτήρα

καὶ τὸ μέγεθος τοῦ πειρασμοῦ, ποὺ σοῦ συνέβη· ἐὰν εἶναι ὁ πειρασμὸς ἀνώτερος ἀπὸ τὴν δύναμίν σου, συμβαίνει κατὰ παραχώρησιν, πρὸς διόρθωσιν· ἐὰν πάλιν εἶναι κατώτερος ἀπὸ τὴν δύναμίν σου καὶ εὐκολοαντιμετώπιστος, τότε συμβαίνει ἐξ ἀγάπης πρὸς πολλαπλασιασμόν τῶν ἐν σοὶ θησαυρῶν τῆς Χάριτος.

18. Καὶ αὐτὸ πρέπει νὰ ξέρη ἄκομῃ ὁ ἄνθρωπος· ὅταν θελήσῃ ὁ Θεὸς νὰ πιεσθῇ περισσότερον ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τοὺς πειρασμούς, ἐπιτρέπει καὶ περιπίπτει εἰς δειλίαν· τότε, μὲ τὴν σκιὰν τοῦ φόβου εἰς τὴν ψυχὴν του, ὁ ἄνθρωπος ἀδρανεῖ κατὰ τοῦ πειρασμοῦ, ὁπότεν καταλαμβάνεται ἀπὸ ἄγχος καὶ ἀπελπισίαν καὶ ὁμοιάζει ὡς κολασμένος. Μετὰ ταῦτα πλέον κυριαρχεῖ μέσα του τὸ πνεῦμα τῆς παραφροσύνης, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν προέρχονται ἀναρίθμητοι πειρασμοί, ὅπως ἡ ψυχικὴ ταραχή, ὁ θυμὸς, ἡ βλασφημία, ἡ μεμψιμοιρία (=γκρίνια), διεστραμμένοι λογισμοὶ (κακοὶ καὶ πονηροί), ἡ ἄσκοπος μετακίνησις ἀπὸ τόπου εἰς τόπον καὶ ὅλα τὰ παρόμοια πάθη.

19. Ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τὰ κακὰ μόνον κατὰ ἓνα τρόπον δύναται νὰ ἀπαλλαγῇ ὁ ἄνθρωπος καὶ νὰ θεραπευθῇ· ἡ πολύτιμος αὐτῇ θεραπεία, διὰ τῆς ὁποίας θὰ εὕρῃ παρηγορίαν ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι ἡ ταπείνωσις τῆς καρδίας. Ἡ ταπείνωσις αὐτῇ ὁμως ἐπέρχεται, ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος θὰ αὐτομηδενισθῇ, θὰ ριφθῇ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ ζητήσῃ τὸ ἔλεός του, θὰ χύσῃ πολλὰ δάκρυα μετανόας καὶ θὰ προσευχηθῇ θερμῶς καὶ ἐντατικῶς. Χωρὶς τὴν ταπείνωσιν αὐτὴν δὲν θὰ δυνηθῇ ὁ ἄνθρωπος κατ' ἄλλον τρόπον νὰ ἀπαλλαγῇ τῶν πειρασμῶν αὐτῶν. Διότι αὐτῇ μόνον ἡ ταπείνωσις ἐξασφαλίζει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν ὑπομονήν, μετριάζει αἰσθητῶς τὸ βάρος τῆς θλίψεως, φέρει παρηγορίαν εἰς τὸν πειραζόμενον, προσθέτει ἀγάπην πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τέλος χαρίζει τοὺς καρποὺς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὴν χάριν καὶ τὴν εὐτυχίαν.

Δ'. Τοῦ Ἁγίου Βαρσανουφίου

ΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε Γέροντα λέγων· ἐπεὶ εἴρηται δοκίμασόν με, Κύριε, καὶ πείρασόν με· καὶ πάλιν, χαίρετε ὅταν πειρασμοὺς περιπέσητε ποικίλοις· ἀλλαχοῦ δέ, μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, καὶ εὐχεσθε ἵνα μὴ πειρασθῇτε, καὶ ὡς ἐναντία ταῦτα δοκεῖ, παρακαλῶ σε, Πάτερ, εἰπεῖν μοι τὸ διάφορον τῶν λογισμῶν.

2. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· ἀδελφέ, ἔστι πειρασμὸς ἐξ ἡμῶν, καὶ ἔστι πειρασμὸς κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ· ὁ ἐξ ἡμῶν, πρὸς βλάβην ἐστὶ τῆς ψυχῆς, καὶ περὶ αὐτοῦ κρᾶζει ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος λέγων· «μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι ἀπὸ Θεοῦ πειράζομαι, ὁ γὰρ Θεὸς ἀπειραστός ἐστι κακῶν» καὶ τὰ ἑξῆς· ὁ δὲ κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ, πρὸς ὠφέλειάν ἐστὶ τῆς ψυχῆς· πρὸς δοκίμην γὰρ γίνεται τῷ ἀνθρώπῳ καὶ ἡ δοκιμὴ φέρει τὸν ἄνθρωπον εἰς ἐλπίδα, ἡ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύνει, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ὁ δὲ μὴ καταισχυνόμενος, σεσωσμένος ἐστὶν ἐν Κυρίῳ.

3. Τὸ οὖν εἰπεῖν δοκίμασόν με, Κύριε, καὶ πείρασόν με, ἀγωνιζομένου ἀνθρώπου ἐστὶ, καὶ αἰτοῦντος δοκιμασθῆναι διὰ πειρασμοῦ· ἡ γὰρ ὑπομονή, ὡς εἴρηται, εἰς δοκίμην καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ φέρει τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐνταῦθα ἐστὶν ἀλη-

θῶς ἡ ὀφέλεια καὶ ἡ προκοπή· οὐ συνεργεῖ γὰρ τῷ θελήματι τοῦ ἀγωνιζομένου, ἀλλὰ μᾶλλον ἐναντιοῦται, διὸ καὶ εἰς κόπον ἐμβάλλει ἑαυτὸν ὁ ἄνθρωπος ὥστε μὴ ἡττηθῆναι τῷ πειρασμῷ.

4. Τὸ δὲ μὴ εἰσενέγκης ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, δηλοῖ τὸ μὴ ἐάσης ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἰδίου θελήματος καὶ τῆς ἐπιθυμίας πειρασθῆναι· καὶ γὰρ ἐκ τοῦ τοιούτου πειρασμοῦ γεννᾶται ὁ θάνατος, καὶ περὶ τούτου ὁ Σωτὴρ λέγει· εὗξασθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ὑπέβαλε τὴν ἐξῆς ἀπορίαν εἰς κάποιον Γέροντα: Ποία διαφορὰ ὑπάρχει, Πάτερ μου, εἰς τὰς κατωτέρω φράσεις τῆς Ἀγίας Γραφῆς, δεδομένου, ὅτι παρουσιάζουν, ἐκ πρώτης ὄψεως, μίαν ἀντίθεσιν· αἱ φράσεις αὗται εἶναι: «Δοκίμασόν με, Κύριε, καὶ πείρασόν με» (Ψαλμ. κε', 2), «Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις» (Ἰακ. α', 2), «Μὴ εἰσενέγκης ἡμᾶς εἰς πειρασμόν» (Ματθ. ζ', 13), «Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν»· (Ματθ. κς', 41).

2. Εἰς τὴν ἀπορίαν αὐτὴν ἔδωκε τὴν ἐξῆς λύσιν ὁ Γέρον· Ἀδελφε μου, ὑπάρχουν πειρασμοί, διὰ τοὺς ὁποίους εὐθυνόμεθα ἡμεῖς, καὶ ἄλλοι πειρασμοί, οἱ ὁποῖοι μᾶς συμβαίνουν κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ. Οἱ πειρασμοί, διὰ τοὺς ὁποίους εὐθυνόμεθα, βλάπτουν τὴν ψυχὴν μας· αὐτὸ ὑπονοεῖ ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος ὅταν λέγῃ· «Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω, ὅτι ἀπὸ Θεοῦ πειράζομαι, ὁ γὰρ Θεὸς ἀπειραστός ἐστὶ κακῶν» (Ἰακ. α', 13). Καὶ ἐν συνεχείᾳ λέγει ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος: «Ἐκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελακόμενος καὶ δελεαζόμενος· εἴτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον» (Ἰακώβ. α', 14—15). Οἱ πειρασμοί, πού μᾶς συμβαίνουν κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ, ἔχουν σκοπὸν τὴν ὀφέλειαν τῆς ψυχῆς μας, διότι γίνονται διὰ νὰ δοκιμασθῇ ἡ πίστις τοῦ ἀνθρώπου· ἡ δοκιμασία αὕτη γεννᾷ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου τὴν κατὰ Θεὸν ἐλπίδα· ἡ δὲ κατὰ Θεὸν ἐλπίς δὲν ἀφήνει τὸν ἄνθρωπον νὰ καταντροπιασθῇ ἀπὸ τοὺς πειρασμούς, ὅπως ἀναφέρει καὶ εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην ὁ θεῖος Ἀπόστολος Παῦλος⁽¹⁾. Ἐκεῖνος δὲ πού, διὰ τῆς κατὰ Θεὸν ἐλπίδος, δὲν κατησχύνθη ἀπὸ τοὺς πειρασμούς, ἔχει σωθῆ μετὰ τὴν δύναμιν τοῦ Κυρίου.

3. Ἡ φράσις πάλιν· «Δοκίμασόν με, Κύριε, καὶ πείρασόν με» (Ψαλμ. κε', 2), προέρχεται ἀπὸ ἄνθρωπον, πού ἀγωνίζεται πνευματικῶς καὶ ζητεῖ νὰ τεθῇ ὑπὸ δοκιμασίαν ὁ πνευματικὸς του ἀγών, διὰ τινος πειρασμοῦ, ὥστε νὰ ἀποδειχθῇ ὁ βαθμὸς τῆς ἀντοχῆς του καὶ τὸ βάθος τῆς πίστεώς του· διότι ἡ ὑπομονή, τὴν ὁποίαν θὰ ἐπιδείξῃ ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὸ στάδιον τοῦ πειρασμοῦ, ὅπως ἐλέχθη, καθιστᾷ

1) «Εἰδότες ὅτι ἡ θλιψὶς ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμήν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα, ἡ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύνει» (Ρωμ. ε', 3—4).

τὸν ἄνθρωπον δόκιμον, δηλαδὴ ἀποδεδειγμένης ἀντοχῆς καὶ γνησιότητος καὶ τοῦ προσφέρει ὅλα τὰ ἄλλα ἀγαθὰ (βλέπε ὑπόσημ. 425). Ἀκριβῶς δὲ ἐδῶ εὐρίσκεται ἡ πραγματικὴ ὠφέλεια καὶ προκοπὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ἰδοὺ δὲ πῶς ἐπέρχεται ἡ ὠφέλεια καὶ ἡ προκοπὴ ὡς γνωστὸν ὁ πειρασμὸς ὄχι μόνον δὲν συμπράττει μὲ τὴν θέλησιν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας ἀντιτίθεται πρὸς αὐτήν. Ἡ ἀντίθεσις καὶ ἐναντίωσις τοῦ πειρασμοῦ πρὸς τὴν θέλησιν κάμνει τὸν ἄνθρωπον νὰ κοπιᾷ, διὰ νὰ μὴ νικηθῇ ἀπὸ τὸν πειρασμόν. Αὕτῃ δὲ ἡ προσπάθεια καὶ ὁ κόπος γεννοῦν εἰς τὸν ἀγωνιζόμενον ἄνθρωπον τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν ἐλπίδα!

4. Ἡ φράσις πάλιν· «Μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν» (Ματθ. ζ', 13) σημαίνει τὸ ἐξῆς· μὴ μᾶς ἀφήσῃς, Κύριε, νὰ πειρασθῶμεν ἀπὸ τὸ θέλημά μας καὶ τὴν ἐπιθυμίαν μας, διότι ὁ πειρασμὸς, ποὺ ὀφείλεται εἰς τὸ θέλημά μας καὶ τὰς ἐπιθυμίας μας, φέρει τὸν θάνατον. Διὰ τοὺς τοιοῦτους πειρασμοὺς συμβουλεῖ ὁ Κύριος· «Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν (Ματθ. κς', 41).

Ε'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

Σ ΑΛΠΙΓΓΟΣ σημαίνουσας, στρατὸς εἰς πόλεμον παρασκευάζεται, ἀλλ' ἐν καιρῷ ἀγῶνος οὐ πάντες μαχεται ἀναδείκνυνται· οὕτω καὶ πολλοὶ, Μοναχοὶ ὄντες ἐν τῷ σχήματι, ὀλίγοι δὲ ἀγωνισταί· ἐν καιρῷ δὲ τοῦ πειρασμοῦ, ἡ δοκιμὴ τοῦ Μοναχοῦ ἀποφαίνεται. Ἐν καιρῷ χιόνος ἰχνεύεται θῆρ, καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἰχνεύει ὁ Σατανᾶς τὸν Μοναχόν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΤΑΝ ΣΑΛΠΙΖΗ ἡ πολεμικὴ σάλπιγξ, ὁ στρατὸς προετοιμάζεται νὰ πολεμήσῃ. Κατὰ τὴν διάρκειαν ὅμως τοῦ πολεμικοῦ ἀγῶνος δὲν ἀναδεικνύονται καὶ ὅλοι, ὅσοι ἔλαβον μέρος εἰς αὐτόν, καλοὶ μαχηταί. Τοιουτοτρόπως συμβαίνει καὶ εἰς τὴν μοναχικὴν πολιτείαν· πολλοὶ φέρουν τὸ μοναχικὸν σχῆμα, ἐλάχιστοι ὅμως εἶναι οἱ πραγματικοὶ ἀγωνισταί. Ἡ ἱκανότης τοῦ Μοναχοῦ, ὡς πνευματικοῦ ἀγωνιστοῦ, φανερώνεται κατὰ τὴν ὥραν τοῦ πειρασμοῦ, διότι τότε μόνον δοκιμάζεται ἡ πίστις του. Ὅταν χιονίζει, ἀνακαλύπτουν οἱ κυνηγοὶ τὰ ἰχνη τῶν θηρίων ἐπάνω εἰς τὸ χιόνι, διὰ νὰ τὰ παγιδεύσουν· καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πειρασμοῦ μετὰ προσοχῆς ὁ Σατανᾶς παρακολουθεῖ τὰ ἰχνη τοῦ Μοναχοῦ, δηλαδὴ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὅποιον ἀντιμετωπίζει ὁ Μοναχὸς τὸν πειρασμόν.

ς'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

Ἡ ΛΕΛΦΕ, καθ' ἐκάστην προσδόκα ἐρχόμενόν σοι πειρασμόν, εἴτε εἰς θάνατον, εἴτε εἰς θλίψιν, καὶ κινδύνους μεγάλους, καὶ βάσταξε προθύμως καὶ ἀταράχως, λογιζόμενος, ὅτι «διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν».

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, κάθε ἡμέραν νὰ περιμένῃς, ὅτι θὰ σοῦ συμβῇ πειρασμός· ἢ θάνατος, ἢ θλίψις, ἢ μεγάλοι κίνδυνοι. Πρόθυμα λοιπὸν νὰ ὑπομένῃς τοὺς πειρασμοὺς αὐτοὺς, χωρὶς νὰ ταράσσεσαι, ἔχων ὑπ' ὄψιν σου πάντοτε, ὅτι «διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» (Πράξεις ιδ', 22).

Ζ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος· οὐδεὶς ἀπειραστος δυνήσεται εἰσελθεῖν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

2. Εἶπε Γέρων· εἰ ταπεινοφροσύνης ἐπιμελώμεθα, οὐκ ἂν ἐδεήθημεν παιδείας· πάντα γὰρ τὰ δεινὰ διὰ τὴν ἔπαρσιν ἡμῶν συμβαίνει· εἰ γὰρ τῷ Ἀποστόλῳ Ἀγγελος σατάν, ἵνα μὴ ἐπαρθῇ, ἐδόθη, ἵνα αὐτὸν κολάζῃ, πόσῳ μᾶλλον ἡμῖν τοῖς ἐπηρεζομένοις, αὐτὸς ὁ Σατανᾶς δοθῇσεται καταπατεῖν ἡμᾶς, ἕως οὗ ταπεινωθῶμεν.

3. Ἠρώτησέ τις τῶν Πατέρων τὸν Ἀββᾶν Σισώην λέγων· εἰς ἀνάγκην ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἔλθῃ βάρβαρος φονεῦσαί με θέλων, καὶ δυνηθῶ πρὸς αὐτόν, φονεύσω αὐτόν; ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· οὐχί, ἀλλὰ παρὰδος αὐτὸν τῷ Θεῷ· οἷός γάρ ἂν πειρασμός ἔλθῃ τῷ ἀνθρώπῳ, ὁφείλει λογιζέσθαι καὶ λέγειν ὅτι διὰ τὰς ἁμαρτίας μου τοῦτο συνέβη· εἰς δὲ ἀγαθόν, εὐδοκίᾳ Θεοῦ.

4. Εἶπέ τις τῶν Πατέρων, ὅτι εἰ μὴ σαλευθῇ τὸ δένδρον ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, οὔτε αὔξει, οὔτε βάλλει κάτωθεν ῥίζαν· οὕτω καὶ ὁ Μοναχός, εἰς μὴ πειρασθῇ καὶ ὑπομείνῃ, οὐ γίνεται ἀνδρεῖος.

5. Εἶπε Γέρων· ἔπαρον τοὺς πειρασμούς, καὶ οὐδεὶς Ἅγιος· ὁ γὰρ φεύγων πειρασμὸν ἐπωφελῇ φεύγει ζωὴν αἰώνιον.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΑΒΒΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ εἶπεν, ὅτι κανεὶς δὲν θὰ ἡμπορέσῃ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, εἰς προηγουμένως, ἐφ' ὅσον ζῇ, δὲν δοκιμάσῃ πειρασμούς.

2. Ἐνας Γέρων εἶπεν, ὅτι εἰς ἀνάγκην ἐφροντίζαμεν εἰς τὴν ζωὴν μας νὰ ἐφαρμόσωμεν τὴν ἀρετὴν τῆς ταπεινοφροσύνης, ἀσφαλῶς δὲν θὰ παρίστατο ἀνάγκη νὰ ὑφιστάμεθα τὴν ἐνέργειαν τῆς παιδαγωγικῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ· διότι ὅλαι αἱ θλίψεις, τὰς ὁποίας δοκιμάζομεν, μᾶς συμβαίνουν ἐξ αἰτίας τῆς ἐπάρσεώς μας. Ἐὰν εἰς ἓνα Ἀπόστολον Παῦλον ἐδόθη Ἀγγελος σατάν, διὰ νὰ τὸν φρονηματίσῃ, «Ἐδόθη μοὶ σκόλοψ τῇ σαρκί, Ἀγγελος σατάν, ἵνα μὲ κολαφίσῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι» (Β' Κορινθ. ιβ', 7), ὥστε νὰ μὴ ὑπερηφανεύεται, πόσῳ μᾶλλον θὰ πρέπει νὰ δοθῇ ἡ ἐξουσία εἰς τὸν ἴδιον τὸν Σατανᾶν νὰ καταπατῇ ἡμᾶς, πὺν πάσχομεν ἤδη ἀπὸ τὴν ἀθλίαν ἔπαρσιν, μέχρις οὗ ταπεινωθῶμεν!

3. Κάποτε μεταξύ ενός ἐκ τῶν Πατέρων καὶ τοῦ Ἀββᾶ Σισώη ἐλέχθησαν τὰ ἑξῆς:

Ἐνας Πατήρ: Ἐὰν ἀσκητεύω εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἔλθῃ ἕνας βάρβαρος μὲ πρόθεσιν νὰ μὲ σκοτώσῃ, ἐγὼ δέ, κατὰ τὴν πάλην, τὸν νικήσω, πρέπει νὰ τὸν σκοτώσω;

Ἀββᾶς Σισώης: Ὁχι, νὰ μὴ τὸν σκοτώσῃς, ἀλλὰ νὰ τὸν παραδώσῃς εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, διότι ὅποιοσδήποτε πειρασμὸς συμβῇ εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς πρέπει νὰ σκεφθῇ καὶ νὰ εἰπῇ· αὐτὸ μοῦ συνέβη ἐξ αἰτίας τῶν ἁμαρτιῶν μου· ἐὰν πάλιν συμβῇ εἰς τὸν ἄνθρωπον κάτι καλόν, θὰ πρέπει νὰ τὸ ἀποδώσῃ εἰς τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν καλωσύνην τοῦ Θεοῦ.

4. Ἐνας ἄλλος ἐκ τῶν Πατέρων τῆς ἐρήμου εἶπεν, ὅτι ἐὰν τὸ δένδρον δὲν σαλευθῇ ἀπὸ τὸν ἄνεμον, οὔτε ἀναπτύσσεται, οὔτε ρίπτει βαθείας ρίζας ἐντὸς τοῦ ἐδάφους· τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Μοναχός, ἐὰν δὲν πειρασθῇ καὶ ἐὰν δὲν ἐπιδείξῃ ὑπομονήν, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πειρασμοῦ, δὲν γίνεται ἄνδρεϊος.

5. Ἐνας ἄλλος, πάλιν, Γέρον εἶπεν, ὅτι ἐὰν ἀπομακρύνῃς τοὺς πειρασμοὺς ἀπὸ τὴν ζωὴν, κανεὶς δὲν πρόκειται νὰ ἀναδειχθῇ Ἅγιος· διότι ἐκεῖνος, ποὺ ἀποφεύγει τὸν πειρασμόν, ποὺ τὸν ὠφελεῖ ψυχικῶς, ἀσφαλῶς αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος θυσιάζει τὴν αἰώνιον ζωὴν, χάριν προσκαίρου ἀνέσεως.

ὑΠΟΘΕCΙC ΠΔ'

Πῶς δεῖ κατὰ τῶν πειρασμῶν ἵστασθαι, καὶ ὅτι οὐ δεῖ ἑαυτὸν ἐπιθροῖπτειν εἰς αὐτούς· πότε δὲ καὶ ἐν τίσι δεῖ φεύγειν ἢ καταδέχεσθαι τὸν πειρασμόν.

Πῶς πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζωμεν τοὺς πειρασμούς· δὲν πρέπει νὰ ἐκτιθέμεθα εἰς τοὺς πειρασμούς. Εἰς ποίας περιπτώσεις πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν τὸν πειρασμόν καὶ εἰς ποίας νὰ τὸν ὑφιστάμεθα.

Α. 'Εν τῷ βίῳ τοῦ 'Αγίου 'Ιωάννου τοῦ 'Ελεήμονος

ΡΕΙC ἐπὶ δέκα ἦσαν αἱ νῆες τῆς κατὰ τὸν μέγαν 'Ιωάννην 'Εκκλησίας, αἵτινες φόρτου πλήρεις, ὅτε τῷ τοῦ 'Αδρίου προσέσχον πελάγει, ναυαγίῳ πᾶσαι κατὰ τὸ αὐτὸ περιπίπτουσι, καὶ ὁ φόρτος ἅπας ἀπόλλυται, τριακοσίων ὧν καὶ τρισχιλίων τοῦ χρυσοῦν λιτρῶν.

2. Οἱ οὖν τὰ πλοῖα πεπιστευμένοι, κενὰ ταῦτα φέροντες, τῷ τῆς 'Αλεξανδρείας προσορμίζουσι λιμένι, φυγάδες αὐτοὶ τῷ ναῷ γινόμενοι· ὅπερ ἐπεὶ δῆλον κατέστη τῷ Πατριάρχῃ, Θεῷ μὲν κἂν τούτῳ τὴν χάριν ὁμολογεῖ, ἐκείνοις δὲ ἀφέσεως ἐπιτέμπει γραμματεῖον, μόνα τὰ τοῦ 'Ιωβ ἐπὶ λέξεως ἔχων, ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλετο, ἀδελφοί· ἔλθετε τοίνυν, μηδὲνα ὑπὲρ τούτου κίνδυνον ὑφορώμενοι, ὁ Κύριος γὰρ περὶ τῆς αὔριον φροντιεῖ.

3. 'Επεὶ δὲ πολλοὶ τῶν τῆς πόλεως ἐφοίτων ὡς αὐτὸν εἰς παράκλησιν, φθάσας αὐτός, οὐδὲν ἔφη, ἀδελφοί, προσῆκον ἡμᾶς σκυθρωπάζειν ἐπὶ τῷ κινδύνῳ τῶν πλοίων, οὐ μόνον κατέστην αὐτὸς αἴτιος· εἰ γὰρ μὴ ὑψηλοφροσύνης ἡψάμην ἐγὼ ἐπὶ τῇ τῶν ἀλλοτρίων μεταδόσει, μᾶλλον δὲ τῶν τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἂν δὴ τοῦτο συνέβη· ἀμέλει καὶ βουλόμενος ὁ Θεὸς τὸ φύσημα τὸ ἕμὸν καταστεῖλαι, τὴν συμφορὰν ταύτην συμβῆναι παρεχώρησεν· οἷδεν ὑψηλοφροσύνης πολλάκις αἰτία, ἐλεημοσύνη τῷ μὴ προσέχοντι γίνεσθαι· πενία δέ, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἄνδρα ταπεινοῖ.

4. Δύο τοιγαροῦν ἐγὼ κακῶν αἰτίος. 'Ενὸς μὲν, ὅτι τοῦ τῆς ἐλεημοσύνης μισθοῦ διὰ κενοδοξίας ἐστέρημαι, ἑτέρου δέ, ὅτι δι' αὐτὴν καὶ τοσοῦτων χρημάτων ἀπωλείας κατέστην αἴτιος· καὶ νῦν ἔλκω πρὸς ἑμαυτὸν ἅπαν τὸ κρῖμα τῶν στενουμένων ψυχῶν· πλὴν ὁ Θεὸς κἂν μὴ δι' ἐμέ, ἀλλ' οὖν τῆς τῶν δεομένων χάριν κηδεμονίας, χορηγὸς ἔσται πρὸς τὴν χρείαν· τὸ γὰρ οὐ μὴ σε ἄνῳ οὐδ' οὐ μὴ σε ἐγκαταλίπω, 'Εκείνου λόγος καὶ πιστὸς ὁ ἐπαγγελάμενος.

5. Οὕτως οἱ πιστῶς παρακαλέσαι προσελθόντες τὸν 'Αγιον, αὐτοὶ μᾶλλον ὑπ' ἐκείνου παρακληθέντες ἐπέμποντο· οὐ πολὺς παρήλθε χρόνος καὶ ὁ Θεὸς διπλασιάζει τῷ νέῳ 'Ιωβ τὰ ὑπάρχοντα, καὶ ἦν πρὸς τοὺς δεομένους μεγαλοψυχότερος καὶ πολυαρκέστερος ἢ τὸ πρότερον.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Δ ΕΚΑ ΤΡΙΑ πλοῖα τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας, διὰ τῆς φροντίδος τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος, ἤρχοντο φορτωμένα μὲ σιτάρι καὶ ἄλλα εἶδη· εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος ὁμως συνήντησαν σφοδρὰν θαλασσοταραχὴν, ἐξ αἰτίας τῆς ὁποίας ἐκινδύνευσαν νὰ ναυαγήσουν. Ὅλον τὸ φορτίον καὶ τῶν δέκα τριῶν πλοίων ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν. Ἡ ἀξία τοῦ ἀπολεσθέντος φορτίου ἦτο τρεῖς χιλιάδες τριακόσιαι λίτραι χρυσοῦ.

2. Οἱ ὑπεύθυνοι τῶν πλοίων ὠδήγησαν αὐτὰ ἄδεια εἰς τὸν λιμένα τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ οἱ ἴδιοι, φοβούμενοι τιμωρίαν ἐκ μέρους τοῦ Πατριάρχου, καταφεύγουν ἰκέται εἰς τὸν Ναόν. Μόλις ἐπληροφορήθη τὴν εἰδησιν αὐτὴν ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Ἐλεήμων οὐδόλως ἐταράχθη· ἀπέδωσε τὸ περιστατικὸν εἰς τὸν Θεόν, ἔστειλεν εἰς τοὺς ναυτικούς ἐγγραφα, διὰ τῶν ὁποίων τοὺς ἀπήλλαξε πάσης εὐθύνης διὰ τὴν ζημίαν καὶ εἰς τοὺς παρισταμένους ἐπανέλαβε μὲ ἡρεμίαν τοὺς λόγους τοῦ Ἰώβ· «Ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλετο» (Ἰώβ α', 21), ἀδελφοί μου. Καλῶν δὲ τοὺς ναυτικούς πλησίον του τοὺς εἰδοποίησε νὰ μὴ φοβοῦνται ἐκ μέρους του οὐδεμίαν τιμωρίαν διὰ τὴν ζημίαν, διότι ὁ Κύριος θὰ φροντίσῃ διὰ τὸ μέλλον.

3. Ἐπειδὴ δὲ ἀρκετοὶ ἐκ τῆς πόλεως συνεκεντρώθησαν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα διὰ νὰ τὸν παρηγορήσουν διὰ τὴν μεγάλην καταστροφὴν, ἣ ὁποία ἐγινε, κατέφθασεν ἀμέσως ὁ Ἅγιος Πατριάρχης καὶ τοὺς εἶπε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς· «Δὲν πρέπει νὰ σκυθρωπάζετε διὰ τὴν ζημίαν, ποὺ ἐπῆλθεν ἐξ αἰτίας τοῦ κινδύνου τῶν πλοίων· κανεὶς ἄλλος δὲν εὐθύνεται δι' αὐτό· αἴτιος τῆς συμφορᾶς εἰμαι ἐγὼ καὶ μόνον ἐγώ. Διότι δὲν θὰ συνέβαιnen αὐτὴ ἡ καταστροφή, ἐὰν ἐγὼ δὲν εἶχον ἐπηρεασθῇ ἀπὸ λογισμοὺς ὑψηλοφροσύνης ἀπὸ τὴν σκέψιν τῆς μετὰ δόσεως εἰς τὸν πληθυσμὸν ξένων ἀγαθῶν, τῶν ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα παρέχει ὁ Θεός. Ὁ Θεὸς λοιπὸν παρεχώρησε νὰ συμβῇ αὐτὴ ἡ συμφορὰ, διὰ νὰ καταπαύσῃ τὴν ἐγωϊστικὴν μου αὐτὴν ἔπαρσιν, ἐπιδιώκων τὴν ταπεινώσιν μου. Γνωρίζει καλῶς ὁ Θεός, ὅτι πολλὰς φορὰς ἡ ὑψηλοφροσύνη γίνεται αἰτία τῆς ἐλεημοσύνης εἰς ἐκεῖνον, ποὺ δὲν προσέχει· δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον ἡ πτωχεῖα ταπεινώνει τὸν ἐγωϊστὴν καὶ ὑπερήφανον ἄνδρα «πενία ἄνδρα ταπεινοῖ» (Παροιμ. ι', 4), ὅπως λέγει ἡ Γραφή.

4. Ἐγὼ λοιπὸν ἔγινα ἀφορμὴ δύο κακῶν, τῆς ὑψηλοφροσύνης μου καὶ τῆς συμφορᾶς σας. Τοιοῦτοτρόπως καὶ ἐγὼ ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν ἔχασα τὸν μισθὸν τῆς ἐλεημοσύνης, ἀλλὰ καὶ ἔγινα αἴτιος ἀπωλείας τόσων χρημάτων. Τώρα δὲ φέρω ἐπάνω μου ὅλας τὰς ἁμαρτίας τῶν ἐκ τῆς πείνης θλιβομένων ψυχῶν. Πλὴν ὁμως ὁ Θεός, ἂν ὄχι δι' ἐμέ, ἀλλὰ χάριν τῆς στοργικῆς φροντίδος Του ὑπὲρ τῶν δυστυχούντων, ἀσφαλῶς θὰ ἐξεύρη τρόπον νὰ ἱκανοποιήσῃ, ὥς γνωρίζει, τὰς ἀνάγ-

κας τῶν τέκνων του. Διότι Αὐτὸς εἶπε· Δὲν θὰ σὲ ἀφήσω μόνον εἰς τὴν θλίψιν σου (!), ἀφοῦ δὲ τὸ εἶπε ὁ Θεὸς ἀσφαλῶς καὶ θὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ὑπόσχесίν του.

5. Συνέβη τότε, ὥστε αὐτοί, πὺδ πραγματικῶς ἦλθον νὰ παρηγορήσουν τὸν Ἅγιον Πατριάρχην, διὰ τὴν τόσον μεγάλην ἀπώλειαν, ἀπεχώρησαν παρηγορηθέντες οἱ ἴδιοι ἀπὸ ἐκεῖνον. Ἀλλὰ καὶ πράγματι ἡ πρὸς τὸν Θεὸν βαθεῖα ἐμπιστοσύνη τοῦ Ἁγίου συντόμως ἐπεβραβεύθη· διότι δὲν παρῆλθε πολὺς ἀπὸ τῆς δοκιμασίας χρόνος καὶ ὁ Θεὸς διπλασιάζει εἰς τὸν νέον Ἰὼβ τὰ ὑπάρχοντα, ὥστε νὰ βοηθῇ τοὺς δυστυχεῖς καὶ τοὺς πτωχοὺς μὲ περισσοτέραν μεγαλοψυχίαν καὶ νὰ τοὺς προσφέρῃ περισσοτέραν ποσότητα παρὰ πρότερον.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Παχωμίου

ΗΝ ΤΙΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ἀσκήσας καθ' ἑαυτόν, τῶν πάνυ ἐπισήμων· οὗτος ἀκούσας περὶ τοῦ βίου τοῦ Ἁγίου Παχωμίου, ἐλθὼν παρεκάλεσεν αὐτὸν δέξασθαι αὐτόν εἰς τὸ Κοινόβιον. Εἰσδεχθεῖς οὖν καὶ ποιήσας ὀλίγας ἡμέρας, ἐπεθύμει μαρτυρῆσαι, τοῦ κόσμου εἰρηνεύοντος καὶ τῆς Ἐκκλησίας χάριτι Θεοῦ γαληνιώσης καὶ προκοπιτούσης, τοῦ ἐν Ἀγίοις Κωνσταντίνου τότε βασιλεύοντος.

2. Οὗτος οὖν συνεχῶς παρεκάλει τὸν μακάριον λέγων· εὗξαι, Ἀββᾶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα γένωμαι μάρτυς· ὁ δὲ Γέρων ἐνουθέτει αὐτὸν λέγων· ὑπόμεινον, ἀδελφέ, τὸν ἀγῶνα τοῦ Μοναχοῦ γενναίως καὶ ἀμώμως, κατὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ εὐαρέστησιν τὸν βίον σου κατορθώσας, καὶ ἔξεις ἐν οὐρανοῖς τὴν μετὰ Μαρτύρων κοινωνίαν· τὸν δὲ λογισμὸν τοῦτον μηκέτι παραχωρήσης εἰσελθεῖν εἰς τὴν καρδίαν σου.

3. Ἐκεῖνου δὲ μὴ ἀνιέντος, ἀλλὰ καθ' ἑκάστην ἐπιτείνοντος τὴν ἐπιθυμίαν εἰς τοῦτο καὶ ἐνοχλοῦντος τῷ Ἁγίῳ, ἵνα εὗξηται ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀποσεῖσασθαι τὴν τοιαύτην ὄχλησιν ὁ μέγας, εἶπεν αὐτῷ· ἐγὼ εὗχομαι· καὶ εἰ τοῦτο θέλεις, καταλήψεται σε· ἀσφαλίζου δὲ σεαυτόν, μήποτε ἐπελθούσης τῆς ὥρας, ἀντὶ τοῦ μαρτυρῆσαι εὐρεθῇς ἀρνούμενος τὸν Χριστόν· ἀληθῶς γὰρ σφάλλει ὁ αὐτομολῆσαι βουλόμενος καὶ ἐμπεσεῖν εἰς πειρασμόν, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κελεύοντος ἡμῖν προσεύχεσθαι μὴ ἐμπεσεῖν εἰς πειρασμόν.

4. Ἐγένετο δὲ μετὰ δύο ἔτη, ἀποσταλῆναι τινὰς τῶν ἀδελφῶν παρὰ τοῦ μεγάλου εἰς τὴν ἀνατορὰν αὐτῶν κώμην ἐπὶ τὸ συναΐσαι θρύα λόγῳ τῶν ψιθίων· τῇ δὲ κώμῃ πλησιάζουσι βάρβαροι οἱ λεγόμενοι Βλέμυες· καὶ τυγχανόντων ἐκεῖσε τῶν ἀδελφῶν, καὶ συναγαγόντων τὰ θρύα, ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς ὁ μακάριος τὸν ἀδελφὸν τὸν ἐπιθυμοῦντα μαρτυρῆσαι, δαπάνας ὀλίγας ἀπενεγκεῖν τοῖς ἀδελφοῖς παραγγείλας αὐτῷ ἀσφαλίσασθαι ἑαυτόν, καὶ εἰλῶν τὸ γεγραμμένον, καὶ ὡς δι' αἰνίγματος δηλώσας αὐτῷ, ὅτι ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας· μὴδὲ μίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία.

5. Ὁ δὲ λαβὼν ὄνον καὶ ἐπιθείς τὰς δαπίνας, πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἐπορεύετο. καὶ γενομένου αὐτοῦ περὶ τὴν ἔρημον, κατελθόντες οἱ βάρβαροι ἀπὸ τοῦ ὄρους ἐπὶ τὸ ὑδρεύσασθαι ὕδωρ, ὑπαντῶσιν αὐτῷ· καὶ κρατήσαντες αὐτόν, ἔδρσαν τὰς χεῖρας αὐτοῦ, λαβόντες δὲ καὶ τὸν ὄνον μετὰ τῶν χρεῶν, ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ ὄρος πρὸς τοὺς ἄλλους βαρβάρους.

6. Ἰδόντες δὲ οἱ λοιποὶ βίρβαροι ἐρχόμενον αὐτόν, ἤρξαντο χλευάζειν αὐτόν

1) «Κύριος δὲ εἶπε πρὸς μέ... ὅτι Κύριος ὁ Θεός σου ὁ προπορευόμενος μεθ' ὑμῶν ἐν ὑμῖν, οὔτε μή σε ἀνῆ, οὔτε μή σε ἐγκαταλίπη» (Δευτερ. λα', 2—6).

λέγοντες· μονάζον, ἔλθῃ προσκύνησον τοῖς εἰδώλοις ἡμῶν· καὶ σφάξαντες ζῶα, σπονδὰς ἐποίησαν τοῖς θεοῖς αὐτῶν, καὶ ἀγαγόντες τὸν Μοναχόν, ἠνάγκαζον αὐτὸν συσπεῖσαι αὐτοῖς· μὴ βουλομένου δὲ αὐτοῦ τοῦτο ποιῆσαι, μετὰ θυμοῦ προσήλθον αὐτῷ κατέχοντες γυμνά τὰ ξίφη, καὶ ἀπειλοῦντες. ὥς εἰ μὴ βούλοιτο θῦσαι, εὐθὺς ἀναιρεθίησεται ὑπ' αὐτῶν.

7. Ὁ δὲ ἰδὼν γυμνά τὰ ξίφη, καὶ τὸ ἦθος αὐτῶν τὸ ἄγριον φοβηθεὶς, ἔλαβε καὶ ἔσπεισε τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν, καὶ ἔφαγε μετ' αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν κρεῶν τῶν εἰδωλοθύτων, καὶ δειλιάσας τὸν σωματικὸν θάνατον, τὸν ψυχικὸν ἀπέθανε, τὸν Δεσπότην Χριστὸν ἀρνησάμενος.

8. Εἶτα ἀπολυθεὶς ἀπὸ τῶν βαρβάρων κατήλθεν ἐκ τοῦ ὄρους, καὶ εἰς ἑαυτὸν ἔλθων, ἔγνω τὴν ἀνομίαν αὐτοῦ, μᾶλλον δὲ τὴν ἀσέβειαν ἣν ἐποίησε καὶ σχίσας τὰ ἱμάτια αὐτοῦ μετὰ τὸ τύψαι πολὺ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἔρχεται εἰς τὴν Μονήν.

9. Γνοὺς δὲ ὁ μακάριος τὸ συμβὰν αὐτῷ, ἐξηλθεν εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ πάνυ λυπούμενος· ὁ δὲ ἰδὼν πρὸς αὐτὸν ἐρχόμενον, βάλλει ἑαυτὸν ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν, κραζὼν μετὰ κλαυθμοῦ· ἡμαρτον τῷ Θεῷ καὶ σοί, ὦ Πάτερ, ὅτι οὐκ ἤκουσα τῆς ἀγαθῆς οὐο συμβουλίας· εἰ γὰρ ἤκουόν σου, οὐκ ἂν ταῦτα ὑπέστην. Ὁ δὲ μέγας ἔφη πρὸς αὐτόν· ἀνάστα, ἄθλιε· σεαυτὸν ἀπέκλεισας ἀπὸ τοσοῦτων ἀγαθῶν, ὦ ταλαίπωρε· ἀληθῶς ἐπετέθη σοι στέφανος καὶ ἀπέξῃψας αὐτὸν ἀπὸ σοῦ.

10. Ὁ Δεσπότης Χριστὸς παρῆν μετὰ τῶν Ἀγίων Αὐτοῦ Ἀγγέλων, τὸ διάδημα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου βουλόμενος θεῖναι, καὶ Τοῦτον ἡρνήσω διὰ ῥοπήν ὥρας· καὶ θάνατον, ὃν μέλλεις ὑφίστασθαι καὶ μὴ θέλων, φοβηθεὶς, ἐξέπες τοῦ Θεοῦ σου, καὶ τὴν αἰώνιον ζωὴν ἀπώλεσας· ποῦ οἱ πρὸ τούτου σου λόγοι; καὶ ἡ ὁρεξίς σου;

11. Εἰπόντος δὲ ἐκείνου, ἡμαρτον, Πάτερ, κατὰ πάντα καὶ οὐ δύναμαι ἔτι εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάραι τὸ πρόσωπόν μου· ἀπωλόμην, ὦ Πάτερ, οὐκ ἔστιν ἀπὸ τοῦ νῦν ὑπόστασίς μοι τοῦ δυνηθῆναι μετανοῆσαι· τί ποιήσω, ὦ Πάτερ, οὐ προσεδόκων οὕτω γενέσθαι.

12. Ταῦτα καὶ πλείω τούτων λέγοντος αὐτοῦ καὶ ὀλοφυρομένου πικρῶς, ἔφη πάλιν ὁ μέγας πρὸς αὐτόν· Σὺ μὲν, ἄθλιε, παντελῶς σεαυτὸν ἀλλότριον τοῦ Κυρίου κατέστησας, ἀγαθὸς δέ ἐστιν ὁ Θεός, καὶ οὐδέποτε συνέσχεν εἰς μαρτύριον ὀργὴν αὐτοῦ, ὅτι θελητῆς ἐλέους ἐστί, καὶ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αἶρει ἐξ ἡμῶν μετανοούντων· οὐ γὰρ θέλει τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἀλλὰ τὴν μετάνοιαν, καὶ τὸν πεσόντα μὴ ἐμμένειν τῷ πτώματι, ἀλλὰ ἀναστῆναι· διὰ τοῦτο μὴ ἀπογνῶς σεαυτοῦ, ἔστι γὰρ ἐλπίς σωτηρίας· ἐὰν γάρ, φησιν, ἐκκοπῇ δένδρον, πάλιν ἀνθίῃσει. Ἐὰν οὖν θέλῃς ἀκοῦσαι μου κατὰ πάντα, ἄπερ ἂν εἴπω σοι, ἔξεις συγχώρησιν παρὰ Θεοῦ.

13. Ὁ δὲ πικρῶς κλαίων, ἔλεγεν· ἀκούσω σου ἐν πάσιν ἀπὸ τοῦ νῦν, Πάτερ· καὶ κελεύει αὐτὸν ὁ μέγας ἀναχωρήσαντα εἰς ἥσυχον κελλίον ἀποκλείσαι ἑαυτόν, καὶ μηδενὶ συντυχεῖν ἔως θανάτου· καὶ παρὰ μίαν ἐσθίειν, ἄρτον δὲ καὶ ἄλλας μόνον, καὶ μεταλαμβάνειν ὕδατος μόνου, ποιεῖν δύο ψιάθια μόνα καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἐκάστου τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν ἐν ψιάθιον ποιοῦντος κατὰ τὸν κανόνα· καὶ ἀγρυπνεῖν καὶ εὐχεσθαι ὅσον ἰσχύει, κλαυθμοῦ δὲ καθόλου μὴ ἀπολείπεσθαι.

14. Ὁ δὲ δεξιόμενος ταῦτα σὺν προθυμίᾳ, ἀνεχώρησεν ὥς προσετάγη, καὶ ἐδιδασκασίεσεν πάντα τὰ προστεταγμένα αὐτῷ· οὐδενὶ δὲ συνέτυχεν ἄλλω, εἰμὴ τῷ Ἀγίῳ, καὶ τῷ Θεοδώρῳ, καὶ ὀλίγοις τῶν ἄλλων Γερόντων παρ' ὅλην τὴν ζωὴν αὐτοῦ. Ποιήσας οὖν δεκαετὴ χρόνον ἀγωνιζόμενος οὕτως, ἐκοιμήθη τῇ τοῦ Κυρίου χάριτι καλῶς, μαρτυρήσαντος τοῦ μεγάλου τῇ ἀναπαύσει αὐτοῦ.

Ἐρμηνεία

Ε ΖΗ ΚΑΠΟΤΕ ἕνας Μοναχός, ποὺ ἡσκήτεψε μόνος του καὶ ἦτο ἐκ τῶν ὀνομαστῶν τῆς περιοχῆς ἐκείνης. Αὐτὸς λοιπόν,

μόλις ἐπληροφορήθη διὰ τὸν βίον τοῦ Ἀγίου Παχωμίου, ἤλθε καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τὸν δεχθῇ εἰς τὸ Κοινόβιον. Πράγματι ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὸ Κοινόβιον καὶ παρέμεινεν εἰρηνικὸς μερικὰς ἡμέρας. Μετὰ ἀπὸ ὀλίγον καιρὸν ὁ προειρημένος Μοναχὸς ἤρχισε νὰ ἐπιθυμῇ τὸ μαρτύριον, καίτοι ὑπῆρχεν εἰς τὸν κόσμον εἰρήνη καὶ ἡ Ἐκκλησία, μὲ τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ, ἀπῆλαυε γαλήνης καὶ προέκοπτεν εἰς τὸ ἀγαθόν, διότι ἐβασίλευε τότε ὁ Ἅγιος Κωνσταντῖνος.

2. Ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἐπιθυμίας αὐτῆς παρεκάλει συνεχῶς τὸν Ἅγιον Παχώμιον λέγων:

— Ἀββᾶ, προσευχήσου δι' ἐμὲ νὰ γίνω Μάρτυς.

Ὁ Γέρων, ὡς διορατικὸς ποῦ ἦτο, τὸν ἐνουθέτει νὰ μὴ ἐπιμένῃ εἰς τὸν λογισμόν του αὐτόν:

— Κάμε ὑπομονήν, ἀδελφέ μου, — τοῦ ἔλεγεν — εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς μοναχικῆς πολιτείας, ὥστε νὰ νικήσῃς εἰς τὸν βίον σου, ὅπως θέλει ὁ Κύριος, μὲ γενναιοῦτητα καὶ ἀμέμπτως καὶ ἀσφαλῶς θὰ ἀξιωθῇς τοῦ χοροῦ τῶν Ἀγίων Μαρτύρων εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, διότι καὶ ὁ μοναχικὸς βίος εἶναι ἐκούσιον μαρτύριον. Πρόσεξε δὲ τὸν λογισμόν αὐτὸν μὴ τὸν ἀφήσῃς νὰ αἰχμαλωτίσῃ τὴν καρδίαν σου.

3. Παρ' ὅλας ὁμως τὰς συμβουλὰς τοῦ Ἀγίου Παχωμίου ὁ Μοναχὸς δὲν ὑπεχώρει, ἀλλὰ καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἐπέτεινε τὴν ἐπιθυμίαν του καὶ ἠνώχλει τὸν Γέροντα νὰ εὐχηθῇ, διὰ νὰ μαρτυρήσῃ. Διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἐνόχλησιν αὐτὴν ὁ Ἅγιος Παχώμιος καὶ φοβούμενος τὰς εὐθύνas, ἐὰν θὰ παρεκάλει τὸν Θεὸν διὰ τοιοῦτον πρᾶγμα, τοῦ εἶπεν:

— Ἐγὼ εὐχομαι, ἐφ' ὅσον τὸ ἐπιθυμεῖς καὶ ἐὰν θέλῃς τὸ μαρτύριον, θὰ σὲ εὕρῃ. Πρόσεξε, ὁμως, μήπως, ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, ἀντὶ νὰ μαρτυρήσῃς διὰ τὸν Χριστόν, Τὸν ἀρνηθῇς. Δι' αὐτὸ πρέπει νὰ περιφρουρήσῃς τὸν ἑαυτὸν σου, διότι πραγματικῶς σφάλλει ἐκεῖνος, ποῦ ἐπιδιώκει μόνος του τὸ μαρτύριον καὶ ρίπτεται, χωρὶς ἀνάγκην, εἰς τὸν κίνδυνον, ἐπειδὴ λησμονεῖ αὐτό, ποῦ διέταξεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, νὰ προσευχώμεθα, διὰ νὰ μὴ ἐμπέσωμεν εἰς πειρασμὸν «Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν» (Ματθ. ζ', 13).

4. Μετὰ ἀπὸ δύο ἔτη ὁ Μέγας Παχώμιος ἀπέστειλε μερικὸν ἐκ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Κοινοβίου εἰς χωρίον κείμενον ὑψηλότερον τοῦ Μοναστηρίου, διὰ νὰ μαζέψουν βοῦρλα, ποῦ τοὺς ἐχρησίμευον διὰ τὸ πλέξιμον τῶν ψαθιῶν. Πλησίον ὁμως τοῦ χωρίου, εἰς τὸ ὁποῖον εὕρισκοντο διὰ τὸ διακόνημα οἱ ἀδελφοί, εἶχον ἔλθει μερικοὶ βάρβαροι, ὀνομαζόμενοι Βλέμμευες. Ἔστειλε δὲ ὁ Ὁσιος Παχώμιος πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς τὸν Μοναχόν, ποῦ ἐπεθύμει νὰ μαρτυρήσῃ, διὰ νὰ τοὺς μεταφέρῃ ὀλίγα ἐφόδια, ἀφοῦ προηγουμένως τὸν συνεβούλευσε νὰ προσέχῃ τὸν ἑαυτὸν του. Συγγχρόνως, ὡς νὰ διέβλεπεν ἐκεῖνα ποῦ ἐπρόκειτο νὰ γίνουν, τοῦ ὑπενθύμισε τὰ ρητά: «Ἴδου νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδου νῦν ἡμέρα σωτηρίας» (Β' Κορινθ. ζ', 2), «Μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία» (Β' Κορ. ζ', 3—4).

διὰ τῶν ρητῶν αὐτῶν τοῦ ἀπεκάλυπτεν αἰνιγματικῶς τί ἐπρόκειτο νὰ τοῦ συμβῇ κατὰ τὴν ὁδόν.

5. Ὁ Μοναχὸς ἐφόρτωσεν εἰς τὸν ὄνον τὰ ἐφόδια καὶ ἐπήγαινε πρὸς τὸ μέρος τῶν ἀδελφῶν. Ὅταν διήρχετο πλησίον τῆς ἐρήμου, τὸν συναντοῦν οἱ βάρβαροι, οἱ ὁποῖοι ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον κατέβει ἀπὸ τοὺς παρακειμένους λόφους διὰ νὰ πάρουν νερό. Ἀμέσως τὸν συλλαμβάνουν, τοῦ δένουν τὰς χεῖρας, ἀρπάζουν τὸν ὄνον μὲ τὸ φορτίον του καὶ τὸν ὀδηγοῦν, αἰχμάλωτόν των πλέον, ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος πρὸς τοὺς ἄλλους βαρβάρους, ἐκεῖ ὅπου εἶχον τὸ καταφύγιόν των.

6. Μόλις εἶδον οἱ ἄλλοι βάρβαροι νὰ ἔρχεται ταπεινωμένος ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς αἰχμαλωσίας ὁ Μοναχός, ἤρχισαν νὰ τὸν χλευάζουν καὶ νὰ τοῦ λέγουν περιφρονητικά:

—Ἐλα, Καλόγηρε, νὰ προσκυνήσης τὰ εἰδωλά μας!

Ἐν τῷ μεταξὺ μερικοὶ ἐκ τῶν βαρβάρων αὐτῶν ἔσφαξαν ζῶα καὶ προσέφεραν θυσίαν εἰς τοὺς θεοὺς των· ἀφοῦ δὲ ἔφερον εἰς τὸ μέρος αὐτῶν τὸν Μοναχόν, τὸν ἐβίαζον νὰ θυσιάσῃ καὶ αὐτὸς μαζί των. Οὗτος εἰς τὰς ἀρχὰς ἀντεστάθη καὶ δὲν ὑπέκυπτεν εἰς τὰς ἀξιώσεις των. Βλέποντες οἱ βάρβαροι τὴν ἀντίστασίν του ἔξωργίσθησαν καὶ θυμωμένοι τὸν ἐπλησίασαν κραδαίνοντες ἐπάνω ἀπὸ τὴν κεφαλὴν του τὰ γυμνά των ξίφη, καὶ ἔλεγον πρὸς αὐτόν.

—Ἐὰν δὲν θελήσης νὰ θυσιάσῃς εἰς τοὺς θεοὺς μας, θὰ σὲ φονεύσωμεν μὲ τὰ ξίφη μας.

7. Ὁ Μοναχός, ὁ ὁποῖος τόσον ἐπιμόνως ἐπεζήτηι προηγουμένως τὸ μαρτύριον, μόλις ἀντίκρουσε τὴν ἀγρίαν μορφήν των καὶ τὰ γυμνά των ξίφη, ἐφοβήθη, ἐθυσίασεν εἰς τὰ εἰδωλά των, καὶ ἔφαγεν, ἐν συνεχείᾳ, μαζί των ἀπὸ τὰ εἰδωλόθυτα κρέατα. Οὕτω φοβηθεὶς μὴ ἀποθάνῃ σωματικῶς, ἀπέθανε ψυχικῶς ὁ Μοναχὸς αὐτός, ἀρνηθεὶς τὸν Δεσπότην Χριστόν!

8. Μετὰ τὸν ἀπέλυσαν οἱ βάρβαροι καὶ κατήλθεν ἀπὸ τὸ ὄρος. Εὐρεθεὶς δὲ μόνος του, ἤρχισε νὰ συνέρχεται, ὡς ἀπὸ ἐφιαλτικοῦ ὄνειρου, καὶ τότε μόλις ἀνελογίσθη τὸ μέγεθος τῆς ἀνομίας ἢ μᾶλλον τῆς ἀσεβείας, τὴν ὁποίαν διέπραξε. Κατεχόμενος δὲ ἀπὸ ἀφόρητον θλίψιν καὶ ἀπόγνωσιν κατεξέσχισε τὰ ἐνδύματά του καὶ ἐκτύπα ἐπὶ πολὺ τὸ πρόσωπόν του. Ἐρείπιον ψυχικὸν καὶ ἐλεεινὸς κατὰ τὴν ἐμφάνισιν ἔρχεται εἰς τὸ Κοινόβιον.

9. Μόλις ἐπληροφορήθη ὁ Μέγας Παχώμιος τί τοῦ συνέβη, ἐξηλήθε περίλυπος νὰ τὸν προῦπαντήσῃ ἔξω τοῦ Κοινοβίου. Ὅταν ὁ ἀρνητὴς Μοναχὸς τὸν εἶδε νὰ ἔρχεται πρὸς αὐτόν, πίπτει κάτω καὶ γοερῶς ἐκραύγαζε κλαίων καὶ ὀδυρόμενος.

—Ἡμάρτησα, Πάτερ μου, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνώπιόν σου, διότι δὲν ἤκουσα τὴν πολύτιμον συμβουλὴν σου. Ἐὰν σὲ εἶχον ἀκούσει, δὲν θὰ ὑφιστάμην αὐτὰ τὰ φοβερά, τὰ ὁποῖα ὑπέστην.

Ὁ Μέγας Παχώμιος εἶπεν εἰς αὐτόν:

— Σήκω ἐπάνω, δυστυχισμένε· ἀπέκλεισες τὸν ἑαυτὸν σου, ταλαίπωρε, ἀπὸ τόσα ἀγαθὰ· πραγματικῶς ἀπέρριψας ἀσυλλόγιστα τὸν στέφανον τοῦ μαρτυρίου, ποὺ ἡτοιμάζοντο νὰ θέσουν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου οἱ Ἄγγελοι.

10. Ὁ ἴδιος ὁ Δεσπότης Χριστὸς παρευρίσκειτο μὲ τοὺς Ἁγίους Τοῦ Ἀγγέλου, κατὰ τὴν στιγμήν τῆς δοκιμασίας σου, ἔτοιμος νὰ τοποθετήσῃ στέμμα νικητοῦ ἐπάνω εἰς τὴν κεφαλὴν σου· καὶ σὺ τὸν ἡρνήθης εἰς μίαν μόνον στιγμήν τῆς ὥρας· καὶ φοβηθεῖς τὸν σωματικὸν θάνατον, τὸν ὁποῖον ὁπωσδήποτε θὰ ὑποστῇς καὶ παρὰ τὴν θέλησίν σου, ἐξέπесες ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ σου καὶ ἔχασες τὴν αἰώνιον ζωὴν. Ποῦ εἶναι οἱ προηγούμενοι λόγοι σου; Ποῦ εἶναι ἡ ὁρμή σου νὰ μαρτυρήσῃς;

11. Εἰς τοὺς δριμεῖς καὶ δικαίους αὐτοὺς ἐλέγχους τοῦ Ἁγίου Παχωμίου μὲ συντριβὴν καὶ πόνον ἀπῆντησεν ὁ ἐκπεσὼν Μοναχός.

— Ἡμαρτον, Πάτερ μου, εἰς ὅλα τὰ σημεῖα καὶ δὲν ἔχω πλέον τὴν δύναμιν νὰ σηκώσω τὸ πρόσωπόν μου νὰ ἰδῶ τὸν οὐρανόν· ἐχάθηκα, Πάτερ μου, δὲν ὑπάρχω· μὲ κατέφαγεν ὁ πόνος καὶ ἡ θλίψις· πῶς θὰ ἡμπορέσω νὰ μετανοήσω; Τί νὰ κάμω τώρα, Πάτερ μου; Δὲν ἐφантаζόμουν νὰ ἐξελιχθῶν ἔτσι τὰ πράγματα.

12. Αὐτὰ καὶ περισσότερα ἔλεγεν ὁ ἐκπεσὼν Μοναχός, ἀναμεμειγμένα μὲ θρήνους καὶ δάκρυα πικρά. Λαβὼν δὲ πάλιν τὸν λόγον ὁ Μέγας Παχώμιος τοῦ εἶπεν.

— Ἀθλίε, διὰ τῆς ἀρνήσεώς σου αὐτῆς ἀπεξενώθης τελείως ἀπὸ τὸν Κύριον· πλὴν ὅμως ὁ Θεὸς εἶναι ἀγαθὸς καὶ οὐδέποτε, κατὰ τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἡ δικαία ὁργὴ Του μεταβάλλεται εἰς βασιανιστικὴν ἐκδίκησιν, διότι ἡ θέλησίς του εἶναι γεμάτη ἀπὸ εὐσπλαγχνίαν καὶ ὅταν ἡμεῖς μετανοοῦμεν, συγχωρεῖ καὶ Ἐκεῖνος τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν· διότι δὲν θέλει τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἀλλὰ τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ, οὔτε ἐπίσης ἐπιθυμεῖ νὰ παραμείνῃ ὁ πεσὼν εἰς τὸ πτώμα τῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ νὰ ἐγερθῇ. Δι' αὐτὸ μὴ ἀπελπισθῇς καὶ σὺ καὶ περιπέσης εἰς ἀπόγνωσιν, διότι ὅπως ἀναφέρεται καὶ εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφὴν καὶ ἐὰν κοπῇ ἓνα δένδρον, ὑπάρχει ἐλπίς νὰ ἀνθήσῃ καὶ πάλιν ('). Ἐὰν λοιπὸν θὰ μὲ ἀκούσῃς εἰς ὅ,τι θὰ σοῦ εἰπῶ καὶ θὰ τὰ ἐφαρμόσῃς μὲ ἀκριβείαν, τότε ἀσφαλῶς ὁ Θεὸς θὰ σὲ συγχωρήσῃ.

13. Ὁ ἐκπεσὼν Μοναχὸς μὲ δάκρυα καὶ λυγμοὺς ἀπῆντησεν:

— Ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἐξῆς θὰ ἐκτελέσω μὲ ἀκριβείαν ὅσα μοῦ παραγγέλῃς.

— Λοιπὸν θὰ ἀναχωρήσῃς ἀπὸ ἐδῶ καὶ θὰ κλεισθῇς μόνος σου εἰς ἓνα κελλίον ἡσυχον· μέχρι δὲ τοῦ θανάτου σου δὲν θὰ δεχθῇς τὴν ἐπίσκεψιν οὐδενὸς καὶ μὲ κανένα δὲν θὰ συναναστραφῇς. Θὰ τρώγῃς

1) «Ἔστι γὰρ δένδρον ἐλπίς· ἐὰν γὰρ ἐκκοπῇ, ἔτι ἐπανθήσει, καὶ ὁ ῥάδαμος αὐτοῦ οὐ μὴ ἐκλίπῃ». (Ἰώβ, ιδ', 7).

ἡμέραν παρ' ἡμέραν μόνον ψωμί καὶ ἅλατι καὶ μόνον νεράκι θὰ πίνῃς. Καὶ ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἄδελφοί, κατὰ τὸν κανόνα, κατασκευάζουν ἕνα ψαθὶ τὴν ἡμέραν, σὺ θὰ κάμῃς δύο. Ὅσον ἡμπορεῖς θὰ ἀγρυπνῇς καὶ θὰ προσεύχεσαι· δὲν θὰ ἀφήσῃς δὲ καθόλου τὸ δακρύβρεκτον πένθος.

14. Τὰς ἐντολὰς αὐτὰς τὰς ἤκουσε μὲ προθυμίαν ὁ Μοναχὸς καὶ συμφώνως μὲ τὴν προσταγὴν τοῦ Ἀββᾶ Παχωμίου ἀνεχώρησε. Τόση δὲ ἦτο ἡ προθυμία του, ὥστε ἐδιπλασίασε μόνος του τὸν κανόνα, ποὺ τοῦ ἐπεβλήθη. Ἐφ' ὅσον δὲ ἔζη, κανένα ἄλλον δὲν συνήντησε, παρὰ μόνον τὸν Ἅγιον Παχώμιον, τὸν Θεόδωρον καὶ ἐλαχίστους ἀκόμη Γέροντας. Ἀφοῦ λοιπὸν διῆλθε δέκα ὁλόκληρα ἔτη τοιοῦτοτρόπως ἀγωνιζόμενος, ἐκοιμήθη καλῶς συνεργούσης τῆς θείας Χάριτος. Τὴν ἀνάπαυσιν δὲ τῆς ψυχῆς του, διὰ τῆς συγχωρήσεως ἐκ τῆς ἀρνήσεως, ἐβεβαίωσεν ὁ ἴδιος ὁ Μέγας Παχώμιος.

Γ'. Τοῦ Ἁγίου Βαρσανουφίου

Α ΔΕΛΦΟΙ τινες οἰκοῦντες ἐν Μοναστηρίῳ καὶ πολλῶν λυτρωθέντες πειρασμῶν ταῖς εὐχαῖς τῶν Ἁγίων Πατέρων, ἀκούσαντες περὶ ἐφόδου ληστῶν ἐμελλον ἀναχωρεῖν τοῦ Μοναστηρίου, καὶ ἠρώτησαν περὶ τούτου τὸν Γέροντα τί δεῖ ποιεῖν.

2. Καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ταδε· τὴν πεῖραν τῆς τοῦ Δεσπότης ἡμῶν ἀγαθότητος ἔχομεν ἤδη, ἀπὸ πολλῶν θλίψεων καὶ πειρασμῶν ὀυσθέντες ὑπ' Αὐτοῦ· καὶ νῦν μὴ διστάσωμεν, ὅτι ῥύεται καὶ σκεπάζει ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς κακοῦ· ὅλην οὖν τὴν μέριμναν ἡμῶν καὶ ἐλπίδα ἐπ' Αὐτὸν ἐπιθῶίψωμεν, καὶ εὐχαῖς ἁγίων μὴ φροντίσῃτε περὶ τινος κακοῦ, ἀλλὰ στήκετε ἐδραῖοι τῇ πίστει Χριστοῦ, μελφοῦντες μετὰ τοῦ Προφήτου Δαβὶδ· «Κύριος ἐμοὶ βοηθὸς καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσῃ μοι ἄνθρωπος», καὶ τὰ ἑξῆς· καὶ τὸ «Κύριος φυλάξει σε ἀπὸ παντὸς κακοῦ, φυλάξει τὴν ψυχὴν σου ὁ Κύριος, Κύριος φυλάξει τὴν εἰσοδόν σου καὶ τὴν ἐξοδόν σου ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος».

3. Βλέπετε μήποτε μάθωσιν οἱ ἄνθρωποι, ὅτι, ἔχοντες τὸν Θεόν, τοὺς ἀνθρώπους φοβεῖσθε, καὶ σκανδαλισθῶσιν· ἐὰν γὰρ καὶ πορευθῶ ἐν μέσῳ σκιᾶς θανάτου· καθ' ἐκάστην πρὸς τὸν Θεὸν ψάλλοντες, λέγετε· «οὐ φοβηθήσομαι κακὰ, ὅτι Σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ»· πῶς οὖν ταῦτα ἀληθῶς λέγειν δυνάμεθα, οὕτω δειλιῶντες; εἶπατε τῇ ἀπίστῳ ψυχῇ ἵνα λάβῃ θάρσος· «Κύριος τῶν δυνάμεων μετ' ἡμῶν, ἀντιλήπτωρ ἡμῶν ὁ Θεὸς Ἰακώβ».

4. Ταύτης τῆς ἀποκρίσεως ἀδελφός τις ἀκούσας ἐδήλωσε τῷ αὐτῷ Γέροντι λέγων· δέομαί σου, ὀφείλει τις ἔχειν τὴν πεποίθησιν ταύτην, καὶ οἰκεῖν ἐν ληστρικοῖς τόποις ἀφόβως;

5. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· πάντοτε ὀφείλομεν θαρδεῖν εἰς τὸν Κύριον, ὅτι οὐκ ἔα ἡμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δυνάμεθα· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐδίδαξεν αὐτὸς ἡμᾶς λέγων· εὐξασθε ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν, εὐρίσκεται τοῦτο παράβασις ἐντολῆς Θεοῦ, ἑαυτοὺς γὰρ παραδιδόαμεν εἰς θάνατον· ἐὰν δὲ ἐν εἰρηνικῇ τόπῳ οἰκῶμεν καὶ ἀκούσωμεν περὶ ἐφόδου ληστῶν, οὐκ ὀφείλομεν ταραχθῆναι, ἔχοντες τὴν σκέπην τοῦ Θεοῦ· βλέπει γὰρ ὁ Θεὸς ὅτι ἡμεῖς οὐκ εἰσηνέγκαμεν ἑαυτοὺς εἰς πειρασμούς.

6. Ἐὰν οὖν, εὐχομένων ἡμῶν ταῦτα, ἔλθῃ ἡμῖν ὁ πειρασμός, οἷον ἡ ἐφοδος ληστῶν, ἢ τι ἄλλο τοιοῦτον, μὴ ἐκλυθῶμεν, πρὸς δοκιμὴν ἡμῶν γίνεται καὶ κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ πρὸς τὸ συμφέρον ἡμῖν· καὶ εἰ κατὰ συγχώρησιν εἴη, ἔχομεν τὸν στηριγμὸν τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· «πιστὸς ὁ Θεὸς ὃς

οὐκ ἔάσει ἡμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δυνάμεθα, ἀλλὰ σὺν τῷ πειρασμῷ ποιήσει καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι ἡμᾶς ὑπενεγκεῖν».

7. Καὶ γὰρ ἐὰν ἀπὸ ἀκοῆς φύγωμεν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, δύναται ὁ διάβολος μὴ ἔασαι ἡμᾶς καθίσαι ἐν τόπῳ· ὅταν δὲ ἀσφαλῶς οἴδαμεν περὶ τοῦ τόπου, ὅτι ὑποψίαν ἔχει κινδύνου, ὀφείλομεν προσασφαλίσασθαι· εἰ δὲ ὁ μὲν τόπος εἰρηνικός εἴη, ἐξαίφνης δὲ ἔλθῃ πειρασμός, ὁ Θεὸς βλέπων, ὅτι οὐκ ἐξ ἡμῶν ἡ αἰτία, σκεπάζει ἡμᾶς κατὰ τὸ θέλημα Αὐτοῦ.

8. Ὡς περ γὰρ τις ἐν χωνευτηρίῳ δοκιμάζει χρυσὸν καὶ ἄργυρον, οὕτως ἐν πειρασμοῖς δοκιμάζονται αἱ τῶν ἀνθρώπων ψυχαί. Πρὸ οὖν πειρασμοῦ μὴ μεγεθύνῃς σεαυτὸν, ἀλλ' ἡνίκα πειρασμός ἐπέλθῃ, τότε τὴν σεαυτοῦ ἐπιγνώσῃ δύναμιν, καὶ ἐὰν ἴδῃς σεαυτὸν καταπίπτοντα, ἐπικάλεσα τὴν τοῦ Θεοῦ βοήθειαν, καὶ ἐξελεῖταί σε, ἀνθίστασο δὲ τῇ ἀμαρτίᾳ κραταιῶς, καὶ μὴ φοβοῦ πειρασμοῦ παρουσίαν· οὐ γὰρ βλάπτει ἡ πείρα τὸν γενναῖον ἀθλητὴν, ἀλλὰ καὶ δοκιμώτερον ἀποδείκνυσι.

9. Πολλάκις γὰρ τὸ διὰ τοῦ πυρὸς κραταιούμενον τῷ πυρὶ ἀνθίσταται· ἡ γὰρ πλίνθος, ὧμὴ οὐσα, ἀσθενὴς ἔστι καὶ ἐπίσαθρος· ἡνίκα δὲ προσομιλήσῃ τῷ πυρὶ καὶ ἐξοπτηθῇ, τεῖχος γίνεται τῷ πυρὶ καὶ ἀπειργεῖ αὐτοῦ τὴν δύναμιν· ἡ γὰρ κάμινος ἐκ πλίνθου διηρητισμένη, οὕτω συνέχει ἐν ἑαυτῇ τὴν ἐξαφθείσαν φλόγα καὶ οὐκ ἔξ ἐπὶ πλεόν προβῆναι, ὥς τὸ κεράμιον τὸ ἐμβληθὲν εἰς αὐτὸ ὕδωρ.

10. Καὶ σὺ οὖν, ἀδελφέ, ἀνθίστασο τοῖς πειρασμοῖς καὶ ταῖς θλίψεσι τὴν θεῖαν συμμαχίαν ἐπικαλούμενος, καὶ πάντως δοκιμώτερος ἔσει καὶ γενναιότερος· «ἡ γὰρ θλίψις, φησὶν, ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἡ δὲ ὑπομονή, δοκιμήν», καὶ τὰ ἐξῆς.

11. Ὅταν οὖν συμβῇ σοι θλίψις, μὴ καταπέσῃς εὐθύς, ἀλλὰ προσδόκησον ἐγγὺς οὖσαν καὶ τὴν χαράν, καὶ παρακάλεε σεαυτὸν τῇ ἐλπίδι τῆς ἐπιούσης χαρᾶς, τοὺς ναυτικούς λαμβάνων ὑπόδειγμα· οὗτοι γάρ, ἐπαναστάσεως αὐτοῖς γενομένης ἀνέμου καὶ χειμῶνος σφοδροῦ, οὐκ ἀπογινώσκουσι τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας, ἀλλ' ἀντιμάχονται τοῖς κύμασιν εὐδίαν προσδεχόμενοι, καὶ οὕτω τὴν τρικυμίαν διέρχονται.

12. Ὅταν δὲ πάλιν ἐν γαλήνῃ ᾧσι, ζάλην προσδοκῶσι, καὶ τὸ πλοῖον πάντοθεν περιφράττουσι, καὶ αὐτοὶ νήφουσιν, ἵνα μὴ αἰφνιδίου κλύδωνος ἐγερθέντος ἀπαρασκευάστοι εὐρεθῶσι καὶ κινδυνεύσωσι.

13. Καὶ σὺ οὖν ἐν μὲν ταῖς θλίψεσιν ἄνεσιν προσδόκα, καὶ γενναίως ὑποίσεις τοὺς πειρασμούς διαφυγὼν τὴν ἀπόγνωσιν, ἐν δὲ τῇ χαρᾷ, ὅταν ἐπέλθῃ σοι, μὴ ὅλως ἐκείνης γεγόμενος, διαχυθεὶς ἐπιλιπύῃ τοῦ πένθους, ἀλλὰ σίσφιγγε σεαυτὸν λύπην προσδεχόμενος, καὶ ὅταν ἐπισυμβῇ σοι, οὐ ξενισθῇς ὥς ἀπαρασκευάστος, ἀλλὰ γενναίως οἴσεις τὸ προσδοκώμενον· «ἡτοιμάσθην γάρ, φησιν, καὶ οὐκ ἐταράχθην».

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΜΕΡΙΚΟΙ ἀδελφοὶ ἔζων κοινοβιακῶς εἰς Μοναστήριον· οὗτοι, μὲ τὰς εὐχὰς τῶν Ἀγίων Πατέρων, ἐλυτρώθησαν ἀπὸ πολλοὺς πειρασμούς. Κάποτε λοιπὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοὶ ἐπληροφορήθησαν, ὅτι πρόκειται νὰ ἐπιτεθοῦν ἐναντίον τοῦ Μοναστηρίου λησταί. Ἀμέσως ἀπεφάσισαν νὰ ἀναχωρήσουν ἐκ τοῦ Μοναστηρίου ἐκ τοῦ φόβου τῆς ἐνδεχομένης ἐπιθέσεως· πρὸς τοῦτο ἠρώτησαν καὶ τὸν Γέροντα τί πρέπει νὰ κάμουν.

2. Ἐκεῖνος τοὺς ἀπήντησεν ὡς ἐξῆς :

— Ὅλοι ἔχομεν προσωπικὴν πεῖραν τῆς ἀγαθότητος τοῦ Δεσπότου ἡμῶν, διότι μὲ τὴν βοήθειάν Του ἔχομεν διαφύγει πολλὰς θλίψεις καὶ πολλοὺς πειρασμούς. Δι' αὐτὸ καὶ τώρα δὲν πρέπει οὐδόλως νὰ

ἀμφιβάλλωμεν, ὅτι θὰ μᾶς προφυλάξῃ καὶ θὰ μᾶς διασώσῃ ἀπὸ κάθε κίνδυνον. Ἄς στηρίξωμεν λοιπὸν εἰς τὸν Κύριον ὅλας τὰς ἐλπίδας ἡμῶν καὶ ὥς ἀναθέσωμεν εἰς Αὐτὸν τὴν φροντίδα ἡμῶν· μετὰ τὰς εὐχὰς δὲ τῶν Ἀγίων Πατέρων μὴ σκεφθῆτε πῶς θὰ ἀντιμετωπίσῃτε τὸ κακόν, ἀλλὰ νὰ παραμείνετε ἀμετακίνητοι εἰς τὴν πρὸς τὸν Χριστὸν πίστιν, ψάλλοντες μαζὶ μετὰ τὸν Προφήτην Δαβὶδ· «Κύριος ἐμοὶ βοηθὸς καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι· ἄνθρωπος» (Ψαλμ. ριζ', 6). Καὶ ὅλους τοὺς στίχους τοῦ ψαλμοῦ, ὅπως ἐπίσης καὶ στίχους τοῦ ἑτέρου ψαλμοῦ· «Κύριος φυλάξαι σε ἀπὸ παντὸς κακοῦ, φυλάξει τὴν ψυχὴν σου ὁ Κύριος, Κύριος φυλάξει τὴν εἰσοδὸν σου καὶ τὴν ἔξοδόν σου ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος» (Ψαλμ. ρκ', 7—8).

3. — Προσέχετε μήπως γίνετε κακὸν παράδειγμα εἰς τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι μανθάνοντες, ὅτι φοβεῖσθε ἀνθρώπους, ἐνῶ ἔχετε τὸν Θεὸν προστάτην, ἀσφαλῶς θὰ σκανδαλισθῶσι. Καθ' ἑκάστην ἡμέραν μετὰ κατάνυξιν νὰ ψάλλετε τοὺς στίχους τοῦ διδασκτικοῦ ψαλμοῦ· «Ἐὰν γὰρ καὶ πορευθῶ ἐν μέσῳ σκιᾶς θανάτου, οὐ φοβηθήσομαι κακά, ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ» (Ψαλμ. κβ', 4). Πῶς λοιπὸν τὰ μὲν χεῖλη ἡμῶν δύνανται νὰ ψάλλουν τὰ ἀληθῆ αὐτὰ λόγια, ἡ δὲ ψυχὴ ἡμῶν νὰ δειλιάξῃ; Εἰς τὴν ψυχὴν, ποὺ δειλιά, λόγῳ ἑλλείψεως πίστεως, νὰ εἰπῇτε μετὰ σταθερότητα, διὰ νὰ λάβῃ θάρρος· «Κύριος τῶν δυνάμεων μετ' ἡμῶν, ἀντιλήπτωρ ἡμῶν ὁ Θεὸς Ἰακώβ» (Ψαλμ. με', 8).

4. Μόλις ἤκουσε τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν ἕνας ἀδελφός, ὑπέβαλεν εἰς τὸν ἴδιον Γέροντα τὴν ἐξῆς ἀπορίαν·

— Σὲ παρακαλῶ— εἶπεν ὁ ἀδελφός— ἐξήγησέ μου· ἔχει κανεὶς ὑποχρέωσιν νὰ κατοικῇ, χωρὶς φόβον, εἰς τόπους γεμάτων ληστῶν, ὅταν ἔχῃ τὴν πεποίθησιν εἰς τὴν προστασίαν τοῦ Θεοῦ;

5. Εἰς τὴν ἀπορίαν αὐτὴν ἔδωσε τὴν κατωτέρω ἀπάντησιν ὁ Γέρον·

— Ὅφειλομεν νὰ ἔχωμεν πάντοτε θάρρος, στηριζόμενον εἰς τὴν πίστιν μας πρὸς τὸν Κύριον καὶ νὰ εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι δὲν θὰ μᾶς ἀφήσῃ νὰ δοκιμασθῶμεν περισσότερον ἀπὸ ὅσον δυνάμεθα. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἴδιος μᾶς ἐδίδαξε νὰ προσευχώμεθα, ὅπως μὴ εἰσέλθωμεν εἰς πειρασμόν, «Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν» (Ματθ. κς', 41)· ὅταν εἴμεθα ριψοκίνδυνοι καὶ ἐκθέτωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας εἰς τὸν κίνδυνον τοῦ θανάτου, παραβαίνομεν τὴν ἀνωτέρω δεσποτικὴν ἐντολήν, διότι μόνοι μας ἐπιδιώκομεν τὴν συμφοράν. Ἐὰν ὅμως κατοικῶμεν εἰς εἰρηνικὸν τόπον, ὅπου δὲν ὑπάρχουν κίνδυνοι ληστῶν, καὶ αἰφνιδίως ἀκούσωμεν περὶ ληστρικῆς ἐπιθέσεως, δὲν πρέπει νὰ ταραχθῶμεν ἐφ' ὅσον εὐρισκόμεθα ὑπὸ τὴν κραταιὰν σκέπην τοῦ Θεοῦ· διότι τότε καὶ ὁ Θεὸς βλέπει, ὅτι δὲν ἐρρίφθημεν μετὰ τὴν θέλησίν μας εἰς τοὺς κινδύνους τῶν πειρασμῶν.

6. Ἐὰν λοιπὸν ἐπέλθῃ εἰς ἡμᾶς πειρασμός, ἢ ἔφοδος ληστῶν ἢ ὁ,τιδήποτε ἄλλο, καθ' ἣν στιγμὴν ἡμεῖς δὲν ἀναμένομεν αὐτὸν καὶ εὐχόμεθα, κατὰ τὴν ἐντολήν τοῦ Κυρίου, νὰ μὴ εἰσέλθωμεν εἰς πειρα-

σμόν, δὲν πρέπει τότε νὰ τὰ χάσωμεν· ὁ πειρασμὸς συνέβη, κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ, πρὸς τὸ συμφέρον μας, διὰ νὰ δοκιμασθῇ ἡ πίστις μας. Καὶ ἐφ' ὅσον κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ συμβαίνουν αὐτά, τότε θὰ πρέπει νὰ μᾶς στηρίξῃ εἰς τὴν πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν καὶ ἐλπίδα ἡ διδασκαλία τοῦ Ἀποστόλου· «Πιστὸς δὲ ὁ Θεός, ὃς οὐκ ἑάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν» (Α' Κορινθ. ι', 13).

7. Διότι ἐὰν φεύγωμεν ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος εἰς τὸ ἄλλο ἀπὸ διαδόσεις περὶ κινδύνου, τότε ἀσφαλῶς ὁ διάβολος δὲν θὰ μᾶς ἀφήσῃ νὰ ἡσυχάσωμεν εἰς κανένα μέρος. Ὅταν ὁμως βεβαιωθῶμεν, ὅτι πράγματι εἰς ἓνα μέρος ἐνεδρεύει ὁ κίνδυνος, τότε ὀφείλομεν ἐγκαίρως νὰ λάβωμεν τὰ μέτρα μας, διὰ νὰ ἀσφαλισθῶμεν· ἐὰν ὁμως ὁ τόπος, εἰς τὸν ὁποῖον κατοικοῦμεν, εἶναι εἰρηνικός, καὶ δὲν ἔχῃ προηγουμένως σημειωθῇ οὐδὲν κακόν, καὶ ὅλως ἀπροσδοκῆτως ἐμφανισθῇ ὁ πειρασμός, διὰ τῆς αἰφνιδιαστικῆς ἐπιθέσεως ληστῶν, τότε ὁ Θεός, ποῦ βλέπει, ὅτι ὁ κίνδυνος δὲν ὀφείλεται εἰς τὴν ἀπρονοησίαν μας, θὰ μᾶς σκεπάσῃ καὶ θὰ μᾶς προφυλάξῃ, συμφώνως πρὸς τὸ θέλημά Του.

8. Ὅπως ἀκριβῶς ὁ χρυσοχόος ἐλέγχῃ μέσα εἰς τὸ ἀναμμένο καμίνι τὴν ποιότητα τοῦ χρυσοῦ ἢ τοῦ ἀργύρου, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ ἐλπίς καὶ ἡ πίστις καὶ ἡ ἀντοχὴ τῶν ψυχῶν μας ἐλέγχονται διὰ τῶν πειρασμῶν. Πρὶν λοιπὸν ἐμπέσης εἰς πειρασμόν, μὴ θεωρῇς τὸν ἑαυτόν σου σπουδαῖον καὶ μεγάλον εἰς τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀρετὴν· τότε θὰ ἀντιληφθῇς τὴν δύναμίν σου, ὅταν δεχθῇς τὴν ἐπίθεσιν πειρασμοῦ. Τότε, κατὰ τὴν στιγμήν τοῦ πειρασμοῦ, ὅταν βλέπῃς τὸν ἑαυτόν σου νὰ καταπίπτῃ καὶ νὰ ὑπάρχῃ κίνδυνος ὀλοσχεροῦς πτώσεως, νὰ ἐπικαλεσθῇς ἀμέσως τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀσφαλῶς ὁ Κύριος θὰ σὲ γλυτώσῃ. Νὰ ἀνθίστασαι μὲ γενναιότητα κατὰ τῆς ἁμαρτίας καὶ νὰ μὴ φοβᾶσαι τὴν παρουσίαν τοῦ πειρασμοῦ· ὅταν ὁ ἀθλητὴς εἶναι γενναῖος εἰς οὐδὲν τὸν ζημιώνει ἡ ἐμπλοκὴ του εἰς τὸν ἀγῶνα. Ἀπ' ἐναντίας διὰ τοῦ ἀγῶνος ὁ ἀθλητὴς αὐτὸς καθίσταται ἱκανώτερος, διότι ἔλαβε πείραν τῆς πάλης.

9. Πολλὰς φορὰς ἀντικείμενα, τῶν ὁποίων ἡ ἀντοχὴ ἐνισχύεται διὰ τοῦ πυρός, ἔχουν τὴν δύναμιν νὰ ἀνθίστανται εἰς τὸν κίνδυνον τῆς φωτιᾶς· παραδείγματος χάριν τὸ τοῦβλο, μόλις πλασθῇ ἀπὸ τὸν πηλουργόν, δὲν ἀντέχει καὶ εἶναι εὐθραυστον· ὅταν ὁμως τοποθετηθῇ εἰς τὴν φωτιὰ καὶ ψηθῇ καλά, τότε μεταβάλλεται εἰς τεῖχος ποῦ ἐμποδίζει καὶ ἀπομακρύνει τὴν δύναμιν τοῦ πυρός. Τὸ ἴδιο τὸ καμίνι ἔχει κτισθῇ ἀπὸ τοῦβλα· καὶ ὁμως συγκρατεῖ ἀποτελεσματικῶς τὴν φωτιὰν καὶ δὲν τὴν ἀφήνει νὰ σκορπίσῃ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ὅπως ἀκριβῶς ἡ στάμνα συγκρατεῖ τὸ νερό, μὲ τὸ ὁποῖον εἶναι γεμάτη.

10. Καὶ σὺ λοιπόν, ἀδελφέ μου, νὰ ἀνθίστασαι μὲ γενναιότητα ἐναντίον τῶν πειρασμῶν καὶ τῶν θλίψεων, ἐπικαλούμενος τὴν συμμαχίαν τοῦ Θεοῦ· νὰ εἶσαι δὲ βέβαιος, ὅτι τοιοῦτοτρόπως θὰ ἀναδειχθῇς

ικανώτερος καὶ γενναιότερος. Εἶναι γνωστόν, ὅτι «Ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν» (Ρωμ. ε', 3—4) καὶ ὅσα ἐν συνεχείᾳ ὁ οὐρανοβάμων Ἀπόστολος Παῦλος ἀναφέρει.

11. Ὅταν λοιπὸν σοῦ συμβῇ θλίψις ἐξ αἰτίας ἐνὸς πειρασμοῦ, μὴ ἀπογοητευθῇς ἀμέσως καὶ καταπέσῃς, ἀλλὰ νὰ περιμένῃς, ὅτι συντόμως θὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ψυχὴν σου καὶ ἡ χαρά· μετὰ τὴν προσδοκίαν δὲ καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς ἐπερχομένης χαρᾶς νὰ παρηγορῇσαι καὶ νὰ ἀντλήῃς θάρρος. Εἰς τοῦτο νὰ παραδειγματίζεσαι ἀπὸ τοὺς ναυτικούς· οὗτοι, ὡς γνωστόν, ὅσάκις ἀντιμετωπίζουν, κατὰ τὸ ταξιδιὸν των, σφοδρὰν κακοκαιρίαν καὶ θαλασσοταραχὴν, δὲν ἀπελπίζονται, οὔτε τὰ χάνουν· ἀπ' ἐναντίας· ἀντιμετωπίζουν μετὰ ἡρωϊσμὸν τὴν μανίαν τῶν κυμάτων, ἀναμένοντες τὴν γαλήνην· μετὰ τὸ θάρρος δὲ αὐτὸ τῆς ἐλπίδος περνοῦν τὴν τρικυμίαν.

12. Ὅταν πάλιν ἐπικρατῇ γαλήνη, κατὰ τὸ ταξιδιὸν των, δὲν ἐφησυχάζουν· περιμένουν τὴν τρικυμίαν καὶ δι' αὐτὸ ἀσφαλίζουν ἀπὸ παντοῦ τὸ πλοῖον, ὥστε νὰ μὴ εἰσέρχονται ὕδατα, εἰς περιπτώσιν ποὺ θὰ ἐγερθῇ αἰφνιδιαστικῶς θαλασσοταραχὴ· οἱ ἴδιοι δὲ οἱ ναῦται εἶναι πάντοτε ἐν ἐπιφυλακῇ, ὥστε νὰ μὴ εὗρεθοῦν ἀπροετοίμαστοι καὶ κινδυνεύσουν κατὰ τὴν ὥραν τῆς τρικυμίας.

13. Καὶ σὺ λοιπὸν, ὅταν διέρχεσαι θλίψεις, νὰ ἐλπίζῃς, ὅτι θὰ ἔλθῃ καὶ ἡ ἀναψυχὴ, ὥστε νὰ ὑποφέρῃς μετὰ γενναιότητα τοὺς πειρασμοὺς καὶ νὰ ἀποφύγῃς τὴν ψυχοβλαβὴ ἀπογοήτευσιν. Ὅταν πάλιν ἔλθῃ εἰς τὴν ψυχὴν σου ἡ προσδοκωμένη χαρά, πρόσεξε νὰ μὴ αἰχμαλωτισθῇς τελείως ἀπὸ αὐτὴν καὶ σκορπίσῃς τὴν διάνοιάν σου εἰς τὰ χαρούμενα περιστατικά, ὥστε νὰ λησμονήσῃς τὸ κατὰ Χριστὸν ὠφέλιμον πένθος· ἀντιθέτως πρέπει νὰ εἶσαι συγκρατημένος ἀναμένων τὴν ἔλευσιν λύπης. Τοιοῦτοτρόπως ὅταν θὰ σοῦ ἔλθῃ ἡ ἀναμενομένη λύπη, ἐπειδὴ δὲν θὰ εἶσαι ἀπροετοίμαστος δι' αὐτήν, δὲν θὰ ἐξαφνιασθῇς, ἀλλὰ μετὰ γενναιότητα θὰ ὑποφέρῃς αὐτό, ποὺ ἐπερίμενες· αὐτὸ τὸ νόημα ἔχει καὶ τὸ ρητόν· «Ἡτοιμάσθην καὶ οὐκ ἔταράχθην» (Ψαλμ. ριγ', 60).

Δ'. Τοῦ Ἀγίου Ἡσαΐου

Τ Ο ΕΥΡΕΙΝ τὴν εὐχαριστίαν ἐν καιρῷ πειρασμοῦ, ἀποστρέφει εἰς τὰ ὀπίσω τοὺς ἐπερχομένους πειρασμούς.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Τ Ο ΝΑ ΑΙΣΘΑΝΕΣΑΙ εὐχαρίστησιν κατὰ τὴν ὥραν τοῦ πειρασμοῦ, εἶναι δύναμις ἀποδιώκουσα εἰς τὰ ὀπίσω τοὺς ἐπιτιθεμένους πειρασμούς.

Ε'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

Ε ΚΤΟΣ προσευχῇ καὶ ὑπομονῇ πειρασμοὺς νικῆσαι ὁ θέλων, οὐκ ἀπώσεται αὐτοῦς, ἀλλὰ καὶ πλέον ἐμπλακῆσεται.

2. Ἐν καιρῷ θλίψεως βλέπε τὴν προσβολὴν τῆς ἡδονῆς· ἐπειδὴ

γὰρ ἡ προβολὴ παραμυθεῖται τὴν θλίψιν, εὐπαράδεκτος γίνεται.

3. Ὁ τὰ ἐνεστώτα θλίβερά τῶν μεταγενεστέρων ἀγαθῶν προσδεχόμενος, γινώσιν ἀληθείας εὗρηκε καὶ ὀργῆς καὶ λύπης ῥαδίως ἀπαλλαγέσεται.

4. Ὁ πᾶσαν κακὴν ἐπιφορὰν ἀποκλείσαι βουλόμενος, ὀφείλει διὰ προσευχῆς συναλλάσσειν τῷ Θεῷ τὰ πράγματα, καὶ κρατεῖν μὲν νοερώς τὴν εἰς αὐτὸν ἐλπίδα, τὴν δὲ φροντίδα τῶν αἰσθητῶν κατὰ δύναμιν παραλογίζεσθαι.

5. Πειρασμοῦ ἐπελθόντος, μὴ ζῆτει διατὶ ἢ πῶς καὶ παρὰ τίνος ἐλήλυθεν, ἀλλ' ὅπως ἂν αὐτὸν ἀλύπως καὶ ἀμνησικάκως ὑπομείνης.

6. Ἀλλότριον κακὸν οὐ προστίθῃσιν ἁμαρτίαν, ἐὰν μὴ ἡμεῖς αὐτὸ κακαῖς ἐννοίαις παραδεξώμεθα.

7. Ὅταν ἀδικουμένου σου σκληρυνθῇ τὰ σπλάγχνα καὶ ἡ καρδία σου, μὴ λυποῦ ὅτι οἰκονομικῶς ἐκινήθῃ τὸ ἐγκείμενον, ἀλλὰ χαίρων ἀνάκοπτε τοὺς ὑπανακύπτοντας λογισμούς, εἰδὼς ὅτι τούτων ἐκ προσβολῆς ἀναιρουμένων, καὶ τὸ κακὸν μετὰ τὴν κίνησιν συναναιρεῖσθαι πέφυκε· τῶν δὲ λογισμῶν ἐνδελεχούντων, κάκεινο προσθήκην λαμβάνειν εἴωθεν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΚΕΙΝΟΣ πού θέλει νὰ νικήσῃ τοὺς πειρασμοὺς χωρὶς προσευχὴν καὶ ὑπομονήν, τίποτε δὲν κατορθώνει· ἀντὶ νὰ τοὺς ἀπομακρύνῃ, περισσότερον περιπλέκεται εἰς αὐτούς.

2. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θλίψεως νὰ βλέπῃς μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς σου τὴν προσέγγισιν τῆς πνευματικῆς ἡδονῆς· ἐπειδὴ ἡ ἀναμονὴ τῆς ἡδονῆς αὐτῆς καταπραΰνει τὴν θλίψιν καὶ παρηγορεῖ τὸν ἄνθρωπον, πού θλίβεται, δι' αὐτὸ καὶ εὐκόλως αὐτὸς τὴν ἀποδέχεται.

3. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἀναμένει νὰ δεχθῇ καὶ πάλιν τὰς παρούσας θλίψεις, μετὰ τὰ προσδοκώμενα ἀγαθὰ, αὐτὸς πραγματικῶς ἐγνώρισε τὴν πραγματικὴν ἀλήθειαν εἰς τὴν ζωὴν καὶ εὐκόλως θὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν ὀργὴν καὶ τὴν λύπην.

4. Αὐτός, πού ἐπιθυμεῖ νὰ ἀποτρέψῃ ἐπίθεσιν παντὸς κακοῦ, ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ προσεύχεται ἐντατικῶς πρὸς τὸν Θεόν, διότι μόνον τοιουτοτρόπως θὰ δυνηθῇ, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, νὰ μεταβάλῃ τὴν λυπηρὰν φύσιν τῶν πραγμάτων. Μαζὶ μὲ τὴν προσευχὴν νὰ διατηρῇ νοερώς ζωηρὰν τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίδα καί, κατὰ τὸ δυνατόν, νὰ ἀδιαφορῇ διὰ τὴν φροντίδα τῶν ὑλικῶν ὑποθέσεων.

5. Ὅταν σοῦ συμβῇ ἓνας πειρασμός, μὴ ἀναζητῇς τὴν αἰτίαν ἢ τὸ πρόσωπον διὰ τοῦ ὁποῖου ἐπῆλθεν, ἀλλὰ νὰ φροντίζῃς πῶς θὰ τὸν ὑπομείνης, χωρὶς νὰ δοκιμάσῃς εἰς τὴν ψυχὴν σου τὴν ἐπιβλαβὴ λύπην ἢ τὴν ἀδελφοκτόνον μνησικακίαν.

6. Κακόν, τὸ ὁποῖον διέπραξεν ἄλλος ἄνθρωπος, δὲν προσθέτει ἁμαρτίαν εἰς ἡμᾶς· τότε μόνον ἡ ξένη ἁμαρτία γίνεται καὶ ἰδική μας, ὅταν ἡμεῖς τὴν ἐξετάζωμεν μὲ κακὰς καὶ πονηρὰς σκέψεις καὶ οὕτω πως γεμίζομεν τὴν ψυχὴν μας μὲ τὴν δυσοσμίαν ἐκ τῶν κακῶν τῶν ἄλλων.

7. Ὅταν, διότι ἀδικεῖσαι ὑπὸ τοῦ ἄλλου, τὰ σπλάγχνα καὶ ἡ καρδία σου σκληρυνθοῦν, μὴ λυπηθῇς διότι τοῦτο συμβαίνει κατ' οἶκο-

νομίαν. Πρόσεξε ὁμως μετὰ χαρᾶς νὰ ἀποκόπτης τοὺς ἐκ τῆς τρωθείσης καρδίας σου ἀνερχομένους λογισμούς, διότι πρέπει νὰ γνωρίζης, ὅτι ὅταν νικῶνται, κατὰ τὸ στάδιον τῆς ἐπιθέσεώς των, οἱ λογισμοί, ἀσφαλῶς καὶ τὸ κακόν, μετὰ τὴν ὑποπτον κίνησιν, ἐκμηδενίζεται πλέον μαζὶ με τοὺς νικηθέντας λογισμούς. Ἐφ' ὅσον ὁμως συνεχῶς οἱ λογισμοὶ παρενοχλοῦν τὴν ψυχὴν, τότε ἀσφαλῶς καὶ ἡ κίνησις πρὸς τὸ κακὸν ἐνισχύεται, ἀλλὰ καὶ τὸ κακὸν μεγαλύνει, ὅπως συνήθως συμβαίνει.

γ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαὰκ

ΜΗΜΟΝΕΥΕ τοῦ Θεοῦ ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ μνημονεύσει σου καὶ αὐτὸς ὅταν ἐμπέσης εἰς κακά.

2. Πρὶν ὁ πόλεμος συγχροτηθῇ, ἐπιζητήσον τὴν συμμαχίαν, καὶ πρὸ τοῦ ἀρῶσθῆσαι, ἐπικάλεσαι τὸν θεραπευτὴν· καὶ πρὶν ἐπέλθῃ σοὶ τὰ θλιβερά, πρόσευξαι, καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῶν λυπηρῶν εὐρήσεις αὐτὸν ἀκαταμάχτην βοηθόν.

3. Ἡ Κιβωτὸς τοῦ Νῶε ἐν τῷ καιρῷ τῆς εἰρήνης κατεσκευάσθη, καὶ πρὸ ἑκατοστοῦ ἔτους τὰ ξύλα αὐτῆς πεφύτευτο, ἐν δὲ τῷ καιρῷ τῆς ὀργῆς, οἱ μὲν ἄδικοι ἀπώλοντο, αὕτη δὲ τῷ δικαίῳ σκέπη ἐγένετο.

Ε ρ μ η ν ε ι α

ΠΑΝΤΟΤΕ νὰ ἐνθυμῆσαι τὸν Θεὸν διὰ τῆς προσευχῆς· τότε ἀσφαλῶς καὶ ὁ Θεὸς θὰ σὲ ἐνθυμηθῇ, ὅταν περιπέσης εἰς κακά, διὰ νὰ σὲ λυτρώσῃ ἀπὸ αὐτά.

2. Πρὶν ἀκόμη ἀρχίσῃ ὁ πόλεμος, νὰ ἐπιζητήσης τὴν συμμαχίαν· πρὶν ἀρρωστήσης, προσκάλεσε τὸν ἱατρόν· καὶ πρὶν περιπέσης εἰς τὰς διαφόρους θλίψεις, νὰ προσευχηθῇς εἰς τὸν Θεόν, ὥστε κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν λυπηρῶν νὰ ἔχῃς ἐξασφαλίσαι τὴν ἀκατανίκητον βοήθειαν τοῦ Θεοῦ.

3. Ἡ Κιβωτὸς τοῦ Νῶε κατεσκευάσθη εἰς περίοδον εἰρήνης· τὰ δὲ δένδρα, τὰ ὅποια ἐξησφάλισαν τὴν ξυλείαν τῆς κατασκευῆς, εἶχον φυτευθῇ πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν. Ὅταν ὁμως ἐξερράγη ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ κατακλυσμοῦ, οἱ ἁμαρτωλοὶ κατεστράφησαν, ἐνῷ ὁ δίκαιος Νῶε ἐσώθη δι' αὐτῆς τῆς Κιβωτοῦ.

ζ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ὑπερέχιος ὕμνος πνευματικὸς ἦτω ἐν τῷ στόματί σου, καὶ μελέτη ἐπικουφίζετω τὸ βάρος τῶν ἐπερχομένων σοὶ πειρασμῶν· ὑπόδειγμα δὲ τοῦτο σαφὲς ὁδοιπὸρος βαρυαχθήσας, καὶ ἥσματος κλέπτων τῆς ὁδοιπορίας τὸν πόνον.

2. Εἶπε Γέρον· ἐὰν ἐπέλθῃ ἀνθρώπῳ πειρασμός, πανταχόθεν πληθύνονται αὐτῷ αἱ θλίψεις, ἵνα ὀλιγορῇσας γογγύσῃ. Καὶ διηγῆσατό τι τοιοῦτον· ἀδελφός τις ἦν εἰς τὰ κελλία, καὶ ἦλθεν ἐπ' αὐτῷ πειρασμός, καὶ ἐὰν ἔβλεπέ τις αὐτόν, οὐδὲ ἀσπᾶσθαι αὐτὸν ᾔθελεν, οὐδὲ εἰς κελλίον εἰσαγαγεῖν· καὶ ἐὰν ἔχρηζεν αὐτοῦ, οὐδεὶς αὐτῷ ἠλέει· καὶ εἰς Ἑκκλησίαν αὐτὸν ἐρχόμενον, οὐδεὶς αὐτὸν προετρέπετο εἰς ἀγάπην, ὥς ἔστιν ἔθος· ποτὲ δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ θέρους ἐπανελθὼν, καὶ μὴ ἔχων ἄρτον ἐν τῇ κέλλῃ ἢ ἄλλο τι τῶν ἐδωδίων, ὥς οὐδεὶς παρέσχεν αὐτῷ,

Ο ἈΒΒΑΣ

ΥΠΕΡΕΧΙΟΣ

Γαλλικὸν Κομίνον

οὐκ ἐγγόγγυσεν ὀλιγοψυχήσας, ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἔφερε γενναίως εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ.

3. Καὶ ἰδὼν ὁ Θεὸς τὴν ὑπομονὴν αὐτοῦ, ἤρε τὸν πόλεμον τοῦ πειρασμοῦ ἀπ' αὐτοῦ· εὐθέως δὲ καὶ τις ἦλθεν ἀπ' Αἰγύπτου κάμηλον ἐπαγόμενος πεφορτισμένην ἄρτων, οὗς καὶ ἀποθέμενος ἐν τῇ κέλλῃ τοῦ Μοναχοῦ ἀπῆλθεν. Ὁ δὲ ἤρξατο κλαίειν καὶ λέγειν πρὸς τὸν Θεόν Κύριε, οὐκ ἤμην ἄξιος θλιβῆναι μικρὸν διὰ τὸ ὄνομά Σου; ἔκτοτε δὲ καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἐκάλουν αὐτὸν εἰς τὰ ἑαυτῶν κελλία καὶ ἀνέπανον.

4. Γέρων τις ἀπῆει πωλῆσαι τὰ μαλάκια αὐτοῦ, ὃ δὲ δαίμων ὑπαντήσας αὐτῷ ἤρπασεν αὐτὰ ἐξ αὐτοῦ καὶ ἄφαντα πεποίηκε· καὶ εὐθὺς ἐτράπη ὁ Γέρων εἰς εὐχὴν λέγων· ὁ Θεὸς εὐχαριστῶ Σοι, ὅτι ἀπήλλαξάς με κόπου· καὶ μὴ ὑπομείνας ὁ δαίμων τὴν εὐχαριστίαν τοῦ Γέροντος ἔκραζε λέγων· ἰδοὺ τὰ μαλάκιά σου, κακὸν γηρε· ὁ δὲ Γέρων λαβὼν αὐτὰ ἐπώλησεν.

5. Εἶπέ τις τῶν Γερόντων περὶ Λαζάρου τοῦ πτωχοῦ, ὅτι εὐρίσκομεν αὐτὸν μηδὲν ἄλλο ποιήσαντα, εἰμὴ οὐδέποτε ἐγόγγυσε κατὰ τοῦ Θεοῦ, ὥς μὴ ποιούντος μετ' αὐτοῦ ἔλεος, ἀλλὰ μετ' εὐχαριστίας τὸν πόνον αὐτοῦ ἐβάσταζε, καὶ τὸν πλούσιον οὐ κατέκρινε, καὶ διὰ ταῦτα αὐτὸν ὁ Θεὸς προσελάβετο.

6. Μοναχὸς ἐν ἐτοιμῳ ἔχων ὑπομείναι γενναίως τὰ συμβαίνοντα, ἐκ μέρους λυπηθήσεται ἐν καιρῷ πειρασμοῦ· ὁ δὲ μὴ προσδοκῶν πειρασμόν, πλειόνως ἀλγήσει.

7. Σίφωνες προσάγονται ἐν ἡμέρᾳ ἐμπρησμοῦ, καὶ δάκρυα ἐν καιρῷ πειρασμοῦ.

8. Ὑδωρ σβέννυσσι φλόγα ἀνημμένην ἐν οἰκίᾳ, καὶ δάκρυα ἐν προσευχῇ ἐπιθυμίας πονηράς.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΑΒΒΑΣ ΥΠΕΡΕΧΙΟΣ εἶπεν, ὅτι εἰς τὸ στόμα σου ἄς ὑπάρχη πάντοτε ὁ πνευματικὸς ὕμνος καὶ ἄς ἀσχολῆσαι διαρκῶς μὲ τὴν θρησκευτικὴν μελέτην· τοιουτοτρόπως θὰ ἐλαφρύνῃς τὸ βάρος τῶν πειρασμῶν, πού πρόκειται νὰ σοῦ συμβοῦν, διότι θὰ ἔχῃς προεξησφαλισμένην τὴν πνευματικὴν ἀντοχήν. Ἀρκετὰ χαρακτηριστικὸν παράδειγμα εἶναι ὁ κουρασμένος ὁδοιπόρος· οὗτος, ὅταν πολυκουρασθῇ ἀπὸ τὸ μῆκος τῆς ὁδοιπορίας, διὰ νὰ μὴ ἐξαντληθῇ τελείως καὶ καταπέσῃ, ἀρχίζει καὶ τραγουδεῖ διὰ νὰ μὴ αἰσθάνεται τὸν κόπον τῆς πορείας.

2. Ἐνας γέρων Ἀσκητῆς ἔλεγεν· ὅταν ἐπέλθῃ πειρασμὸς εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη πλέον δοκιμάζει θλίψεις· αὐτὸ δὲ συμβαίνει διὰ νὰ γογγύσῃ, ἐπειδὴ εἶναι δύσκολον νὰ ἀντιμετωπίσῃ κανεὶς τόσας θλίψεις. Σχετικῶς ὁ Γέρων αὐτὸς διηγῆθη καὶ τὸ ἑξῆς περιστατικόν· Κάποτε ἓνας ἀδελφὸς ἐμόναζεν εἰς τὰ κελλία· τοῦ συνέβη λοιπὸν ἓνας πειρασμός. Ἐν τῷ μεταξύ ἐδοκίμασε καὶ τὴν ἄστοργον συμπεριφορὰν ὧν τῶν ἄλλων· οὕτω, ὅταν τὸν ἔβλεπε κανεὶς, ἀπέφευγε νὰ τὸν χαιρετήσῃ· οὔτε καὶ εἰς ἄλλα κελλία τὸν ἐκάλουν νὰ εἰσέλθῃ, οὔτε τοῦ ἔδιδον ἐλεημοσύνην· ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀκόμη, ὅταν εἰσῆρχετο, κανεὶς δὲν ἔσπευδε νὰ κάμῃ μαζί του ἀγάπην, ὅπως εἶναι ἡ μοναχικὴ συνήθεια. Κάποτε μάλιστα ἐθέριζε καὶ ὅταν ἐγύρισεν εἰς τὸ

κελλί του, δὲν εἶχεν οὔτε τροφίμα, οὔτε ψωμί· κανεῖς δὲ δὲν ἔσπευσε τὰ τοῦ προσφέρειν ἀτί. Καὶ ὁμως ὁ ἀδελφὸς αὐτὸς οὔτε ὀλιγοψύχησεν, οὔτε ἐγόγγυσεν, ἀλλὰ ὅλα τὰ ὑπέμεινε γενναίως εὐχαριστῶν τὸν Θεόν.

3. Ὁ Θεός, βλέπων τὴν ὑπομονήν του, τὸν ἀπήλλαξεν ἀπὸ τὸν πόλεμον τοῦ πειρασμοῦ· ἀμέσως δὲ ἦλθε καὶ κάποιος προσκυνητὴς ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον ὁδηγῶν μίαν κάμηλον φορτωμένην ἀπὸ ἄρτους· ἀπέθεσε δὲ τὸ φορτίον εἰς τὸ κελλί τοῦ Μοναχοῦ καὶ ἀνεχώρησε. Πρὸ τοῦ θαύματος αὐτοῦ συνεκινήθη ὁ Μοναχὸς καὶ μὲ δάκρυα ἤρχιτε νὰ λέγῃ: Κύριε καὶ Θεέ μου, δὲν ἤμουν ἄξιος νὰ στενοχωρηθῶ ὀλίγον διὰ τὸ ὄνομά Σου; Ἐκτοτε δὲ καὶ οἱ ἄλλοι ἀδελφοὶ τὸν ἐκάλουν εἰς τὰ κελλία των καὶ τὸν περιεποιοῦντο.

4. Ἐνας ἄλλος Γέρων ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ κελλίου του, διὰ νὰ πωλήσῃ τὸ ἐργόχειρόν του, ἀποτελούμενον ἀπὸ μαλακὰς ψάθινες τσάντες. Ὁ δαίμων, ἀοράτως, τὸν συνήντησεν εἰς τὸν δρόμον, τοῦ τὰς ἤρπασε καὶ τὰς ἐξηφάνισεν. Ὁ Γέρων, ἀντὶ νὰ ταραχθῇ καὶ νὰ ἐκνευρισθῇ, ἠὺχαρίστησε τὸν Θεὸν λέγων· «Θεέ μου, σὲ εὐχαριστῶ, διότι μὲ ἀπήλλαξες ἀπὸ τὸν κόπον νὰ τὰς μεταφέρω εἰς τὴν πόλιν καὶ νὰ τὰς πωλήσω». Ὁ δαίμων δὲν ἠμπόρεσε νὰ ἀνθῇ τὴν πραότητα, τὴν μακροθυμίαν καὶ τὴν εὐχαριστίαν πρὸς τὸν Θεὸν τοῦ Γέροντος· δι' αὐτὸ καὶ ἐφώνησε χωρὶς νὰ φαίνεται: πάρε πίσω τὰ πράγματά σου, κακόγηρε! Ὁ Μοναχὸς ἔλαβε τότε τὰ ἐργόχειρά του καὶ τὰ ἐπώλησεν!

5. Ἐνας ἀπὸ τοὺς διδακτικούς ἐκείνους Γέροντας ἔλεγεν· ἀδελφοί μου, ὁ πτωχὸς Λάζαρος, περὶ τοῦ ὁποίου ἀναφέρει τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον (Λουκ. ις', 19—31), τίποτε ἄλλο καλὸ δὲν ἔκαμε, παρὰ νὰ μὴ γογγύσῃ κατὰ τοῦ Θεοῦ, διότι δὲν τὸν ἤλέει εἰς τὴν δυστυχίαν του. Ἀπ' ἐναντίας εὐχαριστῶν τὸν Θεὸν ἐσήκωνε τὸν Σταυρὸν τῆς δυστυχίας του καὶ δὲν κατέκρινε τὸν πλούσιον διὰ τὴν σκληρότητά του. Δι' αὐτὸν τὸν ἡρωϊσμόν του καὶ τὴν μακροθυμίαν του τὸν προσέλαβεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Παράδεισον.

6. Ὁ Μοναχὸς, ποὺ εἶναι ἔτοιμος νὰ ὑπομείνῃ μὲ γενναιότητα, αὐτὰ ποὺ θὰ τοῦ συμβοῦν, ὀλίγον μόνον θὰ λυπηθῇ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ πειρασμοῦ. Ἐκεῖνος ὁμως, ποὺ ἔχει τὴν γνώμην ὅτι δὲν θὰ συναντήσῃ ποτὲ πειρασμόν, ἀσφαλῶς πάρα πολὺ θὰ πονέσῃ ἀπὸ τὰ ἀπροσδόκητα κτυπήματα τῶν θλίψεων.

7. Ὅταν ἐκραγῇ πυρκαϊὰ οἱ ἄνθρωποι μεταφέρουν νερὸ μὲ σωλῆνας· διὰ νὰ τὴν σβύσουν· καὶ ὅταν ἐπιστῇ πειρασμός, τὰ δάκρυα τοῦ πειραζομένου μόνον ὠφελοῦν.

8. Τὸ νερὸ σβύνει τὴν φλόγα, ποὺ ἔχει ἀνάψει εἰς ἓνα σπίτι, καὶ ἡ δακρύβρεκτος προσευχὴ τὴν πονηρὰν ἐπιθυμίαν.

ὑΠΟΘΕCΙC ΛΕ΄

“Οτι οὐ δεῖ ἐπιτρέχειν τῷ θαυματουργεῖν, ἀλλὰ παραιτεῖσθαι τοῦτο ἐκ ταπεινώσεως. Καὶ ὅτι οὐδὲ ἐτέρων χαρισμάτων ἐφίεσθαι δεῖ, ἢ αἰτεῖν· εἰδὲ καὶ ἀξιωθῇ, μὴ μεγαλοφρονεῖν, ἀλλὰ φυλάττειν διὰ τῆς ταπεινώσεως· καὶ ὅτι τῶν σημεῖα ποιούντων οὐδὲν ἐλαττοῦνται οἱ πολιτεῖαν δεικνύμενοι ἔνθρον· καὶ ὅτι τοῦ θαυματουργεῖν εἰσὶν ἄλλα χαρίσματα μείζονα, ἀφ’ ὧν οἱ πνευματικοὶ μᾶλλον ἐπιγινώσκονται

Δὲν πρέπει νὰ ἐπιδιώκῃ ὁ δυνάμενος θαυματουργίας. Προτιμότερον εἶναι νὰ παραιτεῖται αὐτοῦ ἐκ ταπεινώσεως. Ὡσαύτως δὲν πρέπει νὰ ἐπιζητῶμεν καὶ νὰ ἐπιθυμῶμεν διάφορα ἄλλα χαρίσματα. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἀξιωθῶμεν τοιούτων χαρισμάτων, νὰ μὴ μεγαλοφρονῶμεν, ἀλλὰ νὰ περιφρουροῦμεθα διὰ τῆς ταπεινώσεως. Ἐκεῖνοι ποὺ ζοῦν ὅπως θέλει ὁ Θεός δὲν εἶναι κατώτεροι ὅσων θαυματουργοῦν. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν θαυματουργίαν, ὑπάρχουν ἄλλα μεγαλύτερα χαρίσματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα γνωρίζονται οἱ πνευματικοὶ ἄνθρωποι.

Α'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

ΡΩΤΑΣ, Πέτρε, εἰ καὶ νῦν εὑρεθῆναι δύνανται ἄνδρες τοιοῦτοι, οἷοι ὑπῆρχον οἱ σημειοφόροι Πατέρες ἡμῶν; ἐγὼ οὖν πολλοὺς τοιούτους εἶναι καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ οὐκ ἀπιστῶ· οὐδὲ γάρ, εἰ μὴ ποιοῦσι τοιαῦτα σημεῖα, παρὰ τοῦτο μὴ εἶναι αὐτοὺς τοιούτους ὑποληψόμεθα· πολιτείας γὰρ ἐνθέου διάγνωσις ἐν τῇ τῶν ἔργων ὑπάρχει δυνάμει, καὶ οὐχὶ ἐν τῇ τῶν σημείων ἀποδείξει· οἷδας γὰρ ὅτι Παῦλος ὁ Ἀπόστολος, ἐν τῇ ἀποστολῇ ἀδελφὸς ὑπάρχει Πέτρου τοῦ Κορυφαίου, καὶ ὥς ἐπίστασαι, Πέτρος ἐν τῇ θαλάσῃ τοῖς ποσὶ περιεπάτησεν, ὁ δὲ Παῦλος ἐν αὐτῇ ναυαγίῳ περιέπεσεν· εἰ οὖν καὶ ἐν τῷ θαύματι ἡ δύναμις ἀμφοτέρων οὐκ ἔστιν ὁμοίως, ἀλλ’ οὖν τὸ ἀξίωμα ἀμφοτέρων ἐν οὐρανοῖς ὁμοίον ἔστιν.

Πέτρος

2. Ὅντως ἀληθές ἐστιν, ὅπερ εἴρηκας· πάντων τῶν θαυμάτων ἐγὼ τοῦτο μᾶλλον κρίνω εἶναι θαυμασιώτερον, τὸ τὸν ἀποθανόντα ἤδη ἀναστῆσαι πάλιν, καὶ πρὸς τὴν παροῦσαν ζωὴν ἐπαναγαγεῖν.

Γρηγόριος

3. Ἐὰν μόνοις, Πέτρε, τοῖς ὁρωμένοις προσέχωμεν, ἀναγκαῖον ἔστι τοῦτο μᾶλλον μείζον εἶναι πιστεῦσαι, εἰ δὲ περὶ τῶν ἀοράτων ταλαντεύσωμεν, θιαυμασίως δείκνυται ὅτι μείζον ἔστι τὸ θαῦμα τῆς τοῦ λόγου κηρύξεως, ἐκβόωσης καὶ τῆς εὐ-

χῆς, πρὸς τὸ τὸν ἁμαρτάνοντα ἐπιστρέψαι, ἢ τὸν ἐν σαρκὶ νεκρὸν ἀναστήσαι· ἐν τούτῳ μὲν γὰρ ἀνέρχεται ἡ σὰρξ· ἀλλὴν ἀποθνήσκουσα, ἐν ἐκείνῳ δὲ ἀνίσταται ἡ ψυχὴ εἰς τὸν αἰῶνα ζωσα.

4. Δύο τοίνυν προτίθημι πρόσωπα, ἵνα ἐν αὐτοῖς κατανοήσης οἷον γέγονε μείζον τῇ δυνάμει θαῦμα, Λάζαρον ὃν περ ὁ Κύριος ἐκ νεκρῶν σωματικῶς ἀνέστησε, καὶ Σαῦλον ὃν ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας νοερώς ἤγειρε· καὶ περὶ μὲν τῶν Λαζάρου δυνάμεων, μετὰ τὴν αὐτοῦ ἀνάστασιν, παρεσιωπήθη, μετὰ δὲ τὴν ἀνάστασιν τῆς τοῦ Παύλου ψυχῆς, πόσας δυνάμεις ἐν τῷ ἡγιασμένῳ λόγῳ πεποίηκεν, ἡ ἡμετέρα διάνοια χωρῆσαι οὐ δύναται.

5. Πῶς ἐκείνοι οἱ ὁμότατοι αὐτοῦ διαλογισμοὶ εἰς τὰ τῆς εὐσεβείας μετεστράφησαν σπλάγχνα, πῶς ἀποθινεῖν ἐπεθύμει ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν ὧν περ πρότερον τῷ θανάτῳ ἔχαιρε, πῶς πάσης γραφῆς καὶ γνώσεως πεπληρωμένος, μηδὲν ἑαυτὸν εἰδέναι κρίνει, εἰμὴ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον ἑσταυρωμένον· ἐν πόσῳ ὕψει τιμῆς Ἀποστολικῆς ὑπάρχων ἐλάχιστον πάντων τῶν μαθητῶν ἑαυτὸν ἀποκαλεῖ, πῶς ἕως τοῦ τρίτου οὐρανοῦ ἠψωθὲς τὸ τοῦ νοὸς ὄμμα πάλιν ἑαυτὸν διὰ τῆς συμπαθείας ἐπικλίνει πρὸς τὸ διοικῆσαι τὴν τῆς συζυγίας κοίτην. Ὁ ἀνακραθεὶς νοερώς τῇ τῶν Ἀγγέλων συνοδίᾳ, οὐ παραιτεῖται μεριμνῆσαι καὶ διοικῆσαι καὶ τὰ ἔργα τῶν σαρκικῶν. Ὁ ταῖς βασάνοις χαίρων, καὶ ταῖς ἀσθενείαις ἐγκανχόμενος, τὸ ζῆν γὰρ ὁ Χριστὸς ἦν ἐν αὐτῷ, καὶ τὸ ἀποθινεῖν κέρδος, καὶ αὐτὸ δὲ ὅπερ ἔξει ἐν σαρκί, ἔξω τῆς σαρκὸς ὑπῆρχε.

6. Θέα δὲ λοιπὸν πῶς ζῇ, ὃς ἐκ τοῦ Ἄδου τοῦ νοὸς πρὸς τὴν τῆς εὐσπλαγχνίας ζωῆς ἐπανέρχεται· τοῦτον οὖν τοῦ θαύματος λίαν ἐλαχιστότερόν ἐστι τὸ τῇ σαρκὶ τινα ἐκ νεκρῶν ἀναστήσαι, οὐκ οἶδα εἰμὴ που διὰ τῆς ζωοποιήσεως τῆς σαρκὸς, καὶ εἰς τὴν τοῦ νοὸς ζωῆς ἐπανέλθῃ, καὶ διὰ τοῦ ἔξωθεν θαύματος καὶ τὸ ἔνδον ζωοποιηθῇ.

Πέτρος

7. Ἀρτίως ἔγνω, πόσον τοῦτο τὸ θαῦμα ἐκείνου ὑπάρχει μείζον.

Ἑρμηνεία

ΠΕΤΡΕ, μὲ ἐρωτᾷς, ἐὰν εἰς τὴν ἐποχὴν μας ἡμποροῦν νὰ εὐρεθῶν ἄνδρες τοιαύτης ἀρετῆς καὶ παρρησίας, ὡς οἱ θαυματουργοὶ ἡμῶν Πατέρες;

Ἐγὼ λοιπὸν δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι καὶ τώρα πολλοὶ τοιοῦτοι ὑπάρχουν εἰς τὸν κόσμον, ἐφάμιλλοι τῶν μεγάλων ἐκείνων Πατέρων· διότι τὸ νὰ μὴ θαυματουργοῦν, δὲν σημαίνει, ὅτι δὲν πρέπει νὰ τοὺς ὑποληπτώμεθα, ὅπως ἐκείνους· ἐπειδὴ ἡ ἐξακριβωσις τῆς ἐνθέου πολιτείας ἐνυπάρχει εἰς τὴν δύναμιν τῶν καλῶν ἔργων καὶ δὲν ἀποδεικνύεται μόνον ἀπὸ τὰ θαύματα. Ὅπως καλῶς γνωρίζεις, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, κατὰ τὴν ἀποστολικὴν ἀξίαν εἶναι ἐφάμιλλος ἀδελφὸς τοῦ Πέτρου τοῦ Κορυφαίου, ἃν καὶ ὁ μὲν Πέτρος περιεπάτησε διὰ τῶν ποδῶν του ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἐνῷ ὁ Παῦλος ἐκινδύνευσε ἀπὸ ναυάγιον.

Καὶ τῶν δύο λοιπὸν ἡ δύναμις δὲν ὑπῆρξεν ἡ ἰδίᾳ εἰς τὸ θαῦμα· εἰς τοὺς οὐρανούς ὅμως καὶ οἱ δύο ἔχουν τὴν αὐτὴν ἀξίαν.

Πέτρος

2. Πράγματι εἶναι ἀλήθεια αὐτό, ποὺ λέγεις· ἀπὸ ὅλα δὲ τὰ θαύματα ἐγὼ θεωρῶ σπουδαιότερον τὴν ἀνάστασιν ἐνὸς ἀνθρώπου, ποὺ ἀπέθανε, καὶ τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν.

Γρηγόριος

3. Πέτρε, ἐὰν ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχήν μας μόνον εἰς ὅσα βλέπομεν, ἀσφαλῶς θὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ἡ ἀνάστασις ἐνὸς νεκροῦ εἶναι τὸ μεγαλύτερον ἀπὸ ὅλα τὰ θαύματα· ἐὰν ὁμως ὑπὲρ τὰ ὁρώμενα μετεωρισθῶμεν καὶ λάβωμεν κατὰ νοῦν τὰ ἀόρατα, τότε θὰ ἴδωμεν πόσον θαυμασίως ἀποδεικνύεται, ὅτι μεγαλύτερον θαῦμα καὶ ἀπὸ τὴν σωματικὴν ἀνάστασιν τοῦ νεκροῦ εἶναι τὸ θαῦμα τοῦ κηρύγματος τοῦ Θεοῦ Λόγου εἰς περιβάλλον ἐχθρικὸν καὶ ἡ προσευχὴ διὰ νὰ σωθῇ ὁ ἁμαρτάνων ('). Διότι εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς σωματικῆς ἀναστάσεως ἐπανερχεται εἰς τὴν ζωὴν ἡ σὰρξ, ἡ ὁποία καὶ πάλιν θὰ ἀποθάνῃ· ἐνῶ ἀντιθέτως εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν, τοῦ θαύματος τοῦ κηρύγματος τοῦ Θεοῦ Λόγου καὶ τῆς εὐχῆς διὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἁμαρτάνοντος, ἀνίσταται ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὸν θάνατον τῆς ἁμαρτίας, διὰ νὰ ζῇ-σῃ εἰς τὸν αἰῶνα.

4. Θὰ σοῦ ἀναφέρω δύο πρόσωπα, διὰ νὰ ἀντιληφθῇς ἀπὸ αὐτὰ πόσον μεγαλύτερον κατὰ τὴν δύναμιν εἶναι τὸ θαῦμα τοῦ κηρύγματος· τὰ δύο αὐτὰ πρόσωπα εἶναι ἀφ' ἐνὸς μὲν ὁ Λάζαρος, τὸν ὁποῖον ἀνέστησεν ἐκ νεκρῶν σωματικῶς ὁ Κύριος, καὶ ὁ Παῦλος, τὸν ὁποῖον ἀνήγειρε νοερῶς ἀπὸ τὴν πλάνην· ἐν τούτοις ὁμως δὲν ἐγένετο λόγος περὶ δυνάμεων, τὰς ὁποίας ἐνήργησεν ὁ Λάζαρος μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν αὐτοῦ ἀνάστασιν.

5. Ἀντιθέτως δὲν δύναται νὰ χωρέσῃ ὁ νοῦς μας πόσα κατώρθωσεν ὁ Παῦλος μὲ τὴν δύναμιν τοῦ ἡγιασμένου λόγου μετὰ τὴν ἐκ τῆς ἁμαρτίας ἀνέγερσιν τῆς ψυχῆς του! Πράγματι! Εἶναι ἄξιον θαυμασμοῦ πῶς ἐκείναι αἱ ἀπάνθρωποι σκέψεις, τὰς ὁποίας εἶχε πρὶν ἀναγεννηθῇ ἐν Χριστῷ, μετεστράφησαν εἰς τρυφερὰ συναισθήματα ἀγάπης καὶ εὐσεβείας! Πῶς, ἐνῶ προηγουμένως ἠὺχαριστεῖτο διὰ τὸν θάνατον τῶν Χριστιανῶν, μετὰ ταῦτα ἐπεθύμει ὁ ἴδιος νὰ ἀποθάνῃ δι' αὐτούς, τοὺς ὁποίους ἐθεώρει ἀδελφούς! Πῶς ἐνῶ ἦτο κάτοχος τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ πολλῶν ἄλλων γνώσεων, ἐν τούτοις ἔκρινε τὸν ἑαυτόν του, ὅτι τίποτε ἄλλο δὲν ἐγνώριζεν «εἰμὴ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον» (Α' Κορινθ. β', 3). Εἶναι ἀξιοθαύμαστον ἀκόμη πῶς, ἐνῶ εὐρίσκετο εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀποστολικῆς τιμῆς, ὠνόμαζε καὶ ἐθεώρει τὸν ἑαυτόν του ὡς τὸν τελευταῖον ἀπὸ ὅλους τοὺς μαθητάς· ἀλλὰ καὶ πῶς νὰ μὴ θαυμάσῃ κανεὶς τὴν πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν συγκατάβασίν του, ὥστε αὐτὸς ποὺ τὸ ὄμμα τῆς διανοίας του ὑψώθη ἕως τοῦ τρίτου οὐρανοῦ, νὰ ρυθμίζῃ καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ συζυγικὰ καθήκοντα! Μήπως δὲν εἶναι σπουδαῖον καὶ ἀξιοθαύμαστον, ὅτι αὐτός, ποὺ συνανεστράφη νοερῶς μὲ τοὺς Ἀγγέλους, δὲν παύει νὰ

1) Ὡς ἐπὶ παραδείγματι βλέπομεν εἰς τὸν θεῖον Παῦλον, ὅστις ὡς γνωστὸν εἶπεν· «Ἡὐχόμεν γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου» (Ρωμ. θ', 3).

μεριμνᾷ καὶ νὰ τακτοποιῇ καὶ αὐτὰς τὰς ἐπιγείους ὑποθέσεις τῶν σαρκικῶν ἀνθρώπων· Αὐτός, πού μετέπειτα ἔχαιρε διὰ τὰς βασάνους τὰς ὁποίας ὑφίστατο καὶ ἐκαυχᾶτο διὰ τὰς ἀσθενείας του, διότι, ὅπως ἔλεγεν, ἡ αἰτία τῆς ζωῆς του ἦτο ὁ Χριστός, (δι' αὐτὸ καὶ τὸ νὰ ἀποθάνῃ ἐν Χριστῷ τὸ ἐθεώρει κέρδος) (1), ἀλλὰ καὶ πού κατώρθωσε νὰ ζῇ ἔξω ἀπὸ τοὺς ὄρους τῆς σαρκικῆς ζωῆς, φέρων εἰσέτι τὴν σάρκα.

6. Βλέπε λοιπὸν μετὰ θαυμασμοῦ μὲ ὁποῖον πνευματικὸν τρόπον ζῇ αὐτός, ὅταν ἐπανῆλθεν ἀπὸ τὸν σκοτεινὸν Ἄδην τοῦ ἰουδαϊκοῦ φανατισμοῦ καὶ τῆς φαρισαϊκῆς πλάνης, εἰς τὸν ὁποῖον εἶχε ριφθῇ ἡ διάνοιά του, μὲ τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν ζωὴν τῆς εὐσπλαγχνίας καὶ τῆς ἀγάπης! Ἀπὸ αὐτὸ λοιπὸν τὸ θαῦμα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου πολὺ πιὸ ἀσήμαντον εἶναι τὸ νὰ ἀναστήσῃ κανεὶς σαρκικῶς κάποιον ἐκ νεκρῶν!

Δὲν γνωρίζω δὲ ἐὰν διὰ τῆς ζωοποιήσεως τῆς σαρκὸς θὰ ζωοποιηθῇ καὶ ἡ διάνοια τοῦ ἀναστάντος ἢ ἐὰν διὰ τοῦ ἔξωτερικοῦ θαύματος, τῆς ἀναστάσεως τοῦ σώματος, θὰ ἀναστηθῇ, διὰ μίαν πνευματικὴν ζωὴν, καὶ ἡ ψυχὴ.

Πέτρος

7. Πάρα πολὺ καλὰ ἀντελήφθην πόσον τὸ θαῦμα τῆς κηρύξεως τοῦ λόγου, τῆς ἐπιστροφῆς μιᾶς ψυχῆς ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν πλάνην, εἶναι πολὺ ἀνώτερον ἀπὸ τὸ θαῦμα τῆς ἀναστάσεως ἐνὸς νεκροῦ.

Β'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΛΕΓΕΝ ὁ Μέγας Ἀντώνιος, ὅτι οὐ δεῖ ἐπὶ τῷ δαίμονας ἐκβάλλειν καυχᾶσθαι, οὐδὲ ἐπὶ ταῖς θεραπείαις ἐπαίρεσθαι, οὐδὲ τὸν ἐκβάλλοντα δαίμονα θαυμάζειν, τὸν δὲ μὴ ἐκβάλλοντα ἐξουθενεῖν, ἐκάστου δὲ τὴν ἀσκησιν ὁ θέλων ὠφελεῖσθαι καταμανθάνειν θελέτω, καὶ ἡ μιμείσθω, ἡ ζηλούτω, ἡ διορθοῦσθω· τὸ δὲ ποιεῖν σημεῖα, οὐκ ἡμῶν, ἀλλὰ τοῦ Σωτῆρος ἐστὶ τὸ ἔργον· τοῖς γὰρ μαθηταῖς αὐτοῦ ἔλεγε· μὴ χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται, ἀλλ' ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς γέγραπται.

2. Τὸ μὲν ἐν τῷ οὐρανῷ γεγράφθαι τὰ ὀνόματα, μαρτύριόν ἐστι τῆς ἡμῶν ἀρετῆς καὶ τοῦ βίου· τὸ δὲ ἐκβάλλειν δαίμονας, τοῦ δεδωκότος Σωτῆρος ἐστὶν ἡ Χάρις· ὅθεν τοῖς μὴ ἐν ἀρετῇ, ἀλλ' ἐν σημείοις καυχωμένοις καὶ λέγουσι· «Κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν», ἀπεκρίνατο· «ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς»· οὐ γὰρ γινώσκει Κύριος τὰς ὁδοὺς τῶν ἀσεβῶν· οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν κρίνεται, διατὶ δαιμόνια οὐκ ἐξεβαλεν, ἡ διατὶ οὐκ ἔσχε πρόγνωσιν, ἀλλ' ἕκαστος κριθήσεται εἰ τὴν πίστιν τετήρηκε καὶ τὰς ἐντολάς γνησίως ἐφύλαξεν.

3. Ὅθεν οὐ δεῖ περὶ πολλοῦ ταῦτα ποιεῖσθαι, ἢ διὰ ταῦτα πονεῖν, ἀλλὰ ἀγωνίζεσθαι, ἵνα τῷ Θεῷ ἀρέσωμεν διὰ τῆς καλῆς ἡμῶν ἀναστροφῆς, καὶ εὐχεσθαι ἀδιαλείπτως, ἵνα συνεργὸς ἡμῖν εἰς τὴν κατὰ τοῦ διαβόλου νίκην ὁ Κύριος γένηται.

4. Ἐν μιᾷ τοῦ Ἀγίου Παλάμωνος σὺν τῷ μαθητῇ αὐτοῦ Παχωμίῳ ἀγρονούωντων, καὶ πῦρ ἀναψάντων, ἀδελφός τις ἔξουθεν παραγενόμενος μεῖναι παρ'

1) «Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν Χριστὸς καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος» (Φιλιπ. α', 21).

αὐτοῖς, ἀναστὰς λέγει τῷ Παλάμωνι· εἴ τις ἐν ἡμῖν ἔχει πίστιν, στήτω ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων τούτων, καὶ εἰπάτω κατὰ λέξιν τὴν τοῦ Εὐαγγελίου φωνήν. Συνεῖς δὲ αὐτοῦ τὸ ὑπερήφανον ὁ Γέρων, ἐπετίμησεν αὐτῷ λέγων· παῦσαι τῆς ἀπονοίας σου, ἀδελφέ, καὶ μὴ τοιαῦτα φθέγγου, πεπλάνησαι γάρ· ὁ δὲ πλεῖον τυφλωθεὶς, ἐπέβη μὲν τῶν ἀνθρώπων μηδενὸς ἐπιτρέψαντος, τοῦ δὲ Θεοῦ συγχωροῦντος, ἐκ δαιμονικῆς συνεργίας, οὐδαμῶς κατεφλέχθη· τοῦτο δὲ προσθήκη ἀπονοίας γέγονεν αὐτῷ κατὰ τὸ γεγραμμένον, «πρὸς τοὺς σκολιούς σκολιάς ὁδοὺς ἀποστελεῖ ὁ Θεός».

5. Εἶτα ἔσωθεν μέλλων ἀναχωρεῖν τῆς κέλλης, ὥς περ ὀνειδίζων αὐτοὺς ἔλεγε· ποῦ ἡ πίστις ὑμῶν; Ὡς οὖν εἶδεν αὐτὸν ὁ δαίμων εἰς τέλος ἀπατηθέντα καὶ εὐκόλως αὐτῷ πειθόμενον, σχηματισθεὶς εἰς γυναῖκα εὐεῖδη, περιβεβλημένην ἱμάτια λαμπρά, παραγίνεται πρὸς αὐτὸν καὶ στὰς ἔξωθεν τῆς κέλλης αὐτοῦ ἔκρουσε τὴν θύραν, ἀνοίξαντος δὲ αὐτοῦ λέγει ὁ δαίμων· ἐπειδὴ ὑπὸ δανειστῶν ὀχλοῦμαι καὶ δέδοικα μὴ κινδυνεύσω, οὐ γὰρ ἱκανῶ ἀποδοῦναι τὸ χρέος, παρακαλῶ σε δέξαι με ἐν τῷ κελλίῳ σου, ὁ Θεὸς γάρ με ἀπέστειλε πρὸς σέ, ἵνα σωθῶ.

6. Ὁ δὲ τῇ πηρώσει τῆς διανοίας αὐτοῦ μὴ δυνηθεὶς διακρίναι τίς ἐστὶν ὁ λαλῶν αὐτῷ, ἐδέξατο αὐτήν. Ἐπιγνούς δὲ ὁ δαίμων τὸ πρὸς κακίαν αὐτοῦ ἐπιδρεπές, ἐπιθυμίαν αἰσχροῦ ἐνέβαλεν αὐτῷ, καὶ ἡττηθεὶς τῷ λογισμῷ προσέθετο τοῦ ἁμαρτῆσαι· ὥς δὲ ἐπλησίασεν αὐτῇ, παραχρῆμα κατέρχθη αὐτόν, καὶ ἦν ἐπὶ τῆς γῆς ἐξῆμιμμένος ἄφωνος ὥς περ νεκρός.

7. Καὶ δὴ μεθ' ἡμέρας τινάς, αἰσθησὶν λαβὼν τῆς ἀνοίας αὐτοῦ, παρεγένετο πρὸς τὸν Ἅγιον Παλάμονα, ταῦτα πρὸς αὐτὸν ἀποδυσόμενος καὶ λέγων· οἶδα ὅτι ἐγὼ ἑμαυτῷ αἷτιος τῆς ἀπωλείας ἐγενόμην· πολλὰ γάρ με ἐνουθέτησας, Πάτερ, καὶ οὐκ ἤκουσά σου, διὸ παρακαλῶ ταῖς ὁσίαις ὑμῶν εὐχαῖς βοηθησαί μοι τῷ ἔλεινῳ, κινδυνεύοντι ἀναιρεθῆναι ὑπὸ τοῦ δαίμονος.

8. Ἐτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος καὶ αὐτῶν ἐκ συμπαθείας δακρυόντων περὶ αὐτοῦ, ἑξαίφνης ὑπὸ τοῦ ἀκαθάρτου δαίμονος κυριευθεὶς, ἐξεπῆδησε τῆς κέλλης, τρέχων διὰ τοῦ ὄρους καὶ ἐλαυνόμενος ὑπὸ τοῦ δαίμονος κατήντησεν εἰς πόλιν λεγομένην Πάνος, κακεῖ μετὰ χρόνον ἐξῆριπεν αὐτὸν ὁ δαίμων εἰς κάμινον βαλανείου, καὶ παραχρῆμα καταφλεχθεὶς ἀπώλετο.

9. Παρεγένοντό ποτε εἰς τὸ Μοναστήριον τὸ ὑπὸ τὸν Ἅγιον Παχώμιον αἰρετικοὶ τινες Ἀσκηταί, τριχίνοις ἐνδύμασιν τὸν ἐνδοθεν κατακρύπτοντες λύκον, καὶ ἐπιστάντες τῷ πυλῶνι, τοῖς ἀδελφοῖς ἔλεγον ὑπὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς εἰς τὸν μέγαν ἀπεσταλμένοι εἶναι· εἰσελθόντες οὖν εἶπατε αὐτῷ, εἰ ἀληθῶς ἀνθρώπος εἰ τοῦ Θεοῦ, καὶ πέποιθας εἰσακούειν σου τὸν Θεόν, δεῦρο δὴ κοινῶς τοῖς ἡμετέροις ποσὶ τὸν ποταμὸν διαβῶμεν τοῦτον, ὅπως γνῶσι πάντες τίς ἡμῶν παρῆρσιαν κέκτηται μᾶλλον πρὸς τὸν Θεόν.

10. Ἀναγγειλάντων δὲ τῶν ἀδελφῶν ταῦτα τῷ Παχωμίῳ, ἀγανακτήσας ἔφη πρὸς αὐτούς· ὄλωσ γὰρ εἶπατέ μοι, κατεδέξασθε κλίνειν τὰ ὦτα αὐτοῖς; οὐκ ἔγνωτε ὅτι ταῦτα τὰ προβλήματα ἀλλότρια τυγχάνει Θεοῦ, καὶ ξένα παντελῶς, οὐ λέγω τῆς ἡμετέρας πολιτείας, ἀλλὰ καὶ κοσμικῶν τῶν εὐ φρονούντων, καὶ ἀληθῶς ὀντων Χριστιανῶν; ποῖος γὰρ νόμος ἐπιτρέπει ἡμῖν ταῦτα προβάλλεσθαι καὶ ποιεῖν; τί δὲ ἀθλιώτερον τῷ ὄντι τῆς ἀγνοίας ταύτης καθέστηκε, τὸ καταλείψαντά με πενθεῖν τὰς ἐμὰς ἁμαρτίας, καὶ ὅπως ὀφείλω φυγεῖν τὴν αἰώνιον κόλασιν, νηπιᾷζειν ταῖς φρεσὶ, καὶ προβλήματα σχάσθαι τοιαῦτα;

11. Εἶπον οἱ ἀδελφοὶ πρὸς αὐτόν· ἄρα οὐκ αἰρετικοὶ ὄντες οὗτοι καὶ ἀλλότριον τοῦ Θεοῦ, προσκαλέσασθαι σε εἰς τοιοῦτον ὕψος τεθαρῆνῃσιν; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· ναί, αἰρετικῶν τοῦτο τὸ πρόβλημα· οὐκ ἀνέγνωτε τὴν ῥῆσιν τὴν ἀποστολικὴν τὴν λέγουσαν· «κατὰ δὲ τὴν σκληρότητα αὐτῶν καὶ ἀμετανόητον καρδίαν παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν;» οὗτοι κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ ἠδύναντο ἴσως τὸν ποταμὸν περάσαι ὥς διὰ ξηρᾶς, συνεργοῦντος αὐτοῖς τοῦ διαβόλου πρὸς τὸ τὴν αἵρεσιν τῆς ἀσεβείας αὐτῶν τοῖς ἐπεριδομένοις

ἐπ' αὐτῷ βεβαιωθῆναι, καὶ τῷ δράματι τούτῳ πίστιν τισὶ τῶν ἤδη ἡπατημένων παρ' αὐτοῦ παρασχεῖν, ἐμοὶ δὲ οὐκ ἀναγκαῖον τοῦτο.

12. Ἐξεληθόντες οὖν εἶπατε αὐτοῖς· τάδε λέγει ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Παχώμιος· ὁ ἐμὸς ἀγὼν καὶ ἡ πᾶσα μου σπουδὴ οὐ τὸ πεζοπορεῖν ἐστὶ ποταμόν, ἡ διαπτηναι ὄρη, ἡ ἐπιτάττειν θηρίοις, ἀλλὰ διαλαβεῖν ἐν ἑαυτῷ τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὑπερπηδᾶν τὰς διαβολικὰς μεθοδείας τῇ τοῦ Κυρίου δυνάμει, τοῦ πατεῖν κελεύσαντος ἐπάνω ὄψεων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ· τούτων γάρ μοι παρὰ Κυρίῳ δωρηθέντων, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα ἐπακολουθήσει.

13. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, παρεγγυᾶτο τοῖς ἀδελφοῖς μὴ ἐπὶ οἰκείοις κατορθώμασι μέγα φρονεῖν, μηδὲ ἐπιοῖσθαι ὀπτασίαις τισί, μηδὲ πειράζειν διὰ τοιούτων αἰτήσεων τὸ Θεῖον, ὅτι πολλοὶ αἱ μηχαναὶ τοῦ ἀντιπάλου, καὶ ὅτι τὰ τοιαῦτα πάντα παντὶ ἀνθρώπῳ περικτὰ καὶ ἐπικίνδυνα ὑπάρχει, φήσαντος πρὸς τὸν ἐχθρὸν τοῦ σωτηρίου λόγου· «οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου».

14. Ἀδελφέ, ἐὰν ἀξιωθῇς χαρίσματος, μὴ ὑψηλοφρονεῖ· οὐδὲν γὰρ ἔχεις καλόν, ὃ μὴ παρὰ Θεοῦ ἔλαβες, καὶ ἐὰν μὴ πορευῇ κατὰ τὸ θέλημα Αὐτοῦ, ἀφελεῖ τὸ ἴδιον ἀπὸ σοῦ καὶ τῷ χρηστοτέρῳ καὶ ταπεινόφρονι δώσει αὐτό.

15. Ἐλεγον περὶ τίνος Γέροντος, ὅτι ἐπτά ἔτη ἡτεῖτο τὸν Θεὸν περὶ τίνος χαρίσματος, καὶ ἐδόθη αὐτῷ· ἀπῆλθεν οὖν πρὸς τινα μέγαν Γέροντα καὶ ἀνῆγγεν αὐτῷ διὰ τὸ χάρισμα, ἐκεῖνος δὲ ἀκούσας ἐλυπήθη καὶ εἶπε· μέγας κόπος· καὶ εἶπε τῷ Γέροντι· ὕπαγε, ποιήσον ἄλλα ἐπτά ἔτη παρακαλῶν τὸν Θεὸν ἵνα ἀρθῇ ἀπὸ σοῦ, οὐ γὰρ συμφέρει σοι· καὶ ἀπελθὼν ἐποίησεν οὕτως, ἕως οὗ ἦρθη ἀπ' αὐτοῦ.

16. Γέροντί τινι, ἀπὸ πολλῆς ταπεινώσεως ἥς εἶχεν, ἐχαρίσατο ὁ Θεὸς τὸ διορατικόν· καὶ προγνοὺς ὁ Γέρων ἐρχομένους τινὰς ἐπισκέψασθαι αὐτόν, ἡθύμησε· καὶ μετὰ τὸ ὑποχωρῆσαι ἐκείνους, ἐδεήθη τοῦ Θεοῦ ἵνα ἀρθῇ ἀπ' αὐτοῦ· ἀπελθὼν καὶ πρὸς ἄλλον Γέροντα μέγαν, παρεκάλεσεν αὐτὸν εἰπὼν· συγκακοπάθησόν μοι ἵνα ἀρθῇ τὸ πρᾶγμα ἀπ' ἐμοῦ· καὶ καθίσαντες, ἕκαστος ἐν τῷ κελίῳ αὐτοῦ, ἐδεήθησαν τοῦ Θεοῦ περὶ τούτου· ἦλθεν οὖν φωνὴ τῷ Γέροντι λέγουσα· ἰδοὺ αἶρω αὐτὸ ἀπὸ σοῦ, ἀλλ' ὅταν θέλῃς, ἔχεις αὐτό.

17. Τινὶ τῶν ἀδελφῶν ἐφάνη ὁ διάβολος μετασχηματισθεὶς εἰς Ἀγγελον φωτός, καὶ φησι πρὸς αὐτόν· ἐγὼ εἰμι Γαβριήλ, καὶ ἀπεστάλην πρὸς σέ· ὁ δὲ εἶπεν· ὅρα μὴ πρὸς ἄλλον ἀπεστάλης, ἐγὼ γὰρ οὐκ εἰμὶ ἄξιος Ἀγγελον ἰδεῖν ἐν ἁμαρτίαις ζῶν.

18. Τῷ Ἀββᾷ Λογγίνῳ φέρουσί τινές ποτε δαιμονίωντα, ὁ δὲ φησι πρὸς αὐτούς· ἐγὼ τί ἔχω ποιῆσαι ὑμῖν· ἀλλὰ μᾶλλον ἀπέλθετε πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ζήνωναν· ὡς οὖν ἀπῆλθον πρὸς ἐκεῖνον, ἤρξατο ὁ Ἀββᾶς Ζήνων ἐπιτιμᾶν τῷ δαίμονι ἐξελεθεῖν ἐκ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἡῦχετο κατ' αὐτοῦ ἐκτενῶς· ὁ δὲ δαίμων ἐβόησε λέγων· ἄρτι νομίζεις, Ἀββᾶ Ζήνων, ὅτι διὰ δὲ ἐξέρχομαι· ἰδοὺ ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος ἐκεῖ προσεύχεται κατ' ἐμοῦ ἐντυγχάνων, καὶ φοβούμενος τὰς εὐχὰς αὐτοῦ ἐξέρχομαι, ἐπεὶ σοὶ οὐδὲ ἀπόκρισιν ἐδίδουν.

19. Ἄλλοτε πάλιν γυνὴ τις ἔχουσα πάθος τὸ λεγόμενον καρκίνον, ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἀββᾶ Λογγίνου, ἐξήτει συντυχεῖν αὐτῷ· ἐκάθητο δὲ τότε ὁ Γέρων ἐν τῷ ἐνάτῳ σημείῳ Ἀλεξανδρείας ἐπιζητούσης δὲ τῆς γυναικός, συνέβη τὸν Γέροντα συλλέγειν ξύλα παρὰ τὴν θάλασσαν, καὶ εὐροῦσα αὐτὸν ἡ γυνή, ἔφη αὐτῷ· Ἀββᾶ, ποῦ μένει ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ; μὴ εἰδυῖα ὅτι αὐτός ἐστιν· ὁ δὲ εἶπε· τί θέλεις τὸν ἐπιθέτην ἐκεῖνον; μὴ ἀπέλθῃς πρὸς αὐτόν, ἐπιθέτης γάρ ἐστι· τί δὲ ἔχεις;

20. Ἡ δὲ γυνὴ ἔδειξε τὸ πάθος· ὁ δὲ σφραγίσας τὸν τόπον, ἀπέλυσεν αὐτὴν εἰπὼν· ἀπέλθε καὶ ὁ Θεός σε θεραπεύσει· Λογγίνος γὰρ οὐδέν σε δύναται ὠφελεῖ·

σαι· ἀπῆλθε δὲ ἡ γυνὴ πιστεύουσα τῷ λόγῳ καὶ ἐθεραπεύθη παραχρῆμα· μετὰ δὲ τοῦτο διηγησαμένη τοῖς τὸ πρῶγμα καὶ τὰ σημεῖα εἰποῦσα τοῦ Γέροντος, ἔμαθεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος.

21. Ἦλθέ τις δαιμονῶν εἰς σκῆτιν, καὶ ἐγένετο εὐχὴ περὶ αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ οὐκ ἐξήρχετο ὁ δαίμων, ἦν γὰρ σκληρός· καὶ λέγουσιν οἱ κληρικοὶ· τί ἔχομεν ποιῆσαι τῷ δαίμονι τούτῳ; οὐδεὶς ἄλλος δύναται ἐκβαλεῖν αὐτὸν εἰμὴ ὁ Ἀββᾶς Βησσαρίων, καὶ ἐὰν αὐτὸν παρακαλέσωμεν, οὐδὲ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἔρχεται· τοῦτο οὖν ποιήσωμεν· ἰδοὺ ἔρχεται πρῶτ' πρὸ πάντων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· ποιήσωμεν δὲ τὸν πάσχοντα καθευδήσαι εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ ὅτε εἰσέρχεται στῶμεν εἰς εὐχὴν, καὶ εἴπωμεν αὐτῷ· ἐξύπνησον καὶ τὸν ἀδελφόν, Ἀββᾶ· ἐποίησαν δὲ οὕτως· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γέρων· ἀνάστα, ἔξελθε ἔξω· καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ὁ δαίμων καὶ ἰάθη ὁ ἀνθρώπος ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκεῖνης.

22. Ποτὲ κοσμικός τις ἀπῆει πρὸς τὸν Ἀββᾶν Σισώην, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν ἴδιον υἱόν· ἦν δὲ ὁ Γέρων εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν συνέβη ἀποθανεῖν τὸν υἱὸν αὐτοῦ· ὁ δὲ οὐκ ἐταράχθη ἔχων πίστιν πρὸς τὸν Γέροντα, καὶ προσέπεσε μετ' αὐτοῦ ὥς μετάνοιαν ποιῶν, ἵνα εὐλογηθῶσι παρὰ τοῦ Γέροντος, καὶ ἀναστὰς ὁ πατὴρ κατέλιπε τὸ παιδίον πρὸς τοὺς πόδας τοῦ Γέροντος καὶ ἐξῆλθεν ἔξω.

23. Ὁ δὲ Γέρων, νομίζων ὅτι μετάνοιαν αὐτῷ βάλλει, λέγει αὐτῷ· ἀνάστα ἔξελθε ἔξω, οὐ γὰρ ἦδει ὅτι ἀπέθανε, καὶ παραχρῆμα ἀνέστη, καὶ ἐξῆλθε, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐξέστη, καὶ εἰσελθὼν προσεκύνησε τῷ Γέροντι καὶ ἀνῆγειλεν αὐτῷ τὸ πρῶγμα· ὁ δὲ Γέρων ἀκούσας ἐλυπήθη, οὐ γὰρ ἠθέλεε τοῦτο γενέσθαι· παρήγγειλε δὲ ὁ μαθητῆς αὐτοῦ μηδενὶ εἰπεῖν, ἕως τῆς τελευτῆς τοῦ Γέροντος.

24. Ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα λέγων· πῶς τινὲς βλέπουσιν ἀποκαλύψεις καὶ ὀπτασίας Ἀγγέλων; καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· μακάριός ἐστι, τέκνον, ὁ βλέπων τὰς ἀμαρτίας αὐτοῦ πάντοτε, διότι ὁ τοιοῦτος πάντοτε νήφει· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἀδελφός· ἐγὼ, Πάτερ, εἶδον πρὸ ἡμερῶν ἐκβάλλοντα ἀδελφόν τινα δαίμονα ἀπὸ ἀδελφοῦ.

25. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γέρων· οὐ θέλω δαίμονας ἐκβαλεῖν, καὶ πάθη ἰάσασθαι, ἀλλὰ θέλω, καὶ παρακαλῶ τὸν Θεόν, ἵνα μὴ εἰσέλθῃ εἰς ἐμὲ ὁ δαίμων, καὶ ἵνα καθαρίσω ἑμαυτὸν ἀπὸ ἀκαθάρτων λογισμῶν, καὶ ἰδοὺ μέγας γέγονα· ἐὰν τις γὰρ καθάρσῃ τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν ἀπὸ ἀκαθάρτων λογισμῶν, καὶ ἀόκνως ἐπιτελέσῃ τὴν ἀκολουθίαν αὐτοῦ, πάντως καὶ αὐτὸς σὺν τοῖς σημειοφόροις Πατράσι τῆς τῶν οὐρανῶν Βασιλείας ἀξιωθήσεται.

26. Ἀδελφὸς ἀπετάξατο τῷ κόσμῳ σὺν τῷ ἰδίῳ πατρὶ τῷ κατὰ σάρκα, ἔμειναν δὲ ἀμφότεροι εἰς ἓν Μοναστήριον· μετὰ οὖν χρόνον τινὰ ἤκουσεν ὁ ἀδελφὸς περὶ τοῦ ἰδίου πατρὸς, ὅτι ἰάσατο τινα ἀσθενῆ δαιμονιῶντα, καὶ ἀπελθὼν ἀνῆγγειλε μεγάλῳ Γέροντι, ὥς λυπούμενος, λέγων· Ἀββᾶ, ὁ πατὴρ προέκοψε, καὶ δαιμόνιον ἀπὸ ἀδελφοῦ ἀπήλασεν, ἐγὼ δὲ ἐν ἀμελείᾳ εἰμὶ, καὶ οὐδεμία προκοπὴ ἐν ἐμοί.

27. Ἐφη αὐτῷ ὁ Γέρων· φύσει, ὦ τέκνον, οὐκ ἔστι ταῦτα προκοπὴ τοῦ ἐξελάσαι δαίμονας, ἢ ἀσθενοῦντας ἰάσασθαι· τοῦτα γὰρ οὐχ ὁ ἀνθρώπος ἐστιν ὁ ποιῶν, ἀλλ' ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ πίστις τοῦ προσερχομένου· τινὲς δὲ τοῦτο μὴ νοήσαντες, ἀλλ' εἰς ὑπερηφάνειαν ἐλθόντες, ἀπώλονται· ἐγὼ δὲ λέγω, ἐὰν ὁ ἀνθρώπος ἔλθῃ εἰς ταπεινώσιν ἀληθινήν, ἄλλη προκοπὴ ταύτης μείζων οὐκ ἔστι, μηδέ ποτε πίπτουσα· ὁ γὰρ ἀπαξ ταπεινώσας κάτω τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, ποῦ λοιπὸν ἔχει πεσεῖν; τοῦ δὲ τοιοῦτου, τοῦτό ἐστι σημεῖον, τὸ ἀτιμαζόμενον φέρειν.

28. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Πιτυρίων ὁ μαθητῆς τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου, ὅτι ὁ βουλόμενος ἀπελαύνειν δαίμονας, πρότερον τὰ οἰκτεῖα πάθη δουλωσάτω· οἶον γὰρ ἂν πάθος περιγένηται, τούτου τὸν δαίμονα ἀπελαύνει· καὶ γὰρ τὸ πάθος τῆς ὁργῆς

τυχόν, ἢ τῆς ἐπιθυμίας ἢ τῆς λύπης, ἔπεται καὶ ἐμφιλοχωρεῖ, ὅτε βούλεται ὁ προσφυνὴς δαίμων· ἐὰν οὖν τοῦ πάθους κρατήσης, ἀπήλασας καὶ τὸν δαίμονα τὸν τῷ πάθει ἀκολουθοῦντα.

29. Ἀναχωρητὴς τις ἐκάθητο εἰς τὴν ἐσωτέραν ἔρημον ἐπὶ τριάκοντα ἔτη, ἐξ ἐνὸς μαλωῶς ἔχων τὴν τροφὴν αὐτοῦ· ὕστερον δὲ ἤρξατο λέγειν ἐν ἑαυτῷ, ὅτι μάτην ὥδε ἀπώλου τῶν τοσοῦτων ἐτῶν τῆς ἡμέρας· ἰδοὺ γὰρ τοσαῦτα ἔτη ἔχω, μηδὲν ἄλλο ἐσθίων εἰμὴ τὸν μαλωᾶν τοῦτον, καὶ οὔτε ἀποκάλυψιν εἶδον, οὔτε σημεῖον ἐποίησα, ὥς οἱ πρὸ ἐμοῦ Πατέρες Μοναχοί· καταλείψας οὖν τὰ ὧδε, ἀπέρχομαι ἐπὶ τὸν κόσμον.

30. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμουμένου, παρέστη αὐτῷ Ἄγγελος Κυρίου λέγων· τί διαλογίζῃ; ὁ δὲ ἀνήγγειλεν αὐτῷ ὅ ἐν τῷ λογισμῷ ἔστρεψε, καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Ἄγγελος· καὶ ποῖον σημεῖον θέλεις ποιῆσαι περισσότερον τῆς ὑπομονῆς καὶ ἀνδρείας, ἧς ἔδωκέ σοι ὁ Θεός; ἐννόησον γὰρ τίς ἐστιν ὁ ἐνδυναμώνσας σε καρτερῆσαι τὰ τοσαῦτα ἔτη ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ὑπὸ μόνου τοῦ μαλωᾶ τρεφόμενον· ὑπόμεινον οὖν καὶ αἰτήσαι τὸν Θεὸν παρασχεῖν σοι ταπεινώσιν· ὁ δὲ στηριχθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀγγέλου ἐκατέρησε καὶ τὸν ἐπίλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἐκεῖ.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ἔλεγεν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ καυχᾶται κανεὶς διότι ἐκβάλλει τοὺς δαίμονας ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, οὔτε νὰ ὑπερηφανεύεται διὰ τὰς θεραπείας τῶν ἀσθενῶν ποὺ ἐπιτυγχάνει· οὔτε καὶ νὰ θαυμάζωμεν αὐτὸν ποὺ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια καὶ νὰ περιφρονῶμεν τὸν ἄλλον, ποὺ δὲν κάμνει θαύματα. Ἐκεῖνος ποὺ πραγματικῶς θέλει νὰ ὠφεληθῇ, πρέπει νὰ πληροφορεῖται ἀκριβῶς τὴν ἀσκησιν τοῦ ἄλλου καὶ νὰ τὴν μιῇται ἢ νὰ τὴν ποθῇ ἰσχυρῶς ἢ καὶ νὰ διορθῶνεται ἀπὸ τὴν παρατήρησιν αὐτῇν. Οὕτω πως πρέπει νὰ κάμνῃ καὶ νὰ σκέπτεται ὁ Χριστιανός, διότι τὸ νὰ κάμωμεν θαύματα δὲν εἶναι προσωπικὴ μας ἱκανότης, ἀλλὰ ἔργον τοῦ Σωτῆρος. Ὁ ἴδιος ὁ Σωτὴρ ἔλεγε πρὸς τοὺς Μαθητάς του· «Πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται· χαίρετε δὲ ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς» (Λουκ. ι', 20).

2. Ἡ ἀναγραφὴ τῶν ὀνομάτων μας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶναι ἀπόδειξις τῆς ἀρετῆς μας καὶ τοῦ κατὰ Θεὸν βίου μας· τὸ νὰ ἐκδιώκωμεν ὁμῶς τοὺς δαίμονας εἶναι Χάρις τοῦ Σωτῆρος, τὴν ὁποῖαν ἐκεῖνος χορηγεῖ. Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον καὶ εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐκαυχῶντο διὰ τὰ θαύματα ποὺ ἔκαμαν καὶ ἔλεγον· «Κύριε, Κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν;» (Ματθ. ζ', 22—23) καὶ δὲν ἐκαυχῶντο διὰ τὴν ἀρετὴν των ἔδωκε τὴν ἐλεγκτικὴν ἀπάντησιν· «Καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι οὐδέποτε ἔγνω ὑμᾶς» (Ματθ. ζ', 23). Ἄλλοι δὲ πάλιν λέγει· «Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς» (Ματθ. κε', 12). Ὁ Κύριος δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν του τὰς ὁδοὺς τῶν ἀσεβῶν· διότι οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν δικάζεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, διότι δὲν ἐξέβαλε δαιμόνια, ἢ διότι δὲν προεφήτευσεν. Ἀπ' ἐναντίας ὁ καθένας θὰ κριθῇ ἐὰν ἐκράτησε τὴν πίστιν καὶ ἐφήρμοσεν εἰλικρινῶς τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ.

3. Δι' αὐτὸ λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ δίδωμεν μεγάλην σημασίαν εἰς αὐτὰ τὰ ζητήματα καὶ νὰ καταβάλλωμεν προσπαθείας δι' αὐτά· πρέπει νὰ ἀγωνιζώμεθα, διὰ νὰ ἀρέσωμεν εἰς τὸν Θεὸν μὲ τὴν καλήν μας διαγωγὴν, νὰ προσευχώμεθα συνεχῶς, ὥστε νὰ μᾶς βοηθήσῃ ὁ Κύριος νὰ νικήσωμεν τὸν διάβολον.

4. Εἰς μίαν ἀγρυπνίαν ὁ Ἅγιος Παλάμων μὲ τὸν μαθητὴν του Παχώμιον ἦσαν ὀλίγην φωτιάν. Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἕνας ἀδελφός, ποὺ τὸν ἐφιλοξένουν, ἐπῆγε πλησίον τοῦ Παλάμωνος καὶ τοῦ εἶπεν:

— Ὅποιος ἀπὸ ἡμᾶς ἔχει πίστιν, ἐδῶ θὰ τὴν δείξῃ· νὰ περπατήσῃ ἐπάνω εἰς αὐτὰ τὰ ἀναμμένα κάρβουνα, ἐφαρμόζων ἐν τῇ πράξει τὴν σχετικὴν διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου (!).

Ὁ γέρον Ἀσκητής, ἀντιληφθεὶς τὸν ὑπερήφανον λογισμόν τοῦ ξένου, ὁ ὁποῖος τὸν παρεκίνησε νὰ εἴπῃ αὐτά, τὸν ἐπέπληξε.

— Παῦσε νὰ εἶσαι ἀνόητος, ἀδελφέ, καὶ μὴ λέγῃς τέτοια πράγματα, διότι εἶναι πλάνη.

Ὁ ξένος, ἀντὶ νὰ συνετισθῇ, ἀπ' ἐναντίας περισσότερον ἐσκοτίσθη ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ λόγος ἐπάτησεν εἰς τὰ ἀναμμένα κάρβουνα. Συνεργὴ δὲ τοῦ δαίμονος δὲν ἔπαθε τίποτε, διότι τὸ ἐπέτρεψεν ὁ Θεός. Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἐπηύξησε τὴν παραφροσύνην καὶ ἀνοησίαν τοῦ ξένου, ὅπως λέγει καὶ τὸ ρητὸν τῆς Ἀγίας Γραφῆς: «Πρὸς τοὺς σκολιοὺς σκολιάς ὁδοὺς ἀποστέλλει ὁ Θεός» (Παροιμ. κα', 8).

5. Μετὰ ἀπὸ ὀλίγον, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἀναχωρήσῃ ὁ ξένος ἀπὸ τὸ κελλί τοῦ Ἀββᾶ Παλάμωνος, τοὺς εἰρωνεύετο λέγων:

— Ποῦ εἶναι ἡ πίστις σας;

Μόλις εἶδεν ὁ δαίμων, ὅτι ὁ Μοναχὸς αὐτὸς τελείως ἐπλανήθη καὶ ἀμέσως δέχεται τὰς ὑποδείξεις του, τὸν παρασύρει εἰς τὴν ἐξῆς φοβερὰν παγίδα: Μετασχηματίζεται εἰς ὥραϊαν γυναῖκα, ἐνδεδυμένην μὲ μεγαλοπρεπῇ ἐνδύματα. Ὑπὸ τὸ σχῆμα δὲ αὐτὸ ἐρχεται πρὸς τὸν Μοναχὸν καὶ ἤρχισε νὰ κτυπᾷ τὴν θύραν τοῦ κελλίου του. Ἀφοῦ ὁ Μοναχὸς ἤνοιξε τὴν θύραν, τότε ὁ μετασχηματισμένος εἰς γυναῖκα δαίμων λέγει πρὸς αὐτὸν μὲ περίλυπον ὕψος:

— Πάτερ μου, πιέζομαι ἀπὸ τοὺς δανειστάς μου· καὶ ἐπειδὴ φοβοῦμαι μήπως κινδυνεύσω ἀπὸ αὐτούς, διότι δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ τοὺς ἐπιστρέψω τὰ χρῆα, σὲ παρακαλῶ νὰ μὲ δεχθῇς ἐδῶ εἰς τὸ κελλάκι σου· ὅπως φαίνεται, ὁ Θεὸς μὲ ἔστειλε κοντὰ σου, διὰ νὰ σωθῶ.

6. Ὁ Μοναχὸς δὲν ἠδυνήθη νὰ διακρίνῃ ποῖος τοῦ ὠμίλει, διότι ἡ διάνοιά του εἶχε σκοτισθῇ ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνειαν, καὶ δι' αὐτὸ ἐδέχθη

1) «Ἰδοὺ δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὅφρων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ» (Λουκ. ι', 19).

εἰς τὸ κελλί του τὸν μεταμορφωμένον δαίμονα, μὲ τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι δέχεται γυναῖκα. Ὁ δαίμων, ἀφοῦ ἀντελήφθη ἀμέσως καὶ ἀσφαλῶς, ὅτι ὁ Μοναχὸς ῥέπει πρὸς τὸ κακόν, ἐνέβαλεν εἰς τὴν ψυχὴν του τὴν αἰσχροὴν ἐπιθυμίαν· πράγματι οὗτος ἐδέχθη τὴν ἐπιθυμίαν, ἔκαμε συγκατάθεσιν, ἐνικήθη ὁ λογισμὸς του ἀπὸ τὴν αἰσχροὴν αὐτὴν ἐπιθυμίαν καὶ ἀμέσως ἀπεφάσισε νὰ ἀμαρτήσῃ. Ὑπὸ τὸ κράτος δὲ τοῦ πάθους αὐτοῦ πλησιάζει τὴν κατὰ τὸ φαινόμενον μόνον γυναῖκα. Τότε ὁμως συνέβη τὸ φοβερόν· μόλις ἐπλησίασεν, ἀμέσως ὁ δαίμων τὸν συνέτριψεν, ἀποκαλυφθεὶς εἰς ὅλην του τὴν φρίκην, καὶ τὸν ἔρριψεν ἐπὶ τῆς γῆς ὡς νεκρόν, ὅπου καὶ παρέμεινεν ἐπὶ πολὺ ἄφωνος καὶ ἀκίνητος.

7. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας, ἀντιληφθεὶς ὁ Μοναχὸς τὴν μωρίαν του, ἐξ αἰτίας τῆς ὁποίας ὑπέστη τὸ φορικτὸν αὐτὸ περιστατικόν, μετέβη πρὸς τὸν Ἅγιον Παλάμωνα καὶ μὲ δάκρυα τοῦ λέγει:

— Γνωρίζω, ὅτι ἐγὼ εἶμαι ὑπεύθυνος τῆς καταστροφῆς μου, διότι ἐνῶ μὲ ἐνουθέτησας ἀρκετά, ἐγὼ δὲν σὲ ἤκουσα. Δι' αὐτὸ τώρα παρακαλῶ νὰ μὲ βοηθήσετε μὲ τὰς εὐπροσδέκτους ἀπὸ τὸν Θεὸν εὐχάς σας, διότι ὁ ἐλεεινὸς κινδυνεύω νὰ φονευθῶ ὑπὸ τοῦ δαίμονος.

8. Ἄλλ' ἐνῶ ὁ Μοναχὸς συνέχιζε τὴν ὁμιλίαν του καὶ ὁ Ὅσιος Παλάμων μὲ τοὺς ὑποτακτικούς του ἐδάκρυον ἐκ συμπαθείας δι' αὐτόν, ἔξαφνα ὁ Μοναχὸς αὐτὸς ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ ἀκαθάρτου δαίμονος. Αἰχμάλωτος πλέον τοῦ δαίμονος, ὡς δαιμονισμένος, ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ κελλί καὶ ἤρchiσε νὰ τρέχῃ πρὸς τὸ ὄρος, συρόμενος ὑπὸ τοῦ δαίμονος. Ἀλλόφρων καὶ ἐξηγριωμένος ἔφθασεν εἰς τὴν πόλιν Πάνος, ὅπου μετὰ ἀπὸ ὀλίγον ὁ δαίμων τὸν ἔρριψεν εἰς τὴν ἀναμμένην κάμινον ἐνὸς λουτροῦ, ὅπου ἐκάη ζωντανός.

9. Κάποτε ἦλθον εἰς τὸ Μοναστήριον, ποὺ ἦτο Ἡγούμενος ὁ Ἅγιος Παχώμιος, μερικοὶ Ἀσκηταὶ αἰρετικοί, ἀποκρύπτοντες τὸν ἐσωτερικὸν λύκον μὲ τρίχινα ἐνδύματα. Ἀφοῦ λοιπὸν ἔφθασαν εἰς τὸ θυρωρεῖον τοῦ Μοναστηρίου, παρεκάλεσαν τοὺς Μοναχοὺς, ποὺ ἦσαν εἰς τὸ θυρωρεῖον, νὰ διαβιβάσουν πρὸς τὸν Ἅγιον Παχώμιον τὰ ἑξῆς:

— Εἴμεθα ἀπεσταλμένοι, ἀπὸ τὸν ἰδικόν μας Πατέρα, πρὸς τὸν Γέροντα Παχώμιον, νὰ τοῦ εἴπωμεν, ἐὰν πράγματι εἶναι ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ καὶ ἔχῃ τὴν πεποίθησιν, ὅτι τὸν ἀκούει ὁ Θεός, ἃς ἔλθῃ μαζί μας, διὰ νὰ περάσωμεν ἔτσι ὅπως εἴμεθα τὸν ποταμὸν αὐτόν, βαδίζοντες ἐπάνω εἰς τὰ ὕδατά του, ὥστε νὰ ἀντιληφθοῦν ὅλοι, ἐκ τοῦ θαύματος αὐτοῦ, ποῖος ἀπὸ ὅλους μας ἔχει ἀποκτήσει τὴν μεγαλυτέραν παρηρσίαν πρὸς τὸν Θεόν.

10. Πράγματι οἱ ἀδελφοὶ ἔσπευσαν καὶ ἀνέφεραν τὰ πράγματα αὐτὰ πρὸς τὸν Μέγαν Παχώμιον. Ὁ Ἅγιος, μόλις ἤκουσεν αὐτά, μὲ ἀγανάκτησιν ἀπήντησεν:

— Εἴπατέ μου, ἐθεωρήσατε σοβαρὰ αὐτὰ τὰ πράγματα, ὥστε νὰ καταδεχθῆτε νὰ τὰ προσέξετε; δὲν ἐμάθετε ἀκόμη ὅτι αὐτὰ τὰ προ-

βλήματα δὲν ἔχουν οὐδεμίαν σχέσιν μὲ τὸν Θεὸν καὶ εἶναι τελείως ξένα, ὅχι μόνον πρὸς τὸν μοναχικόν μας βίον, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς κοσμικοὺς, ποὺ λογικεύονται καὶ εἶναι πραγματικοὶ Χριστιανοί; Ποῖος νόμος μᾶς ἐπιτρέπει νὰ προβάλλωμεν τοιαῦτα προβλήματα καὶ νὰ ἐκτελῶμεν τοιαύτας πράξεις; Ὑπάρχει, πράγματι, ἀθλιωτέρα κατάστασις ἀπὸ τὴν ἀπερισκεψίαν αὐτὴν; Νὰ σταματήσω δηλαδὴ νὰ πενθῶ διὰ τὰς ἁμαρτίας μου καὶ νὰ παύσω νὰ ἀπασχολοῦμαι πῶς θὰ ἀποφύγω τὴν αἰώνιον κόλασιν, καὶ νὰ ἀσχολοῦμαι, ὡς μικρὸν καὶ ἀπερίσκεπτον παιδίον, μὲ τοιαῦτα ζητήματα!

11. Κατόπιν οἱ ἀδελφοὶ ὑπέβαλαν τὴν κατωτέρω ἀπορίαν πρὸς τὸν Ὅσιον Παχώμιον:

— Πῶς λοιπὸν εἶχον τὴν τόλμην οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, ἐνῶ εἶναι αἰρετικοὶ καὶ ξένοι ἀπὸ τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ, νὰ σὲ προσκαλέσουν εἰς τόσον ὑψηλὴν δοκιμασίαν, τὴν θαυματουργίαν αὐτὴν;

— Ναί, ἀκριβῶς· τὸ πρόβλημα αὐτό, τὸ νὰ ἴδωμεν δηλαδὴ ποῖος θὰ θαυματουργήσῃ καὶ νὰ συμπεράνωμεν ἐξ αὐτοῦ τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ, εἶναι πρόβλημα αἰρετικόν· δὲν ἔχετε ὑπ' ὄψιν σας τὸ ἀποστολικὸν ρητὸν ποὺ λέγει· «κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν, θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς»· (Ρωμ. β', 5)· καὶ ὅτι δι' αὐτό· «παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα»; (Ρωμ. α', 28). Αὐτοί, κατὰ παραχώρησιν ἰσως Θεοῦ, θὰ ἠδύναντο νὰ διέλθουν τὸν ποταμὸν ὡς διὰ ξηρᾶς, διότι θὰ τοὺς ἐβοήθει ὁ διάβολος· καὶ θὰ τοὺς ἐβοήθει, διὰ νὰ «δικαιώσῃ» τὴν πλάνην τῆς ἀσεβείας των ἐνώπιον ἐκείνων, ποὺ στηρίζονται εἰς τοιαῦτα ἐξωτερικὰ κριτήρια. Μὲ τὸ γεγονὸς δὲ αὐτὸ τοῦ τοιούτου θαύματος θὰ ἐνισχύετο ἡ πίστις πρὸς τοὺς αἰρετικοὺς μερικῶν, ποὺ ἔχουν ἤδη ἀπατηθῇ ἀπὸ τὸν διάβολον. Εἰς ἐμὲ ὁμως δὲν εἶναι ἀναγκαῖον τὸ θαῦμα, διὰ νὰ πιστεύσω.

12. — Πηγαίνετε λοιπὸν νὰ εἰπῇτε εἰς τοὺς δυστυχεῖς αὐτοὺς τὰ ἑξῆς: Ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Παχώμιος εἰς τὴν πρότασίν σας ἀπαντᾷ· ὁ ἀγὼν μου καὶ τὸ ἐνδιαφέρον μου δὲν εἶναι πῶς θὰ περάσω τὸν ποταμόν, χωρὶς νὰ βραχῶ, ἢ πῶς θὰ πετάξω ἐπάνω ἀπὸ τὰ ὄρη, ἢ πῶς θὰ ἐπιβάλλωμαι εἰς τὰ ἄγρια θηρία· ὁ ἀγὼν μου καὶ τὸ ἐνδιαφέρον μου εἶναι πῶς θὰ κατανοήσω τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ πῶς, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Κυρίου, θὰ ἀποφύγω τὰς μεθόδους τοῦ πολυμηχάνου διαβόλου, ὥστε νὰ ἡμπορέσω νὰ κάμω αὐτό, ποὺ μὲ διέταξεν ὁ Κύριος, νὰ πατῶ δηλαδὴ ἐπάνω ὄψεων καὶ σκορπίων καὶ ὄλης τῆς δυνάμεως τοῦ ἐχθροῦ (!). Διότι ὅταν ὁ Κύριος μοῦ δωρήσῃ αὐτὰ τὰ πράγματα, ἀσφαλῶς καὶ τὰ ἄλλα θὰ ἐπακολουθήσουν.

13. Ἀφοῦ εἶπεν αὐτά, συνεβούλευε τοὺς ἀδελφοὺς νὰ μὴ ἐπαίρωνται διὰ τὰ κατορθώματά των, οὔτε νὰ θορυβοῦνται ἀπὸ μερικὰς ὀπτα-

σίας, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ ἐκπειράζουσιν τὸν Θεὸν διὰ τοιούτων ἀνοήτων αἰτήσεων, ὅπως ἐπιτύχωσι δηλαδὴ τοιαῦτα ἔργα, διότι εἶναι πολλαὶ αἱ παγίδες τοῦ διαβόλου, καὶ διότι ὅλα αὐτὰ εἰς κάθε ἄνθρωπον εἶναι περιττὰ καὶ ἐπικίνδυνα, ἐφ' ὅσον καὶ ὁ Κύριος εἶπε πρὸς τὸν ἐχθρόν· «Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν Σου» (Ματθ. δ', 7, Λουκ. δ', 12).

14. Ἀδελφέ μου, ἐὰν ἀξιωθῇς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐνὸς χαρίσματος, πρόσεξε νὰ μὴ σὲ κυριεύσῃ ἡ ὑψηλοφροσύνη· διότι κανένα καλὸν δὲν ἔχεις ἐξ ἰδίας σου ἰκανότητος, ἐὰν δὲν τὸ λάβῃς παρὰ Θεοῦ. Ἐὰν δέ, μετὰ τὴν δωρεάν τοῦ χαρίσματος αὐτοῦ, δὲν ζῇς σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεὸς θὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ σοῦ τὸ χάρισμά του αὐτό, διὰ νὰ τὸ δώσῃ εἰς ἄλλον, ποὺ εἶναι περισσότερον ἀγαθός, χρήσιμος καὶ ταπεινόφρων.

15. Οἱ Πατέρες διηγοῦντο δι' ἓνα Γέροντα τὸ ἐξῆς περιστατικόν. Ἐπτὰ ἔτη παρεκάλει τὸν Θεὸν καὶ τοῦ ἐζήτηι κάποιο χάρισμα. Μετὰ τὴν ἑπταετῇ αὐτὴν προσπάθειαν τοῦ ἐδόθη ἐπὶ τέλος τὸ χάρισμα ποὺ ἐζήτηι. Ὁ Γέρων μόλις τὸ ἔλαβε μετέβη χαρούμενος εἰς ἓνα περὶ φημον Ἀσκητὴν καὶ τοῦ ἀνέφερε διὰ τὸ χάρισμα. Ὁ Ἀσκητὴς ὅμως αὐτός, μόλις τὸ ἤκουσεν, ἀντὶ νὰ χαρῇ, ἐλυπήθη καὶ τοῦ εἶπε.

— Πάρα πολὺ ἐκοπίασας διὰ τὸ χάρισμα αὐτό· πηγαινε τώρα νὰ παρακαλέσῃς ἄλλα ἑπτὰ ἔτη τὸν Θεὸν νὰ σοῦ τὸ ἀφαιρέσῃ, διότι δὲν εἶναι πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ψυχῆς σου.

Πράγματι ἀνεχώρησεν ὁ Γέρων καὶ ἔκαμεν ὅπως διετάχθη, μέχρῃς οὗ ὁ Θεὸς τοῦ ἀφῆρεσε τὸ χάρισμα αὐτό.

16. Εἰς ἓνα γέροντα Ἀσκητὴν ὁ Θεὸς ἐχάρισε τὸ προορατικόν, λόγῳ τῆς μεγάλης ταπεινώσεως ποὺ εἶχε. Κάποτε λοιπὸν προέβλεψεν αὐτούς, ποὺ ἐπρόκειτο νὰ τὸν ἐπισκεφθοῦν καὶ ἐλυπήθη δι' αὐτό. Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ἐπισκεπτῶν του παρεκάλει τὸν Θεὸν νὰ τοῦ ἀφαιρέσῃ τὸ προορατικόν αὐτὸ χάρισμα. Πρὸς τοῦτο μάλιστα μετέβη καὶ εἰς ἓνα φημισμένον Ἀσκητὴν καὶ τὸν παρεκάλει νὰ κοπιᾷ μαζί του εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς προσευχῆς, διὰ νὰ ἀρθῇ ἀπὸ ἐπάνω του τὸ δῶρον αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ. Πράγματι, ἀφοῦ ἐκλείσθη ἕκαστος εἰς τὸ κελλίον του, παρεκάλουν τὸν Θεὸν δι' αὐτό. Μετὰ ἀπὸ ὀλίγον ἠκούσθη μία φωνή, ποὺ ἔλεγεν εἰς τὸν Γέροντα:

— Νά! ἀφαιρῶ ἀπὸ σὲ τὸ δῶρον τοῦ προορατικοῦ χαρίσματος· ὅταν ὅμως τὸ θελήσῃς θὰ τὸ ἔχῃς πάραυτα.

17. Εἰς κάποιον ἐκ τῶν ἀδελφῶν παρουσιάσθη ὁ διαβόλος, μεταμορφωμένος εἰς Ἀγγέλων φωτὸς καὶ τοῦ λέγει:

— Ἐγὼ εἶμαι ὁ Γαβριὴλ καὶ μὲ ἔστειλεν ὁ Θεὸς πρὸς σέ.

— Πρόσεξε, μήπως ὁ Θεὸς σὲ ἀπέστειλεν εἰς ἄλλον, διότι ἐγὼ

δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ ἰδῶ Ἀγγέλους, ἐπειδὴ ζῶ εἰς τὴν ἁμαρτίαν· ἔτσι τοῦ ἀπήντησεν ὁ Μοναχός.

18. Κάποτε ἔφεραν μερικοὶ εἰς τὸν Ἀββᾶν Λογγίνον ἕναν δαιμονισμένον. Μόλις τοὺς εἶδε, τοὺς εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος:

— Ἐγὼ τί ἤμπορῶ νὰ σᾶς ὠφελήσω; Προτιμότερον εἶναι νὰ ὑπάγετε εἰς τὸν Ἀββᾶν Ζήνωνα.

Πράγματι λοιπὸν μετέβησαν εἰς τὸν Ἀββᾶν Ζήνωνα· ἀμέσως ὁ Ἀββᾶς Ζήνων ἤρχισε νὰ προσεύχεται συνεχῶς διὰ τὴν θεραπείαν τοῦ δαιμονιζομένου καὶ νὰ διατάσῃ τὸν δαίμονα νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸν ἀσθενῆ. Τότε ὁ δαίμων μὲ δυνατὴν φωνὴν τοῦ εἶπε:

— Μήπως νομίζεις, ὅτι ἀπὸ τὴν ἱκανότητά σου ἐξέρχομαι ἀπὸ τὸν ἀσθενῆ αὐτόν; Νά! ἐκεῖ ἐπάνω ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος μετ' ἐπιτάσεως προσεύχεται ἐναντίον μου· φοβούμενος λοιπὸν τὴν προσευχὴν τοῦ ἐξέρχομαι. Διαφορετικὰ οὐτε ἀπάντησιν δὲν θὰ σοῦ ἔδίδα.

19. Ἄλλοτε πάλιν κάποια γυνὴ ὑπέφερεν ἀπὸ καρκίνον. Πληροφορηθεῖσα περὶ τοῦ Ἀββᾶ Λογγίνου ἐπεζήτη νὰ τὸν συναντήσῃ. Τότε ὁ Γέρον παρέμεινεν εἰς τὸ ἕνατον σημεῖον ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας ('). Κατὰ σύμπτωσιν δέ, ὅταν ἡ πάσχουσα γυνὴ τὸν ἀνεζήτη, ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος συνέλεγε ξύλα πλησίον τῆς θαλάσσης. Μόλις τὸν συνήντησεν ἡ γυνή, χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζῃ, τὸν ἠρώτησεν.

— Ἀββᾶ, ποῦ μένει ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ, ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος;

— Τί τὸν θέλεις; Αὐτὸς ἐπιτίθεται! Πρόσεξε μὴ πᾶς κοντά του, διότι θὰ σοῦ ἐπιτεθῇ. Ἀλλὰ εἰπέ μου, διατί τὸν ζητεῖς;

20. Ἡ γυνὴ τότε τοῦ ἔδειξε τὸν ὄγκον καὶ ἐκεῖνος, ἀφοῦ διὰ τοῦ σημείου τοῦ Σταυροῦ ἐσφράγισε τὸ ἀσθενὲς σημεῖον τοῦ ὀργανισμοῦ της, τὴν ἀπέστειλε πάλιν πρὸς τὴν πόλιν, λέγων:

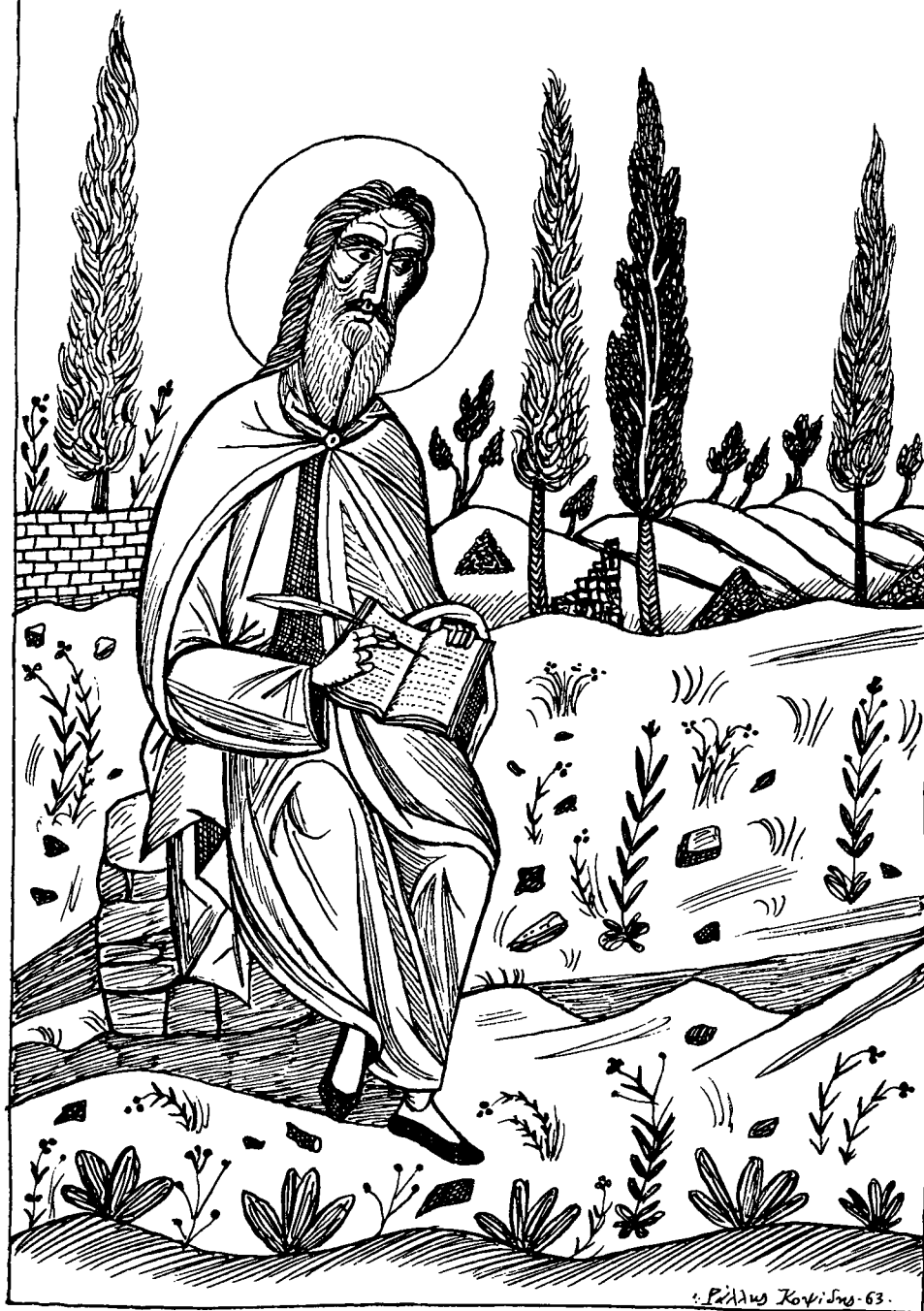
— Πήγαινε εἰς τὸ καλὸν καὶ ὁ Θεὸς νὰ σοῦ δώσῃ τὴν υἰεῖάν σου, διότι ὁ Λογγίνος εἰς τίποτε δὲν ἤμπορεῖ νὰ σὲ βοηθήσῃ.

Πράγματι ἀνεχώρησεν ἡ πάσχουσα γυνὴ καὶ πιστεύουσα εἰς ὅσα τῆς εἶπεν ὁ Ἀσκητὴς ἀμέσως ἐθεραπεύθη. Μετὰ τὸ θαῦμα τῆς θεραπείας τῆς ἐξιστόρησε τὸ περιστατικὸν καὶ ἀνέφερε τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ Ἀσκητοῦ. Τότε δὲ ἔμαθεν, ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος.

21. Κάποτε ἕνας δαιμονισμένος ἦλθεν εἰς μίαν σκῆτην. Χάριν αὐτοῦ ἐγένετο προσευχὴ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς σκῆτης, χωρὶς ὅμως νὰ

1) Σημεῖα ὀνομάζοντο ὠρισμένα σημάδια, μὲ τὰ ὁποῖα ἐσημείωνον τὰς ἀποστάσεις τῶν ὁδῶν διὰ τοὺς ὁδοιπόρους, ὅπως γίνεται σήμερον μὲ τοὺς δείκτας τῶν χιλιομετρικῶν ἀποστάσεων. Εἰς τὸ ἕνατον δὲ σημεῖον ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας ὑπῆρχε καὶ ὀνομαστὸν Μοναστήριον καλούμενον τοῦ Ἐνάτου.

✠ Θ' ΑΒΒΑΣ ΛΟΓΓΙΝΟΣ ✠

ἐξέρχεται ἀπὸ τὸν ἀσθενῆ ὁ δαίμων, διότι ἦτο σκληρὸς καὶ δὲν ἀπεχωρίζετο τοῦ ἀσθενοῦς.

Τότε οἱ Κληρικοὶ λέγουν μεταξύ των:

— Τί ἡμποροῦμεν νὰ κάωμεν εἰς τὸν δαίμονα αὐτόν; Κανεῖς ἄλλος δὲν ἡμπορεῖ νὰ τὸν βγάλῃ ἀπὸ τὸν πάσχοντα ἄνθρωπον, παρὰ μόνον ὁ Ἀββᾶς Βησσαρίων. Ἐὰν ὅμως τὸν παρακαλέσωμεν διὰ τὸ πρᾶγμα αὐτό, οὔτε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν δὲν θὰ ἔλθῃ. Νά, τί πρέπει νὰ κάωμεν· εἶναι γνωστόν, ὅτι τὸ πρῶτ' ἔρχεται ἐνωρίτερον ἀπὸ ὅλους εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Θὰ βάλωμεν λοιπὸν τὸν ἀσθενῆ νὰ κοιμηθῇ εἰς τὸν τόπον, πού παραμένει ὁ Ἀββᾶς Βησσαρίων. Ὅταν λοιπὸν τὸ πρῶτ' θὰ πρόκειται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, θὰ εἴμεθα καὶ ἡμεῖς ἔτοιμοι νὰ ἀρχίσῃ ἡ εὐχή. Ἀκριβῶς τότε θὰ τοῦ εἴπωμεν:

— Ἀββᾶ, ξύπνησε καὶ τὸν ἀδελφὸν νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν εὐχήν!

Πράγματι ἔτσι ἔκαμαν καὶ εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Βησσαρίων εἰς τὸν δαιμονισμένον:

— Ξύπνησε καὶ ἔβγα ἔξω.

Ἀμέσως ἐξηλθεν ὁ δαίμων ἀπὸ τὸν πάσχοντα καὶ ἐθεραπεύθη ἀπὸ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ ἄνθρωπος.

22. Ἐνας κοσμικὸς κάποτε ἀνεχώρησε πρὸς τὴν ἔρημον, διὰ νὰ συναντήσῃ τὸν Ἀββᾶν Σισώην· μαζί του εἶχε καὶ τὸν υἱόν του. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ Γέρων παρέμενεν εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου. Καθ' ὁδὸν ὁ υἱὸς ἀπέθανεν. Παρὰ ταῦτα ὁ κοσμικὸς δὲν ἐπαράχθη, διότι εἶχεν ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν θαυματουργικὴν ἱκανότητα τοῦ Ὁσίου. Συνέχισε λοιπὸν τὴν πορείαν του μεταφέρων καὶ τὸν νεκρὸν υἱόν του. Μόλις ἔφθασαν εἰς τὴν σκήτην ἔσκυψεν ἔμπροσθεν τοῦ Ὁσίου Σισώη ὁ κοσμικὸς καὶ ἔβαλε μετάνοιαν· μὲ τρόπον δὲ ἄφησε τὸ νεκρὸν παιδίον πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Γέροντος καὶ ἐβγήκεν ἀπὸ τὸ κελλί.

23. Ὁ Ἀββᾶς Σισώης, ἐπειδὴ ἐνόμισεν, ὅτι τὸ παιδίον ἐξακολούθει νὰ εἶναι σχυμμένον εἰς τὴν μετάνοιαν, λέγει πρὸς τὸν νεκρὸν, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ὅτι εἶναι νεκρός.

— Σήκω ἐπάνω καὶ πῆγαινε ἔξω!

Καὶ ὦ τοῦ θαύματος! τὸ νεκρὸν παιδίον ἀμέσως ἀνεστήθη καὶ ἐξηλθε πρὸς τὴν αὐλήν. Μόλις τὸ εἶδεν ὁ πατήρ του, τὰ ἔχασε, καὶ ἐσάστισεν· ἀμέσως εἰσηλθεν εἰς τὸ κελλί, κατησπᾶσθη ἐκ σεβασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης τὸν Γέροντα καὶ τοῦ διηγῆθη τὸ περιστατικόν. Ὁ Ὁσιος Σισώης, ὅταν τὸ ἤκουσεν, ἐλυπήθη, διότι δὲν ἤθελε νὰ γίνῃ τὸ θαῦμα αὐτὸ ἐκ τοῦ φόβου τῆς φήμης καὶ τῶν ἐπαίνων. Ὁ μαθητὴς ἀντιληφθεὶς τὴν ταραχὴν τοῦ Γέροντος, διὰ νὰ τὸν καθησυχάσῃ, παρηγγείλεν εἰς τὸν πατέρα καὶ τὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστηθέντα υἱόν, νὰ μὴ εἴπουν εἰς οὐδένα τίποτε, ἕως ὅτου θὰ ἔξῃ ὁ Γέρων.

24. Μεταξὺ ἐνὸς ἀδελφοῦ καὶ ἐνὸς Γέροντος ἐγινεν ὁ ἐξῆς διάλογος:

Ἄδελφός: Γέροντα, πῶς κατορθώνουν μερικοὶ νὰ βλέπουν Ἀγγέλους;

Γέρων: Τέκνον μου, μακάριος εἶναι ἐκεῖνος ποὺ ἔχει διαρκῶς πρὸ ὀφθαλμῶν του τὰς ἁμαρτίας του, διότι αὐτὸς ποτὲ δὲν θὰ καταληφθῇ ἀπὸ ἀμέλειαν καὶ ὕπνον ἀδιαφορίας.

Ἄδελφός: Ἐγώ, Πάτερ μου, πρὸ ἡμερῶν εἶδον κάποιον ἀδελφὸν νὰ βγάξῃ δαιμόνιον ἀπὸ ἓνα ἄλλον ἀδελφόν.

25. Λέγει τότε εἰς αὐτὸν ὁ Γέρων. Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ βγάξω δαιμόνια ἀπὸ ἄλλους καὶ νὰ θεραπεύω πάθη· θέλω, καὶ παρακαλῶ τὸν Θεόν, νὰ μὴ εἰσέλθῃ εἰς ἐμὲ ὁ δαίμων καὶ νὰ καθαρίσω τὸν ἑαυτόν μου ἀπὸ τοὺς ἀκαθάρτους λογισμοὺς. Καὶ τότε πραγματικῶς θὰ ἔχω γίνεи μέγας. Διότι ἐὰν κατορθώσῃ κανεὶς νὰ καθαρίσῃ τὴν καρδίαν του ἀπὸ τοὺς ἀκαθάρτους λογισμοὺς καὶ νὰ ἐκτελῇ συνεχῶς, χωρὶς νὰ βαρύνεται, τὴν ἀκολουθίαν του, ὅπωςδῆποτε καὶ αὐτὸς θὰ εὗρεθῇ εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν μαζί μὲ τοὺς θαυματουργοὺς Πατέρας.

26. Ἕνας ἀδελφὸς ἐγκατέλειπε τὸν κόσμον μαζί μὲ τὸν σαρκικόν του πατέρα. Παρέμειναν δὲ καὶ οἱ δύο εἰς τὸ ἴδιον Μοναστήριον. Μετὰ ἀπὸ καιρὸν ἐπληροφορήθη ὁ ἀδελφός, ὅτι ὁ σαρκικός του πατὴρ ἐθεράπευσε κάποιον δαιμονισμένον. Αὐτὸ τὸ ἐθεώρησεν ὡς προκοπὴν εἰς τὸν ἀσκητικὸν ἀγῶνα καὶ ἐλυπήθη, ὅχι διὰ τὸ κατόρθωμα τοῦ πατρὸς του, ἀλλὰ διότι ἐνόμισεν, ὅτι ὁ ἴδιος ὑστερεῖ εἰς ἀσκητικὴν τελειότητα. Μετέβη λοιπὸν εἰς κάποιον σπουδαῖον Γέροντα, διὰ νὰ εἴπῃ τὸν λογισμὸν του. Μόλις τὸν συνήντησε, τοῦ εἶπε μὲ συντριβήν:

— Ὁ σαρκικός μου πατὴρ τόσον προέκοψεν, ὥστε καὶ δαιμόνιον ἐξεδίδωξεν ἔκ τινος ἀδελφοῦ· ἐγὼ ὁμως ἐξακολουθῶ νὰ εἶμαι ἀμελὴς καὶ οὐδεμία πρόοδος παρατηρεῖται εἰς ἐμέ.

27. Ὁ γέρων Ἀσκητὴς τοῦ ἀπήντησε.

— Τέκνον μου, ἀληθῶς σοῦ λέγω, τὰ θαύματα αὐτὰ, ὡς ἡ θεραπεία ἀσθενῶν καὶ ἡ ἐκδίωξις δαίμονος ἐκ δαιμονιζομένου, δὲν εἶναι ἀπόδειξις προκοπῆς εἰς τὴν ἀσκησιν, διότι δὲν ὀφείλονται εἰς τὴν ἱκανότητα τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν πίστιν τοῦ προσερχομένου. Μερικοὶ μάλιστα, ποὺ δὲν ἀντελήφθησαν αὐτό, ὑπερηφανεύθησαν, διότι δι' αὐτῶν ἐθαυματούργησεν ὁ Θεός, καὶ πεσόντες ἀπὸ τὰ ὕψη τῆς ὑπερηφανείας συνετρίβησαν καὶ ἔχασαν καὶ τοὺς κόπους των καὶ τὴν ψυχὴν των. Ἐγὼ λέγω, ὅτι ἡ πραγματικὴ προκοπὴ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν δὲν ὑπάρχει μεγαλυτέρα καὶ ἀπὸ τὴν ὁποίαν δὲν ὑπάρχει κίνδυνος νὰ ἐκπέσῃ ὁ ἄνθρωπος, εἶναι ἡ ἀληθινὴ καὶ γνησίᾳ ταπείνωσις. Εὐτυχὴς ὁ ἄνθρωπος ποὺ θὰ κατορθώσῃ νὰ ἔλθῃ εἰς αὐτὴν τὴν ταπείνωσιν· διότι ὁ ἄνθρωπος ποὺ τόσον πολὺ θὰ ἐκμηδενίσῃ, διὰ τῆς ταπεινώσεως, τὸν ἑαυτόν του, ποῦ ἡμπορεῖ νὰ πέσῃ χαμηλότερα; Αὐτῆς δὲ τῆς πραγματικῆς καὶ γνησίας ταπεινώσεως ἀπό-

δειξίς εἶναι τὸ νὰ ἔχῃς τὴν δύναμιν νὰ ὑπομένῃς ἀγογγύστως τὴν περὶ φρονήσιν καὶ ἀτίμωσιν ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων.

28. Ὁ Ἀββᾶς Πιτυρίων, ὁ μαθητὴς τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου, ἔλεγεν, ὅτι αὐτός, ποὺ ἐπιθυμεῖ νὰ ἀποδιώκῃ τοὺς δαίμονας ἐκ τῶν δαιμονιζομένων, πρέπει προηγουμένως νὰ ὑποτάξῃ τὰ πάθη του. Πράγματι ὁποιοδήποτε πάθος θὰ ἡμπορέσῃ νὰ νικήσῃ ὁ ἄνθρωπος, ἀποβάλλει ἤδη ἀπὸ μέσα του τὸν δαίμονα τοῦ πάθους αὐτοῦ. Καὶ τοῦτο, διότι καὶ τὸ πάθος τῆς ὀργῆς, ἢ τὸ πάθος τῆς αἰσχροῦς ἐπιθυμίας, ἢ τὸ πάθος τῆς λύπης ἀκολουθεῖ τὸν ἄνθρωπον καὶ εἰσέρχεται μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του, ὅταν ὁ δαίμων, ὁ ὁποῖος ἀγρύπνως κατασκοπεύει τὰς ἀδυναμίας μας, εὖρη τὴν κατάλληλον εὐκαιρίαν. Ἐὰν λοιπὸν κατορθώσῃς καὶ καταβάλῃς τὸ πάθος αὐτό, τότε ἀπεδιώξας τὸν δαίμονα, ὁ ὁποῖος τὸ ἐμπνέει καὶ φροντίζει διὰ τὴν καλλιέργειάν του.

29. Ἐνας Ἀναχωρητὴς ἡσκήτευσεν ἐπὶ τριάκοντα ἔτη εἰς τὸ βάθος τῆς ἐρήμου, ὅπου δὲν πλησιάζουν εὐκόλως ἄνθρωποι. Τόσον δὲ σκληρὰ ἦτο ἡ ἄσκησίς του, ὥστε καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα μοναδικὸν του φαγητὸν ἦτο ὁ καρπὸς ἑνὸς φυτοῦ ποὺ ὀνομάζεται μαλωᾶς. Ἀφοῦ ἐπέρασαν τόσα ἔτη σκληρᾶς ἀσκήσεως ἤρχισε νὰ διαλογίζεται καὶ νὰ λέγῃ εἰς τὸν ἑαυτὸν του· «Ἀσκόπως ἔχασα ἐδῶ τόσον καιρόν· διότι ἐνῶ ἔχω τόσα χρόνια εἰς αὐτὴν τὴν σκληρὰν ἄσκησιν καὶ τίποτε ἄλλο δὲν τρώγω, παρὰ μαλωᾶν, ἐν τούτοις δὲν κατώρθωσα νὰ ἰδῶ οὔτε μίαν ἀποκαλυπτικὴν ὄπτασίαν, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ πραγματοποιήσω κανένα θαῦμα, ὅπως συνέβαινε μὲ τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀσκητικούς Πατέρας. Δι' αὐτὸ καὶ ἐγὼ θὰ ἐγκαταλείψω τὸν τόπον τοῦτον καὶ θὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸν κόσμον».

30. Ἐνῶ δὲ διελογίζετο αὐτὰ καὶ ἡτοιμάζετο νὰ φύγῃ, ἐμφανίζεται ἐνώπιόν του Ὁ Ἄγγελος Κυρίου καὶ τοῦ λέγει:

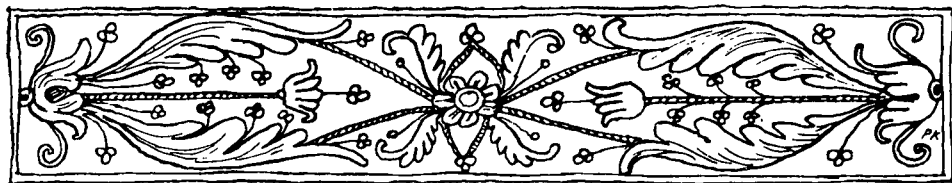
— Τί σκέπτεσαι;

Ὁ Ἀσκητὴς μὲ εἰλικρίνειαν ἐξέθεσεν ὅσα ἐστριφογύριζον εἰς τὸν νοῦν του. Τότε ὁ Ἄγγελος τοῦ ἀπαντᾷ:

— Καὶ ποῖον θαῦμα θέλεις νὰ κάμῃς; Ὑπάρχει πλέον συγκλονιστικώτερον θαῦμα ἀπὸ αὐτὴν τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν ἀνδρείαν, ποὺ σοῦ ἐχάρισεν ὁ Θεός, ὥστε ἐπὶ τόσα ἔτη νὰ παραμένῃς εἰς αὐτὸν τὸν ἄγριον τόπον καὶ νὰ ἀγωνίζεσαι τόσον αὐστηρά; Διότι σκέψου, ποῖος εἶναι ἐκεῖνος, ποὺ σοῦ ἔδωκε τὴν δύναμιν νὰ ἐγκαρτερῇς ἀγογγύστως τόσα ἔτη εἰς αὐτὸν τὸν τόπον καὶ νὰ τρέφεσαι μόνον μὲ μαλωᾶν! Κάθισε λοιπὸν εἰς τὸν τόπον σου, δεῖξε ὑπομονήν, καὶ ζήτησε ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ σοῦ δώσῃ ταπεινώσιν.

Μετὰ ἀπὸ τοὺς λόγους αὐτοὺς τοῦ Ἀγγέλου ὁ Ἀσκητὴς εἰρήνευσε καὶ ἔζησε καρτερικώτατα καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς του εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο.

ὑΠΟΘΕCΙC ΛΓ΄:

“Οτι μείζων πασῶν τῶν ἀρετῶν ἡ ἀγάπη, καὶ ὁ κατὰ Θεὸν ἀγαπῶν τὴν τοῦ πλησίον ὠφέλειαν ἢ ἀνάπauσιν τοῖς ἑαυτοῦ ἐν πᾶσι προκρίνει.

Ἡ μεγαλυτέρα ἀπὸ ὅλας τὰς ἀρετὰς εἶναι ἡ ἀγάπη· αὐτὸς ποὺ ἀγαπᾷ τὸν πλησίον του, ὅπως θέλει ὁ Θεός, προτιμᾷ καὶ ἐπιδιώκει, περισσότερον καὶ ἀπὸ τὰ προσωπικά του συμφέροντα, τὴν ὠφέλειαν ἢ τὴν ἀνάπauσιν τοῦ πλησίον.

Α΄. Παλλαδίου

NHP τις Αἰγύπτιος ὀνόματι Σεραπίων, ἐπὶ κλην Σιδόνιος, διὰ τὸ μηδὲν ποτε ἄλλο περιβεβληθῆαι ἢ οἰνδόνα, οὗτος πᾶσαν ἀρετὴν ἐξα-σκήσας εἰς ἄκρον, τῇ ἀκτημοσύνῃ πάντας σχεδὸν ὑπερέβαλε, δι’ ἣν οὐδὲ ἡρεμῆσαι ἴσχυσεν ἐν κελλίῳ, ἵνα μὴ περισπᾶται, ἡ ἔχη τι ἴδιον, ἀλλὰ περιερχόμενος καὶ τὴν ἐφήμερον παρὰ τῶν τυχόντων λαμβάνων τροφήν, οὕτω τὸν βίον διῆγε, μηδὲν ἕτερον κεκτημένος εἰμὴ τὴν σιν-δόνα ἣν ἐφόρει.

2. Οὗτος διὰ τινος Ἀσκητοῦ γνωρίμου πέπρακεν ἑαυτὸν ἐν τινὶ πόλει μίμῳ τινί, Ἑλληνι ὄντι, εἰς νομίσματα εἴκοσιν, ἃ καὶ λαβὼν παρὰ τοῦ Ἀσκητοῦ, ἐτήρει παρ’ ἑαυτῷ· ἦν οὖν ὑπηρετῶν τῷ μίμῳ καὶ τῇ αὐτοῦ γυναικί, καὶ τῷ οἴκῳ ἐπιμελῶς πάννυ καὶ δεξιῶς μηδενὸς ἄλλου μεταλαμβάνων, εἰμὴ ἄρτου καὶ ὕδατος, μηδὲ ἡσυχάζων τῷ νοῦ πολλάκις καὶ τῷ στόματι ἀπὸ μελέτης θείων Γραφῶν.

3. Προσμείνας οὖν τούτοις χρόνον ἤδη μακρόν, καὶ ὅτε καιρὸς αὐτοῖς περὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ διαλεγόμενος, πρῶτα μὲν τὸν μῖμον κατένυξεν, εἴτα τὴν μι-μάδα, ἔπειτα καὶ πάντα τὸν οἶκον αὐτοῦ· καὶ βαπτισθέντες ἀπέστησαν τοῦ θεα-τριζεῖν λοιπόν, ἐλάσαντες δὲ ἐπὶ τὸν θεοφιλῆ βίον, σφόδρα ἠδoῦντο τὸν ἄνδρα· καὶ λέγουσιν αὐτῷ· δεῦρο, ἀδελφέ, ἐλευθερώσωμέν σε, ἐπειδὴ σὺ ἀπὸ αἰσχροῦς δου-λείας ἡλευθέρωσας ἡμᾶς.

4. Τότε λέγει αὐτοῖς· ἐπειδὴ ἐνήργησεν ὁ Θεός μου, καὶ ὑμεῖς συνηργήσατε καὶ ἐσώθη δι’ ἐμοῦ ἡ ψυχὴ ἡμῶν, λοιπὸν ἀποκαλύψω ὑμῖν τὸ μυστήριον· ἐγὼ ἐλεύθερος ὢν Ἀσκητής, τῷ γένει Αἰγύπτιος, οἰκτειρήσας ὑμᾶς ἐν πολλῇ πλάνῃ διάγοντας, πέπρακα ἑμαυτὸν εἰς ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ἐλευθερωθέντες ἀπὸ μεγάλων ἁμαρτιῶν σωθῆτε· ἐπεὶ οὖν ὁ ἡθελον πεποίηκεν ὁ Θεός, ἀπελεύσομαι, ἵνα καὶ ἄλλοις βοηθήσω.

5. Ταῦτα εἰπὼν ἐπιδίδωσιν αὐτοῖς τὸ χρυσίον, οἱ δὲ παρητοῦντο λαβεῖν· προ-ετρέποντο δὲ αὐτὸν δοῦναι πέννησι τὸ χρυσίον, ἐπειδὴ ἀρῶν ἡμῖν γέγονε σω-τηρίας· ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς· ὑμεῖς τοῦτο δότε, ἐπεὶ καὶ ὑμέτερόν ἐστιν, ἐγὼ γὰρ ἀλ-λότρια χρήματα οὐ χαρίζομαι πέννησιν· οἱ δὲ, λαβόντες τὸν χρυσόν, παρεκάλουν

αὐτὸν λέγοντες σὺν αὐτοῖς μείναι, διαβεβαιούμενοι, ὅτι ὡς πατέρα σε ἔξομεν τοῦ λοιποῦ καὶ δεσπότην τῶν ἡμετέρων ψυχῶν.

6. Ὡς δὲ πολλὰ δυσωπήσαντες πείθειν οὐκ εἶχον, ἤξιουν αὐτόν κἄν δι' ἐν-αὐτὸν αὐτοὺς ἐπισκέπτεσθαι· συνταξάμενος οὖν αὐτοῖς ὁ μακάριος, μετῆρεν ἐκεῖ-θεν εἰς Λακεδαιμονίαν καὶ μαθὼν τινα τῶν πρώτων τῆς πόλεως μανιχαῖον εἶναι τὴν αἵρεσιν ἅμα παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, τὰ δὲ ἄλλα ἐνάρτεον ἄνδρα καὶ εὐλαβείας ἀντιποιούμενον, τούτῳ πάλιν διὰ τινος ἄλλου πέπρακεν ἑαυτόν· καὶ ἐντὸς δύο ἔτων, ἀποστήσας αὐτὸν τῆς αἵρέσεως καὶ πᾶσαν τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, προσήγαγε τῇ Ἐκκλησίᾳ, εἶτα καταλιπὼν καὶ τούτους περιγίει τὴν οἰκουμένην, τοὺς ἀνθρώπους εὐεργετῶν, ὡς ἡδύνατο.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΖΗ ΚΑΠΟΤΕ ἓνας ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, ποὺ ἐλέ-γετο Σεραπίων. Οὗτος ἦτο γνωστὸς μὲ τὸ ἐπώνυμον Σιδό-νιος, διότι τίποτε ἄλλο δὲν ἔφερεν ὡς ἐνδυμα, παρὰ ἓνα σινδόνι. Αὐ-τὸς λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος ἡδυνήθη νὰ ἀποκτήσῃ ὅλας τὰς ἀρετὰς καὶ νὰ ὑπερβάλῃ σχεδὸν ὅλους κατὰ τὴν ἀρετὴν τῆς ἀκτημοσύνης. Ἐκ τῆς ἀγάπης τοῦ πρὸς τὴν ἀκτημοσύνην δὲν ἡδυνήθη ποτὲ νὰ παραμείνῃ ἡσυχος εἰς κελλί, διὰ νὰ μὴ ἔχῃ ὑλικάς φροντίδας καὶ νὰ μὴ ἀποκτήσῃ ποτὲ ἰδιόκτητον πρᾶγμα. Ἐπερνοῦσε τὰς ἡμέρας τοῦ περιερχόμενος ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καὶ ἐπαιτῶν τὴν καθημερινήν του τροφήν ἀπὸ τοὺς διαβά-τας. Τίποτε ἄλλο δὲν εἶχεν ἰδικόν του, παρὰ τὸ σινδόνι ποὺ ἐφοροῦσε.

2. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ Σεραπίων παρεκάλεσεν ἓνα Ἀσκητὴν καὶ τὸν ἐπώλησεν ὡς δοῦλον εἰς κάποιον Ἑλληνα ἡθοποιόν, ποὺ ἔμενεν εἰς τὴν πόλιν. Ὁ Ἀσκητὴς τοῦ παρέδωσε τὸ τίμημα τῆς ἐκουσίας πωλή-σεώς του, εἴκοσι νομίσματα, τὰ ὅποια ἐφύλασσε πάντοτε ἐπάνω του. Ἐκτοτε ὑπηρετεῖ μὲ αὐταπάρνησιν καὶ ἱκανότητα τὸν ἡθοποιόν, τὴν γυναῖκα του καὶ τὴν οἰκογένειάν των, χωρὶς νὰ τρώγῃ τίποτε ἄλλο ἐκτὸς ὀλίγου ἄρτου καὶ ὕδατος καὶ χωρὶς νὰ σταματᾷ ὁ νοῦς του καὶ τὸ στόμα του ἀπὸ τοῦ νὰ μελετοῦν τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ.

3. Πλησίον τῆς οἰκογενείας τοῦ ἡθοποιοῦ ἔμεινε πολλὰ ἔτη· καὶ ὅτε ἐθεώρησε τὴν περίστασιν κατάλληλον ἤρχισε νὰ ὀμιλῇ εἰς αὐτοὺς διὰ τὸν Χριστιανισμόν. Ἀποτέλεσμα τῆς εὐσεβοῦς αὐτῆς προσπαθείας τοῦ ὑπῆρξε νὰ κατανυχθῇ πρῶτον ὁ ἡθοποιός, ἐν συνεχείᾳ ἡ σύζυγός του καὶ τέλος ὁλόκληρος ἡ οἰκογένεια, νὰ ἀσπασθοῦν τὸν Χριστιανι-σμόν καὶ νὰ βαπτισθοῦν ἅπαντες.

Μετὰ τὸ Ἅγιον Βάπτισμα ἀπεχώρησαν ἀπὸ τὸ θέατρον, προ-τιμήσαντες τὴν ζωὴν τῆς ἀρετῆς. Ἐσέβοντο δὲ πάρα πολὺ τὸν Σερα-πίωνα, ὅστις ἐστάθη αἰτία τῆς σωτηρίας των. Ἐμπνεόμενοι δὲ ἀπὸ τὸν σεβασμὸν αὐτόν, τοῦ λέγουν μίαν ἡμέραν:

— Ἐλα, ἀδελφέ, νὰ σὲ ἐλευθερώσωμεν ἀπὸ τὴν σωματικὴν δου-λείαν, διότι σὺ μᾶς ἡλευθέρωσας ἀπὸ τὴν δουλείαν τῆς ἁμαρτίας.

4. Τότε μὲ σεμνότητα καὶ ταπείνωσιν τοὺς λέγει ὁ Ὅσιος.

— Τώρα, ποὺ ὁ Θεὸς ἔκαμε τὸ ἔλεός Του καὶ μὲ τὴν συνερ-γασίαν σας ἐσώθη ἡ ψυχὴ σας, ἤλθεν ἡ ὥρα νὰ σᾶς φανερώσω κάποιον

Ο ΑΒΒΑΣ
ΣΕΡΑΠΙΩΝ :-

μυστικόν· ἡ Θεία Πρόνοια μὲ ἐχρησιμοποίησεν ὡς ὄργανον τῆς σωτηρίας σας. Ἐγὼ λοιπὸν ἤμουν ἐλεύθερος Ἀσκητής, καταγόμενος ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον. Σὰς ἐλυπήθην, διότι ἐξούσατε μέσα εἰς φοβερὰν πλάνην, καὶ δι' αὐτὸ ἀπεφάσισα νὰ πωληθῶ εἰς τὴν οἰκογένειάν σας ὡς δοῦλος, ὥστε, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, νὰ ὑποβοηθήσω, ὅσον ἡδυνάμην, νὰ ἐλευθερωθῆτε ἀπὸ τὰς ἐξ ἀγνοίας μεγάλας ἀμαρτίας καὶ νὰ σωθῆτε. Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ Θεὸς ἐπραγματοποίησε τὸν πόθον μου, τώρα πρέπει καὶ ἐγὼ νὰ φύγω, διὰ νὰ βοηθήσω καὶ ἄλλους συνανθρώπους μας εἰς τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας.

5. Ἀφοῦ εἶπεν αὐτὰ ὁ Ὅσιος, τοὺς ἐπιστρέφει τὰ χρήματα, ποὺ εἶχον δώσει ὡς τίμημα τῆς δουλείας του. Ὁ πρῶν ἡθοποιὸς μετὰ τῆς συζύγου του κατ' οὐδένα τρόπον ἐδέχοντο νὰ λάβουν ὀπίσω τὰ χρήματα αὐτά.

— Κράτησέ τα — τοῦ ἔλεγον — καὶ δώσε τα εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἐπειδὴ τὰ χρήματα αὐτὰ ἐχρησίμευσαν ὡς ἀρεθῶν διὰ τὴν σωτηρίαν μας.

— Σεῖς νὰ τὰ δώσετε ἐλεημοσύνην· τοὺς ἀπαντοῦσεν ὁ Ἀσκητής. Εἶναι ἰδικά σας χρήματα· ἐγὼ ξένα χρήματα δὲν ἤμπορῶ νὰ τὰ προσφέρω εἰς τοὺς πτωχοὺς ὡς ἐλεημοσύνην.

Πρὸ τῆς ἐπιμονῆς τοῦ Ἀσκητοῦ ἔλαβον ὀπίσω τὰ χρήματά των. Τὸν παρεκάλουν ὁμῶς μετ' ἐπιμονῆς νὰ μείνῃ πλησίον των.

— Μείνε κοντὰ μας· σὲ διαβεβαιοῦμεν, ὅτι θὰ σὲ ἔχωμεν τοῦ λοιποῦ ὡς πνευματικόν μας πατέρα καὶ κύριον τῶν ψυχῶν μας.

6. Ἀφοῦ τὸν παρεκάλεσαν πάρα πολύ, χωρὶς νὰ δυνηθοῦν νὰ τὸν πείσουν, τοῦ ἐζήτησαν τὸ ἐλάχιστον, ἦτοι μίαν φορὰν τὸν χρόνον νὰ τοὺς ἐπισκέπτεται. Ἐδέχθη ἐν τέλει ὁ μακάριος τὴν ἀξίωσίν των αὐτὴν καὶ ἀποχαιρετήσας αὐτοὺς, ἀνεχώρησε δι' ἄλλο μέρος. Ἀπὸ ἐκεῖ λοιπὸν μετέβη εἰς Λακεδαιμονίαν, ὅπου ἐπληροφορήθη, ὅτι κάποιος ἐκ τῶν προκρίτων τῆς περιοχῆς, μαζί μὲ τὴν οἰκογένειάν του, εἶχε περιπέσει εἰς τὴν αἵρεσιν τῶν Μανιχαίων. Κατὰ τὰ ἄλλα ἦτο ἐνάρετος ἄνθρωπος καὶ ἐπεδίωκε τὴν εὐσέβειαν. Χάριν λοιπὸν τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ ἐπώλησε τὸν ἑαυτὸν του, διὰ μέσου ἐνὸς ἄλλου, ὡς δοῦλον εἰς τὴν οἰκίαν του. Πράγματι, εἰς διάστημα δύο μόνον ἐτῶν καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ κατέρηθωσεν νὰ τὸν ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὴν αἵρεσιν τῶν Μανιχαίων καὶ νὰ τὸν προσαγάγῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν αὐτὴν τοὺς ἐγκατέλειψε καὶ αὐτοὺς καὶ περιήρχετο τὴν οἰκουμένην εὐεργετῶν πνευματικῶς τοὺς ἀνθρώπους, ὅπως ἡδύνατο.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἰωαννικίου

Ο ΜΕΓΑΣ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ ἐπὶ Καντουρίαν ἀπὼν ἐξ Ἐφέσου, μοναζούσῃς τισὶ κατὰ τὴν ὁδὸν ἐντυγχάνει, μητρὶ μετὰ θυγατρὶ· τῇ μὲν θυγατρὶ ἀπειρηκὴν ἤδη πρὸς τὰς ἀκολάστους ὁρμάς, τῇ μητρὶ δὲ

διὰ παραινέσεων σπενδούση τὰ τῆς σαρκὸς αὐτῇ κινήματα καταστέλλειν.

2. Ταύταις οὖν ἐντυχὼν, καὶ τι πρὸς τὸ πάθος τῆς κόρης παθὼν τὴν ψυχὴν, τὴν παῖδα πρὸς ἑαυτὸν καλέσας, ἐπιθεῖναι τῷ ἑαυτοῦ αὐχένι τὴν αὐτῆς προτρέπεται χεῖρα, ὃ δὴ καὶ ὥς ἐκέλευσε γεγονός, ἀπαλλαγῆναι μὲν ἤϋχετο τὴν κόρην τοῦ ἐνοχλοῦντος κακοῦ, αὐτῷ δὲ τὸ δεινὸν ἐκείνο περιπεσεῖν. Ἡ μὲν οὖν τοῦ τῆς σαρκὸς πολέμου ἀπαλλαγείσα, τῷ τῶν μοναζουσῶν τάγματι, καθὰ δὴ καὶ πρότερον εἶχεν, ἑαυτὴν ἀποδίδωσι· τῷ Ἀγίῳ δὲ ὁ δεινὸς ἐκείνος ἀνηγείρετο πόλεμος.

3. Συνεῖς οὖν λογισμοὺς ἀτόπους ἐπὶ πράξεις αὐτὸν τὰς οὐ καλὰς συνωθοῦντας, δράκοντά τινα τῶν ἐρπυστικῶν ἔν τινι τῶν ἐκεῖ σπηλαίων εὗρίσκει, καὶ τούτῳ κατάβρωμα εὐθύς ἑαυτὸν ἐμπαρέχει, πρὸς βίαν παρασκευαῖζων καὶ ἄκοντα τοῦ σώματος αὐτοῦ ἄψασθαι· τεθνᾶναι γὰρ μᾶλλον ἤρετο, ἢ τὸ τῆς ψυχῆς εὐγενὲς τοῖς τῆς σαρκὸς θελήμασι δουλωθῆναι.

4. Ὁ μὲν οὖν τῷ δράκοντι ἑαυτὸν ἐμπαρεῖχεν, οἱ πονηροὶ δὲ λογισμοί, τὰ τοῦ δράκοντος σπέρματα, εὐθύς ἀπηλλάττοντο, καὶ πᾶν εἴ τι θέλημα τῆς σαρκὸς ἠνώχλει αὐτῷ, καὶ τοῦτο οἷον ἐμαραίνεται καὶ ἀπενεκροῦτο· συναπενεκροῦτο δὲ καὶ αὐτὸ τὸ ζῶον αὐτίκα, καὶ τὸ ἀπ' ἐκείνου ἢ κατὰ παντοίων θηρῶν ὄρατῶν τε καὶ ἀοράτων δύναμις παρείχεται τῷ ἀγωνιστῇ.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΜΕΓΑΣ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ κάποτε ἐπήγαινε ἀπὸ τὴν Ἐφεσον πρὸς τὴν Καντουρίαν· καθ' ὁδὸν συναντᾷ δύο μοναζούσας, μητέρα καὶ κόρην. Τὸ ἡθικὸν τῆς κόρης εἶχεν ἤδη καταπέσει ἀπὸ τὴν σφοδρότητα τῶν σαρκικῶν ὁρμῶν, πού ἡσθάνετο μέσα της, ἢ δὲ μητέρα μὲ συμβουλὰς προέτρεπε τὴν κόρην νὰ ἀναχαιτίξῃ τὰς ἐπανάστασεις τῆς σαρκὸς καὶ νὰ εἶναι σεμνὴ εἰς τὰς κινήσεις της.

2. Μόλις λοιπὸν συνήντησε τὰς δύο αὐτὰς γυναῖκας καὶ ἐπληροφορήθη τὴν κατάστασίν των, ἡσθάνθη πόνον καὶ λύπην εἰς τὴν ψυχὴν του διὰ τὸ πάθος τῆς κόρης. Ἀμέσως καλεῖ κοντά του τὴν κόρην καὶ τὴν προτρέπει νὰ βάλῃ τὴν χεῖρά της εἰς τὸν αὐχένα του· κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ὁ Μέγας Ἰωαννίκιος παρεκάλει τὸν Θεὸν νὰ ἀπαλλαγῇ ἡ κόρη ἀπὸ τὸν πειρασμὸν καὶ νὰ πέσῃ ἐπάνω του τὸ φοβερὸν κακόν, πού ἠνώχλει αὐτήν. Πράγματι· ὥς ἐκ θαύματος ἀπηλλάγη ἡ κόρη ἐκ τοῦ σαρκικοῦ πολέμου καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν μοναχικὴν ἀδελφότητα, ὅπου καὶ πρότερον ἦτο· συγχρόνως δὲ φοβερὸς ἡγέρθη ὁ πόλεμος τῆς σαρκὸς εἰς τὸν Ἅγιον, ὅπως τὸ εἶχε ζητήσῃ.

3. Μόλις ὁμῶς ἀντελήφθη μέσα του τοὺς ἀτόπους λογισμοὺς νὰ τὸν ἐξωθοῦν εἰς ἀπρεπεῖς πράξεις, ἀμέσως μετέβη εἰς ἓνα σπήλαιον, ὅπου ἐνεφώλευεν ἓνας μέγας ὄφις φοβερός ὡς δράκων καὶ ἡτοιμάζετο νὰ πέσῃ ἐπάνω του, διὰ νὰ τὸν καταπῇ ὁ δράκων· προεκάλει δὲ καὶ ἐκέντα τὸν φοβερὸν αὐτὸν ὄφιν διὰ νὰ τὸν δαγκώσῃ, ἔστω καὶ ἐὰν δὲν εἶχεν ὄρεξιν πρὸς τοῦτο. Τοῦτο δὲ τὸ ἔκαμε, διότι ἐπροτιμοῦσε νὰ ἀποθάνῃ σωματικῶς, παρὰ νὰ ὑποδουλώσῃ εἰς τὰ αἰσχρὰ σωματικὰ πάθη τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς.

4. Τὴν ἀποφασιστικότητα αὐτὴν τοῦ Ὁσίου δὲν ἡδυνήθη νὰ ἀνθέξῃ ὁ διάβολος· δι' αὐτό, ἐνῷ αὐτὸς τόσον προθύμως ἐρρίπτετο εἰς τὸν δράκοντα, ἀμέσως οἱ πονηροὶ λογισμοί, αὐτὰ τὰ σπέρματα τοῦ

νοητοῦ δράκοντος, ἐφυγαδεύοντο καὶ οὕτω ἀπηλλάσσεται ἀπὸ τὴν ἐνό-
χλησίν των. Μαζὶ δὲ μὲ τὴν φυγάδουσιν τῶν πονηρῶν λογισμῶν ἐμα-
ράνθη καὶ ἀπενεκρώθη καὶ οἶονδήποτε ἄλλο σαρκικὸν σκίρτημα, ποῦ
τὸν ἐβασάνιζε προηγουμένως. Μαζὶ δὲ μὲ τὸ θαῦμα αὐτό, ἀμέσως ἐφο-
νεύθη ὑπὸ ἀοράτου δυνάμεως καὶ τὸ φοβερόν ἐκείνο θηρίον, ὁ ὄφης,
καὶ ἐξησφαλίσθη εἰς τὸν ἀγωνιστήν, τὸν Μέγαν Ἰωαννίκιον, δύναμις
ἐναντίον τῶν διαφόρων ὁρατῶν καὶ ἀοράτων θηρίων.

Γ'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Εὐθυμίου

ΜΕΛΛΩΝ ἤδη τῶν γηίνων μεθίστασθαι ὁ θεὸς Εὐθύμιος, τοὺς ἑαυ-
τοῦ μαθητὰς πρὸς ἑαυτὸν συγκαλέσας, εἶπε· Πατέρες ἐμοὶ καὶ ἀδελφοὶ
ἀγαπητοὶ ἐν Κυρίῳ καὶ τέκνα· ἐγὼ πορεύομαι ἤδη τὴν τελευταίαν
ὁδὸν τῶν Πατέρων μου, ὑμᾶς δὲ χρὴ τὸ πρὸς ἐμὲ φίλτρον διὰ τῆς τῶν ἐντολῶν
φυλακῆς ἐπιδειξασθαι, ὧν προηγουμένως ἔστιν ἡ ἀγάπη σύνδεσμος οὕσα τῆς τῶν
ἀρετῶν τελειότητος· ὥς περ γὰρ οἱ ἄλλες τῷ ἄρτῳ, τοῦτο ταῖς ἀρεταῖς ἡ ἀγά-
πη, καὶ χωρὶς αὐτῆς ἀρετὴν ὡς χρὴ κατορθῶσαι ἀδύνατον· ἐπεὶ καὶ ἀρετὴ πᾶσα
δι' ἀγάπης καὶ ταπεινοφροσύνης βεβαία γνωρίζεται.

2. Ἡ μὲν ταπεινοφροσύνη πρὸς ὕψος ἥδη κατορθωμάτων ἀνάγει τὸν μετ-
ῶντα, ἡ δὲ ἀγάπη συνέχεται ἀσφαλῶς, καὶ τοῦ ὕψους ἐκείνου καταπεσεῖν οὐκ
ἐᾷ· μείζων δὲ πάντων ἡ ἀγάπη, ὅπερ καὶ ἀπ' αὐτοῦ δηλὸν τοῦ κατὰ τὸν Δεσπό-
την καὶ Δημιουργὸν ὑποδείγματος· διὰ γὰρ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην ἐταπείνωσεν
ἑαυτὸν ἐκῶν, καὶ γέγονε καθ' ἡμᾶς· χρὴ οὖν ἐξομολογεῖσθαι τούτῳ διαπαντός καὶ
ᾠμους προσφέρειν, καὶ τῶν ἐν θλίψεσιν, ὅση δύναμις, ἐπιμελεῖσθαι.

3. Ἡ ἀγάπη, σφραγὶς ἔστι τῇ ψυχῇ, καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν ἐνετείλατο
τῆς μαθηταῖς αὐτοῦ λέγων· «ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες, ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε,
ἐὰν ἀναπαύεσθαι ἀλλήλους». Περὶ τίνων οὖν λέγει ὅτι γινώσκονται ὑμᾶς; δηλὸν μὲν,
ὅτι καὶ περὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐξαιρέτως δὲ περὶ τῶν δυνάμεων τῆς δεξιᾶς καὶ ἀρι-
στερᾶς, ἥγουν Ἀγγέλων καὶ δαιμόνων ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ θανάτου.

4. Ἐὰν γὰρ ἴδωσιν οἱ ἀντικείμενοι τὸ σημεῖον τῆς ἀγάπης μετὰ τῆς ψυχῆς πο-
ρευόμενον, ἀφίστανται ἀπ' αὐτῆς ἐν φόβῳ, καὶ τότε χαρήσονται μετ' αὐτῆς πᾶσαι
αἱ ἅγαι δυνάμεις. Ἀγωνισώμεθα οὖν, ἀγαπητοί, κατὰ τὴν δύναμιν ἡμῶν κτήσα-
σθαι αὐτήν, ὅπως μὴ κατὰσχῶσιν ἡμᾶς οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν.

5. Ἐὰν οὖν καλέσῃ σε ὁ ἀδελφός σου ὄντα σε εἰς τὸ ἐργόχειρον σου, σπου-
δασον ἰδεῖν τί θέλει, καὶ ποιήσων αὐτὸ μετ' αὐτοῦ ἕως τὸ σὸν· ἐὰν ἔστι πρᾶγμα
ἔχον μισθόν, κοινωνήσάτω μετὰ σοῦ ὁ ἀδελφός σου, καὶ μὴ βασκήνης αὐτῷ· ἐὰν
δὲ ἡ τὸ πρᾶγμα μικρὸν καὶ εἴπῃ ὁ εἰς τῷ ἐτέρῳ, ἀπελθε, ἔργασαι, ἀδελφέ, ἐγὼ
μόνος ποιῶ αὐτό, ὑπακουσάτω αὐτῷ· ὁ ὑπακούων, αὐτός ἐστιν ὁ μέγας.

6. Ἐὰν ἀπέλθῃς εἰς τόπον οἰκῆσαι, καὶ λάβῃς κελλίον, καὶ οἰκοδομήσης, καὶ
ἀναλώσης εἰς αὐτὸ καὶ μετὰ χρόνον ἕασης αὐτὸ καὶ μείνῃ ἐν αὐτῷ ἀδελφός, εἰτα
πάλιν μετὰ μικρὸν θελήσης ὑποστρέψαι ἐκεῖ, μὴ ἐνβάλῃς αὐτόν, ἀλλὰ ζητήσων σε·
αὐτῷ ἄλλο κελλίον, ἵνα μὴ ἀμάρτης εἰς Θεόν· ἐὰν δὲ τῇ αὐτοῦ προαιρέσει θέλῃ
ἀναχωρῆσαι, ἀθῶος εἴ, εἰ δὲ εἵσας σκευὴ ἐν κελλίῳ καὶ κατηνάλωσεν αὐτά, μὴ
ζητήσης αὐτὰ παρ' αὐτοῦ.

7. Ὅταν δὲ ἀναχωρῇς ἀπὸ κελλίου, βλέπε τὴν χρεῖαν αὐτοῦ μὴ λάβῃς μετὰ
σοῦ, ἀλλ' ἔασον αὐτήν ἐν αὐτῷ δι' ἀδελφὸν πτωχόν, καὶ ὁ Θεὸς οἰκονομήσει σε
ἔχει, ὅπου ἂν ἀπέρχῃ. Ἐὰν οἰκήσης μετὰ ἀδελφοῦ, καὶ ὁ λογισμὸς σου θέλει σε
δεσμεῦσαι ἐν τῷ φαγίῳ, εἰπὲ τῷ λογισμῷ σου, ὅτι ἀσθενὴς ὁ ὠδε, δεσπότης μου

ἐστίν· εἰ θέλῃς ὅλως ἐγκρατεῦσθαι πλέον, λάβε σεαυτῷ μικρὸν κελλίον καταμόνας, καὶ μὴ θλίψῃς τὸν ἀδελφόν σου τὸν ἀσθενῆ.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΟΤΑΝ ὁ θεῖος Εὐθύμιος ἐπρόκειτο νὰ ἐκδημήσῃ ἀπὸ τὸν φθαρτὸν τοῦτον κόσμον, ἐκάλεσε πλησίον του τοὺς μαθητάς του καὶ τοὺς εἶπε· «Πατέρες μου καὶ ἀγαπητοί μου ἐν Κυρίῳ ἀδελφοί καὶ τέκνα· ἐγώ, ἐντὸς ὀλίγου, πρόκειται νὰ ἀκολουθήσω τὴν τελευταίαν ὁδόν, ποὺ ἠκολούθησαν ὅλοι οἱ Πατέρες μου. Σεῖς πρέπει νὰ ἀποδείξετε τὴν ἀγάπην σας πρὸς ἐμὲ διὰ τῆς τηρήσεως τῶν ἐντολῶν τῆς μοναχικῆς πολιτείας. Ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἐντολὰς πρώτη καὶ ἀνωτέρα εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ καὶ τὸν σύνδεσμον τῆς τελειότητος τῶν ἀρετῶν. Τόσον δὲ ἀπαραίτητος εἶναι ἡ ἀγάπη μεταξὺ τῶν ἀρετῶν, ὅσον καὶ τὸ ἀλάτι εἰς τὸ ψωμί. Χωρὶς τὴν ἀγάπην εἶναι ἀδύνατον νὰ πραγματοποιήσῃ κανεὶς, ὅπως πρέπει, τὴν ἀρετὴν, διότι ἡ ἀπόδειξις πάσης γνησίας ἀρετῆς εἶναι ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη.

2. Ἐξ αὐτῶν ἡ μὲν ταπεινοφροσύνη ἀναβιβάζει τὸν ταπεινόφρονα πρὸς τὸ ὕψος τῶν κατορθωμάτων, ἡ δὲ ἀγάπη τὸν συγκρατεῖ εἰς τὸ ὕψος αὐτὸ ἀσφαλῶς, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ πέσῃ ἀπὸ ἐκεῖ. Ἐξ ὅλων δὲ τῶν ἀρετῶν ἡ μεγίστη εἶναι ἡ ἀγάπη, ὅπως φαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν παραδειγματικὴν ζωὴν τοῦ Δεσπότου καὶ Δημιουργοῦ ἡμῶν. Ἐξ αἰτίας τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀγάπης, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐταπείνωθη θεληματικὰ καὶ ἔγινεν ὁμοιος μὲ ἡμᾶς. Δι' αὐτὸ πρέπει διαρκῶς καὶ ἡμεῖς νὰ ἐξομολογούμεθα πρὸς Αὐτόν, νὰ Τὸν ὑμῶμεν καὶ νὰ ἐνδιαφερώμεθα διὰ τοὺς θλιβομένους ὅσον δυνάμεθα.

3. Ἡ ἀγάπη εἶναι διὰ τὴν ψυχὴν ἡ σφραγὶς τοῦ Θεοῦ· δι' αὐτὸ καὶ ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὡς γνωστόν, τὴν ἐξῆς ἐντολὴν εἰς τοὺς μαθητάς· «Ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες, ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις» (Ἰωάν. ιγ', 35). Ποίους λοιπὸν ἐννοεῖ ὁ Κύριος, ὅταν λέγῃ· «Γινώσκονται πάντες;» Ποῖοι εἶναι αὐτοὶ οἱ «πάντες;» Βεβαίως εἶναι καὶ οἱ ἄνθρωποι· κυρίως ὁμῶς ὑπονοεῖ τὰς πνευματικὰς καὶ ἀοράτους δυνάμεις, τὰς ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστερῶν εὐρισκομένας εἰς τὸν ἄνθρωπον, δηλαδὴ τοὺς Ἀγγέλους καὶ τοὺς δαίμονας, κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου ἡμῶν.

4. Διότι ὅταν ἴδουν οἱ ἐχθροί μας τὸ σημεῖον τῆς ἀγάπης ἀποτυπωμένον ἐπὶ τῆς ψυχῆς ποὺ πορεύεται πρὸς τὸ κριτήριον, ἀπομακρύνονται μὲ φόβον ἀπὸ αὐτὴν καὶ τότε θὰ χαροῦν μαζί της ὅλαι αἱ οὐράναι δυνάμεις. Ἄς ἀγωνισθῶμεν λοιπόν, ἀγαπητοί, ὅσον ἡμποροῦμεν, διὰ νὰ ἀποκτήσωμεν τὴν ἀγάπην καὶ νὰ μὴ μᾶς αἰχμαλωτίσουν, κατὰ τὴν φοβερὰν ἐκείνην στιγμὴν, οἱ ἐχθροί μας.

5. Ἐὰν λοιπὸν σὲ φωνάξῃ ὁ ἀδελφός σου, ὅταν σὺ θὰ ἀσχολῇσαι μὲ τὸ ἐργόχειρόν σου, φρόντισε νὰ ἰδῇς τί θέλει. Ἐν συνεχείᾳ μάλιστα, χάριν τῆς ἀγάπης, νὰ ἀφήσῃς τὴν ἐργασίαν σου καὶ νὰ ἀσχολη-

θῆς μαζί του. Ἐὰν πρόκειται περὶ ἔργου, τὸ ὁποῖον θὰ ἀποφέρει κέρδος, καλὸν θὰ εἶναι νὰ καταστήσης κοινωνὸν τοῦ κέρδους τὸν ἀδελφόν σου, χωρὶς νὰ φθονήσης. Ἐὰν πάλιν πρόκειται περὶ ἐργασίας ἀσημάντου, καὶ εἴπη ὁ ἓνας εἰς τὸν ἄλλον· «Τώρα, ἀδελφέ, πηγαινὲς νὰ ἐργασθῇς, διότι ἐγὼ δύναμαι νὰ τὸ ἐπιτύχω μόνος μου», πρέπει ὁ ἄλλος νὰ ὑπακούσῃ εἰς αὐτόν, πού τὸ ἐπρότεινεν. Ἐκεῖνος, πού θὰ ὑπακούσῃ, ἀσφαλῶς θὰ εἶναι ὁ μεγαλύτερος εἰς τὴν ἀξίαν.

6. Ἐὰν ἀναχωρήσῃς εἰς ἓνα μέρος διὰ νὰ κατοικήσῃς ἐκεῖ, καὶ ἀγοράσῃς ἓνα κελλὶ πρὸς κατοικίαν σου, καὶ ἐξοδεύσῃς διὰ τὴν τακτοποίησίν του, μετὰ δὲ ἀπὸ ὀλίγον χρόνον τὸ ἐγκαταλείψῃς καὶ κατοικήσῃ ἄλλος ἀδελφός, ὅταν θελήσῃς νὰ ἐπιστρέψῃς, μὴ ἐπιζητήσῃς νὰ τὸν ἀπομακρύνῃς, ἀλλὰ νὰ ἀναζητήσῃς ἄλλο κελλὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν σου· τοιοῦτοτρόπως ἐνεργῶν δὲν θὰ ἀμαρτήσῃς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν ὅμως μόνος του θελήσῃ νὰ ἀναχωρήσῃ, εἶσαι ἀθῶος, δὲν εὐθύνεσαι. Ἐὰν ἄφησες, κατὰ τὴν ἀναχώρησίν σου, διάφορα πράγματα καὶ τρόφιμα καὶ τὰ ἐξώδευσε, μὴ τὰ ζητήσῃς ἀπὸ τὸν ἀδελφόν.

7. Ὅταν ἀναχωρῇς ἀπὸ κελλί, εἰς τὸ ὁποῖον προηγουμένως εἶχες κατοικήσει, πρόσεξε νὰ μὴ πάρῃς μαζί σου ὅσα πράγματα ἔχει μέσα· αὐτὰ νὰ τὰ ἀφήσῃς διὰ τὸν πτωχὸν ἀδελφόν σου, πού θὰ σὲ διαδεχθῇ καὶ ὁ Θεὸς ἔχει τὴν δύναμιν νὰ φροντίσῃ διὰ σὲ ὅπου καὶ ἔαν εὐρεθῇς. Ἐὰν συγκατοικήσῃς μαζί μὲ ἄλλον ἀδελφὸν εἰς ἓνα κελλίον καὶ ὁ λογισμὸς σου ὑπαγορεύῃ περιορισμὸν φαγητοῦ, μὴ δεχθῇς τὴν σύστασιν αὐτῇ· νὰ ἀπαντήσῃς δὲ εἰς τὸν λογισμὸν σου, ὅτι ὁ ἀδελφός μου, πού εἶναι ἀσθενής, αὐτὸς εἶναι κύριός μου, καθορίζων τὴν δίκαιτάν μου. Ἐὰν πάλιν ἐπιθυμῇς νὰ ὑποβληθῇς εἰς αὐστηρὰν ἐγκράτειαν, τότε νὰ κατοικήσῃς μόνος σου εἰς ἀπομεμακρυσμένον κελλίον, διὰ νὰ μὴ φέρῃς εἰς δύσκολον θέσιν τὸν ἀσθενῆ ἀδελφόν σου μὲ τὸν ὁποῖον συγκατοικεῖς.

Δ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΜΑΡΕΒΑΛΕ εἰς τῶν Γερόντων ποτὲ τῷ Ἀββᾶ Ἰωάννῃ τῷ ἀπὸ γεννήσεως εὐνούχῳ, καὶ λαλούντων αὐτῶν, εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης· ὅταν ἤμην εἰς σκῆτιν, τὰ ἔργα τῆς ψυχῆς ἦν τὸ ἔργον ἡμῶν, τὸ δὲ ἐργόχειρον ὡς πάρεργον εἴχομεν· νῦν δὲ γέγονε τὸ ἔργον τῆς ψυχῆς ὡς πάρεργον, καὶ τὸ πάρεργον ἔργον.

2. Ἡρώτησε δὲ αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς λέγων· πῶς τοῦτο λέγεις, Πάτερ; ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· πάντα τὰ γινόμενα διὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ἔργον τῆς ψυχῆς ἐστί, τὸ δὲ δι' ἑαυτὸν ἐργάζεσθαι καὶ συνάγειν, τοῦτο πάρεργον ἔχειν ὀφείλομεν.

3. Ἐφῆ πάλιν ὁ ἀδελφός· σαφηνίσόν μοι τὴν ὑπόθεσιν ταύτην· ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· ἰδοὺ ἀκούεις περὶ ἐμοῦ ὅτι ἀσθενῶ, καὶ δεῖ σε ἐπισκέψασθαι με, σὺ δὲ λέγεις ἐν ἑαυτῷ, καταλιπεῖν ἔχω νῦν τὸ ἐργόχειρόν μου καὶ ἀπελθεῖν; οὐχί, ἀλλὰ πληρώσω τὸ ἔργον μου, καὶ τότε ἀπέρχομαι· ἴσως δὲ καὶ ἐπέρχεται σοι καὶ ἄλλη ἀφορμή, καὶ οὐδὲ ὅλως ὑπάγεις· πάλιν ἄλλος λέγει σοι· δός μοι χεῖρα, ἀδελφέ, καὶ λέγεις· ἐγὼ ἀφήσω τὸ ἐργόχειρόν μου, καὶ ἀπέλθω ἐργάζεσθαι μετ' αὐτοῦ;

εἰ οὖν μὴ ἀπέλθης, ἀφίεις τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἥτις ἐστὶν ἔργον τῆς ψυχῆς, καὶ ποιεῖς τὸ πάρεργον, ὃ ἐστὶν τὸ ἔργον τῶν χειρῶν σου.

4. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος, ὅτι ἐκ τοῦ πλησίον ἐστὶν ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος· ἔαν γὰρ κερδήσωμεν τὸν ἀδελφόν, τὸν Θεὸν κερδαίνομεν· καὶ ἔαν σκανδαλίσωμεν τὸν ἀδελφόν, εἰς Χριστὸν ἁμαρτάνομεν.

5. Ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός· οὐ δυνατόν οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον ἄνωθεν ἐπὶ τὰ κάτω, ἀλλ' ἐκ τοῦ θεμελίου ἐπὶ τὰ ἄνω· λέγουσιν αὐτῷ· τίς ἐστὶν ὁ λόγος οὗτος; καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· ὁ θεμέλιος, ὁ πλησίον ἐστὶν ἵνα αὐτὸν κερδάνης· καὶ ὀφείλει τοῦτο γίνεσθαι πρῶτον· εἰς αὐτὸν γὰρ κρέμανται πᾶσαι αἱ ἐντολαὶ τοῦ Χριστοῦ.

6. Ἀδελφός ἠρώτησε Γέροντα λέγων· πῶς εἰσι καὶ ἄρτι τινὲς κοπιῶντες ἐν ταῖς πολιτείαις, καὶ οὐ λαμβάνουσι τὴν Χάριν ὥς οἱ ἀρχαῖοι; ἔφη ὁ Γέρων· τότε ἀγάπη ἦν, καὶ ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ εἴλκεν ἄνω· νῦν δὲ ψυγείσης τῆς ἀγάπης, ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ κάτω σύρει· καὶ διὰ τούτου οὐ λαμβάνομεν τὴν Χάριν.

7. Ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων· εἰ δυνατόν μοι εὖρεῖν κελεφόν, καὶ δοῦναι αὐτῷ τὸ ἐμὸν σῶμα, καὶ λαβεῖν τὸ αὐτοῦ, ἡδέως ἂν εἶχον· αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ τελεία ἀγάπη.

8. Ἔλεγον περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἐλθὼν ποτε πωλῆσαι σκευὴ ἐν τῇ πόλει, εὗρεν ἄνθρωπον ξένον ἐν τῇ πλατείᾳ ἐρῶμενον ἄρῶστον, καὶ μὴ ἔχοντα τὸν ἐπιμελοῦμενον· καὶ ἔμεινε σὺν αὐτῷ ὁ Γέρων λαβὼν ἐνοικίον κελλίον, καὶ ἐκ τοῦ ἐργοχείρου παρείχε τὸ ἐνοίκιον, καὶ τὰ λοιπὰ εἰς τὴν τοῦ ἀρῶστου χρείαν ἀνήλiske· καὶ ἔμεινε τετράμηνον ἕως οὗ ἰάθη ὁ ἀρῶστος, καὶ τότε ὁ Γέρων ἀπῆλθεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ μετ' εἰρήνης.

9. Ἄλλοτε πάλιν ὁ αὐτὸς ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν σκευὴ πωλῆσαι, καὶ εὗρίσκει τινὰ λελωβημένον κείμενον παρὰ τὴν ὁδόν· καὶ λέγει αὐτῷ ὁ λελωβημένος· ὅπου πωλεῖς τὰ σκευὴ σου, ἐκεῖ με θές· ἐποίησε δὲ οὕτως· καὶ ὅτε ἐπώλησε σκευὸς, ἔλεγεν αὐτῷ ὁ ἀρῶστων· πόσου ἐπώλησας αὐτό; καὶ ἀπεκρίνατο ὁ Γέρων, τόσου· καὶ ἔλεγε πάλιν ἐκεῖνος· ἀγόρασόν μοι πλακοῦντα· καὶ ἠγόραζε· καὶ πάλιν ἐπώλει ἄλλο σκευὸς, καὶ ἠρώτα αὐτόν· καὶ τοῦτο πόσου; καὶ ἀπεκρίνετο, τόσου· καὶ πάλιν ὁ ἀσθενῶν ἔλεγεν· ἀγόρασόν μοι τόδε, καὶ ἠγόραζε.

10. Μετὰ οὖν τὸ πωλῆσαι ὅλα τὰ σκευὴ, καὶ ποιῆσαι ὁμοίως, ἤθελεν ἀπελθεῖν, καὶ λέγει αὐτῷ ὁ λελωβημένος· ὑπάγεις; ἔφη ὁ Γέρων, ναί· καὶ φησιν ἐκεῖνος· ποίησον πάλιν ἀγάπην, καὶ ἄρῶν με ὅπου εὖρες· καὶ βασιτάσας αὐτόν, ἤνεγκεν εἰς τὸν τόπον τὸν πρότερον. Τότε λέγει τῷ Γέροντι· εὐλογημένος εἰ, Ἀγάθων, ὑπὸ Κυρίου ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς· καὶ ἄρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὁ Γέρων οὐδένα εἶδεν· ἦν γὰρ Ἄγγελος Κυρίου ἐλθὼν δοκιμάσαι αὐτόν.

11. Διηγῆσαντο περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἔνθα ἠδύρισκετο, ἐσπούδαζεν πᾶσιν ὑπηρετεῖν· καὶ εἰ διέβαιναν εἰς πορθμεῖον, αὐτὸς πρῶτος ἐκράτει τὴν κόπην, καὶ ὅτε παρέβαλλον αὐτῷ οἱ ἀδελφοί, εὐθέως ἀπὸ τῆς εὐχῆς ἡ χεὶρ αὐτοῦ τὴν τράπεζαν ἐτίθει· ἦν γὰρ μεστός ἀγάπης Θεοῦ.

12. Ἦν τις Γέρων εἰς τὰ κελλία, ὀνόματι Ἀπολλῶς· καὶ εἰ ἤρχετό τις αἰτῶν αὐτόν εἰς οἰονδήποτε ἔργον, μετὰ χαρᾶς ἀπῆει λέγων· μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἔχω σήμερον ἐργάσασθαι ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου.

13. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος ὁ τοῦ Ἐνάτου· ὅτε ἤμην νεώτερος, εἰς τὴν ἔρημον ἔμεινον· ἀπῆλθον οὖν εἰς τὸ ἀρτοκοπεῖον ποιῆσαι δύο σιτίας, καὶ εὗρον

ἐκεῖ ἀδελφὸν θέλοντα ποιῆσαι ἄρτους, καὶ οὐκ εἶχε τινὰ δοῦναι αὐτῷ χεῖρα· ἐγὼ δὲ ἀφῆκα τὰ ἑμά, καὶ ἔδωκα αὐτῷ χεῖρα.

14. Ὡς δὲ ἐσχόλασα, ἦλθεν ἄλλος ἀδελφός· καὶ πάλιν ἔδωκα καὶ αὐτῷ χεῖρα· καὶ ἐποίησε τὰ ψωμία, καὶ πάλιν τρίτος ἦλθε καὶ ἐποίησα ὁμοίως, καὶ μετ' αὐτὸν ἕτερος, καὶ πάλιν ἄλλος ἕως τῶν ἑξ, καὶ ἐποίησα ὁμοίως ἕξ σιτίας· ὕστερον δὲ ἀποσχόντων τῶν ἐρχομένων, ἐποίησα καὶ τὰς δύο σιτίας τὰς ἑμάς, καὶ οὕτως ἀπῆλθον.

15. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος· οὐδέποτε τὸ ἑμαυτοῦ συμφέρον προέκρινα τῆς τοῦ ἀδελφοῦ μου ὠφελείας.

16. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Πέτρος περὶ τοῦ Ἀββᾶ Μακαρίου, ὅτι παραγενόμενός ποτε πρὸς τινὰ ἀναχωρητὴν, καὶ εὐρὼν αὐτὸν κακουχούμενον, ἐπυνθάνετο τί ἔλοιτο ἂν τραφῆναι, οὐδενὸς ὄντος ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ· καὶ εἰπόντος ἐκείνου πάστειλον, οὐκ ὥκνησεν ὁ Γέρων ἀφικέσθαι εἰς Ἀλεξάνδρειαν, καὶ ἀγοράσας ἤνεγκε πρὸς τὸν κάμνοντα· καὶ τοῦτο μηδενὸς γνόντος τὸ γεγονός.

17. Διηγεῖτο ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀγάθωνος λέγων, ὅτι σμιλίον εἶχε, δι' οὗ εἰργάζετο, καὶ ἦλθε πρὸς αὐτὸν ἀδελφός καὶ ἐπήνεσεν αὐτό· ὁ δὲ Γέρων οὐκ ἀφῆκε τὸν ἀδελφὸν ἐξελεῖν, εἰ μὴ ἔλαβε τὸ σμιλίον.

18. Ἔλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένος, ὅτι ἐκάθητο εἰς σκῆτιν μετὰ δύο ἀδελφῶν αὐτοῦ, καὶ ὁ μικρότερος ἐθλίβεν αὐτούς· καὶ λέγει ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν τῷ ἄλλῳ ἀδελφῷ· παραλῦε ὁ μικρὸς οὗτος ἡμᾶς, ἐγείρου, ἄγωμεν ἐνθεν· καὶ ἐξεληθόντες ἀφῆκαν αὐτόν· ἐκεῖνος δὲ ὡς εἶδεν ὅτι ἐχρόνισαν, ἐξῆλθε ψηλαφῶν αὐτούς, καὶ ἰδὼν αὐτοὺς μακρὰν ἀπέχοντας ἤρξατο τρέχειν ὁπίσω αὐτῶν καὶ κράζειν.

19. Θεασάμενος δὲ αὐτὸν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, λέγει τῷ μετ' αὐτοῦ ἀδελφῷ· μείνωμεν τὸν ἀδελφὸν ὅτι κοπιᾷ· ἐκεῖνος οὖν ὡς ἦλθε πρὸς αὐτούς, ἔβαλε μετάνοιαν λέγων· ποῦ ὑπάγετε καὶ ἀφιετέ με μόνον; ἔφη αὐτῷ ὁ Γέρων· ὅτι θλίβεις ἡμᾶς, διὰ τοῦτο ἀναχωροῦμεν· ὁ δὲ εἶπε· ναί, ναί, ὅπου θέλετε ἄγωμεν ὁμοῦ.

20. Καὶ ἰδὼν ὁ Γέρων τὴν ἀκακίαν τοῦ ἀδελφοῦ, λέγει τῷ ἐτέρῳ ἀδελφῷ· ἀναστρέψωμεν, ἀδελφέ· οὐ γὰρ θύλων ταῦτα ποιεῖ, ἀλλ' ὁ διάβολός ἐστιν ὁ ταῦτα ποιῶν αὐτῷ· καὶ ἀναστρέψαντες ἦλθον εἰς τὸν τόπον αὐτῶν.

21. Ἦλθόν ποτε Σαρακηνοὶ καὶ ἐξέδυσαν τὸν Ἀββᾶν Σισῶην, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἔασαντες αὐτοὺς ἀπῆλθον· οἱ δὲ ἀπελθόντων τῶν Σαρακηνῶν ἐξῆλθον εἰς τὴν ἔρημον, ἵνα εὕρωσί τι βρώσιμον, καὶ εὐρὼν ὁ Γέρων βόλβιτα καμήλων, καὶ κλάσας, εὗρεν ἐν αὐτοῖς κόκκους κριθῶν, καὶ τούτους ἀναλεγόμενος ἕνα μὲν αὐτὸς ἔτρωγεν, ἕνα δὲ εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐτίθει.

22. Ἐλθὼν δὲ ἀδελφός, καὶ εὐρὼν αὐτὸν ἐσθίοντα, λέγει· αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ὅτι εὗρες βρώσιμον, καὶ μόνος ἐσθίεις, καὶ οὐκ ἐφώνησάς με; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Γέρων· οὐκ ἠδίκησά σε, ἀδελφέ, ἰδοὺ τὸ μέρος σου ἐν τῇ χειρὶ μου ἐτήρησα.

23. Ἔλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Παφνουτίου, ὅτι οὐ ταχέως ἔπινεν οἶνον· ὁδεύων δέ ποτε, εὐρέθη ἐπάνω κολληγίου ληστῶν, οἱ ἦσαν τότε πίνοντες οἶνον· ἐγνώριζε δὲ αὐτὸν ὁ ἀρχιληστής, καὶ ἥδει ὅτι οὐ πίνει οἶνον· καὶ θεωρῶν αὐτὸν ἀπὸ μεγάλου κόπου ἐγέμισε ποτήριον οἴνου, καὶ τὸ ξίφος ἔλαβεν ἐν τῇ χειρὶ, καὶ λέγει τῷ Γέροντι· ἐὰν μὴ πίης, φονεύω σε.

24. Γνοὺς δὲ ὁ Γέρων, ὅτι ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ θέλει ποιῆσαι, βουλόμενος αὐτὸν κερδησαί, ἔλαβε καὶ ἔπιεν· ὁ δὲ ἀρχιληστής μετενόησεν αὐτῷ λέγων· συγχώρησόν μοι, Ἀββᾶ, ὅτι ἐθλιψά σε· καὶ φησιν ὁ Γέρων· πιστεύω τῷ Θεῷ, ὅτι διὰ τὸ ποτήριον τοῦτο ποιεῖ μετὰ σοῦ ἔλεος καὶ ἐν τῷδε τῷ αἵωνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· λέγει ὁ ἀρχιληστής· πιστεύω τῷ Θεῷ, ὅτι ἀπὸ τοῦ νῦν οὐ μὴ κακοποιήσω τινά· καὶ ἐκέρδησεν ὅλον τὸ κολληγιὸν ἀφείς τὸ θέλημα αὐτοῦ διὰ τὸν Κύριον.

25. Διηγῆσατό τις, ὅτι Μαγιστριανὸς τις πράκτωρ, νεώτερος, καλὸς τῷ εἶδει, εἶχε τινὰ φίλον τῶν λαμπρῶν ἔχοντα γυναῖκα νεωτέραν, ὃς καὶ συνεχῶς τὸν Μαγιστριανὸν εἰς τὸν ἴδιον οἶκον ἐκάλει, καὶ συνέσθιε μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἀγάπῃ φερόμενος. Ἡ οὖν γυνὴ ἔλαβε λογισμοὺς εἰς τὸν Μαγιστριανόν, ἀγνοοῦντος ἐκείνου, καὶ κατακυριευθεῖσα ὑπ' αὐτῶν ἡσθῆνει καὶ κατέκειτο.

26. Εἰσκαλὼν οὖν ἱατροὺς ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἐμάνθανε παρ' αὐτῶν ὡς οὐδὲν πάθος ἔχει σωματικόν, εἰ μὴ τι γε ψυχικόν· παρακαλῶν οὖν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, καὶ παντὶ τρόπῳ βιαζόμενος μαθεῖν τὴν αἰτίαν τῆς νόσου, μόλις ἔπεισεν αὐτὴν φανερῶσαι αὐτῷ τὴν ἀλήθειαν εἰποῦσαν· οἶδα, κύρι, ὅτι εἶτε ἀπὸ ἀγάπης, εἶτε ἀπλότητι φερόμενος, φέρεις ὧδε πρόσωπα νεώτερα, καὶ ἐγὼ ὡς γυνή, ἔπαθον εἰς τὸν Μαγιστριανόν.

27. Ἀκούσας δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἡσύχασεν. Ὡς δὲ μεθ' ἡμέρας ἦλθεν ὁ Μαγιστριανὸς κατὰ τὸ σῆνιθες, ἐξεῖπεν αὐτῷ τὸ πρᾶγμα ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ὁ δὲ ἀκούσας οὐ μόνον οὐκ ἔλαβε λογισμὸν εἰς αὐτήν, ἀλλὰ καὶ πάνυ ἐλυπήθη ἀγάπῃ φερόμενος, καὶ φησι πρὸς τὸν ἄνδρα τῆς γυναικὸς· μηδὲν λυπηθῆς, κύριέ μου, καὶ ἔχει ὁ Θεὸς βοηθῆσαι.

28. Ἀπελθὼν οὖν ἐξύρισε τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν, καὶ τὴν ὄψιν ἄχρι τῶν ὀφρυῶν, καὶ ἐπῆρεν ὅλην ἐκείνην τὴν ὠραιότητα, καὶ περιβαλλόμενος φακιόλιον ἀνέρχεται πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ εὐρίσκει αὐτὴν ἀνακειμένην, καὶ τὸν ἄνδρα αὐτῆς παρακαθήμενον αὐτῇ· καὶ ἀποκαλύψας, δείκνυσιν αὐτοῖς τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπον, καὶ εἶπεν· οὕτως ἐποίησέ μοι ὁ Κύριος.

29. Ἐκείνη δέ, ὡς εἶδεν αὐτὸν ἔκ τοιαύτης μορφῆς εἰς τοιαύτην ἀμορφίαν, ἐθαύμασε· καὶ τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος διὰ τὴν ἀγαθὴν τοῦ Μαγιστριανοῦ προαίρεσιν, ἤρθη ἀπ' αὐτῆς ὁ πόλεμος, καὶ εὐθέως ἀνέστη, μηκέτι ὑπὸ τῶν λογισμῶν ἐκείνων ὀχληθεῖσα· ὁ δὲ Μαγιστριανὸς συνταξάμενος αὐτοῖς ἀπῆλθε καὶ οὐκέτι προσέθετο ἐλθεῖν πρὸς αὐτούς.

30. Γέρων τις εἰς Σκῆτιν ἡσθῆνησε, καὶ ἐπεθύμησε φαγεῖν ἄρτον νεαρόν· ἀκούσας δὲ τις τῶν ἀγωνιστῶν ἀδελφῶν, ἔλαβε τὴν μελωτὴν αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῇ ἄρτους ξηροὺς καὶ ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἀλλάξας τὰ ψωμία, ἤνεγκε τῷ Γέροντι· καὶ ἰδόντες αὐτὰ θερμά, ἐθαύμασαν.

31. Ὁ δὲ Γέρων οὐκ ἤθελε γεύσασθαι, λέγων· ὅτι τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ μου ἐστὶ· καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν οἱ Γέροντες διὰ τὸν Κύριον, φάγε, ἵνα μὴ εἰς κενὸν γένηται ἡ θυσία τοῦ ἀδελφοῦ· καὶ παρακληθεὶς ἔφαγεν.

32. Ἀσκητὴς τις εὐρηκὼς τινα δαιμονῶντα καὶ μὴ δυνάμενον νηστεύειν, ἤξωσε τὸν Θεὸν μετελθεῖν εἰς αὐτὸν τὸν δαίμονα, κάκεινον ἐλευθερωθῆναι· καὶ δὴ ἐπήκουσεν αὐτοῦ ὁ Θεὸς καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν Ἀσκητὴν ὁ δαίμων, ἐκστάς τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου· καὶ ὁ Ἀσκητὴς ὑπὸ τοῦ δαίμονος βαρυνθεὶς, ἐπέμενε τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ προσευχῇ καὶ ἀσκήσει σχολάζων, καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, διὰ τὴν ἀγάπην αὐτοῦ τὸ πλεῖστον, ἀπῆλθεν ὁ Θεὸς καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὸν δαίμονα.

33. Μονάζων τις ἦν ὑφ' ἑαυτὸν ἔχων καὶ ἄλλον μονάζοντα, ὃς ἦν ἐν κελίῳ δέκα μιλίοις ἀφ'esτωῖ αὐτοῦ· εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ λογισμὸς· κάλεσον τὸν ἀδελφόν ἵνα ἔλθῃ καὶ λαβῇ τὸν ἄρτον· καὶ πάλιν ἐλογίσαστο ὅτι διὰ τὸν ἄρτον ἔχω σκύλαι τὸν ἀδελφόν μου δέκα μίλια· μάλλον οὖν ἐγὼ ἀπενέγκω αὐτῷ ἄρτον· καὶ λαβὼν ἀπῆι πρὸς αὐτόν.

34. Ὡς δὲ ὑπῆγε, προσέκρουσε πρὸς λίθον τὸν πόδα, καὶ πληγέντος αὐτῷ τοῦ δακτύλου, αἷμα πολὺ κατεῤῥεεν· ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ πόνου ἤρξατο κλαίειν, καὶ εὐθύς ἐπέστη αὐτῷ Ἄγγελος λέγων· τί κλαίεις; ὁ δὲ ὑποδείξας αὐτῷ τὴν πληγὴν εἶπεν· ὅτι διὰ ταύτην κλαίω· ἔφη ὁ Ἄγγελος· μὴ κλαῖε διὰ ταύτην, καὶ γὰρ τὰ βήματα, ἃ ποιεῖς διὰ τὸν Κύριον, ἀριθμοῦνται, καὶ εἰς πολὺν σοι μισθὸν πρὸ προσώπου

Θεοῦ φαίνονται. Τότε εὐχαριστήσας τὸν Θεὸν ὁ Ἀσκητὴς ὥδευε χαίρων, καὶ ἐλθὼν πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἔφερε τοὺς ἄρτους, καὶ διηγῆσατο τὴν τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν αὐτῷ, καὶ δούς αὐτῷ τὸν ἄρτον ὑπέστρεψε.

35. Καὶ τῇ ἐπαύριον λαβὼν πάλιν ἄρτους ἀπῆει πρὸς ἕτερον Μοναχὸν κομίζων αὐτῷ· συνέβη δὲ καὶ τότε ἀκακῆινον πρὸς τοῦτον ἐρχεσθαι, καὶ ἀπῆντησαν ἀλλήλοις ἐν τῇ ὁδῷ· εἶπεν οὖν ὁ ὑπάγων τῷ ἐρχομένῳ· θησαυρὸν εἶχον, καὶ ἐζήτησας αὐτὸν συλῆσαι· ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ἡ στενὴ θύρα σὲ μόνον χωρεῖ· ἔασον καὶ ἡμᾶς ἅμα σοι ἐλθεῖν· καὶ εὐθέως λαλοῦντων αὐτῶν, ἐφάνη αὐτοῖς Ἄγγελος Κυρίου, καὶ λέγει αὐτοῖς· ἡ ἔρις ἡμῶν αὕτη, ὡς ὁσμη εὐωδίας ἀνέβη πρὸς τὸν Θεόν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΝΑΣ ἀπὸ τοὺς Ἀσκητὰς ἐπεσκέφθη κάποτε τὸν Ἀββᾶν Ἰωάννην, ὁ ὁποῖος εἶχε γεννηθῇ εὐνοῦχος. Κατὰ τὴν συνομιλίαν των, μεταξὺ τῶν ἄλλων, εἶπον καὶ τὰ ἐξῆς.

Ἀββᾶς Ἰωάννης· Ὅταν παρέμενα εἰς τὴν σκῆτην, ἡ κυριώτερα ἀσχολία μας ἦσαν τὰ ἔργα, ποὺ ἀνεφέροντο εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς μας· τὸ ἐργόχειρον τὸ ἐθεωρούσαμεν ὡς πάρεργον. Τώρα ὁμως, ὅπως βλέπω, ἀντεστράφησαν τὰ πράγματα· τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς μας ἔγινε πάρεργον, κυρίᾳ δὲ ἐνασχόλησις καὶ φροντίς τὸ ἐργόχειρον.

2. Ἀσκητὴς· Ἐξηγήσέ μας, Πάτερ μου, διατί τὸ λέγεις αὐτό; Πῶς διακρίνεις τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο;

Ἀββᾶς Ἰωάννης· Ὅσα κάμνει ὁ ἄνθρωπος, ἐκτελῶν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἐργασία χάριν τῆς ψυχῆς· τὸ νὰ ἐργαζώμεθα διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ σώματος καὶ νὰ συγκεντρώνωμεν διάφορα ὕλικά ἐφόδια χάριν αὐτοῦ, πρέπει νὰ τὸ θεωρῶμεν δευτερεύουσαν ἐνασχόλησιν καὶ νὰ τὸ ἔχωμεν ὡς πάρεργον.

3. Ἀσκητὴς· Καὶ πάλιν σὲ παρακαλῶ, Πάτερ μου, νὰ μοῦ ἀποσαφηνίσῃς ποῖον ἐκ τῶν ἔργων εἶναι πάρεργον καὶ ποῖον ἀπαραίτητον, ὥστε τὸ ἓνα νὰ προηγηῇ τοῦ ἄλλου.

Ἀββᾶς Ἰωάννης· Πρόσεξε νὰ τὸ καταλάβῃς διὰ παραδειγμάτων· λοιπὸν πληροφορεῖσαι δι' ἐμέ, ὅτι εἰμαι ἀσθενής. Τί λέγει ἡ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ; Τί πρέπει νὰ κάμῃς; Νὰ μὲ ἐπισκεφθῇς! Σὺ ὁμως σκέπτεσαι· Πρέπει τώρα νὰ ἀφήσω τὸ ἐργόχειρόν μου καὶ νὰ μεταβῶ πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ ἀσθενοῦς; Προτιμότερον εἶναι νὰ τελειώσω τὴν ἐργασίαν μου καὶ μετὰ νὰ μεταβῶ! Ἐν τῷ μεταξὺ πιθανὸν νὰ ἐμφανισθοῦν καὶ ἄλλα ἐμπόδια καὶ οὕτω νὰ ματαιώσῃς τελείως τὴν ἐπίσκεψιν. Χάριν λοιπὸν τῆς ἐργασίας διὰ τὰς σωματικές σου ἀνάγκας, ἐθεώρησες ὡς πάρεργον τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ· «Ἡσθένησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ με» (Ματθ. κε', 36). Ἄκουσε τώρα ἄλλο παράδειγμα· Σὲ ἐπισκέπτεται ἓνας ἀδελφὸς καὶ σοῦ λέγει· σὲ παρακαλῶ, ἀδελφέ μου, βοήθησέ με, διὰ νὰ τελειώσω αὐτὴν τὴν ἐργασίαν. Τότε σὺ διερωτᾷσαι· Νὰ ἀφήσω τώρα ἐγὼ τὸ ἐργόχειρόν μου καὶ νὰ τὸν βοηθήσω; Ἐὰν λοιπὸν δὲν μεταβῇς εἰς βοήθειάν του, περιφρονεῖς τὴν

έντολὴν τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἐπιτάσσει τὴν ἀλληλοβοήθειαν καὶ ἀσχολεῖσαι μὲ τὸ πάρεργον, τὸ ὀποῖον, εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν, εἶναι ἡ ὑλικὴ σου ἐργασία.

4. Ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος ἔλεγεν εἰς τοὺς μαθητάς του: Δὲν ἀπέχει πολὺ ἡ πνευματικὴ ζωὴ ἀπὸ τὸν πνευματικὸν θάνατον· ἐὰν λοιπὸν κερδίσωμεν τὸν ἀδελφόν μας, συντελοῦντες εἰς τὴν ψυχικὴν του σωτηρίαν, ἐκερδίσαμεν τὸν Θεόν· ἐὰν ὅμως σκανδαλίσωμεν τὸν ἀδελφόν μας, τότε ἀμαρτάνομεν ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ.

5. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβὸς ἔλεγεν εἰς τοὺς μαθητάς του:
— Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ κτίσωμεν οἰκίαν ἀρχίζοντες τὴν οἰκοδομὴν ἀπὸ ἐπάνω πρὸς τὰ κάτω· θὰ ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὰ θεμέλια καὶ θὰ προχωρήσωμεν πρὸς τὰ ἐπάνω. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ μαθηταί του δὲν ἀντελήφθησαν τὸ νόημα τῆς παραβολῆς αὐτῆς, τὸν παρεκάλεσαν νὰ τοὺς ἐπεξηγήσῃ τὴν εἰκόνα αὐτὴν. Πρόθυμος τότε ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης συνεπλήρωσε:

— Τὸ θεμέλιον ἐπάνω εἰς τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ κτίσης εἶναι ὁ πλησίον, ποὺ πρέπει νὰ τὸν κερδίσῃς εἰς Χριστὸν διὰ τῆς ἀγάπης σου. Αὐτὸ δὲ τὸ ἔργον, ἡ σωτηρία τοῦ πλησίον, πρέπει νὰ γίνῃ πρῶτον· διότι εἰς τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην ἔχουν στηριχθῇ ὅλαι αἱ ἐντολαὶ τοῦ Χριστοῦ (¹).

6. Μεταξὺ ἐνὸς Γέροντος καὶ ἐνὸς ἀδελφοῦ διεξήχθη ὁ κατωτέρω διδακτικὸς διάλογος:

Ἀδελφός: Διὰτί, Γέροντά μου, μερικοὶ ποὺ τόσον πολὺ κοπιᾶζουσιν, διὰ νὰ ζήσουν κατὰ Θεόν, δὲν λαμβάνουν Χάριν ὅπως οἱ παλαιοὶ πατέρες;

Γέρων: Τότε, τέκνον μου, ὑπῆρχεν ἀγάπη· καὶ ὁ καθένας, διὰ τῆς ἀγάπης, ἐφρόντιζε νὰ σύρῃ τὸν πλησίον του πρὸς τὸν οὐρανόν· τώρα ὅμως, ποὺ ἐπάγωσε τὸ θερμὸν αὐτὸ αἶσθημα τῆς κατὰ Χριστὸν ἀγάπης εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, ὁ καθένας, μὲ τὸν ἀπρόσεκτον βίον του, τραβᾷ κάτω τὸν συνάνθρωπόν του. Ἀκριβῶς δὲ καὶ δι' αὐτὸ δὲν λαμβάνομεν τὴν Χάριν.

7. Ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων, δίδων τὸ μέτρον τῆς τελείας ἀγάπης, ἔλεγεν: Ἐὰν θὰ μοῦ ἦτο δυνατόν νὰ εὗρω ἓνα λεπρὸν καὶ νὰ τοῦ δώσω

1) «Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου· αὕτη ἐστὶν ἡ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή· δευτέρα δὲ ὁμοίᾳ αὐτῇ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν· ἐν ταύταις ταῖς δυοσὶν ἐντολαῖς ὁλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται» (Ματθ. κβ', 37—40).

τὸ ἰδικόν μου καθαρόν σῶμα καὶ νὰ λάβω τὸ ἰδικόν του, τότε θὰ ἡσθάνομην μεγάλην εὐχαρίστησιν· διότι αὕτη εἶναι ἡ τελεία ἀγάπη.

8. Διὰ τὸν Ἀββᾶν Ἀγάθωνα διηγοῦντο καὶ τὸ ἐξῆς περιστατικόν: Κάποτε μετέβη ἀπὸ τὴν σκήτην εἰς τὴν πόλιν, διὰ νὰ πωλήσῃ τὰ ἐργόχειρά του. Ἐκεῖ λοιπὸν συνήντησεν ἓνα ἄγνωστον, ποῦ ἦτο ἄρρωστος καὶ εἶχε ριφθῇ εἰς τὴν πλατεῖαν, χωρὶς κανεὶς νὰ ὑπάρχῃ πλησίον του, διὰ νὰ τὸν βοηθήσῃ. Τότε ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων ἔμεινε κοντά του· διὰ νὰ τὸν περιποιηθῇ δὲ καλλίτερα ἐνοικίασεν ἓνα μικρὸν δωμάτιον· τὸ ἐνοίκιον καὶ τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν περιποίησιν τοῦ ἀσθενοῦς τὰ ἐξοικονόμει ἐκ τοῦ ἐργοχείρου του. Ἐμεινε δὲ πλησίον τοῦ ἀσθενοῦς τέσσαρας μῆνας, ἕως οὗ ἐθεραπεύθη τελείως ὁ ἀσθενής, ὅπου-ταν καὶ ὁ ἴδιος ἀνεχώρησε πλεόν εἰς τὸ κελλί του, γεμᾶτος ἀπὸ εἰρή-ην καὶ ἀγαλλίασιν.

9. Ἄλλοτε πάλιν συνέβη τὸ ἐξῆς εἰς τὸν ἴδιον Ἀββᾶν Ἀγάθωνα: Μετέβη εἰς τὴν πόλιν διὰ νὰ πωλήσῃ ἐργόχειρα· καθ' ὁδὸν συναντᾷ ἐξαπλωμένον ἓνα λεπρόν. Μόλις τὸν εἶδεν ὁ λεπρός, τοῦ λέγει: Σὲ παρακαλῶ, Ἀββᾶ, πάρε καὶ ἐμένα ἐκεῖ κοντά σου, ποῦ θὰ πωλή-σῃς τὰ ἐργόχειρά σου. Ὁ Ἀββᾶς, χωρὶς νὰ καθυστερήσῃ οὔτε λεπτόν, τὸν ἐπῆρε μαζί του καὶ τὸν ἐτοποθέτησε δίπλα του, ὅπου ἐπῶλει τὰ ἐργόχειρα. Ὁ λεπρός ὅμως ἐφαίνετο κάπως ἀδιάκριτος καὶ ἀπαιτητι-κός. Μόλις ἐπώλησε τὸ πρῶτον ἐργόχειρον, τὸν ἐρωτᾷ:

— Πόσον τὸ ἐπώλησες;

— Τόσα· ἀπήντησε μὲ εἰλικρίνειαν ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων.

— Ἀγόρασέ μου ἓνα γλύκισμα· συνέχισεν ἀπαιτητικῶς ὁ λεπρός.

Καὶ ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων, χωρὶς νὰ ἀγανακτήσῃ, ἱκανοποίησε τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λεπροῦ. Μετὰ ἀπὸ ὀλίγον ἐπώλησε δεύτερον ἐργόχει-ρον. Ἐρωτᾷ πάλιν ὁ λεπρός:

— Αὐτὸ τώρα πόσον τὸ ἐπώλησες;

— Τόσα· ἀπήντησε καὶ πάλιν αὐθορμήτως ὁ Ἀββᾶς.

— Πάρε μου, σὲ παρακαλῶ, αὐτὸ τὸ ἀντικείμενον.

Ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων, χωρὶς οὐδεμίαν ἀντίρρῃσιν, ὥς νὰ ἐξετέλει τὸ φυσικώτερον παράγγελμα, ἱκανοποίησε καὶ πάλιν τὴν ἐπιθυμίαν αὐτὴν τοῦ λεπροῦ.

10. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπὶ τέλους ἐπώλησεν ὅλα του τὰ ἐργόχειρα ὁ Ἀβ-βᾶς Ἀγάθων καὶ ἔκαμε δι' ὅλα τὸ ἴδιον (δηλ. μὲ τὸ ἀντίτιμον ἡγόρα-ζε κάθε φορὰν καὶ κάτι ποῦ ἐζήτει ὁ λεπρός), καὶ ἡτοιμάζετο νὰ ἀνα-χωρήσῃ, τὸν ἠρώτησε πάλιν ὁ λεπρός:

— Φεύγεις τώρα;

— Μάλιστα· ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς!

— Κάμε ἀγάπην, Γέροντά μου, καὶ πῆγαινέ με ἐκεῖ ποῦ μὲ εὐ-ρῆκες, διότι δὲν ἡμπορῶ νὰ μετακινήθῶ μόνος μου.

Καὶ ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων μὲ εἰλικρινῇ καὶ ἀνεπιτήδευτον προθυμίαν τὸν ἐσήκωσεν ἐπάνω του καὶ τὸν ἔφερεν εἰς τὸ σημεῖον, ὅπου ἀρχικῶς τὸν συνήντησε. Κατὰ τὴν στιγμὴν δὲ ποὺ ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων ἐχαιρέτα τὸν λεπρόν, διὰ τὴν ἀναχωρήσῃ, ἀνέκραξεν ὁ λεπρός:

— Εὐλογημένος νὰ εἶσαι, Ἀγάθων, καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀπὸ τὸν Κύριον τῆς δόξης καὶ ἐπάνω εἰς τὴν γῆν.

Ὅταν ὁ Γέρον ἑσήκωσε τὸ βλέμμα του, διὰ τὴν ἴδῃ τὸν λεπρόν καὶ τὴν ἐπιτιμήσῃ, κανένα δὲν εἶδεν. Ὁ «λεπρός» εἶχεν ἐξαφανισθῇ, διότι ἦτο Ἄγγελος Κυρίου ὁ ὁποῖος ἦλθε νὰ τὸν δοκιμάσῃ.

11. Διηγοῦνται διὰ τὸν ἴδιον Ἀββᾶν Ἀγάθωνα, ὅτι εἶχε μεγάλην προθυμίαν νὰ ἐξυπηρετῇ ὅλους ἀπὸ ἀγάπην. Οὕτω ὡσάκις ἐπεβίβαζε-το εἰς βάρκαν, διὰ τὴν μεταβῆναι κάπου, ἐφρόντιζε πρῶτος αὐτὸς νὰ τραβᾷ τὰ κουπιά, διὰ τὴν μὴ κουράζωνται οἱ ἄλλοι ἐπιβάται. Ὅσάκις πάλιν τὸν ἐπεσκέπτοντο εἰς τὸ κελλί του ἀδελφοί, ἀμέσως τὸ χέρι του, μόλις ἐτελείωνε τὴν προσευχήν του, ἡσχολεῖτο μὲ τὴν ἐτοιμασίαν τῆς τραπέζης διὰ τὴν ἀνάπαυσιν τῶν ἀδελφῶν. Ἡ καρδιά του ἦτο γεμάτη ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ.

12. Εἰς τὰ κελλία παρέμενεν ἓνας γέρον Ἀσκητής, ποὺ ὠνομάζετο Ἀπολλῶς. Αὐτὸς λοιπόν, ὅταν ἤρχετο κανεὶς διὰ τὴν ἀγγαρεύσῃ εἰς οἰανδήποτε ἐργασίαν, ἐπήγαινε μετὰ χαρᾶς. Ἀπερχόμενος δὲ ἔλεγε: σήμερα θὰ ἐργασθῶ μαζὶ μὲ τὸν Χριστὸν διὰ τὴν ψυχὴν μου.

13. Ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος τοῦ Ἐνάτου (1) διηγῆθη τὸ κατωτέρω περιστατικόν· ὅταν ἦμουν νεώτερος, παρέμενον εἰς τὴν βαθυτέραν ἔρημον. Μίαν λοιπὸν ἡμέραν μετέβην εἰς τὸ ἐργαστήριον παρασκευῆς ἄρτων, διὰ τὴν ζυμῶσω καὶ ἐγὼ δύο ψωμάκια. Ἐκεῖ συνήντησα ἓνα ἀδελφόν, ποὺ ἐζύμωνε καὶ δὲν εἶχε κανένα νὰ τὸν βοηθήσῃ· ἀμέσως τότε ἄφησα τὴν ἰδικήν μου ἐργασίαν καὶ τὸν ἐβοήθησα.

14. Μόλις ἐτελειώσαμεν τὸ ἔργον τοῦ ἀδελφοῦ, ἦλθεν εἰς τὸ ἐργαστήριον ἄλλος ἀδελφός. Καὶ αὐτὸν πάλιν τὸν ἐβοήθησα, διὰ τὴν ζυμῶσιν καὶ ἐτοιμάσῃ τὰ ψωμιά του. Καὶ πάλιν ἔρχεται τρίτος ἀδελφός καὶ ἐβοήθησα καὶ αὐτὸν ὁμοίως. Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ἄλλος καὶ κατόπιν αὐτοῦ ἄλλος καὶ ἄλλος, ἕως ἕξ τὸν ἀριθμὸν ἀδελφοί, καὶ τοὺς ἐβοήθησα καὶ ἐζύμωσα συνολικῶς, χάριν αὐτῶν, ἕξ φοράς. Ἀφοῦ δὲ ἐτελείωσαν ὅλοι καὶ ἔφυγον, τότε καὶ ἐγὼ ἐτοίμασα τὰ δύο μου ψωμάκια καὶ ἔτσι ἀνεχώρησα.

15. Ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος ἐξομολογούμενος ἔλεγε· ποτὲ δὲν προετίμησα τὸ συμφέρον μου ἀπὸ τὴν ὠφέλειαν τοῦ ἀδελφοῦ μου.

1) Βλέπε ὑποσημείωσιν σελίδος 458.

16. Ὁ Ἀββᾶς Πέτρος διηγήθη τὸ ἐξῆς περιστατικὸν ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ Ἀββᾶ Μακαρίου.

Κάποτε ὁ Ἀββᾶς Μακάριος ἐπεσκέφθη ἓνα Ἀναχωρητὴν, ὁ ὁποῖος ἦτο ἄρρωστος καὶ συγχρόνως δὲν εἶχε τίποτε νὰ βάλῃ εἰς τὸ στόμα του, διότι ἦτο μόνος του καὶ δὲν εἶχε κανένα ἄλλον εἰς τὸ κελλίον. Ἀμέσως λοιπὸν τὸν ἠρώτησε τί προτιμᾷ νὰ φάγῃ. Ὁ ἀσθενὴς τοῦ ἀπήντησε: παστέλλι. Καὶ τότε ὁ Ἀββᾶς Μακάριος, χωρὶς νὰ ὑπολογίσῃ τὴν ἀπόστασιν καὶ νὰ βαρεθῇ, ἐπῆγεν ἀπὸ τὴν ἔρημον εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ ἔφερεν εἰς τὸν ἀσθενῆ αὐτό, ποῦ ἐπιθυμοῦσεν. Αὐτὴν δὲ τὴν θυσίαν, χάριν τοῦ ἀδελφοῦ, τὴν ἐπετέλεσε χωρὶς νὰ ἀντιληφθῇ κανεὶς.

17. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ ἀνέφερε μίαν ἄλλην περίπτωσιν ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ Ἀββᾶ Ἀγάθωνος. Ἐλεγε λοιπόν, ὅτι ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων εἰσέχεν εἰς τὸ κελλί του ἓνα ὠραῖο κοπίδι, μὲ τὸ ὁποῖον εἰργάζετο. Μίαν ἡμέραν ἐπεσκέφθη τὸν Ἀββᾶν Ἀγάθωνα ἓνας ἀδελφός, ὁ ὁποῖος ἐθαύμασε τὸ κοπίδι, διότι ἦτο κατάλληλον καὶ ἐβοήθει τὸν χειριστὴν του. Τότε ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων ἀμέσως καὶ εὐχαρίστως τὸ προσέφερε· δὲν τὸν ἄφησε δὲ νὰ ἀναχωρήσῃ, ἐὰν δὲν παρελάμβανε μαζί του καὶ τὸ κοπίδι.

18. Διηγοῦντο ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένος τὸ ἐξῆς:

Κάποτε παρέμεινεν εἰς μίαν σκῆτην μαζί μὲ δύο ἀδελφούς του. Ὁ μικρότερος ἐξ αὐτῶν τοὺς ἐστενοχῶρει πολὺ. Στενοχωρούμενος μίαν ἡμέραν λέγει εἰς τὸν ἄλλον ἀδελφόν του:

— Σήκω, εὐλογημένε, νὰ φύγωμεν ἀπ' ἐδῶ· δὲν ὑποφέρεται πλέον αὐτὸς ὁ μικρός. Μᾶς ἔχει παραλύσει.

Πράγματι ἐγκατέλειψαν τὴν σκῆτην καὶ ἔφυγαν. Ὁ μικρότερος, μόλις εἶδεν, ὅτι ἀργοποροῦν νὰ ἐπιστρέψουν, ἐβγήκεν ἔξω καὶ ἤρchiσε νὰ τοὺς ἀναζητῇ. Πράγματι τοὺς εἶδεν ἀπὸ μακριὰ καὶ ἀμέσως ἤρchiσε νὰ τρέχῃ ὀπίσω των καὶ νὰ τοὺς φωνάζῃ δυνατά.

19. Ὄταν τὸν εἶδεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμήν, λησμονῶν τὴν ταλαιπωρίαν καὶ λυπούμενος διὰ τὴν ἀγωνίαν τοῦ μικροτέρου ἀδελφοῦ, λέγει εἰς τὸν συνοδόν του.

— Ἄς περιμένωμεν τὸν ἀδελφόν μας, διότι κοπιάζει νὰ τρέχῃ ἀπὸ πίσω μας.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἦλθε κοντά τοὺς ὁ ἀδελφὸς αὐτός, ὁ μικρότερος, τοὺς ἔβαλε μετάνοιαν καὶ τοὺς ἐρωτᾷ:

— Ποῦ πηγαίνετε καὶ μὲ ἀφήνετε μόνον;

— Ἐπειδὴ μᾶς στενοχωρεῖς, ἀπεφασίσαμεν νὰ ἀναχωρήσωμεν ἀπὸ τὸν τόπον αὐτόν, ἀπήντησεν ὁ Γέρων.

— Μάλιστα· ὅπου θέλετε θὰ φύγωμεν μαζί.

20. Μόλις διεπίστωσεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμήν, ὅτι ὁ μικρότερος αὐτὸς ἀδελφὸς δὲν ἐκράτησε κακίαν διὰ τὴν ἀπόφασίν των αὐτὴν, ἐστράφη πρὸς τὸν ἄλλον ἀδελφὸν καὶ τοῦ λέγει:

— Ἄς ἐπιστρέψωμεν, ἀδελφέ μου, καὶ πάλιν εἰς τὸ κελλίον μας, διότι ὁ ἀδελφός μας ἀπὸ ἐδῶ δὲν θέλει νὰ μᾶς στενοχωρῇ· ὁ διάβολος τὸν παρακινεῖ εἰς αὐτό.

Καὶ ἐπέστρεψαν καὶ πάλιν εἰς τὸ κελλίον τους.

21. Κάποτε Σαρακηνοὶ λησταὶ ἔκαμαν ἐπιδρομὴν εἰς τὴν σκήτην καὶ κατέκλεψαν τὸν Ἀββᾶν Σισώην καὶ τὸν ἀδελφόν του, ἐγκαταλείψαντες αὐτοὺς χωρὶς οὐδὲν ἐφόδιον ἢ ἔνδυμα. Ἀφοῦ ἀνεχώρησαν οἱ Σαρακηνοὶ ἐβγῆκαν εἰς τὴν ἔρημον οἱ δύο ληστευθέντες Ἀσκηταί, διὰ νὰ εὔρουν τίποτε φαγητόν.

Καθὼς ἐρευνοῦσεν ὁ Γέρων τὸ ἔδαφος ἀνεκάλυψεν εὐμεγέθεις ἀκαθαρσίας καμῆλων· ἀφοῦ δὲ μὲ ἓνα ξύλον διεσκόρπιζε τὴν κόπρον τοῦ ζώου, εὗρηκε κόκκους κριθarioῦ. Ἀμέσως ἤρχιζε νὰ διαλέγῃ τὸ κριθάρι καὶ νὰ τρώγῃ ἓνα κόκκον, νὰ φυλάγῃ δὲ εἰς τὸ ἄλλο χερί ἀπὸ ἓνα κόκκον διὰ τὸν ἀδελφόν.

22. Μόλις τὸν ἐπλησίασεν ὁ ἕτερος ἀδελφός καὶ τὸν εἶδε νὰ τρώγῃ, τοῦ λέγει μὲ παράπονον:

— Αὕτῃ λοιπὸν εἶναι ἡ ἀγάπη σου; Εὗρηκες κάτι φαγώσιμον καὶ τὸ τρώγεις μόνος σου; Δὲν μποροῦσες νὰ μὲ φωνάξῃς καὶ ἐμένα;

Μὲ γλυκύτητα καὶ ἡρεμίαν τοῦ ἀπαντᾷ ὁ Γέρων:

— Ἀδελφέ μου, ἔσπευσες εἰς τὴν κρίσιν σου· δὲν σὲ ἠδίκησα· νὰ τὸ μερίδιόν σου, τὸ ἐφύλαξα εἰς τὴν χεῖρα μου. Λέγων δὲ αὐτὰ τοῦ ἐπρότεινε τὴν παλάμην του μὲ τοὺς κόκκους τοῦ κριθarioῦ.

23. Διὰ τὸν Ἀββᾶν Παφνούτιον λέγουν τὸ ἐξῆς:

Ὁ Ἀββᾶς Παφνούτιος δὲν ἔπινεν εὐκόλως οἶνον. Κάποτε λοιπόν, ἐνῶ ἐβάδιζε πρὸς ὠρισμένον τόπον, συνήντησε μίαν συμμορίαν ληστῶν. Ἐκείνην τὴν ὥραν οἱ λησταὶ ἔπινον κρασί. Τὸν Ἀββᾶν Παφνούτιον ἐγνώριζεν ὁ ἀρχιληστής, ὁ ὁποῖος ἤξευρε καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ Ἀσκητοῦ νὰ μὴ πίνῃ κρασί. Μόλις ὁ ἀρχιληστής εἶδε τὸν Ἀββᾶν Παφνούτιον κουρασμένον καὶ ταλαιπωρημένον ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, γεμίζει ἓνα ποτήρι κρασί καὶ τοῦ τὸ προσφέρει· συγχρόνως μὲ τὴν ἄλλην χεῖρα ἐκράτει τὸ ξίφος του, τὸ ὁποῖον προτείνων εἰς τὸν Ἀσκητὴν τοῦ εἶπεν ἀπειλητικῶς:

— Ἐὰν δὲν πῖς τὸ κρασί αὐτό, θὰ σὲ φονεύσω.

24. Ὁ Ἀββᾶς Παφνούτιος ἐδέχθη τότε εἰς τὴν ψυχὴν του τὴν μυστικὴν πληροφορίαν τῆς Θείας Χάριτος, ὅτι ἡ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ ἦτο νὰ πῖν τὸ κρασί, ἐπειδὴ ἐπεθύμει νὰ σώσῃ τὸν ἀρχιληστήν. Ἐλαβε λοιπὸν τὸ ποτήρι καὶ ἤπιε τὸ κρασί. Ὁ ἀρχιληστής ὅμως ἀμέσως ἠλέγχθη ἀπὸ τὴν συνείδησιν καὶ ἀντιληφθεὶς, ὅτι ἔστενοχώρησε τὸν Ἀσκητὴν, μετένοησε καὶ τοῦ εἶπε:

— Συγχώρησέ με, Ἀββᾶ, διότι σὲ ἔστενοχώρησα.

Αντὶ ἄλλης ἀπαντήσεως ὁ Γέρων τοῦ εἶπε:

— Πιστεύω εἰς τὸν Θεόν, ὅτι ἐξ αἰτίας τοῦ ποτηρίου αὐτοῦ θὰ σὲ ἐλέησῃ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν καὶ εἰς τὴν ἄλλην.

Καὶ ὁ ἀρχιληστὴς μεταστραφείς ἐσωτερικῶς ὥς διὰ θαύματος, ὡμολόγησε :

— Πιστεύω εἰς τὸν Θεόν, ὅτι μὲ τὴν δύναμιν Αὐτοῦ ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἐξῆς κανένα δὲν θὰ κακοποιήσω.

Οὕτω ὁ Ἀββᾶς Παφνούτιος ἐκέρδισε, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ὅλους τοὺς ληστές, ἐπειδὴ δὲν ἔκαμε τὸ θέλημά Του, χάριν τοῦ Κυρίου.

25. Κάποιος διηγήθη τὴν ἐξῆς ἱστορίαν :

Κάποτε ἕξ εἰς μίαν ἐπαρχίαν ἕνας ἀριστοκράτης ἀξιωματοῦχος τοῦ Κράτους νέος καὶ πάρα πολὺ ὄρατος! Αὐτὸς λοιπὸν εἶχε φίλον ἕνα ἐκ τῶν ἐπισήμων τῆς ἐπαρχίας ἀνδρῶν, συζευγμένον μὲ γυναῖκα νεωτέραν ἀπὸ αὐτὸν κατὰ τὴν ἡλικίαν. Τὸ ζεῦγος τῶν ἐπισήμων αὐτῶν ἀνθρώπων ἐκάλει τακτικῶς, ἐξ ἀγάπης, τὸν ἀξιωματοῦχον καὶ συνέτρωγον μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν οἰκίαν των. Ἡ γυνὴ ὅμως σὺν τῷ χρόνῳ κατελήφθη ἀπὸ ἰδιαιτέραν πρὸς τὸν οἰκογενειακὸν αὐτὸν φίλον ἐπιθυμίαν, ἕως οὗ ἡχμαλωτίσθη τελείως ἀπὸ σφοδρὸν ἐρωτικὸν πάθος καὶ ἡσθένησε. Τὴν ψυχικὴν αὐτὴν κατάστασιν τῆς γυναικὸς οὔτε ὁ ξένος ἀντελήφθη, ἀγνοῶν τελείως τὸ αἷσθημα αὐτῆς, ἀλλ' οὔτε καὶ ὁ σύζυγος.

26. Οὗτος ἐκάλεσε πλησίον τῆς ἀσθενοῦς ἀρκετοὺς ἰατροὺς, οἱ ὅποιοι τὸν ἐπληροφόρησαν, ὅτι ἡ σύζυγός του δὲν πάσχει ἀπὸ σωματικὴν ἀσθένειαν, ἀλλὰ ἀπὸ ψυχικὴν. Κατόπιν τῆς διαπιστώσεως αὐτῆς ἤρχισεν ὁ σύζυγος νὰ παρακαλῇ τὴν γυναῖκα του καὶ νὰ τὴν πιέζῃ μὲ κάθε τρόπον, διὰ νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν τῆς νόσου. Ἐπὶ τέλους κατῴρθωσε νὰ τὴν πείσῃ νὰ τοῦ ἀποκαλύψῃ τὴν ἀλήθειαν. Μίαν ἡμέραν λοιπὸν τὸν καλεῖ πλησίον τῆς κλίνης της καὶ τοῦ λέγει :

— Ὡς γνωστόν, κύριέ μου, καλεῖς εἰς τὸ σπίτι μας νέους ἄνδρας. Αὐτὸ βεβαίως τὸ κάνεις ἢ ἀπὸ ἀγάπην, ἢ ἀπὸ ἀπλότητα χαρᾶκτῆρος· ἐγὼ ὅμως, ὥς γυνὴ ἀδύνατος, ἔπαθα ἀπὸ κρυφὸν πάθος ἐξ αἰτίας τοῦ ἀριστοκράτου ἐκείνου ἀξιωματοῦχου, μετὰ τοῦ ὁποίου τακτικῶς συντρώγομεν.

27. Μόλις ἤκουσε τὴν ἐξομολόγησιν αὐτὴν ὁ σύζυγος δὲν ἐταράχθη καθόλου, ἀλλ' ἡσύχασε. Μετὰ ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας ἦλθεν, ὥς συνήθως, εἰς τὸ σπίτι, ὁ ἀριστοκράτης. Ἀμέσως λοιπὸν ὁ σύζυγος τὸν καλεῖ κατ' ἰδίαν καὶ τοῦ ἐκμυστηρεῦεται ὅλην τὴν ὑπόθεσιν. Ἀφοῦ μετὰ προσοχῆς ἤκουσεν ὁ ἀριστοκράτης τὴν ὑπόθεσιν, ὅχι μόνον δὲν ἐπέτρεψεν εἰς τὸν ἑαυτὸν του νὰ δεχθῇ ὑπόπτους λογισμοὺς διὰ τὴν γυναῖκα τοῦ φίλου του, ἀλλὰ ἀπὸ πραγματικὴν ἀγάπην κινούμενος, ἐλυπήθη βαθύτατα διὰ τὴν κατάστασιν καὶ ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν σύζυγον τοῦ εἶπε μὲ εἰλικρίνειαν :

✠ Ο ΑΒΒΑΣ
ΠΑΦΝΥ
ΤΙΟΣ ✠

— Καθόλου μὴ λυπεῖσαι, κύριέ μου· θὰ σὲ βοηθήσῃ ὁ Θεός.

28. Ἀμέσως ἔφυγεν. Ἐν συνεχείᾳ ξυρίζει ἀπὸ τὸ κεφάλι τοῦ τὴν ὥραιαν τοῦ κόμην, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ πρόσωπόν τοῦ τὰ φρύδια τοῦ τοιουτοτρόπως ἀπὸ ὥραιος, ποῦ ἦτο, μετεβλήθη εἰς ἄσχημον καὶ φαιδρόν, ὥστε νὰ μὴ συγκινῇ. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ρίπτει ἐπάνω τοῦ ἓνα λεπτὸν μανδήλιον καὶ ἐπισκέπτεται τὴν οἰκίαν τῶν φίλων τοῦ· εὐρίσκει, πράγματι, εἰς τὸ κρεββάτι ἀσθενῇ τὴν γυναῖκα καὶ πλησίον αὐτῆς νὰ κάθεται μὲ μελαγχολικὴν ἀξιοπρέπειαν ὁ σύζυγός της. Τοὺς ἐχαιρέτησε καὶ πετᾷ ἀπὸ ἐπάνω τοῦ τὸ μανδήλιον, ἐμφανιζόμενος ἄσχημος καὶ κωμικός, ὅπως σκοπίμως ἐγένετο. Τότε τοὺς λέγει:

— Ἰδέτε, πῶς μὲ ἔκαμεν ὁ Κύριος.

29. Ἡ γυνὴ μόλις τὸν εἶδεν ἔξαφνα εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν τῆς ἀσχημίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπὸ τόσῃν ὥραιότητι περιέπεσεν, ἐξεπλάγη. Μὲ τὴν βοήθειαν δὲ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς καλῆς προαιρέσεως τοῦ ἀριστοκράτου ἠσύχασεν ἀπὸ τὸν πόλεμόν της, ἐθεραπεύθη ἀπὸ τὸ πάθος καὶ ἠγέρθη ὑγιὴς ἀπὸ τῆς κλίνης, χωρὶς πλέον νὰ ἐνοχληθῇ ἀπὸ ἐκείνους τοὺς λογισμούς. Ὁ ἀριστοκράτης, ἀφοῦ συνωμίλησε μαζί των ἐπ' ὀλίγον εἰρηνικά, ἀνεχώρησε καὶ ποτὲ πλέον δὲν ἐπανῆλθε πλησίον των.

30. Κάποτε ἓνας γέρων Ἀσκητὴς ἠσθένησεν εἰς τὴν σκῆτην καὶ ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν εἰς τοὺς ἀδελφούς νὰ φάγῃ φρέσκο ψωμί. Τὴν ἐπιθυμίαν αὐτὴν τοῦ Γέροντος ἀντελήφθη κάποιος ἀδελφός, ποῦ ἠγωνίζετο τὸν καλὸν ἀγῶνα. Ἀμέσως λοιπὸν ἐπῆρε τὸ ἐπανωφόριόν τοῦ, τὸ ἐγέμισε μὲ ψωμιὰ ξηρά, ποῦ ὑπῆρχον εἰς τὴν σκῆτην, καὶ ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν ἔρημον διὰ τὴν Αἴγυπτον. Ἐκεῖ τὰ ἀντήλλαξε μὲ φρέσκους καὶ ζεστοὺς ἄρτους, καὶ ταχέως ἐπέστρεψεν εἰς τὴν σκῆτην, ὅπου τοὺς προσέφερεν εἰς τὸν ἀσθενῆ Γέροντα! Οἱ παριστάμενοι ἀδελφοί, μόλις εἶδον ἀχνίζοντας τοὺς ἄρτους, τοὺς ὁποίους μὲ τόσῃν θυσίαν προσεκόμισεν ὁ ἀδελφός, συνεκινήθησαν καὶ ἐθαύμασαν διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ ἀδελφοῦ.

31. Ὁ ἀσθενὴς Γέρων τόσον συνεκινήθη ἀπὸ τὴν θυσίαν αὐτὴν τοῦ ἀδελφοῦ, ὥστε δὲν ἤθελε καθόλου νὰ τοὺς δοκιμάσῃ. Εἰς τοὺς ἐπιμένοντας δὲ ἀδελφούς ἔλεγεν:

— Οἱ ἄρτοι αὐτοὶ εἶναι ποτισμένοι ἀπὸ τὸν ἰδρώτα καὶ τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ μου. Πῶς λοιπὸν νὰ φάγω τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ μου;

Οἱ παριστάμενοι τὸν παρεκάλουν ἐπιμόνως:

— Πρέπει, Γέροντα, νὰ φᾶς, διὰ νὰ μὴ πάῃ χαμένη ἡ θυσία αὐτὴ τοῦ ἀδελφοῦ.

Κατόπιν τῶν παρακλήσεων αὐτῶν ἐδέχθη ὁ Γέρων καὶ ἔφαγεν.

32. Ἐνας ἐνάρετος Ἀσκητὴς συνήντησε κάποτε ἓνα δαιμονισμένον, ποῦ δὲν ἠμποροῦσε νὰ νηστεύῃ. Ἐλυπήθη βαθέως διὰ τὴν κατάστασιν αὐτὴν τοῦ δαιμονισμένου καὶ παρεκάλεσεν ἐπιμόνως τὸν Θεὸν νὰ ἐλευθερωθῇ ὁ δαιμονισμένος ἀπὸ τὴν διαβολικὴν τυραννίαν καὶ νὰ

εἰσέλθῃ εἰς αὐτὸν ὁ δαίμων. Πράγματι λοιπὸν ὁ Θεὸς εἰσήκουσε τὴν δέησίν του καὶ ὁ δαίμων εἰσῆλθεν εἰς τὸν Ἀσκητὴν, θεραπευθέντος τελείως τοῦ ἀσθενοῦς. Ὁ Ἀσκητὴς ἐνοχλούμενος ὑπὸ τοῦ δαίμονος ἐπέμενεν εἰς τὴν νηστείαν καὶ τὴν προσευχὴν καὶ ἀφωσιούτο εἰς τὴν ἀσκησιν. Ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ὁ Θεὸς ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὸν Ἀσκητὴν τὸν δαίμονα, ἐπιβραβεύων οὕτω τὸν θησαυρὸν τῆς ἀγάπης του.

33. Ἐνας Μοναχὸς ἠσκήτευεν εἰς ἓνα κελλί τῆς ἐρήμου μόνος του· οὗτος εἶχε καὶ ἓνα ὑποτακτικόν, ποὺ διέμενεν εἰς ἄλλο κελλίον, μακρὰν αὐτοῦ δέκα μίλλια. Τοῦ εἶπε λοιπὸν ὁ λογισμὸς μίαν ἡμέραν· νὰ φωνάξῃ τὸν ἀδελφὸν νὰ ἔλθῃ ἐδῶ νὰ παραλάβῃ τὸν ἄρτον του. Τὴν ἰδίαν ὅμως στιγμὴν ἤκουσε μίαν ἄλλην φωνὴν εἰς τὴν συνειδησίν του, ποὺ τοῦ ἔλεγε· διὰ τὸν ἄρτον τώρα νὰ βασανίσω τὸν ἀδελφόν μου; Εἶναι προτιμότερον ἐγὼ νὰ τοῦ τὸν πάω. Πράγματι λαβὼν τὸν ἄρτον ἀνεχώρησε διὰ τὸν ἀδελφόν.

34. Ἐνῶ δὲ ἐπήγαιnen, ἐσκόνησαν εἰς μίαν πέτραν καὶ ἐκτύπησε τὸν δάκτυλόν του. Ἀμέσως ἀπὸ τὴν πληγὴν ἐξήρχετο ἄφθονον αἷμα καὶ τόσον πολὺ ἐπονοῦσεν, ὥστε ἀπὸ τὴν δριμύτητα τοῦ πόνου ἔκλαιε. Τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς ἐκείνην ἐμφανίζεται ἐνώπιόν του ἓνας Ἀγγελος Κυρίου, ὁ ὁποῖος μὲ γλυκύτητα τὸν ἐρωτᾷ.

— Διὰ τί κλαίεις :

— Πονῶ, τοῦ ἀπῆντησεν ὁ Μοναχὸς καὶ τοῦ ἔδειξε τὴν πληγὴν, ποὺ εἶχεν εἰς τὸν πόδα του.

— Μὴ κλαῖς· ἐπαναλαμβάνει ὁ Ἀγγελος. Τὰ βήματα, τὰ ὁποῖα κάμνεις χάριν τοῦ Κυρίου, μετρῶνται καὶ ὑπολογίζονται ὡς ἀξιόμισθος πράξεις μεγάλης ἀξίας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

Ἀπὸ τὴν παρουσίαν τοῦ Ἀγγέλου καὶ τοὺς λόγους του ἐνισχύθη ὁ Ἀσκητὴς, ἠὺχαρίστησε τὸν Θεὸν καὶ μὲ χαρὰν συνέχισε τὴν πορείαν του. Ἀφοῦ ἦλθεν εἰς τὸ κελλί τοῦ ἀδελφοῦ, τοῦ προσέφερε τοὺς ἄρτους καὶ διηγίθη εἰς αὐτὸν τὴν ἐκδήλωσιν τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Ἀγγέλου· μετὰ ταῦτα ἀνεχώρησε.

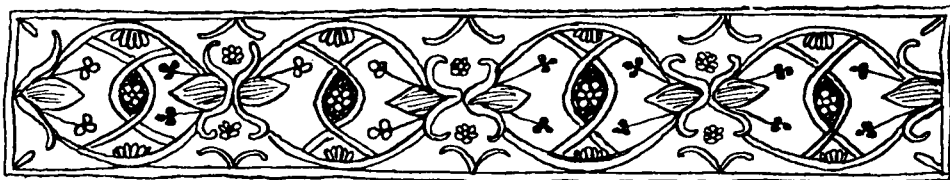
35. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν λαβὼν πάλιν τοὺς ἄρτους ἀπῆλθε πρὸς ἄλλον Μοναχόν, διὰ νὰ τοῦ προσφέρει τὴν ἀπαραίτητον τροφοδοσίαν. Συγχρόνως ὅμως καὶ ὁ ἄλλος, πρὸς τὸν ὁποῖον μετέβαιnen, ἤρχετο πλησίον του διὰ τὸν αὐτὸν σκοπόν. Καθ' ὁδὸν συνηντήθησαν καὶ ἤρχισαν μίαν πρωτότυπον μεταξὺ των «φιλονεικίαν».

— Ἐνα θησαυρὸν εἶχα καὶ ἐπιζητεῖς νὰ μοῦ τὸν κλέψῃς; εἶπεν ὁ ὑπάγων πρὸς τὸν ἐρχόμενον.

— Ἡ στενὴ θύρα τῆς σωτηρίας μόνον σὲ χωρεῖ; Ἄφησε καὶ ἡμᾶς νὰ εἰσέλθωμεν μαζὶ σου· ἀπῆντησεν ὁ δεύτερος.

Ἐνῶ συνωμίλουν, ἐμφανίζεται ὁ Ἀγγελος Κυρίου καὶ τοὺς λέγει :

— Αὕτῃ ἡ «φιλονεικία» σας ἀνέβη εἰς τὸν Θεὸν ὡς ὁσμὴ εὐωδίας πνευματικῆς.

ἙΠΙΘΕΣΙΣ ΛΖ΄.

Ὅτι δεῖ ὑπὲρ τοῦ πλησίον καὶ τὴν ψυχὴν τιθέναι.

Διὰ τὸν πλησίον πρέπει καὶ τὴν ζωὴν μας ἀκόμῃ νὰ θυσιάσωμεν.

Α'. Παλλαδίου

Ν ΒΙΒΛΩ Ἰπολύτου, τοῦ γνωρίμου τῶν Ἀποστόλων, εὗρον διήγημα τοιοῦτον, ὅτι ἦν τις ἐν Κορίνθῳ παρθένος εὐγενῆς καὶ ὡραία ἀσκουμένη ἐναρέτῳ βίῳ ταύτην τῷ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ δικάζοντι διέβαλον, Ἑλληνι ὄντι, καὶ τοῦ διωγμοῦ ἐφεστῶτος, ὥς βλασφημοῦσαν τοὺς βασιλεῖς καὶ τὰ εἰδῶλα προσεποιοῦν δὲ καὶ τὸ ταύτης κάλλος, οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα κάπηλοι, γυναικομανεῖ ὄντι τῷ ἀθέῳ δικαστῇ, καὶ ἡδέως τούτων ἀκούοντι.

2. Προσαχθείσης οὖν ταύτης τῷ μαιφόνῳ, πολὺ πλέον ἐξεκαύθη τῷ ἔρωτι, τὸ ταύτης κάλλος ἰδὼν ὥς δὲ πᾶσαν κινήσας μηχανὴν πεῖσαι αὐτὴν οὐκ ἠδυνήθη, διαφόροις αἰκείαις τὴν γενναίαν ὑπέβαλε μὴ ἰσχύσας δὲ μηδὲ οὕτως ἀποστήσαι τῆς τοῦ Χριστοῦ ὁμολογίας, ἀπομανεῖς, εἰς πορνεῖον αὐτὴν προεστήσατο, ἐντειλάμενος τῷ ταύτας νέμοντι τριάκοντα νομίσματα καθ' ἡμέραν ἕνεκα ταύτης ἀποκομίζειν αὐτῷ.

3. Ὁ δὲ εἰσπραττόμενος τὸν τῆς αἰσχροπραγίας μισθόν, ἔκδοτον αὐτὴν ἔστησε τοῖς βουλομένοις ἐν τῷ τοῦ μύσους ἐργαστηρίῳ. Ἡ δὲ τοὺς προσιόντας πρὸς αὐτὴν ἀσώτους παρεκάλει λέγουσα, ὅτι ἔλλκος ἔχω τι εἰς τὸν κεκρυμμένον τόπον, ὅπερ ἐσχάτως ὄζει, καὶ δέδοικα μὴ εἰς μυσὸς μου ἔλθῃτε τῷ ἀποτροπαίῳ τοῦ ἔλλκους ἔνδοτε οὖν μοι ὀλίγας ἡμέρας, καὶ ἐξουσίαν ἔχετε καὶ δωρεάν με ἔχειν.

4. Τούτοις τοῖς λόγοις πείθουσα αὐτοὺς τέως ἀπέπεμπεν, ἐκτενεστάταις δεήσεσι καὶ θερμοῖς δάκρυσιν τὸν Θεὸν ἐδυσώπει ἐξελεσθαι αὐτὴν τοῦ πειρασμοῦ. Ὁ οὖν τὰς καρδίας ἐμβατεύων Θεός, ἰδὼν ὅτι δλοψύχως τῆς ἀγνείας κηδεταί, διεγείρει καρδίαν τινὸς νεωτέρου Μαγιστριανοῦ ὡραίου καὶ τὸν ἐντὸς καὶ τὸν ἐκτὸς ἄνθρωπον καὶ ἐντίθησιν αὐτῷ θεῖον ζῆλον ὥς καὶ θανάτου καταφρονῆσαι.

5. Ἀπελθὼν οὖν ὁ νεανίας ἐν σχήματι ἀκολάστου, εἰσέρχεται βαθείας ἐσπέρας πρὸς τὸν τρέφοντα ταύτας, καὶ δίδωσιν αὐτῷ πέντε νομίσματα καὶ λέγει αὐτῷ συγχώρησόν μοι ταύτην τὴν νύκτα μείναι μετὰ ταύτης τῆς κόρης. Εἰσελθὼν οὖν μετ' αὐτῆς εἰς τὸν ἀπόκρυφον τόπον, λέγει αὐτῇ ἄναστα, σῶσον σεαυτὴν, καὶ ἐκδύσας αὐτὴν τὰ ἱμάτια καὶ τῇ ἑαυτοῦ ἐσθῇτι καὶ τῇ χλαμύδι μεταμορφώσας αὐτήν, λέγει αὐτῇ τῷ ἄκρῳ τῆς χλαμύδος περικαλυψαμένη, ἔξελθε ἡ δὲ ὅλην ἑαυτὴν σφραγίσασα τῷ σημείῳ τοῦ σταυροῦ οὕτως ἐποίησε, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ τόπου ἄφθορος παντελῶς καὶ διεσώθη.

6. Τῇ δὲ ἐπαύριον, γνωσθέντος τοῦ δράματος, προσήχθη ὁ Μαγιστριανὸς τῷ ἀνημέρῳ δικαστῇ, καὶ θηρίοις παραδοθεὶς καὶ τὸν τοῦ Μαρτυρίου στέφανον κομίσάμενος, ὥς ἀθλήσας ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς καὶ ὑπὲρ τῆς μακαρίας ἐκείνης παρθένου καὶ αἰοιδίμου.

7. Ἐν τοῖς χρόνοις τῶν λυσσομανῶν Οὐανδάλων, πολλοὶ τόποι τῆς Ἰταλίας ἔρημοι γεγόνاسι, τὰ δὲ τῆς Καμπανίας μέρη ἀοίκητα παντελῶς κατέστησαν· πολλοὶ οὖν ὑπ' αὐτῶν αἰχμαλωτισθέντες, ἐν τῇ Ἀφρικῇ ἀπηνέχθησαν. Παυλῖνος οὖν ὁ τῆς Νώλων πόλεως Ἐπίσκοπος, πάντα οὖν ὅσα εἶχεν εἰς τὴν τοῦ Ἐπισκόπου χρεῖαν τοῖς αἰχμαλώτοις καὶ τοῖς δεομένοις διέδωκεν.

8. Ἦνίκα γοῦν οὐδὲν αὐτῷ παντάπασι περιελείφθη, τότε χήρα τις γυνὴ πρὸς αὐτὸν ἦλθε, λέγουσα τὸν ταύτης υἱὸν παρὰ τοῦ γαμβροῦ τοῦ ῥηγὸς τῶν Οὐανδάλων ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ ἀπενεχθῆναι καὶ παρὰ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ τὴν τιμὴν αὐτοῦ ῥεῖται, ἐὰν καταξίωσῃ ὁ Κύριος αὐτοῦ ταύτην λαβεῖν καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς ἀπολύσαι.

9. Ὁ δὲ σεβάσμιος Ἐπίσκοπος μετὰ πάσης σπουδῆς καὶ προθυμίας ἐζήτηε ἐάν τι περιεῖρη, ὅπερ αὐτῇ παράσχω· ὥς δὲ οὐδὲν εὔρεν, ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὴν λέγων· γύναι, τί σοι δωρήσασθαι οὐκ ἔχω, ἐμὲ δὲ αὐτὸν δοῦλον ὑπεξούσιον δίδωμι, ἵνα σὺ μὲν τὸν υἱόν σου ἀπολαύσῃς, ἐμὲ δὲ ἀντ' αὐτοῦ εἰς δουλείαν παραδῶς. Ἐκεῖνη ἐκ στόματος τοιοῦτου ἀνδρὸς τοῦτο ἀκούσασα, ἐμπαιγμὸν μᾶλλον ἢ συμπάθειαν εἶναι ἐπίστευσεν, αὐτὸς δὲ λόγιος ὢν καὶ ἀγχίνους, τῇ διαταζούσῃ γυναικὶ παρήνευσεν, ὅπως τὰ λεχθέντα ἀληθῆ ἐῖναι πιστεύσῃ, καὶ διὰ τὴν τοῦ υἱοῦ ἀνάβδυσιν μὴ δειλιάσῃ παραδοῦναι αὐτὸν εἰς δουλείαν.

10. Ἐπερεύθησαν οὖν ἀμφότεροι εἰς Ἀφρικὴν, καὶ προερχομένου τοῦ γαμβροῦ τοῦ ῥηγὸς, προσῆλθεν αὐτῷ ἡ χήρα, δυσωποῦσα ὅπως τὸν υἱὸν αὐτῆς ἀπολαύῃ· ὁ δὲ βάρβαρος ἐκεῖνος ἀνῆρ, τῷ τυφῷ ὑπεραιρόμενος, οὐ μόνον τοῦτο ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ ἀκοῦσαι ἐβδελύξατο.

11. Ἡ δὲ χήρα προσέειπε λέγουσα· ἰδοὺ καὶ τὸν ἀνθρώπον τοῦτον ἀντίσωμον αὐτοῦ παρέχω, μόνον ποιήσον εὐσπλαγχνίαν εἰς ἐμὲ καὶ τὸν μονογενῆ μου υἱὸν ἀπόδος μοι· τότε τοῖνυν ἐκεῖνος, ἰαρωτῷ τῷ προσώπῳ τὸν ἀνθρώπον θεασάμενος, ποῖαν τέχνην ἐπίσταται ἐπεζήτησεν· ὁ δὲ τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπος ἀπεκρίθη αὐτῷ λέγων· τέχνην μὲν τίνα οὐκ ἐπίσταμαι, κήπου δὲ καλῶς ἐπιμελήσασθαι γινώσκω.

12. Ὁ δὲ ταῦτα ἀκούσας ἡδέως πάνυ ἐδέξατο· ὅθεν προσήκατο αὐτὸν δοῦλον καὶ τῇ γυναικὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς ἀπέδωκεν, ὃν λαβοῦσα τῆς Ἀφρικῆς ὑπεχώρησεν· ὁ δὲ Παυλῖνος τὴν φροντίδα τῆς τοῦ κήπου ἐπιμελείας ἐδέξατο.

13. Ὁ οὖν αὐτοῦ κύριος, συχνωτέρως εἰς τὸν κήπον εἰσερχόμενος καὶ μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ κηπουροῦ περὶ τινῶν ζητῶν, ὥς ἔγνω τοῦτον σοφὸν ὑπάρχοντα, πάντας τοὺς οἰκιακοὺς φίλους καταλείψας, μετ' αὐτοῦ διηνεκῶς συνετύγχανε, καὶ τοῖς τούτου ἐνετρύφα ῥήμασιν· ὁ δὲ Παυλῖνος εἰς τὴν τοῦ κυρίου αὐτοῦ τράπεζαν καθ' ἡμέραν κοδιμέντα καὶ ἄλλα τινὰ εὖσυμα χορηγῶν βότανα, καὶ ἄρτον ποριζόμενος, εἰς τὴν τοῦ κήπου φροντίδα ὑπέστρεφεν.

14. Ἐν ᾧ οὖν ἐπὶ πολὺ τοῦτο ἐπράττετο, ἐν μιᾷ τοῦ κυρίου αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ συντυγχάνοντος, πρὸς αὐτὸν ὁ Παυλῖνος ἐν μυστηρίῳ εἶπε· βλέπε τί μέλλεις πράττειν, καὶ πῶς τὸ τῶν Οὐανδάλων βασιλείων διοικηθῆναι μέλλει προνοήσαι. Ἐν ταῦταις γὰρ ταῖς ἡμέραις ὁ ῥῆξ ἐκ παντὸς ἀποθνήσκει.

15. Ὁ δὲ τοῦτο ἀκούσας, ὥς ὑπὲρ πάντας ὑπὸ τοῦ ῥηγὸς ἀγαπώμενος, οὐδαμῶς ἡσύχασεν, ἀλλὰ εἴ τι παρὰ τοῦ ἑαυτοῦ κηπουροῦ ἀκήκοε, τοῦτο ἐμήνυσεν. Ὁ δὲ ῥῆξ τοῦτο ἀκούσας, ἐπεζήτησε τὸν ἄνδρα ἰδεῖν· εἶπεν οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ· κοδιμέντα ἐκ τοῦ κήπου ἐν τῷ ἀρίστῳ μου εἴωθέ με φέρειν καθ' ἐκάστην, ταῦτα οὖν αὐτὸν εἰς τὴν σὴν τράπεζαν ἐνεγκεῖν ποιήσω, ἵνα γνῶς τίς ἐστιν ὁ ταῦτα εἰπών.

16. Μέλлонτος οὖν τοῦ ῥηγὸς ἀριστῶν, ὁ Παυλῖνος ἐκ τοῦ καμάτου αὐτοῦ κοδιμέντα καὶ περίσσμα βότανα βαστάζων εἰσῆλθε· τοῦτον οὖν αἰφνης ὁ ῥῆξ ἰθεασάμενος ἐτρόμαξε, καὶ τὸν ἑαυτοῦ δεσπότην προσκαλεσάμενος, τὸ μυστήριον, ὅπερ πρόφην ἦν ἀποκρύψας, ἐφανέρωσεν αὐτῷ εἰπών· ἀληθές ἐστιν, ὅπερ ἀκήκοας· ἐν

γὰρ τῇ παρελθούσῃ νυκτὶ εἶδον ἐν ὁράματι ἄρχοντας ἐπὶ βήματος κατ' ἑμοῦ καθεζομένους, ὧν μεταξὺ καὶ οὗτος συνεκαθίζετο, καὶ τὸ φραγγέλιον, ὅπερ ποτὲ ἔλαβον τῇ αὐτῶν κρίσει, ἐπήρθη ἀπ' ἑμοῦ· ἐρώτησον οὖν αὐτὸν τίς ἐστιν· ἐγὼ γὰρ τοῦτον τὸν ἄνδρα τὸν ἐν τοσοῦτῳ ἀξιώματι ὄντα, λαίτην, καθὼς φαίνεται, οὐχ ὑπολαμβάνω.

17. Τότε ὁ τοῦ ῥηγὸς γαμβρὸς τὸν Παυλῖνον κατ' ἰδίαν λαβὼν, τίς ὑπάρχει ἐζήτησε, πρὸς δὲν ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος ἀπεκρίθη λέγων, ὅτι δοῦλός εἰμι δὲν ὑπὲρ τῆς τοῦ υἱοῦ χήρας ἀντίσωμον ἐδέξω· ἐκεῖνος δὲ πεπονημένως καὶ μεθ' ὄρκων ἐζήτηι οὐχὶ τί νῦν ἐστι, ἀλλὰ τί ἐν τῇ χώρᾳ αὐτοῦ ὑπῆρχε; Στενωθεὶς οὖν ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος καὶ τοὺς ὄρκους εὐλαβηθεὶς, καὶ παραβῆναι αὐτοὺς μὴ δυνάμενος, Ἐπίσκοπον ἑαυτὸν ὑπάρχειν ὡμολόγησεν.

18. Ἀκούσας δὲ τοῦτο ἐκεῖνος, σφόδρα ἐφοβήθη, καὶ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης προσηνέχθη αὐτῷ λέγων· αἰτησαι παρ' ἑμοῦ ὁ θέλεις, ὅπως ἐν τῇ γῇ σου μετὰ μεγίστων δώρων ὑποστρέψῃς· πρὸς δὲν ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος ἀπεκρίθη· εἰ εὐεργετησαί με θέλεις, ἐν ἐστίν, ὁ αἰτῶ, ἵνα πάντας τοὺς τῆς πόλεώς μου αἰχμαλώτους ἀπολύσῃς.

19. Μετὰ τὴν αἴτησιν, εὐθὺς ἡ ἔρευνα· πάραντα οὖν πάσῃ τῇ Ἀφρικῇ ἐπιζητηθέντες, ἐν πλοίοις ἅπαντες μετὰ σιταρχιῶν ἀναχθέντες ὑπὲρ τῆς τοῦ εὐλαβεστάτου Παυλίνου πληροφορίας, συνοδοιποροῦντες αὐτῷ ἀπελύθησαν. Μετὰ βραχὺ δὲ καὶ ὁ τῶν Οὐανδιῶν ῥῆξ ἐτελέωθη, καὶ τὸ φραγγέλιον ὅπερ εἰς τὴν ἑαυτοῦ τελεαίαν ἐξολόθρευεν, εἰς δὲ τὸν πιστῶν παιδείαν τοῦ Θεοῦ παραχωροῦντος ἐκράτει, τοῦτο ἀπεβάλετο, καθὼς ὁ Παυλῖνος προεῖπεν.

20. Ἐν τινι ἡμέρᾳ Διάκονός τις παρὰ τῶν Λογγοβάρδων κρατηθεὶς, δεδεμένος παρ' αὐτοῖς ἐτηρεῖτο, φονεῦσαι γὰρ αὐτὸν οἱ τοῦτον κρατήσαντες ἐβούλοντο· τῆς οὖν ἡμέρας ἥδη πρὸς ἐσπέρας κλινάσῃς, Σάγκτουλος, ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, ὃς μεταξὺ τῶν Λογγοβάρδων ᾤκει, ἐδυσώπει αὐτοῖς, ὅπως τὴν ζωὴν τῷ Διακόνῳ χαρίσωνται, οἱ δὲ οὐκ ἐπέειντο.

21. Θεασάμενος οὖν ὁ εὐλαβεστάτος ἀνὴρ, ὅτι τὸν τοῦ Διακόνου θάνατον ἀσφαλῶς ἐψηφίσαντο, ἠτήσατο αὐτούς, ἵνα κἂν ἐπὶ τῷ προφυλάξαι τοῦτον αὐτῷ παραχωρήσωσιν. Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον· παρῖφυλάξαι μὲν διδόμεν σοι αὐτόν, ἐπὶ δὲ ὄρφ τοιοῦτῳ, ἵνα, ἐὰν αὐτὸς φύγῃ, σὺ ἀποθάνῃς· προθύμως δὲ τοῦτο ὁ σεβάσιμος ἀνὴρ καταδεξάμενος, τὸν προλεχθέντα Διάκονον ἐν τῇ αὐτοῦ ἀνεδέξατο πιστεῖ.

22. Περὶ δὲ τὸ μεσονύκτιον, ἐν ὧσ' πάντας τοὺς Λογγοβάρδους ὕπνῳ βαθεῖ κατεχομένους ἐθεάσατο, ἐξυπνήσας τὸν Διάκονον, πρὸς αὐτὸν εἶπεν· ἀνάστα, καὶ μετὰ σπουδῆς φύγε· λυτρώσεται σε ὁ Παντοδύναμος Θεός· ὁ δὲ Διάκονος, μνημονεύων τῆς ὑποσχέσεως αὐτοῦ, ἀπεκρίθη λέγων· φυγεῖν, Πάτερ, οὐ δύναμαι· ἐὰν γὰρ φύγω, ἀνυπερέθως ὑπὲρ ἑμοῦ σὺ ἀποθνήσκεις· ὁ δὲ πρὸς τὸ φυγεῖν αὐτὸν κατήπειγε λέγων, ἀνάστα καὶ ἄπελθε, ὁ Παντοδύναμος Θεὸς λυτρώσεται σε· ἐγὼ γὰρ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ εἰμι, καὶ τοσοῦτον εἰς ἐμὲ ποιῆσαι δύνανται, ὅσον αὐτοῖς παραχωρήσει· ἔφυγε τοίνυν ὁ Διάκονος· ὁ δὲ, ὡς ἀπατηθεὶς, αὐτόθι ἔμεινε.

23. Πρωτῆς δὲ γενομένης, ἤλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Λογγοβάρδοι ζητοῦντες, ὃν περ αὐτῷ παραδεδώκασιν. Ὁ δὲ εὐλαβεστάτος Σάγκτουλος πρὸς αὐτοὺς ἔφη· φυγὴ τὸν Διάκονον χρῆσθαι· οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον· τὸ πῶς ἐστοιχήθῃ, αὐτὸς καλῶς ἐπίστασαι· ὁ δὲ τοῦ Κυρίου δοῦλος, θαρσαλέως ἀπεκρίθη, γινώσκω· οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον· καλὸς ἄνθρωπος εἶ, καὶ οὐ θέλομέν σε διὰ βασιανιστηρίων διαφόρων κολάσαντες φονεῦσαι· ἐπίλεξαι οὖν θάνατον οἷον θέλεις· πρὸς οὗς ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος ἀπεκρίθη λέγων· ἐν τῇ χειρὶ τοῦ Θεοῦ εἰμι, καὶ οἷψ' θανάτῳ αὐτὸς με παραχωρήσει ἀποθανεῖν, αὐτῷ με φονεύσατε· τότε πᾶσιν ἐκείνοις τοῖς βαρβάροις ἤρρεσεν, ἵνα τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀποτέμωσι.

24. Γινώντες οὖν οἱ κατὰ τὸν τόπον ἐκεῖνον Λογγοβάρδοι ὅτι Σάγκτουλος ὁ

μεταξὺ αὐτῶν διὰ ἀγιοσύνην ἐν μεγίστῃ τιμῇ ὑπάρχων φονευθῆναι ἔμελλε, πάντες συνῆλθον τῇ συνήθει αὐτῶν ὁμότητι, ἐπὶ τῷ τούτου θανάτῳ εὐφραινόμενοι, καὶ ἐνορδίνως στάντες, τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐξεδέχοντο· εἰσαχθέντος δὲ αὐτοῦ ἐν τῷ μέσῳ, ἐκ πάντων τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἐπελέγη εἷς, ὁ ἐν δυναστείᾳ σώματος τῶν ἄλλων διαφορώτερος· περὶ οὗ διστάσαι οὐκ ἦν, ὅτι ἐν ἐνὶ κρούσματι τὴν κεφαλὴν ἀποτεμεῖ.

25. Ὁ δὲ ἡτήσατο ἵνα ὀλίγη ἄδεια δοθῇ αὐτῷ εὖξασθαι· λαβὼν οὖν, ἐν τῇ γῇ ἑαυτὸν ὑποστρώσας ἤϋχετο· χρονίζοντος δὲ αὐτοῦ ἐν τῇ εὐχῇ, ὁ πρὸς τὸ φονεῦσαι αὐτὸν ἐπιλεγείς, προσελθὼν, τῷ ποδὶ ἐνυξεν αὐτὸν λέγων· ἀνάστα, καὶ κλίνας γόνυ, ἔκτεινόν σου τὸν αὐχένα· ὁ δέ, καθὼς προσεταγή, πεποίηκεν· ὁ δὲ σαρκοβόρος γυμνὸν τὸ ξίφος λαβὼν ἐν ἰσχυί τὸν βραχίονα εἰς ὕψος ἐπῆρεν ἐπὶ τὸ κρούσαι αὐτόν· καὶ ἔμεινεν ὁ βραχίον αὐτοῦ ἀκλινής, ἐφ' ὧστος ἔκτεταμένος.

26. Τότε πάντες οἱ συνεληθόντες Λογγόβαρδοι αἰνεῖν τὸν Θεὸν ἤρξαντο, σφόδρα ἐκπλαγέντες ἐπὶ τῷ γεγονότι· καὶ προσελθόντες τῷ Ἀγίῳ παρεκάλουν αὐτὸν ἀναστῆναι, καὶ τὸν τοῦ φονευτοῦ βραχίονα ἰσάσασθαι· ὁ δὲ ἀναστάς ἔφη· οὐδαμῶς ὑπὲρ αὐτοῦ εὐχομαι, εἰ μὴ πρότερον ὕρκον μοι δώσει, μετὰ χειρὸς αὐτοῦ Χριστιανὸν ἀνθρώπον οὐ φονεύει· ὁ δὲ φονευτὴς ἐκεῖνος, τῆς βασιάνου αὐτὸν κατεπιγούσης, ὡμοσε τοῦ μηδέποτε τοῦ λοιποῦ Χριστιανὸν ἀνθρώπον φονεῦσαι· τότε ὁ Ἅγιος ἐκέλευσε κατενεγκεῖν τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ παραχοῆμα ταύτην κατήγαγε, καὶ τὸ ξίφος αὐτοῦ εἰς τὴν θήκην ἔστρεψεν.

27. Οἱ δὲ παρόντες Λογγόβαρδοι, τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἀγιοσύνην γνωρίζαντες, πρόβατα καὶ βόας καὶ ἄλλα τινὰ, ἐξ ὧν ἦσαν πραιδεύσαντες, δῶρα αὐτῷ προσέφερον· ἄλλ' ὁ τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπου ταῦτα μὲν οὐκ ἐδέξατο, ἕτερα δὲ δῶρα ἡτήσατο εἰπὼν· ἐὰν θέλητέ μοι τίποτε δωρηθῆσθαι, τοὺς αἰχμαλώτους ὄλους, οὓς ἔχετε, χαρίσασθέ μοι, ἵνα ἔχω ὑπὲρ ὑμῶν εὖχεσθαι· οἱ δὲ ὑπέσχοντο καὶ πάντας τοὺς αἰχμαλώτους μετ' αὐτῶν ἀπέλυσαν· οὕτω γὰρ ἡ ἀνωθεν ὠκονομήσατο πρόνοια, ἵνα ἐν ὅσῳ ἑαυτὸν μόνον ὑπὲρ ἐνὸς ἀποθानεῖν δέδωκε, πολλοὺς ἀπὸ θανάτου λυτρώσεται.

28. Νέου ἔτι ὄντος τοῦ μακαρίου Σάββα, καὶ ἐν τῇ Μονῇ τῇ καλουμένῃ Φλαβιανὰ διαγόντος, ὁ ἀρτοποιὸς ὁ ἐκεῖ, διάβροχος τὰ ἱμάτια γεγονώς, ἐπεὶ μὴ εἶχεν ἡλίφ ξηράναι, ἐν τῷ κλιβάνῳ αὐτὰ ἀπέψυξε χεიმῶνος ὄντος· εἶτα λαθὼν ἑαυτόν, κατέλιπεν αὐτὰ ἐκεῖ ξηραίνόμενα· χρείας οὖν ἄφνω καταλαβούσης, αὐτός τε ὁ Σάββας καὶ ἄλλοι τῶν Μοναχῶν, τὴν τε ζύμην μετὰ τοῦ ἀρτοποιοῦ ἐφύρων, καὶ τὸν κλίβανον ἔκαιον, τῶν ἱματίων, ὡς ἔφημεν, κατὰ λήθην ἀπειλημένων.

29. Ἦδη δὲ τῆς φλογὸς ἀρθείσης, ὁ ἀρτοποιὸς εἰς ὑπόμνησιν ἐλθὼν, ὅτε καὶ μηδὲ ἀνύειν δυνατός ὢν, φοβερόν ἤδη τῆς φλογὸς ἀπειλούσης, λύπη τὴν καρδίαν ἐβάλλετο καὶ ἀθυμίᾳ συνείχετο.

30. Οὗ φέρων οὖν ὁ Σάββας τὸν ἀδελφὸν οὕτως ἀθυμοῦντα ὁρᾷ, ἀλλ' οὐδὲ αὐτὸς ἦτον τὰ σπλάγχνα διακαίόμενος, καταφρονεῖ μὲν τοῦ σώματος, καταφρονεῖ δὲ πυρός, καὶ ἐν τῷ τοῦ σταυροῦ σημείῳ φραζόμενος, ὡς εἶχεν εὐθύς ἔνδον τοῦ κλιβάνου γίνεται καὶ τὴν φλόγα καταπατήσας, ὡς τὴν ἡδονὴν πρότερον, τὰ ἱμάτιά τε τοῦ πυρὸς ἀνασφῆζει καὶ αὐτὸς ἔξεισιν ἀβλαβής, οὐ δι' εὐσέβειαν νῦν ὡς πάλαι τοὺς νεανίας, ἀλλὰ διὰ φιλαδελφίαν μᾶλλον αἰδεσθείσης αὐτὸν τῆς φλογός.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΙΣ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ τοῦ Ἰπολύτου, τοῦ γνωστοῦ καὶ εἰς τοὺς Ἀποστόλους ('), ἀνέγνωσα τὸ ἐξῆς διήγημα:

1. Ἀπόστολοι νοοῦνται ἐνταῦθα οἱ μαθηταὶ καὶ διάδοχοι τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων καὶ οἱ Ἀποστολικοὶ Πατέρες, δεδομένου ὅτι ὁ Ἅγιος Ἰπολύτος ἤκμασε

Εἰς τὴν Κόρινθον, κατὰ τοὺς χρόνους τῶν διωγμῶν, ἔζη μία παρθένος καταγομένη ἀπὸ ἐπιφανὲς γένος καὶ ἀρετὰ ὥραία. Αὕτῃ ἤσκειτο εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἀρετῆς. Αὐτὴν λοιπὸν τὴν παρθένον κατήγγειλαν εἰς τὸν δικαστὴν τοῦ τόπου, ὁ ὁποῖος ἦτο εἰδωλολάτρης, ὅτι ὑβρίζει καὶ περιφρονεῖ τοὺς βασιλεῖς καὶ τὰ εἰδῶλα. Διὰ τὰ διεγείρουν δὲ περισσότερον τὸν δικαστὴν αὐτοὶ οἱ ἐκμεταλλευταί, ὑπεγράμμιζον τεχνήντως καὶ τὴν ὥραιότητά της, ἐπειδὴ ἦτο γνωστόν, ὅτι ὁ δικαστὴς ἦτο γυναικομανὴς καὶ ἀσεβής· πράγματι λοιπὸν οὗτος μὲ εὐχαρίστησιν τοὺς ἤκουε.

2. Διατάσσει τότε ἀμέσως νὰ τὴν συλλάβουν. Μόλις δὲ τὴν προσήγαγον ἐνώπιόν του καὶ αὐτὸς ὁ αἰμοχαρὴς τύραννος εἶδεν ἐκ τοῦ πλησίον τὴν ὁμορφιά της, τὴν ἐρωτεύθη ἐμμανῶς. Ἀμέσως ἐπιστρατεύει ὅλην τὴν πονηρίαν του διὰ νὰ τὴν μεταπείσῃ καὶ νὰ τὴν καταστήσῃ εὐχέωτον ὄργανον τῶν αἰσχροῶν του ἐπιθυμιῶν. Παρ' ὅλα ταῦτα δὲν κατώρθωσε τίποτε. Δι' αὐτὸ ὑποβάλλει τὴν γενναίαν παρθένον εἰς διάφορα φοβερὰ βασανιστήρια. Ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν κατώρθωσε νὰ τὴν ἐκφοβίσῃ διὰ νὰ ἀρνηθῇ τὸν Χριστὸν καὶ νὰ προδώσῃ τὴν εἰς Χριστὸν ὁμολογίαν της. Ἡ γενναιοτάτη καὶ ἡρωϊκὴ στάσις τῆς παρθένου τὸν ἔκαμεν ὥσάν τρελλόν. Ὑπὸ τὸ κράτος δὲ τῆς παραφροσύνης του αὐτῆς τὴν ἐξαποστέλλει βιαίως εἰς πορνεῖον. Συγχρόνως δέ, διὰ νὰ τὴν καταστρέψῃ, ἔστω καὶ παρὰ τὴν θέλησίν της, καὶ νὰ τῆς ἀφαιρέσῃ τὸν οὐρανοῦφαντον χιτῶνα τῆς παρθενίας, ὑπεσχέθη εἰς τὸν πορνοβοσκὸν νὰ τοῦ προσφέρῃ καθ' ἑκάστην ἡμέραν τριάκοντα νομίσματα, ἐκτὸς ἐκείνων, ποὺ θὰ εἰσέπραττεν ἀπὸ τὴν ἔκδοσίν της.

3. Ὁ διεφθαρμένος λοιπὸν αὐτὸς ἄνθρωπος εἰσπράττων καθ' ἑκάστην τὸν μισθὸν τῆς αἰσχροπραγίας του, τὴν προέβαλλεν εἰς τοὺς ἐπισκέπτας τοῦ βδελυροῦ αὐτοῦ ἐργαστηρίου τῆς διαφθορᾶς, διὰ νὰ ἀμαρτήσουν μετ' αὐτῆς ὅσοι τὴν ἐπεθύμουν. Ἐκείνη ὅμως ἡ εὐλογημένη νέα δὲν ἔχασε τὴν ψυχραιμίαν της, οὔτε παρεδόθη εἰς τὴν ἀκολασίαν. Ἐπεκαλεῖτο μετὰ θερμότητος τὴν βοήθειαν καὶ προστασίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς προσερχομένους πρὸς αὐτὴν ἀσώτους ἀπέκρουεν εὐγενῶς, λέγουσα εἰς αὐτοὺς μετὰ παρακλήσεως καὶ εὐγενείας.

— Δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ σᾶς δεχθῶ, διότι ἔχω μίαν πληγὴν εἰς τὰ ἀπόκρυφα μέλη μου, ποὺ μυρίζει ἀφορήτως, καὶ φοβοῦμαι μήπως, ἀντὶ ἡδονῆς, αἰσθανθῇτε ἀποτροπιασμὸν καὶ βδελυγμίαν καὶ ὥς ἐκ τούτου μὲ μισήσετε. Περιμένετε ὀλίγας ἡμέρας, ἕως οὗ θεραπευθῶ, ὅποτεν θὰ ἠμπορέσετε, καὶ δωρεὰν ἀκόμη, νὰ μὲ ἔχετε.

περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Γ' αἰῶνος. Αἱ περὶ αὐτοῦ βιογραφικαὶ πληροφορίες εἶναι ἐλάχισται. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων του συνάγεται ὅτι ἔδρασε κυρίως ἐν Ρώμῃ ἐπὶ τῶν Παπῶν Ζεφυρίνου καὶ Καλλίστου (199 – 223). Ὁ Ἰππόλυτος κατέκρινε καὶ τοὺς δύο αὐτοὺς Πάπας. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μάλιστα τοῦ τελευταίου προεκλήθη σχίσμα, τοῦ Ἰππολύτου ἀνακηρυχθέντος ὑπὸ τῶν ὁπαδῶν του Πάπα Ρώμης. Ἐν τῇ ἰστορίᾳ φέρεται γνωστὸς ὡς ἀντίπαπας. Ἐτελεύτησε μαρτυρικῶς (Ἰανουαρίου 30),

4. Μὲ τοὺς λόγους αὐτοὺς τοὺς ἀπεδίωκε καί, πρὸς στιγμήν, διέφευγε τὸν κίνδυνον· ἐν τῷ μεταξὺ μὲ θερμὰ δάκρυα καὶ ἀδιακόπους παρακλήσεις παρεκάλει ἀναστενάζουσα τὸν Θεόν, νὰ τὴν λυτρώσῃ ἀπὸ αὐτὸν τὸν φοβερὸν πειρασμόν. Ὁ Θεὸς λοιπὸν, πού εἶναι πάντοτε παρὼν εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων καὶ πού, ὡς παντογνώστης, ἐγνώριζε πόσον ὀλοψύχως ἡ νέα αὐτὴ ἐνδιαφέρεται καὶ ἀγωνιᾷ διὰ τὴν ἀγνείαν της, ἐμπνέει ἀγαθὰς καὶ σωτηριώδεις ὑπὲρ αὐτῆς σκέψεις εἰς τὴν καρδίαν ἐνὸς νεωτέρου Μαγιστριανοῦ, δηλαδὴ ἀξιωματοῦχου ἀριστοκράτου, ὁ ὁποῖος καὶ κατὰ τὸν ἐσωτερικὸν κόσμον καὶ κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν ὄψιν ἦτο ὡραῖος καὶ εὐγενής. Οὗτος λοιπὸν μετὰ τοσοῦτου ζήλου ἀνέλαβε τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας της ἐκ τοῦ ἀθλίου αὐτοῦ περιβάλλοντος τοῦ πορνείου, ὥστε νὰ ἀδιαφορήσῃ καὶ ἐὰν ἀκόμη θὰ ἠπειλεῖτο μὲ θάνατον.

5. Πράγματι λοιπὸν μίαν νύκτα ὁ εὐγενὴς ἐκείνος νεανίας, μετασχηματισθεὶς εἰς ἀκόλαστον καὶ ἄσωτον, εἰσέρχεται εἰς τὸ πορνεῖον καὶ προσφέρων εἰς τὸν πορνοβοσκὸν πέντε νομίσματα τοῦ λέγει:

— Ἀπόψε θέλω νὰ μοῦ ἐπιτρέψῃς νὰ παραμείνω, ἕως τὸ πρωῒ, μὲ αὐτὴν ἐδῶ τὴν γυναῖκα· καὶ ὑπέδειξε τὴν ἐκ Κορίνθου παρθένον.

Ὅταν εἰσῆλθον εἰς τὸ ἰδιαιτέρον δωμάτιον, ὁ νεαρὸς ἀξιωματοῦχος τῆς λέγει:

— Σήκω καὶ σώσου, ὅσον δύνασαι γρηγορώτερα· βγάλε τὰ ροῦχα σου αὐτὰ καὶ φόρεσε τὰ ἰδικά μου ἐνδύματα καὶ τὴν χλαμύδα μου.

Ἀφοῦ λοιπὸν τὴν μετεμόρφωσε διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ καὶ ἔγινε ἀγνώριστος τῆς λέγει πάλιν:

— Σκεπάσου μὲ τὴν ἄκραν τῆς χλαμύδος καὶ φύγε ἀμέσως.

Ἐκείνη, ἀφοῦ ἐποίησε τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, ἔκαμεν αὐτὸ πού τῆς ὑπέδειξε καὶ διέφυγεν ἀπὸ τὸν διεφθαρμένον ἐκεῖνον τόπον, χωρὶς νὰ ὑποστῇ οὐδεμίαν φθορὰν καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐσώθη.

6. Τὴν ἄλλην ἡμέραν, πού ἔγιναν γνωστὰ τὰ γεγονότα, συνελήφθη ἀμέσως ὁ Μαγιστριανὸς καὶ ὠδηγήθη δέσμιος ἐνώπιον τοῦ θηριώδους δικαστοῦ. Ὁ δικαστής, χωρὶς πολλὰς διατυπώσεις, διέταξε καὶ ἔρριξαν τὸν Μαγιστριανὸν εἰς τὰ θηρία. Διὰ τοῦ φρικτοῦ αὐτοῦ θανάτου ἔλαβεν οὗτος τὸν στέφανον τοῦ μαρτυρίου, διότι ἤθλησε χάριν τῆς ψυχῆς του καὶ διὰ τὴν προστασίαν τῆς τιμῆς τῆς αἰοιδίμου ἐκείνης καὶ μακαρίας παρθένου.

7. Κατὰ τοὺς χρόνους τῶν ἀγρίων καὶ λυσσωδῶν Βανδάλων, πολλὰ μέρη τῆς Ἰταλίας ἡρημώθησαν· ἡ περιοχὴ μάλιστα τῆς Καμπανίας κατέστη ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς τελείως ἀκατοίκητος. Πολλοὶ κάτοικοι ἐκείνων τῶν περιοχῶν, ὅσοι διέφυγον τὴν σφαγὴν, ἠχμαλωτίσθησαν καὶ μετεφέρθησαν ὡς δοῦλοι εἰς τὴν Ἀφρικὴν. Ὁ Ἐπίσκοπος λοιπὸν τῆς πόλεως Νώλων, Παυλῖνος, διὰ νὰ ἀνακουφίσῃ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τὰ θύματα τῶν ἐπιδρομῶν, ἐμοίρασε μεταξὺ τῶν δυστυ-

χῶν αὐτῶν ὅλα τὰ χρήματα τοῦ Ἐπισκοπείου, ἀκόμη καὶ ἅπαντα τὰ ἔπιπλα καὶ σκεύη.

8. Ἀφοῦ τὰ διεμοίρασεν ὅλα καὶ δὲν ἐκράτησεν ἀπολύτως τίποτε, ἦλθε πρὸς αὐτὸν μία γυνὴ χήρα καὶ γοερῶς τὸν ἰκέτευε νὰ τὴν βοηθήσῃ. Ὁ υἱὸς της—ὅπως ἔλεγεν—ἀπήχθη αἰχμάλωτος ἀπὸ τὸν γαμβρὸν τοῦ βασιλέως τῶν Βανδάλων. Ἐξήτει λοιπὸν ἀπὸ τὸν Ἅγιον αὐτὸν ἄνθρωπον τοῦ Θεοῦ, τὸν Ἐπίσκοπον Παυλῖνον, νὰ τῆς δώσῃ τὰ λύτρα τοῦ αἰχμαλώτου υἱοῦ της, ὥστε, ἐὰν καταδεχθῇ, νὰ τὰ δεχθῇ ὁ ἀφέντης τοῦ υἱοῦ της καὶ νὰ τὸν ἀφήσῃ ἐλεύθερον.

9. Μόλις ἤκουσεν αὐτὰ ὁ σεβάσμιος Ἐπίσκοπος ἐλυπήθη καὶ ἤρχισε μὲ μεγάλον ζῆλον καὶ προθυμίαν νὰ ἐρευνᾷ, μήπως ἀνέυρῃ τίποτε, διὰ νὰ τὸ προσφέρῃ εἰς τὴν δυστυχῇ χήραν μητέρα. Παρ' ὅλην ὁμῶς τὴν ἐρευναν δὲν εὔρε τίποτε· ἀπευθυνόμενος τότε πρὸς τὴν ἐναγωνίως ἀναμένουσαν γυναῖκα, τῆς εἶπε:

— Δὲν ἔχω τίποτε, εὐλογημένη μου, νὰ σοῦ προσφέρω, διὰ τὴν ὑπόθεσίν σου· τί νὰ σοῦ κάμω; Ἐνα ἀπομένει· προσφέρομαι ὁ ἴδιος ὡς δοῦλος, διὰ νὰ μὲ παραδώσῃς εἰς τὸν ἀφέντην τοῦ υἱοῦ σου καὶ νὰ ἀπολαύσῃς σὺ ἐλεύθερον τὸν υἱόν σου.

Ἡ γυνή, μόλις ἤκουσε τοιοῦτον λόγον ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Ἐπισκόπου, τὸ ἐξέλαβεν ὡς ἐμπαιγμὸν τῆς δυστυχίας της καὶ ὄχι ὡς ἔκφρασιν εἰλικρινοῦς συμπαθείας πρὸς τὸ πάθημά της. Ὁ Ἐπίσκοπος ἀντελήφθη τὴν δυσπιστίαν της αὐτὴν καὶ καθὼς ἦτο μορφωμένος καὶ συνετὸς τὴν ἔπεισεν, ὅτι εἰλικρινῶς λέγει αὐτὰ πού τῆς ἐπρότεινε, τὴν συνεβούλευσε δὲ νὰ τὰ πιστεύσῃ καὶ νὰ μὴ δειλιάσῃ νὰ τὸν δώσῃ ὡς δοῦλον, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ υἱοῦ της.

10. Πράγματι λοιπὸν ἀνεχώρησαν καὶ οἱ δύο διὰ τὴν Ἀφρικὴν, πρὸς συνάντησιν τοῦ γαμβροῦ τοῦ ἡγεμόνος τῶν Βανδάλων, ὁ ὁποῖος ἐκράτει τὸν νέον αἰχμάλωτον. Ὅταν τὸν συνήντησαν, τὸν ἐπλησίασεν ἡ χήρα καὶ τὸν ἰκέτευε νὰ τῆς χαρίσῃ τὸν υἱόν της. Παρ' ὅλας ὁμῶς τὰς παρακλήσεις τῆς δυστυχικοῦς μητρὸς ὁ βάρβαρος δὲν ἐξευμενίζετο· φουσκωμένος δὲ ἀπὸ ἀλαζονείαν ὄχι μόνον δὲν ἔστεργε νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ αἷτημά της, ἀλλὰ καὶ πού τὴν ἤκουεν ἀκόμη ἡσθάνετο ἀηδία καὶ τὴν ἀπεστρέφετο.

11. Ἐν ἀπογνώσει τότε εὐρισκομένη ἡ χήρα χρησιμοποιεῖ ὡς ὕστατον μέσον τὴν εὐγενικὴν προσφορὰν ἀγάπης τοῦ Ἐπισκόπου.

— Ἐὰν μοῦ δώσῃς τὸ παιδί μου (συνέχισεν ἡ χήρα μητέρα) νὰ καὶ ὁ ἄνθρωπος, πού θὰ τὸ ἀντικαταστήσῃ εἰς τὴν τάξιν τῶν δούλων. Μόνον λυπήσου με καὶ δός μου τὸ μονάκριβο παιδί μου.

Κατόπιν τῆς προτάσεως αὐτῆς ὁ βάρβαρος εἶδε μὲ γελαστὸν πρόσωπον τὸν ἄνθρωπον, πού συνώδευε τὴν χήραν καὶ τὸν ἠρώτησε.

— Ποίαν τέχνην γνωρίζεις;

— Καμμίαν τέχνην δὲν ἔχω μάθει (ἀπαντᾷ ὁ Ἐπίσκοπος)· γνωρίζω ὁμῶς νὰ περιποιοῦμαι πολὺ καλῶς τὸν κῆπον.

12. Μὲ εὐχαρίστησιν ἐδέχθη τὴν πληροφορίαν αὐτὴν ὁ βάρβαρος καὶ ἀμέσως εἰς μὲν τὴν γυναῖκα παραδίδει ἐλεύθερον τὸν υἱὸν της, τὸν δὲ Ἐπίσκοπον ἐκράτησεν ὡς δοῦλον. Μετὰ ταῦτα ἡ μητέρα ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Ἀφρικῆς μὲ τὸν υἱὸν της καὶ ὁ Παυλῖνος ἀνέλαβεν, ὡς δοῦλος, τὴν φροντίδα τοῦ κῆπου.

13. Ὁ κύριος τοῦ κηπουροῦ εἰσήρχετο συχνότερον εἰς τὸν κῆπον καὶ συνεζήτει περὶ διαφόρων θεμάτων μετὰ τοῦ κηπουροῦ. Ἀπὸ τὰς συζητήσεις αὐτὰς δὲν ἤργησε νὰ ἀντιληφθῇ, ὅτι ὁ κηπουρὸς ἦτο σοφὸς καὶ ἐγνώριζε πολλὰ πράγματα. Χάριν λοιπὸν τῆς ὠφελίμου αὐτῆς συναναστροφῆς ἐγκατέλειπεν ὅλους τοὺς οἰκογενειακοὺς του φίλους καὶ συναντῶμενος μετ' αὐτοῦ καθημερινῶς ἀπελάμβανε τοὺς λόγους του. Ὁ Παυλῖνος πάλιν ἔφερε διὰ τὸ τραπέξι τοῦ κυρίου του καρπούς καὶ διάφορα μυρωδικὰ καὶ λαμβάνων παρ' αὐτοῦ τὸ ἀναγκαῖον ἡμερήσιον φαγητόν του, ἀνεχώρει διὰ τὸν κῆπον τὸν ὅποιον ἐκαλλιέργει.

14. Ἡ ἐργασία αὐτὴ καθημερινῶς ἐγίνετο μὲ τὴν αὐτὴν τάξιν καὶ σειράν. Κάποτε, εἰς μίαν τοιαύτην συνάντησιν, λέγει ὁ Παυλῖνος κάπως μυστηριωδῶς εἰς τὸν κύριόν του:

— Πρόσεξε τί πρόκειται νὰ κάμῃς, καὶ νὰ προνοήσῃς πῶς θὰ διοικηθῇ καλλίτερα τὸ βασιλεῖον τῶν Βανδάλων, διότι κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς πρόκειται ἐξάπαντος νὰ ἀποθάνῃ ὁ ἡγεμὼν τῶν Βανδάλων.

15. Ὁ κύριος τοῦ Παυλίνου, μόλις ἤκουσεν αὐτό, ἐταράχθη, διότι τὸν ἡγάπα ὁ ἡγεμὼν περισσότερον ἀπὸ ὅλους. Δι' αὐτὸ ἔσπευσε καὶ διεμήνυσεν εἰς τὸν ἡγεμόνα ὅσα ἤκουσεν ἀπὸ τὸν κηπουρόν. Ὁ ἡγεμὼν, μόλις ἐπληροφορήθη τὰ πράγματα αὐτά, ἐζήτησε νὰ γνωρίσῃ τὸν κηπουρόν. Ὁ γαμβρὸς του τότε τοῦ εἶπεν:

— Ὁ κηπουρὸς μου αὐτὸς συνηθίζει καὶ μοῦ φέρει, κατὰ τὰ γεύματά μου, πολυτίμους καρπούς καὶ μυρωδικὰ· θὰ τὸν προτρέψω λοιπὸν καὶ εἰς σὲ νὰ φέρῃ τὰ προϊόντα τῆς κηπουρικῆς του ἐργασίας, ὥστε νὰ σοῦ δοθῇ ἡ εὐκαιρία νὰ τὸν γνωρίσῃς.

16. Πράγματι, ὅταν ὁ ἡγεμὼν ἐπρόκειτο νὰ γευματίσῃ τὴν ἐπομένην, εἰσηλθεν ὁ Παυλῖνος διὰ νὰ προσφέρῃ εἰς αὐτὸν τοὺς καρπούς, τὰ ἄνθη, τὰ εὐώδη βότανά του, καὶ ὅσα ἐν γένει διὰ τοῦ κόπου του ἐκαλλιέργει. Μόλις ὁ ἡγεμὼν ἀντίκρυσεν ἔτσι αἰφνιδίως τὸν Παυλῖνον, ἐτρόμαξεν. Ἀμέσως φωνάζει τὸν γαμβρόν καὶ συνάροντά του καὶ κατάπληκτος τοῦ φανερῶναι ὅσα προηγουμένως τοῦ εἶχεν ἀποκρύψει.

— Αὐτό, ποῦ ἤκουσας ἐκ τοῦ κηπουροῦ σου—τοῦ εἶπεν—εἶναι ἀληθές. Ἰδοὺ διατί· προχθὲς τὴν νύκτα εἶδον εἰς τὸν ὕπνον μου ἄρχοντας νὰ συνεδριάζουν ἐναντίον μου. Οἱ ἄρχοντες αὐτοὶ μοῦ ἀφήρεσαν τὸ φραγγέλιον (σύμβολον ἐξουσίας), ποῦ μοῦ εἶχον δώσει κάποτε δι' ἀποφάσεώς των. Μεταξὺ τῶν ἀρχόντων αὐτῶν συγκατελέγετο καὶ ὁ κηπουρός. Ἐρώτησε λοιπὸν αὐτὸν ποῖος εἶναι, διότι ἐγώ, κατόπιν τοῦ ὁράματος ἐκείνου, ποῦ τὸν εἶδον νὰ κατέχῃ τοιοῦτον ἀξίωμα, ἔχω τὴν γνώμην, ὅτι δὲν εἶναι ἀπλοῦς λαϊκός, ὅπως φαίνεται.

17. Ἀμέσως τότε ὁ γαμβρός τοῦ ἡγεμόνος παραλαμβάνει ἰδιαιτέρως τὸν Παυλῖνον καὶ προσπαθεῖ νὰ πληροφορηθῇ τὴν ταυτότητά του.

— Εἶπέ μου, σὲ παρακαλῶ—τὸν ἐρωτᾷ—ποῖος εἶσαι;

— Εἶμαι δοῦλος — ἀπήντησεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, — τὸν ὁποῖον ἐδέχθης εἰς τὴν ὑπηρεσίαν σου, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τῆς χήρας.

Ἡ ἀπάντησις αὐτὴ δὲν ἱκανοποίησε τὸν κύριόν του, δι' αὐτὸ ἐξαντλητικῶς καὶ μεθ' ὅρκου ἐζήτηε παρ' αὐτοῦ νὰ μάθῃ, ὅχι ποῖος εἶναι τώρα, ἀλλὰ τί ἦτο, τί ἀξίωμα εἶχεν εἰς τὴν πατρίδα του. Κατόπιν τῆς πίεσεως αὐτῆς καὶ ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ὁ Παυλῖνος, ἐσεβάσθη τοὺς ὅρκους, τοὺς ὁποίους δὲν ἠδύνατο νὰ παραβῇ, τοῦ ἐφάνερωσε μὲ βαθυτάτην ταπεινοφροσύνην τὴν ἀλήθειαν.

— Εἰς τὴν πατρίδα μου ἦμουν Ἐπίσκοπος!

18. Μόλις ἤκουσεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἐφοβήθη πολὺ ὁ ἄλλοτε ὑπερήφανος καὶ ἀλαζὼν ἡγεμὼν καὶ ταπεινωμένος πλέον τοῦ λέγει:

— Ζήτησέ μου ὅ,τι θέλεις, διὰ νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν πατρίδα σου μὲ πολλὰ δῶρα.

— Ἐὰν θέλῃς νὰ μὲ εὐεργετήσῃς, ἕνα μόνον σοῦ ζητῶ — ἀπήντησεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ — νὰ ἐλευθερώσῃς ὅλους τοὺς αἰχμαλώτους, ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὴν ἐπισκοπὴν μου.

19. Ἀμέσως δίδεται ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος διαταγὴ νὰ ἀρχίσῃ ἡ ἔρευνα καὶ νὰ ἀναζητηθοῦν εἰς ὅλην τὴν Ἀφρικὴν οἱ ἐκ τῆς πόλεως τοῦ Ἀγίου Παυλίνου αἰχμάλωτοι. Οὗτοι ἀνακαλυφθέντες, μὲ τὴν βοήθειαν τῶν πληροφοριῶν τοῦ εὐλαβεστάτου Ἐπισκόπου Παυλίνου, ἐπεβιβάσθησαν εἰς πλοῖα, ἔλαβον τὰς ἀναγκαίας τροφὰς καὶ ἀπέπλευσαν, μαζὶ μὲ τὸν Παυλῖνον, ἐλεύθεροι πλέον διὰ τὴν Ἰταλίαν. Ἡ ἐλευθερία των ἐδόθη εἰς αὐτοὺς χάριν τοῦ Παυλίνου. Μετ' ὀλίγον ἀπέθανε καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν Βανδάλων, ὅπως εἶχε προείπει ὁ Παυλῖνος, καὶ διὰ τοῦ θανάτου ἐγκατέλειψε τὸ φοβερὸν μαστίγιον, τὸ ὁποῖον ἐκράτει καὶ διὰ τὴν ἀπώλειάν του, ἀλλά, κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ, καὶ διὰ τὴν παιδαγωγικὴν τιμωρίαν τῶν πιστῶν.

20. Μίαν ἡμέραν ἕνας Διάκονος συνελήφθη ἀπὸ τοὺς Λογγοβάρδους· ἀμέσως τὸν ἔδεσαν καὶ τὸν ἐφρούρουν, διότι ἐσκέπτοντο νὰ τὸν φονεύσουν. Ὅταν ἤρχισε νὰ βραδυάζῃ, ἕνας ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ὁ Σάγκτουλος, ποὺ κατόκει εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Λογγοβάρδων, προσῆλθεν εἰς τοὺς ἀρχηγούς των καὶ ἤρχισε θερμῶς νὰ τοὺς παρακαλῇ, διὰ νὰ χαρίσουν εἰς τὸν Διάκονον τὴν ζωὴν του. Αὐτοὶ ὁμως δὲν ἐπέισθησαν.

21. Ἀφοῦ διεπίστωσεν ὁ εὐλαβέστατος αὐτὸς ἄνθρωπος, ὅτι ἀπεφάσισαν πλέον οἱ Λογγοβάρδοι νὰ θανατώσουν τὸν Διάκονον, κατέφυγεν εἰς ἕνα ἔσχατον μέτρον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐσκόπευε νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν αἰχμάλωτον· ἐζήτησεν ἀπὸ αὐτοὺς νὰ τοῦ ἀναθέσουν νὰ τὸν φρουρῇ μέχρι τῆς ἐκτελέσεώς του. Οἱ Λογγοβάρδοι τότε τοῦ εἶπον:

— Εὐχαρίστως σοῦ ἐπιτρέπομεν νὰ τὸν φυλάξης ἕως οὗτου τὸν ἐκτελέσωμεν· σοῦ θέτομεν ὁμως ἓνα ὄρον· ἐὰν αὐτὸς δραπετεύσῃ, θὰ ἀποθάνῃς σὺ εἰς τὴν θέσιν του.

Προθύμως ἔδωκε τὴν ὑπόσχεσιν αὐτὴν ὁ Σάγκτουλος καὶ οἱ Λογγοβάρδοι τότε τοῦ ἐνεπιστεύθησαν τὸν μελλοθάνατον.

22. Κατὰ τὸ μεσονύκτιον, καὶ ὅταν διεπίστωσεν, ὅτι οἱ Λογγοβάρδοι κοιμῶνται βαθέως, ἀφυπνίζει ὁ Σάγκτουλος τὸν μελλοθάνατον Διάκονον καὶ τοῦ λέγει:

— Σήκω καὶ φύγε γρήγορα· θὰ σὲ ἐλευθερώσῃ ὁ Παντοδύναμος Θεός.

Ὁ Διάκονος ὁμως ἀναλογιζόμενος τὴν φορικτὴν ὑπόσχεσιν, ποῦ ἔδωκεν ὁ Σάγκτουλος εἰς τοὺς Λογγοβάρδους, ἀπήντησεν εἰς αὐτόν:

— Δὲν ἤμπορῶ, Πάτερ μου, νὰ φύγω· διότι, ἐὰν ἐγὼ φύγω, σὺ ὁπωσδήποτε θὰ ἀποθάνῃς χάριν ἐμοῦ.

Ὁ εὐλαβὴς Σάγκτουλος τὸν ἐπέβλεπε καὶ τὸν ἐξηνάκαζε.

— Σήκω καὶ φύγε—τοῦ ἐπανελάμβανε φορτικῶς· ὁ Θεὸς θὰ σὲ ἀπελευθερώσῃ. Ὅσον δι' ἐμέ, μὴ ἐνδιαφέρεσαι· διότι ἐγὼ εὐρίσκομαι εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ καί, ὥς ἐκ τούτου, τόσον μόνον ἤμποροῦν νὰ μὲ βλάψουν οἱ Λογγοβάρδοι, ὅσον θὰ ἐπιτρέψῃ εἰς αὐτοὺς ὁ Παντοδύναμος Θεός.

Κατόπιν αὐτῶν ἐπείσθη ὁ Διάκονος καὶ ἔφυγεν· ὁ δὲ Σάγκτουλος παρέμεινεν εἰς τὴν θέσιν του, ὡς νὰ εἶχε, δηθὲν, ἔξαπατηθῇ.

23. Τὸ πρῶτ' ἦλθον εἰς αὐτὸν οἱ Λογγοβάρδοι ἀναζητοῦντες ἀπὸ τὸν Σάγκτουλον τὸν μελλοθάνατον, ποῦ τοῦ παρέδωσαν. Τότε ὁ εὐλαβέστατος Σάγκτουλος μὲ ἡρεμίαν τοὺς ἀπαντᾷ:

— Ὁ Διάκονος ἐδραπέτευσεν.

— Γνωρίζεις καλῶς ὑπὸ ποίους ὄρους τὸν ἀνέλαβες καὶ τί ὑπεσχέθης, εἶπον οἱ Λογγοβάρδοι.

— Γνωρίζω, ἀπήντησε μὲ θάρρος ὁ δοῦλος τοῦ Κυρίου.

— Ἐπειδὴ εἶσαι καλὸς ἄνθρωπος, δὲν ἐπιθυμοῦμεν νὰ σὲ φονεύσωμεν μὲ βασανιστήρια· διάλεξε λοιπὸν ποῖον θάνατον προτιμᾷς.

— Ἡ ζωὴ μου εὐρίσκεται εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ ὅποιον θάνατον ἐκεῖνος ἐπιτρέψῃ, φονεύσατέ με.

Μετὰ τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν ἀπεφάσισαν οἱ Λογγοβάρδοι νὰ τὸν ἀποκεφαλίσουν.

24. Πληροφορηθέντες οἱ Λογγοβάρδοι τῆς περιοχῆς ἐκείνης, ὅτι ἐπρόκειτο νὰ ἐκτελεσθῇ ὁ ὑφ' ὅλων διὰ τὴν ἀγιοσύνην του τιμώμενος Σάγκτουλος, συνεκεντρώθησαν ὅλοι καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τῆς γνωστῆς των ὠμότητος, ἡὐχαριστοῦντο διὰ τὸν ἀποφασισθέντα θάνατον. Ἐντὸς ὀλίγου ἐσχηματίσθη ὁλόκληρος βαρβαρική παράταξις καὶ ἀνέμενε τὴν ἐκτέλεσιν. Μόλις ὠδηγήθη εἰς τὸ μέσον τοῦ βαρβαρικοῦ αὐτοῦ στίφους ὁ Σάγκτουλος, ἀμέσως οἱ Λογγοβάρδοι ἐδιάλεξαν ἓνα, ποῦ διέφερεν ἀπὸ τοὺς ὑπολοίπους κατὰ τὴν σωματικὴν δύναμιν. Αὐτὸς

ἦτο βέβαιον, ὅτι μὲ ἓνα μόνον κτύπημα θὰ ἀπέκοπτε τὴν κεφαλὴν τοῦ γενναίου Σαγκτούλου.

25. Ἐν τῷ μεταξύ, χωρὶς νὰ χάσῃ τὸ θάρρος του ὁ μελλοθάνατος, ζητεῖ, ὡς χάριν, νὰ τοῦ ἐπιτραπῇ νὰ προσευχῇ ὀλίγον. Ἀφοῦ ἔλαβε τὴν ἄδειαν, ἔπescen ἀμέσως κατὰ γῆς καὶ ἤρχισε νὰ προσεύχεται. Ἐπειδὴ δὲ ἀργοῦσε νὰ τελειώσῃ τὴν προσευχήν, τὸν ἐπλησίασεν ὁ δῆμιος, τὸν ἐσκούντησε μὲ τὸ πόδι του καὶ τοῦ λέγει:

— Ἐλα, σῆκω, γονάτισε καὶ τέντωσε τὸν λαιμόν σου.

Μὲ προθυμίαν τότε ὁ μελλοθάνατος ἐξετέλεσε τὴν διαταγὴν τοῦ δημίου του καὶ ἡτοιμάζετο νὰ δεχθῇ τὸ θανατηφόρον κτύπημα τοῦ ξίφους. Ἀμέσως ὁ αἰμοχαρὴς Λογγοβάρδος ἐξήγαγεν ἀπὸ τὴν θήκην τὸ ξίφος, τὸ ἐκράτησε μὲ δύναμιν καὶ ἐσήκωσε τὴν χεῖρα του, μὲ τὴν ὁποίαν ἐκράτει τὸ ξίφος, ὑψηλά, διὰ νὰ καταφέρῃ εἰς τὸν αὐχένα τοῦ θύματος τὸ θανατηφόρον κτύπημα. Τότε ὅμως συνέβη ἓνα καταπληκτικὸν καὶ φοβερὸν πρᾶγμα: Ἡ χεὶρ τοῦ δημίου ἔμεινε τεντωμένη εἰς τὸ ὕψος ἐκεῖνο, χωρὶς νὰ δύναται νὰ κινήθῃ πρὸς τὰ κάτω.

26. Οἱ συγκεντρωθέντες Λογγοβάρδοι κατετρόμαξαν ἀπὸ τὸ θαυμαστὸν καὶ φοβερὸν αὐτὸ περιστατικὸν καὶ ἀμέσως ἤρχισαν νὰ προσεύχωνται πρὸς τὸν Θεόν. Συγχρόνως ἐπλησίασαν τὸν Ἅγιον, τὸν παρεκάλουν νὰ σηκωθῇ καὶ νὰ θεραπεύσῃ τὴν χεῖρα τοῦ παρ' ὀλίγον δημίου του. Ὁ Σάγκτουλος, ἀφοῦ ἐν τῷ μεταξύ ἐσηκώθη, ἀπεθυνόμενος πρὸς τοὺς Λογγοβάρδους εἶπε:

— Ποτὲ δὲν θὰ εὐχῇ εἰς τὸν Θεόν, διὰ νὰ θεραπευθῇ αὐτὸς ἐδῶ ὁ δῆμιος, ἐὰν προηγουμένως δὲν μοῦ ὀρκισθῇ, ὅτι οὐδέποτε μὲ τὴν χεῖρα του θὰ φονεύσῃ Χριστιανόν.

Τότε ὁ δῆμιος, ὑποφέρων ἀπὸ τοὺς πόνους καὶ τὴν ὀδυνηρὰν ἀκαμψίαν τοῦ βραχίονος, ὀρκίσθη, ὅτι οὐδέποτε θὰ ἐφόνευε Χριστιανόν. Κατόπιν αὐτοῦ ὁ Ἅγιος τὸν διέταξε νὰ καταβιβάσῃ τὴν χεῖρα. Καὶ ἀμέσως τὸ θαῦμα ἐγένεν· ἡ χεὶρ κατέβηκεν εἰς τὴν φυσικὴν της στάσιν καὶ ὁ δῆμιος ἡδυνήθη νὰ θέσῃ τὸ ξίφος εἰς τὴν θήκην.

27. Οἱ παρόντες Λογγοβάρδοι, διαπιστώσαντες τὴν ἀγιότητα τοῦ Σαγκτούλου, ἀμέσως πρόβατα καὶ βόας καὶ ἄλλα πράγματα, πού τυχαίως ἐκείνην τὴν στιγμὴν συνεκέντρωσαν, προσέφεραν ὡς δῶρα εἰς τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν τοῦ Θεοῦ. Ὁ Σάγκτουλος ὅμως ἡρνήθη νὰ δεχθῇ τοιαῦτα δῶρα καὶ ἐζήτησεν ἄλλα.

— Ἐὰν θέλετε — τοὺς εἶπε — νὰ μοῦ προσφέρετε κάτι, νὰ μοῦ χαρίσετε ὅσους αἰχμαλώτους ἔχετε συλλάβει, διὰ νὰ ἡμπορῶ καὶ ἐγὼ νὰ εὐχῶμαι εἰς τὸν Θεὸν διὰ σᾶς. Πράγματι ἐδέχθησαν οἱ Λογγοβάρδοι καὶ ἀπέλυσαν ὅλους τοὺς αἰχμαλώτους των. Ἡ Θεία Πρόνοια κατηύθυνε τοιοῦτοτρόπως τὰ γεγονότα, ὥστε ἡ προθυμία τοῦ Σαγκτούλου νὰ ἀποθάνῃ δι' ἓνα ἄνθρωπον, νὰ γίνῃ ἀφορμὴ νὰ λυτρωθοῦν πολλοὶ ἀπὸ τὰ φοβερὰ δεσμὰ τῆς δεινῆς ἐκείνης αἰχμαλωσίας καὶ τοῦ βεβαίου θανάτου.

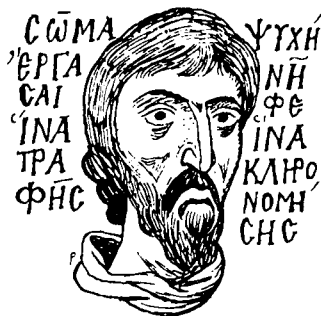

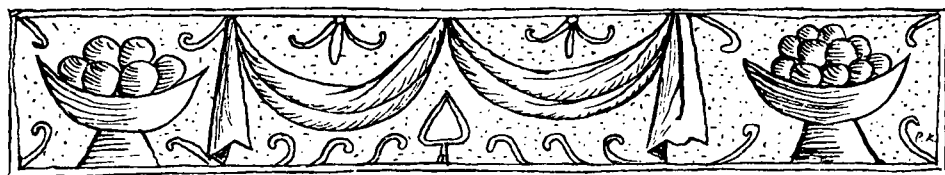
28. Ὃταν ἦτο νέος ὁ Μακάριος Σάββας διέμενεν εἰς τὴν Μονὴν τῶν Φλαβιανῶν. Κάποτε λοιπὸν ὁ ἀρτοποιὸς τῆς Μονῆς ἐβράχηνε καὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ φορέσῃ τὰ ἐνδύματά του. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο χειμῶν καὶ δὲν ὑπῆρχεν ἥλιος, διὰ νὰ τὰ στεγνώσῃ, τὰ ἔβαλεν εἰς τὸν φοῦρνον. Ἀπὸ τὰς διαφόρους εὐθύνas ἐξέχασεν ὁ ἀρτοποιὸς καὶ τὰ ἐνδύματα ἔμειναν εἰς τὸν φοῦρνον. Ἐν τῷ μεταξὺ ἦλθεν ἡ στιγμή νὰ ζυμώσουν τοὺς ἄρτους τοῦ Μοναστηρίου καὶ ὁ Σάββας, ὁ ἴδιος, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν Μοναχῶν ἡσχολοῦντο μὲ τὸ ζύμωμα καὶ τὸ ἀναμμα τοῦ φοῦρνου. Κανεὶς ὅμως δὲν ἐφαντάσθη, ὅτι μέσα εἰς τὸν φοῦρνον εἶχε λησμονήσῃ ὁ ἀρτοποιὸς τὰ ἐνδύματά του.

29. Ὃταν πλέον εἶχον ὑψωθῇ αἱ φλόγες, ἐνεθυμήθη ὁ ἀρτοποιὸς τὰ ἐγκαταλειφθέντα ἐνδύματα. Τίποτε ὅμως δὲν ἤμποροῦσε νὰ κάμῃ, διότι ἡ ἀπειλὴ τῆς πυρᾶς ἦτο φοβερά, δι' ἐκείνον ποὺ θὰ ἐτολμοῦσε νὰ τὴν ἀντιμετωπίσῃ. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἐλύπησε βαθύτατα τὸν ἀρτοποιόν, διὰ τὴν ζημίαν τῆς καταστροφῆς τῶν ἐνδυμάτων.

30. Ὁ Σάββας ὅμως δὲν ἤμποροῦσε νὰ βλέπῃ λυπημένον τὸν ἀδελφόν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς δὲν ἤμποροῦσε νὰ ἡσυχάσῃ σκεπτόμενος τὴν ζημίαν τοῦ ἀδελφοῦ. Ταχύτατα λοιπὸν συλλαμβάνει μίαν ἰδέαν· χωρὶς νὰ σκεφθῇ οὔτε τὸ σῶμα του, οὔτε τὴν φωτιά, κάμνει τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ καὶ ρίπτεται ὅπως ἦτο εἰς τὰς φλόγας εἰς τὸ μέσον τοῦ φοῦρνου. Καί, ὦ τοῦ θαύματος! ἡδυνήθη νὰ κατανικήσῃ τὰς φλόγας, ὅπως προηγουμένως καὶ τὰς ἡδονάς, μὲ τὴν δύναμιν τῆς πίστεως, καὶ οὕτω διασφύζει ἐκ τοῦ κινδύνου τοῦ πυρὸς τὰ ἐνδύματα, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐξέρχεται σῶος ἐκ τῶν φλογῶν.

Τὸ θαῦμα αὐτὸ ἐγινε, καὶ τὸν ἐσεβάσθησαν αἱ φλόγες, ὅχι διὰ τὴν εὐσέβειαν, ὅπως ἄλλοτε τοὺς τρεῖς Παῖδας, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀγάπην του πρὸς τὸν ἀδελφόν του.

ὑΠΟΘΕCΙC ΛΗ΄

**“Οτι ὁ ἔχων τὴν ἐν Κυρίῳ ἀγάπην καὶ ταπεινῶσιν σπουδάζει
μὴ λυπεῖν, ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ θεραπεύειν τὸν πλησίον,
καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ οἰκειοποιεῖσθαι ὡς ἴδια.**

**Αὐτὸς ποὺ αἰσθάνεται τὴν ἐν Κυρίῳ ἀγάπην καὶ ταπεινῶσιν, προσέχει
νὰ μὴ λυπήσῃ τὸν πλησίον, ἀλλὰ μὲ κάθε τρόπον τὸν ἐξυπηρετεῖ, καὶ
αἰσθάνεται ὡς ἰδικὰς του τὰς ἀνάγκας του καὶ τὰ προβλήματα του.**

Α΄. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΙΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων, ὅτι οὐδέποτε ἔδωκα ἀγάπην, ἀλλὰ τὸ δοῦ-
ναι καὶ λαβεῖν ἀγάπῃ μοι ἦν, λογιζομένην ὅτι τὸ κέρδος τοῦ ἀδελφοῦ
μου, ἔργον καρποφορίας μοί ἐστιν.

2. Δύο ἀδελφοὶ ἦσαν εἰς τὰ κελλία, ὁ εἷς δὲ Γέρων, καὶ παρεκάλει
τὸν νεώτερον λέγων· μείνωμεν ὁμοῦ, ἀδελφέ· ὁ δὲ λέγει αὐτῷ· ἀμαρ-
τωλὸς εἰμι, καὶ οὐ δύναμαι μεῖναι μετὰ σοῦ, Ἀββᾶ· ὁ δὲ παρεκάλει
αὐτὸν λέγων· ναί, δυνάμεθα· ἦν δὲ ὁ Γέρων καθαρὸς καὶ οὐκ ἤθελεν
ἀκοῦειν ὅτι ὁ ἀδελφὸς ἔχει λογισμοὺς πορνείας· λέγει οὖν αὐτῷ ὁ
ἀδελφός· ἄφες με ἑβδομάδα καὶ πάλιν λαλοῦμεν.

3. Μετὰ οὖν ἑβδομάδα, θέλων ὁ νεώτερος δοκιμάσαι αὐτόν, εἶπεν· εἰς μέγαν
πειρασμὸν ἐνέπεσον, Ἀββᾶ, τῇ ἑβδομάδι ταύτῃ· ἀπελθὼν γὰρ εἰς τὴν κώμην διὰ
τινα χρεῖαν, ἔπεσον μετὰ γυναικός· ἔφη αὐτῷ ὁ Γέρων· ἔστι μετάνοια· ἀπεκρίθη
ὁ ἀδελφός, ναί· λέγει ὁ Γέρων· ἐγὼ βαστάζω τὸ ἥμιον τῆς ἀμαρτίας, καὶ σὺ τὸ
ἥμιον· τότε λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· ἄρτι δυνάμεθα εἶναι ὁμοῦ, καὶ ἔμειναν μετ’
ἀλλήλων ἕως τέλους.

4. Ἀπῆλθόν ποτε τρεῖς ἀδελφοὶ εἰς θερισμόν, καὶ ἔλαβον ἑαυτοῖς ἐξήκοντα
ἀρουράς· εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν ἠσθένησε τὴν πρώτην ἡμέραν εἰς τὴν κώμην αὐτοῦ·
εἶπεν ὁ εἷς τῶν δύο τῷ ἑτέρῳ ἰδοῦ, ἀδελφέ, βλέπεις, ὅτι ἠσθένησεν ὁ ἀδελφός
ἡμῶν, βιάσαι οὖν τὸν λογιζομένον σου μικρόν, καὶ γὰρ μικρόν, καὶ πιστεύομεν διὰ τῶν
εὐχῶν αὐτοῦ θερίσαι τὸ τόπον αὐτοῦ.

5. Τελεσθέντος οὖν τοῦ ἔργου, ὡς ἔμελλον ἀπελθεῖν καὶ λαβεῖν τὸν μισθόν,
ἐκάλουν καὶ τὸν ἀδελφὸν λέγοντες· ἔλθέ, ἄρον τὸν μισθόν σου, ἀδελφέ· ὁ δὲ εἶπε·
ποῖον μισθὸν ἔχω λαβεῖν μὴ θερίσας; οἱ δὲ εἶπον· διὰ τῶν εὐχῶν σου γέγονεν ὁ
θερισμός σου, καὶ δεῦρο λάβε τὸν μισθόν σου· ὁ δὲ οὐκ ἐπέθετο.

6. Πολλῆς οὖν ἀμφιβολίας γενομένης ἀνὰ μέσον αὐτῶν, ἀπῆλθον δικάσαι
πρὸς μέγαν Γέροντα· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Πάτερ, ἀπῆλθομεν θερίσαι οἱ
τρεῖς, καὶ κατ’ αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἠσθένησα, καὶ ὑπέστρεψα εἰς τὸ κελλίον μου,
καὶ ἀναγκάζουσί με οἱ ἀδελφοί, μὴδὲ μίαν ὥραν θερίσαντα, λαβεῖν μισθὸν ὑπὲρ

τοῦ θεισμοῦ, οὐ αὐτοὶ ἐθέρισαν' λέγουσι δὲ καὶ ἐκεῖνοι· Πάτερ, οἱ τρεῖς ἐλάβομεν ἐξήκοντα ἀρουράς, καὶ εἰ ἤμεν οἱ τρεῖς, οὐκ εἴχομεν αὐτὰς τελέσαι; διὰ τῶν εὐχῶν δὲ τοῦ ἀδελφοῦ οἱ δύο ταχέως κατελύσαμεν τὸν θεισμόν, καὶ λέγομεν αὐτῷ λάβε τὸν μισθόν σου, καὶ οὐ θέλει.

7. Ἀκούσας δὲ ὁ Γέρων ἐθαύμασε, καὶ εἶπε τῷ ἀδελφῷ τῷ μετ' αὐτοῦ· κροῦσον, ἵνα συναχθῶσι πάντες οἱ ἀδελφοί· ἐλθόντων δὲ πάντων, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Γέρων· δεῦτε, ἀδελφοί, ἀκούσατε σήμερον δικαιοκρισίαν, καὶ ἀνγγεῖλεν αὐτοῖς πάντα· οἱ δὲ κατεδίκασαν τὸν ἀδελφὸν λαβεῖν τὸν μισθὸν αὐτοῦ καὶ ποιῆσαι εἴ τι θέλει· καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἀδελφὸς κλαίων καὶ λυπούμενος.

8. Ἐλεγον οἱ Γέροντες, ὅτι ὀφρεῖται ἕκαστος τὸ τοῦ πλησίον οἰκτιροῦσθαι καὶ συμπάσχειν αὐτῷ ἐν ἅπασι, καὶ συγχάριεν καὶ συγκαίειν αὐτῷ, καὶ οὕτω διακείσθαι, ὥς τὸ ἐκείνου φορῶν σῶμα, καθὼς γέγραπται· ὅτι «ἐν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ»· καὶ πάλιν· «τοῦ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ καρδία μία».

9. Ἀδελφός τις σύνοικον ἔχων ἕτερον ἀδελφόν, καὶ γνούς αὐτὸν πεσόντα μετὰ παιδίσκης, τῆς κομιζούσης τὰς χρείας, οὐκ ἤλεγξε τὸν ἀδελφόν, ἀλλὰ σιωπῶν ἐστέναζε, καὶ τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ δέησιν ἠΰξανε· ἡξίου δὲ κἀκεῖνον εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐπιλέγων ὅτι πολλὰ ἡμάρτηκα, καὶ θέλω πρὸς τελευτῆς τῶν ἁμαρτημάτων ἐλευθερωθῆναι· τοῦ δὲ ἁμαρτήσαντος θανατοῦστος ἐπὶ τῇ κατανύξει αὐτοῦ, καὶ συντρέχοντος αὐτῷ, ἐν τῷ μεταξὺ τελευτᾷ ὁ μὴ ἁμαρτήσας, καὶ μετὰ τοῦτο παραστάς ἐν ὀνείρῳ, τὸ πρᾶγμα τῷ ἀδελφῷ ἀνεκάλυψεν.

10. Διηγῆσατο Γέρων, ὅτι Πρεσβύτεροί τινες τέσσαρες δεξιὰς ἔδωκαν ἀλλήλοις, ἵνα ὁμοψύχως καὶ ὁμοτρόπως ζήσωσιν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, καὶ ὁμοῦ πάλιν ἐν τοῖς οὐρανοῖς εὐρεθῶσι, τῇ δεσποτικῇ πιστεύσαντες φωνῇ τῇ λεγούσῃ· ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος, οὐ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

11. Οἱ μὲν οὖν τρεῖς ἐξ αὐτῶν, τῇ ἀσκήσει προσκαρτεροῦντες, ἡσυχάζον ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὁ δὲ ἕτερος διηκόνει αὐτοῖς τὰ πρὸς τὴν χρείαν· συνέβη οὖν τοὺς δύο τελειωθῆναι ἐν Χριστῷ, καὶ ἀναλύσαι καὶ ἀπενεχθῆναι ἐν ἐνὶ τόπῳ ἀναπαύσεως· τοὺς δὲ δύο περιλειφθῆναι ἐν τῇ γῇ, τὸν διακονητήν, καὶ ἕνα τῶν ἡσυχάζόντων· ἐξ ἐπιβουλῆς δὲ τοῦ ἐχθροῦ ὁ διακονητὴς ἔπεσεν εἰς πορνείαν, καὶ ἀπεκαλύφθη ἐνὶ τῶν διορατικῶν Γερόντων, ὅτι οἱ δύο τελειωθέντες παρεκάλουν τὸν Θεὸν περὶ τοῦ διακονητοῦ λέγοντες· παραδὼς τὸν ἀδελφὸν βρωθῆναι ὑπὸ λέοντος ἢ ὑπὸ ἄλλου θηρίου, ἵνα ἀπονιψάμενος τὴν ἁμαρτίαν ἔλθῃ εἰς τὸν τόπον, ἐν ᾧ ἐσμεν, καὶ μὴ διαπέσῃ ἡ συμφωνία ἡμῶν.

12. Ἐγένετο δέ, ὑποστρέφοντι τῷ ἀδελφῷ κατὰ τὸ ἔθος ἐκ τῆς διακονίας, ὑπήντησεν αὐτῷ λέων, καὶ ἐζήτηι θανατῶσαι αὐτόν· ἔγνω δὲ καὶ ὁ ἡσυχαστὴς τὸ γινόμενον, ἀπεκαλύφθη γὰρ αὐτῷ, καὶ ἔστη εἰς προσευχὴν δεόμενος τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ πάραντα ἔστη ὁ λέων. Οἱ μὲν οὖν δύο Πατέρες, οἱ ἤδη τελειωθέντες, παρεκάλουν τὸν Θεὸν λέγοντες· δεόμεθί σου, Δέσποτα, ἵνα βρωθῇ ὑπὸ λέοντος, ὅπως ἔλθῃ μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ μακαριότητι ταύτῃ, καὶ μὴ ἐπακούσης, Ἄγιε, τοῦ παρακαλοῦντος ὑπὲρ αὐτοῦ ἐν τῇ γῇ.

13. Ὁ δὲ Γέρων μετὰ δακρῶν ἐκτενῶς ἱκέτευε τὸν Θεὸν ἐλεηθῆναι τὸν ἀδελφόν, καὶ ῥυσθῆναι τοῦ λέοντος. Ἐπήκουσε δὲ ὁ Θεὸς τῆς αὐτοῦ δεήσεως, καὶ φησι πρὸς τοὺς ἐν οὐρανῷ ὄντας· δίκαιόν ἐστιν ἀκούσαι ἐκεῖνον, ἥπερ ὑμῶν, ὑμεῖς γὰρ ὧδε ἐν ἀνέσει ἐστέ, ἀπαλλαγέντες τῶν πόνων καὶ τῶν ἰδρωτῶν τοῦ βίου, ἐκεῖνος δὲ κεκμηκώς ἐστιν ἐν τῷ μόχθῳ τῆς σαρκός, καὶ παλαιῶν ἔτι πρὸς τὰ πνεύματα τῆς πονηρίας· διὸ καὶ δίκαιόν ἐστιν ἐκεῖνῳ δοῦναι τὴν χάριν.

14. Εὐθέως οὖν ἀνεχώρησεν ὁ λέων ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ ἐλθὼν ἐν τῷ κελίῳ. εὗρε τὸν Γέροντα δακρύνοντα ἔτι ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ διηγῆσατο αὐτῷ πάντα τὰ

συμβάντα αὐτῷ· καὶ ἐξωμολογήσατο τὴν ἁμαρτίαν, ἣν ἐποίησε· καὶ γνοὺς ὅτι ἐφείσατο αὐτοῦ ὁ Θεός, μετενόησε, καὶ ἐντὸς ὀλίγου καιροῦ ἦλθεν εἰς τὸ ἀρχαῖον μέτρον, καὶ τοῦ Γέροντος συγκοπιῶντος αὐτῷ. Εἶτα ἐκοιμήθησαν καὶ αὐτοί, καὶ ἀπεκαλύφθη τῷ προῳδῶθέντι διορατικῷ Γέροντι, ὅτι οἱ τέσσαρες ἐν ἐνὶ τόπῳ ἐτάχθησαν, κατὰ τὰς ἀψευδεῖς ἐπαγγελίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

15. Ἀδελφοὶ δύο ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀγορὰν πωλῆσαι τὰ σκεύη αὐτῶν· καὶ ὡς διεχωρίσθησαν ἀπ' ἀλλήλων, ὁ εἰς ἔπεσεν εἰς πορνείαν· εἶτα ἐλθόντος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν λέγοντος, ἄγωμεν εἰς τὸ κελλίον, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, οὐκ ἔρχομαι· ὁ δὲ παρεκάλει αὐτὸν λέγων· διατί, ἀδελφέ μου; καὶ εἶπε· διότι ἀπελθόντος σου ἀπ' ἐμοῦ, ἔπεσον εἰς πορνείαν· καὶ ὁ ἀδελφὸς θέλων κερδῆσαι αὐτὸν ἔφη· κἀγώ, ἀδελφέ, ὡς ἀπῆλθον ἀπὸ σοῦ, οὕτω μοι γέγονεν, ἀλλὰ ἄγωμεν· μετανοήσωμεν ἐμπόνως, καὶ ὁ Θεὸς συγχωρεῖ ἡμῖν.

16. Ὑποστρέψαντες οὖν, ἀνῆγγειλαν τοῖς Γέρονσι τὸ συμβάν αὐτοῖς, καὶ ἔδωκαν αὐτοῖς οἱ Γέροντες ἐντολὰς τοῦ μετανοῆσαι, καὶ μετενόει καὶ ὁ μὴ ἁμαρτήσας ὑπὲρ τοῦ ἁμαρτήσαντος, ὡς καὶ αὐτὸς ἁμαρτήσας· καὶ ἰδὼν ὁ Θεὸς τὸν κόπον αὐτοῦ, ὃν ἐκοπία ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ ἀδελφοῦ, ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἀπεκάλυψεν ἐνὶ τῶν Γερόντων, ὅτι διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην τοῦ μὴ ἁμαρτήσαντος συνεχώρησα τῷ ἁμαρτήσαντι.

17. Ἦλθέ ποτε ἀδελφὸς πρὸς τινα Γέροντα καὶ λέγει αὐτῷ· Πάτερ, ὁ ἀδελφός μου παραλύει με ὥδε κἀκεῖσε ἀπερχόμενος, καὶ θλίβει με· ὁ δὲ Γέρων παρεκάλει αὐτὸν λέγων· βάστασον τὸν ἀδελφόν σου, καὶ ὁ Θεός, βλέπων τὸ ἔργον τῆς ὑπομονῆς σου, φέρει αὐτόν· οὐ γὰρ μετὰ σκληρότητος εὐγενὲς φέρειν τινά· δαίμων γὰρ δαίμονα οὐκ ἐκβάλλει, ἀλλὰ μᾶλλον τῇ χρηστότητι φέρεις αὐτόν, καὶ γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν παρακλήσει φέρει τοὺς ἀνθρώπους.

18. Καὶ διηγῆσατο ὁ Γέρων λέγων, ὅτι ἦσαν ἐν Θηβαῖδι δύο ἀδελφοί, ὁ δὲ εἰς πολεμηθεὶς εἰς πορνείαν καὶ κατακυριευθεὶς ὑπὸ τῶν λογισμῶν, ἔλεγε πρὸς τὸν ἕτερον· ὑπάγω εἰς τὸν κόσμον· ὁ δὲ κλαίων ἔλεγεν· οὐκ ἄφῳ σε, ἀδελφέ μου, εἰς τὸν κόσμον ἀπελθεῖν, καὶ ἀπολέσαι ὅλους τοὺς κόπους σου, καὶ τὴν παρθενίαν σου· ὁ δὲ οὐκ ἐπέιθετο λέγων· οὐ κάθημαι, εἰμὴ ἀπέλθω· ἢ οὖν ἐλθέ μετ' ἐμοῦ, καὶ πάλιν ὑποστρέφω μετὰ σοῦ, ἢ ἀπόλυσόν με, καὶ μένω εἰς τὸν κόσμον.

19. Ἀπορούμενος οὖν ὁ ἀδελφός, ἀπῆλθε πρὸς τινα Γέροντα, καὶ ἀνῆγγειλεν αὐτῷ ταῦτα· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γέρων· ὕπαγε μετ' αὐτοῦ καὶ ὁ Θεὸς διὰ τὸν κόπον σου οὐκ ἀφήσει αὐτὸν πεσεῖν.

20. Καὶ ἀναστάντες ἦλθον εἰς τὴν οἰκουμένην καὶ ὡς ἐφθασαν εἰς τὴν κώμην, ἰδὼν ὁ Θεὸς τὸν κόπον τὸν ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ ἀδελφοῦ, ἦρε τὸν πόλεμον τοῦ πολεμουμένου ἀδελφοῦ, καὶ κουφισθεὶς ἐκεῖνος λέγει αὐτῷ· ἰδοὺ νόμισον, ἀδελφέ, ὅτι ἡμάρτηκα· τί ἐκέρδησα ἐκ τούτου; ἄγωμεν οὖν, ὑποστρέψωμεν εἰς τὸ κελλίον· καὶ ἐπανῆλθον ἀβλαβεῖς ἀμφοτέροι.

21. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀγαθῶν· οὐδέποτε ἐκοιμήθην ἔχων κατὰ τινος, οὐδὲ ἀφῆκα τινὰ κοιμηθῆναι ἔχοντα κατ' ἐμοῦ, κατὰ τὴν δύναμίν μου.

22. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰσαάκ· οὐδέποτε εἰσῆνεγκα εἰς τὸ κελλίον μου λογισμὸν ἀδελφοῦ θλίψαντός με· κἀγὼ ἐσπούδασα, μὴ ἀφῆναι ἀδελφὸν εἰς τὸ κελλίον, ἔχοντα αὐτὸν κατ' ἐμοῦ λογισμόν.

23. Ἀναβαίνοντός ποτε τοῦ Ἀββᾶ Ἰωάννου ἀπὸ σκήτεως μετὰ ἄλλων ἀδελφῶν, ἐπλανήθη ὁ ὁδηγῶν αὐτούς· ἦν γὰρ νύξ· καὶ λέγουσιν οἱ ἀδελφοὶ τῷ Ἀββᾶ Ἰωάννῃ· τί ποιήσωμεν, Ἀββᾶ, ὅτι ἐπλανήθη ὁ ἀδελφὸς τὴν ὁδόν, μήπως ἀποθῶμεν πλανώμενοι;

24. Λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρων· εἰάν εὔπωμεν αὐτῷ, λυπεῖται καὶ αἰσχύνεται· ἀλλ'

ἰδοὺ ποιῶ ἑμαυτὸν ἀσθενοῦντα, καὶ λέγω οὐ δύναμαι ὀδεῦσαι, ἀλλὰ μένω ὧδε, ἕως πρωτὶ· καὶ ἐποίησεν οὕτως· οἱ δὲ λοιποὶ εἶπον· οὐδὲ ἡμεῖς ὑπάγομεν, ἀλλὰ καθήμεθα μετὰ σοῦ· καὶ ἐκάθησαν ἕως πρωτὶ καὶ τὸν ἀδελφὸν οὐκ ἐσκανδάλισαν.

25. Γέρων τις ἦν ἐν Αἰγύπτῳ, πρὸ τοῦ ἐλθεῖν ἐκεῖ τοὺς περὶ τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα, ἔχων δὲ καὶ γνῶσιν, ἐτιμᾶτο παρὰ πολλῶν· ὥς οὖν ἀνέβησαν οἱ παρὰ τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα ἀπὸ τῆς σκήτεως, ἀφῆκαν αὐτὸν οἱ ἄνθρωποι καὶ ἤρχοντο πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα· ἐθλίβετο δὲ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν διὰ τὸν Γέροντα.

26. Καὶ ἐν μιᾷ λέγει τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ· τί ποιήσωμεν τῷ μεγάλῳ Γέροντι τοῦτῳ, ὅτι εἰς θλίψιν ἡμᾶς ἔβαλλον οἱ ἄνθρωποι καταλιπόντες αὐτόν, καὶ ἡμῖν οὐδὲν οὐσι προσέχοντες; πῶς οὖν αὐτὸν θεραπεύσωμεν; καὶ λέγει αὐτοῖς· ποιήσατέ μοι μικρὰ βρώματα καὶ λάβετε σαΐτην οἶνον καὶ ἄγωμεν πρὸς αὐτὸν ἵνα γευσώμεθα ὁμοῦ.

27. Ἐβάστασαν οὖν τὰ βρώματα καὶ ἀπῆλθον· καὶ ὥς ἔκρουσαν τὴν θύραν, ἐπήκουσεν ὁ μαθητὴς αὐτοῦ καὶ εἶπε· τίνες ἐστέ; οἱ δὲ εἶπον· λάλησον τῷ Ἀββᾶ, ὅτι ὁ Ποιμὴν ἐστὶ, θέλων εὐλογηθῆναι παρὰ σοῦ· καὶ τοῦτο τοῦ μαθητοῦ ἀναγείλαντος, ἐδήλωσεν ὁ Γέρων λέγων· ὑπάγε, οὐ σχολάζω· οἱ δὲ ὑπέμειναν εἰς τὸ καῦμα λέγοντες, οὐκ ἀναχωροῦμεν, ἐὰν μὴ καταξιωθῶμεν τοῦ Γέροντος.

28. Ὁ δὲ Γέρων ἰδὼν τὴν ταπείνωσιν αὐτοῦ, καὶ τὴν ὑπομονήν, κατανυγείς, ἀνέωξεν αὐτοῖς· καὶ ἐσελθόντες ἐγεύσαντο μετ' αὐτοῦ· ἐσθιονόντων δὲ αὐτῶν, εἶπεν ὁ Γέρων· ἐπ' ἀληθείας οὐκ εἰσὶ μόνα, ἃ ἀκήκοα περὶ ἡμῶν, ἀλλ' ἑκατονταπλασίονα εἶδον ἐν τῷ ἔργῳ ἡμῶν· καὶ ἐγένετο αὐτοῖς φίλος ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης.

29. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν· ὁ ἀγαπῶν τίθησι τὴν ψυχὴν ὑπὲρ τοῦ πλησίον· εἰ γὰρ τις ἀκούσῃ λόγον λυπηρόν, καὶ δύναται καὶ αὐτὸς τὸν ὅμοιον εἰπεῖν, καὶ ἀγωνίσηται μὴ εἰπεῖν, ἢ ἐὰν πλεονεκτῇ, καὶ βαστάσῃ καὶ μὴ ἀνταποδώσῃ τῷ πλεονεκτῇσαντι, ὁ τοιοῦτος τίθησι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ πλησίον.

30. Ἦλθέ τις τῶν Γερόντων εἰς τὸν Ἀββᾶν Λῶτ, εἰς τὸ μικρὸν ἔλος τοῦ Ἀρσενοῖτου, καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν διὰ κελλίον, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ· ἦν δὲ ὁ Γέρων ἀσθενής, καὶ ἀνέπαυσεν αὐτὸν ὁ Ἀββᾶς, Λῶτ· καὶ ἐὰν ἤρχοντό τινες πρὸς αὐτόν, ἐποίει αὐτοὺς παραβαλεῖν αὐτῷ Γέροντι τῷ ἀσθενεῖ· ὁ δὲ ἐλάλει αὐτοῖς λόγους τοῦ Ὠριγένης, καὶ ἐθλίβετο ὁ Ἀββᾶς Λῶτ, λέγων· μὴ νομίσωσιν οἱ Πατέρες ὅτι καὶ ἡμεῖς οὕτως ἐσμέν; καὶ ἐκβυλεῖν αὐτὸν ἐκ τοῦ τόπου διὰ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐντολὴν οὐκ ἤθελε.

31. Καὶ ἀναστὰς ἀπῆλθε πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἀρσένιον, καὶ διηγήσατο αὐτῷ τὰ κατὰ τὸν Γέροντα· καὶ φησι πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀρσένιος· μὴ διώξῃς αὐτόν, ἀλλ' εἰπέ αὐτῷ· ἰδοὺ ἐκ τῶν τοῦ Θεοῦ φάγε, πίε ὥς θέλεις, μόνον τὸν λόγον τοῦτον μηκέτι λαλήσῃς· καὶ ἐὰν οὐ θέλῃ διορθοῦσθαι, ἀφ' ἑαυτοῦ μέλλει παρακαλεῖν τοῦ ἀναχωρῆσαι, καὶ οὐκ ἀπὸ σοῦ γένηται ἢ ἀφορμὴ.

32. Ὑποστρέψας οὖν ὁ Ἀββᾶς Λῶτ ἐποίησεν οὕτως· ὁ δὲ Γέρων, ὥς ἤκουσε ταῦτα, οὐκ ἤθελε διορθώσασθαι, ἀλλ' ἤρξατο παρακαλεῖν λέγων· πέμψατέ με ἐντεῦθεν, εἰ οὐκέτι δύναμαι βαστάσαι ἔρημον· καὶ οὕτως ἀναστὰς ἐξῆλθε προπεμπόμενος ὑπὸ πάντων.

33. Ἀδελφὸς ὑπηρετεῖ τινὶ Γέροντι ἀσθενοῦντι· συνέβη δὲ ὑπὸ τῆς ἀσθενείας λυθῆναι τὸ σῶμα τοῦ Γέροντος καὶ ἐκβάλλει ἔλκος μετὰ σαπρᾶς ὁσμῆς· εἶπε δὲ ὁ λογισμὸς τῷ ἀδελφῷ· φύγε, οὐ γὰρ δύνασαι ὑπενεγκεῖν τὴν δυσωδίαν ταύτην.

34. Ὁ δὲ ἀδελφὸς λαβὼν κεράμιον, ἔλαβε τὸ ἀπόπλυμα τοῦ ἀσθενοῦντος, καὶ εἰ ἔλεγεν ὁ λογισμὸς αὐτῷ, φύγε, ἀπεκρίνατο τῷ λογισμῷ· ἐὰν θελήσω φυγεῖν, ἀπ' αὐτοῦ πίνω· καὶ πάλιν ἔλεγεν ὁ λογισμὸς, μήτε φύγῃς, μήτε πίῃς τὴν δυσωδίαν ταύτην. Ὁ δὲ ἀδελφὸς ἐκοπία καὶ ἐκαρτέρει ὑπηρετῶν τῷ Γέροντι· καὶ ἰδὼν ὁ Θεὸς τὸν κόπον τοῦ ἀδελφοῦ, ἰάσατο τὸν Γέροντα.

35. Ἀδελφοί ἐν Σκήτῃ ἐκάθισαν καθαρῖσαι σειράν, καί τις αὐτῶν ἀσθενῶν ἀπὸ τῆς ἀσκήσεως καὶ βήχων, ἀνέφερε φλέγματα, καὶ μὴ θέλοντος αὐτοῦ, ἀπῆρχετο ἀπὸ τοῦ πτύσματος ἐπάνω τινὸς ἀδελφοῦ, καὶ ὠχλεῖτο ἐκεῖνος ὑπὸ τοῦ ἰδίου λογισμοῦ εἰπεῖν τῷ ἀσθενοῦντι· παῦσαι τοῦ πτύειν ἐπάνω μου· ὁ δὲ ἀντεῖθει τῷ λογισμῷ λέγων· εἰ βούλει φαγεῖν ἀπ' αὐτῶν, εἰπέ, καὶ ἔλεγεν ὁ λογισμός, μήτε φάγῃς, μήτε εἴπῃς αὐτῷ.

36. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Σισώνην λέγων· ἐὰν περιπατῶμεν ἐν τῇ ὁδῷ καὶ πλανηθῇ ὁ ὁδηγῶν ἡμᾶς, χρεῖα εἰπεῖν αὐτῷ; ἀπεκρίθη ὁ Γέρων, οὐχί· ἀλλὰ ἀφῶμεν αὐτὸν πλανῆσαι ἡμᾶς; ἔφη ὁ Γέρων· τί οὖν λαβεῖν ἔχεις ῥάβδον καὶ δεῖραι αὐτόν; ἐγὼ εἶδον ἀδελφούς, ὅτι περιεπάτουν, καὶ ὁ ὁδηγῶν αὐτοὺς ἐπλανήθη ἐν νυκτί, ἦσαν δὲ δώδεκα, καὶ πάντες ἥδεισαν ὅτι ἐπλανῶντο, καὶ ἠγωνίσαστο ἕκαστος μὴ εἰπεῖν.

37. Ἡμέρας δὲ γενομένης, γνούς ὁ ὁδηγῶν ὅτι ἐπλανήθη, λέγει αὐτοῖς· συγχωρήσατέ μοι ὅτι ἐπλανήθην· καὶ εἶπον πάντες· καὶ ἡμεῖς ἥδειμεν, ἀλλ' ἐσιωπήσαμεν· ὁ δὲ ἀκούσας ἐθαύμασε λέγων πρὸς ἑαυτόν, ὅτι ἕως θανάτου ἐγκρατεύονται οἱ ἀδελφοὶ τοῦ μὴ βλαβῆναι ἢ λυπῆσαι τινά, καὶ ἐδόξασε τὸν Θεόν· τὸ δὲ μῆκος τῆς ὁδοῦ, ἧς ἐπλανήθησαν, ἦσαν μίλια δώδεκα.

38. Εἶπε Γέρων, ὅτι ἡ ταπείνωσις ἰσχύει ὑπὲρ πᾶσαν δυναστείαν· διηγείτο δὲ καὶ τὸ τοιοῦτον, ὅτι δύο Ἐπίσκοποι ἦσαν ἐγγὺς ἀλλήλων, εἶχον δὲ παροξυσμὸν ποτε εἰς ἀλλήλους· ἦν δὲ εἷς πλούσιος καὶ δυνάστης, καὶ ὁ ἄλλος ταπεινός, καὶ ἐξήγει ὁ δυνάστης κακοποιῆσαι αὐτόν, ἤκουσε δὲ τοῦτο ὁ ταπεινός, καὶ ἔλεγε τῷ κλήρῳ αὐτοῦ· ἔχομεν νικῆσαι Χάριτι Θεοῦ· λέγουσιν αὐτῷ οἱ Κληρικοί· Δέσποτα, τίς δύναται αὐτόν νικῆσαι; ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν· ὑπομείνατε, τέκνα, καὶ ἔχετε ἰδεῖν τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

39. Ἐπειτῇρει οὖν, καὶ ὅτε εἶχεν ἐκεῖνος πανήγυριν Ἀγίων Μαρτύρων, λαμβάνει τὸν κλῆρον αὐτοῦ καὶ ἐξηλθε, καὶ λέγει αὐτοῖς· ἀκολουθήσατέ μοι, καὶ εἴ τι βλέπετέ με ποιοῦντα, ποιήσατε καὶ ὑμεῖς, καὶ ἔχομεν νικῆσαι αὐτόν· ἀκολουθοῦντες οὖν αὐτῷ, ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· ἄρα τί ἔχει ποιῆσαι; ὥς δὲ ἦλθον πρὸς αὐτόν, εὗρον τὴν λιτὴν διερχομένην, καὶ τὴν πόλιν ἅπασαν ἐκεῖ συνειλεγμένην.

40. Τότε ὁ Ἐπίσκοπος πίπτει εἰς τοὺς πόδας ἐκείνου τοῦ δυνάστου μετὰ τοῦ ἰδίου Κλήρου λέγων· συγχωρήσον ἡμῖν, Δέσποτα, δοῦλοί σου ἔσμεν· ἐκεῖνος δὲ καταπλαγείς ἐπὶ τῷ γεγονότι, καὶ κατανυγείς, τοῦ Θεοῦ μεταβαλόντος τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ἐπιλαμβάνεται καὶ αὐτὸς τῶν ποδῶν αὐτοῦ, λέγων· σὺ εἰ Δεσπότης καὶ Πατὴρ· καὶ ἀπὸ τότε γέγονε μεταξὺ αὐτῶν ἀγάπη μεγάλη.

41. Ἐλεγε δὲ τῷ κλήρῳ αὐτοῦ ὁ ταπεινός· οὐκ ἔλεγον ὑμῖν, τέκνα, ὅτι νικῆσαι ἔχομεν διὰ τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ; καὶ ἡμεῖς οὖν, ὅτε ἔχετε ἔχθραν πρὸς τινας, τοῦτο ποιεῖτε, καὶ νικᾶτε διὰ τῆς τοῦ Κυρίου Χάριτος.

42. Ἠρωτήθη Γέρων τί ἐστι ταπείνωσις; καὶ ἀπεκρίθη· ἐὰν ἀμάρτη εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, καὶ συγχωρήσῃς αὐτῷ πρὸ τοῦ μετανοῆσαι σοι.

43. Ἄλλον Γέροντα ἠρώτησέ τις ἀδελφὸς λέγων· τί ἐστι ταπεινοφροσύνη; καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· ἵνα εὖ ποιήσῃς τοῖς ποιοῦσι σοι κακὰ· ἔφη ὁ ἀδελφός· ἐὰν δὲ μὴ φθάσῃ τις εἰς τοῦτο τὸ μέτρον, τί ποιήσῃ; καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· φευγέτω ἐλόμενος τὸ σιωπᾶν.

44. Γέρων τις ἦν ἐν Αἰγύπτῳ λέγων αἰεὶ ἄλλη τῆς ταπεινώσεως οὐκ ἔστι συντομωτέρα ὁδός.

45. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Ζήνων, ὅτι διηγῆσατό μοι ὁ μακάριος Σέργιος ἐν τῇ Πεδιάδι Ἠγούμενος, τοιοῦτόν τι διήγημα· ποτέ, φησιν, ὁδεύοντός μου μετὰ τινος ἁγίου Γέροντος, ὄντων καὶ ἄλλων ἀδελφῶν σὺν ἡμῖν, ἐπλανήθημεν κατὰ τὴν

δδόν· καὶ μὴ εἰδότες τοῦ ὑπάγομεν, εὐρέθημεν εἰς τὰ σπόριμα, καὶ κατεπατήσαμεν ὀλίγα τῶν σπορίμων· αἰσθόμενος δὲ ὁ γεωργὸς (ἔτυχε γὰρ ἐργαζόμενος ἐκεῖ) ἤρξατο ὑβρίζειν ἡμᾶς, καὶ λέγει μετ' ὀργῆς· ὑμεῖς Μοναχοί; ὑμεῖς φοβεῖσθε Θεόν; εἰ εἴχετε φόβον τοῦ Θεοῦ πρὸ ὀφθαλμῶν, τοῦτο οὐκ ἐποιεῖτε.

46. Εὐθὺς οὖν λέγει ἡμῖν ὁ ἅγιος Γέρων· διὰ τὸν Κύριον μηδεὶς λαλήσῃ, καὶ παρεκάλει τὸν γεωργὸν μετὰ πραότητος λέγων· καλῶς λέγεις, τέκνον· εἰ γὰρ εἴχομεν τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, τοῦτο οὐκ ἐποιούμεν· ἀλλὰ διὰ τὸν Κύριον, συγχώρησον ἡμῖν ὅτι ἡμάρτομεν· ἐκπλαγείς δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ τῇ ἀνεξικακίᾳ καὶ ταπεινώσει τοῦ Γέροντος, δρομαῖος ἔλθων πρὸς ἡμᾶς, ἔρριπεν ἑαυτὸν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Γέροντος, λέγων· συγχώρησόν μοι διὰ τὸν Κύριον, καὶ λάβε με μεθ' ὑμῶν.

47. Καὶ ἐπέφερεν ὁ μακάριος Σέργιος· ἰδοὺ ἡ πραότης καὶ τὸ καλοθελεῖς τοῦ Ἀγίου τί ἠδυνήθη σὺν Θεῷ ποιῆσαι, καὶ ἔσωσε ψυχὴν κατ' εἰκόνα Θεοῦ γενομένην, ἣν θέλει ὁ Θεὸς μᾶλλον ἢ κόσμους μυρίους μετὰ τῶν χρημάτων αὐτῶν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΑΒΒΑΣ ΑΓΑΘΩΝ εἶπεν, ὅτι οὐδέποτε ἠγάπησα τὸν ἀδελφόν μου θεωρητικῶς μόνον, χωρὶς ἔμπρακτον δηλαδὴ πρὸς αὐτὸν ἐκδήλωσιν τῆς ἀγάπης μου· δι' ἐμὲ ἀγάπη ἦτο ἡ συμπαράστασις πρὸς τὸν ἀδελφόν μου, σκεπτόμενος, ὅτι τὸ κέρδος τοῦ ἀδελφοῦ μου εἶναι ἔργον καρποφορίας δι' ἐμέ.

2. Εἰς τὰ κελλία παρέμενον συμμαζήζοντες δύο ἀδελφοί. Ὁ ἓνας ἐξ αὐτῶν, ὁ γεροντότερος, παρεκάλει τὸν νεώτερον νὰ παραμείνουν μαζί.

— Ἄς μείνωμεν, ἀδελφέ μου, μαζί· τοῦ ἔλεγεν.

— Ἐγὼ εἶμαι ἁμαρτωλὸς καὶ δὲν ἠμπορῶ νὰ μείνω μαζί σου, διότι θὰ σὲ ζημιώσω, ἀπαντοῦσεν ὁ νεώτερος.

Ὁ Γέρων ὁμως ἐπιμόνως τὸν παρεκάλει, ἰσχυριζόμενος ὅτι πράγματι δύνανται νὰ συγκατοικήσουν. Ἦτο δὲ ὁ Γέρων καθαρὰ φύσις καὶ διετήρει καὶ τὴν καρδίαν του καθαρὰν· δι' αὐτὸ δὲν ἤθελε νὰ ἀκούῃ, ὅτι ὁ νεώτερος ἠνωχλεῖτο ἀπὸ λογισμοὺς πορνείας. Αὐτὸ ἔκαμεν, ὥς φαίνεται, καὶ τὸν νεώτερον νὰ εἶναι ἐπιφυλακτικὸς εἰς τὴν πρότασιν τοῦ Γέροντος. Κατόπιν ἐπιμόνων παρακλήσεων τοῦ Γέροντος, τοῦ λέγει μίαν ἡμέραν ὁ νεώτερος:

— Ἄς ἀφήσωμεν μίαν ἐβδομάδα καὶ ἐπανερχόμεθα πάλιν.

3. Μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς ἐβδομάδος αὐτῆς, ἐπιθυμῶν ὁ νεώτερος νὰ δοκιμάσῃ τὰς διαθέσεις τοῦ Γέροντος καὶ τὴν ἀντοχὴν του ἀπέναντι τῶν ἀδυναμιῶν αὐτοῦ, λέγει:

— Ἀββᾶ μου, αὐτὴν τὴν ἐβδομάδα περιέπεσα εἰς μεγάλην ἁμαρτίαν· μεταβὰς δι' ἐργασίαν εἰς τὸ χωρίον, ἡμάρτησα μετὰ γυναικός.

Μὲ στοργὴν ἐρωτᾷ τότε ὁ Γέρων, χωρὶς νὰ ταραχθῇ.

— Ἀδελφέ μου, ὑπάρχει μετάνοια;

— Μάλιστα· ἀπαντᾷ ὁ νεώτερος.

— Λοιπὸν θὰ διαμοιράσωμεν τὸ φορτίον τῆς ἁμαρτίας· σὺ θὰ ἐκτελέσῃς τὸν μισὸν κανόνα τῆς μετανοίας καὶ ἐγὼ τὸν ἄλλον μισόν!

Κατόπιν αὐτοῦ ὁ νεώτερος ἀντελήφθη τὴν ἀγάπην τοῦ Γέροντος, ἐμπράκτως ἐκδηλουμένην, καὶ τοῦ λέγει:

— Γέροντα, δυνάμεθα πλέον νὰ συγκατοικήσωμεν.

Καὶ πράγματι ἔμειναν μαζί μέχρι τέλους τῆς ζωῆς των.

4. Κάποτε τρεῖς ἀδελφοὶ μετέβησαν διὰ νὰ θερίσουν, ἀναλαβόντες νὰ θερίσουν ἐξήκοντα ἀρούρας (!). Τὴν πρώτην ἡμέραν, ὅμως, ἡσθένησεν ὁ ἓνας ἀπὸ αὐτοὺς, καὶ παρέρμεινε κλινήρης εἰς τὸ κελλί του.

Τότε ὁ ἓνας ἐκ τῶν δύο λέγει εἰς τὸν ἄλλον:

— Βλέπεις, ὅτι ὁ ἀδελφός μας ἡσθένησε· καλὸν λοιπὸν θὰ εἶναι νὰ ἀποφασίσωμεν νὰ θερίσωμεν καὶ τὴν περιοχὴν του, βιάζοντες πρὸς τοῦτο τοὺς ἑαυτοὺς μας. Εἶμαι βέβαιος, ὅτι ὁ Θεὸς διὰ τῶν εὐχῶν τοῦ ἀδελφοῦ μας, θὰ μᾶς δώσῃ τὴν δύναμιν τοῦ προσθέτου αὐτοῦ καμάτου.

Πράγματι δὲ ἐξετέλεσαν καὶ τὴν ἐργασίαν τοῦ ἀσθενοῦς ἀδελφοῦ.

5. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐτελείωσεν ὁ θερισμὸς καὶ ἐπρόκειτο νὰ μεταβοῦν διὰ νὰ πληρωθοῦν, ἐφώναξαν καὶ τὸν ἀσθενῆ, ὅστις, ὥς γνωστόν, οὐδόλως ἐθέμισε, διὰ νὰ λάβῃ καὶ αὐτὸς τὸ μερίδιον ἐκ τοῦ μισθοῦ.

— Ἀδελφέ, — ἔλεγον — ἔλα, νὰ εἰσπράξῃς τὸν μισθόν σου.

— Ποῖον μισθὸν νὰ εἰσπράξω, ἀφοῦ δὲν ἐθέρισα; ἠρώτησε.

— Μὲ τὰς εὐχὰς σου, ἡδυνήθημεν νὰ θερίσωμεν καὶ τὴν περιοχὴν σου· ἀπήντησαν οἱ δύο ἄλλοι. Ἔλα λοιπὸν νὰ πάρῃς τὸν μισθόν σου.

Παρ' ὅλα ταῦτα δὲν ἐπείθετο καὶ ἡρνεῖτο νὰ δεχθῇ μισθὸν δι' ἐργασίαν, τὴν ὁποίαν οἱ ἄλλοι ἐξετέλεσαν.

6. Ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν ἠδύναντο νὰ συμφωνήσουν μεταξὺ των, ἀπεφάσισαν καὶ οἱ τρεῖς νὰ καταφύγωσιν εἰς ἓνα μεγάλον Ἀσκητὴν, διὰ νὰ τοὺς λύσῃ τὴν διαφορὰν.

Πράγματι παρουσιάσθησαν εἰς τὸν ὀνομαστὸν αὐτὸν Γέροντα· πρῶτος δὲ ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ ὁ ἀρνούμενος τὸν μισθὸν Μοναχός.

— Γέροντά μου — ἤρχισε νὰ λέγῃ — ἀπεφασίσαμεν καὶ οἱ τρεῖς νὰ θερίσωμεν τὸν ἀγρὸν ἐνός· τὴν ἰδίαν ὅμως ἡμέραν ἐγὼ ἡσθένησα καὶ ἠναγκάσθην νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸ κελλί μου. Τώρα αὐτοὶ ἐδῶ οἱ ἀδελφοὶ μὲ ὑποχρεώνουν νὰ λάβω μισθόν, χωρὶς νὰ θερίσω οὔτε μίαν ὥραν, ἐνῶ οἱ δύο μόνον ἐθέρισαν ὁλόκληρον τὴν περιοχὴν.

Ἀφοῦ ἐτελείωσεν, ἤρχισαν καὶ οἱ ἄλλοι δύο νὰ ἐκθέτουν τὰς ἀπόψεις των πρὸς τὸν Γέροντα, ποὺ ἀνέλαβε τὴν διαιτησίαν.

— Πάτερ, καὶ οἱ τρεῖς ἀπὸ κοινοῦ ἀνελάβομεν νὰ θερίσωμεν περιοχὴν ἐκτάσεως ἐξήκοντα ἀρουρῶν· ἐὰν ὁ ἀδελφός δὲν ἦτο ἀσθενής, δὲν θὰ ἐθερίζαμεν καὶ οἱ τρεῖς; Ἐὰν δὲ δὲν εἴμεθα τρεῖς δὲν

1) Ἡ ἀρουρα ἦτο μέτρον ἐπιφανείας ἴσον πρὸς 100 αἰγυπτιακοὺς τετραγωνικοὺς πήχεις, ἐκτάσεως περίπου 40 τετραγωνικῶν μέτρων. Ἐπομένως αἱ ἐξήκοντα ἀρουραι ἦσαν περίπου 2 1/2 στρέμματα.

θὰ ἡδυνάμεθα νὰ θερίσωμεν μίαν τοιαύτην ἔκτασιν, καὶ δι' αὐτὸ δὲν θὰ ἀνελαμβάνομεν τοιαύτην εὐθύνην. Ὅταν ὁμοῦς ἡσθένησεν ὁ ἀδελφός μας ἀπ' ἐδῶ, ἡμεῖς, μὲ τὴν βοήθειαν τῶν εὐχῶν του, ἐτελειώσαμεν τὸν θερισμὸν οἱ δύο, τόσον συντόμως, ὥς νὰ εἰργαζόμεθα καὶ οἱ τρεῖς μαζί. Τώρα λοιπὸν τοῦ λέγομεν νὰ λάβῃ τὸν μισθόν, ποῦ τοῦ ἀνήκει, καὶ δὲν θέλει.

7. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Γέρων, ἐθαύμασε διὰ τὸν πλοῦτον τῆς ἀγάπης, ποῦ κατεκόσμει καὶ τοὺς τρεῖς πνευματικούς ἀδελφούς. Ἀμέσως λοιπὸν δίδει ἐντολὴν εἰς τὸν ὑποτακτικόν του νὰ σημάνῃ σύναξιν εἰς τὴν σκῆτην καὶ νὰ προσέλθουν ὅλοι οἱ Μοναχοί. Ἀφοῦ συνεκεντρώθησαν ὅλοι, ἀπευθύνεται πρὸς αὐτοὺς ὁ Γέρων καὶ λέγει:

— Ἐλᾶτε, ἀδελφοί μου, νὰ πληροφορηθῇτε πόσον δικαίως κρίνουν καὶ σκέπτονται αὐτοὶ ἐδῶ οἱ τρεῖς εὐλογημένοι μας ἀδελφοί, διότι κατευθύνονται ἀπὸ τὴν ἀγάπην. Ἀφοῦ δὲ τοὺς ἐξιστόρησεν τὴν ὑπόθεσιν, ὅλοι ἐθαύμασαν, ὅπως καὶ ὁ Γέρων.

Τότε ὅλη ἡ σύναξις, ἀπὸ συμφώνου, κατεδίκασεν τὸν τρίτον ἀδελφόν, νὰ πάρῃ τὸν μισθόν του καὶ νὰ τὸν κάμῃ ὅ,τι θέλει. Ὁ καταδικασθεὶς ἀδελφὸς ἀνεχώρησε κλαίων, καὶ λυπούμενος, διότι δὲν ἡδύνατο νὰ θεωρήσῃ ὥς δικαίαν τὴν ἀμοιβήν, ἀφοῦ ἄλλοι ἐκοπίασαν.

8. Οἱ Γέροντες ἔδιδον τὴν ἐξῆς συμβουλὴν πρὸς τοὺς μαθητάς των:

— Ὁ καθείς ἐξ ἡμῶν ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ κάμῃ ἰδικά του τὰ ζητήματα, ποῦ ἀπασχολοῦν τὸν πλησίον, νὰ συμπάσῃ δὲ εἰλικρινῶς μὲ τὸν ἀδελφόν του, δι' ὅσα τοῦ συμβαίνουν. Νὰ χαίρεται καὶ νὰ κλαίῃ μαζί του καί, ἐν γένει, νὰ συμπεριφέρεται ἀπέναντί του, ὥς νὰ φέρῃ τὸ σῶμα τοῦ ἀδελφοῦ του, συμφώνως καὶ πρὸς τὰ χωρία τῆς Ἀγίας Γραφῆς· «Ἐν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ» (Ρωμ. ιβ', 5) καὶ «Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ καρδιά καὶ ἡ ψυχὴ μία» (Πραξ. δ', 32).

9. Κάποτε ἓνας Μοναχὸς συγκατοικοῦσε μὲ κάποιον ἀδελφόν. Μίαν ἡμέραν ἀντελήφθη προσωπικῶς, ὅτι ὁ ἀδελφὸς αὐτὸς περιέπεσεν εἰς ἁμαρτίαν μὲ μίαν μικρὰν ὑπηρέτριαν, ποῦ μετέφερεν εἰς αὐτοὺς τὰ τρόφιμα. Δὲν τὸν ἤλεγξε καθόλου δι' αὐτό, ἀλλ' ἐστέναξεν ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς του διὰ τὴν θανάσιμον πτώσιν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἠΐξησε τὰς πρὸς τὸν Θεὸν παρακλήσεις του διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς τοῦ πεσόντος ἀδελφοῦ. Παρεκάλει δὲ μετ' ἐπιτάσεως καὶ τὸν ἁμαρτήσαντα νὰ εὐχεται δι' αὐτόν, διότι, ὥς ἔλεγεν, εἶχε διαπράξει πολλὰς ἁμαρτίας, καὶ ἐπεθύμει νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὰ ἁμαρτήματα, πρὶν ἀποθάνῃ. Ὁ ἁμαρτήσας κατεπλήσσετο διὰ τὴν κατάνυξιν τοῦ συγκατοίκου του καὶ τὸν ἐβοήθει, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν του. Ἐν τῷ μεταξὺ ἀποθνήσκει ὁ μὴ ἁμαρτήσας καὶ τότε μόνον ἐμφανισθεὶς εἰς τὸν ὕπνον τοῦ ἁμαρτήσαντος, τοῦ ἐφάνερωσε τὴν ἀλήθειαν.

10. Ἕνας γέρον Ἀσκητὴς διηγῆθη εἰς τοὺς ὑποτακτικούς του τὴν κατωτέρω καταπληκτικὴν ἱστορίαν.

Τέσσαρες Πρεσβύτεροι συνεφώνησαν μεταξύ των νὰ ζήσωσι μαζί εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν ἔχοντες μίαν ψυχὴν καὶ διαβιῶντες κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν πάλιν μαζί νὰ εὖρεθῶσι. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον παρεκάλεσαν θερμῶς τὸν Κύριον, στηριχθέντες καὶ εἰς τὴν ἐν τῷ Ἱερῷ Εὐαγγελίῳ διαβεβαίωσίν Του, καθ' ἣν «Ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος, οὗ ἂν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς» (Ματθ. ιη', 19). Ἐξ αὐτῶν οἱ τρεῖς ἐπεδόθησαν εἰς αὐστηρὰν ἀσκησιν καὶ ἡσύχαζον εἰς τὴν ἔρημον· ὁ ἄλλος πάλιν, ὡς νεώτερος, τοὺς ἐξυπηρετεῖ.

11. Μετὰ ἀπὸ διάστημα καιροῦ οἱ δύο, ἀφοῦ ἔφθασαν τὰ μέτρα τῆς κατὰ Χριστὸν τελειότητος, ἀνεπαύθησαν ἐν Κυρίῳ, καὶ ἀπὸ κοινοῦ, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν των, ἀπελάμβανον τὴν ἐν οὐρανοῖς μακαριότητα. Οὕτω παρέμειναν ζῶντες ἐπὶ γῆς οἱ ἄλλοι δύο, ὁ διακονητὴς καὶ ὁ εἰς ἐκ τῶν Ἀσκητῶν. Κάποτε, κατόπιν φθόνου τοῦ διαβόλου, ὁ διακονητὴς ἔπεσεν εἰς τὸ ἁμάρτημα τῆς πορνείας.

Τότε ἕνας ἐκ τῶν Γερόντων τῆς περιοχῆς, ποὺ εἶχε τὸ χάρισμα νὰ βλέπῃ καὶ νὰ γνωρίζῃ πράγματα πέραν τοῦ ὕλικου τούτου κόσμου, εἶδε τὴν ἐξῆς ἀποκαλυπτικὴν ὁπτασίαν· αἱ ἐν οὐρανοῖς μακάριαι ψυχαὶ τῶν πρὸ καιροῦ τελειωθέντων ἐν Κυρίῳ Ἀσκητῶν παρεκάλουν τὸν Θεὸν νὰ ἐπιτρέψῃ νὰ κατασπαραχθῇ ὁ διακονητὴς ἀπὸ κανένα λεοντάρι ἢ ἄλλο θηρίον, ὥστε, ἀφοῦ ἀποπλύνῃ τὴν ἁμαρτίαν διὰ τοῦ βιαίου αὐτοῦ θανάτου, νὰ ἔλθῃ ἐδῶ ποὺ εἴμεθα καὶ ἡμεῖς καὶ νὰ μὴ χαλάσῃ ἡ ἐπὶ γῆς συναφθεῖσα συμφωνία ἡμῶν.

12. Πράγματι, ἐνῷ ἐγύριζεν εἰς τὴν σκῆτην ὁ ἀδελφός, κατὰ τὴν συνήθειάν του, ἀπὸ μίαν ὑπηρεσίαν, συναντᾷ ἕνα λέοντα, ἑτοιμον νὰ τὸν κατασπαράξῃ. Ἀμέσως τὸν κίνδυνον αὐτὸν τὸν ἐπληροφορήθη, ἐκ θείας ἀποκαλύψεως, καὶ ὁ τέταρτος Ἀσκητὴς εἰς τὴν ἔρημον· χωρὶς λοιπὸν νὰ χάσῃ καιρὸν ἐρρίφθη εἰς θερμὴν προσευχὴν χάριν τῆς σωτηρίας τοῦ κινδυνεύοντος ἀδελφοῦ. Ἡ προσευχὴ τοῦ Ἀσκητοῦ ἐνήργησεν ἀποτελεσματικῶς καὶ ὁ λέων δὲν ἐπέιραξε τὸν διακονητήν.

Ἡ ἀπροσδόκητος αὕτη σωτηρία δυσηρέστησε τὰς ψυχὰς τῶν προτελειωθέντων ἀδελφῶν, οἱ ὅποιοι ἐπέμενον εἰς τὸ αἵτημά των λέγοντες· «Σὲ παρακαλοῦμεν, Δέσποτα, νὰ τὸν φάγῃ ὁ λέων, διὰ νὰ ἔλθῃ ἡ ψυχὴ του πλησίον ἡμῶν εἰς αὐτὴν τὴν μακαριότητα· μὴ ἀκούσης, Ἄγιε, τοῦ ἄλλοτε συνασκητοῦ ἡμῶν, ποὺ σὲ παρακαλεῖ ἀπὸ τὴν γῆν διὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ κινδύνου. Δὲν γνωρίζει ἐκεῖνος ποῖον κίνδυνον διατρέχει ἡ ψυχὴ του».

13. Συγχρόνως καὶ ὁ Ἀσκητὴς εἰς τὴν ἔρημον ἐνέτεινε τὰς πρὸς τὸν Θεὸν δεήσεις του καὶ μετὰ δακρύων παρεκάλει τὸν Θεὸν νὰ γλυτώσῃ ὁ ἀδελφός ἀπὸ τὸν κίνδυνον τοῦ λέοντος.

Ὁ Θεὸς ἤκουσε τὴν δέησιν τοῦ Ἀσκητοῦ καὶ διέσωσε τὸν κινδυνεύοντα Μοναχόν. Πρὸς τὰς ψυχὰς δὲ τῶν ἐν οὐρανοῖς Μοναχῶν ἀπήντησε· «Δίκαιον ἦτο νὰ ἀκούσω ἐκεῖνον εἰς τὴν γῆν, παρὰ σᾶς. Σεῖς ἐδῶ εὗρίσκεσθε εἰς τὴν ἀνέσιν τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἐλευθερωθέντες διὰ παντὸς ἀπὸ τοὺς κόπους καὶ τὸν ἰδρωτὰ τῆς ἐπιμόχθου ἐπιγείου ζωῆς· ἐκεῖνος ὅμως, βασανίζεται ἀκόμῃ ἀπὸ τὰς ταλαιπωρίας τῆς σαρκὸς καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ παλαίῃ ἐναντίον τῶν πονηρῶν πνευμάτων. Δι' αὐτὸ τὸ δίκαιον εἶναι εἰς ἐκεῖνον τὴν χάριν νὰ προσφέρω».

14. Πράγματι ὁ λέων ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὸν κινδυνεύοντα Μοναχόν. Μόλις δὲ οὗτος ἐπέστρεψεν εἰς τὸ κελλί εὔρε τὸν Γέροντα νὰ προσεύχεται ἀκόμῃ μετὰ δακρύων ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἀμέσως τότε ὁ Μοναχός, ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ τρόμου, ἐξιστόρησε τὸ περιστατικόν, ποὺ παρ' ὀλίγον νὰ τοῦ ἐστοίχιζε τὴν ζωὴν, συγχρόνως δὲ ἐξωμολογήθη καὶ τὴν ἀμαρτίαν τὴν ὁποίαν διέπραξεν.

Ἀντιληφθεὶς δὲ διατί ὁ Θεὸς τὸν ἐλυπήθη καὶ δὲν κατεσπαράχθη ἀπὸ τὸν λέοντα, μετενόησε διὰ τὴν πτώσιν του, καὶ ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ἔφθασε καὶ πάλιν τὰ παλαιὰ μέτρα τῆς ἀρετῆς του, βοηθούμενος καὶ ἀπὸ τὰς προσευχὰς τοῦ ἄλλου Γέροντος. Μετὰ ταῦτα καὶ αὐτοὶ ἐκοιμήθησαν τὸν αἰώνιον ὕπνον. Ὁ Θεὸς τότε ἀπεκάλυψε δι' ὁράματος εἰς τὸν Γέροντα ἐκεῖνον, ποὺ ἐκάμαμεν λόγον προηγουμένως, ὅτι καὶ τῶν τεσσάρων αἱ ψυχαὶ εἰς τὸ ἴδιον μέρος τοῦ Παραδείσου ἀνεπαύθησαν, συμφώνως πρὸς τὰς ἀψευδεῖς ὑποσχέσεις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

15. Δύο Μοναχοὶ ἀνεχώρησαν ἐκ τοῦ κελλίου των εἰς τὴν πόλιν, διὰ νὰ πωλήσουν τὰ ἐργόχειρά των· μόλις ὅμως ἔφθασαν εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ἐχωρίσθησαν μετὰξὺ των διὰ νὰ τακτοποιήσουν τὰς ὑποθέσεις των, ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν περιέπεσεν εἰς πορνείαν. Ἀφοῦ ὁ ἄλλος ἐτελείωσε τὴν ἐργασίαν του, ἦλθε πρὸς συνάντησίν του.

— Ἐλα—τοῦ λέγει—ᾧς ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸ κελλίον μας.

— Δὲν ἔρχομαι, ἀπαντᾷ ὁ ἀμαρτήσας.

Ἡ ἄρνησις αὐτὴ ἐλύπησε τὸν ἀδελφὸν καὶ ἐπιμόνως ἤρχισε νὰ τὸν παρακαλῇ, διὰ νὰ ἀναχωρήσουν μαζί.

— Διατί, ἀδελφέ μου, μὲ στενοχωρεῖς; διατί δὲν ἔρχεσαι; Ἐλα νὰ φύγωμεν!

— Ὅταν ἀνεχώρησες ἀπὸ πλησίον μου, περιέπεσα εἰς πορνείαν. Τί νὰ ἔλθω λοιπὸν τώρα νὰ κάμω; Ἀπήντησεν ὁ ἀμαρτήσας.

Ὁ ἀδελφός, ἐπιδιώκων νὰ κερδίσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀμαρτήσαντος ἀδελφοῦ, ὅστις θὰ κατεστρέφετο τελείως, ἐὰν θὰ παρέμενεν εἰς τὴν πόλιν, τοῦ λέγει:

— Μὴ στενοχωρεῖσαι δι' αὐτό· καὶ ἐγὼ μόλις ἔφυγα ἀπὸ σὲ εἰς τὴν ἰδίαν ἀμαρτίαν περιέπεσα. Ἄλλ' ᾧς ἐπιστρέψωμεν καὶ ᾧς μετανοήσωμεν ἀποφασιστικῶς· τότε, ὅταν εἰλικρινῶς κοπιᾶσωμεν εἰς τὸ

ἔργον τῆς μετανοίας, ἀσφαλῶς καὶ ὁ Θεὸς θὰ μᾶς συγχωρήσῃ.

16. Πράγματι λοιπὸν ἐπέστρεψαν εἰς τὴν σκῆτην των καὶ ἐξωμολογήθησαν τὸ περιστατικὸν εἰς τοὺς Γέροντας. Οὗτοι τοὺς ἐπέβαλον ἐπιτίμια καὶ κανόνα μετανοίας. Χάριν δὲ ἀγάπης ἐξετέλει καὶ ὁ μὴ ἁμαρτήσας τὸν κανόνα τῆς μετανοίας ὑπὲρ τοῦ ἁμαρτήσαντος, ὥς νὰ εἶχε καὶ ὁ ἴδιος ἁμαρτήσῃ. Ὁ Θεός, βλέπων τὸν κόπον του, εἰς τὸν ὁποῖον ὑπεβάλλετο ἐξ ἀγάπης χάριν τοῦ ἀδελφοῦ, ἐφανερώσε, διὰ ἀποκαλύψεως, εἰς ἓνα ἐνάρετον Γέροντα, ὅτι ἐξ αἰτίας τῆς πολλῆς ἀγάπης τοῦ μὴ ἁμαρτήσαντος συνεχώρησεν αὐτὸν ποὺ ἡμάρτησεν.

17. Ἐνας Μοναχὸς ἦλθε κάποτε εἰς ἓνα Γέροντα καὶ τοῦ λέγει :

— Ὁ συμμοναστὴς ἀδελφός μου μὲ ἐγκαταλείπει ἀναχωρῶν πό-
τε ἐδῶ καὶ πότε ἐκεῖ· ἐξ αἰτίας δὲ τῆς ἀκαταστασίας του αὐτῆς ὑποφέ-
ρω καὶ στενοχωροῦμαι.

— Τέκνον μου, κάμε ὑπομονήν· μὴ γογγύξης κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ
σου· ὁ Θεὸς δέ, βλέπων τὴν ὑπομονήν σου αὐτὴν, ἀσφαλῶς θὰ τὸν
ἐπαναφέρῃ καὶ πάλιν εἰς τὴν τάξιν καὶ τὴν ἡσυχίαν· δὲν εἶναι εὐγε-
νικὸν νὰ συμπεριφερώμεθα μετὰ σκληρότητος ἀπέναντι τῶν ἀδελφῶν
μας. Ὁ δαίμων δὲν ἐκδιώκει τὸν δαίμονα καὶ ἡ κακία δὲν διορθώνεται
μὲ τὴν σκληρότητα, οὔτε ἡ σκληρότης μὲ τὴν κακίαν. Μᾶλλον μὲ τὴν
καλωσύνην σου θὰ τὸν διορθώσῃς, διότι καὶ ὁ Θεός μας, οὐχὶ δι' ἀπει-
λῶν, ἀλλὰ διὰ παρακλήσεων ἐπαναφέρει εἰς τὴν εὐθείαν ὁδὸν τοὺς
ἁμαρτάνοντας εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν. Μὲ τὰς συμβουλὰς αὐτὰς πα-
ρηγόρει τὸν παραπονούμενον ἀδελφόν.

18. Διὰ νὰ τὸν καταπραῖνῃ δὲ ἀκόμη περισσότερον τοῦ διηγῆθῃ
καὶ τὴν ἐξῆς ἱστορίαν :

— Ἐξων κάποτε εἰς τὴν Θηβαΐδα τῆς Αἰγύπτου δύο ἀδελφοὶ συμ-
μονασταί· ὁ ἓνας ἀπὸ αὐτοὺς ἐκυριεύθη ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς τῆς πορ-
νείας καὶ ἐπολεμεῖτο συνεχῶς ὑπ' αὐτῶν. Ὑπὸ τὸ κράτος δὲ τοῦ πο-
λέμου αὐτοῦ ἔλεγε συνεχῶς πρὸς τὸν ἄλλον.

— Ἐγὼ θὰ φύγω διὰ τὸν κόσμον.

— Δὲν θὰ σὲ ἀφήσω, ἀδελφέ μου, νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὸν κό-
σμον, νὰ χάσῃς ὅλους τοὺς κόπους σου καὶ τὴν παρθενίαν σου.

Συνώδευε δὲ μὲ δάκρυα τὴν ἀπάντησίν του αὐτὴν ὁ συμμονα-
στὴς ἀδελφός. Παρ' ὅλα ταῦτα δὲν ἐπείθετο ὁ αἰχμαλωτισθεὶς ἀπὸ
τοὺς αἰσχροὺς λογισμοὺς ἀδελφός καὶ ἐπέμενε.

— Δὲν κἀθημαι πλέον ἄλλο ἐδῶ· τὸ ἀπεφάσισα, θὰ ἀπέλθω. Ἡ
λοιπὸν ἔλα καὶ σὺ μαζί μου, διὰ νὰ ἐπιστρέψωμεν ἀπὸ κοινοῦ, ἢ ἄφη-
σέ με νὰ φύγω, ὅποταν θὰ παραμείνω ὀριστικῶς εἰς τὸν κόσμον.

19. Ὁ ἀδελφός λοιπὸν εὐρέθῃ εἰς φοβερὸν ἀδιέξοδον· δὲν ἤξευρε τί
νὰ κάμῃ. Μετέβη λοιπὸν εἰς ἓνα διακριτικὸν Γέροντα καὶ ἀφοῦ τοῦ
διηγῆθῃ τὸ περιστατικόν, τὸν ἠρώτησε τί νὰ κάμῃ.

Ὁ Γέρων, ἀφοῦ ἐσκέφθῃ, τοῦ εἶπε :

— Πήγαινε καὶ σὺ μαζί του· καὶ ὁ Θεός, βλέπων τὴν εἰς αὐτὸν ἀγάπην σου καὶ τοὺς χάριν αὐτοῦ κόπους σου, δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ νὰ περιπέσῃ εἰς τὴν φοβερὰν ἁμαρτίαν.

20. Πράγματι λοιπὸν ἐξεκίνησαν διὰ τὴν πολιτείαν· μόλις δὲ ἔφθασαν εἰς τὸ χωρίον, διὰ τὸ ὁποῖον προωρίζοντο, ὁ πολεμούμενος ἀδελφὸς ἡλευθερώθη ἀπὸ τὸν φρικτὸν πόλεμον τῆς κακῆς ἐπιθυμίας, διότι ὁ Θεός, ἐκτιμῶν τοὺς ἐξ ἀγάπης κόπους τοῦ ἀδελφοῦ, ἀφήρесе τὸν πόλεμον ἀπὸ τὸν πολεμούμενον, ἐλαφρωμένος δὲ οὗτος ἀπὸ τὸ ἀπαίσιον βάρος τῶν πονηρῶν λογισμῶν, λέγει πρὸς τὸν συνοδόν του:

— "Ἄς ὑποθέσωμεν, ἀδελφέ μου, ὅτι ἐπραγματοποίησα τὴν ἁμαρτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν μὲ παρώτρυναν οἱ κακοὶ λογισμοί· ποῖον θὰ ἦτο τὸ κέρδος μου ἀπὸ αὐτό; "Ἄς σηκωθῶμεν λοιπόν, διὰ νὰ ἐπιστρέψωμεν καὶ πάλιν εἰς τὸ κελλίον μας.

Τοιοῦτοτρόπως ἐπέστρεψαν, χωρὶς οὐδεὶς ἐκ τῶν δύο νὰ ζημιωθῇ.

21. 'Ο Ἀββᾶς Ἀγάθων ἔλεγε· ποτὲ δὲν ἔπεςα νὰ κοιμηθῶ μὲ τὴν συνειδήσιν βεβαρημένην ἐναντίον οἰουδήποτε· ἀλλ' οὔτε καὶ ἄφησα ἄλλον νὰ κοιμηθῇ, ἐφ' ὅσον ἐγνώριζα, ὅτι ἦτο μαζί μου λυπημένος. "Ὅσον ἡμποροῦσα ἐπέδιδκα νὰ συνδιαλλαγῶ μὲ ὅλους, πρὶν δύσῃ ὁ ἥλιος (!).

22. 'Ο Ἀββᾶς Ἰσαὰκ ἔλεγε· ποτὲ δὲν μετέφερα ἐντὸς τοῦ κελλίου μου ἐχθρικὴν σκέψιν ἐναντίον ἀδελφοῦ, πού μὲ ἐλύπησεν· ἀλλὰ καὶ ἐγὼ ἐφρόντισα νὰ μὴ ἀφήσω ἀδελφὸν νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ τοῦ κελλίου μου, ἐφ' ὅσον ἦτο λυπημένος μαζί μου.

23. Κάποτε ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ἐπήγαινε, μαζί μὲ ἄλλους ἀδελφούς, ἀπὸ τὴν σκήτην εἰς ἓνα ἄλλο μέρος. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐνύκτωσε καὶ ὁ ἄνθρωπος, πού τοὺς ὠδήγει εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, ἔχασε τὸν προσανατολισμόν του καὶ περιεπλανήθη. Τότε οἱ ἀδελφοὶ λέγουν ἰδιαιτέρως εἰς τὸν Ἀββᾶν Ἰωάννην:

— Τί νὰ κάμωμεν τώρα, Ἀββᾶ; "Ὅπως φαίνεται, ὁ ὁδηγός μας ἔχασε τὸν δρόμον καὶ ὑπάρχει φόβος μήπως περιπέσωμεν ἢ εἰς μέρη ληστῶν, ἢ εἰς μέρη θηρίων, ἢ εἰς ἀποκρήνους βράχους καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀποθάνωμεν!

24. 'Ο Ἀββᾶς Ἰωάννης τοὺς ἀπήντησεν:

— Ἐὰν τὸ εἴπωμεν αὐτὸ εἰς τὸν ἀδελφόν μας, θὰ λυπηθῇ καὶ θὰ ἐντραπῇ. Νὰ ὅμως τί θὰ κάμωμεν· ἐγὼ θὰ προσποιηθῶ τὸν ἀσθενῆ καὶ θὰ ἰσχυρισθῶ, ὅτι δὲν ἔχω τὴν δύναμιν νὰ βαδίσω περισσότερον. Θὰ παρακαλέσω δὲ νὰ μείνω ἐδῶ, διὰ νὰ διανυκτερεύσω. Τὸ πρῶτ', θὰ ἡμπορέσωμεν νὰ προσανατολισθῶμεν.

Πράγματι λοιπὸν ἔτσι ἔκαμε. Τότε καὶ οἱ ἄλλοι ἀδελφοί, πού

1) «Ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν» (Ἐφεσ. δ', 26).

συνώδευον τὸν Ἀββᾶν Ἰωάννην, εὗρον τὴν εὐκαιρίαν καὶ εἶπον:
 — Καὶ ἡμεῖς δὲν προχωροῦμεν· θὰ παραμείνωμεν πλησίον σου.
 Τοιουτοτρόπως καὶ τὸν κίνδυνον ἐκ τῆς περιπλανήσεως ἀπέφυγον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀδελφόν, ποὺ τοὺς ὠδηγοῦσε, δὲν ἐσκανδάλισαν. Τὸ πρωῒ, ἀφοῦ ἐξημέρωσε καλά, συνέχισαν ἀσφαλῶς τὴν πορείαν των.

25. Εἰς τὴν Αἴγυπτον κάποτε ἡσκήτευσεν ἓνας Γέρων· οὗτος διεκρίνετο διὰ τὴν ἀληθῆ, κατὰ Χριστόν, γνῶσιν καὶ ἐτιμᾶτο ἀπὸ πολλούς. Ἦτο δὲ ἡ περιοχὴ εἰς τὴν ὁποίαν διέμενεν ὑψηλότερα ἀπὸ τὴν σκῆτην. Εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν ἦλθε κατόπιν καὶ ἐγκατεστάθη καὶ ἡ συνοδεία τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένος. Μόλις ἐπληροφορήθησαν τὸ πρᾶγμα αὐτὸ οἱ περίοικοι, ἐγκατέλειψαν πλέον τὸν παλαιὸν ἐκεῖνον Γέροντα καὶ ὅλοι προσήρχοντο εἰς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα. Τὸ γεγονός αὐτὸ ἐστενοχῶρει τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα, διότι ἐφοβεῖτο μὴ λυπηθῇ ὁ Γέρων.

26. Μίαν λοιπὸν ἡμέραν λέγει πρὸς τοὺς ἀδελφούς του:

— Τί νὰ κάμωμεν, ἀδελφοί μου, μὲ τὸν μεγάλον αὐτὸν Γέροντα; Ἡ συμπεριφορὰ τῶν ἀνθρώπων πραγματικῶς μᾶς στενοχωρεῖ· οὗτοι ἄφησαν τὸν ἄνθρωπον αὐτόν, ποὺ εἶναι τόσον σπουδαῖος, καὶ προσέχουν ἡμᾶς, ποὺ δὲν εἴμεθα τίποτε! Πῶς νὰ τὸν περιποιηθῶμεν καὶ νὰ ἐκδηλώσωμεν τὴν πρὸς αὐτὸν ἐκτίμησίν μας;

Ἀφοῦ ἐσκέφθη ὀλίγον, συνέχισεν:

— Αὐτὸ θὰ κάμωμεν· νὰ ἐτοιμάσετε ὀλίγας μερίδας φαγητοῦ καὶ νὰ πάρετε εἰς τὰ δοχεῖα ὀλίγον καλὸν οἶνον· νὰ ὑπάγωμεν δὲ εἰς τὸ κελλί τοῦ Γέροντος καὶ νὰ φάγωμεν ὅλοι μαζί.

27. Πράγματι λοιπὸν ἔλαβον τὰ τρόφιμα καὶ τὸν οἶνον, ὡς προσέταξεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, καὶ ἀνεχώρησαν διὰ τὸ κελλί τοῦ Γέροντος. Μόλις ἔφθασαν, ἐκτύπησαν τὴν θύραν τοῦ κελλίου· ἀπὸ μέσα ἤκούσθη ἡ φωνὴ ἑνὸς ὑποτακτικοῦ τοῦ Γέροντος, ἐρωτῶσα:

— Ποῖοι εἰσθε;

— Εἰδοποίησε τὸν Γέροντα, ὅτι τὸν ζητεῖ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, ἐπιθυμῶν νὰ εὐλογηθῇ ἀπὸ αὐτόν.

Μετ' ὀλίγον ἐπανέρχεται καὶ πάλιν ὁ ὑποτακτικὸς τοῦ Γέροντος, διὰ νὰ τοὺς ἀναγγεῖλῃ, ὅτι ὁ Γέρων δὲν εὐκαιρεῖ νὰ τοὺς δεχθῇ καὶ ἐπομένως νὰ φύγουν. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ὅμως μὲ τὴν συνοδείαν του παρέμειναν ὑπὸ τὸν καύσωνα τοῦ ἡλίου καὶ ἐδήλωσαν, ὅτι δὲν θὰ ἀναχωρήσουν, ἐὰν δὲν τοὺς δεχθῇ προηγουμένως ὁ Γέρων.

28. Ὁ Γέρων, βλέπων τὴν ταπείνωσιν τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένος καὶ τὴν ὑπομονὴν του, συνεκινήθη καὶ τοὺς ἤνοιξεν. Ἀφοῦ εἰσῆλθον ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν καὶ ἡ συνοδεία του συνέφαγον μαζὶ μὲ τὸν Γέροντα. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ φαγητοῦ εἶπε πρὸς αὐτοὺς ὁ Γέρων:

— Πραγματικῶς, ἀδελφοί, σήμερα μοῦ δίδετε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀντιληφθῶ, ὅτι τὰ ὅσα περὶ ὑμῶν εἶχον πληροφορηθῇ εἶναι ἐλάχιστα· διεπίστωσα ἐμπράκτως, ἀπὸ τὴν συμπεριφορὰν σας, ὅτι ἡ ἀξία τῶν

ἔργων σας εἶναι ἑκατὸν φορὰς μεγαλυτέρα τῆς φήμης των. Ἀπὸ τὴν ἡμέραν δὲ ἐκείνην ἔγινε πραγματικὸς καὶ εἰλικρινὴς φίλος των.

29. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν εἶπεν, ὅτι ἐκεῖνος ποὺ πράγματι ἀγαπᾷ, θυσιάζεται διὰ τὸν πλησίον. Ἴδου δὲ πῶς θὰ ἀποδείξῃ τὴν ὑπὲρ τοῦ πλησίον θυσίαν· ἐὰν ἀκούσῃ ἀπὸ τὸν πλησίον του λόγους λυπηροὺς, ποὺ τὸν ἔθλιψαν καὶ δύναται καὶ αὐτὸς νὰ ἐκστομίσῃ κατὰ τοῦ πλησίον τοιούτους λόγους καὶ ἐπιβληθῇ εἰς τὸν ἑαυτὸν του καὶ δὲν τοὺς εἰπῇ· ἢ ἐὰν ἀδικηθῇ ἀπὸ τὸν πλησίον καὶ ἔχει τὴν δύναμιν καὶ δὲν ἀνταποδώσῃ τὸ κακὸν εἰς τὸν ἀδικήσαντα· ὁ τοιοῦτος πραγματικῶς θυσιάζεται ὑπὲρ τοῦ πλησίον.

30. Ἦλθε κάποτε ἓνας Γέρων εἰς τὸν Ἀββᾶν Λῶτ, ποὺ διέμενε εἰς τὸ μικρὸν ἔλος τοῦ Ἀρσενοῦτου, καὶ τὸν παρεκάλει νὰ τοῦ παραχωρήσῃ ἓνα κελλίον. Ὁ Ἀββᾶς Λῶτ προθύμως τοῦ παρεχώρησε κελλίον. Ὁ Γέρων αὐτὸς ἦτο ἀσθενὴς καὶ τὸν ἐπεριποιήθη ὁ Ἀββᾶς Λῶτ· ἐὰν δὲ μερικοὶ ἐπεσκέπτοντο αὐτόν, τοὺς ὑπεδείκνυε νὰ ἐπισκεφθοῦν καὶ τὸν Γέροντα ἀσθενῆ. Ὁ Γέρων ὅμως αὐτὸς ἡσπάζετο τὰς ἀρχὰς τοῦ Ὁριγένους καὶ δι' αὐτό, εἰς τὰς συνομιλίαις του μετὰ τῶν ἐπισκεπτῶν, ἔθιγεν ἀπόψεις τοῦ Ὁριγένους, τὰς ὁποίας, ὡς γνωστὸν, κατεδίκασεν ἡ Ἐκκλησία.

Αὕτῃ ἡ κατάστασις ἐστενοχῶρει τὸν Ἀββᾶν Λῶτ, ὁ ὁποῖος ἐφοβεῖτο μήπως σκανδαλισθῶσι κατ' αὐτοῦ οἱ Πατέρες, χαρακτηρίζοντες αὐτόν καὶ τὴν συνοδείαν του ὡς Ὁριγενιστάς. Ἀλλὰ καὶ πάλιν νὰ τὸν ἐκδιώξῃ δὲν ἠθέλεν, ἀπὸ ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον, καὶ ἀπὸ σεβασμὸν πρὸς τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου, ποὺ ἐπέβαλλε τὴν φιλοξενίαν.

31. Εἰς ἀπορίαν περὶ τοῦ πρακτέου εὐρισκόμενος μετέβη εἰς τὸν Ἀββᾶν Ἀρσένιον καὶ διηγήθη τὰ συμβαίνοντα, ἐπιζητῶν τὴν συμβουλὴν του. Ἀφοῦ τὸν ἤκουσεν ὁ Ἀββᾶς Ἀρσένιος τοῦ εἶπε :

— Μὴ τὸν ἐκδιώξῃς· σύστησέ του ὅμως, ὅτι θὰ δύναται νὰ πίνῃ καὶ νὰ τρώγῃ ὅσα θέλει, ἀπὸ αὐτὰ ποὺ οἰκονομεῖ ὁ Θεός· περὶ Ὁριγένους ὅμως νὰ μὴ ὁμιλήσῃ εἰς οὐδέν. Ἐὰν αὐτὸς θελήσῃ, τότε θὰ διορθωθῇ μόνος του· ἄλλως μόνος του πάλιν θὰ θελήσῃ νὰ ἀναχωρήσῃ, ὥστε νὰ μὴ ὀφείλεται εἰς σὲ ἡ ἀναχώρησίς του.

32. Πράγματι, ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὸ κελλί του ὁ Ἀββᾶς Λῶτ, ἐφήρμοσε τὴν σύστασιν τοῦ Ἀββᾶ Ἀρσενίου. Ὁ Γέρων, μόλις ἤκουσε τοὺς λόγους αὐτοῦ τοῦ Ἀββᾶ Λῶτ, δὲν ἠθέλησε νὰ διορθωθῇ καὶ νὰ παραμείνῃ· ἀμέσως ἤρχισε νὰ τοὺς παρακαλῇ νὰ ἀναχωρήσῃ, διότι, ὡς ἔλεγε, δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ τὴν σκληρότητα τῆς ἐρήμου. Τοιοῦτο-τρόπως ἀνεχώρησεν εἰρηνικῶς καὶ ὅλοι μὲ ἀγάπην τὸν κατευώδωσαν.

33. Ἕνας ἀδελφὸς ἐξυπηρέτει κάποιον Γέροντα ἀσθενῆ.

Τὸ σῶμα τοῦ Γέροντος ἤνοιξε, λόγῳ τῆς ἀσθενείας, καὶ ἔβγαλε

πληγάς, πού ἐμύριζαν πάρα πολὺ ἄσχημα. Τότε ὁ λογισμὸς ἠνώχλησε τὸν ἀδελφὸν ἐκείνον καὶ τοῦ εἶπε: «Φύγε, διότι δὲν ἤμπορεῖς νὰ ὑπομένης αὐτὴν τὴν δυσωδίαν».

34. Ὁ ἀδελφὸς ἀμέσως, διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν ἐπίθεσιν τοῦ λογισμοῦ, ἐπῆρεν ἓνα μικρὸν πῆλινον δοχεῖον καὶ τὸ ἐγέμισε μὲ ἀποπλύματα ἐκ τῶν πληγῶν τοῦς ἀσθενοῦς. Ὅσακις λοιπὸν τὸν παρεκίνηει ὁ λογισμὸς νὰ φύγῃ, ἐκείνος ἀπαντοῦσε: «Πρῶτα θὰ πῶ ἀπὸ τὰς ἀκαθαρσίας αὐτὰς καὶ μετὰ θὰ φύγω». Πρὸ τῆς σταθερότητος αὐτῆς ὑπεχώρει ὁ λογισμὸς καὶ τοῦ ἔλεγεν· «Οὔτε νὰ φύγῃς, οὔτε νὰ πιῇς ἀπ' αὐτὰς τὰς ἀκαθαρσίας». Καθ' ἐκάστην δὲ ὁ ἀδελφὸς ἐβιάζετο νὰ ὑπομένη καὶ ὑπηρέτει χωρὶς γογγυσμὸν τὸν Γέροντα. Ὁ Θεὸς ἐκτιμῶν τὴν ἐπίμονον καὶ ὑπομονητικὴν αὐτὴν προσπάθειαν τοῦ ἀδελφοῦ, ἐθεράπευσε τὸν Γέροντα.

35. Μερικοὶ ἀδελφοὶ ἐκάθισαν εἰς τὴν σκῆτην, διὰ νὰ ἐκτελέσουν μίαν ὁμαδικὴν ὑπηρεσίαν· ἓνας λοιπὸν ἀπὸ αὐτοὺς, πού ἦτο ἀσθενὴς ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν ἀσκησιν, ἔβηκε. Χωρὶς ὅμως νὰ θέλῃ, τὰ πτύσματα ἀπὸ τὸν βήχα του ἔπιπτον εἰς τὸ πρόσωπον ἐνὸς ἀδελφοῦ. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ ἀδελφὸς ἐπιέζετο ὑπὸ τοῦ λογισμοῦ του νὰ εἴπῃ εἰς τὸν ἀσθενῆ ἀδελφόν του· «Πρόσεξε, σὲ παρακαλῶ, διότι ὅταν βήχῃς, ἔρχονται εἰς τὸ πρόσωπόν μου τὰ πτύσματά σου». Τότε ὁ ἀδελφὸς ἀντιμετώπιζε τὸν λογισμὸν ὡς ἐξῆς: «Ἐὰν ἐπιθυμῇς νὰ φύγῃς ἀπὸ κοντὰ του, πρῶτα θὰ φάγῃς τὰ πτύσματά του». Κατόπιν αὐτοῦ ἠρέμει ὁ λογισμὸς καὶ τοῦ ἔλεγε· «Τότε οὔτε νὰ φάγῃς ἀπὸ τὰς ἀκαθαρσίας αὐτάς, οὔτε νὰ εἴπῃς τίποτε εἰς τὸν ἀδελφόν».

36. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Σισῶην:

— Ἀββᾶ, ἐὰν ὁδοιπορῶμεν καὶ ὁ ὁδηγὸς χάσῃ τὸν προσανατολισμὸν καὶ περιπλανηθῶμεν, εἶναι ἀνάγκη νὰ τοῦ τὸ ὑποδείξωμεν;

— Ὅχι, ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς· θὰ τὸν ἀφήσωμεν νὰ προχωρῇ ὅπου νομίζει· μήπως ἔχεις τὴν γνώμην νὰ πάρωμεν μίαν ράβδον καὶ νὰ τοῦ σπᾶσωμεν τὴν κεφαλὴν;

Χαρακτηριστικῶς δὲ τοὺς ἀνέφερε καὶ τὸ ἐξῆς περιστατικόν:

— Κάποτε συνωδοιπόρουν δώδεκα ἀδελφοί· ὁ ὁδηγὸς τῶν ἔχασε τὸν δρόμον μέσα εἰς τὴν νύκτα καὶ περιεπλανήθησαν. Καὶ οἱ δώδεκα ἀντελήφθησαν, ὅτι ἔχασαν τὸν δρόμον, ἐπίεσαν ὅμως τὸν ἑαυτὸν τῶν νὰ μὴ τοῦ τὸ εἴπουν, διὰ νὰ μὴ τὸν λυπήσουν.

37. Ὅταν πλέον ἐξημέρωσεν, ἀντελήφθη καὶ ὁ ὁδηγός, ὅτι εἶχον περιπλανηθῇ καὶ εἶπεν εἰς τοὺς ἀδελφούς:

— Νὰ μὲ συγχωρήσετε, διότι ἔχασα τὸν δρόμον καὶ σᾶς ἐταλαιπώρησα.

— Ὅλοι τὸ ἐκαταλάβαμεν, — τοῦ ἀπήντησαν, — ἀλλ' ἐσιωπήσαμεν.

Ὁ ὁδηγὸς τότε ἐθαύμασε καὶ ἐξεπλάγῃ ἀπὸ τὴν ἀγάπην τῶν

ἀδελφῶν αὐτῶν, διαλογισθεῖς, ὅτι φθάνουν μέχρι θανάτου, διὰ νὰ μὴ βλάψουν ἢ νὰ μὴ λυπήσουν κανένα. Ἐδόξασε τότε τὸν Θεὸν διὰ τὴν τοιαύτην ἀγάπην. Εἶχον δὲ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὴν ὁρτὴν κατεύθυνσιν δώδεκα ὁλόκληρα μίλια.

38. Ἕνας γέρων Ἀσκητὴς ἔλεγεν, ὅτι ἡ ταπεινῶσις δύναται νὰ κατανικήσῃ καὶ τὴν φοβερωτέραν δύναμιν. Πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ τοῦ αὐτοῦ διηγεῖτο καὶ τὴν κατωτέρω διδακτικὴν ἱστορίαν: «Κάποτε ἔζων δύο Ἐπίσκοποι εἰς δύο γειτονικάς Ἐπισκοπάς. Οὗτοι εἶχον παρεξηγηθῇ μεταξύ των καὶ δὲν εὗρισκοντο εἰς ἀγαθὰς σχέσεις. Ἐξ αὐτῶν ὁ ἓνας ἦτο πλούσιος καὶ ἰσχυρὸς, ἐνῶ ὁ ἄλλος ταπεινός. Ὁ πλούσιος λοιπὸν καὶ ἰσχυρὸς ἀνεξήτει ἀφορμὴν, διὰ νὰ προξενήσῃ κακὸν εἰς τὸν ταπεινὸν γείτονά του· αὐτὸ τὸ ἐπληροφορήθη ὁ ταπεινὸς καὶ ἐνθαρρύνων τοὺς κληρικοὺς του, τοὺς ἔλεγε:

— Μὴ φοβεῖσθε, ὑπάρχει τρόπος νὰ τὸν νικήσωμεν.

— Δέσποτα, αὐτὸς εἶναι ἰσχυρὸς καὶ διαθέτει ὅλα τὰ μέσα· ποῖος λοιπὸν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ τὸν νικήσῃ; Τοῦ ἀπαντοῦσαν οἱ κληρικοὶ του.

Ὁ ταπεινὸς Ἐπίσκοπος τοὺς ἔλεγε πάλιν:

— Μὴ ἀνησυχῆτε, τέκνα μου· κάμετε ὀλίγην ὑπομονὴν καὶ θὰ ἀντιληφθῇτε καὶ μόνοι σας τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

39. Ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ ταπεινὸς Ἐπίσκοπος παρηκολούθει, πότε θὰ γίνῃ πανηγυρίς, ὅπου θὰ ἐλάμβανε μέρος ὁ γείτων του. Πράγματι λοιπὸν κατὰ τὴν ἐπέτειον Ἀγίων τινῶν Μαρτύρων, τοὺς ὁποίους ἐτίμα ἡ γειτονικὴ Ἐπισκοπὴ, συγκεντρώνει τὸν κλῆρον του καὶ τοὺς λέγει:

— Ἐμπρός, ἀκολουθήσατέ με καὶ νὰ κάμετε αὐτό, ποῦ θὰ κάμω καὶ ἐγώ. Ἀσφαλῶς δὲ σήμερον θὰ καταβάλωμεν τὸν ἀντίπαλόν μας.

Τὸν ἠκολούθησαν μὲ κάποιαν δυσπιστίαν καὶ ἔλεγον μεταξύ των· «τί νὰ σκέπτεται νὰ κάμῃ ὁ Ἐπίσκοπός μας;» Μετ' ὀλίγον ἔφθασαν εἰς τὸν πανηγυρίζοντα Ναόν, ὅπου εἶχε συγκεντρωθῇ ὁλόκληρος ἡ πόλις· ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐγένετο ἡ λιτάνευσις (=περιφορὰ) τῆς ἁγίας εἰκόνης τῶν Μαρτύρων.

40. Τότε λοιπὸν, ἐνώπιον ὅλων, ὁ ταπεινὸς Ἐπίσκοπος πίπτει εἰς τοὺς πόδας τοῦ συναδέλφου του, ποῦ τὸν κατεδίωκεν. Αὐτὸ τὸ ἐμιμήθησαν καὶ οἱ Κληρικοὶ ποῦ τὸν συνώδευσαν· συγχρόνως δὲ τοῦ λέγει μὲ ταπεινῶσιν:

— Συγχώρησόν μας, Δέσποτα· εἴμεθα δοῦλοι σου.

Ὁ ὑπερήφανος Ἐπίσκοπος κατεπλάγη ἀπὸ τὴν προᾶξιν αὐτὴν καί, τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος, κατενύγη κατὰ τὴν καρδίαν· ἀμέσως δέ, παρ' ὅλην τὴν λαμπρότητα, μεθ' ἧς περιεβάλλετο, πίπτει καὶ αὐτὸς εἰς τοὺς πόδας τοῦ ταπεινοῦ Ἐπισκόπου καὶ τοῦ λέγει:

— Σὺ εἶσαι Δεσπότης καὶ πραγματικὸς πνευματικὸς Πατήρ.

Ἀπὸ τὴν στιγμήν ἐκείνην ἐπῆλθε συμφιλίωσις μεταξύ των καὶ ἐθριάμβευσεν ἡ ἀγάπη, εἰς μεγάλον μάλιστα βαθμόν.

41. Ἀποῦ ἐπέστρεψεν ὁ ταπεινὸς Ἐπίσκοπος, μετὰ τοῦ κλήρου του, εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν του, λέγει οὗτος πρὸς τοὺς Κληρικούς του:

— Δὲν σᾶς ἔλεγον, τέκνα μου, ὅτι θὰ ἤμπορέσωμεν νὰ νικήσωμεν μὲ τὴν βοήθειαν τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ;

Καὶ σεῖς λοιπόν, ὅταν ἔχετε ἔχθραν μὲ μερικοὺς ἀνθρώπους, αὐτὸ νὰ κάμετε καὶ ἀσφαλῶς μὲ τὴν Χάριν τοῦ Κυρίου θὰ νικᾶτε.

42. Ἠρώτησαν κάποτε ἓνα Γέροντα:

— Τί εἶναι ταπεινώσις;

Ἐκεῖνος τότε ἀπήντησε:

— Ταπεινώσις εἶναι μία πνευματικὴ δύναμις, ποὺ σὲ παρορμᾷ νὰ συγχωρήσῃς τὸν ἀδελφόν σου, ὅταν ἀμαρτήσῃ εἰς σέ, πρὶν ἀκόμη ἐκεῖνος σοῦ ζητήσῃ συγγνώμην.

43. Ἕνας ἀδελφὸς ἠρώτησεν ἓνα ἄλλον Γέροντα:

— Τί εἶναι ταπεινοφροσύνη;

Ἐκεῖνος τότε ἔδωκε τὸν ἐξῆς ὁρισμόν:

— Ταπεινοφροσύνη εἶναι ἡ ἀρετὴ, ποὺ σοῦ ἐπιβάλλει νὰ εὐεργετήσῃς αὐτοὺς, ποὺ σοῦ κάμνουν κακόν.

— Καὶ ἐὰν κανεὶς δὲν δυνηθῇ νὰ φθάσῃ εἰς αὐτὸ τὸ ὑψηλὸν ἐπίπεδον, τί νὰ κάμῃ;

— Ἄς φύγῃ, προτιμῶν τὴν σιωπὴν!

44. Ἕνας Γέρον, ποὺ ἔζη εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἔλεγε συνεχῶς:

— Δὲν ὑπάρχει ἄλλος συντομώτερος δρόμος διὰ τὸν Παράδεισον, ἀπὸ τὴν ταπεινώσιν!

45. Ὁ Ἀββᾶς Ζήνων ἀνέφερε κάποτε τὴν κατωτέρω ἱστορίαν, τὴν ὁποίαν τοῦ διηγήθη ὁ μακάριος Σέργιος, ποὺ ἦτο Ἡγούμενος εἰς τὴν πεδιάδα. Μίαν ἡμέραν—ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Σέργιος—ἐπεριπατοῦσα μετὰ τινος Ἀγίου Γέροντος καὶ μὲ μερικοὺς ἀδελφούς· ἐν τῷ μεταξύ ἐχάσαμεν τὸν δρόμον καὶ δὲν ἐγγνωρίζαμεν ποῦ κατευθυνόμεθα. Περιπλανώμενοι τοιοῦτοτρόπως ἐφθάσαμεν εἰς ἓνα χωράφι ἐσπαρμένον καί, χωρὶς νὰ τὸ θέλωμεν, κατεπατήσαμεν ὀλίγα σπαρτά. Μόλις μᾶς ἀντελήφθη ὁ γεωργός, ποὺ κατὰ σύμπτωσιν εἰργάζετο ἐκεῖ, ἤρχισε νὰ μᾶς ὑβρίζῃ καὶ νὰ λέγῃ ἐξωργισμένους:

— Μοναχοὶ εἴσαστε σεῖς; Δὲν φοβεῖσθε καθόλου τὸν Θεόν; Ἐὰν εἴχετε πρὸ ὀφθαλμῶν σας τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, δὲν θὰ καταπατούσατε τὸ σπαρμένον χωράφι, ποὺ μὲ τόσον κόπον ἐκαλλιέργησα!

46. Μόλις ἐτελείωσεν ἡ βιαία καὶ ἄδικος ἐπίθεσις τοῦ γεωργοῦ, μᾶς διατάσσει ὁ ἅγιος ἐκεῖνος Γέρον, διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, κανεὶς

μας νὰ μὴ ὁμιλήσῃ. Συγχρόνως δὲ ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν γεωργὸν μὲ πραεῖαν καὶ παρακλητικὴν φωνὴν τοῦ εἶπε:

— Δίκαιον ἔχεις, τέκνον μου· ἐὰν πράγματι εἶχομεν τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, δὲν θὰ τὸ ἐκάμναμεν αὐτό. Σὲ παρακαλοῦμεν ὁμῶς, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου, νὰ μᾶς συγχωρήσῃς διὰ τὸ σφάλμά μας αὐτό.

Ὁ γεωργὸς βλέπων τὴν ἀνεξικακίαν καὶ ταπείνωσιν τοῦ Γέροντος ἐξεπλάγη καὶ ἀφοῦ ἤλθε τρέχων πρὸς ἡμᾶς, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Γέροντος καὶ τοῦ λέγει:

— Σὲ παρακαλῶ, δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, σὺ νὰ μὲ συγχωρήσῃς καὶ νὰ μὲ πάρῃς μαζὶ σου.

47. Ἀφοῦ ἐτελείωσε τὴν διήγησιν αὐτὴν ὁ μακάριος Σέργιος διετύπωσε καὶ τὸ ἐξαγόμενον συμπέρασμα:

— Βλέπετε τί κατώρθωσαν, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, νὰ ἐπιτύχουν ἡ προότης καὶ ἡ καλὴ προαίρεσις τοῦ Ἁγίου; Ἔσωσε τὴν ψυχὴν τοῦ γεωργοῦ, ἡ ὁποία, ὥς γνωστόν, ἐδημιουργήθη κατ' εἰκόνα Θεοῦ, καὶ τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς θεωρεῖ ἀνωτέραν ἀπὸ μυριάδας κόσμων μαζὶ μὲ τοὺς θησαυροὺς των(¹).

Β'. Τοῦ Ἁγίου Ἐφραίμ

ΕΑΝ ΣΥΜΒῃ μάχη μεταξύ δύο ἀδελφῶν, ὁ πρῶτος μετανοῶν ἤλψηται τὸν στέφανον τῆς νίκης· στεφανοῦται δὲ καὶ ὁ δεύτερος, ἐὰν μὴ ἀποβάλλεται τὴν μετάνοιαν, ἀλλὰ προθύμως καὶ αὐτὸς σπουδάσῃ τὰ πρὸς εἰρήνην.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΟΤΑΝ δύο ἀδελφοὶ φιλονεικήσουν, ἐκεῖνος, ποὺ θὰ μετανοήσῃ πρῶτος καὶ θὰ ὑποχωρήσῃ, θὰ λάβῃ τὸν στέφανον τῆς νίκης· ἀλλὰ καὶ ὁ δεύτερος θὰ στεφανωθῇ, ἐφ' ὅσον δὲν ἀπορρίψῃ τὴν πρότασιν συμφιλιώσεως, ἀλλὰ προθύμως καὶ αὐτὸς ἐπιδιώξῃ τὴν μετὰ τῶν εἰρήνευσιν.

Γ'. Τοῦ Ἁγίου Βαρσανουφίου

ΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε Γέροντα λέγων· ἐπεὶ αἰσθάνομαι ὥς ἀπὸ κενοδοξίας, ὅτι ὅταν βάλλω μετάνοιαν ἐπὶ τινων ἐρυθριῶ μικρόν, ἄρα ὀφείλω ἐπιτηδεύειν μὴ ἐπὶ τινων βάλλειν μετάνοιαν, τῇ κενοδοξίᾳ δῆθεν μαχόμενος, ἢ ὥς ἂν φθάσῃ; ἀπεκρίθη ὁ Γέρον· ὥς ἂν φθάσῃ, ποιήσον.

2. Ἐφη ὁ ἀδελφός· ἄρα δὲ καὶ τοῖς μικροτέροις ὀφείλω μετάνοιαν; ἢ λόγῳ θεραπεύειν αὐτοὺς, ἵνα μὴ ἐκ τοῦ ἐναντίου κενοδοξία ὑπείσέλθῃ; ἀπεκρίθη ὁ Γέρον· καθὼς εὐρίσκονται ἄνδρες μεγάλοι καὶ ἔντιμοι, χρεωστοῦντες μηδαμνοῖς ἀνθρώποις καὶ ἐλαχίστοις, καὶ ἀνάγκην ἔχουσιν ἀποδοῦναι τὸ χρέος, μὴ κενοδοξοῦντες, χρεωστοῦσι γάρ, οὕτω καὶ σύ, ἐὰν χρεωστῇς τινι μικροτέρῳ, ἢ μείζονι, βάλλε αὐτῷ μετάνοιαν ἀκενοδόξως εἰδὼς ὅτι χρεωστεῖς.

1) «Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; Ἡ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;» (Ματθ. ις', 26).

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ὑπέβαλεν εἰς ἓνα Γέροντα τὴν ἐξῆς ἐρώτησιν :

— Μοῦ συμβαίνει τὸ ἐξῆς· ὅταν βάζω μετάνοιαν ἐπὶ παρουσίᾳ ἄλλων τινῶν, κοκκινίζω ὀλίγον ἀπὸ ἐντροπῆν· ἀντιλαμβάνομαι δὲ ὅτι τοῦτο ὀφείλεται εἰς κενοδοξίαν, ὅτι τάχα κάτι κατώρθωσα. Τί μὲ συμβουλεύεις λοιπόν· μήπως πρέπει νὰ προσέχω ὥστε νὰ μὴ βάλλω μετάνοιαν ἐνώπιον ἄλλων, διὰ νὰ πολεμήσω τὴν κενοδοξίαν, ἢ νὰ ἐνεργήσω ἀδιακρίτως αὐτὸ πὺν ἐπιβάλλει ἡ στιγμή;

Ὁ Γέρων ἀπήντησε :

— Νὰ κάμῃς αὐτό, πὺν ἐπιβάλλει τὸ καθῆκον τῆς στιγμῆς, χωρὶς νὰ σκέπτεσαι ποῖα πρόσωπα ἔχεις ἀπέναντί σου.

2. Κατόπιν τῆς ἀπαντήσεως αὐτῆς ὁ ἀδελφὸς ἐπανέλαβε.

— Καὶ εἰς τοὺς μικρότερους ὑποχρεοῦμαι νὰ ὑποβάλλω μετάνοιαν; Ἡ εἶναι ἀρκετὸν μὲ λόγους μόνον νὰ τοὺς ἱκανοποιῶ, διὰ νὰ μὴ μὲ ἐνοχλήσῃ ἡ κενοδοξία, ὅτι τάχα ταπεινοῦμαι καὶ πρὸ τῶν μικρότερων ἀκόμῃ;

Καὶ πάλιν ὁ Γέρων ἀπήντησεν :

— Ὅπως ὑπάρχουν ἄνθρωποι, μὲ ἀξιώματα καὶ κοσμικὴν τιμὴν, πὺν χρεωστοῦν εἰς ἀφανεῖς καὶ ἀσήμους ἀνθρώπους καὶ ὑποχρεοῦνται νὰ ἐξοφλήσουν τὸ χρέος των, χωρὶς αὐτὸ νὰ γίνεται ἀφορμὴ νὰ κενοδοξοῦν, διότι ἀπλούστατα εἶναι χρεῶσται, τοιοῦτοτρόπως καὶ σύ, ἐὰν ἡμάρτησες ἀπέναντί τινος καὶ ὀφείλεις νὰ τοῦ ζητήσῃς συγγνώμην, βάλε του μετάνοιαν, εἴτε μικρότερος εἶναι εἴτε μεγαλύτερος, χωρὶς νὰ δοκιμάσῃς κενοδοξίαν· πρέπει νὰ γνωρίζῃς, ὅτι ἡ μετάνοια αὐτὴ εἶναι χρέος σου, πὺν ὀφείλεις νὰ ἐξοφλήσῃς.

Δ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΠΡΟΣΕΧΕ σεαυτῷ· ἐὰν ὁ λογισμὸς σου νύξῃ σε, ὅτι ὁ ἀδελφός σου λυπῇται κατὰ σοῦ, μὴ καταφρονήσῃς αὐτοῦ· ἀλλὰ βάλε αὐτῷ μετάνοιαν ἐν φωνῇ οἰκτιρᾷ ἕως οὗ πείσῃς αὐτόν· βλέπε, μὴ ἔσο σκληροκάρδιος ἐπὶ τὸν ἀδελφόν, βιαζόμεθα γὰρ πάντες ὑπὸ τῆς ἐχθρας.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Η Α ΠΡΟΣΕΧΗΣ τὸν ἑαυτόν σου. Ἐὰν ὁ λογισμὸς σου ἐλαφρότατα σὲ κεντήσῃ μὲ τὴν σκέψιν ὅτι ὁ ἀδελφός σου εἶναι λυπημένος μαζί σου, μὴ παραμείνῃς ἀδιάφορος· βάλε του μετάνοιαν καὶ ταπεινώσου ἐνώπιόν του, χρησιμοποιοῶν, κατὰ τὴν συζήτησιν, φράσεις ταπεινωτικὰς διὰ τὸν ἑαυτόν σου, μέχρι νὰ τὸν πείσῃς διὰ τὴν ἐιλικρίνειαν τῶν διαθέσεών σου καὶ συνδιαλλαγῇτε. Πρόσεξε νὰ μὴ φανῇς σκληρόκαρδος ἀπέναντι τοῦ ἀδελφοῦ σου, διότι ὅλους μας μᾶς τυραννεῖ τὸ πάθος τῆς ἐχθρας.

Ε'. Τοῦ Ἀγίου Διαδόχου

Η ΜΕΣΟΤΗΣ τῆς ἐνεργείας τῆς ἁγίας γνώσεως οὐ μικρῶς ἡμᾶς λυπεῖσθαι παρασκευάζει, ὅταν ἐκ παροξυσμοῦ τινος ὑβρίσαντές τινα, παρασκευάσωμεν αὐτὸν ἐχθρὸν ἑαυτῶν· διόπερ οὐδέποτε ἐνδίδωσι νύττουσα τὴν συνείδησιν ἡμῶν, ἕως ὅτε διὰ πολλῆς ἀπολογίας εἰς τὴν πάλαι ἐπαναγάγωμεν τὸν ὑβρισθέντα διάθεσιν.

2. Ἡ δὲ ἀκροτάτη αὐτῆς κατάνυξις, καὶ ὅταν ἀδίκως τις τῶν τοῦ βίου ἀνθρώπων καθ' ἡμῶν ὀργισθῇ, ἀδολεσχεῖν ἡμᾶς καὶ φροντίζειν ἄγαν ποιεῖ· ἐπειδὴ ὅλος πρόσκομμά τινι τῶν ἐκ τοῦ αἰῶνος τούτου λαλούντων γινόμεθα.

3. Ὅθεν καὶ ἀργὸς τότε ὁ νοῦς περὶ τὴν θεωρίαν γίνεται· ὁ γὰρ λόγος τῆς γνώσεως, ὅλος ἀγάπης ὢν, οὐ συγχωρεῖ τὴν διάνοιαν πλατυνθῆναι πρὸς σύλληψιν θεωρημάτων θείων, εἰ μὴ πρότερον ἀπολάβωμεν ἐν τῇ ἀγάπῃ καὶ τὸν εἰκῇ ἡμῖν ὀργιζόμενον.

4. Εἰ δὲ ἐκεῖνος οὐ θέλει τοῦτο γενέσθαι, ἡ τυχὸν ἀπέστη τῶν ἡμετέρων διατριβῶν, ἐπείγει ἡμᾶς λοιπὸν τὸν χαρακτῆρα τοῦ προσώπου αὐτοῦ προτιθέντας τῇ ἑαυτῶν διαθέσει ἐν ἀσυστάτῳ τινὶ τῷ τῆς ψυχῆς σχήματι, οὕτως ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας τὸν τῆς ἀγάπης νόμον ἀποπληροῦν. Δεῖ γάρ, φησι, καὶ τὰ πρόσωπα τῶν χολούντων ἀκαίρως ἀχόλῳ τῇ ἐννοίᾳ ἐν τῇ ἑαυτῶν καθορᾷ διανοίᾳ τοὺς θέλοντας γνῶσιν ἔχειν Θεοῦ.

5. Τούτου δὲ γενομένου, οὐ μόνον περὶ τὴν θεολογίαν ὁ νοῦς ἡμῶν ἀπταιστως κινηθήσεται, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ μετὰ πολλῆς ἀναθήσεται παρῴρησις, ὥς ἐκ δευτέρας βαθμίδος εἰς πρώτην ἀνεμποδίστως ἐπειγόμενος.

6. Εἰ ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν Θεὸν ἀγαπᾷ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐδὲ τὸν Θεὸν ἀγαπᾷ κατὰ τὸν Ἀπόστολον Ἰωάννην, δηλὸν ἐστὶν ὅτι καὶ ὁ λυπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν Θεὸν λυπεῖ· λέγει γάρ· ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε· καὶ ὁ θεραπεύων δὲ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν Θεὸν θεραπεύει.

7. Εἰδότες οὖν, ἀγαπητοί, ὅτι ἐν τῷ μὴ λυπεῖν τὸν πλησίον, τὸν Θεὸν θεραπεύομεν, μὴ δῶμεν πρόσφασιν ἢ αἰτίαν τινὶ τοῦ λυπεῖσθαι καθ' ἡμῶν εὐλόγως ἢ ἀλόγως, ἵνα μὴ ἀπρόσδεκτος γένηται ἡ προσευχὴ ἡμῶν, ὥς πρόβατον ἐπίμωμον.

8. Ἐνὸς γάρ, φησιν, εὐχομένου καὶ ἐνὸς καταρωμένου, τίνος εἰσακούσεται ὁ Δεσπότης; καὶ αὐτίς· εἰς οἰκοδομῶν, καὶ εἰς καταλύων, τί ὠφέλησαν, ἀλλ' ἡ κόπους;

Ἐρμηνεία

Ο ΤΑΝ, ἀπὸ παραφορᾶν, ὑβρίσωμεν ἕνα ἄνθρωπον καὶ τὸν καταστήσωμεν ἐχθρὸν μας, τότε ἡ ἐνέργεια τῆς ψυχῆς μας, ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴν ἁγίαν γνῶσιν τῶν ὑψηλῶν ἐννοιῶν, μᾶς κάνει νὰ λυπούμεθα πάρα πολὺ δι' αὐτὸ καὶ οὐδέποτε ἡ ἐνέργεια αὐτὴ ὑποχωρεῖ, ἀλλὰ διαρκῶς κεντᾷ μὲ ἐλέγχους τὴν συνείδησίν μας. Τότε δὲ μόνον σταματᾷ, ἀφοῦ κατορθώσωμεν νὰ ἐπαναφέρωμεν αὐτὸν ποὺ ὑβρίσαμεν εἰς τὴν ψυχικὴν διάθεσιν ἐκείνην, ποὺ ἤσθάνετο πρὶν νὰ συμβῇ τὸ ἐπεισόδιον. Διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν ὁμως αὐτὸ ἀπαιτοῦνται πολλὰ προσπάθειαι καὶ πολλὰ ἀπολογίαι πρὸς τὸν λυπηθέντα ἀδελφόν.

2. Καὶ οὕτω πως μὲν ἐκδηλοῦται ἡ ἐνέργεια τῆς ψυχῆς μας ὡςάκισ ἡμεῖς πταίομεν· ἡ εὐγενεστάτη ὁμως καὶ τελειοτάτη διέγερσις τῆς ψυχικῆς αὐτῆς ἐνεργείας ἐπισυμβαίνει, ὡςάκισ ἕνας συνάνθρωπός μας ὀργισθῇ ἐναντίον μας χωρὶς λόγον· εἰς τὴν περὶπτωσιν αὐτὴν μᾶς κάμνει

νὰ ἀνησυχῶμεν καὶ νὰ φροντίζωμεν μὲ κάθε τρόπον νὰ ἐπαναφέρωμεν τὴν ἀγάπην μεταξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ ἀδίκως ὀργισθέντος καθ' ἡμῶν, ἐπειδὴ, ἔστω καὶ παρὰ τὴν θέλησίν μας, κατέστημεν ἐμπόδιον εἰς κάποιον ποὺ σκέπτεται καὶ ὁμιλεῖ κατὰ τὸ φρόνημα τῶν ἀνθρώπων τοῦ κόσμου τούτου.

3. Ἐξ αἰτίας τῆς ψυχικῆς αὐτῆς καταστάσεως καὶ ὁ νοῦς ἀδρανεῖ, μὴ δυνάμενος νὰ ὑψωθῇ εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς ὑψηλῆς καὶ θείας θεωρίας. Τοῦτο δὲ συμβαίνει, διότι τὸ περιεχόμενον τῆς ὑψηλῆς καὶ ἀγίας γνώσεως, τῆς ὑπεράνω πάσης ἀνθρωπίνης καταλήψεως ἐνεργούσης, εἶναι ὅλον ἀγάπῃ· δὲν ἐπιτρέπει λοιπὸν ἢ γνώσις αὕτη νὰ διαπλατυνθῇ εἰς ὑπερφυσικὸν βαθμὸν ἢ ἀνθρωπινὴ διάνοια, προκειμένου διὰ τῆς ἐνοράσεως νὰ συλλάβῃ τὰς θείας ἐκεῖνας μυστικὰς θεωρίας, ἐὰν προηγουμένως δὲν δυνηθῶμεν νὰ κερδίσωμεν διὰ τῆς ἀγάπης καὶ αὐτὸν ἀκόμη ποὺ ὀργίζεται ἐναντίον μας χωρὶς αἰτίαν καὶ ἀφορμὴν.

4. Ἐὰν δὲ ἐκεῖνος, ποὺ ἔχει ὀργισθῇ ἀδίκως ἐναντίον μας, δὲν δεχθῇ τὴν προσφορὰν τῆς ἀγάπης μας καὶ δὲν θελήσῃ νὰ συνδιαλλαγῶμεν, ἢ ἔχῃ φύγει ἀπὸ κοντὰ μας, ἐπιβάλλεται εἰς ἡμᾶς νὰ σχηματίσωμεν εἰς τὴν σκέψιν μας τὴν μορφήν του, κατὰ τρόπον τόσον ζωηρόν, ὥς νὰ τὸν βλέπωμεν ἔμπροσθέν μας· μέσα δὲ εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας μας, καὶ ὥς νὰ εἴμεθα ἐνώπιον ἐνώπιόν με τὸν ὀργισθέντα ἀδίκως, ἀλλ' ἀπόντα ἀδελφόν, νὰ πραγματοποιήσωμεν τὸν νόμον τῆς ἀγάπης. Διότι πρέπει, καθὼς διδάσκουν οἱ Πατέρες, αὐτοὶ ποὺ θέλουν νὰ γνωρίσουν τὸν Θεὸν μὲ τὸν ὑψηλὸν καὶ μυστικὸν τρόπον τῆς ἐνοράσεως, νὰ ἔχουν τὴν δύναμιν νὰ βλέπουν εἰς τὴν διάνοιάν των αὐτοὺς ποὺ τοὺς ἐπικραναν ἀναιτίως, χωρὶς τὸ πικρὸν παράπονον, ποὺ συνήθως γεννᾶται εἰς τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὴν συναίσθησιν τῆς καθ' ἡμῶν ἀδικίας.

5. Ὅταν δὲ πραγματοποιηθῇ αὐτὸ καὶ φθάσωμεν εἰς τὸ ὕψος τῆς κατὰ Χριστὸν ἀπαθείας, τότε καὶ ὁ νοῦς μας, καθαρὸς πλεον ἀπὸ παταίσματα, θὰ κινηθῇ ἐλευθέρως ὅχι μόνον διὰ νὰ κατανοήσῃ τὰ ὑψηλὰ περὶ Θεοῦ δόγματα καὶ νὰ ἀναδειχθῇ πράγματι Θεολόγος, ἀλλὰ καὶ μὲ ἀνεμπόδιστον θάρρος θὰ ἀναχθῇ εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ἀνερχόμενος τοιοιυτοτρόπως ἐκ τῆς χαμηλοτέρας βαθμίδος, ποὺ εἶναι ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπῃ, εἰς ὑψηλοτέραν ποὺ εἶναι ἡ πρὸς τὸν Θεὸν τοιαύτη.

6. Ἐὰν δέ, ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης, ἐκεῖνος ποὺ ἀγαπᾷ τὸν ἀδελφόν του καὶ τὸν Θεὸν ἀγαπᾷ, ἀντιστρόφως δέ, αὐτὸς ποὺ δὲν ἀγαπᾷ τὸν ἀδελφόν του, οὔτε τὸν Θεὸν ἀγαπᾷ⁽¹⁾, ἔπεται, κατὰ λογικὴν ἀκολουθίαν, ὅτι καὶ ὅστις προξενεῖ λύπην εἰς τὸν ἀδελφόν του, Αὐτὸν Τοῦτον τὸν Θεὸν λυπεῖ. Ὁ ἴδιος δὲ ὁ Κύριος λέγει, κατὰ τὴν ἀφήγησιν

1) «Ἐάν τις εἴπῃ ὅτι ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν· ὁ γὰρ μὴ ἀγαπᾷ τὸν ἀδελφὸν ὃν ἑώρακε, τὸν Θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακεν πῶς δύναται ἀγαπᾶν;» (Α' Ἰωάν. δ' 20).

περὶ τῆς μελλούσης κρίσεως, ὅτι «ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε» (Ματθ. κε', 40) καὶ ὅτι ἐκεῖνος ποὺ ἐξυπηρετεῖ τὸν ἀδελφόν του, τὸν Θεὸν ἐξυπηρετεῖ.

7. Ἐφ' ὅσον λοιπόν, ἀγαπητοί μου, γνωρίζομεν ὅτι τότε μόνον λατρεύομεν γνησίως τὸν Θεόν, ὅταν δὲν προκαλοῦμεν λύπην εἰς τὸν πλησίον μας, ἃς ἀποφεύγωμεν νὰ παρέχωμεν εἰς αὐτὸν προφάσεις ἢ ἀφορμὰς νὰ λυπηταὶ ἐναντίον μας, εὐλόγως ἢ χωρὶς λόγον, διὰ νὰ καθιστάται τοιοῦτοτρόπως εὐπρόσδεκτος ἡ προσευχή μας ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ νὰ μὴ ἀπορρίπτεται, ὅπως εἰς τὸν καιρὸν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τὸ ἀκατάλληλλον διὰ τὴν θυσίαν πρόβατον.

8. Διότι, ὅταν, μεταξὺ δύο ἀνθρώπων, ὁ εἷς εὐλογεῖ καὶ ὁ ἄλλος καταρᾶται, τότε ποῖον ἐκ τῶν δύο θὰ ἀκούσῃ ὁ Δεσπότης; Καὶ πάλιν, ὅπως λέγεται, ἐὰν ὁ ἓνας κτίζῃ καὶ ὁ ἄλλος κρημνίζῃ, ποῖα ὠφέλεια θὰ ἐπέλθῃ; Ἀσφαλῶς οὐδεμία, ἐκτὸς ἀσκόπων καὶ ματαίων κόπων!

ς'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

ΦΙΛΟΣ ἐκεῖνός ἐστι γνήσιος, ὁ τὰς ἐκ περιστάσεως θλίψεις καὶ ἀνάγκας, καὶ πειρασμοὺς καὶ συμφοράς, ἐν καιρῷ πειρασμοῦ συνυποφέρων τῷ πλησίον ὡς ἰδίας ἀθορύβως καὶ ἀταράχως.

2. Φίλος πιστός, σκέπη κραταῖά' ἐπειδὴ καὶ εὐημεροῦντι τῷ φίλῳ σύμβουλος ἐστὶν ἀγαθὸς καὶ συνεργὸς σύμψυχος· καὶ κακοπαθοῦντι, ἀντιλήπτωρ γνησιώτατος καὶ ὑπέρμαχος συμπαθέστατος.

3. Μόνοι οἱ ἀκριβεῖς τῶν ἐντολῶν φύλακες καὶ γνήσιοι τῶν θείων κριμάτων μύσται τοὺς κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ πειραζομένους οὐκ ἐγκαταλιμπάνουσι φίλους.

4. Οἱ δὲ τῶν ἐντολῶν καταφρονηταί, καὶ τῶν θείων κριμάτων ἀμύητοι, ὅταν ὁ μὲν φίλος εὐημερῇ, συναπολαύουσιν αὐτῷ· ὅταν δὲ πειραζόμενος κακοπαθῇ, καταλιμπάνουσιν αὐτόν· ἔστι δὲ ὅτε καὶ μετὰ τῶν ἐναντίων ἴστανται.

Ἑρμηνεία

Ο ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ φίλος εἶναι ἐκεῖνος, ποὺ ἔχει τὴν δύναμιν, κατὰ τὴν ὥραν τῆς σκληρᾶς δοκιμασίας τοῦ φίλου του, νὰ ὑποφέρῃ μαζί του, χωρὶς θορύβους καὶ ταραχάς, τὰς θλίψεις, τὰς ἀνάγκας, τοὺς πειρασμούς, τὰς συμφοράς, ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὰς ἀτυχεῖς περιστάσεις, θεωρῶν ὅλα αὐτὰ ὡς προσωπικά του παθήματα.

2. Ὁ εἰλικρινὴς φίλος εἶναι, κατὰ τὰς ὥρας τῆς δοκιμασίας, ἰσχυρὸν καταφύγιον (!), ἐπειδὴ καὶ ὅταν εὐτυχῇ ὁ φίλος ἀναδεικνύεται καλὸς σύμβουλος καὶ συμπαραστάτης πρόθυμος, ἀλλὰ καὶ ὅταν δυστυχῇ φαίνεται πραγματικὸς βοηθὸς καὶ συμπαθητικὸς υπερασπιστής.

3. Τοιοῦτοι ὅμως φίλοι, ποὺ δὲν ἐγκαταλείπουν τοὺς φίλους των, ὅταν δοκιμάζονται, κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ, εἶναι μόνον ἐκεῖνοι, ποὺ μὲ ἀκρίβειαν φυλάσσουν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ πραγματικῶς ἐντρυφοῦν εἰς τὰς βουλὰς Αὐτοῦ.

Ἐξ ἀντιθέτου, ὅσοι καταφρονοῦν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν κατανοοῦν τὴν βαθυτέραν σκοπιμότητα τῶν θεϊκῶν κριμάτων, αὐτοί, ἐφ' ὅσον μὲν εὐτυχεῖ ὁ φίλος, ἀπολαμβάνουσι μαζί του τὰ ἀγαθὰ τῆς εὐτυχίας· ὅταν δὲ δυστυχῇ καὶ δοκιμάζεται, τότε τὸν ἐγκαταλείπουν, συνήθως μάλιστα συντάσσεται καὶ μὲ τοὺς ἐχθροὺς του.

Ὁ Ἅγιος

Νικόλαος

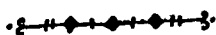

· ὙΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ' ·

**“Οτι ὁ κατὰ Θεὸν ἀγαπῶν, καὶ ἀγνοοῦντα τὸν πλησίον
σπουδάζει εὐεργετεῖν.**

**Ἐκεῖνος ποὺ ἀγαπᾷ τὸν πλησίον του, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸν
εὐεργετεῖ ἀκόμη καὶ χωρὶς ἐκεῖνος νὰ γνωρίζῃ τὸν εὐεργέτην του.**

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Νικολάου

NHP τις, ἄδοξος ἔξ ἐνδόξου καὶ πένης ἔκ πλουσίου γενόμενος, ἐπειδὴ τοῖς ὅλοις διηπορεῖτο, καὶ αὐτῶν τῶν ἀναγκαίων ἐπιλειπόντων, φεῦ, μέχρι καὶ τινων ἔνδεια προχωρεῖν οἶδε ; γνώμην ἔσχε τὰς θυγατέρας (τρεῖς γὰρ ἦσαν αὐτῷ διαφερόντως ἀγαθαὶ τὴν μορφήν) μισθοῦ πρὸς ἀκολασίαν ἐκδιδόναι τοῖς βουλομένοις, καὶ τὸ ἐντεῦθεν αὐτῷ πορίζομενον ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν παίδων ποιεῖσθαι τροφήν· τὸ γὰρ ἀνδράσιν αὐτὰς συναρμόσαι ἀδυνάτως εἶχεν, ἅτε διὰ τὸ πολὺ τῆς πενίας ὑπὸ πάντων εὐθὺς ἀπαξιουμένας.

2. Τοῦτο γοῦν εἰς ὧτα πεσεῖν τῷ θαυμαστῷ Νικολᾶῳ ὁ Θεὸς παρ-εσκεύασε, καὶ ὅρα μοι τοῦ Ἀγίου τὸ μετὰ συνέσεως συμπαθές· οὐ γὰρ ὑπέμεινε τῷ ἀνδρὶ προσελθεῖν καὶ περὶ τούτου κἄν βραχὺ τι διαλεχθῆναι, οὐδὲ τὴν εὐεργέτιν αὐτῷ ἐμφανίσει χεῖρα, ἀ συνήθεις ποιεῖν τοῖς μικροψύχοις τὸν ἔλεον· ἥδει γὰρ ὅτι φορτικὰ ταῦτα τοῖς ἔκ πλούτου καὶ δόξης εἰς ἀπορίαν καταπεσοῦσιν ἐν-τρέποντά τε τὰς ἐκείνων ψυχάς, καὶ οἷαν μνήμην τῆς προτέρας εὐημερίας ἐκβάλλοντα.

3. Ἄλλ· ὥσπερ ὑπερβάλλεσθαι φιλονεικῶν, καὶ τὴν εὐαγγελικὴν δῆπου παρ-αγγελίαν, τὸ μὴ πιστευθῆναι τὴν ἀριστερὰν τὸ γινόμενον, οὐδὲ αὐτὸν ἠθέλησε τὸν εὐεργετούμενον τοῦ πραττομένου μάρτυρα παραλαβεῖν· οὕτω μακρὰν ἀπέειχε τοῦ παρὰ ἀνθρώπων δόξαν ἐπιζητεῖν· ἐπεὶ καὶ μᾶλλον αὐτὸς ἀγαθὸν τι ποιῶν, ἢ ἕτεροι πονηρὰ δρῶντες, τὸ λανθάνειν ἐσπούδαζεν· ἀμέλει καὶ ἀδρὸν ἀπόδεσμον χρυσοῦ λαβὼν, ἀωροὶ τῶν νυκτῶν, παρὰ τὴν οἰκίαν τοῦ ἀνδρὸς ἦκει, καὶ τοῦτον διὰ τινος θυρίδος ἔνδον ἀκοντίσας, αὐτὸς εὐθέως οἴκαδε ἐπανήει, ὥσπερ αἰσχυ-νόμενος ὀφθῆναι διδούς.

4. Ἔωθεν οὖν ὁ ἀνὴρ ἀναστὰς καὶ τὸν χρυσὸν εὗρών, ἔπειτα τὸν δεσμὸν λύ-σας κατεπλάγη καὶ ἑαυτὸν ἐξαπατάσθαι ᾤετο, δειδιῶς μὴ οὐχὶ χρυσὸς ἦ τὸ ὀρώ-μενον· ὅθεν καὶ ἄκροις ἐπιτριβὼν δακτύλοις αὐτόν, καὶ περιεργότερον ἐννοῶν, ἐπεὶ ἔγνω χρυσὸν ἀληθῶς εἶναι, ἤδετο, ἐθαύμαζεν, ἠπορεῖτο, θερμὸν ὑφ' ἡδονῆς ἀπεστάλαξε δάκρυον· ὥς δὲ πολλὰ στρέφων καὶ ἑαυτὸν οὐδένα εἶχε τῶν γινωσκο-μένων, ᾧ ἐπιγράψαι τὸ γεγονός, ἐπὶ Θεὸν ἀναφέρει τοῦτο, καὶ δάκρυσιν εὐχαρι-στῶν οὐκ ἀνῆει.

5. Ἀμέλει καὶ τοῦ πρὸς Θεὸν ἁμαρτήματος τὴν αἰτίαν ἔσπευδε πρὸ τῶν ἄλ-λων λύειν, καὶ μίαν τῶν θυγατέρων, τὴν πρώτην, εὐθὺς ἀνδρὶ προσἀρμόζει, τὸ

δοιὲν χρυσίον ἀρκούντως εἰς προῖκα ταύτῃ καταβαλὼν· ὅπερ ἐπεὶ πρὸς γνῶσιν ἤλθε τῷ θαυμαστῷ Νικολάῳ, καὶ ἔγνω κατὰ γνώμην αὐτῷ πράξαντα τὸν ἄνδρα, τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸς ἐσπουδάζε, τὸ λύσαι διὰ τοῦ γάμου τὴν τοῦ κακοῦ πρόφασιν, εὐτρεπὴς ἦν τὰ ὅμοια καὶ πρὸς τὴν δευτέραν δράσαι τῶν θυγατέρων, καὶ δὴ καὶ ἄλλον αὐτῷ ἰσοτάλαντον ἀπόδεσμον χρυσοῦ διὰ τῆς θυρίδος, λαθὼν ἅπαντας, νυκτὸς ἐπιπέμπει.

6. Ὁρθρου δὲ διαναστὰς ὁ ἄνθρωπος, καὶ τὸ χρυσίον ὁμοίως εὗρων, τῇ ὁμοίᾳ εἴχετο καὶ αὐτῇς ἐκπλήξει, καὶ τῷ ἐδάφει τὸ μέτωπον προσερείσας, θερμοτέροις αὐτῷ δάκρυσιν ἔβαλλε· Θεέ, λέγων, θελητὰ τοῦ ἐλέους, οἰκονόμῃ τῆς ἡμῶν σωτηρίας, ὁ καὶ πρότερον διὰ τὴν ξὴν ἐνανθρωπήσας παρακοήν· καὶ νῦν με τῆς πατρίδος τοῦ ἀλλοτρίου διὰ τῶν παίδων θυόμενος, αὐτοὺς μοι τὸν τῷ σῶ θελήματι διακονούμενον, τὸν ἐν ἀνθρώποις τῆς σῆς χρησιμότητος Ἄγγελόν τε καὶ μιμητὴν ἀνάδειξον τίς οὗτος, ὁ καὶ τῆς πιεζούσης πενίας ἐξελόμενος καὶ τῶν ἀτόπων λύσας ἐπινοίων· ἰδοὺ γὰρ τῷ ἐλέει τῷ σῶ, καὶ τὴν δευτέραν τῶν θυγατέρων ἄνδρι νομίμῳ ἐκδίδωμι, φυγοῦσαν ἤδη τὸ θήραμα γενέσθαι τῷ διαβόλῳ, καὶ κέρδος ἔμοι προσφέρειν, πολλῆς ζημίας βαρύτερον.

7. Ταῦτα ἔλεγε καὶ τῇ δευτέρᾳ τῶν θυγατέρων εὐθὺς ἐτέλει τοὺς γάμους, ἐλπίζων ὥς οὐδὲ ἐπὶ τῆς τρίτης ἀμοιρήσει τοῦ ἐκδόσθαι αὐτὴν ἀνδρὶ, τὴν προῖκα γὰρ ἔτοιμον ἤδη καὶ διὰ χειρὸς ἔχειν ᾤετο· θαρδῶν ὥς εἰκὸς περὶ αὐτῆς ἀπὸ τῶν προτέρων, ἐνθὲν τι καὶ προσεκτικὸς ἦν καὶ μεμεριμνημένος, καὶ νύκτας ὅλας διατελὼν ἄγρυπνος μὴ καὶ λάθῃ αὐτὸν ὁ καλὸς πλουτοδότης, ἀλλ' ὅπως εἰ καὶ αὐτῇς ἀφίκοιτο, ἀμφοτέραις τε αὐτοῦ ἐπιλάβοιτο, καὶ παρ' αὐτοῦ μάθῃ, τίς τε εἴη, καὶ ὅθεν ὁ χρυσὸς αὐτῷ ἐπιρῶσει· ὁ μὲν οὖν οὕτω πρὸς τὴν ἐκείνου ἔλευσιν διηγοῦνται.

8. Ἐφίσταται δὲ τὸ τρίτον ὁ τοῦ Θεοῦ θεράπων Νικόλαος, βαθείας νυκτός, ἡσύχῳ ποδί, καὶ παρὰ τῷ συνήθει τόπῳ γενόμενος, ἴσον χρυσοῦ καὶ πάλιν ἀπόδεσμον διὰ τῆς αὐτῆς θυρίδος ἐκπέμπει, καὶ παραχρῆμα οἴκαδε ἐπανήει· ὁ δὲ γε τῶν παίδων πατήρ τοῦ ἐκπεσόντος χρυσοῦ τὸν ψόφον αἰσθόμενος, καὶ τοῦτον παρεῖναι πάλιν τὸν συνήθει πλουτοδότῃ κατανοήσας, ἥ ποδῶν εἶχεν, εὐθέως ἐδίδωκε· καὶ καταλαβὼν, καὶ γνοὺς ὅς τις εἴη, οὐδὲ γὰρ τῶν ἀσήμεων οὗτος διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ τοῦ γένους ἐπιφανές, πίπτει τε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ λυτρωτὴν ἐκείνον ἐκάλει, καὶ βοηθόν, καὶ σωτήρα ψυχῶν, εἰς ἔσχατον ἀπωλείας ἤδη καταγομένον.

9. Ταῦτα ἐκεῖνος μὲν σὺν δάκρυσιν εὐφροσύνης, καὶ θερμῷ πνεύματι πίστειως ἔλεγεν· ὁ δὲ ἐπειδὴ ἔγνω δῆλος ἤδη τῷ ἀνθρώπῳ γενόμενος, ἀνίστησιν τε αὐτὸν, καὶ ὄρκοις τὴν ἐκείνου καταλαμβάνει ψυχὴν, μὴ ἂν πρὸς ἑτέρους παρ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον ἐξενεγκεῖν τὰ γεγεννημένα, μηδὲ δημοσιεῦσαι τὸν ἔλεον.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΕΖΗ ΚΑΠΟΤΕ ἓνας ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἦτο ἐνδοξος καὶ πλούσιος· δυστυχῶς ὅμως καὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν δόξαν ἀπώλεσεν, ὑπέφερε δέ, ἄδοξος καὶ πάμπτωχος, στερούμενος καὶ αὐτῶν τῶν στοιχειωδῶν πραγμάτων. Ἀλλοίμονον δέ! Εἰς τοιοῦτον σημεῖον δυστυχίας κατέπεσεν, ὥστε ἐσκέφθη καὶ αὐτὰ τὰ τρία του κορίτσια, ποὺ ἦσαν ἐξαιρετικῶς ὠραῖα, νὰ τὰ ἐκδώσῃ εἰς τὴν διαφθοράν, ὥστε ἀπὸ τὰ χρήματα τῆς ἀκολασίας νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν τροφὴν των! Ἡ δυστυχία ἀποτυφλώνει τὸν ἄνθρωπον! Ἀλλωστε καὶ νομίμους συζύγους δὲν εἶχε τὴν δύναμιν νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς τὰ κορίτσια του, ἐπειδὴ ὅλοι, ὅσάκις ἐγένετο λόγος, τὸν ἐπεριφρονοῦσαν, λόγῳ τῆς δυστυχίας καὶ τῆς ἀνεχείας του.

2. Ὁ Θεός, ὅμως, ποὺ φροντίζει διὰ τὴν σωτηρίαν ὅλων, οἰκονο-

Ο
ΑΓΙ
ΟΣ

ΝΙ,
ΚΟ
ΛΑ
ΟΣ

Χέρ
Πολλ
Κο
Νι
ΣΗ
*

μεῖ ὥστε τὴν κατάστασιν τοῦ δυστυχοῦς αὐτοῦ ἀνθρώπου νὰ τὴν πληροφορηθῇ ὁ ἀξιοθαύμαστος Νικόλαος! Καὶ ἰδοὺ πῶς μετὰ πάσης συνέσεως καὶ φιλαδέλφου συμπαθείας ἐνήργησεν ὁ Ἅγιος. Δὲν ἐπερίμενε νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ ὁ δυστυχὴς πατὴρ καὶ δι' ὀλίγων, ἔστω, νὰ τοῦ ἐκθέσῃ τὴν κατάστασίν του· οὔτε καὶ νὰ προβῇ εἰς ἐπιδείξεις εὐεργεσίας, ὅπως κάμνουν συνήθως οἱ μικρόψυχοι.

Ἐγνώριζε πολὺ καλά, ὡς ἀριστος ψυχολόγος, ὅτι τὰ πράγματα αὐτὰ ἐνοχλοῦν αὐτοὺς, ποὺ ἐξέπεσαν εἰς τὴν δυστυχίαν ἀπὸ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν δόξαν καὶ τοὺς κάμνει νὰ ἐνθυμοῦνται τὴν προηγουμένην εὐτυχίαν των, διὰ νὰ αἰσθάνωνται φρικτότερον τὸν πόνον τῆς δυστυχίας καὶ νὰ ἐντρέπωνται.

3. Δι' αὐτὸ προσεπάθησε καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ εὐαγγελικὸν παράγγελμα νὰ ὑπερβῇ (!), νὰ ἀγνοῇ δηλαδὴ ἡ ἀριστερὰ τῆς δεξιᾶς τὸ ἔργον, ἀποφεύγων τὴν προσοχὴν καὶ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ εὐεργετουμένου. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἅγιος Νικόλαος δὲν ἐπεδίωκε νὰ ἐπισύρῃ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων· δι' αὐτὸ καὶ συστηματικῶς προσεπάθει νὰ ἐκτελῇ κρυφίως τὸ ἀγαθόν, μακρὰν τῆς προσοχῆς τῶν ἄλλων, περισσότερον μάλιστα κρυφίως καὶ ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ κατεργάζονται τὰ πονηρά. Ἀμέσως λοιπὸν καὶ χωρὶς χρονοτριβὴν λαμβάνει ἕνα καλογεμισμένο σακκουλάκι μὲ χρυσᾶ νομίσματα καὶ ἔρχεται εἰς προκεχωρημένην ὥραν τῆς νυκτὸς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ δυστυχοῦς καὶ ἀπόρου πατρός. Ἀφοῦ δὲ μετὰ προσοχῆς ἠρεύνησε, μήπως τὸν παρακολουθῇ κανεῖς, ῥίπτει τὸ πολύτιμον δέμα ἀπὸ ἕνα παραθυράκι μέσα εἰς τὸ σπίτι τοῦ πόνου καὶ φεύγει γρήγορα, ὥσάν νὰ ἐντρέπετο μὴ τὸν ἰδῇ κανεῖς.

4. Πρωτὶ - πρωτὶ λοιπὸν ἐξυπνᾷ ὁ ἀπηλπισμένος πατὴρ καὶ εὕρισκει τὸ σωτήριον δεματάκι, τὸ περιεργάζεται καί, ἀφοῦ τὸ ἥνοιξε, κατάπληκτος βλέπει τὰ χρυσᾶ νομίσματα! Δὲν ἐπίστευεν εἰς τὰ μάτια του καὶ διὰ νὰ βεβαιωθῇ, ὅτι εἶναι χρυσός, ἐψηλάφισε τὰ νομίσματα μὲ τὰ δάκτυλά του. Ὅταν δὲ διεπίστωσεν, ὅτι πράγματι εἶναι χρυσός, ἐθαύμαζε πῶς εὐρέθη ἐκεῖ, ἀποροῦσε, καὶ ἀπὸ τὴν χαρὰν του ἔχυνε θερμὰ δάκρυα. Τότε ἤρχισε νὰ βασανίσῃ τὸ μυαλό του, ποῖος, ἀπὸ τοὺς γνωστούς του, ἦτο δυνατόν νὰ ἔκαμεν αὐτὴν τὴν εὐεργεσίαν· μὴ δυνάμενος δὲ νὰ ἀνακαλύψῃ οὐδένα τοιοῦτον εὐεργέτην μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ἀπέδωσε τὴν πρᾶξιν εἰς τὸν Θεὸν καὶ δὲν ἐσταματοῦσε νὰ τὸν εὐχαριστῇ μὲ δάκρυα.

5. Ἀμέσως τότε σπεύδει προθύμως νὰ ἐξαφανίσῃ τὴν αἰτίαν τοῦ μελετωμένου φοβεροῦ ἁμαρτήματος καὶ ὑπανδρεύει τὴν πρώτην θυγατέρα του, ἐφ' ὅσον μὲ τὴν δωρεὰν τοῦ ἀγνώστου τοῦ εὐεργέτου ἐξησφάλισε πλουσίαν προῖκα. Τὴν ἀποκατάστασιν τῆς πρώτης θυγατρὸς

1) «Μὴ γνῶτω ἡ ἀριστερὰ σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου, ὅπως ἡ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδοῖσέ σοι ἐν τῷ φανερῷ» (Ματθ. 5', 3—4).

ἐπληροφορήθη μετὰ χαρᾶς ὁ Ἅγιος Νικόλαος, διότι ὁ πατέρας ἐνήργησε συμφώνως μὲ τὴν ἐπιθυμίαν του καὶ ἀπήλλαξε τοιοῦτοτρόπως τὴν μίαν θυγατέρα του ἀπὸ τὸν ἐφιάλτην τῆς διαφθορᾶς. Ἄλλωστε καὶ τὸ σχέδιον τοῦ Ἁγίου ἦτο νὰ ἀπομακρύνῃ τὴν πρόφασιν τῆς ἀμαρτίας, δι' ἑνὸς τιμίου καὶ κατὰ Θεὸν γάμου. Ἐν συνεχείᾳ σκέπτεται τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς δευτέρας θυγατρὸς· κατὰ τὸν ἴδιον λοιπὸν τρόπον καὶ χωρὶς νὰ τὸν ἀντιληφθῇ κανεῖς, ρίπτει μίαν νύκτα ἕτερον ἰσόποσον δέμα χρυσοῦ εἰς τὸ σπῖτι τῆς δυστυχίας.

6. Τὸ πρῶτ' ἄλλιν ὁ πατὴρ ἀνακαλύψας τὸ πολύτιμον δεματάκι, ἡσθάνθη τὰ αὐτά, ὥς καὶ πρότερον, αἰσθήματα καὶ πίπτων κατὰ γῆς μετὰ δακρύων ἡὐχαρίσκει τὸν Θεόν.

— Θεέ μου—ἔλεγε—ποῦ ἔλειψ τούς πάντας καὶ φροντίζεις διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν, Σὺ ποῦ ἔγινες ἄνθρωπος διὰ νὰ μὲ ἀπολυτρώσῃς ἀπὸ τὸ πταῖσμα τῆς παρακοῆς καὶ τώρα μὲ ἐλύτρωσες ἀπὸ τὴν ὀλεθρίαν παγίδα, χάριν τῶν τέκνων μου, Σὲ παρακαλῶ φανέρωσέ μου ποῖος εἶναι ὁ εὐεργέτης μου. Ὁ Ἄγγελος αὐτὸς τῆς καλωσύνης Σου, πού, μετὰ τῶν ἀνθρώπων, ἐκτελεῖ τόσον προθύμως τὸ θέλημά Σου· φανέρωσέ μου ποῖος εἶναι αὐτός, ποῦ μὲ ἐξήγαγεν ἀπὸ τὴν καταπιεστικὴν δυστυχίαν καὶ διέλυσεν ἀπὸ τὴν διάνοιάν μου τὰς ἐφαμάρτους σκέψεις. Μὲ τὸ ἑλεός Σου, Θεέ μου, καὶ τὴν πολύτιμον συμπαράστασιν τοῦ εὐεργέτου μου αὐτοῦ, ἀποκαθιστῶ καὶ τὴν δευτέραν θυγατέρα μου μὲ νόμιμον γάμον, ἡ ὁποία, τοιοῦτοτρόπως, ἀπέφυγε νὰ γίνῃ θήραμα τοῦ διαβόλου, καὶ νὰ μοῦ ἐξασφαλίσῃ κέρδος ἀπαισιώτερον καὶ ἀπὸ τὴν πλέον ἀνυπολόγιστον ζημίαν.

7. Μὲ αὐτὰς τὰς εὐχαριστηρίους πρὸς τὸν Θεὸν σκέψεις ἐτέλεσε τὸν γάμον καὶ τῆς δευτέρας θυγατρὸς· ἤδη δὲ ἤρχισε νὰ αἰσθάνεται ζωηρὰν τὴν ἐλπίδα, ὅτι καὶ διὰ τὴν τρίτην μεριμνᾷ ὁ Θεός, διὰ νὰ ἀποκατασταθῇ καὶ αὕτῃ νομίμως. Τόσον ἦτο βέβαιος δι' αὐτό, ὥστε ἐνόμιζεν, ὅτι καὶ τῆς τρίτης θυγατρὸς εἶχεν ἐτοίμην τὴν προῖκα εἰς τὸ χέρι. Ἐλάμβανε δὲ θάρρος διὰ τὴν προσδοκίαν του αὐτὴν ἀπὸ τὰ δύο προηγούμενα περιστατικὰ τῶν μεγαλυτέρων του θυγατέρων· ἦτο μάλιστα τόσον βέβαιος, ὥστε ἐπρόσεχεν ἀγρύπνως καὶ ἐφρόντιζεν, ὅταν ἐνύκτωνε, νὰ ἀγρυπνῇ, διὰ νὰ μὴ τοῦ διαφύγῃ ὁ εὐεργέτης, ποῦ τοῦ ἔδιδε τὸν πλοῦτον του· ἀλλὰ μόλις θὰ ἤκουε τὸν παραμικρότερον θόρυβον, ποῦ θὰ ἐπρόδιδε τὴν παρουσίαν του, νὰ τρέξῃ, νὰ τὸν πιᾷσῃ μὲ τὰς δύο του χεῖρας, καὶ νὰ πληροφορηθῇ ποῖος εἶναι αὐτός καὶ ἀπὸ ποῦ διαθίτεται τόσο χρυσάφι. Μὲ αὐτὸ τὸ σχέδιον ὁ πατὴρ ἀνέμενεν ἐναγωνίως τὴν ἄφιξιν τοῦ εὐεργέτου του, τὴν ὁποῖαν ἀγρύπνως ἐπερίμενε.

8. Πράγματι, ὅπως εἶχε προβλέψει, παρουσιάζεται καὶ διὰ τρίτην φορὰν ὁ γνήσιος ὑπηρέτης τοῦ Θεοῦ Νικόλαος ἀργὰ - ἀργὰ μίαν νύκτα καὶ διὰ τῶν ἄκρων τῶν ποδῶν του ἔρχεται εἰς τὸ γνωστὸν σημεῖον, ἀπὸ ὅπου καὶ ἄλλιν ρίπτει ἀπὸ τὸ παραθυράκι τὸ δέμα μὲ τὸ

ἰσόποσον περιεχόμενον τῶν χρυσῶν νομισμάτων καὶ γρήγορα - γρήγορα ἐτοιμάζεται νὰ ἀναχωρήσῃ διὰ τὸν οἶκον του! Αὐτὴν ὁμως τὴν φορὰν δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ γίνῃ ἀντιληπτὸς ἀπὸ τὸν ἀνυστάκτως ἀγρυπνοῦντα πατέρα τῶν κοριτσιῶν· οὗτος, μόλις ἤκουσε τὸν θόρυβον ἀπὸ τὴν πτῶσιν τοῦ χρυσοφόρου δέματος καὶ ἀντιληφθεὶς, ἐξ αὐτοῦ, τὴν παρουσίαν τοῦ πλουσίλου δωρητοῦ καὶ εὐεργέτου του, ἀμέσως ἤρχισε νὰ τὸν καταδιώκῃ μέσα εἰς τὴν νύκτα.

Μόλις τὸν ἐφθασεν, ἔμεινε κατάπληκτος, διότι ἀνεγνώρισεν ἀμέσως τὸν Ἅγιον Νικόλαον, ὁ ὁποῖος ἦτο γνωστότατος καὶ λόγῳ τῆς ἀρετῆς του, ἀλλὰ καὶ λόγῳ τῆς πλουσιωτάτης καταγωγῆς του. Ἐπεσε λοιπὸν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἁγίου Νικολάου, τὸν εὐχαρίστει θερμῶς καὶ τὸν ὠνόμαζε σωτῆρα του καὶ πολύτιμον συμπαραστάτην, διότι ἐπρόλαβε, μὲ τὴν πρᾶξιν του αὐτὴν, τὴν σωτηρίαν τριῶν ψυχῶν, πού, λόγῳ τῆς δυστυχίας, ἐφέροντο εἰς τὸ φοβερὸν βάραθρον τῆς διαφθορᾶς.

9. Καὶ ὁ μὲν πατὴρ αὐτὰ ἔλεγε μὲ θερμὰ δάκρυα εὐχαριστίας καὶ εὐγνωμοσύνης καὶ μὲ βαθεῖαν εἰλικρίνειαν· ὁ Ἅγιος Νικόλαος ὁμως ἐστενοχωρήθη, διότι ἀπεκαλύφθη ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, πού εὐηργέτησε. Τὸν ἀνεγείρει λοιπὸν καὶ μὲ καλωσύνην τοῦ ὁμιλεῖ· συγχρόνως δὲ τὸν δεσμεύει μὲ φοικτοὺς ὅρκους, νὰ μὴ φανερώσῃ ποτὲ εἰς τὴν ζωὴν του εἰς οὐδένα ἄλλον αὐτά, πού συνέβησαν, οὔτε καὶ τὴν γενομένην ἐλεημοσύνην.

Β'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΓΕΡΩΝ τις ἀπέστειλε τὸν μαθητὴν αὐτοῦ εἰς Αἴγυπτον ἵνα ἐνέγκῃ κάμηλον καὶ ἀπαγάγῃ τὰ σφυρίδια αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον· ὥς δὲ ἤνεγκεν ὁ ἀδελφὸς τὴν κάμηλον εἰς σκῆτιν, ὑπῆντησεν αὐτῷ ἄλλος Γέρων, καὶ εἶπεν αὐτῷ· εἰ ἔμαθον ὅτι εἰς Αἴγυπτον ὑπάγεις, ἔλεγον ἂν σοι ἵνα ἐνέγκῃς κάμοι κάμηλον.

2. Ἀπελθὼν δὲ ὁ ἀδελφὸς εἶπε τῷ Πατρὶ τὸν λόγον τοῦ Γέροντος· ὁ δὲ ἀκούσας, λέγει τῷ ἀδελφῷ· ἄρον τὴν κάμηλον καὶ ἀπαγαγὼν πρὸς αὐτὸν εἰπέ, οὕτω· ἡντρεπίσθημεν ἡμεῖς, λάβε ταύτην καὶ ποιήσον τὴν χρεῖαν σου, καὶ ἀπέλθε μετ' αὐτοῦ εἰς Αἴγυπτον, εἶτα φέρε πάλιν τὴν κάμηλον ἵνα καὶ τὰ ἡμῶν σκεύη λάβωμεν.

3. Ἀπελθὼν δὲ ὁ ἀδελφὸς ἐποίησεν οὕτως· καὶ γεμίσας αὐτὴν σφυριδίων τοῦ Γέροντος ἀπῆλθε σὺν αὐτῷ εἰς Αἴγυπτον, καὶ μετὰ τὸ ἀποφορτισθῆναι τὴν κάμηλον, λαβὼν αὐτὴν λέγει τῷ Γέροντι· εὖξαι ὑπὲρ ἐμοῦ· ὁ δὲ λέγει αὐτῷ· ποῦ ὑπάγεις; ἔφη ὁ ἀδελφός· εἰς σκῆτιν ἵνα ἐνέγκω καὶ τὰς ἡμῶν σφυρίδας· ὁ δὲ Γέρων ἀκούσας κατενύγη, καὶ ἔβαλε μετάνοιαν, κλαίων καὶ λέγων· συγχωρήσατέ μοι ὅτι ἡ πολλὴ ὑμῶν ἀγάπη ἔλαβε τὸν καρπὸν μου.

4. Ἐλεγον περὶ τινος ἀδελφοῦ, ὅτι σφυρίδια ποιήσας καὶ βαλὼν τὰ ὠτία αὐτῶν, ἤκουσε τοῦ γειτονοῦντος αὐτῷ λέγοντος· τί ποιήσω ὅτι ἡ ἀγορὰ ἐγγύς ἐστι, καὶ οὐκ ἔχω ὠτία βαλεῖν εἰς σφυρίδιά μου· καὶ ἀπελθὼν ἀνέλυσεν τῶν ἑαυτοῦ σφυριδίων τὰ ὠτία, καὶ ἤνεγκε τῷ ἀδελφῷ λέγων· ἰδοὺ ταῦτα περισσὰ ἔχω, βάλε ταῦτα εἰς τὰ σφυρίδιά σου· καὶ ἐποίησε τὸ ἔργον τοῦ ἀδελφοῦ προχωρήσαι, τὸ δὲ ἴδιον ἀφῆκε.

5. Δύο ἀδελφοὶ ἐν ἀγρυπνίᾳ ἀνέσχιζον τὸν λίνον τὸν σχιστόν, καὶ ἡ μία

χορδὴ συνεχῶς ἐκόπτετο· ἤρξαντο οὖν οἱ λογισμοὶ τὸν ἕνα ἀδελφὸν ἐκταράσσειν κατὰ τοῦ ἑτέρου τοῦ ἔλκοντος σὺν αὐτῷ, οὐ οὐκ ἐκόπτετο ἡ χορδὴ.

6. Ὁ δὲ θέλων νικῆσαι τὸν θυμόν, καὶ μὴ λυπῆσαι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἡνίκα ἐπέσπα ἡ τροὰς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἔκοπτε καὶ αὐτὸς τὴν ἰδίαν, καὶ εὗρισκοντο ἀμφοτέροι ἀμματίζοντες καὶ οὕτως ἀνέστησαν, μὴ λυπήσαντες ἀλλήλους, καὶ οὐκ ἔγνω ὁ εἰς τοῦ ἑτέρου τὸ ἔργον ὃ ἐποίησεν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΝΑΣ ΓΕΡΩΝ ἔστειλε τὸν μαθητὴν του εἰς τὴν Αἴγυπτον, διὰ νὰ φέρῃ μίαν καμήλαν, προκειμένου νὰ κουβαλήσουν με αὐτὴν τὰ ζεμπίλια ἀπὸ τὴν σκῆτην. Μόλις ὁ ὑποτακτικὸς ἔφερε τὸ ζῶον, τὸν συναντᾷ ἕνας ἄλλος γέρων Ἀσκητὴς καὶ τοῦ λέγει :

— Ἐὰν ἤξερα ὅτι θὰ ἐλήγαίνεις εἰς τὴν Αἴγυπτον, θὰ σὲ παρεκάλουν νὰ φέρῃς καὶ εἰς ἐμὲ μίαν καμήλαν.

2. Ὁ ὑποτακτικὸς μεταβαίνει ἀμέσως εἰς τὸν πνευματικόν του Πατέρα καὶ τοῦ ἐξιστορεῖ τὴν συνάντησίν του με τὸν Γέροντα, ὅπως καὶ τὴν συζήτησιν, ποῦ ἐγένινεν. Ὁ Ἀσκητὴς, χωρὶς ἄλλην χρονοτριβὴν, δίδει τὴν ἐξῆς ἐντολὴν εἰς τὸν ὑποτακτικόν του :

— Πάρε τὴν καμήλαν καὶ πήγαίνε την εἰς τὸν Γέροντα· εἶπε του δέ, ὅτι ἡμεῖς ἐτακτοποιήσαμεν τὰ πράγματά μας· πάρε τὴν λοιπὸν καὶ σὺ νὰ κάμῃς τὴν ὑπηρεσίαν σου. Νὰ μεταβῇς δὲ μαζί του εἰς τὴν Αἴγυπτον, διὰ νὰ ὀδηγῇς τὸ ζῶον, ἀφοῦ δὲ τελειώσῃ τὴν ἐργασίαν του ὁ Ἀββᾶς, φέρε τὴν πάλιν, διὰ νὰ στείλωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν Αἴγυπτον τὰ πράγματά μας.

3. Πράγματι ὁ ὑποτακτικὸς ἔκαμεν ὅπως τὸν διέταξεν ὁ Γέρων καὶ ἀφοῦ ἐφόρτωσε τὴν καμήλαν με τὰ ζεμπίλια τοῦ Ἀσκητοῦ, ἀνεχώρησε διὰ τὴν Αἴγυπτον. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐξεφόρτωσαν τὸ ζῶον, λέγει ὁ ὑποτακτικὸς εἰς τὸν Ἀσκητὴν :

— Εὐλόγησέ με, Πάτερ μου.

— Ποῦ πηγαίνεις ; Τὸν ἠρώτησεν ὁ Γέρων.

— Εἰς τὴν σκῆτην, διὰ νὰ μεταφέρω καὶ τὰ ἰδικά μας ζεμπίλια !

Ὅταν ἤκουσεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὁ Γέρων συνεκινήθη ἀπὸ τὴν αὐταπάρνησιν τῶν δύο Μοναχῶν· με δάκρυα δὲ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔβαλε μετάνοιαν εἰς τὸν ὑποτακτικόν, λέγων :

— Νὰ μὲ συγχωρήσετε, διότι ἡ πολλὴ σας ἀγάπη, ποῦ σᾶς ἐνεπνευσεν αὐτὸ τὸ πνεῦμα τῆς θυσίας, μὲ ἐνίκησε καὶ ἐφάνη ἀνωτέρα ἀπὸ ὅλον τὸν καρπὸν τοῦ μοναχικοῦ μου βίου.

4. Διηγοῦντο τὸ ἐξῆς περιστατικὸν δι' ἕνα ἀδελφόν : Εἶχε πλέξει ζεμπίλια καὶ ἐτοποθέτει εἰς αὐτὰ τὰς χειρολαβὰς (αὐτιά). Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἤκουσεν ἕνα Μοναχὸν ἀπὸ γειτονικόν του κελλίον νὰ λέγῃ :

— Τί νὰ κάμω, ποῦ πλησιάζει ἡ ἡμέρα τῆς ἀγορᾶς καὶ ἐγὼ ἀκόμη δὲν ἐτοίμασα χειρολαβὰς, διὰ νὰ βάλω εἰς τὰ ζεμπίλια μου ;

Ὁ ἀδελφὸς αὐτὸς ἐξήλωσεν ἀμέσως τὰς χειρολαβὰς ἀπὸ τὰ ἰδι-

κά του ζεμπίλια και προσφέρων αὐτὰς εἰς τὸν ἀδελφὸν τοῦ λέγει:
— Αὐτά, ἀδελφέ, μοῦ περισσεύουν· πάρε τα. Οὕτω ἐβοήθησε
τὸν ἀδελφόν του νὰ ὀλοκληρώσῃ τὸ ἔργον του, ἐνῶ τὸ ἰδικόν του τὸ
ἄφησε μισοτελειωμένον.

5. Δύο Μοναχοὶ εἰς τὴν σκῆτην ἔσχιζον τὸ ὠριμον λινάρι, διὰ νὰ
πλέξουν σχοινιά. Ὁ ἓνας ἐξ αὐτῶν τῶν ἀδελφῶν δὲν εἶχε τόσην ἐπι-
δεξιότητα εἰς τὸ ἐργόχειρον αὐτό, καὶ δι' αὐτὸ συνεχῶς τοῦ ἐκόπτετο
ὁ ἓνας κλῶνος τοῦ κατασκευαζομένου σχοινίου. Ἡ ἐλαττωματικότης
αὕτῃ ἤρχισε νὰ ταράσῃ τὸν ἕτερον Μοναχόν, ποὺ ἀπὸ κοινοῦ εἰργά-
ζοντο, καὶ τὸν ἐξήγειρεν εἰς θυμὸν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ὁποίου ἐκό-
πτετο ὁ κλῶνος.

6. Οὗτος ἐπιθυμῶν νὰ κατανικήσῃ τὸν θυμὸν καὶ νὰ μὴ λυπήσῃ
τὸν συνεργαζόμενον ἀδελφόν, ἔστω καὶ μὲ μίαν ἀπλὴν ἐκδήλωσιν ἐπι-
πλήξεως, ἔσπαζε καὶ αὐτὸς τὸν ἰδικόν του κλῶνον, ὅσάκις ἐκόπτετο
καὶ τοῦ ἀδελφοῦ· καὶ οἱ δύο τότε συνέχιζον τὴν ἐργασίαν δένοντες
κόμπους εἰς τὰς σειρὰς τῶν λιναριῶν, μὲ τὰ ὁποῖα ἔπλεκον τὰ σχοι-
νιά. Τοιοῦτοτρόπως ἐτελείωσαν, χωρὶς ὁ ἓνας νὰ λυπήσῃ τὸν ἄλλον
καὶ, πρὸ παντός, χωρὶς νὰ ἀντιληφθῇ ὁ περὶ τὸ ἐργόχειρον ἀδέξιός
ἀδελφός, τί ἔκαμεν ὁ ἄλλος, διὰ νὰ μὴ τὸν λυπήσῃ.

ἙΠΙΘΕΣΙΣ Μ'.

“Οτι δεῖ τὸν πιστὸν καὶ ἐν τῷ πωλεῖν καὶ ἀγοράζειν, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον ποιεῖν, τὸν Θεὸν ἔχειν πρὸ ὀφθαλμῶν, καὶ τὴν τοῦ πλησίον ζημίαν μὴ καταδέχεσθαι, κὰν ἐκεῖνος λέγῃ μὴ ἀδικεῖσθαι, καὶ ὅτι δεῖ ἐν τῇ ἀγάπῃ τηρεῖν τὸ ἀπαρῶρσίαστον, καὶ μάλιστα τοὺς νέους, ἔτι δὲ καὶ τὰς ἐταιρίας ἐν τῷ Κοινοβίῳ ὡς ὁλεθρίους φυλάττεσθαι.

Πρέπει ὁ πιστὸς καὶ διὰ πωλῆ καὶ διὰ ἀγοράξῃ, ἢ ὅ,τι σχετικὸν ἄλλο κάμνῃ, νὰ ἔχῃ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ τὸν Θεὸν καὶ νὰ μὴ καταδέχεται τὴν ζημίαν τοῦ πλησίον, ἔστω καὶ ἂν ἐκεῖνος λέγῃ, ὅτι δὲν ζημιώνεται. Ἐπίσης πρέπει οἱ νέοι νὰ εἶναι σεμνοὶ καὶ νὰ μὴ ἀποκοτῶν εὐκολὰ θάρρος. Εἰς τὰ Κοινόβια δὲν πρέπει νὰ συνιστῶνται ἰδιαιτεραὶ ὁμάδες διότι εἶναι καταστρεπτικαί.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Παχωμίου

ΙΜΟΥ ποτὲ γενομένου, καὶ τῶν ἀδελφῶν τῶν σὺν τῷ μεγάλῳ Παχωμίῳ μὴ ἔχόντων σῖτον, μᾶλλον μὴ εὐρισκομένου σίτου καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν Αἴγυπτον, ἀπέστειλεν ὁ Ἅγιος τινὰ τῶν ἀδελφῶν περιελθεῖν τὰς πόλεις καὶ τὰς κώμας πάσας, ζητοῦντα σῖτον ἀγοράσαι ἑκατὸν νομισμάτων.

2. Περιελθὼν δὲ ὁ ἀδελφὸς πολλοὺς τόπους, παρέβαλεν εἰς τινα πόλιν καλουμένην Ἑρμώθην καὶ εὗρεν ἐκεῖ τινὰ ἀνθρώπον πολιτευόμενον πάνυ εὐλαβῇ καὶ τὸν Θεὸν φοβούμενον, ἀκούσαντα καὶ περὶ τοῦ βίου τοῦ Ἀγίου Παχωμίου καὶ τῶν ἀδελφῶν· οὗτος δὲ δημόσιον ἐπιστεύετο σῖτον.

3. Προσελθὼν δὲ αὐτῷ ὁ ἀδελφός, παρεκάλει πωλῆσαι σῖτον ἑκατὸν νομισμάτων, ὃ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπεν· ἀληθῶς, ἀδελφέ, εἰ εἶχον ἕμὸν σῖτον, ἀπὸ τῶν τέκνων μου ἂν λαβὼν ἐδίδουν ὑμῖν, ἀκούων περὶ τῆς θείας καὶ ἐναρέτου ὑμῶν πολιτείας· ἀκουσὼν δέ μου ὁ μέλλω σοι λέγειν· δημόσιον ἔχω σῖτον κείμενον, καὶ τέως ἄρτι οὐ ζητεῖται παρὰ τοῦ ἄρχοντος· εἰ οὖν θέλεις ἀναλαβεῖν αὐτὸν ἕως τοῦ καιροῦ τῆς ἄλωνος, ὑπερθέσθαι δύναμαι τὰ δημόσια· ἐὰν οὖν οἶδας ὅτι δύνασαι ἀποκαταστήσαι πάλιν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ τὸν σῖτον, λάβε ὅσον θέλεις.

4. Τοῦ δὲ ἀδελφοῦ εἰπόντος, οὐχ οὕτως θέλω ἵνα ποιήσης, οὐ γὰρ δύναμαι ἀποκαταστήσαι τὴν ποσότητα ἣν μέλλω λαμβάνειν, ἀλλ' ἐὰν θέλῃς τῶν ἑκατὸν ὀλοκοτίνων δοῦναί μοι οἷας θέλεις τιμῆς, εἰ ὅλως δύνασαι ἕως τοῦ καιροῦ τῆς ἄλωνος ὑπερθέσθαι τῇ δημοσίᾳ, καλῶς ποιεῖς· ὃ δὲ φησι πρὸς αὐτόν· ναί, δύναμαι ὑπερθέσθαι οὐ μόνον τῶν ἑκατὸν νομισμάτων τούτων, ἀλλὰ καὶ ἄλλων το-

σούτων, μόνον εὔχεσθε ὑπὲρ ἐμοῦ· τοῦ δὲ ἀδελφοῦ εἰπόντος οὐκ ἔχομεν χρυσίον, εἰμὴ τοῦτο, ὁ πολιτευόμενος εἶπε· μὴ μελέτω σοι περὶ τούτου λάβε τὸν σίτον καὶ ὅταν εὗρης τὴν τιμὴν, ἔνεγκέ μοι.

5. Ἐπὶ τούτῳ οὖν τῷ ὄρῳ γεμίσας τὸ πλοῖον ἐκ δεκατριῶν ἀρταβῶν τοῦ ὀλοκοτίνου, μηδαμοῦ καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον εὐρισκομένου, εἰμὴ πέντε ἀρταβῶν τοῦ ὀλοκοτίνου, κατέπλευσεν εἰς τὴν Μοῖνην μετὰ πολλῆς χαρᾶς ὁ ἀδελφός.

6. Ἀκούσας δὲ ὁ μέγας ὅτι ὥρμισεν τὸ πλοῖον γέμον σίτον, καὶ τὸν τρόπον τῆς τοῦ σίτου ἀγορασίας, πέμπει εὐθὺς εἰς τὸ πλοῖον λέγων· ἕνα κόκκον τοῦ σίτου μὴ εἰσενέγκητε εἰς τὴν Μοῖνην, μηδὲ ὁ ἀγοράσας τὸν σίτον εἰς πρόσωπόν μου ἔλθῃ, ἕως οὗ ἀποκαταστήσῃ τὸν σίτον εἰς τὸν ἴδιον τόπον· ὅτι πάντῃ ἠνόμησε τοῦτο πεποιηκώς, καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἑκατὸν νομισμάτων σίτον λαβὼν, ὅπερ οὐκ ἐκέλευσα αὐτὸν ποιῆσαι· καὶ τῷ τῆς φιλοκερδίας πάθει πηρωθεὶς, κατεδουλώσατο ἡμᾶς, ποιήσας ὑποχρέους εἶναι, ἀκορέστως μὲν τῇ φιλανθρωπία τοῦ δεδοκότες προσελθόν, πλεονεξίας δὲ τρόπον μιμησάμενος. Οὐ μὴν δέ, ἀλλ' εἰ καὶ συνέβῃ αὐτὸν ἐρχόμενον ἀνθρῶπινόν τι ὑποστῆναι ναυαγήσαντος τοῦ πλοίου, τί ἔχομεν ποιῆσαι; οὐκ ἐμέλλομεν ὑπόδουλοι πάντες γενέσθαι;

7. Διὰ τοῦτο ὅσον ἤνεγκε σίτον, τοῖς περὶ τὰ μέρη ταῦτα κοσμοικοῖς πωλησάτω, ὥς ἔλαβε παρὰ τοῦ πιστεύσαντος αὐτῷ ἐκ δεκατριῶν ἀρταβῶν τοῦ ὀλοκοτίνου· καὶ μετὰ τὸ πωλῆσαι αὐτόν, λαβὼν τὸ χρυσίον, ἀποκομισάτω τῷ πιστεύσαντι αὐτῷ τῶν δὲ ἑκατὸν ὀλοκοτίνων τῶν ἡμετέρων, ὥς πωλεῖται πανταχοῦ, οὕτω καὶ αὐτὸς ὠνησάμενος φερέτω. Ἐποίησε δὲ ὁ ἀδελφός οὕτως, καθὼς εἶπεν ὁ μέγας, καὶ ἤνεγκε τὸν σίτον ἐκ πέντε ἡμισυ ἀρταβῶν τοῦ ὀλοκοτίνου ἀγοράσας, καὶ ἔκτοτε οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν ἐκβῆναι τῆς Μοῖνης εἰς διακονίαν τῶν ἀδελφῶν, ἀλλ' ἐάσας αὐτὸν εἶσω καθῆσθαι, ἔταξεν ἄλλον εἰς τὴν διακονίαν.

8. Ὁ αὐτὸς ἀδελφὸς ποτὲ λαβὼν παρὰ τοῦ σκυτέως σανδάλια πολλά, καὶ ἕτερα τινὰ εἶδη ἐπὶ τῷ πωλῆσαι, πλέον τῆς τιμῆς ἣς εἶπεν αὐτῷ ὁ σκυτεὺς λαβεῖν ἤνεγκεν αὐτῷ χρῆμα· λαβὼν δὲ τὸ κέρμα ὁ σκυτεὺς, ἐμέτρησε τὴν τιμὴν τοῦ δέρματος καὶ τοῦ καμάτου τῶν χειρῶν αὐτοῦ, ἐκ πεντήκοντα λεπτῶν ὀρίσας τὰς ἡμέρας, ἃς εἰργάσατο τὰ εἶδη ἐκεῖνα· εὐρὼν δὲ τριπλοῦν τὸ ἀργύριον, εὐθύς ἀπελθὼν πρὸς τὸν μέγαν, εἶπεν αὐτῷ· ὥς ἀληθῶς, ὦ Πάτερ, καλῶς ἐποίησας ἀξίως τὸν ἀδελφὸν εἰς τὴν διακονίαν τῶν τοιούτων ἀποκρίσεων τῆς Μοῖνης· ἔτι ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὸ κοσμικὸν φρόνημα· εἰπόντος δὲ τοῦ μεγάλου τί ἐστὶ τὸ πρᾶγμα ὁ ἐποίησε κακῶς; ἀπεκρίθη ὁ σκυτεὺς λέγων· ἔδωκα αὐτῷ σανδάλια καὶ ἕτερά τινα εἶδη ἐπὶ τῷ πωλῆσαι, εἶπον αὐτῷ τὴν ποσότητα τῆς τιμῆς· ὁ δὲ πωλήσας ταῦτα πλείονος, ἤνεγκέ μοι τριπλὴν τὴν τιμὴν, παρ' ὃ εἶπον αὐτῷ.

9. Ἀκούσας δὲ ὁ μέγας ταῦτα, ἐκάλεσε τὸν ἀδελφόν, καὶ λέγει αὐτῷ· διατί τοῦτο ἐποίησας; ὁ δὲ πρὸς αὐτόν εἶπε· τὴν τιμὴν, ὦ Πάτερ, ἣν εἶπε λαβεῖν ὁ ἀδελφός, εἶπον τοῖς ἀγοράζουσιν· οἱ δὲ λέγουσί μοι· ἀδελφέ, ἂν μὴ κλεψιμαῖα ἐστί, περισσοτέρας τιμῆς ἀξία ἐστίν· ἐγὼ δὲ διατραπείς, εἶπον αὐτοῖς· κλεψιμαῖα μὲν οὐκ εἰσὶ· τοσοῦτον δὲ ἐκελεύσθην πωλῆσαι· ὅσον δὲ θέλετε δοῦναι, δότε μοι· οἱ δὲ ὅσον ἤρεσκεν αὐτοῖς ἐδίδουν, ἐμοῦ μὴ μετροῦντος τὸ παρ' αὐτῶν διδόμενον κέρμα.

10. Ὁ δὲ μέγας ἀκούσας εἶπεν αὐτῷ· ἡμάρτηκας μεγάλως τὸ πλεῖον ἀγαπήσας· ἀλλὰ ταχέως διαδραμών, τὸ περισσὸν τῆς τιμῆς ἀπόδος τοῖς δεδοκόσι· καὶ ἔλθων μετανόησον ὑπὲρ τοῦ σφάλματος τούτου, καὶ κἀθου εἰς τὴν Μοῖνην ἐργαζόμενος τὸ ἴδιόν σου ἔργον· οὐ συμφέρει γάρ σοι ταύτην τὴν διακονίαν μετέρχεσθαι.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

Κ ΑΠΟΤΕ ἔπασσε πείνα εἰς ὅλην τὴν Αἴγυπτον καὶ δὲν εὐρίσκετο πουθενὰ σίτος· ἐκ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ ὑπέφερον πολ-

λοι, μεταξύ δὲ αὐτῶν καὶ οἱ Μοναχοὶ τοῦ Κοινοβίου τοῦ Μεγάλου Παχωμίου. Ὁ Μέγας Παχώμιος τότε ἀποστέλλει ἓνα Μοναχὸν νὰ γυρίσῃ ὅλας τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία, προκειμένου νὰ εὕρῃ καὶ νὰ ἀγοράσῃ σῖτον ἀξίας ἑκατὸν νομισμάτων.

2. Ἀφοῦ ὁ Μοναχὸς αὐτὸς ἐγύρισεν ἄπρακτος πολλὰ μέρη, ἔφθασεν ἐπὶ τέλους καὶ εἰς πόλιν τινὰ τῆς Αἰγύπτου, καλουμένην Ἑρμώθην. Εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν συνήντησεν ἓνα ἄνθρωπον πάρα πολὺ εὐλαβῇ καὶ σεβόμενον τὸν Θεόν. Οὗτος ἦτο ὑπάλληλος τῆς Διοικήσεως τοῦ τόπου ἐκείνου· εἶχε δὲ πολλάκις πληροφορηθῇ διὰ τὴν ἐνάρετον ζωὴν τοῦ Ἀγίου Παχωμίου. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ ὑπάλληλος διεχειρίζετο τὸν σῖτον τοῦ Δημοσίου.

3. Μετέβη τότε πρὸς τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν ὁ Μοναχὸς τοῦ Μεγάλου Παχωμίου καὶ τὸν παρεκάλει νὰ τοῦ πωλήσῃ σῖτον ἀξίας ἑκατὸν νομισμάτων. Τότε ὁ ἄνθρωπος τῆς διοικήσεως τοῦ ἀπαντᾷ:

— Σὲ διαβεβαίω, ἀδελφέ μου, ὅτι ἐὰν εἶχον ἰδικόν μου σῖτον, θὰ τὸν ἐστεροῦσα ἀπὸ τὰ παιδιὰ μου, διὰ νὰ τὸν δώσω εἰς σᾶς· τόσον πολὺ σᾶς ἐκτιμῶ πληροφρούμενος τὴν θείαν καὶ ἐνάρετον ζωὴν σας. Ἄκουσε ὁμως αὐτό, ποῦ θὰ σοῦ εἰπῶ: Εἰς τὰς ἀποθήκας ἔχω σιτάρι τοῦ Δημοσίου· πρὸς τὸ παρὸν δὲν τὸ ζητεῖ ὁ ἄρχων. Ἐὰν λοιπὸν θέλῃς, ἢμπορεῖς νὰ παραλάβῃς ὅσονδήποτε σῖτον χρειάζεσαι, ὑπὸ τὸν ὄρον, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς νέας συγκομιδῆς ἀπὸ τὰ ἀλώνια θὰ τὸν ἐπιστρέψῃς, διὰ νὰ τὸν βάλω εἰς τὴν θέσιν του. Ἐγὼ ἔως τότε ἢμπορῶ νὰ τακτοποιήσω τὸ Δημόσιον καὶ νὰ μὴ ἀναζητηθῇ.

4. Εἰς τὴν πρότασιν αὐτὴν ὁ Μοναχὸς ἀπήντησε:

— Δὲν θέλω νὰ κάμῃς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, διότι δὲν θὰ ἔχω τὴν δύναμιν νὰ ἐπιστρέψω τὴν ποσότητα, ποῦ πρόκειται νὰ πάρω. Ἀλλὰ, ἐὰν ἔχῃς τὴν δυνατότητα, νὰ μοῦ δώσῃς εἰς οἰανδήποτε τιμὴν νομίζεις σιτάρι, ποῦ ἀναλογεῖ εἰς τὴν ἀξίαν τῶν ἑκατὸν νομισμάτων, ποῦ διαθέτω καὶ ἂν θέλῃς κράτησῃς τὰ χρήματα μέχρι τῆς νέας συγκομιδῆς καὶ τότε νὰ ἀντικαταστήσῃς τὸν σῖτον, χωρὶς ὁμως αὐτὸ νὰ γίνῃ ἀφορμὴ νὰ ἐκτεθῇς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν σου.

— Ἐχω τὴν δύναμιν, — ἀποκρίνεται ὁ ἀποθηκάριος τοῦ Δημοσίου — χωρὶς νὰ ἐκτεθῶ, νὰ σοῦ δώσω σιτάρι ἀξίας ὅχι μόνον ἑκατὸν νομισμάτων, ἀλλὰ καὶ περισσότερον, διπλασίας τοῦλάχιστον ποσότητος. Καὶ σεῖς διὰ τὴν εὐκολίαν αὐτὴν νὰ εὐχεσθῇς δι' ἐμέ.

— Ἐγὼ ὁμως — ἀπήντησεν ὁ Μοναχὸς — ἔχω χρήματα μόνον δι' ὠρισμένην ποσότητα· δὲν ἔχω περισσότερα τῶν ἑκατὸν νομισμάτων.

Καὶ πάλιν ὁ ἄνθρωπος τῆς Διοικήσεως λέγει:

— Μὴ φροντίζεις δι' αὐτό· πάρε σὺ τώρα τὸ σιτάρι καὶ ὅταν οἰκονομήσῃς καὶ τὰ ὑπόλοιπα χρήματα, τὰ στέλλεις.

5. Μὲ τὴν συμφωνίαν αὐτὴν ὁ Μοναχὸς ἐγέμισε τὸ πλοῖον (¹) μὲ σῖ-

1) Ποταμόπλοια δι' ὧν ἐγένοντο αἱ μεταφοραὶ εἰς τὸν ποταμὸν Νεῖλον.

τον ἀντὶ δεκατριῶν ἀρταβῶν (¹), ἀνὰ ἕκαστον χρυσοῦν νόμισμα, ἐνῶ εἰς ὁλόκληρον τὴν Αἴγυπτον δὲν ἡδύνατο κανεῖς νὰ ἀνεύρῃ σῖτον, μὲ τιμὴν μικροτέραν, ἀπὸ πέντε μόνον ἀρτάβας ἀνὰ ἕκαστον χρυσοῦν νόμισμα. Δι' αὐτὸ μὲ μεγάλην χαρὰν ὁ Μοναχὸς κατέπλευσεν εἰς τὴν Μονήν.

6. Μόλις ὁ Μέγας Παχώμιος ἐπληροφορήθη τὴν ἄφιξιν τοῦ σιτοφόρου πλοίου καὶ τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον ἔγινεν ἡ ἀγορὰ τοῦ σίτου, στέλλει ἀμέσως ἓνα ἄλλον Μοναχὸν εἰς τὸ πλοῖον καὶ παραγγέλλει τὰ ἑξῆς:

— Οὕτε ἓνα σπειρὶ σίτου ἀπὸ τὸ πλοῖον νὰ μὴ εἰσαχθῇ εἰς τὸ Μοναστήρι· καὶ αὐτός, πού τὸ ἡγόρασε, νὰ μὴ ἐμφανισθῇ ἔμπροσθέν μου, ἕως ὅτου τακτοποιήσῃ τὸν σῖτον καθὼς πρέπει. Μὲ αὐτό, πού ἔκαμε, διέπραξε μεγάλην παρανομίαν· ὅχι μόνον διότι μὲ τοιοῦτον τρόπον καὶ ἀντὶ τόσον μικρᾶς τιμῆς ἡγόρασε τὸν σῖτον, ἀλλὰ καὶ διότι ἡγόρασε σῖτον ἐπὶ πλεόν, ἀξίας ἄλλων ἑκατὸν νομισμάτων, χωρὶς ἐγὼ νὰ τοῦ δώσω ἐντολὴν νὰ κάμῃ τοιοῦτον πράγμα. Ἐτυφλώθη ἀπὸ τὸ πάθος τῆς φιλοκερδίας καὶ μᾶς ἠχμαλώτισε μὲ τὸ χρέος πού ἀνέλαβεν ἀπέναντι τοῦ σιτοδότου. Ἐπλησίασε τὸν καλὸν ἐκεῖνον σιτοδότην μὲ πλεονεξίαν, χωρὶς νὰ ἔχῃ συναίσθησιν τοῦ μέτρου τῆς ἱκανοποιήσεως τῶν στοιχειωδῶν μόνον ἀναγκῶν μας. Καὶ δὲν εἶναι μόνον αὐτό· ἀλλὰ ὑπὸ τῆς πλεονεξίας νικώμενος, ἐφόρτωσε τὸ πλοῖον μὲ περισσότερον φορτίον, χωρὶς νὰ σκεφθῇ, ὅτι ἐὰν ἐναυάγῃ τὸ πλοῖον, τότε ὅλοι θὰ ἐγινόμεθα δοῦλοι, διὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ χρέους.

7. Δι' αὐτὸ ἐπιβάλλεται, ὁ ἀδελφός, πού ἐνήργησε τοιοῦτο τρόπον, νὰ πωλήσῃ τὸν σῖτον, πού ἔφερεν, εἰς τοὺς κοσμικοὺς, πού διαμένουν εἰς τὴν περιοχὴν αὐτήν, εἰς τὴν τιμὴν, πού τὸν ἡγόρασεν ἀπὸ τὸν πιστωτὴν, ἥτοι δέκα τρεῖς ἀρτάβας ἀνὰ ἕκαστον χρυσοῦν νόμισμα καὶ τὰ χρήματα, πού θὰ συγκεντρώσῃ, νὰ τὰ παραδώσῃ ὁ ἴδιος εἰς τὸν ἄνθρωπον, πού τοῦ ἔδωκε μὲ πίστωσιν τὸ σιτάρι. Θὰ ἀγοράσῃ δὲ ἐν συνεχείᾳ τόσον μόνον σῖτον, ὅσον καλύπτουν τὰ ἑκατὸν νομίσματά μας καὶ εἰς τὴν τιμὴν πού τὸ ἀγοράζουν ὅλοι οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι καὶ τότε μόνον θὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιόν μου.

Πράγματι ὁ ἀδελφὸς ἐπραγματοποίησε τὴν ἐντολὴν τοῦ Μεγάλου Παχωμίου ἀγοράσας σῖτον μὲ πέντε καὶ ἥμισυ ἀρτάβας ἀνὰ ἕκαστον χρυσοῦν νόμισμα καὶ τόσην μόνον ποσότητα, ὅσην ἐκάλυπτον τὰ ἑκατὸν νομίσματα. Μετὰ ἀπὸ τὸ περιστατικὸν αὐτὸ ὁ Μέγας Παχώμιος ἀπηγόρευσε πλεόν εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτὸν νὰ ἐξέλθῃ τῆς Μονῆς διὰ τὴν φροντίδα τοῦ Κοινοβίου καὶ ἀνέθεσε τὸ διακόνημα αὐτὸ εἰς ἄλλον.

8. Ὁ ἴδιος ἀδελφὸς τοῦ Κοινοβίου προέβη εἰς ἄλλην, παρομοίαν πράξιν, ἡ ὁποία ἀπεδείκνυε τὸ κοσμικὸν φρόνημα τῆς φιλοκερδίας.

Μίαν φορὰν ὁ ὑποδηματοποιὸς τοῦ Μοναστηρίου τοῦ παρέδωσε

1) Ἀρτάβη = περσικὴ μονὰς μετρήσεως, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς 20 περίπου σημερινὰ κιλὰ.

μερικά σανδάλια καὶ διάφορα ἄλλα εἶδη, διὰ νὰ τὰ πωλήσῃ. Οὗτος λοιπὸν ἐπώλησεν ἅπαντα τὰ εἶδη αὐτὰ εἰς τιμὴν, μεγαλυτέραν ἀπὸ ἐκείνην, πὺν τοῦ καθώρισεν ὁ ὑποδηματοποιὸς καὶ τοῦ ἔφερε τὰ χρήματα. Ὁ ὑποδηματοποιὸς ὑπελόγισε τὴν ἀξίαν τοῦ δέσματος, καὶ 50 λεπτὰ διὰ τὰ ἡμερομίσθια τῆς κατασκευῆς τῶν σανδαλίων, καὶ εὗρεν, ὅτι τὰ χρήματα, πὺν τοῦ ἔφερεν ὁ ἀδελφός, ἦσαν τριπλασίας ἀξίας. Ἀμέσως μεταβαίνει εἰς τὸν Μέγαν Παχώμιον καὶ τοῦ λέγει :

— Πραγματικῶς, Πάτερ μου, καλὰ ἔκαμες καὶ ὥρισες τὸν ἀδελφὸν αὐτὸν εἰς αὐτὴν τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Μονῆς· ἔχει ἀκόμη μέσα του τὸ κοσμικὸν φρόνημα.

— Τί ἔκαμε καὶ δὲν εἶναι καλόν ;— ἠρώτησεν ὁ Μέγας Παχώμιος.

— Τοῦ ἔδωσα — ἀπεκρίθη ὁ ὑποδηματοποιὸς — σανδάλια καὶ διάφορα ἄλλα εἶδη, προσδιορίσας καὶ τὴν τιμὴν ἐκάστου, διὰ νὰ τὰ πωλήσῃ. Ἐκεῖνος τὰ ἐπώλησε περισσότερον τοῦ δέοντος, εἰς τριπλασίαν τιμὴν, καὶ οὕτω μοῦ ἔφερε περισσότερα ἀπὸ ὅσα τοῦ εἶπον.

9. Ἀφοῦ ἤκουσε ταῦτα ὁ Ἅγιος ἐκάλεσε τὸν περὶ ὃ οὐ λόγος Μοναχὸν καὶ τὸν ἠρώτησε διατί ἔπραξε τοῦτο, ἐκεῖνος δὲ εἶπε τὰ ἑξῆς :

— Ὅταν προσήρχοντο, Πάτερ μου, διὰ νὰ ἀγοράσουν ἀπὸ τὰ εἶδη αὐτά, τοὺς ἔλεγον τὴν τιμὴν, πὺν μοῦ προσδιώρισεν ὁ ἀδελφός. Ἐκεῖνοι ὅμως μοῦ ἀπαντοῦσαν, ὅτι ἐὰν δὲν προέρχωνται ἀπὸ κλοπὴν, πρέπει περισσότερον νὰ πωληθοῦν. Εἰς τὸ ἄκουσμα αὐτὸ ἐγὼ ἦσθαι νόμην ἐντροπὴν καὶ ἐπεδίωκα νὰ τοὺς ἀλλάξω γνώμην, λέγων, ὅτι τὰ εἶδη δὲν προέρχονται ἀπὸ κλοπὴν, πλὴν ὅμως εἰς αὐτὴν τὴν τιμὴν μὲ διέταξαν νὰ τὰ πωλήσω· σεῖς πάντως δώσατέ μου ὅσα θέλετε. Ἐκεῖνοι τότε μοῦ προσέφερον ὡς τιμὴν, ὅσα χρήματα ἐθεώρουν ἀρκετὰ καὶ ἐγὼ τὰ ἐλάμβανα, χωρὶς νὰ τὰ μετρῶ.

10. Ἀφοῦ ἤκουσε τὴν ἀπολογίαν αὐτὴν ὁ Μέγας Παχώμιος, δὲν τὴν ἔκρινεν ἐπαρκῆ καὶ εἶπε τὰ ἑξῆς :

— Πάρα πολὺ ἡμάρτησες, διότι ἠγάπησες τὴν φιλοκερδίαν· πλὴν ὅμως νὰ τρέξῃς γρήγορα, νὰ συναντήσῃς αὐτούς, πὺν σοῦ ἔδωσαν τὰ περισσότερα χρήματα, διὰ νὰ τοὺς τὰ ἐπιστρέψῃς. Μετὰ ταῦτα νὰ ἐπιστρέψῃς καὶ νὰ μετανοήσῃς διὰ τὸ σφάλμα αὐτό. Ποτὲ πλέον δὲν θὰ ἐξέλθῃς τοῦ Κοινοβίου· θὰ κάθῃσαι μέσα καὶ θὰ κάμνης τὸ ἐργόχειρόν σου, διότι δὲν εἶναι συμφέρον τῆς ψυχῆς σου νὰ ἐκτελῇς αὐτὸ τὸ διακόνημα.

Β'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

Π ΟΤΕ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἀδελφοὶ εἰργάζοντο σκολάκιον· καὶ οὐ προεχώρει, οὐ γὰρ εἶχον ἀγοράσαι λινάρια· καὶ τις ἐξ αὐτῶν εἰς χρεῖαν τινὰ ἀποσταλεῖς, διηγῆσάτο τινὶ πραγματευτῇ τὸ πρᾶγμα· ὃ δὲ Ἀββᾶς Ποιμὴν οὐκ ἐλάμβανε παρὰ τινος τίποτε διὰ τὴν ὀχλησιν.

2. Ὁ δὲ πραγματευτὴς θέλων ποιῆσαι ἔργον τῷ Γέροντι, προεφασίσάτο χρεῖαν ἔχειν τῶν σκολακίων· καὶ ἤνεγκε τὴν κάμηλον καὶ ἔλαβεν αὐτὰ δοὺς τὴν τιμὴν· ὃ δὲ ἀδελφός ὑποστρέψας καὶ ἀκούσας ὃ ἐποίησεν ὁ πραγματευτής, εἶπε πρὸς τὸν

*Αββᾶν Ποιμένα, θέλων ἐπαινέσαι τὸν πραγματευτήν, φύσει αὐτὰ καὶ μὴ χρῆζων ἔλαβεν, ἵνα ποιήσῃ ἡμῖν ἔργον.

3. *Ακούσας δὲ ταῦτα ὁ *Αββᾶς Ποιμὴν ὅτι μὴ χρῆζων αὐτὰ ἔλαβεν, εἶπε τῷ ἀδελφῷ· ἀνάστα, μίσθωσον κάμηλον καὶ φέρε αὐτά· εἰ δὲ μή, ὥδε τοῦ λοιποῦ μεθ' ὑμῶν ὁ Ποιμὴν οὐ καθέζεται· οὐδὲ γὰρ ἀδικῆσαι βούλομαι τινα ἄνθρωπον, ἵνα μὴ χρῆζων ζημίαν ἑαυτῷ ποιήσῃ καὶ λάβῃ τὸ κέρδος μου· καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἀδελφός, καὶ μετὰ πολλοῦ κόπου ἤνεγκεν αὐτά, ἀποδοὺς τῷ πραγματευτῇ, ὃ κατεβάλλετο. Ἐνεχθέντα δὲ ὡς εἶδεν αὐτὰ ἐχάρη ὡς μέγαν θησαυρὸν εὐρών.

4. *Ἠρώτησέ τις ἀδελφὸς τὸν *Αββᾶν Πιστάμωνα λέγων· τί ποιήσω, ὅτι θλίβομαι εἰς τὸ πωλῆσαι τὸ ἐργόχειρόν μου ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρον· ὅτι καὶ ὁ *Αββᾶς Σισώης, καὶ οἱ λοιποὶ, ἐπώλουν τὸ ἐργόχειρον αὐτῶν· τοῦτο οὐκ ἔστι βλάβη· ἀλλ' ὅταν πωλῆς, εἰπὲ ἀπαξ τὴν τιμὴν τοῦ σκεύους· εἰ δὲ θέλεις μικρὸν ὑφεῖναι τῆς τιμῆς ἐν σοὶ ἔστιν· οὕτω γὰρ εὐρήσεις ἀνάπαυσιν.

5. *Ἐφη ὁ ἀδελφός· ἐὰν ἔχω τὴν χρεῖαν μου ὅθεν δῆποθεν, θέλεις ἵνα μὴ φροντίσω ἐργοχείρου ; καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γέρον· κἂν καὶ ὑπὲρ τὴν χρεῖαν σου ἔχῃς, μὴ καταλείψῃς τὸ ἐργόχειρόν σου, ἀλλ' ἐργάζου ὅσον δύνασαι, μόνον μὴ μετὰ ταραχῆς.

6. *Ἐλεγον περὶ τοῦ *Αββᾶ *Αγαθωνος, καὶ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ, ὅτι ὅτε ἐπίπρασκον σκεῦος, ἀπαξ ἔλεγον τὴν τιμὴν· καὶ τὸ διδόμενον αὐτοῖς ἐλάμβανον σιωπῶντες μετὰ ἀναπαύσεως· καὶ ὅτε δὲ ἤλθον ἀγοράσαι τι, τὸ λεγόμενον αὐτοῖς παρῆχον μετὰ σιωπῆς, καὶ ἐλάμβανον τὸ εἶδος οὗ ἔχρηζον, καθόλου μὴ φθεγγόμενοι.

Τ ο ὕ Π α τ ρ ὸ ς

7. Τοῦτο τοῖς καθ' ἡμᾶς θαυμάσαι μᾶλλον ἐστίν, ἢ μιμήσασθαι· μεγάλη γὰρ τοῦ Γέροντος ἡ εἰς Θεὸν ἐλπίς, καὶ ἡ ἀπροσπάθεια, ἧς ὁ ὁμοίως κτησάμενος καὶ τὸ τούτου ἔργον ποιῆσαι δυνήσεται.

*Ε ρ μ η ν ε ι α

ΚΑΠΟΤΕ ὁ *Αββᾶς Ποιμὴν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἀδελφοὶ κατεσκεύαζον σκολάκιον (¹)· ἡ ἐργασία ὅμως αὕτη δὲν ἐπροχωροῦσεν, ἐπειδὴ εἶχον φθάσει εἰς τοιαύτην οἰκονομικὴν ἀνεπάρκειαν, ὥστε δὲν εἶχον νὰ ἀγοράσουν λινάρια, διὰ τὸ ἐργόχειρόν των. Ἐνας δὲ ἐκ τῆς συνοδείας τοῦ *Αββᾶ Ποιμένος, τὸν ὅποιον ἔστειλαν διὰ μίαν ὑπόθεσιν ἔξω ἀπὸ τὴν σκήτην, συνήντησε κάποιον ἔμπορον καὶ τοῦ ἀνέφερε τὴν ὑπόθεσιν αὐτήν. Ὁ *Αββᾶς Ποιμὴν οὐδέποτε ἐλάμβανεν πρᾶγμα ἀπὸ ἄλλον, διὰ νὰ μὴ ἐνοχλῇ οὐδένα καὶ οὕτω ποτὲ κανεῖς δὲν ἔμποροῦσε νὰ γνωρίζῃ ἐὰν ὑποφέρῃ.

2. Ὁ ἔμπορος λοιπὸν αὐτός, ἀφοῦ ἐπληροφορήθη τὴν στενοχωρίαν τοῦ *Αββᾶ Ποιμένος, καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸν Γέροντα, προσεποιήθη, ὅτι δῆθεν ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ αὐτὰ τὰ σκολάκια· πρὸς τοῦτο ἔφερεν εἰς τὴν σκήτην τὴν καμήλαν του, ἐπλήρωσεν αὐτὰ εἰς καλὴν τιμὴν καὶ τὰ παρέλαβε. Μόλις ἐπέστρεψεν ὁ ἀδελφός καὶ ἐπληροφορήθη αὐτὸ πὺν ἔκαμεν ὁ ἔμπορος, ἔσπευσε νὰ ἐπαινέσῃ τὸν ἔμπορον διὰ τὴν ἐξυπηρετήσιν αὐτήν, καὶ εἶπεν εἰς τὸν *Αββᾶν Ποιμένα.

— Πάτερ, ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς δὲν εἶχεν ἀνάγκην ἀπὸ τὰ πρᾶ-

1) Νῆμα κηρωμένον, διὰ τὴν κατασκευὴν κηρίων.

γματα αὐτά· τὰ παρέλαβε μόνον καὶ μόνον, διὰ νὰ μᾶς ἐξυπηρετήσῃ.

3. Ὅταν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ἐπληροφορήθῃ, ὅτι ὁ ἔμπορος ἐκείνος παρέλαβε τὰ πράγματα αὐτά, χωρὶς νὰ τὰ χρειάζεται, ἀμέσως εἶπε μὲ αὐστηρότητα :

— Σήκω, πήγαινε νὰ ἐνοικιάσῃς μίαν καμήλαν, καὶ νὰ φέρῃς πάλιν ἐδῶ τὰ πράγματα, πὺν ἐπῆρεν ὁ ἔμπορος· ἐὰν δὲν γίνῃ αὐτό, ὁ Ποιμὴν δὲν πρόκειται νὰ καθήσῃ πλέον μαζί σας. Δὲν θέλω νὰ ἀδικήσω κανένα ἄνθρωπον· διατὶ χωρὶς ἀνάγκην νὰ ζημιωθῇ καὶ νὰ μοῦ ἀφαιρέσῃ οὕτω τὸ πνευματικὸν κέρδος, πὺν προέρχεται ἀπὸ τὴν ἐγκατέρησιν τῶν δυσκολιῶν;

Πράγματι ὁ ἀδελφὸς ἀνεχώρησεν, εὔρε τὸν ἔμπορον καὶ μετὰ πολλοῦ κόπου ἠδυνήθη νὰ τὸν πείσῃ νὰ λάβῃ ὀπίσω τὰ χρήματά του καὶ νὰ τοῦ ἐπιστρέψῃ τὰ πράγματα, πὺν παρέλαβε. Μόλις ὁ ἀδελφὸς τὰ ἔφερεν ὀπίσω εἰς τὴν σκῆτην, ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ἐχάρε πάρα πολύ, ὡς νὰ ἀνεκάλυπεν ἀπροσδοκῆτως μεγάλον θησαυρόν.

4. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε κάποτε τὸν Ἀββᾶν Πιστάμωνα :

— Τί πρέπει νὰ κάμω, Πάτερ μου, διότι στενοχωροῦμαι, ὅταν πρόκειται νὰ πωλήσω τὸ ἐργόχειρόν μου;

Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων :

— Καὶ ὁ Ἀββᾶς Σισώης καὶ ὅλοι οἱ Πατέρες, ἐπώλουν τὸ ἐργόχειρόν των· αὐτὸ δὲν φέρει βλάβην. Ὅταν ὁμως τὸ πωλῇς, νὰ εἰπῇς μόνον μίαν φορὰν τὴν τιμὴν, χωρὶς νὰ ἀρχίσῃς διαπραγματεύσεις (=παζάρια)· ἂν μάλιστα ἤμπορῇς, μετρίασε ὀλίγον τὴν τιμὴν. Αὕτῃ ἡ ἡρεμία καὶ ἡ συγκατάβασις θὰ σοῦ φέρουν ἀνάπαυσιν καὶ γαλήνην εἰς τὴν ψυχὴν.

5. Λέγει πάλιν ὁ ἀδελφός :

— Ἐὰν ἠμπορῶ νὰ ἐξοικονομήσω τὰς ἀνάγκας μου ἀπὸ ὅπου-δήποτε ἄλλου, ἔχεις τὴν γνώμην, ὅτι θὰ εἶναι καλὸν νὰ μὴ φροντίζω διὰ τὸ ἐργόχειρόν μου;

— Καὶ ἐὰν ἀκόμη—εἶπεν ὁ Γέρων—ἔχῃς εἰς τὴν διάθεσίν σου περισσότερα ἀπὸ ὅσα ἀπαιτοῦν αἱ ἀνάγκαι σου, ποτὲ νὰ μὴ ἐγκαταλείψῃς τὸ ἐργόχειρόν σου, ἀλλὰ νὰ ἐργάζεσαι ὅσον ἠμπορεῖς, χωρὶς ὁμως νὰ καταστρέφῃς τὴν ψυχικὴν σου γαλήνην μὲ τὸ ἐργόχειρον.

6. Διηγοῦντο διὰ τὸν Ἀββᾶν Ἀγάθωνα καὶ τὸν μαθητὴν του, ὅτι οὐδέποτε ἡσχολοῦντο μὲ διαπραγματεύσεις· οὕτω, ὅταν ἐπώλουν ἓν ἀντικείμενον, μίαν μόνον φορὰν ἔλεγον εἰς τὸν ἀγοραστὴν τὴν τιμὴν· μετὰ ταῦτα ἐλάμβανον αὐτά, πὺν τοὺς ἔδιδον μετὰ σιωπῆς καὶ ἦσαν πολὺ εὐχαριστημένοι. Ὅταν πάλιν ἐπρόκειτο νὰ ἀγοράσουν ἓνα πρᾶγμα, ἔδιδον προθύμως καὶ μετὰ σιωπῆς αὐτά, πὺν τοὺς ἐζήτουν, καὶ παρελάμβανον αὐτό, πὺν ἤθελον, χωρὶς νὰ ὁμιλοῦν.

Τοὺ Πατρός

7. Αὐτὸ ἡμεῖς πρέπει περισσότερον νὰ θαυμάσωμεν καὶ νὰ μιμη-

θῶμεν ἀπὸ τὸν Ὅσιον· εἶχε, δηλαδή, μεγάλην ἐλπίδα πρὸς τὸν Θεὸν καὶ δὲν ἡσθάνετο καθόλου τὴν ἀγωνίαν τῆς βιοτικῆς μερίμνης. Αὐτὴν τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ἀμεριμνησίαν ὅποιος δυνήθῃ νὰ ἀποκτήσῃ εἰς τὸν αὐτὸν βαθμὸν μὲ ἐκεῖνον, ἀσφαλῶς τότε θὰ ἡμπορέσῃ νὰ πράγματοποιήσῃ καὶ τὰ ἔργα, ποὺ ἔκαμεν ἐκεῖνος.

Γ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΕΑΝ ΑΠΕΛΘΗΣ εἰς πόλιν πωλῆσαι τὸ ἐργόχειρόν σου, μὴ φιλονεικήσης εἰς τὴν τιμὴν αὐτοῦ, ὥς οἱ κοσμικοί, ἀλλὰ ὁδὸς αὐτὸ ὅπως δήποτε, ἵνα μὴ ἀπολέσῃς τὴν δύναμιν τοῦ κελλίου σου.

2. Ἐὰν δὲ ἀγοράζῃς τι οὐ χρεῖαν ἔχεις, μὴ φιλονεικήσῃς ὅτι εἰ μὴ τόδε, οὐ παρέχω εἰς αὐτό, ἀλλὰ εἰ θέλεις αὐτό, βιάσαι σεαυτὸν ὀλίγον, εἰ δὲ οὐκ ἔχεις τὴν τιμὴν αὐτοῦ, ἔασον αὐτὸ ἐν σιωπῇ.

3. Ἐὰν δὲ ταραξῶσί σε οἱ λογισμοὶ ὅτι ποῦ εὐρίσκεις, εἰπὲ αὐτοῖς, ὅτι εἰμὶ καὶ γὰρ ὡς πάντες οἱ Ἅγιοι οἱ πειρασθέντες ὑπὸ Θεοῦ ἐν τῇ πτωχείᾳ, ἕως οὐ οἶδε τὴν προαίρεσιν αὐτῶν πιστὴν οὔσαν, καὶ ἤνεγκεν αὐτοὺς εἰς πλατυσμόν.

Ἐρμηνεία

ΟΤΑΝ ΜΕΤΑΒΙΗΣ εἰς τὴν πόλιν, διὰ νὰ πωλήσῃς τὸ ἐργόχειρόν σου, μὴ ὀρχίσῃς τὰ παζάρια διὰ τὴν τιμὴν, ὅπως κάμνουν οἱ κοσμικοί· ἀλλὰ νὰ τὸ δώσῃς ὅπως - ὅπως, διὰ νὰ μὴ χάσῃς τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς, ποὺ σοῦ ἐξησφάλισεν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ σιωπηλὴ ἐργασία τοῦ κελλίου.

2. Ὅταν πάλιν πρόκειται νὰ ἀγοράσῃς κάτι, ποὺ τὸ χρειάζεσαι, καὶ πάλιν νὰ μὴ κάμνῃς παζάρια μὲ τὸν πωλητὴν· ἂν τὸ χρειάζεσαι πράγματι καὶ διαθέτῃς τὰ χρήματα, πῆσε ὀλίγον τὸν ἑαυτὸν σου καὶ πάρε το· ἐὰν πάλιν δὲν ἔχῃς τὰ χρήματα, ποὺ ἀπαιτοῦνται, τότε ἄφησέ το καὶ φύγε, χωρὶς νὰ διυλίσῃς.

3. Ἐὰν πάλιν σὲ ἐνοχλήσουν οἱ λογισμοί, μὲ τὴν σκέψιν· ποῦ θὰ εὕρῃς σὺ τόσα χρήματα, ποὺ ζητεῖ ὁ ἔμπορος, ἀπάντησε εἰς αὐτοὺς· εἶμαι καὶ ἐγώ, ὅπως οἱ Ἅγιοι, ποὺ ἐδοκιμάσθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν μὲ πτωχείαν, μέχρις ὅτου ὁ Θεός, ἐπιβραβεύων τὴν ἀγαθὴν των προαίρεσιν, τοὺς ἔφερεν ἄνεσιν καὶ εὐκολίαν.

Δ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΜΗ ΕΙΣΕΛΘΗΣ εἰς κελλίον ἀδελφοῦ σου πρὶν κρούσῃς τὴν θύραν, ἵνα μὴ ταραχὴν αὐτῷ ἐπενέγκῃς.

2. Μὴ συνδήσῃς σεαυτὸν ὀρκῶ μετὰ ἀδελφοῦ, ἀλλ' ἔχε ὁμόνοιαν ἐν φόβῳ Θεοῦ.

3. Μέγα ἥττημα Μοναχῶ συγκοινωνεῖν πατρίᾳ, καὶ ὁ μισθὸς αὐτοῦ λύπη καὶ μετάνεμος.

Ἐρμηνεία

ΜΑ ΜΗ ΕΙΣΕΛΘΗΣ εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἀδελφοῦ σου, πρὶν προηγουμένως κτυπήσῃς τὴν θύραν, διὰ νὰ σοῦ ἐπιτρέψῃ τὴν εἴσοδον, διὰ νὰ μὴ τὸν κάμῃς νὰ ταραχθῇ ἀπὸ τὴν ἀπροσδόκητον ἐμφάνισίν σου.

2. Νὰ μὴ συνδεθῇς μεθ' ὄρκου διαρκοῦς φιλίας μετ' ἄλλον ἀδελφόν· μόνον νὰ διατηρῇς τὸν σύνδεσμον τῆς ὁμονοίας, ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ.

3. Διὰ τὸν Μοναχὸν εἶναι ἀνυπολόγιστος ζημία ἢ συμμετοχὴ τοῦ εἰς φατρίας· αὐτὸ δὲ μίαν ἡμέραν θὰ τοῦ προκαλέσῃ λύπην καὶ με-
ταμέλειαν.

Ε. Τοῦ Ἀγίου Βαρσανουφίου

ΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε Γέροντα λέγων· ἄρα καλὸν ἐστὶ τὸ ἔχειν φιλίαν μετὰ συνηλικιώτου; καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρον· τὸ μὴδὲ πάντῃ ἔχειν φιλίαν πρὸς τινὰ συνηλικιώτην, καλὸν ἐστίν· ἡ γὰρ τοιαύτη διάθεσις οὐκ ἀφήσιν ἐλθεῖν τὸ πένθος, ἀλλὰ μὴδὲ πρὸς ἄλλον τινὰ ἀφαιροῦντα σου τὸ πένθος ἔχει φιλίαν, οὐ γὰρ ὠφελεῖ σε τοῦτο, ἀλλὰ βλάπτει τὰ μέγιστα· οὐδεὶς γὰρ δύναται τι κτήσασθαι ἀγαθόν, εἰμὴ ἔν πολλῷ πέννῃ καὶ κόπῳ· παίδευσον οὖν τοὺς ὀφθαλμούς σου μὴ προσέχῃς τινί, καὶ οὐ πληρώσουσί σου τὴν καρδίαν τῆς δεινῆς παρῶσις, τῆς εἰς ἀπώλειαν φερούσης ὅλους τοὺς καρπούς τοῦ Μοναχοῦ.

2. Ἐφ' ὃ ἀδελφός· εἰπέ μοι, Πάτερ, ἕως ποῦ ὀφείλει εἶναι τὸ μέτρον τῆς ἀγάπης τοῦ ἀδελφοῦ πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ; ἀπεκρίθη ὁ Γέρον· ἄλλη ἐστὶν ἡ ἀγάπη τῶν Πατέρων πρὸς τὰ ἴδια τέκνα, καὶ ἄλλη τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀδελφούς αὐτῶν. Ἡ τῶν πνευματικῶν Πατέρων ἀγάπη πρὸς τὰ τέκνα αὐτῶν οὐκ ἔχει σαρκικόν τι, οὐδὲ βλαβερόν· ἡσφαλισμένοι γάρ εἰσι τῷ πνευματικῷ φρονήματι, καὶ εἴτε ἐν λόγοις εἴτε ἐν ἔργοις σπουδάζουσι πάντοτε ὠφελῆσαι τοὺς νεωτέρους κατὰ πάντα· καὶ οὕτως ἀγαπῶντες, οὐ σιωπῇ κρύπτουσι τὰ ἐλαττώματα αὐτῶν, ἀλλὰ πνευματικῶς ἐλέγχουσιν αὐτοὺς καὶ παιδεύουσι. Πρὸς γὰρ τούτους εἴρηται· «ἐλέγχον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον», ὥς πολλάκις ποιεῖ σοι ὁ Ἀββᾶς σου καὶ οὐ συνιεῖς.

3. Ἐπειδὴ οὖν διὰ τὴν ἀγάπην οὐ σιωπᾷ σου τὰ σφάλματα, φανερόν ἐστιν ὅτι πνευματικὴ ἐστὶν ἡ ἀγάπη αὐτοῦ ἢ πρὸς σέ. Ἐκαστος δὲ κατὰ τὸ μέτρον αὐτοῦ ἀγαπᾷ τὸν πλησίον αὐτοῦ· τὸ μέτρον οὖν τῆς τελείας ἀγάπης ἐστὶ τό, μετὰ τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει τις πρὸς τὸν Θεόν, ἀγαπᾷ καὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ ὥς ἑαυτόν.

4. Ἡ δὲ νεότης ὀφείλει φυλάττειν ἑαυτὴν ἐν πᾶσι, διὰ τάχους γὰρ ὑποσκελίζει τοὺς νεωτέρους ὁ διάβολος· πρῶτον μὲν γὰρ ἐν τῇ συντυχίᾳ ἄρχονται λαλεῖν ἀλλήλοις δι' ὠφέλειαν ψυχῆς, εἴτα εἰς ἄλλα τρέπονται, εἰς ἐρεθισμὸν, εἰς παρῶσιαν, εἰς γέλωτα, εἰς καταλαλίαν, καὶ εἰς ἕτερα πολλὰ κακά, ὥς πληρωθῆναι ἐπ' αὐτοὺς τὸ Ἀποστολικὸν ἐκεῖνο τὸ φάσκον· «ἐναρξάμενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε»· ἐκ τούτου γὰρ ἔρχονται οἱ νεώτεροι εἰς πτώσιν ἐκ τοῦ ἀγαπᾶν ἀλόγως καὶ συνδυάζειν ἀλλήλους.

5. Τὸ οὖν μέτρον τῆς πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν ἀγάπης τοιοῦτον ὀφείλει εἶναι· μὴ καταλαλεῖν ἀλλήλων, μὴ μισεῖν, μὴ ἐξουθενεῖν, μὴ ζητεῖν τὰ ἑαυτῶν, ἢ τὴν ἰδίαν ἀνάπausιν προτιθεῖν τοῦ ἀδελφοῦ, μὴ ἀγαπᾶν διὰ κάλλος τοῦ σώματος, ἢ διὰ σωματικὴν εὐεργεσίαν, μὴ καθέζεσθαι μετ' ἀλλήλων χωρὶς μεγάλης ἀνάγκης, ἵνα μὴ ἐμπέσωσιν εἰς τὴν ὀλεθρίαν παρῶσιαν, τὴν ἀπόλλουσαν, ὥς εἶπον, τοὺς καρπούς τοῦ Μοναχοῦ, καὶ ἀφίουσαν αὐτὸν ὥς ξύλον ξηρόν.

6. Ἀλλ' ὥς φεῖδονται ἑαυτῶν καὶ φυλάττουσιν ἐκ τῆς παρῶσις καὶ τῆς ἀρ-
γολογίας, φεῖδονται καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, τρέμοντες καθεσθῆναι μετ' ἀλλήλων ἀκαίρως, ἵνα μὴ παγιδευθῶσιν εἰς ταύτας τὰς παγίδας, καὶ παγιδεύσωσι καὶ τοὺς ἀδελφούς αὐτῶν, καὶ τὸ Προφητικὸν «οὐαὶ» εἰς ἑαυτοὺς ἐπισπάσονται· «Οὐαί, γὰρ φησι, τῷ ποτίζοντι τὸν πλησίον αὐτοῦ ἀνατροπὴν θολεράν»· λέγει δὲ καὶ ὁ Ἀπόστολος· «Φθειρουνσιν ἡδὴ χρηστά, ὁμιλῖαι κακαί»· ἕως τούτου ἐστὶ τὸ μέτρον τῆς τῶν ἀδελφῶν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε γέροντα Ἀσκητὴν:

— Γέροντα, εἶναι καλὸν πρᾶγμα νὰ ἔχω φιλίαν μὲ τοὺς συνομήλικάς μου;

Ἀπεκρίθη ὁ Γέρον:

— Τέκνον μου, καλὸν πρᾶγμα εἶναι νὰ μὴ ἔχῃς καθόλου φιλίαν μὲ τοὺς συνομήλικάς σου. Πρόσεξε δὲ νὰ ἰδῇς τὴν αἰτίαν· ἡ ψυχικὴ διάθεσις τοῦ Μοναχοῦ, ποὺ αἰσθάνεται τὴν φιλίαν, ἐμποδίζει ἀπὸ τὴν ψυχὴν τὸ πένθος. Δι' αὐτὸ ὅχι μόνον πρὸς τοὺς συνομήλικάς σου, ἀλλὰ καὶ πρὸς οἰονδήποτε, ποὺ θὰ σοῦ ἀφαιρέσῃ τὸ πένθος αὐτό, νὰ μὴ ἔχῃς φιλίαν. Ἐχε ὑπ' ὄψιν σου, ὅτι κανεὶς δὲν δύναται νὰ ἀποκτήσῃ ἓνα πολύτιμον ἀγαθόν, χωρὶς νὰ αἰσθανθῇ πένθος καὶ νὰ καταβάλλῃ σκληρὰς προσπαθείας. Νὰ γυμνάσῃς τοὺς ὀφθαλμούς σου νὰ μὴ προσέχουν κανένα μὲ ἰδιαιτέραν διάθεσιν· τοιοῦτοτρόπως θὰ προφυλάξῃς τὴν καρδίαν σου ἀπὸ τὴν φοβερὰν καὶ ἐπικίνδυνον ἐλευθεροστομίαν καὶ τὸ θάρρος, ποὺ καταστρέφουν ὅλους τοὺς πνευματικούς καρποὺς τοῦ Μοναχοῦ.

2. Λέγει πάλιν ὁ ἀδελφός:

— Τότε σὲ παρακαλῶ, Πάτερ μου, νὰ μοῦ ἐξηγήσῃς ποῖον πρέπει νὰ εἶναι τὸ μέτρον τῆς ἀγάπης τοῦ ἀδελφοῦ πρὸς τὸν ἀδελφόν;

Ἀπεκρίθη ὁ Γέρον:

— Τέκνον μου, ἄλλη εἶναι ἡ ἀγάπη τῶν πατέρων πρὸς τὰ τέκνα των, καὶ ἄλλη τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀδελφούς. Ἡ ἀγάπη τῶν πνευματικῶν Πατέρων πρὸς τὰ πνευματικά των τέκνα δὲν ἔχει τίποτε τὸ σαρκικόν, τίποτε ποὺ νὰ βλάβῃ· διότι οἱ πνευματικοὶ Πατέρες περιφρουροῦνται καὶ διασφαλίζονται ἀπὸ πνευματικὰς σκέψεις καὶ ἀνώτερα φρονήματα, ὥστε νὰ προσπαθοῦν πάντοτε, εἴτε μὲ λόγους, εἴτε μὲ ἔργα νὰ ὠφελοῦν τοὺς νεωτέρους εἰς ὅλα. Τρέφοντες δὲ τοιαύτην πνευματικὴν ἀγάπην, ἀπηλλαγμένην πάσης ἐπικινδύνου μικρότητος, δὲν ἀποκρύπτουσι τὰ ἐλαττώματα τῶν νεωτέρων, ἀλλὰ ἐλέγχουσι πνευματικῶς αὐτοὺς καὶ τοὺς διορθώνουν μὲ τὴν κατὰ Χριστὸν παιδείαν. Διὰ τοὺς πνευματικούς τούτους Πατέρας ἔχει λεχθῇ τὸ γραφικόν· «Ἐλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον» (Β' Τιμοθ. δ', 2). Ὅπως ἀκριβῶς κάμνει καὶ μὲ σὲ ὁ πνευματικὸς σου Πατὴρ καὶ δὲν τὸν ἀντιλαμβάνεσαι.

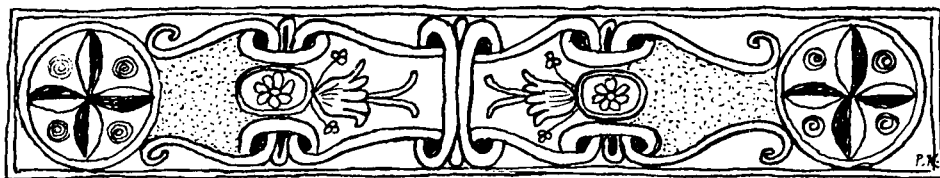
3. Ἐπειδὴ λοιπὸν διὰ τὴν πρὸς σὲ ἀγάπην του δὲν σιωπᾷ διὰ τὰ σφάλματά σου, ἀλλὰ πατρικῶς σὲ ἐλέγχει, εἶναι φανερόν, ὅτι ἡ ἀγάπη του εἶναι πράγματι πνευματικὴ. Κάθε ἓνας ἀγαπᾷ τὸν πλησίον του μὲ τὸν ἰδικόν του τρόπον· τὸ μέτρον ὅμως τῆς πραγματικῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης εἶναι νὰ ἀγαπᾷς, μετὰ τὸν Θεόν, τὸν πλησίον σου, ὅπως τὸν ἑαυτὸν σου «ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν» (Ματθ. κβ', 39).

4. Οἱ νέοι πρέπει νὰ φυλάγωνται ἀπὸ παντοῦ, διότι πολὺ γρήγορα ὁ διάβολος παγιδεύει τοὺς νεωτέρους. Καὶ πρῶτα - πρῶτα τοὺς παρασύρει μὲ τὰς συναναστροφάς· ἀρχίζουν νὰ συνομιλοῦν μεταξύ των χάριν ψυχικῆς ὠφελείας· δὲν ἀρگوῦν ὅμως, τῇ ἐπενεργείᾳ τοῦ διαβόλου, νὰ ἐκτραποῦν εἰς ἄλλα ζητήματα, ὅπως π. χ. εἰς ἀμοιβαίαν πρόκλησιν, εἰς ἀδιαντροπίαν, εἰς πολλὰ γέλια, εἰς κατάκρισιν καὶ εἰς ἄλλα παρόμοια κακὰ. Τοιοῦτοτρόπως ἐφαρμόζεται εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς τὸ ρητὸν τοῦ Ἀποστόλου· «Ἐναρξάμενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελείσθε;» (Γαλατ. γ', 3). Ἀπὸ τὴν ἀπερίσκεπτον ἀγάπην καὶ ἀπὸ τὰς τοιαύτας συναναστροφὰς προέρχονται αἱ ἡθικαὶ πτώσεις τῶν νεωτέρων.

5. Τὸ μέτρον τῆς μεταξὺ τῶν νεωτέρων ἀγάπης, αὐτὸ πρέπει νὰ εἶναι· νὰ μὴ κατακρίνῃ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, νὰ μὴ τὸν μισῇ, νὰ μὴ τὸν ἐξευτελίῃ, νὰ μὴ ἐπιδιώκῃ τὸ προσωπικόν του συμφέρον, νὰ προτιμᾷ τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ ἀδελφοῦ του, ἀντὶ τῆς ιδιότητος του, νὰ μὴ ἀγαπᾷ τὸν ἄλλον, ἐπειδὴ εἶναι ὠραῖος, ἢ ἐπειδὴ τὸν εὐηργέτησεν ὑλικῶς· νὰ μὴ κάθωνται οἱ νεώτεροι μαζὶ, χωρὶς σοβαρὸν λόγον, διὰ νὰ μὴ ἀποκτήσουν τὴν τόσον καταστρεπτικὴν ἐλευθεριότητα, ποὺ καταστρέφει, ὅπως εἶπον ἀνωτέρω, τοὺς καρπούς τοῦ Μοναχοῦ καὶ τὸν ἀφήνει ὡς ξηρὸν δένδρον.

6. Ἄλλ' ὅπως ἀκριβῶς προσέχουν τοὺς ἑαυτοὺς των καὶ προφυλάσσονται ἀπὸ τὴν ἐλευθεροστομίαν καὶ τὴν φλυαρίαν, ἔτσι πρέπει νὰ προσέχουν καὶ τὴν συνειδήσιν τῶν ἀδελφῶν καὶ νὰ ἀποφεύγουν νὰ κάθωνται μεταξύ των, χωρὶς σοβαρὰν ἀφορμὴν, διὰ νὰ μὴ παγιδευθοῦν εἰς αὐτὰς τὰς παγίδας καὶ παγιδεύσωσι καὶ τοὺς ἀδελφούς των, προκαλοῦντες τοιοῦτοτρόπως ἐναντίον των τὸ προφητικὸν οὐαί· «Οὐαὶ ..... ὁ ποτίζων τὸν πλησίον αὐτοῦ ἀνατροπῇ θολερᾷ» (Ἀββακ. β', 12, 15). Τὸ νόημα αὐτὸ ἐκφράζει καὶ τὸ ρητὸν τοῦ Ἀποστόλου· «Φθειρουσιν ἡθὴ χρηστὰ ὁμιλίας κακαί» (Α' Κορινθ. ιε', 33). Αὐτὸ εἶναι τὸ μέτρον τῆς ἀγάπης τῶν ἀδελφῶν μεταξὺ των.

ὑΠΟΘΕCΙC ΜΑ'

*Τίνα δεῖ ποιεῖν πρὸς τοὺς παραβάλλοντας, καὶ πῶς αὐτοῖς
ὑπαντᾶν καὶ ὁμιλεῖν.*

*Τι πρέπει νὰ κάμνωμεν πρὸς τοὺς ἐπισκεπτομένους, καὶ πῶς
νὰ ὑποδεχόμεθα καὶ νὰ ὁμιλῶμεν πρὸς αὐτούς.*

Α'. Παλλαδίου

ΟΤΕ ἀπὸ Ἱεροσολύμων εἰς Αἴγυπτον ἤλθομεν, καὶ πρὸς τὸν μέγαν Ἀπολλῶ ἀπηρχόμεθα· οἱ σὺν σὺν ἐκείνῳ ὄντες ἀδελφοὶ προυσδραμόντες, ὑπήντησαν ἡμῖν μετὰ σπουδῆς ψάλλοντες, τοῦτο γὰρ ἦν αὐτοῖς ἔθος πρὸς πάντας τοὺς Μοναχοὺς, καὶ προσκυνήσαντες ἐπὶ τὴν γῆν, ἡσπάσαντο ἡμᾶς· εἶτα οἱ μὲν προῆγον, οἱ δὲ ἠκολούθουν ψάλλοντες, ἕως πλησίον γεγόναμεν τοῦ Πατρὸς.

2. Ὁ δὲ Πατήρ, τῶν ψαλλόντων ἀκούσας, ὑπήντησε καὶ αὐτὸς ἡμῖν καθὼς καὶ πρὸς πάντας ἐποίει τοὺς ἐρχομένους ἀδελφούς, καὶ πρῶτος ἐπὶ τὴν γῆν προσεκύνησε, καὶ ἀναστὰς ἡσπίατο, καὶ εἰσαγαγὼν προσηΐετο, καὶ ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τοὺς πόδας ἡμῶν νίψας, πρὸς ἀνάπausιν προετρέψατο. Ταῦτα δέ, οὐ πρὸς ἡμᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς πάντας ἔθος ἦν αὐτῷ ποιεῖν.

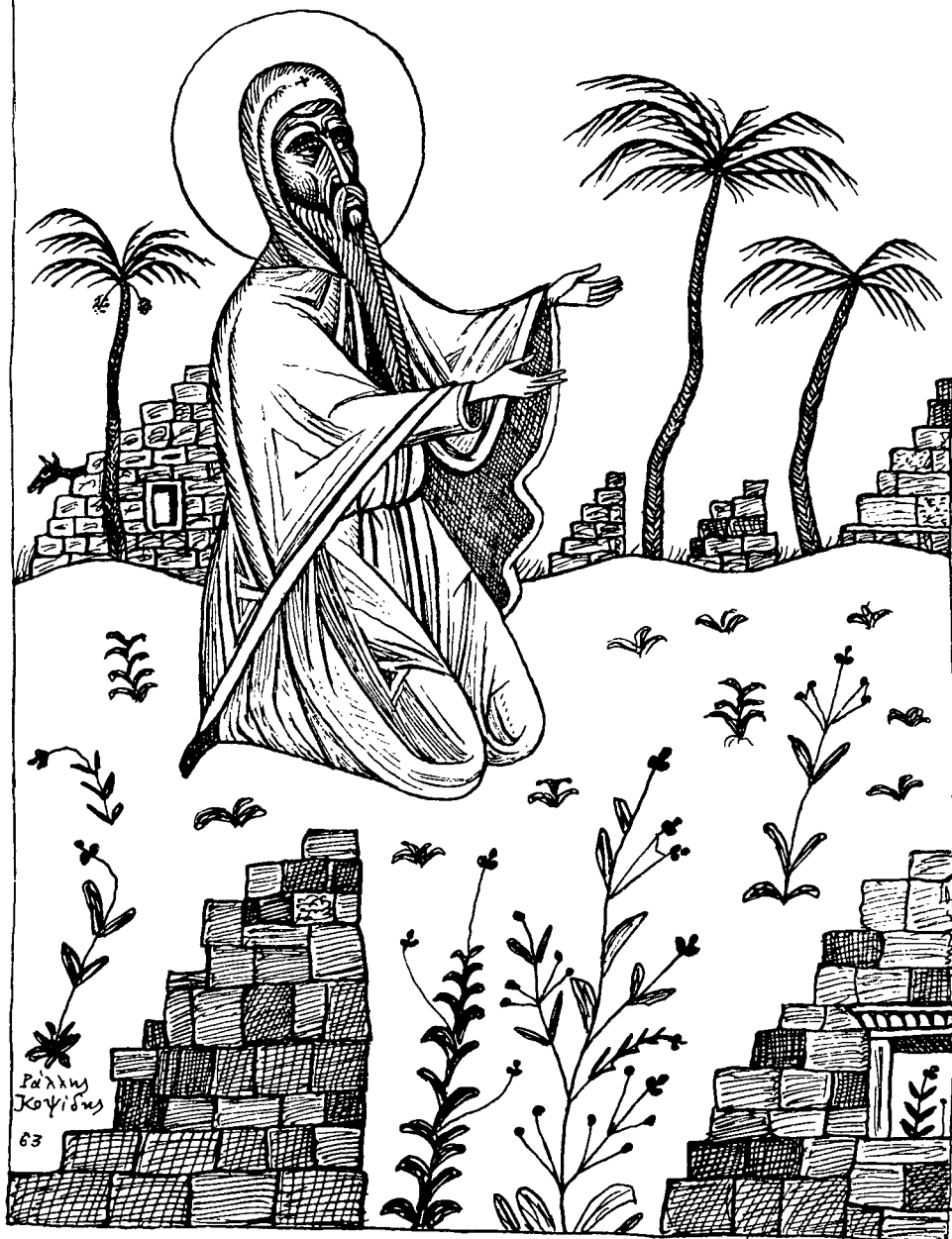
3. Ἐλεγε δὲ καὶ τοῖς συνοῦσιν αὐτῷ, ὅτι δεῖ τοὺς ἐρχομένους πρὸς ἡμᾶς ἀδελφούς προσκυνεῖν, κατὰ τὸν μέγαν Ἀβραάμ, ὡς τοῦ Θεοῦ διὰ τῶν ἀδελφῶν προσκυνουμένου. Εἶδες γὰρ τὸν ἀδελφόν σου; εἶδες τὸν Θεόν σου, καὶ ὅτι δεῖ αὐτοὺς πρὸς ἀνάπausιν παραβιάζεσθαι, κατὰ τὸν μακάριον Λῶτ, τοὺς Ἀγγέλους αὐτοῦ παραβιασάμενον.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Κ ΑΠΟΤΕ ἤλθομεν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα· ἀμέσως δὲ ἐπήγαμεν νὰ συναντήσωμεν τὸν Μέγαν Ἀπολλῶ. Οἱ ὑποτακτικοὶ λοιπὸν τοῦ Ἀββᾶ Ἀπολλῶ ἔτρεξαν καὶ μᾶς ὑπεδέχθησαν μετὰ χαρὰν ψάλλοντες διαφόρους ὕμνους, διότι τοιαύτην συνήθειαν εἶχον, νὰ ὑποδέχωνται ἅπαντας τοὺς προσερχομένους πρὸς αὐτοὺς Μοναχοὺς ψάλλοντες· ἀμέσως δέ, ἀφοῦ ἔβαλαν ἐδαφιαίαν μετάνοιαν, μᾶς ἡσπίασθησαν. Μετὰ τὴν πνευματικὴν αὐτὴν φιλοφροσύνην, ἄλλοι ἐξ αὐτῶν προηγοῦντο καὶ ἄλλοι ἠκολούθουν ἡμᾶς ψάλλοντες, μέχρι ποῦ ἐπλησιάσαμεν τὸν Γέροντα.

2. Μόλις λοιπὸν ὁ Πατήρ Ἀπολλῶ ἤκουσε τὰς ψαλμωδίας, μᾶς ὑπεδέχθη μετὰ τὸν τρόπον, ποῦ συνήθως ὑπεδέχετο ὅλους τοὺς προσερχο-

ⲟ ⲁⲃⲃⲁⲥ
ⲁⲡⲟⲗⲗⲱ

χομένους ἀδελφούς, καὶ πρῶτος μᾶς προσεκύνησε δι' ἐδαφιαίας μετανοίας καὶ μᾶς ἡσπᾶσθη· μετὰ, ἀφοῦ μᾶς ὠδήγησεν εἰς τὸ κελλί του, προσηυχήθη, ἔπλυνε μὲ τὰς χεῖρας του τοὺς πόδας μας καὶ μᾶς προέτρεψε νὰ ξεκουρασθοῦμε. Αὐτὴν τὴν περιποίησιν δὲν τὴν ἔκαμε μόνον δι' ἡμᾶς, ἀλλὰ συνήθιζε νὰ τὴν προσφέρῃ πρὸς ὅλους.

3. Πρὸς αὐτοὺς δέ, ποὺ ἦσαν μαζὶ του, ἔλεγεν, ὅτι πρέπει νὰ προσκυνοῦμεν τοὺς ἀδελφούς, ποὺ μᾶς ἐπισκέπτονται, ὅπως ἔκαμε καὶ ὁ Ἀβραάμ, ὡς νὰ προσκυνοῦμεν τὸν ἴδιον τὸν Θεὸν διὰ μέσου τῶν ἀδελφῶν. Εἶδες τὸν ἀδελφόν σου; Εἶδες τὸν ἴδιον τὸν Θεόν σου! Τοὺς ἀδελφούς, ποὺ μᾶς ἐπισκέπτονται πρέπει νὰ τοὺς ἐξαναγκάζωμεν νὰ ἀναπαυθοῦν πλησίον μας, ὅπως ἔκαμε καὶ ὁ μακάριος Λῶτ, ποὺ ἐξηνάγκασε καὶ τοὺς Ἀγγέλους ἀκόμῃ νὰ φιλοξενήσῃ.

Β'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

Ε ΠΙΕ Γέρων· ἐὰν παραβάλωσί σοί τινες, καὶ ἴδῃς αὐτοὺς μήκοθεν ἐρχομένους, πρὸ τοῦ ἐγγίσει αὐτοὺς στήθι εἰς εὐχὴν καὶ εἰπέ· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ καταλαλιάς, καὶ λοιδορίας, καὶ μετ' εἰρήνης ἀπένεγκε αὐτοὺς τοῦ τόπου τούτου.

2. Ἡρώτησέ τις τὸν Ἀββᾶν Πέτρον τοῦ Ἀββᾶ Λῶτ λέγων· ὅταν εἶμι ἐν τῷ κελλίῳ, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶν ἡ ψυχὴ μου· ἐπὰν δὲ ἀδελφὸς παραβάλλῃ μοι, καὶ τοὺς λόγους τῶν ἔξω εἴπῃ μοι, ταράσσεται ἡ ψυχὴ μου· καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Πέτρος, ὅτι ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Λῶτ· τὸ κλειδίον σου ἀνοίγει τὴν θύραν μου.

3. Ἔφη ὁ ἀδελφός· τί ἐστὶ τὸ ῥῆμα τοῦτο; ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· ἐὰν παραβάλλῃ σοί τις, λέγεις αὐτῷ· πῶς ἔχεις; πόθεν ἦλθες; πῶς ἔχουσιν οἱ ἀδελφοί; προσελάβοντό σου ἢ οὐ; καὶ τότε ἀνοίγεις τὴν θύραν τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ ἀκούεις ἃ οὐ θέλεις.

4. Λέγει ὁ ἀδελφός· οὕτως ἔχει. Καὶ τί ποιήσει ὁ ἄνθρωπος, ἐὰν ἔλθῃ ὁ ἀδελφὸς πρὸς αὐτόν; ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· τὸ πένθος ὅλον διδαχὴ ἐστίν, ὅπου δὲ οὐκ ἐστὶ πένθος, οὐ δυνατόν φυλάεσθαι.

5. Ἔφη αὐτῷ ὁ ἀδελφός· ὅταν ἐν τῷ κελλίῳ εἶμι, μετ' ἐμοῦ ἐστὶ τὸ πένθος, ὅταν δέ τις ἔλθῃ πρὸς με, ἢ ἐξέλθω τοῦ κελλίου, οὐχ εὗρισκω αὐτό· λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· οὐδέποτε σοι ὑπετάγη, ἀλλ' ὡς ἐν χρήσει ἐστὶ μετὰ σοῦ· ὃ γὰρ ὑπετάγη, οὐδέποτε αὐτῷ ἀφίσταται.

6. Εἶπε Γέρων· ἐὰν παραβάλλῃ σοί ἀδελφός, ἔπαρον τὸ πένθος τοῦ προσώπου σου, καὶ κρύψον αὐτὸ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ἕως οὗ ἀπολύσης τὸν ἀδελφόν, καὶ τότε βάλε τὸ πένθος ἐν τῷ προσώπῳ σου· ὅτι φεύγουσιν οἱ δαίμονες θεωροῦντες αὐτὸ μετὰ σοῦ.

Ἐρμηνεία

Ε ΝΑΣ Γέρων εἶπεν· — Ἐὰν ἀδελφοὶ ἐρχονται πρὸς ἐπίσκεψίν σου, καὶ τοὺς ἴδῃς ἀπὸ μακρὰν, πρὶν νὰ πλησιάσουν, στάσου καὶ προσευχήσου.

— Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ — λέγε — λύτρωσέ μας ἀπὸ τὴν κατὰ κρυσιν, καὶ τὴν κακολογίαν, καὶ κάμε τους νὰ φύγουν ἀπ' ἐδῶ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀγάπῃ.

2. Κάποιος ὑπέβαλεν εἰς τὸν Ἀββᾶν Πέτρον, τὸν ὑποτακτικὸν τοῦ Ἀββᾶ Λῶτ, τὴν ἐξῆς ἐρώτησιν:

— Ὅταν εὐρίσκωμαι μόνος μου εἰς τὸ κελλίον μου, ἡ ψυχὴ μου εἰρηνεύει· ὅταν ὁμως μὲ ἐπισκεφθῇ κανεὶς καὶ μοῦ διηγηθῇ τὰς ὑποθέσεις καὶ τοὺς λόγους τῶν ἔξω, ἀμέσως ἡ ψυχὴ μου ταράσσεται.

Ὁ Ἀββᾶς Πέτρος τότε τοῦ ἀπήντησεν:

— Ὁ Ἀββᾶς Λῶτ ἔλεγεν, ὅτι τὴν θύραν μου τὴν ἀνοίγει τὸ κλειδί σου!

3. Ὁ ἀδελφὸς δὲν ἀντελήφθη τὸ νόημα καὶ ἠρώτησεν ἐκ δευτέρου.

— Τί σημαίνει αὐτό;

Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων:

— Πρόσεξε νὰ τὸ ἀντιληφθῇς· ὅταν σὲ ἐπισκεφθῇ κάποιος, τοῦ λέγεις: Πῶς εἶσαι; Ἀπὸ ποῦ ἦλθες; Πῶς εἶναι οἱ ἀδελφοί; σὲ ἐπεριποιήθησαν ἢ ὄχι; Μὲ τὰς ἐρωτήσεις αὐτάς δὲν ἀνοίγεις τὴν θύραν εἰς τὸν ἀδελφόν σου, διὰ νὰ ἀκούσῃς ὅσα δὲν ἐπιθυμεῖς;

4. Λέγει ὁ ἀδελφός:

— Πράγματι ἔτσι εἶναι· τί πρέπει ὁμως νὰ κάμῃ ὁ ἄνθρωπος, ὅταν τὸν ἐπισκεφθῇ ὁ ἀδελφός του;

Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων:

— Ἡ καλυτέρα διδασκαλία καὶ ὁ ἀρμοδιώτερος τρόπος συναναστροφῆς εἶναι τὸ κατὰ Χριστὸν πένθος· ὅπου δὲν ὑπάρχει τὸ πένθος αὐτό, εἶναι ἀδύνατον νὰ διασφαλισθοῦν ἀπὸ τὰς οἰασοδήποτε ἁμαρτίας.

5. Λέγει πάλιν ὁ ἀδελφός:

— Ὅταν εὐρίσκωμαι εἰς τὸ κελλίον μου, αἰσθάνομαι τὸ σωτήριον αὐτὸ πένθος· ὅταν ὁμως μὲ ἐπισκεφθῇ κανεὶς ἢ ἐξέλθω ἀπὸ τὸ κελλίον μου, τότε ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὴν ψυχὴν μου καὶ τὸ πένθος αὐτό.

Ἀπεκρίθη καὶ πάλιν πρὸς αὐτὸν ὁ Γέρων:

— Αὐτὸ συμβαίνει, διότι οὐδέποτε κατέκτησες πραγματικῶς τὸ πένθος αὐτό· προχειρῶς καὶ ἐπιπολαίως τὸ χρησιμοποιεῖς. Αὐτὸ ποὺ πραγματικῶς ἔχει κατακτήσει κανεὶς, ποτὲ δὲν τὸ χάνει.

6. Ἐνας ἄλλος Γέρων εἶπε τὰ ἐξῆς: Ὅταν σὲ ἐπισκεφθῇ ἓνας ἀδελφός, μὴ δεῖξῃς, διὰ τῆς κατηφείας τοῦ προσώπου σου, ὅτι αἰσθάνεσαι τὸ κατὰ Χριστὸν πένθος· κρύψε τὴν ἀρετὴν αὐτὴν μέσα εἰς τὴν καρδίαν σου, μέχρι νὰ ἀναχωρήσῃ ὁ ἀδελφός. Μετὰ δὲ τὴν ἀναχώρησιν αὐτὴν, τότε νὰ ἐπαναλάβῃς τὴν κατανυκτικὴν ἐνασχόλησιν τοῦ πένθους, διότι φεύγουν οἱ δαίμονες ἀπὸ κοντὰ σου, ὅταν σὲ βλέπουν πενθοῦντα διὰ τὰς ἁμαρτίας σου.

Γ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΜΟΝΑΧΕ, ἐὰν παραβάλλῃ σοι Μοναχὸς ἢ κοσμικός, μὴ θέλῃς ὑπαντᾶν αὐτῷ ὑπὲρ δύναμιν, ἵνα μὴ μετὰ τὸ ἀναχωρῆσαι αὐτὸν μεταμεληθῇς, ἔφ' αἷς ἐδαπάνησε χρεαῖς σου, ἀλλὰ παράθῃς, ὃ ἂν ὁ Κύριος εὐδοοῖ

σε· κρείσσον γὰρ παράθεσις λαχάνων μετὰ ἀγάπης, ἢ θυμάτων μετὰ ὀδύνης· Ἰλα-
ρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός.

2. Ταῦτα δέ φημι, ἀδελφέ, οὐχὶ ἐκκόψαι σε τῆς φιλοξενίας βουλόμενος, ἀλλ'
ἵνα ἡ προσφορά σου εὐπρόσδεκτος καὶ ἄμωμος ᾖ κατὰ τὸν λέγοντα· φιλόξενοι
εἰς ἀλλήλους ἄνευ γογγυσμοῦ.

3. Ὅρα Μοναχέ, μήπως τοῖς τὰ κοσμικὰ φρονοῦσι θέλων ἀρέσαι, τὴν δια-
γωγὴν τοῦ Μοναχοῦ ἀπολέσης, ἀλλ' ἐν φόβῳ Θεοῦ ποίει πάντα σου τὰ ἔργα· πᾶν
ὃ ἐὰν ποιήσῃ τις διὰ τὸν Κύριον, τοῦτο αὐτῷ κέρδος. Τὰ γὰρ βρώματα τῇ κοι-
λίᾳ καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ Θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει.

4. Ἀγαπητέ, ἐὰν εἰσαγάγῃς τινὰ εἰς τὸ κελλίον σου, ἀγωνίζου ἀσκανδάλιστον
αὐτὸν ἐκπέμψαι, τοῦτέστι μὴδὲν ἔξωθεν φόβου Θεοῦ πράξαι, ἵνα μὴ γένη αὐτῷ
τύπος ἔργου ἀνοσίτου· λέγει γὰρ ὁ Ἀπόστολος· ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις
καὶ Ἑλλήσι, καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ.

5. Καὶ τίμα πάντας, μὴ δι' ἀμοιβήν, ἀλλὰ διὰ τὸν Κύριον. Ἀνὴρ γὰρ ἀν-
θρωπάρεσκος, πολλοῖς ἀρέσαι σπουδάζει· ὁ δὲ φοβούμενος τὸν Κύριον, οὐ προσ-
κόψει, ὅτι τῷ φωτὶ τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ πορεύεται.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΜΟΝΑΧΕ, ἐὰν σὲ ἐπισκεφθῇ ἓνας ἄλλος Μοναχὸς ἢ ἓνας κο-
σμικός, μὴ θελήσῃς νὰ τὸν περιποιηθῇς περισσότερον ἀπὸ
τὰς δυνάμεις σου, διὰ νὰ μὴ μετανοήσῃς μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του,
δι' ὅσα ἐξώδευσες πρὸς φιλοξενίαν του. Νὰ τοῦ προσφέρῃς ὅσα ὁ Κύ-
ριος σοῦ ἐξησφάλισεν· διότι εἶναι προτιμότερα ἢ προσφορά, κατὰ τὴν
φιλοξενίαν, χόρτων μὲ ἀγάπην, παρὰ πλουσίων φαγητῶν μὲ στενοχω-
ρίαν· «Ἰλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός» (Β' Κορινθ. θ', 7).

2. Τὰ λέγω αὐτά, ἀδελφέ μου, ὅχι διότι ἐπιθυμῶ νὰ σὲ ἀποτρέψω
ἀπὸ τὴν φιλοξενίαν, ἀλλὰ διὰ νὰ καταστῇ ἡ προσφορά σου δεκτὴ εὐ-
χαρίστως ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ καθαρὰ, συμφώνως καὶ πρὸς τὸ θεῖον ρη-
τόν· «Φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ γογγυσμῶν» (Α' Πέτρου δ', 9).

3. Πρόσεξε, Μοναχέ, μήπως θέλεις νὰ ἀρέσῃς εἰς αὐτοὺς ποὺ ἔχουν
κοσμικὸν φρόνημα καὶ τοιοῦτοτρόπως χάσῃς τὸν τρόπον, κατὰ τὸν
ὁποῖον πρέπει νὰ ζῇ ὁ Μοναχός. Ὅλα σου τὰ ἔργα νὰ τὰ κάμνῃς μὲ
φόβον Θεοῦ· ὅ,τι κάμνει κανεὶς διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Κυρίου αὐτὸ κερ-
δίζει. «Τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ Θεὸς
καὶ ταύτην, καὶ ταῦτα καταργήσει» (Α' Κορινθ. ζ', 13).

4. Ἀγαπητέ μου, ἐὰν φιλοξενήσῃς κάποιον εἰς τὸ κελλί σου, νὰ
προσπαθήσῃς νὰ ἀναχωρήσῃ χωρὶς νὰ σκανδαλισθῇ ἀπὸ σέ· αὐτὸ δὲ
θὰ τὸ ἐπιτύχῃς, ἐὰν δὲν κάμῃς τίποτε, χωρὶς φόβον Θεοῦ, ὥστε νὰ μὴ
γίνης εἰς τὸν ἐπισκέπτην σου παράδειγμα ἐργάτου ἐργαζομένου ἀνό-
σια ἔργα. Διότι καὶ ὁ Ἀπόστολος λέγει· «Ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ
Ἰουδαίοις καὶ Ἑλλήσι καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ» (Α' Κορ. ι', 32).

5. Νὰ τιμᾷς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ὅχι διότι προσδοκᾷς παρ' αὐ-
τῶν ἀνταμοιβήν, ἀλλὰ χάριν τοῦ Κυρίου. Ὁ ἀνθρωπάρεσκος ἀνθρω-
πος φροντίζει σὲ πολλοὺς νὰ ἀρέσῃ καὶ ἐπομένως δὲν ἔχει σταθερὸν
χαρακτῆρα καὶ πνευματικότητα. Ἐκεῖνος ὁμῶς, ποὺ σέβεται τὸν Κύ-

ριον, ποτὲ δὲν θὰ σκοντάψῃ, διότι εἰς τὴν ζωὴν του προχωρεῖ ὁδηγούμενος ἀπὸ τὸ φῶς τῶν ἐντολῶν Του.

Δ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΕΑΝ ΕΛΘῇ πρὸς σε ἀδελφὸς ξένος, ἔχε τὸ προσωπὸν σου ἱλαρὸν πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἀσπάζεσθαι αὐτόν· καὶ τὸ σκεῦος, ὃ βασιτάζει, βάστασον αὐτὸ μετὰ χαρᾶς, καὶ ἀπερχομένου αὐτοῦ πάλιν ποιήσον ὡσαύτως· ὁ ἀσπασμός σου δὲ ὁ πρὸς αὐτὸν γενέσθω μετὰ ἐπιεικείας, καὶ φόβου Θεοῦ, ἵνα μὴ γένηται αὐτῷ ζημία.

2. Φύλαξαι δὲ μὴ ἐπερωτῆσαι αὐτῷ τι τῶν μὴ ὠφελούντων σε, ἀλλὰ ποιήσον αὐτὸν εὖξασθαι, καὶ παῦσαι ἕως τοῦ λόγου τούτου, καὶ δὸς αὐτῷ βιβλίον ἵνα μελετήσῃ. Ἐὰν δὲ ἦλθεν ἀπὸ κόπου, ποιήσον αὐτὸν ἀναπαυθῆναι, πλύνας αὐτοῦ τοὺς πόδας.

3. Ἐὰν ἐνέγκῃ σοι λόγους οὐ προσήκοντας, παρακάλεσον αὐτὸν ἐν ἀγάπῃ εἰπὼν· συγχώρησόν μοι, ὅτι ἀσθενὴς εἰμι, καὶ οὐ δύναμαι βασιτάσαι· ἐὰν δὲ ἔστι γυρευτὴς καὶ ἔχῃς τινὰς πιστούς, μὴ εἰσενέγκῃς αὐτὸν ἐπάνω αὐτῶν, ἀλλὰ ποιήσον εἰς αὐτὸν ἔλεος ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ.

4. Ἐὰν δὲ ἔστιν ἀδελφὸς παρερχόμενος διὰ τὸν Θεὸν καὶ παραβάλλων σοι ἀναπαυθῆναι, μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ δέξαι αὐτὸν μετὰ χαρᾶς, μετὰ τῶν πιστῶν τῶν παραβαλόντων σοι· ἐὰν δὲ ἔστι πτωχός, μὴ πέμψῃς αὐτὸν κενόν, ἀλλὰ δὸς αὐτῷ ἐκ τῆς εὐλογίας, ἧς ἔδωκέ σοι ὁ Θεός, ὡς εἰδὼς ὅτι ἂ ἔχεις, οὐκ ἔστι σά, ἀλλὰ δόμα παρὰ Θεοῦ ἔστι.

5. Καὶ τοῖς παραβάλλουσί σοι πιστοῖς δὸς τὴν χρεῖαν ἐν ἱλαρῷ ὀφθαλμῷ, καὶ ὅταν παύσωνται τοῦ ἐσθίειν, εἰπὲ αὐτοῖς δεύτερον ἢ τρίτον, ποιήσατε ἀγάπην, φάγετε καὶ ἄλλο μικρόν.

6. Ἐὰν ψάλλῃς μετὰ τῶν ἀδελφῶν σου, ἕκαστος ὑμῶν ποιησάτω τὰς ἑαυτοῦ εὐχάς· ἐὰν δὲ ἔστι μεθ' ὑμῶν ξένος, παρακάλεσατε αὐτὸν μετὰ ἀγάπης, ἵνα αὐτὸς ποιήσῃ τὰς εὐχάς· εἶπατε δὲ αὐτῷ ἕως τρίτου χωρὶς φιλονεικίας.

7. Ἐὰν δὲ ἀδελφοὶ παραβάλλωσιν ὑμῖν, μὴ θελήσῃτε παντελῶς ἐρωτῆσαι αὐτούς τι τῶν βλαπτόντων, ὥς καὶ προλαβὼν εἶπον, ἵνα μὴ ὑποχωρήσαντες ἔασωσιν ὑμῖν αἰχμαλωσίαν ἐν τῷ κελλίῳ· εἰ δὲ τῶν παραγενομένων τις μὴ δυνηθῇ ἐγκρατεῦσασθαι, καὶ εἶπῃ ἐνὶ ἑξ ἡμῶν τι τῶν βλαπτόντων ὑμᾶς, μὴ θελήσῃ ὁ ἀκούσας τινὶ τῶν ἀδελφῶν ταῦτα ἐξειπεῖν, ἵνα μὴ ἰοῦ θανατηφόρου ἐμπλήσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.

8. Μὴ θελήσῃτε ἐρευνῆσαι τὰ ἔργα τοῦ καιροῦ τούτου, ἵνα μὴ γένησθε ὡς τὰ σελάρια, εἰς ἃ ἔρχονται πάντες, ἵνα ἀποβάλῃ ἕκαστος τὰ ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτοῦ, πολλῆς οὔσης τῆς δυσωδίας, ἀλλὰ γίνεσθε μᾶλλον θυσιαστήριον Θεοῦ, ἐν ἀγνείᾳ ποιοῦντες τὸν ἐνδοθεν ἱερέα· πάντοτε θυμίαμα ἐπιβάλλειν ὕθρου τε καὶ ἐσπέρας, ἵνα μὴ μείνῃ τὸ θυσιαστήριον ἐκτὸς τοῦ θυμιάματος.

9. Ἀλλὰ πάντοτε βιάσατε ἑαυτοὺς ἐνώπιον Κυρίου ἐν πάσῃ δεήσει, ἵνα χαρίσῃται ὑμῖν ἀπλότητα καὶ ἀκεραιότητα, καὶ λάβῃ ἀφ' ἡμῶν τὰ ἐναντία τούτων, ἃ ἔστιν ἡ πανουργία, καὶ ἡ δαιμονιώδης σοφία, καὶ ἡ περιεργία καὶ τὰ τούτοις ὅμοια· ἃ καταλύει τοὺς κόπους τῶν ποιούντων αὐτά.

10. Τέλος δὲ τούτων πάντων, ἐὰν ἄνθρωπος φοβῆται τὸν Θεὸν ἐν γνώσει, καὶ αἱ ἀκοαὶ αὐτοῦ ὑποτάσσωνται τῇ συνειδήσει αὐτοῦ κατὰ Θεόν, ὑπὲρ τὰ προειρημένα διδάξει αὐτὸν ἐν τῷ κρυπτῷ. Ἐὰν δὲ μὴ ᾗ ἐκεῖ ὁ οἰκοδεσπότης, ἐκεῖνος ὁ ταλαίπωρος ἄνθρωπος, τὸν οἶκον ἔχει προκείμενον τῷ θελήματι καὶ ὁ βουλούμενος λαλεῖ ὁ θέλει ἐν ἑαυτῷ, ὅτι οὐκ ἔστιν ἡ καρδία ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ, ἀλλ' ὑπὸ τοὺς ἐχθρούς.

11. Ἐὰν τις ξένος ἀδελφὸς παραβάλῃ ὑμῖν καὶ προεικάζετε περὶ αὐτοῦ ὅτι φι-

λοσχηματικός ἐστί, μὴ ἐξερευνήσητε αὐτὸν ἐν λόγοις, ἕως οὗ φανερωθῇ ὑμῖν τὸ ἐλάττωμα αὐτοῦ.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΑΝ ΕΛΘῃ εἰς τὸ καλλίον σου ἕνας ξένος ἀδελφός, νὰ τὸν ὑποδεχθῇς μὲ γελαστὸν πρόσωπον καθὼς θὰ τὸν ἀσπάζεσαι· ἐὰν δὲ βασιτάξῃ πράγματα, νὰ τὰ πάρῃς πρόθυμα, διὰ νὰ τὸν ξεκουράσῃς. Ὅταν πάλιν φύγῃ, τὸ ἴδιον νὰ κάμῃς. Ὁ ἀσπασμός σου πρὸς αὐτὸν νὰ μὴ εἶναι ζωηρὸς καὶ νὰ μὴ συνοδεύηται ἀπὸ ὑπερβολικὴν οἰκειότητα· νὰ εἶναι συγκρατημένος καὶ μὲ φόβον Θεοῦ, διὰ νὰ μὴ ζημιωθῇ ψυχικῶς ὁ ἐπισκέπτης.

2. Πρόσεξε νὰ μὴ τὸν ἐρωτήσῃς τίποτε ἀπὸ αὐτά, ποὺ δὲν σὲ ὠφελοῦν ψυχικῶς. Παρότρυνέ τον νὰ κάμῃ τὴν εὐχὴν· καὶ αὕτῃ ἄς εἶναι ἡ μόνη συνομιλία σας. Μετὰ ταῦτα πρόσφερε τοῦ βιβλίου νὰ τὸ μελετήσῃ. Ἐὰν πάλιν ἐρχεται ἀπὸ μακρὰν καὶ ἐπίπονον ὁδοιπορίαν ἢ ἀπὸ ἐξαντλητικὴν ἐργασίαν, ὑποχρεώσέ τον νὰ ἀναπαυθῇ· πλύνε του δὲ καὶ τοὺς πόδας.

3. Ἐὰν ἀρχίσῃ συζητήσεις, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι κατὰ Θεόν, παρακάλεσέ τον μὲ ἀγάπην λέγων· συγχώρησόν μου, ἀδελφέ μου, διότι εἰμαι ἀσθενὴς καὶ δὲν ἠμπορῶ νὰ παρακολουθήσω αὐτὴν τὴν συζήτησιν. Ἐὰν πάλιν ὁ ἐπισκέπτης σου εἶναι ἐπαίτης καὶ σὺ ἐκείνην τὴν στιγμὴν φιλοξενεῖς πιστούς, μὴ τὸν ὁδηγήσῃς ἐνώπιόν των, διὰ νὰ μὴ στενοχωρηθοῦν· μόνος σου ἐλέησέ τον, ὅπως δύνασαι, δι' ἀγάπην Θεοῦ.

4. Ἐὰν πάλιν εἶναι ἀδελφὸς περαστικός, ποὺ γυρίζει διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, καὶ σὲ ἐπεσκέφθη διὰ νὰ ἀναπαυθῇ, μὴ τὸν περιφρονήσῃς· ἀλλὰ νὰ τὸν ὑποδεχθῇς χαρούμενα καὶ νὰ τὸν φιλοξενήσῃς μαζί μὲ τοὺς πιστούς, ποὺ σὲ ἐπεσκέφθησαν. Ἐὰν εἶναι πτωχός, μὴ τὸν ἀφήσῃς νὰ φύγῃ, χωρὶς νὰ τοῦ προσφέρῃς κάτι· δῶσε του ἀπὸ τὴν εὐλογίαν, ποὺ σοῦ ἔστειλεν ὁ Θεός, διότι πρέπει νὰ γνωρίζῃς ὅτι αὐτὰ ποὺ ἔχεις δὲν εἶναι ἰδικὰ σου, ἀλλὰ δωρεὰ τοῦ Θεοῦ.

5. Εἰς τοὺς πιστούς, ποὺ σὲ ἐπισκέπτονται, χαρούμενος πάντοτε, νὰ τοὺς παραθέτῃς τράπεζαν· νὰ ἐπιστατῇς δὲ μόνος σου, ὥστε νὰ εὐχαριστηθοῦν· ὅταν δὲ τελειώσουν τὸ φαγητόν τους, νὰ τοὺς ὑποχρεώσῃς νὰ φάγουν καὶ ἄλλο, διὰ δευτέραν καὶ τρίτην φορὰν, λέγων εἰς αὐτούς, μετὰ γλυκύτητος, παρακαλῶ, ἀδελφοί, κάμετε ἀγάπην καὶ φάγετε ὀλίγον ἀκόμη.

6. Ἐὰν εἰς τὴν ἀκολουθίαν ψάλλετε μαζί οἱ ἀδελφοί, ἕκαστος νὰ μὴ παραμελῇ τὴν εὐχὴν καὶ νὰ ψάλλῃ μὲ κοσμιότητα καὶ σειρὰν, χωρὶς νὰ σπεύδῃ νὰ ὑφαρπάσῃ τὴν ψαλμωδίαν. Ἐὰν πάλιν παρευρίσκεται καὶ ξένος εἰς τὴν ἀκολουθίαν, παρακαλέσατέ τον νὰ εἴπῃ αὐτὸς τὰς εὐχάς, χωρὶς ὅμως νὰ γίνετε φορτικοί· εἴπατέ του μέχρι τρεῖς φορές καὶ μετὰ ἡσυχάζετε.

7. Ἐὰν σὰς ἐπισκεφθοῦν ἄλλοι ἀδελφοί ἀπὸ ἄλλο μέρος, μὴ ἐπιζητήσετε καθόλου νὰ τοὺς ἐρωτήσῃτε διὰ πράγματα, ποὺ δὲν σὰς ὠφε-

λοῦν ψυχικῶς, ὅπως σᾶς εἶπα καὶ προηγουμένως, διὰ νὰ μὴ μείνετε, ὅταν θὰ ἀναχωρήσουν ἀπὸ τὸ κελλὶ σας, αἰχμάλωτοι τῶν ψυχικῶν καταστάσεων, ποὺ θὰ ἔχουν προκαλέσει αἱ διάφοροι ἄσκοποι συζητήσεις. Ἐὰν πάλιν ἕνας ἐκ τῶν ἐπισκεπτῶν δὲν δυνηθῇ νὰ ἐγκρατευθῇ καὶ εἶπη σὲ κάποιον ἀπὸ σᾶς κάτι βλαβερόν, αὐτὸς ποὺ τὸ ἤκουσεν, ἅς μὴ ἐπιδιώξῃ νὰ τὸ μεταφέρει καὶ εἰς ἄλλον ἐκ τῆς συνοδείας, διὰ νὰ μὴ γεμίσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀδελφοῦ ἀπὸ θανατηφόρον δηλητηρίου.

8. Μὴ ἐπιδιώξετε νὰ μάθετε τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ τοῦ καιροῦ, διὰ νὰ μὴ μεταβληθῇτε εἰς ἀφοδευτήρια, ὅπου ὅλοι ἔρχονται διὰ νὰ ἀποβάλουν ἐντὸς αὐτῶν τὰ περιεχόμενα τῆς κοιλίας των καὶ τὰ ὁποῖα, ὡς ἐκ τούτου, βρωμοῦν ἀφόρητα· ἀπ' ἐναντίας νὰ προσπαθήσετε νὰ ἐξομοιωθῇτε μὲ θυσιαστήριον Θεοῦ, ὅπου ἡ διάνοιά σας, τηρουμένη ἐν ἀγνείᾳ, θὰ εἶναι ὡς ὁ Ἱερεὺς, διὰ νὰ ρίπτῃ εἰς τὸ ἱερόν αὐτὸ θυσιαστήριον τῆς καρδίας σας τὸ θυμίαμα καὶ κατὰ τὸν ὄρθρον καὶ κατὰ τὴν ἑσπέραν, διὰ νὰ μὴ μείνῃ τὸ ἐντὸς ἡμῶν θυσιαστήριον χωρὶς θυμίαμα (').

9. Βιάσατε τὸν ἑαυτὸν σας νὰ προσεύχεται ἐντόνως καὶ μετὰ κατανύξεως εἰς τὸν Θεόν, διὰ νὰ σᾶς χαρίσῃ ἀπλότητα, ἀκεραιότητα χαρακτῆρος καὶ νὰ ἀποσύρῃ ἀπὸ ἐπάνω σας τὰ ἀντίθετα τούτων πάθη, δηλαδὴ τὴν πανουργίαν, τὴν σατανικὴν σοφίαν, τὴν περιέργειαν καὶ τὰ ὅμοια πρὸς αὐτὰ πάθη.

10. Τέλος, ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω δυνάμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν τὸ ἐξῆς συμπέρασμα· ὅταν ὁ ἄνθρωπος σέβεται ἐνσυνειδήτως τὸν Θεόν, τότε καὶ αὐτὰ ποὺ ἀκούει τὰ ὑποτάσσει εἰς τὴν συνειδήσιν του, τὴν ὁποίαν ἐφρόντισε νὰ διαμορφώσῃ συμφώνως πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν ὁ Θεὸς θὰ τὸν διδάξῃ κατὰ τρόπον ἀνέκφραστον εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας του περὶ ὑψηλοτέρων καὶ θειοτέρων πραγμάτων, ἀπὸ ὅσα ἀνέφερα ἐγὼ προηγουμένως. Ἐὰν δὲν εὐρίσκεται ἐκεῖ ὁ οἰκοδεσπότης, τότε ὁ ταλαίπωρος ἐκεῖνος ἄνθρωπος ἔχει ἐλεύθερον τὸν οἶκον του εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ οἰουδήποτε, καὶ λέγει ὅ,τι θέλει, διότι ἡ καρδία δὲν εἶναι ὑποτεταγμένη εἰς τὸν οἰκοδεσπότην, ἀλλὰ εἰς τὰ πάθη, τοὺς ἐχθροὺς αὐτοὺς τῆς ψυχῆς (').

11. Ἐὰν σᾶς ἐπισκεφθῇ κάποιος ξένος ἀδελφὸς καὶ ἀντιληφθῇτε ἀμέσως, ὅτι εἶναι ὑποκριτής, μὴ ἐπιχειρήσετε νὰ ἀποκαλύψετε τὸ ἐλάχιστον τοῦ μὲ συζητήσεις· μόνος του θὰ σᾶς φανερώσῃ σιγὰ - σιγὰ τὴν ἀδυναμίαν του αὐτῇν.

1) Ἡ ὥραία αὕτη εἰκὼν μᾶς ὑπενθυμίζει τὴν κατανυκτικὴν μεταφορὰν τοῦ ρμ' (140) ψαλμοῦ: «Κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν Σου».

2) Ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας παρομοιάζει τὴν ψυχὴν μὲ οἶκον καὶ τὸν νοῦν μὲ τὸν οἰκοδεσπότην. Εἰς τὴν ὥραίαν δὲ καὶ παραστατικὴν αὐτῇν εἰκόνα θέλει νὰ τονίσῃ τὴν ἀνάγκην τῆς προσοχῆς ἐπὶ τῶν ὅσων λέγομεν καὶ ἐπὶ τῶν ὅσων ἀκούομεν.

Ε'. Τοῦ Ἀγίου Βαρσανουφίου

ΕΠΕ ΓΕΡΩΝ· ἂν εἰσέλθῃ τις εἰς τὸ κελλίον σου, ἢ σὺ εἰσέλθῃς εἰς κελλίον ἑτέρου, καὶ εἴπῃ σοι εὖξαι, ἕως τρίτου, εἰπέ· συγχώρησον, καὶ μετὰ τὸ τρίτον, ἂν ἐμμείνῃ, τότε μετὰ ταπεινώσεως ποίησον ὁ λέγει σοι· καὶ σὺ τρίτον εἰπέ τι, καὶ ἂν μὴ θελήσῃ, ἄφες· κακὴ γάρ ἐστιν ἡ φιλονεικία.

2. Καὶ περὶ παντός δὲ πράγματος, ἢ ἵνα βαστάσῃς πρᾶγμα παρὰ τινος, ἢ ἵνα βάλῃς χεῖρα, ἕως τρίτου παρακάλεσον, κἂν μὴ θελήσῃ, παῦσαι μετ' εἰρήνης καὶ μὴ θλίψῃς αὐτόν· καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀληθινὴ ὁδὸς τοῦ Θεοῦ.

3. Οὐ συμφέρει Μοναχῷ τοὺς πρὸς αὐτὸν παραβάλλοντας ἐρωτᾶν πῶς ὁ δεῖνα, ἢ ὁ δεῖνα; διὰ γὰρ τῆς ἐρωτήσεως ταύτης ἀποσπώμενος ὁ νοῦς τῆς προσευχῆς καὶ τῆς πρὸς Θεὸν νεύσεως, εἰς φλυαρίας καὶ καταλαλιὰς ἐμπίπτει, καὶ περιττὰς καὶ ψυχοβλαβεῖς πλεονεξίας καὶ αἰχμαλωσίας, ὥστε οὐδὲν κρεῖττον τοῦ σιωπᾶν ἢ βραχυλογεῖν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΝΑΣ ΓΕΡΩΝ ἔδωκεν εἰς τοὺς ὑποτακτικούς του τὴν ἐξῆς συμβουλὴν:

— Ἐὰν εἰσέλθῃ κάποιος εἰς τὸ κελλίον σου ἢ σὺ εἰσέλθῃς εἰς ἄλλο κελλίον, καὶ σοῦ προτείνουν νὰ κάμῃς τὴν εὐχήν, κατ' ἀρχὴν νὰ ἀποφύγῃς· ἂν σοῦ τὸ προτείνουν τρεῖς φορές, νὰ εἰπῇς, συγχωρήσατέ με, δὲν εἶμαι ἄξιος· ἂν ὅμως ἐπιμείνουν καὶ πέραν τῆς τρίτης, τότε νὰ κάμῃς μὲ ταπεινώσιν αὐτὸ πού σοῦ προτείνουν. Ὁμοίως καὶ σὺ τρεῖς φορές νὰ προτείνῃς εἰς ἄλλον· ἂν δὲ δὲν θελήσῃ, τότε ἄφῃσέ τον, μὴ ἐπιμένῃς. Ἡ φιλονεικία δι' ὁποιοδήποτε ζήτημα εἶναι κακὸν πρᾶγμα.

2. Δι' αὐτὸ εἴτε ἐπιθυμεῖς νὰ κρατήσῃς ἓνα πρᾶγμα ἀπὸ ἄλλον, εἴτε θέλεις νὰ χρησιμοποιοῦσῃς κάτι, πού εἶναι ἄλλου, μέχρι τρεῖς φορές νὰ τὸν παρακαλέσῃς· ἂν δὲ δὲν συγκατατεθῇ εἰς τὴν παράκλησίν σου, τότε μὴ τὸν στενοχωρεῖς ἄλλο πλέον· σταμάτησε εἰρηνικῶς τὴν ἐνόχλησιν. Αὐτὸς εἶναι ὁ πραγματικὸς δρόμος τοῦ Θεοῦ.

3. Εἰς τὸν Μοναχὸν δὲν συμφέρει νὰ ἐρωτᾷ τοὺς ἐπισκέπτας του πῶς εἶναι ὁ τάδε ἢ ὁ δεῖνα. Διότι δι' αὐτῶν τῶν ἐρωτήσεων ἀποσπᾶται ὁ νοῦς ἀπὸ τὴν προσευχὴν καὶ τὴν θεωρίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκτρέπεται εἰς κατακρίσεις, εἰς περιττὰς καὶ ψυχοβλαβεῖς πλεονεξίας, αἰχμαλωτιζόμενος ἀπὸ πάθη καὶ ἐλαττώματα. Ὡστε δὲν ὑπάρχει καλύτερον πρᾶγμα ἀπὸ τὴν σιωπὴν ἢ τὴν σύντομον ὁμιλίαν, ὅσην ἡ ἀνάγκη ἐπιβάλλει.

ὑΠΟΘΕCΙC ΜΒ΄

“Οτι ἐν ταῖς παρουσίαις τῶν κατὰ Θεὸν ζώντων, πολλοὶ τῶν Πατέρων, διὰ τὴν τῶν ἐλθόντων ἀνάπαισιν, ἐνεδίδουν μικρὸν τῆς ἀσκήσεως, μηδὲν ἐκ τούτου βλαπτόμενοι διὰ τὴν ἀπάθειαν· τινὲς δὲ αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῇ βραχείᾳ ταύτῃ ἀνέσει, ἑαυτοὺς ἐκόλαζον ὕστερον· καὶ ὅτι ὁ τηρῶν ἐν ταῖς παρουσίαις καὶ παρακλήσεσι τὴν ἑαυτοῦ ἀσκησιν ἀκατάλυτον, ἢ λύων μὲν, βραχὺ δέ, ἐπαινετός ἐστι τοῖς καλῶς κρίνουσι· καὶ ὅτι οὐ δεῖ πείθεσθαι τοῖς εἰς παράκλησιν ὑπὲρ τὸ μέτρον βιαζομένοις.

Κατὰ τὰς ἐπισκέψεις ἐναρέτων ἀδελφῶν, πολλοὶ τῶν Πατέρων, χάριν τῆς ἀναπαύσεως τῶν ἐπισκεπτῶν των, ἐχαλάρωναν ἐλαφρῶς τὴν ἀσκησίν των, χωρὶς νὰ βλάπτωνται ἐξ αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἦσαν ἀπαθεῖς. Μερικοὶ πάλιν ἀπ’ αὐτοῦς, διὰ τὴν ὀλίγην αὐτὴν ἀνεσιν, μετὰ ἐβασάνιζον τὸν ἑαυτὸν των. Ἐκεῖνος ὅστις κατὰ τὰς ἐπισκέψεις καὶ τὰς παρηγόρους συναναστροφὰς διατηρεῖ τὴν ἀσκησίν του, ἢ τὴν χαλαρῶνει κάπως, εἶναι ἀξιεπαίνοτος ἀπὸ αὐτοῦς, πὺν κρίνουν ὀρθῶς· δὲν πρέπει δὲ νὰ διδωμεν ἐμπιστοσύνην εἰς ἐκεῖνους πὺν πιέζουν περισσότερον τοῦ δέοντος εἰς παρηγόρον ἐπίσκεψιν.

Α΄. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΠΗΛΘΟΝ τινὲς τῶν Πατέρων πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἰωσήφ εἰς Πανεφώ, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτὸν περὶ τῆς ἀπαντήσεως τῶν ἀδελφῶν, τῶν ξενιζομένων παρ’ αὐτοῖς, εἰ χρὴ συγκαταβαίνειν πρὸς θεραπείαν αὐτῶν.

2. Ὁ δὲ Γέρων δεξάμενος αὐτοὺς, καὶ καθίσαι προτρέψας, πρὸ τοῦ ἐρωτηθῆναι παρ’ αὐτῶν εἰσηλθεν εἰς τὴν κέλλαν αὐτοῦ, καὶ ἐφόρεσεν ἱμάτια εὐτελεῖ πάντῃ καὶ ἐπαιτικά· καὶ ἐξελθὼν διήλθε διὰ μέσου αὐτῶν, καὶ πάλιν εἰσελθὼν ἐφόρεσε τὰ ἴδια ἱμάτια, καὶ ἐξελθὼν ἐκάθισε μετ’ αὐτῶν.

3. Αὐτοὶ δὲ ἕξισταντο ἐπὶ τῷ ἔργῳ τοῦ Γέροντος. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· κατενοήσατε ὃ ἐποίησα; καὶ εἶπον, ναί· καὶ ὁ Γέρων· μὴ ἡλλάγην ἀπὸ τοῦ φορέσαι τὰ ἱμάτια; λέγουσιν ἐκεῖνοι, οὐ. Ὁ δὲ φησι πρὸς αὐτοὺς· οὕτως οὐδὲ ἐκ τῆς ὑποδοχῆς τῶν ἀδελφῶν βλαπτόμεθά τι, κἂν δι’ αὐτοὺς καταλύσωμεν.

4. Ὅτε οὖν ἐστι παρουσία ἀδελφῶν, μετὰ παρρησίας αὐτοὺς δεξώμεθα· ὅτε δὲ κατὰ μόνους ἐσμέν, τοῦ πένθους φροντίσωμεν, ἵνα παραμένῃ ἡμῖν· οἱ δὲ ἀκού.

σαντες ἐθαύμασαν, ὅτι πρὸ τοῦ αὐτὸν ἐρωτῆσαι, εἶπεν αὐτοῖς τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεόν.

5. Ἐδόθη ποτὲ εἰς σκῆτιν ἐντολή, ὅτι νηστεύσατε τὴν ἑβδομάδα ταύτην· παρέβαλον δὲ κατὰ συγκυρίαν ἅπ' Αἰγύπτου ἀδελφοὶ τῷ Ἀββᾷ Μωϋσῇ, καὶ ἐποίησεν αὐτοῖς μικρὸν ἔψημα· ἰδόντες δὲ οἱ γειτονοῦντες αὐτῷ τὸν καπνόν, εἶπον τοῖς κληρικοῖς· ἰδοὺ Μωϋσῆς κατέλυσε τὴν ἐντολήν, καὶ ἔψημα παρ' ἑαυτῷ ἐποίησεν· οἱ δὲ εἶπον ὅτε ἔρχεται, ἡμεῖς εἰπόμεν αὐτῷ.

6. Γενομένου οὖν τοῦ Σαββάτου καὶ ἅμα τοῖς λοιποῖς Πατράσιν ἐλθόντος καὶ τοῦ Μωϋσέως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, οἱ κληρικοὶ ἰδόντες τὴν μεγάλην πολιτείαν τοῦ Ἀββᾷ Μωϋσῇ, ἐνώπιον πάντων εἶπον αὐτῷ ὡς Ἀββᾷ Μωϋσῇ, τὴν ἐντολήν τῶν ἀνθρώπων ἔλυσας, τὴν δὲ τοῦ Θεοῦ ἐφύλαξας.

7. Ἀδελφὸς παρέβαλε τῷ Ἀββᾷ Ποιμένι μετὰ δύο ἑβδομάδας τῆς Τεσσαρακοστῆς, καὶ ἐξειπὼν τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ, καὶ τυχὼν ἀναπαύσεως, λέγει πρὸς τὸν Γέροντα· παραβραχὺ κατεσχέθην ἀν παραγενέσθαι ὧδε σήμερον. Ἐφη αὐτῷ ὁ Γέρων· διατί; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός· εἶπον, μήποτε οὐκ ἀνοίγετέ μοι διὰ τὴν Τεσσαρακοστήν· λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· ἡμεῖς οὐκ ἐμάθομεν κλείειν τὴν ξυλλίην θύραν, ἀλλὰ μᾶλλον τῆς γλώσσης τὴν θύραν.

8. Ἀδελφὸς παρέβαλεν Ἀναχωρητῇ τινι, καὶ μετὰ τῷ ὁμιλῆσαι αὐτῷ καὶ τυχεῖν ἀναπαύσεως, ἐκβαίνων ἔλεγε· συγχώρησόν μοι, Ἀββᾶ, ὅτι κατήργησά σε τοῦ κανόνος σου· καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· ὁ ἐμὸς κανὼν ἐστίν, ἵνα ἀναπαύσω σε καὶ ἀπολύσω ἐν εἰρήνῃ.

9. Ἐλεγον περὶ τινος Γέροντος, ὅτι ἔμενεν ἐν Συρίᾳ παρὰ τὴν ὁδὸν τῆς ἐρή· μου, εἶχε δὲ ἐργασίαν τοιαύτην· οἶαν ὥραν διήρχετο Μοναχὸς ἐκ τῆς ἐρήμου, ἀγαθὴ πεποιθήσει, ἐποίει αὐτῷ ἀνάπαισιν.

10. Διήρχετο οὖν ποτὲ τις Ἀναχωρητής, καὶ προσδραμὼν ὁ Γέρων παρεκάλει αὐτὸν εἰς ἀνάπαισιν· ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, εἰπὼν ὅτι νηστεύω καὶ οὐ δύναμαι καταλύσαι ἄρτι· ὁ δὲ λυπηθείς, εἶπεν αὐτῷ· μὴ παρίδῃς τὸν παῖδά σου δέομαί σου, ἀλλ' εἰ βούλει δεῦρο εὐξώμεθα· καὶ οὕτω μετὰ τὴν εὐχὴν ποιήσας τῷ Ἀναχωρητῇ ἀνάπαισιν, ὁ Γέρων ἀπέλυσεν ἐν εὐχαριστίᾳ μεγάλῃ.

11. Διηγῆσατο ὁ Ἀββᾶς Κασσιανός, ὅτι παρεβάλομεν ἀπὸ Παλαιστίνης εἰς Αἰγυπτὸν τινι τῶν Πατέρων, καὶ φιλοξενήσας ἡμᾶς, ἠρωτήθη παρ' ἡμῶν τίνας ἔνεκεν ἐν τῷ καιρῷ τῆς ὑποδοχῆς τῶν ξένων ἀδελφῶν τὸν κανόνα τῆς νηστείας οὐ φυλάττετε, ὥς ἐν Παλαιστίνῃ παρελάβομεν·

12. Καὶ ἀπεκρίθη λέγων· ἡ νηστεία μετ' ἐμοῦ ἐστὶ πάντοτε, ὑμᾶς δὲ οὐ δυνάμεθα κατέχειν πάντοτε μετ' ἡμῶν· καὶ ἡ μὲν νηστεία καὶ χρῆσιμόν ἐστι πρᾶγμα καὶ ἀναγκαῖον, τῆς ἡμετέρας δὲ ἔστι προαιρέσεως· τὴν δὲ τῆς ἀγάπης πληρῶσιν ἐξ ἀνάγκης ἀπαιτεῖ ὁ τοῦ Θεοῦ νόμος· ὑμᾶς οὖν δεχόμενοι καὶ ἐν ὑμῖν τὸν Χριστόν, χρεωστοῦμεν μετὰ πάσης θεραπείας σπουδῆς· ἐπὰν δὲ ὑμᾶς προπέμψω, τὸν κανόνα τῆς νηστείας δύναμαι ἀνακτῆσασθαι· «οὐ δύνανται γὰρ οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος νηστεύειν, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστίν· ὅταν δὲ ἀρθῇ ἀπ' αὐτῶν, τότε μετ' ἐξουσίας νηστεύουσιν».

13. Εἶπε πάλιν· ὅτι παρεβάλομεν ἑτέρῳ Γέροντι καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς γεύσασθαι· προετρέπετο δὲ ἡμᾶς, κορεσθέντας, ἔτι μεταλαβεῖν τροφῆς· ἐμοῦ δὲ εἰρηκότος μηκέτι δύνασθαι, ἀπεκρίθη ἑκείνος· ἐγὼ ἐξάκις παραγενομένων ἀδελφῶν ἔθιχα τράπεζαν, καὶ προτρεπόμενος ἕνα ἕκαστον αὐτῶν, συνήσθιον καὶ ἀκμὴν ἐσθίειν θέλω· τοῦτο δὲ σὺ ἀπαξ φαγὼν οὕτως ἐκορέσθης, ὥς τε μὴ δύνασθαι·

Ο ΑΒΒΑΣ ΊΩΣΗΦ ΤΗΣ
ΠΑΝΕΦΩ

Τοῦ Πατρὸς

14. Σκόπει ὁ ἀναγινώσκων τὴν προσοχὴν τοῦ Γέροντος καὶ ἀκρίβειαν, πῶς τοὺς ὑποδεχθέντας ἀναπαύων καὶ δοκῶν αὐτοῖς συνεσθίειν, παρεγγύετο μόνον τῶν βρωμάτων, καὶ οὐκ ἔκορέννυτο· εἰ γὰρ ἂν ἐξάκις τῆς ἡμέρας φαγὼν, ἀκμὴν ἐπείνα, καὶ τὴν χρεῖαν οὐκ ἀνεπλήρωσεν, εἰ μὴ περιεσκεμμένως, ὡς εἶπον, τῶν παρατιθεμένων ἤπτετο· ὁ οὖν οὕτω ποιεῖν δυνάμενος, τοῖς πᾶσι συνεσθιέτω, αὐτὸς μὲν γὰρ οὐδὲν βλαβήσεται, ἐκείνους δὲ ὠφελήσει.

Ἑρμηνεία

ΜΕΡΙΚΟΙ ἀπὸ τοὺς Πατέρας ἐπεσκέφθησαν κάποτε τὸν Ἀββᾶν Ἰωσήφ, ποὺ διέμενεν εἰς Πανεφῶ, διὰ νὰ τὸν ἐρωτήσουν πῶς πρέπει νὰ συμπεριφέρονται πρὸς τοὺς ἀδελφούς, ποὺ ἐφιλοξένουν καὶ ἐὰν πρέπει νὰ κάμνουν συγκατάβασιν ἀπὸ τὴν ἀσκητικὴν αὐστηρότητα, διὰ νὰ τοὺς περιποιηθοῦν.

2. Ὁ Γέρων, ἀφοῦ τοὺς ὑπεδέχθη καὶ τοὺς προέτρεψε νὰ καθίσουν, πρὶν ἀκόμη τὸν ἐρωτήσουν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἰδιαίτερον κελλίον του καὶ ἀφοῦ ἐφόρεσε πολὺ πτωχικὰ ἐνδύματα, ὥσάν αὐτὰ ποὺ φοροῦν οἱ ἐπαῖται, ἐξῆλθε καὶ ἐπέρασεν ἀπὸ ἔμπροσθέν των. Ἀφοῦ δὲ ἔκαμε μίαν στροφὴν εἰσῆλθε καὶ πάλιν εἰς τὸ κελλί του, ἥλλαξε τὰ πτωχικὰ ἐνδύματα, ἐφόρεσε τὰ ἰδικά του καὶ ἀφοῦ ἐξῆλθεν, ἐκάθισεν εἰς τὴν συντροφίαν τῶν ἀδελφῶν.

3. Οἱ ἀδελφοὶ ἠγόρουν μὲ τὸ ἔργον τοῦ Γέροντος καὶ διηρωτῶντο τί σημαίνει! Ὁ Γέρων τότε εἶπε πρὸς αὐτούς:

— Ἀντελήφθητε αὐτό, ποὺ ἔκαμα;

— Μάλιστα! — εἶπον — ἦλθες δύο φορὲς μὲ διαφορετικὰ ἐνδύματα!

— Εἰπέτε μου τώρα — λέγει ὁ Γέρων — μήπως ἔγινα διαφορετικὸς ἀπὸ αὐτός, ποὺ ἤμουν, ἐξ αἰτίας τῆς ἀλλαγῆς τῶν ἐνδυμάτων;

— Ὁχι! — ἀπήντησαν οἱ ἀδελφοί.

Λέγει τότε ὁ Γέρων πρὸς τοὺς ἀδελφούς.

— Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν δὲν βλαπτόμεθα καὶ ἐὰν ἀκόμη καταλύσωμεν τροφάς, ποὺ δὲν γευόμεθα κατὰ τὴν ἀσκησίν μας, χάριν τῶν ἀδελφῶν, ποὺ φιλοξενοῦμεν, πολὺ δὲ περισσότερον δὲν βλαπτόμεθα ἀπὸ αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν τὴν ὑποδοχὴν τῶν ἀδελφῶν.

4. Ὅταν λοιπὸν μᾶς ἐπισκεφθοῦν ἀδελφοί, νὰ τοὺς ὑποδεχθῶμεν μὲ καλωσύνην καὶ ἄνεσιν ἀγάπης· ὅταν πάλιν παραμείνωμεν μόνοι, τότε ὥς φροντίσωμεν νὰ καλλιεργήσωμεν τὸ ψυχωφελὲς πένθος, διὰ νὰ παραμείνῃ μονίμως ἐντὸς ἡμῶν.

Οἱ προσελθόντες πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἰωσήφ Μοναχοὶ μόλις ἤκουσαν τὴν διδαχὴν αὐτὴν ἐθαύμασαν, διότι ὁ προορατικὸς Γέρων εἶπεν εἰς αὐτοὺς ὅσα ἐσκέπτοντο, πρὶν τὸν ἐρωτήσουν· ἐξ αἰτίας αὐτοῦ ἐδόξασαν τὸν Θεόν.

5. Κάποτε ἐδόθη ἐντολὴ εἰς τὴν σκῆτην νὰ νηστεύσουν ἐπὶ μίαν

ἐβδομάδα. Κατὰ σύμπτωσιν τὴν ἐβδομάδα ἐκείνην ἐπεσκέφθησαν τὸν Ἀββᾶν Μωϋσῆν μερικοὶ ἀδελφοὶ ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον. Χάριν τῶν ἐπισκεπτῶν αὐτῶν παρεσκεύασεν εἰς αὐτοὺς ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς ὀλίγον μαγειρευμένον φαγητόν. Μόλις οἱ γείτονες εἶδον τὸν καπνὸν ἀπὸ τὸ κελλί τοῦ Ἀββᾶ Μωϋσῆ ἔσπευσαν καὶ κατήγγειλαν εἰς τοὺς Κληρικούς, ὅτι ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς κατεπάτησε τὴν ἐντολὴν τῆς νηστείας, ποὺ ἐδόθη, καὶ ἐμαγείρευσεν εἰς τὸ κελλί του φαγητόν. Οἱ Κληρικοὶ ἀπήντησαν:

— Ὅταν θὰ ἔλθῃ, ἡμεῖς θὰ τοῦ ζητήσωμεν ἐξηγήσεις.

6. Ὅταν λοιπὸν ἔφθασε τὸ Σάββατον, ὅτε, ὡς γνωστόν, προσέρχονται ὅλοι οἱ σκητιῶται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς σκῆτης, προσῆλθε μαζί μὲ τοὺς ὑπολοίπους Πατέρας καὶ ὁ Μωϋσῆς. Οἱ Κληρικοὶ εἶδον εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Μωϋσέως τὴν ἐνάρετον καὶ ἀσκητικὴν πολιτείαν καὶ ἀντελήφθησαν, ὅτι χάριν φιλοξενείας ἐμαγείρευσεν τὸ φαγητόν· τότε ἀμέσως ἐνώπιον ὅλων τοῦ λέγουσι μεγαλοφώνως:

— Ὡ Ἀββᾶ Μωϋσῆ, ἡθέτησας τὴν ἐντολὴν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐφήρμοσες τὴν περὶ ἀγάπης ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ!

7. Ἐνας ἀδελφὸς ἐπεσκέφθη, κατὰ τὴν τρίτην ἐβδομάδα τῶν Νηστειῶν, τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα· ἀφοῦ λοιπὸν ἐξωμολογήθη τοὺς λογισμοὺς του καὶ ἀνεπαύθη ψυχικῶς, λέγει τότε εἰς τὸν Γέροντα:

— Παρ' ὀλίγον νὰ ἐμποδισθῶ καὶ νὰ μὴ ἔλθω σήμερον ἐδῶ.

— Διατί;—ἠρώτησεν ὁ Γέρον.

— Ἐσκέφθην—ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός—μήπως δὲν μοῦ ἀνοίγατε, λόγῳ τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς.

— Ἀκουσε, τέκνον μου,—ἀπεκρίθη ὁ Γέρον—ἡμεῖς δὲν ἐσυνήθισαμεν νὰ κλειώμεν τὴν ξυλίνην θύραν τοῦ κελλίου μας, ἀλλὰ μόνον τὴν θύραν τῆς γλώσσης.

8. Ἐνας ἀδελφὸς ἐπεσκέφθη κάποιον ἐγκλειστον Ἀναχωρητὴν· ἀφοῦ λοιπὸν συνωμίλησε μαζί του καὶ ἀνέπαυσε τὸν λογισμόν του, ἀναχωρῶν λέγει εἰς τὸν Ἀσκητὴν:

— Συγχώρησόν με, Ἀββᾶ, διότι ἔγινα ἀφορμὴ νὰ καταργήσῃς τὸν κανόνα, ποὺ ἔχεις εἰς τὸν ἑαυτόν σου, νὰ μένῃς μόνος σου.

— Μὴ ἀνησυχῇς δι' αὐτό,—ἀπήντησεν ὁ Ἀσκητής.—ὁ κανόνας μου εἶναι νὰ ἀναπαύσω τὴν ψυχὴν σου καὶ νὰ φύγῃς ἀπὸ τὸ κελλί μου εἰρηνικά.

9. Διηγοῦντο τὸ ἐξῆς περιστατικὸν δι' ἓνα Γέροντα:

Ὁ Γέρον αὐτὸς εἶχε τὸ μοναχικόν του κελλί εἰς τὴν Συρίαν, πλησίον τῆς ὁδοῦ, ποὺ ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἔρημον. Ἠσχολεῖτο δὲ μὲ τὴν ἐξῆς ἐργασίαν· ὁσάκις ἐπερνοῦσεν ἐκ τῆς ἐρήμου κάποιος Μοναχός, ὅποιαδῆποτε ὥρα καὶ ἐὰν ἦτο, τὸν παρεκάλει, ἀπὸ ἀγαθὴν προαίρε-

σιν, νὰ ἔλθῃ νὰ ξεκουρασθῇ εἰς τὸ κελλί του. Ἐκεῖ μέσα τὸν ἐπεριποιεῖτο καὶ τὸν ἀνέπαυε μὲ ἀγάπην.

10. Κάποτε λοιπὸν συνέβη νὰ διέλθῃ ἀπὸ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ ἕνας Ἀναχωρητής. Ὁ Γέρων ἔτρεξε τότε μὲ προθυμίαν καὶ τὸν παρεκάλει νὰ περάσῃ ἀπὸ τὸ κελλί του, διὰ νὰ τὸν περιποιηθῇ καὶ νὰ ξεκουρασθῇ ἀπὸ τὴν ὁδοιπορίαν. Ὁ Ἀναχωρητής ὁμως ἡρνεῖτο νὰ δεχθῇ τὴν πρότασιν, ἰσχυριζόμενος, ὅτι ἐπειδὴ ἐνήστευε, δὲν ἠδύνατο νὰ φάγῃ τροφήν. Ὁ Μοναχὸς βαθύτατα λυπημένος ἐκ τῆς ἀρνήσεως αὐτῆς, ἐπέμενε παρακαλῶν καὶ ἰκέτευε τὸν Ἀναχωρητήν:

— Σὲ παρακαλῶ, μὴ περιφρονήσῃς τὸν δοῦλον σου· ἔλα, ἐὰν θέλῃς, ἐπὶ τέλους, νὰ προσευχηθῶμεν.

Ὁ Ἀναχωρητής ὑπεχώρησε πρὸ τῆς τοιαύτης ἐπιμονῆς καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλίον τοῦ Μοναχοῦ· ἀφοῦ δὲ προσηυχήθησαν, τὸν ἐπεριποιήθη καὶ τὸν ἀνεκούφισεν ἀπὸ τοὺς κόπους τῆς πορείας. Μετὰ ταῦτα ἀνεχώρησεν ὁ Ἀναχωρητής, ὁ δὲ Μοναχὸς ἔμεινεν οὕτω εὐχαριστημένος.

11. Ὁ Ἀββᾶς Κασσιανὸς διηγεῖτο, ὅτι κάποτε μετέβησαν ἀπὸ τὴν Παλαιστίνην εἰς τὴν Αἴγυπτον, διὰ νὰ ἐπισκεφθοῦν κάποιον ὀνομαστὸν Ἀσκητήν. Ὁ Ἀσκητής μὲ προθυμίαν καὶ χαρὰν τοὺς ἐφιλοξένησε. Τότε οἱ ἐπισκέπται ὑπέβαλαν τὴν ἐξῆς ἐρώτησιν εἰς τὸν Ἀσκητήν:

— Διατί, Πάτερ, ὁσάκις φιλοξενεῖτε ἀδελφοὺς ἀπὸ ξένα μέρη, δὲν τηρεῖτε τὴν καθιερωμένην διὰ τοὺς Ἀσκητὰς νηστείαν, ὅπως ἡμεῖς εἰς τὴν Παλαιστίνην ἐκ παραδόσεως ἔχομεν παραλάβει;

12. Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἀπεκρίθη ὁ Γέρων:

— Πάντοτε ἔχω τὴν δυνατότητα νὰ νηστεύω· σᾶς ὁμως δὲν ἡμπορῶ νὰ ἔχω πάντοτε κοντά μου. Ἡ νηστεία εἶναι βεβαίως καὶ χρήσιμος καὶ ἀναγκαία· πλὴν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν προαίρεσίν μας. Τὴν ἐφαρμογὴν ὁμως τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης ζητεῖ ἀνυπερθέτως ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ. Ὅταν λοιπὸν σᾶς ὑποδεχώμεθα, εἶναι ὥς νὰ ὑποδεχώμεθα τὸν ἴδιον τὸν Χριστόν· δι' αὐτὸ ἔχομεν ὑποχρέωσιν μετὰ πάσης προθυμίας νὰ σᾶς περιποιηθῶμεν. Ὅταν δὲ μὲ τὸ καλὸν σᾶς κατευοδώσω καὶ ἀναχωρήσητε, τότε ἔχω ὅλην τὴν δυνατότητα νὰ ἐπαναλάβω καὶ πάλιν τὸν κανόνα τῆς νηστείας. Ἄλλωστε τοιοῦτόν τι ὑπαινίσσεται καὶ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ὅταν λέγῃ· «Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν, ἐφ' ὅσον χρόνον μετ' αὐτῶν ἐστὶν ὁ νυμφίος; Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν» (Ματθ. θ', 15).

13. Ὁ ἴδιος, ὁ Ἀββᾶς Κασσιανός, διηγήθη καὶ ἄλλο παρόμοιον περιστατικόν:

— Κάποτε—εἶπεν—ἐπεσκέφθημεν ἕνα ἄλλον Γέροντα· αὐτὸς λοιπὸν μᾶς ὑπεχρέωσε νὰ γευματίσωμεν. Καίτοι δὲ ἐχορτάσαμεν, μᾶς προέτρεπε νὰ φάγωμεν ἀκόμη.

— Μὰ δὲν ἡμπορῶ, νὰ φάγω ἄλλο—παρετήρησα ἐγώ!

Καὶ τότε λέγει εἰς ἡμᾶς ὁ Γέρονς:

— Κάποτε, ὅταν μὲ ἐπεσκέφθησαν ἄδελφοὶ ἀπὸ μακρινὸν μέ-
ρος, ἐξ φορὰς παρέθεσα τράπεζαν· προέτρεπα δὲ κάθε ἓνα ἐξ αὐτῶν,
ποῦ ἤρχετο μετὰ τὸν ἄλλον, νὰ φάγῃ· χωρὶς δὲ νὰ θέλω νὰ τρώω,
ἔτρωγον μαζί των, διὰ νὰ τοὺς παρακινήσω νὰ φάγουν· σὺ λοιπὸν
ἐχόρτασες μὲ μίαν φορὰν ποὺ ἔφαγες, ὥστε νὰ μὴ ἡμπορῇς νὰ φᾶς
ἄλλο;

Τοῦ Πατρὸς

14. Σὺ ποὺ διαβάξεις τὸ ἀνωτέρω περιστατικόν, παρατήρησε τὴν
προσοχὴν καὶ τὴν ἀκριβείαν τοῦ Γέροντος· διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ αὐτοὺς
ποὺ ὑπεδέχετο εἰς τὸ κελλί του καὶ νὰ φανῇ εἰς αὐτούς, ὅτι τρώγει
μαζί των, ἀπλῶς καὶ μόνον ἡγγίξε τροφάς, χωρὶς νὰ χορταίνῃ. Διότι
ἐφ' ὅσον δὲν ἐχόρτασε, παρ' ὅλον ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν μοναδικὴν πε-
ρίπτωσιν ἔφαγεν ἐξ φορὰς κατὰ τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἡμέραν καὶ ἀκόμη
ἐπεινοῦσεν, εἶναι φανερόν, ὅτι διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ δὲν ἔσπευδε νὰ
ικανοποιήσῃ σωματικὴν ἀνάγκην, ἀλλὰ ἀπὸ σκοποῦ, ὅπως ἀνέφερον,
χάριν τῆς ἀγάπης, ἡγγίξε τὰς παρατιθεμένας τροφάς. Ὅποιος λοιπὸν
ἡμπορεῖ νὰ ἐνεργῇ κατὰ τὸν τρόπον αὐτόν, ἅς τρώγῃ μαζί μὲ ὅλους,
διότι αὐτὸς μὲν δὲν θὰ ζημιωθῇ καθόλου, ἐνῶ θὰ ὠφελήσῃ τοὺς ἄλ-
λους (').

Β'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΠΑΡΕΒΑΛΟΝ ποτε δύο ἄδελφοὶ πρὸς τινα Γέροντα· ἡ δὲ συνήθεια
τοῦ Γέροντος ἦν μὴ ἐσθίειν καθ' ἡμέραν· καὶ ὡς εἶδε τοὺς ἀδελφούς,
ἐχάρη καὶ εἶπεν, ὅτι ἡ νηστεία μισθὸν ἔχει, καὶ ὁ ἐσθίων ἀγάπῃ δύο
πάλιν ἐντολὰς ποιεῖ· ὅτι τὸ ἴδιον θέλημα ἀφῆκε, καὶ τοὺς ἀδελφούς ἀνέπασσε,
πληρώσας τὴν ἐντολὴν τῆς ἀγάπης.

2. Ἔλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Μακαρίου, ὅτι εἴ ποτε εὐκαίρῃσε συνεσθιασθῆ-
ναι τοῖς ἀδελφοῖς, ἐτίθει ἑαυτῷ ὄρον, λέγων πρὸς ἑαυτόν, ὅτι ἐὰν εὐρεθῇ οἶνος
διὰ τοὺς ἀδελφούς, πίε, καὶ ἀντὶ ἐνὸς ποτηρίου οἴνου, μίαν ἡμέραν μὴ πίης ὕδωρ
ἐν τῷ κελλίῳ.

1) Σὺν τῇ σημειώσει ταύτῃ τοῦ ἀειμνήστου Πατρὸς Παύλου τοῦ ἐπικα-
λουμένου Εὐεργετινοῦ πρέπει καὶ τοῦτο νὰ γνωρίζωμεν· ἡ πρὸς περιποίησιν τῶν
ξένων γενομένη ὑπὸ τῶν φιλοξενούντων Πατέρων λύσις νηστείας, δὲν ἀφεῶρα τὸ
εἶδος τοῦ φαγητοῦ, ἐπειδὴ τοῦτο ἦτο πάντοτε λιτότατον καὶ νησιήσιμον, ἐν πολ-
λοῖς δὲ καὶ παξιμάδια σκέτα καὶ αὐτὰ πεπαλαιωμένα ἢ ὀλίγον πληγοῦρι ἢ ὀσπριά
τινα. Ὅσάκις ἦτο κατὰλυσις προσέθετον καὶ ὀλίγον ἔλαιον, σπανιώτατα δὲ τυ-
ρόν. Ἄλλα εἶδη τροφίμων δὲν ὑπῆρχον εἰς τὴν ἔρημον. Ἡ γενομένη λοιπὸν λύ-
σις νηστείας δὲν ἀφεῶρα τὸ εἶδος τοῦ φαγητοῦ, ἀλλὰ τὴν ὥραν. Κανονικῶς οἱ
Πατέρες ἔτρωγον ἀπαξ τῆς ἡμέρας ἐξοφάγουντες. Οἱ Ἀσκηταὶ ἔτρωγον καὶ ἀπαξ
ἀνὰ δύο ἢ τρεῖς ἢ περισσοτέρας ἡμέρας. Χάριν τῶν ξένων παρέθετον τράπεζαν
καὶ πρὸ τῆς κεκανονισμένης ὥρας, ποὺ ἦτο τὸ ἐσπέρας ἐκάστης ἡμέρας. Αὕτῃ νοεῖ-
ται ἐνταῦθα λύσις νηστείας, διότι νηστεία σημαίνει παντελὴς ἀσιτία.

3. Οἱ οὖν ἀδελφοί, ἀγγοῦντες τὸν σκοπὸν τοῦ Γέροντος, ἐδίδουν αὐτῷ χάριν ἀναπαύσεως οἶνον· ὁ δὲ Γέρων μετὰ χαρὰς ἐλάμβανεν, ἵνα ἑαυτὸν βασιανίσῃ· ὁ δὲ μαθητὴς αὐτοῦ, εἰδὼς ὁ κατὰ μόνας ἐποιοεῖ ὁ Γέρων, ἔλεγε τοῖς ἀδελφοῖς· διὰ τὸν Κύριον, μὴ δότε αὐτῷ· εἰ δὲ μή γε, εἰς τὸ κελλίον μέλλει ἑαυτὸν βασανίζειν· καὶ μαθόντες οἱ ἀδελφοὶ τὴν ἐν κρυπτῷ ἐργασίαν τοῦ Γέροντος, οὐκέτι παρεῖχον αὐτῷ οἶνον.

4. Παρέβαλέ ποτε ὁ Ἀββᾶς Σιλουανὸς καὶ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Ζαχαρίας εἰς Μοναστήριον, καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς οἱ ἀδελφοὶ γεύσασθαι μικρὸν πρὸ τοῦ ὀδεῦσαι· ὡς οὖν ἐξηλθον καὶ ὤδευον, εὗρεν ὁ μαθητὴς ὕδωρ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἠρώτησε τὸν Γέροντα εἰ ἐπιτρέπει αὐτῷ πιεῖν· ὁ δὲ Γέρων ἔφη· νηστεία ἐστὶ σήμερον, Ζαχαρία· ὁ δὲ ἔφη· οὐκ ἐφάγομεν, Πάτερ· καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· ἐκεῖνο τῆς ἀγάπης ἦν, ἡμεῖς δὲ τὴν ἑαυτῶν νηστείαν, τέκνον, κρατήσωμεν.

5. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Σερίνου ὅτι πολλὰ εἰργάζετο, καὶ δύο παξαμάτας ἥσθιε διὰ παντός· ἐλθὼν οὖν ποτε πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ ὁ συμφωνητὴς αὐτοῦ, μέγας ὢν καὶ αὐτὸς Ἀσκητής, εἶπε τῷ Ἀββᾶ Σερίνῳ· ὅτε εἰς τὸ κελλίον μου εἰμι, φυλάττω τὴν τάξιν μου· ἐὰν δὲ ἐξέλθω, συγκαταβαίνω τοῖς ἀδελφοῖς· τί οὖν, καλῶς ποιῶ, ἢ οὐ;

6. Καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Γέρων· οὐκ ἔστιν αὕτη μεγάλη ἀρετή, ὅταν ἐν τῷ κελλίῳ σου ὢν τηρῇς τὴν πολιτείαν σου, ἀλλὰ μάλλον, ὅταν ἐκ τοῦ κελλίου σου ἐξέλθῃς, καὶ οὐ λύεις τὴν τάξιν σου, τότε μέγαν ἔχεις τὸν ἐκ τῆς ἀρετῆς σου ἔπαινον.

7. Παρέβαλόν ποτε σκητιῶται τῇ Ἀμμᾷ Σάδῳ, ἣ δὲ παρέθηκεν αὐτοῖς κανίσκιον· οἱ δὲ ἀφέντες τὰ καλὰ, ἔφαγον τὰ σαπρὰ· καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἐκεῖνη· ὄντως σκητιῶται ἐστέ.

8. Ἐγένετο προσφορὰ εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου, καὶ εὐρέθη ἐκεῖ κνίδιον οἴνου, καὶ λαβὼν εἰς τῶν Γερόντων μικρὸν ἀγγεῖον καὶ ποτήριον ἤνεγκε πρὸς τὸν Ἀββᾶν Σισῶην, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ, καὶ λαβὼν ἔπιεν· ὁμοίως καὶ δεύτερον παρέσχε καὶ ἐδέξατο· καὶ προσήνεγκεν αὐτῷ καὶ τρίτον, καὶ οὐκ ἔλαβεν εἰπὼν· παῦσαι, ἀδελφέ, ἢ οὐκ οἶδας ὅτι ἐστὶ Σατανᾶς;

9. Εἰ οὖν ἐκεῖνος διὰ χρόνου πολλοῦ, ἀπαξ καταλύσας, τὸ μέτρον οὐχ ὑπερέβη, ἀλλὰ καὶ τὸν προτρεπόμενον μεταλαβεῖν πλεόν τοῦ δέοντος ἀνεπαισχύντως καὶ φανερώς παρητήσατο, τὸν ἐκ τοῦ ἐχθροῦ πόλεμον δεδιέναι ὁμολογήσας ὁ καὶ τῶν ἀπαθῶν ἀπαθέστερος, πόσῳ γε μάλλον ἡμεῖς οἱ καθ' ἑκάστην οἴνου τε καὶ ποικίλων ἐδεσμάτων μεταλαμβάνοντες, ἵνα μὴ εἰπω εἰς κόρον δεῖ ἐμφοροῦμενοι, τοῖς βιαζομένοις ὑπερβῆναι ἡμᾶς τὴν συνήθειαν, πολλῶν γε τῷ πλείονι, οὐδὲ προοίχειν οὕτως ὀφείλομεν, μήτι γε πείθεσθαι, ἀλλ' ὡς φανεράν βλάβην καὶ ψυχῆς ὄλεθρον τὴν τοιαύτην ἀξίωσιν ἀποπέμπεσθαι, ἵνα μὴ τῷ συνήθει κόρῳ, ᾧ διηνεκῶς χρῶμεθα, οἱ γε ζῶντες ἀδιαφόρως τὰ ὑπὲρ κόρον προσθέντες κατὰ πολὺ, καὶ τὴν τοῦ νοὸς ὁλκάδα τῷ ἀμέτρῳ φόρτῳ υπερβαρήσαντες, ἐν βραχείᾳ τῇ τῶν ἐκτὸς ἀνέμων πνοῇ ἔτοιμον ἑαυτοῖς προξενήσωμεν τὸ ναυάγιον.

10. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Σισῶη τοῦ Θηβαίου, ὅτι οὐκ ἥσθιεν ἄρτον, καὶ εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα ἔβαλον αὐτῷ οἱ ἀδελφοὶ μετάνοιαν ἵνα φάγῃ μετ' αὐτῶν· ὁ δὲ Γέρων ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· ἐν ἐκ τῶν δύο ἔχω ποιῆσαι, ἢ ἄρτον μεταλαβεῖν, ἢ ἐκ τῶν προσφαγίων ὦν ἐποιήσατε· οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· ἄρτον μόνον φάγε· καὶ ἐποίησεν οὕτως.

11. Ἐπίσκοπός τις θεοφιλὴς παρέβαλε κατ' ἐνιαυτὸν εἰς σκήτιν πρὸς τοὺς Πατέρας· ὑπήντησεν οὖν αὐτῷ ὁ ἀδελφός, καὶ ἤνεγκεν αὐτὸν εἰς τὸ αὐτοῦ κελ-

λίον, καὶ παραθεῖς αὐτῷ ἄρτον καὶ ἄλας, εἶπε· συγχώρησόν μοι, ὅτι οὐδὲν ἔχω ἄλλο παραθῆναι σοι· λέγει αὐτῷ ὁ Ἐπίσκοπος· θέλω ἵνα εἰς τὸ ἐρχόμενον ἔτος ἐλθὼν, μὴδὲ ἄλας εὕρω.

12. Ἦνέχθη ποτὲ εἰς τὰ κελλία σαίτης οἴνου ἀπαρχή, ἵνα δοθῇ τοῖς ἀδελφοῖς ἀνὰ ποτήριον· τίς δὲ τῶν ἀδελφῶν, μὴ βουλόμενος λαβεῖν, ἔφυγεν ἀπὸ τὸν θόλον, καὶ ἐμβάντος αὐτοῦ ἔπεσεν ὁ θόλος, καὶ τὸν ἀδελφὸν οὐκ ἀπέκτεινε, μέρος δὲ τι αὐτοῦ ἀπέξεσε.

13. Συνέδραμον οὖν οἱ λοιποὶ ἀδελφοὶ διὰ τὸν ψόφον καὶ εἶδον τὸν μὲν θόλον πεπτωκότα, παραμέρος δὲ αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν ἐστῶτα, καὶ ἤρξαντο ἀτιμάζειν αὐτὸν λέγοντες· κενόδοξε, καλῶς σοι ἐγένετο· προσλαβόμενος δὲ αὐτὸν ὁ Ἀββᾶς ἔλεγεν· ἄφετε τὸν υἱόν μου, καλὸν ἔργον ἐποίησε, καὶ ζῇ Κύριος, οὐ μὴ ἀνοικοδομηθῇ ὁ θόλος οὗτος ἐν τοῖς χρόνοις μου, ἵνα μάθῃ ἡ οἰκουμένη ὅτι διὰ ποτήριον οἴνου ἔπεσεν ὁ θόλος εἰς τὰ κελλία.

14. Εἶπε Γέρων· ἐὰν ἀκμὴν νεώτερος ἦς, φεῦγε τὸν οἶνον ὡς ὄφιν, κἄν ἀναγκασθεῖς ἐν ἀγάπῃ πίης, μικρὸν πιὼν παῦσον, κἄν ὀρκίζονται σε οἱ καλέσαντές σε μὴ πρόσχης τοῖς ὄρκοις αὐτῶν· πολλάκις γὰρ ὁ Σατανᾶς ἀναγκάζει τοὺς Μοναχοὺς, ἴσως καὶ πρεσβυτέρους ὄντας, ἀναγκάσαι τοὺς νεωτέρους εἰς οἰνοποσίαν καὶ ἀδιδραγίαν· ἀλλὰ σὺ μὴ πεισθῇς αὐτοῖς· οἶνος γὰρ καὶ γυναῖκες χωρίζουσιν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

15. Γέροντός τις ἀπιόντος εἰς σκῆτιν, ἀδελφός τις τούτῳ συνώδευσεν· ὡς οὖν ἦλθον χωρισθῆναι ἀπ' ἀλλήλων, λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· γευσάμεθα ὁμοῦ, ἀδελφέ· ἦν δὲ πρῶτ' καὶ ἀρχὴ τῆς ἑβδομάδος· ἔφαγον οὖν, καὶ ἀναστάντες ἀπῆλθον.

16. Ὡς δὲ διελθουσῶν τῶν ἄλλων ἡμερῶν ἦλθε τὸ Σάββατον, ὀρθοῖσας ὁ Γέρων ἀπῆλθε πρὸς ἐκεῖνον τὸν ἀδελφόν, καὶ λέγει αὐτῷ· ἄρα ἐπεινάσας, ἀδελφέ, ἀφ' ἧς ἐφαγόμεν; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός, οὐχί, καθ' ἡμέραν γὰρ ἐσθίων οὐ πεινῶ· ἔφη αὐτῷ ὁ Γέρων· φύσει, τέκνον, ἀπὸ τότε οὐκ ἔφαγον· ἀκούσας δὲ ὁ ἀδελφός κατενύγη καὶ πολλὰ ὠφελήθη.

Τοῦ Πατρὸς

17. Ὅρα πῶς ὁ Γέρων καὶ ἑαυτὸν κατὰ μόνας ἐκόλασε διὰ τὴν μικρὰν ἄνεσιν, καὶ τὸν ἀδελφὸν ὠκοδόμησεν, ἥ ὡς δυνατόν μιμητὴν αὐτοῦ γενέσθαι ἐν τοῖς τοιούτοις προτρεπόμενος, ἥ ἀσφαλιζόμενος ὡς ἀδύνατον, ἵνα μὴ καὶ αὐτὸς τοῖς ὁμοίοις ἐπιχειρήσας εἰς ἀδιαφορίαν ἐκδῷ ἑαυτόν, ἥ μὴ ἐπιχειρήσας κατακρίνῃ τὸν Γέροντα, ταπεινωθῇ δὲ μᾶλλον τὸ ὑπερβολικὸν ὄρων τῆς ἐκείνου δυνάμεως.

Ἐρμηνεία

ΑΥΟ ΑΔΕΛΦΟΙ ἐπεσκέφθησαν κάποτε ἓνα Γέροντα. Ὁ Γέρων αὐτὸς εἶχε τὴν συνήθειαν νὰ μὴ τρώγῃ καθημερινῶς. Ὁ Γέρων μόλις εἶδε τοὺς ἀδελφούς ἐχάρη καὶ εἶπεν·

— Ἡ νηστεία εἶναι πρᾶξις ἀξία μισθοῦ· ἐκεῖνος πάλιν ποὺ διακόπτει τὴν τελείαν νηστείαν καὶ τρώγει ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸν ἀδελφόν, ἐκτελεῖ δύο σπουδαίας ἐντολάς· πρῶτον δὲν ἀφήνεται εἰς τὸ θέλημα τοῦ καὶ δεύτερον ἀναπαύει τοὺς ἀδελφούς ψυχικῶς καὶ σωματικῶς, ἐφαρμόζων οὕτω τὴν ἐντολὴν τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης.

Τοιοῦτοτρόπως ἐφιλοξένησε τοὺς ἀδελφούς καὶ τοὺς ἡγχαρίστησε.

2. Διὰ τὸν Ἀββᾶν Μακάριον διηγοῦντο τὰ ἐξῆς·

Ὅσάκις συνέτρωγε μὲ τοὺς ἀδελφούς τῆς σκήτης εἰς τράπεζαν

ἔθετε τὸν ἐξῆς ὄρον εἰς τὸν ἑαυτὸν του: Ἐὰν μοῦ προσφέρουν οἶνον εἰς τὸ φαγητὸν θὰ τὸν πιῶ, χάριν τῶν ἀδελφῶν· τὴν ἐπομένην ὁμως ἡμέραν, ὅταν θὰ εἶμαι μόνος μου εἰς τὸ κελλίον, δὲν θὰ πιῶ καθόλου νερό, ὡς κανόνα διὰ τὸ ποτήρι τὸ κρασί, ποὺ ἔπιον.

3. Οἱ ἀδελφοί, διὰ νὰ ἀναπαύσουν καὶ εὐχαριστήσουν τὸν Ἀββᾶν Μακάριον, χωρὶς νὰ γνωρίζουν τὴν μυστικὴν αὐτὴν ἀπόφασιν τοῦ Γέροντος, τοῦ ἔδιδον οἶνον· ὁ Γέρων πάλιν μὲ χαρὰν ἐδέχετο τὴν προσφορὰν αὐτὴν, διὰ νὰ λάβῃ ἀφορμὴν νὰ βασανίσῃ τὸν ἑαυτὸν του. Ὁ μαθητὴς ὁμως τοῦ Ἀββᾶ Μακαρίου, ποὺ ἐγνώριζε τί κάμνει ὁ Γέρων, ὅταν εὐρίσκεται μόνος του εἰς τὸ κελλίον του, ἔλεγεν εἰς τοὺς ἀδελφούς:

— Δι' ἀγάπην Θεοῦ, μὴ τοῦ δίδετε κρασί, διότι μετὰ βασανίζει τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὸ κελλί.

Μόλις οἱ ἀδελφοὶ ἐπληροφορήθησαν τὴν μυστικὴν αὐτὴν ἀσκήσιν τοῦ Γέροντος, οὐδέποτε πλέον τοῦ προσέφερον οἶνον.

4. Κάποτε ὁ Ἀββᾶς Σιλουανὸς μὲ τὸν ὑποτακτικόν του τὸν Ζαχαρίαν ἔφθασαν εἰς ἓνα Μοναστήριον. Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Μοναστηρίου, ἐξ ἀγάπης, τοὺς ὑπεχρέωσαν νὰ φάγουν ὀλίγον, πρὶν ἀναχωρήσουν διὰ τὴν πορείαν. Ἀφοῦ λοιπὸν ἀνεχώρησαν ἐκ τοῦ Μοναστηρίου καὶ ἐβάδιζον εἰς τὴν ἔρημον, συνήντησαν μίαν πηγὴν· τότε ὁ μαθητὴς ἠρώτησε τὸν Γέροντα:

— Εἶναι εὐλογημένον, Γέροντα, νὰ πιῶ ὀλίγον νερό;

— Ζαχαρία, — εἶπεν ὁ Γέρων — σήμερον εἶναι νηστεία.

— Μά, Πάτερ μου, — λέγει ὁ Ζαχαρίας — πρὸ ὀλίγου δὲν ἐφάγομεν εἰς τὸ Μοναστήριον;

— Ἐκεῖ ἐφάγομεν — ἀπαντᾷ ὁ Γέρων — ἐξ ἀγάπης πρὸς τοὺς ἀδελφούς· τώρα ὁμως δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ μὴ κρατήσωμεν τὴν νηστείαν μας.

5. Ὅσοι ἐκ τοῦ πλησίου ἐγνώρισαν τὸν Ἀββᾶν Σερίνον, ἔλεγον ὅτι εἰργάζετο πάρα πολὺ καὶ ἔτρωγε τὴν ἡμέραν μόνον δύο παξιμάδια. Αὐτὴν δὲ τὴν τάξιν μετήρχετο πάντοτε.

Κάποτε τὸν ἐπεσκέφθη ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ, ὁ ὁποῖος εὐρίσκετο εἰς τὸ ἴδιον μέτρον τῆς ἀσκήσεως μὲ αὐτόν, ἐσυμφωνοῦσε μὲ τὰς ἀπόψεις του καὶ ἦτο καὶ αὐτὸς μεγάλος Ἀσκητής.

Αὐτὸς λοιπόν, ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ, ἐρωτᾷ τὸν Ἀββᾶν Σερίνον:

— Ὅταν παραμένω εἰς τὸ κελλίον μου, φροντίζω καὶ διατηρῶ τὸ τυπικόν μου· ὅταν ὁμως ἐξέλθω ἀπὸ τὸ κελλί μου ἀναγκάζομαι, ἀπὸ ἀγάπην, νὰ προσαρμοσθῶ πρὸς τὰς συνηθείας τῶν ἀδελφῶν. Ποίαν γνώμην λοιπὸν ἔχεις; Κάμνω καλῶς ἢ ὄχι;

6. Ἀπεκρίθη τότε ὁ Ἀββᾶς Σερίνος:

— Τὸ νὰ παραμένῃς εἰς τὸ κελλί σου καὶ νὰ διατηρῇς τὴν τάξιν τοῦ βίου σου δὲν εἶναι μεγάλη ἀρετή. Τότε μόνον ἡ ἀρετὴ σου

ἀξίζει μέγαλον ἔπαινον, ὅταν κατορθώνης νὰ ἐφαρμόξης τὸ τυπικὸν τοῦ μοναχικοῦ σου βίου, ὡσάκεις ἐξέρχεσαι τοῦ κελλίου σου.

7. Μερικοὶ Μοναχοὶ ποὺ ἔζων εἰς σκῆτην ἐπεσκέφθησαν κάποτε τὴν Ἀμμᾶ (=Μητέρα) Σάρραν. Αὕτη, διὰ νὰ τοὺς περιποιηθῇ, τοὺς προσέφερεν ἓνα πανεράκι μὲ διαφόρους καρποὺς καὶ ἐδέσματα. Οἱ Μοναχοὶ ἀπὸ τὰ φιλεύματα, ποὺ ἦσαν εἰς τὸ πανεράκι, ἔφαγον ὅσα ἤρχιζαν νὰ σαπίζουν καὶ ἄφησαν τὰ καλὰ. Τότε ἐκείνη τοὺς λέγει:

— Ἀληθῶς εἶσθε πραγματικοὶ σκητιῶται.

8. Κάποτε ἀπέστειλαν διάφορα εἶδη καὶ τρόφιμα πρὸς τοὺς Ἀσκητάς, ποὺ διέμενον εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου. Μεταξὺ τῶν εἰδῶν αὐτῶν εὗρέθη καὶ ποσότης οἴνου· ἓνας λοιπὸν ἐκ τῶν Γερόντων ἔλαβε μίαν κανάταν ἀπὸ τὸν οἶνον αὐτὸν καὶ ἓνα ποτήριον καὶ τὸ ἔφερε, διὰ νὰ προσφέρῃ ὀλίγον εἰς τὸν Ἀββᾶν Σισώην. Πράγματι ὁ Ἀββᾶς Σισώης ἤπιεν ἓνα ποτήρι· ὁ Γέρων τοῦ προσέφερε καὶ δεύτερον καὶ τὸ ἤπιεν. Ὅταν ὁμως τοῦ προσέφερε τρίτον, ὁ Ἀββᾶς Σισώης ἠρνήθη νὰ τὸ δεχθῇ καὶ εἶπε:

— Σταμάτησε, ἀδελφέ μου· μὴ λησμονῆς, ὅτι τὸ παραπάνω αὐτό, ποὺ προσφέρεις, εἶναι τοῦ Σατανᾶ!

9. Ἐὰν λοιπὸν ἓνας Ἀββᾶς Σισώης, ὁ ὁποῖος εἰς διάστημα τῶσων ἔτων ἔτυχε μίαν μόνον φορὰν νὰ πῇ κρασί, ὅχι μόνον δὲν ὑπερέβη τὸ μέτρον, ἀλλὰ παρημποδισε μὲ θάρρος καὶ χωρὶς νὰ ἐντραπῇ ἐκείνον, ποὺ τὸν προέτρπε νὰ ὑπερβῇ τὸ μέτρον, ὁμολογήσας ὅτι ἐφοβεῖτο τὸν πόλεμον τοῦ ἐχθροῦ, καίτοι ἦτο καὶ ἀπὸ τοὺς ἀπαθείς ὁ πλέον ἀπαθείς, πόσον περισσότερον πρέπει νὰ προσέχωμεν ἡμεῖς νὰ μὴ ὑπερβῶμεν τὸ μέτρον καὶ νὰ ἀπομακρύνωμεν αὐτούς, ποὺ μᾶς πιάζουν νὰ παραβῶμεν τὴν συνήθειάν μας; πολὺ δὲ περισσότερον τὰς ὑπερβολάς! Ἐπὶ τέλους ἡμεῖς καθημερινῶς πίνομεν οἶνον καὶ τρώγομεν διαφόρους τροφάς, διὰ νὰ μὴ εἴπω ὅτι καὶ ἐρχόμεθα πάντοτε εἰς κόρον!

Ἀσφαλῶς πολὺ περισσότερον πρέπει νὰ προσέχωμεν, μὴ τυχὸν παραπεισθῶμεν ἀπὸ τοιαύτας παροτρύνσεις· ἀπ' ἐναντίας τοιαύτας ἀξιώσεις πρέπει νὰ τὰς ἀποκρούωμεν, ὡς ὀλοφάνερον βλάβην καὶ καταστροφὴν τῆς ψυχῆς. Τοῦτο δὲ θὰ συμβῇ, ἐὰν εἰς τὸν συνηθισμένον κόρον, τὸν ὁποῖον πάντοτε αἰσθανόμεθα ἡμεῖς, ποὺ ζῶμεν χωρὶς τὸ ἀσκητικὸν μέτρον, προσθέσωμεν καὶ τὴν ὑπερβολήν· τότε τὸ πλοῖον τῆς διανοίας μας θὰ βαρύνῃ μὲ ὑπερβολικὸν φορτίον καὶ οἱ ἐκτὸς αὐτῆς ἄνεμοι, ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὴν σάρκα καὶ τὰς αἰσθήσεις, θὰ προκαλέσουν εἰς ἡμᾶς συντόμως ναυάγιον.

10. Διηγοῦντο διὰ τὸν Ἀββᾶν Σισώην τὸν Θηβαῖον, ὅτι δὲν ἔτρωγεν ἄρτον. Κάποτε λοιπόν, κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα. οἱ ἀδελφοὶ τοῦ ἔβαλον μετάνοιαν καὶ τὸν παρεκάλουν νὰ φάγῃ μαζί των. Ὁ Γέρων τότε τοὺς ἀπήντησεν.

—“Εν ἐκ τῶν δύο θὰ κάμω· ἢ θὰ φάγω μόνον ξηρὸν ἄρτον ἢ μόνον ἀπὸ τὰ φαγητά, ποὺ ἐτοιμάσατε.

—Ἐπὶ τέλους—τοῦ εἶπαν—φάγε μόνον ὀλίγον ἄρτον.

Πράγματι ἔφαγε μόνον ὀλίγον ἄρτον.

11. Ἕνας θεοφιλὴς Ἐπίσκοπος ἐπεσκέπτετο κάθε χρόνον τοὺς Πατέρας εἰς τὴν σκήτην· μίαν φορὰν λοιπὸν τὸν συνήνητησεν ἓνας ἀδελφὸς καὶ τὸν ὠδήγησεν εἰς τὸ κελλίον του. Ὅταν ἤλθεν ἡ ὥρα τοῦ φαγητοῦ τοῦ παρέθεσε μόνον ἄρτον καὶ ἀλάτι· τοῦ εἶπε δὲ λυπημένος :

— Συγχώρησόν με, διότι δὲν ἔχω τίποτε ἄλλο νὰ σοῦ προσφέρω.

— Τὸ ἐρχόμενον ἔτος, — λέγει ὁ Ἐπίσκοπος—ὅταν θὰ ἐπανέλθω, θέλω νὰ μοῦ προσφέρῃς μόνον ἄρτον, χωρὶς ἀλάτι.

Μὲ αὐτὸ ἠθέλε νὰ δείξῃ τὴν εὐχαριστίαν του διὰ τὴν φιλοξενίαν καὶ τὸ φιλοσκητικόν του πνεῦμα.

12. Κάποτε μετέφεραν εἰς τὰ κελλία ποσότητα οἴνου ἀπὸ τὴν Αἰγυπτὸν διὰ νὰ δοθῇ εἰς τοὺς ἀδελφούς ἀπὸ ἓνα ποτηράκι. Ἕνας ἐκ τῶν Μοναχῶν δὲν ἠθέλε νὰ πάρῃ οἶνον καὶ δι’ αὐτὸ ἔφυγεν ἀπὸ τὸν χῶρον, ὅπου ἐγένετο ἡ διανομή· ἐνῶ ὁμως εἰσήρχετο κάτω ἀπὸ μίαν θολωτὴν ὀροφὴν ἔπεσεν αἰφνιδίως αὐτῇ, χωρὶς νὰ τὸν φονεύσῃ· Ἐλαφρὰ μόνον τὸν ἐτραυμάτισε, τὸν ἐπῆρε ξηστά.

13. Ἀπὸ τὸν κρότον, ποὺ ἐγένεεν, ἔτρεξαν οἱ ἄλλοι Μοναχοὶ νὰ ἰδοῦν τί συμβαίνει. Μόλις εἶδον τὴν ὀροφὴν νὰ ἔχῃ πέσει καὶ παραπλεύρως νὰ στέκῃ ἀβλαβὴς ὁ ἀδελφός, ἤρχισαν νὰ τὸν προσβάλλουν.

— Κενόδοξε—τοῦ ἔλεγον—καλὰ ἔπαθες!

Ὁ Ὁ Ἀββᾶς, δηλαδὴ ὁ πνευματικὸς Πατὴρ τῆς σκήτης, τὸν ἐπῆρε κοντά του μὲ στοργὴν καὶ ἔλεγε:

— Μὴ πειράζετε τὸ παιδί μου· καλὰ ἔκαμε. Ζῇ Κύριος ὁ Θεός, ποὺ τὸν διέσωσεν. Αὐτὸς ὁ θόλος, ἐν ὧς ζῶ, δὲν θὰ ξανακτισθῇ, διὰ νὰ πληροφορηθῇ ὁλος ὁ κόσμος ὅτι ἔπεσεν ἡ στέγη εἰς τὰ κελλία τῶν Μοναχῶν, διὰ νὰ διακηρύξῃ τὴν ἐγκράτειαν ἐνὸς ποτηρίου οἴνου.

14. Ἕνας γέρον Ἀσκητὴς ἔλεγε πρὸς τοὺς ὑποτακτικούς του:

— Ἐνὸς εἶσαι νέος ἀκόμη νὰ ἀποφεύγῃς τὸ κρασί, ὅπως τὸ φίδι. Καὶ ἐὰν ἀκόμη, δι’ ἀγάπην ἀδελφικὴν, ἀναγκασθῇς νὰ πιῇς, ἀφοῦ πιῇς ὀλίγον σταμάτησε. Ἀκόμη καὶ ὅταν σὲ ἐξαναγκάζουν μὲ ὄρκους, αὐτοὶ ποὺ σὲ ἐκάλεσαν, μὴ ὑποχωρήσῃς· διότι πολλὰς φορὰς ὁ Σατανᾶς πιάζει τοὺς Μοναχοὺς, ἔστω καὶ ἐὰν εἶναι γεροντότεροι, νὰ ἐξαναγκάζουν τοὺς νεωτέρους εἰς πολυφαγίαν καὶ οἰνοποσίαν. Σὺ ὁμως νὰ μὴ πείθῃσαι εἰς τοιαύτας συμβουλὰς, διότι πρέπει νὰ γνωρίζῃς, ὅτι τὸ κρασί καὶ αἱ γυναῖκες χωρίζουν τὸν Μοναχὸν ἀπὸ τὸν Θεόν.

15. Ἕνας γέρον Ἀσκητὴς κάποτε ἀνεχώρησε δι’ ἐργασίαν του εἰς

τὴν σκῆτην· χάριν ἀγάπης τὸν συνώδευσεν ἓνας ἀδελφός. Ὅταν ἐπρόκειτο νὰ χωρισθοῦν λέγει ὁ Γέρων εἰς τὸν ἀδελφόν:

— Ἐλα, ἀδελφέ μου, νὰ φάγωμεν ὀλίγον.

Πράγματι ἔφαγον. Ἡ ὥρα ὅμως ἦτο πρωτὶ καὶ ἡ ἡμέρα ἡ πρώτη τῆς ἐβδομάδος. Ἀφοῦ δὲ ἔφαγον, ἀνεχώρησαν καὶ μετέβη ἕκαστος εἰς τὸ μέρος του.

16. Εἰς τὸ τέλος τῆς ἐβδομάδος, τὸ Σάββατον πρωτὶ - πρωτὶ, ἐπεσκέφθη ὁ Γέρων τὸν ἀδελφὸν καὶ τοῦ λέγει:

— Ἀδελφέ μου, δὲν ἐπείνασες καθόλου ἀπὸ τὴν ἡμέραν, ποὺ ἐφάγομεν μαζί;

— Ὅχι — ἀπήντησεν ὁ ἀδελφός. — Διατί ἄλλωστε νὰ πεινάσω, ἐφ' ὅσον καθημερινῶς τρώγω;

— Ἐγώ, τέκνον μου—εἶπεν ὁ Γέρων—ἐκ συνηθείας, δὲν ἔφαγα τίποτε ἀπὸ ἐκείνην τὴν ἡμέραν.

Πληροφορηθεὶς αὐτὸ ὁ νεώτερος Μοναχὸς συνεκινήθη καὶ ὠφελήθη πάρα πολύ.

Τοῦ Πατρὸς

17. Πρόσεξε νὰ ἰδῇς πόσον σοφῶς ἐνεργεῖ ὁ Γέρων αὐτός· καὶ τὸν ἑαυτὸν του ἐτιμώρησεν ἰδιαιτέρως διὰ τὴν μικρὰν ἄνεσιν τῆς τροφῆς, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀδελφὸν ὠφέλησεν, ὥστε νὰ γίνῃ, κατὰ τὸ δυνατόν, μιμητὴς του εἰς τὴν ἀσκησιν αὐτὴν, ἥ ἐὰν θὰ εἶναι ἀδύνατος, νὰ ἀσφαλισθῇ καὶ νὰ μὴ περιφρονήσῃ τοὺς ἄλλους, ὅταν θὰ ἐπιχειρήσῃ παρόμοια πράγματα, ἥ, τέλος, ἐὰν δὲν ἔχῃ τὴν δύναμιν αὐτὴν, νὰ μὴ κατακρίνῃ τὸν Γέροντα· ἀπεναντίας παρατηρῶν τὴν ὑπεροχὴν τῆς ἀσκήσεως τοῦ Γέροντος νὰ ταπεινωθῇ.

·ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΓ·

**“Οτι οὐ δεῖ τοῖς παραβάλλουσι τῷ Κοινοβίῳ, κἂν Μοναχοὶ ᾧσιν,
ἀδιαφόρως ἐπιτρέπειν τὴν πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ὁμιλίαν
ἢ συνοίκησιν· καὶ τοὺς ἀδελφοὺς δέ, τίνα δεῖ τηρεῖν
πρὸς τοὺς παραβάλλοντας.**

*Δὲν πρέπει οἱ ἐπισκεπτόμενοι Κοινόβιον, ἔστω καὶ ἐὰν εἶναι Μοναχοί,
νὰ ἐπικοινωνοῦν ἐλευθέρως καὶ νὰ συναναστρέφονται τοὺς ἀδελφοὺς.*

*Πῶς πρέπει οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Κοινοβίου νὰ συμπεριφέρονται
πρὸς τοὺς ἐπισκέπτας.*

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Παχωμίου

ΜΟΛΟΓΗΤΗΣ τις Διονύσιος καλούμενος, οἰκονόμος τῆς ἐν Τύρῳ Ἐκκλησίας, φίλος ὢν τοῦ Ἀγίου Παχωμίου, ἀκούσας παρὰ τινων ὅτι τοὺς ἀπὸ τῶν ἄλλων Μοναστηρίων πρὸς αὐτὸν παραγινόμενους οὐ συγχωρεῖ συνδιατρίβειν τοῖς μετ' αὐτοῦ οὖσιν ἀδελφοῖς, ἀλλ' ἐν ἑτέρῳ τόπῳ πρὸς τὰς θύρας τοῦ Μοναστηρίου καταμένειν, σφόδρα λυπηθεὶς, παρεγένετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐπιπληκτικώτερον διάλεγόμενος, ἔλεγεν· οὐ καλῶς ποιεῖς, Ἀββᾶ, μὴ τὴν αὐτὴν διάθῃσιν πρὸς πάντας ἔχων τοὺς ἀδελφοὺς.

2. Ὁ δὲ μετὰ πολλῆς τῆς μακροθυμίας καὶ τῆς πραότητος ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτῷ· οἶδεν ὁ Θεός, ὅτι οὐδέποτε ἠθέλησα λυπῆσαι ψυχὴν ἢ παριδεῖν· πῶς οὖν τολμῆσαι εἶχον νῦν πρᾶξαι τοῦτο, καὶ παροξύναι τὸν Κύριον κατ' ἐμοῦ διαβῶντήν; βλάπτειν, «ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε»;

3. Δέξαι οὖν με πληροφοροῦντά σε, Πάτερ, οὐ γὰρ ἐξουθενῶν τοὺς ἐνταῦθα παραγενομένους τοῦτο ἐποίησα, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ Κοινόβιον πολλοὺς τοὺς νεήλυδας ἔχει, καὶ μήπω ἐπισταμένους μηδὲ αὐτὸ τὸ σχῆμα τοῦ Μοναχοῦ, ἐν οἷς εἰσι καὶ παιδία ἐν ἀπλότῃ ὄντα τοσαύτη, ὥς μηδὲ εἰδέναι αὐτὰ δεξιὰ ἢ ἀριστερά, ἡγησάμην λυσιτελέστερον εἶναι τοὺς ἀδελφοὺς ἰδιαζόντως διάγειν, καὶ τοὺς παραγενομένους ὡσαύτως καθ' ἑαυτοὺς.

4. Τοῦτο δὲ τιμὴν μᾶλλον ἡγοῦμαι εἶναι τοῖς παραβάλλουσιν ὑμῖν Πατράσι καὶ ἀδελφοῖς, τὸ τῇ μὲν ὥρᾳ τῆς προσευχῆς συνάγεσθαι μεθ' ἡμῶν, μετὰ δὲ ταῦτα ἕκαστον τὸν ὀρισμένον αὐτῷ καταλαμβάνειν τόπον, καὶ ἡσυχίαν ἄγειν· ἐμοῦ δηλαδὴ σὺν Θεῷ ἐξυπηρετουμένον ταῖς χρεαῖς αὐτῶν.

5. Ταῦτα ἀκούσας παρ' αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος Διονύσιος, ἀπελογεῖτο μᾶλλον αὐτῷ μετανοῶν, γινώσκων αὐτὸν κατὰ Θεὸν ἅπαντα διαπραττεσθαι· καὶ λίαν ἡσθεὶς ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ἀπολογίᾳ, χαίρων τὰ οἰκεία κατέλαβεν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΙΣ ΤΗΝ Ἐκκλησίαν τῆς Τύρου ὑπηρετεῖ ἓνας καλὸς κληρικός, μὲ τὸ ὀφφίκιον τοῦ οἰκονόμου, ὀνόματι Διονύσιος. Αὐτὸς εἶχε διακριθῇ διὰ τὴν καλὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως, ἐνώπιον τῶν τυράννων· ἦτο δὲ καὶ φίλος τοῦ Ἀγίου Παχώμιου.

Κάποτε λοιπὸν ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος κληρικὸς Διονύσιος ἐπληροφορήθη, ὅτι ὁ Ἅγιος Παχώμιος δὲν ἐπιτρέπει εἰς τοὺς Μοναχοὺς ἄλλων Μοναστηρίων, πού ἐπισκέπτονται τὸ Κοινόβιον του, νὰ συναναστρέφονται καὶ νὰ συνομιλοῦν μὲ τοὺς ὑποτακτικούς του· τοὺς ἐπισκέπτας αὐτοὺς τοὺς ὑπεχρέωνε νὰ μένουν εἰς ἰδιαίτερα κελλιά, πλησίον τῆς θύρας τοῦ Μοναστηρίου του. Ἡ εἰδησις αὐτὴ τὸν ἐλύπησε πάρα πολύ· τὸν ἐπισκέπτεται λοιπὸν πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ τὸν ἐπιπλήξῃ. Πράγματι δὲ μεταξὺ των συνήφθη ὁ ἐξῆς διάλογος:

Διονύσιος: Δὲν κάμνεις καθόλου καλὰ, Ἀββᾶ, μὲ τὸ νὰ μὴ ἔχῃς τὸ ἴδιον ὄλους τοὺς Μοναχοὺς, ἀλλὰ νὰ ξεχωρίζῃς τοὺς προσερχομένους ἐξ ἄλλων Μοναστηρίων ἀπὸ τοὺς ἰδικούς σου.

2. Ὁ Ἀββᾶς Παχώμιος μὲ φιλάδελφον ἀνεκτικότητα καὶ χωρὶς νὰ ἐκνευρίζεται τοῦ ἀπήντησεν.

Ἀββᾶς Παχώμιος: Ὁ Θεὸς γνωρίζει, ἀδελφέ μου, ὅτι ποτὲ δὲν ἠθέλησα νὰ λυπήσω ἄνθρωπον ἢ, πολὺ περισσότερον, νὰ τὸν περιφρονήσω. Πῶς λοιπὸν θὰ ἐτολμοῦσα νὰ κάμω αὐτό, διὰ τὸ ὅποιον μὲ κατηγορεῖς, καὶ νὰ παροργίσω ἐναντίον μου τὸν Κύριον, ὁ ὁποῖος κατηγορηματικῶς παραγγέλλει εἰς τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιόν Του· «ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε»; (Ματθ. κε', 40).

3. Σὲ πληροφορῶ λοιπόν, Πάτερ μου, διὰ νὰ ἀναπαύσῃς τὸν λογισμόν σου, ὅτι τὸν διαχωρισμὸν αὐτόν, εἰς τὸν ὅποιον ὑποβάλλω τοὺς προσερχομένους, δὲν τὸν κάμνω ἀπὸ καταφρόνησιν πρὸς αὐτούς. Ὅπως γνωρίζεις, τὸ Κοινόβιον ἔχει καὶ πολλοὺς πού προσῆλθον τώρα κοντὰ καὶ πού δὲν γνωρίζουν ἀκόμη οὔτε τὰ καθήκοντά των, ἀλλ' οὔτε καὶ αὐτὴν τὴν σημασίαν τοῦ μοναχικοῦ σχήματος· μεταξὺ αὐτῶν, τῶν νεοπροσελθόντων, ὑπάρχουν ἀκόμη καὶ παιδιὰ, πού ἔχουν τοσαύτην ἀπλότητα διανοίας, ὥστε νὰ μὴ διακρίνουν ἀκόμη τὸ δεξιὸν ἀπὸ τὸ ἀριστερόν. Ἐκρίνα λοιπόν, ὅτι θὰ ἦτο ψυχικῶς ὠφέλιμον, ἐὰν διέμεναν ξεχωριστὰ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Κοινοβίου ἀπὸ τοὺς ἐπισκέπτας.

4. Τὸν διαχωρισμὸν αὐτὸν τὸν νομίζω ὡς τιμὴν διὰ τοὺς ἐπισκεπτομένους ἡμᾶς Πατέρας καὶ ἀδελφούς· διότι κατὰ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς εἵμεθα μαζί, μετὰ τὴν ἀκολουθίαν ὅμως καθένας πηγαίνει εἰς τὸ κελλί του ἢ τὸ διακόνημά του καὶ ἡσυχάζει, ἐγὼ δέ, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, τοὺς ἐξυπηρετῶ εἰς ὅ,τι θέλουν.

5. Μόλις ἤκουσε τὴν ἐξήγησιν αὐτὴν ὁ κληρικὸς Διονύσιος ἤρχισε νὰ μετανοῇ, διότι ἀντελήφθη ὅτι ὅλα ἐγένοντο, ὅπως θέλει ὁ Θεός· δι' αὐτὸ ἀπελογεῖτο μᾶλλον αὐτὸς πρὸς τὸν Ἅγιον Παχώμιον καὶ ἐζήτη

παρ' αὐτοῦ συγχώρησιν. Τὰ ὅσα ἤκουσεν ἀπὸ τὸν Ἅγιον Παχώμιον καὶ τὰ ὅσα πρὸς αὐτὸν εἶπε, τὸν ἠὺχαρίστησαν καὶ ἱκανοποιημένους ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψίν του ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια.

Β'. Τοῦ Ἀγίου Βαρσανουφίου

Α ΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε Γέροντα λέγων, ὅτι παραβάλλουσί τινες ἐν τῷ Κοινοβίῳ, εἴτε κοσμικοὶ εἴτε Πατέρες Πνευματικοί, καὶ λέγουσι περὶ ὠφελείας ψυχῆς· μείνω καὶ ἀκούσω ἢ ἐρωτήσω περὶ τίνος πράγματος, οὗ χρήζω· τί δοκιμάζεις;

2. Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· ἀδελφέ, ὁ μετὰ ἀληθείας Χριστῷ μαθητευόμενος ἔξουσίαν οὐδὲ μίαν ἔχει εἰς ἑαυτόν, πρὸς τὸ ποιεῖν ὅ,τι δῆποτε ἀφ' ἑαυτοῦ· καὶ γὰρ δοκῇ ὠφελείσθαι ἀπὸ τῆς συντυχίας τῶν παραβαλλόντων, ἀλλ' ἐκπίπτει τῆς ἐντολῆς τῆς λεγούσης πάντα μετ' ἐντολῆς ποίει· τί δὲ περισσὸν θέλεις ἀκοῦσαι, οὗ εἶπον οἱ Πατέρες; ὅτι ἐὰν ὡς τινες καὶ λαλῶσι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἐρώτησον τὸν Ἀββᾶν σου μετὰ ταπεινώσεως, Ἀββᾶ, θέλεις μείνω καὶ ἀκούσω ἢ ἀπέλθω; καὶ ὁ λέγει σοι ποιήσον μετὰ ἀναπαύσεως· ἐὰν δὲ καὶ διὰ χρεῖαν θέλεις ἐρωτῆσαι τινά, εἴτε Μοναχόν, εἴτε κοσμικόν, λέγεις τῷ Ἀββᾷ· καὶ δοκιμάσῃ αὐτός, ἐρωτᾷ ὁ θέλεις· ἐὰν δὲ εἶπῃ σοι ἐρώτησον, σὺ τότε ἐρωτᾷς.

3. Ἐφη ὁ ἀδελφός· ἐὰν δὲ μηδὲν θέλω ἐρωτῆσαι, συμβῇ δέ με τινὶ αὐτῶν ἀπαντῆσαι, ἢ καὶ αὐτὸς ἐρωτήσῃ με περὶ πραγμάτων, πῶς κελεύεις χρῆσθαι;

4. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· ἐν τῇ ἀπαντήσῃ τῇ πρὸς τινά, ἕως ἀσπασμοῦ ἔστω ὁ λόγος σου· καὶ λοιπὸν εἰπέ, εὖξαι ὑπὲρ ἐμοῦ ὅτι εἰς ἀπόκρισιν ὑπάγω καὶ ὑπαγέ· ἐὰν δὲ ἐρωτήσῃ σε περὶ πραγμάτων, εἰ μὲν οἶδας τὸ ζηθέν, εἰπέ συντόμως καὶ πάρελθε· εἰ δὲ οὐκ οἶδας, εἰπέ οὐκ οἶδα, καὶ πάρελθε· εἰ δὲ οἶδας ἄλλον ἐκ τῶν μετὰ σοῦ, ἢ τὸν πλησίον σου, ἱκανὸν εἶναι κάλλιόν σου πρὸς τὸ ἐρωτηθὲν ἀποκριθῆναι, πρὸς ἐκεῖνον τὸν ἐρωτῶντα κατὰπεμψον.

5. Εἶπεν ὁ ἀδελφός· ἐὰν δὲ εὗρῃ με καθήμενον ἢ ἐργαζόμενον καὶ συγκαθίσῃ, ἢ συντυχεῖν μοι βουληθῇ, τί ποιήσω;

6. Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· ἐὰν εὗρῃ σε πούποτε καθήμενον, καὶ ἔλθῃ, εὐλογήθητι παρ' αὐτοῦ, καὶ σὺ τὸ αὐτὸ ποιήσον, καὶ εἰπέ αὐτῷ· εὖξαι ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ ὑποχώρησον· καὶ σχεδὸν ἐὰν κρατήσῃ σε θέλων σοι συντυχεῖν, εἰπέ αὐτῷ συγχώρησόν μοι, ὅτι ἐντολὴν ἔχω τοῦ μὴ λαλῆσαι τινὶ ἄνευ γνώμης τοῦ Ἀββᾶ, ἀλλὰ πρὸς αὐτὸν ἀναφέρειω πάντα καὶ εἰ τι λέγει μοι ποιῶ. Ἐὰν δὲ ἐργαζόμενου σου ἔλθῃ τις καὶ καθίσῃ, ὥς ἔχων ἐντολὴν φέρε σεαυτῷ πρόφασιν καὶ ἀνάστα.

7. Ἐφη ὁ ἀδελφός· καὶ πῶς ἔφη ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας, ὅτι μετὰ τὸν ἀσπασμόν τοῦ ξένου ἐρώτησον αὐτὸν πῶς ἔχει; καὶ οὕτω σιώπα μετ' αὐτοῦ καθήμενος;

8. Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· τοῦτο Γέροντι ἐρῶσθαι, προβεβηκότι καὶ τῇ ἡλικίᾳ καὶ τῷ μέτρῳ· ὁ δὲ ἀκριβὴς μαθητής, καὶ ἐπιποθὼν γενέσθαι ἀληθινὸς Μοναχός, φυλάττει ἑαυτὸν ἀπὸ τῶν τοιούτων συντυχιῶν· γεννῶνται γὰρ ἐξ αὐτῶν καταφρόνησις, χαυνότης, ἀνυποταξία, καὶ ἡ δεινὴ παρρησία· φησὶ δέ που ὅτι Ἰωάννης εἰς ταῦτα οὐ σχολάζει· καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ ἀμεριμνησάαι ἀπὸ παντὸς ἀνθρώπου.

9. Εἶπεν ὁ ἀδελφός· ὁ λογισμὸς λέγει μοι· κόπον ἔφ' ἅπαξ τὰς συντυχίας καὶ ἀπαλλάσσει· καὶ πάλιν λέγει μοι, κατὰ μικρὸν κόπον, ἵνα μὴ ξενισθῶσιν οἱ εἰδότες σε· εἰπέ οὖν μοι, ποῖον βέλτιον;

10. Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· ἐὰν ἐφ' ἅπαξ ἐκκόψῃς, ἀμεριμνεῖς, εἰ δὲ κατὰ μικρὸν ἐκκόπτειν θελήσεις, πρόφασιν παρέχεις καὶ λογισμοὺς τοῖς συνοῦσι· πρόφασιν μὲν τοῦ λέγειν ἕκαστον αὐτῶν, ἐπειδὴ μοι ἐλάλησε τὸ πρῶτον, πάλιν λαλῶ αὐτῷ· λογισμοὺς δέ, ἐν τῷ ὑπονοεῖν καὶ λέγειν, ὅτι ἄρα τίποτε ἔχει κατ' ἐμοῦ, καὶ ἄρτι οὐ λαλεῖ; θέλησον τὸ πρᾶγμα, καὶ κατενοδοὶ ὁ Θεός.

11. Ἐφη ὁ ἀδελφός· ἐπειδὴ ἔχω τὴν τοῦ νοσοκόμου διακονίαν, καὶ ἔστιν ὅτε ἔρχονται ἄσθενεῖς εἰς τὸ Κοινόβιον, δεόμενοι τινος ἐκ τοῦ νοσοκομείου, ἐπετρέψην δὲ παρὰ τοῦ Ἀββᾶ διδόναι αὐτοῖς, ὧν χρήζουσι, καὶ ἐκ τούτου ἀναγκάζομαι αὐτοῖς συντυχεῖν, μὴ δοκῶ ἰδίῳ θελήματι ταῦτα ποιεῖν;

12. Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· περὶ τῶν ἐρχομένων ἁσθενῶν καὶ δεομένων τινὸς τοῦ νοσοκομείου, εἰς ἐπίσης δηλώσης τῷ Ἀββᾷ, σὺ πρᾶγμα οὐκ ἔχεις, ἐκελεύσθης γάρ, οὐ θέλεις δέ, ἀλλὰ προσέχειν δεῖ μὴ ταύτῃ τῇ προφάσει ἐκχύσης μετὰ τινος αὐτῶν τὴν ὁμιλίαν, ἢ πλατύνης τὴν συντυχίαν, ἐκ τῆς χρείας λαβὼν τὴν ἀφορμὴν· ἐνίοτε γὰρ χρεῖα ἐρωτῆσαι τὸν ἐλθόντα περὶ πραγμάτων τινος ἢ ἀγορασίας καὶ οὐ μέχρι τῶν ἀναγκαίων ἐρωτᾷς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ περιττὰ ἐκτείνεις τὴν ὁμιλίαν· πρόσχε οὖν μὴ δοῦναι πρόφασιν τῷ κακῷ θελήματι· ταῦτα φύλαξον καὶ εὐρήσεις ἀνάπανσιν.

Ἑ μ η ν ε ι α

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ συνήντησεν ἓνα Γέροντα. Μεταξύ των διημείφθη ὁ ἐξῆς διάλογος:

Ἀδελφός· Ὅταν ἐπισκέπτονται τὸ Κοινόβιον μας διάφοροι, ἢ κοσμικοὶ ἢ πνευματικοὶ Πατέρες, καὶ διηγοῦνται διάφορα ψυχωφελῆ πρᾶγματα, εἶναι σωστὸν νὰ μείνω καὶ ἐγὼ διὰ νὰ ἀκούσω καὶ νὰ τοὺς ἐρωτῶ νὰ μοῦ λύουν τὰς ἀπορίας μου· τί ἐγκρίνεις;

2. Γέρων· Ἀδελφέ, ὁ πραγματικὸς μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κάμῃ τίποτε μόνος του, χωρὶς ἐντολήν. Καὶ ἐὰν λοιπὸν ἀκόμῃ ἔχῃ τὴν γνώμην, ὅτι ὠφελεῖται ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν μὲ τοὺς ἐπισκέπτας, εἶναι παραβάτης, διότι δὲν ἐφαρμόζει τὴν ἐντολήν, ποὺ λέγει, ὅτι ὁ Μοναχὸς πρέπει νὰ ἐνεργῇ πάντοτε κατ' ἐντολήν. Ἄλλωστε τί παραπάνω θὰ ἀκούσῃ, ἀπὸ ὅσα ἔχουν εἶπει οἱ Πατέρες; Ἐὰν ὅμως εἶναι μερικοὶ καὶ συνομιλοῦν λόγον Θεοῦ, ἐρώτησε μὲ ταπεινῶσιν τὸν Γέροντά σου· «Ἀββᾶ, εἶναι εὐλογημένον νὰ παραμείνω καὶ νὰ ἀκούσω ἢ νὰ φύγω;» Νὰ κάμῃς δὲ αὐτό, ποὺ θὰ σοῦ ὑποδείξῃ καὶ θὰ εἶσαι ἡσυχος! Ἐὰν πάλιν θέλῃς νὰ ἐρωτήσῃς περὶ τινος ὑποθέσεως Μοναχὸν ἢ κοσμικόν, νὰ ἀπευθυνθῇς πρῶτον εἰς τὸν πνευματικόν σου Πατέρα, τὸν Ἀββᾶν, καὶ ἐφ' ὅσον ἐγκρίνει, ἐρωτᾷ ἐκεῖνος αὐτὸ ποὺ θέλεις· ἐὰν δὲ σοῦ εἴπῃ, νὰ ἐρωτήσῃς σύ, τότε νὰ ὑποβάλλῃς τὴν ἐρώτησιν, ποὺ θέλεις.

3. Ἀδελφός· Ὡραῖα! Αὐτὸ τὸ κατάλαβα! Ἐὰν ὅμως, χωρὶς νὰ θέλω νὰ ἐρωτήσω, συναντήσω τυχαίως κάποιον Μοναχὸν ἢ κοσμικόν, καὶ ἐκεῖνος μὲ ἐρωτήσῃ νὰ τὸν πληροφορήσω διὰ κάποιον ζήτημα, τί μὲ συμβουλεύεις τότε νὰ κάμω;

4. Γέρων· Ὅταν συναντᾷσαι μὲ κάποιον, ἢ ὁμιλία σου νὰ περιορίζεται εἰς τὸν κατὰ Χριστὸν ἀσπασμὸν καὶ ἀμέσως νὰ λέγῃς· «Εὐχίσου δι' ἐμέ, διότι πηγαίνω εἰς ὑπηρεσίαν»· αὐτὸ νὰ εἴπῃς καὶ νὰ φύγῃς. Ἐὰν τώρα σὲ ἐρωτήσῃ κάτι, ἐφ' ὅσον γνωρίζεις, ἀπάντησέ του σύντομα καὶ φύγε· ἐὰν πάλιν δὲν γνωρίζῃς, εἰπέ, ὅτι δὲν γνωρίζω καὶ φύγε χωρὶς ἄλλας συζητήσεις. Ἐὰν τέλος ἔχῃς ὑπ' ὄψιν σου, ὅτι κάποιος ἄλλος ἀπὸ τὸ Κοινόβιον ἢ ὁ γείτων σου εἶναι ἱκανώτερος ἀπὸ

σέ, νὰ τὸν παραπέμψης εἰς ἐκεῖνον μετὰ ταπεινοφροσύνης διὰ νὰ τὸν πληροφορήσῃ.

5. Ἀδελφός: Ἐὰν ἕνας ἐπισκέπτης, ποὺ θὰ ἔλθῃ, μὲ εὖρη νὰ κάθωμαι ἢ νὰ ἐργάζωμαι, καὶ καθίσῃ κοντὰ μου ἢ ἐπιδιώξῃ νὰ ἀρχίσωμεν συζήτησιν, τί πρέπει τότε νὰ κάμω;

6. Γέρων: Ἐὰν σὲ συναντήσῃ νὰ κάθῃσαι κάπου καὶ ζητήσῃ τὴν εὐλογίαν σου, νὰ κάμῃς καὶ σὺ τὸ ἴδιον· νὰ τοῦ εἰπῇς δηλαδὴ· «Κάμε προσευχὴν δι' ἐμέ». Ἀμέσως δὲ νὰ σηκωθῇς νὰ φύγῃς. Ἐὰν πάλιν, σχεδὸν χωρὶς νὰ θέλῃς, σὲ κρατήσῃ διὰ συζήτησιν, νὰ τοῦ εἰπῇς μὲ θάρρος· «Συγχώρησόν με, διότι δὲν ἔχω ἐντολὴν νὰ συνομιλῶ μὲ κανένα χωρὶς τὴν γνώμην τοῦ Ἀββᾶ· πηγαίνω λοιπὸν νὰ τοῦ ἀναφέρω ὅλα αὐτὰ καὶ ὅ,τι μοῦ εἰπῇ θὰ κάμω». Ἐὰν ἔλθῃ κάποιος τὴν ὥραν ποὺ ἐργάζεσαι καὶ καθίσῃ κοντὰ σου, τότε νὰ φέρῃς πρόφασιν, ὅτι ἔχεις μίαν ἐντολὴν νὰ ἐκτελέσῃς καὶ νὰ φύγῃς.

7. Ἀδελφός: Πῶς λοιπὸν τότε, Γέροντά μου, συνέστησεν ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας, ὅτι ἀφοῦ χαιρετήσῃς τὸν ξένον, νὰ τὸν ἐρωτήσῃς τί κάμνει καὶ μετὰ νὰ καθήσῃς πλησίον του σιωπηλός;

8. Γέρων: Αὐτὸ ἔχει λεχθῇ εἰς Γέροντα προχωρημένον καὶ κατὰ τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ μέτρον τῆς μοναχικῆς πολιτείας. Ἐκεῖνος ὅμως ποὺ εἶναι ἀκόμῃ μαθητὴς εἰς τὸ ἔργον τῆς μοναχικῆς πολιτείας καὶ ποθεῖ ζωηρῶς νὰ γίνῃ τέλειος Μοναχός, προφυλάσσει τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀπὸ τοιαύτας συναναστροφάς. Ἀπὸ αὐτὰς τὰς συναναστροφὰς προέρχονται συνήθως ἡ ἀδιαφορία διὰ τὰ μοναχικὰ καθήκοντα, ἡ κατάπτωσις καὶ ἀλαζονεία, ἡ ἀνυπακοὴ εἰς τοὺς Γέροντας, καί, πρὸ παντός, ἡ ἐπικίνδυνος παρρησία. Εἶναι γνωστὸν τὸ σχετικὸν ρητόν· «Ὁ Ἰωάννης δὲν εὐκαιρεῖ δι' αὐτὰ», πράγμα ποὺ σημαίνει, ὅτι πρέπει νὰ εἴμεθα ἀπερίσπαστοι ἀπὸ κάθε ἄνθρωπον.

9. Ἀδελφός: Γέροντά μου, μέσα μου ἀκούω δύο ἀντιθέτους συστάσεις· ὁ ἕνας λογισμὸς μοῦ λέγει· κόψε ἀμέσως τὰς συναναστροφὰς σου· ὁ ἄλλος λογισμὸς, κόψε σιγὰ - σιγὰ τὰς συναναστροφὰς σου, διὰ νὰ μὴ προκαλέσῃς ἐντύπωσιν καὶ σχόλια εἰς αὐτούς, ποὺ σὲ γνωρίζουν. Εἰπέ μου, σὲ παρακαλῶ, ποῖον εἶναι τὸ καλύτερον νὰ κάμω;

10. Γέρων: Ἐὰν ἀποκόψῃς ἀμέσως τὰς συναναστροφὰς, ἡσυχάζεις ἀπὸ τὰς ἐνοχλήσεις· ἐὰν ὅμως θελήσῃς ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ ἀποφεύγῃς αὐτούς, ποὺ προηγουμένως συναναστρέφεσο, τότε δημιουργεῖς προφάσεις συνεχίσεως τῶν ὁμιλιῶν, ἀλλὰ καὶ γεννᾷς λογισμοὺς εἰς αὐτούς, ποὺ συναναστρέφεσο. Προφάσεις, διότι θὰ εἶσαι ὑποχρεωμένος νὰ τοὺς ὁμιλῇς, ἐφ' ὅσον σοῦ ὠμίλησαν πρῶτοι καὶ οὕτω καθεξῆς θὰ διαιωνίζεται ὁ διάλογος. Ἀλλὰ καὶ λογισμοὺς θὰ τοὺς γεννᾷς, διότι θὰ διερωτῶνται καὶ θὰ σκέπτονται, μήπως ἄραγε ἔχει τίποτε ἐναντίον μου καὶ δὲν μοῦ ὁμιλεῖ πλέον; Ἀποφάσισε λοιπὸν ἀμέσως νὰ διακόψῃς τὰς συναναστροφὰς αὐτὰς καὶ ὁ Θεὸς θὰ σὲ βοηθήσῃ.

11. Ἀδελφός: Ἐπειδὴ ἔχω τὸ διακόνημα τοῦ νοσοκόμου εἰς τὸ

Κοινόβιον καὶ ἔρχονται καθημερινῶς ἀσθενεῖς, ἔχοντες ἀνάγκην τῶν διαφόρων εἰδῶν τοῦ Νοσοκομείου, ἔλαβα εὐλογίαν ἀπὸ τὸν Ἀββᾶν νὰ τοὺς δίδω ὅ,τι ζητοῦν· πλὴν ὁμως εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ συναναστρέφωμαι καὶ νὰ συνομιλῶ μαζί των· μήπως θεωρηθῇ, ὅτι αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τὸ κάμνω μὲ τὸ θέλημά μου;

12. Γέρων: Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς προσερχομένους ἀσθενεῖς καὶ τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην νοσοκομειακῶν εἰδῶν, ἐφ' ὅσον μάλιστα εἶναι γνωστὸν τὸ διακόνημά σου εἰς τὸν Ἀββᾶν, δὲν ἔχεις εὐθύνην· διετάχθης νὰ κάμης αὐτὸ ποὺ κάμνεις· δὲν ὀφείλεται εἰς τὴν θέλησίν σου. Πρέπει πάντως νὰ προσέχῃς μὴ τυχόν, μὲ τὴν πρόφασιν τοῦ διακονήματος αὐτοῦ, ἐπεκτείνεις μὲ κανένα τὴν συζήτησιν καὶ εἰς ἄλλα θέματα ἢ μήπως, μὲ τὸ πρόσχημα τῆς θεραπείας τῆς ἀνάγκης τοῦ προσερχομένου, διευρύνῃς τὴν συναναστροφὴν καὶ πολλαπλασιάσῃς τὰς συναντήσεις. Διότι συχνάκις εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐρωτήσῃς τὸν προσελθόντα διὰ τὴν πώλησιν ἢ τὴν ἀγορὰν ἐνὸς εἶδους, ἀλλὰ δὲν περιορίζεις τὰς ἐρωτήσεις εἰς τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα, ἀλλ' ἐπεκτείνεις εἰς τὴν συζήτησιν καὶ ὅλως περιττῶν πραγμάτων. Πρόσεχε λοιπὸν νὰ μὴ χρησιμοποιοῖς τὸ διακόνημα ὡς πρόσχημα διὰ κακὸν θέλημα· αὐτὰ νὰ προσπαθήσῃς νὰ φυλάξῃς καὶ θὰ εὖρης ἀνάπαυσιν καὶ γαλήνην εἰς τὴν ψυχὴν σου.

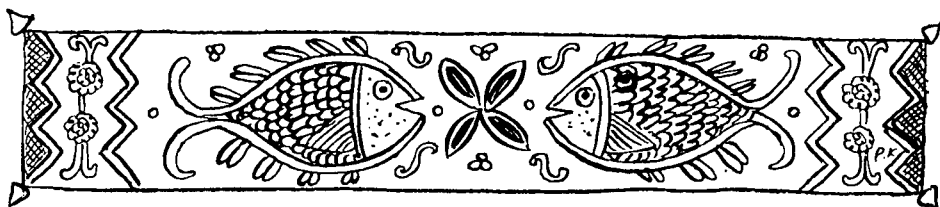
Γ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΔΕΛΦΕ, ποιμένα σε κατέστησεν ὁ Κύριος, μὴ εἰσαγάγῃς εἰς τὸ ποῖμνιον αὐτοῦ λύκους διαφθείροντας, ἵνα μὴ ἔρημον ἀποκαταστήσωσι τὴν ὑπὸ σὲ ποίμνην, καὶ εὐθύνας ὑφέξεις τῷ ἀρχιποιμένῳ· ἀποσώβει ἐκ τῶν προβάτων πᾶν πρᾶγμα τὸ μὴ ὠφέλειαν αὐτοῖς προξενοῦν, ἀλλὰ βλάβην καὶ ὄλεθρον.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

ΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, ὁ Κύριος σὲ κατέστησε ποιμένα εἰς τὴν λογικὴν Του ποίμνην. Πρόσεξε λοιπὸν, μήπως ἐκ τῆς ἀμελείας σου φέρῃς μέσα εἰς τὸ ποῖμνιον καταστρεπτικούς λύκους καὶ ἐρημώσουν τὴν ὑπὸ σὲ ποίμνην, ὁπότεν καὶ σὺ θὰ καταστῇς ὑπεύθυνος ἐνώπιον τοῦ Ἀρχιποιμένου. Νὰ ἀπομακρύνῃς ἀπὸ τὰ πρόβατα κάθε πρᾶγμα, ποὺ δὲν τὰ ὠφελεῖ, ἀλλὰ τὰ βλάπτει καὶ τὰ καταστρέφει.

·ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΔ΄·

“Οτι οὐ δεῖ ἀδιαφόροις ἀνδράσι συνεσθίειν, καὶ ὅτι τοὺς ἐρωτῶντας καὶ μὴ ποιοῦντας, μετὰ πρώτην ἢ δευτέραν ἐντευξίν ἀποτρέπεσθαι χρή.

Δὲν πρέπει νὰ συνιργῶμεν μὲ ἀδιαφόρους ἀνθρώπους· αὐτοὺς, ποὺ ἐρωτοῦν καὶ δὲν ἐφαρμόζουν τὰς συμβουλὰς, πρέπει νὰ τοὺς ἀποφεύγουμεν μετὰ ἀπὸ τὴν πρώτην ἢ δευτέραν συνάντησιν.

Α΄. Ἐν τῷ Γερροντικῷ

ΑΒΒΑΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ εἶπε πρὸς τοὺς παραβαλόντας αὐτῷ ἀδελφούς, καὶ ἐρωτήσαντας πῶς σωθῶσιν· ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, φεύγουμεν τὰς συντυχίας τῶν κοσμικῶν ὅση δύναμις· τοῦτο γὰρ λυσιτελεῖ ἡμῖν τὰ μέγιστα· ἡ γὰρ ὁμιλία αὐτῶν, ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, οὐ περὶ ἄλλου τινὸς ἐστίν, ἀλλ’ ἡ περὶ πράσεως καὶ ἀγορᾶς, καὶ γυναικῶν καὶ τέκνων, καὶ κτηνῶν καὶ τῶν τοιούτων· ἡ τοιαύτη δὲ συντυχία χωρίζει τὸν λογισμὸν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ μὴδὲ συνεσθίωμεν αὐτοῖς.

2. Εἰ γὰρ ἡ ὁμιλία αὐτῶν μόνη χωρίζει τὸν λογισμὸν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, τὸ συνεσθίειν καὶ πίνειν μετ’ αὐτῶν πόσῃν βλάβῃν ἔχει; καὶ οὐχ ὥς ἀκαθάρτους αὐτοὺς ἐκτρέπεσθαι λέγω, μὴ γένοιτο, ἀλλ’ ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐσθίουσι δις τῆς ἡμέρας, ἢ καὶ τρεῖς πάντα τὰ ἐδωδима καὶ τὰ θύματα, ἡμεῖς δὲ ἀπεχόμεθα θυμάτων καὶ τῶν ἐδωδίμων, ἐσθίουμεν δὲ καὶ ἅπαξ τῆς ἡμέρας· ἄλλως τε εἰ μὲν ἴδωσιν ἡμᾶς αὐταρχεῖς ἐσθιόντας, εὐθὺς κατακρίνουσιν ἡμᾶς λέγοντες· ἰδοὺ καὶ οἱ Μοναχοὶ χορτάζονται, καὶ οὐκ ἐνθυμοῦνται, ὅτι καὶ ἡμεῖς σάρκα περικείμεθα ὥς αὐτοί.

3. Ἐὰν δὲ θεάσωνται ἡμᾶς ἐγκρατευομένους ἐν τοῖς βρώμασιν, εὐθὺς κρίνουσιν ἡμᾶς καὶ λέγουσιν· ἰδοὺ ἀνθρωπάρεσκοι, καὶ ἀπόλλουσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν δι’ ἡμᾶς· πάλιν εἰ μὲν ἴδωσιν ἡμᾶς ἀνίπτοις χερσὶν ἐσθιόντας, ἢ τὴν ἐσθίῃτα ὀυπαρὰν ἔχοντας, εὐθὺς λέγουσιν· ἰδοὺ ἀτρεχεῖς· εἰ δὲ θεάσωνται ἡμᾶς νενιμμένας χερσὶν ἐσθιόντας, λέγουσιν· ἰδοὺ καὶ οἱ Μοναχοὶ παστρεύονται, καὶ ἀπόλλουσιν ἑαυτοὺς δι’ ἡμᾶς, καὶ γενόμεθα ἡμεῖς ἔνοχοι καὶ αἵτιοι τῆς ἀπωλείας αὐτῶν.

4. Φεύγοντες, φύγουμεν τὰς τραπέζας αὐτῶν, ζητήσωμεν μᾶλλον τὸν ψόγον αὐτῶν καὶ μὴ τοὺς ἐπαίνους· ὁ μὲν γὰρ ψόγος αὐτῶν, στεφάνων, ὁ δὲ ἐπαινος ἀπωλείας γίνεται πρόξενος.

5. Τί μοι ὄφελος, ἵνα ἀνθρώποις ἀρέσω καὶ παροργίσω Κύριον τὸν Θεόν μου; καὶ μάρτυς ὁ θεὸς Ἀπόστολος, λέγων· εἰ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην· οὐκοῦν εὐξόμεθα ἐνώπιον Κυρίου λέγοντες· Ἰησοῦ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐξελοῦ ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐπαίνου καὶ ψόγου αὐτῶν, καὶ μὴδὲν ἐπιτελέσωμεν

πρὸς τὸ ἀρέσαι αὐτοῖς· οὐτε γὰρ ὁ ἔπαινος αὐτῶν δύναται ἡμᾶς εἰσαγαγεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, οὐτε ὁ ψόγος ἀποκλείσαι ἡμῶν ἰσχύει τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον· εἰ μὴ καὶ μάλλον συνεργῆσαι εἰς αὐτήν.

6. Εἰδότες οὖν, ἀγαπητοί, ὅτι ὑπὲρ ἀργοῦ λόγου λόγον δοῦναι ὀφείλομεν, φύγωμεν ἀπ' αὐτῶν, ὥς φεύγει τις ἀπὸ ὄψεως.

7. Παρέβαλον ἀδελφοί τῷ Ἀββᾶ Ἀντωνίῳ λέγοντες· εἰπὲ ἡμῖν λόγον πῶς σωθῶμεν; λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρων· οὐκ ἠκούσατε τῆς Γραφῆς; ἱκανῶς ὑμῖν ἔχει· οἱ δὲ εἶπον· καὶ παρὰ σοῦ θέλομεν ἀκοῦσαι, Πάτερ· εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ Γέρων· λέγει τὸ Εὐαγγέλιον, ἕάν τις σὲ ῥαπίσῃ εἰς τὴν δεξιὰν σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην. Οἱ δὲ εἶπον· οὐ δυνάμεθα τοῦτο ποιῆσαι. Λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρων· εἰ μὴ δύνασθε στρέψαι καὶ τὴν ἄλλην, κἄν τὴν μίαν ὑπομείνατε· λέγουσιν αὐτῷ, οὐδὲ τοῦτο δυνάμεθα.

8. Ὁ δὲ Γέρων καλέσας τὸν ἑαυτοῦ μαθητὴν, εἶπεν αὐτῷ· ποιήσον αὐτοῖς μικρὰν ἀθήραν, ἀσθενοῦσι γάρ· εἰ τοῦτο γὰρ οὐ δύνασθε, κἄκεῖνο οὐ θέλετε, τί ὑμῖν ποιήσω;

Τοῦ Πατρὸς

9. Ὁρᾷς, πῶς ὁ Ἅγιος τοὺς μὴ διὰ τὸ ποιῆσαι ἐρωτῶντας συντόμως καὶ αὐθιγῶν ἀπεπέμψατο, μηδὲ ἐμβραδύναι ὅλως ἑάσας μετ' αὐτοῦ, ἵνα μὴ πρὸς τὸ μηδὲν αὐτοὺς ὠφελεῖσθαι, κἄκεῖνον καταργῶσι τῆς πρὸς Θεὸν ὁλοσχεροῦς νεύσεως;

10. Εἰ οὖν οὗτος ὁ τῶν Πατέρων κορυφαϊότατος, καὶ τῶν ἀπαθῶν ἀπαθέστερος ἑαυτὸν ἡσφαλίζετο, πόσῳ γε μάλλον ἡμᾶς προσέχειν ἄξιον, καὶ τοὺς προφάσει δῆθεν ὁμιλίας ἡμῖν παραβάλλοντας, καὶ περὶ τῆς σωτηρίας πυνθανομένους, μηδένα δὲ πόνον ὑπὲρ ἐντολῆς Θεοῦ ὑπομείναι προαιρουμένους, ἢ πράξει τι, ὧν τὸ δοκοῦν φιλοπόνως ἀκούουσι, μετὰ μίαν ὁμιλίαν, ἢ καὶ δευτέραν ὁμοίως ἀνιάτως ἔχοντας, φεύγειν καὶ ἀποτρέπεσθαι, καὶ μὴ εὐκόλως αὐτοῖς ἐμπαρέχειν τὴν εἴσοδον τὴν πρὸς ἡμᾶς, οὕτω γὰρ κἄκεῖνοί τε ἴσως ἐντραπέντες, ἢ σωφρονισθῇσονται, ἢ ἀποστραφῇσονται τῆς οἰκείας νόσου, ἐπιγνώμονες μάλλον γενόμενοι, καὶ οὐκέτι ἡμῖν ἐνοχλήσωσιν.

11. Ἡμεῖς τε, οὐκ ἐκείνων μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἄλλων τῶν ὁμοίως ἀνιάτως νοσεῖν ἐθέλοντων διὰ τῆς ἐξ αὐτῶν φήμης, καὶ τοῦ εἰς αὐτοὺς γεγονότος παραδείγματος ἀπαλλαγέντες, οὐκ ὀχλήσεως μόνον ματαίας, ἀλλὰ καὶ βλάβης οὐ τῆς τυχούσης ἐλευθεροὶ γενησόμεθα, ἦν ἐκ τῆς τῶν ἀδιαφόρων ἀνθρώπων ὁμιλίας ἢ ἡμετέρα πάσχει ἀσθένεια.

Ἐρμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ἐπεσκέφθησαν τὸν Ἀββᾶν Μακάριον μερικοὶ Μοναχοὶ καὶ τὸν ἠρώτησαν, τί πρέπει νὰ κάμουν διὰ νὰ σωθῶσιν. Ὁ Ἀββᾶς Μακάριος, εἰς ἀπάντησιν, εἶπε τὰ ἑξῆς:

— Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί μου, πρέπει, ὅσον ἡμποροῦμεν, νὰ ἀποφεύγωμεν τὰς συναναστροφὰς τῶν κοσμικῶν. Αὐτὸ θὰ μᾶς ὠφελήσῃ πάρα πολύ. Ὡς γνωστόν, οἱ κοσμικοὶ δὲν συζητοῦν τίποτε ἄλλο παρὰ περὶ ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως πραγμάτων, περὶ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων των, περὶ τῶν κτηνῶν καὶ περὶ ἄλλων σχετικῶν. Ἡ τοιαύτη συναναστροφή ἀπομακρύνει τὴν σκέψιν μας ἀπὸ τὸν Θεόν. Ὅχι μόνον δὲ νὰ ἀποφεύγωμεν τὰς μετ' αὐτῶν συζητήσεις, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴ συντρώγωμεν μαζὶ των.

2. Διότι, ἐφ' ὅσον καὶ μόνη ἡ συνομιλία ἀπομακρύνει τὴν σκέψιν

μας ἀπὸ τὸν Θεόν, πόσον περισσότερον θὰ μᾶς βλάβῃ τὸ νὰ συντρώγωμεν καὶ νὰ συμπίνωμεν μαζὶ των; Δὲν ἐννοῶ νὰ τοὺς ἀποφεύγωμεν ὡς ἀκαθάρτους (!)· μὴ γένοιτο! Ἐννοῶ τὸ ἐξῆς: Οἱ κοσμικοὶ τρώγουν δύο καὶ τρεῖς φορὰς τὴν ἡμέραν ἀπὸ ὅλα τὰ φαγητά, ἀλλὰ καὶ κρέατα ἀκόμη! Ἡμεῖς ὁμῶς δὲν τρώγομεν κρέας καὶ ἀπὸ τὰς ὑπολοίπους τροφὰς μόνον μίαν φορὰν τὴν ἡμέραν τρώγομεν. Ἐκτὸς ὁμῶς αὐτοῦ, ἐὰν μᾶς ἴδουν οἱ κοσμικοὶ νὰ τρώγωμεν χορταστικά, ἀμέσως θὰ μᾶς κατακρίνουν καὶ θὰ εἴπουν: Νὰ καὶ οἱ Μοναχοὶ χορταίνουν! Καὶ ὁμῶς ξεχνοῦν, ὅτι καὶ ἡμεῖς ἔχομεν σάρκα, ὅπως καὶ αὐτοί!

3. Ἐὰν πάλιν μᾶς ἴδουν νὰ τρώγωμεν μὲ ἐγκράτειαν τὸ φαγητόν μας καὶ πάλιν θὰ μᾶς κατακρίνουν λέγοντες: Νά! θέλουν νὰ κάμουν ἐπίδειξιν! Τοιουτοτρόπως γινόμεθα ἀφορμὴ νὰ χάνουν τὰς ψυχὰς των! Ἐὰν μᾶς ἴδουν νὰ τρώγωμεν, χωρὶς νὰ ἔχωμεν πλύνει τὰ χέρια μας καὶ νὰ ἔχωμεν τὰ ῥάσα μας λερωμένα, θὰ εἴπουν: Κοίταξε τί βρωμιά-ρηδες εἶναι αὐτοὶ οἱ Μοναχοί! Ἐὰν πάλιν μᾶς ἴδουν νὰ τρώγωμεν, ἀφοῦ προηγουμένως ἔχομεν πλύνει τὰ χέρια μας, θὰ εἴπουν: Νὰ καὶ οἱ Μοναχοὶ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν καθαριότητα τοῦ σώματος. Μὲ τὰς κρίσεις δὲ καὶ ἐπικρίσεις αὐτὰς χάνουν τὴν ψυχὴν των ἐξ αἰτίας μας. Ἡμεῖς δὲ εὐθυνόμεθα διὰ τὴν ψυχικὴν των αὐτὴν ἀπώλειαν!

4. Ἄς ἀπομακρυνθῶμεν λοιπὸν μετὰ σπουδῆς ἀπὸ τὰ τραπέζια των, καὶ ἄς προκαλέσωμεν περισσότερον τὴν κατάκρισίν των, παρὰ τοὺς ἐπαίνους των, διότι ἡ μὲν κατάκρισις των γίνεται ἀφορμὴ νὰ στεφανούμεθα, ὡς ἀδίκως κατακρινόμενοι, ἐνῷ ὁ ἔπαινός των μᾶς προξενεῖ καταστροφὴν, διότι περιπίπτομεν εἰς ἔπαρσιν καὶ ἀλαζονείαν.

5. Τί θὰ ὠφεληθῶ νὰ ἀρέσω εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ παροργίσω τὸν Κύριον καὶ Θεόν μου; Τὴν σκέψιν μου αὐτὴν ἐπικυρώνει καὶ ὁ θεῖος Ἀπόστολος Παῦλος, πού λέγει: «Εἰ γὰρ ἔτι ἀνθρώποις ἡρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην» (Γαλατ. α', 10). Ἄς προσευχηθῶμεν λοιπὸν ἐνώπιον τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ λέγοντες: Ἰησοῦ, ὁ Θεός μας, γλύτωσέ μας καὶ ἀπὸ τὸν ἔπαινον καὶ ἀπὸ τὴν κατάκρισιν τῶν κοσμικῶν καὶ προφύλαξέ μας, νὰ μὴ κάμωμεν τίποτε διὰ νὰ ἀρέσωμεν εἰς αὐτούς· διότι οὔτε ὁ ἔπαινός των ἔχει τὴν δύναμιν νὰ μᾶς εἰσαγάγῃ εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, οὔτε ἡ κατάκρισις των εἶναι τόσον ἰσχυρά, ὥστε νὰ μᾶς ἀποκλείσῃ ἀπὸ τὴν αἰώνιον

1) Ταῦτα φρονῶν καὶ διδάσκων ὁ Ἀββᾶς Μακάριος ἐναρμονίζεται τελείως πρὸς τὸ ὑγιὲς φρόνημα καὶ τὴν ὀρθὴν διδασκαλίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας περὶ τοῦ Μοναχικοῦ βίου, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς ἐπικινδύνους καὶ κατακριθείσας ἀκρότητας αἰρετικῶν καὶ σχισματικῶν τινων, ὡς οἱ περὶ τὸν Εὐσταθίου. Ὅλαι αἱ ἀποφάσεις, σχεδόν, τῆς ἐν Γάγγρᾳ τοπικῆς Συνόδου, συνελθούσης περὶ τὸ 340 μ.Χ., καταδικάζουν τὴν τοιαύτην ἀποστροφὴν πρὸς τοὺς κοσμικοὺς, περὶ ἧς καὶ ὁ Ἀββᾶς Μακάριος ἀποφαίνεται.

Ἀξίζει λοιπὸν νὰ σημειώσωμεν, ὅτι τὸ ὑγιὲς ἀσκητικὸν ἰδεῶδες διεκινήθη πάντοτε ἐντὸς τῆς περιοχῆς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

ζωήν· ἀπ' ἐναντίας, ἢ καθ' ἡμῶν κατάκρισις τῶν ἀνθρώπων, ὅταν εἶναι ἄδικος, συνεργεῖ εἰς τὸ νὰ κληρονομήσωμεν τὴν αἰώνιον ζωήν.

6. Ἐχοντες λοιπὸν ὑπ' ὄψιν μας, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ὅτι θὰ δώσωμεν λόγον εἰς τὸν Θεὸν διὰ πάντα περιττὸν λόγον, ἔχομεν ὑποχρέωσιν νὰ ἀποφεύγωμεν τὰς ἐπιβλαβεῖς συνομιλίας, ὅπως ἀποφεύγει καὶ εἰς τὸν ὄφιν.

7. Μερικοὶ ἀδελφοὶ ἐπεσκέφθησαν κάποτε τὸν Ἀββᾶν Ἀντώνιον καὶ τὸν ἠρώτησαν τί πρέπει νὰ κάμουν διὰ νὰ σωθοῦν. Τότε ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος τοὺς λέγει:

— Δὲν γνωρίζετε τί περὶ τούτου λέγει ἡ Γραφή; Αὐτὰ ποὺ γράφει εἶναι ἀρκετὰ διὰ σᾶς!

— Καὶ ἀπὸ σέ—λέγουν ἐκεῖνοι—θέλομεν νὰ ἀκούσωμεν, Πάτερ, κατὰ ποῖον τρόπον δυνάμεθα νὰ σωθῶμεν.

Εἶπε τότε πρὸς αὐτοὺς ὁ Γέρων:

— Ἀκούσατε λοιπόν! Τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον λέγει, ὅτι εἰς ὅποιον σὲ ραπίσῃ εἰς τὴν δεξιὰν σιαγόνα, πρέπει νὰ στρέψῃς καὶ τὴν ἄλλην.

— Αὐτό,—ἀπήντησαν ἐκεῖνοι,—δὲν ἡμποροῦμεν νὰ τὸ κάμωμεν.

Λέγει πάλιν ὁ Ἅγιος:

— Ἐὰν δὲν ἡμπορεῖτε νὰ στρέψετε τὴν ἄλλην σιαγόνα, τοῦλάχιστον νὰ ὑπομείνετε ἀγογγύστως τὸ ράπισμα ἐπὶ τῆς μιᾶς παρεῖας.

— Οὔτε αὐτὸ ἡμποροῦμεν νὰ τὸ κάμωμεν—εἶπον πάλιν ἐκεῖνοι.

8. Τότε ὁ μέγας πατὴρ Ἀντώνιος ἐστράφη πρὸς τὸν μαθητὴν του καὶ τοῦ λέγει:

— Ἐτοίμασέ τοὺς ὀλίγον ζεστόν κουρκοῦτι, διότι εἶναι ἄρρωστοι· Εὐλογημένοι—εἶπε τότε ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς ἐπισκέπτας του—τὸ ἓνα δὲν ἡμπορεῖτε, τὸ ἄλλο δὲν θέλετε, τότε τί νὰ σᾶς κάμω; (!)

Τ ο ὁ Πα τ ρ ὂ ς

9. Προσέχεις πῶς ὁ Ἅγιος χωρὶς χρονοτριβὴν καὶ ἀμέσως ἀπεδίωξεν αὐτούς, ποὺ τὸν ἠρώτων, ὅχι διὰ νὰ ἐφαρμόσουν τὰς συμβουλὰς του, ἀλλὰ διὰ νὰ περνᾷ ἡ ὥρα; Δὲν ἠνέχθη νὰ παραμείνουν περισσότερο μαζί του, ἐφ' ὅσον καὶ αὐτοὶ οὐδόλως ὠφελοῦντο, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνον ἡμπόδιζον τῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ τελείας ἐπικοινωνίας καὶ τῆς πρὸς τὰ ἄνω ροπῆς.

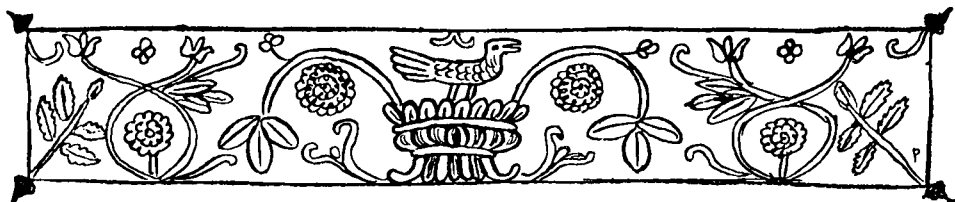
10. Ἐὰν λοιπὸν ὁ ὑψηλότερον ἱστάμενος ὅλων τῶν ἀσκητικῶν Πατέρων καὶ ὁ πλέον ἀπαθὴς ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀπαθεῖς προεφύλασσε τὸν ἑαυτόν του ἀπὸ τὴν ἀργολογίαν, πόσον πρέπει νὰ προσέχωμεν ἡμεῖς καὶ νὰ ἀποφεύγωμεν αὐτοὺς ποὺ ἀσκόπως μᾶς ἐπισκέπτονται, προφασιζόμενοι, ὅτι τάχα θέλουν νὰ συνομιλήσουν μαζί μας ψυχωφελῇ ζη-

1) Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἀξιοπρόσεκτος εἶναι ἡ ἐπαγωγὸς εἰρωνεία, δι' ἧς ὁ Ἅγιος ἐπιδιώκει νὰ καταστήσῃ σαφῇ τὴν ἐπιπολαιότητα τῶν συνομιλητῶν του.

τήματα καὶ νὰ πληροφορηθοῦν διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς των, ἐνῷ δὲν ἔχουν καμμίαν διάθεσιν νὰ ὑπομείνουν κόπους διὰ νὰ ἐφαρμόσουν τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἢ νὰ κάμουν κάτι ἀπὸ ὅσα δῆθεν εὐχαρίστως ἀκούουσιν. Αὐτοὶ καὶ μετὰ τὴν πρώτην καὶ μετὰ τὴν δευτέραν συνομιλίαν παραμένουν ἀθεράπευτοι· αὐτοὺς λοιπὸν πρέπει νὰ τοὺς ἀποφεύγωμεν καὶ νὰ τοὺς ἐμποδίζωμεν νὰ μᾶς ἐπισκέπτωνται. Τοιοῦτοτρόπως ἴσως ἐντραποῦν καὶ ἐκεῖνοι καὶ ἢ συνεισθοῦν ἢ διορθωθοῦν ἀπὸ τὴν ἀσθενείαν τους. Θὰ γίνουν οἱ ἴδιοι ἐτιμῆται τῶν πράξεών των καὶ δὲν θὰ μᾶς ἐνοχλήσουν πλέον.

11. Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς θὰ ἀπαλλαγῶμεν ὅχι μόνον ἀπὸ αὐτοῦς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους ὁμοιοτρόπους των, ποὺ ἐπιμένουν νὰ παραμένουν ἀθεράπευτοι, ἐφ' ὅσον πληροφορηθοῦν τὸν παραδειγματισμόν, ποὺ ἐκάμαμεν εἰς τοὺς πρώτους. Θὰ ἀπαλλαγῶμεν δὲ ὅχι μόνον ἀπὸ ἄσκοπον ἐνόχλησιν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἐνδεχομένην σοβαρὰν βλάβην, τὴν ὁποίαν δυνάμεθα, ὡς ἀσθενεῖς, νὰ ὑποστῶμεν, ἀπὸ τὰς συζητήσεις των καὶ δὲν ἀδιαφόρων καὶ ἀργοσχόλων ἀνθρώπων.

ὑΠΟΘΕCΙC ΜΕΛ᾽

**Καὶ αὐτοῖς δὲ τοῖς παραβάλλουσι, τίς ἡ πρέπουσα
ἐπὶ ξένης ἀναστροφή, καὶ πῶς δεῖ ὀδεύειν
ἢ καὶ συνοδεύειν τοῖς ἀδελφοῖς.**

**Καὶ οἱ ἐπισκέπται πρέπει νὰ γνωρίζουν τὴν συμπεριφορὰν
των εἰς ξένον μέρος καὶ πῶς πρέπει νὰ περιπατοῦν
καὶ νὰ συνοδεύουν τοὺς ἀδελφούς.**

Α'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΑΝ ΑΠΕΛΘΗΣ ἐπὶ ξένης εἰς οἶκον τινός, καὶ ἐξέλθῃ καὶ εἰσὶν σε
κατὰ μόνας, μὴ ἐπάρῃς τὸ πρόσωπόν σου ἄνω κατανοῆσαι τὰ σκεύη
τὰ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ μὴ ἀνοίξῃς τίποτε, εἴτε θυρίδα, εἴτε ἀγγεῖον,
εἴτε βιβλίον, ἀλλ' εἰπὲ αὐτῷ ἔξερχομένῳ· δός μοι μικρὸν ἔργον ἕως οὗ
ἔλθῃς· καὶ ὁ παρέξει σοι, ποιήσον ἀόκνως.

2. Ἐὰν ἀκούσῃς λόγους ἔξω, μὴ βαστάσῃς αὐτούς, καὶ ἐλθὼν εἴ-
πῃς αὐτῷ, μήποτε καὶ σεαυτὸν κἀκεῖνον βλάβῃς.

3. Νεώτερος ὢν, μὴ φορέσῃς ποτὲ καλὸν ἱμάτιον, καὶ μὴ γυμνώ-
σῃς τοὺς ὀδόντας σου ἐν γέλωτι παντελῶς· τὸ δὲ πρόσωπόν σου προσε-
χέτω χαμαὶ αἰσχυρόμενον. Ἐπὶ μὲν τῆς ξένης ὢν, φόρει σανδάλιον· ἕως δ' ἂν ᾗς
ἐν τῷ κελλίῳ, ἄσκησον μὴ φορεῖν σανδάλιον, εἰ μὴ τοι γέ ἀσθενήσῃς· περιπατοῦν-
τος δέ σου, ἔστωσαν αἱ χεῖρες σου κεκολλημέναι τῇ ζώνῃ σου, καὶ μὴ σεῖε αὐτάς,
ὥς οἱ κοσμηκοί, ἀλλὰ μὴ δὲ προσέχῃς ἐκεῖ καὶ ὧδε· μελέτα δὲ ἐν τῷ λογισμῷ σου,
ἢ εὐχου τῷ Θεῷ ἐν τῇ καρδίᾳ σου.

4. Ἐὰν ἀπέρχῃ εἰς πόλιν, ἢ εἰς κώμην, οἱ ὀφθαλμοί σου ἔστωσαν κάτω βλέ-
ποντες, ἵνα μὴ ἐξεγείρῃς σεαυτῷ πολέμους ἐν τῷ κελλίῳ σου. Πορευομένῳ δὲ ἔαν
εἴπῃ σοι γυνή, εἰρήνῃ σοι, ἀποκριθῇτι αὐτῇ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, κάτω προσέχων
τοῖς ὀφθαλμοῖς· ἕως δὲ ἱματίων γυναικῶν, ἔαν δύνῃ μὴ πρόσχῃς.

5. Ἐὰν περιπατῇς μετὰ ἀδελφῶν, μακρυνον σεαυτὸν μικρὸν ἵνα σιωπήσῃς·
εἰ δὲ μετὰ μειζόνων ὀδεύεις, μὴ προάξῃς αὐτὸν παντελῶς· ἔαν γέρων ἐστὶ μεθ' οὗ
συνοδεύεις, καὶ ἐπιφάρῃσθαι σκευῆς, μὴ δῶς βαστάσαι τῷ γέροντι· εἰ δὲ ἀμφότεροι
νεώτεροι ἐστέ, βαστάσατε πρὸς μικρόν, ὃ δὲ βαστάζων προάξει. Ἐν ᾧ δὲ τόπῳ πα-
ραβάλλῃς, μὴ παῖδι ὁμοιωθῇς, ἀλλὰ γενοῦ αἰδοῦμενος ἐν πᾶσι.

6. Μὴ κοιμηθῇς ἐπὶ ξένης εἰς οἰκίαν τινός ὅπου φοβεῖται ἡ καρδιά σου ἁμαρ-
τῆσαι· ἔαν δὲ μέλλῃς γεύσασθαι εἰς τόπον, καὶ μάθῃς ὅτι δεῖ γυναῖκα ἐκεῖ φα-
γεῖν, μὴ καθίσῃς πάντῃ· συμφέρει γάρ σοι θλιῖναι τὸν καλοῦντά σε, ἢ μοιχεύσαι
τὴν καρδίαν σου κρυφίως. Ἐν ᾧ δὲ τόπῳ ἔχεις κοιμηθῆναι, μὴ σκεπάσῃς παλλίον
μετὰ τινός· ποιήσον δὲ εὐχὰς πολλὰς πρὶν κοιμηθῆναι.

7. Ἐὰν δὲ ὀδεύῃτε ἐν ὁδῷ, καὶ ἔστιν ἀσθενής ἐν ὑμῖν, εἰσαταε αὐτὸν προπο-
ρεύεσθαι ὑμῶν, ἵνα, εἰ βουληθῇ καθίσαι, καθίσῃ.

8. Ἐὰν δὲ περιπατῇς μετὰ ἀδελφοῦ, καὶ ἐκκλίνῃς εἰς φίλον σου εἰπεῖν αὐτῷ λόγον διὰ χρεῖαν σῆν, καὶ εἴπῃς τῷ ἀδελφῷ σου κάθου ὧδε, καὶ κατάσχῃ σε ὁ φίλος σου ἵνα φάγῃς, μὴδὲν εἰσέλθῃ εἰς τὸ στόμα σου, ἕως οὗ καλέσῃς καὶ τὸν ἀδελφόν σου καὶ ἀναπαυθῇ μετὰ σοῦ.

9. Ἐὰν δὲ πλείονες ὥσιν οἱ συνοδεύοντές σοι καὶ αἰσχύνη λαβεῖν αὐτοὺς πρὸς τὸν φίλον σου, διότι πολλοὶ εἰσι, μὴ καταφρονήσῃς αὐτῶν, καὶ λάθρᾳ ἀπέλθῃς καὶ φάγῃς, ἐάσας αὐτούς, ἀλλὰ σκόπησον μετ' αὐτῶν τί δεῖ γενέσθαι, καὶ ὃ ἐὰν εἴπωσί σοι, ἀκουσον αὐτῶν ἐν ταπεινώσει· περιπατῶν δὲ μετ' αὐτῶν γενοῦ μὴ μετρίων ἑαυτὸν φεύγων τὰς δουλικὰς διακονίας.

10. Ἐὰν ἀπέλθῃς ἐπὶ ξένης μετὰ ἀδελφῶν, ὧν οὐ γινώσκεις, καὶ εὗρεθῶσι μικρότεροί σου, τὴν τιμὴν δὸς αὐτοῖς τὴν πρώτην· εἰ δὲ συμβῇ εἰς ἀγαπητόν σου εἰσελθεῖν μετ' αὐτῶν, ἕασον αὐτοὺς πρὸ σοῦ ἐν ἅπασιν, εἴτε ἐν τῇ λεκάνῃ, εἴτε ἐν τῷ βαλεῖν τὴν χεῖρα ἐν τῇ τραπέζῃ καὶ μὴ ποιήσῃς σεαυτὸν ὥς ὅτι διὰ τῆς σῆς προφάσεως ἐδέχθησαν, ἀλλὰ δὸς αὐτοῖς τὴν τιμὴν λέγων, ὅτι δι' ὑμᾶς ἐποίησε μετ' ἐμοῦ τὸ ἔλεος.

11. Ἐὰν ὀδεύῃς μετὰ ἀδελφῶν καὶ εὗρεθῇ ἐν αὐτοῖς εἷς, εἰς ὃν ἔχεις ἀγάπην διὰ τὸν Θεόν, μὴ παρῶνσιόν σου μετ' αὐτοῦ ἐκείνων βλεπόντων, μήποτε εὗρεθῇ ἐν αὐτοῖς ἀσθενής, καὶ ἐκτακῇ ἀπὸ τοῦ ζήλου, καὶ σὺ βαστάσῃς αὐτοῦ τὴν ἁμαρτίαν, ὅτι δέδωκας αὐτῷ τόπον τοῦ ἁμαρτῆσαι.

12. Ἐὰν ἀπέλθῃς πρὸς τινας, μὴ προσδοκήσῃς, ὅτι χαρῆναι ἔχωσι μετὰ σοῦ πάνν, ἵνα, ἐὰν δέξωνται σε, εὐχαριστήσῃς τῷ Θεῷ.

13. Ἐὰν ἀπέλθῃς μετὰ ἀδελφῶν σου πρὸς ἀδελφὸν πτωχόν, μὴ θλίψῃς αὐτὸν εἰς τινα χρεῖαν, ἀλλὰ ἀγοράσατε δαπάναις ἑαυτῶν ἅ μέλλετε φαγεῖν, ἕως οὗ περισυεθῇ αὐτῷ· ὑμῖν δὲ ἀρκέσει καὶ ἡ σκέπη ἣν εὗρατε.

14. Ἐὰν εἰσέλθῃς εἰς Μοναχοῦ κελλίον, ὃν οὐ γινώσκεις, ὅπου ἐὰν ἐάσῃ σε καθέζεσθαι, καθέξου, καὶ μὴ εἰσέλθῃς εἰς ἕτερον κελλίον, ἕως οὗ αὐτός σε καλέσῃ.

15. Ἐὰν περιπατῇτε μετ' ἀλλήλων ἐν ὁδῷ, προσέχετε ἐν ἅπασιν τῷ λογισμῷ τοῦ ἐν ὑμῖν ἀσθενοῦς, κἄν τε χρήσῃ τοῦ καθίσαι ὀλίγον, κἄν τε γεύσασθαι πρὸ τῆς ὥρας μικρόν.

16. Ἐὰν εὗρεθῇτε ἐπὶ ξένης, μὴ παρῶνσιον αὐτῇ εἰς ὃν ἂν εἰσέλθῃτε τόπον ἐν μηδενὶ πράγματι, ἵνα ὠφελθῶσιν ἐκ τοῦ τύπου ὑμῶν, καὶ μάλιστα ἐν τῇ κρυπτῇ καὶ φαινομένην σιωπῇ· ἡ γὰρ παρῶνσιον, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα πάθη, εὗρίσκειται ἐν τῷ ἀσθενεῖ διὰ τὴν ἀργίαν τῆς καρδίας αὐτοῦ, ὅτι οὐ βλέπει τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας.

17. Ἐὰν ἡσυχάζῃς ἐν τῷ κελλίῳ σου, καὶ ὥρισας σεαυτῷ τοῦ φαγεῖν εἰς ὥραν, ἢ μὴ ἐσθίειν ἐψητόν, ἢ ἄλλον οἰονδήποτε πρᾶγμα τοιοῦτον, καὶ ἐξέλθῃς ἐπὶ ξένης, φύλαξον μὴ εἰπεῖν τινι καθεζόμενος ἐπὶ τῆς τραπέζης, ὅτι συγχώρησόν μοι, οὐκ ἐσθίω τοῦτο, ἐπεὶ ὁλος σου ὁ κόπος εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν σου ἀπῆλθεν ἐν ματαιότητι· ὁ Δεσπότης γὰρ σου ὁ Σωτὴρ εἶπεν, ὅτι ποιήσῃς ἐν τῷ κρυπτῷ, ἵνα ὁ Πατήρ σου παρασχῇ σὲ ἐν τῷ φανερώ.

18. Ὁ ἀγαπῶν τοὺς κόπους αὐτοῦ, φυλάξει αὐτοὺς ἵνα μὴ ἀπόλλωνται.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

ΕΑΝ ΜΕΤΑΒῆΣ εἰς ξένον μέρος καὶ σὲ φιλοξενήσῃ κάποιος εἰς τὸν οἶκόν του, νὰ ἔχῃς ὑπ' ὄψιν σου τὰ ἐξῆς πράγματα: Ὅταν αὐτός, πού σε φιλοξενεῖ, ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ σπίτι του καὶ σὲ ἀφήσῃ μόνον σου, νὰ μὴ σηκώσῃς τὸ πρόσωπόν σου διὰ νὰ ἐξετάσῃς τὰ ἀντικείμενα, πού εὗρισκονται εἰς τὸ σπίτι. Ἐπίσης νὰ μὴ ἀνοίξῃς τίποτε, εἴτε παράθυρον, εἴτε βιβλίον, εἴτε δοχεῖον. Ὅταν πρόκειται νὰ

ἐξέλθῃ ζήτησέ του μικρὸν ἐργόχειρον, διὰ νὰ ἀπασχολῇσαι μέχρις ὅτου ἐπανέλθῃ. Ὅ,τι δὲ σοῦ ὑποδείξῃ, κάμε το ἀκούραστα.

2. Ἐάν, εὐρισκόμενος ἔξω τοῦ ξένου οἴκου, ἀκούσης νὰ ὁμιλοῦν, μὴ δώσης προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους αὐτούς, καὶ πρὸ παντὸς μὴ τοὺς συγκρατήσης, διὰ νὰ τοὺς μεταφέρῃς εἰς τὸν φιλοξενούντα σε οἰκοδεσπότην, μήπως καὶ ἐκεῖνον καὶ τὸν ἑαυτὸν σου βλάψῃς.

3. Ἐφ' ὅσον εἶσαι ἀκόμῃ νέος, ποτὲ νὰ μὴ φορέσης καινούργιο ἔνδυμα καὶ ποτὲ νὰ μὴ γελάσῃς ἀδιάκριτα, ὥστε νὰ φανοῦν τὰ δόντια σου. Τὸ πρόσωπόν σου νὰ εἶναι πάντοτε κάτω σκυμμένον ἀπὸ ἐντροπὴν. Ὅταν εὐρίσκεσαι εἰς ξένον μέρος, μακρὰν τοῦ κελλίου σου, νὰ φορᾷς σανδάλια· ὅταν ὁμως παραμένῃς μέσα εἰς τὸ κελλί σου, νὰ συνηθίσῃς νὰ περπατᾷς ξυπόλυτος, ἐκτὸς ἔαν εἶσαι ἄρρωστος. Ὅταν βαδίζῃς, αἱ χεῖρες σου νὰ παραμένουν σταθεραὶ εἰς τὴν ζώνην σου καὶ νὰ μὴ τὰς κινῇς, ὅπως κάμνουν οἱ κοσμικοί· οὔτε νὰ στρέφῃς τὰ βλέμματά σου ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Ἡ σκέψις σου νὰ μὴ σκορπᾷ, ἀλλὰ νὰ εἶναι συγκεντρωμένη εἰς τὴν μελέτην καὶ ἡ καρδιά σου νὰ προσεύχεται νοερώς.

4. Ὅταν ἐπισκέπτεσαι μίαν πόλιν ἢ ἓνα χωρίον οἱ ὀφθαλμοί σου νὰ εἶναι κατεβασμένοι διὰ νὰ μὴ ἐξεγείρεται εἰς τὴν ψυχὴν σου φιλήδονος πόλεμος, ὅταν ἐπιστρέφῃς εἰς τὸ κελλίον σου. Ἐάν συμβῇ, ὅταν θὰ προχωρῇς, νὰ σὲ χαιρετήσῃ γυνὴ καὶ νὰ σοῦ εἰπῇ· «Εἰρήνῃ εἰς σέ» ἀπάντησέ της σιωπηλῶς εἰς τὴν καρδίαν σου, χωρὶς νὰ σηκώσῃς τοὺς ὀφθαλμούς σου νὰ τὴν ἴδῃς. Ἐάν ἤμπορῇς οὔτε αὐτὰ τὰ ἐνδύματα τῶν γυναικῶν νὰ μὴ προσέχῃς· τόση νὰ εἶναι ἡ αὐτοσυγκέντρωσίς σου.

5. Ἐάν συμβαδίζῃς μὲ ἄλλους Μοναχοὺς, νὰ ἀπομακρύνεσαι ὀλίγον, διὰ νὰ ἐφαρμόξῃς τὴν σιωπὴν. Ἐάν συμπορεύεσαι μὲ μεγαλυτέρους σου, πρόσεξε νὰ μὴ τοὺς προσπεράσῃς καθόλου. Ἐάν συμβαδίζῃς μὲ γέροντα καὶ μεταφέρετε ἀντικείμενον, μὴ ἀνεχθῇς τὸ ἀντικείμενον αὐτό, ὅσον βαρὺ καὶ ἔαν εἶναι, νὰ τὸ κρατήσῃ ὁ γέρων· ἔαν πάλιν εἴσθῃ νεώτεροι, τότε ὀλίγον ὁ ἓνας καὶ ὀλίγον ὁ ἄλλος ἅς τὸ κρατήσετε· πάντως ἐκεῖνος πού τὸ κρατεῖ νὰ προπορεύεται. Ὅταν ἐπισκέπτεσαι ἓνα τόπον, νὰ μὴ ἀποκτᾷς θάρος μὲ τοὺς ἐκεῖ ἀνθρώπους, ἀλλὰ νὰ εἶσαι πάντοτε κόσμιος εἰς ὅλα.

6. Εἰς τὸ ξένον μέρος, ὅπου θὰ εὐρίσκεσαι, μακρὰν τοῦ κελλίου σου, μὴ κοιμηθῇς εἰς οἶκον, ὅπου σὲ πληροφοροεῖ ἡ καρδιά σου, ὅτι θὰ ἀμαρτήσῃς. Ὅταν πληροφορηθῇς, ὅτι ἐκεῖ πού θὰ καθήσῃς διὰ φαγητόν, πρόκειται νὰ συμφάγῃ καὶ γυνή, νὰ φύγῃς ἀμέσως. Εἶναι προτιμότερον διὰ σὲ νὰ στενοχωρήσῃς τὸν καλὸν ἄνθρωπον, πού σὲ ἐκάλεσεν εἰς τὸ τραπέζι του, παρὰ νὰ μοιχεύσῃς κρυφίως εἰς τὴν καρδίαν σου ('). Ὅπου δὲ κοιμηθῇς, μὴ σκεπασθῇς μὲ τὸ ἴδιον σκέπασμα μαζὶ μὲ ἄλλον· πρὶν κοιμηθῇς νὰ εἴπῃς πολλὰς εὐχάς, διὰ νὰ ἐπικαλεσθῇς τὴν Θεῖαν Χάριν.

1) «Πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτὴν ἤδη ἑμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ» (Ματθ. ε', 28).

7. Ἐὰν βαδίζετε καὶ ὑπάρχη εἰς τὴν συντροφιά σας ἀσθενής, ἀφήσατέ τον νὰ προπορεύεται, ὥστε, ὅταν θελήσῃ, νὰ καθίσῃ.

8. Ἐὰν συμβαδίζῃς μὲ ἀδελφὸν καὶ τὸν ἐγκαταλείψῃς ἐπ' ὀλίγον διὰ νὰ συναντήσῃς κάποιον φίλον σου, πού εἶναι ἀνάγκη, καὶ ὁ ἀδελφὸς σὲ περιμένει εἰς τὸν δρόμον, νὰ μὴ βάλῃς οὔτε μπουκιά εἰς τὸ στόμα σου, ὅταν ὁ φίλος σου θὰ σοῦ προτείνῃ φαγητόν, ἐὰν προηγουμένως δὲν καλέσῃς ἀπὸ τὴν ὁδὸν καὶ τὸν ἀδελφόν, διὰ νὰ ἀναπαυθῇτε μαζὶ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ φίλου σου.

9. Ἐὰν πάλιν εἰσθε πολλοὶ καὶ ἐντρέπεσαι νὰ τοὺς πάρῃς ὅλους αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον τοῦ φίλου σου, νὰ μὴ τοὺς περιφρονήσῃς καὶ φάγῃς κρυφά, ἀδιαφορῶν ἐὰν σὲ περιμένουν· σκεφθῇτε μαζὶ τί πρέπει νὰ γίνῃ καὶ νὰ ἐκτελέσῃς μὲ ταπεινῶσιν αὐτό, πού θὰ σοῦ ὑποδείξουν. Συμπορευόμενος δὲ μετ' αὐτῶν, πρόσεξε νὰ μὴ ἀποφεύγῃς τὰς ταπεινὰς ὑπηρεσίας, πού ἰπαιτοῦνται πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀδελφῶν.

10. Ἐὰν εὗρεθῇτε εἰς ξένον μέρος ἀδελφοὶ τινες, τοὺς ὁποίους δὲν γνωρίζεις, σὺ νὰ τοὺς ἀποδώσῃς τὴν πρώτην τιμὴν, ἔστω καὶ ἐὰν εἶναι μικρότεροί σου. Ἐὰν δὲ ὅλοι μαζὶ φιλοξενηθῇτε ἀπὸ ἀγαπητόν σου πρόσωπον, ἄφησέ τους νὰ εἶναι πρῶτοι, εἴτε εἰς τὴν λεκάνην διὰ νὰ πλυνθοῦν, εἴτε εἰς τὸ τραπέζι διὰ νὰ ἀρχίσουν πρῶτοι τὸ φαγητόν. πρόσεξε δὲ νὰ μὴ φανῇς εἰς αὐτούς, ὅτι τάχα ἐξ αἰτίας σου ἐφιλοξενήθησαν, ἀλλ' ἀπεναντίας τιμησέ τους, φρονῶν καὶ λέγων πρὸς αὐτούς, ὅτι διὰ σᾶς ὁ καλὸς αὐτὸς ἄνθρωπος ἐλυπήθη καὶ ἐμέ.

11. Ἐὰν συμπορεύεσαι μαζὶ μὲ ἀδελφούς καὶ εἰς τὴν συντροφίαν σας ὑπάρχη κάποιος, εἰς τὸν ὁποῖον τρέφεις ἰδιαιτέραν κατὰ Θεὸν ἀγάπην, μὴ ἐκδηλώσῃς πρὸς αὐτὸν τὰ αἰσθηματά σου αὐτά, διότι ὑπάρχει κίνδυνος νὰ εὗρεθῇ κάποιος ἀσθενὴς κατὰ τὴν συνείδησιν, καὶ νὰ φθονήσῃ, ὅποταν σὺ θὰ ἔχῃς τὴν ἁμαρτίαν του, διότι σὺ τοῦ ἔδωσες εὐκαιρίαν νὰ ἁμαρτήσῃ.

12. Ὅταν πρόκειται νὰ μεταβῇς εἰς γνωστούς σου, νὰ μὴ περιμένῃς, ὅτι θὰ χαροῦν πάρα πολὺ ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψίν σου αὐτήν· νὰ εὐχαριστήσῃς λοιπὸν τὸν Θεὸν ἐὰν σὲ δεχθοῦν.

13. Ἐὰν μεταβῇτε πολλοὶ εἰς ἓνα πτωχὸν ἀδελφόν σας, νὰ μὴ τὸν στενοχωρήσῃτε διὰ τίποτε· νὰ ἀγοράσετε μὲ ἑξοδά σας τὰς τροφάς, πού θὰ σᾶς χρειασθοῦν, νὰ κανονίσετε δὲ νὰ μείνουν καὶ εἰς αὐτὸν περισσεύματα· ὥς σᾶς εἶναι ἀρκετὸν δέ, ὅτι εὗρήκατε σκέπην ὑπὸ τὴν ὁποίαν νὰ κοιμηθῇτε.

14. Ἐὰν εἰσέλθῃς εἰς κελλίον Μοναχοῦ, τὸν ὁποῖον δὲν γνωρίζεις, ὅπου σὲ βάλῃ νὰ καθίσῃς, κάθισε, καὶ μὴ εἰσέλθῃς εἰς ἄλλο κελλί, μέχρις ὅτου σὲ καλέσῃ ἐκεῖνος.

15. Ἐὰν μερικοὶ ἀδελφοὶ συμβαδίζετε, νὰ προσέχετε εἰς ὅλα τὰ σημεῖα τὸν λογισμόν τοῦ ἀσθενοῦς συνοδοιπόρου σας· ἐὰν εἶναι ἀνάγκη, νὰ καθήσῃ ὀλίγον, καὶ ἐὰν πρέπει, νὰ φάγῃ ὀλίγον πρὸ τῆς καθωρισμένης ὥρας.

16. Ὄταν εὐρεθῇτε εἰς ξένον τόπον, νὰ μὴ ἀποκτῆσετε εὐκόλως θάρρος δι' ὅ,τιδήποτε ζήτημα, ὥστε, βλέποντες οἱ ἄνθρωποι τὴν καλὴν συμπεριφορὰν σας, ὠφελιθῶσιν· νὰ διατηρῆσετε δὲ ἐπιμελῶς καὶ τὴν ἐσωτερικὴν σιωπὴν καὶ τὴν ἐξωτερικὴν. Μὴ λησμονῆτε, ὅτι τὸ ἀναιδὲς θάρρος καὶ τὰ διάφορα πάθη ἀναπτύσσονται εἰς τὸν ἀσθενῆ κατὰ τὴν συνείδησιν, πού ἐφθασεν εἰς τὴν κατάστασιν αὐτήν, διότι ἡ καρδιά του δὲν ἐκινεῖτο εἰς εὐχὴν καὶ εὐσεβεῖς στοχασμούς. Ὁ ἄνθρωπος αὐτός, πού ἡ καρδιά του ἀργεῖ εἰς θεοφιλῇ κίνησιν, ποτὲ δὲν κατορθώνει νὰ ἴδῃ τὰς ἀμαρτίας του.

17. Ὄταν ἡσυχάζῃς εἰς τὸ κελλίον σου, εἶσαι ἐλεύθερος νὰ θέσῃς ὅρους εἰς τὸν ἑαυτὸν σου· νὰ τρώγῃς εἰς ὠρισμένην ὥραν, νὰ ξηροφαγῇς καὶ νὰ ἀποφεύγῃς ψημένον φαγητόν, ὡς καὶ οἰονδήποτε ἄλλον σχετικὸν ὅρον· ἐφ' ὅσον ὁμως ἐξέλθῃς τοῦ κελλίου καὶ μεταβῇς εἰς ξένον μέρος, πρόσεξε ἐκεῖ πού θὰ καθίσῃς, διὰ νὰ φάγῃς, μὴ φανερώσῃς τὸν κανόνα σου, λέγων, συγχωρήσατέ με, ἐγὼ δὲν τρώγω αὐτὸ τὸ φαγητόν· τότε ὅλον τὸν κόπον σου ἀπὸ τὴν ἄσκησιν τὸν ἔρριψες ἀσκόπως εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ. Μὴ λησμονῆς, ὅτι ὁ Δεσπότης ἡμῶν Σωτὴρ διέταξε νὰ φυλάττωμεν τὴν νηστείαν μας ἐν τῷ κρυπτῷ, ἵνα ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ οὐράνιος ἀποδώσῃ τὸν μισθὸν ἐν τῷ φανερῷ (!).

18. Ἐκεῖνος πού ἀγαπᾷ τοὺς ἀσκητικούς του κόπους, φροντίζει νὰ τοὺς διασφαλίσῃ ἀπὸ ὑπερηφάνειαν καὶ ματαιοδοξίαν, διὰ νὰ μὴ χαθούν.

Β'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

Δ ΠΗΛΘΕ ποτε ὁ Ἀββᾶς Ἰσίδωρος πρὸς τὸν Ἀββᾶν Θεόφιλον τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀλεξανδρείας· καὶ ὡς ὑπέστρεψεν εἰς τὴν σκῆτιν, ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ πῶς ἡ πόλις; ὁ δὲ εἶπε· φύσει, ἀδελφοί, ἐγὼ πρόσωπον ἀνθρώπου ἄλλου οὐκ εἶδον, εἰ μὴ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου.

2. Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐταράχθησαν, λέγοντες· ἄρα ἐχάωθησαν, Ἀββᾶ; ὁ δὲ ἀπεκρίθη· οὐχί, ἀλλ' οὐκ ἐνίκησέ με ὁ λογισμὸς τοῦ ἰδεῖν τινα· καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν τὴν προσοχὴν καὶ ἀκριβείαν τοῦ Γέροντος. Καὶ ἡμεῖς οὖν ἀπὸ τοῦ μετεωρισμοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς φυλάττειν σπουδάζωμεν.

3. Ποτὲ εἰς τὰ κελλία ἐορτῆς γενομένης, ἦσθιον οἱ ἀδελφοὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ· ἦν δὲ ἐκεῖ ἀδελφὸς καὶ εἶπε τῷ ὑπηρετοῦντι· οὐκ ἐσθίω ἔψημα, ἀλλὰ ἄλας· καὶ ἐφώνησεν ὁ διακονῶν ἄλλον ἀδελφὸν ἐμπροσθεν τοῦ λαοῦ λέγων· ὁ δεῖνα ὁ ἀδελφὸς οὐκ ἐσθίει ἐψημα, φέρε αὐτῷ ἄλας.

4. Καὶ ἀνέστη τις τῶν Γερόντων καὶ εἶπεν αὐτῷ· συνέφερέ σοι σήμερον ἐν τῷ κελλίῳ σου φαγεῖν κρέα ἢ ἀκοῦσαι τὴν φωνὴν ταύτην ἐνώπιον τοῦ λαοῦ.

1) «Ὄταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ» (Ματθ. Ἑ', 16—18).

5. Ἀδελφὸς εἰς Σκήτιν, μὴ ἐσθίων ἄρτον, παρέβαλέ τινα μεγάλῳ Γέροντι· εὐκαίρῃσαν δὲ καὶ ἄλλοι ξένοι ἐκεῖ· καὶ ἐποίησεν ὁ Γέρων μικρὸν ἔψημα δι' αὐτούς, καὶ ὥς ἐκάθησαν φαγεῖν, ὁ Ἀσκητὴς παρέθηκεν ἑαυτῷ μόνα ἐρεβίνθια βρεκτά, καὶ ἥσθιεν.

6. Ὡς οὖν ἀνέστησαν ἐκ τῆς τραπέζης, λαβὼν αὐτὸν ὁ Γέρων κατ' ἰδίαν, εἶπεν αὐτῷ· ἀδελφέ, ἐὰν παραβάλης τινί, μὴ ἐκφαίνης σου τὴν πολιτείαν· εἰ δὲ θέλεις κρατεῖν σου τὴν ἄσκησιν, κάθου ἐν τῷ κελλίῳ σου, καὶ μηδαμοῦ ἐξέρχου· ὁ δὲ παιδευθεὶς τῷ λόγῳ τοῦ Γέροντος, γέγονεν οἰκονομικὸς ἐν τῇ ἀπαντήσῃ τῶν ἀδελφῶν.

7. Εἶπε Γέρων· ἐὰν παραβάλης πούποτε, μὴ θελήσης δεῖξαι τὴν πολιτείαν σου, ἥ ὅτι οὐ τρώγεις ἔλαιον, ἢ ὀψάριον ἢ ἔψημα, μόνον δὲ τὸν οἶνον μὴ καταλύσης, ἐὰν φοβῇ τὸν πόλεμον, κἂν μέμψωνται σε τινὲς μὴ μελήσῃ σοι.

8. Ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα λέγων· ἐὰν εὗρεθῶ εἰς ἀγάπην Πατέρων, τί ποιήσω; ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· ἀντὶ νηστείας πῆξον ἄμετρον προσευχὴν ἐν ταπεινώσει· ἔφη ὁ ἀδελφός· καὶ πῶς δύναμαι τρώγειν καὶ λαλούντων ἀκοῦειν καὶ προσεύχεσθαι; λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· ἡ βία πάντα δύναται, καὶ εἰ θέλεις εἶναι Μοναχός, ταύτην ἀεὶ κράτει· ὁ γὰρ μὴ ἔχων αὐτήν, οὐκ ἔστι Μοναχός.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Ἀββᾶς Ἰσιδώρος μετέβη πρὸς συνάντησιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, Ἀββᾶ Θεοφίλου.

Ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν σκήτην, τὸν ἐπεσκέφθησαν οἱ ἀδελφοὶ καί, μεταξὺ ἄλλων, τὸν ἠρώτησαν:

— Πῶς εἶναι, Ἀββᾶ, ἡ πόλις τῆς Ἀλεξανδρείας;

— Σᾶς διαβεβαίῳ, ἀδελφοί, μου,—ἀπεκρίθη ὁ Γέρων,—ὅτι ἐγὼ κανενὸς ἄλλου ἀνθρώπου τὸ πρόσωπον δὲν εἶδον, ἐκτὸς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου.

2. Ἡ πληροφορία αὕτῃ ἀνησύχησε τοὺς Πατέρας τῆς σκήτης, οἱ ποῖοι μὲ περιέργειαν ἠρώτησαν ἐκ δευτέρου.

— Μήπως ἤνοιξεν ἡ γῆ καὶ τοὺς κατέπιεν, Ἀββᾶ;

— Ὅχι,—ἀπεκρίθη ὁ Γέρων,—δὲν ἐχάθησαν οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ δὲν μὲ ἐνίκησεν ὁ λογισμὸς νὰ ἴδω κανένα εἰς τὸ πρόσωπον.

Οἱ παριστάμενοι, μόλις ἤκουσαν αὐτὴν τὴν ἀπάντησιν, ἐθαύμασαν διὰ τὴν προσοχὴν καὶ ἀκρίβειαν τοῦ Γέροντος. Καὶ ἡμεῖς λοιπὸν πρέπει νὰ φροντίζωμεν νὰ προσφυλάσσωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας ἀπὸ τὴν ἄσκοπον καὶ φιλοπερίεργον περιφορὰν τῶν ὀφθαλμῶν μας.

3. Κάποτε εἰς τὰ κελλία ἐγένετο ἐορτὴ καὶ οἱ ἀδελφοὶ συνέτρωνον εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ καθολικοῦ (¹) τῆς σκήτης. Μεταξὺ αὐτῶν παρευρίσκετο καὶ ἓνας Μοναχός· οὗτος εἰς μίαν στιγμὴν ἀπευθύνεται πρὸς τὸν τραπεζάρην καὶ τοῦ λέγει:

— Ἐγὼ δὲν τρώγω μαγειρευμένον φαγητόν· φέρε μου, σὲ παρακαλῶ, ἀλάτι.

1) Καθολικὸν=ὁ κεντρικὸς Ναὸς τῆς σκήτης μετὰ τῶν ἐξαρτημάτων του.

Ὁ τραπεζάρης τότε ἀπευθύνεται πρὸς ἄλλον Μοναχὸν καί, ἐνώπιον ὄλων, τοῦ φωνάζει:

—Ὁ τάδε ἀδελφὸς δὲν τρώγει μαγειρευμένον φαγητόν. Φέρε του ἀλάτι.

4. Ἀμέσως τότε ἐσηκώθη ἀπὸ τὴν ὁμήγουριν ἓνας ἐκ τῶν Γερόντων καὶ λέγει εἰς αὐτὸν τὸν ἀδελφόν, πού ἐζητοῦσεν ἀλάτι διὰ νὰ φάγῃ:

—Ἦτο προτιμότερον διὰ σέ, ἀδελφέ, νὰ καθήσῃς σήμερον εἰς τὸ κελλίον σου καὶ νὰ φάγῃς κρέας, παρὰ νὰ ἀκουσθῇ αὐτὴ ἡ φωνὴ ἐνώπιον αὐτῆς τῆς συνάξεως.

5. Ἐξῆς κάποτε εἰς τὴν σκήτην ἓνας Μοναχός, πού δὲν ἔτρωγε, δι' ἄσκησιν, οὐδόλως ἄρτον. Μίαν λοιπὸν ἡμέραν ἐπεσκέφθη ἓνα μέγαλον καὶ ὀνομαστὸν Γέροντα· κατὰ σύμπτωσιν εἰς τὸ κελλί τοῦ Γέροντος εὐρίσκοντο, ὡς φιλοξενούμενοί του, καὶ μερικοὶ ἄλλοι ξένοι. Χάριν αὐτῶν ὁ Γέρων ἔψησεν ὀλίγον φαγητόν καὶ τοὺς παρέθεσε. Μόλις ἐκάθισαν διὰ νὰ φάγουν, ὁ Ἀσκητὴς, πού ἐπεσκέφθη τὸν Γέροντα, ἔβγαλεν ὀλίγα βρεγμένα ρεβίθια καὶ ἔτρωγεν ἐνώπιον ὄλων.

6. Ἀφοῦ ἐτελείωσαν τὸ φαγητόν καὶ ἐσηκώθησαν ἀπὸ τὴν τράπεζαν, παραλαμβάνει ὁ Γέρων ἰδιαιτέρως τὸν Ἀσκητὴν καὶ τοῦ λέγει:

—Ἀδελφέ μου, ὅταν ἐπισκέπτεσαι κάποιον ἄλλον ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί σου, μὴ τοῦ φανερώνης τὸν τρόπον τῆς ζωῆς σου· ἐὰν πάλιν ἐπιθυμῇς νὰ παραμένῃς εἰς τὰ μέτρα τῆς ἀσκήσεώς σου, τότε νὰ μὴ ἐξέρχεσαι καθόλου ἀπὸ τὸ κελλί σου.

Ὁ Ἀσκητὴς ἔδωσε προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους τοῦ Γέροντος, ὠφελήθη ἀπὸ αὐτοὺς καὶ ἔκτοτε, ὅσάκις συνηντᾶτο μὲ ἄλλους ἀδελφούς, ἐπρόσεχε νὰ συμπεριφέρεται ὅπως ὅλοι οἱ ἄλλοι ἀδελφοί.

7. Ἐνας γέρων Ἀσκητὴς ἔδωκεν εἰς νεωτέρους τὴν ἐξῆς συμβουλὴν: Ἐὰν ἐπισκεφθῇς κάποιον εἰς ἄλλο μέρος, μὴ θελήσῃς νὰ τοῦ φανερώσῃς τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὅποιον ζῇς εἰς τὸ κελλίον σου, ἢ ὅτι δὲν τρώγεις ἔλαιον, ἢ ψάρι, ἢ μαγειρευμένον φαγητόν. Ὅ,τι σοῦ προσφέρουν νὰ τὸ καταλύσῃς, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν οἶνον, ἐὰν φοβᾶσαι τὸν πόλεμον τῆς μέθης· ἔστω καὶ ἐὰν ἀκόμη μερικοὶ σὲ κατηγορήσουν, σὺ νὰ μὴ σὲ ἐνδιαφέρῃ, ὥστε νὰ ὑποχωρήσῃς.

8. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα:

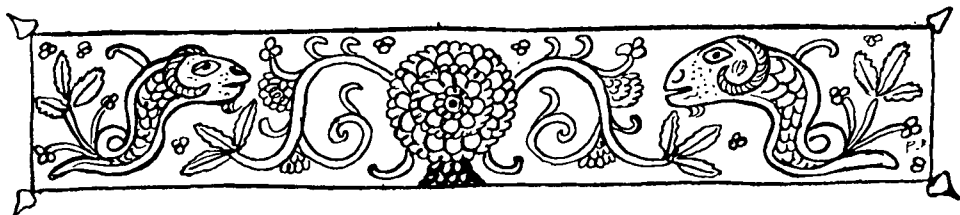
—Ἐὰν συντρώγω μὲ ἄλλους Πατέρας, τί νὰ κάμω;

—Ἀντὶ νὰ νηστεύσῃς—ἀπήντησεν ὁ Γέρων—νὰ ἀποδυθῇς μὲ ταπεινώσιν εἰς ἰσχυρὰν καὶ ἀσταμάτητον προσευχὴν.

—Πῶς εἶναι δυνατόν—ἐπανέλαβε πάλιν ὁ ἀδελφός—νὰ τρώγω, νὰ προσέχω αὐτούς, πού ὁμιλοῦν, καὶ συγχρόνως νὰ προσεύχωμαι;

—Ἡ ἐπίμονος προσπάθεια, ἡ βία—ἀπήντησεν ἐκ δευτέρου ὁ Γέρων—ὅλα τὰ κατορθώνει. Ἐὰν θέλῃς νὰ εἶσαι τέλειος Μοναχός ὀφείλεις νὰ ἔχῃς πάντοτε βίαν εἰς τὸν ἑαυτόν σου.

Αὐτός, πού δὲν ἔχει βίαν, δὲν εἶναι τέλειος Μοναχός.

ὑΠΟΘΕCΙC ΜΥ'

“Οτι δεῖ πάντα τὸν προσιόντα ἡμῖν ἐπὶ τὸ ἐλέους τυχεῖν
μὴ ἀποστρέφειν κενόν, ἀλλ’ ὡς ἐκ Θεοῦ πεμπόμενον
προσδέχεσθαι προσηνῶς, καὶ μεταδιδόναι ὧν ἔχομεν,
κἂν ἀναδεύηται, ἀνεξικακεῖν καὶ μὴ ὀργίζεσθαι
κατὰ Θεοῦ μίμησιν, καὶ ὅτι τοὺς ἐλεήμονας ὁ
Θεὸς μειζόνως πολλάκις ἀμείβεται· καὶ πῶς
δεῖ καὶ παρὰ τίνων τὴν μετάδοσιν
ἐν Κοινοβίοις ἐνεργεῖσθαι.

Πρέπει αὐτοὺς ποὺ μᾶς ἐπισκέπτονται, διὰ τὰ μᾶς ζητήσουν
ἐλεημοσύνην, νὰ μὴ τοὺς ἀποδιώκωμεν μὲ κενὰς χεῖρας, ἀλλὰ
νὰ τοὺς δεχώμεθα μὲ ἀγάπην ὡς ἀπεσταλμένους τοῦ Θεοῦ,
καὶ νὰ τοὺς δίδωμεν ἀπὸ ὅ,τι ἔχομεν, ἔστω καὶ ἐὰν εἶναι
ἀπαιτητικοί. Νὰ εἴμεθα ἀνεξικακοὶ καὶ νὰ μὴ ὀργιζώ-
μεθα, μιμούμενοι τὸν Θεόν. Ὁ Θεὸς ἀμείβει πολλὰς
φορὰς τοὺς ἐλεήμονας μὲ πολὺν μεγάλας ἀμοιβάς·
καὶ πῶς πρέπει καὶ ὑπὸ ποίων νὰ γίνεται
ἡ ἐλεημοσύνη εἰς τὰ Κοινόβια.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ, ὁ καὶ τοὺς βίους τῶν ἐν Ἱταλίᾳ Ἀγίων
συγγραψάμενος ἐν διαλόγου σχήματι καὶ Πατριάρχης ἐν Ῥώμῃ γενό-
μενος, πρὸ τῆς Ἀρχιερωσύνης Μοναχὸς ἦν καὶ Ἡγούμενος ἐν τῇ Μονῇ
τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου, τῇ ἐπονομαζομένῃ Κλιοσκαίρῃ.

2. Ἐν μᾶ ὅν καθημένου αὐτοῦ ἐν τῇ κέλλῃ καὶ καλλιγραφοῦν-
τος, προσέρχεται αὐτῷ πτωχός, καὶ ὡς ἀληθῶς δοῦλος τοῦ Χριστοῦ
ἐκάλεσε τὸν ὑπηρετοῦντα αὐτῷ, καὶ προσέταξε δοῦναι τῷ πέννῃτι ἕξ
νομίσματα· ὁ δὲ ἐποίησεν ὡς προσετάχῃ.

3. Πάλιν οὖν μετ’ ὀλίγον τῇ αὐτῇ ὥρᾳ ἔρχεται ὁ αὐτὸς πέννης πρὸς
τὸν Ἅγιον λέγων· ἐλέησόν με, δοῦλε τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου, ὅτι πολλὰ ἀπώλεσα,
καὶ ὀλίγα μοι ἔδωκας· ὁ δὲ πάλιν ἐκάλεσε τὸν ὑπουργὸν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ·
ὑπάγε, ἀδελφέ, δός αὐτῷ ἄλλα ἕξ νομίσματα· ἐποίησε δὲ ὁ ἀδελφὸς οὕτω· λαβὼν
οὖν ὁ πτωχὸς τὰ δώδεκα νομίσματα, ἀνεχώρησε.

4. Πάλιν δὲ μετὰ μικρὸν ἐκ τρίτου, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λέ-
γων· ἐλέησόν με, δοῦλε τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου, δός μοι καὶ ἄλλην εὐλογίαν, ὅτι
πολλὰ ἀπώλεσα· ὁ δὲ πάλιν ἐκάλεσε τὸν βεστιαρίτην αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ· δός
αὐτῷ, ἀδελφέ, ἄλλα ἕξ νομίσματα· ὁ δὲ ἀδελφὸς ἀπεκρίνατο λέγων· πιστευσόν μοι,
Πάτερ, ὅτι οὐ κατελείφθη οὐδὲ ἐν νόμισμα ἐν τῷ βεστιαρίῳ.

5. Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ μακάριος· οὐκ ἔχεις οὖν ἄλλο οἰονδήποτε σκεῦος ἢ ἱμάτιον ἵνα δώσῃς αὐτῷ; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἄλλο σκεῦος, τίμιε Πάτερ, οὐκ ἔχομεν, εἰμὶ τὸ ἀργυροῦν σκουτέλιον, ὅπερ μετὰ ὀλίγων βρεκτῶν ἢ κυρία ἢ μεγάλη κατὰ τὸ ἔθνος ἀπέστειλε· λέγει αὐτῷ ὁ τοῦ Θεοῦ δοῦλος· ἀπελθε, ἀδελφέ, δὸς αὐτῷ τὸ σκουτέλιον· ὁ δὲ ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ μακάριος· ὁ δὲ ἀδελφὸς λαβὼν πρὸς τοῖς δώδεκα νομίσμασι καὶ τὸ ἀργυροῦν σκουτέλιον ἀνεχώρησεν.

6. Ὅτε οὖν ἐγένετο Πατριάρχης, κατὰ τὸ ἔθνος τῶν Πατριαρχῶν, ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐπέτρεψε τῷ σακελλαρίῳ αὐτοῦ καλέσαι δώδεκα ὀνόματα, ἵνα μετ' αὐτοῦ ἀριστήσωσιν· ὁ δὲ ἐποίησεν ὡς προσετάγη· ὅτε οὖν ἐκαθίσθησαν, τῷ Πατριάρχῃ ὠράθησαν δεκατρεῖς.

7. Ἐκάλεσεν οὖν τὸν σακελλάριον καὶ λέγει αὐτῷ· οὐκ ἐπέτρεπά σοι δώδεκα ὀνόματα καλέσαι καὶ πῶς, παρὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, δεκατρεῖς ἐκάλεσας; Ὁ δὲ ἀκούσας, καὶ ἔμφορος γενόμενος, ἀποκριθεὶς εἶπε· πίστευσον, σεβάσμιε Δέσποτα, δώδεκά εἰσι· τὸν γὰρ τρισκαιδέκατον οὐκ ἐθεώρει ἄλλος, εἰμὶ ὁ Πατριάρχης μόνος.

8. Ἀριστούντων δὲ αὐτῶν ἐθεώρει ὁ Πατριάρχης τὸν τρισκαιδέκατον τὸν καθημέμον εἰς τὴν ἄκραν τοῦ σκαμνίου, καὶ ἰδοὺ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ μορφᾷς ἡλάσσε· ποτὲ μὲν γὰρ αὐτῷ ἐφαίνετο πολίος, ποτὲ δὲ νεανίσκος· ὅτε δὲ ἠγέροθησαν ἀπὸ τῆς τραπέζης, τοὺς μὲν ἄλλους ἅπαντας ἀπέλυσεν ὁ μακάριος, τὸν δὲ τρισκαιδέκατον, τὸν οὕτω φαινούμενον αὐτῷ θαυμαστόν, ἐκράτησε τῆς χειρός, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ κουβούκλιον αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ· ὀρκίζω σε κατὰ τῆς μεγάλης δυνάμεως τοῦ Θεοῦ, τίς εἰ σύ; καὶ τί τὸ ὄνομά σου;

9. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· καὶ ἵνα τί ἐρωτᾷς τὸ ὄνομά μου, καὶ τοῦτο ἐστὶ θαυμαστόν· πλην ἐγὼ εἰμι ὁ πτωχὸς ὁ ἐλθὼν πρὸς σέ εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου, ᾧ τινι δέδωκας τὰ δώδεκα νομίσματα, καὶ τὸ ἀργυροῦν σκουτέλιον, ὅπερ σοὶ ἀπέστειλε μετὰ βρεκτῶν ἢ μακαρία Συλβία ἢ μήτηρ σου.

10. Γίνωσκε οὖν, ὅτι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἀφ' ἧς ταῦτά μοι παρέσχες μετὰ μακροθυμίας, ὥρισέ σε Κύριος γενέσθαι Πρόεδρον τῆς Ἐαυτοῦ Ἐκκλησίας, ὑπὲρ ἧς καὶ τὸ ἴδιον αἷμα ἐξέχεε, καὶ εἶναι σε διάδοχον τοῦ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων Πέτρου, οὐτιμος καὶ τὴν ἀρετὴν ἐμιμήσω, ἥνικα διεμοίραζε τὰς ὑπάρξεις τῶν προσφερομένων ἐν ἀφελότητι καρδίας, καθ' ὅτι ἂν τις χρεῖαν εἶχε.

11. Λέγει γοῦν πρὸς αὐτὸν ὁ μακάριος Γρηγόριος· καὶ πόθεν οἶδας σύ, ὅτι τότε με ὥρισεν ὁ Κύριος γενέσθαι Πατριάρχην; Ὁ δὲ εἶπεν· ἐπειδὴ Ἄγγελος Κυρίου Παντοκράτορος ἐγὼ εἰμι, καὶ διὰ τοῦτο οἶδα· καὶ τότε γὰρ ὁ Κύριος ἀπέσταλκέ με πρὸς σέ δοκιμάσαι τὴν πρόθεσίν σου, εἰ ἄρα φιλανθρώπως καὶ οὐκ ἐπεικτικῶς ποιεῖς τὴν ἐλεημοσύνην.

12. Ὁ δὲ μακάριος ἀκούσας ἐφοβήθη, οὕτω γὰρ ἦν ἕως τότε ἑωρακὼς Ἄγγελον· ὥς γὰρ ἀνθρώπων, οὕτως αὐτῷ προσεῖχε καὶ ἐλάλει αὐτῷ· εἶπε δὲ ὁ Ἄγγελος πρὸς αὐτόν· μὴ φοβηθῇς, ἰδοὺ ἀπέσταλκέ με Κύριος εἶναι μετὰ σοῦ, ἕως οὗ εἰ ἐν τῷ βίῳ τούτῳ, καὶ οἶον πρᾶγμα θέλεις αἰτήσασθαι, δι' ἐμοῦ ἀπόστειλον πρὸς Κύριον.

13. Ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ προσεκύκνησε τῷ Κυρίῳ λέγων· εἰ διὰ τὴν μικρὰν ταύτην πρόθεσιν, καὶ μηδὲν οὔσαν, τοσοῦτον πλῆθος οἰκτιρμῶν ἐνεδείξατο ὁ Παντελεήμων Κύριος, ὥς τε τὸν Ἄγγελον Αὐτοῦ ἀποστεῖλαι τοῦ εἶναι σὺν ἐμοὶ διαπαντός, ποίας ἄρα δόξης ἀξιωθήσονται οἱ προσμένοντες ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ καὶ ἐργαζόμενοι δικαιοσύνην; Ἀψευδὴς γὰρ ὁ εἰπὼν ὅτι ἔλεον κατακαυᾶται κρίσεως, καὶ ὁ ἐλεῶν πτωχὸν δανείζει Θεῷ.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΑΓΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ, ὁ ὁποῖος ἔγραψε τοὺς βίους τῶν Ἁγίων τῆς Ἰταλίας ὑπὸ μορφὴν διαλόγου, καὶ μετὰ ἔγινε Πατριάρχης, ἦτο προηγουμένως Μοναχὸς εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ἁγίου

Ἀνδρέου, τὴν γνωστὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα Κλίσσκαίρη· εἰς αὐτὴν διετέλεσε καὶ Ἡγούμενος!

2. Μίαν λοιπὸν ἡμέραν, ἐνῶ εὗρίσκετο εἰς τὸ κελλί του καὶ ἡσυχολεῖτο μὲ τὴν καλλιγραφικὴν περιγραφὴν τοῦ βίου τῶν Ἀγίων, τὸν ἐπισκέπτεται ἓνας πτωχός. Ὁ Ἅγιος ἀντελήφθη ἀμέσως τί ἐζητεῖ· ἐκάλεσε λοιπὸν τὸν ὑπηρετοῦντα αὐτὸν ἀδελφὸν καὶ τὸν διατάσσει νὰ τοῦ δώσῃ ἕξ χρυσᾶ νομίσματα! Πράγματι ὁ διακονητὴς προσέφερε τὸ ποσὸν αὐτὸ εἰς τὸν πένητα, ὁ ὁποῖος ἔφυγε.

3. Δὲν παρῆλθεν ὁμως οὔτε ὥρα καὶ ὁ πένης ἐπανέρχεται καὶ πάλιν ἐνώπιον τοῦ Ἀγίου καὶ λέγει:

— Δοῦλε τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, σὲ παρακαλῶ, λυπήσου με καὶ δός μου καὶ ἄλλην ἐλεημοσύνην, διότι ἔχω χάσει πολλά, ἐνῶ σὺ μοῦ προσέφερες ἐλάχιστα.

Ὁ Ἅγιος δὲν ἠγανάκτησε καθόλου πρὸ τῆς περιέργου αὐτῆς ἐπιμονῆς. Ἐφώνησεν ἐκ δευτέρου τὸν ὑποτακτικόν του καὶ τοῦ λέγει:

— Δός, ἀδελφέ μου, εἰς τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν ἄλλα ἕξ νομίσματα!

Ὁ ὑποτακτικὸς ἐξετέλεσεν ἀμέσως τὴν ἐντολὴν τοῦ Ἀγίου καὶ ἀνεχώρησεν ὁ πτωχὸς μὲ δώδεκα χρυσᾶ νομίσματα.

4. Ἀλλὰ καὶ διὰ τρίτην φορὰν, μετὰ παρέλευσιν ὀλίγης ὥρας τὴν ἰδίαν ἡμέραν, ἐπανέρχεται ὁ ἴδιος πτωχὸς καὶ μὲ πόνον ἱκετεύει τὸν Ἅγιον, λέγων:

— Ἄνθρωπε τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, δός μου ἀκόμη μίαν εὐλογίαν, διότι ἔχω χάσει πάρα πολλά.

Ἀλλὰ καὶ τὴν τρίτην αὐτὴν φορὰν, χωρὶς νὰ ἀγανακτήσῃ, ἐκάλεσε πάλιν τὸν οἰκονόμον του ὁ Ἅγιος καὶ τοῦ λέγει:

— Ἀδελφέ μου, δὸς ἐδῶ, εἰς τὸν ἄνθρωπον αὐτόν, ἕξ ἀκόμη χρυσᾶ νομίσματα.

— Σᾶς διαβεβαίῳ, Πάτερ μου,—ἀπήντησεν ὁ ὑποτακτικός,—δὲν ὑπάρχει οὔτε ἓνα νόμισμα πλέον εἰς τὸ ταμεῖον.

5. Λέγει πάλιν πρὸς αὐτόν ὁ μακάριος Γρηγόριος:

— Μήπως ἔχεις τότε τίποτε ἐνδύματα ἢ ἄλλα σκεύη, διὰ νὰ τοῦ δώσωμεν, ὥστε νὰ μὴ φύγῃ χωρὶς βοήθειαν;

— Πάτερ μου,—ἀπήντησεν ὁ οἰκονόμος — δὲν ἔχομεν τίποτε, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀργυρᾶν ἐκείνην λεκανίτσα, μὲ τὴν ὁποίαν ἡ μεγάλη κυρία μᾶς ἔστειλε, κατὰ τὴν συνήθειάν της, ὀλίγα βρεγμένα ὄσπρια.

— Πήγαινε, ἀδελφέ μου—λέγει ὁ Ἅγιος—καὶ δὸς εἰς τὸν ἄνθρωπον, ποὺ ἔχει ἀνάγκην, τὴν λεκανίτσα.

Πράγματι ὁ ὑποτακτικὸς ἐξετέλεσε τὴν ἐντολὴν τοῦ μακαρίου Γρηγορίου. Ὁ πτωχὸς δὲ ἐκεῖνος, μόλις ἔλαβε καὶ τὴν λεκανίτσα μαζὶ μὲ τὰ δώδεκα νομίσματα, ἔφυγε.

6. Μετὰ ἀπὸ ἀρκετὰ ἔτη, ὅταν ἔγινε Πατριάρχης, ἔδωσε μίαν ἡμέραν ἐντολὴν εἰς τὸν Σακελλάριον (¹) νὰ καλέσῃ δώδεκα ἀνθρώπους,

1) Σακελλάριος καλεῖται εἰς ἐκ τῶν βοηθῶν κληρικῶν τοῦ Πατριάρχου,

νὰ φάγουν μαζί. Αὐτὸ ἦτο παλαιὰ συνήθεια τῶν Πατριαρχῶν. Ὁ Σακελλάριος, συμφώνως μὲ τὴν ἐντολήν, ποὺ ἔλαβεν, ἐκάλεσε πράγματι δώδεκα ἀνθρώπους, διὰ νὰ συμπάγωσι μετὰ τοῦ Πατριάρχου, καὶ ἡτοίμασε καὶ τὴν τράπεζαν. Μόλις προσῆλθεν ὁ Πατριάρχης καὶ ἤρχισαν νὰ τρώγουν, εἰς τὸν Πατριάρχην ἐφαίνοντο δεκατρεῖς οἱ προσκεκλημένοι.

7. Τότε καλεῖ κοντά του τὸν Σακελλάριον καὶ τοῦ λέγει, κρυφίως μὲν, ἀλλὰ κάπως ἐλεγκτικῶς :

— Εὐλογημένη, ἐγὼ σοῦ ἔδωσα ἐντολήν νὰ καλέσης δώδεκα· σὺ διατὶ ἔφερες ἔδῳ, ἀντιθέτως πρὸς τὰς ὑποδείξεις μου, δεκατρεῖς ;

Μόλις ἤκουσεν ὁ Σακελλάριος τὴν παρατήρησιν τοῦ Πατριάρχου, ἀπήντησε κατάπληκτος καὶ ὀλίγον φοβισμένος :

— Πίστευσέ με, Σεβάσμιε Δέσποτα, ὅτι δώδεκα κάθονται εἰς τὴν τράπεζαν.

Τὸν δέκατον τρίτον ἐπισκέπτῃ μόνον ὁ Ἅγιος ἔβλεπεν !

8. Ἐνῷ δὲ ἔτρωγον, παρετήρει ὁ Πατριάρχης τὸν δέκατον τρίτον φιλοξενούμενον, αὐτὸν ποὺ ἐκάθητο εἰς τὴν ἄκραν τῆς τραπέζης, καὶ ἔβλεπε τὸ πρόσωπόν του νὰ ἀλλάσῃ διαρκῶς μορφάς· ἄλλοτε ἐφαίνετο γέρον καὶ ἄλλοτε νέος. Ἀποῦ λοιπὸν ἐτελείωσεν ἡ τράπεζα καὶ ἐσηκώθησαν διὰ νὰ φύγουν, ὁ Πατριάρχης εἰς ὅλους ἐπέτρεψε τὴν ἀποχώρησιν, ἐκτὸς τοῦ περιέργου ἐπισκέπτου, ποὺ ἐφαίνετο τόσον θαυμαστός εἰς αὐτόν. Τὸν ἐκράτησεν ἀπὸ τὴν χεῖρα, τὸν ὠδήγησεν εἰς τὸ ἰδιαίτερον δωμάτιόν του καὶ ἐκεῖ τοῦ λέγει :

— Σὲ ὀρκίζω εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, νὰ μοῦ εἴπῃς ποῖος εἶσαι καὶ πῶς λέγεσαι ;

9. Τότε ὁ φαινόμενος ὡς ἄνθρωπος, εἶπεν εἰς τὸν Ἅγιον :

— Διατὶ μὲ ἐρωτᾷς διὰ τὸ ὄνομά μου ; Εἶναι θαυμαστὸν καὶ αὐτό ! Μάθε ὁμως, ὅτι εἰμαι ὁ πτωχός, ποὺ σὲ ἐπεσκέφθη εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου καὶ εἰς τὸν ὅποιον ἔδωσες σὺ τὰ δώδεκα νομίσματα καὶ τὴν ἀργυρᾶν λεκανίτσα, ποὺ σοῦ εἶχε στείλει μὲ τὰ βρεγμένα κουκκιά ἡ αἰμνηστος μητέρα σου, ἡ Συλβία !

10. Μάθε λοιπόν, ὅτι ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ποὺ μοῦ προσέφερες αὐτὰ τὰ πράγματα, χωρὶς νὰ ἀγανακτήσης, παρὰ τὴν τριπλὴν ἐνόχλησιν, ὥρισεν ὁ Θεὸς νὰ γίνῃς πρόεδρος τῆς Ἐκκλησίας Του, χάριν τῆς ὁποίας ἔχυσε τὸ Πανάχραντον Αἷμα Του. Σὲ ἠθέλησεν ὁ Κύριος διάδοχον τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, διότι ἐμιμήθης τὴν ἀρετὴν του, ὅταν καὶ ἐκεῖνος μὲ ἀπλότητα τῆς καρδίας του ἐσκόπειζεν εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν ἐνὸς ἐκάστου, ἀπὸ αὐτὰ ποὺ τοῦ ἐνεπιστεύοντο οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ τῶν Ἱεροσολύμων (!).

11. Λέγει τότε πρὸς αὐτόν ὁ μακάριος Γρηγόριος :

δεύτερος τῇ τάξει μετὰ τὸν Οἰκονόμον, ἐκφορτισμένος μὲ τὴν ἐπίβλεψιν τῶν Μοναστηρίων καὶ μὲ ἄλλα τινὰ καθήκοντα.

1) Ὑπαινίσσεται τὴν προᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὁποίαν περιγράφει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς εἰς τὰς Πράξεις, ἐνθα μεταξὺ ἄλλων λέγει καὶ τὰ ἑξῆς :

— Καὶ ἀπὸ ποῦ γνωρίζεις σύ, ὅτι μὲ εἶχεν ἀπὸ τότε προορίσει ὁ Θεὸς νὰ γίνω Πατριάρχης;

— Ἀκουσε—ἀπεκρίθη ὁ φαινόμενος ὡς ἄνθρωπος—τὸ γνωρίζω, διότι εἶμαι Ἄγγελος τοῦ Παντοκράτορος Κυρίου! Τότε δὲ μὲ εἶχε στείλει πρὸς σὲ ὁ Θεός, διὰ νὰ δοκιμάσῃ τὴν πρόθεσίν σου, ἐὰν πράγματι ἔλεῃς τὸν πτωχόν, ἀπὸ ἀγάπην πρὸς τὸν ἄνθρωπον ποῦ ὑποφέρει καὶ ὄχι διὰ νὰ ἐπιδειχθῇς ὅτι τάχα κάμνεις ἐλεημοσύνην!

12. Μετὰ ἀπὸ τὴν πληροφορίαν αὐτὴν ὁ Ἅγιος Γρηγόριος πράγματι ἐφοβήθη! Διότι ποτὲ μέχρι τότε δὲν εἶχεν ἴδῃ Ἄγγελον, τὸν δὲ συνομιλητὴν του ἐνόμιζεν ἀπλοῦν ἄνθρωπον καὶ ὡς πρὸς ἄνθρωπον συμπεριφερέτο.

— Μὴ τρομάξῃς! — τοῦ εἶπε τότε ὁ Ἄγγελος — ὁ Κύριος μὲ ἔστειλε νὰ παραμένω κοντά σου ἐν ὅσῳ ζῇς καὶ ὅ,τι πρᾶγμα ἐπιθυμεῖς, νὰ τὸ ζητῇς ἀπὸ τὸν Κύριον δι' ἐμοῦ!

13. Μόλις ἤκουσεν αὐτὰ τὰ καταπληκτικὰ πράγματα ὁ Ἅγιος Γρηγόριος, ἔπεσε συγκεκινημένος κάτω, καὶ προσεκύνησε τὸν Κύριον λέγων μετὰ δακρύων· «ὦ Κύριε! δι' αὐτὴν τὴν ἐλαχίστην καὶ ἀναξίαν λόγου προαίρεσιν, ἐπέδειξες εἰς ἐμὲ τόσον πληθὺς οἰκτιρμῶν, ὥστε καὶ Ἄγγελον νὰ μοῦ ἀποστείλῃς, διὰ νὰ μὲ συνοδεύῃ εἰς ὅλην μου τὴν ζωὴν! Πόσον εἶσαι, πράγματι, ἐλεήμων καὶ ποίας ἀνυπολογίστου δόξης θὰ ἀξιωθοῦν οἱ ἐφαρμόζοντες τὰς ἐντολάς Σου καὶ ἐκτελοῦντες τὴν ἀρετὴν; Τώρα πράγματι ἀποδεικνύεται πόσον ἀληθὴς εἶναι ἡ φράσις τῆς Γραφῆς· «Κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως» (Ἰακ. β', 13) καὶ «Δανεῖζει Θεῷ ὁ ἐλεῶν πτωχόν» (Παροιμ. ιθ', 17).

Β'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

Ο τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος Βονιφάτιος, ὁ γενόμενος Ἐπίσκοπος καὶ μεγίσταις δυνάμεσι σημείων παρὰ Θεοῦ δοξασθεὶς, ἔτι νήπιος ὢν, ἐξερχόμενος ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, ποτὲ μὲν ἄνευ ὑποκαμίσου ὑπέστρεφε, ποτὲ δὲ ἄνευ ἱματίου· πορευόμενος γὰρ ἡνίκα γυμνὸν ἐθάσατο, ἀποδυόμενος ἄπερ ἡμφίεστο, τοῦτον ἐνέδυε, μόνοις τοῖς τοῦ Παντοδυνάμου ὀφθαλμοῖς τοῦτο κατοπτρεύεσθαι θέλων, παρ' Οὗ καὶ τὸν μισθὸν ἤλπιζε.

2. Συχνότερος οὖν ταῦτο ποιῶν παρὰ τῆς οἰκείας μητρὸς ἐπετιμᾶτο λεγοῦσης μὴ εἶναι δίκαιον, αὐτὸν ἐνδεῇ ὑπάρχοντα, ἐτέροις πτωχοῖς δωρεῖσθαι ἐνδύματα. Ποτὲ δὲ εἰς τὸ ὠρεῖον εἰσελθοῦσα, εὔρε τὸν σίτον, ὃν εἰς διοίκησιν αὐτῆς ἐν ὅλῳ τῷ ἐνιαυτῷ ἡτοιμάσατο, τοῦτον σχεδὸν πάντα παρὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς τοῖς πτωχοῖς διαδοθέντα.

3. Ἦρξατο οὖν θρηνεῖν τοῦτο θεασαμένη καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς τύπτειν· ἐν τούτοις δὲ ὁ τοῦ Θεοῦ παῖς Βονιφάτιος κατέλαβεν, ὃς αὐτὴν λόγοις παραινέτικοις καταπραΰνειν ἐπεχειρεῖ· ἐκείνης δὲ εἰς οὐδὲν λογισαμένης τὴν τούτου παραίνεσιν, παρεκάλει αὐτὴν ὅπως ἐκ τοῦ ὠρείου ἐξέλθῃ, ἐν ᾧ ἦν σίτος ὀλίγος ἐντιομεύνας.

«Ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων καὶ ἐτίθουν παρὰ τοῖς πόδας τῶν Ἀποστόλων· διεδίδοτο δὲ ἐκάστῳ, καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχε». (Πράξ. δ', 34—35).

4. Ἐξελθούσης οὖν ἐκείνης, ἑαυτὸν εἰς εὐχὴν ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ὑπέστρωσε, καὶ μετ' ὀλίγον ἐξελθὼν τὴν ἑαυτοῦ μητέρα ἐκάλεσε, καὶ σὺν αὐτῷ εἰσελθοῦσα εἰς τὸ ὠρεῖον εἶδεν αὐτὸ γέμον σίτου ὑπερπερισσοῦ τοῦ πρῶην· τοῦτο οὖν θεασαμένη, κατανυγεῖσα παρεκάλει αὐτὸν δοῦναι ὅπου βούλεται, ἐπειδὴ οὕτω συντόμως ὁ αἰτεῖται δύναται παρὰ τοῦ Θεοῦ λαμβάνειν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ τοῦ Θεοῦ Βονιφάτιος, πού ἐγινεν Ἐπίσκοπος καὶ τὸν ἐδόξασεν ὁ Θεὸς μὲ πολλὰ θαύματα, ὅταν ἀκόμη ἦτο μικρός, ἔκαμνε τὸ ἐξῆς: Συνήθιζε νὰ ἐπιστρέφῃ εἰς τὸ σπίτι του ἄλλοτε χωρὶς ὑποκάμισον καὶ ἄλλοτε χωρὶς ἔνδυμα. Τί συνέβαινεν; Ἐνῷ ἐπροχωροῦσεν, ὁσάκις ἔβλεπε πτωχόν, πού νὰ εἶναι σχεδὸν γυμνὸς ἀπὸ τὴν δυστυχίαν, ἔβγαζεν αὐτὰ πού ἐφοροῦσεν ὁ ἴδιος καὶ μὲ αὐτὰ ἐνέδυε τὸν δυστυχῆ αὐτόν. Δὲν ἤθελε δὲ κανεὶς νὰ τὸν βλέπῃ, παρὰ μόνον ὁ πανταχοῦ καὶ πάντας ἀοράτως βλέπων, ἀπ' Αὐτὸν δέ, τὸν Παντοκράτορα Θεὸν μόνον, ἐπεζῆτει τὴν ἀξιομισθίαν τῶν ἔργων του.

2. Ἐπειδὴ λοιπὸν τὸ ἔκαμνε τακτικὰ αὐτό, ἡ μητέρα του τὸν ἐμάλωνα καὶ τοῦ ἔλεγεν, ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον νὰ δίδῃ εἰς ἄλλους πτωχοὺς τὰ ἐνδύματά του, ἐφ' ὅσον καὶ αὐτὸς εἶναι πτωχός. Κάποτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἀποθήκην καὶ μετὰ καταπλήξεως διεπίστωσεν, ὅτι ὅλος σχεδὸν ὁ σῖτος, πού εἶχε συναχθῇ διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς οἰκογενείας, ἐξηφανίσθη! Ὁ υἱὸς τῆς τὸν εἶχε διαμοιράσει εἰς τοὺς πτωχοὺς.

3. Μόλις ἀντελήφθη αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἤρχισε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ τραβᾷ τὰ μαλλιά της, διότι δὲν εἶχεν ἄλλα χρήματα νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν ἔλλειψιν. Ἐπάνω ἀκριβῶς εἰς αὐτὴν τὴν στιγμήν εἰσέρχεται εἰς τὴν ἀποθήκην καὶ ὁ νεαρὸς Βονιφάτιος! Ἀμέσως προσεπάθησε νὰ τὴν μαλακώσῃ καὶ νὰ τὴν ἡρεμήσῃ μὲ διαφόρους συμβουλὰς καὶ πολυτίμους διδασκαλίας διὰ τὸ στοργικὸν ἐνδιαφέρον τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Ἐκείνη ὅμως δὲν ἔδιδε καμμίαν σημασίαν εἰς τὰς συμβουλὰς τοῦ υἱοῦ της. Τότε τὴν παρεκάλεσε νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν ἀποθήκην καὶ νὰ τὸν ἀφήσῃ μόνον του, μὲ τὸν ὀλίγον σῖτον, πού εἶχεν ἀπομείνει.

4. Μόλις ἔμεινε μόνος τοῦ ὁ νεαρὸς Βονιφάτιος ἤρχισε μετ' ἐπιμονῆς μίαν δακρύβρεκτον καὶ πλήρη πίστεως προσευχήν! Καὶ τὸ θαῦμα ἐγινε! Μετ' ὀλίγον ὁ νεαρὸς Βονιφάτιος ἐβγῆκεν ἀπὸ τὴν ἀποθήκην καὶ ἐφώναξε τὴν μητέρα του. Καὶ οἱ δύο μαζί εἰσῆλθον καὶ πάλιν εἰς τὴν ἀποθήκην. Τί νὰ ἰδῇ τότε ἡ μητέρα; Ἡ ἀποθήκη εἶχε γεμίσει ἀπὸ σῖτον, περισσότερον ἀπὸ προηγουμένως! Μόλις εἶδεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα συνεκινήθη καὶ ἤρχισε νὰ παρακαλῇ ἐπιμόνως τὸν υἱόν της νὰ διαθέσῃ τὸν σῖτον, ὅπως αὐτὸς ἤθελεν, ἀφοῦ τόσον συντόμως δύναται νὰ λάβῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν αὐτὸ πού ζητεῖ!

Γ'. Τοῦ αὐτοῦ

ΠΟΤΕ τὴν Καμπανίαν λιμοῦ βαρυντάτου καταλαβόντος, ὁ τοῦ Χριστοῦ πιστὸς καὶ φρόνιμος οἰκονόμος Βενέδικτος οὐκ ἐπαύετο πᾶσι τοῖς ἐνδεέσι τὴν πρέπουσαν συμπαθῶς διανομὴν τῶν ἀναγκαίων τοῦ σώμα-

τος χρειῶν ποιούμενος, ἕως οὗ πάντα ἐκ τοῦ Μοναστηρίου ἐξέλιπον καὶ οὐδὲν ἦν ἕτερον ὑπολειφθὲν ἐν τῷ κελλαρίῳ τῆς Μονῆς, εἰ μὴ βραχύ τι ἔλαιον ἐν ὑέλινῳ σκεύει. Ὑποδιάκονος δέ τις, τὴν προσηγορίαν Ἀγαπητός, ἦλθε πρὸς τὸν τοῦ Θεοῦ φίλον, δυσωπῶν αὐτόν, ὅπως ἔλαιον ὀλίγον ἐπιτρέψῃ δοθῆναι αὐτῷ.

2. Ὁ οὖν θεσπέσιος ἄτε ἐν τῇ διανοίᾳ θέμενος πάντα τὰ ἑαυτοῦ διανέμειν τε καὶ σκορπίζειν ἐν τῇ γῇ, ἐκέλευσε καὶ ἐκεῖνο τὸ βραχύ ἔλαιον τῷ αἰτοῦντι δοθῆναι· ὁ δὲ Μοναχός, ὁ τὴν τοῦ κελλαρίου διακονίαν ἐγκειρισμένος, ὑπήκουσε μὲν τῆς τοῦ Πατρὸς κελεύσεως μερικῶς, πληρῶσαι δὲ ταύτην τελείως οὐχ εἴλετο· δέδωκε γὰρ τῷ ἀνθρώπῳ, οὐχὶ πᾶν τὸ ἔλαιον, ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ βραχύ τι.

3. Μετ' ὀλίγον οὖν ῥώτησεν ὁ Πατὴρ τὸν κελλαρίτην, ἐὰν τὸ ἔλαιον ἅπαν ἔδωκε τῷ αἰτήσαντι· ὁ δὲ ὡμολόγησε μὲν δεδωκέναι, οὐχὶ δὲ πᾶν, προσθεῖς, ὅτι εἰ ὅλον ἐκεῖνο τὸ ἔλαιον παρασχεθῆναι κελεύεις τῷ ἀνδρὶ, παντελῶς τοῖς ἀδελφοῖς οἷα δῆποτ' οὖν παραμυθία οὐχ ὑπολειφθήσεται.

4. Τότε ὀργισθεὶς ὁ πρῶτατος ἐκεῖνος ἀνὴρ προσέταξε τοῖς ἀδελφοῖς ἵνα τὸ ὑέλινον σκεῦος, ἐν ᾧ ἦν τὸ ἀπομείναν ἔλαιον, διὰ τῆς θυρίδος ῥίψωσιν, ὅπως μὴ ἐν τῷ Μοναστηρίῳ καταλειφθῇ τι τῶν ἐκ τῆς παρακοῆς· γέγονε τοίνυν ὥς ὁ Ἄγιος προσέταξε, καὶ ἐρῥίφθη τὸ σκεῦος· ὑπὸ δὲ τὴν θυρίδα ἐκείνην σωρὸς ἦν λίθων πολλῶν μεγάλων, ἐφ' οἷς ῥιφθὲν τὸ ὑέλινον σκεῦος οὕτω διέμεινε σῶον, ὥς μηδὲ ῥιφέν· οὕτε γὰρ ὥς ἀπὸ ὕψους ῥιφὲν κἂν βραχύ τι συνετριβή, οὔτε τὸ ἔλαιον ἐξερύθη.

5. Ἐπέτρεψεν οὖν ὁ τίμιος Πατὴρ τοῦτο ἐνεχθῆναι, καὶ καθὼς ἦν ἀκέραιον τῷ αἰτοῦντι δοθῆναι· τὸν δὲ παρακούσαντα, συναχθέντων τῶν ἀδελφῶν, ἐνώπιον πάντων διὰ τὴν ἀπιστίαν καὶ τὴν παρακοὴν αὐτοῦ διήλεγξεν· εἰτα σὺν τοῖς ἀδελφοῖς ἑαυτὸν ὁ μακάριος εἰς προσευχὴν δέδωκεν· ἐν δὲ τῷ τόπῳ ἐκείνῳ, ἐν ᾧ προσήνυχετο, ὑπῆρχε πίθος κενὸς σκεπασμᾷ κεκαλυμμένος.

6. Ἐν τῷ οὖν τὸν Ἅγιον προσεύχεσθαι, ἤρξατο τὸ πῶμα τοῦ πίθου κουφίζεσθαι ὑπὸ τοῦ ἐντὸς ἀναδιδομένου ἐλαίου· ἐπὶ πλεῖον δὲ ὑψωθέντος τοῦ πώματος, ὑπερβλύσαν ἐκ τοῦ πιθαρίου τὸ ἔλαιον, ἅπαν τὸ ἔδαφος ἐπλήρωσεν, ἐν ᾧ ἦν εἰς προσευχὴν ὁ Ὅσιος.

7. Τοῦτο δὲ θεασάμενος ὁ σεβάσμιος, τῇ εὐχῇ τέλος ἐπέθηκε, τὸν δὲ ἄπιστον ἐκεῖνον καὶ ἀνήκοον ἀδελφὸν πατρικῶς ἐνουθέτησεν εἰπὼν· τέκνον, κτήσαι πίστιν ἀδίστακτον καὶ ταπεινοφροσύνην ἀξίαν τοῦ Μοναχικοῦ ἐπαγγέλματος· ὁ δὲ τοῖς αὐτοῦ ποσὶ προσπεσὼν, συγγνώμην ἡτεῖτο ἐπὶ τῷ σφάλματι, ἧς καὶ τυχὼν, οὐκέτι ὑπὸ τοῦ τῆς ἀπιστίας πάθους ἡττήθη.

8. Καὶ ὁ Ὅσιος Λουκάς ὁ νέος, παῖς ἔτι ὢν, ὁμοίως ἐποίει, καὶ τοὺς γυμνητεύοντας τῶν ἀδελφῶν τὰ ἴδια ἱμάτια ἀποδυσόμενος ἐνέδυε, καὶ γυμνὸς πρὸς τοὺς γονεῖς ἐπανερχόμενος, ὑβρίζετο τε καὶ ἑμαστίζετο πολλάκις, καὶ ἐπὶ πολὺ γυμνὸς μένειν ὑφίετο, καὶ τῆς θαυμασίας καὶ φιλανθρώπου ἐργασίας οὐκ ἀφίστατο.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

ΚΑΠΟΤΕ εἰς τὴν Καμπανίαν ἔπεσε μεγάλη πείνα καὶ δυστυχία. Εἰς αὐτὴν τὴν περιοχὴν ὑπῆρχεν ἓνα Μοναστήριον, τὸ ὁποῖον εἶχεν Ἠγούμενον τὸν πιστὸν καὶ φρόνιμον οἰκονόμον τοῦ Χριστοῦ Βενέδικτον. Ὁ εὐλογημένος λοιπὸν αὐτὸς ἄνθρωπος οὕτε μίαν στιγμὴν δὲν ἐσταμάτησε νὰ μοιράζῃ τὰ τρόφιμα τοῦ Μοναστηρίου εἰς τοὺς πτωχοὺς μὲ συμπάθειαν καὶ χωρὶς γογγυσμόν. Ἡ προθυμία του αὐτὴ νὰ ἱκανοποιῇ τόσον πλουσιοπαρόχως τὰς ὑλικὰς ἀνάγκας τῶν δυστυχῶν ἐξήντηλσε κάποτε ὅλα τὰ ἀποθέματα τροφίμων τοῦ

Μοναστηρίου. Μόνον ὀλίγον ἔλαιον ἀπέμεινεν εἰς μίαν ὑαλίνην φιάλην. Κατὰ σύμπτωσιν, μίαν ἡμέραν, ἤλθεν ἓνας Ὑποδιάκονος, ὁ Ἀγαπητός, καὶ τὸν παρεκάλει νὰ τοῦ δώσῃ ὀλίγον ἔλαιον.

2. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ περίφημος ἄνθρωπος, ὁ Βενέδικτος, ἐπειδὴ εἶχεν εἰς τὸν νοῦν του νὰ σκορπίσῃ ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του εἰς τὴν γῆν, διέταξε νὰ δοθῇ καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ ὀλίγον ἔλαιον εἰς τὸν Ἀγαπητόν, πού τὸ ἐζήτησεν. Ὁ ἀποθηκάριος Μοναχός, πού ἔλαβε τὴν ἐντολὴν τοῦ Ἡγουμένου, ὑπήκουσε μὲν εἰς τὴν ἐντολὴν τοῦ Πατρὸς Βενεδίκτου, πλὴν ὅμως δὲν τὴν ἐξεπλήρωσεν ἀκεραίαν· πράγματι ἔδωσεν εἰς τὸν ἄνθρωπον ἔλαιον, ἀλλὰ ὄχι ὅλον, ὅπως τὸν διέταξεν ὁ Ἡγούμενος, ἀλλὰ μέρος μόνον αὐτοῦ.

3. Μετὰ ἀπὸ ὀλίγον ἠρώτησεν ὁ Ὅσιος τὸν ἀποθηκάριον, ἐὰν ἔδωσεν ὅλην τὴν ποσότητα τοῦ ἐλαίου εἰς αὐτὸν πού τὴν ἐζήτησεν. Ὁ Μοναχός τότε ἀπεκάλυψε τὴν ἀλήθειαν, ὅτι μόνον μέρος εἶχε δώσει καὶ ἀπολογούμενος διὰ τὴν ἀνυπακοήν του αὐτὴν προσέθεσεν:

— Ἐὰν προστάξῃς νὰ δώσωμεν ὁλόκληρον τὴν ποσότητα τοῦ ἐλαίου εἰς τὸν προσελθόντα Ὑποδιάκονον, τότε δὲν θὰ παραμείνῃ τίποτε, διὰ μίαν ἐλαχίστην παρηγορίαν τῶν ἀδελφῶν.

4. Μόλις ἤκουσε τοὺς λόγους αὐτοὺς ὁ τόσον πρᾶος καὶ φιλήσυχος Βενέδικτος ὠργίσθη καὶ ἔδωσεν ἐντολὴν εἰς τοὺς Μοναχοὺς νὰ ρίψουν ἔξω, ἀπὸ τὸ παράθυρον, τὴν φιάλην μὲ τὸ ὀλίγον ἔλαιον, διὰ νὰ μὴ μείνῃ εἰς τὸ Μοναστήρι τίποτε, προερχόμενον ἐκ παρακοῆς. Ἀμέσως λοιπὸν τὰ πράγματα ἔγιναν, ὅπως διέταξεν ὁ Ἅγιος καὶ ἐρρίφθη ἡ φιάλη ἀπὸ τοῦ παραθύρου. Τότε συνέβη ἓνα καταπληκτικὸν γεγονός! Κάτω ἀπὸ τὸ παράθυρον ὑπῆρχαν πολλὰ καὶ μεγάλα πέτρες! Τί φυσικώτερον λοιπὸν ἀπὸ τοῦ νὰ σπάσῃ ἐπάνω εἰς αὐτάς ἓνα ὑάλινον δοχεῖον; Καὶ ὅμως ὄχι μόνον δὲν ἔσπασεν, ἀλλὰ παρέμεινε σῶον καὶ ἀκέραιον, ὥς νὰ τὸ εἶχε σκοπίμως τοποθετήσῃ κανεὶς, χωρὶς, οὔτε νὰ ραγίσῃ, οὔτε τὸ ἔλαιον νὰ χυθῇ!

5. Μόλις εἶδεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὁ τίμιος Πατήρ, ἔδωσεν ἀμέσως ἐντολὴν νὰ τὸ πάρουν, ὅπως ἦτο, καὶ νὰ τὸ δώσουν εἰς τὸν Ὑποδιάκονον! Ἐν συνεχείᾳ ἐπρόσταξε νὰ γίνῃ σύναξις τῶν ἀδελφῶν καὶ νὰ προσέλθῃ ὁ Μοναχός, πού παρήκουσε· τότε ἐνώπιον ὅλων τὸν ἠλεγξε διὰ τὴν ἀπιστίαν καὶ παρακοήν του. Μετὰ ταῦτα προσηυχήθησαν ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Μοναστηρίου μὲ τὸν Ἡγούμενον, νὰ τοὺς ἐσπλαγχνισθῇ ὁ Θεός. Εἰς τὸν τόπον, πού προσηύχοντο, ὑπῆρχεν ἓνα μεγάλο ἄδειο πιθάρι, πού ἦτο σκεπασμένον.

6. Καθὼς λοιπὸν προσηύχετο ὁ Ἅγιος μετὰ τῶν ὑποτακτικῶν του, ἤρχισε τὸ σκέπασμα νὰ ὑποχωρῇ σιγὰ - σιγὰ. Τί εἶχε συμβῇ; Τὸ πιθάρι ἀνέβλυσεν ἔλαιον, τόσον, πού ἐν τῷ μεταξύ ἐξεχείλισε καὶ ἐχύνετο εἰς τὸ δάπεδον, ἐκεῖ ὅπου προσηύχετο ὁ Ὅσιος.

7. Μόλις εἶδε τὸ θαῦμα αὐτὸ ὁ Ὅσιος Βενέδικτος ἐσταμάτησε τὴν προσευχὴν καὶ ἐκάλεσε πλησίον του τὸν ὀλιγόπιστον καὶ παρήκοον

ἀδελφόν, τὸν ὁποῖον ἐνουθέτησε πατρικῶς, εἰπὼν εἰς αὐτόν, μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς :

— Τέκνον μου, πρόσεξε νὰ ἀποκτήσης σταθερὰν καὶ ἀκλόνητον πίστιν· τὴν πίστιν σου δὲ αὐτὴν νὰ συνοδεύῃ πάντοτε βαθεῖα ταπεινοφροσύνη, ποὺ εἶναι ἄξια τῆς μοναχικῆς ὑποσχέσεως.

Ὁ Μοναχός, ἀκούων τοὺς λόγους αὐτοὺς, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ὁσίου Βενεδίκτου καὶ ἐζήτηε συγχώρησιν διὰ τὸ σφάλμα του αὐτό. Ὁ Ὁσιος Βενέδικτος εὐχαρίστως τὸν συνεχώρησε καὶ ἀπὸ τότε πλεόν ὁ Μοναχὸς αὐτὸς οὐδέποτε ἐνικήθη ἀπὸ τὸ πάθος τῆς ἀπιστίας.

8. Καὶ ὁ Ὁσιος Λουκάς, ὅταν ἦτο ἀκόμῃ παιδί, διεκρίνετο διὰ τὴν συμπάθειάν του πρὸς τοὺς γυμνητεύοντας ἀδελφούς. Ἐβγαζε δηλαδὴ τὰ ἐνδύματά του καὶ ἐνέδυε μὲ αὐτὰ τοὺς δυστυχεῖς. Ἐπέστρεφε γυμνὸς εἰς τὸ σπίτι, ὅπου οἱ γονεῖς του τὸν ὕβριζον καὶ πολλάκις μάλιστα τὸν ἐμαστιγῶναν. Καίτοι δὲ τὸν ἄφηναν συχνάκις καὶ γυμνόν, ἐν τούτοις τὸ εὐλογημένον αὐτὸ παιδί δὲν παρητεῖτο ἀπὸ τὴν ζηλευτὴν καὶ φιλάνθρωπον ἐνασχόλησίν του.

Δ'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Εὐθυμίου

ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἀδελφῶν, πολλῇ τῇ τῶν ἀναγκῶν ἐνδείᾳ κατὰ τὴν νέαν Λαύραν πιεζομένων, συμβαίνει πληθὺν Ἀρμενίων οὐκ ἐλάττω ἢ τετρακοσίων τὸν ἀριθμὸν ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην ἀπὸ τῆς Ἀγίας Πόλεως κατιοῦσαν, ἐκκλινάι τε τῆς ὁδοῦ δεξιὰ καθάπερ τινὸς αὐτῶν τὴν πορείαν καθοδηγοῦντος, καὶ εἰς τὴν Λαύραν ἐκείνην παραγενέσθαι.

2. Οὗς ἰδὼν ὁ μέγας ἐκεῖνος καταλύσαντας, ὥστε τὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ κόπον διαναπαῦσαι, καλεῖ Δομετιανὸν οἰκονομεῖν τὰ τῆς Λαύρας ὑπ' αὐτοῦ προκεχειρισμένον, καὶ παραθεῖναι τούτοις παραγγέλλει· τοῦ δὲ προβαλλομένου τὴν ἐνδειαν, καὶ ὡς οὐδὲ ἐφήμερον ἔχειν τῶν ἀδελφῶν τροφὴν ἀποκρινομένου, θαρρῶν ἐκεῖνος τῷ καὶ χήρᾳ τροφὴν πλουσίαν δι' ἀφθονίαν πηγάσαντι προαιρέσεως, πορευθῆναι παρὰ τὸ ἀρτοφυλακεῖον ἐντέλλεται Δομετιανῷ· εἴση γάρ, ἔφη, τί μὲν ἀνθρώπωνι λογισμοί, τί δὲ θεία δύναται Χάρις παραδόξως οἰκονομεῖν.

3. Καὶ ὅς εἴξας εὐθύς καὶ παραγενόμενος, ὧ τῶν ἀνεκδιηγήτων σου, Χριστέ, θανμασίων! εὐρίσκει Θεῖα τινὶ Προνοίᾳ καὶ σοφῇ τὴν οἰκίαν οὕτως ἄρτων μεστήν, ὡς μηδὲ τὴν θύραν διανοῖξαι μικρόν τι ῥᾶδιον εἶναι, τῷ πλήθει τῶν ἐνδον ἀνειργομένην· καλέσας τοίνυν καὶ ἄλλους τῶν ἀδελφῶν καὶ τὴν θύραν σὺν αὐτοῖς ἀνατρέψας, ὁρᾷ τὰ ἐνδον, ἀμύθητόν τι πλῆθος ἄρτων, οἴνου τε καὶ ἐλαίου πολλὴν ἀφθονίαν καὶ ἀνάλογον τῇ περὶ τῷ διδόναι πάντως Εὐθυμίου φιλοτιμίᾳ.

4. Ταῦτα Δομετιανὸς ἰδὼν, καὶ τῆς Θείας Χάριτος συμβαλὼν τὴν ἐνέργειαν, πίπτει πρὸς τοῖς ποσὶ τοῦ μεγάλου συγγνώμην αἰτῶν, καὶ μικρολογίας ἀντιδιδούς μετανόιας θερμότητα.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΜΕΓΑΣ ἀσκητικὸς Πατὴρ Εὐθύμιος, ἐστενοχωρεῖτο πάρα πολύ, μαζὶ μὲ τοὺς ὑποτακτικούς του, ἀπὸ ἑλλειψιν τῶν ἀναγκαίων τροφίμων, ὅταν ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν νέαν Λαύραν.

Ἐνῷ λοιπὸν ἐπιέζοντο ἀπὸ φοβερὰν ἔλλειψιν, ἐπισκέπτεται τὴν Λαύραν ἓνα ὁλόκληρον πλῆθος ἀπὸ Ἀρμενίους, περίπου τετρακόσια άτομα. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, ἐνῷ κατηφόριζαν ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα πρὸς τὸν Ἰορδάνην, παρεξέκλιναν δεξιὰ ἀπὸ τὸν δρόμον καὶ ἐβάδιζαν, ὡς νὰ τοὺς ὠδήγει κανεὶς ἀσφαλῶς, πρὸς τὴν νέαν Λαύραν τοῦ Ἁγίου Εὐθυμίου.

2. Μόλις εἶδε τοὺς ἐπισκέπτας αὐτοὺς ὁ Ἅγιος καὶ ἐπιθυμῶν νὰ τοὺς ξεκουράσῃ ἀπὸ τὸν κόπον τῆς ὁδοιπορίας, φωνάζει τὸν Δομετιανόν, τὸν ὁποῖον εἶχε προχειρίσει οἰκονόμον τῆς Λαύρας, καὶ τοῦ παραγγέλλει νὰ τοὺς ἐτοιμάσῃ τράπεζαν.

— Μά, Γέροντά μου — ἀπήντησεν εἰς τὴν ἐντολὴν αὐτὴν τοῦ Μεγάλου Εὐθυμίου ὁ Δομετιανὸς—δὲν δυνάμεθα οὔτε τὴν καθημερινὴν τροφὴν τῶν ἀδελφῶν τῆς Λαύρας, νὰ ἐξοικονομήσωμεν.

Ἐχων δὲ ὁ Ὅσιος τὸ θάρρος καὶ τὰς ἐλπίδας του εἰς τὸν Θεόν, Ὅστις καὶ εἰς τὴν χήραν ἐκείνην, ποὺ ἔδειξε καλὴν προαίρεσιν εἰς τὸν Προφήτην Ἠλίαν (1) ἔδωκε πλουσίαν καὶ ἄφθονον τροφὴν, λέγει πρὸς τὸν Δομετιανόν:

— Πήγαινε εἰς τὴν ἀποθήκην τῶν ἄρτων καὶ θὰ μάθῃς πόσον ἀσθενεῖς εἶναι οἱ ἀνθρώπινοι λογισμοί, ἀλλὰ καὶ τί δύναται νὰ οἰκονομήσῃ ἡ Θεία Χάρις θαυμαστῶς.

3. Πράγματι ὁ Δομετιανὸς μετέβη εἰς τὴν ἀποθήκην τῶν ἄρτων καὶ εὐρέθη πρὸ καταπληκτικοῦ θαύματος! Ὡ τῶν ἀνεκδιηγῆτων σου Χριστὲ θαυμασίων! Διὰ θείας φροντίδος εὐρίσκει τὴν ἀποθήκην γεμάτην μὲ τόσους ἄρτους, ὥστε νὰ μὴ εἶναι εὐκόλον νὰ ἀνοίξῃ οὔτε ἡ θύρα τῆς ἀποθήκης, ἐμποδιζομένη ἐσωτερικῶς ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν ἄρτων. Ἐκάλεσε λοιπὸν καὶ ἄλλους ἀδελφοὺς νὰ τὸν βοηθήσουν καὶ ἀπὸ κοινοῦ ἔβγαλαν τὴν θύραν.

Τότε βλέπουν μέσα εἰς τὴν ἀποθήκην ἀνωτέραν παντὸς ὑπολογισμοῦ ποσότητα ἄρτων, οἴνου καὶ ἐλαίου, ἀνάλογον τῆς φιλοτίμου πρὸς τοὺς πτωχοὺς μεταδοτικότητος τοῦ Ἁγίου Εὐθυμίου.

4. Μόλις εἶδεν αὐτὰ τὰ ἀξιοθαύμαστα γεγονότα ὁ Δομετιανὸς καὶ κατανοήσας, ὅτι εἶναι ἔργα τῆς Θείας Χάριτος, πίπτει εἰς τοὺς πόδας τοῦ Μεγάλου Εὐθυμίου καὶ ζητεῖ συγχώρησιν διὰ τὴν μικρολογίαν του, ἀντιπροσφέρων εἰλικρινῆ καὶ θερμὴν μετάνοιαν.

Ε'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Μαρκιανοῦ

Τ ΕΛΟΥΜΕΝΩΝ τῶν ἐγκαινίων τοῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Μάρτυρος Ἀναστασίας, ὃν ἐκ βάθρων ὁ μέγας Μαρκιανὸς ἀνήγειρε, τῶν τε Βασιλέων καὶ τοῦ Πατριάρχου καὶ πάσης, ὡς εἰκός, συντρεχούσης τῆς πόλεως,

1) «Καὶ ἐπορεύθη ἡ γυνή, καὶ ἐποίησε» καὶ ἥσθιεν αὐτὴ καὶ αὐτὸς καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ ἡ ὕδρια τοῦ ἀλεύρου οὐκ ἐξέλιπε καὶ ὁ καψάκης τοῦ ἐλαίου οὐκ ἡλαττονήθη κατὰ τὸ ρῆμα Κυρίου, ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ Ἡλίου» (Γ' Βασιλ. ιζ', 15—16).

πένης τις, προσελθὼν τῷ Ἀγίῳ, ἐνέβλειψέ τε πρὸς τὴν αὐτοῦ δεξιάν, καὶ ἤτει δέ-
ξασθαι τι λιμοῦ φάρμακον.

2. Ὁ δέ, καὶ γὰρ ἦν τότε πρὸς μὲν κόλπον φέρων οὐδέν, εἴσω δὲ τῶν τῆς
ψυχῆς κόλπων πολλὴν ὄντως χρηστότητα καὶ φιλανθρωπίαν, ἐκ μέσου πάντων γε-
νόμενος, καὶ ὡς μάλιστα λανθάνοντα ὅπου τόπον περιβλεψάμενος· ἐτύγγανε δὲ
οὐδενὶ ἄλλῳ ἢ ἐνὶ χιτῶνι σκεπόμενος, ὅπερ καὶ σύνηθες αὐτῷ διὰ βίου δυσι
χρησασθαι ἱματίοις.

3. Οὕτως οὖν ἔχων ὁ θεῖος ἀνὴρ, καίτοι ῥᾶον ὄν ἀπολογία τοῦ ἐνδεοῦς τὴν
ἱκετίαν ἀφοσιώσασθαι, ἐπεὶ καὶ τοῦ μηδὲν ἐπάγεσθαι μάρτυρας εἶχε τοὺς πάντα
βλέποντας τοῦ Θεοῦ ὀφθαλμούς, ἐκεῖνος ὡς περ φοβούμενος, ὅτι μὴ λυπήσῃ Θεόν,
εἰ μὴ δοίῃ, καὶ αὐτὴν τὴν ἐσθίῃτα, ἦν μόνην περιεβέβλητο, ἀποδύς, τῷ δεομένῳ
προσθύμως δίδωσι· καὶ λοιπὸν τὴν ἱερατικὴν μόνην εἶχε στολήν, καὶ τὸν φελώνην
τὸ σῶμα κρύπτοντα, ὡς οἷόν τε λαθεῖν ἔσπευδεν.

4. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ ἱερὸν αὐτοὺς ἔνδον εἶχεν, αὐτῷ δὲ τὴν θείαν ἐκτελέσαι
μυσταγωγίαν ὁ τῶν ἱερέων πρῶτος ἐπέτρεπεν· ὁ μὲν ὁμοίως τὸν φελώνην συνῆ-
γεν, ὡς ἔφημεν, λαθεῖν τὸ πρᾶγμα σπουδάζων.

5. Οἱ δὲ γε παρεστῶτες καὶ σὺν αὐτοῖς ὁ Ἀρχιερεὺς πρὸς αὐτὸν ἀπιδόντες,
ὁρῶσι τι θαῦμα καινὸν καὶ ἀπόρρητον, καὶ σχεδὸν αὐτοῖς μόνις πιστὸν τοῖς θεα-
σαμένοις· βασιλικὴν τινα στολήν καὶ χρυσίῳ λαμπρῷ κατάστικτον εἴσω περιβεβλη-
μένον, ἥτις καὶ τότε φανερώτερον διὰ τῶν χειρῶν διεφαίνεται, ὅτε τοῦ θείου σώ-
ματος μετεδίδου τοῖς προσιοῦσι.

6. Ταῦτα ὁρῶντες, οἱ μὲν τὸ θαῦμα παρ' ἑαυτοῖς εἶχον, οἱ δὲ καὶ ἄλλοις ἐξ-
ήγγελλον, οἱ μὲν ὡς θαυμάζοντες, οἱ δὲ ὡς φθονοῦντες· οἳ καὶ αὐτῷ δήπου τῷ
Ἀρχιερεῖ Γενναδίῳ προσελθόντες, ὡς ἀγνοεῖν οἰόμενοι ἅπερ εἰδέναι λίαν ἡβού-
λοντο, ἀπαγγέλλουσι, διασύροντες ἅμα τὸν Ἅγιον καὶ διαβάλλοντες· ὁ δὲ Πα-
τριάρχης, ἑωρακέναι μὲν καὶ αὐτὸς ἔλεγε, τὸν τρόπον δὲ ἀγνοεῖν, καὶ ἀτεχνῶς ἐν
τούτῳ διαπορεῖσθαι.

7. Ἐπεὶ δὲ καὶ τέλος εἶχε Μαρκιανῷ ἡ μυσταγωγία, μετακαλεῖται τοῦτον ὁ
Πατριάρχης, ἰδίᾳ τε ἐντυχὼν, περὶ τῆς στολῆς ἐνεκάλει, καί, ὅτι βασιλεῦσι μάλ-
λον, ἀλλ' οὐχὶ Ἱερεῦσι ταῦτα προσήκει· ὁ δὲ εἰς ἀποροῦντα μᾶλλον ἀπορηθεὶς,
πίπτει πρὸς τοῖς ἐκείνου ποσὶ, καὶ πολλὰ τοῦτον δάκρυα καταχέων, ἀπηνεῖτο
παντάσπαι τὸ λεχθέν, καὶ ἀπάτην ὀφθαλμῶν εἶναι τὸ πρᾶγμα· δίσχυρίζετο, τὸ
γὰρ δὴ καὶ φρονήσαι τοιοῦτον φησὶ μόνον, μανία σαφής.

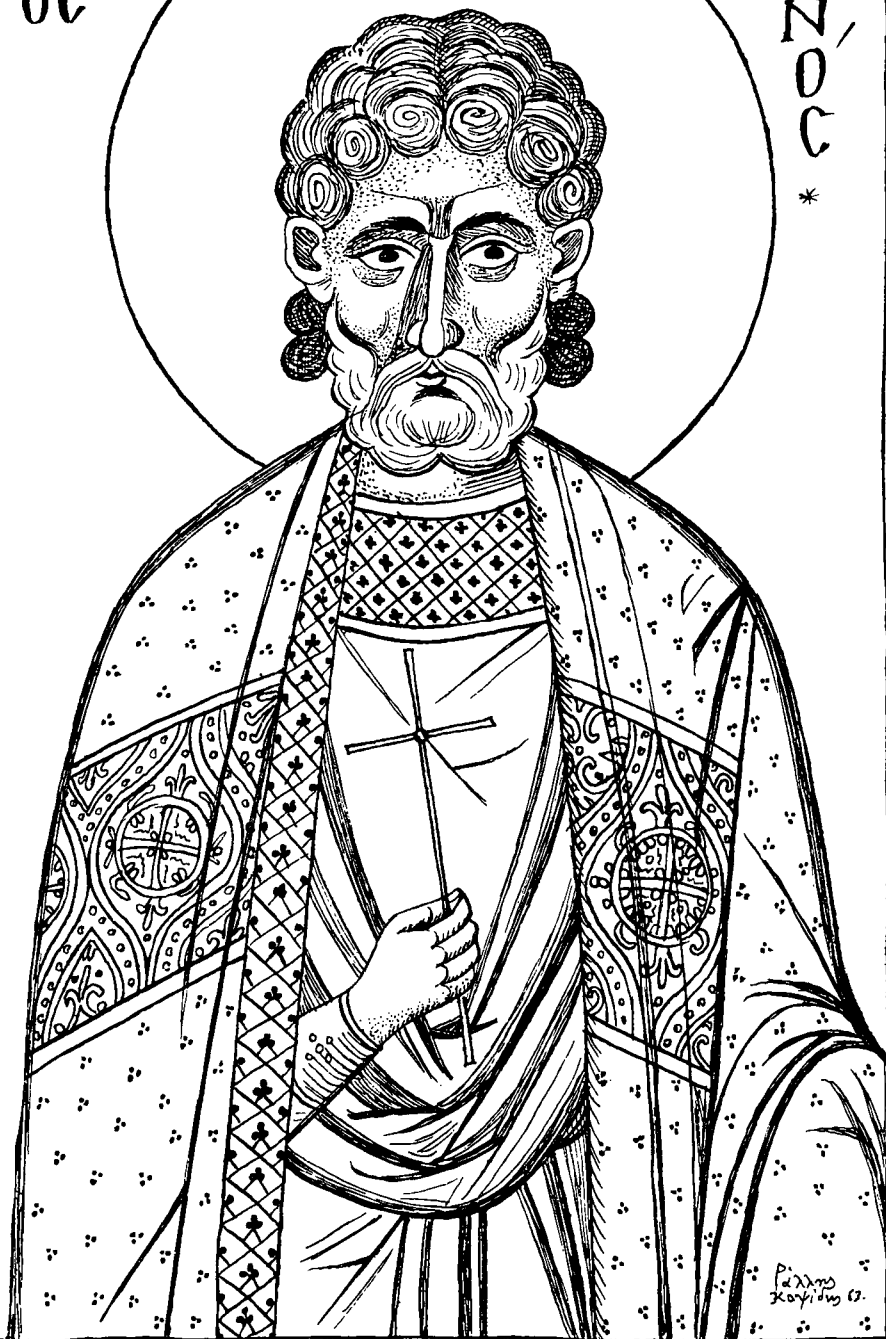
8. Πρὸς ταῦτα ὁ Πατριάρχης, καὶ γὰρ εὐήθες εἶναι ᾤετο, καὶ φανερῶς ἄλο-
γον, ὅμμασι τοῖς οἰκείοις διαπιστεῖν, ἀψάμενος ἰδίᾳ χειρὶ, εὐθύς ἀναστέλλει τὸν
φελώνην αὐτὸν τῇ ἱερατικῇ συνάμα στολῇ· καὶ τὸ λοιπὸν θαῦμα ἦν καὶ ὁρῶμε-
νον καὶ λεγόμενον· ὁ μὲν γὰρ χρυσοῦς ἐκεῖνος χιτῶν, ὁ μικρῷ πρόσθεν βλεπόμε-
νος, οὐδαμοῦ, γυμνὸς δὲ ὁ Ἅγιος, ὡς περ ἄρα καὶ ἦν δίχα τῶν ἱερατικῶν τού-
των ἐπιβλημάτων, ὠρᾶτο γυμνός, ὁ χρυσοῖς ὄντως τῆς ἀρετῆς χιτῶσι τοῖς ἀθεά-
τοις σκεπόμενος.

9. Τοῦτο ἐξίστησι μὲν τὸν Ἀρχιερέα, ἐξίστησι δὲ τοὺς κρατοῦντας, ἥδη τοῦ
λόγου καὶ πρὸς αὐτοὺς διαβαίνοντας, καὶ διὰ πάντων Θεὸς καὶ ὁ αὐτοῦ θεράπων
ἐμεγαλύνετο· ἦν μὲν γὰρ ὁ Ἅγιος καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς οἴκοις τὴν χεῖρα πολυαρκῆς·
καὶ πολλῶν μὲν καὶ μεγίστων ναῶν δημιουργός, πολλῶν δὲ καὶ ἱεραπευτῆς ἐδεί-
κνυτο, τῶν δὲ πενήτων πολλῷ πλέον ἐπεμελεῖτο· καὶ τοῦτο δῆλον καὶ ἐξ ἄλλων
πολλῶν, μάλιστα δὲ ἐκ τοῦ ῥηθῆσθαι μέλλοντος· ὅθεν δῆλη γενήσεται οὐ μό-
νον ἡ ἐκεῖνου περὶ τοὺς δεομένους φιλανθρωπία, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ φιλάν-
θρωπον οἷον ἄρα τοὺς ἑραστάς ἐκεῖνου τῶν χαρισμάτων καταξιοῖ.

10. Νύκτωρ δὲ θαυμάσιος τὰς τε πλατείας καὶ τοὺς στενωποὺς τῆς πόλεως πε-
ριῶν, ἐπιμελὲς ἐποιεῖτο, ποῦ ποτε ἂν καὶ εὗροι νεκρὸν ὑπὸ πολλῆς πενίας παρ-
εῳρημένον καὶ προνοίας ὑπ' οὐδενὸς ἀξιούμενον, καὶ οὗ ἂν ἴδοι τοιοῦτον, ὡς περ

Ο ΑΓΓ
ΟC

ΜΑΡΚΙ
ΑΝ
ΟC *

Παλαιο
Κορυμω 62.

μεγάλου τινὸς κέρδους ἐπιτυχῶν, ἀσμένως ἑώρα, καὶ σπουδῇ λύσας καὶ ἀμφιάσας καὶ τῶν ἄλλων δὴ τῶν νενομισμένων ἀξιώσας αὐτόν.

11. Εἶτα καὶ ὡς περὶ ζῶντι τῷ νεκρῷ προσεφθέγγετο· δεῦρο λέγων, ἀδελφέ, καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης ἡμῖν κοινωνήσον· οὕτω λέγων, ὑπακούοντα τὸν κείμενον εἶχεν· ἀνίστατο γάρ, ὃ θαύματος ἀπορρήτου! καὶ Μαρκιανὸν ἡσπάζετο τὸν χρηστόν, τῆς προνοίας ὡς περ τῆς περὶ αὐτόν, οὐκ ἔκρινον, ἀλλὰ τὸν Χριστὸν μᾶλλον ὑποφαίνων ἀποδεχόμενον· εἶθ' οὕτως ὁ νεκρὸς πάλιν νεκρὸς ἦν, καὶ τοιοῦτος ὑπὸ τῶν παρόντων δρώμενων.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΤΑΝ ΕΤΕΛΟΥΝΤΟ τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀγίας Μάρτυρος Ἀναστασίας, τὸν ὁποῖον ἐκ βάθρων ἀνωκοδόμησεν ὁ μέγας ἐν ἀρεταῖς Μαρκιανός, ὁ οἰκονόμος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, προσῆλθεν ὅλη σχεδὸν ἡ πόλις, ὁ βασιλεὺς, ὁ Πατριάρχης καὶ ἀρκετοὶ ἐπίσημοι. Μεταξὺ αὐτῶν πάρευρίσκετο καὶ ὁ κτίτωρ τοῦ Ναοῦ, ὁ Ἅγιος Μαρκιανός.

Κάποιος λοιπὸν πτωχὸς προσῆλθεν εἰς τὸν Ἅγιον, τὸν ἐκοίταξε μὲ λυπημένην ὄψιν καὶ μὲ ἐπίμονον ἱκετευτικὸν βλέμμα πρὸς τὴν χεῖρα του, ἐξήτει κάτι σὰν φάρμακον τῆς πείνης του.

2. Ὁ Ἅγιος Μαρκιανὸς ἔκρινεν τὴν στιγμὴν δὲν εἶχε τίποτε ἐπάνω του· μόνον ἡ ψυχὴ του ἐσωτερικῶς ἦτο γεμάτη ἀπὸ πολλὴν καλὴν σύννην καὶ ἀγάπην πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Μὲ τρόπον λοιπὸν ἀποσύρεται ἀπὸ τὸ πλῆθος καὶ ἀναζητεῖ τόπον, ποῦ νὰ προφυλάσσεται ἀπὸ τὰ βλέμματα τῶν ἀνθρώπων. Ἐπάνω του δὲν ἐφόρει τίποτε ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ ἓνα χιτῶνα, μὲ τὸν ὁποῖον ἐσκεπάζετο· εἰς ὅλην του ἄλλωστε τὴν ζωὴν μόνον δύο ἱμάτια ἐφόρει.

3. Εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν τῆς ἀνεχείας εὐρισκόμενος ἠδύνατο εὐκόλως νὰ ἀπορρίψῃ τὴν παράκλησιν τοῦ πτωχοῦ, ἐπικαλούμενος τὴν ἰδικὴν του κατάστασιν. Δὲν θὰ ἔλεγεν ἄλλωστε καὶ ψέμματα· μάρτυρα θὰ εἶχε τὸν Παντεπόπτην Θεόν! Καὶ ὅμως δὲν τὸ ἠθέλησε· φοβούμενος μὴ λυπήσῃ τὸν Θεόν, κωφεύων εἰς τὴν παράκλησιν τοῦ πτωχοῦ, ἔβγαλε τὴν μοναδικὴν του ἐσθῆτα καὶ τὴν ἔδωκεν ὡς ἐλεημοσύνην εἰς αὐτόν, ποῦ τοῦ ἐξήτησε κάτι! Κατόπιν τῆς θυσίας αὐτῆς ἀπέμεινε μόνον μὲ τὴν ἱερατικὴν στολὴν, τὴν ὁποίαν ἐφόρει κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην τῆς θείας λειτουργίας καὶ ἐτραβοῦσεν ἀπὸ παντοῦ τὸ φελώνιον, διὰ νὰ κρύψῃ τὸ σῶμα, φροντίζων, ὅσον τὸ δυνατόν, νὰ ἀποφύγῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων.

4. Ἀφοῦ δὲ—λόγῳ τῶν ἐγκαινίων—εἰσῆλθον εἰς τὸ ἱερόν, ὁ πρῶτος τῇ τάξει Ἱερεὺς τοῦ παρεχώρησε τὴν τιμὴν νὰ τελέσῃ τὴν Θεῖαν Μυσταγωγίαν. Τότε ὁ Ἅγιος Μαρκιανός, ὅπως εἴπωμεν, ἐτραβοῦσε τὸ φελώνιον, διὰ νὰ μὴ γίνῃ ἀντιληπτὴ ἡ προᾶξις τῆς ἀγάπης, τὴν ὁποίαν θὰ συνεπέβαινον ἀσφαλῶς ἐκ τῆς ἀπουσίας τῆς ἐσθῆτος.

5. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ παρευρισκόμενοι Ἱερεῖς καὶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς ὁ παριστάμενος Ἀρχιερεὺς, ὁσάκις παρετήρουν τὸν Ἅγιον Μαρκιανόν, ἔβλεπον ἓνα παράξενον καὶ σχεδὸν ἀπίθανον θαῦμα, πιστευτὸν μό-

νον εἰς αὐτούς, πού τὸ ἐθεώρουν. Ἐβλεπαν, ὅτι ὁ Ἅγιος Μαρκιανὸς ἐφόρει μέσα ἀπὸ τὸ φελώνιον μίαν βαρύτιμον βασιλικὴν στολὴν, πού ἦτο κατάστικτος ἀπὸ λαμπρότατον χρυσάφι. Ἡ στολὴ αὐτὴ τότε ἐφαίνετο καλυτέρα καὶ λαμπροτέρα, ὅταν ὕψωνε τὰς χεῖρας τοῦ ὁ Θεῖον Σῶμα.

6. Ὅσοι ἔβλεπον τὸ καταπληκτικὸν αὐτὸ θαῦμα ἐτρόμαζον· καὶ ἄλλοι μὲν τὸ ἐσιώπων, ἀπὸ θρησκευτικὸν δέος συνεχόμενοι, ἄλλοι πάλιν τὸ ὑπεδείκνυν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους. Ἄλλοι, τέλος, ἡσθάνοντο θαυμασμὸν καὶ ἄλλοι φθόνον. Οἱ τελευταῖοι μάλιστα, νομίζοντες ὅτι ὁ παριστάμενος Ἀρχιερεὺς Γεννάδιος δὲν ἐγνώριζεν αὐτά, πού ἐπεθύμουν πάρα πολὺ νὰ μάθῃ, ἤρχισαν νὰ διηγοῦνται πρὸς αὐτὸν ὅσα ἦτο δυνατόν νὰ θίξουν τὴν ὑπόληψιν τοῦ Ἁγίου καὶ νὰ στηρίξουν κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν. Βεβαίως οἱ περισσότεροι δὲν ὑπωπτεύθησαν, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ θαύματος, ἀλλ' ἐνόμιζον, ὅτι ἡ στολὴ ἦτο ὑλική· δι' αὐτὸ καὶ ἐξετόξευσαν κατὰ τοῦ Ἁγίου συκοφαντικὰς ψιθυροὺς. Ὁ Πατριάρχης λοιπὸν τοὺς ἐβεβαίωσεν, ὅτι καὶ αὐτὸς ἔβλεπε τὴν λαμπρὰν στολὴν τοῦ Μαρκιανοῦ, δὲν ἠδύνατο ὅμως νὰ ἐξηγήσῃ πῶς τὴν ἀπέκτησε.

7. Ἀφοῦ ἐτελείωσεν ἡ θεία λειτουργία καλεῖ πλησίον τοῦ Πατριάρχης τὸν Μαρκιανὸν καί, ἰδιαιτέρως, τὸν ἐπέπληττε διὰ τὴν λαμπρὰν στολὴν, πού ἐνόμιζεν, ὅτι ἐφόρει.

— Αὐτὴ ἡ στολὴ—τοῦ ἔλεγε—ταιριάζει μόνον εἰς βασιλεῖς καὶ ὄχι εἰς Ἱερεῖς.

Ὁ Μαρκιανὸς δὲν ἐκαταλάβαινε τί τοῦ ἔλεγεν ὁ Πατριάρχης καὶ περιέπεσεν εἰς μεγάλην ἀπορίαν. Πίπτει λοιπὸν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Πατριάρχου καὶ μὲ δάκρυα πολλὰ ἠρνεῖτο τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου, λέγων ὅτι θὰ ὑπέστησαν ὀφθαλμαπάτην:

— Πῶς εἶναι δυνατόν—ἔλεγε—νὰ φορέσω τοιαύτην βαρύτιμον στολὴν; καὶ νὰ τὸ σκεφθῶ μονάχα εἶναι τρέλλα.

8. Τότε ὁ Πατριάρχης ἐθύμωσε καὶ ἐδοκίμασε δυσφορίαν δι' ὅσα τοῦ ἔλεγε ὁ Μαρκιανὸς σκεπτόμενος, ὅτι εἶναι ἀνόητον καὶ παράλογον νὰ ἀμφιβάλλῃ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς του.

Πρὸς τοῦτο ἀπλώνει τὴν χεῖρα του καὶ σηκώνει τὸ φελώνιον καὶ τὴν ἄλλην ἱερατικὴν στολὴν, πού μόνην ἔφερεν ὁ Ἅγιος, διὰ νὰ τὸν διαψεύσῃ, ὅπως ἐνόμιζεν. Ἀκριβῶς ὅμως τὸ ἀντίθετον ἀπεδείχθη· ὅτι δηλαδὴ ἡ λαμπρὰ στολὴ, τὴν ὁποίαν ἔβλεπον καὶ περὶ τῆς ὁποίας ὠμίλουν, ἦτο ἓνα θαῦμα! Ὁ πρὸ ὀλίγου ἀπὸ ὅλους βλεπόμενος λαμπρὸς ἐκεῖνος χιτὼν δὲν ὑπῆρχεν· ὁ Ἅγιος δέ, κάτω ἀπὸ τὰ ἱερατικὰ ἄμφια, ἦτο γυμνός. Πράγματι ὅμως ἐκαλύπτετο ἀπὸ τοὺς ἀθεάτους χρυσοὺς χιτῶνας τῆς ἀρετῆς.

9. Ἡ διαπίστωσις αὐτὴ ἐξάφνιασε τὸν Πατριάρχην καὶ ὅλους ἐκείνους, πού ἤρχισαν τὴν πολεμικὴν ἐναντίον τοῦ Ἁγίου. Τὰ γεγονότα μάλιστα αὐτὰ τὰ ἐπληροφοροῦντο καὶ οἱ κυβερνῶντες. Ἡ φήμη δὲ αὐτὴ ἐδόξαζε τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ πιστοῦ Του δούλου! Ἦτο

ἄλλωστε γνωστὸς ὁ Ἅγιος εἰς ὅλους, διότι μετὰ προθυμίας, ὅταν ἔλει-
τούργει εἰς τοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς, ἱκανοποιεῖ πολλὰς ἀνάγκας, εἴτε τῶν
Ναῶν, εἴτε τῶν ἀνθρώπων. Οὕτω πολλοὺς καὶ μεγάλους Ναοὺς ἵδρυ-
σεν, ἀλλὰ καὶ ἄλλους ἐπεδιώρθωσε. Περισσότερον ὁμως ἀπὸ ὅλα ἐφρόν-
τιζε διὰ τοὺς πτωχοὺς. Ἡ στοργικὴ του φροντίς διὰ τοὺς πτωχοὺς καὶ
ἀπὸ πολλὰ ἄλλα περιστατικὰ γίνεται φανερά, πρὸ παντὸς ὁμως ἀπὸ
τὴν διήγησιν, τὴν ὁποῖαν τῶρα ἀμέσως θὰ ἐξιστορήσωμεν. Ἀπὸ τὸ
περιστατικὸν μάλιστα αὐτὸ δὲν φαίνεται μόνον ἡ φιλανθρωπία τοῦ
Ἁγίου Μαρκιανοῦ πρὸς τοὺς δυστυχεῖς, ἀλλὰ καὶ μὲ ποῖα χαρίσματα
καταξιῶνονται οἱ ἔρασταὶ τοῦ θεϊκοῦ ἔργου τῆς φιλανθρωπίας.

10. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς νυκτὸς ὁ θαυμασὶος αὐτὸς ἄνθρωπος
δὲν ἐκοιμᾶτο· περιήρχετο τὰς πλατείας καὶ τὰ στενὰ δρομάκια τῆς πό-
λεως καὶ ἐπρόσχε, μήπως εὔρη κανένα νεκρὸν, ποὺ ἀπέθανεν ἀπὸ
τὴν πολλὴν δυστυχίαν καὶ δὲν εἶχε κανένα, διὰ νὰ φροντίσῃ τὰ τῆς
ταφῆς του. Ἡσθάνετο δὲ μεγάλην χαρὰν, ὡς ἂν εὔρισκε τοιοῦτον νε-
κρὸν καὶ τὸ ἐνόμιζεν ὡς μεγάλον κέρδος· ἀμέσως λοιπὸν τὸν ἔπλυνε,
τὸν ἐνέδυε καὶ μὲ στοργικὴν φροντίδα τὸν ἡτοίμαζεν, ὡς στενὸς συγ-
γενής, διὰ τὴν ταφήν!

11. Ἀφοῦ δὲ ἐτελείωνεν ὅλα τὰ ἐπιβεβλημένα πρὸς τὸν νεκρὸν κα-
θήκοντα, τότε ὠμίλει πρὸς τὸν νεκρὸν, ὡς νὰ ἦτο ζωντανός!

— Ἐλα τῶρα, ἀδελφέ μου, — τοῦ ἔλεγε — νὰ ἀνταλλάξωμεν καὶ
τὸν ἐν Χριστῷ ἄσπασμόν.

Μὲ τοὺς λόγους δὲ αὐτοὺς — ὃ τοῦ φοβεροῦ θαύματος! — ἀνίστα-
το πρὸς στιγμὴν ὁ νεκρὸς καὶ ἐφίλει τὸν καλὸν Μαρκιανόν. Ὁ ἴδιος ὁ
Χριστός, ἡ δύναμις τοῦ Ὁποίου ἐθαυματούργει, ἀπεδέχετο τὰς περὶ
τοῦ νεκροῦ φροντίδας τοῦ Μαρκιανοῦ! Μετὰ ταῦτα ὁ διὰ τοῦ θαύμα-
τος αὐτοῦ ἀνιστάμενος νεκρός, ἀπέθνησκε καὶ πάλιν καὶ νεκρὸν πλεόν
τὸν ἔβλεπον οἱ ἄλλοι.

Γ'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου

Ο ΜΕΓΑΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ τὴν τῶν πενήτων ἔνδειαν τῇ χορηγίᾳ νικῶν,
αὐτὴν πάλιν εἶχεν ἡττωμένην τῆς προαιρέσεως, ὡς περ τὴν προαίρε-
σιν τῇ μεγαλοδωρεᾷ τοῦ πνεύματος αἰεὶ νικωμένην, ὡς δηλώσει τὰ
ἐπαγόμενα.

2. Ὅσας οὖν συμπαθείας ἐπὶ πᾶσιν ἔχων ἀπλῶς τοῖς ἐν ἐνδείᾳ πιεζομένοις,
ἔτι μᾶλλον ἐπέτεινε τὴν συμπάθειαν, ἐφ' οὗς πάλιν ἡ κακοπάθεια ἐπετείνετο, καὶ
μετὰ τῆς ἐνδείας ἔτι καὶ νόσος, ἡ μελῶν πῆρωςις τρύχουσιν ἦν, καὶ αὕτη γε ἡ ἱε-
ρὰ τὸ βαρύτερον.

3. Τοιαύτη τοι καὶ ἦν ὀφθαλμὸς μὲν τυφλῶν, πύξις δὲ χολῶν, ἀμφίσεις γυ-
μνῶν, ἀστέγων σκέπη, νοσοῦντων ἱατρός, χορηγός, ὑπουργός, οἰκέτης, πᾶσι τὰ
πάντα διὰ τὸ περιὸν τῆς φιλανθρωπίας γενόμενος, αἵματα πλύνων, τραῦμα καθαί-
ρων, χεῖλη προσάπτων χεῖλεσι τῶν τὴν σάρκα λελωβημένων, καὶ οὕτω λίαν σο-
φῶς ἐκείνους παραμυθούμενος καὶ πείθων πρῶως φέρειν τὴν συμφορὰν, ὡς τε

κοινὸν αὐτὸν εἴ τις εἴποι λιμένα, κοινὸν ἱατρεῖον, κοινήν ἐστίαν, κοινὸν ταμεῖον, καλῶς ἔρει καὶ συμφώνως τῇ ἀληθείᾳ. Πάντες γὰρ προνοίας ἀπέλυνον παρ' αὐτοῦ τῆς δεούσης.

4. Ἀμελούμενον δὲ ἡ παραθεωρούμενον εἰκῇ, εἰ ἐζήτησας ἐκεῖ δι' εὐτέλειαν, εὗρες ἂν τῶν πάντων οὐδένα· ἀλλὰ δι' αὐτὸ μὲν οὖν τοῦτο τὸ εὐτελές φημι καὶ ἐλάχιστον, καὶ πλείονος ἀξιούμενον τῆς προνοίας, ἐπεὶ καὶ ὁ Χριστὸς ἐν τοῖς ἐλαχίστοις καὶ τὰ ἐκείνων μᾶλλον φανερώς οἰκειούμενος.

5. Ὡς τε οὐδεὶς ἦν ἐκεῖ τῶν ἐκβαλλομένων· οὐδεὶς παροπτέος καὶ σπλάγχνων φιλανθρωπίνων ἄξιος, καὶ μέμνηται ποτε οἱ γε πρὸς ταῦτα διακονούμενοι πλείους ἢ ἑκατὸν· μᾶς ἡμέρας παραθεῖναι τραπέζας· ἀλλ' ἡ μὲν ἀνθρωπίνη τοῦ ἐλέους πηγὴ τοιαύτη, καὶ οὕτω θαυσιλῶς βρύουσα· ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ ὁποία· ἡ δηλονότι, πολλῷ τῷ μέσῳ καὶ ἀπείρῳ τὸ ὑπερβάλλον ἔχουσα, ὥς ὁ λόγος δηλώσει.

6. Ἐπαίδευσέ ποτε τὴν γῆν ὁ Θεός, ἐπαίδευσεν δὲ λιμῷ· καὶ ὁ λιμός, οὐκ ἐπὶ βραχύ, οὐδὲ τῶν μὲν ἐκράτει, τῶν δὲ οὐ· ἀλλ' ἐποίει πᾶσιν ἡ μᾶστις ὁμοίως· οὕτω δὲ τῶν ἀνθρώπων πιεζομένων διὰ κακῶν ἔργων ἀντέκτισιν, ἐπεὶ καὶ πονηρῶν ἐπιτρομευμάτων Μιχαῖας ὁ θεῖος φησὶν καρπὸν ταῦτα εἶναι, καὶ ἡ τῶν Βαῖτων ἐφίστατο ἐορτῇ, καθ' ἣν τὰ τῶν πενήτων καὶ ἀγροίκων πλήθῃ προόφασιν λαβόντα τὴν πανήγυριν, ἐπεδήμει τῷ τόπῳ, ἥδη μὲν καὶ δι' ἔθους τοῦτο ποιοῦντες, ἀλλὰ τότε καὶ πλέον ὑπὸ τοῦ λιμοῦ κελεύόμενοι.

7. Οἱ γοῦν περὶ τὴν ἀριστοποιίαν διακονούμενοι, πρὸς τὸ πλήθος ἱλιγγιάσαντες ὑπὸ σταθμοῖς τισι καὶ ζυγοῖς τὴν τῆς τροφῆς ποιεῖσθαι διανομὴν ἐπειρῶντο, ὥς ἂν τῇ φειδοῖ ταύτῃ καὶ ἀκριβεῖα πρὸς πλείονας ἀρκέσοι τὰ τῆς τροφῆς· ὁ δὲ σταθμὸς αὐτοῖς εἰς λίτραν ἂν τις εἴπῃ περιττάτο.

8. Παριῶν δὲ ὁ Μέγας καὶ τὸ πραττόμενον πλήθει τε πολλῷ τὰς πύλας βιάζομένης, καὶ τὸ τοῦ Ἰωβ ὥς περ καὶ αὐτὸς φρονεῖν καὶ λέγειν πεπαιδευμένος, οἷοι μὴ ἔξω ἠὲ τὸ ἐξόντος, καὶ ἡ θύρα μου παντὶ ὁδοιπόρῳ ἠνέγκωτο, κελεύει τὰς πύλας διαπετάσαντας εἰσιτῆτὰ θεῖναι τὰ ἐντὸς πᾶσι τοῖς βουλομένοις· εἶτα καὶ τὰς συνήθεις παραθεῖναι τραπέζας ἀνδράσιν, οὓς ἔργον καὶ ἀριθμῆσαι μήτοι γε ὅλως, καὶ τροφῆς κορέσαι.

9. Ὅσοι μὲν τοι πρὸς τοῦτο ὑπηρετεῖν ἔμελλον, ἕως μὲν πρὸς μόνον ἀπλῶς τὸ πλήθος ἑώρων, ἀπιστοῦντες μόνον ἦσαν, οὐχ ὅπως δὴ τι καὶ ἐνεργοῦντες διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ κελεύσματος· ἐπεὶ δὲ καὶ πρὸς τὴν ἀρετὴν, καὶ τὴν Χάριν τοῦ κελεύοντος εἶδον, ἀπέστησάν τε τῶν ἀνθρωπίνων λογισμῶν, καὶ ὑψηλότερον ἔβλεψαν, ἥνοιγόν τε πύλας εὐθέως, καὶ ἀσμένως τοὺς εἰσιόντας ἐδέχοντο· εἶτα καὶ πρὸς τραπέζας διεπονοῦντο, καὶ ἱλαρῶς παρετίθουν αὐτὰ ταῦτα περ, ὅσα καὶ εἶχον.

10. Τί οὖν ὁ τῶν θαυμασίων Θεός· ἥρκει καὶ αὐθις δι' ὀλίγων τρέφειν πλήθῃ πολλὰ, ὥς περ ἄρα καὶ τοῖς πέντε ἄρτοις πέντε πεντακισχιλίους τὸ πρότερον· καὶ ἅμα γοῦν αὐτοὶ τε τὰς γαστέρας ἐμπύμπαντο, καὶ αἱ ἄρτοθῆκαι καταπλεῖν τῶν ἄρτων ἐδείκνυντο· καὶ οἱ μὲν πάντα ἐπιλιπεῖν ἐνόμιζον, αἱ δὲ πλήρεις ἦσαν, πλέον ὅπερ ἔσχον ἀντιλαβοῦσαι καὶ δι' εὐχῆς, ὥς περ εἰς τὰς τῶν πενήτων γαστέρας, πολυγονώτατα γεωργήσασαι.

11. Οὕτως αὐτὸν ὁ Θεὸς ἡμίβετο τῆς προθέσεως, οὕτω περὶ τοὺς πένθητας εὐποιῆτας· οὐ μόνον ἦν ἀφθόνως ἄνωθεν ὑετίζων διὰ τὴν ἀφθονίαν τῆς προαιρέσεως, ἀλλὰ καὶ πανταχοῦ θαυμαζόμενόν τε καὶ περιγρόμενον τὸν ἄνδρα δεικνύων, διὰ τὸ ἄψευστον τῆς ἐπαγγελίας· δοξάζειν γὰρ ἐπηγγείλατο τοὺς διὰ τῶν ἔργων Αὐτὸν δοξάζειν ἐπισταμένους.

12. Καὶ ἄλλοτε δὲ πάλιν, ἐορτὴ ἦν καὶ ἐορτὴ τῆς Παρθένου καὶ Θεομήτορος, ἐν ἣ διὰ τὸ λίαν ἐπίσημον, οὕτω τι πολὺ συνῆλθε πλήθος, ὥς μηδὲ τοὺς ὑπ' αὐτῷ τεταγμένους κατακλίνειν τοὺς εἰσιόντας ἀρκεῖν, μή τοι γε καὶ τὸ αὐταρκὲς εἰς τροφήν χορηγεῖν, πλὴν εἰ κατὰ μίαν τῶν τραπεζῶν ἓνα ἔδει τὸν ἄρτον παρατιθέναι.

13. Ὁ δὲ πρὸ τούτου τὰς ἀποθήκας πληρῶν Κύριος, ἡ πολυαρκὴς καὶ ἀφθο-

νος δεξιά, ἡ ἀνοιγομένη καὶ πᾶν τὸ ὑπ' αὐτῆς κτισθὲν τρέφουσα, οὗτος δὴ καὶ τότε τὰς τραπέζας ἐπλήρου, ἡ καὶ τὰς γαστέρας μᾶλλον εἰπεῖν, ὥς τε τῆς μυριανθρώπου συναγωγῆς ἐκείνης εἰς κόρον πλησιείσης, τοσαῦται τῶν λειψάνων αἱ σπυρίδες ἦσαν, ὥς αὐτοὺς τε τοὺς κατακλιθέντας πολλὰ οἴκαδε ἀπενέγκασθαι, καὶ τοὺς Διακόνους ὕστερον συχνὰς ἐκ τούτων παραθεῖναι τραπέζας.

14. Ἀλλὰ τίς ἂν καὶ Αἴγυπτίους ὄρων εἰς ἔτι τοῖς ἐγκαινίοις πρὸς τὴν τοῦ μεγάλου Μοῦνην συδρέοντας, οὐκ ἐπιλείψειν ἐν τοσοῦτῳ πληθίῃ πρὸς ποτὸν ἡγήσαιο καὶ τὰ φρέατα; οἱ δὲ οὕτως εἰς κόρον ἀπολαύουσι τῶν παρακειμένων, ὥς τε καὶ τοῖς μετ' αὐτοὺς ἐπιούσι τὰ ὑπολειμμένα πρὸς δευτέραν ἀρκεῖν ἐστίαςιν.

15. Τίς οὖν ταῦτα μέχρι καὶ νῦν ἐν ἐρήμῳ διαπραττόμενα καθορῶν οὐκ εὐθὺς ἐγγύνον ἔξει τὴν μαρτυρίαν, ὥς ὁ διὰ Μωσέως ἐπ' ἐρημίας πρότερον παράδοξον Ἑβραίοις ὀμβρίσας τροφήν, αὐτὸς οὗτος καὶ διὰ Θεοδοσίου τοῦ νῦν; καὶ γὰρ ὅς τις ἐν Χριστῷ ζῆν πιστεύεται, τὸ μέγα τοῦτο καὶ θαυμάσιον ἐκτελεῖ, καὶ τροφήν ἀνδράσι τοσοῦτοις κατὰ τὸ δαψιλὲς χορηγεῖ διὰ ταῦτα καὶ πολλοὺς πρὸς τὸν δετὸν τόπον ἴδοις ἐπειγομένους, αὐτὸν ἀτεχνῶς ἐκείνον εἶναι νομίζοντας, ἐφ' ὃν ἄρα καὶ ὁ Σωτὴρ τοὺς πέντε πρότερον ἄρτους εὐλόγησε καὶ τοσαύτας ἀνδρῶν χιλιάδας εἰς κόρον ἔθρεψεν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΜΕΓΑΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ διεκρίνεται διὰ τὴν συμπάθειάν του πρὸς τοὺς πτωχοὺς· τὰς ἀνάγκας τῶν πτωχῶν κατενίκα μὲ τὰς πλουσίας πρὸς αὐτοὺς χορηγίας. Αὐταὶ δὲ αἱ χορηγίαι ἦσαν πάντοτε κατώτεραι τῆς ἐπιθυμίας του νὰ βοηθῇ τοὺς πτωχοὺς, διότι τὸ πνεῦμά του ποτὲ δὲν ἐφειδωλεύετο εἰς συμπάθειαν, ἀλλ' ἦτο διαρκῶς μεγαλόδωρον. Αὐτὸ ἀκριβῶς θὰ διαπιστώσουν καὶ οἱ ἀναγνώσται ἀπὸ τὴν διήγησιν τῶν ἐπομένων περιστατικῶν.

2. Ἡ συμπάθειά του πρὸς τοὺς δυστυχεῖς ἦτο ἀνάλογος τοῦ βαθμοῦ τῆς δυστυχίας τῶν ἀνθρώπων· οὕτω τὴν εἰλικρινῇ καὶ βαθεῖαν συμπάθειαν, τὴν ὁποίαν ἡσθάνετο πρὸς τοὺς πτωχοὺς μόνον, τὴν ἠὔξανεν ὅταν ἔβλεπε μαζὶ μὲ τὴν πτωχείαν καὶ τὴν ἀσθένειαν· ἡ συμπάθειά του ἠὔξανε καὶ ἐκορυφούτο, κατατρῶγουσα κυριολεκτικῶς αὐτόν, ὁσάκις ἔβλεπεν ὅχι μόνον δυστυχεῖς, ἀλλὰ τυφλοὺς καὶ ἀναπήρους, πρὸ παντὸς δὲ κατεχομένους ἀπὸ τὴν ἀποκορύφωσιν τῆς δυστυχίας, ποὺ εἶναι ἡ ἱερά (1).

3. Τοιοῦτοτρόπως ἀνεδεικνύετο ὁ ὀφθαλμὸς τῶν τυφλῶν, τὸ πόδι τῶν χωλῶν, ἡ ἐνδυμασία τῶν γυμνῶν, τὸ σπίτι τῶν ἀστέγων, ὁ ἰατρὸς τῶν ἀσθενῶν, ὁ χορηγός, ὁ ὑπηρέτης, ὁ δοῦλος, ἐν γένει δηλαδὴ ὁ πλοῦτος τῆς φιλανθρωπίας του τὸν ἔκαμνεν ἀπαραίτητον εἰς ὅλους. Μὲ αὐταπάρνησιν δὲ καὶ ἀγόγγυστον ὑπομονὴν ἔπλυνε τὰ αἵματα τῶν τραυματισμένων, ἐκαθάριζε τὰ τραύματα καὶ τὰς πληγὰς, ἐφιλοῦσεν

1) Πρόκειται περὶ τῆς λοιμικῆς νόσου εὐλογίας, ἣτις τὸ πρῶτον τότε ἐνεφανίσθη εἰς τὴν Αἴγυπτον, τὴν Παλαιστίνην καὶ τὰς περὶ τὴν χώραν καὶ τόσας συμφορὰς ἐπεσώρευσε, ὥστε οἱ ἄνθρωποι καὶ ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τοῦ ὀνόματος αὐτῆς κατελαμβάνοντο ὑπὸ δέους, διὸ καὶ κατ' εὐφημισμὸν τὴν ἀπεκάλουν ἱεράν. Ἀλλὰ καὶ τὸ ὄνομα εὐλογία κατ' εὐφημισμὸν ἐδόθη εἰς αὐτήν.

εἰς τὸ στόμα τοὺς λεπρούς· τοιοῦτοτρόπως τοὺς παρηγοροῦσε μὲ σύνεσιν, καὶ τοὺς ἔπειθε νὰ ὑπομένουν τὴν συμφορὰν τῶν μὲ πραότητα καὶ καρτερίαν. Θὰ ἔλεγε δὲ τὴν ἀλήθειαν ἐκεῖνος, ποὺ θὰ ἐχαρκτήριζε τὸν Μέγαν Θεοδόσιον ὡς λιμένα σωτηρίας ὄλων, ἰατρεῖον δι' ὅλους, ζεστὸ σπίτι δι' ὅλους, ταμεῖον διὰ τὰς ἀνάγκας ὄλων. Καὶ τοῦτο, διότι ὅλοι ἀπελάμβανον τοὺς καρποὺς τῶν φροντίδων τοῦ δι' ὅσα πράγματα εἶχον ἀνάγκην.

4. Εἰς τὸ Κοινόβιον τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου δὲν θὰ εὕρισκες κανένα, ποὺ νὰ παραπονῇται ὅτι τὸν παραβλέπουν καὶ δὲν τοῦ δίδουν σημασίαν, διότι εἶναι πτωχὸς καὶ ἄσημος. Ἀπ' ἐναντίας μάλιστα ὅσον πτωχὸς καὶ ἐλάχιστος ἦτο ὁ προσερχόμενος δυστυχής, ἐπὶ τοσοῦτον ἤξιοῦτο μεγαλυτέρας φροντίδος, ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ Χριστός, ὅταν διήρχετο ἐκ τοῦ κόσμου αὐτοῦ, τοὺς ἐλάχιστους προσήγγιζε καὶ τοὺς ἐθεώρει, ἐνώπιον ὄλων, ὡς ἰδικούς του, θεραπεύων πλουσιοπαρόχως τὰς ἀνάγκας τῶν.

5. Κανεῖς λοιπὸν, ἀπὸ ὅσους προσήρχοντο πρὸς τὸν Μέγαν Θεοδόσιον καὶ εἶχεν ἀνάγκας, δὲν ἀπεχώρει χωρὶς νὰ τὸν προσέξουν· κανένα δὲν παρέβλεπον, ὥστε νὰ παραμείνῃ ἀξιολύπητος, ὅπως ἦτο ὅταν ἀρχικῶς ἦλθεν. Ἐκεῖνοι, ποὺ ἐβοήθουν τὸν Μέγαν Θεοδόσιον εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ τῆς διακονίας, ἐνθυμοῦνται, ὅτι ἦλθεν ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποίαν παρέθεσαν περισσότερα ἀπὸ ἑκατὸ τραπέζια διὰ τοὺς πτωχοὺς καὶ δυστυχεῖς. Αὐτὴ λοιπὸν ἦτο ἡ ἀνθρωπίνη πηγὴ τῆς ἐλεημοσύνης, ποὺ τόσον πλουσιοπαρόχως ἀνέβλυζεν εὐεργεσίαν πρὸς τοὺς δυστυχεῖς· ἡ διήγησις ὅμως, ἐν συνεχείᾳ, θὰ φανερώσῃ καὶ ποία ὑπῆρξεν ἡ θεϊκὴ πηγὴ τῶν θαυμάτων τῆς εὐσπλαγχνίας, ὑπερέχουσα, ὡς εἶναι ἐπόμενον, κατὰ πολὺ τὴν πρώτην, τὴν ἀνθρωπίνην.

6. Κάποτε ὁ Θεὸς ἐτιμώρησε φιλανθρωπῶς τοὺς ἀνθρώπους διὰ πείνης· ἡ πείνα αὐτὴ καὶ πολὺ ἐκράτησε καὶ δὲν ἔκαμεν οὐδεμίαν ἐξαίρεσιν, διότι ὅλοι ὑπέφερον. Ἐνῷ δὲ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἐμαστίζοντο ἀπὸ τὴν πληγὴν τῆς πείνης, πληρώνοντες τὰς ἁμαρτίας τῶν, διότι, ὅπως λέγει ὁ Προφήτης Μιχαίας, αἱ ἀπὸ Θεοῦ τιμωρίαι εἶναι καρποὶ τῶν πονηρῶν ἐπιτηδευμάτων ('), ἔφθασε καὶ ἡ ἐορτὴ τῶν Βαΐων. Κατὰ τὴν ἡμέραν λοιπὸν αὐτῆς τῆς ἐορτῆς πλήθη χωρικῶν καὶ πενήτων κατέφθασαν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Κοινοβίου. Κάθε χρόνον βεβαίως εἶχον ὡς ἔθιμον τὴν προσέλευσιν εἰς τὸ Κοινόβιον, τότε ὅμως, ἐπὶ πλεόν, τοὺς ἠνάγκαζε καὶ ἡ πείνα, διότι ἤλπιζον, ὅτι κάτι θὰ εὔρουν, διὰ νὰ φάγουν εἰς αὐτό.

7. Οἱ Μοναχοὶ λοιπὸν, ποὺ εἶχον ὡς ἔργον τὴν προετοιμασίαν τοῦ φαγητοῦ, τὰ ἔχασαν μόλις εἶδον τόσον κόσμον καὶ προσεπάθησαν νὰ διαμοιράσουν τὴν τροφὴν μὲ ζυγαριὰ καὶ μέτρον, ὥστε, κατὰ τὸ δυ-

1) «Καὶ ἔσται ἡ γῆ εἰς ἀφανισμόν σὺν τοῖς κατοικοῦσιν αὐτὴν ἀπὸ καρπῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν» (Μιχ. ζ', 13).

νατόν, νὰ φθάσῃ δι' ὅλους. Περίπου δὲ καθώρισαν ὡς ἀτομικὴν μερίδα ποσότητα μιᾶς λίτρας.

8. Διερχόμενος τότε, κατὰ σύμπτωσιν, καὶ ὁ Μέγας Θεοδοσίος, εἶδε τὸ πλῆθος νὰ προσπαθῇ νὰ παραβιάσῃ τὰς θύρας τοῦ Κοινοβίου διὰ νὰ εἰσέλθῃ· ἀμέσως ἔφερεν εἰς τὸν νοῦν τοῦ τὸν Ἰώβ, ὁ ὁποῖος ἔλεγε· «Ἐξω δέ οὐκ ἠϋλίζετο ξένος, ἡ δὲ θύρα μου παντὶ ἐλθόντι ἀνέφικτο» (Ἰώβ λα', 32). Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ ἴδιος εἶχε τὸ ἴδιον φρόνημα, ὡς ὁ Ἰώβ, καὶ τὴν αὐτὴν ἀγαθὴν πρόθεσιν, ἔδωκεν ἐντολήν, ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ σταματήσῃ ἡ χρῆσις τῆς ζυγαριᾶς, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἀνοίξουν αἱ ἑξωτερικαὶ θύραι τοῦ Κοινοβίου καὶ νὰ εἰσέλθουν ὅλοι, εἰς ὅλους δὲ νὰ δοθοῦν κατὰ τὴν ἀνάγκην των. Ἀμέσως δὲ δίδει ἐντολήν νὰ παραθέσουν τράπεζαν εἰς ἀνθρώπους, ποὺ καὶ νὰ τοὺς μετρήσῃς ἦτο δύσκολον, λόγῳ τοῦ πλῆθους· τράπεζαν μάλιστα πλουσίαν, διὰ νὰ χορτάσουν.

9. Ὅσοι ἐκ τῶν Μοναχῶν ἐπρόκειτο νὰ ἀσχοληθοῦν μετὰ τὴν περιποίησιν τοῦ πλῆθους αὐτοῦ, ἀποβλέποντες εἰς τόσους ἀνθρώπους, ἀμφέβαλλον διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου, καὶ δὲν ἤξευραν πῶς νὰ ἐκπληρώσουν τὴν διαταγὴν ποὺ ἔλαβαν. Ὅταν ὁμοῦς ἐσκέφθησαν τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν δύναμιν τῆς Χάριτος αὐτοῦ ποὺ ἔδωκε τὴν ἐντολήν, τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου, ἀμέσως ἀπέβαλαν τοὺς ἀσθενεῖς λογισμούς, καὶ εἶδον τὴν πραγματικότητα ἀπὸ τὸ ὕψος τῆς πίστεως. Παραχρῆμα λοιπὸν ἠνοιξαν τὰς πύλας καὶ μετ' εὐχαρίστησιν ὑπεδέχοντο τοὺς εἰσερχομένους. Ἐν συνεχείᾳ ἔστρωσαν καὶ τραπέζας καὶ μετὰ χαρὰν, χωρὶς γογγυσμὸν πλέον, προσέφερον εἰς τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς αὐτά, ποὺ εὐρίσκοντο εἰς τὸ Κοινόβιον.

10. Αὕτῃ ἦτο ἡ ἀγαθὴ καὶ φιλάνθρωπος προαίρεσις τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου καὶ τῶν Μοναχῶν του, ἡ ὁποία τόσον προθύμως καὶ ἀγογγύστως ἐξεδηλώθη. Ἀλλὰ καὶ ὁ Θεὸς τί ἔκαμε, διὰ νὰ ἐπιβραβεύσῃ τὴν ἀγαθὴν καὶ φιλότιμον αὐτὴν προαίρεσιν; Μετὰ τὴν εὐλογίαν Του καὶ τὴν Χάριν Του ἔκαμεν, ὥστε μετ' ὀλίγα μόνον τρόφιμα νὰ χορτάσουν τόσον πολλοὶ ἄνθρωποι, ὅπως ἀκριβῶς συνέβη καὶ μετὰ τὸν χορτασμὸν ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ, διὰ πέντε ἄρτων, πέντε χιλιάδων εἰς τὴν ἔρημον. Τὸ θαῦμα δὲ δὲν ἦτο μόνον, ὅτι ἐχόρτασαν οἱ πεινασμένοι αὐτοὶ ἄνθρωποι, ἀλλὰ ὅτι καὶ αἱ ἀποθήκαι τοῦ ἄρτου εὐρέθησαν γεμισαὶ ἀπὸ ἄρτους! Καὶ οἱ μὲν Μοναχοί, ποὺ ἐπεριποιοῦντο τοὺς πτωχοὺς, ἐνόμιζον, ὅτι δὲν ὑπῆρχον πλέον ἄλλοι ἄρτοι, αἱ ἀποθήκαι ὁμοῦς εἶχον περισσοτέρους ἀπὸ προηγουμένως. Ἡ δύναμις τῆς εὐχῆς τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου ἦτο τοιαύτη, ὥστε καὶ αἱ ἀποθήκαι νὰ γεμίσουν, ἀλλὰ καὶ τὰ στομάχια τῶν πτωχῶν νὰ χορτάσουν.

11. Μετὰ αὐτὸν τὸν θαυματουργικὸν τρόπον ὁ Θεὸς ἐπεβράβευσε καὶ τὴν καλὴν των πρόθεσιν καὶ τὴν καλωσύνην πρὸς τοὺς πτωχοὺς. Δὲν ἔστειλε δὲ μόνον τὴν ἐξ ὕψους βροχὴν τῆς εὐλογίας Του ἀφθονον, ἐπιβραβεύων τὴν ἀφθονίαν τῆς καλωσύνης τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου, ἀλλὰ καὶ τὸν ἴδιον, μετὰ τὸ θαῦμα αὐτό, κατέστησεν εἰς ὅλην τὴν περι-

χὴν περισπούδαστον καὶ ἀξιοθαύμαστον. Ὁ ἴδιος ἄλλωστε ὁ Θεὸς ὑπεσχέθη, ὅτι θὰ δοξάζῃ αὐτούς, πὺν γνωρίζουν νὰ τὸν δοξάζουν.

12. Ἄλλοτε πάλιν ἦτο ἐορτὴ καὶ μάλιστα ἐορτὴ τῆς Παρθένου καὶ Θεομήτορος. Λόγῳ δὲ τῆς ἐπισήμου αὐτῆς ἐορτῆς τόσον πολλοὶ ἀνθρώποι προσῆλθον εἰς τὸ Κοινόβιον, ὥστε νὰ μὴ προφθάνουν οἱ διακονηταὶ Μοναχοὶ νὰ τοὺς περιποιῶνται καὶ νὰ τοὺς ἐτοιμάζουν διὰ νὰ κοιμηθοῦν· οὔτε βεβαίως ὑπῆρχε καὶ τόση ἀφθονία τροφίμων διὰ νὰ χορτάσουν ὅλοι. Ἐπρεπεν ἓνα μόνον ἄρτον νὰ προσφέρουν εἰς κάθε τράπεζαν μὲ πολλὰ ἄτομα.

13. Καὶ ὅμως ὁ Κύριος ἐγέμισεν ἐνωρίτερον τὰς ἀποθήκας τοῦ Κοινοβίου διὰ θαυμαστοῦ τρόπου. Αὐτὴ ἡ Δεξιὰ τοῦ Κυρίου, πὺν τόσον ἀφθόνως ἐπαρκεῖ εἰς ὅλας τὰς ἀνάγκας, πὺν ἀνοίγει καὶ τρέφει ὅλα τὰ δημιουργήματά της ('). Αὐτὴ ἡ ἰδίᾳ καὶ τότε Δεξιὰ ἐγέμισε μὲ ἀγαθὰ τὰς τραπέζας, ἢ μᾶλλον τὰ στομάχια τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, ὥστε τὸ ἀμέτρητον ἐκείνο πλῆθος νὰ χορτάσῃ. Καὶ ὅχι ἀπλῶς νὰ χορτάσῃ, ἀλλὰ νὰ γεμίσουν ἀπὸ περισσεύματα τροφῶν τὰ κοφίνια καὶ οἱ προσκυνηταὶ νὰ πάρουν πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ τὰ περισσεύματα εἰς τοὺς οἴκους των. Ἀπὸ τὸ περιεχόμενον δὲ τῶν κοφινιῶν αὐτῶν πολλὰς φορὰς οἱ Διάκονοι παρέθεσαν τράπεζαν εἰς ἐπισκέπτας.

14. Ποῖος δέ, ὅταν θὰ ἔβλεπε καὶ Αἰγυπτίους νὰ ἔρχωνται εἰς τὰ ἐγκαίνια τῆς Μονῆς τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου, δὲν θὰ ἔλεγε καθ' ἑαυτόν: μὰ διὰ τόσον πλῆθος οὔτε τὰ πηγάδια δὲν θὰ φθάσουν διὰ νὰ πῶν νερό! Καὶ ὅμως τὸ πλῆθος αὐτὸ καὶ ἔφαγε καὶ ἐχόρτασε καὶ ἄφησε καὶ εἰς ἄλλους, πὺν θὰ ἤρχοντο, τὰ ὑπολείμματα διὰ νὰ παρατεθῇ καὶ εἰς ἐκείνους πλουσία τράπεζα.

15. Ποῖος λοιπὸν ἀπὸ αὐτούς, πὺν βλέπουν νὰ γίνωνται αὐτὰ τὰ θαυμαστὰ πράγματα εἰς τὴν ἔρημον, δὲν θὰ ἔχη ἰσχυρὰν τὴν ἀπόδειξιν, ὅτι Ἐκεῖνος πὺν ἔβρεξε τροφὴν εἰς τοὺς Ἑβραίους εἰς τὴν ἔρημον, διὰ τῆς προσευχῆς τοῦ Μωϋσέως, ὁ ἴδιος τώρα δὲν τροφοδοτεῖ τόσα πλῆθη διὰ τῶν δεήσεων τοῦ Θεοδοσίου; Εἶναι γεγονός, ὅτι ὁποῖος ἀναθέσει τὴν φροντίδα τῆς ζωῆς του εἰς τὸν Χριστόν, θὰ ἡμπορέσῃ νὰ ἐκτελέσῃ αὐτὸ τὸ μέγα καὶ ἀξιοθαύμαστον ἔργον καὶ νὰ κατορθώσῃ νὰ προσφέρῃ τροφὴν καὶ περιποίησιν εἰς τόσους ἀνθρώπους. Δι' αὐτὸ θὰ ἴδῃς πολλοὺς νὰ πηγαίνουν εἰς τὴν ἔρημον, διότι νομίζουν, ἀφελῶς βεβαίως, ὅτι ὁ Μέγας Θεοδόσιος εἶναι ὁ Μωϋσῆς ἢ ὁ Σωτὴρ ὁ ἴδιος, πὺν εὐλόγησεν, ὅταν ἔζη ἐπὶ γῆς, τοὺς πέντε ἄρτους καὶ ἐχόρτασαν τόσοι ἀνθρώποι.

1) «Ἀνοίξαντος δέ Σου τὴν χεῖρα, τὰ σύμπαντα πλησθήσονται χρηστότητος» (Ψαλμ. ργ', 28)· «Ἀνοίγεις Σὺ τὰς χεῖρας σου, καὶ ἐμπιπλᾷς πᾶν ζῶον εὐδοκίας» (Ψαλμ. ρμδ', 16).

Ζ. 'Εν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος

ΜΟΤΕ προσελθόντων τῷ μακαρίῳ Ἰωάννῃ τῶν τὴν διανομὴν τῆς ἐλεημοσύνης πιστευθέντων, καὶ τι τοιοῦτον προσαγγειλάντων, ὅτι κόραι τινές, κόσμιά τε καὶ περιδέραια περιβεβλημέναι, συνέρχονται καὶ αὗται τῶν τοῖς πένησι διδομένων μεταλαβεῖν, καὶ εἰ χρῆ ταῦται ὀρέγειν, ὁ πραότατος δορυμὶ καὶ πρὸς αὐτοὺς ἀποβλέψας, εἰ μὲν τοῦ ταπεινοῦ Ἰωάννου, ἔφη, μᾶλλον δὲ τοῦ Χριστοῦ ὑπηρεταὶ καὶ διανομεῖς εἶναι βούλεσθε, τῷ θείῳ Τούτου προστάγματι πείθεσθε, ὁ παντὶ τῷ αἰτοῦντι διδόναι διακελεύεται.

2. Εἰ δὲ ἐτέρου τινὸς εἶναι λέγετε, ὃς ἐξετάζειν ὑμῖν καὶ διερευνᾶσθαι τοὺς τῶν προσαιτούντων βίους καὶ τὴν κατάστασιν ἐπιτάττει, ἵστε ὡς οὔτε Χριστός, οὔθ' ὁ ταπεινὸς Ἰωάννης ὑπηρετῶν δέχεται φιλοπραγμόνων· εἰ μὲν γὰρ ἡμέτερα ἦν τὰ διδόμενα, ἴσως ἂν συγγνώμη τις ἦν τῷ φειδοῖ τούτοις χρωμένῳ· εἰ δὲ τοῦ Θεοῦ πάντα τυγχάνουσιν ὄντα, τὸ αὐτοῦ πρόσταγμα πάντως ἐν τοῖς αὐτοῦ προσήκει φυλάττεσθαι.

3. Εἰ δὲ καὶ φόβος ὑμῖν ἐπῆλθεν ἐξ ἀπιστίας, ὥς μήποτε τὸ τῶν ἀναλισκομένων πλήθος τὰς ἐκκλησιαστικὰς εἰσόδους ὑπερβάλῃ, ἐγὼ κοινωνεῖν ὑμῖν τῆς ὀλιγοπιστίας ταύτης οὐδαμῶς ἀνέξομαι· πέπεισμαι γάρ, ὅτι καὶ τὸν κόσμον εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐν ταῦτῳ γένοιτο συνελθεῖν εὐποιίας δεόμενον, ἥκιστα ἂν τοῦτο τοὺς τοῦ Θεοῦ κενώσειε θησαυρούς. Ὡς δὲ πᾶσαν αὐτῶν ἀπιστίαν συνεταῖς παραινέσεσι θεραπεύσας ἐξέπεμψε, τοῖς συγκαθεζομένοις ἐπὶ τῷ μεγαλοδωρῷ τῆς αὐτοῦ προαιρέσεως ἐκπληττομένοις τοιοῦτόν τι ἀναλαβὼν ἐξηγεῖτο διήγημα.

4. Ἐμοί, λέγων, πέντε πρὸς τοὺς δέκα χρόνων ὑπάρχοντι κατὰ τὴν Κύπρον τε διατρίβοντι, μιᾷς τῶν νυκτῶν κόρη τις κατ' ὄναρ ἐπιφαίνεται, κάλλος οἶον ἐξαισιον καὶ ἀκήρατον· ἔσταλτο δὲ λαμπρῶς, καὶ τῷ ἐξ ἐλαιῶν στεφάνῳ τὴν κεφαλὴν ἔσπεπτο· ἐγγὺς δέ μοι παραστᾶσα, καὶ τῇ χειρὶ κατὰ πλευράν νύξασα, θρονηθέντα με διϋπνίζει, καὶ εὐθὺς οὐ κατ' ὄναρ, ἀλλ' ὕπαρ ἦν τὸ φαινόμενον, καὶ τις εἶη ἡρόμην αὐτήν, πόθεν τε παρίοι, καὶ πῶς ὑπνοῦντι μοι τολμήσειεν ἐπελθεῖν;

5. Ἡ δὲ γαλήνιον τι καὶ ἱλαρὸν ἐνιδούσα, ἐγὼ πρώτη τῶν θυγατέρων τοῦ Μεγάλου Βασιλέως, φησίν, ἐμὲ φίλην εἰ αὐτοὺς κτήσῃ, προσοικειώσαι σε Αὐτῷ δύναμαι· ἐμοὶ γάρ οὐδὲ τῷ ἄλλῳ παρῶρία πλεῖων τις ὡς Αὐτόν, ὅτι καὶ κατελθεῖν αὐτόν οὐρανόνθεν εἰς τὴν γῆν, καὶ σάρκα λαβεῖν ἀνθρωπίνην, ἐγὼ πείσομαι. Ταῦτα εἶπε καὶ εὐθὺς ἀπιοῦσα ὥχето· ἐγὼ δὲ ἐν ἑμαυτῷ γενόμενος, καὶ τὸ θεαθὲν ὅτι εἶη στρέφων κατὰ νοῦν, τὴν ἐλεημοσύνην αὐτὴν ἔκρινον εἶναι· διὰ ταύτην γὰρ καὶ ὁ Θεὸς ἐπὶ γῆς ἐλθεῖν καὶ ἀνθρώποις ὁμοιος ὀφθῆναι οὐκ ἀπηξίωσεν.

6. Εὐθὺς οὖν ἀναστὰς, ἐπὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἐβάδιζον· ὁρθρος γὰρ ὑπὸνύαζεν ἥδη· καὶ συναντῶ πένητι ἀνδρὶ γυνῶν ὄντι, καὶ τῷ κρύει σφοδρῶς πηνυμένῳ, τοῦτῳ ἀποδυσάμενος ὁ περιβεβλήμενον ἱμάτιον ἐπιδίδωμι, πρὸς ἑμαυτὸν εἰρηκώς, ὥς, εἴ περ ἀληθὲς εἶη καὶ μὴ ἀπάτη τὸ θεαθὲν, εἴσομαι.

7. Πρότερον οὖν ἢ τὴν Ἐκκλησίαν καταλαβεῖν, προσελθόν μοι τις ἀνὴρ λευκὰ περιβεβλημένος, ἐπιδίδωσί μοι χρυσίον ἀπόδεσμον ἑκατὸν νομισμάτων, δέξαί, φίλε, ταῦτα, εἰπών. Ἐμοὶ δέ, καίτοι ἀσμένως αὐτὰ δεξαμένῳ, μετέμελον εὐθύς, καὶ τὸ τάχος ἐπιστραφεῖς, ἀποδοῦναι τῷ δεδωκότι τὸ χρυσίον διενοοῦμην, ἅτε μὴδὲ δεόμενος· καὶ ὁ δεδωκὼς εὐθύς ἀφανὴς ἦν· τότε συνῆκα μὴ φαντασίαν εἶναι τὴν ὁπτασίαν, ἀλλὰ δῆλην ἀλήθειαν.

8. Ἐξ ἐκείνου τοίνυν, ἐπειδὴν παρῆχον τινί τι, ἴδοιμι ἔλεγον, εἴ γε δὴ κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν ἑκατονταπλασίονά μοι ἀντιμετρήσειεν ὁ Χριστός· ὡς δὲ μυριάκις ποιῶν ἐπιστοποιοῦμην αὐτοῖς ἔργοις, παῦσαι πρὸς ἑμαυτὸν ἔφην, ἄχρι τίνος τὸν ἀπείραστον ἐκπειράσεις; τοσαύτας ἐναργεῖς τὰς πίστεις ἐμοῦ δεξαμένου, οἱ μικροί-

ψυχοι οὗτοι, φησί, σήμερον ἤλθον συναρπάσαι με, καὶ κοινωνὸν τῆς αὐτῶν ἀπιστίας με δεῖξαι, καὶ πρὸς ἀσπλαγχνίαν με ἐκκαλέσασθαι.

9. Τούτου τὴν πολλὴν χρηστότητα τῶν ἐπηλύδων τις κατανοήσας, πειράσαι διανοήθη τὸν πάσης πείρας ἀνώτερον. Ῥάκια τοίνυν ἀμφιασάμενος πρόσσειν αὐτῷ προΐοντι ἐπισκέψασθαι ἐν τῷ νοσοκομείῳ· εἵθιστο γὰρ αὐτῷ δις καὶ τρις τοῦτο τῆς ἑβδομάδος ποιεῖν, καὶ ῥήμασι γοεροῖς, ἐλέησόν με, οὕτω φησί, Δέσποτα, τὸν αἰχμάλωτον· ὁ δὲ τῷ διανομῇ ἔξ αὐτῷ δοῦναι νομίσματα κελεύει· καὶ ὅς ταῦτα λαβὼν καὶ ἀμείψας τὸ σχῆμα, πρόσσεισι δι' ἄλλης ὁμοίως αἰτούμενος, καὶ αὐτὸς ἐπιτρέπει δοθῆναι.

10. Ἐγγίσας οὖν τῷ μεγάλῳ πρὸς τὸ οὗς ὁ διδούς, τοῦτον αὐτὸν εἶναι τὸν πρὸ βραχέως εἰληφότα τὰ ἐξ νομίσματα γνωρίζει· ὥς δὲ ὑποκρινάμενος ἐκ τρίτου πάλιν ἔλθει λαβεῖν, ὁ διανομεὺς νύττει τὸν Πατριάρχην τὸν αὐτὸν εἶναι σημαίνων· καὶ ὅς τὸ ἀοίδιμον ἐκεῖνο καὶ φθέγγεται καὶ ποιεῖ· δώδεκα δὲς αὐτῷ νομίσματα εἰρηκώς, μήποτε καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ Κύριός μου ἐστι καὶ πειράζει με.

11. Ἄλλοτε πάλιν ἀπιόντι τῷ μεγάλῳ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν πρόσσεισι τις τῶν εὐγενῶν, ὑπὸ κλεπτῶν τὰ ὄντα σεσυλημένος, καὶ ταύτη πρὸς ἐσχάτην πενίαν συνελθείς, ὃν ἐλεήσας τῆς ἐν βραχεὶ ταύτης ἐνδείας, πεντεκαίδεκα χρυσίου λίτρας δι' ἐκελεύσατο· ὁ μὲν τοι δοῦναι προστεταγμένος, τοῦτο μὲν παρακοῇ εἷξας, τοῦτο δὲ καὶ ὑποβολῇ τῶν τῇ Ἐκκλησίᾳ διακονουμένων ὥς μὴ πολλῶν ὄντων τῶν ὑπολειμμένων, ἅτε τοῦ μεγάλου μὴ θησαυρίζειν ἐπισταμένου, πέντε μόνας τῷ δεθέντι παρέσχετο.

12. Ἐξίοντι δὲ τῷ μακαρίῳ τῆς Ἐκκλησίας, γυνή τις χήρα σφόδρα πλουσία χάριτην αὐτῷ ἐγκυριζέει, ᾧ δωρεὰ χρυσίου πεντακοσίων λιτρῶν ἐπεγγράπτω, ὃν ἐπελθὼν, συνῆκεν ὑπὸ τῆς ἐν αὐτῷ ἐνοικουσῆς Χάριτος, ὃ μὴ κατὰ τὸ αὐτοῦ πρόσταγμα γέγονε· τοὺς οὖν διενεργήσαντας μετακαλεσάμενος, ἐπηρώτα εἰ τὰς δεκαπέντε τοῦ χρυσίου λίτρας τῷ ἀνθρώπῳ δεδώκασιν.

13. Ὡς δὲ αὐτοὶ τοσαύτας δοῦναι διίσχυρίζοντο τοῦ πεπραγμένου καταψευδόμενοι, αὐτὸν τὸν δεθέντα μεταπεμφάμενος ὁ μακάριος, καὶ μαθὼν, ὅτι πέντε μόνας εἰλήφει λίτρας χρυσίου, τὸν τῆς γυναικὸς χάριτην ἐκείνοις ὑποδεικνύων, ἐξ ὑμῶν, ἔφη, ὁ Κύριος τὰς ἐτέρας ἀπαιτεῖν μέλλει χιλίας· εἰ γὰρ ὑμεῖς τὰς δεκαπέντε λίτρας, ὡς γε διώριστο παρ' ἡμῶν, τῷ δεθέντι παρέσχετε, χιλίας ἂν καὶ πεντακοσίας ἡ γυνὴ τῷ Θεῷ παρέσχε· ἵνα δὲ καὶ ἔργοις πιστωθῇ τὸ ὑμῶν ἄπιστον, καλεῖτέ μοι, ἔφη, τὴν θεοφιλῇ ταύτην γυναῖκα.

14. Τῇ δὲ παραστάσῃ καὶ τὸ ἐπαγγελθὲν χρυσίον διακομισαμένη, εἰπέ μοι, ἔφη ὁ Πατριάρχης, εἰ τοσαῦτα τῷ Θεῷ χρήματα ἐκ πρώτης ἔγνωσ προσενεγκεῖν; Ἡ δέ, ὡς ᾔσθετο μὴ διαλαθεῖν ἐκεῖνον, ὁ κατὰ μόνας αὐτῇ πέπρακτο, δέει πολλῶ ληφθεῖσα, πᾶν τὸ ἀπόρρητον ἐξηγόρευεν, ἐπειποῦσα· ὥς ταῖς ἀληθείαις, Δέσποτα, χιλίας πεντακοσίας λίτρας τῷ ἐπιδοθέντι σοι χάριτι ἐγγράψασα ἤμην· ὀλίγαις δὲ πρότερον ἡμέραις ἀνελίξασα τοῦτον, τὰς χιλίας, οὐκ οἶδ' ὅπως, κατὰ τὸ αὐτόματον εὖρον ἀπηλειμμένας, κἀντεῦθεν ἔκρινα μὴ δοκοῦν εἶναι τῷ Θεῷ πάντως πλεῖον με τῶν πεντακοσίων προσενεγκεῖν.

15. Ταῦτα ἐκείνοις ἀκούσαι πολὺν ἐμβέβληκε φόβον εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ προσπεσόντες ἅμα τοῖς ποσὶ τοῦ μεγάλου, ἀφειδῆναι τούτοις τὸ ἀμάρτημα τῆς παρακοῆς ᾗτήσαντο· τῇ μέντοι φιλοχρίστῳ πολλὴν ἀπὸ Θεοῦ τὴν εὐλογίαν ἐπευξάμενος ὁ μακάριος, ἀφῆκεν ἀπελθεῖν ἐν εἰρήνῃ.

16. Ἔθος δὲ ἦν τῷ μακαρίῳ Ἰωάννῃ, ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῶν ἐπὶ ἐλεημοσύνην βεβοημένων Πατέρων ἀνιχνεύειν τοὺς βίους, ἅτε τὴν αὐτὴν ἐκείνοις ὁδεύειν προελομένῳ· ἐντυχὼν οὖν ποτε τῷ τοῦ θείου Σεραπίωνος βίῳ τοῦ Σιδωνίου, οὐ διέλιπε τὸν ἄνδρα ἐκκλητιόμενος, καὶ τὰ ἐκεῖνου ἐκδιηγούμενος, ὅπως τε ἀποροῦντι

ἐντυχὼν πένητι, καὶ τὸ σύνηθες λεγόμενον ὤμοφόριον ἀποδύς, δέδωκεν· εἶτα συναντήσας ἐτέρω θιγοῦντι, τὸ στιχάριον ὁμοίως παρέσχετο· καὶ λοιπὸν ἐκάθητο γυμνὸς ἐπὶ τῆς ἀγκάλης κατέχων μόνον τὸ Εὐαγγέλιον.

17. Εἶτα πρὸς τινος ἐρωτηθεὶς τίς ὁ γυμνώσας εἷη; τοῦτο, ἔφη, δείξας τὸ Εὐαγγέλιον· ὥς δὲ καὶ τοῦτο πωλήσας τὴν αὐτοῦ τιμὴν τοῖς πένησι παρέσχετο, πυθομένῳ τῷ μαθητῇ ποῦ ἐστι, Πάτερ, τὸ μικρὸν Εὐαγγέλιον; πίστευσον, τέκνον, ἔφη, πειθόμενος τῷ λέγοντι πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς, οὐδὲ αὐτοῦ τοῦ βιβλίου, ἐν ᾧ τοῦτο ἐγγράπτο, φείσασθαι διανοησάμην.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Κ ΑΠΟΤΕ ἦλθον εἰς τὸν Ἅγιον Ἰωάννην τὸν Ἐλεήμονα μερικοὶ ἀπὸ αὐτοῦς, ποῦ ἀνέλαβον τὸ διακόνημα τῆς διανομῆς τῶν βοηθημάτων εἰς τοὺς πτωχοὺς.

Μεταξὺ λοιπὸν τῶν ἄλλων ἀνέφερον εἰς τὸν ἅγιον ἄνθρωπον, ὅτι συγκεντρώνονται εἰς τοὺς τόπους διανομῆς τῶν βοηθημάτων καὶ μερικὰ κορίτσια, ποῦ δὲν φαίνονται νὰ εἶναι πτωχά, διότι φοροῦν καλά ἐνδύματα καὶ περιδέραια καὶ τὸν ἡρώτων ἐὰν πρέπει νὰ δώσουν καὶ εἰς αὐτὰ ἐλεημοσύνην.

Μόλις τοὺς ἤκουσεν ὁ πρῶτος καὶ ἥρεμος Ἐπίσκοπος, τοὺς ἐκοίταξε μὲ ἀυστηρότητα, ὥς νὰ τοὺς ἐπέπληττε, καὶ τοὺς εἶπεν:

— Ἐὰν θέλετε νὰ εἰσθε ὑπηρεταὶ τοῦ ταπεινοῦ Ἰωάννου, ἢ μᾶλλον τοῦ Ἰησοῦ, καὶ διανομεῖς ἐλεημοσυνῶν, τότε θὰ πρέπει νὰ ἐκτελῆτε ἀπροφασίστως τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου, ποῦ λέγει· «τῷ αἰτοῦντι σε δίδου» (Ματθ. ε', 42).

2. Ἐὰν πάλιν λέγετε, ὅτι εἰσθε ὑπηρεταὶ ἄλλου, ποῦ διατάσσει νὰ ἐξετάζετε καὶ νὰ ἐξακριβώνετε τὴν ζωὴν τῶν πτωχῶν, ποῦ ἐπαιτοῦν, τότε νὰ ξέρετε, ὅτι οὔτε ὁ ταπεινὸς Ἰωάννης, οὔτε ὁ Ἰησοῦς ἔχει ἀνάγκην τοιούτων σχολαστικῶν καὶ δυσπίστων ὑπηρετῶν, ποῦ περισσότερον ἐρευνοῦν καὶ ὀλιγώτερον βοηθοῦν.

Καί, ἐπὶ τέλους, ἐὰν τὰ προσφερόμενα ὥς ἐλεημοσύνη ἦσαν ἰδικά σας, θὰ σᾶς ἐσυγχωροῦσε κανεὶς τὴν οἰκονομίαν, κατὰ τὴν διαχείρισιν τῶν βοηθημάτων αὐτῶν· ἐφ' ὅσον ὁμως ὅλα αὐτὰ τὰ χορηγεῖ ἡ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ, τότε ἐπιβάλλεται νὰ ἐφαρμόζωμεν, κατὰ τὴν διανομὴν τῶν ἀγαθῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν διαταγὴν Ἐκείνου.

3. Ἐὰν πάλιν σᾶς ἠνώχλησαν λογισμοὶ ἀπιστίας μήπως, τάχα, τὸ πλῆθος τῶν πτωχῶν φέρει τὰς δαπάνας διὰ φιλανθρωπίαν εἰς ὑψηλότερον σημεῖον ἀπὸ τὰ ἔσοδα τῆς Ἐκκλησίας, ἐγὼ δὲν εἶμαι διατεθειμένος καθόλου νὰ συμμερισθῶ τὴν ἀπιστίαν σας αὐτήν. Εἶμαι ἀπολύτως βέβαιος, ὅτι καὶ ἐὰν ἀκόμη συγκεντρωθοῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ ἔχουν ἀνάγκην βοηθείας, δὲν εἶναι ποτὲ δυνατόν οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ νὰ ἐξαντλήσουν τοὺς θησαυροὺς τοῦ Θεοῦ. Μὲ αὐτὰς τὰς συμβουλὰς, τὰς συνετὰς καὶ πλήρεις πίστεως, τοὺς ἐθεράπευσεν ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν τῆς ἀπιστίας, καὶ τοὺς ἀπέστειλε νὰ ἐκτελέσουν τὸ καθήκον των. Οἱ μεγαλόδωροι αὐτοὶ λό-

γοι, πὺν ἀπεκάλυπτον μίαν τόσον εὐγενικὴν ὑπὲρ τῶν πτωχῶν πρόθεσιν, κατέπληξαν τοὺς παρισταμένους. Πρὸς αὐτοὺς ἐξιστόρησε καὶ τὸ ἐξῆς ὥραϊον διήγημα :

4. "Όταν ἤμουν—ἤρχισε νὰ διηγῇται— δέκα πέντε ἐτῶν, εὗρισκόμουν εἰς τὴν Κύπρον. Μίαν λοιπὸν νύκτα βλέπω ἕνα καταπληκτικὸν ὄνειρον· ἐμφανίζεται ἐνώπιόν μου μία ὥραιότατη καὶ ἀγνοτάτη κόρη. Ἡ ἐξαισία αὐτὴ κόρη ἦτο στολισμένη μὲ λαμπρότητα καὶ στὸ κεφάλι της ἐφοροῦσεν ἕνα στεφάνι ἀπὸ ἐλαίαν. Ἡ κόρη αὐτὴ μὲ πλησιάζει καὶ μὲ σκουντᾷ μὲ τὴν χεῖρα της εἰς τὸ πλευρόν μου· ἐγὼ ἐφοβήθην καὶ ἐξύπνησα! Ἄλλ' ἐδῶ ἀκριβῶς ἦτο τὸ καταπληκτικόν· ἔβλεπα πλέον ὄχι εἰς ὄνειρον, ἀλλὰ εἰς τὴν πραγματικότητα τὴν νέαν αὐτὴν. Τότε, κατὰπληκτος, τὴν ἐρωτῶ ἀπὸ ποῦ ἔρχεται καὶ πῶς ἐτόλμησε νὰ μὲ πλησιάσῃ, ἐνῶ ἐγὼ ἐκοιμώμουν!

5. "Όταν ἤκουσε τὰς ἐρωτήσεις μου αὐτάς, ἡ νέα ἤρχισε νὰ χαμογελᾷ καὶ γεμάτῃ γαλήνην μοῦ ἀπαντᾷ :

— Ἐγὼ εἶμαι ἡ πρώτη ἀπὸ τὰς θυγατέρας τοῦ Μεγάλου Βασιλέως· ἐὰν λοιπὸν μὲ κάμῃς φίλην σου, ἔχω τοσαύτην ἐπιρροὴν πηλοσίον τοῦ Πατρὸς μου, ὥστε νὰ δύναμαι νὰ σὲ καταστήσω πρόσωπον οἰκείου εἰς τὸν Βασιλέα· μοῦ τρέφει ἀπεριόριστον ἀγάπην καὶ ἀπέναντί Του αἰσθάνομαι ἀκατανίκητον θάρρος· ἀρκεῖ νὰ σκεφθῇς, ὅτι μόνον ἐγὼ τὸν ἔπεισα νὰ ἀναλάβῃ ἀνθρωπίνην σάρκα καὶ νὰ κατέλθῃ ἐξ οὐρανοῦ, χάριν τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων.

Μὲ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἐξηφανίσθη ἀπὸ ἐμπρός μου. Τότε συνῆλθα καὶ ἐγὼ καὶ ἤρχισα νὰ σκέπτομαι τί σημαίνει αὐτὸ πὺν εἶδα. Τὸ ἐξαίσιον αὐτὸ θέαμα ἐστριφογύριζεν εἰς τὸν νοῦν μου καὶ δὲν ἤρρησα νὰ συμπεράνω, ὅτι ἡ νέα αὐτὴ εἶναι ἡ ἐλεημοσύνη. Τὸ συμπέρασμα μου αὐτὸ τὸ ἐστήριξα εἰς τὴν σκέψιν, ὅτι μόνον ἡ ἐλεημοσύνη ἐξησφάλισε τὴν δυνατότητα εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ ἴδῃ τὸν Θεὸν μὲ σάρκα ἐπὶ τῆς γῆς.

6. Ἀμέσως λοιπὸν ἐσηκώθην καὶ ἐβάδιζα διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, διότι ἤδη ἐχάραζεν ἡ αὐγὴ. Ἐκεῖνο μάλιστα τὸ πρῶινδ ἔκαμνεν ὑπερβολικὸν κρῦο. Εἰς τὸν δρόμον συνήνησα ἕνα πτωχόν, πὺν εἶχε παγώσει ἀπὸ τὸ πολὺ κρῦο. Ἀμέσως λοιπὸν τότε ἔβγαλα τὸ ἱμάτιόν μου καὶ τὸ προσέφερα εἰς τὸν δυστυχῇ αὐτὸν πτωχόν· ἐν τῷ μεταξὺ ἐμονολογοῦσα καὶ ἔλεγα, τώρα θὰ διαπιστώσω, ἐὰν αὐτό, πὺν εἶδα, εἶναι πραγματικότης ἢ ἀπάτη τοῦ διαβόλου.

7. Δὲν ἐπρόφθασα νὰ καλοσκεφθῶ αὐτὰ τὰ πράγματα καὶ πρὶν ἀκόμη φθάσω εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, πρὸς τὴν ὁποίαν μετέβαινον, μὲ πλησιάζει ἕνας ἄνθρωπος εἰς τὰ ὀλόλευκα ἐνδεδυμένος καὶ μοῦ προσφέρει ἕνα δεματάκι μὲ ἑκατὸ χρυσᾶ νομίσματα. Συγχρόνως μοῦ λέγει :

— Δέξου τα αὐτά, φίλε μου.

Ἐγὼ, καίτοι μὲ εὐχαρίστησιν τὰ ἐπῆρα, ἐν τούτοις ἀμέσως με-

τενόησα διότι ἐκράτησα τὰ νομίσματα αὐτὰ καὶ ἐγύρισα, διὰ νὰ τὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸν δωρητὴν, ἐφ' ὅσον δὲν εἶχα ἀνάγκην τῶν χρημάτων αὐτῶν. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁμοῦ ὁ λευκοφόρος αὐτὸς ἄνθρωπος εἶχεν ἐξαφανισθῇ. Τότε κατάλαβα, ὅτι αὐτό, ποὺ εἶδα, δηλαδὴ τὴν κόρην, δὲν ἦτο ἀπατηλὴ φαντασία, ἀλλὰ ὀλοφάνερη πραγματικότης.

8. Ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ περιστατικὸν πλέον, ὁσάκις προσέφερον κάτι εἰς κανένα πτωχόν, ἔλεγον μὲ τὸν νοῦν μου· τώρα θὰ ἰδῶ ἐὰν θὰ μοῦ τὰ ἐπιστρέψῃ ὁ Χριστὸς ἑκατὸ φορὲς περισσότερα, κατὰ τὴν θεῖαν Του ὑπόσχεσιν· «ἐκατονταπλασίονα λήψεται» (Ματθ. ιθ', 29).

Ἐπειδὴ δὲ ἀπείρους φορὰς μὲ ἔργα διεπίστωσα τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν, δι' αὐτό, ὅταν μοῦ ἤρχετο εἰς τὸν νοῦν ἡ ἰδέα αὐτή, ἐπέπληττα τὸν ἐαυτόν μου καὶ ἔλεγα: Παῦσε πλέον, μέχρι πότε θὰ προκαλῆς τὸν Ἀπειραστον; Δι' αὐτὸ λοιπὸν τώρα στενοχωροῦμαι διὰ τὴν μικροψυχίαν τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν, ποὺ ἤλθον σήμερον νὰ μὲ παρασύρουν καὶ νὰ μὲ καταστήσουν μέτοχον τῆς ἀπιστίας των, ὥστε νὰ φανῶ ἔνοχος δι' ἀσπλαγχνίαν, ἐνῶ ἔχω τόσον ὀλοφάνερες ἀποδείξεις διὰ τὴν ἐλεημοσύνην.

9. Κάποιος ἀπὸ τοὺς ξένους, ποὺ εὗρισκοντο εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἀντιληφθεὶς τὴν μεγάλην καλωσύνην τοῦ Ἁγίου, ἐσκέφθη νὰ δοκιμάσῃ τὸν βαθμὸν καὶ τὴν ἔκτασιν τῆς εὐσπλαγχνίας τοῦ Ἁγίου, καίτοι ὁ Ἅγιος ἦτο ἀνώτερος πάσης δοκιμασίας. Περιβάλλεται λοιπὸν μὲ πενιχρὰ ἐνδύματα καὶ ἀνέμενε νὰ περάσῃ ὁ Ἅγιος διὰ τὸ νοσοκομεῖον, διότι ὁ Ἅγιος ἐσυνήθιζε δύο ἢ τρεῖς φορὰς τὴν ἐβδομάδα νὰ ἐπισκέπτεται τοὺς ἀσθενεῖς.

Μόλις ἐπλησίασε ὁ Ἅγιος, ὁ ἐμφανιζόμενος ὡς ἐπαίτης ἤρχισε νὰ φωνάζῃ μὲ θλιμένην φωνήν:

— Δέσποτα, λυπήσου με, τὸν αἰχμάλωτον καὶ δυστυχισμένον.

Ὁ Ἅγιος ἀμέσως προστάσσει τὸν ταμίαν του, ποὺ τὸν συνώδευε, νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἐπαιτοῦντα ἕξ νομίσματα. Τότε ἐκεῖνος, μόλις ἔλαβε τὰ νομίσματα, ἀμέσως τρέχει, ἀλλάζει ἐνδυμασίαν καὶ σχῆμα καὶ ἐμφανίζεται ἐκ νέου εἰς ἄλλο σημεῖον τῆς ὁδοῦ. Ὁ Ἅγιος καὶ πάλιν, μόλις ἐξήτησε, διατάσσει ἐκ νέου νὰ τοῦ δοθῇ ἐλεημοσύνη.

10. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ ὑποτακτικὸς του, ποὺ τὸν συνώδευε, τοῦ λέγει κρυφίως εἰς τὸ αὐτί, ὅτι ὁ ἐπαιτὼν καὶ βοηθηθεὶς εἶναι τὸ ἴδιον πρόσωπον, ποὺ προηγουμένως ἐξήτηι. Ὁ Ἅγιος ὁμοῦ δὲν ἔδωκεν οὐδεμίαν σημασίαν εἰς τὴν πληροφορίαν αὐτήν. Ἀλλὰ καὶ διὰ τρίτην φορὰν ἐμφανίζεται, δι' ἄλλου σχήματος, ὁ δῆθεν ἐπαίτης καὶ ζητεῖ βοήθειαν. Ὁ ὑποτακτικὸς σκουντᾷ τὸν Ἅγιον νὰ προσέξῃ, ὅτι εἶναι τὸ ἴδιον πρόσωπον καὶ νὰ τοῦ ἀρνηθῇ ἐλεημοσύνην.

Τότε ὁ Πατριάρχης εἶπε μίαν ἀξέχαστον καὶ πλήρη μεγαλείου φράσιν· «Καλλίτερα δῶσε εἰς αὐτὸν δώδεκα νομίσματα, ἀντὶ ἕξ, μὴ τυχὸν εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Κύριός μου καὶ μὲ δοκιμάζει».

11. Ἀλλὰ καὶ ἡ κατωτέρω διήγησις εἶναι θαυμαστὴ καὶ φανερώνει ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰ πνευματικὰ χαρίσματα τοῦ Ἀγίου Πατριάρχου, ἀλλὰ καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν δύναμιν, ποὺ ἔχει πλησίον τοῦ Θεοῦ, ἡ ἐλεημοσύνη!

Κάποτε λοιπόν, ἐνῶ ἐπῆγαιεν ὁ Ἅγιος Πατριάρχης, Ἰωάννης ὁ Ἐλεήμων, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τὸν συναντᾷ ἓνας εὐγενής. Αὐτὸς ὁ εὐγενής εἶχε περιέλθει εἰς τὴν ἐσχάτην πτωχείαν, διότι οἱ κλέπται τοῦ εἶχον ἀρπάσει ὅλα τὰ ἀγαθὰ. Ὁ εὐγενής αὐτὸς ἐζήτησε τὴν βοήθειαν τοῦ Ἀγίου. Τότε ὁ Ἅγιος διατάσσει νὰ δοθοῦν ἀμέσως, χωρὶς ἀναβολήν, εἰς τὸν πτωχεύσαντα αὐτὸν εὐγενῆ δεκαπέντε λίτραι χρυσοῦ.

Ὁ ἄνθρωπος ὅμως, ὁ ὁποῖος ἔλαβε τὴν ἐντολήν, εἶτε διότι ἐνίκηθη ὑπὸ τῆς παρακοῆς, εἶτε διότι παρεκινήθη καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ διακονοῦντας Κληρικούς, δὲν ἔδωσεν ὁλόκληρον τὸ ποσόν, ἐπειδὴ δὲν εἶχε καὶ πολλὰ χρήματα τὸ ταμεῖον, καὶ ἐπειδὴ ὁ Ἅγιος Πατριάρχης δὲν συνήθιζε νὰ θησαυρίζῃ. Ἀντὶ δηλαδὴ τοῦ διαταχθέντος ποσοῦ τῶν δέκα πέντε λιτρῶν, ἔδωσε μόνον πέντε λίτρας χρυσοῦ.

12. Ἴδου ὅμως τί θαυμαστὸν συνέβη! Ὅταν ἐξήρχετο ὁ εὐλογημένος Πατριάρχης ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, τὸν πλησιάζει μία πλουσιωτάτη χήρα καὶ τοῦ παραδίδει ἔγγραφον προσφορὰν δωρεᾶς πεντακοσίων λιτρῶν χρυσοῦ. Ὁ Ἅγιος παρέλαβε τὸ ἔγγραφον, ἀφοῦ δὲ τὸ ἀνέγνωσεν ἐδέχθη ὑπὸ τῆς Θείας Χάριτος τὴν ἐσωτερικὴν πληροφορίαν, ὅτι δὲν ἐξετελέσθη ἡ ἐντολή του σχετικῶς μὲ τὴν καταβολὴν ὁλοκλήρου τοῦ ποσοῦ εἰς τὸν πτωχεύσαντα εὐγενῆ. Ἀμέσως καλεῖ αὐτούς, ποὺ διέταξε, καὶ τοὺς ἐρωτᾷ, ἐὰν πράγματι κατέβαλαν εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον τὰς δέκα πέντε λίτρας χρυσοῦ.

13. Ἐκεῖνοι ἰσχυρίζοντο ψευδῶς, ὅτι ἔδωσαν πράγματι δέκα πέντε λίτρας! Τότε ὁ Ἅγιος στέλλει καὶ καλεῖ τὸν ἴδιον τὸν ἄνθρωπον, ποὺ τοῦ ἐζήτησε βοήθειαν καὶ ἔμαθεν ἀπὸ αὐτόν, ὅτι μόνον πέντε λίτρας τοῦ ἔδωσαν.

Κατόπιν αὐτοῦ ὁ Ἅγιος ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς διακονητάς του, ποὺ τὸν ἐξυπηρετοῦν εἰς τὸ ἔργον τῆς φιланθρωπίας, καὶ τοὺς λέγει :

— Ἀπὸ σᾶς ὁ Κύριος θὰ ζητήσῃ, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως, τὰς ὑπολοίπους χιλίας λίτρας χρυσοῦ, τὰς ὁποίας εἶχε πρόθεσιν νὰ προσφέρῃ ἡ δωρήτρια αὕτη.

Λέγων δὲ αὐτὰ τοὺς ἐδείκνυε τὸ ἔγγραφον τῆς δωρεᾶς, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνεγράφοντο μόνον αἱ πεντακόσαι λίτραι!

— Ἐὰν σεῖς—συνέχισεν ὁ Ἅγιος Πατριάρχης—ἐδίδετε τὸ ποσὸν τῶν δέκα πέντε λιτρῶν, ποὺ σᾶς ὥρισα ἐξ ἀρχῆς, εἰς τὸν ἄνθρωπον, ποὺ εὐρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην, τότε καὶ ἡ δωρήτρια αὕτη θὰ ἀφιέρωνεν εἰς τὸν Θεὸν χιλίας πεντακοσίας λίτρας. Διὰ νὰ ἀποδειχθῇ δὲ καὶ ἐμπράκτως ἡ ὀλιγοπιστία σας, φωνάξατε νὰ ἔλθῃ ἐδῶ ἡ θεοφιλὴς αὕτη γυνή.

14. Πράγματι ἐντὸς ὀλίγου κατέφθασεν ἡ γυνή, μεταφέρουσα μά-

λιστα καὶ τὴν ποσότητα τοῦ χρυσοῦ, τὴν ὁποίαν ἐγγράφως ὑπεσχέθη. Ἀφοῦ ἐδέχθη τὴν προσφορὰν τῆς ὁ Ἅγιος Ἰωάννης καὶ τὴν ἡὺχαρίστησε, τὴν ἐρωτᾷ ἐνώπιον καὶ τῶν παρακουσάντων διακονητῶν του.

— Εἰπέ μου, σὲ παρακαλῶ, αὐτὴν τὴν ποσότητα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἶχες προσορίσει ὡς δωρεάν ;

Κατάπληκτος τότε ἡ γυνὴ ἀντελήφθη, ὅτι ὁ Ἅγιος, ἀπὸ προορατικὸν χάρισμα, ἐγνώριζεν αὐτό, πὺ ἡ ἰδίᾳ ἐπραξε κατὰ μόνας. Τότε λοιπὸν συνεχομένη ἀπὸ φόβον ἐξωμολογήθη ὅλην τὴν ὑπόθεσιν, εἰποῦσα μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἐξῆς :

— Πράγματι, Πάτερ μου, εἰς τὸ χαρτὶ τῆς δωρεᾶς, πὺ σᾶς παρέδωσα, εἶχον ἀναγράψει μόνῃ μου ἀρχικῶς χίλιας πεντακοσίας λίτρας χρυσοῦ. Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, ἐνῶ ἡτοιμαζόμενη νὰ σᾶς ἐπισκεφθῶ διὰ νὰ σᾶς ἐπιδώσω τὸ ἐγγραφον τῆς δωρεᾶς, τὸ ἐξετύλιξα, διὰ νὰ τὸ ἴδω. Τότε διεπίστωσα περιέργως, ὅτι αἱ χίλιαι λίτραι εἶχον διαγραφῇ, δὲν γνωρίζω πῶς, ἐντελῶς αὐτομάτως· κατόπιν αὐτοῦ τοῦ σημείου ἔκρινα, ὅτι δὲν θὰ ἦτο θέλημα Θεοῦ νὰ προσφερθοῦν περισσότεραι τῶν πεντακοσίων λιτρῶν.

15. Μόλις ἤκουσαν αὐτὰ οἱ διακονηταὶ τοῦ Πατριάρχου ἐφοβήθησαν πάρα πολὺ καὶ προσπεσόντες εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἁγίου ἐζήτησαν συγχώρησιν, διὰ τὸ ἁμάρτημα τῆς παρακοῆς. Εἰς τὴν φιλόχριστον δὲ ἐκείνην γυναῖκα, ἡ ὁποία ἐδώρησε τὴν ποσότητα τοῦ χρυσοῦ, ἡὺχθήθη τὴν ἀπὸ Θεοῦ εὐλογίαν καὶ αὐτὴ ἀνεχώρησεν ἐν εἰρήνῃ.

16. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Ἐλεήμων συνήθιζε νὰ μελετᾷ τοὺς βίους τῶν Ἁγίων, πὺ διεκρίθησαν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἐλεημοσύνης, διότι ἐπεθύμει νὰ ἀκολουθήσῃ τὰ ἔχνη των. Μεταξὺ ἄλλων λοιπὸν ἀνέγνωσε καὶ τὸν βίον τοῦ θείου Σεραπίωνος τοῦ Σιδωνίου (1). Ἐκτοτε δὲ δὲν ἔπαυσε νὰ θαυμάζῃ τὸν Ἅγιον αὐτὸν ἀνθρῶπον καὶ νὰ διηγῇται τὸ ἐξῆς περιστατικὸν ἀπὸ τὴν ζωὴν του. Κάποτε ὁ Ἅγιος Σεραπίων συνήνητησεν ἓνα δυστυχισμένον πτωχὸν καὶ ἄπορον, τόσον δὲ τὸν ἐλυπήθη, ὥστε ἔβγαλε τὸ ἐπανωφόρι του καὶ τοῦ τὸ ἔδωκεν. Ὅταν ὁμως ἐπροχώρησεν ὀλίγον διάστημα, συναντᾷ ἓνα ἄλλον, ὁ ὁποῖος ἔτρεμεν ἀπὸ τὸ κρύο. Τί νὰ κάμῃ ; Χωρὶς νὰ τὸ σκεφθῇ, βγάζει καὶ τὸ ἐσωτερικόν του ἔνδυμα καὶ τοῦ τὸ προσφέρει. Τότε ἔμεινε γυμνὸς καὶ ἐκράτει εἰς τὰς χεῖρας του τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον.

17. Μόλις τὸν εἶδεν γυμνὸν ἓνας γνωστός του, τοῦ λέγει :

— Ποιὸς σὲ ἐγύνωσεν ;

— Αὐτὸ ἐδῶ,—ἀπήντησεν ὁ Σεραπίων, δεικνύων πρὸς αὐτὸν τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον.

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ Εὐαγγέλιον τὸ ἐπώλησε, παρασχὼν τὰ

1) Βλέπε περὶ τοῦ Ἁγίου Σεραπίωνος καὶ ἐν σελ. 463—466 τοῦ ἀνα χειρας τόμου.

χρήματα, πού εισέπραξεν, εἰς τοὺς πτωχοὺς. Κάποτε τὸν ἠρώτησεν ὁ μαθητῆς του :

— Πάτερ μου, ποῦ εἶναι τὸ μικρὸν Εὐαγγέλιον, πού εἶχες;

— Τί νὰ σοῦ εἰπῶ, τέκνον μου;—εἶπεν—δὲν παρήγγειλε ὁ Κύριος «Πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα»; (Ματθ. ιθ', 21). Εἰς αὐτὸ καὶ ἐγὼ ἐπειθάρχησα καὶ δι' αὐτὸ ἐσκέφθην οὔτε τὸ βιβλίον, εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι γραμμένα τὰ παραγγέλματα αὐτά, νὰ μὴ λυπηθῶ, ἀλλὰ νὰ τὸ πωλήσω χάριν τῶν πτωχῶν.

Η'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἀλυπίου

ΤΟ ΤΗΣ ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗΣ ΚΑΛΟΝ οὕτως ἀνέθαλλε τῇ τοῦ μεγάλου Ἀλυπίου ψυχῇ, ὥστε χαίρειν ἐκείνον διδόντα μᾶλλον, ἢ τὸν τοῦ ἐλέους ἡξιωμένον· καὶ ποτε τινὸς τῶν πενήτων ἔνδυμα δεηθέντος λαβεῖν, οὐδὲν τὸ παράπαν ἐπιδοίσας, λαβὼν ἐκείνος ὃ ἐφόρει χιτῶνιον, καθῆκεν εὐθὺς τοῦ κίονος· καὶ ὁ μὲν λαβὼν ἀπῆε χάριν ὁμολογῶν τῷ Θεῷ τῆς προνοίας· ὁ δὲ διακατέρει οὕτω πηγνύμενος, ἄχρι τις τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐγκλείστων ἀτενίσας καὶ ὅπως εἶχεν ἰδὼν, περιβολαίῳ τινὶ σκεπασθῆναι πεποίηκεν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΤΟ ΙΔΕΩΔΕΣ τῆς ἐλεημοσύνης τόσον πολὺ εἶχε καρποφορήσει εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ὁσίου Ἀλυπίου, ὥστε, ὅσάκις ἤέει πτωχόν, νὰ αἰσθάνεται αὐτὸς περισσοτέραν χάραν ἀπὸ τὸν λαμβάνοντα τὴν ἐλεημοσύνην. Χαρακτηριστικῶς μάλιστα ἀναφέρουν τὸ ἐξῆς περιστατικόν.

Κάποτε τὸν ἐπλησίασε κάποιος καὶ τοῦ ἐζήτηε ἐνδύματα, διότι ἐκρῶνε. Τότε ὁ Ἀλύπιος, χωρὶς καθόλου νὰ τὸ σκεφθῇ, ὡς νὰ ἡσθάνετο ὁ ἴδιος τὴν ἀνάγκην, ἐξεδύθη, ἐπῆρε τὸ ἔνδυμα πού ἐφόρει, τὸ κατέβασεν ἀπὸ τὸν στῦλον καὶ τὸ προσέφερεν. Ὁ πτωχός, πού ἐπῆρε τὸ ἔνδυμα, ἀνεχώρησεν εὐχαριστῶν τὸν Θεὸν διὰ τὴν πρόνοιάν του αὐτὴν· ὁ Ἀλύπιος ὁμως ὑπέμενε ἀγογγύστως τὸ κρύο, μέχρις ὅτου τὸν ἀντελήφθη ἐπὶ τέλους κάποιος ἀπὸ τοὺς ὑποτακτικούς του, πού ἦσαν ἐγκλειστοὶ, καὶ τοῦ ἔδωκεν ἄλλο ἔνδυμα νὰ σκεπασθῇ.

Θ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΔΕΛΦΟΣ εἶδε τὸν Ἀββᾶν Νισθερὸν φοροῦντα δύο κολόβια, καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐὰν πτωχὸς ἔλθῃ καὶ αἰτήσῃ ἱμάτιον, ποῖον δίδως αὐτῷ; καὶ ἀποκριθεὶς εἶπε· τὸ ἀλλίον. Ἔφη ὁ ἀδελφός· ἐὰν δὲ καὶ ἄλλος αἰτήσῃ τι παρὰ σοῦ, τί ποιεῖς; Λέγει ὁ Γέρων· παρέχω αὐτῷ τὸ λοιπόν, καὶ παρευθὺς κάθημαι εἰς ἓνα τόπον, ἕως οὔ ὁ Θεὸς πέμψῃ καὶ σκεπάσῃ με· οὐ γὰρ ζητῶ παρ' ἄλλου τινός.

2, Γέρων τις ἐκάθητο μετὰ ἀδελφοῦ, καὶ εἶχον κοινόβιον· ὁ δὲ Γέρων ἦν ἐλεήμων, καὶ γενομένου λιμοῦ ἤρξαντό τινες ἔρχεσθαι εἰς τὴν θύραν αὐτοῦ λαβεῖν ἀγάπην· ὁ δὲ Γέρων παρείχε πᾶσι τοῖς ἐρχομένοις· ἰδὼν δὲ ὁ ἀδελφός τὸ γινόμε-

νον, λέγει τῷ Γέροντι· δός μοι τὸ μέρος τῶν ἄρτων, καὶ ὡς θέλεις σὺ ποιήσον τὸ μέρος σου.

3. Διεμέρισεν οὖν ὁ Γέρων τοὺς ἄρτους αὐτοῦ καὶ ἐποίει τὴν ἐλεημοσύνην ἐκ τοῦ μέρους αὐτοῦ· πολλοὶ δὲ συνέτρεχον πρὸς τὸν Γέροντα, ἀκούσαντες, ὅτι πᾶσι παρέχει. Ἰδὼν δὲ ὁ Θεὸς τὴν ἀγαθὴν αὐτοῦ προαίρεσιν, ἠὐλόγησε τοὺς ἄρτους, καὶ ὅσον παρείχε, τοσοῦτον ἐπληθύνοντο· ὁ δὲ ἀδελφός, καταφαγὼν τὰ ἑαυτοῦ ψωμία, λέγει τῷ Γέροντι· ἐπεὶ ἄλλα μικρὰ ἔχω ψωμία, Ἀββᾶ, λάβε με πάλιν κοινόβιον· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γέρων· ὡς θέλεις ποιῶ, καὶ ἐκαίθησθησαν πάλιν κοινόβιον.

4. Πολλῶν δὲ πάλιν ὄντων τῶν προσιόντων καὶ μηδενὸς ἀποστρεφομένου κenoῦ, εἶδεν ὁ ἀδελφὸς τοὺς ἄρτους λείψαντας· ἤλθε δὲ κατὰ συγκυρίαν πτωχός, καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γέρων δοῦναι ἀγάπην· ὁ δὲ ἀδελφὸς ἔφη· οὐκέτι ἔνι, Πάτερ· λέγει ὁ Γέρων· ἄπελθε καὶ ζητήσον ἀκριβῶς· εἰσελθὼν οὖν ὁ ἀδελφός, εὔρε τὸ ἀρτοθῆσιον πεπληρωμένον ἄρτων, καὶ τοῦτο ἑωρακὼς ἐφοβήθη, καὶ λαβὼν δέδωκε τῷ πτωχῷ· καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ Γέροντος θαυμάσας ἐδόξασε τὸν Θεόν.

5. Μανιχαῖος τις ἀπὼν πρὸς τινα ὁμόφυλον αὐτοῦ ὥδευε τὴν ἔρημον· ὡς δὲ ἐσπέρα κατέλαβε, μὴ ἔχων ποῦ καταλῦσαι, ἠπορεύτο· κατῳκεῖ δὲ τις ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ Ἀναχωρητῆς Ὁρθόδοξος, ὃς τὸν Μανιχαῖον ἐγίνωσκεν, ἰδὼν αὐτὸν καὶ ἄλλοτε, καὶ μαθὼν οἷας ἐστὶν αἰρέσεως.

6. Τότε οὖν μὴ ἔχων ποῦ ἀπελθεῖν ὁ Μανιχαῖος, ἐδειλία μὲν αὐτῷ προσελθεῖν λογιζόμενος, ὡς οὐ δεχθήσεται παρ' αὐτοῦ διὰ τὸ διάφορον τῆς πίστεως, ὁμῶς ἀναγκασθεὶς, προσελθὼν ἔκρουσεν· ὁ δὲ Γέρων ἀνοίξας καὶ ἰδὼν αὐτὸν καὶ γνωρίσας, ἐδέξατο μετὰ χαρᾶς, καὶ ἠνάγκασε γεύσασθαι, καὶ ἀναπαύσας αὐτὸν ἐκοιμήθη.

7. Ὁ δὲ Μανιχαῖος, σκοπούμενος ἐν ἑαυτῷ τὸ ουμπαιθὲς τοῦ Ἱερόντος, εἶπε· πῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ διεκρίθη πρὸς με, καὶ ταῦτα γινώσκων ὃς τις εἰμί, ἀλλ' οὕτως ἐπιμελῶς με ἀνέπαυσεν; ὅντως τοῦ Θεοῦ ἐστι· καὶ ἀναστὰς τὸ πρωτὶ ἐλθὼν προσέπεσε τῷ Γέροντι λέγων· ἐγὼ ἀπὸ τῆς σήμερον ὀρθόδοξός εἰμι, καὶ ἔως τέλους ἔμεινε μετ' αὐτοῦ.

8. Ἠρώτησεν ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος ὁ τῆς Φέρμης τὸν Ἀββᾶν Παμβώ, εἰπέ μοι ῥῆμα, καὶ μετὰ πολλοῦ κόπου εἶπεν αὐτῷ· Θεόδωρε, ὕπαγε, ἔχε τὸ ἔλεός σου ἐπὶ πάντας· τὸ γὰρ ἔλεος εὔρε παρῳρησίαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

9. Μοναχός τις Θηβαῖος ἔσχε χάρισμα διακονίας παρὰ Θεοῦ, ἵνα ἐκάστῳ τῶν προσερχομένων οἰκονομῇ τὰ πρὸς τὴν χρείαν· ποτὲ οὖν εἰς κώμην τινὰ διδόντος αὐτοῦ ἀγάπην, ἤλθε πρὸς αὐτὸν καὶ γυνή τις αἰτουμένη ἀγάπην, φοροῦσα παλαιὰ καὶ ἰδὼν αὐτήν, ὅτι παλαιὰ φορεῖ, ἐχάλασε τὴν χεῖρα αὐτοῦ δοῦναι αὐτῇ πολλά· συνεστάλη δὲ ἡ χεὶρ αὐτοῦ καὶ ἀνήνεγκεν ὀλίγα· ἔπειτα ἤλθε πρὸς αὐτὸν ἑτέρα φοροῦσα καλῶς, καὶ ἰδὼν αὐτῆς τὰ ἱμάτια, ἐχάλασε δοῦναι αὐτῇ ὀλίγα, καὶ ἠπλώθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ καὶ ἀνήνεγκε πολλὰ.

10. Ἠρώτησεν οὖν περὶ ἀμφοτέρων καὶ ἔμαθεν, ὅτι ἡ μὲν τὰ καλὰ φοροῦσα, ἀπὸ ἀξιολόγων οὔσα, ἐπτώχευσε, καὶ ὑπολήψεως χάριν ἐχρήσατο τοῖς ἱματίοις· ἡ δὲ ἄλλη χάριν τοῦ λαβεῖν ἐχρήσατο παλαιοῖς.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἐπεσκέφθη κάποτε τὸν Ἀββᾶν Νισθερὼ καὶ τὸν εἶδε νὰ φορῇ δύο πλεκτὰ ἐνδύματα. Τὸν ἐρωτᾷ λοιπόν:

— Πάτερ μου, ἐὰν ἔλθῃ ἓνας πτωχὸς καὶ σοὺ ζητήσῃ ἐνδυμα, ποῖον ἐκ τῶν δύο θὰ τοῦ δώσῃς;

— Τὸ καλλίτερον—ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς.

— Ἐάν, ἐν τῷ μεταξύ, ἔλθῃ καὶ ἄλλος καὶ σοῦ ζητήσῃ κάτι, τί θὰ κάμῃς;—ἐπανέλαβεν ὁ ἐπισκέπτης.

— Θὰ τοῦ δώσω καὶ τὸ ἄλλο—λέγει ὁ Γέρων—καὶ θὰ πάω νὰ καθήσω εἰς ἓνα μέρος, μέχρι ποῦ νὰ στείλῃ κάποιον ἄλλον ὁ Θεός, νὰ ἰδῇ τὴν γυμνότητά μου καὶ νὰ μοῦ προσφέρῃ ἔνδυμα, διότι ἐγὼ δὲν πρόκειται νὰ ζητήσω ἀπὸ κανένα.

2. Δύο Μοναχοί, ἓνας Γέρων καὶ ἓνας ὑποτακτικός, ἔζων ἀπὸ κοινοῦ καὶ ἐμόναζον κοινοβιακῶς. Ὁ Γέρων ἦτο πάρα πολὺ ἐλεήμων. Κάποτε λοιπὸν ἔπεσε πείνα καὶ δυστυχία εἰς τὴν περιοχὴν καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ Κοινόβιον νὰ λάβουν βοήθειαν. Εἰς ὅλους, ὅσοι προσήρχοντο, ὁ Γέρων ἔδιδε προθύμως ἐλεημοσύνην. Ὁ ὑποτακτικός, βλέπων τὴν ἀφειδώλευτον αὐτὴν χειρονομίαν τοῦ Γέροντος καὶ φοβηθεὶς μήπως ἐξαντληθῶσι τὰ ἀποθέματα, λέγει εἰς τὸν Γέροντα :

— Δῶσε μου τὸ μερίδιον τῶν ἄρτων μου καὶ σὺ κάμε ὅ,τι θέλεις μὲ τοὺς ἰδικούς σου.

3. Ὁ Γέρων διεμοίρασε πράγματι τοὺς ἄρτους καὶ συνέχισε μετὰ τῆς αὐτῆς ἀγογγύστου προθυμίας τὴν ἐλεημοσύνην. Ἐν τῷ μεταξύ πληροφορηθέντες τὸ φιλεύσπλαγχνον τοῦ Γέροντος προσήρχοντο ἀκόμῃ περισσότεροι. Ὁ Θεὸς βλέπων τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν τοῦ Ἀσκητοῦ εὐλόγησε τοὺς ἄρτους, εἰς τρόπον ὥστε, ὅσον διεμοίραζεν εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἐπὶ τοσοῦτον ἐπληθύνοντο. Ὁ ὑποτακτικὸς κατέφαγεν ὅλους τοὺς ἄρτους του καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὸν Γέροντα, λέγων :

— Ἐπειδὴ, Γέροντα, ἔχω μόνον ὀλίγα ψωμάκια καὶ θὰ σωθοῦν καὶ αὐτὰ ἐντὸς ὀλίγου, πάρε με πάλιν, νὰ ζοῦμε μαζὶ κοινοβιακῶς.

— Ὅπως θέλεις, θὰ κάμω—ἀπήντησεν ὁ Γέρων.

Ἐκάθησαν λοιπὸν καὶ πάλιν ἀπὸ κοινοῦ.

4. Πάλιν ἤρχοντο πολλοὶ καὶ κανεὶς δὲν ἔφευγε, χωρὶς νὰ πάρῃ βοήθημα· ὁ ἀδελφὸς μὲ ἀγωνίαν ἔβλεπε νὰ ἐλαττώνωνται οἱ ἄρτοι, ἕως οὗ ἔλειψαν τελείως. Κατὰ σύμπτωσιν ἔρχεται τότε ἓνας πτωχός, διὰ νὰ ζητήσῃ ἐλεημοσύνην. Ὁ Γέρων ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν ὑποτακτικόν του λέγει :

— Ἀδελφέ μου, κάμε ἀγάπην καὶ δῶσε εἰς τὸν πτωχὸν αὐτὸν ἀδελφόν μας ἐλεημοσύνην.

— Δὲν ὑπάρχει τίποτε πλέον, Γέροντά μου, — τοῦ ἀπαντᾷ ὁ ὑποτακτικός.

— Τέκνον μου — ἐπανέλαβεν ὁ Γέρων — πῆγαινε καὶ ἐρεύνῃσε μετὰ προσοχῆς.

Πράγματι λοιπὸν εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλίον, ποῦ ἐτοποθέτουν τοὺς ἄρτους, καὶ κατάπληκτος τὸ εἶδε γεμάτον ἄρτους. Μόλις εἶδε τὸ θαῦμα αὐτό, ἐφοβήθη καὶ ἐπῆρε καὶ ἔδωσεν εἰς τὸν πτωχόν. Ἐδόξασε δὲ τὸν Θεὸν διαπιστώσας τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν πίστιν τοῦ Γέροντός του.

5. Κάποτε ἕνας Μανιχαῖος ἐβιάδιζε πεζοπορῶν εἰς τὴν ἔρημον, διὰ νὰ μεταβῇ εἰς κάποιον συμπατριώτην του. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁμως ἐνύκτωσεν εἰς τὴν ἔρημον καὶ δὲν εἶχε μέρος νὰ παραμείνῃ. Ἐστενοχωρεῖτο λοιπὸν καὶ δὲν ἤξευρε τί νὰ κάμῃ. Εἰς τὴν περιοχὴν ἐκείνην εἶχε τὸ ἀσκητήριόν του ἕνας ὀρθόδοξος Ἀσκητής. Ὁ Ἀσκητής αὐτὸς ἐγνώριζε τὸν Μανιχαῖον καθὼς καὶ τὴν αἴρεσιν τὴν ὁποίαν ἐπρέσβευε.

6. Ὁ Μανιχαῖος τότε ἐσκέφθη τὸ ἀσκητήριον τοῦ Ὁρθοδόξου, ὡς τὸ μόνον καταφύγιον. Πῶς ὁμως νὰ ζητήσῃ καταφύγιον ἀπὸ ἑνα ἀντίπαλόν του; Ἄραγε θὰ τὸν ἐδέχετο, ἢ μήπως, λόγῳ τῆς διαφορᾶς τῆς πίστεως, θὰ τὸν ἀπεδίωκε; Πιεζόμενος ὁμως ὑπὸ τῆς ἀδυσωπότητος ἀνάγκης καὶ μὴ ἔχων ποῦ νὰ καταφύγῃ, ἀπεφάσισεν ἐπὶ τέλους νὰ κτυπήσῃ τὸ κελλὰκι τοῦ Ὁρθοδόξου Ἀναχωρητοῦ. Ὁ Γέρων ἤνοιξε καὶ μόλις τὸν εἶδε, τὸν ἐδέχθη μετὰ προθυμίας καὶ χαρᾶς, καίτοι τὸν ἀνεγνώρισεν, ὅτι ἦτο Μανιχαῖος. Τὸν ὑπεχρέωσε μάλιστα νὰ φάγῃ, νὰ ξεκουρασθῇ καὶ τὸν ἔβαλε νὰ κοιμηθῇ. Ὁ Μανιχαῖος ὄχι μόνον διέφυγε τὸν κίνδυνον τῆς ἐρήμου, ἐν ὧρα νυκτός, ἀλλὰ καὶ ἀνεπαύθη σωματικῶς καὶ ψυχικῶς, χάρις εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Ὁρθοδόξου Ἀναχωρητοῦ.

7. ἤρχισε λοιπὸν ὁ Μανιχαῖος νὰ σκέπτεται τὴν συμπάθειαν καὶ εὐγένειαν, ποὺ ἐπέδειξε πρὸς αὐτὸν ὁ Ὁρθόδοξος Γέρων Μοναχός, χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν του τὴν θρησκευτικὴν διαφορὰν, ποὺ τοὺς ἐχώριζε. Κατέληξε λοιπὸν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ Ὁρθόδοξος Ἀσκητής, διὰ νὰ τοῦ ἐπιδείξῃ τόσην ἀγάπην, ἦτο πράγματι ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ. Τὸ πρῶτ' λοιπὸν ἔβαλε μετάνοιαν εἰς τὸν Ἀσκητήν, τὸν ἡυχαρίστησε καὶ τοῦ εἶπε:

— Γέροντά μου, καὶ ἐγὼ ἀπὸ σήμερον ἐπιστρέφω εἰς τὴν Ἀγίαν Ὁρθοδοξίαν.

Ἀπὸ τότε δὲ παρέμεινε πλησίον του.

8. Ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος τῆς Φέρμης καὶ ὁ Ἀββᾶς Παμβῶ ἀντήλλαξαν κάποτε τὸν ἐξῆς διάλογον.

Ἀββᾶς Θεόδωρος: Εἰπέ μου λόγον σωτηρίας!

Ὁ Ἀββᾶς Παμβῶ μὲ μεγάλην δυσκολίαν τοῦ ἀπήντησε, διότι δὲν τοῦ ἤρεσεν νὰ κάμνῃ τὸν διδάσκαλον εἰς τοὺς ἄλλους.

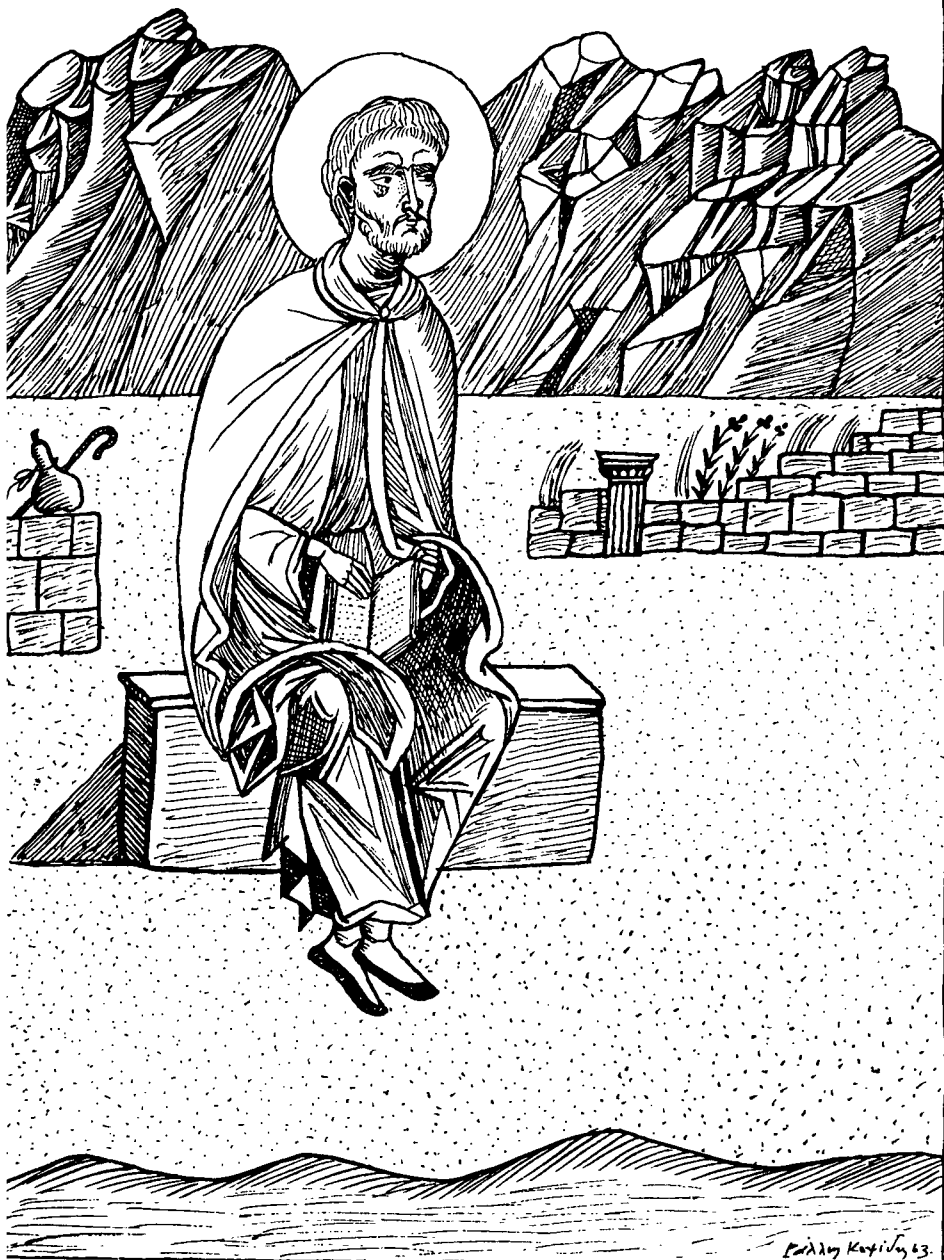
Ἀββᾶς Παμβῶ: Θεόδωρε, πῆγαινε εἰς τὴν εὐχὴν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἐλεῇς ὅλους. Μὴ λησμονῇς, ὅτι ὁ ἐλεῶν ἀποκτᾷ ἡθικὸν θάρος, διὰ νὰ πλησιάσῃ τὸν Θεόν.

9. Ἐνας Μοναχὸς ἀπὸ τὰς Θήβας τῆς Αἰγύπτου (ὄχι τῆς Βοιωτίας) ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Θεὸν τὸ χάρισμα τῆς εὐσπλαχνίας καὶ τῆς ἐξοικονομήσεως τῶν ἀναγκῶν τῶν πτωχῶν.

Κάποτε λοιπόν, εὐρισκόμενος εἰς ἕνα χωρίον, ἔδιδεν ἐξ ἀγάπης βοηθήματα εἰς τοὺς πτωχοὺς. Μεταξὺ ἄλλων προσῆλθε καὶ μία γυνή

Ὁ ἈΒΒΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ

ὁ τῆς φέρμης :-

Εὐάγγελος Καραΐδης 63.

ἡ ὁποία ἐφοροῦσε παλαιὰ φορέματα. Ἡ ἐμφάνισίς της προεκάλεσε τὸν οἶκτον τοῦ Μοναχοῦ καὶ ἐκίνησε τὴν χεῖρα του, διὰ νὰ τῆς προσφέρῃ μεγαλυτέραν ποσότητα βοηθημάτων· ἀντιθέτως ὅμως πρὸς τὴν θέλησίν του, ἡ χεὶρ του συνέκλεισεν εἰς τὸν σάκκον μικρὰν ποσότητα, τὴν ὁποίαν καὶ προσέφερε. Μετ' ὀλίγον προσήλθε πάλιν καὶ μία ἄλλη γυνή, ἡ ὁποία ἦτο ἐνδεδυμένη μᾶλλον πολυτελῶς, ὥστε νὰ μὴ δημιουργῇ τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι εἶχεν ἀνάγκην βοηθείας. Ὁ Μοναχὸς μόλις ἐπρόσεξε τὴν καλὴν κατάστασιν τῶν ἱματίων της ἐκίνησε τὴν χεῖρα του, μὲ πρόθεσιν νὰ τῆς προσφέρῃ ἐλάχιστα. Περιέργως ὅμως, ἐνῶ ἤθελε νὰ τῆς προσφέρῃ ὀλίγα, ἡ χεὶρ του ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ σάκκου συναποκομίζουσα μεγάλην ποσότητα βοηθημάτων.

10. Ἡ ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὴν βούλησίν του κίνησις τῆς χειρὸς του, ὥστε νὰ προσφέρῃ εἰς τὰς δύο γυναῖκας ποσότητας βοηθημάτων ἀντιθέτους τῆς φαινομενικῆς καταστάσεώς των, ἐθεωρήθη ἀπὸ τὸν Μοναχόν, καὶ δικαίως, ὡς κρίσις τοῦ Θεοῦ. Δι' αὐτὸ ἐπεδίωξε νὰ πληροφορηθῇ τὴν πραγματικὴν κατάστασιν τῶν δύο αὐτῶν γυναικῶν! Τί ἔμαθε λοιπόν; Ἡ γυνή, πού ἐφοροῦσε τὰ παλαιὰ ἐνδύματα, τὸ ἔκαμε διὰ νὰ τὴν λυποῦνται χωρὶς νὰ ἔχη καὶ τόσσην ἀνάγκην.

Ἐνῶ ἡ γυνή, πού ἔφερε καλὰ ἐνδύματα, προήρχετο ἀπὸ καλὴν οἰκογένειαν καὶ ἐπτώχευσεν, ἔχουσα ὡς ἐκ τούτου πραγματικὴν ἀνάγκην βοηθείας. Τὰ δὲ καλὰ ἐνδύματα τὰ ἐφοροῦσεν, ἀπὸ ὑπόληψιν πρὸς τὸν ἑαυτὸν της καὶ τὸν Μοναχόν.

Ι'. Τοῦ Ἀγίου Ἡσαΐου

Ε ΑΝ εὐεργετήσης πτωχόν, μὴ καλέσης αὐτὸν εἰς πάρεργόν σου, ἵνα μὴ ἀπολέσης τὴν εὐεργεσίαν, ἣν ἐποίησας μετ' αὐτοῦ.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΤΑΝ ἐλεήσης ἓνα πτωχόν, μὴ τοῦ ζητήσης νὰ σὲ βοηθήσῃ εἰς τὰς ἐργασίας σου, διὰ νὰ μὴ πάῃ χαμένον τὸ καλὸν τῆς ἐλεημοσύνης, πού ἔκανες.

ΙΑ'. Τοῦ Ἀββᾶ Βαρσανουφίου

Δ ΕΛΦΟΣ ἠρώτησε Γέροντα λέγων· πῶς δύναμαι, Πάτερ, αἰτηθεῖς πρᾶγμα παρὰ τινος μετὰ ἱλαρότητος παρασχεῖν αὐτῷ, τὴν ἀρχὴν ἀμφιβάλλων; ὡς γὰρ μετὰ βίας παρέχω, καὶ εὐρίσκεται ἡ ψυχὴ μου σκληρὰ καὶ ἀπίαντος. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Γέρων· ἔάν μάθης ὅτι κατὰ χρεῖαν αἰτεῖ, δὸς αὐτῷ χαίρων ὡς ἐκ τῶν τοῦ Θεοῦ παρέχων, καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἱλαρότης· ἔάν δὲ μάθης, ὅτι οὐ χρεῖαν ἔχει, μὴ δῶς αὐτῷ, ἀλλὰ εἰπέ· ἐντολὴν ἔχω παρὰ τοῦ Ἀββᾶ μὴ δοῦναι τίποτε τῷ μὴ χρεῖαν ἔχοντι, καὶ οὐκ ἔστι τοῦτο σκληρότης.

2. Ἐφη ὁ ἀδελφός· ἔάν διδῶ ποτὲ τινι τὴν χρεῖαν αὐτοῦ, καὶ ὁρῶ, ὅτι σκνιφεῖα ὀχλεῖ μοι, ὥστε μὴ δοῦναι μικρὸν περισσόν, τί ποιήσω; δώσω πλεον τῆς χρείας διὰ τὴν σκνιφεῖαν, ἢ μόνον σπουδάσω μὴ δοῦναι ἕλαττον τῆς χρείας; ἔάν δὲ κατ' αἰσχύνην ὡς ἀνθρωπαρεσκείας ἢ κενοδοξίας θῆλῃ ὁ λογισμὸς δοῦναι μι-

κρὸν περισσόν, ἄρα διὰ τὸ πάθος δώσω παραμικρόν, ἤγουν ἔλαττον τῆς χρείας, ἢ τὴν χρείαν διὰ τὴν ἐντολήν.

3. Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· ἐὰν θλίβῃ σε ἡ σκνιφεία δοῦναι τὴν χρείαν τῷ πλησίον, πρὸς τὸ πρᾶγμα ποιήσον· ἐὰν ἔχῃς πολὺ, δὸς ὀλίγον περισσόν· ἐὰν δὲ ὀλίγον, τὴν χρείαν δὸς μετὰ ἀκριβείας· ἐὰν δὲ κατὰ κενοδοξίαν ἢ ἀνθρωπαρέσκειαν πολεμῇ σε ὁ λογισμὸς δοῦναι, μὴ δώσῃς παρὰ, ἤτοι πλέον ἢ ἔλαττον τῆς χρείας, ἀλλὰ τὴν χρείαν μετὰ ἀκριβείας.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ὑπέβαλεν εἰς ἓνα Γέροντα τὰς ἐξῆς ἐρωτήσεις. — Πάτερ μου, ὅταν μοῦ ζητήσῃ κανεὶς ἓνα πρᾶγμα καὶ ἀμφιβάλλω, ὅτι ἔχει ἀνάγκην αὐτοῦ, αἰσθάνομαι μίαν ψυχικὴν σκληρότητα καὶ μετὰ βίας προσφέρω τὸ αἰτηθέν· εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν καλῶς ἐνεργῶ, ἢ πρέπει μὲ ἰλαρότητα νὰ τοῦ τὸ προσφέρω;

— Ἐὰν πληροφορηθῇς—ἀπήντησεν ὁ Γέρων—ὅτι ἔχει ἀνάγκην ὁ ἀδελφὸς αὐτός, τότε μὲ χαρὰν νὰ τοῦ δώσῃς αὐτὰ ποὺ σοῦ ἐζήτησεν· αὐτὸ εἶναι ἡ ἰλαρότης. Ἐὰν πάλιν μάθῃς, ὅτι δὲν ἔχει ἀνάγκην, μὴ τοῦ δώσῃς· νὰ τοῦ εἰπῇς ὅμως, ὅτι δὲν σοῦ δίδω, διότι ἔχω ἐντολήν ἀπὸ τὸν Ἀββᾶν νὰ μὴ δίδω εἰς ἐκεῖνον, ποὺ δὲν ἔχει ἀνάγκην. Αὐτὸς ὁ τρόπος δὲν εἶναι σκληρότης.

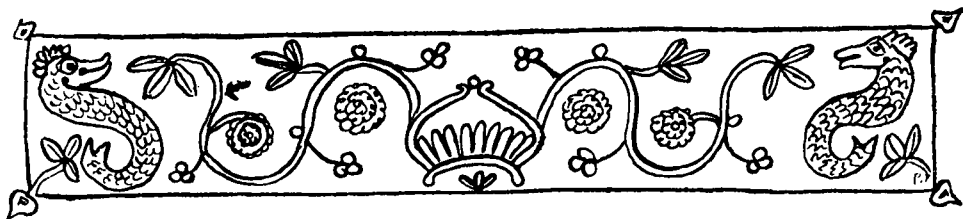
2. Ἠρώτησε πάλιν ὁ ἀδελφός :

— Ἐὰν προσφέρω ἐλεημοσύνην εἰς αὐτόν, ποὺ πράγματι ἔχει ἀνάγκην, καὶ δοκιμάσω φιλαργυρίαν, ὥστε νὰ μὴ τοῦ δώσω κάτι περισσότερον, τί πρέπει νὰ κάμω; Νὰ δώσω περισσότερον, διὰ νὰ κατανικήσω τὴν φιλαργυρίαν ἢ νὰ προσπαθίσω νὰ μὴ δώσω ὀλιγότερον τῆς ἀνάγκης τοῦ αἰτήσαντος; Ἐὰν πάλιν ὁ λογισμὸς τῆς κενοδοξίας μὲ προτρέπῃ νὰ δώσω περισσότερα καὶ ἐνεργῶ οὕτω ἢ ἀπὸ ἐντροπὴν ἢ διὰ νὰ φανῶ εὐχάριστος εἰς τοὺς ἀνθρώπους, τί νὰ κάμω; νὰ δώσω ὀλιγότερα, διὰ νὰ κατανικήσω τὸ πάθος, ὁπότεν δὲν ἱκανοποιῶ τὰς ἀνάγκας τοῦ αἰτοῦντος, ἢ νὰ δώσω ὅσα χρειάζεται ὁ συνάνθρωπός μου, διὰ νὰ ἐφαρμόσω τὴν ἐντολήν;

3. Ἀπεκρίθη ἐκ δευτέρου ὁ Γέρων :

— Ἐὰν ἐνοχλεῖσαι ἀπὸ φιλαργυρίαν κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐλεημοσύνης πρὸς τὸν ἔχοντα τὴν ἀνάγκην σου πλησίον, νὰ ἐνεργήσῃς συμφώνως πρὸς τὴν δυνατότητα, ποὺ ἔχεις· δηλαδὴ ἐφ' ὅσον ἔχεις περισσότερα, νὰ δώσῃς περισσότερα, ἐφ' ὅσον ὅμως ἔχεις ὀλίγα, τότε νὰ περιορισθῇς νὰ προσφέρῃς μόνον αὐτά, ποὺ ἔχει ἀνάγκην. Ἐὰν πάλιν σὲ πολεμοῦν οἱ λογισμοὶ τῆς κενοδοξίας ἢ τῆς ἀνθρωπαρεσκειας, διὰ νὰ προσφέρῃς ὀλιγότερα ἢ περισσότερα ποσά, σὺ νὰ περιορίσῃς τὴν ἐλεημοσύνην σου εἰς τὰ ὅρια τῆς πραγματικῆς ἀνάγκης τοῦ αἰτοῦντος, καὶ νὰ μὴ δώσῃς οὔτε περισσότερα οὔτε ὀλιγότερα.

ὑΠΟΘΕCΙC ΜΖ΄

**“Οτι οὐ δεῖ τὸν Μοναχὸν προφάσει ἐλεημοσύνης χρήματα
ἔχειν, ἢ διδόμενα δέχεσθαι, καὶ τίς ἡ Μοναχῷ
πρέπουσα ἐλεημοσύνη.**

**Δὲν πρέπει ὁ Μοναχός, μὲ τὴν προφασιν τῆς ἐλεημοσύνης, νὰ ἔχη
χρήματα, ἀλλ’ οὔτε καὶ νὰ λαμβάνῃ προσφερόμενα διὰ τὸν σκο-
πὸν αὐτόν. Ποία ἐλεημοσύνη ταιριάζει εἰς τὸν Μοναχόν.**

Α΄. Ἐν τῷ Βίῳ τῆς Ἀγίας Συγκλητικῆς

ΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητική, ὅτι οὐ δεῖ τὸν Ἀσκητὴν ἀγωνίζε-
σθαι, ἵνα ἔχη ἔλεειν’ ἢ γὰρ σωματικὴ αὕτη ἐλεημοσύνη κοσμικοῖς
προστέτακται· ἄλλως τε δὲ οὐ τοσοῦτον ὠρισταὶ ἡ ἐλεημοσύνη διὰ τὸ
τραφεῖν τοὺς πένητας, ὅσον διὰ τὸ διδάξαι τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἀγά-
πην καὶ τὸ φιλάλληλον.

2. Ὁ γὰρ Θεός, ὁ τὸν πλούσιον διοικῶν, καὶ τὸν πένητα τρέφειν
δύναται· ὥς περ γὰρ ἡ τῆς ἀκροβυστίας τοῦ σώματος περιτομή, τοῦ
τῆς καρδίας καλύμματος τὴν ἀφαίρεσιν ἐδήλου συμβολικῶς, οὕτω καὶ
ἡ ἐλεημοσύνη, διὰ τὸ ἐμποιῆσαι τοῖς ἀνθρώποις τὴν εἰς ἀλλήλους ἀγά-
πην ὠρίσθη· οἷς οὖν ἡ ἀγάπη ἐκ θείας Χάριτος προσεγένετο, περιττὴ ἡ ἐλε-
μοσύνη.

3. Οὐ διαβάλλουσα δὲ τὸν ἔλεον ταῦτα λέγω, ἀλλὰ τὸ καθαρὸν καὶ ὑψηλόν
τῆς ἀκτημοσύνης δεικνύουσα. Μὴ γὰρ τὸ μείζον ὑπὸ τοῦ ἐλάττονος κωλυέσθω;
Ἐν ὀλίγῳ τὸ μικρὸν κατώρθωσας, πάντα γὰρ ὑφ’ ἐν δέδωκας, πρὸς τὸ μείζον λοι-
πὸν ἀνάνευσον τὴν ἀγάπην.

4. Σταυροφόρος γὰρ τυγχάνεις· σὺ τὴν ἐλευθέραν φωνὴν ὀφείλεις εἰπεῖν, τό,
ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι· σύ, τὴν εὐπαρξήσιαστον
γλώσσαν τῶν Ἀποστόλων ἀναλαβεῖν καὶ εἰπεῖν· ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρ-
χει μοι.

5. Καὶ τοὺς κοσμικοὺς δὲ οὐχ ἀπλῶς καὶ ἀδιακρίτως δεῖ τὴν ἐλεημοσύνην ἐν-
δείκνυσθαι, ἀλλὰ τὸν Ἀβραάμ μιμεῖσθαι, καὶ δι’ ἑαυτῶν ἐνδείκνυσθαι τὸ φιλάν-
θρωπον· καὶ γὰρ καὶ ὁ δίκαιος ἐκεῖνος φιλοξενῶν, μετὰ τῆς ἐστίας καὶ τὴν γνώ-
μην παρέθηκεν· ἔσθῃ γὰρ φησιν, ὑπηρετῶν, καὶ τὴν γυναῖκα ὁμοίως προσεκαλέ-
σατο, καὶ περ τοσοῦτους ἔχων οἰκέτας· ἀληθῶς καὶ οἱ τοιοῦτοι μισθὸν τῆς ἐλε-
μοσύνης ἔξουσιν, καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ τυγχάνουσι τάγματι.

6. Ὁ γὰρ Κύριος, δημιουργήσας τὴν οἰκουμένην, τοῖς ἐν αὐτῇ κατοικοῦσι
δύο ἔθετο τάξεις· τοῖς μὲν γὰρ σεμνῶς βιοῦσι, διὰ τὴν παιδοποιεῖν τὸν γάμον
προσέταξε, τοῖς δὲ διὰ καθαρότητα βίου τὴν ἀγνείαν παρέδωκεν, ἱσαγγέλους αὐ-
τοὺς ποιῶν· καὶ τοῖς μὲν νόμους καὶ ἐκδικίας διδασκαλίας παρέθετο, τοῖς δὲ φη-

σιν, ἔμοι ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω· καὶ πρὸς μὲν ἐκείνους αἰοῖν' ἐργάσῃ τὴν γῆν' πρὸς ἡμᾶς δὲ μὴ μεριμνήσητε περὶ τῆς αὔριον.

7. Καὶ ὥς περ οἱ κατὰ κόσμον δεσπόται διαφόρους οἰκετῶν ὑπηρεσίας κέκτηνται, καὶ τοὺς μὲν εἰς τοὺς ἀγροὺς πέμπουσι πρὸς τὸ τὴν γῆν ἐργάζεσθαι, καὶ τὴν τοῦ γένους διαδοχὴν φυλάττειν, τοὺς δὲ ἐξ αὐτῶν γενομένους, ἂν ἐπιεικεῖς καὶ περικαλλεῖς θεάσωνται, ἐν τοῖς ἰδίοις οἴκοις προσλαμβάνονται πρὸς τὴν ἑαυτῶν ὑπηρεσίαν, οὕτω καὶ ὁ Κύριος, τοὺς μὲν τὸν σεμνὸν γάμον ἐλομένους, ἐν τῷ τοῦ κόσμου χωρίῳ ἔθετο, τοὺς δὲ τούτων βελτίονας, ὅσοι δεξιὰς τετυχήκασι προαιρέσεως, καὶ τῆς ἀγνείας ἐρῶσιν, Ἐαυτῷ παρέστησεν εἰς λειτουργίαν.

8. Οὗτοι πάντων τῶν γητῶν πραγμάτων ἀλλότριοι τυγχάνουσι· τῆς γὰρ δεσποτικῆς τραπέζης ἡξίωνται· οὐ μεριμνῶσι περὶ ἀμφοτέρας ἢ τινος ἄλλου ὑλικοῦ· Χριστὸν γὰρ ἐνδεδυμένοι, καὶ κεῖνον πάντων προνοητὴν κέκτηνται· καὶ τὸ ἐπάγγελμα αὐτῶν οὐδὲν ἄλλο ἐστίν, ἢ ἀποταγὴ βίου καὶ μελέτη θανάτου.

9. Ὡς περ οὖν οἱ νεκροὶ οὐκέτι ἐνεργοῦσι τῷ σώματι, οὕτω καὶ ἡμεῖς· ὅσα μὲν ἦν ἐπὶ τοῦ σώματος ἐπιτελέσαι, πεποιθήκαμεν ὅτε ἡμεν νήπιοι· νῦν δέ, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, ἑαυταῖς τὸν κόσμον σταυρώσασαι, καὶ ἑαυτὰς τῷ κόσμῳ, τῇ ψυχῇ ζῶμεν αὐτῇ. Ἐπιδείξωμεν οὖν τὰς ἀρετάς, καὶ κατὰ διάνοιαν ἐλεήσωμεν. Μακάριοι γὰρ οἱ ἐλεήμονες τῇ ψυχῇ.

10. Ὡς περ γὰρ ἀλλαχοῦ λέγει, ὅτι ὁ ἐπιθυμήσας κάλλους καὶ δίχα τῆς πράξεως ἀμάρτυρον τὴν ἁμαρτίαν εἰργάσατο, οὕτω ἀνταυθα ἡ ἐλεημοσύνη κατὰ διάνοιαν ἐρῶνται, τῆς γνώμης τὴν πράξιν τελούσης, καὶ διὰ τὴν ἀπορίαν τοῦ σώματος οὐκ ἐπράχθη.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Η ΜΑΚΑΡΙΑ ΣΥΓΚΛΗΤΙΚΗ ἔδιδε τὰς ἐξῆς συμβουλὰς διὰ τὴν ἐλεημοσύνην ποὺ πρέπει νὰ κάμνουν οἱ Μοναχοί.

— Δὲν πρέπει—ἔλεγεν—ὁ Ἀσκητὴς νὰ ἀγωνίζεται νὰ ἀποκτήσῃ ὑλικά ἀγαθὰ διὰ νὰ προσφέρῃ ἐλεημοσύνην. Ἡ ἐλεημοσύνη, ποὺ ἔχει σκοπὸν τὴν θεραπείαν τῶν σωματικῶν ἀναγκῶν, πείνης, δίψης, γυμνότητος, ἔχει διαταχθῇ διὰ τοὺς κοσμικοὺς. Ἐκτὸς ὅμως αὐτοῦ ἡ ἐλεημοσύνη δὲν ἔχει ὁρισθῇ τόσον διὰ νὰ τρέφωνται οἱ πτωχοί, ὅσον διὰ νὰ διδαχθῶν ἐμπράκτως οἱ ἄνθρωποι τὴν ἀγάπην καὶ τὴν μεταξὺ τῶν φιλίαν.

2. Ὁ Θεός, ποὺ διοικεῖ τὰ πλοῦτη τοῦ πλουσίου, εἶναι εἰς θέσιν νὰ διαθρέψῃ καὶ τὸν πτωχόν· ἀλλ' ὅπως ἀκριβῶς ἡ περιτομὴ τῶν Ἑβραίων ἦτο μία πράξις συμβολικὴ διὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ καλύμματος τῆς ἁμαρτίας ἀπὸ τὴν καρδίαν, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ ἐλεημοσύνη ἔχει σκοπὸν νὰ ἐμβάλῃ εἰς τὴν καρδίαν τῶν ἀνθρώπων τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην. Εἰς ὅσους λοιπὸν ἀνθρώπους ἡ ἀγάπη αὕτη ἔχει ἀναπτυχθῇ μὲ τὴν δύναμιν τῆς θείας Χάριτος εἶναι περιττὴ ἡ ἐλεημοσύνη.

3. Δὲν τὰ λέγω αὐτά, διὰ νὰ ὑποτιμῶ καὶ νὰ κατηγορήσω τὴν συμπάθειαν καὶ τὴν εὐσπλαγχνίαν πρὸς τοὺς πάσχοντας, μὴ γένοιτο! ἀλλὰ διὰ νὰ ἐξάρω τὴν ἀξίαν τῆς ἀκτημοσύνης διὰ τὸν Μοναχόν. Μήπως εἶναι ποτὲ δυνατόν νὰ ἐμποδισθῇ τὸ μεγαλύτερον ἀπὸ τὸ μικρότερον; Δι' ὀλίγης προσπαθείας ἡδυνήθης νὰ κατορθώσῃ μικρὰν νίκην· ὅλον τὸν πόθον τῆς ψυχῆς σου τὸν ἔχεις ἀφιερῶσει εἰς ἓνα σκο-

πόν, διὰ τὸν ὁποῖον προσέφερες τὰ πάντα· δι' αὐτὸ ὕψωσε τὸ βλέμμα τῆς ψυχῆς σου πρὸς τὸ θεῖον ἰδανικὸν τῆς ἀγάπης.

4. Σὺ, ὁ Μοναχός, τὰ ἔχεις ἐγκαταλείψει ὅλα καὶ εἶσαι ἓνας σταυροφόρος διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ. Ὁφείλεις λοιπὸν νὰ διακηρύξῃς ὡς ἐλεύθερος καὶ ἀπηλλαγμένος ἀπὸ ὅλα· «Ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι» (Λουκ. ιη', 28). Σὺ πρέπει, ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκεις, νὰ ἐπαναλάβῃς τὴν θαρραλέαν διαβεβαίωσιν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων· «Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι» (Πράξ. γ', 6).

5. Καὶ οἱ κοσμικοὶ πάλιν δὲν πρέπει ἔτσι ἀπλῶς καὶ χωρὶς διακρίσιν νὰ ἀσκοῦν τὴν ἐλεημοσύνην, ἀλλ' ἐπιβάλλεται νὰ μιμηθοῦν τὸν *Ἀβραάμ καὶ διὰ τῆς ψυχικῆς των ἐν γένει διαθέσεως, ὅχι μόνον διὰ* τῆς παγερᾶς προσφορᾶς ὑλικῶν βοηθημάτων, νὰ φανερώνουν τὴν ἀγάπην των πρὸς τὸν ἄνθρωπον.

Ὅπως εἶναι γνωστὸν, ὁ εὐλογημένος ἐκεῖνος ἄνθρωπος, ὁ Ἀβραάμ, ὁσάκις ἐφιλοξένει τοὺς προσερχομένους εἰς αὐτόν, δὲν τοὺς προσέφερε μόνον φιλοστόργως τὰ ὑλικά ἀγαθὰ τοῦ οἴκου του, ἀλλὰ τοὺς περιέβαλλε καὶ μὲ μίαν εἰλικρινῇ καὶ βαθεῖαν καλωσύνην. Δι' αὐτό, ὅπως διηγεῖται ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, ὁ ἴδιος μετὰ τῆς συζύγου του, τῆς Σάρρας, τοὺς ἐπεριποιεῖτο, ἂν καὶ εἶχεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του τόσους ὑπηρέτας. Πράγματι οἱ ἐλεοῦντες, ὅπως ὁ Ἀβραάμ, θὰ ἀπολαύσουν τὸν μισθὸν ἐκ τῆς ἐλεημοσύνης των καὶ εἶναι ἐντεταγμένοι εἰς τὸ δεύτερον τάγμα.

6. Ὅταν ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὴν οἰκουμένην, κατέταξε τοὺς ἀνθρώπους εἰς δύο τάξεις. Ἡ πρώτη τάξις εἶναι οἱ ἄνθρωποι, ποὺ ζοῦν μὲ σεμνότητα καὶ τοὺς διώρισεν ὡς σκοπὸν ἐπὶ γῆς τὴν διὰ τοῦ γάμου παιδοποιεῖαν. Ἡ δευτέρα τάξις εἶναι ἐκεῖνοι, ποὺ ζοῦν καθαρὸν καὶ ἄγνόν βίον, οἱ Μοναχοί. Αὐτοὺς τοὺς κατέστησεν ἰσαγγέλους.

Εἰς τὴν πρώτην τάξιν τῶν ἀνθρώπων παρέδωσε τοὺς νόμους, τὰ μέσα νὰ ὑποστηρίζουν τὸ δίκαιόν των, τὰς διαφόρους ἠθικὰς διδασκαλίας. Τὴν υπεράσπισιν τῆς δευτέρας τάξεως καὶ ὅλας τὰς φροντίδας ἀνέλαβεν ὁ ἴδιος ὁ Θεός· «Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω» (Ρωμ. ιβ', 19). Εἰς τοὺς κοσμικοὺς, ποὺ ἀποτελοῦν τὴν πρώτην τάξιν, παραγγέλλει· «Ἐργάζεσθε τὴν γῆν» (Γεν. γ', 23)· ἐνῷ ἡμᾶς, τοὺς Μοναχοὺς, ποὺ ἀποτελοῦμεν τὴν δευτέραν τάξιν, διατάσσει νὰ μὴ μεριμνῶμεν περὶ τῆς αὔριον (¹).

7. Ὅπως δὲ ἀκριβῶς οἱ κοσμικοὶ ἄρχοντες ἔχουν κατατάξει τοὺς δούλους των εἰς διαφόρους ὑπηρεσίας. Ἄλλους δηλαδὴ τοὺς στέλλουν εἰς τοὺς ἀγροὺς διὰ νὰ ἐργάζωνται καὶ τοὺς ἐπιτρέπουν νὰ ὑπανδρεύωνται καὶ νὰ ἀποκτοῦν τέκνα, ἄλλους πάλιν ἐξ αὐτῶν, ὅταν τοὺς ἴδουν νὰ ἔχουν καλοὺς τρόπους καὶ νὰ εἶναι ἐμφανίσιμοι σωματικῶς,

1) «Μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον» (Ματθ. ζ', 34).

τοὺς κατατάσσουν εἰς τοὺς εὐνούχους καὶ τοὺς προσλαμβάνουν εἰς τοὺς οἴκους των, διὰ τὰς οἰκιακὰς ὑπηρεσίας, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Κύριος τῶν ὅλων κατέταξε τοὺς ἀνθρώπους· αὐτοὺς, ποὺ ἐλευθέρως ἐξέλεξαν τὸν σεμνὸν γάμον τοὺς ἐγκατέστησεν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ κόσμου· ὅσοι πάλιν προετίμησαν ἀνωτέραν καὶ πνευματικωτέραν ζωὴν καὶ ἐπέδειξαν φιλομόναχον προαίρεσιν, ὡς ἀγαπήσαντας τὴν σωματικὴν καὶ ψυχικὴν ἀγνότητα, τοὺς ἐγκατέστησε πλησίον Του, διὰ νὰ Τὸν ὑμνοῦν καὶ Τὸν ὑπηρετοῦν.

8. Αὐτοί, ποὺ ἐκάλεσε πλησίον Του διὰ τοῦ μοναχικοῦ βίου, ἔχουν ἀποξενωθῇ ἀπὸ ὅλα τὰ γήϊνα πράγματα, διότι ἔχουν ἀξιωθῇ νὰ λαμβάνουν μέρος εἰς τὴν δεσποτικὴν τράπεζαν. Δὲν φροντίζουν αἱ ἐκλεκταὶ αὐταὶ ψυχαὶ δι' ἐνδύματα ἢ ἄλλα ὑλικά πράγματα, διότι ἔχουν ἐνδυθῇ τὸν Χριστὸν καὶ ἔχουν ὡς φροντιστὴν των δι' ὅλας τὰς ἀνάγκας τὸν Χριστόν. Ἡ διὰ βίου ἀποστολὴ των συνίσταται εἰς τὴν φυγὴν ἀπὸ τὴν ὑλικὴν ζωὴν καὶ τὴν συνεχῇ μελέτην τοῦ θανάτου.

9. Ὅπως λοιπὸν ἀκριβῶς οἱ νεκροὶ δὲν φροντίζουν πλέον διὰ τὸ σῶμα των, τοιουτοτρόπως καὶ ἡμεῖς δὲν πρέπει νὰ φροντίζωμεν διὰ τὰς ὑλικὰς ἀνάγκας. Ὅσα ἐπρόκειτο νὰ κάμωμεν διὰ τὸ σῶμα μας, τὰ ἔχομεν κάμει ὅταν εἴμεθα νήπια· τώρα πλέον ὅμως ζῶμεν διὰ τὴν ψυχὴν μας, ἀφοῦ, κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, ἐσταυρώσαμεν τὸν κόσμον εἰς τοὺς ἑαυτοὺς μας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἑαυτοὺς μας εἰς τὸν κόσμον (1). Ἄς ἐμφανίσωμεν λοιπὸν ζωὴν μεστήν ἀπὸ ἀρετᾶς καὶ ἃς προσφέρωμεν τὴν πνευματικὴν ἐλεημοσύνην. Διότι εἶναι μακάριοι οἱ ἐλεήμονες (2) κατὰ τὴν ψυχὴν, δηλαδὴ αὐτοὶ ποὺ αἰσθάνονται ἀγάπην διὰ τὸν πλησίον καὶ ἔχουν φιλόστοργον δι' αὐτὸν προαίρεσιν.

10. Τὴν ἀξίαν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ψυχικῆς ἐλεημοσύνης τὴν συμπεραίνομεν καὶ ἀπὸ τὴν ἐξῆς ἀναλογίαν. Ὅπως λέγει εἰς ἄλλο μέρος ἡ Γραφή, ἐκεῖνος ποὺ φιληδόνως ἐπεθύμησε σωματικὸν κάλλος, καὶ χωρὶς ἀκόμη τὴν σωματικὴν μῆξιν, διέπραξε τὴν ἁμαρτίαν, τοιουτοτρόπως λοιπὸν καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ψυχικῆς ἐλεημοσύνης. Ἡ ἐλεημοσύνη, ποὺ ὀλοκληροῦται εἰς τὴν περιοχὴν τῆς διανοίας, εἶναι ἰσχυρά, διότι ἀπὸ τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν προέρχεται καὶ ἡ ἀγαθὴ πράξις, ἔστω καὶ ἐὰν δὲν ἔλαβε χώραν ὑλικὴ προσφορὰ πρὸς τὸν πτωχόν, λόγῳ πτωχείας τοῦ ἐπιθυμοῦντος νὰ προσφέρῃ τὴν ἐλεημοσύνην.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἀρσενίου

ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΡΣΕΝΙΟΥ τὸν κοσμικὸν βίον ἀποφυγόντος καὶ τοῖς ἐν σκῇτι Μοναχοῖς συνασχοῦντος, ἐπεὶ Ἀρκάδιος, ὁ ὑπ' αὐτοῦ παιδευθεὶς, τὴν βασιλείαν, μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς Θεοδοσίου τελευτὴν, διεδέξατο, γράμμασιν ἀσπάζεται τὸν Ἀρσένιον, πολὺ τὸ ὑποχωρητικὸν καὶ μέ-

1) «Δι' οὗ ἔμοι κόσμος ἐσταύρωται καὶ γὰρ τῷ κόσμῳ» (Γαλ. ζ', 14).

2) «Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται». (Ματθ. ε', 7).

τριον ἔχουσι, δι' ὧν καὶ ἔδειτο εὐχαῖς αὐτῷ τὸν Ὅσιον συναίρεσθαι τῆς ἀρχῆς, ὥστε κατὰ τὸ φίλον Θεῷ ἰθύνειν αὐτήν.

2. Προέτεινε δὲ καὶ φιλότιμον αὐτῷ δωρεάν· ἡ δὲ ἦν· οἱ τῆς Αἰγύπτου ἅπαντες φόροι· καὶ ἡ πρόφασις εὐπρεπής, ὥστε πένησιν ὑπ' αὐτοῦ διανεμηθῆναι, καὶ ἱεροῖς σεμνεῖοις ἐν χρεῖα οὖσι τῶν ἀναγκαίων. Οὕτως Ἀρχαδίος τε ἔγραφε καὶ ἀντιγράφων τυχεῖν ἑμμελῶς ἡξίου.

3 Ἀρσένιος δὲ ταύτην δεξιόμενος τὴν ἐπιστολήν, ἀντιγράψαι μὲν ἐπένευσεν οὐδαμῶς, ἐγνώρισε δὲ ἀγράφως, ὅτι περὶ χρημάτων διανομῆς οὐδὲν ἔμοι προσήκον, ὡς ἤδη τέθνηκα τῷ κόσμῳ· τεθνηκός τις δέ, πρᾶξις οὐδὲ μία.

4. Ἔλεγε δὲ ὁ αὐτός Ἀρσένιος πρὸς τοὺς συνελθόντας Μοναχοὺς, ὅτι μὴ λανθανέτω ἡμᾶς, ἀδελφοί, ὅπως ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν διάβολος πολλάς καὶ ποικίλας ταῖς μηχαναῖς χρώμενος, ἐξαπατᾷ ἡμᾶς πειράται, καὶ προφάσει τοῦ ἀγαθοῦ, τοῖς πονηροῖς ἐμπίπτειν παρασκευάζει· οἷον φιλοξενίαν ὑποτιθέμενος, καὶ τὴν τῶν παραβαλλόντων ἀδελφῶν φιλοφροσύνην, συνεσθίειν αὐτοῖς ἀκολούθως καὶ συμπίνειν παρασκευάζει· καὶ ἡ αἰτία, τὸ τῆς ἀγάπης καλόν.

5. Εἰθ' οὕτως ὑποκλέπτων ἡρέμα καὶ ὑποσπών εἰς τὸ τῇ γαστρὶ δουλεύειν ἡμᾶς λαθὼν εἴλκυσε, ἀντεῦθεν ἐμπαθείαις καὶ ἡδοναῖς εἰς κόρον ἐμόλυνεν· ἄλλοις πάλιν ἐλεημοσύνην ὑποβαλὼν καὶ τὴν περὶ τοὺς πένητας εὐποιῖαν, ἐντεῦθεν ἔρωτα χρημάτων αὐτοῖς ἐνῆκε, καὶ πρὸς φιλαργυρίαν ἐξέμηνεν.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΡΣΕΝΙΟΣ, ὡς γνωστόν, ἐγκατέλειπε τὸν κοσμικὸν βίον, καίτοι κατεῖχεν ἐπίσημον ἀξίωμα εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ κατέφυγεν εἰς τὴν πλησίον τῆς Ἀλεξανδρείας σκήτην, ὅπου ἡσκήτεψε μαζὶ μὲ ἄλλους Μοναχοὺς.

Ὅταν λοιπὸν ὁ Ἀρχαδίος, τὸν ὁποῖον εἶχε μαθητὴν ὁ Μέγας Ἀρσένιος εἰς τὸν κόσμον, διεδέχθη εἰς τὸν θρόνον τοῦ Βυζαντίου τὸν Θεοδόσιον, τὸν πατέρα του, στέλλει γράμματα πρὸς τὸν Ἀρσένιον καὶ τοῦ ὑποβάλλει τὰ σέβη του· τὰ γράμματα αὐτὰ διεκρίνοντο διὰ τὸ ταπεινὸν φρόνημά των καὶ δι' αὐτῶν ὁ Ἀρχαδίος ἐζήτηι τὰς εὐχὰς τοῦ Ὁσίου, ὥστε νὰ τὸν βοηθήσῃ ὁ Θεὸς εἰς τὴν ἐξουσίαν πού ἀνέλαβε, νὰ κυβερνήσῃ κατὰ τὸ θέλημά Του.

2. Εἰς ἔνδειξιν δὲ ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ προσέφερεν ὁ Ἀρχαδίος εἰς τὸν Μέγαν Ἀρσένιον ἀξιόλογον δωρεάν. Παρεχώρει δηλαδὴ εἰς τὸν Ὅσιον, διὰ βασιλικοῦ διατάγματος, ὅλα τὰ ἐκ τῶν φόρων τῆς Αἰγύπτου εἰσοδήματα. Ἡ δωρεὰ αὕτη ἦτο διὰ τὸν Ὅσιον μία ἀξιοπρεπὴς εὐκαιρία νὰ μοιράσῃ βοηθήματα εἰς τοὺς πτωχοὺς, νὰ βοηθήσῃ Ἱεροὺς Ναοὺς καὶ Μοναστήρια, πού εἶχον ἀνάγκην, καὶ ἐν γένει νὰ ἀσκήσῃ τὸ θεάρεστον ἔργον τῆς ἐλεημοσύνης. Ἔστειλε λοιπὸν τὴν ἐπιστολήν αὐτήν ὁ Ἀρχαδίος καὶ ἐζήτηι νὰ τοῦ σταλῇ ἀπάντησις τὸ συντομώτερον.

3. Ὁ Μέγας ὁμῶς οὗτος Ἀσκητής, μόλις ἔλαβε τὴν αὐτοκρατορικὴν ἐπιστολήν, οὐδὲ κἄν ἔσπευσε νὰ ἀπαντήσῃ ἐγγράφως. Προφορικῶς δὲ μόνον διεμήνυσεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα, ὅτι δὲν ἐταίριαζεν εἰς αὐτόν, καθὼς Μοναχόν, νὰ ἀσχοληθῇ μὲ τὴν διανομὴν τῶν χρημάτων.

—'Εγὼ ἤδη—συνεπλήρωσεν ὁ Μέγας Ἀρσένιος—ἀπέθανον διὰ τὸν κόσμον. Ὁ δὲ νεκρὸς οὐδεμίαν πρᾶξιν ἐπιτελεῖ.

4. Ὁ ἴδιος ὁ Μέγας Ἀρσένιος ἔλεγε κάποτε πρὸς τοὺς συγκεντρωθέντας Μοναχοὺς: Ἀδελφοί μου, ἅς μὴ σᾶς διαφεύγῃ, ὅτι ὁ ἐχθρὸς μας ὁ διάβολος χρησιμοποιεῖ πολλὰς καὶ διαφόρους παγίδας καὶ δι' αὐτῶν προσπαθεῖ νὰ μᾶς ἐξαπατήσῃ. Τὰ καταφέρνει δέ, ὥστε, μὲ πρόφασιν τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀγαθοῦ, νὰ μᾶς ῥίπτῃ εἰς τὰ πονηρὰ πράγματα. Παραδείγματος χάριν, χρησιμοποιεῖ τὴν φιλοξενίαν καὶ τὰς περιποιήσεις τῶν πνευματικῶν ἀδελφῶν, πού μᾶς ἐπεσκέφθησαν· ἡμεῖς διὰ τὴν ἀγάπην τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν τρώγομεν καὶ πίνομεν ἀπὸ κοινοῦ. Ἡ αἰτία τῆς τοιαύτης μας διαγωγῆς εἶναι τὸ ἰδανικὸν τῆς ἀγάπης!

5. Καὶ ὅμως· χωρὶς ἡμεῖς νὰ τὸ ὑποπτευθῶμεν, μᾶς παρασύρει σιγὰ - σιγὰ εἰς τὴν δουλείαν τῆς γαστροῦ καὶ μᾶς καθιστᾷ γαστριμάργους. Ἀπὸ τὸ ὀλίσθημα αὐτὸ μᾶς ὀδηγεῖ πλέον ὁ διάβολος ἀσφαλῶς εἰς τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς ἐμπαθείας, διὰ τῶν ὁποίων ἀφθόνως μᾶς ἐμόλυνεν. Εἰς ἄλλους πάλιν, διὰ τῆς ἐλεημοσύνης καὶ τῆς εὐεργεσίας πρὸς τοὺς πτωχοὺς, ἐπέτυχεν ὁ διάβολος νὰ καλλιεργήσῃ τὴν ἀγάπην πρὸς τὰ χρήματα καὶ ἀπὸ ἐδῶ νὰ αἰχμαλωτίσῃ τὸν ἄνθρωπον διὰ τῆς φιλαργυρίας.

Γ'. Ἐν τῇ διηγήσει τῶν περιόδων τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου

ΕΝ ΠΑΤΜΩ τῇ νήσῳ, ἐν ἣ ὑπερωρίσθη ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης, ἄνθρωπός τις ἦν, ὁ τῆς νήσου πρωτεύων, ᾧ τὸ ὄνομα Μύρων· τοῦτου τὸν υἱὸν Ἀπολλωνίδην, πνεῦμα πύθωνος ἔχοντα, ὁ Ἰωάννης ἰάσατο, ἄλλα τε πολλὰ εἰς Μύρωνα καὶ τὸν αὐτοῦ οἶκον ἀνεδείξατο· οὗς καὶ πιστεύσαντας πάντας ἐβάπτισεν.

2. Ἦνεγκεν οὖν ὁ Μύρων χρήματα πολλὰ τῷ Ἰωάννῃ καὶ εἶπε· λάβε ταῦτα, διδάσκαλε, καὶ διάδος πτωχοῖς· ὁ δὲ Ἰωάννης εἶπε· τὴν μὲν πρόθεσίν σου ἀπεδέξαμην, πειθομένην κατανοήσας Θεῷ μᾶλλον ἢ σχέσει χρημάτων, ᾧ ταῦτα προσηγάγες· δι' ἡμῶν ταῦτα οὐκ εὐδοκῶ, διὰ σοῦ δὲ μᾶλλον καὶ ταῖς σαῖς χερσὶν ἐπιχορηγηθῆναι τοῖς χρεῖαν ἔχουσιν.

3. Ἦν οὖν Μύρων μὲν τοῖς δεομένοις ἐπιχορηγῶν, ὁ Κύριος δὲ πληθύνων πάντα τὰ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· καὶ πάντες ἔχαιρον ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ μεταδόσει.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΙΣ ΤΗΝ νήσον Πάτμον, ὅπου ἐξωρίσθη ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης, ἔζη κάποιος ἄρχων, ὅστις ἐλέγετο Μύρων. Ὁ Μύρων αὐτὸς εἶχεν ἓνα υἱόν, πού τὸν ἔλεγαν Ἀπολλωνίδην. Ὁ Ἀπολλωνίδης λοιπὸν εἶχε δαιμόνιον πύθωνος καὶ ἐθεραπεύθη ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου. Ἐκτὸς ὅμως τῆς θεραπείας αὐτῆς καὶ ἄλλας πολλὰς εὐεργεσίας ἐπετέλεσεν ὁ Εὐαγγελιστὴς εἰς τὸν οἶκον τοῦ Μύρωνος. Ἡ μεγαλυτέρα δὲ εὐεργεσία ἦτο ἡ προσέλευσις ὁλοκλήρου τῆς οἰκογενείας εἰς τὸν Χριστιανισμόν καὶ ἡ βάπτισις τῶν μελῶν τῆς ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου.

2. Ἐξ αἰσθήματος λοιπὸν εὐγνώμοσύνης ὁ Μύρων προσέφερε μίαν ἡμέραν ἀρχετὰ χρήματα εἰς τὸν Ἀπόστολον Ἰωάννην καὶ τοῦ λέγει :
— Πάρε αὐτὰ τὰ χρήματα, διδάσκαλε, καὶ διαμοίρασέ τα εἰς τοὺς πτωχοὺς.

Εἰς τὴν ἀξίειπαινον αὐτὴν προσφορὰν ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς :

— Ἀποδέχομαι καὶ ἐπαινῶ τὴν καλὴν σου προαίρεσιν, ἣ ὁποῖα φανερώνει ἀγάπην καὶ πειθαρχίαν εἰς τὸν Θεὸν καὶ ὄχι εἰς τὰ χρήματα, ἐφ' ὅσον τὰ χρήματα τὰ προσφέρεις εἰς τὸν Θεόν. Προτιμότερον ὁμως εἶναι σύ, μὲ τὰς ἰδικάς σου χεῖρας, νὰ τὰ μοιράσῃς εἰς αὐτοὺς, ποὺ ἔχουν ἀνάγκην καὶ ὄχι ἐγώ.

3. Πράγματι λοιπὸν ὁ Μύρων τὰ διεμοίρασεν εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ὁ Κύριος εὐλογοῦσε καὶ ἐπλήθυνε τὰ ἀγαθὰ τοῦ οἴκου του. Ὅλη δὲ ἡ οἰκογένεια εὐχαριστεῖτο μὲ τὴν ἀγαθοεργίαν αὐτὴν.

Δ'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

ΔΕΛΦΕ, ἡ Γραφή λέγει· τὰς ἁμαρτίας σου ἐν ἐλεημοσύναις λύτρωσαι, καὶ τὰς ἀδικίας σου ἐν οἰκτιρμοῖς πενήτων· ἔρεῖς οὖν μοι ὅτι οὐκ ἔχω χρήματα, τούτοις ἐφ' ἅπαξ ἀποταξάμενος, καὶ πῶς οἰκτειρήσω τὸν πέννητα :

2. Καὶ λέγω σοι· οὐκ ἔχεις χρήματα· ἀλλ' ἔχεις θελήματα· ἀπόταξαι αὐτοῖς, καὶ ἐν ἐκείνοις ἐργάζου τὸ ἀγαθόν· οὐ δύνασαι εὖ ποιῆσαι χειρὶ σωματικῇ, εὖ ποιήσον δεξιᾷ προαιρέσει.

3. Ὅταν ἀμάρτη εἰς σέ ὁ ἀδελφός σου, ἄφες αὐτῷ κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, καὶ ἔστι σοι ἐλεημοσύνη μεγάλη· εἰ ζητοῦμεν ἄφεσιν παρὰ Θεοῦ, τοῦτο ποιεῖν ὀφείλομεν ἐν πάσῃ πλημμελείᾳ πρὸς ἕκαστον, ὅπως γένηται τὸ ἄφετε καὶ ἀφεθήσεται ὑμῖν.

4. Μέγα μὲν τῷ ἔχοντι χρήματα τὸ μεταδιδόναι τοῖς πένησιν, ἐλεεῖν δὲ τοὺς πλησίον ἐπὶ ἁμαρτημασι τοσοῦτῳ μεῖζόν ἐστι πρὸς ἄφεσιν, ὅσῳ ψυχὴ τιμιωτέρα σώματος κατὰ φύσιν ὑπάρχει.

5. Ὅσοι δὲ αἰτήσαντες ἄφεσιν παρὰ Θεοῦ ἐλάβομεν, τὸ αὐτὸ δὲ τοῖς πλησίον παρέχων οὐ καταδεχόμεθα, ὅμοιοι ἔσμεν τῷ δούλῳ ἐκείνῳ τῷ πονηρῷ, ὃς μυρίων ταλάντων ἄφεσιν λαβὼν παρὰ τοῦ Δεσπότου, τῷ συνδούλῳ ἑκατὸν δηνάρια δεομένην ἀρετῇναι οὐ συνεχώρησεν, ᾧ καὶ νομίμως ὁ Κύριος διαλεγόμενος ἔφη· «δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀγῆκ' ἀπὸ σοι ἐπεὶ παρεκάλεσάς με, οὐκ ἔδει καὶ σέ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου ὡς καὶ ἐγὼ σέ ἠλέησα·»

6. Καὶ ὀργισθεὶς, φησι, παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδῶ τὸ ὀφειλόμενον, καὶ ἐπάγει λέγων· «οὕτω ποιήσει ὑμῖν ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὃ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ τὰ παραπτώματα ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν». Διὸ καὶ ἀλλαχοῦ τοὺς ποικίλαις εὐεργεσίαις παρ' αὐτοῦ πλουτισθέντας, ἀνελεήμονα δὲ καὶ ἀσυμπαθεῖν τρόπον ἔχοντας, ταλανίζει λέγων· «οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν».

7. Δύναται οὖν τις καὶ ἔκτος χρημάτων πλουτεῖν, συνέχων ἐν πλεονεξίᾳ, ἥτοι λόγον, ἢ γνῶσιν, ἢ οἰανδήποτε συμπάθειαν τὰ κοινῇ πᾶσιν ἀνθρώποις κεχαρισμένα· λαμβάνει γάρ, ἵνα μεταδῶ ἕτερον τῷ μὴ ἔχοντι· εἰ δὲ ἀνελεημόνως πρὸς τὸν πλησίον διάκειται, τὸ οὐαὶ προσλαμβάνει, ὅτι ἀπέχει τὴν παράκλησιν αὐτοῦ.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, ἡ Ἀγία Γραφή μᾶς διδάσκει νὰ λυτρωθῶμεν μὲ τὰς ἐλεημοσύνας ἀπὸ τὸ βάρος τῶν ἁμαρτιῶν μας καὶ μὲ τὴν συμπάθειαν πρὸς τοὺς πένητας ἀπὸ τὴν εὐθύνην τῶν ἀδικιῶν μας ('). Βεβαίως θὰ μοῦ εἴπῃς, πῶς νὰ κάμω ἐλεημοσύνην, ἀφοῦ δὲν ἔχω χρήματα; Δὲν ἔχω δὲ χρήματα, διότι, κατὰ τὴν μοναχικὴν μου ὁμολογίαν, τὰ ἐγκατέλειψα ἐκουσίως καὶ παρητήθην τῆς προσπαθείας νὰ ἀποκτήσω ἄλλα. Πῶς λοιπὸν νὰ ἐκδηλώσω ἐμπράκτως τὴν συμπάθειάν μου πρὸς τοὺς πτωχοὺς;

2. Θὰ σοῦ ἀπαντήσω εἰς τὴν παρατήρησίν σου αὐτήν· δὲν ἔχεις χρήματα, διότι ἔχεις ὑποχρέωσιν νὰ εἶσαι ἀκτήμων; Μάλιστα· ἀλλ' ἔχεις ὅμως θελήματα! Κόψε τὰ θελήματά σου καὶ φύλαξε τὴν ὑπακοὴν εἰς τὸν πνευματικόν σου Πατέρα καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐργάζεσαι τὸ ἀγαθόν. Δὲν ἔχεις τὴν δύναμιν νὰ εὐεργετήσῃς τὸν πτωχὸν ὕλικῶς; Εὐεργετήσέ τον μὲ τὴν καλὴν σου διάθεσιν!

3. Ὅταν ὁ ἀδελφός σου σὲ ἐνοχλήσῃ, σὲ βλάβῃ, σοῦ κάμῃ ἐν πάσῃ περιπτώσει κακόν, συγχώρησέ τον, σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου· αὐτὸ θὰ εἶναι διὰ σὲ ἡ μεγαλυτέρα ἐλεημοσύνη. Ἐὰν ζητῶμεν εἰλικρινῶς ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ μᾶς συγχωρήσῃ διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ἔχομεν καὶ ἡμεῖς ὑποχρέωσιν νὰ συγχωρῶμεν τὸν συνάνθρωπόν μας, δι' ὃ, τιδὴποτε κακὸν μᾶς ἔκαμε· τότε μόνον θὰ συγχωρηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Κυρίου, ὅταν καὶ ἡμεῖς συγχωρήσωμεν(²).

4. Εἶναι σπουδαῖον πρᾶγμα νὰ σκορπᾷ τὰ χρήματά του εἰς τοὺς πτωχοὺς αὐτὸς ποὺ ἔχει· τὸ νὰ συγχωρῇς ὅμως ἀπὸ καρδίας τοὺς ἀνθρώπους διὰ τὰ σφάλματά των, εἶναι τόσον ἀνώτερον τοῦ πρώτου, ὅσον καὶ ἡ ψυχὴ, κατὰ τὴν οὐσίαν της, εἶναι πολυτιμότερα ἀπὸ τὸ σῶμα· τὸ δεύτερον δὲ αὐτὸ ἰσχύει ἀποτελεσματικώτερον διὰ τὴν λύτρωσιν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν.

5. Ὅσοι ἐζητήσαμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ τὴν ἐλάβομεν, ἔχομεν χρέος νὰ συγχωρῶμεν τὸν πλησίον μας· ἐὰν ὅμως δὲν τὸ κάμωμεν αὐτό, ἀλλὰ παραμένομεν ἀδιάφοροι καὶ ἐκδικητικοὶ ἀπέναντι αὐτῶν, ποὺ μᾶς ἐλύπησαν, τότε ὁμοιάζομεν μὲ τὸν πονηρὸν ἐκεῖνον δοῦλον τῆς Εὐαγγελικῆς περικοπῆς, ποὺ ἐνῶ ὁ ἴδιος ἐπῆρεν ἀπὸ τὸν Δεσπότην τὴν ἄφεσιν τοῦ χρέους τῶν μυρίων ταλάντων, ἐν τούτοις αὐτὸς δὲν ἐχάριζεν ἓνα παραμικρὸν χρέος ἑκατὸν δηναρίων εἰς

1) «Καὶ τὰς ἁμαρτίας σου ἐν ἐλεημοσύναις λύτρωσαι καὶ τὰς ἀδικίας ἐν οἰκτιρμοῖς πενήτων» (Δανιὴλ δ', 24). «Πῦρ φλογιζόμενον ἀποσβέσει ὕδωρ, καὶ ἐλεημοσύνη ἐξιλάσεται ἁμαρτίας» (Σειρ. γ', 30). «Ἐλεημοσύναις καὶ πίστεσιν ἀποκαθαίρονται ἁμαρτίαι, τῷ δὲ φόβῳ Κυρίου ἐκκλίνει πᾶς ἀπὸ κακοῦ» (Παροιμ. ιε', 27).

2) «Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος» (Ματθ. ς', 14).

κάποιον σύνδουλόν του, πού τὸν παρεκάλει. Πόσον δικαία ἦτο ἡ κατηγορία, πού τοῦ ἀπηύθυνεν ὁ Κύριος· «Δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με, οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου ὡς καὶ ἐγὼ σὲ ἠλέησα;» (Ματθ. ιθ', 33).

6. Ὡς εἶναι γνωστόν, ὁ Κύριος ὠργίσθη ἐναντίον τοῦ ἀσπλάγχνου αὐτοῦ δούλου καὶ τὸν παρέδωκεν εἰς τοὺς βασανιστάς, μέχρις οὗ τὰ ἐξοφλήσῃ ὅλα. Μὴ λησμονῆτε δὲ καὶ τὸ συμπέρασμα εἰς τὸ ὁποῖον κατέληξεν ὁ Κύριος εἰς τὸ τέλος τῆς παραβολῆς τοῦ ἀσπλάγχνου ἐκείνου δούλου. «Οὕτω καὶ ὁ Πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν» (Ματθ. ιη', 35). Δι' αὐτὸ καὶ εἰς διαφόρους ἄλλας περιπτώσεις ὁ Κύριος ἐλεεινολογεῖ ὅσους ἐπιδεικνύουν ἀπέναντι τῶν συνανθρώπων των σκληρότητα καὶ ἀσπλαγχνίαν, ἐν ᾗ οἱ ἴδιοι ἔγιναν πλούσιοι ἀπὸ τὰς πρὸς αὐτοὺς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ. Εἰς τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς ἀπευθυνόμενος ὁ Κύριος λέγει· ἀλλοίμονον εἰς σᾶς τοὺς πλουσίους, διότι εὗρίσκεσθε πολὺ μακρὰν ἀπὸ τὴν θεῖαν βοήθειαν (!).

7. Δύναται λοιπὸν ἕνας ἄνθρωπος νὰ πλουτίσῃ καὶ χωρὶς χρήματα· πλούσιος εἶναι καὶ ἐκεῖνος πού ὑπερέχει τῶν ἄλλων κατὰ τὴν ἱκανότητα τῆς ὀμιλίας, τοὺς θησαυροὺς τῶν γνώσεων, τὴν οἰανδήποτε πρὸς τὸν συνάνθρωπον φιλανθρωπίαν καὶ ἐν γένει κατὰ τὰ προσόντα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἔχουν χαρισθῇ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Τὰ ἔλαβε δὲ αὐτὰ εἰς ἡϋξημένον βαθμόν, διὰ νὰ τὰ μεταδώσῃ καὶ εἰς ἄλλον, πού τὰ ὑστερεῖται. Ἐὰν ὅμως δὲν φροντίζῃ νὰ τὰ μεταδώσῃ εἰς τοὺς συνανθρώπους του, ἀλλὰ ζηλοτύπως τὰ κρατεῖ ὅλα διὰ τὸν ἑαυτὸν του, τότε ταιριάζει καὶ εἰς αὐτὸν ἡ ἰδία ἐπίπληξις τοῦ Κυρίου· ἀλλοίμονον εἰς σὲ διότι εὗρίσκεσαι μακρὰν ἀπὸ τὴν θεῖαν βοήθειαν (!).

Ε'. Τοῦ Ἀγίου Διαδόχου

ΤΙ ΑΝ ΑΡΜΟΔΙΟΝ καὶ διὰ πάντων ἐπωφελὲς τὸ ἐπιγνόντας ἡμᾶς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας, εὐθέως πάντα τὰ ἡμῖν προσόντα διαπωλῆσαι καὶ ἀπὸ τούτων χρήματα διοικῆσαι κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου, καὶ μὴ προφάσει τοῦ διαπαντὸς θέλειν ἐντολὰς ποιεῖν, παρακούειν τοῦ σωτηρίου κελεύσματος;

2. Ἔσται γὰρ ἡμῖν ἐκ τούτου πρῶτον ἡ καλὴ ἀμεριμνία, καὶ ἐντεῦθεν λοιπὸν ἡ ἀνεπιβούλευτος πενία, ἥτις πάσης ἀδικίας καὶ πάσης δίκης ἐπάνω φρονεῖ, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἡμᾶς μηκέτι τὴν τὸ πῦρ τῶν πλεονεκτῶν ἀνάπτουσαν ὕλην.

3. Περιθάλλει δὲ ἡμᾶς τότε τὸ πλεόν τῶν ἄλλων ἀρετῶν, ἡ ταπεινοφροσύνη, καὶ ὡς γυμνοὺς ὑπάρχοντας εἰς τοὺς οἰκείους ἀναπαύσει κόλπους, οἷα μήτηρ τὸ ἑαυτῆς παιδίον εἰς τὰς οἰκείας προσλαμβάνομένη καταθάλλει ἀγκάλας, ὅταν διὰ τὴν νηπιώδη ἀπλότητα τὴν ἑαυτοῦ ἐκδυσάμενον ἐσθῇ, πόρῳ που ἀπορροῖψῃ, τῇ γυμνότητι ἄλλον, διὰ τὴν πολλὴν ἀκακίαν, ἣ τῇ ποικιλίᾳ τῆς ἐσθῆτος τερόμενον.

4. Φυλάσσων, γάρ φησι, τὰ νήπια ὁ Κύριος· ἐταπεινώθην καὶ ἔσωσέ με ὁ Κύριος. Καθ' ὃ ἔχομεν, πάντως ὁ Κύριος ἡμᾶς ἀπαιτεῖ τὸν λόγον τῆς ἐλεημοσύνης· οὐ καθ' ὃ οὐκ ἔχομεν.

1) «Πλὴν οὐαὶ ἡμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν» (Λουκ. ζ', 24).

5. 'Εὰν οὖν ὅπερ εἶχον δοῦναι εἰς πολλοὺς χρόνους, ἐν ὀλίγῳ καιρῷ διὰ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ χρηστῶς διασπείρω, περὶ τίνος ὁ μηδὲν ἔχων ἐγκληθῆσομαι : ἀλλ' ἔρεϊ τις· οἱ οὖν ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐθισθέντες κατ' ὀλίγον διοικεῖσθαι πένητες, πόθεν ἐλεθθῆσονται ; μανθανέτω δὲ ὁ τοιοῦτος μὴ προφάσει τῆς ἰδίας φιλοχρηματίας ὀνειδίζειν τῷ Θεῷ· οὐχ ὑστερήσει γὰρ ὁ Θεὸς τὸ οἰκεῖον οἰκονομῶν, ὡς ἀπ' ἀρχῆς, κτίσμα· οὔτε γὰρ πρὶν οὗτος ἢ ἐκεῖνος εἰς τὴν ἐλεημοσύνην ἡγείροντο, ὑστεροῦντο τροφῆς ἢ σκεπασμάτων οἱ πτωχοί.

6. Καλὸν οὖν τὸ παρ' αὐτὴν τὴν ἐπίγνωσιν μετὰ χρηστῆς διακονίας ἀποδῆναι τὸ ἐκ τοῦ πλούτου ἀλόγιστον καύχημα τῆς οἰκείας ἐπιθυμίας μισήσαντα, ὅπερ ἔστι μισῆσαι τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν· ἵνα μηκέτι χαίροντες ἐπὶ τῇ τῶν χρημάτων διασπορᾷ, ἐξουδενώσωμεν τὴν ψυχὴν ἡμῶν σφόδρα, ὡς μηδὲν τῶν καλῶν ἐργαζόμενοι.

7. 'Εως μὲν γάρ που χρημάτων εὐπορῶμεν, χαίρομεν μεγάλως ἐπὶ τῷ τούτων σκορπισμῷ, εἴπερ ἐστὶν εἰς ἡμᾶς τοῦ ἀγαθοῦ ἡ ἐνέργεια, ὡς ἱλαρῶς ὑπηρετοῦντες τῷ θεῷ κελεύσματος· ἐπειδὴν δὲ πάντα ἐξαντλήσωμεν, λύπη ἡμῖν ἀπειρος καὶ ταπεινώσις συνεισέρχεται, ὡς μηδὲν δικαιοσύνης ἄξιον διαπραττομένοις· ὅθεν λοιπὸν ἐφ' ἑαυτὴν ἡ ψυχὴ ἐπιστρέφει ἐν πολλῇ ταπεινώσει, ἵνα ὅπερ οὐκ ἔχει κτᾶσθαι καθ' ἡμέραν διὰ τῆς ἐλεημοσύνης, τοῦτο ἐκ τῆς ἐπιπόνου εὐχῆς καὶ τῆς ὑπομονῆς καὶ ταπεινοφροσύνης ἑαυτῇ περιποιῇ.

8. Πτωχὸς γάρ, φησι, καὶ πένης αἰνέσουσί σε, Κύριε. Οὔτε γὰρ τὸ τῆς Θεολογίας χρίσμα ἐτοιμίζεται τινὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, εἰ μὴ τις ἐτοιμάσῃ ἑαυτόν, ὥστε πάντα τὰ προσόντα αὐτῷ ἀποκτήσασθαι, ἔνεκεν δόξης τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Θεοῦ. Ὁ γὰρ εἰρηκῶς ἡτοίμασας ἐν τῇ χρηστότητί σου τῷ πτωχῷ ὁ Θεός, καὶ ἐπαγαγὼν, Κύριος δώσει ὅῃμα τοῖς εὐαγγελιζομένοις δυνάμει πολλῇ, ταῦτα σαφῶς σημαίνει.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΑΠΟ ΤΗΝ στιγμήν, πού θὰ γνωρίσωμεν τὸν δρόμον τῆς ἀληθείας καὶ τῆς πραγματικῆς τελειότητος, τὸ πλεόν ἀρμόδιον καὶ τὸ πλεόν ὠφέλιμον ἀπὸ ὅλα εἶναι νὰ πωλήσωμεν ἀμέσως ὅλα τὰ ὑπάρχοντά μας καὶ νὰ τὰ διαμοιράσωμεν, συμφώνως πρὸς τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου (*). Ἐκεῖνος, πού θέλει νὰ ἐφαρμόξῃ τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου, πρέπει ἀπροφασίστως νὰ πειθαρχῇ εἰς τὴν σωτήριον αὐτὴν ἐντολήν.

2. Τὸ κέρδος, πού προκύπτει ἀπὸ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς αὐτῆς, εἶναι πρῶτον ἡ εὐλογημένη ἀπουσία πάσης ὕλικῆς μερίμνης καὶ φροντίδος, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἡ πενία, πού δὲν ἐπιβουλεύεται τὰ ἀγαθὰ τοῦ πλησίον. Ἡ πενία αὐτὴ ἀναβιβάζει τὸν ἄνθρωπον ὑπεράνω τῶν ἐννοιῶν «δίκαιον» καὶ «ἀδίκον», σχετικῶς μὲ τὴν διαρρυθμίσειν τῶν χρημάτων, διότι, ἀπλούστατα, δὲν ὑπάρχει πλεόν μέσα μας ἢ φωτιά, πού ἀνάβει τὴν πλεονεξίαν.

3. Ἐφ' ὅσον δὲ ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ τὴν πνευματοκτόνον πλεονεξίαν, τότε θὰ μᾶς προστατεύσῃ στοργικὰ ἡ ταπεινοφροσύνη, πού εἶναι ἡ κορωνὶς τῶν ἀρετῶν. Ἀπογυμνωμένους δὲ πάσης προσπαθείας

1) «Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὑπάγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι» (Ματθ. ιθ', 21, Μαρκ. ι', 21, Λουκ. ιη', 22).

καὶ οἰήσεως θὰ μᾶς ξεκουράσῃ εἰς τὴν ἀγκαλιά της, ὅπως ἀκριβῶς ἡ φιλόστοργος μητέρα παίρνει κοντὰ τὸ παιδί της καὶ τὸ ζεσταίνει εἰς τὴν ἀγκαλιά της, ὅταν τὸ παιδάκι αὐτὸ ἀπὸ νηπιακὴν ἀφέλειαν πετάξῃ τὸ φορεματάκι του κάπου μακριά, εὐχαριστούμενον περισσότερον, ἀπὸ τὸ πλῆθος τῆς πολλῆς ἀκακίας, εἰς τὴν γυμνότητα παρὰ μὲ τὸ πλουμιστό του φουστανάκι.

4. Ὁ Κύριος διαβεβαιοῖ, ὅτι προστατεύει τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ ὁμοιάζουν μὲ τὰ νήπια κατὰ τὰς ψυχικὰς διαθέσεις καὶ τὴν ἀπονήρευτον καρδίαν, καὶ σώζει τοὺς ταπεινοὺς, καθὼς καὶ ὁ Προφητὰναξ Δαβὶδ τὸ μαρτυρεῖ λέγων· «Φυλάσσων τὰ νήπια ὁ Κύριος, ἐταπεινώθην καὶ ἔσωσέ με» (Ψαλ. ριδ', 6). Ἄλλωστε ὁ Κύριος θὰ μᾶς ζητήσῃ λόγον διὰ τὴν ἐλεημοσύνην, σύμφωνα μὲ αὐτὰ ποὺ διαθέτομεν καὶ ὅχι σύμφωνα μὲ αὐτά, ποὺ δὲν ἔχομεν.

5. Ἐὰν λοιπὸν τὴν ποσότητα τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν, ποὺ ἐπρόκειτο νὰ προσφέρω ὡς ἐλεημοσύνην εἰς διάστημα πολλῶν ἐτῶν, τὴν διαμοιράσω ἐπωφελῶς διὰ τοὺς πτωχοὺς ἐντὸς μικροῦ διαστήματος, ἀπὸ φόβον Θεοῦ, τότε, ἐφ' ὅσον δὲν θὰ ἔχω πλέον τίποτε, διατί νὰ κατηγορηθῶ; Ἴσως κανεὶς προβάλλῃ τὴν ἐξῆς ἀντίρρησην: Ἀλλὰ οἱ εὐλογημένοι πτωχοί, ποὺ ἔχουν συνηθίσει νὰ ἐξοικονομοῦν τὰ ψιχία τῆς συντηρήσεώς των σιγὰ-σιγὰ ἀπὸ ἡμᾶς, ἀπὸ ποῦ πλέον θὰ ἐλεηθοῦν; Ἀς μάθῃ αὐτός, ποὺ προβάλλει αὐτὴν τὴν ἀντίρρησην, ὅτι ἡ σκέψις του αὐτὴ εἶναι μᾶλλον δικαιολογία τῆς ἀγάπης του πρὸς τὰ χρήματα, μὲ τὴν ὁποίαν ἐπιχειρεῖ νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν Θεόν· ὁ Θεὸς εἶναι εἰς θέσιν νὰ φροντίσῃ διὰ τὸν ἄνθρωπόν του, διότι εἶναι τὸ τελειότερον δημιούργημά του. Ἄλλωστε, χάρις εἰς τὴν Πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ οἱ πτωχοὶ εἶχον τὰ πενιχρά των σκεπάσματα καὶ τὴν ὀλίγην των τροφήν, πρὶν ἐκεῖνος ἢ ὁ ἄλλος παρακινήθωσιν εἰς ἐλεημοσύνην.

6. Εἶναι λοιπὸν καλὸν νὰ ἀντιληφθῶμεν κατὰ βάθος τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν καὶ νὰ ἀπορρίψωμεν τὸν ἀπερίσκεπτον ἐγωϊσμόν, ποὺ γεννᾷ ὁ πλοῦτος, ἀφοῦ διανείμωμεν, ἅπαξ διὰ παντός τὰ ἀγαθὰ μας εἰς τοὺς πτωχοὺς. Θὰ πρέπει νὰ μισήσωμεν τὴν ἐπιθυμίαν αὐτὴν τῆς συνεχοῦς ἐλεημοσύνης, ἢ ὁποία στηρίζεται περισσότερον εἰς τὴν πεποίθησιν, ποὺ γεννᾷ ὁ πλοῦτος καὶ ὀλιγώτερον εἰς τὴν κατανόησιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ πλησίον. Αὐτὸ δὲ εἶναι τὸ ἴδιον, ὡς νὰ μισήσωμεν τὴν ψυχὴν μας (!), κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν προτροπὴν, ἐφ' ὅσον ἐξ αὐτῆς γεννῶνται αἱ διάφοροι ἐπιθυμίαι.

Τοιοῦτοτρόπως ἐπειδὴ δὲν θὰ χαιρώμεθα πλέον διὰ τὴν διανομὴν χρημάτων πρὸς τοὺς πτωχοὺς, θὰ ταπεινώσωμεν πάρα πολὺ τὸ φρόνημά μας καὶ θὰ φρονῶμεν, ὅτι δὲν εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ πραγματοποιήσωμεν κανὲν ἀγαθόν.

1) «Ὅς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν». (Μάρκ. η', 35).

7. Μέχρις οὗτου μᾶς ἀπομένουν ἐλάχιστα χρήματα, χαιρόμεθα κατὰ τὴν διανομὴν τούτων εἰς τοὺς πτωχοὺς, διότι μὲ εὐχαρίστησιν πειθαρχοῦμεν εἰς τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου, ἃν καὶ ἡ ἐπιτέλεσις τοῦ ἀγαθοῦ ὀφείλεται κυρίως εἰς τὴν θεϊαν Χάριν ('). Ἀφοῦ ὁμως τὰ ἐξοδεύσωμεν ὅλα, τότε μᾶς καταλαμβάνει μία ἀπέραντος λύπη, τὴν ὁποίαν συνοδεύει βαθυτάτη ταπείνωσις, διότι πλέον δὲν ἔχομεν τὴν δύναμιν νὰ διαπράξωμεν κάτι, ποῦ νὰ εἶναι ἄξιον τοῦ ἐπαίνου τῆς ἀρετῆς. Ὡς ἐκ τούτου λοιπὸν ἡ ψυχὴ συγκεντρώνεται εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς μὲ μεγάλῃν ταπείνωσιν, ὥστε αὐτὸ ποῦ δὲν ἡμπορεῖ πλέον νὰ κερδίσῃ διὰ τῆς καθημερινῆς ἐλεημοσύνης, νὰ τὸ ἐπιτύχῃ διὰ τῆς ἀδιαλείπτου δεήσεως, τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς ταπεινοφροσύνης.

8. Αὐτὸ τὸ νόημα ἔχει καὶ τὸ ρητόν· «Πτωχὸς καὶ πένης αἰνέσουσι τὸ ὄνομά Σου» (Ψαλμ. ογ', 21). Διότι οὔτε καὶ αὐτὸ τὸ χάρισμα τῆς θεολογίας προσφέρεται εἰς τὸν ἄνθρωπον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀκόπως· πρόπει δι' ἐπιπόνου προσπαθείας νὰ ἐτοιμάσῃ κανεῖς τὴν ψυχὴν του, ὥστε νὰ ἀποκτήσῃ τὰ ἀπαραίτητα ἐκεῖνα προσόντα, χάριν τῆς δόξης τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Θεοῦ. Τότε καὶ ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ εὐλογεῖ τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν καὶ τὸν καταξιώνει διὰ τὸ ὑψηλὸν ὑποῦργημα. Αὐτὴν τὴν ἔννοιαν μᾶς φανερώνουν οἱ λόγοι τοῦ Δαβίδ· «Ἦτοίμασας ἐν τῇ χρηστότητί Σου τῷ πτωχῷ ὁ Θεός, Κύριος δώσει ρῆμα τοῖς εὐαγγελιζομένοις δυνάμει πολλῇ» (Ψαλμ. ξξ', 11—12).

ε'. Τοῦ Ἀββᾶ Κασσιανοῦ

Ε ΠΕΙΔΗ τινες τὸ καλῶς εἰρημένον τῇ Γραφῇ, μακάριόν ἐστι διδόναι μᾶλλον ἢ λαμβάνειν, κακῶς ἐρμηνεύοντες, καὶ πρὸς τὴν ἰδίαν ἀπάτην καὶ πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς φιλαργυρίας βιαζόμενοι τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥητοῦ, κρίνουσι μακαριώτερον τὸ ἐξουσιάζειν τοῦ ἰδίου θελήματος διὰ τοῦ ἑαυτῶν πλούτου καὶ τῆς ἐκ τούτου περισσείας διδόναι τοῖς δεομένοις, παραλογιζόμενοι τὴν τοῦ Κυρίου διδασκαλίαν τὴν λέγουσαν· «Πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι», γινωσκέτωσαν οἱ τοιοῦτοι, μήπω ἀποτετάχθαι τῷ κόσμῳ, μηδὲ ἐπιβεβηκέναι τῆς μοναχικῆς τελειότητος, ἐφ' ὅσον ἐπαισχύνονται ὑπὲρ Χριστοῦ μετὰ τοῦ Ἀποστόλου ἀναλαβέσθαι ἔνδοξον πτωχείαν, καὶ τῇ τῶν χειρῶν ἐργασίᾳ ἑαυτοῖς καὶ τοῖς δεομένοις ὑπηρετεῖν.

2. Εἰ δὲ ἐπιθυμοῦσιν ἔργῳ πληρῶσαι τὴν μοναχικὴν ἐπαγγελίαν, καὶ μετὰ τοῦ Ἀποστόλου δοξασθῆναι, διασκορπίσαντες τὸν παλαιὸν πλούτον, ἐν λιμῷ καὶ δίψῃ καὶ γυμνότητι μετὰ τοῦ Παύλου ἀγωνιζέσθωσαν καὶ τρεχέτωσαν τὸν καλὸν ἀγῶνα.

3. Καὶ γὰρ εἰ τὸ ἔχειν παλαιὸν πλούτον ἀναγκαιότερον πρὸς τελείωσιν ἐγίνωσκεν ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος, οὐκ ἂν κατεφρόνησε τῆς ἑαυτοῦ ἀξίας· ἐπίσημον γὰρ αὐτὸν λέγει γεγονέναι καὶ πολίτην Ῥωμαῖον.

4. Καὶ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις δέ, οἵτινες ἐπώλουν τὰς οἰκίας αὐτῶν καὶ τοὺς ἀγρούς, καὶ ἐτίθεσαν τὰς τιμὰς αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας τῶν Ἀποστόλων, οὐκ

1) «Ὁ Θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας» (Φιλιπ. β', 13).

ἂν τοῦτο ἔπραττον, εἰ κεκριμένον ἐγίνωσκον ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων τὸ τοῖς ἰδίοις χρήμασι τρέφεσθαι μακαριώτερον εἶναι, καὶ μὴ καμάτῳ οἰκείῳ, καὶ τῇ τῶν ἔθνων προσφορᾷ.

5. Σαφέστερον δὲ περὶ τούτων διδάσκει ὁ εἰρημένος Ἀπόστολος Παῦλος, ἐν οἷς πρὸς Ῥωμαίους γράφων τάδε λέγει· «Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ διακονῆσαι τοῖς Ἁγίοις· εὐδόκησαν γάρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιησασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν Ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ· εὐδόκησαν γὰρ καὶ ὀφειλέται αὐτῶν εἶσι».

6. Καὶ αὐτὸς δὲ δεσμοῖς καὶ φυλακαῖς πολλάκις καὶ τῷ σκυλῷ τῆς ὁδοπορίας ὑποβλήθει, καὶ ἐμποδιζόμενος ἐκ τούτου, ὡς εἰώθει, ταῖς ἰδίαις χερσὶ πορίζειν ἑαυτῷ χρείας, ταῦτα εἰληφέναι διδάσκει παρὰ τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ Μακεδονίας πρὸς αὐτὸν ἐλθόντων φάσκων· «Καὶ τὸ ὑστέρημά μου ἀνεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας».

7. Καὶ Φιλιππησίοις δὲ γράφει οὕτως· «Οἴδατε καὶ ὑμεῖς Φιλιππησίοι, ὅτι ἔξελθόντος μου ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι Ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς· ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ δις εἰς τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε». Ἀλλ' οὐκ ἂν τις εἰς ἐσχάτην ἄνοιαν ἐλθὼν, εἰπὲν τοῦτο τολμήσοι.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΜΕΡΙΚΟΙ παρερμηνεύουν αὐτὸ πού ὀρθῶς ἔχει διατυπωθῆ εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν· «Μακάριόν ἐστι διδόναι μᾶλλον ἢ λαμβάνειν» (Πράξ. κ', 35) καὶ προσπαθοῦν νὰ παραβιάσουν τὴν ἔννοιαν τοῦ ρητοῦ, ὥστε νὰ δικαιολογήσουν τὴν αὐταπάτην των καὶ τὴν ἐπιθυμίαν των. Τοιοῦτοτρόπως οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, ἐν τῇ πλάνῃ των, θεωροῦν προτιμότερον νὰ εὐρίσκωνται εἰς τὸ θέλημά των καὶ νὰ διατηροῦν χρήματα, δίδοντες ἀπὸ τὸ περισσεύμα εἰς τοὺς πτωχοὺς, παρὰ νὰ ἐφαρμόσουν τὴν ἀπόλυτον ἀκτημοσύνην, καὶ νὰ ὑποταχθοῦν εἰς πνευματικὸν Πατέρα καὶ Γέροντα ὅπως συμβουλεύει ὁ Κύριος λέγων· «Πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι» (Ματθ. ιθ', 21, Μαρκ. ι', 21, Λουκ. ιη', 22). Οἱ Μοναχοὶ αὐτοί, πού διατηροῦν τὸ θέλημά των καὶ δὲν ὑποτάσσονται, ἅς γνωρίζουν, ὅτι δὲν ἔχουν ἀκόμη ἀποταχθῆ ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ δὲν ἔχουν πλησιάσει τὰ ὅρια τῆς μοναχικῆς τελειότητος, ἐφ' ὅσον ἀκόμη ἐντρέπονται τὴν δοξασμένην κατὰ Χριστὸν πτωχείαν καὶ δὲν ἐπιδιώκουν, ὅπως ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, νὰ ἐξοικονομοῦν μὲ τὴν προσωπικὴν των ἐργασίαν καὶ τοὺς ἑαυτοὺς των καὶ αὐτοὺς πού ἔχουν ἀνάγκην (').

2. Ἐὰν ἐπιθυμοῦν πραγματικῶς τὴν μοναχικὴν τελειότητα καὶ νὰ δοξασθοῦν μαζὶ μὲ τὸν Ἀπόστολον, τότε πρέπει νὰ σκορπίσουν εἰς τοὺς πτωχοὺς τὰ ὑλικά ἀγαθὰ, πού τυχὸν εἶχον ἀποκτήσει, καὶ νὰ ἀγωνισθοῦν, ὅπως ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, πεινῶντες, διψῶντες καὶ γυ-

1) «Οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσθαι τίνα ὑμῶν» (Β' Θεσ. γ', 8).

μνητεύοντες (')· τοιοῦτοτρόπως δὲ ὑπὸ σκληρὰς συνθήκας ἅς τρέχουν, ὡς ἐλπιδοφόροι ἀθληταί, εἰς τὸ στάδιον τῶν ἀσκητικῶν ἀρετῶν.

3. Ἐὰν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐθεώρει τὴν διατήρησιν τοῦ παλαιοῦ ὕλικου πλούτου ὡς ἀναγκαίαν προϋπόθεσιν διὰ τὴν πνευματικὴν του, κατὰ Χριστόν, τελειοποιήσιν, ἀσφαλῶς δὲν θὰ περιφρονοῦσε τὴν ἀξίαν τὴν ὁποίαν εἶχεν, ὡς ἐπίσημος ἄνθρωπος ὅπου ἦτο, καὶ ὡς Ρωμαῖος πολίτης.

4. Ἀλλὰ καὶ οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ τῶν Ἱεροσολύμων, ποὺ ἐπώλουν τὰ ὑπάρχοντά των καὶ ἔθετον εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Ἀποστόλων τὰ χρήματα τῆς πωλήσεως (²), δὲν θὰ τὸ ἔκαμναν αὐτό, ἐὰν εἶχον διδαχθῇ ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους, ὅτι εἶναι τελειότερον νὰ ζοῦν ἀπὸ τὰ χρήματά των, καὶ ὄχι ἀπὸ τὸν σκληρὸν κόπον των καὶ τὰς ἐλεημοσύνας τῶν εἰδωλολατρῶν, ποὺ ἐγίνοντο Χριστιανοί.

5. Αὐτὰ ὅλα μὲ σαφῆνειαν τὰ διδάσκει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, περὶ τοῦ ὁποίου ὠμίλησα ἀνωτέρω, εἰς τὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολήν. Ἰδοὺ λοιπὸν τί σχετικῶς γράφει· «Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ διακονῶν τοῖς Ἀγίοις. Εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν Ἀγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ. Εὐδόκησαν γὰρ καὶ ὀφειλέται αὐτῶν εἶσιν» (Ρωμ. ιε', 25—27).

6. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος φυλακισθεὶς πολλάκις καὶ καταδικασθεὶς, διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, καὶ κατεξαντληθεὶς ἀπὸ τὴν ὁδοπορίαν, δὲν ἠδύνατο, ὅπως ἐσυνήθιζεν, ἐξ αἰτίας τῶν ἐμποδίων αὐτῶν, νὰ προσπορίζεται τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὴν ζωὴν του ἐφόδια διὰ τῆς προσωπικῆς του ἐργασίας. Τὰ ἀπαραίτητα αὐτὰ ἐφόδια, ὅπως μᾶς διδάσκει, τὰ ἐλάμβανεν, ὡς ἐλεημοσύνην, ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς τῆς Μακεδονίας, ποὺ τὸν ἐπεσκέφθησαν. Ὁ ἴδιος μᾶς λέγει· «Τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας» (Β' Κορ. ια', 9).

7. Περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος γράφει καὶ πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς τῶν Φιλιππῶν τὰ ἐξῆς· «Οἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππησίοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ Εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι Ἐκκλησία ἐκοινωνήσεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι, ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἁπαξ καὶ δις εἰς τὴν χρεῖαν μοι ἐπέμψατε» (Φιλιπ. δ', 15—16). Αὐτὰ ὅμως εἶναι ἀδύνατον νὰ τολμήσῃ νὰ τὰ εἴπῃ κανεὶς, ἐὰν προηγουμένως δὲν περιέλθῃ εἰς τὴν ἐσχάτην, κατὰ Χριστόν καὶ διὰ Χριστόν, μωρίαν.

1) «Ἄχρη τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνητεύομεν... καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσὶ» (Α' Κορινθ. δ', 11—12).

2) «Ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν Ἀποστόλων» (Πράξ. δ', 34).

Ζ'. Τοῦ Ἀγίου Ἰσαὰκ τοῦ Σύρου

ΟΤΑΝ τῇ ψυχῇ σου ὄρους βάλης τοῦ δι' ἐλέους οἰκοδομηθῆναι σαυτόν, ἔθιζε τὴν ψυχὴν σου μὴ ζητεῖν τὸ δικαίωμα ἐν ἑτέροις πράγμασιν, ἵνα μὴ εὐρεθῇς τῇ μὲν μίᾳ χειρὶ ἐργαζόμενος, τῇ δὲ ἑτέρᾳ σκορπίζων.

2. Ἐκεῖ μὲν γὰρ χρεία κηδεμονίας, ἐνταῦθα δὲ πλατυσμοῦ καρδίας· καὶ γὰρ ἐὰν μὴ γένηται ὁ ἐλεήμων ὑπεράνωθεν τῆς δικαιοσύνης, οὐκ ἔστι τέλειος ἐλεήμων· τοῦτέστιν, οὐ μόνον ἐκ τῶν οἰκείων ἐλεῶν τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ μετὰ χαρᾶς ὑπομένων τὴν ἀδικίαν ἐκ τῶν ἑτέρων καὶ ἐλεῶν αὐτούς.

3. Ὅταν δὲ νικήσῃ τὴν δικαιοσύνην τῇ ἐλεημοσύνῃ, τότε στεφανοῦται οὐ τοῖς στεφάνοις τῶν ἐν τῷ κόσμῳ δικαίων, ἀλλὰ τοῖς τῶν τελείων τῶν ἐν τῷ Εὐ-αγγελίῳ· τὸ γὰρ διδόναι τινὰ πτωχοῖς ἐκ τῶν οἰκείων, καὶ γυμνὸν ἐνδύειν, καὶ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτόν, καὶ μὴ ἀδικεῖν, μηδὲ ψεύδεσθαι, ταῦτα καὶ ὁ παλαιὸς Νόμος προηγόρευσεν.

4. Ἡ δὲ τελειότης τοῦ Εὐαγγελίου οὕτω λέγει· ἀπὸ τοῦ αἵροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει· καὶ παντὶ τῷ αἰτοῦντι σε δίδου. Καὶ οὐ μόνον τὴν ἀδικίαν τῶν πραγμάτων καὶ τὰ λοιπὰ τὰ ἔξωθεν ἐπιόντα δεῖ ὑπομένειν μετὰ χαρᾶς, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν τιθέναι ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ἐλεήμων, καὶ οὐχ ὁ διὰ δόσεως μόνον ἐλεῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ μὴ ἀναιδεσθῇ τοῦ ἀντιφθέγγασθαι καὶ ἀκοῦσαι καὶ λυπῆσαι αὐτοῦ τὴν καρδίαν.

5. Εἰ θέλεις κτήσασθαι τὴν ἐλεημοσύνην, πρῶτον ἔθιζε σαυτόν καταπτύειν πάντων, ἵνα μὴ τῷ βάρει τούτων ὁ νοῦς ἐλκυσθῇ, καὶ τῶν ἰδίων ὄρων ἐκτὸς γένηται· τῆς γὰρ ἐλεημοσύνης ἡ ἀκριβεία ἐν τῇ τοῦ ἀδικεῖσθαι ὑπομονῇ δέικνυται.

6. Εἰ ἐν ἀληθείᾳ ἐλεήμων εἶ, ὅταν ἀφαιρεθῇς τὰ σὰ ἀδικίας μὴ ὑλιβῆς ἔσωθεν, μηδὲ τὴν ζημίαν τοῖς ἔξω διηγοῦ, καταποθεῖτω δὲ μᾶλλον ἡ κακία τῶν ἡδικοτήτων σε τῇ συμπαιδείᾳ, ὥς περ ἡ τοῦ οἴνου αὐστηρία τῷ πλήθει τοῦ ὕδατος, καὶ ἐπιδείξαι τῷ πλήθει τῆς ἐλεημοσύνης σου ἐν οἷς ἀγαθοῖς ἀμείβῃ τοὺς ἀδικοῦντάς σε, καθὼς καὶ ὁ μακάριος Ἐλισσαῖος ἐποίησε τοῖς ἐλθοῦσιν αἰχμαλωτίσαι αὐτόν.

7. Ὅτε μὲν γὰρ προσευχόμενος ἐτύφλωσεν αὐτοὺς τῇ ἀχλύϊ, ἐπεδείξατο τὴν ἐν αὐτῷ οὖσαν δύναμιν· ὅτε δὲ βρῶσιν καὶ πόσιν δέδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶασεν ἀπειναί, τὴν ἐλεημοσύνην ἐπεδείξατο.

Ἐρμηνεία

ΟΤΑΝ θέσης ὄρους εἰς τὴν ψυχὴν σου, νὰ ἐπιτύχῃς τὴν πνευματικὴν σου οἰκοδομὴν διὰ τῆς εὐσπλαγχνίας σου πρὸς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην περιθάλψεως, τότε νὰ συνηθίσῃς νὰ μὴ ἐπιζητῇς τὰ δικαιώματά σου εἰς διαφόρους ἄλλας περιστάσεις. Ἐὰν ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος προσφέρῃς ἐλεημοσύνην καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ἀναζητῇς τὰ δικαιώματά σου, τότε εἶναι ὡς νὰ κτίξῃς μὲ τὴν μίαν χεῖρα καὶ νὰ γκρεμίσῃς αὐτὸ πὺν κτίζεις μὲ τὴν ἄλλην.

2. Ὑποστήριξις τοῦ δικαιώματος σημαίνει αὐστηρὰ κηδεμονία τῶν ἰδικῶν μας πραγμάτων, ἀδιαφορία διὰ τὴν ἀνέχειαν τῶν ὀφειλετῶν μας, ἐνίοτε δὲ καὶ σκληρότης. Διὰ τὴν ἄσκησιν τῆς ἀρετῆς τῆς ἐλεημοσύνης ἀπαιτεῖται νὰ εἶναι κανεὶς μεγαλόκαρδος καὶ μεγαλόψυχος.

Καὶ τοῦτο διότι ἐὰν ὁ ἐλεήμων δὲν ὑψωθῇ ὑπεράνω καὶ αὐτῆς τῆς δικαιοσύνης, δὲν εἶναι ποτὲ δυνατόν νὰ πραγματοποιήσῃ ἐπιτυχῶς καὶ κατὰ τρόπον τέλειον τὸ ἰδανικὸν τῆς ἐλεημοσύνης. Θὰ ἐπι-

τύχη δὲ αὐτό, ἐὰν δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὴν προσφορὰν ἐλεημοσύνης ἀπὸ αὐτὰ πού ἔχει, ἀλλὰ καὶ ἐὰν ὑπομένῃ εὐχαρίστως τὴν ἀδικίαν τῶν ἀνθρώπων καὶ ἔξη μάλιστα τὴν δύναμιν νὰ βοηθῇ αὐτούς, πού τὸν ἀδικοῦν.

3. Ὅταν δὲ κατορθώσῃ καὶ νικήσῃ τὴν δικαιοσύνην διὰ τῆς ἐλεημοσύνης, τότε ἀσφαλῶς θὰ στεφανωθῇ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὅχι μὲ τοὺς στεφάνους τῶν κατὰ κόσμον δικαίων, ἀλλὰ μὲ ἐκείνους πού στεφανώνονται ὅσοι ἡδυνήθησαν νὰ πραγματοποιήσουν τὴν εὐαγγελικὴν τελειότητα. Διότι ἡ ἐλεημοσύνη εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἡ ἔνδυσις γυμνοῦ, τὸ νὰ ἀγαπῶμεν τὸν πλησίον μας ὡς τὸν ἑαυτὸν μας, τὸ νὰ μὴ ἀδικῶμεν καὶ νὰ μὴ ψευδώμεθα, ὅλα αὐτὰ τὰ ἐπέβαλλε καὶ ὁ παλαιὸς νόμος, πού εἶχε δοθῇ πρὸ Χριστοῦ.

4. Ἡ εὐαγγελικὴ ὁμως τελειότης ἰδοὺ τί συνιστᾷ· «Παντὶ δὲ τῷ αἰτοῦντί σε δίδου, καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει» (Λουκ. ζ', 30) Ἐκεῖνος πού θέλει νὰ γίνῃ τέλειος, ἔχει ὑποχρέωσιν ὅχι μόνον νὰ ἀνέχεται τὴν ἀδικίαν εἰς ὑλικά πράγματα, ἀλλὰ καὶ μετὰ χαρᾶς νὰ ὑπομένῃ καὶ ὅλας τὰς συμφορὰς πού προέρχονται ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ἡ καὶ ἀπὸ τὸν πειρασμόν. Ἐπὶ πλεον δὲ νὰ εἶναι πρόθυμος καὶ τὴν ψυχὴν του ἀκόμη νὰ θυσιάσῃ χάριν τοῦ ἀδελφοῦ του (¹). Αὐτὸς εἶναι ὁ τέλειος ἐλεήμων καὶ ὅχι ἐκεῖνος μόνον, πού περιορίζεται εἰς τὴν προσφορὰν ὑλικῶν βοηθημάτων πρὸς τὸν πτωχόν, καὶ ὁ ὁποῖος ἔχει ἐπίσης τὴν ἐγκαρτέρησιν νὰ μὴ ἀπαντήσῃ εἰς ὅσα ἀκούσει, ἀπὸ αὐτὰ πού προκαλοῦν λύπην, διὰ νὰ μὴ λυπήσῃ τὴν καρδίαν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.

5. Ἐὰν θέλῃς λοιπὸν νὰ ἀποκτήσῃς τὴν ἐλεημοσύνην αὐτὴν, νὰ συνηθίσῃς πρῶτον νὰ καταφρονῇς ὅλα, ὥστε νὰ μὴ παρασυρθῇ ὁ νοῦς ἀπὸ τὸ βάρος αὐτῶν καὶ εὗρεθῇ ἔξαφνα ἔξω ἀπὸ τὴν κατὰ Θεὸν πραγματικότητα. Ὁ δείκτης καὶ τὸ κριτήριον τῆς πραγματικῆς ἐλεημοσύνης εὐρίσκονται εἰς τὴν ψυχικὴν δύναμιν, μὲ τὴν ὁποῖαν ἀντιμετωπίζομεν τὴν ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἀδικίαν.

6. Ἐὰν εἶσαι πραγματικὸς ἐλεήμων καὶ δὲν ὑποκρίνεσαι τὸν τοιοῦτον, δὲν θὰ πρέπει νὰ στενοχωρηθῇς, ὅταν ἀδίκως σοῦ ἀφαιρέσουν τὰ ὑπάρχοντά σου, οὔτε νὰ διηγηθῇς τὸ κακόν, πού σοῦ ἔκαμαν, εἰς τοὺς ἄλλους. Ἀπ' ἐναντίας· ἐπιβάλλεται νὰ καταπιῇς τὴν ἀδικίαν πού σοῦ ἔκαμαν καὶ νὰ τὴν διαλύσῃς, τρόπον τινά, μὲ τὴν συμπάθειαν πρὸς αὐτοὺς πού σὲ ἡδίκησαν, ὅπως ἀκριβῶς ἐξουδετερώνομεν τὴν ἔντασιν τοῦ οἴνου, ἀναμειγνύοντες αὐτὸν μὲ πολὺ ὕδωρ. Ἀπόδειξε τὸν πλοῦτον τῆς ἐλεημοσύνης σου μὲ ὅσας εὐεργεσίας θὰ πλουτίσῃς τοὺς ἀδικοῦντάς σε, ὡς νὰ ἀμείβῃς αὐτοὺς δι' ὑπηρεσίαν, πού σοῦ προσέφεραν, ὅπως ἔπραξε καὶ ὁ Προφήτης Ἐλισσαῖος εἰς τοὺς ἐλθόντας νὰ τὸν αἰχμαλωτίσουν.

1) «Ἴνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ». (Ἰωάν. ιε', 13).

7. Οὗτος ὅταν ἦλθον οἱ στρατιῶται τοῦ βασιλέως τῆς Συρίας νὰ τὸν αἰχμαλωτίσουν, διὰ τῆς προσευχῆς τοῦ ἐτύφλωσεν αὐτοὺς ἐπιδείξας οὕτω τὴν εἰς αὐτὸν ἐνοικοῦσαν δύναμιν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ· ἄφου δὲ τοὺς ἐβύθισεν εἰς τὸ σκότος καὶ τοὺς ὠδήγησε τυφλοὺς εἰς τὴν Σαμάρειαν, ἐπέδειξε τὴν εὐσπλαγχνίαν του καὶ πρῶτον μὲν προσηυχήθη εἰς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀπέδωκε τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν των, δεύτερον τοὺς ἐλύτρωσεν ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ βασιλέως τοῦ Ἰσραήλ, ὁ ὁποῖος ἤθελε νὰ τοὺς φονεύσῃ, καὶ τρίτον τοὺς παρέθεσε πλουσίαν τράπεζαν καὶ τοὺς ἄφησε νὰ φύγουν ἀνενόχλητοι, ἐπιδεικνύων τοιοῦτοτρόπως τὸ μέγεθος τῆς ἐλεημοσύνης του (Βλέπε ἐν Δ' Βασιλ. ζ', 8—23).

Η'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

ΟΥ ΜΟΝΟΝ διὰ μεταδόσεως χρημάτων ἢ διαθέσις τῆς ἀγάπης γνωρίζεται, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον διὰ μεταδόσεως λόγου Θεοῦ καὶ σωματικῆς διακονίας.

2. Ὁ τοῖς τοῦ κόσμου πράγμασι γνησίως ἀποταξάμενος, καὶ τῷ πλησίον διὰ τῆς ἀγάπης ἀνυποκριτῶς δουλεύων, παντὸς πάθους ταχέως ἐλευθεροῦται καὶ τῆς θείας ἀγάπης καὶ γνώσεως μέτοχος καθίσταται.

3. Ὁ τὸν Θεὸν ἀγαπῶν, καὶ τὸν πλησίον πάντως ἀγαπᾷ· ὁ δὲ τοιοῦτος χρήματα τηρεῖν οὐ δύναται, ἀλλ' οἰκονομεῖ θεοπρεπῶς, ἐκάστῳ τῶν δεομένων παρέχων.

· Ε ρ μ η ν ε ι α

Η ΔΙΑΘΕΣΙΣ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον διαπιστώνεται ὅχι μόνον μὲ τὴν προσφορὰν χρημάτων πρὸς τὸν πτωχόν, ἀλλὰ πολὺ περισσότερον μὲ τὴν μετάδοσιν τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν πρόθυμον ἐξυπηρέτησιν τῶν σωματικῶν ἀναγκῶν, εἰς περὶπτωσιν π.χ. ἀσθενείας κ.λ.π.

2. Ἐκεῖνος, πού πραγματικὰ ἐγκατέλειψε τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, καὶ ἐξυπηρετεῖ χωρὶς ὑποκρισίαν τὸν πλησίον του διὰ τῆς ἀγάπης, γρήγορα ἐλευθερώνεται ἀπὸ τὰ διάφορα πάθη καὶ τοιοῦτοτρόπως γίνεται προσφιλὲς ἀντικείμενον τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, ὅστις τὸν ἀξιῶναι τῆς ὑψηλῆς καὶ ὑπερφυσικῆς γνώσεως τῶν θείων καὶ οὐρανίων ἀληθειῶν.

3. Ἐκεῖνος, πού ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, ἀγαπᾷ ὅπωςδῆποτε καὶ τὸν πλησίον (1). Αὐτὸς λοιπὸν ποτὲ δὲν ἔμπορεῖ νὰ κρατήσῃ χρήματα, ἀλλὰ τὰ διαθέτει, ὅπως παραγγέλλει ὁ Θεός, εἰς πάντα ἔχοντα ἀνάγκην.

Θ'. Τοῦ Ἀγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε Γέροντα λέγων· τί ἐστὶ συμπάθεια, καὶ πῶς ἔρχεται τῷ ἀνθρώπῳ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· συμπάθειά ἐστὶ τὸ οἰκτερεῖν ὅσα τὸν ὄντα ἐν ἀνάγκῃ· τῷ δὲ θέλοντι κρατῆσαι τὸ ἴδιον θέλημα,

1) «Ἐάν τις εἴπῃ ὅτι ἀγαπῶ τὸν Θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν» (Α' Ἰωάν. 8', 20).

τούτῳ μὴ συμπαθήσης· ἔρχεται δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἡ συμπάθεια ἐκ τοῦ μνημονεύειν πῶς οἰκτείρει αὐτὸν ὁ Θεός, ἵνα καὶ αὐτὸς οἰκτερήσῃ τὸν πλησίον.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΝΑΣ νεώτερος Μοναχὸς ὑπέβαλεν εἰς ἓνα γέροντα Ἀσκητὴν τὴν ἐξῆς ἐρώτησιν.

— Τί εἶναι συμπάθεια πρὸς τὸν πλησίον, καὶ πῶς γεννᾶται εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου τὸν χριστιανικὸν αὐτὸ αἶσθημα;

Εἰς τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν ὁ Γέρων ἀπήντησε:

— Συμπάθεια εἶναι τὸ νὰ εὐσπλαγχνισθῇς αὐτόν, ποὺ εὗρέθη εἰς μίαν δυσκολίαν καὶ ἔχει ἀνάγκη τῆς βοηθείας σου. Ἐκεῖνος ὁμως, ποὺ θέλει νὰ κάμῃ τὸ ἰδικόν του θέλημα, νὰ μὴ τὸν συμπαθήσῃς. Ἡ συμπάθεια γεννᾶται εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅταν ὁ ἴδιος ἐνθυμεῖται διαρκῶς πόσον καὶ ὁ Θεὸς τὸν λυπεῖται καὶ τὸν εὐσπλαγχνίζεται. Ἡ σκέψις αὐτὴ θὰ τὸν ὀδηγήσῃ εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ πλησίον.

Ι'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΓΕΡΟΝΤΙ τίς προσήνεγκε χρήματα καὶ παρεκάλει λαβεῖν, ἵνα ἔχῃ εἰς ἰδίαν χρεῖαν· ὁ δὲ οὐ κατεδέχετο, λέγων τῷ ἰδίῳ ἐργοχειρῶ ἀρκεῖσθαι· ὁ δὲ ἐπέμενε παρακαλῶν, κἂν διὰ τὴν χρεῖαν τῶν δεομένων δέξασθαι αὐτά· καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· τοῦτο διπλῇ αἰσχύνῃ ἐστίν, ἀδελφέ, ὅτι καὶ μὴ χρήζων λαμβάνω, καὶ τὰ ἀλλότρια παρέχω·ν κενοδοξῶ.

2. Εἶπε Γέρων, ὅτι ἐὰν δώσης τινὶ ἀγάπην, καὶ θλιβῇ ὁ λογισμὸς σου ὅτι πολὺ αὐτῷ ἔδωκας, μὴ πρόσχης αὐτῷ· σατανικὸς γάρ ἐστι· πλὴν ὅσον δύνασαι μετὰ πτωχείας καὶ ταπεινώσεως ζῆσον, ἵνα σὺ μᾶλλον χρήζης λαβεῖν ἀγάπην πάντοτε.

3. Ὁ γὰρ διδοὺς χαίρει, λογιζόμενος ὅτι καλὸν ἔργον ποιεῖ· ὁ δὲ μὴ ἔχων ἀλλ' ἐν πτωχείᾳ διάγων εἰς μεγάλην ταπείνωσιν ἔρχεται, λογιζόμενος ὅτι οὐδὲν καλὸν ποιεῖ, οὐδὲ δίδωσί τινί τι, ἀλλ' αὐτὸς μᾶλλον ἐντολῆς δέεται· οὕτως ἔζησαν οἱ Πατέρες ἡμῶν, οὕτως εὖρε τὸν Θεὸν ὁ Ἀββᾶς Ἀρσένιος.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΚΑΠΟΙΟΣ εὐλαβὴς ἄνθρωπος προσέφερε χρήματα εἰς ἓνα γέροντα Ἀσκητὴν καὶ τὸν παρεκάλει νὰ τὰ δεχθῇ. Ὁ Γέρων ὁμως δὲν κατεδέχετο νὰ τὰ πάρῃ, λέγων, ὅτι τοῦ ἀρκοῦν ὅσα κερδίζει ἀπὸ τὸ ἐργόχειρόν του. Ὁ εὐλαβὴς ἐπισκέπτῃς ἐπέμενε·ν εἰς τὰς παρακλήσεις καὶ τοῦ εἶπε:

— Τοῦλάχιστον, ἐὰν δὲν τὰ θέλῃς διὰ τὸν ἑαυτόν σου, νὰ τὰ δεχθῇς διὰ νὰ βοηθῇς αὐτούς, ποὺ ἔχουν ἀνάγκην.

Εἰς αὐτὴν τὴν πρότασιν ἀπήντησεν ὁ Ἀσκητής:

— Ἀδελφέ μου, αὐτὸ εἶναι διπλῇ ἐντροπῇ· διότι καὶ χωρὶς νὰ ἔχω ἀνάγκην χρημάτων θὰ κρατήσω τὴν προσφορὰν σου, καὶ διανέμων τὰ ξένα χρήματα εἰς τοὺς πτωχοὺς περιπίπτω εἰς κενοδοξίαν.

2. Ἐνας ἄλλος γέρων Ἀσκητὴς ἔλεγεν: Ἐὰν προσφέρῃς σὲ κά-

ποιον βοήθημα ἐξ ἀγάπης καὶ σὲ ἐνοχλήσῃ ὁ λογισμός, σου, ὅτι, δῆθεν, τοῦ προσέφερες πολὺ, μὴ δώσης προσοχήν, διότι εἶναι σατανικὴ ἢ σκέψις αὐτῇ. Πάντως καλὸν θὰ εἶναι νὰ ζῇς μὲ ταπείνωσιν καὶ πτωχείαν, ὥστε σὺ νὰ ἔχῃς ἀνάγκην νὰ σὲ βοηθοῦν οἱ ἄλλοι ἀπὸ ἀγάπην.

3. Ἐκεῖνος, ποὺ δίδει ἐλεημοσύνην, αἰσθάνεται χαράν, διότι σκέπτεται, ὅτι ἀσκεῖ καλὸν ἔργον· ἐκεῖνος ὅμως ποὺ δὲν ἔχει νὰ προσφέρῃ τίποτε, διότι εἶναι πτωχός, ἔρχεται εἰς βαθεῖαν ταπείνωσιν καὶ ἐσωτερικὴν συντριβήν, σκεπτόμενος, ὅτι δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ κάμῃ καμμίαν καλωσύνην· οὕτε δίδει εἰς κανένα τίποτε, διότι αὐτὸς μᾶλλον ἔχει ἀνάγκην ἐλεημοσύνης.

Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ἔζησαν οἱ πνευματικοὶ μας Πατέρες· ἔτσι ἡδυνήθη νὰ εὕρῃ τὸν Θεὸν ὁ Ἀββᾶς Ἀρσένιος.

ΙΑ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

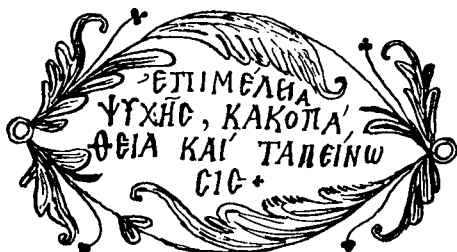
ΚΡΕΙΣΣΟΝ Μοναχὸς πτωχὸς ἡσυχάζων μετὰ ταπεινοφροσύνης, ἢ πλούσιος Μοναχὸς ῥογεύων μετὰ ὑπερηφανίας καὶ φυσιώσεως.

2. Ἀκούσωμεν, ἀδελφοί, τοῦ λέγοντος· «ἔχοντες διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθισόμεθα· οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν, ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν· ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία».

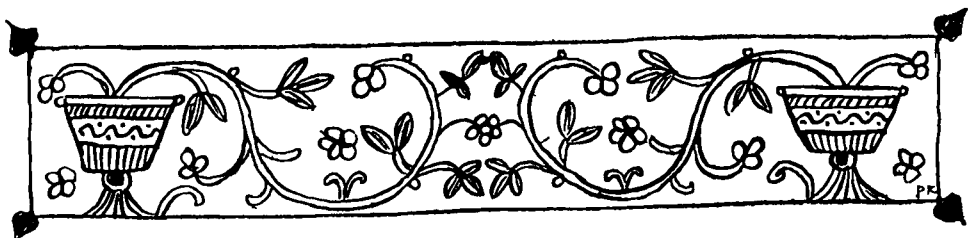
Ἑρμηνεία

ΚΑΛΛΙΤΕΡΑ νὰ εἶσαι ταπεινὸς Μοναχὸς καὶ νὰ ἡσυχάζῃς μὲ ταπεινοφροσύνην, παρὰ νὰ εἶσαι πλούσιος καὶ νὰ μοιράζῃς ἐλεημοσύνας μὲ ὑπερηφάνειαν καὶ καυχησιολογίαν.

2. Ἀδελφοί μου, ἃς προσέξωμεν τὴν σύστασιν τοῦ Ἀποστόλου· «ἔχοντες διατροφὰς καὶ σκεπάσματα τούτοις ἀρκεσθισόμεθα· οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν· ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία» (Α' Τιμ. ζ', 8—10).

· ὙΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ·

“Οτι πολλάκις τινὲς ἐν πτωχείᾳ ὄντες καὶ κατὰ δύναμιν ἐλεοῦντες, ἔπειτα χρημάτων εὐπορήσαντες, τῇ φιλαργυρίᾳ ἡττηθέντες, καὶ ἦν εἶχον ἐλεημοσύνην ἀπέβαλον.

Πολλάκις μερικοὶ πτωχοὶ ποὺ ἐλεοῦν, κατὰ δύναμιν, ὅταν ἀποκτήσουν χρήματα, νικῶνται ἀπὸ τὴν φιλαργυρίαν καὶ οὕτω καὶ αὐτὴν τὴν ὀλίγην ἐλεημοσύνην τὴν ὅποیان προσέφερον πρότερον τὴν ἐσταμάτησαν.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΙΗΓΗΣΑΤΟ ὁ Ἀββᾶς Δανιήλ, ὁ Προσβύτερος τῆς σκήτεως, εἰπὼν· ὅτε ἤμην νεώτερος, ἦλθον εἰς Θηβαῖδα, καὶ κατήλθον εἰς ἓν κτῆμα πωλῆσαι τὸ ἐργόχειρόν μου· ἦν δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπος ὀνόματι Εὐλόγιος, τῇ τέχνῃ λατόμος, ὃς ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας τοιαύτην εἶχε τὴν ἐργασίαν, ἐκ τοῦ ἐργοχείρου αὐτοῦ καταλύων καθ' ἐκάστην κεράτιον νομίων, καὶ ἕως ἐσπέρας διακαρτερῶν νῆστις.

2. Τῇ ἐσπέρᾳ ἐξήρχετο εἰς τὸ κτῆμα καὶ τοὺς εὐρεθέντας ξένους εἰς τὸν ἴδιον οἶκον ἐξενόδοχει, τοὺς τε πόδας αὐτῶν οἰκείαις χερσίν ἀπονίπτων· οὐ γὰρ εἶχεν ἄλλον τινὰ σὺν αὐτῷ, καὶ κατὰ δύναμιν διατρέφων· τῶν δὲ περιττευνόντων κλασμάτων, τοῖς μὲν αὐτὸς τὴν χρεῖαν παρεμυθεῖτο τῇ φύσει, τὰ δὲ τοῖς κυναρίοις τοῦ χωρίου ἐρῶριπτεῖ· μέχρι γὰρ καὶ τούτων τὸ συμπαθὲς ὁ ἄνθρωπος ἐπεδείκνυτο.

3. Οὗτος οὖν καμέ, φησι, πολλάκις ξενοδοχήσας μετὰ καὶ τινων ἄλλων ἀδελφῶν, σφόδρα τὴν αὐτοῦ θαυμάζειν ἀρετὴν παρεσκεύασεν· ἐξέπλητε γὰρ με τὸ συμπαθὲς αὐτοῦ καὶ φιλάνθρωπον καὶ τὸ πρᾶον καὶ τὸ ταπεινὸν τοῦ φρονήματος· ἐπανελθὼν δὲ εἰς τὴν σκῆτιν, καὶ τῇ κέλλῃ προσκαθεσθεὶς, ἐπὶ τρισὶν ἑβδομάσι νηστεία ἑμαυτὸν δέδωκα, δεόμενος τοῦ Θεοῦ χορηγῆσαι αὐτῷ περισσὸν ἀνάλωμα, ἵνα καὶ ἄλλους δύνῃται εὐεργετεῖν πλείονας.

4. Ἐκ τῆς νηστείας οὖν ἐπιλειπούσης μου τῆς δυνάμεως, ἐκείμην ἡμιθανής· καὶ ὥς εἰς ὕπνον κατενεχθείς, ὁρῶ τινα ἱεροπρεπεῖ τῷ σχήματι παραστάναι μοι, ὃς καὶ εἶπε μοι· Δανιήλ, τί ἔχεις; καὶ λέγων αὐτῷ· λόγον δέδωκα τῷ Χριστῷ μὴ γεύσασθαι ἄρτου, ἕως οὗ ἀκούσῃ μου περὶ Εὐλογίου τοῦ λατόμου, ἵνα ἐπιχορηγήσῃ αὐτῷ εὐλογίαν, ὥς ἂν εὐεργετῇ πλείονας.

5. Ὁ δὲ εἶπεν· οὐχί, βλαβήσεται γὰρ· νῦν δὲ καλῶς ἔχει· εἰ δὲ θέλῃς ἵνα χορηγήσω αὐτῷ, ἐγγύησαι περὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ὅτι σφάζεται ἐν πλείοσι, ἀγὰρ παρ᾽ ἐγὼ αὐτῷ· ἐγὼ δὲ πάνιν· μᾶλλον, Κύριε, δὸς αὐτῷ, ἵνα πάντες δι' αὐτοῦ δοξάζωσι τὸ ὄνομά Σου τὸ Ἅγιον· ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· εἰπὼν σοι ὅτι νῦν καλῶς ἔχει· ἐγὼ δὲ πρὸς αὐτόν· ἐκ τῶν χειρῶν μου ἐκζήτησον τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.

6. Ἔδοξα οὖν εὐθύς ὅτι εὐρέθην εἰς τὴν Ἀγίαν Ἀνάστασιν, καὶ βλέπω μειράκιον καθήμενον ἐπάνω τοῦ Ἀγίου Λίθου, τὸν δὲ Εὐλόγιον ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ παριστάμενον· ἀπιδὼν δὲ πρὸς με τὸ μειράκιον, εἶπε πρὸς τοὺς παρεστῶτας· οὗτός ἐστιν ὁ ἐγγυησάμενος τὸν Εὐλόγιον· οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν· ναί, Δέσποτα· καὶ πάλιν· εἶπατε αὐτῷ ὅτι τὴν ἐγγύην ἀπαιτῆσαι ἔχω.

7. Ἐγὼ δὲ ἔφην· ναί, Δέσποτα, ἀπ' ἐμοῦ ταύτην ἀπαίτησον, μόνον δὸς αὐτῷ· καὶ βλέπω ὅτι ἐκέκουν εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ χρήματα πολλὰ, καὶ ὅσον ἐκεῖνοι ἐκέκουν, τοσοῦτον ἐδέχετο ὁ κόλπος τοῦ Εὐλογίου· διϋπνισθεὶς οὖν ἔγνων ὅτι εἰσηκούσθη καὶ ἐδόξασα τὸν Θεόν.

8. Εὐλόγιος δὲ ἐξελθὼν εἰς τὸ ἐργόχειρον αὐτοῦ, καὶ κρούσας εἰς πέτραν, ἀκούει ὑπόκωφόν τινα φύφον καὶ δὴ ὀρύσας εὐρίσκει σπήλαιον μεστὸν χρημάτων· καὶ ἐκπλαγείς, ἐλογίζετο ἐν ἑαυτῷ τί ποιήσῃ· ἂν λάβω αὐτὰ εἰς τὸ κτῆμα, ἀκούει ὁ ἄρχων καὶ ἔρχεται καὶ λαμβάνει αὐτά, κἀγὼ κινδυνεύω· μᾶλλον οὖν εἰς τὴν ἔξω χώραν, ὅπου οὐδεὶς με γινώσκει, ἀπέλθω.

9. Καὶ μισθωσάμενος ζῶα ἐπὶ τῷ μετενέγκαι δῆθεν λίθους, μετήνεγκε τὰ χρήματα ἐπὶ τὸν ποταμόν, καὶ ἐμβαλὼν αὐτὰ εἰς πλοῖον καταλαμβάνει τὸ Βυζάντιον· ἐβασίλευε δὲ Ἰουστινὸς ὁ γέρων· καὶ δίδωσι χρήματα πολλὰ τῷ βασιλεῖ καὶ τοῖς μεγιστάσιν αὐτοῦ· καὶ ἐντὸς ὀλίγου καιροῦ γέγονεν ὑπαρχος τῶν Πραιτωρίων· καὶ ἠγόρασεν οἰκίαν μεγάλην, ἣ καὶ μέχρι τοῦ νῦν τοῦ Αἰγυπτίου λέγεται.

10. Καὶ διελθόντων δύο ἑτῶν, ἔγω μὴδὲν εἰδὼς τῶν γεγονότων, βλέπω κατ' ὄναρ ὅτι εὐρέθην εἰς τὴν Ἀγίαν Ἀνάστασιν, καὶ τὸ μειράκιον αὐτῆς εἶδον ἐπὶ τοῦ Ἀγίου Λίθου καθήμενον, καὶ ἀναμνησθεὶς τοῦ Εὐλογίου, εἶπον ἐν ἑμαυτῷ· ἄρα ποῦ ἐστιν ὁ Εὐλόγιος; καὶ μετὰ μικρὸν ὁρῶ τοῦτον ὑπὸ αἰθίους ἀπὸ προσώπου τοῦ μειρακίου ἔξω συρόμενον· καὶ διϋπνισθεὶς, ἔγνων τί βούλεται τὸ ὄραμα καὶ εἶπον πρὸς ἑμαυτόν· οὐαί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, ὅτι ἀπώλεσά μου τὴν ψυχὴν.

11. Καὶ ἀναστὰς ἀπῆλθον εἰς τὸ κτῆμα ὡς δῆθεν πωλήσας τὸ ἐργόχειρόν μου· καὶ προσδοκῶντός μου εὐρεῖν τὸν Εὐλόγιον, ἐσπέρα βαθεῖα ἐγένετο, καὶ οὐδεὶς με προετρέπατο εἰς οἰκίαν ξενισθῆναι· ἐγείρομαι οὖν καὶ ἐπερωτῶ μίαν γραῦν· καὶ λέγω αὐτῇ· Ἀμμά, λάβε μοι τρία παξάματα ἵνα φάγω, ὅτι οὐκ ἔφαγον σήμερον.

12. Ἡ δὲ ἀπελθούσα ἠγενέκῃ μοι καὶ παρακαθίσασα ἤρξατο λαλεῖν μοι ὥφελείας ῥήματα λέγουσα· κύριε Ἀββᾶ, οὐκ οἶδας ὅτι νέος εἶ, καὶ οὐκ ὥφειλες εἰς κτῆμα ἀπέρχεσθαι, ἢ οὐκ οἶδας ὅτι τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἡσυχίαν θέλει; καὶ ἄλλα τινά· καὶ λέγω αὐτῇ· τί οὖν κελεύεις ἵνα ποιήσω, ὅτι τὸ ἐργόχειρόν μου ἦλθον πωλήσαι· ἢ δὲ εἶπε· κἄν τὸ ἐργόχειρόν σου πωλῇς, μὴ ὄψιζε οὕτως εἰς τὸ κτῆμα· ἂν γὰρ θέλῃς Μοναχὸς γενέσθαι, ὕπαγε εἰς σκῆτιν.

13. Καὶ λέγω αὐτῇ· οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος εἰς τὸ κτῆμα τοῦτο φοβούμενος τὸν Θεόν, ἵνα ἐπισυνάξῃ τοὺς ξένους; καὶ λέγει μοι· ὦ! τί ἐλάλησας, κύριε Ἀββᾶ· εἴχομεν ὡδὲ λατόμον τινά, καὶ πολλὰ καλὰ ἐποίει εἰς τοὺς ξένους· καὶ ἰδὼν ὁ Θεὸς τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτῷ χάριν, καὶ ἔστιν, ὡς ἀκούω, Πατρίκιος σήμερον· ἐγὼ δὲ ταῦτα ἀκούσας, εἶπον ἐν ἑμαυτῷ· ἐγὼ τὸν φόνον τοῦτον ἐποίησα.

14. Καὶ εὐθύς ἐμβὰς εἰς πλοῖον καταλαβάνω τὸ Βυζάντιον, καὶ ἐρωτήσας, καὶ μαθὼν τὴν οἰκίαν Εὐλογίου, ἐκαθέσθην πρὸς τῷ πυλῶνι, θέλων ἰδεῖν αὐτὸν προερχόμενον· ὡς οὖν προῆλθε, μετὰ μικρὸν θεωρῶ αὐτὸν ἐν φαντασίᾳ καὶ δορυφορίᾳ πολλῇ καὶ λέγω πρὸς αὐτόν· ἐλέησόν με τί ποτε θέλω σε ἰδεάσαι· ὁ δὲ οὐ προσέσχεν, ἀλλ' οἱ προπορευόμενοι ἔτυπτόν με καὶ προελάμβανον, καὶ πάλιν ἔκραζον· καὶ οἱ ὀπισκεύοντες πάλιν ἔτυπτόν με.

15. Καὶ τοῦτο ἐπὶ τέσσαρας ἐβδομάδας ποιῶν, οὐκ ἡδυνήθην αὐτῷ συντυχεῖν· ὕστερον δὲ κράξαντός μου πάλιν, ἐπιτρέχει τις τῶν ὑπηρετούντων αὐτῷ, ῥάβδον κατέχων καὶ ἐπὶ τοσοῦτόν με τῇ ῥάβδῳ ἔπληξεν, ἕως ἡμιθανῆ με σχεδὸν εἰργάσατο· ἔπειτα μετὰ ἱκανὴν ὥραν μικρὸν ἐνισχύσας, εἶπον ἐν ἑμαυτῷ· ἄγωμεν εἰς σκῆτιν, καὶ ἂν θέλῃ ὁ Θεός, σφίξει καὶ τὸν Εὐλόγιον· καὶ κατῆλθον εἰς τὴν θά-

λασσαν, καὶ εὐρὼν πλοῖον Ἀλεξανδρινὸν εὐθύς ἀπαῖρον ἀνέβην εἰς αὐτό, καὶ ἀπὸ τῆς ἀθυμίας καὶ τῶν πληγῶν κατηνέχθην εἰς ὕπνον.

16. Καὶ βλέπω ἑμαυτὸν πάλιν ἐν τῇ Ἀγίᾳ Ἀναστάσει, καὶ τὸ μειράκιον ἐκεῖνο ὁμοίως καθήμενον καὶ προσέχον μοι μετὰ ἀπειλῆς καὶ λέγον· οὐχ ὑπάγεις πληροῖς τὴν ἐγγύην; ἐγὼ δὲ ἐκ τοῦ φόβου οὐδὲ τὸ στόμα ἠδυνήθην ἀνοῖξαι· καὶ κελεύει δύο τῶν παρισταμένων αὐτῷ, καὶ λαβόντες δεσμοῦσί μου τὰς χεῖρας ὅπισθεν, καὶ κρεμῶσί με κατὰ κεφαλῆς λέγοντές μοι· μὴ ὑπὲρ τὴν δύναμίν σου ἐγγυῶ, καὶ μὴ ἀντίλεγε Θεῷ· ἐγὼ δὲ ἀπὸ τῆς ἀθυμίας καὶ τῆς ἀνάγκης ἀπεκρινάμην οὐδέν.

17. Οὕτως οὖν κρεμαμένου μου, γέγονε φωνὴ λέγουσα· προέρχεται ἡ Αὐγοῦστα· καὶ ἰδὼν αὐτὴν ἔλαβον θάρσος, καὶ ἔκραξα· ἔλεήσόν με, Δέσποινα τοῦ κόσμου. Ἡ δὲ ἐπιστραφεῖσα πρὸς με λέγει· τί θέλεις; ἔφην ἐγὼ· περὶ τῆς ἐγγύης Εὐλογίου κρέμαμαι· καὶ εἶπέ μοι· ἐγὼ παρακαλῶ ὑπὲρ σοῦ· καὶ βλέπω, ὅτι ἀπῆλθε καὶ κατεφίλησε τοὺς πόδας τοῦ μειρακίου, καὶ λέγει μοι τὸ μειράκιον· μηκέτι ποιήσης τὸ πρᾶγμα τοῦτο· εἶπον δὲ ἐγὼ σύντρομος· οὐχί, Δέσποτα, συγχώρησόν μοι· καὶ κελεύει καὶ λύουσί με· καὶ λέγει· ὕπαγε εἰς τὸ κελλίον σου, βλέπε δὲ καὶ πῶς τὸν Εὐλόγιον φέρω εἰς τὴν τάξιν αὐτοῦ τὴν προτέραν.

18. Διϋπνισθεὶς οὖν ἐχάρην χαρὰν μεγάλην, ὅτι ἀπηλλάγην τῆς τοιαύτης ἐγνύης· καὶ διαπλεύσας, ἤλθον εἰς σκῆτιν εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ.

19. Μετὰ δὲ τρεῖς ἡμέρας ἀκούω ὅτι ἐτελεύτησεν Ἰουστίνος ὁ βασιλεὺς, ἔβασίλευσε δὲ Ἰουστινιανός· εἶτα μετ' ὀλίγον μανθάνω, ὅτι ἀντήρην τῷ βασιλεῖ τέσσαρές τινες μεγιστᾶνες, ὧν εἷς ἦν καὶ ὁ Εὐλόγιος· καὶ οἱ μὲν τρεῖς κρατηθέντες ἀπεκεφαλίσθησαν, ὁ δὲ Εὐλόγιος ἔφυγε νυκτός· προσέταξε δὲ ὁ βασιλεὺς ἵνα, ὅπου ἔαν εὐρεθῇ, ἀναιρεθῇ καὶ αὐτός.

20. Ἐρωτῶν οὖν περὶ αὐτοῦ ἐπιμελῶς, ἔμαθον ὡς ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν, καὶ πάλιν τῆς λατομικῆς ἔχεται, μὴ ὁμολογῶν πρὸς τοὺς ἐντοπίους, ὅτι ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει γενόμενος Πατρῴκιος, ἀλλὰ ἄλλος τις Αἰγύπτιος· αὐτὸς δὲ εἰς τοὺς Ἀγίους Τόπους εἶναι τοὺς τοσοῦτους χρόνους διεβεβαιοῦτο.

21. Κατῆλθον οὖν πάλιν εἰς τὸ κτῆμα μαθεῖν τὰ περὶ αὐτοῦ ἀκριβέστερον· καὶ γενομένης ἐσπέρας, ἰδοὺ Εὐλόγιος ἦλθε τοὺς ξένους ἐῖτι ξενοδοχίαν καλῶν· ἰδὼν δὲ αὐτὸν ἐστέναξα, καὶ δακρύσας εἶπον πρὸς τὸν Θεόν· ὡς ἐμεγαλύνῃ τὰ ἔργα σου, Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας· ὄντως σύ, Κύριε, πτωχίζεις καὶ πλουτίζεις, ταπεινοῖς καὶ ἀνυποῖς· καὶ τὰ κρίματά Σου ἀνεξιχνίαστα.

22. Καὶ λαβὼν καὶ μετὰ ἄλλων ξένων, ἀπῆγαγε πρὸς τὴν οἰκίαν, καὶ νύψας τοὺς πόδας ἡμῶν, παρέθηκε τράπεζαν· καὶ μετὰ τὸ γεύσασθαι ἡμᾶς, λαβὼν αὐτὸν κατ' ἰδίαν, λέγω αὐτῷ· πῶς ἔχεις, Ἀββᾶ Εὐλόγιε; ὁ δὲ εἶπεν· εὖ· εἰς ἐμοῦ, κύριε Ἀββᾶ, ὅτι ταπεινός εἰμι μὴ ἔχων μετὰ χεῖρας τίποτε· ἐγὼ δὲ πρὸς αὐτόν· εἴθε καὶ ἔχεις μὴ εἶχες· εἶπε δὲ ἐκεῖνος· διατί, κύριε Ἀββᾶ; μὴ τι ποτέ σε ἐσκανδάλισα;

23. Τότε διηγούμην αὐτῷ ἅπαντα τὰ γενόμενα· καὶ κλαύσας ἱκανῶς εἶπεν· εὖ· εἰ, κύριε Ἀββᾶ, ἵνα πέμψῃ ὁ Θεὸς τὴν χρεῖαν, καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν διορθοῦμαι· ἐγὼ δὲ εἶπον· ὄντως, τέκνον, μὴ προσδοκήσης πιστευθῆναι ἄλλο τι παρὰ τοῦ Χριστοῦ, ὅσον εἶ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἰμὶ τὸ κεράτιον τούτου τοῦ καμάτου σου· καὶ συνταξάμενος αὐτῷ, ὑπέστρεψα.

24. Διέμεινε δὲ ὁ Εὐλόγιος οὕτω λατομῶν, καὶ τοὺς ξένους ὑποδεχόμενος μέχρι τέλους ζωῆς αὐτοῦ· καὶ ἑκατονταετῆς γενόμενος, οὐκ ἀπέστη τῆς τοιαύτης ἐργασίας, ἀλλ' ἐχορηγεῖ αὐτῷ ὁ Θεὸς δύναμιν, ἕως τοῦ παρόντος βίου τὸν δρόμον ἐπλήρωσεν.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΑΒΒΑΣ ΔΑΝΙΗΛ, ὁ Πρεσβύτερος τῆς σκήτεως, μᾶς διηγέθη τὴν ἐξῆς διδακτικὴν ἱστορίαν.

— Ὅταν ἤμουν νεώτερος, ἐπῆγαινα εἰς τὴν Θηβαΐδα, διὰ νὰ πωλῶ τὸ ἐργόχειρόν μου. Εἰς ἓνα συνοικισμόν τῆς περιοχῆς ἔζη ἓνας ἄνθρωπος, ποῦ ἤσκει τὸ ἐπάγγελμα τοῦ λατόμου· τὸν ἔλεγαν Εὐλόγιον. Ὁ ἄνθρωπος αὐτός, ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας, καίτοι πτωχὸς βιοπαλαιστής, ἐν τούτοις ἦτο πάρα πολὺ ἐλεῆμων. Ἀπὸ αὐτὰ ποῦ εἰσέπραττε, ἐκ τοῦ πενιχροῦ ἡμερομισθίου του, ἐξώδευε ἐλάχιστα διὰ νὰ φάγῃ, μίαν μόνον φορὰν τὴν ἡμέραν, τὸ ἐσπέρας, παραμένων νηστικός καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας.

2. Τὸ ἐσπέρας, ὅταν ἐτελείωνε τὴν ἐργασίαν του, ἔβγαινε εἰς τὸν συνοικισμόν καὶ ἀνεζήτηι πτωχοὺς ξένους, οἱ ὅποιοι δὲν εἶχον ποῦ νὰ παραμείνουν καὶ τοὺς ἐφιλοξένει εἰς τὸν πτωχικόν του οἰκίσκον. Ἐκεῖ, ἀφοῦ ὡς ταπεινὸς ὑπηρέτης τοὺς ἔπλενε ὁ ἴδιος τοὺς πόδας, διότι δὲν εἶχε καὶ ἄλλους πλησίον του, τοὺς ἀνέπαυε μὲ τὰς πενιχρὰς δυνάμεις του καὶ τοὺς διέτρεφε. Μόνον δὲ ἀπὸ αὐτά, ποῦ ἐπερίσσευον, ἔτρωγε καὶ αὐτὸς ὀλίγον, κάθε βράδυ, διὰ παραμικρὰν παραμυθίαν τοῦ σαρκίου, τὰ δὲ ὑπόλοιπα ἔριπτεν, ὡς τροφήν, εἰς τὰ σκυλάκια τοῦ συνοικισμοῦ. Ἔως τὰ μικρὰ αὐτὰ ζῶα ἔφθανεν ἡ εὐσπλαγχνία του.

3. Ὁ Εὐλόγιος αὐτὸς καὶ ἐμένα πολλάκις ἐφιλοξένησε καὶ ἐπεριποιήθη, μαζί μὲ ἄλλους ἀδελφούς. Τοιουτοτρόπως ἐσχημάτισα προσωπικὴν ἀντίληψιν τῆς ἀρετῆς του καὶ τὸν ἐθαύμαζα. Κατάπληξιν μοῦ ἐπροκαλοῦσεν ἡ φιλάνθρωπος συμπάθειά του, ἡ πραότης του, καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη του.

Μίαν λοιπὸν ἀπὸ τὰς πολλὰς φορὰς, ποῦ τὸν ἐπεσκέφθην καὶ ἐπέστρεψα εἰς τὴν σκήτην μου, ἐσκέφθην πόσον ὠφελιμώτερος εἰς τοὺς ἀνθρώπους θὰ ἦτο ὁ Εὐλόγιος, ἐὰν εἶχε πολλὰ χρήματα εἰς τὴν διάθεσίν του. Δι' αὐτὸ ἤρχισα ἔντονον ἀγῶνα νηστείας καὶ προσευχῆς, ἐπὶ τρεῖς ἐβδομάδας παρακαλῶν ἐπιμόνως τὸν Θεὸν νὰ δώσῃ εἰς τὸν Εὐλόγιον πλοῦτη, διὰ νὰ εὐεργετῇ περισσοτέρους πτωχοὺς.

4. Ἡ νηστεία καὶ ἡ ἐπιμόνος δέησις μὲ ἐξήντηλσαν σωματικῶς καὶ σχεδὸν παρέμεινα μισοπεθαμένος· καθὼς λοιπὸν ἀπεκοιμήθην ὀλίγον ἐκ τοῦ κόπου, βλέπω καὶ μὲ ἐπισκέπτεται κάποιος σοβαρὸς ἄνθρωπος μὲ ἱερατικὴν περιβολὴν καὶ μοῦ λέγει:

— Δανιήλ, τί ἔχεις;

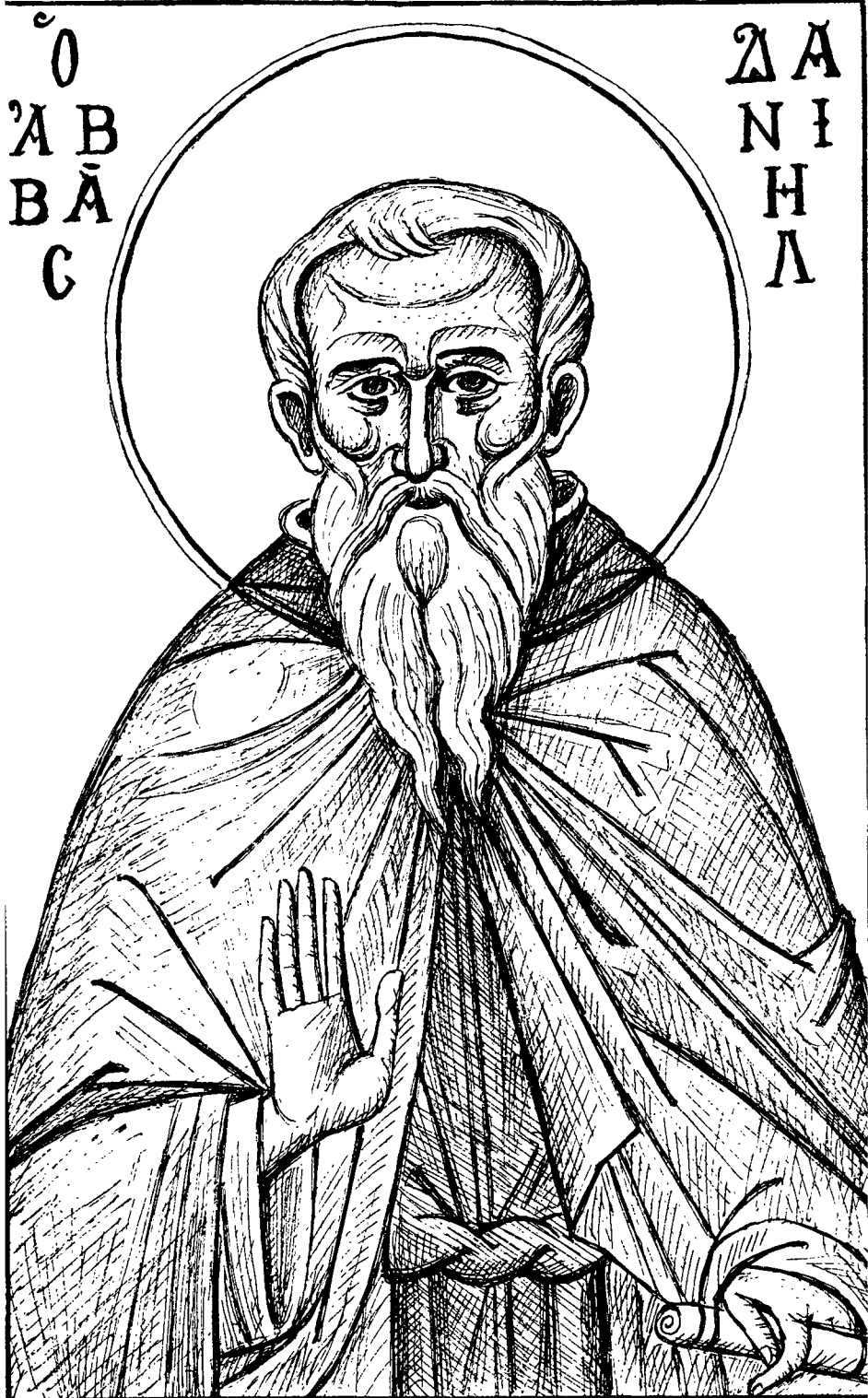
— Ἔδωσα — εἶπον εἰς αὐτὸν — ὑπόσχεσιν εἰς τὸν Χριστόν μου, ὅτι δὲν θὰ βάλῃ ψωμὶ εἰς τὸ στόμα μου, ἐὰν δὲν ἱκανοποιήσῃ τὴν παράκλησίν μου, νὰ εὐλογῇ τὸν Εὐλόγιον τὸν λατόμον, νὰ πλουτήσῃ, ὥστε νὰ δύναται νὰ βοηθήσῃ πολλούς.

5. Τότε ὁ ἐπισκέπτης ἐκεῖνος μοῦ εἶπε:

— Μὴ ἐπιμένῃς, Δανιήλ· καλὰ εἶναι τώρα. Ἐὰν ἀποκτήσῃ περισσότερα, θὰ ζημιωθῇ ψυχικῶς. Ἐὰν θέλῃς ὁμῶς νὰ δώσω εἰς τὸν

0
Α Β
Β Α
C

Δ Α
Ν Ι
Η Λ

Εὐλόγιον πολλά πλούτη, τότε νὰ ἐγγυηθῇς διὰ τὴν ψυχὴν του, ὅτι δὲν θὰ ζημιωθῇ μὲ τὰ πολλά, καὶ ἐγὼ τοῦ δίδω.

— Κύριε, — λέγω πάλιν ἐγὼ — δὸς εἰς αὐτὸν ἀγαθὰ ὑλικά, διὰ νὰ εὐλογοῦν καὶ δοξάζουν ὅλοι, ὅσοι θὰ εὐεργετῶνται ὑπ' αὐτοῦ, τὸ ὄνομά Σου τὸ Ἅγιον.

— Σοῦ ἐπαναλαμβάνω, — ἀπεκρίθη ὁ ἱεροπρεπὴς ἐκεῖνος ἀνὴρ — ὅτι τώρα καλὰ εἶναι, ὅπως εἶναι.

— Ἐὰν ζημιωθῇ — ἔσπευσα νὰ ἀπαντήσω — ἐγὼ νὰ εἶμαι ὑπεύθυνος διὰ τὴν ψυχὴν του.

6. Ἀμέσως λοιπὸν μοῦ ἐφάνη, ὅτι εὐρέθηκα εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ἀναστάσεως. Ἐπὶ τοῦ Ἁγίου Λίθου ἐκάθητο ἓνα παιδίον ὡραιότατον, ποὺ εἶχεν εἰς τὰ δεξιὰ του τὸν Εὐλόγιον.

Μόλις μὲ εἶδε τὸ παιδίον αὐτό, στρέφεται πρὸς τοὺς παρισταμένους καὶ τοὺς λέγει:

— Αὐτὸς ἐδῶ εἶναι, ποὺ ἠγγυήθη διὰ τὴν ψυχὴν τοῦ Εὐλογίου;

— Μάλιστα, Δέσποτα — τοῦ ἀπήντησαν.

— Νὰ τοῦ εἰπῇτε καὶ πάλιν, — εἶπε τὸ παιδίον — ὅτι ἀπὸ αὐτὸν θὰ ζητήσω εὐθύνας, ἐὰν ζημιωθῇ ἡ ψυχὴ τοῦ Εὐλογίου.

7. Τότε ἀπήντησα ἐγὼ πρὸς τὸ παιδίον, ποὺ ἦτο αὐτὸς οὗτος ὁ Δεσπότης Χριστός.

— Ναί, Δέσποτα, δέχομαι εὐχαρίστως τὴν εὐθύνην αὐτήν. Λίδω εὐχαρίστως τὴν ἐγγύησιν, ποὺ μοῦ ζητεῖς, μόνον δῶσε του χρήματα, διὰ νὰ ἐργάζεται εἰς εὐρύτερον κύκλον τὸ ἀγαθόν.

Μετὰ βλέπω τοὺς παρισταμένους νὰ γεμίζουν μὲ χρήματα τὸν κόλπον τοῦ Εὐλογίου. Ὅσον δὲ ἔρριπτον χρήματα, τόσον δὲν ἐγέμιζεν ὁ κόλπος. Ὅταν ἐξύπνησα, ἀντελήφθην ὅτι μὲ ἤκουσεν ὁ Θεὸς καὶ τὸν εὐχαρίστησα θερμῶς. Καὶ αὐτὸ μὲν ὑπῆρξε τὸ ἀποκαλυπτικὸν ὄνειρον· τί συνέβη ὁμως μὲ τὸν Εὐλόγιον;

8. Ὁ Εὐλόγιος τὴν πρωτὴν, μετὰ τὸ ὄνειρον αὐτό, μετέβη εἰς τὸ λατομεῖον, διὰ νὰ ἐργασθῇ, ὡς συνήθως. Καθὼς λοιπὸν ἐκτυποῦσε μίαν πέτραν, ἤκουσεν ἓνα ὑπόκωφον κρότον, ποὺ ἐφανέρωνεν, ὅτι κάτω ἀπὸ τὴν πέτραν αὐτὴν ὑπῆρχε σπηλιά. Πράγματι ἔβγαλε τὴν πέτραν, καὶ βλέπει κατάπληκτος μίαν σπηλιάν γεμάτην ἀπὸ χρήματα. Ἐσάστισε τότε καὶ ἐσκέπτετο τί νὰ κάμῃ. Ἐὰν τὰ μεταφέρω εἰς τὸν συνοικισμὸν — ἔλεγε μόνος του — θὰ τὸ πληροφορηθῇ ὁ ἄρχων, ὅποταν καὶ τὰ χρήματα θὰ μοῦ κατασχέσῃ καὶ ἐγὼ θὰ κινδυνεύσω. Προτιμότερον θὰ εἶναι νὰ φύγω, μακρὰν ἀπὸ τὸν τόπον αὐτόν, ὅπου δὲν μὲ γνωρίζει κανεὶς.

9. Καὶ ἀμέσως ἔθεσεν εἰς ἐφαρμογὴν τὸ σχέδιόν του· ἐνοικίασε ζῶα, ὑπὸ τὸ πρόσχημα νὰ μεταφέρῃ πέτρας. Πράγματι ὁμως μὲ τὰ ζῶα αὐτὰ μετέφερε τὰ εὐρεθέντα χρήματα πλησίον ἐνὸς μεγάλου ποταμοῦ, ἀπὸ ὅπου ἐπεβίβάσθη εἰς πλοῖον καὶ ἀνεχώρησε διὰ τὸ Βυζάντιον.

Εἰς τὸ Βυζάντιον τότε ἐβασίλευεν ὁ γέρων Ἰουστίνος. Εἰς αὐτὸν

καὶ εἰς τοὺς μεγιστᾶνας του προσφέρει ὁ Εὐλόγιος πολλὰ χρήματα καί, ἐντὸς ὀλίγου, ἀνεδείχθη ὑπαρχηγὸς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου τοῦ Ἰουστίνου. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡγόρασεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν πολυτελεστάτην καὶ εὐρύχωρον οἰκίαν, ἥ ὁποία καὶ μέχρι σήμερον ἀκόμη εἶναι γνωστὴ ὡς οἰκία τοῦ Αἰγυπτίου.

10. Μετὰ τὸν πλουτισμὸν τοῦ Εὐλογίου, παρῆλθον ἔκτοτε δύο ἔτη, χωρὶς ἐγὼ νὰ γνωρίζω τίποτε ἀπὸ ὅσα συνέβησαν.

Μία λοιπὸν νύκτα βλέπω, ὅτι εὐρέθην πάλιν εἰς τὸν γῶρον τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως. Ἐπάνω εἰς τὸν Ἅγιον Λίθον ἐκάθητο, ὡς καὶ τότε, τὸ ὥραϊον ἐκεῖνο παιδίον, ποῦ ἦτο ὁ Δεσπότης Χριστός. Ἐσκέφθην τότε· ποῦ νὰ εἶναι ἄραγε ὁ Εὐλόγιος; Δὲν ἐπρόλαβα νὰ τελειώσω τὴν σκέψιν μου καὶ βλέπω ἓνα φοβερὸν καὶ ἀπαίσιον ἀράπην, ποῦ ἐτραβοῦσε μὲ βίαν ἔξω τὸν Εὐλόγιον καὶ τὸν ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ παιδίου. Ἀμέσως ἐξύπνησα τρομαγμένος καὶ προσπαθοῦσα νὰ ἐξηγήσω τὸ ὄνειρον. Δὲν ἄργησα νὰ ἀντιληφθῶ τὴν σημασίαν του· ἀλλοίμονον εἰς ἐμέ, τὸν ἁμαρτωλὸν—ἐμονολόγησα—ἔχασα τὴν ψυχὴν μου, διότι ὁ Εὐλόγιος ἐξημιώθη ἀπὸ τὰ πλούτη.

11. Χωρὶς οὐδεμίαν ἀναβολὴν ἔφυγα διὰ τὸν συνοικισμὸν, διὰ νὰ πωλήσω, δῆθεν, τὸ ἐργόχειρόν μου. Ὁλην τὴν ἡμέραν, μέχρι ποῦ ἤρχισε νὰ νυκτώνῃ, ἐπερίμενα νὰ συναντήσω τὸν Εὐλόγιον. Κανεὶς ὅμως δὲν μὲ ἐπλησίασε, διὰ νὰ μὲ φιλοξενήσῃ. Σηκώνομαι λοιπὸν καὶ ἐγὼ καὶ συναντῶ μίαν γραῖαν καὶ τῆς λέγω:

— Σὲ παρακαλῶ, μητέρα μου, πάρε μου τρία παξιμάδια νὰ φάγω, διότι ὅλην τὴν ἡμέραν σήμερα εἰμαι νηστικός.

12. Πράγματι ἐκεῖνη ἐπῆγε καὶ μοῦ ἔφερεν ὀλίγον φαγητόν· ἀφοῦ δὲ ἐκάθισε πλησίον μου, ἤρχισε νὰ μὲ συμβουλευῇ μὲ ὠφελίμους λόγους.

— Γέροντά μου,—μοῦ ἔλεγεν,—δὲν βλέπεις, ὅτι εἶσαι νέος καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπισκέπτεσαι τὸν συνοικισμὸν; Ἡ μήπως ἀγνοεῖς, ὅτι ὁ καλὸς Μοναχὸς ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ ἡσυχίας καὶ ὄχι ἀπὸ θορύβους;

Αὐτὰ καὶ ἄλλα μοῦ ἔλεγεν· εἰς ἀπάντησιν δὲ αὐτῶν τῆς λέγω:

— Τί μὲ προστάξεις νὰ κάμω τώρα; Διότι ἦλθον ἐδῶ νὰ πωλήσω τὸ ἐργόχειρόν μου.

— Ἔστω καὶ τὸ ἐργόχειρόν σου νὰ πωλῇς—μοῦ εἶπεν ἐκεῖνη—ὅσον ἡμπορεῖς νὰ μὴ καθυστερῇς ἐδῶ εἰς τὸν συνοικισμὸν, διότι ἐὰν θέλῃς νὰ γίνῃς πραγματικὸς καὶ τέλειος Μοναχός, πρέπει νὰ εὐρίσκεισαι πάντοτε εἰς τὴν σκῆτην σου.

13. Λέγω τότε πρὸς αὐτήν:

— Ἐδῶ, εἰς τὸ μέρος αὐτό, δὲν ὑπάρχει κανεὶς ἄνθρωπος, ποῦ νὰ σέβεται τὸν Θεόν, διὰ νὰ φιλοξενῇ εἰς τὸν οἶκόν του τοὺς ξένους, ποῦ δὲν ἔχουν ποῦ νὰ μένουν;

— Γέροντά μου—μοῦ λέγει ἐκεῖνη—τί μοῦ ἐθύμισες μὲ τὴν ἐρώτησίν σου αὐτήν; Ἐξῇ κάποτε ἐδῶ ἓνας λατόμος, ποῦ ἔκανε πολλὰ καλὰ εἰς τοὺς ξένους. Εἶδεν ὁ Θεὸς τὰ καλὰ του ἔργα καὶ τὸν εὐεργέ-

τησε μὲ τὴν Χάριν του. Καθὼς δὲ πληροφοροῦμαι, σήμερα κατέχει τὸ ἀξίωμα τοῦ πατρικίου εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Μόλις ἤκουσα τὴν εἴδησιν αὐτὴν, εἶπον εἰς τὸν ἑαυτὸν μου· διὰ τὸν φόβον αὐτῆς τῆς ψυχῆς ἐγὼ εἶμαι ὁ αἷτιος.

14. Χωρὶς νὰ ἀργοπορῶ, ἐπιβιβάζομαι εἰς τὸ πρῶτον πλοῖον, ποὺ ἀνεχώρει ἀπὸ τὸν λιμένα, καὶ φεύγω διὰ τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Βυζαντίου. Μόλις ἐφθασα, ἀνεζήτησα τὴν οἰκίαν τοῦ Εὐλόγιου. Ἀφοῦ τὴν εὗρηκα, ἐπὶ τέλους, ἐκάθησα εἰς τὴν ἐξώθυραν ἐπιθυμῶν νὰ τὸν ἰδῶ, ὅταν θὰ ἐπερνοῦσεν ἀπὸ ἐκεῖ. Μετ' ὀλίγην ὥραν, πράγματι, ἐπέρασε· ποῦ ὅμως νὰ τὸν ἀναγνωρίσῃ κανεὶς! περιεβάλλετο ἀπὸ πλοῦτη καὶ μεγαλεῖα καὶ συνωδεύετο ἀπὸ πολλοὺς ὑπηρέτας. Μὲ κάποιον φόβον τὸν πλησιάζω καὶ τοῦ λέγω:

— Εὐσπλαγχνίσου με, ἄρχοντά μου, θέλω νὰ σὲ ἰδῶ ὀλίγον.

Οὔτε μοῦ ἔδωσε σημασίαν· αὐτοὶ ποὺ ἐπροπορεύοντο μὲ ἑσταματοῦσαν, μὲ ἐκτυποῦσαν καὶ δὲν μὲ ἄφηναν νὰ ὁμιλήσω. Ἐγὼ ὅμως ἐπέμενα εἰς τὴν παράκλησίν μου καὶ ἐφώναζα πάλιν, ἕως ὅτου μὲ ἐπρολάβανον οἱ ἀκολουθοῦντες τὸν Εὐλόγιον ὑπηρέται καὶ μὲ ἐκτυποῦσαν καὶ αὐτοί, διὰ νὰ σταματῶ.

15. Τέσσαρας ἐβδομάδας ἐπέμενα εἰς τὴν προσπάθειάν μου αὐτὴν, χωρὶς νὰ ἠμπορέσω νὰ τὸν συναντήσω. Τελευταῖα ἐφώναξα ἀπελπισμένος ἔξω ἀπὸ τὴν οἰκίαν του διὰ νὰ τὸν συναντήσω, ἀλλὰ καὶ πάλιν χωρὶς ἀποτέλεσμα. Ἐνας μάλιστα ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτας του τρέχει μὲ ὀργὴν κρατῶν μίαν ράβδον καὶ τόσον πολὺ μὲ ἐκτύπησε μὲ αὐτὴν, ὥστε μὲ ἄφησε σχεδὸν μισοπεθαμένον. Μετὰ ἀπὸ ἀρκετὴν ὥραν, ὅταν συνῆλθα, λέγω εἰς τὸν ἑαυτὸν μου.

— Ἄς ἐπιστρέψωμεν, Δανιήλ, εἰς τὴν σκῆτην, καὶ μόνον ὅταν θελήσῃ ὁ Θεὸς θὰ σώσῃ τὸν Εὐλόγιον.

Λυπημένος καὶ κουρασμένος κατέβηκα εἰς τὸν λιμένα, καὶ εὗρηκα πλοῖον τὸ ὁποῖον ἀνεχώρει διὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν· ἀμέσως ἐπεβιβάσθην εἰς αὐτό. Ἀπὸ τὴν ταλαιπωρίαν δέ, τὴν ἀπογοήτευσιν καὶ τὰς πληγὰς τοῦ ξυλοκοπήματος, μὲ ἐπῆρεν ὁ ὕπνος καὶ ἐκοιμήθηκα εἰς ἓνα μέρος τοῦ πλοίου.

16. Βλέπω τότε ἓνα φοβερὸν ὄνειρον! Εὐρέθην πάλιν εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ἀναστάσεως, ὅπου ἐπάνω εἰς τὸν Ἱερὸν Λίθον ἐκάθητο ὁ Δεσπότης Χριστός, ὑπὸ τὸ σχῆμα τοῦ ὠραίου παιδίου. Μὲ βλέπει λοιπὸν μὲ αὐστηρότητα καὶ μοῦ λέγει ἀπειλητικά:

— Τί σκέπτεσαι; Δὲν θὰ ὑπάγῃς νὰ πληρώσῃς τὴν ἐγγύησιν, τὴν ὁποίαν ἀνέλαβες;

Ἐγὼ ἀπὸ τὸν φόβον μου, οὔτε τὸ στόμα μου δὲν ἠμπόρεσα νὰ ἀνοίξω. Ἀμέσως τότε τὸ παιδίον διατάσσει δύο ἀπὸ τὴν συνοδείαν του νὰ μὲ συλλάβουν καὶ νὰ μοῦ δέσουν ὀπισθεν τὰς χεῖρας. Ἐκεῖνοι ἀφοῦ ἐξετέλεσαν τὴν ἐντολὴν μὲ κρεμοῦν μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω καὶ μοῦ λέγουν μὲ αὐστηρότητα:

— Νὰ μὴ ἐγγυᾶσαι ποτὲ περισσότερον ἀπὸ τὴν δύναμίν σου καὶ νὰ μὴ ἀντιλέγῃς εἰς τὸν Θεόν.

Ἐγὼ ἀπὸ τὴν ὀδύνην τοῦ βασανισμοῦ καὶ τὴν στενοχώρια, τίποτε δὲν ἤμποροῦσα νὰ ἀπαντήσω.

17. Ἐνῷ λοιπὸν ἤμουν κρεμασμένος καὶ ἐπονοῦσα, ἠκούσθη φωνή: Περνᾷ ἡ Αὐγούστα!

Μόλις τὴν εἶδα, ἐπῆρα θάρρος καὶ ἐκραύγασα μὲ ὀδύνην.

— Λυπήσου με, Δέσποινα τοῦ κόσμου.

Τότε ἡ Θεοτόκος στρέφεται πρὸς ἐμὲ καὶ ἐρωτᾷ:

— Τί θέλεις;

— Μὲ ἐκρέμασαν—εἶπον ἐγὼ—διότι εἶχον ἐγγυηθῇ διὰ τὸν Εὐλόγιον, ὁ ὁποῖος ἐξημιώθη ψυχικῶς.

— Μὴ λυπῆσαι—μοῦ λέγει ἐκείνη—ἐγὼ θὰ παρακαλέσω διὰ σέ.

Πράγματι κατηυθύνθη πρὸς τὸ παιδίον, πὺν ἦτο, ὅπως εἶπον, ὁ Δεσπότης Χριστὸς καὶ ἀσπασθεῖσα τοὺς πόδας Του τὸν παρεκέλεσε δι' ἐμέ. Τότε τὸ ὡραῖον παιδίον, πὺν μὲ εἶδε μὲ τόσην αὐστηρότητα καὶ παρηκολούθει τὴν τιμωρίαν μου, μὲ κοιτᾷ μὲ γλυκύτητα καὶ μοῦ λέγει:

— Ποτὲ νὰ μὴ ξανακάμῃς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα!

Ἐγὼ τρέμων καὶ φοβούμενος εἶπον:

— Ὅχι, Δέσποτα, συγχώρησόν μοι δι' αὐτό, πὺν ἔκαμα.

Μετὰ τὴν διαβεβαίωσίν μου αὐτὴν τὸ παιδίον διατάσσει νὰ μὲ λύσουν καὶ μοῦ δίδει τὰς πρεπούσας συστάσεις.

— Πήγαινε τώρα εἰς τὸ κελλί σου, —μοῦ λέγει — καὶ πρόσεχε νὰ ἰδῇς μὲ ποῖον τρόπον θὰ ἐπαναφέρω τὸν Εὐλόγιον εἰς τὴν προηγουμένην του σειρὰν.

18. Μόλις ἐξύπνησα ἀπὸ τὸ ἐφιαλτικὸν καὶ τρομακτικὸν αὐτὸ ὄνειρον, ἐχάρην πάρα πολὺ, διότι ἐπὶ τέλους ἀπηλλάγην ἀπὸ τὴν εὐθύνην τῆς ἐγγυήσεως, πὺν εἶχα δώσει. Ἀφοῦ δὲ ἐτελείωσε τὸ ταξίδι καὶ ἔφθασα ὑγιῆς εἰς Ἀλεξάνδρειαν, μετέβην εἰς τὴν σκήτην μου, εὐχαριστῶν τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν μου.

19. Μετὰ ἀπὸ τρεῖς ἡμέρας πληροφοροῦμαι, ὅτι ἀπέθανεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστίνος καὶ τὸν διεδέχθη ὁ Ἰουστινιανός. Μετ' ὀλίγον μανθάνω ὅτι τέσσαρες μεγιστᾶνες ἐπανεστάτησαν ἐναντίον τοῦ νέου αὐτοκράτορος· μεταξὺ τῶν τεσσάρων αὐτῶν στασιαστῶν, συγκατελέγειτο καὶ ὁ Εὐλόγιος. Οἱ τρεῖς στασιασταὶ συνελήφθησαν καὶ ἀπεκεφαλίσθησαν· ὁ Εὐλόγιος κατῴρθωσε νὰ δραπετεύσῃ κατὰ τὸ διάστημα τῆς νυκτός. Ὁ αὐτοκράτωρ ἐξέδωκεν αὐστηροτάτην διαταγὴν νὰ συλληφθῇ, ὅπου καὶ ἐὰν εὑρεθῇ, καὶ νὰ ἀποκεφαλισθῇ καὶ αὐτός.

20. Κατόπιν τῆς εἰδήσεως αὐτῆς ἤρχισα πλέον συστηματικῶς νὰ ἐξετάζω τὰ περὶ αὐτοῦ. Ἐμαθα λοιπόν, ὅτι ἐπέστρεψεν εἰς τὸ χωριό του καὶ εἰργάζετο πάλιν εἰς τὸ λατομεῖον. Ἀπὸ τοὺς ἐντοπίους ἀπέκρυπτεν, ὅτι εἶναι ὁ ἴδιος πὺν εἶχε γίνεи Πατρίκιος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν· ἔλεγεν ὅτι ὁ πατρίκιος αὐτὸς ἦτο ἄλλος Αἰγύπτιος. Διὰ

τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἰσχυρίζετο, ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια διέμενεν εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους.

21. Κατόπιν τῶν πληροφοριῶν αὐτῶν κατέβηκα πάλιν ἀπὸ τὴν σκήτην εἰς τὸν συνοικισμόν, διὰ νὰ ἐξακριβώσω καὶ μόνος μου τὴν ἀλήθειαν. Ὅταν ἐβράδυνασε, μὲ χαρὰν μεγάλην πλέον εἶδον τὸν Εὐλόγιον ταπεινωμένον νὰ προσκαλῇ τοὺς ξένους εἰς τὸν οἶκον του, διὰ νὰ τοὺς φιλοξενήσῃ. Ἐδάκρυσα τότε καὶ μὲ ἀναστεναγμὸν ἀνακουφίσεως ἠὺχαρίστησα τὸν Θεὸν καὶ εἶπον· «Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας» (Ψαλμ. ργ', 24). Πράγματι, «Κύριος πτωχίζει καὶ πλουτίζει, ταπεινοὶ καὶ ἀνυψοῖ» (Α' Βασιλ. β', 7). Ἀνεξιχνίαστα εἶναι τὰ κρίματά σου Κύριε! (1).

22. Ὁ Εὐλόγιος λοιπὸν μᾶς ὠδήγησεν εἰς τὸν οἶκον του, μαζὶ μὲ ἄλλους ξένους, μᾶς ἔπλυνε τοὺς πόδας, μᾶς ἠτοίμασε τράπεζαν καὶ μᾶς προσέφερε νὰ φάγωμεν.

Ἀφοῦ ἐφάγαμεν, τὸν ἐπῆρα ἰδιαιτέρως καὶ τοῦ λέγω:

— Πῶς εἶσαι, Ἀββᾶ Εὐλόγιε;

— Νὰ εὐχέσαι — εἶπεν ἐκεῖνος — δι' ἐμέ, σεβαστέ μου Γέροντα, διότι εἶμαι ταπεινὸς καὶ δὲν ἔχω τίποτε ἄλλο, ἐκτὸς ἀπὸ ὅ,τι μοῦ ἀποφέρει ἡ ἐργασία τῶν χειρῶν μου.

— Εἶθε καὶ αὐτὰ ἀκόμη — τοῦ ἀπήντησα — τὰ μηδαμινὰ καὶ ἐλάχιστα νὰ μὴ τὰ εἶχες.

— Διατί μοῦ τὰ λέγεις αὐτά, Γέροντά μου; — εἶπεν ἐκεῖνος — μήπως σὲ ἐλύπησα ἢ σὲ ἐσκανδάλισα, χωρὶς νὰ τὸ ἀντιληφθῶ;

23. Λαβὼν τότε ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν ἐρώτησίν του αὐτὴν, τοῦ ἐξιστόρησα λεπτομερῶς τὰ γεγονότα. Κατεπλάγη ὁ Εὐλόγιος ἀπὸ τὴν διήγησιν αὐτὴν καὶ ἤρχισε συντετριμμένος νὰ κλαίῃ. Ἀφοῦ δὲ ἐκλαυσεν ἄρκετὰ μοῦ λέγει:

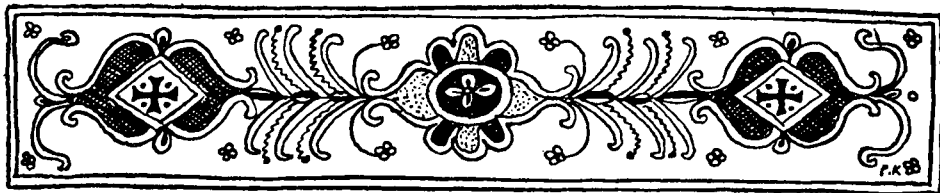
— Κάμε προσευχὴν, Γέροντά μου, — μοῦ εἶπε, — νὰ χορηγῇ ὁ Θεὸς τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα καὶ ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, μετὰ ἀπὸ ὅσα ἐπέρασα, θὰ διορθωθῶ.

— Πράγματι, τέκνον μου, — εἶπον ἐγὼ — μὴ περιμένῃς νὰ σοῦ χορηγήσῃ τίποτε ἄλλο ὁ Χριστὸς, ἐν ὅσῳ θὰ εὐρίσκεισαι εἰς τὸν κόσμον αὐτόν, παρὰ μόνον τοὺς ἐλαχίστους αὐτοὺς καρπούς τοῦ ἡμερησίου μόχθου σου. Αὐτὸ εἶναι τὸ συμφέρον τῆς ψυχῆς σου.

Ἀφοῦ συνωμιλήσαμεν καὶ περὶ ἄλλων πνευματικῶν ζητημάτων, τὸν ἀπεχαιρέτησα καὶ ἀνεχώρησα διὰ τὴν σκήτην μου.

24. Ὁ Εὐλόγιος ἔμεινεν εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν ἐργάτης εἰς τὸ λατομεῖον. Ἐν ὅσῳ δὲ ἔζη καὶ εἰργάζετο, ὑπεδέχετο μετὰ χαρᾶς τοὺς ξένους εἰς τὴν οἰκίαν του. Ἐφθασε δὲ νὰ γίνῃ ἑκατὸν ἐτῶν, χωρὶς νὰ κουρασθῇ εἰς αὐτὸ τὸ διακόνημα, διότι ὁ Θεὸς τοῦ ἔδιδε δύναμιν, ἕως ὅτου ἐτελείωσε τὸν δρόμον τῆς παρούσης ζωῆς.

1) «Ὡς ἀνεξιχνίαστα τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ!» (Ρωμ. ια', 33).

Ἡ ΠΡΟΘΕΣΙΣ ΜΕΤΑ

“Οτι οὐ δεῖ τὸν Μοναχὸν ἀδιακρίτως ἀπὸ παντὸς ἀνθρώπου λαμβάνειν οὐδὲ ὑπὲρ τὴν χρεῖαν· καὶ ὅτι ὀφείλει ὁ λαμβάνων ὑπὲρ τῶν διδόντων κοπιᾶν.

“Ο Μοναχὸς δὲν πρέπει νὰ λαμβάνῃ ἀδιακρίτως ἀπὸ οἰονδήποτε ἀνθρώπων· οὔτε περισσότερα ἀπὸ ὅσα ἔχει ἀνάγκην. Αὐτὸς ποὺ δέχεται τὴν ἐλεημοσύνην ἢ δωρεὰν ὀφείλει νὰ κοπιᾷ χάριν αὐτῶν, ποὺ δίδουν (εὐχόμενος καὶ νηστεύων).

Α'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΛΘΕ ποτέ τις εἰς Ῥαϋθῷ ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ ξένης, καὶ ἔδωκε τοῖς ἀδελφοῖς ἀγάπην ἀνὰ νομίσματος· ἔπεμψε δὲ καὶ τινι ἡσυχαστῇ καθημένῳ ἐκεῖσε ἐν κελλίῳ· καὶ τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ θεωρεῖ ὁ Γέρων ἄγρὸν μεστωμένον ἀκανθῶν, καὶ τινα λέγοντα αὐτῷ· ἔξελθε, θέρισον εἰς τὸν ἄγρὸν τοῦ δόντος ἀγάπην.

2. Πρωτὰς δὲ μετεστείλατο ὁ ἡσυχαστὴς τὸν ἀποστείλαντα αὐτῷ τὸ νόμισμα φιλόχριστον, καὶ δίδωσιν αὐτῷ τοῦτο λέγων· δέξαι σὺν, ἀδελφέ, τὸ νόμισμα· οὐ γὰρ ἀπαντᾷ μοι ἄλλοτρίας ἀκάνθας θέρισαι· εἴθε κἂν τὰς ἐμαυτοῦ ἀνασπᾶσω.

3. Εἶπε Γέρων· οἱ τέλειοι Ἀσκηταὶ οὐ ταχὺ δέχονται πρᾶγμα παρὰ τινος· οἱ δὲ μέσοι, οὐ λέγουσί τινι δοῦναι αὐτοῖς τίποτε· εἰ δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ τις δώσῃ, δέχονται ὥς ἀπὸ Θεοῦ τὰ πεμφθέντα· εἰ δὲ τις ἀσθενὴς λίαν ἐστὶ καὶ οὐκ ἰσχύει ἐργασσθαι, τὴν χρεῖαν αὐτοῦ αἰτησάτω μετὰ πολλῆς ταπεινώσεως μεμφόμενος μὲν· τοι ἑαυτῷ διαπαντός.

4. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Μακάριος, ὅτι εἰ ἔχω πρᾶγμα τὸ ἀρκοῦν εἰς τὴν χρεῖαν μου, καὶ φέρει μοί τις αὐτό, καὶ μάλιστα κοσμικός, γινώσκων ὅτι τοῦτο ἔξ ἐνεργείας τοῦ διαβόλου ἐστίν, οὐ δέχομαι.

5. Ἐὰν δὲ χρήζων τινὸς μὴ ἔχω, καὶ ὁ λογισμὸς ζητεῖ ἅπαξ καὶ δις εὐρεῖν αὐτό, τότε εἰδὼς ὁ Θεὸς ὅτι χρήζω, φέρει διὰ τινος, ὥς περ τῷ Δανιὴλ ἐν τῷ λάκκῳ τῶν λεόντων διὰ Ἀββακοῦ τοῦ Προφήτου.

6. Εἰ δὲ ἔχω ὅθεν πορίσωμαι τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν, οἷον ἀργύριον μικρὸν ἢ ὀβολούς, καὶ οὐκ ἐκβάλλω φειδόμενος τῶν ὀβολῶν, ἀλλὰ περιμένω ἵνα φέρῃ μοί τις τὴν χρεῖαν μου δωρεάν, τότε κοινωνὸς γίνομαι Ἰουδα τοῦ Ἰσκαριώτου, ὃς τις ἀφῆκε τὴν Χάριν τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ, καὶ ἔδραμε πρὸς τὴν ἐπιθυμίαντ ἧς φιλαργυρίας.

7. Ἦκουσαμεν περὶ ἐνδεοῦς ἀδελφοῦ καὶ χορήγοντος, ὅτι εἰσενεγκόντος αὐτῷ τινος τῶν βρωμάτων τὴν χρεῖαν, μετὰ τοῦτο εἰ ἔτυχε καὶ ἄλλον ἐνεγκεῖν τι, οὐκ ἔδέχετο, αὐτῷ λέγων· ἤδη διέθρεψέ με ὁ Κύριός μου, καὶ ἀρκεῖ μοι.

8. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Φορτᾶς· εἰ θέλῃ με ὁ Θεὸς ζῆν, οἶδε πῶς οἰκονομήσει με· εἰ δὲ οὐ θέλῃ, ἵνα τί μοι τὸ ζῆν; οὐ γὰρ παρὰ πάντων ἐδέχετο, καὶ τοι κληήρης ὢν· ἔλεγε δέ· ἐὰν προσφέρῃ μοί τις τίποτε, καὶ οὐχὶ διὰ τὸν Θεόν, ἀλλὰ διὰ τὴν καθήκον ἀνθρώπινον, εἰ λάβω αὐτό, ἀδικῶ τὸν προσενεγκόντα, οὔτε γὰρ ἔχω τι ἀντιδοῦναι αὐτῷ, οὔτε παρὰ τῷ Θεῷ λαμβάνω μισθόν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΚΑΠΟΤΕ ἦλθεν εἰς τὴν Ραϊθὼ ἓνας πλούσιος ἄνθρωπος ἀπὸ ξένον μέρος. Οὗτος λοιπὸν προσέφερεν εἰς τοὺς Μοναχοὺς ὡς ἐκδήλωσιν ἀγάπης ἀπὸ ἑνα νόμισμα. Ἐπίσης ἔστειλε καὶ εἰς ἓνα Ἑσυχαστήν, πὺ ἐκάθητο μόνος του εἰς ἀπομεμακρυσμένον κελίον, ἓνα νόμισμα.

Τὴν νύκτα ἐκείνην, πὺ ἔλαβε τὸ νόμισμα ὁ Ἑσυχαστής, βλέπει ἐν ὁράματι ἓνα χωράφι γεμᾶτο ἀγκάθια· ἤκουσε δὲ καὶ κάποιον, πὺ τοῦ ἔλεγεν· «Ἐβγα τώρα, διὰ νὰ θερίσῃς τὸ χωράφι αὐτοῦ, πὺ σοῦ ἔδωσε τὸ φιλοδώρημα».

2. Μόλις ἐξημέρωσε, στέλλει ὁ Ἑσυχαστής καὶ καλεῖ πλησίον του αὐτὸν τὸν φιλόχριστον, πὺ τοῦ ἀπέστειλε τὸ νόμισμα τῆς ἀγάπης. Ὅταν ἦλθε, τοῦ ἐπιστρέφει μὲ εὐγένειαν τὸ νόμισμα καὶ τοῦ λέγει:

— Πάρε, ἀδελφέ μου, ὅπισω τὸ νόμισμα· διότι δὲν ἡμπορῶ νὰ θερίσω ξένα ἀγκάθια. Εἶθε νὰ ἡμπορέσω νὰ ξερριζώσω τὰ ἰδικὰ μου.

3. Ἐνας σεβαστὸς γέρον Ἀσκητής, εἶπε τὰ ἐξῆς σχετικῶς μὲ τοὺς Ἀσκητάς: Οἱ Ἀσκηταί, πὺ ἔχουν πλέον τελειοποιηθῇ κατὰ Χριστόν, δὲν δέχονται εὐκολα δωρεὰς ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι οἱ Ἀσκηταί, πὺ εὐρίσκονται ἀκόμη εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς μεσότητος, καὶ αὐτοὶ ἀκόμη δὲν ζητοῦν ποτὲ ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς· ἐὰν δὲ εὐρεθῇ κάποιος καὶ μόνος του προσφέρῃ κάτι, τὸ δέχονται ὡς νὰ τὸ ἔχῃ στείλει ὁ Θεός. Ἐὰν πάλιν εἶναι ἓνας Ἀσκητής ἀσθενής καὶ δὲν δύναται νὰ ἐργασθῇ, ἄς ζητήσῃ ἀπὸ τοὺς δυναμένους νὰ προσφέρουν τὰ πράγματα, πὺ ἔχει ἀνάγκην, μὲ πολλὴν ταπεινώσιν, κατηγορῶν πάντοτε τὸν ἑαυτὸν του διὰ τὴν ἀνάγκην, εἰς τὴν ὁποίαν περιῆλθεν.

4. Ὁ Ἀββᾶς Μακάριος εἶπε τὰ ἐξῆς ὠφέλιμα διδάγματα. Ἐὰν ἔχω ἓνα πρᾶγμα καὶ εἶναι ἀρκετὸν διὰ νὰ καλύψῃ τὰς ἀνάγκας μου, μοῦ προσφέρει δὲ κάποιος καὶ ἄλλο, δὲν θὰ τὸ δεχθῶ, ὅταν μάλιστα ἐκεῖνος πὺ μοῦ τὸ προσφέρει εἶναι κοσμικός· ἢ ἀποδοχὴ τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ, τοῦ ὁποίου δὲν ἔχω ἄμεσον ἀνάγκην, εἶμαι βέβαιος, ὅτι εἶναι διαβολικὴ ἐνέργεια.

5. Ἐὰν ὅμως ἔχω ἀνάγκην ἀπὸ ἓνα πρᾶγμα καὶ μὲ τὸν λογισμόν μου τὸ ἐπιζητήσω μίαν καὶ δύο φορές, τότε εἶμαι βέβαιος, ὅτι ὁ Θεός, πὺ γνωρίζει τὴν ἀνάγκην μου αὐτήν, θὰ μοῦ τὸ ἀποστείλῃ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου, ὅπως ἀκριβῶς ἱκανοποίησε τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Δανιὴλ εἰς

τὸν λάκκον τῶν λεόντων, διὰ μέσου τοῦ Προφήτου Ἀββακούμ (').

6. Ἐὰν ὁμως ἔχω χρήματα διὰ νὰ ἀγοράσω τὰ εἶδη αὐτά, τὰ ὅποια χρειάζομαι, καὶ δὲν τὸ κάμω, διότι λυποῦμαι νὰ τὰ ἐξοδεύσω καὶ περιμένω νὰ μοῦ τὰ προσφέρουν δωρεάν, τότε ὁμοιάζω μὲ τὸν Ἰούδαν τὸν Ἰσκαριώτην, ποὺ ἄφησε τὴν Χάριν τοῦ Ἀποστόλου, ποὺ τοῦ προσέφερεν ὁ Κύριος, καὶ ἔτρεξε νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν ἁμαρτωλὴν ἐπιθυμίαν τῆς φιλαργυρίας.

7. Ἐπληροφορήθημεν δι' ἓνα πάμπτωχον Μοναχὸν τὸ ἐξῆς. Οὗτος εἶχεν ἀνάγκην καὶ ἔζη ἀπὸ ἐλεημοσύνης. Ὅταν λοιπὸν κάποιος τοῦ ἔφερε τὴν ἀπαιτουμένην τροφὴν διὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, κατόπιν δὲ ἤρχετο καὶ ἄλλος καὶ τοῦ ἔφερε κάτι, δὲν ἐδέχετο τὴν δευτέραν αὐτὴν ἐλεημοσύνην, καίτοι εἶχεν ἀνάγκας διὰ τὰς ἄλλας ἡμέρας, καὶ ἔλεγεν εἰς τὸν δεύτερον ἐπισκέπτην του :

— Σὲ εὐχαριστῶ· ἀλλὰ δὲν θὰ δεχθῶ τὴν προσφορὰν σου, διότι ὁ Κύριος μὲ ἔθρεψε διὰ σήμερον· καὶ αὐτὸ μοῦ εἶναι ἀρκετόν.

8. Ἐνας ἄλλος ἅγιος Ἀσκητής, ὁ Ἀββᾶς Φορτᾶς, ἔλεγε τὰ ἐξῆς ἀξιομνημόνευτα :

— Ἐὰν ὁ Θεὸς θέλῃ νὰ ζῶ, γνωρίζει καλὰ πῶς νὰ μὲ ἐξοικονομήσῃ· ἐὰν πάλιν δὲν εἶναι θέλημά Του νὰ ζῶ, τί ἀποτέλεσμα θὰ φέρουν αἱ προσωπικαὶ μου φροντίδες;

Αὐτὸς λοιπόν, καίτοι ἦτο κλινήρης, ἐν τούτοις δὲν ἐδέχετο ἀπὸ ὅλους βοήθειαν. Ἐδικαιολόγει δὲ τὴν ἄρνησίν του αὐτὴν ὡς ἐξῆς : Ἐὰν μοῦ προσφέρῃ ἓνας ἄνθρωπος μίαν βοήθειαν, συναισθανόμενος μίαν ὑποχρέωσιν ἀπέναντί μου καὶ δὲν τὸ κάμει αὐτὸ διὰ τὸν Θεὸν καὶ μόνον, τελείως ἀπροσωπολήπτως, δὲν ἡμπορῶ νὰ τὴν δεχθῶ, διότι θὰ ἀδικήσω αὐτόν, ποὺ μοῦ τὴν προσέφερε. Καὶ θὰ τὸν ἀδικήσω, διότι δὲν δύναμαι νὰ τὴν ἀνταποδώσω· ἀλλὰ οὔτε καὶ ἀπὸ τὸν Θεὸν λαμβάνω τὸν μισθὸν τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς ἐγκαρτερήσεως.

Β'. Παλλαδίου

ΕΘΕΑΣΑΜΕΘΑ τὸν μέγαν Ἀσκητὴν Βησσαρίωνα, ὃς πάνυ πρῶτος ὢν, μεγάλην εἶχε κατάνυξιν. Καθημένων δὲ ἡμῶν καὶ ὁμιλούντων καὶ διδασκομένων ὑπ' αὐτοῦ τὰ ψυχωφελῆ καὶ σωτήρια, εἰσῆλθε πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀββᾶς Μίλης, καὶ ἀσπασάμενος τὸν Γέροντα, ἔφη· ὁ δεῖνα, ὁ διακονητὴς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ συνεχῶς ἐπισκεπτόμενος ἡμᾶς, τέθνηκεν· ἀλλ' ὡς περ ἐπὶ τῆς ζωῆς αὐτοῦ καλῶς διώκει τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, οὕτω καὶ ἐν τῷ θανάτῳ κάλλιον αὐτὰ διώκησε· κατέλιπε γὰρ τὰ προάστεια αὐτοῦ τῷ γυναικίῳ Μοναστηρίῳ, ὅπερ ὠκοδόμησεν Ἡλίας ὁ Ἀσκητής, συνάξας ἐν αὐτῷ ἀσκητρίας τριακοσίας.

1) «Καὶ εἶπεν ὁ Ἀγγελος Κυρίου τῷ Ἀμβακούμ· ἀπένεγκε τὸ ἄριστον, ὃ ἔχεις, εἰς Βαβυλῶνα τῷ Δανιὴλ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων...» (Δαν. ιβ', 34).

2. Ἀκούσας δὲ ὁ Γέρων ἤρξατο θρηνεῖν καὶ τύπτειν τὸ ἑαυτοῦ πρόσωπον λέγων· οὐαὶ μοι τῷ ἁμαρτωλῷ! ἔχαροποίησε τὸν διάβολον, βλάψας οὐ μετρίως τὰς Ἀσκητρίδας, καὶ ἀπώλεσε τὸν μισθὸν αὐτοῦ, καὶ λέγεις καλῶς διώκησεν; ἡμῶν δὲ ἀμφοισθητούντων καὶ λεγόντων, καὶ πῶς οὐ πλείονα μᾶλλον μισθὸν ἔχει ἐν τῷ ἐπικουρῆσαι ταῖς Ἀσκητρίδαίς ταῖς τῷ Χριστῷ νυμφευσαμέναις, καὶ Αὐτῷ μόνῳ δουλεύουσαι; εἶπεν ὁ Γέρων· πιστεῖσάτέ μοι, τέκνα, ὅτι καὶ γὰρ τοιοῦτον ἔπαθον.

3. Θεασάμενος γὰρ τὸν Ἀββᾶν Γεράσιμον, περὶ οὗ καὶ ἐν τῷ Βίῳ τοῦ Μεγάλου Εὐθυμίου ἐμφέρεται, καὶ ἀνελθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ εὐξάμενος, εἶτα ὑποστρέψας, ὧν εἰκοσιπέντε ἐτῶν, ὡς ἤκουσα περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, καὶ πῶς ὁ λέων εἰς τὸν τάφον αὐτοῦ ὠρνούμενος ἐτελεύτησεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἐπλήγην τὴν καρδίαν τῷ πρὸς Θεὸν ἔρωτι, καὶ εὐθὺς διεσκόρπισα πάντα τὰ ὑπάρχοντά μοι, μηδὲν ἄλλο ἑάσας, εἰ μὴ προάστειον ἐν, λόγῳ τῶν Ἀσκητιῶν τῆς μεγάλης Μονῆς τῆς οὐσῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

4. Καὶ ἀπῆλθον καὶ ἀνενέμην τῷ Ἀββᾷ Ἰσιδώρῳ τῷ Πηλουσιώτῃ λέγων· Ἀββᾶ, βούλομαι, Θεοῦ θέλοντος, ἀποτάξασθαι, καὶ τὰ πάντα μου ἐσκόρπισα· εἶσα δὲ προάστειον ἐν λόγῳ τῶν Ἀσκητιῶν, ὃ ἐπιζητεῖ ἀγοράσαι ὁ ἡγεμὼν Αὐγουστάλιος διδούς μοι ὑπὲρ τιμῆς χρυσίου λίτρας ἑβδομήκοντα· δώσω οὖν αὐτῷ, ἢ οὐ; καὶ εἶπέ μοι ὁ Γέρων· ἐὰν ᾗ ἄξιον λιτρῶν ἑβδομήκοντα, δὸς αὐτὸ εἰς πενήκοντα, καὶ λαβὼν τὸ χρυσίον πάρεσχε ταῖς Ἀσκητρίδαίς, καὶ πλείονα μισθὸν ἔχεις· εἰ δὲ δώσεις αὐταῖς τὸ προάστειον, εἰς πολλὴν ταραχὴν καὶ περισπασμούς, τάχα δὲ καὶ εἰς βόθρους πορνείας ἐμβάλλεις αὐτάς.

5. Ἐγὼ δὲ οὐκ ἐπέισθην τῷ Γέροντι, ἀλλ' ὑποστρέψας ἐποίησα λίβελλον τὴν δωρεὰν ἐγγράφως ἐκθίμενος, καὶ ἰδιοχείρῳ ὑπογραφῇ πιστωσάμενος, παρόντος καὶ τοῦ Πάπα Ἀλεξανδρείας σὺν τῷ κλήρῳ παντί, καὶ τοῦ ἡγεμόνος, καὶ συμμαρτυρούντων τῇ δωρεᾷ· δούς τε ταῖς Μοναστηρίαις τὸν χάρτην, εὐθὺς ἐξῆλθον εἰς σκήτιν.

6. Καὶ διελθόντων μηνῶν δεκαῆξ, θεωρῶ κατ' ὄναρ ὅτι εὗρέθην εἰς Βηθλεὲμ ἱστάμενος, ἀτενίσας δὲ εἰς τὸ Ἱερατεῖον, εἶδον αὐτὸ πεπληρωμένον θαυμαστοῦ τινος καὶ ἀρδρήτου φωτός, καὶ ἄνδρας τινὰς ἱεροπρεπεῖς ψάλλοντας, καὶ γυναῖκα πορφυρὰ περιβεβλημένην, ἥς τὸ κάλλος ἀμήχανον ἱστορηθῆναι.

7. Καταπλαγείς οὖν καὶ γενόμενος ἔμβορος ἐκ τῆς φορικτῆς ἐκείνης δράσεως, ἤθελον ὑποχωρῆσαι, εἰς δὲ τῶν ἱεροπρεπῶν ἐκείνων ἀνδρῶν, ὁ τῶν ἄλλων διαφορώτερος, ἐξελθὼν πρὸς με, λέγει μοι αὐστηρῶς τῇ φωνῇ καὶ βλοσυρῷ τῷ ὄμματι· Εἰπέ, Εὐστάθιε, τοῦτο γὰρ εἶχον τὸ κοσμικὸν ὄνομα, τί βούλει ἀπολογήσασθαι περὶ τῶν Ἀσκητιῶν, ὅτι ἂν ἥς ἡμέρας δέδωκας αὐταῖς τὸ προάστειον, παρώρισαν τὸν Κύριον; ἄρτι σε θανατώσω, εἰ μὴ εὐθὺς διορθώσης ὅπερ ἐσφάλης.

8. Ἐγὼ δὲ σύντρομος ἀπεκρίθην αὐτῷ· Κύριε, ἐγὼ πρὸς τὸ ἀναπαῦσαι αὐτάς δέδωκα τὸ προάστειον σὺν τοῖς δούλοις καὶ τοῖς ζευγέσι τῶν βοῶν, οὐχὶ πρὸς τὸ παροργίσαι τὸν Θεόν.

9. Ἀνοίξασα δὲ τὸ ἅγιον αὐτῆς στόμα ἡ πορφυροφοροῦσα λέγει μοι ἰσαρῶς τῇ φωνῇ· ἀπεδεξάμεθά σου τὴν προαίρεσιν, τέκνον, ἀλλ' εὐρὼν ἐκ τούτου νομὴν ὁ διάβολος, ὁ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους πολέμιος, ἔτρωσεν αὐτῶν σὺν ταῖς ψυχαῖς καὶ τὰ σώματα· ἡδύνατο δὲ ὁ προνοητὴς αὐτῶν Θεὸς ποταμοὺς ὅλους χρυσίου κατενέγκαι καὶ δοῦναι αὐταῖς, ἀλλ' οὐ συμφέρει· οἱ γὰρ ἀποταξάμενοι τῷ κόσμῳ διὰ τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ καὶ πολλῇ ταπεινοφροσύνῃ καὶ πτωχεῖᾳ ὀφείλουσιν ἀπερισπάστως προσεδρεύειν τῷ Θεῷ, καὶ οὐχὶ ἐν σπατάλῃ καὶ κενοδοξίᾳ καὶ πλούτῳ.

10. Καὶ ἐκτείνασα τὴν χεῖρα αὐτῆς, καὶ δεικνύουσά μοι ἐκείνον τὸν πρὸ αὐτῆς καὶ λαλήσαντα, εἶπεν· οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, ὁ τῶν Μοναχῶν καθηγητής, καὶ οἱ θέλοντες σὺν αὐτῷ εἶναι ὀφείλουσι τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ μιμεῖσθαι· πάλιν οὖν λέγει μοι· ἀπελθε, διόρθωσαί σου τὸ σφάλμα, ἔχων καὶ με συνερ-

γοῦσάν σοι· εἶτα φησὶ πρὸς τὸν Πρόδρομον ἀπιδούσα· Βαπτιστά, σφράγισον τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ἵνα μὴ δόξῃ φάντασμα εἶναι τὰ ῥηθέντα αὐτῷ· ὁ δὲ ἐκτείνας τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα ἐσφράγισέ μου τὴν καρδίαν.

11. Καὶ εὐθὺς ἦλθον εἰς ἑαυτόν, καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ λαβὼν τὴν ῥάβδον μου, καὶ ὀλίγους ἄρτους διὰ τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ, ἀπῆλθον πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἰσιδώρον, καὶ διηγησάμην αὐτῷ τὴν ὁπτασίαν, καὶ λέγει μοι· οὐκ οἶδας ὅτι τὰ προάστεια φιλοκαλοῦνται, ἤτοι γεωργίας δέονται, καὶ ἐν ἄνδρες εἰσέρχωνται πρὸς τὰς Ἀσκητρίδας, οὐκ ἔξ ὃ διάβολος οὔτε ἐκείνας οὔτε τοὺς ἄνδρας ἀπλήκτους; εἰ ξένον παντάσῃ Μοναχοῖς τὸ ἐν γητίνους περισπᾶσθαι, πολλῷ μᾶλλον γυναιξί.

12. Λαβὼν οὖν τὸν Γέροντα, ἀπῆλθον πρὸς τὰς Ἀσκητρίδας· καὶ ὡς εἰσῆλθομεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἠϋξάμεθα, προσεκαλεσάμεθα τὰς Γραῦς, καὶ ἐλέγομεν αὐταῖς· τί ποιοῦμεν; ὅτι ὁ βασιλικὸς ἔρχεται πρὸς τὸ ἄραι τὸ προάστειον, καὶ ποιῆσαι αὐτῷ Πατριαρχικόν; αἱ δὲ εἶπον· ὡς ἐπίστασθε, ὅτι καλόν ἐστι καὶ συμφέρον, οὕτω κελεύσατε καὶ ποιήσομεν.

13. Λέγω αὐταῖς· ἐγὼ πρὸς βασιλικὸν οὐ δύναμαι ἀντιβῆναι· εἰ οὖν θέλετε, πρὶν ἐκεῖνος ἔλθῃ, πωλήσωμεν αὐτὸ τῷ ἄρχοντι καὶ τὸ χρῆμα λάβετε ὑμεῖς· ἐκεῖνος δὲ ποιησάτω μετὰ τοῦ βασιλικοῦ ὡς βούλεται· ἀπεκριθῆσαν ἐκεῖναι· καλῶς εἶπατε, γενέσθω.

14. Εὐθύς οὖν ἀπελθὼν πέπρακα τοῦτο εἰς ἐξήκοντα λίτρας τῷ Αὐγουσταλίῳ, ἔλευθερώσας καὶ τὰ ἀνδράποδα· καὶ λιβὼν τὸ χυσίον καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὸ τῶν Ἀσκητιῶν Μοναστήριον, ἔβηκα αὐτὸ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ σὺν τῷ Ἀββᾷ Ἰσιδώρῳ συνταξάμενοι αὐταῖς, ἐξῆλθομεν.

15. Καὶ λέγω τῷ Γέροντι· παρ' ὀλίγον ἂν ἀπωλόμην, Πάτερ· καλῶς εἶπον οἱ Πατέρες, εἰς γυναικας μὴ ποιήσης ἐλεημοσύνην· καὶ εἶπέ μοι ὁ Γέρον· μὴ οὕτω λέγε, τέκνον, ἐπεὶ ἁμαρτάνεις· ἀλήθειαν δὲ λέγω σοι, ὅτι ὁ ἔχων καὶ θέλων ποιῆσαι μισθόν, εἰς Ἀσκητρίδας μᾶλλον ποιησάτω· ὁ γὰρ ποιῶν εἰς αὐτάς ἔλεος, ὑπὲρ τοὺς τυφλοὺς καὶ λεπροὺς καὶ χωλοὺς καὶ λελωρημένους, πλείω κατὰ Θεὸν μισθὸν ἔχει, ὅτι καὶ αὗται ἀσθενέστερον μέρος οὔσαι τοῦ κοινοῦ σώματος, διὰ τὸν Θεὸν ἀπετάξαντο καὶ πτωχεύουσι, καὶ οὐ δύνανται ἐξελθεῖν, ὡς ἡμεῖς, πωλήσαντες τὸ ἐργόχειρον αὐτῶν, οὐδὲ διακονῆσαι ἑαυταῖς ἰσχύουσιν ἢ ὅλους ἐξελθεῖν τῆς Μονῆς.

16. Εἰ γάρ τις ἐξ αὐτῶν μόνον τοῦ πτωλῶνός τοῦ Μοναστηρίου ἐξέλθῃ, εὐθύς, ὡς περ ἐλάφου φανεώσης, πάντες οἱ θηρευταὶ τῶν κακῶν εἰς αὐτὴν σκοπεύουσι, καὶ πάντοθεν τοξεύειν ἐπιχειροῦσι· κἂν συμβῇ αὐτὴν μὴ τρωθῆναι, ὅπερ δυσχερές ἐστι καὶ σχεδὸν ἀδύνατον, ἀλλὰ γε διὰ τοὺς εἰς αὐτὴν τιτρωσκομένους οὐκ ὀλίγη ζημία παρακολουθεῖ· εἰ δὲ καὶ αὐτὴ τρωθεῖσα ἐν καιρίῳ τοῦ σώματος διαφύγῃ τὰς χεῖρας τῶν θηρευτῶν, οὐδὲν ἔλαττον κινδυνεύει· κἂν γὰρ τὸ βέλος καταλιπούσα ἀπέλθῃ, ἥτοι τὸ πρόσωπον εἰς ὃ ἐπὶ τῇ ἀπροσεξίᾳ ἐτρώθῃ, ὑπὸ γούν τοῦ τραύματος διαφθείρεται, καὶ μάλιστα εἰ ἀνεπιμέλητον εἶσθαι αὐτό, ὡς τε καὶ πρόσοξέσαι, καὶ σαπῆναι κατὰ τὴν τοῦ Προφήτου φωνήν.

17. Διὰ ταῦτα, ὁ δυνάμενος ταῦτα εἰς διακονεῖν διὰ τὸν Θεόν, καὶ ἀπρωϊτοὺς αὐτάς ποιεῖν, ἐκατονταπλασίονα τὸν μισθὸν παρὰ Θεοῦ λήψεται, ὑπὲρ τὸν ἄλλους πένητας καὶ ἀσθενεῖς ἐλεοῦντα· ὁμοίως καὶ ὁ τοῖς Μοναχοῖς διακονῶν, τοῖς διὰ Θεὸν πενομένοις, μεγάλην καὶ ἀνυπερβλήτον ἔχει τὴν ἀντιμισθίαν ἄνωθεν· «ὁ δεχόμενος γάρ, φησι, προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου», καὶ τὰ ἐξῆς· καὶ πάλιν· «ὁς ἂν ποτίσῃ ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ».

18. Πλὴν προσέχειν ἄξιον καὶ οὐκ ἀδιαφόρως παρέχειν Μοναστηρίῳ, ἢ ἀνδρεῖῳ ἢ γυναικεῖῳ, τὰ εἰς περισπασμὸν καὶ φροντίδας καὶ ταραχὰς τοὺς κατὰ Θεὸν ζῆν βουλομένους ἐνάγοντα· οὕτω γὰρ οὐκ ὠφελὼν αὐτοὺς ἔσται, ἀλλὰ βλάπτων μᾶλλον καὶ τὰ μέγιστα ζημιῶν.

19. Ἄλλ' ὀφείλει ὁ θέλων τοῖς τοιούτοις διακονῆσαι καὶ ἀναπαῦσαι αὐτούς,

ἐκεῖνα διδόναι, ἃ πρὸς τὰ πνευματικὰ προσεδρίαν ἀπερίσπαστον αὐτοῖς προξενεῖ· οἷον σῖτον, ἢ ἄλευρον, ἢ ὄσπριον, ἢ κέρμα, ἢ ἱμάτιον, ἢ ἐρέαν, ἢ λινούν, ἢ τι τῶν τοιούτων, ὅσα ἐν χρεῖᾳ ὄντα ἀναγκαῖα αὐτοῖς ἀπόνως χορηγούμενα, αὖξει τὴν εἰς Θεὸν λατρείαν, τῆς εἰς Αὐτὸν σχολῆς καὶ μερίμνης μὴ ἀπείγοντα.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΚΑΠΟΤΕ συνέβη τὸ ἐξῆς περιστατικὸν μετὰ τὸν Μεγάλον Ἀσκητὴν Βησσαρίωνα, ὁ ὁποῖος ἦτο εἰς τὸ ἔπακρον ἡρεμος καὶ ἡσθάνετο μεγάλην κατάνυξιν.

Ἐκαθήμεθα καὶ συνωμιλούσαμεν, ἀκροώμενοι μετὰ σεβασμοῦ τὰς πολυτίμους καὶ ψυχαφελεῖς διδασκαλίας του. Ἐν τῷ μεταξὺ εἰσηλθὲν εἰς τὸ κελλίον ὁ Ἀββᾶς Μίλης καὶ ἀφοῦ ἐχαιρέτησε τὸν Γέροντα διὰ τοῦ ἐν Χριστῷ ἀσπασμοῦ, εἶπεν εἰς ἐπήκοον ὧν.

— Ὁ ἄνθρωπος, ποὺ τόσον προθύμως μᾶς ἐξυπηρετεῖ εἰς τὴν ἔρημον αὐτὴν καὶ μᾶς ἐπεσκέπτετο συχνά, ἀπέθανεν. Ἀλλ' ὅπως ἀκριβῶς, ἐφ' ὅσον ἔζη, ἐρρῦθμιζε καλῶς καὶ συμφώνως πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὰς ὑποθέσεις του, τοιουτοτρόπως καὶ κατὰ τὸν θάνατόν του τὰ ἐτακτοποίησεν ὅλα ἐπαινετῶς καὶ θεαρέστως. Οὕτω ὅλα τὰ κτήματά του, διὰ διαθήκης, τὰ ἄφησεν εἰς τὸ γυναικεῖον Μοναστήριον, ποὺ ἔκτισεν ὁ Ἀσκητὴς Ἥλίας, συγκεντρῶσας εἰς αὐτὸ περὶ τὰς τριακοσίας Ἀσκητρίδας.

2. Μόλις ἤκουσε τὴν εἶδησιν αὐτὴν ὁ Ἀσκητὴς Βησσαρίων ἤρχισε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ κτυπᾷ τὸ πρόσωπόν του. Θρηνηλογῶν δὲ ἔλεγεν:

— Ἀλλοίμονον εἰς ἐμὲ τὸν ἁμαρτωλὸν ποῖαν θλιβεράν εἶδησιν ἤκουσα! Ὁ καλὸς αὐτὸς ἄνθρωπος, ποὺ διέθεσε τὰ κτήματά του εἰς τὸ γυναικεῖον Μοναστήριον, ἔδωσε χαρὰν εἰς τὸν διάβολον, ἔβλαψε πάρα πολὺ τὰς Ἀσκητρίδας, ἔχασε μὲ τὴν ἐνέργειάν του αὐτὴν τὴν ἀξιομισθίαν τῶν ἔργων του, καὶ σὺ μοῦ λέγεις, ὅτι ἐτακτοποίησε καλῶς τὰς ὑποθέσεις του;

Ἀκούσαντες ἡμεῖς τοὺς λόγους αὐτοὺς τοῦ Γέροντος ἡμφεσβητούσαμεν τὰ λεχθέντα καὶ ἐλέγομεν:

— Γέροντα, σχεδὸν ὅλοι ἔχομεν μίαν ἀπορίαν· δὲν ἔχει μεγαλυτέραν ἀξίαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἢ βοήθεια πρὸς τὰς Ἀσκητρίδας, ποὺ ἐνυμφεύθησαν τὸν Χριστὸν καὶ μόνον Αὐτὸν λατρεύουν;

— Σᾶς διαβεβαιῶ, τέκνα μου, — εἶπεν ὁ Γέρον — ὅτι καὶ ἐγὼ ἔπαθον κάποτε τὸ ἴδιον ποὺ ἔπαθεν αὐτός. Καὶ ἰδοὺ συγκεκριμένως.

3. Εἶχον ἴδει τὸν Ἀββᾶν Γεράσιμον, περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται λόγος εἰς τὸν βίον τοῦ Μεγάλου Εὐθυμίου. Τότε, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀνῆλθον εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἀφοῦ προσεκύνησα, ἐπέστρεψα. Ἦμουν τότε εἴκοσι πέντε ἐτῶν. Μόλις λοιπὸν ἤκουσα περὶ τοῦ θαυμαστοῦ θανάτου του, ὁπότε, ὥς γνωστόν, ὁ λῆων τοῦ Ἀγίου, μὲ μελαγχολικοὺς βρυχηθμοὺς ἀπέθανεν ἐπάνω εἰς τὸν τάφον τοῦ Ἀγίου, ἡσθάνθη εἰς τὴν καρδίαν μου τὴν νύξιν τοῦ θείου ἔρωτος. Ἀμέσως ἐσκόρπισα ὅλην τὴν περιουσίαν μου καὶ δὲν ἄφησα τίποτε, παρὰ ἓνα

κτῆμα μόνον, τὸ ὅποιον διέθεσα εἰς τὴν μεγάλην Μονὴν τῶν Ἀσκητριῶν, πού εὗρίσκεται πλησίον τῆς Ἀλεξανδρείας.

4. Μετὰ ταῦτα ἀνεχώρησα καὶ συνήντησα τὸν Ἀββᾶν Ἰσίδωρον τὸν Πηλουσιώτην εἰς τὸν ὅποιον εἶπον :

— Ἀββᾶ Ἰσίδωρε, θέλω, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, νὰ φύγω ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἐμοίρασα εἰς τοὺς πτωχοὺς τὰ πράγματά μου· ἄφησα μονάχα ἓνα μεγάλο ἀγρόκτημα, τὸ ὅποιον ὑπεσχέθην εἰς τὰς Ἀσκητρίας τοῦ τόπου. Τὸ ἀγρόκτημα αὐτὸ μοῦ τὸ ζητεῖ νὰ τὸ ἀγοράσῃ ὁ ἡγεμὼν Αὐγουστάλιος. Μοῦ προσφέρει μάλιστα ὡς τιμὴν ἑβδομήκοντα λίτρας χρυσοῦ. Τί μὲ συμβουλευεῖς λοιπόν, νὰ τὸ δώσω εἰς αὐτὸν ἢ ὄχι;

— Ἐὰν ἡ ἀξία τοῦ ἀγροκτήματος — μοῦ ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς Ἰσίδωρος — εἶναι πράγματι ἑβδομήκοντα λίτραι χρυσοῦ, νὰ τὸ πωλήσῃς πεντήκοντα καὶ νὰ προσφέρῃς τὰ χρήματα εἰς τὰς Ἀσκητρίας. Μὲ τὴν ἐλεημοσύνην αὐτὴν ὁ μισθός σου θὰ εἶναι μεγαλύτερος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Διότι, ἐὰν τοὺς δώσῃς τὸ ἀγρόκτημα, θὰ γίνῃς ἀφορμὴ νὰ περιπλακοῦν αἱ Ἀσκήτραι εἰς κοσμικοὺς θορύβους καὶ περισπασμοὺς εἰς βάρος τῆς ἀσκήσεώς των· ἴσως μάλιστα διανοίξῃς καὶ βόθρους πορνείας, διὰ νὰ ἐμπέσουν εἰς αὐτοὺς, ἐφ' ὅσον θὰ εἶναι ὑποχρεωμένοι, διὰ τὴν περιποίησιν τοῦ κτήματος, νὰ συναναστρέφωνται μὲ κοσμικοὺς.

5. Αὐτὰ μοῦ εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰσίδωρος· ἐγὼ ὅμως δὲν τὸν ἤκουσα. Ἐπέστρεψα εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν καὶ συνέταξα δωρητήριον συμβόλαιον, τὸ ὅποιον ἐπεκύρωσα μὲ τὴν ὑπογραφὴν μου. Εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ συμβολαίου παρίσταντο ὡς μάρτυρες ὁ Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας μὲ ὄλους τοὺς Κληρικοὺς του, ὅπως ἐπίσης καὶ ὁ διοικητὴς τῆς πόλεως.

Ἀφοῦ δὲ παρέδωκα τὸ δωρητήριον συμβόλαιον εἰς τὰς Μοναχάς, ἀνεχώρησα πλεόν ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ ἐνεκλείσθην εἰς τὴν σκήτην.

6. Μετὰ δέκα ἕξ μῆνας, ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεώς μου εἰς τὴν σκήτην, βλέπω ἓνα τρομακτικὸν ἀποκαλυπτικὸν ὄνειρον. Εὗρέθην ἔξωφρα εἰς τὸν ἱστορικὸν χώρον τῆς Βηθλεέμ. Εἶδον τότε τὸν Ἱερὸν Ναὸν πλημμυρισμένον ἀπὸ ἓνα ὀλόλαμπρον καὶ ἀπερίγραπτον φῶς. Μέσα εἰς αὐτὴν τὴν πλήμμυραν τοῦ φωτὸς ἐστέκοντο μερικοὶ σοβαροὶ ἄνδρες, μὲ ἱεροπρέπειαν, καὶ ἔψαλλον διαφόρους ὕμνους. Τὸ κέντρον ὅμως τῆς θαυμασίας αὐτῆς σκηνῆς κατεῖχε μία ὡραιότατη γυνή, πού ἦτο ἐνδεδυμένη μὲ ἐρυθρᾶν αὐτοκρατορικὴν ἐνδυμασίαν. Ἡ ὡραιότης τῆς ἦτο ἀδύνατον νὰ περιγραφῇ. Μία ὡραιότης σεμνή, ὑπερκοσμία, θεία, χωρὶς καμμίαν ὕλικὴν βαρύτητα.

7. Ἐγὼ ἐξεπλάγην ἀπὸ τὸ θέαμα αὐτὸ καὶ ἤρχισα, ἀπὸ φόβον, νὰ ἀπομακρύνωμαι. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην μὲ πλησιάζει ἓνας ἀπὸ τοὺς ἱεροπρεπεῖς ἐκείνους ἄνδρας, ὁ πλεόν ἐπιβλητικὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους, καὶ ἀφοῦ μὲ ἐκοίταξε κάπως συνωφρυσμένος, μοῦ εἶπε μὲ αὐστηρότητα.

— Εἰπέ μου, Εὐστάθιε, (αὐτὸ ἦτο τὸ κοσμικόν μου ὄνομα) τί

σκέπτεσαι νὰ ἀπολογηθῇς εἰς τὸν Θεόν; Διότι ἀπὸ τότε ποὺ ἐχάρισες τὸ ἀγρόκτημα εἰς τὰς Ἀσκητρίας, αὐταὶ παρώργισαν τὸν Θεόν! Ἡ ἀπόφασίς εἶναι νὰ σὲ θανατώσω, ἐὰν δὲν ἐπανορθώσης ἀμέσως τὸ σφάλμα σου!

8. Τρομαγμένος ἀπὸ τὴν κατηγορηματικὴν αὐτὴν δήλωσιν ἐτόλμησα νὰ ἀπολογηθῶ.

— Κύριέ μου, ἐγὼ διὰ νὰ ἀναπαύσω τὰς Μοναχὰς αὐτάς, τοὺς ἐχάρισα τὸ ἀγρόκτημα, μαζὶ μὲ τοὺς δούλους, τὰ ζεύγη τῶν βοδιῶν καὶ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα ἐφόδια· δὲν προσέφερα τὸν ὑλικὸν αὐτὸν θησανυρόν, διὰ νὰ παροργίσω τὸν Θεόν.

9. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ παρεμβαίνει ἡ παρισταμένη βασίλισσα, ποὺ ἐφόρει τὴν πορφύραν, καὶ μὲ γλυκεῖαν φωνὴν μοῦ λέγει:

— Τέκνον μου, ἡ ψυχικὴ σου διάθεσις ἦτο καλὴ καὶ δι' αὐτὸ μετὰ χαρᾶς τὴν προσεδέχθημεν· ὁ ἐχθρὸς ὅμως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὁ διάβολος, εὐρῆκεν εὐκαιρίαν ἀπὸ τὴν δωρεὰν αὐτὴν καὶ ἐπλήγωσε μαζὶ μὲ τὰς ψυχὰς των καὶ τὰ σώματά των ἀκόμῃ. Μήπως δὲν ἤμποροῦσεν ὁ Θεός, ποὺ προνοεῖ δι' αὐτάς, ὅπως καὶ δι' ὅλα τὰ πλάσματα Του, νὰ ἀναβλύσῃ ποταμοὺς ὀλοκλήρους χρυσοῦ καὶ νὰ τὸν δώσῃ εἰς αὐτάς; Αὐτὸ ὅμως δὲν θὰ ἦτο πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ψυχῆς των! Καὶ τοῦτο, διότι αὐτοὶ ποὺ ἐγκατέλειψαν τὸν κόσμον, διὰ νὰ κληρονομήσουν τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἔχουν ὑποχρέωσιν νὰ παραμένουν ἀπερίσπαστοι ἀπὸ κάθε βιοτικὴν μέριμναν, καὶ νὰ εἶναι διαρκῶς ἡνωμένοι μὲ τὸν Θεόν, διερχόμενοι τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς των μὲ σκληρογωγίαν, μὲ μόχθον, μὲ πολλὴν ταπεινοφροσύνην καὶ πτωχείαν· δὲν πρέπει νὰ περνοῦν μὲ ὑπερηφάνειαν, μὲ σπατάλην, μὲ πλοῦτη.

10. Λέγουσα αὐτὰ πρὸς ἐμὲ ἡ βασίλισσα ὕψωσε τὴν χεῖρα της καὶ μοῦ ἔδειξεν ἐκεῖνον, ποὺ μοῦ ὠμίλει πρὸ αὐτῆς.

— Αὐτὸς εἶναι—συνέχισεν ὁμιλοῦσα— ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, ὁ καθηγητὴς τῶν Μοναχῶν. Αὐτοὶ λοιπὸν ποὺ θέλουν νὰ εὐρίσκωνται μαζὶ τοῦ εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἔχουν ὑποχρέωσιν νὰ μιμηθοῦν τὰς ἀρετάς του. Πήγαινε λοιπὸν τώρα νὰ διορθώσῃς τὸ σφάλμα σου. Θὰ σὲ βοηθήσω καὶ ἐγὼ εἰς τὴν προσπάθειάν σου.

Ἀπευθυνομένη δὲ πρὸς τὸν Πρόδρομον τοῦ λέγει:

— Βαπτιστὰ τοῦ Κυρίου, σφράγισέ του τὴν καρδίαν, διὰ νὰ μὴ νομίσῃ, ὅτι αὐτά, ποὺ βλέπει καὶ ἀκούει, εἶναι φαντασία ἢ ὄνειρον.

Πράγματι λοιπὸν ὁ Πρόδρομος ἤπλωσε τὴν δεξιάν του χεῖρα καὶ μοῦ ἐσφράγισε μὲ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ τὴν καρδίαν μου.

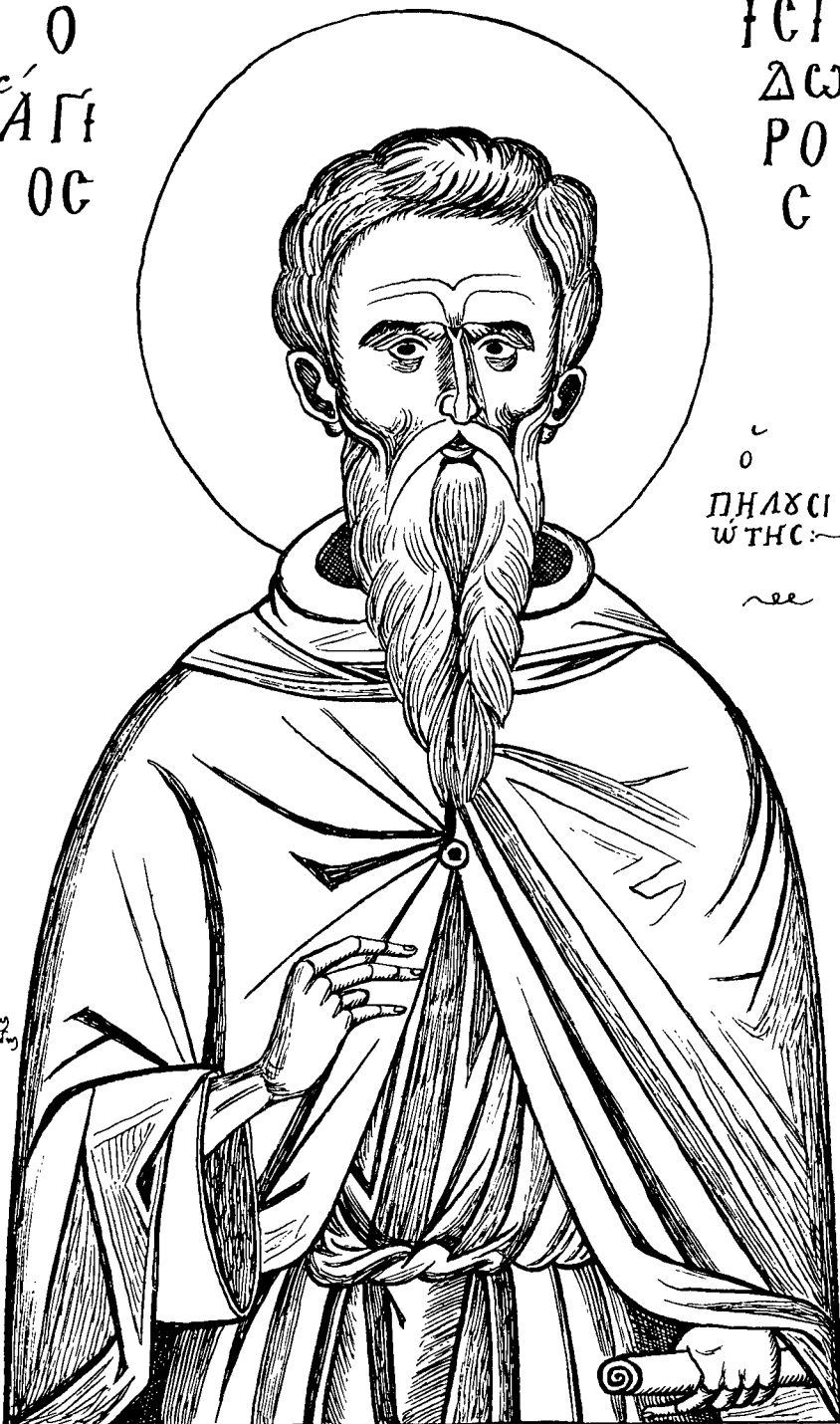
11. Ἀμέσως τότε συνῆλθα ἀπὸ αὐτά, ποὺ ἔβλεπα· ἐκείνην δὲ ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ἐπῆρα τὸ ραβδί μου καὶ ὀλίγους ἄρτους, διότι ὁ δρόμος ἦτο μακρινός, καὶ ἐπῆγα νὰ συναντήσω τὸν Ἀββᾶν Ἰσιδώρον. Ἀφοῦ τὸν συνήντησα, τοῦ διηγῆθην λεπτομερῶς τὴν φοβερὰν ὄπτασίαν. Ὁ Ἀββᾶς Ἰσιδώρος μὲ ἤκουσε μὲ μεγάλην προσοχὴν καὶ μοῦ λέγει μὲ ἡρεμίαν.

ο
ΑΓΓ
ΟC

ΙCΙ
ΔΩ
ΡΟ
C

ο
ΠΗΛCΙ
ΩΤΗC
~

Βίλλυ
Χοφίτς
63.

— Δὲν γνωρίζεις, εὐλογημένε, ὅτι τὰ ἀγροκτήματα ἔχουν ἀνάγκην ἀπὸ περιποίησης καὶ καλλιέργειας; Διὰ τὰ ἔργα δὲ αὐτὰ χρειάζονται ἀνδρικαὶ χεῖρες. Ὅταν λοιπὸν εἰς τὰ γυναικεῖα Μοναστήρια εἰσέρχονται ἄνδρες, εἶναι ποτὲ δυνατὸν ὁ διάβολος νὰ ἀφήσῃ ἀνενοχλήτους καὶ τὰς Μοναχὰς καὶ τοὺς ἄνδρας; Ἐὰν λοιπὸν δὲν ἀρμόζῃ εἰς τοὺς Μοναχοὺς νὰ ἀσχολοῦνται μὲ γητῆνους περισπασμούς, πολὺ περισσότερον αὐτὴ ἡ ἐνασχόλησις δὲν ἀρμόζει εἰς τὰς Μοναχὰς!

12. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπῆρα συντροφιά μου τὸν Γέροντα, ἀνεχώρησαμεν διὰ τὸ μέρος τῶν Ἀσκητριῶν. Ἀμέσως εἰσῆλθομεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ προσευχήθημεν· μετὰ ταῦτα ἐκαλέσαμεν τὰς προϊσταμένας τῆς συνοδείας καὶ εἶπομεν πρὸς αὐτάς.

— Γερόντισσαι, ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας πρόκειται νὰ ἔλθῃ εἰς ὀλίγας ἡμέρας, διὰ νὰ πάρῃ τὴν περιοχὴν αὐτὴν καὶ νὰ ἰδρῦσῃ εἰς αὐτὴν πατριαρχικὰ κτίσματα (Ναόν, οἰκοδομὰς κ.λ.π.). Τί νομίζετε ὅτι πρέπει νὰ κάμωμεν;

— Ὅπως γνωρίζετε· ἀπήντησαν ἐκεῖναι—ὅ,τι εἶναι τὸ καλῦτερον καὶ συμφερότερον διατάξετε νὰ γίνῃ, καὶ ἡμεῖς θὰ ἐκτελέσωμεν τὴν ἐντολήν σας.

13. Εὐθὺς τότε λέγω πρὸς αὐτάς:

— Ἐγὼ δὲν ἡμπορῶ νὰ ἀντιδράσω εἰς τὴν πρόθεσιν τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας· ἐὰν λοιπὸν θέλετε, πρὶν ἀκόμῃ ἔλθῃ ἐκεῖνος, νὰ τὸ πωλήσωμεν εἰς τὸν ἄρχοντα καὶ νὰ πάρετε σεῖς τὴν εἰς χρῆμα ἀξίαν τοῦ κτήματος. Ἄς ἐνεργήσῃ δέ, ὅπως θέλει ὁ ἄρχων μετὰ τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας.

— Καλὰ τὰ εἶπατε—ἀπεκρίθησαν ἐκεῖναι—ἄς γίνουν τὰ πράγματα, ὅπως προτείνετε.

14. Κατόπιν τῆς συγκαταθέσεως τῶν Ἀσκητριῶν ἀνεχώρησα ἀμέσως καὶ ἐπώλησα τὸ κτῆμα εἰς τὸν Αὐγουστάλιον, ἀντὶ τῆς ἀξίας τῶν ἐξήκοντα λιτρῶν χρυσίου. Συγχρόνως ἀπηλευθέρωσα καὶ τοὺς δούλους. Ἀφοῦ δὲ εἰσέπραξα τὸν χρυσόν, ἐπέστρεψα εἰς τὸ Μοναστήριον τῶν Ἀσκητριῶν καὶ τὸν ἄφησα ἔμπροσθεν τοῦ ἱεροῦ Βήματος. Ἐν συνεχείᾳ συνομιλήσαντες μὲ αὐτάς, ἐγὼ καὶ ὁ Ἀββᾶς Ἰσίδωρος, ἐπὶ τῶν ἀπαραιτῶν λεπτομερειῶν, ἀνεχώρησαμεν.

15. Καθ' ὁδὸν ἔλεγα εἰς τὸν Γέροντα.

— Πάτερ μου, παρ' ὀλίγον θὰ ἔχανα τὴν ψυχὴν μου· σωστὰ συνεβούλευσαν οἱ Πατέρες· εἰς γυναῖκας νὰ μὴ κάμῃς ἐλεημοσύνην.

Ὁ Γέρων, ἀφοῦ μὲ ἤκουσε, μοῦ εἶπε:

— Μὴ λέγῃς, τέκνον μου, αὐτὰ τὰ πράγματα, διότι ἁμαρτάνεις. Πρόσεξε τί θὰ σοῦ εἰπῶ· πραγματικῶς ἐκεῖνος, ποὺ ἔχει χρήματα καὶ τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν, εἶναι προτιμότερον νὰ δώσῃ ἐλεημοσύνην εἰς τὰς Ἀσκητρίδας. Ἐκεῖνος, ποὺ προσφέρει ἐλεημοσύνην εἰς Ἀσκητρίδας, λαμβάνει παρὰ Θεοῦ μισθὸν περισσότερον παρ' ὅ,τι ἐὰν ἔδιδεν ἐλεημοσύνην εἰς τυφλοὺς, λεπρούς, ἀναπήρους, πληγωμένους· διότι αἱ Ἀ-

σκήτριοι ἀποτελοῦν τὸ ἀσθενέστερον μέρος τοῦ κοινοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας· χάριν τοῦ Θεοῦ ἐγκατέλειψαν τὸν κόσμον καὶ κατήντησαν πτωχαί. Δὲν ἔχουν δὲ τὴν δύναμιν, ὅπως ἡμεῖς, νὰ ἐξέρχωνται τῆς Μονῆς, διὰ νὰ πωλοῦν τὸ ἐργόχειρόν των, οὔτε ἔχουν τὴν ἀπαιτουμένην σκληραγωγίαν, διὰ νὰ ἀντιμετωπίσουν τὰς ἀνάγκας τῆς ζωῆς, ἀλλ' οὔτε καὶ πρέπει νὰ ἐξέρχωνται τοῦ Μοναστηρίου.

16. Ἐὰν καμμιὰ Μοναχὴ τολμήσῃ νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν μεγάλην πύλην τῆς Μονῆς, ἀμέσως, ὥς νὰ ἐνεφανίσθῃ ἔλαφος, ὅλοι οἱ κυνηγοὶ τῶν κακῶν τὴν σημαδεύουν καὶ ἀπὸ παντοῦ προσπαθοῦν νὰ ρίψουν ἀποτελεσματικῶς τὸ βέλος των ἐναντίον της. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτήν, καὶ ἐὰν ἀκόμη δὲν πληγωθῇ, πρᾶγμα ποῦ εἶναι δύσκολον καὶ σχεδὸν ἀδύνατον, ἐν τούτοις μεγίστη ζημία προκαλεῖται, ἐξ αἰτίας τῶν πληγῶν, ποὺ προεκλήθησαν, ἀπὸ τὴν ἐμφάνισίν της, εἰς τὰς ψυχὰς τῶν κυνηγῶν. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἰδία δὲν κινδυνεύει ὀλιγώτερον, ἐὰν κατορθώσῃ μὲν πρὸς στιγμὴν νὰ διαφύγῃ ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν κυνηγῶν, πλὴν ὅμως πληγωθῇ εἰς ἐπικίνδυνον σημεῖον τοῦ ἐσωτερικοῦ της ἀνθρώπου. Διότι καὶ ἐὰν ἀκόμη ἐγκαταλείψῃ τὸ βέλος καὶ φύγῃ, δηλαδὴ τὸ πρόσωπον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐξ ἀπροσέξιās ἐπληγώθη, ὥς τόσον καταστρέφεται ἀπὸ τὸ τραῦμα, ἐφ' ὅσον μάλιστα ἀφήσῃ τὴν πληγὴν ἀπεριποίητον· τότε μάλιστα ὑπάρχει καὶ κίνδυνος νὰ σαπίσῃ καὶ νὰ βρωμίσῃ ἡ πληγὴ, ὅπως λέγει ὁ Προφῆτης Δαβὶδ (!).

17. Δι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους ἐκεῖνος, ποὺ ἔχει τὴν δύναμιν νὰ τὰς ὑπηρετῇ πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ, καὶ οὕτω νὰ βοηθῇ αὐτὰς νὰ μὴ ἐξέρχωνται τοῦ Μοναστηρίου των, θὰ λάβῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν ἑκατὸν φορὰς περισσότερον μισθόν, παρ' ὅσον ἐὰν ἐβοήθει πτωχοὺς καὶ ἀσθενεῖς. Ἐπίσης θὰ εἶναι ἀπὸ τὸν Θεὸν ἀξιόμισθος καὶ αὐτός, ποὺ βοηθεῖ Μοναχοὺς, δυστυχοῦντας διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Οὕτω θὰ ἔξῃ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ μεγίστην καὶ ἀκατανίκητον, ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην ἀγαθοεργίαν, ἀντιμισθίαν. Αὐτὸ μᾶς διδάσκει τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ· «Ὁ δεχόμενος Προφῆτην εἰς ὄνομα Προφήτου μισθὸν Προφήτου λήψεται» (Ματθ. ι', 41)· καὶ «Ὁς ἐὰν ποτίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ» (Ματθ. ι', 42).

18. Τὸ ἔργον ὅμως τῆς τοιαύτης ἐλεημοσύνης, εἴτε πρὸς ἀνδρικὸν εἴτε πρὸς γυναικεῖον Μοναστήριον, πρέπει νὰ γίνεται μετὰ διακρίσεως, ὥστε νὰ μὴ ῥίπτωμεν αὐτοὺς, ποὺ ἐπιθυμοῦν νὰ ζοῦν κατὰ Θεόν, εἰς περισπασμοὺς καὶ βιοτικὰς μερίμνας καὶ ταραχάς. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν θὰ τοὺς ὠφελήσῃ, ἀλλὰ περισσότερον θὰ τοὺς βλάβῃ καὶ πάρα πολὺ θὰ τοὺς ζημιώσῃ.

19. Ἐκεῖνος, ποὺ ἐπιθυμεῖ νὰ βοηθήσῃ Μοναχοὺς ἢ Μοναχὰς

1) «Προσώξεσαν καὶ ἐσάπησαν οἱ μώλωπές μου ἀπὸ προσώπου τῆς ἀφροσύνης μου» (Ψαλμ. λζ', 6).

καὶ νὰ τοὺς ἀνακουφίσῃ, πρέπει νὰ προσφέρῃ ἐκεῖνα μόνον ποὺ δὲν θὰ διαταράξουν τὴν πνευματικὴν τῶν γαλήνην, μάλιστα δὲ καὶ θὰ τὴν διατηρήσουν ἀπερίσπαστον. Τοιαῦτα δὲ ὕλινά ἀγαθὰ, π.χ., εἶναι : σιτάρι, ἀλεύρι, ὄσπρια, ὀλίγα νομίσματα, ἐνδύματα, μάλλινον ἢ λινὸν ὕφασμα, καί, ἐν γένει, ὅσα ἀναγκαῖα, τὰ ὁποῖα χορηγούμενα εἰς αὐτοὺς, θὰ ἐπαυξήσουν τὴν πρὸς τὸν Θεὸν λατρείαν τῶν Μοναχῶν, καὶ δὲν θὰ τοὺς ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὴν πνευματικὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν μέριμναν περὶ τῆς ψυχῆς τῶν.

ἙΠΙΘΕΣΙΣ Ν΄

**“Οτι δεῖ τῶν μὴ διαφερόντων ἡμῖν ἢ ἀλλοτρίων,
ὥς ὁλεθρίων ἀπέχεσθαι.**

**Πρέπει νὰ ἀπέχωμεν ἀπὸ ὅσα δὲν μᾶς ἐνδιαφέρουν πνευματικῶς
καὶ εἶναι δι’ ἡμᾶς ξένα, ὥς ἐπικίνδυνα καὶ καταστρεπτικά.**

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΛΕΥΕ ποτε ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἐξ ὧν εἷς εὗρεν ἐν τῇ ὁδῷ μικρὸν ἀράκιον χλωρόν, καὶ λέγει τῷ Γέροντι· Πάτερ, κελεύεις λάβω αὐτό; ὁ δὲ Γέρων, ἐμβλέψας αὐτῷ, προσέσχεν ἐφ’ ἱκανὸν θαυμάζων ἐπὶ τῇ ἀτοπίᾳ τοῦ λόγου, οὗ εἶπεν ὁ ἀδελφός, καὶ λέγει· σὺ ἔθηκας αὐτὸ ἐν ταῦθα; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός· οὐχί· καὶ λέγει ὁ Γέρων· καὶ πῶς θέλεις λαβεῖν ὁ οὐκ ἔθηκας;

2. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ζήνωνος, ὅτι περιπαιτῶν ἐν τῇ Παλαιστίνῃ καὶ κοπιᾶσας, ἐκάθησε φαγεῖν ἐγγὺς σικυηλάτου· καὶ λέγει αὐτῷ ὁ λογισμός· ἄρον σεαυτῷ ἐν σικυδίῳ καὶ φάγε, τί γὰρ ἐστίν; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ λογισμῷ· οἱ κλέπται εἰς κόλασιν ἀπέρχονται· δοκίμασον οὖν σεαυτὸν ἐν τεῦθην, εἰ δύνασαι τὴν κόλασιν ὑπενεγκεῖν· καὶ ἤρξατο τύπτειν ἑαυτόν· εἴτα λέγει τῷ λογισμῷ· εἰ οὐ δύνασαι τὴν κόλασιν ὑπομεῖναι, μὴ κλέπτε καὶ τρῶγε.

3. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰσαάκ· οἶδα ἀδελφὸν θερίζοντα ἐν ἀγρῷ καὶ ἠθέλησε φαγεῖν στάχυν σίτου, καὶ εἶπε τῷ κυρίῳ τοῦ ἀγροῦ· θέλεις φάγω ἓνα στάχυν; ὁ δὲ ἀκούσας ἐθαύμασε τὴν τοῦ ἀδελφοῦ ἀκριβείαν καὶ λέγει αὐτῷ· σός ἐστιν ὁ ἀγρός, Πάτερ, καὶ εἴ τι βούλει ἐξ αὐτοῦ λάμβανε.

4. Ἀδελφός ἦλθε πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἀγάθωνα λέγων· ἔασόν με οἰκεῖν μετὰ σοῦ· ἐπεφέρετο δὲ ὁ ἀδελφός μικρὸν νίτρον, ὃ ἐρχόμενος εὗρεν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἤνεγκε τῷ Γέροντι· ὁ δὲ Γέρων εἶπεν αὐτῷ· πόθεν εὔρες αὐτό; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός· ἐν τῇ ὁδῷ εὗρον αὐτὸ περιπατῶν, καὶ λαβὼν ἤνεγκά σοι· λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· εἰ μετ’ ἐμοῦ ἦλθες οἰκῆσαι, ὃ οὐκ ἔθηκας, πῶς ἔλαβες; ἀπελθε οὖν καὶ θές αὐτὸ ὅπου εὔρες, καὶ τότε ἐλθέ· ὁ δὲ ἐποίησεν οὕτω καὶ ὑπέστρεψε πρὸς τὸν Γέροντα.

5. Διηγῆσά τοις τῶν Γερόντων περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ Πέρσου, ὅτι ἐκ τῆς πολλῆς αὐτοῦ ἀρετῆς εἰς βαθυτάτην ἤλασεν ἀκακίαν· ἔμεινε δὲ ἐν Ἀραβίᾳ τῆς Αἰγύπτου· ποτὲ οὖν ἐδανείσατο παρὰ ἀδελφοῦ ἐν χρυσίον, ἥτοι νόμισμα, καὶ ἠγόρασε λινάρια, ἵνα ἐργάσθαι· ἦλθε δὲ ἀδελφός παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων· χάρισαί μοι, Ἀββᾶ, ὀλίγα λινάρια ἵνα ποιήσω ἐμοὶ λέντιον· καὶ ἔδωκεν αὐτῷ μετὰ χαρᾶς.

6. Εἶτα καὶ ἕτερος ἦλθε παρακαλῶν αὐτὸν ὁμοίως καὶ λέγων· δὸς μοι ὀλίγα λινάρια, ἵνα ποιήσω ἑμαυτῷ λευτίωνα· καὶ ἔδωκεν αὐτῷ μετὰ χαρᾶς· εἶτα καὶ ἕτερος ἦλθε παρακαλῶν αὐτὸν ὁμοίως, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ· καὶ ἄλλοι παραγεγόνασιν αὐτοῦντες· καὶ πᾶσιν ἀπλῶς ἐδίδου ἕως οὐδὲ βραχὺ ἐκ τῶν λιναρίων κατελείφθη αὐτῷ.

7. Μετὰ οὖν ὀλίγας ἡμέρας ἔρχεται ὁ χρήσας αὐτῷ τὸ νόμισμα ζητῶν αὐτό. ὁ δὲ Γέρων λέγει αὐτῷ· ἀπελθε καὶ ἐγὼ φέρω σοι αὐτό· μὴ ἔχων δὲ πόθεν ἀποδοῦναι, ἀνέστη ἀπελθεῖν πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἰάκωβον τὸν τῆς διακονίας, ὡς ἂν παρακαλέσῃ αὐτὸν δοῦναι αὐτῷ νόμισμα, ἵνα ἀποδῷ τῷ ἀδελφῷ· καὶ ὑπάγων εὔρε νόμισμα κείμενον χαμαί, καὶ οὐχ ἦψατο αὐτοῦ· ποιήσας δὲ εὐχὴν, ὑπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ.

8. Ἦλθεν οὖν πάλιν ὁ ἀδελφὸς ὁχλῶν αὐτῷ καὶ τὸ νόμισμα ζητῶν· καὶ λέγει ὁ Γέρων· μακροθύμησον ἔτι μικρόν, καὶ ἐγὼ πάντως φροντίζω. Ἀπελθόντος οὖν ἐκείνου, ὥρμησε πάλιν ὁ Γέρων παραγενέσθαι πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἰάκωβον· καὶ γενόμενος ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ εἶδε πρῶτον τὸ νόμισμα, εὔρε πάλιν αὐτὸ χαμαὶ κείμενον ὁμοίως· καὶ ποιήσας εὐχὴν πάλιν ὑπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ.

9. Μετὰ δὲ μικρόν, ἰδοὺ πάλιν ὁ ἀδελφὸς τὸ νόμισμα ἀπαιτῶν· καὶ λέγει ὁ Γέρων· πάντως τὸ ἅπαξ τοῦτο φέρω αὐτό· καὶ ἀναστὰς ἦλθε πάλιν εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον, καὶ εὔρε τὸ νόμισμα ὁμοίως κείμενον καὶ ποιήσας εὐχὴν ἔλαβεν αὐτό· καὶ ἀπῆλθε πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἰάκωβον καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀββᾶ, ἐρχόμενος πρὸς σε, εὔρον τὸ νόμισμα τοῦτο ἐν τῷ ὁδῷ· ποίησον οὖν ἀγάπην καὶ κήρυξον ἐν τῇ ἐνορίᾳ μὴ τις ἀπώλεσεν αὐτό· καὶ ἂν εὐρεθῇ ὁ κύριος αὐτοῦ, δὸς αὐτό.

10. Ἀπελθὼν οὖν ὁ Γέρων, ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐκήρυξε, καὶ οὐδεὶς ἐνέβη ἀπολέσας τὸ νόμισμα· τότε οὖν λέγει ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης τῷ Ἀββᾷ Ἰακώβῳ· εἰ οὖν οὐδεὶς αὐτὸ ἀπώλεσε, δὸς αὐτὸ τῷδε τῷ ἀδελφῷ· χρεωστῷ γὰρ αὐτῷ· καὶ ἐρχόμενος λαβεῖν παρὰ τῆς σῆς ἀγάπης, εὔρον αὐτό· ἀκούσας ὁ Γέρων ἐθαύμασε πῶς χρεωστῶν καὶ εὐρών, οὐ ταχέως ἔλαβε καὶ ἀπέδωκεν αὐτό.

11. Εἶχε δὲ ὁ Γέρων καὶ ἑτέραν θαυμαστὴν ἐργασίαν· εἰ γὰρ ἦλθέ τις χρήσασθαι παρ' αὐτοῦ τίποτε, οὐ δι' ἑαυτοῦ παρεῖχεν ὁ ἐζήτει ὁ ἐλθὼν, ἀλλ' ἔλεγεν αὐτῷ· σεαυτῷ ἄρον οὐ χρήσεις· καὶ εἰ μὲν ἔφερεν ἀποδιδούς πάλιν ὁ λαβὼν, ἔλεγεν αὐτῷ· ἀπόθες αὐτὸ πάλιν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ· εἰ δὲ οὐδὲν ἔφερεν, οὐκ ἀπῆται αὐτὸν τὸ ληφθέν.

12. Ἦν τις Γέρων, Φιλάργιος ὀνόματι, οἰκῶν ἐν τῇ ἐρημῳ Ἱεροσολύμων· καὶ ἐκοπία ἐν τῷ ἐργοχειρῷ ἵνα κομίζεται τὸν ἴδιον ἄρτον· οὗτος οὖν ἐν μιᾷ ἰστάμενος εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τὸ πωλῆσαι τὸ ἑαυτοῦ ἐργόχειρον, περιτυγχάνει βαλαντίῳ χιλίων νομισμάτων, ὃ τις τῶν ἐκεῖσε διερχομένων βαστάζων ἀπώλεσεν.

13. Ὡς οὖν εὔρεν αὐτὸ ὁ Γέρων, ἄρας ἔστη ἐπὶ τοῦ τόπου λέγων· δεῖ τὸν ἀπολέσαντα ἔλθειν καὶ ζητῆσαι αὐτό· καὶ ἰδοὺ μετὰ μικρόν ἔρχεται τις ἀνθρώπος κλαίων καὶ περὶ αὐτοῦ ἑρωτῶν· ὁ δὲ Γέρων, λαβὼν αὐτὸν κατ' ἰδίαν, δέδωκεν αὐτῷ τὸ βαλάντιον σῶν.

14. Ὡς δὲ ἐκβαλὼν ἐξ αὐτοῦ μέρος τι ἐδίδου τῷ Γέροντι καὶ ἡξίου αὐτὸν λαβεῖν, ὁ Γέρων οὐ κατεδέξατο· ἐκεῖνος δὲ πολλὰ δυσωπήσας αὐτόν, ὡς οὐκ ἔπεισεν, ἤρξατο κραβεῖν· δεῦτε ἴδετε ἀνθρώπον τοῦ Θεοῦ, οἷον ἔργον ἐποίησεν εἰς ἐμέ· ὁ δὲ Γέρων λαθὼν ἔφυγε, καὶ ἐξηλθεν ἐκ τῆς πόλεως ἵνα μὴ δοξασθῇ.

15. Ἀδελφός τις ὀδεύων εὔρε ξύλον ἐν τῇ ὁδῷ, ὃ ἦν πεπωκὸς ἀπὸ καμήλου ξύλα ἀχθοφορούσης· καὶ λαβὼν αὐτό, ἤνεγκεν εἰς τὸ κελλίον· ἰδὼν δὲ ὁ Ἀββᾶς αὐτοῦ τὸ ξύλον, εἶπε τῷ ἀδελφῷ· πόθεν εὔρες αὐτό; ὁ δὲ ἔφη· ἐκ τῆς ὁδοῦ· λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· εἰ μὲν ἦν ἐλαυνόμενον ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, ἦγουν εἰ οὐδεὶς ἀπώλεσεν αὐτό, ἀλλ' ὑπὸ ἀνέμου κατὰ τύχην φερόμενον ἐκ τῆς ὕλης ἐρῶϊφθη, φέρε αὐτὸ ἔσω· εἰ δὲ μὴ, ὕπαγε, θὲς αὐτὸ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ· καὶ ὑποστρέψας ὁ ἀδελφός, ἐρῶϊψεν αὐτὸ πάλιν ἐν τῇ ὁδῷ.

Ἑρμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων ἐβάδιζε μετὰ τῶν μαθητῶν του· καθ' ὁδὸν ἕνας ἐκ τῶν μαθητῶν του εὗρεν ἕνα μικρὸ χλωρὸ ἄρακὰ (μπιζέλι) καὶ λέγει εἰς τὸν Γέροντα.

— Πάτερ μου, μοῦ δίδεις εὐλογίαν νὰ τὸ πάρω;

Ὁ Γέρων, ἀφοῦ παρετήρησε μετὰ προσοχῆς τὸν μαθητὴν του, παρέμεινεν ἄρκετὰ θαυμάζων διὰ τὴν ἀφέλειαν καὶ τὸ ἄτοπον τῆς ἐρωτήσεως· κατόπιν δὲ λέγει πρὸς αὐτόν:

— Σὺ ἐτοποθέτησας αὐτὸν τὸν ἄρακὰ ἐδῶ;

— Ὁχι, — ἀπήντησεν ὁ ἀδελφός.

— Τότε — λέγει ὁ Γέρων — πῶς θέλεις νὰ πάρῃς πρᾶγμα ποῦ δὲν ἄφησες καὶ ἐπομένως δὲν εἶναι ἰδικόν σου;

2. Διὰ τὸν Ἀββᾶν Ζήνωνα διηγοῦντο τὸ ἐξῆς διδακτικὸν περιστατικόν. Κάποτε ἐπεριπατοῦσεν εἰς τὴν Παλαιστίνην καὶ καθὼς ἦτο κουρασμένος, ἐκάθισε νὰ φάγῃ κοντὰ εἰς ἕνα λαχανόκηπον φυτευμένον μὲ ἀγγουριές. Ὁ λογισμὸς τοῦ εἶπε· πάρε ἕνα ἀγγουράκι καὶ φάγε το· δὲν εἶναι μεγάλο πρᾶγμα. Εἰς ἀπάντησιν αὐτῆς τῆς προσβολῆς τοῦ λογισμοῦ εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ζήνων· Οἱ κλέπται θὰ τιμωρηθῶν εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν· δοκίμασε λοιπόν, ἐὰν ἔχῃς τὴν δύναμιν νὰ ὑποφέρῃς τὴν κόλασιν. Συγχρόνως δὲ ἤρχισε νὰ κτυπιέται. Αἰσθανόμενος δὲ πόνον ἐκ τῆς αὐτοτιμωρίας αὐτῆς εἶπε πάλιν εἰς τὸν λογισμὸν του· Ἐφ' ὅσον λοιπόν δὲν ἠμπορεῖς νὰ ὑπομένης τὴν τιμωρίαν, τότε νὰ μὴ κλέπτῃς, διὰ νὰ τρώγῃς.

3. Ὁ Ἀββᾶς Ἰσαὰκ εἶπεν· Ἐγνώρισα ἕνα ἀδελφόν, ποῦ ἐθέριζεν εἰς ἕνα χωράφι· εἰς μίαν στιγμὴν ἠθέλησε νὰ φάγῃ λίγον σιτάρι τρίβοντας ἕνα στάχυν· πρὸς τοῦτο ἀπηυθύνθη εἰς τὸν ἰδιοκτήτην τοῦ χωραφιοῦ καὶ τὸν ἠρώτησε·

— Μοῦ ἐπιτρέπεις νὰ φάγω ἕνα στάχυν;

Ὁ ἰδιοκτήτης ἐθαύμασε διὰ τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τοῦ ἀπήντησε·

— Πάτερ μου, δικό σου εἶναι τὸ χωράφι· ὅ,τι θέλεις ἀπὸ αὐτὸ νὰ παίρῃς, ὅποτε θέλεις.

4. Ἐνας ἀδελφὸς ἦλθε πλησίον τοῦ Ἀββᾶ Ἀγάθωνος καὶ τοῦ λέγει·

— Ἀφῆσέ με, Πάτερ μου, νὰ κατοικήσω μαζί σου.

Ὁ ἀδελφὸς αὐτὸς εἶχε μαζί του ὀλίγην ποσότητα νίτρου (!), ποῦ τὸ εὗρεν εἰς τὸν δρόμον, καθὼς ἤρχετο· ἐνῶ λοιπὸν τὸν παρεκάλει,

1) Νίτρον = ἀνθρακικὴ σόδα. Τοῦτο ἀναμειγνύοντες, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, μετ' ἐλαίου τὸ ἐχρησιμοποιοῦν ἀντὶ σάπωνος. Τὸ νεώτερον νίτρον εἶναι ἡ καυστικὴ ποτάσσα (potasse).

τοῦ προσέφερε καὶ τὸ νίτρον. Ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων τὸν ἠρώτησε :

— Ποῦ τὸ εὐρήκεις αὐτό;

— Εἰς τὸν δρόμον, — ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφὸς — ἐνῶ ἤρχομην ἐδῶ καὶ τὸ ἐπῆρα, διὰ νὰ σοῦ τὸ φέρω.

— Ἐὰν θέλῃς νὰ συγκατοικήσῃς μαζί μου, — λέγει ὁ Γέρων — πρέπει νὰ προσέχῃς· πῶς λοιπὸν παρέλαβες προᾶγμα, ποὺ δὲν ἐτοποθέτησες ὁ ἴδιος; Πήγαινε καὶ ἄφησέ το ἐκεῖ, ποὺ τὸ εὐρήκεις, καὶ τότε ἔλα.

Ὁ ἀδελφὸς ἔκαμε, ὅπως τὸν διέταξεν ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων καὶ μετὰ ἐπέστρεψε, διὰ νὰ συγκατοικήσουν μαζί.

5. Κάποιος ἀπὸ τοὺς Γέροντας διηγήθη τὸ ἐξῆς διὰ τὸν Ἀββᾶν Ἰωάννην τὸν Πέρσην. Αὐτός, ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης, ἐξ αἰτίας τῆς πολλῆς του ἀρετῆς, ἔγινε πάρα πολὺ ἄκακος καὶ ἀπλός, ὥς παιδίον. Ἐμενε δὲ εἰς τὴν Ἀραβίαν τῆς Αἰγύπτου (¹). Κάποτε λοιπὸν ἐδανείσθη ἀπὸ ἓνα ἀδελφὸν ἓνα χρυσοῦν νόμισμα καὶ ἠγόρασε λινάρια, διὰ νὰ ἐργασθῇ. Πρὶν ὅμως ἀκόμη τὰ χρησιμοποίησῃ, τὸν ἐπεσκέφθη ἓνας ἀδελφὸς καὶ τὸν παρεκάλεσε, λέγων :

— Χάρισέ μου, Ἀββᾶ, ὀλίγα λινάρια, διὰ νὰ πλέξω μιὰ ποδιά!

Ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης προθύμως τοῦ ἐχάρισε τὸ αἰτηθέν.

6. Ἐντὸς ὀλίγου καταφθάνει ἕτερος πτωχὸς Μοναχὸς καὶ παρεκάλει καὶ αὐτὸς τὸν Γέροντα λέγων :

— Χάρισέ μου, Ἀββᾶ, ὀλίγα λινάρια, διὰ νὰ πλέξω ἓνα ροῦχο, ποὺ κρυώνω.

Ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης, χωρὶς νὰ γογγύσῃ, ἔδωσε καὶ εἰς αὐτὸν μὲ χαράν. Κατόπιν ἦλθε καὶ τρίτος καὶ τέταρτος καὶ πολλοὶ ἄλλοι ζητοῦντες λινάρια. Εἰς ὅλους μὲ προθυμίαν καὶ παιδικὴν ἀπλότητα προσέφερεν ὁ Γέρων, ἕως ὅτου δὲν τοῦ ἔμεινε τίποτε ἀπὸ τὰ λινάρια.

7. Μετὰ ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας τὸν ἐπεσκέφθη καὶ ὁ δανειστής του, ζητῶν τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ νομίσματος. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης τοῦ λέγει :

— Πήγαινε καὶ ἐγὼ θὰ σοῦ τὸ φέρω.

Ἐπειδὴ δὲ δὲν ὑπῆρχε τρόπος νὰ τὸ ἐξοικονομήσῃ ἀπὸ ἀλλοῦ, ἐσηκώθη νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν Ἀββᾶν Ἰακώβον, ποὺ εἶχε τὸ διακόνημα τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως καὶ νὰ τὸν παρακαλέσῃ νὰ τοῦ δώσῃ ἓνα νόμισμα, διὰ νὰ τὸ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν δανειστήν. Ἐνῶ δὲ μετέβαινε πρὸς συνάντησιν τοῦ Ἀββᾶ Ἰακώβου, εὐρήκε χάμω εἰς τὸν δρόμον ἓνα νόμισμα. Καίτοι δὲ εἶχε τόσον ἀνάγκην οὔτε κἂν τὸ ἠγγίσειν· ἀφοῦ δὲ εἶπε τὴν εὐχὴν· «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ Υἱὲ τοῦ Θεοῦ ἐλέησόν με» καὶ ἔκαμε τὸν σταυρόν του, ἐπέστρεψεν ἄπρακτος εἰς τὸ κελλίον του.

8. Μετ' ὀλίγον τὸν ἐπεσκέφθη ἐκ δευτέρου ὁ δανειστής καὶ ἐξήτει τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ νομίσματος. Ὁ Γέρων καὶ πάλιν τοῦ λέγει :

1) Ἡ πλησίον τοῦ Σινᾶ περιοχὴ, ἡ Πετραία Ἀραβία.

— Κάμε ἀγάπην καὶ περίμενε ὀλίγον· νὰ εἶσαι βέβαιος, ὅτι φροντίζω νὰ σοῦ τὸ ἐπιστρέψω.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἀδελφοῦ, ἔτρεξε καὶ πάλιν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν Ἀββᾶν Ἰάκωβον, διὰ νὰ τὸν βοηθήσῃ. Μόλις ἔφθασεν εἰς τὸ γνωστὸν σημεῖον εὗρε καὶ πάλιν τὸ ἴδιον νόμισμα. Παρ' ὅλην δὲ τὴν ἀνάγκην, ποὺ εἶχεν, ἔκαμε τὴν εὐχὴν καὶ ἀνεχώρησεν, ἐκ δευτέρου, ἀπρακτος διὰ τὸ κελλίον του.

9. Μετ' ὀλίγον τὸν ἐπεσκέφθη, διὰ τρίτην φορὰν, ὁ δανειστής ἀπαιτῶν τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ νομίσματος.

— Νὰ εἶσαι βέβαιος, ὅτι αὐτὴν τὴν φορὰν ὅπωςδήποτε θὰ σοῦ τὸ ἐπιστρέψω—διεβεβαίωσεν ὁ Γέρων.

Πραγματικῶς ἦλθεν εἰς τὸ σημεῖον, ποὺ εἶχεν εὖρει ἀρχικῶς τὸ νόμισμα, καὶ ἐξηκολούθει νὰ ὑπάρχῃ ἐκεῖ. Αὐτὴν τὴν φορὰν ἔκαμε τὸν σταυρόν του, εἶπε τὸ «Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ...» καὶ τὸ παρέλαβεν. Ἀμέσως ἀνεχώρησε πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἰάκωβον καὶ ὅταν τὸν συνήντησε, τοῦ εἶπεν:

— Ἀββᾶ, ἐνῷ ἠρχόμην πρὸς ἐπίσκεψίν σου, εὗρεκα εἰς τὸν δρόμον αὐτὸ τὸ νόμισμα. Σὲ παρακαλῶ, κάμε ἀγάπην καὶ κήρυξε εἰς τὴν ἐνορίαν, μήπως τὸ ἔχασε κανεὶς. Ἐὰν δὲ εὗρεθῇ ὁ κάτοχός του, νὰ τὸ δώσῃς.

10. Πράγματι ὁ Ἀββᾶς Ἰάκωβος ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας τὸ ἐκήρυξεν εἰς τὴν ἐνορίαν καὶ κανεὶς δὲν εὗρέθη νὰ τὸ ζητήσῃ. Τότε ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης λέγει πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἰάκωβον:

— Ἐφ' ὅσον κανεὶς δὲν τὸ ἔχασε, σὲ παρακαλῶ νὰ τὸ δώσῃς εἰς τὸν τάδε ἀδελφόν, διότι τοῦ τὸ χρεωστῶ· ἐρχόμενος δὲ νὰ ζητήσω ἀπὸ τὴν ἀγάπην σου νὰ μὲ βοηθήσῃς, τὸ εὗρεκα εἰς τὸν δρόμον.

Μόλις ἐπληροφορήθη αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὁ Ἀββᾶς Ἰάκωβος ἐθαύμασε, πῶς, ἐνῷ ἐχρεωστοῦσε καὶ τὸ εὗρεκα εἰς τὸν δρόμον, ἐν τούτοις δὲν τὸ ἔλαβε, διὰ νὰ τὸ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν δανειστήν του, ἀλλ' ἐπέδειξε τοσαύτην ἀκρίβειαν.

11. Ὁ ἴδιος Γέρων, δηλαδὴ ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης, εἶχε καὶ τὴν ἐξῆς ἀξιοθαύμαστον ἀρχήν: Ὅσάκις τὸν ἐπεσκέπτετο κανεὶς καὶ τοῦ ἐζήτην ἓνα πρᾶγμα, δὲν τοῦ τὸ ἔδιδε μόνος του, ἀλλὰ τοῦ ἔλεγε:

— Πάρε ὁ, τιδήποτε ἔχεις ἀνάγκην.

Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν, μετὰ καιρόν, τὸ ἐπέστρεφε, τοῦ ἔλεγε πάλιν:

— Ἀφῆσέ το ἐκεῖ, ἀπὸ ὅπου τὸ ἐπῆρες.

Ἐὰν δὲ δὲν ἐπανήρχετο νὰ ἐπιστρέψῃ αὐτὸ ποὺ ἐπῆρε, οὐδόλως τὸν ἠνώχλει νὰ τὸ φέρῃ.

12. Ἐξῆς κάποτε καὶ ἡσκήτευεν εἰς τὴν ἔξω τῶν Ἱεροσολύμων ἔρημον ἓνας γέρων Ἀσκητής, ὀνομαζόμενος Φιλάργιος. Ἐκοπίαζε δὲ εἰς τὸ ἐργόχειρον, διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν πενιχρὰν τροφήν του.

Αὐτὸς λοιπὸν ὁ γέρον καὶ πτωχὸς Ἀσκητὴς μίαν ἡμέραν προσῆλθεν εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς πόλεως, διὰ νὰ πωλήσῃ τὸ ἐργόχειρόν του. Ἐκεῖ πού πηγαινοήρχετο εὕρισκει ἕνα σακκούλι μὲ χίλια χρυσᾶ νομίσματα, τὸ ὁποῖον, προφανῶς, ἀπώλεσε κάποιος περαστικός.

13. Μόλις τὸ εὗρηκεν ὁ Γέρον, τὸ ἐπῆρε καὶ ἔμεινεν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἐνῷ ἔλεγε μέσα του: «Ἀσφαλῶς αὐτὸς ποὺ τὸ ἔχασε πρέπει νὰ ἔλθῃ καὶ νὰ τὸ ἀναζητήσῃ».

Μετ' ὀλίγον ἔρχεται ἕνας ἄνθρωπος, κλαίων καὶ ἐρωτῶν μήπως εἶδε τὸ σακκούλι μὲ τὰ χρήματα. Ὁ γέρον Ἀσκητὴς τὸν ἐπῆρε τότε ἰδιαιτέρως, καὶ ἀφοῦ διεπίστωσεν ὅτι ἦτο ἰδικόν του τὸ σακκούλι, τοῦ τὸ ἐπιστρέφει σῶον καὶ ἀκέραιον.

14. Τότε ὁ ἐπανευρὼν τὰ χρήματά του, τὸ ἀνοίγει καὶ βγάζει ἕνα μέρος τῶν νομισμάτων, διὰ νὰ τὸ προσφέρῃ εἰς τὸν γέροντα Ἀσκητήν. Ὁ Ἀσκητὴς ἡρνεῖτο· ὁ ἄνθρωπος ἐπέμενε. Τέλος δὲν ἐπέισθη ὁ Ἀσκητὴς νὰ δεχθῇ. Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν νὰ πείσῃ τὸν Ἀσκητήν, ὁ εὐγνώμων ἄνθρωπος ἤρχισε νὰ κραυγάζῃ, διὰ νὰ τὸν ἀκούσουν ὅλοι:

— Ἐλᾶτε νὰ ἴδῃτε ἕνα ἄνθρωπον τοῦ Θεοῦ, ποῖον ἀξιόλογον ἔργον ἐτέλεσεν· ἐπέστρεψεν εἰς ἐμὲ τὰ ἀπολεσθέντα χρήματά μου καὶ δὲν ἐδέχθη οὔτε ἐν νόμισμα ὥς εὐρετικά.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως κρυφὰ ἀνεχώρησεν ὁ Γέρον ἐκ τῆς ἀγορᾶς, διὰ νὰ μὴ τὸν ἐπαινέσουν οἱ ἄνθρωποι καὶ τοιοῦτοτρόπως κανεῖς δὲν τὸν εἶδεν.

15. Ἕνας ἀδελφός, ἐνῷ ἐβάδιζεν, εὗρηκεν εἰς τὸν δρόμον ἕνα ξύλο, πού ἔπεσεν ἀπὸ μίαν φορτωμένην καμήλαν. Τὸ ἐσήκωσε λοιπὸν καὶ τὸ μετέφερεν εἰς τὸ κελλίον. Μόλις τὸν εἶδεν ὁ Ἀββᾶς μὲ τὸ ξύλον, τὸν ἐρωτᾷ:

— Ποῦ τὸ εὗρηκες αὐτό;

— Εἰς τὸν δρόμον—ἀπήντησεν ὁ ἀδελφός.

— Ἐάν, κατὰ τύχην, παρεσύρθη—λέγει ὁ Γέρον—ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἐκ τοῦ δάσους καὶ τὸ εὗρηκες εἰς τὸν δρόμον σου, χωρὶς νὰ τὸ ἔχη χάσει κανεῖς, νὰ τὸ φέρῃς μέσα εἰς τὸ κελλί, διὰ νὰ τὸ κρατήσωμεν. Διαφορετικὰ νὰ πᾶς νὰ τὸ ἀφήσῃς ἐκεῖ, πού τὸ εὗρηκες.

Τότε ὁ ὑποτακτικὸς ὑπακούων μετέβη, πράγματι, καὶ τὸ ἔρριψεν ἐκεῖ, πού τὸ εὗρηκε.

Τέλος τοῦ τρίτου βιβλίου τοῦ Εὐεργετινοῦ
καὶ τῷ θεῷ Δόξα * Ἀμήν.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ Τῶ ΤΡΙΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ Τῶ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ:-

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄

Δὲν πρέπει ἀπὸ ὑπονοίας νὰ κατακρίνη κανεὶς, οὔτε ἀκόμη καὶ νὰ δίδῃ ἐμπιστοσύνην εἰς τὰς ὑπονοίας.

Σελ. 9

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄

Δὲν πρέπει κανεὶς οὔτε τὸν ἀποδεδειγμένως ἁμαρτάνοντα νὰ κατακρίνῃ καὶ νὰ ἐξευτελίξῃ, ἀλλὰ νὰ προσέχῃ τὸν ἑαυτὸν του, καὶ νὰ μὴ ἀσχολῇται φιλοπεριεργῶς μὲ ξένας ὑποθέσεις· διότι ἀσφαλῶς ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος προσέχει τὰ ἰδικά του σφάλματα, δὲν δύναται νὰ κατακρίνῃ τὸν πλησίον.

» 22

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ΄

Δὲν πρέπει κανεὶς νὰ σκανδαλίξῃ μὲ πράξεις, ἐκτελουμένας χωρὶς ἐν-τολήν. Καὶ τί ἡμπορεῖ νὰ κάμῃ τὸ σκάνδαλον. Δὲν πρέπει κανεὶς νὰ σκανδαλίζεται· νὰ θεραπεύῃ δὲ τοὺς σκανδαλιζομένους.

» 66

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Δ΄

Πρέπει ὁ Χριστιανὸς νὰ αἰχμαλωτίξῃ κάθε του σκέψιν εἰς τὸν Χριστόν· διότι οἱ Πνευματικοί, καὶ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς, καὶ ἀπὸ αἰσχροῦς ἀκόμη παραστάσεις ἐξάγουν ἀγαθὰς καὶ ὑψηλὰς ἐννοίας.

» 74

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε΄

Περὶ δόλου καὶ πονηρίας, ἀπλότητος καὶ ἀκακίας. Ἀπὸ ποῦ γεννῶνται, καὶ ποία ἡ ἐξ αὐτῶν βλάβη καὶ ὠφέλεια. Καὶ περὶ φθόνου.

» 80

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΣΤ΄

Περὶ ἐκείνων, πού εἰρωνεύονται καὶ περιφρονοῦν τοὺς ἀπονηρεύτους καὶ αὐτοταπεινούμενους ἀνθρώπους. Πόσον οὗτοι ἁμαρτάνουν.

» 84

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ΄

Πρέπει ὁ πιστὸς ὅ,τι κάνει νὰ τὸ κἀνῃ ἀπὸ ἀγαθὴν συνείδησιν καὶ ὄχι ἀπὸ πονηράν, διότι ὁ Θεὸς κρίνει τὰς πράξεις ἑνὸς ἐκάστου ὄχι κατὰ τὸ φαινόμενον αὐτῶν, ἀλλὰ κατὰ τὴν προαίρεσιν καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ πράττοντος.

» 89

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η΄

Μέγα ἀγαθὸν ἔχει δωρηθῆ εἰς ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡ συνείδησις. Πάρα πολὺ δὲ βοηθεῖ ἐκεῖνον πού ὑπακούει εἰς αὐτήν.

» 93

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ΄

Πρέπει πάντοτε νὰ προσέχωμεν καὶ νὰ περιφρουρῶμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας ἀπὸ ὅλα τὰ σημεῖα, ἐπειδὴ ὁ ἐχθρὸς ἀπὸ παντοῦ καὶ δι' ὅλων τῶν μέσων προσβάλλει.

» 96

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι'

Πρέπει νὰ ἐξετάζωμεν μετὰ προσοχῆς τοὺς ἑαυτοὺς μας, ὥστε νὰ διορθώνωμεν τὰ σφάλματα καὶ νὰ πολλαπλασιάσωμεν τὰ καλὰ. Σελ. 118

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ'

Διὰ τὸν πιστὸν εἶναι ἐπικίνδυνος ἡ παράβασις καὶ μιᾶς ἔστω ἔντο-
λης, ἐπειδὴ ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν δύναμιν νὰ τὰς ἐκτελῇ ὅλας·
ἐπίσης καὶ ἡ μικρὰ κακία βλάπτει πάρα πολὺ. » 124

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ'

Ἐκεῖνοι οἱ Μοναχοὶ καὶ εὐλαβεῖς λαϊκοί, ποὺ ἔλαβον παρὰ Θεοῦ τὴν
θεῖαν γνῶσιν, τιμωροῦνται μὲ μεγάλας τιμωρίας καὶ διὰ τὰ παρα-
μικρὰ πταίσματα. » 144

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ'

Πρέπει νὰ ἀντιστεκώμεθα μὲ γενναιότητα ἐναντίον τῆς ἀκηδίας, νὰ
ἀντιμετωπίζωμεν τὴν ἐκ τοῦ δαίμονος λύπην, καὶ νὰ ἔχωμεν
ὑπομονήν. » 149

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΔ'

Πρέπει ὁ ἀγωνιστής, καὶ ὅταν ἀκόμη εἶναι ἄρρωστος, νὰ μὴ ποθῇ
καθόλου τὰς ἡδονὰς καὶ νὰ καταργῇ τὴν ἄσκησιν ἢ νὰ στηρίζῃ
τὴν ἐλπίδα τῆς θεραπείας του εἰς ἱατρείας, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸν
Θεόν, ὁ ὁποῖος παραχωρεῖ καὶ τὰς ἀσθενείας. » 178

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΕ'

Πῶς καὶ πότε πρέπει νὰ ἐπιζητοῦμεν ἱατρείας καὶ ποίας ἱατρείας· δὲν
πρέπει ὁ Μοναχὸς χάριν σωματικῆς ἱατρείας νὰ φεύγῃ ἀπὸ τὸ
Μοναστήρι, ἀλλὰ καὶ ἄρρωστος νὰ μένῃ εἰς αὐτὸ ἀρκοῦμενος εἰς
τὰς θεραπείας τῶν ἀδελφῶν. » 193

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣ'

Δὲν πρέπει ὁ Μοναχός, χωρὶς σοβαρὰν ἀνάγκην, νὰ λούεται ἢ νὰ γυ-
μνώνεται τελείως. » 202

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΖ'

Δὲν ὑπάρχει τίποτε ἀκαθόριστον ἀπὸ τὸν Θεόν· ὅλα ὅσα γίνονται, καὶ
αὐτοὶ ἀκόμη οἱ αἰφνίδιοι θάνατοι, ἔχουν προκαθορισθῇ ὑπὸ τῆς
προνοίας τοῦ Θεοῦ. » 215

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ'

Περὶ τῆς ὑπομονῆς, ποὺ πρέπει νὰ ἐπιδεικνύωμεν εἰς τὰς ἀσθενείας·
εἰς μερικοὺς ἐναρέτους ἐπιτρέπονται καὶ οἰκονομικαὶ τιμωρίαι
ἀπὸ τὸν Θεόν, διὰ τὴν ὁλοκληρωτικὴν των κάθαρσιν. » 218

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ'

Ὁ Θεὸς ἐπιτρέπει, ὥστε καὶ οἱ δίκαιοι, πολλὰς φορὰς, νὰ ἀποθνή-
σκουν μὲ βίαιον θάνατον. » 233

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ'

Δὲν πρέπει νὰ παραξενευώμεθα, ὅταν συμβῇ κανὲν περιστατικὸν εἰς
δικαίους ἀνθρώπους. » 244

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ'

Πρέπει ὁ πιστὸς καὶ ὅταν ἀκόμη κίποτε στερηθῇ, πρὸς τὸ συμφέρον
του, τῶν ἀναγκαίων, νὰ μὴ λιποψυχήσῃ ἀμέσως, ἀλλὰ νὰ εὐχα-
ριστῇ τὸν Κύριον καὶ νὰ ὑπομένῃ, καὶ νὰ ἐλπίζῃ, χωρὶς διστα-

γμόν, ὅτι ὀπωσθήποτε ὁ καλὸς Θεὸς θὰ προνοήσῃ καὶ δι' αὐτόν. Εἶναι αἰσχρὸν διὰ τὸν Ἀσκητήν, ποῦ εἶναι ὑπερέτης τοῦ Θεοῦ, νὰ συναναστρέφεται μὲ κοσμικοὺς καὶ νὰ ζητῇ παρ' αὐτῶν τὰ πρὸς συντήρησιν, ἔστω καὶ ἂν ὑποφέρῃ.

Σελ. 254

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ'

Ποία ἐλπίς εἰς τὸν Χριστὸν εἶναι παράλογος.

» 274

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΓ'

Ἀνὲν πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ παραβαίνει καὶ τὴν παραμικροτέραν ἐντολὴν διὰ σωματικὴν ἀνάγκην, ὅσον σοβαρὰ καὶ νὰ εἶναι, ἢ διὰ φόβον ἀνθρώπινον.

» 278

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΔ'

Πρέπει ὁ πιστός, καὶ ἐὰν ἀκόμη περιπέσῃ εἰς θυροῦβους, νὰ μὴ μεταβληθῇ ὑπὸ τῶν ἐξωτερικῶν συνθηκῶν, ἀλλὰ πάντοτε πρὸς τὸν Θεὸν νὰ ἀποβλέπῃ καὶ νὰ κάμῃ ἐκεῖνο, ποῦ ἀρέσει εἰς Αὐτόν.

» 284

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ'

Αὐτός, ποῦ θέλει νὰ εὐαρεστῇ εἰς τὸν Θεόν, οὐδόλως πρέπει νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τοὺς ἐξευτελισμοὺς ἢ τὰς τιμὰς τῶν ἀνθρώπων.

» 289

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣ'

Πρέπει τὴν ἀρετὴν νὰ τὴν ἀσκῇ ὁ ἄνθρωπος κρυφά, χωρὶς ἐπιδείξεις ἢ καυχησιολογίας. Τί εἶναι κενοδοξία καὶ τί ἀνθρωπαρέσκεια; ἀπὸ ποῦ γεννᾶται ἡ κενοδοξία, ποῖα κακὰ ἐπιφέρει καὶ πῶς πολεμεῖται.

» 294

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ'

Ἀνὲν πρέπει νὰ ἐπιδιώκωμεν τὰς φιλίας τῶν κατὰ κόσμον ἐπιφανῶν.

» 319

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΗ'

Ἀνὲν πρέπει νὰ κάμνωμεν τίποτε περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀδελφοὺς τῆς Μονῆς, ἐξ αἰσθήματος αὐταρεσκείας.

» 328

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ'

Καὶ μόνον ἡ ὑπερηφάνεια εἶναι ἱκανὴ νὰ καταστρέψῃ τὸν Χριστιανόν. Ἐκεῖνοι ποὺ φουσκώνουν ἀπὸ ὑπερηφάνειαν διὰ, δηθὲν, κατορθώματα, ἐγκαταλείπονται ἀπὸ τὴν Θεῖαν Χάριν καὶ πίπτουν θανασίμωσ.

» 336

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Λ'

* Ἀπὸ ποῦ γεννᾶται ἡ βλασφημία καὶ πῶς θεραπεύεται.

» 361

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ'

Μεταξὺ τῶν ἀρετῶν μεγαλυτέρα εἶναι ἡ διάκρισις; ὁ πιστὸς πρέπει νὰ ἐνεργῇ, ὅσα πράττει, μὲ διάκρισιν. Διότι ὅσα γίνονται ἀσκόπως καὶ χωρὶς διάκρισιν, καὶ ἐὰν ἀκόμη εἶναι καλὰ, δὲν ὠφελοῦν, κάποτε δὲ καὶ βλάπτουν.

» 372

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ'

Χωρὶς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ δὲν δύναται ὁ ἀγωνιζόμενος οὔτε ἀπὸ τὴν κακίαν νὰ ἀπαλλαγῇ, οὔτε τὴν ἀρετὴν νὰ πραγματοποιήσῃ. Ἡ υἱοθεσία δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν ἔργων μας, ἀλλὰ τῆς Θεῖας Χάριτος.

» 392

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ'

Ποία εἶναι ἡ αἰτία τῶν πειρασμῶν; ποία ἡ ἐξ αὐτῶν ὠφέλεια καὶ ποία ἡ μεταξύ των διαφορά.

» 399

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ'

Πῶς πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζωμεν τοὺς πειρασμούς· δὲν πρέπει νὰ ἐκτιθέμεθα εἰς τοὺς πειρασμούς. Εἰς ποίας περιπτώσεις πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν τὸν πειρασμὸν καὶ εἰς ποίας νὰ τὸν ὑφιστάμεθα. Σελ. 429

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΕ'

Δὲν πρέπει νὰ ἐπιδιώκῃ ὁ δυνάμενος θαυματουργίας. Προτιμότερον εἶναι νὰ παραιτεῖται αὐτοῦ ἐκ ταπεινώσεως. Ὡσαύτως δὲν πρέπει νὰ ἐπιζητῶμεν καὶ νὰ ἐπιθυμῶμεν διάφορα ἄλλα χαρίσματα. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἀξιωθῶμεν τοιούτων χαρισμάτων, νὰ μὴ μεγαλοφρονῶμεν, ἀλλὰ νὰ περιφρουρούμεθα διὰ τῆς ταπεινώσεως. Ἐκεῖνοι ποὺ ζοῦν ὅπως θέλει ὁ Θεὸς δὲν εἶναι κατώτεροι ὧσων θαυματουργοῦν. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν θαυματουργίαν, ὑπάρχουν ἄλλα μεγαλύτερα χαρίσματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα γνωρίζονται οἱ πνευματικοὶ ἀνθρώποι. » 446

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣ'

Ἡ μεγαλυτέρα ἀπὸ ὅλας τὰς ἀρετὰς εἶναι ἡ ἀγάπη· αὐτὸς ποὺ ἀγαπᾷ τὸν πλησίον του, ὅπως θέλει ὁ Θεός, προτιμᾷ καὶ ἐπιδιώκει, περισσότερον καὶ ἀπὸ τὰ προσωπικά του συμφέροντα, τὴν ὠφέλειαν ἢ τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ πλησίον. » 463

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΖ'

Διὰ τὸν πλησίον πρέπει καὶ τὴν ζώην μας ἀκόμη νὰ θυσιάζωμεν. » 484

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ'

Αὐτὸς ποὺ αἰσθάνεται τὴν ἐν Κυρίῳ ἀγάπην καὶ ταπεινώσιν, προσέχει νὰ μὴ λυπήσῃ τὸν πλησίον, ἀλλὰ μὲ κάθε τρόπον τὸν ἐξυπηρετεῖ, καὶ αἰσθάνεται ὡς ἰδικὰς του τὰς ἀνάγκας του καὶ τὰ προβλήματα του. » 496

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ'

Ἐκεῖνος ποὺ ἀγαπᾷ τὸν πλησίον του, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸν εὐεργετεῖ ἀκόμη καὶ χωρὶς ἐκεῖνος νὰ γνωρίζῃ τὸν εὐεργέτην του. » 519

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ'

Πρέπει ὁ πιστὸς καὶ ὅταν πωλῇ καὶ ὅταν ἀγοράξῃ, ἢ ὅ,τι σχετικὸν ἄλλο κάμνει, νὰ ἔχῃ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του τὸν Θεόν καὶ νὰ μὴ καταδέχεται τὴν ζημίαν τοῦ πλησίον, ἔστω καὶ ἂν ἐκεῖνος λέγῃ, ὅτι δὲν ζημιώνεται. Ἐπίσης πρέπει οἱ νέοι νὰ εἶναι σεμνοὶ καὶ νὰ μὴ ἀποκτοῦν εὐκόλα θάρρος. Εἰς τὰ Κοινόβια δὲν πρέπει νὰ συνιστῶνται ἰδιαίτεροι ὁμάδες, διότι εἶναι καταστρεπτικά. » 527

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ'

Τί πρέπει νὰ κάμνωμεν πρὸς τοὺς ἐπισκεπτομένους, καὶ πῶς νὰ ὑποδεχόμεθα καὶ νὰ ὁμιλῶμεν πρὸς αὐτούς. » 538

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ'

Κατὰ τὰς ἐπισκέψεις ἐναρέτων ἀδελφῶν, πολλοὶ τῶν Πατέρων, χάριν τῆς ἀναπαύσεως τῶν ἐπισκεπτῶν των, ἐχαλάρωναν ἐλαφρῶς τὴν ἀσκησίν των, χωρὶς νὰ βλάπτωνται ἐξ αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἦσαν ἀπαθεῖς. Μερικοὶ πάλιν ἀπ' αὐτοῦς, διὰ τὴν ὀλίγην αὐτὴν ἀνείκην, μετὰ ἐβασάνιζον τὸν ἑαυτὸν των. Ἐκεῖνος ὅστις κατὰ τὰς ἐπισκέψεις καὶ τὰς παρηγόρους συναναστροφὰς διατηρεῖ τὴν ἀσκησίν του, ἢ τὴν χαλαρῶνει κάπως, εἶναι ἀξέπαινος ἀπὸ αὐτοῦς, ποὺ κρίνουν ὀρθῶς· δὲν πρέπει δὲ νὰ δίδωμεν ἐμπιστοσύνην εἰς

ἐκείνους πὺν πιέζουν περισσότερον τοῦ δέοντος εἰς παρήγορον ἐπίσκεψιν.

Σελ. 547

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΓ'

Δὲν πρέπει οἱ ἐπισκεπτόμενοι Κοινόβιον, ἔστω καὶ ἔαν εἶναι Μοναχοί, νὰ ἐπικοινωνοῦν ἐλεύθερα καὶ νὰ συναναστρέφονται τοὺς ἀδελφούς. Πῶς πρέπει οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Κοινοβίου νὰ συμπεριφέρονται πρὸς τοὺς ἐπισκέπτας.

» 560

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΔ'

Δὲν πρέπει νὰ συντρώγωμεν μὲ ἀδιαφόρους ἀνθρώπους· αὐτοὺς, πὺν ἐρωτοῦν καὶ δὲν ἐφαρμόζουν τὰς συμβουλὰς, πρέπει νὰ τοὺς ἀποφεύγωμεν μετὰ ἀπὸ τὴν πρώτην ἢ δευτέραν συνάντησιν.

» 566

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ'

Καὶ οἱ ἐπισκέπται πρέπει νὰ γνωρίζουν τὴν συμπεριφορὰν των εἰς ξέγον μέρους καὶ πῶς πρέπει νὰ περιπατοῦν καὶ νὰ συνοδεύουν τοὺς ἀδελφούς.

» 571

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣ'

Πρέπει αὐτοὺς πὺν μᾶς ἐπισκέπτονται, διὰ νὰ μᾶς ζητήσουν ἐλεημοσύνην, νὰ μὴ τοὺς ἀποδιώκωμεν μὲ κενὰς χεῖρας, ἀλλὰ νὰ τοὺς δεχώμεθα μὲ ἀγάπην ὡς ἀπεσταλμένους τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ τοὺς δίδωμεν ἀπὸ ὅ,τι ἔχομεν, ἔστω καὶ ἔαν εἶναι ἀπαιτητικοί. Νὰ εἴμεθα ἀνεξίκακοι καὶ νὰ μὴ ὀργιζώμεθα, μιμούμενοι τὸν Θεόν. Ὁ Θεὸς ἀμείβει πολλὰς φορὰς τοὺς ἐλεήμονας μὲ πολὺ μεγάλας ἀμοιβάς· καὶ πῶς πρέπει καὶ ὑπὸ ποίων νὰ γίνεται ἡ ἐλεημοσύνη εἰς τὰ Κοινόβια.

» 578

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ'

Δὲν πρέπει ὁ Μοναχὸς, μὲ τὴν πρόφασιν τῆς ἐλεημοσύνης, νὰ ἔχη χρήματα, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ λαμβάνῃ προσφερόμενα διὰ τὸν σκοπὸν αὐτόν. Ποία ἐλεημοσύνη ταιριάζει εἰς τὸν Μοναχόν.

» 612

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ'

Πολλάκις μερικοὶ πτωχοὶ πὺν ἔλεοῦν, κατὰ δύναμιν, ὅταν ἀποκτήσουν χρήματα, νικῶνται ἀπὸ τὴν φιλαργυρίαν καὶ οὕτω καὶ αὐτὴν τὴν ὀλίγην ἐλεημοσύνην, τὴν ὁποίαν προσέφερον πρότερον, τὴν ἑσταμάτησαν.

» 631

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ'

Ὁ Μοναχὸς δὲν πρέπει νὰ λαμβάνῃ ἀδιακρίτως ἀπὸ οἰονδήποτε ἄνθρωπον· οὔτε περισσότερα ἀπὸ ὅσα ἔχει ἀνάγκην. Αὐτὸς πὺν δέχεται τὴν ἐλεημοσύνην ἢ δωρεὰν ὀφείλει νὰ κοπιάξῃ χάριν αὐτῶν, πὺν δίδουν (εὐχόμενος καὶ νηστεύων).

» 641

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ν'

Πρέπει νὰ ἀπέχωμεν ἀπὸ ὅσα δὲν μᾶς ἐνδιαφέρουν πνευματικῶς καὶ εἶναι δι' ἡμᾶς ξένα, ὡς ἐπικίνδυνα καὶ καταστρεπτικά.

» 653

Διὰ πᾶσαν πληροφορίαν ἀπευθύνεσθε:

† Ἐπίσκοπον Ματθαῖον Λαγγῆν

ΑΒΥΔΟΥ 68

157 71 Ζωγράφου

ΑΘΗΝΑΙ — Τηλ. 770.73.50